

Bible Revizyon 2008

Turkish Bible 2008

Provided by:

bible4u2lvhacg4b3to2e2veqpwrc2c3tjf2wuugiz332vlwmr4xbad.onion

bible4u.net

bible4u.i2p

bible4u.bit

Contact:

contact@bible4u.net

Public Domain

Everyone is permitted to copy, modify and distribute copies of this document for free as long as it's Biblical content remains unchanged.

İçindekiler

İçindekiler	3
I Eski Ahit	5
1 YARATILIŞ	7
2 MISIR'DAN ÇIKIŞ	35
3 LEVİLİLER	59
4 ÇÖLDE SAYIM	77
5 YASA'NIN TEKRARI	101
6 YEŞU	123
7 HÂKİMLER	137
8 RUT	151
9 1.SAMUEL	155
10 2.SAMUEL	175
11 1.KRALLAR	191
12 2.KRALLAR	211
13 1.TARİHLER	229
14 2.TARİHLER	247
15 EZRA	269
16 NEHEMYA	275
17 ESTER	285
18 EYÜP	291
19 MEZMURLAR	305
20 SÜLEYMAN'IN ÖZDEYİŞLERİ	339
21 VAİZ	351

22 EZGİLER EZGİSİ	357
23 YEŞAYA	361
24 YEREMYA	389
25 AĞITLAR	421
26 HEZEKİEL	425
27 DANİEL	455
28 HOŞEA	465
29 YOEL	471
30 AMOS	473
31 OVADYA	477
32 YUNUS	479
33 MİKA	481
34 NAHUM	485
35 HABAKKUK	487
36 SEFANYA	489
37 HAGAY	491
38 ZEKERİYA	493
39 MALAKİ	499
II Yeni Ahit	501
40 MATTA	503
41 MARKOS	523
42 LUKA	537
43 YUHANNA	559
44 ELÇİLERİN İŞLERİ	575
45 ROMALILAR	597
46 1.KORİNTLİLER	607
47 2.KORİNTLİLER	617
48 GALATYALILAR	623
49 EFESLİLER	627

50 FİLİPİLİLER	631
51 KOLOSELİLER	635
52 1. SELANİKLİLER	639
53 2.SELANİKLİLER	641
54 1.TİMOTEOS	643
55 2.TİMOTEOS	647
56 TİTUS	649
57 FİLİMON	651
58 İBRANİLER	653
59 YAKUP	661
60 1.PETRUS	665
61 2.PETRUS	669
62 1.YUHANNA	671
63 2.YUHANNA	675
64 3.YUHANNA	677
65 YAHUDA	679
66 VAHİY	681

Kısım I
Eski Ahit

YARATILIŞ

1Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı. ²Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhunu suların üzerinde hareket ediyordu. ³Tanrı, "Işık olsun" diye buyurdu ve ışık oldu. ⁴Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. ⁵Işığa "Gündüz", karanlığa "Gece" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ilk gün oluştu. ⁶Tanrı, "Suların ortasında bir kubbe olsun, suları birbirinden ayırsın" diye buyurdu. ⁷Ve öyle oldu. Tanrı gökkubbeyi yarattı. Kubbenin altındaki suları üstündeki sulardan ayırdı. ⁸Kubbeye "Gök" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ikinci gün oluştu. ⁹Tanrı, "Göğün altındaki sular bir yere toplansın, kuru toprak görünsün" diye buyurdu ve öyle oldu. ¹⁰Kuru alana "Kara", toplanan sulara "Deniz" adını verdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü. ¹¹Tanrı, "Yeryüzü bitkiler, tohum veren otlar, türüne göre tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları üretsın" diye buyurdu ve öyle oldu. ¹²Yeryüzü bitkiler, türüne göre tohum veren otlar, tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları yetiştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü. ¹³Akşam oldu, sabah oldu ve üçüncü gün oluştu. ¹⁴Tanrı şöyle buyurdu: "Gökkubbede gündüzü geceden ayıracak, yeryüzünü aydınlatacak ışıklar olsun. Belirtileri, mevsimleri, günleri, yılları göstereyin." Ve öyle oldu. ¹⁵¹⁶Tanrı büyüğü gündüze, küçüğü geceye egemen olacak iki büyük ışığı ve yıldızları yarattı. ¹⁷Yeryüzünü aydınlatmak, gündüze ve geceye egemen olmak, ışığı karanlıktan ayırmak için onları gökkubbeye yerleştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü. ¹⁸¹⁹Akşam oldu, sabah oldu ve dördüncü gün oluştu. ²⁰Tanrı, "Sular canlı yaratıklarla dolup taşsın, yeryüzünün üzerinde, gökte kuşlar uçsın" diye buyurdu. ²¹Tanrı büyük deniz canavarlarını, sulara kaynaşan canlıları ve uçan çeşitli varlıkları yarattı. Bunun iyi olduğunu gördü. ²²Tanrı, "Verimli olun, çoğalın, denizleri doldurun, yeryüzünde kuşlar çoğalsın" diyerek onları kutsadı. ²³Akşam oldu, sabah oldu ve beşinci gün oluştu. ²⁴Tanrı, "Yeryüzü çeşit çeşit canlı yaratık, evcil ve yabani hayvan, sürüngen ¹ türetsın" diye buyurdu. Ve öyle oldu. ²⁵Tanrı çeşit çeşit yabani hayvan, evcil hayvan, sürüngen yarattı. Bunun iyi olduğunu gördü. ²⁶Tanrı, "Kendi suretimizde, kendimize benzer insan yaratalım" dedi, "Denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara,

sürüngenlere, yeryüzünün tümüne egemen olsun." ²⁷Tanrı insanı kendi suretinde yarattı, onu Tanrı'nın suretinde yarattı. Onları erkek ve dişi olarak yarattı. ²⁸Onları kutsayarak, "Verimli olun, çoğalın" dedi, "Yeryüzünü doldurun ve denetimimize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun. ²⁹İşte yeryüzünde tohum veren her otu, tohumu meyvesinde bulunan her meyve ağacını size veriyorum. Bunlar size yiyecek olacak. ³⁰Yabani hayvanlara, gökteki kuşlara, sürüngenlere –soluk alıp veren bütün hayvanlara– yiyecek olarak yeşil otları veriyorum." Ve öyle oldu. ³¹Tanrı yarattıklarına baktı ve her şeyin çok iyi olduğunu gördü. Akşam oldu, sabah oldu ve altıncı gün oluştu.

2Gök ve yer bütün öğeleriyle tamamlandı. ²Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün dinlendi. ³Yedinci günü kutsadı. Onu kutsal bir gün olarak belirledi. Çünkü Tanrı o gün yaptığı, yarattığı bütün işi bitirip dinlendi. ⁴Göğün ve yerin yaratılış öyküsü: RAB Tanrı göğü ve yeri yarattığında, ⁵yeryüzünde yabani bir fidan, bir ot bile bitmemişti. Çünkü RAB Tanrı henüz yeryüzüne yağmur göndermemişti. Toprağı işleyecek insan da yoktu. ⁶Yerden yükselen buhar ⁱⁱ bütün toprakları suluyordu. ⁷RAB Tanrı Adem'i topraktan yarattı ve burnuna yaşam solğunu üfledi. Böylece Adem yaşayan varlık oldu. ⁸RAB Tanrı doğuda, Aden'de bir bahçe dikti. Yarattığı Adem'i oraya koydu. ⁹Bahçede iyi meyve veren türlü türlü güzel ağaç yetiştirdi. Bahçenin ortasında yaşam ağacıyla iyiyi kötüyü bilme ağacı vardı. ¹⁰Aden'den bir ırmak doğuyor, bahçeyi sulayıp orada dört kola ayrılıyordu. ¹¹İlk ırmağın adı Pişon'dur. Altın kaynakları olan Havila sınırları boyunca akar. ¹²Orada iyi altın, reçine ve oniks bulunur. ¹³İkinci ırmağın adı Gihon'dur, Kûş sınırları boyunca akar. ¹⁴Üçüncü ırmağın adı Dicle'dir, Asur'un doğusundan akar. Dördüncü ırmak ise Fırat'tır. ¹⁵RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu. ¹⁶Ona, "Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin" diye buyurdu, ¹⁷"Ama iyiyi kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölersün." ¹⁸Sonra, "Adem'in yalnız kalması iyi değil" dedi, "Ona uygun bir yardımcı yaratacağım." ¹⁹RAB Tanrı yerdeki hayvanların,

ⁱ"Sürüngen": İbranice sözcük fare, böcek gibi öteki kara hayvanlarını da kapsıyor.

ⁱⁱ"Yerden yükselen buhar" ya da "Yerden çıkan su kaynakları".

gökteki kuşların tümünü topraktan yaratmıştı. Onlara ne ad vereceğini görmek için hepsini Adem'e getirdi. Adem her birine ne ad verdiyse, o canlı o adla anıldı. ²⁰Adem bütün evcil ve yabani hayvanlara, gökte uçan kuşlara ad koydu. Ama kendisi için uygun bir yardımcı bulunmadı. ²¹RAB Tanrı Adem'e derin bir uyku verdi. Adem uyurken, RAB Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı. ²²Adem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Adem'e getirdi. ²³Adem, "İşte, bu benim kemiklerimden alınmış kemik, Etimden alınmış ettir" dedi, "Ona 'Kadın' ⁱⁱⁱ denilecek, Çünkü o adamdan alındı." ²⁴Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak. ²⁵Adem de karısı da çıplaktılar, henüz utanç nedir bilmiyorlardı.

3RAB Tanrı'nın yarattığı yabani hayvanların en kurnazı yıldı. Yılan kadına, "Tanrı gerçekten, 'Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin' dedi mi?" diye sordu. ²Kadın, "Bahçedeki ağaçların meyvelerinden yiyebiliriz" diye yanıtladı, ³"Ama Tanrı, 'Bahçenin ortasındaki ağacın meyvesini yemeyin, ona dokunmayın; yoksa ölürsünüz' dedi." ⁴Yılan, "Kesinlikle ölmezsiniz" dedi, ⁵"Çünkü Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyile kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız." ⁶Kadın ağacın güzel, meyvesinin yemek için uygun ve bilgelik kazanmak için çekici olduğunu gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. ⁷İkisinin de gözleri açıldı. Çıplak olduklarını anladılar. Bu yüzden incir yaprakları dikip kendilerine önlük yaptılar. ⁸Derken, günün serinliğinde bahçede yürüyen RAB Tanrı'nın sesini duydular. O'ndan kaçıp ağaçların arasına gizlendiler. ⁹RAB Tanrı Adem'e, "Neredesin?" diye seslendi. ¹⁰Adem, "Bahçede sesini duyunca korktum. Çünkü çıplaktım, bu yüzden gizlendim" dedi. ¹¹RAB Tanrı, "Çıplak olduğuna sana kim söyledi?" diye sordu, "Sana meyvesini yeme dediğim ağaçtan mı yedin?" ¹²Adem, "Yanıma koyduğum kadın ağacın meyvesini bana verdi, ben de yedim" diye yanıtladı. ¹³RAB Tanrı kadına, "Nedir bu yaptığın?" diye sordu. Kadın, "Yılan beni aldattı, o yüzden yedim" diye karşılık verdi. ¹⁴Bunun üzerine RAB Tanrı yılanı, "Bu yaptığından ötürü Bütün evcil ve yabani hayvanların En lanetlisi sen olacaksın" dedi, "Karnının üzerinde sürünecek, Yaşamın boyunca toprak yiyeceksin. ¹⁵Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu Birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin başını ezecek, Sen onun topuğuna saldıracaksın." ¹⁶RAB Tanrı kadına, "Çocuk doğururken sana Çok acı çektireceğim" dedi, "Ağrı çekerek doğum yapacaksın. Kocana istek duyacaksın, Seni o yönetecek." ¹⁷RAB Tanrı Adem'e, "Karımın sözünü dinlediğin ve sana, Meyvesini yeme dediğim ağaçtan yediğin için Toprak senin yüzünden lanetlendi" dedi, "Yaşam boyu emek vermeden yiyecek bulamayacaksın. ¹⁸Toprak sana diken ve çalı verecek, Yaban otu yiyeceksin. ¹⁹Toprağa dönünceye dek Ekmeğini alın teri dökerek kazanacaksın.

Çünkü topraksın, topraktan yaratıldın Ve yine toprağa döneceksin." ²⁰Adem karısına Havva ^{iv} adını verdi. Çünkü o bütün insanların annesiydi. ²¹RAB Tanrı Adem'le karısı için deriden giysiler yaptı, onları giydirdi. ²²Sonra, "Adem iyile kötüyü bilmekle bizlerden biri gibi oldu" dedi, "Artık yaşam ağacına uzanıp meyve almasına, yiyip ölümsüz olmasına izin verilmemeli." ²³Böylece RAB Tanrı, yaratılmış olduğu toprağı işlemek üzere Adem'i Aden bahçesinden çıkardı. ²⁴Onu kovdu. Yaşam ağacının yolunu denetlemek için de Aden bahçesinin doğusuna Keruvlar ve her yana dönen alevli bir kılıç yerleştirdi.

4Adem karısı Havva ile yattı. Havva hamile kaldı ve Kayin'i doğurdu. "RAB'bin yardımıyla bir oğul dünyaya getirdim" dedi. ²Daha sonra Kayin'in kardeşi Habil'i doğurdu. Habil çoban oldu, Kayin ise çiftçi. ³Günler geçti. Bir gün Kayin toprağın ürünlerinden RAB'be sunu getirdi. ⁴Habil de sürüsünde ilk doğan hayvanlardan bazılarını, özellikle de yağlarını getirdi. RAB Habil'i ve sunusunu kabul etti. ⁵Kayin'le sunusunu ise reddetti. Kayin çok öfkelenildi, suratını astı. ⁶RAB Kayin'e, "Niçin öfkelenedin?" diye sordu, "Niçin surat astın? ⁷Doğru olamı yapsan, seni kabul etmez miyim? Ancak doğru olamı yapmazsan, günah kapıda pusuya yatmış, seni bekliyor. Ona egemen olmalısın." ⁸Kayin kardeşi Habil'e, "Haydi, tarlaya gidelim" ^v dedi. Tarlada birlikteyken kardeşine saldırıp onu öldürdü. ⁹RAB Kayin'e, "Kardeşin Habil nerede?" diye sordu. Kayin, "Bilmiyorum, kardeşimin bekçisi miyim ben?" diye karşılık verdi. ¹⁰RAB, "Ne yaptın?" dedi, "Kardeşinin kanı topraktan bana sesleniyor. ¹¹Artık döktüğün kardeş kanımı içmek için ağzımı açan toprağın laneti altındasın. ¹²İşlediğin toprak bundan böyle sana ürün vermeyecek. Yeryüzünde aylak aylak dolaşacaksın." ¹³Kayin, "Cezam kaldıramayacağım kadar ağır" diye karşılık verdi, ¹⁴"Bugün beni bu topraklardan kovdun. Artık huzurundan uzak kalacak, yeryüzünde aylak aylak dolaşacağım. Kim bulsa öldürecek beni." ¹⁵Bunun üzerine RAB, "Seni kim öldürürse, ondan yedi kez öç almamak" dedi. Kimse bulup öldürmesin diye Kayin'in üzerine bir nişan koydu. ¹⁶Kayin RAB'bin huzurundan ayrıldı. Aden bahçesinin doğusunda, Nod ^{vi} topraklarına yerleşti. ¹⁷Kayin karısıyla yattı. Karısı hamile kaldı ve Hanok'u doğurdu. Kayin o sırada bir kent kurmaktaydı. Kente oğlu Hanok'un adını verdi. ¹⁸Hanok'tan İrat oldu. İrat'tan Mehuyael, Mehuyael'den Metuşael, Metuşael'den Lemek oldu. ¹⁹Lemek iki kadınla evlendi. Birinin adı Âda, öbürünün ise Silla'ydı. ²⁰Âda Yaval'ı doğurdu. Yaval sürü sahibi göçebelerin atasıydı. ²¹Kardeşinin adı Yuval'dı. Yuval lir ve ney çalanların atasıydı. ²²Silla Tuval-Kayin'i doğurdu. Tuval-Kayin tunç ve demirden çeşitli kesici aletler yapardı. Tuval-Kayin'in

^{iv}Havva ve insan sözcükleri İbranice'de "Yaşam" anlamına gelen aynı sözcükten türemiştir.

^v"Haydi tarlaya gidelim" sözleri Septuaginta, Samiriye Tevratı, Süryanice ve Vulgata'dan alındı.

^{vi}"Nod": "Aylak" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱİbranice kadın (İşsa) sözcüğü adam (İş) sözcüğünden türemiştir.

kızkardeşi Naama'ydı. ²³Lemek karılarına şöyle dedi: "Ey Âda ve Silla, beni dinleyin, Ey Lemek'in karıları, sözlerime kulak verin. Beni yaraladığı için Bir adam öldürdüm, Beni hırpaladığı için Bir genci öldürdüm. ²⁴Kayın'ın yedi kez öcü alınacaksa, Lemek'in yetmiş yedi kez öcü alınmalı." ²⁵Adem karısıyla yine yattı. Havva bir erkek çocuk doğurdu. "Tanrı Kayın'ın öldürdüğü Habil'in yerine bana başka bir oğul bağışladı" diyerek çocuğa Şit ^{vii} adını verdi. ²⁶Şit'in de bir oğlu oldu, adını Enoş koydu. O zaman insanlar RAB'bi adıyla çağırmağa başladı.

5 Adem soyunun öyküsü: Tanrı insanı yarattığında onu kendine benzer kıldı. ²Onları erkek ve dişi olarak yarattı ve kutsadı. Yarattıkları gün onlara "İnsan" adını verdi. ³Adem 130 yaşındayken kendi suretinde, kendisine benzer bir oğlu oldu. Ona Şit adını verdi. ⁴Şit'in doğumundan sonra Adem 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ⁵Adem toplam 930 yıl yaşadıktan sonra öldü. ⁶Şit 105 yaşındayken oğlu Enoş doğdu. ⁷Enoş'un doğumundan sonra Şit 807 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ⁸Şit toplam 912 yıl yaşadıktan sonra öldü. ⁹Enoş 90 yaşındayken oğlu Kenan doğdu. ¹⁰Kenan'ın doğumundan sonra Enoş 815 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹¹Enoş toplam 905 yıl yaşadıktan sonra öldü. ¹²Kenan 70 yaşındayken oğlu Mahalalel doğdu. ¹³Mahalalel'in doğumundan sonra Kenan 840 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁴Kenan toplam 910 yıl yaşadıktan sonra öldü. ¹⁵Mahalalel 65 yaşındayken oğlu Yeret doğdu. ¹⁶Yeret'in doğumundan sonra Mahalalel 830 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁷Mahalalel toplam 895 yıl yaşadıktan sonra öldü. ¹⁸Yeret 162 yaşındayken oğlu Hanok doğdu. ¹⁹Hanok'un doğumundan sonra Yeret 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁰Yeret toplam 962 yıl yaşadıktan sonra öldü. ²¹Hanok 65 yaşındayken oğlu Metuşelah doğdu. ²²Metuşelah'ın doğumundan sonra Hanok 300 yıl Tanrı yolunda yürüdü. Başka oğulları, kızları oldu. ²³Hanok toplam 365 yıl yaşadı. ²⁴Tanrı yolunda yürüdü, sonra ortadan kayboldu; çünkü Tanrı onu yanına almıştı. ²⁵Metuşelah 187 yaşındayken oğlu Lemek doğdu. ²⁶Lemek'in doğumundan sonra Metuşelah 782 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁷Metuşelah toplam 969 yıl yaşadıktan sonra öldü. ²⁸Lemek 182 yaşındayken bir oğlu oldu. ²⁹"RAB'bin lanetlediği bu toprak yüzünden çektiğimiz eziyeti, harcadığımız emeği bu çocuk hafifletip bizi rahatlatacak" diyerek çocuğa Nuh ^{viii} adını verdi. ³⁰Nuh'un doğumundan sonra Lemek 595 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ³¹Lemek toplam 777 yıl yaşadıktan sonra öldü. ³²Nuh 500 yıl yaşadıktan sonra Sam, Ham, Yafet adlı oğulları doğdu.

6 Yeryüzünde insanlar çoğalmaya başladı, kızlar doğdu.

^{vii}"Şit": "Bağışlamak" anlamına gelir.
^{viii}"Nuh": "Rahatlık" anlamına gelir.

²İlahi varlıklar ^{ix} insan kızlarının güzelliğini görünce beğendikleriyle evlendiler. ³RAB, "Ruhum insanda sonsuza dek kalmayacak, çünkü o ölümlüdür" dedi, "İnsanın ömrü yüz yirmi yıl olacak." ⁴İlahi varlıkların insan kızlarıyla evlenip çocuk sahibi oldukları günlerde ve daha sonra yeryüzünde Nefiller ^x vardı. Bunlar eski çağ kahramanları, ünlü kişilerdi. ⁵RAB baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, aklı fikri hep kötülükte. ⁶İnsanı yarattığına pişman oldu. Yüreği sızladı. ⁷"Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım" dedi, "Çünkü onları yarattığıma pişman oldum." ⁸Ama Nuh RAB'bin gözünde lütuf buldu. ⁹Nuh'un öyküsü şöyledir: Nuh doğru bir insandı. Çağdaşları arasında kusursuz biriydi. Tanrı yolunda yürüdü. ¹⁰Üç oğlu vardı: Sam, Ham, Yafet. ¹¹Tanrı'nın gözünde yeryüzü bozulmuş, zorbalıkla dolmuştu. ¹²Tanrı yeryüzüne baktı ve her şeyin ne denli bozulduğunu gördü. Çünkü insanlar yoldan çıkmıştı. ¹³Tanrı Nuh'a, "İnsanlığa son vereceğim" dedi, "Çünkü onlar yüzünden yeryüzü zorbalıkla doldu. Onlarla birlikte yeryüzünü de yok edeceğim. ¹⁴Kendine gofer ^{xi} ağacından bir gemi yap. İçini dışını ziftle, içeriye kamaralar yap. ¹⁵Gemiye şöyle yapacaksın: Uzunluğu üç yüz ^{xii}, genişliği elli ^{xiii}, yüksekliği otuz arşın ^{xiv} olacak. ¹⁶Pencere de yap, boyu yukarıya doğru bir arşını ^{xv} bulsun. Kapıyı geminin yan tarafına koy. Alt, orta ve üst güverteler yap. ¹⁷Yeryüzüne tufan göndereceğim. Göklerin altında soluk alan bütün canlıları yok edeceğim. Yeryüzündeki her canlı ölecek. ¹⁸Ama seninle bir antlaşma yapacağım. Oğulların, karın, gelinlerinle birlikte gemiye bin. ¹⁹Sağ kalabilmeleri için her canlı türünden bir erkek, bir dişi olmak üzere birer çifti gemiye al. ²⁰Çeşit çeşit kuşlar, hayvanlar, sürüngenler sağ kalmak için çiftler çiftler sana gelecekler. ²¹Yanına hem kendin, hem onlar için yenebilecek ne varsa al, ilerde yemek üzere depola." ²²Nuh Tanrı'nın bütün buyruklarını yerine getirdi.

7 RAB Nuh'a, "Bütün ailenle birlikte gemiye bin" dedi, "Çünkü bu kuşak içinde yalnız seni doğru buldum. ²Yeryüzünde soyları tükenmesin diye, yanına temiz sayılan hayvanlardan erkek ve dişi olmak üzere yedişer çift, kirli sayılan hayvanlardan birer çift, kuşlardan yedişer çift al. ³Çünkü yedi gün sonra yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdıracağım. Yarattığım her canlıyı yeryüzünden silip atacağım." ⁵Nuh RAB'bin bütün buyruklarını yerine getirdi. ⁶Yeryüzünde tufan koptuğunda Nuh altı yüz yaşındaydı. ⁷Nuh, oğulları, karısı, gelinleri tufandan kurtulmak için

^{ix}"İlahi varlıklar": İbranice "Tanrı oğulları". Bunların melek ya da Şit soyundan gelen insanlar olduğu sanılıyor.

^x"Nefiller": İbranice sözcük "Düşmüş kişiler" anlamına gelir. Septuaginta bunu "Devler" diye çevirir. Aynı sözcük Say.13:32-33 ayetlerinde de geçer.

^{xi}"Gofer": Ne çeşit ağaç olduğu bilinmiyor. Selvi ağacı olduğu sanılıyor.

^{xii}"Üç yüz arşın": Yaklaşık 135 m.

^{xiii}"Elli arşın": Yaklaşık 22.5 m.

^{xiv}"Otuz arşın": Yaklaşık 13.5 m.

^{xv}"Bir arşın": Yaklaşık 45 cm.

hep birlikte gemiye bindiler. ⁸Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi temiz ve kirli sayılan her tür hayvan, kuş ve sürüngenden erkek ve dişi olmak üzere birer çift Nuh'a gelip gemiye bindiler. ⁹¹⁰Yedi gün sonra tufan koptu. ¹¹Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın ikinci ayının on yedinci günü enginlerin bütün kaynakları fışkırdı, göklerin kapakları açıldı. ¹²Yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdı. ¹³Nuh, oğulları Sam, Ham, Yafet, Nuh'un karısıyla üç gelini tam o gün gemiye bindiler. ¹⁴Onlarla birlikte her tür hayvan- evcil hayvanların, sürüngenlerin, kuşların, uçan yaratıkların her türü- gemiye bindi. ¹⁵Soluk alan her tür canlı çiftler çiftler Nuh'un yanına gelip gemiye bindi. ¹⁶Gemiye giren hayvanlar Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi erkek ve dişiydi. RAB Nuh'un ardından kapıyı kapadı. ¹⁷Tufan kırk gün sürdü. Çoğalan sular gemiyi yerden yukarı kaldırdı. ¹⁸Sular yükseldi, çoğaldıkça çoğaldı; gemi suyun üzerinde yüzmeye başladı. ¹⁹Sular öyle yükseldi ki, yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı. ²⁰Yükselen sular dağları on beş arşın ^{xvi} aştı. ²¹Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabanıl hayvanlar, sürüngenler, insanlar, soluk alan bütün canlılar öldü. ²²²³RAB insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti. Yalnız Nuh'la gemidekiler kaldı. ²⁴Sular yüz elli gün boyunca yeryüzünü kapladı.

§Sonra Tanrı Nuh'u ve gemideki evcil ve yabanıl hayvanları anımsadı. Yeryüzünde bir rüzgar estirdi, sular alçalma-ya başladı. ²Enginlerin kaynakları, göklerin kapakları kapandı. Yağmur dindi. ³Sular yeryüzünden çekilmeye başladı. Yüz elli gün geçtikten sonra sular azaldı. ⁴Gemi yedinci ayın on yedinci günü Ararat dağlarına oturdu. ⁵Sular onuncu aya kadar sürekli azaldı. Onuncu ayın birinde dağların doruğu görüldü. ⁶Kırk gün sonra Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı. ⁷Kuzgunu dışarı gönderdi. Kuzgun sular kuruyuncaya kadar dönmedi, uçup durdu. ⁸Bunun üzerine Nuh suların yeryüzünden çekilip çekilmediğini anlamak için güvercini gönderdi. ⁹Güvercin konacak bir yer bulamadı, çünkü her yer suyla kaplıydı. Gemiye, Nuh'un yanına döndü. Nuh uzanıp güvercini tuttu ve gemiye, yanına aldı. ¹⁰Yedi gün daha bekledi, sonra güvercini yine dışarı saldı. ¹¹Güvercin gagasında yeni kopmuş bir zeytin yaprağıyla akşamleyin geri döndü. O zaman Nuh suların yeryüzünden çekilmiş olduğunu anladı. ¹²Yedi gün daha bekledikten sonra güvercini yine gönderdi. Bu kez güvercin geri dönmedi. ¹³Nuh altı yüz bir yaşındayken, birinci ayın birinde yeryüzündeki sular kurudu. Nuh geminin üstündeki kapağı kaldırıncaya toprağın kurumuş olduğunu gördü. ¹⁴İkinci ayın yirmi yedinci günü toprak tümüyle kurumuştu. ¹⁵Tanrı Nuh'a, "Karın, oğulların ve gelinleriyle birlikte gemiden çık" dedi, ¹⁶¹⁷"Kendinle birlikte bütün canlıları, kuşları, hayvanları, sürüngenleri de çıkar. Üresinler, verimli olsunlar, yeryüzünde çoğalsınlar." ¹⁸Nuh karısı, oğulları

ve gelinleriyle birlikte gemiden çıktı. ¹⁹Bütün hayvanlar, sürüngenler, kuşlar, yeryüzünde yaşayan her tür canlı da gemiyi terk etti. ²⁰Nuh RAB'be bir sunak yaptı. Orada bütün temiz sayılan hayvanlarla kuşlardan yakmalık sunular sundu. ²¹Güzel kokudan hoşnut olan RAB içinden şöyle dedi: "İnsanlar yüzünden yeryüzünü bir daha lanetlemeyeceğim. Çünkü insan yüreğindeki eğilimler çocukluktan beri kötüdür. Şimdi yaptığım gibi bütün canlıları bir daha yok etmeyeceğim. ²²"Dünya durdukça Ekin ekmek, biçmek, Sıcak, soğuk, Yaz, kış, Gece, gündüz hep var olacaktır."

§Tanrı, Nuh'u ve oğullarını kutsayarak, "Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun" dedi, ²"Yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümü sizden korkup ürkecek. Yeryüzündeki bütün canlılar, denizdeki bütün balıklar sizin yönetiminize verilmiştir. ³Bütün canlılar size yiyecek olacak. Yeşil bitkiler gibi, hepsini size veriyorum. ⁴"Yalnız kanlı et yemeyeceksiniz, çünkü kan canı içerir. ⁵Sizin de kanınız dökülürse, hakkınızı kesinlikle arayacağım. Her hayvandan hesabımı soracağım. Her insandan, kardeşinin canına kıyan herkesten hakkınızı arayacağım. ⁶"Kim insan kanı dökerse, Kendi kanı da insan tarafından dökülecektir. Çünkü Tanrı insanı kendi suretinde yarattı. ⁷Verimli olun, çoğalın. Yeryüzünde üreyin, artın." ⁸Tanrı Nuh'a ve oğullarına şöyle dedi: ⁹"Sizinle ve gelecek kuşaklarınızla, sizinle birlikte bütün canlılarla -kuşlar, evcil ve yabanıl hayvanlar, gemiden çıkan bütün hayvanlarla- antlaşmamı sürdürmek istiyorum. ¹⁰¹¹Sizinle antlaşmamı sürdüreceğim: Bir daha tufanla bütün canlılar yok olmayacak. Yeryüzünü yok eden tufan bir daha olmayacak." ¹²Tanrı şöyle sürdürdü konuşmasını: "Sizinle ve bütün canlılarla kuşaklar boyu sonsuza dek sürecek antlaşmamın belirtisi şu olacak: ¹³Yayımlı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmamın belirtisi olacak. ¹⁴Yeryüzüne ne zaman bulut göndersem, yayım bulutların arasında ne zaman görünse, ¹⁵sizinle ve bütün canlı varlıklarla yaptığım antlaşmayı anımsayacağım: Canlıları yok edecek bir tufan bir daha olmayacak. ¹⁶Ne zaman bulutlarda yay görünse, ona bakıp yeryüzünde yaşayan bütün canlılarla yaptığım sonsuza dek geçerli antlaşmayı anımsayacağım." ¹⁷Tanrı Nuh'a, "Kendimle yeryüzündeki bütün canlılar arasında sürdüreceğim antlaşmamın belirtisi budur" dedi. ¹⁸Gemiden çıkan Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet idi. Ham Kenan'ın babasıydı. ¹⁹Nuh'un üç oğlu bunlardı. Yeryüzüne yayılan bütün insanlar onlardan üredi. ²⁰Nuh çiftçiydi, ilk bağı o dikti. ²¹Şarap içip sarhoş oldu, çadırının içinde çıplak uzandı. ²²Kenan'ın babası olan Ham babasının çıplak olduğunu görünce dışarı çıkıp iki kardeşine anlattı. ²³Sam'la Yafet bir giysi alıp omuzlarına attılar, geri geri yürüyerek çıplak babalarını örttüler. Babalarını çıplak görmemek için yüzlerini öbür yana çevirdiler. ²⁴Nuh ayılınca küçük oğlunun ne yaptığını anlayarak, ²⁵şöyle dedi: "Kenan'a lanet olsun, Köleler kölesi olsun kardeşlerine. ²⁶Övgüler olsun

^{xvi}"On beş arşın": Yaklaşık 6.8 m.

Sam'ın Tanrısı RAB'be, Kenan Sam'a kul olsun. ²⁷Tanrı Yafet'e ^{xvii} bolluk versin, Sam'ın çadırlarında yaşasın, Kenan Yafet'e kul olsun." ²⁸Nuh tufandan sonra üç yüz elli yıl daha yaşadı. ²⁹Toplam dokuz yüz elli yıl yaşadıktan sonra öldü.

10Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet'in öyküsü şudur: Tufandan sonra bunların birçok oğlu oldu. ²Yafet'in oğulları: Gomer, Magog, Meday, Yâvan, Tuval, Meşek, Tiras. ³Gomer'in oğulları: Aşkenaz, Rifat, Togarma. ⁴Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşış, Kittim, Rodanim. ⁵Kıyılarda yaşayan insanların ataları bunlardır. Ülkelerinde çeşitli dillere, uluslarında çeşitli boylara bölündüler. ⁶Ham'ın oğulları: Kûş, Misrayim, Pût, Kenan. ⁷Kûş'un oğulları: Seva, Havila, Savta, Raama, Savteka. Raama'nın oğulları: Şeva, Dedan. ⁸Kûş'un Nemrut adında bir oğlu oldu. Yiğitliğiyle yeryüzüne ün saldı. ⁹RAB'bin önünde yiğit bir avcıydı. "RAB'bin önünde Nemrut gibi yiğit avcı" sözü buradan gelir. ¹⁰İlkin Şinar topraklarında, Babil, Erek, Akat, Kalne kentlerinde krallık yaptı. ¹¹Sonra Asur'a giderek Ninova, Rehovot-İr, Kalah kentlerini ve Ninova'yla önemli bir kent olan Kalah arasında Resen'i kurdu. ¹²¹³Misrayim Ludlular'm, Anamlılar'm, Lehavlılar'm, Naftuhlular'm, Patruslular'm, Filistliler'in ataları olan Kasluhlular'm ve Kaftorlular'm atasıydı. ¹⁴¹⁵Kenan ilk oğlu olan Sidon'un ^{xviii} babası ve Hititler'in*, Yevuslular'm, Amorlular'm, Girgaşlılar'm, Hivliler'in, Arklılar'm, Sinliler'in, Arvatlılar'm, Semarlılar'm, Hamahlılar'm atasıydı. Kenan boyları daha sonra dağıldı. ¹⁶¹⁷¹⁸¹⁹Kenan sınırı Sayda'dan Gerar, Gazze, Sodom, Gomora, Adma ve Sevoyim'e doğru Laşa'ya kadar uzanıyordu. ²⁰Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Hamoğulları bunlardı. ²¹Yafet'in ağabeyi olan Sam'ın da çocukları oldu. Sam bütün Ever soyunun atasıydı. ²²Sam'ın oğulları: Elam, Asur, Arpakşat, Lud, Aram. ²³Aram'ın oğulları: Ūs, Hul, Geter, Maş. ²⁴Arpakşat Şelah'ın babasıydı ^{xix}. Şelah'tan Ever oldu. ²⁵Ever'in iki oğlu oldu. Birinin adı Pelek'ti ^{xx}; çünkü yeryüzündeki insanlar onun yaşadığı dönemde bölündü. Kardeşinin adı Yoktan'dı. ²⁶Yoktan Almodat'm, Şelef'in, Hasarmavet'in, Yerah'm, Hadoram'm, Uzal'm, Dikla'nın, Oval'm, Avimael'in, Şeva'nın, Ofir'in, Havila'nın, Yovav'm atasıydı. Bunların hepsi Yoktan'm soyundandı. ²⁷²⁸²⁹³⁰Doğuda, Meşa'dan Sefar'a uzanan dağlık bölgede yaşarlardı. ³¹Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Samoğulları bunlardı. ³²Tufandan sonra kayda geçen, ulus ulus, boy boy yeryüzüne yayılan bütün bu insanlar Nuh'un soyundan gelmez.

11Başlangıçta dünyadaki bütün insanlar aynı dili konuşur, aynı sözleri kullanırlardı. ²Doğuya geçerken Şi-

^{xvii}"Yafet": "Bolluk, genişlik" anlamına gelir.

^{xviii}"Sidon": Saydahlar'm atası.

^{xix}Masoretik metin "Arpakşat Şelah'ın babasıydı", Septuaginta "Arpakşat Kenan'ın babasıydı, Kenan Şelah'ın babasıydı."

^{xx}"Pelek": "Bölünme" anlamına gelir.

nar bölgesinde bir ova bulup oraya yerleştiler. ³Birbirlerine, "Gelin, tuğla yapıp iyice pişirelim" dediler. Taş yerine tuğla, harç yerine zift kullandılar. ⁴Sonra, "Kendimize bir kent kuralım" dediler, "Göklere erişecek bir kule dikip ün salalım. Böylece yeryüzüne dağılmayız." ⁵RAB insanların yaptığı kentle kuleyi görmek için aşağıya indi. ⁶"Tek bir halk olup aynı dili konuşarak bunu yapmaya başladıklarına göre, düşündüklerini gerçekleştirecek, hiçbir engel tanımayacaklar" dedi, ⁷"Gelin, aşağı inip dillerini karıştıralım ki, birbirlerini anlamasınlar." ⁸Böylece RAB onları yeryüzüne dağıtarak kentin yapımını durdurdu. ⁹Bu nedenle kente Babil ^{xxi} adı verildi. Çünkü RAB bütün insanların dilini orada karıştırmış ve onları yeryüzünün dört bucağına dağıtmıştı. ¹⁰Sam'ın soyunun öyküsü: Tufandan iki yıl sonra Sam 100 yaşındayken oğlu Arpakşat doğdu. ¹¹Arpakşat'ın doğumundan sonra Sam 500 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹²Arpakşat 35 yaşındayken oğlu Şelah doğdu. ¹³Şelah'ın doğumundan sonra Arpakşat 403 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu ^{xxii}. ¹⁴Şelah 30 yaşındayken oğlu Ever doğdu. ¹⁵Ever'in doğumundan sonra Şelah 403 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁶Ever 34 yaşındayken oğlu Pelek doğdu. ¹⁷Pelek'in doğumundan sonra Ever 430 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁸Pelek 30 yaşındayken oğlu Reu doğdu. ¹⁹Reu'nun doğumundan sonra Pelek 209 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁰Reu 32 yaşındayken oğlu Seruk doğdu. ²¹Seruk'un doğumundan sonra Reu 207 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²²Seruk 30 yaşındayken oğlu Nahor doğdu. ²³Nahor'un doğumundan sonra Seruk 200 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁴Nahor 29 yaşındayken oğlu Terah doğdu. ²⁵Terah'ın doğumundan sonra Nahor 119 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁶Yetmiş yaşından sonra Terah'ın Avram, Nahor ve Haran adlı oğulları oldu. ²⁷Terah soyunun öyküsü: Terah Avram, Nahor ve Haran'ın babasıydı. Haran'ın Lut adlı bir oğlu oldu. ²⁸Haran, babası Terah henüz sağken, doğduğu ülkede, Kildaniler'in* Ur Kenti'nde öldü. ²⁹Avram'la Nahor evlendiler. Avram'ın karısının adı Saray, Nahor'unkinin adı Milka'ydı. Milka Yiska'nın babası Haran'ın kızıydı. ³⁰Saray kırsırdı, çocuğu olmuyordu. ³¹Terah, oğlu Avram'ı, Haran'ın oğlu olan torunu Lut'u ve Avram'ın karısı olan gelini Saray'ı yanına aldı. Kenan ülkesine gitmek üzere Kildaniler'in Ur Kenti'nden ayrıldılar. Harran'a gidip oraya yerleştiler. ³²Terah iki yüz beş yıl yaşadıktan sonra Harran'da öldü.

12RAB Avram'a, "Ülkeni, akrabalarımı, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git" dedi, ²"Seni büyük bir ulus yapacağım, Seni kutsayacak, sana ün kazandıracacağım,

^{xxi}"Babil": İbranice "Kargaşa" sözcüğünü çağırır.

^{xxii}Septuaginta "Arpakşat 35 yaşındayken oğlu Kenan doğdu. Kenan'ın doğumundan sonra Arpakşat 430 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. Kenan 130 yaşındayken oğlu Şelah doğdu. Şelah'ın doğumundan sonra Kenan 330 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu" (bkz. Luk.3:35-36).

Bereket kaynağı olacaksın. ³Seni kutsayanları kutsayacak, Seni lanetleyeni lanetleyeceğim. Yeryüzündeki bütün halklar Senin aracılığınla kutsanacak.” ⁴Avram RAB’bin buyurduğu gibi yola çıktı. Lut da onunla birlikte gitti. Avram Harran’dan ayrıldığı zaman yetmiş beş yaşındaydı. ⁵Karısı Saray’ı, yeğeni Lut’u, Harran’da kazandıkları malları, edindikleri uşakları yanına alıp Kenan ülkesine doğru yola çıktı. Oraya vardılar. ⁶Avram ülke boyunca Şekem’deki More meşesine kadar ilerledi. O günlerde orada Kenanlılar yaşıyordu. ⁷RAB Avram’a görünerek, “Bu toprakları senin soyuna vereceğim” dedi. Avram kendisine görünen RAB’be orada bir sunak yaptı. ⁸Oradan Beytel’in doğusundaki dağlık bölgeye doğru gitti. Çadırını batıdaki Beytel’le doğudaki Ay Kenti’nin arasına kurdu. Orada RAB’be bir sunak yapıp RAB’bi adıyla çağırdı. ⁹Sonra kona göçe Negev’e doğru ilerledi. ¹⁰Ülkedeki şiddetli kıtlık yüzünden Avram geçici bir süre için Mısır’a gitti. ¹¹Mısır’a yaklaştıklarında karısı Saray’a, “Güzel bir kadın olduğumu biliyorum” dedi, ¹²“Olur ki Mısırlılar seni görüp, ‘Bu onun karısı’ diyerek beni öldürür, seni sağ bırakırlar. ¹³Lütfen, ‘Onun kızkardeşiyim’ de ki, senin hatırın için bana iyi davransınlar, canıma dokunmasınlar.” ¹⁴Avram Mısır’a girince, Mısırlılar karısının çok güzel olduğunu farkettiler. ¹⁵Kadını gören firavunun adamları, güzelliğini firavuna övdüler. Kadın saraya alındı. ¹⁶Onun hatırı için firavun Avram’a iyi davrandı. Avram davar, sığır, erkek ve dişi eşek, erkek ve kadın köle, deve sahibi oldu. ¹⁷RAB Avram’ın karısı Saray yüzünden firavunla ev halkının başına korkunç felaketler getirdi. ¹⁸Firavun Avram’ı çağırarak, “Nedir bana bu yaptığın?” dedi, “Neden Saray’ın karın olduğunu söylemedin? ¹⁹Niçin ‘Saray kızkardeşimdir’ diyerek onunla evlenmeme izin verdin? Al karımı, git!” ²⁰Firavun Avram için adamlarına buyruk verdi. Böylece Avram’la karısı sahip olduğu her şeyle birlikte gönderdiler.

13Avram, karısı ve sahip olduğu her şeyle birlikte Mısır’dan ayrılıp Negev’e doğru gitti. Lut da onunla birlikteydi. ²Avram çok zengindi. Sürüleri, altınları, gümüşleri vardı. ³Negev’den başlayıp bir yerden öbürüne geçerek Beytel’e kadar gitti. Beytel’le Ay Kenti arasında daha önce çadırını kurmuş olduğu yere vardı. ⁴Önceden yapmış olduğu sunağın bulunduğu yere gidip orada RAB’bi adıyla çağırdı. ⁵Avram’la birlikte göçen Lut’un da davaları, sığırları, çadırları vardı. ⁶Malları öyle çoktu ki, toprak birlikte yaşamalarına elvermedi; yan yana yaşayamadılar. ⁷Avram’ın çobanlarıyla Lut’un çobanları arasında kavga çıktı. –O günlerde Kenanlılar’la Perizliler de orada yaşıyorlardı.– ⁸Avram Lut’a, “Biz akrabayız” dedi, “Bu yüzden aramızda da çobanlarımız arasında da kavga çıkmasın. ⁹Bütün topraklar senin önünde. Gel, ayrılalım. Sen sola gidersen, ben sağa gideceğim. Sen sağa gidersen, ben sola gideceğim.” ¹⁰Lut çevresine baktı. Şeria Ovası’nın tümü RAB’bin bahçesi gibi, Soar’a doğru giderken Mısır toprakları gibiydi. Her yerde bol su vardı. RAB Sodom ve Gomora kentlerini

yok etmeden önce ova böyleydi. ¹¹Lut kendine Şeria Ovası’nın tümünü seçerek doğuya doğru göçtü. Birbirlerinden ayrıldılar. ¹²Avram Kenan topraklarında kaldı. Lut ovadaki kentlerin arasına yerleşti, Sodom’a yakın bir yere çadır kurdu. ¹³Sodom halkı çok kötüydü. RAB’be karşı büyük günah işliyordu. ¹⁴Lut Avram’dan ayrıldıktan sonra, RAB Avram’a, “Bulduğun yerden kuzeye, güneye, doğuya, batıya dikkatle bak” dedi, ¹⁵“Gördüğün bütün toprakları sonsuza dek sana ve soyuna vereceğim. ¹⁶Soyunu toprağın tozu kadar çoğaltacağım. Öyle ki, biri çıkıp da toprağın tozunu sayabilirse, senin soyunu da sayabilecek. ¹⁷Kalk, sana vereceğim toprakları boydan boya dolaş.” ¹⁸Avram çadırını söktü, gidip Hevron’daki Mamre meşeliğine yerleşti. Orada RAB’be bir sunak yaptı.

14Bu arada Şinar ^{xxiii} Kralı Amrafel, Ellasar Kralı Aryok, Elam Kralı Kedorlaomer ve Goyim Kralı Tidal ²Sodom Kralı Bera’ya, Gomora Kralı Birşa’ya, Adma Kralı Şinav’a, Sevoyim Kralı Şemever’e ve Bala –Soar– Kralı’na karşı savaş açtı. ³Bu son beş kral bugün Lut Gölü olan Siddim Vadisi’nde güçlerini birleştirmişti. ⁴Bu krallar on iki yıl Kedorlaomer’in egemenliği altında yaşamış, on üçüncü yıl ona başkaldırmışlardı. ⁵On dördüncü yıl Kedorlaomer’le onu destekleyen öbür krallar gelip Aşterot-Karnayim’de Refalılar’ı, Ham’da Zuzlular’ı, Şave-Kiryatayim’de Emli-ler’i, çöl kenarındaki El-Paran’a kadar uzanan dağlık Seir bölgesinde Horlular’ı bozguna uğrattılar. ⁶Oradan geri dönüp Eyn-Mişpat’a –Kadeş’e– gittiler. Amalekliler’in bütün topraklarını alarak Haseson-Tamar’da yaşayan Amorlular’ı bozguna uğrattılar. ⁸Bunun üzerine Sodom, Gomora, Adma, Sevoyim, Bala –Soar– kralları yola çıktı. Bu beş kral dört krala –Elam Kralı Kedorlaomer, Goyim Kralı Tidal, Şinar Kralı Amrafel, Ellasar Kralı Aryok’a– karşı Siddim Vadisi’nde savaş düzenine girdiler. ⁹¹⁰Siddim Vadisi zift çukurlarıyla doluydu. Sodom ve Gomora kralları kaçarken adamlarından bazıları bu çukurlara düştü. Sağ kalanlarsa dağlara kaçtı. ¹¹Dört kral Sodom ve Gomora’nın bütün malını ve yiyeceğini alıp gitti. ¹²Avram’ın yeğeni Lut’la mallarını da götürdüler. Çünkü o da Sodom’da yaşıyordu. ¹³Oradan kaçıp kurtulan biri gelip İbrani Avram’a durumu bildirdi. Avram Eşkol’la Aner’in kardeşi Amorlu Mamre’nin meşeliğinde yaşıyordu. Bunların hepsi Avram’dan yanaydılar. ¹⁴Avram yeğeni Lut’un tutsak alındığını duyunca, evinde doğup yetişmiş üç yüz on sekiz adamını yanına alarak dört kralı Dan’a kadar kovaladı. ¹⁵Adamlarını gruplara ayırdı, gece saldırıp onları bozguna uğratarak Şam’ın kuzeyindeki Hova’ya kadar kovaladı. ¹⁶Yağmalanan bütün malı, yeğeni Lut’la mallarını, kadınları ve halkı geri getirdi. ¹⁷Avram Kedorlaomer’le onu destekleyen kralları bozguna uğrattıp dönünce, Sodom Kralı onu karşılamak için Kral Vadisi olan Şave Vadisi’ne gitti. ¹⁸Yüce Tanrı’nın kâhini olan Şalem Kralı Melkisedek ekmeğ ve şarap getirdi. ¹⁹Avram’ı kutsayarak şöyle dedi: “Ye-

^{xxiii}“Şinar”, yani “Babil”.

ri göğü yaratan yüce Tanrı Avram'ı kutsasın, ²⁰Düşmanlarını onun eline teslim eden yüce Tanrı'ya övgüler olsun." Bunun üzerine Avram her şeyin ondalığını Melkisedek'e verdi. ²¹Sodom Kralı Avram'a, "Adamlarımı bana ver, mallar sana kalsın" dedi. ²²Avram Sodom Kralı'na, "Yeri göğü yaratan yüce Tanrı RAB'bin önünde sana ait hiçbir şey, bir iplik, bir çarık bağı bile almayacağıma ant içerim" diye karşılık verdi, "Öyle ki, 'Avram'ı zengin ettim' demeyesin. ²³²⁴Yalnız, adamlarımın yedikleri bunun dışında. Bir de beni destekleyen Aner, Eşkol ve Mamre paylarına düşeni alsınlar."

15Bundan sonra RAB bir görünümde Avram'a, "Korkma, Avram" diye seslendi, "Senin kalkanın benim. Ödülün çok büyük olacak." ²Avram, "Ey Egemen RAB, bana ne vereceksin?" dedi, "Çocuk sahibi olamadım. Evim Şamlı Eliezer'e kalacak. ³Bana çocuk vermediğin için evimdeki bir uşak mirasçım olacak." ⁴RAB yine seslendi: "O mirasçın olmayacak, öz çocuğun mirasçın olacak." ⁵Sonra Avram'ı dışarı çıkararak, "Göklere bak" dedi, "Yıldızları sayabilir misin? İşte, soyun o kadar çok olacak." ⁶Avram RAB'be iman etti, RAB bunu ona doğruluk saydı. ⁷Tanrı Avram'a, "Bu toprakları sana miras olarak vermek için Kildaniler'in* Ur Kenti'nden seni çıkararak RAB benim" dedi. ⁸Avram, "Ey Egemen RAB, bu toprakları miras alacağımı nasıl bileceğim?" diye sordu. ⁹RAB, "Bana bir düve, bir keçi, bir de koç getir" dedi, "Hepsi üçer yaşında olsun. Bir de kumruyla güvercin yavrusu getir." ¹⁰Avram hepsini getirdi, ortadan kesip parçaları birbirine karşı dizdi. Yalnız kuşları kesmedi. ¹¹Leşlerin üzerine konan yırtıcı kuşları kovdu. ¹²Güneş batarken Avram derin bir uykuya daldı. Üzerine dehşet verici zifiri bir karanlık çöktü. ¹³RAB Avram'a şöyle dedi: "Şunu iyi bil ki, senin soyun yabancı bir ülkede, gurbette yaşayacak. Dört yüz yıl kölelik edip baskı göreceksin. ¹⁴Ama soyuna kölelik yaptıran ulusu cezalandıracağım. Sonra soyun oradan büyük mal varlığıyla çıkacak. ¹⁵Sen de esenlik içinde atalarına kavuşacaksın. İleri yaşta ölüp gömüleceksin. ¹⁶Soyunun dördüncü kuşağı buraya geri dönecek. Çünkü Amorlular'ın yaptığı kötülükler henüz doruğa varmadı." ¹⁷Güneş batıp karanlık çökünce, dumanlı bir mangalla alevli bir meşale göründü ve kesilen hayvan parçalarının arasından geçti. ¹⁸O gün RAB Avram'la antlaşma yaparak ona şöyle dedi: "Mısır Irmağı'ndan büyük Fırat Irmağı'na kadar uzanan bu toprakları –Ken, Keniz, Kadmon, Hitit, Periz, Refa, Amor, Kenan, Girgaş ve Yevus topraklarını– senin soyuna vereceğim."

16Karısı Saray Avram'a çocuk verememişti. Saray'ın Hacer adında Mısırlı bir cariyesi vardı. ²Saray Avram'a, "RAB çocuk sahibi olmamı engelledi" dedi, "Lütfen, cariyemle yat. Belki bu yoldan bir çocuk sahibi olabilirim." Avram Saray'ın sözünü dinledi. ³Saray Mısırlı cariyesi Hacer'i kocası Avram'a karı olarak verdi. Bu olay Avram Kenan'da on yıl yaşadıktan sonra oldu. ⁴Avram Hacer'le yattı, Hacer

hamile kaldı. Hacer hamile olduğunu anlayınca, hanımını küçük görmeye başladı. ⁵Saray Avram'a, "Bu haksızlık senin yüzünden başıma geldi!" dedi, "Cariyemi koynuna soktum. Hamile olduğunu anlayınca beni küçük görmeye başladı. Seninle benim aramda RAB karar versin." ⁶Avram, "Cariyen senin elinde" dedi, "Neyi uygun görürsen yap." Böylece Saray cariyesine sert davranmaya başladı. Hacer onun yanından kaçtı. ⁷RAB'bin meleği Hacer'i çölde bir pınarın, Şur yolundaki pınarın başında buldu. ⁸Ona, "Saray'ın cariyesi Hacer, nereden gelip nereye gidiyorsun?" diye sordu. Hacer, "Hanımın Saray'dan kaçıyorum" diye yanıtladı. ⁹RAB'bin meleği, "Hanımına dön ve ona boyun eğ" dedi, ¹⁰"Senin soyunu öyle çoğaltacağım ki, kimse sayamayacak. ¹¹"İşte hamilesin, bir oğlun olacak, Adını İsmail ^{xxiv} koyacaksın. Çünkü RAB sıkıntı içindeki yakarışımı işitti. ¹²Oğlun yaban eşeğine benzer bir adam olacak, O herkese, herkes de ona karşı çıkacak. Kardeşlerinin hepsiyle çekişme içinde yaşayacak ^{xxv}." ¹³Hacer, "Beni gören Tanrı'yı gerçekten gördüm mü?" diyerek kendisiyle konuşan RAB'be "El-Roi ^{xxvi}" adını verdi. ¹⁴Bu yüzden Kadeş'le Beret arasındaki o kuyuya Beer-Lahay-Roi ^{xxvii} adı verildi. ¹⁵Hacer Avram'a bir erkek çocuk doğurdu. Avram çocuğun adını İsmail koydu. ¹⁶Hacer İsmail'i doğurduğunda, Avram seksen altı yaşındaydı.

17Avram doksan dokuz yaşındayken RAB ona görünerek, "Ben Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'yım" dedi, "Benim yolunda yürü, kusursuz ol. ²Seninle yaptığım antlaşmayı sürdüreceksin, soyunu alabildiğine çoğaltacağım." ³Avram yüzüstü yere kapandı. Tanrı, ⁴"Seninle yaptığım antlaşma şudur" dedi, "Birçok ulusun babası olacaksın. ⁵Artık adın Avram ^{xxviii} değil, İbrahim ^{xxix} olacak. Çünkü seni birçok ulusun babası yapacağım. ⁶Seni çok verimli kılacağım. Soyundan uluslar doğacak, krallar çıkacak. ⁷Antlaşmamı seninle ve soyunla kuşaklar boyunca, sonsuza dek sürdüreceğim. Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım. ⁸Bir yabancı olarak yaşadığın toprakları, bütün Kenan ülkesini sonsuza dek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim. Onların Tanrısı olacağım." ⁹Tanrı İbrahim'e, "Sen ve soyun kuşaklar boyu antlaşmamı bağlı kalmalısınız" dedi, ¹⁰"Seninle ve soyunla yaptığım antlaşmanın koşulu şudur: Aranızdaki erkeklerin hepsi sünnet edilecek. ¹¹Sünnet olmalısınız. Sünnet aramızdaki antlaşmanın belirtisi olacak. ¹²Evinizde doğmuş ya da soyunuzdan olmayan bir yabancıdan satın alınmış köleler dahil sekiz günlük her erkek çocuk sünnet edilecek. Gelecek kuşaklarınız boyunca sürecek bu.

^{xxiv}"İsmail": "Tanrı işitir" anlamına gelir.

^{xxv}"Kardeşlerinin hepsiyle çekişme içinde yaşayacak" ya da "Bütün kardeşlerinin yaşadığı yerin doğusuna yerleşecek".

^{xxvi}"El-Roi": "Beni gören Tanrı" anlamına gelir.

^{xxvii}"Beer-Lahay-Roi": "Tanrı'yı görüp sağ kalanın kuyusu" anlamına gelir.

^{xxviii}"Avram": "Yüce Baba" anlamına gelir.

^{xxix}"İbrahim": İbranice Avraham, "Çokların babası" anlamına gelebilir.

¹³Evinizde doğan ya da satın aldığımız her çocuk kesinlikle sünnet edilecek. Bedeninizdeki bu belirti sonsuza dek sürecek antlaşmamın simgesi olacak. ¹⁴Sünnet edilmemiş her erkek halkının arasından atılacak, çünkü antlaşmamı bozmuş demektir.” ¹⁵Tanrı, “Karın Saray’a gelince, ona artık Saray demeyeceksin” dedi, “Bundan böyle onun adı Sara^{xxx} olacak. ¹⁶Onu kutsayacak, ondan sana bir oğul vereceğim. Onu kutsayacağım, ulusların anası olacak. Halkların kralları onun soyundan çıkacak.” ¹⁷İbrahim yüzüstü yere kapandı ve güldü. İçinden, “Yüz yaşında bir adam çocuk sahibi olabilir mi?” dedi, “Doksan yaşındaki Sara doğurabilir mi?” ¹⁸Sonra Tanrı’ya, “Keşke İsmail’i mirasçım kabul etseydin!” dedi. ¹⁹Tanrı, “Hayır. Ama karın Sara sana bir oğul doğuracak, adını İshak^{xxxi} koyacaksın” dedi, “Onunla ve soyuyla antlaşmamı sonsuza dek sürdüreceğim. ²⁰İsmail’e gelince, seni işittim. Onu kutsayacak, verimli kılacak, soyunu alabildiğine çoğaltacağım. On iki beyin babası olacak. Soyunu büyük bir ulus yapacağım. ²¹Ancak antlaşmamı gelecek yıl bu zaman Sara’nın doğuracağı oğlun İshak’la sürdüreceğim.” ²²Tanrı İbrahim’le konuşmasını bitirince ondan ayrılmış yukarıya çekildi. ²³İbrahim evindeki bütün erkekleri –oğlu İsmail’i, evinde doğanların, satın aldığı uşakların hepsini– Tanrı’nın kendisine buyurduğu gibi o gün sünnet ettirdi. ²⁴İbrahim sünnet olduğunda doksan dokuz yaşındaydı. ²⁵Oğlu İsmail on üç yaşında sünnet oldu. ²⁶İbrahim, oğlu İsmail’le aynı gün sünnet edildi. ²⁷İbrahim’in evindeki bütün erkekler –evinde doğanlar ve yabancıardan satın alınanlar– onunla birlikte sünnet oldu.

18İbrahim günün sıcak saatlerinde Mamre meşeliğindeki çadırının önünde otururken, RAB kendisine göründü. ²İbrahim karşısında üç adamın durduğunu gördü. Onları görür görmez karşılamaya koştu. Yere kapanarak, ³“Ey efendim, eğer gözünde lütf bulduysam, lütfen kulunun yanından ayrılma” dedi, ⁴“Biraz su getirteyim, ayaklarınızı yıkayın. Şu ağacın altında dinlenin. ⁵Madem kulunuza konuk geldiniz, bırakın size yiyecek bir şeyler getireyim. Biraz dinlendikten sonra yolunuza devam edersiniz.” Adamlar, “Peki, dediğin gibi olsun” dediler. ⁶İbrahim hemen çadıra, Sara’nın yanına gitti. Ona, “Hemen üç sea^{xxxi} ince un al, yoğurup pide yap” dedi. ⁷Ardından sığırlara koştu. Körpe ve besili bir buzağı seçip uşağına verdi. Uşak buzağıyı hemen hazırladı. ⁸İbrahim hazırlanan buzağıyı yoğurt ve sütle birlikte götürüp konuklarının önüne koydu. Onlar yerken o da yanlarında, ağacın altında durdu. ⁹Konuklar, “Karın Sara nerede?” diye sordular. İbrahim, “Çadırda” diye yanıtladı. ¹⁰O, “Gelecek yıl bu zamanda kesinlikle yanına döneceğim” dedi, “O zaman karın Sara’nın bir oğlu olacak.” Sara onun arkasında, çadırın girişinde durmuş, dinliyordu. ¹¹İbrahim’le Sara kocamışlardı, yaşları hayli ileriye. Sara âdetten kesilmişti. ¹²İçin için gülerken, “Bu yaştan sonra

bu sevinci tadabilir miyim?” diye düşündü, “Üstelik efendim de yaşlı.” ¹³RAB İbrahim’e sordu: “Sara niçin, ‘Bu yaştan sonra gerçekten çocuk sahibi mi olacağım?’ diyerek güldü? ¹⁴RAB için olanaksız bir şey var mı? Belirlenen vakte, gelecek yıl bu zaman yanına döndüğümde Sara’nın bir oğlu olacak.” ¹⁵Sara korktu, “Gülmedim” diyerek yalan söyledi. RAB, “Hayır, güldün” dedi. ¹⁶Adamlar oradan ayrılırken Sodom’a doğru baktılar. İbrahim onları yolcu etmek için yanlarında yürüyordu. ¹⁷RAB, “Yapacağım şeyi İbrahim’den mi gizleyeceğim?” dedi, ¹⁸“Kuşkusuz İbrahim’den büyük ve güçlü bir ulus türeyecek, yeryüzündeki bütün uluslar onun aracılığıyla kutsanacak. ¹⁹Doğru ve adil olanı yaparak yolunda yürümeyi oğullarına ve soyuna buyursun diye İbrahim’i seçtim. Öyle ki, ona verdiğim sözü yerine getireyim.” ²⁰Sonra İbrahim’e, “Sodom ve Gomora büyük suçlama altında” dedi, “Günahları çok ağır. ²¹Onun için inip bakacağım. Duyduğum suçlamalar doğru mu, değil mi göreceğim. Bunları yapıp yapmadıklarını anlayacağım.” ²²Adamlar oradan ayrılmış Sodom’a doğru gittiler. Ama İbrahim RAB’bin huzurunda kaldı^{xxxiii}. ²³RAB’be yaklaşarak, “Haksızla birlikte haklıyı da mı yok edeceksin?” diye sordu, ²⁴“Kentte elli doğru kişi var diyelim. Orayı gerçekten yok edecek misin? İçindeki elli doğru kişinin hatırı için kenti bağışlamayacak mısın? ²⁵Senden uzak olsun bu. Haklıyı, haksızı aynı kefeye koyarak haksızın yanında haklıyı da öldürmek senden uzak olsun. Bütün dünyayı yargılayan adil olmalı.” ²⁶RAB, “Eğer Sodom’da elli doğru kişi bulursam, onların hatırına bütün kenti bağışlayacağım” diye karşılık verdi. ²⁷İbrahim, “Ben toz ve külüm, bir hiçim” dedi, “Ama seninle konuşma yürekliliğini göstereceğim. ²⁸Kırk beş doğru kişi var diyelim, beş kişi için bütün kenti yok mu edeceksin?” RAB, “Eğer kentte kırk beş doğru kişi bulursam, orayı yok etmeyeceğim” dedi. ²⁹İbrahim yine sordu: “Ya kırk kişi bulursan?” RAB, “O kırk kişinin hatırı için hiçbir şey yapmayacağım” diye yanıtladı. ³⁰İbrahim, “Ya Rab, öfkelenme ama, otuz kişi var diyelim?” dedi. RAB, “Otuz kişi bulursam, kente dokunmayacağım” diye yanıtladı. ³¹İbrahim, “Ya Rab, lütfen konuşma yürekliliğimi bağışla” dedi, “Eğer yirmi kişi bulursan?” RAB, “Yirmi kişinin hatırı için kenti yok etmeyeceğim” diye yanıtladı. ³²İbrahim, “Ya Rab, öfkelenme ama, bir kez daha konuşacağım” dedi, “Eğer on kişi bulursan?” RAB, “On kişinin hatırı için kenti yok etmeyeceğim” diye yanıtladı. ³³RAB İbrahim’le konuşmasını bitirince oradan ayrıldı, İbrahim de çadırına döndü.

19İki melek akşamleyin Sodom’a vardılar. Lut kentin kapısında oturuyordu. Onları görür görmez karşılamak için ayağa kalktı. Yere kapanarak, ²“Efendilerim” dedi, “Kulunuzun evine buyurun. Ayaklarımızı yıkayın, geceyi bizde geçirin. Sonra erkenden kalkıp yolunuza devam edersiniz.” Melekler, “Olmaz” dediler, “Geceyi kent meydanında

^{xxxiii}“İbrahim RAB’bin huzurunda kaldı”: Bazı eski İbrani din bilginlerine göre “RAB İbrahim’in önünde kaldı.”

^{xxx}“Sara”: “Prenses” anlamına gelir.

^{xxxi}“İshak”: “Güler” anlamına gelir.

^{xxxi}“Üç sea”: Yaklaşık 13 kg.

geçireceğiz.”³ Ama Lut çok diretti. Sonunda onunla birlikte evine gittiler. Lut onlara yemek hazırladı, mayasız ekmek pişirdi. Yediler.⁴ Onlar yatmadan, kentten erkekleri –Sodom’un her mahallesinden genç yaşlı bütün erkekler– evi sardı.⁵ Lut’a seslenerek, “Bu gece sana gelen adamlar nerede?” diye sordular, “Getir onları da yatalım.”⁶ Lut dışarı çıktı, arkasından kapıyı kapadı.⁷ “Kardeşler, lütfen bu kötülüğü yapmayın” dedi,⁸ “Erkek yüzü görmemiş iki kızım var. Size onları getireyim, ne isterseniz yapın. Yeter ki, bu adamlara dokunmayın. Çünkü onlar konuğumdur, çatımın altına geldiler.”⁹ Adamlar, “Çekil önümüzden!” diye karşılık verdiler, “Adam buraya dışardan geldi, şimdi yargıçlık taşıyor! Sana daha beterini yaparız.” Lut’u ite kaka kapıyı kırmaya davrandılar.¹⁰ Ama içerdeki adamlar uzanıp Lut’u evin içine, yanlarına aldılar ve kapıyı kapadılar.¹¹ Kapıya dayanan adamları, büyük küçük hepsini kör ettiler. Öyle ki, adamlar kapıyı bulamaz oldu.¹² İçerdeki iki adam Lut’a, “Senin burada başka kimin var?” diye sordular, “Oğullarımı, kızlarımı, damatlarımı, kentte sana ait kim varsa hepsini dışarı çıkar.”¹³ Çünkü burayı yok edeceğiz. RAB bu halk hakkında birçok kötü suçlama duydu, kenti yok etmek için bizi gönderdi.”¹⁴ Lut dışarı çıktı ve kızlarıyla evlenecek olan adamlara, “Hemen buradan uzaklaşın!” dedi, “Çünkü RAB bu kenti yok etmek üzere.” Ne var ki damat adayları onun şaka yaptığını sandılar.¹⁵ Tan ağarırken melekler Lut’a, “Karınla iki kızımı al, hemen buradan uzaklaş” diye üstelediler, “Yoksa kent cezasını bulurken sen de canından olursun.”¹⁶ Lut ağır davrandı, ama RAB ona acıdı. Adamlar Lut’la karısının ve iki kızının elinden tutup onları kentten dışına çıkardılar.¹⁷ Kent dışına çıkınca, adamlardan biri Lut’a, “Kaç, canını kurtar, arkana bakma” dedi, “Bu ovanın hiçbir yerinde durma. Dağa kaç, yoksa ölür gidersin.”¹⁸ Lut, “Aman, efendim!” diye karşılık verdi,¹⁹ “Ben kulunuzdan hoşnut kaldınız, canımı kurtarmakla bana büyük iyilik yaptınız. Ama dağa kaçamam. Çünkü felaket bana yetişir, ölürüm.”²⁰ İşte, şurada kaçabileceğim yakın bir kent var, küçücük bir kent. İzin verin, oraya kaçıp canımı kurtarayım. Zaten küçücük bir kent.”²¹ Adamlardan biri, “Peki, dileğini kabul ediyorum” dedi, “O kenti yıkmayacağım.”²² Çabuk ol, hemen kaç! Çünkü sen oraya varmadan bir şey yapamam.” Bu yüzden o kentte Soar^{xxxiv} adı verildi.²³ Lut Soar’a vardığında güneş doğmuştu.²⁴ RAB Sodom ve Gomora’nın üzerine gökten ateşli kükürt yağdırdı.²⁵ Bu kentleri, bütün ovayı, oradaki insanların hepsini ve bütün bitkileri yok etti.²⁶ Ancak Lut’un peşisıra gelen karısı dönüp geriye bakınca tuz kesildi.²⁷ İbrahim sabah erkenden kalkıp önceki gün RAB’bin huzurunda durduğu yere gitti.²⁸ Sodom ve Gomora’ya ve bütün ovaya baktı. Yerden, tüten bir ocak gibi duman yükseliyordu.²⁹ Tanrı ovadaki kentleri yok ederken İbrahim’i anımsamış ve Lut’un yaşadığı kentleri yok ederken Lut’u bu felaketin dışına çıkarmıştı.³⁰ Lut Soar’da kalmaktan korkuyordu. Bu yüzden iki kızıyla kentten ayrılarak dağa

xxxiv“Soar”: “Küçük” anlamına gelir.

yerleşti, onlarla birlikte bir mağarada yaşamaya başladı.³¹ Büyük kız küçüğüne, “Babamız yaşlı” dedi, “Dünya geleneklerine uygun biçimde burada bizimle yatabilecek bir erkek yok.”³² Gel, babamıza şarap içirelim, soyumuzu yaşatmak için onunla yatalım.”³³ O gece babalarına şarap içirdiler. Büyük kız gidip babasıyla yattı. Ancak Lut yatıp kalktığına farkında değildi.³⁴ Ertesi gün büyük kız küçüğüne, “Dün gece babamla yattım” dedi, “Bu gece de ona şarap içirelim. Soyumuzu yaşatmak için sen de onunla yat.”³⁵ O gece de babalarına şarap içirdiler ve küçük kız babasıyla yattı. Ama Lut yatıp kalktığına farkında değildi.³⁶ Böylece Lut’un iki kızı da öz babalarından hamile kaldılar.³⁷ Büyük kız bir erkek çocuk doğurdu, ona Moav^{xxxv} adını verdi. Moav bugünkü Moavlılar’ın atasıdır.³⁸ Küçük kızın da bir oğlu oldu, adını Ben-Ammi^{xxxvi} koydu. O da bugünkü Ammonlular’ın atasıdır.

20 İbrahim Mamre’den Negev’e göçerek Kadeş ve Şur kentlerinin arasına yerleşti. Sonra geçici bir süre Gerar’da kaldı.² Karısı Sara için, “Bu kadın kızkardeşimdir” dedi. Bunun üzerine Gerar Kralı Avimelek adam gönderip Sara’yı getirtti.³ Ama Tanrı gece düşünde Avimelek’e görünerek, “Bu kadını aldığın için öleceksin” dedi, “Çünkü o evli bir kadın.”⁴ Avimelek henüz Sara’ya dokunmamıştı. “Ya Rab” dedi, “Suçsuz bir ulusu mu yok edeceksin?”⁵ İbrahim’in kendisi bana, ‘Bu kadın kızkardeşimdir’ demedi mi? Kadın da İbrahim için, ‘O kardeşimdir’ dedi. Ben temiz vicdanla, suçsuz ellerimle yaptım bunu.”⁶ Tanrı, düşünde ona, “Bunu temiz vicdanla yaptığını biliyorum” diye yanıtladı, “Ben de seni bu yüzden bana karşı günah işlemekten alıkoydum, kadına dokunmana izin vermedim.”⁷ Şimdi kadını kocasına geri ver. Çünkü o bir peygamberdir. Senin için dua eder, ölmezsin. Ama kadını geri vermezsen, sen de sana ait olan herkes de ölecek, bilesin.”⁸ Avimelek sabah erkenden kalktı, bütün adamlarını çağırarak olup biteni anlattı. Adamlar dehşete düştü.⁹ Avimelek İbrahim’i çağırarak, “Ne yaptın bize?” dedi, “Sana ne haksızlık ettim ki, beni ve krallığımı bu büyük günaha sürükledin? Bana bu yaptığın yapılacak iş değil.”¹⁰ Sonra, “Amacın neydi, niçin yaptın bunu?” diye sordu.¹¹ İbrahim, “Çünkü burada hiç Tanrı korkusu yok” diye yanıtladı, “Karım yüzünden beni öldürebilirler diye düşündüm.”¹² Üstelik, Sara gerçekten kızkardeşimdir. Babamız bir, annemiz ayrıdır. Onunla evlendim.¹³ Tanrı beni babamın evinden gurbete gönderdiği zaman karıma, ‘Bana sevgini şöyle göstereceksin: Gideceğimiz her yerde kardeşin olduğumu söyle’ dedim.”¹⁴ Avimelek İbrahim’e karısı Sara’yı geri verdi. Bunun yanı sıra ona davar, sığır, köleler, cariyeler de verdi.¹⁵ İbrahim’e, “İşte ülkem önünde, nereye istersen oraya yerleş” dedi.¹⁶ Sara’ya da, “Kardeşine bin parça gümüş veriyorum” dedi, “Yanımdakilere karşı senin suçsuz olduğunu gösteren bir kanıttır bu. Herkes suçsuz olduğunu bilsin.”

xxxv“Moav”: “Babadan” anlamına gelir.

xxxvi“Ben-Ammi”: “Halkımın oğlu” anlamına gelir.

¹⁷İbrahim Tanrı'ya dua etti ve Tanrı Avimelek'le karısına, cariyelerine şifa verdi. Çocuk sahibi oldular. ¹⁸Çünkü İbrahim'in karısı Sara yüzünden RAB Avimelek'in evindeki kadınların hamile kalmasını engellemiştir.

21RAB verdiği söz uyarınca Sara'ya iyilik etti ve sözünü yerine getirdi. ²Sara hamile kaldı; İbrahim'in yaşlılık döneminde, tam Tanrı'nın belirttiği zamanda ona bir erkek çocuk doğurdu. ³İbrahim Sara'nın doğurduğu çocuğa İshak ^{xxxvii} adını verdi. ⁴Tanrı'nın kendisine buyurduğu gibi oğlu İshak'ı sekiz günlükken sünnet etti. ⁵İshak doğduğunda İbrahim yüz yaşındaydı. ⁶Sara, "Tanrı yüzümü güldürdü" dedi, "Bunu duyan herkes benimle birlikte gelecek. ⁷Kim İbrahim'e Sara çocuk emzirecek derdi? Bu yaşında ona bir oğul doğurdum." ⁸Çocuk büyüdü. Sütten kesildiği gün İbrahim büyük bir şölen verdi. ⁹Ne var ki Sara, Mısırlı Hacer'in İbrahim'den olma oğlu İsmail'in alay ettiğini görünce, ¹⁰İbrahim'e, "Bu cariyeye oğlunu kov" dedi, "Bu cariye'nin oğlu, oğlum İshak'ın mirasına ortak olmasın." ¹¹Bu İbrahim'i çok üzdü, çünkü İsmail de öz oğluydu. ¹²Ancak Tanrı İbrahim'e, "Oğlunla cariyen için üzülme" dedi, "Sara ne derse, onu yap. Çünkü senin soyun İshak'la sürecektir. ¹³Cariye'nin oğlundan da bir ulus yaratacağım, çünkü o da senin soyun." ¹⁴İbrahim sabah erkenden kalktı, biraz yiyecek, bir tulum da su hazırlayıp Hacer'in omuzuna attı, çocuğunu da verip onu gönderdi. Hacer Beer-Şeva Çölü'ne gitti, orada bir süre dolaştı. ¹⁵Tulumdaki su tükenince, oğlunu bir çalının altına bıraktı. ¹⁶Yaklaşık bir ok atımı uzaklaşıp, "Oğlumun ölümünü görmeyeyim" diyerek onun karşısına oturup hıçkırma hıçkırma ağladı. ¹⁷Tanrı çocuğun sesini duydu. Tanrı'nın meleği göklerden Hacer'e, "Nen var, Hacer?" diye seslendi, "Korkma! Çünkü Tanrı çocuğun sesini duydu. ¹⁸Kalk, oğlunu kaldır, elini tut. Onu büyük bir ulus yapacağım." ¹⁹Sonra Tanrı Hacer'in gözlerini açtı, Hacer bir kuyu gördü. Gidip tulumunu doldurdu, oğluna içirdi. ²⁰Çocuk büyürken Tanrı onunlaydı. Çocuk çölde yaşadı ve okçu oldu. ²¹Paran Çölü'nde yaşarken annesi ona Mısırlı bir kadın aldı. ²²O sırada Avimelek'le ordusunun komutanı Fikol İbrahim'e, "Yaptığın her şeyde Tanrı seninle" dediler, ²³"Onun için, Tanrı'nın önünde bana, oğluma ve soyuma haksız davranmayacağına ant iç. Bana ve konuk olarak yaşadığım bu ülkeye, benim sana yaptığım gibi iyi davran." ²⁴İbrahim, "Ant içerim" dedi. ²⁵İbrahim Avimelek'e bir kuyuyu zorla ele geçiren adamlarından yakındı. ²⁶Avimelek, "Bunu kimin yaptığını bilmiyorum" diye yanıtladı, "Sen de bana söylemedin, ilk kez duyuyorum." ²⁷Daha sonra İbrahim Avimelek'e davar ve sığır verdi. Böylece ikisi bir antlaşma yaptılar. ²⁸İbrahim sürüsünden yedi dişi kuzu ayırdı. ²⁹Avimelek, "Bunun anlamı ne, niçin bu yedi dişi kuzuyu ayırdın?" diye sordu. ³⁰İbrahim, "Bu yedi dişi kuzuyu benim elimden almalısın" diye yanıtladı, "Kuyuyu benim açtığının kanıtı olsun." ³¹Bu yüzden oraya Beer-

Şeva ^{xxxviii} adı verildi. Çünkü ikisi orada ant içmişlerdi. ³²Beer-Şeva'da yapılan bu antlaşmadan sonra Avimelek, ordusunun komutanı Fikol'la birlikte Filist yöresine geri döndü. ³³İbrahim Beer-Şeva'da bir ilgin ağacı dikti; orada RAB'bi, ölümsüz Tanrı'yı adıyla çağırdı. ³⁴Filist yöresinde konuk olarak uzun süre yaşadı.

22Daha sonra Tanrı İbrahim'i denedi. "İbrahim!" diye seslendi. İbrahim, "Buradayım!" dedi. ²Tanrı, "İshak'ı, sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git" dedi, "Orada sana göstereceğim bir dağda oğlunu yakmalık sunu olarak sun." ³İbrahim sabah erkenden kalktı, eşeğine palan vurdu. Yanına uşaklarından ikisini ve oğlu İshak'ı aldı. Yakmalık sunu için odun yardıktan sonra, Tanrı'nın kendisine belirttiği yere doğru yola çıktı. ⁴Üçüncü gün gideceği yeri uzaktan gördü. ⁵Uşaklarına, "Siz burada, eşeğin yanında kalın" dedi, "Tapınmak için oğlumla birlikte oraya gidip döneceğiz." ⁶Yakmalık sunu için yardığı odunları oğlu İshak'a yükledi. Ateşi ve bıçağı kendisi aldı. Birlikte giderlerken İshak İbrahim'e, "Baba!" dedi. İbrahim, "Evet, oğlum!" diye yanıtladı. İshak, "Ateşle odun burada, ama yakmalık sunu kuzusu nerede?" diye sordu. ⁷İbrahim, "Oğlum, yakmalık sunu için kuzuyu Tanrı kendisi sağlayacak" dedi. İki birlikte yürümeye devam ettiler. ⁸Tanrı'nın kendisine belirttiği yere varınca İbrahim bir sunak yaptı, üzerine odun dizdi. Oğlu İshak'ı bağlayıp sunaktaki odunların üzerine yatırdı. ⁹Onu boğazlamak için uzanıp bıçağı aldı. ¹⁰Ama RAB'bin meleği göklerden, "İbrahim, İbrahim!" diye seslendi. İbrahim, "İşte buradayım!" diye karşılık verdi. ¹¹Melek, "Çocuğa dokunma" dedi, "Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin." ¹²İbrahim çevresine bakınca, boynuzları sık çallara takılmış bir koç gördü. Gidip koçu getirdi. Oğlunun yerine onu yakmalık sunu olarak sundu. ¹³Oraya "Yahve yire ^{xxxix}" adını verdi. "RAB'bin dağında sağlanacaktır" sözü bu yüzden bugün de söyleniyor. ¹⁴RAB'bin meleği göklerden İbrahim'e ikinci kez seslendi: ¹⁵"RAB diyor ki, kendi üzerime ant içiyorum. Bunu yaptığım için, biricik oğlunu esirgemediğin için ¹⁶seni fazlasıyla kutsayacağım; soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım. Soyun düşmanlarının kentlerini mülk edinecek. ¹⁷Soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak. Çünkü sözümü dinledin." ¹⁸Sonra İbrahim uşaklarının yanına döndü. Birlikte yola çıkıp Beer-Şeva'ya gittiler. İbrahim Beer-Şeva'da kaldı. ¹⁹Bir süre sonra İbrahim'e, "Milka, kardeşin Nahor'a çocuklar doğurdu" diye haber verdiler, ²⁰"İlk oğlu Üs, kardeşi Bûz, Kemuel -Aram'ın babası- ²¹Keset, Hazo, Pildaş, Yidlaf, Betuel." ²²Betuel Rebeka'nın babası oldu. Bu sekiz çocuğu İbrahim'in kardeşi Nahor'a Milka doğurdu. ²³Reuma adındaki cariyesi de Nahor'a Tevah, Gaham, Tahaş ve Maaka'yı doğurdu.

^{xxxviii}"Beer-Şeva": "Ant Kuyusu" anlamına gelir.

^{xxxix}"Yahve yire": "RAB sağlar" anlamına gelir.

^{xxxvii}"İshak": "Güler" anlamına gelir.

23Sara yüz yirmi yedi yıl yaşadı. Ömrü bu kadardı. ²Kenan ülkesinde, bugün Hevron denilen Kiryat-Arba'da öldü. İbrahim yas tutmak, ağlamak için Sara'nın ölüsünün başına gitti. ³Sonra karısının ölüsünün başından kalkıp Hititler'e*, ⁴"Ben aramızda konuk ve yabancıyım" dedi, "Bana mezar yapabileceğim bir toprak satın. Ölümü kaldırıp gömeyim." ⁵Hititler, "Efendim, bizi dinle" diye yanıtladılar, "Sen aramızda önemli bir beysin. Ölünü mezarlarımızın en iyisine göm. Ölünü gömmen için kimse senden mezarını esirgemez." ⁶⁷İbrahim, ülke halkı olan Hititler'in önünde eğilerek, ⁸"Eğer ölümü gömmemi istiyorsanız, benim için Sohar oğlu Efron'a ricada bulunun" dedi, ⁹"Tarlasının dibindeki Makpela Mağarası'nı bana satsın. Fiyatı neyse huzurunuzda eksiksiz ödeyip orayı mezarlık yapacağım." ¹⁰Hititli Efron halkının arasında oturuyordu. Kent kapısında toplanan herkesin duyacağı biçimde, ¹¹"Hayır, efendim!" diye karşılık verdi, "Beni dinle, mağarayla birlikte tarlayı da sana veriyorum. Halkımın huzurunda onu sana veriyorum. Ölünü göm." ¹²İbrahim ülke halkının önünde eğildi. ¹³Herkesin duyacağı biçimde Efron'a, "Lütfen beni dinle" dedi, "Tarlanın parasını ödeyeyim. Parayı kabul et ki, ölümü oraya gömeyim." ¹⁴Efron, "Efendim, beni dinle" diye karşılık verdi, "Aramızda dört yüz şekel ^{x1} gümüşün sözü mü olur? Ölünü göm." ¹⁵¹⁶İbrahim Efron'un önerisini kabul etti. Efron'un Hititler'in önünde sözünü ettiği dört yüz şekel gümüşü tüccarların ağırlık ölçülerine göre tarttı. ¹⁷Böylece Efron'un Mamre yakınında Makpela'daki tarlası, çevresindeki bütün ağaçlarla ve içindeki mağarayla birlikte, kent kapısında toplanan Hititler'in huzurunda İbrahim'in mülkü kabul edildi. ¹⁸¹⁹İbrahim karısı Sara'yı Kenan ülkesinde Mamre'ye -Hevron'a- yakın Makpela Tarlası'ndaki mağaraya gömdü. ²⁰Hititler tarlayı içindeki mağarayla birlikte İbrahim'in mezarlık yeri olarak onayladılar.

24İbrahim kocamış, iyice yaşlanmıştı. RAB onu her yönden kutsamıştı. ²İbrahim, evindeki en yaşlı ve her şeyden sorumlu uşağına, "Elini uyluğumun altına koy ^{xli}" dedi, ³"Yerin göğün Tanrısı RAB'bin adıyla ant içmeni istiyorum. Aralarında yaşadığım Kenanlılar'dan oğluma kız almayacaksın. ⁴Oğlum İshak'a kız almak için benim ülkeme, akrabalarımın yanına gideceksin." ⁵Uşak, "Ya kız benimle bu ülkeye gelmek istemezse?" diye sordu, "O zaman oğlunu geldiğin ülkeye götürüymü mi?" ⁶İbrahim, "Sakın oğlumu oraya götürme!" dedi, ⁷"Beni baba ocağından, doğduğum ülkeden getiren, 'Bu toprakları senin soyuna vereceğim' diyerek ant içen Göklerin Tanrısı RAB senin önünden meleğini gönderecek. Böylece oradan oğluma bir kız alabileceksin. ⁸Eğer kız seninle gelmek istemezse, içtiğin ant seni bağlamaz. Yalnız, oğlumu oraya götürme." ⁹Bunun üzerine uşak elini efendisi İbrahim'in uyluğunun altına koyarak bu konuda ant içti. ¹⁰Sonra efendisinden on deve alarak en iyi eşya-

^{x1c}"Dört yüz şekel": Yaklaşık 4.6 kg.

^{xli}Bu davranış bir andın kesinlikle yerine getirileceğini gösterirdi.

larla birlikte yola çıktı; Aram-Naharayim'e, Nahor'un yaşadığı kente gitti. ¹¹Develerini kent dışındaki kuyunun yanına çöktürdü. Akşamüzeriydi, kadınların su almak için dışarı çıkacakları zamandı. ¹²Uşak, "Ya RAB, efendim İbrahim'in Tanrısı, yalvarırım bugün beni başarılı kıl" diye dua etti, "Efendim İbrahim'e iyilik et. ¹³İşte, pınarın başında bekliyorum. Kentin kızları su almaya geliyorlar. ¹⁴Birine, 'Lütfen testini indir, biraz su içeyim' diyeceğim. O da, 'Sen iç, ben de develerine içireyim' derse, bileceğim ki o kız kulun İshak için seçtiğin kızdır. Böylece efendime iyilik ettiğini anlayacağım." ¹⁵O duasını bitirmeden, İbrahim'in kardeşi Nahor'la karısı Milka'nın oğlu Betuel'in kızı Rebeka, omuzunda su testisiyle dışarı çıktı. ¹⁶Çok güzel bir genç kızdı. Ona erkek eli değmemişti. Pınara gitti, testisini doldurup geri döndü. ¹⁷Uşak onu karşılamaya koştu, "Lütfen testinden biraz su ver, içeyim" dedi. ¹⁸Rebeka, "İç, efendim" diyerek hemen testisini indirdi, içmesi için ona uzattı. ¹⁹Ona su verdikten sonra, "Develerin için de su çekeyim" dedi, "Kanıncaya kadar içsinler." ²⁰Çabucak suyu hayvanların teknesine boşalttı, yine su çekmek için kuyuya koştu. Adamın bütün develeri için su çekti. ²¹Adam RAB'bin yolunu açıp açmadığını anlamak için sessizce genç kızı süzüyordu. ²²Develer su içtikten sonra, adam bir beka ^{xlii} ağırlığında altın bir burun halkasıyla on şekel ^{xliii} ağırlığında iki altın bilezik çıkardı. ²³"Lütfen söyle, kimin kızısın sen?" diye sordu, "Babanın evinde geceyi geçirebileceğimiz bir yer var mı?" ²⁴Kız, "Milka'yla Nahor'un oğlu Betuel'in kızıyım" diye karşılık verdi, ²⁵"Bizde saman ve yem bol, geceyi geçirebileceğiniz yer de var." ²⁶Adam eğilip RAB'be tapındı. ²⁷"Efendim İbrahim'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun" dedi, "Sevgisini, sadakatini efendimden esirgemedi. Efendimin akrabalarımın evine giden yolu bana gösterdi." ²⁸Kız annesinin evine koşup olanları anlattı. ²⁹Rebeka'nın Lavan adında bir kardeşi vardı. Lavan pınarın başındaki adama doğru koştu. ³⁰Kızkardeşinin burnundaki halkayı, kollarındaki bilezikleri görmüştü. Rebeka adamın kendisine söylediklerini de anlatınca, Lavan adamın yanına gitti. Adam pınarın başında, develerinin yanında duruyordu. ³¹Lavan, "Eve buyur, ey RAB'bin kutsadığı adam" dedi, "Niçin dışarıda bekliyorsun? Senin için oda, develerin için yer hazırladım." ³²Böylece adam eve girdi. Lavan develerin kolanlarını çözdü, onlara saman ve yem verdi. Adamların yanındakilere ayaklarını yıkamaları için su getirdi. ³³Önüne yemek konulunca, adam, "Niçin geldiğimi anlatmadan yemek yemeyeceğim" dedi. Lavan, "Öyleyse anlat" diye karşılık verdi. ³⁴Adam, "Ben İbrahim'in uşağıyım" dedi, ³⁵"RAB efendimi alabildiğine kutsadı. Onu zengin etti. Ona davar, sığır, altın, gümüş, erkek ve kadın köleler, develer, eşekler verdi. ³⁶Karısı Sara ileri yaşta efendime bir oğul doğurdu. Efendim sahip olduğu her şeyi oğluna verdi. ³⁷Ülkelerinde yaşadığım Kenanlılar'dan oğluma kız almayacaksın. Oğluma kız almak için babamın ailesine, akrabalarımın yanına gi-

^{xlii}"Bir beka": Yaklaşık 6 gr.

^{xliii}"On şekel": Yaklaşık 115 gr.

deceksin' diyerek bana ant içirdi. ³⁸³⁹"Efendime, 'Ya kız benimle gelmezse?' diye sordum. ⁴⁰"Efendim, 'Yolunda yürüdüğüm RAB meleğini seninle gönderecek, yolunu açacak' dedi, 'Akrabalarımın, babamın ailesinden oğluma bir kız getireceksin. ⁴¹İçtiğin anttan ancak akrabalarımın yanına vardığında sana kızı vermezlerse, evet, ancak o zaman özgür olabilirsin.' ⁴²"Bugün pınarın başına geldiğimde şöyle dua ettim: 'Ya RAB, efendim İbrahim'in Tanrısı, yalvarırım yolunu aç. ⁴³İşte pınarın başında bekliyorum. Su almaya gelen kızlardan birine, lütfen testinden bana biraz su ver, içeyim, diyeceğim. ⁴⁴O da, sen iç, develerin için de su çekeyim derse, anlayacağım ki efendimin oğlu için RAB'bin seçtiği kız odur.' ⁴⁵"Ben içimden dua ederken, Rebeka omuzunda su testisiyle dışarı çıktı. Pınar başına gidip su aldı. Ona, 'Lütfen, biraz su ver, içeyim' dedim. ⁴⁶"Rebeka hemen testisini omuzundan indirdi, 'İç efendim' dedi, 'Ben de develerine içireyim.' Ben içtim. Develere de su verdi. ⁴⁷"Ona, 'Kimin kızıydın sen?' diye sordum. "Milka'yla Nahor'un oğlu Betuel'in kızımı' dedi. "Bunun üzerine burnuna halka, kollarına bilezik taktım. ⁴⁸Eğilip RAB'be tapındım. Efendimin oğluna kardeşinin torununu almak için bana doğru yolu gösteren efendim İbrahim'in Tanrısı RAB'be övgüler sundum. ⁴⁹Şimdi efendime sevgi ve sadakat mı göstereceksiniz, yoksa olmaz mı diyeceksiniz, bana bildirin. Öyle ki, ben de ne yapacağıma karar vereyim." ⁵⁰Lavan'la Betuel, "Bu RAB'bin işi" diye karşılık verdiler, "Biz sana ne iyi, ne kötü diyebiliriz. ⁵¹İşte Rebeka burada. Al götür. RAB'bin buyurduğu gibi efendinin oğluna karı olsun." ⁵²İbrahim'in uşağı bu sözleri duyunca, yere kapanarak RAB'be tapındı. ⁵³Rebeka'ya altın, gümüş takımlar, giysiler, kardeşile annesine de değerli eşyalar çıkarıp verdi. ⁵⁴Sonra yanındakilerle birlikte yedi, içti. Geceyi orada geçirdiler. Sabah kalkınca İbrahim'in uşağı, "Beni yolcu edin, efendime döneyim" dedi. ⁵⁵Rebeka'nın kardeşile annesi, "Bırak kız on gün kadar bizimle kalsın, sonra gidersin" diye karşılık verdiler. ⁵⁶Adam, "Madem RAB yolunu açtı, beni geciktirmeyin" dedi, "İzin verin, efendime döneyim." ⁵⁷"Kızı çağırıp ona soralım" dediler. ⁵⁸Rebeka'yı çağırıp, "Bu adamla gitmek istiyor musun?" diye sordular. Rebeka, "İstiyorum" dedi. ⁵⁹Böylece Rebeka'yla dadısını, İbrahim'in uşağıyla adamlarını uğurlamaya çıktılar. ⁶⁰Rebeka'yı şöyle kutsadılar: "Ey kızkardeşimiz, Binlerce, on binlerce kişiye analık et, Soyun düşmanlarının kentlerini mülk edinsin." ⁶¹Rebeka'yla genç hizmetçileri hazırlayıp develere binerek İbrahim'in uşağını izlediler. Uşak Rebeka'yı alıp oradan ayrıldı. ⁶²İshak Beer-Lahay-Roi'den gelmişti. Çünkü Negev bölgesinde yaşıyordu. ⁶³Akşamüzeri düşünmek için tarlaya gitti. Başını kaldırdığında develerin yaklaştığını gördü. ⁶⁴Rebeka İshak'ı görünce deveden indi, ⁶⁵İbrahim'in uşağına, "Tarladan bizi karşılamaya gelen şu adam kim?" diye sordu. Uşak, "Efendim" diye karşılık verdi. Rebeka peçesini alıp yüzünü örttü. ⁶⁶Uşak bütün yaptıklarını İshak'a anlattı. ⁶⁷İshak Rebeka'yı annesi Sara'nın yaşamış olduğu çadra götürüp onunla evlendi. Böylece Re-

beka İshak'ın karısı oldu. İshak onu sevdi. Annesinin ölümünden sonra onunla avuncu buldu.

25İbrahim bir kadınla daha evlendi. Kadının adı Ketura'ydı. ²Ondan Zimran, Yokşan, Medan, Midyan, Yişbak, Şuah adlı çocukları oldu. ³Yokşan'dan da Şeva, Dedan oldu. Dedan soyundan Aşurlular, Letuşlular, Leumlular doğdu. ⁴Midyan'ın Efa, Efer, Hanok, Avida, Eldaa adlı oğulları oldu. Bunların hepsi Ketura'nın soyundandı. ⁵İbrahim sahip olduğu her şeyi İshak'a bıraktı. ⁶Cariyelerinin oğullarına da armağanlar verdi. Kendisi sağken bu çocukları oğlu İshak'tan uzaklaştırıp doğuya gönderdi. ⁷İbrahim yüz yetmiş beş yıl yaşadı. Ömrü bu kadardı. ⁸Kocamış, yaşama doymuş, iyice yaşlanmış olarak son soluğunu verdi. Ölüp atalarına kavuştu. ⁹Oğulları İshak'la İsmail onu Hititli Sohar oğlu Efron'un tarlasında Mamre'ye yakın Makpela Mağarası'na gömdüler. ¹⁰İbrahim o tarlayı Hititler'den satın almıştı. Böylece İbrahim'le karısı Sara oraya gömüldüler. ¹¹Tanrı İbrahim'in ölümünden sonra oğlu İshak'ı kutsadı. İshak Beer-Lahay-Roi'de yaşıyordu. ¹²Sara'nın cariyesi Mısırlı Hacer'in İbrahim'e doğurduğu İsmail'in öyküsü: ¹³Doğum sırasına göre İsmail'in oğullarının adları şunlardır: İlk oğlu Nevayot. Sonra Kedar, Adbeel, Mivsam, ¹⁴Mişma, Duma, Massa, ¹⁵Hadat, Tema, Yetur, Nafiş, Kedema gelir. ¹⁶İsmail'in oğulları olan bu on iki bey oymakların atalarıydı. Köylerine, obalarına da bu adları verdiler. ¹⁷İsmail yüz otuz yedi yıl yaşadıktan sonra son soluğunu verdi. Ölüp halkına kavuştu. ¹⁸İsmailoğulları Aşur'a doğru giderken Mısır sınırı yakınında, Havila ile Şur arasındaki bölgeye yerleştiler. Kardeşlerinin yaşadığı yerin doğusuna yerleşmişlerdi. ¹⁹İbrahim'in oğlu İshak'ın öyküsü: ²⁰İshak Aramlı Lavan'ın kızkardeşi, Paddan-Aramlı Betuel'in kızı Rebeka'yla evlendiğinde kırk yaşındaydı. ²¹İshak karısı için RAB'be yakardı, çünkü karısı kısır. RAB İshak'ın yakarışını yanıtladı, Rebeka hamile kaldı. ²²Çocuklar karında itişiyordu. Rebeka, "Nedir bu başıma gelen?" diyerek RAB'be danışmaya gitti. ²³RAB onu şöyle yanıtladı: "Rahminde iki ulus var, Senden iki ayrı halk doğacak, Biri öbüründen güçlü olacak, Büyüğü küçüğüne hizmet edecek." ²⁴Doğum vakti gelince, Rebeka'nın ikiz oğulları oldu. ²⁵İlk doğan oğlu kıpkırmızı ve tüylüydü; kırmızı bir cüppeyi andırıyordu. Adını Esav ^{xliv} koydular. ²⁶Sonra kardeşi doğdu. Eliyle Esav'ın topuğunu tutuyordu. Bu yüzden İshak ona Yakup ^{xlv} adını verdi. Rebeka doğum yaptığında İshak altmış yaşındaydı. ²⁷Çocuklar büyüdü. Esav kırları seven usta bir avcı oldu. Yakup'sa hep çadırda oturan sakin bir adamdı. ²⁸İshak Esav'ı daha çok severdi, çünkü onun getirdiği av etlerini yedi. Rebeka ise Yakup'u severdi. ²⁹Bir gün Yakup çorba pişirirken Esav avdan geldi. Aç ve bitkindi. ³⁰Yakup'a, "Lütfen şu kızıl çorbadan biraz ver de içeyim. Aç ve bitkinim" dedi. Bu nedenle ona Edom ^{xlvi} adı da

^{xliv}"Esav": "Tüylü" anlamına gelir.

^{xlv}"Yakup": "Topuk tutar" ya da "Hileci" anlamına gelir.

^{xlvi}"Edom": "Kızıl" anlamına gelir.

verildi. ³¹Yakup, “Önce sen ilk oğulluk hakkını bana ver” diye karşılık verdi. ³²Esav, “Baksana, açıktan ölmek üzereyim” dedi, “İlk oğulluk hakkının bana ne yararı var?” ³³Yakup, “Önce ant iç” dedi. Esav ant içerek ilk oğulluk hakkını Yakup’a sattı. ³⁴Yakup Esav’a ekmekle mercimek çorbası verdi. Esav yiyip içtikten sonra kalkıp gitti. Böylece Esav ilk oğulluk hakkını küçümsemiş oldu.

26İbrahim’in yaşadığı dönemdeki kıtlıktan başka ülkede bir kıtlık daha oldu. İshak Gerar’a, Filist Kralı Avimelek’in yanına gitti. ²RAB İshak’a görünerek, “Mısır’a gitme” dedi, “Sana söyleyeceğim ülkeye yerleş. ³Orada bir süre kal. Ben seninle olacak, seni kutsayacağım: Bütün bu toprakları sana ve soyuna vereceğim. Baban İbrahim’e ant içerek verdiğim sözü yerine getireceğim. ⁴Soyunu gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağım. Bu ülkelerin tümünü onlara vereceğim. Yeryüzündeki bütün uluslar senin soyun aracılığıyla kutsanacak. ⁵Çünkü İbrahim sözümü dinledi. Uyarılarına, buyruklarına, kurallarına, yasalarına bağlı kaldı.” ⁶Böylece İshak Gerar’da kaldı. ⁷Yöre halkı karısıyla ilgili soru sorunca, “Kızkardeşimdir” diyordu. Çünkü “Karım” demekten korkuyordu. Rebeka yüzünden yöre halkı beni öldürebilir diye düşünüyordu. Çünkü Rebeka güzeldi. ⁸İshak orada uzun zaman kaldı. Bir gün Filist Kralı Avimelek, pencereden dışarı bakarken, İshak’ın karısı Rebeka’yı okşadığını gördü. ⁹İshak’ı çağırarak, “Bu kadın gerçekte senin karın!” dedi, “Neden kızkardeşin olduğunu söyledin?” İshak, “Çünkü onun yüzünden canımdan olurum diye düşündüm” dedi. ¹⁰Avimelek, “Nedir bize bu yaptığın?” dedi, “Az kaldı halkımdan biri karınla yatacaktı. Bize suç işletecektin.” ¹¹Sonra bütün halka, “Kim bu adama ya da karısına dokunursa, kesinlikle öldürülecek” diye buyruk verdi. ¹²İshak o ülkede ekin ekti ve o yıl ektiğinin yüz katını biçti. RAB onu kutsamıştı. ¹³İshak bolluğa kavuştu. Varlığı gittikçe büyüyordu. Çok zengin oldu. ¹⁴Sürülerle davar, sığır ve birçok uşak sahibi oldu. Filistliler onu kıskanmaya başladılar. ¹⁵Babası İbrahim yaşarken kölelerinin kazmış olduğu bütün kuyuları toprakla doldurup kapadılar. ¹⁶Avimelek İshak’a, “Ülkemizden git” dedi, “Çünkü gücün bizim gücümüzü aştı.” ¹⁷İshak oradan ayrıldı. Gerar Vadisi’nde çadır kurup oraya yerleşti. ¹⁸Babası İbrahim yaşarken kazılmış olan kuyuları yeniden açtırdı. Çünkü Filistliler İbrahim’in ölümünden sonra o kuyuları kapamışlardı. Kuyulara aynı adları, babasının vermiş olduğu adları verdi. ¹⁹İshak’ın köleleri vadide kuyu kazarken bir kaynak buldular. ²⁰Gerar’ın çobanları, “Su bizim” diyerek İshak’ın çobanlarıyla kavgaya tutuştular. İshak kendisiyle çekiştikleri için kuyuya Esek ^{xlvii} adını verdi. ²¹İshak’ın köleleri başka bir kuyu kazdılar. Bu kuyu yüzünden de kavga çıkınca İshak kuyuya Sitna ^{xlviii} adını verdi. ²²Oradan ayrılıp başka bir yerde kuyu kazdırdı. Bu kuyu yüzünden kavga çıkmadı.

^{xlvii}“Esek”: “Çekişme” anlamına gelir.

^{xlviii}“Sitna”: “Düşmanlık” anlamına gelir.

Bu nedenle İshak ona Rehovot ^{xlix} adını verdi. “RAB en sonunda bize rahatlık verdi” dedi, “Bu ülkede verimli olacağız.” ²³İshak oradan Beer-Şeva’ya gitti. ²⁴O gece RAB kendisine görünerek, “Ben baban İbrahim’in Tanrısı’yım, korkma” dedi, “Seninle birlikteyim. Seni kutsayacak, kulum İbrahim’in hatırı için soyunu çoğaltacağım.” ²⁵İshak orada bir sunak yaparak RAB’bi adıyla çağırdı. Çadırını oraya kurdu. Köleleri de orada bir kuyu kazdı. ²⁶Avimelek, danışmanı Ahuzzat ve ordusunun komutanı Fikol ile birlikte, Gerar’dan İshak’ın yanına gitti. ²⁷İshak onlara, “Niçin yanıma geldiniz?” dedi, “Benden nefret ediyorsunuz. Üstelik beni ülkenizden kovdunuz.” ²⁸“Açıkça gördük ki, RAB seninle” diye yanıtladılar, “Onun için, aramızda ant olsun: Biz nasıl sana dokunmadıysa, hep iyi davranarak seni esenlik içinde gönderdikse, sen de bize kötülük etme. Bu konuda seninle anlaşalım. Sen şimdi RAB’bin kutsadığı bir adamsın.” ²⁹³⁰İshak onlara bir şölen verdi, yiyip içtiler. ³¹Sabah erkenden kalkıp karşılıklı ant içtiler. Sonra İshak onları yolcu etti. Esenlik içinde oradan ayrıldılar. ³²Aynı gün İshak’ın köleleri gelip kazdıkları kuyu hakkında kendisine bilgi verdiler, “Su bulduk” dediler. ³³İshak kuyuya Şiva ¹ adını verdi. Bu yüzden kent bugüne kadar Beer-Şeva ^{li} diye anılır. ³⁴Esav kırk yaşında Hititli Beeri’nin kızı Yudit ve Hititli Elon’un kızı Basemat’la evlendi. ³⁵Bu kadınlar İshak’la Rebeka’nın başına dert oldular.

27İshak yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Büyük oğlu Esav’ı çağırıp, “Oğlum!” dedi. Esav, “Efendim!” diye yanıtladı. ²İshak, “Artık yaşlandım” dedi, “Ne zaman öleceğimi bilmiyorum. ³Silahlarımı –ok kılıfını, yayını– al, kırılara çıkıp benim için bir hayvan avla. ⁴Sevdiğim lezzetli bir yemek yap, bana getir yiyeyim. Ölmeden önce seni kutsayayım.” ⁵İshak, oğlu Esav’la konuşurken Rebeka onları dinliyordu. Esav avlanmak için kıra çıkınca, ⁶Rebeka oğlu Yakup’a şöyle dedi: “Dinle, babanın ağabeyin Esav’a söylediklerini duydum. ⁷Baban ona, ‘Bana bir hayvan avla getir’ dedi, ‘Lezzetli bir yemek yap, yiyeyim. Ölmeden önce seni RAB’bin huzurunda kutsayayım.’ ⁸Bak oğlum, sana söyleyeceklerimi iyi dinle: ⁹Git süründen bana iki seçme oğlak getir. Onlarla babanın sevdiği lezzetli bir yemek yapayım. ¹⁰Yemesi için onu babana sen götüreceksin. Öyle ki, ölmeden önce seni kutsasın.” ¹¹Yakup, “Ama kardeşim Esav’ın bedeni kıllı, benimkiyse kılsız” diye yanıtladı, ¹²“Ya babam bana dokunursa? O zaman kendisini aldattığımı anlar. Kutsama yerine üzerime lanet getirmiş olurum.” ¹³Annesi, “Sana gelecek lanet bana gelsin, oğlum” dedi, “Sen beni dinle, git oğlakları getir.” ¹⁴Yakup gidip oğlakları annesine getirdi. Annesi babasının sevdiği lezzetli bir yemek yaptı. ¹⁵Büyük oğlu Esav’ın en güzel giysileri o anda evdeydi. Rebeka onları küçük oğlu Yakup’a giydirdi. ¹⁶Ellerinin üstünü, ensesinin kılsız yerini oğlak derisiyle kapladı. ¹⁷Yaptığı

^{xlix}“Rehovot”: “Rahatlık, genişlik” anlamına gelir.

¹“Şiva”: “Ant” anlamına gelir.

^{li}“Beer-Şeva”: “Ant Kuyusu” anlamına gelir.

güzel yemekle ekmeği Yakup'un eline verdi. ¹⁸Yakup babasının yanına varıp, "Babal!" diye seslendi. Babası, "Evet, kimsin sen?" dedi. ¹⁹Yakup, "Ben ilk oğlum Esav'ım" diye karşılık verdi, "Söylediğini yaptım. Lütfen kalk, otur da getirdiğim av etini ye. Öyle ki, beni kutsayabilesin." ²⁰İshak, "Nasıl böyle çabucak buldun, oğlum?" dedi. Yakup, "Tanrının RAB bana yardım etti" diye yanıtladı. ²¹İshak, "Yaklaş, oğlum" dedi, "Sana dokunayım, gerçekten oğlum Esav mısın, değil misin anlayayım." ²²Yakup babasına yaklaştı. Babası ona dokunarak, "Ses Yakup'un sesi, ama eller Esav'ın elleri" dedi. ²³Onu tanımadı. Çünkü Yakup'un elleri ağabeyi Esav'ın elleri gibi kıllıydı. İshak onu kutsamak üzereyken, ²⁴bir daha sordu: "Sen gerçekten oğlum Esav mısın?" Yakup, "Evet!" diye yanıtladı. ²⁵İshak, "Oğlum, av etini getir yiyeyim de seni kutsayayım" dedi. Yakup önce yemeği, sonra şarabı getirdi. İshak yedi, içti. ²⁶"Yaklaş da beni öp, oğlum" dedi. ²⁷Yakup yaklaşıp babasını öptü. Babası onun giysilerini kokladı ve kendisini kutsayarak şöyle dedi: "İşte oğlumun kokusu Sanki RAB'bin kutsadığı kırların kokusu. ²⁸Tanrı sana göklerin çiyinden Ve yerin verimli topraklarından Bol buğday ve yeni şarap versin. ²⁹Halklar sana kulluk etsin, Uluslar boyun eğsin. Kardeşlerine egemen ol, Kardeşlerin sana boyun eğsin. Sana lanet edenlere lanet olsun, Seni kutsayanlar kutsansın." ³⁰İshak Yakup'u kutsadıktan ve Yakup babasının yanından ayrıldıktan hemen sonra kardeşi Esav avdan döndü. ³¹Esav da lezzetli bir yemek yaparak babasına götürdü. Ona, "Baba, kalk, getirdiğim av etini ye" dedi, "Öyle ki, beni kutsayabilesin." ³²Babası, "Sen kimsin?" diye sordu. Esav, "Ben ilk oğlum Esav'ım" diye karşılık verdi. ³³İshak'ı bir titreme sardı. Tır tır titreyerek, "Öyleyse daha önce avlanıp bana yemek getiren kimdi?" diye sordu, "Sen gelmeden önce yemeğimi yiyip onu kutsadım. Artık o kutsanmış oldu." ³⁴Esav babasının anlattıklarını duyunca, acı acı haykırdı. "Beni de kutsa, baba, beni de!" dedi. ³⁵İshak, "Kardeşin gelip beni kandırdı" diye karşılık verdi, "Senin yerine o kutsandı." ³⁶Esav, "Ona boşuna mı Yakup diyorlar?" dedi, "İki kezdir beni aldatıyor. Önce ilk oğulluk hakkımı aldı. Şimdi de benim yerime o kutsandı." Sonra, "Kutsamak için bana bir hak ayırmadın mı?" diye sordu. ³⁷İshak, "Onu sana egemen kıldım" diye yanıtladı, "Bütün kardeşlerini onun hizmetine verdim. Onu buğday ve yeni şarapla besledim. Senin için ne yapabilirim ki, oğlum?" ³⁸Esav, "Sen yalnız bir kişiyi mi kutsayabilirsin baba?" dedi, "Beni de kutsa, baba, beni de!" Sonra hıçkırarak hıçkırarak ağlamaya başladı. ³⁹Babası şöyle yanıtladı: "Göklerin çiyinden, Zengin topraklardan Uzak yaşayacaksın. ⁴⁰Kılıncıyla yaşayacak, Kardeşine hizmet edeceksin. Ama özgür olmak isteyince, Onun boyunduruğunu kırıp atacaksın." ⁴¹Babası Yakup'u kutsadığı için Esav kardeşi Yakup'a kin bağladı. "Nasıl olsa babamın ölümü yaklaştı" diye düşünüyordu, "O zaman kardeşim Yakup'u öldürürüm." ⁴²Büyük oğlu Esav'ın ne düşündüğü Rebeka'ya bildirilince Rebeka küçük oğlu Yakup'u çağırttı. "Bak, ağabeyin Esav seni öldürmeyi düşünerek kendini avutuyor"

dedi, ⁴³"Beni dinle, oğlum. Hemen Harran'a, kardeşim Lavan'ın yanına kaç. ⁴⁴Ağabeyinin öfkesi dinip sana kızgınlığı geçinceye, ona yaptığını unuttuncaya kadar orada kal. Birini gönderir, seni getiririm. Niçin bir günde ikinizden de yoksun kalayım?" ⁴⁵⁴⁶Sonra İshak'a, "Bu Hititli kadınlar yüzünden canımdan bezdim" dedi, "Eğer Yakup da bu ülkenin kızlarıyla, Hitit kızlarıyla evlenirse, nasıl yaşarım?"

28İshak Yakup'u çağırdı, onu kutsayarak, "Kenanlı kızlarla evlenme" diye buyurdu, ²"Hemen Paddan-Aram'a, annenin babası Betuel'in evine git. Orada dayın Lavan'ın kızlarından biriyle evlen. ³Her Şeye Gücü Yeten Tanrı seni kutsasın, verimli kılsın, soyunu çoğaltsın; soyundan halklar türesin. ⁴İbrahim'i kutsadığı gibi seni ve soyunu da kutsasın. Öyle ki, Tanrı'nın İbrahim'e verdiği topraklara –üzerinde yabancı olarak yaşadığın bu topraklara– sahip olasın." ⁵İshak Yakup'u böyle uğurladı. Yakup Paddan-Aram'a, kendisinin ve Esav'ın annesi Rebeka'nın kardeşi Aramlı Betuel oğlu Lavan'ın yanına gitmek üzere yola çıktı. ⁶Esav İshak'ın Yakup'u kutsadığını, evlenmek üzere Paddan-Aram'a gönderdiğini öğrendi. Ayrıca Yakup'u kutsarken, babasının, "Kenanlı kızlarla evlenme" diye buyurduğunu, Yakup'un da annesiyle babasını dinleyip Paddan-Aram'a gittiğini öğrendi. ⁷Böylece babasının Kenanlı kızlardan hoşlanmadığını anladı. ⁸İsmail'in yanına gitti. İbrahim oğlu İsmail'in kızı, Nevayot'un kızkardeşi Mahalat'la evlenerek onu karılarının üzerine getirdi. ⁹Yakup Beer-Şeva'dan ayrılarak Harran'a doğru yola çıktı. ¹⁰Bir yere varıp orada geceledi, çünkü güneş batmıştı. Oradaki taşlardan birini alıp başının altına koyarak yattı. ¹¹Düşte yüzüne bir merdiven dikildiğini, başının göklere eriştiğini gördü. Tanrı'nın melekleri merdivenden çıkıp iniyorlardı. ¹²RAB yanbaşımda durup, "Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı RAB benim" dedi, "Üzerinde yattığın toprakları sana ve soyuna vereceğim. ¹³Yeryüzünün tozu kadar sayısız bir soya sahip olacaksın. Doğuya, batıya, kuzeye, güneye doğru yayılacaksınız. Yeryüzündeki bütün halklar sen ve soyun aracılığıyla kutsanacak. ¹⁴Seninle birlikteyim. Gideceğin her yerde seni koruyacak ve bu topraklara geri getireceğim. Verdiğim sözü yerine getirinceye kadar senden ayrılmayacağım." ¹⁵Yakup uyanınca, "RAB burada, ama ben farkına varamadım" diye düşündü. ¹⁶Korktu ve, "Ne korkunç bir yer!" dedi, "Bu, Tanrı'nın evinden başka bir yer olamaz. Burası göklerin kapısı." ¹⁷Ertesi sabah erken kalkıp başının altına koyduğu taşı anıt olarak dikti, üzerine zeytinyağı döktü. ¹⁸Oraya Beytel^{lii} adını verdi. Kentin önceki adı Luz'du. ¹⁹Sonra bir adak adayarak şöyle dedi: "Tanrı benimle olur, gittiğim yolda beni korur, bana yiyecek, giyecek sağlarsa, ²⁰babamın evine esenlik içinde dönersem, RAB benim Tanrım olacak. ²¹Anıt olarak diktiğim bu taş Tanrı'nın evi olacak. Bana vereceğin her şeyin ondalığını sana vereceğim."

^{lii}"Beytel": "Tanrı'nın Evi" anlamına gelir.

29Yakup yoluna devam ederek doğu halklarının ülkesine vardı. 2Kırda bir kuyu gördü. Kuyunun yanbaşında üç davar sürüsü yatıyordu. Sürülere o kuyudan su verildi. Kuyunun ağzında büyük bir taş vardı. 3Bütün sürüler oraya toplanınca, çobanlar kuyunun ağzındaki taşı yuvarlar, davarlarını suvardıktan sonra taşı yine yerine, kuyunun ağzına koyarlardı. 4Yakup çobanlara, “Kardeşler, nerelisiniz?” diye sordu. Çobanlar, “Harranlı’yız” diye yanıtladılar. 5Yakup, “Nahor’un torunu Lavan’ı tanıyor musunuz?” diye sordu. “Tanıyoruz” dediler. 6Yakup, “İyi midir?” diye sordu. “İyidir. İşte kızı Rahel davarlarla birlikte geliyor.” 7Yakup, “Akşama daha çok var” dedi, “Sürülerin toplanma vakti değil. Davarlarımızı suvarım, götürüp otlatın.” 8Çobanlar, “Bütün sürüler toplanmadan, kuyunun ağzındaki taşı yuvarlamadan olmaz” dediler, “Ancak o zaman davarları suvarabiliriz.” 9Yakup onlarla konuşurken Rahel babasının davarlarını getirdi. Rahel çobanlık yapıyordu. 10Yakup dayısı Lavan’ın kızı Rahel’i ve davarları görünce, gidip kuyunun ağzındaki taşı yuvarladı, dayısının davarlarını suvardı. 11Rahel’i öperek hıçkıra hıçkıra ağladı. 12Rahel’e baba tarafından akraba olduklarını, Rebeka’nın oğlu olduğunu anlattı. Rahel koşup babasına haber verdi. 13Lavan, yeğeni Yakup’un geldiğini duyunca, onu karşılamaya koştu. Ona sarılıp öptü, evine getirdi. Yakup bütün olanları Lavan’a anlattı. 14Lavan, “Sen benim etim, kemiğimsin” dedi. Yakup Lea ve Rahel’le Evleniyor Yakup Lavan’ın yanında bir ay kaldıktan sonra, 15Lavan, “Akrobamsın diye benim için bedava mı çalışacaksın?” dedi, “Söyle, ne kadar ücret istiyorsun?” 16Lavan’ın iki kızı vardı. Büyüğünün adı Lea, küçüğünün adı Rahel’di. 17Lea’nın gözleri alımlıydı^{liii}, Rahel ise boyu bosu yerinde, güzel bir kızdı. 18Yakup Rahel’e aşıkta. Lavan’a, “Küçük kızım Rahel için sana yedi yıl hizmet ederim” dedi. 19Lavan, “Onu sana vermek başkasına vermektен daha iyidir” dedi, “Yanımda kal.” 20Yakup Rahel için yedi yıl çalıştı. Rahel’i sevdiği için, yedi yıl ona birkaç gün gibi geldi. 21Lavan’a, “Zaman doldu, kızımı ver, evleneyim” dedi. 22Lavan bütün yöre halkını toplayıp bir şölen verdi. 23Gece kızı Lea’yı Yakup’a götürdü. Yakup onunla yattı. 24Lavan cariyesi Zilpa’yı kızı Lea’nın hizmetine verdi. 25Sabah olunca Yakup bir de baktı ki, yanındaki Lea! Lavan’a, “Nedir bana bu yaptığın?” dedi, “Ben Rahel için yanında çalışmadım mı? Niçin beni aldattın?” 26Lavan, “Bizim buralarda adettir. Büyük kız dururken küçük kız evlendirilmez” dedi, 27“Bu bir haftayı tamamla, Rahel’i de sana veririz. Yalnız ona karşılık yedi yıl daha yanımda çalışacaksın.” 28Yakup kabul etti. Lea’yla bir hafta geçirdi. Sonra Lavan kızı Rahel’i de ona verdi. 29Cariyesi Bilha’yı Rahel’in hizmetine verdi. 30Yakup Rahel’le de yattı. Onu Lea’dan çok sevdi. Lavan’a yedi yıl daha hizmet etti. 31RAB Lea’nın sevilmediğini görünce, çocuk sahibi olmasını sağladı. Oysa Rahel kısrıdı. 32Lea ha-

mile kalıp bir erkek çocuk doğurdu. Adını Ruben^{liv} koydu. “Çünkü RAB mutsuzluğumu gördü” dedi, “Kuşkusuz artık kocam beni sever.” 33Yine hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. “RAB sevilmediğimi duyduğu için bana bu çocuğu verdi” diyerek adını Şimon^{lv} koydu. 34Üçüncü kez hamile kalıp bir daha erkek çocuk doğurdu. “Artık kocam bana bağlanacak” dedi, “Çünkü ona üç erkek çocuk doğurdum.” Onun için çocuğa Levi^{lvi} adı verildi. 35Dördüncü kez hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. “Bu kez RAB’be övgüler sunacağım” dedi. Onun için çocuğa Yahuda^{lvii} adını verdi. Bir süre doğum yapmadı.

30Rahel Yakup’a çocuk doğuramayınca, ablasını kıskanmaya başladı. Yakup’a, “Bana çocuk ver, yoksa öleceğim” dedi. 2Yakup Rahel’e öfkelenildi. “Çocuk sahibi olmanı Tanrı engelliyor. Ben Tanrı değilim ki!” diye karşılık verdi. 3Rahel, “İşte cariyem Bilha” dedi, “Onunla yat, benim için çocuk doğursun, ben de aile kurayım.” 4Rahel cariyesi Bilha’yı eş olarak kocasına verdi. Yakup onunla yattı. 5Bilha hamile kalıp Yakup’a bir erkek çocuk doğurdu. 6Rahel, “Tanrı beni haklı çıkardı” dedi, “Yakarışımı duyup bana bir oğul verdi.” Bu yüzden çocuğa Dan^{lviii} adını verdi. 7Rahel’in cariyesi Bilha yine hamile kaldı ve Yakup’a ikinci bir oğul doğurdu. 8Rahel, “Ablama karşı büyük savaşım verdim ve onu yendim” diyerek çocuğa Naftali^{lix} adını verdi. 9Lea artık doğum yapamadığını görünce, cariyesi Zilpa’yı Yakup’a eş olarak verdi. 10Zilpa Yakup’a bir erkek çocuk doğurdu. 11Lea, “Uğurum!” diyerek çocuğa Gad^{lx} adını verdi. 12Lea’nın cariyesi Zilpa Yakup’a ikinci bir oğul doğurdu. 13Lea, “Mutluyum!” dedi, “Kadınlar bana ‘Mutlu’ diyecek.” Ve çocuğa Aşer^{lxi} adını verdi. 14Ruben hasat mevsimi tarlaya gitti. Orada adamotu^{lxii} bulup annesi Lea’ya getirdi. Rahel Lea’ya, “Lütfen oğlunun getirdiği adamotundan bana da ver” dedi. 15Lea, “Kocamı aldığın yetmez mi? Bir de oğlumun adamotunu mu istiyorsun?” diye karşılık verdi. Rahel, “Öyle olsun” dedi, “Oğlunun adamotuna karşılık kocam bu gece seninle yatsın.” 16Akşamleyin Yakup tarladan dönerken Lea onu karşılamaya gitti. Yakup’a, “Benimle yatacaksın” dedi, “Oğlumun adamotuna karşılık bu gece benimsin.” Yakup o gece onunla yattı. 17Tanrı Lea’nın duasını işitti. Lea hamile kalıp Yakup’a beşinci oğlunu doğurdu. 18“Cariyemi kocama verdiğim için Tanrı beni ödüllendirdi” diyerek çocuğa İssakar^{lxiii} adını verdi. 19Lea yine hamile kaldı ve Yakup’a

^{liv}“Ruben”: “Bak, erkek çocuk!” anlamına gelir.

^{lv}“Şimon”: “Duyar” anlamına gelir.

^{lvi}“Levi”: “Bağlılık” anlamına gelir.

^{lviii}“Yahuda”: “Övgü” anlamına gelir.

^{lviii}“Dan”: “Haklı” anlamına gelir.

^{lix}“Naftali”: “Benim savaşım” anlamına gelir.

^{lx}“Gad”: “Uğur” anlamına gelir.

^{lxi}“Aşer”: “Mutlu” anlamına gelir.

^{lxii}“Adamotu”: İnsanın iki bacağına andıran çatal biçiminde köke sahip, yenildiğinde cinsel gücü artırdığına inanılan bir bitki.

^{lxiii}“İssakar”: “Ödül” anlamına gelir.

^{liii}“Alımlıydı” ya da “Zayıftı”.

altıncı oğlunu doğurdu. ²⁰“Tanrı bana iyi bir armağan verdi” dedi, “Artık kocam bana değer verir. Çünkü ona altı erkek çocuk doğurdum.” Ve çocuğa Zevulun ^{lxiv} adını verdi. ²¹Bir süre sonra Lea bir kız doğurdu ve adını Dina koydu. ²²Tanrı Rahel’i anımsadı, onun duasını işiterek çocuk sahibi olmasını sağladı. ²³Rahel hamile kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. “Tanrı utancımı kaldırdı. RAB bana bir oğul daha versin!” diyerek çocuğa Yusuf ^{lxv} adını verdi. ²⁴²⁵Rahel Yusuf’u doğurduktan sonra Yakup Lavan’a, “Beni gönder, evime, topraklarıma gideyim” dedi, ²⁶“Hizmetime karşılık karılarımı, çocuklarımı ver de gideyim. Sana nasıl hizmet ettiğimi biliyorsun.” ²⁷Lavan, “Eğer benden hoşnutsan, burada kal” dedi, “Çünkü fala bakarak anladım ki, RAB senin sayende beni kutsadı. ²⁸Alacağın neyse söyle, ödeyeyim.” ²⁹Yakup, “Sana nasıl hizmet ettiğimi, sürülerine nasıl baktığımı biliyorsun” diye karşılık verdi, ³⁰“Ben gelmeden önce malın azdı. Sayemde RAB seni kutsadı, malın gitgide arttı. Ya kendi evim için ne zaman çalışacağım?” ³¹Lavan, “Sana ne vereyim?” diye sordu. Yakup, “Bana bir şey verme” diye yanıtladı, “Eğer şu önerimi kabul edersen, yine sürünü güder, hayvanlarına bakarım: ³²Bugün bütün sürülerini yoklayıp noktalı veya benekli koyunları, kara kuzuları, benekli veya noktalı keçileri ayırayım. Ücretim bu olsun. ³³İleride bana verdiklerini denetlemeye geldiğinde, dürüst olup olmadığımı kolayca anlayabilirsin. Noktalı ve benekli olmayan keçilerim, kara olmayan kuzularım varsa, onları çalmışım demektir.” ³⁴Lavan, “Kabul, söylediğin gibi olsun” dedi. ³⁵Ama o gün çizgili ve benekli tekeleri, noktalı ve benekli keçileri, beyaz keçilerin hepsini, bütün kara kuzuları ayırıp oğullarına teslim etti. ³⁶Sonra Yakup’tan üç günlük yol kadar uzaklaştı. Yakup Lavan’ın kalan sürüsünü gütmeye devam etti. ³⁷Yakup aselbent, badem, çınar ağaçlarından taze dallar kesti. Dalları soyarak beyaz çentikler açtı. ³⁸Soyduğu çubukları koyunların önüne, su içtikleri yalıklara koydu. Koyunlar su içmeye gelince çiftleşiyorlardı. ³⁹Çubukların önünde çiftleşince çizgili, noktalı, benekli yavrular doğuruyorlardı. ⁴⁰Yakup kuzuları ayırıp sürülerin yüzünü Lavan’ın çizgili, kara hayvanlarına döndürüyordu. Kendi sürülerini ayrı tutuyor, Lavan’ınkilerle karıştırmıyordu. ⁴¹Sürüdeki güçlü hayvanlar kızışınca, Yakup çubukları onların gözü önüne, yalıklara koyuyordu ki, çubukların yanında çiftleşsinler. ⁴²Sürünün zayıf hayvanlarının önüneyse çubuk koymuyordu. Böylece zayıf hayvanları Lavan, güçlüleri Yakup aldı. ⁴³Yakup alabildiğine zenginleşti. Çok sayıda sürü, erkek ve kadın köle, deve, eşek sahibi oldu.

31Lavan’ın oğulları, “Yakup babamızın sahip olduğu her şeyi aldı” dediler, “Bütün varlığımı babamıza ait şeylerden kazandı.” Yakup bu sözleri duyunca, ²Lavan’ın kendisine karşı tutumunun eskisi gibi olmadığını anladı. ³RAB Yakup’a, “Atalarımın topraklarına, akrabalarının yanına dön”

dedi, “Seninle olacağım.” ⁴Bunun üzerine Yakup Rahel’le Lea’yı sürüsünün bulunduğu kırlara çağırttı. ⁵Onlara, “Bakıyorum, babanız bana eskisi gibi davranmıyor” dedi, “Ama babamın Tanrısı benimle birlikte. ⁶Var gücümle babanıza hizmet ettiğimi bilirsiniz. ⁷Ne yazık ki, babanız beni aldattı, ondan alacağımı on kez değiştirdi. Ama Tanrı bana kötülük etmesine izin vermedi. ⁸Babanız, ‘Ücret olarak noktalı hayvanları al’ deyince, bütün sürü noktalı doğurdu. ‘Ücret olarak çizgili olanları al’ deyince de bütün sürü çizgili doğurdu. ⁹Tanrı babanızın hayvanlarını aldı, bana verdi. ¹⁰‘Sürülerin çiftleştiği mevsimde bir düş gördüm. Çiftleşen tekeler çizgili, noktalı, kırıldı. ¹¹Düşümde Tanrı’nın meleği bana, ‘Yakup!’ diye seslendi. ‘Buyur’ dedim. ¹²Bana, ‘Bak, bütün çiftleşen tekeler çizgili, noktalı ve kırıl’ dedi, ‘Çünkü Lavan’ın sana yaptıklarının hepsini gördüm. ¹³Ben Beytel’in Tanrısı’yım. Hani orada bana anıt dikip meshetmiş, adak adamıştın. Kalk, bu ülkeden git, doğduğun ülkeye dön.’” ¹⁴Rahel’le Lea, “Babamızın evinde hâlâ payımız, mirasımız var mı?” dediler, ¹⁵“Onun gözünde artık yabancı değil miyiz? Çünkü bizi sattı. Bizim için ödenen bedelin hepsini yedi. ¹⁶Tanrı’nın babamızdan aldığı varlığın tümü bize ve çocuklarımıza aittir. Tanrı sana ne dediyse öyle yap.” ¹⁷Böylece Yakup çocuklarını, karılarını develere bindirdi. ¹⁸Bütün hayvanları önüne kattı; topladığı mallarla, Paddan-Aram’da kazandığı hayvanlarla birlikte Kenan ülkesine, babası İshak’ın yanına gitmek üzere yola çıktı. ¹⁹Lavan koyunlarını kırkmaya gidince, Rahel babasının putlarını çaldı. ²⁰Yakup da kaçacağını söyleyerek Aramlı Lavan’ı kandırdı. ²¹Böylece kendisine ait her şeyi alıp kaçtı. Fırat Irmağı’nı geçip Gilat dağlık bölgesine doğru gitti. ²²Üçüncü gün Yakup’un kaçtığını Lavan’a bildirdiler. ²³Lavan yakınlarını yanına alıp Yakup’un peşine düştü. Yedi gün sonra Gilat dağlık bölgesinde ona yetişti. ²⁴O gece Tanrı Aramlı Lavan’ın düşüne girerek ona, “Dikkatli ol!” dedi, “Yakup’a ne iyi, ne kötü bir şey söyle.” ²⁵Lavan Yakup’a yetişti. Yakup çadırını Gilat dağlık bölgesine kurmuştu. Lavan da yakınlarıyla birlikte çadırını aynı yere kurdu. ²⁶Yakup’a, “Nedir bu yaptığın?” dedi, “Beni aldattın. Kızlarımı alıp savaş tutsağı gibi götürdün. ²⁷Neden gizlice kaçtım? Neden beni aldattın? Niçin bana söylemedin? Seni sevinçle, ezgilerle, tefle, lirle yolcu ederdim. ²⁸Torunlarımla, kızlarımla öpüşüp vedalaşmama izin vermedin. Aptallık ettin. ²⁹Size kötülük yapacak güçteyim, ama babanın Tanrısı dün gece bana, ‘Dikkatli ol!’ dedi, ‘Yakup’a ne iyi, ne kötü hiçbir şey söyleme.’ ³⁰Babanın evini çok özlediğin için bizden ayrıldın. Ama ilahlarımı niçin çaldın?” ³¹Yakup, “Korktum” diye karşılık verdi, “Kızlarını zorla elimden alırsın diye düşündüm. ³²İlahlarımı kimde bulursan, o öldürülecektir. Yakınlarımızın önünde kendin ara, eşyalarımın arasında sana ait ne bulursan al.” Yakup ilahları Rahel’in çaldığını bilmiyordu. ³³Lavan Yakup’un, Lea’nın ve iki cariyeinin çadırına baktıysa da ilahları bulamadı. Lea’nın çadırından çıkıp Rahel’in çadırına girdi. ³⁴Rahel çaldığı putları devesinin semerine koymuş, üzerine

^{lxiv}“Zevulun”: “Değer” anlamına gelir.

^{lxv}“Yusuf”: “Daha çok versin” anlamına gelir.

oturmuştu. Lavan çadırını didik didik aradıysa da putları bulamadı. ³⁵Rahel babasına, “Efendim, huzurunda kalkmadığım için kızma, âdet görüyorum da” dedi. Lavan her yeri aradıysa da, putları bulamadı. ³⁶Yakup kendini tutamadı. Lavan’a çıkışarak, “Suçum ne?” diye sordu, “Ne günah işledim ki böyle öfkeyle peşime takıldın?” ³⁷Bütün eşyalarını aradın, kendine ait bir şey buldun mu? Varsa onu buraya, yakınlarımızın önüne koy. Onlar ikimiz hakkında karar versinler. ³⁸Yirmi yıl yanında kaldım. Koyunların, keçilerin hiç düşük yapmadı. Sürülerinin içinden bir tek koç yemedim. ³⁹Yabanıl hayvanların parçaladığımı sana göstermedim, zararımı ben çektim. Gece ya da gündüz çalınan her hayvanın karşılığını benden istedim. ⁴⁰Öyle bir durumdaydım ki, gündüz sıcak, gece kırağı yedi bitirdi beni. Gözüme uyku girmedi. ⁴¹Yirmi yıl evinde böyle yaşadım. İki kızın için on dört yıl, sürün için altı yıl sana hizmet ettim. On kez alacağımı değiştirdin. ⁴²Babamın ve İbrahim’in Tanrısı, İshak’ın taptığı ^{lxvi} Tanrı benden yana olmasaydı, beni eli boş gönderecektin. Tanrı çektiğim zorluğu, verdiğim emeği gördü ve dün gece seni uyardı.” ⁴³Lavan, “Kadınlar benim kızlarım, çocuklar benim çocuklarım, sürüler benim sürülerim” diye karşılık verdi, “Burada gördüğün her şey bana ait. Kızlarıma ya da doğurdıkları çocuklara bugün ne yapabilirim ki? ⁴⁴Gel anlaşalım. Aramıza tanık koyalım.” ⁴⁵Yakup bir taş alıp onu anıt olarak dikti. ⁴⁶Yakınlarına, “Taş toplayın” dedi. Adamlar topladıkları taşları bir yere yığdılar. Orada, yığının yanında yemek yediler. ⁴⁷Lavan taş yığımına Yegar-Sahaduta ^{lxvii}, Yakup ise Galet adını verdi. ⁴⁸Lavan, “Bu yığın bugün aramızda tanık olsun” dedi. Bu yüzden yığına Galet adı verildi. ⁴⁹Mispa ^{lxviii} diye de anılır. Çünkü Lavan, “Birbirimizden uzak olduğumuz zaman RAB aramızda gözcülük etsin” dedi, ⁵⁰“Eğer kızlarıma kötü davranır, başka kadınlarla evlenirsen, yanımızda kimse olmasa bile Tanrı tanık olacaktır.” ⁵¹Sonra, “İşte taş yığım, işte aramıza diktığım anıt” dedi, ⁵²“Bu yığın ve anıt birer tanık olsun. Bu yığının ötesine geçip sana kötülük etmeyeceğim. Sen de bu yığını ve anıtı geçip bana kötülük etmeyeceksin. ⁵³İbrahim’in, Nahor’un ve babalarının Tanrısı aramızda yargıç olsun.” Yakup babası İshak’ın taptığı Tanrı’nın adıyla ant içti. ⁵⁴Sonra dağda kurban kesip yakınlarını yemeğe çağırdı. Yemeği yiyip geceyi dağda geçirdiler. ⁵⁵Lavan sabah erkenden kalktı; torunlarını, kızlarını öpüp kutsadıktan sonra evine gitti.

32Yakup yoluna devam ederken, Tanrı’nın melekleriyle karşılaştı. ²Onları görünce, “Tanrı’nın ordugahı bu” diyerek oraya Mahanayim ^{lxix} adını verdi. ³Yakup Edom topraklarında, Seir ülkesinde yaşayan ağabeyi Esav’a önceden haberciler gönderdi. ⁴Onlara şu buyruğu verdi: “Efen-

dim Esav’a şöyle deyin: Kulun Yakup diyor ki, ‘Şimdiye kadar Lavan’ın yanında konuk olarak kaldım. ⁵Öküzlere, eşeklere, davarlara, erkek ve kadın kölelere sahip oldum. Efendimi hoşnut etmek için önceden haber gönderiyorum.’” ⁶Haberciler geri dönüp Yakup’a, “Ağabeyin Esav’ın yanına gittik” dediler, “Dört yüz adamla seni karşılamaya geliyor.” ⁷Yakup çok korktu, sıkıldı. Yanındaki adamları, davalarını, sığırları, develeri iki gruba ayırdı. ⁸“Esav gelir, bir gruba saldırırsa, hiç değilse öteki grup kurtulur” diye düşündü. ⁹Sonra şöyle dua etti: “Ey atam İbrahim’in, babam İshak’ın Tanrısı RAB! Bana, ‘Ülkene, akrabalarımın yanına dön, seni başarılı kılacağım’ diye söz verdin. ¹⁰Bana gösterdiğin bunca iyiliğe, güvene layık değilim. Şeria Irmağı’nı geçtiğimde değneğimden başka bir şeyim yoktu. Şimdi iki orduyla döndüm. ¹¹Yalvarırım, beni ağabeyim Esav’dan koru. Gelip bana, çocuklarla annelerine saldırmasından korkuyorum. ¹²Seni kesinlikle başarılı kılacağım, soyunu denizin kumu gibi sayılamayacak kadar çoğaltacağım’ diye söz vermiştin bana.” ¹³Yakup geceyi orada geçirdi. Birlikte getirdiği hayvanlardan ağabeyi Esav’a armağan olarak iki yüz keçi, yirmi teke, iki yüz koyun, yirmi koç, yavrularıyla birlikte otuz dişi deve, kırk inek, on boğa, yirmi dişi, on erkek eşek ayırdı. ¹⁴¹⁵¹⁶Bunları ayrı sürüler halinde kölelerine teslim ederek, “Önümden gidin, sürüler arasında boşluk bırakın” dedi. ¹⁷Birinci köleye buyruk verdi: “Ağabeyim Esav’la karşılaştığında, ‘Sahibin kim, nereye gidiyorsun? Önündeki bu hayvanlar kimin?’ diye sorarsa, ¹⁸‘Kulun Yakup’un’ diyeceksin, ‘Efendisi Esav’a armağan olarak gönderiyor. Kendisi de arkamızdan geliyor.’” ¹⁹İkinci ve üçüncü köleye, sürülerin peşinden giden herkese aynı buyruğu verdi: “Esav’la karşılaştığımızda aynı şeyleri söyleyeceksiniz. ²⁰‘Kulun Yakup arkamızdan geliyor’ diyeceksiniz.” “Önden göndereceğim armağanla onu yatıştırır, sonra kendisini görürüm. Belki beni bağışlar” diye düşünüyordu. ²¹Böylece armağanı önden gönderip geceyi konakladığı yerde geçirdi. ²²Yakup o gece kalktı; iki karısını, iki cariyesini, on bir oğlunu yanına alıp Yabbuk Irmağı’nın sığ yerinden karşıya geçti. ²³Onları geçirdikten sonra sahip olduğu her şeyi de karşıya geçirdi. ²⁴Böylece Yakup arkada yalnız kaldı. Bir adam gün ağarıncaya kadar onunla güreşti. ²⁵Yakup’u yenemeyeceğini anlayınca, onun uyluk kemiğinin başına çarptı. Öyle ki, güreşirken Yakup’un uyluk kemiği çıktı. ²⁶Adam, “Bırak beni, gün ağarıyor” dedi. Yakup, “Beni kutsamadıkça seni bırakmam” diye yanıtladı. ²⁷Adam, “Adın ne?” diye sordu. “Yakup.” ²⁸Adam, “Artık sana Yakup değil, İsrail ^{lxx} denecek” dedi, “Çünkü Tanrı’yla, insanlarla güreşip yendin.” ²⁹Yakup, “Lütfen adımı söyler misin?” diye sordu. Ama adam, “Neden adımı soruyorsun?” dedi. Sonra Yakup’u kutsadı. ³⁰Yakup, “Tanrı’yla yüzyüze görüştüm, ama canım bağışlandı” diyerek oraya Peniel ^{lxxi} adını verdi. ³¹Yakup Peniel’den ayrılırken güneş doğdu. Uyluğundan ötürü aksiyordu. ³²Bu nedenle

^{lxvi}“Taptığı”: İbranice “Korktuğu”. Aynı ifade 31:53’te de geçer.

^{lxvii}Aramice “Yegar-Sahaduta” ve İbranice “Galet” “Tanıklık yığını” anlamına gelir.

^{lxviii}“Mispa”: “Gözcü kulesi” anlamına gelir.

^{lxix}“Mahanayim”: “İki ordugah” anlamına gelir.

^{lxx}“İsrail”: “Tanrı’yla güreşir” anlamına gelir.

^{lxxi}“Peniel”: “Tanrı’nın yüzü” anlamına gelir.

İsrailliler bugün bile uyluk kemiğinin üzerindeki siniri yemezler. Çünkü Yakup'un uyluk kemiğinin başındaki sinire çarpılmıştı.

33Yakup baktı, Esav dört yüz adamıyla birlikte geliyor. Çocukları Lea'yla Rahel'e ve iki cariyeye teslim etti. ²Cariyelerle çocuklarını öne, Lea'yla çocuklarını arkaya, Rahel'le Yusuf'u da en arkaya dizdi. ³Kendisi hepsinin önüne geçti. Ağabeyine yaklaşıırken yedi kez yere kapandı. ⁴Ne var ki Esav koşarak onu karşıladı, kucaklayıp boynuna sarıldı, öptü. İki de ağlamaya başladı. ⁵Esav kadımlarla çocuklara baktı. "Kim bu yanındakiler?" diye sordu. Yakup, "Tanrı'nın kuluna lütfettiği çocuklar" dedi. ⁶Cariyelerle yanlarındaki çocuklar yaklaşıp eğildiler. ⁷Ardından Lea çocuklarıyla birlikte yaklaşıp eğildi. En son da Yusuf'la Rahel yaklaşıp eğildi. ⁸Esav, "Karşılaştığım öbür topluluğun anlamı neydi?" diye sordu. Yakup, "Efendimi hoşnut etmek için" diye yanıtladı. ⁹Esav, "Benim yeterince malım var, kardeşim" dedi, "Senin malın sana kalsın." ¹⁰Yakup, "Olmaz, eğer sevgini kazandımsa, lütfen armağanımı kabul et" diye karşılık verdi, "Senin yüzünü görmek Tanrı'nın yüzünü görmek gibi. Çünkü beni kabul ettin. ¹¹Lütfen sana gönderdiğim armağanı al. Tanrı bana öyle iyilik yaptı ki, her şeyim var." Armağanı kabul ettirinceye kadar diretti. ¹²Esav, "Haydi yolumuza devam edelim" dedi, "Ben önünsıra gideceğim." ¹³Yakup, "Efendim, bilirsin, çocuklar narindir" dedi, "Yanımdaki koyunların, sığırların yavruları var. Hayvanları bir gün daha yürümeye zorlarsak hepsi ölür. ¹⁴Efendim, lütfen sen kulunun önünden git. Ben hayvanlarla çocuklara ayak uydurarak yavaş yavaş geleceğim. Seir'de efendime yetişirim." ¹⁵Esav, "Yanımdaki adamlardan birkaçını yanına vereyim" dedi. Yakup, "Niçin?" diye sordu, "Ben yalnızca seni hoşnut etmek istiyorum." ¹⁶Esav o gün Seir'e dönmek üzere yola koyuldu. ¹⁷Yakup'sa Sukkot'a ^{lxxii} gitti. Orada kendine ev, hayvanlarına barınaklar yaptı. Bu yüzden oraya Sukkot adını verdi. ¹⁸Yakup güvenlik içinde Paddan-Aram'dan Kenan ülkesine, Şekem Kenti'ne vardı. Kentin yakınında konakladı. ¹⁹Çadırını kurduğu arsayı Şekem'in babası Hamor'un oğullarından yüz parça gümüşe ^{lxxiii} aldı. ²⁰Orada bir sunak kurarak El-Elohe-İsrail ^{lxxiv} adını verdi.

34Lea'yla Yakup'un kızı Dina bir gün yöre kadınlarını ziyarete gitti. ²O bölgenin beyi Hivli Hamor'un oğlu Şekem Dina'yı görünce tutup ırzına geçti. ³Yakup'un kızına gönlünü kaptırdı. Dina'yı sevdi ve ona nazik davrandı. ⁴Babası Hamor'a, "Bu kızı bana eş olarak al" dedi. ⁵Yakup kızı Dina'nın kirletildiğini duyduğunda, oğulları kırdaki hayvanların başındaydı. Yakup onlar gelinceye kadar konuşmadı. ⁶Bu arada Şekem'in babası Hamor konuşmak

için Yakup'un yanına gitti. ⁷Yakup'un oğulları olayı duyar duymaz kırdan döndüler. Üzüntülü ve çok öfkeliydiler. Çünkü Şekem Yakup'un kızıyla yatarak İsrail'in onurunu kırmıştı. Böyle bir şey olmamalıydı. ⁸Hamor onlara, "Oğlum Şekem'in gönlü kızımızda" dedi, "Lütfen onu oğluma eş olarak verin. ⁹Bizimle akraba olun. Birbirimize kız verip kız alalım. ¹⁰Bizimle birlikte yaşayın. Ülke önünüzde, nereye isterseniz yerleşin, ticaret yapın, mülk edinin." ¹¹Şekem de Dina'nın babasıyla kardeşlerine, "Bana bu iyiliği yapın, ne isterseniz veririm" dedi, ¹²"Ne kadar başlık ve armağan isterseniz isteyin, dilediğiniz her şeyi vereceğim. Yeter ki, kızı bana eş olarak verin." ¹³Kızkardeşleri Dina'nın ırzına geçildiği için, Yakup'un oğulları Şekem'le babası Hamor'a aldatıcı bir yanıt verdiler. ¹⁴"Olmaz, kızkardeşimizi sünnetsiz bir adama veremeyiz" dediler, "Bizim için utanç olur. ¹⁵Ancak şu koşulla kabul ederiz: Bütün erkekleriniz bizim gibi sünnet olursa, ¹⁶birbirimize kız verip kız alabiliriz. Sizinle birlikte yaşar, bir halk oluruz. ¹⁷Eğer kabul etmez, sünnet olmazsanız, kızımızı alır gideriz." ¹⁸Bu öneri Hamor'la oğlu Şekem'e iyi göründü. ¹⁹Ailesinde en saygın kişi olan genç Şekem öneriyi yerine getirmekte gecikmedi. Çünkü Yakup'un kızına aşıkta. ²⁰Hamor'la oğlu Şekem durumu kent halkına bildirmek için kentin kapısına gittiler. ²¹"Bu adamlar bize dostluk gösteriyor" dediler, "Ülkemizde yaşasınlar, ticaret yapsınlar. Topraklarımız geniş, onlara da yeter, bize de. Birbirimize kız verip kız alabiliriz. ²²Yalnız, şu koşulla bizimle birleşmeyi, birlikte yaşamayı kabul ediyorlar: Bizim erkeklerin de kendileri gibi sünnet olmasını istiyorlar. ²³Böylece bütün sürüleri, malları, öbür hayvanları da bizim olur, değil mi? Gelin onlarla anlaşalım, bizimle birlikte yaşasınlar." ²⁴Kent kapısından geçen herkes Hamor'la oğlu Şekem'in söylediklerini kabul etti ve kentteki bütün erkekler sünnet oldu. ²⁵Üçüncü gün erkekler daha sünnetin acısını çekerken, Yakup'un oğullarından ikisi -Dina'nın kardeşleri Şimon'la Levi- kılıçlarını kuşanıp kuşku uyandırmadan kente girip bütün erkekleri kılıçtan geçirdiler. ²⁶Hamor'la oğlu Şekem'i de öldürdüler. Dina'yı Şekem'in evinden alıp gittiler. ²⁷Sonra Yakup'un bütün oğulları cesetleri soyup kenti yağmaladılar. Çünkü kızkardeşlerini kirletmişlerdi. ²⁸Kentteki ve kırdaki davarları, sığırları, eşekleri ele geçirdiler. ²⁹Bütün mallarını, çocuklarını, kadınlarını aldılar, evlerindeki her şeyi yağmaladılar. ³⁰Yakup, Şimon'la Levi'ye, "Bu ülkede yaşayan Kenanlılar'la Perizliler'i bana düşman ettiniz, başımı belaya soktunuz" dedi, "Sayıca azız. Eğer birleşir, bana saldırırlarsa, ailemle birlikte yok olurum." ³¹Şimon'la Levi, "Kızkardeşimize bir fahişe gibi mi davranmalıydı?" diye karşılık verdiler.

35Tanrı Yakup'a, "Git, Beytel'e yerleş" dedi, "Ağabeyin Esav'dan kaçarken sana görünen Tanrı'ya orada bir sunak yap." ²Yakup ailesine ve yanındakilere, "Yabancı ilahlarımızı atın" dedi, "Kendinizi arındırıp giysilerinizi değiştirin. ³Beytel'e gidelim. Sıkıntı çektiğim günlerde ya-

^{lxxii}Sukkot": "Barınaklar" anlamına gelir.

^{lxxiii}Yüz parça gümüş": İbrance "Yüz kesita". Kesita ağırlığı ve değeri bilinmeyen bir para birimidir.

^{lxxiv}El-Elohe-İsrail": "Tanrı İsrail'in Tanrısı" anlamına gelir.

karışımı duyan, gittiğim her yerde benimle birlikte olan Tanrı'ya orada bir sunak yapacağım.”⁴Böylece herkes yabancı ilahlarını, kulaklarındaki küpeleri Yakup'a verdi. Yakup bunları Şekem yakınlarında bir yabancı fıstık ağacının altına gömdü.⁵Sonra göçtüler. Çevre kentlerde yaşayan halk peşlerine düşmedi, çünkü hepsini Tanrı korkusu sarmıştı.⁶Yakup adamlarıyla birlikte Kenan ülkesindeki Luz –Beytel– Kenti'ne geldi.⁷Bir sunak yaparak oraya El-Beytel^{lxxv} adını verdi. Çünkü ağabeyinden kaçarken Tanrı orada kendisine görünmüştü.⁸Rebeka'nın dadısı Debora ölünce Beytel'in güneyindeki meşe ağacının altına gömüldü. Bu yüzden ağaca Allon-Bakut^{lxxvi} adı verildi.⁹Yakup Paddan-Aram'dan dönünce, Tanrı ona yine görünerek onu kutsadı.¹⁰“Sana Yakup diyorlar, ama bundan böyle adın Yakup değil, İsrail olacak” diyerek onun adını İsrail^{lxxvii} koydu.¹¹“Ben Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'yım” dedi, “Verimli ol, çoğal. Senden bir ulus ve uluslar topluluğu doğacak. Kralların atası olacaksın.¹²İbrahim'e, İshak'a verdiğim toprakları sana verecek, senden sonra da soyuna bağışlayacağım.”¹³Sonra Tanrı Yakup'tan ayrılarak onunla konuştuğu yerden yukarı çekildi.¹⁴Yakup Tanrı'nın kendisiyle konuştuğu yere taş bir anıt dikti. Üzerine dökmelik sunu ve zeytinyağı döktü.¹⁵Oraya, Tanrı'nın kendisiyle konuştuğu yere Beytel^{lxxviii} adını verdi.¹⁶Sonra Beytel'den göçtüler. Efrat'a varmadan Rahel doğum yaptı. Doğum yaparken çok sancı çekti.¹⁷O sancı çekerken, ebesi, “Korkma!” dedi, “Bir oğlun daha oluyor.”¹⁸Ama Rahel ölmek üzereydi. Can verirken oğlunun adını Ben-Oni^{lxxix} koydu. Babası ise çocuğa Benyamin^{lxxx} adını verdi.¹⁹Rahel öldü ve Efrat –Beytlehem– yolunda gömüldü.²⁰Yakup Rahel'in mezarına bir taş dikti. Bu mezar taşı bugüne kadar kaldı.²¹İsrail yine göçtü ve Eder Kulesi'nin ötesinde konakladı.²²İsrail o bölgede yaşarken Ruben babasının cariyesi Bilha'yla yattı. İsrail bunu duyunca çok kızdı^{lxxxi}.²³Yakup'un on iki oğlu vardı. Lea'nın oğulları: Ruben –Yakup'un ilk oğlu– Şimon, Levi, Yahuda, İssakar, Zevulun.²⁴Rahel'in oğulları: Yusuf, Benyamin.²⁵Rahel'in cariyesi Bilha'nın oğulları: Dan, Naftali.²⁶Lea'nın cariyesi Zilpa'nın oğulları: Gad, Aşer. Yakup'un Paddan-Aram'da doğan oğulları bunlardır.²⁷Yakup, İshak'la İbrahim'in de yabancı olarak kalmış olduğu, bugün Hevron denen Kiryat-Arba yakınlarındaki Mamre'ye, babası İshak'ın yanına gitti.²⁸İshak yüz seksen yıl yaşadı.²⁹Kocamış, yaşama doymuş olarak son soluğunu verdi. Ölüp halkına kavuştu. Oğulları Esav'la Yakup onu gömdüler.

^{lxxv}“El-Beytel”: “Beytel'in Tanrısı” anlamına gelir.

^{lxxvi}“Allon-Bakut”: “Ağlama meşesi” anlamına gelir.

^{lxxvii}“İsrail”: “Tanrı'yla güreşir” anlamına gelir.

^{lxxviii}“Beytel”: “Tanrı'nın evi” anlamına gelir.

^{lxxix}“Ben-Oni”: “Kederimin oğlu” anlamına gelir.

^{lxxx}“Benyamin”: “Sağ elimin oğlu” ya da “Güneyli oğul” anlamına gelir.

^{lxxxi}“Septuaginta “Bunu duyunca çok kızdı”, Masoretik metin “Bunu duydu”.

36Esav'ın, yani Edom'un öyküsü:²Esav şu Kenanlı kızlarla evlendi: Hititli Elon'un kızı Âda; Hivli Sivon'un torunu, Âna'nın kızı Oholivama; ³Nevayot'un kızkardeşi, İsmail'in kızı Basemat.⁴Âda Esav'a Elifaz'ı, Basemat Reuel'i, ⁵Oholivama Yeuş, Yalam ve Korah'ı doğurdu. Esav'ın Kenan ülkesinde doğan oğulları bunlardı.⁶Esav karılarını, oğullarını, kızlarını, evindeki bütün adamlarını, hayvanlarının hepsini, Kenan ülkesinde kazandığı malların tümünü alıp kardeşi Yakup'tan ayrıldı, başka bir ülkeye gitti.⁷Birlikte yaşayamayacak kadar çok malları vardı. Yabancı olarak yaşadıkları bu topraklar davarlarına yetmiyordu.⁸Esav –Edom– Seir dağlık bölgesine yerleşti.⁹Seir dağlık bölgesine yerleşen Edomlular'ın atası Esav'ın soyu:¹⁰Esav'ın oğullarının adları şunlardır: Esav'ın karılarından Âda'nın oğlu Elifaz, Basemat'ın oğlu Reuel.¹¹Elifaz'ın oğulları: Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz.¹²Timna Esav'ın oğlu Elifaz'ın cariyesiydi. Elifaz'a Amalek'i doğurdu. Bunlar Esav'ın karısı Âda'nın torunlarıdır.¹³Reuel'in oğulları: Nahat, Zerah, Şamma, Mizza. Bunlar Esav'ın karısı Basemat'ın torunlarıdır.¹⁴Sivon'un torunu ve Âna'nın kızı olan Esav'ın karısı Oholivama'nın Esav'a doğurduğu oğullar şunlardır: Yeuş, Yalam, Korah.¹⁵Esav'ın oğullarının boy beyleri şunlardır: Esav'ın ilk oğlu Elifaz'ın oğulları: Teman, Omar, Sefo, Kenaz,¹⁶Korah, Gatam, Amalek. Bunlar Edom ülkesinde Elifaz'ın soyundan beylerdi ve Âda'nın torunlarıydı.¹⁷Esav oğlu Reuel'in oğulları şunlardır: Nahat, Zerah, Şamma, Mizza. Bunlar Edom ülkesinde Reuel'in soyundan gelen beylerdi ve Esav'ın karısı Basemat'ın torunlarıydı.¹⁸Esav'ın karısı Oholivama'nın oğulları şunlardır: Yeuş, Yalam, Korah. Bunlar Âna'nın kızı olan Esav'ın karısı Oholivama'nın soyundan gelen beylerdi.¹⁹Bunların hepsi Esav'ın –Edom'un– oğullarıdır. Yukardakiler de onların beyleridir.²⁰Ülkede yaşayan Horlu Seir'in oğulları şunlardır: Lotan, Şoval, Sivon, Âna,²¹Dişon, Eser, Dişan. Seir'in Edom'da beylik eden Horlu oğulları bunlardı.²²Lotan'ın oğulları: Hori, Hemam. Timna Lotan'ın kızkardeşi idi.²³Şoval'ın oğulları: Alvan, Manahat, Eval, Şefo, Onam.²⁴Sivon'un oğulları: Aya ve Âna. Babası Sivon'un eşeklerini güderken çölde sıcak su kaynakları bulan Âna'dır bu.²⁵Âna'nın çocukları şunlardır: Dişon ve Âna'nın kızı Oholivama.²⁶Dişon'un oğulları şunlardır: Hemdan, Eşban, Yitran, Keran.²⁷Eser'in oğulları şunlardır: Bilhan, Zaavan, Akan.²⁸Dişan'ın oğulları şunlardır: Üs, Aran.²⁹Horlu boy beyleri şunlardır: Lotan, Şoval, Sivon, Âna,³⁰Dişon, Eser, Dişan. Seir ülkesindeki Horlu boy beyleri bunlardı.³¹İsrailliler'i yöneten bir kralın olmadığı dönemde, Edom'u şu krallar yönetti:³²Beor oğlu Bala Edom Kralı oldu. Kentinin adı Din hava'ydı.³³Bala ölünce, yerine Bosralı Zerah oğlu Yovav geçti.³⁴Yovav ölünce, Temanlılar ülkesinden Huşam kralı oldu.³⁵Huşam ölünce, Midyan'ı Moav kırlarında bozguna uğratan Bedat oğlu Hadat kralı oldu. Kentinin adı Avit'ti.³⁶Hadat ölünce, yerine Masrekalı Samla geçti.³⁷Samla ölünce, yerine Rehovot-Hannaharlı Şaul geçti.³⁸Şaul ölünce, yerine Akbor oğlu Baal-Hanan geçti.³⁹Akbor oğlu Baal-Hanan ölün-

ce, yerine Hadat geçti. Kentinin adı Pau'ydu. Karısı, Me-Zahav kızı Matret'in kızı Mehetavel'di. ⁴⁰Boylarına ve böl-gelerine göre Esav'ın soyundan gelen beylerin adları şunlar-dı: Timna, Alva, Yetet, ⁴¹Oholivama, Ela, Pinon, ⁴²Kenaz, Teman, Mivsar, ⁴³Magdiel, İram. Sahip oldukları ülkede yaşadıkları yerlere adlarını veren Edom beyleri bunlardı. Edomlular'ın atası Esav'dı.

37Yakup babasının yabancı olarak kalmış olduğu Ke-nan ülkesinde yaşadı. ²Yakup soyunun öyküsü: Yusuf on ye-di yaşında bir gençti. Babasının karıları Bilha ve Zilpa'dan olan üvey kardeşleriyle birlikte sürü güdüyordu. Kardeş-lerinin yaptığı kötülükleri babasına ulaştırırdı. ³İsrail Yu-suf'u öbür oğullarının hepsinden çok severdi. Çünkü Yusuf onun yaşlılığında doğmuştu. Yusuf'a uzun, renkli bir giysi yaptırmıştı. ⁴Yusuf'un kardeşleri babalarının onu kendile-rinden çok sevdiğini görünce, ondan nefret ettiler. Yusuf'a tatlı söz söylemez oldular. ⁵Yusuf bir düş gördü. Bunu kar-deşlerine anlatınca, ondan daha çok nefret ettiler. ⁶Yusuf, "Lütfen gördüğüm düşü dinleyin!" dedi, ⁷"Tarlada demet bağlıyorduk. Ansızın benim demetim kalkıp dikildi. Sizin-kilerse, çevresine toplanıp önünde eğildiler." ⁸Kardeşleri, "Başımıza kral mı olacaksınız? Bizi sen mi yöneteceksin?" dediler. Düşlerinden, söylediklerinden ötürü ondan büsbü-tün nefret ettiler. ⁹Yusuf bir düş daha görüp kardeşlerine anlattı. "Dinleyin, bir düş daha gördüm" dedi, "Güneş, ay ve on bir yıldız önümde eğildiler." ¹⁰Yusuf babasıyla kar-deşlerine bu düşü anlatınca, babası onu azarladı: "Ne biçim düş bu?" dedi, "Ben, ammen, kardeşlerin gelip önünde ye-re mi eğileceğiz yani?" ¹¹Kardeşleri Yusuf'u kıskanıyordu, ama bu olay babasının aklına takıldı. ¹²Bir gün Yusuf'un kardeşleri babalarının sürüsünü gütmek için Şekem'e gitti-ler. ¹³İsrail Yusuf'a, "Kardeşlerin Şekem'de sürü güdüyor-lar" dedi, "Gel seni de onların yanına göndereyim." Yusuf, "Hazırım" diye yanıtladı. ¹⁴Babası, "Git kardeşlerine ve sürüye bak" dedi, "Her şey yolunda mı, değil mi, bana ha-ber getir." Böylece onu Hevron Vadisi'nden gönderdi. Yu-suf Şekem'e vardı. ¹⁵Kırda dolaşırken bir adam onu görüp, "Ne arıyorsun?" diye sordu. ¹⁶Yusuf, "Kardeşlerimi arıyo-rum" diye yanıtladı, "Buralarda sürü güdüyorlar. Nerede olduklarını biliyor musun?" ¹⁷Adam, "Buradan ayrıldılar" dedi, "Dotan'a gidelim" dediklerini duydum." Böylece Yu-suf kardeşlerinin peşinden gitti ve Dotan'da onları buldu. ¹⁸Kardeşleri onu uzaktan gördüler. Yusuf yanlarına var-madan, onu öldürmek için düzen kurdular. ¹⁹Birbirlerine, "İşte düş hastası geliyor" dediler, ²⁰"Hadi onu öldürüp ku-yulardan birine atalım. Yabancı bir hayvan yedi deriz. Ba-kalım o zaman düşleri ne olacak!" ²¹Ruben bunu duyun-ca Yusuf'u kurtarmaya çalıştı: "Canına kıymayın" dedi, ²²"Kan dökmeyin. Onu şu ıssız yerdeki kuyuya atım, ama kendisine dokunmayın." Amacı Yusuf'u kurtarıp babasına geri götürmekti. ²³Yusuf yanlarına varınca, kardeşleri sırtındaki renkli uzun giysiyi çekip çıkardılar ²⁴ve onu susuz, boş bir kuyuya attılar. ²⁵Yemek yemek için oturduklarında,

Gilat yönünden bir İsmaili kervanının geldiğini gördüler. Develeri kitre, pelesenk, laden yüklüydü. Mısır'a gidiyor-lardı. ²⁶Yahuda, kardeşlerine, "Kardeşimizi öldürür, suç-u-muzu gizlersek ne kazanırız?" dedi, ²⁷"Gelin onu İsmaili-ler'e satalım. Böylece canına dokunmamış oluruz. Çünkü o kardeşimizdir, aynı kanı taşıyoruz." Kardeşleri kabul etti. ²⁸Midyanlı tüccarlar oradan geçerken, kardeşleri Yusuf'u kuyudan çekip çıkardılar, yirmi gümüşe İsmaililer'e sattı-lar. İsmaililer Yusuf'u Mısır'a götürdüler. ²⁹Kuyuya geri dönen Ruben Yusuf'u orada göremeyince üzüntüden giy-silerini yırttı. ³⁰Kardeşlerinin yanına gidip, "Çocuk orada yok" dedi, "Ne yapacağım şimdi ben?" ³¹Bunun üzerine bir teke keserek Yusuf'un renkli uzun giysisini kanına bu-ladılar. ³²Giysiyi babalarına götürerek, "Bunu bulduk" de-diler, "Bak, bakalım, oğlunun mu, değil mi?" ³³Yakup giy-siyi tanıdı, "Evet, bu oğlumun giysisi" dedi, "Onu yabancı bir hayvan yemiş olmalı. Yusuf'u parçalamış olsa gerek." ³⁴Yakup üzüntüden giysilerini yırttı, beline çul sardı, oğ-lu için uzun süre yas tuttu. ³⁵Bütün oğulları, kızları onu avutmaya çalıştılsa da o avunmak istemedi. "Oğlumun yanına, ölüler diyarına yas tutarak gideceğim" diyerek oğ-lu için ağlamaya devam etti. ³⁶Bu arada Midyanlılar da Yusuf'u Mısır'da firavunun bir görevlisine, muhafız birliği komutanı Potifar'a sattılar.

380 sıralarda Yahuda kardeşlerinden ayrılarak Adul-lamlı Hira adında bir adamın yanına gitti. ²Orada Kenan-lı bir kızla karşılaştı. Kızın babasının adı Şua'ydı. Yahu-da kızla evlendi. ³Kadın hamile kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. Yahuda ona Er adını verdi. ⁴Kadın yine hamile kaldı, bir erkek çocuk daha doğurdu, adını Onan koydu. ⁵Yine bir erkek çocuk doğurdu, adını Şela koydu. Şela doğ-duğu zaman Yahuda Keziv'deydi. ⁶Yahuda ilk oğlu Er için bir kadın aldı. Kadının adı Tamar'dı. ⁷Yahuda'nın ilk oğlu Er, RAB'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu öl-dürdü. ⁸Yahuda Onan'a, "Kardeşinin karısıyla evlen" dedi, "Kayınbiraderlik görevini yap. Kardeşinin soyunu sürdür." ⁹Ama Onan doğacak çocukların kendisine ait olmayacağını biliyordu. Bu yüzden ne zaman kardeşinin karısıyla yatsa, kardeşine soy yetiştirmemek için menisini yere boşaltıyor-du. ¹⁰Bu yaptığı RAB'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu da öldürdü. ¹¹Bunun üzerine Yahuda, gelini Ta-mar'a, "Babanın evine dön" dedi, "Oğlum Şela büyüünce-ye kadar orada dul olarak yaşa." Yahuda, "Şela da kardeş-leri gibi ölebilir" diye düşünüyordu. Böylece Tamar baba-sının evine döndü. ¹²Uzun süre sonra Şua'nın kızı olan Ya-huda'nın karısı öldü. Yahuda yası bittikten sonra arkadaşı Adullamlı Hira'yla birlikte Timna'ya, sürüsünü kırkanla-rın yanına gitti. ¹³Tamar'a, "Kayınbaban sürüsünü kırk-mak için Timna'ya gidiyor" diye haber verdiler. ¹⁴Tamar üzerindeki dul giysilerini çıkardı. Peşesini örttü, sarımp Timna yolu üzerindeki Enayim Kapısı'nda oturdu. Çünkü Şela büyüdüğü halde onunla evlenmesine izin verilmediğ-i görmüştü. ¹⁵Yahuda onu görünce fahişe sandı. Çünkü

yüzü örtülüydü. ¹⁶Yolun kenarına, ona doğru seğirterek, kendi gelini olduğunu bilmeden, “Hadi gel, seninle yatmak istiyorum” dedi. Tamar, “Seninle yatarsam, bana ne vereceksin?” diye sordu. ¹⁷Yahuda, “Sürümden sana bir oğlak göndereyim” dedi. Tamar, “Oğlağı gönderinceye kadar rehin olarak bana bir şey verebilir misin?” dedi. ¹⁸Yahuda, “Ne vereyim?” diye sordu. Tamar, “Mührünü, kaytanını ve elindeki değneğı” diye yanıtladı. Yahuda bunları verip onunla yattı. Tamar hamile kaldı. ¹⁹Gidip peçesini çıkardı, yine dul giysilerini giydi. ²⁰Bu arada Yahuda rehin bıraktığı eşyaları geri almak için Adullamlı arkadaşıyla kadına bir oğlak gönderdi. Ne var ki arkadaşı kadını bulamadı. ²¹O çevrede yaşayanlara, “Enayim’de, yol kenarında bir fahişe vardı, nerede o?” diye sordu. “Burada öyle bir kadın yok” diye karşılık verdiler. ²²Bunun üzerine Yahuda’nın yanına dönerek, “Kadını bulamadım” dedi, “O çevrede yaşayanlar da ‘Burada fahişe yok’ dediler.” ²³Yahuda, “Varsın eşyalar onun olsun” dedi, “Kimseyi kendimize güldürmeyelim. Ben oğlağı gönderdim, ama sen kadını bulamadın.” ²⁴Yaklaşık üç ay sonra Yahuda’ya, “Gelinin Tamar zina etmiş, şu anda hamile” diye haber verdiler. Yahuda, “Onu dışarıya çıkarıp yakın” dedi. ²⁵Tamar dışarı çıkarılınca, kayınbabasına, “Ben bu eşyaların sahibinden hamile kaldım” diye haber gönderdi, “Lütfen şunlara bak. Bu mühür, kaytan, değnek kime ait?” ²⁶Yahuda eşyaları tanıdı. “O benden daha doğru bir kişi” dedi, “Çünkü onu oğlum Şela’ya almadım.” Bir daha onunla yatmadı. ²⁷Doğum vakti gelince Tamar’ın rahminde ikiz olduğu anlaşıldı. ²⁸Doğum yaparken ikizlerden biri elini dışarı çıkardı. Ebe çocuğun elini yakalayıp bileğine kırmızı bir iplik bağladı, “Bu önce doğdu” dedi. ²⁹Ne var ki, çocuk elini içeri çekti, o sırada da kardeşi doğdu. Ebe, “Kendine böyle mi gedik açtın?” dedi. Bu yüzden çocuğa Peres ^{lxxxii} adı kondu. ³⁰Sonra bileğine kırmızı iplik bağlı kardeşi doğdu. Ona da Zerah ^{lxxxiii} adı verildi.

39İsmaililer Yusuf’u Mısır’a götürmüştü. Firavunun görevlisi, muhafız birliği komutanı Mısırlı Potifar onu İsmaililer’den satın almıştı. ²RAB Yusuf’la birlikteydi ve onu başarılı kılıyordu. Yusuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu. ³Efendisi RAB’bin Yusuf’la birlikte olduğunu, yaptığı her işte onu başarılı kıldığını gördü. ⁴Yusuf’tan hoşnut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu ona verdi. ⁵Yusuf’u evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumlusu atadığı andan itibaren RAB Yusuf sayesinde Potifar’ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her şeyi bereketli kıldı. ⁶Potifar sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu Yusuf’a verdi; yediğı yemek dışında hiçbir şeyle ilgilenmedi. Yusuf güzel yapılı, yakışıklıydı. ⁷Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak, “Benimle yat” dedi. ⁸Ama Yusuf reddetti. “Ben burada olduğum için efendim evdeki hiçbir şeyle ilgilenme gereğini duymuyor” dedi, “Sahip olduğu her şeyin yönetimini bana

^{lxxxii}“Peres”: “Gedik açmak” anlamına gelir.
^{lxxxiii}“Zerah”: “Kırmızı” anlamına gelir.

verdi. ⁹Bu evde ben de onun kadar yetkiliyim. Senin dışında hiçbir şeyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı’ya karşı günah işlerim?” ¹⁰Potifar’ın karısı her gün kendisiyle yatması ya da birlikte olması için direttiyse de, Yusuf onun isteğini kabul etmedi. ¹¹Bir gün Yusuf olağan işlerini yapmak üzere eve gitti. İçerde ev halkından hiç kimse yoktu. ¹²Potifar’ın karısı Yusuf’un giysisini tutarak, “Benimle yat” dedi. Ama Yusuf giysisini onun elinde bırakıp evden dışarı kaçtı. ¹³Kadın Yusuf’un giysisini bırakıp kaçtığı görünce, ¹⁴uşaklarını çağırdı. “Bakın şuna!” dedi, “Kocamın getirdiğı bu İbrani bizi rezil etti. Yanıma geldi, benimle yatmak istedi. Ben de bağırđım. ¹⁵Bağırđığımı duyunca giysisini yanımda bırakıp dışarı kaçtı.” ¹⁶Efendisi eve gelinceye kadar Yusuf’un giysisini yanımda alıkoydu. ¹⁷Ona da aynı şeyleri anlattı: “Buraya getirdiğın İbrani köle yanıma gelip beni aşığılamak istedi. ¹⁸Ama ben bağırınca giysisini yanımda bırakıp kaçtı.” ¹⁹Karısının, “Kölen bana böyle yaptı” diyerek anlattıklarımı duyunca, Yusuf’un efendisinin öfkesi tepesine çıktı. ²⁰Yusuf’u yakalayıp zindana, kralın tutsaklarının bağı olduğu yere attı. Ama Yusuf zindandayken ²¹RAB onunla birlikteydi. Ona iyilik etti. Zindancıbaşı Yusuf’tan hoşnut kaldı. ²²Bütün tutsakların yönetimini ona verdi. Zindanda olup biten her şeyden Yusuf sorumluydu. ²³Zindancıbaşı Yusuf’un sorumlu olduğu işlerle hiç ilgilenmezdi. Çünkü RAB Yusuf’la birlikteydi ve yaptığı her işte onu başarılı kılıyordu.

40Bir süre sonra Mısır Kralı’nın sakisiyle fırıncısı efendilerini gücendirdiler. ²Firavun bu iki görevlisine, baş sakiyle fırıncıbaşına öfkeleni. ³Onları muhafız birliği komutanının evinde, Yusuf’un tutsak olduğu zindanda göz altına aldı. ⁴Muhafız birliği komutanı Yusuf’u onların hizmetine atadı. Bir süre zindanda kaldılar. ⁵Firavunun sakisiyle fırıncısı tutsak oldukları zindanda aynı gece birer düş gördüler. Düşleri farklı anlamlar taşıyordu. ⁶Sabah Yusuf yanlarına gittiğinde, onları tedirgin gördü. ⁷Efendisinin evinde, kendisiyle birlikte zindanda kalan firavunun görevlilerine, “Niçin suratınız asık bugün?” diye sordu. ⁸“Düş gördük ama yorumlayacak kimse yok” dediler. Yusuf, “Yorum Tanrı’ya özgü değil mi?” dedi, “Lütfen düşünüzü bana anlatın.” ⁹Baş saki düşünü Yusuf’a anlattı: “Düşümde önümde bir asma gördüm. ¹⁰Üç çubuğı vardı. Tomurcuklar açar açmaz çiçeklendi, salkım salkım üzüm verdi. ¹¹Firavunun kâsesi elimdeydi. Üzümleri alıp firavunun kâsesine sıktım. Sonra kâseyi ona verdim.” ¹²Yusuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç çubuk üç gün demektir. ¹³Üç gün içinde firavun seni zindandan çıkaracak, yine eski görevine döneceksin. Geçmişte olduğu gibi yine ona sakilik yapacaksın. ¹⁴Ama her şey yolunda giderse, lütfen beni anımsa. Bir iyilik yap, firavuna benden söz et. Çıkar beni bu zindandan. ¹⁵Çünkü ben İbrani ülkesinden zorla kaçırıldım. Burada da zindana atılacak bir şey yapmadım.” ¹⁶Fırıncıbaşı bu iyi yorumu duyunca, Yusuf’a, “Ben de bir düş gördüm” dedi, “Başımın

üstünde üç sepet beyaz ekmeğe vardı. ¹⁷En üstteki sepette firavun için pişirilmiş çeşitli pastalar vardı. Kuşlar başımın üstündeki sepetten pastaları yiyorlardı.” ¹⁸Yusuf, “Bu şu anlama gelir” dedi, “Üç sepet üç gün demektir. ¹⁹Üç gün içinde firavun seni zindandan çıkarıp ağaca asacak. Kuşlar etini yiyecekler.” ²⁰Üç gün sonra, firavun doğum gününde bütün görevlilerine bir şölen verdi. Görevlilerinin önünde baş sakisiyle fırıncıbaşımın zindandan çıkardı. ²¹Yusuf’un yaptığı yoruma uygun olarak baş sakisini eski görevine atadı. Baş saki firavuna şarap sunmaya başladı. Ama firavun fırıncıbaşımın astırdı. ²²²³Gelgelelim, baş saki Yusuf’u anımsamadı, unuttu gitti.

41Tam iki yıl sonra firavun bir düş gördü: Nil Irmağı’nın kıyısında duruyordu. ²Irmaktan güzel ve semiz yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. ³Sonra yedi çirkin ve cılız inek çıktı. Irmağın kıyısında öbür ineklerin yanında durdular. ⁴Çirkin ve cılız inekler güzel ve semiz yedi ineği yiyince, firavun uyandı. ⁵Yine uykuya daldı, bu kez başka bir düş gördü: Bir saptta yedi güzel ve dolgun başak bitti. ⁶Sonra, cılız ve doğu rüzgarıyla kavrulmuş yedi başak daha bitti. ⁷Cılız başaklar, yedi güzel ve dolgun başağı yuttular. Firavun uyandı, düş gördüğünü anladı. ⁸Sabah uyandığında kaygılıydı. Bütün Mısırlı büyücüleri, bilgeleri çağırtdtı. Onlara gördüğü düşleri anlattı. Ama hiçbir firavunun düşlerini yorumlayamadı. ⁹Bu arada baş saki firavuna, “Bugün suçumu itiraf etmeliyim” dedi, ¹⁰“Kullarıma –bana ve fırıncıbaşımın– öfkelenince bizi zindana, muhafız birliği komutanının evine kapattın. ¹¹Bir gece ikimiz de düş gördük. Düşlerimiz farklı anlamlar taşıyordu. ¹²Orada bizimle birlikte muhafız birliği komutanının kölesi İbrani bir genç vardı. Gördüğümüz düşleri ona anlattık. Bize bir yorumladı. ¹³Her şey onun yorumladığı gibi çıktı: Ben görevime döndüm, fırıncıbaşımın asıldı.” ¹⁴Firavun Yusuf’u çağırtdtı. Hemen onu zindandan çıkardılar. Yusuf tıraş olup giysilerini değiştirdikten sonra firavunun huzuruna çıktı. ¹⁵Firavun Yusuf’a, “Bir düş gördüm” dedi, “Ama kimse yorumlayamadı. Duyduğum her düşü yorumlayabildiğini işittim.” ¹⁶Yusuf, “Ben yorumlayamam” dedi, “Firavuna en uygun yorumu Tanrı yapacaktır.” ¹⁷Firavun Yusuf’a anlatmaya başladı: “Düşümde bir ırmak kıyısında duruyordum. ¹⁸Irmaktan semiz ve güzel yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. ¹⁹Sonra arık, çirkin, cılız yedi inek daha çıktı. Mısır’da onlar kadar çirkin inek görmedim. ²⁰Cılız ve çirkin inekler ilk çıkan yedi semiz ineği yedi. ²¹Ancak kötü görünüşleri değişmedi. Sanki bir şey yememiş gibi görünüyorlardı. Sonra uyandım. ²²“Bir de düşümde bir saptta dolgun ve güzel yedi başak bittiğini gördüm. ²³Sonra solgun, cılız, doğu rüzgarının kavurduğu yedi başak daha bitti. ²⁴Cılız başaklar yedi güzel başağı yuttular. Büyüçülere bunu anlattım. Ama hiçbirini yorumlayamadı.” ²⁵Yusuf, “Efendim, iki düş de aynı anlamı taşıyor” dedi, “Tanrı ne yapacağını sana bildirmiş. ²⁶Yedi güzel inek yedi yıl demektir. Yedi güzel başak da yedi yıldır. Aynı anlama geliyor.

²⁷Daha sonra çıkan yedi cılız, çirkin inek ve doğu rüzgarının kavurduğu yedi solgun başaksa yedi yıl kıtlık olacağı anlamına gelir. ²⁸“Söylediğim gibi, Tanrı ne yapacağını sana göstermiş. ²⁹Mısır’da yedi yıl bolluk olacak. ³⁰Sonra yedi yıl öyle bir kıtlık olacak ki, bolluk yılları hiç anımsanmayacak. Çünkü kıtlık ülkeyi kasıp kavuracak. ³¹Ardından gelen kıtlık bolluğu unutturacak, çünkü çok şiddetli olacak. ³²Bu konuda iki kez düş görmenin anlamı, Tanrı’nın kesin kararını verdiğini ve en kısa zamanda uygulayacağını gösteriyor. ³³“Şimdi firavunun akıllı, bilgili bir adam bulup onu Mısır’ın başına getirmesi gerekir. ³⁴Ülke çapında adamlar görevlendirmeli, bunlar yedi bolluk yılı boyunca ürünlerin beşte birini toplamalı. ³⁵Gelecek verimli yılların bütün yiyeceğini toplasınlar, firavunun yönetimi altında kentlerde depolayıp korusunlar. ³⁶Bu yiyecek, gelecek yedi kıtlık yılı boyunca Mısır’da ihtiyat olarak kullanılacak, ülke kıtlıktan kırılmayacak.” ³⁷Bu öneri firavunla görevlilerine iyi göründü. ³⁸Firavun görevlilerine, “Bu adam gibi Tanrı Ruhu’na sahip birini bulabilir miyiz?” diye sordu. ³⁹Sonra Yusuf’a, “Madem Tanrı bütün bunları sana açıkladı, senden daha akıllısı, bilgisi yoktur” dedi, ⁴⁰“Sarayımın yönetimini sana vereceğim. Bütün halkım buyruklarına uyacak. Tahttan başka senden üstünlüğüm olmayacak. ⁴¹Seni bütün Mısır’a yönetici atıyorum.” ⁴²Sonra mührünü parmağından çıkarıp Yusuf’un parmağına taktı. Ona ince ketenden giysi giydirdi. Boynuna altın zincir taktı. ⁴³Onu kendi yardımcısının arabasına bindirdi. Yusuf’un önünde, “Yol açın!” diye bağırtdılar. Böylece firavun ona bütün Mısır’ın yönetimini verdi. ⁴⁴Firavun Yusuf’a, “Firavun benim” dedi, “Ama Mısır’da senden izinsiz kimse elini ayağını oynatmayacak.” ⁴⁵Yusuf’un adını Safenat-Paneah koydu. On Kenti’nin ^{lxxxiv}kâhini Potifera’nın kızı Asenat’ı da ona kârı olarak verdi. Yusuf ülkeyi boydan boya dolaştı. ⁴⁶Yusuf firavunun hizmetine girdiğinde otuz yaşındaydı. Firavunun huzurundan ayrıldıktan sonra bütün Mısır’ı dolaştı. ⁴⁷Yedi bolluk yılı boyunca toprak çok ürün verdi. ⁴⁸Yusuf Mısır’da yedi yıl içinde yetişen bütün ürünleri toplayıp kentlerde depoladı. Her kente o kentin çevresindeki tarlalarda yetişen ürünleri koydu. ⁴⁹Denizin kumu kadar çok buğday depoladı; öyle ki, ölçmekten vazgeçti. Çünkü buğday ölçülemeyecek kadar çoktu. ⁵⁰Kıtlık yılları başlamadan, On Kenti’nin kâhini Potifera’nın kızı Asenat Yusuf’a iki erkek çocuk doğurdu. ⁵¹Yusuf ilk oğlunun adını Manaşşe ^{lxxxv}koydu. “Tanrı bana bütün acılarımı ve babamın ailesini unutturdu” dedi. ⁵²“Tanrı sıkıntı çektiğim ülkede beni verimli kıldı” diyerek ikinci oğlunun adını Efrayim ^{lxxxvi}koydu. ⁵³Mısır’da yedi bolluk yılı sona erdi. ⁵⁴Yusuf’un söylemiş olduğu gibi yedi kıtlık yılı başgösterdi. Bütün ülkelerde kıtlık vardı, ama Mısır’ın her yanında yiyecek bulunuyordu. ⁵⁵Mısırlılar aç kalınca, yiyecek için firavuna yakardılar. Firavun, “Yusuf’a gidin” dedi, “O size ne derse öyle yapın.”

^{lxxxiv}“On Kenti”: Heliopolis diye de bilinir.

^{lxxxv}“Manaşşe”: “Unutturan” anlamına gelir.

^{lxxxvi}“Efrayim”: “İki kat verimli” anlamına gelir.

⁵⁶Kıtlık bütün ülkeyi sarınca, Yusuf depoları açıp Mısırlılar'a buğday satmaya başladı. Çünkü kıtlık Mısır'ı boydan boya kavuruyordu. ⁵⁷Bütün ülkelerden insanlar da buğday satın almak için Mısır'a, Yusuf'a geliyordu. Çünkü kıtlık bütün dünyayı sarmıştı ve şiddetliydi.

42Yakup Mısır'da buğday olduğunu öğrenince, oğullarına, “Neden birbirinize bakıp duruyorsunuz?” dedi, ²“Mısır'da buğday olduğunu duydum. Gidin, satın alın ki, yaşayalım, yoksa öleceğiz.” ³Böylece Yusuf'un on kardeşi buğday almak için Mısır'a gittiler. ⁴Ancak Yakup Yusuf'un kardeşi Benyamin'i onlarla birlikte göndermedi, çünkü oğlunun başına bir şey gelmesinden korkuyordu. ⁵Buğday satın almayı gelenler arasında İsrail'in oğulları da vardı. Çünkü Kenan ülkesinde de kıtlık hüküm sürüyordu. ⁶Yusuf ülkenin yöneticisiydi, herkese o buğday satıyordu. Kardeşleri gelip onun önünde yere kapandılar. ⁷Yusuf kardeşlerini görünce tanıdı. Ama onlara yabancı gibi davranarak sert konuştu: “Nereden geliyorsunuz?” “Kenan ülkesinden” diye yanıtladılar, “Yiyecek satın almaya geldik.” ⁸Yusuf kardeşlerini tanıdıysa da kardeşleri onu tanımadılar. ⁹Yusuf onlarla ilgili düşlerini anımsayarak, “Siz casussunuz” dedi, “Ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz.” ¹⁰“Aman, efendim” diye karşılık verdiler, “Biz kulların yalnızca yiyecek satın almaya geldik. ¹¹Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. Biz kulların dürüst insanlarız, casus değiliz.” ¹²Yusuf, “Hayır!” dedi, “Siz ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz.” ¹³Kardeşleri, “Biz kulların on iki kardeşiz” dediler, “Hepimiz Kenan ülkesinde yaşayan aynı babanın çocuklarıyız. En küçüğümüz babamızın yanında kaldı, biri de kayboldu.” ¹⁴Yusuf, “Söylediğim gibi” dedi, “Casussunuz siz. ¹⁵Sizi sinayacağım. Firavunun başına ant içerim. Küçük kardeşiniz de gelmedikçe, buradan ayrılamazsınız. ¹⁶Aranızdan birini gönderin, kardeşinizi getirsin. Geri kalanlarımız göz altına alınacak. Anlattıklarınız doğru mu, değil mi, sizi sinayacağız. Değilse, firavunun başına ant içerim ki casussunuz.” ¹⁷Üç gün onları göz altında tuttu. ¹⁸Üçüncü gün, “Bir koşulla canınızı bağışlarım” dedi, “Ben Tanrı'dan korkarım. ¹⁹Dürüst olduğunuzu kanıtlamak için, içinizden biri göz altında tutulduğunuz evde kalsın, ötekiler gidip aç kalan ailenize buğday götürsün. ²⁰Sonra küçük kardeşinizi bana getirin. Böylece anlattıklarımızın doğru olup olmadığı ortaya çıkar, ölümden kurtulursunuz.” Kabul ettiler. ²¹Birbirlerine, “Besbelli kardeşimize yaptığımızın cezasını çekiyoruz” dediler, “Bize yalvardığında nasıl sıkıntı çektiğini gördük, ama dinlemedik. Bu sıkıntı onun için başımıza geldi.” ²²Ruben, “Çocuğa zarar vermeyin diye sizi uyarmadım mı?” dedi, “Ama dinlemediniz. İşte şimdi kanımın hesabı soruluyor.” ²³Yusuf'un konuştuklarını anladığını farketmediler, çünkü onunla çevirmen aracılığıyla konuşuyorlardı. ²⁴Yusuf kardeşlerinden ayrılıp ağlamaya başladı. Sonra dönüp onlarla konuştu. Aralarından Şimon'u alarak ötekilerin gözleri önünde bağladı. ²⁵Sonra torbalarına buğday doldurulmasını, paralarının torbalarına geri konulmasını,

yol için kendilerine azık verilmesini buyurdu. Bunlar yapıldıktan sonra ²⁶buğdayları eşeklerine yükleyip oradan ayrıldılar. ²⁷Konakladıkları yerde içlerinden biri eşeğine yem vermek için torbasını açınca parasını gördü. Para torbanın ağzına konmuştu. ²⁸Kardeşlerine, “Paramı geri vermişler” diye seslendi, “İşte torbamda!” Yüreklere yerinden oynadı. Titreyerek birbirlerine, “Tanrı'nın bize bu yaptığı nedir?” dediler. ²⁹Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına varınca, başlarına gelenleri ona anlattılar: ³⁰“Mısır'ın yöneticisi bizimle sert konuştu. Bize casusmuşuz gibi davrandı. ³¹Ona, ‘Biz dürüst insanlarız’ dedik, ‘Casus değiliz. ³²Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. On iki kardeşiz; biri kayboldu, en küçüğü de Kenan ülkesinde, babamızın yanında.’ ³³“Ülkenin yöneticisi, ‘Dürüst olduğunuzu şöyle anlayabilirim’ dedi, ‘Kardeşlerinizden birini yanımda bırakın, buğdayı alıp aç kalan ailerinize götürün. ³⁴Küçük kardeşinizi de bana getirin. O zaman casus olmadığınızı, dürüst insanlar olduğunuzu anlar, kardeşinizi size geri veririm. Ülkede ticaret yapabilirsiniz.” ³⁵Torbalarını boşaltınca, hepsi para kesesini torbasında buldu. Para keselerini görünce hem kendileri hem babaları korkuya kapıldı. ³⁶Yakup, “Beni çocuklarımdan yoksun bırakıyorsunuz” dedi, “Yusuf yok, Şimon yok. Şimdi de Benyamin'i götürmek istiyorsunuz. Sıkıntıyı çeken hep benim.” ³⁷Ruben babasına, “Benyamin'i geri getirmezsem, iki oğlumu öldür” dedi, “Onu bana teslim et, ben sana geri getireceğim.” ³⁸Ama Yakup, “Oğlumu sizinle göndermeyeceğim” dedi, “Çünkü kardeşi öldü, yalnız o kaldı. Yolda ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz.”

43Kenan ülkesinde kıtlık şiddetlenmişti. ²Mısır'dan getirilen buğday tükenince Yakup, oğullarına, “Yine gidin, bize biraz yiyecek alın” dedi. ³Yahuda, “Adam bizi sıkı sıkı uyardı” diye karşılık verdi, “‘Kardeşiniz sizinle birlikte gelmezse, yüzümü göremezsiniz’ dedi. ⁴Kardeşimizi bizimle gönderirsen, gider sana yiyecek alırız. ⁵Göndermezsen gitmeyiz. Çünkü o adam, ‘Kardeşinizi birlikte getirmezseniz, yüzümü göremezsiniz’ dedi.” ⁶İsrail, “Niçin adama bir kardeşiniz daha olduğunu söyleyerek bana bu kötülüğü yaptınız?” dedi. ⁷Şöyle yanıtladılar: “Adam, ‘Babanız hâlâ yaşıyor mu? Başka kardeşiniz var mı?’ diye sordu. Bizimle ve akrabalarımızla ilgili öyle sorular sordu ki, yanıt vermek zorunda kaldık. Kardeşinizi getirin diyeceğini nereden bilebilirdik?” ⁸Yahuda, babası İsrail'e, “Çocuğu benimle gönder, gidelim” dedi, “Sen de biz de yavrularımız da ölmez, yaşarız. ⁹Ona ben kefil oluyorum. Beni sorumlu say. Eğer onu geri getirmez, önüne çıkarmazsam, ömrümce sana karşı suçlu sayılayım. ¹⁰Çünkü gecikmeseydik, şimdiye dek iki kez gidip gelmiş olurduk.” ¹¹Bunun üzerine İsrail, “Öyleyse gidin” dedi, “Yalnız, torbalarımıza bu ülkenin en iyi ürünlerinden biraz pelesenk, biraz bal, kitre, laden, fıstık, badem koyun, Mısır'ın yöneticisine armağan olarak götürün. ¹²Yanınıza iki kat para alın. Torbalarımızın ağzına konan parayı geri götürün. Belki bir yanlışlık olmuştur.

¹³Kardeşinizi alıp gidin, o adamın yanına dönün. ¹⁴Her Şeye Gücü Yeten Tanrı, adamın yüreğine size karşı merhamet koysun da, adam öbür kardeşinizle Benyamin'i size geri versin. Bana gelince, çocuklarımdan yoksun kalacaksam kalayım." ¹⁵Böylece kardeşler yanlarına armağanlar, iki kat para ve Benyamin'i alarak hemen Mısır'a gidip Yusuf'un huzuruna çıktılar. ¹⁶Yusuf Benyamin'i yanlarında görünce, kâhyasına, "Bu adamları eve götür" dedi, "Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü öğlen benimle birlikte yemek yiyecekler." ¹⁷Kâhya Yusuf'un buyurduğu gibi onları Yusuf'un evine götürdü. ¹⁸Ne var ki kardeşleri Yusuf'un evine götürüldükleri için korktular. "İlk gelişimizde torbalarımıza konan para yüzünden götürülüyoruz galiba!" dediler, "Bize saldırıp egemen olmak, bizi köle edip eşeklerimizi almak istiyor." ¹⁹Yusuf'un kâhyasına yaklaşıp evin kapısında onunla konuştular: ²⁰"Aman, efendim!" dediler, "Buraya ilk kez yiyecek satın almaya gelmiştik. ²¹Konakladığımız yerde torbalarımızı açınca, bir de baktık ki, paramız eksiksiz olarak torbalarımızın ağzına konmuş. Onu size geri getirdik. ²²Ayrıca yeniden yiyecek almak için yanımıza başka para da aldık. Paraları torbalarımıza kimin koyduğunu bilmiyoruz." ²³Kâhya, "Merak etmeyin" dedi, "Korkmanıza gerek yok. Parayı Tanrınız, babanızın Tanrısı torbalarınıza koydurmuş. Ben paranızı aldım." Sonra Şimon'u onlara getirdi. ²⁴Kâhya onları Yusuf'un evine götürüp ayaklarını yıkamaları için su getirdi, eşeklerine yem verdi. ²⁵Kardeşler öğlene, Yusuf'un geleceği saate kadar armağanlarını hazırladılar. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duymuşlardı. ²⁶Yusuf eve gelince, getirdikleri armağanları kendisine sunup önünde yere kapandılar. ²⁷Yusuf hatırlarını sorduktan sonra, "Bana sözünü ettiğiniz yaşlı babanız iyi mi?" dedi, "Hâlâ yaşıyor mu?" ²⁸Kardeşleri, "Babamız kulun iyi" diye yanıtladılar, "Hâlâ yaşıyor." Sonra saygıyla eğilip yere kapandılar. ²⁹Yusuf göz gezdirirken kendisiyle aynı anneden olan kardeşi Benyamin'i gördü. "Bana sözünü ettiğiniz küçük kardeşiniz bu mu?" dedi, "Tanrı sana lütfetsin, oğlum." ³⁰Sonra hemen oradan ayrıldı, çünkü kardeşini görünce yüreği sızlamıştı. Ağlayacak bir yer aradı. Odasına girip orada ağladı. ³¹Yüzünü yıkadıktan sonra dışarı çıktı. Kendisini toparlayarak, "Yemeği getirin" dedi. ³²Yusuf'a ayrı, kardeşlerine ayrı, Yusuf'la yemek yiyen Mısırlılar'a ayrı hizmet edildi. Çünkü Mısırlılar İbraniler'le birlikte yemek yemez, bunu iğrenç sayarlardı. ³³Kardeşleri Yusuf'un önünde büyükten küçüğe doğru yaş sırasına göre oturdular. Şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar. ³⁴Yusuf'un masasından onlara yemek dağıtıldı. Benyamin'in payı ötekilerden beş kat fazlaydı. İçtiler, birlikte hoş vakit geçirdiler.

44Yusuf kâhyasına, "Bu adamların torbalarına taşıyabilecekleri kadar yiyecek doldur" diye buyurdu, "Her birinin parasını torbasının ağzına koy. ²En küçüğünün torbasına benim gümüş kâsemi ve buğdayının parasını koy." Kâhya Yusuf'un buyruğunu yerine getirdi. ³Sabah erkenden adamlar eşekleriyle yolcu edildi. ⁴Onlar kentten pek uzaklaşma-

mıştı ki Yusuf kâhyasına, "Hemen o adamların peşine düş" dedi, "Onlara yetişince, 'Niçin iyiliğe karşı kötülük yaptınız?' de, ⁵'Efendimin şarap içmek, fala bakmak için kullanıldığı kâse değil mi bu? Bunu yapmakla kötülük ettiniz.'" ⁶Kâhya onlara yetişip bu sözleri yineledi. ⁷Adamlar, "Efendim, neden böyle konuşuyorsun?" dediler, "Bizden uzak olsun, biz kulların böyle şey yapmayız. ⁸Torbalarımızın ağzında bulduğumuz paraları Kenan ülkesinden sana geri getirdik. Nasıl efendinin evinden altın ya da gümüş çalarız? ⁹Kullarından birinde çıkarsa öldürülsün, geri kalanlar efendimin kölesi olsun." ¹⁰Kâhya, "Peki, dediğiniz gibi olsun" dedi, "Kimde çıkarsa kölem olacak, geri kalanlar suçsuz sayılacak." ¹¹Hemen torbalarını indirip açtılar. ¹²Kâhya büyükten küçüğe doğru hepsinin torbasını aradı. Kâse Benyamin'in torbasında çıktı. ¹³Kardeşleri üzüntüden giysilerini yırttılar. Sonra torbalarını eşeklerine yükleyip kente geri döndüler. ¹⁴Yahuda'yla kardeşleri Yusuf'un evine geldiğinde, Yusuf daha evdeydi. Önünde yere kapandılar. ¹⁵Yusuf, "Nedir bu yaptığımız?" dedi, "Benim gibi birinin fala bakabileceği aklınıza gelmedi mi?" ¹⁶Yahuda, "Ne diyelim, efendim?" diye karşılık verdi, "Nasıl anlatalım? Kendimizi nasıl temize çıkaralım? Tanrı suçumuzu ortaya çıkardı. Hepimiz köleniz artık, efendim; hem biz hem de kendisinde kâse bulunan kardeşimiz." ¹⁷Yusuf, "Benden uzak olsun!" dedi, "Yalnız kendisinde kâse bulunan kölem olacak. Siz esenlikle babanızın yanına dönün." ¹⁸Yahuda yaklaşıp, "Efendim, lütfen izin ver konuşayım" dedi, "Kuluna öfkelenme. Sen firavunla aynı yetkiye sahipsin. ¹⁹Efendim, biz kullarına sormuştun: 'Babanız ya da başka kardeşiniz var mı?' diye. ²⁰Biz de, 'Yaşlı bir babamız ve onun yaşlılığında doğan küçük bir kardeşimiz var' demiştik, 'O çocuğun kardeşi öldü, kendisi annesinin tek oğlu. Babamız onu çok sever.' ²¹'Sen de biz kullarına, 'O çocuğu bana getirin, gözümle göreyim' demiştin. ²²Biz de, 'Çocuk babasından ayrılamaz, ayrılırsa babası ölür' diye karşılık vermiştik. ²³Sen de biz kullarına, 'Eğer küçük kardeşiniz sizinle gelmezse, yüzümü bir daha göremezsiniz' demiştin. ²⁴'Kulun babamızın yanına döndüğümüzde, söylediklerini ona anlattık. ²⁵Babamız, 'Yine gidin, bize biraz yiyecek alın' dedi. ²⁶Ama biz, 'Gidemeyiz' dedik, 'Ancak küçük kardeşimiz bizimle gelirse gideriz. Küçük kardeşimiz bizimle olmazsa o adamın yüzünü göremeyiz.' ²⁷'Babam, biz kullarına, 'Biliyorsunuz, karım bana iki erkek çocuk doğurdu' dedi, ²⁸'Biri yanımdan ayrıldı. Besbelli bir hayvan parçaladı, bir daha göremedim onu. ²⁹Bunu da götürürseniz ve ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz.' ³⁰'Efendim, şimdi babam kulunun yanına döndüğümde çocuk yanımda olmazsa, babam onu görmeyince ölür. Çünkü onu yaşama bağlayan bu çocuktur. Biz kulların da acı içinde babamızın ak saçlı başını ölümler diyarına indiririz. ³¹³²Ben kulun bu çocuğa kefil oldum. Babama, 'Onu sana geri getirmezsem, ömrümce kendimi sana karşı suçlu sayarım' dedim. ³³'Lütfen şimdi çocuğun yerine beni kölen kabul et. Çocuk kardeşleriyle birlikte geri dönsün. ³⁴O yanımda ol-

madan babamın yanına nasıl dönerim? Babamın başına gelecek kötülüğe dayanamam.”

45Yusuf adamlarının önünde kendini tutamayıp, “Herkesi çıkarın buradan!” diye bağırdı. Kendini kardeşlerine tanıttığında yanında kimse olmasın istiyordu. ²O kadar yüksek sesle ağladı ki, Mısırlılar ağlayışını işitti. Bu haber firavunun ev halkına da ulaştı. ³Yusuf kardeşlerine, “Ben Yusuf’um!” dedi, “Babam yaşıyor mu?” Kardeşleri donup kaldı, yanıt veremediler. ⁴Yusuf, “Lütfen bana yaklaşın” dedi. Onlar yaklaşıncı Yusuf şöyle devam etti: “Mısır’a sattığınız kardeşiniz Yusuf benim. ⁵Beni buraya sattığınız için üzülmeyin. Kendinizi suçlamayın. Tanrı insanlığı korumak için beni önden gönderdi. ⁶Çünkü iki yıldır ülkede kıtlık var, beş yıl daha sürecek. Kimse çift süremeyecek, ekin biçemeyecek. ⁷Tanrı yeryüzünde soyunuzu korumak ve harika biçimde canınızı kurtarmak için beni önünüzden gönderdi. ⁸Beni buraya gönderen siz değilsiniz, Tanrı’dır. Beni firavunun başdanışmanı, sarayının efendisi, bütün Mısır ülkesinin yöneticisi yaptı. ⁹Hemen babamın yanına gidin, ona oğlun Yusuf şöyle diyor deyin: ‘Tanrı beni Mısır ülkesine yönetici yaptı. Durma, yanıma gel. ¹⁰Goşen bölgesine yerleşsin; çocukların, torunların, davarların, sığırların ve sahip olduğun her şeyle birlikte yakınımdaya olursun. ¹¹Orada sana bakarım, çünkü kıtlık beş yıl daha sürecek. Yoksa sen de ailen ve sana bağlı olan herkes de perişan olursunuz.’ ¹²‘Hepiniz gözlerinizle görüyorsunuz, kardeşim Benyamin, sen de görüyorsun konuşanın gerçekten ben olduğumu. ¹³Mısır’da ne denli güçlü olduğumu ve bütün gördüklerinizi babama anlatın. Babamı hemen buraya getirin.’ ¹⁴Sonra kardeşi Benyamin’in boynuna sarılıp ağladı. Benyamin de ağlayarak ona sarıldı. ¹⁵Yusuf ağlayarak bütün kardeşlerini öptü. Sonra kardeşleri onunla konuşmaya başladı. ¹⁶Yusuf’un kardeşlerinin geldiği haberi firavunun sarayına ulaşınca, firavunla görevlileri hoşnut oldu. ¹⁷Firavun Yusuf’a şöyle dedi: “Kardeşlerine de ki, ‘Hayvanlarınızı yükleyip Kenan ülkesine gidin. ¹⁸Babanızı ve ailelerinizi buraya getirin. Size Mısır’ın en iyi topraklarını vereceğim. Ülkenin kaymağını yiyeceksiniz.’ ¹⁹Onlara ayrıca şöyle demeni de buyuruyorum: ‘Çocuklarınızla karılarınız için Mısır’dan arabalar alın, babanızla birlikte buraya gelin. ²⁰Gözünüz arkada kalmasın, çünkü Mısır’da en iyi ne varsa sizin olacak.’” ²¹İsrail’in oğulları söyleneni yaptı. Firavunun buyruğu üzerine Yusuf onlara araba ve yol için azık verdi. ²²Hepsine birer kat yedek giysi, Benyamin’e ise üç yüz parça gümüşle beş kat yedek giysi verdi. ²³Böylece babasına Mısır’da en iyi ne varsa hepsiyle yüklü on eşek, yolculuk için buğday, ekmek ve azık yüklü on dişi eşek gönderdi. ²⁴Kardeşlerini yolcu ederken onlara, “Yolda kavga etmeyin” dedi. ²⁵Yusuf’un kardeşleri Mısır’dan ayrılıp Kenan ülkesine, babaları Yakup’un yanına döndüler. ²⁶Ona, “Yusuf yaşıyor!” dediler, “Üstelik Mısır’ın yöneticisi olmuş.” Babaları donup kaldı, onlara inanmadı. ²⁷Yusuf’un kendilerine bütün söylediklerini anlattılar. Kendisini Mısır’a

götürmek için Yusuf’un gönderdiği arabaları görünce, Yakup’un keyfi yerine geldi. ²⁸“Tamam!” dedi, “Oğlum Yusuf yaşıyor. Ölmeden önce gidip onu göreceğim.”

46İsrail sahip olduğu her şeyle birlikte yola çıktı. Beer-Şeva’ya varınca, orada babası İshak’ın Tanrısı’na kurbanlar kesti. ²O gece Tanrı bir görümde İsrail’e, “Yakup, Yakup!” diye seslendi. Yakup, “Buradayım” diye yanıtladı. ³Tanrı, “Ben Tanrı’yım, babamın Tanrısı” dedi, “Mısır’a gitmekten çekinme. Soyunu orada büyük bir ulus yapacağım. ⁴Seninle birlikte Mısır’a gelecek, soyunu bu ülkeye geri getireceğim. Senin gözlerini Yusuf’un elleri kapayacak.” ⁵Yakup Beer-Şeva’dan ayrıldı. Oğulları Yakup’u –İsrail’i– götürmek üzere firavunun gönderdiği arabalara onu, kendi çocuklarıyla karılarını bindirdiler. ⁶Yakup, bütün ailesini –oğullarını, kızlarını, torunlarını– hayvanlarını ve Kenan ülkesinde kazandığı malları yanına alarak Mısır’a gitti. ⁷İsrail’in Mısır’a giden oğullarının –Yakup’la oğullarının– adları şunlardır: Yakup’un ilk oğlu Ruben. ⁹Ruben’in oğulları: Hanok, Pallu, Hesron, Karmi. ¹⁰Şimon’un oğulları: Yemuel, Yamin, Ohat, Yakın, Sohar ve Kenanlı bir kadının oğlu Şaul. ¹¹Levi’nin oğulları: Gerşon, Kehat, Merari. ¹²Yahuda’nın oğulları: Er, Onan, Şela, Peres, Zerah. Ancak Er’le Onan Kenan ülkesinde ölmüştü. Peres’in oğulları: Hesron, Hamul. ¹³İssakar’ın oğulları: Tola, Puvva, Yov, Şimron. ¹⁴Zevulun’un oğulları: Seret, Elon, Yahleel. ¹⁵Bunlar Lea’nın Yakup’a doğurduğu oğullardır. Lea onları ve kızı Dina’yı Paddan-Aram’da doğurmuştu. Yakup’un bu oğullarıyla kızları toplam otuz üç kişiydi. ¹⁶Gad’ın oğulları: Sifyon, Hagi, Şuni, Esbon, Eri, Arodi, Areli. ¹⁷Aşer’in çocukları: Yimna, Yişva, Yişvi, Beria; kızkardeşleri Serah. Beria’nın oğulları: Hever, Malkiel. ¹⁸Bunlar Lavan’ın kızı Lea’ya verdiği Zilpa’nın Yakup’a doğurduğu çocuklardır. Toplam on altı kişiydiler. ¹⁹Yakup’un karısı Rahel’in oğulları: Yusuf, Benyamin. ²⁰Yusuf’un Mısır’da On Kenti ^{lxviii}kâhini Potifera’nın kızı Asenat’tan Manaşşe ve Efrayim adında iki oğlu oldu. ²¹Benyamin’in oğulları: Bala, Beker, Aşbel, Gera, Naaman, Ehi, Roş, Muppim, Huppim, Ard. ²²Bunlar Rahel’in Yakup’a doğurduğu çocuklardır. Toplam on dört kişiydiler. ²³Dan’ın oğlu: Huşim. ²⁴Naftali’nin oğulları: Yahseel, Guni, Yeser, Şillem. ²⁵Bunlar Lavan’ın, kızı Rahel’e verdiği Bilha’nın Yakup’a doğurduğu çocuklardır. Toplam yedi kişiydiler. ²⁶Oğullarının karıları dışında Yakup’un soyundan gelen ve onunla birlikte Mısır’a gidenler toplam altmış altı kişiydi. Bunların hepsi Yakup’tan olmuştu. ²⁷Yusuf’un Mısır’da doğan iki oğluyla birlikte Mısır’a göçen Yakup ailesi toplam yetmiş kişiydi. ²⁸Yakup Goşen yolunu göstermesi için Yahuda’yı önden Yusuf’a gönderdi. Onlar Goşen’e varınca, ²⁹Yusuf arabasını hazırlayıp babası İsrail’i karşılamak üzere Goşen’e gitti. Babasını görür görmez boynuna sarılıp uzun uzun ağladı. ³⁰İsrail Yusuf’a, “Yüzünü gördüm ya, artık ölsem de gam yemem” dedi, “Yaşıyorsun!” ³¹Yusuf kardeşleriyle babasının ev hal-

^{lxviii}“On Kenti”: Heliopolis diye de bilinir.

kına şöyle dedi: “Gidip firavuna haber vereyim, ‘Kenan ülkesinde yaşayan kardeşlerimle babamın ev halkı yanıma geldi’ diyeyim.”³²Çoban olduğumuzu, hayvancılık yaptığınızı, bu yüzden davarlarımızla sığırlarımızı ve her şeyinizi birlikte getirdiğinizi anlatayım.”³³Firavun sizi çağırıp da, ‘Ne iş yaparsınız?’ diye sorarsa, ³⁴‘Atalarımız gibi biz de çocukluktan beri hayvancılık yapıyoruz’ dersiniz. Öyle deyin ki, sizi Goşen bölgesine yerleştiresin. Çünkü Mısırlılar çobanlardan öğrenir.”

47Yusuf gidip firavuna, “Babamla kardeşlerim davarları, sığırları ve bütün eşyalarıyla Kenan ülkesinden geldiler” diye haber verdi, “Şu anda Goşen bölgesindedir.”²Sonra kardeşlerinden beşini seçerek firavunun huzuruna çıkardı. ³Firavun Yusuf’un kardeşlerine, “Ne iş yapıyorsunuz?” diye sordu. “Biz kulların atalarımız gibi çobanız” diye yanıtladılar, ⁴“Bu ülkeye geçici bir süre için geldik. Çünkü Kenan ülkesinde şiddetli kıtlık var. Davarlarımız için otlak bulamıyoruz. İzin ver, Goşen bölgesine yerleşelim.” ⁵Firavun Yusuf’a, “Babanla kardeşlerin yanına geldiler” dedi, ⁶“Mısır ülkesi senin sayılır. Onları ülkenin en iyi yerine yerleştir. Goşen bölgesine yerleşsinler. Sence aralarında becerikli olanlar varsa, davarlarımıza bakmakla görevlendirir.” ⁷Yusuf babası Yakup’u getirip firavunun huzuruna çıkardı. Yakup firavunu kutsadı. ⁸Firavun, Yakup’a, “Kaç yaşındasın?” diye sordu. ⁹Yakup, “Gurbet yıllarım yüz otuz yılı buldu” diye yanıtladı, “Ama yıllar çabuk ve zorlu geçti. Atalarımın gurbet yılları kadar uzun sürmedi.” ¹⁰Sonra firavunu kutsayıp huzurundan ayrıldı. ¹¹Yusuf babasıyla kardeşlerini Mısır’a yerleştirdi; firavunun buyruğu uyarınca onlara ülkenin en iyi yerinde, Ramses bölgesinde mülk verdi. ¹²Ayrıca babasıyla kardeşlerine ve babasının ev halkına, sahip oldukları çocukların sayısına göre yiyecek sağladı. ¹³Kıtlık öyle şiddetlendi ki, hiçbir ülkede yiyecek bulunmaz oldu. Mısır ve Kenan ülkeleri kıtlıktan kırılıyordu. ¹⁴Yusuf sattığı buğdaya karşılık Mısır ve Kenan’daki bütün paraları toplayıp firavunun sarayına götürdü. ¹⁵Mısır ve Kenan’da para tükenince Mısırlılar Yusuf’a giderek, “Bize yiyecek ver” dediler, “Gözünün önünde ölelim mi? Paramız bitti.” ¹⁶Yusuf, “Paramız bittiyse, davarlarımızı getirin” dedi, “Onlara karşılık size yiyecek vereyim.” ¹⁷Böylece davarlarını Yusuf’a getirdiler. Yusuf atlara, davar ve sığır sürülerine, eşeklere karşılık onlara yiyecek verdi. Bir yıl boyunca hayvanlarına karşılık onlara yiyecek sağladı. ¹⁸O yıl geçince, ikinci yıl yine geldiler. Yusuf’a, “Efendim, gerçeği senden saklayacak değiliz” dediler, “Paramız tükendi, davarlarımızı da sana verdik. Canımızdan ve toprağımızdan başka verecek bir şeyimiz kalmadı. ¹⁹Gözünün önünde ölelim mi? Toprağımız çöle mi dönsün? Canımız ve toprağımıza karşılık bize yiyecek sat. Toprağımızla birlikte firavunun kölesi olalım. Bize tohum ver ki ölmeyelim, yaşayalım; toprak da çöle dönmessin.” ²⁰Böylece Yusuf Mısır’daki bütün toprakları firavun için satın aldı. Mısırlılar’ın hepsi tarlalarını sattılar, çünkü kıtlık onları buna

zorluyordu. Toprakların tümü firavunun oldu. ²¹Yusuf Mısır’ın bir ucundan öbür ucuna kadar bütün halkı köleleştirdi ^{lxxxviii}. ²²Yalnız kâhinlerin toprağını satın almadı. Çünkü onlar firavundan aylık alıyor, firavunun bağladığı aylıkla geçiniyorlardı. Bu yüzden topraklarını satmadılar. ²³Yusuf halka, “Sizi de toprağımızı da firavun için satın aldım” dedi, “İşte size tohum, toprağı ekin. ²⁴Ürün devşirdiğinizde, beşte birini firavuna vereceksiniz. Beşte dördünü ise tohumluk olarak kullanacak ve ailelerinizle, çocuklarınızla yiyeceksiniz.” ²⁵“Canımızı kurtardın” diye karşılık verdiler, “Efendimizin gözünde lütuf bulalım. Firavunun kölesi oluruz.” ²⁶Yusuf ürünün beşte birinin firavuna verilmesini Mısır’da toprak yasası yaptı. Bu yasa bugün de yürürlüktedir. Yalnız kâhinlerin toprağı firavuna verilmedi. ²⁷İsrail Mısır’da Goşen bölgesine yerleşti. Orada mülk sahibi oldular, çoğalıp arttılar. ²⁸Yakup Mısır’da on yedi yıl yaşadı. Ömrü toplam yüz kırk yedi yıl sürdü. ²⁹Ölümü yaklaşıncı, oğlu Yusuf’u çağırıp, “Eğer benden hoşnut kaldınsa, lütfen elini uyluğumun altına koy” dedi, “Bana sevgi ve sadakat göstereceğine söz ver. Lütfen beni Mısır’da gömme. ³⁰Atalarımıza kavuştuğum zaman beni Mısır’dan çıkarıp onların yanına göm.” Yusuf, “Dediğin gibi yapacağım” diye karşılık verdi. ³¹İsrail, “Ant iç” dedi. Yusuf ant içti. İsrail yatağının başı ucunda eğilip ^{lxxxix} RAB’be tapındı.

48Bir süre sonra, “Baban hasta” diye Yusuf’a haber geldi. Yusuf iki oğlu Manaşşe’yle Efrayim’i yanına alıp yola çıktı. ²Yakup’a, “Oğlun Yusuf geliyor” diye haber verdiler. İsrail kendini toparlayıp yatağında oturdu. ³Yusuf’a, “Her Şeye Gücü Yeten Tanrı Kenan ülkesinde, Luz’da bana görünerek beni kutsadı” dedi, ⁴“Bana, ‘Seni verimli kılacak, çoğaltacağım’ dedi, ‘Soyundan birçok ulus doğuracağım. Senden sonra bu ülkeyi sonsuza dek mülk olarak senin soyuna vereceğim.’ ⁵“Ben Mısır’a gelmeden önce burada doğan iki oğlun benim sayılır. Efrayim’le Manaşşe benim için Ruben’le Şimon gibidir. ⁶Onlardan sonra doğacak çocuklar senin olsun. Efrayim’le Manaşşe’den onlara miras geçecek. ⁷Ben Paddan’dan dönerken Rahel Kenan ülkesinde, Efrat’a varmadan yolda yanımda öldü. Çok üzüldüm, onu orada Efrat’a –Beytlehem’e– giden yolun kenarına gömdüm.” ⁸İsrail, Yusuf’un oğullarını görünce, “Bunlar kim?” diye sordu. ⁹Yusuf, “Oğullarım” diye yanıtladı, “Tanrı onları bana Mısır’da verdi.” İsrail, “Lütfen onları yanıma getir, kutsayayım” dedi. ¹⁰İsrail’in gözleri yaşlılıktan zayıflamıştı, göremiyordu. Yusuf oğullarını onun yanına götürdü. Babası onları öpüp kucakladı. ¹¹Sonra Yusuf’a, “Senin yüzünü göreceğimi hiç sanmıyordum” dedi, “Ama işte Tanrı bana soyunu bile gösterdi.” ¹²Yusuf oğullarını babasının kucağından alıp onun önünde yere kapandı. ¹³Sonra Efrayim’i sağına alarak İsrail’in sol eline, Manaşşe’yi soluna

^{lxxxviii}Septuaginta, Samiriye Tevratı “Köleleştirdi”, Masoretik metin “Kentlere göçtürdü”.

^{lxxxix}“Yatağının başı ucunda eğilip” ya da “Değneğinin ucuna yaslanıp”.

alarak İsrail'in sağ eline yaklaştırdı. ¹⁴İsrail ellerini çapraz olarak uzattı, sağ elini küçük olan Efrayim'in, sol elini Manaşşe'nin başına koydu. Oysa ilkin Manaşşe doğmuştu. ¹⁵Sonra Yusuf'u kutsayarak şöyle dedi: "Atalarım İbrahim'in, İshak'ın hizmet ettiği, Bugüne dek yaşamım boyunca bana çobanlık eden Tanrı, ¹⁶Beni bütün kötülüklerden kurtaran melek bu gençleri kutsasın! Adım ve atalarım İbrahim'le İshak'ın adları bu gençlerle yaşasın! Yeryüzünde çoğaldıkça çoğalsınlar." ¹⁷Yusuf, babasının sağ elini Efrayim'in başına koyduğunu görünce, bundan hoşlanmadı. Babasının elini Efrayim'in başından kaldırıp Manaşşe'nin başına koymak istedi. ¹⁸"Baba, öyle değil" dedi, "İlkin Manaşşe doğdu. Sağ elini onun başına koy." ¹⁹Ancak babası bunu istemedi. "Biliyorum oğlum, biliyorum" dedi, "Manaşşe de büyük bir halk olacak. Ama küçük kardeşi daha büyük bir halk olacak, soyundan birçok ulus doğacak." ²⁰O gün onları kutsayarak şöyle dedi: "İsrailliler, 'Tanrı seni Efrayim ve Manaşşe gibi yapsın' Diyerek sizin adınızla kutsayacaklar." Böylece Yakup Efrayim'i Manaşşe'nin önüne geçirdi. ²¹İsrail Yusuf'a, "Ben ölmek üzereyim" dedi, "Tanrı sizinle olacak. Sizi atalarınızın toprağına geri götürecektir. ²²Sana kardeşlerinden bir pay fazla veriyorum; onu Amorlular'dan kılıcımınla, yayımla aldım."

49Yakup oğullarını çağırarak, "Yanıma toplanın" dedi, "Gelecekte size neler olacağını anlatayım. ²"Yakupoğulları, toplanın ve dinleyin, Babanız İsrail'e kulak verin. ³"Ruben, sen benim ilk oğlum, gücüksün, Kudretim ilk ürünüsün, Saygı ve güç bakımından en üstünsün. ⁴Ama su gibi oynaksın, Üstün olmayacaksın artık. Çünkü babanın yatağına girip Onu kirlettin. Döşęğimi rezil ettin. ⁵"Şimon'la Levi kardeşler, Kılıçları şiddet kumar. ⁶Gizli tasarılarına ortak olmam, Toplantılarına katılmam. Çünkü öfkelenince adam öldürdüler, Canları istedikçe sığırları sakatladılar. ⁷Lanet olsun öfkelerine, Çünkü şiddetlidir. Lanet olsun gazaplarına, Çünkü zalimcedir. Onları Yakup'ta bölecek Ve İsrail'de dağıtacağım. ⁸"Yahuda, kardeşlerin seni övecek, Düşmanlarının ensesinde olacak elin. Kardeşlerin önünde eğilecek. ⁹Yahuda bir aslan yavrusudur. Oğlum benim! Avından dönüp yere çömelir, Aslan gibi, dişi bir aslan gibi yatarsın. Kim onu uyandırmaya cesaret edebilir? ¹⁰Sahibi^{xc} gelene kadar Krallık asası Yahuda'nın elinden çıkmayacak, Yönetim hep onun soyunda kalacak, Uluslar onun sözünü dinleyecek. ¹¹Eşęğini bir asmaya, Sıpasını seçme bir dala bağlayacak; Giysilerini şarapta, Kaftanını üzümün kızıl kanında yıkayacak. ¹²Gözleri şaraptan kızıl, Dişleri süttten beyaz olacak. ¹³"Zevulun deniz kıyısında yaşayacak, Liman olacak gemilere, Sınırı Sayda'ya dek uzanacak. ¹⁴"İssakar semerler arasında yatan güçlü eşek gibidir; ¹⁵Ne zaman dinlenecek iyi bir yer, Hoşuna giden bir ülke görse, Yüklenecek için sırtım eğer, Angaryaya katlanır. ¹⁶"Dan kendi halkını yönetecek, Bir İsrail oymağı gibi. ¹⁷Yol kenarında bir yılan, Toprak yolda bir engerek olacak; Atın topukla-

^{xc}"Sahibi" ya da "Şilo" veya "Şilo'ya".

rımı ısırıp Atlıyı sırtüstü düşüren bir engerek. ¹⁸"Ben senin kurtarışını bekliyorum, ya RAB. ¹⁹"Gad akıncıların saldırısına uğrayacak, Ama onların topuklarına saldıracak. ²⁰"Zengin yemekler olacak Aşer'de, Krallara yaraşır lezzetli yiyecekler yetiştirecek Aşer. ²¹"Naftali salıverilmiş geyiğe benzer, Sevimli yavrular doğurur. ²²"Yusuf meyveli bir dal gibidir, Kaynak kıyısında verimli bir dal gibi, Filizleri duvarların üzerinden aşar. ²³Okçular acımadan saldırdı ona. Düşmanca savurdular oklarını üzerine. ²⁴Ama onun yayı sağlam, Kolları esnek çıktı; Yakup'un güçlü Tanrısı, İsrail'in Kayası, Çobanı olan Tanrı sayesinde. ²⁵Sana yardım eden babanın Tanrısı'dır, Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'dır seni kutsayan. Yukarıdaki göklerin Ve aşağıdaki denizlerin bereketiyle, Memelerin, rahimlerin bereketiyle O'dur seni kutsayan. ²⁶Babanın kutsamaları ebedi dağların nimetlerinden, Ebedi tepelerin bolluğundan daha yücedir; Yusuf'un başı üzerinde, Kardeşleri arasında önder olanın üstünde olacak. ²⁷"Benjamin aç kurda benzer; Sabah avını yer, Akşam ganimeti paylaşır." ²⁸İsrail'in on iki oymağı bunlardır. Babaları onları kutsarken bunları söyledi. Her birini uygun biçimde kutsadı. ²⁹Sonra Yakup oğullarına şu buyrukları verdi: "Ben ölmek, halkıma kavuşmak üzereyim. Beni Kenan ülkesinde atalarımın yanına, Mamre yakınlarında Hititli Efron'un tarlasındaki mağaraya, Makpele Tarlası'ndaki mağaraya gömün. İbrahim o mağarayı mezar yapmak üzere Hititli Efron'dan tarlasıyla birlikte satın almıştı. ³⁰³¹İbrahim'le karısı Sara, İshak'la karısı Rebeka oraya gömüldüler. Lea'yı da ben oraya gömdüm. ³²Tarla ile içindeki mağara Hititler'den satın alındı." ³³Yakup oğullarına verdiği buyrukları bitirince, ayaklarını yatağına içine çekti, son soluğunu vererek halkına kavuştu.

50Yusuf kendini babasının üzerine attı, ağlayarak onu öptü. ²Babasının cesedini mumyalamaları için özel hekimlerine buyruk verdi. Hekimler İsrail'i mumyaladılar. ³Bu iş kırk gün sürdü. Mumyalama için bu süre gerekliydi. Mısırlılar İsrail için yetmiş gün yas tuttu. ⁴Yas günleri geçince, Yusuf firavunun ev halkına, "Eğer benden hoşnut kaldınızsa, lütfen firavunla konuşun" dedi, ⁵"Babam bana ant içirdi: 'Ölmek üzereyim. Beni Kenan ülkesinde kendim için kazdığım mezara gömeceksin' dedi. Şimdi lütfen firavuna bildirin, izin versin gideyim, babamı gömüp geleyim." ⁶Firavun, "Git, babamı göm, andını yerine getir" dedi. ⁷Böylece Yusuf babasını gömmeye gitti. Firavunun bütün görevlileri, sarayın ve Mısır'ın ileri gelenleri ona eşlik etti. ⁸Yusuf'un bütün ailesi, kardeşleri, babasının ev halkı da onunla birlikteydi. Yalnız çocukları, davarlarla sığırları Goşen'de bıraktılar. ⁹Arabalarla atlılar da onları izledi. Büyük bir alay oluşturdular. ¹⁰Şeria Irmağı'nın doğusunda Atat Harmanı'na varınca, yüksek sesle, acı acı ağıt yaktılar. Yusuf babası için yedi gün yas tuttu. ¹¹O bölgede yaşayan Kenanlılar, Atat Harmanı'ndaki yası görünce, "Mısırlılar ne kadar hüznü yas tutuyor!" dediler. Bu yüzden, Şeria

İrmağı'nın doğusundaki bu yere Avel-Misrayim^{xci} adı verildi. ¹²Yakup'un oğulları, babalarının vermiş olduğu buyruğu tam tamına yerine getirdiler. ¹³Onu Kenan ülkesine götürüp Mamre yakınlarında Makpela Tarlası'ndaki mağaraya gömdüler. O mağarayı mezar yapmak üzere tarlayla birlikte Hititli Efron'dan İbrahim satın almıştı. ¹⁴Yusuf babasını gömdükten sonra, kendisi, kardeşleri ve onunla birlikte babasını gömmeye gelenlerin hepsi Mısır'a döndüler. ¹⁵Babalarının ölümünden sonra Yusuf'un kardeşleri, "Belki Yusuf bize kin besliyordur" dediler, "Ya ona yaptığımız kötülüğe karşılık bizden öç almaya kalkarsa?" ¹⁶Böylece Yusuf'a haber gönderdiler: "Babamız ölmeden önce Yusuf'a şöyle deyin diye buyurmuştu: 'Kardeşlerin sana kötülük yaptılar, lütfen onların suçunu, günahını bağışla.' Ne olur şimdi günahımızı bağışla. Biz babanın Tanrısı'nın kullarıyız." Yusuf bu haberi alınca ağladı. ¹⁷¹⁸Bunun üzerine kardeşleri gidip onun önünde yere kapanarak, "Senin köleniz" dediler. ¹⁹Yusuf, "Korkmayın" dedi, "Ben Tanrı mıyım? ²⁰Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi. ²¹Korkmanıza gerek yok, size de çocuklarınıza da bakacağım." Yüreklerine dokunacak güzel sözlerle onlara güven verdi. ²²Yusuf'la babasının ev halkı Mısır'a yerleştiler. Yusuf yüz on yıl yaşadı. ²³Efrayim'in üç göbek çocuklarını gördü. Manaşşe'nin oğlu Makir'in çocukları onun elinde doğdu. ²⁴Yusuf yakınlarına, "Ben ölmek üzereyim" dedi, "Ama Tanrı kesinlikle size yardım edecek; sizi İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a ant içerek söz verdiği topraklara götürecektir." ²⁵Sonra onlara ant içirerek, "Tanrı kesinlikle size yardım edecek" dedi, "O zaman kemiklerimi buradan götürürsünüz." ²⁶Yusuf yüz on yaşında öldü. Onu mumyalayıp Mısır'da bir tabuta koydular.

^{xci}"Avel-Misrayim": "Mısırlılar'ın yası" ya da "Mısırlılar'ın çayırı" anlamına gelir.

MISIR'DAN ÇIKIŞ

1Yakup'la birlikte aileleriyle Mısır'a giden İsrailoğulları'nın adları şunlardır: ²Ruben, Şimon, Levi, Yahuda, ³İssakar, Zevulun, Benyamın, ⁴Dan, Naftali, Gad, Aşer. ⁵Yakup'un soyundan gelenler toplam yetmiş kişiydi. Yusuf zaten Mısır'daydı. ⁶Zamanla Yusuf, kardeşleri ve o kuşağın hepsi öldü. ⁷Ama soyları arttı; üreyip çoğaldılar, gittikçe büyüdüler, ülke onlarla dolup taşı. ⁸Sonra Yusuf hakkında bilgisi olmayan yeni bir kral Mısır'da tahta çıktı. ⁹Halkına, "Bakın, İsraililer sayıca bizden daha çok" dedi, ¹⁰"Gelin, onlara karşı aklımızı kullanalım, yoksa daha da çoğalurlar; bir savaş çıkarsa, düşmanlarımıza katılıp bize karşı savaşır, ülkeyi terk ederler." ¹¹Böylece Mısırlılar İsraililer'in başına onları ağır işlere koşacak angaryacılar atadılar. İsraililer firavun için Pitom ve Ramses adında ambarlı kentler yaptılar. ¹²Ama Mısırlılar baskı yaptıkça İsraililer daha da çoğalarak bölgeye yayıldılar. Mısırlılar korkuya kapılarak ¹³İsraililer'i amansızca çalıştırdılar. ¹⁴Her türlü tarla işi, harç ve kerpiç yapımı gibi ağır işlerle yaşamı onlara zehir ettiler. Bütün işlerinde onları amansızca kullandılar. ¹⁵Mısır Kralı, Şifra ve Pua adındaki İbrani ebelere şöyle dedi: ¹⁶"İbrani kadınlarımı doğum sandalyesinde doğururken iyi bakın; çocuk erkeğe öldürün, kıza dokunmayın." ¹⁷Ama ebeler Tanrı'dan korkan kimselerdi, Mısır Kralı'nın buyruğuna uymayarak erkek çocukları sağ bıraktılar. ¹⁸Bunun üzerine Mısır Kralı ebeleri çağırıp, "Niçin yaptınız bunu?" diye sordu, "Neden erkek çocukları sağ bıraktınız?" ¹⁹Ebeler, "İbrani kadınlar Mısırlı kadınlara benzemiyor" diye yanıtladılar, "Çok güçlüler. Daha ebe gelmeden doğuruyorlar." ²⁰Tanrı ebelere iyilik etti. Halk çoğaldıkça çoğaldı. ²¹Ebeler kendisinden korktukları için Tanrı onları ev bark sahibi yaptı. ²²Bunun üzerine firavun bütün halkına buyruk verdi: "Doğan her İbrani erkek çocuk Nil'e atılacak, kızlar sağ bırakılacak."

2Levili bir adam kendi oymağından bir kızla evlendi. ²Kadın gebe kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. Güzel bir çocuk olduğunu görünce, onu üç ay gizledi. ³Daha fazla gizleyemeyeceğini anlayınca, hasır bir sepet alıp katran ve ziftle sıvadı. İçine çocuğu yerleştirip Nil kıyısındaki sazlığa bıraktı. ⁴Çocuğun ablası kardeşine ne olacağını görmek için uzaktan gözlüyordu. ⁵O sırada firavunun kızı yıkanmak için ırmağa indi. Hizmetçileri ırmak kıyısında yürü-

yorlardı. Sazların arasındaki sepeti görünce, firavunun kızı onu getirmesi için hizmetçisini gönderdi. ⁶Sepeti açınca ağlayan çocuğu gördü. Ona acıyarak, "Bu bir İbrani çocuğu" dedi. ⁷Çocuğun ablası firavunun kızına, "Gidip bir İbrani sütüne çağırayım mı?" diye sordu, "Senin için bebeği emzirsin." ⁸Firavunun kızı, "Olur" diye yanıtladı. Kız gidip bebeğin annesini çağırdı. ⁹Firavunun kızı kadına, "Bu bebeği al, benim için emzir, ücretin neyse veririm" dedi. Kadın bebeği alıp emzirdi. ¹⁰Çocuk büyüyünce, onu geri getirdi. Firavunun kızı çocuğu evlat edindi. "Onu sudan çıkardım" diyerek adını Musaⁱ koydu. ¹¹Musa büyüdüktan sonra bir gün soydaşlarının yanına gitti. Yaptıkları ağır işleri seyrederken bir Mısırlı'nın bir İbrani'yi dövdiğünü gördü. ¹²Çevresine göz gezdirdi; kimse olmadığını anlayınca, Mısırlı'yı öldürüp kuma gizledi. ¹³Ertesi gün gittiğinde, iki İbrani'nin kavga ettiğini gördü. Haksız olana, "Niçin kardeşini dövüyorsun?" diye sordu. ¹⁴Adam, "Kim seni başımıza yönetici ve yargıç atadı?" diye yanıtladı, "Mısırlı'yı öldürdüğün gibi beni de mi öldürmek istiyorsun?" O zaman Musa korkarak, "Bu iş ortaya çıkmış!" diye düşündü. ¹⁵Firavun olayı duyunca Musa'yı öldürtmek istedi. Ancak Musa ondan kaçıp Midyan yöresine gitti. Bir kuyunun başında otururken ¹⁶Midyanlı bir kâhinin yedi kızı su çekmeye geldi. Babalarının sürüsünü suvarmak için yalakları dolduruyorlardı. ¹⁷Ama bazı çobanlar gelip onları kovmak istedi. Musa kızların yardımına koşup hayvanlarını suvardı. ¹⁸Sonra kızlar babaları Reuel'in yanına döndüler. Reuel, "Nasıl oldu da bugün böyle tez geldiniz?" diye sordu. ¹⁹Kızlar, "Mısırlı bir adam bizi çobanların elinden kurtardı" diye yanıtladılar, "Üstelik bizim için su çekip hayvanlara verdi." ²⁰Babaları, "Nerede o?" diye sordu, "Niçin adamı dışarıda bıraktınız? Gidin onu yemeğe çağırın." ²¹Musa Reuel'in yanında kalmayı kabul etti. Reuel de kızı Sippora'yı onunla evlendirdi. ²²Sippora bir erkek çocuk doğurdu. Musa, "Garibim bu yabancı ülkede" diyerek çocuğa Gersomⁱⁱ adını verdi. ²³Aradan yıllar geçti, bu arada Mısır Kralı öldü. İsraililer hâlâ kölelik altında inliyor, feryat ediyorlardı. Sonunda yakarışları Tanrı'ya erişti. ²⁴Tanrı iniltilerini duydu; İbrahim, İshak ve Yakup'la yaptığı antlaşmayı anımsadı. ²⁵İsraililer'e baktı ve onlara ilgi gösterdi.

ⁱ"Musa": İbranice "Moşe", "Çıkarmak" anlamına gelen "Maşa" sözcüğünü çağırıştırır.

ⁱⁱ"Gersom": "Orada garip" anlamına gelir.

3Musa kayınbabası Midyanlı Kâhin Yitro'nun sürüsünü güdüyordu. Sürüyü çölün batısına sürdü ve Tanrı Dağı'na, Horev'e vardı. 2RAB'bin meleği bir çalıdan yükselen alevlerin içinde ona göründü. Musa baktı, çalı yanıyor, ama tükenmiyor. 3“Çok garip” diye düşündü, “Gidip bir bakayım, çalı neden tükenmiyor!” 4RAB Tanrı Musa'nın yaklaştığını görünce, çalının içinden, “Musa, Musa!” diye seslendi. Musa, “Buyur!” diye yanıtladı. 5Tanrı, “Fazla yaklaşma” dedi, “Çarıklarımı çıkar. Çünkü bastığın yer kutsal topraktır. 6Ben babanın Tanrısı, İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı'yım.” Musa yüzünü kapadı, çünkü Tanrı'ya bakmaya korkuyordu. 7RAB, “Halkımın Mısır'da çektiği sıkıntıyı yakından gördüm” dedi, “Angaryacılar yüzünden ettikleri feryadı duydum. Acılarını biliyorum. 8Bu yüzden onları Mısırlılar'ın elinden kurtarmak için geldim. O ülkeden çıkarıp geniş ve verimli topraklara, süt ve bal akan ülkeye, Kenan, Hitit, Amor, Periz, Hiv ve Yevus topraklarına götüreceğim. 9İsraililer'in feryadı bana erişti. Mısırlılar'ın onlara yapmakta olduğu baskıyı görüyorum. 10Şimdi gel, halkım İsrail'i Mısır'dan çıkarmak için seni firavuna göndereyim.” 11Musa, “Ben kimim ki firavuna gidip İsraililer'i Mısır'dan çıkarayım?” diye karşılık verdi. 12Tanrı, “Kuşkun olmasın, ben seninle olacağım” dedi, “Seni benim gönderdiğimin kanıtı şu olacak: Halkı Mısır'dan çıkardığım zaman bu dağda bana tapınacaksınız.” 13Musa şöyle karşılık verdi: “İsraililer'e gidip, ‘Beni size atalarımızın Tanrısı gönderdi’ dersem, ‘Adı nedir?’ diye sorabilirler. O zaman ne diyeyim?” 14Tanrı, “Ben Ben'im” dedi, “İsraililer'e de ki, ‘Beni size Ben Ben'im diyen gönderdi.’ 15“İsraililer'e de ki, ‘Beni size atalarımızın Tanrısı, İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın Tanrısı ve Yakup'un Tanrısı Yahveⁱⁱⁱ gönderdi.’ Sonsuza dek adım bu olacak. Kuşaklar boyunca böyle anılacağım. 16Git, İsrail ileri gelenlerini topla, onlara şöyle de: ‘Atalarımız İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı Yahve bana görünerek şunları söyledi: Sizinle ve Mısır'da size yapılanlarla yakından ilgileniyorum. 17Söz verdim, sizi Mısır'da çektiğiniz sıkıntıdan kurtaracağım; Kenan, Hitit, Amor, Periz, Hiv ve Yevus topraklarına, süt ve bal akan ülkeye götüreceğim.’ 18“İsrail ileri gelenleri seni dinleyecekler. Sonra birlikte Mısır Kralı'na gidip, ‘İbraniler'in Tanrısı Yahve bizimle görüştü’ diyeceksiniz, ‘Şimdi izin ver, Tanrımız Yahve'ye kurban kesmek için çölde üç gün yol alalım.’ 19Ama biliyorum, güçlü bir el zorlamadıkça Mısır Kralı gitmenize izin vermeyecek. 20Elimi uzatacak ve aralarında şaşılmalı işler yaparak Mısır'ı cezalandıracağım. O zaman sizi salverecek. 21“Halkımın Mısırlılar'ın gözünde lütuf bulmasını sağlayacağım. Gittiğinizde eli boş gitmeyeceksiniz. 22Her kadın Mısırlı komşusundan ya da konuğundan altın ve gümüş takılar, giysiler isteyecek. Oğullarınızı, kızlarınızı bunlarla süsleyeceksiniz. Mısırlılar'ı soyacaksınız.”

ⁱⁱⁱYahve sözcüğüyle 14. ayetteki Ehye (Ben'im) sözcüğü aynı fiilden (olmak fiilinden) türetilir. Yahve sözcüğü genellikle RAB diye çevrilir (bkz. Önsöz, Çık.6:2-8).

4Musa, “Ya bana inanmazlarsa?” dedi, “Sözümü dinlemez, ‘RAB sana görünmedi’ derlerse, ne olacak?” 2RAB, “Elinde ne var?” diye sordu. Musa, “Değnek” diye yanıtladı. 3RAB, “Onu yere at” dedi. Musa değneğini yere atınca, değnek yılan oldu. Musa yilandan kaçtı. 4RAB, “Elini uzat, kuyruğundan tut” dedi. Musa elini uzatıp kuyruğunu tutunca yılan yine değnek oldu. 5RAB, “Bunu yap ki, ataları İbrahim'in, İshak'ın, Yakup'un Tanrısı RAB'bin sana görüldüğüne inansınlar” dedi. 6Sonra, “Elini koynuna koy” dedi. Musa elini koynuna koydu. Çıkardığı zaman eli bir deri hastalığına yakalanmış, kar gibi bembeyaz olmuştu. 7RAB, “Elini yine koynuna koy” dedi. Musa elini yine koynuna koydu. Çıkardığı zaman eli eski haline dönmüştü. 8RAB, “Eğer sana inanmaz, ilk belirtiyi önemsemezlerse, ikinci belirtiyeye inanabilirler” dedi, 9“Bu iki belirtiyeye de inanmaz, sözünü dinlemezlerse, Nil'den biraz su alıp kuru toprağa dök. İrmaktan aldığım su toprakta kana dönecek.” 10Musa RAB'be, “Aman, ya Rab!” dedi, “Ben kulun ne geçmişte, ne de benimle konuşmaya başladığından bu yana iyi bir konuşmacı oldum. Çünkü dili ağır, tutuk biriyim.” 11RAB, “Kim ağız verdi insana?” dedi, “İnsanı sağır, dilsiz, görür ya da görmez yapan kim? Ben değil miyim? 12Şimdi git! Ben konuşmana yardımcı olacağım. Ne söylemen gerektiğini sana öğreteceğim.” 13Musa, “Aman, ya Rab!” dedi, “Ne olur, benim yerime başkasını gönder.” 14RAB Musa'ya öfkeleni ve, “Ağabeyin Levili Harun var ya!” dedi, “Bilirim, o iyi konuşur. Hem şu anda seni karşılamaya geliyor. Seni görünce sevinecek. 15Onunla konuş, ne söylemesi gerektiğini anlat. İkinizin konuşmasına da yardımcı olacak, ne yapacağımızı size öğreteceğim. 16O sana sözcülük edecek, senin yerine halkla konuşacak. Sen de onun için Tanrı gibi olacaksın. 17Bu değneği eline al, çünkü belirtileri onunla gerçekleştireceksin.” 18Musa kayınbabası Yitro'nun yanına döndü. Ona, “İzin ver, Mısır'daki soydaşlarımın yanına döneyim” dedi, “Bakayım, hâlâ yaşıyorlar mı?” Yitro, “Esenlikle git” diye karşılık verdi. 19RAB Midyan'da Musa'ya, “Mısır'a dön, çünkü canımı almak isteyenlerin hepsi öldü” demişti. 20Böylece Musa karısını, oğullarını eşeğe bindirdi; Tanrı'nın buyurduğu değneği de eline alıp Mısır'a doğru yola çıktı. 21RAB Musa'ya, “Mısır'a döndüğünde, sana verdiğim güçle bütün şaşılmalı işleri firavunun önünde yapmaya bak” dedi, “Ama ben onu inatçı yapacağım. Halkı salvermeyecek. 22Sonra firavuna de ki, ‘RAB şöyle diyor: İsrail benim ilk oğlumdur. 23Sana, bırak oğlum gitsin, bana tapsın, dedim. Ama sen onu salıvermeyi reddettin. Bu yüzden senin ilk oğlunu öldürecekim.’” 24RAB yolda, bir konaklama yerinde Musa'yla^{iv} karşılaştı, onu öldürmek istedi. 25O anda Sippora keskin bir taş alıp oğlunu sünet etti, derisini Musa'nın^v ayaklarına dokundurdu. “Gerçekten sen bana kanlı güveysin” dedi. 26Böylece RAB Musa'yı esirgedi. Sippora Musa'ya sünetten ötürü “Kanlı güveysin” demiş-

^{iv}“Musa'yla”: İbranice “Onunla”.

^v“Musa'nın”: İbranice “Onun”.

ti. ²⁷RAB Harun'a, "Çöle, Musa'yı karşılamaya git" dedi. Harun gitti, onu Tanrı Dağı'nda karşılayıp öptü. ²⁸Musa duyurması için RAB'bin kendisine söylediği bütün sözleri ve gerçekleştirmesini buyurduğu bütün belirtileri Harun'a anlattı. ²⁹Musa'yla Harun varıp İsrail'in bütün ileri gelenlerini topladılar. ³⁰Harun RAB'bin Musa'ya söylemiş olduğu her şeyi onlara anlattı. Musa da halkın önünde belirtileri gerçekleştirdi. ³¹Halk inandı; RAB'bin kendileriyle ilgilenildiğini, çektikleri sıkıntıyı görmüş olduğunu duyunca, eğilip tapındılar.

⁵Sonra Musa'yla Harun firavuna gidip şöyle dediler: "İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, 'Halkımı bırak gitsin, çölde bana bayram yapın.'" ²Firavun, "RAB kim oluyor ki, O'nun sözünü dinleyip İsrail halkını salıvereyim?" dedi. "RAB'bi tanımıyorum. İsraililer'in gitmesine izin vermeyeceğim." ³Musa'yla Harun, "İbraniler'in Tanrısı bizimle görüştü" diye yanıtladılar, "İzin ver, Tanrımız RAB'be kurban kesmek için çölde üç gün yol alalım. Yoksa bizi salgın hastalık ya da kılıçla cezalandırabilir." ⁴Mısır Firavunu, "Ey Musa ve Harun, niçin halkı işinden alıkooyuyorsunuz? Siz de işinizin başına dönün" dedi, ⁵"Bakın, halkınız Mısırlılar'dan daha kalabalık, oysa siz onların işini engellemeye çalışıyorsunuz." ⁶Firavun o gün angaryacılara ve halkın başındaki görevlilere buyruk verdi: ⁷"Kerpiç yapmak için artık halka saman vermeyeceksiniz. Gitsinler, kendi samanlarını kendileri tolasınlar. ⁸Önceki gibi aynı sayıda kerpiç yapmalarını isteyin, kerpiç sayısını azaltmayın. Çünkü tembel insanlardır; bu yüzden, 'Gidelim, Tanrımız'a kurban keselim' diye bağrışıyorlar. ⁹İşlerini ağırlaştırın ki, meşgul olsunlar, yalan sözlere kulak asmasınlar." ¹⁰Angaryacılarla görevliler gidip İsraililer'e şöyle dediler: "Firavun diyor ki, 'Artık size saman vermeyeceğim. ¹¹Gidin, nerede bulursanız oradan kendinize saman alın. Ancak işiniz hiç hafifletilmeyecek.'" ¹²Böylece halk saman yerine anız toplamak üzere bütün Mısır'a dağıldı. ¹³Angaryacılar, "Saman verildiği günlerdeki gibi gündelik görevlerinizi eksiksiz yerine getirin" diyerek onlara baskı yapıyordu. ¹⁴Firavunun angaryacılarının atadığı İsraili görevliler, "Niçin dün ve bugün daha önceki gibi gereken sayıda kerpiç yaptırmadınız?" diyerek dövüldüler. ¹⁵Bunun üzerine İsraili görevliler firavunun yanına varıp yakındılar: "Neden kullarına böyle davranıyorsun? ¹⁶Neden bize saman verilmediği halde, 'Kerpiç yapın!' deniyor? İşte kulların dövülüyor, oysa suçlu senin kendi halkındır." ¹⁷Firavun, "Tembelsiniz siz, tembel!" diye karşılık verdi, "Bu yüzden 'Gidip RAB'be kurban keselim' diyorsunuz. ¹⁸Haydi, işinizin başına dönün. Size saman verilmeyecek; yine de aynı sayıda kerpiç üreteceksiniz." ¹⁹Kendilerine, "Her gün üretmeniz gereken kerpiç sayısını azaltmayacaksınız" dendiğinde İsraili görevliler zor durumda olduklarını anladılar. ²⁰Firavunun yanından ayrılınca, kendilerini bekleyen Musa'yla Harun'a çıktılar. ²¹"RAB yaptığınızı görsün, cezanızı versin!" dediler, "Bizi firavunla görevlilerin gözünde rezil ettiniz. Bizi öldürmeleri için ellerine bir

kılıç verdiniz." ²²Musa RAB'be döndü ve, "Ya Rab, niçin bu halka kötü davrandın?" dedi, "Beni bunun için mi gönderdin? ²³Senin adına firavunla konuşmaya gittim gideli firavun bu halka kötü davranıyor. Sen de kendi halkını kurtarmak için hiçbir şey yapmadın."

⁶RAB Musa'ya, "Firavuna ne yapacağımı şimdi göreceksin" dedi, "Güçlü elimden ötürü İsrail halkını salıverecek, güçlü elimden ötürü onları ülkesinden kovacak." ²Tanrı ayrıca Musa'ya, "Ben Yahve'yim ^{vi}" dedi, ³"İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a Her Şeye Gücü Yeten Tanrı olarak göründüm, ama onlara kendimi Yahve adıyla tanıtmadım. ⁴Yabancı olarak yaşadıkları Kenan ülkesini kendilerine vermek üzere onlarla antlaşma yaptım. ⁵Mısırlılar'ın köleleştirdiği İsraililer'in iniltilerini duydum ve antlaşmamı hep andım. ⁶"Onun için İsraililer'e de ki, 'Ben Yahve'yim. Sizi Mısırlılar'ın boyunduruğundan çıkaracak, onların kölesi olmaktan kurtaracağım. Onları ağır biçimde yargılayacak ve kudretli elimle sizi özgür kılacağım. ⁷Sizi kendi halkım yapacak ve Tanrınız olacağım. O zaman sizi Mısırlılar'ın boyunduruğundan çıkararak Tanrımız Yahve'nin ben olduğumu bileceksiniz. ⁸Sizi İbrahim'e, İshak'a ve Yakup'a vereceğime ant içtiğim topraklara götüreceğim. Orayı size mülk olarak vereceğim. Ben Yahve'yim.'" ⁹Musa bunları İsraililer'e anlattı, ama umutları kırıldığı ve ağır baskı altında oldukları için onu dinlemediler. ¹⁰RAB Musa'ya, "Git, Mısır Firavunu'na İsraililer'i ülkesinden salıvermesini söyle" dedi. ¹¹¹²Ama Musa, "İsraililer beni dinlemedikten sonra, firavun nasıl dinler?" diye karşılık verdi, "Zaten iyi konuşan biri değilim ^{vii}." ¹³RAB Musa ve Harun'la İsraililer ve Mısır Firavunu hakkında konuştu. İsraililer'i Mısır'dan çıkarmalarını buyurdu. ¹⁴İsraililer'in aile önderleri şunlardır: Yakup'un ilk oğlu Ruben'in oğulları: Hanok, Pallu, Hesron, Karmi. Ruben'in boyları bunlardır. ¹⁵Şimon'un oğulları: Yemuel, Yamin, Ohat, Yakın, Sohar ve Kenanlı bir kadının oğlu Şaul. Şimon'un boyları bunlardır. ¹⁶Kayıtlarına göre Levi oğulları'nın adları şunlardır: Gerşon, Kehat, Merari. Levi 137 yıl yaşadı. ¹⁷Gerşon'un oğulları boylarına göre şunlardır: Livni, Şimi. ¹⁸Kehat'ın oğulları: Amram, Yishar, Hevron, Uzziel. Kehat 133 yıl yaşadı. ¹⁹Merari'nin oğulları: Mahli, Muşi. Kayıtlarına göre Levi boyları bunlardır. ²⁰Amram halası Yokevet'le evlendi. Yokevet ona Harun'la Musa'yı doğurdu. Amram 137 yıl yaşadı. ²¹Yishar'ın oğulları: Korah, Nefek, Zikri. ²²Uzziel'in oğulları: Mişael, Elsafan, Sitri. ²³Harun Nahşon'un kızkardeşi ve Amminadav'ın kızı Elişeva'yla evlendi. Elişeva ona Nadav, Avihu, Elazar ve İtamar'ı doğurdu. ²⁴Korah'ın oğulları: Assir, Elkana, Aviasaf. Korahlılar'ın boyları bunlardır. ²⁵Harun'un oğlu Elazar Putiel'in kızlarından biriyle evlendi. Karısı ona Pinehas'ı doğurdu. Boylarına göre Levili aile önderleri bunlardır. ²⁶RAB'bin, "İsraililer'i ordular halinde Mısır'dan

^{vi}Yahve genellikle RAB diye çevrilir (bkz. Çık.3:13-18).

^{vii}"Zaten iyi konuşan biri değilim": İbranice "Ben dudakları sünetsiz bir adamım." Aynı ifade 6:30'da da geçer.

çıkarm” dediği Harun ve Musa bunlardır. ²⁷İsrailliler’i Mısır’dan çıkarmak için Mısır Firavunu ile konuşanlar da Musa’yla Harun’dur. ²⁸RAB Mısır’da Musa’yla konuştuğunda, ona, “Ben RAB’bim” dedi, “Sana söylediğim her şeyi Mısır Firavunu’na ilet.” ²⁹³⁰Musa RAB’bin huzurunda, “Ben iyi konuşan biri değilim” diye karşılık verdi, “Firavun beni nasıl dinler?”

⁷RAB, “Bak, seni firavuna karşı Tanrı gibi yaptım” dedi, “Ağabeyin Harun senin peygamberin olacak. ²Sana buyurduğum her şeyi ağabeyine anlat. O da firavuna İsrailliler’i ülkesinden salıvermesini söylesin. ³Ben firavunu inatçı yapacağım ki, belirtilerimi ve şaşılmalı işlerimi Mısır’da artırabileyim. ⁴Ama firavun seni dinlemeyecek. O zaman elimi Mısır’ın üzerine koyacağım ve onları ağır biçimde cezalandırarak halkım İsrail’i ordular halinde Mısır’dan çıkaracağım. ⁵Mısır’a karşı elimi kaldırdığım ve İsrailliler’i aralarından çıkardığım zaman Mısırlılar benim RAB olduğumu anlayacak.” ⁶Musa’yla Harun RAB’bin buyurduğu gibi yaptılar. ⁷Firavunla konuştuklarında Musa seksen, Harun seksen üç yaşındaydı. ⁸RAB Musa’yla Harun’a şöyle dedi: ⁹“Firavun size, ‘Bir mucize yapın’ dediğinde, söyle Harun’a, değneğini alıp firavunun önüne atsın. Değnek yılan olacak.” ¹⁰Böylece Musa’yla Harun firavunun yanına gittiler ve RAB’bin buyurduğu gibi yaptılar. Harun değneğini firavunla görevlilerinin önüne attı. Değnek yılan oluverdi. ¹¹Bunun üzerine firavun kendi bilgelerini, büyücülerini çağırdı. Mısırlı büyücüler de büyüleriyile aynı şeyi yaptılar. ¹²Her biri değneğini attı, değnekler yılan oldu. Ancak Harun’un değneği onların değneklerini yuttu. ¹³Yine de, RAB’bin söylediği gibi firavun inat etti ve Musa’yla Harun’u dinlemedi. ¹⁴RAB Musa’ya, “Firavun inat ediyor, halkı salıvermeyi reddediyor” dedi, ¹⁵“Sabah git, firavun Nil’e inerken onu karşılamak için ırmak kıyısında bekle. Yılan dönüşen değneği eline al ¹⁶ve ona de ki, ‘Halkımı salıver, çölde bana tapsınlar, demem için İbraniler’in Tanrısı RAB beni sana gönderdi. Ama sen şu ana kadar kulak asmadın. ¹⁷Benim RAB olduğumu şundan anla, diyor RAB. İşte, elimdeki değneği ırmağın sularına vuracağım, sular kana dönecek. ¹⁸İrmaktaki balıklar ölecek, ırmak leş gibi kokacak, Mısırlılar artık ırmağın suyunu içemeyecekler.’” ¹⁹Sonra RAB Musa’ya şöyle buyurdu: “Harun’a de ki, ‘Değneğini al ve elini Mısır’ın suları üzerine –ırmakları, kanalları, havuzları, bütün su birikintileri üzerine– uzat, hepsi kana dönsün. Bütün Mısır’da tahta ve taş kaplardaki sular bile kana dönecek.’” ²⁰Musa’yla Harun RAB’bin buyurduğu gibi yaptılar. Harun firavunla görevlilerinin gözü önünde değneğini kaldırıp ırmağın sularına vurdu. Bütün sular kana dönüştü. ²¹İrmaktaki balıklar öldü, ırmak kokmaya başladı. Mısırlılar ırmağın suyunu içemez oldular. Mısır’ın her yerinde kan vardı. ²²Mısırlı büyücüler de kendi büyüleriyile aynı şeyi yaptılar. RAB’bin söylediği gibi firavun inat etti ve Musa’yla Harun’u dinlemedi. ²³Olanlara aldırmadan sarayına döndü. ²⁴Mısırlılar içecek su bulmak

için ırmak kıyısını kazmaya koyuldular. Çünkü ırmağın suyunu içemiyorlardı. ²⁵RAB’bin ırmağı vurmasının üzerinden yedi gün geçti.

⁸RAB Musa’ya şöyle dedi: “Firavunun yanına git ve ona de ki, ‘RAB şöyle diyor: Halkımı salıver, bana tapsınlar. ²Eğer halkımı salıvermeyi reddedersen, bütün ülkeni kurbağalarla cezalandıracağım. ³İrmak kurbağalarla dolup taşacak. Kurbağalar çıkıp sarayına, yatak odana, yatağına, görevlilerinin ve halkının evlerine, fırınlarına, hamur teknelerine girecekler. ⁴Senin, halkının, bütün görevlilerinin üstüne sıçrayacaklar.’” ⁵“Harun’a de ki, ‘Elindeki değneği ırmakların, kanalların, havuzların üzerine uzatıp kurbağaları çıkart; Mısır’ı kurbağalar kaplasın.’” ⁶Böylece Harun elini Mısır’ın suları üzerine uzattı; kurbağalar çıkıp Mısır’ı kapladı. ⁷Ancak büyücüler de kendi büyüleriyile aynı şeyi yaptılar ve ülkeye kurbağaları saldılar. ⁸Firavun Musa’yla Harun’u çağırtıp, “RAB’be dua edin, benim ve halkımın üzerinden kurbağaları uzaklaştırsın” dedi, “O zaman halkınızı RAB’be kurban kessinler diye salıvereceğim.” ⁹Musa, “Sen karar ver” diye karşılık verdi, “Bunu sana bırakıyorum. Kurbağalar senden ve evlerinden uzak dursun, yalnız ırmakta kalsınlar diye senin, görevlilerin ve halkın için ne zaman dua edeyim?” ¹⁰Firavun, “Yarın” dedi. Musa, “Peki, dediğin gibi olsun” diye karşılık verdi, “Böylece bileceksin ki, Tanrımız RAB gibisi yoktur. ¹¹Kurbağalar senden, evlerinden, görevlilerinden, halkından uzaklaşacak, yalnız ırmakta kalacaklar.” ¹²Musa’yla Harun firavunun yanından ayrıldılar. Musa RAB’bin firavunun başına getirdiği kurbağa belası için RAB’be feryat etti. ¹³RAB Musa’nın isteğini yerine getirdi. Kurbağalar evlerde, avlularda, tarlalarda öldüler. ¹⁴Kurbağaları yığın yığın topladılar. Ülke kokudan geçilmez oldu. ¹⁵Ancak firavun ülkenin rahatladığını görünce, RAB’bin söylediği gibi inatçılık etti ve Musa’yla Harun’u dinlemedi. ¹⁶RAB Musa’ya şöyle dedi: “Harun’a de ki, ‘Değneğini uzatıp yere vur, yerdeki toz sivrisineğe dönüşsün, bütün Mısır’ı kaplasın.’” ¹⁷Öyle yaptılar. Harun elindeki değneği uzatıp yere vurunca, insanlarla hayvanların üzerine sivrisinekler üşüştü. Mısır’da yerin bütün tozu sivrisineğe dönüştü. ¹⁸Büyücüler de kendi büyüleriyile tozu sivrisineğe dönüştürmek istedilerse de başaramadılar. İnsanların, hayvanların üzerini sivrisinek kapladı. ¹⁹Büyücüler firavuna, “Bu işte Tanrı’nın parmağı var” dediler. Ne var ki, RAB’bin söylediği gibi firavun inat etti, Musa’yla Harun’u dinlemedi. ²⁰RAB Musa’ya şöyle dedi: “Sabah erkenden kalk, firavun ırmağa inerken onu karşıla ve şöyle de: ‘RAB diyor ki, halkımı salıver, bana tapsınlar. ²¹Halkımı salıvermezsen senin, görevlilerinin, halkının, evlerinin üzerine at sineği yağdıracağım. Mısırlılar’ın evleri ve üzerinde yaşadıkları topraklar at sinekleriyle dolup taşacak. ²²“Ama o gün halkımın yaşadığı Goşen bölgesinde farklı davranacağım. Orada at sineği olmayacak. Böylece bileceksin ki, bu ülkede RAB benim. ²³Kendi halkımla senin halkın arasına fark koyacağım. Yarın bu belirti gerçek-

leşecek.”²⁴RAB dediğini yaptı. Firavunun sarayına, görevlilerinin evlerine sürü sürü at sineği gönderdi. Mısır at sineği yüzünden baştan sona harap oldu.²⁵Firavun Musa’yla Harun’u çağırıp, “Gidin, bu ülkede Tanrınız’a kurban kesin” dedi.²⁶Musa, “Bu doğru olmaz” diye karşılık verdi, “Çünkü Mısırlılar Tanrımız RAB’be kurban kesmeyi iğrenç sayıyorlar. İğrenç saydıkları bu şeyi gözlerinin önünde yaparsak bizi taşlamazlar mı?”²⁷Tanrımız RAB’be kurban kesmek için, bize buyurduğu gibi üç gün çölde yol almamız.”²⁸Firavun, “Çölde Tanrınız RAB’be kurban kesmeniz için sizi salveriyorum” dedi, “Yalnız çok uzağa gitmeyeceksiniz. Şimdi benim için dua edin.”²⁹Musa, “Yarın at sineklerini firavunun, görevlilerinin, halkının üzerinden uzaklaştırsın diye, yanından ayrılar ayrılmaz RAB’be dua edeceğim” dedi, “Yalnız firavun RAB’be kurban kesmek için halkın gitmesini önleyerek bizi yine aldatmamalı.”³⁰Musa firavunun yanından çıkıp RAB’be dua etti.³¹RAB Musa’nın isteğini yerine getirdi; firavunun, görevlilerinin, halkının üzerinden at sineklerini uzaklaştırdı. Tek sinek kalmadı.³²Öyleyken, firavun bir kez daha inatçılık etti ve halkı salıvermedi.

9RAB Musa’ya şöyle dedi: “Firavunun yanına git ve ona de ki, ‘İbraniler’in Tanrısı RAB şöyle diyor: Halkımı salver, bana tapsınlar.²Salıvermeyi reddeder, onları tutmakta diretirsen,³RAB’bin eli kırlardaki hayvanlarınızı –atları, eşekleri, develeri, sığırları, davarları– büyük kırma uğratarak sizi cezalandıracak.⁴RAB İsraililer’le Mısırlılar’ın hayvanlarına farklı davranacak. İsraililer’in hayvanlarından hiçbiri ölmeyecek.”⁵RAB zamanı da belirleyerek, “Yarın ülkede bunu yapacağım” dedi.⁶Ertesi gün RAB dediğini yaptı: Mısırlılar’ın hayvanları büyük çapta öldü. Ama İsraililer’in hayvanlarından hiçbiri ölmedi.⁷Firavun adam gönderdi, İsraililer’in bir tek hayvanının bile ölmediğini öğrendi. Öyleyken, inat etti ve halkı salıvermedi.⁸RAB Musa’yla Harun’a, “Yanınıza iki avuç dolusu ocak kurumu alın” dedi, “Musa kurumu firavunun önünde göğre doğru savursun.⁹Kurum bütün Mısır’ın üzerinde ince bir toza dönüşecek; ülkenin her yanındaki insanların, hayvanların bedenlerinde irinli çıbanlar çıkacak.”¹⁰Böylece Musa’yla Harun ocak kurumu alıp firavunun önünde durdular. Musa kurumu göğre doğru savurdu. İnsanlarda ve hayvanlarda irinli çıbanlar çıktı.¹¹Büyücüler çıbandan ötürü Musa’nın karşısında duramaz oldular. Çünkü bütün Mısırlılar’da olduğu gibi onlarda da çıbanlar çıkmıştı.¹²RAB firavunu inatçı yaptı, RAB’bin Musa’ya söylediği gibi, firavun Musa’yla Harun’u dinlemedi.¹³RAB Musa’ya şöyle dedi: “Sabah erkenden kalkıp firavunun huzuruna çık, de ki, ‘İbraniler’in Tanrısı RAB şöyle diyor: Halkımı salver, bana tapsınlar.¹⁴Yoksa bu kez senin, görevlilerinin, halkının üzerine bütün belalarımı yağdıracağım. Öyle ki, bu dünyada benim gibisi olmadığını öğrenesin.¹⁵Çünkü elimi kaldırıp seni ve halkımı salgın hastalıkla vurmuş olsaydım, yeryüzünden silinmiş olurdu.¹⁶Gücümü sana gös-

termek, adımı bütün dünyaya tanıtmak için seni ayakta tuttum.¹⁷Hâlâ halkımı salıvermiyor, onlara üstünlük taslıyorsun.¹⁸Bu yüzden, yarın bu saatlerde Mısır’a tarihinde görülmemiş ağır bir dolu yağdıracağım.¹⁹Şimdi buyruk ver, hayvanların ve kırdaki neyin varsa hepsi sığınaklara konsun. Dolu yağınca, eve getirilmeyen, kırdaki kalan bütün insanlarla hayvanlar ölecek.”²⁰Firavunun görevlileri arasında RAB’bin uyarısından korkanlar köleleriyle hayvanlarını çabucak evlerine getirdiler.²¹RAB’bin uyarısını önemsemeyenler ise köleleriyle hayvanlarını tarlada bıraktı.²²RAB Musa’ya, “Elini göğre doğru uzat” dedi, “Mısır’ın her yerine, insanların, hayvanların, kırdaki bütün bitkilerin üzerine dolu yağsın.”²³Musa değneğini göğre doğru uzatınca RAB gök gürlemeleri ve dolu gönderdi. Yıldırım düştü. RAB Mısır’a dolu yağdırdı.²⁴Şiddetli dolu yağıyor, sürekli şimşek çakıyordu. Mısır Mısır olalı böylesi bir dolu görmemişti.²⁵Dolu Mısır’da insandan hayvana dek kırdaki her şeyi, bütün bitkileri mahvetti, bütün ağaçları kırdı.²⁶Yalnız İsraililer’in yaşadığı Goşen bölgesine dolu düşmedi.²⁷Firavun Musa’yla Harun’u çağırarak, “Bu kez günah işledim” dedi, “RAB haklı, ben ve halkım haksızız.²⁸RAB’be dua edin, yeter bu gök gürlemeleri ve dolu. Sizi salıvereceğim, artık burada kalmayacaksınız.”²⁹Musa, “Kentten çıkınca, ellerimi RAB’be uzatacağım” dedi, “Gök gürlemeleri duracak, artık dolu yağmayacak. Böylece dünyanın RAB’be ait olduğunu bileceksin.³⁰Ama biliyorum, sen ve görevlilerin RAB Tanrı’dan hâlâ korkmuyorsunuz.”³¹Keten ve arpa mahvolmuştu; çünkü arpa başak vermiş, keten çiçek açmıştı.³²Ama buğday ve kızıl buğday henüz bitmediği için zarar görmemişti.³³Musa firavunun yanından ayrılıp kentten çıktı. Ellerini RAB’be uzattı. Gök gürlemesi ve dolu durdu, yağmur dindi.³⁴Firavun yağmurun, dolunun, gök gürlemesinin kesildiğini görünce, yine günah işledi. Hem kendisi, hem görevlileri inat ettiler.³⁵RAB’bin Musa aracılığıyla söylediği gibi, firavun inat ederek İsraililer’i salıvermedi.

10RAB Musa’ya, “Firavunun yanına git” dedi, “Belirtilerimi aralarında göstermek için firavunla görevlilerini inatçı yaptım.²Mısır’la nasıl alay ettiğimi, aralarında gösterdiğim belirtileri sen de çocuklarına, torunlarına anlat ki, benim RAB olduğumu bilesiniz.”³Musa’yla Harun firavunun yanına varıp şöyle dediler: “İbraniler’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Ne zamana dek alçakgönüllü olmayı reddedeceksin? Halkımı salver, bana tapsınlar.⁴Halkımı salıvermeyi reddedersen, yarın ülkenin çekirgeler göndereceğim.⁵Yeryüzünü öylesine kaplayacaklar ki, toprak görünmez olacak. Doludan kurtulan ürünlerinizi, kırdaki biten bütün ağaçlarınızı yiyecekler.⁶Evlerine, bütün görevlilerinin, bütün Mısırlılar’ın evlerine çekirge dolacak. Ne babaların, ne ataların ömürlerince böylesini görmediler.”⁷Sonra Musa dönüp firavunun yanından ayrıldı.⁸Görevlileri firavuna, “Ne zamana dek bu adam bize tuzak kuracak?” dediler, “Bırak gitsinler, Tanrıları RAB’be tapsınlar. Mısır harap

oldu, hâlâ anlamıyor musun?”⁸ Böylece, Musa'yla Harun'u firavunun yanına geri getirdiler. Firavun, “Gidin, Tanrınız RAB'be tapın” dedi, “Ama kimler gidecek?”⁹ Musa, “Genç, yaşlı hep birlikte gideceğiz” dedi, “Oğullarımızı, kızlarımızı, davarlarımızı, sığırlarımızı yanımıza alacağız. Çünkü RAB'be bayram yapmalıyız.”¹⁰ Firavun, “Alın çoluk çocuğunuzu, gidin gidebilirseniz, RAB yardımcınız olsun!” dedi, “Bakın, kötü niyetiniz ne kadar açık.¹¹ Olmaz. Yalnız erkekler gidip RAB'be tapsın. Zaten istediğiniz de bu.” Sonra Musa'yla Harun firavunun yanından kovuldular.¹² RAB Musa'ya, “Elini Mısır'ın üzerine uzat” dedi, “Çekirge yağsın; ülkenin bütün bitkilerini, doludan kurtulan her şeyi yesinler.”¹³ Musa değneğini Mısır'ın üzerine uzattı. Bütün o gün ve gece RAB ülkede doğu rüzgarı estirdi. Sabah olunca da doğu rüzgarı çekirgeleri getirdi.¹⁴ Mısır'ın üzerinde uçuşan çekirgeler ülkeyi boydan boya kapladı. Öyle çoktular ki, böylesi hiçbir zaman görülmedi, kuşaklar boyu da görülmeyecek.¹⁵ Toprağın üzerine öyle kapladılar ki, ülke kapkara kesildi. Bütün bitkileri, dolunun zarar vermediği ağaçlarda kalan meyvelerin hepsini yediler. Mısır'ın hiçbir yerinde, ne ağaçlarda, ne de kırdaki bitkilerde yeşillik kalmadı.¹⁶ Firavun acele Musa'yla Harun'u çağırttı. “Tanrınız RAB'be ve size karşı günah işledim” dedi,¹⁷ “Lütfen bir kez daha günahımı bağışlayın ve Tanrınız RAB'be dua edin; bu ölümcül belayı üzerimden uzaklaştırın.”¹⁸ Musa firavunun yanından çıkıp RAB'be dua etti.¹⁹ RAB rüzgarı çok şiddetli batı rüzgarına döndürdü. Rüzgar çekirgeleri sürükleyip Kamış Denizi'ne* döktü. Mısır'da tek çekirge kalmadı.²⁰ Ama RAB firavunu inatçı yaptı. Firavun İsraililer'i salıvermedi.²¹ RAB Musa'ya, “Elini göğe doğru uzat” dedi, “Mısır'ı hissedilebilir bir karanlık kaplasın.”²² Musa elini göğe doğru uzattı, Mısır üç gün koyu karanlığa gömüldü.²³ Üç gün boyunca kimse kimseyi göremez, yerinden kımlıdayamaz oldu. Yalnız İsraililer'in yaşadığı yerler aydınlıktı.²⁴ Firavun Musa'yı çağırttı. “Gidin, RAB'be tapın” dedi, “Yalnız davarlarımızla sığırlarınız alkonacak. Çoluk çocuğunuz sizinle birlikte gidebilir.”²⁵ Musa, “Ama Tanrınız RAB'be kurban kesmemiz için bize kurbanlık ve yakmalık sunular da vermeliyiz” diye karşılık verdi,²⁶ “Hayvanlarımızı da yanımıza almalıyız. Bir turnak bile kalmamalı burada. Çünkü Tanrınız RAB'be tapmak için bazı hayvanları kullanacağız. Oraya varmadıkça hangi hayvanları RAB'be sunacağımızı bilemeyiz.”²⁷ Ancak RAB firavunu inatçı yaptı, firavun İsraililer'i salıvermeye yanaşmadı.²⁸ Musa'ya, “Git başımdan” dedi, “Sakın bir daha karşıma çıkma. Yüzümü gördüğün gün ölürsün.”²⁹ Musa, “Dediğin gibi olsun” diye karşılık verdi, “Bir daha yüzünü görmeyeceğim.”

11 RAB Musa'ya, “Firavunun ve Mısır'ın başına bir bela daha getireceğim” dedi, “O zaman gitmenize izin verecek, sizi buradan adeta kovacak.² Halkına söyle, kadın erkek herkes komşusundan altın, gümüş eşya istesin.”³ RAB İsrail halkının Mısırlılar'ın gözünde lütuf bulmasını sağla-

dı. Musa da Mısır'da, firavunun görevlilerinin ve halkın gözünde çok büyüdü.⁴ Musa firavuna şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Gece yarısı Mısır'ı boydan boya geçeceğim.’⁵ Tahtında oturan firavunun ilk çocuğundan, değirmendeki kadın kölenin ilk çocuğuna kadar, hayvanlar dahil Mısır'daki bütün ilk doğanlar ölecek.⁶ Bütün Mısır'da benzeri ne görülmüş, ne de görülecek büyük bir feryat kopacak.⁷ İsraililer'e ya da hayvanlarına bir köpek bile havlamayacak.’ O zaman RAB'bin İsraililer'le Mısırlılar'a nasıl farklı davrandığını anlayacaksınız.⁸ Bu görevlilerinin hepsi gelip önümde eğilecek, ‘Sen ve seni izleyenler, gidin!’ diyecekler. Ondan sonra gideceğim.” Musa firavunun yanından büyük bir öfkeyle ayrıldı.⁹ RAB Musa'ya, “Mısır'da şaşılabilir işlerim çoğalsın diye firavun sizi dinlemeyecek” demişti.¹⁰ Musa'yla Harun firavunun önünde bütün bu şaşılabilir işleri yaptılar. Ama RAB firavunu inatçı yaptı. Firavun İsraililer'i ülkesinden salıvermedi.

12 RAB Mısır'da Musa'yla Harun'a, “Bu ay sizin için ilk ay, yılın ilk ayı olacak” dedi,²³ “Bütün İsrail topluluğuna bildirin: Bu ayın onunda herkes ailesine göre kendi ev halkına birer kuzu^{viii} alacak.⁴ Eğer bir kuzu bir aileye çok geliyorsa, aile bireylerinin sayısı ve herkesin yiyeceği miktar hesaplanacak ve aile kuzuyu en yakın komşusuyla paylaşabilecek.⁵ Koyun ya da keçilerden seçeceğiniz hayvan kusursuz, erkek ve bir yaşında olmalı.⁶ Ayın on dördüne kadar ona bakacaksınız. O akşamüstü bütün İsrail topluluğu hayvanları boğazlayacak.⁷ Hayvanın kanını alıp, etin yeneceği evin yan ve üst kapı sövelerine sürecekler.⁸ O gece ateşte kızartılmış et mayasız ekmek ve acı otlarla yenmelidir.⁹ Eti çiğ veya haşlanmış olarak değil, başı, bacakları, bağırsakları ve içkembesiyle birlikte kızartarak yiyeceksiniz.¹⁰ Sabaha kadar bitirmelisiniz. Artakalan olursa, sabah ateşte yakacaksınız.¹¹ Eti şöyle yemelisiniz: Beliniz kuşanmış, çarıklarınız ayağınızda, değneğinizi elinizde olmalı. Eti çabuk yemelisiniz. Bu RAB'bin Fısh kurbandır.¹² O gece Mısır'dan geçeceğim. Hem insanların hem de hayvanların bütün ilk doğanlarını öldüreceğim. Mısır'ın bütün ilahlarını yargılayacağım. Ben RAB'bim.¹³ Bulduğunuz evlerin üzerindeki kan sizin için belirti olacak. Kan görünce üzerinizden geçeceğim^{ix}. Mısır'ı cezalandırırken ölüm saçan size hiçbir zarar vermeyecek.¹⁴ Bu gün sizin için anma günü olacak. Bu günü RAB'bin bayramı olarak kutlayacaksınız. Gelecek kuşaklarınız boyunca sürekli bir kural olarak bu günü kutlayacaksınız.”¹⁵ “Yedi gün mayasız ekmek yiyeceksiniz. İlk gün evlerinizden mayayı kaldıracaksınız. Kim bu yedi gün içinde mayalı bir şey yerse, İsrail'den atılacaktır.¹⁶ Birinci ve yedinci günler kutsal toplantı yapacaksınız. O günler hiçbir iş yapılmayacak. Herkes yalnız kendi yiyeceğini hazırlayacak.¹⁷ Mayasız Ekmek

^{viii}İbrance'den “Kuzu” olarak çevrilen sözcük “Oğlak” anlamına da gelir.

^{ix}“Geçmek”: Bu geçiş olayı Fısh Bayramı olarak kutlanmaktadır. Fısh sözcüğü “Geçmek” anlamına gelir.

Bayramı'nı* kutlayacaksınız, çünkü sizi ordular halinde o gün Mısır'dan çıkardım. Bu günü kalıcı bir kural olarak kuşaklarımız boyunca kutlayacaksınız. ¹⁸Birinci ayın on dördüncü gününün akşamından yirmi birinci gününün akşamına kadar mayasız ekmek yiyeceksiniz. ¹⁹Evlerinizde yedi gün maya bulunmayacak. Mayalı bir şey yiyen yerli yabancı herkes İsrail topluluğundan atılacaktır. ²⁰Mayalı bir şey yemeyeceksiniz. Yaşadığınız her yerde mayasız ekmek yiyeceksiniz." ²¹Musa İsrail'in bütün ileri gelenlerini çağırarak onlara şöyle dedi: "Hemen gidin, aileleriniz için kendinize davarlar seçip Fısh kurbanı olarak boğazlayın. ²²Bir demet mercanköşkotu alın, leğendeki kana batırıp kanı kapılarınızın yan ve üst sövelerine sürün. Sabaha kadar kimse evinden çıkmasın. ²³RAB Mısırlılar'ı öldürmek için gelecek, kapılarınızın yan ve üst sövelerindeki kan görünce üzerinden geçecek, ölüm saçanın evlerinize girip sizi öldürmesine izin vermeyecek. ²⁴"Sen ve çocukların kalıcı bir kural olarak bu olayı kutlayacaksınız. ²⁵RAB'bin size söz verdiği topraklara girdiğiniz zaman bu töreye uyacaksınız. ²⁶Çocuklarınız size, 'Bu törenin anlamı nedir?' diye sorduklarında, ²⁷'Bu RAB'bin Fısh kurbanıdır' diyeceksiniz, 'Çünkü RAB Mısırlılar'ı öldürürken evlerimizin üzerinden geçerek bizi bağışladı.'" İsraililer eğilip tapındılar. ²⁸Sonra gidip RAB'bin Musa'yla Harun'a verdiği buyruğu eksiksiz uyguladılar. ²⁹Gece yarısı RAB tahtında oturan firavunun ilk çocuğundan zindandaki tutsağın ilk çocuğuna kadar Mısır'daki bütün insanların ve hayvanların ilk doğanlarını öldürdü. ³⁰O gece firavunla görevlileri ve bütün Mısırlılar uyandı. Büyük feryat koptu. Çünkü ölüsü olmayan ev yoktu. ³¹Aynı gece firavun Musa'yla Harun'u çağırttı ve, "Kalkın!" dedi, "Siz ve İsraililer halkımın arasından çıkıp gidin, istediğiniz gibi RAB'be tapın. ³²Dediğiniz gibi davarlarınızı, sığırlarınızı da alın götürün. Beni de kutsayın!" ³³İsraililer'in ülkeyi hemen terk etmesi için Mısırlılar diretti. "Yoksa hepimiz öleceğiz!" diyorlardı. ³⁴Böylece halk mayası henüz katılmamış hamurunu aldı, giysilere sarılı hamur teknelerini omuzlarında taşıdı. ³⁵İsraililer Musa'nın dediğini yapmış, Mısırlılar'dan altın, gümüş eşya ve giysi istemişlerdi. ³⁶RAB İsraililer'in Mısırlılar'ın gözünde lütuf bulmasını sağladı. Mısırlılar onlara istediklerini verdiler. Böylece İsraililer onları soydular. ³⁷İsraililer kadın ve çocukların dışında altı yüz bin kadar erkekle yaya olarak Ramses'ten Suktot'a doğru yola çıktılar. ³⁸Daha pek çok kişi de onlarla birlikte gitti. Yanlarında çok sayıda davar ve sığır vardı. ³⁹Mısır'dan getirdikleri hamurla mayasız pide pişirdiler. Maya yoktu. Çünkü Mısır'dan kovulmuşlar, kendilerine azık hazırlayacak zaman bulamamışlardı. ⁴⁰İsraililer Mısır'da dört yüz otuz yıl yaşadı. ⁴¹Dört yüz otuz yılın sonuncu günü RAB'bin halkı ordular halinde Mısır'ı terk etti. ⁴²O gece RAB İsraililer'i Mısır'dan çıkarmak için sürekli bekledi. İsraililer de kuşaklar boyunca aynı gece RAB'bi yüceltmek için uyanık olmalıdır. ⁴³RAB Musa'yla Harun'a şöyle dedi: "Fısh Bayramı'nın* kurallarını şunlardır: Hiçbir yabancı Fısh etini yemeyecek. ⁴⁴Ama

satın aldığınız köleler sünnet edildikten sonra ondan yiyebilir. ⁴⁵Konuklar ve ücretli işçiler ondan yemeyecek. ⁴⁶Fısh eti evde yenmeli, evin dışına çıkarılmamalı. Kemikleri kırılmayacaktır. ⁴⁷Bütün İsrail topluluğu Fısh Bayramı'nı kutlayacak. ⁴⁸Yanınızdaki yabancı bir konuk RAB'bin Fısh Bayramı'nı kutlamak isterse, önce evindeki bütün erkekler sünnet edilmeli; sonra yerel halktan biri gibi İsrail halkına katılıp bayramı kutlayabilir. Ama sünnetsiz biri Fısh etini yemeyecektir. ⁴⁹Ülkede doğan için de, aranızda yaşayan yabancı için de aynı kural geçerlidir." ⁵⁰İsraililer RAB'bin Musa'yla Harun'a verdiği buyruğu eksiksiz yerine getirdiler. ⁵¹O gün RAB İsraililer'i ordular halinde Mısır'dan çıkardı.

13RAB Musa'ya, "Bütün ilk doğanları bana adayın" dedi, "İsraililer arasında insan olsun, hayvan olsun her rahmin ilk ürünü bana aittir." ²³Musa halka, "Mısır'dan, köle olduğunuz ülkeden çıktığınız bugünü anımsayın" dedi, "Çünkü RAB güçlü eliyle sizi oradan çıkardı. Mayalı hiçbir şey yemeyecek. ⁴Bugün Aviv ayında buradan ayrılıyorsunuz. ⁵RAB sizi Kenan, Hitit, Amor, Hiv ve Yevus topraklarına, atalarınıza vereceğine ant içtiği süt ve bal akan ülkeye götürdüğü zaman bu ay şu törelere uyacaksınız: ⁶Yedi gün mayasız ekmek yiyecek, yedinci gün RAB'be bayram yapacaksınız. ⁷O yedi gün içinde yalnız mayasız ekmek yiyeceksiniz. Aranızda ve ülkenizin hiçbir yerinde mayalı bir şey görülmeyecek. ⁸O gün oğullarınıza, 'Mısır'dan çıktığımızda RAB'bin bizim için yaptıklarından dolayı bunları yapıyoruz' diye anlatacaksınız. ⁹Bu elinizde bir belirti ve alnınızda bir anma işareti olacak; öyle ki, RAB'bin yasası hep ağzımızda olsun. Çünkü RAB güçlü eliyle sizi Mısır'dan çıkardı. ¹⁰Siz de her yıl belirlenen tarihte bu kuralı uygulayacaksınız. ¹¹"RAB size ve atalarınıza ant içerek söz verdiği gibi sizi Kenan topraklarına getirecektir. Orayı size verdiği zaman, ¹²ilk doğan erkek çocuklarınızın ve hayvanlarınızın hepsini RAB'be adayacaksınız. Çünkü bunlar RAB'be aittir. ¹³İlk doğan her sıpanın bedelini bir kuzuyla ödeyin. Bedelini ödemezseniz, boynunu kırın. Bütün ilk doğan erkek çocuklarınızın bedelini ödemelisiniz. ¹⁴"İlerde oğullarınız size, 'Bunun anlamı ne?' diye sorduklarında, 'RAB bizi güçlü eliyle Mısır'dan, köle olduğumuz ülkeden çıkardı' diye yanıtlarsınız, ¹⁵'Firavun bizi salıvermemekte diretince, RAB Mısır'da insanların ve hayvanların bütün ilk doğanlarını öldürdü. İşte bunun için hayvanların ilk doğan erkek yavrularını RAB'be kurban ediyoruz. İlk doğan erkek çocuklarımızın bedelini ise bir hayvanla ödüyoruz.' ¹⁶Bu uygulama elinizde bir belirti ve alnınızda bir anma işareti olacak; RAB'bin bizi Mısır'dan güçlü eliyle çıkardığını anımsatacak." ¹⁷Firavun İsraililer'i salıverdiğinde, Filist yöresi yakın olmasına karşın, Tanrı onları oradan götürmedi. Çünkü, "Halk savaşla karşılaşınca, düşüncelerini değiştirip Mısır'a geri dönebilir" diye düşündü. ¹⁸Halkı çöl yolundan Kamış Denizi'ne* doğru dolaştırdı. İsraililer Mısır'dan silahlı çıkmışlardı. ¹⁹Musa Yusuf'un kemikleri-

ni yanına almıştı. Çünkü Yusuf İsrail'in oğullarına, "Tanrı kesinlikle size yardım edecek, kemiklerimi buradan götüreceksiniz" diye sıkı sıkı ant içirmişti. ²⁰Sukkot'tan ayrılıp çöl kenarında, Etam'da konakladılar. ²¹Gece gündüz ilerlemeleri için, RAB gündüzün bir bulut sütunu içinde yol göstererek, geceleyin bir ateş sütunu içinde ışık vererek onlara öncülük ediyordu. ²²Gündüz bulut sütunu, gece ateş sütunu halkın önünden eksik olmadı.

14RAB Musa'ya, "İsrailliler'e söyle, dönsünler" dedi, "Pi-Hahiroth yakınlarında, Migdol ile deniz arasında, Baal-Sefon'un karşısında deniz kıyısında konaklasınlar. ²³Firavun şöyle düşünecek: 'İsrailliler ülkede şaşkın şaşkın dolaşıyorlardır, çöl onları kuşatmıştır.' ⁴Firavunu inatçı yapacağım. Onların peşine düşecek. Böylece firavunla ordusunu yenerek yücelik kazanacağım. Mısırlılar bilecek ki, ben RAB'bim." İsraililer söyleneni yaptılar. ⁵Halkın kaçtığı Mısır Firavunu'na bildirilince, firavunla görevlileri onlara ilişkin düşüncelerini değiştirdiler: "Biz ne yaptık?" dediler, "İsrailliler'i salıvermekle kölelerimizi kaybetmiş olduk!" ⁶Firavun savaş arabasını hazırlattı, ordusunu yanına aldı. ⁷Seçme altı yüz savaş arabasının yansıra, Mısır'ın bütün savaş arabalarını sorumlu sürücüleriyle birlikte yanına aldı. ⁸RAB Mısır Firavunu'nu inatçı yaptı. Firavun zafer havası içinde ilerleyen İsraililer'in peşine düştü. ⁹Mısırlılar firavunun bütün atları, savaş arabaları, atlıları, askerleriyle onların ardına düştüler ve deniz kıyısında, Pi-Hahiroth yakınlarında, Baal-Sefon'un karşısında konaklarken onlara yetiştiler. ¹⁰Firavun yaklaşırken, İsraililer Mısırlılar'ın arkalarından geldiğini görünce dehşete kapılarak RAB'be feryat ettiler. ¹¹Musa'ya, "Mısır'da mezar mı yoktu da bizi çöle ölmeye getirdin?" dediler, "Bak, Mısır'dan çıkarmakla bize ne yaptın! ¹²Mısır'dayken sana, 'Bırak bizi, Mısırlılar'a kulluk edelim' demedik mi? Çölde ölmektense Mısırlılar'a kulluk etsek bizim için daha iyi olurdu." ¹³Musa, "Korkmayın!" dedi, "Yerinizde durup bekleyin, RAB bugün sizi nasıl kurtaracak görün. Bugün gördüğünüz Mısırlılar'ı bir daha hiç görmeyeceksiniz. ¹⁴RAB sizin için savaşacak, siz sakin olun yeter." ¹⁵RAB Musa'ya, "Niçin bana feryat ediyorsun?" dedi, "İsrailliler'e söyle, ilerlesinler. ¹⁶Sen değneğini kaldır, elini denizin üzerine uzat. Sular yarılacak ve İsraililer kuru toprak üzerinde yürüyerek denizi geçecekler. ¹⁷Ben Mısırlılar'ı inatçı yapacağım ki, artlarına düşünler. Firavunu, bütün ordusunu, savaş arabalarını, atlılarını yenerek yücelik kazanacağım. ¹⁸Firavun, savaş arabaları ve atlılarından ötürü yücelik kazandığım zaman, Mısırlılar bilecek ki, ben RAB'bim." ¹⁹İsrail ordusunun önünde yürüyen Tanrı'nın meleği yerini değiştirip arkaya geçti. Önlerindeki bulut sütunu da yerini değiştirip arkalarına, Mısır ve İsrail ordularının arasına geldi. Gece boyunca bulut bir yamı karartıyor, öbür yamı aydınlatıyordu. Bu yüzden, bütün gece iki taraf birbirine yaklaşmadı. ²⁰²¹Musa elini denizin üzerine uzattı. RAB bütün gece güçlü doğu rüzgarıyla suları geri itti, denizi karaya çevirdi. Sular ikiye bölündü, ²²İsraililer kuru

toprak üzerinde yürüyerek denizi geçtiler. Sular sağlarında, sollarında onlara duvar oluşturdu. ²³Mısırlılar artlarından geliyordu. Firavunun bütün atları, savaş arabaları, atlıları denizde onları izliyordu. ²⁴Sabah nöbetinde RAB ateş ve bulut sütunundan Mısır ordusuna baktı ve onları şaşkına çevirdi. ²⁵Arabalarının tekerleklerini çıkardı^x; öyle ki, arabalarını zorlukla sürdüler. Mısırlılar, "İsrailliler'den kaçalım!" dediler, "Çünkü RAB onlar için bizimle savaşıyor." ²⁶RAB Musa'ya, "Elini denizin üzerine uzat" dedi, "Sular Mısırlılar'ın, savaş arabalarının, atlılarının üzerine dönsün." ²⁷Musa elini denizin üzerine uzattı. Sabaha karşı deniz olağan haline döndü. Mısırlılar sulardan kaçarken RAB onları denizin ortasında silkip attı. ²⁸Geri dönen sular savaş arabalarını, atlıları, İsraililer'in peşinden denize dalan firavunun bütün ordusunu yuttu. Onlardan bir kişi bile sağ kalmadı. ²⁹Ama İsraililer denizi kuru toprakta yürüyerek geçmişlerdi. Sular sağlarında, sollarında onlara duvar oluşturmuştu. ³⁰RAB o gün İsraililer'i Mısırlılar'ın elinden kurtardı. İsraililer deniz kıyısında Mısırlılar'ın ölümlerini gördüler. ³¹RAB'bin Mısırlılar'a gösterdiği büyük gücü gören İsrail halkı RAB'den korkup O'na ve kulu Musa'ya güvendi.

15Musa'yla İsraililer RAB'be şu ezgiyi söylediler: "Ezgiler sunacağım RAB'be, Çünkü yüceldikçe yüceldi; Atları da, atlıları da denize döktü. ²Rab gücüm ve ezgidir, O kurtardı beni. O'dur Tanrım, Övgüler sunacağım O'na. O'dur babamın Tanrısı, Yücelteceğim O'nu. ³Savaş eridir RAB, Adı RAB'dir. ⁴"Denize attı firavunun ordusunu, Savaş arabalarını. Kamış Denizi'nde* boğuldu seçme subayları. ⁵Derin sulara gömüldüler, Taş gibi dibe indiler. ⁶"Senin sağ elin, ya RAB, Senin sağ elin korkunç güce sahiptir. Altında düşmanlar kırılır. ⁷Devrilir sana başkaldıranlar büyük görkemli karşısında, Gönderir gazabını anız gibi tüketirsin onları. ⁸Burnunun soluğu karşısında, Sular yığıldı bir araya. Kabaran sular duvarlara dönüştü, Denizin göbeğindeki derin sular dondu. ⁹Düşman böbürlendi: 'Peşlerine düşüp yakalayacağım onları' dedi, 'Bölüşeceğim çapulu, Dileğimce yağmalayacağım, Kılıcımı çekip yok edeceğim onları.' ¹⁰Üfledin soluğunu, denize gömüldüler, Kurşun gibi engin sulara battılar. ¹¹"Var mı senin gibisi ilahlar arasında, ya RAB? Senin gibi kutsallıkta görkemli, heybetiyle övgüye değer, Harikalar yaratan var mı? ¹²Sağ elini uzattın, Yer yuttu onları. ¹³Öncülük edeceksin sevginle kurtardığım halka, Kutsal konutunun yolunu göstereceksin gücünle onlara. ¹⁴Uluslar duyup titreyecekler, Filist halkını dehşet saracak. ¹⁵Edom beyleri korkuya kapılacak, Moav önderlerini titreme alacak, Kanan'da yaşayanların tümü korkudan eriyecek. ¹⁶Korku ve dehşet düşecek üzerlerine, Senin halkın geçinceye dek, ya RAB, Sahip olduğun bu halk geçinceye dek, Bileğinin gücü karşısında taş kesilecekler. ¹⁷Ya RAB, halkımı içeri alacaksın. Kendi dağına,

^x"Çıkardı": İbranice fiil "Yoldan saptırdı" ya da "Çamura saplanmasını sağladı" anlamına da gelebilir.

yaşamak için seçtiğin yere, Ellerinle kurduğun kutsal yere diyeceksin, ya Rab! ¹⁸RAB sonsuza dek egemen olacaktır.” ¹⁹Firavunun atları, savaş arabaları, atlıları denize dalınca, RAB suları onların üzerine çevirdi. Ama İsraililer denizi kuru toprakta yürüyerek geçtiler. ²⁰Harun’un kızkardeşi Peygamber Miryam tefini eline aldı, bütün kadınlar teflerle, oynayarak onu izlediler. ²¹Miryam onlara şu ezgiyi söyledi: “Ezgiler sunun RAB’be, Çünkü yüceldikçe yüceldi, Atları, atlıları denize döktü.” ²²Musa İsraililer’i Kamış Denizi’nin* ötesine çıkardı. Şur Çölü’ne girdiler. Çölde üç gün yol aldılarsa da su bulamadılar. ²³Mara’ya vardılar. Ama Mara’nın suyunu içemediler, çünkü su acıydı. Bu yüzden oraya Mara ^{xi} adı verildi. ²⁴Halk, “Ne içeceğiz?” diye Musa’ya yakınmaya başladı. ²⁵Musa RAB’be yakardı. RAB ona bir ağaç parçası gösterdi. Musa onu suya atınca sular tatlı oldu. Orada RAB onlar için bir kural ve ilke koydu, hepsini sınırdı. ²⁶“Ben, Tanrınız RAB’bin sözünü dikkatle dinler, gözümde doğru olanı yapar, buyruklarına kulak verir, bütün kurallarına uyarsanız, Mısırlılar’a verdiğim hastalıkların hiçbirini size vermeyeceğim” dedi, “Çünkü size şifa veren RAB benim.” ²⁷Sonra Elim’e gittiler. Orada on iki su kaynağı, yetmiş hurma ağacı vardı. Su kıyısında konakladılar.

16Bütün İsrail topluluğu Elim’den ayrıldı. Mısır’dan çıktuktan sonra ikinci ayın on beşinci günü Elim ile Sina arasındaki Sin Çölü’ne vardılar. ²Çölde hepsi Musa’yla Harun’a yakınmaya başladı. ³“Keşke RAB bizi Mısır’dayken öldürseydi” dediler, “Hiç değilse orada et kazanlarımızın başına oturur, doyusya yerdik. Ama siz bütün topluluğu açlıktan öldürmek için bizi bu çöle getirdiniz.” ⁴RAB Musa’ya, “Size gökten ekmek yağdıracağım” dedi, “Halk her gün gidip günlük ekmeğini toplayacak. Böylece onları sınayacağım: Benim yasama göre yaşıyorlar mı, yaşamıyorlar mı, göreceğim. ⁵Altıncı gün her gün topladıklarının iki katını toplayıp hazırlayacaklar.” ⁶Musa’yla Harun İsraililer’e, “Bu akşam sizi Mısır’dan RAB’bin çıkardığımız bileceksiniz” dediler, ⁷“Sabah da RAB’bin görkemini göreceksiniz. Çünkü RAB kendisine söylendiğinizi duydu. Biz kimiz ki, bize söylüyor musunuz?” ⁸Sonra Musa, “Akşam size yemek için et, sabah da dilediğiniz kadar ekmek verilince, RAB’bin görkemini göreceksiniz” dedi, “Çünkü RAB kendisine söylendiğinizi duydu. Biz kimiz ki? Siz bize değil, RAB’be söylüyor musunuz.” ⁹Musa Harun’a, “Bütün İsrail topluluğuna söyle, RAB’bin huzuruna gelsinler” dedi, “Çünkü RAB söylediklerini duydu.” ¹⁰Harun İsrail topluluğuna bunları anlatırken, çöle doğru baktılar. RAB’bin görkemi bulutta görünüyordu. ¹¹RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹²“İsraililer’in yakınmalarını duydum. Onlara de ki, ‘Akşamüstü et yiyeceksiniz, sabah da ekmekle karnınızı doyuracaksınız. O zaman bileceksiniz ki, Tanrınız RAB benim.’” ¹³Akşam bildirenler geldi, ordugahı sardı. Sabah ordugahın çevresini çiy kaplamıştı. ¹⁴Çiy eriyince, toprakta, çölün yüzeyinde

^{xi}“Mara”: “Acı” anlamına gelir.

kırağıya benzer ince pulcuklar görüldü. ¹⁵Bunu görünce İsraililer birbirlerine, “Bu da ne?” diye sordular. Çünkü ne olduğunu anlayamamışlardı. Musa, “RAB’bin size yemek için verdiği ekmeğe bu” dedi, ¹⁶“RAB’bin buyruğu şudur: ‘Herkes yiyeceği kadar toplansın. Çadırınızdaki her kişi için birer omer ^{xii} alın.’” ¹⁷İsraililer söyleneni yaptılar. Kimi çok, kimi az topladı. ¹⁸Omerle ölçtüklerinde, çok toplayanın fazlası, az toplayanın da eksigi yoktu. Herkes yiyeceği kadar toplamıştı. ¹⁹Musa onlara, “Kimse sabaha bir parça bile bırakmasın” dedi. ²⁰Ama bazıları ona aldırma yapmıştı. ²¹Her sabah herkes yiyeceği kadar topluyordu. Güneş ortalığı ısıtınca, yerde kalanlar eriyordu. ²²Altıncı gün kişi başına iki omer ^{xiii}, yani iki kat topladılar. Topluluğun önderleri gelip durumu Musa’ya bildirdiler. ²³Musa, “RAB’bin buyruğu şudur” dedi, “‘Yarın dinlenme günü, RAB için kutsal Şabat Günü’dür*. Pişireceğinizi pişirin, haşlayacağınızı haşlayın. Artakalanı bir kenara koyun, sabaha kalsın.’” ²⁴Musa’nın buyurduğu gibi artakalanı sabaha bıraktılar. Ne koktu, ne kurtlandı. ²⁵Musa, “Artakalanı bugün yiyin” dedi, “Çünkü bugün RAB için Şabat Günü’dür. Bugün dışarda ekmek bulamayacaksınız. ²⁶Altı gün ekmek toplayacaksınız, ama yedinci gün olan Şabat Günü ekmek bulunmayacak.” ²⁷Yedinci gün bazıları ekmek toplamak için dışarı çıktı, ama hiçbir şey bulamadılar. ²⁸RAB Musa’ya, “Ne zamana dek buyruklarına ve yasalarımıza uymayı reddedeceksiniz?” dedi, ²⁹“Size Şabat Günü’nü verdim. Bunun için altıncı gün size iki günlük ekmek veriyorum. Yedinci gün herkes neredeyse orada kalsın, dışarı çıkmasın.” ³⁰Böylece halk yedinci gün dinlendi. ³¹İsraililer o ekmeğe man ^{xiv} adını verdiler. Kişniş tohumu gibi beyazımsı, tadı ballı yufka gibiydi. ³²Musa, “RAB’bin buyruğu şudur” dedi, “‘Mısır’dan sizi çıkardığımda, gelecek kuşakların çölde size yedirdiğim ekmeği görmesi için, bir omer saklansın.’” ³³Musa Harun’a, “Bir testi al, içine bir omer man doldur” dedi, “Gelecek kuşaklar için saklanmak üzere onu RAB’bin huzuruna koy.” ³⁴RAB’bin Musa’ya buyurduğu gibi Harun manı saklanmak üzere Antlaşma Levhaları’nın önüne koydu. ³⁵İsraililer yerleştikleri Kenan topraklarına varıncaya dek kırk yıl man yediler. ³⁶– Bir omer efanın ^{xv} onda biridir.–

17RAB’bin buyruğu uyarınca, bütün İsrail topluluğu Sin Çölü’nden ayrıldı, bir yerden öbürüne geçerek Refidim’de konakladı. Ancak orada içecek su yoktu. ²Musa’ya, “Bize içecek su ver” diye çıktılar. Musa, “Niçin bana çıkışyorsunuz?” dedi, “Neden RAB’bi deniyorsunuz?” ³Ama halk susamıştı. “Niçin bizi Mısır’dan çıkardın?” diye Musa’ya söylendiler, “Bizi, çocuklarımızı, hayvanlarımızı susuzluktan öldürmek için mi?” ⁴Musa, “Bu halka ne ya-

^{xii}“Bir omer”: Yaklaşık 2.2 litrelik bir ölçek. Aynı ifade 16:18,32,33,36’da da geçer.

^{xiii}“İki omer”: Yaklaşık 4.4 litrelik bir ölçek.

^{xiv}“Man”: “Bu ne?” anlamına gelir.

^{xv}“Bir efa”: Yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

payım?” diye RAB’be feryat etti, “Neredeyse beni taşıyacaklar.” ⁵RAB Musa’ya, “Halkın önüne geç” dedi, “Birkaç İsrail ileri gelenini ve Nil’e vurduğun değneği de yanına alıp yürü. ⁶Ben Horev Dağı’nda bir kayanın üzerinde, senin önünde duracağım. Kayaya vuracaksın, halk için diye su fışkıracak.” Musa İsrail ileri gelenlerinin önünde denileni yaptı. ⁷Oraya Massa ^{xvi} ve Meriva ^{xvii} adı verildi. Çünkü İsraililer orada Musa’ya çıkmış ve, “Acaba RAB aramızda mı, değil mi?” diye RAB’bi denemişlerdi. ⁸Amalekliler gelip Refidim’de İsraililer’e savaş açtılar. ⁹Musa Yeşu’ya, “Adam seç, git Amalekliler’le savaş” dedi, “Yarın ben elimde Tanrı’nın değneğiyle tepenin üzerinde duracağım.” ¹⁰Yeşu Musa’nın buyurduğu gibi Amalekliler’le savaştı. Bu arada Musa, Harun ve Hur tepenin üzerine çıktılar. ¹¹Musa elini kaldırdıkça İsraililer, indirdikçe Amalekliler kazanıyordu. ¹²Ne var ki, Musa’nın elleri yoruldu. Bir taş getirip altına koydular. Musa üzerine oturdu. Bir yanda Harun, öbür yanda Hur Musa’nın ellerini yukarıda tuttular. Güneş batıncaya dek Musa’nın elleri yukarıda kaldı. ¹³Böylece Yeşu Amalek ordusunu yenip kılıçtan geçirdi. ¹⁴RAB Musa’ya, “Bunu anı olarak kayda geç” dedi, “Yeşu’ya da söyle, Amalekliler’in adını yeryüzünden büsbütün sileceğim.” ¹⁵Musa bir sunak yaptı, adını “Yahve nissi ^{xviii}” koydu. ¹⁶“Eller Rab’bin tahtına doğru kaldırdı” dedi, “RAB kuşaklar boyunca Amalekliler’e karşı savaşacak!”

18Musa’nın kayınbabası Midyanlı Kâhin Yitro, Tanrı’nın Musa ve halkı İsrail için yaptığı her şeyi, RAB’bin İsraililer’i Mısır’dan nasıl çıkardığını duydu. ²Musa’nın kendisine göndermiş olduğu karısı Sippora’yı ve iki oğlunu yanına aldı. Musa, “Garibim bu yabancı diyarda” diyerek oğullarından birine Gersom ^{xix} adını vermişti. ³⁴Sonra, “Babamın Tanrısı bana yardım etti, beni firavunun kılıcından esirgedi” diyerek öbürüne de Eliezer ^{xx} adını koymuştu. ⁵Yitro Musa’nın karısı ve oğullarıyla birlikte Tanrı Dağı’na, Musa’nın konakladığı çöle geldi. ⁶Musa’ya şu haberi gönderdi: “Ben, kayınbaban Yitro, karın ve iki oğlunla birlikte sana geliyoruz.” ⁷Musa kayınbabasını karşılamaya çıktı, önünde eğilip onu öptü. Birbirinin hatırı sorup çadıra girdiler. ⁸Musa İsraililer uğruna RAB’bin firavunla Mısırlılar’a bütün yaptıklarını, yolda çektikleri sıkıntıları, RAB’bin kendilerini nasıl kurtardığını kayınbabasına bir bir anlattı. ⁹Yitro RAB’bin İsraililer’e yaptığı iyiliklere, onları Mısırlılar’ın elinden kurtardığına sevindi. ¹⁰“Sizi Mısırlılar’ın ve firavunun elinden kurtaran RAB’be övgüler olsun” dedi, “Halkı Mısır’ın boyunduruğundan O kurtardı. ¹¹Artık biliyorum ki, RAB bütün ilahlardan büyüktür. Çünkü onların gurur duyduğu şeylerin üstesinden geldi.” ¹²Sonra Tanrı’ya yakmalık sunu ve kurbanlar getirdi. Ha-

run’la bütün İsrail ileri gelenleri, Musa’nın kayınbabasıyla Tanrı’nın huzurunda yemek yemeye geldiler. ¹³Ertesi gün Musa halkın davalarına bakmak için yargı kürsüsüne çıktı. Halk sabahtan akşama kadar çevresinde ayakta durdu. ¹⁴Kayınbabası Musa’nın halk için yaptıklarını görünce, “Nedir bu, halka yaptığın?” dedi, “Neden sen tek başına yargıç olarak oturuyorsun da herkes sabahtan akşama kadar çevrede bekliyor?” ¹⁵Musa, “Çünkü halk Tanrı’nın istemini bilmek için bana geliyor” diye yanıtladı, ¹⁶“Ne zaman bir sorunları olsa, bana gelirler. Ben de taraflar arasında karar veririm; Tanrı’nın kurallarını, yasalarını onlara bildiririm.” ¹⁷Kayınbabası, “Yaptığın iş iyi değil” dedi, ¹⁸“Hem sen, hem de yanındaki halk tükeneceksiniz. Bu işi tek başına kaldıramazsın. Sana ağır gelir. ¹⁹Beni dinle, sana öğüt vereyim. Tanrı seninle olsun. Tanrı’nın önünde halkı sen temsil etmeli, sorunlarını Tanrı’ya sen iletmelisin. ²⁰Kuralları, yasaları halka öğret, izlemeleri gereken yolu, yapacakları işi göster. ²¹Bunun yanısıra halkın arasından Tanrı’dan korkan, yetenekli, haksız kazançtan nefret eden dürüst adamlar seç; onları biner, yüzer, ellişer, onar kişilik toplulukların başına önder ata. ²²Halka sürekli onlar yargıçlık etsin. Büyük davaları sana getirsinler, küçük davaları kendileri çözsünler. Böylece işini paylaşmış olurlar. Yükün hafifler. ²³Eğer böyle yaparsan, Tanrı da buyurursa, dayanabilirsin. Herkes esenlik içinde evine döner.” ²⁴Musa kayınbabasının sözünü dinledi. Söylediği her şeyi yerine getirdi. ²⁵İsraililer arasından yetenekli adamlar seçti. Onları biner, yüzer, ellişer, onar kişilik toplulukların başına önder atadı. ²⁶Halka sürekli yargıçlık eden bu kişiler zor davaları Musa’ya getirdiler, küçük davaları ise kendileri çözdüler. ²⁷Sonra Musa kayınbabasını uğurladı. Yitro da ülkesine döndü.

19İsraililer Mısır’dan çıktıktan tam üç ay sonra Sina Çölü’ne vardılar. ²Refidim’den yola çıkıp Sina Çölü’ne girdiler. Orada, Sina Dağı’nın karşısında konakladılar. ³Musa Tanrı’nın huzuruna çıktı. RAB dağdan kendisine seslendi: “Yakup soyuna, İsrail halkına şöyle diyeceksin: ⁴Mısırlılar’a ne yaptığımı, sizi nasıl kartal kanatları üzerinde taşıyarak yanıma getirdiğimi gördünüz. ⁵Şimdi sözümü dikkatle dinler, antlaşmama uyarsanız, bütün uluslar içinde öz halkım olursunuz. Çünkü yeryüzünün tümü benimdir. ⁶Siz benim için kâhinler ^{xxi} kralığı, kutsal ulus olacaksınız. İsraililer’e böyle söyleyeceksin.” ⁷Musa gidip halkın ileri gelenlerini çağırdı ve RAB’bin kendisine buyurduğu her şeyi onlara anlattı. ⁸Bütün halk bir ağızdan, “RAB’bin söylediği her şeyi yapacağız” diye yanıtladılar. Musa halkın yanıtını RAB’be ilettiler. ⁹RAB Musa’ya, “Sana koyu bir bulut içinde geleceğim” dedi, “Öyle ki, seninle konuşurken halk işitsin ve her zaman sana güvensin.” Musa halkın söyle-

^{xvi}“Massa”: “Deneme” anlamına gelir.

^{xvii}“Meriva”: “Çıkışma” anlamına gelir.

^{xviii}“Yahve nissi”: “Rab sancağıdır” anlamına gelir.

^{xix}“Gersom”: “Orada garip” anlamına gelir.

^{xx}“Eliezer”: “Tanrı yardımcısıdır” anlamına gelir.

^{xxi}“Kâhin”: Tanrı ile insanlar arasında aracılık yapan ve Tanrı’ya kurban sunmak gibi dinsel işlerle uğraşan görevli. Kâhinin büyüclük, falcılık, sihirbazlık, gaipen haber vermek gibi işlerle uğraşması söz konusu değildi. Bu uygulamalar Yas.18:9-14 ayetlerinde yasaklanmıştır.

diklerini RAB'be ilettiler. ¹⁰RAB Musa'ya, "Git, bugün ve yarın halkı arındır" dedi, "Giysilerini yıkasınlar. ¹¹Üçüncü güne hazır olsunlar. Çünkü üçüncü gün bütün halkın gözü önünde ben, RAB Sina Dağı'na ineceğim. ¹²Dağın çevresine sınır çiz ve halka de ki, 'Sakın dağa çıkmayın, dağın eteğine de yaklaşmayın! Kim dağa dokunursa, kesinlikle öldürülecektir. ¹³Ya taşlanacak, ya da okla vurulacak; ona insan eli değmeyecek. İster hayvan olsun ister insan, yaşamasına izin verilmeyecek.' Ancak boru uzun uzun çalınca dağa çıkabilirler." ¹⁴Sonra Musa dağdan halkın yanına inip onları arındırdı. Herkes giysilerini yıkadı. ¹⁵Musa halka, "Üçüncü güne hazır olun" dedi, "Bu süre içinde cinsel ilişkide bulunmayın." ¹⁶Üçüncü günün sabahı gök gürledi, şimşekler çaktı. Dağın üzerinde koyu bir bulut vardı. Derken, çok güçlü bir boru sesi duyuldu. Ordugahta herkes titremeye başladı. ¹⁷Musa halkın Tanrı'yla görüşmek üzere ordugahtan çıkmasına öncülük etti. Dağın eteğinde durdular. ¹⁸Sina Dağı'nın her yanından duman tütüyordu. Çünkü RAB dağın üstüne ateş içinde inmişti. Dağdan ocak dumanı gibi duman çıkıyor, bütün dağ şiddetle sarsılıyordu. ¹⁹Boru sesi gitgide yükselince, Musa konuştu ve Tanrı gök gürlemeleriyle onu yanıtladı. ²⁰RAB Sina Dağı'nın üzerine indi, Musa'yı dağın tepesine çağırdı. Musa tepeye çıktı. ²¹RAB, "Aşağı inip halkı uyar" dedi, "Sakın beni görmek için sınırı geçmesinler, yoksa birçoğu ölür. ²²Bana yaklaşan kâhinler de kendilerini kutsasınlar, yoksa onları şiddetle cezalandırırım." ²³Musa, "Halk Sina Dağı'na çıkamaz" diye karşılık verdi, "Çünkü sen, 'Dağın çevresine sınır çiz, onu kutsal kıl' diyerek bizi uyardın." ²⁴RAB, "Aşağı inip Harun'u getir" dedi, "Ama kâhinlerle halk huzuruma gelmek için sınırı geçmesinler. Yoksa onları şiddetle cezalandırırım." ²⁵Bunun üzerine Musa aşağı inip durumu halka anlattı.

20Tanrı şöyle konuştu: ²"Seni Mısır'dan, köle olduğun ülkeden çıkararak Tanrının RAB benim. ³"Benden başka tanrının olmayacak. ⁴"Kendine yukarıda gökyüzünde, aşağıda yeryüzünde ya da yer altındaki sulara yaşayan herhangi bir canlıya benzer put yapmayacaksın. ⁵Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın. Çünkü ben, Tanrının RAB, kıskanç bir Tanrı'yım. Benden nefret edenin babasının işlediği suçun hesabını çocuklarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım. ⁶Ama beni seven, buyruklarına uyan binlerce kuşağa ^{xxii}sevgi gösteririm. ⁷"Tanrının RAB'bin adını boş yere ağzına almayacaksın. Çünkü RAB, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır. ⁸"Şabat Günü'nü* kutsal sayarak anımsa. ⁹Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın. ¹⁰Ama yedinci gün bana, Tanrının RAB'be Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dahil, hiçbir iş yapmayacaksınız. ¹¹Çünkü ben, RAB yeri göğü, denizi ve bütün canlıları altı günde yarattım, yedinci gün dinlendim. Bu yüzden Şabat Günü'nü

kutsadım ve kutsal bir gün olarak belirledim. ¹²"Annene babana saygı göster. Öyle ki, Tanrının RAB'bin sana vereceği ülkede ömrün uzun olsun. ¹³"Adam öldürmeyeceksin. ¹⁴"Zina etmeyeceksin. ¹⁵"Çalmayacaksın. ¹⁶"Komşuna karşı yalan yere tanıklık etmeyeceksin. ¹⁷"Komşunun evine, karısına, erkek ve kadın kölesine, öküzüne, eşeğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin." ¹⁸Halk gök gürlemelerini, boru sesini duyup şimşekleri ve dağın başındaki dumanı görünce korkudan titremeye başladı. Uzaktan durarak ¹⁹Musa'ya, "Bizimle sen konuş, dinleyelim" dediler, "Ama Tanrı konuşmasın, yoksa ölürüz." ²⁰Musa, "Korkmayın!" diye karşılık verdi, "Tanrı sizi denemek için geldi; Tanrı korkusu üzerinde olsun, günah işlemeyiniz diye." ²¹Musa Tanrı'nın içinde bulunduğu koyu karanlığa yaklaşırken halk uzaktan durdu. ²²RAB Musa'ya şöyle dedi: "İsrailliler'e de ki, 'Göklere sizden konuştuğumu gördünüz. ²³Benim yanımsıra başka ilahlar yapmayacaksınız, altın ya da gümüş ilahlar dökmeyeceksiniz. ²⁴Benim için toprak bir sunak yapacaksınız. Yakmalık ve esenlik sunularınızı, davalarınızı, sığırlarınızı onun üzerinde sunacaksınız. Adımı anımsattığım her yere gelip sizi kutsayacağım. ²⁵Eğer bana taş sunak yaparsanız, yontma taş kullanmayın. Çünkü kullanacağınız alet sunağın kutsallığını bozar. ²⁶Sunağımın üzerine basamakla çıkmayacaksınız. Çünkü çıplak yeriniz görünebilir.'"

21"İsrailliler'e şu ilkeleri bildir: ²"İbrani bir köle satın alırsan, altı yıl kölelik edecek, ama yedinci yıl karşılık ödemediği takdirde özgür olacak. ³Bekâr geldiyse, yalnız kendisi özgür olacak; evli geldiyse, karısı da özgür olacak. ⁴Efendisi kendisine bir kadın verir ve o kadından çocukları olursa, kadın ve çocuklar efendisinde kalacak, yalnız kendisi gidecek. ⁵"Ama köle açıkça, 'Ben efendimi, karımla çocuklarımı seviyorum, özgür olmak istemiyorum' derse, ⁶efendisi onu yargıç huzuruna ^{xxiii} çıkaracak. Kapiya ya da kapı sövesine yaklaştırıp kulağını bizle delecik. Böylece köle yaşam boyu efendisine hizmet edecek. ⁷"Eğer bir adam kızını cariye olarak satarsa, kız erkek köleler gibi özgür bırakılmayacak. ⁸Efendisi kızla nişanlanır, sonra kızıdan hoşlanmazsa, kızın geri alınmasına izin vermelidir. Kızı aldattığı için onu yabancılarımıza satamaz. ⁹Eğer cariye oğluna nişanlarsa, ona kendi kızı gibi davranmalıdır. ¹⁰Eğer ikinci bir kadınla evlenirse, ilk karısını nafakadan, giysiden, karılık haklarından yoksun bırakmamalıdır. ¹¹Eğer bu üç hakkı ona vermezse, kadın karşılıksız özgür olacaktır." ¹²"Kim birini vurup öldürürse, kendisi de kesinlikle öldürülecektir. ¹³Ama kasıtlı öldürürse, kendisi de kesinlikle öldürülecektir. ¹⁴Eğer bir adam komşusuna düzen kurar, kasıtlı olarak saldırıp onu öldürürse, sunağına bile kaçmış olsa, onu çıkarıp öldüreceksiniz. ¹⁵"Kim annesini ya da babasını döverse, kesinlikle öldürülecektir. ¹⁶"Kim adam kaçırırsa, onu ister satmış olsun, ister elinde tutsun, kesinlikle öldürülecektir. ¹⁷"Annesine ya da baba-

^{xxii}"Kuşağa" ya da "Kişiye".

^{xxiii}"Yargıç huzuru" ya da "Tanrı huzuru". Tanrı huzuru tapınma yeri anlamına gelebilir.

sına lanet eden kesinlikle öldürülecektir. ¹⁸“Kavga çıkar, bir adam komşusuna taşla ya da yumrukla vurur, vurulan adam ölmeyip yatağa düşer, ¹⁹sonra kalkıp değnekle dışarıda gezebilirse, vuran adam suçsuz sayılacaktır. Yalnız yaralının kaybettiği zamanın karşılığını ödeyecek ve tümüyle iyileşmesini sağlayacaktır. ²⁰“Bir adam erkek ya da kadın kölesini değnekle döverken öldürürse, kesinlikle cezalandırılacaktır. ²¹Ama köle hemen ölmez, bir iki gün sonra ölürse, köle sahibi ceza görmeyecektir. Çünkü köle onun malı sayılır. ²²“İki kişi kavga ederken gebe bir kadına çarpar, kadın erken doğum yapar ama başka bir zarar görmezse, saldırgan, kadının kocasının istediği ve yargıçların onayladığı miktarda para cezasına çarptırılacaktır. ²³Ama başka bir zarar varsa, cana karşılık can, göze karşılık göz, dişe karşılık diş, ele karşılık el, ayağa karşılık ayak, yanığa karşılık yanık, yaraya karşılık yara, bereye karşılık bere ödenecektir. ²⁴²⁵²⁶“Bir adam erkek ya da kadın kölesini gözüne vurarak kör ederse, gözüne karşılık onu özgür bırakacaktır. ²⁷Eğer erkek ya da kadın kölesinin dişini kırarsa, dişine karşılık onu özgür bırakacaktır.” ²⁸“Eğer bir boğa bir erkeği ya da kadını boynuzuyla vurup öldürürse, kesinlikle taşlanacak ve eti yenmeyecektir. Boğanın sahibi ise suçsuz sayılacaktır. ²⁹Ama saldırganlığı bilinen bir boğanın sahibi uyarılmasına karşın boğasına sahip çıkmazsa ve boğası bir erkeği ya da kadını öldürürse, hem boğa taşlanacak, hem de sahibi öldürülecektir. ³⁰Ancak, boğanın sahibinden para cezası istenirse, istenen miktarı ödeyerek canını kurtarabilir. ³¹Boğa ister erkek, ister kız çocuğunu öldürsün, aynı kural uygulanacaktır. ³²Eğer boğa bir erkek ya da kadın köleyi öldürürse, kölenin efendisine otuz şekel ^{xxiv}gümüş verilecek ve boğa taşlanacaktır. ³³“Bir adam bir çukur açar ya da kazdığı çukurun üzerini örtmezse ve çukura bir boğa ya da bir eşek düşerse, ³⁴çukuru kazan hayvanın bedelini ödeyecektir. Parayı hayvanın sahibine verecek, ölü hayvan kendisinin olacaktır. ³⁵“Bir adamın boğası komşusunun boğasını yaralar, yaralı boğa ölürse, sağ boğayı satıp parasını paylaşacak, ölü hayvanı da bölüşeceklerdir. ³⁶Eğer boğanın saldırgan olduğu ve sahibinin ona sahip çıkmadığı biliniyorsa, boğaya karşılık boğa verecek ve ölü hayvan kendisine kalacaktır.”

22“Bir adam öküz ya da davar çalıp boğazlar ya da satarsa, bir öküz karşılık beş öküz, bir koyuna karşılık dört koyun ödeyecektir. ²“Bir hırsız bir eve girerken yakalanıp öldürülürse, öldüren kişi suçlu sayılmaz. ³Ancak olay güneş doğduktan sonra olmuşsa, kan dökmekten sorumlu sayılır. “Hırsız çaldığının karşılığını kesinlikle ödemelidir. Hiçbir şeyi yoksa, hırsızlık yaptığı için köle olarak satılacaktır. ⁴Çaldığı mal –öküz, eşek ya da koyun– sağ olarak elinde yakalanırsa, iki katını ödeyecektir. ⁵“Tarlada ya da bağda hayvanlarını otlatan bir adam, hayvanlarının başkasının tarlasında otlatmasına izin verirse, zararı kendi tarlasının ya da bağının en iyi ürünleriyle ödeyecektir.

⁶“Birinin yaktığı ateş dikenlere sığrır, ekin demetleri, tarladaki ekin ya da tarla yanarsa, yangın çıkaran kişi zararı ödeyecektir. ⁷“Biri komşusuna saklasın diye parasını ya da eşyasını emanet eder ve bunlar komşusunun evinden çalınırsa, hırsız yakalandığında iki katını ödemelidir. ⁸Ama hırsız yakalanmazsa, komşusunun eşyasına el uzatıp uzatmadığının anlaşılması için ev sahibi yargıç ^{xxv}huzuruna çıkmalıdır. ⁹Emanete ihanet edilen konularda, öküz, eşek, koyun, giysi, herhangi bir kayıp eşya için ‘Bu benimdir’ diyen her iki taraf sorunu yargıcın huzuruna getirmelidir. Yargıcın suçlu bulunduğu kişi komşusuna iki kat ödeyecektir. ¹⁰“Bir adam komşusuna korusun diye eşek, öküz, koyun ya da herhangi bir hayvan emanet ettiğinde, hayvan ölür, sakatlanır ya da kimse görmeden çalınırsa, ¹¹komşusu adamın malına el uzatmadığına ilişkin RAB’bin huzurunda ant içmelidir. Mal sahibi bunu kabul edecek ve komşusu bir şey ödemeyecektir. ¹²Ama mal gerçekten ondan çalınmışsa, karşılığı sahibine ödenmelidir. ¹³Emanet hayvan parçalanmışsa, adam parçalarını kanıt olarak göstermelidir. Parçalanmış hayvan için bir şey ödemeyecektir. ¹⁴“Biri komşusundan bir hayvan ödünç alır, sahibi yokken hayvan sakatlanır ya da ölürse, karşılığını ödemelidir. ¹⁵Ama sahibi hayvanla birlikteyse, ödünç alan karşılığını ödemeyecektir. Hayvan kiralanmışsa, kayıp ödenen kiraya sayılmalıdır.” ¹⁶“Eğer biri nişanlı olmayan bir kıızı aldatıp onunla yatarsa, başlık parasını ödemeli ve onunla evlenmelidir. ¹⁷Babası kızını ona vermeyi reddederse, adam normal başlık parası neyse onu ödemelidir. ¹⁸“Büyücü kadını yavaşlatmayacağız. ¹⁹“Hayvanlarla cinsel ilişki kuran herkes öldürülecektir. ²⁰“RAB’den başka bir ilaha kurban kesen ölüm cezasına çarptırılacaktır. ²¹“Yabancıya haksızlık ve baskı yapmayacaksınız. Çünkü siz de Mısır’da yabancıydınız. ²²“Dul ve öksüzün hakkını yemeyeceksiniz. ²³Yerseniz, bana feryat ettiklerinde onları kesinlikle iştirim. ²⁴Öfkem alevlenir, sizi kılıçtan geçirtirim. Kadınlarımız dul, çocuklarımız öksüz kalır. ²⁵“Halkıma, aranızda yaşayan bir yoksulla ödünç para verirsiniz, ona tefeci gibi davranmayacaksınız. Üzerine faiz eklemeyeceksiniz. ²⁶Komşunuzun abasını rehin alırsanız, gün batmadan geri vereceksiniz. ²⁷Çünkü tek örtüsü abasıdır, ancak onunla örtünebilir. Onsu nasıl yatar? Bana feryat ederse işiteceğim, çünkü ben iyilik severim. ²⁸“Tanrı’ya sövmeyeceksiniz. Halkınızın önderine lanet etmeyeceksiniz. ²⁹“Ürününüzü ve şıranızı sunmakta gecikmeyeceksiniz. İlk doğan oğullarımızı bana vereceksiniz. ³⁰Öküzlerinize, davarlarımıza da aynı şeyi yapacaksınız. Yedi gün analarıyla kalacaklar, sekizinci gün onları bana vereceksiniz. ³¹“Benim kutsal halkım olacaksınız. Bunun içindir ki, kırdan parçalanmış hayvanların etini yemeyecek, köpeklerin önüne atacaksınız.”

23“Yalan haber taşımayacaksınız. Haksız yere tanıklık ederek kötü kişiye yan çıkmayacaksınız. ²“Kötülük yapan kalabalığı izlemeyeceksiniz. Bir davada çoğunluktan

^{xxiv}“Otuz şekel”: Yaklaşık 345 gr.

^{xxv}“Yargıç” ya da “Tanrı”.

yana konuşarak adaleti saptırmayacaksınız. ³Duruşmada yoksulu kayırmayacaksınız. ⁴“Düşmanınızın yolunu şaşır-
mış öküzüne ya da eşeğine rastlarsanız, onu kendisine geri
götüreceksiniz. ⁵Sizden nefret eden kişinin eşeğini yük al-
tında çökmüş görürseniz, kendi haline bırakıp gitmeyecek,
ona yardımcı olacaksınız. ⁶“Duruşmada yoksula karşı ada-
leti saptırmayacaksınız. ⁷Yalandan uzak duracak, suçsuz
ve doğru kişiyi öldürmeyeceksiniz. Çünkü ben kötü kişiyi
aklamam. ⁸“Rüşvet almayacaksınız. Çünkü rüşvet göreni
kör eder, haklıyı haksız çıkarır. ⁹“Yabancıya baskı yapma-
yacaksınız. Yabancılığın ne olduğunu bilirsiniz. Çünkü siz
de Mısır’da yabancıydınız. ¹⁰“Toprağımızı altı yıl ekecek,
ürününü toplayacaksınız. ¹¹Ama yedinci yıl nadasa bira-
kacaksınız; öyle ki, halkınızın arasındaki yoksullar yiyecek
bulabilsin, onlardan artakalanı da yabancı hayvanlar ye-
sin. Bağınıza ve zeytinliğinize de aynı şeyi yapın. ¹²“Altı
gün çalışacak, yedinci gün dinleneceksiniz. Böylece hem
öküzünüz, eşeğiniz dinlenir, hem de kadın kölenizin oğulları
ve yabancılar rahat eder. ¹³“Söylediğim her şeyi yerine
getirin. Başka ilahların adını anmayın, ağzınıza almayın.”
¹⁴“Yılda üç kez bana bayram yapacaksınız. ¹⁵Size buyur-
duğum gibi, Aviv ayının belirli günlerinde yedi gün ma-
yasız ekmek yiyerek Mayısız Ekme Bayramı’nı* kutlaya-
caksınız. Çünkü Mısır’dan o ay çıktınız. “Kimse huzuruma
eli boş çıkmasın. ¹⁶“Tarlaya ektiğiniz ürünleri biçtiğiniz-
de ilk ürünlerle Hasat Bayramı’nı* kutlayacaksınız. “Yıl
sonunda tarladan ürünlerinizi topladığınızda Ürün Dev-
şirme Bayramı’nı* kutlayacaksınız. ¹⁷“Bütün erkekleriniz
yılda üç kez ben Egemen RAB’bin huzuruna çıkacaklar.
¹⁸“Evinizde maya bulunduğu sürece bana kurban kesme-
yeceksiniz. “Bayramda bana kurban edilen hayvanın yağı
sabaha bırakılmamalı. ¹⁹“Toprağımızın seçme ilk ürünle-
rini Tanrınız RAB’bin Tapınağı’na getireceksiniz. “Oğla-
ğı anasının sütünde haşlamayacaksınız.” ²⁰“Yolda sizi ko-
ruması, hazırladığım yere götürmesi için önünüzden bir
melek gönderiyorum. ²¹Ona dikkat edin, sözünü dinleyin,
başkaldırmayın. Çünkü beni temsil ettiği için başkaldır-
nızı bağışlamaz. ²²Ama onun sözünü dikkatle dinler, bü-
tün söylediklerimi yerine getirirseniz, düşmanlarınıza düş-
man, hasımlarımıza hasım olacağım. ²³Meleğim önünüzden
gidecek, sizi Amor, Hitit, Periz, Kenan, Hiv ve Yevus top-
raklarına götürcek. Onları yok edeceğim. ²⁴Onların ilah-
ları önünde eğilmeyecek, tapınmayacaksınız; törelerini iz-
lemeyeceksiniz. Tersine, ilahlarını yok edecek, dikili taşla-
rını büsbütün parçalayacaksınız. ²⁵Tanrınız RAB’be tapa-
caksınız. Ekmeğinizi, suyunuzu bereketli kılacak, aranız-
daki hastalıkları yok edeceğim. ²⁶Ülkenizde kısır ve ço-
cuk düşüren kadın olmayacak. Size uzun ömür vereceğim.
²⁷“Dehşetimi önünüzden gönderecek, karşılaşacağımız bü-
tün halkları şaşkına çevireceğim. Düşmanlarımız önünüz-
den kaçacak. ²⁸Hivliler’i, Kenanlılar’ı, Hititler’i önünüz-
den kovmaları için önünüzden eşekarısı ^{xxvi} göndereceğim.

^{xxvi}“Eşekarısı”: İbranice sözcüğün anlamı kesin bilinmiyor. Dehşet
ya da bir çeşit hastalık anlamına da gelebilir.

²⁹Ama onları bir yıl içinde kovmayacağım. Yoksa ülke vi-
ran olur, yabancı hayvanlar çoğaldıkça çoğalır, sayıları sizi
aşar. ³⁰Siz çoğalınca, toprağı yurt edininceye dek onları
azar azar kovacağım. ³¹“Sınırlarımızı Kamış Denizi’nden*
Filist Denizi’ne ^{xxvii}, çölden Fırat Irmağı’na kadar ge-
nişleteceğim. Ülke halkını elinize teslim edeceğim. Onları
önünüzden kovacaksınız. ³²Onlarla ya da ilahlarıyla ant-
laşma yapmayacaksınız. ³³Onları ülkenizde barındırmaya-
caksınız. Yoksa bana karşı günah işlemenize neden olurlar.
İlahlarına taparsanız, size tuzak olur.”

24RAB Musa’ya, “Sen, Harun, Nadav, Avihu ve İsrail
ileri gelenlerinden yetmiş kişi bana gelin” dedi, “Bana
uzaktan tapın. ²Yalnız sen bana yaklaşacaksın. Ötekiler
yaklaşmamalı. Halk seninle dağa çıkmamalı.” ³Musa gidip
RAB’bin bütün buyruklarını, ilkelerini halka anlattı. Her-
kes bir ağızdan, “RAB’bin her söylediğini yapacağız” diye
karşılık verdi. ⁴Musa RAB’bin bütün buyruklarını yazdı.
Sabah erkenden kalkıp dağın eteğinde bir sunak kurdu, İsrail’in
on iki oymağını simgeleyen on iki taş sütun dikti.
⁵Sonra İsraili gençleri gönderdi. Onlar da RAB’be yakma-
lık sunular sundular, esenlik kurbanları olarak boğalar kes-
tiler. ⁶Musa kanın yarısını leğenlere doldurdu, öbür yarısını
sunanın üzerine döktü. ⁷Sonra antlaşma kitabını alıp halka
okudu. Halk, “RAB’bin her söylediğini yapacağız, O’nu
dinleyeceğiz” dedi. ⁸Musa leğenlerdeki kanı halkın üzerine
serpti ve, “Bütün bu sözler uyarınca, RAB’bin sizinle yap-
tığı antlaşmanın kanı budur” dedi. ⁹Sonra Musa, Harun,
Nadav, Avihu ve İsrail ileri gelenlerinden yetmiş kişi dağa
çıkarak ¹⁰İsrail’in Tanrısı’nı gördüler. Tanrı’nın ayakları
altında laciverttaşını andıran bir döşeme vardı. Gök gibi
duruydu. ¹¹Tanrı İsrail soylularına zarar vermedi. Tanrı’yı
gördüler, sonra yiyip içtiler. ¹²RAB Musa’ya, “Dağa, yan-
nıma gel” dedi, “Burada bekle, halkın öğrenmesi için üze-
rine yasalarla buyrukları yazdığım taş levhaları sana ve-
receğim.” ¹³Musa’yla yardımcısı Yeşu hazırlandılar. Musa
Tanrı Dağı’na çıkarken, ¹⁴İsrail ileri gelenlerine, “Geri dö-
nünceye kadar bizi burada bekleyin” dedi, “Harun’la Hur
aranızda; kimin sorunu olursa onlara başvursun.” ¹⁵Musa
dağa çıkınca, bulut dağı kapladı. ¹⁶RAB’bin görkemi Sina
Dağı’nın üzerine indi. Bulut dağı altı gün örttü. Yedinci
gün RAB bulutun içinden Musa’ya seslendi. ¹⁷RAB’bin
görkemi İsraililer’e dağın doruğunda yakıcı bir ateş gibi
görünüyordu. ¹⁸Musa bulutun içinden dağa çıktı. Kırk gün
kırk gece dağda kaldı.

25RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsraililer’e söyle, bana
armağan getirsinler. Gönülden veren herkesin armağanını
alın. ³Onlardan alacağınız armağanlar şunlardır: Altın, gü-
müş, tunç; ⁴lacivert, mor, kırmızı iplik; ince keten, keçi
kılı, ⁵deri ^{xxviii}, kırmızı boyalı koç derisi, akasya ağacı,
⁶kandil için zeytinyağı, mesh yağıyla güzel kokulu buhur

^{xxviii}“Filist Denizi”: Akdeniz.

^{xxviii}“Deri”: Yunus balığı derisi olabilir.

için baharat, ⁷başkâhının efoduyla göğüslüğü için oniks ve öbür kakma taşlar. ⁸“Aralarında yaşamam için bana kut-sal bir yer yapınlar. ⁹Konutu ve eşyalarını sana göstereceğim örneğe tıpatıp uygun yapın.” ¹⁰“Akasya ağacından bir sandık yapınlar. Boyu iki buçuk ^{xxxix}, eni ve yüksekliği birer buçuk arşın ^{xxx} olsun. ¹¹İçini de dışını da saf altınla kapla. Çevresine altın pervaz yap. ¹²Dört altın halka döküp dört ayağına tak. İkişi bir yanda, ikisi öbür yanda olacak. ¹³Akasya ağacından sırtıklar yapıp altınla kapla. ¹⁴Sandığın taşınması için sırtıkları yanlardaki halkalara geçir. ¹⁵Sırtıklar sandığın halkalarında kalacak, çıkarılmayacak. ¹⁶Antlaşmanın taş levhalarını sana vereceğim. Onları sandığın içine koy. ¹⁷“Saf altından bir Bağışlanma Kapağı ^{xxxix} yap. Boyu iki buçuk, eni bir buçuk arşın olacak. ¹⁸Kapağın iki kenarına dövme altından birer Keruv yap. ¹⁹Keruvlar’dan birini bir kenara, öbürünü öteki kenara, kapakla tek parça halinde yap. ²⁰Keruvlar yukarı doğru açık kanatlarıyla kapağı örtecek. Yüzleri birbirine dönük olacak ve kapağa bakacak. ²¹Kapağı sandığın üzerine, sana vereceğim taş levhaları ise sandığın içine koy. ²²Seninle orada, Levha Sandığı’nın ^{xxxii} üstündeki Keruvlar arasında, Bağışlanma Kapağı’nın üzerinde görüşeceğim ve İsraililer için sana buyruklar vereceğim.” ²³“Akasya ağacından bir masa yap. Boyu iki ^{xxxiii}, eni bir ^{xxxiv}, yüksekliği bir buçuk arşın ^{xxxv} olacak. ²⁴Masayı saf altınla kapla. Çevresine altın pervaz yap. ²⁵Pervazın çevresine dört parmak eninde bir kenarlık yaparak altın pervazla çevir. ²⁶Masa için dört altın halka yap, dört ayak üzerindeki dört köşeye yerleştir. ²⁷Masanın taşınması için sırtıkların içinden geçeceği halkalar kenarlığa yakın olmalı. ²⁸Sırtıkları akasya ağacından yap, altınla kapla. Masa onlarla taşınacak. ²⁹Masa için saf altından tabaklar, sahanlar, dökmelik sunu testileri, tasları yap. ³⁰Ekmeleleri sürekli olarak huzuruma, masanın üzerine koyacaksın.” ³¹“Saf altından bir kandillik yap. Ayağı, gövdesi dövme altın olsun. Çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri kendinden olsun. ³²Kandillik üç kolu bir yanda, üç kolu öteki yanda olmak üzere altı kollu olacak. ³³Her kolda badem çiçeğini andıran üç çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri bulunacak. Altı kol da aynı olacak. ³⁴Kandillik’in gövdesinde badem çiçeğini andıran dört çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri olacak. ³⁵Kandillikten yükselen ilk iki kolun, ikinci iki kolun, üçüncü iki kolun altında kendinden birer tomurcuk bulunacak. Toplam altı kol olacak. ³⁶Tomurcukları, kolları tek parça olan kandillik saf dövme altından olacak. ³⁷“Kandillik için yedi kandil yap; kandiller karşısını aydınlatacak biçimde yerleştirilsin. ³⁸Fital maşaları, tablaları

saf altından olacak. ³⁹Bütün takımları dahil kandillige bir talant ^{xxxvi} saf altın harcanacak. ⁴⁰Her şeyi sana dağda gösterilen örneğe göre yapmaya dikkat et.”

26“Tanrı’nın Konutu’nu on perdeden yap. Perdeler lacivert, mor, kırmızı iplikle özenle dokunmuş ince ketenden olsun, üzeri Keruvlar’la* ustaca süslensin. ²Her perdenin boyu yirmi sekiz ^{xxxvii}, eni dört arşın ^{xxxviii} olmalı. Bütün perdeler aynı ölçüde olacak. ³Perdeler beşer beşer birbirine eklenerek iki takım perde yapılacak. ⁴Birinci takımın kenarına lacivert ilmekler aç. Öbür takımın kenarına da aynı şeyi yap. ⁵Birinci takımın ilk perdesiyle ikinci takımın son perdesine ellişer ilmek aç. İlmekler birbirine karşı olmalı. ⁶Elli altın kopça yap, perdeleri kopçalayarak çadırı birleştir. Böylece konut tek parça haline gelecek. ⁷“Konutun üstünü kaplayacak çadır için keçi kılından on bir perde yap. ⁸Her perdenin boyu otuz ^{xxxix}, eni dört arşın olacak. On bir perde de aynı ölçüde olmalı. ⁹Beş perde birbirine, altı perde birbirine birleştirilecek. Altıncı perdeyi çadırın önünde katla. ¹⁰Her iki perde takımının kenarlarına ellişer ilmek aç. ¹¹Elli tunç kopça yap, kopçaları ilmeklere geçir ki, çadır tek parça haline gelsin. ¹²Çadırın perdelelerinden artan yarım perde konutun arkasından sarkacak. ¹³Perdelerin uzun kenarlarından artan kumaş çadırın yanlarından birer arşın ^{xl} sarkarak konutu örtecek. ¹⁴Çadır için kırmızı boyalı koç derilerinden bir örtü, onun üstüne de deriden ^{xli} başka bir örtü yap. ¹⁵“Konut için akasya ağacından dikine çerçeveler yap. ¹⁶Her çerçevenin boyu on ^{xlii}, eni bir buçuk arşın ^{xliii} olacak. ¹⁷Çerçevelerin birbirine uyan iki paralel çıkıntısı olacak. Konutun bütün çerçevelerini aynı biçimde yapacaksın. ¹⁸Konutun güneyi için yirmi çerçeve yap. ¹⁹Her çerçevenin altında iki çıkıntı için birer taban olmak üzere, yirmi çerçevenin altında kırk gümüş taban yap. ²⁰Konutun öbür yanı, yani kuzeyi için de yirmi çerçeve ve her çerçevenin altında iki taban olmak üzere kırk gümüş taban yap. ²¹²²Konutun batıya bakacak arka tarafı için altı çerçeve yap. ²³Arkada konutun köşeleri için iki çerçeve yap. ²⁴Bu köşe çerçevelerinin alt tarafı ayrı kalacak, üst tarafı ise birinci halkayla birleştirilecek. İki köşeyi oluşturan iki çerçeve aynı biçimde olacak. ²⁵Böylece sekiz çerçeve ve her çerçevenin altında iki taban olmak üzere on altı gümüş taban olacak. ²⁶“Konutun bir yanındaki çerçeveler için beş, öbür yanındaki çerçeveler için beş, batıya bakan arka tarafındaki çerçeveler için de beş olmak üzere akasya ağacından kirişler yap. ²⁷²⁸Çerçevelerin ortasındaki kiriş çadırın bir ucundan öbür ucuna geçecek. ²⁹Çerçeveleri ve kirişleri altınla kapla, kirişlerin geçeceği halkaları da al-

^{xxxix}“İki buçuk arşın”: Yaklaşık 1.1 m.

^{xxx}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{xxxii}“Bağışlanma Kapağı” diye çevrilen İbranice “Kapporet” sözcüğü Tanrı’nın öfkesinin yatıştırıldığı, halkının günahlarının bağışlanıp Tanrı’yla barıştırıldığı özel yeri ifade ediyordu.

^{xxxiii}“Levha Sandığı”: Antlaşma Sandığı diye de bilinir.

^{xxxiiii}“İki arşın”: Yaklaşık 90 cm.

^{xxxv}“Bir arşın”: Yaklaşık 45 cm.

^{xxxvi}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{xxxvi}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

^{xxxvii}“Yirmi sekiz arşın”: Yaklaşık 12.6 m.

^{xxxviii}“Dört arşın”: Yaklaşık 1.8 m.

^{xxxix}“Otuz arşın”: Yaklaşık 13.5 m.

^{xl}“Bir arşın”: Yaklaşık 45 cm.

^{xli}“Deri”: Yunus balığı derisi olabilir.

^{xlii}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{xliii}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

tından yap. ³⁰“Konutu dağda sana gösterilen plana göre yap. ³¹“Lacivert, mor, kırmızı iplikle özenle dokunmuş ince ketenden bir perde yap; üzerini Keruvlar’la ustaca süsle. ³²Dört gümüş taban üstünde duran akasya ağacından altın kaplı dört direk üzerine as. Çengelleri altın olacak. ³³Perdeyi kopçaların altına asıp Levha Sandığı’nı perdenin arkasına koy. Perde Kutsal Yer’le* En Kutsal Yer’i* birbirinden ayıracak. ³⁴Bağışlanma Kapağı’nı En Kutsal Yer’de bulunan Levha Sandığı’nın üzerine koy. ³⁵Masayı perdenin öbür tarafına, konutun kuzeye bakan yanına yerleştir; kandilliği masanın karşısına, konutun güney tarafına koy. ³⁶“Çadırın giriş bölümüne lacivert, mor, kırmızı iplikle özenle dokunmuş ince ketenden nakışlı bir perde yap. ³⁷Perdeyi asmak için akasya ağacından beş direk yap, altınla kapla. Çengelleri de altın olacak. Direkler için tunçtan beş taban dök.”

27“Sunağı akasya ağacından kare biçiminde yap. Eni ve boyu beşer arşın ^{xliv}, yüksekliği üç arşın ^{xlv} olacak. ²Dört üst köşesine kendinden boynuzlar yaparak hepsini tunçla kapla. ³Sunak için yağ ve kül kovaları, kürekler, çanaklar, büyük çatallar, ateş kapları yap. Tümü tunç olacak. ⁴Ağ biçiminde tunç bir ızgara da yap, dört köşesine birer tunç halka tak. ⁵Izgarayı sunağın kenarının altına koy. Öyle ki, aşağı doğru sunağın yarısına yetişsin. ⁶Sunak için akasya ağacından sııklar yap, tunçla kapla. ⁷Sııklar halkalara geçirilecek ve sunak taşınırken iki yanında olacak. ⁸Sunağı tahtadan, içi boş yapacaksın. Tıpkı dağda sana gösterildiği gibi olacak.” ⁹“Konuta bir avlu yap. Avlunun güney tarafı için yüz arşın ^{xlvi} boyunda, özenle dokunmuş ince keten perdeler yapacaksın. ¹⁰Perdeler için yirmi direk yapılacak; direklerin tabanları tunç, çengelleri ve çengel çemberleri gümüş olacak. ¹¹Kuzey tarafı için yüz arşın boyunda perdeler, yirmi direk, direkler için yirmi tunç taban yapılacak. Direklerin çengelleriyle çemberleri gümüşten olacak. ¹²“Avlunun batı tarafı için elli arşın ^{xlvii} boyunda perde, on direk, on taban yapılacak. ¹³Doğuya bakan tarafta avlunun eni elli arşın olacak. ¹⁴Girişin bir tarafında on beş arşın ^{xlviii} boyunda perde, üç direk ve üç taban olacak. ¹⁵Girişin öbür tarafında da on beş arşın boyunda perde, üç direk ve üç taban olacak. ¹⁶“Avlunun girişinde lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden yirmi arşın ^{xlix} boyunda nakışlı bir perde olacak. Dört direği ve dört tabanı bulunacak. ¹⁷Avlunun çevresindeki bütün direkler gümüş çemberlerle donatılacak. Çengelleri gümüş, tabanları tunç olacak. ¹⁸Avlunun boyu yüz, eni elli, çevresindeki perdelerin yüksekliği beş arşın ¹ olacak. Perdeleri özenle dokunmuş ince ketenden, tabanları tunçtan olacak.

^{xliv}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{xlv}“Üç arşın”: Yaklaşık 1.4 m.

^{xlvi}“Yüz arşın”: Yaklaşık 45 m.

^{xlvii}“Elli arşın”: Yaklaşık 22.5 m.

^{xlviii}“On beş arşın”: Yaklaşık 6.8 m.

^{xlix}“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

¹“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

¹⁹Konutta her türlü hizmet için kullanılacak bütün aletler, konutun ve avlunun bütün kazıkları da tunçtan olacak.” ²⁰“İsrail halkına buyruk ver, kandilin sürekli yanıp ışık vermesi için saf sıkma zeytinyağı getirsinler. ²¹Harun’la oğulları kandilleri benim huzurunda, Buluşma Çadırı’nda ^{li}, Levha Sandığı’nın önündeki perdenin dışında, akşamdan sabaha kadar yanar tutacaklar. İsraililer için kuşaklar boyunca sürekli bir kural olacak bu.”

28“Bana kâhinlik etmeleri için İsraililer arasından ağabeyin Harun’u, oğulları Nadav, Avihu, Elazar ve İtamar’ı yanına al. ²Ağabeyin Harun’a görkem ve saygınlık kazandırmak için kutsal giysiler yap. ³Bilgelik verdiğim becerikli adamlara söyle, Harun’a giysi yapsınlar. Öyle ki, bana kâhinlik etmek için kutsal kılınmış olsun. ⁴Yapacakları giysiler şunlardır: Göğüslük, efod, kaftan, nakışlı mintan, sarık, kuşak. Bana kâhinlik etmeleri için ağabeyin Harun’a ve oğullarına bu kutsal giysileri yapacaklar. ⁵Altın sıрма, lacivert, mor, kırmızı iplik, ince keten kullanacaklar.” ⁶“Efodu* altın sırmayla, lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden ustaca yapacaklar. ⁷Bağlanabilmesi için iki köşesine takılmış ikişer omuzluğu olacak. ⁸Efodun üzerinde efod gibi ustaca dokunmuş bir şerit olacak. Efodun bir parçası gibi lacivert, mor, kırmızı iplikle, altın sırmayla, özenle dokunmuş ince ketenden olacak. ⁹İki oniks taşı alacak, İsrailoğulları’nın adlarını, doğuş sırasına göre altısını birinin, altısını ötekinin üzerine oycaksın. ¹⁰¹¹İsrailoğulları’nın adlarını bu iki taşın üzerine usta oymacıların mühür oyduğu gibi oycaksın. Taşları altın yuvalar içine koyduktan sonra İsraililer’in anılması için efodun omuzluklarına tak. Harun, anılmaları için onların adlarını RAB’bin önünde iki omuzunda taşıyacak. ¹²¹³Altın yuvalar ve saf altından iki zincir yap. Zincirleri örme kordon gibi yapıp yuvalara yerleştir.” ¹⁴¹⁵“Usta işi bir karar göğüslüğü yap. Onu da efod gibi, altın sırmayla, lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden yap. ¹⁶Dört köşe, eni ve boyu birer karış ^{lii} olacak; ikiye katlanacak. ¹⁷Üzerine dört sıra taş yuvası kak. Birinci sırada yakut, topaz, zümrüt; ¹⁸ikinci sırada firuze, laciverttaşı, aytaşı; ¹⁹üçüncü sırada gökyakut, agat, ametist; ²⁰dördüncü sırada sarı yakut, oniks ve yeşim olacak. Taşlar altın yuvalara kakılacak. ²¹On iki taş olacak. Üzerlerine mühür oyar gibi İsrailoğulları’nın adları bir bir oyulacak. Bu taşlar İsrail’in on iki oymağını simgeleyecek. ²²“Göğüslük için saf altından örme zincirler yap. ²³İki altın halka yap, göğüslüğün üst iki köşesine birer halka koy. ²⁴İki örme altın zinciri göğüslüğün köşelerindeki halkalara tak. ²⁵Zincirlerin öteki iki ucunu iki yuvanın üzerinden geçirerek efodun ön tarafına, omuzlukların üzerine bağla. ²⁶İki altın halka daha yap; her birini göğüslüğün alt iki köşesine, efoda bitişik iç kenarına tak. ²⁷İki altın halka daha yap; efodun önündeki omuzluklara alttan, dikişe yakın,

^{li}“Buluşma Çadırı”: İnsanların Tanrı’ya danıştıkları yer (bkz. Çık.33:7-10).

^{lii}“Bir karış”: Yaklaşık 22.5 cm.

ustaca dokunmuş şeridin yukarısına tak. ²⁸Göğüslüğün halkalarıyla efodun halkaları lacivert kordonla birbirine bağlanacak. Öyle ki, göğüslük efodun ustaca dokunmuş şeridinin yukarısında kalsın ve efoddan ayrılmasın. ²⁹“Harun Kutsal Yer’e* girerken, İsrailoğulları’nın adlarının yazılı olduğu karar göğüslüğünü yüreğinin üzerinde taşıyacak. Öyle ki, ben, RAB halkımı sürekli anımsayayım. ³⁰Urim’le Tummim’i* karar göğüslüğünün içine koy; öyle ki, Harun ne zaman huzuruma çıksa yüreğinin üzerinde olsunlar. Böylece Harun İsrailoğulları’nın karar vermek için kullandıkları Urim’le Tummim’i RAB’bin huzurunda sürekli yüreğinin üzerinde taşıyacak.” ³¹“Efodun* altına giyilen kaftanı salt lacivert iplikten yap. ³²Ortasında baş geçecek kadar bir boşluk bırak. Yırılmaması için boşluğun kenarlarını yaka gibi dokuyarak çevir. ³³Kaftanın kenarını çepçevre lacivert, mor, kırmızı iplikten nar motifleriyle beze, aralarına altın çıngraklar tak. ³⁴Eteğin ucu bir altın çıngrak, bir nar, bir altın çıngrak, bir nar olmak üzere çepçevre kaplanacak. ³⁵Harun hizmet ederken bu kaftanı giyecek. En Kutsal Yer’e*, huzuruma girip çıkarken duyulan çıngrak sesi onun ölmediğini gösterecek. ³⁶“Saf altından bir levha yap ve üzerine mühür oyar gibi ‘RAB’be adanmıştır’ sözünü oy; ³⁷lacivert bir kordonla sarığın ön tarafına bağla. ³⁸Harun onu alnında taşıyacak. İsraililer kutsal bağışlarını getirirken suç işlemişlerse, suçlarını Harun taşıyacak; onlar önümde kabul görsün diye levha sürekli Harun’un alnında bulunacak. ³⁹“İnce ketenden işlemeli bir mintan doku, ince ketenden bir sarık, bir de nakışlı kuşak yap. ⁴⁰“Harun’un oğullarına mintanlar, kuşaklar, görkem ve saygınlık kazandıracak başlıklar yap. ⁴¹Bu giysileri ağabeyin Harun’a ve oğullarına giydir; sonra bana kâhinlik etmeleri için onları meshedip ata ve kutsal kıl. ⁴²“Edep yerlerini örtmek için onlara keten donlar yap. Boyu belden uyluğa kadar olacak. ⁴³Harun’la oğulları Buluşma Çadırı’na girdiklerinde ya da Kutsal Yer’de* hizmet etmek üzere sunağa yaklaştıklarında, suç işleyip ölmek için bu donları giyecekler. Harun ve soyundan gelenler için sürekli bir kural olacak bu.”

²⁹“Bana kâhinlik edebilmeleri için, Harun’la oğullarını kutsal kılmak üzere şunları yap: Bir boğa ile iki kusursuz koç al. ²İnce buğday unundan mayasız ekme, zeytin yağıyla yoğrulmuş mayasız pideler, üzerine yağ sürülmüş mayasız yufkalar yap. ³Bunları bir sepete koyup boğa ve iki koçla birlikte bana getir. ⁴Harun’la oğullarını Buluşma Çadırı’nın giriş bölümüne getirip yıka. ⁵Giysileri al; mintanı, efodun altına giyilen kaftanı, efodu ve göğüslüğü Harun’a giydir. Efodun ustaca dokunmuş şeridini bağla. ⁶Başına sarığı sar, üzerine de kutsal tacı koy. ⁷Sonra mesh yağını al, başına dökerek onu meshet. ⁸Harun’un oğullarını öne çıkarıp onlara mintan giydir. ⁹Bellerine kuşak bağla, başlarına başlık koy. Kalıcı bir kural olarak kâhinlik onların işi olacak. Böylece Harun’la oğullarını atamış olacaksınız. ¹⁰“Boğayı Buluşma Çadırı’nın önüne getir, Harun’la oğulları ellerini boğanın başına koysunlar. ¹¹Boğayı hu-

zurumda, Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde keseceksin. ¹²Kanını parmağınla sunağın boynuzlarına sür, artan kanı sunağın dibine dök. ¹³Hayvanın bağırsak ve işkembe yağlarını, karaciğer perdesini, böbreklerini ve böbrek yağlarını sunağın üzerinde yakacaksın. ¹⁴Etini, derisini, gübresini de ordugahın dışında yak. Bu günah sunusudur. ¹⁵“Bir koç getir, Harun’la oğulları ellerini koçun başına koysunlar. ¹⁶Koçu sen kes. Kanını sunağın her yanına dök. ¹⁷Koçu parçalara ayırıp bağırsaklarını, işkembesini, ayaklarını yıka, başla öteki parçaların yanına koy. ¹⁸Sonra koçun tümünü sunağın üzerinde yak. Bu RAB’be sunulan yakmalık sunu, RAB’bi hoşnut eden koku, O’nun için yakılan sunudur. ¹⁹“Öteki koçu getir, Harun’la oğulları ellerini koçun başına koysunlar. ²⁰Koçu sen kes. Kanını Harun’la oğullarının sağ kulak memelerine, sağ el ve ayaklarının baş parmaklarına sür. Artan kanı sunağın her yanına dök. ²¹Sunağın üzerindeki kanı ve mesh yağını Harun’la oğullarının ve giysilerinin üzerine serp. Böylece Harun’la oğulları ve giysileri kutsal kılınmış olacak. ²²“Koçun yağını, kuyruk yağını, bağırsak ve işkembe yağlarını, karaciğer perdesini, böbreklerini, böbrek yağlarını ve sağ budunu al. –Çünkü bu, biri göreve atanırken kesilen koçtur.– ²³Huzurumdaki mayasız ekme sepetinden bir somun, yağlı pide ve yufka al, ²⁴hepsini Harun’la oğullarının eline ver. Bunları benim huzurumda sallamalık sunu olarak salla, ²⁵sonra ellerinden alıp sunakta yakmalık sunuyla birlikte beni hoşnut eden koku olarak yak. Bu, RAB için yakılan sunudur. ²⁶“Harun’un atanması için sunulacak koçun döşünü huzurumda sallamalık sunu olarak salla. O döş senin payım olacak. ²⁷Harun’la oğullarının atanması için kesilen koçun sallanmış olan döşüyle bağış olarak sunulan budunu bana ayır. ²⁸İsraililer bunları sürekli Harun’la oğullarının payına ayıracak. Bu, İsraililer’in RAB’be sunduğu esenlik kurbanlarından biridir. ²⁹“Harun’un kutsal giysileri, kendinden sonra oğullarına kalacak. Meshedilip atanırlarken bu giysileri giyecekler. ³⁰Harun’un yerine kâhin olan oğlu, Kutsal Yer’de* hizmet etmek üzere Buluşma Çadırı’na girdiğinde yedi gün bu giysileri giyecek. ³¹“Harun’la oğulları göreve atanırken kesilen koçun etini kutsal bir yerde haşlayacaksın. Haşlanan eti ve sepetteki ekmeği Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde yiyecekler. ³²³³Atanıp kutsal kılınmaları için günahları bağışlatan bu sunuları yalnız onlar yiyebilir. Yabancı biri yiyemez, çünkü bu sunular kutsaldır. ³⁴Atanmaları için kesilen kurbanın etinden ya da ekmeğten sabaha artan olursa, yakacaksın. Bunlar yenmeyecek, çünkü kutsaldır. ³⁵“Harun’la oğulları için sana buyurdıklarımın hepsini yap. Atanmaları yedi gün sürecek. ³⁶Günah bağışlatmak için günah sunusu olarak her gün bir boğa sunacaksın. Sunağı arındırmak için günah sunusu sun, kutsal kılmak için de meshet. ³⁷Yedi gün sunağı arındırarak kutsal kılacaksın. Böylece sunak çok kutsal olacak. Ona dokunan her şey de kutsal sayılacaktır.” ³⁸“Düzenli olarak her gün sunağın üzerinde bir yaşında iki erkek kuzu sunacaksınız. ³⁹Kuzunun birini sabah, öbürünü akşamüstü sunun. ⁴⁰Kuzuyla birlikte dört-

te bir hin ^{liii} sıkma zeytinyağıyla yoğrulmuş onda bir efa ^{liv} ince un ve dökmelik sunu olarak dörtte bir hin şarap sunacaksınız. ⁴¹Öbür kuzuyu akşamüstü, beni hoşnut eden koku, yakılan sunu olarak, sabahki gibi tahıl sunusu ve dökmelik sunuyla birlikte bana sunacaksınız. ⁴²"Bu yakmalık sunu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde, RAB'bin huzurunda, kuşaklar boyu sürekli sunulacaktır. Musa'yla konuşmak için İsrail halkıyla orada buluşacağım. ⁴³İsraililer'le buluşurken çadır görkemimle kutsal kılınacak. ⁴⁴"Buluşma Çadırı'nı ve sunağı kutsal kılacak, Harun'la oğullarını bana kâhinlik etmeleri için görevlendireceğim. ⁴⁵İsraililer arasında yaşayacak, onların Tanrısı olacağım. ⁴⁶Anlayacaklar ki, aralarında yaşamak için onları Mısır'dan çıkaran Tanrıları RAB benim. Tanrıları RAB benim."

30"Üzerinde buhur yakmak için akasya ağacından bir sunak yap. ²Kare biçiminde, boyu ve eni birer arşın ^{lv}, yüksekligi iki arşın ^{lvi}, boynuzları kendinden olacak. ³Üstünü, yanlarını, boynuzlarını saf altınla kapla. Çevresine altın pervaz yap. ⁴İki yandaki pervazın altına iki altın halka yap. Bunlar sunağın taşınması için sıırıkların geçmesine yarayacak. ⁵Sırııkları akasya ağacından yap ve altınla kapla. ⁶Sunağı Levha Sandığı'nın karşısındaki perdenin, sandığın üzerindeki Bağışlanma Kapağı'nın önüne, seninle buluşacağım yere koy. ⁷"Harun her sabah kandillerin bakımını yaparken sunağın üzerinde güzel kokulu buhur yakacak. ⁸Akşamüstü kandilleri yakarken yine buhur yakacak. Böylece huzurumda kuşaklar boyunca sürekli buhur yanacak. ⁹Sunağın üzerinde başka buhur, yakmalık sunu ya da tahıl sunusu sunmayacaksınız; üzerine dökmelik sunu dökmeyeceksiniz. ¹⁰Harun yılda bir kez sunağın boynuzlarını arındıracak. Kuşaklarınız boyunca yılda bir kez günahları bağışlatmak için sunulan sununun kaniyle sunağı arındıracak. Sunak ben RAB için çok kutsaldır." ¹¹RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹²"İsraililer'in sayımını yaptığın zaman, herkes canına karşılık bana bedel ödeyecektir. Öyle ki, sayım yapılırken başlarına bela gelmesin. ¹³Sayılan herkes armağan olarak bana yarım kutsal yerin şekeli ^{lvii} verecektir. –Bir şekel yirmi geradır.– ¹⁴Sayılan yirmi yaşındaki ve daha yukarı yaştaki herkes bana armağan verecektir. ¹⁵Canlarımızın bedeli olarak bu armağanı verdiğinizde, zengin yarım şekelden fazla, yoksul yarım şekelden eksik vermeyecek. ¹⁶İsraililer'den bedel olarak verilen paraları toplayacak, Buluşma Çadırı'nın hizmetinde kullanacaksınız. Bu paralar canlarımızın bedeli olarak ben, RAB'be İsraililer'i hep anımsatacak." ¹⁷RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹⁸"Yıkanmak için tunç bir kazan yap. Ayaklığı da tunçtan olacak. Buluşma Çadırı ile sunağın arasına koyup içine su doldur. ¹⁹Harun'la oğulları ellerini, ayaklarını orada yıka-

yacaklar. ²⁰Buluşma Çadırı'na girmeden ya da RAB için yakılan sunuyu sunarak hizmet etmek üzere sunağa yaklaşımadan önce, ölmek için ellerini, ayaklarını yıkamalıdır. Harun'la soyunun bütün kuşakları boyunca sürekli bir kural olacak bu." ²¹²²RAB Musa'ya şöyle dedi: ²³"Şu nadide baharatı al: 500 şekel ^{lviii} sıvı mür, yarısı kadar, yani 250'şer şekel ^{lix} güzel kokulu tarçın ve kamış, ²⁴500 kutsal yerin şekeli hıyarşembe, bir hin ^{lx} de zeytinyağı. ²⁵Bunlardan itriyatçı ustalığıyla güzel kokulu kutsal bir mesh yağı yap. Ona kutsal mesh yağı denecek. ²⁶Buluşma Çadırı'nı, Levha Sandığı'nı, masayla takımlarını, kandillikle takımlarını, buhur sunağını, yakmalık sunu sunağıyla bütün takımlarını, kazanı ve kazan ayaklığını hep bu yağla meshet. ²⁷²⁸²⁹Onları kutsal kıl ki, çok kutsal olsunlar. Onlara değen her şey kutsal sayılacaktır. ³⁰"Bana kâhin olmaları için Harun'la oğullarını meshedip kutsal kıl. ³¹İsraililer'e de ki, 'Kuşaklarınız boyunca bu kutsal mesh yağı yalnız benim için kullanılacak. ³²İnsan bedenine dökülmeyecek. Aynı reçeteyle benzeri yapılmayacak. O kutsaldır ve sizin için kutsal olacaktır. ³³Onun benzerini yapan ya da kâhin olmayan birinin üzerine döken herkes halkının arasından atılacaktır." ³⁴Sonra RAB Musa'ya şöyle dedi: "Güzel kokulu baharat –kara günnük, onika ^{lxi}, kasnı ve saf günnük– al. Hepsi aynı ölçüde olsun. ³⁵Bir itriyatçı ustalığıyla bunlardan güzel kokulu bir buhur yap. Tuzlanmış, saf ve kutsal olacak. ³⁶Birazını çok ince döv, Buluşma Çadırı'nda seninle buluşacağım yere, Levha Sandığı'nın önüne koy. Sizin için çok kutsal olacaktır. ³⁷Aynı reçeteyle kendinize buhur yapmayacaksınız. Onu RAB için kutsal sayacaksınız. ³⁸Kim koklamak için aynısını yaparsa halkının arasından atılacaktır."

31RAB Musa'ya şöyle dedi: ²"Bak, Yahuda oymağından özellikle Hur oğlu Uri oğlu Besalel'i seçtim. ³Beceri, anlayış, bilgi ve her türlü ustalık vermek için onu ruhumla doldurdum. ⁴Öyle ki, altın, gümüş, tunç işleyerek ustaca yapıtlar üretsin; ⁵taş kesme ve kakmada, ağaç oymacılığında, her türlü sanat dalında çalışsın. ⁶Ayrıca Dan oymağından Ahisamak oğlu Oholiav'ı onunla çalışması için görevlendirdim. Sana buyurduğum işlerin hepsini yapabilsinler diye öteki becerikli adamlara üstün yetenek verdim. ⁷Buluşma Çadırı'nı, Levha Sandığı'nı, sandığın üzerindeki Bağışlanma Kapağı'nı, çadırın bütün takımlarını, ⁸masayla takımlarını, saf altın kandillikle takımlarını, buhur sunağını, ⁹yakmalık sunu sunağıyla takımlarını, kazanla kazan ayaklığını, ¹⁰dokunmuş giysileri –Kâhin Harun'un kutsal giysileriyle oğullarının kâhin giysilerini– ¹¹mesh yağını, kutsal yer için güzel kokulu buhuru tam sana buyurduğum gibi yapınlar." ¹²RAB Musa'ya şöyle buyurdu: ¹³"İsraililer'e de ki, 'Şabat* günlerimi

^{liii}"Dörtte bir hin": Yaklaşık 0.9 lt.

^{liv}"Onda bir efa": Yaklaşık 1.3 kg.

^{lv}"Bir arşın": Yaklaşık 45 cm.

^{lvi}"İki arşın": Yaklaşık 90 cm.

^{lvii}"Yarım kutsal yerin şekeli": Yaklaşık 5 gr.

^{lviii}"500 kutsal yerin şekeli": Yaklaşık 5 kg.

^{lix}"250 şekel": Yaklaşık 2.5 kg.

^{lx}"Bir hin": Yaklaşık 3.6 lt.

^{lxi}"Onika": Kamış Denizi'nde bulunan bir tür midye kabuğundan yapılan güzel kokulu bir baharat olduğu sanılıyor.

kesinlikle tutmalısınız. Çünkü o sizinle benim aramda kuşaklar boyu sürecek bir belirtidir. Böylece anlayacaksınız ki, sizi kutsal kılan RAB benim. ¹⁴“Şabat Günü'nü tutmalısınız, çünkü sizin için kutsaldır. Kim onun kutsallığını bozarsa, kesinlikle öldürülmeli. O gün çalışan herkes halkının arasından atılmalı. ¹⁵Altı gün çalışılacak; ama yedinci gün RAB'be adanmış Şabat'tır, dinlenme günüdür. Şabat Günü çalışan herkes kesinlikle öldürülmelidir. ¹⁶İsrailliler, sonsuza dek sürecek bir antlaşma gereği olarak, Şabat Günü'nü kuşaklar boyu kutlamaya özen gösterecekler. ¹⁷Bu, İsrailliler'le benim aramda sürekli bir belirti olacaktır. Çünkü ben, RAB yeri göğü altı günde yarattım, yedinci gün işe son verip dinlendim.” ¹⁸Tanrı Sina Dağı'nda Musa'yla konuşmasını bitirince, üzerine eliyle antlaşma koşullarını yazdığı iki taş levhayı ona verdi.

32Halk Musa'nın dağdan inmediğini, geciktirdiğini görünce, Harun'un çevresine toplandı. Ona, “Kalk, bize öncülük edecek bir ilah yap” dediler, “Bizi Mısır'dan çıkararak adama, Musa'ya ne oldu bilmiyoruz!” ²Harun, “Karılarımızın, oğullarımızın, kızlarımızın kulağındaki altın küpeleri çıkarıp bana getirin” dedi. ³Herkes kulağındaki küpeyi çıkarıp Harun'a getirdi. ⁴Harun altınları topladı, oymacı aletiyle buzağı biçiminde dökme bir put yaptı. Halk, “Ey İsrailliler, sizi Mısır'dan çıkararak Tanrınız budur!” dedi. ⁵Harun bunu görünce, buzağının önünde bir sunak yaptı ve, “Yarın RAB'bin onuruna bayram olacak” diye ilan etti. ⁶Ertesi gün halk erkenden kalkıp yakmalık sunular sundu, esenlik sunuları getirdi. Yiyecek içmeye oturdu, sonra kalkıp çılgınca eğlendi. ⁷RAB Musa'ya, “Aşağı in” dedi, “Mısır'dan çıkardığın halkın baştan çıktı. ⁸Buyurduğum yoldan hemen saptılar. Kendilerine dökme bir buzağı yaparak önünde tapındılar, kurban kestiler. ‘Ey İsrailliler, sizi Mısır'dan çıkararak ilahınız budur!’ dediler.” ⁹RAB Musa'ya, “Bu halkın ne inatçı olduğunu biliyorum” dedi, ¹⁰“Şimdi bana engel olma, bırak öfkem alevlensin, onları yok edeyim. Sonra seni büyük bir ulus yapacağım.” ¹¹Musa Tanrısı RAB'be yalvardı: “Ya RAB, niçin kendi halkına karşı öfken alevlensin? Onları Mısır'dan büyük kudretinle, güçlü elinle çıkardın. ¹²Neden Mısırlılar, ‘Tanrı kötü amaçla, dağlarda öldürmek, yeryüzünden silmek için onları Mısır'dan çıkardı’ desinler? Öfkelenme, vazgeç halkına yapacağın kötülükten. ¹³Kulların İbrahim'i, İshak'ı, İsrail'i anımsa. Onlara kendi üzerine ant içtin, ‘Soyunuzu gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağım. Söz verdiğim bu ülkenin tümünü soyunuza vereceğim. Sonsuza dek onlara miras olacak’ dedin.” ¹⁴Böylece RAB halkına yapacağımı söylediği kötülükten vazgeçti. ¹⁵Musa döndü, elinde antlaşma koşulları yazılı iki taş levhayla dağdan indi. Levhaların ön ve arka iki yüzü de yazılıydı. ¹⁶Onları Tanrı yapmıştı, üzerlerindeki oyma yazılar O'nun yazısıydı. ¹⁷Yeşu, bağırsan halkın sesini duyunca, Musa'ya, “Ordugahtan savaş sesi geliyor!” dedi. ¹⁸Musa şöyle yanıtladı: “Ne yenenlerin, Ne de yenilenlerin sesidir bu; Ezgiler duyuyorum ben.” ¹⁹Musa ordu-

gaha yaklaşınca, buzağıyı ve oynayan insanları gördü; çok öfkelenildi. Elindeki taş levhaları fırlatıp dağın eteğinde parçaladı. ²⁰Yaptıkları buzağıyı alıp yaktı, toz haline gelinceye dek ezdi, sonra suya serpererek İsrailliler'e içirdi. ²¹Harun'a, “Bu halk sana ne yaptı ki, onları bu korkunç günaha sürükledin?” dedi. ²²Harun, “Öfkelenme, efendim!” diye karşılık verdi, “Bilirsin, halk kötülüğe eğilimlidir. ²³Bana, ‘Bize öncülük edecek bir ilah yap. Bizi Mısır'dan çıkararak adama, Musa'ya ne oldu bilmiyoruz’ dediler. ²⁴Ben de, ‘Kimde altın varsa çıkarın’ dedim. Altınları bana verdiler. Ateşe atınca, bu buzağı ortaya çıktı!” ²⁵Musa halkın başıboş hale geldiğini gördü. Çünkü Harun onları dizginlememiş, düşmanlarına alay konusu olmalarına neden olmuştu. ²⁶Musa ordugahın girişinde durdu, “RAB'den yana olanlar yanıma gelsin!” dedi. Bütün Levililer çevresine toplandı. ²⁷Musa şöyle dedi: “İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Herkes kılıcını kuşansın. Ordugahta kapı kapı dolaşarak kardeşini, komşusunu, yakını öldürsün.’” ²⁸Levililer Musa'nın buyruğunu yerine getirdiler. O gün halktan üç bine yakın adam öldürüldü. ²⁹Musa, “Bugün kendinizi RAB'be adanmış oldunuz” dedi, “Herkes öz oğluna, öz kardeşine düşman kesildiği için bugün RAB sizi kutsadı.” ³⁰Ertesi gün halka, “Korkunç bir günah işlediniz” dedi, “Şimdi RAB'bin huzuruna çıkacağım. Belki günahımızı bağışlayabilirim.” ³¹Sonra RAB'be dönerek, “Çok yazık, bu halk korkunç bir günah işledi” dedi, “Kendilerine altın put yaptılar. ³²Lütfen günahlarını bağışla, yoksa yazdığın kitaptan adımı sil.” ³³RAB, “Kim bana karşı günah işlediye onun adımı sileceğim” diye karşılık verdi, ³⁴“Şimdi git, halkı sana söylediğim yere götür. Meleğim sana öncülük edecek. Ama zamanı gelince günahlarından ötürü onları cezalandıracağım.” ³⁵RAB halkı cezalandırdı. Çünkü Harun'a buzağı yaptırmışlardı.

33RAB Musa'ya, “Buradan git” dedi, “Sen ve Mısır'dan çıkardığın halk İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a, ‘Orayı senin soyuna vereceğim’ diye ant içtiğin topraklara gidin. ²Süt ve bal akan ülkeye senden önce bir melek gönderecek, Kenan, Amor, Hitit, Periz, Hiv ve Yevus halklarını oradan kovacağım. Ben sizinle gelmeyeceğim, çünkü inatçı insanlarsınız. Belki sizi yolda yok ederim.” ³⁴Halk bu kötü haberi duyunca yasa büründü. Kimse takı takmadı. ⁵Çünkü RAB Musa'ya şöyle demişti: “İsrailliler'e de ki, ‘Siz inatçı insanlarsınız. Bir an aranızda kalsam, sizi yok ederim. Şimdi üzerinizdeki takıları çıkarın, size ne yapacağıma karar vereyim.’” ⁶Böylece Horev Dağı'ndan sonra İsrailliler takılarını çıkardı. ⁷Musa bir çadır alır, ordugahın dışına, biraz öteye kurardı. Ona ‘Buluşma Çadırı’ derdi. Kim RAB'be danışmak istese, ordugahın dışındaki Buluşma Çadırı'na giderdi. ⁸Musa ne zaman çadıra gitse, bütün halk kalkar, herkes çadırının girişinde durarak Musa içeri girinceye kadar arkasından bakardı. ⁹Musa çadıra girince, bulut sütünü aşağı iner, RAB Musa'yla konuştuğu sürece girişi kapardı. ¹⁰Bulut sütununun çadırın girişinde durduğunu gören herkes kalkar, kendi çadırının girişinde tapınırdı. ¹¹RAB

Musa'yla iki arkadaş gibi yüz yüze konuşurdu. Sonra Musa ordugaha dönerdi. Ama genç yardımcısı Nun oğlu Yeşu çadırdan çıkmazdı. ¹²Musa RAB'be şöyle dedi: "Bana, 'Bu halka öncülük et' diyorsun, ama kimi benimle göndereceğini söylemedin. Bana, 'Seni adıyla tanyorum, senden hoşnudum' demiştin. ¹³Eğer benden hoşnutsan, lütfen şimdi bana yollarını göster ki, seni daha iyi tanıyıp hoşnut etmeye devam edeyim. Unutma, bu ulus senin halkındır." ¹⁴RAB, "Varlığım sana eşlik edecek" diye yanıtladı, "Seni rahata kavuşturacağım." ¹⁵Musa, "Eğer varlığın bize eşlik etmeyecekse, bizi buradan çıkarma" dedi, ¹⁶"Yoksa benden ve halkından hoşnut kaldığın nereden bilinecek? Bize eşlik etmeden, değil mi? Ancak o zaman benimle halkın yeryüzünün öteki halklarından ayırt edilebiliriz." ¹⁷RAB, "Söylediğin gibi yapacağım" dedi, "Çünkü senden hoşnut kaldım, adıyla tanyorum seni." ¹⁸Musa, "Lütfen görkemini bana göster" dedi. ¹⁹RAB, "Bütün iyiliğimi önünden geçireceğim" diye karşılık verdi, "Adımı, RAB adını senin önünde duyuracağım. Merhamet ettiğime merhamet edeceğim, acıdığıma acıyacağım. ²⁰Ancak, yüzümü görmene izin veremem. Çünkü yüzümü gören yaşayamaz." ²¹Sonra, "Yakımda bir yer var" dedi, "Orada, kayanın üzerinde dur. ²²Görkemim oradan geçerken seni kayanın kovuğuna sokup geçinceye kadar elimle örteceğim. ²³Elimi kaldırdığımda, sırtımı görecekisin. Ama yüzüm görülmeyecek."

34RAB Musa'ya, "Öncekiler gibi iki taş levha kes" dedi, "Kırdığın levhaların üzerindeki sözleri onlara yazacağım. ²Sabaha kadar hazırlan, sabah olunca Sina Dağı'na çık; dağın tepesinde, huzurumda dur. ³Senden başka kimse dağa çıkmasın, dağın hiçbir yerinde kimse görülmesin. Dağın eteğinde davar ya da sığır da otlamasın." ⁴Musa öncekiler gibi iki taş levha kesti. RAB'bin buyurduğu gibi sabah erkenden kalktı, taş levhaları yanına alarak Sina Dağı'na çıktı. ⁵RAB bulutun içinde oraya inip onunla birlikte durdu ve adını RAB olarak duyurdu. ⁶Musa'nın önünden geçerek, "Ben RAB'bin" dedi, "RAB, acıyan, lütfeden, tez öfkelenmeyen, sevgisi engin ve sadık Tanrı. ⁷Binlercesine sevgi gösterir, suçlarını, isyanlarını, günahlarını bağışlarım. Hiçbir suçu cezasız bırakmam. Babaların işlediği suçun hesabını oğullarından, torunlarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım." ⁸Musa hemen yere kapanıp tapındı. ⁹"Ya Rab, eğer benden hoşnutsan, lütfen bizimle gel" dedi, "Bunlar inatçı insanlardır. Sen suçlarımızı, günahlarımızı bağışla. Bizi kendi mirasın olarak benimse." ¹⁰RAB, "Senin halkınla bir antlaşma yapıyorum" dedi, "Onların önünde dünyada ve öteki uluslar arasında görülmemiş harikalar yapacağım. Arasında yaşadığım halk neler yapabileceğini göreceksin. Senin için korkunç şeyler yapacağım. ¹¹Bugün sana verdiğim buyruğu tut. Amor, Kenan, Hitit, Periz, Hiv ve Yevus halklarını senin önünden kovacağım. ¹²Gideceğin ülkedeki insanlarla antlaşma yapmaktan kaçın. Çünkü bu senin için bir tuzak olur. ¹³Onların sunaklarını yıkacak, dikili taşlarını parçalayacak, Aşera putlarını keseceksiniz.

¹⁴Başka ilahlara tapmayacaksınız. Çünkü ben adı Kıskaç bir RAB'bin, kıskaç bir Tanrı'yım. ¹⁵Ülke halkıyla herhangi bir antlaşma yapmayın. Yoksa onlar başka ilahlara gönül verir, kurban keserken sizi de çağırırlar; siz de gider yersiniz. ¹⁶Kızlarını oğullarınıza alırsınız. Kızlar başka ilahlara gönül verirken oğullarınızı da artlarından sürükler. ¹⁷"Dökme putlar yapmayacaksınız. ¹⁸"Size buyurduğum gibi, Aviv ayının belirli günlerinde yedi gün mayasız ekmek yiyerek Mayasız Ekmek Bayramı'nı* kutlayacaksınız. Çünkü Mısır'dan Aviv ayında çıktınız. ¹⁹"Bütün ilk doğanlar benimdir; ister sığır, ister davar olsun, ilk doğan erkek hayvanlarınızın tümü bana aittir. ²⁰İlk doğan sıpanın bedelini bir kuzuyla ödeyin. Bedelini ödemeyecekseniz, sıpanın boynunu kıracaksınız. Bütün ilk doğan oğullarınızın bedelini ödemelisiniz. "Kimse huzuruma eli boş çıkmasın. ²¹"Altı gün çalışacak, yedinci gün dinleneceksiniz. Ekim, biçim vakti bile olsa dinleneceksiniz. ²²"İlk buğday biçiminde Haftalar Bayramı, yıl sonunda da Ürün Devşirme Bayramı yapacaksınız. ²³Bütün erkekleriniz yılda üç kez İsrail'in Tanrısı ben Egemen RAB'bin huzuruna çıkacaklar. ²⁴Öteki ulusları önünüzden kovacak, sınırlarınızı genişleteceğim. Yılda üç kez Tanrınız RAB'bin önüne çıktığımız zaman, kimse ülkenize göz dikemeyecek. ²⁵"Evinizde maya bulunduğu sürece bana kurban kesmeyeceksiniz. Fıslı kurbanı sabaha bırakılmayacak. ²⁶"Toprağınızın seçme ilk ürünlerini Tanrınız RAB'bin Tapınağı'na getireceksiniz. "Oğlağı anasının sütünde haşlamayacaksınız." ²⁷RAB Musa'ya, "Bunları yaz" dedi, "Çünkü seninle ve İsraililer'le bu sözlere dayanarak antlaşma yaptım." ²⁸Musa orada kırk gün kırk gece RAB'le birlikte kaldı. Ağzına ne ekmek koydu, ne de su. Antlaşma sözlerini, on buyruğu taş levhaların üzerine yazdı. ²⁹Musa elinde iki antlaşma levhasıyla Sina Dağı'ndan indi. RAB'le konuştuğu için yüzü ışıldıyordu, ama kendisi bunun farkında değildi. ³⁰Harun'la İsraililer Musa'nın ışıldayan yüzünü görünce, ona yaklaşmaya korktular. ³¹Musa onları yanına çağırdı. Harun'la İsrail topluluğunun bütün önderleri çevresine toplandılar. Musa onlarla konuştu. ³²Sonra herkes ona yaklaştı. Musa RAB'bin Sina Dağı'nda kendisine bildirdiği bütün buyrukları onlara verdi. ³³Konuşmasını bitirdikten sonra, yüzüne bir peçe taktı. ³⁴Ama ne zaman konuşmak için RAB'bin huzuruna çıksa, ayrılınca kadar peçeyi kaldırırdı. Dönünce de kendisine verilen buyrukları İsraililer'e bildirir, ³⁵İsraililer de onun ışıldayan yüzünü görürlerdi. Sonra Musa içeri girip RAB'le görüşünceye kadar yine peçeyi takardı.

35Musa bütün İsrail topluluğunu çağırarak, "RAB'bin yapmanızı buyurduğu işler şunlardır" dedi, ²"Altı gün çalışacaksınız. Ama yedinci gün sizin için kutsal Şabat, RAB'be adanmış dinlenme günü olacaktır. O gün çalışan herkes öldürülecektir. ³Şabat Günü konutlarınızda ateş yakmayacaksınız." ⁴Musa bütün İsrail topluluğuna seslenerek şöyle dedi: "RAB'bin buyruğu şudur: ⁵Aranızda armağanlar toplayıp RAB'be sunacaksınız. İstekli olan herkes RAB'be

altın, gümüş, tunç; lacivert, mor, kırmızı iplik; ince keten, keçi kılı, deri ^{lxii}, kırmızı boyalı koç derisi, akasya ağacı armağan etsin. ⁶⁷⁸Kandil için zeytinyağı; mesh yağı ve güzel kokulu buhur için baharat; ⁹başkâhinin efoduyla göğüslüğü için oniks ve öbür kakma taşları getirsin. ¹⁰“Aranızdaki bütün becerikli kişiler gelip RAB’bin buyurduğu her şeyi yapsın. ¹¹Konutu, çadırın iç ve dış örtüsünü, kopçalarını, çerçevelerini, kirişlerini, direklerini, tabanlarını; ¹²sandığı ve sııklarını, Bağışlanma Kapağı’nı, bölme perdesini, ¹³masayla sııklarını, bütün masa takımlarını, huzura konan ekmekleri; ¹⁴ışık için kandilliği ve takımlarını, kandilleri, kandiller için zeytinyağını; ¹⁵buhur sunağını ve sııklarını, mesh yağını, güzel kokulu buhuru; konutun giriş bölümündeki perdeyi; ¹⁶yakmalık sunu sunağını ve tunç ızgarasını, sııklarını, bütün takımlarını, kazanı ve kazan ayaklığını; ¹⁷avlunun çevresindeki perdeleri, direkleri, direk tabanlarını, avlu kapısındaki perdeyi, ¹⁸konutun ve avlunun kazıklarıyla iplerini; ¹⁹kutsal yerde hizmet etmek için dokunmuş giysileri –Kâhin Harun’un giysileriyle oğullarının kâhin giysilerini– yapsınlar.” ²⁰İsrail topluluğu Musa’nın yanından ayrıldı. ²¹Her istekli, hevesli kişi Buluşma Çadırı’nın yapımı, hizmeti ve kutsal giysiler için RAB’be armağan getirdi. ²²Kadın erkek herkes istekle geldi, RAB’be her çeşit altın takı, broş, küpe, yüzük, kolye getirdi. RAB’be armağan ettikleri bütün takılar alındı. ²³Ayrıca kimde lacivert, mor, kırmızı iplik; ince keten, keçi kılı, deri, kırmızı boyalı koç derisi varsa getirdi. ²⁴Gümüş ve tunç armağanlar sunan herkes onları RAB’be adadı. Herhangi bir işte kullanılmak üzere kimde akasya ağacı varsa getirdi. ²⁵Bütün becerikli kadınlar elleriyle eğirdikleri lacivert, mor, kırmızı ipliği, ince keteni getirdiler. ²⁶İstekli, becerikli kadınlar da keçi kılı eğirdiler. ²⁷Önderler efod ve göğüslük için oniks, kakma taşlar, ²⁸kandil, mesh yağı ve güzel kokulu buhur için baharat ve zeytinyağı getirdiler. ²⁹Kadın erkek bütün istekli İsraililer RAB’bin Musa aracılığıyla yapmalarını buyurduğu işler için RAB’be gönülden verilen sunu sundular. ³⁰Musa İsraililer’e, “Bakın!” dedi, “RAB Yahuda oymağından özellikle Hur oğlu Uri oğlu Besalel’i seçti. ³¹Beceri, anlayış, bilgi ve her türlü ustalık vermek için onu kendi Ruhu’yla doldurdu. ³²Öyle ki, altın, gümüş, tunç işleyerek ustaca yapıtlar üretsin; ³³taş kesme ve kakmada, ağaç oymacılığında, her türlü sanat dalında çalışsın. ³⁴RAB ona ve Dan oymağından Ahisamak oğlu Oholiav’a öğretme yeteneği de verdi. ³⁵Onlara üstün beceri verdi. Öyle ki, ustalık isteyen her türlü işte, oymacılıkta, lacivert, mor, kırmızı iplik ve ince keten yapmada, dokuma ve nakış işlerinde, her sanat dalında yaratıcı olsunlar.

36“Besalel, Oholiav ve kutsal yerin yapımında gereken işleri nasıl yapacaklarına ilişkin RAB’bin kendilerine bilgelik ve anlayış verdiği bütün becerikli kişiler her işi tam RAB’bin buyurduğu gibi yapacaklar.” ²Musa Besalel’i, Oholiav’ı, RAB’bin kendilerine bilgelik verdiği becerikli adam-

ları ve çalışmaya istekli herkesi iş başına çağırdı. ³Gelenler kutsal yerin yapımında gereken işleri yapmak üzere İsraililer’in getirmiş olduğu bütün armağanları Musa’dan aldılar. İsraililer gönülden verdikleri sunuları her sabah Musa’ya getirmeye devam ettiler. ⁴Öyle ki, kutsal yerdeki işleri yapmakta olan ustalar işlerini bırakıp bir bir Musa’nın yanına gelerek, ⁵“Halk RAB’bin yapılmasını buyurduğu iş için gereğinden fazla getiriyor” dediler. ⁶Bunun üzerine Musa buyruk verdi: “Ne erkek, ne kadın hiç kimse kutsal yere armağan olarak artık bir şey vermesin.” Buyruk ordugahta ilan edildi. Böylece halkın daha çok armağan getirmesine engel olundu. ⁷Çünkü o ana kadar getirilenler işi bitirmek için yeter de artardı bile. ⁸Çalışanlar arasındaki becerikli adamlar konutu on perdeden yaptılar. Besalel onları lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden yaptı, üzerini Keruvlar’la* ustaca süsledi. ⁹Her perdenin boyu yirmi sekiz ^{lxiii}, eni dört arşındı ^{lxiv}. Bütün perdeler aynı ölçüdeydi. ¹⁰Perdeleri beşer beşer birbirine ekleyerek iki takım perde yaptı. ¹¹Birinci takımın kenarına lacivert ilmekler açtı. Öbür takımın kenarına da aynı şeyi yaptı. ¹²Birinci takımın ilk perdesiyle ikinci takımın son perdesine ellişer ilmek açtı; ilmekler birbirine karşıydı. ¹³Elli altın kopça yaptı, perdeleri kopçalayarak çadır birleştirdi. Böylece konut tek parça haline geldi. ¹⁴Konutun üstünü kaplayacak çadır için keçi kılından on bir perde yaptı. ¹⁵Her perdenin boyu otuz ^{lxv}, eni dört arşındı. On bir perde de aynı ölçüdeydi. ¹⁶Beş perdeyi birbirine, altı perdeyi birbirine birleştirdi. ¹⁷Her iki perde takımının kenarlarına ellişer ilmek açtı. ¹⁸Çadırı birleştirip tek parça haline getirmek için elli tunç kopça yaptı. ¹⁹Çadır için kırmızı boyalı koç derisinden bir örtü, onun üstüne de deriden ^{lxvi} başka bir örtü yaptı. ²⁰Konut için akasya ağacından dikine çerçeveler yaptı. ²¹Her çerçevenin boyu on ^{lxvii}, eni bir buçuk ^{lxviii} arşındı. ²²Çerçevelerin birbirine uyan iki paralel çıkıntısı vardı. Konutun bütün çerçevelerini aynı biçimde yaptı. ²³Konutun güneyi için yirmi çerçeve yaptı. ²⁴Her çerçevenin altında iki çıkıntı için birer taban olmak üzere, yirmi çerçevenin altında kırk gümüş taban yaptı. ²⁵Konutun öbür yanı, yani kuzeyi için de yirmi çerçeve ve her çerçevenin altında iki taban olmak üzere kırk gümüş taban yaptı. ²⁶²⁷Konutun batıya bakacak arka tarafı için altı çerçeve yaptı. ²⁸Arkada konutun köşeleri için iki çerçeve yaptı. ²⁹Bu köşe çerçevelerinin alt tarafı ayrı kaldı, üst tarafı ise birinci halkayla birleştirildi. İki köşeyi oluşturan iki çerçeveyi aynı biçimde yaptı. ³⁰Böylece sekiz çerçeve ve her çerçevenin altında iki taban olmak üzere on altı gümüş taban yaptı. ³¹Konutun bir yanındaki çerçeveler için beş, öbür yanındaki çerçeveler için beş, batıya bakan arka tara-

^{lxiii}“Yirmi sekiz arşın”: Yaklaşık 12.6 m.

^{lxiv}“Dört arşın”: Yaklaşık 1.8 m.

^{lxv}“Otuz arşın”: Yaklaşık 13.5 m.

^{lxvi}“Deri”: Yunus balığı derisi olabilir.

^{lxvii}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{lxviii}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{lxii}“Deri”: Yunus balığı derisi olabilir.

fındaki çerçeveler için de beş olmak üzere akasya ağacından kirişler yaptı. ³²³³Çerçevelerin ortasındaki kirişi konutun bir ucundan öbür ucuna geçirdi. ³⁴Çerçevelerle kirişleri altınla kapladı, kirişlerin geçeceği halkaları da altından yaptı. ³⁵Lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden bir perde yaptı, üzerini Keruvlar'la ustaca süsledi. ³⁶Perde için akasya ağacından dört direk yaparak altınla kapladı. Çengelleri de altındı. Direkler için dört gümüş taban döktü. ³⁷Çadırın giriş bölümüne lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden nakışlı bir perde yaptı. ³⁸Perdeyi asmak için çengelli beş direk yaparak başlıklarını, çemberlerini altınla kapladı. Direklere beş tunç taban yaptı.

37Besalel Antlaşma Sandığı'nı* akasya ağacından yaptı. Boyu iki buçuk ^{lxxix}, eni ve yüksekliği birer buçuk arşındı ^{lxxx}. ²İçini de dışını da saf altınla kapladı. Çevresine altın pervaz yaptı. ³İkisi bir yanda, ikisi öbür yanda olmak üzere sandığın dört köşesindeki ayaklara takmak için birer altın halka döktü. ⁴Akasya ağacından sırlıklar yapıp altınla kapladı. ⁵Sandığın taşınması için sırlıkları yanlardaki halkalara geçirdi. ⁶Bağışlanma Kapağı'nı saf altından yaptı. Boyu iki buçuk, eni bir buçuk arşındı. ⁷Kapağın iki kenarına dövme altından birer Keruv yaptı. ⁸Keruvlar'dan birini bir kenara, öbürünü öteki kenara koyarak kapağı tek parça halinde yaptı. ⁹Keruvlar yukarı doğru açık kanatlarıyla kapağı örtüyor, yüzleri birbirine dönük kapağa bakıyorlardı. ¹⁰Besalel akasya ağacından bir masa yaptı. Boyu iki ^{lxxxi}, eni bir ^{lxxii}, yüksekliği bir buçuk arşındı ^{lxxiii}. ¹¹Masayı saf altınla kapladı. Çevresine altın pervaz yaptı. ¹²Pervazın çevresine dört parmak eninde bir kenarlık yaparak altın pervazla çevirdi. ¹³Masa için dört altın halka dökerek dört ayak üzerindeki dört köşeye yerleştirdi. ¹⁴Masanın taşınması için sırlıkların içinden geçeceği halkalar kenarlığa yakındı. ¹⁵Sırlıkları akasya ağacından yaptı, altınla kapladı. ¹⁶Masa için saf altından tabaklar, sahanlar, dökmelik sunu testileri, tasları yaptı. ¹⁷Saf altından bir kandillik yaptı. Ayağı, gövdesi dövme altındı. Çanak, tomurcuk ve çiçek motifleri kendindendi. ¹⁸Üç kolu bir yanda, üç kolu öteki yanda olmak üzere altı kolluydu. ¹⁹Her kolda badem çiçeğini andıran üç çanak, tomurcuk ve çiçek motifi vardı. Altı kol da aynıydı. ²⁰Kandilliğin gövdesinde badem çiçeğini andıran dört çanak, tomurcuk ve çiçek motifi bulunuyordu. ²¹Kandillikten yükselen ilk iki kolun, ikinci iki kolun, üçüncü iki kolun altında kendinden birer tomurcuk vardı. Toplam altı koldu. ²²Tomurcukları, kolları tek parça olan kandillik saf dövme altındı. ²³Kandillik için saf altından yedi kandil, fitil maşaları, tablalar yaptı. ²⁴Bütün takımları dahil kandilli-

ğe bir talant ^{lxxiv} saf altın harlandı. ²⁵Akasya ağacından bir buhur sunağı yaptı. Kare biçiminde, boyu ve eni birer arşın, yüksekliği iki arşındı. Boynuzları kendindendi. ²⁶Üstünü, yanlarını, boynuzlarını saf altınla kapladı. Çevresine altın pervaz yaptı. ²⁷İki yandaki pervazın altına iki altın halka yaptı. Bunlar sunağın taşınması için sırlıkların geçmesine yarıyordu. ²⁸Sırlıkları akasya ağacından yaparak altınla kapladı. ²⁹İtriyatçı ustalığıyla kutsal mesh yağı ve güzel kokulu saf buhur yaptı.

38Besalel yakmalık sunu sunağını akasya ağacından kare biçiminde yaptı. Eni ve boyu beşer arşın ^{lxxv}, yüksekliği üç arşındı ^{lxxvi}. ²Dört üst köşesine kendinden boynuzlar yaparak hepsini tunçla kapladı. ³Sunağın bütün takımlarını –koyalı, kürekleri, çanakları, büyük çatalları, ateş kaplarını– tunçtan yaptı. ⁴Kenarın altında aşağı doğru sunağın yarısına kadar ağ biçiminde tunç bir ızgara yaptı. ⁵Tunç ızgaranın dört köşesine taşıma sırlıklarını geçirmek için birer halka döktü. ⁶Sırlıkları akasya ağacından yaparak tunçla kapladı. ⁷Sunağın taşınması için yan tarafındaki halkalara geçirdi. Sunağı tahtadan, içi boş yaptı. ⁸Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde hizmet eden kadınların aynalarından tunç ayaklıkları birer kazan yaptı. ⁹Konuta bir avlu yaptı. Avlunun güney tarafı için yüz arşın ^{lxxvii} boyunda özenle dokunmuş ince keten perdeler yaptı. ¹⁰Perdeler için tabanları tunç, çengelleri ve çengel çemberleri gümüş yirmi direk yaptı. ¹¹Kuzey tarafı için yüz arşın boyunda perdeler, yirmi direk, direkler için yirmi tunç taban yapıldı. Direklerin çengelleriyle çemberleri gümüştü. ¹²Avlunun batı tarafı için elli arşın ^{lxxviii} boyunda perde, on direk, on taban yapıldı. Direklerin çengelleriyle çemberleri gümüştü. ¹³Doğuya bakan tarafta avlunun eni elli arşındı. ¹⁴Girişin bir tarafında on beş arşın ^{lxxix} boyunda perde, üç direk ve üç taban; ¹⁵öbür tarafında da on beş arşın boyunda perde, üç direk ve üç taban vardı. ¹⁶Avlunun çevresindeki bütün perdeler özenle dokunmuş ince ketendi. ¹⁷Direklerin tabanları tunç, çengelleriyle çemberleri gümüştü. Başlıkları da gümüş kaplamaydı. Avlunun bütün direkleri gümüş çemberlerle donatılmıştı. ¹⁸Avlunun girişindeki perde lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş nakışlı ince ketenden yapılmıştı. Boyu yirmi ^{lxxx}, yüksekliği avlunun perdeleri gibi beş arşındı ^{lxxxi}. ¹⁹Tunçtan dört direği ve dört tabanı vardı. Direklerin çengelleri, başlıklarının kaplaması ve çemberleri gümüştü. ²⁰Konutun ve konutu çevreleyen avlunun bütün kazıkları tunçtandı. ²¹Antlaşma Levhaları'nın bulunduğu konut için kullanılan malzeme miktarının tümü Musa'nın buyruğu uyarınca, Kâhin Harun oğlu İtamar'ın

^{lxxix}“İki buçuk arşın”: Yaklaşık 1.1 m.

^{lxxx}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{lxxxi}“İki arşın”: Yaklaşık 90 cm.

^{lxxii}“Bir arşın”: Yaklaşık 45 cm.

^{lxxiii}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{lxxiv}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

^{lxxv}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{lxxvi}“Üç arşın”: Yaklaşık 1.4 m.

^{lxxvii}“Yüz arşın”: Yaklaşık 45 m.

^{lxxviii}“Elli arşın”: Yaklaşık 22.5 m.

^{lxxix}“On beş arşın”: Yaklaşık 6.8 m.

^{lxxx}“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

^{lxxxi}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

yönetimindeki Levililer tarafından kaydedildi. ²²RAB'bin Musa'ya buyurduğu bütün işleri Yahuda oymağından Hur oğlu Uri oğlu Besalel yaptı. ²³Dan oymağından oymacı, yaratıcı, lacivert, mor, kırmızı iplik ve ince keten işlemede usta nakışçı Ahisamak oğlu Oholiav da ona yardım etti. ²⁴Kutsal yerdeki bütün işler için kullanılan adanmış altın miktarı kutsal yerin şekeliyle 29 talant 730 şekeldi ^{lxxxii}. ²⁵Topluluğun sayımından elde edilen gümüş, kutsal yerin şekeliyle 100 talant 1 775 şekeldi ^{lxxxiii}. ²⁶Sayımı yapılan yirmi ve daha yukarı yaştaki 603 550 kişiden adam başına bir beka, yani yarım kutsal yerin şekeli ^{lxxxiv} düşüyordu. ²⁷Kutsal yer ve perde tabanlarının dökümü için 100 talant ^{lxxxv} gümüş kullanıldı. Her tabana bir talant ^{lxxxvi} olmak üzere, 100 tabana 100 talant gümüş harcandı. ²⁸Direklerin çengelleri, başlıkların kaplanması ve çemberleri için 1 775 şekel ^{lxxxvii} harcandı. ²⁹Adanan tunç 70 talant 2 400 şekeldi ^{lxxxviii}. ³⁰Bununla Buluşma Çadırı'nın giriş bölümündeki tabanlar, sunakla ızgarası ve bütün takımları, avlu çevresindeki ve girişindeki tabanlar, bütün konut kazıklarıyla avlu çevresindeki kazıklar yapıldı.

39Kutsal yerde hizmet için lacivert, mor, kırmızı iplikten özenle dokunmuş giysiler yaptılar. Ayrıca RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi Harun'a kutsal giysiler yapıldı. ²Efodu altın sırmayla lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden yaptılar. ³Altını ince tabakalar halinde dövüp lacivert, mor, kırmızı iplik ve ince keten arasına ustaca işlemek için tel tel kestiler. ⁴Efodun iki köşesine tutturulmuş omuzluklar yaparak birleştirdiler. ⁵Efodun üzerindeki ustaca dokunmuş şerit efodun bir parçası gibi altın sırmayla lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketendendi; tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibiydi. ⁶Altın yuvalar içine kakılmış, üzerine İsrailoğulları'nın adları mühür gibi oyulmuş oniks işleyip ⁷İsraililer'in anılması için efodun omuzluklarına taktılar. Tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ⁸Efod gibi altın sırmayla lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden usta işi bir göğüslük yaptılar. ⁹Dört köşe, eni ve boyu birer karıştı ^{lxxxix}, ikiye katlanmıştı. ¹⁰Üzerine dört sıra taş yuvası taktılar. Birinci sırada yakut, topaz, zümrüt; ¹¹ikinci sırada firuze, laciverttaşı, ayaşı; ¹²üçüncü sırada gökyakut, agat, ametist; ¹³dördüncü sırada sarı yakut, oniks, yeşim vardı. Taşlar altın yuvalara kakılmıştı. ¹⁴On iki taş vardı. Üzerlerine mühür oyar gibi İsrailoğulları'nın adları bir bir oyulmuştu. Bu taşlar İsrail'in on iki oymağını simgeliyordu. ¹⁵Göğüslük için saf altından örme zincirler yaptılar. ¹⁶İkişer tane altın yuva ve halka yaptılar.

Göğüslüğün üst iki köşesine birer halka koydular. ¹⁷İki örme altın zinciri göğüslüğün köşelerindeki halkalara taktılar. ¹⁸Zincirlerin öteki iki ucunu iki yuvanın üzerinden geçirek efodun ön tarafına, omuzlukların üzerine bağladılar. ¹⁹İki altın halka yaparak göğüslüğün alt iki köşesine, efoda bitişik iç kenarına taktılar. ²⁰İki altın halka daha yaparak efodun önündeki omuzluklara alttan, dikişe yakın, ustaca dokunmuş şeridin yukarisına taktılar. ²¹Göğüslüğün halkalarıyla efodun halkalarını lacivert kordonla birbirine bağladılar. Öyle ki, göğüslük efodun ustaca dokunmuş şeridinin yukarisında kalsın ve efoddan ayrılmasın. Tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ²²Efodun altına giyilen kaftanı ustaca dokunmuş salt lacivert iplikten yaptılar. ²³Ortasında baş geçecek kadar bir boşluk bıraktılar. Yırtılmaması için boşluğun kenarlarını yaka gibi doku-yarak çevirdiler. ²⁴Kaftanın kenarını lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden nar motifleriyle bezdiler. ²⁵Saf altından çingiraklar yaptılar ve hizmet için kullanılan kaftanın eteğinin ucundaki narların arasına, bir çingirak bir nar, bir çingirak bir nar olmak üzere çepeçevre koydular. Tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ²⁶²⁷Harun'la oğulları için ince ketenden ustaca dokunmuş mintanlar, sarıklar, süslü başlıklar, ince keten donlar, lacivert, mor, kırmızı iplikle, özenle dokunmuş ince ketenden nakışlı kuşak yaptılar; tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi. ²⁸²⁹³⁰Kutsal tacın levhasını saf altından yaparak üzerine mühür oyar gibi 'RAB'be adanmıştır' sözünü yazdılar. ³¹Üstüne bağlanmak üzere sarığa lacivert bir kordon taktılar; tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi. ³²Böylece konutun, yani Buluşma Çadırı'nın bütün işleri tamamlandı. İsraililer her şeyi tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ³³Konutu, çadırı bütün takımlarını, kopçalarını, çerçevelerini, kirişlerini, direklerini, tabanlarını; kırmızı boyalı koç derisinden örtüyü, deri ^{xc} örtüyü, bölme perdesini; Levha Sandığı'yla sırtıklarını, Bağışlanma Kapağı'nı; masayla takımlarını, Tanrı'nın huzuruna konan ekmelekleri; saf altın kandilliği, üstüne dizilecek kandillerle takımlarını, kandil için zeytinyağını; altın sunağı, mesh yağını, güzel kokulu buhuru, çadırın giriş bölümünün perdesini; tunç sunakla ızgarasını, sırtıklarını, bütün takımlarını, kazanı, kazan ayaklığını; avlunun perdelerini, direklerini, direk tabanlarını, avlu girişinin perdesini, iplerini, kazıklarını, konutta, yani Buluşma Çadırı'ndaki hizmet için gerekli bütün aletleri; kutsal yerdeki hizmet için dokunmuş giysileri, Kâhin Harun'un kutsal giysilerini, oğullarının kâhin giysilerini Musa'ya gösterdiler. ³⁴³⁵³⁶³⁷³⁸³⁹⁴⁰⁴¹⁴²Her şeyi tıpkı RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ⁴³Musa baktı, bütün işlerin RAB'bin buyurduğu gibi yapılmış olduğunu görünce onları kutsadı.

40RAB Musa'ya şöyle dedi: ²Konutu, yani Buluşma Çadırı'nı birinci ayın ilk günü kur. ³Levha Sandığı'nı oraya getirip perdeyle gizle. ⁴Masayı içeri getir, gereken her

^{xc}Deri": Yunus balığı derisi olabilir.

^{lxxxii}"Kutsal yerin şekeliyle 29 talant 730 şekel": Yaklaşık 880 kg.

^{lxxxiii}"Kutsal yerin şekeliyle 100 talant 1 775 şekel": Yaklaşık 3.2 ton.

^{lxxxiv}"Bir beka, yani yarım kutsal yerin şekeli": Yaklaşık 5 gr.

^{lxxxv}"100 talant": Yaklaşık 3 ton.

^{lxxxvi}"Bir talant": Yaklaşık 30 kg.

^{lxxxvii}"1 775 şekel": Yaklaşık 17.8 kg.

^{lxxxviii}"70 talant 2 400 şekel": Yaklaşık 2.1 ton.

^{lxxxix}"Bir karış": Yaklaşık 22.5 cm.

şeyi üzerine diz. Kandilliği getirip kandillerini yak. ⁵Altın buhur sunağını Levha Sandığı'nın önüne koy, konutun giriş bölümüne perdesini tak. ⁶Yakmalık sunu sunağını konutun –Buluşma Çadırı'nın– giriş bölümüne koy. ⁷Kazanı çadırla sunak arasına koyup içine su doldur. ⁸Çadırın çevresini avluyla kapat, avlunun girişine perdesini as. ⁹“Sonra mesh yağıyla konutu ve içindeki bütün eşyaları meshederek kutsal kıl. Böylece konutla takımları kutsal olacak. ¹⁰Yakmalık sunu sunağıyla takımlarını meshet, sunağı kutsal kıl. Sunak çok kutsal olacak. ¹¹Kazan ve kazan ayaklığını meshederek kutsal kıl. ¹²“Harun'la oğullarını Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getirip yıka. ¹³Harun'a kutsal giysileri giydir, bana kâhinlik etmesi için onu meshederek kutsal kıl. ¹⁴Oğullarını getirip mintanları giydir. ¹⁵Bana kâhinlik etmeleri için babaları gibi onları da meshet. Bu mesh onların kuşaklar boyu sürekli kâhin olmalarını sağlayacak.” ¹⁶Musa her şeyi RAB'bin kendisine buyurduğu gibi yaptı. ¹⁷Böylece ikinci yılın birinci ayının birinci günü konut kuruldu. ¹⁸Musa konutu kurdu, tabanlarını koydu, çerçevelerini yerleştirdi, kirişlerini taktı, direklerini dikti. ¹⁹Çadırı tıpkı RAB'bin kendisine buyurduğu gibi konutun üzerine gerdi, çadır örtüsünü üzerine örttü. ²⁰Antlaşma Levhalarını sandığa koydu, sandık sırkalarını taktı, Bağışlanma Kapağı'nı sandığın üzerine yerleştirdi. ²¹RAB'bin kendisine buyurduğu gibi Levha Sandığı'nı konuta getirdi, bölme perdesini asarak sandığı gizledi. ²²Masayı Buluşma Çadırı'na, konutun kuzeyine, perdenin dışına koydu. ²³RAB'bin huzurunda, RAB'bin kendisine buyurduğu gibi üzerine ekmekleri dizdi. ²⁴Kandilliği Buluşma Çadırı'na, masanın karşısına, konutun güneyine koydu. ²⁵RAB'bin kendisine buyurduğu gibi, RAB'bin huzurunda kandilleri yaktı. ²⁶Altın sunağı Buluşma Çadırı'na, perdenin önüne koydu. ²⁷RAB'bin kendisine buyurduğu gibi üzerinde güzel kokulu buhur yaktı. ²⁸Konutun giriş bölümünün perdesini taktı. ²⁹RAB'bin kendisine buyurduğu gibi yakmalık sunu sunağını Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne koydu, üzerinde yakmalık sunu ve tahıl sunusu sundu. ³⁰Kazanı Buluşma Çadırı ile sunak arasına koydu, yıkanmak için içine su doldurdu. ³¹Musa, Harun ve Harun'un oğulları ellerini, ayaklarını orada yıkadılar. ³²Ne zaman Buluşma Çadırı'na girip sunağa yaklaşırsalar RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi orada yıkandılar. ³³Musa konutla sunağı avluyla çevirdi. Avlunun girişine perdeyi asarak işi tamamladı. ³⁴O zaman bulut Buluşma Çadırı'nı kapladı ve RAB'bin görkemi konutu doldurdu. ³⁵Musa Buluşma Çadırı'na giremedi; çünkü bulut her yeri kaplamış, RAB'bin görkemi konutu doldurmuştu. ³⁶İsraililer ancak bulut konutun üzerinden kalkınca göçerlerdi. ³⁷Bulut durdukça yerlerinden ayrılmaz, kalkacağı günü beklerlerdi. ³⁸Böylece bütün yolculuklarında konutun üzerinde gündüzün RAB'bin bulutu, gece de ateş İsraililer'e yol gösterdi.

LEVİLİLER

1 RAB Musa'yı çağırıp Buluşma Çadırı'ndan ⁱ ona şöyle seslendi: ²“İsrail halkıyla konuş, onlara de ki, ‘İçinizden biri RAB’be sunu olarak bir hayvan sunacağı zaman, sığır ya da davar sunmalı. ³“Eğer yakmalık sunu sığırsa, kusursuz ve erkek olmalı. RAB’bin sunuyu ⁱⁱ kabul etmesi için onu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde sunmalı. ⁴Elini yakmalık sununun başına koymalı. Sunu kişinin günahlarının bağışlanması için kabul edilecektir. ⁵Boğayı RAB’bin önünde kesmeli. Harun soyundan gelen kâhinler ⁱⁱⁱ boğanın kanını getirip Buluşma Çadırı'nın giriş bölümündeki sunağın her yanına dökcekler. ⁶Sonra kişi yakmalık sunuyu yüzüp parçalara ayırmalı. ⁷Kâhin Harun’un oğulları sunakta ateş yakıp üzerine odun dizecekler. ⁸Hayvanın başını, iç yağını, parçalarını sunakta yanan odunların üzerine yerleştirecekler. ⁹Kişi hayvanın işkembesini, bağırsaklarını ve ayaklarını yıkayacak. Kâhin de hepsini yakmalık sunu, yakılan sunu ve RAB’bi hoşnut eden koku olarak sunağın üzerinde yakacaktır. ¹⁰“Eğer kişi yakmalık sunu olarak davar, yani koyun ya da keçi sunmak istiyorsa, sunusu kusursuz ve erkek olmalı. ¹¹Onu sunağın kuzeyinde, RAB’bin önünde kesmeli. Harun soyundan gelen kâhinler kanı sunağın her yanına dökcekler. ¹²Kişi başını, iç yağını kesip hayvanı parçalara ayırmalı. Kâhin bunları sunakta yanan odunların üzerine yerleştirecek. ¹³Kişi hayvanın işkembesini, bağırsaklarını, ayaklarını yıkamalı. Kâhin bunları sunak üzerinde yakarak sunmalı. Bu yakmalık sunu, yakılan sunu ve RAB’bi hoşnut eden kokudur. ¹⁴“Eğer kişi yakmalık sunu olarak RAB’be kuş sunmak istiyorsa, kumru ya da güvercin sunmalı. ¹⁵Kâhin sunuyu sunağa getirecek, başını ayırıp sunağın üzerinde yakacak. Kuşun kanı sunağın yan tarafından akıtılacak. ¹⁶Kâhin kuşun kurağını pisliğiyle birlikte çıkarıp sunağın doğusundaki küllüğe atacak. ¹⁷Kanatlarını tutarak kuşu ikiye bölecek, ama tümüyle ayırmayacak. Sonra kuşu sunakta yanan odunların üstünde yakmalı. Bu yakmalık sunu, yakılan sunu ve

ⁱ“Buluşma Çadırı”: İnsanların Tanrı’ya danıştıkları yer (bkz. Çık.33:7-10).

ⁱⁱ“Sunuyu” ya da “Kişiyi”.

ⁱⁱⁱ“Kâhin”: Tanrı ile insanlar arasında aracılık yapan ve Tanrı’ya kurban sunmak gibi dinsel işlerle uğraşan görevli. Kâhinin büyücülük, falcılık, sihirbazlık, gaipten haber vermek gibi işlerle uğraşması söz konusu değildi. Bu uygulamalar Yas.18:9-14 ayetlerinde yasaklanmıştır.

RAB’bi hoşnut eden kokudur.’”

2“Biri RAB’be tahıl sunusu getirdiği zaman, sunusu ince undan olmalı. Üzerine zeytinyağı dökerek ve günnük koyarak ²sunuyu Harun soyundan gelen kâhinlere götürmeli. Kâhin avuç dolusu ince un, zeytinyağı ve bütün günnüğü alıp sunağın üzerinde anma payı olarak yakacak. Bu yakılan sunu ve RAB’bi hoşnut eden kokudur. ³Tahıl sunusundan artakalan Harun’la oğullarına bırakılmalı. RAB için yakılan bir sunu olduğundan çok kutsaldır. ⁴“Eğer fırında pişirilmiş tahıl sunusu sunuyorsan, zeytinyağıyla yoğrulmuş ince undan yapılmış mayasız pideler ya da üzerine yağ sürülmüş mayasız yufkalar olmalı. ⁵Eğer sunu sacda pişirilmiş tahıl sunusu ise, zeytinyağıyla yoğrulmuş mayasız ince undan yapılmalı. ⁶Onu sunarken parçalara ayırıp üzerine zeytinyağı dökereksin. Bu tahıl sunusudur. ⁷Eğer sunu tavada pişirilmiş tahıl sunusu ise, ince un ve zeytinyağıyla yoğrulmuş olmalı. ⁸Böyle yapılmış tahıl sunusunu RAB’be sunmak için getirip kâhine vereceksin. Kâhin de onu sunağa götürecektir. ⁹Anma payı olarak tahıl sunusundan bir parça alıp yakılan sunu ve RAB’bi hoşnut eden koku olarak sunak üzerinde yakacak. ¹⁰Tahıl sunusundan artakalan Harun’la oğullarına bırakılmalı. RAB için yakılan bir sunu olduğundan çok kutsaldır. ¹¹“RAB’be sunacağımız tahıl sunularının hiçbirine maya katılmamalı. Çünkü RAB için yakılan sunu içinde hiçbir zaman maya ya da bal yakılmamalı. ¹²Bunları ilk ürünlerinizin sunusu olarak RAB’be sunabilirsiniz. Ancak RAB’bi hoşnut eden koku olarak sunak üzerinde sunulmamaları gerekir. ¹³Bütün tahıl sunularını tuzlayacaksınız. Tanrı’nın sizinle yaptığı antlaşmayı simgeleyen tuzu tahıl sunularından hiç eksik etmeyeceksiniz. Bütün sunulara tuz katacağız. ¹⁴“Eğer RAB’be ilk ürünlerin tahıl sunusunu getiriyorsan, kavrulup dövülmüş, taze devşirilmiş buğday başakları sunacaksın. ¹⁵Üzerine zeytinyağı ve günnük koyacaksın. Tahıl sunusudur bu. ¹⁶Kâhin biraz dövülmüş buğday ve zeytinyağı alıp günnüğün tümüyle birlikte anma payı olarak yakacak. RAB için yakılan sunudur bu.’”

3“Eğer biri esenlik kurbanı olarak sığır sunmak istiyorsa, RAB’be erkek ya da dişi, kusursuz bir hayvan sunmalı. ²Elini sununun başına koyup onu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde kesmeli. Harun soyundan gelen kâhinler

kanı sunağın her yanına dökcekler. ³Kişi esenlik sunusunun bazı parçalarını RAB için yakılan sunu olarak sunmalı. Sununun bağırsak ve işkembe yağlarını, ⁴böbreklerini, böbrek üstü yağlarını, karaciğerden böbreklere uzanan perdeyi ayıracak. ⁵Harun'un oğulları sunakta yanan odunların üzerinde duran yakmalık sununun üzerinde bunları yakacak. Yakılan sunu, RAB'bi hoşnut eden kokudur. ⁶“Eğer kişi esenlik kurbanı olarak RAB'be davar sunmak istiyorsa, erkek ya da dişi, sunusu kusursuz olmalı. ⁷Eğer kuzu sunmak istiyorsa, RAB'bin önünde sunmalı. ⁸Elini sununun başına koyup onu Buluşma Çadırı'nın önünde kesmeli. Harun'un oğulları kanı sunağın her yanına dökcekler. ⁹Kişi esenlik kurbanının bazı parçalarını RAB için yakılan sunu olarak sunmalı. Yağın almalı, kuyruk sokumunun dibinden bütün kuyruk yağın kesmeli, bağırsak ve işkembe yağlarını, ¹⁰böbreklerini, böbrek üstü yağlarını, karaciğerden böbreklere uzanan perdeyi ayırmalı. ¹¹Kâhin bunları sunağın üzerinde yakacak. RAB için yakılan yiyecek sunusudur bu. ¹²“Eğer sunusu keçi ise, onu RAB'bin önünde sunmalı. ¹³Elini sununun başına koyup onu Buluşma Çadırı'nın önünde kesmeli. Harun'un oğulları kanı sunağın her yanına dökcekler. ¹⁴RAB için yakılan sunu olarak sunudan şunları ayırıp sunmalı: Bağırsak ve işkembe yağlarını, böbrekleri, böbrek üstü yağlarını, karaciğerden böbreklere uzanan perdeyi. ¹⁵¹⁶Kâhin bütün bunları sunağın üzerinde yakacak. Yakılan yiyecek sunusudur bu. Kokusu RAB'bi hoşnut eder. Yağın tümü RAB'be aittir. ¹⁷Hayvan yağı ve kan yemeyeceksiniz. Yaşadığımız her yerde kuşaklar boyunca bu kural hep geçerli olacak.”

4RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına söyle: ‘Biri buyruklarından birinde yasakladığım bir şeyi yapar, bilmeden günah işlerse; ³meshedilmiş kâhin günah işleyerek halkı da suçlu kılsa, işlediği günahından ötürü RAB'be günah sunusu olarak kusursuz bir boğa sunmalı. ⁴Boğayı Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne, RAB'bin önüne getirip elini onun başına koymalı ve RAB'bin huzurunda onu kesmeli. ⁵Meshedilmiş kâhin boğa kanının birazını Buluşma Çadırı'na götürecektir. ⁶Parmağını kana batırıp En Kutsal Yer'in* perdesi önünde, RAB'bin huzurunda yedi kez serpecek. ⁷Sonra çadırda, RAB'bin huzurunda, buhar sunağının boynuzlarına sürecektir. Boğanın artakalan kanını çadırın giriş bölümündeki yakmalık sunu sunağının dibine dökcek. ⁸Günah sunusu olarak adanan boğanın bütün yağın alacak. Bağırsak ve işkembe yağlarını, ⁹böbrekleri, böbrek üstü yağlarını, karaciğerden böbreklere uzanan perdeyi, ¹⁰esenlik kurbanı olarak sunulan sığırdaki olduğu gibi ayıracak. Bunları yakmalık sunu sunağı üzerinde yakacak. ¹¹Boğanın artakalan parçalarını; derisini, etinin tümünü, başını, ayaklarını, işkembesini, bağırsaklarını, gübresini ordugahın dışında küllerin döküldüğü temiz bir yere götürecektir; küllerin üzerinde odun ateşiyle yakacak. ¹²¹³“Eğer bütün İsrail topluluğu bilmeden günah işler, RAB'bin buyruklarından birinde yasaklanmış olanı yaparsa durum göz-

den kaçsa bile suçlu sayılır. ¹⁴İşlediği günah açığa çıkınca, topluluk günah sunusu olarak bir boğa sunmalı, onu Buluşma Çadırı'nın önüne getirmeli. ¹⁵RAB'bin huzurunda topluluğun ileri gelenleri ellerini boğanın başına koyacak ve boğa RAB'bin huzurunda kesilecek. ¹⁶Meshedilmiş kâhin boğanın kanını Buluşma Çadırı'na götürecektir. ¹⁷Parmağını kana batırıp RAB'bin huzurunda, perdenin önünde yedi kez serpecek. ¹⁸Sonra çadırda RAB'bin huzurunda bulunan sunağın boynuzlarına sürecektir. Boğanın artakalan kanını çadırın giriş bölümündeki yakmalık sunu sunağının dibine dökcek. ¹⁹Boğanın bütün yağın alıp sunağın üzerinde yakacak. ²⁰Günah sunusu olarak sunulan boğaya yaptığının aynısını yapacak. Böylece kâhin halkın günahlarını bağışlatacak ve halk bağışlanacak. ²¹İlk boğayı yaktığı gibi bunu da ordugahın dışına çıkarıp yakacak. Topluluğun günah sunusudur bu. ²²“Önderlerden biri günah işler, bilmeden Tanrısı RAB'bin buyruklarından birinde yasak olanı yaparsa, suçlu sayılır. ²³İşlediği günah kendisine açıklanırsa, sunu olarak kusursuz bir teke getirmeli. ²⁴Elini tekenin başına koymalı ve yakmalık sunuların kesildiği yerde RAB'bin huzurunda onu kesmeli. Bu bir günah sunusudur. ²⁵Kâhin günah sunusunun kanına parmağını batırıp yakmalık sunu sunağının boynuzlarına sürecektir. Artakalan kanı yakmalık sunu sunağının dibine dökcek. ²⁶Tekenin bütün yağın esenlik kurbanının yağı gibi sunak üzerinde yakacak. Kâhin kişinin günahını bağışlatacak ve kişi bağışlanacak. ²⁷“Eğer halktan biri RAB'bin buyruklarından birinde yasak olanı yapar, bilmeden günah işlerse, suçlu sayılır. ²⁸İşlediği günah kendisine açıklanırsa, günahından ötürü sunu olarak kusursuz bir dişi keçi getirmeli. ²⁹Elini günah sunusunun başına koymalı ve yakmalık sunuların kesildiği yerde onu kesmeli. ³⁰Kâhin sununun kanına parmağını batırıp yakmalık sunu sunağının boynuzlarına sürecektir. Artakalan kanı sunağın dibine dökcek. ³¹Kişi keçinin bütün yağın, esenlik kurbanında olduğu gibi ayıracak. Kâhin RAB'bi hoşnut eden koku olarak onu sunakta yakacak, kişinin günahını bağışlatacak ve kişi bağışlanacak. ³²“Eğer biri günah sunusu olarak bir kuzu getirirse, kuzu dişi ve kusursuz olmalı. ³³Elini günah sunusunun başına koyacak ve yakmalık sunuların kesildiği yerde onu günah sunusu olarak kesecek. ³⁴Kâhin sununun kanına parmağını batırıp yakmalık sunu sunağının boynuzlarına sürecektir. Artakalan kanı sunağın dibine dökcek. ³⁵Esenlik kurbanı kuzusunda olduğu gibi kişi sununun bütün yağın ayırmalı. Kâhin RAB için yakılan sunuların üzerinde hepsini sunakta yakacak. Kâhin kişinin günahını bağışlatacak ve kişi bağışlanacak.

5“Lanetleneneceğini bile bile gördüğüne ya da bildiğine tanıklık etmeyen kişi günah işlemiş olur ve suçunun cezasını çekecektir. ²“Biri bilmeden kirli sayılan herhangi bir şeye, yabanıl, evcil ya da küçük bir hayvan leşine dokunursa, kirlenmiş olur ve suçlu sayılır. ³“Biri bilmeden kirli sayılan bir insana ya da insandan kaynaklanan ken-

disini kirletecek herhangi bir şeye dokunursa, ne yaptığını anladığı an suçlu sayılacaktır. ⁴“Biri hangi konuda olursa olsun, kötülük ya da iyilik yapmak için, düşünmeden ve ne yaptığını bilmeden ant içerse, bunu anladığı an suçlu sayılacaktır. ⁵“Kişi bu suçlardan birini işlediği zaman, günahını itiraf etmeli. ⁶Günahının bedeli olarak RAB’be bir suç sunusu getirmeli. Bu sunu küçükbaş hayvanlardan olmalı. Dişi bir kuzu ya da keçi olabilir. Kâhin kişinin günahını bağışlayacaktır. ⁷“Eğer kuzu alacak gücü yoksa, suçuna karşılık biri günah sunusu, öbürü yakmalık sunu olmak üzere RAB’be iki kumru ya da iki güvercin sunmalı. ⁸Bunları kâhine getirmeli. Kâhin önce günah sunusunu sunacak. Kuşun boynunu kırmalı, ama başını koparmamalı. ⁹Sununun kanından birazını sunağın yan yüzüne serpmeli. Artakalan kan sunağın dibine akıtılmalı. Bu günah sunusudur. ¹⁰Kâhin bundan sonra ikinci kuşu yakmalık sunu olarak kurallara göre sunacak. Kâhin kişinin günahını bağışlayacak ve kişi bağışlanacak. ¹¹“Eğer iki kumru ya da iki güvercin alacak gücü yoksa, günahına karşılık günah sunusu olarak onda bir efa ^{iv} ince un getirmeli. Üzerine zeytinyağı dökmemeli, günnük de koymamalı; çünkü bu günah sunusudur. ¹²Onu kâhine vermeli. Kâhin anma payı olarak bir avuç dolusu alıp sunakta, RAB için yakılan sunuların üzerinde yakacak. Bu günah sunusudur. ¹³Kâhin kişinin günahını bağışlayacak ve kişi bağışlanacak. Tahıl sunusunda olduğu gibi, artakalan un kâhinin olacaktır.” ¹⁴RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹⁵“Eğer biri RAB’be adanmış nesnelere el uzatır, bilmeden günah işlerse, suç sunusu olarak RAB’be küçükbaş hayvanlardan kusursuz bir koç getirmeli. Değeri gümüş şekelle, kutsal yerin şekeliyle ^v ölçülmeli. ¹⁶Adanmış nesnelere konusunda işlediği günahın karşılığını ödemeli ve beşte birini üzerine ekleyip kâhine vermeli. Kâhin suç sunusu olan koçla kişinin günahını bağışlayacak ve kişi bağışlanacak. ¹⁷“Eğer biri günah işler, RAB’bin buyruklarından birinde yasak olanı yaparsa, bilmeden yapsa bile, suç işlemiş olur; suçunun cezasını çekecektir. ¹⁸Kâhine suç sunusu olarak küçükbaş hayvanlardan belli değeri olan kusursuz bir koç getirmeli. Kâhin kişinin bilmeden işlediği günahı bağışlayacak ve kişi bağışlanacak. ¹⁹Bu suç sunusudur. Kişi gerçekten RAB’be karşı suç işlemiştir.”

6RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“Eğer biri günah işler, RAB’be ihanet eder, kendisine emanet edilen, rehin bırakılan ya da çalıntı bir mal konusunda komşusunu aldatır ya da ona haksızlık ederse, ³kayıp bir eşya bulup yalan söylerse, yalan yere ant içerse, yani insanların işleyebileceği bu suçlardan birini işlerse, ⁴günah işlemiş olur ve suçlu sayılır. Çaldığı ya da haksızlıkla ele geçirdiği şeyi, kendisine emanet edilen ya da bulduğu kayıp eşyayı, ⁵ya da hakkında yalan yere ant içtiği şeyi, üzerine beşte birini de ekleyerek, suç sunusunu getirdiği gün sahibine geri vermeli. ⁶RAB’be suç sunusu olarak kâhine belli değeri olan kusursuz bir koç getirmeli.

^{iv}“Onda bir efa”: Yaklaşık 1.3 kg.

^v“Bir kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 10 gr.

⁷Kâhin RAB’bin huzurunda onun günahını bağışlayacak; işlediği suç ne olursa olsun kişi bağışlanacak.” ⁸RAB Musa’ya şöyle dedi: ⁹“Harun’la oğullarına buyruk ver: ‘Yakmalık sunu yasası şudur: Yakmalık sunu bütün gece, sabaha kadar sunaktaki ateşin üzerinde kalacak. Sunağın üzerindeki ateş sönmeyecek. ¹⁰Kâhin keten giysisini, donunu giyecek. Sunağın üzerindeki yakmalık sunudan kalan külü toplayıp sunağın yanına koyacak. ¹¹Giysilerini değiştirdikten sonra külü ordugahın dışında temiz bir yere götürecektir. ¹²Sunağın üzerindeki ateş sürekli yanacak, hiç sönmeyecek. Kâhin her sabah ateşe odun atacaktır, yakmalık sununun parçalarını odunların üzerine dizecek, onun üzerinde de esenlik sunularının yağını yakacak. ¹³Sunağın üzerindeki ateş sürekli yanacak, hiç sönmeyecek.” ¹⁴“Tahıl sunusu yasası şudur: Harun’un oğulları onu sunağın önünde RAB’be sunacaklar. ¹⁵Kâhin üzerindeki günnükle birlikte tahıl sunusunun ince unundan ve zeytinyağından bir avuç alıp anma payı ve RAB’bi hoşnut eden koku olarak sunakta yakacak. ¹⁶Artakalanı Harun’la oğulları yiyecekler. Onu kutsal bir yerde, Buluşma Çadırı’nın avlusunda mayasız ekmek olarak yemeliler. ¹⁷Mayayla pişirilmemeli. Bunu yakılan sunulardan, kâhinlerin payı olarak verdim. Suç sunusu, günah sunusu gibi bu da çok kutsaldır. ¹⁸Harun soyundan gelen her erkek ondan yiyebilir. RAB için yakılan sunularda onların kuşaklar boyunca sonsuza dek payları olacak. Sunulara her dokunan kutsal sayılacaktır.” ¹⁹RAB Musa’ya şöyle dedi: ²⁰“Harun kâhin olarak meshedildiği gün, Harun’la oğulları tahıl sunusu olarak RAB’be yarısı sabah, yarısı akşam olmak üzere, onda bir efa ^{vi} ince un sunacaklar. Bu sürekli bir sunu olacak. ²¹Zeytinyağıyla iyice yoğrulup sacda pişirilecek. Tahıl sunusunu getirip RAB’bi hoşnut eden koku olarak pişmiş parçalar halinde sunacaklar. ²²Bunu Harun soyundan gelen meshedilmiş kâhin RAB’be sunacak. Sürekli bir kural olacak bu. Sununun tümü yakılacak. ²³Kâhinin sunduğu her tahıl sunusu tümüyle yakılmalı, hiç yenmemeli.” ²⁴RAB Musa’ya şöyle dedi: ²⁵“Harun’la oğullarına de ki, ‘Günah sunusu yasası şudur: Günah sunusu yakmalık sununun kesildiği yerde, RAB’bin huzurunda kesilecek. Çok kutsaldır. ²⁶Hayvanı sunan kâhin onu kutsal bir yerde, Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde yiyecek. ²⁷Sununun etine her dokunan kutsal sayılacaktır. Kanı birinin giysisine sıçrarsa, giysi kutsal bir yerde yıkanmalı. ²⁸İçinde etin haşlandığı çömlek kırılmalı. Ancak tunç bir kaptan haşlanmışsa, kap iyice ovulup suyla durulanmalı. ²⁹Kâhinler soyundan gelen her erkek bu sunuyu yiyebilir. Çok kutsaldır. ³⁰Ama kutsal yerde günah bağışlatmak için kanı Buluşma Çadırı’na getirilen günah sunusunun eti yenmeyecek, yakılacaktır.’”

7“Çok kutsal olan suç sunusunun yasası şudur: ²Suç sunusu yakmalık sununun kesildiği yerde kesilecek ve kanı sunağın her yanına dökülecek. ³Hayvanın bütün yağı alınacak, kuyruk yağı, bağırsak ve içkembe yağları, böbrek-

^{vi}“Onda bir efa”: Yaklaşık 1.3 kg.

leri, böbrek üstü yağları, karaciğerden böbreklere uzanan perde ayrılacak. ⁴⁵Kâhin bunların hepsini sunak üzerinde, RAB için yakılan sunu olarak yakacak. Bu suç sunusudur. ⁶Kâhinler soyundan gelen her erkek bu sunuyu yiyebilir. Sunu kutsal bir yerde yenecek, çünkü çok kutsaldır. ⁷“Suç ve günah sunuları için aynı yasa geçerlidir. Et, sunuyu sunarak günahı bağışlatan kâhinindir. ⁸Yakmalık sununun derisi de sunuyu sunan kâhinindir. ⁹Fırında, tavada ya da sacda pişirilen her tahıl sunusu onu sunan kâhinin olacak. ¹⁰Zeytinyağıyla yoğrulmuş ya da kuru tahıl sunuları da Harunoğulları'na aittir. Aralarında eşit olarak bölüşülecektir.” ¹¹“RAB'be sunulacak esenlik kurbanının yasası şudur: ¹²Eğer adam sunusunu RAB'be şükretmek için sunuyorsa, sunusunun yanısıra zeytinyağıyla yoğrulmuş mayasız pideler, üzerine zeytinyağı sürülmüş mayasız yufkalar ve iyice karıştırılmış ince undan yağla yoğrulmuş mayasız pideler de sunacak. ¹³RAB'be şükretmek için, esenlik sunusunu mayalı ekmek pideleriyle birlikte sunacak. ¹⁴Her sunudan birini RAB'be bağış sunusu olarak sunacak ve o sunu esenlik sunusunun kanını sunağa döken kâhinin olacak. ¹⁵RAB'be şükretmek için sunulan esenlik kurbanının eti, sununun sunulduğu gün yenecek, sabaha bırakılmayacak. ¹⁶“Biri gönülden verilen bir sunu ya da dilediği adağı sunmak istiyorsa, kurbanın eti sununun sunulduğu gün yenecek, artakalırsa ertesi güne bırakılabilecek. ¹⁷Ancak üçüncü güne bırakılan kurban eti yakılacak. ¹⁸Esenlik kurbanının eti üçüncü gün yenirse sunu kabul edilmeyecek, geçerli sayılmayacak. Çünkü et kirlenmiş sayılır ve her yiyen suçunun cezasını çekecektir. ¹⁹“Kirli sayılan herhangi bir şeye dokunan et yenmemeli, yakılmalıdır. Öteki etlere gelince, temiz sayılan bir insan o etlerden yiyebilir. ²⁰Ama biri kirli sayıldığı sürece RAB'be sunulan esenlik kurbanının etini yerse, halkın arasından atılacak. ²¹Ayrıca kirli sayılan herhangi bir şeye, insandan kaynaklanan bir kirliliğe, kirli bir hayvana ya da kirli ve iğrenç bir şeye dokunup da RAB'be sunulan esenlik kurbanının etinden yiyen biri halkın arasından atılacak.” ²²RAB Musa'ya şöyle dedi: ²³“İsrail halkına de ki, ‘İster sığır, ister koyun ya da keçi yağı olsun, hayvan yağı yemeyeceksiniz. ²⁴Kendiliğinden ölen ya da yabani hayvanların parçaladığı bir hayvanın yağı başka şeyler için kullanılabilir, ama hiçbir zaman yenmemeli. ²⁵Kim yakılan ve RAB'be sunulan hayvanlardan birinin yağını yerse, halkının arasından atılacak. ²⁶Nerede yaşarsanız yaşayın, hiçbir kuşun ya da hayvanın kanını yemeyeceksiniz. ²⁷Kan yiyen herkes halkının arasından atılacak.” ²⁸RAB Musa'ya şöyle dedi: ²⁹“İsrail halkına de ki, ‘RAB'be esenlik kurbanı sunmak isteyen biri, esenlik kurbanının bir parçasını RAB'be sunmalı. ³⁰RAB için yakılan sunusunu kendi eliyle getirmeli. Hayvanın yağını döşüyle birlikte getirecek ve döş RAB'bin huzurunda sallamalık bir sunu olarak sallanacak. ³¹Kâhin yağı sunağın üzerinde yakacak, ama döş Harun'la oğullarının olacak. ³²Esenlik kurbanlarımızın sağ budunu bağış olarak kâhine vereceksiniz. ³³Harunoğulları arasında esenlik sunusunun kanını ve

yağını kim sunuyorsa, sağ but onun payı olacak. ³⁴İsrail halkının sunduğu esenlik kurbanlarından sallamalık döşü ve bağış olarak sunulan budu aldım. İsrail halkının payı olarak bunları sonsuza dek Kâhin Harun'la oğullarına verdim.” ³⁵Harun'la oğulları kâhin atandıkları gün RAB için yakılan sunulardan paylarına bu düştü. ³⁶RAB onları meshettiği gün İsrail halkına buyruk vermişti. Adağın bu parçaları gelecek kuşaklar boyunca onların payı olacaktı. ³⁷Yakmalık, tahıl, suç, günah, atanma sunularının ve esenlik kurbanlarının yasası budur. ³⁸RAB, bu buyruğu çölde, Sina Dağı'nda İsrail halkından kendisine sunu sunmalarını istediği gün Musa'ya vermişti.

8RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“Harun'la oğullarını, kâhin giysilerini, mesh yağını, günah sunusu olarak sunulacak boğayı, iki koçu ve mayasız ekmek sepetini Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getir. Bütün topluluğu da oraya çağır.” ³⁴Musa RAB'bin buyruğunu yerine getirdi. Herkes Buluşma Çadırı'nın önünde toplandı. ⁵Musa topluluğa, “Şimdi RAB'bin buyruğunu yerine getireceğim” dedi. ⁶Harun'la oğullarını öne çıkarıp yıkadı. ⁷Harun'a mintanı giydirdi, beline kuşağı bağladı, üzerine kaftanı, onun üzerine de efodu giydirdi. Ustaca dokunmuş şeridiyle efodu bağladı. ⁸Üzerine göğüslüğü taktı, göğüslüğün içine Urim ile Tummim'i* koydu. ⁹Başına sarığı sardı, ön kısmına kutsal tacı, altın levhayı koydu. Musa her şeyi RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. ¹⁰Sonra mesh yağını aldı, Tanrı'nın Konutu'nu ve içindeki her şeyi meshederek kutsal kıldı. ¹¹Yağı yedi kez sunağın üzerine serpti; sunağı, sunağın bütün aletlerini, kazanı ve ayaklıklarını kutsal kılmak için meshetti. ¹²Harun'u kutsal kılmak için başına yağ dökerek meshetti. ¹³Harun'un oğullarını öne çıkardı, onlara mintan giydirdi, bellerine kuşak bağladı, başlarına başlık koydu. Musa her şeyi RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. ¹⁴Sonra günah sunusu olarak sunulacak boğayı getirdi. Harun'la oğulları ellerini boğanın başına koydular. ¹⁵Musa boğayı kesti. Sunağı pak kılmak için kanını parmağıyla sunağın boynuzlarına çepeçevre sürdü. Artan kanı sunağın dibine döktü. Böylece sunağı arındırıp kutsal kıldı. ¹⁶Musa hayvanın bağırsak ve işkembe yağlarını, karaciğer perdesini, böbreklerini ve böbrek yağlarını sunağın üzerinde yaktı. ¹⁷Boğanın geri kalan kısmını da –derisini, etini, gübresini– ordugahın dışında yaktı. Musa her şeyi RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. ¹⁸Sonra yakmalık sunu olarak sunulacak koçu getirdi. Harun'la oğulları ellerini koçun başına koydular. ¹⁹Musa koçu kesti, kanını sunağın her yanına döktü. ²⁰Koçu parçalara ayırıp parçaları, başını ve iç yağını yaktı. ²¹Bağırsaklarını, işkembesini, ayaklarını yıkadı ve koçun tümünü sunağın üzerinde yaktı. Bu bir yakmalık sunu, RAB'bi hoşnut eden koku, yakılan sunuydu. Musa her şeyi RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. ²²Sonra öteki koçu, atanma sunusu olarak sunulacak koçu getirdi. Harun'la oğulları ellerini koçun başına koydular. ²³Musa koçu kesti. Kanını Harun'un sağ kulak memesine, sağ elinin ve sağ ayağının baş parmaklarına

sürdü. ²⁴Sonra Harun'un oğullarını öne çıkardı. Onların da sağ kulak memelerine, sağ ellerinin ve ayaklarının baş parmaklarına kan sürdü. Artan kanı sunağın her yanına döktü. ²⁵Hayvanın yağını, kuyruk yağını, bağırsak ve işkembe yağlarını, karaciğer perdesini, böbreklerini, böbrek yağlarını ve sağ budunu aldı. ²⁶Sonra RAB'bin huzurunda bulunan mayasız ekme sepetinden bir ekme, yağlı pide ve yufka alıp hayvanın yağlarının ve sağ budunun üzerine koydu. ²⁷Hepsini Harun'la oğullarının eline verdi. Bunları RAB'bin huzurunda sallamalık sunu olarak salladı. ²⁸Sonra ellerinden alıp sunakta yakmalık sununun üzerinde yaktı. Bunlar atanma sunusu, RAB'bi hoşnut eden koku ve RAB için yakılan sunuydu. ²⁹Bundan sonra Musa döşü aldı ve sallamalık sunu olarak RAB'bin huzurunda salladı. Atanma sunusu olarak sunulan koçtan Musa'nın payına düşen buydu. Musa her şeyi RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. ³⁰Musa mesh yağını ve sunağın üzerindeki kanı alıp Harun'la oğullarının ve giysilerinin üzerine serpti. Böylece Harun'u, oğullarını ve giysilerini kutsal kılmış oldu. ³¹Sonra Harun'la oğullarına, "Eti Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde haşlayın" dedi, "Eti Harun'la oğulları yiyecek" diye buyurmuştum. Atanma sunularının bulunduğu sepetteki ekmele birlikte onu orada yiyin. ³²Etten ve ekmekten artanı yakın. ³³Atanma günleriniz doluncaya kadar, yedi gün boyunca Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünden ayrılmayın. Çünkü atanmanız yedi gün sürecek. ³⁴Bugün yapılan her şeyi günahlarımızı bağışlatmak için RAB buyurdu. ³⁵Yedi gün boyunca gece gündüz Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde bekleyecek, RAB'bin buyruğunu yerine getireceksiniz. Öyle ki, ölmeyesiniz. Bana böyle buyruk verildi." ³⁶Böylece Harun'la oğulları RAB'bin Musa aracılığıyla verdiği bütün buyrukları yerine getirdiler.

9 Sekizinci gün Musa Harun'la oğullarını ve İsrail ileri gelenlerini çağırdı. ²Harun'a, "Kendin için günah sunusu olarak kusursuz bir erkek buzağı, yakmalık sunu olarak da kusursuz bir koç al, RAB'be sun" dedi, ³"Sonra İsrail halkına de ki, 'Günah sunusu olarak bir teke, yakmalık sunu olarak da bir yaşında kusursuz bir buzağı ile bir kuzu alın. ⁴RAB'bin huzurunda esenlik sunusu olarak kurban edilmek üzere bir sığır ve bir koçla birlikte zeytinyağıyla yoğrulmuş tahıl sunusu getirin. Çünkü RAB bugün size görünecektir.'" ⁵Musa'nın buyurdıkları Buluşma Çadırı'nın önüne getirildi. Herkes yaklaşıp RAB'bin huzurunda toplandı. ⁶Musa, "RAB şunları yapmanızı buyuruyor, o zaman RAB'bin yüceliği size görünecektir" dedi. ⁷Sonra Harun'a, "Sunığa git, günah ve yakmalık sunularını sun" dedi, "Hem kendinin, hem de halkın günahlarını bağışlat. RAB'bin buyurduğu gibi halkın sunusunu sun, günahlarını bağışlat." ⁸Böylece Harun sunığa gidip kendisi için günah sunusu olarak sunulacak buzağıyı kesti. ⁹Oğulları buzağının kanını ona getirdiler. Harun parmağını kana batırıp sunağın boynuzlarına sürdü. Artan kanı sunağın dibine döktü. ¹⁰RAB'bin Musa'ya verdiği buyruğa uygun olarak

günah sunusunun yağını, böbreklerini, karaciğerinin perdesini sunakta yaktı. ¹¹Etiyle derisini ise ordugahın dışında yaktı. ¹²Sonra yakmalık sunuyu kesti. Oğulları sununun kanını kendisine verdiler. O da kanı sunağın her yanına döktü. ¹³Sununun bütün parçalarını ve başını Harun'a verdiler. Harun hepsini sunağın üzerinde yaktı. ¹⁴Sununun işkembesini, bağırsaklarını, ayaklarını yıkayıp sunakta yakmalık sununun üzerinde yaktı. ¹⁵Bundan sonra Harun halkın sunusunu getirdi. Halkın günahları için sunulacak tekeyi kesti ve ilk sunu gibi bunu da günah sunusu olarak sundu. ¹⁶Yakmalık sunuyu da kurallara uygun biçimde sundu. ¹⁷Sonra tahıl sunusunu getirdi. Bir avuç alıp her sabah sunulan yakmalık sunuya ek olarak sunağın üzerinde yaktı. ¹⁸Halk için esenlik kurbanları olarak sunulacak sığırla koçu da kesti. Oğulları sunuların kanını kendisine verdiler. O da kanı sunağın her yanına döktü. ¹⁹Sığırla koçun yağlarını, kuyruk yağını, bağırsak ve işkembe yağlarını, böbreklerini ve karaciğerlerinin perdesini ²⁰döşlerin üzerine koydular. Harun yağları sunakta yaktı. ²¹Musa'nın buyurduğu gibi döşleri ve sağ budu sallamalık sunu olarak RAB'bin huzurunda salladı. ²²Harun günah, yakmalık, esenlik sunularını sunduktan sonra ellerini halka doğru uzatarak onları kutsadı ve aşağıya indi. ²³Musa'yla Harun Buluşma Çadırı'na girdiler. Dışarı çıkınca halkı kutsadılar. O zaman RAB'bin yüceliği halka görüldü. ²⁴RAB bir ateş gönderdi. Ateş sunağın üzerindeki yakmalık sunuyu, yağları yakıp küle çevirdi. Bunu gören halkın tümü sevinçle haykırarak yüzüstü yere kapandı.

10 Harun'un oğulları Nadav'la Avihu buhurdanlarını alıp içlerine ateş, ateşin üstüne de buhur koydular. RAB'bin buyruklarına aykırı bir ateş sundular. ²RAB bir ateş gönderdi. Ateş onları yakıp yok etti. RAB'bin huzurunda öldüler. ³Musa Harun'a şöyle dedi: "RAB demişti ki, 'Bana hizmet edenler kutsallığıma saygı duyacak Ve halkın tümü beni yüceltecek.'" Harun hiçbir şey söylemedi. ⁴Musa Harun'un amcası Uzziel'in oğullarını, Mişael'le Elsafan'ı çağırdı, "Gelin, kardeşlerinizi kutsal yerin önünden kaldırıp ordugahın dışına çıkarın" dedi. ⁵Geldiler ve Musa'nın buyurduğu gibi cesetleri üzerlerindeki mintanlarıyla ordugahın dışına çıkardılar. ⁶Sonra Musa Harun'la oğulları Elazar'la İtamar'a, "Saçlarınızı dağıtmayın, giysilerinizi yırtmayın" dedi, "Yoksa ölürsünüz ve RAB bütün topluluğa öfkelenir. Ama kardeşleriniz, bütün İsrail halkı RAB'bin ateşle yok ettiği bu insanlar için yas tutsun. ⁷Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünden ayrılmayın, yoksa ölürsünüz. Çünkü RAB'bin mesh yağıyla kutsandınız." Harun'la oğulları Musa'nın dediğine uydular. ⁸RAB Harun'a şöyle dedi: ⁹"Sen ve oğulların Buluşma Çadırı'na şarap ya da herhangi bir içki içip girmeyin, yoksa ölürsünüz. Kuşaklar boyunca bir kural olsun bu. ¹⁰Kutsalla bayağı olanı, kirliyle temizi birbirinden ayırt etmelisiniz. ¹¹RAB'bin Musa aracılığıyla İsrail halkına bildirdiği bütün kuralları onlara öğretmelisiniz." ¹²Musa Harun'a ve sağ kalan oğulları Elazar'la İtamar'a şöyle dedi:

“RAB için yakılan sunulardan artan tahıl sunusunu alın, mayasız ekmek yapıp sunağın yanında yiyin. Çünkü çok kutsaldır. ¹³Onu kutsal bir yerde yemelisiniz. Çünkü RAB için yakılan sunulardan senin ve oğullarının payıdır bu. Bana böyle buyruk verildi. ¹⁴Sallamalık döşle bağış olarak sunulan budu ise oğulların ve kızlarıyla birlikte temiz bir yerde yemelisin. Çünkü bunlar İsrail halkının sunduğu esenlik kurbanlarından senin ve çocuklarının payı olarak ayrıldı. Bağış olarak sunulan butla sallamalık döşü, yakılacak sunu yağlarıyla birlikte getirip RAB’bin önünde sallamalık sunu olarak sunacaklar. RAB’bin buyruğu uyarınca bunlar sonsuza dek senin ve çocuklarının payı olacak.” ¹⁵¹⁶Musa günah sunusu olarak sunulacak tekeyi soruşturdu, yakılmış olduğunu öğrenince, Harun’un sağ kalan oğulları Elazar’la İtamar’a çok öfkelenildi, “Neden günah sunusunu kutsal bir yerde yemediniz?” diye sordu, “O çok kutsaldır. Topluluğun suçunu üstlenmesi ve günahlarını bağışlatmanız için RAB onu size vermişti. ¹⁷¹⁸Tekenin kanı kutsal çadıra getirilmemiş. Buyurduğum gibi tekeyi kesinlikle kutsal yerde yemeniz gerekirdi.” ¹⁹Harun, “Halk bugün RAB’be günah sunusu ve yakmalık sunu sundu” diye yanıtladı, “Benim başıma ise bunlar geldi. Günah sunusunu bugün yemiş olsaydım, RAB bundan hoşnut olur muydu?” ²⁰Musa yanıtı uygun buldu.

11RAB Musa’yla Harun’a şöyle dedi: ²“İsrail halkına deyin ki, ‘Karada yaşayan hayvanlardan şunların etini yiyebilirsiniz: ³Çatal ve yarık tırnaklı, geviş getiren hayvanların tümü. ⁴Ancak geviş getiren ve çatal tırnaklı olan hayvanlardan etini yememeniz gerekenler şunlardır: Deve geviş getirir, ama çatal tırnaklı değildir. Sizin için kirli sayılır. ⁵Kaya tavşanı geviş getirir, ama çatal tırnaklı değildir. Sizin için kirli sayılır. ⁶Tavşan geviş getirir, ama çatal tırnaklı değildir. Sizin için kirli sayılır. ⁷Domuz çatal ve yarık tırnaklıdır, ama geviş getirmeyen. Sizin için kirli sayılır. ⁸Bu hayvanların etini yemeyecek, leşine dokunmayacaksınız, sizin için kirlidir. ⁹“Suda yaşayan hayvanlardan şunların etini yiyebilirsiniz: Denizde, akarsularda yaşayan pullu ve yüzgeçli canlıların etini yiyebilirsiniz. ¹⁰Denizdeki ve akarsulardaki bütün pulsuz ve yüzgeçsiz canlılar –suda toplu halde yaşayanlar ve ötekiler– sizin için iğrenç sayılır. ¹¹Bunlar sizin için iğrenç sayılacak. Etlerini yemeyecek, leşlerinden tiksineceksiniz. ¹²Suda yaşayan bütün pulsuz ve yüzgeçsiz canlılar sizin için iğrenç sayılacak. ¹³“Tiksindirici kuşların etini yemeyecek, şunları iğrenç sayacaksınız: Kartal, kuzu kartalı, kara akbaba, ¹⁴çaylak, doğan türleri, ¹⁵bütün karga türleri, ¹⁶baykuş, puhu, martı, atmaca türleri, ¹⁷kukumav, karabatak, büyük baykuş, ¹⁸peçeli baykuş, ishakuşu, akbaba, ¹⁹leylek, balıkçıl türleri, ibibik, yarasa. ²⁰“Dört ayaklı ve kanatlı böceklerin hepsi sizin için iğrençtir. ²¹Ama dört ayaklı ve kanatlı olup ayaklarını sıçramak için kullanan bazıların etini yiyebilirsiniz. ²²Şunları yiyeceksiniz: Bütün çekirge türleri, küçük çekirge, cırcırböceği, ağustosböceği. ²³Öbür

dört ayaklı, kanatlı böceklerin hepsi sizin için iğrenç sayılır. ²⁴“Sizi kirletecek şeyler şunlardır: Aşağıdaki hayvanların leşine dokunan akşama kadar kirli sayılacaktır. ²⁵Kim aşağıdaki hayvanların leşini taşırsa giysilerini yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. ²⁶Çatal tırnaklı ama tırnağı yarık olmayan ve geviş getirmeyen her hayvan sizin için kirlidir. Bunlara dokunan da kirlenmiş sayılır. ²⁷Dört ayaklı hayvanlardan pençelerini yere basarak yürüyenler sizin için kirlidir. Bunların leşine dokunanlar akşama kadar kirli sayılacaktır. ²⁸Bunların leşini taşıyanlar giysilerini yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. Çünkü bu hayvanlar sizin için kirlidir. ²⁹“Küçük kara hayvanları içinde sizin için kirli sayılanlar şunlardır: Gelincik, fare, bütün kertenkele türleri –geko, varan, duvar kertenkelesi, düz keler– buka-lemun. ³⁰³¹Sizin için kirli sayılan küçük kara hayvanları bunlardır. Bunların leşine dokunan akşama kadar kirli sayılacaktır. ³²Bunlardan birinin leşi neyin üzerine düşerse onu da kirletir. İster tahta kap, ister giysi, ister deri, ister çul olsun suya konmalıdır. Akşama kadar kirli sayılacak ve akşam temizlenmiş olacaktır. ³³Bunlardan biri toprak kabın içine düşerse, kabın içindekiler kirli sayılacaktır. Toprak kap kırılmalıdır. ³⁴Toprak kaptaki sulu yiyecek ve her içecek kirli sayılacaktır. ³⁵Bunlardan birinin leşi neyin üzerine düşerse onu da kirletir. Üzerine düştüğü ister fırın olsun, ister ocak, parçalanmalıdır. Çünkü onlar kirlidir ve sizin için kirli sayılacaktır. ³⁶Ancak kaynak ya da su sarnıcı temiz sayılacaktır; ama bunların leşine dokunan kirli sayılacaktır. ³⁷Eğer bu hayvanlardan birinin leşi ekin tohumunun üzerine düşerse, o tohum temiz sayılacaktır. ³⁸Ama suya konmuş tohumun içine düşerse, tohum sizin için kirlidir. ³⁹“Eti yenen hayvanlardan biri ölürse, leşine dokunan akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁴⁰Hayvanın leşinden yiyen giysilerini yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. Leşi taşıyan da giysilerini yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁴¹“Bütün küçük kara hayvanları iğrençtir. Yenmeyecektir. ⁴²İster karnı üzerinde sürünen, ister dört ayaklı ya da çok ayaklı canlılar olsun, bunların hiçbirini yemeyeceksiniz. Çünkü bunlar iğrençtir. ⁴³Bunların hiçbirleriyle kendinizi kirletmeyin, iğrenç duruma sokmayın, kirli duruma düşmeyin. ⁴⁴Tanrınız RAB benim. Kendinizi bana adayın ve kutsal olun. Çünkü ben kutsalıyım. Mırdar küçük kara hayvanlarını yiyerek kendinizi kirletmeyin. ⁴⁵Tanrınız olmak için sizi Mısır’dan çıkaran RAB benim. Kutsal olun, çünkü ben kutsalıyım. ⁴⁶“Kirli olanı temizden, eti yeneni eti yenmeyenden ayırt edebilmemiz için hayvanlar, kuşlar, suda toplu halde yaşayan bütün canlılar ve küçük kara hayvanlarıyla ilgili yasa budur.”

12RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Bir kadın hamile kalıp erkek çocuk doğurursa, âdet gördüğü günlerde olduğu gibi yedi gün kirli sayılacaktır. ³Çocuk sekizinci gün sünnet edilmeli. ⁴Kadın kanamasından paklanmak için otuz üç gün bekleyecek. Pak sayılması için geçmesi gereken bu günler doluncaya dek kutsal bir şeye

dokunmayacak, tapınağa girmeyecek. ⁵Ancak, kız çocuk doğurursa, âdet gördüğü günler gibi iki hafta kirli sayılacaktır. Kanamasından paklanmak için altmış altı gün bekleyecektir. ⁶“Erkek ya da kız çocuk doğuran kadının temiz sayılması için geçmesi gereken günler dolunca, yakmalık sunu olarak bir yaşında bir kuzu, günah sunusu olarak bir güvercin ya da bir kumru getirip Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde kâhine verecektir. ⁷Kâhin bunu RAB'bin huzurunda sunacak ve kadını arıtacak. Böylece kadın kanamasından temizlenmiş sayılacak. Erkek ya da kız doğuran kadınıla ilgili yasa budur. ⁸“Eğer kadının kuzu alacak gücü yoksa, biri yakmalık sunu, öbürü günah sunusu olmak üzere, iki kumru ya da iki güvercin yavrusu getirecek. Kâhin kadını arıtacak ve kadın temiz sayılacaktır.”

13RAB Musa'ya ve Kâhin Harun'a şöyle dedi: ²“Bedeninde deri hastalığına dönüşebilecek şiş, kabuk ya da parlak leke bulunan kişi Harun'a, ya da Harun'un kâhin oğullarından birine götürülecek. ³Kâhin derideki yaraya bakacak, yarada kıl ağarması varsa ve yara derine inmişse, kişi deri hastalığına yakalanmış demektir. Hastaya bakan kâhin onu kirli ilan edecektir. ⁴Derideki parlak leke beyazsa, derine inmemişse, üzerindeki kıllar ağarmamışsa, kâhin hastayı yedi gün kapalı bir yerde tutacak. ⁵Yedinci gün yaraya bakacak; yara ilerlememiş, deri yüzeyine yayılmamışsa, hastayı yedi gün daha kapalı bir yerde tutacak. ⁶Yedinci gün hastaya bir daha bakacak; yara solmuş, deri yüzeyine yayılmamışsa, hastayı temiz ilan edecek. Yara yalnızca kabuktur. Hasta giysilerini yıkayıp temiz sayılacaktır. ⁷Ancak temiz sayılmak için kâhine muayene olduktan sonra derisindeki kabuk yayılırsa, yine kâhine görünmelidir. ⁸Kâhin kişiye bakacak, derisindeki kabuk yayılmışsa onu kirli ilan edecek. Kişi deri hastalığına yakalanmış demektir. ⁹“Deri hastalığına yakalanan kişi kâhine götürülecek. ¹⁰Kâhin ona bakacak. Derideki şiş beyazlaşmış, üzerindeki kıllar ağarmışsa, şişkin yarada kızıl et görünüyorsa, ¹¹bu müzmin bir deri hastalığıdır. Kâhin kişiyi kirli ilan edecek, ama kapalı yerde tutmayacaktır. Çünkü kişi zaten kirlenmiştir. ¹²“Eğer deri hastalığı yayılıp kâhinin görebildiği kadarıyla tepeden turnağa hastanın bütün bedenini kaplamışsa, ¹³kâhin hastaya bakacak ve bedenini hastalık saran kişiyi temiz ilan edecektir. Yaralar beyazlaşmış ve temizdir. ¹⁴Ama kızıl et görülüyorsa, kişi kirli sayılacaktır. ¹⁵Kâhin kızıl et görürse, kişiyi kirli ilan edecektir. Kızıl et kirlidir, deri hastalığıdır. ¹⁶Eğer kızıl et iyileşir, beyazlaşırsa, hasta yine kâhine görünmelidir. ¹⁷Kâhin hastaya bakacak, yara beyazlaşmışsa, yarayı temiz ilan edecek. Kişi temiz sayılacak. ¹⁸“Derideki çıban iyileşmiş, ¹⁹ama bir süre sonra çıbanın yerinde beyaz bir şiş, ya da kırmızimsı-beyaz parlak bir leke oluşmuşsa, kâhine göstermeli. ²⁰Kâhin hastaya bakacak, görünen yara derine inmiş, üzerindeki kıllar ağarmışsa, kişiyi kirli ilan edecektir. Çıbanda baş gösteren bir deri hastalığıdır bu. ²¹Ama kâhin hastaya baktığında yarada beyaz kıl yoksa, yara derine inmemiş ve yara solmuşsa, kişiyi yedi gün ka-

palı bir yerde tutacaktır. ²²Eğer derideki yara yayılıyorsa, kâhin kişiyi kirli ilan edecektir; çünkü kişi hastalığa yakalanmış demektir. ²³Parlak leke geçmemiş ama yayılmamışsa, bu çıban kabuğudur. Kâhin kişiyi temiz ilan edecektir. ²⁴“Deride ateş yanığı varsa ve et kırmızimsı-beyaz ya da beyaz, parlak bir leke haline gelmişse, ²⁵kâhin yaraya bakmalı. Parlak lekenin üzerindeki kıllar ağarmış, leke derine inmişse, yanıkta deri hastalığı var demektir. Kâhin kişiyi kirli ilan edecektir, çünkü kişi deri hastalığına yakalanmıştır. ²⁶Ama parlak lekede kıl ağarması yoksa, leke derine inmemiş ve solmuşsa, kâhin hastayı yedi gün kapalı bir yerde tutacaktır. ²⁷Yedinci gün kişiye yine bakacak, eğer leke deriye yayılmışsa, onu kirli ilan edecek. Çünkü kişi deri hastalığına yakalanmıştır. ²⁸Eğer derideki parlak leke geçmemiş, ama yayılmamış ve solmuşsa, yanıkta doğan bir şişliktir. Kâhin kişiyi temiz ilan edecektir. Çünkü yanık yarasının kabuğudur bu. ²⁹“Bir erkeğin ya da kadının başında ya da çenesinde yara varsa, ³⁰kâhin yaraya bakmalı. Yara derine inmişse ve üzerinde ince sarı tüyler varsa, hastayı kirli ilan edecektir. Çünkü hasta uyuzdur. Baş ya da çenede görülen bir deri hastalığıdır. ³¹Ancak kâhin bu tür bir yaraya baktığı zaman, yara derine inmemişse, üzerinde siyah kıl yoksa, hastayı yedi gün kapalı bir yerde tutacak. ³²Yedinci gün yaraya yine bakacak; uyuz deriye yayılmamışsa, üzerinde sarı kıl yoksa, uyuz derine inmemişse, ³³hasta tıraş olacak, ama uyuz olan yerlere dokunmayacaktır. Kâhin hastayı yedi gün daha kapalı bir yerde tutacak. ³⁴Yedinci gün uyuza yine bakacak; uyuz deriye yayılmamışsa, derine inmemişse, hastayı temiz ilan edecektir. Hasta giysilerini yıkayacak ve temiz sayılacaktır. ³⁵Ama hasta temiz ilan edildikten sonra uyuz derisine yayılırsa, ³⁶kâhin ona yeniden bakmalı. Uyuz yayılmışsa, yarada sarı kıl olup olmamasına bakılmaksızın kişi kirli sayılacaktır. ³⁷Ama kâhine göre uyuz ilerlememiş, üzerinde siyah kıl bitmişse, hastalık geçmiş demektir. Kişi temizdir. Kâhin onu temiz ilan edecektir. ³⁸“Bir erkeğin ya da kadının derisinde beyaz parlak lekeler varsa, ³⁹kâhin ona bakmalı. Derideki lekeler beyaz ve solgunsa, sadece deride çıkan kırmızı lekelerdir. Kişi temizdir. ⁴⁰“Eğer adamın saçı dökülmüşse, sadece keldir. Temiz sayılır. ⁴¹Saçının önu dökülmüşse alnı açılmış demektir. Temiz sayılır. ⁴²Ama saçı dökülmüş ya da alnı açılmış adamın başında veya alnında kırmızimsı-beyaz yaralar çıkmışsa, adam deri hastalığına yakalanmış demektir. ⁴³Kâhin adama bakacak. Saçı dökülmüş baş ya da alndaki şişler deri hastalığının yol açtığı yaralar gibi kırmızimsı-beyazsa, ⁴⁴adam deri hastalığına yakalanmıştır. Kirlidir. Başındaki yaradan ötürü kâhin kesinlikle onu kirli ilan edecektir. ⁴⁵“Böyle bir hastalığa yakalanan kişinin giysileri yırtık, saçları dağınık olmalı; kişi ağzını örtüp, ‘Kirliyim! Kirliyim!’ diye bağırmalı. ⁴⁶Hastalığı devam ettiği sürece kirli sayılacaktır, çünkü kirlenmiştir. Halktan uzak, ordugahın dışında yaşmalıdır.” ⁴⁷“Yün ya da keten bir giyside, ⁴⁸yün ya da keten bir kumaşta, deri ya da deri eşyada küf görülürse, ⁴⁹giyside, deride, deri eşyada, örgü

ipinde, kumaşta görülen küf yeşilimsi ya da kırmızımsı bir renk almışsa, kâhine gösterilmelidir. ⁵⁰Kâhin ona bakacak ve yedi gün kapalı bir yerde tutacak. ⁵¹Yedinci gün ona yine bakacak. Eğer kumaştaki, giysideki veya herhangi bir amaçla kullanılan deri eşyadaki küf yayılmışsa, bu tehlikeli bir küftür. Kirli sayılacaktır. ⁵²Üzerinde küf bulunan yün ya da keten giysi, kumaş ya da her türlü deri eşya kâhin tarafından yakılacaktır. Çünkü önu alınamaz bir küftür ve yakılmalıdır. ⁵³“Kâhin giyside, kumaşta ya da herhangi bir deri eşyada bulunan küfün yayılmadığını görürse, ⁵⁴buyruk verecek ve küflü eşya yıkanacak. Kâhin onu yedi gün daha kapalı bir yerde tutacak. ⁵⁵Küflü eşya yıkandıktan sonra yeniden kâhine gösterilmeli. Küf yayılmasa bile rengi değişmemişse, kirli sayılacak. Yakılmalıdır. Gerek iç yüzünü, gerekse dış yüzünü küf kemirmiştir. ⁵⁶“Küflü eşya yıkandıktan sonra, küfte bir solma varsa, kâhin giysideki, derideki ya da kumaştaki küflü kısmı yırtacak. ⁵⁷Eğer kumaşta, giyside ya da herhangi bir deri eşyada yine küf görülürse, küf yayılıyor demektir; eşyayı yakacaksın. ⁵⁸Yıkanan giysiden, kumaştan ya da deri bir eşyadan küf geçmişse, yeniden yıkanacak. Sonra temiz sayılacaktır.” ⁵⁹Küfün bulaştığı yün ya da keten giysiyi, kumaşı veya deri eşyayı kirli ya da temiz ilan etmenin yasası budur.

14RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“Deri hastasının temiz kılınacağı gün şu yasa geçerlidir: Hasta kâhine götürülecek. ³Kâhin hastaya ordugahın dışında bakacak. Hastalık iyileşmişse, ⁴pak kılınacak kişi için iki temiz, canlı kuş, sedir ağacı, kırmızı iplik ve mercanköşkotu getirilmesini buyuracak. ⁵Kâhinin buyruğuyla kuşlardan biri toprak bir kapta, akarsuyun üzerinde kesilecek. ⁶Sonra kâhin canlı kuşu, sedir ağacını, kırmızı ipliği ve mercanköşkotunu akarsuyun üzerinde kesilen kuşun kanına batırarak ⁷ve pak kılınacak kişinin üzerine yedi kez serpecek, onu temiz ilan edip canlı kuşu kıra salacak. ⁸Pak kılınacak kişi giysilerini yıkayacak, bütün kıllarını tıraş edecek ve yıkanacak. Bundan sonra pak sayılacak. Artık ordugaha girebilir, ama yedi gün çadırının dışında kalmalı. ⁹Yedinci gün saçını, sakalını, kaşlarını, bedenindeki bütün kılları tıraş edecek. Giysilerini yıkayacak, kendisi de yıkandıktan sonra temiz sayılacak. ¹⁰“Sekizinci gün kusursuz iki erkek kuzu, bir yaşında kusursuz bir dişi kuzu, tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa ^{vii} ince un ve bir log ^{viii} zeytinyağı getirecek. ¹¹Paklama işiyle görevli kâhin bütün bunları ve pak kılacağı kişiyi RAB'bin huzurunda, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde bekletecek. ¹²Sonra kâhin erkek kuzulardan birini alıp bir log zeytinyağıyla birlikte RAB'be suç sunusu olarak sunacak. Sallamalık sunu olarak bunları RAB'bin huzurunda sallayacak. ¹³Erkek kuzuyu günah sunusunun ve yakmalık sununun kesildiği kutsal yerde kesecek. Çünkü günah sunusu gibi suç sunusu da kâhine aittir. Çok kutsaldır. ¹⁴Kâhin pak kılınacak kişinin sağ kulak

memesine, sağ elinin ve sağ ayağının baş parmağına suç sunusunun kanından sürecek. ¹⁵Sonra bir log zeytinyağından biraz alarak kendi sol avucuna dökülecek. ¹⁶Sağ elinin parmağını zeytinyağına batırıp RAB'bin huzurunda yedi kez serpecek. ¹⁷Pak kılınacak kişinin sağ kulak memesine, sağ elinin ve sağ ayağının baş parmağına, suç sunusunun kanı üzerine avucunda kalan yağdan sürecek. ¹⁸Ayrıca pak kılınacak kişinin başına avucunda kalan yağı sürerek RAB'bin huzurunda onu arıtacak. ¹⁹Sonra günah sunusunu sunarak pak kılınacak kişiyi kirliliğinden arıtacak ve yakmalık sunuyu kesecek. ²⁰Yakmalık sunuyla tahıl sunusunu sunakta sunacak. Böylece kâhin kişiyi arıtacak ve kişi temiz sayılacaktır. ²¹“Eğer kişi yoksulsa ve bunları alacak gücü yoksa, arınmak üzere sallamalık suç sunusu olarak bir erkek kuzu, tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda bir efa ^{ix} ince un ve bir log zeytinyağı alacak. ²²Gücü oranında biri günah sunusu, öbürü yakmalık sunu olmak üzere iki kumru ya da iki güvercin sunacak. ²³Pak kılınmak için sekizinci gün hepsini RAB'bin huzuruna, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getirip kâhine verecek. ²⁴Kâhin suç sunusu olan erkek kuzuyla bir log zeytinyağı alıp sallamalık sunu olarak RAB'bin huzurunda sallayacak. ²⁵Suç sunusu olan kuzuyu kesecek. Sununun kanını pak kılınan kişinin sağ kulak memesine, sağ elinin ve sağ ayağının baş parmağına sürecek. ²⁶Sonra kendi sol avucuna biraz zeytinyağı dökülecek. ²⁷Sağ parmağını sol avucundaki yağa batırarak RAB'bin huzurunda yedi kez serpecek. ²⁸Avucundaki yağdan pak kılınacak kişinin sağ kulak memesine, sağ elinin ve sağ ayağının baş parmağına, suç sunusunun kanını sürdüğü yerlere sürecek. ²⁹RAB'bin huzurunda pak kılınacak kişiyi arıtmak üzere avucunda kalan yağ başına sürecek. ³⁰Sonra kişinin gücü oranında aldığı kumrulardan ya da güvercinlerden birini günah sunusu, öbürünü yakmalık sunu olarak tahıl sunusuyla birlikte sunacak. Kâhin böylece pak kılınan kişiyi RAB'bin huzurunda arıtacak.” ³¹³²Deri hastası olup da temiz kılınmaya parasal gücü yetmeyen kişiler için bu yasa geçerlidir. ³³RAB Musa'yla Harun'a şöyle dedi: ³⁴“Size mülk olarak vereceğim Kenan ülkesine gittiğiniz zaman, ülkenizdeki bir eve küf hastalığı gönderirsem, ³⁵ev sahibi gidip kâhine, ‘Evimde küfe benzer bir hastalık gördüm’ diye haber vermeli. ³⁶Kâhin küfe bakmaya gitmeden önce, evdeki her şeyin kirli sayılmaması için evin boşaltılmasını buyuracak. Sonra evi görmeye gidecek. ³⁷Duvarlara yayılan küfe bakacak. Eğer küf yeşilimsi ya da kırmızımsı lekeler halindeyse ve duvarın içine işlemişse, ³⁸kâhin evi terk edecek ve yedi gün süreyle kapalı tutacak. ³⁹Yedinci gün geri dönecek ve eve yine bakacak. Eğer küf duvarlara yayılmışsa, ⁴⁰küflü taşları söküp kentin dışına, kirli sayılan bir yere atmaları için buyruk verecek. ⁴¹Evin içindeki bütün sıvayı kazdıracak. Moloz kentin dışına, kirli sayılan bir yere dökülecek. ⁴²Sökülen taşların yerine başka taşlar koyup evi yeniden sıvayacaklar. ⁴³“Taşları sökölüp sıvası kazıyan evde yeni sıva yapıldıktan sonra küf yine

^{vii}“Onda üç efa”: Yaklaşık 3.9 kg.

^{viii}“Bir log”: Yaklaşık 0.3 lt.

^{ix}“Onda bir efa”: Yaklaşık 1.3 kg.

ortaya çıkarsa, ⁴⁴kâhin gidip eve bakacak. Küf yayılmışsa, önü alınamaz demektir. Ev kirli sayılır. ⁴⁵Yıkılmalıdır. Taşları, keresteleri, bütün harcı kent dışına, kirli sayılan bir yere atılmalıdır. ⁴⁶Evin kapalı olduğu günlerde, eve giren biri akşama kadar kirli sayılacak. ⁴⁷O evde yatan ya da yemek yiyen biri giysilerini yıkamalı. ⁴⁸“Ev sıvandıktan sonra kâhin eve girip bakacak, küf yayılmamışsa evi temiz ilan edecek. Çünkü küf geçmiş demektir. ⁴⁹Evi paklamak için iki kuş, sedir ağacı, kırmızı iplik ve mercanköşkotu alacak. ⁵⁰Kuşlardan birini toprak bir kapta, akarsuyun üzerinde kesecek. ⁵¹Sedir ağacını, mercanköşkotunu, kırmızı ipliği, canlı kuşu alıp kesilen kuşun kanına ve akarsuya batırarak. Yedi kez eve serpecek. ⁵²Böylece kuşun kanı, akarsu, canlı kuş, sedir ağacı, mercanköşkotu ve kırmızı iplikle evi paklamış olacak. ⁵³Sonra canlı kuşu kent dışına, kıra salacak. Böylece evin kirliliğini bağışlatacak ve ev temiz sayılacaktır.” ⁵⁴Her türlü deri hastalığı, uyuz, giysiye ya da eve bulaşan küf, şiş, kabuk ya da parlak lekelerle ilgili yasa budur. ⁵⁵⁵⁶⁵⁷Bunların ne zaman kirli, ne zaman temiz olduğu bu yasaya göre bilinebilir. Deri hastalığı yasası budur.

15RAB Musa'yla Harun'a şöyle dedi: ²“İsrail halkına deyin ki, ‘Adamın erkeklik organında akıntı varsa, akıntı kirlidir. ³Akıntı ister devam etsin, ister kesilsin adamı kirlendirir. Akıntının neden olduğu kirlilikler şunlardır: ⁴Üzerinde yattığı her yatak ve oturduğu her şey kirli sayılacaktır. ⁵Kim yatağına dokunursa, giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁶Adamın üzerine oturduğu bir eşyaya oturan da giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁷Kim akıntısı olan adamın bedenine dokunursa giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁸Eğer akıntısı olan adam temiz bir adama tükürürse, o kişi giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ⁹Akıntısı olan adamın bindiği her eyer kirli sayılacaktır. ¹⁰Adamın üzerine oturduğu ya da yattığı herhangi bir eşyaya dokunan, akşama kadar kirli sayılacaktır. Bu eşyaları taşıyan herkes giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ¹¹Akıntısı olan adam ellerini yıkamadan kime dokunursa o kişi giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ¹²Akıntısı olan adamın dokunduğu toprak kap parçalanacak, tahta kap ise suyla çalkalanacaktır. ¹³“Eğer adamın akıntısı kesilirse, paklanmak için yedi gün bekleyecek. Sonra giysilerini yıkayacak, akarsuda yıkanacak ve temiz sayılacak. ¹⁴Sekizinci gün iki kumru ya da iki güvercin alıp RAB'bin huzuruna, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne gelecek ve bunları kâhine verecek. ¹⁵Kâhin birini günah sunusu, ötekini yakmalık sunu olarak sunacak. Böylece akıntısı olan adamı RAB'bin huzurunda arıtacak. ¹⁶“Eğer bir adamdan meni akarsa, bedeninin tümünü yıkayacak ve akşama kadar kirli sayılacaktır. ¹⁷Üzerine meni bulaşan her giysi ya da deri eşya yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ¹⁸Bir adam kadınla

cinsel ilişkide bulunurken menisi akarsa, ikisi de yıkanacak ve akşama kadar kirli sayılacaklardır. ¹⁹“Âdet gördüğü için kan kaybeden kadın yedi gün kirli sayılacak. Ona dokunan da akşama kadar kirli sayılacak. ²⁰Âdet gördüğü günlerde kadının üzerinde yattığı ya da oturduğu her şey kirli sayılacaktır. ²¹Kim kadının yatağına dokunursa, giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ²²Kim kadının üzerine oturduğu herhangi bir şeye dokunursa, o da giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli sayılacaktır. ²³Kadının yatağındaki ya da oturduğu şeyin üzerindeki herhangi bir eşyaya dokunan herkes akşama kadar kirli sayılacaktır. ²⁴Âdet gören kadının kirliliği onunla yatan adama da bulaşır. Adam yedi gün kirli kalır ve yattığı her yatak kirli sayılır. ²⁵“Eğer bir kadının âdet günleri dışında uzun süreli bir kanaması varsa, ya da kanaması âdet günlerinden sonra da devam ediyorsa, kanaması olduğu sürece âdet günlerinde olduğu gibi kirli sayılır. ²⁶Kanaması olduğu sürece, âdet günlerinde olduğu gibi, yattığı her yatak ve üzerine oturduğu her şey kirli sayılacaktır. ²⁷Kim bunlara dokunursa kirli sayılacak. Giysilerini yıkayacak, yıkanacak, akşama kadar kirli kalacaktır. ²⁸“Ama kanama durursa, kadın yedi gün bekleyecek, sonra temiz sayılacaktır. ²⁹Sekizinci gün iki kumru ya da iki güvercin alıp Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne girecek ve bunları kâhine verecek. ³⁰Kâhin birini günah sunusu, ötekini yakmalık sunu olarak sunacak. Böylece kadını kanamasından doğan kirlilikten RAB'bin huzurunda arıtacak. ³¹“İsrail halkını kirliliğinden arındıracağım. Öyle ki, aralarında bulunan konutumu kirlitip kirlilik içinde ölmesinler.” ³²Akıntısı olan, boşalarak kirlenen adam, âdet gören kadın, akıntısı olan erkek ya da kadın ve kirli sayılan kadınla yatan erkekle ilgili yasa budur.

16RAB'bin huzuruna yaklaştıkları için ölen Harun'un iki oğlunun ölümünden sonra RAB Musa'ya şöyle dedi: “Ağabeyin Harun'a de ki, perdenin arkasındaki En Kutsal Yer'e* ikide bir girmesin, Antlaşma Sandığı'nın* üzerindeki Bağışlanma Kapağı'na ^x yaklaşmasın. Yoksa ölüyor. Çünkü ben kapağın üstünde, bulut içinde görüyorum. ²³Harun En Kutsal Yer'e ancak günah sunusu olarak bir boğa, yakmalık sunu olarak da bir koç sunarak girebilir. ⁴Kutsal keten mintan, keten don giyecek, keten kuşak bağlayacak, keten sarık saracak. Bunlar kutsal giysilerdir. Bunları giymeden önce yıkanacak. ⁵İsrail topluluğu günah sunusu olarak Harun'a iki teke, yakmalık sunu olarak bir koç verecek. ⁶“Harun boğayı kendisi için günah sunusu olarak sunacak. Böylece kendisinin ve ailesinin günahlarını bağışlatacak. ⁷Sonra iki tekeyi alıp RAB'bin huzuruna, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne götürecektir. ⁸İkisi üzerine kura çekecek. Biri RAB için, biri Azazel ^{xi} için.

*“Bağışlanma Kapağı” diye çevrilen İbranice “Kapporet” sözcüğü Tanrı'nın öfkesinin yatıştırıldığı, halkın günahlarının bağışlanıp Tanrı'yla barıştırıldığı özel yeri ifade ediyordu.

^{xi}“Azazel”: “Günah keçisi olarak kıra salmak” anlamına gelebilir.

⁹Harun kurada RAB'be düşen tekeyi getirip günah sunusu olarak sunacak. ¹⁰Azazel'e düşen tekeyi ise halkın günahlarını bağışlatmak için canlı olarak RAB'be sunacak. Onu çöle salıp Azazel'e gönderecek. ¹¹Harun kendisi için günah sunusu olarak boğayı getirecek. Böylece kendisinin ve ailesinin günahlarını bağışlatacak. Bu günah sunusunu kendisi için kesecek. ¹²RAB'bin huzurunda bulunan sunağın üzerindeki korları buhurdana koyup iki avuç dolusu ince öğütülmüş güzel kokulu buhurla perdenin arkasına geçecek. ¹³Orada, RAB'bin huzurunda buhuru korların üzerine koyacak; buhurun dumanı Levha Sandığı'nın ^{xii} üzerindeki Bağışlanma Kapağı'nı kaplayacak. Öyle ki, Harun ölmeyecek. ¹⁴Sonra boğanın kanını alıp parmağıyla kapağın üzerine, doğuya doğru serpecek. Kapağın önünde yedi kez bunu yineleyecek. ¹⁵Bundan sonra, halk için günah sunusu olarak tekeyi kesecek. Kanını perdenin arkasına götürecektir. Boğanın kanıyla yaptığı gibi tekenin kanını da Bağışlanma Kapağı'nın üzerine ve önüne serpecek. ¹⁶Böylece En Kutsal Yer'i İsrail halkının kirliliklerinden, isyanlarından, bütün günahlarından arındıracak. Buluşma Çadırı için de aynı şeyi yapacak. Çünkü kirli insanların arasında bulunuyor. ¹⁷Harun kendisi, ailesi ve bütün İsrail topluluğunun günahlarını bağışlatmak için En Kutsal Yer'e girdiğinde, dışarı çıkıncaya kadar Buluşma Çadırı'nda hiç kimse bulunmayacak. ¹⁸Harun RAB'bin huzurunda bulunan sunağa çıkıp sunağı arındıracak, boğanın ve tekenin kanını sunağın boynuzlarına çepeçevre sürecektir. ¹⁹Kanı parmağıyla yedi kez sunağa serpecek. Böylece sunağı İsrail halkının kirliliğinden arındırıp kutsal kılacak. ²⁰Harun En Kutsal Yer'i, Buluşma Çadırı'nı, sunağı arındırdıktan sonra, canlı tekeyi sunacak. ²¹İki elini tekenin başına koyacak, İsrail halkının bütün suçlarını, isyanlarını, günahlarını açıklarak bunları tekenin başına aktaracak. Sonra bu iş için atanan bir adamla tekeyi çöle gönderecek. ²²Teke İsrail halkının bütün suçlarını yüklenerek ıssız bir ülkeye taşıyacak. Adam tekeyi çöle salacak. ²³Sonra Harun Buluşma Çadırı'na girecek. En Kutsal Yer'e girerken giydiği keten giysileri çıkarıp orada bırakacak. ²⁴Kutsal bir yerde yıkayıp kendi giysilerini giyecek. Sonra çıkıp kendisi ve halk için getirilen yakmalık sunuları sunacak, kendisinin ve halkın günahlarını bağışlatacak. ²⁵Günah sunusunun yağını sunakta yakacak. ²⁶Tekeyi Azazel'e gönderen adam giysilerini yıkayıp kendisi de yıkandıktan sonra ordugaha girecek. ²⁷Günah sunusu olarak sunulan ve kanları günahları bağışlatmak için En Kutsal Yer'e getirilen boğa ile teke ordugahın dışına çıkarılacak. Derileri, etleri, gübreleri yakılacak. ²⁸Bunları yakan kişi giysilerini yıkayıp kendisi de yıkandıktan sonra ordugaha girecek. ²⁹Aşağıdakiler sizin için sürekli bir yasa olacak: Yedinci ayın onuncu günü isteklerinizi denetleyeceksiniz. Gerek İsraililer'den, gerekse aranızda yaşayan yabancılardan hiç kimse çalışmayacak. ³⁰Çünkü o gün, Kâhin Harun sizi pak kılmak için günahlarınızı bağışlatacaktır. RAB'bin huzurunda bütün günah-

larınızdan arınacaksınız. ³¹O gün Şabat'tır*, sizin için dinlenme günüdür. İsteklerinizi denetleyeceksiniz. Bu sürekli bir yasadır. ³²Babasının meshedip kendi yerine atadığı kâhin günahları bağışlatacak. Kutsal keten giysileri giyecek. ³³En Kutsal Yer'i, Buluşma Çadırı'nı, sunağı arındıracak; kâhinlerin ve bütün topluluğun günahlarını bağışlatacak. ³⁴Bu sizin için sürekli bir yasadır: İsrail halkının bütün günahlarını yılda bir kez bağışlatmak için verildi." Ve Harun RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptı.

17RAB Musa'ya şöyle dedi: ²Harun'la oğullarına ve bütün İsrail halkına de ki, 'RAB'bin buyruğu şudur: ³İsraililer'den kim ordugahın içinde ya da dışında bir sığır, bir kuzu ya da keçi kurban eder ⁴ve onu Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne, RAB'bin Konutu'nun önüne, RAB'be sunmak üzere getirmezse, kan dökmüş sayılacak ve halkın arasından atılacaktır. ⁵Öyle ki, İsraililer açık kırlarda kestikleri kurbanları RAB'bin huzuruna, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne, kâhine getirsinler ve esenlik sunusu olarak RAB'be kurban etsinler. ⁶Kâhin sununun kanını Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde RAB'bin sunağı üzerine dökülecek, yağını da RAB'bi hoşnut eden koku olarak yakacak. ⁷İsrail halkı taptığı teke ilahlara ^{xiii} artık kurban kesmeyecek. Bu yasa kuşaklar boyunca geçerli olacak.' ⁸Onlara de ki, 'İsrail halkından ya da aralarında yaşayan yabancılardan kim yakmalık sunu veya kurban sunar da, ⁹onu RAB'be sunmak için Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getirmezse, halkın arasından atılacaktır. ¹⁰'İsrail halkından ya da aralarında yaşayan yabancılardan kim kan yerse, ona öfkeyle bakacağım ve halkımın arasından atacağım. ¹¹Çünkü canlılara yaşam veren kandır. Ben onu size sunakta kendinizi günahattan bağışlatmanız için verdim. Kan yaşam karşılığı günah bağışlatır. ¹²Bundan dolayı İsrail halkına, Sizlerden ya da aranızda yaşayan yabancılardan hiç kimse kan yemeyecek, dedim. ¹³'İsrail halkından ya da aralarında yaşayan yabancılardan kim eti yenen bir hayvan veya kuş avlarsa, kanını akıtıp toprakla örtecektir. ¹⁴Çünkü canlılara yaşam veren kandır. Bundan dolayı İsrail halkına, Hiçbir etin kanını yemeyeceksiniz, dedim. Çünkü her canlıya yaşam veren kandır. Onu yiyen halkın arasından atılacaktır. ¹⁵'Yerli olsun, yabancı olsun ölü bulduğu ya da yabancılardan hayvanların parçaladığı bir hayvanın leşini yiyen herkes giysilerini yıkayacak, kendisi de yıkanacak, akşamaya kadar kirli sayılacaktır. Ancak bundan sonra temiz sayılacaktır. ¹⁶Eğer giysilerini yıkamaz ve yıkanmazsa suçunun cezasını çekecektir.'

18RAB Musa'ya şöyle dedi: ²İsrail halkına de ki, 'Tanrınız RAB benim. ³Mısır'da bir süre yaşadınız; onların törelerine göre yaşamayacaksınız. Sizleri Kenan ülkesine götürüyorum. Onlar gibi de yaşamayacaksınız. Onların kurallarına uymayacaksınız. ⁴Benim kurallarımı yerine getirecek, ilkelerime göre yaşayacaksınız. Tanrınız RAB benim.

^{xii}"Levha Sandığı": Antlaşma Sandığı diye de bilinir.

^{xiii}"Teke ilahlar" ya da "Teke görünümlü cinler."

⁵Kurallarına, ilkelerime sarılın. Çünkü onları yerine getiren onlar sayesinde yaşayacaktır. RAB benim. ⁶“Hiçbiriniz cinsel ilişkide bulunmak için yakın akrabasına yaklaşmayacak. RAB benim. ⁷Annemle cinsel ilişkide bulunarak babanın namusuna dokunmayacaksın. O senin annendir. Onunla ilişki kurmayacaksın. ⁸Babanın karısıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Babanın namusudur o. ⁹Annenden ya da babandan olan, ister seninle aynı evde doğmuş olsun, ister olmasın üvey kızkardeşlerinden biriyle cinsel ilişki kurmayacaksın. ¹⁰Kızının ya da oğlunun kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü onların namusu senin namusundur. ¹¹Babanın evlendiği kadından doğan kızla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü o babandan değildir, senin kızkardeşin sayılır. ¹²Halanla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü o babanın yakın akrabasıdır. ¹³Teyzenle cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü o annenin yakın akrabasıdır. ¹⁴Amcamın namusuna dokunmayacaksın. Karısına yaklaşmayacaksın, çünkü o senin yengendir. ¹⁵Gelininle cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü oğlunun karısıdır. Onunla ilişki kurmayacaksın. ¹⁶Kardeşinin karısıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü o kardeşinin namusudur. ¹⁷Bir kadının hem kendisiyle, hem kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Kadının kızının ya da oğlunun kızıyla cinsel ilişki kurmayacaksın. Çünkü onlar kadının yakın akrabasıdır. Onlara yaklaşmak alçaklıktır. ¹⁸Karın yaşadığı sürece onun kızkardeşini kuma olarak almayacak ve onunla cinsel ilişki kurmayacaksın. ¹⁹“Âdet gördüğü için kirli sayılan bir kadınla cinsel ilişki kurmayacaksın. ²⁰Komşunun karısıyla cinsel ilişki kurarak kendini kirletmeyeceksin. ²¹İlah Molek'e* ateşte kurban edilmek üzere çocuklarından hiçbirini vermeyeceksin. Tanrın'ın adına leke getirmeyeceksin. RAB benim. ²²Kadınla yatar gibi bir erkekle yatma. Bu iğrençtir. ²³Bir hayvanla cinsel ilişki kurmayacaksın. Kendini kirletmiş olursun. Kadınlar cinsel ilişki kurmak amacıyla bir hayvana yaklaşmayacak. Sapıklıktır bu. ²⁴“Bu davranışların hiçbirisiyle kendinizi kirletmeyin. Çünkü önünüzden kovacağım uluslar böyle kirlendiler. ²⁵Onların yüzünden ülke bile kirlendi. Günahından ötürü ülkeyi cezalandırdım. Ülke, üzerinde yaşayan halkı kusuyor. ²⁶İster yerli olsun, ister aranızda yaşayan yabancılar olsun kurallarına ve ilkelerime göre yaşayacaksınız. Bu iğrençliklerin hiçbirini yapmayacaksınız. ²⁷Sizden önce bu ülkede yaşayan insanlar bütün bu iğrençlikleri yaparak ülkeyi kirlettiler. ²⁸Eğer siz de ülkeyi kirletirseniz, ülke sizden önceki uluslara yaptığı gibi sizi de kusar. ²⁹“Kim bu iğrençliklerden birini yaparsa halkın arasından atılacaktır. ³⁰Buyruklarımı yerine getirin, sizden önceki insanların iğrenç törelerine uyarak kendinizi kirletmeyin. Tanrımız RAB benim.”

19RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail topluluğuna de ki, ‘Kutsal olun, çünkü ben Tanrımız RAB kutsalım. ³“Herkes annesine babasına saygı gösterecek. Şabat günlerimi tutun. Tanrımız RAB benim. ⁴“Putlara tapmayın. Kendinize dökme ilahlar yapmayın. Tanrımız RAB benim. ⁵“RAB için

esenlik kurbanı keseceğiniz zaman kabul edilecek biçimde ^{xiv} kesin. ⁶Kurban eti, kestiğiniz gün ya da ertesi gün yenecek. Üçüncü güne kalan et yakılacak. ⁷Üçüncü gün yenirse iğrenç sayılır. Kabul olmayacaktır. ⁸Onu yiyen suçunun cezasını çekecektir. Çünkü RAB'bin gözünde kutsal olanı bayağlaştırılmıştır. Halkın arasından atılacaktır. ⁹“Ülkenizdeki ekinleri biçerken tarlanızı sınırlarına kadar biçmeyeceksiniz. Artakalan başakları toplamayacaksınız. ¹⁰Bağboğumun meyvesini toplayacaksınız. Üzümleri toplamayacaksınız. Onları yoksullara ve yabancıları bırakmayacaksınız. Tanrımız RAB benim. ¹¹“Çalmayacaksınız. Hile yapmayacaksınız. Birbirinize yalan söylemeyeceksiniz. ¹²Benim adıyla yalan yere ant içmeyeceksiniz. Tanrımız'ın adını aşağılamış olursunuz. RAB benim. ¹³“Komşuna haksızlık etmeyecek, onu soymayacaksın. İşçinin alacağını sabaha bırakmayacaksın. ¹⁴Sağıra lanet etmeyecek, körün önüne engel koymayacaksın. Tanrın'dan korkacaksın. RAB benim. ¹⁵“Yargılarken haksızlık yapmayacaksın. Yoksula ayrıcalık göstermeyecek, güçlüyü kayırmayacaksın. Komşunu adaletle yargılayacaksın. ¹⁶Halkının arasında onu bunu çekirtirerek dolaşmayacaksın. Komşunun canına zarar vermeyeceksin. RAB benim. ¹⁷“Kardeşine yüreğinde nefret beslemeyeceksin. Komşun günah işlerse onu uyaracaksın. Yoksa sen de günah işlemiş olursun. ¹⁸Öç almayacaksın. Halkından birine kin beslemeyeceksin. Komşunu kendin gibi seveceksin. RAB benim. ¹⁹“Kurallarımı uygulayın. Farklı cinsten iki hayvanı çiftleştirme. Tarlana iki çeşit tohum ekle. Üzerine iki tür iplikle dokunmuş giysi giyme. ²⁰“Bir adam bir cariyeyle yatarsa, eğer kadın nişanlı, bedeli ödenmemiş ya da azat edilmemişse, ikisi de cezalandırılacak ama öldürülmeyecek. Çünkü kadın özgür değildir. ²¹Adam RAB'be, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne, suç sunusu olarak bir koç getirecek. ²²Kâhin bu koçla adamın işlediği günahı RAB'bin önünde bağışlatacak ve adam bağışlanacak. ²³“Kenan ülkesine girdiğinizde bir meyve ağacı dikerseniz, ilk üç yıl meyvesini kirli ve yasak sayın, yemeyin. ²⁴Dördüncü yıl ağacın bütün meyvesi şükran sunusu olarak RAB için kutsal sayılacak. ²⁵Beşinci yıl ağacın meyvesini yiyebilirsiniz. Böylece ağaç daha bol ürün verir. Tanrımız RAB benim. ²⁶“Kanlı et yemeyeceksiniz. Kehanette bulunmayacak, falcılık yapmayacaksınız. ²⁷Başınızın yan tarafındaki saçları kesmeyecek, sakalınızın kenarlarına dokunmayacaksınız. ²⁸Ölümler için bedeninizi yaralamayacak, dövme yaptırmayacaksınız. RAB benim. ²⁹“Kızını fahişeliğe sürükleyip rezil etme. Yoksa fahişelik yayılır ve ülke ahlaksızlıkla dolup taşar. ³⁰Şabat günlerimi tutacaksınız. Tapınağıma saygı göstereceksiniz. RAB benim. ³¹“Cincilere, ruh çağıranlara yönelmeyin. Onlara danışmayın, kirlenirsiniz. Tanrımız RAB benim. ³²“Ak saçlı insanların önünde ayağa kalkacak, yaşlılara saygı göstereceksin. Tanrın'dan korkacaksın. RAB benim. ³³“Ülkenizde sizinle birlikte yaşayan bir yabancıya kötü davranmayın. ³⁴Ona sizden biriymiş gibi davranacak ve onu kendiniz kadar seveceksiniz.

^{xiv}“Kabul edilecek biçimde” ya da “Kabul edilmeniz için”.

Çünkü siz de Mısır'da yabancıydınız. Tanrınız RAB benim. ³⁵“Yargılarken, uzunluk ve sıvı ölçerken, ağırlık tartarken haksızlık yapmayın. ³⁶Doğru terazi, ağırlık taşı, efa ve hin kullanın. Mısır'dan sizi çıkaran Tanrınız RAB benim. ³⁷Kurallarımın, ilkelerimin tümüne uyacak ve onları yerine getireceksiniz. RAB benim.”

20RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsraail halkına de ki, ‘İsrailliler’den ya da aranızda yaşayan yabancılardan kim çocuklarından birini ilah Molek’e* sunarsa, kesinlikle öldürülecek. Ülke halkı onu taşlayacak. ³Kim çocuğunu Molek’e sunarak tapınğını kirletir, kutsal adıma leke sürerse, ona öfkeyle bakacağım. Onu halkım arasından atacağım. ⁴Adam çocuğunu Molek’e sunar da, ülke halkı bunu görmezden gelir, onu öldürmezse, ⁵adama ve ailesine öfkeyle bakacağım. Hem onu, hem de bana ihanet edip onu izleyerek Molek’e tapanların hepsini halkımın arasından atacağım. ⁶“Kim cincilere, ruh çağıranlara danışır, bana ihanet ederse, ona öfkeyle bakacak, halkımın arasından atacağım. ⁷Kendinizi bana adayın, kutsal olun. Tanrınız RAB benim. ⁸Kurallarına uyacak, onları yerine getireceksiniz. Sizi kutsal kılan RAB benim. ⁹“Annesine ya da babasına lanet eden herkes kesinlikle öldürülecektir. Annesine ya da babasına lanet ettiği için ölümü hak etmiştir. ¹⁰“Biri başka birinin karısıyla, yani komşusunun karısıyla zina ederse, hem kendisi, hem de zina ettiği kadın kesinlikle öldürülecektir. ¹¹Babasının karısıyla yatan, babasının namusuna leke sürmüş olur. İki de kesinlikle öldürülecektir. Ölümü hak etmişlerdir. ¹²Bir adam geliniyle yatarsa, ikisi de kesinlikle öldürülecektir. Rezillik etmişler, ölümü hak etmişlerdir. ¹³Bir erkek başka bir erkekle cinsel ilişki kurarsa, ikisi de iğrençlik etmiş olur. Kesinlikle öldürülecekler. Ölümü hak etmişlerdir. ¹⁴Bir adam hem bir kızla, hem de kızın annesiyle evlenirse, alçaklık etmiş olur. Aranızda böyle alçaklıklar olmasın diye üçü de yakılacaktır. ¹⁵Bir hayvanla cinsel ilişki kuran adam kesinlikle öldürülecek, hayvansa kesilecektir. ¹⁶Bir kadın cinsel ilişki kurmak amacıyla bir hayvana yaklaşırsa, kadını da hayvanı da kesinlikle öldürecekler. Ölümü hak etmişlerdir. ¹⁷“Bir adam anne ya da baba tarafından üvey olan kızkardeşiyle evlenir, cinsel ilişki kurarsa, utançtır. Açıkça aşağılanıp halkın arasından atılacaklardır. Adam kızkardeşiyle ilişki kurduğu için suçunun cezasını çekecektir. ¹⁸Âdet gören bir kadınla yatıp cinsel ilişki kuran adam kadının akıntılı yerini açığa çıkarmış, kadın da buna katılmış olur. İki de halkın arasından atılacaktır. ¹⁹“Teyzenle ya da halanla cinsel ilişki kurmayacaksınız. Çünkü yakın akrabasının namusudur. İkiniz de suçunuzun cezasını çekeceksiniz. ²⁰“Amcasının karısıyla cinsel ilişki kuran adam, amcasının namusuna leke sürmüş olur. İki de günahlarının cezasını çekecek ve çocuk sahibi olmadan öleceklerdir. ²¹Kardeşinin karısıyla evlenen adam rezillik etmiş olur. Kardeşinin namusunu lekelemiştir. Çocuk sahibi olmayacaklardır. ²²“Bütün kurallarına, ilkelerime uyacak, onları yerine getireceksiniz. Öyle ki,

yaşamak üzere sizi götüreceğim ülke sizi dışarı kusmasın. ²³Önünüzden kovacağım ulusların törelerine göre yaşayacaksınız. Çünkü onlar bütün bu kötülükleri yaptılar. Bu yüzden onlardan nefret ettim. ²⁴Oysa, Siz onların topraklarını sahipleneceksiniz. Bal ve süt akan bu ülkeyi size mülk olarak vereceğim, dedim. Sizi öteki uluslardan ayrı tutan Tanrınız RAB benim. ²⁵“Temiz hayvanlarla kuşları kirli olanlardan ayırt edeceksiniz. Sizin için kirli ilan ettiğim hayvanlarla, kuşlarla, küçük kara hayvanlarıyla kendinizi kirletmeyeceksiniz. ²⁶Benim için kutsal olacaksınız. Çünkü ben RAB kutsalm. Bana ait olmanız için sizi öbür halklardan ayrı tuttum. ²⁷“Cincilik yapan ve ruh çağırın ister erkek olsun, ister kadın olsun kesinlikle öldürülecektir. Onları taşlayacaksınız. Ölümünden kendileri sorumludur.”

21RAB Musa'ya şöyle dedi: “Harun soyundan gelen kâhinlere de ki, ‘Kâhinlerden hiçbiri yakın akrabası olan annesi, babası, oğlu, kızı ve kardeşi dışında, halkından birinin ölüsüyle kendini kirletmesin. ²³Yanında kalan evlenmemiş kızkardeşi için kendini kirletebilir. ⁴Halkı arasında bir büyük olarak kendini kirletmemeli, adına leke getirmemeli. ⁵“Kâhinler yas tutarken başlarını tıraş etmeyecek, sakallarının uçlarını kesmeyecek, bedenlerini yaralamayacaklar. ⁶Tanrıları için kutsal olacaklar, Tanrıları'nın adını lekelemeyecekler. Çünkü onlar Tanrıları RAB'be yakılan sunu ve yiyecek sunusu sunuyorlar. Kutsal olmaları gerekir. ⁷Kâhinler fahişelerle, kirletilmiş kadınlarla, boşanmış kadınlarla evlenmeyecek. Çünkü kâhin Tanrı için kutsal olmalıdır. ⁸Onu kutsal sayın. Çünkü yiyecek sunusunu Tanrınız'a o sunuyor. Sizin için kutsaldır. Çünkü ben kutsalm, sizi kutsal kılan RAB benim. ⁹Bir kâhinin kızı fahişelik yaparak kendini kirletirse, hem kendini hem de babasını rezil etmiş olur. Yakılmalıdır. ¹⁰“Öbür kâhinler arasından başına mesh yağı dökülen ve özel giysiler giymek üzere atanan başkâhin, saçlarını dağıtmayacak, giysilerini yırtmayacak. ¹¹Hiçbir ölüye yaklaşmayacak. Ölen annesi, babası bile olsa kendini kirletmeyecek. ¹²Tapınak hizmetinden ayrılmayacak, Tanrısı'nın Tapınığı'm kirletmeyecek. Çünkü Tanrı'nın buyurduğu mesh yağıyla Tanrısı'na adanmıştır. RAB benim. ¹³Başkâhinin evleneceği kadın bakire olmalıdır. ¹⁴Dul, boşanmış, kirletilmiş ya da fahişe bir kadınla evlenmeyecek. Yalnız kendi halkından bakire bir kızla evlenebilir. ¹⁵Böylece halkımın arasında çocuklarına leke sürmemiş olur. Onu kutsal kılan RAB benim.” ¹⁶RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹⁷“Harun'a de ki, ‘Soyundan gelecek kuşaklar boyunca kusurlu olan hiç kimse yiyecek sunusu sunmak üzere Tanrısı'na yaklaşmasın. ¹⁸Kusurlu olan, sunağa yaklaşamaz: Kör, topal, yüzü arızalı, organlarından biri aşırı büyümüş, ¹⁹kolu veya ayağı kırık, ²⁰kambur, cüce, gözü özürlü, uyuz, yarası kabuk bağlamış ya da hadım. ²¹Kâhin Harun'un soyundan bu kusurlara sahip hiç kimse RAB için yakılan sunuyu sunmak üzere sunağa yaklaşmayacak. Çünkü kusurludur. Tanrısı'na yiyecek sunusu sunmak üzere sunağa yaklaşamaz. ²²Böyle bir adam Tanrısı'na sunulan

kutsal ve en kutsal yiyecekleri yiyebilir. ²³Ancak perdeye ve sunağa yaklaşmayacaktır. Çünkü kusurludur. Tapınağımı kirletmesin. Onları kutsal kılan RAB benim.” ²⁴Musa Harun’la oğullarına ve bütün İsrail halkına bunları anlattı.

22RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“Harun’a ve oğullarına de ki, ‘İsrail halkının bana sunduğu kutsal sunulardan uzak dursunlar. Kutsal adıma leke sürmesinler. RAB benim. ³Gelecek kuşaklar boyunca soyunuzdan biri İsrail halkının bana sunduğu kutsal sunulara kirli olarak yaklaşırsa, onu huzurundan atacağım. RAB benim. ⁴“Harun soyundan deri hastalığına yakalanmış ya da akıntısı olan biri temiz sayılıncaya kadar kutsal sunuları yemeyecektir. Bir cesede değdiği için kirli sayılan bir şeye dokunan, menisi akan, ⁵insani kirli kılacak küçük kara hayvanlarından birine ya da herhangi bir nedenle kirli sayılan bir insana dokunan, ⁶akşama kadar kirli sayılacak, yıkanmadığı sürece kutsal sunulardan yemeyecektir. ⁷Güneş battıktan sonra temiz sayılır, kutsal sunuları yiyebilir. Çünkü bu onun yiyeceğidir. ⁸Ölü bulunmuş ya da yabancı hayvanlar tarafından parçalanmış bir leşi yiyerek kendini kirletmeyecektir. RAB benim. ⁹“Kâhinler buyruklarına uymalıdır. Yoksa günahlarının cezasını çeker, buyruklarını çiğnedikleri için ölürlər. Onları kutsal kılan RAB benim. ¹⁰“Kâhin ailesi dışında hiç kimse kutsal sunuyu yemeyecek; kâhinin konuğu ve işçisi bile. ¹¹Ama kâhinin parayla satın aldığı ya da evinde doğan köle onun yemeğini yiyebilir. ¹²Kâhinin kâhin olmayan bir erkekle evlenen kızı bağışlanan kutsal sunuları yemeyecek. ¹³Ama dul kalmış ya da boşanmış, çocuğu olmamış ve gençliğinde kaldığı baba evine geri dönmüş kâhin kızı babasının ekmeğini yiyebilir. Aile dışından yabancı biri asla yiyemez. ¹⁴“Bilmeden kutsal sunuyu yiyen biri, beşte birini üzerine katarak kâhine geri verecek. ¹⁵Kâhinler İsrail halkının RAB’be sunduğu kutsal sunuları bayağılaştırmayacaklar. ¹⁶Yoksa kutsal sunuları yiyen öbür insanlara büyük suç yüklemiş olurlar. Çünkü sunuları kutsal kılan RAB benim.” ¹⁷RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹⁸“Harun’la oğullarına ve bütün İsrail halkına de ki, ‘İster İsraili olsun, ister İsrail’de yaşayan bir yabancı olsun, biriniz RAB’be dilek adağı ya da gönülden verilen sunu olarak yakmalık sunu sunmak istiyorsa, ¹⁹sunusunun kabul edilmesi için kusursuz bir erkek sığır, koyun ya da keçi sunmalı. ²⁰Kusurlu olanı sunmayacaksınız. Çünkü kabul edilmeyecektir. ²¹Kim gönülden verilen bir sunuyu ya da dilek adağını yerine getirmek için RAB’be esenlik kurbanı olarak sığır veya davar sunmak isterse, kabul edilmesi için hayvan kusursuz olmalı. Hiçbir eksigi bulunmamalı. ²²Kör, sakat, yaralı, yarası irinli, kabuklu ya da uyuz bir hayvanı RAB’be sunmayacaksınız. Yakılan sunu olarak sunak üzerinde RAB’be böyle bir hayvan sunmayacaksınız. ²³Organlarından biri aşırı büyümüş ya da yeterince gelişmemiş bir sığırı veya davarı dilek adağı olarak sunabilirsiniz. Ama gönülden verilen bir sunu olarak kabul edilmez. ²⁴Yumurtaları vurulmuş, ezilmiş, burulmuş ya da kesilmiş hayvanı RAB’be sunmayacak, ül-

kenizde buna yer vermeyeceksiniz. ²⁵Böyle bir hayvanı bir yabancıdan alıp yiyecek sunusu olarak Tanrınız’a sunmayacaksınız. Çünkü sakat ve kusurludur. Kabul edilmeyecektir.” ²⁶RAB Musa’ya şöyle dedi: ²⁷“Bir buzağı, kuzu ya da oğlak doğduğu zaman, yedi gün anasının yanında kalacaktır. Sekizinci günden itibaren yakılan sunu olarak RAB’be sunulabilir. Kabul edilecektir. ²⁸İster inek, ister davar olsun, hayvanla yavrusunu aynı gün kesmeyeceksiniz. ²⁹“RAB’be şükran kurbanı sunduğunuz zaman, kabul edilecek biçimde ^{xv} sunun. ³⁰Eti aynı gün yenecek, sabaha bırakılmayacak. RAB benim. ³¹“Buyruklarına uyacak, onları yerine getireceksiniz. RAB benim. ³²Kutsal adıma leke sürmeyeceksiniz. İsrail halkı arasında kutsal tanınacağım. Sizi kutsal kılan RAB benim. ³³Tanrınız olmak için sizi Mısır’dan çıkardım. RAB benim.”

23RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Kutsal toplantılar olarak ilan edeceğimiz bayramlarımız, RAB’bin bayramları şunlardır:’” ³“Altı gün çalışacaksınız. Ama yedinci gün olan Şabat dinlenme ve kutsal toplantı günüdür. Hiçbir iş yapmayacaksınız. Yaşadığımız her yerde Şabat’ı RAB’be ayıracaksınız.” ⁴“Belirli zamanlarda kutsal toplantılar olarak ilan edeceğimiz RAB’bin bayramları şunlardır: ⁵Birinci ayın on dördüncü günü akşamüstü RAB’bin Fısh Bayramı başlar. ⁶On beşinci gün RAB’bin Mayasız Ekmek Bayramı’dır*. Yedi gün mayasız ekmek yiyeceksiniz. ⁷İlk gün kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ⁸Yedi gün RAB için yakılan sunu sunacaksınız. Yedinci gün kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız.” ⁹RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹⁰“İsrail halkına de ki, ‘Size vereceğim ülkeye girip ürününü biçtiğiniz zaman, ilk yetişen ürününüzden bir demet kâhine götüreceksiniz. ¹¹Kabul edilmeniz için, kâhin demeti RAB’bin huzurunda sallayacak. Demet Şabat’tan* sonraki gün sallanacak. ¹²Demetin sallandığı gün, yakmalık sunu olarak RAB’be bir yaşında kusursuz bir erkek kuzu sunacaksınız. ¹³Kuzuyla birlikte tahıl sunusu olarak yağla yoğrulmuş bir efa ince unun onda ikisi ^{xvi} sunulacak. RAB için yakılan sunu ve O’nu hoşnut eden koku olacak bu. Yakmalık sunuyla birlikte dökmelek sunu olarak bir hin şarabın dörtte birini ^{xvii} sunacaksınız. ¹⁴Tanrınız’a bu sunuyu getireceğiniz güne kadar ekmek, kavrulmuş buğday, taze başak yemeyeceksiniz. Yaşadığımız her yerde kuşaklar boyunca sürekli bir yasa olacak bu.’” ¹⁵“Şabat’tan* sonraki gün sallamalık demeti götürdüğünüz günden başlayarak tam yedi hafta sayın. ¹⁶Yedinci Şabat’tan sonraki güne kadar elli gün sayın: O gün RAB’be yeni tahıl sunusu sunacaksınız. ¹⁷Yaşadığımız yerden RAB’be sallamalık sunu olarak iki ekmek getirin. Ekmekler ilk ürünlerden, onda iki efa ^{xviii} ince undan yapılacak. Mayayla pişirilip RAB’be öyle sunulacak.

^{xv}“Kabul edilecek biçimde” ya da “Kabul edilmeniz için”.

^{xvi}“Efanın onda ikisi”: Yaklaşık 2.6 kg.

^{xvii}“Hin dördte biri”: Yaklaşık 0.9 lt.

^{xviii}“Onda iki efa”: Yaklaşık 2.6 kg.

¹⁸Ekmekle birlikte yakmalık sunu olarak RAB'be bir yasında kusursuz yedi kuzu, bir boğa ve iki koç sunacaksınız. Tahıl sunusu ve dökmelik sunuyla sunulan bu sunu, yakılan sunu ve RAB'bi hoşnut eden kokudur. ¹⁹Günah sunusu olarak bir teke, esenlik kurbanı olarak bir yasında iki kuzu sunacaksınız. ²⁰Kâhin iki kuzuyu ilk üründen yapılmış ekmekle birlikte sallamalık sunu olarak RAB'bin huzurunda sallayacak. RAB için kutsal olan bu sunular kâhinindir. ²¹O gün kutsal toplantı ilan edecek ve gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. Yaşadığınız her yerde kuşaklar boyunca sürekli bir yasa olacak bu. ²²“Ülkenizdeki ekinleri biçerken tarlalarımızı sınırlarına kadar biçmeyin. Artakalan başakları toplamayın. Onları yoksullara ve yabancılara bırakacaksınız. Tanrınız RAB benim.” ²³RAB Musa'ya şöyle dedi: ²⁴“İsrail halkına de ki, ‘Yedinci ayın birinci günü dinlenme günüdür, boru çalınarak anma ve kutsal toplantı günü olacaktır. ²⁵O gün gündelik işlerinizi yapmayacak, RAB için yakılan sunu sunacaksınız.’” ²⁶RAB Musa'ya şöyle dedi: ²⁷“Yedinci ayın onuncu günü günahların bağışlanma günüdür. Kutsal bir toplantı düzenleyeceksiniz. İsteklerinizi denetleyecek, RAB için yakılan sunu sunacaksınız. ²⁸O gün hiç iş yapmayacaksınız. Çünkü Tanrınız RAB'bin huzurunda günahlarınızı bağışlatacağınız bağışlanma günüdür. ²⁹O gün isteklerini denetlemeyen herkes halkın arasından atılacaktır. ³⁰O gün herhangi bir iş yapamı halkın arasından yok edeceğim. ³¹Hiç iş yapmayacaksınız. Yaşadığınız her yerde kuşaklar boyunca sürekli yasa olacak bu. ³²O gün sizin için Şabat, dinlenme günü olacak. İsteklerinizi denetleyeceksiniz. Ayın dokuzuncu günü, akşamdan ertesi akşama kadar Şabat'ı kutlayacaksınız.” ³³RAB Musa'ya şöyle dedi: ³⁴“İsrail halkına de ki, ‘Yedinci ayın on beşinci günü Çardak Bayramı başlar. Bu bayramı RAB'bin onuruna yedi gün kutlayacaksınız. ³⁵İlk gün kutsal bir toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ³⁶Yedi gün RAB için yakılan sunu sunacaksınız. Sekizinci gün kutsal bir toplantı düzenlemeli, RAB için yakılan sunu sunmalısınız. Bu bayramın son toplantısıdır. Gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ³⁷–“Kutsal toplantılar olarak ilan edeceğiniz RAB'bin bayramları bunlardır. Bayramlarda RAB için yakılan sunuyu, yakmalık sunuyu, tahıl sunusunu, kurbanı, dökmelik sunuları günün gereğine uygun biçimde sunacaksınız. ³⁸Bunlar RAB'bin kutlanmasını istediği Şabat günlerinin, RAB'be sunduğunuz armağanların, bütün dilek adaklarının ve gönülden verilen sunuların dışındadır. ³⁹–“Yedinci ayın on beşinci günü, topraklarınızın ürünlerini devşirdiğiniz zaman RAB için yedi gün bayram yapacaksınız. Birinci ve sekizinci gün dinlenme günleri olacak. ⁴⁰İlk gün meyve ağaçlarının güzel meyvelerini, hurma dallarını, sık yapraklı ağaç dallarını, vadi kavaklarını toplayıp Tanrınız RAB'bin önünde yedi gün şenlik yapacaksınız. ⁴¹Bunu her yıl yedi gün RAB'bin bayramı olarak kutlayacaksınız. Kuşaklar boyunca sürekli bir yasa olacak bu. Bayramı yedinci ay kutlayacaksınız. ⁴²Yedi gün çardaklarda kalacaksınız. Bütün yerli İsraililer çardaklarda yaşayacak. ⁴³Öyle

ki, gelecek kuşaklar İsrail halkını Mısır'dan çıkardığım zaman çardaklarda barındırdığımı bilsinler. Tanrımız RAB benim.” ⁴⁴Böylece Musa İsrail halkına RAB'bin bayramlarını bildirdi.

24RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına buyruk ver, kandilin sürekli yanıp ışık vermesi için saf sıkma zeytinyağı getirsinler. ³Harun kandilleri benim huzurumda, Buluşma Çadırı'nda, Levha Sandığı'nın önündeki perdenin dışında, akşamdan sabaha kadar sürekli yanar biçimde tutacak. Kuşaklar boyunca sürekli bir kural olacak bu. ⁴RAB'bin huzurunda saf altın kandillikteki kandiller sürekli yanacaktır.” ⁵“İnce undan on iki pide pişireceksin. Her biri efannın onda ikisi ^{xix}ağırlığında olacak. ⁶Bunları RAB'bin huzurunda iki sıra halinde, altışar altışar saf altın masanın üzerine dizeceksin. ⁷İki sıra ekmeğin yanına anma payı olarak saf günnük koyacaksın. Bu RAB için yakılan sunu olacak ve ekmeğin yerini alacak. ⁸Bu ekmeğin, İsrail halkı adına sonsuza dek sürecek bir antlaşma olarak, her Şabat Günü aksatılmadan RAB'bin huzurunda dizilecek. ⁹Ve Harun'la oğullarına ait olacak. Onu kutsal bir yerde yiyecekler. Çünkü çok kutsaldır. RAB için yakılan sunulardan onların sürekli bir payı olacak.” ¹⁰İsraililer arasında annesi İsraili babası Mısırlı bir adam vardı. Ordugahta onunla bir İsraili arasında kavga çıktı. ¹¹İsraili kadının oğlu RAB'be sövdü, lanet etti. Onu Musa'ya getirdiler. Annesi Dan oymağından Divri'nin kızı Şelomit'ti. ¹²Adamı göz altına alıp RAB'bin kararını beklediler. ¹³RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹⁴“Onu ordugahın dışına çıkar. Ettiği laneti duyan herkes elini adamın başına koysun ve bütün topluluk onu taşınsın. ¹⁵İsrail halkına de ki, ‘Kim Tanrısı'na lanet ederse günahının cezasını çekecektir. ¹⁶RAB'be söven kesinlikle öldürülecektir. Bütün topluluk onu taşıyacak. İster yerli ister yabancı olsun, RAB'be söven herkes öldürülecektir. ¹⁷–“Adam öldüren kesinlikle öldürülecektir. ¹⁸Başkasının hayvanını öldüren, yerine bir hayvan vererek aldığı canın karşılığını canla ödeyecektir. ¹⁹Kim komşusunu yaralarsa, kendisine de aynı şey yapılacaktır. ²⁰Kırığa karşılık kırık, göze göz, dişe diş olmak üzere, ona ne yaptıysa kendisine de aynı şey yapılacaktır. ²¹Hayvan öldüren yerine bir hayvan verecek, adam öldüren öldürülecektir. ²²Yerli yabancı herkes için tek bir yasanız olacak. Tanrımız RAB benim.” ²³Musa bunları İsrail halkına bildirdikten sonra, halk RAB'be lanet eden adamı ordugahın dışına çıkardı ve taşıyarak öldürdü. Böylece İsrail halkı RAB'bin Musa'ya verdiği buyruğu yerine getirmiş oldu.

25RAB Sina Dağı'nda Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Size vereceğim ülkeye girdiğiniz zaman, ülke RAB için Şabat'ı* kutlamalı. ³Altı yıl tarlamı ekeceksin, bağımı budayacaksın, ürününü toplayacaksın. ⁴Ama yedinci yıl toprak dinlenecek. O yıl Şabat Yılı olacak, RAB'be adanacak. Tarlamı ekmemel, bağımı budamamalı. ⁵Hasadının

^{xix}“Efannın onda ikisi”: Yaklaşık 2.6 kg.

ardından süreni biçmeyecek, budanmamış asmanın üzüm-lerini toplamayacaksın. O yıl ülke için dinlenme yılı olacak. ⁶Şabat Yılı'nda ülke ne ürün verirse, sizin için, köleleriniz, cariyeleriniz, yanınızda çalışan ücretliler ve aranızda yaşayan yabancılar için yiyecek olacak. ⁷Ülkede yetişen ürünler kendi hayvanlarımızı da yabancı hayvanları da doyuracak.” ⁸“Yedi yılda bir kutlanan Şabat yıllarının yedi kez geçmesini bekleyin. Yedi kez geçecek Şabat yıllarının toplamı kırk dokuz yıldır. ⁹Sonra, yedinci ayın onuncu günü, yani günahları bağışlatma günü, bütün ülkede yüksek sesle boru çalınacak. ¹⁰Ellinci yılı kutsal sayacak, bütün ülke halkı için özgürlük ilan edeceksiniz. O yıl sizin için özgürlük yılı olacak. Herkes kendi toprağına, ailesine dönecek. ¹¹Ellinci yıl sizin için özgürlük yılı olacak. O yıl ekmeyecek, ürünün ardından süreni biçmeyecek, budanmamış asmanın üzüm-lerini toplamayacaksınız. ¹²Çünkü o yıl özgürlük yılıdır. Sizin için kutsaldır. Yalnız tarlalarda kendiliğinden yetişeni yiyebilirsiniz. ¹³“Özgürlük yılında herkes kendi toprağına dönecek. ¹⁴Bir komşuna tarla satar ya da ondan tarla alırsan, birbirinize haksızlık yapmayacaksınız. ¹⁵Eğer sen ondan alıyorsan, özgürlük yılından sonraki yılların sayısına göre ödeyeceksin, o da sana ürün yıllarının sayısına göre satacak. ¹⁶Yılların sayısı çoksa fiyatı artıracak, azsa indireceksin. Çünkü sana yıllık ürünlerini satıyor. ¹⁷Birbirinize haksızlık yapmayacak, Tanrınız'dan korkacaksınız. Tanrınız RAB benim. ¹⁸“Kurallarına uyacak, ilkelerini özenle yerine getireceksiniz. Böylece ülkede güvenlik içinde yaşayacaksınız. ¹⁹Ülke de ürün verecek, sizi doyuracak ve orada güvenlik içinde oturacaksınız. ²⁰Toprağımızı ekmez, ürünü-müzü toplamazsak, yedinci yıl ne yiyeceğiz? diye sorarsanız, ²¹altıncı yıl size öyle bir bereket göndereceğim ki, toprak üç yıllık ürün verecek. ²²Sekizinci yıl toprağımızı ekerken, dokuzuncu yıl ürün alıncaya kadar eski ürününüzü yiyeceksiniz. ²³“Tarlanız temelli olarak satılamaz. Çünkü bana aittir. Sizde yabancısınız, konuğumsunuz. ²⁴Miras alacağımız ülkenin her yerinde tarlanın asıl sahibine tarlasını geri alma hakkı tanınmalıdır. ²⁵Kardeşlerinizden biri yoksullaşır, toprağının bir parçasını satmak zorunda kalırsa, en yakın akrabası gelip toprağı geri alabilir. ²⁶Toprağını satın alacak yakın bir akrabası yoksa, sonradan durumu düzelir, yeterli para bulursa, ²⁷satış yaptıktan sonra geçen yılları hesaplayacak ve geri kalan parayı toprağını sattığı adama ödeyip toprağına dönecek. ²⁸Ancak toprağını geri alacak parayı bulamazsa, toprak özgürlük yılına kadar onu satın alan adama ait olacak. O yıl toprağı elinden çıkaracak, satan adam da toprağına kavuşacak. ²⁹“Surlu bir kentte evini satan adamın evi sattıktan tam bir yıl sonrasına kadar onu geri alma hakkı olacaktır. ³⁰Eğer bir yıl içinde evini geri almazsa, ev temelli olarak alıcıya geçecek, kışaklar boyunca yeni sahibinin olacaktır. Özgürlük yılında ev yeni sahibinin elinden alınmayacaktır. ³¹Ama surlarla çevrilmemiş köylerdeki evler tarlalar gibi işlem görecektir. İlk sahibinin evi geri alma hakkı olacak, özgürlük yılında evi satın alan onu geri verecektir. ³²“Ancak Levililer ken-

dilerine ait kentlerde sattıkları evleri her zaman geri alma hakkına sahiptirler. ³³Eğer bir Levili bu kentlerde sattığı evi geri alamazsa, özgürlük yılında ev kendisine geri verilecektir. Çünkü Levililer'in kentlerindeki evler onların İsrail halkının arasındaki mülkleridir. ³⁴Kentlerinin çevresindeki otlaklar ise satılamaz. Çünkü bunlar onların kalıcı mülküdür. ³⁵“Bir kardeşin yoksullaşır, muhtaç duruma düşerse, ona yardım etmelisin. Aranızda kalan bir yabancı ya da konuk gibi yaşayacak. ³⁶Ondan faiz ve kâr alma. Tanrın'dan kork ki, kardeşin yanında yaşamını sürdürebilsin. ³⁷Ona faizle para vermeyeceksin. Ödünç verdiğin yiyecekten kâr almayacaksın. ³⁸Ben Kenan ülkesini size vermek ve Tanrımız olmak için sizleri Mısır'dan çıkaran Tanrınız RAB'bim. ³⁹“Aranızda yaşayan bir kardeşin yoksullaşır, kendini köle olarak sana satarsa, onu bir köle gibi çalıştırmayacaksınız. ⁴⁰Yanında çalışan bir işçi ya da yabancı gibi davranacaksın ona. Özgürlük yılına dek yanında çalışacak. ⁴¹Sonra çocuklarıyla birlikte yanından ayrılp ailesinin yanına, atalarının toprağına dönecek. ⁴²Çünkü İsraililer benim Mısır'dan çıkardığım kullarımdır. Köle olarak satılamazlar. ⁴³Ona efendilik etmeyecek, sert davranmayacaksın. Tanrın'dan korkacaksın. ⁴⁴“Köleleriniz, cariyeleriniz çevrenizdeki uluslardan olmalı. Onlardan uşak ve cariyeye satın alabilirsiniz. ⁴⁵Ayrıca aranızda yaşayan yabancıların çocuklarını, ister ülkenizde doğmuş olsun ister olmasın, satın alıp onlara sahip olabilirsiniz. ⁴⁶Onları miras olarak çocuklarınıza bırakabilirsiniz. Yaşamları boyunca size kölelik edecekler. Ancak bir İsraili kardeşine efendilik etmeyecek, sert davranmayacaktır. ⁴⁷“Aranızda yaşayan bir yabancı ya da geçici olarak kalan biri zenginleşir, buna karşılık bir İsraili kardeşin yoksullaşıp kendini ona ya da ailesinin bir bireyine köle olarak satarsa, ⁴⁸satıldıktan sonra geri alma hakkı vardır. Kardeşlerinden biri, amcası, amcasının oğlu veya yakın akrabalarından, ailesinden biri onu geri alabilir. Ya da yeterli para bulursa, kendisi özgürlüğünü geri alabilir. ⁴⁹⁵⁰Efendisiyle hesap görmeli. Kendisini sattığı yıldan özgürlük yılına kadar geçen yılları sayacaklar. Özgürlüğünün bedeli, kalan yılların sayısına göre bir işçinin gündelik ücreti üzerinden hesap edilecektir. ⁵¹Eğer geriye çok yıl kalıyorsa, buna göre özgürlüğünün bedeli olarak satın alındığı fiyatın bir bölümünü ödeyecek. ⁵²Eğer özgürlük yılına yalnız birkaç yıl kalmışsa, ona göre hesap ederek özgürlüğünün bedelini ödemelidir. ⁵³Efendisinin yanında yıllık sözleşmeyle çalışan bir işçi gibi yaşamalıdır. Senin önünde efendisinin ona sert davranmamasını sağlayacaktır. ⁵⁴“Bu yollardan özgürlüğüne kavuşamasa bile, özgürlük yılında çocuklarıyla birlikte özgür olacaktır. ⁵⁵Çünkü İsraililer benim kullarım, Mısır'dan çıkardığım kendi kullarımdır. Tanrınız RAB benim.”

26“Put yapmayacaksınız. Oyma put ya da taş sütun dikmeyeceksiniz. Tapmak için ülkenize putları simgeleyen oyma taşlar koymayacaksınız. Çünkü Tanrınız RAB benim. ²Şabat günlerimi tutacak, tapınağıma saygı göster-

receksiniz. RAB benim. ³⁴“Kurallarına göre yaşar, buyruklarını dikkatle yerine getirirseniz, ⁴yağmurları zamanında yağdıracağım. Toprak ürün, ağaçlar meyve verecek. ⁵Bağbozumuna kadar harman dövecek, ekim zamanına kadar bağlarımızdan üzüm toplayacaksınız. Bol bol yiyecek, ülkenizde güvenlik içinde yaşayacaksınız. ⁶“Ülkenize barış sağlayacağım. Korku içinde yatmayacaksınız. Tehlikeli hayvanları ülkenizden kovacağım. Savaş yüzü görmeyeceksiniz. ⁷Düşmanlarınızı kovalayacaksınız. Kılıç darbeleriyle önünüzde yere serilecekler. ⁸Beşiniz yüz kişinin, yüzünüz on bin kişinin hakkından gelecek. Düşmanlarımız kılıç darbeleriyle önünüzde yere serilecek. ⁹Size iyilikle bakacağım. Sizi verimli kılıp çoğaltacağım. Sizinle yaptığım antlaşmayı sürdürüleceğim. ¹⁰Eski ürününüz yemekle tükenmeyecek. Yeni ürüne yer bulmak için eskisini boşaltmak zorunda kalacaksınız. ¹¹Konutumu aranızda kuracak, size sırt çevirmeyeceğim. ¹²Aranızda yaşayacak, Tanrınız olacağım. Siz de benim halkım olacaksınız. ¹³Ben sizi Mısır’da köle olmaktan kurtaran Tanrınız RAB’im. Boyunduruğunuzu kırdım. Sizi başı dik yaşattım.” ¹⁴“Ama beni dinlemez, bütün bu buyrukları yerine getirmezseniz, cezalandırılacaksınız. ¹⁵Kurallarımı çiğner, ilkelerimden nefret eder, buyruklarına karşı çıkar, antlaşmamı bozarsanız, ¹⁶sizi şöyle cezalandıracağım: Üzerinize dehşet salacağım. Verem ve sıtma gözlerinizin ferini söndürecek, canınızı kemirecek. Boşa tohum ekeceksiniz, çünkü ürünlerinizi düşmanlarınız yiyecek. ¹⁷Size öfkeyle bakacağım. Düşmanlarınız sizi bozguna uğratacak. Sizden nefret edenler sizi yönetecek. Kovalayan yokken bile kaçacaksınız. ¹⁸“Bütün bunlara karşın beni dinlemezseniz, günahlarınıza karşılık cezanızı yedi kat artıracam. ¹⁹İnatçı gururunuzu kıracağım. Gök demir, yer bakır olacak. ²⁰Gücünüz tükenecek. Topraklarımız ürün, ağaçlarımız meyve vermeyecek. ²¹“Eğer karşı çıkmaya devam eder, beni dinlemek istemezseniz, günahlarınıza karşılık cezanızı yedi kat artıracam. ²²Üzerinize yabanıl hayvanlar göndereceğim. Çocuklarınızı öldürecek, hayvanlarınızı yok edecekler. Sayınız azalacak, yollarınız ıssız kalacak. ²³“Bununla da yola gelmez, bana karşı çıkmaya devam ederseniz, ²⁴ben de size karşı çıkacağım, günahlarınıza karşılık sizi yedi kez cezalandıracağım. ²⁵Bozduğunuz antlaşmamın öcünü almak için başınıza savaş getireceğim. Kentlerinize çekildiğinizde aranızda salgın hastalık göndereceğim. Düşman eline düşeceksiniz. ²⁶Ekmeğinizi kestğim zaman, on kadın ekmeğinizi bir fırında pişirecek. Ekmeğiniz azar azar, tartıyla verilecek. Yiyecek ama doymayacaksınız. ²⁷“Bütün bunlardan sonra yine beni dinlemez, bana karşı çıkarsanız, ²⁸bu kez ben de öfkeyle size karşı çıkacağım ve günahlarınıza karşılık sizi yedi kat cezalandıracağım. ²⁹Açlıktan çocuklarımızın etini yiyeceksiniz. ³⁰Tapınma yerlerinizi yıkacak, buhur sunaklarınızı yok edeceğim. Cesetlerinizi devrilen putların üzerine serecek, sizden nefret edeceğim. ³¹Kentlerinizi viraneye çevirecek, tapınaklarınızı yıkacağım. Beni hoşnut etmek için sunduğunuz kokuları duymayacağım. ³²Ülkenizi viran edeceğim,

oraya yerleşen düşmanlarınız bile şaşkına dönecek. ³³Sizi öteki ulusların arasına dağıtacak, kılıcımın peşinize düşeceğim. Ülkeniz viran olacak, kentleriniz harabeye dönecek. ³⁴Siz düşmanlarınızın ülkesinde yaşarken, ülke ıssız kaldığı yıllar boyunca Şabatlar’ın* sevincini yaşayacak. Ancak o zaman dinlenip Şabatları’nın tadına varacak. ³⁵Üzerinde yaşadığınız Şabat yıllarında görmediği rahatı ıssız kaldığı yıllarda görecektir. ³⁶“Düşman ülkelerinde sağ kalanlarımızın yüreğine öyle bir korku düşürecek ki, rüzgarın sürüklediği yaprakların sesinden bile kaçacaklar. Savaştan kaçarcasına kaçacaklar. Peşlerinde kovalayan olmadığı halde düşecekler. ³⁷Kovalayan yokken savaştan kaçarcasına birbirlerinin üzerine yıkılacaklar. Düşmanlarımızın karşısında ayakta duramayacaksınız. ³⁸Öteki ulusların arasında yok olacaksınız. Düşman ülkeler sizi yutacak. ³⁹Artakalanlarınız gerek kendi, gerekse atalarının suçlarından ötürü düşman ülkelerde eriyip gidecekler. ⁴⁰“Ama işledikleri suçları, atalarının suçlarını, bana karşı geldiklerini, ihanet ettiklerini itiraf eder ⁴¹–bu yüzden onlara karşı çıkıp kendilerini düşman ülkelere sürmüştüm– inadı bırakıp alçakgönüllü olur ^{xx}, suçlarının bedelini öderlerse, ⁴²ben de Yakup’la, İshak’la, İbrahim’le yaptığım antlaşmayı ve onlara söz verdiğim ülkeyi anımsayacağım. ⁴³Ülke önce ıssız bırakılacak ve ıssız kaldığı sürece Şabatlar’ın tadına varacak. Onlar da işledikleri suçların bedelini ödeyecekler; çünkü ilkelerimi reddettiler, kurallarımın nefret ettiler. ⁴⁴Bütün bunlara karşın, düşman ülkelerindeyken yine de onları reddetmeyecek, onlardan nefret etmeyeceğim. Böylece hepsini yok etmeyecek, kendileriyle yaptığım antlaşmayı bozmayacağım. Çünkü ben onların Tanrısı RAB’im. ⁴⁵Tanrıları olmak için öteki ulusların önünde Mısır’dan çıkardığım atalarıyla yaptığım antlaşmayı onlar için anımsayacağım. RAB benim.” ⁴⁶RAB’bin Sina Dağı’nda Musa aracılığıyla kendisiyle İsrail halkı arasına koyduğu kurallar, ilkeler, yasalar bunlardır.

27 RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Eğer bir kimse RAB’be birini adanmışsa senin biçeceğin değeri ödeyerek adağını yerine getirebilir. ³Bu değerler şöyle olacak: Yirmi yaşından altmış yaşına kadar erkekler için elli kutsal yerin şekeli ^{xxi} gümüş, ⁴kadınlar için otuz şekel ^{xxii}. ⁵Beş yaşından yirmi yaşına kadar erkekler için yirmi ^{xxiii}, kadınlar için on şekel ^{xxiv}. ⁶Bir aylıktan beş yaşına kadar oğlanlar için beş ^{xxv}, kızlar için üç şekel ^{xxvi} gümüş. ⁷Eğer altmış ya da daha yukarı yaşta iseler, erkekler için on beş ^{xxvii}, kadınlar için on şekel. ⁸Ancak adakta bulunan

^{xx}“İnadı bırakıp alçakgönüllü olur”: İbranice “Sünnetsiz* yüreklerini alçaltır”.

^{xxi}“Elli kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 500 gr.

^{xxii}“Otuz şekel”: Yaklaşık 300 gr.

^{xxiii}“Yirmi şekel”: Yaklaşık 200 gr.

^{xxiv}“On şekel”: Yaklaşık 100 gr.

^{xxv}“Beş şekel”: Yaklaşık 50 gr.

^{xxvi}“Üç şekel”: Yaklaşık 30 gr.

^{xxvii}“On beş şekel”: Yaklaşık 150 gr.

kişi belirtilen parayı ödeyemeyecek kadar yoksulsa, adadığı kişiyi kâhine götürecektir; kâhin adakta bulunan kişinin ödeme gücüne göre ona değer biçecektir. ⁹“RAB’be sunulacak adak O’na sunu olarak sunulabilecek hayvanlardan biriye, kabul edilecektir. O’na böyle sunulan her hayvan kutsaldır. ¹⁰Adakta bulunan kişi RAB’be sunacağı adayı değiştirmemeli. İyisinin yerine kötüsünü ya da kötüsünün yerine iyisini koymamalı. Eğer hayvanı değiştirirse, değiştirilen hayvanların ikisi de kutsal sayılacaktır. ¹¹Eğer adak RAB’be sunulamayacak kirli sayılan hayvanlardan biriye, kâhine götürelecektir. ¹²Hayvan iyi ya da kötü olsun, kâhin ona değer biçecek. Biçilen değer neyse o geçerli olacak. ¹³Ama sahibi hayvanı geri almak isterse, kâhinin biçtiği değer üzerine beşte bir fazlasını katarak ödemelidir. ¹⁴“Bir kimse kutsal bir sunu olarak evini RAB’be adarsa, evin iyi ya da kötü olduğuna kâhin karar verecektir. Kâhinin biçtiği değer geçerli olacaktır. ¹⁵Eğer kişi adadığı evi geri almak isterse, kâhinin biçtiği değer üzerine beşte bir fazlasını katarak ödeyecek, böylece ev kendisine kalacaktır. ¹⁶“Bir kimse ailesinden kalan tarlanın bir bölümünü RAB’be adamak isterse, tarlaya ekilecek tohum miktarına göre değer biçilecektir. Bir homer arpa ^{xxviii} tohumu ekilebilecek tarlanın değeri elli shekel ^{xxix} gümüş olacaktır. ¹⁷Eğer tarlasını özgürlük yılından hemen sonra adarsa, bu fiyat geçerli olacaktır. ¹⁸Eğer özgürlük yılından daha sonra adarsa, kâhin bir sonraki özgürlük yılına kadar geçecek yılların sayısına göre tarlaya değer biçecektir. Tarlanın fiyatı daha düşük olacaktır. ¹⁹Kişi tarlasını geri almak isterse, tarlaya biçilen değer üzerine beşte bir fazlasını katarak ödeyecek, böylece tarla kendisine kalacaktır. ²⁰Ama tarlayı geri almadan başka birine satarsa, tarla geri alınmaz. ²¹Tarla özgürlük yılında serbest kaldığı zaman, RAB’be koşulsuz adanmış bir tarla gibi kutsal sayılacak ve kâhinlere ait olacaktır. ²²“Bir kimse ailesinin mülkü olmayan, sonradan satın aldığı bir tarlayı RAB’be adarsa, ²³kâhin özgürlük yılına kadar geçecek yıllara göre ona bir değer biçecektir. O gün kişi biçilen değer üzerinden ödeme yapacak ve para RAB’be ait olacak, kutsal sayılacaktır. ²⁴Özgürlük yılında tarla ilk sahibine geri verilecektir. ²⁵Değer biçilirken kutsal yerin şekeli ^{xxx} esas alınacaktır. Bir shekel yirmi geradır. ²⁶“İlk doğan hayvan RAB’be aittir. İster sığır, ister davar olsun, kimse onu RAB’be adayamaz. Çünkü o RAB’bindir. ²⁷Ama ilk doğan hayvan kirli sayılan hayvanlardan biriye, kişi kâhinin biçeceği değer üzerine beşte bir fazlasını ödeyerek hayvanı geri alabilir. Geri alınmazsa, hayvan biçilen değer üzerinden başka birine satılacaktır. ²⁸“İster insan, ister hayvan, ister aileden kalma tarla olsun, RAB’be koşulsuz adanan hiç bir şey satılmayacak ve geri alınmayacaktır. Çünkü RAB’be koşulsuz adanan her şey RAB için çok kutsaldır. ²⁹RAB’be koşulsuz adanan insan para karşılığında kurtarılamayacak, kesinlikle öldürülecektir. ³⁰“İster topra-

ğın ürünü, ister ağacın meyvesi olsun, toprakta yetişen her şeyin ondalığı RAB’be aittir. RAB için kutsaldır. ³¹Kim ondalığının bir bölümünü geri almak isterse, değerinin üzerine beşte bir fazlasını katarak ödemelidir. ³²Bütün sığırlarla davarların ondalığı, sayımda çoban değneğinin altından geçen her onuncu hayvan RAB için kutsal sayılacaktır. ³³Hayvan sahibi hayvanları iyi, kötü diye ayırmayacak, birini öbürüyle değiştirmeyecektir. Değiştirirse, değiştirilen hayvanların ikisi de kutsal sayılacak ve karşılığı ödenip geri alınmayacaktır.” ³⁴RAB’bin Sina Dağı’nda İsrail halkı için Musa’ya bildirdiği buyruklar bunlardır.

^{xxviii}“Bir homer arpa”: Yaklaşık 150 kg.

^{xxix}“Elli shekel”: Yaklaşık 500 gr.

^{xxx}“Bir kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 10 gr.

ÇÖLDE SAYIM

İsraililer'in Mısır'dan çıkışının ikinci yılı, ikinci ayın birinci günü RAB Sina Çölü'nde, Buluşma Çadırı'nda ⁱ Musa'ya şöyle seslendi: ²"Sen ve Harun İsrail topluluğunun bütün boylarıyla ailelerinin sayımını yapın. Bütün erkekleri bir bir sayıp adlarını yazın. İsraililer'den savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştaki bütün erkekleri sayıp bölüklere ayırın. ³Size yardım etmek için yanınızda her oymaktan birer adam bulunsun; bu kişiler aile başı olmalı. ⁴Size yardımcı olacak adamların adları şunlardır: "Ruben oymağından: Şedeur oğlu Elisur, ⁵Şimon oymağından: Surişadday oğlu Şelumiel, ⁶Yahuda oymağından: Amminadav oğlu Nahşon, ⁷İssakar oymağından: Sular oğlu Netanel, ⁸Zevulun oymağından: Helon oğlu Eliav, ⁹Yusufoğulları'ndan Efrayim oymağından: Ammihut oğlu Elişama, Manaşşe oymağından: Pedahsur oğlu Gamliel, ¹⁰Benyamin oymağından: Gidoni oğlu Avidan, ¹¹Dan oymağından: Ammişadday oğlu Ahiezer, ¹²Aşer oymağından: Okran oğlu Pagiël, ¹³Gad oymağından: Deuel oğlu Elyasaf, ¹⁴Naftali oymağından: Enan oğlu Ahira." ¹⁵Bunlar İsrail topluluğundan atanmış adamlardı; atalarının soyundan gelen oymak önderleri, İsrail'in boy başlarıydı. ¹⁶Musa'yla Harun adları bildirilen bu adamları getirttiler. ¹⁷RAB'bin buyruğu uyarınca ikinci ayın birinci günü bütün halkı topladılar. Yirmi ve daha yukarı yaştakileri boylarına, ailelerine göre birer birer sayıp adlarını yazdılar. Böylece Musa Sina Çölü'nde halkın sayımını yaptı. ¹⁸İsrail'in ilk oğlu Ruben'in soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştaki bütün erkekler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla birer birer kayda geçirildi. ¹⁹Ruben oymağından sayılanlar 46 500 kişiydi. ²⁰Şimon'un soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştaki bütün erkekler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla birer birer belirlenip kayda geçirildi. ²¹Şimon oymağından sayılanlar 59 300 kişiydi. ²²Gad'ın soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ²³Gad oymağından sayılanlar 45 650 kişiydi. ²⁴Yahuda'nın soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ²⁵Yahuda oymağından sayılanlar 74

600 kişiydi. ²⁶İssakar'ın soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ²⁷İssakar oymağından sayılanlar 54 400 kişiydi. ²⁸Zevulun'un soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ²⁹Zevulun oymağından sayılanlar 57 400 kişiydi. ³⁰Yusufoğulları'ndan, Efrayim soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ³¹Efrayim oymağından sayılanlar 40 500 kişiydi. ³²Manaşşe'nin soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ³³Benyamin'in soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ³⁴Benyamin oymağından sayılanlar 35 400 kişiydi. ³⁵Dan'ın soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ³⁶Dan oymağından sayılanlar 62 700 kişiydi. ³⁷Aşer'in soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ³⁸Aşer oymağından sayılanlar 41 500 kişiydi. ³⁹Naftali'nin soyundan olanlar: Savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakiler bağlı oldukları boy ve aileye göre adlarıyla kayda geçirildi. ⁴⁰Naftali oymağından sayılanlar 53 400 kişiydi. ⁴¹Musa, Harun ve İsrail'in on iki önderi tarafından sayılanlar bunlardı. Her önder bağlı olduğu aileyi temsil ediyordu. ⁴²İsrail'de savaşabilecek durumda yirmi ve daha yukarı yaştakilerin tümü bağlı oldukları aileye göre sayıldılar. ⁴³Sayılanların toplamı 603 550 kişiydi. ⁴⁴Ne var ki, Levi oymağından olanlar öbürleriyle birlikte sayılmadı. ⁴⁵Çünkü RAB Musa'ya şöyle demişti: ⁴⁶"Ancak Levi oymağımı sayma, öbür İsraililer arasında yaptığın sayıma onları katma. ⁴⁷Levililer'i Levha Sandığı'nın ⁱⁱ bulunduğu konuttan, eşyalardan ve konuta ait her şeyden sorumlu kıl. Konutu ve bütün eşyalarını onlar taşısın; konutun bakımını onlar yapsın, çevresinde ordugah kursun. ⁴⁸Konut taşınırken onu Levililer toplayacak; konaklanacağı zaman da onlar kuracak. Levililer dışında ko-

ⁱ"Buluşma Çadırı": İnsanların Tanrı'ya danıştıkları yer (bkz. Çık.33:7-10).

ⁱⁱ"Levha Sandığı": Antlaşma Sandığı diye de bilinir.

nuta yaklaşan ölüm cezasına çarptırılacak. ⁵²İsrailliler çadırlarını bölükler halinde kuracaklar. Herkes kendi ordugahında, kendi sancağının altında bulunacak. ⁵³Ancak İsrail topluluğunun gazabına uğramaması için Levililer Levha Sandığı'nın bulunduğu konutun çevresinde konaklayacak ve konuta bekçilik edecekler.” ⁵⁴İsrailliler bütün bunları tam tamına RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar.

2RAB Musa'yla Harun'a, “İsrailliler sancaklarının altında, aile bayraklarıyla Buluşma Çadırı'ndan biraz ötede çepeçevre konaklasın” dedi. ²³Doğuda, güneyde konaklayan bölükler Yahuda ordugahının sancağına bağlı olacak. Yahuda oğulları'nın önderi Amminadav oğlu Nahşon olacak. ⁴Bölüğünün sayısı 74 600 kişiydi. ⁵İssakar oymağı onların bitişiğinde konaklayacak. İssakaroğulları'nın önderi Suar oğlu Netanel olacak. ⁶Bölüğünün sayısı 54 400 kişiydi. ⁷Sonra Zevulun oymağı konaklayacak. Zevulun oğulları'nın önderi Helon oğlu Eliav olacak. ⁸Bölüğünün sayısı 57 400 kişiydi. ⁹Yahuda ordugahına ayrılan bölüklerdeki adam sayısı 186 400 kişiydi. Yola ilk çıkacak olanlar bunlardı. ¹⁰Güneyde Ruben ordugahının sancağı dikilecek, Ruben'e bağlı bölükler orada konaklayacak. Ruben oğulları'nın önderi Şedur oğlu Elisur olacak. ¹¹Bölüğünün sayısı 46 500 kişiydi. ¹²Şimon oymağı onların bitişiğinde konaklayacak. Şimon oğulları'nın önderi Surişadday oğlu Şelumiel olacak. ¹³Bölüğünün sayısı 59 300 kişiydi. ¹⁴Sonra Gad oymağı konaklayacak. Gadoğulları'nın önderi Deuel oğlu Elyasaf olacak. ¹⁵Bölüğünün sayısı 45 650 kişiydi. ¹⁶Ruben ordugahına ayrılan bölüklerdeki adam sayısı 151 450 kişiydi. İkinci sırada yola çıkacak olanlar bunlardı. ¹⁷Buluşma Çadırı ve Levililer'in ordugahı göç sırasında öbür ordugahların ortasında yola çıkacak. Herkes konakladığı düzende kendi sancağı altında göç edecek. ¹⁸Batıda Efrayim ordugahının sancağı dikilecek, Efrayim'e bağlı bölükler orada konaklayacak. Efrayim oğulları'nın önderi Ammihut oğlu Elişama olacak. ¹⁹Bölüğünün sayısı 40 500 kişiydi. ²⁰Manaşşe oymağı onlara bitişik olacak. Manaşşe oğulları'nın önderi Pedahsur oğlu Gamliel olacak. ²¹Bölüğünün sayısı 32 200 kişiydi. ²²Sonra Benyamın oymağı konaklayacak. Benyamın oğulları'nın önderi Gidon oğlu Avidan olacak. ²³Bölüğünün sayısı 35 400 kişiydi. ²⁴Efrayim ordugahına ayrılan bölüklerdeki adam sayısı 108 100 kişiydi. Üçüncü olarak bunlar yola çıkacak. ²⁵Kuzeyde Dan ordugahının sancağı dikilecek, Dan'a bağlı bölükler orada konaklayacak. Dan oğulları'nın önderi Ammişadday oğlu Ahiezer olacak. ²⁶Bölüğünün sayısı 62 700 kişiydi. ²⁷Aşer oymağı onların bitişiğinde konaklayacak. Aşer oğulları'nın önderi Okran oğlu Pagiel olacak. ²⁸Bölüğünün sayısı 41 500 kişiydi. ²⁹Sonra Naftali oymağı konaklayacak. Naftali oğulları'nın önderi Enan oğlu Ahira olacak. ³⁰Bölüğünün sayısı 53 400 kişiydi. ³¹Dan ordugahına ayrılan adamların sayısı 157 600 kişiydi. Kendi sancakları altında en son onlar yola çıkacak. ³²Ailelerine göre sayılan İsrailliler bunlardı. Ordugahlardaki bütün bölüklerin toplamı 603 550 kişiydi. ³³RAB'bin Musa'ya verdiği buy-

ruk uyarınca Levililer öbür İsrailliler'le birlikte sayılmadı. ³⁴Böylece İsrailliler RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. Sancakları altında ordugah kurdular. Göç ederken de herkes boyu ve ailesiyle birlikte yola çıktı.

3RAB Sina Dağı'nda Musa'ya seslendiği sırada Harun'la Musa'nın çocukları şunlardı. ²Harun'un oğulları: İlk oğlu Nadav, Avihu, Elazar, İtamar. ³Harun'un kâhin ⁱⁱⁱ atanıp meshedilen oğulları bunlardı. ⁴Nadav'la Avihu Sina Çölü'nde RAB'bin önünde kurallara aykırı bir ateş sunarken öldüler. Oğulları yoktu. Elazar'la İtamar babaları Harun'un yanında kâhinlik ettiler. ⁵RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁶“Kâhin Harun'a yardım etmek üzere Levi oymağını çağırıp görevlendir. ⁷Buluşma Çadırı'nda Harun'la bütün topluluk adına konutla ilgili hizmeti yürütsünler. ⁸Buluşma Çadırı'ndaki bütün eşyalardan sorumlu olacak, İsrailliler adına konuta ilişkin hizmeti yerine getirecekler. ⁹Levililer'i Harun'la oğullarının hizmetine ver. İsrailliler arasında tümüyle onun hizmetine ayrılanlar onlardır. ¹⁰Kâhinlik görevini sürdürmek üzere Harun'la oğullarını görevlendir. Kutsal yere onlardan başka her kim yaklaşırsa öldürülecektir.” ¹¹RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹²“İşte İsraili kadınların doğurduğu ilk erkek çocukların yerine İsrailliler arasından Levililer'i seçtim. Onlar benim olacaktır. ¹³Çünkü bütün ilk doğanlar benimdir. Mısır'da ilk doğanların hepsini yok ettiğim gün, İsrail'de insan olsun hayvan olsun bütün ilk doğanları kendime ayırdım. Onlar benim olacak. Ben RAB'bim.” ¹⁴RAB Musa'ya Sina Çölü'nde şöyle dedi: ¹⁵“Levi oğullarını ailelerine ve boylarına göre say. Bir aylık ve daha yukarı yaştaki her erkeği sayacaksın.” ¹⁶Böylece Musa RAB'bin buyruğu uyarınca onları saydı. ¹⁷Levi'nin oğullarının adları şunlardı: Gerşon, Kehat, Merari. ¹⁸Gerşon'un boy başı olan oğulları şunlardı: Livni, Şimi. ¹⁹Kehat'ın boy başı olan oğulları: Amram, Yishar, Hevron, Uzziel. ²⁰Merari'nin boy başı olan oğulları: Mahli, Muşi. Ailelerine göre Levi boyları bunlardı. ²¹Livni ve Şimi boyları Gerşon soyundandı. Gerşon boyları bunlardı. ²²Bir aylık ve daha yukarı yaştaki bütün erkeklerin sayısı 7 500'dü. ²³Gerşon boyları batıda konutun arkasında konaklayacaktı. ²⁴Gerşon'a bağlı ailelerin önderi Lalel oğlu Elyasaf'tı. ²⁵Buluşma Çadırı'nda Gerşon oğulları konuttan, çadırın örtüsünden, Buluşma Çadırı'nın girişindeki perdeden, ²⁶konutla sunağı çevreleyen avlunun perdelerinden, avlunun girişindeki perdeyle iplerden ve bunların kullanımından sorumlu olacaktı. ²⁷Amram, Yishar, Hevron ve Uzziel boyları Kehat soyundandı. Kehat boyları bunlardı. ²⁸Bir aylık ve daha yukarı yaştaki bütün erkeklerin sayısı 8 600'dü. Bunlar kutsal yerden sorumluydular. ²⁹Kehat boyları konutun güney yanında konak-

ⁱⁱⁱ“Kâhin”: Tanrı ile insanlar arasında aracılık yapan ve Tanrı'ya kurban sunmak gibi dinsel işlerle uğraşan görevli. Kâhinin büyüçlük, falcılık, sihribazlık, gaipden haber vermek gibi işlerle uğraşması söz konusu değildi. Bu uygulamalar Yas.18:9-14 ayetlerinde yasaklanmıştır.

layacaktı. ³⁰Kehat boylarına bağlı ailelerin önderi Uzziel oğlu Elisafan'dı. ³¹Kehatlılar Antlaşma Sandığı'ndan*, masayla kandillikten, sunaklardan, kutsal yerin eşyalarından, perdeden ve bunların kullanımından sorumlu olacaktı. ³²Levili önderlerin başı Kâhin Harun'un oğlu Elazar olacak, kutsal yerden sorumlu olanları o yönetecekti. ³³Mahli ve Muşi boyları Merari soyundandı. Merari boyları bunlardı. ³⁴Bir aylık ve daha yukarı yaştaki bütün erkeklerin sayısı 6 200'dü. ³⁵Merari boylarına bağlı ailelerin önderi Avihayil oğlu Suriel'di. Merari boyları konutun kuzey yanında konaklayacaktı. ³⁶Merarioğulları konutun çerçevelerinden, kirişlerinden, direklerinden, tabanlarından, takımlarından ve bunların kullanımından, ³⁷konutu çevreleyen avlunun direkleriyle tabanlarından, kazıklarıyla iplerinden sorumlu olacaktı. ³⁸Musa, Harun ve oğulları konutun önünde, gündoğusu yönünde Buluşma Çadırı'nın önünde konaklayacaklardı. İsraililer adına kutsal yerin bakımından sorumlu olacaklardı. Kutsal yere başka her kim yaklaşırsa öldürülecekti. ³⁹RAB'bin buyruğu uyarınca Musa'yla Harun'un Levili boylardan saydıkları bir aylık ve daha yukarı yaştaki bütün erkeklerin sayısı 22 000'di. ⁴⁰Sonra RAB Musa'ya, "İsraililer'in bir aylık ve daha yukarı yaştaki ilk doğan bütün erkeklerini say, adlarını yaz" dedi, ⁴¹"İsraililer'in bütün ilk doğanlarının yerine Levililer'i, yine İsraililer'in ilk doğan hayvanlarının yerine Levililer'in hayvanlarını bana ayır. Ben RAB'bim." ⁴²Böylece Musa, RAB'bin buyruğu gibi, İsraililer arasında ilk doğanların tümünü saydı. ⁴³Adlarıyla yazılan, ilk doğan bir aylık ve daha yukarı yaştaki erkeklerin sayısı 22 273'tü. ⁴⁴RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁴⁵"İsraililer'in ilk doğanları yerine Levililer'i, hayvanları yerine de Levililer'in hayvanlarını ayır. Levililer benim olacak. Ben RAB'bim." ⁴⁶İsraililer'in ilk doğanlarından olup Levililer'in sayısını aşan 273 kişi için bedel alacaksın. ⁴⁷Adam başına beşer şekel ^{iv} al. Kutsal yerin yirmi geradan ^v oluşan şekelini ölçü tut. ⁴⁸Levililer'in sayısını aşanlardan bedel olarak alınan parayı Harun'la oğullarına ver." ⁴⁹Böylece Musa, bedeli Levililer olanların sayısını aşan İsraililer'den bedel parasını aldı. ⁵⁰İsraililer'in ilk doğanlarından 1 365 kutsal yerin şekeli ^{vi} aldı. ⁵¹RAB'bin sözü uyarınca, RAB'bin kendisine buyurduğu gibi, bedel parasını Harun'la oğullarına verdi.

4RAB Musa'yla Harun'a, "Levi oymağında Kehatoğulları'na bağlı boy ve aileler arasında sayım yapın" dedi, ²³"Buluşma Çadırı'nda hizmet etmeye ^{vii} gelen otuz ile elli yaş arasındaki adamların hepsini sayın. ⁴⁴Kehatoğulları'nın Buluşma Çadırı'ndaki görevi şudur: En kutsal eşyaları taşımak. ⁵Ordugah taşınacağı zaman Harun'la oğulları gelip bölme perdesini indirecekler ve Levha Sandığı'nı bununla

^{iv}"Beş kutsal yerin şekeli": Yaklaşık 50 gr. gümüş.

^v"Yirmi gera": Yaklaşık 10 gr. gümüş.

^{vi}"1 365 kutsal yerin şekeli": Yaklaşık 13.7 kg.

^{vii}"Hizmet etmeye": İbranice "Savaşta görev almak" anlamına da gelebilir. Aynı ifade şu ayetlerde geçiyor: 4:23,30,34-35,38-39,42-43 ve 8:24,25.

örtecekler. ⁶Sonra üzerine deri ^{viii} bir örtü geçirecek, üstüne de salt lacivert bir bez serecek, sırtıklarını yerine koyacaklar. ⁷"Kutsal masanın üzerine lacivert bir bez serip üzerine tabakları, sahanları, tasları, dökmelek sunu testilerini koyacaklar. Masada sürekli ekmek bulunmasını sağlayacaklar. ⁸Bunların üzerine kırmızı bir bez serip deri bir örtüyle örtecek, sırtıklarını yerine koyacaklar. ⁹"Işık veren kandilliği, kandillerini, fitil maşalarını, tablalarını ve zeytinyağı için kullanılan kaplarını lacivert bir bezle örtecekler. ¹⁰Kandillikle takımlarını deri bir örtüye sarıp sedyenin üzerine koyacaklar. ¹¹"Altın sunağın üzerine lacivert bir bez serip üzerine deri bir örtü örtecek, sırtıklarını yerine koyacaklar. ¹²Kutsal yerde kullanılan bütün eşyaları lacivert bir beze sarıp deri bir örtüyle örtecek, sedyenin üzerine koyacaklar. ¹³Sunaktan yağı, külü kaldıracak, sunağı mor bir bezle örtecekler. ¹⁴Sonra üzerine hizmet için kullanılan bütün takımları, ateş kaplarını, büyük çatalları, kürekleri, çanakları yerleştirip deri bir örtüyle örtecek, sırtıklarını yerine koyacaklar. ¹⁵"Ordugah başka yere taşınırken Harun'la oğulları kutsal yere ait bütün eşyaları ve takımları örtmeyi bitirdikten sonra, Kehatoğulları onları taşımaya gelecekler. Ölmek için kutsal eşyalara dokunmayacaklar. Buluşma Çadırı'ndaki bu eşyaların taşınması Kehatoğulları'nın sorumluluğu altındadır. ¹⁶"Kâhin Harun oğlu Elazar ışık için zeytinyağından, güzel kokulu buhurdan, günlük tahıl sunusundan ve mesh yağından –konuttan ve içindeki her şeyden– kutsal yerle eşyalarından sorumlu olacaktır." ¹⁷RAB Musa'yla Harun'a şöyle dedi: ¹⁸"Kehat boylarının Levililer'in arasından yok olmasına yol açmayın. ¹⁹En kutsal eşyalara yaklaşınca ölmeleri için şöyle yapın: Harun'la oğulları kutsal yere girecek, her adamı göreceği işe atayıp ne taşıyacağını bildirecek. ²⁰Ancak Kehatoğulları içeri girip bir an bile kutsal eşyalara bakmamalı, yoksa ölürlür." ²¹RAB Musa'ya şöyle dedi: ²²"Gerşonoğulları'nı da boylarına, ailelerine göre say. ²³Buluşma Çadırı'ndaki işlerde çalışabilecek otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri say. ²⁴"Hizmet etmek ve yük taşımak konusunda Gerşon boylarının sorumluluğu şudur: ²⁵Konutun perdelerini, Buluşma Çadırı'nı ve örtüsünü, üzerindeki deri ^{ix} örtüyü, Buluşma Çadırı'nın girişindeki perdeyi, konutla sunağı çevreleyen avlunun perdelerini, girişindeki perdeyi, ipleri ve bu amaçla kullanılan bütün eşyaları taşıyacaklar. Bu konuda gereken her şeyi Gerşonoğulları yapacak. ^{26,27}Yapacakları bütün hizmetler –yük taşıma ya da başka bir iş– Harun'la oğullarının yönetimi altında yapılacaktır. Taşıyacakları yükten Gerşonoğulları'nı sorumlu tutacaksınız. ²⁸Gerşon boylarının Buluşma Çadırı'yla ilgili görevi budur. Kâhin Harun oğlu İtamar'ın yönetimi altında hizmet edecekler." ²⁹"Boylarına ve ailelerine göre Merarioğulları'nı say. ³⁰Buluşma Çadırı'ndaki işlerde çalışabilecek otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri say. ³¹Buluşma Çadırı'nda hizmet ederken şunları yapacaklar:

^{viii}"Deri": Yunus balığı derisi olabilir.

^{ix}"Deri": Yunus balığı derisi olabilir.

Konutun çerçevelerini, kirişlerini, direklerini, tabanlarını, ³²çadırı çevreleyen avlunun direkleriyle tabanlarını, kazıklarını, iplerini ve bunların kullanımıyla ilgili bütün eşyaları taşıyacaklar. Herkesi yapacağı belirli işe ata. ³³Merari boylarının Buluşma Çadırı'yla ilgili görevi budur. Kâhin Harun oğlu İtamar'ın yönetimi altında hizmet edecekler.” ³⁴Musa, Harun ve topluluğun önderleri, boylarına ve ailelerine göre Kehatoğulları'nı, Buluşma Çadırı'ndaki işlerde çalışabilecek otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri saydılar. ³⁵³⁶Boylarına göre sayılanlar 2 750 kişiydi. ³⁷Buluşma Çadırı'nda hizmet gören Kehat boylarından sayılanlar bunlardı. RAB'bin Musa'ya verdiği buyruk uyarınca Musa'yla Harun onları saydılar. ³⁸Gerşonoğulları'ndan boylarına ve ailelerine göre Buluşma Çadırı'ndaki işlerde çalışabilecek otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri saydılar. ³⁹⁴⁰Boylarına ve ailelerine göre sayılanlar 2 630 kişiydi. ⁴¹Buluşma Çadırı'nda hizmet gören Gerşon boylarından sayılanlar bunlardı. RAB'bin buyruğu uyarınca Musa'yla Harun onları saydılar. ⁴²Merari boylarına ve ailelerine göre Buluşma Çadırı'ndaki işlerde çalışabilecek otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri saydılar. ⁴³⁴⁴Boylarına göre sayılanlar 3 200 kişiydi. ⁴⁵Buluşma Çadırı'nda hizmet gören Merari boylarından sayılanlar bunlardı. RAB'bin Musa'ya verdiği buyruk uyarınca Musa'yla Harun onları saydılar. ⁴⁶Böylece Musa, Harun ve İsrail önderleri, boylarına ve ailelerine göre Levililer'i, Buluşma Çadırı'nda hizmet gören ve yük taşıma işini yapan otuz ile elli yaş arasındaki bütün erkekleri saydılar. ⁴⁷⁴⁸Sayılanlar 8 580 kişiydi. ⁴⁹RAB'bin Musa'ya verdiği buyruk uyarınca, herkes yapacağı hizmete ve taşıyacağı yüke göre atandı. Böylece RAB'bin Musa'ya verdiği buyruk uyarınca yazıldılar.

5RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, deri hastalığı veya akıntısı olan ya da ölüye dokunduğundan kirli sayılan herkesi ordugahın dışına çıkarırsınlar. ³Erkeği de kadını da çıkaracaksınız. Aralarında yaşadığım ordugahlarını kirletmemeleri için onları ordugahın dışına çıkaracaksınız.” ⁴İsrail halkı denileni yaparak RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi onları ordugahın dışına çıkardı. ⁵RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁶“İsrail halkına de ki, ‘Bir erkek ya da kadın, insanın işleyebileceği günahlardan birini işler, RAB'be ihanet ederse o kişi suçlu sayılır. ⁷İşlediği günahı itiraf etmeli. Karşılığını, beşte birini üzerine ekleyerek suç işlediği kişiye ödeyecek. ⁸Eğer kişinin işlenen suçun karşılığını alacak bir yakını yoksa, suçun karşılığı RAB'be ait olacak. Günahın bağışlanması için sunulan bağışlanmalık koçla birlikte suçun karşılığı da kâhine verilecek. ⁹İsrail halkının kâhine sunduğu kutsal armağanların bağış kısımları kâhinin olacak. ¹⁰Herkesin kendine ayırdığı sunular kendinin, ama kâhine verdikleri kâhinin olacaktır.’” ¹¹RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹²“İsrail halkına de ki, ‘Eğer bir adamın karısı yoldan çıkar, ona ihanet eder, ¹³başka bir adamla yatar, kirlendiği halde bu olayı kocasından gizlerse ve tanık olmadığı için kadının yaptığı ortaya çıkmazsa, ¹⁴koca karısını kıskanır,

ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa, kadın suçluysa ya da suçlu olmadığı halde kocası onu kıskanır, ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa, ¹⁵adam karısını kâhine götürecektir. Karısı için sunu olarak onda bir efa arpa unu ^x alacak. Üzerine zeytinyağı dökmeyecek, günnük koymayacak. Çünkü bu kıskançlık sunusudur. Suçu anımsatan anımsatma sunusudur. ¹⁶“Kâhin kadını öne çağırıp RAB'bin önünde durmasını sağlayacak. ¹⁷Sonra, toprak bir kabın içine kutsal su koyacak. Konutun kurulu olduğu yerden biraz toprak alıp suya katacak. ¹⁸Kadını RAB'bin önünde durdurduktan sonra onun saçını açacak, anımsatma sunusu, yani kıskançlık sunusunu eline verecek. Kendisi de lanet getiren acı suyu elinde tutacak. ¹⁹Sonra kadına ant içirtip şöyle diyecek: Eğer başka bir adam seninle yatmadıysa, kocanla evliyken yoldan çıkıp günah işlemediysen, lanet getiren bu acı su sana zarar vermesin. ²⁰Ama kocanla evliyken yoldan çıkıp başka biriyle yatarak günah işlediysen ²¹–kâhin kadına lanet andı içirtip şöyle diyecek– RAB sana eriyen kalça, şişen karın versin. RAB halkın arasında seni lanetli ve iğrenç duruma düşürsün. ²²Lanet getiren bu su karnına girince karnını şişirsin, kalçanı eritsin. “‘O zaman kadın, Amin, amin, diyecek. ²³“Kâhin bu lanetleri bir kitaba yazıp acı suda yıkayacak. ²⁴Lanet getiren acı suyu kadına içirecek. Su kadının içine girince acılık verecek. ²⁵Kâhin kadının elinden kıskançlık sunusunu alacak, RAB'bin huzurunda salladıktan sonra sunağa getirecek. ²⁶Kadının anma payı olarak sunudan bir avuç alıp sunakta yakacak. Sonra kadına suyu içirecek. ²⁷Eğer kadın kocasına ihanet etmiş, kendini kirletmişse, lanet getiren suyu içince acı duyacak; karnı şişip kalçası eriyecek. Halkı arasında lanetli olacak. ²⁸Ama kendini kirletmemişse, temizse, zarar görmeyecek, çocuk doğurabilecek. ²⁹“Kıskançlık yasası budur. Bir kadın yoldan çıkar, kocasıyla evliyken kendini kirletirse, ³⁰ya da bir koca karısını kıskanır, ona karşı yüreğinde kuşku uyanırsa, kâhin kadını RAB'bin önünde durduracak, bu yasayı ona uygulayacak. ³¹Kocası herhangi bir suçtan suçsuz sayılacak, kadınsa suçunun cezasını çekecek.’”

6RAB Musa'ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Eğer bir erkek ya da kadın RAB'be adanmış kişi olarak RAB'be özel bir adak adamak, kendini RAB'be adamak isterse, ³şaraptan ya da herhangi bir içkiden kaçınacak, şaraptan ya da başka içkilerden yapılmış sirke içmeyecek. Üzüm suyu da içmeyecek. Yaş ya da kuru üzüm yemeyecek. ⁴RAB'be adanmışlığı süresince çekirdekten kabuğuna dek asmanın ürününden hiçbir şey yemeyecek. ⁵“RAB'be adanmışlığı süresince başına ustura değmeyecek. Kendini RAB'be adadığı günler tamamlanmaya dek kutsal olacak, saçını uzatacak. ⁶Kendini RAB'be adadığı günler boyunca ölüye yaklaşmayacak. ⁷Annesi, babası, erkek ya da kız kardeşi ölse bile onlar için kendini kirletmeyecek. Çünkü kendini Tanrısı'na adama simgesi başı üzerindedir. ⁸Adanmışlığı süresince RAB için kutsal olacaktır. ⁹“Eğer ansızın yamın-

^x“Onda bir efa arpa unu”: Yaklaşık 1.5 kg.

da biri ölür, adamış olduğu başını kirletirse, temizlendiği gün, yedinci gün saçını tıraş edecek. ¹⁰Sekizinci gün Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde kâhine iki kumru ya da iki güvercin sunacak. ¹¹Kâhin birini günah sunusu, öbürünü yakmalık sunu olarak sunacak. Böylece ölünün yanında bulunmakla kirlenen adam arınacak. O gün başını yeniden adayacak. ¹²Adanmışlığı süresince kendini RAB'be yeniden adayacak. Suç sunusu olarak bir yaşında bir erkek kuzu getirecek. Önceki günler sayılmayacak, çünkü adanmışlığı kirlenmiş sayıldı. ¹³“Adanmış kişi için yasa şudur: Kendini adamış olduğu günler tamamlanınca, Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne getirilecek. ¹⁴Orada RAB'be sunularını sunacak: Yakmalık sunu için bir yaşında kusursuz bir erkek kuzu, günah sunusu olarak bir yaşında kusursuz bir dişi kuzu, esenlik sunusu için kusursuz bir koç, ¹⁵tahıl sunusu ve dökmelik sunularla birlikte bir sepet mayasız ekmek, ince undan zeytinyağıyla yoğrulmuş pideler, üzerine yağ sürülmüş mayasız yufkalar. ¹⁶“Kâhin bunları günah sunusu ve yakmalık sunu olarak RAB'bin önünde sunacak. ¹⁷Esenlik kurbanı olarak da koçu mayasız ekme sepetiyle birlikte RAB'be sunacak. İlgili tahıl ve dökmelik sunuları da sunacak. ¹⁸“Sonra adanmış kişi Buluşma Çadırı'nın giriş bölümünde adadığı saçını tıraş edecek, saçını alıp esenlik kurbanının altındaki ateşe koyacak. ¹⁹“Adanmış kişi adadığı saçını tıraş ettikten sonra, kâhin koçun haşlanmış budunu, sepetten alacağı mayasız pide ve mayasız yufkayla birlikte adanmış kişinin eline koyacak. ²⁰Sonra sallamalık sunu olarak RAB'bin huzurunda bunları sallayacak. Bunlar sallanan döş ve bağış olarak sunulan butla birlikte kutsaldır, kâhin için ayrılacaktır. Bundan sonra adanmış kişi şarap içebilir. ²¹“Adak adayan adanmış kişiyle ilgili yasa budur. RAB'be sunacağı sunu adağı uyarınca olacak. Elinde geldiğince daha fazlasını verebilir. Adanmışlıkla ilgili yasa uyarınca adadığı adağı yerine getirmelidir.” ²²RAB Musa'ya şöyle dedi: ²³“Harun'la oğullarına de ki, ‘İsrail halkını şöyle kutsayacaksınız. Onlara diyeceksiniz ki, ²⁴RAB sizi kutsasın Ve korusun; ²⁵RAB aydın yüzünü size göster sin Ve size lütfetsin; ²⁶RAB yüzünü size çevirsin Ve size esenlik versin.’ ²⁷“Böylece kâhinler İsrail halkını adımla kutsayacaklar. Ben de onları kutsayacağım.”

7 Musa konutu bitirdiği gün onu meshetti. Onu ve içindeki bütün eşyaları, sunağı ve bütün takımlarını da meshedip adadı. ²Sonra İsrail ileri gelenleri, sayılanlardan sorumlu olan aile ve oymak önderleri armağanlar sundular. RAB'be armağan olarak üstü kapalı altı araba ve on iki öküz getirdiler: Her iki önder için bir araba, her önder için bir öküz. Bu armağanları konutun önüne getirdiler. ³⁴Sonra RAB Musa'ya, “Bunları Buluşma Çadırı'ndaki hizmetlerde kullanılmak üzere onlardan alıp yapacakları işe göre Levililer'e ver” dedi. ⁵⁶Musa arabaları, öküzleri alıp Levililer'e verdi. ⁷Yapacakları işe göre Gerşonogulları'na iki arabayla dört öküz, ⁸Merarioğulları'na da dört arabayla sekiz öküz verdi. Bunlar Kâhin Harun oğlu İtamar'ın so-

rumluluğu altında yapıldı. ⁹Kehatoğulları'na ise bir şey vermedi. Çünkü onların görevi kutsal eşyaları omuzlarında taşımaktı. ¹⁰Meshedilen sunağın adanması için önderler armağanlarını sunağın önüne getirdiler. ¹¹Çünkü RAB Musa'ya, “Sunağın adanması için her gün bir önder kendi armağanını sunacak” demişti. ¹²Birinci gün Yahuda oymağından Amminadav oğlu Nahşon armağanlarını sundu. ¹³Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ^{xi} ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ^{xii} ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ¹⁴buhur dolu on şekel ^{xiii} ağırlığında altın bir tabak; ¹⁵yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ¹⁶günah sunusu için bir teke; ¹⁷esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Amminadav oğlu Nahşon'un getirdiği armağanlar bunlardı. ¹⁸İkinci gün İssakar oymağı önderi Suar oğlu Netanel armağanlarını sundu. ¹⁹Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ²⁰buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ²¹yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ²²günah sunusu için bir teke; ²³esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Suar oğlu Netanel'in getirdiği armağanlar bunlardı. ²⁴Üçüncü gün Zevulun oymağı önderi Helon oğlu Eliav armağanlarını sundu. ²⁵Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ²⁶buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ²⁷yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ²⁸günah sunusu için bir teke; ²⁹esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Helon oğlu Eliav'ın getirdiği armağanlar bunlardı. ³⁰Dördüncü gün Ruben oymağı önderi Şedur oğlu Elisur armağanlarını sundu. ³¹Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ³²buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ³³yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ³⁴günah sunusu için bir teke; ³⁵esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Şedur oğlu Elisur'un getirdiği armağanlar bunlardı. ³⁶Beşinci gün Şimon oymağı önderi Surişadday oğlu Şelumiel armağanlarını sundu. ³⁷Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ³⁸buhur dolu on

^{xi}“130 kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 1.3 kg. Aynı ifade 19,25,31,37,43,49,55,61,67,73,79,85 ayetlerinde de geçer.

^{xii}“Yetmiş şekel”: Yaklaşık 700 gr. Aynı ifade 19,25,31,37,43,49,55,61,67,73,79,85 ayetlerinde de geçer.

^{xiii}“On şekel”: Yaklaşık 100 gr. Aynı ifade 20,26,32,38,44,50,56,62,68,74,80,86 ayetlerinde de geçer.

şekel ağırlığında altın bir tabak; ³⁹yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁴⁰günah sunusu için bir teke; ⁴¹esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Surişadday oğlu Şelumiel'in getirdiği armağanlar bunlardı. ⁴²Altıncı gün Gad oymağı önderi Deuel oğlu Elyasaf armağanlarımı sundu. ⁴³Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁴⁴buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁴⁵yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁴⁶günah sunusu için bir teke; ⁴⁷esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Deuel oğlu Elyasaf'ın getirdiği armağanlar bunlardı. ⁴⁸Yedinci gün Efrayım oymağı önderi Ammihut oğlu Elişama armağanlarımı sundu. ⁴⁹Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁵⁰buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁵¹yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁵²günah sunusu için bir teke; ⁵³esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Ammihut oğlu Elişama'nın getirdiği armağanlar bunlardı. ⁵⁴Sekizinci gün Manaşe oymağı önderi Pedahsur oğlu Gamliel armağanlarımı sundu. ⁵⁵Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁵⁶buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁵⁷yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁵⁸günah sunusu için bir teke; ⁵⁹esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Pedahsur oğlu Gamliel'in getirdiği armağanlar bunlardı. ⁶⁰Dokuzuncu gün Benyamın oymağı önderi Gidon oğlu Avidan armağanlarımı sundu. ⁶¹Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁶²buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁶³yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁶⁴günah sunusu için bir teke; ⁶⁵esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Gidon oğlu Avidan'ın getirdiği armağanlar bunlardı. ⁶⁶Onuncu gün Dan oymağı önderi Ammişadday oğlu Ahiezer armağanlarımı sundu. ⁶⁷Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁶⁸buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁶⁹yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁷⁰günah sunusu için bir teke; ⁷¹esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Ammişadday oğlu Ahiezer'in getirdiği armağanlar bunlardı. ⁷²On birinci gün Aşer oymağı önderi Okran oğlu Pagiel armağanlarımı sundu. ⁷³Getirdiği

armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁷⁴buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁷⁵yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁷⁶günah sunusu için bir teke; ⁷⁷esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Okran oğlu Pagiel'in getirdiği armağanlar bunlardı. ⁷⁸On ikinci gün Naftali oymağı önderi Enan oğlu Ahira armağanlarımı sundu. ⁷⁹Getirdiği armağanlar şunlardı: 130 kutsal yerin şekeli ağırlığında gümüş bir tabak, yetmiş şekel ağırlığında gümüş bir çanak –ikisi de tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un doluydu– ⁸⁰buhur dolu on şekel ağırlığında altın bir tabak; ⁸¹yakmalık sunu için bir boğa, bir koç, bir yaşında bir erkek kuzu; ⁸²günah sunusu için bir teke; ⁸³esenlik kurbanı için iki sığır, beş koç, beş teke, bir yaşında beş kuzu. Enan oğlu Ahira'nın getirdiği armağanlar bunlardı. ⁸⁴Sunak meshedildiğinde İsrail önderlerinin adanması için sunduğu armağanlar şunlardı: On iki gümüş tabak, on iki gümüş çanak, on iki altın tabak; ⁸⁵her gümüş tabağın ağırlığı 130 şekel, her çanağın ağırlığı yetmiş şekeldi. Bütün gümüş eşyaların toplam ağırlığı 2 400 kutsal yerin şekeliydi ^{xiv} . ⁸⁶Buhur dolu on iki altın tabağın her birinin ağırlığı on kutsal yerin şekeliydi. Bütün altın tabakların toplam ağırlığı 120 şekeldi ^{xv} . ⁸⁷Yakmalık sunu için tahıl sunularıyla birlikte sunulan hayvanların sayısı on iki boğa, on iki koç, bir yaşında on iki erkek kuzuydu; günah sunusu için de on iki teke sunuldu. ⁸⁸Esenlik kurbanı için sunulan hayvanların sayısı yirmi dört sığır, altmış koç, altmış teke, bir yaşında altmış kuzuydu. Sunak meshedildikten sonra, adanması için verilen armağanlar bunlardı. ⁸⁹Musa RAB'le konuşmak için Buluşma Çadırı'na girince, Levha Sandığı'nın Bağışlanma Kapağı'nın ^{xvi} üstündeki iki Keruv arasından kendisine seslenen sesi duydu. RAB Musa'yla bu şekilde konuştu.

SRAB Musa'ya şöyle dedi: ²“Harun'a de ki, yedi kandili kandilliğin önünü aydınlatacak biçimde yerleştiresin.” ³Harun söyleneni yaptı. RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi, kandilleri kandilliğin önüne yerleştirdi. ⁴Kandillik, ayağın dan çiçek motiflerine dek dövme altından, RAB'bin Musa'ya gösterdiği örneğe göre yapıldı. ⁵RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁶“Levililer'i İsraililer'in arasından ayırıp dinsel açıdan arındır. ⁷Onları arındırmak için şöyle yapacaksın: Günahtan arındırma suyunu üzerlerine serp; bedenlerindeki bütün kılları tıraş etmelerini, giysilerini yıkamalarını sağla. Böylece arınmış olurlar. ⁸Sonra bir boğa ile tahıl sunusu için zeytinyağıyla yoğrulmuş ince un alsınlar; günah sunusu için sen de başka bir boğa alacaksın. ⁹Levililer'i Bu-

^{xiv}“2 400 kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 24 kg.

^{xv}“120 şekel”: Yaklaşık 1.2 kg.

^{xvi}“Bağışlanma Kapağı” diye çevrilen İbranice “Kapporet” sözcüğü Tanrı'nın öfkesinin yatıştırıldığı, halkın günahlarının bağışlanıp Tanrı'yla barıştırıldığı yeri ifade ediyordu.

luşma Çadırı'nın önüne getir, bütün İsrail topluluğunu da topla. ¹⁰Levililer'i RAB'bin huzuruna getireceksin, İsraililer ellerini üzerlerine koyacaklar. ¹¹Harun, RAB'bin hizmetini yapabilmeleri için, İsraililer'in arasından adak olarak Levililer'i RAB'be adayacak. ¹²"Levililer ellerini boğaların başına koyacaklar; günahlarını bağışlatmak için boğalardan birini günah sunusu, öbürünü yakmalık sunu olarak RAB'be sunacaksın. ¹³Levililer Harun'la oğullarının önünde duracaklar. Onları adak olarak RAB'be adayacaksın. ¹⁴Levililer'i öbür İsraililer'in arasından bu şekilde ayıracağını. Levililer benim olacak. ¹⁵"Sen onları arındırıp adak olarak adadıktan sonra, Levililer Buluşma Çadırı'ndaki hizmeti yerine getirmeye başlayacaklar. ¹⁶Çünkü İsraililer arasından Levililer tümüyle bana verilmiştir. İlk doğanların, İsraili kadınların doğurdukları ilk erkek çocukların yerine onları kendime ayırdım. ¹⁷İsraililer arasında ilk doğan insan ya da hayvan benimdir. Mısır'da ilk doğanları yok ettiğim gün, onları kendime ayırdım. ¹⁸İsrail'de ilk doğan erkek çocukların yerine Levililer'i seçtim. ¹⁹İsraililer kutsal yere yaklaştıklarında belaya uğramamaları için, onların adına Buluşma Çadırı'ndaki hizmeti yerine getirmek ve günahlarını bağışlatmak üzere, onların arasından Levililer'i Harun'la oğullarına armağan olarak verdim." ²⁰Musa, Harun ve bütün İsrail topluluğu Levililer için söyleneni yaptılar. İsraililer RAB'bin Musa'ya Levililer'le ilgili verdiği her buyruğu yerine getirdiler. ²¹Levililer kendilerini günahattan arındırıp giysilerini yıkadılar. Sonra Harun onları RAB'bin huzurunda adak olarak adadı; onları arındırmak için günahlarını bağışlattı. ²²Bundan sonra Levililer Harun'la oğullarının sorumluluğu altında Buluşma Çadırı'ndaki hizmetlerini yapmaya geldiler. RAB'bin Levililer'e ilişkin Musa'ya verdiği buyrukları yerine getirdiler. ²³RAB Musa'ya şöyle dedi: ²⁴"Levililer'le ilgili kural şudur: Yirmi beş ve daha yukarı yaşta olanlar Buluşma Çadırı'nda hizmet edecekler. ²⁵Ancak elli yaşına gelince yaptıkları hizmetten ayrılıp bir daha çadırda çalışmayacaklar. ²⁶Buluşma Çadırı'nda görev yapan kardeşlerine yardımcı olacaklar, ama kendileri hizmet etmeyecekler. Levililer'in sorumluluklarını böyle düzenleyeceksin."

⁹İsraililer'in Mısır'dan çıkışlarının ikinci yılının birinci ayında RAB Sina Çölü'nde Musa'ya şöyle seslendi: ²"İsraililer Fısıh kurbanını belirlenen zamanda kessinler. ³Bütün kurallar, ilkeler uyarınca kurbanı belirlenen zamanda, bu ayın on dördüncü gününün akşamüstü keseceksiniz." ⁴Böylece Musa İsraililer'e Fısıh kurbanını kesmelerini söyledi. ⁵Onlar da Sina Çölü'nde birinci ayın on dördüncü gününün akşamüstü Fısıh kurbanını kestiler. Her şeyi RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi yaptılar. ⁶Ancak, ölüye dokunduklarından kirli sayılan bazı kişiler o gün Fısıh kurbanını kesemediler. Aynı gün Musa'yla Harun'a gelip ⁷Musa'ya, "Ölüye dokunduğumuzdan kirli sayılız" dediler, "Ama öbür İsraililer'le birlikte belirlenen zamanda RAB'bin sunusunu sunmamız neden engellensin?" ⁸Musa, "RAB'bin sizinle ilgili bana

neler söyleyeceğini duyuncaya dek bekleyin" dedi. ⁹RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹⁰"İsraililer'e de ki, 'Sizlerden ya da sununuzdan ölüye dokunduğu için kirli sayılan ya da uzak bir yolculukta bulunan biri RAB'bin Fısıh kurbanını kesebilir. ¹¹İkinci ayın on dördüncü gününün akşamüstü Fısıh kurbanını kesip mayasız ekmek ve acı otlarla yiyecek. ¹²Sabaha dek kurbandan bir şey bırakmayacak, kemiklerini kırmayacak. Fısıh kurbanını bütün kuralları uyarınca kesmelidir. ¹³Ancak, temiz sayılan ve yolculukta olmayan biri Fısıh kurbanını kesmeyi savsaklarsa, halkın arasından atılacaktır. Çünkü belirlenen zamanda RAB'bin sunusunu sunmamıştır. Günahının cezasını çekecektir. ¹⁴"Aranızda yaşayan bir yabancı RAB'bin Fısıh kurbanını kesmek isterse, Fısıh'ın kuralları, ilkeleri uyarınca kesmelidir. Yerli ya da yabancı için aynı kuralı uygulamalısınız." ¹⁵Konut, yani Levha Sandığı'nın bulunduğu çadır kurulduğu gün üstünü bulut kapladı. Konutun üstündeki bulut akşamdan sabaha dek ateşi andırdı. ¹⁶Bu hep böyle sürüp gitti. Konutu kaplayan bulut gece ateşi andırıyordu. ¹⁷İsraililer ancak bulut çadırın üzerinden kalkınca göçer, bulut nerede durursa orada konaklardı. ¹⁸RAB'bin buyruğu uyarınca göç eder, yine RAB'bin buyruğu uyarınca konaklardı. Bulut konutun üzerinde durdukça yerlerinden ayrılmazlardı. ¹⁹Bulut konutun üzerinde uzun süre durduğu zaman RAB'bin buyruğuna uyar, yola çıkmazlardı. ²⁰Bazen bulut konutun üzerinde birkaç gün kalırdı. Halk da RAB'bin verdiği buyruğa göre ya konakladığı yerde kalır ya da göç ederdi. ²¹Bazı günler bulut akşamdan sabaha dek kalır, sabah konutun üzerinden kalkar kalkmaz halk yola çıkardı. Gece olsun, gündüz olsun, bulut konutun üzerinden kalkar kalkmaz halk yola çıkardı. ²²Bulut konutun üzerinde iki gün, bir ay ya da uzun süre kalsa bile, İsraililer konakladıkları yerde kalır, yola koyulmazlardı. Ama bulut kalkar kalkmaz yola çıkarlardı. ²³RAB'bin buyruğu uyarınca konaklar ya da yola çıkarlardı. Böylece RAB'bin Musa aracılığıyla verdiği buyruğa uydular.

¹⁰RAB Musa'ya şöyle dedi: ²"Dövme gümüşten iki borazan yapacaksın; bunları topluluğu çağırarak ve halkın yola çıkması için kullanacaksın. ³İki borazan birden çalınca, bütün topluluk senin yanında, Buluşma Çadırı'nın girişi önünde toplanacak. ⁴Yalnız biri çalınrsa, önderler, İsrail'in oymak başları senin yanında toplanacak. ⁵Borazan kısa çalınca, doğuda konaklayanlar yola çıkacak. ⁶İkinci kez kısa çalınca da güneyde konaklayanlar yola çıkacak. Borazanın kısa çalınması oymakların yola çıkması için bir işarettir. ⁷Topluluğu toplamak için de borazan çaldırt, ama kısa olmasın. ⁸"Borazanları kâhin olan Harunoğulları çalacak. Borazan çalınması sizler ve gelecek kuşaklar için kalıcı bir kural olacak. ⁹Sizi sıkıştıran düşmana karşı ülkenizde savaşa çıktığımızda, borazan çalın. O zaman Tanrınız RAB sizi anımsayacak, sizi düşmanlarınızdan kurtaracak. ¹⁰Sevinçli olduğunuz günler –kutladığımız bayramlar ve Yeni Ay Törenleri'nde– yakmalık sunular ve esenlik kur-

banları üzerine borazan çalacaksınız. Böylelikle Tanrınız'ın önünde anımsanmış olacaksınız. Ben Tanrınız RAB'binim.”¹¹İkinci yılın ikinci ayının yirminci günü bulut Levha Sandığı'nın bulunduğu konutun üzerinden kalktı. ¹²İsrailliler de Sina Çölü'nden göç etmeye başladılar. Bulut Paran Çölü'nde durdu. ¹³Bu, RAB'bin Musa aracılığıyla verdiği buyruk uyarınca ilk göç edişleriydi. ¹⁴Önce Yahuda sancağı bölükleriyle yola çıktı. Yahuda bölüğüne Amminadav oğlu Nahşon komuta ediyordu. ¹⁵İssakar oymağının bölüğüne Suar oğlu Netanel, ¹⁶Zevulun oymağının bölüğüne de Helon oğlu Eliav komuta ediyordu. ¹⁷Konut yere indirilince, onu taşıyan Gerşonoğulları'yla Merarioğulları yola koyuldular. ¹⁸Sonra Ruben sancağı bölükleriyle yola çıktı. Ruben bölüğüne Şedeur oğlu Elisur komuta ediyordu. ¹⁹Şimon oymağının bölüğüne Surişadday oğlu Şelumiel, ²⁰Gad oymağının bölüğüne de Deuel oğlu Elyasaf komuta ediyordu. ²¹Kehatlılar kutsal eşyaları taşıyarak yola koyuldular. Bunlar varmadan konut kurulmuş olurdu. ²²Efrayim sancağı bölükleriyle yola çıktı. Efrayim bölüğüne Ammihut oğlu Elişama komuta ediyordu. ²³Manaşşe oymağının bölüğüne Pedahsur oğlu Gamliel, ²⁴Benyamin oymağının bölüğüne de Gidoni oğlu Avidan komuta ediyordu. ²⁵En sonunda Dan sancağı ordunun artçı kolu olan bölükleriyle yola çıktı. Dan bölüğüne Ammişadday oğlu Ahiezer komuta ediyordu. ²⁶Aşer oymağının bölüğüne Okran oğlu Pagiell, ²⁷Naftali oymağının bölüğüne de Enan oğlu Ahira komuta ediyordu. ²⁸Yola koyulduklarında İsraili bölüklerin yürüyüş düzeni böyleydi. ²⁹Musa, kayınbabası Midyanlı Reuel oğlu Hovav'a, “RAB'bin, ‘Size vereceğim’ dediği yere gidiyoruz” dedi, “Bizimle gel, sana iyi davranırız. Çünkü RAB İsrail'e iyilik edeceğine söz verdi.” ³⁰Hovav, “Gelmem” diye yanıtladı, “Ülkeme, akrabalarımın yanına döneceğim.” ³¹Musa, “Lütfen bizi bırakma” diye üsteledi, “Çünkü çölde konaklayacağımız yerleri sen biliyorsun. Sen bize göz olabilirsin. ³²Bizimle gelersen, RAB'bin yapacağı bütün iyilikleri seninle paylaşırız.” ³³RAB'bin Dağı'ndan ayrılıp üç günlük yol aldılar. Konaklayacakları yeri bulmaları için RAB'bin Antlaşma Sandığı üç gün boyunca önleri sıra gitti. ³⁴Konakladıkları yerden ayrıldıklarında da RAB'bin bulutu gündüzün onların üzerinde duruyordu. ³⁵Sandık yola çıkınca Musa, “Ya RAB, kalk! Düşmanların dağılsın, Senden nefret edenler önünden kaçsın!” diyordu. ³⁶Sandık konaklayınca da, “Ya RAB, binlerce, on binlerce İsraili'ye dön!” diyordu.

11Halk çektiği sıkıntılardan ötürü yakınmaya başladı. RAB bunu duyunca öfkeleni, aralarına ateşini göndererek ordugahın kenarlarını yakıp yok etti. ²Halk Musa'ya yalvardı. Musa RAB'be yakarınca ateş söndü. ³Bu nedenle oraya Tavera^{xvii} adı verildi. Çünkü RAB'bin gönderdiği ateş onların arasında yanmıştı. ⁴Derken, halkın arasındaki yabancılar başka yiyeceklere özlem duymaya başladılar. İsraililer de yine ağlayarak, “Keşke yiyecek biraz

et olsaydı!” dediler, ⁵“Mısır'da parasız yediğimiz balıkları, salatalıkları, karpuzları, pırasaları, soğanları, sarmısakları anımsıyoruz. ⁶Şimdiyse yemek yeme isteğimizi yitirdik. Bu mandan başka hiçbir şey gördüğümüz yok.” ⁷Man kişniş tohumuna benzerdi, görünüşü de reçine gibiydi. ⁸Halk çıkıp onu toplar, değirmende öğütür ya da havanda döverdi. Çömlekte haşlayıp pide yaparlardı. Tadı zeytinyağında pişirilmiş yiyeceklere benzerdi. ⁹Gece ordugaha çiy düşerken, man da birlikte düşerdi. ¹⁰Musa herkesin, her ailenin çadırının önünde ağladığını duydu. RAB buna çok öfkeleni. Musa da üzüldü. ¹¹RAB'be, “Kuluna neden kötü davrandın?” dedi, “Seni hoşnut etmeyen ne yaptım ki, bu halkın yükünü bana yüklüyorsun? ¹²Bütün bu halka benim mi gebe kaldım? Onları benim mi doğurdum? Öyleyse neden emzikteki çocuğu taşıyan bir dadı gibi, atalarına ant içerek söz verdiğin ülkeye onları kucağında taşımamı istiyorsun? ¹³Bütün bu halka verecek eti nereden bulayım? Bana, ‘Bize yiyecek et ver’ diye sızlanıp duruyorlar. ¹⁴Bu halkı tek başıma taşıyamam, bunca yükü kaldıramam. ¹⁵Bana böyle davranacaksan –eğer gözünde lütuf bulduysam– lütfen beni hemen öldür de kendi yıkımını görmeyeyim.” ¹⁶RAB Musa'ya, “Halk arasında önder ve yönetici bildiğin İsrail ileri gelenlerinden yetmiş kişi topla” dedi, “Onları Buluşma Çadırı'na getir, yanında dursunlar. ¹⁷Ben inip seninle orada konuşacağım. Senin üzerindeki Ruh'tan alıp onlara vereceğim. Halkın yükünü tek başıma taşımaman için sana yardım edecekler. ¹⁸“Halka de ki, ‘Yarın için kendinizi kutsayın, et yiyeceksiniz. Keşke yiyecek biraz et olsaydı, Mısır'da durumumuz iyiydi diye ağladığınızı RAB duydu. Şimdi yemeniz için size et verecek. ¹⁹Yalnız bir gün, iki gün, beş, on ya da yirmi gün değil, ²⁰bir ay boyunca, burunuzdan gelinceye dek, tiksineceksiniz. Çünkü aranızda olan RAB'bi reddettiniz. O'nun önünde, Mısır'dan neden çıktık diyerek ağladınız.’” ²¹Musa, “Aralarında bulunduğum halkın 600 000'i yetişkin erkektir” diye karşılık verdi, “Oysa sen, ‘Bu halka bir ay boyunca yemesi için et vereceğim’ diyorsun. ²²Bütün davarlar, sığırlar kesilse, onları doyurur mu? Denizdeki bütün balıklar tutulsa, onları doyurur mu?” ²³RAB, “Elim kısaldı mı?” diye yanıtladı, “Sana söylediklerimin yerine gelip gelmeyeceğini şimdi göreceksin.” ²⁴Böylece Musa dışarı çıkıp RAB'bin kendisine söylediklerini halka bildirdi. Halkın ileri gelenlerinden yetmiş adam toplayıp çadırın çevresine yerleştirdi. ²⁵Sonra RAB bulutun içinde inip Musa'yla konuştu. Musa'nın üzerindeki Ruh'tan alıp yetmiş ileri gelene verdi. Ruh'u alınca peygamberlik ettilerse de, daha sonra hiç peygamberlik etmediler. ²⁶Eldat ve Medat adında iki kişi ordugahta kalmıştı. Seçilen yetmiş kişi arasındaydılar ama çadıra gitmemişlerdi. Ruh üzerlerine konuşunca ordugahta peygamberlik ettiler. ²⁷Bir genç koşup Musa'ya, “Eldat'la Medat ordugahta peygamberlik ediyor” diye haber verdi. ²⁸Gençliğinden beri Musa'nın yardımcısı olan Nun oğlu Yeşu, “Ey efendim Musa, onlara engel ol!” dedi. ²⁹Ama Musa, “Sen benim adıma mı kıskanıyorsun?” diye yanıtladı,

^{xvii}Tavera”: “Yangın” anlamına gelir.

“Keşke RAB’bin bütün halkı peygamber olsa da RAB üzerlerine Ruhunu gönderse!”³⁰ Sonra Musa’yla İsrail’in ileri gelenleri ordugaha döndüler.³¹ RAB denizden bildircin getiren bir rüzgar gönderdi. Rüzgar bildircinleri ordugahın her yönünden bir günlük yol kadar uzaklığa, yerden iki arşın^{xviii} yüksekliğe indirdi.³² Halk bütün gün, bütün gece ve ertesi gün durmadan bildircin topladı. Kimse on homerden^{xix} az toplamadı. Bildircinleri ordugahın çevresine serdiler.³³ Et daha halkın dişleri arasındayken, çiğnemeye vakit kalmadan RAB öfkeleni, onları büyük bir yıkımla cezalandırdı.³⁴ Bu nedenle oraya Kivrot-Hattaava^{xx} adı verildi. Başka yiyeceklere özlem duyanları oraya gömdüler.³⁵ Halk Kivrot-Hattaava’dan Haserot’a göç edip orada kaldı.

12 Musa Kûşlu bir kadınla evlenmişti. Bundan dolayı Miryam’la Harun onu yerdiler.² “RAB yalnız Musa aracılığıyla mı konuştu?” dediler, “Bizim aracılığımızla da konuşmadı mı?” RAB bu yakınmaları duydu.³ Musa yeryüzünde yaşayan herkesten daha alçakgönüllüydü.⁴ RAB ansızın Musa, Harun ve Miryam’a, “Üçünüz Buluşma Çadırı’na gelin” dedi. Üçü de gittiler.⁵ RAB bulut sütununun içinde indi. Çadırın kapısında durup Harun’la Miryam’ı çağırdı. İki ilerlerken⁶ RAB onlara seslendi: “Sözlerime kulak verin: Eğer aranızda bir peygamber varsa, Ben RAB görünümde kendimi ona tanıtır, Onunla düşte konuşurum.⁷ Ama kulum Musa öyle değildir. O bütün evimde sadıktır.⁸ Onunla bilmecelemlerle değil, Açıkça, yüzyüze konuşurum. O RAB’bin suretini görüyor. Öyleyse kulum Musa’yı yermekten korkmadınız mı?”⁹ RAB onlara öfkelenip oradan gitti.¹⁰ Bulut çadırın üzerinden ayrıldığında Miryam deri hastalığına yakalanmış, kar gibi bembeyaz olmuştu. Harun Miryam’a baktı, deri hastalığına yakalandığını gördü.¹¹ Musa’ya, “Ey efendim, lütfen akılsızca işlediğimiz günahıtan ötürü bizi cezalandırma” dedi,¹² “Miryam etinin yarısı yenmiş olarak ana rahminden çıkan ölü bir bebeğe benzemesin.”¹³ Musa RAB’be, “Ey Tanrı, lütfen Miryam’ı iyileştir!” diye yakardı.¹⁴ RAB, “Babası onun yüzüne tükürseydi, yedi gün utanç içinde kalmayacak mıydı?” diye karşılık verdi, “Onu yedi gün ordugahtan uzaklaştırdım, sonra geri getirilsin.”¹⁵ Böylece Miryam yedi gün ordugahtan uzaklaştırıldı, o geri getirilene dek halk yola çıkmadı.¹⁶ Bundan sonra halk Haserot’tan ayrılıp Paran Çölü’nde konakladı.

13 RAB Musa’ya, “İsrail halkına vereceğim Kenan ülkesini araştırmak için bazı adamlar gönder” dedi, “Ataların her oymağından bir önder gönder.”²³ Musa RAB’bin buyruğu uyarınca Paran Çölü’nden adamları gönderdi. Hepsİ İsrail halkının önderlerindendi.⁴ Adları şöyleydi: Ruben oymağından Zakkur oğlu Şammua;⁵ Şimon oymağından Ho-

ri oğlu Şafat;⁶ Yahuda oymağından Yefunne oğlu Kalev;⁷ İssakar oymağından Yusuf oğlu Yigal;⁸ Efrayim oymağından Nun oğlu Hoşea;⁹ Benyamin oymağından Rafu oğlu Palti;¹⁰ Zevulun oymağından Sodi oğlu Gaddiel;¹¹ Yusuf oymağından –Manaşşe oymağından– Susi oğlu Gaddi;¹² Dan oymağından Gemallı oğlu Ammiel;¹³ Aşer oymağından Mikael oğlu Setur;¹⁴ Naftali oymağından Vofsi oğlu Nahbi;¹⁵ Gad oymağından Maki oğlu Geuel.¹⁶ Ülkeyi araştırmak üzere Musa’nın gönderdiği adamlar bunlardı. Musa Nun oğlu Hoşea’ya^{xxi} Yeşu adını verdi.¹⁷ Musa, Kenan ülkesini araştırmak üzere onları gönderirken, “Negev’e, dağlık bölgeye gidin” dedi,¹⁸ “Nasıl bir ülke olduğunu, orada yaşayan halkın güçlü mü zayıf mı, çok mu az mı olduğunu öğrenin.¹⁹ Yaşadıkları ülke iyi mi kötü mü, kentleri nasıl, surlu mu değil mi anlayın.²⁰ Toprak nasıl? Verimli mi, kıraç mı? Çevre ağaçlık mı, değil mi? Elinizden geleni yapıp orada yetişen meyvelerden getirin.” Mevsim üzümün olgunlaşmaya başladığı zamandı.²¹ Böylece adamlar yola çıkıp ülkeyi Zin Çölü’nden Levo-Hamat’a doğru Rehov’a dek araştırdılar.²² Negev’den geçip Anakoğulları’ndan Ahiman, Şeşay ve Talmay’ın yaşadığı Hevron’a vardılar. –Hevron Mısır’daki Soan Kenti’nden^{xxii} yedi yıl önce kurulmuştu.–²³ Eşkol Vadisi’ne varınca, üzerinde bir salkım üzüm olan bir asma dalı kestiler. Adamlardan ikisi dalı bir sırıkta taşıdılar. Yanlarına nar, incir de aldılar.²⁴ İsraililer’in kestiği üzüm salkımından dolayı oraya Eşkol^{xxiii} Vadisi adı verildi.²⁵ Kırk gün dolaştıktan sonra adamlar ülkeyi araştırmaktan döndüler.²⁶ Paran Çölü’ndeki Kadeş’e, Musa’yla Harun’un ve İsrail topluluğunun yanına geldiler. Onlara ve bütün topluluğa gördüklerini anlatıp ülkenin ürünlerini gösterdiler.²⁷ Musa’ya, “Bizi gönderdiğin ülkeye gittik” dediler, “Gerçekten süt ve bal akıyor orada! İşte ülkenin ürünleri!²⁸ Ancak orada yaşayan halk güçlü, kentler de surlu ve çok büyük. Orada Anak soyundan gelen insanları bile gördük.²⁹ Amalekliler Negev’de; Hititler, Yevuslular ve Amorlular dağlık bölgede; Kenanlılar da denizin yanında ve Şeria Irmağı’nın kıyısında yaşıyor.”³⁰ Kalev, Musa’nın önünde halkı susturup, “Oraya gidip ülkeyi ele geçirelim. Kesinlikle buna yetecek gücümüz var” dedi.³¹ Ne var ki, kendisiyle oraya giden adamlar, “Bu halka saldıramayız, onlar bizden daha güçlü” dediler.³² Araştırdıkları ülke hakkında İsraililer arasında kötü haber yayarak, “Boyan boya araştırdığımız ülke, içinde yaşayanları yiyip bitiren bir ülkedir” dediler, “Üstelik orada gördüğümüz herkes uzun boyluydu.³³ Nefiller’i, Nefiller’in soyundan gelen Anaklılar’ı gördük. Onların yanında kendimizi çekirge gibi hissettik, onlara da öyle göründük.”

14o gece bütün topluluk yüksek sesle bağrışıp ağladı.² Bütün İsrail halkı Musa’yla Harun’a karşı söylenmeye başladı. Onlara, “Keşke Mısır’da ya da bu çölde ölseydik!” de-

^{xviii}“İki arşın”: Yaklaşık 90 cm.

^{xix}“On homer”: Yaklaşık 2 200 litrelik bir ölçek.

^{xx}“Kivrot-Hattaava”: “Özlem mezarları” anlamına gelir.

^{xxi}Hoşea “Kurtuluş”, Yeşu “RAB kurtuluştur” anlamına gelir.

^{xxii}“Soan Kenti”: Tanis Kenti olduğu sanılıyor.

^{xxiii}“Eşkol”: “Salkım” anlamına gelir.

diler, ³“RAB neden bizi bu ülkeye götürüyor? Kılıçtan geçirilelim diye mi? Karılarımız, çocuklarımız tutsak edilecek. Mısır’a dönmek bizim için daha iyi değil mi?” ⁴Sonra birbirlerine, “Kendimize bir önder seçip Mısır’a dönelim” dediler. ⁵Bunun üzerine Musa’yla Harun İsrail topluluğunun önünde yüzüstü yere kapandılar. ⁶Ülkeyi araştıranlardan Nun oğlu Yeşu’yla Yefunne oğlu Kalev gıysilerini yırttılar. ⁷Sonra bütün İsrail topluluğuna şöyle dediler: “İçinden geçip araştırdığımız ülke çok iyi bir ülkedir. ⁸Eğer RAB bizden hoşnut kalırsa, süt ve bal akan o ülkeye bizi götürececek ve orayı bize verecektir. ⁹Ancak RAB’be karşı gelmeyin. Orada yaşayan halktan korkmayın. Onları ekmek yer gibi yiyip bitireceğiz. Koruyucuları onları bırakıp gitti. Ama RAB bizimledir. Onlardan korkmayın!” ¹⁰Topluluk onları taşla tutmayı düşünürken, ansızın RAB’bin görkemi Buluşma Çadırı’nda bütün İsrail halkına göründü. ¹¹RAB Musa’ya şöyle dedi: “Ne zamana dek bu halk bana saygısızlık edecek? Onlara gösterdiğim bunca belirtiye karşın, ne zamana dek bana iman etmeyecekler?” ¹²Onları salgın hastalıkla cezalandıracağım, mirastan yoksun bırakacağım. Ama seni onlardan daha büyük, daha güçlü bir ulus kılacağım.” ¹³Musa, “Mısırlılar bunu duyacak” diye karşılık verdi, “Çünkü bu halkı gücünle onların arasından sen çıkardın. ¹⁴Kenan topraklarında yaşayan halka bunu anlatacaklar. Ya RAB, bu halkın arasında olduğunu, onlarla yüz yüze görüşüğünü, bulutunun onların üzerinde durduğunu, gündüz bulut sütünü, gece ateş sütünü içinde onlara yol gösterdiğini duymuşlar. ¹⁵Eğer bu halkı bir insanmış gibi yok edersen, senin ününü duymuş olan bu uluslar, ‘RAB ant içerek söz verdiği ülkeye bu halkı götüremediği için onları çölde yok etti’ diyecekler. ¹⁶17“Şimdi gücünü göster, ya Rab. Demiştin ki, ¹⁸‘RAB tez öfkelenmez, sevgisi engindir, suçu ve isyanı bağışlar. Ancak suçluyu cezasız bırakmaz; babaların işlediği suçun hesabını üçüncü, dördüncü kuşak çocuklarından sorar.’ ¹⁹Mısır’dan çıkışlarından bugüne dek bu halkı nasıl bağışladıysan, büyük sevgin uyarınca onların suçunu bağışla.” ²⁰RAB, “Dileğin üzerine onları bağışladım” diye yanıtladı, ²¹“Ne var ki, varlığım ve yeryüzünü dolduran yüceliğim adına ant içerim ki, ²²yüceliğimi, Mısır’da ve çölde gösterdiğim belirtileri görüp de beni on kez sınavan, sözümü dinlemeyen bu kişilerden hiçbiri ²³atalarına ant içerek söz verdiğim ülkeyi görmeyecek. Beni küçümseyenlerden hiçbiri orayı görmeyecek. ²⁴Ama kulum Kalev’de başka bir ruh var, o bütün yüreğiyle ardımca yürüdü. Araştırmak için gittiği ülkeye onu götüreceğim, onun soyu orayı miras alacak. ²⁵Amalekliler’le Kenanlılar ovada yaşıyorlar. Siz yarın geri dönün, Kamış Denizi yolundan çöle gidin.” ²⁶RAB Musa’yla Harun’a da, “Bu kötü topluluk ne zamana dek bana söylenecek?” dedi, “Bana söylenen İsrail halkının yakınmalarını duydum. ²⁷28 Onlara RAB şöyle diyor de: ‘Varlığım adına ant içerim ki, söylediklerinizin aynısını size yapacağım: ²⁹Cesetleriniz bu çöle serilecek. Bana söylenen, yirmi ve daha yukarı yaşta sayılan herkes çölde ölecek. ³⁰Sizi yerleştireceğime ant

İçtiğim ülkeye Yefunne oğlu Kalev’le Nun oğlu Yeşu’dan başkası girmeyecek. ³¹Ama tutsak edilecek dediğiniz çocuklarınızı oraya, sizin reddettiğiniz ülkeye götüreceğim; orayı taniyacaktı. ³²Size gelince, cesetleriniz bu çöle serilecek. ³³Çocuklarınız, hepiniz ölünceye dek kırk yıl çölde çobanlık edecek ve sizin sadakatsizliğiniz yüzünden sıkıntı çekecekler. ³⁴Ülkeyi araştırdığımız günler kadar –kırk gün, her gün için bir yıldan kırk yıl– suçunuzun cezasını çekeceksiniz. Sizden yüz çevirdiğimi bileceksiniz!” ³⁵Ben RAB söyledim; bana karşı toplanan bu kötü topluluğa bunları gerçekten yapacağım. Bu çölde yıkıma uğrayacak, burada ölecekler.” ³⁶Musa’nın ülkeyi araştırmak üzere gönderdiği adamlar geri dönüp ülke hakkında kötü haber yayarak bütün topluluğun RAB’be söylenmesine neden oldular. ³⁷Ülke hakkında kötü haber yayan bu adamlar RAB’bin önünde ölümcül hastalıktan öldüler. ³⁸Ülkeyi araştırmak üzere gidenlerden yalnız Nun oğlu Yeşu’yla Yefunne oğlu Kalev sağ kaldı. ³⁹Musa bu sözleri İsrail halkına bildirince, halk yasa büdü. ⁴⁰Sabah erkenden kalkıp dağın tepesine çıktılar. “Günah işledik” dediler, “Ama RAB’bin söz verdiği yere çıkmaya hazırız.” ⁴¹Bunun üzerine Musa, “Neden RAB’bin buyruğuna karşı geliyorsunuz?” dedi, “Bunu başaramazsınız. ⁴²Savaşa gitmeyin, çünkü RAB sizinle olmayacak. Düşmanlarınızın önünde yenilgiye uğrayacaksınız. ⁴³Amalekliler’le Kenanlılar sizinle orada karşılaşacak ve sizi kılıçtan geçirecekler. Çünkü RAB’bin ardınca gitmekten vazgeçtiniz. RAB de sizinle olmayacak.” ⁴⁴Öyleyken, kendilerine güvenerek dağlık bölgenin tepesine çıktılar. RAB’bin Antlaşma Sandığı da Musa da oruda gahta kaldı. ⁴⁵Dağlık bölgede yaşayan Amalekliler’le Kenanlılar üzerlerine saldırdılar, Horma Kenti’ne dek onları kovalayıp bozguna uğrattılar.

15RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına de ki, ‘Yerleşmek için size vereceğim ülkeye girince, ³RAB’bi hoşnut eden bir koku yapmak için yakmalık sunu, özel adak kurbanı, gönülden verilen sunu ya da bayram sunusu gibi yakılan sunu olarak RAB’be sığır ya da davar sunacaksınız. ⁴Sunu sunan kişi RAB’be tahıl sunusu olarak dörtte bir hin ^{xxiv}zeytinyağıyla yoğrulmuş onda bir efa ^{xxv}ince un sunacak. ⁵Yakmalık sunu ya da kurban için, her kuzuya dökmelik sunu olarak dörtte bir hin şarap hazırla. ⁶“Koç sunarken tahıl sunusu olarak üçte bir hin ^{xxvi}zeytinyağıyla yoğrulmuş onda iki efa ^{xxvii}ince un hazırla. ⁷Dökmelik sunu olarak üçte bir hin şarap sun. Bunları RAB’bi hoşnut eden koku olarak sunacaksın. ⁸RAB’be yakmalık sunu, özel adak kurbanı ya da esenlik sunusu olarak bir boğa sunduğunda, ⁹boğayla birlikte tahıl sunusu olarak yarım hin ^{xxviii}zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa ^{xxix}ince un sun. ¹⁰Ayrıca

^{xxiv}“Dörtte bir hin”: Yaklaşık 0.9 lt.

^{xxv}“Onda bir efa”: Yaklaşık 1.3 kg.

^{xxvi}“Üçte bir hin”: Yaklaşık 1.2 lt.

^{xxvii}“Onda iki efa”: Yaklaşık 2.6 kg.

^{xxviii}“Yarım hin”: Yaklaşık 1.8 lt.

^{xxix}“Onda üç efa”: Yaklaşık 3.9 kg.

dökmelik sunu olarak yarım hin şarap sun. Yakılan bu sunu RAB’bi hoşnut eden bir koku olacak. ¹¹Sığır, koç, davar –kuzu ya da keçi– böyle hazırlanacak. ¹²Kaç hayvan sunacaksın her biri için aynı şeyleri yapacaksın. ¹³“Her İsrail yerlisi RAB’bi hoşnut eden koku olarak yakılan bir sunu sunarken bunları aynen yapmalıdır. ¹⁴Kuşaklar boyunca aranızda yaşayan bir yabancı ya da yerli olmayan bir konuk, RAB’bi hoşnut eden koku olarak yakılan bir sunu sunarken, sizin uyguladığınız kuralları uygulamalıdır. ¹⁵Sizin ve aranızda yaşayan yabancılar için topluluk aynı kuralları uygulamalıdır. Kuşaklar boyunca kalıcı bir kural olacak bu. RAB’bin önünde siz nasılsanız, aranızda yaşayan yabancı da aynı olacak. ¹⁶Size de aranızda yaşayan yabancıya da aynı yasalar ve kurallar uygulanacak.” ¹⁷RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹⁸“İsrail halkına de ki, ‘Sizi götüreceğim ülkeye girip ¹⁹o ülkenin ekmeğinden yediğinizde, bir kısmını bana sunacaksınız. ²⁰İlk tahılınızdan sunu olarak bir pide sunacaksınız; bunu harmanınızdan bir sunu olarak sunacaksınız. ²¹İlk tahılınızdan yapılmış bu sunuyu kuşaklar boyunca RAB’be sunacaksınız.’” ²²“Eğer bilmeden günah işlediyseniz, RAB’bin Musa’ya verdiği buyruklardan herhangi birini –RAB’bin buyruk verdiği günden başlayarak Musa aracılığıyla size ve gelecek kuşaklara buyurduğu herhangi bir şeyi– yerine getirmediyse ²³ve bu günah bilmeden işlendiyse, bütün topluluk RAB’bi hoşnut eden koku sunmak için yakmalık sunu olarak istenilen tahıl ve dökmelik sunuyla birlikte bir boğa, günah sunusu olarak da bir teke sunacaktır. ²⁵Kâhin bütün İsrail topluluğunun günahını bağışlatacak, halk bağışlanacak. Çünkü bilmeyerek günah işlediler. İşledikleri günah yüzünden RAB için yakılan sunu olarak sunularını ve günah sunularını sundular. ²⁶Bütün İsrail topluluğu da aranızda yaşayan yabancılar da bağışlanacaktır. Çünkü halk bilmeyerek bu günahı işledi. ²⁷“Eğer biri bilmeden günah işlerse, günah sunusu olarak bir yaşında bir dişi keçi getirmeli. ²⁸Kâhin RAB’bin önünde, bilmeden günah işleyen kişinin günahını bağışlatacak. Bağışlatma yapılırca kişi bağışlanacak. ²⁹Bilmeden günah işleyen İsrail yerlisi için de aranızda yaşayan yabancı için de aynı yasayı uygulayacaksınız. ³⁰“Yerli ya da yabancı biri bilerek günah işlerse, RAB’be saygısızlık etmiştir. Bu kişi halkın arasından atılmalı. ³¹RAB’bin sözünü küçümsemiş, buyruklarına karşı gelmiştir. Bu nedenle o kişi halkın arasından kesinlikle atılacak, suçunun cezasını çekecektir.” ³²İsrailliler çöldeyken, Şabat Günü odun toplayan birini buldular. ³³Odun toplarken adamı bulanlar onu Musa’yla Harun’un ve bütün topluluğun önüne getirdiler. ³⁴Adama ne yapılacağı belirlenmediğinden onu gözaltında tuttular. ³⁵Derken RAB Musa’ya, “O adam öldürülmeli. Bütün topluluk ordugahın dışında onu taşla tutsun” dedi. ³⁶Böylece topluluk adamı ordugahın dışına çıkardı. RAB’bin Musa’ya buyurduğu gibi, onu taşıyarak öldürdüler. ³⁷RAB Musa’ya şöyle dedi: ³⁸“İsrail halkına de ki, ‘Kuşaklar boyunca giysinizin dört yanına püskül dikeceksiniz. Her püskülün üzerine lacivert bir kordon koyacak-

sınız. ³⁹Öyle ki, püskülleri gördükçe RAB’bin buyruklarını anımsayasınız. Böylelikle RAB’bin buyruklarına uyacak, yüreğinizin, gözünüzün istekleri ardınca gitmeyecek, hainlik etmeyeceksiniz. ⁴⁰Ta ki, bütün buyruklarımı anımsayıp tutasınız ve Tanrınız için kutsal olasınız. ⁴¹Tanrınız olmak için sizi Mısır’dan çıkararak Tanrınız RAB benim. Tanrınız RAB benim.’”

16Levi oğlu Kehat oğlu Yishar oğlu Korah, Ruben soyundan Eliavoğulları’ndan Datan, Aviram ve Pelet oğlu On toplulukça seçilen, tanınmış iki yüz elli İsrailli önderle birlikte Musa’ya başkaldırdı. ²³Hep birlikte Musa’yla Harun’un yanına varıp, “Çok ileri gittiniz!” dediler, “Bütün topluluk, topluluğun her bireyi kutsaldır ve RAB onların arasındadır. Öyleyse neden kendinizi RAB’bin topluluğundan üstün görüyorsunuz?” ⁴Bunu duyan Musa yüzüstü yere kapandı. ⁵Sonra Korah’la yandaşlarına şöyle dedi: “Sabah RAB kimin kendisine ait olduğunu, kimin kutsal olduğunu açıklayacak ve o kişiyi huzuruna çağırarak. ⁶Ey Korah ve yandaşları, kendinize buhurdanlar alın. ⁷Yarın RAB’bin huzurunda buhurdanlarınızın içine ateş, ateşin üstüne de buhur koyun. RAB’bin seçeceği kişi, kutsal olan kişidir. Ey Levililer, çok ileri gittiniz!” ⁸Musa Korah’la konuşmasını şöyle sürdürdü: “Ey Levililer, beni dinleyin! ⁹İsrail’in Tanrısı sizi kendi huzuruna çıkarmak için ayırdı. RAB’bin Konutu’nun hizmetini yapmanız, topluluğun önünde durmanız, onlara hizmet etmeniz için sizi İsrail topluluğunun arasından seçti. Sizi ve bütün Levili kardeşlerinizi huzuruna çıkardı. Bu yetmiyormuş gibi kâhinliği de mi istiyorsunuz? ¹⁰¹¹Ey Korah, senin ve yandaşlarının böyle toplanması RAB’be karşı gelmektir. Harun kim ki, ona dil uzatıyorsunuz?” ¹²Sonra Musa Eliavoğulları Datan’la Aviram’ı çağırtdı. Ama onlar, “Gelmeyeceğiz” dediler, ¹³“Bizi çölde öldürtmek için süt ve bal akan ülkeden çıkardın. Bu yetmiyormuş gibi başımıza geçmek istiyorsun. ¹⁴Bizi süt ve bal akan ülkeye götürmediğin gibi mülk olarak bize tarlalar, bağlar da vermedin. Bu adamları kör mü sanıyorsun? Hayır, gelmeyeceğiz.” ¹⁵Çok öfkelenen Musa RAB’be, “Onların sunularını önemseme. Onlardan bir eşek bile almadım, üstelik hiçbirine de haksızlık etmedim” dedi. ¹⁶Sonra Korah’a, “Yarın sen ve bütün yandaşların –sen de, onlar da– RAB’bin önünde bulunmak için gelin” dedi, “Harun da gelsin. ¹⁷Herkes kendi buhurdanını alıp içine buhur koysun. İki yüz elli kişi birer buhurdan alıp RAB’bin önüne getirsin. Harun’la sen de buhurdanlarınızı getirin.” ¹⁸Böylece herkes buhurdanını alıp içine ateş, ateşin üstüne de buhur koydu. Sonra Musa ve Harun’la birlikte Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde durdular. ¹⁹Korah bütün topluluğu Musa’yla Harun’un karşısında Buluşma Çadırı’nın giriş bölümünde toplayınca, RAB’bin görkemi bütün topluluğa göründü. ²⁰RAB, Musa’yla Harun’a, “Bu topluluğun arasından ayrılın da onları bir anda yok edeyim” dedi. ²¹²²Musa’yla Harun yüzüstü yere kapanarak, “Ey Tanrı, bütün insan ruhlarının

Tanrısı!” dediler, “Bir kişi günah işledi diye bütün topluluğa mı öfkeleneceksin?” ²³RAB Musa’ya, “Topluluğa söyle, Korah’ın, Datan’ın, Aviram’ın çadırlarından uzaklaşınlar” dedi. ²⁴²⁵Musa Datan’la Aviram’a gitti. İsrail’in ileri gelenleri onu izledi. ²⁶Topluluğu uyarak, “Bu kötü adamların çadırlarından uzak durun!” dedi, “Onların hiçbir şeyine dokunmayın. Yoksa onların günahları yüzünden canımızdan olursunuz.” ²⁷Bunun üzerine topluluk Korah, Datan ve Aviram’ın çadırlarından uzaklaştı. Datan’la Aviram çıkıp karıları, küçük büyük çocuklarıyla birlikte çadırlarının önünde durdular. ²⁸Musa şöyle dedi: “Bütün bunları yapmam için RAB’bin beni gönderdiğini, kendiliğimden bir şey yapmadığımı şuradan anlayacaksınız: ²⁹Eğer bu adamlar herkes gibi doğal bir ölümle ölür, herkesin başına gelen bir olayla karşılaşılırsa, bilin ki beni RAB göndermemiştir. ³⁰Ama RAB yepyeni bir olay yaratırsa, yer yarıp onları ve onlara ait olan her şeyi yutarsa, ölümler diyarına diri diri inerlerse, bu adamların RAB’be saygısızlık ettiklerini anlayacaksınız.” ³¹Musa konuşmasını bitirir bitirmez Korah, Datan ve Aviram’ın altındaki yer yarıldı. ³²Yer yarıldı, onları, ailelerini, Korah’ın adamlarıyla mallarını yuttu. ³³Sahip oldukları her şeyle birlikte diri diri ölümler diyarına indiler. Yer onların üzerine kapandı. Topluluğun arasından yok oldular. ³⁴Çılgınlıklarını duyan çevredeki İsraililer, “Yer bizi de yutmasın!” diyerek kaçıştılar. ³⁵RAB’bin gönderdiği ateş buhur sunan iki yüz elli adamı yakıp yok etti. ³⁶RAB Musa’ya şöyle dedi: ³⁷“Kâhin Harun oğlu Elazar’a buhurdanları ateşin içinden çıkarmasını, ateş korlarını az öteye dağıtmasını söyle. Çünkü buhurdanlar kutsaldır. ³⁸İşledikleri günahattan ötürü öldürülen bu adamların buhurdanlarını levha haline getirip sunağı bunlarla kapla. Buhurdanlar RAB’be sunuldukları için kutsaldır. Bunlar İsraililer için bir uyarı olsun.” ³⁹Böylece Kâhin Elazar, yanarak ölen adamların getirdiği tunç buhurdanları RAB’bin Musa aracılığıyla kendisine söylediği gibi alıp döverek sunağı kaplamak için levha haline getirdi. Bu, İsraililer’e Harun’un soyundan gelenlerden başka hiç kimsenin RAB’bin önüne çıkıp buhur yakmaması gerektiğini anımsatacaktı. Yoksa o kişi Korah’la yandaşları gibi yok olacaktı. ⁴⁰⁴¹Ertesi gün bütün İsrail topluluğu Musa’yla Harun’a söylenmeye başladı. “RAB’bin halkını siz öldürdünüz” diyorlardı. ⁴²Topluluk Musa’yla Harun’a karşı toplanıp Buluşma Çadırı’na doğru yönelince, çadırı ansızın bulut kapladı ve RAB’bin görkemini göründü. ⁴³Musa’yla Harun Buluşma Çadırı’nın önüne geldiler. ⁴⁴RAB Musa’ya, “Bu topluluğun arasından ayrılın da onları birden yok edeyim” dedi. Musa’yla Harun yüzüstü yere kapandılar. ⁴⁵⁴⁶Sonra Musa Harun’a, “Buhurdanımı alıp içine sunaktan ateş koy, üstüne de buhur koy” dedi, “Günahlarını bağışlatmak için hemen topluluğa git. Çünkü RAB öfkelerini yağdırdı. Öldürücü hastalık başladı.” ⁴⁷Harun Musa’nın dediğini yaparak buhurdanımı alıp topluluğun ortasına koştı. Halkın arasında öldürücü hastalık başlamıştı. Harun buhur sunarak topluluğun günahını bağışlattı. ⁴⁸O ölümlerle dirilerin arasında durunca,

öldürücü hastalık da dindi. ⁴⁹Korah olayında ölenler dışında, öldürücü hastalıktan ölenlerin sayısı 14 700 kişiydi. ⁵⁰Öldürücü hastalık dindiğinden, Harun Musa’nın yanına, Buluşma Çadırı’nın giriş bölümüne döndü.

17RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsrail halkına her oymak önderi için bir tane olmak üzere on iki değnek getirmesini söyle. Her önderin adını kendi değneğinin üzerine yaz. ³Levi oymağının değneği üzerine Harun’un adını yazacaksın. Her oymak önderi için bir değnek olacak. ⁴Değnekleri Buluşma Çadırı’nda sizinle bulduğum Levha Sandığı’nın önüne koy. ⁵Sececeğim kişinin değneği filiz verecek. İsrail halkının sizden sürekli yakınmasına son vereceğim.” ⁶Musa İsrail halkıyla konuştu. Halkın önderleri, her oymak önderi için bir tane olmak üzere on iki değnek getirdiler. Harun’un değneği de aralarında vardı. ⁷Musa değnekleri Levha Sandığı’nın bulunduğu çadırda RAB’bin önüne koydu. ⁸Ertesi gün Musa Levha Sandığı’nın bulunduğu çadıra girdi. Baktı, Levi oymağını temsil eden Harun’un değneği filiz vermiş, tomurcuklanıp çiçek açmış, badem yetiştirmiş. ⁹Musa bütün değnekleri RAB’bin önünden çıkarıp İsrail halkına gösterdi. Halk değneklere baktı, her biri kendi değneğini aldı. ¹⁰RAB Musa’ya, “Başkaldıranlara bir uyarı olsun diye Harun’un değneğini saklanmak üzere Levha Sandığı’nın önüne koy” dedi, “Onların benden yakınmalarına son vereceksin; öyle ki, ölmesinler.” ¹¹Musa RAB’bin buyruğu uyarınca davrandı. ¹²İsraililer Musa’ya, “Yok olacağız! Öleceğiz! Hepimiz yok olacağız!” dediler, ¹³“RAB’bin Konutu’na her yaklaşan ölüyor. Hepimiz mi yok olacağız?”

18RAB Harun’a, “Sen, oğulların ve ailen kutsal yere ilişkin suçtan sorumlu tutulacaksınız” dedi, “Kâhinlik görevinizle ilgili suçtan da sen ve oğulların sorumlu tutulacaksınız. ²Sen ve oğulların Levha Sandığı’nın bulunduğu çadırın önünde hizmet ederken, atanız Levi’nin oymağından kardeşlerinizin de size katılıp yardım etmelerini sağlayın. ³Senin sorumluluğun altında çadırda hizmet etsinler. Ancak, siz de onlar da ölmeyesiniz diye kutsal yerin eşyalarına ya da sunağa yaklaşmasınlar. ⁴Seninle çalışacak ve Buluşma Çadırı’yla ilgili bütün hizmetlerden sorumlu olacaklar. Levililer dışında hiç kimse bulunduğunuz yere yaklaşmayacak. ⁵“Bundan sonra İsrail halkına öfkelenmem için kutsal yerin ve sunağın hizmetinden sizler sorumlu olacaksınız. ⁶Ben İsraililer arasından Levili kardeşlerinizi size bir armağan olarak seçtim. Buluşma Çadırı’yla ilgili hizmeti yapmaları için onlar bana adanmıştır. ⁷Ama sunaktaki ve perdenin ötesindeki kâhinlik görevini sen ve oğulların üstleneceksiniz. Kâhinlik görevini size armağan olarak veriyorum. Sizden başka kutsal yere kim yaklaşırsa öldürülecektir.” ⁸RAB Harun’la konuşmasını şöyle sürdürdü: “Bana sunulan kutsal sunuların bağış kısımlarını sana veriyorum. Bunları sonsuza dek pay olarak sana ve oğullarına veriyorum. ⁹Sunakta tümüyle yakılmayan, bana sunulan en kutsal sunulardan şunlar senin olacak: Tahıl, suç

ve günah sunuları. En kutsal sunular senin ve oğullarının olacak. ¹⁰Bunları en kutsal sunu olarak yiyeceksin. Her ekrek onlardan yiyebilir. Onları kutsal sayacaksın. ¹¹“Ayrıca şunlar da senin olacak: İsraililer’in sunduğu sallamalık sunuların bağış kısımlarını sonsuza dek pay olarak sana, oğullarına ve kızlarına veriyorum. Ailende dinsel açıdan temiz olan herkes onları yiyebilir. ¹²“RAB’be verdikleri ilk ürünleri –zeytinyağının, yeni şarabın, tahılın en iyisini– sana veriyorum. ¹³Ülkede yetişen ilk ürünlerden RAB’be getirdiklerinin tümü senin olacak. Ailende dinsel açıdan temiz olan herkes onları yiyebilir. ¹⁴“İsrail’de RAB’be koşulsuz adanan her şey senin olacak. ¹⁵İnsan olsun hayvan olsun RAB’be adanan her rahmin ilk ürünü senin olacak. Ancak ilk doğan her çocuk ve kirli sayılan hayvanların her ilk doğanı için kesinlikle bedel alacaksın. ¹⁶İlk doğanlar bir aylıkken, kendi biçeceğin değer uyarınca, yirmi geradan oluşan kutsal yerin şekeline göre beş şekel^{xxx} gümüş bedel alacaksın. ¹⁷“Ancak sığırın, koyunun ya da keçinin ilk doğanı için bedel almayacaksın. Onlar benim için ayrılmıştır. Kanlarını sunağın üzerine döküceksin, yağlarını RAB’bi hoşnut eden koku olsun diye yakılan bir sunu olarak yakacaksın. ¹⁸Sallamalık sununun göğsü ve sağ budu senin olduğu gibi eti de senin olacak. ¹⁹İsraililer’in bana sundukları kutsal sunuların bağış kısımlarını sonsuza dek pay olarak sana, oğullarına ve kızlarına veriyorum. Senin ve soyun için bu RAB’bin önünde sonsuza dek sürecek bozulmaz bir antlaşmadır^{xxxi}.” ²⁰RAB Harun’la konuşmasını şöyle sürdürdü: “Onların ülkesinde mirasın olmayacak, aralarında hiçbir payın olmayacak. İsraililer arasında payın ve mirasın benim. ²¹“Buluşma Çadırı’yla ilgili yaptıkları hizmete karşılık, İsrail’de toplanan bütün ondalıkları pay olarak Levililer’e veriyorum. ²²Bundan böyle öbür İsraililer Buluşma Çadırı’na yaklaşmamalı. Yoksa günahlarının bedelini canlarıyla öderler. ²³Buluşma Çadırı’yla ilgili hizmeti Levililer yapacak, çadıra karşı işlenen suçtan onlar sorumlu olacak. Gelecek kuşaklarınız boyunca kalıcı bir kural olacak bu. İsraililer arasında onların payı olmayacak. ²⁴Bunun yerine İsraililer’in RAB’be armağan olarak verdiği ondalığı miras olarak Levililer’e veriyorum. Bu yüzden Levililer için, ‘İsraililer arasında onların mirası olmayacak’ dedim.” ²⁵RAB Musa’ya şöyle dedi: ²⁶“Levililer’e de ki, ‘Pay olarak size verdiğim ondalıkları İsraililer’den alınca, aldığınız ondalığın ondalığını RAB’be armağan olarak sunacaksınız. ²⁷Armağanınız harmandan tahıl ya da üzüm sıkma çukurundan bir armağan sayılacaktır. ²⁸Böylelikle siz de İsraililer’den aldığınız bütün ondalıklardan RAB’be armağan sunacaksınız. Bu ondalıklardan RAB’bin armağanını Kâhin Harun’a vereceksiniz. ²⁹Aldığınız bütün armağanlardan RAB için bir armağan ayıracaksınız; hepsinin en iyisini, en kutsalını ayıracaksınız.’” ³⁰“Levililer’e şöyle de: ‘En iyisini sunduğunuzda, geri kalanı harman ya da asma ürünü olarak size sayılacaktır. ³¹Siz ve aileniz her yerde

ondan yiyebilirsiniz. Buluşma Çadırı’nda yaptığınız hizmete karşılık size verilen ücrettir bu. ³²En iyisini sunarsanız, bu konuda günah işlememiş olursunuz. Ölmek için İsraililer’in sunduğu kutsal sunuları kirletmeyeceksiniz.”

19RAB Musa’yla Harun’a şöyle dedi: ²“RAB’bin buyurduğu yasanın kuralı şudur: İsraililer’e size kusursuz, özürsüz, boyunduruk takmamış kızıl bir inek getirmelerini söyleyin. ³İnek Kâhin Elazar’a verilsin; ordugahın dışına çıkarılıp onun önünde kesilecek. ⁴Kâhin Elazar parmağıyla kanından alıp yedi kez Buluşma Çadırı’nın önüne doğru serpecek. ⁵Sonra Elazar’ın gözü önünde inek, derisi, eti, kanı ve gübresiyle birlikte yakılacak. ⁶Kâhin biraz sedir ağacı, mercanköşkötü ve kırmızı iplik alıp yanmakta olan ineğin üzerine atacak. ⁷Sonra giysilerini yıkayacak, yıkana- cak. Ancak o zaman ordugaha girebilir. Ama akşama dek kirli sayılacaktır. ⁸İneği yakan kişi de giysilerini yıkayacak, yıkanacak. O da akşama dek kirli sayılacak. ⁹“Temiz sayılan bir kişi ineğin külünü toplayıp ordugahın dışında temiz sayılan bir yere koyacak. İsrail topluluğu temizlenme suyu için bu külü saklayacak; bu, günahı arınmak içindir. ¹⁰İneğin külünü toplayan adam giysilerini yıkayacak, akşama dek kirli sayılacak. Bu kural hem İsraililer, hem de aralarında yaşayan yabancılar için kalıcı olacaktır. ¹¹“Herhangi bir insan ölüsüne dokunan kişi yedi gün kirli sayılacaktır. ¹²Üçüncü ve yedinci gün temizlenme suyuyla kendini arındırarak, böylece paklanmış olacak. Üçüncü ve yedinci gün kendini arındırmazsa, paklanmış sayılmayacak. ¹³Herhangi bir insan ölüsüne dokunup da kendini arındırmayan kişi RAB’bin Konutu’nu kirletmiş olur. O kişi İsrail’den atılmalı. Temizlenme suyu üzerine dökülmediği için kirli sayılır, kirliliği üzerinde kalır. ¹⁴“Çadırda biri öldüğü zaman uygulanacak kural şudur: Çadıra giren ve çadırda bulunan herkes yedi gün kirli sayılacaktır. ¹⁵Kapağı ipele bağlanmamış, ağız açık her kap kirli sayılacaktır. ¹⁶“Kırda kılıçla öldürülmüş ya da doğal ölümlle ölmüş birine, insan kemiğine ya da mezara her dokunan yedi gün kirli sayılacaktır. ¹⁷“Kirli sayılan kişi için bir kabın içine yakılan günah sunusunun külünden koyun, üstüne duru su döküleceksiniz. ¹⁸Temiz sayılan bir adam mercanköşkötünü alıp suya batıracak. Sonra çadırın, bütün eşyaların ve orada bulunanların üzerine serpecek. Kemiğe, öldürülmüş ya da doğal ölümlle ölmüş kişiye ya da mezara dokunanın üzerine de suyu serpecek. ¹⁹Temiz sayılan adam, üçüncü ve yedinci gün kirli sayılanın üzerine suyu serpecek. Yedinci gün onu arındırarak. Arınan kişi giysilerini yıkayacak, yıkanacak ve akşam temiz sayılacak. ²⁰Ancak, kirli sayılan biri kendini arındırmazsa topluluğun arasından atılmalı. Çünkü RAB’bin Tapınağı’nı kirletmiştir. Temizlenme suyu üzerine dökülmediği için kirli sayılır. ²¹Onlar için bu kural kalıcı olacaktır. Temizlenme suyuna dokunan kişi de giysisini yıkamalı. Temizlenme suyuna dokunan kişi akşama dek kirli sayılacak. ²²Kirli sayılan birinin dokunduğu nesne kirli sayılır; o nesneye dokunan da akşama dek kirli

^{xxx}“Beş kutsal yerin şekeli”: Yaklaşık 50 gr.

^{xxxi}“Bozulmaz bir antlaşmadır”: İbranice “Tuz antlaşmasıdır”.

sayılır.”

20İsrail topluluğu birinci ay Zin Çölü'ne vardı, halk Kadeş'te konakladı. Miryam orada öldü ve gömüldü. ²Ancak topluluk için içecek su yoktu. Halk Musa'yla Harun'a karşı toplandı. ³Musa'ya, “Keşke kardeşlerimiz RAB'bin önünde öldüğünde biz de öleseydik!” diye çıkıştılar, ⁴“RAB'bin topluluğunu neden bu çöle getirdiniz? Biz de hayvanlarımız da ölelim diye mi? ⁵Neden bizi bu korkunç yere getirmek için Mısır'dan çıkardınız? Ne tahıl, ne incir, ne üzüm ne de nar var. Üstelik içecek su da yok!” ⁶Musa'yla Harun topluluktan ayrılıp Buluşma Çadırı'nın giriş bölümüne gittiler, yüzüstü yere kapandılar. RAB'bin görkemi onlara göründü. ⁷RAB Musa'ya, “Değneği al” dedi, “Sen ve ağabeyin Harun topluluğu toplayın. Halkın gözü önünde su fişkırmayı için kayaya buyruk verin. Onlar da hayvanları da içsin diye kayadan onlara su çıkaracaksınız.” ⁸Musa kendisine verilen buyruk uyarınca değneği RAB'bin önünden aldı. ¹⁰Musa'yla Harun topluluğu kayanın önüne topladılar. Musa, “Ey siz, başkaldıranlar, beni dinleyin!” dedi, “Bu kayadan size su çıkaralım mı?” ¹¹Sonra kolunu kaldırıp değneğiyle kayaya iki kez vurdu. Kayadan bol su fişkırdı, topluluk da hayvanları da içti. ¹²RAB Musa'yla Harun'a, “Madem İsraililer'in önünde bana güvenmediniz ve kutsallığımı küçümsediniz” dedi, “Bu topluluğu kendilerine vereceğim ülkeye de götürmeyeceksiniz.” ¹³Bu sulara Meriva^{xxxii} suları denildi. Çünkü İsrail halkı orada RAB'be çıkmış, RAB de aralarında kutsallığını göstermişti. ¹⁴Musa Kadeş'ten Edom Kralı'na ulaklarla şu haberi gönderdi: “Kardeşin İsrail şöyle diyor: ‘Başımıza gelen güçlükleri biliyorsun. ¹⁵Atalarımız Mısır'a gitmişler. Orada uzun yıllar yaşadık. Mısırlılar atalarımıza da bize de kötü davrandılar. ¹⁶Ama biz RAB'be yakarınca, yakarışımızı işitti. Bir melek gönderip bizi Mısır'dan çıkardı. “‘Şimdi senin sınırına yakın bir kent olan Kadeş'teyiz. ¹⁷İzin ver, ülkenden geçelim. Tarlalardan, bağlardan geçmeyeceğiz, hiçbir kuyudan da su içmeyeceğiz. Sınırdan geçinceye dek, sağa sola sapmadan Kral yolundan yolumuza devam edeceğiz.’” ¹⁸Ama Edom Kralı, “Ülkemden geçmeyeceksiniz!” diye yanıtladı, “Geçmeye kalkışsanız kılıçla karşınıza çıkarım.” ¹⁹İsraililer, “Yol boyunca geçip gideceğiz” dediler, “Eğer biz ya da hayvanlarımız suyundan içersek karşılığını öderiz. Yürüyüp geçmek için senden izin istiyoruz, hepsi bu.” ²⁰Edom Kralı yine, “Geçmeyeceksiniz!” yanıtını verdi. Edomlular İsraililer'e saldırmak üzere kalabalık ve güçlü bir orduyla yola çıktılar. ²¹Edom Kralı ülkesinden geçmelerine izin vermeyince, İsraililer dönüp ondan uzaklaştılar. ²²İsrail topluluğu Kadeş'ten ayrılıp Hor Dağı'na geldi. ²³RAB, Edom sınırındaki Hor Dağı'nda Musa'yla Harun'a şöyle dedi: ²⁴“Harun ölüp atalarına kavuşacak. İsrail halkına vereceğim ülkeye girmeyecek. Çünkü ikiniz Meriva sularında verdiğim buyruğa karşı geldiniz. ²⁵Harun'la oğlu Elazar'ı Hor Dağı'na çıkar. ²⁶Harun'un kâhinlik giysi-

lerini üzerinden çıkarıp oğlu Elazar'a giydir. Harun orada ölüp atalarına kavuşacak.” ²⁷Musa RAB'bin buyurduğu gibi yaptı. Bütün topluluğun gözü önünde Hor Dağı'na çıktılar. ²⁸Musa Harun'un kâhinlik giysilerini üzerinden çıkarıp oğlu Elazar'a giydirdi. Harun orada, dağın tepesinde öldü. Sonra Musa'yla Elazar dağdan indiler. ²⁹Harun'un öldüğünü öğrenince bütün İsrail halkı onun için otuz gün yas tuttu.

21Negev'de yaşayan Kenanlı Arat Kralı, İsraililer'in Atarim yolundan geldiğini duyunca, onlara saldırarak bazılarını tutsak aldı. ²Bunun üzerine İsraililer, “Eğer bu halkı tümüyle elimize teslim edersen, kentlerini büsbütün yok edeceğiz” diyerek RAB'be adak adadılar. ³RAB İsraililer'in yalvarışını işitti ve Kenanlılar'ı ellerine teslim etti. İsraililer onları da kentlerini de büsbütün yok ettiler. Oraya Horma^{xxxiii} adı verildi. ⁴Edom ülkesinin çevresinden geçmek için Kamış Denizi yoluyla Hor Dağı'ndan ayrıldılar. Ama yolda halk sabırsızlandı. ⁵Tanrı'dan ve Musa'dan yakararak, “Çölde ölelim diye mi bizi Mısır'dan çıkardınız?” dediler, “Burada ne ekmek var, ne de su. Ayrıca bu iğrenç yiyecekten de tiksiniyoruz!” ⁶Bunun üzerine RAB halkın arasına zehirli yılanlar gönderdi. Yılanlar ısırınca İsraililer'den birçok kişi öldü. ⁷Halk Musa'ya gelip, “RAB'den ve senden yakınmakla günah işledik. Yalvar da, RAB aramızdan yılanları kaldırsın” dedi. Bunun üzerine Musa halk için yalvardı. ⁸RAB Musa'ya, “Bir yılan yap ve onu bir direğin üzerine koy. Isırılan herkes ona bakınca yaşayacaktır” dedi. ⁹Böylece Musa tunç bir yılan yaparak direğin üzerine koydu. Yılan tarafından ısırılan kişiler tunç yılanı bakınca yaşadı. ¹⁰İsrail halkı yola koyulup Ovot'ta konakladı. ¹¹Sonra Ovot'tan ayrılıp doğuda Moav'a bakan çölde, İye-Haavarim'de konakladı. ¹²Oradan da ayrılıp Zeret Vadisi'nde konakladı. ¹³Oradan da ayrılıp Amurlular'ın sınırına dek uzanan çölde, Arnon Vadisi'nin karşı yakasında konakladılar. Arnon Moav'la Amurlular'ın ülkesi arasındaki Moav sınırınıdır. ¹⁴RAB'bin Savaşları Kitabı'nda şöyle yazılıdır: “... Sufa topraklarında Vahev Kenti, vadiler, Arnon Vadisi, ¹⁵Ar Kenti'ne dayanan ve Moav sınırı boyunca uzanan vadilerin yamaçları ...” ¹⁶Oradan RAB'bin Musa'ya, “Halkı bir araya topla, onlara su vereceğim” dediği kuyuya, Beer'e^{xxxiv} doğru yol aldılar. ¹⁷O zaman İsraililer şu ezgiyi söylediler: “Suların fişkırsın, ey kuyu! Ezgi okuyun ona. ¹⁸O kuyu ki, onu önderlerle Halkın soyluları Asayla, değnekle kazdılar.” Bundan sonra çölde Mattana'ya, ¹⁹Mattana'dan Nahaliel'e, Nahaliel'den Bamot'a, ²⁰Bamot'tan Moav topraklarındaki vadiye, çöle bakan Pisga Dağı'nın eteklerine gittiler. ²¹İsraililer Amurlular'ın Kralı Sihon'a ulaklarla şu haberi gönderdi: ²²“İzin ver, ülkenden geçelim. Tarlalardan, bağlardan geçmeyeceğiz, hiçbir kuyudan su içmeyeceğiz. Sınırdan geçinceye

xxxiii“Horma”: “Büsbütün yok etmek” ya da “Koşulsuz adamak” anlamına gelir.

xxxiv“Beer”: “Kuyu” anlamına gelir.

xxxii“Meriva”: “Çıkışma” anlamına gelir.

dek, Kral yolundan yolumuza devam edeceğiz.”²³ Ne var ki Sihon, ülkesinden İsraililer’in geçmesine izin vermedi. İsraililer’le savaşmak üzere bütün halkını toplayıp çöle çıktı. Yahesa’ya varınca, İsraililer’e saldırdı.²⁴ İsraililer onu kılıçtan geçirip Arnon’dan Yabbuk’a, Ammonlular’ın sınırına dek uzanan topraklarını aldılar. Az Kenti Ammon sınırını oluşturuyordu.²⁵ İsraililer Heşbon ve çevresindeki köylerle birlikte Amorlular’ın bütün kentlerini ele geçirerek orada yaşamaya başladılar.²⁶ Heşbon Amorlular’ın Kralı Sihon’un kentiydi. Sihon eski Moav Kralı’na karşı savaşmış, Arnon’a dek uzanan topraklarını elinden almıştı.²⁷ Bunun için ozanlar şöyle diyor: “Heşbon’a gelin, Sihon’un kenti yeniden kurulsun Ve sağlamlaştırılsın.²⁸ Heşbon’dan ateş, Sihon’un kentinden alev çıktı; Moav’ın Ar Kenti’ni, Arnon tepelerinin efendilerini yakıp yok etti.²⁹ Vay sana, ey Moav! İlah Kemoş’un halkı, yok oldu! Kemoş senin oğullarının Amorlular’ın Kralı Sihon’a kaçmasını, kızlarının ona tutsak olmasını önleyemedi.³⁰ Onları bozguna uğrattık; Heşbon Divon’a dek yıkıma uğradı. Medeva’ya uzanan Nofah’a dek onları yıkıma uğrattık.”³¹ Böylece İsrail halkı Amorlular’ın ülkesinde yaşamaya başladı.³² Musa Yazer’i araştırmak için adamlar gönderdi. Sonra İsraililer Yazer çevresindeki köyleri ele geçirerek orada yaşayan Ammonlular’ı kovdular.³³ Bundan sonra dönüp Başan’a doğru ilerlediler. Başan Kralı Og’la ordusu onlarla savaşmak için Edrei’de karşılarına çıktı.³⁴ RAB Musa’ya, “Ondan korkma!” dedi, “Çünkü onu da ordusuyla ülkesini de senin eline teslim ettim. Amorlular’ın Heşbon’da yaşayan Kralı Sihon’a yaptığının aynısını ona da yapacaksın.”³⁵ Böylece İsrail halkı kimseyi sağ bırakmadan Og’la oğullarını ve ordusunu yok etti, ülkeyi ele geçirdi.

22 İsraililer yollarına devam ederek Moav ovalarında, Şeria Irmağı’nın doğusunda, Eriha karşısında konakladılar.² Sippor oğlu Balak İsraililer’in Amorlular’a neler yaptığını duydu.³ İsrail halkı kalabalık olduğundan, Moavlılar onlardan korkarak yığıya düştü.⁴ Midyan ileri gelenlerine, “Öküz kırda nasıl otu yiyip tüketirse, bu topluluk da çevremizdeki her şeyi yiyip bitirecek” dediler. O sırada Sippor oğlu Balak Moav Kralı’ydı.⁵ Balak, Beor oğlu Balam’ı çağırmak için ulaklar gönderdi. Balam Fırat Irmağı kıyısında, Amav ülkesindeki Petor’da yaşıyordu. Balak şöyle dedi: “Mısır’dan çıkıp yeryüzünü kaplayan bir halk yanıbaşına yerleşti.⁶ Lütfen gel de benden daha güçlü olan bu halka benim için lanet oku. Olur ki, onları yener, ülkeden kovarız. Çünkü senin kutsadığın kişinin kutsanacağını, lanetlediğin kişinin lanetleneceğini biliyorum.”⁷ Moav ve Midyan ileri gelenleri falcılık ücretini alıp gittiler. Balam’a varınca Balak’ın bildirisini ona iletiler.⁸ Balam onlara, “Geceyi burada geçirin” dedi, “RAB’bin bana söyleyecekleri uyarınca size yanıt vereceğim.” Bunun üzerine Moav önderleri geceyi Balam’ın yanında geçirdiler.⁹ Tanrı Balam’a gelip, “Evinde kalan bu adamlar kim?” diye sordu.¹⁰ Balam Tanrı’yı şöyle yanıtladı: “Sippor oğlu Moav

Kralı Balak bana şu bildiriği gönderdi: ¹¹‘Mısır’dan çıkan halk yeryüzünü kapladı. Gel de benim için onlara lanet oku. Olur ki, onlarla savaşmaya gücüm yeter, onları kovarım.’”¹² Ama Tanrı Balam’a, “Onlarla gitme! Bu halka lanet okuma, onlar kutsanmış halktır” dedi.¹³ Sabah Balam kalktı, Balak’ın önderlerine, “Ülkenize dönün. Çünkü RAB sizinle gelmeme izin vermiyor” dedi.¹⁴ Moav önderleri dönüp Balak’a, “Balam bizimle gelmedi” dediler.¹⁵ Bunun üzerine Balak ilk gidenlerden daha çok ve daha saygın başka önderler gönderdi.¹⁶ Balam’a gidip şöyle dediler: “Sippor oğlu Balak diyor ki, ‘Lütfen yanıma gelmene engel olan hiçbir şeye izin verme. ¹⁷Çünkü seni fazlasıyla ödüllendireceğim, ne istersen yapacağım. Ne olur, gel, benim için bu halka lanet oku.’”¹⁸ Balam Balak’ın ulaklarına şu yanıtı verdi: “Balak sarayımı altınla, gümüşle doldurup bana verse bile, Tanrım RAB’bin buyruğundan öte küçük büyük hiçbir şey yapamam.¹⁹ Lütfen siz de bu gece burada kalın, RAB’bin bana başka bir diyeceği var mı öğreneyim.”²⁰ O gece Tanrı Balam’a gelip, “Madem bu adamlar seni çağırmaya gelmiş, onlarla git; ancak sana ne söylersem onu yap” dedi.²¹ Balam sabah kalkıp eşeğine palan vurdu, Moav önderleriyle birlikte gitti.²² Tanrı onun gidişine öfkelenildi. RAB’bin meleği engel olmak için yoluna dikildi. Balam eşeğine binmişti, yanında iki uşağı vardı.²³ Eşek, yalın kılıç yolda durmakta olan RAB’bin meleğini görünce, yoldan sapıp tarlaya girdi. Balam yola döndürmek için eşeği dövdü.²⁴ RAB’bin meleği iki bağın arasında iki yanı duvarlı dar bir yolda durdu.²⁵ Eşek RAB’bin meleğini görünce duvara sıkıştı, Balam’ın ayağını ezdi. Balam eşeği yine dövdü.²⁶ RAB’bin meleği ilerledi, sağa sola dönüşü olmayan dar bir yerde durdu.²⁷ Eşek RAB’bin meleğini görünce, Balam’ın altında yıkıldı. Balam öfkelenildi, değneğiyle eşeği dövdü.²⁸ Bunun üzerine RAB eşeği konuşturdu. Eşek Balam’a, “Sana ne yaptım ki, üç kez beni böyle dövdün?” diye sordu.²⁹ Balam, “Benimle alay ediyorsun” diye yanıtladı, “Elimde kılıç olsaydı, seni hemen öldürürdüm.”³⁰ Eşek, “Bugüne dek hep üzerine bindiğin eşek değil miyim ben?” dedi, “Daha önce sana hiç böyle davrandım mı?” Balam, “Hayır” diye yanıtladı.³¹ Bundan sonra RAB Balam’ın gözlerini açtı. Balam yalın kılıç yolda durmakta olan RAB’bin meleğini gördü, eğilip yüzüstü yere kapandı.³² RAB’bin meleği, “Neden üç kez eşeğini dövdün?” diye sordu, “Ben seni engellemeye geldim. Çünkü gittiğin yol seni yıkıma götürüyor.³³ Eşek beni gördü, üç kez önümden saptı. Eğer yoldan sapmasaydı, seni öldürür, onu sağ bırakırdım.”³⁴ Balam RAB’bin meleğine, “Günah işledim” dedi, “Beni engellemek için yolda dikildiğini anlamadım. Uygun görmüyorsan şimdi evime döneyim.”³⁵ RAB’bin meleği, “Adamlarla git” dedi, “Ama yalnız sana söyleyeceklerimi söyleyeceksin.” Böylece Balam Balak’ın önderleriyle gitti.³⁶ Balak Balam’ın geldiğini duyunca, onu karşılamak için Arnon kıyısında, sınırın en uzak köşesindeki Moav Kenti’ne gitti.³⁷ Balam’a, “Seni çağırmak için adam gönderdiğimde neden gelmedin?” dedi, “Seni ödüllendir-

meye gücüm yetmez mi?” ³⁸Balam, “İşte şimdi geldim” diye yanıtladı, “Ama ne diyebilirim ki? Ancak Tanrı’nın bana buyurdıklarını söyleyeceğim.” ³⁹Bundan sonra Balam Balak’la yola çıkarak Kiryat-Husot’a gitti. ⁴⁰Balak sığırlar, davarlar kurban etti, Balam’la yanındaki önderlere et gönderdi. ⁴¹Sabah Balak Balam’ı Bamot-Baal’a çıkardı. Balam oradan İsrail halkının bir kesimini görebildi.

23Balam Balak’a, “Burada benim için yedi sunak kur ve yedi boğayla yedi koç hazırla” dedi. ²Balak onun dediğini yaptı. Balak’la Balam her sunağın üstünde birer boğayla koç sundular. ³Sonra Balam Balak’a, “Ben az öteye gideceğim, sen yakmalık sununun yanında bekle” dedi, “Olur ki, RAB karşıma çıkar. Bana ne açıklarsa, sana bildiririm.” Sonra çıplak bir tepeye çıktı. ⁴Tanrı Balam’a göründü. Balam Tanrı’ya, “Yedi sunak kurdum, her sunağın üstünde birer boğayla koç sundum” dedi. ⁵RAB Balam’a ne söylemesi gerektiğini bildirerek, “Balak’a git, ona şu haberi ilet” dedi. ⁶Böylece Balam Balak’ın yanına döndü. Onun Moav önderleriyle birlikte yakmalık sunusunun yanında durduğunu gördü. ⁷Sonra şu bildiriye ilettili: “Balak beni Aram’dan, Moav Kralı beni doğu dağlarından getirdi. ‘Gel, benim için Yakup soyuna lanet oku’ dedi, ‘Gel, İsrail’in yıkımını dile.’ ⁸Tanrı’nın lanetlemediğini Ben nasıl lanetlerim? RAB’bin yıkımını istemediği kişinin yıkımını Ben nasıl isteyebilirim? ⁹Kayaların doruğundan görüyorum onları, Tepelerden bakıyorum onlara. Tek başına yaşayan, Uluslardan kendini soyutlayan Bir halk görüyorum. ¹⁰Kim Yakup soyunun tozunu Ve İsrail’in dörtte birini sayabilir? Doğru kişilerin ölümüyle öleyim, Sonum onlarınki gibi olsun!” ¹¹Balak Balam’a, “Bana ne yaptın?” dedi, “Düşmanlarıma lanet okuyasın diye seni getirdim. Oysa sen onları kutsadın!” ¹²Balam, “Ben ancak RAB’bin söylememi istediği şeyleri söylemeliyim” diye yanıtladı. ¹³Bunun üzerine Balak, “Ne olur, benimle gel” dedi, “Onları görebileceğin başka bir yere gidelim. Onların hepsini görmeyeceksin, bir kesimini göreceksin. Oradan onlara benim için lanet oku.” ¹⁴Böylece Balak Balam’ı Pisga Dağı’ndaki Gözcüler Yaylası’na götürdü. Orada yedi sunak kurdu, her sunağın üstünde birer boğayla koç sundu. ¹⁵Balam Balak’a, “Az ötede RAB’be danışacağım, sen burada yakmalık sununun yanında bekle” dedi. ¹⁶RAB Balam’a göründü, ne söylemesi gerektiğini bildirerek, “Balak’a git, ona şu haberi ilet” dedi. ¹⁷Böylece Balam Balak’ın yanına döndü, onun Moav önderleriyle birlikte yakmalık sunusunun yanında durduğunu gördü. Balak, “RAB ne dedi?” diye sordu. ¹⁸Balam şu bildiriye ilettili: “Ey Balak, uyan ve dinle; Ey Sippor oğlu, bana kulak ver. ¹⁹Tanrı insan değil ki, Yalan söylesin; İnsan soyundan değil ki, Düşüncesini değiştirsin. O söyler de yapmaz mı? Söz verir de yerine getirmes mi? ²⁰Kutsamak için bana buyruk verildi; O kutsadı, ben değiştiremem. ²¹Yakup soyunda suç bulunmadı, Ne de İsrail’de kötülük. Tanrıları RAB aralarındadır, Aralarındaki kral olarak Adına sevinç çığlıkları atıyorlar. ²²Tanrı onları Mısır’dan çıkardı, O’nun

yaban öküzü gibi gücü var. ²³Yakup soyuna yapılan büyü tutmaz; İsrail’e karşı falcılık etkili olmaz. Şimdi Yakup ve İsrail için, ‘Tanrı neler yaptı!’ denecek. ²⁴İşte halk bir dişi aslan gibi uyanıyor. Avını yiyip bitirmedikçe, Öldürülenlerin kanını içmedikçe rahat etmeyen aslan gibi kalkıyor.” ²⁵Bunun üzerine Balak, “Onlara ne lanet oku, ne de onları kutsa!” dedi. ²⁶Balam, “RAB ne derse onu yapmalıyım dememiş miydin sana?” diye yanıtladı. ²⁷Sonra Balak Balam’a, “Ne olur, gel, seni başka bir yere götürüyüm” dedi, “Olur ki, Tanrı oradan benim için onlara lanet okumana izin verir.” ²⁸Böylece Balam’ı çöle bakan Peor Dağı’nın tepesine götürdü. ²⁹Balam, “Burada benim için yedi sunak kurup yedi boğayla yedi koç hazırla” dedi. ³⁰Balak onun dediğini yaptı, her sunağın üstünde birer boğayla koç sundu.

24Balam, RAB’bin İsrail halkını kutsamaktan hoşnut olduğunu anlayınca, önceden yaptığı gibi gidip fala başvurmadı, yüzünü çöle çevirdi. ²Baktı, İsrail’in oymak oymak yerleştiğini gördü. Tanrı’nın Ruhu onun üzerine inince, ³şu bildiriye ilettili: “Beor oğlu Balam, Gözü açılmış olan, ⁴Tanrı’nın sözlerini duyan, Her Şeye Gücü Yeten’in görümlerini gören, Yere kapanan, Tanrı’nın gözlerini açtığı kişi bildiriyor: ⁵‘Ey Yakup soyu, çadırların, Ey İsrail, konutların ne güzel! ⁶Yayılıyorlar vadiler gibi, Irmak kıyısında bahçeler gibi, RAB’bin diktiği öd ağaçları gibi, Su kıyısındaki sedir ağaçları gibi. ⁷Kovalarından sular akacak, Tohumları bol suyla sulanacak. Kralları Agak’tan büyük olacak, Krallığı yüceltilecek. ⁸Tanrı onları Mısır’dan çıkardı, O’nun yaban öküzü gibi gücü var. Düşmanı olan ulusları yiyip bitirecek, Kemiklerini parçalayacak, Oklarıyla onları deşecekler. ⁹Aslan gibi, dişi aslan gibi Yere çömelir, yatarlar, Kim onları uyandırmaya cesaret edebilir? Seni kutsayan kutsansın, Seni lanetleyen lanetlensin!” ¹⁰Balam’a öfkelenen Balak ellerini birbirine vurarak, “Düşmanlarıma lanet okuyasın diye seni çağırdım” dedi, “Oysa üç kez onları kutsadın. ¹¹Haydi, hemen evine dön! Seni ödüllendireceğimi söylemiştim. Ama RAB seni ödül almaktan yoksun bıraktı.” ¹²Balam şöyle karşılık verdi: “Bana gönderdiğin ulaklara, ‘Balak sarayımı altınla, gümüşle doldurup bana verse bile, RAB’bin buyruğundan öte iyi kötü hiçbir şey yapamam. Ancak RAB ne derse onu söylerim’ dememiş miydin? ¹³İşte şimdi halkıma dönüyorum. Gel, bu halkın gelecekte halkına neler yapacağımı sana bildireyim.” ¹⁵Sonra Balam şu bildiriye ilettili: “Beor oğlu Balam, Gözü açılmış olan, ¹⁶Tanrı’nın sözlerini duyan, Yüceler Yücesi’nin bilgisine kavuşan, Her Şeye Gücü Yeten’in görümlerini gören, Yere kapanan, Tanrı’nın gözlerini açtığı kişi bildiriyor: ¹⁷‘Onu görüyorum, ama şimdilik değil, Ona bakıyorum, ama yakından değil. Yakup soyundan bir yıldız çıkacak, İsrail’den bir önder ^{xxxv} yükselecek. Moavlılar’ın alınlarını, Şetoğulları’nın başlarını ezecek. ¹⁸Düşmanı olan Edom ele geçirilecek, Evet, Seir alınacak, Ama İsrail güçle-

^{xxxv}“Önder”: İbranice “Asa”.

necek. ¹⁹Yakup soyundan gelen kişi önderlik edecek, Kentte sağ kalanları yok edecek.” ²⁰Balam Amalekliler’i görünce şu bildiriye ilettiler: “Amalek halkı uluslar arasında birinciydi, Ama sonu yıkım olacak.” ²¹Kenliler’i görünce de şu bildiriye ilettiler: “Yaşadığımız yer güvenli, Yuvanız kayalarda kurulmuş; ²²Ama, ey Kenliler, Asurlular sizi tutsak edince, Yanıp yok olacaksınız.” ²³Balam bildirisini iletme-yi sürdürdü: “Ah, bunu yapan Tanrı’ysa, Kim sağ kalabilir? ²⁴Kittim ^{xxxvi} kıyılarından gemiler gelecek, Asur’la Ever’i dize getirecekler, Kendileri de yıkıma uğrayacak.” ²⁵Bundan sonra Balam kalkıp evine döndü, Balak da kendi yoluna gitti.

25İsrailliler Şittim’de yaşarken, erkekleri Moavlı kadınlarla zina etmeye başladı. ²Bu kadınlar kendi ilahlarına kurban sunarken İsrailliler’i de çağırdılar. İsrail halkı yiyeceklerden yedi ve onların ilahlarına taptı. ³Böylece Baal-Peor’a bağlandılar. RAB bu yüzden onlara öfkelen-di. ⁴Musa’ya, “Bu halkın bütün önderlerini gündüz benim önümde öldür” dedi, “Öyle ki, İsrail halkına öfkem yatışsın.” ⁵Bunun üzerine Musa İsrail yargıçlarına, “Her biriniz kendi adamlarımız arasında Baal-Peor’a bağlanmış olanları öldürün” dedi. ⁶O sırada İsrailli bir adam geldi, Musa’nın ve Buluşma Çadırı’nın girişinde ağlayan İsrail topluluğunun gözü önünde kardeşine Midyanlı bir kadın getirdi. ⁷Bunu gören Kâhin Harun oğlu Elazar oğlu Pinehas topluluktan ayrılıp eline bir mızrak aldı. ⁸İsrailli’nin ardına düşerek çadıra girdi ve mızrağı ikisine birden sapladı. Mızrak hem İsrailli’nin, hem de Midyanlı kadının karnını delip geçti. Böylece İsrail’i yok eden hastalık dindi. ⁹Hastalıktan ölenlerin sayısı 24 000 kişiydi. ¹⁰RAB Musa’ya şöyle dedi: ¹¹“Kâhin Harun oğlu Elazar oğlu Pinehas İsrail halkına öfkemin dinmesine neden oldu. Çünkü o, aralarında benim adıma büyük kıskançlık duydu. Bu yüzden onları kıskançlıktan büsbütün yok etmedim. ¹²Ona de ki, ‘Onunla bir esenlik antlaşması yapacağım. ¹³Kendisi ve soyundan gelenler için kalıcı bir kâhinlik antlaşması olacak bu. Çünkü o Tanrı-sı için kıskançlık duydu ve İsrail halkının günahlarını bağışlattı.’” ¹⁴Midyanlı kadınla birlikte öldürülen İsrailli, Şimonogulları’nın bir aile başıydı ve adı Salu oğlu Zimri’ydi. ¹⁵Öldürülen kadın ise Midyanlı bir aile başı olan Sur’un kızı Kozbi’ydi. ¹⁶RAB Musa’ya, “Midyanlılar’ı düşman say ve yok et” dedi, ¹⁷“Çünkü Peor olayında ve bunun sonucunda ölümcül hastalık çıktığı gün öldürülen kızkardeşleri Midyanlı önderin kızı Kozbi olayında kurdukları tuzaklarla sizi aldatarak düşmanca davrandılar.”

26Ölümcül hastalık son bulunca RAB, Musa’yla Kâhin Harun oğlu Elazar’a, “İsrail topluluğunun ailelerine göre sayımını yapın” dedi, “Savaşabilecek durumdaki yirmi ve daha yukarı yaştaki bütün erkekleri sayın.” ²³Bunun üzerine Musa’yla Kâhin Elazar, Şeria Irmağı’nın yanında,

Eriha karşısındaki Moav ovalarında halka, “RAB’bin Musa’ya verdiği buyruk uyarınca, yirmi ve daha yukarı yaştaki erkekleri sayın” dediler. Mısır’dan çıkan İsrailliler şunlardı: ⁴⁵İsrail’in ilk doğanı Ruben’in soyundan gelen Rubenogulları: Hanok soyundan Hanok boyu, Pallu soyundan Pallu boyu, ⁶Hesron soyundan Hesron boyu, Karmi soyundan Karmi boyu. ⁷Ruben boyları bunlardı, sayıları 43 730 kişiydi. ⁸Pallu’nun oğlu Eliav, ⁹Eliav’ın oğulları Nemuel, Datan ve Aviram’dı. Bunlar topluluğun seçtiği, Musa’yla Harun’a, dolayısıyla RAB’be başkaldırarak Korah’ın yandaşlarına katılan Datan’la Aviram’dı. ¹⁰Yer yarılıp onları Korah’la birlikte yutunca yok oldular. Ateş Korah’ın iki yüz elli yandaşını yakıp yok etti. Böylece başkalarına bir uyarı oldular. ¹¹Korah’ın oğulları ise ölmedi. ¹²Boylarına göre Şimonogulları şunlardı: Nemuel soyundan Nemuel boyu, Yamin soyundan Yamin boyu, Yakın soyundan Yakın boyu, ¹³Zerah soyundan Zerah boyu, Şaul soyundan Şaul boyu. ¹⁴Şimon boyları bunlardı, sayıları 22 200 kişiydi. ¹⁵Boylarına göre Gadoğulları şunlardı: Sefon soyundan Sefon boyu, Hagi soyundan Hagi boyu, Şuni soyundan Şuni boyu, ¹⁶Ozni soyundan Ozni boyu, Eri soyundan Eri boyu, ¹⁷Arot soyundan Arot boyu, Areli soyundan Areli boyu. ¹⁸Gad boyları bunlardı, sayıları 40 500 kişiydi. ¹⁹Yahuda’nın iki oğlu Er’le Onan Kenan ülkesinde ölmüşlerdi. ²⁰Boylarına göre Yahudaoğulları şunlardı: Şela soyundan Şela boyu, Peres soyundan Peres boyu, Zerah soyundan Zerah boyu. ²¹Peres soyundan gelenler şunlardı: Hesron soyundan Hesron boyu, Hamul soyundan Hamul boyu. ²²Yahuda boyları bunlardı, sayıları 76 500 kişiydi. ²³Boylarına göre İssakaroğulları şunlardı: Tola soyundan Tola boyu, Puvva soyundan Puvva boyu, ²⁴Yaşuv soyundan Yaşuv boyu, Şimron soyundan Şimron boyu. ²⁵İssakar boyları bunlardı, sayıları 64 300 kişiydi. ²⁶Boylarına göre Zevulunogulları şunlardı: Seret soyundan Seret boyu, Elon soyundan Elon boyu, Yahleel soyundan Yahleel boyu. ²⁷Zevulun boyları bunlardı, sayıları 60 500 kişiydi. ²⁸Boylarına göre Yusuf’un oğulları: Manaşşe ve Efrayim. ²⁹Manaşşe soyundan gelenler: Makir soyundan Makir boyu –Makir Gilat’ın babasıydı– Gilat soyundan Gilat boyu. ³⁰Gilat soyundan gelenler şunlardı: İezer soyundan İezer boyu, Helek soyundan Helek boyu, ³¹Asriel soyundan Asriel boyu, Şekem soyundan Şekem boyu, ³²Şemida soyundan Şemida boyu, Hefer soyundan Hefer boyu. ³³Hefer oğlu Selofhat’ın oğulları olmadı; yalnız Mahla, Noa, Hoglela, Milka ve Tirsas adında kızları vardı. ³⁴Manaşşe boyları bunlardı, sayıları 52 700 kişiydi. ³⁵Boylarına göre Efrayim soyundan gelenler şunlardı: Şutelah soyundan Şutelah boyu, Beker soyundan Beker boyu, Tahan soyundan Tahan boyu. ³⁶Şutelah soyundan gelenler şunlardı: Eran soyundan Eran boyu. ³⁷Efrayim boyları bunlardı, sayıları 32 500 kişiydi. Boylarına göre Yusuf’un soyundan gelenler bunlardı. ³⁸Boylarına göre Benyamin soyundan gelenler: Bala soyundan Bala boyu, Aşbel soyundan Aşbel boyu, Ahiram soyundan Ahiram boyu, ³⁹Şufam soyundan Şufam boyu,

^{xxxvi}Kittim”: Bugünkü Kıbrıs.

Hufam soyundan Hufam boyu. ⁴⁰Bala'nın oğulları Ard'la Naaman'dı. Ard soyundan Ard boyu, Naaman soyundan Naaman boyu. ⁴¹Boylarına göre Benyamin soyundan gelenler bunlardı, sayıları 45 600 kişiydi. ⁴²Boylarına göre Dan soyundan gelenler şunlardı: Şuham soyundan Şuham boyu. Dan boyu buydu. ⁴³Hepsi Şuham boyundandı, sayıları 64 400 kişiydi. ⁴⁴Boylarına göre Aşer soyundan gelenler: Yimna soyundan Yimna boyu, Yişvi soyundan Yişvi boyu, Beria soyundan Beria boyu. ⁴⁵Beria soyundan gelenler: Hever soyundan Hever boyu, Malkiel soyundan Malkiel boyu. ⁴⁶Aşer'in Serah adında bir kızı vardı. ⁴⁷Aşer boyları bunlardı, sayıları 53 400 kişiydi. ⁴⁸Boylarına göre Naftali soyundan gelenler: Yahseel soyundan Yahseel boyu, Guni soyundan Guni boyu, ⁴⁹Yeser soyundan Yeser boyu, Şillem soyundan Şillem boyu. ⁵⁰Boylarına göre Naftali boyları bunlardı, sayıları 45 400 kişiydi. ⁵¹Sayılan İsraililer'in toplamı 601 730 erkekti. ⁵²RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁵³"Adlarının sayısına göre ülke bunlara pay olarak bölüştürülecek. ⁵⁴Sayıcı çok olana büyük, sayıcı az olana küçük pay vereceksin. Her oymağa kişi sayısına göre pay verilecek. ⁵⁵Ancak ülke kura ile dağıtılacak. Herkesin payı, ata oymağının adına göre olacak. ⁵⁶Küçük, büyük her oymağın payı kurayla dağıtılacak." ⁵⁷Boylarına göre sayılan Levililer şunlardı: Gerşon soyundan Gerşon boyu, Kehat soyundan Kehat boyu, Merari soyundan Merari boyu. ⁵⁸Şunlar da Levili boylardı: Livni boyu, Hevron boyu, Mahli boyu, Muşi boyu, Korah boyu. Kehat Amram'ın babasıydı. ⁵⁹Amram'ın karısı Mısır'da doğan, Levi soyundan gelme Yokevet'ti. Amram'a Harun'u, Musa'yı ve kızkardeşleri Miryam'ı doğurdu. ⁶⁰Harun Nadav, Avihu, Elazar ve İtamar'ın babasıydı. ⁶¹Nadav'la Avihu RAB'bin önünde kurallara aykırı bir ateş sunarken öldüler. ⁶²Levililer'den sayılan bir aylık ve daha yukarı yaştaki bütün erkekler 23 000 kişiydi. Bunlar öbür İsraililer'le birlikte sayılmadılar. Çünkü öbür İsraililer arasında onlara pay verilmemişti. ⁶³Şeria Irmağı yanında, Eriha karşısındaki Moav ovalarında Musa'yla Kâhin Elazar'ın saydıkları İsraililer bunlardı. ⁶⁴Ancak, bu sayılanların arasında Musa'yla Kâhin Harun'un Sina Çölü'nde saymış olduğu İsraililer'den kimse yoktu. ⁶⁵Çünkü RAB o dönemde sayımı yapılan İsraililer'in kesinlikle çölde öleceğini söylemişti. Onlardan Yefunne oğlu Kalev'le Nun oğlu Yeşu'dan başka kimse sağ kalmamıştı.

27 Yusuf oğlu Manaşşe'nin boylarımdan Manaşşe oğlu Makir oğlu Gilat oğlu Hefer oğlu Selofhat'ın Mahla, Noa, Hogla, Milka, Tirsa adındaki kızları, Buluşma Çadırı'nın girişinde Musa'nın, Kâhin Elazar'ın, önderlerin ve bütün topluluğun önüne gelip şöyle dediler: ²³"Babamız çölde öldü. RAB'be başkaldıran Korah'ın yandaşları arasında değildi. İşlemiş olduğu günahtan ötürü öldü. Oğulları olmadı. ⁴Erkek çocuğu olmadı diye babamızın adı kendi boyu arasından neden yok olsun? Babamızın kardeşleri arasında bize de mülk verin." ⁵Musa onların davasını RAB'be götürdü.

⁶RAB Musa'ya şöyle dedi: ⁷"Selofhat'ın kızları doğru söylüyor. Onlara amcalarıyla birlikte miras olarak mülk verecek, babalarının mirasını onlara aktaracaksın. ⁸"İsraililer'e de ki, 'Bir adam erkek çocuğu olmadan ölürse, mirasını kızına vereceksiniz. ⁹Kızı yoksa mirasını kardeşlerine, ¹⁰kardeşleri yoksa amcalarına vereceksiniz. ¹¹Amcaları da yoksa, mirasını bağlı olduğu boyda kendisine en yakın akrabasına vereceksiniz. Yakını mirası mülk edinsin. Musa'ya verdiğim buyruk uyarınca, İsraililer için kesin bir kural olacak bu.'" ¹²Bundan sonra RAB Musa'ya, "Haavarim dağlık bölgesine çık, İsraililer'e vereceğim ülkeye bak" dedi, ¹³"Ülkeyi gördükten sonra, ağabeyin Harun gibi sen de ölüp atalarına kavuşacaksın. ¹⁴Çünkü ikiniz de Zin Çölü'nde buyruğuma karşı çıktınız. Topluluk sularda bana başkaldırdığında, onların önünde kutsallığımı önemsemediniz." –Bunlar Zin Çölü'ndeki Kadeş'te Meriva sularıdır.– ¹⁵Musa, "Bütün insan ruhlarının Tanrısı RAB bu topluluğa bir önder atasın" diye karşılık verdi, ¹⁶¹⁷"O kişi topluluğun önünde yürüsün ve topluluğu yönetsin. Öyle ki, RAB'bin topluluğu çobansız koyunlar gibi kalmasın." ¹⁸Bunun üzerine RAB, "Kendisinde RAB'bin Ruhu bulunan Nun oğlu Yeşu'yu yanına al, üzerine elini koy" dedi, ¹⁹"Onu Kâhin Elazar'la bütün topluluğun önüne çıkar ve hepsinin önünde görevlendir. ²⁰Bütün İsrail topluluğu sözünü dinlesin diye ona yetkinden ver. ²¹Kâhin Elazar'ın önüne çıkacak; kâhin, Yeşu için Urim aracılığıyla RAB'be danışacak. Bu yöntemle Elazar Yeşu'yu ve bütün halkı yönlendirecek." ²²Musa RAB'bin kendisine buyurduğu gibi yaptı. Yeşu'yu Kâhin Elazar'ın ve bütün topluluğun önüne götürdü. ²³RAB'bin buyruğu uyarınca ellerini üzerine koyarak onu görevlendirdi.

28 RAB Musa'ya şöyle dedi: ²"İsraililer'e buyur ve de ki, 'Bana sunacağınız sunuyu –yakılan sunu ve beni hoşnut eden koku olarak sunacağımız yiyeceği– belirlenen zamanda sunmaya dikkat edeceksiniz.' ³Onlara de ki, 'RAB'be sunacağınız yakılan sunu şudur: Günlük yakmalık sunu olarak her gün bir yaşında kusursuz iki erkek kuzu sunacaksınız. ⁴Kuzunun birini sabah, öbürünü akşamüstü sunun. ⁵Kuzuyla birlikte tahıl sunusu olarak dörtte bir hin ^{xxxvii} sıkma zeytinyağıyla yoğrulmuş onda bir efa ^{xxxviii} ince un sunacaksınız. ⁶Günlük yakmalık sunu, Sina Dağı'nda başlatılan, RAB'bi hoşnut eden koku olarak yakılan sunudur. ⁷Kuzuyla birlikte dökmelik sunu olarak dörtte bir hin içki sunacaksınız. Dökmelik sunuyu RAB için kutsal yerde dökeceksiniz. ⁸Öbür kuzuyu akşamüstü, yakılan sunu ve RAB'bi hoşnut eden koku olarak, sabahki gibi tahıl sunusu ve dökmelik sunuyla birlikte bana sunacaksınız.'" ⁹"Şabat Günü bir yaşında kusursuz iki erkek kuzuyla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda iki efa ^{xxxix} in-

^{xxxvii}"Dörtte bir hin": Yaklaşık 0.9 lt.

^{xxxviii}"Onda bir efa": Yaklaşık 1.3 kg. Aynı ifade 13,20-21,28-29 ayetlerinde de geçer.

^{xxxix}"Onda iki efa": Yaklaşık 2.6 kg. Aynı ifade 12,20-21,28-29 ayetlerinde de geçer.

ce un ve onun dökmelik sunusunu sunacaksınız. ¹⁰Günlük yakmalık sunuyla dökmelik sunusu dışında, her Şabat Günü sunulan yakmalık sunu budur.” ¹¹“Her ayın ilk günü, RAB’be yakmalık sunu olarak iki boğa, bir koç ve bir yaşında kusursuz yedi erkek kuzu sunacaksınız. ¹²Her boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa ^{xl} ince un; koçla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda iki efa ince un; ¹³her kuzuyla da tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda bir efa ince un sunacaksınız. Bu, yakmalık sunu, RAB’bi hoşnut eden koku, yakılan sunu olacaktır. ¹⁴Her boğayla dökmelik sunu olarak yarım hin ^{xli}, koçla üçte bir hin ^{xlii}, her kuzuyla dörtte bir hin ^{xliii} şarap sunacaksınız. Yıl boyunca her Yeni Ay’da yapılacak yakmalık sunu budur. ¹⁵Günlük yakmalık sunuyla dökmelik sunusu dışında, RAB’be günah sunusu olarak bir teke sunulacak.” ¹⁶“RAB’bin Fısıh kurbanı birinci ayın on dördüncü günü kesilmelidir. ¹⁷On beşinci gün bayram olacaktır; yedi gün mayasız ekmek yiyeceksiniz. ¹⁸İlk gün kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ¹⁹RAB için yakılan sunu, yakmalık sunu olarak iki boğa, bir koç ve bir yaşında yedi erkek kuzu sunacaksınız. Sunacağınız hayvanlar kusursuz olmalı. ²⁰Her boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa, koçla onda iki efa, her kuzuyla onda bir efa ince un sunacaksınız; ²¹²²günahlarınızı bağışlatmak için de günah sunusu olarak bir teke sunacaksınız. ²³Her sabah sunacağınız günlük yakmalık sunuya ek olarak bunları da sunacaksınız. ²⁴Böylece her gün RAB’bi hoşnut eden koku olarak yakılan yiyecek sunusunu yedi gün sunacaksınız. Bunu günlük yakmalık sunuyla dökmelik sunusuna ek olarak sunacaksınız. ²⁵Yedinci gün kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız.” ²⁶“İlk ürünleri kutlama günü, Haftalar Bayramı’nda* RAB’be yeni tahıl sunusu sunduğunuzda kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ²⁷RAB’bi hoşnut eden koku, yakmalık sunu olarak iki boğa, bir koç ve bir yaşında yedi erkek kuzu sunacaksınız. ²⁸Her boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa, koçla birlikte onda iki efa, her kuzuyla da onda bir efa ince un sunacaksınız; ²⁹³⁰günahlarınızı bağışlatmak için de bir teke sunacaksınız. ³¹Günlük yakmalık sunuyla tahıl sunusuna ek olarak bunları dökmelik sunuyla birlikte sunacaksınız. Sunacağınız hayvanlar kusursuz olmalı.”

29“Yedinci ayın birinci günü kutsal toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. O gün sizin için boru çalma günü olacak. ²RAB’bi hoşnut eden koku, yakmalık sunu olarak kusursuz bir boğa, bir koç ve bir yaşın-

da yedi erkek kuzu sunacaksınız. ³Boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa ^{xliiv}, koçla birlikte onda iki efa ^{xliv}, her kuzuyla da onda bir efa ^{xlvi} ince un sunacaksınız. ⁴⁵Günahlarınızı bağışlatmak için de günah sunusu olarak bir teke sunacaksınız. ⁶Kurala göre sunacağınız aylık ve günlük yakmalık sunuyla dökmelik sunulara, tahıl sunularına ek olarak bunları sunacaksınız. Bunlar RAB’bi hoşnut eden koku olarak yakılan sunulardır.” ⁷“Yedinci ayın onuncu günü kutsal bir toplantı düzenleyeceksiniz. O gün isteklerinizi denetleyecek, hiç iş yapmayacaksınız. ⁸RAB’bi hoşnut eden koku, yakmalık sunu olarak bir boğa, bir koç ve bir yaşında yedi erkek kuzu sunacaksınız. Sunacağınız hayvanlar kusursuz olmalı. ⁹Boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa, koçla birlikte onda iki efa, ¹⁰her kuzuyla da onda bir efa ince un sunacaksınız. ¹¹Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Günahlarınızı bağışlatmak için sunulan günah sunusu, günlük yakmalık sunuyla dökmelik ve tahıl sunularına ek olarak bunları da sunacaksınız.” ¹²“Yedinci ayın on beşinci günü kutsal bir toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. Bu bayramı RAB’bin onuruna yedi gün kutlayacaksınız. ¹³RAB’bi hoşnut eden koku olarak yakılan sunu, yakmalık sunu olarak on üç boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. Bu hayvanlar kusursuz olmalı. ¹⁴Her boğayla birlikte tahıl sunusu olarak zeytinyağıyla yoğrulmuş onda üç efa, her koçla birlikte onda iki efa, her kuzuyla da onda bir efa ince un sunacaksınız. ¹⁵¹⁶Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ¹⁷“İkinci gün kusursuz on iki boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ¹⁸Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ¹⁹Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ²⁰“Üçüncü gün kusursuz on bir boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ²¹Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ²²Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ²³“Dördüncü gün kusursuz on boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ²⁴Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ²⁵Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ²⁶“Beşinci gün kusursuz dokuz boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ²⁷Boğa, koç ve kuzularla sayısına

^{xli}“Onda üç efa”: Yaklaşık 3.9 kg. Aynı ifade 20-21,28-29 ayetlerinde de geçer.

^{xlii}“Yarım hin”: Yaklaşık 1.8 lt.

^{xliii}“Üçte bir hin”: Yaklaşık 1.2 lt.

^{xliiii}“Dörtte bir hin”: Yaklaşık 0.9 lt.

^{xliiv}“Onda üç efa”: Yaklaşık 3.9 kg. Aynı ifade 9,14-15 ayetlerinde de geçer.

^{xlv}“Onda iki efa”: Yaklaşık 2.6 kg. Aynı ifade 9,14-15 ayetlerinde de geçer.

^{xlvi}“Onda bir efa”: Yaklaşık 1.3 kg. Aynı ifade 10,14-15 ayetlerinde de geçer.

göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ²⁸Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ²⁹“Altıncı gün kusursuz sekiz boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ³⁰Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ³¹Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ³²“Yedinci gün kusursuz yedi boğa, iki koç ve bir yaşında on dört erkek kuzu sunacaksınız. ³³Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ³⁴Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ³⁵“Sekizinci gün bir toplantı düzenleyecek, gündelik işlerinizi yapmayacaksınız. ³⁶Yakmalık sunu, yakılan sunu, RAB’bi hoşnut eden koku olarak kusursuz bir boğa, bir koç ve bir yaşında yedi erkek kuzu sunacaksınız. ³⁷Boğa, koç ve kuzularla sayısına göre istenilen tahıl sunularını ve dökmelik sunuları sunacaksınız. ³⁸Günah sunusu için bir teke sunacaksınız. Bu sunular günlük yakmalık sunuyla tahıl sunularına ve dökmelik sunulara ek olacak. ³⁹“Adadığımız adaklar ve gönülden verdiğiniz sunuların yanısıra, bayramlarımızda RAB’be yakmalık, tahıl, dökmelik ve esenlik sunularınız olarak bunları sunun.” ⁴⁰Musa RAB’bin kendisine buyurduğu her şeyi İsraililer’e anlattı.

30Musa İsrail’in oymak önderlerine şöyle dedi: “RAB şöyle buyurdu: ²‘Eğer bir adam RAB’be adak adar ya da ant içerek kendini yükümlülük altına sokarsa, verdiği sözü bozmayacak, ağzından her çıkanı yerine getirecek. ³‘Genç bir kadın babasının evindeyken RAB’be adak adar ya da kendini yükümlülük altına sokarsa, ⁴babası da onun RAB’be adadığı adağı ve kendini yükümlülük altına soktuğunu duyar, ona karşı çıkmazsa, kadının adadığı adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılacak. ⁵Ama babası bunları duyduğu gün engel olursa, kadının adadığı adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılmayacak; RAB onu bağışlayacak, çünkü babası ona engel olmuştur. ⁶‘Eğer kadın adak adadıktan ya da düşünmeden kendini yükümlülük altına soktuktan sonra evlenirse, ⁷kocası da bunu duyar ve aynı gün ona karşı çıkmazsa, adadığı adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılacak. ⁸Ama kocası bunu duyduğu gün engel olur, kadının adadığı adağı ya da düşünmeden kendini altına soktuğu yükümlülüğü geçerli saymazsa, RAB kadını bağışlayacaktır. ⁹‘Dul ya da boşanmış bir kadının adadığı adak, kendini yükümlülük altına soktuğu her şey geçerli sayılacak. ¹⁰‘Eğer bir kadın evliyken bir adak adar ya da ant içerek kendini yükümlülük altına sokarsa, ¹¹kocası da bunu duyar, karşı çıkmaz, ona engel olmazsa, kadının adadığı bütün adaklar ya da kendini altına soktuğu her yükümlülük geçerli sayılacak. ¹²Ama kocası bunları duyduğu

gün engel olursa, kadının adadığı bütün adaklar ve kendini altına soktuğu yükümlülük geçerli sayılmayacak. Kocası geçersiz kılmıştır, RAB kadını bağışlayacak. ¹³Kocası, kadının kendi isteklerini denetlemesi için adadığı adağı ya da ant içerek kendini altına soktuğu yükümlülüğü onaylayabilir ya da geçersiz kılabilir. ¹⁴Eğer kocası bir gün içinde bu konuda ona karşı çıkmazsa, bütün adaklarını ya da yükümlülüklerini onaylamış olur. Onları duyduğu gün kadına karşı çıkmamakla onaylamış sayılır. ¹⁵Eğer onları duyduktan bir süre sonra engel olursa, kadının suçundan kocası sorumlu olacaktır.’” ¹⁶Erkekle karısı, babayla evinde yaşayan genç kızı arasındaki ilişki konusunda RAB’bin Musa’ya buyurduğu kurallar bunlardır.

31RAB Musa’ya, “Midyanlılar’dan İsraililer’in öcünü al; sonra ölüp atalarına kavuşacaksın” dedi. ²³Bunun üzerine Musa halka, “Midyanlılar’a karşı savaşmak ve onlardan RAB’bin öcünü almak üzere aranızdan adamlar silahlandırın” dedi, ⁴“Savaşa İsrail’in her oymağından bin kişi gönderin.” ⁵Böylece İsrail’in her oymağından biner kişi olmak üzere 12 000 kişi seçilip savaşa hazırlandı. ⁶Musa onları – her oymaktan biner kişiyi– ve Kâhin Elazar oğlu Pinehas’ı savaşa gönderdi. Pinehas yanına kutsal yere ait bazı eşyaları ve çağrı borazanlarını aldı. ⁷RAB’bin Musa’ya verdiği buyruk uyarınca, Midyanlılar’a savaş açıp bütün erkekleri öldürdüler. ⁸Öldürdükleri arasında beş Midyan kralı –Evi, Rekem, Sur, Hur ve Reva– da vardı. Beor oğlu Balam’ı da kılıçla öldürdüler. ⁹Midyanlı kadınlarla çocuklarını tutsak alıp bütün hayvanlarını, sürülerini, mallarını yağmaladılar. ¹⁰Midyanlılar’ın yaşadığı bütün kentleri, obaları ateşe verdiler. ¹¹İnsanları, hayvanları, yağmalanmış bütün malları yanlarına aldılar. ¹²Tutsaklarla yağmalanmış malları Şeria Irmağı’nın yanında, Eriha karşısında, Moav ovalarındaki ordugahta konaklayan Musa’yla Kâhin Elazar’a ve İsrail topluluğuna getirdiler. ¹³Musa, Kâhin Elazar ve topluluğun önderleri onları karşılamak için ordugahın dışına çıktılar. ¹⁴Musa savaştan dönen ordu komutanlarına –binbaşılara, yüzbaşılara– öfkelenildi. ¹⁵Onlara, “Bütün kadınları sağ mı bıraktınız?” diye çıkıştı, ¹⁶“Bu kadınlar Balam’ın verdiği öğüde uyarak Peor olayında İsraililer’in RAB’be ihanet etmesine neden oldular. Bu yüzden RAB’bin topluluğu arasında ölümcül hastalık başgösterdi. ¹⁷Şimdi bütün erkek çocukları ve erkekle yatmış kadınları öldürün. ¹⁸Yalnız erkekle yatmamış genç kızları kendiniz için sağ bırakın. ¹⁹“Aranızda birini öldüren ya da öldürülen birine dokunan herkes yedi gün ordugahın dışında kalsın. Üçüncü ve yedinci gün kendinizi de tutsaklarımızı da günahahtan arındıracaksınız. ²⁰Her giysiyi, deriden, keçi kılından, tahtadan yapılmış her nesneyi arındıracaksınız.” ²¹Bundan sonra Kâhin Elazar, savaştan dönen askerlere, “RAB’bin Musa’ya buyurduğu yasanın kuralı şudur” dedi, ²²“Altını, gümüşü, tuncu, demiri, kalayı, kurşunu –ateşe dayanıklı her nesneyi– ateşten geçireceksiniz; ancak bundan sonra temiz sayılacak. Ayrıca temizlen-

me suyuyla da arındıracağız. Ateşe dayanıklı olmayan nesnelere sudan geçireceksiniz. ²³²⁴Yedinci gün giysilerinizi yıkayın. Böylece temiz sayılacaksınız. Sonra ordugaha girebilirsiniz.” ²⁵RAB Musa’ya şöyle dedi: ²⁶“Sen, Kâhin Elazar ve topluluğun aile başları ele geçirilen insanlarla hayvanları sayacaksınız. ²⁷Ele geçirilenleri savaşa katılan askerlerle topluluğun geri kalanı arasında paylaşacaksınız. ²⁸Savaşa katılan askerlere düşen paydan –insan, sığır, eşek, davardan– vergi olarak RAB’be beş yüzde bir pay ayıracağını. ²⁹Bu vergiyi askerlere düşen yarı paydan alacak, RAB’be armağan olarak Kâhin Elazar’a vereceksin. ³⁰Öbür İsraililer’e düşen yarıdan, gerek insanlardan, gerek hayvanlardan –sığır, eşek, davardan– ellide birini alıp RAB’bin Konutu’nun hizmetinden sorumlu olan Levililer’e vereceksin.” ³¹Musa’yla Kâhin Elazar RAB’bin Musa’ya buyurduğu gibi yaptılar. ³²Savaşa katılan askerlerin ele geçirdiklerinden kalanlar şunlardı: 675 000 davar, ³³72 000 sığır, ³⁴61 000 eşek, ³⁵erkeklerle yatmamış 32 000 kız. ³⁶Savaşa katılan askerlere düşen yarı pay da şuydu: 337 500 davar, ³⁷bunlardan RAB’be vergi olarak 675 davar verildi; ³⁸36 000 sığır, bunlardan RAB’be vergi olarak 72 sığır verildi; ³⁹30 500 eşek, bunlardan RAB’be vergi olarak 61 eşek verildi; ⁴⁰16 000 kişi, bunlardan RAB’be vergi olarak 32 kişi verildi. ⁴¹Musa, RAB’bin kendisine buyurduğu gibi, RAB’be ayrılan vergiyi Kâhin Elazar’a verdi. ⁴²Musa’nın savaşa katılan askerlerden alıp İsraililer’e ayırdığı yarı pay şuydu: ⁴³Topluluğa düşen yarı pay 337 500 davar, ⁴⁴36 000 sığır, ⁴⁵30 500 eşek, ⁴⁶16 000 kişi. ⁴⁷Musa, RAB’bin kendisine buyurduğu gibi, İsraililer’e düşen yarı paydan her elli kişiden ve hayvandan birini alıp RAB’bin Konutu’nun hizmetinden sorumlu olan Levililer’e verdi. ⁴⁸Ordu komutanları –binbaşılar ve yüzbaşılar– Musa’ya gidip, ⁴⁹“Efendimiz, yönetimimiz altındaki askerleri saydık, eksik yok” dediler, ⁵⁰“İşte, ele geçirdiğimiz altın eşyaları –pazibentleri, bilezikleri, yüzükleri, küpeleri, kolyeleri– getirdik. Günahlarımızı bağışlatmak için bunları RAB’be sunuyoruz.” ⁵¹Musa’yla Kâhin Elazar altını, her tür işlenmiş altın eşyayı onlardan aldılar. ⁵²Binbaşı ve yüzbaşılardan alıp RAB’be armağan olarak sundukları altının toplam ağırlığı 16 750 şekeldi ^{xlvi}. ⁵³Savaşa katılan her asker kendine yağmalanmış maldan almıştı. ⁵⁴Musa’yla Kâhin Elazar binbaşı ve yüzbaşılardan aldıkları altını İsraililer için RAB’bin önünde bir anımsatma sunusu olarak Buluşma Çadırı’na getirdiler.

32Çok sayıda hayvanı olan Rubenliler’le Gadlılar Yazer ve Gilat topraklarının hayvanlar için uygun bir yer olduğunu gördüler. ²Musa’yla Kâhin Elazar’a ve topluluğun önderlerine giderek, “RAB’bin yardımıyla İsrail halkının ele geçirdiği Atarot, Divon, Yazer, Nimra, Heşbon, Elale, Sevam, Nevo, Beon kentlerini içeren bölge hayvanlar için uygun bir yer” dediler, “Kullarımızın da hayvanları var. ³⁴Bizden hoşnut kaldıysanız, bu ülkeyi mülk olarak bize verin ki, Şeria Irmağı’nın karşı yakasına geçmek zo-

runda kalmayalım.” ⁶Musa, “İsraili kardeşleriniz savaşa giderken siz burada mı kalacaksınız?” diye karşılık verdi, ⁷“RAB’bin kendilerine vereceği ülkeye giden İsraililer’in neden cesaretini kırıyorsunuz?” ⁸Ülkeyi araştırsınlar diye Kadeş-Barnea’dan gönderdiğim babalarınız da aynı şeyi yaptılar. ⁹Eşkol Vadisi’ne kadar gidip ülkeyi gördükten sonra, RAB’bin kendilerine vereceği ülkeye gitmemeleri için İsraililer’in gözünü korkuttular. ¹⁰O gün RAB öfkelenerek şöyle ant içti: ¹¹“Madem bütün yürekleriyle ardınca yürümediler, Mısır’dan çıkanlardan yirmi ve daha yukarı yaştakilerin hiçbiri İbrahim’e, İshak’a, Yakup’a ant içerek söz verdiğim ülkeyi görmeyecek. ¹²Kenaz soyundan Yefune oğlu Kalev’le Nun oğlu Yeşu’dan başkası orayı görmeyecek. Çünkü onlar bütün yürekleriyle ardınca yürüdüler.” ¹³İsraililer’e öfkelenen RAB, gözünde kötülük yapan o kuşak büsbütün yok oluncaya dek kırk yıl onları çölde dolaştırdı. ¹⁴“İşte, ey günahkârlar soyu, babalarınızın yerine siz geçtiniz ve RAB’bin İsrail’e daha çok öfkelenmesine neden oluyorsunuz. ¹⁵Eğer O’nun ardınca yürümekten vazgeçerseniz, bütün bu halkı yine çölde bırakacak; siz de bu halkın yok olmasına neden olacaksınız.” ¹⁶Gadlılar’la Rubenliler Musa’ya yaklaşıp, “Burada hayvanlarımız için ağıllar yapmamıza, çocuklarımız için yeniden kentler kurmamıza izin ver” dediler, ¹⁷“Kendimiz de hemen silahlanıp İsraililer’i kendilerinin olacak ülkeye götürünceye dek onlara öncülük edeceğiz. Ülke halkı yüzünden çocuklarımız surlu kentlerde yaşayacak. ¹⁸Her İsraili mülküne kavuşmadan evlerimize dönmeyeceğiz. ¹⁹Şeria Irmağı’nın karşı yakasında onlarla birlikte mülk almayacağız, çünkü bizim payımız Şeria Irmağı’nın doğu yakasına düştü.” ²⁰Musa şöyle yanıtladı: “Bu söylediklerinizi yapar, RAB’bin önünde savaşa gitmek üzere silahlanıp ²¹RAB düşmanlarını kovuncaya dek hepiniz O’nun önünde Şeria Irmağı’nın karşı yakasına silahlı olarak geçerseniz, ²²ülke ele geçirildiğinde dönebilir, RAB’be ve İsrail’e karşı yükümlülüğünüzden özgür olursunuz. RAB’bin önünde bu topraklar sizin olacaktır. ²³“Ama söylediklerinizi yapmazsanız, RAB’be karşı günah işlemiş olursunuz; günahımızın cezasını çekeceğinizi bilmelisiniz. ²⁴Çocuklarımız için yeniden kentler kurun, davalarınız için ağıllar yapın. Yeter ki, verdiğiniz sözü yerine getirin.” ²⁵Gadlılar’la Rubenliler, “Efendimiz, bize buyurduğunuz gibi yapacağız” diye yanıtladılar, ²⁶“Çocuklarımız, sığırlarımızla öbür hayvanlarımız burada, Gilat kentlerinde kalacak. ²⁷Ama buyurduğunuz gibi, silahlanmış olan herkes RAB’bin önünde savaşmak üzere karşı yakaya geçecek.” ²⁸Musa Gadlılar’la Rubenliler hakkında Kâhin Elazar’a, Nun oğlu Yeşu’ya ve İsrail oymaklarının aile başlarına buyruk verdi. ²⁹Şöyle dedi: “Gadlılar’la Rubenliler’den silahlanmış olan herkes RAB’bin önünde sizinle birlikte Şeria Irmağı’nın karşı yakasına geçerse, ülkeyi de ele geçirirseniz, Gilat bölgesini miras olarak onlara vereceksiniz. ³⁰Ama silahlanmış olarak sizinle ırmağın karşı yakasına geçmezlerse, Kenan ülkesinde sizinle miras alacaklar.” ³¹Gadlılar’la Rubenliler, “RAB’bin bize buyurdu-

^{xlvi}“16 750 şekel”: Yaklaşık 190 kg.

ğunu yapacağız” dediler, ³²“Silahlanmış olarak RAB’bin önünde Kenan ülkesine gideceğiz. Ama alacağımız mülk Şeria Irmağı’nın doğu yakasında olacak.” ³³Böylece Musa Gadlılar’la Rubenliler’e ve Yusuf oğlu Manaşşe oymağının yarısına Amorlular’ın Kralı Sihon’un ülkesiyle Başan Kralı Og’un ülkesini ve çevrelerindeki topraklarla kentleri verdi. ³⁴Gadlılar surlu Divon, Atarot, Aroer, Atrot-Şofan, Yazer, Yogboha, Beytnimra ve Beytharan kentlerini yeniden kurdular, davalarını için ağullar yaptılar. ³⁵³⁶³⁷Rubenliler Heşbon, Elale, Kiryatayim, Nevo, Baal-Meon –bu son iki ad değiştirildi– ve Sivma kentlerini yeniden kurdular. Kurdukları kentlere yeni adlar verdiler. ³⁸³⁹Manaşşe oğlu Makir’in soyundan gelenler gidip Gilat’ı ele geçirerek, orada yaşayan Amorlular’ı kovdular. ⁴⁰Böylece Musa Gilat’ı Manaşşe oğlu Makir’in soyundan gelenlere verdi; onlar da oraya yerleştiler. ⁴¹Manaşşe soyundan Yair gidip Amorlular’ın yerleşim birimlerini ele geçirdi ve bunlara Havvot-Yair ^{xlviii} adını verdi. ⁴²Novah da Kenat’la çevresindeki köyleri ele geçirerek oraya kendi adını verdi.

33Musa’yla Harun önderliğinde birlikler halinde Mısır’dan çıkan İsraililer sırasıyla aşağıdaki yolculukları yaptılar. ²Musa RAB’bin buyruğu uyarınca sırasıyla yapılan yolculukları kayda geçirdi. Yapılan yolculuklar şunlardır: ³İsraililer Fısıh kurbanının ertesi günü –birinci ayın on beşinci günü– Mısırlılar’ın gözü önünde zafer havası içinde Ramses’ten yola çıktılar. ⁴O sırada Mısırlılar RAB’bin yok ettiği ilk doğan çocuklarını gömüyorlardı; RAB onların ilahlarını yargılamıştı. ⁵İsraililer Ramses’ten yola çıkıp Sukkot’ta konakladılar. ⁶Sukkot’tan ayrılıp çöl kenarındaki Etam’da konakladılar. ⁷Etam’dan ayrılıp Baal-Sefon’un doğusundaki Pi-Hahiroth’a döndüler, Migdol yakınlarında konakladılar. ⁸Pi-Hahiroth’tan ayrılıp denizden çöle geçtiler. Etam Çölü’nde üç gün yürüdüktan sonra Mara’da konakladılar. ⁹Mara’dan ayrılıp on iki su kaynağı ve yetmiş hurma ağacı olan Elim’e giderek orada konakladılar. ¹⁰Elim’den ayrılıp Kamış Denizi kıyısında konakladılar. ¹¹Kamış Denizi’nden ayrılıp Sin Çölü’nde konakladılar. ¹²Sin Çölü’nden ayrılıp Dofka’da konakladılar. ¹³Dofka’dan ayrılıp Aluş’ta konakladılar. ¹⁴Aluş’tan ayrılıp Refidim’de konakladılar. Orada halk için içecek su yoktu. ¹⁵Refidim’den ayrılıp Sina Çölü’nde konakladılar. ¹⁶Sina Çölü’nden ayrılıp Kivrot-Hattaava’da konakladılar. ¹⁷Kivrot-Hattaava’dan ayrılıp Haserot’ta konakladılar. ¹⁸Haserot’tan ayrılıp Ritma’da konakladılar. ¹⁹Ritma’dan ayrılıp Rimmon-Peres’te konakladılar. ²⁰Rimmon-Peres’ten ayrılıp Livna’da konakladılar. ²¹Livna’dan ayrılıp Rissa’da konakladılar. ²²Rissa’dan ayrılıp Kehelata’da konakladılar. ²³Kehelata’dan ayrılıp Şefer Dağı’nda konakladılar. ²⁴Şefer Dağı’ndan ayrılıp Harada’da konakladılar. ²⁵Harada’dan ayrılıp Makhelot’ta konakladılar. ²⁶Makhelot’tan ayrılıp Tahat’ta konakladılar. ²⁷Tahat’tan ayrılıp Terah’ta konakladılar. ²⁸Terah’tan ayrılıp Mitka’da konakladılar. ²⁹Mitka’dan ayrılıp Haşmo-

na’da konakladılar. ³⁰Haşmona’dan ayrılıp Moserot’ta konakladılar. ³¹Moserot’tan ayrılıp Bene-Yaakan’da konakladılar. ³²Bene-Yaakan’dan ayrılıp Hor-Hagidgat’ta konakladılar. ³³Hor-Hagidgat’tan ayrılıp Yotvata’da konakladılar. ³⁴Yotvata’dan ayrılıp Avrona’da konakladılar. ³⁵Avrona’dan ayrılıp Esyon-Gever’de konakladılar. ³⁶Esyon-Gever’den ayrılıp Zin Çölü’nde –Kadeş’ten– konakladılar. ³⁷Kadeş’ten ayrılıp Edom sınırındaki Hor Dağı’nda konakladılar. ³⁸Kâhin Harun RAB’bin buyruğu uyarınca Hor Dağı’na çıktı. İsraililer’in Mısır’dan çıkışlarının kırkinci yılı, beşinci ayın birinci günü orada öldü. ³⁹Hor Dağı’nda öldüğünde Harun 123 yaşındaydı. ⁴⁰Kenan ülkesinin Negev bölgesinde yaşayan Kenanlı Arat Kralı İsraililer’in geldiğini duydu. ⁴¹İsraililer Hor Dağı’ndan ayrılıp Salmona’da konakladılar. ⁴²Salmona’dan ayrılıp Punon’da konakladılar. ⁴³Punon’dan ayrılıp Ovot’ta konakladılar. ⁴⁴Ovot’tan ayrılıp Moav sınırındaki İye-Haavarim’de konakladılar. ⁴⁵İyim’den ^{xlix} ayrılıp Divon-Gad’da konakladılar. ⁴⁶Divon-Gad’dan ayrılıp Almon-Divlatayma’da konakladılar. ⁴⁷Almon-Divlatayma’dan ayrılıp Nevo yakınlarındaki Haavarim dağlık bölgesinde konakladılar. ⁴⁸Haavarim dağlık bölgesinden ayrılıp Şeria Irmağı yanında, Eriha karşısındaki Moav ovalarında konakladılar. ⁴⁹Şeria Irmağı boyunca Beythayesimot’tan Avel-Haşşittim’e kadar Moav ovalarında konakladılar. ⁵⁰Orada, Şeria Irmağı yanında Eriha karşısındaki Moav ovalarında RAB Musa’ya şöyle dedi: ⁵¹“İsraililer’e de ki, ‘Şeria Irmağı’ndan Kenan ülkesine geçince, ⁵²ülkede yaşayan bütün halkı kovacaksınız. Oyma ve dökme putlarını yok edecek, tapınma yerlerini yıkacaksınız. ⁵³Ülkeyi yurt edinecek, oraya yerleşeceksiniz; çünkü mülk edinesiniz diye orayı size verdim. ⁵⁴Ülkeyi boylarınız arasında kurayla paylaşacaksınız. Büyük boya büyük pay, küçük boya küçük pay vereceksiniz. Kurada kime ne çıkarsa, orası onun olacak. Dağıtımı atalarımızın oymaklarına göre yapacaksınız. ⁵⁵“Ama ülkede yaşayanları kovmazsanız, orada bıraktığımız halk gözlerinizde kanca, böğürlerinizde diken olacak. Yaşayacağınız ülkede size sıkıntı verecekler. ⁵⁶Ben de onlara yapmayı tasarladığımı size yapacağım.”

34RAB Musa’ya şöyle dedi: ²“İsraililer’e de ki, ‘Mülk olarak size düşecek Kenan ülkesine girince, sınırlarınız şöyle olacak: ³“Güney sınırımız Zin Çölü’nden Edom sınırı boyunca uzanacak. Doğuda, güney sınırımız Lut Gölü’nün ucundan başlayacak, ⁴Akrep Geçidi’nin güneyinden Zin’e geçip Kadeş-Barnea’nın güneyine dek uzanacak. Oradan Hasar-Addar’a ve Asmon’a, ⁵oradan da Mısır Vadisi’ne uzanarak Akdeniz’de son bulacak. ⁶“Batı sınırımız Akdeniz ve kıyısı olacak. Batıda sınırımız bu olacak. ⁷“Kuzey sınırımız Akdeniz’den Hor Dağı’na dek uzanacak. ⁸Hor Dağı’ndan Levo-Hamat’a, oradan Sedat’a, ⁹Zifron’a doğru uzanarak Hasar-Enan’da son bulacak. Kuzeyde sınırımız bu olacak. ¹⁰“Doğu sınırımız Hasar-Enan’dan Şefam’a dek uzanacak. ¹¹Sınırımız Şefam’dan Ayin’in doğusundaki Riv-

^{xlviii}“Havvot-Yair”: “Yair’in yerleşim birimleri” anlamına gelir.

^{xlix}“İyim”, yani “İye-Haavarim”.

la'ya dek incek. Oradan Kinneret Gölü'nün¹ doğu kıyısındaki yamaçlara dek uzanacak. ¹²Oradan Şeria Irmağı boyunca uzanacak ve Lut Gölü'nde son bulacak. "Her yandan ülkenizin sınırları bu olacaktır." ¹³Musa İsraililer'e, "Miras olarak kurayla paylaşacağınız ülke budur" dedi, "RAB'bin buyruğu uyarınca ülke dokuz oymakla bir yarım oymak arasında paylaşılacak. ¹⁴Çünkü Ruben oymağına bağlı ailelerle Gad oymağına bağlı aileler ve Manaşşe oymağının öbür yarısı mülklerini aldılar. ¹⁵Bu iki oymakla yarım oymak mülklerini Eriha'nın karşısındaki Şeria Irmağı'nın doğusunda aldılar." ¹⁶RAB Musa'ya şöyle dedi: ¹⁷"Ülkeyi mülk olarak aranızda paylaşılacak adamlar şunlardır: Kâhin Elazar ve Nun oğlu Yeşu. ¹⁸Ülkeyi mülk olarak paylaşmalarını için her oymaktan birer önder görevlendirin. ¹⁹Şu adamları görevlendireceksiniz: "Yahuda oymağından Yefunne oğlu Kalev, ²⁰Şimon oymağından Ammihut oğlu Şemuel, ²¹Benyamin oymağından Kislon oğlu Elidat, ²²Dan oymağından Yogli oğlu önder Bukki, ²³Yusufogulları'ndan: Manaşşe oymağından Efot oğlu önder Hanniel, ²⁴Efrayim oymağından Şiftan oğlu önder Kemuel, ²⁵Zevulun oymağından Parnak oğlu önder Elisafan, ²⁶İssakar oymağından Azzan oğlu önder Paltiel, ²⁷Aşer oymağından Şelomi oğlu önder Ahihut, ²⁸Naftali oymağından Ammihut oğlu önder Pedahel." ²⁹Kenan ülkesinde İsraililer'e mülkü paylaşmalarını için RAB'bin görevlendirdiği adamlar bunlardı.

35RAB Şeria Irmağı yanında Eriha karşısındaki Moav ovalarında Musa'ya şöyle dedi: ²"İsraililer'e buyruk ver, alacakları mülkten oturmaları için Levililer'e kentler versinler. Kentlerin çevresinde otlaklar da vereceksiniz. ³Böylece yaşamak için Levililer'in kentleri olacak; sığırları, sürüleri, öbür hayvanları için otlakları da olacak. ⁴Levililer'e vereceğiniz kentlerin çevresindeki otlaklar kent surundan bin arşın^{li} uzaklıkta olacak. ⁵Kent ortada olmak üzere, kent dışından doğuda iki bin arşın^{lii}, güneyde iki bin arşın, batıda iki bin arşın, kuzeyde iki bin arşın ölçeceksiniz. Bu bölge kentler için otlak olacak." ⁶Levililer'e vereceğiniz kentlerden altısı sığınak kent olacak; öyle ki, adam öldüren biri oraya kaçabilsin. Ayrıca Levililer'e kırk iki kent daha vereceksiniz. ⁷Levililer'e otlaklarıyla birlikte toplam kırk sekiz kent vereceksiniz. ⁸İsraililer'in mülkünden Levililer'e vereceğiniz kentler her oymağa düşen pay oranında olsun. Çok kenti olan oymak çok, az kenti olan oymak az sayıda kent verecek." ⁹RAB Musa'yla konuşmasını şöyle sürdürdü: ¹⁰"İsraililer'e de ki, 'Şeria Irmağı'ndan geçip Kenan ülkesine girince, ¹¹sığınak kentler olarak bazı kentler seçin. Öyle ki, istemeyerek birini öldüren kişi oraya kaçabilsin; ¹²öç alacak kişiden kaçıp sığınacak bir yeriniz olsun. Böylece adam öldüren kişi topluluğun önünde yargılanmadan öldürülmesin. ¹³Vereceğiniz bu altı kent sizin için sığınak kentler olacak. ¹⁴Sığınak kentlerin üçünü Şeria Irmağı'nın do-

ğusundan, üçünü de Kenan ülkesinden seçeceksiniz. ¹⁵Bu altı kent İsraililer ve aralarında yaşayan yabancılarla yerli olmayan konuklar için sığınak kentler olacak. Öyle ki, istemeyerek birini öldüren kişi oraya kaçabilsin. ¹⁶"Eğer biri demir bir aletle başka birine vurur, o kişi de ölürse, adam katildir ve kesinlikle öldürülecektir. ¹⁷Birinin elinde adam öldürebilecek bir taş varsa, bu taşla başka birine vurursa, o kişi de ölürse, adam katildir ve kesinlikle öldürülecektir. ¹⁸Ya da elinde adam öldürebilecek tahtadan bir alet varsa, bununla birine vurursa, o kişi de ölürse, adam katildir ve kesinlikle öldürülecektir. ¹⁹Ölenin öcünü alacak kişi, katili öldürecek; onunla karşılaşınca onu öldürecek. ²⁰Eğer biri başka birine beslediği kinden ötürü onu iter ya da bile bile ona bir nesne fırlatırsa, o kişi de ölürse, ²¹ya da beslediği kinden ötürü onu yumruklar, o kişi de ölürse, vuran kişi kesinlikle öldürülecektir; katildir. Ölenin öcünü alacak kişi katille karşılaşınca onu öldürecek. ²²"Eğer biri bir başkasına kin beslemediği halde ansızın onu iter ya da istemeyerek ona bir nesne fırlatırsa, ²³ya da onu görmeden üzerine öldürebilecek bir taş düşürürse, o kişi de ölürse, öldüren ölene kin beslemediğinden ve ona zarar vermek istemediğinden, ²⁴topluluk adam öldürenle kan öcünü alacak kişi arasında şu kurallar uyarınca karar verecek: ²⁵Topluluk adam öldüreni kan öcü alacak kişinin elinden korumalı ve kaçmış olduğu sığınak kente geri göndermeli. Kişi kutsal yağla meshedilmiş başkâhinin ölümüne dek orada kalmalıdır. ²⁶"Ama adam öldüren kaçmış olduğu sığınak kentin sınırını geçer, ²⁷kan öcü alacak kişi de onu sığınak kentin sınırı dışında görür, kan öcü alacak kişi öldüreni öldürürse suçlu sayılmayacaktır. ²⁸Çünkü adam öldüren, başkâhinin ölümüne dek sığınak kentte kalmalı. Ancak onun ölümünden sonra kendi toprağına dönebilir. ²⁹"Bunlar kuşaklar boyunca yaşadığınız her yerde sizin için kesin kural olacaktır. ³⁰"Adam öldüren, tanıkların tanıklığıyla öldürülecek, bir tek kişinin tanıklığıyla öldürülmeyecektir. ³¹"Ölümü hak etmiş katilin canı için bedel almayacaksınız; o kesinlikle öldürülecektir. ³²"Sığınak kente kaçmış olan birinin başkâhinin ölümünden önce toprağına dönüp yaşaması için bedel almayacaksınız. ³³"İçinde yaşadığınız ülkeyi kirletmeyeceksiniz. Kan dökmek ülkeyi kirletir. İçinde kan dökülen ülke ancak kan dökenin kanyıyla bağışlanır. ³⁴"İçinde oturduğunuz, benim de içinde yaşadığım ülkeyi kirletmeyeceksiniz; çünkü ben İsraililer'in arasında yaşayan RAB'bim."

36Yusufogulları boylarından Manaşşe oğlu Makir oğlu Gilat'ın boyunun aile başları gelip Musa'ya ve İsrail'in aile başı olan önderlerine şöyle dediler: ²"RAB ülkeyi mülk olarak kurayla İsraililer arasında paylaşması için efendimiz Musa'ya buyruk verdi. Kardeşimiz Selofhat'ın mirasının kızlarına verilmesi için de buyruk verildi. ³Eğer Selofhat'ın kızları başka bir İsrail oymağına bağlı erkeklerle evlenirlerse, mirasları bizim ailelerimizden alınıp kocalarının bağlı oldukları oymağın mirasına eklenecek. Böylece kurayla bi-

^{li}"Kinneret Gölü", yani "Celile Gölü".

^{lii}"Bin arşın": Yaklaşık 450 m.

^{liii}"İki bin arşın": Yaklaşık 900 m.

ze düşen pay eksilecek. ⁴İsrailliler'in özgürlük yılı kutlandığında, kızların mirası kocalarının bağlı olduğu oymağa eklenecek. Böylece onların mirası atalarımızın oymağına düşen mirastan alınacak." ⁵Musa, RAB'bin buyruğu uyarınca, İsrailliler'e şöyle buyurdu: "Yusuf soyundan gelenlerin söyledikleri doğrudur. ⁶RAB Selofhat'ın kızları için şöyle diyor: Selofhat'ın kızları babalarının bağlı olduğu oymak ve boydan herhangi bir erkekle evlenmekte özgürdürler. ⁷İsrail'de miras bir oymaktan öbür oymağa geçmeyecek. Her İsraili atalarının bağlı olduğu oymağın mirasına bağlı kalacak. ⁸Herhangi bir İsrail oymağında miras alan kız, babasının bağlı olduğu oymak ve boydan biriyle evlenmelidir. Öyle ki, her İsraili atalarının mirasını sahiplenebilsin. ⁹Miras bir oymaktan öbür oymağa geçmeyecek. Her İsrail oymağı aldığı mirasa bağlı kalacak." ¹⁰Selofhat'ın kızları Mahla, Tırsa, Hogla, Milka, Noa, RAB'bin Musa'ya verdiği buyruk uyarınca davranarak amcalarının oğullarıyla evlendiler. ¹¹¹²Böylece Yusuf oğlu Manaşşe boylarından erkeklerle evlendiler, dolayısıyla mirasları da babalarının bağlı olduğu boy ve oymakta kaldı. ¹³RAB'bin Musa aracılığıyla Şeria Irmağı yanında Eriha karşısındaki Moav ovalarında İsraililer'e verdiği buyruklar ve ilkeler bunlardı.

YASA'NIN TEKRARI

1Şeria Irmağı'nın doğu yakasındaki çölde, Suf'un karşısında Arava'da, Paran ile Tofel, Lavan, Haserot, Di-Zahav arasında Musa İsraililer'e şunları anlattı. 2Horev'den Seir Dağı yoluyla Kadeş-Barnea'ya gitmek on bir gün sürer. 3Mısır'dan çıktıktan sonra kırkıncı yılın on birinci ayının birinci günü, Musa RAB'bin, kendisi aracılığıyla İsraililer'e neler buyurduğunu anlattı. 4Bu olay Musa Heşbon'da yaşayan Amorlular'ın Kralı Sihon'u, Aştartot'ta ve Edrei'de yaşayan Başan Kralı Og'u bozguna uğrattıktan sonra oldu. 5Musa Şeria Irmağı'nın doğu yakasındaki Moav topraklarında bu yasayı şöyle açıklamaya başladı: 6“Tanrımız RAB Horev'de bize, ‘Bu dağda yeteri kadar kaldımız’ dedi, 7‘Haydi kalkın, Arava'da, dağlık bölgede, Şefela'da, Negev'de ve Akdeniz kıyısında yaşayan bütün komşu halklara, Amorlular'ın dağlık bölgesine, büyük Fırat Irmağı'na kadar uzanan Kenanlılar ülkesine ve Lübnan'a gidin. 8Bu toprakları size verdim. Gidin, atalarımıza, İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a ve soylarına ant içerek söz verdiğimiz toprakları mülk edinin.’” 9“O sırada size, ‘Tek başıma yükünüzü taşıyamam’ dedim, 10‘Tanrınız RAB sizi çoğalttı. Bugün göklerdeki yıldızlar kadar çoğaldınız. 11Atalarımızın Tanrısı RAB sizi bin kat daha çoğaltsın ve söz verdiği gibi kutsasın! 12Sorunlarınıza, yükünüze, davalarınıza ben tek başıma nasıl katlanabilirim? 13Kendinize her oymaktan bilge, anlayışlı, deneyimli adamlar seçin. Onları size önder atayacağım.’ 14“Siz de bunun iyi olduğunu onayladınız. 15Böylece oymaklarınızın bilge ve deneyimli kişiler olan ileri gelenlerini size önder atadım. Onlara biner, yüzer, ellişer, onar kişilik toplulukların sorumluluğunu verdim. Oymaklarınız için de yöneticiler görevlendirdim. 16Ayrıca yargıçlarınıza, ‘Kardeşleriniz arasındaki sorunları dinleyin’ dedim, ‘Bir adamla İsraili kardeşi ya da bir yabancı arasındaki davalarda adaletle karar verin. 17Yargılarken kimseyi kayırmayın; küçüğe de, büyüğe de aynı gözle bakın. Hiç kimseden korkmayın. Yargı Tanrı'ya özgüdür. Çözemeyeceğiniz bir sorun olursa bana getirin, ben gerekeni yaparım.’ 18O sırada yapmanız gereken her şeyi size buyurmuştum.” 19“Sonra Tanrımız RAB'bin bize buyurduğu gibi Horev'den ayrıldık, Amorlular'ın dağlık bölgesine giden yoldan geçerek gördüğümüz o geniş ve korkunç çölü aşılıp Kadeş-Barnea'ya vardık. 20Size, ‘Tanrımız RAB'bin bize vereceği Amorlular'ın dağlık bölgesine vardınız’ de-

dim, 21‘İşte, Tanrınız RAB size ülkeyi verdi. Haydi, atalarımızın Tanrısı RAB'bin size söylediği gibi, gidip orayı mülk edinin. Korkmayın, yılmayın.’ 22“O zaman hepiniz bana gelip, ‘Ülkeyi araştırmak için önümüzden adamlar gönderelim’ dediniz, ‘Hangi yoldan gideceğiz, hangi kentlere uğrayacağız? Bilgi versinler.’ 23“Bu düşünceyi benim sedim. Her oymaktan birer kişi olmak üzere aranızdan on iki kişi seçtim. 24Bunlar dağlık bölgeye çıkarak Eşkol Vadisi'ne varıp ülkeyi araştırdılar. 25Dönüşte orada yetişen meyvelerden getirdiler ve, ‘Tanrımız RAB'bin bize vereceği ülke verimlidir’ diye haber verdiler. 26“Ne var ki, siz oraya gitmek istemediniz. Tanrınız RAB'bin buyruğuna karşı geldiniz. 27Çadırlarınızda söylenerek, ‘RAB bizden nefret ediyor’ dediniz, ‘Bizi Amorlular'ın eline verip yok etmek için Mısır'dan çıkardı. 28Oraya niye gidelim? Kardeşlerimiz yöre halkının bizden daha güçlü, daha uzun boylu olduğunu söyleyerek cesaretimizi kırdılar. Kentler büyümüş, göğe dek yükselen surlarla çevrilmiş. Orada Anaklılar'da görmüşler.’ 29“Oysa ben size, ‘Onlardan korkmayın, yılmayın’ dedim, 30‘Önünüzden giden Tanrınız RAB sizin için savaşacak. Gözünüzün önünde Mısır'da ve çölde sizler için yaptıklarının aynısını yapacak. Tanrımız RAB'bin buraya varıncaya dek, çocuğunu taşıyan bir adam gibi sizi nasıl yol boyunca taşıdığımı gördünüz.’ 3132Bütün bunlara karşın Tanrınız RAB'be güvenmediniz. 33O RAB ki, çadırlarınızı kurmanız için size yer aramak, gideceğiniz yolu göstermek için geceleyin ateşte, gündüzün bulutta önünüzsıra gitti.” 34“RAB yakınmalarınızı duyunca öfkeleni ve şöyle ant içti: 35‘Atalarımıza ant içerek söz verdiğim o verimli ülkeyi, bu kötü kuşaktan Yefunne oğlu Kalev dışında hiç kimse görmeyecek. Yalnız o görecektir, ayak bastığı toprakları ona ve soyuna vereceğim. Çünkü o bütün yüreğiyle RAB'bin yolunda yürüdü.’ 3637“Sizin yüzünüzden RAB bana da öfkelenerek, ‘Sen de o ülkeye girmeyeceksin’ dedi, 38‘Ama yardımcım Nun oğlu Yeşu oraya girecek. Onu yüreklendir. İsraililer'in ülkeyi mülk edinmesini o sağlayacak. 39Tutsak olacak dediğiniz küçükleriniz, bugün iyiyle kötüyü ayırt edemeyen çocuklarınız oraya girecekler. Ülkeyi onlara vereceğim, orayı onlar mülk edinecekler. 40Ama siz geri dönün, Kamış Denizi yolundan çöle gidin.’” 41“Bunun üzerine bana, ‘RAB'be karşı günah işledik’ dediniz, ‘Tanrımız RAB'bin buyruğu uyarınca gidip savaşacağız.’ Sonra dağlık bölgede savaşmanın kolay olacağını düşünerek her

biriniz silahınızı kuşandınız. ⁴²“Ama RAB bana şöyle dedi: ‘Söyle onlara, savaşa gitmesinler. Çünkü sizinle olmayacağım. Düşmanlarınızın önünde yenilgiye uğrayacaksınız.’ ⁴³“Sizi uyardım, ama dinlemediniz. RAB’bin buyruğuna karşı geldiniz. Kendinize güvenerek dağlık bölgeye çıktınız. ⁴⁴Dağlık bölgede yaşayan Amorlular size karşı çıktılar. Arılar gibi sizi kovaladılar. Seir’den Horma Kenti’ne dek sizi bozguna uğrattılar. ⁴⁵Geri döndünüz ve RAB’bin önünde ağladınız. Ama RAB ne ağlayışınızı duydu, ne de size kulak astı. ⁴⁶Uzun süre Kadeş’te kaldınız.”

2“Sonunda geri dönüp RAB’bin bana buyurduğu gibi Kamış Denizi yolundan çöle gittik. Uzun süre Seir dağlık bölgesinde dolanıp durduk. ²“RAB bana, ‘Bu dağlık bölgenin çevresinde yeterince dolaştınız’ dedi, ‘Şimdi kuzeye gidin.’ ³⁴Sonra halka şu buyrukları vermeme söyledi: ‘Seir’de yaşayan kardeşlerinizin, Esavoğulları’nın ülkesinden geçeceksiniz. Sizden korkacaklar. Çok dikkatli davranın. ⁵Onları savaşa kıskırtmayın. Size onların ülkesinden hiçbir toprak parçası, ayağınızı basacak bir yer bile vermeyeceğim. Çünkü Seir dağlık bölgesini mülk olarak Esav’a verdim. ⁶Yiyeceklerinizi, içeceklerinizi onlardan para karşılığında alacaksınız.’ ⁷“Tanrınız RAB el attığımız her işte sizi kutsadı. Bu geniş çölde dolanıp durduğunuz sürece sizi korudu. Tanrınız RAB geçirdiğiniz bu kırk yıl boyunca sizlerleydi ve hiçbir eksikliğiniz olmadı. ⁸“Böylece Seir’de yaşayan kardeşlerimizin, Esavoğulları’nın yanından geçtik. Eylat ve Esyon-Gever’den Arava’ya giden yoldan saparak yolculuğumuzu Moav Çölü yolundan sürdürdük. ⁹“RAB bana, ‘Moavlılar’a düşman gözüyle bakma, onları savaşa kıskırtma’ dedi, ‘Onların ülkesinden hiçbir toprak parçasını sana mülk olarak vermeyeceğim. Çünkü Ar Kenti’ni Lut soyuna verdim.’” ¹⁰–Daha önce orada Anaklılar kadar uzun boylu, güçlü ve kalabalık olan Emliler yaşıyordu. ¹¹Emliler Anaklılar gibi Refalılar’dan sayılırdı. Ama Moavlılar onlara Emliler adını takmıştı. ¹²Daha önce Seir’de Horlular yaşardı. Esavoğulları orayı onların elinden aldı. İsraililer’in RAB’bin mülk edinmek için kendilerine verdiği ülkede yaptıkları gibi, Esavoğulları da Horlular’ı yok edip yerlerine yerleştiler.– ¹³“RAB, ‘Haydi kalkın, Zeret Vadisi’nden geçin’ dedi. Biz de Zeret Vadisi’nden geçtik. ¹⁴Kadeş-Barnea’dan yola çıkıp Zeret Vadisi’nden geçinceye dek otuz sekiz yıl yol aldık. RAB’bin içtiği ant uyarınca, İsrail halkından o kuşağın bütün savaşçıları yok olmuştu. ¹⁵RAB, ordugahtaki bütün savaşçıları ortadan kaldırmıncaya dek onları cezalandırmıştı. ¹⁶“Topluluktaki bütün savaşçıları öldükten sonra, ¹⁷RAB bana şöyle dedi: ¹⁸‘Bugün Moav topraklarından ve Ar Kenti’nden geçeceksiniz. ¹⁹Ammonlular’a yaklaştığında onlara düşman gözüyle bakma, onları savaşa kıskırtma. Çünkü mülk edinmen için Ammonlular’ın ülkesinden sana hiçbir toprak parçası vermeyeceğim. O ülkeyi mülk olarak Lut soyuna verdim.’” ²⁰–Bu bölge Refalılar ülkesi diye bilinir. Refalılar önceden orada yaşıyordu. Ammonlular onlara Zamzumlular adını

takmıştı. ²¹Zamzumlular Anaklılar kadar uzun boylu, güçlü ve kalabalıktiler. Ama RAB onları Ammonlular’ın önünde yok etti. Ammonlular Zamzumlular’ın topraklarını alıp yerlerine yerleştiler. ²²RAB Seir’de yaşayan Esavoğulları için de aynısını yapmış, Horlular’ı onların önünde yok etmişti. Esavoğulları Horlular’ın topraklarını almış, yerlerine yerleşmişlerdi. Bugün de orada yaşıyorlar. ²³Gazze’ye kadar uzanan köylerde yaşayan Avvalılar’ı da Kaftor’dan ⁱ gelen Kaftorlular yok edip yerlerine yerleştiler.– ²⁴“Haydi kalkın! Arnon Vadisi’nden geçin! İşte Heşbon Kralı Amoru Sihon’u ve ülkesini elinize teslim ettim. Ona saldırın ve ülkesini mülk edinmeye başlayın. ²⁵Bugünden başlayarak göğün altındaki uluslara korkunuzu, dehşetinizi salacağım. Haberinizi duyunca korkuyla titreyecekler.’” ²⁶“Bundan sonra Kedemot Çölü’nden Heşbon Kralı Sihon’a barış önerileriyle ulaklar gönderdim. Öneriler şöyleydi: ²⁷‘İzin ver, ülkenden geçelim. Dosdoğru ana yoldan, sağa sola sapmadan geçeceğiz. ²⁸Yiyeceğimizi, içeceğimizi para karşılığında bize vereceksin. Yeter ki ülkenden geçelim. Seir’de yaşayan Esavoğulları ile Ar Kenti’nde yaşayan Moavlılar sınırlarından geçmemize izin verdiler. Şeria Irmağı’ndan geçip Tanrımız RAB’bin bize vereceği ülkeye gitmemize sen de izin ver.’ ²⁹³⁰Ne var ki, Heşbon Kralı Sihon ülkesinden geçmemize izin vermek istemedi. Tanrınız RAB, şimdi olduğu gibi, Sihon’u elinize teslim etmek için yüreğini duygusuzlaştırıp onu inatçı yaptı. ³¹“RAB bana, ‘İşte Sihon’u ve ülkesini senin eline teslim etmeye başladım. Haydi, ülkeyi ele geçir ve mülk edinmeye başla’ dedi. ³²Sihon bizimle savaşmak için Yahesa’da bütün halkıyla karşımıza çıktı. ³³Tanrımız RAB onu elimize teslim etti. Onu, oğullarını ve bütün halkını yok ettik. ³⁴Bütün kentlerini ele geçirdik, hepsini yok ettik. Kadın, erkek, çocuk, kimseyi sağ bırakmadık. ³⁵Hayvanlara ve ele geçirdiğimiz kentlerdeki mallara ise el koyduk. ³⁶Arnon Vadisi kıyısında Aroer’den ve vadideki kentten Gilat’a dek, ele geçirmediğimiz hiçbir kent kalmadı. Tanrımız RAB hepsini elimize teslim etti. ³⁷Ama Tanrımız RAB’bin buyruğu uyarınca, Ammonlular’ın ülkesine –Yabbuk Irmağı kıyılarına, dağlık bölgedeki kentlere– yaklaşmadınız.”

3“Bundan sonra dönüp Başan’a doğru ilerledik. Başan Kralı Og’la ordusu bizimle savaşmak için Edrei’de karşımıza çıktı. ²RAB bana, ‘Ondan korkma!’ dedi, ‘Çünkü onu da ordusuyla ülkesini de senin eline teslim ettim. Amorlular’ın Heşbon’da yaşayan Kralı Sihon’a yaptığının aynısını ona da yapacaksın.’ ³“Böylece Tanrımız RAB, Başan Kralı Og’u ve halkını da elimize teslim etti. Hiçbirini sağ bırakmadan hepsini yok ettik. ⁴Bütün kentlerini ele geçirdik. Ele geçirmediğimiz tek kent kalmadı. Hepsini almış kentti: Başan’da Og’un ülkesi olan bütün Argov bölgesi. ⁵Bütün bu kentler yüksek surlarla, kapılarıyla, sürgülerle sağlamlaştırılmıştı. Bunlardan başka surla çevrilmemiş birçok köy de vardı. ⁶Heşbon Kralı Sihon’a yaptığımız gi-

ⁱ“Kaftor”: Bugünkü Girit.

bi hepsini yok ettik. Her kenti, kadın, erkek ve çocuklarla birlikte, tümüyle yok ettik. ⁷Hayvanlara ve kentlerdeki mallara ise el koyduk. ⁸“Arnon Vadisi’nden Hermon Dağı’na kadar Şeria Irmağı’nın doğu yakasındaki toprakları iki Amorlu kralın elinden aldık. ⁹–Saydalılar Hermon’a Siryon, Amorlular’la Senir derler.– ¹⁰Ovadaki bütün kentleri, bütün Gilat’ı, Og’un ülkesine ait kentler olan Salka ve Edrei’ye uzanan bütün Başan’ı ele geçirdik.” ¹¹–Refalılar’dan yalnız Başan Kralı Og sağ kalmıştı. Og’un Ammonlular’ın Rabba Kenti’ndeki yatağı demirdendi. O gün kullanılan arşın ölçüsüne göre uzunluğu dokuz ⁱⁱ, eni dört arşındı ⁱⁱⁱ. – ¹²“O sırada ele geçirdiğimiz topraklardan Arnon Vadisi yakınındaki Aroer Kenti’nin kuzeyini, Gilat dağlık bölgesinin yarısıyla oradaki kentleri Ruben ve Gad oymaklarına verdim. ¹³Gilat’ın geri kalan bölümünü ve Og’un ülkesi Başan’ı Manaşşe oymağının yarısına verdim. Başan’daki Argov bölgesi Refalılar ülkesi diye bilinirdi. ¹⁴Manaşşe soyundan Yair, Geşur ile Maaka sınırına dek uzanan bütün Argov bölgesini aldı. Başan denilen bölgeye kendi adını verdi. Orası bugün de Havvot-Yair ^{iv} diye anılıyor. ¹⁵Makir’e Gilat’ı verdim. ¹⁶Gilat’la Arnon Vadisi arasında kalan toprakları Ruben ve Gad oymaklarına verdim. Vadinin ortası onların sınıydı; Ammonlular’la sınırları ise Yabbuk Irmağı’ydı. ¹⁷Arava’da da sınır Şeria Irmağı’ydı; Kinneret’ten Arava –Lut– Gölü’ne, doğuda Pisga yamaçlarının aşağısına kadar uzanıyordu. ¹⁸“O zaman size şöyle buyruk verdim: ‘Tanrınız RAB mülk edinmek için bu ülkeyi size verdi. Bütün savaşçılarınız silahlı olarak İsraili kardeşlerinizin önüne gitsin. ¹⁹Ancak RAB sizi rahata erdirdiği gibi onları da rahata erdirene ve onlar Tanrınız RAB’bin Şeria Irmağı’nın karşı yakasında kendilerine vereceği toprakları ele geçirene kadar, kadınlarımız, çocuklarımız ve hayvanlarımız –biliyorum, birçok hayvanınız var– size verdiğim kentlerde kalsın. Ondan sonra, her biriniz size verdiğim toprağa dönebilir.’” ²⁰²¹“O zaman Yeşu’ya, ‘Tanrın RAB’bin bu iki krala neler yaptığını gözlerinle gördün’ dedim, ‘RAB gideceğin bütün ülkelere aynısını yapacak. ²²Onlardan korkmayın! Tanrınız RAB sizin için savaşacak.’ ²³“Sonra RAB’be yalvardım: ²⁴‘Ey Egemen RAB, büyüklüğünü ve güçlü elini bana göstermeye başladın. Gökte ve yerde senin yaptığın yüce işleri yapabilecek başka bir tanrı yok! ²⁵İzin ver de Şeria Irmağı’ndan geçip karşı yakadaki o verimli ülkeyi, o güzel dağlık bölgeyi ve Lübnan’ı göreyim.’ ²⁶“Ama RAB sizin yüzünüzden bana öfkeleni, yalvarışıma kulak asmadı. Bana, ‘Yeter artık!’ dedi, ‘Bir daha bu konudan söz etme bana. ²⁷Pisga Dağı’na çık. Batıya, kuzeye, güneye, doğuya bak. Gözlerinle gör. Çünkü Şeria Irmağı’ndan geçmeyeceksin. ²⁸Yeşu’ya görev ver. Onu güçlendir ve yüreklendir. Çünkü bu halk Şeria Irmağı’ndan onun önderliğinde geçecek. Göreceğin toprakları halka o miras olarak verecek.’ ²⁹Böylece Beytpeor’un karşısındaki vadide kaldık.”

ⁱⁱ“Dokuz arşın”: Yaklaşık 4 m.

ⁱⁱⁱ“Dört arşın”: Yaklaşık 1.8 m.

^{iv}“Havvot-Yair”: “Yair’in yerleşim birimleri” anlamına gelir.

⁴“Şimdi, ey İsrail, size öğrettiğim kurallara, ilkelere kulak verin. Yaşamak, ülkeye girmek ve atalarınızın Tanrısı RAB’bin size vereceği toprakları mülk edinmek için bunlara uyun. ²Size verdiğim buyruklara hiçbir şey eklemeyin, hiçbir şey çıkarmayın. Ama size bildirdiğim Tanrınız RAB’bin buyruklarına uyun. ³“RAB’bin Baal-Peor’da neler yaptığını kendi gözlerinizle gördünüz. Tanrınız RAB, Baal-Peor’a tapan herkesi aranızdan yok etti. ⁴RAB’be bağlı kalan sizler ise hâlâ yaşamaktasınız. ⁵“İşte, Tanrım RAB’bin buyruğu uyarınca size kurallar, ilkeler verdim. Öyle ki, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede bunlara uyasınız. ⁶Onlara sınıksız bağlanın. Çünkü ne denli bilge ve anlayışlı olduğunuzu uluslara bunlar gösterecek. Bu kuralları duyunca, uluslar, ‘Bu büyük ulus gerçekten bilge ve anlayışlı bir halk!’ diyecek. ⁷Tanrımız RAB her çağırduğumuzda bize yakın olur. Tanrısı kendisine böylesine yakın olan başka bir büyük ulus var mı? ⁸Bugün size verdiğim bu yasa gibi adil kuralları, ilkeleri olan başka bir büyük ulus var mı? ⁹“Ancak gördüklerinizi unutmamaya, yaşamınız boyunca aklınızdan çıkarmamaya dikkat edin ve uyanık olun. Bunları çocuklarınıza, torunlarınıza anlatın. ¹⁰Horev’de Tanrınız RAB’bin önünde durduğunuz günü anımsayın. RAB bana şöyle dedi: ‘Sözlerimi dinlemesi için halkı toplu. Öyle ki, yaşamları boyunca benden korkmayı öğrensinler, çocuklarına da öğretsinler.’ ¹¹“Yaklaşıp dağın eteğinde durdunuz. Dağ göklere dek yükselen alevle tutuşmuştu. Kara bulutlar ve koyu bir karanlık vardı. ¹²RAB size ateşin içinden seslendi. Siz konuşulmuştu duyduunuz, ama konuşanı görmediniz. Yalnız bir ses duyduunuz. ¹³RAB uymanızı buyurduğu antlaşmayı, yani On Buyruk’u size açıkladı. Onları iki taş levha üstüne yazdı. ¹⁴Mülk edinmek için gideceğiniz ülkede uymanız gereken kuralları, ilkeleri size öğretmemi buyurdu.” ¹⁵“RAB Horev’de ateşin içinden size seslendiği gün hiçbir suret görmediniz. Bu nedenle kendinize çok dikkat edin. ¹⁶Öyle ki, kendiniz için erkek ya da kadın, yerde yaşayan hayvan ya da gökte uçan kuş, küçük kara hayvanı ya da aşağıda suda yaşayan balık suretinde, heykel biçiminde put yaparak yoldan sapmayasınız. ¹⁷¹⁸¹⁹Gözlerinizi göklere kaldırıp güneşi, ayı, yıldızları –gök cisimlerini– görünce sakın aldanmayın; eğilip onlara tapmayın. Tanrınız RAB bunları göğün altındaki halklara pay olarak vermiştir. ²⁰Size gelince, RAB, bugün olduğu gibi kendi halkı olmanız için, sizi alıp demir eritme ocağından, Mısır’dan çıkardı. ²¹“RAB sizin yüzünüzden bana öfkeleni. Şeria Irmağı’nın karşı yakasına geçmemem ve Tanrınız RAB’bin size mülk olarak vereceği o verimli ülkeye girmemem için ant içti. ²²Ben bu toprakta öleceğim. Şeria Irmağı’ndan geçmeyeceğim. Ama siz karşıya geçecek ve o verimli ülkeyi mülk edineceksiniz. ²³Tanrınız RAB’bin sizinle yaptığı antlaşmayı unutmamaya, kendinize Tanrınız RAB’bin yasakladığı herhangi bir şeyin suretinde put yapmamaya dikkat edin. ²⁴Çünkü Tanrınız RAB yakıp yok eden bir ateştir; kiskanç bir Tanrı’dır. ²⁵“Ülkede uzun zaman oturduktan, çocuk ve torun sahibi olduktan sonra yoldan sapar,

kendinize herhangi bir şeyin suretinde put yapar, Tanrımız RAB'bin gözünde kötü olanı yaparak onu öfkelenirseniz, ²⁶bugün size karşı yeri göğü tanık gösteririm ki, mülk edinmek için Şeria Irmağı'ndan geçip gideceğiniz ülkede kesinlikle ve çabucak öleceksiniz. Orada uzun süre yaşamayacak, büsbütün yok olacaksınız. ²⁷RAB sizi başka halkların arasına dağıtacak. RAB'bin sizi süreceği ulusların arasında sayıca az olacaksınız. ²⁸Orada görmeyen, duymayan, yemeyen, koku almayan, insan eliyle yapılmış, ağaçtan, taştan tanrılara tapacaksınız. ²⁹Ama Tanrımız RAB'bi arayacaksınız. Bütün yüreğinizle, bütün canınızla ararsanız, O'nu bulacaksınız. ³⁰Sıkıntıya düştüğünüzde ve bütün bu olaylar başınıza geldiğinde, sonunda Tanrımız RAB'be dönecek, O'nun sözüne kulak vereceksiniz. ³¹Çünkü Tanrımız RAB acıyan bir Tanrı'dır. Sizi bırakmaz, yok etmez ve atalarımıza ant içerek yaptığı antlaşmayı unutmaz. ³²"Siz doğmadan önceki geçmiş günleri, Tanrı'nın yeryüzünde insanı yarattığı günden bu yana geçen zamanı soruşturun. Göklerin bir ucundan öbür ucuna sorun. Bu kadar önemli bir olay hiç oldu mu, ya da buna benzer bir olay duyuldu mu? ³³Ateşin içinden seslenen Tanrı'nın sesini sizin gibi duyup da sağ kalan başka bir ulus var mı? ³⁴Hiçbir tanrı Tanrımız RAB'bin Mısır'da gözlerinizin önünde sizin için yaptığı gibi denemelerle, belirtilerle, şaşılabilir işlerle, savaşla, güçlü ve kudretli elle, büyük ve ürkütücü olaylarla gidip başka bir ulustan kendine bir ulus almaya kalkıştı mı? ³⁵"Bu olaylar RAB'bin Tanrı olduğunu ve O'ndan başkası olmadığını bilirsiniz diye size gösterildi. ³⁶O sizi yola getirmek için gökten size sesini duyurdu. Yeryüzünde size büyük ateşini gösterdi. Ateşin içinden size sözlerini duyurdu. ³⁷Atalarınızı sevdiği ve onların soyunu seçtiği için sizi büyük gücüyle Mısır'dan kendisi çıkardı. ³⁸Amacı sizden daha büyük, daha güçlü ulusları önünüzden kovmak, onların ülkelerine girmenizi sağlamak, bugün olduğu gibi mülk edinmeniz için ülkelerini size vermektir. ³⁹"Bunun için, bugün RAB'bin yukarıda göklerde, aşağıda yeryüzünde Tanrı olduğunu, O'ndan başkası olmadığını bilin ve bunu aklınızdan çıkarmayın. ⁴⁰Size ve sizden sonra gelen çocuklarınıza iyilik sağlaması ve Tanrımız RAB'bin sonsuza dek size vereceği bu topraklarda uzun yıllar yaşamanız için bugün size bildirdiğim RAB'bin kurallarına, buyruklarına uyun." ⁴¹Bundan sonra Musa Şeria Irmağı'nın doğusunda üç kent ayırdı. ⁴²Öyle ki, önceden kin beslemediği bir komşusunu istemeyerek öldüren biri bu kentlerden birine kaçıp canını kurtarabilir. ⁴³Bu kentler şunlardır: Rubenliler için ovadaki kırsal bölgede Beser, Gadlular için Gilat'taki Ramot, Manaşseliler için Başan'daki Golan. ⁴⁴Musa'nın İsraililer'e anlattığı yasa budur. ⁴⁵Mısır'dan çıktıktan sonra Musa'nın İsraililer'e bildirdiği yasalar, kurallar, ilkeler bunlardır. ⁴⁶Musa bunları Şeria Irmağı'nın doğu yakasında, Beytpeor karşısındaki vadide bildirdi. Burası daha önce Heşbon'da oturan Amorlular'ın Kralı Sihon'a ait topraklardı. Musa ile İsraililer Mısır'dan çıktıklarında Sihon'u bozguna uğratmışlardı. ⁴⁷Onun ve Başan Kralı Og'un ülkesini,

yani Şeria Irmağı'nın doğusunda yaşayan iki Amorlu kralın ülkesini ele geçirmişlerdi. ⁴⁸Bu topraklar, Arnon Vadisi kıyısındaki Aroer Kenti'nden Sion, yani Hermon Dağı'na kadar uzanıyor, ⁴⁹Pisga Dağı'nın eteğindeki Arava Gölü'ne dek uzanan, Şeria Irmağı'nın doğu yakasındaki bütün Arava'yı kapsıyordu.

5 Musa bütün İsraililer'i bir araya toplayarak şöyle dedi: "Ey İsrail, bugün size bildireceğim kurallara, ilkelere kulak verin! Onları öğrenin ve onlara uymaya dikkat edin! ²Tanrımız RAB Horev Dağı'nda bizimle bir antlaşma yaptı. ³RAB bu antlaşmayı atalarımızla değil, bizimle, bugün burada sağ kalan hepimizle yaptı. ⁴RAB dağda ateşin içinden sizinle yüz yüze konuştu. ⁵O zaman RAB'bin sözünü size bildirmek için RAB ile sizin aranızda durdum. Çünkü siz ateşten korkup dağa çıkmadınız. RAB şöyle seslendi: ⁶"Seni Mısır'dan, köle olduğun ülkeden çıkararak Tanrın RAB benim. ⁷"Benden başka tanrın olmayacak. ⁸"Kendine yukarıda gökyüzünde, aşağıda yeryüzünde ya da yer altındaki sulara yaşayan herhangi bir canlıya benzer put yapmayacaksın. ⁹Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın. Çünkü ben, Tanrın RAB, kıskanç bir Tanrı'yım. Benden nefret edenin babasının işlediği suçun hesabını çocuklarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım. ¹⁰Ama beni seven, buyruklarına uyan binlerce kuşağa ^v sevgi gösteririm. ¹¹"Tanrın RAB'bin adını boş yere ağzına almayacaksın. Çünkü RAB, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır. ¹²"Tanrın RAB'bin buyruğu uyarınca Şabat Günü'nü* tut ve kutsal say. ¹³Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın. ¹⁴Ama yedinci gün bana, Tanrın RAB'be Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, öküzün, eşeğin ya da herhangi bir hayvanın, aranızdaki yabancılar dahil, hiçbir iş yapmayacaksınız. Öyle ki, senin gibi erkek ve kadın kölelerin de dinlensinler. ¹⁵Mısır'da köle olduğun ve Tanrın RAB'bin seni oradan güçlü ve kudretli eliyle çıkardığını anımsayacaksın. Tanrın RAB bu yüzden Şabat Günü'nü tutmanı buyurdu. ¹⁶"Tanrın RAB'bin buyruğu uyarınca annene babana saygı göster. Öyle ki, ömrün uzun olsun ve Tanrın RAB'bin sana vereceği ülkede üzerine iyilik gelsin. ¹⁷"Adam öldürmeyeceksin. ¹⁸"Zina etmeyeceksin. ¹⁹"Çalmayacaksın. ²⁰"Komşuna karşı yalan yere tanıklık etmeyeceksin. ²¹"Komşunun karısına kötü gözle bakmayacaksın. Komşunun evine, tarlasına, erkek ve kadın kölesine, öküzüne, eşeğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin." ²²"RAB bu sözleri dağda ateşin, bulutun, koyu karanlığın içinden bütün topluluğunuza yüksek sesle söyledi. Başka bir şey eklemeydi. Sonra bunları iki taş levha üstüne yazıp bana verdi. ²³"Dağ alev alev yanarken karanlığın içinden sesi duyduğunuzda bütün oymak başlarımız ve ileri gelenelerinizle bana yaklaştınız. ²⁴"Tanrımız RAB bize yüceliğini ve büyüklüğünü gösterdi" dediniz, 'Ateşin içinden sesini duyduk. Bugün Tanrı'nın insanla konuştuğunu ve

^v"Kuşağa" ya da "Kişiye".

insanın ölmediğini gördük. ²⁵Neden şimdi ölelim? Bu büyük ateş bizi yakıp yok edecek. Tanrımız RAB'bin sesini bir daha duyarsak öleceğiz. ²⁶Ateşin içinden seslenen, yaşayan Tanrı'nın sesini bizim gibi duyup da sağ kalan var mı? ²⁷Sen git, Tanrımız RAB'bin söyleyeceklerini dinle. Sonra Tanrımız RAB'bin bütün söylediklerini bize anlat. Biz de kulak verip uyacağız.' ²⁸"RAB benimle yaptığımız konuşmayı duyunca, şöyle dedi: 'Bu halkın sana neler söylediğini duydum. Bütün söyledikleri doğrudur. ²⁹Keşke benden korksalardı ve bütün buyruklarına uymak için her zaman yürekten istekli olsalardı! O zaman kendilerine ve çocuklarına sürekli iyilik gelirdi. ³⁰"Git, çadırlarına dönmelelerini söyle. ³¹Ama sen burada yanımda dur. Sana bütün buyrukları, kuralları, ilkeleri vereceğim. Bunları halka sen öğreteceksin. Öyle ki, mülk edinmek için kendilerine vereceğim ülkede hepsine uysunlar.' ³²"Tanrımız RAB'bin size buyruduklarına uymaya özen gösterin. Onlardan sağa sola sapmayın. ³³Tanrımız RAB'bin size buyurduğu yollarda yürüyün. Öyle ki, mülk edineceğiniz ülkede sağ kalasınız, başarılı ve uzun ömürlü olasınız."

6"Tanrımız RAB'bin size öğretmek için bana verdiği buyruklar, kurallar, ilkeler bunlardır. Mülk edinmek için gideceğiniz ülkede onlara uyun. ²Yaşamınız boyunca siz, çocuklarınız ve torunlarınız, size verdiğim bütün kurallara, buyruklara uyarak Tanrımız RAB'den korkun ki, ömrünüz uzun olsun. ³Kulak ver, ey İsrail! Söz dinleyin ki, üzerinize iyilik gelsin, atalarımızın Tanrısı RAB'bin size verdiği söz uyarınca süt ve bal akan ülkede bol bol çoğalsınız. ⁴"Dinle, ey İsrail! Tanrımız RAB tek RAB'dir" ^{vi}. ⁵Tanrımız RAB'bi bütün yüreğinizle, bütün canınızla, bütün gücünüzle seveceksiniz. ⁶Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. ⁷Onları çocuklarınıza belletin. Evinizde otururken, yolda yürürken, yatarken, kalkarken onlardan söz edin. ⁸Bir belirti olarak onları ellerinize bağlayın, alın sarımsı olarak takın. ⁹Evlerinizin kapı sövelerine, kentlerinizin kapılarına yazın." ¹⁰"Tanrımız RAB atalarımıza, İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a içtiği ant uyarınca, sizi vereceği ülkeye – inşa etmediğiniz büyük ve güzel kentleri, biriktirmediğiniz iyi eşyalarla dolu evleri, siz emek vermeden kazılmış sarnıçları, dikmediğiniz bağları, zeytinlikleri olan ülkeye– götüreceksiniz. Orada yiyip doycaksınız. ¹¹¹²O zaman dikkat edin! Sizi Mısır'dan, köle olduğunuz ülkeden çıkararak RAB'bi unutmayın. ¹³"Tanrımız RAB'den korkacaksınız; O'na kulak edecek ve O'nun adıyla ant içeceksiniz. ¹⁴Başka ilahların, çevrenizdeki ulusların taptığı hiçbir ilahın ardınca gitmeyeceksiniz. ¹⁵Çünkü aranızda olan Tanrımız RAB kaçan bir Tanrı'dır. Öfkelenirse sizi yeryüzünden yok eder. ¹⁶Massa'da olduğu gibi, Tanrımız RAB'bi denemeyeceksiniz. ¹⁷Tanrımız RAB'bin buyruklarına, size verdiği yasalara, kurallara uymaya dikkat edeceksiniz. ¹⁸RAB'bin gözünde iyi ve doğru olanı yapacaksınız. Öyle ki, üzerinize iyilik

^{vi}"Tanrımız RAB tek RAB'dir" ya da "RAB Tanrımız'dır, yalnız ve yalnız RAB" veya "RAB Tanrımız'dır, RAB tektir."

gelsin, RAB'bin atalarınıza ant içerek söz verdiği verimli ülkeyi mülk edinesiniz. ¹⁹RAB de sözü uyarınca bütün düşmanlarınızı önünüzden kovacak. ²⁰"Gelecekte çocuklarınız size, 'Tanrımız RAB'bin size verdiği yasaların, kuralların, ilkelerin anlamı nedir?' diye sorunca, ²¹onlara şöyle diyacaksınız: 'Mısır'da firavunun köleleriydik. RAB bizi güçlü eliyle oradan çıkardı. ²²Gözlerimizin önünde Mısır'a, firavuna, ailesine karşı belirtiler, büyük ve korkunç işler yaptı. ²³Atalarımıza ant içerek söz verdiği ülkeye götürmek ve orayı bize vermek için bizi Mısır'dan çıkardı. ²⁴Sürekli üzerimize iyilik gelmesi ve bugün olduğu gibi sağ kalmamız için Tanrımız RAB bütün bu kurallara uymamızı ve kendisinden korkmamızı buyurdu. ²⁵Tanrımız RAB'bin önünde, verdiği bu buyruklara uymaya dikkat edersek, bunu bize doğruluk sayacaktır."

7"Tanrımız RAB mülk edinmek üzere gideceğiniz ülkeye sizi götürdüğünde, önünüzden birçok ulusu –Hititler'i*, Gırgaşlılar'ı, Amorlular'ı, Kenanlılar'ı, Perizliler'i, Hivliler'i, Yevuslular'ı, sizden daha büyük ve daha güçlü yedi ulusu– kovacak. ²Tanrımız RAB bu ulusları elinize teslim ettiğinde, onları bozguna uğrattığımızda, tümünü yok etmelisiniz. Bu uluslarla antlaşma yapmayacaksınız, onlara acımayacaksınız. ³Kız alıp vermeyeceksiniz. Kızlarınızı oğullarına vermeyeceksiniz; oğullarımıza da onlardan kız almayacaksınız. ⁴Çünkü onlar oğullarımızı beni izlemekten saptırarak, başka ilahlara tapmalarına neden olacaklardır. O zaman RAB size öfkelenecek ve sizi çabucak yok edecek. ⁵Onlara şöyle yapacaksınız: Sunaklarını yıkacak, dikili taşlarını parçalayacak, Aşera putlarını devirecek, öbür putlarını yakacaksınız. ⁶"Siz Tanrımız RAB için kutsal bir halksınız. Tanrımız RAB, öz halkı olmanız için, yeryüzündeki bütün halkların arasından sizi seçti. ⁷RAB'bin sizi sevmesinin ve seçmesinin nedeni öbür halklardan daha kalabalık olduğunuzdan değil. Siz sayıca öbür halklardan azdınız. ⁸RAB size sevgisini göstermek ve atalarınıza ant içerek verdiği sözü yerine getirmek için güçlü eliyle sizi Mısır'dan çıkardı; köle olduğunuz ülkeden, Mısır Firavunu'nun elinden sizi kurtardı. ⁹Tanrımız RAB'bin Tanrı olduğunu bilin. O güvenilir Tanrı'dır. Kendisini sevenlerin, buyruklarına uyanların bininci kuşağına kadar antlaşmasına bağlı kalır. ¹⁰Kendisinden nefret edenlere ise üzerlerine yıkım göndererek karşılık verir. RAB kendisinden nefret edene karşılık vermekte gecikmeyecek. ¹¹Onun için, bugün size bildirdiğim buyruklara, kurallara, ilkelere uymaya dikkat edin." ¹²"Bu ilkeleri dinler, onlara özenle uyarırsanız, Tanrımız RAB atalarınıza ant içerek verdiği söz uyarınca sizinle yaptığı antlaşmaya bağlı kalacak. ¹³Sizi sevecek, kutsayacak, çoğaltacak. Atalarımıza ant içerek size söz verdiği ülkede rahminizin meyvesini, toprağımızın ürününü – tahılı, yeni şarabını, zeytinyağını– sığırlarımızın buzağılarını, sürülerinizin kuzularını bereketli kılacak. ¹⁴Öbür halklardan daha çok kutsanmış olacaksınız. Erkekleriniz, kadınlarınız, hayvanlarınız arasında döl vermeyen olmaya-

cak. ¹⁵RAB her türlü hastalığı sizden uzaklaştıracak. Mısır'da gördüğünüz korkunç hastalıklardan hiçbirini size vermeyecek. Bütün bu hastalıkları sizden nefret edenlere verecek. ¹⁶Tanrımız RAB'bin elinize teslim edeceği halkların tümünü yok edeceksiniz. Onlara acımayacaksınız. İlahlarına tapmayacaksınız. Çünkü bu sizin için tuzak olacaktır. ¹⁷"Bu uluslar bizden daha güçlü. Onları nasıl kovabiliriz?" diye düşünebilirsiniz. ¹⁸Onlardan korkmayacaksınız. Tanrımız RAB'bin firavuna ve bütün Mısır'a yaptıklarını her zaman anımsayın. ¹⁹Tanrımız RAB'bin sizi Mısır'dan çıkarmak için yaptığı büyük denemeleri, belirtileri, şaşılasi işleri, güçlü ve kudretli elini gözlerinizle gördünüz. Tanrımız RAB şimdi korktuğunuz bütün bu halklara aynısını yapacaktır. ²⁰Sizden gizlenerek sağ kalmış olanların üzerine, hepsi yok olana dek eşekarısı ^{vii} gönderecek. ²¹Onlardan yılmayacaksınız. Aranızda olan Tanrımız RAB ulu ve heybetli bir Tanrı'dır. ²²Bu ulusları önünüzden azar azar kovacak. Onları birden ortadan kaldıramazsınız. Yoksa çevrenizde yabancı hayvanlar çoğalır. ²³Tanrımız RAB onları elinize teslim edecek ve hepsi yok oluncaya dek onları şaşkına çevirecek. ²⁴Krallarını elinize teslim edecek; adlarını göğün altından sileceksiniz. Onları yok edene dek kimse size karşı duramayacak. ²⁵İlahlarını simgeleyen putları yakacaksınız; üzerlerindeki altına, gümüşe göz dikmeyecek, bunları kendinize ayırmayacaksınız. Öyle ki, tuzağa düşmeyesiniz. Bu putlar Tanrımız RAB'bin gözünde iğrençtir. ²⁶Bu iğrenç şeyleri evinize getirmeyeceksiniz, yoksa siz de onlar gibi yok olursunuz. Onlardan çok nefret edecek, tiksineceksiniz; çünkü onlar yok olmaya mahkûmdur."

8"Bugün size bildirdiğim buyruklara tam tamına uyun ki, yaşayasınız, çoğalası ve gidip RAB'bin atalarımıza ant içerek söz verdiği ülkeyi mülk edinesiniz. ²Tanrımız RAB'bin sizi kırk yıl boyunca çölde dolaştırdığı uzun yolculuğu anımsayın! Buyruklarına uyup uymayacağınızı, amacınızın ne olduğunu öğrenmek için sizi sıkıntılara sokarak sınıdı. ³Sizi aç bırakarak sıkıntıya soktu. Sonra sizin de atalarımızın da bilmediği man ile sizi doyurdu. İnsanın yalnız ekmekle yaşamadığını, RAB'bin ağzından çıkan her sözle yaşadığını size öğretmek için yaptı bunu. ⁴Kırk yıl ne giysileriniz eskidi, ne de ayaklarınız şişti. ⁵Tanrımız RAB'bin, çocuğunu eğiten baba gibi, sizi nasıl eğittiğini anlayın. ⁶"Onun için, Tanrımız RAB'bin buyruklarına uyun. Yollarında yürüyün, O'ndan korkun. ⁷Tanrımız RAB sizi verimli bir ülkeye götürüyor. Öyle bir ülke ki, ırmaqları, pınarları, derelerden tepelerden çıkan su kaynakları vardır; ⁸buğdayı, arpası, üzümü, inciri, narı, zeytin yağı, balı vardır. ⁹Sıkıntısız ekmek yiyebileceğiniz, hiçbir şeye gereksinim duymayacağınız bir ülkedir. Öyle bir ülke ki, kayaları demirdir, dağlarından bakır çıkarabilirsiniz. ¹⁰"Yiyip doyunca, size verdiği verimli ülke için Tanrımız RAB'be övgüler sunun. ¹¹Tanrımız RAB'bi unutmamaya

dikkat edin. Bugün size bildirdiğim buyruklarımı, ilkelerini, kurallarını savsaklamayın. ¹²Yiyip doyduğunuzda, güzel evler yapıp yerleştiğinizde, ¹³sığırlarınız, davarlarınız çoğaldığında, altınınız, gümüşünüz ve her şeyiniz arttığında, ¹⁴böbürlenmemeye ve sizi Mısır'dan, köle olduğunuz ülkeden çıkararak Tanrımız RAB'bi unutmamaya dikkat edin. ¹⁵RAB o büyük ve korkunç çölde, zehirli yılanlarla, akrep-lerle dolu o kurak, susuz toprakta sizi yürüttü. Size sert kayadan su çıkardı. ¹⁶Atalarımızın bilmediği man ile sizi çölde doyurdu. Sizi sıkıntıya soktu, sınıdı. Öyle ki, sonunda üzerinize iyilik gelsin. ¹⁷"Bu serveti toplayan kendi yeteneğimiz, güçlü elimizdir" diye düşünebilirsiniz. ¹⁸Ancak bu serveti toplama yeteneğini size verenin Tanrımız RAB olduğunu anımsayın. Atalarımıza ant içerek yaptığı antlaşmayı sürdürmek amacıyla bugün de bunu yapıyor. ¹⁹"Tanrımız RAB'bi unuttur, başka ilahların ardınca giderseniz, onlara tapar, önlerinde yere kapanırsanız, bugün size açıkça belirtirim ki, tamamen yok olacaksınız. ²⁰Tanrımız RAB önünüzden ulusları yok ettiği gibi, sözüne kulak vermediğiniz için sizi de yok edecek.

9"Ey İsrail, kulak ver! Bugün sizden daha büyük, daha güçlü ulusların topraklarını mülk edinmek için Şeria İmağı'ndan geçeceksiniz. Onların kentleri büyük, surları göğe dek yükseliyor. ²Bu güçlü, uzun boylu halk Anaklılar'dır. Onları biliyorsunuz. 'Kim Anaklılar'a karşı durabilir?' deyişini duydunuz. ³Bilin ki, yakıp yok eden ateş olan Tanrımız RAB önünüzden gidecek. Onları ortadan kaldıracak, size boyun eğmelerini sağlayacak. Onları kovacaksınız, RAB'bin verdiği söz uyarınca bir çırpıda yok edeceksiniz." ⁴"Tanrımız RAB bu ulusları önünüzden kovunca, 'RAB doğruluğumuzdan ötürü bu ülkeyi mülk edinelim diye bizi buraya getirdi' diye düşünmeyin. Çünkü RAB, bu ulusları yaptıkları kötülükler yüzünden önünüzden kovuyor. ⁵Onların topraklarını mülk edinmeye gitmenizin nedeni doğruluğunuz, erdeminiz değildir. Tanrımız RAB bu ulusları kötülükleri yüzünden ve atalarımız İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a ant içerek verdiği sözü yerine getirmek için önünüzden kovacak. ⁶Şunu anlayın ki, Tanrımız RAB'bin bu verimli toprakları mülk edinesiniz diye size vermesinin nedeni doğruluğunuz değildir. Çünkü siz dikbaşlı bir halksınız. ⁷"Tanrımız RAB'bi çölde nasıl kızdırdığımızı anımsayın, hiç unutmayın. Mısır'dan çıktığımız günden buraya varıncaya dek, RAB'be sürekli karşı geldiniz. ⁸Horev Dağı'nda RAB'bi öyle kızdırdınız ki, sizi yok edecek kadar öfkelenildi. ⁹Daha önce taş levhaları -RAB'bin sizinle yaptığı antlaşmanın levhalarını- almak için dağa çıkmıştım; orada kırk gün, kırk gece kaldım. Ne yedim, ne içtim. ¹⁰RAB Tanrı parmağıyla yazmış olduğu iki taş levhayı bana verdi. Bu levhalar, dağda toplandığımız gün RAB'bin ateşin içinden size bildirdiği bütün buyrukları içermekteydi. ¹¹Kırk gün, kırk gece sonra RAB bana iki taş levhayı, antlaşma levhalarını verdi. ¹²"Haydi, buradan hemen in' dedi, 'Çünkü Mısır'dan çıkardığın halkın yoldan çıktı. Onlara buyurdu-

^{vii}"Eşekarısı": İbranice sözcüğün anlamı kesin bilinmiyor. Dehşet ya da bir çeşit hastalık anlamına da gelebilir.

ğum yoldan hemen saptılar. Kendilerine dökme bir put yaptılar.’¹³ Sonra RAB bana, ‘Bu halkı gördüm’ dedi, ‘İşte dikbaşı bir halk!’¹⁴ Bırak da onları yok edeyim; adlarını da göğün altından sileyim. Seni onlardan daha güçlü, daha büyük bir ulus kılayım.’¹⁵ “Dönüp dağdan aşağıya indim. Dağ alev alev yanıyordu. Antlaşmanın iki levhası iki elimdeydi.¹⁶ Tanrınız RAB’be karşı günah işlediğinizi gördüm. Kendinize buzağıya benzer bir dökme put yapmıştınız. RAB’bin size buyurduğu yoldan hemen sapmıştınız.¹⁷ Bu yüzden iki levhayı fırlatıp attım, gözünüzün önünde parçaladım.¹⁸ Bir kez daha RAB’bin huzurunda bir şey yemeden, içmeden kırk gün kırk gece yere kapanıp kaldım. Çünkü günah işlemiştiniz; RAB’bin gözünde kötü olanı yaparak O’nu öfkelen-dirmiştiniz.¹⁹ RAB’bin kızgın öfkesi karşısında korktum. Öfkesi sizi yok edecek kadar alevlenmişti. Ama RAB yakarışımı yine duydu.²⁰ RAB Harun’a da onu yok edecek kadar öfkelenmişti. O sırada Harun için de yakardım.²¹ Yaptığınız günahlı nesneyi, o buzağıya benzer dökme putu alıp yaktım. Parçalayıp ince toz haline getirinceye dek ezdim. Sonra tozu dağdan akan dereye attım.²² “Tavera’da, Massa’da, Kivrot-Hattaava’da^{viii} da RAB’bi öfkelen-dirdiniz.²³ RAB sizi Kadeş-Barnea’dan gönderirken, ‘Gidin, size vereceğim ülkeyi mülk edinin’ diye buyurmuştu. Sizse Tanrınız RAB’bin buyruğuna karşı geldiniz. O’na güvenmediniz, sözüne kulak vermediniz.²⁴ Sizi tanıdığım günden bu yana RAB’be sürekli karşı geldiniz.²⁵ “RAB sizi yok edeceğini söylediği için, kırk gün kırk gece O’nun önünde yere kapanıp kaldım.²⁶ RAB’be şöyle yakardım: ‘Ey Egemen RAB, büyük kudretinle kurtarıp güçlü elinle Mısır’dan çıkardığın halkımı, kendi mirasını yok etme.²⁷ Kulların İbrahim’i, İshak’ı, Yakup’u anımsa. Bu halkın dikbaşlılığını, kötülüğünü, günahını dikkate alma.²⁸ Yoksa bizi çıkardığın ülkenin halkı, ‘RAB söz verdiği ülkeye götüremediği, onlardan nefret ettiği için çölde yok etmek amacıyla onları Mısır’dan çıkardı’ diyecek.²⁹ Oysa onlar, büyük güçle ve kudretli elinle Mısır’dan çıkardığın kendi halkın ve mirasıdır.’”

10 “O zaman RAB bana, ‘Öncekiler gibi iki taş levha kes ve dağa, yanıma çık’ dedi, ‘Ağaçtan bir sandık yap.² Parçaladığın önceki levhalara yazılı buyrukları yeni levhalara yazacağım. Sonra onları sandığa koyacaksın.’³ “Böylece akasya ağacından bir sandık yaptım. Öncekiler gibi iki taş levha kestim. İki levhayı da alıp dağa çıktım.⁴ RAB dağda toplandığımız gün ateşin içinden size bildirdiği On Buyruk’u, daha önce yaptığı gibi, bu levhalara yazdı ve bana verdi.⁵ Sonra dönüp dağdan indim. RAB’bin buyruğu uyarınca, levhaları yaptığım sandığa koydum. Orada duruyorlar.”⁶ –İsrailliler Yaakanoğulları’na ait kuyulardan ayrılıp Mosera’ya gittiler. Harun orada öldü ve gömüldü. Yerine oğlu Elazar kâhin oldu.⁷ İsrailliler oradan Gudgoda’ya, sonra da akarsular bölgesi olan Yotvata’ya göç ettiler.⁸ O zaman RAB, kendi Antlaşma Sandığı’nı*

^{viii}“Kivrot-Hattaava”: “Özlem mezarları” anlamına gelir.

taşması, kendisine hizmet etmek üzere önünde durması ve O’nun adıyla kutsaması için Levililer oymağını ayırdı. Bugün de aynı görevi yapıyorlar.⁹ Bu yüzden Levililer kardeşleri olan öbür oymaklar gibi pay ve mülk almadılar. Tanrınız RAB’bin onlara verdiği söz uyarınca onların mirası RAB’dır.–¹⁰ “Daha önce yaptığım gibi dağda kırk gün, kırk gece kaldım. RAB yine yakarışımı duydu ve sizi yok etmek istemedi.¹¹ Sonra, ‘Kalk, git’ dedi, ‘Onları atalarına ant içerek söz verdiğim ülkeye götür. Gidip orayı mülk edinsinler.’”¹² “Şimdi, ey İsrail halkı, Tanrınız RAB sizden ne istiyor? Yalnız şunu istiyor: Tanrınız RAB’den korkun, O’nun yollarında yürüyün, O’nu sevin; bütün yüreğinizle, bütün canınızla O’na kulluk edin;¹³ üzerinize iyilik gelsin diye bugün size bildirdiğim buyruklarına, kurallarına uyun.¹⁴ Gökler de, göklerin gökleri de, yeryüzü ve içindeki her şey Tanrınız RAB’bindir.¹⁵ Öyleyken RAB atalarınızı sevdi, onlara bağlandı. Bugün olduğu gibi, onların soyu olan sizleri bütün halkların arasından seçti.¹⁶ Yüreklerinizi RAB’be adayın^{ix}, bundan böyle dikbaşı olmayın.¹⁷ Çünkü Tanrınız RAB, tanrıların Tanrısı, rablerin Rabbi’dır. O kimseyi kayırmayan, rüşvet almayan, ulu, güçlü, heybetli Tanrı’dır.¹⁸ Öksüzlerin, dul kadınların hakkını gözetir. Yabancıları sever, onlara yiyecek, giyecek sağlar.¹⁹ Siz de yabancıları seveceksiniz. Çünkü Mısır’da siz de yabancıydınız.²⁰ Tanrınız RAB’den korkun, O’na kulluk edin. O’na bağlı kalın ve O’nun adıyla ant için.²¹ O övgünüzdür. Gözlerinizle gördüğünüz o büyük, heybetli belirtileri sizin için gerçekleştiren Tanrımız’dır.²² Mısır’a giden atalarımız yetmiş kişiydi. Şimdiyse Tanrınız RAB sizi göklerdeki yıldızlar kadar çoğalttı.”

11 “Tanrınız RAB’bi sevin. Uyarılara, kurallara, ilkelerine, buyruklarına her zaman uyun.² Unutmayın ki, Tanrınız RAB’bin tedibini görüp yaşayanlar çocuklarımız değil, sizsiniz: Büyüklüğünü, güçlü elini, kudretini,³ belirtilerini, Mısır’da firavuna ve bütün ülkesine yaptıklarını;⁴ Mısır ordusuna, atlarına, savaş arabalarına neler yaptığını; Mısırlılar sizi kovalarken onları nasıl Kamış Denizi’nin* suları altında bıraktığını, onları nasıl yok ettiğini gördünüz.⁵ Buraya varıncaya dek RAB’bin çölde sizin için neler yaptığını;⁶ Rubenoğulları’ndan Eliav’ın oğulları Datan’la Aviram’a neler ettiğini; bütün İsrail’in gözü önünde yerin nasıl yarıldığını, onları, ailelerini, çadırlarını ve onlara ait her canlıyı nasıl yuttuğunu gören çocuklarımız değil, sizsiniz.⁷ RAB’bin yaptığı bu büyük işlerin tümünü gören sizsiniz.⁸ “Bugün size bildirdiğim buyrukların tümüne uyun ki, güçlü olasınız, mülk edinmek üzere Şeria Irmağı’ndan geçip ülkeyi ele geçiresiniz.⁹ RAB’bin ant içerek atalarınıza ve soylarına söz verdiği süt ve bal akan ülkede ömrünüz uzun olsun.¹⁰ Mülk edinmek için gideceğiniz ülke, çıkmış olduğunuz Mısır gibi değildir. Orada tohumunuzu

^{ix}“Yüreklerinizi RAB’be adayın”: İbranice “Yüreklerinizi sünnet edin”.

eker, sebze bahçesi gibi zorlukla ^x sularımız. ¹¹Mülk edinmek üzere gideceğiniz ülkenin ise dağları, dereleri vardır. Toprağı gökten yağın yağmurla sulanır. ¹²Orası Tanrınız RAB'in kayırdığı bir ülkedir. Tanrınız RAB orayı bütün yıl sürekli gözetir. ¹³"Tanrınız RAB'bi sevmek, bütün yüreğinizle, bütün canınızla O'na kulluk etmek için bugün size bildirdiğim buyruklara iyice kulak verirsiniz, ¹⁴RAB ülkenize ilk ve son yağmuru vaktinde yağdıracak. Öyle ki, tahılınızı, yeni şarabınızı, zeytinyağınızı toplayasınız. ¹⁵RAB tarlalarda hayvanlarımız için ot sağlayacak, siz de yiyip doycaksınız. ¹⁶Sakının, ayartılıp yoldan çıkmayasınız; başka ilahlara tapmayasınız, önlerinde eğilmeyasınız. ¹⁷Öyle ki, RAB size öfkelenmesin; yağmur yağmasın, toprak ürün vermesin diye gökleri kapamasın; size vereceği verimli ülkede çabucak yok olmayasınız. ¹⁸"Bu sözlerimi aklınızda ve yüreğinizde tutun. Bir belirti olarak ellerinize bağlayın, alın sargısı olarak takın. ¹⁹Onları çocuklarınıza öğretin. Evinizde otururken, yolda yürürken, yataarken, kalkarken onlardan söz edin. ²⁰Eylerinizin kapı sövelerine, kentlerinizin kapılarına yazın. ²¹Öyle ki, RAB'in atalarına vermeye söz verdiği topraklar üzerinde sizin de, çocuklarımızın da ömrü uzun olsun ve yeryüzünün üstünde gökler olduğu sürece orada yaşayasınız. ²²"Uymanız için size bildirdiğim bu buyrukları eksiksiz yerine getirir, Tanrınız RAB'bi sever, yollarında yürür, O'na bağlı kalırsanız, ²³RAB bu ulusların tümünü önünüzden kovacak. Sizden daha büyük, daha güçlü ulusların topraklarını mülk edineceksiniz. ²⁴Ayak basacağınız her yer sizin olacak. Sınırlarınız çölden Lübnan'a, Fırat Irmağı'ndan Akdeniz'e kadar uzanacak. ²⁵Hiç kimse size karşı koyamayacak. Tanrınız RAB, size verdiği söz uyarınca, ayak basacağınız her yere dehşetinizi, korkunuzu saçacaktır. ²⁶"Bakın, bugün önünüze kutsamayı ve laneti koyuyorum: ²⁷Bugün size bildirdiğim Tanrınız RAB'in buyruklarına uyarırsanız kutsanacaksınız. ²⁸Ama Tanrınız RAB'in buyruklarını dinlemez, bilmediğiniz başka ilahların ardınca giderek bugün size buyurduğum yoldan saparsanız, lanete uğrayacaksınız. ²⁹Tanrınız RAB mülk edinmek için gideceğiniz ülkeye sizi götürdüğünde, Gerizim Dağı'nda kutsama yapacak, Eval Dağı'nda lanet okuyacaksınız. ³⁰Bu iki dağ Şeria Irmağı'nın karşı yakasında, yolun batısında, Arava'da oturan Kenanlılar ülkesinde, Gilgal karşısında, More meşeliği yanındadır. ³¹Tanrınız RAB'in size vereceği ülkeyi mülk edinmek için Şeria Irmağı'ndan geçmek üzeresiniz. Orayı ele geçirip yerleştiğinizde, ³²bugün size bildirdiğim bütün kurallara, ilkelere uymaya dikkat edin."

12"Atalarımızın Tanrısı RAB'in mülk edinmek için size verdiği ülkede yaşamınız boyunca uymanız gereken kurallar, ilkelere şunlardır: ²Topraklarımızı alacağımız ulusların ilahlarına taptıkları yüksek dağlardaki, tepelerdeki, bol yapraklı her ağacın altındaki yerleri tümüyle yıkacaksınız. ³Sunaklara, dikili taşlarını parçalayacak, Aşera putlarını yaka-

cak, öbür putlarını parça parça edeceksiniz. İlahlarının adlarını oradan sileceksiniz. ⁴"Siz Tanrınız RAB'be bu biçimde tapmamalısınız. ⁵Tanrınız RAB'in adını yerleştirmek için bütün oymaklarımız arasından seçeceği yere, konutuna yönelmeli, oraya gitmelisiniz. ⁶Yakmalık sunularınızı, kurbanlarınızı, ondalıklarınızı, bağışlarınızı, dilek adaklarınızı, gönülden verdiğiniz sunuları, sığırlarımızın ve davarlarımızın ilk doğanlarını oraya götüreceksiniz. ⁷Orada, sizi kutsayan Tanrınız RAB'in huzurunda, siz de aileleriniz de yiyeceksiniz ve el attığımız her işte sevinç bulacaksınız. ⁸"Bugün burada yaptığımızı yapmayın; herkes kendi gözünde doğru olanı yapıyor. ⁹Çünkü Tanrınız RAB'in size vereceği dinlenme yerine, mülke daha ulaşmadınız. ¹⁰Ama Şeria Irmağı'ndan geçip Tanrınız RAB'in mülk olarak size vereceği ülkeye yerleşeceksiniz. RAB sizi çevrenizdeki bütün düşmanlarınızdan kurtarıp rahata kavuşturacak. Güvenlik içinde yaşayacaksınız. ¹¹Tanrınız RAB adını yerleştirmek için bir yer seçecek. Size buyurduğum her şeyi oraya götüreceksiniz: Yakmalık sunularınızı, kurbanlarınızı, ondalıklarınızı, bağışlarınızı, RAB'be adadığınız bütün özel adaklarınızı. ¹²Siz, oğullarınız, kızlarınız, erkek ve kadın köleleriniz, kentlerinizde yaşayan Levililer Tanrınız RAB'in huzurunda sevineceksiniz. Çünkü Levililer'in sizin gibi kendilerine ait payları ve mülkleri yoktur. ¹³Yakmalık sunularınızı herhangi bir yerde sunmamaya dikkat edin. ¹⁴Yakmalık sunularınızı RAB'in oymaklarımızın birinde seçeceği yerde sunacaksınız. Size buyurduğum her şeyi orada yapacaksınız. ¹⁵"Tanrınız RAB'in sizi kutsadığı ölçüde, yaşadığınız kentlerde dilediğiniz kadar hayvan kesip etini yiyebilirsiniz. Dinsel açıdan temiz ya da kirli kişi, bu eti ceylan ya da geyik eti yer gibi yiyebilir. ¹⁶Ancak kan yemeyeceksiniz. Kanı su gibi toprağa akıtacaksınız. ¹⁷Tahılınızın, yeni şarabınızın, zeytinyağınızın ondalığını, sığırlarımızın, davarlarımızın ilk doğanlarını, adadıklarımızın tümünü, gönülden verdiğiniz sunuları, bağışlarınızı yaşadığınız kentlerde yememelisiniz. ¹⁸Siz, oğullarınız, kızlarınız, erkek ve kadın köleleriniz, kentlerinizde oturan Levililer bunları Tanrınız RAB'in huzurunda, O'nun seçeceği yerde yiyeceksiniz. Tanrınız RAB'in huzurunda el attığımız her işte sevinç bulacaksınız. ¹⁹Ülkede yaşadığınız sürece Levililer'i yüzüstü bırakmamaya dikkat edin. ²⁰"Tanrınız RAB size verdiği söz uyarınca sınırlarınızı genişlettiğinde, et yemeye istek duyup, 'Et yiyeceğiz' dersanız, dilediğiniz kadar et yiyebilirsiniz. ²¹Tanrınız RAB'in adını yerleştirmek için seçeceği yer sizden uzaksa, buyruğum uyarınca RAB'in size verdiği sığırlardan, davarlardan keşebilirsiniz. Kentlerinizde dilediğiniz kadar et yiyebilirsiniz. ²²Dinsel açıdan temiz ya da kirli kişi bu eti ceylan ya da geyik eti yer gibi yiyebilir. ²³Ama kan yemeye dikkat edin. Çünkü ete can veren kandır. Etle birlikte canı yememelisiniz. ²⁴Kan yememelisiniz; kanı su gibi toprağa akıtacaksınız. ²⁵Kan yemeyeceksiniz. Öyle ki, siz ve sizden sonra gelen çocuklarınıza iyilik gelsin. Böylece RAB'in gözünde doğru olanı yapmış olursunuz. ²⁶"Kutsal

^x"Zorlukla": İbranice "Ayağımızla".

sunularımızı, dilek adaklarımızı alıp RAB'bin seçeceği yere gideceksiniz. ²⁷Yakmalık sunularınızı, eti ve kanı Tanrınız RAB'bin sunağında sunacaksınız. Kurbanınızın kanı Tanrınız RAB'bin sunağına akacak. Ama eti yiyebilirsiniz. ²⁸Size bildirdiğim bütün bu buyruklara iyice uyun ki, size ve sizden sonra gelen çocuklarınıza sürekli iyilik gelsin. Böylece Tanrınız RAB'bin gözünde iyi ve doğru olanı yapmış olacaksınız.” ²⁹“Tanrınız RAB topraklarını alacağınız ulusları önünüzden yok edecek. Topraklarını miras alıp orada yaşadığınızda ³⁰ve onları yok ettiğinizde, onların tuzaklarına düşmekten sakının. İlahlarına yönelip, ‘Bu uluslar ilahlarına nasıl tapıyorlardı? Biz de aynısını yapalım’ demeyin. ³¹Tanrınız RAB’be bu biçimde tapınmayacaksınız. Onlar ilahlarına RAB’bin tiksindiği iğrenç şeyler sunuyorlar. Oğullarını, kızlarını bile yakarak ilahlarına kurban ediyorlar. ³²“Size bildirdiğim bütün buyruklara iyice uyun. Bunlara hiçbir şey eklemeyin, hiçbir şey çıkarmayın.

13“Aranızdan bir peygamber ya da düş gören biri çıkarsa, bir belirtiyi ya da şaşılmalı bir olayı önceden bildirirse, ²‘Bilmediğiniz başka ilahlara yönelip tapınalım’ derse, söz ettiği belirti, şaşılmalı olay gerçekleşse bile, ³o peygamberi ya da düş göreni dinlememelisiniz. Tanrınız RAB kendisini bütün yüreğinizle, bütün canınızla sevip sevmediğinizi anlamak için sizi sınamaktadır. ⁴Tanrınız RAB’bin ardınca yürüyün, O’ndan korkun. Buyruklarına uyun, O’nun sözüne kulak verin. O’na kulluk edin, O’na bağlı kalın. ⁵O peygamber ya da düş gören öldürülecek. O, sizi Mısır’dan çıkaran, köle olduğunuz ülkeden kurtaran Tanrınız RAB’be karşı gelmeye kıskırttı. Tanrınız RAB’bin yürümenizi buyurduğu yoldan sizi saptırmaya çalıştı. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız. ⁶“Öz kardeşin, oğlun, kızın, sevdiğin karın ya da en yakın dostun seni gizlice ayartmaya çalışır, senin ve atalarının önceden bilmediğiniz, dünyanın bir ucundan öbür ucuna dek uzakta, yakında, çevrenizde yaşayan halkların ilahları için, ‘Haydi gidelim, bu ilahlara tapalım’ derse, ⁷⁸ona uymayacak, onu dinlemeyeceksin. Ona acımayacak, sevecenlik göstermeyecek, onu korumayacaktır. ⁹Onu kesinlikle öldüreceksin. Onu önce sen, sonra bütün halk taşa tutsun. ¹⁰Taşlayarak öldürün onu. Çünkü Mısır’dan, köle olduğunuz ülkeden sizi çıkaran Tanrınız RAB’den sizi saptırmaya çalıştı. ¹¹Böylece bütün İsrail bunu duyup korkacak. Bir daha aranızda buna benzer kötü bir şey yapmayacaklar. ¹²“Tanrınız RAB’bin yaşamamız için size vereceği kentlerin birinde, içinizden kötü kişiler çıktığını ve, ‘Haydi, bilmediğiniz başka ilahlara tapalım’ diyerek kentlerinde yaşayan halkı saptırdıklarını duyarsanız, ¹³¹⁴araştıracak, inceleyecek, iyice soruşturacaksınız. Duyduklarınız gerçekse ve bu iğrenç olayın aranızda yapıldığı kanıtlanırsa, ¹⁵o kentte yaşayanları kesinlikle kılıçtan geçireceksiniz. Kenti yok edip orada yaşayan bütün halkı ve hayvanları kılıçtan geçireceksiniz. ¹⁶Yağmalanan malların tümünü toplayıp meydanın ortasına yığın. Kenti ve malları Tanrınız RAB’be tümüyle yakmalık sunu olarak ya-

kın. Kent sonsuza dek yıkıntı halinde bırakılacak. Yeniden onarılmayacak. ¹⁷Yok edilecek mallardan hiçbir şey almayın. Böylece RAB’bin kızgın öfkesi yatışacak ve RAB atalarımıza içtiği ant uyarınca size acıyacak, sevecenlik gösterecek, sizi çoğaltacaktır. ¹⁸Çünkü Tanrınız RAB’bin sözünü dinleyeceksiniz. Böylece bugün size bildirdiğim buyruklara uyup O’nun gözünde doğru olanı yapmış olacaksınız.”

14“Siz Tanrınız RAB’bin çocuklarıdır. Ölülere ağıtılmak için bedenlerinizi yaralamayacaksınız. İki kaş arasındaki tüyleri almayacaksınız. ²Tanrınız RAB için kutsal bir halksınız. RAB öz halkı olmanız için yeryüzündeki bütün halkların arasından sizi seçti. ³“İğrenç sayılan hiçbir şey yemeyeceksiniz. ⁴Şu hayvanların etini yiyebilirsiniz: Sığır, koyun, keçi, ⁵geyik, ceylan, karaca, yaban keçisi, gazal, ahu, dağ koyunu. ⁶Çatal ve yarık tırnaklı, geviş getiren her hayvanın etini yiyebilirsiniz. ⁷Ancak geviş getiren, çatal ve yarık tırnaklı hayvanlardan etini yememeniz gerekenler şunlardır: Deve, tavşan, kaya tavşanı. Bunlar geviş getirir, ama çatal tırnaklı değildir. Sizin için kirli sayılırlar. ⁸Domuz çatal tırnaklıdır, ama geviş getirmez. Sizin için kirli sayılır. Bu hayvanların etini yemeyecek, leşine dokunmayacaksınız. ⁹“Suda yaşayan hayvanlardan şunların etini yiyebilirsiniz: Pullu ve yüzgeçli canlıların etini yiyebilirsiniz. ¹⁰Ama puluz ve yüzgeçsiz canlıların hiçbirini yemeyeceksiniz. Bunlar sizin için kirli sayılır. ¹¹“Temiz sayılan bütün kuşları yiyebilirsiniz. ¹²Etini yemeyeceğiniz kuşlar şunlardır: Kartal, kuzu kartalı, kara akbaba, ¹³çaylak, doğan türleri, ¹⁴bütün karga türleri, ¹⁵baykuş, puhu, martı, atmaca türleri, ¹⁶kukumav, büyük baykuş, peçeli baykuş, ¹⁷ishakkuşu, akbaba, karabatak, ¹⁸leylek, balıkçıl türleri, ibibik, yarası. ¹⁹Bütün kanatlı böcekler sizin için kirli sayılır. Hiçbirini yemeyeceksiniz. ²⁰Ama temiz sayılan kanatlı yaratıkların tümünü yiyebilirsiniz. ²¹“Kendiliğinden ölen hiçbir hayvanın etini yemeyeceksiniz. Ölü hayvanı yemesi için kentlerinizde yaşayan bir yabancıya verebilir ya da öteki yabancılara satabilirsiniz. Siz Tanrınız RAB için kutsal bir halksınız. “Oğlağı anasının sütünde haşlamayın.” ²²“Her yıl tarlalarımızda yetişen ürünlerin ondalığını bir yana ayıracaksınız. ²³Tahılınızın, yeni şarabınızın, zeytinyağınızın ondalığını, sığırlarınızın ve davarlarınızın ilk doğanlarını, Tanrınız RAB’bin adını yerleştirmek için seçeceği yerde O’nun önünde yiyeceksiniz. Bunu yapın ki, her zaman O’ndan korkmayı öğrenesiniz. ²⁴Tanrınız RAB’bin adını yerleştirmek için seçeceği yer uzaksa, yol Tanrınız RAB’bin size verimli kıldığı ürünlerin ondalığını oraya taşıyamayacak kadar uzunsa, ²⁵ondalığınızı gümüşe çevirin. Gümüşü alıp Tanrınız RAB’bin seçeceği yere gidin. ²⁶Gümüşü dilediğiniz şekilde kullanın: Sığır, davar, şarap, içki ya da canınızın istediği başka bir şey alın. Siz ve aileniz orada, Tanrınız RAB’bin önünde yiyecek ve sevineceksiniz. ²⁷“Kentlerinizde yaşayan Levililer’i yüzüstü bırakmayın. Onların sizin gibi payları ve mülkleri yoktur. ²⁸Her üç yılın sonunda, o yılın ürününün bütün ondalığını getirip kentle-

rinizde toplayın. ²⁹Öyle ki, sizin gibi payları ve mülkleri olmayan Levililer, kentlerinizde yaşayan yabancılar, öksüzler, dul kadınlar gelsinler, yiyip doysunlar. Bunu yaparsanız, Tanrınız RAB el attığınız her işte sizi kutsayacaktır.”

15“Her yedi yılın sonunda size borçlu olanları bağışlayacaksınız. ²Borçları bağışlama işini şöyle yapacaksınız: Her alacaklı, komşusunun borcunu bağışlayacak. Borcun ödemesi için komşusunu ya da kardeşini zorlamayacak. Çünkü RAB’bin borçları bağışlama yılı duyurulmuştur. ³Yabancıdan borcunu alabilirsin. Ama İsraili kardeşinin borcunu bağışlayacaksın. ⁴“Aranızda yoksul kimse olmayacak. Tanrınız RAB’bin mülk edinmek için size vereceği ülkede Tanrınız RAB’bin sözünü can kulağıyla dinler, bugün size bildirdiğim bütün bu buyruklara özenle uyarırsanız, O sizi kesinlikle kutsayacaktır. ⁵⁶Tanrınız RAB verdiği söz uyarınca sizi kutsayacak. Siz birçok ulusa ödünç vereceksiniz, ama siz ödünç almayacaksınız. Siz birçok ulusu yöneteceksiniz, ama onlar sizi yönetmeyecek. ⁷“Tanrınız RAB’bin size vereceği ülkenin herhangi bir kentinde yaşayan kardeşlerinizden biri yoksulsa, yüreğinizi katılaştırmayın, yoksul kardeşinize elisiki davranmayın. ⁸Tersine, eliniz açık olsun; gereksinimlerini karşılayacak kadar ona ödünç verin. ⁹“Yedinci yıl, borçları bağışlama yılı yakındır’ diyerek yüreğinizde kötü düşünce barındırmaktan sakının. Öyle ki, yoksul kardeşinize karşı elisiki davranıp ona yardım etmekten kaçınmayasınız. Yoksul kardeşiniz sizden RAB’be yakınabilir, siz de günah işlemiş olursunuz. ¹⁰Ona bol bol verin, verirken yüreğinizde isteksizlik olmasın. Bundan ötürü Tanrınız RAB bütün işlerinizde ve el attığımız her şeyde sizi kutsayacaktır. ¹¹Ülkede her zaman yoksullar olacak. Bunun için, ülkenizde yaşayan kardeşlerinize, yoksullara, gereksinimi olanlara eliaçık davranmanızı buyuruyorum.” ¹²“Eğer İbrani kardeşlerinizden bir erkek ya da kadın size satılırsa, altı yıl size kölelik edecek, yedinci yıl onu özgür bırakacaksınız. ¹³Onu özgür bırakırken, eli boş göndermeyin. ¹⁴Ona davarlarınızdan, tahılınızdan, şarabınızdan bol bol verin. Tanrınız RAB’bin sizi kutsadığı oranda ona vereceksiniz. ¹⁵Mısır’da köle olduğunuzu, Tanrınız RAB’bin sizi kurtardığını anımsayın. Bu buyruğu bugün size bunun için veriyorum. ¹⁶“Eğer köleniz sizi ve ailenizi seviyorsa, sizden hoşnutsa, ‘Yanınızdan ayrılmak istemiyorum’ derse, ¹⁷bir biz alıp kölenin kulak memesinden sokarak kapıya geçirin; o zaman yaşam boyu köleniz olarak kalacaktır. Kadın kölelerinize de aynı şeyi yapın. ¹⁸Kölenizi özgür bırakınca üzülmemelisiniz. Size hizmet ettiği bu altı yıl boyunca ücretli bir işçiden iki kat fazla iş görmüştür. Tanrınız RAB yaptığınız her işte sizi kutsayacaktır.” ¹⁹“Sığır ve davarlarınızın içinde ilk doğan her erkek hayvanı Tanrınız RAB’be ayıracaksınız. Sığırınızın ilk doğan öküzüyle iş yapmayacak, sürünüzün ilk doğan koyununu kırmayacaksınız. ²⁰Siz ve aileniz her yıl Tanrınız RAB’bin önünde, O’nun seçeceği yerde onları yiyeceksiniz. ²¹Bir hayvanın özürü varsa, topal ya da körse, herhangi bir ciddi sakatlığı varsa, onu

Tanrınız RAB’be kurban etmeyin. ²²Bu durumdaki hayvanları kentlerinizde yiyebilirsiniz. Dinsel açıdan temiz ya da kirli kişi bunların etini ceylan ya da geyik eti yer gibi yiyebilir. ²³Ancak kan yemeyeceksiniz. Kanı su gibi toprağa akıtacaksınız.”

16“Aviv ayını tutun ve Tanrınız RAB’bin Fısh Bayramı’nı* kutlayın. Tanrınız RAB Aviv ayında geceleyin sizi Mısır’dan çıkardı. ²Tanrınız RAB’bin adımı yerleştirmek için seçeceği yerde davarlardan, sığırlardan Fısh kurbanlarını keseceksiniz. ³Kurban etiyle birlikte mayalı ekmeğe yiyeceksiniz. Yedi gün mayasız ekmeğe –sıkıntıda yenilen ekmeğe– yiyeceksiniz. Siz Mısır’dan aceleyle çıktınız. Öyle ki, yaşadığımız sürece Mısır’dan çıktığınız günü anımsayasınız. ⁴Yedi gün ülkenizin hiçbir yerinde maya bulunmasın. Akşam kurban edeceğin hayvanların etinden ilk günün sabahına bir şey bırakmayacaksınız. ⁵“Fısh kurbanlarını Tanrınız RAB’bin size vereceği kentlerden birinde kesmeyeceksiniz; ⁶ancak Tanrınız RAB’bin adımı yerleştirmek için seçeceği yerde keseceksiniz. Kurbanı orada akşam gün batınca, Mısır’dan çıktığınız saatlerde keseceksiniz. ⁷Eti Tanrınız RAB’bin seçeceği yerde pişirip yiyeceksiniz. Sabah dönüp çadırlarınıza gideceksiniz. ⁸Altı gün mayasız ekmeğe yiyeceksiniz. Yedinci gün Tanrınız RAB için bir toplantı düzenleyecek ve iş yapmayacaksınız.” ⁹“Ekin biçme zamanından başlayarak yedi hafta sayacaksınız. ¹⁰Sonra Tanrınız RAB’bin sizi kutsadığı oranda vereceğiniz gönülden sunularla O’nun için Haftalar Bayramı’nı* kutlayacaksınız. ¹¹Tanrınız RAB’bin adımı yerleştirmek için seçeceği yerde, O’nun önünde, siz, oğullarınız, kızlarınız, erkek ve kadın köleleriniz, kentlerinizde yaşayan Levililer, aranızdaki yabancılar, öksüzler, dullar hep birlikte sevineceksiniz. ¹²Mısır’da köle olduğunuzu anımsayın ve bu kurallara uymaya dikkat edin.” ¹³“Tahılınızı ve asmanızın ürününü topladıktan sonra yedi gün Çardak Bayramı’nı* kutlayacaksınız. ¹⁴Siz, oğullarınız, kızlarınız, erkek ve kadın köleleriniz, kentlerinizde yaşayan Levililer, yabancılar, öksüzler, dullar bu bayramda hep birlikte sevineceksiniz. ¹⁵Tanrınız RAB’bin seçeceği yerde O’nun için yedi gün bayramı kutlayacaksınız. Tanrınız RAB ürününüzün tümünü ve el attığımız her işi kutsayacak. Böylece sevinciniz tam olacak. ¹⁶“Bütün erkekleriniz yılda üç kez –Mayasız Ekmeğe Bayramı’nda*, Haftalar Bayramı’nda* ve Çardak Bayramı’nda– Tanrınız RAB’bin önünde bulunmak üzere O’nun seçeceği yere gitmeli. Kimse RAB’bin önüne eli boş gitmemeli. ¹⁷Her biriniz Tanrınız RAB’bin sizi kutsadığı oranda armağanlar götürmeli.” ¹⁸“Tanrınız RAB’bin size vereceği kentlerde her oymağınız için yargıçlar, yöneticiler atayacaksınız. Onlar halkı gerçek adaletle yargılayacaklar. ¹⁹Yargımlarken haksızlık yapmayacak, kimseyi kayırmayacaksınız. Rüşvet almayacaksınız. Çünkü rüşvet bilge kişinin gözlerini kör eder, haklıyı haksız çıkarır. ²⁰Yaşamak ve Tanrınız RAB’bin size vereceği ülkeyi miras almak için doğruluğun, yalnız doğruluğun ardınca gidin. ²¹“Tanrınız

RAB için yapacağımız sunağın yanına ağaçtan bir Aşera putu dikmeyeceksiniz. ²²Tanrımız RAB'bin nefret ettiği dikili taş dikmeyeceksiniz.

17“Tanrımız RAB’be herhangi bir özürü, kusuru olan sığır ya da koyun kurban etmeyeceksiniz. Tanrımız RAB bundan tiksindir. ²⁴“Tanrımız RAB’bin size vereceği kentlerin birinde aranızdan O’nun antlaşmasını çiğneyip gözünde kötü olanı yapan bir erkek ya da kadın çıkar ³ve buyruklarına aykırı olarak gidip başka ilahlara tapar, onların, güneşin, ayın ya da gök cisimlerinin önünde eğilirse ⁴ve bu olay size bildirilirse, duyduklarımızı iyice araştırın. Duyduklarınız doğruysa ve bu iğrenç olayın İsrail’de yapıldığı kanıtlanırsa, ⁵bu kötülüğü yapan erkeği ya da kadını kentinizin kapısına çıkarın ve taşla tutarak öldürün. ⁶Ölmesi gereken, iki ya da üç kişinin tanıklığıyla öldürülecek; bir kişinin tanıklığıyla öldürülmeyecek. ⁷O kişiyi önce tanıklar, sonra bütün halk taşla tutsun. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalıyız. ⁸“Eğer kentlerinizde adam öldürme, dava, saldırı konusunda yargılamada sizi aşan sorunlarla karşılaşsanız, Tanrımız RAB’bin seçeceği yere gidin. ⁹Sorunlarımızı Levili kâhinlere ve o dönemde görevli yargıca götürüp soruşturun. Yargı kararını onlar size bildirecekler. ¹⁰RAB’bin seçeceği yerden size bildirilen karara uymalı, size verilen öğüdü tutmaya dikkat etmelisiniz. ¹¹Size öğretilen yasa ve verilen karar uyarınca davranın. Size bildirilenin dışına çıkmayın. ¹²Orada, Tanrımız RAB’bin önünde görev yapan kâhini ya da yargıçı kim dinlemeyip saygısızlık ederse öldürülmeli. İsrail’den kötülüğü atmalıyız. ¹³Bütün halk bunu duyup korkacak, bir daha saygısızlık etmeye kalkışmayacaktır.” ¹⁴“Tanrımız RAB’bin size vereceği ülkeye girip orayı mülk edinerek yerleştiğinizde ve, ‘Çevremizdeki ulusların tümü gibi biz de başımıza bir kral atayalım’ dediğinizde, ¹⁵atayacağımız kral Tanrımız RAB’bin seçtiği kişi olmalıdır. Atayacağımız kral kendi kardeşlerinizden biri olmalı. Soydaşlarımızdan olmayan birini, bir yabancıyı kral seçmeyeceksiniz. ¹⁶Kral çok sayıda at edinmemeli, daha çok at satın almak için halkı Mısır’a göndermemeli. Çünkü RAB size, ‘Bir daha o yoldan dönmeyeceksiniz’ dedi. ¹⁷Atayacağımız kral yüreğinin RAB’den sapmaması için çok kadın edinmemeli, büyük ölçüde altın, gümüş biriktirmemeli. ¹⁸“Kral tahtına oturunca, Levili kâhinlerin koruması altındaki Kutsal Yasa’nın bir örneğini kendisi bir kitaba yazacak. ¹⁹Bu yasa örneğini yanında bulunduracak, yaşamı boyunca her gün onu okuyacak. Öyle ki, Tanrısı RAB’den korkmayı, bu yasanın bütün sözlerine ve kurallarına uymayı öğreysin; ²⁰kendini kardeşlerinden üstün saymasın, yasanın dışına çıkmasın; kendinin ve soyunun krallığı İsrail’de uzun yıllar sürsün.”

18“Levili kâhinlerin, bütün Levi oymağının öbür İsraililer gibi payı ve mülkü olmayacak. RAB için yakılan sunularla, RAB’be düşen payla geçinecekler. ²Kardeşleri arasında mülkleri olmayacak. RAB’bin onlara verdiği söz uyarın-

ca, RAB’bin kendisi onların mirası olacak. ³“Halktan sığır ya da koyun kurban edenlerin kâhinlere vereceği pay şu olacak: Kol, çene, işkembe. ⁴Tahılımızın, yeni şarabımızın, zeytinyağımızın ilk ürününü ve koyunlarımızdan kırktığınız ilk yünü kâhine vereceksiniz. ⁵Çünkü Tanrınız RAB, önünde dursunlar, her zaman adıyla hizmet etsinler diye bütün oymaklarımız arasından onu ve oğullarını seçti. ⁶“Eğer bir Levili, yaşadığı herhangi bir İsrail kentinden RAB’bin seçeceği yere kendi isteğiyle gelirse, ⁷orada Tanrısı RAB’bin önünde duran Levili kardeşleri gibi RAB’bin adıyla hizmet edebilir. ⁸Aile mülkünün satışından eline geçen para dışında, eşit pay olarak bölüşecekler.” ⁹“Tanrımız RAB’bin size vereceği ülkeye girdiğinizde, oradaki ulusların iğrenç törelerini öğrenip uygulamayın. ¹⁰Aranızda oğlunu ya da kızını ateşte kurban eden, falcı ^{xi}, büyücü, muskacı, medyum, ruh çağırıcı ya da ölülerin ruhlarına danışan kimse olmasın. ¹¹¹²Çünkü RAB bunları yapanlardan tiksindir. Tanrınız RAB, bu iğrenç töreleri yüzünden bu ulusları önünüzden kovacaktır. ¹³Tanrımız RAB’bin önünde yetkin olun.” ¹⁴“Ülkelerini alacağınız uluslar büyücülerin, falcıların öğüdüne kulak verirler. Ama Tanrınız RAB buna izin vermiyor. ¹⁵Tanrınız RAB size aranızdan, kendi kardeşlerinizden benim gibi bir peygamber çıkaracak. Onu dinleyin. ¹⁶Horev’de toplandığınız gün Tanrımız RAB’den şunu dilemiştiniz: ‘Bir daha ne Tanrımız RAB’bin sesini duyalım, ne de o büyük ateşi görelim, yoksa ölürüz.’ ¹⁷RAB bana, ‘Söyledikleri doğrudur’ dedi. ¹⁸“Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağzından işiteceksiniz. Kendisine buyurdıklarımın tümünü onlara bildirecek. ¹⁹Adıma konuşan peygamberin iletmiş olduğu sözleri dinlemeyeni ben cezalandıracağım. ²⁰Ancak, kendisine buyurmadığım bir sözü benim adıma söylemeye kalkışan ya da başka ilahlar adına konuşan peygamber öldürülecektir.’ ²¹“Bir sözün RAB’den olup olmadığını nasıl bilebiliriz?’ diye düşünebilirsiniz. ²²Eğer bir peygamber RAB’bin adına konuşur, ama konuştuğu söz yerine gelmez ya da gerçekleşmezse, o söz RAB’den değildir. Peygamber saygısızca konuşmuştur. Ondan korkmayın.”

19“Tanrımız RAB ülkelerini size vereceği ulusları yok ettiğinde ve siz bu ülkeleri mülk edinip kentlerine ve evlerine yerleştiğinizde, ²Tanrımız RAB’bin mülk edinmek için size vereceği ülkenin ortasında kendiniz için üç kent ayıracaksınız. ³Bu kentlere giden yollar yapacak, Tanrınız RAB’bin mülk olarak size vereceği ülkeyi üç bölgeye ayıracaksınız. Öyle ki, birini öldüren bu kentlerden birine kaçabilirsin. ⁴“Birini öldürüp de canını kurtarmak için oraya kaçan kişiyle ilgili kural şudur: Biri, önceden kin beslemediği komşusunu istemeyerek öldürürse, ⁵örneğin odun kesmek üzere komşusuyla ormana gidip ağacı kesmek için baltayı vurduğunda balta demiri saptan çıkar, komşusuna çarpar, komşusu ölürse, ölüme neden olan kişi bu kent-

^{xi}Falcı sözcüğü İbranice’deki 3 ayrı terimin karşılığı olarak kullanılıyor. Bu 3 terim falcılığın değişik türlerini içerir.

lerden birine kaçıp canını kurtarsın. ⁶Yoksa ölenin öcünü almak isteyen, öfkeyle öldürenin peşine düşebilir, yol uzunsa yetişip onu öldürebilir. Oysa öldüren kişi, öldürdüğü kişiye karşı önceden bir kını olmadığından, ölümü hak etmemiştir. ⁷Kendinize üç kent ayırın dememin nedeni budur. ⁸“Tanrınız RAB’bi sevmek, her zaman O’nun yollarında yürümek için bugün size bildirdiğim bütün bu buyruklara uyarsanız, Tanrınız RAB atalarımıza içtiği ant uyarınca sınırlarınızı genişletir ve onlara söz verdiği bütün ülkeyi size verirse, kendinize üç kent daha ayırın. ⁹¹⁰Öyle ki, Tanrınız RAB’bin mülk olarak size vereceği ülkede suçsuz kanı dökülmesin ve siz de kan dökmekten suçlu olmayasınız. ¹¹“Komşusuna kin besleyen biri pusuya yatar, saldırıp onu öldürür, sonra da bu kentlerden birine kaçarsa, ¹²kentinin ileri gelenleri peşinden adam gönderip onu kaçırdığı kentten geri getirecekler. Öldürülmesi için, ölenin öcünü almak isteyen kişiye teslim edecekler. ¹³Ona acımayacaksınız. İsrail’i suçsuz kanı dökme günahından arındırmalısınız ki, üzerinize iyilik gelsin. ¹⁴“Tanrınız RAB’bin mülk edinmek için size vereceği ülkede payınıza düşen mirasta komşunuzun önceden belirlenen sınırını değiştirmeyeceksiniz.” ¹⁵“Herhangi bir suç ya da günah konusunda birini suçlu çıkarmak için bir tanık yetmez. Her sorun iki ya da üç tanığın tanıklığıyla açıklığa kavuşturulacaktır. ¹⁶“Eğer yalancı bir tanık kötü amaçla birini suçlarsa, ¹⁷aralarında sorun olan iki kişi RAB’bin önünde kâhinlerin ve o dönemde görevli yargıçların önüne çıkarılmalı. ¹⁸Yargıçlar sorunu iyice araştıraraklar. Eğer tanığın kardeşine karşı yalancı tanıklık yaptığı ortaya çıkarsa, ¹⁹kardeşine yapmayı tasarladığını kendisine yapacaksınız. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldırmalısınız. ²⁰Geri kalanlar olup bitenleri duyup korkacaklar; bir daha aranızda buna benzer kötü bir şey yapmayacaklar. ²¹Acımayacaksınız: Cana can, göze göz, dişe diş, ele el, ayağa ayak.”

²⁰“Düşmanlarınızla savaşmaya gittiğinizde, atlar, savaş arabaları ve sizden daha kalabalık bir ordu görürseniz onlardan korkmayın. Sizi Mısır’dan çıkaran Tanrınız RAB sizinledir. ²Savaşa başlamadan önce kâhin gelip askerlere seslenecek. ³Onlara şöyle diyecek: ‘Ey İsraililer, dinleyin! Bugün düşmanlarınızla savaşmaya gidiyorsunuz. Cesaretinizi yitirmeyin, korkmayın. Onlardan yılmayın, ürkmeyin. ⁴Çünkü sizi zafere kavuşturmak üzere sizinle birlikte düşmanlarınıza karşı savaşmaya gelen Tanrınız RAB’dir.’ ⁵“Görevliler askerlere şöyle diyecekler: ‘Yeni ev yapıp da içinde oturmayan biri var mı? Evine geri dönsün. Yoksa savaşta ölebilir, evine bir başkası yerleşir. ⁶Bağ dikip de üzümünü toplamayan var mı? Evine dönsün. Olur ya, savaşta ölür, üzümü bir başkası toplar. ⁷Bir kızla nişanlanıp da evlenmeyen var mı? Evine dönsün. Belki savaşta ölür, kızı başka biri alır.’ ⁸“Görevliler konuşmalarını şöyle sürdürecektir: ‘Aranızda korkan, cesaretini yitiren var mı? Evine dönsün. Öyle ki, kardeşlerinin yürekleri onunki gibi ürpermesin.’ ⁹Görevliler askerlere seslenmeyi bitirince, orduya

komutanlar atayacaklar. ¹⁰“Bir kente saldırmadan önce, kent halkına barış önerin. ¹¹Barış önerinizi benimser, kapılarını size açarlarsa, kentte yaşayanların tümü sizin için angaryasına çalışacak, size hizmet edecekler. ¹²Ama barış önerinizi geri çevirir, sizinle savaşmak isterlerse, kenti kuşatın. ¹³Tanrınız RAB kenti elinize teslim edince, orada yaşayan bütün erkekleri kılıçtan geçirin. ¹⁴Kadınları, çocukları, hayvanları ve kentteki her şeyi yağmalayabilirsiniz. Tanrınız RAB’bin size verdiği düşman malını kullanabilirsiniz. ¹⁵Yakınızdaki uluslara ait olmayan sizden çok uzak kentlerin tümüne böyle davranacaksınız. ¹⁶“Ancak Tanrınız RAB’bin miras olarak size vereceği bu halkların kentlerinde soluk alan hiçbir canlıyı yaşatmayacaksınız. ¹⁷Tanrınız RAB’bin size buyurduğu gibi, onları –Hitit*, Amor, Kanaan, Periz, Hiv ve Yevus halklarını– tümüyle yok edeceksiniz. ¹⁸Öyle ki, ilahlarına taparken yaptıkları iğrençliklere uymayı size öğretmesinler, siz de Tanrınız RAB’be karşı günah işlemeyiniz. ¹⁹“Bir kentle savaşırken, kenti ele geçirmek için kuşatma uzun sürerse, ağaçlarına balta vurup yok etmeyeceksiniz. Ağaçların ürünlerini yiyebilirsiniz, ama onları kesmeyeceksiniz. Çünkü kırdaki ağaçlar insan değil ki kuşatma altına alınsın. ²⁰Yalnız ürün vermediğini bildiğiniz ağaçları kesip yok edebilirsiniz. Sizinle savaşan kenti ele geçirene dek kesilen ağaçları kuşatma işinde kullanabilirsiniz.”

²¹“Tanrınız RAB’bin mülk edinmek için size vereceği ülkede, kırdaki yere düşmüş, kimin öldürdüğü bilinmeyen birini görürseniz, ²ileri gelenleriniz ve yargıçlarınız gidip ölünün çevredeki kentlere olan uzaklığını ölçsünler. ³Ölüye en yakın kentin ileri gelenleri işe koşulmamış, boyunduruk takmamış bir düve alacaklar. ⁴Düveyi toprağı sürülmemiş, ekilmemiş ve içinde sürekli akan bir dere olan bir vadiye getirecekler. Orada, derede düvenin boynunu kıracaklar. ⁵Levili kâhinler de oraya gidecek. Çünkü Tanrınız RAB, onları kendisine hizmet etsinler, O’nun adıyla kutasınlar diye seçti. Kavga, saldırı davalarına da onlar bakacak. ⁶Ölüye en yakın kentin ileri gelenleri, derede boynu kırılan düvenin üzerinde ellerini yıkayacaklar. ⁷Sonra şöyle bir açıklama yapacaklar: ‘Bu kanı ellerimiz dökmedi, kimin yaptığını gözlerimiz de görmedi. ⁸Ya RAB, kurtardığın halkın İsraililer’i bağışla. Halkını dökülen suçsuz kanından sorumlu tutma.’ Böylece kan dökme günahından bağışlanacaklar. ⁹RAB’bin gözünde doğru olanı yapmakla, suçsuz kanı dökme günahından arınacaksınız.” ¹⁰“Düşmanlarınızla savaşmaya çıktığımızda ve Tanrınız RAB onları elinize teslim ettiğinde, tutsaklar alır ve ¹¹aralarında sevdiğiniz güzel bir kadın görürseniz, onu kendinize eş olarak alabilirsiniz. ¹²Onu evinize götürün. Başını tıraş etsin, tırnaklarını kessin. ¹³Üzerinden tutsaklık giysilerini çıkarsın. Evinizde otursun. Anne babası için bir ay yas tutsun. Sonra kadını alan kişi onunla yatabilir. Erkek ona koca, kadın da ona karı olacak. ¹⁴Kadından hoşnut kalmazsa, onu özgür bırakсын. Kadımla yattığı için onu parayla satmasın, ona köle gi-

bi davranmasın.”¹⁵“Eğer bir adamın iki karısı varsa, birini seviyor, öbüründen hoşlanmıyorsa; iki kadın da kendisine oğullar doğurmuşsa; ilk oğul hoşlanmadığı kadının oğluy-
sa; ¹⁶adam malını miras olarak oğullarına bölüştürdüğü gün sevdiği kadının oğlunu kayırıp ona ilk oğulluk hakkını veremez. ¹⁷Hoşlanmadığı kadının oğlunu ilk doğan oğul olarak tanıyacak ve ona bütün malından iki pay verecektir. Çünkü bu oğul babasının gücünün ilk ürünüdür. İlk oğulluk hakkı onun olacak.”¹⁸“Eğer bir adamın dikbaşı, başkaldıran, annesinin ve babasının sözünü dinlemeyen, onların tedibine aldırmayan bir oğlu varsa, ¹⁹annesiyile babası onu tutup kent kapısında görev yapan kent ileri gelenlerine götürecekler. ²⁰Onlara şöyle diyecekler: ‘Oğlumuz dikbaşı, başkaldıran bir çocuktur. Sözümüzü dinlemiyor. Savurgan ve içkicidir.’ ²¹Bunun üzerine kentın bütün erkekleri onu taşıyarak öldürecekler. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. Bütün İsraililer bunu duyup korkacaklar.”²²“Eğer bir adam bir günahıtan ötürü ölüm cezasına çarptırılıp öldürülür ve ölüsü ağaca asılırsa, ²³ölüyü gece ağaçta asılı bırakmamalısınız. O gün kesinlikle gömmelisiniz. Asılan kişi Tanrı tarafından lanetlenmiştir. Tanrınız RAB’bin mülk olarak size vereceği ülkeyi kirletmeyeceksiniz.

22“Kardeşinin yolunu yitirmiş sığırmı ya da koyununu görünce, onları görmezlikten gelme. Sığırmı ya da koyununu kesinlikle kardeşine geri götüreceksin. ²Kardeşin sana uzaksa ya da hayvanın kime ait olduğunu bilmiyorsan evine götür. Kardeşin sığırmı ya da koyununu aramaya çıkıncaya dek hayvan evinde kalsın. Sonra ona geri verisin. ³Kardeşinin eşeğini, giysisini ya da yitirdiği başka bir şeyini gördüğünde, aynı biçimde davranacaksın. Görmezlikten gelmeyeceksin. ⁴Kardeşinin eşeğini ya da sığırmı yolda düşmüş gördüğünde, görmezlikten gelme. Hayvanı ayağa kaldırması için kesinlikle kardeşine yardım edeceksin. ⁵Kadınlar erkek giysisi, erkekler de kadın giysisi giymesin. Tanrınız RAB bu gibi şeyleri yapanlardan tiksindir. ⁶Yolda rastlantıyla ağaçta ya da yerde bir kuş yuvası görürseniz, ana kuş yavruların ya da yumurtaların üzerinde oturuyorsa, anayı yavrularıyla birlikte almayacaksınız. ⁷Yavruları kendiniz için alabilirsiniz, ama anayı kesinlikle özgür bırakacaksınız. Öyle ki, üzerinize iyilik gelsin ve ömrünüz uzun olsun. ⁸Yeni bir ev yaparken, dama korkuluk yapacaksınız. Öyle ki, biri damdan düşüp ölürse ailen sorumlu sayılmasın. ⁹Bağına iki çeşit tohum ekmeyeceksin. Yoksa ektiğin tohumun da bağın da ürününü kullanamazsın. ¹⁰Çift sürmek için eşeği öküzle birlikte koşmayacaksın. ¹¹Yünle ketenden dokunmuş karışık kumaştan giysi giymeyeceksin. ¹²Giysinin dört yerine püskül dikeceksin.”¹³“Bir adam bir kadın alır, yattıktan sonra ondan hoşlanmazsa, ¹⁴ona suç yükler, adımı kötüler, ‘Bu kadınla evlendim ama onunla yatınca erden olmadığını gördüm’ derse, ¹⁵kadının annesiyile babası kızlarının erden olduğuna ilişkin kanıtı alıp kapıda görevli kent ileri gelenlerine getirecekler. ¹⁶Kadının babası ileri gelenlere, ‘Kızımı bu adamla

evlendirdim ama o kızımın hoşlanmıyor’ diyecek, ‘Şimdi kızımı suçluyor, onun erden olmadığını söylüyor. İşte kızımın erden olduğunun kanıtı!’ Sonra anne-baba kızlarının erden olduğunu kanıtlayan yatak çarşafını ileri gelenlerin önüne serip gösterecekler. ¹⁷¹⁸Kent ileri gelenleri de adamı cezalandıracaklar. ¹⁹Ceza olarak ondan yüz gümüş alıp kadının babasına verecekler. Çünkü adam İsraili bir erden kızın adını kötülemiştir. Kadın adamın karısı kalacak ve adam yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır. ²⁰“Ancak bu sav doğruysa, kızın erden olduğuna ilişkin bir kanıt bulunamazsa, ²¹kızı baba evinin kapısına çıkaracaklar. Kent halkı taşıyarak kızını öldürecek. Babasının evindeyken fuhuş yapmakla İsrail’de iğrençlik yapmıştır. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. ²²“Eğer bir adam başka birinin karısıyla yatarken yakalanırsa, hem kadınla yatan adam, hem kadın, ikisi de öldürülecek. İsrail’den kötülüğü atacaksınız. ²³“Eğer bir adam kentte başka biriyle nişanlı erden bir kızla karşılaşır ve onunla yatarsa, ²⁴ikisini de kentın kapısına götürecek, taşıyarak öldüreceksiniz. Çünkü kız kentte olduğu halde yardım istemek için bağırmadı; adam da komşusunun karısıyla ilişki kurdu. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. ²⁵“Eğer bir adam kırdan nişanlı bir kızla karşılaşır, onu yakalayıp tecavüz ederse, yalnız tecavüz eden adam öldürülecek. ²⁶Kıza hiçbir şey yapmayacaksınız. Çünkü kızın ölümü hak edecek bir günahı yoktur. Bu, komşusuna saldırıp onu öldüren adamın davasına benzer. ²⁷Adam kızını kırdan gördüğünde nişanlı kız bağırmissa da onu kurtaran olmamıştır. ²⁸“Eğer bir adam nişanlı olmayan erden bir kızla karşılaşır, tutup onunla yatarsa ve bu ortaya çıkarsa, ²⁹kızla yatan adam kızın babasına elli gümüş verecek. Kıza tecavüz ettiği için onu karı olarak alacak ve yaşamı boyunca onu boşayamayacaktır. ³⁰“Kimse babasının karısını almayacak, babasının evlilik yatağına leke sürmeyecektir.”

23“Erkeklik bezi ezilmiş ya da erkeklik organı kesilmiş kişi RAB’bin topluluğuna girmeyecek. ²Yasa dışı doğan biri RAB’bin topluluğuna girmeyecek. Soyundan gelenler de onuncu kuşağa dek RAB’bin topluluğuna girmeyecektir. ³“Ammonlu ya da Moavlı biri RAB’bin topluluğuna girmeyecek. Onların soyundan gelenler de onuncu kuşağa dek asla RAB’bin topluluğuna girmeyecek. ⁴Mısır’dan çıktığımızda yolda sizi ekmek ve suyla karşılamadılar. Aram-Naharayim’deki Petor Kenti’nden Beor oğlu Balam’ı size lanet okuması için ücretle tuttular. ⁵Ne var ki Tanrınız RAB Balam’ı dinlemek istemedi. Sizin için laneti kutsamaya çevirdi. Çünkü Tanrınız RAB sizi seviyor. ⁶Kuşaklar boyunca onların esenliği ve iyiliği için çalışmayın. ⁷“Edomlular’dan iğrenmeyeceksiniz. Onlar kardeşinizdir. Mısırlılar’dan da iğrenmeyeceksiniz. Çünkü onların ülkesinde yabancı olarak yaşadınız. ⁸Onlardan doğan üçüncü kuşak çocuklar RAB’bin topluluğuna girebilir.” ⁹“Düşmanlarımızla savaşmak üzere ordugah kurduğunuzda, her kötülükten sakınacaksınız. ¹⁰Aranızda gece menisi boşaldığı için dinsel

açıdan kirli biri varsa, ordugahın dışına çıkıp orada kalsın. ¹¹Akşama doğru yıkansın, gün batımında ordugaha dönsün. ¹²İhtiyaçlarımızı gidermek için ordugahın dışında bir yeriniz olmalı. ¹³Donatımızın arasında yeri kazmak için bir gereç bulunsun. İhtiyacımızı gidereceğiniz zaman bir çukur kazın, sonra da dışınızı örtün. ¹⁴Tanrınız RAB sizi kurtarmak ve düşmanlarınızı elinize teslim etmek için ordugahın ortasında dolaşır. Ordugahınız kutsal olsun ki, RAB aranızda yakışksız bir şey görüp sizden ayrılmasın.” ¹⁵“Efendisinden kaçıp size sığınan köleyi efendisine teslim etmeyeceksiniz. ¹⁶Bırakın kendi seçeceği yerde, beğendiği bir kentte aranızda yaşasın. Ona baskı yapmayacaksınız. ¹⁷“Putperest törenlerinde fuhuş yapan İsraili bir kadın ya da erkek olmasın. ¹⁸Fuhuş yapan kadın ya da erkeğin ^{xii} kazancını adak olarak Tanrınız RAB’bin Tapınağı’na götürmeyeceksiniz. İkisi de Tanrınız RAB’bin gözünde iğrençtir. ¹⁹“Kardeşinize para, yiyecek ya da faiz getiren başka bir şey ödünç verdiğinizde, ondan faiz almayacaksınız. ²⁰Yabancıdan faiz alabilirsiniz ama kardeşinizden almayacaksınız. Böyle yapın ki, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede el attığınız her işte Tanrınız RAB sizi kutsasın. ²¹“Tanrınız RAB’be bir dilek adağı adadığımızda yerine getirmeyi savsaklamayın. Tanrınız RAB sizden kesinlikle bunu isteyecektir. Yerine getirmerseniz size günah sayılacaktır. ²²Ama adak adamaktan çekinirsen günah sayılmaz. ²³Ağzınızdan çıkmanı yapmaya dikkat edin. Çünkü Tanrınız RAB’be adağı gönülden adadınız. ²⁴“Komşunuzun bağına girdiğinizde doyuncaya dek üzüm yiyebilirsiniz, ama torbanıza koymayacaksınız. ²⁵Komşunuzun ekin tarlasına girdiğinizde elinizle başak koparabilirsiniz, ama ekinlere orak salmayacaksınız.

24“Eğer bir adam evlendiği kadında yakışksız bir şey bulur, bundan ötürü ondan hoşlanmaz, boşanma belgesi yazıp ona verir ve onu evinden kovarsa, ²kadın adamın evinden ayrıldıktan sonra başka biriyle evlenirse, ³ikinci kocası da ondan hoşlanmaz, boşanma belgesi yazıp verir, onu evinden kovarsa ya da ikinci adam ölürse, ⁴kadını boşayan ilk kocası onunla yeniden evlenemez. Çünkü kadın kirlenmiştir. Bu RAB’bin gözünde iğrençtir. Tanrınız RAB’bin mülk olarak size vereceği ülkeyi günaha sürüklemeyin. ⁵“Yeni evli bir adam savaşa gitmeyecek, ona herhangi bir görev verilmeyecek. Bir yıl özgürce evinde kalıp karısını mutlu edecek. ⁶“Rehin olarak ne değermini, ne de üst taşımlı alın. Bunu yapmakla adamın yaşamını rehin almış olursunuz. ⁷“İsraili kardeşlerinden birini kaçırıp ona kötü davranan ya da onu satan adam yakalanırsa ölmeli. Aranızdaki kötülüğü ortadan kaldıracaksınız. ⁸“Deri hastalığı konusunda, Levili kâhinlerin size bütün öğrettiklerini yapmaya çok dikkat edin. Onlara verdiğim buyruklara özenle uyun. ⁹Siz Mısır’dan çıktıktan sonra Tanrınız RAB’bin yolda Miryam’a neler yaptığını anımsayın. ¹⁰“Komşuna herhangi bir şey ödünç verdiğinizde, vereceği

rehini almak için onun evine girmeyeceksin. ¹¹Dışarıda bekleyeceksin. Ödünç verdiğin kişi rehini kendisi sana getirsin. ¹²Eğer yoksul biriyse, onun rehini elinde olduğu sürece yatağa girmeyeceksin. ¹³Ondan aldığın giysiyi gün batımında ona kesinlikle geri vereceksin ki, onunla yatabilsin. O da seni kutsayacak. Bu yaptığın, Tanrın RAB’bin önünde sana doğruluk sayılacak. ¹⁴“Ücretle çalışan, gereksinimi olan, yoksul bir soydaşınızı ya da kentlerinizin birinde yaşayan bir yabancıyı sömürmeyeceksiniz. ¹⁵Ücretini her gün, güneş batmadan ödeyeceksiniz. Yoksul olduğu için güvencesi odur. Yoksa sana karşı RAB’be haykırır ve sen de günah işlemiş sayılırsın. ¹⁶“Ne babalar çocuklarının günahından ötürü öldürülecek, ne de çocuklar babalarının. Herkes kendi günahı için öldürülecek. ¹⁷“Yabancıya ya da öksüze haksızlık etmeyeceksiniz. Dul kadının giysisini rehin almayacaksınız. ¹⁸Mısır’da köle olduğunuzu, Tanrınız RAB’bin sizi oradan kurtardığını anımsayın. Bunun için böyle davranmanızı buyuruyorum. ¹⁹“Tarlanızdaki ekini biçtiğinizde, gözden kaçan bir demet olursa, almak için geri dönmeyin. Onu yabancıya, öksüze, dul kadına bırakın. Öyle ki, Tanrınız RAB el attığınız her işte sizi kutsasın. ²⁰Zeytin ağaçlarınızı dövüp ürününü topladığımızda, dallarda kalan toplamak için geri dönmeyeceksiniz. Kalanları yabancıya, öksüze, dul kadına bırakacaksınız. ²¹Bağbozumunda artı kalan üzümünü toplamak için geri dönmeyeceksiniz. Yabancıya, öksüze, dul kadına bırakacaksınız. ²²Mısır’da köle olduğunuzu anımsayın. Bunun için böyle davranmanızı buyuruyorum.

25“Kişiler arasında bir sorun çıktığında, taraflar mahkemeye gittiğinde, yargıçlar davaya bakacak; suçsuzu aklayacak, suçluyu cezaya çarptıracaklar. ²Eğer suçlu kişi kamçılanmayı hak ettiyse, yargıç onu yere yatırtacak ve önünde suçu oranında sayıyla kamçılatacak. ³Suçluya kırk kırbaçtan fazla vurulmamalı. Kırbaç sayısı kırkı aşarsa, kardeşiniz gözünüzde aşağılanabilir. ⁴“Harman döven öküzün ağzını bağlamayacaksınız. ⁵“Birlikte oturan kardeşlerden biri oğlu olmadan ölürse, ölenin dul aile dışından biriyle evlenmemeli. Ölenin kardeşi dul kalan kadına gidecek. Onu kendine karı olarak alacak, ona kayıbiraderlik görevini yapacak. ⁶Kadının doğuracağı ilk oğul, ölen kardeşin adını sürdürsün. Öyle ki, ölenin adı İsrail’den silinmesin. ⁷Ama adam kardeşinin dul karısıyla evlenmek istemiyorsa, dul kadın kent kapısında görev yapan ileri gelenlere gidip şöyle diyecek: ‘Kayıbiraderim İsrail’de kardeşinin adını yaşatmayı kabul etmiyor. Bana kayıbiraderlik görevini yapmak istemiyor.’ ⁸Kentin ileri gelenleri adamı çağırıp onunla konuşacaklar. Eğer adam, ‘Onunla evlenmek istemiyorum’ diye üstelerse, ⁹kardeşinin dul karısı ileri gelenlerin önünde adamın yanına gidecek, onun ayağındaki çarığı çıkaracak, yüzüne tükürecek ve, ‘Kardeşine soy yetiştirmek istemeyen adama böyle yapılır’ diyecek. ¹⁰Adamın soyu İsrail’de ‘Çarığı çıkarılanın soyu’ diye bilinecek. ¹¹“Eğer iki adam kavgaya tutuşur da birinin karısı kocasını dövenin elinden

^{xii}“Erkeğin”: İbranice “Köpeğin”.

kurtarmak için gelip elini uzatır, öbür adamın erkeklik organını tutarsa, ¹²kadının elini keseceksiniz; ona acımayacaksınız. ¹³“Torbanızda biri ağır, öbürü hafif iki türlü tartı olmayacak. ¹⁴Evinizde biri büyük, öbürü küçük iki türlü ölçü ^{xiii} olmayacak. ¹⁵Tartınız da ölçünüz de eksiksiz ve doğru olacak. Öyle ki, Tanrınız RAB’bin size vereceği ülkede ömrünüz uzun olsun. ¹⁶Tanrınız RAB bunları yapandan da, haksızlık edenden de tiksindir. ¹⁷“Siz Mısır’dan çıktuktan sonra Amalekliler’in yolda size neler yaptığını anımsayın. ¹⁸Siz yorgun ve bitkinen yolda size saldırdılar; geride kalan bütün güçsüzleri öldürdüler. Tanrı’dan korkmadılar. ¹⁹Tanrınız RAB mülk edinmek için miras olarak size vereceği ülkede sizi çevrenizdeki bütün düşmanlardan kurtarıp rahata kavuşturunca, Amalekliler’in anısını göklerden sileceksiniz. Bunu unutmayın!”

26“Tanrınız RAB’bin miras olarak size vereceği ülkeye girip orayı mülk edinerek yerleştiğinizde, ²Tanrınız RAB’bin size vereceği ülkenin topraklarından topladığımız bütün ürünlerin ilk yetişenlerini alıp sepete koyacaksınız. Sonra Tanrınız RAB’bin adını yerleştirmek için seçeceği yere gideceksiniz. ³O dönemde görevli kâhine gidip, ‘RAB’bin bize ant içerek atalarımıza söz verdiği ülkeye geldiğimi Tanrın RAB’be bugün bildiriyorum’ diyeceksiniz. ⁴Kâhin sepeli elinizden alıp Tanrınız RAB’bin sunağının önüne koyacak. ⁵Sonra Tanrınız RAB’bin önünde şu açıklamayı yapacaksınız: ‘Atam göçebe bir Aramlı’ydı. Sayıca az kişiyle Mısır’a gidip orada yaşamaya başladı. Orada büyük, güçlü, kalabalık bir ulus oldu. ⁶Mısırlılar bize kötü davranarak baskı yaptılar. Bizi ağır işlere zorladılar. ⁷Atalarımızın Tanrısı RAB’be yakardık. RAB yakarışımızı duydu; çektiğimiz sıkıntıyı, emeği, bize yapılan baskıyı gördü. ⁸Bunun üzerine güçlü elle, kudretle, büyük ve ürkütücü olaylarla, belirtilerle, şaşılacak işlerle bizi Mısır’dan çıkardı. ⁹Bizi buraya getirdi; bu toprakları, süt ve bal akan ülkeyi bize verdi. ¹⁰Şimdi, ya RAB, bize verdiğin toprağın ürününün ilk yetişenini getiriyorum.’ Sonra sepeli Tanrınız RAB’bin önüne koyup O’nun önünde yere kapanacaksınız. ¹¹Sizler, Levililer ve aranızda yaşayan yabancılar Tanrınız RAB’bin size ve ailenize verdiği bütün iyi şeyler için sevineceksiniz. ¹²“Üçüncü yıl, ondalığı verme yılı, bütün ürününüzün ondalığını bir yana ayırım. Ayırma işini bitirdiğinizde, ondalığı Levililer’e, yabancılar, öksüzlere ve dul kadınlara vereceksiniz. Öyle ki, onlar da kentlerinizde yiyip doysunlar. ¹³Sonra Tanrınız RAB’be, ‘Bana buyurduğun gibi, RAB’be ayırdıklarımı evden çıkarıp Levililer’e, yabancılar, öksüzlere ve dul kadınlara verdim’ diyeceksiniz, ‘Buyurduğunuzdan ayrılmadım, hiç birini unutmadım. ¹⁴Ne yas tutarken ayırdıklarımın yemdim, ne dinsel açıdan kirliyen onlara dokundum, ne de ölümlere sundum. Tanrım RAB’bin sözüne kulak verdim. Bana bütün buyurduğularımı yaptım. ¹⁵Kutsal konutundan, göklerden aşağıya bak! Halkın İsrail’i ve atalarımıza içtiğin ant uyarınca bize verdiğin ülkeyi, süt ve bal akan ülkeyi kut-

^{xiii}“Ölçü”: İbranice “Efa”, yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

sa.” ¹⁶“Bugün Tanrınız RAB bu kurallara, ilkelere uymanızı buyuruyor. Onlara bütün yüreğinizle, canınızla uymaya dikkat edin. ¹⁷Bugün RAB’bin Tanrınız olduğunu, O’nun yollarında yürüyeceğinizi, kurallarına, buyruklarına, ilkelere uyacağınızı, O’nun sözünü dinleyeceğinizi açıkladınız. ¹⁸Bugün RAB, size verdiği söz uyarınca, öz halkı olduğunuzu açıkladı. Bütün buyruklarına uyacaksınız. ¹⁹Tanrınız RAB sizi övgüde, ünede, onurda yarattığı bütün uluslardan üstün kılacağını, verdiği söz uyarınca kendisi için kutsal bir halk olacağınızı açıkladı.”

27Musa ile İsrail ileri gelenleri halka şöyle dediler: “Bugün size ilettiğim bütün buyruklara uyun. ²Şeria Irmağı’ndan Tanrınız RAB’bin size vereceği ülkeye geçince, büyük taşlar dikip kireçleyeceksiniz. ³Atalarımızın Tanrısı RAB’bin size verdiği söz uyarınca O’nun size vereceği ülkeye, süt ve bal akan ülkeye girince, bu yasanın bütün sözlerini taşlara yazacaksınız. ⁴Şeria Irmağı’ndan geçince, bugün size buyurduğum gibi, bu taşları Eval Dağı’na dikip kireçleyeceksiniz. ⁵Orada Tanrınız RAB’be taşlardan bir sunak yapacaksınız. Bu taşlara demir alet uygulamayacaksınız. ⁶Tanrınız RAB’bin sunağını yontulmamış taşlardan yapacak, üzerinde Tanrınız RAB’be yakmalık sunular sunacaksınız. ⁷Esenlik sunularını orada kesip yiyecek ve Tanrınız RAB’bin önünde sevineceksiniz. ⁸Taşlara bu yasanın bütün sözlerini okunaklı bir biçimde yazacaksınız.” ⁹Sonra Musa ile Levili kâhinler bütün İsraililer’e, “Ey İsrail, sus ve kulak ver!” diye seslendiler, “Bugün Tanrınız RAB’bin halkı oldunuz. ¹⁰Tanrınız RAB’bin sözüne kulak verin, bugün size ilettiğim buyruklarına, kurallarına uyun.” ¹¹O gün Musa halka şöyle dedi: ¹²“Şeria Irmağı’ndan geçince, halkı kutsamak için Gerizim Dağı’nda duracak oymaklar şunlardır: Şimon, Levi, Yahuda, İssakar, Yusuf, Benyamın. ¹³Lanetleme için Eval Dağı’nda şu oymaklar duracak: Ruben, Gad, Aşer, Zevulun, Dan, Naftali. ¹⁴Levililer bütün İsrail halkına yüksek sesle şöyle diyecekler: ¹⁵“RAB’bin tiksindiği el işi oyma ya da dökme put yapana ve onu gizlice dikene lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diye karşılık verecek. ¹⁶“Annesine, babasına saygısızca davranana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ¹⁷“Komşusunun sınırını değiştirene lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ¹⁸“Kör olanı yoldan saptırana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ¹⁹“Yabancıya, öksüze, dul kadına haksızlık edene lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²⁰“Babasının karısıyla yatana lanet olsun! Çünkü o babasının evlilik yatağına leke sürmüştür.” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²¹“Herhangi bir hayvanla cinsel ilişki kurana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²²“Annesinden ya da babasından olan kızkardeşiyle yatana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²³“Kaynanasıyla yatana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²⁴“Komşusunu gizlice öldürene lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²⁵“Suçsuz birini öldürmek için rüşvet alana lanet olsun!” “Bütün halk, ‘Amin!’ diyecek. ²⁶“Bu yasanın sözlerine uymayan ve onları onay-

lamayana lanet olsun!' "Bütün halk, 'Amin!' diyecek."

28"Eğer Tanrımız RAB'bin sözünü iyice dinler ve bugün size ilettiğim bütün buyruklarına uyarsanız, Tanrımız RAB sizi yeryüzündeki bütün uluslardan üstün kılacaktır. 2Tanrımız RAB'bin sözünü dinlerseniz, şu bereketler üzerinize gelecek ve sizinle olacak: 3"Kentte de tarlada da kutsanacaksınız. 4"Rahminizin meyvesi kutsanacak. Toprağınızın ürünü, hayvanlarımızın dölü –sığırlarınızın buzağuları, sürülerinizin kuzuları– bereketli olacak. 5"Sepetiniz ve hamur tekneniz bereketli olacak. 6"İçeri girdiğinizde de dışarı çıktığınızda da kutsanacaksınız. 7"RAB size saldıran düşmanlarınızı önünüzde bozguna uğratabilecek. Onlar size bir yoldan saldıracak, ama önünüzden yedi yoldan kaçacaklar. 8"RAB'bin buyruğuyla ambarlarınız dolu olacak. El attığımız her işte RAB sizi kutsayacak. Tanrımız RAB size vereceği ülkede sizi kutsayacak. 9"Tanrımız RAB'bin buyruklarına uyar, O'nun yollarında yürürseniz, RAB size içtiği ant uyarınca sizi kendisi için kutsal bir halk olarak koruyacaktır. 10Yeryüzündeki bütün uluslar RAB'be ait olduğunuzu görecektir, sizden korkacaklar. 11RAB atalarınıza ant içerek size söz verdiği ülkede bolluk içinde yaşamınızı sağlayacak: Rahminizin meyvesi kutsanacak; hayvanlarımızın yavruları, toprağınızın ürünü verimli olacak. 12RAB ülkenize yağmuru zamanında yağdırmak ve bütün emeğinizi verimli kılmak için göklerdeki zengin hazinesini açacak. Birçok ulusa ödünç vereceksiniz; siz ödünç almacaksınız. 13RAB sizi kuyruk değil baş yapacak. Eğer bugün size ilettiğim Tanrımız RAB'bin buyruklarını dinler, onlara iyice uyarsanız, altta değil, her zaman üstte olacaksınız. 14Bugün size ilettiğim buyrukların dışına çıkmayacak, başka ilahların ardınca gitmeyecek, onlara tapmayacaksınız." 15"Ama Tanrımız RAB'bin sözünü dinlemez, bugün size ilettiğim buyrukların, kuralların hepsine uymazsanız, şu lanetler üzerinize gelecek ve size ulaşacak: 16"Kentte de tarlada da lanetli olacaksınız. 17"Sepetiniz ve hamur tekneniz lanetli olacak. 18"Rahminizin meyvesi, toprağınızın ürünü, sığırlarınızın buzağuları, sürülerinizin kuzuları lanetli olacak. 19"İçeri girdiğinizde lanetli olacaksınız; dışarı çıktığınızda da lanetli olacaksınız. 20"RAB'be sırt çevirmekle yaptığımız kötülükler yüzünden el attığınız her işte O sizi lanete uğratabilecek, şaşkına çevirecek, paylayacak. Sonunda üzerinize yıkım gelecek ve çabucak yok olacaksınız. 21RAB, mülk edinmek için gideceğiniz ülkede sizi yok edinceye dek salgın hastalıkla cezalandıracak. 22Veremle, sıtmayla, iltihapla, yakıcı sıcaklıkla, kuraklıkla, samyeliyle, küfle cezalandıracak. Siz yok oluncaya dek bunlar sizi kovalayacak. 23Başımızın üstündeki gök tunç, ayağınızın altındaki yer demir olacak. 24RAB siz yok oluncaya dek gökten yağmur yerine ülkenize toz ve kum yağdıracak. 25"RAB sizi düşmanlarımızın önünde bozguna uğratabilecek. Onlara bir yoldan saldıracak, ama önlerinden yedi yoldan kaçacaksınız. Yeryüzündeki bütün uluslar için dehşet verici bir örnek olacaksınız. 26Ölümleriniz bütün kuşlara, yaba-

nıl hayvanlara yem olacak; onları korkutup kaçırarak kimse olmayacak. 27RAB sizi iyileşemeyeceğiniz Mısır çıbanıyla, urlarla, kaşıntıyla, uyuzla vuracak. 28RAB sizi delilikle, körlükle, şaşkınlıkla cezalandıracak. 29Öğle vakti körlerin karanlıkta el yordamıyla yürüdüğü gibi yürüyeceksiniz. Yaptığımız her şeyde başarısız olacak, sürekli sıkıştırılacak, yağmalanacaksınız. Sizi kurtaran olmayacak. 30"Bir kızla nişanlanacaksınız, ama başka biri onunla yatacak. Ev yapacak ama içinde oturmayacaksınız. Bağ diyecek ama üzümünü toplamayacaksınız. 31Öküzünüz gözünüzün önünde kesilecek ama etini yemeyeceksiniz. Eşeğiniz zorla sizden alınacak, geri getirilmeyecek. Davarlarımız düşmanlarınıza verilecek. Sizi kurtaran olmayacak. 32Oğullarınız, kızlarınız gözlerinizin önünde başka bir ulusa verilecek. Her gün onları gözlemekten gözlerinizin gücü tükenecek. Elinizden bir şey gelmeyecek. 33Tanımadığınız bir halk toprağınızın ürünü ve bütün emeğinizi yiyecek. Sürekli sıkıştırılacak, ezileceksiniz. 34Gözlerinizle gördükleriniz sizi çıldırtacak. 35RAB dizlerinizi, bacaklarınızı tepeden tırnağa iyileşmeyen ağırlı çıbanlarla vuracak. 36"RAB sizi ve başınıza atayacağımız kralı sizin de atalarınızın da bilmediği bir ulusa sürecek. Orada ağaçtan, taştan yapılmış başka ilahlara tapacaksınız. 37RAB'bin sizi süreceği bütün uluslar başınıza gelenlerden dehşete düşecek; sizi aşağılayacak, sizinle eğlenecekler. 38"Çok tohum ekecek, ama az toplayacaksınız. Çünkü ürününüzü çekirge yiyecek. 39Bağlar diyecek, bakımını yapacak, ama şarap içmeyecek, üzüm toplamayacaksınız. Onları kurt yiyecek. 40Ülkenizin her yerinde zeytinlikleriniz olacak, ama zeytinyağı sürünmeyeceksiniz. Zeytin ağaçlarımız ürününü yere dökülecek. 41Oğullarınız, kızlarınız olacak, ama sizinle kalmayacaklar, sürgüne gönderilecekler. 42Bütün ağaçlarınızı, toprağınızın ürünü çekirgeler yiyecek. 43"Aranızdaki yabancılar yükseldikçe yükselcek, sizse alçaldıkça alçalacaksınız. 44O sana ödünç verecek, ama sen ona ödünç vermeyeceksin. O baş, sen kuyruk olacaksın. 45"Bütün bu lanetler başınıza yağacak. Yok oluncaya dek sizi kovalayacak ve size erişecek. Çünkü Tanrımız RAB'bin sözünü dinlemediniz, size verdiği buyrukları, kuralları yerine getirmediğiniz, 46Bu lanetler siz ve soyunuz için sonsuza dek bir belirti, şaşılabilir bir olay olarak kalacak. 47Madem bolluk zamanında Tanrımız RAB'be sevinçle, hoşnutlukla kulluk etmediniz, 48RAB'bin üzerinize göndereceği düşmanlara kölelik edeceksiniz. Aç, susuz, çıplak kalacaksınız; her şeye gereksinim duyacaksınız. RAB sizi yok edinceye dek boynunuza demir boyunduruk vuracak. 49"RAB uzaktan, dünyanın öbür ucundan bir ulusu –dilini bilmediğiniz bir ulusu, yaşlılara saygı, küçüklere sevgi beslemeyen acımasız bir ulusu– birden çullanan bir kartal gibi başınıza getirecek. 5051Siz yok oluncaya dek hayvanlarımızın yavrularını, toprağınızın ürünü yiyip bitirecekler. Size ne tahıl, ne şarap, ne zeytinyağı, ne sığırlarınızın buzağularını, ne de sürülerinizin kuzularını bırakacaklar; ta ki, siz ortadan kalkıncaya dek. 52Güvendiğiniz yüksek, dayanıklı surlar yerle bir oluncaya

dek ülkenizdeki bütün kentlerde sizi kuşatacaklar. Tanrınız RAB'bin size verdiği ülkedeki bütün kentleri kuşatacaklar. ⁵³“Kuşatma sırasında düşmanınızın vereceği sıkıntıdan rahminizin meyvesini, Tanrınız RAB'bin size verdiği oğulların, kızların etini yiyeceksiniz. ⁵⁴Aranızdaki en yumuşak, en duyarlı adam bile öz kardeşine, sevdiği karısına, sağ kalan çocuklarına acımayacak; ⁵⁵yediği çocuklarının etini onların hiçbirisiyle paylaşmayacak. Çünkü düşmanın kuşatma sırasında sizi sıkıştırması yüzünden kentlerinizde hiç yiyecek kalmayacak. ⁵⁶Aranızda en yumuşak, en duyarlı kadın –yumuşaklığından ve duyarlılığından ayağının tabanını yere basmak istemeyen kadın– bile sevdiği kocasından, öz oğlundan, kızından, plasentayı ve doğuracağı çocukları esirgeyecek. Çünkü kuşatma sırasında düşmanın kentlerinizde size vereceği sıkıntıdan, yokluktan onları gizlice yiyecek. ⁵⁷⁵⁸“Bu kitapta yazılı yasanın bütün sözlerine uymaz, Tanrınız RAB'bin yüce ve heybetli adından korkmazsanız, ⁵⁹RAB sizi ve soyunuzu korkunç belalarla, büyük ve sürekli belalarla, ağır, iyileşmez hastalıklarla vuracak. ⁶⁰Sizi ürküten Mısır'ın bütün hastalıklarını yeniden başınıza getirecek; size yapışacaklar. ⁶¹Siz yok oluncaya dek RAB bu Yasa Kitabı'nda yazılmamış her türlü hastalığı ve belayı da başınıza getirecek. ⁶²Gökteki yıldızlar kadar çok olan sizler, sayıca az bırakılacaksınız. Çünkü Tanrınız RAB'bin sözüne kulak vermediniz. ⁶³Size iyilik yapmak, sizi çoğaltmak RAB'bi nasıl sevindirdiyse, sizi yıkmak ve yok etmek de öyle sevindirecektir. Mülk edinmek için gideceğiniz ülkeden sökülüp atılacaksınız. ⁶⁴“RAB sizi dünyanın bir ucundan öbür ucuna, bütün halklar arasına dağıtacak. Orada sizin de atalarınızın da tanımadığı, ağaçtan ve taştan yapılmış başka ilahlara tapacaksınız. ⁶⁵Bu uluslar arasında ne esenliğiniz ne de dinlenecek bir yeriniz olacak. Orada RAB size titreyen yürekler, umutsuzluk ve bakmaktan yorulmuş gözler verecek. ⁶⁶Sürekli can kaygısı içinde yaşayacaksınız. Gece gündüz dehşet içinde olacaksınız. Yaşamınızın güvenliği olmayacak. ⁶⁷Yüreğinizi kaplayan dehşet ve gözlerinizin gördüğü olaylar yüzünden, sabah, ‘Keşke akşam olsa!’, akşam, ‘Keşke sabah olsa!’ diyeceksiniz. ⁶⁸Bir daha görmeyeceksiniz dediğim yoldan RAB sizi gemilerle Mısır'a geri gönderecek. Orada erkek ve kadın köle olarak kendinizi düşmanlarınıza satmaya kalkışacaksınız; ama satın alan olmayacak.”

29RAB'bin İsraililer'le Horev Dağı'nda yaptığı antlaşmaya ek olarak, Moav'da Musa'ya onlarla yapmayı buyurduğu antlaşmanın sözleri bunlardır. ²Musa bütün İsraililer'i bir araya toplayarak şöyle dedi: “RAB'bin Mısır'da gözlerinizin önünde firavuna, görevlilerine, ülkesine yaptıklarını gördünüz. ³Büyük denemeleri, belirtileri, o büyük ve şaşılabilir işleri gözlerinizle gördünüz. ⁴Ne var ki, RAB bugüne dek size kavrayan yürek, gören göz, duyan kulak vermedi. ⁵RAB, ‘Sizi kırk yıl çölde dolaştırdım; ne üzerinizdeki giysi eskidi, ne ayağınızdaki çarık. ⁶Ekmek yemediniz, şarap ya da başka içki içmediniz. Bütün bunları Tanrı-

nız RAB'bin ben olduğumu anlayasınız diye yaptım’ diyor. ⁷“Buraya ulaştığımızda, Heşbon Kralı Sihon ile Başan Kralı Og bizimle savaşa tutuştular. Ama onları bozguna uğrattık. ⁸Ülkelerini ele geçirerek mülk olarak Rubenliler'e, Gadlular'a, Manaşşe oymağının yarısına verdik. ⁹El attığınız her işte başarılı olmak için bu antlaşmanın sözlerini yerine getirmeye dikkat edin. ¹⁰“Bugün hepiniz –önderleriniz, oymak başlarınız, ileri gelenleriniz, görevlileriniz, bütün öbür İsraili erkekler, çocuklarımız, karılarımız, aranızda yaşayan ve odununuzu kesen, suyunuzu taşıyan yabancılar– Tanrınız RAB'bin önünde duruyorsunuz. ¹¹¹²Bugün Tanrınız RAB'bin ant içerek sizinle yaptığı bu antlaşmayı geçerli kılmak için burada duruyorsunuz. ¹³Öyle ki, bugün sizi kendi halkı olarak belirlesin ve size söylediği gibi, atalarınız İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a içtiği ant uyarınca Tanrınız olsun. ¹⁴Antla yapılan bu antlaşmayı yalnız sizinle, bugün burada bizimle birlikte Tanrımız RAB'bin önünde duranlarla değil, yanımızda olmayanlarla da yapıyorum. ¹⁵¹⁶“Mısır'da nasıl yaşadığımızı, öteki ulusların ortasından geçerek buraya nasıl geldiğimizi kendiniz de biliyorsunuz. ¹⁷Onların arasında iğrenç suretleri, ağaçtan, taştan, altından, gümüşten yapılmış putları gördünüz. ¹⁸Dikkat edin, bugün aranızda bu ulusların ilahlarına tapmak için Tanrımız RAB'den sapan erkek ya da kadın, boy ya da oymak olmasın; aranızda acılık, zehir veren kök olmasın. ¹⁹“Bu andın sözlerini duyup da kimse kendi kendini kutlamasın ve, ‘Kendi isteklerim uyarınca yaşasam da güvenlikte olurum’ diye düşünmesin. Bu herkese ^{xiv} yıkım getirir. ²⁰RAB böyle birini bağışlamak istemez. RAB'bin öfkesi ve kıskançlığı o kişiye karşı alevlenecek. Bu kitapta yazılı bütün lanetler başına yağacak ve RAB onun adını göğün altından silecektir. ²¹Bu Yasa Kitabı'nda yazılı antlaşmada yer alan bütün lanetler uyarınca, RAB onu felakete uğraması için İsrail'in bütün oymakları arasından ayıracaktır. ²²“Sizden sonraki kuşak, çocuklarınız ve uzak ülkeden gelen yabancılar ülkenizin uğradığı belaları, RAB'bin ülkeye gönderdiği hastalıkları görecekler. ²³Bütün ülke yanacak, tuz ve kükürtle örtülecek; tohum ekilmeyecek, filiz sürmeyecek, ot bitmeyecek. Ülke RAB'bin kızgın öfkesiyle yerle bir ettiği Sodom, Gomora, Adma ve Sevoyim gibi yıkıma uğrayacak. ²⁴Bütün uluslar, ‘RAB bu ülkeye neden bunu yaptı?’ diye soracaklar, ‘Bu büyük öfke neden alevlendi?’ ²⁵“Yanıt şöyle olacak: ‘Atalarının Tanrısı RAB kendilerini Mısır'dan çıkardığında onlarla yaptığı antlaşmayı bıraktılar. ²⁶Tanımadıkları, RAB'bin kendilerine pay olarak vermediği başka ilahlara yöneldiler; onlara tapıp önlerinde eğildiler. ²⁷İşte bu yüzden RAB'bin öfkesi bu ülkeye karşı alevlendi; bu kitapta yazılı bütün lanetleri oraya yağdırdı. ²⁸RAB büyük kızgınlıkla, şiddetli öfkeyle onları ülkelerinden söküp attı; bugün olduğu gibi başka ülkeye sürdü.’ ²⁹“Gizlilik Tanrımız RAB'be özgüdür. Ama bu yasanın bütün sözlerine uymamız için açığa çıkarılanlar sonsuza dek bize ve çocuklarımıza aittir.”

^{xiv}“Herkes”: İbranice “Hem yaş, hem kuru”.

30“Bütün bu olaylar –önünüze serdiğim kutsama ve lanetler– başımıza geldiğinde, Tanrımız RAB’bin sizi dağıttığı uluslar arasında bunları anımsayacaksınız. 2Bugün size ilettiğim buyruklar uyarınca siz ve çocuklarınız Tanrımız RAB’be döner, bütün yüreğinizle, bütün canınızla O’na uyarsanız, 3Tanrımız RAB size acıyacak, sizi sürgünden geri getirecek. Sizi dağıttığı ulusların arasından yeniden toplayacak. 4Dünyanın öbür ucuna sürülmüş olsanız bile, Tanrımız RAB sizleri toplayıp geri getirecek. 5Sizi atalarımızın mülk edindiği ülkeye ulaştıracak. Orayı miras alacaksınız. Tanrımız RAB üzerinize iyilik getirecek ve sizi atalarımızdan daha çok çoğaltacak. 6Sizin ve çocuklarımızın yüreğini değiştirecek^{xv}. Öyle ki, O’nu bütün yüreğinizle, bütün canınızla sevesiniz ve yaşayasınız. 7Tanrımız RAB bütün bu lanetleri sizden nefret edenlerin, size baskı yapan düşmanlarımızın üzerine yağdıracak. 8Siz yine RAB’bin sözüne kulak verecek, bugün size ilettiğim buyrukların hepsine uyacaksınız. 9Tanrımız RAB el attığımız her işte sizi başarılı kılacak; çok sayıda çocuğunuz olacak, hayvanlarımızın yavruları, toprağımızın ürünü bol olacak. RAB atalarımızdan nasıl hoşnut kaldıysa, sizden de öyle hoşnut kalacak ve sizi başarılı kılacak. 10Yeter ki, Tanrımız RAB’bin sözünü dinleyin, bu Yasa Kitabı’nda yazılı buyruklarına, kurallarına uyun ve bütün yüreğinizle, bütün canınızla O’na dönün. 11“Bugün size ilettiğim bu buyruk ne tutamayacağınız kadar zor, ne de ulaşamayacağınız kadar uzaktır. 12O göklerde değil ki, ‘Kim bizim için göğe çıkacak? Kim yerine getirmemiz için onu alıp yayacak?’ diyesiniz. 13Denizin ötesinde değil ki, ‘Kim bizim için denizin ötesine gidecek? Kim yerine getirmemiz için onu alıp yayacak?’ diyesiniz. 14Tanrı sözü size çok yakındır; uyanmanız için ağzınızda ve yüreğinizdedir. 15“İşte bugün önünüze yaşamla iyiliği, ölümlü kötülüğü koyuyorum. 16Bugün size Tanrımız RAB’bi sevmeyi, yollarında yürümeyi, buyruklarına, kurallarına, ilkelerine uymayı buyuruyorum. Öyle ki, yaşayasınız, çoğalasınız ve mülk edinmek için gideceğiniz ülkede Tanrımız RAB tarafından kutsanasınız. 17“Eğer yoldan döner, kulak vermezseniz, ayartılır, başka ilahlara eğilip taparsanız, 18bugün size kesinlikle yok olacağınızı bildiriyorum. Şeria Irmağı’ndan geçip mülk edinmek için gideceğiniz ülkede uzun yaşamayacaksınız. 19“Önünüze yaşamla ölümü, kutsamayla laneti koyduğuma bugün yeri göğü size karşı tanık gösteriyorum. Yaşamı seçin ki, siz de çocuklarınız da yaşayasınız. 20Tanrımız RAB’bi sevin, sözüne uyup O’na bağlanın. RAB yaşamımızdır; kendilerine vereceğine ilişkin atalarımız İbrahim’e, İshak’a, Yakup’a söz verdiği ülkede uzun yaşamınızı sağlayacaktır.”

31Musa İsraililer’e şöyle dedi: 2“Yüz yirmi yaşındayım. Bundan böyle size önderlik edemem. Üstelik RAB bana, ‘Şeria Irmağı’nın karşı yakasına geçmeyeceksin’ dedi. 3Tanrımız RAB önünüzden geçecek. Bu ulusları önünüz-

den yok edecek. Ülkelerini mülk edineceksiniz. RAB’bin sözü uyarınca Yeşu size önderlik edecek. 4RAB Amorlular’ın kralları Sihon’u ve Og’u yok edip ülkelerine yaptığı’nın aynısını bu uluslara da yapacak. 5RAB onları size teslim edecek. Onlara size verdiğim buyruklar uyarınca davranmalısınız. 6Güçlü ve yürekli olun! Onlardan korkmayın, yılmayın. Çünkü sizinle birlikte giden Tanrınız RAB’dir. O sizi terk etmeyecek, sizi yüzüstü bırakmayacaktır.” 7Sonra Musa Yeşu’yu çağırıp bütün İsraililer’in gözü önünde ona şöyle dedi: “Güçlü ve yürekli ol! Çünkü RAB’bin, atalarına ant içerek söz verdiği ülkeye bu halkla birlikte sen gideceksin. Ülkeyi miras olarak onlara sen vereceksin. 8RAB’bin kendisi sana öncülük edecek, seninle birlikte olacak. Seni terk etmeyecek, seni yüzüstü bırakmayacak. Korkma, yılma.” 9Musa bu yasağı yazıp RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı* taşıyan Levili kâhinlere ve bütün İsrail ileri gelenlerine verdi. 10Sonra onlara şöyle buyurdu: “Her yedi yılın sonunda, borçları bağışlama yılında, Çardak Bayramı’nda*, 11bütün İsraililer Tanrımız RAB’bin önünde bulunmak üzere seçeceği yere geldiğinde, bu yasağı onlara okuyacaksınız. 12Halkı –erkekleri, kadınları, çocukları ve kentlerinizde yaşayan yabancıları– toplayın. Öyle ki, herkes duyup öğrensin, Tanrımız RAB’den korksun. Bu yasanın bütün sözlerine uymaya dikkat etsin. 13Yasağı bilmeyen çocuklar da duysunlar, mülk edinmek için Şeria Irmağı’ndan geçip gideceğiniz ülkede yaşadığınız sürece Tanrımız RAB’den korkmayı öğrensinler.” 14RAB Musa’ya, “Ölüme az kaldı” dedi, “Yeşu’yu çağır. Ona buyruklarımı bildirmem için Buluşma Çadırı’nda hazır olun.” Böylece Musa ile Yeşu gidip Buluşma Çadırı’nda beklediler. 15Sonra RAB çadırda bulut sütununun içinde görüldü; bulut çadırın kapısı üzerinde durdu. 16RAB Musa’ya şöyle seslendi: “Yakında ölüp atalarınıza kavuşacaksınız. Bu halk da gideceği ülkenin ilahlarına bağlanıp bana hainlik edecek. Beni bırakacak, kendileriyle yaptığım antlaşmayı bozacaklar. 17O gün onlara öfkeleneyeğim, onları terk edeceğim. Yüzümü onlardan çevireceğim. Başkalarına yem olacaklar, başlarına sayısız kötülükler, sıkıntılar gelecek. O gün, ‘Tanrımız bizimle olmadığı için bu kötülükler başımıza geldi’ diyecekler. 18Başka ilahlara yönelmekle yaptıkları kötülük yüzünden o gün kesinlikle onlardan yüzümü çevireceğim. 19“Şimdi kendiniz için şu ezgiyi yazın ve İsraililer’e öğretin; onu okusunlar. Öyle ki, bu ezgi İsraililer’e karşı benim tanıgım olsun. 20Onları atalarınıza ant içerek söz verdiğim süt ve bal akan ülkeye getirdiğimde yiyip doyacaklar; semirince başka ilahlara yönelip onlara tapacaklar. Beni tepecek, antlaşmamı bozacaklar. 21Başlarına sayısız kötülükler, sıkıntılar geldiğinde, bu ezgi onlara karşı tanıklık edecek. Çünkü çocukları bu ezgiyi unutmayacak. Ant içerek söz verdiğim ülkeye onları getirmeden önce neler tasarladıklarımı biliyorum.” 22O gün Musa bu ezgiyi yazıp İsraililer’e öğretti. 23RAB Nun oğlu Yeşu’ya şu buyruğu verdi: “Güçlü ve yürekli ol! Çünkü İsraililer’i, ant içerek söz verdiğim ülkeye sen götüreceksin ve ben seninle bir-

^{xv}“Yüreğini değiştirecek”: İbranice “Yüreğini sünnet edecek”.

likte olacağım.”²⁴Musa yasanın sözlerini eksiksiz olarak kitaba yazmayı bitirince,²⁵RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı* taşıyan Levililer’e şu buyruğu verdi: ²⁶“Bu Yasa Kitabı’nı alın, Tanrımız RAB’bin Antlaşma Sandığı’nın yanına koyun. Orada size karşı bir tanık olarak kalsın. ²⁷Çünkü sizin başkaldıran, dikbaşlı kişiler olduğunuzu biliyorum. Bugün ben sağken, aranızdayken bile RAB’be karşı geliyorsunuz; ölümünden sonra daha ne kadar çok başkaldıracaksınız. ²⁸Oymaklarımızın bütün ileri gelenlerini, görevlilerinizi bana getirin. Bu sözleri onlara duyuracağım. Yeri göğü onlara karşı tanık tutacağım. ²⁹Ölümünden sonra büsbütün yozlaşacağımızı, size buyurduğum yoldan sapacağınızı biliyorum. Son günlerde kötülüklerle karşılaşacaksınız. Çünkü RAB’bin gözünde kötü olanı yapacak ve yaptıklarınızla O’nu öfkeli edeceksiniz.”³⁰Musa şu ezginin sözlerini eksiksiz olarak bütün İsrail topluluğuna okudu:

32“Ey gökler, kulak verin, sesleneyim; Ey dünya, ağzımdan çıkan sözleri işit! ²Öğretişim yağmur gibi damlasın; Sözlerim çiy gibi düşsün, Çimen üzerine çiseleyen yağmur gibi, Bitkilere yağın sağanak gibi. ³RAB’bin adını duyuracağım. Ululuğu için Tanrımız’ı övün! ⁴O Kaya’dır, işleri kusursuzdur, Bütün yolları doğrudur. O haksızlık etmeyen güvenilir Tanrı’dır. Doğru ve adildir. ⁵Bu eğri ve sapık kuşak, O’na bağlı kalmadı. O’nun çocukları değiller. Bu onların utancıdır. ⁶RAB’be böyle mi karşılık verilir, Ey akılsız ve bilgelikten yoksun halk? Sizi yaratan, size biçim veren, Babanız, Yaraticımız O değil mi? ⁷“Eski günleri anımsayın; Çoktan geçmiş çağları düşünün. Babanız sorun, size anlatsın, Yaşlarınız size açıklasın. ⁸Yüceler Yücesi uluslara paylarına düşeni verip İnsanları böldüğünde, Ulusların sınırlarını İsrailoğulları’nın^{xvi} sayısına göre belirledi. ⁹Çünkü RAB’bin payı kendi halkıdır Ve Yakup soyu O’nun payına düşen mirastır. ¹⁰“Onu kurak bir ülkede, Issız, uluyan bir çölde buldu, Onu kuşattı, kayırdı, Gözbebeği gibi korudu. ¹¹Yuvasında yavrularını uçmaya kışkırtan, Onların üzerinde kanat çırpın bir kartal gibi, Kanatlarını gerip onları aldı Ve kanatları üzerinde taşıdı. ¹²Ona yalnız RAB yol gösterdi, Yanında yabancı ilah yoktu. ¹³“Onu yeryüzünün yüksekliklerinde gezdirdi, Tarlada yetişen ürünlerle doyurdu. Onu kayadan akan balla, Çakmaktaşıdan çıkardığı yağla besledi. ¹⁴İneklerin yağıyla, Koyunların sütüyle, Besili kuzularla, Başan cinsi en iyi koçlarla, tekelerle, En iyi buğdayla onu besledi. Halk üzümün kırmızı kanını içti. ¹⁵“Yeşurun^{xvii} semirdi ve sahibini tepti; Doyunca yağ bağlayıp ağırlaştı, Kendisini yaratan Tanrı’ya sırt çevirdi, Kurtarıcısını, Kaya’yı küçümse-di. ¹⁶Yabancı ilahlarla Tanrı’yı kıskandırıp İğrençlikleriyle O’nu öfkeli edindiler. ¹⁷Tanrı olmayan cinlere, Tanımadıkları ilahlara, Atalarımızın korkmadıkları, Son zamanlarda

ortaya çıkan Yeni ilahlara kurban kestiler. ¹⁸Seni oluşturan Kaya’yı savsakladın, Seni yaratan Tanrı’yı unuttun. ¹⁹“RAB bunu görünce onları reddetti; Çünkü oğulları, kızları O’nu öfkeli edmişlerdi. ²⁰“Yüzümü onlardan çevirecek Ve sonlarının ne olacağını görecek” dedi, ‘Çünkü onlar sapık bir kuşak Ve güvenilir çocuklardır. ²¹Tanrı olmayan ilahlarla Beni kıskandırdılar; Değersiz putlarıyla beni öfkeli edindiler. Ben de halk olmayan bir halkla Onları kıskandıracam. Anlayışsız bir ulusla Onları öfkeli edeceğim. ²²Çünkü size karşı öfke ateş gibi tutuşup Ölümler diyarımın derinliklerine dek yanacak. Yeryüzünü ve ürününü yutup yok edecek Ve dağların temellerini tutuşturacak. ²³“Üzerlerine kötülükler yağacağım, Oklarımı onlara karşı kullanacağım. ²⁴Kavurucu kıtlık, tüketici hastalık, Öldürücü salgın vuracak onları. Gönderdiğim canavarlar dişleriyle onlara saldırarak, Toprakta sürünen zehirli yılanlar onları ısrakacak. ²⁵Sokakta kılıç onları çocuksuz bırakacak; Evlerinde dehşet egemen olacak. Delikanlısı, genç kızı, Emzikteki çocuğu, aksaıslısı ölecek. ²⁶Onları darmadağın etmeyi, İnsanlar arasından anılarımı silmeyi düşündüm. ²⁷Ama düşmanın alay etmesinden çekindim. Öyle ki, düşman yanlış anlayıp da, Bütün bunları yapan RAB değil, Başarı kazanan biziz, demesin.’ ²⁸“Onlar anlayışsız bir ulustur, Onlarda sezgi yoktur. ²⁹Keşke bilge kişiler olsalardı, anlasalardı, Sonlarının ne olacağını düşünselardı! ³⁰Onların Kayası kendilerini satmamış Ve RAB onları ele vermemiş olsaydı, Nasıl bir kişi bin kişiyi kovar, İki kişi on bin kişiyi kaçırır mı? ³¹Çünkü bizim Kayamız^{xviii} onların kayasına benzer, Düşmanlarımız bu konuda yargıç olabilir. ³²Onların asması Sodom asmasından, Gomora bağlarından. Üzümleri zehirle dolu, Salkımları acıdır. ³³Şarapları yılan zehiri, Kobraların öldürücü zehiridir. ³⁴“Bu kötülükleri yazmadım mı? Hazineleimde mühürlemedim mi? ³⁵Öç benimdir, karşılığını ben vereceğim, Zamani gelince ayakları kayacak, Onların yıkım günü yakındır, Ceza günü hızla yaklaşıyor.’ ³⁶“RAB kendi halkının hakkını koruyacak, Onların gücünün tükendiğini, Ülkede genç yaşlı kimsenin kalmadığını görünce, Kullarına acıyacaktır. ³⁷Hani sığındığımız kaya, Hani ilahlarımız nerede?’ diyecek, ³⁸“Kurbanlarımızın yağını yiyen, Dökmelik sununuzu içen İlahlarımız hani nerede? Kalksınlar da size yardım etsinler! Size barınak olsunlar! ³⁹“Artık anlayın ki, ben, evet ben O’yum, Benden başka tanrı yoktur! Öldüren de, yaşatan da, Yaralayan da, iyileştiren de benim. Kimse elimden kurtaramaz. ⁴⁰Elimi göğe kaldırır Ve sonsuzluk boyunca varlığım hakkı için derim ki, ⁴¹Parlayan kılıcımı bileyip Yargılamak için elime alınca, Düşmanlarımdan öç alacağım, Benden nefret edenlere karşılığını vereceğim. ⁴²Oklarımı kanla sarhoş edeceğim, Kılıcım vurulanların, tutsakların kanıyla, Düşman önderlerinin başlarıyla Ve etle beslenecek.’ ⁴³“Ey uluslar, O’nun halkını kutlayın, Çünkü O kullarının kanının öcünü alacak, Düşmanlarından öç alacak, Ülkesinin ve halkının günahı-

^{xvi}Masoretik metin “İsrailoğulları”, Septuaginta “Tanrı’nın melekleri”, Kumran “Tanrı’nın oğulları”.

^{xviii}“Dürüst” anlamına gelen “Yeşurun” İsrail halkına verilen bir adıdır.

^{xviii}“Kayamız”: “Tanrımız”.

nı bağışlayacak.”⁴⁴Musa, Nun oğlu Hoşea^{xix} ile birlikte gelip bu ezginin sözlerini halka okudu.⁴⁵Musa sözlerini bitirince, İsraililer'e şöyle dedi: “Bugün size bildirdiğim bu uyarıcı sözlerin tümünü benimseyin. Bu yasanın bütün sözlerine dikkat etmeleri ve yerine getirmeleri için çocuklarınıza buyruk verin.^{46,47}Bunlar sizin için boş sözler değildir, sizin yaşamınızdır. Şeria Irmağı'ndan geçerek mülk edineceğiniz ülkede ömrünüz bu sözler sayesinde uzun olacaktır.”⁴⁸RAB aynı gün Musa'ya şöyle seslendi: ⁴⁹“Haavarim dağlık bölgesine, Eriha karşısında Moav ülkesindeki Nevo Dağı'na çık. Mülk olarak İsraililer'e vereceğim Kenan ülkesine bak.⁵⁰Ağabeyin Harun Hor Dağı'nda ölüp atalarına kavuştuğu gibi, sen de çıkacağın dağda ölüp atalarına kavuşacaksın.⁵¹Çünkü ikiniz de Zin Çölü'nde, Meriva-Kadeş sularında, İsraililer'in önünde bana ihanet ettiniz, kutsallığımı önemsemediniz.⁵²Bu nedenle ülkeyi ancak uzaktan göreceksin. Ama oraya, İsrail halkına vereceğim ülkeye giremeyeceksin.”

33Tanrı adamı Musa, ölümünden önce İsraililer'i kutsadı.²Şöyle dedi: “RAB Sina Dağı'ndan geldi, Halkına Seir'den doğdu Ve Paran Dağı'ndan parladı. On binlerce kutsalla birlikte geldi, Sağ elinde halkı için alev alev yanan ateş vardı.³Ya RAB, halkları gerçekten seversin, Bütün kutsallar elinin altındadır. Ayaklarına kapanır, Sözlerini dinlerler.⁴Yakup'un topluluğuna miras olarak, Musa bize yasağı verdi.⁵İsrail'in oymaklarıyla Halkın önderleri bir araya geldiğinde RAB Yeşurun'un^{xx} kralı oldu^{xxi}.⁶“Ruben yaşasın, ölmesin, Halkının sayısı az olmasın.”⁷Musa Yahuda için de şunları söyledi: “Ya RAB, Yahuda'nın yakarışımı duy Ve onu kendi halkına getir. Kendisi için elleriyle savaştı. Düşmanlarına karşı ona yardımcı ol.”⁸Levi için de şöyle dedi: “Ya RAB, senin Tummim'in ve Urim'in* Sadık kulun içindir. Onu Massa'da denedin, Meriva sularında onunla tartıştın.⁹O annesi ve babası için, ‘Onları saymıyorum’ dedi. Kardeşlerini tanımadı, Çocuklarını bilmedi. Ama senin sözünü tuttu Ve antlaşmana bağlı kaldı.¹⁰İlkelerini Yakup soyuna, Yasamı İsrail'e öğretecekler. Senin önünde buhur, Sunağında tümüyle yakmalık sunular sunacaklar.¹¹Ya RAB, onları el attıkları her işte kutsa, Yaptıklarından hoşnut ol. Ona karşı ayaklananların Ve ondan nefret edenlerin belini kır, Bir daha ayağa kalkmasınlar!”¹²Benjamin için de şöyle dedi: “RAB'bin sevgilisi, O'nun yanında güvenlikte yaşasın; RAB bütün gün onu korur, O da RAB'bin kucagında^{xxii} oturur.”¹³Yusuf için de şöyle dedi: “RAB onun ülkesini Gökten yağın değerli çiyile Ve yeraltındaki derin su kaynaklarıyla kutsasın.¹⁴Ülkesi güneş altında yetişen ürünlerin en iyisiyle, Her ay yetişen en iyi meyvelerle,¹⁵Yaşlı dağların en seçkin arma-

ğanlarıyla, Kalıcı tepelerin bolluğuyla,¹⁶Yerin en değerli ürünü ve doluluğuyla, Çalıda oturanın lütfuyla bereketli olsun. Yusuf'un başı üzerine, Kardeşlerinden ayrı olanın başı üzerine bereket yağsın.¹⁷İlk doğan bir boğa kadar Görkemlidir o; Boynuzları yaban öküzünün boynuzları gibidir. Bu boynuzlarla ulusları, Yeryüzünün dört bucağında ki ulusları yaralayacak. İşte böyledir Efrayim'in on binleri, İşte bunlardır Manaşşe'nin binleri.”¹⁸Zevulun için de şöyle dedi: “Ey Zevulun, sevinç duy yola çıkışınla, Ve sen, İssakar, çadırlarında sevin!¹⁹Ulusları dağa çağırarak, Orada doğruluk kurbanları kesecekler. Denizlerin bolluğuyla Ve kumlarda saklı hazinelerle doyacaklar.”²⁰Gad için de şöyle dedi: “Gad'ın sınırını genişleten kutsansın; Gad orada kol ve baş parçalayan Bir aslan gibi oturuyor.²¹Kendine ilk toprağı seçti; Önderlik payı ona verilmiştir. Halkın önderleri bir araya geldiğinde, RAB'bin doğru isteğini Ve İsrail'e ilişkin ilkelerini, O yerine getirdi.”²²Dan için de şöyle dedi: “Dan Başan'dan sıçrayan Aslan yavrusudur.”²³Naftali için de şöyle dedi: “Ey sen, RAB'bin lütfu ve Kutsamasıyla dolu olan Naftali! Sen batıyı ve güneyi mülk edineceksin.”²⁴Aşer için de şöyle dedi: “Oğullar arasında en çok kutsanan Aşer olsun, Kardeşlerinin beğenisini kazanan o olsun. Ayağımı zeytinyağına batırsın.²⁵Kapı sürgülerin demir ve tunç olacak Ve gücün yaşamın boyunca sürecektir.”²⁶“Ey Yeşurun, sana yardım için Göklere ve bulutlara görkemle binen, Tanrı'ya benzer biri yok.²⁷Siğnağın çağlar boyu var olan Tanrı'dır, Seni taşıyan O'nun yorulmaz kollarıdır. Düşmanı önünden kovacak Ve sana, ‘Onu yok et!’ diyecek.²⁸Böylece İsrail güvenlik içinde yaşayacak; Tahıl ve yeni şarap ülkesinde, Yakup'un pınarı güvenlikte kalacak. Gökler oraya çiy damlatacak.²⁹Ne mutlu sana, ey İsrail! Var mı senin gibisi? Sen RAB'bin kurtardığı bir halksın. RAB seni koruyan kalkan Ve şanlı kılıcıdır. Düşmanların senin önünde küçülecek Ve sen onları çiğneyeceksin.”

34Bundan sonra Musa Moav ovalarından Nevo Dağı'na giderek Eriha Kenti karşısındaki Pisga Dağı'na çıktı. RAB ona bütün ülkeyi gösterdi:²Dan'a kadar uzanan Gilat'ı, bütün Naftali'yi, Efrayim ve Manaşşe bölgelerini, Akdeniz'e kadar uzanan bütün Yahuda bölgesini,³Negev'i, hurma kenti Eriha Vadisi'nin Soar'a kadar uzanan ovasını.⁴Sonra Musa'ya şöyle dedi: “İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a, ‘Senin soyuna vereceğim’ diye ant içtiğim ülke budur. Ülkeyi sana gösterdim, ama oraya gitmeyeceksin.”⁵Böylece RAB'bin sözü uyarınca RAB'bin kulu Musa orada, Moav ülkesinde öldü.⁶RAB onu Moav ülkesinde, Beytpeor karşısındaki vadide gömdü. Bugün de mezarının nerede olduğunu kimse bilmiyor.⁷Musa öldüğünde yüz yirmi yaşındaydı; ne gözleri zayıflamıştı, ne de gücü tükenmişti.⁸İsraililer Moav ovalarında Musa için otuz gün yas tuttular. Sonra Musa için ağlama ve yas tutma günleri sona erdi.⁹Nun oğlu Yeşu bilgelik ruhuyla doluydu. Çünkü Musa ellerini üzerine koymuştu. İsraililer onu dinliyor ve RAB'bin Musa'ya verdiği buyruklar uyarınca davranıyorlardı.¹⁰O gün-

^{xix}“Hoşea”: Yeşu'nun öbür adı.

^{xx}“Dürüst” anlamına gelen “Yeşurun” İsrail halkına verilen bir adıdır. Aynı ifade 33:26'da da geçer.

^{xxi}“Kralı oldu” ya da “Kralıydı”.

^{xxii}“Kucagında”: İbranice “Omuzlar arasında”.

den bu yana İsrail’de Musa gibi RAB’bin yüz yüze görüştüğü bir peygamber çıkmadı. ¹¹RAB onu Mısır’da firavuna, görevlilerine ve bütün ülkesine bir sürü belirtiler, şaşılacak işler yapması için göndermişti. ¹²Musa İsraililer’in gözleri önünde güçlü, büyük ve ürkütücü işler yapmıştı.

YEŞU

1RAB, kulu Musa'nın ölümünden sonra onun yardımcısı Nun oğlu Yeşu'ya şöyle seslendi: 2“Kulum Musa öldü. Şimdi kalk, bütün halkla birlikte Şeria Irmağı'nı geç. Size, İsrail halkına vereceğim ülkeye girin. 3Musa'ya söylediğim gibi, ayak basacağınız her yeri size veriyorum. 4Sınırlarımız çölden Lübnan'a, büyük Fırat Irmağı'ndan –bütün Hitit ülkesi dahil– batıdaki Akdeniz'e kadar uzanacak. 5Yaşamın boyunca hiç kimse sana karşı koyamayacak; nasıl Musa ile birlikte oldumsa, seninle de birlikte olacağım. Seni terk etmeyeceğim, seni yüzüstü bırakmayacağım. 6“Güçlü ve yürekli ol. Çünkü halkı, atalarına vereceğime ant içtiğim ülkeyi miras almaya sen götüreceksin. 7Yeter ki, güçlü ve yürekli ol. Kulum Musa'nın sana buyurduğu Kutsal Yasa'nın tümünü yerine getirmeye dikkat et. Gittiğin her yerde başarılı olmak için bu yasadan ayrılmaya, sağa sola sapma. 8Yasa Kitabı'nda yazılanları dilinden düşürme. Tümünü özenle yerine getirmek için gece gündüz onu düşün. O zaman başarılı olacak ve amacına ulaşacaksın. 9Sana güçlü ve yürekli ol demedim mi? Korkma, yılma. Çünkü Tanrın RAB gideceğin her yerde seninle birlikte olacak.” 10Bunun üzerine Yeşu, halkın görevlilerine şöyle buyurdu: 11“Ordugahın ortasından geçip halka şu buyruğu verin: ‘Kendinize kumanya hazırlayın. Çünkü Tanrımız RAB'bin size vereceği ülkeye girip orayı mülk edinmek için üç gün sonra Şeria Irmağı'nı geçeceksiniz.’” 12Yeşu, Ruben ve Gad oymaklarına ve Manaşşe oymağının yarısına da şöyle dedi: 13“RAB'bin kulu Musa'nın, ‘Tanrımız RAB bu ülkeyi size verip sizi rahata erdirecek’ dediğini anımsayın. 14Kadınlarınız, çocuklarınız ve hayvanlarınız Şeria Irmağı'nın doğusunda, Musa'nın size verdiği topraklarda kalsın. Ama sizler, bütün yiğit savaşçılar, silahlı olarak kardeşlerinizden önce ırmağı geçip onlara yardım edin. 15RAB sizi rahata erdirdiği gibi, onları da rahata erdirecek. Onlar Tanrımız RAB'bin vereceği ülkeyi mülk edindikten sonra siz de mülk edindiğiniz topraklara, RAB'bin kulu Musa'nın Şeria Irmağı'nın doğusunda size verdiği topraklara dönüp oraya yerleşin.” 16Önderler Yeşu'ya, “Bize ne buyurduysan yapacağız” diye karşılık verdiler, “Bizi nereye gönderirsen gideceğiz. 17Her durumda Musa'nın sözünü dinlediğimiz gibi, senin sözünü de dinleyeceğiz. Yeter ki, Musa'yla birlikte olmuş olan Tanrın RAB seninle de birlikte olsun. 18Sözünü dinlemeyen, buyruklarına karşı gelip başkaldıran ölümle cezalandırılacaktır.

Yeter ki, sen güçlü ve yürekli ol.”

2Nun oğlu Yeşu Şittim'den gizlice iki casus gönderdi. “Gidip ülkeyi, özellikle de Eriha'yı araştırın” dedi. Böylece yola çıkan casuslar, Rahav adında bir fahişenin evine gidip geceyi orada geçirdiler. 2Bu arada Eriha Kralı'na, “Ülkemizi araştırmak üzere bu gece İsrail halkından buraya adamlar geldi” diye haber verildi. 3Bunun üzerine Eriha Kralı, Rahav'a, “Sana gelip evinde kalan o adamları dışarı çıkar” diye haber gönderdi, “Çünkü onlar ülkemizi araştırmak için geldiler.” 4İki adamı saklamış olan Rahav, “Adamların bana geldikleri doğru” dedi, “Ama ben nerele olduklarını bilmiyordum. 5Karanlık basar basmaz, kenttin kapısı kapanmak üzereyken çıktılar. Nereye gittiklerini bilmiyorum. Hemen peşlerinden giderseniz yetişirsiniz.” 6Aslında kadın onları dama çıkarmış, oraya sermiş olduğu keten saplarının altına gizlemişti. 7Kralın adamlarıysa casusları Şeria Irmağı'nın geçitlerine giden yol boyunca kovaladılar. Onlar kentten çıkar çıkmaz kapı sürgülenmişti. 8Damdaki adamlar yatmadan önce kadın yanlarına çıktı. 9“RAB'bin bu ülkeyi size verdiğini biliyorum” dedi, “Sizden ötürü dehşete kapıldık; ülkede yaşayan herkesin korkudan dizlerinin bağı çözüldü. 10Çünkü Mısır'dan çıktığınızda RAB'bin Kamış Denizi'ni* önünüzde nasıl kuruttuğunu, Şeria Irmağı'nın ötesindeki Amorlu iki krala –Sihon ve Og'a– neler yaptığımızı, onları nasıl yok ettiğinizi duyduk. 11Bunları duyduğumuzda korkudan dizlerimizin bağı çözüldü. Sizin korkunuzdan kimsede derman kalmadı. Çünkü Tanrımız RAB hem yukarıda göklerde, hem de aşağıda yeryüzünde Tanrı'dır. 12Size iyilik ettiğim gibi, siz de aileme iyilik edeceğinize lütfen RAB adına ant için. Annemi, babamı, erkek ve kız kardeşlerimle ailelerini ölümden kurtarıp hepimizi sağ bırakacağımıza ilişkin bana güvenilir bir işaret verin.” 1314Adamlar, “Eğer bu yaptıklarımızı açığa vurmazsanız, yerinize ölmeye hazırız” dediler, “RAB bu ülkeyi bize verdiğinde sana iyilik edip sözümüzü tutacağız.” 15Kent surlarında bir evde oturan Rahav, adamları ipe pencereden aşağı indirdi. 16Onlara, “Dağa çıkın, yoksa sizi kovalayanlarla karşılaşabilirsiniz” dedi, “Onlar dönene kadar üç gün orada saklanın. Sonra yolunuza devam edersiniz.” 17Adamlar Rahav'a, “Bize içirdiğin andı tutmasına tutarız” dediler, 18“Ama ülkeye girdiğimizde şu kırmızı ipi bizi indirdiğin pencereye bağla. Annemi, babamı, kardeşle-

rinle babanın bütün ev halkını yanına, kendi evine topladı. ¹⁹Evinin kapısından dışarıya çıkan, kendi kanından sorumlu olacak; böyle biri için sorumluluk kabul etmeyiz. Ama seninle birlikte evinde olan herhangi birine gelecek zarardan biz sorumluyuz. ²⁰Ancak bu yaptıklarımızı açığa vurursan, içirdiğin ant bizi bağlamaz.” ²¹Kadın, “Dediğiniz gibi olsun” diye karşılık verdi. Onları yola çıkarıp uğurladıktan sonra kırmızı ipi pencereye bağladı. ²²Adamlar ayrılıp dağa çıktılar; kendilerini kovalayanlar dönünceye dek üç gün orada kaldılar. Kovalayanlar yol boyu onları aradılarsa da bulamadılar. ²³İki adam geri dönmek üzere dağdan indi. Irmağı geçip Nun oğlu Yeşu’nun yanına vardılar ve başlarından geçen her şeyi ona anlattılar. ²⁴Yeşu’ya, “RAB gerçekten bütün ülkeyi elimize teslim etti” dediler, “Orada yaşayan herkesin korkudan dizlerinin bağı çözüldü.”

3Sabah erkenden kalkan Yeşu, bütün İsrail halkıyla birlikte Şittim’den yola çıkıp Şeria Irmağı’na kadar geldi. Irmağı geçmeden orada konakladılar. ²Üçüncü günün sonunda ordugahı baştan başa geçen görevliler ³halka, “Levili kâhinlerin Tanrınız RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı* yüklenediklerini gördüğünüzde siz de yerinizden kalkıp sandığı izleyin” diye buyurdular, ⁴“Böylece hangi yöne gideceğinizi bileceksiniz. Çünkü daha önce bu yoldan hiç geçmediniz. Ama Antlaşma Sandığı’na yaklaşmayın; sandıkla aranızda iki bin arşın ¹kadar bir aralık kalsın.” ⁵Yeşu halka, “Kendinizi kutsayın” dedi, “Çünkü RAB yarın aranızda mucizeler yaratacak.” ⁶Yeşu kâhinlere, “Antlaşma Sandığı’nı yüklenip halkın önüne geçin” dedi. Böylece kâhinler sandığı yüklenip halkın önünde yürümeye başladılar. ⁷Bu arada RAB Yeşu’ya şöyle dedi: “Musa’yla birlikte olduğum gibi, seninle de birlikte olduğumu anlamaları için bugün seni bütün İsrail halkının gözünde yüceltmeye başlayacağım. ⁸Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinlere, ‘Şeria Irmağı’nın kıyısına varınca suda biraz ilerleyip durun’ diye buyruk ver.” ⁹Yeşu İsrail halkına, “Yaklaşın, Tanrınız RAB’bin söylediklerini dinleyin” dedikten sonra ekledi: ¹⁰“Yaşayan Tanrı’nın aranızda olduğunu, Kenan, Hitit, Hiv, Periz, Girgaş, Amor ve Yevus halklarını kesinlikle önünüzden süreceğini şundan anlayacaksınız: ¹¹Bütün yeryüzünün Egemeni’ne ait olan Antlaşma Sandığı, sizden önce Şeria Irmağı’nı geçecek. ¹²Şimdi her oymaktan birer kişi olmak üzere İsrail oymaklarından kendinize on iki adam seçin. ¹³Bütün yeryüzünün Egemeni RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinlerin ayakları Şeria Irmağı’nın sularına değer değmez, yukarıdan aşağıya akan sular kesilip bir yığın halinde birikecek.” ¹⁴Halk Şeria Irmağı’nı geçmek üzere konakladığı yerden yola çıktı. Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinler önden gidiyorlardı. ¹⁵Sandığı taşıyan kâhinler ırmağın kıyısına varıp suya ayak bastıklarında –Şeria Irmağı, ekin biçme zamanında kabarıp, kıyıları basar– ¹⁶ta yukarıdan gelen sular durdu, çok uzaklarda, Saretan yakınında bulunan Adam Kenti’nde bir yığın halinde yükselmeye başladı.

Öyle ki, Arava –Lut– Gölü’ne akan sular tümüyle kesildi. Halk Eriha’nın karşısından ırmağı geçti. ¹⁷RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinler, halkın tamamı ırmağı geçinceye dek kurumuş ırmak yatağının ortasında kıpırdamadan durdular. Böylece bütün İsrail halkı kurumuş ırmak yatağından geçti.

4Halkın tümü Şeria Irmağı’nı geçtikten sonra RAB Yeşu’ya şöyle seslendi: ²“Her oymaktan birer kişi olmak üzere halktan on iki adam seçin. ³Onlara şunu buyurun: ‘Buradan, Şeria Irmağı’nın ortasından, kâhinlerin ayaklarını sağlam biçimde bastıkları yerden birer taş alın. Bu taşları yanımızda götürüp geceyi geçireceğiniz yere koyun.’” ⁴Böylece Yeşu İsrail’in her oymağından birer kişi olmak üzere seçtiği on iki adamı çağırdı. ⁵Onlara, “Irmağın ortasına, Tanrınız RAB’bin Antlaşma Sandığı’na* kadar gidin” diye buyurdu, “İsrail halkının oymak sayısına göre her biriniz omuzuna birer taş alsın. ⁶Bunlar sizin için bir anı olacak. Çocuklarımız ilerde, ‘Bu taşların sizin için anlamı ne?’ diye sorduklarında, ⁷onlara diyeceksiniz ki, ‘Şeria Irmağı’nın suları RAB’bin Antlaşma Sandığı’nın önünde kesildi. Antlaşma Sandığı ırmaktan geçerken akan sular durdu. Bu taşlar sonsuza dek İsrail halkı için bu olayın anısı olacak.’” ⁸İsraililer Yeşu’nun buyruğunu yerine getirdiler. RAB’bin Yeşu’ya söylediği gibi, İsrail oymaklarının sayısına göre Şeria Irmağı’nın ortasından aldıkları on iki taş konaklayacakları yere götürüp bir araya yığdılar. ⁹Yeşu ayrıca Şeria Irmağı’nın ortasına, Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinlerin durduğu yere on iki taş diktirdi. Bu taşlar bugün de oradadır. ¹⁰Böylece RAB’bin Yeşu’ya, halka iletilmek üzere buyurduğu her şey yerine getirilinceye dek, sandığı taşıyan kâhinler Şeria Irmağı’nın ortasında durdular. Her şey Musa’nın Yeşu’ya buyurduğu gibi yapıldı. Halk da çabucak ırmağı geçti. ¹¹Halkın tümü geçtikten sonra kâhinler RAB’bin Antlaşma Sandığı’yla birlikte halkın önüne geçtiler. ¹²Ruben ve Gad oymaklarıyla Manaşşe oymağının yarısı, Musa’nın kendilerine buyurduğu gibi, silahlı olarak İsrail halkının önüne geçtiler. ¹³Böylece kırk bin kadar silahlı adam savaşmak üzere RAB’bin önünde Eriha ovalarına girdi. ¹⁴RAB o gün Yeşu’yu bütün İsrail halkının gözünde yüceltti. Musa’ya yaşamı boyunca nasıl saygı gösterdilerse, Yeşu’ya da öyle saygı göstermeye başladılar. ¹⁵RAB Yeşu’ya, “Levha Sandığı’nı taşıyan kâhinlerin Şeria Irmağı’ndan çıkmalarını buyur” dedi. ¹⁶¹⁷Yeşu da kâhinlere, “Şeria Irmağı’ndan çıkın” diye buyurdu. ¹⁸RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı taşıyan kâhinler Şeria Irmağı’nın ortasından ayrılıp karaya ayak basar basmaz ırmağın suları eskisi gibi akmaya ve kıyıları basmaya başladı. ¹⁹Halk Şeria Irmağı’nı birinci ayın onuncu günü geçip Gilgal’da, Eriha’nın doğu sınırında konakladı. ²⁰Yeşu ırmaktan alınan on iki taş Gilgal’a dikti. ²¹Sonra İsrail halkına şöyle dedi: “Çocuklarımız bir gün size, ‘Bu taşların anlamı nedir?’ diye soracak olurlarsa, ²²onlara, ‘İsrail halkı Şeria Irmağı’nın kurumuş yatağından geçti’ diyeceksiniz. ²³Tanrınız

¹“İki bin arşın”: Yaklaşık 900 m.

RAB Kamış Denizi'ni* geçişimiz boyunca önümüzde nasıl kuruttuysa, Şeria Irmağı'nı da geçişiniz boyunca önünüzde kuruttu. ²⁴Öyle ki, yeryüzünün bütün halkları RAB'bin ne denli güçlü olduğunu anlasın; siz de Tanrınız RAB'den her zaman korkasınız!"

5RAB'bin Şeria Irmağı'nın sularını İsraililer'in önünde, halkın geçişi boyunca nasıl kuruttuğunu duyan batı yakasındaki Amorlu krallarla Akdeniz kıyısındaki Kenanlı krallar, İsraililer'den ötürü can derdine düştüler; korkudan dizlerinin bağı çözüldü. ²Bu arada RAB, Yeşu'ya şöyle seslendi: "Kendine taştan bıçaklar yap ve İsraililer'i eskisi gibi sünnet et." ³Böylece Yeşu taştan yaptığı bıçaklarla İsraililer'i Givat-Haaralot'ta sünnet etti. ⁴Bunu yapmasının nedeni şuydu: İsraililer Mısır'dan çıktıklarında savaşılabilecek yaştaki bütün erkekler, Mısır'dan çıktıktan sonra çölde geçerken ölmüşlerdi. ⁵Mısır'dan çıkan erkeklerin hepsi sünnetliydi. Ama Mısır'dan çıktıktan sonra yolda, çölde doğan erkeklerin hiçbiri sünnet olmamıştı. ⁶İsraililer Mısır'dan çıktıklarında savaşılabilecek yaştaki insanların tümü ölmeye dek çölde kırk yıl dolaştılar. Çünkü RAB'bin sözünü dinlememişlerdi. RAB bize verilmek üzere atalarımıza söz verdiği süt ve bal akan ülkeyi onlara göstermeyeceğine ant içmişti. ⁷RAB onların yerine çocuklarını yaşattı. Sünnetsiz olan bu çocukları Yeşu sünnet etti. Çünkü yolda sünnet olmamışlardı. ⁸Bütün erkekler sünnet edildikten sonra yaraları iyileşinceye dek ordugaha kaldılar. ⁹RAB Yeşu'ya, "Mısır'da uğradığımız utancı bugün üzerinizden kaldırdım" dedi. Bugün de oraya Gilgalⁱⁱ denmesinin nedeni budur. ¹⁰Gilgal'da, Eriha ovalarında konaklamış olan İsrail halkı, ayın on dördüncü gününün akşamı Fısıh Bayramı'nı* kutladı. ¹¹Bayramın ertesi günü, tam o gün, ülkenin ürününden mayasız ekmek yaptılar ve kavrulmuş başak yediler. ¹²Ülkenin ürününden yemeleri üzerine ertesi gün man kesildi. Man kesilince İsraililer o yıl Kenan topraklarının ürünüyle beslendiler. ¹³Yeşu Eriha'nın yakınındaydı. Başını kaldırıncaya önünde, kılıcını çekmiş bir adam gördü. Ona yaklaşarak, "Sen bizden misin, karşı taraftan mı?" diye sordu. ¹⁴Adam, "Hiçbiri" dedi, "Ben RAB'bin ordusunun komutanıyım. Şimdi geldim." O zaman Yeşu yüzüstü yere kapanıp ona tapındı. "Efendimin kuluna buyruğu nedir?" diye sordu. ¹⁵RAB'bin ordusunun komutanı, "Çarığımı çıkar" dedi, "Çünkü bastığın yer kutsaldır." Yeşu söyleneni yaptı.

6Eriha Kenti'nin kapıları İsraililer yüzünden sınıksı kapatılmıştı. Ne giren vardı, ne de çıkan. ²RAB Yeşu'ya, "İşte Eriha'yı, kralını ve yiğit savaşçıların seni eline teslim ediyorum" dedi, ³"Siz savaşçılar, kentin çevresini günde bir kez olmak üzere altı gün dolanacaksınız. ⁴Koç boynuzundan yapılmış birer boru taşıyan yedi kâhin sandığın önünden gitsin. Yedinci gün kentin çevresini yedi kez do-

lanın; bu arada kâhinler borularını çalsınlar. ⁵Kâhinlerin koç boynuzu borularını uzun uzun çaldıklarını işittiğinizde, bütün halk yüksek sesle bağırınsın. O zaman kentin surları çökecek ve herkes bulunduğu yerden dosdoğru kente girecek." ⁶Nun oğlu Yeşu kâhinleri çağırıp, "RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı* alın" dedi, "Yedi kâhin, ellerinde koç boynuzu borularla sandığın önünde yürüsün." ⁷Sonra halka, "Kalkın, kentin çevresini dolanmaya başlayın" dedi, "Silahlı öncüler RAB'bin Sandığı'nın önünden gitsin." ⁸Yeşu'nun bunları halka söylemesinden sonra, koç boynuzu birer boru taşıyan yedi kâhin borularını çalarak RAB'bin önünde ilerlemeye başladılar. Onları RAB'bin Antlaşma Sandığı izliyordu. ⁹Silahlı öncüler boru çalan kâhinlerin önünden, artçılar da sandığın arkasından ilerliyor, bu arada borular çalmıyordu. ¹⁰Yeşu halka şu buyruğu verdi: "Savaş naraları atmayın, sesinizi yükseltmeyin. 'Bağırın' diyeceğim güne dek ağzınızdan tek bir söz çıkmasın. Buyruğumu duyunca bağırın." ¹¹Halk RAB'bin Sandığı'yla birlikte kentin çevresini bir kez dolandı, sonra ordugaha dönüp geceyi orada geçirdi. ¹²Ertesi sabah Yeşu erkenden kalktı. Kâhinler de RAB'bin Sandığı'nı yüklediler. ¹³Koç boynuzu borular taşıyan yedi kâhin RAB'bin Sandığı'nın önünde ilerliyor, bir yandan da borularını çalıyorlardı. Silahlı öncüler onların önünden gidiyor, artçılar da RAB'bin Sandığı'nı izliyordu. Bu arada borular sürekli çalmıyordu. ¹⁴Böylece ikinci gün de kentin çevresini bir kez dolayıp ordugaha döndüler. Aynı şeyi altı gün yinelediler. ¹⁵Yedinci gün erkenden, şafak sökerken kalkıp kentin çevresini aynı şekilde yedi kez dolandılar. Kentin çevresini yalnız o gün yedi kez dolandılar. ¹⁶Kâhinler yedinci turda borularını çalınca, Yeşu halka, "Bağırın! RAB kenti size verdi" dedi, ¹⁷"Kent, içindeki her şeyle birlikte, RAB'be koşulsuz adanmıştır. Yalnız gönderdiğimiz ulakları saklamış olan fahişe Rahav'la evdekiler sağ bırakılacak. ¹⁸Sakın RAB'be adanan herhangi bir şey el sürmeyin. Adadığımız şeyleri alırsanız İsrail'in ordugahını felakete ve yıkıma sürüklersiniz. ¹⁹Bütün altınla gümüş, tunç ve demir eşya RAB'be ayrılmıştır. Bunlar RAB'bin hazinesine girecek." ²⁰Halk bağırılmaya başladı, kâhinler de borularını çaldılar. Boru sesini işiten halk daha yüksek sesle bağırıldı. Kentin surları çöktü. Herkes bulunduğu yerden dosdoğru kente girdi. Böylece kenti ele geçirdiler. ²¹Kadın erkek, genç yaşlı, küçük ve büyük baş hayvanlardan eşeklere dek, kentte ne kadar canlı varsa, hepsini kılıçtan geçirip yok ettiler. ²²Yeşu ülkeye casus olarak gönderdiği iki adama, "O fahişenin evine gidin, ant içtiğiniz gibi, kadını ve bütün yakınlarını dışarı çıkarın" dedi. ²³Eve giren genç casuslar Rahav'ı, annesini, babasını, erkek kardeşleriyle bütün akrabalarını ve kendisine ait olan her şeyi alıp İsrail ordugahının yakınına getirdiler. ²⁴Sonra kenti içindekilerle birlikte ateşe verdiler. Ancak altını ve gümüşü, tunç ve demir eşyayı RAB'bin Tapınağı'nın hazinesine koydular. ²⁵Yeşu fahişe Rahav'a, babasının ev halkıyla yakınlarına dokunmadı. Yeşu'nun Eriha'yı araştırmak için gönderdiği ulakları saklayan Rahav, bugün de İsraililer'in arasında

ⁱⁱ"Gilgal": İbranice "Galal" (kaldırmak, yuvarlamak) fiilinden türetilmiştir.

yaşıyor. ²⁶Bundan sonra Yeşu şöyle ant içti: “Bu kenti, Eriha’yı yeniden kurmaya kalkışan, RAB’bin lanetine uğrasın. Buna kalkışan kişi büyük oğlunu kaybetme pahasına temel atacak, en küçük oğlunu kaybetme pahasına da kentin kapılarını yerine takacak.” ²⁷RAB Yeşu’yla birlikteydi. Yeşu’nun ünü ülkenin her yanına yayıldı.

7 Ne var ki, İsraililer adanan eşyalar konusunda RAB’be ihanet ettiler. Yahuda oymağından Zerah oğlu, Zavdi oğlu, Karmi oğlu Akan adanmış eşyaların bazılarını alınca, RAB İsraililer’e öfkeleni. ²Yeşu, Eriha’dan Beytel’in doğusunda, Beytaven yakınındaki Ay Kenti’ne adamlar göndererek, “Gidip ülkeyi araştırm” dedi. Adamlar da gidip Ay Kenti’ni araştırdılar. ³Sonra Yeşu’nun yanına dönerek ona, “Bütün halkın oraya gidip yorulmasına gerek yok” dediler, “Sayısı az olan Ay halkını yenmeye iki üç bin kişi yeter.” ⁴Kentin üzerine yürüyen üç bin kadar İsraili, Ay halkının önünde kaçmaya başladı. ⁵Ay halkı onlardan otuz altı kadarını öldürdü, sağ kalanları da kentin kapısından Şevarim’e dek kovaladı. Bayırdan aşağı kaçanları öldürdü. Korkudan İsraililer’in dizlerinin bağı çözüldü. ⁶Bunun üzerine Yeşu giysilerini yırtarak İsrail’in ileri gelenleriyle birlikte başından aşağı toprak döküp RAB’bin Sandığı’nın önünde yüzüstü yere kapandı ve akşama dek bu durumda kaldı. ⁷Ardından şöyle dedi: “Ey Egemen RAB, bizi Amurlular’ın eline teslim edip yok etmek için mi Şeria Irmağı’ndan geçirdin? Keşke halimize razı olup ırmağın ötesinde kalsaydık. ⁸Ya Rab, İsrail halkı dönüp düşmanlarının önünden kaçtıktan sonra ben ne diyebilirim! ⁹Kenanlılar ve ülkede yaşayan öbür halklar bunu duyunca çevremizi kuşatacak, adımızı yeryüzünden silecekler. Ya sen, ya Rab, kendi yüce adın için ne yapacaksın?” ¹⁰RAB Yeşu’ya şöyle karşılık verdi: “Ayağa kalk! Neden böyle yüzüstü yere kapanıyorsun? ¹¹İsraililer günah işlediler. Onlarla yaptığım ve yerine getirmelerini buyurduğum antlaşmayı bozdular. Koşulsuz adanmış eşyaların bir kısmını çalıp kendi eşyaları arasına gizlediler ve yalan söylediler. ¹²İşte bu yüzden İsraililer düşmana karşı tutunamıyor, arkalarını dönüp düşmanlarının önünden kaçıyor. Çünkü lanete uğradılar. Siz de bulunan adanmış eşyaları yok etmezseniz, artık sizinle birlikte olmayacağım. ¹³Kalk, halkı kutsa ve onlara de ki, ‘Kendinizi yarın için kutsayın. Çünkü İsrail’in Tanrısı RAB şöyle diyor: Ey İsrail, adanmış eşyaların bir kısmını aldınız. Bunları yok etmedikçe düşmanlarımızın karşısında dayanamazsınız.’ ¹⁴Sabah olunca oymak oymak dizilip sırayla öne çıkacaksınız. RAB’bin belirleyeceği oymak, boy boy öne çıkacak. RAB’bin belirleyeceği boy, aile aile öne çıkacak. Yine RAB’bin belirleyeceği ailenin erkekleri teker teker öne çıkacak. ¹⁵Adanmış eşyaları aldığı belirlenen kişi, kendisine ait her şeyle birlikte ateşe atılacak. Çünkü RAB’bin Antlaşması’nı bozup İsrail’de iğrenç bir günah işledi.” ¹⁶Sabah erkenden kalkan Yeşu, İsrail halkını oymak oymak öne çıkardı. Bunlardan Yahuda oymağı belirlendi. ¹⁷Yahuda boylarını teker teker öne çıkardığında, Zerah bo-

yu belirlendi. Zerahlılar aile aile öne çıkarıldığında Zavdi ailesi belirlendi. ¹⁸Zavdi ailesinin erkekleri teker teker öne çıkarıldığında Yahuda oymağından Zerah oğlu, Zavdi oğlu, Karmi oğlu Akan belirlendi. ¹⁹O zaman Yeşu Akan’a, “Oğlum” dedi, “İsrail’in Tanrısı RAB’bin hakkı için doğruyu söyle ⁱⁱⁱ, ne yaptın, söyle bana, benden gizleme.” ²⁰Akan, “Doğru” diye karşılık verdi, “İsrail’in Tanrısı RAB’be karşı günah işledim. Yaptığım şu: ²¹Ganimetin içinde Şinar ^{iv} işi güzel bir kaftan, iki yüz şekel ^v gümüş, elli şekel ^{vi} ağırlığında bir külçe altın görünce dayanamayıp aldım. En altta gümüş olmak üzere, tümünü çadırımın ortasında toprağa gömdüm.” ²²Yeşu’nun görevlendirdiği adamlar hemen çadıra koştular. Gömülmüş eşyaları orada buldular. Gümüş en alttaydı. ²³Tümünü çadırdan çıkardılar, Yeşu’ya ve İsrail halkına getirip RAB’bin önünde yere serdiler. ²⁴Yeşu ile İsrail halkı, Zerah oğlu Akan’ı, gümüşü, altın külçeyi, kaftanı, Akan’ın oğullarıyla kızlarını, sığır ve davarlarıyla eşeğini, çadırıyla bütün eşyalarını alıp Akor ^{vii} Vadisi’ne götürdüler. ²⁵Yeşu Akan’a, “Bizi neden bu felakete sürükledin?” dedi, “RAB de bugün seni felakete sürükleyecek.” Ardından bütün İsrail halkı Akan’ı taşa tuttu; kendisine ait ne varsa taşılayıp yaktı. ²⁶Akan’ın üzerine taşlardan büyük bir yığın yaptılar. Bu yığın bugün de duruyor. Bunun üzerine RAB’bin öfkesi dindi. Oranın bugün de Akor Vadisi diye anılmasının nedeni budur.

8 RAB Yeşu’ya, “Korkma, yılma” dedi, “Bütün savaşçıları yanına alıp Ay Kenti’nin üzerine yürü. Ay Kralı’nı, halkını ve kenti bütün topraklarıyla birlikte sana teslim ediyorum. ²Eriha’ya ve kralına ne yaptıysan, Ay Kenti’ne ve kralına da aynısını yap. Ama mal ve hayvanlardan oluşan ganimeti kendinize ayırın. Kentin gerisinde pusu kur.” ³Böylece Yeşu bütün savaşçılarıyla birlikte Ay Kenti’nin üzerine yürümeye hazırlandı. Seçtiği otuz bin yiğit savaşçıyı geceleyin yola çıkarırken ⁴onlara şöyle buyurdu: “Gidip kentin gerisinde pusuya yatın. Kentin çok uzağında durmayın. Hepiniz her an hazır olun. ⁵Ben yanımdaki halkla birlikte kente yaklaşacağım. Bir önceki gibi, düşman kentten çıkıp üzerimize gelince, önlerinde kaçır gibi yapıp ⁶onları kentten uzaklaştırmaya dek ardımızdan sürükleyeceğiz. Önceki gibi onlardan kaçtığımızı sanacaklar. Biz kaçır gibi yaparken, ⁷siz de pusu kurduğunuz yerden çıkıp kenti ele geçirirsiniz. Tanrımız RAB orayı elinize teslim edecek. ⁸Kenti ele geçirincede ateşe verin. RAB’bin buyruğuna göre hareket edin. İşte buyruğum budur.” ⁹Ardından Yeşu onları yolcu etti. Adamlar gidip Beytel ile Ay Kenti arasında, Ay Kenti’nin batısında pusuya yattılar. Yeşu ise geceyi halkla birlikte geçirdi. ¹⁰Yeşu sabah erkenden kal-

ⁱⁱⁱ“İsrail’in Tanrısı RAB’bin hakkı için doğruyu söyle”: İbranice “İsrail’in Tanrısı RAB’bi yücelt ve O’nu öv”. Bu deyim birine ant içirmek için kullanılırdı.

^{iv}“Şinar”, yani “Babil”.

^v“İki yüz şekel”: Yaklaşık 2.3 kg.

^{vi}“Elli şekel”: Yaklaşık 575 gr.

^{vii}“Akor”: “Sıkıntı” anlamına gelir.

karak halkı topladı. Sonra kendisi ve İsrail'in ileri gelenleri önde olmak üzere Ay Kenti'ne doğru yola çıktılar. ¹¹Yeşu, yanındaki bütün savaşçılarla kent'in üzerine yürüdü. Yaklaşıp kent'in kuzeyinde ordugah kurdular. Kentle aralarında bir vadi vardı. ¹²Yeşu beş bin kişi kadar bir güçle Beytel ile Ay Kenti arasında, kent'in batısında pusu kurdurdu. ¹³Ardından hem kuzeyde ordugah kuranlar, hem batıda pusuya yatanlar savaş düzenine girdiler. Yeşu o gece vadede ilerledi. ¹⁴Bunu gören Ay Kralı, kent halkıyla birlikte sabah erkenden kalktı. Zaman yitirmeden, İsraililer'e karşı savaşmak üzere Arava bölgesinin karşısında belirlenen yere çıktı. Ne var ki, kent'in gerisinde kendisine karşı kurulan pusudan habersizdi. ¹⁵Yeşu ile yanındaki İsraililer, kent halkı önünde bozguna uğramış gibi, çöle doğru kaçmaya başladılar. ¹⁶Kentteki bütün halk İsraililer'i kovalamaya çağrıldı. Ama Yeşu'yu kovalarken kentten uzaklaştılar. ¹⁷Ay Kenti'yle Beytel'den İsraililer'i kovalamaya çıkmayan tek kişi kalmamıştı. İsraililer'i kovalamaya çıkarırken kent kapılarını açık bıraktılar. ¹⁸RAB Yeşu'ya, "Elindeki palayı Ay Kenti'ne doğru uzat; orayı senin eline teslim ediyorum" dedi. Yeşu elindeki palayı kente doğru uzattı. ¹⁹Elini uzatır uzatmaz, pusudakiler yerlerinden fırlayıp kente girdiler; kenti ele geçirip hemen ateşe verdiler. ²⁰Kentliler arkalarına dönüp bakınca, yanan kentten göklere yükselen dumanı gördüler. Çöle doğru kaçan İsraililer de geri dönüp onlara saldırınca artık kaçacak hiçbir yerleri kalmadı. ²¹Pusuya yatmış olanların kenti ele geçirdiğini, kentten dumanlar yükseldiğini gören Yeşu ile yanındaki İsraililer, geri dönüp Ay halkına saldırdılar. ²²Kenti ele geçirenler de çıkıp saldırıya katılınca, kent halkı iki yönden gelen İsraililer'in ortasında kaldı. İsraililer tek canlı bırakmadan hepsini öldürdüler. ²³Sağ olarak tutsak aldıkları Ay Kralı'nı Yeşu'nun önüne çıkardılar. ²⁴İsraililer Ay Kenti'nden çıkıp kendilerini kırsal alanlarda ve çölde kovalayanların hepsini kılıçtan geçirdikten sonra kente dönüp geri kalanları da kılıçtan geçirdiler. ²⁵O gün Ay halkının tümü öldürüldü. Öldürülenlerin toplamı, kadın erkek, on iki bin kişiydi. ²⁶Yeşu kentte yaşayanların tümü yok edilinceye dek pala tutan elini indirmede. ²⁷İsraililer, RAB'bin Yeşu'ya verdiği buyruk uyarınca, kent'in yalnız hayvanlarıyla mallarını yağmaladılar. ²⁸Ardından Yeşu Ay Kenti'ni ateşe verdi, yakıp yıkıp viraneye çevirdi. Yıkıntıları bugün de duruyor. ²⁹Ay Kralı'nı ağaca asıp akşama dek orada bırakan Yeşu, güneş batarken cesedi ağaçtan indirerek kent kapısının dışına attırdı. Cesedin üzerine taşlardan büyük bir yığın yaptılar. Bu yığın bugün de duruyor. ³⁰Bundan sonra Yeşu Eval Dağı'nda İsrail'in Tanrısı RAB'be bir sunak yaptı. ³¹Sunak, RAB'bin kulu Musa'nın İsrail halkına verdiği buyruk uyarınca, Musa'nın Yasa Kitabı'nda yazıldığı gibi yontulmamış, demir alet değmemiş taşlardan yapıldı. RAB'be orada yakmalık sunular sundular, esenlik kurbanları kestiler. ³²Yeşu Musa'nın İsrail halkının önünde yazmış olduğu Kutsal Yasa'nın kopyasını orada taş levhalarla yazdı. ³³Bütün İsraililer, ileri gelenleriyle, görevlileriyle

ve hâkimleriyle birlikte –yabancılar dahil– RAB'bin Antlaşma Sandığı'nın* iki yanında, yüzleri, sandığı taşıyan Levili kâhinlere dönük olarak dizildiler. Halkın yarısı sırtını Gerizim Dağı'na, öbür yarısı da Eval Dağı'na verdi. Çünkü RAB'bin kulu Musa kutsanmaları için bu şekilde durmalarını daha önce buyurmuştu. ³⁴Ardından Yeşu yasanın tümünü, kutsama ve lanetle ilgili bölümleri Yasa Kitabı'nda yazılı olduğu gibi okudu. ³⁵Böylece Yeşu'nun, yabancıların da aralarında bulunduğu kadımlı, çocuklu bütün İsrail topluluğuna, Musa'nın buyruklarından okumadığı tek bir söz kalmadı.

9Şeria Irmağı'nın ötesinde, dağlık bölgede, Şefela'da ve Lübnan'a kadar uzanan Akdeniz kıyısındaki bütün krallar –Hitit*, Amor, Kenan, Periz, Hiv ve Yevus kralları– olup bitenleri duyunca, ²Yeşu'ya ve İsrail halkına karşı hep birlikte savaşmak için bir araya geldiler. ³Givon halkı ise Yeşu'nun Eriha ve Ay kentlerine yaptıklarını duyunca ⁴hileye başvurdu. Kendilerine elçi süsü vererek eşeklerinin sırtına yıpranmış heybeler, eski, yırtık ve yamalı şarap tulumları yüklediler. ⁵Ayaklarında yıpranmış, yamalı çarıklar, sırtlarında da eski püskü giysiler vardı. Azık torbalarındaki bütün ekmekler kurumuş, küflenmişti. ⁶Adamlar Gilgal'daki ordugaha, Yeşu'nun yanına gittiler. Ona ve İsrail halkına, "Uzak bir ülkeden geldik" dediler, "Bizimle bir barış antlaşması yapmanızı istiyoruz." ⁷Ama İsraililer Hivliler'e ^{viii}, "Sizinle neden antlaşma yapalım?" diye karşılık verdiler, "Belki de yakınımızda yaşıyorsunuz." ⁸Givonlular Yeşu'ya, "Biz senin kullarımız" dediler. Yeşu, "Kimsiniz, nereden geliyorsunuz?" diye sordu. ⁹Onlar da, "Çok uzak bir ülkeden kalkıp geldik" dediler. "Çünkü Tanrın RAB'bin ününü duyduk. Tanrın'la ilgili haberleri, Mısır'da yaptığı her şeyi, ¹⁰Şeria Irmağı'nın ötesindeki Amorlu iki krala, Heşbon Kralı Sihon'a ve Aştarot'ta egemenlik süren Başan Kralı Og'a neler yaptığını da duyduk. ¹¹Bunun üzerine önderlerimiz ve ülkemizin bütün halkı bize şöyle dediler: 'Onları karşılamak için yanınıza yiyecek alıp yola çıkın ve onlara, biz sizin kullarımız; bunun için bizimle bir barış antlaşması yapmanızı istiyoruz deyin.' ¹²Size gelmek için yola çıktığımız gün azık olarak evden aldığımız şu ekmekler sıcacaktı. Bakın şimdi, kurumuş, küflenmişler. ¹³Şarap doldurduğumuz şu tulumlar yeniydi, bakın nasıl sıyrılıp yırtılmış. Bunca yol geldiğimiz için giysilerimiz ve çarıklarımız yıprandı." ¹⁴İsraililer, RAB'be danışmadan Givonlular'ın sunduğu yiyecekleri aldılar. ¹⁵Yeşu da onları sağ bırakacağına söz verip onlarla bir barış antlaşması yaptı. Topluluğun önderleri de antlaşmaya bağlı kalacaklarına ant içtiler. ¹⁶Ne var ki, antlaşmadan üç gün sonra Givonlular'ın yakında, komşu topraklarda yaşadıklarını öğrendiler. ¹⁷Bunun üzerine yola çıkıp üç gün sonra onların kentlerine vardılar. Bu kentler Givon, Kefira, Beerot ve Kiryat-Yearim'di. ¹⁸Ancak İsraililer bunlara dokunmadılar. Çünkü topluluğun önderleri, İsrail'in Tanrısı RAB adına ant

^{viii}"Hivliler": Givonlular Hiv halkındandı.

ıçmışlardı. Bu yüzden topluluk önderlere karşı söylenmeye başladı. ¹⁹Önderler ise, “Biz İsrail’in Tanrısı RAB adına ant içtik; bu yüzden onlara el süremeyiz” diye karşılık verdiler, ²⁰“Ant içtiğimiz için onları sağ bırakacağız; yoksa Tanrı’nın gazabına uğrarız.” ²¹Sonra halka, “Onları sağ bırakalım” dediler, “Ama bütün topluluk için odun kesip su çekmekle görevlendirilsinler.” Böylece önderler vermiş oldukları sözü tuttular. ²²Ardından Yeşu Givonlular’ı çağırıp, “Yakınımızda yaşadığımız halde neden çok uzaktan geldiğinizi söyleyip bizi aldattınız?” dedi, ²³“Bunun için artık lanetlisiniz. Hep köle kalacaksınız. Tanrım’ın Tapınağı için odun kesip su çekeceksiniz.” ²⁴Givonlular, “Efendimiz, Tanrım RAB’bin kulu Musa’ya verdiği buyruğu duyduk” diye karşılık verdiler, “Musa’ya bütün ülkeyi size vermesini, ülkede yaşayanların hepsini yok etmenizi buyurduğunu duyduk. Sizden çok korktuk, can korkusuyla böyle davrandık. ²⁵Şimdi senin elindeyiz. Sana göre adil ve doğru olanı yap.” ²⁶Bunun üzerine Yeşu onları İsraililer’in elinden kurtardı, öldürülmelerine izin vermedi. ²⁷O gün onları topluluk için ve gelecekte RAB’bin seçeceği yerde yapılacak RAB’bin sunağı için odun kesip su çekmekle görevlendirdi. Bugün de bu işi yapıyorlar.

10Yeruşalim Kralı Adoni-Sedek, Yeşu’nun Eriha’yı ele geçirip kralını ortadan kaldırdığı gibi, Ay Kenti’ni de ele geçirip tümüyle yıktığını, kralını öldürdüğünü, Givon halkının da İsraililer’le bir barış antlaşması yapıp onlarla birlikte yaşadığını duyunca, ²büyük korkuya kapıldı. Çünkü Givon, kralların yaşadığı kentler gibi büyük bir kentti; Ay Kenti’nden de büyüktü ve yiğit bir halkı vardı. ³Bu yüzden Yeruşalim Kralı Adoni-Sedek, Hevron Kralı Hoham, Yarmut Kralı Piram, Lakiş Kralı Yafia ve Eglon Kralı Devir’e şu haberi gönderdi: ⁴“Gelin bana yardım edin, Givon’a saldıralım. Çünkü Givon halkı Yeşu ve İsrail halkıyla bir barış antlaşması yaptı.” ⁵Böylece Amorlu beş kral –Yeruşalim, Hevron, Yarmut, Lakiş ve Eglon kralları– ordularını topladılar, hep birlikte gidip Givon’un karşısında ordugah kurdular; sonra saldırıya geçtiler. ⁶Givonlular Gilgal’da ordugahta bulunan Yeşu’ya şu haberi gönderdiler: “Biz kullarını yalnız bırakma. Elini çabuk tutup yardımımıza gel, bizi kurtar. Çünkü dağlık bölgedeki bütün Amorlu krallar bize karşı birleşti.” ⁷Bunun üzerine Yeşu bütün savaşçıları ve yiğit adamlarıyla birlikte Gilgal’dan yola çıktı. ⁸Bu arada RAB Yeşu’ya, “Onlardan korkma” dedi, “Onları eline teslim ediyorum. Hiçbiri sana karşı koyamayacak.” ⁹Gilgal’dan çıkıp bütün gece yol alan Yeşu, Amorlular’a ansızın saldırdı. ¹⁰RAB Amorlular’ı İsraililer’in önünde şaşkına çevirdi. İsraililer de onları Givon’da büyük bir bozguna uğrattılar; Beythoron’a çıkan yol boyunca, Azeka ve Makkeda’ya dek kovalayıp öldürdüler. ¹¹RAB İsraililer’den kaçan Amorlular’ın üzerine Beythoron’dan Azeka’ya inen yol boyunca gökten iri iri dolu yağdırdı. Yağan dolunun altında can verenler, İsraililer’in kılıçla öldürdüklerinden daha çoktu. ¹²RAB’bin Amorlular’ı İsrail-

liler’in karşısında bozguna uğrattığı gün Yeşu halkın önünde RAB’be şöyle seslendi: “Dur, ey güneş, Givon üzerinde Ve ay, sen de Ayalon Vadisi’nde.” ¹³Halk, düşmanlarından öcünü almaya dek güneş durdu, ay da yerinde kaldı. Bu olay Yaşar Kitabı’nda da yazılıdır. Güneş, yaklaşık bir gün boyunca göğün ortasında durdu, batmakta gecikti. ¹⁴Ne bundan önce, ne de sonra RAB’bin bir insanın dileğini işittiği o günkü gibi bir gün olmamıştır. Çünkü RAB İsrail’den yana savaştı. ¹⁵Yeşu bundan sonra İsrail halkıyla birlikte Gilgal’daki ordugaha döndü. ¹⁶Amorlu beş kral kaçıp Makkeda’daki bir mağarada gizlenmişlerdi. ¹⁷Yeşu’ya, “Beş kral Makkeda’daki bir mağarada gizlenirken bulundu” diye haber verildi. ¹⁸Yeşu, “Mağaramın ağzına büyük taşlar yuvarlayın, orayı korumak için adamlar görevlendirin” dedi, ¹⁹“Ama siz durmayın, düşmanı kovalayın; arkadan saldırıp kentlere ulaşmalarına engel olun. Tanrınız RAB onları elinize teslim etmiştir.” ²⁰Yeşu ve İsraililer düşmanı çok ağır bir yenilgiye uğratarak tamamını yok ettiler. Kurtulabilenler surlu kentlere sığındı. ²¹Sonra bütün halk güvenlik içinde Makkeda’daki ordugaha, Yeşu’nun yanına döndü. Hiç kimse ağzını açıp İsraililer’e karşı bir şey söyleyemedi. ²²Sonra Yeşu adamlarına, “Mağaramın ağzını açın, beş kralı çıkarıp bana getirin” dedi. ²³Onlar da beş kralı –Yeruşalim, Hevron, Yarmut, Lakiş ve Eglon krallarını– mağaradan çıkarıp Yeşu’ya getirdiler. ²⁴Krallar getirilince, Yeşu bütün İsrail halkını topladı. Savaşta kendisine eşlik etmiş olan komutanlara, “Yaklaşın, ayaklarınızı bu kralların boyunları üzerine koyun” dedi. Komutanlar yaklaşip ayaklarını kralların boyunları üzerine koydular. ²⁵Yeşu onlara, “Korkmayın, yılmayın; güçlü ve yürekli olun” dedi, “RAB savaşağımız düşmanların hepsini bu duruma getirecek.” ²⁶Ardından beş kralı vurup öldürdü ve her birini bir ağaca astı. Akşama dek öylece ağaçlara asılı kaldılar. ²⁷Yeşu’nun buyruğu üzerine gün batımında kralların cesetlerini ağaçlardan indirdiler, gizlendikleri mağaraya atıp mağaramın ağzını büyük taşlarla kapadılar. Bu taşlar bugün de orada duruyor. ²⁸Yeşu aynı gün Makkeda’yı aldı, kralını ve halkını kılıçtan geçirdi. Kentte tek canlı bırakmadı, hepsini öldürdü. Makkeda Kralı’na da Eriha Kralı’na yaptığının aynısını yaptı. ²⁹Yeşu İsrail halkıyla birlikte Makkeda’dan Livna’nın üzerine yürüyüp kente saldırdı. ³⁰RAB kenti ve kralını İsraililer’in eline teslim etti. Yeşu kentin bütün halkını kılıçtan geçirdi. Tek canlı bırakmadı. Kentin kralına da Eriha Kralı’na yaptığının aynısını yaptı. ³¹Bundan sonra Yeşu İsrail halkıyla birlikte Livna’dan Lakiş üzerine yürüdü. Kentin karşısında ordugah kurup saldırıya geçti. ³²RAB Lakiş’i İsraililer’in eline teslim etti. Yeşu ertesi gün kenti aldı. Livna’da yaptığı gibi, halkı ve kentteki bütün canlıları kılıçtan geçirdi. ³³Bu arada Gezer Kralı Horam Lakiş’e yardıma geldi. Yeşu onu ve ordusunu yenilgiye uğrattı; kimseyi sağ bırakmaksızın hepsini öldürdü. ³⁴İsrail halkıyla birlikte Lakiş’ten Eglon üzerine yürüyen Yeşu, kentin karşısında ordugah kurup saldırıya geçti. ³⁵Kenti aynı gün ele geçirdiler. Lakiş’te yaptığı gi-

bi, halkı ve kentteki bütün canlıları o gün kılıçtan geçirip yok ettiler. ³⁶Ardından Yeşu İsrail halkıyla birlikte Eglon'dan Hebron üzerine yürüyüp saldırıya geçti. ³⁷Kenti aldılar, kralını, halkını ve köylerindeki bütün canlıları kılıçtan geçirdiler. Eglon'da yaptıkları gibi, herkesi öldürdüler; kimseyi sağ bırakmadılar. ³⁸Bundan sonra Yeşu İsrail halkıyla birlikte geri dönüp Devir'e saldırdı. ³⁹Kralıyla birlikte Devir'i ve köylerini alıp bütün halkı kılıçtan geçirdi; tek canlı bırakmadı, hepsini öldürdü. Hebron'a, Livna'ya ve kralına ne yaptıysa, Devir'e ve kralına da aynıını yaptı. ⁴⁰Böylece Yeşu dağlık bölge, Negev, Şefela ve dağ yamaçları dahil, bütün ülkeyi ele geçirip buralardaki kralların tümünü yenilgiye uğrattı. Hiç kimseyi esirgemedi. İsrail'in Tanrısı RAB'bin buyruğu uyarınca kimseyi sağ bırakmadı, hepsini öldürdü. ⁴¹Kadeş-Barnea'dan Gazze'ye kadar, Givon'a kadar uzanan bütün Goşen bölgesini egemenliği altına aldı. ⁴²Bütün bu kralları ve topraklarını tek bir savaşta ele geçirdi. Çünkü İsrail'in Tanrısı RAB İsrail'den yana savaşmıştı. ⁴³Ardından Yeşu İsrail halkıyla birlikte Gilgal'daki ordugaha döndü.

11Olup bitenleri duyan Hasor Kralı Yavin, Madon Kralı Yovav'a, Şimron ve Akşaf krallarına, ²dağlık kuzey bölgesinde, Kinneret Gölü'nün ^{ix} güneyindeki Arava'da, Şefela'da ve batıda Dor Kenti sırtlarındaki krallara, ³doğu ve batı bölgelerindeki Kenan, Amor, Hitit, Periz halklarına ve dağlık bölgedeki Yevuslular'la Hermon Dağı'nın eteğindeki Mispa bölgesinde yaşayan Hivliler'e haber gönderdi. ⁴Bu krallar bütün ordularıyla, kıyıların kumu kadar sayısız askerleriyle, çok sayıdaki at ve savaş arabalarıyla yola çıktılar. ⁵Bütün bu krallar İsraililer'e karşı savaşmak üzere birleşerek Merom suları kıyısına gelip hep birlikte ordugah kurdular. ⁶Bu arada RAB Yeşu'ya, "Onlardan korkma" diye seslendi, "Onların hepsini yarım bu saatlerde İsrail'in önünde yere sereceğim. Atlarını sakatlayıp savaş arabalarını ateşe ver." ⁷Böylece Yeşu bütün ordusuyla birlikte Merom suları kıyısındaki kralların üzerine beklenmedik bir anda yürüdü ve onlara saldırdı. ⁸RAB onları İsraililer'in eline teslim etti. Onları bozguna uğratan İsraililer, kaçanları Büyük Sayda'ya, Misrefot-Mayim'e ve doğuda Mispe Vadisi'ne kadar kovalayıp öldürdüler; kimseyi sağ bırakmadılar. ⁹Yeşu, RAB'bin kendisine buyurduğu gibi yaptı, atlarını sakatladı, savaş arabalarını ateşe verdi. ¹⁰Yeşu bundan sonra geri dönüp Hasor'u ele geçirdi, Hasor Kralı'nı kılıçla öldürdü. Çünkü Hasor eskiden bütün bu krallıkların başıydı. ¹¹İsraililer kentteki bütün canlıları kılıçtan geçirip yok ettiler. Soluk alan bir tek kişiyi esirgemediler. Ardından Yeşu Hasor'u ateşe verdi. ¹²Böylece bütün bu kentlerle krallarını ele geçirdi. RAB'bin kulu Musa'nın buyruğu uyarınca hepsini kılıçtan geçirip yok etti. ¹³Ancak, İsraililer, Yeşu'nun ateşe verdiği Hasor dışında, tepe üzerinde kurulu kentlerden hiçbirini ateşe vermediler. ¹⁴Bu kentlerdeki bütün mal ve hayvanları ganimet olarak aldılar, insanların

^{ix}"Kinneret Gölü", yani "Celile Gölü".

tümünü ise kılıçtan geçirip öldürdüler; soluk alan bir tek kişiyi esirgemediler. ¹⁵RAB'bin kulu Musa RAB'den aldığı buyrukları Yeşu'ya aktarmıştı. Yeşu bunlara uydu ve RAB'bin Musa'ya buyurdıklarını eksiksiz yerine getirdi. ¹⁶Böylece Yeşu, dağlık bölge, bütün Negev ve Goşen bölgesi, Şefela, Arava ve İsrail dağlarıyla bu dağların etekleri, Seir yönünde yükselen Halak Dağı'ndan Hermon Dağı'nın altındaki Lübnan Vadisi'nde bulunan Baal-Gat'a varınca ya dek bütün toprakları ele geçirdi. Buraların krallarını yakalayıp öldürdü. ¹⁷¹⁸Yeşu bu krallarla uzun süre savaştı. ¹⁹Givon'da yaşayan Hivliler dışında, İsraililer'le barış antlaşması yapan bir kent olmadı. İsraililer öbür kentlerin hepsini savaşarak aldılar. ²⁰Çünkü onları İsrail'e karşı savaşmaya kararlı yapan RAB'bin kendisiydi. Böylece RAB'bin Musa'ya buyurduğu gibi, İsraililer onlara acımadı, hepsini öldürüp yok ettiler. ²¹Yeşu bundan sonra Anaklular'ın üzerine yürüdü. Onları dağlık bölgeden, Hebron, Devir ve Anav'dan, Yahuda ve İsrail'in bütün dağlık bölgelerinden söküp attı. Kentleriyle birlikte onları tümüyle yok etti. ²²İsraililer'in elindeki topraklarda hiç Anaklı kalmadı. Yalnız Gazze, Gat ve Aşdot'ta sağ kalanlar oldu. ²³RAB'bin Musa'ya söylediği gibi, Yeşu bütün ülkeyi ele geçirdi ve İsrail oymakları arasında mülk olarak bölüştürdü. Böylece savaş sona erdi, ülke barışa kavuştu.

12İsraililer'in bozguna uğrattığı, Şeria Irmağı'nın doğusunda, Arava'nın bütün doğusu ile Arnon Vadisi'nden Hermon Dağı'na kadar topraklarını ele geçirdiği krallar şunlardır: ²Heşbon'da oturan Amurlular'ın Kralı Sihon: Kralığı Arnon Vadisi kıyısındaki Aroer'den –vadinin ortasından– başlıyor, Ammonlular'ın sınırı olan Yabbuk Irmağı'na dek uzanıyor, Gilat'ın yarısını içine alıyordu. Arava bölgesinin doğusu da ona aitti. Burası Kinneret Gölü'nden Arava –Lut– Gölü'ne uzanıyor, doğuda Beytyeşimot'a, güneyde de Pisga Dağı'nın yamaçlarına varıyordu. ³Sağ kalan Refalılar'dan, Aştarot ve Edrei'de oturan Başan Kralı Og: ⁵Kral Og, Hermon Dağı, Salka, Geşurlular'la Maakalılar'ın sınırına kadar bütün Başan'ı ve Heşbon Kralı Sihon'un sınırına kadar uzanan Gilat'ın yarısını yönetiyordu. ⁶RAB'bin kulu Musa'nın ve İsraililer'in yenilgiye uğrattığı krallar bunlardı. RAB'bin kulu Musa bunların topraklarını Ruben ve Gad oymaklarıyla Manaşşe oymağının yarısına mülk olarak verdi. ⁷Lübnan Vadisi'ndeki Baal-Gat'tan, Seir yönünde yükselen Halak Dağı'na kadar Şeria Irmağı'nın batısında bulunan toprakların kralları –Yeşu ve İsraililer'in yenilgiye uğrattığı kralları– şunlardır: –Yeşu, Hitit, Amor, Kenan, Periz, Hiv ve Yevus halklarına ait dağlık bölgeyi, Şefela'yı, Arava bölgesini, dağ yamaçlarını, çölü ve Negev'i İsrail oymakları arasında mülk olarak bölüştürdü.– ⁸Eriha Kralı, Beytel yakınındaki Ay Kenti'nin Kralı, ¹⁰Yeruşalim Kralı, Hebron Kralı, ¹¹Yarmut Kralı, Lakiş Kralı, ¹²Eglon Kralı, Gezer Kralı, ¹³Devir Kralı, Geder Kralı, ¹⁴Horma Kralı, Arat Kralı, ¹⁵Livna Kralı, Adullam Kralı, ¹⁶Makkeda Kralı, Beytel Kralı, ¹⁷Tappuah Kralı, Hefer Kralı, ¹⁸Afek

Kralı, Şaron Kralı, ¹⁹Madon Kralı, Hasor Kralı, ²⁰Şimron-Meron Kralı, Akşaf Kralı, ²¹Taanak Kralı, Megiddo Kralı, ²²Kedeş Kralı, Karmel'deki Yokneam Kralı, ²³Dor sirtlarındaki Dor Kralı, Gilgal'daki Goyim Kralı ²⁴ve Tirsra Kralı. Toplam otuz bir kral.

13Yeşu kocamış, yaşı hayli ilerlemişti. RAB ona, “Artık yaşlandın, yaşın hayli ilerledi” dedi, “Ama mülk olarak alınacak daha çok toprak var. ²“Alınacak topraklar şunlardır: Bütün Filist ve Geşur bölgeleri; ³–Mısır’ın doğusundaki Şihor Irmağı’ndan, kuzeyde Ekron sınırlarına kadar uzanan bölge Kenanlılar’a ait sayılırdı.– Gazze, Aşdot, Aşkelon, Gat ve Ekron adlı beş Filist beyliği ve Avlular’ın toprakları; ⁴güneyde bütün Kenan toprakları; Afek’e, yani Amor sınırına kadar, Saydalılar’a ait olan Meara; ⁵Gevallılar’ın toprakları; Hermon Dağı eteğindeki Baal-Gat’tan Levo-Hamat’a kadar doğu yönündeki bütün Lübnan toprakları. ⁶Lübnan’dan Misrefot-Mayim’e dek uzanan dağlık bölgede yaşayanları, bütün Saydalılar’ı İsraililer’in önünden söküp atacağım. Sana buyurduğum gibi, buraları kura ile İsraililer arasında mülk olarak bölüştür. ⁷“Bu toprakları şimdiden dokuz oymakla Manaşşe oymağının yarısı arasında mülk olarak bölüştür.” ⁸Manaşşe oymağının öbür yarısı ile Ruben ve Gad oymakları, RAB’bin kulu Musa’nın Şeria Irmağı’nın doğusundaki toprakları kendilerine vermesiyle mülkten paylarını almışlardı. ⁹Bu topraklar şunlardır: Arnon Vadisi kıyısında Aroer’den vadinin ortasındaki kentle Divon’a kadar uzanan Medeva Yaylası; ¹⁰Heşbon’da egemenlik sürmüş olan Amor Kralı Sihon’un Ammon sınırına kadar uzanan bütün kentleri; ¹¹Gilat, Geşur ve Maaka toprakları, Hermon Dağı’yla Salka’ya kadar bütün Başan; ¹²sağ kalan Refalılar’dan biri olup Aştarot ve Edrei’de egemenlik sürmüş olan Kral Og’un Başan’da kalan topraklarının tümü. Musa’nın, krallarını yenilgiye uğratıp ele geçirdiği topraklar bunlardı. ¹³İsraililer Geşurlular’ı ve Maakalılar’ı topraklarından sürmediler; bunlar bugün de İsraililer arasında yaşıyorlar. ¹⁴Musa, yalnız Levi oymağına topraktan pay vermedi. RAB’den aldığı buyruğa göre, Levililer’in payı İsrail’in Tanrısı RAB için yakılan sunulardı. ¹⁵Musa’nın boy sayısına göre Ruben oymağına verdiği topraklar şunlardır: ¹⁶Arnon Vadisi kıyısında Aroer’den vadinin ortasındaki kente kadar uzanan bölgeyle Medeva’nın çevresindeki yaylanın tümü; ¹⁷Heşbon ve buna bağlı yayladaki bütün kentler; Divon, Bamot-Baal, Beytbaal-Meon, ¹⁸Yahsa, Kedomot, Mefaaf, ¹⁹Kiryatayim ve Sivma, vadideki tepede kurulu Seret-Şahar, ²⁰Beytpeor, Pisga yamaçları, Beytyeşimot, ²¹yayladaki kentlerle Heşbon’da egemenlik sürmüş olan Amor Kralı Sihon’un bütün ülkesi. Musa Sihon’u ve Sihon’un egemenliği altındaki topraklarda yaşayan Midyan beylerini –Evi, Rekem, Sur, Hur ve Reva’yı– yenilgiye uğratmıştı. ²²Öldürülenler arasında İsraililer’in kılıçtan geçirdiği Beor oğlu falcı Balam da vardı. ²³Rubenoğulları’nın sınırı Şeria Irmağı’na dayanıyordu. Rubenoğulları’na, boy sayısına göre köyleriyle birlikte mülk olarak verilen kent-

ler bunlardı. ²⁴Musa Gad oymağına da boy sayısına göre miras verdi. ²⁵Verdiği topraklar şunlardı: Yazer bölgesi, bütün Gilat kentleri, Rabba yakınındaki Aroer’e kadar uzanan Ammonlular’a ait toprakların yarısı; ²⁶Heşbon’dan Ramat-Mispe’ye ve Betonim’e, Mahanayim’den Devir sınırına kadarki bölge; ²⁷Şeria Ovası’ndaki Beytharam, Beytnimra, Sukkot, Safon, Heşbon Kralı Sihon’un topraklarından geri kalan bölüm, Kinneret Gölü’nün güney ucuna kadar uzanan Şeria Irmağı’nın doğu yakası. ²⁸Gadoğulları’na, boy sayısına göre köyleriyle birlikte mülk olarak verilen kentler bunlardı. ²⁹Musa, Manaşşe oymağının yarısına boy sayısına göre topraktan miras vermişti. ³⁰Bu topraklar Mahanayim’den başlıyor, Başan Kralı Og’un ülkesini –bütün Başan’ı– ve Yair’in Başan’daki yerleşim birimlerinin tümünü, yani toplam altmış kenti, ³¹Gilat’ın yarısını, Başan Kralı Og’un egemenliğindeki Aştarot ve Edrei kentlerini içine alıyordu. Buralar, Manaşşe oğlu Makir’in soyuna, boy sayısına göre Makiroğulları’nın yarısına ayrılmıştı. ³²Musa’nın, Eriha’nın doğusunda, Şeria Irmağı’nın ötesinde kalan Moav ovalarındayken bölüştürdüğü topraklar bunlardır. ³³Ama Levi oymağına topraktan pay vermedi. Söz verdiği gibi, onların mirası İsrail’in Tanrısı RAB’bin kendisidir.

14İsraililer’in Kenan’da mülk edindiği topraklara gelince, bu topraklar Kâhin Elazar, Nun oğlu Yeşu ve İsrail oymaklarının boy başları tarafından miras olarak İsraililer arasında bölüştürülmüştür. ²RAB’bin Musa aracılığıyla buyurduğu gibi, paylar dokuz oymakla bir oymağın yarısı arasında kura ile bölüştürüldü. ³Çünkü Musa iki oymakla yarım oymağın payını Şeria Irmağı’nın doğusunda vermişti. Ama onlarla birlikte Levililer’e mülkten pay vermişti. ⁴Yusuf’un soyundan gelenler, Manaşşe ve Efrayim diye iki oymak oluşturuyordu. Levililer’e de yerleşecekleri kentler ve bu kentlerin çevresinde büyük ve küçük baş hayvanlarına ayrılan otlaklar dışında topraktan pay verilmedi. ⁵İsraililer, RAB’bin Musa’ya verdiği buyruğa göre hareket edip ülkeyi paylaştılar. ⁶Bu arada Yahudaogulları Gilgal’da bulunan Yeşu’nun yanına geldiler. Kenizli Yefunne oğlu Kalev Yeşu’ya şöyle dedi: “RAB’bin Kadeş-Barnea’da Tanrı adamı Musa’ya senin ve benim hakkımda neler söylediğini biliyorsun. ⁷RAB’bin kulu Musa ülkeyi araştırmak üzere beni Kadeş-Barnea’dan gönderdiğinde kırk yaşındaydım. Gördüklerimi ona açık yüreklilikle ilettilim. ⁸Ne var ki, benimle gelmiş olan soydaşlarım halkı korkuya düşürdüler. Ama ben tümüyle Tanrım RAB’bin yolundan gittim. ⁹Bu nedenle Musa o gün, ‘Tümüyle Tanrım RAB’bin yolundan gittiğin için ayak bastığın topraklar sonsuza dek sana ve oğullarına mülk olacak’ diye ant içti. ¹⁰RAB sözünü tuttu, beni yaşattı. İsraililer çölden geçerken RAB’bin Musa’ya bu sözleri söylediği günden bu yana kırk beş yıl geçti. Şimdi seksen beş yaşındayım. ¹¹Bugün de Musa’nın beni gönderdiği günkü kadar güçlüyüm. O günkü gibi hâlâ savaşa gidip gelecek güçteyim. ¹²RAB’bin o gün söz ver-

diği gibi, bu dağlık bölgeyi şimdi bana ver. Orada Anaklılar'ın yaşadığını ve surlarla çevrili büyük kentleri olduğunu o gün sen de duymuştun. Belki RAB bana yardım eder de, O'nun dediği gibi, onları oradan sürerim.”¹³ Yeşu Yefunne oğlu Kalev'i kutsadı ve Hevron'u ona mülk olarak verdi.¹⁴ Böylece Hevron bugün de Kenizli Yefunne oğlu Kalev'in mülküdür. Çünkü o, tümüyle İsrail'in Tanrısı RAB'bin yolundan gitti.¹⁵ Hevron'un eski adı Kiryat-Arba'ydı. Arba, Anaklılar'ın en güçlü adamının adıydı. Böylece savaş sona erdi ve ülke barışa kavuştu.

15 Boy sayısına göre Yahuda oymağına verilen bölge, güneyde Edom sınırına, en güneyde de Zin Çölü'ne kadar uzanıyordu.² Güney sınırları, Lut Gölü'nün güney ucundaki körfezden başlayıp³ Akrep Geçidi'nin güneyine, oradan da Zin Çölü'ne geçiyor, Kadeş-Barnea'nın güneyinden Hesron'a ve Addar'a çıkıyor, oradan da Karka'ya kıvrılıyor,⁴ Asmon'u aşmış Mısır Vadisi'ne uzanıyor ve Akdeniz'de son buluyordu. Güney sınırları buydu.⁵ Doğru sınırları, Lut Gölü kıyısı boyunca Şeria Irmağı'nın ağzına kadar uzanıyordu. Kuzey sınırı, Şeria Irmağı'nın göl ağzındaki körfezden başlıyor,⁶ Beythogla'ya ulaşmış Beytarava'nın kuzeyinden geçiyor, Ruben oğlu Bohan'ın taşına varıyordu.⁷ Sınır, Akor Vadisi'nden Devir'e çıkıyor, vadinin güneyinde Adummim Yokuşu karşısındaki Gilgal'a doğru kuzeye yöneliyor, buradan Eyn-Şemeş sularına uzanarak Eyn-Rogel'e dayanıyordu.⁸ Sonra Ben-Hinnom Vadisi'nden geçerek Yevus Kenti'nin –Yeruşalim'in– güney sırtlarına çıkıyor, buradan Refaim Vadisi'nin kuzey ucunda bulunan Hinnom Vadisi'nin batısındaki dağın doruğuna yükseliyor,⁹ oradan da Neftoah sularının kaynağına kıvrılıyor, Efron Dağı'ndaki kentlere uzanarak Baala'ya –Kiryat-Yearim'e– dönüyordu.¹⁰ Baala'dan batıya, Seir Dağı'na yönelen sınır, Yearim –Kesalon– Dağı'nın kuzey sırtları boyunca uzanarak Beytşemeş'e iniyor, Timna'ya varıyordu.¹¹ Sonra Ekron'un kuzey sırtlarına uzanıyor, Şikeron'a doğru kıvrılarak Baala Dağı'na ulaştıktan sonra Yavneel'e çıkıyor, Akdeniz'de son buluyordu.¹² Batı sınırı Akdeniz'in kıyılarıydı. Yahuda oğulları'ndan gelen boyların çepeçevre sınırları buydu.¹³ Yeşu, RAB'den aldığı buyruk uyarınca, Yahuda bölgesindeki Kiryat-Arba'yı –Hevron'u– Yefunne oğlu Kalev'e miras olarak verdi. Arba, Anaklılar'ın atasıydı.¹⁴ Kalev, Anak'ın üç torununu, onun soyundan gelen Şeşay, Ahiman ve Talmay'ı oradan sürdü.¹⁵ Oradan eski adı Kiryat-Sefer olan Devir Kenti halkının üzerine yürüdü.¹⁶ Kalev, “Kiryat-Sefer halkını yenip orayı ele geçirene kızım Aksa'yı eş olarak vereceğim” dedi.¹⁷ Kenti Kalev'in kardeşi Kenaz'ın oğlu Otniel ele geçirdi. Bunun üzerine Kalev kızı Aksa'yı ona eş olarak verdi.¹⁸ Kız Otniel'in yanına varınca, onu babasından bir tarla istemeye zorladı. Kalev, eşeğinden inen kızına, “Bir isteğin mi var?” diye sordu.¹⁹ Kız, “Bana bir armağan ver” dedi, “Madem Negev'deki toprakları bana verdin, su kaynaklarını da ver.” Böylece Kalev yukarı ve aşağı su kaynaklarını ona verdi.

²⁰ Boy sayısına göre Yahuda oğulları oymağının payı buydu.²¹ Yahuda oğulları oymağının Edom sınırlarına doğru en güneyde kalan kentleri şunlardı: Kavseel, Eder, Yagur,²² Kina, Dimona, Adada,²³ Kedeş, Hasor, Yitnan,²⁴ Zif, Telem, Bealot,²⁵ Hasor-Hadatta, Keriyot-Hesron –Hasor–²⁶ Amam, Şema, Molada,²⁷ Hasar-Gadda, Heşmon, Beytpelet,²⁸ Hasar-Şual, Beer-Şeva, Bizyotya,²⁹ Baala, İyim, Esem,³⁰ Eltolat, Kesil, Horma,³¹ Ziklak, Madmanna, Sansanna,³² Levaot, Şilhim, Ayin ve Rimmon; köyleriyle birlikte yirmi dokuz kent.³³ Şefela'dakiler, Eştaol, Sora, Aşna,³⁴ Zanoah, Eyn-Gannim, Tappuah, Enam,³⁵ Yarmut, Adullam, Soko, Azeka,³⁶ Şaarayim, Aditayim, Gedera ve Gederotayim; köyleriyle birlikte on dört kent.³⁷ Senan, Hadaşa, Migdal-Gad,³⁸ Dilan, Mispel, Yokteel,³⁹ Lakiş, Boskat, Eglon,⁴⁰ Kabbon, Lahmas, Kitliş,⁴¹ Gederot, Beytdagon, Naama ve Makkeda; köyleriyle birlikte on altı kent.⁴² Livna, Eter, Aşan,⁴³ Yiftah, Aşna, Nesiv,⁴⁴ Keila, Akziv ve Mareşa; köyleriyle birlikte dokuz kent.⁴⁵ Kasaba ve köyleriyle birlikte Ekron;⁴⁶ Ekron'un batısı, Aşdot'un çevresindeki bütün köyler;⁴⁷ kasaba ve köyleriyle birlikte Aşdot; Mısır Vadisi'ne ve Akdeniz'in kıyısına kadar kasaba ve köyleriyle birlikte Gazze.⁴⁸ Dağlık bölgede Şamir, Yattir, Soko,⁴⁹ Danna, Kiryat-Sanna –Devir–⁵⁰ Anav, Eştemo, Anim,⁵¹ Goşen, Holon ve Gilo; köyleriyle birlikte on bir kent.⁵² Arav, Duma, Eşan,⁵³ Yanum, Beyttappuah, Afeka,⁵⁴ Humta, Kiryat-Arba –Hevron– ve Sior; köyleriyle birlikte dokuz kent.⁵⁵ Maon, Karmel, Zif, Yutta,⁵⁶ Yizreel, Yokdeam, Zanoah,⁵⁷ Kayin, Giva ve Timna; köyleriyle birlikte on kent.⁵⁸ Halhul, Beytsur, Gedor,⁵⁹ Maarat, Beytanot ve Eltekon; köyleriyle birlikte altı kent.⁶⁰ Kiryat-Baal –Kiryat-Yearim– ve Rabba; köyleriyle birlikte iki kent.⁶¹ Çölde Beytarava, Middin, Sekaka,⁶² Nivşan, Tuz Kenti ve Eyn-Gedi; köyleriyle birlikte altı kent.⁶³ Yahuda oğulları Yeruşalim'de yaşayan Yevuslular'ı oradan çıkartamadılar. Yevuslular bugün de Yeruşalim'de Yahuda oğulları'yla birlikte yaşıyorlar.

16 Kurada Yusuf oğulları'na düşen toprakların sınırları, doğuda Eriha sularının doğusundan, Eriha'daki Şeria Irmağı'ndan başlayarak çöle geçiyor, Eriha'dan Beytel'in dağlık bölgesine çıkıyor,² Beytel'den Luz'a geçerek Arklılar'ın sınırına, Atarot'a uzanıyordu.³ Sınır batıda Yafletliler'in topraklarına, Aşağı Beythoron bölgesine, oradan da Gezer'e iniyor ve Akdeniz'de son buluyordu.⁴ Böylece Yusuf'un soyundan gelen Manaşşe ve Efrayim paylarını almış oldular.⁵ Boy sayısına göre Efrayimoğulları'na pay olarak verilen toprakların sınırları, doğuda Atrot-Addar'dan yukarı Beythoron'a kadar uzanarak⁶ Akdeniz'e varıyordu. Sınır kuzeyde Mikmetat'ta doğuya, Taanat-Şilo'ya dönüyor, kentin doğusundan geçip Yanoah'a uzanıyor,⁷ buradan Atarot ve Naara'ya iniyor, Eriha'yı aşarak Şeria Irmağı'na ulaşıyordu.⁸ Sınır Tappuah'tan batıya, Kana Vadisi'ne uzanıp Akdeniz'de son buluyordu. Boy sayısına göre Efrayimoğulları oymağının payı buydu.⁹ Ayrıca Manaşşe oğulları'na dü-

şen payda da Efrayimoğulları'na ayrılan kentler ve bunlara bağlı köyler vardı. ¹⁰Ne var ki, Efrayimoğulları Gezer'de yaşayan Kenanlılar'ı buradan sürmediler. Kenanlılar bugüne kadar Efrayimoğulları arasında yaşayıp onlara ücretsiz hizmet etmek zorunda kaldılar.

17Yusuf'un büyük oğlu Manaşşe'nin oymağı için kura çekildi. –Gilat ve Başan, Manaşşe'nin ilk oğlu Makir'e verilmişti. Çünkü Gilatlılar'ın atası olan Makir büyük bir savaşçıydı.– ²Manaşşe soyundan gelen öbürleri –Aviezer, Helek, Asriel, Şekem, Hefer ve Şemidağulları– bu kuranın içindeydi. Bunlar boylarına göre Yusuf oğlu Manaşşe'nin erkek çocuklarıydı. ³Bunlardan Manaşşe oğlu, Makir oğlu, Gilat oğlu, Hefer oğlu Selofhat'ın erkek çocuğu olmadı; yalnız Mahla, Noa, Hogla, Milka ve Tirsas adında kızları vardı. ⁴Bunlar, Kâhin Elazar'a, Nun oğlu Yeşu'ya ve önderlere gidip şöyle dediler: “RAB, Musa'ya erkek akrabalarımızla birlikte bize de mirastan pay verilmesini buyurdu.” RAB'bin bu buyruğu üzerine Yeşu, amcalarıyla birlikte onlara da mirastan pay verdi. ⁵Böylece Manaşşe oymağına Şeria Irmağı'nın doğusundaki Gilat ve Başan bölgelerinden başka on pay verildi. ⁶Çünkü Manaşşe'nin kız torunları da erkek torunların yanısıra mirastan pay almışlardı. Gilat bölgesi ise Manaşşe'nin öbür oğullarına verilmişti. ⁷Manaşşe sınırı Aşer sınırından Şekem yakınındaki Mikmetat'a uzanıyor, buradan güneye kıvrılarak Eyn-Tappuah halkının topraklarına varıyordu. ⁸Tappuah Kenti'ni çevreleyen topraklar Manaşşe'nindi. Ama Manaşşe sınırındaki Tappuah Kenti Efrayimoğulları'na aitti. ⁹Sonra sınır Kana Vadisi'ne iniyordu. Vadinin güneyinde Manaşşe kentleri arasında Efrayim'e ait kentler de vardı. Manaşşe sınırları vadinin kuzeyi boyunca uzanarak Akdeniz'de son buluyordu. ¹⁰Güneydeki topraklar Efrayim'in, kuzeydeki topraklarsa Manaşşe'nindi. Böylece Manaşşe bölgesi Akdeniz'le, kuzeyde Aşer'le ve doğuda İssakar'la sınırlanmıştı. ¹¹İssakar ve Aşer'e ait topraklardaki Beytşean ve köyleri, Yivleam'la köyleri, Dor, yani Dor sırtları halkıyla köyleri, Eyn-Dor halkıyla köyleri, Taanak halkıyla köyleri, Megiddo halkıyla köyleri Manaşşe'ye aitti. ¹²Ne var ki, Manaşşeoğulları bu kentleri tümüyle ele geçiremediler. Çünkü Kenanlılar buralarda yaşamaya kararlıydı. ¹³İsraililer güçlenince, Kenanlılar'ı sürececek yerde, onları angaryasına çalıştırmaya başladılar. ¹⁴Yusuf oğulları Yeşu'ya gelip, “Mülk olarak bize neden tek kurayla tek pay verdin?” dediler, “Çok kalabalığız. Çünkü RAB bizi bugüne dek alabildiğine çoğalttı.” ¹⁵Yeşu, “O kadar kalabalıksanız ve Efrayim'in dağlık bölgesi size dar geliyorsa, Perizliler'in ve Refalılar'ın topraklarındaki ormanlara çıkıp kendinize yer açın” diye karşılık verdi. ¹⁶Yusuf oğulları, “Dağlık bölge bize yetmiyor” dediler, “Ancak hem Beytşean ve köylerinde, hem de Yizreel Vadisi'nde oturanların, ovada yaşayan bütün Kenanlılar'ın demirden savaş arabaları var.” ¹⁷Yeşu Yusuf oğulları'na, Efrayim ve Manaşşe oymaklarına şöyle dedi: “Kalabalıksınız ve çok güçlüsünüz. Tek kuraya kalmaya-

caksınız. ¹⁸Dağlık bölge de sizin olacak. Orası ormanlıktır, ama ağaçları kesip açacağınız bütün topraklar sizin olur. Kenanlılar güçlüdür, demirden savaş arabalarına sahiptirler ama, yine de onları sürersiniz.”

18Ülkenin denetimini eline geçiren İsrail topluluğu Şilo'da bir araya geldi. Orada Buluşma Çadırı'nı kurdular. ²Ne var ki, mülkten henüz paylarını almamış yedi İsrail oymağı vardı. ³Yeşu İsraililer'e, “Bu uyuşukluğu üzerinizden ne zaman atacaksınız, atalarımızın Tanrısı RAB'bin size verdiği toprakları ele geçirmek için daha ne kadar bekleyeceksiniz?” dedi. ⁴“Her oymaktan üçer adam seçin. Onları, ülkeyi incelemeye göndereceğim. Mülk edinecekleri yerlerin sınırlarını belirleyip kayda geçirerek yanıma dönsünler. ⁵Bu toprakları yedi bölgeye ayırırlar. Yahuda güney bölgesinde, Yusuf oğulları kuzey bölgesinde kalsın. ⁶Yedi bölgeyi belirleyip kayda geçirdikten sonra, sonucu bana getirin. Burada, Tanrımız RAB'bin önünde aranızda kura çekeceğim. ⁷Levililer'e gelince, onların aranızda payı yoktur; mirasları RAB için kâhinlik yapmaktır. Gad ve Ruben oymaklarıyla Manaşşe oymağının yarısı ise RAB'bin kulu Musa'nın Şeria Irmağı'nın doğusunda kendilerine verdiği mülkü almış bulunuyorlar.” ⁸Yeşu, toprakları kayda geçirmek için yola çıkmak üzere olan adamlara, “Gidip toprakları inceleyin, kayda geçirip yanıma dönün” diye buyurdu, “Sonra burada, Şilo'da, RAB'bin önünde sizin için kura çekeceğim.” ⁹Adamlar yola çıkıp ülkeyi dolaştılar; kent kent, yedi bölge halinde kayda geçirdikten sonra Şilo'da, ordugahta bulunan Yeşu'nun yanına döndüler. ¹⁰Yeşu Şilo'da RAB'bin önünde onlar için kura çekti ve toprakları İsrail oymakları arasında bölüştürdü. ¹¹Boy sayısına göre Benyaminoğulları oymağı için kura çekildi. Paylarına düşen bölge Yahuda oğulları'yla Yusuf oğulları'nın toprakları arasında kalıyordu. ¹²Topraklarının sınırı kuzeyde Şeria Irmağı'ndan başlıyor, Eriha'nın kuzey sırtlarına doğru yükselerek batıda dağlık bölgeye uzanıyor, Beytaven kırlarında son buluyordu. ¹³Sınır oradan Luz'a –Beytel'e– Luz'un güney sırtlarına geçiyor, Aşağı Beythoron'un güneyindeki dağın üzerinde kurulu Atrot-Addar'a iniyor, ¹⁴bölgenin batısında Beythoron'un güneyindeki dağdan güneye dönüyor ve Yahuda oğulları'na ait Kiryat-Baal –Kiryat-Yearim– Kenti'nde son buluyordu. Bu batı tarafıydı. ¹⁵Güney tarafı Kiryat-Yearim'in batı varoşlarından başlıyor ^x, Neftoah sularının kaynağına uzanıyordu. ¹⁶Sınır buradan Refaim Vadisi'nin kuzeyindeki Ben-Hinnom Vadisi'ne bakan dağın yamaçlarına varıyor, Hinnom Vadisi'ni geçip Yevus'un güney sırtlarına, oradan da Eyn-Rogel'e iniyordu. ¹⁷Kuzeye kıvrılan sınır Eyn-Şemeş ve Adummim Yokuşu'nun karşısındaki Gelilot'a çıkıyor, Ruben oğlu Bohan'ın taşına iniyor, ¹⁸sonra Arava Vadisi'nin kuzey sırtlarından geçip Arava'ya sarkıyor, ¹⁹buradan Beythoğla'nın kuzey yamaçlarına geçiyor, Lut Gölü'nün kuzey körfezinde, Şeria Irma-

^x“Batı varoşlarından başlıyor” ya da “Varoşlarından başlayıp batıya yöneliyor.”

ğ'ın güney ağzında bitiyordu. Güney sınırı buydu. ²⁰Şeria Irmağı doğu sınırını oluşturuyordu. Boy sayısına göre Benyaminoğulları'nın payına düşen mülkün sınırları çepeçevre buydu. ²¹Boy sayısına göre Benyaminoğulları oymağının payına düşen kentler şunlardı: Eriha, Beythogla, Emek-Kesis, ²²Beytarava, Semarayim, Beytel, ²³Avvim, Para, Ofra, ²⁴Kefar-Ammoni, Ofni, Geva; köyleriyle birlikte on iki kent. ²⁵Givon, Rama, Beerot, ²⁶Mispe, Kefira, Mosa, ²⁷Rekem

19İkinci kura Şimon'a, boy sayısına göre Şimonoğulları oymağına düştü. Onların payı Yahudaogulları'na düşen payın sınırları içinde kalıyordu. ²Bu pay Beer-Şeva ya da Şeva, Molada, ³Hasar-Şual, Bala, Esem, ⁴Eltolat, Betul, Horma, ⁵Ziklak, Beytmarkavot, Hasar-Susa, ⁶Beytlevaot ve Şaruhen'i içeriyordu. Köyleriyle birlikte toplam on üç kent. ⁷Ayin, Rimmon, Eter ve Aşan; köyleriyle birlikte dört kent. ⁸Baalat-Beer, yani Negev'deki Rama'ya kadar uzanan bu kentlerin çevresindeki bütün köyler de Şimonoğulları'na aitti. Boy sayısına göre Şimonoğulları oymağının payı buydu. ⁹Şimonoğulları'na verilen pay Yahudaogulları'nın payından alınmıştı. Çünkü Yahudaogulları'nın payı ihtiyaçlarından fazlaydı. Böylece Şimonoğulları'nın payı Yahuda oymağının sınırları içinde kalıyordu. ¹⁰Üçüncü kura boy sayısına göre Zevulunoğulları'na düştü. Topraklarının sınırı Sarit'e kadar uzanıyordu. ¹¹Sınır batıda Marala'ya doğru çıkıyor, Dabbeşet'e erişip Yokneam karşısındaki vadiye uzanıyor, ¹²Sarit'ten doğuya, gün doğusuna, Kislot-Tavor sınırına dönüyor, oradan Daverat'a dayanıyor ve Yafia'ya çıkıyordu. ¹³Buradan yine doğuya, Gat-Hefer ve Et-Kasin'e geçiyor, Rimmon'a uzanıyor, Nea'ya kıvrılıyordu. ¹⁴Kuzey sınırı buradan Hannaton'a dönüyor ve Yiftahel Vadisi'nde son buluyordu. ¹⁵Kattat, Nahalal, Şimron, Yidala ve Beytlehem; köyleriyle birlikte on iki kentti. ¹⁶Boy sayısına göre Zevulunoğulları'nın payı köyleriyle birlikte bu kentlerdi. ¹⁷Dördüncü kura İssakar'a, boy sayısına göre İssakaroğulları'na düştü. ¹⁸Yizreel, Kesullot, Şunem, ¹⁹Hafarayim, Şion, Anaharat, ²⁰Rabbit, Kişyon, Eves, ²¹Remet, Eyn-Gannim, Eyn-Hadda ve Beytpasses bu sınırların içinde kalıyordu. ²²Sınır Tavor, Şahasima ve Beytşemeş boyunca uzanarak Şeria Irmağı'nda son buluyordu. Köyleriyle birlikte on altı kentti. ²³Boy sayısına göre İssakaroğulları oymağının payı köyleriyle birlikte bu kentlerdi. ²⁴Beşinci kura boy sayısına göre Aşeroğulları oymağına düştü. ²⁵Sınırları içindeki kentler Helkat, Hali, Beten, Akşaf, ²⁶Allammelek, Amat ve Mişal'dı. Sınır batıda Karmel ve Şihor-Livnat'a erişiyordu. ²⁷Buradan doğuya, Beytdagon'a dönüyor, Zevulun sınırı ve Yiftahel Vadisi boyunca uzanarak kuzeyde Beytemek ve Neiel'e ulaşıyordu. Kavul'un kuzeyinden, ²⁸Evron, Rehov, Hammon ve Kana'ya geçerek Büyük Sayda'ya kadar çıkıyordu. ²⁹Buradan Rama'ya dönüyor, sonra surlarla çevrili Sur Kenti'ne uzanı-

yor, Hosa'ya dönerek Akziv yöresinde, Akdeniz'de son buluyordu. ³⁰Umma, Afek ve Rehov; köyleriyle birlikte yirmi iki kent, ³¹boy sayısına göre Aşeroğulları oymağına verilen payın içinde kalıyordu. ³²Altıncı kura Naftali'ye, boy sayısına göre Naftalioğulları'na düştü. ³³Sınırları Helef ve Saanannim'deki büyük meşe ağacından başlayarak Adami-Nekev ve Yavneel üzerinden Lakkum'a uzanıyor, Şeria Irmağı'nda son buluyordu. ³⁴Sınır buradan batıya yöneliyor, Aznot-Tavor'dan geçerek Hukok'a erişiyordu. Güneyde Zevulun toprakları, batıda Aşer toprakları, doğuda ise Şeria Irmağı ^{xi} vardı. ³⁵Surlu kentler şunlardı: Siddim, Ser, Hammat, Rakkat, Kinneret, ³⁶Adama, Rama, Hasor, ³⁷Kedeş, Edrei, Eyn-Hasor, ³⁸Yiron, Migdal-El, Horem, Beytanat, Beytşemeş; köyleriyle birlikte toplam on dokuz kent. ³⁹Boy sayısına göre Naftalioğulları oymağının payı köyleriyle birlikte bu kentlerdi. ⁴⁰Yedinci kura boy sayısına göre Danogulları oymağına düştü. ⁴¹Mülklerinin sınırı içinde kalan kentler şunlardı: Sora, Eştaol, İr-Şemeş, ⁴²Şaalabbin, Ayalon, Yitla, ⁴³Elon, Timna, Ekron, ⁴⁴Elteke, Gibbeton, Balalat, ⁴⁵Yehut, Bene-Berak, Gat-Rimmon, ⁴⁶Me-Yarkon ve Yafa'nın karşısındaki topraklarla birlikte Rakkon. ⁴⁷Topraklarını yitiren Danogulları gidip Leşem'e saldırdılar. Kenti alıp halkını kılıçtan geçirdikten sonra tümüyle işgal ederek oraya yerleştiler. Ataları Dan'ın anısına buraya Dan adını verdiler. ⁴⁸Boy sayısına göre Danogulları oymağının payı köyleriyle birlikte bu kentlerdi. ⁴⁹İsraililer bölgelere göre toprakları bölüştürme işini bitirdikten sonra, kendi topraklarından Nun oğlu Yeşu'ya pay verdiler. ⁵⁰RAB'bin buyruğu uyarınca, ona istediği kenti, Efrayim'in dağlık bölgesindeki Timnat-Serah'ı verdiler. Yeşu kenti onarıp oraya yerleşti. ⁵¹Kâhin Elazar, Nun oğlu Yeşu ve İsrail oymaklarının boy başları tarafından Şilo'da RAB'bin önünde, Buluşma Çadırı'nın kapısında kura ile pay olarak bölüştürülen topraklar bunlardı. Böylece ülkeyi bölüştürme işini tamamladılar.

20Bundan sonra RAB Yeşu'ya, "Musa aracılığıyla size buyurduğum gibi, İsraililer'e kendileri için sığınacak kentler seçmelerini söyle" dedi. ²³"Öyle ki, istemeyerek, kazayla birini öldüren oraya kaçsın. Sizin de öç alacak kişiden kaçıp sığınacak bir yeriniz olsun. ⁴"Bu kentlerden birine kaçan kişi, kent kapısına gidip durumunu kent ileri gelenlerine anlatsın. Onlar da onu kente, yanlarına kabul edip kendileriyle birlikte oturacağı bir yer versinler. ⁵Öç almak isteyen kişi adam öldürenin peşine düşerse, kent ileri gelenleri onu teslim etmesinler. Çünkü adam öldüren öldürdüğü kişiye önceden kin beslemiyordu, onu istemeyerek öldürdü. ⁶Bu kişi topluluğun önüne çıkıp yargılanıncaya ve o dönemde görevli başkâhin ölünceye dek o kentte kalmalıdır. Ondan sonra kaçıp geldiği kente, kendi evine dönebilir." ⁷Böylece Naftali'nin dağlık bölgesinde bulunan Celile'deki Kedeş'i, Efrayim'in dağlık bölgesindeki Şekem'i ve Yahuda'nın dağlık bölgesindeki Kiryat-Arba'yı –Hevron'u– seç-

^{xi}Septuaginta "Şeria Irmağı", Masoretik metin "Yahuda, Şeria Irmağı".

tiler. ⁸Ayrıca Şeria Irmağı'nın kıyısındaki Eriha'nın doğusunda, Ruben oynağının sınırları içindeki kırsal bölgede bulunan Beser Kenti'ni, Gad oynağının sınırları içinde Gilat'taki Ramot'u, Manaşşe oynağı sınırları içinde de Başan'daki Golan'ı belirlediler. ⁹Birini kazayla öldürüp kaçan bir İsraili'nin ya da İsraililer arasında yaşayan bir yabancı'nın, topluluğun önünde yargılanmadan öç almak isteyenlerce öldürülmesini önlemek için belirlenen kentler bunlardı.

21 Levili boy başları, Kenan topraklarında, Şilo'da, Kâhin Elazar, Nun oğlu Yeşu ve İsrail oymaklarının boy başlarına giderek, "RAB, Musa aracılığıyla bize oturmak için kentler, hayvanlarımız için de otlaklar verilmesini buyurmuştu" dediler. ²³Bunun üzerine İsraililer RAB'bin buyruğu uyarınca kendi paylarından Levililer'e otlaklarıyla birlikte şu kentleri verdiler: ⁴İlk kura Kehat boylarına düştü. Levililer'den olan Kâhin Harun'un oğullarına kurayla Yahuda, Şimon ve Benyamin oymaklarından on üç kent verildi. ⁵Geri kalan Kehatoğulları'na Efrayim, Dan ve Manaşşe oynağının yarısına ait boylardan alınan on kent kurayla verildi. ⁶Gerşonoğulları'na kurayla İssakar, Aşer, Naftali oymaklarına ait boylardan ve Başan'da Manaşşe oynağının yarısından alınan on üç kent verildi. ⁷Merarioğulları'na boy sayılarına göre Ruben, Gad ve Zevulun oymaklarından alınan on iki kent verildi. ⁸Böylece RAB'bin Musa aracılığıyla buyurduğu gibi, İsraililer otlaklarıyla birlikte bu kentleri kurayla Levililer'e verdiler. ⁹Yahuda, Şimon oymaklarından alınan ve aşağıda adları verilen kentler, ¹⁰ilk kurayı çeken Levili Kehat boylarından Harunoğulları'na ayrıldı. ¹¹Yahuda'nın dağlık bölgesinde, Anaklılar'ın atası Arba'nın adıyla anılan Kiryat-Arba'yla -Hevron'la- çevresindeki otlaklar onlara verildi. ¹²Kentin tarlalarıyla köyleri ise Yefunne oğlu Kalev'e mülk olarak verilmişti. ¹³Kâhin Harun'un oğullarına kazayla adam öldürenler için sığınak kent seçilen Hevron, Livna, ¹⁴Yattir, Eştemoa, ¹⁵Holon, Devir, ¹⁶Ayin, Yutta ve Beytşemeş kentleriyle bunların otlakları -iki oymaktan toplam dokuz kent- verildi. ¹⁷Benyamin oynağında da Givon, Geva, ¹⁸Anatot, Almon ve bunların otlakları, toplam dört kent verildi. ¹⁹Böylece Harun'un soyundan gelen kâhinlere otlaklarıyla birlikte verilen kentlerin toplam sayısı on üçü buldu. ²⁰Kehatoğulları'ndan geri kalan Levili ailelere gelince, kurada onlara düşen kentler Efrayim oynağında alınmıştı. ²¹Bunlar, Efrayim dağlık bölgesinde bulunan ve kazayla adam öldürenler için sığınak kent seçilen Şekem, Gezer, ²²Kivsayim ve Beythoron olmak üzere otlaklarıyla birlikte dört kentti. ²³Dan oynağında Elteke, Gibbeton, Ayalon ve Gat-Rimmon olmak üzere otlaklarıyla birlikte dört kent; ²⁴²⁵Manaşşe oynağının yarısından da Taanak, Gat-Rimmon ve otlakları olmak üzere iki kent alındı. ²⁶Böylece Kehatoğulları'ndan geri kalan boylara otlaklarıyla birlikte verilen kentlerin toplam sayısı onu buldu. ²⁷Levili boylardan Gerşonoğulları'na, Manaşşe oynağının yarısına ait Başan'da kazayla adam öldürenler

in sığınak kent seçilen Golan ve Beeştera, otlaklarıyla birlikte iki kent; ²⁸İssakar oynağında alınan Kişyon, Daverat, Yarmut ve Eyn-Gannim olmak üzere otlaklarıyla birlikte dört kent; ²⁹³⁰Aşer oynağında alınan Mişal, Avdon, Helkat ve Rehov olmak üzere otlaklarıyla birlikte dört kent; ³¹³²Naftali oynağında alınan ve kazayla adam öldürenler için sığınak kent seçilen Celile'deki Kedeş, Hammot-Dor, Kartan ve otlakları olmak üzere toplam üç kent. ³³Boy sayısına göre Gerşonoğulları'na otlaklarıyla birlikte verilen kentlerin toplam sayısı on üçü buldu. ³⁴Merarioğulları boylarına, geri kalan Levililer'e, Zevulun oynağında alınan Yokneam, Karta, ³⁵Dimna ve Nahalal olmak üzere otlaklarıyla birlikte toplam dört kent; ³⁶Ruben oynağında alınan Beser, Yahsa, Kedemot ve Mefaat olmak üzere otlaklarıyla birlikte dört kent; ³⁷³⁸Gad oynağında alınan ve kazayla adam öldürenler için sığınak kent seçilen Gilat'taki Ramot, Mahanayim, Heşbon ve Yazer olmak üzere otlaklarıyla birlikte toplam dört kent verildi. ³⁹⁴⁰Boy sayısına göre Merarioğulları'na, yani Levili boyların geri kalanlarına kurayla verilen kentlerin sayısı on ikiydi. ⁴¹İsraililer'in toprakları içinde olup otlaklarıyla birlikte Levililer'e verilen kentlerin toplamı kırk sekizi buluyordu. ⁴²Bu kentlerin hepsinin çevresinde otlakları vardı. Otlaksız kent yoktu. ⁴³Böylece RAB atalarına vermeye ant içtiği bütün ülkeyi İsraililer'e vermiş oldu. İsraililer de ülkeyi mülk edinip buraya yerleştiler. ⁴⁴RAB atalarına ant içtiği gibi, onları her yönden rahata erdirdi. Düşmanlarından hiçbiri onların önünde tutunamadı. RAB hepsini onların eline teslim etti. ⁴⁵RAB'bin İsrail halkına verdiği sözlerden hiçbiri boş çıkmadı; hepsi yerine geldi.

22 Bundan sonra Yeşu, Ruben ve Gad oymaklarıyla Manaşşe oynağının yarısını topladı. ²Onlara, "RAB'bin kulu Musa'nın size buyurduğu her şeyi yaptınız" dedi, "Benim bütün buyruklarımı da yerine getirdiniz. ³Bugüne dek, bunca zaman kardeşlerinizi yalnız bırakmadınız; Tanrınız RAB'bin sizi yükümlü saydığı buyruğu yerine getirdiniz. ⁴Görüyorsunuz, Tanrınız RAB, kardeşlerinize söylediği gibi, onları rahata kavuşturdu. Şimdi kalkın, RAB'bin kulu Musa'nın, Şeria Irmağı'nın ötesinde size mülk olarak verdiği topraklardaki evlerinize dönün. ⁵RAB'bin kulu Musa'nın size verdiği buyrukları ve Kutsal Yasa'yı yerine getirmeye çok dikkat edin. Tanrınız RAB'bi sevin, tümüyle gösterdiği yolda yürüyün, buyruklarını yerine getirin, O'na bağlı kalın, O'na candan ve yürekten hizmet edin." ⁶Sonra onları kutsayıp yolcu etti. Onlar da evlerine döndüler. ⁷Musa Manaşşe oynağının yarısına Başan'da toprak vermişti. Yeşu da oynağın öbür yarısına Şeria Irmağı'nın batısında, öbür kardeşleri arasında toprak vermişti. Bu oymakları kutsayıp evlerine gönderirken, ⁸"Evlerinize büyük servetle, çok sayıda hayvanla, altın, gümüş, tunç, demir ve çok miktarda giysiyle dönün" dedi, "Düşmanlarımızdan elde ettiğiniz ganimeti kardeşlerinle paylaşın." ⁹Böylece Rubenliler'le Gadlılar ve Manaşşe oynağının yarısı, Kenan

topraklarındaki Şilo'dan, İsraililer'in yanından ayrıldılar; RAB'bin buyruğu uyarınca, Musa aracılığıyla yurt edindikleri Gilat topraklarına –kendi mülkleri olan topraklara– dönmek üzere yola çıktılar. ¹⁰Rubenliler'le Gadlılar ve Manaşşe oymağının yarısı, Şeria Irmağı'nın Kenan topraklarında kalan kesimine varınca, ırmak kıyısında büyük ve gösterişli bir sunak yaptılar. ¹¹Rubenliler'le Gadlılar ve Manaşşe oymağının yarısının Kenan sınırında, Şeria Irmağı kıyısında, İsraililer'e ait topraklarda bir sunak yaptıklarını ¹²duyan İsrail topluluğu, onlara karşı savaşmak üzere Şilo'da toplandı. ¹³Ardından İsraililer Kâhin Elazar'ın oğlu Pinehas'ı Gilat bölgesine, Rubenliler'le Gadlılar'a ve Manaşşe oymağının yarısına gönderdiler. ¹⁴İsrail'in her oymağından birer temsilci olmak üzere on oymak önderini de onunla birlikte gönderdiler. Bunların her biri bir İsrail boyunun başıydı. ¹⁵Gilat topraklarına, Rubenliler'le Gadlılar'a ve Manaşşe oymağının yarısına gelen temsilciler şunları bildirdiler: ¹⁶“RAB'bin topluluğu, ‘Bugün kendinize bir sunak yaparak RAB'be başkaldırdınız, O'nu izlemekten vazgeçtiniz’ diyor, ‘İsrail'in Tanrısı'na karşı bu hainliği nasıl yaparsınız?’ ¹⁷Peor'un günahı bize yetmedi mi? RAB'bin topluluğu onun yüzünden felakete uğradı. Bugüne dek kendimizi bu günahattan temizleyebilmiş değiliz. ¹⁸Bugün RAB'bi izlemekten vaz mı geçiyorsunuz? Eğer bugün RAB'be isyan ederseniz, O da yarın bütün İsrail topluluğuna öfkelenir. ¹⁹Eğer size ait olan topraklar murdarsa, RAB'bin Tapınağı'nın bulunduğu RAB'be ait topraklara gelip aramızda mülk edinin. Kendinize, Tanrımız RAB'bin sunağından başka bir sunak yaparak RAB'be ve bize karşı isyan etmeyin. ²⁰Zerah oğlu Akan RAB'be adanan ganimette ihanet ettiğinde, bütün İsrail topluluğu RAB'bin öfkesine uğramadı mı? Akan'ın günahı yalnız kendisini ölüme götürmekle kalmadı!” ²¹Rubenliler'le Gadlılar ve Manaşşe oymağının yarısı, İsrail boy başlarına şöyle karşılık verdiler: ²²“Tanrıların Tanrısı RAB, tanrıların Tanrısı RAB her şeyi biliyor; İsrail de bilecek. Eğer yaptığımızı, RAB'be isyan etmek ya da O'na ihanet etmek için yaptığımızı, ya RAB, bugün bizi esirgeme! ²³Eğer sunağı, RAB'bi izlemekten vazgeçip yakmalık sunular ve tahıl ya da esenlik sunuları sunmak için yaptığımızı, RAB bizden hesap sorsun. ²⁴Bunu yaparken kaygımız şuydu: Oğullarınız ilerde bizim oğullarımıza, ‘İsrail'in Tanrısı RAB ile ne ilginiz var?’ ²⁵Ey Rubenliler ve Gadlılar, RAB Şeria Irmağı'nı sizinle bizim aramızda sınır yaptı. Sizin RAB'de hiçbir payımız yoktur’ diyebilir, oğullarımızı RAB'be tapmaktan alıkoyabilirler. ²⁶Bu nedenle, kendimize bir sunak yapalım dedik. Yakmalık sunu ya da kurban sunmak için değil, ²⁷yalnız sizinle bizim aramızda ve bizden sonra gelecek kuşaklar arasında bir tanık olması için yaptık. Böylece RAB'bin Tapınağı'nda yakmalık sunularla, kurbanlarla ve esenlik sunularıyla RAB'be tapınacağız. Oğullarınız da ilerde bizim oğullarımıza, ‘RAB'de hiçbir payımız yok’ diyemeyecekler. ²⁸Şöyle düşündük: İlerde bize ya da gelecek kuşaklarımıza böyle bir şey diyecek olurlarsa, biz de, ‘Atalarımızın RAB

için yaptığı sunağın örneğine bakın’ deriz. ‘Yakmalık sunu ya da kurban sunmak için değildir bu. Sizinle bizim aramızdaki birliğin tanığıdır.’ ²⁹RAB'be isyan etmek, bugün RAB'bi izlemekten vazgeçmek, yakmalık sunu, tahıl sunusu ya da kurban sunmak için Tanrımız RAB'bin sunağından, tapınağının önündeki sunaktan başka bir sunak yapmak bizden uzak olsun.” ³⁰Kâhin Pinehas ve onunla birlikte olan topluluk önderleri, yani İsrail'in boy başları, Rubenliler'le Gadlılar'ın ve Manaşşeliler'in söylediklerini duyunca hoşnut kaldılar. ³¹Bunun üzerine Kâhin Elazar'ın oğlu Pinehas, Rubenliler'le Gadlılar'a ve Manaşşeliler'e, “Şimdi RAB'bin aramızda olduğunu biliyoruz” dedi, “Çünkü O'na ihanet etmediniz. Böylece İsraililer'i O'nun elinden kurtardınız.” ³²Kâhin Elazar'ın oğlu Pinehas ve önderler, Rubenliler'le Gadlılar'ın bulunduğu Gilat topraklarından Kenan topraklarına, İsraililer'in yanına dönüp olan biteni anlattılar. ³³Anlatılanlardan hoşnut kalan İsraililer Tanrı'ya övgüler sundular. Rubenliler'le Gadlılar'ın yaşadıkları toprakların üzerine yürüyüp savaşmaktan ve orayı yakıp yıkmaktan bir daha söz etmediler. ³⁴Rubenliler'le Gadlılar, “Bu sunak RAB'bin Tanrı olduğuna sizinle bizim aramızda tanıktır” diyerek sunağa “Tanık” adını verdiler.

23RAB İsrail'i çevresindeki bütün düşmanlarından kurtarıp esenliğe kavuşturdu. Aradan uzun zaman geçmişti. Yeşu kocamış, yaşlı hayli ilerlemişti. ²Bu nedenle ileri gelenleri, boy başlarını, hâkimleri, görevlileri, bütün İsrail halkını topladı. Onlara, “Kocadım, yaşım hayli ilerledi” dedi, ³“Tanrınız RAB'bin sizin yararımıza bütün bu uluslara neler yaptığını gördünüz. Çünkü sizin için savaşan Tanrınız RAB'di. ⁴İşte Şeria Irmağı'ndan gün batısındaki Akdeniz'e dek yok ettiğim bütün bu uluslarla birlikte, geri kalan ulusların topraklarını da kurayla oymaklarınıza mülk olarak böldüm. ⁵Tanrınız RAB bu ulusları önünüzden püskürtüp sürecektir. Tanrınız RAB'bin size söz verdiği gibi, onların topraklarını mülk edineceksiniz. ⁶Musa'nın Yasa Kitabı'nda yazılı olan her şeyi korumak ve yerine getirmek için çok güçlü olun. Yazılanlardan sağa sola sapsayın. ⁷Aramızda kalan uluslarla hiçbir ilişkiniz olmasın; ilahlarının adını anmayın; kimseye onların adıyla ant içirmeyin; onlara kulluk edip tapmayın. ⁸Bugüne dek yaptığımız gibi, Tanrınız RAB'be sınımsız bağlı kalın. ⁹Çünkü RAB büyük ve güçlü ulusları önünüzden sürdürdü. Bugüne dek hiçbirini önünüzde tutunamadı. ¹⁰Biriniz bin kişiyi kovalayacak. Çünkü Tanrınız RAB, size söylediği gibi, yerinize savaşacak. ¹¹Bunun için Tanrınız RAB'bi sevmeye çok dikkat edin. ¹²Çünkü O'na sırt çevirir, sağ kalıp aramızda yaşayan bu uluslarla birlik olur, onlara kız verip onlardan kız alır, onlarla oturup kalkarsanız, ¹³iyi bilin ki, Tanrınız RAB bu ulusları artık önünüzden sürmeyecek. Ve sizler Tanrınız RAB'bin size verdiği bu güzel topraklardan yok oluncaya dek bu uluslar sizin için tuzak, kapan, sırtınızda kırbaç, gözlerinizde diken olacaklar. ¹⁴“İşte her insan gibi ben de bu dünyadan göçüp gitmek üzereyim. Bütün var-

lığımızla ve yüreğinizle biliyorsunuz ki, Tanrınız RAB'bin size verdiği sözlerden hiçbiri boş çıkmadı; hepsi gerçekleşti, boş çıkan olmadı. ¹⁵Tanrınız RAB'bin size verdiği sözlerin tümü nasıl gerçekleştiyse, Tanrınız RAB verdiği bu güzel topraklardan sizi yok edene dek sözünü ettiği bütün kötülükleri de öylece başınıza getirecektir. ¹⁶Tanrınız RAB'bin size buyurduğu antlaşmayı bozarsanız, gidip başka ilahlara kulluk eder, taparsanız, RAB'bin öfkesi size karşı alevlenecek; RAB'bin size verdiği bu güzel ülkeden çabucak yok olup gideceksiniz.”

24Yeşu İsrail oymaklarının tümünü Şekem'de topladıktan sonra, İsrail'in ileri gelenlerini, boy başlarını, hâkimlerini, görevlilerini yanına çağırdı. Hepsi gelip Tanrı'nın önünde durdular. ²Yeşu bütün halka, “İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor” diye söze başladı, “İbrahim'in ve Nahor'un babası Terah ve öbür atalarımız eski çağlarda Fırat Irmağı'nın ötesinde yaşar, başka ilahlara kulluk ederlerdi. ³Ama ben atanız İbrahim'i ırmağın öte yakasından alıp bütün Kenan topraklarında dolıştırdım; soyunu çoğalttım, ona İshak'ı verdim. ⁴İshak'a da Yakup ve Esav'ı verdim. Esav'a mülk edinmesi için Seir dağlık bölgesini bağışladım. Yakup'la oğulları ise Mısır'a gittiler. ⁵Ardından Musa ile Harun'u Mısır'a gönderdim. Orada yaptıklarıyla Mısırlılar'ı felakete uğrattım; sonra sizi Mısır'dan çıkardım. ⁶Evet, atalarınızı Mısır'dan çıkardım; gelip denize dayandılar. Mısırlılar savaş arabalarıyla, atlılarıyla atalarımızı Kamış Denizi'ne* dek kovaladılar. ⁷Atalarımız bana yakarınca, onlarla Mısırlılar'ın arasına karanlık çöktürdüm. Mısırlılar'ı deniz sularıyla örttüm. Mısır'da yaptıklarını gözlemlenizle gördünüz. “Uzun zaman çölde yaşadınız. ⁸Sonra sizi Şeria Irmağı'nın ötesinde yaşayan Amorlular'ın topraklarına götürdüm. Size karşı savaştıklarında onları elinize teslim ettim. Topraklarını yurt edindiniz. Onları önünüzden yok ettim. ⁹Moav Kralı Sippor oğlu Balak, İsrail'e karşı savaşmaya hazırlandığında, haber gönderip Beor oğlu Balam'ı size lanet etmeye çağırdı. ¹⁰Ama ben Balam'ı dinlemeyi reddettim. O da sizi tekrar tekrar kutsadı; böylece sizi onun elinden kurtardım. ¹¹Sonra Şeria Irmağı'nı geçip Eriha'ya geldiniz. Size karşı savaşan Erihalılar'ı, Amor, Periz, Kenan, Hitit, Girgaş, Hiv ve Yevus halklarını elinize teslim ettim. ¹²Önden gönderdiğim eşekarısı ^{xii} Amorlu iki kralı önünüzden kovdu. Bu işi kılıcımız ya da yayınız yapmadı. ¹³Böylece, emek vermediğiniz toprakları, kurmadığımız kentleri size verdim. Buralarda yaşıyor, dikmediğiniz bağlardan, zeytinliklerden yiyorsunuz.” ¹⁴Yeşu, “Bunun için RAB'den korkun, içtenlik ve bağlılıkla O'na kulluk edin” diye devam etti, “Atalarımızın Fırat Irmağı'nın ötesinde ve Mısır'da kulluk ettikleri ilahları atın, RAB'be kulluk edin. ¹⁵İçinizden RAB'be kulluk etmek gelmiyorsa, atalarımızın Fırat Irmağı'nın ötesinde kulluk ettikleri ilahlara mı, yoksa topraklarında yaşadığımız Amorlular'ın ilahlarına mı kulluk edeceksiniz, bu-

gün karar verin. Ben ve ev halkım RAB'be kulluk edeceğiz.” ¹⁶Halk, “RAB'bi bırakıp başka ilahlara kulluk etmek bizden uzak olsun!” diye karşılık verdi, ¹⁷“Çünkü bizi ve atalarımızı Mısır'da kölelikten kurtarıp oradan çıkaran, gözümüzün önünde o büyük mucizeleri yaratan, bütün yolculuğumuz ve uluslar arasından geçişimiz boyunca bizi koruyan Tanrımız RAB'dir. ¹⁸RAB bu ülkede yaşayan bütün ulusları, yani Amorlular'ı önümüzden kovdu. Biz de O'na kulluk edeceğiz. Çünkü Tanrımız O'dur.” ¹⁹Yeşu, “Ama sizler RAB'be kulluk edemeyeceksiniz” dedi, “Çünkü O kutsal bir Tanrı'dır, kıskanç bir Tanrı'dır. Günahlarımızı, suçlarınızı bağışlamayacak. ²⁰RAB'bi bırakıp yabancı ilahlara kulluk ederseniz, RAB daha önce size iyilik etmişken, bu kez size karşı döner, sizi felakete uğrattıp yok eder.” ²¹Halk, “Hayır! RAB'be kulluk edeceğiz” diye karşılık verdi. ²²O zaman Yeşu halka, “Kulluk etmek üzere RAB'bi seçtiğinize siz kendiniz tanıksınız” dedi. “Evet, biz tanıgız” dediler. ²³Yeşu, “Öyleyse şimdi aranızdaki yabancı ilahları atın. Yüreğinizi İsrail'in Tanrısı RAB'be verin” dedi. ²⁴Halk, “Tanrımız RAB'be kulluk edip O'nun sözünü dinleyeceğiz” diye karşılık verdi. ²⁵Yeşu o gün Şekem'de halk adına bir antlaşma yaptı. Onlar için kurallar ve ilkeler belirlendi. ²⁶Bunları Tanrı'nın Yasa Kitabı'na da geçirdi. Sonra büyük bir taş alıp oraya, RAB'bin Tapınağı'nın yanındaki yabamlı fıstık ağacının altına dikti. ²⁷Ardından bütün halka, “İşte taş bize tanık olsun” dedi, “Çünkü RAB'bin bize söylediği bütün sözleri işitti. Tanrımız'ı inkâr ederseniz bu taş size karşı tanıklık edecek.” ²⁸Bundan sonra Yeşu halkı mülk aldıkları topraklara gönderdi. ²⁹RAB'bin kulu Nun oğlu Yeşu bir süre sonra yüz on yaşında öldü. ³⁰Onu Efrayim'in dağlık bölgesindeki Gaaş Dağı'nın kuzeyine, kendi mülkünün sınırları içinde kalan Timnat-Serah'a gömdüler. ³¹Yeşu yaşadıkça ve Yeşu'dan sonra yaşayan ve RAB'bin İsrail için yaptığı her şeyi bilen ileri gelenler durdukça İsrail halkı RAB'be kulluk etti. ³²İsraililer Mısır'dan çıkarken Yusuf'un kemiklerini de yanlarında getirmişlerdi. Bunları Yakup'un Şekem'deki tarlasına gömdüler. Yakup bu tarlayı Şekem'in babası Hamor'un torunlarından yüz parça gümüşe ^{xiii} satın almıştı. Burası Yusuf soyundan gelenlerin mülkü oldu. ³³Harun'un oğlu Elazar ölünce, onu Efrayim'in dağlık bölgesinde oğlu Pinehas'a verilen tepeye gömdüler.

^{xii}“Eşekarısı”: İbranice sözcüğün anlamı kesin bilinmiyor. Dehşet ya da bir çeşit hastalık anlamına da gelebilir.

^{xiii}“Yüz parça gümüş”: İbranice “Yüz kesita”. Kesita ağırlığı ve değeri bilinmeyen bir para birimidir.

HÂKİMLER

İsraililer, Yeşu'nun ölümünden sonra RAB'be, "Bizim için Kenanlılar'la savaşmaya ilk kim gidecek?" diye sordular. ²RAB, "Yahuda oymağı gidecek" dedi, "Kenan ülkesini onun eline teslim ediyorum." ³Yahudaoğulları, kardeşleri Şimonoğulları'na, "Kenanlılar'la savaşmak için payımıza düşen bölgeye bizimle birlikte gelin" dediler, "Sonra biz de payımıza düşen bölgeye sizinle geliriz." Böylece Şimonoğulları Yahudaoğulları'yla birlikte gitti. ⁴Yahudaoğulları saldırıya geçti. RAB Kenanlılar'la Perizliler'i ellerine teslim etti. Bezek'te onlardan on bin kişiyi öldürdüler. ⁵Adoni-Bezek'le ¹ orada karşılaşır savaşa tutuştular, Kenanlılar'la Perizliler'i yenilgiye uğrattılar. ⁶Adoni-Bezek kaçtı, ama peşine düşüp onu yakaladılar; elleriyle ayaklarının başparmaklarını kestiler. ⁷O zaman Adoni-Bezek şöyle dedi: "Elleriyle ayaklarının başparmakları kesilmiş yetmiş kral, soframdan düşen kırntıları toplayıp yedi. Tanrı bana onlara yaptıklarımın karşılığını veriyor." Adoni-Bezek'i Yerusalam'le götürdüler; orada öldü. ⁸Yahudaoğulları Yerusalam'e saldırıp kenti aldılar; halkı kılıçtan geçirerek kenti ateşe verdiler. ⁹Sonra dağlık bölgede, Negev'de ve Şefela'da yaşayan Kenanlılar'la savaşmak üzere güneye yöneldiler. ¹⁰Eski adı Kiryat-Arba olan Hevron'da yaşayan Kenanlılar'ın üzerine yürüyerek Şeşay, Ahimam ve Talmay'ı yenilgiye uğrattılar. ¹¹Oradan eski adı Kiryat-Sefer olan Devir Kenti halkının üzerine yürüdüler. ¹²Kalev, "Kiryat-Sefer halkını yenip orayı ele geçirene kızım Aksa'yı eş olarak vereceğim" dedi. ¹³Kenti Kalev'in küçük kardeşi Kenaz'ın oğlu Otniel ele geçirdi. Bunun üzerine Kalev kızı Aksa'yı ona eş olarak verdi. ¹⁴Kız Otniel'in yanına varınca, onu babasından bir tarla istemeye zorladı. Kalev, eşeğinden inen kızına, "Bir isteğin mi var?" diye sordu. ¹⁵Kız, "Bana bir armağan ver" dedi, "Madem Negev'deki toprakları bana verdin, su kaynaklarını da ver." Böylece Kalev yukarı ve aşağı su kaynaklarını ona verdi. ¹⁶Musa'nın kayınbabasının torunları olan Kenliler, Yahudaoğulları'yla birlikte Hurma Kenti'nden ⁱⁱ ayrılıp Arat'ın güneyindeki Yahuda Çölü'nde yaşamaya gittiler. ¹⁷Bundan sonra Yahudaoğulları, kardeşleri Şimonoğulları'yla birlikte gidip Sefat Kenti'nde oturan Kenanlılar'ı yenilgiye uğrattılar. Kenti tümüyle yıktılar ve

oraya Horma ⁱⁱⁱ adımı verdiler. ¹⁸Yahudaoğulları Gazze'yi, Aşkelon'u, Ekron'u ve bunlara bağlı toprakları da ele geçirdiler. ¹⁹RAB Yahudaoğulları'yla birlikteydi. Yahudaoğulları dağlık bölgeyi ele geçirdilerse de ovada yaşayan halkı kovamadılar. Çünkü bunların demirden savaş arabaları vardı. ²⁰Musa'nın sözü uyarınca Hevron'u Kalev'e verdiler. Kalev de Anak'ın üç torununu oradan sürdü. ²¹Bununla birlikte Benyaminogulları Yerusalam'de yaşayan Yevuslular'ı kovmadılar. Yevuslular bugün de Yerusalam'de Benyaminoğulları'yla birlikte yaşıyorlar. ²²Yusuf'un soyundan gelenler Beytel'in üzerine yürüdüler. RAB onlarla birlikteydi. ²³Eski adı Luz olan Beytel Kenti hakkında bilgi toplamak için gönderdikleri casuslar kentten çıkan bir adam gördüler. Ona, "Kentin girişini bize gösterirsen, sana iyi davranırız" dediler. ²⁴²⁵Kentin girişini gösteren adamla ailesini serbest bıraktılar, kent halkını ise kılıçtan geçirdiler. ²⁶Adam Hitit topraklarına göç ederek Luz adında bir kent kurdu; kent bugün de bu adla anılıyor. ²⁷Manasseoğulları Beytşean, Tanaan, Dor, Yivleam, Megiddo ve bunların çevre köylerindeki halkı kovmadı. Çünkü Kenanlılar bu topraklarda kalmakta kararlıydı. ²⁸İsraililer Kenan halkını tümüyle kovmadılar; ama zamanla güçlenince onları angaryasına çalıştırdılar. ²⁹Efrayimoğulları Gezer'de yaşayan Kenanlılar'ı buradan sürmediler. Kenanlılar Gezer'de İsraililer'in arasında yaşadılar. ³⁰Zevulun da Kitron ve Nahalol halklarını kovmadı. İsraililer arasında yaşayan bu Kenanlılar angarya işler yaptılar. ³¹Aşeroğulları'na gelince, onlar da Akko, Sayda, Ahlav, Akziv, Helba, Afek ve Rehov halklarını kovmadılar. ³²Bu topraklardaki Kenanlılar'ı kovmayı onlarla birlikte yaşadılar. ³³Naftali Beytşemeş ve Beytanat halkını kovmadı. Buraların halkı olan Kenanlılar'la birlikte yaşayıp onları angaryasına çalıştırdı. ³⁴Amorlular Danogulları'nı ovaya inmekten alıkoyarak dağlık bölgelerde tuttular. ³⁵Amorlular Heres Dağı'nda, Ayalon'da ve Şaalvim'de kalmakta kararlıydılar. Yusuf'un torunları güçlenince onları angaryasına çalıştırmaya başladılar. ³⁶Amorlular'ın sınırı Akrep Geçidi'nden Sela'ya ve ötesine uzanıyordu.

2RAB'bin meleği Gilgal'dan Bokim'e gitti ve İsraililer'e şöyle dedi: "Sizi Mısır'dan çıkarıp atalarımıza söz verdiğim toprağa getirdim. 'Sizinle yaptığım antlaşmayı hiç

ⁱ"Adoni-Bezek": "Bezek Beyi" anlamına gelir.

ⁱⁱ"Hurma Kenti": Eriha.

ⁱⁱⁱ"Horma": "Yıkılmış" anlamına gelir.

bir zaman bozmayacağım' dedim. ²Dedim ki, 'Bu topraklarda yaşayanlarla antlaşma yapmayım; sunaklarını yıkın.' Ama sözümü dinlemediniz. Bunu neden yaptınız? ³Onun için şimdi, 'Bu halkları önünüzden kovmayacağım; onlar böğrünüzde diken, ilahları da size tuzak olacak' diyorum." ⁴RAB'bin meleği sözlerini bitirince bütün İsrail halkı hıçkırma hıçkırma ağlamaya başladı. ⁵Bu yüzden oraya Bokim ^{iv} adını verdiler ve orada RAB'be kurban sundular. ⁶Bundan sonra Yeşu halkı gönderdi. İsraililer paylarına düşen toprakları miras edinmek için yola çıktılar. ⁷Yeşu yaşadıkça ve RAB'bin İsrail için yaptığı büyük işleri görmüş olup Yeşu'dan sonra sağ kalan ileri gelenler durdukça halk RAB'be kulluk etti. ⁸RAB'bin kulu Nun oğlu Yeşu yüz on yaşında öldü. ⁹Onu Efrayim'in dağlık bölgesindeki Gaaş Dağı'nın kuzeyine, kendi mülkünün sınırları içinde kalan Timnat-Heres'e gömdüler. ¹⁰Bu kuşaktan olanların hepsi ölüp atalarına kavuştuktan sonra, RAB'bi tanımayan ve O'nun İsrail için yaptıklarını bilmeyen yeni bir kuşak yetişti. ¹¹İsraililer RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar, Baallar'a* taptılar. ¹²Kendilerini Mısır'dan çıkaran atalarının Tanrısı RAB'bi terk ettiler. Çevrelerinde yaşayan ulusların değişik ilahlarına bağlanıp onlara taparak RAB'bi öfkelenlendirdiler. ¹³Çünkü RAB'bi terk edip Baal'a ve Aştoretler'e* taptılar. ¹⁴Bunun üzerine RAB İsrail'e öfkelenildi. Onları, her şeylerini alan yağmacıların eline teslim etti; artık karşı koyamadıkları çevredeki düşmanlarının kölesi yaptı. ¹⁵RAB söylediği ve ant içtiği gibi, onlara karşı olduğundan, savaşa her gittiklerinde yenilgiye uğradılar. Büyük sıkıntı içindeydiler. ¹⁶Sonra RAB onları yağmacıların elinden kurtaran hâkimler çıkardı. ¹⁷Ama hâkimlerini de dinlemediler. RAB'be ve fasırlık ederek başka ilahlara taptılar. RAB'bin buyruklarını yerine getiren ataları gibi davranmadılar, onların izlediği yoldan çabucak saptılar. ¹⁸RAB onlar için ne zaman bir hâkim çıkardıysa, onunla birlikte oldu; hâkim yaşadığı sürece onları düşmanlarının elinden kurtardı. Baskı ve zulüm altında inledikleri zaman RAB onlara acıyordu. ¹⁹Ne var ki, hâkimleri ölürlölmez yine başka ilahlara bağlanıyor, onlara kulluk edip tapıyorlardı. Bu yolda atalarından beter oldular. Yaptıkları kötülüklerden ve inatçılıktan vazgeçemediler. ²⁰RAB bu yüzden İsrail'e öfkelenerek şöyle dedi: "Madem bu ulus atalarının uymasını buyurduğum antlaşmayı bozdu ve sözümü dinlemedi, ²¹ben de Yeşu öldüğünde bu topraklarda bıraktığı ulusların hiçbirini artık önlerinden kovmayacağım. ²²Ataları gibi özenle RAB'bin yolundan gidip gitmeyeceklerini görmek için onları bu uluslarla sınavayacağım." ²³RAB o ulusları hemen kovmamış, Yeşu'nun eline teslim etmeyerek ülkelerinde kalmalarına izin vermişti.

3Kenan'daki savaşların hiçbirine katılmamış olan İsraililer'i sınamak ve hiç savaş deneyimi olmayan yeni kuşaklara savaş eğitimi vermek için RAB'bin dokunmadığı uluslar şunlardır: ²³Beş Filist Beyliği, bütün Kenanlılar, Saydalılar, Baal-Hermon Dağı'ndan Levo-Hamat'a kadar uzanan

Lübnan dağlarında yaşayan Hivliler. ⁴RAB İsraililer'i sınamak, Musa aracılığıyla atalarına verdiği buyrukları yerine getirip getirmeyeceklerini görmek için bu ulusları ülkelerinde bıraktı. ⁵Böylece İsraililer Kenan, Hitit, Amor, Periz, Hiv ve Yevus halkları arasında yaşadılar. ⁶Onlardan kız aldılar, kızlarını onların oğullarına verdiler ve onların ilahlarına taptılar. ⁷RAB'bin gözünde kötü olanı yapan İsraililer Tanrıları RAB'bi unutup Baallar'a* ve Aşera putlarına taptılar. ⁸Bunun üzerine RAB İsrail'e öfkelenildi ve onları Aram-Naharayim Kralı Kuşan-Rişatayim'in eline teslim etti. İsraililer sekiz yıl Kuşan-Rişatayim'in boyunduruğunda kaldılar. ⁹Ama RAB'be yakarmaları üzerine RAB onlara Otniel adında bir kurtarıcı çıkardı. Kaleb'in küçük kardeşi Kenaz'ın oğlu Otniel onları kurtardı. ¹⁰RAB'bin Ruhu Otniel'in üzerine indi. Otniel İsraililer'i yönetti, onlar için savaştı. RAB Aram-Naharayim Kralı Kuşan-Rişatayim'i onun eline teslim etti. Artık Otniel ondan daha güçlüydü. ¹¹Ülke Kenaz oğlu Otniel'in ölümüne dek kırk yıl barış içinde yaşadı. ¹²Sonra İsraililer yine RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar. RAB gözünde kötü olanı yaptıkları için Moav Kralı Eglon'u onlara karşı güçlendirdi. ¹³Kral Eglon Ammonlular'la Amalekliler'i kendi tarafına çekerek İsrail'e saldırdı. Onları bozguna uğratarak Hurma Kenti'ni ele geçirdi. ¹⁴İsraililer on sekiz yıl Moav Kralı Eglon'un boyunduruğu altında kaldılar. ¹⁵Ama RAB'be yakarmaları üzerine RAB onlar için Ehut adında bir kurtarıcı çıkardı. Benyamınlı Gera'nın oğlu Ehut solaktı. İsraililer Ehut'un eliyle Moav Kralı Eglon'a haraç gönderdiler. ¹⁶Ehut kendine bir arşın ^v uzunluğunda iki ağızlı bir kama yaptı ve bunu sağ kalçası üzerine, giysisinin altına sakladı. ¹⁷Varıp haracı Moav Kralı Eglon'a sundu. Eglon çok şişman bir adamdı. ¹⁸Ehut haracı sunduktan sonra, haracı taşımış olan adamlarını salıverdi. ¹⁹Ama kendisi Gilgal yakınındaki taş putlardan ^{vi} geri döndü. "Ey kral, sana gizli bir haberim var" dedi. Kral ona, "Sus" diyerek yanındaki adamların hepsini dışarı çıkardı. ²⁰Ehut, üst kattaki serin odasında yalnız kalan krala yaklaşarak, "Tanrı'dan sana bir haber getirdim" deyince kral tahtından kalktı. ²¹Ehut sol eliyle sağ kalçası üzerindeki kamayı çekti ve kralın karnına sapladı. ²²Kamannın ucu kralın sırtından çıktı. Bıçağın ardından kabza da ete saplanmıştı. Ehut kamayı çekmeyince kama kralın yağlı karnına gömüldü. ²³Ehut sofaya çıktı, üst kattaki odanın kapısını ardından çekip kilitledi. ²⁴O çıktıktan sonra, geri gelen kralın hizmetkârları üst kattaki odanın kapılarını kilitli buldular. Birbirlerine, "Su döküyor olmalı" dediler. ²⁵Uzun süre bekletilerse de kral odanın kapılarını açmadı. Bunun üzerine bir anahtar bulup kapıyı açtılar. Efendilerinin ölüsü yerde yatıyordu. ²⁶Onlar beklerken Ehut kaçmış, taş putları geçerek Seira'ya yönelmişti. ²⁷Oraya varınca Efrayim'in dağlık bölgesine çıkıp boru çaldı. İsraililer onunla birlikte dağlardan indiler. Ehut önden gidiyordu. ²⁸Onlara, "Beni izleyin" dedi, "RAB düş-

^v"Bir arşın": İbranice "Gomet", yaklaşık 37 cm.

^{vi}"Taş putlar" ya da "Taş ocakları".

^{iv}"Bokim": "Ağlama yeri" anlamına gelir.

manlarınızı, Moavlılar'ı elinize teslim etti." Ehut'u izleyen İsraililer, Moav'a giden Şeria geçitlerini tuttular, kimseyi geçirmediler. ²⁹Moav'ın güçlü yiğitlerinden on bin kadarını vurup öldürdüler; hiç kurtulan olmadı. ³⁰Moav o gün İsraililer'in boyunduruğuna girdi. Ülke seksen yıl barış içinde yaşadı. ³¹Ehut'tan sonra Anat oğlu Şamgar başa geçti. Şamgar Filistliler'den altı yüz kişiyi üvendireyle öldürerek İsraililer'i kurtardı.

4Ehut'un ölümünden sonra İsraililer yine RAB'bin gözündeki kötü olanı yaptılar. ²RAB de İsraililer'i Hasor'da egemenlik süren Kenanlı kral Yavin'in eline teslim etti. Yavin'in Sisera adında bir ordu komutanı vardı; Haroşet-Goyim'de yaşardı. ³Dokuz yüz demir savaş arabasına sahip olan Yavin, yirmi yıldır İsraililer'i acımasızca eziyordu. Bu yüzden İsraililer RAB'be yakardılar. ⁴O sırada İsrail'i Lapidot'un karısı Peygamber Debora yönetiyordu. ⁵Debora Efrayim'in dağlık bölgesinde, Rama ile Beytel arasındaki hurma ağacının altında oturur, kendisine gelen İsraililer'in davalarına bakardı. ⁶Debora bir gün adam gönderip Avinoam oğlu Barak'ı Kedeş-Naftali'den çağırttı. Ona, "İsrail'in Tanrısı RAB, yanına Naftali ve Zevulunoğulları'ndan on bin kişi alıp Tavor Dağı'na gitmeni buyuruyor" dedi, ⁷"RAB, 'Kral Yavin'in ordu komutanı Sisera'yı, savaş arabalarını ve ordusunu Kişon Vadisi'ne, senin yanına çekip eline teslim edeceğim' diyor." ⁸Barak Debora'ya, "Eğer benimle gelersen giderim" dedi, "Benimle gelmezsen gitmem." ⁹Debora, "Seninle gelmesine gelirim, ama böyle bir yol tuttuğun için onurlandırılmayacaksın" dedi, "Çünkü RAB Sisera'yı bir kadının eline teslim etmiş olacak." Böylece Debora kalkıp Barak'la birlikte Kedeş'e gitti. ¹⁰Barak Zevulun ve Naftali oğullarını Kedeş'te topladı. Ardında on bin kişi vardı. Debora da onunla birlikte gitti. ¹¹Kenliler'den Hever, Musa'nın kayınbiraderi Hovav'ın torunlarından, yani Kenliler'den ayrılmış, çadırını Kedeş yakınında Saananim'deki meşe ağacının yanına kurmuştu. ¹²Avinoam oğlu Barak'ın Tavor Dağı'na çıktığını duyan Sisera, ¹³dokuz yüz demir arabasını ve yanındaki halkı Haroşet-Goyim'den çıkarıp Kişon Vadisi'nde topladı. ¹⁴Debora Barak'a, "Haydi kalk! Çünkü RAB'bin Sisera'yı senin eline teslim ettiği gün bugündür" dedi, "RAB senin önünden gidiyor." Bunun üzerine Barak ardında on bin kişiyle Tavor Dağı'ndan indi. ¹⁵RAB, Sisera'yı, savaş arabalarını sürenleri ve ordusunu Barak'ın önünde şaşkına çevirerek bozguna uğrattı. Sisera savaş arabasından indi ve yaya olarak kaçtı. ¹⁶Barak savaş arabalarını ve orduyu Haroşet-Goyim'e kadar kovaladı. Sisera'nın bütün ordusu kılıçtan geçirildi, tek kişi bile kurtulamadı. ¹⁷Yaya olarak kaçan Sisera ise Kenliler'den Hever'in karısı Yael'in çadırına sığındı. Çünkü Hasor Kralı Yavin'le Kenliler'den Hever'in arası iyiydi. ¹⁸Yael Sisera'yı karşılamaya çıktı. Ona, "Korkma, efendim, gel çadırıma sığın" dedi. Çadırına sığınan Sisera'nın üzerine bir yorgan örttü. ¹⁹Sisera, "Susadım, lütfen biraz su ver de içeyim" dedi. Yael süt tulumunu açıp ona içirdikten son-

ra üzerini yine örttü. ²⁰Sisera kadına, "Çadırın kapısında dur" dedi, "Biri gelir de çadırda kimse var mı diye sorarsa, yok de." ²¹Hever'in karısı Yael eline bir çadır kazığı ile tokmak aldı. Yorgunluktan derin bir uykuya dalmış olan Sisera'ya sessizce yaklaşarak kazığı şakağına dayadı ve yere saplanıncaya dek çaktı. Sisera hemen öldü. ²²Yael Sisera'yı kovalayan Barak'ı karşılamaya çıktı. "Gel, aradığın adamı sana göstereyim" dedi. Barak kadını izledi ve şakağına kazık çakılmış Sisera'yı ölü buldu. ²³Böylece Tanrı o gün Kenanlı kral Yavin'i İsraililer'in önünde bozguna uğrattı. ²⁴Giderek güçlenen İsraililer sonunda Kenanlı kral Yavin'i ortadan kaldırdılar.

5Debora ile Avinoam oğlu Barak o gün şu ezgiyi söylediler: ²"İsrail'in önderleri başı çekince, Halk gönüllü olarak savaşınca RAB'be övgüler sunun. ³Dinleyin, ey krallar! Ey yönetenler, kulak verin! RAB'be ezgiler söyleyip İsrail'in Tanrısı RAB'bi ilahilerle öveceğim. ⁴Seir'den çıktığında, ya RAB, Edom kırlarından geçtiğinde, Yer sarsıldı, göklerden yağmur boşandı, Evet, bulutlar yağmur yağdırdı. ⁵Sina Dağı'nda olan RAB'bin, İsrail'in Tanrısı RAB'bin önünde Dağlar sarsıldı. ⁶Anat oğlu Şamgar zamanında, Yael zamanında kervanların ardı kesildi. Yolcular sapa yollardan gider oldu. ⁷Bomboştu İsrail'in köyleri, Ben İsrail'de ana olarak ortaya çıkıncaya dek, Ben Debora ortaya çıkıncaya dek İsrail'in köyleri bomboştu. ⁸Yeni ilahlar seçtikleri zaman Savaş kentin kapılarına dayandı. İsrail'deki kırk bin askerin elinde Ne kalkan ne de mızrak vardı. ⁹Yüreğim İsrail'i yönetenlerle Ve halkın arasındaki gönüllülerledir. RAB'be övgüler sunun! ¹⁰Ey semerleri pahalı boz eşeklere binenler, Ey yoldan yaya gidenler, dinleyin! ¹¹Kuyu başındaki kalabalıklar RAB'bin zaferlerini, İsrail savaşçılarının zaferlerini anlatıyorlar. Ardından RAB'bin halkı kent kapılarına Akın etmeye başladı. ¹²Uyan, uyan Debora, uyan uyan! Söyle, ezgiler söyle! Ey Avinoam oğlu Barak, Kalk, götür tutsaklarını. ¹³Geriye kalanlar soyluların yanına geldi, RAB'bin halkı yiğitleriyle bana geldi. ¹⁴Amalek kökünden olanlar Efrayim'den geldi, Benyaminliler de seni izleyenlerin arasındaydı. Yöneticiler Makir'den, Başbuğ esasını taşıyanlar Zevulun'dan geldi. ¹⁵Debora'yla birlikteydi İssakar'ın beyleri. Evet, İssakaroğulları da Barak'ın ardından Hızla ova ya indi. Ama Ruben oymağının bölükleri Büyük bir kararsızlık içindeydi. ¹⁶Sürülerine kaval çalan çobanları Dinlemek için neden ağıllarda kaldılar? Evet, Ruben oymağının bölükleri Büyük bir kararsızlık içindeydi. ¹⁷Gilatlılar Şeria Irmağı'nın ötesinde kaldı, Dan oymağıysa gemilerde oyalandı. Aşer oymağı deniz kıyısında dinlendi, Koylarda yan gelip oturdu. ¹⁸Ama Zevulun ve Naftali halkları Tehlikeye attılar canlarını savaş alanında. ¹⁹Taanak'ta ve Megiddo sularının kıyısında Krallar gelip savaştılar. Kenan kralları da savaştı. Ancak ne gümüş ne ganimet aldılar. ²⁰Yıldızlar göklerden savaşa katıldı. Göğü bir baştan öbür başa geçerken, Sisera'ya karşı savaştı. ²¹Kişon Irmağı, o eski ırmak, Süpürüp götürdü onları. Yürü, ey ruhum, üzerlerine güç-

le yürü! ²²O zaman atlar dörtnala koştu. Güçlü atların toynakları Yerde izler bıraktı. ²³RAB'bin meleği, 'Meroz Kenti'ni lanetleyin' dedi, 'Halkına lanetler yağdırın. Çünkü RAB'bin yardımına, Zorbalara karşı RAB'bin yardımına koşmadılar.' ²⁴Kenililer'den Hever'in karısı Yael Kadınlar arasında alabildiğine kutsansın. Çadırlarda yaşayan kadınlar arasında Alabildiğine kutsansın. ²⁵Sisera su istedi, Yael ona süt verdi. Soylulara yaraşır bir çanakla ayran sundu. ²⁶Sol eline çadır kazığını, Sağ eline işçi tokmağını aldı. Vurdu, Sisera'nın başını ezdi. Şakağına çaktı kazığı, deldi geçirdi. ²⁷Ayaklarının dibine çöktü, Yere serildi Sisera. Düşüp yığıldı Yael'in ayakları dibine, Yığıldığı yerde cansız kaldı. ²⁸Sisera'nın annesi parmaklıkların ardından, Penceyeden bakıp feryat etti: 'Oğlumun savaş arabası Neden bu kadar gecikti, Nal sesleri neden duyulmuyor?' ²⁹Bilge kadınlar onu yanıtladılar. O da şöyle düşündü: ³⁰'Ganimeti bulmuş, paylaşıyor olmalı. Her yiğide bir ya da iki kız, Sisera'ya ganimet olarak rengarenk giysiler, Evet, işleme- li, rengarenk giysiler. Yağmacıların boyunları için İki yanı işlemeli renkli giysiler, Hepsisi ganimet.' ³¹Ya RAB, bütün düşmanların böyle yok olsun. Seni sevenlerse, Bütün gücüyle doğan güneş gibi olsunlar." Bundan sonra ülke kırk yıl barış içinde yaşadı.

6İsrailliler yine RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar. RAB de onları yedi yıl süreyle Midyanlılar'ın eline teslim etti. ²Midyan boyunduruğu İsrailliler'e öyle ağır geldi ki, dağlarda kendilerine sığınaklar, mağaralar, kaleler yaptılar. ³Ekin ektikleri vakit, Midyanlılar, Amalekliler ve öbür doğulu halklar topraklarına girip ⁴ordugah kurarlardı. Gazze'ye dek ekinleri yok eder, koyun, sığır, eşek gibi geçim kaynağı olan her şeyi alırlardı. ⁵Hayvanları ve çadırlarıyla birlikte çekirge sürüsü gibi gelirdi. Adamları, devele- ri saymak olanaksızdı. Yakıp yıkmak amacıyla toprakları işgal ederlerdi. ⁶Midyanlılar İsrail'i öyle yoksul düşürdüler ki, İsrailliler RAB'be yakarmaya başladılar. ⁷İsrailliler Midyanlılar'dan ötürü RAB'be yakarınca, ⁸RAB onlara bir peygamber gönderdi. Peygamber onlara şöyle dedi: "İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, 'Sizi Mısır'dan ben çıkardım, köle olduğunuz ülkeden ben getirdim. ⁹Mısırlılar'ın elinden, size baskı yapanların hepsinin elinden sizi ben kurtardım. Onları önünüzden kovdum, topraklarını size verdim. ¹⁰Size dedim ki, Ben Tanrımız RAB'binim. Topraklarında yaşadığınız Amorlular'ın ilahlarına tapmayın. Ama sözümü dinlemediniz.'" ¹¹RAB'bin meleği gelip Aviezerli Yoaş'ın Ofra Kenti'ndeki yabancı fıstık ağacının altında oturdu. Yoaş'ın oğlu Gidyon, buğdayı Midyanlılar'dan kurtarmak için üzüm sıkma çukurunda dövüyordu. ¹²RAB'bin meleği ona görünerek, "Ey yiğit savaşçı, RAB seninle" dedi. ¹³Gidyon, "Ey Efendim, eğer RAB bizimle ise bütün bunlar neden başımıza geldi?" diye karşılık verdi, "Atalarımız RAB'bin bizi Mısır'dan çıkardığını söylemediler mi? Bize anlattıkları RAB'bin bütün o harikaları nerede? RAB bizi terk etti, Midyanlılar'ın eline teslim etti." ¹⁴RAB Gid-

yon'a dönüp, "Kendi gücünle git, İsrail'i Midyanlılar'ın elinden kurtar" dedi, "Seni ben gönderiyorum." ¹⁵Gidyon, "Ey Efendim, ben İsrail'i nasıl kurtarabilirim?" diye karşılık verdi, "Ait olduğum boy Manaşşe oymağının en zayıf boyudur. Ben de ailemin en genç adamıyım." ¹⁶RAB, "Ben seninle olacağım" dedi, "Midyanlılar'ı tek bir adamı yener gibi bozguna uğratacağım." ¹⁷Gidyon, "Benden hoşnutsan, benimle konuşanın sen olduğuna dair bana bir belirti göster" dedi, ¹⁸"Lütfen gelip sana adağımı sununcaya, önüne koyuncaya dek buradan ayrılma." RAB, "Sen dönünceye dek kalırım" diye yanıtladı. ¹⁹Gidyon eve gidip bir oğlak kesti, bir efa ^{vii} undan mayasız pide yaptı. Eti sepete, et suyunu tencereye koydu; bunları getirip yabancı fıstık ağacının altında meleğe sundu. ²⁰Tanrı'nın meleği, "Eti ve mayasız pideleri al, şu kayanın üzerine koy. Et suyunu ise dök" dedi. Gidyon söyleneni yaptı. ²¹RAB'bin meleği elindeki değneğin ucuyla ete ve mayasız pidelere dokununca kayadan ateş fışkırdı. Ateş eti ve mayasız pideleri yakıp kül etti. Sonra RAB'bin meleği gözden kayboldu. ²²Gidyon, gördüğü kişinin RAB'bin meleği olduğunu anlayınca, "Eyvah, Egemen RAB! Meleğinin yüzünü gördüm" dedi. ²³RAB ona, "Sana esenlik olsun. Korkma, ölmeyeceksin" dedi. ²⁴Gidyon orada RAB için bir sunak yaptı. Sunağa "Yahve şalom ^{viii} " adımı verdi. Sunak bugün de Aviezerliler'in Ofra Kenti'nde duruyor. ²⁵Aynı gece RAB, Gidyon'a, "Babanın boğasını, yedi yaşındaki ikinci boğayı al" dedi, "Sonra babanın Baal için yaptırdığı sunağı yık. Sunağın yanındaki Aşera putunu kes. ²⁶Tanrın RAB için bu höyüğün üstünde uygun bir sunak yap. İkinci boğayı al, keseceğin Aşera putunun odunlarıyla yakmalık sunu olarak sun." ²⁷Gidyon adamlarından onunu yanına alarak RAB'bin kendisine buyurdıklarını yerine getirdi. Ne var ki, ailesinden ve kent halkından korktuğu için bunu gündüz yerine gece yaptı. ²⁸Sabah erkenden kalkan kent halkı, Baal'a ait sunağın yıkıldığını, yanındaki Aşera putunun kesildiğini, ikinci boğanın yeni yapılan sunak üzerinde sunulduğunu gördü. ²⁹Birbirlerine, "Bu işi kim yaptı?" diye sordular. Araştırıp soruşturduktan sonra, bu işi Yoaş oğlu Gidyon'un yaptığını anladılar. ³⁰Bunun üzerine Yoaş'a, "Oğlunu dışarı çıkar" dediler, "Ölmesi gerek. Çünkü Baal'ın sunağını yıktı, yanındaki Aşera putunu kesti." ³¹Yoaş çevresindeki öfkeli kalabalığa, "Baal'ı savunmak size mi düştü?" dedi, "Siz mi onu kurtaracaksınız? Onu savunan şafak sökmeyecek. Baal tanrıysa, bırakın kendini savunsun. Yıkılan sunak onun!" ³²O gün Yoaş, "Baal kendini savunsun, yıkılan sunak onun sunağıdır" diyerek Gidyon'a Yerubbaal ^{ix} adını verdi. ³³Bu arada Midyanlılar, Amalekliler ve öbür doğulu halklar birleşerek Şeria Irmağı'nı geçtiler, gidip Yizreel Vadisi'nde ordugah kurdular. ³⁴RAB'bin Ruhü Gidyon'u yönlendirmeye başladı. Gidyon borusunu çalınca Aviezerliler onun çevresinde toplandı. ³⁵Gidyon bü-

^{vii}"Bir efa": Yaklaşık 13.2 kg.

^{viii}"Yahve şalom": "RAB esenliktir" anlamına gelir.

^{ix}"Yerubbaal": "Baal kendini savunsun" anlamına gelir.

tün Manaşşe'ye ulaklar göndererek oranın halkını da topladı. Aşer, Zevulun ve Naftali'ye de ulaklar gönderdi. Onlar da onu karşılamaya çıktılar. ³⁶Gidyon Tanrı'ya şöyle seslendi: "Söz verdiğin gibi İsrail'i benim aracılığım ile kurtaracağın doğrusa, ³⁷çiy yalnızca harman yerine koyduğum yün yapağının üzerine düşsün, topraksa kuru kalsın. Böylece, söylediğin gibi İsrail'i benim aracılığım ile kurtaracağın bileceğim." ³⁸Ve öyle oldu. Ertesi gün erkenden kalkan Gidyon yapağıyı alıp sıktı. Yapağıdan bir tas dolusu çiy süzül-
dü. ³⁹Bunun üzerine Gidyon Tanrı'ya şöyle seslendi: "Bana kızma, bir istekte daha bulunmak istiyorum. Yapağıyla bir deneme daha yapmama izin ver. Lütfen bu kez yalnızca yapağı kuru kalsın, topraksa çiyle ıslansın." ⁴⁰Tanrı o gece Gidyon'un dediğini yaptı. Yapağı kuru kaldı, toprağın her yanıysa çiyle kaplandı.

7Yerubbaal –Gidyon– ile yanındaki halk erkenden kalkan Harot Pınarı'nın başında ordugah kurdular. Midyanlıların ordugahıysa onların kuzeyinde, More Tepesi'nin yanındaki vadideydi. ²RAB Gidyon'a şöyle dedi: "Yanımda fazla adam var; Midyan'ı onların eline teslim etmem. Yoksa İsraililer, 'Kendi gücümüzle kurtulduk' diyerek bana karşı övünebilirler. ³Şimdi halka şunu söyle: 'Korkudan titreyen dönsün, Gilat Dağı'ndan geri gitsin.'" Bunun üzerine halktan yirmi iki bin kişi döndü, on bin kişi orada kaldı. ⁴RAB Gidyon'a, "Adamların sayısı hâlâ fazla." dedi, "Kalanları suyun başına götür, onları orada senin için sınıyayım. 'Bu seninle gidecek' dediğim adam seninle gidecek; 'Bu seninle gitmeyecek' dediğim gitmeyecek." ⁵Gidyon halkı suyun başına götürdü. RAB Gidyon'a, "Köpek gibi diliyle su içenleri bir yana, su içmek için dizleri üzerine çökenleri öbür yana ayır" dedi. ⁶Ellerini ağızlarına götürerek dilleriyle su içenlerin sayısı üç yüzü buldu. Geri kalanların hepsi su içmek için dizleri üzerine çöktüler. ⁷RAB Gidyon'a, "Sizi diliyle su içen üç yüz kişinin eliyle kurtaracağım" dedi, "Midyanlıları senin eline teslim edeceğim. Öbürleri yerlerine dönsün." ⁸Gidyon yalnız üç yüz kişiyi alıkoymak için kalan İsraililer'i çadırlarına gönderdi. Bu üç yüz kişi, gidenerin kumanyalarıyla borularını da aldılar. Midyanlıların ordugahı Gidyon'un aşağısında, vadideydi. ⁹RAB aynı gece Gidyon'a, "Kalk, ordugaha saldır" dedi, "Çünkü orayı senin eline teslim ediyorum. ¹⁰Ordugaha yalnız gitmekten korkuyorsan, uşağın Pura'yı da yanına al. ¹¹Midyanlıların söylediklerine kulak kabart. O zaman ordugahlarına saldırmaya cesaret bulursun." Böylece Gidyon uşağı Pura ile ordugahın yanına kadar sokuldu. ¹²Midyanlılar, Amalekliler ve öbür doğulu halklar çekirge sürüsü gibi vadiye yayılmışlardı. Kıyıların kumu kadar çok, sayısız develeri vardı. ¹³Gidyon ordugahın yanına vardığında, adamlardan biri arkadaşına gördüğü düşü anlatıyordu. "Bir düş gördüm" diyordu, "Arpa unundan yapılmış bir somun ekmek, Midyan ordugahına doğru yuvarlanarak çadıra kadar geldi, çadıra çarpıp onu devirdi, altüst etti. Çadır yerle bir oldu." ¹⁴Adamın arkadaşı şöyle karşılık verdi: "Bu, İsraili Yo-

aş oğlu Gidyon'un kılıcından başka bir şey değildir. Tanrı Midyan'ı ve bütün ordugahı onun eline teslim edecek." ¹⁵Gidyon düşü ve yorumunu duyunca Tanrı'ya tapındı. İsrail ordugahına döndü ve adamlarına, "Kalkın! RAB Midyan ordugahını elinize teslim etti" dedi. ¹⁶Sonra üç yüz adamını üç bölüğe ayırdı. Hepsine borular, boş testiler ve testilerin içinde yakılmak üzere çıralar verdi. ¹⁷Onlara, "Gözünüz bende olsun" dedi, "Ben ne yaparsam siz de onu yapın. Ordugahın yanına vardığımda ne yaparsam siz de aynıını yapın. ¹⁸Ben ve yanımdakiler borularımızı çalınca, siz de ordugahın çevresinde durup borularımızı çalın ve, 'RAB için ve Gidyon için!' diye bağırın." ¹⁹Gidyon ile yanındaki yüz kişi gece yarısından az önce, nöbetçi değişiminden hemen sonra ordugahın yanına vardılar; borularını çalmaya başlayıp ellerindeki testileri kırdılar. ²⁰Üç bölük de borularını çalıp testileri kırdı. Çalacakları boruları sağ ellerinde, çıralarıysa sol ellerinde tutuyorlardı. "Yaşasın RAB'bin ve Gidyon'un kılıcı!" diye bağırıyorlardı. ²¹Onlar ordugahın çevresinde dururken, ordugahtakilerin hepsi koşuşmaya, bağırıp kaçışmaya başladı. ²²Üç yüz boru birden çalınca RAB ordugahtakilerin hepsini kılıçla birbirlerine saldırttı. Midyan ordusu Serera'ya doğru, Beytşitta'ya, Tabbat yakınındaki Avel-Mehola sınırına dek kaçtı. ²³Naftali, Aşer ve bütün Manaşşe'den çağrılan İsraililer Midyanlıları'ı kovalamaya başladılar. ²⁴Gidyon, Efrayim'in dağlık bölgesine gönderdiği ulaklar aracılığıyla, "İnip Midyanlıları'a saldırın" dedi, "Önlerini kesmek için Şeria Irmağı'nın Beytbara'ya kadar uzanan bölümünü tutun." Efrayimoğulları Şeria Irmağı'nın Beytbara'ya kadarki bölümünü ele geçirdiler. ²⁵Midyanlı iki önderi, Orev ile Zeev'i tutsak aldılar. Orev'i Orev Kayası'nda, Zeev'i ise Zeev'in üzüm sıkma çukurunda öldürerek Midyanlıları'ı kovalamaya devam ettiler. Orev'le Zeev'in kesik başlarını Şeria Irmağı'nın karşı yakasından Gidyon'a getirdiler.

8Efrayimoğulları Gidyon'a, "Midyanlılarla savaşmaya gittiğinde bizi çağırmadın; bize neden böyle davrandın?" diyerek onu sert bir dille eleştirdiler. ²Gidyon, "Sizin yaptığınızın yanında benim yaptığım ne ki?" diye karşılık verdi, "Efrayim'in bağbozumundan artakalan üzümler, Aviezer'in bütün bağbozumunu ürününden daha iyi değil mi? ³Tanrı Midyan önderlerini, Orev'i ve Zeev'i elinize teslim etti. Sizin yaptıklarınıza kıyasla ben ne yapabildim ki?" Gidyon'un bu sözleri onların öfkelerini yatıştırdı. ⁴Gidyon bitkin olmalarına karşın Midyanlıları'ı kovalamayı sürdüren üç yüz adamıyla Şeria Irmağı'na ulaşmış karşıya geçti. ⁵Sukkot'a vardıklarında kent halkına, "Lütfen ardımdaki adamlara ekmek verin, bitkin haldeler" dedi, "Ben Midyan kralları Zevah ve Salmunna'yı kovalıyorum." ⁶Sukkot önderleri, "Zevah ile Salmunna'yı tutsak aldım mı ki, ordu-
na ekmek verelim?" dediler. ⁷Gidyon, "Öyle olsun!" diye karşılık verdi, "RAB Zevah ile Salmunna'yı elime teslim edince, bedenlerinizi çöl dikenleriyle, çalılarla yaracağım." ⁸Gidyon oradan Penuel'e gitti ve oranın halkından da aynı

şeyi istedi. Penuel halkı da Sukkot halkının verdiği yanıtın aynısını verdi. ⁹Gidyon onlara, “Esenlik içinde döndüğüm zaman bu kuleyi yıkacağım” dedi. ¹⁰Zevah ile Salmunna doğulu halkların ordularından artakalan yaklaşık on beş bin kişilik bir orduyla birlikte Karkor’daydılar. Eli kılıç tutan yüz yirmi bin savaşçı ölmüştü. ¹¹Gidyon Novah ve Yoghoba’nın doğusundan, göçebelerin yolundan geçerek düşman ordugahına saldırdı. Adamlar hazırlıksız yakalandılar. ¹²Zevah ile Salmunna kaçtıysa da Gidyon peşlerine düştü. Bu iki Midyan kralını, Zevah ile Salmunna’yı yakalayıp bütün ordularını bozguna uğrattı. ¹³Yoaş oğlu Gidyon Heres Geçidi yoluyla savaştan döndü. ¹⁴Yolda Sukkot’tan genç bir adamı yakalayıp sorguya çekti. Adam Sukkot önderleriyle ileri gelenlerinin adlarını, toplam yetmiş yedi kişinin adını yazıp Gidyon’a verdi. ¹⁵Gidyon Sukkot’a gidip halka şöyle dedi: “Zevah ile Salmunna’yı tutsak aldım mı ki bitkin adamlarına eklemek verelim’ diyerek beni aşağıladınız. İşte Zevah ile Salmunna!” ¹⁶Sonra kentin ileri gelenlerini topladı; Sukkot halkını çöl dikenleriyle, çalılarla döverek cezalandırdı. ¹⁷Ardından Penuel Kulesi’ni yıkıp kent halkını kılıçtan geçirdi. ¹⁸Sonra Zevah ile Salmunna’ya, “Tavor’da öldürdükleriniz nasıl adamlardı?” diye sordu. “Tıpkı senin gibiydiler, hepsi kral oğullarına benziyordu” yanıtını verdiler. ¹⁹Gidyon, “Onlar kardeşlerimdi, öz annemin oğullarıydı” dedi, “Yaşayan RAB’bin adıyla ant içerim ki, onları sağ bıraksaydınız sizi öldürmezdim.” ²⁰Sonra büyük oğlu Yeter’e, “Haydi, öldür onları” dedi. Ne var ki, henüz genç olan Yeter korktu, kılıcını çekmedi. ²¹Bunun üzerine Zevah ile Salmunna Gidyon’a, “Sen öldür bizi” dediler, “Erkeğin işini ancak erkek yapar.” Böylece Gidyon varıp Zevah ile Salmunna’yı öldürdü. Develerinin boyunlarındaki hilal biçimi süsleri de aldı. ²²İsraililer Gidyon’a, “Sen, oğlun ve torunun bize önderlik edin” dediler. “Çünkü bizi Midyanlılar’ın elinden sen kurtardın.” ²³Ama Gidyon, “Ben size önderlik etmem, oğlum da etmez” diye karşılık verdi, “Sizze RAB önderlik edecek.” ²⁴Sonra, “Yalnız sizden bir dileğim var” diye sözünü sürdürdü, “Ele geçirdiğiniz ganimetin içindeki küpeleri bana verin.” –İsmaililer altın küpeler takarlardı. –²⁵İsraililer, “Seve seve veririz” diyerek yere bir üstlük serdiler. Herkes ele geçirdiği küpeleri üstlüğüne attı. ²⁶Hilaller, kolyeler, Midyan krallarının giydiği mor giysiler ve develerin boyunlarından alınan zincirler dışında, Gidyon’un aldığı altın küpelerin ağırlığı bin yedi yüz şekel x tuttu. ²⁷Gidyon bu altından bir efod yaparak onu kendi kenti olan Ofra’ya yerleştirdi. Bütün İsraililer bu put yüzünden RAB’be vefasızlık ettiler. Böylece efod Gidyon ile ailesi için bir tuzak oldu. ²⁸İsraililer’e yenilen Midyanlılar bir daha toparlanamadılar. Ülke Gidyon zamanında kırk yıl barış içinde yaşadı. ²⁹Yoaş oğlu Yerubbaal dönüp kendi evinde yaşamını sürdürdü. ³⁰Çok sayıda kadınla evlendi ve yetmiş oğlu oldu. ³¹Ayrıca Şekem’de bir cariyesi vardı. Bundan da bir oğlu oldu, adını Avimelek koydu. ³²Yoaş oğlu Gidyon iyice yaşlandı öldü. Aviezerliler’e ait Ofra Ken-

ti’nde, babası Yoaş’ın mezarına gömüldü. ³³Gidyon ölünce İsraililer yine RAB’be vefasızlık ettiler. Baallar’a* taptilar. Baal-Berit’i ilah edinerek ³⁴kendilerini çevrelerindeki düşmanlarının elinden kurtaran Tanrıları RAB’bi unuttular. ³⁵İsrail’e büyük iyilikler yapan Yerubbaal’ın –Gidyon’un– ev halkına vefasızlık ettiler.

9Yerubbaal’ın oğlu Avimelek, dayılarının bulunduğu Şekem Kenti’ne giderek onlara ve annesinin boyundan gelen herkese şöyle dedi: ²“Şekem halkına şunu duyurun: ‘Sizin için hangisi daha iyi? Gidyon’un yetmiş oğlu tarafından yönetilmek mi, yoksa bir kişi tarafından yönetilmek mi?’ Unutmayın ki ben sizinle aynı etten, aynı kandanım.” ³Dayıları Avimelek’in söylediklerini Şekem halkına iletiler. Halkın yüreği Avimelek’ten yanaydı. “O bizim kardeşimizdir” dediler. ⁴Ona Baal-Berit Tapınağı’ndan yetmiş parça gümüş verdiler. Avimelek bu parayla kiraladığı belalı serserileri peşine taktı. ⁵Sonra Ofra’ya, babasının evine dönüp kardeşlerini, Yerubbaal’ın yetmiş oğlunu bir taşın üzerinde kesip öldürdü. Yalnız Yerubbaal’ın küçük oğlu Yotam kaçıp gizlendiği için sağ kaldı. ⁶Şekem ve Beytmillo halkları toplanarak hep birlikte Şekem’de dikili taş meşesinin olduğu yere gittiler; Avimelek’i orada kral ilan ettiler. ⁷Olup biteni Yotam’a bildirdiklerinde Yotam Gerizim Dağı’nın tepesine çıkıp yüksek sesle halka şöyle dedi: “Ey Şekem halkı, beni dinleyin, Tanrı da sizi dinleyecek. ⁸Bir gün ağaçlar kendilerine bir kral meshetmek istediler; zeytin ağacına gidip, ‘Gel kralımız ol’ dediler. ⁹‘Zeytin ağacı, ‘İlahları ve insanları onurlandırmak için kullanılan yağını bırakıp ağaçlar üzerinde sallanmaya mı gideyim?’ diye yanıtladı. ¹⁰‘Bunun üzerine ağaçlar incir ağacına, ‘Gel sen kralımız ol’ dediler. ¹¹‘İncir ağacı, ‘Tatlılığımı ve güzel meyvemi bırakıp ağaçlar üzerinde sallanmaya mı gideyim?’ diye yanıtladı. ¹²‘Sonra ağaçlar asmaya, ‘Gel sen bizim kralımız ol’ dediler. ¹³Asma, ‘İlahlarla insanlara zevk veren yeni şarabımı bırakıp ağaçlar üzerinde sallanmaya mı gideyim?’ dedi. ¹⁴‘Sonunda ağaçlar karaçalıya, ‘Gel sen kralımız ol’ dediler. ¹⁵‘Karaçalı, ‘Eğer gerçekten beni kendinize kral meshetmek istiyorsanız, gelin gölgeme sığınım’ diye karşılık verdi, ‘Eğer sığınmazsanız, karaçalıdan çıkan ateş Lübnan’ın bütün sedir ağaçlarını yakıp kül edecektir.’ ¹⁶‘Şimdi siz Avimelek’i kral yapmakla içten ve dürüst davrandığınızı mı sanıyorsunuz? Yerubbaal’la ailesine iyilik mi ettiniz? Ona hak ettiği gibi mi davrandınız? ¹⁷Oysa babam sizi Midyanlılar’ın elinden kurtarmak için canını tehlikeye atarak sizin için savaştı. ¹⁸Ama bugün siz babamın ailesine karşı ayaklandınız, yetmiş oğlunu bir taşın üzerinde kesip öldürdünüz. Cariyesinden doğan Avimelek kardeşiniz olduğu için onu Şekem’e kral yaptınız. ¹⁹Eğer bugün Yerubbaal’la ailesine içten ve dürüst davrandığınıza inanıyorsanız, Avimelek’le sevinin, o da sizinle sevinin! ²⁰Ama öyle değilse, dilerim, Avimelek ateş olsun, Şekem ve Beytmillo halkını yakıp kül etsin. Ya da Şekem ve Beytmillo halkı ateş olsun, Avimelek’i yakıp kül etsin.” ²¹Ardından Yotam

*“Bin yedi yüz şekel”: Yaklaşık 19.5 kg.

kardeşi Avimelek'ten korktuğu için kaçtı, gidip Beer'e yerleşti. ²²Avimelek İsrail'i üç yıl yönetti. ²³Sonra Tanrı Avimelek'le Şekem halkını birbirine düşürdü; halk Avimelek'e başkaldırdı. ²⁴Tanrı bunu Avimelek'i Yerubbaal'ın yetmiş oğluna yapılan zorbalığın ayınasına uğratmak, kardeşlerini öldüren Avimelek'ten ve onu bu kırma isteklendiren Şekem halkından akıttıkları kanın öcünü almak için yaptı. ²⁵Şekem halkı dağ başlarında Avimelek'e pusu kurdu. Oradan geçen herkesi soyuyorlardı. Bu durum Avimelek'e bildirildi. ²⁶Ebet oğlu Gaal kardeşleriyle birlikte gelip Şekem'e yerleşti. Şekem halkı ona güvendi. ²⁷Bağlara çıkıp üzümleri topladıktan, ezip şarap yaptıktan sonra bir şenlik düzenlediler. İlahlarının tapınağına gittiler; orada yiyip içerken Avimelek'e lanetler yağdırdılar. ²⁸Ebet oğlu Gaal kalkıp şöyle dedi: "Avimelek kim ki, biz Şekem halkı ona hizmet edelim? Yerubbaal'ın oğlu değil mi o? Zevul da onun yardımcısı değil mi? Şekemliler'in babası Hamor'un soyundan gelenlere hizmet edin. Neden Avimelek'e hizmet edelim? ²⁹Keşke bu halkı ben yönetseydim! Avimelek'i uzaklaştırsın ve, 'Ordunu güçlendir de öyle ortaya çık!' derdim." ³⁰Kentin yöneticisi olan Zevul, Ebet oğlu Gaal'ın sözlerini duyunca öfkeleni. ³¹Avimelek'e gizlice gönderdiği ulaklar aracılığıyla şöyle dedi: "Ebet oğlu Gaal ve kardeşleri Şekem'e geldiler. Kenti sana karşı ayaklandırıyorlar. ³²Gel, adamlarınla birlikte gece kırdı pusuya yat. ³³Sabah güneş doğar doğmaz kalk, kenti bas. Gaal ile adamları sana saldırdığında onlara yapacağımı yap." ³⁴Böylece Avimelek'le adamları gece kalkıp dört bölük halinde Şekem yakınında pusuya yattılar. ³⁵Ebet oğlu Gaal çıkıp kentin giriş kapısında durunca, Avimelek'le yanındakiler pusu yerinden fırladılar. ³⁶Gelenleri gören Gaal, Zevul'a, "Dağların tepesinden inip gelenlere bak!" dedi. Zevul, "Adam sandığın aslında dağların gölgesidir" diye karşılık verdi. ³⁷Ama Gaal ısrar etti: "Bak, topraklarımızın ortasında ilerleyenler var. Bir kısmı da Falcalar Meşesi yolundan geliyor." ³⁸Bunun üzerine Zevul, "Avimelek kim ki, ona hizmet edelim" diye övünen sen değil miydin?" dedi, "Küçümsediğin halk bu değil mi? Haydi şimdi git, onlarla savaş!" ³⁹Şekem halkına öncülük eden Gaal, Avimelek'le savaşa tutuştu. ⁴⁰Ama tutunamayıp kaçmaya başladı. Avimelek ardına düştü. Kentin giriş kapısına dek çok sayıda ölü yerde yatıyordu. ⁴¹Avimelek Aruma'da kaldı. Zevul ise Gaal'ı ve kardeşlerini Şekem'den kovdu, kentte yaşamalarına izin vermedi. ⁴²Savaşın ertesi günü Avimelek Şekemliler'in tarlalarına gittiklerini haber aldı. ⁴³Adamlarını üç bölüğe ayırıp kırdı pusuya yattı. Halkın kentten çıktığını görünce saldırıp onları öldürdü. ⁴⁴Sonra yanındaki bölükle hızla ilerleyerek kentin giriş kapısına dayandı. Öbür iki bölükse tarlalardakilere saldırıp onları öldürdü. ⁴⁵Avimelek gün boyu kente karşı savaştı; kenti ele geçirdikten sonra halkını kılıçtan geçirdi. Kenti yıkıp üstüne tuz serpti. ⁴⁶Şekem Kulesi'ndeki halk olup biteni duyunca, El-Berit Tapınağı'nın kalesine sığındı. ⁴⁷Onların Şekem Kulesi'nde toplandığını haber alan Avimelek, ⁴⁸yanındaki halkla birlikte Salmon Dağı'na çıktı.

Eline bir balta alıp ağaçtan bir dal kesti, dalı omuzuna atarak yanındakilere, "Ne yaptığımı gördünüz" dedi, "Çabuk olun, siz de benim gibi yapın." ⁴⁹Böylece hepsi birer dal kesip Avimelek'i izledi. Dalları kalenin dibinde yığıp ateşe verdiler. Şekem Kulesi'ndeki bin kadar kadın, erkek yanarak öldü. ⁵⁰Bundan sonra Avimelek Teves üzerine yürüdü, kenti kuşatıp ele geçirdi. ⁵¹Kentin ortasında sağlam bir kule vardı. Kadın erkek bütün kent halkı oraya sığındı. Kapıları kapayıp kulenin damına çıktılar. ⁵²Avimelek gelip kuleyi kuşattı. Ateşe vermek için kapısına yaklaştığında, ⁵³bir kadın değirmenin üst taşını Avimelek'in üzerine atıp başını yardı. ⁵⁴Avimelek hemen silahlarını taşıyan uşağını çağırdı ve, "Kılıcını çek, beni öldür" dedi, "Hiç kimse, 'Avimelek'i bir kadın öldürdü' demesin." Uşak kılıcını Avimelek'e saplayıp onu öldürdü. ⁵⁵Avimelek'in öldüğünü görünce İsraililer evlerine döndüler. ⁵⁶Böylece Tanrı yetmiş kardeşini öldürerek babasına büyük kötülük eden Avimelek'i cezalandırdı. ⁵⁷Tanrı Şekem halkını da yaptıkları kötülüklerden ötürü cezalandırdı. Yerubbaal'ın oğlu Yotam'ın lanetine uğradılar.

10Avimelek'in ölümünden sonra İsrail'i kurtarmak için İssakar oymağından Dodo oğlu Pua oğlu Tola adında bir adam ortaya çıktı. Tola Efrayim'in dağlık bölgesindeki Şamir'de yaşardı. ²İsrail'i yirmi üç yıl yönettikten sonra öldü, Şamir'de gömüldü. ³Ondan sonra Gilatlı Yair başa geçti. Yair İsrail'i yirmi iki yıl yönetti. ⁴Otuz oğlu vardı. Bunlar otuz eşeğe biner, otuz kenti yönetirlerdi. Gilat yöresindeki bu kentler bugün de Havvot-Yair^{xi} diye anılıyor. ⁵Yair ölünce Kamon'da gömüldü. ⁶İsraililer yine RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar; Baallar'a*, Aştoretler'e*, Aram, Sayda, Moav, Ammon ve Filist ilahlarına kulluk ettiler. RAB'bi terk ettiler, O'na kulluk etmediler. ⁷Bu yüzden İsraililer'e öfkelenen RAB, onları Filistliler'e ve Ammonlular'a tutsak etti. ⁸Bunlar o yıldan başlayarak İsraililer'i baskı altında ezdiler; Şeria Irmağı'nın ötesinde, Gilat'taki Amorlular ülkesinde yaşayan bütün İsraililer'i on sekiz yıl baskı altında tuttular. ⁹Ammonlular Yahuda, Benyamin ve Efrayim oymaklarıyla savaşmak için Şeria Irmağı'nın ötesine geçtiler. İsrail büyük sıkıntı içindeydi. ¹⁰İsraililer RAB'be, "Sana karşı günah işledik" diye seslendiler, "Seni, Tanrımız'ı terk edip Baallar'a kulluk ettik." ¹¹RAB, "Sizi Mısırlılar'dan, Amorlular'dan, Ammonlular'dan, Filistliler'den kurtaran ben değil miyim?" diye karşılık verdi, ¹²"Saydahlar, Amalekliler, Maonlular size baskı yaptıklarında bana yakardınız, ben de sizi onların elinden kurtardım. ¹³Sizse beni terk ettiniz, başka ilahlara kulluk ettiniz. Bu yüzden sizi bir daha kurtarmayacağım. ¹⁴Gidin, seçtiğiniz ilahlara yakarın; sıkıntıya düştüğünüzde sizi onlar kurtarsın." ¹⁵İsraililer, "Günah işledik" dediler, "Bize ne istersen yap. Yalnız bugün bizi kurtar." ¹⁶Sonra aralarındaki yabancı putları atıp RAB'be tapındılar. RAB de onların daha fazla acı çekmesine dayanamadı. ¹⁷Ammonlular

^{xi}"Havvot-Yair": "Yair'in yerleşim birimleri" anlamına gelir.

toplansın Gilat'ta ordugah kurunca İsraililer de toplanarak Mispâ'da ordugah kurdular. ¹⁸Gilat halkının önderleri birbirlerine, "Ammonlular'a karşı ilk saldırıyı başlatan kişi, bütün Gilat halkının önderi olacak" dediler.

11Yiftah adında yiğit bir savaşçı vardı. Bir fahişenin oğlu olan Yiftah'ın babasının adı Gilat'tı. ²Gilat'ın karısı da ona erkek çocuklar doğurmuştu. Bu çocuklar büyüyünce Yiftah'ı kovmuşlardı. Ona, "Babamızın evinden miras almayacaksın. Çünkü sen başka bir kadının oğlusun" demişlerdi. ³Yiftah kardeşlerinden kaçıp Tov yöresine yerleşti. Çevresinde toplanan serserilere önderlik etmeye başladı. ⁴Bir süre sonra Ammonlular İsraililer'e savaş açtı. ⁵Savaş patlak verince Gilat ileri gelenleri Yiftah'ı almak için Tov yöresine gittiler. ⁶Ona, "Gel, komutanımız ol, Ammonlular'la savaşalım" dediler. ⁷Yiftah, "Benden nefret eden, beni babamın evinden kovan siz değil miydiniz?" diye yanıtladı, "Sıkıntıya düşünce neden bana geldiniz?" ⁸Gilat ileri gelenleri, "Sana başvuruyoruz; çünkü bizimle gelip Ammonlular'la savaşmanı, bize, Gilat halkına önderlik etmeni istiyoruz" dediler. ⁹Yiftah, "Ammonlular'la savaşmak için beni götürürseniz, RAB de onları elime teslim ederse, sizin önderiniz olacak mıyım?" diye sordu. ¹⁰Gilat ileri gelenleri, "RAB aramızda tanık olsun, kesinlikle dediğin gibi yapacağız" dediler. ¹¹Böylece Yiftah Gilat ileri gelenleriyle birlikte gitti. Halk onu kendine önder ve komutan yaptı. Yiftah bütün söylediklerini Mispâ'da, RAB'bin önünde yineledi. ¹²Sonra Ammon Kralı'na ulaklar göndererek, "Aramızda ne var ki, ülkeme saldırmaya kalkıyorsun?" dedi. ¹³Ammon Kralı, Yiftah'ın ulaklarına şu karşılığı verdi: "İsraililer Mısır'dan çıktıktan sonra Arnon Vadisi'nden Yabbuk ve Şeria ırmaklarına kadar uzanan topraklarını aldılar. Şimdi buraları bana savaşız geri ver." ¹⁴Yiftah yine Ammon Kralı'na ulaklar göndererek ¹⁵şöyle dedi: "Yiftah diyor ki, İsraililer ne Moav ülkesini, ne de Ammon topraklarını aldı. ¹⁶Mısır'dan çıktıkları zaman Kamış Denizi'ne* kadar çölde yürüyerek Kadeş'e ulaştılar. ¹⁷Sonra Edom Kralı'na ulaklar göndererek, 'Lütfen topraklarından geçmemize izin ver' dediler. Edom Kralı kulak asmadı. İsraililer Moav Kralı'na da ulaklar gönderdi, ama o da izin vermedi. Bunun üzerine Kadeş'te kaldılar. ¹⁸"Çölü izleyerek Edom ile Moav topraklarının çevresinden geçtiler; Moav bölgesinin doğusunda, Arnon Vadisi'nin öbür yakasında konakladılar. Moav sınırından içeri girmediler. Çünkü Arnon Vadisi sınırdı. ¹⁹"Sonra Heşbon'da egemenlik süren Amorlular'ın Kralı Sihon'a ulaklar göndererek, 'Ülkenden geçip topraklarımıza ulaşmamıza izin ver' diye rica ettiler. ²⁰Ama Sihon İsraililer'in topraklarından geçip gideceklerine inanmadı. Bu nedenle bütün halkımı toplayıp Yahesa'da ordugah kurdu ve İsraililer'le savaşa tutuştu. ²¹"İsrail'in Tanrısı RAB, Sihon'u ve bütün halkımı İsraililer'in eline teslim etti. İsraililer Amorlular'ı yenip o yöredeki halkın bütün topraklarını ele geçirdiler. ²²Arnon Vadisi'nden Yabbuk Irmağı'na, gölden Şeria Irmağı'na kadar uzanan bütün

Amor topraklarını ele geçirdiler. ²³"İsrail'in Tanrısı RAB Amorlular'ı kendi halkı İsrail'in önünden kovduktan sonra, sen hangi hakla buraları geri istiyorsun? ²⁴İlahın Kemoş sana bir yer verse oraya sahip çıkmaz mısın? Biz de Tanrımız RAB'bin önümüzden kovduğu halkın topraklarını sahipleneceğiz. ²⁵Sen Moav Kralı Sippor oğlu Balak'tan üstün müsün? O hiç İsraililer'le çekişti mi, hiç onlarla savaşmaya kalkıştı mı? ²⁶İsraililer üç yüz yıldır Heşbon'da, Aroer'de, bunların çevre köylerinde ve Arnon kıyısındaki bütün kentlerde yaşarken neden buraları geri almaya çalışmadınız? ²⁷Ben sana karşı suç işlemedim. Ama sen benimle savaşmaya kalkışmakla bana haksızlık ediyorsun. Hâkim olan RAB, İsraililer'le Ammonlular arasında bugün hakemlik yapsın." ²⁸Ne var ki Ammon Kralı, Yiftah'ın kendisine ilettiği bu sözlere kulak asmadı. ²⁹RAB'bin Ruhu Yiftah'ın üzerine indi. Yiftah, Gilat ve Manaşşe'den geçti, Gilat'taki Mispâ'dan geçerek Ammonlular'a doğru ilerledi. ³⁰RAB'bin önünde ant içerek şöyle dedi: "Gerçekten Ammonlular'ı elime teslim edersen, ³¹onları yenip sağ salim döndüğümde beni karşılamak için evimin kapısından ilk çıkan, RAB'be adanacaktır. Onu yakmalık sunu olarak sunacağım." ³²Yiftah bundan sonra Ammonlular'la savaşmaya gitti. RAB onları Yiftah'ın eline teslim etti. ³³Yiftah, başta Avel-Keramim olmak üzere, Aroer'den Minnit'e kadar yirmi kenti yakıp yıkarak Ammonlular'a çok büyük kayıplar verdirdi. Böylece Ammonlular İsraililer'in boyunduruğuna girdi. ³⁴Yiftah Mispâ'ya, kendi evine döndüğünde, kızı tef çalıp dans ederek onu karşılamaya çıktı. Tek çocuğu oydu, ondan başka ne oğlu ne de kızı vardı. ³⁵Yiftah, kızını görünce giysilerini yırtarak, "Eyvahlar olsun, kızım!" dedi, "Beni perişan ettin, umarsız bıraktın! Çünkü RAB'be verdiğim sözden dönemem." ³⁶Kız, "Baba, RAB'be ant içtin" dedi, "Madem RAB düşmanların olan Ammonlular'dan senin öcünü aldı, ağzından ne çıktıysa bana öyle yap." ³⁷Sonra ekledi: "Yalnız bir dileğim var: Beni iki ay serbest bırak, gidip arkadaşlarımla kırlarda gezineyim, kızlığıma ağlayayım." ³⁸Babası, "Gidebilirsin" diyerek onu iki ay serbest bıraktı. Kız arkadaşlarıyla birlikte kırlara çıkıp erdenliği-ne ağladı. ³⁹İki ay sonra babasının yanına döndü. Babası da içtiği andı yerine getirdi. Kıza erkek eli değmemişti. Bundan sonra İsrail'de bir gelenek oluştu. ⁴⁰İsrail kızları her yıl kırlara çıkıp Gilatlı Yiftah'ın kızı için dört gün yas tutar oldular.

12Efrayimli erkekler toplanıp Safon'a geçtiler. Yiftah'a, "Ammonlular'la savaşmaya gittiğinde bizi neden çağırmadın?" dediler, "Seni de evini de yakacağız." ²Yiftah, "Halkımla ben Ammonlular'a karşı amansız bir savaşa tutuşmuştuk" diye yanıtladı, "Sizi çağırdım, ama gelip beni onların elinden kurtarmadınız. ³Beni kurtarmak istemediğinizi görünce canımı dişime takıp Ammonlular'a karşı harekete geçtim. Sonunda RAB onları elime teslim etti. Neden bugün benimle savaşmaya kalkışıyorsunuz?" ⁴Bundan sonra Yiftah Gilat erkeklerini toplayarak Efrayimoğullarıyla sa-

vaşa girdi. Gilatlılar Efrayimoğulları'na saldırdılar. Çünkü Efrayimoğulları onlara, "Ey Efrayim ve Manaşşe halkları arasında yaşayan Gilatlılar, siz Efrayim'den kaçan dönemlersiniz!" demişlerdi. ⁵Şeria Irmağı'nın Efrayim'e yol veren geçitlerini tutan Gilatlılar, geçmek isteyen Efrayimli kaçaklara, "Efrayimli misin?" diye sorarlardı. Adamlar, "Hayır" derlerse, ⁶o zaman onlara, "‘Şibbolet’ deyin bakalım" derlerdi. Adamlar "Sibbolet" derdi. Çünkü "Şibbolet" sözcüğünü doğru söyleyemezlerdi. Bunun üzerine onları yakalayıp Şeria Irmağı'nın geçitlerinde öldürürlerdi. O gün Efrayimliler'den kırk iki bin kişi öldürüldü. ⁷Gilatlı Yiftah İsrail'i altı yıl yönetti. Ölünce Gilat kentlerinden birinde gömüldü. ⁸Ondan sonra İsrail'in başına Beytlehemli İvsan geçti. ⁹İvsan'ın otuz oğlu, otuz kızı vardı. İvsan kızlarını başka boylara verdi, oğullarına da başka boylardan kızlar aldı. İsrail'i yedi yıl yönetti. ¹⁰Ölünce Beytlehem'de gömüldü. ¹¹Ondan sonra İsrail'in başına Zevulun oymağından Elon geçti. Elon İsrail'i on yıl yönetti. ¹²Ölünce Zevulun topraklarında, Ayalon'da gömüldü. ¹³Onun ardından İsrail'in başına Piratonlu Hillel oğlu Avdon geçti. ¹⁴Avdon'un kırk oğlu, otuz torunu ve bunların bindiği yetmiş eşeği vardı. İsrail'i sekiz yıl yönetti. ¹⁵Piratonlu Hillel oğlu Avdon ölünce Amalekliler'e ait dağlık bölgenin Efrayim yöresindeki Piraton'da gömüldü.

13İsrailliler yine RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar. RAB de onları kırk yıl süreyle Filistliler'in boyunduruğuna terk etti. ²Dan oymağından Soralı bir adam vardı. Adı Manoah'tı. Karısı kısır ve hiç çocuğu olmamıştı. ³RAB'bin meleği kadına görünerek, "Kısır olduğun, çocuk doğurmadığın halde gebe kalıp bir oğul doğuracaksın" dedi, ⁴"Bundan böyle şarap ya da içki içmemeye dikkat et, murdar bir şey yeme. ⁵Çünkü gebe kalıp bir oğul doğuracaksın. Onun başına ustura değmeyecek. Çünkü o daha rahmindeyken Tanrı'ya adanmış olacak. İsrail'i Filistliler'in elinden kurtarmaya başlayacak olan odur." ⁶Kadın kocasına gidip, "Yanıma bir Tanrı adamı geldi" dedi, "Tanrı'nın meleğine benzer görkemli bir görünüşü vardı. Nereden geldiğini sormadım. Bana adını da söylemedi. ⁷Ama, 'Gebe kalıp bir oğul doğuracaksın' dedi, 'Bundan böyle şarap ve içki içme, murdar bir şey yeme. Çünkü çocuk ana rahmine düştüğü andan öleceği güne dek Tanrı'nın adanmış olacak.'" ⁸Manoah RAB'be şöyle yakardı: "Ya Rab, gönderdiğin Tanrı adamının yine gelmesini, doğacak çocuk için ne yapmamız gerektiğini bize öğretmesini dilerim." ⁹Tanrı Manoah'ın yakarışını duydu. Kadın tarladayken Tanrı'nın meleği yine ona göründü. Ne var ki, Manoah karısının yanında değildi. ¹⁰Kadın haber vermek için koşa koşa kocasına gitti. "İşte geçen gün yanıma gelen adam yine bana göründü!" dedi. ¹¹Manoah kalkıp karısının ardı sıra gitti. Adamın yanına varınca, "Karımla konuşan adam sen misin?" diye sordu. Adam, "Evet, benim" dedi. ¹²Manoah, "Söylediklerin yerine geldiğinde, çocuğun yaşamı ve göreviyle ilgili yargı ne olacak?" diye sordu. ¹³RAB'bin mele-

ği, "Karın kendisine söylediğim her şeyden sakınsın" diye karşılık verdi, ¹⁴"Asmanın ürününden üretilen hiçbir şey yemesin, şarap ve içki içmesin. Murdar bir şey yemesin. Buyurduklarımın hepsini yerine getirsin." ¹⁵Manoah, "Seni alkoymak, onuruna bir oğlak kesmek istiyoruz" dedi. ¹⁶RAB'bin meleği, "Beni alkoysan da hazırlayacağın yemeği yemem" dedi, "Yakmalık bir sunu sunacaksan, RAB'be sunmalısın." Manoah onun RAB'bin meleği olduğunu anlamamıştı. ¹⁷RAB'bin meleğine, "Adın ne?" diye sordu, "Bilelim ki, söylediklerin yerine geldiğinde seni onurlandırabilirim." ¹⁸RAB'bin meleği, "Adımı niçin soruyorsun?" dedi, "Adım tanımlanamaz." ¹⁹Manoah bir oğlakla tahıl sunusunu aldı, bir kayanın üzerinde RAB'be sundu. O anda Manoah'la karısının gözü önünde şaşılacak şeyler oldu: ²⁰RAB'bin meleği sunaktan yükselen alevle birlikte göğe yükseldi. Bunu gören Manoah'la karısı yüzüstü yere kapandılar. ²¹RAB'bin meleği Manoah'la karısına bir daha görünmeyince, Manoah onun RAB'bin meleği olduğunu anladı. ²²Karısına, "Kesinlikle öleceğiz" dedi, "Çünkü Tanrı'yı gördük." ²³Karısı, "RAB bizi öldürmek isteseydi, yakmalık sunuyu ve tahıl sunusunu kabul etmezdi" diye karşılık verdi, "Bütün bunları bize göstermezdi. Bugün söylediklerini de işitmezdik." ²⁴Ve kadın bir erkek çocuk doğurdu. Adını Şimşon koydu. Çocuk büyüyüp gelişti. RAB de onu kutladı. ²⁵RAB'bin Ruhu Sora ile Eştaol arasında, Mahane-Dan'da bulunan Şimşon'u yönlendirmeye başladı.

14Şimşon bir gün Timna'ya gitti. Orada Filistli bir kadın gördü. ²Geri dönünce annesiyle babasına, "Timna'da Filistli bir kadın gördüm" dedi, "Onu hemen bana eş olarak alın." ³Annesiyle babası, "Akrabalarımızın ya da halkımızın kızları arasında kimse yok mu ki, sünnetsiz Filistliler'den kız almaya kalkıyorsun?" diye karşılık verdiler. Ama Şimşon babasına, "Bana o kadını al, ondan hoşlanıyorum" dedi. ⁴Şimşon'un annesiyle babası bunu isteyen RAB olduğunu anlamadılar. Çünkü RAB o sırada İsrailliler'e egemen olan Filistliler'e karşı fırsat kolluyordu. ⁵Böylece Şimşon annesi ve babasıyla Timna'ya doğru yola koyuldu. Timna bağlarına vardıklarında, genç bir aslan kükreyerek Şimşon'un karşısına çıktı. ⁶Şimşon üzerine inen RAB'bin Ruhu'yla güçlendi ve aslanı bir oğlak parçalar gibi çıplak elle parçaladı. Ama yaptığını ne annesine ne de babasına bildirdi. ⁷Sonra gidip kadınla konuştu ve ondan çok hoşlandı. ⁸Bir süre sonra kadınla evlenmek üzere yine Timna'ya giderken, aslanın leşini görmek için yoldan saptı. Bir arı sürüsünün aslanın leşini kovana çevirdiğini gördü. ⁹Kovandaki balı avuçlarına doldurdu, yiye yiye oradan uzaklaştı. Annesiyle babasının yanına varınca baldan onlara da verdi, onlar da yedi. Ama balı aslanın leşinden aldığını söylemedi. ¹⁰Babası kadını görmeye gidince, Şimşon da damat geleneğine uyararak orada bir şölen düzenledi. ¹¹Filistliler onu görünce ona eşlik etmek üzere otuz genç getirdiler. ¹²Şimşon onlara, "Size bir bilmece sorayım" dedi, "Şölenin yedi günü içinde kesin yanıtı bulup bana bildirirseniz, size otuz

keten mintan, otuz takım da üst giysi vereceğim. ¹³Ama bilmeceyi çözemezseniz, o zaman da siz bana otuz keten mintanla otuz takım üst giysi vereceksiniz.” Ona, “Seni dinliyoruz” dediler, “Söyle bakalım bilmeceyi.” ¹⁴Şimşon, “Yiyenden yiyecek, Güçlüden tatlı çıktı” dedi. Üç gün geçtiyse de bilmeceyi çözemediler. ¹⁵Dördüncü ^{xii} gün gençler Şimşon’un karısına, “Kocanı kandır da bize bilmeceyi yanıtını versin” dediler, “Yoksa, seni de babanın evini de yakarız. Bizi soymak için mi buraya çağırдыңız?” ¹⁶Şimşon’un karısı ağlayarak ona, “Benden nefret ediyorsun” dedi, “Beni sevmiyorsun. Soydaşlarıma bir bilmece sordun, yanıtını bana söylemedin.” Şimşon karısına, “Bak” dedi, “Anneme babama bile söylemedim, sana mı söyleyeceğim?” ¹⁷Kadın şölen boyunca yedi gün ağlayıp durdu. Kadının sürekli sıkıştırması üzerine Şimşon yedinci gün bilmeceyi yanıtını ona söyledi. Kadın da yanıtı soydaşlarına ilettili. ¹⁸Yedinci gün, gün batmadan kentli gençler Şimşon’a geldiler. “Bal-dan tatlı, Aslandan güçlü ne var?” dediler. Şimşon, “Düvemle çift sürmüş olmasaydınız, bilmeceyi çözemezsiniz” diye karşılık verdi. ¹⁹RAB’bin Ruhu üzerine inince güçlenen Şimşon Aşkelon’a gitti; otuz kişi vurup mallarını yağmaladı, giysilerini de bilmeceyi çözenlere verdi. Öfkeden kudurmuş bir halde babasının evine döndü. ²⁰Şimşon’un karısı ise Şimşon’a eşlik eden sağdıca verildi.

15Bir süre sonra, buğday biçimi sırasında Şimşon bir oğlak alıp karısını ziyarete gitti. “Karımın odasına girmek istiyorum” dedi. Ama kızın babası Şimşon’un girmesine izin vermedi. ²“Ondan gerçekten nefret ettiğini sanıyordum” dedi, “Bu nedenle onu senin sağdıca verdim. Küçük kızkardeşi ondan daha güzel değil mi? Ablasının yerine onu al.” ³Şimşon, “Bu kez Filistliler’e kötülük etsem de buna hakkım var” dedi. ⁴Kıra çıkıp üç yüz çakal yakaladı. Sonra çakalları çiftler çiftler kuyruk kuyruğa bağladı. Kuyruklarının arasına da birer çıra sıkıştırdı. ⁵Çıraları tutuşturup çakalları Filistliler’in ekinlerinin arasına salıverdi. Böylece demetleri, ekinleri, bağları, zeytinlikleri yaktı. ⁶Filistliler, “Bunu kim yaptı?” dediler, “Yapsa yapsa, Timnalı’nın damadı Şimşon yapmıştır. Çünkü Timnalı karısını elinden alıp sağdıca verdi.” Sonra gidip kadımla babasını yaktılar. ⁷Şimşon onlara, “Madem böyle yaptınız, sizden öcümü almadan duramam” dedi. ⁸Onlara acımasızca saldırarak çoğunu öldürdü, sonra Etam Kayalığı’na çekilip bir mağaraya sığındı. ⁹Filistliler de gidip Yahuda’da ordugah kurdular, Lehi yöresine yayıldılar. ¹⁰Yahudalılar, “Neden bizimle savaşmaya geldiniz?” diye sorunca, Filistliler, “Şimşon’u yakalamaya geldik, bize yaptığının aynısını ona yapmak için buradayız” diye karşılık verdiler. ¹¹Yahudalılar’dan üç bin kişi, Etam Kayalığı’ndaki mağaraya giderek Şimşon’a, “Filistliler’in bize egemen olduklarını bilmiyor musun? Nedir bu bize yaptığın?” dediler. Şimşon, “Onlar bana ne yaptılarsa ben de onlara öyle yaptım” diye karşı-

lık verdi. ¹²“Seni yakalayıp Filistliler’e teslim etmek için geldik” dediler. Şimşon, “Beni öldürmeyeceğinize ant için” dedi. ¹³Onlar da, “Olur, ama seni sıkıca bağlayıp onlara teslim edeceğiz” dediler, “Söz veriyoruz, seni öldürmeyeceğiz.” Sonra onu iki yeni urganla bağlayıp mağaradan çıkardılar. ¹⁴Şimşon Lehi’ye yaklaşınca, Filistliler bağırarak ona yöneldiler. RAB’bin Ruhu büyük bir güçle Şimşon’un üzerine indi. Şimşon’un kollarını saran urganlar yanan keten gibi dağıldı, elindeki bağlar çözüldü. ¹⁵Şimşon yeni ölmüş bir eşeğin çene kemiğini eline alıp bununla bin kişiyi öldürdü. ¹⁶Sonra şöyle dedi: “Bir eşeğin çene kemiğiyle, İki eşek yığımı yaptım, Eşeğin çene kemiğiyle bin kişiyi öldürdüm.” ¹⁷Bunları söyledikten sonra çene kemiğini elinden attı. Oraya Ramat-Lehi ^{xiii} adı verildi. ¹⁸Şimşon ölesiye susamıştı. RAB’be şöyle yakardı: “Kulunun eliyle büyük bir kurtuluş sağladın. Ama şimdi susuzluktan ölüp sünnetsizlerin eline mi düşeceğim?” ¹⁹Bunun üzerine Tanrı Lehi’deki çukuru yarıdı. Çukurdan su fıskırdı. Şimşon suyu içince canlanıp güçlendi. Suyun çıktığı yere Eyn-Hakkore ^{xiv} adını verdi. Pınar bugün de Lehi’de duruyor. ²⁰Şimşon Filistliler’in egemenliği sırasında İsraililer’e yirmi yıl önderlik yaptı.

16Şimşon bir gün Gazze’ye gitti. Orada gördüğü bir fahişenin evine girdi. ²Gazzeliler’e, “Şimşon buraya geldi” diye haber verilince çevreyi kuşattılar. Bütün gece kentin kapısında pusuya yattılar. “Gün ağarınca onu öldürürüz” diyerek gece boyunca yerlerinden kımlıdamadılar. ³Şimşon gece yarısına dek yattı. Gece yarısı kalktı, kent kapısının iki kanadıyla iki direğini tutup sürgüyle birlikte yerlerinden söktü. Hepsini omuzlayıp Hebron’un karşısındaki tepeye çıkardı. ⁴Bir süre sonra Şimşon Sorek Vadisi’nde yaşayan Delila adında bir kadına aşık oldu. ⁵Filist beyleri kadına gelip, “Şimşon’un üstün gücünün kaynağı nedir, onu kandırıp öğrenmeye bak” dediler, “Böylece belki onu bağlar, etkisiz hale getirip yenebiliriz. Her birimiz sana bin yüzer parça gümüş ^{xv} vereceğiz.” ⁶Bunun üzerine Delila Şimşon’a, “Lütfen, söyle bana, bu üstün gücü nereden alıyorsun?” diye sordu, “Seni bağlayıp yenmek olası mı?” ⁷Şimşon, “Beni kurumamış yedi taze sırimla bağlarsa sıradan bir adam gibi güçsüz olurum” dedi. ⁸Bunun üzerine Filist beyleri Delila’ya kurumamış yedi taze sırim getirdiler. Delila bunlarla Şimşon’u bağladı. ⁹Adamları bitişik odada pusuya yatmıştı. Delila, “Şimşon, Filistliler geldi!” dedi. Şimşon sırimları ateş değdiğinde dağılıveren kendir lifleri gibi koparıp attı. Gücünün sırimı vermemişti. ¹⁰Delila, “Beni kandırdın, bana yalan söyledin” dedi, “Lütfen söyle bana, seni neyle bağlamalı?” ¹¹Şimşon, “Beni hiç kullanılmamış yeni urganla sınımsıkı bağlarsa sıradan bir adam gibi güçsüz olurum” dedi. ¹²Böylece Delila yeni urgan alıp Şimşon’u bağladı. Sonra, “Şimşon, Filistliler geldi!” dedi. Adamlar hâlâ bitişik odada pusu kurmuş bekliyorlardı. Şimşon urganları

^{xiii}“Ramat-Lehi”: “Çene kemiği Tepesi” anlamına gelir.

^{xiv}“Eyn-Hakkore”: “Yalvaranın pınarı” anlamına gelir.

^{xv}“Bin yüz parça gümüş”: Yaklaşık 12.7 kg. gümüş.

^{xii}Bazı Septuaginta elyazmaları ve Süryanice “Dördüncü”, Masoretik metin “Yedinci”.

iplik koparır gibi koparır kollarından sıyırdı. ¹³Delila ona, “Şimdiye kadar beni hep kandırdım, bana yalan söyledin” dedi, “Söyle bana, seni neyle bağlamalı?” Şimşon, “Başım-daki yedi örgüyü dokuma tezgahındaki kumaşla birlikte dokuyup kazıkla burarsan sıradan bir adam gibi güçsüz olurum” dedi. ¹⁴Şimşon uyurken Delila onun başındaki yedi örgüyü dokuma tezgahındaki kumaşla birlikte dokuyup kazıkla burdu ^{xvi}. Sonra, “Şimşon, Filistliler geldi!” dedi. Şimşon uykusundan uyandı, saçını tezgah kazığından ve kumaştan çekip kurtardı. ¹⁵Delila, “Bana güvenmiyorsan nasıl olur da, ‘Seni seviyorum’ diyorsun?” dedi, “Üç kezdir beni kandırıyorsun, üstün gücünün nereden geldiğini söylemiyorsun.” ¹⁶Bu sözlerle Şimşon’u sıkıştırıp günlerce başını ağrıttı. Sonunda Şimşon dayanamayıp ¹⁷yüreğini kadına tümüyle açtı. “Başıma hiç ustura değmedi” dedi, “Çünkü ben ana rahmindeyken Tanrı’ya adanmışım. Tıraş olursam gücümü yitiririm. Sıradan bir adam gibi güçsüz olurum.” ¹⁸Delila Şimşon’un gerçeği söylediğini anlayınca haber gönderip Filist beylerini çağırttı. “Bir kez daha gelin” dedi, “Şimşon bana gerçeği söyledi.” Kadının yanına gelen Filist beyleri gümüşü de birlikte getirdiler. ¹⁹Delila Şimşon’u dizleri üzerinde uyuttuktan sonra adamlardan birini çağırtıp başındaki yedi örgüyü kestirdi. Sonra alay ederek onu dürtüklemeye başladı. Çünkü Şimşon gücünü yitirmişti. ²⁰Delila, “Şimşon, Filistliler geldi!” dedi. Şimşon uyandı ve, “Her zamanki gibi kalkıp silkinirim” diye düşündü. RAB’bin kendisinden ayrıldığını bilmiyordu. ²¹Filistliler onu yakalayıp gözlerini oydu. Gazze’ye götürüp tunç zincirlerle bağladılar, cezaevinde değirmen taşına koştular. ²²Bu arada Şimşon’un kesilen saçları uzamaya başladı. ²³Filist beyleri ilahları Dagon’un onuruna çok sayıda kurban kesip eğlenmek için toplandılar. “İlahımız, düşmanımız Şimşon’u elimize teslim etti” dediler. ²⁴Halk Şimşon’u görünce kendi ilahlarını övmeye başladı. “İlahımız ülkemizi yakıp yıkan, Birçoğumuzu öldüren Düşmanımızı elimize teslim etti” diyorlardı. ²⁵İyice coşunca, “Şimşon’u getirin, bizi eğlendirsın” dediler. Şimşon’u cezaevinden getirip oynatmaya başladılar, sonra sütunların arasında durdurdular. ²⁶Şimşon, elinden tutan gence, “Beni tapınağın damını taşıyan sütunların yanına götür de onlara yaslanayım” dedi. ²⁷Tapınak erkeklerle, kadınlarla doluydu. Bütün Filist beyleri de oradaydı. Üç bin kadar kadın erkek Şimşon’un oynayışını damdan seyrediyordu. ²⁸Şimşon RAB’be yakarmaya başladı: “Ey Egemen RAB, lütfen beni anımsa. Ey Tanrı, bir kez daha beni güçlendir; Filistliler’den bir vuruşta iki gözümün öcünü alayım.” ²⁹Sonra tapınağın damını taşıyan iki ana sütunun ortasında durup sağ eliyle birini, sol eliyle ötekini kavradı. ³⁰“Filistliler’le

birlikte öleyim” diyerek bütün gücüyle sütunlara yüklen-di. Tapınak Filist beylerinin ve bütün içindekilerin üzerine çöktü. Böylece Şimşon ölürken, yaşamı boyunca öldürdü-günden daha çok insan öldürdü. ³¹Şimşon’un kardeşleriyle babası Manoah’ın bütün ailesi onun ölüsünü almaya geldiler. Şimşon’u götürüp babasının Sora ile Eštaol arasındaki mezarına gömdüler. Şimşon İsrail’i yirmi yıl süreyle yönet-mişti.

17Efrayim’in dağlık bölgesinde Mika adında bir adam vardı. ²Mika annesine, “Senden çalınan, lanetlediğini duyduğum bin yüz parça gümüş var ya, işte o gümüşler ben-de, onları ben çaldım” dedi. Annesi, “RAB seni kutsasın, oğlum!” dedi. ³Mika bin yüz parça gümüşü annesine geri verdi. Annesi, “Oğlumun bir oyma put, bir de dökme put yaptırabilmesi için gümüşün tamamını RAB’be adıyorum” dedi, “Gümüşü sana geri veriyorum.” ⁴Gümüşü Mika’dan geri alan kadın, iki yüz parçasını ayırıp kuyumcuya verdi. Kuyumcu bundan bir oyma, bir de dökme put yaptı. Putlar Mika’nın evine götürüldü. ⁵Mika’nın bir tapınma yeri vardı. Özel aile putları ve bir efod yaptırmış, oğullarından birini de kâhinliğe atamıştı. ⁶O dönemde İsrail’de kral yoktu. Herkes kendince doğru olanı yapıyordu. ⁷Yahuda’nın Beytlehem Kenti’nde, Yahudalı bir ailenin yanında geçici olarak yaşayan genç bir Levili vardı. ⁸Adam yerleşecek başka bir yer bulmak üzere Yahuda’nın Beytlehem Kenti’nden ayrıldı. Efrayim’in dağlık bölgesinden geçerken Mika’nın evine geldi. ⁹Mika, “Nereden geliyorsun?” diye sorunca adam, “Yahuda’nın Beytlehem Kenti’nden geliyorum, Levili’yim, yerleşecek yer arıyorum” dedi. ¹⁰Mika, “Benimle kal” dedi, “Bana danışmanlık ve kâhinlik yap. Seni doyurur, yılda bir takım giysi, on parça da gümüş veririm.” Levili kabul etti. ¹¹Mika ile kalmaya razı oldu. Mika da ona oğlu gibi davrandı. ¹²Genç Levili’yi kâhinliğe atayarak evine aldı. ¹³Mika, “Şimdi biliyorum ki, RAB bana iyi davranacak” dedi, “Çünkü bir Levili kâhinim var.”

18O dönemde İsrail’de kral yoktu ve Dan oymağından olanlar yerleşecek yer arıyorlardı. Çünkü İsrail oymakları arasında kendilerine düşen payı henüz almamışlardı. ²Böylece kendi boylarından, Sora ve Eštaol kentlerinden beş cesur savaşıcıyı toprakları araştırıp bilgi toplamak üzere yola çıkardılar. Onlara, “Gidin, toprakları araştırın” dediler. Adamlar Efrayim’in dağlık bölgesinde bulunan Mika’nın evine gelip geceyi orada geçirdiler. ³Mika’nın evinin yanındayken genç Levili’nin sesini tanıdılar. Eve yaklaşarak ona, “Seni buraya kim getirdi? Burada ne yapıyorsun? Burada ne işin var?” diye sordular. ⁴Levili Mika’nın kendisi için yaptıklarını anlattı. “Bana verdiği ücrete karşılık ona kâhinlik ediyorum” dedi. ⁵Adamlar, “Lütfen Tanrı’ya danış, bu yolculuğumuz başarılı olacak mı, bilelim” dediler. ⁶Kâhin, “Esenlikle gidin, Tanrı yolculuğunuzu onaylıyor” diye yanıtladı. ⁷Böylece beş adam yola çıkıp Layış’e vardılar. Kent halkının Saydahlar gibi kaygıdan uzak, esenlik ve

^{xvi}Septuaginta “Şimşon ‘Başım-daki yedi örgüyü dokuma tezgahındaki kumaşla birlikte dokuyup kazıkla burarsan sıradan bir adam gibi güçsüz olurum’ dedi. Şimşon uyurken Delila onun başındaki yedi örgüyü dokuma tezgahındaki kumaşla birlikte dokuyup kazıkla burdu”, Masoretik metin “Şimşon kadına, ‘Başım-daki yedi örgüyü dokuma tezgahındaki kumaşla birlikte dokursan’ dedi. Kadın dokuyup kazıkla burdu”.

güvenlik içinde yaşadığını gördüler. Yörede onlara egemen olan, baskı yapan kimse yoktu. Saydahlılar'dan uzaktaydılar, başka kimseyle de ilişkileri yoktu. ⁸Sonra adamlar Sora ve Eştaol'a, soydaşlarının yanına döndüler. Soydaşları, "Ne öğrendiniz?" diye sordular. ⁹Adamlar, "Haydi, onlara saldıralım" dediler, "Ülkeyi gördük, toprağı çok güzel. Ne duruyorsunuz? Gecikmeden gidip ülkeyi sahiplenin. ¹⁰Oraya vardığımızda halkın her şeyden habersiz olduğunu göreceksiniz. Tanrı'nın elinize teslim ettiği bu ülke çok geniş; öyle bir yer ki, hiçbir eksigi yok." ¹¹Bunun üzerine Dan oymağından altı yüz kişi silahlarını kuşanıp Sora ve Eştaol'dan yola çıktı. ¹²Gidip Yahuda'nın Kiryat-Yearim Kenti yakınında ordugah kurdular. Bu nedenle Kiryat-Yearim'in batısındaki bu yer bugün de Mahane-Dan ^{xvii} diye anılıyor. ¹³Buradan Efrayim'in dağlık bölgesine geçip Mika'nın evine gittiler. ¹⁴Layış yöresini araştırmaya gitmiş olan beş adam soydaşlarına, "Bu evlerden birinde bir efod, özel aile putları, bir oyma, bir de dökme put olduğunu biliyor musunuz?" dediler, "Ne yapacağınıza siz karar verin." ¹⁵Bunun üzerine halk genç Levili'nin kaldığı Mika'nın evine yöneldi. Eve girip Levili'ye hal hatır sordular. ¹⁶Silahlarını kuşanmış altı yüz Danlı dış kapının önüne yığılmıştı. ¹⁷Yöreiyi araştırmış olan beş adam içeri girip efodu, özel putları, oyma ve dökme putları aldılar. Kâhinle silah kuşanmış altı yüz kişiye dış kapının önünde duruyordu. ¹⁸Adamların Mika'nın evine girip efodu, özel putları, oyma ve dökme putları aldığını gören kâhin, "Ne yapıyorsunuz?" diye sordu. ¹⁹Adamlar, "Sus, sesini çıkarma" dediler, "Bizimle gel. Bize danışmanlık ve kâhinlik yap. Bir adamın evinde kâhinlik etmek mi iyi, yoksa İsrail'in bir boyuna, bir oymağına kâhinlik etmek mi?" ²⁰Kâhinin yüreği sevinçle doldu. Efodu, özel putları, oyma putu alıp topluluğun ortasında yürümeye başladı. ²¹Topluluk çocuklarını, hayvanlarını, değerli eşyalarını alıp yola çıktı. ²²Danoğulları Mika'nın evinden biraz uzaklaştıktan sonra, Mika'nın komşuları toplanıp onlara yetiştiler. ²³Bağırıp çağırmaya başladılar. Danoğulları dönüp Mika'ya, "Ne oldu, neden adamlarını toplayıp geldin?" dediler. ²⁴Mika, "Kâhinimi, yaptırdığım putları alıp gittiniz" dedi, "Bana ne kaldı ki? Bir de, 'Ne oldu?' diye soruyorsunuz." ²⁵"Kes sesini!" dediler, "Yoksa öfkeli adamlarımız saldırıp seni de, aileni de öldürür." ²⁶Sonra yollarına devam ettiler. Mika onların kendisinden daha güçlü olduğunu görünce dönüp evine gitti. ²⁷Danoğulları Mika'nın yaptırdığı putları ve kâhini yanlarına alarak Layış üzerine yürüdüler. Barışçıl ve her şeyden habersiz olan kent halkını kılıçtan geçirip kenti ateşe verdiler. ²⁸Beytrehov yakınındaki vadide bulunan Layış Kenti'nin yardımına gelen olmadı. Çünkü kent Sayda'dan uzaktı, başka bir kentle de ilişkisi yoktu. Danoğulları kenti yeniden inşa ederek oraya yerleştirdiler. ²⁹Yakup'un oğlu olan ataları Dan'ın anısına kente Dan adını verdiler. Kentin eski adı Layış'ti. ³⁰Oyma putu oraya diktiler. Musa oğlu ^{xviii} Gerşom oğlu Yonatan ile oğulları

sürgüne kadar onlara kâhinlik ettiler. ³¹Tanrı'nın Tapınağı Şilo'da olduğu sürece Mika'nın yaptırdığı puta taptılar.

19İsrail'in kralsız olduğu o dönemde Efrayim'in dağlık bölgesinin üçüncü yerinde yaşayan bir Levili vardı. Adam Yahuda'nın Beytlehem Kenti'nden kendisine bir cariye almıştı. ²Ama kadın onu başka erkeklerle aldattı. Sonra adamı bırakıp Yahuda'ya, babasının Beytlehem'deki evine döndü. Kadın dört ay orada kaldıktan sonra kocası kalkıp onun yanına gitti. Gönlünü hoş edip onu geri getirmek istiyordu. Yanında uşağı ve iki de eşek vardı. Kadın onu babasının evine götürdü. Kayınbaba damadını görünce onu sevinçle karşıladı. ³Yanında alkoydu. Adam onların evinde üç gün kaldı, onlarla birlikte yedi, içti ve orada geceledi. ⁴Dördüncü günün sabahı erkenden kalktılar. Kızın babası gitmeye hazırlanan damadına, "Rahatına bak, bir lokma ekmek ye, sonra gidersiniz" dedi. ⁵İkisi oturup birlikte yiyip içtiler. Kayınbaba, "Lütfen bu gece de kal, keyfine bak" dedi. ⁶Damat gitmek üzere ayağa kalkınca kayınbabası ısrarla kalmasını istedi; damat da geceyi orada geçirdi. ⁷Beşinci gün gitmek üzere erkenden kalktı. Kayınbaba, "Rahatına bak, bir şeyler ye; öğleden sonra gidersiniz" dedi. İkisi birlikte yemek yediler. ⁸Damat, cariyesi ve uşağıyla birlikte gitmek için ayağa kalkınca, kayınbaba, "Bak, akşam oluyor, lütfen geceyi burada geçirin" dedi, "Gün batmak üzere. Geceyi burada geçirin, keyfinize bakın. Yarın erkenden kalkıp yola çıkar, evine gidersin." ⁹Ama adam orada geceleme istemedi. Cariyesini alıp palan vurulmuş iki eşekle yola çıktı. Yevus'un -Yeruşalim'in- karşısında bir yere geldiler. ¹⁰Yevus'a yaklaştıklarında gün batmak üzereydi. Uşak efendisine, "Yevuslular'ın bu kentine girip geceyi orada geçirelim" dedi. ¹¹Efendisi, "İsrailliler'e ait olmayan yabancı bir kente girmeyeceğiz" dedi, "Giva'ya gideceğiz." ¹²Sonra ekledi: "Haydi Giva'ya ya da Rama'ya ulaşmaya çalışalım. Bunlardan birinde geceleriz." ¹³Böylece yollarına devam ettiler. Benyaminliler'in Giva Kenti'ne yaklaştıklarında güneş batmıştı. ¹⁴Geceyi geçirmek için Giva'ya giden yola saptılar. Varıp kentin meydanında konakladılar. Çünkü hiç kimse onları evine almadı. ¹⁵Akşam saatlerinde yaşlı bir adam tarladaki işinden dönüyordu. Efrayim'in dağlık bölgesindedi. Giva'da oturuyordu. Kent halkı ise Benyaminli'ydi. ¹⁶Yaşlı adam kent meydanındaki yolcuları görünce Levili'ye, "Nereden geliyor, nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. ¹⁷Levili, "Yahuda'nın Beytlehem Kenti'nden geliyor, Efrayim'in dağlık bölgesinde uzak bir yere gidiyoruz" dedi, "Ben oralyım. Beytlehem'e gitmiştim. Şimdi RAB'bin evine dönüyorum. Ama kimse bizi evine almadı. ¹⁸Eşeklerimiz için yem ve saman, kendim, cariyem ve uşağım için ekmek ve şarap var. Hepimiz sana hizmet etmeye hazırız. Hiçbir eksigimiz yok." ¹⁹Yaşlı adam, "Gönlün rahat olsun" dedi, "Her ihtiyacımı ben karşılayacağım. Geceyi meydana geçirmeyin." ²⁰Onları evine götürdü, eşeklerine yem verdi. Konuklar ayaklarını yıkadıktan sonra yi-

^{xvii}"Mahane-Dan": "Dan ordugahı" anlamına gelir.

^{xviii}Bazı Septuaginta elyazmaları, Vulgata ve bazı eski İbrani din

bilginlerine göre "Musa oğlu", Masoretik metin "Manaşşe oğlu".

yip içtiler. ²²Onlar dinlenirken kentın serserileri evi kuşattı. Kapıya var güçleriyle vurarak yaşlı ev sahibine, “Evine gelen o adamı dışarı çıkar, onunla yatalım” diye bağırdılar. ²³Ev sahibi dışarıya çıkıp onların yanına gitti. “Hayır, kardeşlerim, rica ediyorum böyle bir kötülük yapmayın” dedi, “Madem adam evime gelip konuşum oldu, böyle bir alçaklık yapmayın. ²⁴Bakın, daha erkek eli değmemiş kızıyla adamın cariyesi içerde. Onları dışarı çıkarayım, onlarla yatın, onlara dilediğinizi yapın. Ama adama bu kötülüğü yapmayın.” ²⁵Ne var ki, adamlar onu dinlemediler. Bunun üzerine Levili cariyesini zorla dışarı çıkarıp onlara teslim etti. Adamlar bütün gece, sabaha dek kadınla yattılar, onun ırzına geçtiler. Şafak sökerken onu salıverdiler. ²⁶Kadın gün ağarırken efendisinin kaldığı evin kapısına geldi, düşüp yere yığıldı. Ortalık aydınlanıncaya dek öylece kaldı. ²⁷Sabahleyin kalkan adam, yoluna devam etmek üzere kapıyı açtı. Elleri eşğin üzerinde, yerde boylu boyunca yatan cariyesini görünce, ²⁸kadına, “Kalk, gidelim” dedi. Kadın yanıt vermedi. Bunun üzerine adam onu eşeğe bindirip evine doğru yola çıktı. ²⁹Eve varınca eline bir bıçak aldı, cariyesinin cesedini on iki parçaya bölüp İsrail’in on iki oymağına dağıttı. ³⁰Bunu her gören, “İsraililer Mısır’dan çıktığından beri böyle bir şey olmamış, görülmemiştir” dedi, “Düşününün taşının, ne yapmamız gerek, söyleyin.”

20Gilat başta olmak üzere Dan’dan Beer-Şeva’ya kadar, bütün İsrail halkı yola çıkıp Mispa’da, RAB’bin önünde tek beden gibi toplandı. ²Tanrı halkı İsrail’in bütün oymak önderleri bu toplantıda hazır bulundular. Eli kılıç tutan dört yüz bin yayaydılar. ³Bu arada Benyaminoğulları İsraililer’in Mispa’da toplandığını duydular.– İsraililer, “Anlatın bize, bu korkunç olay nasıl oldu?” diye sordular. ⁴Öldürülen kadının Levili kocası şöyle yanıtladı: “Cariyemle birlikte geceyi geçirmek üzere Benyamin bölgesinin Giva Kenti’ne girdik. ⁵Giva’dan bazı adamlar gece beni öldürmeyi tasarlayarak gelip evi kuşattılar. Cariyemin ırzına geçtiler, ölümüne neden oldular. ⁶Onun ölüsünü alıp parçaladım, her bir parçasını İsrail’in mülk aldığı bir bölgeye gönderdim. Çünkü bu alçakça rezalet İsrail’de işlendi. ⁷Ey İsraililer! İşte hepiniz buradasınız. Düşünceniz, kararımız nedir, söyleyin.” ⁸Oradakilerin hepsi ağız birliği etmişçesine, “Bizden hiç kimse çadırına gitmeyecek, evine dönmeyecek” dediler, ⁹“Yapacağımız şu: Giva’ya kura ile saldıracağız. ¹⁰Halka yiyecek sağlamak için bütün İsrail oymaklarından nüfuslarına göre, her yüz kişiden on, bin kişiden yüz, on bin kişiden bin kişi seçeceğiz. Bunlar Benyamin’in Giva Kenti’ne geldiklerinde kentlilerden İsrail’de yaptıkları bu alçaklığın öcünü alsınlar.” ¹¹Giva’ya karşı toplanmış olan İsraililer tam bir birlik içindeydi. ¹²İsrail oymakları, Benyamin oymağına adamlar göndererek, “Aranızda yapılan bu alçaklık nedir?” diye sordular, ¹³“Giva’daki o serserileri bize hemen teslim edin. Onları öldürüp İsrail’deki kötülüğün kökünü kazıyalım.” Ama Benyaminoğulları İsrail

illi kardeşlerini dinlemediler. ¹⁴İsraililer’le savaşmak üzere öbür kentlerden akın akın Giva’ya geldiler. ¹⁵Giva halkından olan yedi yüz seçme adam dışında, öbür kentlerden gelen ve eli kılıç tutan Benyaminoğulları’nın sayısı o gün yirmi altı bini buldu. ¹⁶Solak olan yedi yüz seçme adam da bunların arasındaydı. Hepsisi de bir kılı sapanla vuracak kadar iyi nişancıydı. ¹⁷Benyaminoğulları’nın yanısıra İsraililer de sayıldı. Eli kılıç tutan dört yüz bin askerleri vardı. Hepsisi de yaman savaşçılardı. ¹⁸Beytel’e çıkan İsraililer Tanrı’ya, “Benyaminoğulları’na karşı önce hangimiz savaşacak?” diye sordular. RAB, “Önce Yahudağulları savaşacak” dedi. ¹⁹İsraililer sabah kalkıp Giva’nın karşısında ordugah kurdular. ²⁰Benyaminoğulları’yla savaşmak üzere ilerleyip Giva’da savaş düzenine girdiler. ²¹Giva’dan çıkan Benyaminoğulları, o gün İsraililer’den yirmi iki bin kişiyi yere serdiler. ²²Ama İsraililer birbirlerini yüreklendirerek önceki gün savaş düzenine girdikleri yerde mevzilendiler. ²³Sonra Beytel’de RAB’bin önünde akşama dek ağladılar. RAB’be, “Kardeşlerimiz olan Benyaminoğulları’yla yine savaşmaya çıkalım mı?” diye sordular. RAB, “Evet, onlarla savaşın” dedi. ²⁴Bunun üzerine İsraililer ikinci gün yine Benyaminoğulları’na yaklaştılar. ²⁵Benyaminoğulları da aynı gün Giva’dan onların üzerine yürüyerek on sekiz bin kişiyi daha yere serdiler. Ölenlerin hepsi eli kılıç tutan savaşçılardı. ²⁶Bütün İsraililer, bütün halk çekilip Beytel’e döndü. Orada, RAB’bin önünde durup ağladılar, o gün akşama dek oruç tuttular. RAB’be yakmalık sunular ve esenlik sunuları sundular. ²⁷Tanrı’nın Antlaşma Sandığı o sırada Beytel’deydi. Harun oğlu Elazar oğlu Pinehas o sırada sandığın önünde görev yapıyordu. İsraililer RAB’be, “Kardeşimiz Benyaminoğulları’yla savaşmaya devam edelim mi, yoksa vaz mı geçelim?” diye sordular. RAB, “Savaşın” dedi, “Çünkü onları yarın elinize teslim edeceğim.” ²⁸²⁹İsraililer dört bir yandan Giva’nın çevresinde pusuya yattılar. ³⁰Üçüncü gün Benyaminoğulları’na karşı harekete geçerek önceki gibi kentın karşısında savaş düzenine girdiler. ³¹Saldırıya geçen Benyaminoğulları kentten epey uzaklaştılar. Beytel’e ve Giva’ya giden ana yollarda, kırlarda önceki çarpışmalarda olduğu gibi İsraililer’e kayıplar verdirmeye başladılar; otuz kadarını öldürdüler. ³²“Geçen seferki gibi onları yine bozguna uğratiyoruz” dediler. İsraililer ise birbirlerine, “Kaçalım da onları kentten uzağa, ana yollara çekelim” diyerek buldukları yerden çıkıp Baal-Tamar’da savaş düzenine girdiler. Giva’nın batısında ^{xix} pusuya yatanlar da birden yerlerinden fırladı. ³³³⁴Böylece bütün İsrail’den seçme on bin kişi Giva’ya cepheden saldırdı. Savaş iyice kızışmıştı. Benyaminoğulları başlarına gelecek felaketten habersizdi. ³⁵RAB onları İsrail’in önünde bozguna uğrattı. İsraililer o gün Benyaminoğulları’ndan eli kılıç tutan yirmi beş bin yüz kişiyi öldürdüler. ³⁶Benyaminoğulları yenildiklerini anladılar. İsraililer onların geçmesine izin verdiler; çünkü Giva çevresinde pusuda yatanlara güveniyor-

^{xix}Bazı Septuaginta elyazmaları “Giva’nın batısında”, Masoretik metin “Geva’nın açıklığında”.

lardı. ³⁷Pusudakiler ansızın Giva'ya saldırdılar. Bütün kente dağılarak halkı kılıçtan geçirdiler. ³⁸Pusuya yatanlarla öbür İsraililer arasında bir işaret kararlaştırılmıştı: Kenti ateşe verip büyük bir duman bulutu oluşturacaklardı. ³⁹O zaman savaş alanındaki İsraililer birden geri dönecektiler. Bu arada Benyaminoğulları İsraililer'e kayıplar verdirilmeye başlamış, otuz kadarını vurmuşlardı. Daha önceki savaşta olduğu gibi, İsraililer'i kesin bir bozguna uğrattıklarını sandılar. ⁴⁰Ama dönüp kente baktıklarında orada hortum gibi göğe yükselen duman bulutunu gördüler. Yanan kentin dumanı göğü kaplamıştı. ⁴¹İsraililer'in döndüğünü gören Benyaminoğulları paniğe kapıldı. Çünkü başlarına gelecek felaketi sezmişlerdi. ⁴²İsraililer'in önüsüne kızlara doğru yöneldilerse de savaştan kaçamadılar. Çeşitli kentlerden çıkagelen İsraililer onları kuşatıp yok etti. ⁴³Geri kalan Benyaminoğulları'nı kovaladılar. Giva'nın doğusunda konakladıkları yere dek onları yol boyunca vurup yere serdiler. ⁴⁴Benyaminoğulları'ndan on sekiz bin kişi vuruldu. Hepsi de yiğit savaşçılardı. ⁴⁵Sağ kalanlar dönüp kırlara, Rimmon Kayalığı'na doğru kaçmaya başladı. İsraililer yol boyunca bunlardan beş bin kişi daha öldürdü. Gidom'a kadar onları adım adım izleyerek iki binini daha vurup yere serdiler. ⁴⁶O gün Benyaminoğulları'ndan öldürülenlerin toplam sayısı yirmi beş bin kişiyi buldu. Hepsi de eli kılıç tutan yiğit savaşçılardı. ⁴⁷Kırlara kaçıp Rimmon Kayalığı'na sığınanların sayısı altı yüzdü. Kayalıkta dört ay kaldılar. ⁴⁸İsraililer Benyamin kentlerine döndüler; insanları, hayvanları ve oradaki bütün canlıları kılıçtan geçirdiler, rastladıkları bütün kentleri ateşe verdiler.

21İsraililer Mispa'da, "Bizden hiç kimse Benyaminoğulları'na kız vermeyecek" diye ant içmişlerdi. ²Halk Beytel'e geldi. Akşama dek orada, Tanrı'nın önünde oturup hıçkırarak hıçkırarak ağladılar. ³"Ey İsrail'in Tanrısı RAB!" dediler, "Bugün İsrail'den bir oymağın eksilmesine yol açan böyle bir şey neden oldu?" ⁴Ertesi gün erkenden kalkıp bir sunak yaptılar, orada yakmalık sunular ve esenlik sunularını sundular. ⁵İsraililer, "RAB'bin önüne çıkmak üzere toplandığımızda İsrail oymaklarından bize kimler katılmadı?" diye sordular. Çünkü Mispa'da, RAB'bin önünde toplandıklarında kendilerine katılmayanların kesinlikle öldürüleceğine dair ant içmişlerdi. ⁶İsraililer Benyaminli kardeşleri için çok üzülmüyorlardı. "İsrail bugün bir oymağın yitirdi" dediler, ⁷"Sağ kalanlara eş olacak kızları bulmak için ne yapsak? Çünkü kızlarımızdan hiçbirini onlara eş olarak vermeyeceğimize RAB'bin adına ant içtik." ⁸Sonra, "Mispa'ya, RAB'bin önüne İsrail oymaklarından kim çıkmadı?" diye sordular. Böylece Yaveş-Gilat'tan toplantıya, ordugaha kimsenin gelmediği ortaya çıktı. ⁹Çünkü gelenler sayıldığında Yaveş-Gilat'tan kimsenin olmadığı anlaşılmıştı. ¹⁰Bunun üzerine topluluk Yaveş-Gilat halkının üzerine on iki bin yiğit savaşçı gönderdi. "Gidin, Yaveş-Gilat halkını, kadın, çoluk çocuk demeden kılıçtan geçirin" dediler, ¹¹"Yapacağınız şu: Her erkeği ve erkek eli değmiş

her kadını öldüreceksiniz." ¹²Yaveş-Gilat halkı arasında erkek eli değmemiş dört yüz kız bulup Kenan topraklarında bulunan Şilo'daki ordugaha getirdiler. ¹³Ardından bütün topluluk Rimmon Kayalığı'ndaki Benyaminoğulları'na araçlar göndererek barış yapmayı önerdi. ¹⁴Bunun üzerine Benyaminoğulları döndü. Topluluk Yaveş-Gilat halkından sağ bırakılan kızları onlara eş olarak verdi. Ama kızların sayısı Benyaminoğulları için yine de yeterli değildi. ¹⁵İsrail halkı Benyaminoğulları'nın durumuna çok üzülmüyordu. Çünkü RAB İsrail oymakları arasında birliği bozmuştu. ¹⁶Topluluğun ileri gelenleri, "Benyaminoğulları'nın kadınları öldürüldüğüne göre, kalan erkeklere eş bulmak için ne yapsak?" diyorlardı, ¹⁷"İsrail'den bir oymağın yok olup gitmemesi için sağ kalan Benyaminoğulları'nın mirasçıları olmalı. ¹⁸Biz onlara kızlarımızdan eş veremeyiz. Çünkü Benyaminoğulları'na kız veren her İsraili lanetlenen diye ant içtik." ¹⁹Sonra, "Bakın, Şilo'da her yıl RAB adına bir şölen düzenleniyor" diye eklediler. Şilo Beytel'in kuzeyinde, Beytel'den Şekem'e giden yolun doğusunda, Levona'nın güneyindedir. ²⁰Böylece Benyaminoğulları'na, "Gidip bağlarda gizlenin" diye öğüt verdiler, ²¹"Gözünüzü açık tutun. Şilolu kızlar dans etmeye kalkınca bağlardan fırlayıp onlardan kendinize birer eş kapın ve Benyamin topraklarına götürün. ²²Kızların babaları ya da erkek kardeşleri bize yakınmaya gelirse, 'Benyaminoğulları'nı hatırımız için bağışlayın' diyeceğiz, 'Savaşarak aldığımız kızlar hep sine yetmedi. Siz de kendi kızlarımızı isteyerek vermediğinize göre suçlu sayılmazsınız.'" ²³Benyaminoğulları da böyle yaptılar. Kızlar dans ederken her erkek bir kız kapıp götürdü. Kendi topraklarına gittiler, kentlerini onarıp yerleştiler. ²⁴Ardından İsraililer de oradan ayrılıp kendi topraklarına, oymaklarına, ailelerine döndüler. ²⁵O dönemde İsrail'de kral yoktu. Herkes kendince doğru olanı yapıyordu.

RUT

1Hâkimlerin egemenlik sürdüğü günlerde İsrail’de kıtlık başladı. Yahuda’nın Beytlehem Kenti’nden bir adam, karısı ve iki oğluyla birlikte geçici bir süre kalmak üzere Moav topraklarına doğru yola çıktı. ²Adamın adı Elimelek, karısının adı Naomi, oğullarının adları da Mahlon ve Kilyon’dü. Yahuda’nın Beytlehem Kenti’nden, Efrat boyundan olan bu kişiler, Moav topraklarına gidip orada yaşamaya başladılar. ³Naomi, kocası Elimelek ölünce iki oğluyla yalnız kaldı. ⁴İki oğul Moav kızlarından kendilerine birer eş aldılar. Kızlardan birinin adı Orpa, ötekinin adı Rut’tu. Orada on yıl kadar yaşadıkdan sonra, ⁵Mahlon da öldü. Böylece kocasıyla iki oğlunu yitiren Naomi yapayalnız kaldı. ⁶Naomi, Moav topraklarındayken RAB’bin kendi halkının yardımına yetişip yiyecek sağladığını duyunca gelinleriyle oradan dönmeye hazırlandı. ⁷Onlarla birlikte bulunduğu yerden ayrıldı ve Yahuda ülkesine dönmek üzere yola koyuldu. ⁸Yolda onlara, “Analarımızın evine dönün” dedi. “Ölmüşlerimize ve bana nasıl iyilik ettinizse, RAB de size iyilik etsin. ⁹RAB her birinize evinde rahat edeceğiniz birer koca versin!” Sonra onları öptü. İki gelin hıçkırarak ağlayarak, ¹⁰“Hayır, seninle birlikte senin halkına döneceğiz” dediler. ¹¹Naomi, “Geri dönün, kızlarım” dedi. “Niçin benimle gelesiniz? Size koca ¹ olacak oğullarım olabilir mi bundan sonra? ¹²Dönün kızlarım, yolunuza gidin. Ben kocaya varamayacak kadar yaşlandım. Umudum var desem, bu gece kocaya varıp oğullar doğarsam, ¹³onlar büyüyene kadar bekler miydiniz, kocaya varmaktan vazgeçer miydiniz? Hayır, kızlarım! Benim acım sizinkinden de büyüktür. Çünkü RAB beni felakete uğrattı.” ¹⁴Gelinler yine hıçkırarak ağlamaya başladı. Sonunda Orpa kaynanasını öpüp vedalaştı, Rut’sa ona sarılıp yanında kaldı. ¹⁵Naomi Rut’a, “Bak, eltin kendi halkına, kendi ilahına dönüyor. Sen de onun ardından git” dedi. ¹⁶Rut şöyle karşılık verdi: “Seni bırakıp geri dönmemi isteme! Sen nereye gidersen ben de oraya gideceğim, sen nerede kalırsan ben de orada kalacağım. Senin halkın benim halkım, senin Tanrın benim Tanrım olacak. ¹⁷Sen nerede ölürsen ben de orada öleceğim ve orada gömüleceğim. Eğer ölümden başka bir nedenle senden ayrılırsam, RAB bana daha kötüsünü yapsın.” ¹⁸Naomi, Rut’un kendisiyle gitmeye kesin

kararlı olduğunu görünce üstelemekten vazgeçti. ¹⁹Böylece ikisi Beytlehem’e kadar yola devam ettiler. Dönüşleri bütün kenti ayağa kaldırdı. Kadınlar birbirlerine, “Naomi bu mu?” diye sordular. ²⁰Naomi onlara, “Beni, Naomi ⁱⁱ değil, Mara diye çağırım” dedi. “Çünkü Her Şeye Gücü Yeten Tanrı bana çok acı verdi. ²¹Giderken her şeyim vardı, ama RAB beni eli boş döndürdü. Beni niçin Naomi diye çağırırsınız ki? Görüyorsunuz, RAB beni sıkıntıya soktu, Her Şeye Gücü Yeten Tanrı başıma felaket getirdi.” ²²İşte Naomi, Moavlı gelini Rut’la birlikte Moav topraklarından böyle döndü. Beytlehem’e gelişleri, arpanın biçilmeye başlandığı zamana rastlamıştı.

2Naomi’nin Boaz adında bir akrabası vardı. Kocası Elimelek’in boyundan olan Boaz, ileri gelen, varlıklı bir adamdı. ²Bir gün Moavlı Rut, Naomi’ye şöyle dedi: “İzin ver de tarlalara gideyim, iyiliksever bir adamın ardında başak devşireyim.” Naomi, “Git, kızım” diye karşılık verdi. ³Böylece Rut gidip tarlalarda, orakçıların ardında başak devşirmeye başladı. Bir rastlantı sonucu, kendini Elimelek’in boyundan Boaz’ın tarlasında buldu. ⁴Bu arada Beytlehem’den gelen Boaz orakçılara, “RAB sizinle olsun” diye seslendi. Onlar da, “RAB seni kutsasın” karşılığını verdiler. ⁵Boaz, orakçıların başında duran adamına, “Kim bu genç kadın?” diye sordu. ⁶Orakçıların başında duran adam şu karşılığı verdi: “Naomi ile birlikte Moav topraklarından gelen Moavlı genç kadın budur. ⁷Bana gelip, ‘İzin ver de başak devşireyim, orakçıların ardından gidip demetlerin arasındaki artıkları toplayayım’ dedi. Sabahattan şimdiye kadar tarlada çalışıp durdu, çardağın altında pek az dinlendi.” ⁸Bunun üzerine Boaz Rut’a, “Dinle, kızım” dedi, “Başak devşirmek için başka tarlaya gitme; buradan ayrılmama. Burada, benim hizmetçi kızlarla birlikte kal. ⁹Gözün, orakçıların biçtiği tarlada olsun; kızların ardından git. Sana ilişmesinler diye adamlarıma buyruk verdim. Susayınca var git, kuyudan çektikleri suyla doldurdukları testilerden iç.” ¹⁰Rut eğilip yüzüstü yere kapandı. Boaz’a, “Bir yabancı olduğum halde bana neden yakınlık gösteriyor, bu iyiliği yapıyorsun?” dedi. ¹¹Boaz şöyle karşılık verdi: “Kocanın ölümünden sonra kaynanan için yaptığım her şey bana bir bir anlatıldı. Anneni babanı, doğduğum ülkeyi bıraktın;

ⁱKutsal Yasa’ya göre ölen bir adamın soyunun sürmesi için erkek kardeşi ya da en yakın akrabası dul eşile evlenirdi (bkz. Yas.25:5-6).

ⁱⁱNaomi “Tatlı”, Mara “Acı” anlamına gelir.

önceden hiç tanımadığım bir halkın arasına geldin. ¹²RAB yaptıklarının karşılığını versin. Kanatları altına sığınmak için kendisine geldiğin İsrail'in Tanrısı RAB seni cömertçe ödüllendirsin." ¹³Rut, "Bana çok iyi davrandın, efendim" dedi. "Kölelerinden biri olmadığım halde, söylediğin sözlerle beni teselli ettin, yüreğimi okşadın." ¹⁴Yemek vakti gelince Boaz Rut'a, "Buraya yaklaş, ekme al, pekmeze batırıp ye" dedi. Rut varıp orakçıların yanına oturdu. Boaz ona kavrulmuş başak verdi. Rut bir kısmını yedikten sonra doydu, birazını da artırdı. ¹⁵Başak devşirmek için kalkınca, Boaz adamlarına, "Demetler arasında da başak devşirsin, ona dokunmayın" diye buyurdu. ¹⁶"Hatta onun için demetlerden başak ayırıp yere bırakın da devşirsin. Sankin onu azarlamayın." ¹⁷Böylece Rut akşama dek tarlada başak devşirdi. Devşirdiği başakları dövünce bir efa kadar arpa ⁱⁱⁱ oldu. ¹⁸Bunu yüklenip kente döndü. Devşirdiklerini gören kaynanasına ayrıca, tarlada doyduktan sonra artırdığı başakları da çıkarıp verdi. ¹⁹Naomi, "Bugün nerede başak devşirdin, nerede çalıştın?" diye sordu. "Sana bunca yakınlık göstermiş olan her kimse, kutsansın!" Rut tarlasında çalıştığı adamdan söz ederek kaynanasına, "Bugün tarlasında çalıştığım adamın adı Boaz" dedi. ²⁰Naomi gelinine, "RAB, sağ kalanlardan da ölmüşlerden de iyiliğini esirgemeyen Boaz'ı kutsasın" dedi. Sonra ekledi: "O adam akrabalarımızdan, yakın akrabalarımızdan ^{iv} biridir." ²¹Moavlı Rut şöyle konuştu: "Üstelik bana, 'Adamlarım bütün biçme işini bitirinceye kadar onlarla birlikte kal' dedi." ²²Naomi, gelini Rut'a, "Kızım, onun kızlarıyla gitmen daha iyi. Başka bir tarlada sana zarar gelebilir" dedi. ²³Böylece Rut arpa ile buğday biçimi sonuna kadar Boaz'ın hizmetçi kızlarından ayrılmadı; başak devşirip kaynanasıyla oturmaya devam etti.

3Kaynanası Naomi bir gün Rut'a, "Kızım, iyiliğin için sana rahat edeceğin bir yer aramam gerekmez mi?" dedi. ²"Hizmetçileriyle birlikte bulunduğum Boaz akrabamız değil mi? Bak şimdi, bu akşam Boaz harman yerinde arpa savuracak. ³Yıkan, kokular sürün, giyinip harman yerine git. Ama adam yemeyi içmeyi bitirene dek orada olduğunu belli etme. ⁴Adam yatıp uyduğunda, nerede yattığını belle; sonra gidip onun ayaklarının üzerindeki örtüyü kaldır ve oracıkta yat ^v. Ne yapman gerektiğini o sana söyler." ⁵Rut ona, "Söylediğin her şeyi yapacağım" diye karşılık verdi. ⁶Harman yerine giderek kaynanasının her dediğini yaptı. ⁷Boaz yiyip içti, keyfi yerine geldi. Sonra harman yığımının dibinde uyumaya gitti. Rut da gizlice yaklaştı, onun ayaklarının üzerindeki örtüyü kaldırıp yattı. ⁸Gece yarısı adam ürktü; yattığı yerde dönünce ayaklarının dibinde yatan kadını ayırmadı. ⁹Ona, "Kimsin sen?" diye

ⁱⁱⁱ"Bir efa arpa": Yaklaşık 14.7 kg.

^{iv}"Yakın akraba": İbranice "Goel". Kutsal Yasa'ya göre ailenin muhtaç kalan üyelerini korumakla yükümlü yakın akraba (Yar.38:8; Lev.25:25; Yas.25:5-10;

^vEski İsrail geleneğine göre bu davranış evlenme teklifi anlamına gelirdi.

sordu. Kadın, "Ben kölen Rut'um" diye yanıtladı. "Kölenle evlen ^{vi}. Çünkü sen yakın akrabamızsın" dedi. ¹⁰Boaz, "RAB seni kutsasın, kızım" dedi. "Bu son iyiliğin, ilkinden de büyük. Çünkü yoksul olsun, zengin olsun, gençlerin peşinden gitmedin. ¹¹Ve şimdi, korkma kızım; her istediğini yapacağım. Bütün kent halkı senin erdemli bir kadın olduğunu biliyor. ¹²Yakın akrabamız olduğum doğrudur. Ama benden daha yakın biri var. ¹³Geceyi burada geçir. Sabah olduğunda eğer adam senin için akrabalık görevini yaparsa ne âlâ, varsın yapsın. Ama o, akrabalık görevini yapmak istemezse, yaşayan RAB'be ant içerim ki, bu görevi ben üstlenirim. Sen sabaha kadar yat." ¹⁴Böylece Rut sabaha kadar Boaz'ın ayakları dibinde yattı. Ama ortalık insanların birbirini seçebileceği kadar aydınlanmadan önce kalktı. Çünkü Boaz, 'Harman yerine kadın geldiği bilinmemeli' demişti. ¹⁵Boaz Rut'a, "Sırtındaki şalı çıkar, aç" dedi. Rut şalı açınca Boaz içine altı ölçek arpa boşaltıp onun sırtına yükledi. Sonra Rut kente döndü. ¹⁶Rut geri dönünce kaynanası, "Nasıl geçti kızım?" diye sordu. Rut, Boaz'ın kendisi için yaptığı her şeyi anlattı. ¹⁷Sonra ekledi: "'Kaynanana eli boş dönme' diyerek bana bu altı ölçek arpayı da verdi." ¹⁸Naomi, "Kızım, bu işin ne olacağını öğreninceye kadar evde kal" dedi. "Çünkü Boaz bugün bu işi bitirmeden rahat edemeyecek."

4Bu arada Boaz kent kapısına ^{vii} gidip oturdu. Sözü-nü ettiği yakın akraba oradan geçerken ona, "Arkadaş, gel şuraya otur" diye seslendi. Adam da varıp Boaz'ın yanına oturdu. ²Sonra Boaz kentin ileri gelenlerinden on adam topladı. Onlara, "Siz de gelin, oturun" dedi. Adamlar da oturdular. ³Boaz, yakın akrabadan olan adama şöyle dedi: "Moav topraklarından dönmüş olan Naomi, akrabamız Elimelek'in tarlasını satıyor. ⁴Ben de burada oturanların ve halkımın ileri gelenlerinin önünde bunu satın alman için durumu sana açayım dedim. Yakın akrabalık görevini yapmak istiyorsan, yap. Ama sen akrabalık görevini yerine getirmeyeceksen, söyle de bileyim. Çünkü bu görevi yapmak önce sana düşer. Senden sonra ben gelirim." Adam, "Yakın akrabalık görevini ben yaparım" diye karşılık verdi. ⁵Bunun üzerine Boaz, "Yalnız, tarlayı Naomi'den satın aldığın gün, ölen Mahlon'un adının bıraktığı mirasla sürmesi için dul eşi Moavlı Rut'u da almalsın" dedi. ⁶Adam, "Bu durumda yakın akrabalık görevini yapamam; yaparsam kendi mirasımı tehlikeye atmış olurum" dedi. "Bana düşen akrabalık görevini sen yüklen. Çünkü ben yapamam." ⁷Eskiden İsrail'de akrabalık görevinin yerine getirildiğini ve mülk alım satımının onaylandığını göstermek için taraflardan biri çarığını çıkarıp ötekine verirdi. Alışverişi yasallaştırmanın yolu buydu. ⁸Bu nedenle yakın akrabadan olan adam, "Sen kendin satın al" diyerek çarığını çıkarıp Boaz'a verdi. ⁹Boaz, ileri gelenlere ve bütün halka, "Elimelek'in, Kilyon ile Mahlon'un bütün mülkünü Naomi'den satın al-

^{vi}"Kölenle evlen": İbranice "Köleni eteğinle ört".

^{vii}O dönemde kent kapısı sorunların konuşulup çözümlendiği yerd.

diğıma bugün siz tanık oldunuz” dedi. ¹⁰“Mahlon’un dul karısı Moavlı Rut’u da kendime eş olarak alıyorum. Öyle ki, ölen Mahlon’un adı bıraktığı mirasla birlikte sürsün; kardeşlerinin arasından ve yaşadığı kentten adı silinmesin. Bugün siz buna tanık oldunuz.” ¹¹Kent kapısında bulunan bütün halk ve ileri gelenler, “Evet, biz tanığız” dediler. “RAB senin evine gelen kadını, İsrail soyunun o iki ana direğine –Rahel ve Lea’ya– benzer kılsın. Efrat boyunda varlıklı, Beytlehem’de ünlü olasın. ¹²RAB’bin bu genç kadından sana vereceği çocuklarla senin soyun, Tamar’ın Yahuda’ya doğurduğu Peres’in soyu gibi olsun.” ¹³Böylece Boaz, Rut’u kendine eş olarak aldı ve onunla birleşti. RAB’bin kutsamasıyla gebe kalan Rut bir oğul doğurdu. ¹⁴O zaman kadınlar Naomi’ye, “Bugün seni yakın akrabasız bırakmamış olan RAB’be övgüler olsun. Doğan çocuğun ünü İsrail’de yayılsın” dediler. ¹⁵“O seni yaşama döndürecek, yaşlılığında doyuracak. Çünkü onu, seni seven ve senin için yedi oğuldan bile daha değerli olan gelinin doğurdu.” ¹⁶Naomi çocuğu alıp bağrına bastı ve ona dadılık yaptı. ¹⁷Komşu kadınlar, “Naomi’nin bir oğlu oldu” diyerek çocuğa ad koydular; ona, Ovet adını verdiler. Ovet, İşay’ın babası; İşay ise Davut’un babasıdır. ¹⁸Peres’in soyu şöyledir: Peres Hesron’un babası, ¹⁹Hesron Ram’ın babası, Ram Amminadav’ın babası, ²⁰Amminadav Nahşon’un babası, Nahşon Salmon’un ^{viii} babası, ²¹Salmon Boaz’ın babası, Boaz Ovet’in babası, ²²Ovet İşay’ın babası, İşay da Davut’un babasıdır.

^{viii}Bazı Septuaginta elyazmaları “Salmon”, Masoretik metin “Salma”.

1.SAMUEL

1Efrayim dağlık bölgesindeki Ramatayim Kasabası'nda yaşayan, Efrayim oymağının Suf boyundan Yeroham oğlu Elihu oğlu Tohu oğlu Suf oğlu Elkana adında bir adam vardı. ²Elkana'nın Hanna ve Peninna adında iki karısı vardı. Peninna'nın çocukları olduğu halde, Hanna'nın çocuğu olmayordu. ³Elkana Her Şeye Egemen RAB'be tapınıp kurban sunmak üzere her yıl kendi kentinden Şilo'ya giderdi. Eli'nin RAB'bin kâhinleri olan Hofni ve Pinehas adındaki iki oğlu da oradaydı. ⁴Elkana kurban sunduğu gün karısı Peninna'ya ve oğullarıyla kızlarına etten birer pay verirken, ⁵Hanna'ya iki pay verirdi. Çünkü RAB Hanna'nın rahmini kapamasına karşın, Elkana onu severdi. ⁶Ama RAB Hanna'nın rahmini kapadığından, kuması Peninna Hanna'yı öfkelenmek için ona sürekli sataşırdu. ⁷Bu yıllarca böyle sürdü. Hanna RAB'bin Tapınağı'na her gittiğinde kuması ona sataşırdu. Böylece Hanna ağlar, yemek yemezdi. ⁸Kocası Elkana, "Hanna, neden ağlıyorsun, neden yemek yemiyorsun?" derdi, "Neden bu kadar üzgünsün? Ben senin için on oğuldan daha iyi değil miyim?" ⁹Bir gün onlar Şilo'da yiyip içtikten sonra, Hanna kalktı. Kâhin Eli RAB'bin Tapınağı'nın kapı sövesi yanındaki sandalyede oturuyordu. ¹⁰Hanna, gönlü buruk, acı acı ağlayarak RAB'be yakardı ¹¹ve şu adağı adadı: "Ey Her Şeye Egemen RAB, kulunun üzüntüsüne gerçekten bakıp beni anımsar, kulunu unutmayıp bana bir erkek çocuk verirken, yaşamı boyunca onu sana adayacağım. Onun başına hiç usura değmeyecek i ." ¹²Hanna RAB'be yakarışını sürdürürken, Eli onun dudaklarını gözetliyordu. ¹³Hanna içinden yakarıyor, yalnız dudakları kımlıyor, sesi duyulmuyordu. Bu yüzden Eli, Hanna'yı sarhoş sanarak, ¹⁴"Sarhoşluğunu ne zamana dek sürdüreceksin? Artık şarabı bırak" dedi. ¹⁵Hanna, "Ah, öyle değil efendim!" diye yanıtladı, "Ben yüreği acılarla dolu bir kadını. Ne şarap içtim, ne de başka bir içki. Sadece yüreğimi RAB'be döküyordum. ¹⁶Kulunu kötü bir kadın sanma. Yakarışımı şimdye dek sürdürmem nedeni çok kaygılı, üzüntülü olmamdır." ¹⁷Eli, "Öyleyse esenlikle git" dedi, "İsrail'in Tanrısı dileğini yerine getirsin." ¹⁸Hanna, "Senin gözünde lütf bulayım" deyip yoluna gitti. Sonra yemek yedi. Artık üzgün değildi. ¹⁹Ertesi sabah erkenden kalkıp RAB'be tapındılar. Ondandır

ⁱEski Antlaşma'da saçın kesilmemesi, Tanrı'ya adanmış kişinin belirtisiydi (bkz. Say.6:5).

Rama'daki evlerine döndüler. Elkana karısı Hanna'yla birleşti ve RAB Hanna'yı anımsadı. ²⁰Zamamı gelince Hanna gebe kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. "Onu RAB'den ledim" diyerek adını Samuel ⁱⁱ koydu. ²¹Elkana RAB'be yıllık kurbanını ve adağını sunmak üzere ev halkıyla birlikte Şilo'ya gitti. ²²Ama Hanna gitmedi. Kocasına, "Çocuk süttten kesildikten sonra onu RAB'bin hizmetinde bulmak üzere götüreceğim. Yaşamı boyunca orada kalacak" dedi. ²³Kocası Elkana, "Nasil istersen öyle yap" diye karşılık verdi, "Çocuk süttten kesilinceye dek burada kal. RAB sözünü yerine getirsin." Böylece Hanna oğlu süttten kesilinceye dek evde kalıp onu emzirdi. ²⁴Küçük çocuk süttten kesildikten sonra Hanna üç yaşında bir boğa ⁱⁱⁱ, bir efa ^{iv} un ve bir tulum şarap alarak onu kendisiyle birlikte RAB'bin Şilo'daki tapınağına götürdü. ²⁵Boğayı kestikten sonra çocuğu Eli'ye getirdiler. ²⁶Hanna, "Ey efendim, yaşamın hakkı için derim ki, burada yanında durup RAB'be yakaran kadının ben" dedi, ²⁷"Bu çocuk için yakarmıştım; RAB dileğimi yerine getirdi. ²⁸Ben de onu RAB'be adıyorum. Yaşamı boyunca RAB'be adanmış kalacaktır." Sonra orada RAB'be tapındılar.

2Hanna şöyle dua etti: "Yüreğim RAB'de bulduğum sevinçle coşuyor; Gücümü ^v yükselten RAB'dir. Düşmanlarımın karşısında övünüyor, Kurtarışınla seviniyorum! ²Kutsallıkta RAB'bin benzeri yok, Evet, senin gibisi yok, ya RAB! Tanrımız gibi dayanak yok. ³Artık büyük konuşmayın, Ağzınızdan küstahça sözler çıkmasın. Çünkü RAB her şeyi bilen Tanrı'dır; O'dur davranışları tartan. ⁴Güçlülerin yayları kırılır; Gücsüzlerse güçle donatılır. ⁵Toklar yiyecek uğruna gündeliklik olur, Açlar doyurulur. Kısır kadın yedi çocuk doğururken, Çok çocuklu kadın kimsesiz kalır. ⁶RAB öldürür de diriltir de, Ölüler diyarına indirir ve çıkarır. ⁷O kimini yoksul, kimini varıl kılar; Kimini alçaltır, kimini yükseltir. ⁸Düşkünü yerden kaldırır, Yoksulu çöplükten çıkarır; Soyularla oturtsun Ve kendilerine onur tahtını miras olarak bağışlasın diye. Çünkü yeryüzünün temelleri RAB'bindir, O dünyayı onların üzerine kurmuştur. ⁹RAB sadık kulla-

ⁱⁱ"Samuel": "Tanrı duyar" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱSeptuaginta, Kumran, Süryanice "Üç yaşında bir boğa", Masoretik metin "Üç boğa".

^{iv}"Bir efa": Yaklaşık 13.2 kg.

^v"Gücümü": İbranice "Boynuzumu".

rının adımlarını korur, Ama kötüler karanlıkta susturulur. Çünkü güçle zafere ulaşamaz insan. ¹⁰RAB'be karşı gelenler paramparça olacak, RAB onlara karşı gökleri gürletecek, Bütün dünyayı yargılayacak, Kralını güçle donatacak, Meshettiği kralın gücünü yükseltecek." ¹¹Sonra Elkana Rama'ya, evine döndü. Küçük Samuel ise Kâhin Eli'nin gözetiminde RAB'bin hizmetinde kaldı. ¹²Eli'nin oğulları değersiz kişilerdi. RAB'bi ve kâhinlerin halkla ilgili kurallarını önemsemiyorlardı. Biri sunduğu kurbanın etini haşlarken, kâhinin hizmetkârı elinde üç dişli büyük bir çatalla gelir, ¹³¹⁴çatalı kap, tencere, tava ya da kazana daldırırdı. Çatalla çıkarılan her şey kâhin için ayırılırdı. Şilo'ya gelen İsraililer'in hepsine böyle davranırlardı. ¹⁵Üstelik kurbanın yağları yakılmadan önce, kâhinin hizmetkârı gelip kurban sunan adama, "Kâhine kızartmalık et ver. Senden haşlanmış et değil, çiğ et alacak" derdi. ¹⁶Kurban sunan, "Önce hayvanın yağları yakılmalı, sonra dilediğin kadar al" diyecek olsa, hizmetkâr, "Hayır, şimdi vereceksin, yoksa zorla alırım" diye karşılık verirdi. ¹⁷Gençlerin RAB'be karşı işledikleri günah çok büyüktü; çünkü RAB'be sunulan sunuları küçümsüyorlardı. ¹⁸Bu arada genç Samuel, keten efod giymiş, RAB'bin önünde hizmet ediyordu. ¹⁹Yıllık kurbanı sunmak için annesi her yıl kocasıyla birlikte oraya gider, diktiği cüppeyi oğluna getirirdi. ²⁰Kâhin Eli de, Elkana ile karısına iyi dilekte bulunarak, "Dilediği ve RAB'be adadığı çocuğun yerine RAB sana bu kadından başka çocuklar versin" derdi. Bundan sonra evlerine dönerlerdi. ²¹RAB'bin lütfuna eren Hanna gebe kalıp üç erkek, iki kız daha doğurdu. Küçük Samuel ise RAB'bin hizmetinde büyüdü. ²²Eli artık çok yaşlanmıştı. Oğullarının İsraililer'e bütün yaptıklarını, Buluşma Çadırı'nın girişinde görevli kadınlarla düşüp kalktıklarını duymuştu. ²³Onlara, "Neden böyle şeyler yapıyorsunuz?" dedi, "Yaptığımız kötülükleri herkesten işitiyorum. ²⁴Olmaz bu, oğullarım! RAB'bin halkı arasında yayıldığını duyduğum haber iyi değil. ²⁵İnsan insana karşı günah işlerse, Tanrı onun için aracılık eder. Ama RAB'be karşı günah işleyeni kim savunacak?" Ne var ki, onlar babalarının sözünü dinlemediler. Çünkü RAB onları öldürmek istiyordu. ²⁶Bu arada giderek büyüyen genç Samuel RAB'bin de halkın da beğenisini kazanmaktaydı. ²⁷O sıralarda bir Tanrı adamı Eli'ye gelip şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'Atan ve soyu Mısır'da firavunun halkına kölelik ederken kendimi onlara açıkça göstermedim mi? ²⁸Sunağıma çıkması, buhur yakıp önümde efod giymesi için bütün İsrail oymakları arasından yalnız atanı kendime kâhin seçtim. Üstelik İsraililer'in yakılan bütün sunularını da atanın soyuna verdim. ²⁹Öyleyse neden konutum için buyurduğum kurbanı ve sunuyu küçümsüyorsunuz? Halkım İsrail'in sunduğu bütün sunuların en iyi kısımlarıyla kendinizi semirterek neden oğullarımı benden daha çok önemsiyorsun?' ³⁰"Bu nedenle İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor: 'Gerçekten, ailen ve atanın soyu sonsuza dek bana hizmet edecekler demiştin.' Ama şimdi RAB şöyle buyuruyor: 'Bu benden uzak olsun! Beni onurlandırırım

ben de onurlandırırım. Ama beni saymayan küçük düşürülecek. ³¹Soyundan hiç kimsenin yaşanacak kadar yaşaması için senin ve atanın soyunun gücünü kıracağım günler yaklaşıyor. ³²İsrail'e yapılacak bütün iyiliğe karşın, sen konutumda sıkıntı göreceksin. Artık soyundan hiç kimse yaşanacak kadar yaşamayacak. ³³Sunağımdan bütün soyunu yok edeceğim, yalnız bir kişiyi esirgeyeceğim. Gözleri ağlamaktan kör olacak, yüreği yanacak ^{vi}. Ama soyundan gelenlerin hepsi kılıçla ^{vii} ölecekler. ³⁴İki oğlun Hofni ile Pinehas'ın başına gelecek olay senin için bir belirti olacak: İkisi de aynı gün ölecek. ³⁵İsteklerimi ve amaçlarımı yerine getirecek güvenilir bir kâhin çıkaracağım kendime. Onun soyunu sürdüreceğim; o da meshettiğim kişinin önünde sürekli hizmet edecek. ³⁶Ailenden sağ kalan herkes bir parça gümüş ve bir somun ekmek için gelip ona boyun eğecek ve, Ne olur, karın tokluğuna beni herhangi bir kâhinlik görevine ata! diye yalvaracak."

3Genç Samuel Eli'nin yönetimi altında RAB'be hizmet ediyordu. O günlerde RAB'bin sözü seyrek geliyordu; görümler de azalmıştı. ²Bir gece Eli yatağında uyuyordu. Gözleri öyle zayıflamıştı ki, güçlkle görebiliyordu. ³Samuel ise RAB'bin Tapınağı'nda, Tanrı'nın Sandığı'nın bulunduğu yerde uyuyordu. Tanrı'nın kandili daha sönmemişti. ⁴RAB Samuel'e seslendi. Samuel, "Buradayım" diye karşılık verdi. ⁵Ardından Eli'ye koşup, "Beni çağırдын, işte buradayım" dedi. Ama Eli, "Ben çağırmadım, dön yat" diye karşılık verdi. Samuel de dönüp yattı. ⁶RAB yine, "Samuel!" diye seslendi. Samuel kalkıp Eli'ye gitti ve, "İşte, buradayım, beni çağırдын" dedi. Eli, "Çağırmadım, oğlum" diye karşılık verdi, "Dön yat." ⁷Samuel RAB'bi daha tanıymıyordu; RAB'bin sözü henüz ona açıklanmamıştı. ⁸RAB yine üçüncü kez Samuel'e seslendi. Samuel kalkıp Eli'ye gitti. "İşte buradayım, beni çağırдын" dedi. O zaman Eli genç Samuel'e RAB'bin seslendiğini anladı. ⁹Bunun üzerine Samuel'e, "Git yat" dedi, "Sana yine seslenirse, 'Konuş, ya RAB, kulun dinliyor' dersin." Samuel gidip yerine yattı. ¹⁰RAB gelip orada durdu ve önceki gibi, "Samuel, Samuel!" diye seslendi. Samuel, "Konuş, kulun dinliyor" diye yanıtladı. ¹¹RAB Samuel'e şöyle dedi: "Ben İsrail'de her duyanı şaşkına çevirecek bir şey yapmak üzereyim. ¹²O gün Eli'nin ailesine karşı söylediğim her şeyi baştan sona dek yerine getireceğim. ¹³Çünkü farkında olduğu günahıtan ötürü ailesini sonsuza dek yargılayacağımı Eli'ye bildirdim. Oğulları Tanrı'ya saygısızlık ettiler ^{viii}. Eli de onlara engel olmadı. ¹⁴Bu nedenle, 'Eli'nin ailesinin günahı hiçbir

^{vi}Septuaginta, Kumran "Sunağımdan bütün soyunu yok edeceğim, yalnız bir kişiyi esirgeyeceğim. Gözleri ağlamaktan kör olacak, yüreği yanacak", Masoretik metin "Gözlerini körleştirmek ve sana sıkıntı vermek için sunağımdan bütün soyunu yok etmeyeceğim, yalnız birini esirgeyeceğim".

^{vii}Septuaginta, Kumran "Kılıçla", Masoretik metin "Adamlar olarak".

^{viii}Septuaginta ve bazı eski İbrani din bilginlerine göre "Tanrı'ya saygısızlık ettiler", Masoretik metin "Başlarına lanet getirdiler".

zaman kurban ya da sunuyla bile bağışlanmayacaktır' diyerek Eli'nin ailesi hakkında ant içtim." ¹⁵Samuel sabaha kadar yattı, sonra RAB'bin Tapınağı'nın kapılarını açtı. Gördüğü görümü Eli'ye söylemekten çekiniyordu. ¹⁶Ama Eli ona, "Oğlum Samuel!" diye seslendi. Samuel, "İşte buradayım" diye yanıtladı. ¹⁷Eli, "RAB sana neler söyledi?" diye sordu, "Lütfen benden gizleme. Sana söylediklerinden birini bile benden gizlersen, Tanrı sana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!" ¹⁸Bunun üzerine Samuel hiçbir şey gizlemeden ona her şeyi anlattı. Eli de, "O RAB'dir, gözünde iyi olamı yapsın" dedi. ¹⁹Samuel büyürken RAB onunla birlikteydi. RAB ona verdiği sözlerin hiçbirinin boşa çıkmasına izin vermedi. ²⁰Samuel'in RAB'bin bir peygamberi olarak onaylandığını Dan'dan Beer-Şeva'ya kadar bütün İsrail anladı. ²¹RAB Şilo'da görünmeyi sürdürdü. Orada sözü aracılığıyla kendisini Samuel'e tanıttı.

4Samuel'in sözü bütün İsrail'de yayıldı ^{ix}. Antlaşma Sandığı Ele Geçiriliyor İsraililer Filistliler'le savaşmak üzere yola çıktılar. İsraililer Even-Ezer'de, Filistliler de Afek'te ordugah kurdu. ²Filistliler İsrail'e karşı savaş düzenine girdiler. Savaş her yere yayılınca, Filistliler İsraililer'i bozguna uğrattı. Savaş alanında dört bine yakın İsraili'yi öldürdüler. ³Askerler ordugaha dönünce, İsrail'in ileri gelenleri, "Neden bugün RAB bizi Filistliler'in önünde bozguna uğrattı?" diye sordular, "RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı* Şilo'dan buraya getirelim ki, aramıza geldiğinde bizi düşmanlarımızın elinden kurtarsın." ⁴Halk Şilo'ya adamlar gönderdi. Keruvar arasında taht kurmuş, Her Şeye Egemen RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı oradan getirdiler. Eli'nin iki oğlu, Hofni ile Pinehas da Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nın yanındaydılar. ⁵RAB'bin Antlaşma Sandığı ordugaha varınca, bütün İsraililer öyle yüksek sesle bağırdılar ki, yer yerinden oynadı. ⁶Filistliler bağırmaları duyunca, "İbraniler'in ordugahındaki bu yüksek bağırmaların anlamı ne?" diye sordular. RAB'bin Sandığı'nın ordugaha getirildiğini öğrenince, ⁷korukarak, "Tanrılar ordugaha gelmiş" dediler, "Vay başımıza! Daha önce buna benzer bir olay olmamıştı. ⁸Vay başımıza! Bu güçlü tanrıların elinden bizi kim kurtarabilir? Çölde Mısırlılar'ı her tür belaya çarptıran tanrılar bunlar. ⁹Güçlü olun, ey Filistliler! Yiğitçe davranın! Yoksa, İbraniler size nasıl boyun eğdiyse, siz de onlara öyle boyun eğeceksiniz. Bu yüzden yiğitçe davranın ve savaşın!" ¹⁰Böylece Filistliler savaşıp İsraililer'i bozguna uğrattılar. İsraililer'in hepsi evlerine kaçtı. Yenilgi öyle büyüktü ki, İsraililer otuz bin yaya asker yitirdi, ¹¹Tanrı'nın Sandığı alındı, Eli'nin iki oğlu, Hofni ile Pinehas öldü. ¹²Benjaminli bir adam savaş alanından koşarak aynı gün Şilo'ya ulaştı. Giysileri yırtılmış, başı toz toprak içindeydi. ¹³Adam Şilo'ya vardığında, Tanrı'nın Sandığı için yüreği titreyen Eli, yol kenarında bir sandalyeye

oturmuş, kaygıyla bekliyordu. Adam kente girip olup bitenleri anlatınca, kenttekilerin tümü haykırdı. ¹⁴Eli haykırışları duyunca, "Bu gürültünün anlamı ne?" diye sordu. Adam olanları Eli'ye bildirmek için hemen onun yanına geldi. ¹⁵O sırada Eli doksan sekiz yaşındaydı. Gözleri zayıflamış, göremiyordu. ¹⁶Adam Eli'ye, "Ben savaş alanından geliyorum" dedi, "Savaş alanından bugün kaçtım." Eli, "Ne oldu, oğlum?" diye sordu. ¹⁷Haber getiren adam şöyle yanıtladı: "İsraililer Filistliler'in önünden kaçtı. Askerler büyük bir yenilgiye uğradı. İki oğlum, Hofni'yle Pinehas öldü. Tanrı'nın Sandığı da ele geçirildi." ¹⁸Adam Tanrı'nın Sandığı'ndan söz edince, Eli sandalyeden geriye, kapının yanına düştü. Yaşlı ve şişman olduğundan boynu kırılıp öldü. İsrail halkını kırk yıl süreyle yönetmişti. ¹⁹Eli'nin gelini -Pinehas'ın karısı- gebeydi, doğurmak üzereydi. Tanrı'nın Sandığı'nın ele geçirildiğini, kayınbabasıyla kocasının öldüğünü duyunca birden sancıları tuttu, yere çömelip doğurdu. ²⁰Ölmek üzereyken ona yardım eden kadınlar, "Korkma, bir oğlum oldu" dediler. Ama o aldırmadı, karşılık da vermedi. ²¹Tanrı'nın Sandığı ele geçirilmiş, kayınbabasıyla kocası ölmüştü. Bu yüzden, "Yücelik İsrail'den ayrıldı!" diyerek çocuğa İkavot ^x adını verdi. ²²"Yücelik İsrail'den ayrıldı!" dedi, "Çünkü Tanrı'nın Sandığı ele geçirildi."

5Filistliler, Tanrı'nın Sandığı'nı ele geçirdikten sonra, onu Even-Ezer'den Aşdot'a götürdüler. ²Tanrı'nın Sandığı'nı Dagon Tapınağı'na taşıyıp Dagon heykelinin yanına yerleştirdiler. ³Ertesi gün erkenden kalkan Aşdotlular, Dagon'u RAB'bin Sandığı'nın önünde yüzüstü yere düşmüş buldular. Dagon'u alıp yerine koydular. ⁴Ama ertesi sabah erkenden kalktıklarında, Dagon'u yine RAB'bin Sandığı'nın önünde yüzüstü yere düşmüş buldular. Bu kez Dagon'un başıyla iki eli kırılmış, eşeğin üzerinde duruyordu; yalnızca gövdesi kalmıştı. ⁵Dagon kâhinleri de, Aşdot'taki Dagon Tapınağı'na bütün gelenler de bu yüzden bugün de tapınağın eşeğine basmıyorlar. ⁶RAB Aşdotlular'ı ve çevrelerindeki halkı ağır biçimde cezalandırdı; onları urlarla cezalandırıp sıkıntıya soktu ^{xi}. ⁷Aşdotlular olup bitenleri görünce, "İsrail Tanrısı'nın Sandığı yanımızda kalmamalı; çünkü O bizi de, ilahımız Dagon'u da ağır bir biçimde cezalandırıyor" dediler. ⁸Bunun üzerine ulaklar gönderip bütün Filist beylerini çağrıtılar ve, "İsrail Tanrısı'nın Sandığı'nı ne yapalım?" diye sordular. Filist beyleri, "İsrail Tanrısı'nın Sandığı Gat'a götürülsün" dediler. Böylece İsrail Tanrısı'nın Sandığı'nı Gat'a götürdüler. ⁹Ama sandık oraya götürüldükten sonra, RAB o kenti de cezalandırdı. Kenti çok büyük bir korku sardı. RAB kent halkını, büyük küçük herkesi urlarla cezalandırdı. ¹⁰Bu yüzden Tanrı'nın Sandığı'nı Ekron'a gönderdiler. Tanrı'nın Sandığı kente girer girmez Ekronlular, "Bizi ve halkımızı yok etmek için İsrail Tanrısı'nın Sandığı'nı bize getirdiler!" diye bağırdı-

^{ix}Masoretik metin "Samuel'in sözü bütün İsrail'de yayıldı", Septuaginta "O günlerde Filistliler İsraililer'le savaşmak üzere toplandılar".

^x"İkavot": "Yücelik yok" anlamına gelir.

^{xi}Masoretik metin "Soktu", Septuaginta "Soktu. ... Ülkelerinde fareler görüldü. Kentin her yanına ölüm saçmaya başladı."

lar. ¹¹Bütün Filist beylerini toplayarak, “İsrail Tanrısı’nın Sandığı’nı buradan uzaklaştırın” dediler, “Sandık yerine geri gönderilsin; öyle ki, bizi de halkımızı da yok etmesin.” Çünkü kent her yanını ölüm korkusu sarmıştı. Tanrı’nın onlara verdiği ceza çok ağırdı. ¹²Sağ kalanlarda urlar çıktı. Kent halkının haykırışı göklere yükseldi.

6RAB’bin Sandığı Filist ülkesinde yedi ay kaldıktan sonra, ²Filistliler kâhinlerle falcıları çağırıp, “RAB’bin Sandığı’nı ne yapalım? Onu nasıl yerine göndereceğimizi bize bildirin” dediler. ³Kâhinlerle falcılar, “İsrail Tanrısı’nın Sandığı’nı geri gönderecekseniz, boş göndermeyin” diye yanıtladılar, “O’na bir suç sunusu sunmalısınız. O zaman iyileşecek ve O’nun sizi neden sürekli cezalandırdığını anlayacaksınız.” ⁴Filistliler, “Ona suç sunusu olarak ne göndermeliyiz?” diye sordular. Kâhinlerle falcılar, “Suç sununuz Filist beylerinin sayısına göre beş altın ur ve beş altın fare olsun” diye yanıtladılar, “Çünkü aynı bela hepinizin de, beylerinizin de üzerindedir. ⁵Onun için, urların ve ülkeyi yıkan farelerin benzerlerini yapın. Böylelikle İsrail’in Tanrısı’nı onurlandırın. Belki sizin, ilahlarımızın ve ülkenizin üzerindeki cezayı hafifletir. ⁶Neden Mısırlılar’ın ve firavunun yaptığı gibi inat ediyorsunuz? Tanrı Mısırlılar’ı alaya aldıktan sonra, İsrail halkının Mısır’dan çıkması için onları serbest bırakmadılar mı? ⁷“Şimdi yeni bir arabayla boyun duruk vurulmamış, süt veren iki inek hazırlayın. İnekleri arabaya koşun; buzağılarını artlarından ayırıp ahıra götürün. ⁸RAB’bin Sandığı’nı alıp arabaya koyun; suç sunusu olarak O’na göndereceğiniz altın eşyaları da bir kutuya koyup yanına yerleştirin. Sonra bırakın arabayı yoluna gitsin. ⁹Ama ardından gözetleyin. Eğer kendi ülkesine, Beytşemeş’e giden yoldan ilerlerse, demek ki, üzerimize bu büyük yıkımı getiren O’dur. Yoksa bu yıkımın O’ndan gelmediğini, bize bir rastlantı olduğunu anlayacağız.” ¹⁰Adamlar denileni yaptılar. Süt veren iki inek getirip arabaya koştular, buzağılarını da ahıra kapadılar. ¹¹İçinde farelerle urların altın benzerlerinin bulunduğu kutuyu RAB’bin Sandığı’yla birlikte arabaya koydular. ¹²İnekler dosdoğru Beytşemeş yolundan gittiler. Sağa sola sapmadan, böğüre böğüre ana yoldan ilerlediler. Filist beyleri onları Beytşemeş sınırına dek izledi. ¹³O sırada Beytşemeşliler vadide buğday biçiyorlardı. Gözlerini kaldırıp sandığı görünce sevindiler. ¹⁴Beytşemeşli Yeşu’nun tarlasına giren araba oradaki büyük bir taşın yanında durdu. Beytşemeşliler arabanın odununu yardılar, inekleri de RAB’be yakmalık sunu olarak sundular. ¹⁵Levililer RAB’bin Sandığı’nı ve içinde altın eşyaların bulunduğu yanındaki kutuyu indirip büyük taşın üzerine koymuşlardı. O gün Beytşemeşliler RAB’be yakmalık sunular sunup kurbanlar kestiler. ¹⁶Filistliler’in beş beyi olup bitenleri gördükten sonra aynı gün Ekron’a döndüler. ¹⁷Filistliler Aşdot, Gazze, Aşkelon, Gat ve Ekron kentleri için RAB’be suç sunusu olarak ur biçiminde birer altın gönderdiler. ¹⁸Altın farelerse, surlu kentlerle çevre köyler dahil beş Filistli beye ait kentlerin sayısı kadardı. Beytşemeş

meşli Yeşu’nun tarlasında RAB’bin Antlaşma Sandığı’nın* üzerine konduğu büyük taş tanık olarak bugün de duruyor. ¹⁹RAB’bin Antlaşma Sandığı’nın içine baktıkları için, RAB Beytşemeşliler’den bazılarını cezalandırıp yetmiş kişiyi ^{xii} yok etti. Halk RAB’bin başlarına getirdiği bu büyük yıkımdan dolayı yas tuttu. ²⁰Beytşemeşliler, “Bu kutsal Tanrı’nın, RAB’bin önünde kim durabilir? Bizden sonra ki-me gidecek?” diyorlardı. ²¹Sonunda Kiryat-Yearim’de oturanlara ulaklar göndererek, “Filistliler RAB’bin Sandığı’nı geri getirdiler; gelin, onu alıp götürün” dediler.

7Bunun üzerine Kiryat-Yearim halkı varıp RAB’bin Sandığı’nı aldı. Onu Avinadav’ın tepedeki evine götürdüler. RAB’bin Antlaşma Sandığı’na bakması için Avinadav oğlu Elazar’ı görevlendirdiler. ²Sandık uzun bir süre, yirmi yıl boyunca Kiryat-Yearim’de kaldı. Bu arada bütün İsrail halkı RAB’bin özlemine çekti. ³Samuel İsrail halkına şöyle dedi: “Eğer bütün yüreğinizle RAB’be dönmeye istekliyseniz, yabancı ilahları ve Aştoret’in* putlarını aranızdan kaldırın. Kendinizi RAB’be adayıp yalnız O’na kulluk edin. RAB de sizi Filistliler’in elinden kurtaracaktır.” ⁴Bunun üzerine İsraililer Baal’in* ve Aştoret’in putlarını atıp yalnızca RAB’be kulluk etmeye başladılar. ⁵O zaman Samuel, “Bütün İsrail halkını Mispa’da toplayın, ben de sizin için RAB’be yakaracağım” dedi. ⁶Mispa’da toplanan İsraililer kuyudan su çekip RAB’bin önüne döktüler. O gün oruç tuttular ve, “RAB’be karşı günah işledik” dediler. Samuel Mispa’da İsrail halkına önderlik etti. ⁷Filistliler İsrail halkının Mispa’da toplandığını duydular. Filist beyleri İsraililer’e karşı savaşmaya çıktılar. İsraililer bunu duyunca Filistliler’den korktular. ⁸Samuel’e, “Bizi Filistliler’in elinden kurtarması için Tanrımız RAB’be yakarmayı bırakma” dediler. ⁹Bunun üzerine Samuel bir süt kuzusu alıp RAB’be tümüyle yakmalık sunu olarak sundu ve İsraililer adına RAB’be yakardı. RAB de ona karşılık verdi. ¹⁰Samuel yakmalık sunuyu sunarken, Filistliler, İsraililer’e saldırmak üzere yaklaşmışlardı. Ama RAB o an korkunç bir sesle gurleyerek Filistliler’i öyle şaşkına çevirdi ki, İsraililer’in önünde bozguna uğradılar. ¹¹Mispa’dan çıkan İsraililer Filistliler’i Beytkar’ın altına kadar kovalayıp öldürdüler. ¹²Samuel bir taş alıp Mispa ile Şen arasına dikti. “RAB buraya kadar bize yardım etmiştir” diyerek taşın Even-Ezer ^{xiii} adını verdi. ¹³Yenilgiye uğrayan Filistliler bir daha İsrail topraklarına saldırmadılar. Samuel yaşadığı sürece RAB Filistliler’in saldırmalarını engelledi. ¹⁴Ekron’dan Gat’a kadar Filistliler’in ele geçirdiği kentler İsrail’e geri verildi. Bunun yanı sıra İsrail’in sınır toprakları da Filistliler’in elinden kurtarıldı. İsraililer’le Amurlular arasında ise barış vardı. ¹⁵Samuel yaşadığı sürece İsrail’e önderlik yaptı. ¹⁶Her yıl gidip Beytel’i, Gilgal’ı, Mispa’yı dolaşır, bu kentlerden İsrail’i yönetirdi. ¹⁷Sonra Rama’daki evine

^{xii}Bazı İbranice elyazmaları “Yetmiş kişi”, çoğu İbranice elyazmaları “Yetmiş kişi, elli bin kişi”.

^{xiii}“Even-Ezer”: “Yardım taşı” anlamına gelir.

döner, İsrail'i oradan yönetirdi. Orada RAB'be bir sunak yaptı.

8 Samuel yaşlanınca oğullarını İsrail'e önder atadı. ²Beer-Şeva'da görev yapan ilk oğlunun adı Yoel, ikinci oğlunun adıysa Aviya'ydı. ³Ama oğulları onun yolunda yürümediler. Tersine, haksız kazanca yönelip rüşvet alır, yargıda yan tutarlardı. ⁴Bu yüzden İsrail'in bütün ileri gelenleri toplanıp Rama'ya, Samuel'in yanına vardılar. ⁵Ona, "Bak, sen yaşlandın" dediler, "Oğulların da senin yolunda yürümüyor. Şimdi, öteki uluslarda olduğu gibi, bizi yönetecek bir kral ata." ⁶Ne var ki, "Bizi yönetecek bir kral ata" demeleri Samuel'in hoşuna gitmedi. Samuel RAB'be yakardı. ⁷RAB, Samuel'e şu karşılığı verdi: "Halkın sana bütün söylediklerini dinle. Çünkü reddettikleri sen değilsin; kralları olarak beni reddettiler. ⁸Onları Mısır'dan çıkardığım günden bu yana bütün yaptıklarının aynısını sana da yapıyorlar. Beni bırakıp başka ilahlara kulluk ettiler. ⁹Şimdi onları dinle. Ancak onları açıkça uyar ve kendilerine krallık yapacak kişinin onları nasıl yöneteceğini söyle." ¹⁰Samuel kendisinden kral isteyen halka RAB'bin bütün söylediklerini bildirdi: ¹¹"Size krallık yapacak kişinin yönetimi şöyle olacak: Oğullarınızı alıp savaş arabalarında ve atlı birliklerinde görevlendirecek. Onun savaş arabalarının önünde koşacaklar. ¹²Bazılarını biner, bazılarını ellişer kişilik birliklere komutan atayacak. Kimisini toprağı sürüp ekini biçmek, kimisini de silahların ve savaş arabalarının donatımını yapmak için görevlendirecek. ¹³Kızlarınızı ıtriyatçı, aşçı, fırıncı olmak üzere alacak. ¹⁴Seçkin tarlalarınızı, bağlarınızı, zeytinliklerinizi alıp hizmetkârlarına verecek. ¹⁵Tahıllarınızın, üzümünüzün ondalığı alıp saray görevlileriyle öbür hizmetkârlarına dağıtacak. ¹⁶Kadın erkek kölelerinizi, seçkin boğalarınızı ^{xiv}, eşeklerinizi alıp kendi işinde çalıştıracak. ¹⁷Sürülerinizin de ondalığı alacak. Sizler ise onun köleleri olacaksınız. ¹⁸Bunlar gerçekleştiğinde, seçtiğiniz kral yüzünden feryat edeceksiniz. Ama RAB o gün size karşılık vermeyecek." ¹⁹Ne var ki, halk Samuel'in sözünü dinlemek istemedi. "Hayır, bizi yönetecek bir kral olsun" dediler, ²⁰"Böylece biz de bütün uluslar gibi olacağız. Krallığımız bizi yönetecek, önümüzden gidip savaşlarımızı sürdürecektir." ²¹Halkın bütün söylediklerini dinleyen Samuel, bunları RAB'be aktardı. ²²RAB Samuel'e, "Onların sözünü dinle ve başlarına bir kral ata" diye buyurdu. Bunun üzerine Samuel İsraililer'e, "Herkes kendi kentine dönsün" dedi.

9 Benyamin oymağından Afyah oğlu Bekorat oğlu Seror oğlu Aviel oğlu Kiş adında bir adam vardı. Benyamini Kiş sözü geçen biriydi. ²Saul adında genç, yakışıklı bir oğlu vardı. İsrail halkı arasında ondan daha yakışıklısı yoktu. Boyu herkesten bir baş daha uzundu. ³Bir gün Saul'un babası Kiş'in eşekleri kayboldu. Kiş, oğlu Saul'a, "Hizmetkârlardan birini yanına al da git, eşekleri ara" dedi. ⁴Saul

Efrayim dağlık bölgesinden geçip Şalişa topraklarını do-laştı. Ama eşekleri bulamadılar. Şaalim bölgesine geçtiler. Eşekler orada da yoktu. Sonra Benyamin bölgesinden geçtilerse de, hayvanları bulamadılar. ⁵Suf bölgesine varınca, Saul yanındaki hizmetkârına, "Haydi dönelim! Yoksa babam eşekleri düşünmekten vazgeçip bizim için kaygılanmaya başlar" dedi. ⁶Hizmetkâr, "Bak, bu kentte saygın bir Tanrı adamı vardır" diye karşılık verdi, "Bütün söyledikleri bir bir yerine geliyor. Şimdi ona gidelim. Belki gideceğimiz yolu o bize gösterir." ⁷Saul, "Gidersek, adama ne götürüceğiz?" dedi, "Torbalarımızdaki ekmek tükendi. Tanrı adamına götürülecek bir armağanımız yok. Neyimiz kaldı ki?" ⁸Hizmetkâr, "Bak, bende çeyrek şekel ^{xv} gümüş var" diye karşılık verdi, "Gideceğimiz yolu bize göstermesi için bunu Tanrı adamına vereceğim." ⁹Eskiden İsrail'de biri Tanrı'ya bir şey sormak istediğinde, "Haydi, biliciye gidelim" derdi. Çünkü bugün peygamber denilene o zaman bilici denirdi. ¹⁰Saul hizmetkârına, "İyi, haydi gidelim" dedi. Böylece Tanrı adamının yaşadığı kente gittiler. ¹¹Yokuştan kente doğru çıkarlarken, kuyudan su çekmeye giden kızlarla karşılaştılar. Onlara, "Bilici burada mı?" diye sordular. ¹²Kızlar, "Evet, ilerde" diye karşılık verdiler, "Şimdi çabuk davranın. Kentimize bugün geldi. Çünkü halk bugün tapınma yerinde bir kurban sunacak. ¹³Kente girer girmez, yemek için tapınma yerine çıkmadan önce onu bulacaksınız. Kurbanı o kutsayacağı için, kendisi gelmeden halk yemek yemez. Çağrılı olanlar o geldikten sonra yemeye başlar. Şimdi gidin, onu hemen bulursunuz." ¹⁴Saul'la hizmetkârı kente gittiler. Kente girdiklerinde, tapınma yerine çıkmaya hazırlanan Samuel onlara doğru ilerliyordu. ¹⁵Saul gelmeden bir gün önce RAB Samuel'e şunu açıklamıştı: ¹⁶"Yarın bu saatlerde sana Benyamin bölgesinden birini göndereceğim. Onu halkın İsrail'in önderi olarak meshedeceksin. Halkımı Filistliler'in elinden o kurtaracak. Halkımın durumuna baktım; çünkü haykırışları bana ulaştı." ¹⁷Samuel Saul'u görünce, RAB, "İşte sana sözünü ettiğim adam!" dedi, "Halkıma o önderlik edecek." ¹⁸Saul kent kapısında duran Samuel'e yaklaştı. "Bilicinin evi nerede, lütfen söyler misin?" dedi. ¹⁹Samuel, "Bilici benim" diye yanıtladı, "Önümde tapınma yerine çıkın. Bugün benimle birlikte yemek yiyeceksiniz. Yarın sabah düşündüğün her şeyi sana bildirip seni geri gönderirim. ²⁰Üç gün önce kaybolan eşeklerin için kaygılanma. Onlar bulundu. İsrail'in özlemi kime yönelik? Sana ve babanın ailesine değil mi?" ²¹Saul şu karşılığı verdi: "Ben İsrail oymaklarının en küçüğü olan Benyamin oymağından değil miyim? Ait olduğum boy da Benyamin oymağına bağlı bütün boyların en küçüğü değil mi? Bana neden böyle şeyler söylüyorsun?" ²²Samuel Saul ile hizmetkârını alıp yemek odasına götürdü; yaklaşık otuz çağrılı arasında ilk sırayı onlara verdi. ²³Sonra aşçıya, "Sana verdiğim ve bir kenara ayırmanı söylediğim payı getir" dedi. ²⁴Aşçı budunu getirip Saul'un önüne koydu. Samuel, "İşte senin için ayrılan parça, buyur ye!" dedi, "Çünkü bunu

^{xiv}Septuaginta "Boğalarımızı", Masoretik metin "Gençlerinizi".

^{xv}"Çeyrek şekel": Yaklaşık 3 gr.

belirtilen gün çağırduğum halkla birlikte yemen için sakladım.” O gün Saul Samuel’le yemek yedi. ²⁵Tapınma yerinden kente indikten sonra Samuel evinin damında Saul’la konuştu ^{xvi}. ²⁶Sabah erkenden, şafak sökerken kalktılar. Samuel, damdan Saul’u çağırıp, “Hazırlan, seni göndereceğim” dedi. Saul kalktı. Samuel’le birlikte dışarı çıktılar. ²⁷Kentin sınırına yaklaşırken Samuel Saul’a, “Hizmetkâra önümüzden gitmesini söyle” dedi. Hizmetkâr öne geçince, Samuel, “Ama sen dur” diye ekledi, “Sana Tanrı’nın sözünü bildireceğim.”

10Sonra Samuel yağ kabını alıp yağı Saul’un başına döktü. Onu öpüp şöyle dedi: “RAB seni kendi halkına önder olarak meshetti. ²Bugün benden ayrıldıktan sonra Benyamın sınırında, Selsah’taki Rahel’in mezarı yanında iki kişiyle karşılaşacaksınız. Sana, ‘Aramaya çıktığım eşekler bulundu’ diyecekler, ‘Baban eşekleri düşünmekten vazgeçti, oğlum için ne yapsam diye sizin için kaygılanmaya başladı.’ ³Oradan daha ilerleyip Tavor’daki meşe ağacına varacaksınız. Orada biri üç oğlak, biri üç somun ekmek, öbürü de bir tulum şarapla Tanrı’nın huzuruna, Beytel’e çıkan üç adamla karşılaşacaksınız. ⁴Seni selamlayıp iki somun ekmek verecekler. Sen de kabul edeceksin. ⁵Sonra Filist ordugahının bulunduğu Givat-Elohim’e varacaksın. Kente girince, önlerinde çenk, tef, kaval ve lir çalanlarla birlikte peygamberlik ederek tapınma yerinden inen bir peygamber topluluğuyla karşılaşacaksınız. ⁶RAB’bin Ruhu senin üzerine güçlü bir biçimde inecek. Onlarla birlikte peygamberlikte bulunacak ve başka bir kişiliğe bürüneceksin. ⁷Bu belirtiler gerçekleştiğinde, duruma göre gerekeni yap. Çünkü Tanrı seninledir. ⁸Şimdi benden önce Gilgal’a git. Yakmalık sunuları sunmak ve esenlik kurbanlarını kesmek için ben de yanına geleceğim. Ancak, ben yanına gelip ne yapacağımı bildirene dek yedi gün beklemen gerekecek.” ⁹Saul, Samuel’in yanından ayrılmak üzere ona sırtını döner dönmez, Tanrı ona başka bir kişilik verdi. O gün bütün bu belirtiler gerçekleşti. ¹⁰Giva’ya varınca, Saul’u bir peygamber topluluğu karşıladı. Tanrı’nın Ruhu güçlü bir biçimde üzerine indi ve Saul onlarla birlikte peygamberlikte bulunmaya başladı. ¹¹Onu önceden tanıyanların hepsi, peygamberlerle birlikte peygamberlikte bulunduğunu görünce, birbirlerine, “Ne oldu Kiş oğluna? Saul da mı peygamber oldu?” diye sordular. ¹²Orada oturanlardan biri, “Ya onların babası kim?” dedi. İşte, “Saul da mı peygamber oldu?” sözü buradan gelir. ¹³Saul peygamberlikte bulduktan sonra tapınma yerine çıktı. ¹⁴Amcası, Saul ile hizmetkârına, “Nerede kaldınız?” diye sordu. Saul, “Eşekleri arıyorduk” diye karşılık verdi, “Onları bulamayınca, Samuel’e gittik.” ¹⁵Amcası, “Samuel sana neler söyledi, lütfen bana da anlat” dedi. ¹⁶Saul, “Eşeklerin bulunduğunu bize açıkça bildirdi” diye yanıtladı. Ama Samuel’in krallıkla ilgili sözlerini amcasına açıklamadı. ¹⁷Sonra Samuel, İsrail

il halkını Mispa’da RAB için bir araya getirip şöyle dedi: “İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Ben İsrail’i Mısır’dan çıkardım. Mısırlılar’ın ve size baskı yapan bütün krallıkların elinden sizi kurtardım.’ ¹⁸¹⁹Ama siz bugün bütün zorluk ve sıkıntılarınızdan sizi kurtaran Tanrınız’a sırt çevirdiniz ve, ‘Hayır, bize bir kral ata’ dediniz. Şimdi RAB’bin önünde oymak oymak, boy boy dizilin.” ²⁰Samuel bütün İsrail oymaklarını bir bir öne çıkardı. Bunlardan Benyamın oymağı kurayla seçildi. ²¹Sonra Benyamın oymağını boy boy öne çağırdı. Matri’nin boyu seçildi. En sonunda da Matri boyundan Kiş oğlu Saul seçildi. Onu aradılarsa da bulamadılar. ²²Yine RAB’be, “O daha buraya gelmedi mi?” diye sordular. RAB de, “O burada, eşyaların arasında saklanıyor” dedi. ²³Bunun üzerine koşup Saul’u oradan getirdiler. Saul halkın arasına geldi. Boyu hepsinden bir baş uzundu. ²⁴Samuel halka, “RAB’bin seçtiği adamı görüyor musunuz?” dedi, “Bütün halkın arasında bir benzeri yok.” Bunun üzerine halk, “Yaşasın kral!” diye bağırды. ²⁵Samuel krallığın ilkelerini halka açıkladı. Bunları kitap haline getirip RAB’bin önüne koydu. Sonra herkesi evine gönderdi. ²⁶Saul da Giva’ya, kendi evine döndü. Tanrı’nın isteklenirdiği yiğitler ona eşlik ettiler. ²⁷Ama bazı kötü kişiler, “O bizi nasıl kurtarabilir?” diyerek Saul’u küçümsediler ve ona armağan vermediler. Saul ise buna aldırmadı.

11Ammon Kralı Nahaş Yaveş-Gilat üzerine yürüyüp kenti kuşattı. Bütün Yaveşliler, Nahaş’a, “Bizimle bir antlaşma yap, sana kulluk ederiz” dediler. ²Ama Ammonlu Nahaş, “Ancak bir koşulla sizinle antlaşma yaparım” diye karşılık verdi, “Bütün İsrail halkını küçük düşürmek için her birinizin sağ gözünü oyup çıkaracağım.” ³Yaveş Kenti’nin ileri gelenleri ona, “İsrail’in her bölgesine ulaklar göndermemiz için bize yedi günlük bir süre tanı” dediler, “Eğer bizi kurtaracak kimse çıkmazsa o zaman sana teslim oluruz.” ⁴Ulaklar Saul’un yaşadığı Giva Kenti’ne gelip olanları halka bildirince, herkes hıçkırma hıçkırma ağlamaya başladı. ⁵Tam o sırada Saul, öküzlerinin ardında, tarladan dönüyordu. “Halka ne oldu? Neden böyle ağlıyorlar?” diye sordu. Yaveşliler’in söylediklerini ona anlattılar. ⁶Saul bu sözleri duyunca, Tanrı’nın Ruhu güçlü bir biçimde onun üzerine indi. Saul çok öfkelenildi. ⁷Bir çift öküz alıp parçaladı. Ulaklar aracılığıyla İsrail’in her bölgesine bu parçaları gönderip şöyle dedi: “Saul ile Samuel’in ardınca gelmeyen herkesin öküzlerine de aynı şey yapılacaktır.” Halk RAB korkusuyla sarsıldı ve tek beden halinde yola çıktı. ⁸Saul onları Bezek’te topladı. İsrail halkı üç yüz bin, Yahudalılar ise otuz bin kişiydi. ⁹Oraya gelen Yaveşli ulaklara şöyle dediler: “Yaveş-Gilat halkına, ‘Yarın öğleye doğru kurtarılacaksınız’ deyin.” Ulaklar gidip bu haberi iletince Yaveşliler sevindi. ¹⁰Ammonlular’a, “Yarın size teslim olacağız” dediler, “Bize ne dilerse yapın.” ¹¹Ertesi gün Saul adamlarını üç bölüğe ayırdı. Adamlar sabah nöbetinde Ammonlular’ın ordugahına girdi. Kırım günün en sıcak zamanına dek sürdü. Sağ kalanlar dağıldı; iki kişi bile

^{xvi}Masoretik metin “Samuel evinin damında Saul’la konuştu”, Septuaginta “Saul için damda bir döşek serildi, o da orada yattı.”

bir arada kalmadı. ¹²Bundan sonra halk Samuel'e, "Saul mu bize krallık yapacak?" diyenler kimdi? Getirin onları, öldürelim" dedi. ¹³Ama Saul, "Bugün hiç kimse öldürülmeyecek" diye yanıtladı, "Çünkü RAB bugün İsrail halkına kurtuluş verdi." ¹⁴Samuel halka, "Haydi, Gilgal'a gidip orada krallığı yeniden onaylayalım" dedi. ¹⁵Böylece bütün halk Gilgal'a gidip RAB'bin önünde Saul'un kral olduğunu onayladı. Orada, RAB'bin önünde esenlik kurbanları kestiler; Saul da bütün İsraililer de büyük bir sevinç yaşadılar.

12Bundan sonra Samuel İsrail halkına şöyle dedi: "Bana söylediğiniz her şeye kulak verdim: Size bir kral atadım. ²Şimdi size önderlik yapan bir kralınız var. Bense yaşlandı, saçım ağardı. Oğullarım da sizlerle birlikte. Gençliğimden bu güne dek size önderlik yaptım. ³İşte karşınızdaki duruyorum. Hanginizin öküzünü aldım? Kimin eşeğine el koydum? Kimi dolandırdım? Kime baskı yaptım? Göz yummak için kimden rüşvet aldım? RAB'bin ve O'nun meshettiğinin önünde bana karşı tanıklık edin de size karşılığını vereyim." ⁴Halk, "Bizi dolandırmadın" diye karşılık verdi, "Bize baskı da yapmadın. Kimsenin elinden hiçbir şey almadın." ⁵Samuel, "Bana karşı bir şey bulamadığımızı bugün hem RAB, hem de O'nun meshettiği kral tanıktır" dedi. "Evet, tanıktır" dediler. ⁶Samuel konuşmasını şöyle sürdürdü: "Musa ile Harun'u görevlendiren, atalarımızı Mısır'dan çıkararak RAB'dir. ⁷Şimdi burada durun, RAB'bin önünde, O'nun sizi ve atalarınızı tekrar tekrar nasıl kurtardığına dair kanıtlar göstereyim size. ⁸"Yakup Mısır'a gittikten sonra, atalarınızı RAB'be yakardı. O da atalarınızı Mısır'dan çıkarıp burada yerleşmelerini sağlayan Musa ile Harun'u gönderdi. ⁹Ama atalarınız Tanrıları RAB'bi unuttular. Bu yüzden RAB onları Hasor ordusunun komutanı Sisera'nın, Filistliler'in ve Moav Kralı'nın eline teslim etti. Bunlar atalarımıza karşı savaştılar. ¹⁰Atalarınız RAB'be, 'Günah işledik; RAB'bi bırakıp Baal'ın* ve Aştoret'in* putlarına kulluk ettik. Ama şimdi bizi düşmanlarımızın elinden kurtar, sana kulluk edeceğiz' diye seslendiler. ¹¹RAB de Yerubbaal'ı ^{xvii}, Bedan'ı ^{xviii}, Yiftah'ı ve ben Samuel'i ^{xix} gönderdi. Güvenlik içinde yaşamamız için sizi saran düşmanlarımızın elinden kurtardı. ¹²"Ama siz Ammon Kralı Nahaş'm üzerine yürüdüğünü görünce, Tanrınız RAB kralınız olduğu halde bana, 'Hayır, bize bir kral önderlik yapacak' dediniz. ¹³İşte seçtiğiniz, dilediğiniz kral! Evet, RAB size bir kral verdi. ¹⁴Eğer RAB'den korkar, O'na kulluk ederseniz, O'nun sözünü dinleyip buyruklarına karşı gelmezseniz, hem siz hem de önderiniz olacak kral Tanrınız RAB'bin ardınca giderseniz, ne âlâ! ¹⁵Ama RAB'bin sözünü dinlemez, buyruklarına karşı gelerseniz, RAB kralınızı ^{xx} cezalandırdığı gibi sizi de cezalandıracaktır. ¹⁶"Şimdi olduğunuz yerde durun ve RAB'bin gözlerinizin önünde ya-

pacağı şu olağanüstü olayı görün. ¹⁷Bugün buğday biçme zamanı değil mi? Göğü gürl etsin, yağmur yağdırsın diye RAB'be yalvaracağım. Böylece bir kral istemekle yaptığınız kötülüğün RAB'bin gözünde ne denli büyük olduğunu iyice anlayacaksınız." ¹⁸Samuel RAB'be yalvardı ve RAB o gün göğü gürl etti, yağmur yağdırdı. Halk RAB'den de Samuel'den de çok korktu. ¹⁹Bunun üzerine Samuel'e, "Yok olmayalım diye, biz kulların için Tanrın RAB'be yakar" dediler, "Çünkü bütün günahlarımıza kendimize bir kral istemek kötülüğünü de ekledik." ²⁰Samuel halka, "Korkmayın" dedi, "Siz bu büyük kötülüğü yaptınız, ama yine de RAB'bin ardınca gitmekten vazgeçmeyin; tersine, bütün yüreğinizle RAB'be kulluk edin. ²¹Kimseyi kurtaramayan yararsız putların ardınca gitmeyin; çünkü onlar değersizdir. ²²RAB görkemli adının hatırına halkını bırakmayacak. Çünkü sizi kendi halkı kılmaktan hoşnut kaldı. ²³Bana gelince, sizin için RAB'be yalvarmaktan vazgeçip O'na karşı günah işlemek benden uzak olsun! Ancak size iyi ve doğru yolu öğreteceğim. ²⁴Yalnız RAB'den korkun, O'na bağlılıkla ve bütün yüreğinizle kulluk edin. O'nun sizler için ne görkemli işler yaptığını bir düşünün! ²⁵Ama kötülük yapmayı sürdürürseniz, hem siz yok olacaksınız, hem de kralınız."

13Saul ^{xxi} İsrail'de iki yıl krallık yaptıktan sonra ²halktan üç bin kişi seçti. Bunlardan iki binini Mikmas ve Beytel'in dağlık bölgesinde yanına aldı. Binini de Benyamin oymağına ait Giva Kenti'nde Yonatan'ın yanına bıraktı. Halktan geri kalanları evlerine gönderdi. ³Yonatan Giva'daki Filist birliğini yendi. Filistliler bunu duydular. Saul, bütün ülkede boru çaldrarak, "İbraniler bu haberi duysun" dedi. ⁴Böylece İsraililer'in hepsi Saul'un Filist birliğini yendiğini ve Filistliler'in İsraililer'den öğrendiğini duydu. Bunun üzerine halk Gilgal'da Saul'un çevresinde toplandı. ⁵Filistliler İsraililer'le savaşmak üzere toplandılar. Otuz bin ^{xxii} savaş arabası, altı bin atlı asker ve kıyılardaki kum kadar kalabalık bir orduya sahiptiler. Gidip Beytaven'in doğusundaki Mikmas'ta ordugah kurdular. ⁶Durumlarının tehlikeli olduğunu ve askerlerinin sıkıştırıldığını gören İsraililer, mağaralarda, çalılıklarda, kayalıklarda, çukurlarda, sarnıçlarda gizlendiler. ⁷Bazı İbraniler de Şeria Irmağı'ndan Gad ve Gilat bölgesine geçti. Ama Saul daha Gilgal'daydı. Bütün askerler onu titreyerek izliyordu. ⁸Saul, Samuel tarafından belirlenen süreye uyarak, yedi gün bekledi. Ama Samuel Gilgal'a gelmeyince, halk Saul'un yanından dağılmaya başladı. ⁹Saul, "Yakmalık sunuları ve esenlik sunularını bana getirin" dedi. Sonra yakmalık sunuyu sundu. ¹⁰Saul yakmalık sununun sunulmasını bitirir bitirmez Samuel geldi. Saul selamlamak için onu karşılamaya çıktı. ¹¹Samuel, "Ne yaptın?" diye sordu. Saul, "Halk yanımdan dağılıyordu" diye karşılık verdi, "Sen de belirle-

^{xvii}Yerubbaal", yani "Gidyon".

^{xviii}Masoretik metin "Bedan", Septuaginta, Süryanice "Barak".

^{xix}Masoretik metin "Ben Samuel'i", Septuaginta "Şimşon'u".

^{xx}Septuaginta "Kralınızı", Masoretik metin "Atalarımızı".

^{xxi}Saul": Masoretik metinde "... yaşında kral olan Saul" cümlesindeki rakamın düştüğü sanılıyor.

^{xxii}Masoretik metin "Otuz bin", Süryanice "Üç bin".

nen gün gelmedin. Üstelik Filistliler Mikmas'ta toplandılar. Bunları görünce, ¹²“Şimdi Filistliler Gilgal'da üzerime yürüyecek; oysa ben RAB'bin yardımını dilememiştim” diye düşündüm. Bu nedenle, yakmalık sunuyu sunma gerekliliğini duydum.” ¹³Samuel, “Akılsızca davrandın” dedi, “Tanrının RAB'bin sana verdiği buyruğa uymadın; yoksa, RAB İsrail üzerinde senin krallığının sonsuza dek sürmesini sağlayacaktı. ¹⁴Ama artık krallığın sürmeyecek. RAB kendi gönlüne uygun birini arayıp onu kendi halkına önder olarak atamaya kararlı. Çünkü sen RAB'bin buyruğunu tutmadın.” ¹⁵Bundan sonra Samuel Gilgal'dan ayrılarak Benyaminoğulları'nın Giva Kenti'ne gitti ^{xxiii}. Saul yanında kalan halkı saydı; yaklaşık altı yüz kişiydi. ¹⁶Saul, oğlu Yonatan ve yanlarındaki halk Benyaminoğulları'nın bölgesindeki Giva'da kalıyorlardı. Filistliler ise Mikmas'ta ordugah kurmuşlardı. ¹⁷Akıncılar üç koldan Filistliler'in ordugahından çıktılar. Kollardan biri Şual bölgesindeki Ofra'ya, ¹⁸biri Beythoron'a, öbürü ise çöle, Sevoyim Vadisi'ne bakan sınıra doğru ilerledi. ¹⁹Bütün İsrail ülkesinde bir tek demirci yoktu. Filistliler, “İbraniler kılıç, mızrak yapmasın” demişlerdi. ²⁰Bu nedenle bütün İsraililer saban demirlerini, kazma, balta ve oraklarını ^{xxiv} biletmek için Filistliler'e gitmek zorundaydılar. ²¹Saban demiriyle kazmanın bileme fiyatı, şekelin üçte ikisi ^{xxv} kadardı. Beller, baltalar, üvendireler için istenilen fiyat ise şekelin üçte biriydi ^{xxvi}. ²²İşte bu yüzden, savaş sırasında Saul ile Yonatan dışında, yanlarındaki hiç kimsenin elinde kılıç, mızrak yoktu. ²³O sırada Filistliler'in bir kolu Mikmas Geçidi'ne çıkmıştı.

14 Bir gün Saul oğlu Yonatan, silahını taşıyan genç hizmetkârına, “Gel, karşı taraftaki Filist ordugahına geçelim” dedi. Ama bunu babasına haber vermedi. ²Saul, Giva Kenti yakınındaki Migron'da bir nar ağacının altında oturmaktaydı. Yanında altı yüz kadar asker vardı. ³Efod giymiş olan Ahiya da aralarında vardı. Ahiya Şilo'da RAB'bin kâhini olan Eli oğlu Pinehas oğlu İkavot'un erkek kardeşi Ahituv'un oğluydu. Halk Yonatan'ın gittiğini farketmemişti. ⁴Yonatan'ın Filist ordugahına ulaşmak için geçmeyi tasarladığı geçidin her iki yanında iki sivri kaya vardı; birine Boses, öbürüne Sene denirdi. ⁵Kayalardan biri kuzeyde Mikmas'a, öbürü güneyde Giva'ya bakardı. ⁶Yonatan silahını taşıyan genç hizmetkârına, “Gel, şu sünnetsizlerin ordugahına gidelim” dedi, “Belki RAB bizim için bir şeyler yapar. Çünkü gerek çoklukta, gerekse azlıkta RAB'bin zafere ulaştırmasına engel yoktur.” ⁷Silahını taşıyan genç, “Ne düşünüyorsan öyle yap” diye yanıtladı, “Haydi yürü! Düşündüğün her şeyde seninleyim.” ⁸Yonatan, “Bu adamlara gidelim, bizi görsünler” dedi, ⁹“Eğer bize, ‘Yanımıza

gelene dek bekleyin’ derlerse, olduğumuz yerde kalırız, gitmeyiz. ¹⁰Ama, ‘Yanımıza gelin’ derlerse, gideriz. Çünkü bu, RAB'bin Filistliler'i elimize teslim ettiğine ilişkin bir belirti olacak bizim için.” ¹¹Böylece ikisi de Filistliler'in askerlerine göründüler. Filistliler, “Bakın! İbraniler gizlendikleri çukurlardan çıkmaya başlıyor!” dediler. ¹²Sonra Yonatan'la silahını taşıyan gence, “Buraya, yanımıza gelin, size bir şey söyleyeceğiz” diye seslendiler. Bunun üzerine Yonatan silahını taşıyana, “Ardımdan gel” dedi, “RAB onları İsraililer'in eline teslim etti.” ¹³Yonatan elleriyle ayaklarını kullanarak yukarıya tırmandı; silahını taşıyan genç de onu izledi. Yonatan Filistliler'i yenilgiye uğrattı. Silahını taşıyan genç de onu izliyor ve Filistliler'i öldürüyordu. ¹⁴Yonatan'la silahını taşıyan genç bu ilk saldırıda iki dönümlük ^{xxvii} bir alanda yirmi kadar asker öldürdüler. ¹⁵Ordugahta ve kırsal alanda bütün Filist halkı arasında dehşet hüküm sürüyordu. Askerlerle akıncılar bile titriyordu. Derken yer sarsıldı; sanki Tanrı'dan gelen bir titremeydi bu. ¹⁶Benjamin topraklarındaki Giva Kenti'nde Saul'un nöbetçileri büyük bir kalabalığın oraya buraya dağıldığını gördüler. ¹⁷Bunun üzerine Saul yanındaki adamlara, “Yoklama yapın da aramızdan kimin ayrıldığını görün” dedi. Yoklama yapılırca Yonatan'la silahını taşıyan gencin orada olmadığını anladılar. ¹⁸Saul Ahiya'ya, “Tanrı'nın Sandığı'mı ^{xxviii} getir” dedi. O sırada Tanrı'nın Sandığı İsrail halkındaydı. ¹⁹Saul kâhinle konuşurken, Filistliler'in ordugahındaki kargaşa da giderek artmaktaydı. Bunun üzerine Saul kâhine, “Elini çek” dedi. ²⁰Saul'la yanındaki askerlerin tümü toplam savaş alanına gittiler. Orada büyük bir kargaşa vardı. Herkes birbirine kılıç çekiyordu. ²¹Daha önce Filistliler'in yanında yer alıp onların ordugahına katılan İbraniler bile saf değiştirerek Saul'la Yonatan'ın yanındaki İsrail birliklerine katıldılar. ²²Efrayim dağlık bölgesinde gizlenen İsraililer de Filistliler'in kaçtığını duyunca onları savaş alanında kovalamaya başladılar. ²³Böylece RAB İsrail'i o gün zafere ulaştırdı. Savaş Beytaven'in ötesine dek yayıldı. ²⁴O gün İsraililer bitkindi. Çünkü Saul, “Ben düşmanlarımdan öç alıncaya kadar, akşama dek kim yemek yerse lanetli olsun!” diye halka ant içirmişti. Bu yüzden de kimse bir şey yememişti. ²⁵Derken, her yanı bal dolu bir ormana vardılar. Askerler ormana girince, toprakta akan balları gördüler. Ne var ki, içtikleri anttan korktukları için hiçbiri bala dokunmadı. ²⁶²⁷Yonatan babasının halka ant içirdiğini duymamıştı. Elindeki değneği uzatıp ucunu bal gümecine batırdı. Biraz bal tadar talmaz gözleri parladı. ²⁸Bunun üzerine oradakilerden biri Yonatan'a, “Baban askerlere, ‘Bugün kim yemek yerse lanetli olsun’ diye ant içirdi” dedi, “Askerlerin bitkin düşmesi de bundan.” ²⁹Yonatan, “Babam halka sıkıntı verdi” diye yanıtladı, “Bakın, bu baldan biraz tadınca gözlerim nasıl da parladı! ³⁰Bugün halk düşmanlarından yağmaladığı yiyeceklerden özgürce yeseydi, çok daha iyi olurdu! O

^{xxiii}Masoretik metin “Benyaminoğulları'nın Giva Kenti'ne gitti”, Septuaginta “Yoluna gitti. Halkın kalan kısmı ise orduya katılmak üzere Saul'u izledi. Gilgal'dan ayrılp Benyaminoğulları'nın Giva Kenti'ne gittiler.”

^{xxiv}Septuaginta “Oraklarını”, Masoretik metin “Saban demirlerini”.

^{xxv}“Şekelin üçte ikisi”: Yaklaşık 8 gr.

^{xxvi}“Şekelin üçte biri”: Yaklaşık 4 gr.

^{xxvii}“İki dönüm”: İbranice “Yarım semet”.

^{xxviii}Masoretik metin “Tanrı'nın Sandığı”, Septuaginta “Efod”.

zaman Filistliler'in yenilgi de daha ağır olmaz mıydı?"³¹O gün İsraililer, Filistliler'i Mikmas'tan Ayalon'a kadar yenilgiye uğrattılar. Ama İsrail askerleri o kadar bitkindi ki,³² yağmaladıkları mallara saldırdılar; davarları, sığırları, buzağuları yakaladıkları gibi hemen oracıkta kesip kanını akıtmadan yediler.³³Durumu Saul'a bildirerek, "Bak, askerlerin kanlı eti yemekle RAB'be karşı günah işliyor!" dediler. Bunun üzerine Saul, "Hainlik ettiniz!" dedi, "Hemen büyük bir taş yuvarlayın bana."³⁴Sonra ekledi: "Halkın arasına varıp herkesin öküzünü, koyununu bana getirmesini söyleyin. Onları burada kesip yesinler. Eti kanıyla birlikte yiyerek RAB'be karşı günah işlemeyin." O gece herkes öküzünü getirip orada kesti.³⁵O sırada Saul RAB'be bir sunak yaptı. RAB'be yaptığı ilk sunaktı bu.³⁶Saul adamlarına, "Haydi, bu gece Filistliler'e saldıralım" dedi, "Tan ağarcıyaya dek mallarını yağmalayalım, onlardan bir tekini bile sağ bırakmayalım." Adamlar, "Sence uygun olan neyse onu yap" diye karşılık verdiler. Ama kâhin, "Burada Tanrı'ya danışalım" dedi.³⁷Bunun üzerine Saul Tanrı'ya, "Filistliler'e saldırmaya gideyim mi? Onları İsraililer'in eline teslim edecek misin?" diye sordu. Ama Tanrı o gün yanıt vermedi.³⁸Bunun için Saul, "Ey halkın önderleri! Buraya yaklaşın da bugün işlenen bu günahın nasıl işlendiğini ortaya çıkaralım" dedi,³⁹"İsrail'i kurtaran yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, bu günaha yol açan oğlum Yonatan bile olsa kesinlikle öldürülecektir." Ama kimse bir şey söylemedi.⁴⁰Bunun üzerine Saul halka, "Siz bir yanda durun, oğlum Yonatan'la ben öbür yanda duracağız" dedi. Halk, "Sence uygun olan neyse onu yap" diye karşılık verdi.⁴¹Saul İsrail'in Tanrısı RAB'be, "Bana doğru yanıtı ver" dedi^{xxix}. Kura Yonatan'la Saul'a düştü, halk aklandı.⁴²Saul bu kez, "Benimle oğlum Yonatan arasında kura çekin" dedi. Kura Yonatan'a düştü.⁴³Bunun üzerine Saul Yonatan'a, "Söyle bana, ne yaptın?" diye sordu. Yonatan, "Ben yalnızca elimdeki değneğin ucuyla biraz bal alıp tattım. Şimdi ölmem mi gerek?" diye karşılık verdi.⁴⁴Saul, "Yonatan, eğer seni öldürtmezsem, Tanrı bana ayınsını, hatta daha kötüsünü yapsın!" dedi.⁴⁵Ama halk Saul'a, "İsrail'i bu büyük zafere ulaştıran Yonatan'ı mı öldürteceksin?" dedi, "Asla! Yaşayan RAB'bin adıyla deriz ki, saçının bir teline bile zarar gelmeyecektir. Çünkü bugün o ne yaptıysa Tanrı'nın yardımıyla yapmıştır." Böylece halk Yonatan'ı öldürülme-
kten kurtardı.⁴⁶Bundan sonra Saul Filistliler'i kovalamaktan vazgeçti. Filistliler de yerlerine döndüler.⁴⁷Saul İsrail'e kral atandıktan sonra, her yandaki düşmanlarına –Moav, Ammon, Edom halkları, Sova kralları ve Filistliler'e– karşı savaştı. Gittiği her yerde zafer kazandı^{xxx}.⁴⁸Yiğitçe savaşarak Amalekliler'i yenilgiye uğrattı, İsraililer'i düşmanın yağmasından kurtardı.⁴⁹Saul'un oğulları Yonatan,

^{xxix}Masoretik metin "Saul İsrail'in Tanrısı RAB'be, 'Bana doğru yanıtı ver' dedi.", Septuaginta "Saul, 'Ey İsrail'in Tanrısı RAB, bugün neden kuluna yanıt vermedin? Suç bende ya da oğlum Yonatan'daysa, ey İsrail Tanrısı RAB, Urim'i* ver. Yok eğer suç halkın İsrail'deyse Tummim'i ver' dedi."

^{xxx}Septuaginta "Zafer kazandı", Masoretik metin "Zarar verdi".

Yişvi ve Malkişua idi. İki kızından büyüğünün adı Merav, küçüğünün adı Mikal'dı.⁵⁰Karısı, Ahimaas'ın kızı Ahinoam'dı. Ordusunun başkomutanı amcası Ner oğlu Avner'di.⁵¹Saul'un babası Kiş'le Avner'in babası Ner, Aviel'in oğullarıydı.⁵²Saul yaşamı boyunca Filistliler'le kıyasıya savaştı. Nerede yiğit, güçlü birini görse kendi ordusuna kattı.

15Samuel Saul'a şöyle dedi: "RAB seni kendi halkı İsrail'in Kralı olarak meshetmek için beni gönderdi. Şimdi RAB'bin sözlerine kulak ver.²Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'İsraililer'e yaptıkları kötülükten ötürü Amalekliler'i cezalandıracağım. Çünkü Mısır'dan çıkan İsraililer'e karşı koydular.³Şimdi git, Amalekliler'e saldır. Onlara ait her şeyi tümüyle yok et^{xxxi}, hiçbir şeyi esirgeme. Kadın erkek, çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür."⁴Bunun üzerine Saul askerlerini toplayıp Telaim Kenti'nde saydı. İki yüz bin yaya askerinin yanısıra Yahudahlırlardan da on bin kişi vardı.⁵Saul Amalek Kenti'ne varıp vadide pusus kurdu.⁶Sonra Kenliler'e şu uyarıyı gönderdi: "Haydi gidin, Amalekliler'i bırakın; öyle ki, sizi de onlarla birlikte yok etmeyeyim. Çünkü siz Mısır'dan çıkan İsrail halkına iyilik ettiniz." Bunun üzerine Kenliler Amalekliler'den ayrıldılar.⁷Saul Havila'dan Mısır'ın doğusundaki Şur'a dek Amalekliler'i yenilgiye uğrattı.⁸Amalek Kralı Agak'ı sağ olarak yakaladı. Halkının tümünü de kılıçtan geçirdi.⁹Ne var ki, Saul ile adamları Agak'ı ve en iyi koyunları, sığırları, besili danaları, kuzuları –iyi olan ne varsa hepsini– esirgediler. Bunları tümüyle yok etmek istemediler. Ancak değersiz ve zayıf ne varsa hepsini yok ettiler.¹⁰RAB Samuel'e şöyle seslendi: "Saul'u kral yaptığımı pişmanım. Beni izlemekten vazgeçti. Buyruklarımı yerine getirmedi." Samuel öfkeleni ve bütün geceyi RAB'be yakarmakla geçirdi.¹²Ertesi sabah Samuel Saul'la görüşmek için erkenden kalktı. Saul'un Karmel Kenti'ne gittiğini, orada kendisine bir anıt diktikten sonra aşağı inip Gilgal'a döndüğünü öğrendi.¹³Saul kendisine gelen Samuel'e, "RAB seni kutsasın! Ben RAB'bin buyruğunu yerine getirdim" dedi.¹⁴Samuel, "Öyleyse nedir kulağıma gelen bu koyun melemesi? Nedir bu duyduğum sığır böğürmesi?" diye sordu.¹⁵Saul şöyle yanıtladı: "Halk bunları Amalekliler'den getirdi. Tanrın RAB'be kurban sunmak üzere davarların, sığırların en iyilerini esirgediler. Ama geri kalanları tümüyle yok ettik."¹⁶Samuel, "Dur da bu gece RAB'bin bana neler söylediğini sana bildireyim" dedi. Saul, "Söyle" diye karşılık verdi.¹⁷Samuel konuşmasını şöyle sürdürdü: "Kendini önemsiz saydığın halde, sen İsrail oymaklarının önderi olmadın mı? RAB seni İsrail'e kral meshetti.¹⁸RAB seni bir göreve gönderip, 'Git, o günahlı Amalekliler'i tümüyle yok et; hepsini ortadan kaldırmaya dek onlarla savaş' dedi.¹⁹Öyleyse neden RAB'bin sözüne kulak asmadın? Neden yağmalanan mallara saldırarak RAB'bin gözünde kötü olanı yaptın?"

^{xxxi}İbranice "Tümüyle yok etmek" fiili insanları, malları bir daha alınmamak üzere RAB'be adamak anlamını içerir. İbranice'de aynı ifade 8. ve 21. ayetlerde de geçer.

²⁰Saul, “Ama ben RAB’bin sözüne kulak verdim!” diye yanıtladı, “RAB’bin beni gönderdiği yere gittim. Amalek-liler’i tümüyle yok ettim, Amalek Kralı Agak’ı da buraya getirdim. ²¹Ne var ki askerler, Gilgal’da Tanrın RAB’be kurban sunmak üzere yağmalanmış bazı malları, yok edilmeye adanmış en iyi davarlarla sığırları aldılar.” ²²Samuel şöyle karşılık verdi: “RAB kendi sözünün dinlenmesinden hoşlandığı kadar Yakmalık sunulardan, kurbanlardan hoşlanır mı? İşte söz dinlemek kurbandan, Sözü önemsemek de koçların yağlarından daha iyidir. ²³Çünkü başkaldırma, falcılık kadar günahdır Ve dikbaşlılık, putperestlik ^{xxxii} kadar kötüdür. Sen RAB’bin buyruğunu reddettiğin için, RAB de senin kral olmanı reddetti.” ²⁴Bunun üzerine Saul, “Günah işledim! Evet, RAB’bin buyruğunu da, senin sözlerini de çiğnedim” dedi, “Halktan korktuğum için onların sözünü dinledim. ²⁵Ama şimdi yalvarırım, günahımı bağışla ve benimle birlikte dön ki, RAB’be tapınayım.” ²⁶Samuel, “Seninle dönmem” dedi, “Çünkü sen RAB’bin buyruğunu reddettin, RAB de İsrail Kralı olmanı reddetti!” ²⁷Samuel dönüp gitmeye davranınca, Saul onun cüppesinin eteğini tuttu. Cüppe yırtıldı. ²⁸Samuel, “Bugün RAB İsrail Krallığı’m elinden aldı ve senden daha iyi birine verdi” dedi, ²⁹“İsrail’in yüce Tanrısı yalan söylemez, düşüncesini de değiştirmez. Çünkü O insan değil ki, düşüncesini değiştirsin.” ³⁰Saul, “Günah işledim!” dedi, “Ama ne olur halkımın ileri gelenleri ve İsraililer karşısında beni onurlandır. Tanrın RAB’be tapınmam için benimle dön.” ³¹Böylece Samuel Saul’la birlikte geri döndü ve Saul RAB’be tapındı. ³²Samuel, “Amalek Kralı Agak’ı bana getirin” diye buyurdu. Agak güvenle geldi. Çünkü, “Ölüm tehlikesi kesinlikle geçti” diye düşünüyordu. ³³Ama Samuel, “Kılıcın kadınları nasıl çocuksuz bıraktıysa Senin annen de kadınlar arasında Çocuksuz bırakılacak” diyerek Agak’ı Gilgal’da RAB’bin önünde kılıçla parçaladı. ³⁴Samuel Rama’ya, Saul da Giva’daki ^{xxxiii} evine gitti. ³⁵Samuel ölümüne dek Saul’u bir daha görmediyse de, onun için üzüldü. RAB de Saul’u İsrail Kralı yaptığına pişmandı.

16RAB Samuel’e, “Ben Saul’un İsrail Kralı olmasını reddettim diye sen daha ne zamana dek onun için üzüleceksin?” dedi, “Yağ boynuzunu yağla doldurup yola çık. Seni Beytlehemli İşay’ın evine gönderiyorum. Çünkü onun oğullarından birini kral seçtim.” ²Samuel, “Nasıl gidebilirim? Saul bunu duyarsa beni öldürür!” dedi. RAB şöyle yanıtladı: “Yanına bir düve al ve, ‘RAB’be kurban sunmak için geldim’ de. ³İşay’ı kurban törenine çağır. O zaman ne yapman gerektiğini ben sana bildireceğim. Sana belirteceğim kişiyi benim adıma kral olarak meshedeceksin.” ⁴Samuel RAB’bin sözüne uyararak Beytlehem Kenti’ne gitti. Kentin ileri gelenleri onu titreyerek karşıladılar ve, “Barış için mi geldin?” diye sordular. ⁵Samuel, “Evet, barış için” diye yanıtladı, “RAB’be kurban sunmaya geldim.

Kendinizi kutsayıp benimle birlikte kurban törenine gelin.” Sonra İşay ile oğullarını kutsayıp kurban törenine çağırdı. ⁶İşay ile oğulları gelince Samuel Eliav’ı gördü ve, “Gerçekten RAB’bin önünde duran bu adam O’nun meshettiği kişidir” diye düşündü. ⁷Ama RAB Samuel’e, “Onun yakışıklı ve uzun boylu olduğuna bakma” dedi, “Ben onu reddettim. Çünkü RAB insanın gördüğü gibi görmez; insan dış görünüşe, RAB ise yüreğe bakar.” ⁸İşay, oğlu Avinadav’ı çağırıp Samuel’in önünden geçirdi. Ama Samuel, “RAB bunu da seçmedi” dedi. ⁹Bunun üzerine İşay Şamma’yı da geçirdi. Samuel yine, “RAB bunu da seçmedi” dedi. ¹⁰Böylece İşay yedi oğlunu da Samuel’in önünden geçirdi. Ama Samuel, “RAB bunlardan hiçbirini seçmedi” dedi. ¹¹Sonra İşay’a, “Oğullarının hepsi bunlar mı?” diye sordu. İşay, “Bir de en küçüğü var” dedi, “Sürüyü güdüyor.” Samuel, “Birini gönder de onu getirsin” dedi, “O buraya gelmeden yemeğe oturmayacağız.” ¹²İşay birini gönderip oğlunu getirtti. Çocuk kızıl saçlı, yakışıklı, gözleri pırıl pırıl bir delikanlıydı. RAB Samuel’e, “Kalk, onu meshet. Seçtiğim kişi odur” dedi. ¹³Samuel yağ boynuzunu alıp kardeşlerinin önünde çocuğu meshetti. O günden başlayarak RAB’bin Ruhu Davut’un üzerine güçlü bir biçimde indi. Bundan sonra Samuel kalkıp Rama’ya döndü. ¹⁴Bu sıralarda RAB’bin Ruhu Saul’dan ayrılmıştı. RAB’bin gönderdiği kötü bir ruh ona sıkıntı çektiriyordu. ¹⁵Hizmetkârları Saul’a, “Bak, Tanrı’nın gönderdiği kötü bir ruh sana sıkıntı çektiriyor” dediler, ¹⁶“Efendimiz, biz hizmetkârlarına buyruk ver, iyi lir çalan birini bulalım. Öyle ki, Tanrı’nın gönderdiği kötü ruh üzerine gelince, o lir çalar, sen de rahatlırsın.” ¹⁷Saul hizmetkârlarına, “İyi lir çalan birini bulup bana getirin” diye buyurdu. ¹⁸Hizmetkârlardan biri, “Beytlehemli İşay’ın oğullarından birini gördüm” dedi, “İyi lir çalar. Üstelik yürekli, güçlü bir savaşçıdır; akıllıca konuşur, yakışıklıdır. RAB de onunladır.” ¹⁹Bunun üzerine Saul İşay’a ulaklar göndererek, “Sürüyü güden oğlun Davut’u bana gönder” dedi. ²⁰İşay ekmek yüklü bir eşek, bir tulum şarap, bir de oğlak alıp oğlu Davut’la birlikte Saul’a gönderdi. ²¹Davut Saul’un yanına varıp onun hizmetine girdi. Saul Davut’u çok sevdi ve ona silahlarını taşıma görevini verdi. ²²Saul İşay’a şu haberi gönderdi: “İzin ver de Davut hizmetimde kalsın; ondan hoşnudum.” ²³O günden sonra, Tanrı’nın gönderdiği kötü ruh ne zaman Saul’un üzerine gelse, Davut liri alıp çalar, Saul rahatlayıp kendine gelirdi. Kötü ruh da ondan uzaklaşırdı.

17Savaşmak üzere ordularını bir araya getiren Filistliler, Yahuda’nın Soko Kenti’nde toplandılar. Soko ile Azeka Kenti arasındaki Efes-Dammim’de ordugah kurdular. ²Saul ile İsraililer de toplandılar. Ela Vadisi’nde ordugah kurup Filistliler’e karşı savaş düzeni aldılar. ³Filistliler tepenin bir yanında, İsraililer de karşı tepede yerlerini aldı. Aralarında vadi vardı. ⁴Filist ordugahından Gathlı Golyat adında usta bir dövüşçü ortaya çıktı. Boyu altı ar-

^{xxxii}Putperestlik: İbranice “Özel aile putlarına danışmak”.

^{xxxiii}Septuaginta “Giva’daki”, Masoretik metin “Saul Givasi’ndaki”.

şın bir karıştı ^{xxxiv}. ⁵Başına tunç miğfer takmış, pullu bir zırh kuşanmıştı. Tunç zırhın ağırlığı beş bin şekeldi ^{xxxv}. ⁶Baldırları zırhlarla korunmuştu. Omuzları arasında tunç bir pala asılıydı. ⁷Mızrağının sapı dokumacı tezgahının sırtığı gibiydi. Mızrağın demir başının ağırlığı altı yüz şekeldi ^{xxxvi}. Golyat'ın önüsıra kalkanını taşıyan bir adam yürüyordu. ⁸Golyat durup İsrail ordusuna, "Neden savaş düzeni aldınız?" diye haykırdı, "Ben Filistli'yim, sizse Saul'un kölelerisiniz. Aranızdan karşıma çıkacak birini seçin. ⁹Dövüşte beni yenip öldürebilirse, biz sizin köleniz oluruz. Ama ben üstün gelip onu yok edebilirsem, siz bizim kölemiz olur, bize kulluk edersiniz." ¹⁰Filistli Golyat konuşmasını şöyle sürdürdü: "Bugün İsrail ordusuna meydan okuyorum! Benimle dövüşecek birini çıkarın karşıma!" ¹¹Filistli'nin bu sözlerini duyunca, Saul da İsraililer de çok korkup dehşet içinde kaldılar. ¹²Davut Yahuda'nın Beytlehem Kenti'nden Efratlı İşay adında bir adamın oğluydu. İşay'ın sekiz oğlu vardı. Saul'un krallığı döneminde İşay'ın yaşı oldukça ilerlemişti. ¹³İşay'ın üç büyük oğlu Saul'la birlikte savaşa katılmıştı. Savaşa giden en büyük oğlunun adı Eliav, ikincisinin adı Avinadav, üçüncüsünün adıyla Şamma'ydı. ¹⁴Davut en küçükleriydi. Üç büyük oğul Saul'un yanındaydı. ¹⁵Davut ise babasının sürüsüne bakmak için Saul'un yanından ayrılarak Beytlehem'e gider gelirdi. ¹⁶Filistli Golyat kırk gün boyunca sabah akşam ortaya çıkıp meydan okudu. ¹⁷Bir gün İşay, oğlu Davut'a şöyle dedi: "Kardeşlerin için şu kavrulmuş bir efa buğdayla ^{xxxvii} on somun ekmeği al, çabucak ordugaha, kardeşlerinin yanına git. ¹⁸Şu on parça peyniri de birlik komutanına götür. Kardeşlerinin ne durumda olduğunu öğren ve iyi olduklarına ilişkin bir belirti getir. ¹⁹Kardeşlerin Saul ve öbür İsraililer'le birlikte Ela Vadisi'nde Filistliler'e karşı savaşıyorlar." ²⁰Ertesi sabah Davut erkenden kalktı. Sürüyü bir çobana bıraktı. İşay'ın buyurduğu gibi erzağı alıp yola koyuldu. Ordugaha vardığı sırada askerler savaş naraları atarak savaş düzenine giriyorlardı. ²¹İsraililer'le Filistliler karşı karşıya savaş düzeni almışlardı. ²²Davut getirdiklerini levazım görevlisine bırakıp cepheye koştu; kardeşlerinin yanına varıp onları selamladı. ²³Davut onlarla konuşurken, Gathlı Filistli, Golyat adındaki dövüşçü Filist cephesinden ileri çıkarak daha önce yaptığı gibi meydan okudu. Davut bunu duydu. ²⁴İsraililer Golyat'ı görünce büyük korkuyla önünden kaçtılar. ²⁵Birbirlerine, "İsrail'e meydan okumak için ortaya çıkan şu adamı görüyorsunuz ya!" diyorlardı, "Kral onu öldürene büyük bir armağanın yanısıra kızını da verecek. Babasının ailesini de İsrail'e vergi ödemekten muaf tutacak." ²⁶Davut yanındakilere, "Bu Filistli'yi öldürüp İsrail'den bu utancı kaldıracak kişiye ne verilecek?" diye sordu, "Bu sünnetsiz Filistli kim oluyor da yaşayan Tanrı'nın ordusuna meydan okuyor?" ²⁷Adamlar daha ön-

ce verilmiş olan söze göre Golyat'ı öldürecek kişiye neler verileceğini anlattılar. ²⁸Ağabeyi Eliav Davut'un adamlarla konuştuğunu duyunca öfkeleni. "Ne işin var burada?" dedi, "Çöldeki üç beş koyunu kime bıraktın? Ne kadar kendini beğenmiş ve ne kadar kötü yürekli olduğunu biliyorum. Sadece savaşı görmeye geldin." ²⁹Davut, "Ne yaptım ki?" dedi, "Bir soru sordum, o kadar." ³⁰Sonra başka birine dönüp aynı soruyu sordu. Adamlar öncekine benzer bir yanıt verdiler. ³¹Davut'un söylediklerini duyanlar Saul'a iletiler. Saul onu çağırttı. ³²Davut Saul'a, "Bu Filistli yüzünden kimse yılmasın! Ben kulun gidip onunla dövüşeceğim!" dedi. ³³Saul, "Sen bu Filistli'yle dövüşemezsin" dedi, "Çünkü daha gençsin, o ise gençliğinden beri savaşçıdır." ³⁴Ama Davut, "Kulun babasının sürüsünü güder" diye karşılık verdi, "Bir aslan ya da ayı gelip sürüden bir kuzu kaçırınca, ³⁵peşinden gidip ona saldırır, kuzuyu ağzından kurtarırım. Eğer aslan ya da ayı üzerime gelirse, boğazından tuttuğum gibi vurur öldürürüm. ³⁶Kulun, aslan da ayı da öldürmüştür. Bu sünnetsiz Filistli de onlar gibi olacak. Çünkü yaşayan Tanrı'nın ordusuna meydan okudu. ³⁷Beni aslanın, ayının pençesinden kurtaran RAB, bu Filistli'nin elinden de kurtaracaktır." Saul, "Öyleyse git, RAB seninle birlikte olsun" dedi. ³⁸Sonra kendi giysilerini Davut'a verdi; başına tunç miğfer taktı, ona bir zırh giydirdi. ³⁹Davut giysilerinin üzerine kılıcını kuşanıp yürümeye çalıştı. Çünkü bu giysilere alışık değildi. Saul'a, "Bunlarla yürüyemiyorum" dedi, "Çünkü alışık değilim." Sonra giysileri üzerinden çıkardı. ⁴⁰Değneğini alıp dereden beş çakıl taşı seçti. Bunları çoban dağarcığının cebine koyduktan sonra sapanını alıp Filistli Golyat'a doğru ilerledi. ⁴¹Filistli de, önünde kalkan taşıyıcısı, Davut'a doğru ilerliyordu. ⁴²Davut'u tepeden tırnağa süzdü. Kızıl saçlı, yakışıklı bir genç olduğu için onu küçümsedi. ⁴³"Ben köpek miyim ki, üzerime değnekle geliyorsun?" diyerek kendi ilahlarının adıyla Davut'u lanetledi. ⁴⁴"Bana gelsene! Bedenini gökteki kuşlara ve kırdaki hayvanlara yem edeceğim!" dedi. ⁴⁵Davut, "Sen kılıçla, mızrakla, palayla üzerime geliyorsun" diye karşılık verdi, "Bense meydan okuduğum İsrail ordusunun Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB'bin adıyla senin üzerine geliyorum. ⁴⁶Bugün RAB seni elime teslim edecek. Seni vurup başını gövdenen ayıracağım. Bugün Filistli askerlerin leşlerini gökteki kuşlarla yerdeki hayvanlara yem edeceğim. Böylece bütün dünya İsrail'de Tanrı'nın var olduğunu anlayacak. ⁴⁷Bütün bu topluluk RAB'bin kılıçla, mızrakla kurtarmadığını anlayacak. Çünkü savaş zaten RAB'bindir! O sizi elimize teslim edecek." ⁴⁸Golyat saldırmak amacıyla Davut'a doğru ilerledi. Davut da onunla dövüşmek üzere hemen Filist cephesine doğru koştu. ⁴⁹Elini dağarcığına sokup bir taş çıkardı, sapanla fırlattı. Taş Filistli'nin alınına çarpıp saplandı. Filistli yüzükoyun yere düştü. ⁵⁰Böylece Davut Filistli Golyat'ı sapan ve taşla yendi. Elinde kılıç olmaksızın onu yere serdi. ⁵¹Sonra koşup üzerine çıktı. Golyat'ın kılıcını tutup kımından çektiği gibi onu öldürdü ve başını kesti. Kahraman Golyat'ın öldüğünü gören Filistliler kaçtı-

^{xxxiv}"Altı arşın bir karış": Yaklaşık 2.9 m.

^{xxxv}"Beş bin şekel": Yaklaşık 57.5 kg.

^{xxxvi}"Altı yüz şekel": Yaklaşık 6.9 kg.

^{xxxvii}"Bir efa buğday": Yaklaşık 17.6 kg.

lar. ⁵²İsraililer'le Yahudalılar kalkıp Gat'ın ^{xxxviii} girişine ve Ekron kaplarına kadar nara atarak onları kovaladılar. Filistliler'in ölüleri Gat'a, Ekron'a kadar Şaarayim yolunda yerlere serildi. ⁵³Filistliler'i kovaladıktan sonra geri dönen İsraililer Filist ordugahını yağmaladılar. ⁵⁴Davut Filistli Golyat'ın başını alıp Yerusâlim'e götürdü, silahlarını da kendi çadırına koydu. ⁵⁵Saul, Davut'un Golyat'la dövüşmeye çıktığını görünce, ordu komutanı Avner'e, "Ey Avner, kimin oğlu bu genç?" diye sormuştu. Avner de, "Yaşamın hakkı için, ey kral, bilmiyorum" diye yanıtlamıştı. ⁵⁶Kral Saul, "Bu gencin kimin oğlu olduğunu öğren" diye buyurmuştu. ⁵⁷Davut Golyat'ı öldürüp ordugaha döner dönmez, Avner onu alıp Saul'a götürdü. Golyat'ın kesik başı Davut'un elindeydi. ⁵⁸Saul, "Kimin oğlusun, delikanlı?" diye sordu. Davut, "Kulun Beytlehemli İşay'ın oğluyum" diye karşılık verdi.

18Saul'la Davut'un konuşması sona erdiğinde, Saul oğlu Yonatan'ın yüreği Davut'a bağlandı. Yonatan onu canı gibi sevdi. ²O günden sonra Saul Davut'u yanında tuttu ve babasının evine dönmesine izin vermedi. ³Yonatan, Davut'a beslediği derin sevgiden ötürü, onunla bir dostluk antlaşması yaptı. ⁴Üzerinden kaftanını çıkarıp zırhı, kılıcı, yayı ve kuşağıyla birlikte Davut'a verdi. ⁵Davut Saul'un kendisini gönderdiği her yere gitti ve başarılı oldu. Bu yüzden Saul ona ordusunda üstün bir rütbe verdi. Bu olay bütün halkı, Saul'un görevlilerini bile hoşnut etti. ⁶Davut'un Filistli Golyat'ı öldürmesinden sonra, askerler geri dönerken, İsrail'in bütün kentlerinden gelen kadınlar, tef ve çeşitli çalgılar çalarak, sevinçli ezgiler söyleyip oynayarak Kral Saul'u karşılamaya çıktılar. ⁷Bir yandan oynuyor, bir yandan da şu ezgiyi söylüyorlardı: "Saul binlercesini öldürdü, Davut'sa on binlercesini." ⁸Bu sözlere gücenen Saul çok öfkeleni. "Davut'a on binlercesini, banaysa ancak binlercesini verdiler. Artık kral olmaktan başka onun ne eksikliği kaldı ki?" diye düşündü. ⁹Böylece o günden sonra Saul Davut'u kıskanmaya başladı. ¹⁰Ertesi gün Tanrı'nın gönderdiği kötü bir ruh Saul'un üzerine güçlü bir biçimde indi. Saul evinde sayıklamaya başladı. Davut her zamanki gibi yine lir çalıyordu. Saul'un elinde bir mızrak vardı. ¹¹"Davut'u vurup duvara çakacağım" diye düşünerek mızrağı ona fırlattı. Ama Davut iki kez ondan kurtuldu. ¹²Saul Davut'tan korkuyordu. Çünkü RAB Davut'laydı, oysa kendisinden ayrılmıştı. ¹³Bu yüzden Saul Davut'u yanından uzaklaştırdı. Onu bin kişilik birliğe komutan atadı. Davut askerlere öncülük yapıyordu. ¹⁴RAB onunla birlikte olduğundan, yaptığı her işte başarılıydı. ¹⁵Davut'un büyük başarısını gördükçe Saul'un korkusu daha da artıyordu. ¹⁶Ne var ki, bütün İsrail ve Yahuda halkı Davut'u seviyordu; çünkü Davut onlara öncülük ediyordu. ¹⁷Saul Davut'a, "İşte büyük kızım Merav" dedi, "Onu sana eş olarak vereceğim. Yalnız hatırım için yiğitçe davran ve RAB'bin savaşlarını sürdür." Çünkü, "Davut'un ölümü benim elimden değil, Fi-

listliler'in elinden olsun" diye düşünüyordu. ¹⁸Davut, "Ben kim oluyorum, İsrail'de ailem ve babamın oymağı ne ki, krala damat olayım?" diye karşılık verdi. ¹⁹Ne var ki, Saul'un kızı Merav'ın Davut'a verileceği zaman geldiğinde, kız Davut yerine Meholalı Adriel'e eş olarak verildi. ²⁰Bu arada Saul'un öbür kızı Mikal Davut'a gönül vermişti. Bunu duyan Saul sevindi. ²¹"Davut'a Mikal'ı veririm" diye düşündü, "Öyle ki, Mikal Davut'u tuzağa düşürür; Filistliler de onu öldürür." Davut'a, "Bugün damadım olmak için yine fırsatın var" dedi. ²²Sonra görevlilerine, Davut'a gizlice şunları söylemelerini buyurdu: "Bak, kral senden hoşnut, bütün görevlileri de seni seviyor. Kralın damadı olmanın zamanı geldi." ²³Saul'un görevlileri bu sözleri Davut'a iletiler. Davut, "Yoksul ve önemsiz biriyken kralın damadı olmak sizce küçük bir şey mi?" diye karşılık verdi. ²⁴Görevliler Davut'un dediklerini Saul'a bildirdiler. ²⁵Saul şöyle buyurdu: "Davut'a deyin ki, 'Kral düşmanlarımdan öç almak için başlık parası olarak yüz Filistli'nin sünnet derisinden başka bir şey istemiyor.'" Davut'un Filistliler'in eline düşüp öleceğini tasarlıyordu. ²⁶Görevliler Saul'un söylediklerini Davut'a iletiler. Davut, kralın damadı olacağına sevindi. Tanınan süre dolmadan ²⁷Davut'la adamları gidip iki yüz Filistli öldürdüler. Kralın damadı olabilmek için Davut, öldürülen Filistliler'in sünnet derilerini tam tammına getirip krala sundu. Saul da buna karşılık kızı Mikal'ı eş olarak ona verdi. ²⁸Saul, RAB'bin Davut'la birlikte olduğunu ve kızı Mikal'ın onu sevdiğini apaçık gördü. ²⁹Bu yüzden Davut'tan daha çok korktu ve yaşamı boyunca ona düşmanlık besledi. ³⁰Filistli komutanlar saldırdıkça Davut Saul'un öbür komutanlarından daha başarılı oluyordu. Bu yüzden büyük bir üne kavuştu.

19Saul, oğlu Yonatan'a ve bütün görevlilerine Davut'u öldürmeleri için buyruk verdi. Ama Davut'u çok seven Yonatan ona, "Babam Saul seni öldürmek için fırsat kolluyor" diye haber verdi, "Lütfen yarın sabah dikkatli ol; gizlenebileceğin bir yere gidip saklan. ²³Ben de saklandığım tarlaya gidip babamın yanında duracağım ve onunla senin hakkında konuşacağım. Bir şey öğrenirsem, sana bildiririm." ⁴Yonatan babası Saul'a Davut'u överek şunları söyledi: "Kral kulu Davut'a haksızlık etmesin. Çünkü o sana hiç haksızlık etmedi ve yaptığı her şeyde sana büyük yararı dokundu. ⁵Yaşamımı tehlikeye atarak Filistli'yi öldürdü. RAB de bütün İsrail'i büyük bir zafere ulaştırdı. Sen de bunu görüp sevindin. Öyleyse neden Davut'u yok yere öldürerek suçsuz birine haksızlık edesin?" ⁶Saul Yonatan'ın söylediklerinden etkilenerek ant içti: "Yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, Davut öldürülmeyecektir." ⁷Bunun üzerine Yonatan Davut'u çağırıp ona her şeyi anlattı. Sonra Davut'u Saul'un yanına getirdi. Davut da önceden olduğu gibi kralın hizmetine girdi. ⁸Savaş yine patlak verdi. Davut gidip Filistliler'e karşı savaştı. Onları öyle büyük bir bozguna uğrattı ki, önünden kaçtılar. ⁹Bir gün Saul, mızrağı elinde evinde oturuyor, Davut da lir çalıyordu. Derken

^{xxxviii}Septuaginta "Gat", Masoretik metin "Vadi".

RAB'bin gönderdiği kötü bir ruh Saul'u yakaladı. ¹⁰Saul mızrağıyla Davut'u duvara çakmaya çalıştı. Ancak Davut yana kaçınca Saul'un mızrağı duvara saplandı. O gece Davut kaçıp kurtuldu. ¹¹Saul, Davut'u gözetlemeleri, ertesi sabah da öldürmeleri için evine ulaklar gönderdi. Ama karısı Mikal Davut'a, "Bu gece kaçıp kurtulamazsan, yarın öldürüleceksin" dedi. ¹²Sonra Davut'u pencereden aşağıya indirdi. Böylece Davut kaçıp kurtuldu. ¹³Mikal aile putunu alıp yatağa koydu, üstüne yorganı örttü, baş tarafına da keçi kılından bir yastık yerleştirdi. ¹⁴Saul'un gönderdiği ulaklar Davut'u yakalamaya geldiğinde, Mikal, "Davut hasta" dedi. ¹⁵Saul Davut'u görmeleri için ulakları yeniden göndererek, "Onu yatağıyla buraya getirin de öldüreyim" diye buyurdu. ¹⁶Ulaklar eve girince, yatakta başında keçi kılından yastık olan putu gördüler. ¹⁷Saul Mikal'a "Neden beni böyle kandırıp düşmanımın kaçmasını sağladın?" diye sordu. Mikal, "Davut bana, 'Brak beni gideyim, yoksa seni öldürürüm' dedi" diye yanıtladı. ¹⁸Kaçıp kurtulan Davut, Rama'da yaşayan Samuel'in yanına gitti. Saul'un kendisine bütün yaptıklarını ona anlattı. Sonra Samuel'le birlikte Nayot Mahallesi'ne gidip orada kaldı. ¹⁹Davut'un Rama'nın Nayot Mahallesi'nde olduğu haberi Saul'a ulaştırıldı. ²⁰Bunun üzerine Saul Davut'u yakalamaları için ulaklarını oraya gönderdi. Ulaklar Samuel'in önderliğinde bir peygamber topluluğunun oynayıp coştüğünü ^{xxxix} gördüler. İşte o zaman Tanrı'nın Ruhü Saul'un ulaklarının üzerine indi. Onlar da oynayıp coşmaya başladılar. ²¹Saul olup bitenleri duyunca, başka ulaklar gönderdi. Onlar da oynayıp coştular. Saul'un üçüncü kez gönderdiği ulaklar da öncekiler gibi yaptı. ²²Sonunda Saul kendisi Rama'ya doğru yola çıktı. Seku'daki büyük sarnıca varınca, "Samuel'le Davut neredeler?" diye sordu. Biri, "Rama'nın Nayot Mahallesi'nde" dedi. ²³Saul Rama'daki Nayot'a doğru ilerlerken, Tanrı'nın Ruhü onun üzerine de indi. Nayot'a varıncaya dek yol boyunca oynayıp coştı. ²⁴Gıysilerini de çıkarıp Samuel'in önünde oynayıp coştı. Bütün gün ve gece çıplak yattı. Halkın, "Saul da mı peygamber oldu?" demesi bundandır.

20Davut Rama'nın Nayot Mahallesi'nden kaçtıktan sonra Yonatan'a gitti. Ona, "Ne yaptım? Suçum ne?" diye sordu, "Babana karşı ne günah işledim ki, beni öldürmek istiyor?" ²Yonatan, "Bu senden uzak olsun, ölmeyeceksin!" diye yanıtladı, "Babam bana bildirmeden ister büyük, ister küçük olsun hiçbir iş yapmaz. Neden bunu benden gizlesin? Olmaz öyle şey!" ³Ancak Davut ant içerek, "Senin beni sevdiğini baban çok iyi biliyor" diye yanıtladı, "Yonatan ne yapacağımı bilmemeli, yoksa üzülür" diye düşünmüştür. RAB'bin ve senin yaşamın hakkı için derim ki, ölüm ile aramda yalnız bir adım var." ⁴Yonatan Davut'a, "Ne dilersen dile, senin için yaparım" diye karşılık verdi. ⁵Davut Yonatan'a, "Bak, yarın Yeni Ay Töreni" dedi, "Kralla bir-

^{xxxix}İbranice'den "Oynayıp coşmak" diye çevrilen ifade "Peygamberlik etmek" sözcüğünden türemiştir.

likte yemeğe oturmam gerekir. Ama izin ver, ertesi günün akşamına dek tarlada gizleneyim. ⁶Eğer baban yokluğumu sezerse ona, 'Davut aceleyle kendi kenti Beytlehem'e gitmek için benden ısrarla izin istedi; orada bütün ailenin yıllık kurban töreni var' dersin. ⁷Baban, 'İyi' derse, kulun güvenlikte demektir. Ama öfkelenirse, bil ki, bana kötülük yapmaya karar vermiştir. ⁸Sana gelince, bana yardım et; çünkü RAB'bin önünde benimle antlaşma yaptın. Suçluy-sam, beni sen öldür! Neden beni babana teslim edesin?" ⁹Yonatan, "Olmaz öyle şey!" diye yanıtladı, "Babamın sana kötülük yapmaya karar verdiğini bilsem, sana söylemez miydin?" ¹⁰Davut, "Baban sana sert bir karşılık verirse, kim bana bildirecek?" diye sordu. ¹¹Yonatan, "Gel, tarlaya gidelim" dedi. Böylece ikisi tarlaya gittiler. ¹²Yonatan Davut'la konuşmasını sürdürdü: "İsrail'in Tanrısı RAB tanık olsun! Yarın ya da öbür gün bu saate kadar babamın ne düşündüğünü araştıracağım. Babamın sana karşı tutumu olumluysa, sana haber göndereceğim. ¹³Ama babam seni öldürmeyi tasarlıyorsa, bunu sana bildirip güvenlik içinde gitmeni sağlamazsam, RAB bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın! RAB önceden babamla olduğu gibi seninle de birlikte olsun! ¹⁴Ama sen yaşamım boyunca RAB'bin iyiliğini bana göster ki ölmeyeyim. ¹⁵RAB Davut'un bütün düşmanlarını yeryüzünden yok edeceği zaman bile, sen soyuma iyiliklerini sonsuza dek esirgeme." ¹⁶Böylece Yonatan Davut soyuyla bir antlaşma yaptı ve, "RAB Davut'un düşmanlarını cezalandırsın" dedi. ¹⁷Davut'a beslediği sev-giden ötürü Yonatan ona bir daha ant içirtti. Çünkü onu canı kadar seviyordu. ¹⁸Yonatan Davut'a, "Yarın Yeni Ay Töreni" dedi, "Yerin boş kalacağından, yokluğun anlaşılacak. ¹⁹Öbür gün, geçen sefer gizlendiğin yere çabucak git. Ezel Taşı'nın yanında bekle. ²⁰Ben hedefe atar gibi taşın bir yanına üç ok atacağım. ²¹Sonra hizmetkârımı gönderip, 'Git okları bul' diye buyruk vereceğim. Eğer özellikle ona, 'Bak, oklar senin bu yanında, onları alıp buraya getir' dersem, gel. Yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, güvenliktesin, tehlike yok. ²²Ama hizmetkâra, 'Bak, oklar ötede' dersem, git; çünkü RAB seni uzaklaştırmıştır. ²³Birbirimizle yaptığımız antlaşmaya gelince, RAB sonsuza dek seninle benim aramda tanık olsun." ²⁴Böylece Davut tarlada gizlendi. Yeni Ay Töreni başlayınca, Kral Saul gelip yemeğe oturdu. ²⁵Her zamanki gibi duvarın yanındaki yerine oturmuştu. Yonatan karşısında ^{x1}, Avner de yanında yerlerini aldılar. Davut'un yeriyse boş kaldı. ²⁶Ama Saul o gün bir şey söylemedi. "Davut'un başına bir şey gelmiş olmalı. Dinsel açıdan kirli olsa gerek, evet dinsel açıdan temiz değildir" diye düşündü. ²⁷Ertesi gün, ayın ikinci günü, Davut'un yeri yine boştu. Bunun üzerine Saul, oğlu Yonatan'a, "İşay'ın oğlu neden dün de, bugün de yemeğe gelmedi?" diye sordu. ²⁸Yonatan, "Davut Beytlehem'e gitmek için benden ısrarla izin istedi" diye karşılık verdi, ²⁹"Lütfen izin ver. Çünkü ailemizin kentte bir kurbanı var, ağabeyim orada bulunmamı buyurdu. Gözünde lütuf bulduysam gidip kar-

^{x1}Septuaginta "Karşısında", Masoretik metin "Ayağa kalktı".

deşlerimi göreyim' dedi. İşte bu yüzden kralın sofrasına gelemedi." ³⁰Saul Yonatan'a öfkelenerek, "Seni sapık ve dikbaşlı kadının oğlu!" diye bağırdı, "İşay'ın oğlunu desteklediğini bilmiyor muyum? Bu kendin için de, seni doğuran annen için de utanç verici. ³¹Çünkü İşay'ın oğlu yeryüzünde yaşadıkça ne sen güvenlikte olabilirsin, ne de krallığın. Şimdi adam gönder, onu bana getir. O ölmeli!" ³²Yonatan babası Saul'a, "Neden ölmeli? Ne yaptı ki?" diye karşılık verdi. ³³Ama Saul Yonatan'ı öldürmek amacıyla mızrağını ona fırlattı. Böylece Yonatan babasının Davut'u öldürmeye kararlı olduğunu anladı. ³⁴Büyük bir öfkeyle sofradan kalktı ve ayın ikinci günü hiç yemek yemedi. Babasının Davut'u böyle aşağılamasına üzüldü. ³⁵Sabahleyin Yonatan Davut'la buluşmak üzere tarlaya gitti. Yanına bir uşak almıştı. ³⁶Uşağa, "Haydi koş, atacağım okları bul" dedi. Uşak koşarken, Yonatan onun ötesine bir ok attı. ³⁷Uşak Yonatan'ın attığı okun düştüğü yere varınca, Yonatan, "Ok ötende!" diye seslendi, ³⁸"Çabuk ol! Koş, yerinde durma!" Yonatan'ın uşağı oku alıp efendisine getirdi. ³⁹Olup bitenden habersizdi. Olanları yalnız Yonatan'la Davut biliyordu. ⁴⁰Yonatan, silahlarını yanındaki uşağa vererek, "Al bunları kente götür" dedi. ⁴¹Uşak gider gitmez, Davut taşın güney yanından ayağa kalktı ve yüzüstü yere kapanarak üç kez eğildi. İki arkadaş birbirlerini öpüp ağladılar; ancak Davut daha çok ağladı. ⁴²Yonatan, "Esenlikle yoluna git" dedi, "İkimiz RAB'bin adıyla ant içmiştik. RAB seninle benim aramda ve soylarımız arasında sonsuza dek tanık olsun." Bundan sonra Davut yoluna gitti. Yonatan da kente döndü.

21Davut Nov Kenti'ne, Kâhin Ahimelek'in yanına gitti. Ahimelek titreyerek Davut'u karşılamaya çıktı. "Neden yalnızsın? Neden yanında kimse yok?" diye sordu. ²Davut şöyle yanıtladı: "Kral bana bir görev verdi. 'Sana verdiğim görevden ve buyruklardan kimsenin haberi olmasın' dedi. Adamlarıma gelince, belli bir yere gitmelerini söyledim. ³Şu an elinde ne var? Bana beş somun ekmek ya da başka ne varsa ver." ⁴Kâhin, "Taze ekmeğim yok" diye karşılık verdi, "Ama adamların kadından uzak kaldırsa kutsanmış ekmeğin ^{xli} var." ⁵Davut, "Yola çıktığımızdan her zaman olduğu gibi, kadından uzak kaldık" dedi, "Sıradan bir yolculuğa çıktığımızda bile adamların kendilerini temiz tutarlar; özellikle bugün ne kadar daha çok temiz olacaklar." ⁶Bunun üzerine kâhin ona kutsanmış ekmeğin verdi; çünkü orada huzura konan ekmeğin başka ekmeğin yoktu. Bu ekmeğin RAB'bin huzurundan alındığı gün yerine sıcak ekmeğin konurdu. ⁷O gün Saul'un görevlilerinden Edomlu Doek adındaki baş çoban RAB'bin önünde dinsel görevini yerine getirmek üzere ^{xlii} orada bulunuyordu. ⁸Davut Ahimelek'e, "Yanında mızrak ya da kılıç yok mu?" diye sordu, "Kralın işi acele olduğundan, yanıma ne kılıcımı aldım, ne

de başka bir silah." ⁹Kâhin, "Ela Vadisi'nde öldürdüğün Filistli Golyat'ın kılıcı var" diye karşılık verdi, "Efodun* arkasında beze sarılı duruyor. Burada başka silah yok. İstersen onu alabilirsin." Davut, "Onun gibisi yoktur, onu bana ver" dedi. ¹⁰Saul'dan kaçan Davut o gün Gat Kralı Akış'e gitti. ¹¹Akış'in görevlileri, "Bu İsrail Kralı Davut değil mi?" dediler, "Çalıp oynarken, 'Saul binlercesini öldürdü, Davut'sa on binlercesini' diye hakkında ezgiler okudukları kişi bu değil mi?" ¹²Bu sözler Davut'u derin derin düşündürdü. Gat Kralı Akış'ten çok korkan Davut, onların önünde tutumunu değiştirerek deli gibi davrandı. Kentin kapılarını tırmaladı, salyasını sakalına akıttı. ¹³¹⁴Akış görevlilerine, "Şu adama bakın!" dedi, "Delinin biri! Onu neden bana getirdiniz? ¹⁵Bizde deliler eksik mi ki, önümde delilik yapсын diye bu adamı getirdiniz? Bu adamın sarayına girmesi şart mı?"

22Davut Gat'tan ayrılıp Adullam Mağarası'na kaçtı. Bunu duyan kardeşleri ve ailesinin öteki bireyleri yanına gittiler. ²Sıkıntısı, borcu, hoşnutsuzluğu olan herkes Davut'un çevresinde toplandı. Davut sayısı dört yüze varan bu adamlara önderlik yaptı. ³Davut oradan Moav'daki Mispâ Kenti'ne gitti. Moav Kralı'ndan, "Tanrı'nın bana ne yapacağı belli oluncaya dek annemle babamın gelip yanımızda kalmasına izin verir misin?" diye bir istekte bulundu. ⁴Böylece Davut annesiyle babasını Moav Kralı'nın yanına bıraktı. Davut sığınmakta kaldığı sürece onlar da Moav Kralı'nın yanında kaldılar. ⁵Ne var ki, Peygamber Gad Davut'a, "Sığınmakta kalma. Yahuda ülkesine git" dedi. Bunun üzerine Davut oradan ayrılıp Heret Ormanı'na gitti. ⁶Bu sırada Saul Davut'la yanındakilerin nerede olduklarını öğrendi. Saul elinde mızrağıyla Giva'da bir tepedeki ^{xliii} ilgin ağacının altında oturuyordu. Askerleri de çevresinde duruyordu. ⁷Saul onlara şöyle dedi: "Ey Benyaminitler, şimdi dinleyin! İşay'ın oğlu her birinize tarlalar, bağlar mı verecek? Her birinizi binbaşı, yüzbaşı mı yapacak? ⁸Hepiniz bana karşı düzen kurdunuz. Çünkü oğlum İşay'ın oğluyla antlaşma yaptığında bana haber veren olmadı. İçinizden bana acıyan tek kişi çıkmadı. Bugün olduğu gibi, bana pusu kurması için oğlumun kulum Davut'u kıskırttığını bana bildiren olmadı." ⁹Bunun üzerine Saul'un askerlerinin yanında duran Edomlu Doek, "İşay oğlu Davut'un Nov Kenti'ne, Ahituv oğlu Kâhin Ahimelek'in yanına geldiğini gördüm" dedi, ¹⁰"Ahimelek Davut için RAB'be danıştı. Ona hem yiyecek sağladı, hem de Filistli Golyat'ın kılıcını verdi." ¹¹Kral Saul, Ahituv oğlu Kâhin Ahimelek'i ve babasının ailesinden Nov'da yaşayan bütün kâhinleri çağırarak için ulaklar gönderdi. Hepsi kralın yanına geldi. ¹²Saul Ahimelek'e, "Ey Ahituv oğlu, beni dinle!" dedi. Ahimelek, "Buyur, efendim" diye yanıtladı. ¹³Saul, "Neden sen ve İşay oğlu bana karşı düzen kurdunuz?" dedi, "Çünkü ona ekmeğin, kılıç verdin ve onun için Tanrı'ya danıştın. O da bana karşı ayaklandı ve bugün yaptığı gibi pusu kur-

^{xlii}"Kutsanmış ekmeğin": Adak ekmeği ya da Tanrı'nın huzuruna konan ekmeğin diye de bilinir.

^{xliii}"Dinsel görevini yerine getirmek üzere": İbranice "Alıkonulmuş".

^{xliii}Septuaginta "Tepedeki", Masoretik metin "Rama'daki".

du.”¹⁴ Ahimelek, “Bütün görevlilerin arasında Davut kadar sana bağlı biri var mı?” diye karşılık verdi, “Davut senin damadın, muhafız birliği komutanın ve ailede saygın biridir.”¹⁵ Ben Davut için Tanrı’ya danışmaya o gün mü başladım? Kesinlikle hayır! Kral ben kulunu ve babasının ailesini suçlamasın. Çünkü kulun bu konuda hiçbir şey bilmiyor.”¹⁶ Ama Saul, “Ey Ahimelek, sen de bütün ailen de kesinlikle öleceksiniz” dedi.¹⁷ Sonra yanında duran nöbetçi askerlere, “Gidin ve Davut’u destekleyen RAB’bin kâhinlerini öldürün!” dedi, “Çünkü onun kaçtığını bildikleri halde bana haber vermediler.” Ne var ki, kralın görevlileri el kaldırıp RAB’bin kâhinlerini öldürmek istemediler.¹⁸ Bunun üzerine kral, Doek’e, “Sen git, kâhinleri öldür” diye buyurdu. Edomlu Doek de gidip kâhinleri öldürdü. O gün Doek keten efod giymiş seksen beş kişi öldürdü.¹⁹ Kadın erkek, çocuk çocuk demeden kâhinler kenti Nov’un halkını kılıçtan geçirdi. Sığırları, eşekleri, koyunları da öldürdü.²⁰ Yalnız Ahituv oğlu Kâhin Ahimelek’in oğullarından Aviyatar adında biri kurtulup Davut’a kaçtı.²¹ Aviyatar Saul’un RAB’bin kâhinlerini öldürttüğünü Davut’a söyledi.²² Davut Aviyatar’a, “O gün orada bulunan Edomlu Doek’in olup biteni Saul’a bildireceğini anlamıştım zaten” dedi, “Babanın bütün aile bireylerinin ölümüne ben neden oldum.”²³ Yanımda kal ve korkma! Seni öldürmek isteyen beni de öldürmek istiyor. Yanımda güvenlikte olursun.”

23 Davut’a, “Filistliler Keila Kenti’ne saldırıp harmanları yağmalıyorlar” diye haber verdiler.² Davut RAB’be, “Gidip şu Filistliler’e saldırıyım mı?” diye danıştı. RAB, “Git, Filistliler’e saldır ve Keila Kenti’ni kurtar” diye yanıtladı.³ Ama adamları Davut’a, “Bak, biz burada Yahuda’dayken korkuyoruz” dediler, “Keila’ya Filist ordusuna karşı savaşmaya gidersek büsbütün korkarız.”⁴ Bunun üzerine Davut RAB’be bir kez daha danıştı. RAB ona yine, “Kalk, Keila’ya git! Çünkü Filistliler’i senin eline ben teslim edeceğim” dedi.⁵ Böylece Davut’la adamları Keila’ya gidip Filistliler’e karşı savaştilar. Davut onların hayvanlarını ele geçirdi. Filistliler’i ağır bir yenilgiye uğratarak Keila halkını kurtardı.⁶ Ahimelek’in oğlu Aviyatar kaçıp Keila’da bulunan Davut’a gittiğinde, efodu da birlikte götürmüştü.⁷ Saul, Davut’un Keila Kenti’ne gittiğini duyunca, “Tanrı Davut’u elime teslim etti” dedi, “Davut sürgülü kapıları olan bir kente girmekle kendini hapsedmiş oldu.”⁸ Böylece Saul, Keila’ya yürüyüp Davut’la adamlarını kuşatmak amacıyla bütün halkı savaşa çağırdı.⁹ Davut, Saul’un kendisine bir düzen kurduğunu duyunca, Kâhin Aviyatar’a, “Efodu* getir” dedi.¹⁰ Sonra şöyle yakardı: “Ey İsrail’in Tanrısı RAB! Ben kulun yüzünden Saul’un gelip Keila’yı yıkmayı tasarladığına dair kesin haber aldım.”¹¹ Keila halkı beni onun eline teslim eder mi? Kulunun duymuş olduğu gibi Saul gelecek mi? Ey İsrail’in Tanrısı RAB, yalvarırım, kuluna bildir!” RAB, “Saul gelecek” yanıtını verdi.¹² Davut RAB’be, “Keila halkı beni ve adamlarımı Saul’un eline teslim edecek mi?” diye sordu. RAB, “Teslim edecek”

dedi.¹³ Bunun üzerine Davut ile yanındaki altı yüz kadar kişi Keila’dan ayrılıp oradan oraya yer değiştirmeye başladılar. Davut’un Keila’dan kaçtığını öğrenen Saul oraya gitmekten vazgeçti.¹⁴ Davut kırsal bölgedeki sığınaklarda ve Zif Çölü’nün dağlık kesiminde kaldı. Saul her gün Davut’u aradığı halde, Tanrı onu Saul’un eline teslim etmedi.¹⁵ Davut Zif Çölü’nde, Horeş’teyken, Saul’un kendisini öldürmek için yola çıktığını öğrendi.¹⁶ Bu arada Saul oğlu Yonatan kalkıp Horeş’e, Davut’un yanına gitti ve onu Tanrı’nın adıyla yüreklendirdi.¹⁷ “Korkma!” dedi, “Babam Saul sana dokunmayacak. Sen İsrail Kralı olacaksın, ben de senin yardımcım olacağım. Babam Saul da bunu biliyor.”¹⁸ İkisi de RAB’bin önünde aralarındaki antlaşmayı yenilediler. Sonra Yonatan evine döndü, Davut ise Horeş’te kaldı.¹⁹ Zifliler Giva’ya gidip Saul’a, “Davut aramızda” dediler, “Yeşimon’un güneyinde, Hakila Tepesi’ndeki Horeş sığınaklarında gizleniyor.”²⁰ Ey kral, ne zaman gelmek istersen gel! Davut’u kralın eline teslim etmeyi ise bize bırak.”²¹ Saul, “RAB sizi kutsasın! Bana acıdınız” dedi,²² “Gidin ve bir daha araştırın; Davut’un genellikle nerelerde gizlendiğini, orada onu kimin gördüğünü iyice öğrenin. Çünkü onun çok kurnaz olduğunu söylüyorlar.”²³ Gizlendiği yerlerin hepsini öğrenip bana kesin bir haber getirin. O zaman ben de sizinle gelirim. Eğer Davut o bölgedeyse, bütün Yahuda boyları içinde onu arayıp bulacağım.”²⁴ Böylece Zifliler kalkıp Saul’dan önce Zif’e gittiler. O sırada Davut’la adamları Yeşimon’un güneyindeki Arava’da, Maon Çölü’nde yediler.²⁵ Saul ile adamlarının kendisini aramaya geldiklerini öğrenince Davut aşağıya inip Maon Çölü’ndeki kayalığa sığındı. Saul bunu duyunca Davut’un ardından Maon Çölü’ne gitti.²⁶ Saul dağın bir yanından, Davut’la adamları ise öbür yanından ilerliyordu. Davut Saul’dan kaçıp kurtulmaya çalışıyordu. Saul’la askerleri Davut’la adamlarını yakalamak üzere yaklaşıırken,²⁷ bir ulak gelip Saul’a şöyle dedi: “Çabuk gel! Filistliler ülkeye saldırıyor.”²⁸ Bunun üzerine Saul Davut’u kovalamayı bırakıp Filistliler’le savaşmaya gitti. Bu yüzden oraya Sela-Hammahlekot^{xliv} adı verildi.²⁹ Davut oradan ayrılıp Eyn-Gedi bölgesindeki sığınaklara gizlendi.

24 Saul Filistliler’i kovalamaktan dönünce, Davut’un Eyn-Gedi Çölü’nde olduğu haberini aldı.² Saul da Davut’la adamlarını Dağ Keçisi Kayalığı dolaylarında arayıp bulmak için, bütün İsrail’den üç bin seçme asker alıp yola çıktı.³ Yolda koyun ağıllarına rastladı. Yakında bir de mağara vardı. Saul ihtiyacını gidermek için mağaraya girdi. Davut’la adamları mağaranın en iç bölümünde kalıyorlardı.⁴ Adamları, Davut’a, “İşte RAB’bin sana, ‘Dilediğini yapabilmen için düşmanımı eline teslim edeceğim’ dediği gün bugündür” dediler. Davut kalkıp Saul’un cüppesinin eteğinden gizlice bir parça kesti.⁵ Ama sonradan Saul’un eteğinden bir parça kestiği için kendini suçlu buldu.⁶ Adamlarına, “Efendime, RAB’bin meshettiği kişiye karşı böyle bir şey

^{xliv}“Sela-Hammahlekot”: “Ayrılış Kayası” anlamına gelir.

yapmaktan, el kaldırmaktan RAB beni uzak tutsun” dedi, “Çünkü o RAB’bin meshettiği kişidir.”⁷ Davut bu sözlerle adamlarını engelledi ve Saul’a saldırmalarına izin vermedi. Saul mağaradan çıkıp yoluna koyuldu.⁸ O zaman Davut da mağaradan çıktı. Saul’a, “Efendim kral!” diye seslendi. Saul arkasına bakınca, Davut eğilip yüzüstü yere kapandı.⁹ “Davut sana kötülük yapmak istiyor” diyenlerin sözlerini neden önemsiyorsun?” dedi,¹⁰ “Bugün RAB’bin mağarada seni elime nasıl teslim ettiğini gözünle görüyorsunuz. Bazıları seni öldürmemi istedi. Ama ben seni esirgeyip, ‘Efendime el kaldırmayacağım, çünkü o RAB’bin meshettiği kişidir’ dedim.”¹¹ Ey baba, cüppenin eteğinden kesilmiş, elimdeki şu parçaya bak; evet, bak! Cüppenden bir parça kestim, ama seni öldürmedim. Bundan ötürü içimde kötülük ve başkaldırma düşüncesi olmadığını iyice bilesin. Sana kötülük yapmadığım halde sen beni öldürmeye çalışıyorsun.¹² RAB aramızda yargıç olsun ve benim öcümü senden O alsın. Ama ben elimi sana karşı kaldırmayacağım.¹³ Eskilerin şu, ‘Kötülük kötü kişilerden gelir’ deyişi uyarınca elim sana karşı kalkmayacaktır.¹⁴ İsrail Kralı ki-me karşı çıkmış? Sen kimi kovalıyorsun? Ölü bir köpek mi? Bir pire mi?¹⁵ RAB yargıç olsun ve hangimizin haklı olduğuna O karar versin. RAB davama baksın ve beni savunup senin elinden kurtarsın.”¹⁶ Davut söylediklerini bitirince, Saul, “Davut oğlum, bu senin sesin mi?” diye sordu ve hıçkırma hıçkırma ağlamaya başladı.¹⁷ Sonra, “Sen benden daha doğru bir adamsın” dedi, “Sana kötülük yaptığım halde sen bana iyilikle karşılık verdin.”¹⁸ Bugün bana iyi davranmış kanıtladın: RAB beni eline teslim ettiği halde beni öldürmedin.¹⁹ Düşmanımı yakalayan biri onu güvenlik içinde salıverir mi? Bugün bana yaptığın iyiliğe karşılık RAB de seni iyilikle ödüllendirsın.²⁰ Şimdi anladım ki, sen gerçekten kral olacaksın ve İsrail Krallığı senin egemenliğin altında sürecek.²¹ Benden sonra soyumu ortadan kaldırmayacağına, babamın ailesinden adımı silmeyeceğine dair RAB’bin önünde ant iç.”²² Davut Saul’un istediği gibi ant içti. Sonra Saul evine döndü. Davut’la adamları da sığınağa gittiler.

25 Bu sırada Samuel öldü. Bütün İsraililer toplanıp onun için yas tuttular. Onu Rama’daki evine gömdüler. Bundan sonra Davut Maon^{xlv} Çölü’ne gitti.² Maon’da çok varlıklı bir adam vardı; işi Karmel’deydi. Üç bin koyunu, bin keçisi vardı. O sırada Karmel’de koyunlarını kırkmaktaydı.³ Adamın adı Naval, karısının adı da Avigayil’di. Kadın sağ-görülü ve güzeldi. Ama Kalev soyundan gelen kocası kaba, kötü huylu biriydi.⁴ Davut kırdayken, Naval’ın koyunlarını kırktığını duydu.⁵ On uşağı şu buyrukla ona gönderdi: “Karmel’de Naval’ın yanına gidin. Benden ona selam söyleyip⁶ şöyle deyin: ‘Ömrün uzun olsun! Sana, ailene ve sana bağlı olan herkese esenlik olsun!’⁷ Şimdi koyunların kırkma zamanı olduğunu duydum. Çobanların bizimle birlikteyken, onları incitmedik. Karmel’de kaldıkları sürece

hiçbir kayıpları olmadı.⁸ Uşaklarına sor, sana söyleyecekler. Bunun için adamlarıma yakınlık göster. Çünkü sana şenlik zamanında geldik. Lütfen kullarına ve oğlun Davut’a elinden geleni ver.”⁹ Davut’un adamları varıp Davut adına bu sözleri Naval’a iletiler ve beklemeye başladılar.¹⁰ Ne var ki, Naval Davut’un adamlarına şu karşılığı verdi: “Bu Davut da kim? İşay’ın oğlu da kim oluyor? Bu günlerde birçok köle efendilerini bırakıp kaçıyor.¹¹ Ekmeğimi, suyum, kırkıcılarım için kestğim hayvanların etini alıp nereden geldiklerini bilmediğim kişilere mi vereyim?”¹² Davut’un adamları geldikleri yoldan döndüler ve Naval’ın bütün söylediklerini Davut’a bildirdiler.¹³ Davut adamlarına, “Herkes kılıcını kuşansın!” diye buyruk verdi. Davut da, adamları da kılıçlarını kuşandılar. Yaklaşık dört yüz adam Davut’la birlikte gitti; iki yüz kişi de erzağın yanında kaldı.¹⁴ Naval’ın uşaklarından biri, Naval’ın karısı Avigayil’e, “Davut efendimiz Naval’a esenlik dilemek için kırdan ulaklar gönderdi” dedi, “Ama Naval onları tersledi.¹⁵ Oysa adamlar bize çok iyi davrandılar. Bizi incitmediler. Kırdan onlarla birlikte kaldığımız sürece hiçbir şeyimiz kaybolmadı.¹⁶ Koyunlarımızı güderken, yanlarında kaldığımız sürece gece gündüz bizi korudular.¹⁷ Şimdi ne yapman gerektiğini iyi düşün. Çünkü efendimize ve bütün ailesine kötülük yapmayı tasarlıyorlar. Üstelik efendimiz o kadar kötü ki, kimse ona bir şey söyleyemiyor.”¹⁸ Bunun üzerine Avigayil, hiç zaman yitirmeden, iki yüz ekmek, iki tulum şarap, hazırlanmış beş koyun, beş sea kavrulmuş buğday^{xlvi}, yüz salkım kuru üzüm ve iki yüz parça incir pestili alıp eşeklere yükledi.¹⁹ Sonra uşaklarına, “Önümde gidin, ben arkanızdan geliyorum” dedi. Kocası Naval’a hiçbir şey söylemedi.²⁰ Avigayil eşeğe binmiş, dağın öbür yolundan inerken, Davut’la adamları da ona doğru ilerliyorlardı. Avigayil onlarla karşılaştı.²¹ Davut, “Bu adamın kırdaki malını doğrusu boş yere korudum” demişti, “Onun mallarından hiçbir şey eksilmedi. Öyleyken bana iyilik yapacağına kötülükle karşılık verdi.²² Eğer sabaha dek adamlarından tek birini bile sağ bırakırsam, Tanrı bana^{xlvii} aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!”²³ Avigayil Davut’u görünce hemen eşekten indi; Davut’un önünde eğilip yüzüstü yere kapandı.²⁴ Onun ayaklarına kapanarak şöyle yalvardı: “Efendim, suçu ben, yalnız ben üstüme alıyorum. İzin ver, ben kölen seninle konuşsun, onun söyleyeceklerini dinle.²⁵ Yalvarırım, efendim, o kötü adam Naval’a aldırma. Çünkü kişiliği tıpkı adı gibidir. Adı akılsız anlamına gelir; kendisi de akılsızın biridir. Ben kulun, efendim Davut’un gönderdiği ulakları görmedim.²⁶ Ama şimdi, ey efendim, RAB senin kan dökmene ve kendi elinle öç almaya engel oldu. Yaşayan RAB’bin adı ve senin yaşamın hakkı için yalvarırım, düşmanların ve efendime kötülük tasarlayanların tümü Naval gibi olsun.²⁷ Ben kölenin efendime getirdiği bu armağan, seni izleyen adamlarına verilsin.²⁸ Lütfen kölenin suçunu

^{xlvii}“Beş sea buğday”: Yaklaşık 30 kg.

^{xlvi}“Bana”: Septuaginta “Davut’a”, Masoretik metin “Davut’un düşmanlarına”.

^{xlv}Septuaginta “Maon”, Masoretik metin “Paran”.

bağışla. RAB kesinlikle efendimin soyunu sürdürecektir; çünkü efendim RAB'bin savaşlarını sürdürüyor. Yaşadığın sürece sende hiçbir haksızlık bulunmasın. ²⁹Biri kalkıp seni öldürmek amacıyla ardına düşerse, yaşamını Tanrın RAB güven altında tutacaktır; düşmanlarını sapanla taş atar gibi fırlatıp atacaktır. ³⁰RAB, efendime söz verdiği bütün iyilikleri yerine getirip onu İsrail'e önder atadığında, ³¹kendi öcünü almak uğruna boş yere kan dökmeyi için pişmanlık ve üzüntü duymayacaksın. RAB efendimi başarıya ulaştırdığında köleni anımsa." ³²Davut, "Bugün seni karşıma çıkaran İsrail'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun!" diye karşılık verdi, ³³"Anlayışımı kutlarım! Bugün kan dökmemi ve öcümü elimle almamı engellediğin için seni kutlarım. ³⁴Doğrusu sana kötülük etmemi önleyen İsrail'in Tanrısı yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, beni karşılamak için hemen gelmemiş olsaydın, gün doğuncaya dek Naval'ın adamlarından hiçbiri sağ kalmayacaktı." ³⁵Avigayil'in kendisine getirdiklerini kabul eden Davut, "Esenlikle evine dön. Sözlerine kulak verip dileğini kabul ettim" dedi. ³⁶Avigayil Naval'ın yanına döndü. Naval evinde krallara yarışır bir şölen düzenlemişti. Çok sarhoş olduğundan neşeliydi. Bu yüzden Avigayil sabaha dek ona bir şey söylemedi. ³⁷Ama ertesi sabah Naval ayılınca karısı ona olup bitenleri anlattı. İşte o an Naval'ın kalbi sıkıştı ve felç oldu. ³⁸Yaklaşık on gün sonra da RAB Naval'ı cezalandırıp öldürdü. ³⁹Davut, Naval'ın öldüğünü duyunca, "Beni küçümseyen Naval'a karşı davama bakan, kulunu kötülük etmekten alkoyan RAB'be övgüler olsun!" dedi, "RAB Naval'ın kötülüğünü onun başına döndürdü." Sonra Davut Avigayil'e evlenme teklifinde bulunmak için ulaklar gönderdi. ⁴⁰Davut'un ulakları Karmel'e, Avigayil'in yanına varıp, "Davut sana evlenme teklifinde bulunmak için bizi gönderdi" dediler. ⁴¹Avigayil yüzüstü yere kapanarak, "Ben kölen sana hizmet etmeye ve efendimin ulaklarının ayaklarını yıkamaya hazırım" diye yanıtladı. ⁴²Hemen kalkıp eşeğe bindi. Yanına beş hizmetçisini alıp Davut'un ulaklarını izleyerek yola koyuldu. Sonra Davut'un karısı oldu. ⁴³Davut Yizreelli Ahinoam'ı da eş olarak almıştı. Böylece ikisi de onun karısı oldular. ⁴⁴Bu arada Saul, Davut'un karısı olan kızı Mikal'ı Gallimli Layiş oğlu Palti'ye vermişti.

26Zifiler Giva'ya, Saul'un yanına gidip, "Davut Yeşimon'a bakan Hakila Tepesi'nde gizleniyor" dediler. ²Bunun üzerine Saul üç bin seçme İsraili askerle Zif Çölü'nde Davut'u aramaya çıktı. ³Yeşimon'a bakan Hakila Tepesi'nde, yol kenarında ordugah kurdu. Kırdan bulunan Davut, Saul'un peşine düştüğünü anlayınca, ⁴gözcü gönderdi. Böylece Saul'un oraya geldiğini saptadı. ⁵Bunun üzerine Davut, Saul'un ordugah kurduğu yere gitti ve Saul'la ordusunun başkomutanı Ner oğlu Avner'in nerede yattıklarını gördü. Saul ordugahın ortasında, askerler de çevresinde yatıyorlardı. ⁶O zaman Davut, Hititli Ahimelek ile Yoav'ın kardeşi, Seruya oğlu Avişay'a, "Kim benimle ordugaha, Saul'un yanına geleceksin?" diye sordu. Avişay, "Ben seninle geleceğim"

diye karşılık verdi. ⁷Davut'la Avişay o gece ordugaha girdiler. Saul, mızrağı başucunda yere saplanmış, ordugahın ortasında uyuyordu. Avner'le askerler de çevresinde uyuyorlardı. ⁸Avişay Davut'a, "Bugün Tanrı düşmanımı senin eline teslim etti" dedi, "Şimdi bırak da, onu kendi mızrağıyla bir atışta yere çakayım. İkinci kez vurmadıkça gerek kalmayacak." ⁹Ne var ki Davut, "Onu öldürme!" dedi, "RAB'bin meshettiği kişiye kim el uzatırsa, suçlu çıkar. ¹⁰Yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, RAB kendisi onu öldürecek; ya günü gelince ölecek, ya da savaşta vurulup yok olacak. ¹¹Ama RAB'bin meshettiği kişiye el uzatmaktan RAB beni uzak tutsun! Haydi, Saul'un başucundaki mızrakla su matarasını al da gidelim." ¹²Böylece Davut Saul'un başucundan mızrağını ve su matarasını aldı. Sonra oradan uzaklaştılar. Onları gören olmadı. Kimse olup bitenin farkına varmadı, uyanan da olmadı. Hepsi uyuyorlardı, çünkü RAB onlara derin bir uyku vermişti. ¹³Davut karşı yakaya geçip tepenin üstünde, onlardan uzak bir yerde durdu. Aralarında epeyce mesafe vardı. ¹⁴Davut askerlere ve Ner oğlu Avner'e, "Ey Avner, bana yanıt vermeyecek misin?" diye seslendi. Avner, "Sen kimsin ki krala sesleniyorsun?" diye karşılık verdi. ¹⁵Davut, "Sen yiğit biri değil misin?" dedi, "İsrail'de senin gibisi var mı? Öyleyse neden efendin kralı korumadın? Çünkü biri onu öldürmek için ordugaha girdi. ¹⁶Görevini iyi yapmadın. Yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, hepiniz ölümü hak ettiniz; çünkü efendinizi, RAB'bin meshettiği kişiyi korumadınız. Bak bakalım, kralın başucundaki mızrağıyla su matarası nerede?" ¹⁷Davut'un sesini tanıyan Saul, "Davut, oğlum, bu senin sesin mi?" diye sordu. Davut, "Evet, efendim kral, benim sesim" diye karşılık verdi, ¹⁸"Efendim, ben kulunu neden kovalıyorsun? Ne yaptım? Ne suç işledim?" ¹⁹Lütfen, efendim kral, kulunun sözlerine kulak ver. Eğer seni bana karşı kıskırtan RAB ise, bir sunu O'nu yatıştırır. Ama bunu yapan insanlarsa, RAB'bin önünde lanetli olsunlar! Çünkü, 'Git, başka ilahlara kulluk et' diyerek, RAB'bin mirasından bana düşen paydan bugün beni uzaklaştırdılar. ²⁰Ne olur, kanım RAB'den uzak topraklara dökülmesin. İsrail Kralı, dağlarda keklilik avlayan avcı gibi, bir pileyi avlamaya çıkmış!" ²¹Bunun üzerine Saul, "Günah işledim" diye karşılık verdi, "Davut, oğlum, geri dön. Bugün yaşamıma değer verdiğin için sana bir daha kötülük yapmayacağım. Gerçekten akılsızca davrandım, çok büyük yanlışlık yaptım." ²²Davut, "İşte kralın mızrağı!" dedi, "Adamlarından biri gelip alsın. ²³RAB herkesi doğruluğuna ve bağlılığına göre ödüllendirir. Bugün RAB seni elime teslim ettiği halde, ben RAB'bin meshettiği kişiye elimi uzatmak istemedim. ²⁴Bugün ben senin yaşamına nasıl değer verdimsem, RAB de benim yaşamıma öyle değer versin ve beni her sıkıntıdan kurtarsın." ²⁵Saul, "Davut, oğlum, RAB seni kutsasın!" dedi, "Sen kesinlikle büyük işler yapacak, başarılı olacaksın!" Bundan sonra Davut yoluna koyuldu, Saul da evine döndü.

27Davut, "Bir gün Saul'un eliyle yok olacağım" diye dü-

şündü, “Benim için en iyisi hemen Filist topraklarına kaçmak. O zaman Saul İsrail’in her yanında beni aramaktan vazgeçer; ben de onun elinden kurtulmuş olurum.”²Böylece Davut’la yanındaki altı yüz kişi kalkıp Gat Kralı Maok oğlu Akiş’in tarafına geçtiler.³Aileleriyle birlikte Gat’ta Akiş’in yanına yerleştiler. İki karısı Yizreelli Ahinoam’la Karmelli Naval’in dul karısı Avigayil de Davut’un yanındaydı.⁴Saul Davut’un Gat’a kaçtığını duyunca, artık onu aramaktan vazgeçti.⁵Davut Akiş’e, “Benden hoşnut kaldıysan, çevre kentlerden birinde bana bir yer versinler de orada oturayım” dedi, “Çünkü ben kulunun seninle birlikte kral kentinde yaşamasına gerek yok.”⁶Akiş o gün ona Ziklak Kenti’ni verdi. Bundan ötürü Ziklak bugün de Yahuda krallarına aittir.⁷Davut Filist topraklarında bir yıl dört ay yaşadı.⁸Bu süre içinde Davut’la adamları gidip Geşurlular’a, Girizliler’e ve Amalekliler’e baskınlar yaptılar. Bunlar uzun zamandan beri Şur’a, hatta Mısır’a dek uzanan topraklarda yaşıyorlardı.⁹Davut bir bölgeye saldırdığında kadın erkek demez, kimseyi sağ bırakmazdı; yalnız davalarını, sığırları, eşekleri, develeri ve giysileri alıp Akiş’e dönerdi.¹⁰Akiş, “Bugün nerelere baskın düzenlediniz?” diye sordu. Davut da, “Yahuda’nın güneyine, Yerahmeelliler’in ve Kenliler’in güney bölgesine saldırdık” derdi.¹¹Davut, kendisiyle Gat’a kimseyi götürmemek için kadın erkek kimseyi sağ bırakmazdı. Çünkü, “Gat’a gidip, ‘Davut şöyle yaptı, böyle yaptı’ diyerek bize karşı bilgi aktarmasınlar” diye düşünürdü. Davut, Filist topraklarında yaşadığı sürece bu yöntemi uyguladı.¹²Akiş Davut’a güven duymaya başladı. “Davut kendi halkı olan İsraililer’in nefretine uğradı. Bundan böyle benim hizmetimde kalacak” diye düşünüyordu.

28O sırada Filistliler İsrail’le savaşmak için askeri birliklerini topladılar. Akiş Davut’a, “Adamlarınla birlikte benim yanımda savaşacağını bilmelisin” dedi.²Davut, “O zaman sen de kulunun neler yapabileceğini göreceksin!” diye karşılık verdi. Akiş, “İyi!” dedi, “Yaşadığın sürece seni kendime koruma görevlisi atayacağım.”³Samuel ölmüş, bütün İsrail halkı onun için yas tutmuştu. Onu kendi kenti Rama’da gömmüşlerdi. Saul da cincilerle ruhlara danışanları ülkeden kovmuştu.⁴Filistliler toplanıp Şunem’e gittiler ve orada ordugah kurdular. Saul da bütün İsraililer’i toplayıp Gilboa Dağı’nda ordugah kurdu.⁵Saul Filist ordusunu görünce korkup büyük dehşete kapıldı.⁶RAB’be danıştıysa da, RAB ona ne düşlerle, ne Urim, ne de peygamberler aracılığıyla yanıt verdi.⁷Bunun üzerine Saul görevlilerine, “Bana bir cinci kadın bulun da varıp ona danışayım” diye buyruk verdi. Görevliler, “Eyn-Dor’da bir cinci kadın var” dediler.⁸Böylece Saul başka giysilere bürünüp kılığını değiştirdi. Geceleyin yanına iki kişi alıp kadının yaşadığı yere gitti. Kadına, “Lütfen benim için ruhlara danış ve sana söyleyeceğim kişiyi çağır” dedi.⁹Ama kadın ona şu karşılığı verdi: “Saul’un neler yaptığını, cincilerle ruhlara danışanları ülkeden kovduğunu biliyorsun. Öyleyse neden beni öldürmek için tuzak kuruyorsun?”¹⁰Saul, “Yaşayan

RAB’bin adıyla derim ki, bundan sana bir kötülük gelmeyecek” diye ant içti.¹¹Bunun üzerine kadın, “Sana kimi çağırayım?” diye sordu. Saul, “Bana Samuel’i çağır” dedi.¹²Kadın, Samuel’i görünce çığlık atarak, “Sen Saul’sun! Neden beni kandırdın?” dedi.¹³Kral ona, “Korkma!” dedi, “Ne görüyorsun?” Kadın, “Yerin altından çıkan bir ilah görüyorum” diye karşılık verdi.¹⁴Saul, “Neye benziyor?” diye sordu. Kadın, “Cüppe giymiş yaşlı bir adam yukarıya çıkıyor” dedi. O zaman Saul onun Samuel olduğunu anladı; eğilip yüzüstü yere kapandı.¹⁵Samuel Saul’a, “Neden beni çağırıp rahatsız ettin?” dedi. Saul, “Büyük sıkıntı içindeyim” diye yanıtladı, “Filistliler bana karşı savaşıyor ve Tanrı da beni terk etti. Artık bana ne peygamberler aracılığıyla, ne de düşlerle yanıt veriyor. Bu yüzden, ne yapmam gerektiğini bana bildirmen için seni çağırttım.”¹⁶Samuel, “RAB seni terk edip sana düşman olduğuna göre, neden bana danışıyorsun?” dedi,¹⁷“RAB benim aracılığımla söylediğini yaptı, krallığı senden alıp soydaşın Davut’a verdi.¹⁸Çünkü sen RAB’bin buyruğuna uymadın, O’nun alevlenen öfkesini Amalekliler’e uygulamadın. RAB bugün bunları bu yüzden başına getirdi.¹⁹RAB seni de, İsrail halkını da Filistliler’in eline teslim edecek. Yarın sen ve oğulların bana katılacaksınız. RAB İsrail ordusunu da Filistliler’in eline teslim edecek.”²⁰Saul birden boylu boyunca yere düştü. Samuel’in sözlerinden ötürü büyük korkuya kapıldı. Gücü de kalmamıştı; çünkü bütün gün, bütün gece yemek yememişti.²¹Kadın Saul’a yaklaştı. Onun büyük şaşkınlık içinde olduğunu görünce, “Bak, kölen sözünü dinledi” dedi, “Canımı tehlikeye atarak benden istediğini yaptım.²²Şimdi lütfen kölenin söyleyeceğini dinle. İzin ver de, önüne biraz yemek koyayım. Yoluna devam edecek gücün olması için yemek yemelisin.”²³Ama Saul, “Yemem” diyerek reddetti. Ancak hizmetkârlarıyla kadın zorlayınca, onların dediğini yaptı. Yerden kalkıp yatağın üzerine oturdu.²⁴Kadının evinde besili bir dana vardı. Kadın onu hemen kesti. Un alıp yoğurdu ve mayasız ekmeğe pişirdi.²⁵Sonra Saul’la görevlilerinin önüne koydu. Onlar da yediler. Sonra o gece kalkıp gittiler.

29Filistliler bütün ordularını Afek’te topladılar. İsraililer ise Yizreel’deki pınarın yanına kurdukları ordugahta kalıyorlardı.²Filist beyleri yüzer ve biner kişilik birliklerle ilerliyordu. Davut’la adamlarıysa Akiş’le birlikte geriden geliyorlardı.³Filistli komutanlar, “Bu İbraniler’in burada ne işi var?” diye sorunca, Akiş şu karşılığı verdi: “Bu, İsrail Kralı Saul’un görevlisi Davut’tur. Bir yıldan uzun süredir yanımda kalıyor. Bana geldiğinden beri kendisinde hiçbir kötülük bulamadım.”⁴Ama Filistli komutanlar Akiş’e öfkeleniler. “Adamı geri gönder, kendisine verdiğin yere dönsün” dediler, “Bizimle birlikte savaşa gelmesin; yoksa savaş sırasında bize karşı çıkar. Efendisinin beğenisini nasıl kazanabilir? Adamlarımızın başını ona vermekten daha iyi bir yol bulabilir mi?”⁵Çalıp oynarken, ‘Saul binlercesini öldürdü, Davut’sa on binlercesini’ diye hakkında ezgiler oku-

dukları Davut değil mi bu?”⁶Bunun üzerine Akiş, Davut’u çağırıp, “Yaşayan RAB’bin adıyla derim ki, sen dürüst bir kişisin” dedi, “Benimle birlikte savaşa katılmanı isterdim. Yanıma geldiğin günden bu yana ters bir davranışımı görmedim. Ama Filist beyleri seni uygun görmedi.”⁷Şimdi geri dön ve esenlikle git. Filist beylerinin gözünde ters bir davranışta bulunma.”⁸Davut, “Ama ben ne yaptım?” diye sordu, “Yanıma geldiğimden bu yana bende ne buldun ki, gidip efendim kralın düşmanlarına karşı savaşmayayım?”⁹Akiş, “Biliyorum, sen benim gözümde Tanrı’nın bir meleği gibi iyisin” diye yanıtladı, “Ne var ki Filistli komutanlar, ‘Bizimle savaşa gelmesin’ diyorlar.”¹⁰Seninle gelmiş olan efendin Saul’un kullarıyla birlikte sabah erkenden kalkın ve tan ağarır ağarmaz gidin.”¹¹Böylece Davut’la adamları Filist ülkesine dönmek üzere sabah erkenden kalktılar. Filistliler ise Yizreel’e gittiler.

30Davut’la adamları üçüncü gün Ziklak Kenti’ne vardılar. Bu arada Amalekliler Negev bölgesiyle Ziklak’a baskın yapmış, Ziklak Kenti’ni yakıp yıkmışlardı.²Kimseyi öldürmemişlerdi, ama kadınlarla orada yaşayan genç, yaşlı herkesi tutsak etmişlerdi. Sonra onları da yanlarına alıp yollarına gitmişlerdi.³Davut’la adamları oraya varınca kentin ateşe verildiğini, karılarının, oğullarının, kızlarının tutsak alındığını anladılar.⁴Güçleri tükeninceye dek hıçkırarak ağladılar.⁵Davut’un iki karısı, Yizreelli Ahinoam ile Karmelli Naval’ın dudu Avigayil de tutsak edilmişti.⁶Davut büyük sıkıntı içindeydi. Çünkü herkes oğulları, kızları için acı çekiyor ve, “Davut’u taşıyalım” diyordu. Ama Davut, Tanrısı RAB’de güç bularak,⁷Ahimelek oğlu Kâhin Aviyatar’a, “Bana efodu getir” dedi. Aviyatar efodu getirdi.⁸Davut RAB’be danışarak, “Bu akıncıların ardına düşersen, onlara yetişir miyim?” diye sordu. RAB, “Artlarına düş, kesinlikle onlara yetişip tutsakları kurtaracaksın” diye yanıtladı.⁹Bunun üzerine Davut yanındaki altı yüz kişiyle yola çıktı. Besor Vadisi’ne geldiler. Vadiyi geçemeyecek kadar bitkin düşen iki yüz kişi orada kaldı. Davut dört yüz kişiyle akıncıları kovalamayı sürdürdü.¹⁰¹¹Kırda bir Mısırlı bulup Davut’a getirdiler. Yiyip içmesi için ona yiyecek, içecek verdiler.¹²Bir parça incir pestili ile iki salkım kuru üzüm de verdiler. Adam yiyince canlandı. Üç gün üç gecedir yiyip içmemişti.¹³Davut ona, “Kime bağlısın? Nerelesin?” diye sordu. Genç adam, “Mısırlı’yım, bir Amalekli’nin kölesiyim” diye yanıtladı, “Üç gün önce hastalanınca, efendim beni bıraktı.¹⁴Keretliler’in güney sınırlarına, Yahuda topraklarına, Kalev’in güneyine baskınlar düzenlemiş, Ziklak Kenti’ni de ateşe vermiştik.”¹⁵Davut, “Beni bu akıncılara götürebilir misin?” diye sordu. Mısırlı genç, “Beni öldürmeyeceğine ya da efendimin eline teslim etmeyeceğine dair Tanrı’nın önünde ant içersen, seni akıncıların olduğu yere götürürüm” diye karşılık verdi.¹⁶Böylece Mısırlı Davut’u götürdü. Akıncılar dört bir yana dağılmışlardı. Filist ve Yahuda topraklarından topladıkları büyük yağmadan yiyip içiyor, eğlenip oynuyorlardı.¹⁷Davut erte-

si gün tan vaktinden akşama dek onları öldürdü. Develere binip kaçan dört yüz genç dışında içlerinden kurtulan olmadı.¹⁸Davut Amalekliler’in ele geçirdiği her şeyi, bu arada da iki karısını kurtardı.¹⁹Gençler, yaşlılar, oğullar, kızlar, yağmalanan mallar, kısacası Amalekliler’in aldıklarından hiçbir şey eksik kalmadı. Davut tümünü geri aldı.²⁰Bütün koyunlarla sığırları da aldı. Adamları, bunları öbür hayvanların önünden sürerek, “Bunlar Davut’un yağmaladıkları” diyorlardı.²¹Bundan sonra Davut, daha ileriye gidemeyecek kadar bitkin düşüp Besor Vadisi’nde kalan iki yüz kişinin bulunduğu yere vardı. Onlar da Davut’la yanındakileri karşılamaya çıktılar. Davut yaklaşınca onlara esenlik diledi.²²Ama Davut’la giden adamlardan kötü ve değersiz olanların tümü, “Madem bizimle birlikte gitmediler, geri aldığımız yağmadan onlara hiçbir pay vermeyeceğiz” dediler, “Her biri yalnız karısıyla çocuklarını alıp gitsin.”²³Ama Davut, “Hayır, kardeşlerim!” dedi, “RAB’bin bize verdikleri konusunda böyle davranamayız! O bizi korudu ve bize saldıran akıncıları elimize teslim etti.²⁴Sizin bu söylediklerinizi kim kabul eder? Savaşa gidenle eşyanın yanında kalanın payı aynıdır. Her şey eşit paylaşılacak!”²⁵O günden sonra Davut bunu İsrail için bugüne dek geçerli bir kural ve ilke haline getirdi.²⁶Davut Ziklak’a dönünce, dostları olan Yahuda ileri gelenlerine yağma mallardan göndererek, “İşte RAB’bin düşmanlarından yağmalanan mallardan size bir armağan” dedi.²⁷Sonra Beytel, Negev’deki Ramot, Yattir,²⁸Aroer, Sifmot, Eştemoa,²⁹Rakal, Yerahmeelliler’in, Kenliler’in kentlerinde,³⁰Horma, Bor-Aşan, Atak,³¹Hevron’da oturanlara ve adamlarıyla birlikte sık sık uğradığı yerlerin tümüne yağmalanan mallardan gönderdi.

31Filistliler İsraililer’le savaşa tutuştu. İsraililer Filistliler’in önünden kaçtı. Birçoğu Gilboa Dağı’nda ölüp yere serildi.²Filistliler Saul’la oğullarının ardına düştüler. Saul’un oğulları Yonatan’ı, Avinadav’ı ve Malkişua’yı yakalayıp öldürdüler.³Saul’un çevresinde savaş kızıştı. Derken Saul Filistli okçular tarafından vuruldu ve ağır yaralandı.⁴Saul, silahını taşıyan adama, “Kılıcını çek de bana sapla” dedi, “Yoksa bu sünnetsizler gelip bana kılıç saplayacak ve benimle alay edecekler.” Ama silah taşıyıcısı büyük bir korkuya kapılarak bunu yapmak istemedi. Bunun üzerine Saul kılıcını çekip kendini üzerine attı.⁵Saul’un öldüğünü görünce, silah taşıyıcısı da kendini kılıcının üzerine attı ve Saul’la birlikte öldü.⁶Böylece Saul, üç oğlu, silah taşıyıcısı ve bütün adamları aynı gün öldüler.⁷Vadinin öbür tarafında ve Şeria Irmağı’nın karşı yakasında oturan İsraililer, İsrail ordusunun kaçtığını, Saul’la oğullarının öldüğünü anlayınca, kentlerini terk edip kaçmaya başladılar. Filistliler gelip bu kentlere yerleştiler.⁸Ertesi gün Filistliler, öldürülenleri soyamak için geldiklerinde, Saul’la üç oğlunun Gilboa Dağı’nda öldüğünü gördüler.⁹Saul’un başını kesip silahlarını aldılar. Sonra bu iyi haberin putlarının tapınığında ve halk arasında duyurulması için Filist ülkesinin her yanına ulaklar gönderdiler.¹⁰Saul’un silahlarını Aştoret’in* tapı-

nağına koyup cesedini Beytşean Kenti'nin suruna çaktılar.
¹¹Yaveş-Gilat halkı Filistliler'in Saul'a yaptıklarını duydu.
¹²Bütün yiğitler geceleyin yola koyularak Beytşean'a gittiler. Saul'la oğullarının cesetlerini Beytşean surundan indirip Yaveş'e götürdüler, orada yaktılar. ¹³Sonra kemiklerini toplayıp Yaveş'teki ılgın ağacının altına gömdüler ve yedi gün oruç tuttular.

2.SAMUEL

1Saul'un ölümünden sonra Amalekliler'e karşı kazandığı zaferden dönen Davut Ziklak'ta iki gün kaldı. ²Üçüncü gün, Saul'un ordugahından giysileri yırtılmış, başı toz toprak içinde bir adam geldi. Adam Davut'a yaklaşınca önünde yere kapandı. ³Davut, "Nereden geliyorsun?" diye sordu. Adam, "İsrail ordugahından kaçıp kurtuldum" dedi. ⁴Davut, "Ne oldu? Bana anlat" dedi. Adam askerlerin savaş alanından kaçtığını, birçoğunun düşüp öldüğünü, Saul'la oğlu Yonatan'ın da ölümler arasında olduğunu anlattı. ⁵Davut, kendisine haberi veren genç adama, "Saul'la oğlu Yonatan'ın öldüğünü nereden biliyorsun?" diye sordu. ⁶Genç adam şöyle yanıtladı: "Bir rastlantı sonucu Gilboa Dağı'ndaydım. Saul mızrağına dayanmıştı. Atlılarla savaş arabaları ona doğru yaklaşıyordu. ⁷Saul arkasına dönüp beni görünce seslendi. Ben de, 'Buyrun, buradayım' dedim. ⁸"Saul, 'Sen kimsin?' diye sordu. "Ben bir Amalekli'yim" diye yanıtladım. ⁹"Saul, 'Ne olur üstüme var ve beni öldür!' dedi, 'Çünkü çektiğim acılardan kurtulmak istiyorum.' ¹⁰Bu yüzden varıp onu öldürdüm. Çünkü yere düştükten sonra yaşayamayacağımı biliyordum. Başındaki taçla kolundaki bileziği aldım ve onları buraya, efendime getirdim." ¹¹Bunun üzerine Davut'la yanındakiler giysilerini yırttılar. ¹²Kılıçtan geçirilen Saul, oğlu Yonatan ve RAB'bin halkı olan İsraililer için akşama dek yas tutup ağladılar, oruç tuttular. ¹³Davut, kendisine haber getiren genç adama, "Nerelisin?" diye sordu. Adam, "Ben yabancıyım, bir Amalekli'nin oğluyum" dedi. ¹⁴Davut, "RAB'bin meshettiği kişiye el kaldırıp onu yok etmekten korkmadın mı?" diye sordu. ¹⁵Sonra adamlarından birini çağırıp, "Git, öldür onu!" diye buyurdu. Böylece adam Amalekli'yi vurup öldürdü. ¹⁶Davut Amalekli'ye, "Kanından sen kendin sorumlusun" demişti, "Çünkü 'RAB'bin meshettiği kişiyi ben öldürdüm' demekle kendine karşı ağızla tanıklıkta bulundun." ¹⁷Davut Saul'la oğlu Yonatan için ağıt yaktı. ¹⁸Sonra Yaşar Kitabı'nda yazılan Yay adındaki ağıtın Yahuda halkına öğretilmesini buyurdu: ¹⁹"Ey İsrail, senin yüceliğin yüksek tepelerinde yok oldu! Güçlüler nasıl da yere serildi! ²⁰Haberi ne Gat'a duyurun, Ne de Aşkelon sokaklarında yayın. Öyle ki, ne Filistliler'in kızları sevin, Ne de sünnetsizlerin kızları coşsun. ²¹Ey Gilboa dağları, Üzerinize ne çiy ne de yağmur düşsün. Ürün veren tarlalarınız olmasın. Çünkü güçlünün kalkması, Bir daha yağ

sürülmeyecek olan Saul'un kalkması Orada bir yana atıldı! ²²Yonatan'ın yayı yere serilmişlerin kanından, Yiğitlerin bedenlerinden hiç geri çekilmedi. Saul'un kılıcı hiç boşa savrulmadı. ²³Saul'la Yonatan tatlı ve sevimliydi, Yaşamda da ölümden ayrılmadılar. Kartallardan daha çevik, Aslanlardan daha güçlüydüler. ²⁴Ey İsrail kızları! Sizi al renkli, süslü giysilerle donatan, Giysinizi altın süslerle bezeyen Saul için ağlayın! ²⁵Güçlüler nasıl da yere serildi savaşta! Yonatan senin yüksek tepelerinde ölü yatıyor. ²⁶Senin için üzgünüm, kardeşim Yonatan. Benim için çok değerliydin. Sevgin kadın sevgisinden daha üstündü. ²⁷Güçlüler nasıl da yere serildi! Savaş silahları yok oldu!"

2Bundan sonra Davut RAB'be, "Yahuda kentlerinden birine gideyim mi?" diye sordu. RAB, "Git" dedi. Davut, "Nereye gideyim?" diye sorunca, RAB, "Hevron'a" diye karşılık verdi. ²Bunun üzerine Davut, iki eşiyile -Yizreelli Ahinoam ve Karmelli Naval'ın dudu Avigayil'le- birlikte oraya gitti. ³Aileleriyle birlikte adamlarını da götürdü. Hevron'a bağlı kentlere yerleştiler. ⁴Yahudalılar Hevron'a giderek orada Davut'u Yahuda Kralı olarak meshettiler. Saul'u gömenlerin Yaveş-Gilathlılar olduğu Davut'a bildirildi. ⁵Davut onlara ulaklar göndererek şöyle dedi: "Efendiniz Saul'u gömmekle ona yaptığımız iyilikten dolayı RAB sizi kutsasın. ⁶RAB şimdi size bağlılıkla, iyilikle davransın. Bunu yaptığımız için ben de size aynı şekilde iyilik yapacağım. ⁷Şimdi güçlü ve yürekli olun, çünkü efendiniz Saul öldü. Yahuda halkı beni kralları olarak meshetti." ⁸Saul'un ordu komutanı Ner oğlu Avner, Saul oğlu İş-Boşet'i yanına alıp Mahanayim'e götürmüştü. ⁹Avner onu orada Gilat, Aşurlular, Yizreel, Efrayim, Benyamin ve bütün İsrail'in kralı yaptı. ¹⁰Saul oğlu İş-Boşet kırk yaşında kral oldu ve İsrail'de iki yıl krallık yaptı. Ancak Yahuda halkı Davut'u destekledi. ¹¹Davut Hevron'da Yahuda halkına yedi yıl altı ay krallık yaptı. ¹²Ner oğlu Avner, Saul oğlu İş-Boşet'in adamlarıyla birlikte Mahanayim'den Givon'a gitti. ¹³Seruya oğlu Yoav'la Davut'un adamları varıp Givon Havuzu'nun yanında onları karşıladılar. Tarafdardan biri havuzun bir yanına, öteki öbür yanına oturdu. ¹⁴Avner Yoav'a, "Ne olur gençler kalkıp önümüzde dövüşünler" dedi. Yoav, "Olur, kalkıp dövüşünler" diye karşılık verdi. ¹⁵Böylece Benyamin oymağından Saul oğlu İş-Boşet'ten yana olanlardan on iki kişiyle Davut'un adamlarından on iki kişi kalkıp

ileri atıldı. ¹⁶Her biri karşıtının başından tuttuğu gibi kılıcını böğrüne sapladı; birlikte yere serildiler. Bu yüzden Givon'daki o yere Helkat-Hassurim ⁱ adı verildi. ¹⁷O gün savaş çok çetin oldu. Davut'un adamları Avner'le İsraililer'i yenilgiye uğrattılar. ¹⁸Seruya'nın üç oğlu –Yoav, Avişay ve Asahel– de oradaydılar. Bir kır ceylanı kadar hızlı koşan Asahel ¹⁹sağa sola sapmadan Avner'i kovaladı. ²⁰Avner arkasına bakınca, “Asahel sen misin?” diye sordu. Asahel, “Evet, benim” diye karşılık verdi. ²¹Avner, “Sağa ya da sola dön. Gençlerden birini yakala ve kendin için silahlarını al” dedi. Ama Asahel Avner'i kovalamaktan vazgeçmek istemedi. ²²Avner Asahel'i bir daha uyardı: “Beni kovalamaktan vazgeç! Neden seni yere sereyim? Sonra kardeşin Yoav'ın yüzüne nasıl bakarım?” ²³Asahel peşini bırakmayı reddedince Avner mızrağının arka ucuyla onu karnından vurdu. Mızrak Asahel'in sırtından çıktı. Asahel orada düşüp öldü. Asahel'in düşüp öldüğü yere varanların tümü orada durup beklediler. ²⁴Ama Yoav'la Avişay Avner'i kovalamayı sürdürdüler. Güneş batarken Givon kırsal bölgesine giden yolun üzerindeki Giah'a bakan Amma Tepesi'ne vardılar. ²⁵Benjaminliler Avner'in çevresinde toplanarak bir birlik oluşturdular. Bir tepenin başında durup beklediler. ²⁶Avner Yoav'a, “Kılıç sonsuza dek mi insanları yok etsin?” diye seslendi, “Bu olayın acıyla sona ereceğini anlamıyor musun? Kardeşlerini kovalamaktan vazgeçmeleri için askerlere ne zaman buyruk vereceksin?” ²⁷Yoav şöyle karşılık verdi: “Yaşayan Tanrı'nın adıyla derim ki, seslenmeseydin askerler sabaha dek kardeşlerini kovalamaktan vazgeçmeyecekti.” ²⁸Sonra Yoav boru çaldı. Herkes durdu. Bundan böyle İsrail halkını ne kovaladılar, ne de onlarla savaştılar. ²⁹Avner'le adamları bütün gece Arava Vadisi'nde yürüdüler. Şeria Irmağı'nı geçerek Bitron yolundan ⁱⁱ Mahanayim'e vardılar. ³⁰Yoav Avner'i kovalamaktan döndükten sonra orduyu topladı. Asahel'den başka, Davut'un adamlarından on dokuz kişi eksikti. ³¹Oysa Davut'un adamları Avner'i destekleyen Benjaminliler'i bozguna uğratarak üç yüz altmış kişiyi öldürmüşlerdi. ³²Yoav'la adamları Asahel'i götürüp Beytlehem'de babasının mezarına gömdüler. Sonra bütün gece yürüyerek gün doğumunda Hevron'a vardılar.

3Saul'un soyuyla Davut'un soyu arasındaki savaş uzun sürdü. Davut giderek güçlenirken, Saul'un soyu gitgide zayıf düşüyordu. ²Davut'un Hevron'da doğan oğulları şunlardı: İlk oğlu Yizreelli Ahinoam'dan Amnon, ³ikincisi Karmelli Naval'ın dulü Avigayil'den Kilav, üçüncüsü Geşur Kralı Talmay'ın kızı Maaka'dan Avşalom, ⁴dördüncüsü Hagit'ten Adoniya, beşincisi Avital'ın oğlu Şefatya, ⁵altıncısı Davut'un eşi Egl'a'dan Yitream. Davut'un bu oğullarının hepsi Hevron'da doğdular. ⁶Saul'un soyuyla Davut'un soyu arasındaki savaş sürerken, Avner Saul'un soyu arasında güçleniyordu. ⁷Saul'un Aya kızı Rispa adında bir cariyesi

vardı. Bir gün İş-Boşet Avner'e, “Neden babamın cariyesiyle yattın?” diye sordu. ⁸İş-Boşet'in sorusuna çok öfkelenen Avner şu karşılığı verdi: “Ben Yahuda tarafına geçen bir köpek başı mıyım? Bugün bile baban Saul'un ailesine, kardeşlerine, dostlarına bağlıyım. Seni Davut'un eline teslim etmedim. Ama bugün bu kadın yüzünden beni suçluyorsun. ⁹RAB krallığı Saul'un soyundan alıp Dan'dan Beer-Şeva'ya kadar uzanan İsrail ve Yahuda'da Davut'un krallığını kuracağına ant içti. Ben de bunu Davut için yapmazsam Tanrı bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!” ¹⁰¹¹İş-Boşet Avner'den korktuğu için ona başka bir şey söyleyemedi. ¹²Avner kendi adına Davut'a ulaklar gönderip şöyle dedi: “Ülke kimin ülkesi? Benimle bir antlaşma yap; o zaman İsrail'in tümünün sana bağlanması için ben de senden yana olurum.” ¹³Davut, “İyi” diye yanıt verdi, “Seninle bir antlaşma yaparım. Yalnız senden şunu istiyorum: Beni görmeye geldiğinde Saul'un kızı Mikal'ı da getir. Yoksa beni görmeyeceksin.” ¹⁴Öte yandan Davut Saul oğlu İş-Boşet'e de ulaklar aracılığıyla şu haberi gönderdi: “Yüz Filistli'nin sünnet derisi karşılığında nişanlandığım karım Mikal'ı bana ver.” ¹⁵Bunun üzerine İş-Boşet, kadının kocası Layiş oğlu Paltiel'den alınıp getirilmesi için adamlar gönderdi. ¹⁶Kocasını ağlaya ağlaya Bahurim'e kadar izledi; sonra Avner ona, “Geri dön” deyince döndü. ¹⁷Avner İsrail'in ileri gelenleriyle görüşüp onlara şöyle demişti: “Siz bir süredir Davut'un kralınız olmasını istiyorsunuz. ¹⁸Şimdi bunu gerçekleştirin! Çünkü RAB, Davut hakkında, ‘Halkım İsrail'i kulum Davut aracılığıyla Filistliler'in ve bütün düşmanlarının elinden kurtaracağım’ demişti.” ¹⁹Avner Benjaminliler'le de görüştü, İsrail'in ve bütün Benjamin halkının uygun gördüğü her şeyi Davut'a bildirmek üzere Hevron'a gitti. ²⁰Avner yirmi kişiyle birlikte Hevron'a, Davut'un yanına vardı. Davut Avner'le yanındakilere bir şölen verdi. ²¹Avner Davut'a, “Hemen gidip bütün İsrail halkını efendim kralın yanına toplayayım” dedi, “Öyle ki, seninle bir antlaşma yapsınlar. Sen de dilediğin her yeri yönetebilesin.” Bunun üzerine Davut Avner'i yoluna gönderdi. O da esenlikle gitti. ²²Tam o sırada Davut'un adamlarıyla Yoav, bir baskından dönmüş, yanlarında birçok yağmalanmış mal getirmişlerdi. Ama Avner Hevron'da Davut'un yanında değildi. Çünkü Davut onu göndermiş, o da esenlikle gitmişti. ²³Yoav'la yanındaki bütün askerler Hevron'a vardığında, Ner oğlu Avner'in krala geldiğini, kralın onu gönderdiğini, onun da esenlikle gittiğini Yoav'a bildirdiler. ²⁴Yoav krala gidip, “Ne yaptın?” dedi, “Baksana Avner ayağına kadar gelmiş! Neden onu salıverdin? Çoktan gitmiş! ²⁵Ner oğlu Avner'i tanırsın; seni kandırmak, nereye gidip geldiğini, neler yaptığını öğrenmek için gelmiştir.” ²⁶Davut'un yanından çıkan Yoav, Avner'in arkasından ulaklar gönderdi. Ulaklar Avner'i Sira Sarnıcı'ndan geri getirdiler. Davut ise bundan habersizdi. ²⁷Avner Hevron'a dönünce, Yoav onunla özel bir görüşme yapmak bahanesiyle, onu kent kapısına çekti. Kardeşi Asahel'in kanını döktüğü için, Avner'i orada karnından vurup

ⁱ“Helkat-Hassurim”: “Kılıç alanı” anlamına gelir.

ⁱⁱ“Bitron yolundan” ya da “Sabah boyunca yürüyerek”.

öldürdü. ²⁸Davut bu haberi işitince şöyle dedi: “RAB’bin önünde ben de, krallığım da Ner oğlu Avner’in kanından sonsuza dek suçsuzuz. ²⁹Bu suçun sorumlusu Yoav’la babasının bütün soyu olsun. Yoav’ın soyundan irinli, deri hastalığına yakalanmış, koltuk değneğine dayanan, kılıçla öldürülen, açlık çeken kişiler hiç eksik olmasın!” ³⁰Böylece Yoav’la kardeşi Avişay, Givon’daki savaşta kardeşleri Asahel’i öldüren Avner’i öldürdüler. ³¹Sonra Davut Yoav’la yanındakilere şu buyruğu verdi: “Giysilerinizi yırtıp çula sarının ve Avner’in ölüsü önünde yas tutun!” Kral Davut da cenazenin ardısına yürüdü. ³²Avner’i Hevron’da gömdüler. Kral, Avner’in mezarı başında hıçkırarak hıçkırarak ağladı. Oradaki herkes de ağladı. ³³Sonra kral, Avner için şu ağıtı yaktı: “Avner, bir budala gibi mi ölmeliydi? ³⁴Ellerin bağlı değildi, ayaklarına zincir vurulmamıştı. Ama sen kötülerin önünde düşen biri gibi düştün!” Herkes Avner için yine ağladı. ³⁵Halk Davut’un yanına varıp akşam olmadan bir şeyler yemesi için üstelediyse de, Davut ant içerek şöyle dedi: “Güneş batmadan ekmek ya da başka herhangi bir şey tatmayacağım. Yoksa Tanrı bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!” ³⁶Herkes bunu benimsedi ve kralın yaptığı her şeyden hoşnut oldukları gibi, bundan da hoşnut oldular. ³⁷Ner oğlu Avner’in öldürülmesinde kralın parmağı olmadığını o gün bütün İsrail halkı anladı. ³⁸Kral adamlarına, “Bugün İsrail’de bir önderin, büyük bir adamın öldüğünü bilmiyor musunuz?” dedi, ³⁹“Meshedilmiş* bir kral olduğum halde bugün güçsüzüm. Seruya’nın oğulları benden daha zorlu. RAB kötülük edene yaptığı kötülüğe göre karşılık versin!”

4Avner’in Hevron’da öldürüldüğünü duyan Saul oğlu İş-Boşet korkuya kapıldı. Bütün İsrail halkı da dehşet içindeydi. ²Saul oğlu İş-Boşet’in iki akıncı önderi vardı; bunlar Benyamin oymağından Beerotlu Rimmon’un oğullarıydı. Birinin adı Baana, öbürününki Rekav’dı. –Beerot Benyamin oymağından sayılırdı. ³Beerotlular Gittayim’e kaçmışlardı. Yabancı olan bu halk bugün de orada gurbette yaşıyor. – ⁴Saul oğlu Yonatan’ın Mefiboşet adında bir oğlu vardı; iki ayağı da topaldı. Saul’la Yonatan’ın ölüm haberi Yizreel’den ulaştığında, Mefiboşet beş yaşındaydı. Dadısı onu alıp kaçmıştı. Ne var ki, aceleyle kaçmaya çalışırken çocuk düşüp sakatlanmıştı. ⁵Beerotlu Rimmon’un oğulları Rekav’la Baana yola koyuldular. Öğle sıcaklığında İş-Boşet’in evine vardıklarında İş-Boşet uzanmış dinlenmekteydi. ⁶Buğday alacakmış gibi yaparak eve girdiler. O sırada İş-Boşet yatak odasında yatağında uzanıyordu. Adamlar İş-Boşet’in karnını deşip öldürdüler. Başını gövdesinden ayırıp yanlarına aldılar. Rekav’la kardeşi Baana kaçıp bütün gece Arava yolundan ilerlediler. ⁷İş-Boşet’in başını Hevron’da Kral Davut’a getirip, “İşte seni öldürmek isteyen düşmanın Saul’un oğlu İş-Boşet’in başı!” dediler, “RAB bugün Saul’dan ve onun soyundan efendimiz kralın öcünü aldı.” ⁹Ama Davut Beerotlu Rimmon’un oğulları Rekav’la kardeşi Baana’ya şöyle karşılık verdi: “Beni her

türlü sıkıntıdan kurtaran yaşayan RAB adıyla derim ki, iyi haber getirdiğini sanarak bana Saul’un öldüğünü bildiren adamı yakalayıp Ziklak’ta yaşamına son verdim. Getirdiği iyi haber için verdiğim ödül buydu! ¹⁰¹¹Doğru birini evinde, yatağında öldüren kötü kişilerin ölümü çok daha kesindir! Şimdi sizi yeryüzünden yok ederek onun öcünü sizden almayacak mıyım?” ¹²Sonra adamlarına buyruk verdi. İki kardeşi öldürüp ellerini, ayaklarını kestiler ve Hevron’daki havuzun yanına astılar. İş-Boşet’in başını ise götürüp Hevron’da Avner’in mezarına gömdüler.

5İsrail’in bütün oymakları Hevron’da bulunan Davut’a gelip şöyle dediler: “Biz senin etin, kemiğindir. ²Geçmişte Saul kralımızken, savaşta İsrail’e komuta eden sendin. RAB sana, ‘Halkım İsrail’i sen güdecek, onlara sen önder olacaksın’ diye söz verdi.” ³İsrail’in bütün ileri gelenleri Hevron’a, Kral Davut’un yanına gelince, kral RAB’bin önünde orada onlarla bir antlaşma yaptı. Onlar da Davut’u İsrail Kralı olarak meshettiler. ⁴Davut otuz yaşında kral oldu ve kırk yıl krallık yaptı. ⁵Hevron’da yedi yıl altı ay Yahuda’ya, Yerusulim’de otuz üç yıl bütün İsrail’e ve Yahuda’ya krallık yaptı. ⁶Kral Davut’la adamları Yerusulim’de yaşayan Yevuslular’a saldırmak için yola çıktılar. Yevuslular Davut’a, “Sen buraya giremezsin, körlerle topallar bile seni geri püskürtebilir” dediler. “Davut buraya giremez” diye düşünüyorlardı. ⁷Ne var ki, Davut Siyon Kalesi’ni ele geçirdi. Daha sonra bu kaleye “Davut Kenti” adı verildi. ⁸Davut o gün adamlarına şöyle demişti: “Yevuslular’ı kim yenilgiye uğratırsa Davut’un nefret ettiği şu ‘Topallarla körlerle’ su kanalından ulaşmalı!” “Körlerle topallar saraya giremeyecek” denmesinin nedeni işte budur. ⁹Bundan sonra Davut “Davut Kenti” adını verdiği kalede oturmaya başladı. Çevredeki bölgeyi, Millo’dan* içeriye doğru uzanan bölümü inşa etti. ¹⁰Davut giderek güçleniyordu. Çünkü Her Şeye Egemen Tanrı RAB onunlaydı. ¹¹Sur Kralı Hiram Davut’a ulaklar, sedir kütükleri, marangozlar ve taşçılar gönderdi. Bu adamlar Davut için bir saray yaptılar. ¹²Böylece Davut RAB’bin kendisini İsrail Kralı atadığını ve halkı İsrail’in hatırı için krallığını yücelttiğini anladı. ¹³Davut Hevron’dan ayrıldıktan sonra Yerusulim’de kendine daha birçok cariye ve karı aldı. Davut’un erkek ve kız çocukları oldu. ¹⁴Davut’un Yerusulim’de doğan çocuklarının adları şunlardı: Şammua, Şovav, Natan, Süleyman, ¹⁵Yivhar, Elişua, Nefek, Yafia, ¹⁶Elişama, Elyada ve Elifelet. ¹⁷Filistliler Davut’un İsrail Kralı olarak meshedildiğini duyunca, bütün Filist ordusu onu aramak için yola çıktı. Bunu duyan Davut kaleye sığındı. ¹⁸Filistliler gelip Refaim Vadisi’ne yayılmışlardı. ¹⁹Davut RAB’be danıştı: “Filistliler’e saldırıyım mı? Onları elime teslim edecek misin?” RAB Davut’a, “Saldır” dedi, “Onları kesinlikle eline teslim edeceğim.” ²⁰Bunun üzerine Davut Baal-Perasim’e gidip orada Filistliler’i bozguna uğrattı. Sonra, “Her şeyi yarıp geçen sular gibi, RAB düşmanlarımı önümden yarıp

geçti” dedi. Bundan ötürü oraya Baal-Perasimⁱⁱⁱ adı verildi. ²¹Davut’la adamları, Filistliler’in orada bıraktığı putları alıp götürdüler. ²²Filistliler bir kez daha gelip Refaim Vadisi’ne yayıldılar. ²³Davut RAB’be danıştı. RAB şöyle karşılık verdi: “Buradan saldırma! Onları arkadan çevirip pelesenk ağaçlarının önünden saldır. ²⁴Pelesenk ağaçlarının tepesinden yürüyüş sesi duyar duymaz, acele et. Çünkü ben Filist ordusunu bozguna uğratmak için önünsıra gitmişim demektir.” ²⁵Davut RAB’bin kendisine buyurduğu gibi yaptı ve Filistliler’i Geva’dan Gezer’e kadar bozguna uğrattı.

6Davut İsrail’deki bütün seçme adamları topladı. Sayıları otuz bin kişiydi. ²Böylece Davut’la ordusu, sandığın üzerindeki Keruvlar arasında taht kuran Her Şeye Egemen RAB’bin adıyla anılan Tanrı’nın Sandığı’nı getirmek için Baale-Yahuda’ya gittiler. ³Tanrı’nın Sandığı’nı Avinadav’ın tepedeki evinden alıp yeni bir arabaya koydular. Tanrı’nın Sandığı’nı taşıyan yeni arabayı Avinadav’ın oğulları Uzza’yla Ahyo sürüyordu. Ahyo sandığın önünden yürüyordu. ⁴⁵Bu arada Davut’la bütün İsrail halkı da RAB’bin önünde lir, çenk, tef, çingirak ve ziller eşliğinde ezgiler okuyarak var güçleriyle^{iv} bu olayı kutluyorlardı. ⁶Nakon’un harman yerine vardıklarında öküzler tökezledi. Bu nedenle Uzza elini uzatıp Tanrı’nın Sandığı’nı tuttu. ⁷RAB Tanrı saygısızca davranan Uzza’ya öfkelenerek onu orada yere çaldı. Uzza Tanrı’nın Sandığı’nın yanında öldü. ⁸Davut, RAB’bin Uzza’yı cezalandırmasına öfkelenildi. O günden bu yana oraya Peres-Uzza^v denilir. ⁹Davut o gün RAB’den korkarak, “RAB’bin Sandığı nasıl olur da bana gelir?” diye düşündü. ¹⁰RAB’bin Sandığı’nı Davut Kenti’ne götürmek istemedi. Bunun yerine sandığı Gatlı Ovet-Edom’un evine götürdü. ¹¹RAB’bin Sandığı Gatlı Ovet-Edom’un evinde üç ay kaldı. RAB Ovet-Edom’u ve bütün ailesini kutsadı. ¹²“Tanrı’nın Sandığı’ndan ötürü RAB Ovet-Edom’un ailesini ve ona ait her şeyi kutsadı” diye Kral Davut’a bildirildi. Böylece Davut gidip Tanrı’nın Sandığı’nı Ovet-Edom’un evinden Davut Kenti’ne sevinçle getirdi. ¹³RAB’bin Sandığı’nı taşıyanlar altı adım atınca, Davut bir boğayla besili bir dana kurban etti. ¹⁴Keten efod kuşanmış Davut, RAB’bin önünde var gücüyle oynuyordu. ¹⁵Davut’la bütün İsrail halkı, sevinç naraları ve boru sesi eşliğinde RAB’bin Sandığı’nı getiriyorlardı. ¹⁶RAB’bin Sandığı Davut Kenti’ne varınca, Saul’un kızı Mikal penceden baktı. RAB’bin önünde oynayıp zıplayan Kral Davut’u görünce, onu küçümsedi. ¹⁷RAB’bin Sandığı’nı getirip Davut’un bu amaçla kurduğu çadırın içindeki yerine koydular. Davut RAB’be yakmalık sunular ve esenlik sunularını sundu. ¹⁸Yakmalık sunularını ve esenlik sunularını

sunmayı bitirince, Her Şeye Egemen RAB’bin adıyla halkı kutsadı. ¹⁹Ardından kadın erkek herkese, bütün İsrail topluluğuna birer somun ekmekle birer hurma ve üzüm pestili dağıttı. Sonra herkes evine döndü. ²⁰Davut ailesini kutsamak için eve döndüğünde, Saul’un kızı Mikal onu karşılamaya çıktı. Davut’a şöyle dedi: “İsrail Kralı bugün ne güzel bir ün kazandırdı kendine! Değersiz biri gibi, kullarının cariyeleri önünde soyundun.” ²¹Davut, “Baban ve bütün soyu yerine beni seçen ve halkı İsrail’e önder atayan RAB’bin önünde oynadım!” diye karşılık verdi, “Evet, RAB’bin önünde oynayacağım. ²²Üstelik kendimi bundan daha da küçük düşüreceğim, hiçe sayacağım. Ama sözünü ettiğin o cariyeler beni onurlandıracaklar.” ²³Saul’un kızı Mikal’ın ölene dek çocuğu olmadı.

7Kral sarayına yerleşmişti. RAB de onu çevresindeki bütün düşmanlarından koruyarak rahata kavuşturdu. ²O sırada kral, Peygamber Natan’a, “Bak, ben sedir ağacından yapılmış bir sarayda oturuyorum. Oysa Tanrı’nın Sandığı bir çadırda duruyor!” dedi. ³Natan, “Git, tasarladığın her şeyi yap, çünkü RAB seninle” diye karşılık verdi. ⁴O gece RAB Natan’a şöyle seslendi: ⁵“Git, kulum Davut’a şöyle de: ‘RAB diyor ki, oturmam için bana sen mi tapınak^{vi} yapacaksın?’ ⁶İsrail halkını Mısır’dan çıkardığım günden bu yana konutta oturmam. Bir çadırda orada burada konaklayarak dolaşıyordum. ⁷İsraililer’le birlikte dolaştığım yerlerin herhangi birinde, halkım İsrail’i gütmesini buyurduğum İsrail önderlerinden birine, neden bana sedir ağacından bir konut yapmadınız diye hiç sordum mu?’ ⁸“Şimdi kulum Davut’a şöyle diyeceksin: ‘Her Şeye Egemen RAB diyor ki, halkım İsrail’e önder olasın diye seni otlaklardan ve koyun gütmekten aldım. ⁹Her nereye gittiyisen seninleydim. Önünden bütün düşmanlarımı yok ettim. Adımı dünyadaki büyük adamların adı gibi büyük kılacağım. ¹⁰Halkım İsrail için bir yurt sağlayıp onları oraya yerleştireceğim. Bundan böyle kendi yurtlarında otursunlar, bir daha rahatsız edilmesinler. Kötü kişiler de halkım İsrail’e hâkimler atadığım günden bu yana yaptıkları gibi, bir daha onlara baskı yapmasınlar. Seni bütün düşmanlarından kurtarıp rahata kavuşturacağım. ‘RAB senin için bir soy yetiştireceğini belirtiyor: ¹¹¹²Sen ölüp atalarına kavuşunca, senden sonra soyundan birini ortaya çıkarıp krallığını pekiştireceğim. ¹³Adıma bir tapınak kuracak olan odur. Ben de onun krallığının tahtını sonsuza dek sürdüreceğim. ¹⁴Ben ona baba olacağım, o da bana oğul olacak. Kötülük yapınca, onu insanların değneğiyle, insanların vuruşlarıyla yola getireceğim. ¹⁵Ama senin önünden kaldırdığım Saul’dan esirgelediğim sevgiyi hiçbir zaman esirgemeyeceğim. ¹⁶Soyun ve krallığın sonsuza dek önümde duracak; tahtın sonsuza dek sürecektir.’” ¹⁷Böylece Natan bütün bu sözleri ve görüşleri Davut’a aktardı. ¹⁸Bunun üzerine Kral Davut

ⁱⁱⁱ“Baal-Perasim”: “Yarıp geçen Efendi” anlamına gelir.

^{iv}Olası metin “Lir, çenk, tef, çingirak ve ziller eşliğinde ezgiler okuyarak var güçleriyle” (bkz. Septuaginta, Kumran, 1Ta.13:8), Masoretik metin “Çam ağacından yapılmış her türlü çalgılar, lir, çenk, tef, çingirak ve ziller çalarak”.

^v“Peres-Uzza”: “Uzza’nın cezası” anlamına gelir.

^{vi}Bu bölümdeki 5,6,7,10-11,13,16,19,25,26,27 ve 29 ayetlerinde geçen İbranice “Beyt” sözcüğü, “tapınak”, “konut” ve “soy” olarak çevrildi.

gelip RAB'bin önünde oturdu ve şöyle dedi: "Ey Egemen RAB, ben kimim, ailem nedir ki, beni bu duruma getirdin?"¹⁹Ey Egemen RAB, sanki bu yetmezmiş gibi, kulunun soyunun geleceği hakkında da söz verdin. Ey Egemen RAB, insanlarla hep böyle mi ilgilenirsin?²⁰Ben sana başka ne diyebilirim ki! Çünkü, ey Egemen RAB, kulunu tanıyor sun.²¹Sözünün hatırı için ve isteğin uyarınca bu büyüklüğü gösterdin ve kuluna bildirdin.²²"Yücesin, ey Egemen RAB! Bir benzerin yok, senden başka Tanrı da yok! Bunu kendi kulaklarımızla duyduk.²³Halkın İsrail'e benzer tek bir ulus yok dünyada. Kendi halkın olsun diye onları kurtarmaya gittin. Çünkü onlar için de, ülken için de büyük ve görkemli işler yapmakla ün saldın. Mısır'dan kendin için kurtardığın halkın önünden ulusları ve tanrılarını kovdun.²⁴Halkın İsrail'i sonsuza dek kendi halkın olarak benimseydin ve sen de, ya RAB, onların Tanrısı oldun.²⁵"Şimdi, ya RAB Tanrı, kuluna ve onun soyuna ilişkin verdiğin sözü sonsuza dek tut, sözünü yerine getir.²⁶Öyle ki, insanlar, 'Her Şeye Egemen RAB İsrail'in Tanrısı'dır!' diyerek adını sonsuza dek yüceltsinler ve kulun Davut'un soyu da önünde sürsün.²⁷"Ey Her Şeye Egemen RAB, İsrail'in Tanrısı! 'Senin için bir soy çıkaracağım' diye kuluna açıkladım. Bundan dolayı kulun sana bu duayı etme yürekliliğini buldu.²⁸Ey Egemen RAB, sen Tanrı'sın! Sözlerin gerçektir ve kuluna bu iyilikleri söz verdin.²⁹Şimdi önünde sonsuza dek sürmesi için kulunun soyunu kutsamanı diliyorum. Çünkü, ey Egemen RAB, sen böyle söz verdin ve kulunun soyu kutsamanla sonsuza dek kutlu kılınacak."

8 Bir süre sonra Davut Filistliler'i yenip boyunduruğu altına aldı ve Meteg-Amma'yı Filistliler'in yönetiminden çıkardı.²Moavlılar'ı da bozguna uğrattı. Onları yere yatırıp ipe ölçtü. Ölçtüğü iki sırayı öldürdü, bir bütün sırayı sağ bıraktı. Moavlılar Davut'un haraç ödeyen köleleri oldular.³Davut Fırat'a kadar krallığını yeniden kurmaya giden Sova Kralı Rehov oğlu Hadadezer'i de yendi.⁴Bin yedi yüz atlısıyla yirmi bin yaya askerini ele geçirdi. Yüz savaş arabası için gereken atların dışındaki bütün atları da sakatladı.⁵Sova Kralı Hadadezer'e yardıma gelen Şam Aramlılarından yirmi iki bin kişiyi öldürdü.⁶Sonra Şam Aramlılarının ülkesine askeri birlikler yerleştirdi. Onlar da Davut'un haraç ödeyen köleleri oldular. RAB Davut'u gittiği her yerde zafere ulaştırdı.⁷Davut Hadadezer'in komutanlarının taşıdığı altın kalkanları alıp Yeruşalim'e götürdü.⁸Ayrıca Hadadezer'in yönetimindeki Betah ve Berotay kentlerinden bol miktarda tunç aldı.⁹Hama Kralı Toi, Davut'un Hadadezer'in bütün ordusunu bozguna uğrattığını duydu.¹⁰Toi Kral Davut'u selamlamak ve Hadadezer'le savaşıp yendiği için onu kutlamak üzere oğlu Yoram'ı ona gönderdi. Çünkü Toi Hadadezer'le sürekli savaşmıştı. Yoram Davut'a altın, gümüş, tunç armağanlar getirdi.¹¹Kral Davut bu armağanları yendiği bütün uluslardan -Aram, Moav, Ammonlular, Filistliler ve Amalekliler'den- ele geçirdiği altın ve gümüşle birlikte RAB'be adadı. Bunun ya-

nısıra Sova Kralı Rehov oğlu Hadadezer'den yağmalanan altınla gümüşü de RAB'be adadı.¹²¹³Davut Tuz Vadisi'nde on sekiz bin Edomlu öldürüp dönünce üne kavuştu.¹⁴Edom'un her yanına askeri birlikler yerleştirdi. Edomlular'ın tümü Davut'un köleleri oldular. RAB Davut'u gittiği her yerde zafere ulaştırdı.¹⁵Bütün İsrail'de krallık yapan Davut halkına doğruluk ve adalet sağladı.¹⁶Seruya oğlu Yoav ordu komutanı, Ahilut oğlu Yehoşafat devlet tarihçisiydi.¹⁷Ahituv oğlu Sadok'la Aviyatar oğlu Ahimelek kâhin, Seraya yazmandı.¹⁸Yehoyada oğlu Benaya Keretliler'le Peletliler'in* komutanıydı. Davut'un oğullarıysa kâhindi.

9 Davut, "Saul'un ailesinden daha sağ kalan, Yonatan'ın hatırı için iyilik edebileceğim kimse var mı?" diye sordu.²Saul'un ailesinin Siva adında bir hizmetkârı vardı. Onu Davut'un yanına çağırdılar. Kral, "Siva sen misin?" diye sordu. Siva, "Evet, ben kulunum" diye yanıtladı.³Kral, "Saul'un ailesinden sağ kalan kimse yok mu?" diye sordu, "Tanrı'nın iyiliğini ona göstereyim." Siva, "Yonatan'ın iki ayağı sakat bir oğlu var" diye yanıtladı.⁴Kral, "Nerede o?" diye sordu. Siva, "Ammiel oğlu Makir'in Lo-Devar'daki evinde" diye karşılık verdi.⁵Böylece Kral Davut, Lo-Devar'dan Ammiel oğlu Makir'in evinden onu yanına getirtti.⁶Saul oğlu Yonatan oğlu Mefiboşet, Davut'un yanına gelince, onun önünde yere kapandı. Davut, "Mefiboşet!" diye seslendi. Mefiboşet, "Evet, ben kulunum" diye yanıtladı.⁷Davut ona, "Korkma!" dedi, "Çünkü baban Yonatan'ın hatırı için, sana kesinlikle iyilik edeceğim. Atan Saul'un bütün toprağını sana geri vereceğim. Ve sen her zaman soframda yemek yiyeceksin."⁸Mefiboşet yere kapanıp şöyle dedi: "Kulun ne ki, benim gibi ölmüş bir köpekle ilgileniyorsun?"⁹Kral Davut, Saul'un hizmetkârı Siva'yı çağırıp, "Önceden efendin Saul ile ailesine ait her şeyi torunu Mefiboşet'e verdim" dedi,¹⁰"Sen, oğulların ve kölelerin onun için toprağı işleyip ürünü getireceksiniz. Öyle ki, efendinizin torununun yiyecek gereksinimi sağlansın. Efendinin torunu Mefiboşet her zaman benim soframda yemek yiyecektir." Siva'nın on beş oğlu ve yirmi kölesi vardı.¹¹Siva, "Efendim kralın buyurduğu her şeyi yapacağım" dedi. Mefiboşet kralın çocuklarından biri gibi onun sofrasında yemek yedi.¹²Mefiboşet'in Mika adında küçük bir oğlu vardı. Siva'ya bağlı herkes Mefiboşet'e hizmet ediyordu.¹³İki ayağı sakat Mefiboşet hep kralın sofrasında yemek yediğinden Yeruşalim'de oturuyordu.

10 Bir süre sonra Ammon Kralı öldü, yerine oğlu Hanun kral oldu.²Davut, "Babası bana iyilik ettiği gibi ben de Nahaş oğlu Hanun'a iyilik edeceğim" diye düşünerek, babasının ölümünden dolayı baş sağlığı dilemek için Hanun'a görevliler gönderdi. Davut'un görevlileri Ammonlular'ın ülkesine varınca,³Ammon önderleri, efendileri Hanun'a şöyle dediler: "Davut sana bu adamları gönderdi diye babana saygı duyduğunu mu sanıyorsun? Davut, kenti

araştırmak, casusluk etmek, yıkmak için adamlarını sana gönderdi.”⁴Bunun üzerine Hanun Davut’un görevlilerini yakalattı. Sakallarının yarısını tıraş edip giysilerinin kalçayı kapatan kesimini ortadan kesti ve onları öylece gönderdi.⁵Davut bunu duyunca, onları karşılamak üzere adamlar gönderdi. Çünkü görevliler çok utanıyorlardı. Kral, “Sakalınız uzayınca dek Eriha’da kalın, sonra dönün” diye buyruk verdi.⁶Ammonlular, Davut’un nefretini kazandıklarını anlayınca, haber gönderip Beytrehov ve Sova’dan yirmi bin Aramlı yaya asker, Maaka Kralı’yla bin adamını ve Tov halkından on iki bin adamı kiraladılar.⁷Davut bunu duyunca, Yoav’ı ve güçlü adamlardan oluşan bütün ordusunu onlara karşı gönderdi.⁸Ammonlular çıkıp kent kapısında savaş düzeni aldılar. Aramlı Sova’yla Rehov, Tov halkı ve Maaka’nın adamları da kırdaki savaş düzenine girdiler.⁹Önde, arkada düşman birliklerini gören Yoav, İsrail’in iyi askerlerinden bazılarını seçerek Aramlılar’a karşı yerleştirdi.¹⁰Geri kalan birlikleri de kardeşi Avişay’ın komutasına vererek Ammonlular’a karşı yerleştirdi.¹¹Yoav, “Aramlılar benden güçlü çıkarsa, yardımına gelirim” dedi, “Ama Ammonlular senden güçlü çıkarsa, ben sana yardıma gelirim.¹²Güçlü ol! Halkımızın ve Tanrımız’ın kentleri uğruna yürekli olalım! RAB gözünde iyi olanı yapsın.”¹³Yoav’la yanındakiler Aramlılar’a karşı savaşmak için ileri atılınca, Aramlılar onlardan kaçtı.¹⁴Onların kaçıştığını gören Ammonlular da Avişay’dan kaçarak kente girdiler. Bunun üzerine Yoav Ammonlular’la savaşmaktan vazgeçerek Yerusolim’e gitti.¹⁵İsraililer’in önünde bozguna uğradıklarını gören Aramlılar bir araya geldiler.¹⁶Hadadezer, haber gönderip Fırat Irmağı’nın karşı yakasındaki Aramlılar’ı çağırttı. Aramlılar Hadadezer’in ordu komutanı Şovak’ın komutasında Helam’a gittiler.¹⁷Davut bunu duyunca, bütün İsrail ordusunu topladı. Şeria Irmağı’nı geçerek Helam’a vardılar. Aramlılar Davut’a karşı düzen alarak onunla savaştılar.¹⁸Ne var ki, Aramlılar İsraililer’in önünden kaçtılar. Davut onlardan yedi yüz savaş arabası sürücüsü ile kırk bin atlı asker öldürdü. Hadadezer’in ordu komutanı Şovak’ı da vurdu. Şovak savaş alanında öldü.¹⁹Hadadezer’in buyruğundaki kralların hepsi bozguna uğradıklarını görünce, İsraililer’le barış yaparak onlara boyun eğdiler. Aramlılar bundan böyle Ammonlular’a yardım etmekten kaçındılar.

11İlkbaharda, kralların savaşa gittiği dönemde, Davut kendi subaylarıyla birlikte Yoav’ı ve bütün İsrail ordusunu savaşa gönderdi. Onlar Ammonlular’ı yenilgiye uğratarak Rabba Kenti’ni kuşatırken, Davut Yerusolim’de kalıyordu.²Bir akşamüstü Davut yatağından kalktı, sarayın damına çıkıp gezinmeye başladı. Damdan yıkanan bir kadın gördü. Kadın çok güzeldi.³Davut onun kim olduğunu öğrenmek için birini gönderdi. Adam, “Kadın Eliam’ın kızı Hititli Uriya’nın karısı Bat-Şeva’dır” dedi.⁴Davut kadını getirmeleri için ulaklar gönderdi. Kadın Davut’un yanına geldi. Davut aybaşı kirliliğinden yeni arınmış olan kadınla yattı. Sonra kadın evine döndü.⁵Gebe kalan kadın Davut’a, “Gebe

kaldım” diye haber gönderdi.⁶Bunun üzerine Davut Hititli Uriya’yı kendisine göndermesi için Yoav’a haber yolladı. Yoav da Uriya’yı Davut’a gönderdi.⁷Uriya yanına varınca, Davut Yoav’ın, ordunun ve savaşın durumunu sordu.⁸Sonra Uriya’ya, “Evine git, rahatına bak” dedi. Uriya saraydan çıkınca, kral ardından bir armağan gönderdi.⁹Ne var ki, Uriya evine gitmedi, efendisinin bütün adamlarıyla birlikte sarayın kapısında uyudu.¹⁰Davut Uriya’nın evine gitmediğini öğrenince, ona, “Yolculuktan geldin. Neden evine gitmedin?” diye sordu.¹¹Uriya, “Sandık da, İsraililer’le Yahudalılar da çardaklarda kalıyor” diye karşılık verdi, “Komutanım Yoav’la efendimin adamları kırlarda konaklıyor. Bu durumda nasıl olur da ben yiyip içmek, karımla yatmak için evime giderim? Yaşamın hakkı için, böyle bir şeyi kesinlikle yapmayacağım.”¹²Bunun üzerine Davut, “Bugün de burada kal, yarın seni göndereceğim” dedi. Uriya o gün de, ertesi gün de Yerusolim’de kaldı.¹³Davut Uriya’yı çağırdı. Onu sarhoş edene dek yedirip içirdi. Akşam olunca Uriya efendisinin adamlarıyla birlikte uyumak üzere yattığı yere gitti. Yine evine gitmedi.¹⁴Sabahleyin Davut Yoav’a bir mektup yazıp Uriya aracılığıyla gönderdi.¹⁵Mektupta şöyle yazdı: “Uriya’yı savaşın en şiddetli olduğu cepheye yerleştir ve yanından çekil ki, vurulup ölsün.”¹⁶Böylece Yoav kenti kuşatırken Uriya’yı yiğit adamların bulunduğunu bildiği yere yerleştirdi.¹⁷Kent halkı çıkıp Yoav’ın askerleriyle savaştı. Davut’un askerlerinden ölenler oldu. Hititli Uriya da ölenler arasındaydı.¹⁸Yoav savaşla ilgili ayrıntılı haberleri Davut’a iletmek üzere bir ulak gönderdi.¹⁹Ulağı şöyle uyardı: “Sen savaşla ilgili ayrıntılı haberleri krala iletmeyi bitirdikten sonra,²⁰kral öfkelenip sana şunu sorabilir: ‘Onlarla savaşmak için kente neden o kadar çok yaklaştınız? Surdan ok atacaktıklarını bilmiyor muydunuz?’²¹Yerubbeşet^{vii} oğlu Avimelek’i kim öldürdü? Teves’te surun üstünden bir kadın üzerine bir değirmen üst taşıyı atıp onu öldürmedi mi? Öyleyse niçin sura o kadar çok yaklaştınız?’ O zaman, ‘Kulun Hititli Uriya da öldü’ dersin.”²²Ulak yola koyuldu. Davut’un yanına varınca, Yoav’ın kendisine söylediklerinin tümünü ona ilettili.²³“Adamlar bizden üstün çıktılar” dedi, “Kentten çıkıp bizimle kırdaki savaştılar. Ama onları kent kapısına kadar geri püskürttük.”²⁴Bunun üzerine okçular adamlarına surdan ok attılar. Kralın adamlarından bazıları öldü; kulun Hititli Uriya da öldü.”²⁵Davut ulağa şöyle dedi: “Yoav’a de ki, ‘Bu olay seni üzmesin! Savaşta kimin öleceği belli olmaz. Kente karşı saldırımızı güçlendirin ve kenti yerle bir edin!’ Bu sözlerle onu yüreklendir.”²⁶Uriya’nın karısı, kocasının öldüğünü duyunca, onun için yas tuttu.²⁷Yas süresi geçince, Davut onu sarayına getirtti. Kadın Davut’un karısı oldu ve ona bir oğul doğurdu. Ancak, Davut’un bu yaptığı RAB’bin hoşuna gitmedi.

12RAB Natan’ı Davut’a gönderdi. Natan Davut’un yanına gelince ona, “Bir kentte biri zengin, öbürü yoksul iki

^{vii}“Yerubbeşet”: Yerubbaal ya da Gidyon.

adam vardı” dedi, ²“Zengin adamın birçok koyunu, sığı-
rı vardı. ³Ama yoksul adamın satın alıp beslediği küçük
bir dişi kuzudan başka bir hayvanı yoktu. Kuzu adamın
yanında, çocuklarıyla birlikte büyüdü. Adamın yemeğinden
yer, tasından içer, koynunda uyurdu. Yoksulun kızı
gibiymi. ⁴Derken, zengin adama bir yolcu uğradı. Adam
gelen konuğa yemek hazırlamak için kendi koyunlarından,
sığırlarından birini almaya kıyamadığından yoksulun ku-
zusunu alıp yolcuya yemek hazırladı.” ⁵Zengin adama çok
öfkelenen Davut Natan’a, “Yaşayan RAB’bin adıyla derim
ki, bunu yapan ölümü hak etmiştir!” dedi, ⁶“Bunu yaptığı
ve acımadığı için kuzuya karşılık dört katını ödemeli.”
⁷Bunun üzerine Natan Davut’a, “O adam sensin!” dedi,
“İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Ben seni İsrail’e kral ola-
rak meshettim ve Saul’un elinden kurtardım. ⁸Sana efendi-
nin evini verdim, karılarını da koynuna verdim. İsrail ve
Yahuda halkını da sana verdim. Bu az gelseydi, sana da-
ha neler neler verirdim! ⁹Öyleyse neden RAB’bin gözünde
kötü olanı yaparak, O’nun sözünü küçümsedin? Hititli Uri-
ya’yı kılıçla öldürdün, Ammonlular’ın kılıcıyla canına kıydın.
Karısını da kendine eş olarak aldın. ¹⁰Bundan böyle,
kılıç senin soyundan sonsuza dek eksik olmayacak. Çün-
kü beni küçümsedin ve Hititli Uriya’nın karısını kendine
eş olarak aldın.’ ¹¹“RAB şöyle diyor: ‘Sana kendi soyun-
dan kötülük getireceğim. Senin gözünün önünde karılarını
alıp bir yakınına vereceğim; güpegündüz karılarının koynuna
girecek. ¹²Evet, sen o işi gizlice yaptın, ama ben bu-
nu bütün İsrail halkının gözü önünde güpegündüz yapaca-
ğım!” ¹³Davut, “RAB’be karşı günah işledim” dedi. Na-
tan, “RAB günahını bağışladı, ölmeyeceksin” diye karşılık
verdi, ¹⁴“Ama sen bunu yapmakla, RAB’bin düşmanların-
ın O’nu küçümsemesine neden oldun. Bu yüzden doğan
çocuğun kesinlikle ölecek.” ¹⁵Bundan sonra Natan evine
döndü. RAB Uriya’nın karısının Davut’tan doğan çocuğunun
hastalanmasına neden oldu. ¹⁶Davut çocuk için Tanrı’ya
yalvarıp oruç tuttu; evine gidip gecelerini yerde yatarak
geçirdi. ¹⁷Sarayın ileri gelenleri onu yerden kaldırmaya
geldiler. Ama Davut kalkmak istemedi, onlarla yemek de
yemedi. ¹⁸Yedinci gün çocuk öldü. Davut’un görevlileri ço-
cuğun öldüğünü Davut’a bildirmekten çekindiler. Çünkü,
“Çocuk daha yaşarken onunla konuştuk ama bizi dinlemedi”
diyorlardı, “Şimdi çocuğun öldüğünü ona nasıl söyleriz?
Kendisine zarar verebilir!” ¹⁹Davut görevlilerinin fısılda-
ştığını görünce, çocuğun öldüğünü anladı. Onlara, “Çocuk
öldü mü?” diye sordu. “Evet, öldü” dediler. ²⁰Bunun üze-
rine Davut yerden kalktı. Yıkandı, güzel kokular sürünüp
giysilerini değiştirdi. RAB’bin Tapınağı’na gidip tapındı.
Sonra evine döndü ve yemek istedi. Önüne konan yemeği
yedi. ²¹Hizmetkârları, “Neden böyle davranıyorsun?” diye
sordular, “Çocuk yaşarken oruç tuttun, ağladın; ama ölünce
kalkıp yemek yemeye başladın.” ²²Davut şöyle yanıtladı:
“Çocuk yaşarken oruç tutup ağladım. Çünkü, ‘Kim bilir,
RAB bana lütfeder de çocuk yaşar’ diye düşünüyordum.
²³Ama çocuk öldü. Artık neden oruç tutayım? Onu geri

getirebilir miyim ki? Ben onun yanına gideceğim, ama o
bana geri dönmeyecek.” ²⁴Davut karısı Bat-Şeva’yı avuttu.
Yanına girip onunla yattı. Bat-Şeva bir oğul doğurdu.
Çocuğun adını Süleyman koydu. Çocuğu seven RAB Pey-
gamber Natan aracılığıyla haber gönderdi ve hatırı için
çocuğun adını Yedidyah ^{viii} koydu. ²⁵²⁶Bu sırada Ammon-
lular’ın Rabba Kenti’ne karşı savaşı sürdüren Yoav, saray
semtini ele geçirdi. ²⁷Sonra Davut’a ulaklar göndererek,
“Rabba Kenti’ne karşı savaşıp su kaynaklarını ele geçirdim”
dedi, ²⁸“Şimdi sen ordunun geri kalanlarını topla,
kenti kuşatıp ele geçir; öyle ki, kenti ben ele geçirmeyeyim
ve kent adıyla anılmasın.” ²⁹Davut bütün askerlerini topla-
yıp Rabba Kenti’ne gitti, kente karşı savaşıp ele geçirdi.
³⁰Ammon Kralı’nın ^{ix} başındaki tacı aldı. Değerli taşlarla
süslü, ağırlığı bir talant ^x altını bulan tacı Davut’un başına
koydular. Davut kentten çok miktarda mal yağmalayıp
götürdü. ³¹Orada yaşayan halkı dışarı çıkarıp testereyle,
demir kazma ve baltayla yapılan işlerde, tuğla yapımında
çalıştırdı. Davut bunu bütün Ammon kentlerinde uyguladı.
Sonra bütün ordusuyla birlikte Yerusalam’^e döndü.

13 Davut’un oğlu Avşalom’un Tamar adında güzel bir
kızkardeşi vardı. Davut’un başka bir oğlu, Amnon Tamar’a
gönül verdi. ²Amnon üvey kızkardeşi Tamar yüzünden ya-
tağa düşecek kadar üzüntüye kapıldı. Çünkü Tamar erden
bir kızdı ve Amnon ona bir şey yapmayı olanaksız görü-
yordu. ³Amnon’un Davut’un kardeşi Şima’nın oğlu Yona-
dav adında çok akıllı bir arkadaşı vardı. ⁴Yonadav Am-
non’a, “Ey kral oğlu, neden böyle her sabah üzgün görü-
nüyorsun?” diye sordu, “Bana anlatamaz mısın?” Amnon,
“Üvey kardeşim Avşalom’un kızkardeşi Tamar’a gönül ver-
dim” diye yanıtladı. ⁵Yonadav, “Yatağa yat ve hastaymış
gibi yap” dedi, “Baban seni görmeye gelince ona şöyle der-
sin: ‘Lütfen kızkardeşim Tamar gelip bana yiyecek versin.
Yemeği önümde hazırlasın ki, ona bakayım, elinden yiye-
yim.’” ⁶Böylece Amnon yatağa yatıp hastaymış gibi yaptı.
Kral onu görmeye gelince, Amnon, “Lütfen kızkardeşim
Tamar gelip önümde iki gözleme hazırlasın da elinden yiye-
yim” dedi. ⁷Davut, sarayda yaşayan Tamar’a, “Haydi
kardeşin Amnon’un evine gidip ona yiyecek hazırla” diye
haber gönderdi. ⁸Tamar yatmakta olan kardeşi Amnon’un
evine gitti. Hamur alıp yoğurdu, önünde gözleme yapıp pi-
şirdi. ⁹Tavayı alıp gözlemeyi önüne koyduysa da Amnon
yemek istemedi. “Yanımdan herkesi çıkarın” diye buyruk
verdi. Herkes çıktı. ¹⁰Sonra Amnon Tamar’a, “Yemeği ya-
tak odama getir de, elinden yiyeyim” dedi. Tamar hazırla-
dığı gözlemeleri kardeşi Amnon’un yatak odasına götürdü.
¹¹Yesin diye yemeği ona yaklaştırmıca, Amnon Tamar’ı ya-
kalayarak, “Gel, benimle yat, kızkardeşim” dedi. ¹²Ama
Tamar, “Hayır, kardeşim, beni zorlama!” dedi, “İsrail’de
böyle şey yapılmamalıdır! Bu iğrençliği yapma! ¹³Sonra

^{viii}“Yedidyah”: “RAB tarafından sevilen” anlamına gelir.

^{ix}“Ammon Kralı’nın” ya da “Ammon’un ilahı Molek’in*”.

^x“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

ben utancımı nasıl üstümden atarım? Sense İsrail’de alçak biri durumuna düşersin. Ne olur krala söyle; o beni senden esirgemez.”¹⁴Ne var ki, Amnon Tamar’ı dinlemek istemedi. Daha güçlü olduğu için onunla zorla yattı.¹⁵Bundan sonra Amnon Tamar’dan öylesine nefret etti ki, ona duyduğu nefret, beslemiş olduğu sevgiden daha güçlüydü. Amnon Tamar’a, “Kalk, git!” dedi.¹⁶Tamar, “Hayır” dedi, “Çünkü beni kovman, bana yaptığın öbür kötülükten daha büyük bir kötülüktür.” Ama Amnon onu dinlemek istemedi.¹⁷Hizmetindeki uşağı çağırıp, “Bu kadını yanımdan dışarı çıkar, ardından da kapıyı sürgüle” dedi.¹⁸Uşak Tamar’ı dışarı çıkarıp ardından kapıyı sürgüledi. Tamar uzun kollu bir giysi giymişti. Kralın erden kızları böyle giyinirlerdi.¹⁹Tamar başına kül saçıp sırtındaki uzun kollu giysiyi yırttı. Elini başına koyup ağlaya ağlaya gitti.²⁰Kardeşi Avşalom ona, “Seninle birlikte olan kardeşin Amnon muydu?” diye sordu, “Haydi, kızkardeşim, sesini çıkar. O senin üvey kardeşindir. Bu olayın üzerinde durma.” Böylece Tamar, kardeşi Avşalom’un evinde yalnız ve üzgün yaşadı.²¹Kral Davut olup bitenleri duyunca çok öfkeleni. ²²Avşalom ise Amnon’a iyi kötü hiçbir şey söylemedi. Kızkardeşi Tamar’a tecavüz ettiği için Amnon’dan nefret ediyordu.²³Tam iki yıl sonra, Avşalom kralın bütün oğullarını kendi koyun kırkıcılarının bulunduğu Efrayim Kenti yakınındaki Baal-Hasor’a çağırıldı.²⁴Avşalom krala gelip, “Koyunlarımı kırktırıyorum” dedi, “Lütfen kral ve görevlileri de kuluna katılsın.”²⁵Kral Davut, “Hayır, oğlum, hepimiz gelmeyelim, sana yük oluruz” diye yanıtladı. Avşalom üstelidise de kral gitmek istemedi, ama onu kutsadı.²⁶Bunun üzerine Avşalom, “Öyleyse izin ver de kardeşim Amnon bizimle gelsin” dedi. Kral, “Amnon neden seninle gelsin?” diye sordu.²⁷Ancak Avşalom üstelidince, kral Amnon’u ve bütün öbür oğullarını onunla gönderdi.²⁸Avşalom hizmetkârlarına şöyle buyurdu: “Dinleyin! Amnon’un şaraptan iyice keyiflendiği anı bekleyin. Size ‘Amnon’u vurun’ dediğim an onu öldürün. Korkmayın! Size buyruğu ben veriyorum. Güçlü ve yürekli olun!”²⁹Hizmetkârlar Avşalom’un buyruğuna uyarak Amnon’u öldürdüler. Kralın öbür oğulları katırlarına atlayıp kaçtılar.³⁰Onlar yoldayken, Avşalom’un kralın bütün oğullarını öldürdüğü, hiçbirinin sağ kalmadığı söylentisi Davut’a ulaştı.³¹Kral kalkıp giysilerini yırttı, yere kapandı. Bütün görevlileri de, giysileri yırtılmış, yamabaşındaydılar.³²Davut’un kardeşi Şima’nın oğlu Yonadav şöyle dedi: “Efendim kral bütün oğullarının öldürüldüğünü sanmasın; yalnız Amnon öldü. Çünkü o üvey kızkardeşi Tamar’a tecavüz ettiği günden bu yana, Avşalom buna kararlıydı.³³Onun için, ey efendim kral, bütün oğullarının öldüğü haberini dikkate alma; çünkü yalnız Amnon öldü.”³⁴Bu arada Avşalom kaçtı. Nöbetçi tepenin yamacındaki batı yolundan büyük bir kalabalığın geldiğini gördü.³⁵Yonadav krala, “İşte oğulların geliyor! Kulunun dediği gibi oldu” dedi.³⁶O konuşmasını bitirir bitirmez, kralın oğulları oraya varıp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladılar. Kral ve görevlileri de acı acı ağladılar.³⁷Avşalom

Geşur Kralı Ammihut oğlu Talmay’ın yanına kaçtı. Davut ise oğlu Amnon için sürekli yas tutuyordu.³⁸Geşur’a kaçan Avşalom orada üç yıl kaldı.³⁹Kral Davut Avşalom’un yanına gitmeyi çok istiyordu. Çünkü Amnon’un ölümü konusunda avuntu bulmuştu.

14Kral Davut’un Avşalom’u özlediğini anlayan Seruya oğlu Yoav, birini gönderip Tekoa’da yaşayan bilge bir kadını getirtti. Yoav kadına, “Lütfen yasa bürün” dedi, “Yas giysilerini giy. Yağ sürme ve ölü için günlerdir yas tutan bir kadın gibi davran.²³Krala git ve ona söyleyeceklerimi ilet.” Sonra kadına neler söyleyeceğini bildirdi.⁴Tekoalı kadın krala gitti. Önünde yüzüstü yere kapanarak, “Ey kral, yardım et!” dedi.⁵Kral, “Neyin var?” diye sordu. Kadın, “Ben zavallı dul bir kadımm” diye yanıtladı, “Kocam öldü.⁶Ben kölenin iki oğlu vardı. İki tarlada kavgaya tutuştular. Orada onları ayıracak kimse yoktu. Biri öbürünü vurup öldürdü.⁷Şimdi bütün boy halkı cariyene karşı çıkıp, ‘Kardeşini öldüreni bize teslim et’ diyor, ‘Öldürdüğü kardeşinin canına karşılık onu öldürelim. Böylece mirasçiyi da ortadan kaldırmış oluruz.’ İşte geri kalan közüümü de söndürecekler; yeryüzünde kocamın adını sürdürecektir soy kalmayacak.”⁸Kral, “Evine dön, ben davanla ilgili buyruk vereceğim” dedi.⁹Tekoalı kadın, “Efendim kral, bu olayın suçlusu ben ve babamın ev halkı olsun” dedi, “Kral ve tahtı suçsuz olsun.”¹⁰Kral, “Kim sana bir şey derse, onu bana getir” dedi, “Bir daha canımı sıkılmaz.”¹¹Kadın, “Öyleyse kral Tanrısı RAB’bin adına ant için de kanın öcünü alacak kişi yıkımı büyütmesin” diye karşılık verdi, “Yoksa oğlumun yok edecekler.” Kral, “Yaşayan RAB’bin adıyla derim ki, oğlunun saçının bir teline bile zarar gelmeyecektir” dedi.¹²Kadın, “İzin ver de, efendim krala bir söz daha söyleyeyim” dedi. Kral, “Söyle” dedi.¹³Kadın konuşmasını şöyle sürdürdü: “Neden Tanrı’nın halkına karşı böyle bir şey tasarladın? Kral böyle konuşmakla sanki kendini suçlu çıkarıyor. Çünkü sürgüne gönderdiği kişiyi geri getirmedi.¹⁴Hepimizin öleceği kesin, toprağa dökülüp yeniden toplanamayan su gibiyiz. Ama Tanrı can almaz; sürgüne gönderilen kişi kendisinden uzak kalmasın diye çözüm yolları düşünür.¹⁵‘Halk beni korkuttuğu için efendim krala bunları söylemeye geldim. ‘Kralla konuşayım, belki kölesinin dileğini yerine getirir’ diye düşündüm,¹⁶‘Belki kral oğlumla beni öldürüp Tanrı’nın halkından yoksun bırakmak isteyen elinden kurtarmayı kabul eder.’¹⁷Efendim kralın sözü beni rahatlatmış dedim. Çünkü efendim kral iyiyi, kötüyü ayırt etmekte Tanrı’nın meleği gibidir. Tanrın RAB seninle olsun!”¹⁸Kral, “Sana bir soru soracağım, benden gerçeği saklama” dedi. Kadın, “Efendim kral, buyur” diye karşılık verdi.¹⁹Kral, “Bütün bunları seninle birlikte tasarlayan Yoav mı?” diye sordu. Kadın şöyle yanıtladı: “Yaşamın hakkı için derim ki, ey efendim kral, hiçbir sorunu yanıtlamaktan kaçamam. Evet, bana buyruk veren ve kölene bütün bunları söyleten kulun Yoav’dır.²⁰Kulun Yoav durumu bir çözüm getirmek için yaptı bunu. Efendim, Tanrı’nın

bir meleği gibi bilgedir. Ülkede olup biten her şeyi bilir.”²¹Bunun üzerine kral Yoav’a, “İsteddiğini yapacağım” dedi, “Git, genç Avşalom’u geri getir.”²²Yoav yüzüstü yere kapanarak onu kutsadı ve, “Ey efendim kral, bugün benden hoşnut olduğumu biliyorum, çünkü kulunun isteğini yaptın” dedi.²³Yoav hemen Geşur’a gidip Avşalom’u Yerusâlim’e getirdi.²⁴Ne var ki, kral, “Avşalom evine gitsin, yanıma gelmesin” diye buyruk verdi. Bu yüzden Avşalom evine gitti; kralı görmedi.²⁵Bütün İsrail’de Avşalom kadar yakışıklılığı için övülen kimse yoktu; tepeden tırnağa kusursuz biriydi.²⁶Avşalom saçını kestirdiği zaman tartardı. Saçı ona ağırlık verdiği için her yıl kestirirdi. Saçının ağırlığı krallık ölçüsüne göre iki yüz şekel^{xi} çekerti.²⁷Avşalom’un üç oğlu ve Tamar adında çok güzel bir kızı vardı.²⁸Avşalom kralı görmeden Yerusâlim’de iki yıl yaşadı.²⁹Sonra Yoav’ı krala göndermek için ona haber saldı. Ama Yoav gelmek istemedi. Avşalom ikinci kez haber gönderdi, Yoav yine gelmek istemedi.³⁰Avşalom kullarına, “Bakin, Yoav’ın arpa tarlası benimkine bitişiktir” dedi, “Gidin, tarlayı ateşe verin.” Bunun üzerine gidip tarlayı ateşe verdiler.³¹Yoav kalkıp Avşalom’un evine gitti. “Kulların neden tarlamı ateşe verdi?” diye sordu.³²Avşalom şöyle yanıtladı: “Bak, sana, ‘Buraya gel, seni krala göndereyim’ diye haber yolladım. Ona şunları söylemeni isteyecektim: ‘Neden Geşur’dan geldim? Orada kalsaydım benim için daha iyi olurdu. Artık kralı görmek istiyorum. Bir suçum varsa, beni öldürsün.’”³³Bunun üzerine Yoav gidip Avşalom’un söylediklerini krala ilettiler. Kral Avşalom’u çağırttı. Avşalom kralın yanına gelip önünde yüzüstü yere kapandı. Kral da onu öptü.

15Bundan sonra Avşalom kendisine bir savaş arabası, atlar ve önünde koşacak elli kişi hazırladı.²Sabah erkenden kalkıp kent kapısına giden yolun kenarında dururdu. Davasına baktırmak için krala gelen herkese seslenip, “Nerelisin?” diye sorardı. Adam hangi İsrail oymağından geldiğini söylerdi.³Avşalom ona şöyle derdi: “Bak, ileri sürdüğün savlar doğru ve haklı. Ne var ki, kral adına seni dinleyecek kimse yok.”⁴Sonra konuşmasını şöyle sürdürürdü: “Keşke kral beni ülkeye yargıç atasa! Davası ya da sorununu olan herkes bana gelse, ben de ona hakkımı versem!”⁵Biri önünde yüzüstü yere kapanmak üzere yaklaştı mı, Avşalom elini uzatıp adamı tutar, öperdi.⁶Davasına baktırmak için krala gelen İsrailîlerin hepsine böyle davrandı. Böylelikle İsrailîlerin gönlünü çeldi.⁷Dört yıl^{xii} sonra Avşalom krala, “İzin ver de Hevron’a gidip RAB’be adagımı yerine getireyim” dedi,⁸“Çünkü ben kulun Aram’ın Geşur Kenti’nde yaşarken, ‘RAB beni Yerusâlim’e geri getirirse, O’na Hevron’da^{xiii} tapınacağım’ diye adak adamıştım.”⁹Kral, “Esenlikle git” dedi. Ne var ki, Hevron’a giden

Avşalom bütün İsrail oymaklarına gizlice ulaklar gönderek şöyle dedi: “Boru sesini duyar duymaz, ‘Avşalom Hevron’da kral oldu’ diyeceksiniz.”¹⁰¹¹Yerusâlim’den çağrılan iki yüz kişi olup bitenden haberleri olmaksızın, iyi niyetle Avşalom’la birlikte gittiler.¹²Avşalom kurbanları keserken, Davut’un danışmanı Gilolu Ahitofel’i de Gilo Kenti’nden getirtti. Böylece ayaklanma güç kazandı. Çünkü Avşalom’u izleyen halkın sayısı giderek çoğalıyordu.¹³Bir ulak gelip Davut’a, “İsrailîler Avşalom’a yürekten bağlandı” dedi.¹⁴Bunun üzerine Davut Yerusâlim’de kendisiyle birlikte olan bütün görevlilerine şöyle dedi: “Haydi kaçalım! Yoksa Avşalom’dan kaçıp kurtulamayacağız. Hemen gidelim! Yoksa Avşalom ardımızdan çabucak yetişip bizi yıkıma uğratar. Kenti de kılıçtan geçirir.”¹⁵Kralın görevlileri, “Efendimiz kral ne karar verirse yapmaya hazırız” diye yanıtladılar.¹⁶Böylece kral ardısıra gelen bütün ev halkıyla birlikte yola koyuldu. Ancak saraya baksınlar diye on cariyesini orada bıraktı.¹⁷Kralla yanındakiler kentin en son evinde durdular.¹⁸Bütün kulları, Keretliler’le Peletliler kralın yanından geçtiler. Gat’tan ardısıra gelmiş olan altı yüz Gatlı asker de kralın önünden geçti.¹⁹Kral Gatlı İttay’a, “Neden sen de bizimle geliyorsun?” dedi, “Geri dön ve yeni kralla kal. Çünkü sen yurdundan sürülmüş bir yabancısın.”²⁰Daha dün geldin. Bugün nereye gideceğimi kendim bilmezken, seni de bizimle birlikte mi dolaştırıyım? Kardeşlerinle birlikte geri dön. Tanrı’nın sevgisi ve sadakati üzerinde olsun!”²¹Ama İttay şöyle yanıtladı: “Efendim kral, yaşayan RAB’bin adıyla ve yaşamın hakkı için derim ki, ister yaşam, ister ölüm için olsun, sen neredeyse kulun ben de orada olacağım.”²²Davut İttay’a, “Yürü, geç!” dedi. Böylece Gatlı İttay yanındaki bütün adamları ve çocuklarıyla birlikte geçti.²³Halk geçerken, bütün yöre halkı hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. Kral Kidron Vadisi’ni geçti. Halk da kırlara doğru ilerledi.²⁴Kâhin Sadok’la Tanrı’nın Antlaşma Sandığı’nı* taşıyan Levililer de oradaydı. Tanrı’nın Sandığı’nı yere koydular. Bütün halk kentten çıkana dek Aviyatar sunular sundu.²⁵Sonra kral, Sadok’a, “Tanrı’nın Sandığı’nı kente geri götür” dedi, “RAB benden hoşnut kalırsa, beni geri getirir, sandığı ve konduğu yeri bana gösterir.”²⁶Ama, “Senden hoşnut değilim” derse, işte buradayım, bana uygun gördüğünü yapsın.”²⁷Kral Kâhin Sadok’la konuşmasını şöyle sürdürdü: “Sen bilici değil misin^{xiv} ? Oğlun^{xv} Ahimaas’ı ve Aviyatar oğlu Yonatan’ı yanına al; Aviyatar’la birlikte esenlikle kente dönün.²⁸Sizden aydınlatıcı bir haber alana dek ben kırdı, irmağın sığ yerinde bekleyeceğim.”²⁹Böylece Sadok’la Aviyatar Tanrı’nın Sandığı’nı Yerusâlim’e geri götürüp orada kaldılar.³⁰Davut ağlaya ağlaya Zeytin Dağı’na çıkıyordu. Başını örtülüydü, yalınayak yürüyordu. Yanındaki herkesin başını örtülüydü ve ağlayarak dağa çıkıyorlardı.³¹O sırada biri Davut’a, “Ahitofel Avşalom’dan yana olan suikastçıların arasında” diye bildirdi. Bunun üzerine Davut, “Ya RAB, Ahitofel’in

^{xi}Krallık ölçüsüne göre iki yüz şekel”: Yaklaşık 2.5 kg.

^{xii}Bazı Septuaginta elyazmaları ve Süryanice “Dört yıl”, Masoretik metin “Kırk yıl”.

^{xiii}Bazı Septuaginta elyazmaları “Hevron’da”. Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir.

^{xiv}Masoretik metin “Sen bilici değil misin?”, Septuaginta “Bakin”.
^{xv}“Oğlun”: Masoretik metin “Oğlun ... iki oğlunu”.

öğüdünü boşa çıkar” diye dua etti. ³²Davut Tanrı’ya tapılan tepenin doruğuna varınca, Arklı Huşay giysisi yırtılmış, başı toz toprak içinde onu karşıladı. ³³Davut ona, “Benimle birlikte gelersen, bana yük olursun” dedi, ³⁴“Ama kente döner ve Avşalom’a, ‘Ey kral, senin kulun olacağım; geçmişte babana nasıl kulluk ettiysem, şimdi de sana öyle kulluk edeceğim’ dersen, Ahitofel’in öğüdünü benim için boşa çıkarırsın. ³⁵Kâhin Sadok ile Kâhin Aviyatar orada seninle birlikte olacaklar. Kralın sarayında duyduğun her şeyi onlara bildir. ³⁶Sadok oğlu Ahimaas ile Aviyatar oğlu Yonatan da oradalar. Bütün duyduklarınızı onların aracılığıyla bana iletebilirsiniz.” ³⁷Böylece Davut’un dostu Huşay Yerusâlim’e gitti. Tam o sırada Avşalom da kente giriyordu.

16Davut tepenin doruğunu biraz geçince, Mefiboşet’in hizmetkârı Siva palan vurulmuş ve üzerlerine iki yüz ekmek, yüz salkım kuru üzüm, yüz tane taze meyve ve bir tulum şarap yüklü iki eşekle onu karşıladı. ²Kral, Siva’ya, “Bunları niçin getirdin?” diye sordu. Siva, “Eşekler kral ailesinin binmesi, ekmekle taze meyve hizmetkârların yemesi, şarapsa kırdaki yorgun düşenlerin içmesi için” diye yanıtladı. ³Kral, “Efendin Saul’un torunu nerede?” diye sordu. Siva, “Yerusâlim’de kalıyor” diye yanıtladı, “Çünkü ‘İsrail halkı bugün atamın krallığını bana geri verecek’ diye düşünüyor.” ⁴Kral, “Mefiboşet’in her şeyi senindir” dedi. Siva, “Önünde eğilirim, efendim kral! Dilerim her zaman benden hoşnut kalırsın” dedi. ⁵Kral Davut Bahurim’e vardığında, Saul ailesinin geldiği boydan Gera oğlu Şimi adında biri lanetler okuyarak ortaya çıktı. ⁶Bütün askerler ve koruyucular Kral Davut’un sağında, solunda olmasına karşın, Şimi Davut’la askerlerini taşıyordu. ⁷Şimi lanetler okuyarak, “Çekil git, ey eli kanlı, alçak adam!” diyordu, ⁸“RAB, yerine kral olduğun Saul ailesinin dökülen kanlarının karşılığını sana verdi. RAB krallığı oğlun Avşalom’a verdi. Sen eli kanlı bir adam olduğun için bu yıkıma uğradım!” ⁹Seruya oğlu Avişay krala, “Bu ölü köpek neden efendim krala lanet okusun?” dedi, “İzin ver de gidip başını uçurayım.” ¹⁰Ama kral, “Bu sizin işiniz değil, ey Seruya oğulları!” dedi, “RAB ona, ‘Davut’a lanet oku’ dediği için lanet okuyorsa, kim, ‘Bunu neden yapıyorsun’ diye sorabilir?” ¹¹Sonra Davut Avişay’la askerlerine, “Öz oğlum beni öldürmeye çalışırken, şu Benyamınlı’nın yaptığına şaşmamalı” dedi, “Bırakın onu, lanet okusun, çünkü ona böyle yapmasını RAB buyurmuştur. ¹²Belki RAB sıkıntımı görür de, bugün okunan lanetlerin karşılığını iyilikle verir.” ¹³Davut’la adamları yollarına devam ettiler. Davut’un karşısında, dağın yamacında yürüyen Şimi, giderken ona lanet okuyor, taş, toprak atıyordu. ¹⁴Gidecekleri yere yorgun varan kralla yanındaki halk orada dinlendiler. ¹⁵Avşalom’la İsrail halkı Yerusâlim’e girmişlerdi. Ahitofel de Avşalom’la birlikteydi. ¹⁶Davut’un dostu Arklı Huşay, Avşalom’un yanına varınca, “Yaşasın kral! Yaşasın kral!” diye bağırdı. ¹⁷Avşalom Huşay’a, “Dostuna bağlılığın bu

mu? Neden dostunla gitmedin?” diye sordu. ¹⁸Huşay, “Hayır” diye yanıtladı, “Ben RAB’bin, bu halkın ve bütün İsraililer’in seçtiği kişiden yana olacağım, onun yanında kalacağım. ¹⁹Üstelik Davut oğlu Avşalom’dan başka kime hizmet edeceğim? Babana nasıl hizmet ettiysem, sana da öyle hizmet edeceğim.” ²⁰Avşalom Ahitofel’e, “Ne yapmalıyız, bize öğüt ver” dedi. ²¹Ahitofel, “Babanın saraya bakmak için bıraktığı cariyelerle yat” diye karşılık verdi, “Böylece bütün İsrail babanın nefretini kazandığımı duyacak ve seni destekleyenlerin tümü kendilerini daha da güçlenmiş bulacaklar.” ²²Sarayın damında Avşalom için bir çadır kurdular. Avşalom bütün İsraililer’in gözü önünde babasının cariyelerinin yanına girdi. ²³O günlerde Ahitofel’in verdiği öğüt, Tanrı sözünü ileten bir adamınki gibiydi. Davut da, Avşalom da onun öğüdünü öyle kabul ederlerdi.

17Ahitofel Avşalom’a şöyle dedi: “İzin ver de on iki bin kişi seçeyim, bu gece kalkıp Davut’un peşine düşeyim. ²Davut yorgun ve güçsüzken ona saldırıp gözünü korkutayım. Yanındakilerin hepsi kaçacaktır. Ben de yalnız Kral Davut’u öldürürüm. ³Sonra bütün halkı sana geri getiririm. Halkın dönmesi, öldürmek istediğin adamın ölümüne bağlıdır. Böylece halk da esenlikte olur.” ⁴Bu öğüt Avşalom’u ve İsrail ileri gelenlerini hoşnut etti. ⁵Avşalom, “Arklı Huşay’ı da çağırın, neler söyleyeceğini duyalım” dedi. ⁶Huşay gelince Avşalom, “Ahitofel bu öğüdü verdi” dedi, “Onun öğüdüne uyalım mı? Yoksa, sen öğüt ver.” ⁷Huşay Avşalom’a, “Bu kez Ahitofel’in verdiği öğüt iyi değil” dedi, ⁸“Baban Davut’la adamlarının güçlü savaşçılar olduklarını biliyorsunuz. Kırdaki yavrularından yoksun bırakılmış bir ayı gibi öfkeli. Baban deneyimli bir savaşçıdır, geceyi askerlerle geçirmez. ⁹Şu anda ya bir mağarada ya da başka bir yerde gizlenmiştir. Davut askerlerine karşı ilk saldırıyı yapınca, bunu her duyan, ‘Avşalom’u destekleyenler arasında kırım var’ diyecek. ¹⁰O zaman aslan yürekli yiğitler bile korkuya kapılacak. Çünkü bütün İsraililer babanın güçlü, yanındakilerin de yiğit olduğunu bilir. ¹¹“Onun için sana öğüdüm şu: Dan’dan Beer-Şeva’ya kadar, kıyıların kumu kadar olan İsraililer çevrene toplansın, sen de savaşa katıl. ¹²O zaman gizlendiği yerlerden birinde Davut’un üstüne yürürüz; yer yüzüne düşen çiy gibi üzerine gideriz. Onu da, yanındakilerin hiçbirini de yaşatmayız. ¹³Eğer bir kente çekilirse, İsraililer o kente halatlar getirir, tek bir taş kalmayınca dek kenti vadiye indiririz.” ¹⁴Avşalom’la İsraililer, “Arklı Huşay’ın öğüdü Ahitofel’in öğüdünden daha iyi” dediler. Çünkü RAB, Avşalom’u yıkıma uğratmak için, Ahitofel’in iyi öğüdünü boşa çıkarmayı tasarlamıştı. ¹⁵Huşay Kâhin Sadok’la Kâhin Aviyatar’a şöyle dedi: “Ahitofel Avşalom’a ve İsrail’in ileri gelenlerine böyle öğüt verdi, bense şöyle öğüt verdim. ¹⁶Şimdi siz Davut’a hemen şu haberi gönderin: ‘Geceyi kırdaki ırmağın sığ yerinde geçirme, duraksamadan karşı yakaya geç; yoksa kral da yanındakilerin tümü de yok olabilir.’” ¹⁷Bu sırada Yonatan’la Ahimaas Eyn-Rogel’de kalıyorlardı. Bir hizmetçi kız gidip onlara

olup bitenleri haber veriyor, onlar da gidip duyduklarını Kral Davut'a bildiriyorlardı. Çünkü kendileri kente girenken görünmeyi göze alamıyorlardı. ¹⁸Ama bir genç onları görüp Avşalom'a bildirdi. Bunun üzerine Yonatan'la Ahimaas hemen oradan ayrılp Bahurim'de bir adamın evine gittiler. Evin avlusunda bir kuyu vardı. Yonatan'la Ahimaas kuyuya indiler. ¹⁹Adamın karısı bir örtü alıp kuyunun ağzına serdi. Bir şey belli olmasın diye örtünün üstüne başak yaydı. ²⁰Avşalom'un görevlileri eve, kadının yanına varınca, "Ahimaas'la Yonatan nerede?" diye sordular. Kadın, "İrmağın karşı yakasına geçtiler" diye yanıtladı. Avşalom'un görevlileri onları aramaya gittiler; bulamayınca Yeruşalim'e döndüler. ²¹Adamlar gittikten sonra, Ahimaas'la Yonatan kuyudan çıktılar ve olup bitenleri bildirmek üzere Kral Davut'a gittiler. Ona, "Haydi, hemen ırmağı geçin" dediler, "Çünkü Ahitofel size karşı böyle öğüt verdi." ²²Bunun üzerine Davut'la yanındaki bütün halk Şeria İrmağı'nı çabucak geçti. Şafak söktüğünde Şeria İrmağı'nı geçmeyen bir kişi bile kalmamıştı. ²³Ahitofel, verdiği öğüde uyulmadığını görünce, eşeğine palan vurdu; yola koyulup kentine, evine döndü. İşlerini düzene koyduktan sonra kendini astı. Ölüsünü babasının mezarına gömdüler. ²⁴Davut Mahanayim'e vardığı sırada Avşalom'la yanındaki İsrail askerleri Şeria İrmağı'nı geçtiler. ²⁵Avşalom Yoav'ın yerine Amasa'yı ordu komutanı atamıştı. Amasa Yitra adında bir İsmaili'nin ^{xvi} oğluydu. Annesi Nahaş'ın kızı Avigayil'di; Yoav'ın annesi Seruya'nın kızkardeşiydi. ²⁶Avşalom'la İsraililer Gilat bölgesinde ordugah kurdular. ²⁷Davut Mahanayim'e vardığında, Ammonlular'ın Rabba Kenti'nden Nahaş oğlu Şovi, Lo-Devarlı Ammiel oğlu Makir ve Rogelim'den Gilatlı Barzillay ona yataklar, taşlar, toprak kaplar getirdiler. Ayrıca Davut'la yanındakilerin yemesi için buğday, arpa, un, kavrulmuş buğday, bakla, mercimek, bal, tereyağı, inek peyniri ve koyun da getirdiler. "Halk kırdadır, aç ve susuzdur" diye düşünmüşlerdi.

18Davut kendini destekleyen askerleri bir araya topladı. Onlara binbaşılar ve yüzbaşılar atadı. ²Sonra orduyu Seruya oğlu Yoav'ın, kardeşi Avişay'ın ve Gatlı İttay'ın denetiminde üç kol halinde gönderdi. Kral askerlere, "Ben de sizinle birlikte gideceğim" dedi. ³Ancak askerler, "Bizimle gelmemelisin" diye karşılık verdiler, "Çünkü kaçmak zorunda kalırsak düşmanlarımız bizi umursamaz; yarımız ölse bile umursamazlar. Sen bizim gibi on bin adama değersin. Sen kentten bize yardım et, daha iyi." ⁴Kral, "Gözünüzde iyi olanı yapacağım" dedi. Adamları yüzer ve biner kişilik birlikler halinde kentten çıkarken kral kapının yanında duruyordu. ⁵Kral, Yoav'a, Avişay'a ve İttay'a, "Benim hatırım için genç Avşalom'a sert davranmayın" diye buyurdu. Bütün askerler kralın komutanlara Avşalom'a ilişkin buyruk verdiğini duydular. ⁶Davut'un ordusu İsraililer'le savaşmak üzere tarlalara çıktı. Savaş Efrayim Ormanı'nda

başladı. ⁷İsrail ordusu Davut'un adamları önünde yenilgiye uğradı. Büyük bir kırim oldu. O gün yirmi bin kişi öldü. ⁸Savaş her yana yayıldı. O gün ormanda yok olanların sayısı kılıçtan geçirilenlerin sayısından daha çoktu. ⁹Avşalom ansızın Davut'un adamlarıyla karşılaştı. Avşalom katıra binmişti. Katır büyük bir yabanıl fıstık ağacının sık dalları altından geçerken, Avşalom'un başı dallara takıldı. Katır yoluna devam edince, Avşalom havada asılı kaldı. ¹⁰Adamlardan biri bunu gördü. Yoav'a, "Avşalom'u bir yabanıl fıstık ağacına asılı gördüm" diye bildirdi. ¹¹Yoav, haberi verene, "Onu gördün mü? Neden onu orada öldürmedin? Sana on parça gümüşle bir kemer verirdim" dedi. ¹²Ama adam, "Elime bin parça gümüş saysan bile, kralın oğluna elimi kaldırmam" diye yanıtladı, "Çünkü kralın sana, Avişay'a ve İttay'a, 'Benim hatırım için genç Avşalom'u koruyun' diye buyruk verdiğini duyduk. ¹³Oysa Avşalom'u öldürseydim -hiçbir şey kraldan gizli kalmaz- o zaman sen de beni savunmazdın." ¹⁴Yoav, "Seninle böyle vakit kaybedemem" dedi. Üç kargı aldı, yabanıl fıstık ağacında asılı duran ve hâlâ sağ olan Avşalom'un yüreğine sapladı. ¹⁵Bunun üzerine Yoav'ın silahlarını taşıyan on genç Avşalom'un çevresini sarıp onu öldürdüler. ¹⁶Yoav boru çaldırınca, askerler İsraililer'i kovalamayı bırakıp geri döndüler. Yoav onların savaşı sürdürmelerine engel oldu. ¹⁷Yoav'ın askerleri Avşalom'u alıp ormanda derin bir çukura attılar; üzerine büyük bir taş yığını yaptılar. Bütün İsraililer evlerine kaçtılar. ¹⁸Avşalom daha sağken bir direk alıp kendisi için Kral Vadisi'ne dikmişti. Çünkü, "Adımı anımsatacak bir oğlum yok" diye düşünmüştü. Direğe kendi adını vermişti. Bu direk bugün de Avşalom Anıtı diye bilinir. ¹⁹Sadok oğlu Ahimaas Yoav'a, "İzin ver de koşup krala RAB'bin onu düşmanlarımızın elinden kurtardığımı haber vereyim" dedi. ²⁰Yoav, "Olmaz, bugün haberi götüren sen olmayacaksın" dedi, "Başka bir zaman haber götürürsün, ama bugün değil. Çünkü kralın oğlu öldü." ²¹Sonra bir Kûşlu'ya*, "Sen git, gördüklerini krala bildir" dedi. Kûşlu Yoav'ın önünde yere kapandı, sonra koşmaya başladı. ²²Ama Sadok oğlu Ahimaas yine, "Ne olursa olsun, izin ver, ben de Kûşlu'nun ardısıra koşayım" dedi. Yoav, "Oğlum, neden koşmak istiyorsun?" dedi, "Sana ödül kazandıracak bir haberin yok ki!" ²³Ahimaas, "Ne olursa olsun koşacağım" diye karşılık verdi. Yoav, "Koş öyleyse" dedi. Böylece Ahimaas Şeria Ovası yolundan koşarak Kûşlu'yu geçti. ²⁴Davut kentin iç ve dış kapıları arasında oturuyordu. Nöbetçi surun yanındaki kapının tepesine çıktı. Çevreye göz gezdirince, tek başına koşan birini gördü. ²⁵Krala seslenerek gördüğünü bildirdi. Kral, "Tek başına geliyorsa, iyi haber getiriyor demektir" dedi. Adam gitgide yaklaşıyordu. ²⁶Nöbetçi koşan başka birini görünce, kapıcıya, "İşte tek başına koşan bir adam daha!" diye seslendi. Kral, "O da iyi haber getiriyor" dedi. ²⁷Nöbetçi, "Sanırım birinci adamın koşuşu Sadok oğlu Ahimaas'ın koşuşuna benziyor" dedi. Kral, "Ahimaas iyi adamdır" diye karşılık verdi, "İyi haberle gelir." ²⁸Ahimaas krala, "Her şey yolunda!" diye

^{xvi}Bazı Septuaginta elyazmaları ve 1Ta.2:17 "İsmaili", Masoretik metin "İsraili".

seslendi. Kralın önünde yüzüstü yere kapanarak, “Efendimiz krala el kaldıranları teslim eden Tanrın RAB’be övgüler olsun!” dedi. ²⁹Kral, “Genç Avşalom güvenlikte mi?” diye sordu. Ahimaas şöyle yanıtladı: “Yoav kralın hizmetkârı Kûşlu’yla beni gönderdiği sırada büyük bir karışıklık gördüm, ama ne olduğunu anlamadım.” ³⁰Kral, “Bir yana çekilip burada bekle” dedi. Ahimaas da çekilip beklemeye başladı. ³¹Tam o sırada Kûşlu geldi. “Efendimiz krala müjde!” dedi, “Bugün RAB sana karşı bütün ayaklananların elinden seni kurtardı.” ³²Kral Kûşlu’ya, “Genç Avşalom güvenlikte mi?” diye sordu. Kûşlu, “Efendimiz kral!” diye yanıtladı, “Düşmanlarının ve kötü amaçla sana karşı ayaklananların hepsinin sonu bu gencin sonu gibi olsun.” ³³Kral sarsıldı. Giriş kapısının üstündeki odaya çıkıp ağladı. Giderken, “Ah oğlum Avşalom! Ah oğlum, oğlum Avşalom!” diye inliyordu, “Keşke senin yerine ben ölseymdim, oğlum! Ah oğlum Avşalom!”

19Yoav’a, “Kral Davut Avşalom için ağlayıp yas tutuyor” diye bildirdiler. ²O gün zafer ordu için yasa döndü. Çünkü kralın oğlu için acı çektiğini duymuşlardı. ³Bu yüzden askerler, savaş kaçakları gibi, o gün kente utanarak girdiler. ⁴Kral ise yüzünü örtmüş, yüksek sesle, “Ah oğlum Avşalom! Avşalom, oğlum, oğlum!” diye bağıyordu. ⁵Yoav kralın bulunduğu odaya giderek ona şöyle dedi: “Bugün senin canını, oğullarının, kızlarının, eşlerinin, cariyelerinin canlarını kurtaran adamlarının hepsini utanırdın. ⁶Çünkü senden nefret edenleri seviyor, seni sevenlerden nefret ediyorsun: Bugün komutanlarının ve adamlarının senin gözünde değersiz olduğunu gösterdin. Evet, bugün anladım ki, Avşalom sağ kalıp hepimiz ölseydik senin için daha iyi olurdu! ⁷“Haydi kalk, gidip adamlarını yüreklendir! RAB’bin adıyla ant içerim ki, gitmezsen bu gece bir kişi bile seninle kalmayacak. Bu da, gençliğinden şimdiye dek başına gelen yıkımların tümünden daha kötü olacak.” ⁸Bunun üzerine kral gidip kentin kapısında oturdu. Bütün askerlere, “İşte kral kentin kapısında oturuyor” diye haber salındı. Onlar da kralın yanına geldiler. Davut Yerusâlim’e Dönüyor Bu arada İsraililer evlerine kaçmışlardı. ⁹İsrail oymaklarından olan herkes birbiriyle tartışıyor ve, “Kral bizi düşmanlarımızın elinden kurtardı” diyordu, “Bizi Filistliler’in elinden kurtaran da odur. Şimdiyse Avşalom yüzünden ülkeyi bırakıp kaçtı. ¹⁰Bizi yönetmesi için meshettiğimiz Avşalom’sa savaşta öldü. Öyleyse neden kralı geri getirme konusunda susup duruyorsunuz?” ¹¹Kral Davut Kâhin Sadok’la Kâhin Aviyatar’a şu haberi gönderdi: “Yahuda’nın ileri gelenlerine deyin ki, ‘Bütün İsrail’de konuşulanlar kralın konutuna dek ulaştığına göre, kralı sarayına geri getirmekte siz neden sonuncu oluyorsunuz? ¹²Siz kardeşlersiniz; etim, kemiğimsiniz! Kralı geri getirmekte neden en son siz davranıyorsunuz?’ ¹³“Amasa’ya da şöyle deyin: ‘Sen etim, kemiğimsin! Seni Yoav’ın yerine ordunun sürekli komutanı atamazsam, Tanrı bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!’” ¹⁴Böylece

Davut bütün Yahudalılar’ı derinden etkiledi. Yahudalılar krala, “Bütün adamlarınla birlikte dön!” diye haber gönderdiler. ¹⁵Kral dönüp Şeria Irmağı’na vardı. Yahudalılar kralı karşılamak ve Şeria Irmağı’ndan geçirmek için Gilgal’a geldiler. ¹⁶Bahurim’den Benyamınlı Gera oğlu Şimi de Kral Davut’u karşılamak için Yahudalılar’la birlikte çıkageldi. ¹⁷Yanında Benyamın oymağından bin kişi vardı. Saul evinin hizmetkârı Siva da on beş oğlu ve yirmi kölesiyle birlikte hemen Şeria Irmağı’na, kralın yanına geldi. ¹⁸Kralın ev halkını karşıya geçirmek ve onun istediğini yapmak için ırmağın sığ yerinden karşı yakaya geçtiler. Kral Şeria Irmağı’nı geçmek üzereydi ki, Gera oğlu Şimi kendini onun önüne attı. ¹⁹Krala, “Efendim, beni suçlu sayma” dedi, “Ey efendim kral, Yerusâlim’den çıktığın gün işlediğim suçu anımsama, göz önünde tutma. ²⁰Çünkü kulun günah işlediğini biliyor. Efendim kralı karşılamak için bugün bütün Yusuf soyundan ilk gelen benim.” ²¹Seruya oğlu Avişay, “Şimi öldürülmeli, çünkü RAB’bin meshettiği kişiye lanet okudu” dedi. ²²Davut, “Ey Seruya oğulları, bu sizin işiniz değil!” dedi, “Bugün bana düşman oldunuz. İsrail’de bugün bir tek kişi öldürülmeyecek! İsrail’in Kralı olduğumu bilmiyor muyum?” ²³Sonra ant içerek Şimi’ye, “Ölmeyeceksin!” dedi. ²⁴Saul’un torunu Mefiboşet de kralı karşılamaya gitti. Kralın gittiği günden esenlikle geri döndüğü güne dek ayaklarını da, giysilerini de yıkamamış, bıyığını kesmemişti. ²⁵Kralı karşılamak için Yerusâlim’den geldiğinde, kral, “Mefiboşet, neden benimle gelmedin?” diye sordu. ²⁶Mefiboşet şöyle yanıtladı: “Ey efendim kral! Kulun topal olduğundan, kulum Siva’ya, ‘Eşeğe palan vur da binip kralla birlikte gideyim’ dedim. Ama o beni kandırdı. ²⁷Ayrıca efendim kralın önünde kuluna kara çaldı. Ama sen, ey efendim kral, Tanrı’nın bir meleği gibisin; gözünde doğru olanı yap. ²⁸Çünkü atamın ailesinin bütün bireyleri ölümü hak etmişken, kuluna sofradakilerle birlikte yemek yeme ayrıcalığını tanıdın. Artık senden daha başka bir şey dilemeye ne hakkım var, ey kral?” ²⁹Kral, “İşlerin hakkında daha fazla konuşmana gerek yok” dedi, “Sen ve Siva toprakları paylaşın diye buyruk veriyorum.” ³⁰Mefiboşet, “Madem efendim kral sarayına esenlikle döndü, bütün toprakları Siva alsın” diye karşılık verdi. ³¹Gilatlı Barzillay da Şeria Irmağı’nı geçişte krala eşlik edip onu uğurlamak üzere Rogelim’den gelmişti. ³²Barzillay çok yaşlıydı, seksen yaşındaydı. Kral Mahanayim’de kaldığı sürece, geçimini o sağlamıştı. Çünkü Barzillay çok varlıklıydı. ³³Kral Barzillay’a, “Benimle karşıya geç, Yerusâlim’de ben senin geçimini sağlayacağım” dedi. ³⁴Ama Barzillay, “Kaç yıl ömrüm kaldı ki, seninle birlikte Yerusâlim’e gideyim?” diye karşılık verdi, ³⁵“Şu anda seksen yaşındayım. İyi ile kötüyü ayırt edebilir miyim? Yediğimin, içtiğimin tadını alabilir miyim? Kadın erkek şarkıcıların sesini duyabilir miyim? Öyleyse neden efendim krala daha fazla yük olayım? ³⁶Kulun Şeria Irmağı’nı kralla birlikte geçerek sana birazcık eşlik edecek. Kral beni neden böyle ödüllendirdin? ³⁷İzin ver de döneyim, kentimde, annemin babamın mezarı yanında öleyim. Ama

kulun Kimham burada; o seninle karşıya geçsin. Uygun gördüğünü ona yaparsın.”³⁸ Kral, “Kimham benimle karşıya geçecek ve ona senin uygun gördüğünü yapacağım” dedi, “Benden ne dilersen yapacağım.”³⁹ Bundan sonra krala bütün halk Şeria Irmağı'nı geçti. Kral Barzillay'ı öpüp kutsadı. Sonra Barzillay evine döndü.⁴⁰ Kral Gilgal'a geçti. Kimham da onunla birlikte gitti. Bütün Yahudalılar'la İsraililer'in yarısı krala eşlik ettiler.⁴¹ Sonra İsraililer krala varıp şöyle dediler: “Neden kardeşlerimiz Yahudalılar seni çaldı? Neden seni, aile bireylerini ve bütün adamlarını Şeria Irmağı'nın karşı yakasına geçirdiler?”⁴² Bunun üzerine Yahudalılar İsraililer'e, “Çünkü kral bizden biri!” dediler, “Buna neden kızdınız? Kralın yiyeceklerinden bir şey yedik mi? Kendimize bir şey aldık mı?”⁴³ İsraililer, “Kralda on payımız var” diye yanıtladılar, “Davut'ta sizden daha çok hakkımız var. Öyleyse neden bizi küçümsüyorsunuz? Kralımızı geri getirmekten ilk söz eden biz değil miydik?” Ne var ki, Yahudalılar'ın tepkisi İsraililer'inkinden daha sert oldu.

20 O sırada Benyamin oymağından Bikri oğlu Şeva adında kötü bir adam bir rastlantı sonucu Gilgal'daydı. Şeva boru çalıp, “İşay oğlu Davut'la ne ilgimiz Ne de payımız var” dedi, “Ey İsraililer, herkes kendi evine dönsün!”² Bunun üzerine bütün İsraililer Davut'u bırakıp Bikri oğlu Şeva'nın ardından gitti. Yahudalılar ise krallarına bağlı kalıp Şeria Irmağı'ndan Yerusulim'e dek ona eşlik ettiler.³ Kral Davut Yerusulim'deki sarayına varınca, saraya bakmak için bıraktığı on cariyeyi gözetim altına aldı, onların geçimini sağladı. Ancak yataklarına girmedi. Onlar da ölünceye dek göz altında dul kadınlar gibi yaşadılar.⁴ Davut Amasa'ya, “Üç gün içinde Yahudalılar'ı yanına çağır. Sen de burada ol” dedi.⁵ Amasa Yahudalılar'ı çağırılmaya gitti. Ama belirlenen zamanda dönmedi.⁶ Bunun üzerine Davut Avişay'a, “Şimdi Bikri oğlu Şeva bize Aşalom'dan daha büyük kötülük yapacak” dedi, “Efendinin adamlarını al ve onu kovala. Yoksa kendine surlu kentler bulup bizden kaçır.”⁷ Böylece Yoav'ın adamları, Keretliler'le Peletliler ve bütün koruyucular Bikri oğlu Şeva'yı kovalamak için Avişay'ın komutasında Yerusulim'den çıktılar.⁸ Givon'daki büyük kayanın yanına varınca, Amasa onları karşılamaya geldi. Yoav savaş giysisini giymişti. Giysinin üzerine bir kemer kuşanmış, kemere kınında duran bir kılıç bağlamıştı. Yoav ilerlerken kılıç kınından çıktı.⁹ Yoav Amasa'ya, “İyi misin, kardeşim?” diye sordu. Onu öpmek için sağ eliyle Amasa'nın sakalından tuttu.¹⁰ Amasa Yoav'ın elindeki kılıcı farketmedi. Yoav kılıcı karnına saplayınca, Amasa'nın bağırsakları yere döküldü. İkinci vuruşa gerek kalmadan Amasa öldü. Bundan sonra Yoav'la kardeşi Avişay, Bikri oğlu Şeva'yı kovalamayı sürdürdüler.¹¹ Yoav'ın adamlarından biri, Amasa'nın ölüsü yanında durup, “Yoav'ı tutan ve Davut'tan yana olan herkes Yoav'ın ardından gitsin” dedi.¹² Amasa'nın ölüsü yolun ortasında kanlar içinde duruyordu. Yoav'ın adamı, ölüye yaklaşan herke-

sin orada durduğunu görünce, Amasa'yı yoldan sürükleyip tarlaya götürdü ve üzerine bir örtü attı.¹³ Ölü yoldan kaldırıldıktan sonra herkes Bikri oğlu Şeva'yı kovalamak için Yoav'ın ardından gitti.¹⁴ Şeva bütün İsrail oymaklarından ve Berliler'in bölgesinden geçip Avel-Beytmaaka'ya geldi. Berliler de toplanıp onu izleyerek kente girdiler.¹⁵ Yoav'la bütün adamları varıp Avel-Beytmaaka Kenti'nde Şeva'yı kuşattılar. Toprakten kentin suruna bitişik bir yığın yapılar ve suru devirmek için yıkmaya başladılar.¹⁶ O sırada bilge bir kadın kentin içinden seslendi: “Dinleyin! Dinleyin! Yoav'a buraya gelmesini söyleyin, onunla konuşacağım.”¹⁷ Yoav kadına yaklaştı. Kadın, “Yoav sen misin?” diye sordu. Yoav, “Benim” diye yanıtladı. Kadın, “Kölenin sözlerini dinle” dedi. Yoav, “Dinliyorum” dedi.¹⁸ Kadın konuşmasını şöyle sürdürdü: “Eskiden, ‘Avel Kenti'ne danışın’ derlerdi ve sorunları böyle çözerlerdi.¹⁹ Biz İsrail'in esenliğini isteyen güvenilir kişileriz. Sense İsrail'e ana gibi kucak açan kentlerden birini yıkmaya çalışıyorsun. Neden RAB'bin halkını yok etmek istiyorsun?”²⁰ Yoav, “Asla!” diye yanıtladı, “Ne yıkmak, ne de yok etmek istiyorum.”²¹ Durum öyle değil. Efrayim dağlık bölgesinden Bikri oğlu Şeva adındaki adam Kral Davut'a başkaldırdı. Yalnız onu verin, ben de kentten geri çekileyim.” Kadın, “Onun başı surun üzerinden sana atılacak” dedi.²² Sonra kadın bilgece öğüdüyle bütün halka gitti. Halk Bikri oğlu Şeva'nın başını kesip Yoav'a attı. Bunun üzerine Yoav boru çaldı. Adamları kenti bırakıp evlerine gittiler. Yoav da Yerusulim'e, kralın yanına döndü.²³ Yoav İsrail ordusunun komutanıydı. Yehoyada oğlu Benaya ise Keretliler'le Peletliler'in* komutanıydı.²⁴ Adoram angaryasına çalışanlardan sorumluydu. Ahilut oğlu Yehoşafat devlet tarihçisiydi.²⁵ Şeva yazman, Sadok'la Aviyatar kâhindi.²⁶ Yairli İra ise Davut'un kâhiniydi.

21 Davut'un döneminde, üç yıl art arda kıtlık oldu. Davut RAB'be danıştı. RAB şöyle yanıtladı: “Buna kan döken Saul ile ailesi neden oldu. Çünkü Saul Givonlular'ı öldürdü.”² Kral Givonlular'ı çağırıp onlarla konuştu. –Givonlular İsrail soyundan değildi. Amorlular'dan sağ kalan bir halktı. İsraililer onları sağ bırakacaklarına ant içmişlerdi. Ne var ki, İsrail ve Yahuda halkı için büyük gayret gösteren Saul onları yok etmeye çalışmıştı.–³ Davut Givonlular'a, “Sizin için ne yapabilirim? RAB'bin halkını kutsamanız için bu suçu nasıl bağışlayabilirim?” diye sordu.⁴ Givonlular ona şöyle karşılık verdi: “Saul'la ailesinden ne altın ne de gümüş isteriz; İsrail'de herhangi birini öldürmek de istemeyiz.” Davut, “Ne isterseniz yaparım” dedi.⁵ Şöyle karşılık verdiler: “Bizi yok etmeye çalışan ve İsrail ülkesinin hiçbir yerinde yaşamamız için bizi ortadan kaldırmayı tasarlayan adamın oğullarından yedisi bize verilsin. RAB'bin seçilmiş Saul'un Giva Kenti'nde RAB'bin önünde onları asalım.” Kral, “Onları vereceğim” dedi.⁶ Kral, Saul oğlu Yonatan'la RAB'bin önünde içtiği anttan ötürü, Yonatan oğlu Mefiboşet'i esirgedi.⁸ Onun yerine, Aya kızı Rispa'nın

Saul'dan doğurduğu Armoni ve Mefiboşet adındaki iki oğlunu ve Saul kızı Merav'ın Meholalı Barzillay oğlu Adriel'den doğurduğu beş oğlunu aldı. ⁹Davut onları Givonlular'ın eline teslim etti. Givonlular onları dağda, RAB'bin önünde astılar. Yedisi de aynı anda öldüler. Biçme zamanının ilk günlerinde, arpa biçme zamanının başlangıcında öldürüldüler. ¹⁰Aya kızı Rispa bir çul alıp kendisi için bir kayanın üzerine serdi. Biçme zamanının ilk günlerinden cesetlerin üzerine gökten yağmur yağana dek Rispa orada kaldı; cesetleri gündüzün yırtıcı kuşlardan, geceyin yabanıl hayvanlardan korudu. ¹¹Saul'un cariyesi Aya kızı Rispa'nın yaptıkları Davut'a bildirildi. ¹²Davut gidip Saul'un ve oğlu Yonatan'ın kemiklerini Yaveş-Gilatlılar'dan aldı. Filistliler Gilboa Dağı'nda Saul'u öldürdükleri gün, onun ve oğlunun cesetlerini Beytşean alanında asmışlardı. Yaveş-Gilat halkı da cesetleri gizlice oradan almıştı. ¹³Davut Saul'un ve oğlu Yonatan'ın kemiklerini oradan getirdi. Asılmış yedi kişinin kemikleri de toplandı. ¹⁴Saul'la oğlu Yonatan'ın kemiklerini Benyamin bölgesindeki Sela'da Saul'un babası Kiş'in mezarına gömdüler. Kralın bütün buyruklarını yerine getirdiler. Bundan sonra Tanrı ülkeyle ilgili yakarışları yanıtladı. ¹⁵Filistliler'le İsraililer arasında yeniden savaş çıktı. Davut'la adamları gidip Filistliler'e karşı savaştılar. O sıralarda Davut bitkin düştü. ¹⁶Ucu üç yüz şekel ^{xvii} ağırlığında bir tunç mızrak taşıyan ve yeni kılıç kuşanan Rafaoğulları'ndan Filistli Yişbi-Benov Davut'u öldürmeyi amaçlıyordu. Ama Seruya oğlu Avişay Davut'un yardımına koştu; saldırıp onu öldürdü. Bundan sonra Davut'un adamları ant içerek, Davut'a, "İsrail'in ışığını söndürmek için bir daha bizimle birlikte savaşa gelmeyeceksin" dediler. ¹⁷¹⁸Bir süre sonra Filistliler'le Gov'da yine savaş çıktı. Bu savaş sırasında Huşalı Sibbekay Rafa soyundan Saf adındaki adamı öldürdü. ¹⁹İsraililer'le Filistliler arasında Gov'da bir savaş daha çıktı. Beytlehemli Yareoregim'in oğlu Elhanan, Gatlı Golyat'ı öldürdü. Golyat'ın mızrağının sapı dokumacı tezgahının sırığı gibiydi. ²⁰Gat'ta bir kez daha savaş çıktı. Orada dev gibi bir adam vardı. Elleri, ayakları altışar parmaklıydı. Toplam yirmi dört parmağı vardı. O da Rafa soyundandı. ²¹Adam İsraililer'e meydan okuyunca, Davut'un kardeşi Şima'nın oğlu Yonatan onu öldürdü. ²²Bunların dördü de Gat'taki Rafa soyundandı. Davut'la adamları tarafından öldürüldüler.

22RAB, Davut'u bütün düşmanlarının ve Saul'un elinden kurtardığı gün Davut RAB'be şu ezgiyi okudu. ²Şöyle dedi: "RAB benim kayam, sığınağım, kurtarıcımdır, ³Tanrım kayamdır, O'na sığınırım, Kalkanım, güçlü kurtarıcı, Korunacağım, sığınacak yerimdir. Kurtarıcı, zorbalıktan beni sen kurtarırsın! ⁴Övgüye değer RAB'be seslenir, Kurtuluşum düşmanlarımdan. ⁵Çünkü ölüm dalgaları beni kuşattı, Yıkım selleri bastı, ⁶Ölümler diyarının bağları sardı, Ölüm tuzakları çıktı karşıma. ⁷Sıkıntı içinde RAB'be yakardım, Tanrım'a seslendim. Tapmağından sesimi duydu, Haykırı-

şım kulaklarına ulaştı. ⁸O zaman yeryüzü sarsılıp sallandı, Titreyip sarsıldı göklerin temelleri, Çünkü RAB öfkelenmişti. ⁹Burnundan duman yükseldi, Ağzından kavurucu ateş ve korlar fıskırdı. ¹⁰Kara buluta basarak Gökleri yarıp indi. ¹¹Bir Keruv'a* binip uçtu, Rüzgarın kanatları üstünde belirdi. ¹²Karanlığı örtündü, Kara bulutları kendine çardak yaptı. ¹³Varlığının parıltısından Korlar savruluyordu. ¹⁴RAB göklerden güreledi, Duyurdu sesini Yüceler Yücesi. ¹⁵Savurup oklarını düşmanlarını dağıttı, Şimşek çaktırarak onları şaşkına çevirdi. ¹⁶RAB'bin azarlamasından, Burnundan çıkan güçlü soluktan, Denizin dibi göründü, Yeryüzünün temelleri açığa çıktı. ¹⁷RAB yukarıdan elini uzatıp tuttu, Çıkardı beni derin sulardan. ¹⁸Beni zorlu düşmanımdan, Benden nefret edenlerden kurtardı, Çünkü onlar benden daha güçlüydü. ¹⁹Felaket günümde karşıma dikildiler, Ama RAB bana destek oldu. ²⁰Beni huzura kavuşturdu, Kurtardı, çünkü benden hoşnut kaldı. ²¹RAB doğruluğumun karşılığını verdi, Beni temiz ellerime göre ödüllendirdi. ²²Çünkü RAB'bin yolunda yürüdüm, Tanrım'dan uzaklaşarak kötülük yapmadım. ²³O'nun bütün ilkelerini göz önünde tuttum, Kurallarından ayrılmadım. ²⁴O'nun önünde kusursuzdum, Suç işlemekten sakındım. ²⁵Bu yüzden RAB beni doğruluğuma ve gözünde pak yaşayışıma göre ödüllendirdi. ²⁶Sadık kuluna sadakat gösterir, Kusursuz olana kusursuz davranırsın. ²⁷Pak olanla pak olur, Eğriye eğri davranırsın. ²⁸Alçakgönüllüleri kurtarır, Gururluları gözler, gururunu kırarsın. ²⁹Ya RAB, ışığım sensin! Karanlığımı aydınlatırsın. ³⁰Desteginle akıncılara saldırır, Seninle surları aşarım, Tanrım. ³¹Tanrı'nın yolu kusursuzdur, RAB'bin sözü arıdır. O kendisine sığınan herkesin kalkanıdır. ³²Var mı RAB'den başka tanrı? Tanrımız'dan başka kaya var mı? ³³Sığınağım Tanrı'dır, Yolumu doğru kılan O'dur. ³⁴Ayaklar verdi bana, geyiklerinki gibi, Doruklarda tutar beni. ³⁵Bana savaşmayı öğretti, Kollarımla tunç bir yayı gereyim diye. ³⁶Bana zafer kalkanını bağışlarsın, Alçakgönüllülüğün beni yüceltir. ³⁷Bastığım yerleri genişletirsin, Burkulmaz bileklerim. ³⁸Düşmanlarımı kovalayıp yok ettim, Hepsini yok olmadan geri dönmedim. ³⁹Onları ezip yok ettim, kalkamaz oldular, Ayaklarımın altına serildiler. ⁴⁰Savaş için beni güçle donattın, Bana başkaldıranları önümde yere serdin. ⁴¹Düşmanlarımı kaçmak zorunda bıraktın, Benden nefret edenleri yok ettim. ⁴²Feryat ettiler, ama kurtaran çıkmadı; RAB'bi çağırdılar, ama O yanıt vermedi. ⁴³Yerin tozu gibi onları ezdim, Sokak çamuru gibi ayağımın altında çiğnedim. ⁴⁴Halkımın çekişmelerinden beni kurtardın, Uluslara önder olarak beni korudun, Tanımadığım halklar bana kulluk ediyor. ⁴⁵Yabancılar bana boyun eğiyor, Duyar duymaz sözümü dinliyorlar. ⁴⁶Yabancıların betleri benizleri attı, Titreyerek ^{xviii} çıkıyorlar kalelerinden. ⁴⁷RAB yaşıyor! Kayam'a övgüler olsun! Yücelsin kurtarıcı, Kayam Tanrım! ⁴⁸O'dur öcümü alan, Halkları bana bağimli kılan. ⁴⁹Düşmanlarımdan kurtarır, Başkaldıranlar-

^{xvii}*Üç yüz şekel": Yaklaşık 3.5 kg.

^{xviii}Olası metin "Titreyerek" (bkz. Mez.18:45), Masoretik metin "Silah kuşanarak".

dan üstün kılar beni, Zorbaların elinden alır. ⁵⁰Bunun için uluslar arasında sana şükredeceğim, ya RAB, Adımı ilahilerle öveceğim. ⁵¹RAB kralını büyük zaferlere ulaştırır, Meshettiği krala, Davut'a ve soyuna Sonsuza dek sevgi gösterir."

23Davut'un son sözleri şunlardır: "İşay oğlu Davut, Tanrı'nın yükselttiği adam, Yakup'un Tanrısı'nın meshettiği, İsrail'in sevilen ezgi okuyucusu şöyle diyor: ²RAB'bin Ruhu benim aracılığım ile konuşuyor, Sözü dilimin ucundadır. ³İsrail'in Tanrısı konuştu, İsrail'in kayası bana dedi ki, 'İnsanları doğrulukla Ve Tanrı korkusuyla yöneten kişi, ⁴Bulutsuz bir sabah, Şafakta görünen gün ışığı gibidir, Parlaklığı yağmurdan sonra topraktan ot bitirir.' ⁵Soyum da Tanrı'yla böyle değil mi? O benimle sonsuza dek kalıcı, Her yönüyle düzenli ve güvenilir bir antlaşma yaptı. Kesin kurtuluşa ve her dileğime kavuşmamı O sağlamayacak mı? ⁶Kötülere gelince, Elle tutulamayan dikenler gibi Tümünü bir yana atılacak. ⁷Dikenlere dokunan kişi, Demir bir araçla Ya da mızrağın sapıyla dokunur. Dikenler oldukları yerde bütünüyle yakılacak." ⁸Davut'un yiğit askerlerinin adları şunlardır: Esnili Adino diye de bilinen üç kişinin önderi Tahkemmonlu Yoşeb-Başşevet bir saldırıda sekiz yüz kişiyi öldürdü. ⁹İkincisi, Ahohlu Dodo oğlu Elazar. Pas-Dammim'de ^{xix}savaşmak için toplanan Filistliler'e meydan okuyan Davut'un yanındaki üç yiğitten biriydi. İsraililer o sırada geri çekilmişlerdi. ¹⁰Ama Elazar yerinde durdu; eli yorulup kılıca yapışmaya dek Filistliler'i öldürdü. O gün RAB büyük bir zafer sağladı. İsraililer yalnız yere serilenleri yağmalamak üzere Elazar'a döndüler. ¹¹Üçüncüsü, Hararlı Age oğlu Şamma'ydı. Filistliler Lahay'daki bir mercimek tarlasının yanında toplandıklarında, İsraili askerler onların önünden kaçmıştı. ¹²Ama Şamma tarlanın ortasında durup orayı savunmuş, Filistliler'i öldürmüştü. RAB büyük bir zafer sağlamıştı. ¹³Biçme zamanı Otuzlar'dan üçü Davut'un yanına, Adullam Mağarası'na gittiler. Bir Filist birliği Refaim Vadisi'nde ordugah kurmuştu. ¹⁴Bu sırada Davut hisarda, ikinci Filist birliğiye Beytlehem'deydi. ¹⁵Davut özlemle, "Keşke biri Beytlehem'de kapımın yanındaki kuyudan bana su getirirse!" dedi. ¹⁶Bu Üçler Filist ordugahının ortasından geçerek Beytlehem'de kapımın yanındaki kuyudan su çekip Davut'a getirdiler. Ama Davut içmek istemedi; suyu yere dökerek RAB'be sundu. ¹⁷"Ya RAB, bunu yapmak benden uzak olsun!" dedi, "Canlarını tehlikeye atıp giden bu üç kişinin kamını mı içeyim?" Bu yüzden suyu içmek istemedi. Bu üç kişinin yiğitliği işte böyleydi. ¹⁸Yoav'ın kardeşi, Seruya oğlu Avişay Üçler'in önderiydi. Mızrağını kaldırıp üç yüz kişiyi öldürdü. Bu yüzden Üçler kadar ünlendi. ¹⁹Üçler'in en saygın kişiydi ve onların önderi oldu. Ama Üçler'den sayılmadı. ²⁰Yehoyada oğlu Kavseelli Benaya yürekli bir savaşçıydı. Büyük işler başardı. Aslan yürekli iki Moavlı'yı öldürdü. Ayrıca karlı bir gün çukura inip bir aslan öldürdü. ²¹İri yarı bir Mı-

sırlı'yı da öldürdü. Mısırlı'nın elinde mızrak vardı. Benaya sopayla onun üzerine yürüdü. Mızrağı elinden kaptığı gibi onu kendi mızrağıyla öldürdü. ²²Yehoyada oğlu Benaya'nın yaptıkları bunlardır. Bu sayede o da üç yiğitler kadar ünlendi. ²³Benaya Otuzlar arasında saygın bir yer edindiye de, Üçler'den sayılmadı. Davut onu muhafız birliği komutanlığına atadı. ²⁴Otuzlar'ın arasında sayılan ötekiler şunlardır: Yoav'ın kardeşi Asahel, Beytlehemli Dodo oğlu Elhanan, ²⁵İkisi de Harotlu olan Şamma ve Erika, ²⁶Paletli Heles, Tekoalı İkkeş oğlu İra, ²⁷Anatotlu Aviezer, Huşalı Mevunnay, ²⁸Ahohlu Salmon, Netofalı Mahrav, ²⁹Netofalı Baana oğlu Helev, Benyaminoğulları'ndan Givalı Rivay oğlu İttay, ³⁰Piratonlu Benaya, Gaaş vadilerinden Hidday, ³¹Arvalı Avialvon, Barhumlu Azmavet, ³²Şaalbonlu Elyahba, Yaşan'ın oğulları ve Yonatan, ³³Hararlı Şamma, Hararlı Şarar oğlu Ahiam, ³⁴Maakalı Ahasbay oğlu Elifelet, Gilolu Ahitofel oğlu Eliam, ³⁵Karmelli Hesray, Aravlı Pararay, ³⁶Sovalı Natan oğlu Yigal, Gatlı Bani, ³⁷Ammonlu Selek, Seruya oğlu Yoav'ın silah taşıyıcısı Beerotlu Nahray, ³⁸Yattirli İra ve Garev, ³⁹Hititli Uriya. Tümü otuz yedi kişiydi.

24RAB İsrail halkına yine öfkeleni. Davut'u onlara karşı kışkırtarak, "Git, İsrail ve Yahuda halkını say" dedi. ²Kral, yanında bulunan ordu komutanı Yoav'a şu buyruğu verdi: "Dan'dan Beer-Şeva'ya dek İsrail'in bütün oymaklarına gidip halkı sayın ki, halkın sayısını bileyim." ³Ama Yoav, "RAB Tanrın halkını yüz kat daha çoğaltsın, efendim kralım da bunu görsün!" diye karşılık verdi, "Ancak, efendim kralım neden bunu istiyor?" ⁴Gelgelelim kralın sözü Yoav'la birlik komutanlarının sözünden baskın çıktı. Böylece kralın yanından ayrılarak İsrail'de sayım yapmaya gittiler. ⁵Şeria Irmağı'ndan geçerek Aroer yakınında, vadinin ortasındaki kentin güneyinde konakladılar. Oradan Gat'ı, Yazer'i, Gilat'ı, Tahtim-Hodşî topraklarını, Dan-Yaan'ı geçip Sayda'ya vardılar. ⁶Sonra Sur Kalesi'ne, Hivliler'le Kenanlılar'ın bütün kentlerine uğradılar. Sonunda Yahuda ülkesinin Negev bölgesindeki Beer-Şeva'ya ulaştılar. ⁸Dokuz ay yirmi gün ülkeyi baştan başa dolaştıktan sonra Yeruşalim'e döndüler. ⁹Yoav sayımın sonucunu krala bildirdi: İsrail'de kılıç kuşanabilen sekiz yüz bin, Yahuda'daysa beş yüz bin kişi vardı. ¹⁰Davut sayım yaptıktan sonra kendisini suçlu buldu ve RAB'be, "Bunu yapmakla büyük günah işledim!" dedi, "Ya RAB, lütfen kulunun suçunu bağışla. Çünkü çok akılsızca davrandım." ¹¹Ertesi sabah Davut uyandığında, RAB Davut'un bilicisi Peygamber Gad'a şöyle dedi: "Gidip Davut'a de ki, 'RAB şöyle diyor: Önüne üç seçenek koyuyorum. Bunlardan birini seç de sana onu yapayım.'" ¹²¹³Gad Davut'a gidip durumu anlattı ve şöyle dedi: "Ülkende yedi yıl kıtlık mı olsun? Yoksa seni kovalayan düşmanlarının önünden üç ay kaçmak mı istersin? Ya da ülkende üç gün salgın hastalık mı olsun? Beni gönderene ne yanıt vereyim, şimdi iyice düşün." ¹⁴Davut, "Sıkıntım büyük" diye yanıtladı, "İnsan eline düşmektense, RAB'bin eline dü-

^{xix}"Pas-Dammim'de": Masoretik metin "Orada" (bkz. 1Ta.11:13).

şelim. Çünkü O'nun acıması büyüktür.”¹⁵Bunun üzerine RAB o sabahtan belirlenen zamana dek İsrail ülkesine salgın hastalık gönderdi. Dan'dan Beer-Şeva'ya dek halktan yetmiş bin kişi öldü.¹⁶Melek Yerusâlim'i yok etmek için elini uzatınca, RAB göndereceği yıkımdan vazgeçti. Halkı yok eden meleğe, “Yeter artık! Elini çek” dedi. RAB'bin meleği Yevuslu Aravna'nın harman yerinde duruyordu.¹⁷Davut, halkı öldüren meleği görünce, RAB'be, “Günah işleyen benim, ben suç işledim” dedi, “Bu koyunlar ne yaptı ki? Ne olur beni ve babamın soyunu cezalandır.”¹⁸O gün Gad Davut'a gitti. Ona, “Gidip Yevuslu Aravna'nın harman yerinde RAB'be bir sunak kur” dedi.¹⁹Davut Gad'ın sözü uyarınca RAB'bin buyurduğu gibi gitti.²⁰Aravna bakınca kralla görevlilerinin kendisine doğru yaklaştıklarını gördü. Varıp kralın önünde yüzüstü yere kapandı.²¹Sonra, “Efendim kral niçin kulunun yanına geldi?” diye sordu. Davut, “RAB'be bir sunak kurmak üzere harman yerini senden satın almak için” diye yanıtladı, “Öyle ki, salgın hastalık halkın üzerinden kalksın.”²²Aravna, “Efendim kral uygun gördüğünü alıp RAB'be sunsun” dedi, “İşte yakmalık sunu için öküzler ve odun için düvenlerle öküzlerin takımları!²³Ey kral, Aravna bütün bunları sana veriyor.” Sonra ekledi: “RAB Tanrım senden hoşnut olsun!”²⁴Ne var ki kral, “Olmaz!” dedi, “Senden malımı kesinlikle bir ücret karşılığında satın alacağım. Çünkü Tanrım RAB'be karşılığını ödmeden yakmalık sunular sunmam.” Böylece Davut harman yerini ve öküzleri elli şekel^{xx} gümüş karşılığında satın aldı.²⁵Davut orada RAB'be bir sunak kurup yakmalık sunuları ve esenlik sunularını sundu. RAB de ülkeyle ilgili yakarıyı yanıtladı ve salgın hastalık İsrail'den kaldırıldı.

^{xx}“Elli şekel”: Yaklaşık 575 gr.

1.KRALLAR

1Yıllar geçmiş, Kral Davut yaşlanmıştı. Üstünü örtülerle örtmelerine karşın ısınmıyordu. 2Görevlileri, “Efendimiz kral!” dediler, “Yanında kalıp sana bakacak, koynunda yatıp seni ısıtacak genç bir kız arayalım.” 3Görevliler bütün İsrail’i aradılar; sonunda Şunemli Avişak adında genç ve güzel bir kız bulup krala getirdiler. 4Çok güzel olan genç kız, krala bakıp hizmet etti. Ama kral ona hiç dokunmadı. 5Hagit’in oğlu Adoniya kral olmayı düşünüyordu. Bu amaçla ortaya çıkıp kendine savaş arabaları, atlılar ve önünde koşacak elli muhafız buldu. 6Babası Davut hiçbir zaman, “Neden şöyle ya da böyle davranıyorsun?” diye ona karşı çıkmamıştı. Aşalom’dan sonra dünyaya gelen Adoniya çok yakışıklıydı. 7Adoniya, Seruya oğlu Yoav ve Kâhin Aviyatar’la görüşüp onların desteğini sağladı. 8Ama Kâhin Sadok, Yehoyada oğlu Benaya, Peygamber Natan, Şimi, Rei ve Davut’un muhafızları ona katılmadılar. 9Adoniya, Eyn-Rogel yakınlarında Sohelet Kayası denilen yerde davar, sığır ve besili buzağılar kurban edip bütün kardeşlerini, yani kralın oğullarını ve krala hizmet eden bütün Yahudalılar’ı çağırdı. Ama Peygamber Natan’ı, Benaya’yı, muhafızları ve kardeşi Süleyman’ı çağırmadı. 1011Bunun üzerine Natan, Süleyman’ın annesi Bat-Şeva’ya, “Hagit oğlu Adoniya efendimiz Davut’un haberi olmadan kendini kral ilan etmiş, duymadın mı?” dedi, 12“Şimdi izin ver de sana kendi canıyla oğlun Süleyman’ın canını nasıl kurtaracağına ilişkin öğüt vereyim. 13Git Kral Davut’a söyle, ‘Efendim kral, benden sonra oğlun Süleyman kral olacak ve tahtıma oturacak diye bana ant içmedin mi? O halde neden Adoniya kral oldu?’ 14Sen kralla konuşmanı bitirmeden ben içeri girip sözlerini doğrulayacağım.” 15Bat-Şeva yaşı çok ilerlemiş olan kralın odasına girdiğinde Şunemli Avişak ona hizmet ediyordu. 16Bat-Şeva, kralın önünde diz çöküp yere kapandı. Kral, “Ne istiyorsun?” diye sordu. 17Bat-Şeva şöyle karşılık verdi: “Efendim, ‘Benden sonra oğlun Süleyman kral olacak ve tahtıma oturacak’ diye bana Tanrın RAB adıyla ant içtin. 18Efendim kral, şu anda senin haberin olmadan Adoniya krallığını ilan etti. 19Sayısız sığır, davar ve besili buzağı kurban edip kralın bütün oğullarını, Kâhin Aviyatar’ı ve ordu komutanı Yoav’ı çağırdı, ama kulun Süleyman’ı çağırmadı. 20Efendim kral, bütün İsrail’in gözü sende. Senden sonra tahtına kimin geçeceğini öğrenmek istiyorlar. 21Yoksa sen ölüp atalarına kavuşun-

ca, ben ve oğlum Süleyman suçlu sayılacağız.” 22Bat-Şeva daha kralla konuşurken Peygamber Natan geldi. 23Krala, “Peygamber Natan geldi” dediler. Natan kralın huzuruna çıkıp yüzüstü yere kapandı. 24Sonra, “Efendim kral, senden sonra Adoniya’nın kral olup tahtına geçeceğini söyledin mi?” dedi, 25“Adoniya bugün gidip sayısız sığır, davar ve besili buzağı kurban etmiş; kralın bütün oğullarını, ordu komutanlarını ve Kâhin Aviyatar’ı çağırmış. Şu anda hepsi onun önünde yiyip içiyor ve, ‘Yaşasın Kral Adoniya!’ diye bağırıyor. 26Ama Adoniya beni, Kâhin Sadok’u, Yehoyada oğlu Benaya’yı ve kulun Süleyman’ı çağırmadı. 27Efendim ve kralım, gerçekten bütün bunlara sen mi karar verdin? Yoksa senden sonra tahtına kimin geçeceğini biz kullarına bildirmeden mi bunu yaptın?” 28Kral Davut, “Bana Bat-Şeva’yı çağırın!” dedi. Bat-Şeva kralın huzuruna çıkıp önünde durdu. 29Kral Bat-Şeva’ya, “Beni bütün sıkıntılardan kurtaran, yaşayan RAB’bin adıyla ant içiyorum” dedi, 30“‘Benden sonra oğlun Süleyman kral olacak ve tahtıma geçecek’ diye İsrail’in Tanrısı RAB’bin adıyla içtiğim andı bugün yerine getireceğim.” 31O zaman Bat-Şeva kralın önünde diz çöküp yüzüstü yere kapandı ve, “Efendim Kral Davut sonsuza dek yaşasın!” dedi. 32Kral Davut, “Kâhin Sadok’u, Peygamber Natan’ı ve Yehoyada oğlu Benaya’yı bana çağırın” dedi. Hepsini önüne gelince, 33kral onlara şöyle dedi: “Efendinizin görevlilerini yanınıza alın ve oğlum Süleyman’ı benim katırıma bindirip Gihon’a götürün. 34Orada Kâhin Sadok ve Peygamber Natan onu İsrail Kralı olarak meshetsinler. Boru çalıp, ‘Yaşasın Kral Süleyman!’ diye bağırın. 35Onun ardından gidin; çünkü o gelip tahtıma oturacak ve yerime kral olacak. Onu İsrail ve Yahuda’ya yönetici atadım.” 36Yehoyada oğlu Benaya, “Amin” diye karşılık verdi, “Efendim kralın Tanrısı RAB de bu kararı onaylasın. 37RAB, efendim kralla birlikte olduğu gibi Süleyman’la da birlikte olsun ve onun krallığını Davut’un krallığından daha başarılı kılsın.” 38Kâhin Sadok, Peygamber Natan, Yehoyada oğlu Benaya, Keretliler’le Peletliler gidip Süleyman’ı Kral Davut’un katırına bindirdiler ve Gihon’a kadar ona eşlik ettiler. 39Kâhin Sadok, Kutsal Çadır’dan yağ dolu boynuz kabı alıp Süleyman’ı meshetti. Boru çalınca bütün halk “Yaşasın Kral Süleyman!” diye bağırды. 40Herkes kaval çalarak Süleyman’ın ardından yürüdü. Öyle sevinçliyidiler ki, seslerinden adeta yer sarsılıyordu. 41Adoniya ve yanındaki konuklar yemeklerini bi-

tirirken kalabalığın gürültüsünü duydular. Boru sesini duyan Yoav, “Kentten gelen bu gürültü de ne?” diye sordu. ⁴²Yoav daha sorusunu tamamlamadan, Kâhin Aviyatar oğlu Yonatan çıkageldi. Adoniya ona, “İçeri gir, sen yiğit bir adamsın. İyi haberler getirmiş olmalısın” dedi. ⁴³Yonatan, “Hayır, bu kez farklı” diye karşılık verdi, “Efendimiz Kral Davut, Süleyman’ı kral atadı. ⁴⁴Kral, Kâhin Sadok, Peygamber Natan, Yehoyada oğlu Benaya ve Keretliler’le Pelitliler’in Süleyman’ı kendi katırına bindirip götürmelerini istedi. ⁴⁵Gihon’a götürülen Süleyman orada Kâhin Sadok’la Peygamber Natan tarafından kral olarak meshedildi. Oradan sevinçle döndüler ve sesleri kentte yankılanmaya başladı. Duyduğunuz sesler onların sesleridir. ⁴⁶Üstelik Süleyman krallık tahtına oturdu bile. ⁴⁷Ayrıca efendimiz Kral Davut’u kutlamaya gelen görevlileri, ‘Tanrım, Süleyman’ın adını senin adından daha yüce, krallığını senin krallığından daha başarılı kılsın’ diyorlar. Kral yatağının üzerine kapanarak, ⁴⁸Henüz gözlerim açıkken bugün tahtıma oturacak birini veren İsrail’in Tanrısı RAB’be övgüler olsun’ diyor.” ⁴⁹Bunun üzerine Adoniya’nın bütün konukları korkuya kapılıp kalktılar, her biri kendi yoluna gitti. ⁵⁰Adoniya ise, Süleyman’dan korktuğu için, gidip sunağın boynuzlarına sarıldı ¹. ⁵¹Durumu Süleyman’a anlattılar. “Adoniya senden korkuyor” dediler, “Sunağın boynuzlarına sarılmış ve ‘İlk önce Kral Süleyman ben kulunu kılıçla öldürmeyeceğine dair ant içsin’ diyor.” ⁵²Süleyman, “Eğer bana bağlı kalırsa, saçının bir teline bile zarar gelmez” diye yanıtladı, “Ama içinde bir kötülük varsa öldürülür.” ⁵³Sonra Kral Süleyman’ın gönderdiği adamlar Adoniya’yı sunaktan indirip getirdiler. Adoniya gelip önünde yere kapanınca, ona, “Evine dön!” dedi.

2Davut’un ölümü yaklaşınca, oğlu Süleyman’a şunları söyledi: ²“Herkes gibi ben de yakında bu dünyadan ayrılacağım. Güçlü ve kararlı ol. ³Tanrım RAB’bin verdiği görevleri yerine getir. Onun yollarında yürü ve Musa’nın yasasında yazıldığı gibi Tanrı’nın kurallarına, buyruklarına, ilkelerine ve öğütlerine uy ki, yaptığın her şeyde ve gittiğin her yerde başarılı olasın. ⁴O zaman RAB bana verdiği şu sözü yerine getirecektir: ‘Eğer soyun nasıl yaşadığına dikkat eder, candan ve yürekten bana bağlı kalarak yollarımda yürürse, İsrail tahtından senin soyunun ardı arkası kesilmeyecektir.’ ⁵“Seruya oğlu Yoav’ın bana ve İsrail ordusunun iki komutanı Ner oğlu Avner’le Yeter oğlu Amasa’ya neler yaptığını biliyorsun. Sanki savaş varmış gibi onları öldürerek barış döneminde kan döktü. Belindeki kemerle ayakındaki çarıklara kan bulandırdı. ⁶Sen aklına uyanı yap, ama onun ak saçlı başının esenlik içinde ölüler diyarına gitmesine izin verme. ⁷“Gilatlı Barzillay’ın oğullarına iyi davran, sofranda yemek yiyenlerin arasında onlara da yer ver. Çünkü ben ağabeyin Avşalom’un önünden kaçtığım zaman onlar bana yardım etmişlerdi. ⁸“Mahanayim’e gittiğim gün beni çok ağır biçimde lanetleyen Benyamin oy-

mağından Bahurimli Gera’nın oğlu Şimi de yanında. Beni Şeria Irmağı kıyısında karşılamaya geldiğinde, ‘Seni kılıçla öldürmeyeceğim’ diye RAB’bin adıyla ona ant içmişim. ⁹Ama sen sakın onu cezasız bırakma. Ona ne yapacağını bilecek kadar akıllıslın. Onun ak saçlı başını ölüler diyarına kanlar içinde gönder.” ¹⁰Davut ölüp atalarına kavuşunca, kendi adıyla bilinen kentte gömüldü. ¹¹Yedi yıl Hebron’da, otuz üç yıl Yeruşalim’de olmak üzere toplam kırk yıl İsrail’de krallık yaptı. ¹²Babası Davut’un tahtına geçen Süleyman’ın krallığı çok sağlam temellere oturmuştu. ¹³Hagit oğlu Adoniya, Süleyman’ın annesi Bat-Şeva’nın yanına gitti. Bat-Şeva ona, “Dostça mı geldin?” diye sordu. Adoniya, “Dostça” diye karşılık verdi. ¹⁴Ve ekledi: “Sana söyleyeceklerim var.” Bat-Şeva, “Söyle!” dedi. ¹⁵Adoniya, “Bildığın gibi, daha önce krallık benim elimdeydi” dedi, “Bütün İsrail benim kral olmamı bekliyordu. Ancak her şey değişti ve krallık kardeşimin eline geçti. Çünkü RAB’bin isteği buydu. ¹⁶Ama benim senden bir dileğim var. Lütfen geri çevirme.” Bat-Şeva, “Söyle!” dedi. ¹⁷Adoniya, “Kral Süleyman seni kırmaz” dedi, “Lütfen ona söyle, Şunemli Avışak’ı bana eş olarak versin.” ¹⁸Bat-Şeva, “Peki, senin için kralla konuşacağım” diye karşılık verdi. ¹⁹Bat-Şeva, Adoniya’nın dileğini iletmek üzere Kral Süleyman’ın yanına gitti. Süleyman annesini karşılamak için ayağa kalkıp önünde eğildikten sonra tahtına oturdu. Annesi için de sağ tarafına bir taht koydurdu. ²⁰Tahtına oturan annesi, “Senden küçük bir dileğim var, lütfen beni boş çevirme” dedi. Kral, “Söyle anne, seni kırmam” diye karşılık verdi. ²¹Bat-Şeva, “Şunemli Avışak ağabeyin Adoniya’ya eş olarak verilsin” dedi. ²²Kral Süleyman, “Neden Şunemli Avışak’ın Adoniya’ya verilmesini istiyorsun?” dedi, “Krallığı da ona vermeme iste bari! Ne de olsa o benim büyüğüm. Üstelik Kâhin Aviyatar’la Seruya oğlu Yoav da ondan yana.” ²³Bu olay üzerine Kral Süleyman RAB’bin adıyla ant içti: “Eğer Adoniya bu dileğini hayatıyla ödemezse, Tanrı bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın! ²⁴Beni güçlendirip babam Davut’un tahtına oturtan, verdiği sözü tutup bana bir nedan kuran, yaşayan RAB’bin adıyla ant içerim ki, Adoniya bugün öldürülecek!” ²⁵Böylece Kral Süleyman Yehoyada oğlu Benaya’yı Adoniya’yı öldürmekle görevlendirdi. Benaya da gidip Adoniya’yı öldürdü. ²⁶Kral, Kâhin Aviyatar’a, “Anatot’taki tarlana dön” dedi, “Aslında ölümü hak ettin. Ama seni şimdi öldürmeyeceğim. Çünkü sen babam Davut’un önünde Egemen RAB’bin Antlaşma Sandığı’nı* taşıdın ve babamın çektiği bütün sıkıntıları onunla paylaştın.” ²⁷Eli’nin ailesi hakkında RAB’bin Şilo’da söylediği sözün gerçekleşmesi için, Süleyman Aviyatar’ı RAB’bin kâhinliğinden uzaklaştırdı. ²⁸Haber Yoav’a ulaştı. Yoav daha önce ayaklanan Avşalom’u desteklemediği halde Adoniya’yı destekledi. Bu nedenle RAB’bin Çadırı’na kaçtı ve sunağın boynuzlarına sarıldı. ²⁹Yoav’ın RAB’bin Çadırı’na kaçıp sunağın yanında olduğu Kral Süleyman’a bildirildi. Süleyman, Yehoyada oğlu Benaya’ya, “Git, onu vur!” diye buyruk verdi. ³⁰Benaya RAB’bin Çadırı’na gitti ve Yoav’a,

¹Sunağın boynuzlarına sarılan öldürülmezdi (bkz. Çık.21:13-14).

“Kral dışarı çıkmamı buyuruyor!” dedi. Yoav, “Hayır, burada ölmek istiyorum” karşılığını verdi. Benaya gidip Yoav’ın kendisini nasıl yanıtladığını krala bildirdi. ³¹Kral, “Onun istediği gibi yap” dedi, “Onu orada öldür ve göm. Yoav’ın boş yere döktüğü kanın sorumluluğunu benim ve babamın soyu üstünden kaldırmış olursun. ³²RAB döktüğü kandan ötürü onu cezalandıracaktır. Çünkü Yoav babam Davut’un bilgisi dışında, kendisinden daha iyi ve doğru olan iki kişiyi –İsrail ordusunun komutanı Ner oğlu Avner’le Yahuda ordusunun komutanı Yeter oğlu Amasa’yı– kılıçla öldürdü. ³³Böylece dökülen kanlarının sorumluluğu sonsuza dek Yoav’ın ve soyunun üstünde kalacaktır. Ama RAB, Davut’a, soyuna, ailesine ve tahtına sonsuza dek esenlik verecektir.” ³⁴Yehoyada oğlu Benaya gidip Yoav’ı öldürdü. Onu ıssız bir bölgede bulunan kendi evine gömdüler. ³⁵Kral, Yoav’ın yerine Yehoyada oğlu Benaya’yı ordu komutanı yaptı. Aviyatar’ın yerine de Kâhin Sadok’u atadı. ³⁶Sonra kral haber gönderip Şimi’yi çağırttı. Ona, “Yeruşalim’de kendine bir ev yap ve orada otur” dedi, “Hiçbir yere gitme. ³⁷Oradan ayrılıp Kidron Vadisi’nden öteye geçtiğin gün bil ki öleceksin. Sorumluluk sana ait.” ³⁸Şimi krala, “Efendim kral, peki” diye karşılık verdi, “Kulun olarak söylediklerini aynen yapacağım.” Şimi Yeruşalim’de uzun süre yaşadı. ³⁹Aradan üç yıl geçmişti, Şimi’nin iki kölesi Gat Kralı Makaan oğlu Akiş’in yanına kaçtı. Kölelerin Gat’a kaçtığını Şimi’ye haber verdiler. ⁴⁰Bunun üzerine Şimi kalkıp eşeğine palan vurdu ve kölelerini aramak üzere Gat’a Akiş’in yanına gitti. Kölelerini bulup Gat’tan geri getirdi. ⁴¹Şimi’nin Yeruşalim’den Gat’a gidip döndüğü Süleyman’a anlatılınca, ⁴²Süleyman Şimi’yi çağırttı. “Sana RAB’bin adıyla ant içirmedim mi?” dedi, “Kalkıp herhangi bir yere gittiğin gün öleceğini bill’ diye seni uyardım mı? Sen de bana: ‘Peki, sözünü dinleyeceğim’ demedin mi? ⁴³Öyleyse neden RAB’bin adına içtiğin anda ve buyruğuma uymadın?” ⁴⁴Kral, Şimi’ye karşı sözlerini şöyle sürdürdü: “Babam Davut’a yaptığın bütün kötülükleri çok iyi biliyorsun. Bu yaptıklarından dolayı RAB seni cezalandırarak. ⁴⁵Ama Kral Süleyman kutsanacak ve Davut’un tahtı RAB’bin önünde sonsuza dek kurulu kalacaktır.” ⁴⁶Kral, Yehoyada oğlu Benaya’ya buyruk verdi. O da gidip Şimi’yi öldürdü. Böylece Süleyman’ın krallığı iyice pekişti.

3Süleyman, Mısır Firavunu’nun kızıyla evlendi. Böylece firavunla müttefik oldu. Eşini Davut Kenti’ne götürdü. Kendi sarayı, RAB’bin Tapınağı ve Yeruşalim’in çevre surları tamamlanıncaya kadar orada yaşadılar. ²Halk, hâlâ çeşitli tapınma yerlerinde RAB’be kurban sunuyordu. Çünkü o güne dek RAB’bin adına yapılmış bir tapınak yoktu. ³Süleyman babası Davut’un kurallarına uyarak RAB’be olan sevgisini gösterdi. Ancak hâlâ çeşitli tapınma yerlerinde kurban sunuyor, buhur yakıyordu. ⁴Tapınma yerlerinin en ünlüsü Givon’daydı. Kral Süleyman oraya giderek sunakta bin yakmalık sunu sundu. ⁵RAB Tanrı, Givon’da o gece rüyada Süleyman’a görünüp, “Sana ne vermeme is-

tersin?” diye sordu. ⁶Süleyman, “Kulun babam Davut’a büyük iyilikler yaptın” diye karşılık verdi, “O sana bağlı, doğru, bütün yüreğiyle dürüst biri olarak yolunda yürüdü. Bugün tahtına oturacak bir oğul vermekle ona büyük bir iyilik daha yapmış oldun. ⁷“Ya RAB Tanrım! Ben henüz çocuk denecek bir yaşta, yöneticilik nedir bilmezken bu kulunu babam Davut’un yerine kral atadın. ⁸İşte kulun kendi seçtiğin kalabalık halkın, sayılamayacak kadar büyük bir kalabalığın ortasındadır. ⁹Bu yüzden bana öyle sezgi dolu bir yürek ver ki, iyi ile kötüyü ayırt edip halkımı yönetebileyim. Başka türlü senin bu büyük halkımı kim yönetebilir!” ¹⁰Süleyman’ın bu isteği Rab’bi hoşnut etti. ¹¹Tanrı ona şöyle dedi: “Madem kendin için uzun ömür, zenginlik ve düşmanlarının ölümünü istemedin, bunların yerine adil bir yönetim için bilgelik istedin; isteğini yerine getireceğim. Sana öyle bir bilgelik ve sezgi dolu bir yürek vereceğim ki, benzeri ne senden öncekilerde görülmüştür, ne de senden sonrakilerde görülecektir. ¹²¹³Sana istemediklerini de vereceğim: Yaşadığın sürece öbür kralların erişemeyeceği bir zenginlik ve onura ulaşacaksın. ¹⁴Eğer sen de baban Davut gibi kurallarına ve buyruklarına uyup yollarında yürürsen, sana uzun ömür de vereceğim.” ¹⁵Süleyman uyanınca bunun bir rüya olduğunu anladı. Sonra Yeruşalim’e gitti, Rab’bin Antlaşma Sandığı’nın* önünde durup yakmalık sunular ve esenlik sunularını sundu. Ayrıca bütün görevlilerine de bir şölen verdi. ¹⁶Bir gün iki fahişe gelip kralın önünde durdu. ¹⁷Kadınlardan biri krala şöyle dedi: “Efendim, bu kadınla ben aynı evde kalıyoruz. Birlikte kaldığımız sırada ben bir çocuk doğurdum. ¹⁸İki gün sonra da o doğurdu. Evde yalnızdık, ikimizden başka kimse yoktu. ¹⁹Bu kadın geceleyin çocuğunun üzerine yattığı için çocuk ölmüş. ²⁰Gece yarısı, ben kulun uyurken, kalkıp çocuğumu almış, koynuna yatırmış, kendi ölü çocuğunu da benim koynuma koymuş. ²¹Sabahleyin oğlumu emzirmek için kalktığımda, onu ölmüş buldum. Ama sabah aydınlığında dikkatle bakınca, onun benim doğurduğum çocuk olmadığını anladım.” ²²Öbür kadın, “Hayır! Yaşayan çocuk benim, ölü olan senin!” diye çıkıştı. Birinci kadın, “Hayır! Ölen çocuk senin, yaşayan çocuk benim!” diye diretti. Kralın önünde böyle tartışıp durdular. ²³Kral, “Biri, ‘Yaşayan çocuk benim, ölü olan senin’ diyor, öbürü, ‘Hayır! Ölen çocuk senin, yaşayan benim’ diyor. ²⁴O halde bana bir kılıç getirin!” dedi. Kılıç getirilince, ²⁵kral, “Yaşayan çocuğu ikiye bölüp yarısını birine, yarısını öbürüne verin!” diye buyurdu. ²⁶Yüreği oğlunun acısıyla sızlayan, çocuğun gerçek annesi krala, “Aman efendim, sakın çocuğu öldürmeyin! Ona verin!” dedi. Öbür kadınsa, “Çocuk ne benim, ne de senin olsun, onu ikiye bölünler!” dedi. ²⁷O zaman kral kararını verdi: “Sakın çocuğu öldürmeyin! Birinci kadına verin, çünkü gerçek annesi odur.” ²⁸Kralın verdiği bu kararı duyan bütün İsraililer hayranlık içinde kaldı. Herkes adil bir yönetim için Süleyman’ın Tanrı’dan gelen bilgeliğe sahip olduğunu anladı.

⁴Süleyman bütün İsrail'in kralıydı. ²Görevlileri ise şunlardı: Kâhin: Sadok oğlu Azarya. ³Yazmanlar: Şişa'nın oğulları Elihoref ve Ahiya. Devlet tarihçisi: Ahilut oğlu Yehoşafat. ⁴Ordu komutanı: Yehoyada oğlu Benaya. Kâhinler: Sadok ve Aviyatar. ⁵Baş vali: Natan oğlu Azarya. Kralın özel danışmanı: Natan oğlu Kâhin Zavut. ⁶Saray sorumlusu: Ahişar. Angaryacıların başı: Avda oğlu Adoniram. ⁷Süleyman'ın İsrail'de on iki bölge valisi vardı. Bunlar kralın ve sarayın yiyecek içecek gereksinimini karşılardı. Her vali yılda bir ay bu gereksinimleri karşılamakla yükümlüydü. ⁸Bu valiler şunlardı: Efrayim'in dağlık bölgesinde Ben-Hur; ⁹Makaz, Şaalvim, Beytşemeş ve Elon-Beythanan bölgelerinde Ben-Deker; ¹⁰Arubbot, Soko ve bütün Hefer bölgesinde Ben-Heset; ¹¹Nafat-Dor bölgesinde Süleyman'ın kızı Tafat'la evli olan Ben-Avinadav; ¹²Taanak, Megiddo, Yizreel'in altında Saretan'ın yanındaki bütün Beytşean ve Beytşean'dan Avel-Mehola ve Yokmoam'ın ötelere kadar uzanan bölgede Ahilut oğlu Baana; ¹³Ramot-Gilat, Gilat'ta Manaşe oğlu Yair'in yerleşim birimleri ve Başan'daki Argov yöresinde surlar ve tunç sürgülerle güçlendirilmiş altmış büyük kentin başında Ben-Gever; ¹⁴Mahanayim bölgesinde İddo oğlu Ahinadav; ¹⁵Naftali bölgesinde Süleyman'ın kızı Basemat'la evlenen Ahimaas; ¹⁶Aşer ve Bealot bölgelerinde Huşay oğlu Baana; ¹⁷İssakar bölgesinde Paruah oğlu Yehoşafat; ¹⁸Benyamin bölgesinde Ela oğlu Şimi; ¹⁹Gilat bölgesinde, yani Amorlular'ın Kralı Sihon'la Başan Kralı Og'un eski topraklarında Uri oğlu Gever. Ayrıca Yahuda bölgesinin ⁱⁱ tek valisi vardı. ²⁰Yahuda ve İsrail halkı kıyıların kumu kadar kalabalıktı. Herkes yiyip içip sevinç içinde yaşıyordu. ²¹Süleyman, Fırat Irmağı'ndan Filist'e, oradan Mısır sınırına kadar bütün ülkelere egemendi. Bu ülkeler Süleyman'ın yaşamı boyunca ona haraç ödeyip hizmet ettiler. ²²Süleyman'ın sarayının bir günlük yiyecek gereksinimi şunlardı: Otuz kor ⁱⁱⁱ ince, altmış kor ^{iv} kepekli un; ²³onu ahırda, yirmisi çayırda yetiştirilmiş sığır ve yüz koyun; ayrıca geyikler, ceylanlar, karacalar ve semiz kuşlar. ²⁴Tıfsah'tan Gazze'ye kadar, Fırat Irmağı'nın batısındaki bütün krallıkları Süleyman yönetiyordu. Her tarafta barış vardı. ²⁵Dan'dan Beer-Şeva'ya kadar Yahuda ve İsrail halkının her bireyi Süleyman'ın yaşamı boyunca kendi asması ve incir ağacı altında güvenlik içinde yaşadı. ²⁶Süleyman'ın savaş arabalarının atları için dört bin ^v ahır ve on iki bin atlısı vardı. ²⁷Bölge valilerinin her biri kendine düşen bir ay boyunca, Kral Süleyman'a ve sofrasına oturan herkese yiyecek sağlar, hiçbir şeyi eksik etmezdi. ²⁸Her vali kendisine verilen buyruk uyarınca, savaş arabalarının atlarıyla öbür atlar için belirli bir yere arpa ve saman getirirdi. ²⁹Tanrı, Süleyman'a bilgelik, derin bir sezgi, kıyılarıdaki kum kadar anlayış verdi. ³⁰Süleyman'ın bilgeliği, bütün doğuluların ve Mısırlıların bilgeliğinden daha üstündü. ³¹O, Ezrahlı

Etan, Mahol'un oğulları Heman, Kalkol ve Darda dahil herkesten daha bilgeydi. Ünü çevredeki bütün uluslara yayılmıştı. ³²Üç bin özdeyişi ve bin beş ezgisi vardı. ³³Lübnan sedir ağacından duvarlarda biten mercanköşkotuna kadar bütün ağaçlardan söz ettiği gibi, hayvanlar, kuşlar, sürüngenler ve balıklardan da söz edebiliyordu. ³⁴Süleyman'ın bilgeliğini duyan dünyanın bütün kralları ona adamlarını gönderirdi. Bütün uluslardan insanlar gelir, Süleyman'ın bilgece sözlerini dinlerdi.

⁵Sur Kralı Hiram, Süleyman'ın babası Davut'un yerine kral olarak meshedildiğini duyunca, elçilerini Süleyman'a gönderdi. Çünkü Davut'la hep dostça geçinmişti. ²Süleyman Hiram'a şu haberi gönderdi: ³"Bildığın gibi, babam Davut çevresindeki savaşlar yüzünden Tanrısı RAB'bin adına bir tapınak yapamadı. Bu savaşlarda RAB, Davut'un düşmanlarını onun ayakları altına serdi. ⁴Oysa şimdi Tanrım RAB her yönden bana rahatlık verdi. Ne bir düşmanım var, ne de kötü bir olay. ⁵RAB, babam Davut'a, 'Tahtına oturmaçığım oğlun benim adıma bir tapınak yapacak' diye söz verdi. Ben de Tanrım RAB'bin adına bir tapınak yapmaya karar verdim. ⁶"Şimdi bana Lübnan'dan sedir ağaçları kesmeleri için adamlarına buyruk ver. Benim adamlarım da seninkilerle birlikte çalışsın. Adamların için istediğin ücreti vereceğim. Aramızda Saydalılar kadar ağaç kesmede usta adamlar olmadığını biliyorsun." ⁷Hiram, Süleyman'dan bu haberi alınca çok sevindi ve, "Bugün, o büyük ulusu yönetmek üzere Davut'a bilge bir oğul veren RAB'be övgüler olsun!" dedi. ⁸Sonra Hiram Süleyman'a şu haberi gönderdi: "Gönderdiğin haberi aldım. Sedir ve çam ağaçlarıyla ilgili bütün dileklerini yerine getireceğim. ⁹Adamlarım tomrukları Lübnan'dan denize indirecekler, ben de onları salar halinde bağlatıp belirteceğin yere kadar yüzdüreceğim. Orada adamlarım onları çözer, sen de alıp götürürsün. Sarayımın yiyecek gereksinimini karşılamakla, sen de benim dileğimi yerine getirmiş olursun." ¹⁰Hiram Süleyman'a istediği kadar sedir ve çam tomruğu sağladı. ¹¹Süleyman her yıl Hiram'a sarayının yiyecek gereksinimi olarak yirmi bin kor buğday ^{vi}, yirmi kor ^{vii} saf zeytinyağı verirdi. ¹²RAB, verdiği söz uyarınca, Süleyman'a bilgelik verdi. Süleyman'la Hiram arasında barış vardı. Aralarında bir antlaşma yaptılar. ¹³Kral Süleyman angaryasına çalıştırmak üzere bütün İsrail'den otuz bin adam topladı. ¹⁴Sırayla her ay on binini Lübnan'a gönderiyordu. Bir ay Lübnan'da, iki ay evlerinde kalıyorlardı. Angaryasına çalışan adamların başında Adoniram vardı. ¹⁵Süleyman'ın yük taşıyan 70 000, dağlarda taş kesen 80 000 adamı vardı. ¹⁶Ayrıca, işin yürümesini sağlayan ve işçileri yöneten 3 300 görevlisi vardı. ¹⁷İşçiler, kralın buyruğu uyarınca, tapınağın temelini yontma taşlarla atmak üzere ocaktan büyük ve kaliteli taşlar kesip çıkardılar. ¹⁸Süleyman'ın ve Hiram'ın yapıcı-

ⁱⁱSeptuaginta "Yahuda bölgesi", Masoretik metin "Ülke".

ⁱⁱⁱ"Otuz kor": Yaklaşık 4 ton.

^{iv}"Altmış kor": Yaklaşık 8 ton.

^vSeptuaginta "Dört bin", Masoretik metin "Kırk bin".

^{vi}"Yirmi bin kor buğday": Yaklaşık 3 500 ton.

^{vii}"Yirmi kor": Yaklaşık 4 400 lt.

larıyla Gevallılar, tapınağın yapımı için taşlarla keresteleri kesip hazırladılar.

İsraail halkı Mısır'dan çıktıktan dört yüz seksen yıl sonra, Süleyman, krallığının dördüncü yılının ikinci ayı olan Ziv ayında RAB'bin Tapınağı'nın yapımına başladı. ²Kral Süleyman'ın RAB için yaptığı tapınağın uzunluğu altmış ^{viii}, genişliği yirmi ^{ix}, yüksekliği otuz arşındı ^x. ³Tapınağın ana bölümünün önündeki eyvan tapınağın genişliğinde olup yirmi arşındı. Eyvan tapınağın önünden ileriye doğru on arşındı ^{xi}. ⁴Süleyman tapınakta dışa doğru daralan kafesli pencereler yaptırdı. ⁵Tapınağın dış cephesine bitişik, ana bölümün ve iç odanın çevresindeki duvarlara bitişik, odalardan oluşan katlar yaptırdı. ⁶Alt kat beş arşın ^{xii}, orta kat altı arşın ^{xiii}, üst kat yedi arşın ^{xiv} genişliğindeydi. Kirişler tapınağın duvarlarına girmesin diye duvarların çevresinde dışarıya doğru çıkıntılar bıraktı. ⁷Tapınağın yapımında kullanılan taşlar taş ocaklarında yontulmuştu. Onun için yapım halindeki tapınakta çekiç ve balta dahil hiçbir demir aletin sesi duyulmadı. ⁸Aşağı ^{xv} yan katın girişi tapınağın güneyindeydi. Döner bir merdivenle orta kata, oradan da üçüncü kata çıkılırdı. ⁹Süleyman tapınağı yapıp tamamladı. Üstünü sedir ağacından direklerle, kalın tahtalarla kapattı. ¹⁰Dış duvarlara bitişik katlar tapınağın çevresini kapsıyordu. Her birinin yüksekliği beş arşındı ^{xvi}. Bunlar sedir ağacından kirişlerle tapınağa eklendi. ¹¹RAB, Süleyman'a şöyle seslendi: ¹²"Bu tapınağı yapmaktasın. Kurallarına, ilkelerime ve bütün buyruklarına uyup onlara bağlı kalırsan, baban Davut'a verdiğim sözü senin aracılığınla yerine getireceğim. ¹³Halkım İsrail'in arasında yaşayıp onları hiç terk etmeyeceğim." ¹⁴Süleyman tapınağı yapıp bitirdi. ¹⁵Tapınağın iç duvarlarının yüzeyini sedir ağaçlarıyla döşeyip üstlerini tabandan tavana kadar tahtalarla kapladı. Tapınağın zeminini ise çam tahtalarla döşetti. ¹⁶En Kutsal Yer olarak adlandırılan iç oda, tapınağın arka bölümünde yapıldı. Tabandan tavana kadar sedir tahtasından oluşan bir duvarla öbür bölümlerden ayrıldı. Bu bölümün uzunluğu yirmi arşındı. ¹⁷Bu iç odanın önündeki ana bölümün uzunluğu ise kırk arşındı ^{xvii}. ¹⁸Taşlar görünmesin diye tapınağın içi, üzerine sukabağı ve çiçek motifleri oyulmuş sedir tahtalarıyla kaplandı. ¹⁹Tapınağın içinde RAB'bin Antlaşma Sandığı'nın* konacağı iç oda hazırlandı. ²⁰Bu odanın içten içe uzunluğu, genişliği ve yüksekliği yirmişer arşındı. Süleyman odayı saf altınla kaplattı. Sunağı da sedir tahtalarla döşetti. ²¹Tapınağın içini saf al-

tınla kaplattı; iç odanın önüne altın zincirler asıp orayı da altınla kaplattı. ²²Böylece iç odadaki sunak dahil, tapınağın içini tamamen altınla kaplatmış oldu. ²³İç odada her biri on arşın yüksekliğinde, iğde ağacından iki Keruv yaptı. ²⁴Her kanadı beşer arşın olan Keruv'un açık kanatları bir uçtan öbür uca toplam on arşındı. ²⁵Öbür Keruv'un kanat açıklığı da on arşındı. Her iki Keruv'un da ölçüsü ve görünüşü aynıydı. ²⁶İkisinin de yüksekliği on arşındı. ²⁷Süleyman Keruvlar'ı tapınağın iç odasına yerleştirdi. Keruvlar'dan birinin açık kanadı bir duvara, ötekinin kanadı karşı duvara erişirken, öbür kanatları da odanın ortasında birbirine değiyordu. ²⁸Süleyman Keruvlar'ı da altınla kaplattı. ²⁹Tapınağın iç ve dış odalarının bütün duvarlarını kabartma Keruvlar, hurma ağaçları ve çiçek motifleriyle süsletti. ³⁰Tapınağın hem iç, hem de dış odasının döşemelerini altınla kaplattı. ³¹İç odanın girişine iğde ağacından iki kanatlı söveli bir kapı yaptırdı. Söveli kapının genişliği tapınağın genişliğinin beşte biriydi ^{xviii}. ³²İğde ağacından yapılan iki kapı kanadının üstüne kabartma Keruvlar, hurma ağaçları ve çiçek motifleri oydu. Keruvlar ve hurma ağaçlarını altınla kaplattı. ³³Aynı biçimde ana bölümün girişine de iğde ağacından kapı söveleri yaptırdı. Bu söveli kapı tapınağın genişliğinin dörtte biriydi. ³⁴Ayrıca, çam ağacından, her biri iki kanatlı, katlanabilen iki kapı yaptırdı. ³⁵Bunların da üstüne Keruvlar, hurma ağaçları ve çiçek motifleri oydu. Oymaların üzerini düzgün biçimde altınla kaplattı. ³⁶İç avlunun duvarlarını üç sıra yontma taş ve bir sıra sedir ağacı kirişleriyle yaptırdı. ³⁷RAB'bin Tapınağı'nın temeli dördüncü yılın Ziv ayında atıldı. ³⁸On birinci yılın sekizinci ayı olan Bul ayında tapınak tasarlandığı biçimde bütün ayrıntılarıyla tamamlandı. Tapınağın yapımı Süleyman'ın yedi yılını almıştı.

7 Süleyman kendine, yapımı on üç yıl süren bir saray yaptırdı. ²Uzunluğu yüz ^{xix}, genişliği elli ^{xx}, yüksekliği otuz arşın ^{xxi} olan Lübnan Ormanı adında bir saray daha yaptırdı. Saray sedir kirişler yerleştirilmiş dört sıra halindeki sedir sütunların üzerine yapılmıştı. ³Sütunların üstündeki kırk beş kirişin üstü sedir tahtalarıyla kaplanmıştı. Bir sıra on beş kirişten oluşuyordu. ⁴Kafesli pencereler üç sıra halinde birbirine bakacak biçimde yapılmıştı. ⁵Kapılar ve kapı söveleri dört köşeliydi. Pencereler ise üç sıra halinde birbirine bakacak biçimde yapılmıştı. ⁶Süleyman elli arşın uzunluğunda otuz arşın genişliğinde sütunlu bir eyvan yaptırdı. Eyvanın önünde sütunlarla desteklenmiş asma tavan vardı. ⁷Taht Eyvanı'nı, yani kararların verileceği Yargı Eyvanı'nı da yaptırdı. Bu eyvan da baştan aşağı sedir tahtalarıyla kaplıydı. ⁸Eyvanın arkasında öbür avludaki kendi oturacağı saray da aynı biçimde yapılmıştı. Süley-

^{viii}"Altmış arşın": Yaklaşık 27 m.

^{ix}"Yirmi arşın": Yaklaşık 9 m.

^x"Otuz arşın": Yaklaşık 13.5 m.

^{xi}"On arşın": Yaklaşık 4.5 m.

^{xii}"Beş arşın": Yaklaşık 2.3 m.

^{xiii}"Altı arşın": Yaklaşık 2.7 m.

^{xiv}"Yedi arşın": Yaklaşık 3.2 m.

^{xv}Septuaginta "Aşağı", Masoretik metin "Orta".

^{xvi}"Beş arşın": Yaklaşık 2.3 m.

^{xvii}"Kırk arşın": Yaklaşık 18 m.

^{xviii}"Söveli kapının genişliği tapınağın genişliğinin beşte biriydi" ya da "Kapı söveleri beş köşeliydi." Benzer ifade 33. ayette de geçmektedir.

^{xix}"Yüz arşın": Yaklaşık 45 m.

^{xx}"Elli arşın": Yaklaşık 22.5 m.

^{xxi}"Otuz arşın": Yaklaşık 13.5 m.

man, karısı olan firavunun kızı için de bu eyvanın benzeri bir saray yaptırdı. ⁹Dışarıdan büyük avluya, temelden çatıya kadar bütün bu yapılar kaliteli taşlarla yapılmıştı. Taşlar testereyle kesilmiş, ön ve arka yüzleri yontulmuş, belirli ölçülere göre hazırlanmıştı. ¹⁰Temeller sekiz ^{xxii} ve on arşın ^{xxiii} uzunluğunda büyük, seçme taşlardan atılmıştı. ¹¹Üstlerinde belirli ölçülere göre kesilmiş kaliteli taşlar ve sedir kirişler vardı. ¹²Büyük avlu üç sıra yontma taş ve bir sıra sedir kirişlerinden oluşan bir duvarla çevrilmişti. RAB'bin Tapınağı'nın iç avlusuyla eyvanın duvarları da aynı yapıdaydı. ¹³Kral Süleyman haber gönderip Sur'dan Hiram'ı getirtti. ¹⁴Hiram'ın annesi Naftali oymağından dul bir kadın, babası ise Surlu bir tunç işçisiydi. Hiram tunç işlemede bilgili, deneyimli, usta biriydi. Gelip Kral Süleyman'ın bütün işlerini yaptı. ¹⁵Hiram her birinin yüksekliği on sekiz ^{xxiv} arşın ve çevresi on iki arşın ^{xxv} olan iki tunç sütun döktü. ¹⁶Sütunların üzerine koymak için beşer arşın ^{xxvi} yüksekliğinde dökme tunçtan iki sütun başlığı yaptı. ¹⁷Sütun başlıklarının her biri ağla kaplanmıştı. Ağın üzeri yedi sıra örgülü zincirle ve iki sıra nar motifiyle bezenmişti. ¹⁸¹⁹Eyvanda bulunan dört arşın ^{xxvii} yüksekliğindeki sütun başlıkları da nilüfer biçimindeydi. ²⁰Her iki sütun başlığında, örgülü ağa yakın çıkıntının yukarısında çepeçevre diziler halinde iki yüz nar motifi vardı. ²¹Hiram sütunları tapınağın eyvanına dikip sağdakine Yakın ^{xxviii}, soldakine Boaz ^{xxix} adını verdi. ²²Sütun başlıkları nilüfer biçimindeydi. Böylece sütunların işi tamamlanmış oldu. ²³Hiram dökme tunçtan on arşın ^{xxx} çapında, beş arşın derinliğinde, çevresi otuz arşın ^{xxxi} yuvarlak bir havuz yaptı. ²⁴Havuz, kenarlarının altındaki iki sıra sukabağı motifiyle birlikte dökülmüştü. Her arşında onar tane olan bu motifler havuzu çepeçevre kuşatıyordu. ²⁵Havuz üçü kuzeye, üçü batıya, üçü güneye, üçü de doğuya bakan on iki boğa heykeli üzerine oturtulmuştu. Boğaların sağrıları içe dönüktü. ²⁶Havuzun çeperi dört parmak kalınlığındaydı; kenarları kâse kenarlarını, nilüferleri andırıyordu. İki bin bat ^{xxxii} su alıyordu. ²⁷Hiram her biri dört arşın uzunluğunda, dört arşın genişliğinde ve üç arşın ^{xxxiii} yüksekliğinde on adet tunç ayaklık yaptı. ²⁸Ayaklıklar aynalıklarla döşenmiş, aynalıklar da çerçeve içine alınmıştı. ²⁹Aynalıklar aslan, boğa, Keruv motifleriyle süslenmişti. Çerçeveler de böyleydi, yalnız aslanlarla boğaların üstünde ve altında sarkık çelenk işlemleri vardı. ³⁰Her bir ayaklığın dört tunç tekerleği ve dingilleri vardı. Dört köşeye de kazan için destekler yapılmıştı.

Her dökme destek çelenklerle süslenmişti. ³¹Ayaklığın üst yüzeyinde kazan için bir arşın ^{xxxiv} yüksekliğinde yuvarlak çerçevesel bir boşluk vardı. Boşluğun tabanı bir buçuk arşın ^{xxxv} genişliğindeydi. Çevresinde oymalar vardı. Ayaklıkların aynalıkları yuvarlak değil, kareydi. ³²Aynalıkların altındaki dört tekerleğin dingilleri ayaklıklara bağlıydı. Her tekerleğin çapı bir buçuk arşındı. ³³Tekerlekler savaş arabalarının tekerlekleri gibiydi. Dingilleri, jantları, parmakları ve göbeklerinin hepsi dökümdü. ³⁴Her ayaklığın dört köşesinde de kendinden dört destek vardı. ³⁵Ayaklıkların üstünde yarım arşın ^{xxxvi} yüksekliğinde yuvarlak birer halka vardı. Ayaklıkların başındaki dayanaklar ve yan aynalıklar da ayaklıklara bitişikti. ³⁶Hiram dayanakların ve aynalıklarının genişliği oranında her birinin yüzeyine Keruvlar, aslanlar, hurma ağaçları, çevrelerine de çelenkler oydu. ³⁷Böylece on ayaklığı yaptı; hepsinin dökümü, ölçüsü ve biçimi aynıydı. ³⁸Hiram ayrıca on ayaklığın üzerine oturan dörder arşın genişliğinde on tunç kazan yaptı. Her kazan kırk bat ^{xxxvii} su alıyordu. ³⁹Ayaklıkların beşini tapınağın güneyine, beşini kuzeyine yerleştirdi. Havuzu ise tapınağın güneydoğu köşesine yerleştirdi. ⁴⁰Hiram kazanlar, kürekler, çanaklar yaptı. Böylece Kral Süleyman için üstlenmiş olduğu RAB'bin Tapınağı'yla ilgili bütün işleri tamamlamış oldu: ⁴¹İki sütun ve iki yuvarlak sütun başlığı, bu başlıkları süsleyen iki örgülü ağ, ⁴²Sütunların yuvarlak başlıklarını süsleyen iki örgülü ağın üzerini ikişer sıra halinde süsleyen dört yüz nar motifi, ⁴³On kazan ve ayaklıkları, ⁴⁴Havuz ve havuzu taşıyan on iki boğa heykeli, ⁴⁵Kovalar, kürekler, çanaklar. Hiram'ın Kral Süleyman için RAB'bin Tapınağı'na yaptığı bütün bu eşyalar parlak tunçtandı. ⁴⁶Kral bunları Şeria Ovası'nda, Sukkot ile Saretan arasındaki killi topraklarda dökürmüştü. ⁴⁷Eşyalar o kadar çoktu ki, Süleyman hepsini tartmadı. Kullanılan tuncun hesabı tutulmadı. ⁴⁸Süleyman'ın RAB'bin Tapınağı için yaptırdığı altın eşyalar şunlardı: Sunak, ekmeğin Tanrı'nın huzuruna konduğu masa, ⁴⁹İç odanın girişine, beşi sağa, beşi sola yerleştirilen saf altın kandillikler, çiçek süslemeleri, kandiller, maşalar, ⁵⁰Saf altın taslar, fitil maşaları, çanaklar, tabaklar, buhurdanlar. Tapınaktaki iç odanın, yani En Kutsal Yer'in* ve ana bölümün kapı menteşeleri de altındandı. ⁵¹RAB'bin Tapınağı'nın yapımı tamamlanınca Kral Süleyman, babası Davut'un adadığı altın, gümüş ve öbür eşyaları getirip tapınağın hazine odalarına yerleştirdi.

ŞKral Süleyman RAB'bin Antlaşma Sandığı'm* Davut Kenti olan Siyon'dan getirmek üzere İsrail halkının ileri gelenleriyle bütün oymak ve boy başlarını Yeruşalim'e çağırıldı. ²Hepsi yedinci ay olan Etanim ayındaki bayramda Kral Süleyman'ın önünde toplandı. ³İsrail'in bütün ileri gelenleri toplanınca, bazı kâhinler Antlaşma Sandığı'nı yer-

^{xxii}“Sekiz arşın”: Yaklaşık 3.6 m.

^{xxiii}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{xxiv}“On sekiz arşın”: Yaklaşık 8.1 m.

^{xxv}“On iki arşın”: Yaklaşık 5.4 m.

^{xxvi}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{xxvii}“Dört arşın”: Yaklaşık 1.8 m.

^{xxviii}“Yakın”: “Pekiştirir” anlamına gelir.

^{xxix}“Boaz”: “Güç O'ndadır (Tanrı'dadır)” anlamına gelebilir.

^{xxx}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{xxxi}“Otuz arşın”: Yaklaşık 13.5 m.

^{xxxii}“İki bin bat”: Yaklaşık 44 000 lt.

^{xxxiii}“Üç arşın”: Yaklaşık 1.4 m.

^{xxxiv}“Bir arşın”: Yaklaşık 45 cm.

^{xxxv}“Bir buçuk arşın”: Yaklaşık 70 cm.

^{xxxvi}“Yarım arşın”: Yaklaşık 22.5 cm.

^{xxxvii}“Kırk bat”: Yaklaşık 880 lt.

den kaldırdılar. ⁴Sandığı, Buluşma Çadırı'nı ve çadırdaki bütün kutsal eşyaları kâhinlerle Levililer tapınağa taşıdılar. ⁵Kral Süleyman ve bütün İsrail topluluğu Antlaşma Sandığı'nın önünde sayısız davar ve sığır kurban etti. ⁶Kâhinler RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı tapınağın iç odasına, En Kutsal Yer'e* taşıyıp Keruvlar'ın* kanatlarının altına yerleştirdiler. ⁷Keruvlar'ın kanatları sandığın konduğu yerin üstüne kadar uzanıyor ve sandığı da, sırtlarını da örtüyordu. ⁸Sırtlar öyle uzundu ki, uçları iç odanın önündeki Kutsal Yer'den* görünüyordu. Ancak dışarıdan görünmüyordu. Bunlar hâlâ oradadır. ⁹Sandığın içinde Musa'nın Horev Dağı'nda koyduğu iki taş levhadan başka bir şey yoktu. Bunlar Mısır'dan çıkışlarında RAB'bin İsraililer'le yaptığı antlaşmanın taş levhalarıydı. ¹⁰Kâhinler Kutsal Yer'den çıkınca, RAB'bin Tapınağı'nı bir bulut doldurdu. ¹¹Bu bulut yüzünden kâhinler görevlerini sürdüremediler. Çünkü RAB'bin görkemi tapınağı doldurmuştu. ¹²O zaman Süleyman şöyle dedi: “Ya RAB, karanlık bulutlarda otururum demiştin. ¹³Senin için görkemli bir tapınak, sonsuza dek yaşayacağın bir konut yaptım.” ¹⁴Kral ayakta duran bütün İsrail topluluğuna dönerek onları kutsadıktan sonra şöyle dedi: ¹⁵“Babam Davut'a verdiği sözü tutan İsrail'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun! RAB demişti ki, ¹⁶Halkım İsrail'i Mısır'dan çıkardığım günden bu yana, içinde bulunacağım ^{xxxviii} bir tapınak yaptırmak için İsrail oymaklarına ait kentlerden hiçbirini seçmedim. Ancak halkım İsrail'i yönetmesi için Davut'u seçtim.” ¹⁷“Babam Davut İsrail'in Tanrısı RAB'bin adına bir tapınak yapmayı yürekte istiyordu. ¹⁸Ama RAB, babam Davut'a, ‘Adıma bir tapınak yapmayı yürekte istemen iyi bir şey’ dedi, ¹⁹‘Ne var ki, adıma yapılacak bu tapınağı sen değil, öz oğlun yapacak.’ ²⁰“RAB verdiği sözü yerine getirdi. RAB'bin sözü uyarınca, babam Davut'tan sonra İsrail tahtına ben geçtim ve İsrail'in Tanrısı RAB'bin adına tapınağı ben yaptırdım. ²¹Ayrıca, RAB'bin atalarımızı Mısır'dan çıkardığında onlarla yaptığı antlaşmanın içinde korunduğu sandık için tapınakta bir yer hazırladım.” ²²Süleyman RAB'bin sunağının önünde, İsrail topluluğunun karşısında durup ellerini göklere açtı. ²³“Ya RAB, İsrail'in Tanrısı, yerde ve gökte sana benzer başka tanrı yoktur” dedi, “Bütün yürekleriyle yolunu izleyen kullarıyla yaptığın antlaşmaya bağlı kalırsın. ²⁴Ağzınla kulun babam Davut'a verdiği sözü bugün ellerinle yerine getirdin. ²⁵“Şimdi, ya RAB, İsrail'in Tanrısı, kulun babam Davut'a verdiği öbür sözü de tutmanı istiyorum. Ona, ‘Senin soyundan İsrail tahtına oturacakların ardi arkası kesilmeyecektir; yeter ki, çocukların önünde senin gibi dikkatle yürüsünler’ demiştin. ²⁶Ey İsrail'in Tanrısı, şimdi kulun babam Davut'a verdiği sözleri yerine getirmeni istiyorum. ²⁷“Tanrı gerçekten yeryüzünde yaşar mı? Sen göklere, göklerin göklerine bile sığmazsın. Benim yaptığım bu tapınak ne ki! ²⁸Ya RAB Tanrım, kulunun bugün ettiği duayı, yalvarışı işit; duasına ve yakarışına kulak ver.

^{xxxviii}“İçinde bulunacağım”: İbranice “Adım orada bulunacak”. Benzer ifadeler 8:29,44; 9:3; 11:36'da da geçer.

²⁹Gözlerin gece gündüz, ‘Orada bulunacağım!’ dediğin bu tapınağın üzerinde olsun. Kulunun buraya yönelerek ettiği duayı işit. ³⁰Buraya yönelerek dua eden kulunun ve halkın İsrail'in yalvarışını işit. Göklerden, oturduğun yerden kulak ver; duyunca başısla. ³¹“Biri komşusuna karşı günah işleyip ant içmek zorunda kaldığında, gelip bu tapınakta, senin sunağının önünde ant içerse, ³²göklerden kulak ver ve gereğini yap. Suçlunun cezasını vererek, suçsuzu haklı çıkararak kullarını yargıla. ³³“Sana karşı günah işlediği için düşmanlarına yenik düşen halkın İsrail yine sana döner, adını anar, bu tapınakta dua edip yakararak önüne çıkarsa, ³⁴göklerden kulak ver, halkın İsrail'in günahını başısla. Onları atalarına verdiği ülkeye yine kavuştur. ³⁵“Halkın sana karşı günah işlediği için gökler kapayıp yağmur yağmazsa, sıkıntıya düşen halkın buraya yönelip dua eder, adını anar ve günahlarından dönerse, ³⁶göklerden kulak ver; kullarının, halkın İsrail'in günahlarını başısla. Onlara doğru yolda yürümeyi öğret, halkına mülk olarak verdiği ülkeye yağmurlarını gönder. ³⁷“Ülkeyi kıtlık, salgın hastalık, samyeli, küf, tırtıl ya da çekirgeler kavurduğunda, düşmanlar kentlerden birinde halkını kuşattığında, herhangi bir felaket ya da hastalık ortalığı sardığında, ³⁸halkından bir kişi ya da bütün halkın İsrail başına gelen felaketi ayırsar, dua edip yakararak ellerini bu tapınağa doğru açarsa, ³⁹göklerden, oturduğun yerden kulak ver ve başısla. İnsanların yüreklerini yalnızca sen bilirsin. Onlara yaptıklarına göre davran ki, ⁴⁰atalarımıza verdiği bu ülkede yaşadıkları sürece senden korksunlar. ⁴¹“Halkın İsrail'den olmayan, ama senin yüce adını, ⁴²gücünü, kudretini duyup uzak ülkelerden gelen yabancılar bu tapınağa gelip dua ederlerse, ⁴³göklerden, oturduğun yerden kulak ver, yalvarışlarını yanıtla. Öyle ki, dünyanın bütün ulusları, halkın İsrail gibi, senin adını bilsin, senden korksun ve yaptırdığım bu tapınağın sana ait olduğunu ^{xxxix} öğrensün. ⁴⁴“Halkın düşmanlarına karşı gösterdiğin yoldan savaşa giderken sana, seçtiğin bu kente ve adına yaptırdığım bu tapınağa yönelip dua ederse, ⁴⁵dualarına, yakarılarına göklerden kulak ver ve onları kurtar. ⁴⁶“Sana karşı günah işlediklerinde – günah işlemeyen tek kişi yoktur – sen öfkelenip onları yakın ya da uzak bir ülkeye tutsak olarak götürecektir düşmanlarının eline teslim edersen, ⁴⁷onlar da tutsak oldukları ülkede pişmanlık duyup günahlarından döner, ‘Günah işledik, yoldan sapıp kötülük yaptık’ diyerek sana yakarırlarsa, ⁴⁸tutsak oldukları ülkede candan ve yürekte sana dönerlerse, atalarına verdiği ülkelere, seçtiğin kente ve adına yaptırdığım tapınağına yönelip dua ederlerse, ⁴⁹göklerden, oturduğun yerden dualarına, yakarılarına kulak ver, onları kurtar. ⁵⁰Sana karşı günah işlemiş olan halkını ve işledikleri bütün suçları başısla. Düşmanlarının onlara acımasını sağla. ⁵¹Çünkü onlar demir eritme ocağından, Mısır'dan çıkardığın kendi halkın, kendi mirasıdır. ⁵²“Sana her yalvarışlarında onlara kulak ver, bu kulunun ve halkın İsrail'in yalvarışlarını dinle. ⁵³Ey Egemen RAB, atalarımızı

^{xxxix}“Sana ait olduğunu”: İbranice “Senin adınla çağrıldığını.”

Mısır'dan çıkardığında kulun Musa aracılığıyla dediğin gibi, onları dünyanın bütün halkları arasından kendine miras olarak seçtin.”⁵⁴Süleyman, RAB'be duasını ve yalvarışını bitirince, elleri göklere açık, dizleri üzerine çökmüş olduğu RAB'bin sunağının önünden kalktı.⁵⁵Ayakta durup bütün İsrail topluluğunu yüksek sesle şöyle kutsadı:⁵⁶“Sözünü tutup halkı İsrail'e esenlik veren RAB'be övgüler olsun. Kulu Musa aracılığıyla verdiği iyi sözlerin hiçbiri boşa çıkmadı.⁵⁷Tanrımız RAB atalarımızla olduğu gibi bizimle de olsun ve bizi hiç bırakmasın, bizden ayrılmasın.⁵⁸Bütün yollarını izlememiz, atalarımıza verdiği buyruklara, kurallara, ilkelere uymamız için RAB yüreklerimizi kendine yöneltsin.⁵⁹Ya RAB Tanrımız, önünde yalvarırken söylediğim bu sözleri gece gündüz anımsa. Kulunu ve halkın İsrail'i her durumda koru.⁶⁰Sonunda dünyanın bütün ulusları bilsinler ki, tek Tanrı RAB'dir ve O'ndan başka Tanrı yoktur.⁶¹Bugünkü gibi O'nun kurallarına göre yaşamak ve buyruklarına uymak için bütün yüreğinizi Tanrımız RAB'be adayın.”⁶²Kral ve bütün İsrail halkı RAB'bin önünde kurban kestiler.⁶³Süleyman, esenlik kurbanı olarak RAB'be yirmi iki bin sığır, yüz yirmi bin davar kurban etti. Böylece kral ve bütün İsrail halkı, RAB'bin Tapınağı'nı adama işini tamamlamış oldu.⁶⁴Aynı gün kral, tapınağın önündeki avlunun orta kısmını da kutsadı. Yakmalık sunuları, tahıl sunularını ve esenlik sunularının yağlarını orada sundu. Çünkü RAB'bin önündeki tunç sunak yakmalık sunuları, tahıl sunularını ve esenlik sunularının yağlarını alamayacak kadar küçüktü.⁶⁵Süleyman, Levo-Hamat'tan Mısır Vadisi'ne kadar her yerden gelen İsraililer'in oluşturduğu büyük toplulukla birlikte Tanrımız RAB'bin önünde art arda yedişer gün, toplam on dört gün bayram yaptı.⁶⁶Kral sekizinci gün halkı evlerine gönderdi. Onlar da kralı kutsayıp RAB'bin, kulu Davut ve halkı İsrail için yapmış olduğu bütün iyiliklerden dolayı sevinç duyarak mutluluk içinde evlerine döndüler.

9Süleyman RAB'bin Tapınağı'nı, sarayı ve yapmayı istediği bütün işleri bitirince,²RAB daha önce Givon'da olduğu gibi ona yine görünerek³şöyle dedi: “Duamı ve yalvarışımı duydum. Adım sürekli orada bulunsun diye yaptığın bu tapınağı kutsal kıldım. Gözlerim onun üstünde, yüreğim her zaman orada olacaktır.⁴Sana gelince, baban Davut'un yaptığı gibi, bütün yüreğinle ve doğrulukla yollarını izler, buyurduğum her şeyi yapar, kurallarına ve ilkelere uyarsan,⁵baban Davut'a, ‘İsrail tahtından senin soyunun ardı arkası kesilmeyecektir’ diye verdiğim sözü tutup krallığını sonsuza dek pekiştireceğim.⁶“Ama siz ya da çocuklarınız yollarımdan sapar, buyruklarına ve kurallarına uymaz, gidip başka ilahlara kulluk eder, taparsanız,⁷size verdiğim bu ülkeden sizi söküp atacağım, adıma kutsal kıldığım bu tapınağı terk edeceğim; İsrail bütün uluslar arasında aşağılanıp alay konusu olacak.⁸Bu gösterişli tapınağın önünden geçenler, hayret ve dehşet içinde, ‘RAB bu ülkeyi ve tapınağı neden bu duruma getirdi?’ diye sora-

caklar.⁹Ve, diyecekler ki, ‘İsrail halkı, atalarını Mısır'dan çıkaran Tanrıları RAB'bi terk etti; başka ilahların ardından gitti, onlara tapıp kulluk etti. RAB bu yüzden bütün bu kötülükleri başlarına getirdi.’”¹⁰Süleyman iki yapıyı – RAB'bin Tapınağı'yla kendi sarayını– yirmi yılda bitirdi.¹¹Bu yapılar için istediği sedir ve çam ağaçlarıyla altını sağlayan Sur Kralı Hiram'a Celile bölgesinde yirmi kent verdi.¹²Hiram gidip Süleyman'ın kendisine verdiği kentleri görünce onları beğenmedi.¹³Süleyman'a, “Bunlar mı bana verdiğin kentler, kardeşim!” dedi. Bu yüzden o bölge bugün de “Kavul^{x1}” diye bilinir.¹⁴Oysa Hiram, Kral Süleyman'a yüz yirmi talant^{x2} altın göndermişti.¹⁵Kral Süleyman RAB'bin Tapınağı'nı, kendi sarayını, Millo'yu* ve Yeruşalim'in surlarını yaptırmak; ayrıca Hasor, Megiddo ve Gezer kentlerini onarıp güçlendirmek amacıyla angaryacıları toplamıştı.¹⁶Mısır Firavunu gidip Gezer'i ele geçirmiş ve ateşe vermişti. Orada yaşayan Kenanlılar'ı öldürerek kenti Süleyman'la evlenen kızına armağan etmişti.¹⁷Süleyman Gezer'i, Aşağı Beythoron'u,¹⁸Baalat'ı ve kırsal bir bölgede bulunan Tamar'la birlikte¹⁹bütün ambarlı kentleri, ayrıca savaş arabalarıyla atların bulunduğu kentleri de onarıp güçlendirdi. Böylece Yeruşalim'de, Lübnan'da, yönetimi altındaki bütün topraklarda her istediğini yaptırmış oldu.²⁰İsrail halkından olmayan Amorlular, Hititler, Perizliler, Hivliler ve Yevuslular'dan artakalanlara gelince,²¹Süleyman İsrail halkının tamamen yok edemediği bu insanların soyundan gelip ülkede kalanları angaryaya koşturdu. Bu durum bugün de sürüyor.²²Ancak Süleyman İsrail halkından hiç kimseye kölelik yaptırmadı. Onlar savaşçı, görevli, komutan, subay, savaş arabalarıyla atlıların komutanı olarak görev yaptılar.²³Süleyman'ın yapılan işlerin başında duran ve çalışanları denetleyen beş yüz elli görevlisi vardı.²⁴Firavunun kızı, Davut Kenti'nden Süleyman'ın kendisi için yaptırdığı saraya taşındıktan sonra, Süleyman Millo'yu yaptırdı.²⁵Süleyman RAB için yaptırdığı sunakta yılda üç kez yakmalık sunular ve esenlik sunuları sunardı. Ayrıca RAB'bin önündeki sunağın üstünde buhur da yakardı. Böylece Süleyman tapınağın yapımını tamamlamış oldu.²⁶Kral Süleyman Edomlular'ın ülkesinde, Kamış Denizi kıyısında Eylat yakınlarındaki Eşyon-Gever'de gemiler yaptırdı.²⁷Hiram denizi bilen gemicilerini Süleyman'ın adamlarıyla birlikte Ofir'e gönderdi.²⁸Ofir'e giden bu gemiciler, Kral Süleyman'a 420 talant^{x3} altın getirdiler.

10Saba Kraliçesi, RAB'bin adından ötürü Süleyman'ın artan ününü duyunca, onu çetin sorularla sınamaya geldi.²Çeşitli baharat, çok miktarda altın ve değerli taşlarla yüklü büyük bir kervan eşliğinde Yeruşalim'e gelen kraliçe, aklından geçen her şeyi Süleyman'la konuştu.³Süleyman onun bütün sorularına karşılık verdi. Kralın ona yanıt bul-

^{x1}“Kavul”: “Değersiz” anlamına gelir.

^{x2}“Yüz yirmi talant”: Yaklaşık 4.1 ton.

^{x3}“420 talant”: Yaklaşık 14.5 ton.

makta güçlük çektiği hiçbir konu olmadı. ⁴Süleyman'ın bilgeliğini, yaptırdığı sarayı, sofrasının zenginliğini, görevlilerinin oturup kalkışını, hizmetkârlarının özel giysileriyle yaptığı hizmeti, sakilerini ve RAB'bin Tapınağı'nda sunduğu yakmalık sunuları gören Saba Kraliçesi hayranlık içinde kaldı. ⁵⁶Krala, "Ülkemdeyken yaptıklarınla ve bilgeliğinle ilgili duyduklarım doğruymuş" dedi, ⁷"Ama gelip kendi gözlerimle görünceye dek inanmamıştım. Bunların yarısı bile bana anlatılmadı. Bilgeliğin de, zenginliğin de duyduklarımın kat kat fazla. ⁸Ne mutlu adamlarına! Ne mutlu sana hizmet eden görevlilere! Çünkü sürekli bilgeliğine tanık oluyorlar. ⁹Senden hoşnut kalan, seni İsrail tahtına oturtan Tanrın RAB'be övgüler olsun! RAB İsrail'e sonsuz sevgi duyduğundan, adaleti ve doğruluğu sağlaman için seni kral yaptı." ¹⁰Saba Kraliçesi krala 120 talant ^{xliii} altın, çok büyük miktarda baharat ve değerli taşlar armağan etti. Krala o kadar baharat armağan etti ki, bir daha bu kadar çok baharat görülmedi. ¹¹Bu arada Hiram'ın gemileri Ofir'den altın ve büyük miktarda almug ^{xliiv} kerestesiyle değerli taşlar getirdiler. ¹²Kral, RAB'bin Tapınağı'yla sarayın tırazbanlarını, çalgıcıların lirleriyle çenklarını bu almug kerestesinden yaptırdı. Bugüne dek o kadar almug ağacı ne gelmiş, ne de görülmüştür. ¹³Kral Süleyman Saba Kraliçesi'nin her isteğini, her dileğini yerine getirdi. Ayrıca ona gönülden kopan birçok armağan verdi. Bundan sonra kraliçe adamlarıyla birlikte oradan ayrılıp kendi ülkesine döndü. ¹⁴Süleyman'a bir yılda gelen altının miktarı 666 talantı ^{xlv} buluyordu. ¹⁵Alım satımla uğraşanlarla tüccarların kazançlarından ve Arabistan'ın bütün krallarıyla İsrail valilerinden gelenler bunun dışındaydı. ¹⁶Kral Süleyman her biri altı yüz şekel ^{xlvi} ağırlığında dövme altından iki yüz büyük kalkan yaptırdı. ¹⁷Ayrıca her biri üç mina ^{xlvii} ağırlığında dövme altından üç yüz küçük kalkan yaptırdı. Kral bu kalkanları Lübnan Ormanı adındaki saraya koydu. ¹⁸Kral fildişinden büyük bir taht yaptırıp saf altınla kaplattı. ¹⁹Tahtın altı basamağı, arka kısmında yuvarlak bir başlığı vardı. Oturulan yerin iki yanında kollar, her kolun yanında birer aslan heykeli bulunuyordu. ²⁰Altı basamağın iki yanında on iki aslan heykeli vardı. Hiçbir krallıkta böylesi yapılmamıştı. ²¹Kral Süleyman'ın kadehleriyle Lübnan Ormanı adındaki sarayın bütün eşyaları saf altından yapılmış, hiç gümüş kullanılmamıştı. Çünkü Süleyman'ın döneminde gümüşün değeri yoktu. ²²Hiram'ın gemilerinin yanı sıra, kralın da denizde ticaret gemileri vardı. Bu gemiler üç yılda bir altın, gümüş, fildişi ve türlü maymunlarla ^{xlviii} yüklü olarak dönerlerdi. ²³Kral Süleyman dünyanın bütün krallarından daha zengin, daha bilgeydi. ²⁴Tanrı'nın Süleyman'a verdiği bilgeliği dinlemek için bütün dünya onu

^{xliii}"120 talant": Yaklaşık 4.1 ton.

^{xliiv}"Almug": Ne çeşit ağaç olduğu bilinmiyor. Bir tür ardıç ağacı olduğu sanılıyor.

^{xlv}"666 talant": Yaklaşık 23 ton.

^{xlvi}"Altı yüz şekel": Yaklaşık 6.9 kg.

^{xlvii}"Üç mina": Yaklaşık 1.7 kg.

^{xlviii}"Türlü maymunlarla" ya da "Maymunlar ve tavuskuşlarıyla".

görmek isterdi. ²⁵Onu görmeye gelenler her yıl armağan olarak altın ve gümüş eşya, giysi, silah, baharat, at, katır getirirlerdi. ²⁶Süleyman savaş arabalarıyla atlarını topladı. Bin dört yüz savaş arabası, on iki bin atı vardı. Bunların bir kısmını savaş arabaları için ayrılan kentlere, bir kısmını da kendi yanına, Yerusolim'e yerleştirdi. ²⁷Krallığı döneminde Yerusolim'de gümüş taş değerine düştü. Sedir ağaçları Şefela'daki yabancı incir ağaçları kadar bollaştı. ²⁸Süleyman'ın atları Mısır ve Keve'den ^{xlix} getirilirdi. Kralın tüccarları atları Keve'den satın alırdı. ²⁹Mısır'dan bir savaş arabası altı yüz ^l, bir at yüz elli şekel ^{li} gümüşe getirilirdi. Bunları bütün Hitit ve Aram krallarına satarlardı.

11Kral Süleyman firavunun kızının yanı sıra Moavlı, Ammonlu, Edomlu, Saydalı ve Hititli birçok yabancı kadın sevdi. ²Bu kadınlar RAB'bin İsrail halkına, "Ne siz onların arasına girin, ne de onlar sizin aranızda girsinler; çünkü onlar kesinlikle sizi kendi ilahlarının ardınca yürümek üzere saptıracaklardır" dediği uluslardandı. Buna karşın, Süleyman onlara sevgiyle bağlandı. ³Süleyman'ın kral kızlarından yedi yüz karısı ve üç yüz cariyesi vardı. Karıları onu yolundan saptırdılar. ⁴Süleyman yaşlandıkça, karıları onu başka ilahların ardınca yürümek üzere saptırdılar. Böylece Süleyman bütün yüreğini Tanrısı RAB'be adayan babası Davut gibi yaşamadı. ⁵Saydalıların tanrıçası Aştoret'e* ve Ammonlular'ın iğrenç ilahı Molek'e* taptı. ⁶Böylece RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı, RAB'bin yolunda yürüyen babası Davut gibi tam anlamıyla RAB'bi izlemedi. ⁷Yerusolim'in doğusundaki tepede Moavlıların iğrenç ilahı Kemoş'a ve Ammonlular'ın iğrenç ilahı Molek'e tapmak için bir yer yaptırdı. ⁸İlahlarına buhur yakıp kurban kesen bütün yabancı karıları için de aynı şeyleri yaptı. ⁹İsrail'in Tanrısı RAB, kendisine iki kez görünüp, "Başka ilahlara tapma!" demesine karşın, Süleyman RAB'bin yolundan saptı ve O'nun buyruğuna uymadı. Bu yüzden RAB Süleyman'a öfkelenerek, ¹⁰¹¹"Seninle yaptığım antlaşmaya ve kurallarına bilerek uymadığın için krallığı elinden alacağım ve görevlilerinden birine vereceğim" dedi, ¹²"Ancak baban Davut'un hatırı için, bunu senin yaşadığın sürede değil, oğlun kral olduktan sonra yapacağım. ¹³Ama oğlunun elinden bütün krallığı almayacağım. Kulum Davut'un ve kendi seçtiğim Yerusolim'in hatırı için oğluna bir oymak bırakacağım." ¹⁴RAB kral soyundan gelen bir düşmanı, Edomlu Hadat'ı Süleyman'a karşı ayaklandırdı. ¹⁵Daha önce, Davut Edomlular'la savaşırken, ölüleri gömmeye giden ordu komutanı Yoav Edom'daki bütün erkekleri öldürmüştü. ¹⁶Yoav ile İsraililer Edom'daki erkeklerin hepsini yok edinceye dek, altı ay orada kalmışlardı. ¹⁷Ancak genç Hadat, babasının görevlilerinden bazı Edomlular'la birlikte Mısır'a kaçmıştı. ¹⁸Sonra Midyan'dan ayrılıp Paran'a gitmişler, oradan bazı Paranlılar'ı da yanları

^{xlix}"Keve": Büyük bir olasılıkla "Kilikya", yani "Çukurova bölgesi".

^l"Altı yüz şekel": Yaklaşık 6.9 kg.

^{li}"Yüz elli şekel": Yaklaşık 1.7 kg.

na alıp Mısır'a, firavunun yanına gelmişlerdi. Firavun Hadat'a barmak, yiyecek ve toprak sağlamıştı. ¹⁹Hadat firavunun dostluğunu kazandı. Bunun üzerine firavun, kendi karısı Kraliçe Tahpenes'in kızkardeşini Hadat'la evlendirdi. ²⁰Tahpenes'in kızkardeşi Hadat'a Genuvat adlı bir oğul doğurdu. Tahpenes çocuğu sarayda firavunun çocuklarıyla birlikte büyüttü ⁱⁱⁱ. ²¹Hadat Davut'la ordu komutanı Yoav'ın ölüm haberini Mısır'da duydu. Firavuna, "İzin ver, kendi ülkeme döneyim" dedi. ²²Firavun, "Bir eksiğin mi var, neden ülkeneye dönmek istiyorsun?" diye sordu. Hadat, "Hayır, ama lütfen gitmeme izin ver" diye yanıtladı. ²³Tanrı, efendisi Sova Kralı Hadadezer'den kaçan bir düşmanı, Elyada oğlu Rezon'u Süleyman'a karşı ayaklandırdı. ²⁴Davut Sovalılar'a saldırdığında, Rezon çevresine haydutları toplayıp onlara önderlik etmişti. Birlikte Şam'a gitmişler, orada kalıp yönetimi ele geçirmişlerdi. ²⁵Hadat'ın yaptığı kötülüğün yanısıra, Rezon Süleyman yaşadığı sürece İsrail'in düşmanı oldu; Aram'da krallık yaparak İsrail'den nefret etti. ²⁶Efrayim oymağından Nevat oğlu Seredalı Yarovam Kral Süleyman'a karşı ayaklandı. Yarovam Süleyman'ın görevlilerindendi. Annesi Serua adlı dul bir kadındı. ²⁷Yarovam'ın krala karşı ayaklanmasının öyküsü şöyleydi: Süleyman Millo'yu* yaptırıp babası Davut'un Kenti'ndeki surların gediğini kapatmıştı. ²⁸Yarovam çok yetenekli biriydi. Süleyman bu genç adamın ne denli çalışkan olduğunu görünce, Yusuf soyunun bütün ağır işlerinin sorumluluğunu ona verdi. ²⁹Bir gün Yarovam Yerusolim'in dışına çıktı. Yolda Şilolu Peygamber Ahiya ile karşılaştı. Ahiya yeni giysisini giymişti. İki kent dışında yalnızdılar. ³⁰Ahiya üzerindeki giysiyi yırtıp on iki parçaya ayırdı ³¹ve Yarovam'a, "On parçayı kendine al" dedi, "Çünkü İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, 'Ben, Süleyman'ın elinden krallığı alıp on oymağı sana vereceğim. ³²Ama kulum Davut'un ve İsrail oymaklarının yaşadığı kentler arasından seçtiğim Yerusolim Kenti'nin hatırı için bir oymağı onda bırakacağım. ³³Çünkü Süleyman bana sırt çevirip Saydalılar'ın tanrıçası Aştoret'e*, Moavlular'ın ilahı Kemoş'a ve Ammonlular'ın ilahı Molek'e* taptı. Kurallarına, ilkelerime uyup gözümde doğru olanı yapan babası Davut gibi yollarımı izlemedi. ³⁴Ama buyruklarına, kurallarına bağlı kalan, seçtiğim kulum Davut'un hatırı için Süleyman'ın elinden bütün krallığı almayacağım. Yaşamı boyunca onu önder yapacağım. ³⁵Ancak krallığı oğlunun elinden alıp on oymağı sana vereceğim. ³⁶Adımı yerleştirmek için kendime seçtiğim Yerusolim Kenti'nde kulum Davut için önümde sönmeyen bir ışık olmak üzere Süleyman'ın oğluna bir oymak vereceğim. ³⁷Sana gelince, seni İsrail Kralı yapacağım. İsrail'i dilediğin gibi yöneteceksin. ³⁸Kulum Davut gibi isteklerimi yerine getirir, kurallarına ve buyruklarına uyar, gözümde doğru olanı yapar, yollarımı izlersen, seninle birlikte olacağım. Davut'a yaptığım gibi senin için de güçlü bir hanedan kurup İsrail'i sana vereceğim. ³⁹Süleyman'ın günahından ötürü Davut soyunun gururunu kıracağım, ancak sonsuza

dek değil.'" ⁴⁰Süleyman Yarovam'ı öldürmeye çalıştı. Ama Yarovam Mısır'a kaçıp Mısır Kralı Şişak'a sığındı. Süleyman'ın ölümüne kadar orada kaldı. ⁴¹Süleyman'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları ve bilgeliği Süleyman'ın tarihinde yazılıdır. ⁴²Süleyman kırk yıl süreyle bütün İsrail'i Yerusolim'den yönetti. ⁴³Süleyman ölüp atalarına kavuşunca babası Davut'un Kenti'nde gömüldü. Yerine oğlu Rehavam kral oldu.

12Rehavam Şekem'e gitti. Çünkü bütün İsraililer kendisini kral ilan etmek için orada toplanmışlardı. ²Kral Süleyman'dan kaçıp Mısır'a yerleşen Nevat oğlu Yarovam bunu duyunca Mısır'da kalmaya karar verdi. ³İsrail topluluğu Yarovam'ı çağırttı. Birlikte gidip Rehavam'a şöyle dediler: ⁴"Baban üzerimize ağır bir boyunduruk koydu. Ama babanın üzerimize yüklediği ağır yükü ve boyunduruğu hafifletirsen sana kul köle oluruz." ⁵Rehavam, "Şimdi gidin, üç gün sonra yine gelin" yanıtını verince halk yanından ayrıldı. ⁶Kral Rehavam, babası Süleyman'a sağlığında danışmanlık yapan ileri gelenlere, "Bu halka nasıl yanıt vermemi öğütlersiniz?" diye sordu. ⁷İleri gelenler, "Bugün bu halka hizmet eder, olumlu yanıt verirken, sana her zaman kul köle olurlar" diye karşılık verdiler. ⁸Ne var ki, Rehavam ileri gelenlerin öğüdünü reddederek birlikte büyüdüğü genç görevlilerine danıştı: ⁹"Siz ne yapmamı öğütlersiniz? 'Babanın üzerimize koyduğu boyunduruğu hafiflet' diyen bu halka nasıl bir yanıt verelim?" ¹⁰Birlikte büyüdüğü gençler ona şu karşılığı verdiler: "Sana 'Babanın üzerimize koyduğu boyunduruğu hafiflet' diyen halka de ki, 'Benim küçük parmağım babamın belinden daha kalındır. ¹¹Babam size ağır bir boyunduruk yüklediyse, ben boyunduruğunuzu daha da ağırlaştıracağım. Babam sizi kırbaçla yola getirdiyse, ben sizi akreplerle yola getireceğim.'" ¹²Yarovam'la bütün halk, kralın, "Üç gün sonra yine gelin" sözü üzerine, üçüncü gün Rehavam'ın yanına geldiler. ¹³İleri gelenlerin öğüdünü reddeden Kral Rehavam, gençlerin öğüdüne uyarak halka sert bir yanıt verdi: "Babanın size yüklediği boyunduruğu ben daha da ağırlaştıracağım. Babam sizi kırbaçla yola getirdiyse, ben sizi akreplerle yola getireceğim." ¹⁴¹⁵Kral halkı dinlemedi. Çünkü Şilolu Ahiya aracılığıyla Nevat oğlu Yarovam'a verdiği sözü yerine getirmek için RAB bu olayı düzenlemişti. ¹⁶Kralın kendilerini dinlemediğini görünce, bütün İsraililer, "İşay oğlu, Davut'la ne ilgimiz, Ne de payımız var!" diye bağırıldılar, "Ey İsrail halkı, haydi evimize dönelim! Davut'un soyu başının çaresine baksın." Böylece herkes evine döndü. ¹⁷Rehavam da yalnızca Yahuda kentlerinde yaşayan İsraililer'e krallık yapmaya başladı. ¹⁸İsraililer Kral Rehavam'ın gönderdiği angaryacıbaşı Adoram'ı taşa tutup öldürdüler. Bunun üzerine Kral Rehavam savaş arabasına atlayıp Yerusolim'e kaçtı. ¹⁹İsrail halkı, Davut soyundan gelenlere hep başkaldırdı. ²⁰Yarovam'ın Mısır'dan döndüğünü duyunca, bütün İsraililer haber gönderip kendisini toplantıya çağırdılar ve onu İsrail Kralı ilan ettiler. Yahuda oymağından başka hiç

ⁱⁱⁱSeptuaginta "Büyüttü", Masoretik metin "Sütten kesti".

kimse Davut soyunu izlemedi. ²¹Süleyman oğlu Rehavam Yerusâlim'e varınca, İsrail oymaklarıyla savaşıp onları yeniden egemenliği altına almak amacıyla bütün Yahuda ve Benyamîn oymaklarından yüz seksen bin seçkin savaşçı topladı. ²²Bu arada Tanrı adamı Şemaya'ya Tanrı şöyle seslendi: ²³"Süleyman oğlu Yahuda Kralı Rehavam'a, bütün Yahudalılar'a, Benyamîniler'e ve orada yaşayan öteki insanlara şunu söyle: ²⁴"RAB diyor ki, İsraili kardeşlerinize saldırmayın, onlarla savaşmayın. Herkes evine dönsün! Çünkü bu olayı ben düzenledim." RAB'bin bu sözlerini duyan halk O'nun buyruğuna uyup evine döndü. ²⁵Yarovam Efrayim'in dağlık bölgesindeki Şekem Kenti'ni onarıp orada yaşamaya başladı. Daha sonra oradan ayrılıp Penuel Kenti'ni onardı. ²⁶Yarovam, "Şimdi krallık yine Davut soyunun eline geçebilir" diye düşündü, ²⁷"Eğer bu halk Yerusâlim'e gidip RAB'bin Tapınağı'nda kurbanlar sunarsa, yürekleri efendileri, Yahuda Kralı Rehavam'a döner. Beni öldürüp yeniden Rehavam'a bağlanırlar." ²⁸Kral, danışmanlarına danıştıktan sonra, iki altın buzağı yaptırıp halkına, "Tapınmak için artık Yerusâlim'e gitmenize gerek yok" dedi, "Ey İsrail halkı, işte sizi Mısır'dan çıkararak ilahlarımız!" ²⁹Altın buzağılardan birini Beytel, ötekini Dan Kenti'ne yerleştirdi. ³⁰Bu günahtı. Böylece halk buzağıya tapmak için Dan'a kadar gitmeye başladı. ³¹Yarovam ayrıca tapınma yerlerinde tapınaklar yaptırdı. Levililer'in dışında her türlü insanlardan kâhinler atadı. ³²Yarovam sekizinci ayın on beşinci günü Yahuda'daki bayrama benzer bir bayram başlattı. Dan'daki sunakta ve Beytel'de yaptırdığı altın buzağılara kurbanlar sundu; orada kurmuş olduğu tapınma yerlerine kâhinler yerleştirdi. ³³Kendi kendine uydurduğu sekizinci ayın on beşinci günü, Beytel'de yaptırdığı sunağa gitti, kurban sunup buhur yaktı. Ve o günü İsrail halkı için bayram ilan etti.

13Yarovam buhur yakmak için sunağın yanında dururken, bir Tanrı adamı RAB'bin buyruğu üzerine Yahuda'dan Beytel'e geldi. ²RAB'bin buyruğu uyarınca sunağa karşı şöyle seslendi: "Sunak, ey sunak! RAB diyor ki, 'Davut'un soyundan Yoşiya adında bir erkek çocuk doğacak. Buhur yakan, tapınma yerlerinde görevli kâhinleri senin üstünde kurban edecek. Üstünde insan kemikleri yakılacak.'" ³Aynı gün Tanrı adamı bir belirti göstererek konuşmasını şöyle sürdürdü: "RAB'bin bana açıkladığı belirti şudur: Bu sunak parçalanacak, üstündeki küller çevreye savrulacak." ⁴Kral Yarovam, Tanrı adamının Beytel'de sunağa karşı söylediklerini duyunca, elini ona doğru uzatarak, "Yakalayın onu!" diye buyruk verdi. Ancak Tanrı adamına uzattığı eli felç oldu ve düzelmedi. ⁵Tanrı adamının RAB'bin buyruğuyla gösterdiği belirti uyarınca, sunak parçalandı, üstündeki küller çevreye savruldu. ⁶O zaman Kral Yarovam, Tanrı adamına, "Lütfen benim için dua et, Tanrın RAB'be yalvar ki, elim eski halini alsın" dedi. Tanrı adamı RAB'be yalvarınca kralın eli iyileşip eski halini aldı. ⁷Kral, Tanrı adamına, "Benimle eve kadar gel de bir şeyler ye" de-

di, "Sana bir armağan vereceğim." ⁸Tanrı adamı, "Varlığının yarısını bile versen, seninle gelmem" diye karşılık verdi, "Burada ne yer, ne de içerim." ⁹Çünkü RAB bana, 'Orada hiçbir şey yiyip içme ve gittiğin yoldan dönme' diye buyruk verdi." ¹⁰Böylece Tanrı adamı, Beytel'e gelmiş olduğu yoldan değil, başka bir yoldan gitti. ¹¹O sıralarda Beytel'de yaşayan yaşlı bir peygamber vardı. Çocukları gelip o gün Tanrı adamının Beytel'de yaptıklarını ve krala söylediklerini babalarına anlattılar. ¹²Yaşlı baba, "Tanrı adamı hangi yoldan gitti?" diye sordu. Çocuklar Yahuda'dan gelen Tanrı adamının hangi yoldan gittiğini ona gösterdiler. ¹³Bunun üzerine yaşlı baba, "Eşeğimi hazırlayın" dedi. Çocuklar eşeğe palan vurunca, binip ¹⁴Tanrı adamının ardına düştü. Onun bir yabancı fıstık ağacının altında oturduğunu görünce, "Yahuda'dan gelen Tanrı adamı sen misin?" diye sordu. Adam, "Evet, benim" diye karşılık verdi. ¹⁵Yaşlı peygamber, "Gel benimle eve gidelim, bir şeyler ye" dedi. ¹⁶Tanrı adamı şöyle karşılık verdi: "Yolumdan dönüp seninle gelmem. Burada ne yer, ne de içerim." ¹⁷Çünkü RAB bana, 'Orada hiçbir şey yiyip içme ve gittiğin yoldan dönme' diye buyruk verdi." ¹⁸Bunun üzerine yaşlı peygamber, "Ben de senin gibi peygamberim" dedi, "RAB'bin buyruğu üzerine bir melek bana, 'Onu evine götür ve yiyip içmesini sağla' dedi." Ne var ki yalan söyleyerek Tanrı adamını kandırdı. ¹⁹Böylece Tanrı adamı onunla birlikte geri döndü ve evinde yiyip içmeye başladı. ²⁰Sofrada otururlarken, RAB, Tanrı adamını yolundan döndüren peygambere seslendi. ²¹O da Yahuda'dan gelen Tanrı adamına şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'Madem RAB'bin sözünü dinlemedin, Tanrın RAB'bin sana verdiği buyruğa uymayıp ²²yolundan döndün; sana yiyip içme dediği yerde yiyip içtin, cesedin atalarının mezarlığına gömülmeyecek.'" ²³Tanrı adamı yiyip içtikten sonra yaşlı peygamber onun için eşeği hazırladı. ²⁴Tanrı adamı giderken yolda bir aslanla karşılaştı. Aslan onu oracıkta öldürdü. Eşekle aslan yere serilen cesedin yanında duruyordu. ²⁵Yoldan geçenler yerde yatan cesetle yanında duran aslanı gördüler. Gidip yaşlı peygamberin yaşadığı kentte gördüklerini anlattılar. ²⁶Tanrı adamını yolundan döndüren yaşlı peygamber olanları duyunca, şöyle dedi: "RAB'bin sözünü dinlemeyen Tanrı adamı budur. Bu yüzden RAB, sözü uyarınca, onun üzerine bir aslan gönderdi. Aslan onu parçalayıp öldürdü." ²⁷Peygamber, çocuklarına, "Eşeği hazırlayın!" dedi. Çocukların hazırladığı eşeğe binip gitti. Eşekle aslanı yerde yatan Tanrı adamının cesedi başında buldu. Ancak aslan cesedi yemediği gibi eşeğe de dokunmamıştı. ²⁸²⁹Yaşlı peygamber Tanrı adamının cesedini eşeğin sırtına attı ve ona ağıt yakıp gömmek için kendi kentine götürdü. ³⁰Cesedi kendi mezarına gömdü. "Ah kardeşim!" diyerek ardından ağıt yaktılar. ³¹Tanrı adamını gömdükten sonra, yaşlı peygamber çocuklarına şöyle dedi: "Ben ölünce beni bu Tanrı adamının yanına gömün, kemiklerimi de onun kemiklerinin yanına koyun." ³²Çünkü onun Beytel'deki sunağa ve Samiriye kentlerindeki tapınma yerlerinde bulunan bütün tapınaklara karşı RAB'bin buyruğuyla yaptığı uyarı-

lar kesinlikle yerine gelecektir.”³³Bu olaya karşın Yarovam gittiği kötü yoldan ayrılmadı. Yine her türlü insanı tapınma yerlerine kâhin olarak atadı ve buralara kâhin olmak isteyen herkese görev verdi.³⁴Yarovam’ın soyu günah işledi. Bu günahlar onların yeryüzünden silinip yok edilmesine neden oldu.

140 sıralarda İsrail Kralı Yarovam’ın oğlu Aviya hastalandı.²Yarovam, karısına, “Kalk, Yarovam’ın karısı olduğunu anlamamaları için kılığını değiştirip Şilo’ya git” dedi, “Bu halkın kralı olacağımı bana bildiren Peygamber Ahiya orada oturuyor.³Ona on ekmek, birkaç çörek, bir tulum bal götür. Çocuğa ne olacağını o sana bildirecektir.”⁴Yarovam’ın karısı denileni yaptı; kalkıp Şilo’ya, Ahiya’nın evine gitti. Ahiya’nın gözleri yaşlılıktan görmez olmuştu.⁵RAB, Ahiya’ya şöyle dedi: “Şimdi Yarovam’ın karısı gelecek. Hastalanan oğlunun durumunu senden soracak. Onu söylediğin gibi yanıtlayacaksın. O geldiğinde kendini sana başka biriyim gibi gösterecek.”⁶Ahiya, kapıdan içeri giren kadının ayak seslerini duyunca, “Gel, Yarovam’ın karısı!” dedi, “Neden başka kılığa giriyorsun? Sana kötü haberlerim var.”⁷Git Yarovam’a de ki, ‘İsrail’in Tanrısı RAB, Ben seni halkın arasından seçip kendi halkıma, İsraililer’e önder yaptım, diyor,⁸Kralığı Davut’un soyundan alıp sana verdim. Ama sen buyruklarıma uyan, gözümde yalnız doğru olanı yapan ve bütün yüreğiyle yollarımı izleyen kulum Davut’a benzemedin.⁹Senden önce yaşayanların hepsinden çok kötülük yaptın. Beni reddettin; kendine başka ilahlar buldun, dökme putlar yaparak beni öfkeliendirdin.¹⁰“Bundan dolayı Yarovam’ın ailesini sıkıntılara sokup İsrail’de onun soyundan gelen genç yaşlı^{liii} bütün erkekleri öldüreceğim. Yarovam’ın ailesini gübre yakarcasına kökünden kurutacağım.¹¹Yarovam’ın ailesinden kentte ölenleri köpekler, kırdı ölenleri yırtıcı kuşlar yiyecek.’ RAB böyle konuştu.¹²“Sana gelince, kalk, evine dön. Kente ayak basar basmaz çocuk ölecek.¹³Bütün İsrail halkı ağıt yakıp onu gömecek. Yarovam’ın ailesinden yalnız o gömülecek. Çünkü Yarovam ailesi içinde İsrail’in Tanrısı RAB’bi hoşnut eden nitelikler yalnız onda bulundu.¹⁴“RAB İsrail’e bir kral atayacak. Bu kral aynı gün Yarovam’ın ailesine son verecek. Ne zaman mı? Hemen şimdi.¹⁵RAB İsrail halkını cezalandıracak. İsrail halkı suda sallanan bir kamışa dönecek. RAB onları atalarına vermiş olduğu bu iyi topraklardan söküüp Fırat Irmağı’nın ötelere dağıtacak. Çünkü Aşera putlarını dikerek RAB’bi öfkeliendirdiler.¹⁶Yarovam’ın işlediği ve İsrail halkını sürüklediği günahlar yüzünden RAB İsrail’i terk edecek.”¹⁷Yarovam’ın karısı oradan ayrılıp Tırsa’ya döndü. Evinin eşğine varınca çocuk öldü.¹⁸Bütün İsrail halkı, RAB’bin kulu Peygamber Ahiya aracılığıyla söylediği söz uyarınca, çocuğu gömüp onun için ağıt yaktı.¹⁹Yarovam’ın kralığı dönemindeki öteki olaylar, nasıl savaştığı, ülkesini nasıl yönettiği İsrail krallarının tarihinde yazılıdır.²⁰Yarovam yirmi

iki yıl krallık yaptı. Ölüp atalarına kavuşunca, yerine oğlu Nadav kral oldu.²¹Süleyman oğlu Rehavam Yahuda Kralı olduğunda kırk bir yaşındaydı. RAB’bin adını yerleştirmek için bütün İsrail oymaklarının yaşadığı kentlerden seçtiği Yerusolim Kenti’nde on yedi yıl krallık yaptı. Annesi Ammonlu Naama’ydı.²²Yahudalılar RAB’bin gözünde kötü olanı yaparak, işledikleri günahlarla Tanrı’yi atalarından daha çok öfkeliendirdiler.²³Ayrıca kendilerine her yüksek tepenin üstüne ve bol yapraklı her ağacın altına tapınma yerleri, dikili taşlar ve Aşera putları yaptılar.²⁴Ülkedeki putperest törenlerinde fuhuş yapan kadın ve erkekler bile vardı. Yahudalılar RAB’bin İsrail halkının önünden kovduğu ulusların yaptığı bütün iğrençlikleri yaptılar.²⁵Rehavam’ın krallığının beşinci yılında Mısır Kralı Şişak Yerusolim’e saldırdı.²⁶Süleyman’ın yaptırmış olduğu altın kalkanlar dahil RAB’bin Tapınağı’nın ve sarayın bütün hazinelerini boşaltıp götürdü.²⁷Kral Rehavam bunların yerine tunç kalkanlar yaptırarak sarayın kapı muhafızlarının komutanlarına emanet etti.²⁸Kral RAB’bin Tapınağı’na her gittiğinde, muhafızlar bu kalkanları taşır, sonra muhafız odasına götürürlerdi.²⁹Rehavam’ın kralığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır.³⁰Rehavam’la Yarovam arasında sürekli savaş vardı.³¹Rehavam ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti’nde atalarının yanına gömüldü. Annesi Ammonlu Naama’ydı. Rehavam’ın yerine oğlu Aviyam kral oldu.

15Nevat oğlu İsrail Kralı Yarovam’ın krallığının on sekizinci yılında Aviyam Yahuda Kralı oldu.²Yerusolim’de üç yıl krallık yaptı. Annesi Avşalom’un kızı Maaka’ydı.³Babasının kendisinden önce işlemiş olduğu bütün günahlara Aviyam da katıldı. Bütün yüreğini Tanrısı RAB’be adayan atası Davut gibi değildi.⁴Buna karşın Tanrısı RAB, Davut’un hatırına Yerusolim’i güçlendirmek için kendisinden sonra oğlunu kral atayarak ona Yerusolim’de bir ışık verdi.⁵Çünkü RAB’bin gözünde doğru olanı yapan Davut, Hititli Uriya olayı dışında, yaşamı boyunca RAB’bin buyruklarının hiçbirinden sapmamıştı.⁶Rehavam’la Yarovam arasındaki savaş Aviyam’ın yaşamı boyunca sürüp gitti.⁷Aviyam’ın kralığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. Aviyam’la Yarovam arasındaki savaş sürüp gitti.⁸Aviyam ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti’nde gömüldü, yerine oğlu Asa kral oldu.⁹İsrail Kralı Yarovam’ın krallığının yirminci yılında Asa Yahuda Kralı oldu.¹⁰Yerusolim’de kırk bir yıl krallık yaptı. Büyükannesi Avşalom’un kızı Maaka’ydı.¹¹Atası Davut gibi RAB’bin gözünde doğru olanı yapan Asa,¹²putperest törenlerinde fuhuş yapan kadın ve erkekleri ülkeden kovdu. Atalarının yapmış olduğu bütün putları yok etti.¹³Kral Asa annesi Maaka’nın kraliçeliğini elinden aldı. Çünkü o Aşera için iğrenç bir put yaptırmıştı. Asa bu iğrenç putu kesip Kidron Vadisi’nde yaktı.¹⁴Ancak puta tapılan yerleri kaldırmadı. Ama yaşamı boyunca yüreğini

^{liii}“Genç yaşlı” ya da “Köle olsun, özgür olsun”.

RAB'be adadı. ¹⁵Babasının ve kendisinin adadığı altını, gümüşü ve eşyaları RAB'bin Tapınağı'na getirdi. ¹⁶Asa'yla İsrail Kralı Baaşa arasındaki savaş yaşamları boyunca sürüp gitti. ¹⁷İsrail Kralı Baaşa Yahuda'ya saldırmaya hazırlanıyordu. Yahuda Kralı Asa'nın topraklarına giriş çıkışı engellemek amacıyla, Rama Kenti'ni güçlendirmeye başladı. ¹⁸Bunun üzerine Asa, Şam'da oturan Hezyon oğlu Tavrimon oğlu Aram Kralı Ben-Hadat'a, RAB'bin Tapınağı'nın ve sarayın hazinelerindeki bütün altın ve gümüşü görevlileri aracılığıyla şu haberle birlikte gönderdi: ¹⁹"Babamla baban arasında olduğu gibi seninle benim aramızda da bir antlaşma olsun. Sana armağan olarak gönderdiğim bu altınlara, gümüşlere karşılık, sen de İsrail Kralı Baaşa ile yaptığın antlaşmayı boz, topraklarımdan askerlerini çeksin." ²⁰Kral Asa'nın önerisini kabul eden Ben-Hadat, komutanlarını İsrail kentlerinin üzerine gönderdi. İyon'u, Dan'ı, Avel-Beytmaaka'yı ve bütün Naftali bölgesiyle birlikte Kinnrot'u ele geçirdi. ²¹Baaşa bunu duyunca Rama'nın yapımını durdurup Tirs'a'ya çekildi. ²²Kral Asa istisnasız bütün Yahudalılar'ı kapsayan bir çağrı yaptı. Baaşa'nın Rama'nın yapımında kullandığı taşlarla keresteleri alıp götürdüler. Kral Asa bunlarla Benyamin bölgesindeki Geva ve Mispa kentlerini onardı. ²³Asa'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar, başarıları, bütün yaptıkları ve kurduğu kentler Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. Yaşlılığında ayaklarından hastalanan Asa, ölüp atalarına kavuşunca, atası Davut'un Kenti'nde atalarının yanına gömüldü; yerine oğlu Yehoşafat kral oldu. ²⁴²⁵Yahuda Kralı Asa'nın krallığının ikinci yılında Yarovam oğlu Nadav İsrail Kralı oldu ve İsrail'de iki yıl krallık yaptı. ²⁶O da RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. Babasının yolunu izledi ve babasının İsrail'i sürüklediği günahlara katıldı. ²⁷Nadav ve İsrail ordusu Filistliler'in Gibbeton Kenti'ni kuşatarken, İssakar oymağından Ahiya oğlu Baaşa, Nadav'a düzen kurup onu Gibbeton'da öldürdü. ²⁸Yahuda Kralı Asa'nın krallığının üçüncü yılında Nadav'ı öldüren Baaşa, onun yerine kral oldu. ²⁹Baaşa kral olur olmaz, Yarovam'ın bütün ailesini ortadan kaldırdı. RAB'bin, kulu Şilolu Ahiya aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Yarovam'ın bütün ailesi yok edildi; sağ kalan olmadı. ³⁰Bütün bunlar İsrail'in Tanrısı RAB'bi öfkeleniren Yarovam'ın işlediği ve İsrail'i sürüklediği günahlar yüzünden oldu. ³¹Nadav'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ³²Yahuda Kralı Asa ile İsrail Kralı Baaşa arasındaki savaş yaşamları boyunca sürüp gitti. ³³Yahuda Kralı Asa'nın krallığının üçüncü yılında Ahiya oğlu Baaşa Tirs'a'da bütün İsrail'in Kralı oldu ve yirmi dört yıl krallık yaptı. ³⁴Baaşa, RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. Yarovam'ın yolunu izledi ve onun İsrail'i sürüklediği günahlara katıldı.

16RAB Hanani oğlu Yehu aracılığıyla İsrail Kralı Baaşa'ya şunları bildirdi: ²"Sen önemsiz biriyken, ben seni halkım İsrail'e önder yaptım. Ama sen Yarovam'ın yolunu

izleyip halkım İsrail'i günaha sürükledin. Günahlarımız beni öfkelenirdi. ³Onun için Nevat oğlu Yarovam'a yaptığım gibi, senin ve ailenin kökünü kurutacağım. ⁴Baaşa'nın ailesinden kentte ölenleri köpekler, kırdı ölenleri yırtıcı kuşlar yiyecek." ⁵Baaşa'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar, yaptıkları ve başarıları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ⁶Baaşa ölüp atalarına kavuşunca, Tirs'a'da gömüldü ve yerine oğlu Ela kral oldu. ⁷Baaşa'nın RAB'bin gözünde yaptığı her kötülükten ötürü RAB, Hanani oğlu Peygamber Yehu aracılığıyla ona ve ailesine karşı yargısını bildirdi. Baaşa yaptığı kötülüklerle RAB'bi öfkelenirmiş, Yarovam'ın ailesine benzemiş ve bu aileyi ortadan kaldırmıştı. ⁸Yahuda Kralı Asa'nın krallığının yirmi altıncı yılında Baaşa oğlu Ela Tirs'a'da İsrail Kralı oldu ve iki yıl krallık yaptı. ⁹Savaş arabalarının yarısına komuta eden Zimri adındaki bir görevlisi ona düzen kurdu. Ela o sırada Tirs'a'da sarayının sorumlusu Arsa'nın evinde içip sarhoş olmuştu. ¹⁰Zimri içeri girip Ela'yı öldürdü ve onun yerine kral oldu. Yahuda Kralı Asa'nın krallığının yirmi yedinci yılıydı. ¹¹Zimri İsrail Kralı olup tahta geçince, Baaşa'nın bütün ailesini yok etti. Dost ve akrabalarından hiçbir erkeği sağ bırakmadı. ¹²Baaşa'yla oğlu Ela, değersiz putlara yaptıkları için İsrail'in Tanrısı RAB'bi öfkelenirmişlerdi. Onların işlediği ve İsrail'i sürükledikleri günahlardan dolayı RAB'bin Peygamber Yehu aracılığıyla Baaşa'ya karşı söylediği söz uyarınca, Zimri Baaşa'nın bütün ailesini ortadan kaldırdı. ¹³¹⁴Ela'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹⁵Yahuda Kralı Asa'nın krallığının yirmi yedinci yılında Zimri Tirs'a'da yedi gün krallık yaptı. İsrail ordusu Filistliler'in Gibbeton Kenti yakınlarında ordugah kurmuştu. ¹⁶Ordugahta bulunan İsraililer, Zimri'nin düzen kurup kralı öldürdüğünü duyunca, ordu komutanı Omri'yi o gün orada İsrail Kralı yaptılar. ¹⁷Omri ve yanındaki bütün İsraililer Gibbeton'dan çıkıp Tirs'a'yı kuşattılar. ¹⁸Zimri kentin alındığını görünce, sarayın kalesine girip sarayı ateşe verdi ve orada öldü. ¹⁹Çünkü o RAB'bin gözünde kötü olanı yapmış, Yarovam'ın yolunu izlemiş, onun işlediği ve İsrail'i sürüklediği günahlara katılmıştı. ²⁰Zimri'nin krallığı dönemindeki öteki olaylar ve krala kurduğu düzen İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²¹İsrail halkı ikiye bölündü. Halkın yarısı Ginat'ın oğlu Tivni'yi kral yapmak isterken, öbür yarısı Omri'yi destekliyordu. ²²Sonunda Omri'yi destekleyenler Ginat oğlu Tivni'yi destekleyenlerden daha güçlü çıktı. Tivni öldü, Omri kral oldu. ²³Yahuda Kralı Asa'nın krallığının otuz birinci yılında Omri İsrail Kralı oldu ve altı yıl Tirs'a'da olmak üzere toplam on iki yıl krallık yaptı. ²⁴Omri, Şemer adlı birinden Samiriye Tepesi'ni iki talant ^{liv} gümüşe satın alıp üstüne bir kent yaptırdı. Tepenin eski sahibi Şemer'in adından dolayı kente Samiriye adını verdi. ²⁵RAB'bin gözünde kötü olanı yapan Omri, kendisinden önceki bütün krallardan daha çok kötülük yaptı. ²⁶Nevat oğlu Yarovam'ın bütün yollarını iz-

^{liv}"İki talant": Yaklaşık 69 kg.

ledi ve onun İsrail'i sürüklediği günahlara katılıp değersiz putlara taparak İsrail'in Tanrısı RAB'bi öfkeliendirdi. ²⁷Omri'nin krallığı dönemindeki öteki olaylar, yaptıkları ve başarıları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁸Omri ölüp atalarına kavuşunca, Samiriye'de gömüldü ve yerine oğlu Ahav kral oldu. ²⁹Yahuda Kralı Asa'nın krallığının otuz sekizinci yılında Omri oğlu Ahav İsrail Kralı oldu ve Samiriye'de yirmi iki yıl krallık yaptı. ³⁰RAB'bin gözünde kötü olanı yapan Omri oğlu Ahav, kendisinden önceki bütün krallardan daha çok kötülük yaptı. ³¹Nevat oğlu Yaravam'ın günahlarını izlemek yetmezmiş gibi, bir de Sayda Kralı Etbaal'ın kızı İzebel'le evlendi. Gidip Baal'a* hizmet ederek ona taptı. ³²Baal için Samiriye'de yaptırdığı tapınağın içine bir sunak kurdu. ³³Ayrıca bir Aşera putu yaptırdı. Ahav İsrail'in Tanrısı RAB'bi kendisinden önceki bütün İsrail krallarından daha çok öfkeliendirdi. ³⁴Ahav'ın krallığı döneminde, Beytelli Hiel Eriha Kenti'ni yeniden inşa etti. RAB'bin Nun oğlu Yeşu aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Hiel ilk oğlu Aviram'ı kaybetme pahasına kentin temelini attı; en küçük oğlu Seguv'u kaybetme pahasına da kentin kapılarını taktı.

17Gilat'ın Tişbe Kenti'nden olan İlyas, Ahav'a şöyle dedi: "Hizmet ettiğim İsrail'in Tanrısı yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, ben söylemedikçe önümüzdeki yıllarda ne yağmur yağacak, ne de çiy düşecek." ²O zaman RAB, İlyas'a şöyle seslendi: ³"Buradan ayrıl, doğuya git. Şeria Irmağı'nın doğusundaki Kerit Vadisi'nde gizlen. ⁴Dereden su içeceksin ve buyruk verdiğim kargaların getirdiklerini yiyeceksin." ⁵RAB'bin söylediklerini yapan İlyas, gidip Şeria Irmağı'nın doğusundaki Kerit Vadisi'ne yerleşti. ⁶Dereden su içiyor, kargaların sabah akşam getirdiği et ve ekmele besleniyordu. ⁷Ancak ülkede yağmur yağmadığı için bir süre sonra dere kurudu. ⁸O zaman RAB, İlyas'a, ⁹"Şimdi kalk git, Sayda yakınlarındaki Sarefat Kenti'ne yerleş" dedi, "Orada sana yiyecek sağlaması için dul bir kadına buyruk verdim." ¹⁰Sarefat'a giden İlyas kentin kapısına varınca, orada dul bir kadının odun topladığını gördü. Kadına: "Bana içmek için biraz su verebilir misin?" dedi. ¹¹Kadın su getirmeye giderken İlyas yine seslendi: "Lütfen bir parça da ekme getir." ¹²Kadın, "Senin Tanrın yaşayan RAB'bin adıyla ant içerim, hiç ekmeğim yok" diye karşılık verdi, "Yalnız küpte bir avuç un, çömleğin dibinde de azıcık yağ var. Görüyorsun, bir iki parça odun topluyorum. Götürüp oğlumla kendim için bir şeyler hazırlayacağım. Belki de son yemeğimiz olacak, ölüp gideceğiz." ¹³İlyas kadına, "Korkma, git yiyeceğini hazırla" dedi, "Yalnız önce bana küçük bir pide yapip getir. Sonra oğlumla kendin için yaparsın. ¹⁴İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, 'Toprağa yağmur düşünceye dek küpten un, çömlekten yağ eksilmeyecek.'" ¹⁵Kadın gidip İlyas'ın söylediklerini yaptı. Hep birlikte günlerce yiyip içtiler. ¹⁶RAB'bin İlyas aracılığıyla söylediği söz uyarınca, küpten un, çömlekten yağ eksilmedi. ¹⁷Bir süre sonra ev sahibi dul kadının oğlu gittikçe ağırlaşan kötü bir

hastalığa yakalandı, sonunda öldü. ¹⁸Kadın İlyas'a, "Ey Tanrı adamı, alıp veremediğimiz nedir?" dedi, "Günahlarımı Tanrı'ya anımsatıp oğlumun ölümüne neden olmak için mi buraya geldin?" ¹⁹İlyas, "Oğlunu bana ver" diyerek çocuğu kadının kucagından aldı, kaldığı yukarı odaya çıkardı ve yatağına yatırdı. ²⁰Sonra RAB'be şöyle yalvardı: "Ya RAB Tanrım, neden yanında kaldığım dul kadının oğlunu öldürerek ona bu kötülüğü yaptın?" ²¹İlyas üç kez çocuğun üzerine kapanıp RAB'be şöyle dua etti: "Ya RAB Tanrım, bu çocuğa yeniden can ver." ²²RAB İlyas'ın yalvarışını duydu. Çocuk dirilip yeniden yaşama döndü. ²³İlyas çocuğu yukarı odadan indirip annesine verirken, "İşte oğlun yaşıyor!" dedi. ²⁴Bunun üzerine kadın, "Şimdi anladım ki, sen Tanrı adamısın ve söyledüğün söz gerçekten RAB'bin sözüdür" dedi.

18Uzun bir süre sonra kuraklığın üçüncü yılında RAB İlyas'a, "Git, Ahav'ın huzuruna çık" dedi, "Toprağı yağmursuz bırakmayacağım." ²İlyas Ahav'ın huzuruna çıkmaya gitti. Samiriye'de kıtlık şiddetlenmişti. ³Ahav sarayının sorumlusu Ovadya'yı çağırdı. -Ovadya RAB'den çok korkardı. ⁴İzebel RAB'bin peygamberlerini öldürdüğünde, Ovadya yüz peygamberi yanına alıp ellişer ellişer mağaralara gizlemiş ve yiyecek, içecek gereksinimlerini karşılamıştı. -⁵Ahav, Ovadya'ya, "Haydi gidip ülkedeki bütün su kaynaklarıyla vadilere bakalım" dedi, "Belki atlarla katırların yaşamasını sağlayacak kadar ot buluruz da onları ölüme terk etmemiş oluruz." ⁶Ahav'la Ovadya, araştırma yapmak üzere ülkeyi aralarında bölüştükten sonra, her biri yalnız başına bir yöne gitti. ⁷Ovadya giderken yolda İlyas'la karşılaştı. İlyas'ı tanıyınca yüzüstü yere kapanarak, "Efendim İlyas sen misin?" diye sordu. ⁸İlyas, "Evet, benim. Git efendine, 'İlyas burada' de" diye karşılık verdi. ⁹Ovadya, "Ne günah işledim ki, beni öldürsün diye Ahav'a gönderiyorsun?" dedi ve ekledi: ¹⁰"Tanrın yaşayan RAB'bin adıyla derim ki, efendimin seni aramak için adam göndermediği ulus ve krallık kalmadı. Ahav ülkelerinde olmadığımı söyleyen herkese, seni bulamadıklarına dair ant içirdi. ¹¹Oysa sen şimdi, 'Git, efendine İlyas burada de' diyorsun. ¹²Ben senin yanından ayrıldığımda, RAB'bin Ruhu seni bilmediğim bir yere götürebilir. Durumu Ahav'a bildirince, gelip seni bulamazsa beni öldürür. Ben kulun gençliğimden beri RAB'den korkan biriyim. ¹³Efendim, İzebel RAB'bin peygamberlerini öldürdüğünde yaptıklarımı duymadım mı? RAB'bin peygamberlerinden yüzünü ellişer ellişer iki mağaraya saklayıp onların yiyecek, içecek gereksinimlerini karşıladım. ¹⁴Ama sen şimdi, 'Git, efendine İlyas burada de' diyorsun. O zaman beni öldürür!" ¹⁵İlyas şöyle karşılık verdi: "Hizmetinde bulunduğum yaşayan ve Her Şeye Egemen RAB'bin adıyla diyorum, bugün Ahav'ın huzuruna çıkacağım." ¹⁶Ovadya gidip Ahav'ı gördü, ona durumu anlattı. Bunun üzerine Ahav İlyas'ı karşılamaya gitti. ¹⁷İlyas'ı görünce, "Ey İsrail'i sıkıntıya sokan adam, sen misin?" diye sordu. ¹⁸İlyas, "İsrail'i sıkıntıya sokan ben değilim, seninle babanın aile-

si İsrail'i sıkıntıya soktunuz" diye karşılık verdi, "RAB'bin buyruklarını terk edip Baallar'ın* ardınca gittiniz.¹⁹ Şimdi haber sal: Bütün İsrail halkı, İzebel'in sofrasında yiyip içen Baal'ın dört yüz elli peygamberi ve Aşera'nın* dört yüz peygamberi Karmel Dağı'na gelip önümde toplansın."²⁰ Ahav bütün İsrail'e haber salarak peygamberlerin Karmel Dağı'nda toplanmalarını sağladı.²¹ İlyas halka doğru ilerleyip, "Daha ne zamana kadar böyle iki taraf arasında dalgalanacaksınız?" dedi, "Eğer RAB Tanrı'ysa, O'nu izleyin; yok eğer Baal Tanrı'ysa, onun ardınca gidin." Halk İlyas'a hiç karşılık vermedi.²² İlyas konuşmasını şöyle sürdürdü: "RAB'bin peygamberi olarak sadece ben kaldım. Ama Baal'ın dört yüz elli peygamberi var.²³ Bize iki boğayı getirin. Birini Baal'ın peygamberleri alıp kessinler, parçalayıp odunların üzerine koysunlar; ama odunları yakmasınlar. Öbür boğayı da ben kesip hazırlayacağım ve odunların üzerine koyacağım; ama odunları yakmayacağım.²⁴ Sonra siz kendi ilahınızı adıyla çağırın, ben de RAB'bi adıyla çağırayım. Hangisi ateşle karşılık verirse, Tanrı odur." Bütün halk, "Peki, öyle olsun" dedi.²⁵ İlyas, Baal'ın peygamberlerine, "Kalabalık olduğunuz için önce siz boğalardan birini seçip hazırlayın ve ilahınızı adıyla çağırın" dedi, "Ama ateş yakmayın."²⁶ Kendilerine verilen boğayı alıp hazırlayan Baal'ın peygamberleri sabahdan öğlene kadar, "Ey Baal, bize karşılık ver!" diye yalvardılar. Ama ne bir ses vardı, ne de bir karşılık. Yaptıkları sunağın çevresinde zıplayıp oynadılar.²⁷ Öğleyin İlyas onlarla alay etmeye başladı: "Bağırın, yüksek sesle bağırın! O tanrıymış. Belki dalgındır, ya da heladadır, belki de yolculuk yapıyor! Yahut uyuyordur da uyandırmak gerekir!"²⁸ Böylece yüksek sesle bağırıldılar. Adetleri uyarınca, kılıç ve mızraklarla kanlarını akitincaya dek bedenlerini yaraladılar.²⁹ Öğlenden akşam sunusu saatine kadar kıvrandılar. Ama hâlâ ne bir ses, ne ilgi, ne de bir karşılık vardı.³⁰ O zaman İlyas bütün halka, "Bana yaklaşın" dedi. Herkes onun çevresinde toplandı. İlyas RAB'bin yıkılan sunağını onarmaya başladı.³¹ On iki taş aldı. Bu sayı RAB'bin Yakup'a, "Senin adın İsrail olacak" diye bildirdiği Yakupoğulları oymaklarının sayısı kadardı.³² İlyas bu taşlarla RAB'bin adına bir sunak yaptırdı. Çevresine de iki sea^{lv} tohum alacak kadar bir hendek kazdı.³³ Sunağın üzerine odunları dizdi, boğayı parça parça kesip odunların üzerine yerleştirdi. "Dört küp su doldurup yakmalık sunuyla odunların üzerine dökün" dedi.³⁴ Sonra, "Bir daha yapın" dedi. Bir daha yaptılar. "Bir kez daha yapın" dedi. Üçüncü kez aynı şeyi yaptılar.³⁵ O zaman sunağın çevresine akan su hendeği doldurdu.³⁶ Akşam sunusu saatinde, Peygamber İlyas sunağa yaklaşıp şöyle dua etti: "Ey İbrahim'in, İshak'ın ve İsrail'in Tanrısı olan RAB! Bugün bilinsin ki, sen İsrail'in Tanrısı'sın, ben de senin kulunum ve bütün bunları senin buyruklarınla yaptım.³⁷ Ya RAB, bana yanıt ver! Yanıt ver ki, bu halk senin Tanrısı olduğunu anlasın. Onların yine sana dönmelerini sağla."³⁸ O anda gökten RAB'bin ateşi düştü. Düşen ateş yakma-

lık sunuyu, odunları, taşları ve toprağı yakıp hendekteki suyu kuruttu.³⁹ Halk olanları görünce yüzüstü yere kapandı. "RAB Tanrı'dır, RAB Tanrı'dır!" dediler.⁴⁰ İlyas, "Baal'ın peygamberlerini yakalayın, hiçbirini kaçırmayın" diye onlara buyruk verdi. Peygamberler yakalandı, İlyas onları Kişon Vadisi'ne götürüp orada öldürdü.⁴¹ Sonra İlyas, Ahav'a, "Git, yemene içmene bak; çünkü güçlü bir yağmur sesi var" dedi.⁴² Ahav yiyip içmek üzere oradan ayrılınca, İlyas Karmel Dağı'nın tepesine çıktı. Yere kapanarak başını dizlerinin arasına koydu.⁴³ Sonra uşağına, "Haydi git, denize doğru bak!" dedi. Uşağı gidip denize baktı ve, "Hiçbir şey görmedim" diye karşılık verdi. İlyas, uşağına yedi kez, "Git, bak" dedi.⁴⁴ Yedinci kez gidip bakan uşak, "Denizden avuç kadar küçük bir bulut çıkıyor" dedi. İlyas şöyle dedi: "Git, Ahav'a, 'Yağmura yakalanmadan arabanı al ve geri dön' de."⁴⁵ Tam o sırada gökyüzü bulutlarla karardı, rüzgar çıktı, şiddetli bir yağmur başladı. Ahav hemen arabasına binip Yizreel'e gitti.⁴⁶ Üzerine RAB'bin gücü inen İlyas kemerini kuşanıp Yizreel'e kadar Ahav'ın önünde koştı.

19 Ahav, İlyas'ın bütün yaptıklarını, peygamberleri nasıl kılıçtan geçirdiğini İzebel'e anlattı.² İzebel, İlyas'a, "Yarın bu saate kadar senin peygamberlere yaptığını ben de sana yapmazsam, ilahlar bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın" diye haber gönderdi.³ İlyas can korkusuyla Yahuda'nın Beer-Şeva Kenti'ne kaçıp uşağını orada bıraktı.⁴ Bir gün boyunca çölde yürüdü, sonunda bir retem çalısının altına oturdu ve ölmek için dua etti: "Ya RAB, yeter artık, canımı al, ben atalarımın daha iyi değilim."⁵ Sonra retem çalısının altına yatıp uykuya daldı. Ansızın bir melek ona dokunarak, "Kalk yemek ye" dedi.⁶ İlyas çevresine bakınca yanibaşında, kızgın taşların üstünde bir pideyle bir testi su gördü. Yiyip içtikten sonra yine uzandı.⁷ RAB'bin meleği ikinci kez geldi, ona dokunarak, "Kalk yemeğini ye. Gideceğin yol çok uzun" dedi.⁸ İlyas kalktı, yiyip içti. Yediklerinden aldığı güçle kırk gün kırk gece Tanrı Dağı Horrev'e kadar yürüdü.⁹ Geceyi orada bulunan bir mağarada geçirdi. Rab İlyas'a Görünüyor RAB, "Burada ne yapıyorsun, İlyas?" diye sordu.¹⁰ İlyas, "RAB'be, Her Şeye Egemen Tanrı'ya büyük bir istekle kulluk ettim" diye karşılık verdi, "Ama İsrail halkı senin antlaşmanı reddetti, sunaklarını yıktı ve peygamberlerini kılıçtan geçirdi. Yalnız ben kaldım. Beni de öldürmeye çalışıyorlar."¹¹ RAB, "Dağa çık ve önümde dur, yanından geçeceğim" dedi. RAB'bin önünde çok güçlü bir rüzgar dağları yarıp kayaları parçaladı. Ancak RAB rüzgarın içinde değildi. Rüzgarın ardından bir deprem oldu, RAB depremin içinde de değildi.¹² Depremden sonra bir ateş çıktı, ancak RAB ateşin içinde de değildi. Ateşten sonra ince, yumuşak bir ses duyuldu.¹³ İlyas bu sesi duyunca, çüppesiyle yüzünü örttü, çıkıp mağaranın girişinde durdu. O sırada bir ses, "Burada ne yapıyorsun, İlyas?" dedi.¹⁴ İlyas, "RAB'be, Her Şeye Egemen Tanrı'ya büyük bir istekle kulluk ettim" diye kar-

^{lv}"İki sea": Yaklaşık 14.7 litrelik bir ölçek.

şılık verdi, “Ama İsrail halkı senin antlaşmanı reddetti, surnaklarını yıktı ve peygamberlerini kılıçtan geçirdi. Yalnız ben kaldım. Beni de öldürmeye çalışıyorlar.”¹⁵ RAB, “Gel-diğin yoldan geri dön, Şam yakınındaki kırlara git” dedi, “Oraya vardığında, Hazael’i Aram Kralı olarak, Nimşi oğ-lu Yehu’yu İsrail Kralı olarak, Avel-Meholah Şafat’ın oğlu Elişa’yı da kendi yerine peygamber olarak meshedeceksin.¹⁶¹⁷ Hazael’in kılıcından kurtulanı Yehu, Yehu’nun kılıcın-dan kurtulanı Elişa öldürecek.¹⁸ Ancak İsrail’de Baal’ın* önünde diz çöküp onu öpmemiş yedi bin kişiyi sağ bırakacağım.”¹⁹ İlyas oradan ayrılıp gitti, Şafat oğlu Elişa’yı buldu. Elişa, on iki çift öküzle saban sürenlerin ardından on ikinci çifti sürüyordu. İlyas Elişa’nın yanından geçerek kendi çüppesini onun üzerine attı.²⁰ Elişa öküzleri bırakıp İlyas’ın ardından koştu ve, “İzin ver, annemle babamı öpe-yim, sonra seninle geleyim” dedi. İlyas, “Geri dön, ben sana ne yaptım ki?” diye karşılık verdi.²¹ Böylece Elişa gidip sür-düğü çiftin öküzlerini kesti. Boyunduruklarıyla ateş yakıp etleri pişirdikten sonra, yesinler diye halka dağıttı. Sonra, İlyas’ın ardından gidip ona hizmet etti.

20 Aram Kralı Ben-Hadat bütün ordusunu topladı. At-ları, savaş arabaları ve kendisini destekleyen otuz iki kralla birlikte Samiriye’nin üzerine yürüyerek kenti kuşattı.² Ben-Hadat, kentte bulunan İsrail Kralı Ahav’a haberciler gön-dererek şöyle buyruk verdi:³ “Ben-Hadat diyor ki, ‘Altı-nımı, gümüşünü, karılarımı ve en gülbüz çocuklarımı bana teslim et.’”⁴ İsrail Kralı, “Efendim kralın dediklerini kabul ediyorum” diye karşılık verdi, “Beni ve sahip olduğum her şeyi alabilirsin.”⁵ Haberciler yine gelip Ahav’a şöyle dediler: “Ben-Hadat diyor ki, ‘Sana altınımı, gümüşünü, karıla-rımı ve çocuklarımı bana vereceksin diye haber göndermiş-tim.⁶ Ayrıca yarın bu saatlerde sarayında ve görevlilerinin evlerinde arama yapmak üzere kendi görevlilerimi gönde-receğim. Değerli olan her şeyini alıp getirecekler.’”⁷ İsrail Kralı ülkenin bütün ileri gelenlerini toplayarak, “Bakın, bu adam nasıl bela arıyor!” dedi, “Bana haber gönderip altı-nımı, gümüşümü, karılarımı, çocuklarımı istedi, reddetme-dim.”⁸ Bütün ileri gelenler ve halk, “Onu dinleme, istekle-rini de kabul etme” diye karşılık verdiler.⁹ Böylece Ahav, Ben-Hadat’ın habercilerine, “Efendimiz krala ilk istekleri-nin hepsini kabul edeceğimi, ama ikincisini kabul edeme-yeceğimi söyleyin” dedi. Haberciler gidip Ben-Hadat’a du-rumu bildirdiler.¹⁰ O zaman Ben-Hadat Ahav’a başka bir haber gönderdi: “O kadar çok adamla senin üstüne yürü-yeceğim ki, Samiriye’yi yerle bir edeceğim. Kentin tozları askerlerimin avuçlarını bile dolduramayacak. Eğer bunu yapmazsam, ilahlar bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!”¹¹ İsrail Kralı şöyle karşılık verdi: “Kralınıza de-yin ki, ‘Zırhını kuşanmadan önce değil, kuşandıktan son-ra övünsün.’”¹² Ben-Hadat bunu duyduğunda, kendisini destekleyen krallarla birlikte çadırda içki içiyordu. Hemen adamlarına buyruk verdi: “Saldırıya hazırlanın.” Böylece Samiriye’ye karşı saldırı hazırlıklarına giriştiler.¹³ O sırada

bir peygamber gelip İsrail Kralı Ahav’a şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Bu büyük orduyu görüyor musun? Onları bugün senin eline teslim edeceğim. O zaman benim RAB oldu-ğumu anlayacaksın.’”¹⁴ Ahav, “Kimin aracılığıyla olacak bu?” diye sordu. Peygamber şu karşılığı verdi: “RAB diyor ki, ‘İlçe komutanlarının genç askerleri bunu başaracak.’” Ahav, “Savaşa kim başlayacak?” diye sordu. Peygamber, “Sen başlayacaksın” dedi.¹⁵ Ahav ilçe komutanlarının genç askerlerini çağırıp saydı. İki yüz otuz iki kişiydiler. Sonra bütün İsrail ordusunu toplayıp saydı, onlar da yedi bin kişiydiler.¹⁶ Ögleyin Ben-Hadat ile kendisini destekleyen otuz iki kral çadırlarda içip sarhoş olmuşken İsrail saldırısı başladı.¹⁷ Önce genç askerler saldırıya geçti. Ben-Hadat’ın gönderdiği gözcüler, “Samiriyeliler geliyor” diye ona ha-ber getirdiler.¹⁸ Ben-Hadat, “İster barış, ister savaş için gelsinler, onları canlı yakalayın” dedi.¹⁹ Genç askerler ar-kalarındaki İsrail ordusuyla birlikte kentten çıkıp saldırıya geçtiler.²⁰ Herkes önüne geleni öldürdü. Aramlılar kaçma-ya başlayınca, İsraililer peşlerine düştü. Ama Aram Kralı Ben-Hadat, atına binerek atlılarla birlikte kaçıp kurtuldu.²¹ İsrail Kralı atlarla savaş arabalarına büyük zararlar vere-rek Aramlılar’ı ağır bir yenilgiye uğrattı.²² Daha sonra pey-gamber gelip İsrail Kralı’na, “Git, gücünü pekiştir ve neler yapman gerektiğini iyi düşün” dedi, “Çünkü önümüzdeki ilkbaharda Aram Kralı sana yine saldıracak.”²³ Bu ara-da görevlileri Aram Kralı’nın kendisine, “İsrail’in ilahı dağ ilahıdır” dediler, “Bu nedenle bizden güçlü çıktılar. Ama ovada savaşırsak, onları kesinlikle yeneriz.”²⁴ Şimdi bütün kralları görevlerinden al, onların yerine yeni komutanlar ata.²⁵ Kaybettiğin kadar at ve savaş arabası toplayarak kendine yeni bir ordu kur. İsraililer’le ovada savaşalım. O zaman onları kesinlikle yeneriz.” Aram Kralı Ben-Hadat bütün söylenenleri kabul edip yerine getirdi.²⁶ İlkbaharda Aramlılar’ı toplayıp İsraililer’le savaşmak üzere Afek Ken-ti’ne gitti.²⁷ İsrail halkı da toplanıp yiyeceğini hazırladı. Aramlılar’la savaşmak üzere yola çıkıp onların karşısına ordugah kurdu. Ülkeyi dolduran Aramlılar’ın karşısında İsraililer iki küçük oğlak sürüsü gibi kahyordu.²⁸ Bir Tan-rı adamı gidip İsrail Kralı Ahav’a şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Aramlılar, RAB dağların Tanrısı’dır, ovaların değil, de-dikleri için bu güçlü ordunun tümünü senin eline teslim edeceğim. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksın.’”²⁹ Birbirlerine karşı ordugah kuran Aramlılar’la İsraililer yedi gün beklediler. Yedinci gün savaş başladı. İsraililer bir gün içinde yüz bin Aramlı yaya asker öldürdü.³⁰ Sağ kalanlar Afek Kenti’ne kaçtılar. Orada da yirmi yedi bin kişinin üstüne surlar yıkıldı. Ben-Hadat kentin içine kaçıp bir iç odaya saklandı.³¹ Görevlileri Ben-Hadat’a şöyle dediler: “Duyduğumuza göre, İsrail kralları iyi yürekli krallar-mış. Haydi bellerimize çul kuşanıp başlarımıza ip saralım ve İsrail Kralı’nın huzuruna çıkalım. Belki senin canını ba-ğışlar.”³² Bellerine çul kuşanıp başlarına da ip bağladılar ve İsrail Kralı’nın huzuruna çıkarak, “Kulun Ben-Hadat ‘Ca-nımı bağışla’ diye yalvarıyor” dediler. Ahav, “Ben-Hadat

hâlâ yaşıyor mu? O benim kardeşim sayılır” diye karşılık verdi. ³³Adamlar bunu olumlu bir belirti sayarak hemen sözü ağzından aldılar ve, “Evet, Ben-Hadat kardeşin sayılır!” dediler. Kral, “Gidin, onu getirin” diye buyruk verdi. Ben-Hadat gelince, Ahav onu kendi savaş arabasına aldı. ³⁴Ben-Hadat, “Babamın babandan almış olduğu kentleri geri vereceğim” dedi, “Babam nasıl Samiriye’de çarşılar kurduysa, sen de Şam’da çarşılar kurabilirsin.” Bunun üzerine Ahav, “Ben de bu şartlara dayanarak sana özgürlüğünü veriyorum” dedi. Böylece onunla bir antlaşma yaparak gitmesine izin verdi. ³⁵Peygamberlerden biri, RAB’bin sözüne uyararak arkadaşına, “Lütfen, beni vur!” dedi. Ama arkadaşı onu vurmamak istemedi. ³⁶O zaman peygamber arkadaşına şöyle dedi: “Sen RAB’bin buyruğunu dinlemediğin için, yanımdan ayrılır ayrılmaz bir aslan seni öldürecek.” Adam oradan ayrıldıktan sonra aslan onu yakalayıp öldürdü. ³⁷Bunun üzerine aynı peygamber, başka bir adama giderek, “Lütfen beni vur!” dedi. Adam da onu vurup yaraladı. ³⁸Peygamber gitti, kılığını değiştirmek için gözlerini bağladı. Yol kenarında kralın geçmesini beklemeye başladı. ³⁹Kral oradan geçerken, peygamber ona şöyle seslendi: “Ben kulun, tam savaşın içindeyken, askerinin biri bana bir tutsak getirip, ‘Bu adamı iyi koru’ dedi, ‘Kaçacak olursa, karşılığını ya canıyla, ya da bir talant ^{lvi} gümüşle ödersin.’” ⁴⁰Ama ben oraya buraya bakarken, adam kayboldu.” İsrail Kralı, “Sen kendini yargılamış oldun” diye karşılık verdi, “Cezanı çekeceksin.” ⁴¹Peygamber, hemen gözlerindeki sargıyı çıkardı. O zaman İsrail Kralı onun bir peygamber olduğunu anladı. ⁴²Bunun üzerine peygamber krala şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Ölüme mahkûm ettiğim adamı salıverdiğin için onun yerine sen öleceksin. Onun halkının başına geleceklerin senin halkının başına gelecek.’” ⁴³Keyfi kaçan İsrail Kralı öfkeyle Samiriye’deki sarayına döndü.

21 Yizreel’de Samiriye Kralı Ahav’ın sarayının yanında Yizreelli Navot’un bir bağı vardı. Bir gün Ahav, Navot’a şunu önerdi: “Bağımı bana ver. Sarayıma yakın olduğu için orayı sebze bahçesi olarak kullanmak istiyorum. Karşılığında ben de sana daha iyi bir bağ vereyim, ya da istersen değerini gümüş olarak ödeyeyim.” ²³Ama Navot, “Atalarımın bana bıraktığı mirası sana vermektan RAB beni esirgesin” diye karşılık verdi. ⁴⁴“Atalarımın bana bıraktığı mirası sana vermem” diyen Yizreelli Navot’un bu sözlerine sıkılıp öfkelenen Ahav sarayına döndü. Asık bir yüzle yatağına uzanıp hiçbir şey yemedi. ⁵Karısı İzebel yanına gelip, “Neden bu kadar sıkılıyorsun? Neden yemek yemiyorsun?” diye sordu. ⁶Ahav karısına şöyle karşılık verdi: “Yizreelli Navot’a, ‘Sen bağımı gümüş karşılığında bana sat, istersen ben de onun yerine sana başka bir bağ vereyim’ dedim. Ama o, ‘Hayır, bağımı sana vermem’ dedi.” ⁷İzebel, “Sen İsrail’e böyle mi krallık yapıyorsun?” dedi, “Kalk, yemeğini ye, keyfini bozma. Yizreelli Navot’un bağımı sana ben vereceğim.” ⁸İzebel

^{lvi}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

Ahav’ın mührünü kullanarak onun adına mektuplar yazdı, Navot’un yaşadığı kentin ileri gelenleriyle soylularına gönderdi. ⁹Mektuplarda şunları yazdı: “Oruç* ilan edip Navot’u halkın önüne oturtun. ¹⁰Karşısına da, ‘Navot Tanrı’ya ve krala sövdü’ diyen iki yalancı tanık koyun. Sonra onu dışarı çıkarıp taşıyarak öldürün.” ¹¹Navot’un yaşadığı kentin ileri gelenleriyle soyluları İzebel’in gönderdiği mektuplarda yazdıklarını uyguladılar. ¹²Oruç ilan edip Navot’u halkın önüne oturtular. ¹³Sonra iki kötü adam gelip Navot’un karşısına oturdu ve halkın önünde: “Navot, Tanrı’ya ve krala sövdü” diyerek yalan yere tanıklık etti. Bunun üzerine onu kentin dışına çıkardılar ve taşıyarak öldürdüler. ¹⁴Sonra İzebel’e, “Navot taşlanarak öldürüldü” diye haber gönderdiler. ¹⁵İzebel, Navot’un taşlanıp öldürüldüğünü duyar duymaz, Ahav’a, “Kalk, Yizreelli Navot’un sana gümüş karşılığında satmak istemediği bağını sahiplen” dedi, “Çünkü o artık yaşamıyor, öldü.” ¹⁶Ahav, Yizreelli Navot’un öldüğünü duyunca, onun bağını almaya gitti. ¹⁷O zaman RAB, Tişbeli İlyas’a şöyle dedi: ¹⁸“Kalk, Samiriye’li İsrail Kralı Ahav’ı karşılamaya git. Şu anda Navot’un bağındadır. Orayı almaya gitti. ¹⁹Ona de ki, RAB şöyle diyor: ‘Hem adamı öldürdün, hem de bağımı aldın, değil mi? Navot’un kanını köpekler nerede yaladıysa, senin kanını da orada yalayacak.’” ²⁰Ahav, İlyas’a, “Ey düşmanım, beni buldun, değil mi?” dedi. İlyas şöyle karşılık verdi: “Evet, buldum. Çünkü sen RAB’bin gözünde kötü olanı yaparak kendini sattın. ²¹RAB diyor ki, ‘Seni sıkıntılara sokacak ve yok edeceğim. İsrail’de senin soyundan gelen genç yaşlı ^{lvii} bütün erkeklerin kökünü kurutacağım. ²²Beni öfkelenendirip İsrail’i günaha sürüklediğin için senin ailen de Nevat oğlu Yarovam’ın ve Ahiya oğlu Baaşa’nın ailelerinin akıbetine uğrayacak.’” ²³“RAB İzebel için de, ‘İzebel’i Yizreel Kenti’nin surları dibinde köpekler yiyecek’ diyor. ²⁴‘Ahav’ın ailesinden kentte ölenleri köpekler, kırdan ölenleri yırtıcı kuşlar yiyecek.’” ²⁵–Ahav kadar, RAB’bin gözünde kötü olanı yaparak kendini satan hiç kimse olmadı. Karısı İzebel onu her konuda kıskırtıyordu. ²⁶Ahav RAB’bin İsrail halkının önünden kovduğu Amorlular’ın her yaptığına uyarak putların ardınca yürüdü ve iğrenç işler yaptı. – ²⁷Ahav bu sözleri dinledikten sonra, giysilerini yırttı, çula sarınıp oruç tutmaya başladı. Çul içinde yatıp kalkarak, alçakgönüllü bir yol tuttu. ²⁸RAB, Tişbeli İlyas’a şöyle dedi: ²⁹“Ahav’ın önünde ne denli alçakgönüllü davrandığımı gördün mü? Bu alçakgönüllülüğünden ötürü yaşamı boyunca ben de onu sıkıntıya sokmayacağım. Ama oğlunun zamanında ailesine sıkıntı vereceğim.”

22 Üç yıl boyunca Aram ile İsrail arasında savaş çıkmadı. ²Üçüncü yıl Yahuda Kralı Yehoşafat, İsrail Kralı’nı görmeye gitti. ³İsrail Kralı Ahav, görevlilerine, “Ramot-Gilat’ın bize ait olduğunu bilmiyor musunuz?” dedi, “Biz onu Aram Kralı’ndan geri almak için bir şey yapmadık.” ⁴Sonra Yehoşafat’a, “Ramot-Gilat’a karşı benimle birlikte

^{lviii}“Genç yaşlı” ya da “Köle olsun, özgür olsun”.

savaşı mısın?” diye sordu. Yehoşafat, “Beni kendin, halkımı halkın, atlarımı atların say” diye yanıtladı, ⁵“Ama önce RAB’be danışalım” diye ekledi. ⁶İsrail Kralı dört yüz kadar peygamberi toplayıp, “Ramot-Gilat’a karşı savaşayım mı, yoksa vaz mı geçeyim?” diye sordu. Peygamberler, “Savaş, çünkü Rab kenti senin eline teslim edecek” diye yanıtladılar. ⁷Ama Yehoşafat, “Burada danışabileceğimiz RAB’bin başka peygamberi yok mu?” diye sordu. ⁸İsrail Kralı, “Yimla oğlu Mikaya adında biri daha var” diye yanıtladı, “Onun aracılığıyla RAB’be danışabiliriz. Ama ben ondan nefret ederim. Çünkü benimle ilgili hiç iyi peygamberlik etmez, yalnız kötü şeyler söyler.” Yehoşafat, “Böyle konuşmaman gerekir, ey kral!” dedi. ⁹İsrail Kralı bir görevli çağırıp, “Hemen Yimla oğlu Mikaya’yı getir!” diye buyurdu. ¹⁰İsrail Kralı Ahav ile Yahuda Kralı Yehoşafat kral giysileriyle Samiriye Kapısı’nın girişinde, harman yerine konan tahtlarında oturuyorlardı. Bütün peygamberler de onların önünde peygamberlik ediyordu. ¹¹Kenaana oğlu Sidkiya, yaptığı demir boynuzları göstererek şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Aramlılar’ı yok edinceye dek onları bu boynuzlarla vuracaksınız.’” ¹²Öteki peygamberlerin hepsi de aynı şeyi söylediler: “Ramot-Gilat’a saldır, kazanacaksın! Çünkü RAB onları senin eline teslim edecek.” ¹³Mikaya’yı çağırılmaya giden görevli ona, “Bak! Peygamberler bir ağızdan kral için olumlu şeyler söylüyorlar” dedi, “Rica ederim, senin sözün de onlarınkine uygun olsun; olumlu bir şey söyle.” ¹⁴Mikaya, “Yaşayan RAB’bin hakkı için, RAB bana ne derse onu söyleyeceğim” diye karşılık verdi. ¹⁵Mikaya gelince kral, “Mikaya, Ramot-Gilat’a karşı savaşa gidelim mi, yoksa vaz mı geçelim?” diye sordu. Mikaya, “Saldır, kazanacaksın! Çünkü RAB onları senin eline teslim edecek” diye yanıtladı. ¹⁶Bunun üzerine kral, “RAB’bin adına bana gerçeğin dışında bir şey söylemeyeceğine ilişkin sana kaç kez ant içireyim?” diye sordu. ¹⁷Mikaya şöyle karşılık verdi: “İsrailliler’i dağlara dağılmış çobansız koyunlar gibi gördüm. RAB, ‘Bunların sahibi yok. Herkes güvenlik içinde evine dönsün’ dedi.” ¹⁸İsrail Kralı Yehoşafat’a, “Benimle ilgili iyi peygamberlik etmez, hep kötü şeyler söyler dememiş miydin?” dedi. ¹⁹Mikaya konuşmasını sürdürdü: “Öyleyse RAB’bin sözünü dinle! Gördüm ki, RAB tahtında oturuyor, bütün göksel varlıklar da sağında, solunda duruyordu. ²⁰RAB sordu: ‘Ramot-Gilat’a saldırıp ölsün diye Ahav’ı kim kandıracak?’ ‘Kimi şöyle, kimi böyle derken, ²¹bir ruh çıkıp RAB’bin önünde durdu ve, ‘Ben onu kandıracağım’ dedi. ‘RAB, ‘Nasıl?’ diye sordu. ²²‘Ruh, ‘Aldatıcı ruh olarak gidip Ahav’ın bütün peygamberlerine yalan söyleteceğim’ diye karşılık verdi. ‘RAB, ‘Onu kandırmayı başaracaksın!’ dedi, ‘Git, dediğini yap.’ ²³‘İşte RAB bütün bu peygamberlerin ağızına aldatıcı bir ruh koydu. Çünkü sana kötülük etmeye karar verdi.’ ²⁴Kenaana oğlu Sidkiya yaklaşıp Mikaya’nın yüzüne bir tokat attı. ‘RAB’bin Ruhunu nasıl benden çıkıp da seninle konuştu?’ dedi. ²⁵Mikaya, ‘Gizlenmek için bir iç odaya girdiğin gün göreceksin’ diye yanıtladı. ²⁶Bunun üzerine İsrail Kralı, ‘Mikaya’yı ken-

tin yöneticisi Amon’a ve kralın oğlu Yoaş’a götürün” dedi, ²⁷“Ben güvenlik içinde dönünceye dek bu adamı cezaevinde tutmalarını, ona su ve ekmekten başka bir şey vermemelerini söyleyin!” ²⁸Mikaya, “Eğer sen güvenlik içinde dönersen, RAB benim aracılığım ile konuşmamış demektir” dedi ve, “Herkes bunu duysun!” diye ekledi. ²⁹İsrail Kralı Ahav’la Yahuda Kralı Yehoşafat Ramot-Gilat’a saldırmak için yola çıktılar. ³⁰İsrail Kralı, Yehoşafat’a, “Ben kılık değiştirip savaşa öyle gireceğim, ama sen kral giysilerini giy” dedi. Böylece İsrail Kralı kılığını değiştirip savaşa girdi. ³¹Aram Kralı, savaş arabalarının otuz iki komutanına, “İsrail Kralı dışında, büyük küçük hiç kimseye saldırmayın!” diye buyruk vermişti. ³²Savaş arabalarının komutanları Yehoşafat’ı görünce, İsrail Kralı sanıp saldırmak için ona döndüler. Yehoşafat yakarmaya başladı. ³³Komutanlar onun İsrail Kralı olmadığını anlayınca peşini bıraktılar. ³⁴O sırada bir asker rasgele attığı bir okla İsrail Kralı’nın zırhının parçalarının birleştiği yerden vurdu. Kral arabacısına, “Dönüp beni savaş alanından çıkar, yaralandım” dedi. ³⁵Savaş o gün şiddetlendi. İsrail Kralı, arabasında Aramlılar’a karşı akşama kadar dayandı ve akşamleyin öldü. Yarasından akan kanlar arabasının içinde kaldı. ³⁶Güneş batarken ordugahta, “Herkes kendi kentine, ülkesine dönsün!” diye bağrdılar. ³⁷Kral ölmüştü. Onu Samiriye’ye getirip orada gömdüler. ³⁸Arabası fahişelerin yıkandığı Samiriye Havuzu’nun kenarında temizlenirken RAB’bin sözü uyarınca köpekler kanını yaladı. ³⁹Ahav’ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları, yaptırdığı fildişi süslemeli saray ve bütün kentler İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ⁴⁰Ahav ölüp atalarına kavuşunca yerine oğlu Ahazya kral oldu. ⁴¹İsrail Kralı Ahav’ın krallığının dördüncü yılında Asa oğlu Yehoşafat Yahuda Kralı oldu. ⁴²Yehoşafat otuz beş yaşında kral oldu ve Yeruşalim’de yirmi beş yıl krallık yaptı. Annesi Şilhi’nin kızı Azuva’ydı. ⁴³Babası Asa’nın bütün yollarını izleyen ve bunlardan sapmayan Yehoşafat RAB’bin gözünde doğru olanı yaptı. Ancak alışlagelen tapınma yerleri kaldırılmadı. Halk hâlâ oralarda kurban kesip buhur yakıyordu. ⁴⁴Yehoşafat İsrail Kralı ile barış yaptı. ⁴⁵Yehoşafat’ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, başarıları ve savaşları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ⁴⁶Yehoşafat babası Asa’nın döneminden kalan, putperest törenlerinde fuhuş yapan kadın ve erkeklerin hepsini ülkeden süpürüp attı. ⁴⁷Edom’da kral yoktu, yerine bir vekil bakıyordu. ⁴⁸Yehoşafat altın almak için Ofir’e gitmek üzere ticaret gemileri yaptırdı. Ancak gemiler oraya gidemeden Eşyon-Gever’de parçalandı. ⁴⁹O zaman Ahav oğlu Ahazya, Yehoşafat’a, “Benim adamlarım gemilerde seninle birlikte gitsinler” dedi. Ama Yehoşafat kabul etmedi. ⁵⁰Yehoşafat ölüp atalarına kavuştu ve atası Davut’un Kenti’nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Yehoram kral oldu. ⁵¹Yahuda Kralı Yehoşafat’ın krallığının on yedinci yılında Ahav oğlu Ahazya Samiriye’de İsrail Kralı oldu. İki yıl krallık yaptı. ⁵²RAB’bin gözünde kötü olanı yaptı. Babasının, annesinin ve İsrail’i günaha sürükleyen

Nevat oğlu Yarovam'ın yolunda yürüdü. ⁵³Baal'a* hizmet edip taptı. Babasının her yaptığına uyarak İsrail'in Tanrısı RAB'bi öfkelenrdi.

2.KRALLAR

1İsrail Kralı Ahav'ın ölümünden sonra Moavlılar İsrail'e karşı ayaklandı. **2**İsrail Kralı Ahazyia Samiriye'de yaşadığı sarayın üst katındaki kafesli pencereden düşüp yaralandı. Habercilerine, "Gidin, Ekron ilahı Baalzevuv'a* danışın, yaralarımın iyileşip iyileşmeyeceğini öğrenin" dedi. **3**Ama RAB'bin meleği, Tişbeli İlyas'a şöyle dedi: "Kalk, Samiriye Kralı'nın habercilerini karşıla ve onlara de ki, 'İsrail'de Tanrı yok mu ki Ekron ilahı Baalzevuv'a danışmaya gidiyorsunuz?' **4**Kralımıza deyin ki, 'RAB, Yattığın yataktan kalkamayacak, kesinlikle öleceksin! diyor.'" Böylece İlyas oradan ayrıldı. **5**Haberciler kralın yanına döndüler. Kral, "Neden geri döndünüz?" diye sordu. **6**Şöyle karşılık verdiler: "Yolda bir adamla karşılaştık. Bize dedi ki, 'Gidin, sizi gönderen krala RAB şöyle diyor deyin: İsrail'de Tanrı yok mu ki Ekron ilahı Baalzevuv'a danışmak için haberciler gönderdin? Bu yüzden yattığın yataktan kalkamayacak, kesinlikle öleceksin!'" **7**Kral, "Sizi karşılayıp bu sözleri söyleyen nasıl bir adamdı?" diye sordu. **8**"Üzerinde tüylü bir giysi, belinde deri bir kuşak vardı" diye yanıtladılar. Kral, "O Tişbeli İlyas'tır" dedi. **9**Sonra bir komutanla birlikte elli adamını İlyas'a gönderdi. Komutan tepenin üstünde oturan İlyas'ın yanına çıkıp ona, "Ey Tanrı adamı, kral aşağı inmeni istiyor" dedi. **10**İlyas, "Eğer ben Tanrı adamıysam, şimdi göklerden ateş yağacak ve seninle birlikte elli adamını yok edecek!" diye karşılık verdi. O anda göklerden ateş yağdı, komutanla birlikte elli adamını yakıp yok etti. **11**Bunun üzerine kral, İlyas'a başka bir komutanla birlikte elli adam daha gönderdi. Komutan İlyas'a, "Ey Tanrı adamı, kral hemen aşağı inmeni istiyor!" dedi. **12**İlyas, "Eğer ben Tanrı adamıysam, göklerden ateş yağacak ve seninle birlikte elli adamını yok edecek!" diye karşılık verdi. O anda göklerden ateş yağdı, komutanla birlikte elli adamını yakıp yok etti. **13**Kral üçüncü kez bir komutanla elli adam gönderdi. Üçüncü komutan çıkıp İlyas'ın önünde diz çöktü ve ona şöyle yalvardı: "Ey Tanrı adamı, lütfen bana ve adamlarıma acı, canımızı bağışla! **14**Göklerden yağın ateş daha önce gelen iki komutanla ellişer adamını yakıp yok etti, ama lütfen bana acı." **15**RAB'bin meleği, İlyas'a, "Onunla birlikte aşağı in, korkma" dedi. İlyas kalkıp komutanla birlikte kralın yanına gitti **16**ve ona şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'İsrail'de danışacak Tanrı yok mu ki Ekron ilahı Baalzevuv'a danışmak için haberciler gönderdin?"

Bu yüzden yattığın yataktan kalkamayacak, kesinlikle öleceksin!" **17**RAB'bin İlyas aracılığıyla söylediği söz uyarınca Kral Ahazyia öldü. Oğlu olmadığı için yerine kardeşi Yoram geçti. Bu olay Yahuda Kralı Yehoşafat oğlu Yehoram'ın krallığının ikinci yılında oldu. **18**Ahazyia'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır.

2RAB İlyas'ı kasırgayla göklere çıkarmadan önce, İlyas ile Elişa Gilgal'dan ayrılıp yola çıkmışlardı. **2**İlyas Elişa'ya, "Lütfen sen burada kal, çünkü RAB beni Beytel'e gönderdi" dedi. Elişa, "Yaşayan RAB'bin adıyla başın üzerine ant içerim ki, senden ayrılmam" diye karşılık verdi. Böylece Beytel'e birlikte gittiler. **3**Beytel'deki peygamber topluluğu Elişa'nın yanına geldi. "RAB bugün efendini senin başından alacak, biliyor musun?" diye ona sordular. Elişa, "Evet, biliyorum, konuşmayın!" diye karşılık verdi. **4**İlyas, "Elişa, lütfen burada kal, çünkü RAB beni Eriha'ya gönderdi" dedi. Elişa, "Yaşayan RAB'bin adıyla başın üzerine ant içerim ki, senden ayrılmam" diye karşılık verdi. Böylece birlikte Eriha'ya gittiler. **5**Eriha'daki peygamber topluluğu Elişa'nın yanına geldi. "RAB efendini bugün senin başından alacak, biliyor musun?" diye ona sordular. Elişa, "Evet, biliyorum, konuşmayın!" diye karşılık verdi. **6**Sonra İlyas, "Lütfen, burada kal, çünkü RAB beni Şeria Irmağı kıyısına gönderdi" dedi. Elişa, "Yaşayan RAB'bin adıyla başın üzerine ant içerim ki, senden ayrılmam" diye karşılık verdi. Böylece ikisi birlikte yollarına devam etti. **7**Elli peygamber de onları Şeria Irmağı'na kadar izledi. İlyas ile Elişa Şeria Irmağı'nın kıyısında durdular. Peygamberler de biraz ötede, onların karşısında durdu. **8**İlyas cüppesini dürüp sulara vurunca, sular ikiye ayrıldı. Elişa ile İlyas kuru toprağın üzerinden yürüyerek karşıya geçtiler. **9**Karşı yakaya geçtikten sonra İlyas Elişa'ya, "Söyle, yanından alınmadan önce senin için ne yapabilirim?" dedi. Elişa, "İzin ver, senin ruhundan iki pay miras ¹ alayım" diye karşılık verdi. **10**İlyas, "Zor bir şey istedin" dedi, "Eğer yanından alındığımı görürsen olur, yoksa olmaz." **11**Onlar yürüyüp konuşurlarken, ansızın ateşten bir atlı araba göründü, onları birbirinden ayırdı. İlyas kasırgayla göklere

¹Kutsal Yasa'ya göre ilk doğan çocuk iki pay miras alırdı (bkz. Yas.21:17).

alındı. ¹²Olanları gören Elişa şöyle bağırdı: “Baba, baba, İsrail’in arabası ve atlıları!” İlyas’ı bir daha göremedi. Giysilerini yırtıp paramparça etti. ¹³Sonra İlyas’ın üzerinden düşen cüppeyi alıp geri döndü ve Şeria Irmağı’nın kıyısında durdu. ¹⁴İlyas’ın üzerinden düşen cüppeyi sulara vurarak, “İlyas’ın Tanrısı RAB nerede?” diye seslendi. Cüppeyi sulara vurunca ırmak ikiye ayrıldı, Elişa karşı yakaya geçti. ¹⁵Erihalı peygamberler karşıdan Elişa’yı görünce, “İlyas’ın ruhu Elişa’nın üzerinde!” dediler. Sonra onu karşılamaya giderek önünde yere kapandılar. ¹⁶“Yanımızda elli güçlü adam var” dediler, “İzin ver, gidip efendini arayalım. Belki RAB’bin Ruhu onu dağların ya da vadilerin birine atmıştır.” Elişa, “Hayır, onları göndermeyin” dedi. ¹⁷Ama o kadar diretiler ki, sonunda Elişa dayanamadı, “Peki, gönderin” dedi. Elli adam gidip üç gün İlyas’ı aradıysa da bulamadılar. ¹⁸Sonra Eriha’ya, Elişa’nın yanına döndüler. Elişa onlara, “Ben size gitmeyin demedim mi?” dedi. ¹⁹Erihalılar Elişa’ya, “Efendimiz, gördüğün gibi bu kentin yeri iyi ama suyu kötü, toprağı da verimsiz” dediler. ²⁰Elişa, “Yeni bir kabın içine tuz koyup bana getirin” dedi. Kap getirilince, ²¹Elişa suyun kaynağına çıktı, tuzu suya atıp şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Bu suyu paklıyorum, artık onda ölüm ve verimsizlik olmayacak.’” ²²Elişa’nın söylediği gibi, su bugüne dek temiz kaldı. ²³Elişa oradan ayrılıp Beytel’e giderken kentin çocukları yola döküldüler. “Defol, defol, kel kafalı!” diyerek onunla alay ettiler. ²⁴Elişa arkasına dönüp çocuklara baktı ve RAB’bin adıyla onları lanetledi. Bunun üzerine ormandan çıkan iki diş ayı çocuklardan kırk ikisini parçaladı. ²⁵Elişa oradan Karmel Dağı’na gitti, sonra Samiriye’ye döndü.

3Yahuda Kralı Yehoşafat’ın krallığının on sekizinci yılında Ahav oğlu Yoram Samiriye’de İsrail Kralı oldu ve on iki yıl krallık yaptı. ²Yoram RAB’bin gözünde kötü olanı yaptıysa da annesiyle babası kadar kötü değildi. Çünkü babasının yaptırdığı Baal’i* simgeleyen dikili taşı kaldırıp attı. ³Bununla birlikte Nevat oğlu Yarovam’ın İsrail’i sürüklediği günahlara o da katıldı ve bu günahlardan ayrılmadı. ⁴Moav Kralı Meşa koyun yetiştirirdi. İsrail Kralı’na her yıl yüz bin kuzu, yüz bin de koç yünü sağlamak zorundaydı. ⁵Ama Ahav’ın ölümünden sonra, Moav Kralı İsrail Kralı’na karşı ayaklandı. ⁶O zaman Kral Yoram Samiriye’den ayrıldı ve bütün İsrail’liler’i bir araya topladı. ⁷Yahuda Kralı Yehoşafat’a da şu haberi gönderdi: “Moav Kralı bana başkaldırdı, benimle birlikte Moavlılar’a karşı savaşır mısın?” Yehoşafat, “Evet, savaşırım. Beni kendin, halkımı halkın, atlarımı atların say” dedi. ⁸Sonra, “Hangi yönden saldıralım?” diye sordu. Yoram, “Edom kırlarından” diye karşılık verdi. ⁹İsrail, Yahuda ve Edom kralları birlikte yola çıktılar. Dolambaçlı yollarda yedi gün ilerledikten sonra suları tükendi. Askerler ve hayvanlar susuz kaldı. ¹⁰İsrail Kralı, “Eyyvah!” diye bağırdı, “RAB, Moavlılar’ın eline teslim etmek için mi üçümüzü bir araya topladı?” ¹¹Yehoşafat, “Burada RAB’bin peygamberi yok mu?

Onun aracılığıyla RAB’be danışalım” dedi. İsrail Kralı’nın adamlarından biri, “Şafat oğlu Elişa burada. İlyas’ın elerine o su dökerdi” diye yanıtladı. ¹²Kral Yehoşafat, “O, RAB’bin ne düşündüğünü bilir” dedi. Bunun üzerine Yehoşafat, İsrail ve Edom kralları birlikte Elişa’nın yanına gittiler. ¹³Elişa İsrail Kralı’na, “Ne diye bana geldin?” dedi, “Git, annenle babanın peygamberlerine danış.” İsrail Kralı, “Olmaz! Demek RAB üçümüzü Moavlılar’ın eline teslim etmek için bir araya toplamış” diye karşılık verdi. ¹⁴Elişa şöyle dedi: “Hizmetinde olduğum, Her Şeye Egemen, yaşayan RAB’bin adıyla derim ki, Yahuda Kralı Yehoşafat’a saygım olmasaydı, sana ne bakardım, ne de ilgilenirdim. ¹⁵Şimdi bana lir çalan bir adam getirin.” Getirilen adam lir çalarken, RAB’bin gücü Elişa’nın üzerine indi. ¹⁶Elişa şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Bu vadinin başından sonuna kadar hendekler kazın. ¹⁷Ne rüzgar göreceksiniz, ne yağmur. Öyleyken vadi suyla dolup taşacak. Sizler, sürüleriniz ve öteki hayvanlarınız doyaya içeceksiniz. ¹⁸RAB için bunu yapmak kolaydır. O, Moavlılar’ı da sizin elinize teslim edecek. ¹⁹Onların önemli surlu kentlerinin tümünü ele geçireceksiniz. Meyve ağaçlarının hepsini kesecek, su kaynaklarını kurutacak, verimli tarlalarına taş dolduracaksınız.’” ²⁰Ertesi sabah, sununun sunulduğu saatte, Edom yönünden akan sular her yeri doldurdu. ²¹Moavlılar kralların kendilerine saldırmak üzere yola çıktıklarını duydular. Genç, yaşlı eli silah tutan herkes bir araya toplanıp sınırdaki beklemeye başladı. ²²Ertesi sabah erkenden kalktılar. Güneş ışıklarının kızıştırdığı suyu kan sanarak, ²³“Kan bu!” diye haykırdılar, “Krallar kendi aralarında savaşır birbirlerini öldürmüş olsalar gerek. Haydi, Moavlılar, yağmaya!” ²⁴Ama Moavlılar İsrail ordugahına vardıklarında, İsrail’liler saldırıp onları püskürttü. Moavlılar kaçmaya başladı. İsrail’liler peşlerine düşüp onları öldürdüler. ²⁵Kentlerini yıktılar. Her İsrail’li verimli tarlalara taş attı. Bütün tarlalar taşla doldu. Su kaynaklarını kuruttular, meyve ağaçlarını kestiler. Yalnız Kir-Hereset’in taşları yerinde kaldı. Sapanlılar kenti kuşatıp saldırıya geçti. ²⁶Moav Kralı, savaşı kaybettiğini anlayınca, yanına yedi yüz kılıçlı adam aldı; Edom kuvvetlerini yarıp kaçmak istediysen de başaramadı. ²⁷Bunun üzerine tahtına geçecek en büyük oğlunu surların üzerine götürüp yakmalık sunu olarak sundu. İsrail’liler bu olaydan doğan büyük öfke karşısında oradan ayrılıp ülkelerine döndüler.

4Bir gün, peygamber topluluğundan bir adamın karısı gidip Elişa’ya şöyle yakardı: “Efendim, kocam öldü! Bildiğin gibi RAB’be tapıncıydıⁱⁱ. Şimdi bir alacaklısı geldi, iki oğlumu benden alıp köle olarak götürmek istiyor.” ²Elişa, “Senin için ne yapsam?” diye karşılık verdi, “Söyle bana, evinde neler var?” Kadın, “Azıcık zeytinyağı dışında, kuluğun evinde hiçbir şey yok” dedi. ³Elişa, “Bütün komşularına git, ne kadar boş kapları varsa iste” dedi, ⁴“Sonra oğullarıyla birlikte eve git. Kapıyı üzerinize kapayın ve

ⁱⁱ“RAB’be tapıncıydı”: İbranice “RAB’den korkardı”.

bütün kapları yağla doldurun. Doldurduklarınızı bir kenara koyun.”⁵ Kadın oradan ayrılıp oğullarıyla birlikte evine gitti, kapıyı kapadı. Oğullarının getirdiği kapları doldurmaya başladı.⁶ Bütün kaplar dolunca oğullarından birine, “Bana bir kap daha getir” dedi. Oğlu, “Başka kap kalmadı” diye karşılık verdi. O zaman zeytinyağının akışı durdu.⁷ Kadın gidip durumu Tanrı adamı Elişa’ya bildirdi. Elişa, “Git, zeytinyağımı sat, borcunu öde” dedi, “Kalan parayla da oğullarınla birlikte yaşamını sürdür.”⁸ Elişa bir gün Şunem’e gitti. Orada zengin bir kadın vardı. Elişa’yı yemeğe alıyordu. O günden sonra Elişa ne zaman Şunem’e gitse, yemek için oraya uğradı.⁹ Kadın kocasına, “Bize sık sık gelen bu adamın kutsal bir Tanrı adamı olduğunu anladım” dedi,¹⁰ “Gel, damda onun için küçük bir oda yapalım; içine yatak, masa, sandalye, bir de kandil koyalım. Bize geldiğinde orada kalsın.”¹¹ Bir gün Elişa geldi, yukarı odaya çıkıp uzandı.¹² Uşağı Gehazi’ye, “Şunemli kadını çağır” dedi. Gehazi kadını çağırıldı. Kadın gelince,¹³ Elişa Gehazi’ye şöyle dedi: “Ona de ki, ‘Bizim için katlandığın bunca zahmetlere karşılık ne yapabilirim? Senin için kralla ya da ordu komutanıyla konuşayım mı?’” Kadın, “Ben halkımın arasında mutlu yaşıyorum” diye karşılık verdi.¹⁴ Elişa, “Öyleyse ne yapabilirim?” diye sordu. Gehazi, “Kadının oğlu yok, kocası da yaşlı” diye yanıtladı.¹⁵ Bunun üzerine Elişa, “Kadını çağır” dedi. Gehazi kadını çağırıldı. Kadın gelip kapının eşiğinde durdu.¹⁶ Elişa, kadına, “Gelecek yıl bu zaman kucağında bir oğlun olacak” dedi. Kadın, “Olamaz, efendim!” diye karşılık verdi, “Sen ki bir Tanrı adamısın, lütfen kuluna yalan söyleme!”¹⁷ Ama kadın gebe kaldı ve bir yıl sonra, Elişa’nın söylediği günlerde bir oğul doğurdu.¹⁸ Çocuk büyüdü. Bir gün orakçıların başında bulunan babasının yanına gitti.¹⁹ “Başım ağrıyor, başım!” diye bağır-maya başladı. Babası uşağına, “Onu annesine götür” dedi.²⁰ Uşak çocuğu alıp annesine götürdü. Çocuk öğlene kadar annesinin dizlerinde yattıktan sonra öldü.²¹ Annesi onu yukarı çıkardı, Tanrı adamının yatağına yatırdı, sonra kapıyı kapayıp dışarıya çıktı.²² Kocasını çağırıp şöyle dedi: “Lütfen bir eşekle birlikte uşaklarından birini bana gönder. Tanrı adamının yanına gitmeliyim. Hemen dönerim.”²³ Kocası, “Neden bugün gidiyorsun?” dedi, “Ne Yeni Ay, ne de Şabat bugün.” Kadın, “Zarar yok” karşılığını verdi.²⁴ Eşeğe palan vurup uşağına, “Haydi yürü, ben sana söylemedikçe yavaşlama” dedi.²⁵ Karmel Dağı’na varıp Tanrı adamının yanına çıktı. Tanrı adamı, kadını uzaktan görünce, uşağı Gehazi’ye, “Bak, Şunemli kadın geliyor!” dedi,²⁶ “Haydi koş, onu karşıla, ‘Nasılsın, kocanla oğlun nasıllar?’ diye sor.” Kadın Gehazi’ye, “Herkes iyi” dedi.²⁷ Kadın dağa çıkıp Tanrı adamının yanına varınca, onun ayaklarına sarıldı. Gehazi kadını uzaklaştırmak istediye de Tanrı adamı, “Kadını rahat bırak!” dedi, “Çünkü acı çekiyor. RAB bunun nede-nini benden gizledi, açıklamadı.”²⁸ Kadın ona, “Efendim, ben senden çocuk istedim mi?” dedi, “Beni umutlandırma demedim mi?”²⁹ Elişa Gehazi’ye, “Hemen kemerini kuşan, değneğimi al, koş” dedi, “Biriyle karşılaşırsan selam verme,

biri seni selamlarsa karşılık verme. Git, değneğimi çocuğun yüzüne tut.”³⁰ Çocuğun annesi, “Yaşayan RAB’bin adıyla başın üzerine ant içerim ki, senden ayrılmayacağım” dedi. Sonra Gehazi’yle birlikte yola çıktı.³¹ Gehazi önden gidip değneği çocuğun yüzüne tuttu, ama ne bir ses vardı, ne de bir yanıt. Bunun üzerine Gehazi geri dönüp Elişa’yı karşıladı ve ona, “Çocuk dirilmedi” diye haber verdi.³² Elişa eve vardığında, çocuğu yatağında ölü buldu.³³ İçeri girdi, kapıyı kapayıp RAB’be yalvarmaya başladı.³⁴ Sonra ağzı çocuğun ağzının, gözleriyle elleri de çocuğun gözleriyle ellerinin üzerine gelecek biçimde yatağa, çocuğun üzerine kapandı. Çocuğun bedeni ısınmaya başladı.³⁵ Elişa kalkıp odanın içinde sağa sola gezindi, sonra yine dönüp çocuğun üzerine kapandı. Çocuk yedi kez aksırdı ve gözlerini açtı.³⁶ Elişa Gehazi’ye, “Şunemli kadını çağır” diye seslendi. Gehazi kadını çağırıldı. Kadın gelince, Elişa, “Al oğlunu” dedi.³⁷ Kadın Elişa’nın ayaklarına kapandı, yerlere kadar eğildi, sonra çocuğunu alıp gitti.³⁸ Elişa Gilgal’a döndü. Ülkede kıtlık vardı. Elişa bir peygamber topluluğuyla otururken uşağına, “Büyük tencereyi ateşe koy, peygamberlere çorba pişir” dedi.³⁹ Biri ot toplamak için tarlaya gitti ve yabani bir bitki buldu. Bitkiden bir etek dolusu yaban kabağı topladı, getirip tencereye doğradı. Bunların ne olduğunu kimse bilmiyordu.⁴⁰ Çorba yemek üzere boşaltıldı. Ama adamlar çorbayı tadar tatmaz, “Ey Tanrı adamı, zehirli bu!” diye bağırıldılar ve yiyemediler.⁴¹ Elişa, “Biraz un getirin” dedi. Unu tencereye atıp, “Koy önlerine, yesinler” dedi. Tencerede zararlı bir şey kalmadı.⁴² Baal-Şalişa’dan bir adam geldi. Tanrı adamına o yıl ilk biçilen arpadan yapılmış yirmi ekmekle taze buğday başağı getirdi. Elişa uşağına, “Bunları halka dağıt, yesinler” dedi.⁴³ Uşak, “Nasıl olur, bu yüz kişinin önüne konur mu?” diye sordu. Elişa, “Halka dağıt, yesinler” diye karşılık verdi, “Çünkü RAB diyor ki, ‘Yiyecekler, birazı da artacak.’”⁴⁴ Bunun üzerine uşak yiyecekleri halkın önüne koydu. RAB’bin sözü uyarınca halk yedi, birazı da arttı.

5 Aram Kralı’nın ordu komutanı Naaman efendisinin gözünde saygın, değerli bir adamdı. Çünkü RAB onun aracılığıyla Aramlılar’ı zafere ulaştırmıştı. Naaman yiğit bir askerdi, ama bir deri hastalığına yakalanmıştı.² Aramlılar düzenledikleri akınlar sırasında İsrail’den küçük bir kızı tutsak almışlardı. Bu kız Naaman’ın karısının hizmetine verilmişti.³ Bir gün hanımına, “Keşke efendim Samiriye’deki peygamberin yanına gitse! Peygamber onu deri hastalığından kurtarırdı” dedi.⁴ Naaman gidip İsraili kızın söylediklerini efendisi krala anlattı.⁵ Aram Kralı şöyle karşılık verdi: “Kalk git, seninle İsrail Kralı’na bir mektup göndereceğim.” Naaman yanına on talantⁱⁱⁱ gümüş, altı bin şekel^{iv} altın ve on takım giysi alıp gitti.⁶ Mektubu İsrail Kralı’na verdi. Mektupta şunlar yazılıydı: “Bu mektupla birlikte sana kulum Naaman’ı gönderiyorum. Onu deri hastalığından

ⁱⁱⁱ“On talant”: Yaklaşık 345 kg.

^{iv}“Altı bin şekel”: Yaklaşık 69 kg.

kurtarmanı dilerim.”⁷ İsrail Kralı mektubu okuyunca giysilerini yırtıp şöyle haykırdı: “Ben Tanrı mıyım, can alıp can vereyim? Nasıl bana bir adam gönderip onu deri hastalığından kurtar der? Görüyor musunuz, açıkça benimle kavga çıkarmaya çalışıyor!”⁸ İsrail Kralı’nın giysilerini yırttığını duyan Tanrı adamı Elişa ona şu haberi gönderdi: “Neden giysilerini yırttın? Adam bana gelsin, İsrail’de bir peygamber olduğunu anlasın!”⁹ Böylece Naaman atları ve savaş arabalarıyla birlikte gidip Elişa’nın evinin kapısı önünde durdu.¹⁰ Elişa ona şu haberi gönderdi: “Git, Şeria Irmağı’nda yedi kez yıkan. Tenin eski halini alacak, tertemiz olacaksın.”¹¹ Gelgelelim Naaman oradan öfkeyle ayrıldı. “Sandım ki dışarı çıkıp yanıma gelecek, Tanrısız RAB’bi adıyla çağırarak eliyle hastalıklı derime dokunup beni iyileştirecek” dedi,¹² “Şam’ın Avana ve Farpar ırmakları İsrail’in bütün ırmaklarından daha iyi değil mi? Oralarda yıkanıp paklanamaz mıydım sanki?” Sonra öfkeyle dönüp gitti.¹³ Naaman’ın görevlileri yanına varıp, “Efendim, peygamber senden daha zor bir şey istemiş olsaydı, yapmaz mıydın?” dediler, “Oysa o sana sadece, ‘Yıkan, temizlen’ diyor.”¹⁴ Bunun üzerine Naaman Tanrı adamının sözü uyarınca gidip Şeria Irmağı’nda yedi kez suya daldı. Teni eski haline döndü, bebek teni gibi tertemiz oldu.¹⁵ Naaman adamlarıyla birlikte Tanrı adamının yanına döndü. Onun önünde durup şöyle dedi: “Şimdi anladım ki, İsrail dışında dünyanın hiçbir yerinde Tanrı yoktur. Lütfen, bu kulunun armağanını kabul et.”¹⁶ Elişa, “Hizmetinde olduğum yaşayan RAB’bin adıyla ant içerim ki, hiçbir şey alamam” diye karşılık verdi. Naaman direttiyse de, Elişa almak istemedi.¹⁷ Bunun üzerine Naaman, “Madem armağan istemiyorsun, öyleyse buradan iki katır yükü toprak almama izin ver” dedi, “Çünkü bu kulun artık RAB’bin dışında başka ilahlara yakmalık sunu ve kurban sunmayacaktır.”¹⁸ Ama RAB kulunu bir konuda bağışlasın. Efendim tapınmak için Rimmon Tapınağı’na girip kendisine eşlik etmemi isteyince, tapınakta onunla birlikte yere kapandığımda RAB bu kulunu bağışlasın.”¹⁹ Elişa ona, “Esenlikle git” dedi. Naaman oradan ayrılıp biraz uzaklaşınca,²⁰ Tanrı adamı Elişa’nın uşağı Gehazi, “Efendim, Aramlı Naaman’a çok yumuşak davrandı; getirdiği armağanları kabul etmedi” dedi, “Yaşayan RAB’bin hakkı için, peşinden koşup ondan bir şey alacağım.”²¹ Böylece Gehazi Naaman’ın peşine düştü. Naaman ardından birinin koştüğünü görünce, arabasından inip onu karşıladı ve, “Ne oldu?” diye sordu.²² Gehazi, “Bir şey yok” dedi, “Yalnız efendimin bir ricası var. Biraz önce Efrayim’in dağlık bölgesinden iki genç peygamber geldi. Efendim onlara bir talant^v gümüşle iki takım giysi vermek için beni gönderdi.”²³ Naaman, “Lütfen iki talant^{vi} al!” dedi ve ısrarla iki talant gümüşü iki torbaya koyup bağladı. Ayrıca iki uşağına da birer takım giysi verdi. Uşaklar Gehazi’nin önüsüne bunları taşıdılar.²⁴ Tepeye varınca Gehazi eşyaları ellerinden alıp eve koydu, adamları da geri

gönderdi.²⁵ Sonra gidip efendisi Elişa’nın huzuruna çıktı. Elişa, “Neredeydin, Gehazi?” diye sordu. Gehazi, “Kulun hiçbir yere gitmedi” diye karşılık verdi.²⁶ Bunun üzerine Elişa, “O adam arabasından inip seni karşılarken ruhum seninle değil miydi?” diye sordu, “Şimdi gümüş ya da giysi, zeytinlik, bağ, koyun, sığır, erkek ve kadın köle almanın zamanı mı? ²⁷Bu yüzden Naaman’ın deri hastalığı sonsuz dek senin ve soyunun üzerinde kalacak.” Böylece Gehazi Elişa’nın huzurundan kar gibi beyaz bir deri hastalığıyla ayrıldı.

6 Bir gün peygamber topluluğu Elişa’ya, “Bak, yaşadığımız yer bize küçük geliyor” dedi,² “Lütfen izin ver, Şeria Irmağı kıyısına gidelim, ağaç kesip kendimize ev yapalım.” Elişa, “Gidin” dedi.³ Peygamberlerden biri, “Lütfen kullarınla birlikte sen de gel” dedi. Elişa, “Olur, gelirim” diye karşılık verdi⁴ ve onlarla birlikte gitti. Şeria Irmağı kıyısına varınca ağaç kesmeye başladılar.⁵ Biri ağaç keserken balta demirini suya düşürdü. “Eyyvah, efendim! Onu ödünç almıştım” diye bağırды.⁶ Tanrı adamı, “Nereye düştü?” diye sordu. Adam ona demirin düştüğü yeri gösterdi. Elişa bir dal kesip oraya atınca, balta demiri su yüzüne çıktı.⁷ Elişa, “Al onu!” dedi. Adam elini uzatıp balta demirini aldı.⁸ Aram Kralı İsrail’le savaş halindeydi. Görevlilerine danıştıktan sonra, “Ordugahımı kuracak bir yer seçtim” dedi.⁹ Tanrı adamı Elişa, İsrail Kralı’na şu haberi gönderdi: “Sakın oradan geçmeyin, çünkü Aramlılar oraya doğru iniyorlar.”¹⁰ İsrail Kralı adam gönderip oradaki durumu denetledi. Böylece Tanrı adamı İsrail Kralı’nı birkaç kez uyardı. Kral da önlem aldı.¹¹ Bu durum Aram Kralı’nı çok öfkelenirdi. Görevlilerini çağırıp, “İçinizden hanginizin İsrail Kralı’ndan yana olduğunu söylemeyecek misiniz?” dedi.¹² Görevlilerden biri, “Hiçbirimiz, efendimiz kral” diye karşılık verdi, “Yalnız İsrail’de yaşayan Peygamber Elişa senin yatak odanda söylediklerini bile İsrail Kralı’na bildiriyor.”¹³ Aram Kralı şöyle buyurdu: “Gidip onun nerede olduğunu öğrenin. Adam gönderip onu yakalayacağım.” Elişa’nın Dotan’da olduğu bildirilince,¹⁴ kral oraya atlılar, savaş arabaları ve büyük bir kuvvet gönderdi. Geceleyin varıp kenti kuşattılar.¹⁵ Tanrı adamının uşağı erkenden kalktı. Dışarıya çıkınca kentin askerler, atlılar ve savaş arabalarının kuşatıldığını gördü. Dönüp Elişa’ya, “Eyyvah, efendim, ne yapacağız?” diye sordu.¹⁶ Elişa, “Korkma, çünkü bizim yandaşlarımız onlarınkinden daha çok” diye karşılık verdi.¹⁷ Sonra şöyle dua etti: “Ya RAB, lütfen onun gözlerini aç, görsün!” RAB uşağın gözlerini açtı. Uşak Elişa’nın çevresindeki dağların atlılarla, ateşten savaş arabalarıyla dolu olduğunu gördü.¹⁸ Aramlılar kendisine doğru ilerleyince Elişa RAB’be şöyle yalvardı: “Ya RAB, lütfen bu halkı kör et.” RAB Elişa’nın yalvarışını duydu ve onları kör etti.¹⁹ Bunun üzerine Elişa onlara, “Yanlış yoldasınız” dedi, “Aradığımız kent bu değil. Beni izleyin, sizi aradığımız adama götürüreyim.” Sonra onları Samiriye’ye götürdü.²⁰ Samiriye’ye girdiklerinde Elişa şöyle dua etti: “Ya

^v“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

^{vi}“İki talant”: Yaklaşık 69 kg.

RAB, bu adamların gözlerini aç, görsünler.” RAB gözlerini açınca adamlar Samiriye'nin ortasında olduklarını anladılar. ²¹İsrail Kralı adamları görünce Elişa'ya, “Onları öldüreyim mi? Öldüreyim mi, baba?” dedi. ²²Elişa, “Hayır, öldürme” diye karşılık verdi, “Kendi kılıç ve yayla tutsak aldığın insanları nasıl öldürürsün. Önlere yiyecek içecek bir şeyler koy, yiyip içtikten sonra izin ver, krallarına dönsünler.” ²³Bunun üzerine İsrail Kralı adamlara büyük bir şölen verdi, yedirip içirdikten sonra da onları krallarına gönderdi. Aramlı akıncılar bir daha İsrail topraklarına ayak basmadılar. ²⁴Bir süre sonra, Aram Kralı Ben-Hadat bütün ordusunu toplayıp İsrail'e girdi ve Samiriye'yi kuşattı. ²⁵Samiriye'de büyük bir kıtlık oldu. Kuşatma sonunda bir eşek kellesinin fiyatı seksen şekel ^{vii} gümüşe, dörtte bir kav ^{viii} güvercin gübresinin ^{ix} fiyatı ise beş şekel ^x gümüşe çıktı. ²⁶İsrail Kralı surların üzerinde yürürken, bir kadın, “Efendim kral, bana yardım et!” diye seslendi. ²⁷Kral, “RAB sana yardım etmiyorsa, ben nasıl yardım edebilirim ki?” diye karşılık verdi, “Buğday mı, yoksa şarap mı istersin?” ²⁸Derdin ne?” Kadın şöyle yanıtladı: “Geçen gün şu kadın bana dedi ki, ‘Oğlunu ver, bugün yiyelim, yarın da benim oğlumu yeriz.’” ²⁹Böylece oğlumu pişirip yedik. Ertesi gün ona, ‘Oğlunu ver de yiyelim’ dedim. Ama o, oğlunu gizledi.” ³⁰Kadının bu sözlerini duyan kral giysilerini yırttı. Surların üzerinde yürürken, halk onun giysilerinin altına çul giydiğini gördü. ³¹Kral, “Eğer bugün Şafat oğlu Elişa'nın başı yerinde kalırsa, Tanrı bana aynısını, hatta daha kötüsünü yapsın!” dedi. ³²Elişa o sırada halkın ileri gelenleriyle birlikte evinde oturuyordu. Kral önden bir haberci gönderdi. Ama daha haberci gelmeden, Elişa ileri gelenlere, “Görüyor musunuz caniyi?” dedi, “Kalkmış, başımı kestirmek için adam gönderiyor! Haberci geldiğinde kapıyı kapayın, onu içeri almayın. Çünkü ardından efendisi kral da gelecek.” ³³Elişa konuşmasını bitirmeden, haberci yanına geldi ve, “Bu felaket RAB'dendir” dedi, “Neden hâlâ RAB'bi bekleyeyim?”

7 Elişa, “RAB'bin sözüne kulak verin!” dedi, “RAB diyor ki, ‘Yarın bu saatlerde Samiriye Kapısı'nda bir sea ince un ^{xi} da, iki sea arpa ^{xii} da birer şekele ^{xiii} satılacak.’” ²Kralın özel yardımcısı olan komutan, Tanrı adamına, “RAB göklerin kapaklarını açsa bile olacak şey değil bu!” dedi. Elişa, “Sen her şeyi gözlerinle göreceksin, ama onlardan hiçbir şey yiyemeyeceksin!” diye karşılık verdi. ³Kent kapısının girişinde deri hastalığına yakalanmış dört adam vardı. Birbirlerine, “Ne diye ölene dek burada kalalım?” diyorlardı, ⁴“Kente girelim desek, orada kıtlık var, ölürüz; burada kalsak da öleceğiz. Bari gidip Aram ordugahına teslim olalım.

Canımızı bağışlarsa yaşarız, öldürürlerse de öldürsünler.” ⁵Akşam karanlığında kalkıp Aram ordugahına doğru gittiler. Ordugaha yaklaştıklarında, orada kimseyi göremediler. ⁶Çünkü Rab Aram ordugahında savaş arabalarıyla, atlarıyla yaklaşan büyük bir ordunun çıkardığı seslerin duyulmasını sağlamıştı. Aramlılar da birbirlerine, “Bakın, İsrail Kralı bize saldırmak için Hitit ve Mısır krallarını kiralamış!” demişlerdi. ⁷Böylece, gün batarken çadırlarını, atlarını, eşeklerini bırakıp kaçmışlar, canlarını kurtarmak için ordugahı olduğu gibi bırakmışlardı. ⁸Deri hastalığına yakalanmış adamlar ordugaha varıp çadırların birine girdiler. Yiyip içtikten sonra oradaki altın, gümüş ve giysileri götürüp gizlediler. Sonra dönüp başka bir çadra girdiler, orada bulduklarını da götürüp gizlediler. ⁹Ardından birbirlerine, “Yaptığımız doğru değil” dediler, “Bugün müjde günü. Oysa biz susuyoruz. Gün doğuncaya kadar beklersek, cezaya çarptırılacağımız kesin. Haydi saraya gidip durumu bildirelim.” ¹⁰Böylece gidip kent kapısındaki nöbetçilere seslendiler. “Aram ordugahına gittik” dediler, “Hiç kimseyi göremedik; ne de bir insan sesi duyduk. Yalnızca bağlı atlar, eşekler vardı. Çadırları da olduğu gibi bırakıp gitmişler.” ¹¹Kapı nöbetçileri haberi duyurdu. Haber kralın sarayına ulaştırıldı. ¹²Kral gece kalkıp görevlilerine, “Aramlıların ne tasarladığını size söyleyeyim” dedi, “Aç kaldığımızı biliyorlar. Onun için ordugahlarını bırakıp kırdaki gizlenmişler. Kentin dışına çıktığımızda, bizi canlı yakalayıp kenti ele geçirmeyi düşünüyorlar.” ¹³Görevlilerden biri, “Kentte kalan beş atla birkaç adam gönderelim, o zaman durumu anlarsınız” dedi, “Nasıl olsa gidecek olanlar da burada, kentte kalan nice İsraili gibi ölüme mahkûm!” ¹⁴Adamlar yanlarına iki atlı araba aldılar. Kral, “Gidin, ne olduğunu öğrenin” diyerek onları Aram ordusunun ardından gönderdi. ¹⁵Adamlar Şeria Irmağı'na kadar Aram ordusunu izlediler. Yol baştan sona kadar Aramlıların kaçarken attıkları giysi ve eşyalarla doluydu. Haberciler dönüp krala durumu bildirdiler. ¹⁶Bunun üzerine halk kentten çıkıp Aram ordugahını yağmaladı. RAB'bin dediği gibi, bir sea ^{xiv} ince unun da, iki sea arpanın ^{xv} da fiyatı bir şekele ^{xvi} düştü. ¹⁷Kral özel yardımcısı olan komutanı kent kapısında bırakmıştı. Halk onu kapının ağzında çiğneyerek öldürdü. Kral Elişa'nın evine gittiğinde, Tanrı adamı ona olacakları önceden bildirmişti. ¹⁸Her şey Tanrı adamının krala dediği gibi oldu. “Yarın bu saatlerde Samiriye Kapısı'nda bir sea ince un da, iki sea arpa da birer şekele satılacak” demişti. ¹⁹Komutan da Tanrı adamına şöyle karşılık vermişti: “RAB göklerin kapaklarını açsa bile, olacak şey değil bu!” Elişa, “Sen her şeyi gözlerinle göreceksin, ama onlardan hiçbir şey yiyemeyeceksin!” demişti. ²⁰Tam dediği gibi oldu. Komutan kent kapısında halk tarafından çiğnenerek öldü.

^{vii}“Seksan şekel”: Yaklaşık 920 gr.

^{viii}“Dörtte bir kav”: Yaklaşık 0.3 litrelik bir ölçek.

^{ix}“Güvercin gübresi” ya da “Keçiboynuzu tohumu”.

^x“Beş şekel”: Yaklaşık 57.5 gr.

^{xiv}“Bir sea ince un”: Yaklaşık 7.5 lt.

^{xii}“İki sea arpa”: Yaklaşık 15 lt.

^{xiii}“Bir şekel”: Yaklaşık 11.5 gr. gümüş.

^{xiv}“Bir sea”: Yaklaşık 7.5 lt.

^{xv}“İki sea arpa”: Yaklaşık 15 lt.

^{xvi}“Bir şekel”: Yaklaşık 11.5 gr. gümüş.

8Elişa, oğlunu diriltmiş olduğu Şunemli kadına şöyle demişti: “Kalk, ailenle birlikte buradan git, geçici olarak kalabileceğin bir yer bul. Çünkü RAB ülkeye yedi yıl sürecek bir kıtlık göndermeye karar verdi.” 2Kadın Tanrı adamının öğüdüne uyarak ailesiyle birlikte kalkıp Filist ülkesine gitti ve orada yedi yıl kaldı. 3Yedi yıl sonra Filist’ten döndü. Evini, tarlasını geri almak için kraldan yardım istemeye gitti. 4O sırada kral Tanrı adamının uşağı Gehazi’yle konuşuyor, “Bana Elişa’nın yaptığı bütün mucizeleri anlat” diyordu. 5İşte Gehazi tam Elişa’nın ölüyü nasıl dirilttiğini krala anlatırken, oğlu diriltilen kadın eviyle tarlasını geri almak için kraldan yardım istemeye geldi. Gehazi krala, “Efendim kral, sözünü ettiğim kadın budur. Yanındaki oğlu da Elişa’nın dirilttiği çocuktur” dedi. 6Kral kadına sorunca kadın her şeyi anlattı. Bunun üzerine kral bir görevli çağırıp şu buyruğu verdi: “Bu kadına her şeyini, ülkeden ayrıldığı günden bugüne kadar biriken bütün geliriyle birlikte tarlasını geri verin.” 7Aram Kralı Ben-Hadat hastalandığı sırada Elişa Şam’a gitti. Tanrı adamının Şam’a geldiği krala bildirildi. 8Kral, Hazael’e, “Bir armağan al, Tanrı adamını karşılamaya git” dedi, “Onun aracılığıyla RAB’be danış, bu hastalıktan kurtulup kurtulamayacağımı sor.” 9Hazael, Şam’ın en iyi mallarından oluşan kırk deve yükü armağanı yanına alarak, Tanrı adamını karşılamaya gitti. Elişa’nın önünde durup şöyle dedi: “Kulun Aram Kralı Ben-Hadat, hastalığından kurtulup kurtulamayacağımı sormam için beni gönderdi.” 10Elişa, “Git ona, ‘Kesinlikle iyileşeceksin’ de; ama RAB bana onun kesinlikle öleceğini açıkladı” diye karşılık verdi. 11Tanrı adamı, Hazael’i utandırıcaya kadar dik dik yüzüne baktı. Ardından ağlamaya başladı. 12Hazael, “Efendim, niçin ağlıyorsun?” diye sordu. Elişa, “Senin İsrail halkına yapacağın kötülükleri biliyorum” diye yanıtladı, “Kalelerini ateşe verecek, gençlerini kılıçtan geçirecek, çocuklarını yere çalıp öldürecek, gebe kadınlarının karınlarını deşeceksin.” 13Hazael, “Bir köpekten farksız olan bu kulun, bütün bu işleri nasıl yapabilir?” dedi. Elişa, “RAB bana senin Aram Kralı olacağını gösterdi” diye yanıtladı. 14Bunun üzerine Hazael Elişa’dan ayrılıp efendisi Ben-Hadat’ın yanına döndü. Ben-Hadat ona, “Elişa sana ne söyledi?” diye sordu. Hazael, “Kesinlikle iyileşeceğini söyledi” diye yanıtladı. 15Gelgelelim ertesi gün Hazael ıslattığı bir örtüyü kralın yüzüne kapatıp onu boğdu. Böylece kral öldü, yerine Hazael geçti. 16İsrail Kralı Ahav oğlu Yoram’ın krallığının beşinci yılında, Yehoşafat’ın Yahuda Kralı olduğu sırada, Yehoşafat’ın oğlu Yehoram Yahuda’yı yönetmeye başladı. 17Yehoram otuz iki yaşında kral oldu ve Yerusulim’de sekiz yıl krallık yaptı. 18Karısı Ahav’ın kızı olduğu için, o da Ahav’ın ailesi gibi İsrail krallarının yolunu izledi ve RAB’bin gözünde kötü olanı yaptı. 19Ama RAB kulu Davut’un hatırı için Yahuda’yı yok etmek istemedi. Çünkü Davut’a ve soyuna sönmeyen bir ışık vereceğine söz vermişti. 20Yehoram’ın krallığı döneminde Edomlular Yahudalılar’a karşı ayaklanarak kendi krallıklarını kurdular. 21Yehoram bütün savaş arabalarıyla Sair’e

gitti. Edomlular onu ve savaş arabalarının komutanlarını kuşattılar. Ama Yehoram gece kalkıp kuşatmayı yararak kaçtı. Askerleri de kaçarak evlerine döndü. 22O sırada Livna Kenti ayaklandı. Edomlular’ın Yahuda’ya karşı başkaldırması bugün de sürüyor. 23Yehoram’ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. 24Yehoram ölüp atalarına kavuştu ve Davut Kenti’nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Ahazya kral oldu. 25İsrail Kralı Ahav oğlu Yoram’ın krallığının on ikinci yılında Yehoram oğlu Ahazya Yahuda Kralı oldu. 26Ahazya yirmi iki yaşında kral oldu ve Yerusulim’de bir yıl krallık yaptı. Annesi İsrail Kralı Omri’nin torunu Atalya’ydı. 27Ahazya evlilik yoluyla Ahav’a akraba olduğu için Ahav ailesinin yolunu izledi ve onlar gibi RAB’bin gözünde kötü olanı yaptı. 28Ahazya, Aram Kralı Hazael’le savaşmak üzere Ahav oğlu Yoram’la birlikte Ramot-Gilat’a gitti. Aramlılar Yoram’ı yaraladılar. 29Kral Yoram Ramot-Gilat’ta Aram Kralı Hazael’le savaşırken aldığı yaraların iyileşmesi için Yizreel’e döndü. Yahuda Kralı Yehoram oğlu Ahazya da yaralanan Ahav oğlu Yoram’ı görmek için Yizreel’e gitti.

9Peygamber Elişa, peygamberler topluluğundan bir adam çağırıp, “Kemerini kuşan, bu yağ kabını alıp Ramot-Gilat’a git” dedi, 2“Oraya varınca Nimşi oğlu, Yehoşafat oğlu Yehu’yu ara. Onu kardeşlerinin arasından alıp başka bir odaya götür. 3Zeytinyağını başına dök ve ona RAB şöyle diyor de: ‘Seni İsrail Kralı olarak meshettim.’ Sonra kapıyı aç ve koş, oyalanma!” 4Böylece peygamberin uşağı Ramot-Gilat’a gitti. 5Oraya vardığında ordu komutanlarının bir arada oturduklarını gördü. “Komutanım, sana bir haberim var” dedi. Yehu, “Hangimize söylüyorsun?” diye sordu. Uşak, “Sana, efendim” diye yanıtladı. 6Yehu kalkıp eve girdi. Uşak yağı Yehu’nun başına döküp ona şöyle dedi: “İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Seni halkım İsrail’in kralı olarak meshettim.’ 7Efendin Ahav’ın ailesini öldüreceksin. Bana hizmet eden peygamberlerin ve bütün kullarının dökülen kanının öcünü İzebel’den alacağım. 8Ahav’ın bütün soyu ortadan kalkacak. İsrail’de genç yaşlı ^{xvii} Ahav’ın soyundan gelen bütün erkeklerin kökünü kurutacağım. 9Nevat oğlu Yarovam’la Ahiya oğlu Baaşa’nın ailelerine ne yaptım, Ahav’ın ailesine de aynısını yapacağım. 10Yizreel topraklarında İzebel’in ölüsünü köpekler yiyecek ve onu gömen olmayacak.” Uşak bunları söyledikten sonra kapıyı açıp kaçtı. 11Yehu komutan arkadaşlarının yanına döndü. İçlerinden biri, “Her şey yolunda mı? O delinin seninle ne işi vardı?” diye sordu. Yehu, “Onu tanıyorsunuz, neler saçmaladığımı bilirsiniz” diye karşılık verdi. 12“Hayır, bilmiyoruz, ne söyledi? Anlat bize!” dediler. Yehu şöyle yanıtladı: “Bana RAB şöyle diyor dedi: ‘Seni İsrail Kralı olarak meshettim.’” 13Bunun üzerine hepsi hemen cüppelerini çıkarıp merdivenin başında duran Yehu’nun ayaklarına serdi. Bo ru çalarak, “Yehu kraldır!” diye bağırıldılar. 14Nimşi oğlu

^{xviii}“Genç yaşlı” ya da “Köle olsun özgür olsun”.

Yehoşafat oğlu Yehu Yoram'a karşı bir düzen kurdu. O sıralarda Yoram ile İsrail halkı Aram Kralı Hazael'e karşı Ramot-Gilat'ı savunuyordu. ¹⁵Ancak Kral Yoram, Aram Kralı Hazael'le savaşırken Aramlılar onu yaralamıştı. Yoram da yaraların iyileşmesi için Yizreel'e dönmüştü. Yehu arkadaşlarına, "Eğer siz de benimle aynı görüşteyseniz, hiç kimsenin kentten kaçmasına ve gidip durumu Yizreel'e bildirmesine izin vermeyin" dedi. ¹⁶Yehu savaş arabasına binip Yizreel'e gitti. Çünkü Yoram orada hasta yatıyordu. Yahuda Kralı Ahazya da Yoram'ı görmek için oraya gitmişti. ¹⁷Yizreel'de kulede nöbet tutan gözcü, Yehu'nun ordusuyla yaklaştığını görünce, "Bir kalabalık görüyorum!" diye bağırdı. Yoram, "Bir atlı gönder, onu karşılasın, barış için gelip gelmediğini sorsun" dedi. ¹⁸Atlı Yehu'yu karşılamaya gitti ve ona, "Kralımız, 'Barış için mi geldin?' diye soruyor" dedi. Yehu, "Barıştan sana ne! Sen beni izle" diye karşılık verdi. Gözcü durumu krala bildirdi: "Ulak onlara vardı, ama geri dönmedi." ¹⁹Bu kez ikinci bir atlı gönderildi. Atlı onlara varıp, "Kralımız, 'Barış için mi geldin?' diye soruyor" dedi. Yehu, "Barıştan sana ne! Sen beni izle" diye karşılık verdi. ²⁰Gözcü durumu krala bildirdi: "Ulak onlara vardı, ama geri dönmedi. Komutanları savaş arabasını Nimşi oğlu Yehu gibi delicesine sürüyor." ²¹Kral Yoram, "Arabamı hazırlayın!" diye buyruk verdi. Arabası hazırlandı. İsrail Kralı Yoram ile Yahuda Kralı Ahazya arabalarına binip Yehu'yu karşılamaya gittiler. Yizreelli Navot'un topraklarında onunla karşılaştılar. ²²Yoram Yehu'yu görünce, "Barış için mi geldin?" diye sordu. Yehu, "Annen İzebel'in yaptığı bunca putperestlik ve büyüçülük sürüp giderken barıştan söz edilir mi?" diye karşılık verdi. ²³Yoram, "Hainlik bu, Ahazya!" diye bağırdı ve arabasının dizginlerini çevirip kaçtı. ²⁴Yehu var gücüyle yayını çekip Yoram'ı sırtından vurdu. Ok Yoram'ın kalbini delip geçti. Yoram arabasının içine yığılıp kaldı. ²⁵Yehu yardımcısı Bidkar'a, "Onun cesedini al, Yizreelli Navot'un toprağına at" dedi, "Anımsa, senle ben birlikte Yoram'ın babası Ahav'ın ardından savaş arabasıyla giderken, RAB Ahav'a, ²⁶'Dün Navot'la oğullarının kanını gördüm. Seni de bu topraklarda cezalandıracağım' demişti. Şimdi RAB'bin sözü uyarınca, Yoram'ın cesedini al, Navot'un toprağına at!" ²⁷Yahuda Kralı Ahazya olanları görünce Beythaggan'a doğru kaçmaya başladı. Yehu ardına takılıp, "Onu da öldürün!" diye bağırdı. Ahazya'yı Yivleam yakınlarında, Gur yolunda, arabasının içinde vurdular. Yaralı olarak Megiddo'ya kadar kaçıp orada öldü. ²⁸Adamları Ahazya'nın cesedini bir savaş arabasına koyup Yeruşalim'e götürdüler. Onu Davut Kenti'nde atalarının yanına, kendi mezarına gömdüler. ²⁹Ahazya Ahav oğlu Yoram'ın krallığının on birinci yılında Yahuda Kralı olmuştu. ³⁰Sonra Yehu Yizreel'e gitti. İzebel bunu duyunca, gözlerine sürme çekti, saçlarını tarayıp pencereden dışarıyı gözlemeye başladı. ³¹Yehu kentin kapısından içeri girince, İzebel, "Ey efendisini öldüren Zimri, barış için mi geldin?" diye seslendi. ³²Yehu pencereye doğru bakıp, "Kim benden yana?" diye bağırdı. İki üç görevli yukarıdan ona

baktı. ³³Yehu, "Atın onu aşağı!" dedi. Görevliler İzebel'i aşağıya attılar. Kanı surların ve bedenini çığneyen atların üzerine sıçradı. ³⁴Yehu içeri girip yedi, içti. Sonra, "O lanet olası kadını alıp gömün, ne de olsa bir kral kızıdır" dedi. ³⁵Ama İzebel'i gömmeye giden adamlar başından, ayaklarından, ellerinden başka bir şey bulamadılar. ³⁶Geri dönüp durumu Yehu'ya bildirdiler. Yehu onlara şöyle dedi: "Kulu Tişbeli İlyas aracılığıyla konuşan RAB'bin sözü yerine geldi. RAB, 'Yizreel topraklarında İzebel'in ölüsünü köpekler yiyecek' demişti. ³⁷İzebel'in leşi Yizreel topraklarına gübre olacak ve kimse, bu İzebel'dir, diyemeyecek."

10Ahav'ın Samiriye'de yetmiş oğlu vardı. Yehu mektuplar yazıp Samiriye'ye gönderdi. Yizreel'in yöneticilerine, ileri gelenlere ve Ahav'ın çocuklarını koruyanlara yazdığı mektuplarda Yehu şöyle diyordu: ²"Efendinizin oğulları sizinle birlikte dir. Savaş arabalarınız, atlarınız, silahlarınız var. Surlu bir kentte yaşıyorsunuz. Bu mektup size ulaşır ulaşmaz, ³efendinizin oğullarından en iyi ve en uygun olanı seçip babasının tahtına oturtun. Ve efendinizin ailesini korumak için savaşın." ⁴Ama onlar dehşete düştüler. "İki kral Yehu'yla başa çıkamadı, biz nasıl çıkarız?" dediler. ⁵Saray sorumlusu, kent valisi, ileri gelenler ve Ahav'ın çocuklarını koruyanlar Yehu'ya şu haberi gönderdi: "Biz senin kullarınız, söyleyeceğin her şeyi yapmaya hazırız. Kimseyi kral yapmaya niyetimiz yok. Kendin için en iyi olan neyse onu yap." ⁶Yehu onlara ikinci bir mektup yazdı: "Eğer siz benden yana ve bana bağlıysanız, efendinizin oğullarının başını kesip yarın bu saatlerde Yizreel'e, bana getirin." Kral Ahav'ın yetmiş oğlu, onları yetiştirmekle görevli kent ileri gelenlerinin koruması altındaydı. ⁷Yehu'nun mektubu kent ileri gelenlerine ulaşınca, Ahav'ın yetmiş oğlunu öldürüp başlarını küfelere koydular ve Yizreel'e, Yehu'ya gönderdiler. ⁸Ulak gelip Yehu'ya, "Kral oğullarının başlarını getirdiler" diye haber verdi. Yehu, "Onları iki yığın halinde kent kapısının girişine bırakın, sabaha kadar orada kalsınlar" dedi. ⁹Ertesi sabah Yehu halkın önüne çıkıp şöyle dedi: "Efendime düzen kurup onu öldüren benim, sizin suçunuz yok. Ama bunları kim öldürdü? ¹⁰Bu olay gösteriyor ki, RAB'bin Ahav'ın ailesine ilişkin söylediği hiçbir söz boşa çıkmayacaktır. RAB, kulu İlyas aracılığıyla verdiği sözü yerine getirdi." ¹¹Sonra Yizreel'de Ahav'ın öteki akrabalarının hepsini, bütün yüksek görevlilerini, yakın arkadaşlarını ve kâhinlerini öldürdü. Sağ kalan olmadı. ¹²Yehu Yizreel'den ayrılıp Samiriye'ye doğru yola çıktı. Yolda çobanların Beyteket adımı verdiği yerde, ¹³Yahuda Kralı Ahazya'nın akrabalarıyla karşılaştı. Onlara, "Siz kimsiniz?" diye sordu. "Biz Ahazya'nın akrabalarıyız" diye karşılık verdiler, "Kralın ve ana kraliçe İzebel'in çocuklarına saygılarımızı sunmaya gidiyoruz." ¹⁴Yehu adamlarına, "Bunları diri yakalayın!" diye buyruk verdi. Onları diri yakalayıp Beyteket Kuyusu yakınında kılıçtan geçirdiler. Öldürülenler kırk iki kişiydi. Sağ kalan olmadı. ¹⁵Yehu oradan ayrıldı. Yolda kendisine doğru ge-

len Rekav oğlu Yehonadav'la karşılaştı. Ona selam vererek, "Ben sana karşı iyi duygular besliyorum, sen de aynı duygulara sahip misin?" diye sordu. Yehonadav, "Evet" diye yanıtladı. Yehu, "Öyleyse elini ver" dedi. Yehonadav elini uzattı. Yehu onu arabasına alarak, ¹⁶"Benimle gel ve RAB için nasıl çaba harcadığımı gör" dedi. Sonra onu arabasıyla Samiriye'ye götürdü. ¹⁷Samiriye'ye varınca Yehu RAB'bin İlyas aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Ahav'ın orada kalan akrabalarının hepsini öldürdü. ¹⁸Yehu, bütün halkı toplayarak, "Ahav Baal'a* az kulluk etti, ben daha çok edeceğim" dedi, ¹⁹"Baal'ın bütün peygamberlerini, kâhinlerini, ona tapan herkesi çağırın. Hiçbiri gelmezlik etmesin. Çünkü Baal'a büyük bir kurban sunacağım. Kim gelmezse öldürülecek." Gerçekte Yehu Baal'a tapanları yok etmek için bir düzen kurmaktaydı. ²⁰Yehu, "Baal'ın onuruna bir toplantı yapılacağını duyurun" dedi. Duyuru yapıldı. ²¹Yehu bütün İsrail'e haber saldı. Baal'a tapanların hepsi geldi, gelmeyen kalmadı. Baal'ın tapınağı hıncahınc doldu. ²²Yehu, kutsal giysiler görevlisine, "Baal'a tapanların hepsine giysi çıkar" diye buyruk verdi. Görevli herkese giysi getirdi. ²³O zaman Yehu Rekav oğlu Yehonadav'la birlikte Baal'ın tapınağına girdi. İçerdekilere, "Çevrenize iyi bakın" dedi, "Aranızda RAB'be tapanlardan kimse olmasın, sadece Baal'a tapanlar olsun." ²⁴Ardından Yehu'yla Yehonadav kurban ve yakmalık sunu sunmak üzere içeri girdiler. Yehu tapınağın çevresine seksen kişi yerleştirmiş ve onlara şu buyruğu vermişti: "Elinize teslim ettiğim bu adamlardan biri kaçarsa, bunu canınızla ödersiniz!" ²⁵Yakmalık sununun sunulması biter bitmez, Yehu muhafızlarla komutanlara, "İçeriye girin, hepsini öldürün, hiçbiri kaçmasın!" diye buyruk verdi. Muhafızlarla komutanlar hepsini kılıçtan geçirip ölümlerini dışarı attılar. Sonra Baal'ın tapınağının iç bölümüne girdiler. ²⁶Baal'ın tapınağındaki dikili taşları çıkarıp yaktılar. ²⁷Baal'ın dikili taşı ve tapınağını ortadan kaldırdılar. Halk orayı helaya çevirdi. Orası bugüne kadar da öyle kaldı. ²⁸Böylece Yehu İsrail'de Baal'a tapmaya son verdi. ²⁹Ne var ki, Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan -Beytel ve Dan'daki altın buzağılara tapmaktan- vazgeçmedi. ³⁰RAB Yehu'ya, "Gözümde doğru olanı yaparak başarılı oldun" dedi, "Ahav'ın ailesine istediğim her şeyi yaptın. Bunun için senin soyun dört kuşak İsrail tahtında oturacak." ³¹Gelgelelim Yehu İsrail'in Tanrısı RAB'bin yasaını yürekten izlemedi, önemsemedi. Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ³²RAB o günlerde İsrail topraklarını küçültmeye başladı. Aram Kralı Hazael Şeria Irmağı'nın doğusunda Gadlılar, Rubenliler ve Manaşşeliler'in yaşadığı bütün Gilat bölgesini, Arnon Vadisi'ndeki Aroer'den Gilat ve Başan'a kadar bütün İsrail topraklarını ele geçirdi. ³³³⁴Yehu'nun krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları ve başarıları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ³⁵Yehu ölüp atalarına kavuşunca, Samiriye'de gömüldü. Yerine oğlu Yehoahaz kral oldu. ³⁶Yehu Samiriye'de yirmi sekiz yıl İsrail krallığı yaptı.

¹¹Ahazya'nın annesi Atalya, oğlunun öldürüldüğünü duyunca, kral soyunun bütün bireylerini yok etmeye çalıştı. ²Ne var ki, Kral Yehoram'ın kızı, Ahazya'nın üvey kızkardeşi Yehoşeva, Ahazya oğlu Yoaş'ı kralın öldürülmek istenen öteki oğullarının arasından alıp kaçırdı ve dadısıyla birlikte yatak odasına gizledi. Çocuğu Atalya'dan gizleyerek kurtarmış oldu. ³Atalya ülkeyi yönetirken, çocuk altı yıl boyunca RAB'bin Tapınağı'nda dadısıyla birlikte gizlendi. ⁴Yedinci yıl Yehoyada haber gönderip Karyalılar'ın ^{xviii} ve muhafızların yüzbaşılarını çağırttı. Onları RAB'bin Tapınağı'nda toplayarak onlarla bir antlaşma yaptı. Hepsine RAB'bin Tapınağı'nda ant içirdikten sonra kralın oğlu Yoaş'ı kendilerine gösterdi. ⁵Onlara şu buyrukları verdi: "Şabat Günü göreve gidenlerin üçte biri kral sarayını koruyacak, ⁶üçte biri Sur Kapısı'nda, üçte biri de muhafızların arkasındaki kapıda bulunacak. Sırayla tapınak nöbeti tutacağız. ⁷Şabat Günü görevleri biten öbür iki bölükteki askerlerin tümü RAB'bin Tapınağı'nın çevresinde durup kralı koruyacak. ⁸Herkes yalın kılıç kralın çevresini sarsın, yaklaşan olursa öldürün. Kral nereye giderse, ona eşlik edin." ⁹Yüzbaşılar Kâhin Yehoyada'nın buyruklarını tam tamına uyguladılar. Şabat Günü göreve gidenlerle görevi biten adamlarını alıp Yehoyada'nın yanına gittiler. ¹⁰Kâhin RAB'bin Tapınağı'ndaki Kral Davut'tan kalan mızraklarla kalkanları yüzbaşılara dağıttı. ¹¹Kralı korumak için sunağın ve tapınağın çevresine tapınağın güneyinden kuzeyine kadar silahlı muhafızlar yerleştirildi. ¹²Yehoyada kralın oğlu Yoaş'ı dışarı çıkarıp başına taç koydu. Tanrı'nın Yasası'nı da ona verip krallığını ilan ettiler. Onu meshedip alkışlayarak, "Yaşasın kral!" diye bağırıldılar. ¹³Atalya muhafızlarla halkın çıkardığı gürültüyü duyunca, RAB'bin Tapınağı'nda toplananların yanına gitti. ¹⁴Baktı, kral geleneğe uygun olarak sütunun yanında duruyor; yüzbaşılar, borazan çalanlar çevresine toplanmış. Ülke halkı sevinç içindeydi, borazanlar çalmıyordu. Atalya giysilerini yırtarak, "Hainlik! Hainlik!" diye bağırıldı. ¹⁵Kâhin Yehoyada yüzbaşılara, "O kadını aradan çıkarın. Ardından kim giderse kılıçtan geçirin" diye buyruk verdi. Çünkü kadının RAB'bin Tapınağı'nda öldürülmesini istemiyordu. ¹⁶Atalya yakalandı ve sarayın At Kapısı'na götürülüp öldürüldü. ¹⁷Yehoyada RAB'bin halkı olmaları için RAB ile kral ve halk arasında bir antlaşma yaptı. Ayrıca halkla kral arasında da bir antlaşma yaptı. ¹⁸Ülke halkı gidip Baal'ın* tapınağını yıktı. Sunaklarını, putlarını parçaladılar; Baal'ın Kâhini Mattan'ı da sunakların önünde öldürdüler. Kâhin Yehoyada RAB'bin Tapınağı'na nöbetçiler yerleştirdi. ¹⁹Sonra yüzbaşılardan, Karyalılar'ı, muhafızları ve halkı yanına aldı. Kralı RAB'bin Tapınağı'ndan getirdiler. Muhafızlar Kapısı'ndan geçerek sarayına götürdüler, kral tahtına oturtular. ²⁰Ülke halkı sevinç içindeydi, ancak kent suskundu. Çünkü Atalya sarayda kılıçla öldürülmüştü.

^{xviii}"Karyalılar": O dönemde güneybatı Anadolu'dan gelen paralı askerler.

12İsrail Kralı Yehu'nun krallığının yedinci yılında Yoaş Yahuda Kralı oldu. Yedi yaşında ^{xix} kral oldu ve Yerusâlim'de kırk yıl krallık yaptı. Annesi Beer-Şevalı Sivya'ydı. ²Yoaş Kâhin Yehoyada yaşadığı sürece RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. Çünkü Kâhin Yehoyada ona yol gösteriyordu. ³Ancak alışlagelen tapınma yerleri henüz kaldırılmamıştı ve halk oralarda hâlâ kurban kesip buhur yakıyordu. ⁴Yoaş kâhinlere şöyle dedi: "RAB'bin Tapınağı için yapılan bağışları: Nüfus sayımından elde edilen geliri, kişi başına düşen vergiyi ve halkın gönüllü olarak RAB'bin Tapınağı'na sunduğu paraları toplayın. ⁵Her kâhin bunları hazine görevlilerinden alsın. Tapınağın neresinde yıkık bir yer varsa, onarılınsın." ⁶Yoaş'ın krallığının yirmi üçüncü yılında kâhinler tapınağı hâlâ onarmamışlardı. ⁷Bunun üzerine Kral Yoaş, Kâhin Yehoyada ile öbür kâhinleri çağırıp, "Neden RAB'bin Tapınağı'nı onarmıyorsunuz?" diye sordu, "Hazine görevlilerinden artık para almayın. Aldığımız paraları da RAB'bin Tapınağı'nın onarımına devredin." ⁸Böylece kâhinler halktan para toplamamayı ve tapınağın onarım işlerine karışmamayı kabul ettiler. ⁹Kâhin Yehoyada bir sandık aldı. Kapağına bir delik açıp sunağın yanına, RAB'bin Tapınağı'na girenlerin sağına yerleştirdi. Kapıda görevli kâhinler RAB'bin Tapınağı'na getirilen bütün paraları sandığa atıyorlardı. ¹⁰Sandıkta çok para biriktiğini görünce kralın yazmanıya başkâhin RAB'bin Tapınağı'na getirilen paraları sayıp torbalara koyarlardı. ¹¹Sayılan paralar RAB'bin Tapınağı'ndaki işlerin başında bulunan adamlara verilirdi. Onlar da paraları RAB'bin Tapınağı'nda çalışan marangozlara, yapıcılara, ¹²duvarcılara, taşçılara öder, tapınağı onarmak için kereste ve yontma taş alımında kullanır ve onarım için gereken öbür malzemelere harcarlardı. ¹³RAB'bin Tapınağı'nda toplanan paralar, tapınak için gümüş tas, fitil maşaları, çanak, borazan, altın ya da gümüş eşya yapımında kullanılmadı. ¹⁴Bu para yalnız işçilere ödendi ve tapınağın onarımına harcandı. ¹⁵Tapınakta çalışanlara para ödemekle görevli kişiler öyle dürüst insanlardı ki, onlara hesap bile sorulmazdı. ¹⁶Suç ve günah sunusu olarak verilen paralarsa RAB'bin Tapınağı'na getirilmezdi; bunlar kâhinlere aitti. ¹⁷O sırada Aram Kralı Hazael, Gat Kenti'ne saldırıp kenti ele geçirdi. Sonra Yerusâlim'e saldırmaya karar verdi. ¹⁸Yahuda Kralı Yoaş, ataları olan öbür Yahuda krallarından Yehoşafat'ın, Yehoram'ın, Ahazya'nın ve kendisininin RAB'be adanmış olduğu bütün kutsal armağanları, RAB'bin Tapınağı'nda ve sarayın hazinelerinde bulunan bütün altınları Aram Kralı Hazael'e gönderdi. Bunun üzerine Hazael Yerusâlim'e saldırmaktan vazgeçti. ¹⁹Yoaş'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁰Kral Yoaş'ın görevlileri düzen kurup onu Sila'ya inen yolda, Beytmillo'da öldürdüler. ²¹Yoaş'ı öldürenler, görevlilerinden Şimat oğlu Yozakar'la Şomer oğlu Yehozavat'tı. Yoaş Davut Kenti'nde atalarının yanına gö-

müldü. Yerine oğlu Amatsya kral oldu.

13Yahuda Kralı Ahazya oğlu Yoaş'ın krallığının yirmi üçüncü yılında Yehu oğlu Yehoahaz Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve on yedi yıl krallık yaptı. ²Yehoahaz RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlara katıldı. Bu günahlardan ayrılmadı. ³İşte bu yüzden RAB'bin İsrail'e karşı öfkesi alevlendi ve RAB onları uzun süre Aram Kralı Hazael'le oğlu Ben-Hadat'ın egemenliği altına soktu. ⁴Bunun üzerine Yehoahaz RAB'be yakardı. RAB onun yakarışını kabul etti. Çünkü İsrail'in çektiği sıkıntıyı, Aram Kralı'nın onlara neler yaptığını görüyordu. ⁵RAB İsrail'e bir kurtarıcı gönderdi. Böylece halk Aramlılar'ın egemenliğinden kurtuldu ve önceki gibi evlerinde yaşamaya başladı. ⁶Ne var ki Yarovam ailesinin İsrail'i sürüklediği günahları izlediler, bu günahlardan ayrılmadılar. Aşera putu da Samiriye'de dikili kaldı. ⁷Yehoahaz'ın elli atlı, on savaş arabası, on bin de yaya asker dışında gücü kalmamıştı. Çünkü Aram Kralı ötekileri harman tozu gibi ezip yok etmişti. ⁸Yehoahaz'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları ve başarıları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ⁹Yehoahaz ölüp atalarına kavuşunca, Samiriye'de gömüldü ve yerine oğlu Yehoaş kral oldu. ¹⁰Yahuda Kralı Yoaş'ın krallığının otuz yedinci yılında Yehoahaz oğlu Yehoaş Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve on altı yıl krallık yaptı. ¹¹RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı; onun yolunu izledi. ¹²Yehoaş'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları, Yahuda Kralı Amatsya ile savaşırken gösterdiği başarılar İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹³Yehoaş ölüp atalarına kavuşunca, Samiriye'de İsrail krallarının yanına gömüldü ve tahtına Yarovam ^{xx} geçti. ¹⁴Elişâ ölümcül bir hastalığa yakalandı. İsrail Kralı Yehoaş gidip onu ziyaret etti, "Baba, baba, İsrail'in arabası ve atlıları!" diyerek ağladı. ¹⁵Elişâ ona, "Bir yayla birkaç ok al" dedi. Kral yayla okları aldı. ¹⁶Elişâ, "Yayı hazırla" dedi. Kral yayı hazırlayınca, Elişâ ellerini kralın elleri üzerine koydu. ¹⁷"Doğuya bakan pencereyi aç" dedi. Kral pencereyi açtı. Elişâ, "Oku at!" dedi. Kral oku atınca, Elişâ, "Bu ok Aramlılar'a karşı sizi zafere ulaştıracak RAB'bin kurtarıcı okudur" dedi, "Afek'te onları kesin bozguna uğratacağız." ¹⁸Sonra, "Öbür okları al" dedi. İsrail Kralı okları alınca, Elişâ, "Onları yere vur" dedi. Kral okları üç kez yere vurdu ve durdu. ¹⁹Buna öfkelenen Tanrı adamı Elişâ, "Beş altı kez vurmalyydın, o zaman Aramlılar'a karşı kesin bir zafer kazanırdın" dedi, "Ama şimdi Aramlılar'ı ancak üç kez bozguna uğratacağız." ²⁰Elişâ öldü ve gömüldü. Her ilkbaharda Moav akıncıları İsrail topraklarına girerlerdi. ²¹Bir keresinde İsraililer, ölü gömerken akıncıların geldiğini görünce, ölüyü Elişâ'nın mezarına atıp kaçtılar. Ölü Elişâ'nın kemiklerine dokununca dirilip ayağa kalktı. ²²Aram Kralı Hazael Yehoahaz'ın krallığı boyunca İsraililer'e baskı yaptı. ²³Ama RAB, İb-

^{xix}11.bölümün son cümlesi 12.bölümün ilk ayetine eklenmiştir.

^{xx}II.Yarovam.

rahim, İshak ve Yakup'la yaptığı antlaşmadan ötürü, İsraililer'e iyilik etti. Onlara acıyıp yardım etti. Yok olmalarına izin vermedi. Onları şimdiye kadar huzurundan atmadı. ²⁴Aram Kralı Hazael ölünce yerine oğlu Ben-Hadat kral oldu. ²⁵Bunun üzerine İsrail Kralı Yehoaş, babası Yehoahaz'ın krallığı döneminde Hazael oğlu Ben-Hadat'ın savaşta ele geçirmiş olduğu kentleri geri aldı. Onu üç kez bozguna uğratıp İsrail kentlerine yeniden sahip oldu.

14İsrail Kralı Yehoahaz oğlu Yehoaş'ın krallığının ikinci yılında Yoaş oğlu Amatsya Yahuda Kralı oldu. ²Amatsya yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de yirmi dokuz yıl krallık yaptı. Annesi Yerusâlimli Yehoaddan'dı. ³Amatsya RAB'bin gözünde doğru olanı yaptıysa da atası Davut gibi değildi. Her konuda babası Yoaş'ı örnek aldı. ⁴Ancak alışlagelen tapınma yerleri henüz kaldırılmamıştı ve halk oralarda hâlâ kurban kesip buhur yakıyordu. ⁵Amatsya krallığını güçlendirdikten sonra, babasını öldüren görevlileri ortadan kaldırdı. ⁶Ancak Musa'nın Kitabı'ndaki yasaya uyarak katillerin çocuklarını öldürtmedi. Çünkü RAB, "Ne babalar çocuklarının yerine öldürülecek, ne de çocuklar babalarının yerine. Herkes kendi günahı için öldürülecek" diye buyurmuştu. ⁷Amatsya Tuz Vadisi'nde on bin Edomlu asker öldürdü. Savaşarak Sela'yı ele geçirdi ve oraya Yokte-el adını verdi. Orası hâlâ aynı adla anılmaktadır. ⁸Bundan sonra Amatsya, Yehu oğlu Yehoahaz oğlu İsrail Kralı Yehoaş'a, "Gel, yüz yüze görüşelim" diye haber gönderdi. ⁹İsrail Kralı Yehoaş da karşılık olarak Yahuda Kralı Amatsya'ya şu haberi gönderdi: "Lübnan'da dikenli bir çalı, sedir ağacına, 'Kızını oğluma eş olarak ver' diye haber yollar. O sırada oradan geçen yabanıl bir hayvan basıp çalıyı çiğner. ¹⁰Edomlular'ı bozguna uğrattın diye böbürleniyorsun. Bu zafer sana yeter. Otur evinde! Niçin bela arıyorsun? Kendi başını da, Yahuda halkının başını da derde sokacaksın." ¹¹Ne var ki, Amatsya dinlemek istemedi. Derken İsrail Kralı Yehoaş Yahuda Kralı Amatsya'nın üzerine yürüdü. İki ordu Yahuda'nın Beytşemeş Kenti'nde karşılaştı. ¹²İsraililer'in önünde bozguna uğrayan Yahudalılar evlerine kaçtı. ¹³İsrail Kralı Yehoaş, Ahazya ^{xxi} oğlu Yoaş oğlu Yahuda Kralı Amatsya'yı Beytşemeş'te yakaladı. Sonra Yerusâlim'e girip Efrayim Kapısı'ndan Köşe Kapısı'na kadar Yerusâlim surlarının dört yüz arşınlık ^{xxii} bölümünü yıktırdı. ¹⁴RAB'bin Tapınağı'nda ve sarayın hazinelerinde bulduğu altın, gümüşü ve bütün eşyaları aldı. Ayrıca bazı adamları da rehine olarak yanına alıp Samiriye'ye döndü. ¹⁵Yehoaş'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, yaptıkları ve Yahuda Kralı Amatsya ile savaşırken gösterdiği başarılar İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹⁶Yehoaş ölüp atalarına kavuşunca, Samiriye'de İsrail krallarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Yarovam kral oldu. ¹⁷Yahuda Kralı Yoaş oğlu Amatsya, İsrail Kralı Yehoahaz oğlu Yehoaş'ın ölümünden sonra on beş yıl daha yaşadı. ¹⁸Amatsya'nın kral-

lığı dönemindeki öteki olaylar Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ¹⁹Yerusâlim'de Amatsya'ya bir düzen kurulmuştu. Amatsya Lakiş'e kaçtı. Ardından adam göndererek onu öldürttüler. ²⁰Ölüsü at sırtında Yerusâlim'e getirildi, Davut Kenti'nde atalarının yanına gömüldü. ²¹Yahuda halkı Amatsya'nın yerine on altı yaşındaki oğlu Azarya'yı ^{xxiii} kral yaptı. ²²Babası Amatsya ölüp atalarına kavuştuktan sonra Azarya Eylat Kenti'ni onarıp Yahuda topraklarına kattı. ²³Yahuda Kralı Yoaş oğlu Amatsya'nın krallığının on beşinci yılında Yehoaş oğlu Yarovam Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve kırk bir yıl krallık yaptı. ²⁴Yarovam RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın ^{xxiv} İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ²⁵İsrail'in Tanrısı RAB'bin, kulu Gat-Heferli Amittay oğlu Yunus Peygamber aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Yarovam Levohamat'tan Arava Gölü'ne ^{xxv} kadar İsrail topraklarını yeniden ele geçirdi. ²⁶RAB İsrail'in çektiği sıkıntıyı görmüştü. Genç yaşlı ^{xxvi} herkes acı içinde kıvranıyordu. İsrail'e yardım edecek kimse yoktu. ²⁷RAB İsrail'in adını yeryüzünden silmek istemiyordu. Onun için, Yehoaş oğlu Yarovam aracılığıyla onları kurtardı. ²⁸Yarovam'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları, askeri başarıları, eskiden Yahuda'ya ait olan Şam ve Hama kentlerini yeniden İsrail topraklarına katışı İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁹Yarovam ölüp ataları olan İsrail krallarına kavuştu. Yerine oğlu Zekeriya kral oldu.

15İsrail Kralı Yarovam'ın krallığının yirmi yedinci yılında Amatsya oğlu Azarya Yahuda Kralı oldu. ²Azarya on altı yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de elli iki yıl krallık yaptı. Annesi Yerusâlimli Yekolya'ydı. ³Babası Amatsya gibi, Azarya da RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. ⁴Ancak alışlagelen tapınma yerleri henüz kaldırılmamıştı ve halk oralarda hâlâ kurban kesip buhur yakıyordu. ⁵RAB Kral Azarya'yı cezalandırdı. Kral ölünceye kadar deri hastalığından kurtulamadı. Bu yüzden ayrı bir evde yaşadı. Sarayı ve ülke halkını oğlu Yotam yönetti. ⁶Azarya'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ⁷Azarya ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti'nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Yotam kral oldu. ⁸Yahuda Kralı Azarya'nın krallığının otuz sekizinci yılında Yarovam oğlu Zekeriya Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve altı ay krallık yaptı. ⁹Ataları gibi, RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ¹⁰Yaveş oğlu Şallum Zekeriya'ya bir düzen kurdu; halkın önünde saldırıp onu öldürdü, yerine kendisi kral oldu. ¹¹Zekeriya'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹²Böylece RAB'bin Yehu'ya, "Senin soyun dört kuşak İsrail tahtında oturacak" diye ver-

^{xxiii}"Azarya": Uzziya diye de bilinir.

^{xxiv}"Nevat oğlu Yarovam": I.Yarovam.

^{xxv}"Arava Gölü": Lut Gölü.

^{xxvi}"Genç yaşlı" ya da "Köle olsun özgür olsun".

^{xxii}"Ahazya": Yehoahaz diye de bilinir.

^{xxiii}"Dört yüz arşın": Yaklaşık 180 m.

diği söz yerine gelmiş oldu. ¹³Yahuda Kralı Azarya'nın krallığının otuz dokuzuncu yılında Yaveş oğlu Şallum İsrail Kralı oldu ve Samiriye'de bir ay krallık yaptı. ¹⁴Gadi oğlu Menahem Tirsa'dan Samiriye'ye gelip Yaveş oğlu Şallum'a saldırdı. Onu öldürüp yerine kendisi kral oldu. ¹⁵Şallum'un krallığı dönemindeki öteki olaylar ve kurduğu düzen İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹⁶O sırada Menahem, Tirs Kenti'nden başlayarak, Tifsah Kenti'ne ve çevresinde yaşayan herkese saldırdı. Çünkü kentin kapısını kendisine açmamışlardı. Herkesi öldürüp gebe kadınların karınlarını bile yardı. ¹⁷Yahuda Kralı Azarya'nın krallığının otuz dokuzuncu yılında Gadi oğlu Menahem İsrail Kralı oldu ve Samiriye'de on yıl krallık yaptı. ¹⁸RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve yaşamı boyunca Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ¹⁹Asur Kralı Tiglat-Pileser ^{xxvii} İsrail'e saldırdı. Menahem, Tiglat-Pileser'in desteğini sağlayıp krallığını güçlendirmek için, ona bin talant ^{xxviii} gümüş verdi. ²⁰İsrail'deki bütün zenginleri adam başı elli shekel ^{xxix} gümüş ödemekle yükümlü kılarak Asur Kralı'na verilen gümüşü karşıladı. Böylece Asur Kralı İsrail topraklarından çekilip ülkesine döndü. ²¹Menahem'in krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²²Menahem ölüp atalarına kavuşunca, yerine oğlu Pekahya kral oldu. ²³Yahuda Kralı Azarya'nın krallığının ellinci yılında Menahem oğlu Pekahya Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve iki yıl krallık yaptı. ²⁴Pekahya RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ²⁵Komutanlarından biri olan Remalya'nın oğlu Pekah kendisine düzen kurdu. Argov ve Arye'nin işbirliğiyle yanına Gilatlı elli adam alarak Pekahya'yı Samiriye'deki sarayın kalesinde öldürdü, yerine kendisi kral oldu. ²⁶Pekahya'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁷Yahuda Kralı Azarya'nın krallığının elli ikinci yılında Remalya oğlu Pekah Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve yirmi yıl krallık yaptı. ²⁸RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı ve Nevat oğlu Yarovam'ın İsrail'i sürüklediği günahlardan ayrılmadı. ²⁹İsrail Kralı Pekah'ın krallığı sırasında, Asur Kralı Tiglat-Pileser İsrail'in İyon, Avel-Beytmaaka, Yanoah, Kedeş, Hasor kentleriyle Gilat, Celile ve Naftali bölgelerini ele geçirerek halkı Asur'a sürdü. ³⁰Yahuda Kralı Azarya oğlu Yotam'ın krallığının yirminci yılında Ela oğlu Hoşea, Remalya oğlu Pekah'a düzen kurdu ve onu öldürüp yerine kendisi kral oldu. ³¹Pekah'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ³²İsrail Kralı Remalya oğlu Pekah'ın krallığının ikinci yılında Azarya oğlu Yotam Yahuda Kralı oldu. ³³Yotam yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on altı yıl krallık yaptı. Annesi Sadok'un kızı Yerusâ'ydı. ³⁴Babası Azarya gibi, Yotam da RAB'bin

gözünde doğru olanı yaptı. ³⁵Ancak alışlagelen tapınma yerleri henüz kaldırılmamıştı ve halk oralarda hâlâ kurban kesip buhur yakıyordu. Yotam RAB'bin Tapınağı'nın Yukarı Kapısı'nı onardı. ³⁶Yotam'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ³⁷RAB işte o günlerde Aram Kralı Resin'le İsrail Kralı Remalya oğlu Pekah'ı Yahuda üzerine göndermeye başladı. ³⁸Yotam ölüp atalarına kavuşunca, atası Davut'un Kenti'nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Ahaz kral oldu.

16İsrail Kralı Remalya oğlu Pekah'ın krallığının on yedinci yılında Yotam oğlu Ahaz Yahuda Kralı oldu. ²Ahaz yirmi yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on altı yıl krallık yaptı. Tanrısı RAB'bin gözünde doğru olanı yapan atası Davut gibi davranmadı. ³İsrail krallarının yolunu izledi; hatta RAB'bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların iğrenç törelerine uyarak oğlunu ateşte kurban etti. ⁴Putâ tapılan yerlerde, tepelerde, bol yapraklı her ağacın altında kurban kesip buhur yaktı. ⁵Aram Kralı Resin'le İsrail Kralı Remalya oğlu Pekah Yerusâlim'e yürüdüler. Kenti kuşattılsa da Ahaz'ı yenemediler. ⁶O sırada Aram Kralı Resin Eylat'ı geri alıp Yahudalılar'ı oradan sürdü. Edomlular Eylat'a yerleşti. Bugün de orada yaşıyorlar. ⁷Ahaz, Asur Kralı Tiglat-Pileser'e: "Senin kulum kölenim; gel, bana saldıran Aram ve İsrail krallarının elinden beni kurtar" diye ulaklar gönderdi. ⁸RAB'bin Tapınağı'nda ve sarayın hazinelerinde bulunan altın ve gümüşü armağan olarak Asur Kralı'na gönderdi. ⁹Asur Kralı Ahaz'ın isteğini olumlu karşıladı, saldırıp Şam'ı ele geçirdi. Kent halkını Kîr'e sürüp Resin'i öldürdü. ¹⁰Kral Ahaz, Asur Kralı Tiglat-Pileser'i karşılamak için Şam'a gittiğinde, oradaki sunağı gördü. Aynısını yaptırmak için sunağın bütün ayrıntılarını gösteren bir planı ve maketi Kâhin Uriya'ya gönderdi. ¹¹Kâhin Uriya, Kral Ahaz Şam'dan dönünceye kadar, onun göndermiş olduğu maketin tıpkısı bir sunak yaptı. ¹²Kral Şam'dan dönünce sunağı gördü, yaklaşıp üzerinde sunular sundu. ¹³Yakmalık sunuları ve tahıl sunularını sundu, dökmelek sunuyu boşalttı, esenlik sunusunun kanını sunağın üzerine döktü. ¹⁴RAB'bin huzurundaki tunç sunağı tapınağın önünden, yeni sunakla tapınağın arasındaki yerinden getirtip yeni sunağın kuzeyine yerleştirdi. ¹⁵Kral Ahaz Kâhin Uriya'ya şu buyrukları verdi: "Sabahın yakmalık sunusuyla akşamın tahıl sunusunu, kralın yakmalık ve tahıl sunusunu, ayrıca ülke halkının yakmalık, tahıl ve dökmelek sunularını bu büyük sunağın üzerine dök. Ama tunç sunağı geleceği bilmek için kendim kullanacağım." ¹⁶Kâhin Uriya Kral Ahaz'ın bütün buyruklarını yerine getirdi. ¹⁷Kral Ahaz tapımdaki kazanların üzerine oturduğu ayaklıkların yan aynalıklarını söküp kazanları kaldırdı. Havuzu tunç boğaların üzerinden indirip taş bir döşeme üzerine yerleştirdi. ¹⁸Asur Kralı'nı hoşnut etmek için RAB'bin Tapınağı'na konan kral kürsüsünün

^{xxvii}"Tiglat-Pileser": Pül diye de bilinir. (Tiglat-Pileser'in Babilce adı.)

^{xxviii}"Bin talant": Yaklaşık 34.5 ton.

^{xxix}"Elli shekel": Yaklaşık 575 gr.

setini ^{xxx} kaldırıp kralın tapınağa girmek için kullandığı özel kapıyı kapattı. ¹⁹Ahaz'ın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁰Ahaz ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti'nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Hizkiya kral oldu.

17Yahuda Kralı Ahaz'ın krallığının on ikinci yılında Ela oğlu Hoşea Samiriye'de İsrail Kralı oldu ve dokuz yıl krallık yaptı. ²RAB'bin gözündeki kötü olanı yaptı, ama kendisinden önceki İsrail kralları kadar kötü değildi. ³Asur Kralı Şalmaneser Hoşea'ya savaş açtı. Hoşea teslim olup haraç ödemeye başladı. ⁴Ancak Asur Kralı Hoşea'nın hainlik yaptığını öğrendi. Çünkü Hoşea Mısır Firavunu So'nun desteğini sağlamak için ona ulaklar göndermiş, üstelik her yıl ödemesi gereken haraçları da Asur Kralı'na ödemişti. Bunun üzerine Asur Kralı onu yakalayıp cezaevine kapadı. ⁵Asur Kralı İsrail topraklarına saldırdı. Samiriye'yi kuşattı. Kuşatma üç yıl sürdü. ⁶Hoşea'nın krallığının dokuzuncu yılında Asur Kralı Samiriye'yi ele geçirdi. İsrail halkını Asur'a sürdü. Onları Halah'a, Habur Irmağı kıyısındaki Gozan'a ve Med kentlerine yerleştirdi. ⁷Bütün bunlar kendilerini Mısır Firavunu'nun boyunduruğundan kurtarıp Mısır'dan çıkararak Tanrıları RAB'be karşı günah işledikleri için İsraililer'in başına geldi. Çünkü başka ilahlara tapmışlar, ⁸RAB'bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların törelerine ve İsrail krallarının koyduğu kurallara göre yaşamışlardı. ⁹Tanrıları RAB'bin onaylamadığı bu işleri gizlilik içinde yapmışlar, gözcü kulelerinden surlu kentlere kadar her yerde tapınma yerleri kurmuşlardı. ¹⁰Her yüksek tepenin üzerine, bol yapraklı her ağacın altına dikili taşlar, Aşera putları diktiler. ¹¹RAB'bin onların önünden kovmuş olduğu ulusların yaptığı gibi, bütün tapınma yerlerinde buhur yaktılar. Yaptıkları kötülüklerle RAB'bi öfkeliendirdiler. ¹²RAB'bin, "Bunu yapmayacaksınız" demiş olmasına karşın putlara taptiler. ¹³RAB İsrail ve Yahuda halkını bütün peygamberler ve biliciler aracılığıyla uyarılmış, onlara, "Bu kötü yollarınızdan dönün" demişti, "Atalarınıza buyurduğum ve kullarım peygamberler aracılığıyla size gönderdiğim Kutsal Yasa'nın tümüne uyarak buyruklarımı, kurallarımı yerine getirin." ¹⁴Ama dinlemediler, Tanrıları RAB'be güvenmeyen ataları gibi inat ettiler. ¹⁵Tanrı'nın kurallarını, uyarılarını ve atalarıyla yaptığı antlaşmayı hiçe sayarak değersiz putların ardınca gittiler, böylece kendi değerlerini de yitirdiler. Çevrelerindeki uluslar gibi yaşamamaları için RAB kendilerine buyruk verdiği halde, ulusların törelerine göre yaşadılar. ¹⁶Tanrıları RAB'bin bütün buyruklarını terk ettiler. Tapınmak için kendilerine iki dökme buzağı ve Aşera putu yaptırdılar. Gök cisimlerine taptiler. Baal'a* kulluk ettiler. ¹⁷Oğullarını, kızlarını ateşte kurban ettiler. Falcılık, büyüculük yaptılar. RAB'bin gözünde kötü olanı yaptılar, kendilerini kötülüğe adayarak O'nu

öfkeliendirdiler. ¹⁸RAB İsraililer'e çok kızdı, Yahuda oymağı dışında hepsini huzurundan kovdu. ¹⁹Yahudalılar bile Tanrıları RAB'bin buyruklarına uymadılar. İsraililer'in benimsediği törelere göre yaşadılar. ²⁰Bundan dolayı RAB İsrail soyundan olan herkesi reddetti. Çapulcuların eline teslim ederek onları cezalandırdı. Hepsini huzurundan kovdu. ²¹RAB İsrail'i Davut soyunun elinden aldıktan sonra, İsraililer Nevat oğlu Yarovam'ı kral yaptılar. Yarovam İsraililer'i RAB'bin yolundan saptırarak büyük günaha sürükledi. ²²İsraililer Yarovam'ın işlediği bütün günahlara katıldılar ve bunlardan ayrılmadılar. ²³Sonunda RAB kulları peygamberler aracılığıyla uyarılmış olduğu gibi, onları huzurundan kovdu. İsraililer kendi topraklarından Asur'a sürüldüler. Bugün de orada yaşıyorlar. ²⁴Asur Kralı İsraililer'in yerine Babil, Kuta, Avva, Hama ve Sefarvayim'den insanlar getirip Samiriye kentlerine yerleştirdi. Bunlar Samiriye'yi mülk edinip oradaki kentlerde yaşamaya başladılar. ²⁵Oralara ilk yerleştiklerinde RAB'be tapınmadılar. Bu yüzden RAB aslanlar göndererek bazılarını öldürttü. ²⁶Asur Kralı'na, "Sürdüğün ve Samiriye kentlerine yerleştirdiğin uluslar Samiriye ilahının yasasını bilmiyorlar. O da üzerlerine aslanlar gönderiyor" diye haber salındı, "Bu yüzden aslanlara yem oluyorlar. Çünkü ülke ilahının yasasından haberleri yok." ²⁷Bunun üzerine Asur Kralı şu buyruğu verdi: "Samiriye'den sürülen kâhinlerden birini geri gönderin, gidip orada yaşasın ve ülke ilahının yasasını onlara öğretsin." ²⁸Samiriye'den sürülen kâhinlerden biri gelip Beytel'e yerleşti ve RAB'be nasıl tapınacaklarını onlara öğretmeye başladı. ²⁹Gelgelelim Samiriye kentlerine yerleşen her ulus kendi ilahlarını yaptı. Samiriyeliler'in yapmış olduğu tapınma yerlerindeki yapılara bu ilahları koydular. ³⁰Babil halkı Suktot-Benot, Kuta halkı Nergal, Hama halkı Aşima, ³¹Avva halkı ise Nivhaz ve Tartak adındaki ilahlarını yaptılar. Sefarvayim halkı ise oğullarını ilahları Adrammelek ve Anammelek'e yakarak kurban ettiler. ³²Bir yandan RAB'be tapınıyor, öte yandan tapınma yerlerindeki yapılarda görev yapmak üzere aralarından rasgele kâhinler seçiyorlardı. ³³Böylece hem RAB'be tapınıyorlar, hem de aralarından geldikleri ulusların törelerine göre kendi ilahlarına kulluk ediyorlardı. ³⁴Bugün de eski törelerine göre yaşıyorlar. Ne RAB'be tapınıyorlar, ne de RAB'bin İsrail adını verdiği Yakup'un oğulları için koymuş olduğu kurallara, ilkelere, yasalara, buyruklara uyuyorlar. ³⁵RAB Yakup oğulları'yla antlaşma yapmış ve onlara şöyle buyurmuştu: "Başka ilahlara tapmayacak, önlerinde eğilmeyecek, onlara kulluk etmeyecek, kurban kesmeyeceksiniz. ³⁶Yalnızca ulu gücüyle her yere erişen eliyle sizleri Mısır'dan çıkararak RAB'be tapınacaksınız. O'nun önünde eğilip O'na kurban keseceksiniz. ³⁷Sizler için yazmış olduğu kuralları, ilkeleri, yasaları, buyrukları her zaman yerine getirmeye özen gösterecek ve başka ilahlara tapmayacaksınız. ³⁸Sizinle yaptığım antlaşmayı unutmayacak ve başka ilahlara tapmayacaksınız. ³⁹Yalnız Tanrımız RAB'be tapacaksınız. O sizi bütün düşmanlarınızın elinden kurtaracak."

^{xxx}Septuaginta "RAB'bin Tapınağı'na konan kral kürsüsünün seti", Masoretik metin "Şabat günleri RAB'bin Tapınağı'na gitmek için kullanılan üstü kapalı yol."

⁴⁰Ne var ki Samiriye'ye yerleşenler buna kulak asmadılar ve eski törelerine göre yaşamaya devam ettiler. ⁴¹Bu uluslar aynı zamanda hem RAB'be, hem de putlarına tapıyorlardı. Çocukları ve torunları da bugüne dek ataları gibi yaşıyorlar.

18İsrail Kralı Ela oğlu Hoşea'nın krallığının üçüncü yılında Ahaz oğlu Hizkiya Yahuda Kralı oldu. ²Hizkiya yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusolim'de yirmi dokuz yıl krallık yaptı. Annesi Zekeriya'nın kızı Aviya'ydı. ³Atası Davut gibi, o da RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. ⁴Alışlagelen tapınma yerlerini kaldırdı, dikili taşları, Aşera putlarını parçaladı. Musa'nın yapmış olduğu Nehuştan ^{xxxix} adındaki tunç yılanı da parçaladı. Çünkü İsraililer o güne kadar ona buhur yakıyorlardı. ⁵Hizkiya İsrail'in Tanrısı RAB'be güvendi. Kendisinden önceki ve sonraki Yahuda kralları arasında onun gibisi yoktu. ⁶RAB'be çok bağlıydı, O'nun yolundan ayrılmadı, RAB'bin Musa'ya vermiş olduğu buyrukları yerine getirdi. ⁷RAB onunla birlikteydi. Yaptığı her işte başarılı oldu. Asur Kralı'na karşı ayaklandı ve ona kulak etmedi. ⁸Gazze ve çevresine, gözcü kulelerinden surlu kentlere kadar her yerde Filistliler'i bozguna uğrattı. ⁹Hizkiya'nın krallığının dördüncü yılında –İsrail Kralı Ela oğlu Hoşea'nın krallığının yedinci yılı– Asur Kralı Şalmaneser Samiriye'ye yürüyerek kenti kuşattı. ¹⁰Kuşatma üç yıl sürdü. Sonunda Samiriye'yi ele geçirdiler. Hizkiya'nın krallığının altıncı yılı, İsrail Kralı Hoşea'nın krallığının dokuzuncu yılında Samiriye alındı. ¹¹Asur Kralı İsraililer'i Asur'a sürerek Halah'a, Habur Irmağı kıyısındaki Gozan'a ve Med kentlerine yerleştirdi. ¹²Çünkü Tanrıları RAB'bin sözünü dinlememişler, O'nun antlaşmasını ve RAB'bin kulu Musa'nın buyruklarını çiğnemişlerdi. Ne kulak asmışlar, ne de buyrukları yerine getirmişlerdi. ¹³Hizkiya'nın krallığının on dördüncü yılında Asur Kralı Sanherib, Yahuda'nın surlu kentlerine saldırıp hepsini ele geçirdi. ¹⁴Yahuda Kralı Hizkiya, Lakiş Kenti'ndeki Asur Kralı'na şu haberi gönderdi: “Suçluyum, üzerimden kuvvetlerini çek, ne istersen ödeyeceğim.” Asur Kralı Yahuda Kralı Hizkiya'yı üç yüz talant ^{xxxix} gümüş ve otuz talant ^{xxxiii} altın ödemekle yükümlü kıldı. ¹⁵Hizkiya RAB'bin Tapınağı'nda ve kral sarayının hazinelerinde bulunan bütün gümüşü ona verdi. ¹⁶Daha önce yaptırmış olduğu RAB'bin Tapınağı'nın kapılarıyla kapı pervazlarının üzerindeki altın kaplamaları da çıkarıp Asur Kralı'na verdi. ¹⁷Asur Kralı başkomutan, askeri danışman ve komutanını büyük bir orduyla Lakiş'ten Yerusolim'e, Kral Hizkiya'ya gönderdi. Yerusolim'e varan ordu Çırpıcı Tarlası yolunda, Yukarı Havuz'un su yolunun yanında durdu. ¹⁸Haber gönderip Kral Hizkiya'yı çağırdılar. Saray sorumlusu Hilkiya oğlu Elyakim, Yazman Şevna ve devlet tarihçisi Asaf oğlu Yoah Asurlular'ı karşılamaya çıktı.

^{xxxix}“Nehuştan”: İbranice'de hem “tunç” hem de “yılan” sözcüklerini çağrıştırır.

^{xxxiii}“Üç yüz talant”: Yaklaşık 10.4 ton.

^{xxxiii}“Otuz talant”: Yaklaşık 1 ton.

¹⁹Komutan onlara şöyle dedi: “Hizkiya'ya söyleyin. ‘Büyük kral, Asur Kralı diyor ki: Güvendiğin şey ne, neye güveniyorsun?’ ²⁰Savaş tasarımlarını ve gücünü söylüyorsun, ama bunlar boş sözler. Kime güveniyorsun da bana karşı ayaklanıyorsun?’ ²¹İşte sen şu kırık kamış değneğe, Mısır'a güveniyorsun. Bu değnek kendisine yaslanan herkesin eline batır, deler. Firavun da kendisine güvenenler için böyledir. ²²Yoksa bana, Tanrımız RAB'be güveniyoruz mu diyeceksiniz? Hizkiya'nın Yahuda ve Yerusolim halkına, yalnız Yerusolim'de, bu sunağın önünde tapınacaksınız diyerek tapınma yerlerini, sunaklarını ortadan kaldırdığı Tanrı değil mi bu?’ ²³“Haydi, efendim Asur Kralı'yla bahse giriş. Biniçileri sağlayabilirsen sana iki bin at veririm. ²⁴Mısır'ın savaş arabalarıyla atlıları sağlayacağına güvensen bile, efendimin en küçük rütbeli komutanlarından birini yenemezsin! ²⁵Dahası var: RAB'bin buyruğu olmadan mı saldırıp burayı yıkmak için yola çıktığımı sanıyorsun? RAB, ‘Git, o ülkeyi yık’ dedi.” ²⁶Hilkiya oğlu Elyakim, Şevna ve Yoah, “Lütfen biz kullarınla Aramice konuş” diye karşılık verdiler, “Çünkü biz bu dili anlarız. Yahudi dilinde konuşma. Surların üzerindeki halk bizi dinliyor.” ²⁷Komutan, “Efendim bu sözleri yalnız size ve efendinize söyleyeyim diye mi gönderdi beni?” dedi, “Surların üzerinde oturan bu halka, sizin gibi dışkıyı yemek, idrarımı içmek zorunda kalacak olan herkese gönderdi.” ²⁸Sonra ayağa kalkıp Yahudi dilinde bağırды: “Büyük kralın, Asur Kralı'nın söylediklerini dinleyin! ²⁹Kral diyor ki, ‘Hizkiya sizi aldatmasın, o sizi benim elimden kurtaramaz. ³⁰RAB bizi mutlaka kurtaracak, bu kent Asur Kralı'nın eline geçmeyecek diyen Hizkiya'ya kanmayın, RAB'be güvenmeyin. ³¹Hizkiya'yı dinlemeyin.’ Çünkü Asur Kralı diyor ki, ‘Teslim olun, bana gelin. Böylece ben gelip sizi zeytinyağı ve bal ülkesi olan kendi ülkeniz gibi bir ülkeye –tahıl ve yeni şarap, ekmek ve üzüm dolu bir ülkeye– götürene kadar herkes kendi asmasından, kendi incir ağacından yiyecek, kendi sarnıcından içecek. Yaşamı seçin, ölümü değil. RAB bizi kurtaracak diyerek sizi aldatmaya çalışan Hizkiya'yı dinlemeyin. ³²Ulusların ilahları ülkelerini Asur Kralı'nın elinden kurtarabildi mi? ³⁴Hani nerede Hama'nın, Arpat'ın ilahları? Sefarvayim'in ^{xxxiv}, Hena ve İvva'nın ilahları nerede? Samiriye'yi elimden kurtarabildiler mi? ³⁵Bütün ülkelerin ilahlarından hangisi ülkesini elimden kurtardı ki, RAB Yerusolim'i elimden kurtarabilsin?’” ³⁶Halk sustu, komutana tek sözle bile karşılık veren olmadı. Çünkü Kral Hizkiya, “Karşılık vermeyin” diye buyurmuştu. ³⁷Sonra saray sorumlusu Hilkiya oğlu Elyakim, Yazman Şevna ve devlet tarihçisi Asaf oğlu Yoah giysilerini yırttılar ve gidip komutanın söylediklerini Hizkiya'ya bildirdiler.

19Kral Hizkiya olanları duyunca giysilerini yırttı, çul kuşamp RAB'bin Tapınağı'na girdi. ²Saray sorumlusu Elyakim'i, Yazman Şevna'yı ve ileri gelen kâhinleri Amots

^{xxxiv}“Sefarvayim”: Asurlular'ın Samiriye'ye sürgün ettiği halk (bkz. 2Kr.17:24,31).

oğlu Peygamber Yeşaya'ya gönderdi. Hepsi çul kuşanmıştı. ³Yeşaya'ya şöyle dediler: "Hizkiya diyor ki, 'Bugün sıkıntı, azar ve utanç günü. Çünkü çocukların doğum vakti geldi, ama doğuracak güç yok. ⁴Yaşayan Tanrı'yı aşağılamak için efendisi Asur Kralı'nın gönderdiği komutanın söylediklerini belki Tanrın RAB duyar da duyduğu sözlerden ötürü onları cezalandırır. Bu nedenle sağ kalanlarımız için dua et.'" ⁵Yeşaya, Kral Hizkiya'dan gelen görevlilere şöyle dedi: "Efendinize şunları söyleyin: 'RAB diyor ki, Asur Kralı'nın adamlarından benimle ilgili duyduğunuz küfürlerden korkma. ⁶Onun içine öyle bir ruh koyacağım ki, bir haber üzerine kendi ülkesine dönecek. Orada onu kılıçla öldürteceğim.'" ⁸Komutan, Asur Kralı'nın Lakiş'ten ayrılıp Livna'ya karşı savaştığını duydu. Krala danışmak için oraya gitti. ⁹Kûş Kralı Tirhaka'nın kendisiyle savaşmak üzere yola çıktığını haber alan Asur Kralı, Hizkiya'ya yine ulaklar göndererek şöyle dedi: ¹⁰"Yahuda Kralı Hizkiya'ya deyin ki, 'Güvendiğin Tanrın, Yeruşalim Asur Kralı'nın eline teslim edilmeyecek diyerek seni aldatmasın. ¹¹Asur krallarının bütün ülkelere neler yaptığını, onları nasıl yerle bir ettiğini duymuşsundur. Sen kurtulacağımı mı sanıyorsun? ¹²Atalarımın yok ettiği ulusları -Gozanlılar'ı, Harranlılar'ı, Resefiler'i, Telassar'da yaşayan Edenliler'i- ilahları kurtarabildi mi? ¹³Hani nerede Hama ve Arpat kralları? Lair, Sefarvayim, Hena, İvva kralları nerede?'" ¹⁴Hizkiya mektubu ulakların elinden alıp okuduktan sonra RAB'bin Tapınağı'na çıktı. RAB'bin önünde mektubu yere yayararak ¹⁵şöyle dua etti: "Ey Keruvlar arasında taht kuran İsrail'in Tanrısı RAB, bütün dünya krallıklarının tek Tanrısı sensin. Yeri, göğü sen yarattın. ¹⁶Ya RAB, kulak ver de işit, gözlerini aç da gör, ya RAB; Sanherib'in söylediklerini, yaşayan Tanrı'yı nasıl aşağıladığımı duy. ¹⁷Ya RAB, gerçek şu ki, Asur kralları birçok ulusu ve ülkelerini viraneye çevirdiler. ¹⁸İlahlarımı yakıp yok ettiler. Çünkü onlar tanrı değil, insan eliyle biçimlendirilmiş tahta ve taşlardı. ¹⁹Ya RAB Tanrımız, şimdi bizi Sanherib'in elinden kurtar ki, bütün dünya krallıkları senin tek Tanrı olduğunu anlasın." ²⁰Bunun üzerine Amots oğlu Yeşaya, Hizkiya'ya şu haberi gönderdi: "İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor: 'Asur Kralı Sanherib'le ilgili olarak bana yalvardığın için diyorum ki, "Erden kız Siyon seni hor görüyor, Alay ediyor seninle. Yeruşalim kızı ardından alayla baş sallıyor. ²¹22Sen kimi aşağıladın, kime küftettin? Kime sesini yükselttin? İsrail'in Kutsalı'na tepeden baktın! ²³Ulakların aracılığıyla Rab'bi aşağıladın. Bir sürü savaş arabamla dağların tepesine, Lübnan'ın doruklarına çıktım, dedin. Yüksek sedir ağaçlarını, seçme çamlarını kestim, Lübnan'ın en iç noktalarına, Gür ormanlarına ulaştım. ²⁴Yabancı ülkelerde kuyular kazdım, sular içtim, Mısır'ın bütün kanallarını ayağımın tabanıyla kuruttum, dedin. ²⁵"Bütün bunları çoktan yaptığımı, Çok önceden tasarladığımı duymadın mı? Surlu kentleri enkaz yığınlarına çevirmeni Şimdi ben gerçekleştirdim. ²⁶O kentlerde yaşayanların kolu kanadı kırıldı. Yılgınlık ve utanç içindeydiler; Kır otuna, körpe filizlere, Damlarda büyüme-

den kavrulup giden ota döndüler. ²⁷Senin oturuşunu, kalkışını, Ne zaman gidip geldiğini, Bana nasıl öfkeli olduğunu biliyorum. ²⁸Bana duyduğün öfkeden, Kulağıma erişen küstahlığından ötürü Halkamı burnuna, gemimi ağzına taktacak, Seni geldiğin yoldan geri çevireceğim. ²⁹"Senin için belirti şu olacak, ey Hizkiya: Bu yıl kendiliğinden yetişeni yiyeceksiniz, İkinci yıl ise ardından biteni. Üçüncü yıl ekip biçin, Bağlar dikip ürününü yiyeceksiniz. ³⁰Yahudalılar'ın kurtuluş sağ kalanları Yine aşağıya doğru kök salacak, Yukarıya doğru meyve verecek. ³¹Çünkü sağ kalanlar Yeruşalim'den, Kurtulanlar Siyon Dağı'ndan çıkacak. Her Şeye Egemen RAB'bin gayretiyle olacak bu.' ³²Bundan dolayı RAB Asur Kralı'na ilişkin şöyle diyor: 'Bu kente girmeyecek, ok atmayacak. Kente kalkanla yaklaşmayacak, Karşısında rampa kurmayacak. ³³Geldiği yoldan dönecek ve kente girmeyecek' diyor RAB, ³⁴'Kendim için ve kulum Davut'un hatırı için Bu kenti savunup kurtaracağım' diyor." ³⁵O gece RAB'bin meleği gidip Asur ordugahında yüz seksen beş bin kişiyi öldürdü. Ertesi sabah uyananlar salt cesetlerle karşılaştılar. ³⁶Bunun üzerine Asur Kralı Sanherib ordugahını bırakıp çekildi. Ninova'ya döndü ve orada kaldı. ³⁷Bir gün ilahı Nisrok'un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek'le Şareser, onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu.

200 günlerde Hizkiya ölümcül bir hastalığa yakalandı. Amots oğlu Peygamber Yeşaya ona gidip şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'Ev işlerini düzene sok. Çünkü iyileşmeyecek, öleceksin.'" ²Hizkiya yüzünü duvara dönüp RAB'be yalvardı: ³"Ya RAB, yürekte bir sadakatle önünde nasıl yaşadığımı, gözünde iyi olanı yaptığımı anımsa lütfen." Sonra acı ağlamaya başladı. ⁴Yeşaya sarayın orta avlusundan çıkmadan önce RAB ona şöyle dedi: ⁵"Geri dön ve halkımı yöneten Hizkiya'ya şunu söyle: 'Atan Davut'un Tanrısı RAB diyor ki: Duanı işittim, gözyaşlarımı gördüm, seni sağlığına kavuşturacağım. Üç gün içinde RAB'bin Tapınağı'na çıkacaksın. ⁶Ömrünü on beş yıl daha uzatacağım. Seni de kenti de Asur Kralı'nın elinden kurtaracağım. Kendim için ve kulum Davut'un hatırı için bu kenti savunacağım.'" ⁷Sonra Yeşaya, "İncir pestili getirin" dedi. Getirip çıbanına koydular ve Hizkiya iyileşti. ⁸Hizkiya Yeşaya'ya, "RAB'bin beni iyileştireceğine ve üç gün içinde RAB'bin Tapınağı'na çıkacağıma ilişkin belirti nedir?" diye sormuştu. ⁹Yeşaya şöyle karşılık vermişti: "RAB'bin verdiği sözü tutacağına ilişkin belirti şu olacak: Gölge on basamak uzasın mı, kısalsın mı?" ¹⁰Hizkiya, "Gölgenin on basamak uzaması kolaydır, on basamak kısalsın" demişti. ¹¹Bunun üzerine Peygamber Yeşaya RAB'be yakardı ve RAB Ahaz'ın merdiveninden aşağı düşmüş olan gölgeyi on basamak kısaltmıştı. ¹²O sırada Hizkiya'nın hastalandığını duyan Baladan oğlu Babil Kralı Merodak-Baladan, ona mektuplarla birlikte bir armağan gönderdi. ¹³Hizkiya elçileri kabul etti. Deposundaki bütün değerli eşyaları -altını, gümüşü, baharatı, değerli ya-

ği, silah deposunu ve hazine odalarındaki her şeyi- elçilere gösterdi. Sarayında da krallığında da onlara göstermediği hiçbir şey kalmadı. ¹⁴Peygamber Yeşaya Kral Hizkiya'ya gidip, "Bu adamlar sana ne dediler, nereden gelmişler?" diye sordu. Hizkiya, "Uzak bir ülkeden, Babil'den gelmişler" diye karşılık verdi. ¹⁵Yeşaya, "Sarayında ne gördüler?" diye sordu. Hizkiya, "Sarayındaki her şeyi gördüler, hazinelerimde onlara göstermediğim hiçbir şey kalmadı" diye yanıtladı. ¹⁶Bunun üzerine Yeşaya şöyle dedi: "RAB'bin sözüne kulak ver. ¹⁷RAB diyor ki, 'Gün gelecek, sarayındaki her şey, atalarının bugüne kadar bütün biriktirdikleri Babil'e taşınacak. Hiçbir şey kalmayacak. ¹⁸Soyundan gelen bazı çocuklar alınıp götürülecek, Babil Kralı'nın sarayında hadım edilecek.'" ¹⁹Hizkiya, "RAB'den ilettiğin bu söz iyi" dedi. Çünkü, "Nasıl olsa yaşadığım sürece barış ve güvenlik olacak" diye düşünüyordu. ²⁰Hizkiya'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün başarıları, bir havuz ve tünel yaparak suyu kente nasıl getirdiği, Yahuda kralları'nın tarihinde yazılıdır. ²¹Hizkiya ölüp atalarına kavuşunca, yerine oğlu Manaşşe kral oldu.

21 Manaşşe on iki yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de eli beş yıl krallık yaptı. Annesinin adı Hefsivah'tı. ²RAB'bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların iğrenç törelerine uyarak RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ³Babası Hizkiya'nın yok ettiği puta tapılan yerleri yeniden yaptırdı. İsrail Kralı Ahav gibi, Baal için sunaklar kurdu, Aşera putu yaptı. Gök cisimlerine taparak onlara kulluk etti. ⁴RAB'bin, "Yerusâlim'de bulunacağım" dediği RAB'bin Tapınağı'nda sunaklar kurdu. ⁵Tapınağın iki avlusunda gök cisimlerine tapmak için sunaklar yaptırdı. ⁶Oğlunu ateşte kurban etti; falcılık ve büyücülük yaptı. Medyumalara, ruh çağıranlara danıştı. RAB'bin gözünde çok kötülük yaparak O'nu öfkeliendirdi. ⁷Manaşşe yaptırdığı Aşera putunu RAB'bin Tapınağı'na yerleştirdi. Oysa RAB tapınağına ilişkin Davut'la oğlu Süleyman'a şöyle demişti: "Bu tapınakta ve İsrail oymaklarının yaşadığı kentler arasından seçtiğim Yerusâlim'de adım sonsuza dek anılacak. ⁸Buyruklarımı dikkatle yerine getirir ve kulum Musa'nın kendilerine verdiği Kutsal Yasa'yı tam uygularlarsa, İsrail halkının ayağını bir daha atalarına vermiş olduğum ülkenin dışına çıkarmayacağım." ⁹Ama halk kulak asmadı. Manaşşe onları öylesine yoldan çıkardı ki, RAB'bin İsrail halkının önünde yok ettiği uluslardan daha çok kötülük yaptılar. ¹⁰RAB, kulları peygamberler aracılığıyla şöyle dedi: ¹¹"Yahuda Kralı Manaşşe bu iğrenç işleri yaptığı, kendisinden önceki Amorlular'dan daha çok kötülük ettiği, putlar dikerek Yahudâlılar'ı günaha sürüklediği için İsrail'in Tanrısı RAB, 'Yerusâlim'in ve Yahuda'nın başına öyle bir felaket getireceğim ki, duyanların hepsi şaşkına dönecek' diyor, ¹²¹³"Samiriye'yi ve Ahav'm soyunu nasıl cezalandırdımsa, Yerusâlim'i cezalandırırken de aynı ölçü ipini, aynı çekülü kullanacağım. Bir adam tabağını nasıl temizler, silip yüzüstü kapatırsa, Yerusâlim'i de öyle silip süpüre-

ceğim. ¹⁴Halkımdan sağ kalanları terk edeceğim ve düşmanların eline teslim edeceğim. Yerusâlim halkı yağmalanıp ganimet olarak götürülecek. ¹⁵Çünkü gözümde kötü olanı yaptılar. Atalarının Mısır'dan çıktığı günden bugüne kadar beni öfkeliendirdiler.'" ¹⁶Manaşşe RAB'bin gözünde kötü olanı yaparak Yahudâlılar'ı günaha sürüklemekle kalmadı, Yerusâlim'i bir uçtan öbür uca dolduracak kadar çok sayıda suçsuzun kanını döktü. ¹⁷Manaşşe'nin krallığı dönemindeki öteki olaylar, bütün yaptıkları ve işlediği günahlar Yahuda kralları'nın tarihinde yazılıdır. ¹⁸Manaşşe ölüp atalarına kavuşunca, sarayının Uzza adındaki bahçesine gömüldü. Yerine oğlu Amon kral oldu. ¹⁹Amon yirmi iki yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de iki yıl krallık yaptı. Annesi Yotvalı Harus'un kızı Meşullemet'ti. ²⁰Amon da babası Manaşşe gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ²¹Babasının yürüdüğü yollarda yürüdü, aynı putlara tapıtı ve hizmet etti. ²²Atalarının Tanrısı RAB'bi terk etti, O'nun yolunda yürümedi. ²³Kral Amon'un görevlileri düzen kurup onu sarayında öldürdüler. ²⁴Ülke halkı Amon'a düzen kuranların hepsini öldürdü. Yerine oğlu Yoşiya'yı kral yaptı. ²⁵Amon'un krallığı dönemindeki öteki olaylar ve yaptıkları Yahuda kralları'nın tarihinde yazılıdır. ²⁶Amon Uzza bahçesinde kendi mezarına gömüldü. Yerine oğlu Yoşiya kral oldu.

22 Yoşiya sekiz yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de otuz bir yıl krallık yaptı. Annesi Boskatlı Adaya'nın kızı Yedida'ydı. ²Yoşiya RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. Sağa sola sapmadan atası Davut'un bütün yollarını izledi. ³Kral Yoşiya, krallığının on sekizinci yılında Meşullam oğlu Asalya oğlu Yazman Şafan'ı RAB'bin Tapınağı'na gönderirken ona şöyle dedi: ⁴"Başkâhin Hilkiya'nın yanına çık. Kapı nöbetçilerinin halktan toplayıp RAB'bin Tapınağı'na getirdikleri paraları say. ⁵RAB'bin Tapınağı'ndaki işlerin başında bulunan denetçilere versin. Onlar da paraları RAB'bin Tapınağı'ndaki çatlakları onaranlara, marangozlara, yapıcılara, duvarcılara ödesinler. Tapınağın onarımı için gerekli keresteyi, yontma taşı da bu parayla alsınlar. ⁶Onlara verilen paranın hesabı sorulmasın, çünkü dürüstçe çalışıyorlar." ⁸Başkâhin Hilkiya Yazman Şafan'a, "RAB'bin Tapınağı'nda Yasa Kitabı'nı buldum" diyerek kitabı ona verdi. Şafan kitabı okudu. ⁹Sonra krala giderek, "Görevlilerin tapınaktaki paraları alıp RAB'bin Tapınağı'ndaki işlerin başında bulunan adamlara verdiler" diye durumu bildirdi. ¹⁰Ardından, "Kâhin Hilkiya bana bir kitap verdi" diyerek kitabı krala okudu. ¹¹Kral Kutsal Yasa'daki sözleri duyunca giysilerini yırttı. ¹²Kâhin Hilkiya'ya, Şafan oğlu Ahikam'a, Mikaya oğlu Akbor'a, Yazman Şafan'a ve kendi özel görevlisi Asaya'ya şöyle buyurdu: ¹³"Gidin, bulunan bu kitabın sözleri hakkında benim için de, bütün Yahuda halkı için de RAB'be danışın. RAB'bin bize karşı alevlenen öfkesi büyüktür. Çünkü atalarımız bu kitabın sözlerine kulak asmadılar, bizler için yazılan bu sözlere uymadılar." ¹⁴Kâhin Hilkiya, Ahikam, Akbor, Şa-

fan ve Asaya varıp tapınaktaki giysilerin nöbetçisi Harhas oğlu Tikva oğlu Şallum'un karısı Peygamber Hulda'ya danıştılar. Hulda Yerusâlim'de, İkinci Mahalle'de oturuyordu. ¹⁵Hulda onlara şöyle dedi: "İsrail'in Tanrısı RAB, 'Sizi bana gönderen adama şunları söyleyin' diyor: ¹⁶'Yahuda Kralı'nın okuduğu kitapta yazılı olduğu gibi, buraya da, burada yaşayan halkın başına da felaket getireceğim. ¹⁷Beni terk ettikleri, elleriyle yaptıkları başka ilahlara buhur yakıp beni kızdırdıkları için buraya karşı öfkem alevlenecek ve sönmeyecek.' ¹⁸'RAB'be danışmak için sizi gönderen Yahuda Kralı'na şöyle deyin: 'İsrail'in Tanrısı RAB duyduğunuz sözlerle ilişkin diyor ki: ¹⁹Madem yıkılıp lanetle anılacak olan burası ve burada yaşayanlarla ilgili sözlerimi duyunca yüreğin yumuşadı, önümde kendini alçalttın, giysilerini yırtıp huzurunda ağladın, ben de yalvarışımı işittim. ²⁰Seni atalarına kavuşturacağım, esenlik içinde mezarına gömüleceksin. Buraya getireceğim büyük felaketi görmeyeceksin.'" Hilkiya ile yanındakiler bu sözleri krala ilettiler.

23Kral Yoşiya haber gönderip Yahuda ve Yerusâlim'in bütün ileri gelenlerini yanına topladı. ²Sonra Yahudalılar, Yerusâlim'de yaşayanlar, kâhinler, peygamberler, büyük küçük herkesle birlikte RAB'bin Tapınağı'na çıktı. RAB'bin Tapınağı'nda bulunmuş olan Antlaşma Kitabı'nı baştan sona kadar herkesin duyacağı biçimde okudu. ³Sütünun yanında durarak RAB'bin yolunu izleyeceğine, buyruklarını, öğütlerini, kurallarını candan ve yürekten uygulayacağına, bu kitapta yazılı antlaşmanın koşullarını yerine getireceğine ilişkin RAB'bin huzurunda antlaşma yaptı. Bütün halk bu antlaşmayı onayladı. ⁴Kral Yoşiya Baal, Aşera ve gök cisimleri için yapılmış olan bütün eşyaları RAB'bin Tapınağı'ndan çıkarmak üzere Başkâhin Hilkiya'ya, kâhin yardımcılara ve kapı nöbetçilerine buyruk verdi. Bunları Yerusâlim'in dışına çıkarıp Kidron Vadisi'nde yaktı, küllerini Beytel'e götürdü. ⁵Yahuda krallarının kentlerde ve Yerusâlim'in çevresindeki tapınma yerlerinde buhur yakmalar diye atamış olduğu putperest kâhinleri, Baal'a, güneşe, aya, takımyıldızlara –bütün gök cisimlerine– buhur yakmaları ortadan kaldırdı. ⁶Aşera putunu RAB'bin Tapınağı'ndan çıkarıp Yerusâlim'in dışında Kidron Vadisi'nde yaktı, ezip toza çevirdi. Bu tozu sıradan halkın mezarlarına serpti. ⁷Fuhuş yapan kadın ve erkeklerin RAB'bin Tapınağı alanındaki odalarını yıktı. Kadınlar orada Aşera için kumaş dokurlardı. ⁸Yoşiya Yahuda kentlerinden bütün kâhinleri getirtti. Geva'dan Beer-Şeva'ya kadar kâhinlerin buhur yaktıkları tapınma yerlerini kirletti. Adını kent yöneticisinden alan Yeşu Kapısı'nın girişinde, kentın ana kapısının solunda kalan kapılardaki tapınma yerlerini de yıktı. ⁹Tapınma yerlerinin kâhinleri, Yerusâlim'deki RAB'bin sunağına çıkmaz, ancak öbür kâhinlerle birlikte mayasız ekmek yerlerdi. ¹⁰Yoşiya, kimse oğlunu ya da kızını ilah Molek için ateşte kurban etmesin diye, Ben-Hinnom Vadisi'ndeki Tofet'i* kirletti. ¹¹Yahuda krallarının güneşe adanmış olduğu atları RAB'bin Tapınağı'nın girişinden kaldırdı.

Atlar tapınağın avlusunda, hadım Natan-Melek'in odasının yanındaydı. Yoşiya güneşe adanmış savaş arabalarını da ateşe verdi. ¹²Ahaz'ın yukarı odasının damında Yahuda krallarının yaptırdığı sunakları da, RAB'bin Tapınağı'nın iki avlusunda Manaşşe'nin yaptırdığı sunakları da yıktı; onları kırıp parçalayarak tozlarını Kidron Vadisi'ne saçtı. ¹³Yerusâlim'in doğusunda, Yıkım Dağı'nın ^{xxxv} güneyinde İsrail Kralı Süleyman'ın Saydalılar'ın iğrenç putu Aştoret, Moavlılar'ın iğrenç putu Kemoş ve Ammonlular'ın iğrenç putu Molek için yaptırmış olduğu tapınma yerlerini kirletti. ¹⁴Dikili taşları, Aşera putlarını parçaladı; yerlerini insan kemikleriyle doldurdu. ¹⁵Bundan başka İsrail'i günaha sürükleyen Nevat oğlu Yarovam'ın yaptırdığı Beytel'deki tapınma yerini ve sunağı bile yıktı. Tapınma yerini ateşe verip toz duman etti. Aşera putunu yaktı. ¹⁶Yoşiya çevresine bakındı. Tepedeki mezarları görünce, adamlarını gönderip mezarlardaki kemikleri çıkarttı. Olacakları önceden bildiren Tanrı adamının açıkladığı RAB'bin sözü uyarınca, kemikleri sunağın üzerinde yakarak sunağı kirletti. ¹⁷Kral, "Orada görünen anıt nedir?" diye sordu. Kent halkı, "Orası Yahuda'dan gelen ve senin Beytel'deki sunağa yaptıklarını bildiren Tanrı adamının mezarıdır" diye yanıtladı. ¹⁸Kral, "Ona dokunmayın" dedi, "Kimse onun kemiklerini rahatsız etmesin." Böylece Tanrı adamının kemiklerine de, Samiriye'den gelmiş olan peygamberin kemiklerine de dokunmadılar. ¹⁹Yoşiya Beytel'de yaptığı gibi, İsrail krallarının Samiriye kentlerinde yaptırdığı RAB'bi öfkeleniren tapınma yerlerindeki bütün yapıları ortadan kaldırdı. ²⁰O kentlerdeki tapınma yerlerinin bütün kâhinlerini sunakların üzerinde kurban etti. Sunakların üzerinde insan kemikleri yaktıktan sonra Yerusâlim'e döndü. ²¹Kral, "Tanrınız RAB için Fıfış Bayramı'nı* bu Antlaşma Kitabı'nda yazılanlara uygun biçimde kutlayın" diye halka buyruk verdi. ²²İsrail'e önderlik etmiş olan hâkimler döneminden bu yana, ne İsrail, ne de Yahuda kralları döneminde, böyle bir Fıfış Bayramı kutlanmamıştı. ²³RAB için düzenlenen bu Fıfış Bayramı Kral Yoşiya'nın krallığının on sekizinci yılında Yerusâlim'de kutlandı. ²⁴Bundan başka Yoşiya, Kâhin Hilkiya'nın RAB'bin Tapınağı'nda bulduğu kitapta yazılı yasanın ilkelerini yerine getirmek amacıyla, cincileri, ruhçuları, aile putlarını, öteki putları, ayrıca Yahuda ve Yerusâlim'de görülen bütün iğrençlikleri silip süpürdü. ²⁵Ne ondan önce, ne de sonra onun gibi candan ve yürekten var gücüyle RAB'be yönelen ve Musa'nın yasasına uyan bir kral çıktı. ²⁶Oysa Manaşşe işlediği suçlarla RAB'bi öyle öfkelenmişti ki, RAB Yahuda'ya karşı alevlenen öfkesinden vazgeçmedi ²⁷ve "İsrail'i nasıl huzurumdan attıysa, Yahuda'yı da öyle atacağım" dedi, "Seçtiğim bu kenti, Yerusâlim'i ve 'Orada bulunacağım' dediğim tapınağı kendimden uzaklaştıracağım." ²⁸Yoşiya'nın krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁹Yoşiya'nın krallığı sırasında Mısır Firavunu Neko Asur Kralı'na yardım etmek üzere Fırat'a doğru yo-

^{xxxv}"Yıkım Dağı": Zeytin Dağı olduğu sanılıyor.

la çıktı. Kral Yoşiya da Neko'nun üzerine yürüdü. Megiddo'da karşılaştılar. Neko Yoşiya'yı öldürdü. ³⁰Görevlileri Yoşiya'nın cesedini savaş arabasıyla Megiddo'dan Yerusalam'le getirip mezarına gömdüler. Yahuda halkı Yoşiya'nın oğlu Yehoahaz'ı meshederek babasının yerine kral yaptı. ³¹Yehoahaz yirmi üç yaşında kral oldu ve Yerusalam'de üç ay krallık yaptı. Annesi Livnalı Yeremya'nın kızı Hamutal'dı. ³²Yehoahaz ataları gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ³³Yerusalam'de krallık yapmasın diye, Firavun Neko, Hama ülkesinde, Rivla'da Yehoahaz'ı zincire vurdu. Ülke halkını yüz talant ^{xxxvi} gümüş ve bir talant ^{xxxvii} altın ödemekle yükümlü kıldı. ³⁴Firavun Neko Yoşiya'nın oğlu Elyakim'i babasının yerine kral yaptı ve adını değiştirip Yehoyakim koydu. Sonra Yehoahaz'ı alıp Mısır'a döndü. Yehoahaz orada öldü. ³⁵Yehoyakim firavunun istediği altın ve gümüşü ödedi. Bu parayı bulmak için firavunun buyruğuna uyarak ülkeyi vergiye bağladı. Firavun Neko'ya verilmek üzere Yahuda halkından herkesin gücü oranında altın ve gümüş topladı. ³⁶Yehoyakim yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusalam'de on bir yıl krallık yaptı. Annesi Rumalı Pedaya'nın kızı Zevuda'ydı. ³⁷Yehoyakim ataları gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı.

24Yahuda Kralı Yehoyakim'in krallığı döneminde Babil Kralı Nebukadnessar Yahuda'ya saldırdı. Yehoyakim üç yıl ona boyun eğdiyse de sonradan fikrini değiştirerek Nebukadnessar'a başkaldırdı. ²RAB, kulları peygamberler aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Yahuda'yı yok etmek üzere Kildani, Aramlı, Moavlı ve Ammonlu akıncıları ona karşı gönderdi. ³Bütün bunlar RAB'bin buyruğuyla Yahudalılar'ın başına geldi. Manaşşe'nin işlediği bütün günahlar, döktüğü suçsuz kan yüzünden RAB Yahudalılar'ı huzurundan atmak istedi. Çünkü Manaşşe Yerusalam'i suçsuzların kanıyla doldurmuştu ve RAB bunu bağışlamak niyetinde değildi. ⁴⁵Yehoyakim'in krallığı dönemindeki öteki olaylar ve bütün yaptıkları Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ⁶Yehoyakim ölüp atalarına kavuşunca, yerine oğlu Yehoyakin kral oldu. ⁷Mısır Kralı bir daha ülkesinden dışarı çıkamadı. Çünkü Babil Kralı Mısır Vadisi'nden Fırat'a kadar daha önce Mısır Firavunu'na ait olan bütün toprakları ele geçirmişti. ⁸Yehoyakin on sekiz yaşında kral oldu ve Yerusalam'de üç ay krallık yaptı. Annesi Yerusalimli Elnatan'ın kızı Nehuşta'ydı. ⁹O da babası gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ¹⁰O sırada Babil Kralı Nebukadnessar'ın askerleri Yerusalam'in üzerine yürüyüp kenti kuşattı. ¹¹Kuşatma sürerken Nebukadnessar geldi. ¹²Yahuda Kralı Yehoyakin, annesi, görevlileri, yöneticileri ve hadımlarıyla birlikte, Nebukadnessar'a teslim oldu. Babil Kralı krallığının sekizinci yılında Yehoyakin'i tutsak etti. ¹³RAB'bin sözü uyarınca, Nebukadnessar RAB'bin Tapınağı'nın ve kral sarayının bütün hazinelerini boşalttı, İsrail Kralı Süleyman'ın RAB'bin Tapınağı için yaptırdığı altın eşyaların

^{xxxvi}“Yüz talant”: Yaklaşık 3.45 ton.

^{xxxvii}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

tümünü parçaladı. ¹⁴Bütün Yerusalam halkını, komutanları, yiğit savaşçıları, zanaatçıları, demircileri, toplam on bin kişiyi sürgün etti. Yahuda halkının en yoksul kesimi dışında kimse kalmadı. ¹⁵Babil Kralı Nebukadnessar Yehoyakin'i tutsak olarak Babil'e götürdü. Onunla birlikte annesini, karılarını, hadımlarını ve ülkenin ileri gelenlerini de Yerusalam'den Babil'e sürdü. Ayrıca yedi bin deneyimli yiğit savaşçıyı ve bin zanaatçıyla demirciyi Babil'e sürgün etti. ¹⁶¹⁷Yehoyakin'in yerine amcası Mattanya'yı kral yaptı ve adını değiştirip Sidkiya koydu. ¹⁸Sidkiya yirmi bir yaşında kral oldu ve Yerusalam'de on bir yıl krallık yaptı. Annesi Livnalı Yeremya'nın kızı Hamutal'dı. ¹⁹Yehoyakin gibi Sidkiya da RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ²⁰RAB Yerusalam'le Yahuda'ya öfkeleniği için onları huzurundan attı. Yerusalam'in Düşüşü (2Ta.36:13-21; Yer.39:1-8; 52:3b-11) Sidkiya Babil Kralı'na karşı ayaklandı.

25Sidkiya'nın krallığının dokuzuncu yılında, onuncu ayın onuncu günü, Babil Kralı Nebukadnessar bütün ordusuyla Yerusalam önlerine gelip ordugah kurdu. Kentin çevresine rampa yaptılar. ²Kral Sidkiya'nın krallığının on birinci yılına kadar kent kuşatma altında kaldı. ³Dördüncü ayın dokuzuncu günü kentte kıtlık öyle şiddetlendi ki, halk bir lokma ekmek bulamaz oldu. ⁴Sonunda kentın surlarında bir gedik açıldı. Kildaniler kenti çepeçevre kuşatmış olmasına karşın, bütün askerler gece kral bahçesinin yolundan iki duvarın arasındaki kapıdan kaçarak Arava yoluna çıktılar. ⁵Ama Kildani ordusu kralın ardına düşerek Eriha ovalarında ona yetişti. Sidkiya'nın bütün ordusu dağıldı. ⁶Kral Sidkiya yakalanıp Rivla'da Babil Kralı'nın huzuruna çıkarıldı ve hakkında karar verildi. ⁷Sidkiya'nın gözü önünde oğullarını öldürdüler; kendisinin de gözlerini oydu, zincire vurup Babil'e götürdüler. ⁸Babil Kralı Nebukadnessar'ın krallığının on dokuzuncu yılında, beşinci ayın yedinci günü muhafız birliği komutanı, Babil Kralı'nın görevlisi Nebuzaradan Yerusalam'e girdi. ⁹RAB'bin Tapınağı'nı, sarayı ve Yerusalam'deki bütün evleri ateşe verip önemli yapıları yaktı. ¹⁰Muhafız birliği komutanı önderliğindeki Kildani ordusu Yerusalam'i çevreleyen surları yıktı. ¹¹Komutan Nebuzaradan kentte sağ kalanları, Babil Kralı'nın safına geçen kaçakları ve geri kalan halkı sürgün etti. ¹²Ancak bağcılık, çiftçilik yapsınlar diye bazı yoksulları orada bıraktı. ¹³Kildaniler RAB'bin Tapınağı'ndaki tunç sütunları, ayaklıkları, tunç havuzu parçalayıp tunçları Babil'e götürdüler. ¹⁴Tapınak törenlerinde kullanılan kovaları, küreklere, fitil maşalarını, tabakları, bütün tunç eşyaları aldılar. ¹⁵Muhafız birliği komutanı saf altın ve gümüş buhurdanları, çanakları alıp götürdü. ¹⁶RAB'bin Tapınağı için Süleyman'ın yaptırmış olduğu iki sütun, havuz ve ayaklıklar için hesapsız tunç harcanmıştı. ¹⁷Her sütun on sekiz arşın ^{xxxviii} yüksekliğindeydi, üzerlerinde tunç birer başlık vardı. Başlığın yüksekliği üç arşındı ^{xxxix}, çevresi tunç

^{xxxviii}“On sekiz arşın”: Yaklaşık 8.1 m.

^{xxxix}“Üç arşın”: Yaklaşık 1.4 m.

tan ağ ve nar motifleriyle bezenmişti. Öbür sütun da ağ motifleriyle süslenmişti ve ötekine benziyordu. ¹⁸Muhafız birliği komutanı Nebuzaradan Başkâhin Seraya'yı, Başkâhin Yardımcısı Sefanya'yı ve üç kapı nöbetçisini tutsak aldı. ¹⁹Kentte kalan askerlerin komutanını, kralın beş danışmanını, ayrıca ülke halkını askere yazan ordu komutanının yazmanını ve ülke halkından kentte bulunan altmış kişiyi tutsak etti. ²⁰Hepsini Rivla'ya, Babil Kralı'nın yanına götürdü. ²¹Babil Kralı Hama ülkesinde, Rivla'da onları idam etti. Böylece Yahuda halkı ülkesinden sürülmüş oldu. ²²Babil Kralı Nebukadnessar Yahuda'da kalan halkın üzerine Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'yı vali atadı. ²³Ordu komutanlarıyla adamları, Babil Kralı'nın Gedalya'yı vali atadığını duyunca, Mispa'ya, Gedalya'nın yanına geldiler. Gelenler Netanya oğlu İsmail, Kareah oğlu Yohanan, Netofalı Tanhumet oğlu Seraya, Maakalı oğlu Yaazanya ve adamlarıydı. ²⁴Gedalya onlara ve adamlarına ant içerek, "Kildani* yetkililerden korkmayın" dedi, "Ülkeye yerleşip Babil Kralı'na hizmet edin. Böylesi sizin için daha iyi olur." ²⁵O yılın yedinci ayında kral soyundan Elişama oğlu Netanya oğlu İsmail on adamıyla birlikte Mispa'ya gidip Gedalya'yı öldürdü. Ayrıca, Gedalya'yı destekleyen Yahudiler'i ve Kildaniler'i de kılıçtan geçirdi. ²⁶Bunun üzerine büyük küçük bütün halk ordu komutanlarıyla birlikte Mısır'a kaçtı. Çünkü Kildaniler'den korkuyorlardı. ²⁷Yahuda Kralı Yehoyakin'in sürgündeki otuz yedinci yılı Evil-Merodak Babil Kralı oldu. Evil-Merodak o yılın on ikinci ayının yirmi yedinci günü, Yahuda Kralı Yehoyakin'i cezaevinden çıkardı. ²⁸Kendisiyle tatlı tatlı konuştu ve ona Babil'deki öteki sürgün krallardan daha üstün bir yer verdi. ²⁹Yehoyakin cezaevi giysilerini üstünden çıkardı. Yaşadığı sürece Babil Kralı'nın sofrasında yer aldı. ³⁰Yaşamı boyunca kral tarafından günlük yiyeceği sürekli karşılandı.

1. TARİHLER

¹Adem, Şit, Enoş, ²Kenan, Mahalalel, Yeret, ³Hanok, Me-tuşelah, Lemek, ⁴Nuh. Nuh'un oğulları ⁱ: Sam, Ham, Ya-fet. ⁵Yafet'in oğulları: Gomer, Magog, Meday, Yâvan, Tu-val, Meşek, Tiras. ⁶Gomer'in oğulları: Aşkenaz, Difat, To-garma. ⁷Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşiş, Kittim, Rodanim. ⁸Ham'm oğulları: Kûş, Misrayim, Pût, Kenan. ⁹Kûş'un oğulları: Seva, Havila, Savta, Raama, Savteka. Raama'nın oğulları: Şeva, Dedan. ¹⁰Kûş'un Nemrut adında bir oğlu oldu. Yiğitliğiyle yeryüzüne ün saldı. ¹¹Misrayim Ludlu-lar'ın, Anamlılar'ın, Lehavlılar'ın, Naftuhlular'ın, Patrus-lular'ın, Filistliler'in ataları olan Kasluhlular'ın ve Kaf-torlular'ın atasıydı. ¹²¹³Kenan ilk oğlu Sidon'un ⁱⁱ babası ve Hititler'in*, Yevuslular'ın, Amorlular'ın, Girgaşlılar'ın, Hivliler'in, Arklılar'ın, Sinliler'in, Arvatlılar'ın, Semarlılar'ın, Hamalılar'ın atasıydı. ¹⁴¹⁵¹⁶¹⁷Sam'ın oğulları: Elam, Asur, Arpağşat, Lud, Aram, Ūs, Hul, Geter, Meşek. ¹⁸Arpağşat Şelah'm babasıydı ⁱⁱⁱ. Şelah'tan Ever oldu. ¹⁹Ever'in iki o-ğlu oldu. Birinin adı Pelek'ti ^{iv}, çünkü yeryüzündeki insan-lar onun yaşadığı dönemde bölündü. Kardeşinin adı Yok-tan'dı. ²⁰Yoktan Almodat'ın, Şelef'in, Hasarmavet'in, Ye-rah'ın, Hadoram'ın, Uzal'ın, Dikla'nın, Eval'm, Avimael'in, Şeva'nın, Ofir'in, Havila'nın, Yovav'm atasıydı. Bunların hepsi Yoktan'ın soyundandı. ²¹²²²³²⁴Sam, Arpağşat, Şe-lah, ²⁵Ever, Pelek, Reu, ²⁶Seruk, Nahor, Terah, ²⁷Avram – İbrahim–. ²⁸İbrahim'in oğulları: İshak, İsmail. ²⁹İsmailoğulları'nın soyu: İsmail'in ilk oğlu Nevayot. Sonra Kedar, Adbeel, Miv-sam, ³⁰Mişma, Duma, Massa, Hadat, Tema, ³¹Yetur, Nafiş, Kedema gelir. Bunlar İsmail'in oğullarıydı. ³²İbrahim'in cariyesi Ketura'nın oğulları: Zimran, Yokşan, Medan, Mid-yan, Yişbak, Şuah. Yokşan'ın oğulları: Şeva, Dedan. ³³Midyan'ın oğulları: Efa, Efer, Hanok, Avida, Eldaa. Bunların hep-si Ketura'nın soyundandı. ³⁴İshak İbrahim'in oğluydu. İshak'ın oğulları: Esav, İsrail. ³⁵Esav'ın oğulları: Elifaz, Reu-el, Yeuş, Yalam, Korah. ³⁶Elifaz'ın oğulları: Teman, Omar, Sefi, Gatam, Kenaz ve Timna'dan doğan Amalek ^v. ³⁷Reuel'in

oğulları: Nahat, Zerah, Şamma, Mizza. ³⁸Seir'in oğulları: Lotan, Şoval, Sivon, Âna, Dişon, Eser, Dişan. ³⁹Lotan'ın oğulları: Hori, Homam. Timna Lotan'ın kızkardeşi-ydi. ⁴⁰Şoval'ın oğulları: Alyan, Manahat, Eval, Şefi, Onam. Sivon'un oğul-ları: Aya, Âna. ⁴¹Âna'nın oğlu: Dişon. Dişon'un oğulla-rı: Hamran, Eşban, Yitran, Keran. ⁴²Eser'in oğulları: Bil-han, Zaavan, Yaakan. Dişan'ın oğulları şunlardı: Ūs, Aran. ⁴³İsrailliler'i yöneten bir kralın olmadığı dönemde, Edom'u şu krallar yönetti: Beor oğlu Bala. Kentinin adı Dinha-va'ydı. ⁴⁴Bala ölünce, yerine Bosralı Zerah oğlu Yovav geç-ti. ⁴⁵Yovav ölünce, Temanlılar ülkesinden Huşam kral ol-du. ⁴⁶Huşam ölünce, Midyan'ı Moav kırlarında bozguna uğratan Bedat oğlu Hadat kral oldu. Kentinin adı Avit'ti. ⁴⁷Hadat ölünce, yerine Masrekalı Samla geçti. ⁴⁸Samla ölün-ce, yerine Rehovot-Hannaharlı Şaul geçti. ⁴⁹Şaul ölünce, yerine Akbor oğlu Baal-Hanan geçti. ⁵⁰Baal-Hanan ölünce, yerine Hadat geçti. Kentinin adı Pai'ydi. Karısı, Me-Zahav kızı Matret'in kızı Mehetavel'di. ⁵¹Sonunda Hadat da öldü. Edom beyleri şunlardı: Timna, Alva, Yetet, ⁵²Oholivama, Ela, Pinon, ⁵³Kenaz, Teman, Mivsar, ⁵⁴Magdiel, İram. Edom beyleri bunlardı.

2İsrail'in oğulları şunlardır: Ruben, Şimon, Levi, Ya-huda, İssakar, Zevulun, ²Dan, Yusuf, Benyamin, Nafta-lim, Gad, Aşer. ³Yahuda'nın oğulları: Er, Onan, Şela. Bu üç oğlu Yahuda'ya Kenanlı Şua'nın kızı doğurdu. Yahuda'nın ilk oğlu Er, RAB'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu öldürdü. ⁴Yahuda'nın gelini Tamar ona Peres ve Zerah'ı doğurdu. Yahuda'nın toplam beş oğlu vardı. ⁵Peres'in oğulları: Hesron, Hamul. ⁶Zerahoğulları: Zimri, Etan, Heman, Kalkol, Darda. Toplam beş kişiydi. ⁷Karmi'nin oğlu: Yok edilmeye adanmış eşyalar konusunda RAB'be ihanet etmekle İsrail'i yıkıma sürükleyen Akan. ⁸Etam'ın oğlu: Azarya. ⁹Hesron'un oğulları: Yerahmeel, Ram, Ka-lev. ¹⁰Amminadav Ram'ın oğluydu. Yahudalılar'm önderi Nahşon Amminadav'm oğluydu. ¹¹Salma ^{vi} Nahşon'un o-ğluydu. Boaz Salma'nın, ¹²Ovet Boaz'm, İşay Ovet'in oğluy-du. ¹³İşay'ın yedi oğlu oldu: Birincisi Eliav, ikincisi Avina-dav, üçüncüsü Şima, ¹⁴dördüncüsü Netanel, beşincisi Rad-day, ¹⁵altıncısı Osem, yedincisi Davut. ¹⁶Kızkardeşleri Se-ruya ile Avigayil'di. Seruya'nın üç oğlu vardı: Avişay, Yo-

ⁱSeptuaginta "Nuh'un oğulları". Bu sözler Masoretik metinde geç-mektedir.

ⁱⁱ"Sidon": Saydahlar'm atası.

ⁱⁱⁱMasoretik metin "Arpağşat Şelah'm babasıydı", Septuaginta "Arpağşat Kenan'ın babasıydı, Kenan Şelah'm babasıydı."

^{iv}"Pelek": "Bölünme" anlamına gelir.

^vBazı Septuaginta elyazmaları "Timna'dan doğan Amalek", Ma-soretik metin "Timna ve Amalek" (bkz. Yar.36:12).

^{vi}"Salma": Septuaginta "Salmon" (bkz.

av, Asahel. ¹⁷İsmaili Yeter'le evlenen Avigayil Amasa'yı doğurdu. ¹⁸Hesron oğlu Kalev'in, karısı Azuva'dan ve Yeriote'tan oğulları oldu. Karısından doğan oğullar şunlardır: Yeşer, Şovav, Ardon. ¹⁹Azuva ölünce, Kalev kendisine Hur'u doğuran Efrat'la evlendi. ²⁰Uri Hur'un oğluydu, Besalel Uri'nin oğluydu. ²¹Daha sonra Hesron, Gilat'ın babası Makir'in kızıyla yattı. Altmış yaşındayken evlendiği bu kadın ona Seguv'u doğurdu. ²²Yair Seguv'un oğluydu; Gilat ülkesinde yirmi üç kenti vardı. ²³Ama Geşur'la Aram Havvot-Yair'i ^{vii} ve Kenat ile çevresindeki köyleri, toplam altmış kenti ele geçirdiler. Buralarda yaşayan bütün halk Gilat'ın babası Makir'in soyundandı. ²⁴Hesron Kalev-Efrata'da öldükten sonra, karısı Aviya Tekoa'nın kurucusu ^{viii} olan Aşhur'u doğurdu. ²⁵Hesron'un ilk oğlu Yerahmeel'in oğulları: İlk oğlu Ram, Buna, Oren, Osem, Ahiya. ²⁶Yerahmeel'in Atara adında başka bir karısı vardı; O da Onam'ın annesiydi. ²⁷Yerahmeel'in ilk oğlu Ram'ın oğulları: Maas, Yamin, Eker. ²⁸Onam'ın oğulları: Şamma, Yada. Şamma'nın oğulları: Nadav, Avişur. ²⁹Avişur'un Avihayil adında bir karısı vardı; ona Ahban'ı ve Molit'i doğurdu. ³⁰Nadav'ın oğulları: Selet, Appayim. Selet çocuksuz öldü. ³¹Appayim'in oğlu: Yişi. Yişi'nin oğlu: Şeşan. Şeşan'ın oğlu: Ahlay. ³²Şamma'nın kardeşi Yada'nın oğulları: Yeter ve Yonatan. Yeter çocuksuz öldü. ³³Yonatan'ın oğulları: Pelet, Zaza. Bunlar Yerahmeel'in soyundan geliyordu. ³⁴Şeşan'ın oğlu olmadıysa da kızları vardı. Şeşan'ın Yarha adında Mısırlı bir uşağı vardı. ³⁵Şeşan kızını uşağı Yarha'yla evlendirdi. Kadın ona Attay'ı doğurdu. ³⁶Natan Attay'ın oğluydu. Zavav Natan'ın, ³⁷Eflal Zavav'ın, Ovet Eflal'ın, ³⁸Yehu Ovet'in, Azarya Yehu'nun, ³⁹Heles Azarya'nın, Elasa Heles'in, ⁴⁰Sismay Elasa'nın, Şallum Sismay'ın, ⁴¹Yekamy Şallum'un, Elişama Yekamy'nın oğluydu. ⁴²Yerahmeel'in kardeşi Kalev'in oğulları: İlk oğlu Zif'in kurucusu Meşa ve Hevron'un kurucusu Meraşa. ⁴³Hevron'un oğulları: Korah, Tappuah, Reke, Şema. ⁴⁴Raham Şema'nın oğluydu. Yerkooam Raham'ın, Şamma Reke'nin, ⁴⁵Maon Şamma'nın oğluydu. Beytsur'un kurucusu Maon'du. ⁴⁶Kalev'in cariyesi Efa ona Haran'ı, Mosa'yı ve Gazez'i doğurdu. Gazez Haran'ın oğluydu. ⁴⁷Yahday'ın oğulları: Regem, Yotam, Geşan, Pelet, Efa, Şaaf. ⁴⁸Kalev'in öbür cariyesi Makaan'a ona Şever'i ve Tirhana'yı doğurdu. ⁴⁹Maaka Madmanan'ın kurucusu Şaaf'ı, Makbena ve Giva'nın kurucusu Şeva'yı da doğurdu. Kalev'in Aksa adında bir de kızı oldu. ⁵⁰Kalev'in soyundan gelenler: Efrat'ın ilk oğlu Hur'un oğulları: Kiryat-Yearim'in kurucusu Şoval, ⁵¹Beytlehem'in kurucusu Salma, Beytgader'in kurucusu Haref. ⁵²Kiryat-Yearim'in kurucusu Şoval, Haroeliler'in ve Menuhot'ta yaşayan halkın yarısının atasıydı. ⁵³Kiryat-Yearim'in boyları: Yeterliler, Pütülüler, Şumatlılar, Mişrahlar. Sorahlılar'la Eştallular da bu boyların soyundan geldi. ⁵⁴Salma'nın soyundan gelenler: Beytlehemliler, Netofahlar, Atrot-Beytoavlılar, Manahatlular'ın yarısı ve Sorlular. ⁵⁵Yabes'te yaşayan yaz-

manların boyları: Tiratlılar, Şimatlılar, Sukatlılar. Bunlar Rehav halkının atası Hammat'ın soyundan gelen Kenliler'dir.

3 Davut'un Hevron'da doğan oğulları şunlardı: İlk oğlu Yizreeli Ahinoam'dan Amnon, ikincisi Karmelli Avigayil'den Daniel, ²üçüncüsü Geşur Kralı Talmay'ın kızı Makaan'dan Avşalom, dördüncüsü Hagit'ten Adoniya, ³beşincisi Avital'dan Şefatya, altıncısı karısı Eglad'dan Yitream. ⁴Davut'un bu altı oğlu Hevron'da doğdular. Davut orada yedi yıl altı ay, Yerusolim'de de otuz üç yıl krallık yaptı. ⁵Davut'un Yerusolim'de doğan oğulları: Şima, Şovav, Natan, Süleyman. Bu dördü Ammiel'in kızı Bat-Şeva'dan doğdular. ⁶Öbür oğulları: Yivhar, Elişama, Elifelet, ⁷Nogah, Nefek, Yafia, ⁸Elişama, Elyada, Elifelet. Toplam dokuz kişiydiler. ⁹Bütün bunlar, Davut'un cariyelerinden doğanlar dışındaki oğullarıydı. Tamar onların kızkardeşidir. ¹⁰Rehavam Süleyman'ın oğluydu. Aviya Rehavam'ın, Asa Aviya'nın, Yehoşafat Asa'nın, ¹¹Yehoram Yehoşafat'ın, Ahazya Yehoram'ın, Yoaş Ahazya'nın, ¹²Amatsya Yoaş'ın, Azarya Amatsya'nın, Yotam Azarya'nın, ¹³Ahaz Yotam'ın, Hizkiya Ahaz'ın, Manaşe Hizkiya'nın, ¹⁴Amon Manaşe'nin, Yoşiya Amon'un oğluydu. ¹⁵Yoşiya'nın oğulları: İlk oğlu Yohanan, İkincisi Yehoyakim, Üçüncüsü Sidkiya, Dördüncüsü Şallum. ¹⁶Yehoyakim'in oğulları: Yehoyakin ve Sidkiya. ¹⁷Sürgün edilen Yehoyakin'in torunları: Şealtiel, ¹⁸Malkiram, Pedaya, Şenassar, Yekamy, Hoşama, Nedavya. ¹⁹Pedaya'nın oğulları: Zerubbabil, Şimi. Zerubbabil'in çocukları: Meşullam, Hananya ve kızkardeşleri Şelomit. ²⁰Zerubbabil'in beş oğlu daha vardı: Haşuva, Ohel, Bereky, Hasadya, Yuşav-Heset. ²¹Hananya'nın oğulları: Pelatya, Yeşaya. Yeşaya Refaya'nın, Refaya Arnan'ın, Arnan Ovadya'nın, Ovadya Şekanya'nın babasıydı. ²²Şekanya'nın oğlu: Şemaya. Şemaya'nın oğulları: Hattuş, Yigal, Bariah, Nearya, Şafat. Toplam altı kişiydi. ²³Nearya'nın oğulları: Elyoenay, Hizkiya, Azrikam. Toplam üç kişiydi. ²⁴Elyoenay'ın oğulları: Hodavya, Elyaşiv, Pelaya, Akkuv, Yohanan, Delaya, Anani. Toplam yedi kişiydi.

4 Yahuda oğulları: Peres, Hesron, Karmi, Hur, Şoval. ²Şoval oğlu Reaya Yahat'ın babasıydı. Yahat Ahumay'ın ve Lahat'ın babasıydı. Soralı boylar bunlardı. ³Etam'ın oğulları ^{ix}: Yizreel, Yişma, Yidbaş. Kızkardeşlerinin adı Haseleponi'dir. ⁴Penuel Gedor'un babasıydı. Ezer Huşa'nın babasıydı. Bunlar Beytlehem'in kurucusu ve Efrat'ın ilk oğlu Hur'un torunlarıydı. ⁵Tekoa'nın kurucusu Aşhur'un Helah ve Naara adında iki karısı vardı. ⁶Naara ona Ahuzzam, Hefer, Temeni ve Haahşari'yi doğurdu. Bunlar Naara'nın oğullarıydı. ⁷Helah'ın oğulları: Seret, Yishar, Etnan ⁸ve Anuv'la Hassoveva'nın babası Kos. Kos Harum oğlu Aharel boylarının atasıydı. ⁹Yabes ^x kardeşlerinden daha saygınlıktı. Biriydi. Annesi, "Onu acı çekerek doğurdum" diyerek

^{vii}"Havvot-Yair": "Yair'in yerleşim birimleri" anlamına gelir.

^{viii}"Kurucusu" ya da "Atası".

^{ix}Septuaginta, Vulgata "Oğulları", Masoretik metin "Atası" ya da "Kurucusu".

^x"Yabes": İbranice "Acı" sözcüğünün kökünden gelmektedir.

adını Yabes koymuştu. ¹⁰Yabes, İsrail'in Tanrısı'na, "Ne olur, beni kutsa, sınırlarımı genişlet!" diye yakardı, "Elin üzerimde olsun, beni kötülükten koru. Öyle ki, acı çekmeyeyim." Tanrı onun yakarışını duydu. ¹¹Şuha'nın kardeşi Keluv, Eşton'un babası Mehir'in babasıydı. ¹²Eşton Beytrafa'nın, Paseah'ın ve İr-Nahaş'ın kurucusu Tehinna'nın babasıydı. Bunlar Rekalılar'dır. ¹³Kenaz'ın oğulları: Otniel, Seraya. Otniel'in oğulları: Hatat ve Meonotay. Meonotay Ofra'nın babasıydı. Seraya Ge-Haraşim'in kurucusu Yoav'ın babasıydı. Bunlar el işlerinde becerikli kişilerdi. ¹⁴¹⁵Yefunne oğlu Kalev'in oğulları: İru, Ela, Naam. Ela'nın oğlu: Kenaz. ¹⁶Yehallelel'in oğulları: Zif, Zifa, Tirya, Asarel. ¹⁷Ezra'nın oğulları: Yeter, Meret, Efer, Yalon. Meret'in karılarından biri Miryam'ı, Şamma'yı ve Eştemoa'nın kurucusu Yişbah'ı doğurdu. ¹⁸Bunlar Meret'in evlendiği firavunun kızı Bitya'nın doğurduğu çocuklardır. Meret'in Yahudalı karısı, Gedor'un kurucusu Yeret'i, Soko'nun kurucusu Hever'i, Zanoah'ın kurucusu Yekutiel'i doğurdu. ¹⁹Hodiya Naham'ın kızkardeşiyle evlendi. Ondan doğan oğulları Keila'da yaşayan Garm ve Eştemoa'da yaşayan Maaka boylarının atasıydı. ²⁰Şimon'un oğulları: Amnon, Rinna, Ben-Hanan, Tilon. Yişi'nin torunları: Zohet ve Ben-Zohet. ²¹Yahuda oğlu Sela'nın oğulları: Leka'nın kurucusu Er, Mareşa'nın kurucusu Lada, Beytaşbea'da ince keten işinde çalışanların boyları, ²²Yokim, Kozevalılar, Moavlı kadınlarla evlenen Yoaş'la Saraf ve Yaşuvi-Lehem. Bu kayıtlar eskidir. ²³Netayim ve Gedera'da oturur, çömllekçilik yapar ve kral için çalışırlardı. ²⁴Şimon oğulları: Nemuel, Yamin, Yarriv, Zerah, Şaul. ²⁵Şallum Şaul'un oğluydu. Mivsam Şallum'un, Mişma da Mivsam'ın oğluydu. ²⁶Mişma'nın torunları: Hammuel Mişma'nın oğluydu. Zakkur Hammuel'in, Şimi de Zakkur'un oğluydu. ²⁷Şimi'nin on altı oğlu, altı kızı vardı. Ancak kardeşlerinin çok sayıda çocukları yoktu. Bu yüzden Şimon oymağı, sayıca Yahuda oymağı kadar artmadı. ²⁸Şimon oğulları Beer-Şeva, Molada, Hasar-Şual, Bilha, Esem, Tolat, Betuel, Horma, Ziklak, Beytmarkavot, Hasar-Susim, Beytbiri ve Şaarayim kentlerinde yaşadılar. Davut dönemine dek kentleri bunlardı. ²⁹³⁰³¹³²Ayrıca şu beş ilçede de yaşadılar: Etam, Ayin, Rimmon, Token, Aşan. ³³Baalat'a ^{xi} kadar uzanan bu kentlerin çevresindeki bütün köyler Şimon oğulları'na aitti. Ailelerinin soy kütüğünü de tuttular. ³⁴Meşovav, Yamlek, Amatsya oğlu Yoşa, ³⁵Yoel, Asiel oğlu Seraya oğlu Yoşivya oğlu Yehu, ³⁶Elyoenay, Yakova, Yeşohaya, Asaya, Adiel, Yesimiel, Benaya ³⁷ve Şemaya oğlu Şimri oğlu Yedaya oğlu Allon oğlu Şifi oğlu Ziza. ³⁸Yukarıda adı geçenlerin her biri, ait olduğu boyun başıydı. Aileleri sayıca çoğaldılar. ³⁹Sürülerine otlak aramak için Gedor yakınlarına, vadinin doğusuna kadar gittiler. ⁴⁰Orada çok zengin otlaklar buldular. Ülke geniş, rahat ve huzur doluydu. Eskiden orada Ham'm soyundan gelenler yaşardı. ⁴¹Yukarıda adı yazılı olanlar, Yahuda Kralı Hizkiya döneminde geldiler. Hamhılar'ın çadırlarına ve ora-

^{xi}Bazı Septuaginta elyazmaları "Baalat", Masoretik metin "Baal" (bkz. Yşu.19:8).

da yaşayan Meunlular'a saldırıp tümünü öldürdüler. Sonra ülkelerine yerleştiler. Bugün de oradalar. Çünkü orada sürüleri için otlak vardı. ⁴²Yişi'nin oğulları Pelatya, Nearya, Refaya, Uzziel önderliğinde Şimon oymağından beş yüz kişi Seir dağlık bölgesine gidip ⁴³Amalekliler'den sağ kalanları öldürdüler. Bugün de orada yaşıyorlar.

5İsrail'in ilk oğlu Ruben'in oğulları. –Ruben ilk doğandır. Babasının yatağına yatıp onu kirlettiği için ilk oğulluk hakkı İsrail oğlu Yusuf'un oğullarına verildi. Bu yüzden Ruben soy kütüğüne ilk oğulluk hakkına göre yazılmadı. ²Yahuda kardeşleri arasında en güçlü olandı, önderlik hep onun soyundan çıktı. Ama ilk oğulluk hakkı Yusuf'a aitti.– ³İsrail'in ilk oğlu Ruben'in oğulları: Hanok, Pallu, Hesron, Karmi. ⁴Yoel'in soyu: Şemaya Yoel'in, Gog Şemaya'nın, Şimi Gog'un, Mika Şimi'nin, Reaya Mika'nın, Bal Reaya'nın, Beera Baal'ın oğluydu. Asur Kralı Tiglat-Pileser'in sürgüne gönderdiği Beera Rubenliler'in önderiydi. ⁵⁶⁷Boylarına göre aile soy kütüğüne yazılan akrabaları şunlardır: Önder Yeiel, Zekeriya, ⁸Yoel oğlu Şema oğlu Azaz oğlu Bala. Bunlar Aroer'de, Nevo ve Baal-Meon'a kadar uzanan topraklarda yaşadılar. ⁹Doğuda Fırat'tan çöle kadar uzanan topraklara yayıldılar. Çünkü Gilat bölgesinde sığırları çoğalmıştı. ¹⁰Rubenliler Saul döneminde Hacerliler'e karşı savaş açtı. Onları yenilgiye uğratarak Gilat'ın doğusunda kalan topraklardaki çadırlarını ele geçirdiler. ¹¹Gadhılar, Başan'da, Selka'ya kadar uzanan topraklarda Rubenliler'in karşısında yaşadılar. ¹²Önderleri Yoel'di; ikinci derecede önemli Şafam, Başan'da ise Yanay ve Şafat'tı. ¹³Boylarına göre akrabaları şunlardır: Mikael, Meşulam, Şeva, Yoray, Yakan, Zia, Ever. Toplam yedi kişiydi. ¹⁴Bunlar Bûz oğlu Yahdo oğlu Yeşişay oğlu Mikael oğlu Gilat oğlu Yaroah oğlu Huri oğlu Avihayil'in oğullarıydı. ¹⁵Guni oğlu Avdiel oğlu Ahi bu boyların başıydı. ¹⁶Gadhılar Gilat'ta, Başan'da, çevredeki köylerde ve Şaron'un bütün otlaklarında yaşadılar. ¹⁷Bunların hepsi Yahuda Kralı Yotam'ın ve İsrail Kralı Yarovam'ın döneminde soy kütüğüne yazıldılar. ¹⁸Rubenliler'in, Gadhılar'ın ve Manaşşe oymağının yarısının kalkan ve kılıç kullanabilen, ok atabilen, savaş için eğitilmiş 44 760 yiğit askeri vardı. ¹⁹Hacerliler'e, Yetur'a, Nafiş'e, Nodav'a karşı savaş açtılar. ²⁰Onlarla savaşırken yardım gördüler. Tanrı Hacerliler'i ve onlarla birlikte olanları ellerine teslim etti. Çünkü savaş sırasında Tanrı'ya yalvarmışlar, O'na güvenmişlerdi. Bu yüzden Tanrı yalvarışlarını yanıtladı. ²¹Hacerliler'in hayvanlarını ele geçirdiler: Elli bin deve, iki yüz elli bin davar, iki bin eşek. Tutsak olarak da yüz bin kişi aldılar. ²²Savaş Tanrı'nın isteğiyle olduğu için düşmandan birçok kişiyi öldürdüler. Sürgün dönemine dek Hacerliler'in topraklarında yaşadılar. ²³Manaşşe oymağının yarısı Başan'dan Baal-Hermon'a, Senir, yani Hermon Dağı'na kadar uzanan topraklarda yaşadı ve sayıca çoğaldı. ²⁴Boy başları şunlardı: Efer, Yişi, Eliel, Azriel, Yeremya, Hodavya, Yahdiel. Bunlar yiğit savaşçılar, ünlü kişiler ve boy başlarıydı. ²⁵Ne var ki atalarının

Tanrısı'na bağlı kalmadılar. Tanrı'ya ihanet ederek önlerenden yok ettiği ulusların ilahlarına yöneldiler. ²⁶Bu yüzden İsrail'in Tanrısı, Tiglat-Pileser diye bilinen Asur Kralı Pül'u harekete geçirdi. Asur Kralı Rubenliler'i, Gadlılar'ı, Manaşşe oymağının yarısını tutsak edip Halah'a, Habur'a, Hara'ya, Gozan Irmağı'na sürdü. Onlar bugün de oralarda yaşıyorlar.

6Levi'nin oğulları: Gerson, Kehat, Merari. ²Kehat'ın oğulları: Amram, Yishar, Hevron, Uzziel. ³Amram'ın çocukları: Harun, Musa, Miryam. Harun'un oğulları: Nadav, Avihu, Elazar, İtamar. ⁴Pinehas Elazar'ın oğluydu. Avişua Pinehas'ın, ⁵Bukki Avişua'nın, Uzzi Bukki'nin, ⁶Zerahya Uzzi'nin, Merayot Zerahya'nın, ⁷Amarya Merayot'un, Ahituv Amarya'nın, ⁸Sadok Ahituv'un, Ahimaas Sadok'un, ⁹Azarya Ahimaas'ın, Yohanan Azarya'nın, ¹⁰Azarya Yohanan'ın oğluydu. –Süleyman'ın Yeruşalim'de yaptığı tapınakta kâhinlik eden oydu. –¹¹Amarya Azarya'nın, Ahituv Amarya'nın, ¹²Sadok Ahituv'un, Şallum Sadok'un, ¹³Hilkiya Şallum'un, Azarya Hilkiya'nın, ¹⁴Seraya Azarya'nın, Yehosadak Seraya'nın oğluydu. ¹⁵RAB Nebukadnessar aracılığıyla Yahuda ve Yeruşalim halkını sürdüğünde Yehosadak da sürgüne gitmişti. ¹⁶Levi'nin oğulları: Gerson, Kehat, Merari. ¹⁷Gerson'un oğulları: Livni, Şimi. ¹⁸Kehat'ın oğulları: Amram, Yishar, Hevron, Uzziel. ¹⁹Merari'nin oğulları: Mahli, Muşi. Soylarına göre yazılan Levi oymağının boyları şunlardır: ²⁰Gerson'un soyu: Livni Gerson'un, Yahat Livni'nin, Zimma Yahat'ın, ²¹Yoah Zimma'nın, İddo Yoah'ın, Zerah İddo'nun, Yeateray Zerah'ın oğluydu. ²²Kehat'ın soyu: Amminadav Kehat'ın, Korah Amminadav'ın, Assir Korah'ın, ²³Elkana Assir'in, Evyasaf Elkana'nın, Assir Evyasaf'ın, ²⁴Tahat Assir'in, Uriel Tahat'ın, Uzziya Uriel'in, Şaul Uzziya'nın oğluydu. ²⁵Elkana'nın öbür oğulları: Amasay, Ahimot. ²⁶Elkana Ahimot'un, Sofay Elkana'nın, Nahat Sofay'ın, ²⁷Eliav Nahat'ın, Yeroham Eliav'ın, Elkana Yeroham'ın, Samuel ^{xii} Elkana'nın oğluydu. ²⁸Samuel'in oğulları: İlk oğlu Yoel ^{xiii}, ikincisi Aviya. ²⁹Merari'nin soyu: Mahli Merari'nin, Livni Mahli'nin, Şimi Livni'nin, Uzza Şimi'nin, ³⁰Şima Uzza'nın, Hagiya Şima'nın, Asaya Hagiya'nın oğluydu. ³¹Antlaşma Sandığı RAB'bin Tapınağı'na taşındıktan sonra Davut'un orada görevlendirdiği ezgiciler şunlardır. ³²Bunlar Süleyman Yeruşalim'de RAB'bin Tapınağı'nı kurana dek Buluşma Çadırı'nda ezgi okuyarak hizmet eder, belirlenmiş kurallar uyarınca görevlerini yerine getirirlerdi. ³³Oğullarıyla birlikte görev yapan kişiler şunlardır: Kehatoğulları'ndan: Ezgici Heman. Heman, İsrail oğlu Levi oğlu Kehat oğlu Yishar oğlu Korah oğlu Evyasaf oğlu Assir oğlu Tahat oğlu Sefanya oğlu Azarya oğlu Yoel oğlu Elkana oğlu Amasay oğlu Mahat oğlu Elkana oğlu Suf oğlu Toah oğlu Eliel oğlu Yeroham oğlu Elkana oğlu Samu-

el oğlu Yoel'in oğluydu. ³⁴³⁵³⁶³⁷³⁸³⁹Heman'ın sağ yanında görev yapan akrabası Asaf. Asaf, Levi oğlu Gerson oğlu Yahat oğlu Şimi oğlu Zimma oğlu Etan oğlu Adaya oğlu Zerah oğlu Etni oğlu Malkiya oğlu Baaseya oğlu Mikael oğlu Şima oğlu Bereky'a'nın oğluydu. ⁴⁰⁴¹⁴²⁴³⁴⁴Heman'ın solunda görev yapan kardeşleri Merarioğulları'ndan: Etan. Etan, Levi oğlu Merari oğlu Muşi oğlu Mahli oğlu Şemer oğlu Bani oğlu Amsi oğlu Hilkiya oğlu Amatsya oğlu Haşavya oğlu Malluk oğlu Avdi oğlu Kiyşi'nin oğluydu. ⁴⁵⁴⁶⁴⁷⁴⁸Bunların Levili akrabaları, çadırın, Tanrı'nın Tapınağı'nın bütün görevlerini yerine getirmek üzere atandılar. ⁴⁹Ancak, Tanrı kulu Musa'nın buyruğu uyarınca, yakmalık sunu sunağında ve buhur sunağında sunu sunanlar Harun'la oğullarıydı. En Kutsal Yer'de* yapılan hizmetlerden ve İsraililer'in bağışlanması için sunulan kurbanlardan onlar sorumluydu. ⁵⁰Harunoğulları şunlardır: Harun'un oğlu Elazar, onun oğlu Pinehas, onun oğlu Avişua, ⁵¹onun oğlu Bukki, onun oğlu Uzzi, onun oğlu Zerahya, ⁵²onun oğlu Merayot, onun oğlu Amarya, onun oğlu Ahituv, ⁵³onun oğlu Sadok, onun oğlu Ahimaas. ⁵⁴İlk kurayı çeken Kehat boyundan Harunoğulları'nın sınırlarına göre yerleşim yerleri şunlardır: ⁵⁵Yahuda topraklarındaki Hevron'la çevresindeki otlaklar onlara verildi. ⁵⁶Kentin tarlalarıyla köyleri ise Yefunne oğlu Kalev'e verildi. ⁵⁷Sığınak kent seçilen Hevron, Livna, Yattir, Eştemoa, Hilen, Devir, Aşan, Yutta ^{xiv}, Beytşemeş kentleriyle bunların otlakları Harunoğulları'na verildi. ⁵⁸⁵⁹⁶⁰Benyamin oymağından da Givon ^{xv}, Geva, Aletmet, Anatot ve bunların otlakları verildi. Kehat boylarına verilen bu kentlerin toplam sayısı on üçtü. ⁶¹Geri kalan Kehatoğulları'na Manaşşe oymağının yarısına ait boylardan alınan on kent kurayla verildi. ⁶²Gersonoğulları'na boy sayısına göre İssakar, Aşer, Naftali ve Başan'daki Manaşşe oymağından alınan on üç kent verildi. ⁶³Merarioğulları'na boy sayısına göre Ruben, Gad ve Zevulun oymaklarından alınan on iki kent kurayla verildi. ⁶⁴İsraililer bu kentleri otlaklarıyla birlikte Levililer'e verdiler. ⁶⁵Yahuda, Şimon, Benyamin oymaklarından alınan ve yukarıda adları sayılan kentler kurayla verildi. ⁶⁶Kehat boyundan bazı ailelere Efrayim oymağından alınan kentler verildi. ⁶⁷Efrayim dağlık bölgesinde sığınak kent seçilen Şekem, Gezer, Yokmoam, Beythoron, Ayalon, Gat-Rimmon ve bunların otlakları verildi. ⁶⁸⁶⁹⁷⁰İsraililer Manaşşe oymağının yarısından alınan Aner, Bilam ve bunların otlaklarını Kehat boyunun öbür ailelerine verdiler. ⁷¹Aşağıdaki kentler Gersonoğulları'na verildi: Manaşşe oymağının yarısına ait Başan'daki Golan, Aştarot ve bunların otlakları. ⁷²İssakar oymağından Kedeş, Daverat, Ramot, Anem ve bunların otlakları. ⁷³⁷⁴Aşer oymağından Maşal, Avdon, Hukok, Rehov ve bunların otlakları. ⁷⁵⁷⁶Naftali oymağından Celile'deki Kedeş, Hammon, Kiryatayim ve bunların otlakları. ⁷⁷Merarioğulları'na –geri kalan Levililer'e– aşağıdaki kentler verildi: Zevulun oyma-

^{xii}Bazı Septuaginta elyazmaları "Samuel". Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir.

^{xiii}Bazı Septuaginta elyazmaları ve Süryanice "Yoel". Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir.

^{xiv}Süryanice "Yutta". Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir (bkz. Yşu.21:16).

^{xv}"Givon" Masoretik metinde geçmemektedir (bkz. Yşu.21:17).

ğından Rimmono, Tavor ve bunların otlakları. ⁷⁸Ruben oymağından Eriha'nın ötesinde, Şeria Irmağı'nın doğusunda ki kırdaki bulunan Beser, Yahsa, Kedemot, Mefaot ve bunların otlakları. ⁷⁹⁸⁰Gad oymağından Gilat'taki Ramot, Mahanayim, Heşbon, Yazer ve bunların otlakları.

7İssakar'ın dört oğlu vardı: Tola, Pua, Yaşuv, Şimron. ²Tola'nın oğulları: Uzzi, Refaya, Yeriel, Yahmay, Yivsam, Samuel. Bunlar Tola boyunun başlarıydı. Soy kütüğüne göre yiğit savaşçılardı. Davut döneminde sayıları 22 600'dü. ³Uzzi'nin oğlu: Yizrahya. Yizrahya'nın oğulları: Mikael, Ovadya, Yoel, Yişşiya. Beşi de boy başıydı. ⁴Soy kütüğüne göre, aralarında savaşa hazır 36 000 kişi vardı. Hepsinin çok sayıda karısı ve çocuğu vardı. ⁵Soy kütüğüne göre İssakar boylarına bağlı akrabalarından savaşacak durumda olanların sayısı 87 000'di. ⁶Benyamin'in üç oğlu vardı: Bala, Beker, Yediael. ⁷Bala'nın beş oğlu vardı: Esbon, Uzzi, Uzziel, Yerimot, İyri. Bunlar boy başıydı. Soy kütüğüne kayıtlı yiğit savaşçıların sayısı 22 034 kişiydi. ⁸Beker'in oğulları: Zemira, Yoaş, Eliezer, Elyoenay, Omri, Yeremot, Aviya, Anatot, Alemet. Hepsi Beker'in oğullarıydı. ⁹Bunların soy kütüğüne kayıtlı aile başlarının ve yiğit savaşçıların sayısı 20 200'dü. ¹⁰Yediael'in oğlu: Bilhan. Bilhan'ın oğulları: Yeuş, Benyamin, Ehut, Kenaana, Zetan, Tarşış, Ahişahar. ¹¹Yediael'in bütün oğulları boy başlarıydı. Aralarında savaşa hazır 17 200 yiğit savaşçı vardı. ¹²Şuppim ve Huppim İr'in, Huşim ise Aher'in ^{xvi} oğluydu. ¹³Naftali'nin oğulları: Yahasiel, Gumi, Yeser, Şallum. Bunlar Bilha'nın soyundandı. ¹⁴Manaşşe'nin oğulları: Aramlı cariyenin doğurduğu Asriel, Makir. Makir Gilat'ın babasıydı. ¹⁵Makir Huppim'le Şuppim'in kızkardeşi Maaka'yı karı olarak aldı. Makir'in ikinci oğlunun adı Selofhat'tı. Selofhat'ın yalnız kızları oldu. ¹⁶Makir'in karısı Maaka, Pereş ve Şereş adında iki oğul doğurdu. Şereş'in de Ulam ve Rekem adında iki oğlu oldu. ¹⁷Ulam'ın oğlu: Bedan. Manaşşe oğlu Makir oğlu Gilat'ın oğulları bunlardır. ¹⁸Gilat'ın kızkardeşi Ham-moleket İshot'u, Aviezer'i, Mahla'yı doğurdu. ¹⁹Şemida'nın oğulları: Ahyan, Şekem, Likhi, Aniam. ²⁰Efrayim'in oğulları: Şutelah, Ezer ve Elat. Beret Şutelah'ın, Tahat Beret'in, Elada Tahat'ın, Tahat Elada'nın, Zavata Tahat'ın, Şutelah da Zavata'nın oğluydu. Ülkede doğup büyüyen Gatlılar Ezer'le Elat'ı öldürdüler. Çünkü onların sürülerini çalmaya gitmişlerdi. ²¹²²Babaları Efrayim günlerce yas tuttu. Akrabaları onu avutmaya geldiler. ²³Efrayim karısıyla yine yattı. Kadın gebe kalıp bir oğul doğurdu. Evinde talihsizlik var diye babası oğlana Beria ^{xvii} adını verdi. ²⁴Kızı Aşağı ve Yukarı Beythoron'u, Uzen-Şeera'yı kuran Şeera'ydı. ²⁵Beria'nın Refah adında bir oğlu vardı. Refah Beria'nın, Reşef Refah'ın, Telah Reşef'in, Tahan Telah'ın, Ladan Tahan'ın, Ammihut Ladan'ın, Elişama Ammihut'un, Nun Elişama'nın, Yeşu da Nun'un oğluy-

du. ²⁶²⁷²⁸Efrayimliler'in yerleştikleri topraklar Beytel'i ve çevresindeki köyleri, doğuda Naaran'ı, batıda Gezer'i ve köylerini, Şekem, Aya ve köylerini kapsıyordu. ²⁹Manaşşe oymağının sınırında Beytşean, Taanak, Megiddo, Dor ve bunlara ait köyler vardı. İsrail oğlu Yusuf'un soyu burarlarda yaşadı. ³⁰Aşer'in oğulları: Yimna, Yişva, Yişvi, Beria; kızkardeşleri Serah. ³¹Beriaoğulları: Hever ve Birzayit'in kurucusu Malkiel. ³²Hever Yaflet, Şomer, Hotam ve kızkardeşleri Şua'nın babasıydı. ³³Yaflet oğulları: Pasak, Bimhal, Aşvat. Yaflet'in oğulları bunlardı. ³⁴Şomeroğulları: Ahi, Rohga, Yehubba, Aram. ³⁵Kardeşi Helem'in oğulları: Sofah, Yimna, Şeleş, Amal. ³⁶Sofah oğulları: Suah, Harnefer, Şual, Beri, Yimra, ³⁷Beser, Hod, Şamma, Şilşa, Yitran, Bera. ³⁸Yeteroğulları: Yefunne, Pispas, Ara. ³⁹Ulla'nın oğulları: Arah, Hanniel, Risya. ⁴⁰Bunların hepsi Aşer soyundandı. Boy başları, seçkin kişiler, yiğit savaşçılar ve tanınmış önderlerdi. Soy kütüğüne kayıtlı savaşa hazır olanların sayısı yirmi altı bindi.

8Benyamin'in ilk oğlu Bala, İkinci oğlu Aşbel, Üçüncü oğlu Ahrah, ²Dördüncü oğlu Noha, Beşinci oğlu Rafa'ydı. ³Bala'nın oğulları: Addar, Gera, Avihut, ⁴Avişua, Naaman, Ahoah, ⁵Gera, Şefufan, Huram. ⁶Ehutoğulları Geva'da yaşayan ailelerin başlarıydı. Oradan Manahat'a sürüldüler. Adları şunlardır: ⁷Naaman, Ahiya ve onları sürgüne gönderen Gera. Gera Uzza'yla Ahihut'un babasıydı. ⁸Şaharayim, karıları Huşim'le Baara'yı boşadıktan sonra, Moav kırmada çocuk sahibi oldu. ⁹Yeni karısı Hodeş'ten doğan oğulları şunlardır: Yovav, Sivya, Meşa, Malkam, ¹⁰Yeus, Sakeya, Mirma. Bunlar Şaharayim'in oğullarıydı. Hepsi de boy başlarıydı. ¹¹Şaharayim'in karısı Huşim'den de Avituv ve Elpaal adında iki oğlu vardı. ¹²Elpaal'ın oğulları: Ever, Mişam, Ono ve Lod kentleriyle çevrelerindeki köyleri yeniden kuran Şemet, Beria, Şema. Beria'yla Şema Ayalon'da yaşayan halkın boy başlarıydı. Bunlar Gat'ta yaşayan halkı sürdüler. ¹³¹⁴Ahyo, Şaşak, Yeremot, ¹⁵Zevadya, Arat, Eder, ¹⁶Mikael, Yişpa ve Yoha Beria'nın oğullarıydı. ¹⁷Zevadya, Meşullam, Hizki, Hever, ¹⁸Yişmeray, Yizliya ve Yovav Elpaal'ın oğullarıydı. ¹⁹Yakim, Zikri, Zavdi, ²⁰Elienay, Sille-tay, Eliel, ²¹Adaya, Beraya ve Şimrat Şimi'nin oğullarıydı. ²²Şaşak'ın oğulları: Yişpan, Ever, Eliel, ²³Avdon, Zikri, Hanan, ²⁴Hananya, Elam, Antotiya, ²⁵Yifdeya, Penuel. ²⁶Yeroham'ın oğulları: Şamşeray, Şeharya, Atalya, ²⁷Yaareşya, Eliya, Zikri. ²⁸Bunların hepsi soy kütüğüne göre boy başları ve önderlerdi. Yeruşalim'de yaşadılar. ²⁹Givon'un kurucusu Yeiel ^{xviii} Givon'da yaşadı. Karısının adı Maaka'ydı. ³⁰Yeiel'in ilk oğlu Avdon'du. Öbürleri şunlardı: Sur, Kiş, Baal, Ner ^{xix}, Nadav, ³¹Gedor, Ahyo, Zeker ³²ve Şima'nın babası Miklot. Bunlar Yeruşalim'deki akrabalarının yanında yaşarlardı. ³³Ner Kiş'in, Kiş Saul'un babasıydı. Saul

^{xvi}"Başkası" anlamına gelen "Aher" büyük bir olasılıkla "Dan" yerine kullanılmıştır.

^{xvii}"Beria": "Talihsizlik" anlamına gelir.

^{xviii}Septuaginta "Yeiel". Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir (bkz. 9:35).

^{xix}"Ner": Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir (bkz. 9:36).

Yonatan, Malkiſua, Avinadav ve Eſbaal'ın ^{xx} babasıydı. ³⁴Yonatan Merib-Baal'ın ^{xxi}, Merib-Baal Mika'nın babasıydı. ³⁵Mika'nın oğulları: Piton, Melek, Tarea, Ahaz. ³⁶Ahaz Yehoadda'nın babasıydı. Yehoadda Alemet, Azmavet, Zimri'nin, Zimri Mosa'nın, ³⁷Mosa Binea'nın, Binea Rafa'nın, Rafa Elasa'nın, Elasa da Asel'in babasıydı. ³⁸Asel'in altı oğlu vardı. Adları şöyledir: Azrikam, Bokeru, İsmail, Şearya, Ovadya, Hanan. Bütün bunlar Asel'in oğullarıydı. ³⁹Asel'in kardeşi Esek'in oğulları: İlk oğlu Ulam, ikincisi Yeuş, üçüncüsü Elifelet. ⁴⁰Ulamoğulları ok atmakta usta, yiğit savaşçılardı. Ulam'ın birçok oğlu, torunu vardı. Sayıları yüz elli kişiydi. Hepsisi Benyamin soyundandı.

9Bütün İsraililer soylarına göre kaydedilmiştir. Bu kayıtlar İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. Sürgünden Yerusâlim'e Dönerler (Neh.11:3-19) Yahudâlılar RAB'be ihanet ettikleri için Babil'e sürüldüler. ²Kentlerindeki mülklerine dönüp ilk yerleşenler bazı İsraililer, kâhinler, Levililer ve tapınak görevlileriydi. ³Yahuda, Benyamin, Efrayim ve Manaſşe soyundan Yerusâlim'de yaşayanlar şunlardır: ⁴Yahuda oğlu Peres soyundan Bani oğlu İmri oğlu Omri oğlu Ammihut oğlu Utay. ⁵Şelaoğulları'ndan: İlk oğlu Asaya ve oğulları. ⁶Zerahoğulları'ndan: Yeuel. Yahudâlılar'ın toplamı 690 kişiydi. ⁷Benyamin soyundan gelenler: Hasenua oğlu Hodavya oğlu Meşullam oğlu Sallu, ⁸Yeroham oğlu Yivneya, Mikri oğlu Uzzi oğlu Ela, Yivniya oğlu Reuel oğlu Şefatyâ oğlu Meşullam. ⁹Soylarına göre kaydedilenlerin toplamı 956 kişiydi. Bunların hepsi aile başlarıydı. ¹⁰Kâhinler: Yedaya, Yehoyariv, Yakın, ¹¹Ahituv oğlu Merayot oğlu Sadok oğlu Meşullam oğlu Hilkiya oğlu tapınak baş görevlisi Azarya, ¹²Malkiya oğlu Paşhur oğlu Yeroham oğlu Adaya, İmmer oğlu Meşillemet oğlu Meşullam oğlu Yahzera oğlu Adiel oğlu Maasay. ¹³Aile başları olan kâhin kardeşlerinin toplamı 1 760'tı. Tanrı'nın Tapınağı'ndaki hizmetlerden sorumlu yetenekli kişilerdi. ¹⁴Levililer: Merarioğulları'ndan Haşavya oğlu Azrikam oğlu Haşşuv oğlu Şemaya, ¹⁵Bakbakkar, Hereş, Galal, Asaf oğlu Zikri oğlu Mika oğlu Mattanya, ¹⁶Yedutun oğlu Galal oğlu Şemaya oğlu Ovadya ve Netofahlar'ın köylerinde yaşayan Elkana oğlu Asa oğlu Berekyâ. ¹⁷Tapınak kapı nöbetçileri: Şallum, Akkuv, Talmon, Ahiman ve kardeşleri. Şallum başlarıydı. ¹⁸Bugüne kadar doğuya bakan Kral Kapısı'nda görevlidirler. Levili bölüklere bağlı kapı nöbetçileri bunlardı. ¹⁹Korah oğlu Evyasaf oğlu Kore oğlu Şallum ve ailesinden –Korahoğulları'ndan– olan çalışma arkadaşları Çadır'ın ^{xxii} giriş kapısının nöbetçileriydi. Bunların ataları da RAB'bin ordugâhının giriş kapısının nöbetçileriydi. ²⁰Önceleri Elazar oğlu Pinehas onların başıydı. RAB onunlaydı. ²¹Buluşma Çadırı'nın kapısında Meşelemya oğlu Zekeriyâ nöbet tutardı. ²²Giriş kapısına nö-

betçi seçilenlerin toplamı 212'ydi. Bunlar, köylerinde bağlı oldukları soy kütüğüne yazılıdır. Davut'la Bilici Samuel tarafından bu göreve atanmışlardı. ²³Oğullarıyla birlikte RAB'bin Tapınağı'nın, yani Çadır'ın kapılarında nöbet tutarlardı. ²⁴Nöbetçiler dört yanda –doğuda, batıda, kuzeyde ve güneyde– nöbet tutardı. ²⁵Köylerdeki kardeşleri zaman zaman gelir, yedi günlük bir süre için görevi onlarla paylaşırdı. ²⁶Dört kapının baş nöbetçileri Levili'ydı. Bunlar Tanrı'nın Tapınağı'ndaki odalardan ve hazinelerden sorumluydu. ²⁷Geceyi Tanrı'nın Tapınağı'nın çevresinde geçirirlerdi. Çünkü tapınağı koruma ve her sabah kapıların açma görevi onlarındı. ²⁸Bazıları da tapınak hizmetinde kullanılan eşyalardan sorumluydu. Eşyaları sayarak içeri alır, sayarak dışarıya çıkarırlardı. ²⁹Öbürleri eşyalardan, kutsal yere ait nesnelere, ince undan, şaraptan, zeytinyağından, günükten, baharattan sorumluydu. ³⁰Ancak baharatı karıştırıp hazırlama görevi kâhinlerindi. ³¹Korahoğulları'ndan Şallum'un ilk oğlu Levili Mattitya sacda pide pişirme görevine atanmıştı. ³²Kardeşleri Kehatoğulları'ndan bazıları da her Şabat Günü adak ekmeklerini hazırlamakla görevliydi. ³³Levililer'in boy başları olan ezgiciler tapınağın odalarında yaşardı. Başka iş yapmazlardı. Çünkü yaptıkları işten gece gündüz sorumluydular. ³⁴Bunların hepsi soy kütüğüne göre Levililer'in boy başları, önderleriydi ve Yerusâlim'de yaşarlardı. ³⁵Givon'un kurucusu Yeiel, Givon'da yaşadı. Karısının adı Maaka'ydı. ³⁶Yeiel'in ilk oğlu Avdon'du. Öbürleri şunlardı: Sur, Kiş, Baal, Ner, Nadav, ³⁷Gedor, Ahyo, Zekeriyâ, Miklot. ³⁸Miklot Şimam'ın babasıydı. Bunlar Yerusâlim'de akrabalarının yanında yaşarlardı. ³⁹Ner Kiş'in, Kiş Saul'un babasıydı. Saul Yonatan, Malkiſua, Avinadav ve Eſbaal'ın babasıydı. ⁴⁰Yonatan Merib-Baal'ın, Merib-Baal Mika'nın babasıydı. ⁴¹Mika'nın oğulları: Piton, Melek, Tahrea, Ahaz ^{xxiii}. ⁴²Ahaz Yada'nın babasıydı. Yada Alemet, Azmavet ve Zimri'nin, Zimri Mosa'nın, ⁴³Mosa Binea'nın, Binea Refaya'nın, Refaya Elasa'nın, Elasa da Asel'in babasıydı. ⁴⁴Asel'in altı oğlu vardı. Adları şöyledir: Azrikam, Bokeru, İsmail, Şearya, Ovadya, Hanan. Bütün bunlar Asel'in oğullarıydı.

10Filistliler İsraililer'le savaşa tutuştu. İsraililer Filistliler'in önünden kaçtı. Birçoğu Gilboa Dağı'nda ölüp yere serildi. ²Filistliler Saul'la oğullarının ardına düştüler. Saul'un oğulları Yonatan'ı, Avinadav'ı ve Malkiſua'yı yakalayıp öldürdüler. ³Saul'un çevresinde savaş kızıştı. Derken Saul Filistli okçular tarafından vuruldu ve yaralandı. ⁴Saul silahını taşıyan adama, “Kılıcını çek de bana sapla” dedi, “Yoksa bu sünnetsizler gelip benimle alay edecekler.” Ama silah taşıyıcısı büyük bir korkuya kapılarak bunu yapmak istemedi. Bunun üzerine Saul kılıcını çekip kendini üzerine attı. ⁵Saul'un öldüğünü görünce, silah taşıyıcısı da kendini kılıcının üzerine atıp öldü. ⁶Böylece Saul, üç oğlu ve bütün ev halkı birlikte öldüler. ⁷Vadide oturan İsraililer, İsrail

^{xxiii}8:35, bazı Septuaginta ve Vulgata elyazmaları, Süryanice “Ahaz”. Bu ad Masoretik metinde geçmemektedir.

^{xx}“Eſbaal”: 2Sa.2:8'de İş-Boşet diye de bilinir.

^{xxi}“Merib-Baal”: Mefiboşet diye de bilinir.

^{xxii}“Çadır”, yani “Tapınak”. Aynı ifade 21,23 ayetlerinde de geçmektedir.

ordusunun kaçtığını, Saul'la oğullarının öldüğünü anlayınca, kentlerini terk edip kaçmaya başladılar. Filistliler gelip bu kentlere yerleştiler. ⁸Ertesi gün Filistliler, öldürülenleri soymak için geldiklerinde, Saul'la oğullarının Gilboa Dağı'nda öldüğünü gördüler. ⁹Saul'u soyduktan sonra başını kesip silahlarını aldılar. Sonra bu iyi haberi putlarına ve halka duyurmaları için Filist ülkesinin her yanına ulaklar gönderdiler. ¹⁰Saul'un silahlarını ilahlarının tapınağına koyup başını Dagon Tapınağı'na çaktılar. ¹¹Yaveş-Gilat halkı Filistliler'in Saul'a yaptıklarını duydu. ¹²Bütün yiğitler gidip Saul'la oğullarının cesetlerini Yaveş'e getirdiler. Sonra kemiklerini Yaveş'teki yabancıl fıstık ağacının altına gömdüler ve yedi gün oruç tuttular. ¹³Saul RAB'be ihanet ettiği için öldü. RAB'bin sözünü yerine getirmede. Yol göstermesi için RAB'be danışacağına bir cinciye danıştı. Bu yüzden RAB onu öldürdü. Krallığını da İşay oğlu Davut'a devretti.

11İsraililer'in tümü Hevron'da bulunan Davut'a gelip şöyle dediler: "Biz senin etin, kemiğindir. ²Geçmişte Saul kralımızken, savaşta İsrail'e komuta eden sendin. Tanrın RAB sana, 'Halkım İsrail'i sen güdecek, onlara sen önder olacaksın' diye söz verdi." ³İsrail'in bütün ileri gelenleri Hevron'a, Kral Davut'un yanına gelince, Davut RAB'bin önünde orada onlarla bir antlaşma yaptı. Onlar da RAB'bin Samuel aracılığıyla söylediği söz uyarınca, Davut'u İsrail Kralı olarak meshettiler. ⁴Kral Davut'la İsraililer Yevus diye bilinen Yeruşalim'e saldırmak için yola çıktılar. Orada yaşayan Yevuslular ⁵Davut'a, "Sen buraya giremezsin" dediler. Ne var ki, Davut Siyon Kalesi'ni, Davut Kenti'ni ele geçirdi. ⁶Davut, "Yevuslular'a ilk saldıran kişi komutan ve önder olacak" demişti. İlk saldırıyı Seruya oğlu Yoav yaptı, böylece ordu komutanı oldu. ⁷Bundan sonra Davut kalede oturmaya başladı. Bunun için oraya "Davut Kenti" adı verildi. ⁸Çevredeki bölgeyi, Millo'dan* çevre surlara kadar uzanan kesimi inşa etti. Yoav da kentin geri kalan bölümünü onardı. ⁹Davut giderek güçleniyordu. Çünkü Her Şeye Egemen RAB onunlaydı. ¹⁰RAB'bin İsrail'e verdiği söz uyarınca Davut'un yiğit askerlerinin komutanları İsrail halkıyla birlikte Davut'u kral yaptılar ve krallığının güçlenmesi için onu desteklediler. ¹¹Bunların adları şöyledir: Üçler'in ^{xxiv}önderi Hakmonlu Yaşovam, mızrağını üç yüz kişiye karşı kaldırıp bir saldırıda hepsini öldürdü. ¹²İkincisi, üç yiğitlerden biri olan Ahohlu Dodo oğlu Elazar. ¹³Filistliler savaş için Pas-Dammim'de toplandıklarında Elazar Davut'un yanındaydı. Orada bir arpa tarlası vardı. İsraililer Filistliler'in önünden kaçmıştı. ¹⁴Ama Elazar'la Davut tarlanın ortasında durup orayı savunmuş, Filistliler'i öldürmüşlerdi. RAB onlara büyük bir zafer sağlamıştı. ¹⁵Otuzlar'dan üçü Davut'un yanına, Adullam Mağarası'ndaki kayaya gittiler. Bir Filist birliği Refaim Vadisi'nde ordugah kurmuştu. ¹⁶Bu sırada Davut hisarda, baş-

ka bir Filist birliğiye Beytlehem'deydi. ¹⁷Davut özlemle, "Keşke biri Beytlehem'de kapının yanındaki kuyudan bana su getirirse!" dedi. ¹⁸Bu Üçler Filist ordugahının ortasından geçerek Beytlehem'de kapının yanındaki kuyudan su çekip Davut'a getirdiler. Ama Davut içmek istemedi; suyu yere dökerek RAB'be sundu. ¹⁹"Ey Tanrım, bunu yapmak benden uzak olsun!" dedi, "Canlarımı tehlikeye atıp giden bu üç kişinin kanını mı içeyim?" Canlarımı tehlikeye atarak suyu getirdikleri için Davut içmek istemedi. Bu üç kişinin yiğitliği işte böyleydi. ²⁰Yoav'ın kardeşi Avişay Üçler'in önderiydi. Mızrağını kaldırıp üç yüz kişiyi öldürdü. Bu yüzden Üçler kadar ünlendi. ²¹Üçler'in en saygın kişisiydi ve onların önderi oldu. Ama Üçler'den sayılmadı. ²²Yehoyada oğlu Kavseelli Benaya yürekli bir savaşçıydı. Büyük işler başardı. Aslan yürekli iki Moavlı'yı öldürdü. Ayrıca karlı bir gün çukura inip bir aslan öldürdü. ²³Beş arşın ^{xxv}boyunda iri yarı bir Mısırlı'yı da öldürdü. Mısırlı'nın elinde dokumacı sığı gibi bir mızrak vardı. Benaya sopayla onun üzerine yürüdü. Mızrağı elinden kaptığı gibi onu kendi mızrağıyla öldürdü. ²⁴Yehoyada oğlu Benaya'nın yaptıkları bunlardır. Bu sayede o da üç yiğitler kadar ünlendi. ²⁵Benaya Otuzlar arasında saygın bir yer edindiyse de, Üçler'den sayılmadı. Davut onu muhafız birliği komutanlığına atadı. ²⁶Öteki yiğitler şunlardır: Yoav'ın kardeşi Asahel, Beytlehemli Dodo oğlu Elhanan, ²⁷Harorlu Şamot, Pelonlu Heles, ²⁸Tekoalı İkkeş oğlu İra, Anatotlu Aviezer, ²⁹Huşalı Sibbekay, Ahohlu İlay, ³⁰Netofalı Mahray ve Baana oğlu Helet, ³¹Benyaminoğulları'ndan Givalı Rivay oğlu İttay, Piratonlu Benaya, ³²Gaaş vadilerinden Huray, Arvalı Aviel, ³³Baharumlu Azmavet, Şaalbonlu Elyahba, ³⁴Gizonlu Haşem'in oğulları, Hararlı Şage oğlu Yonatan, ³⁵Hararlı Sakâr oğlu Ahiam, Ur oğlu Elifal, ³⁶Mekeralı Hefer, Pelonlu Ahiya, ³⁷Karmelli Hesro, Ezbay oğlu Naaray, ³⁸Natan'ın kardeşi Yoel, Hacer oğlu Mivhar, ³⁹Ammonlu Selek, Seruya oğlu Yoav'ın silah taşıyıcısı Berotlu Nahray, ⁴⁰Yattirli İra ve Garev, ⁴¹Hititli Uriya, Ahlay oğlu Zavav, ⁴²Rubenliler'in önderi Rubenli Şiza oğlu Adina ve ona eşlik eden otuz kişi, ⁴³Maaka oğlu Hanan, Mitanlı Yoşafat, ⁴⁴Aşteralı Uzziya, Aroerli Hotam'ın oğulları Şama ve Yeiel, ⁴⁵Şimri oğlu Yediael ve kardeşi Tisli Yoha, ⁴⁶Mahavlı Eliel, Elnaam'ın oğulları Yerivay ve Yoşavya, Moavlı Yitma, ⁴⁷Eliel, Ovet, Mesovalı Yaasiel.

12Davut'un Kiş oğlu Saul'dan gizlendiği Ziklak'ta yanına gelenler şunlardır. Bunlar savaşta onu destekleyen yiğitlerdi. ²Benjamin oymağından, Saul'un ailesindendiler. Yay taşır ve yayla ok, sapanla taş atmak için hem sağ, hem sol ellerini kullanabilirlerdi. ³Givalı Şemaa'nın oğulları Ahiezer'le Yoaş'ın komutası altındaydılar. Adları şunlardı: Azmavet'in oğulları Yeziel'le Pelet, Beraka, Anatotlu Yehu, ⁴Otuzlar'dan bir yiğit ve Otuzlar'ın önderi olan Givonlu Yişmaya, Yeremya, Yahaziel, Yohanana, Gederalı Yozavat, ⁵Eluzay, Yerimot, Bealya, Şemarya, Haruflu Şe-

^{xxiv}Bazı Septuaginta elyazmaları "Üçler", Masoretik metin "Otuzlar".

^{xxv}"Beş arşın": Yaklaşık 2.3 m.

fatya, ⁶Elkana, Yişşiya, Azarel, Yoezer, Yaşovam, Korahlılar, ⁷Yoela, Zevadya, Gedorlu Yeroham'ın oğulları. ⁸Davut çölde saklandığı yerdeyken bazı Gadlılar da ona katıldı. Bunlar savaşa hazır, kalkan ve mızrak kullanabilen yiğit adamlardı. Yüzleri aslan yüzü gibiydi, dağlardaki ceylanlar kadar çevikteler. ⁹Önderleri Ezer'di. İkincisi Ovadya, üçüncüsü Eliav, ¹⁰dördüncüsü Mişmanna, beşincisi Yeremya, ¹¹altıncısı Attay, yedincisi Eliel, ¹²sekizincisi Yohanan, dokuzuncusu Elzavat, ¹³onuncusu Yeremya, on birincisi de Makbannay'dı. ¹⁴Bu Gadlılar ordu komutanlarıydı. En güçsüzleri yüz, güçlüleri bin kişinin yerini tutardı. ¹⁵Birinci ay, Şeria Irmağı her yana taşmışken, karşı yakaya geçtiler. Oradaki vadilerde oturanların tümünü doğuya, batıya kaçırdılar. ¹⁶Benyamin ve Yahudaogulları'ndan bazı kişiler de Davut'un yanına, saklandığı yere gittiler. ¹⁷Onları karşılamaya çıkan Davut şöyle dedi: "Eğer bana yardım etmek için esenlikle geldiyseniz, buyrun bize katılın. Ama ben haksızlık yapmamışken beni düşmanlarımın eline teslim etmeye geldiyseniz, atalarımızın Tanrısı bunu görsün ve sizi yargılasın." ¹⁸Tanrı'nın Ruhu Otuzlar'ın önderi Amasay'ın üzerine indi. Amasay şöyle dedi: "Ey Davut, seniniz biz! Ey İşay oğlu, seninleyiz! Esenlik olsun sana, esenlik! Seni destekleyenlere de esenlik olsun! Tanrın sana yardım edecektir." Davut onları iyi karşıladı ve akıncıların başı yaptı. ¹⁹Davut Filistliler'le birlikte Saul'a karşı savaşmaya gidince, Manaşşe oymağından da bazı kişiler onun yanına geçtiler. Ne var ki Davut'la adamları Filistliler'e yardım etmediler. Çünkü Filist beyleri birbirlerine danışıp, "Davut efendisi Saul'a dönerse başımızdan oluruz" diyerek onu geri göndermişlerdi. ²⁰Davut Ziklak'a gittiğinde yanına geçen Manaşşeliler şunlardır: Adna, Yozavat, Yediael, Mikael, Yozavat, Elihu, Silletay. Bunlar Manaşşe'de bin kişilik birliklerin komutanlarıydı. ²¹Düşman akıncılarına karşı Davut'a yardım ettiler. Hepsisi de yiğit savaşçılar, ordu komutanlarıydı. ²²Her gün insanlar Davut'a yardım etmeye geliyorlardı. Davut büyük, güçlü bir orduya sahip oluncaya dek bu böyle sürdü. ²³RAB'bin sözü uyarınca Saul'un krallığını Davut'a vermek için Hevron'a, Davut'un yanına gelen savaşçıların sayısı şudur: ²⁴Savaşa hazır, kalkan ve mızrak taşıyan Yahudaogulları'ndan 6 800 kişi. ²⁵Savaşa hazır, yiğit Şimonogulları'ndan 7 100 kişi. ²⁶Levioğulları'ndan 4 600 kişi. ²⁷Harun ailesinin başı Yehoyada ve onunla birlikte olanlar 3 700 kişi. ²⁸Genç yiğit Sadok'la ailesinden 22 subay. ²⁹Saul'un soyu Benyaminitliler'den 3 000 kişi. Benyaminitliler'in çoğu o zamana dek Saul'un ailesine bağlı kalmışlardı. ³⁰Efrayimoğulları'ndan yiğit savaşçı ve boylarında ün salmış 20 800 kişi. ³¹Davut'u kral yapmak için Manaşşe oymağının yarısından özel olarak seçilip gelenler 18 000 kişi. ³²İssakarogulları'ndan 200 kişi. Bunlar İsraililer'in ne zaman ne yapması gerektiğini bilen kişilerdi. Boy başlarıydı ve bütün akrabalarını yönetirlerdi. ³³Zevulun'dan 50 000 kişi. Bunlar savaşa hazır, deneyimli askerlerdi. Her tür silahı kullanmada ustaydılar. Davut'a candan ve yürekten yardım ettiler. ³⁴Naftali'den 1 000 subay ile kalkan ve mızrak

taşıyan 37 000 kişi. ³⁵Danlular'dan savaşa hazır 28 600 kişi. ³⁶Aşer'den savaşa hazır, deneyimli 40 000 asker. ³⁷Şeria Irmağı'nın doğusunda yaşayan, savaş için her tür silahla donatılmış Rubenliler'den, Gadlılar'dan ve Manaşşe oymağının yarısından 120 000 kişi. ³⁸Bunların hepsi savaşa hazır yiğit askerlerdi. Büyük bir kararlılıkla Davut'u bütün İsrail'in kralı yapmak için Hevron'a geldiler. Geri kalan İsraililer de Davut'u kral yapma konusunda aynı düşüncede ydiler. ³⁹Adamlar Davut'un yanında üç gün kaldılar. Orada yiyip içtiler. Gereksinimlerini yakınları sağlamıştı. ⁴⁰İssakar, Zevulun ve Naftali'ye kadar yayılmış olan yakınları da yiyecek yüklü eşeklerle, develerle, katırlarla, öküzlerle geldiler. Bol miktarda un, incir pestili, kuru üzüm salkımları, şarap, zeytinyağı, çok sayıda sığır ve davar getirdiler. Çünkü İsrail'de sevinç vardı.

13Davut binbaşılara, yüzbaşılara ve subaylarına danıştı. ²Sonra bütün İsrail topluluğuna şöyle seslendi: "Eğer onaylarsanız ve Tanrımız RAB'bin isteğiye, İsrail ülkesinin her yanına yayılmış öbür soydaşlarımıza ve onlarla birlikte kendi kentlerinde ve otlaklarında yaşayan kâhinlerle Levililer'e haberciler gönderelim. Onlar da gelip bize katılsınlar. ³Tanrımız'ın Sandığı'nı geri getirelim. Çünkü Saul'un krallığı döneminde ona gereken önemi vermedik." ⁴Topluluk bu öneriyi benimseyerek sandığı geri getirmeye karar verdi. ⁵Davut Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nı* Kiryat-Yearim'den geri getirmek için Mısır'daki Şihor Irmağı'ndan Levo-Hamat'a kadar bütün İsraililer'i topladı. ⁶Böylece Davut'la İsraililer Keruvlar arasında taht kuran RAB Tanrı'nın adıyla anılan Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nı getirmek için Yahuda'daki Baala Kenti'ne -Kiryat-Yearim'e- gittiler. ⁷Tanrı'nın Sandığı'nı Avinadav'ın evinden alıp yeni bir arabaya koydular. Arabayı Uzza'yla Ahyo sürüyordu. ⁸Bu arada Davut'la bütün İsrail halkı da Tanrı'nın önünde lir, çenk, tef, zil ve borazanlar eşliğinde ezgiler okuyarak, var güçleriyle bu olayı kutluyorlardı. ⁹Kidon'un harman yerine vardıklarında öküzler tökezledi. Bu nedenle Uzza elini uzatıp sandığı tuttu. ¹⁰RAB sandığa elini uzatan Uzza'ya öfkelenerek onu yere çaldı. Uzza orada, Tanrı'nın önünde öldü. ¹¹Davut, RAB'bin Uzza'yı cezalandırmasına öfkelenildi. O günden bu yana oraya Peres-Uzza^{xxvi} denilir. ¹²Davut o gün Tanrı'dan korkarak, "Tanrı'nın Sandığı'nı nasıl yanıma getirsem?" diye düşündü. ¹³Sandığı yanına, Davut Kenti'ne götürceğine Gatlı Ovet-Edom'un evine götürdü. ¹⁴Tanrı'nın Sandığı Gatlı Ovet-Edom'un evinde üç ay kaldı. RAB Ovet-Edom'un ailesini ve ona ait her şeyi kutsadı.

14Sur Kralı Hiram Davut'a ulaklar ve bir saray yapmak için sedir tomrukları, taşçılar, marangozlar gönderdi. ²Böylece Davut RAB'bin kendisini İsrail Kralı atadığını ve halkı İsrail'in hatırı için krallığını çok yücelttiğini anlattı. ³Davut Yerusolim'de kendine daha birçok karı aldı;

^{xxvi}"Peres-Uzza": "Uzza'nın cezası" anlamına gelir.

bunlardan erkek ve kız çocukları oldu. ⁴Davut'un Yerusolim'de doğan çocuklarının adları şunlardı: Şammua, Şovav, Natan, Süleyman, ⁵Yivhar, Elişua, Elpelet, ⁶Nogah, Nefek, Yafia, ⁷Elişama, Beelyada, Elifelet. ⁸Filistliler Davut'un İsrail Kralı olarak meshedildiğini duyunca, bütün Filist ordusu onu aramak için yola çıktı. Bunu duyan Davut onları karşılamaya gitti. ⁹Filistliler gelip Refaim Vadisi'nde baskın yapmışlardı. ¹⁰Davut Tanrı'ya danıştı: "Filistliler'e saldırayım mı? Onları elime teslim edecek misin?" RAB, "Saldır" dedi, "Onları eline teslim edeceğim." ¹¹Bunun üzerine Davut'la adamları Baal-Perasim'e gittiler. Davut orada Filistliler'i bozguna uğrattı. Sonra, "Her şeyi yarıp geçen sular gibi, Tanrı düşmanlarımı benim elimle yarıp geçti" dedi. Bundan ötürü oraya Baal-Perasim ^{xxvii} adı verildi. ¹²Filistliler putlarını orada bıraktılar. Davut'un buyruğu uyarınca putlar yakıldı. ¹³Filistliler bir kez daha gelip vadiye baskın yaptılar. ¹⁴Davut yine Tanrı'ya danıştı. Tanrı şöyle karşılık verdi: "Buradan saldırma! Onları arkadan çevirip pelesenk ağaçlarının önünden saldır. ¹⁵Pelesenk ağaçlarının tepesinden yürüyüş sesi duyar duymaz, saldırıya geç. Çünkü ben Filist ordusunu bozguna uğratmak için önünsıra gitmişim demektir." ¹⁶Davut Tanrı'nın kendisine buyurduğu gibi yaptı ve Filist ordusunu Givon'dan Gezer'e kadar bozguna uğrattı. ¹⁷Böylece Davut'un ünü her yana yayıldı. RAB bütün ulusların ondan korkmasını sağladı.

15 Davut kendisine Davut Kenti'nde evler yaptı. Ardından Tanrı'nın Antlaşma Sandığı için bir yer hazırlayıp çadır kurdu. ²Sonra, "Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nı yalnız Levililer taşıyacak" dedi, "Çünkü sandığı taşımak ve sonsuza dek kendisine hizmet etmek için RAB Levililer'i seçti." ³Davut RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı hazırlamış olduğu yere getirmek için bütün İsraililer'i Yerusolim'de topladı. ⁴Sonra Harunoğulları'yla Levililer'i bir araya getirdi: ⁵Kehatoğulları'ndan: Önder Uriel'le 120 yakını, ⁶Merarioğulları'ndan: Önder Asaya'yla 220 yakını, ⁷Gerşonoğulları'ndan: Önder Yoel'le 130 yakını, ⁸Elisafanoğulları'ndan: Önder Şemaya'yla 200 yakını, ⁹Hevronoğulları'ndan: Önder Eliel'le 80 yakını, ¹⁰Uzzieloğulları'ndan: Önder Amminadav'la 112 yakını. ¹¹Bundan sonra Davut Kâhin Sadok'la Kâhin Aviyatar'ı, Levili Uriel'i, Asaya'yı, Yoel'i, Şemaya'yı, Eliel'i, Amminadav'ı yanına çağırdı. ¹²Onlara şöyle dedi: "Siz Levili boyların başlarısınız. Levili kardeşlerinizle birlikte kendinizi kutsayın, sonra İsrail'in Tanrısı RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı hazırlamış olduğum yere getirin. ¹³Çünkü geçen sefer sandığı siz taşımadığımız ve biz de kurala uygun davranmadığımız için Tanrımız RAB bize öfkelenmiş." ¹⁴Böylece kâhinlerle Levililer İsrail'in Tanrısı RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı getirmek için kendilerini kutsadılar. ¹⁵RAB'bin sözü uyarınca ve Musa'nın onlara buyurduğu gibi, Tanrı'nın Sandığı'nın sırtlarını omuzları üzerinde taşıdılar. ¹⁶Davut Levili önderlere, kardeşlerinden çenk, lir ve zil gibi çalgılar eşliğinde yüksek ses-

^{xxvii}"Baal-Perasim": "Yarıp geçen Efendi" anlamına gelir.

le sevinçli ezgiler okuyacak ezgiciler atamalarını söyledi. ¹⁷Levililer de Yoel oğlu Heman'ı, akrabalarından Berekyaya oğlu Asaf'ı, akrabaları Merarioğulları'ndan Kuşaya oğlu Etan'ı atadılar. ¹⁸Onlara yardımcı olarak da kapı nöbetçileri kardeşlerinden Zekeriya'yı, Yaaziel'i, Şemiramot'u, Yehiel'i, Unni'yi, Eliav'ı, Benaya'yı, Maaseya'yı, Mattitya'yı, Elifelehu'yu, Mikneya'yı, Ovet-Edom'u, Yeiel'i atadılar. ¹⁹Ezgcilerden Heman, Asaf, Etan tunc zil; ²⁰Zekeriya, Aziel, Şemiramot, Yehiel, Unni, Eliav, Maaseya, Benaya tiz perdeli çenk çalmak; ²¹Mattitya, Elifelehu, Mikneya, Ovet-Edom, Yeiel, Azazya sekiz telli ^{xxviii} lirle önderlik yapmak üzere seçildiler. ²²Levililer'in önderi Kenanya ise ezgilerden sorumluydu. Bu konuda yetenekliydi. ²³Berekyaya ile Elkana Antlaşma Sandığı'nın bulunduğu yerin kapı nöbetçileriydi. ²⁴Şevanya, Yoşafat, Netanel, Amasay, Zekeriya, Benaya, Eliezer adındaki kâhinler Tanrı'nın Antlaşma Sandığı önünde borazan çalıyordu. Ovet-Edom ile Yehiya da Antlaşma Sandığı'nın bulunduğu yerin kapı nöbetçileriydi. ²⁵Böylece Davut, İsrail ileri gelenleri ve binbaşılar RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı Ovet-Edom'un evinden sevinçle getirmeye gittiler. ²⁶Tanrı, RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı taşıyan Levililer'e yardım ettiği için, yedi boğa ile yedi koç kurban ettiler. ²⁷Davut, sandığı taşıyan Levililer, ezgiciler ve ezgilerden sorumlu olan Kenanya ince ketenden cüppeler giyinmişlerdi. Davut ince keten efod da kuşanmıştı. ²⁸Böylece İsraililer sevinç naraları atarak, borazan, zil, çenk ve lirlere çalarak RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı getiriyorlardı. ²⁹RAB'bin Antlaşma Sandığı Davut Kenti'ne varınca, Saul'un kızı Mikal pencereden baktı. Oynayıp zıplayan Kral Davut'u görünce, onu içinden küçümsedi.

16 Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nı getirip Davut'un bu amaçla kurduğu çadırın içine koydular. Tanrı'ya yakmalık sunular ve esenlik sunularını sundular. ²Davut yakmalık sunularını ve esenlik sunularını sunmayı bitirince, RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı taşıyan Levililer'e kutsadı. ³Ardından erkek, kadın her İsraili'ye birer somun ekmele birer hurma ve üzüm pestili dağıttı. ⁴RAB'bin Antlaşma Sandığı önünde hizmet etmek, İsrail'in Tanrısı RAB'bi anmak, O'na şükretmek ve övgüler sunmak için bazı Levililer'i atadı. ⁵Bunların önderi Asaf, yardımcısı Zekeriya'ydı. Öbürleri Yeiel, Şemiramot, Yehiel, Mattitya, Eliav, Benaya, Ovet-Edom ve Yeiel'di. Bunlar çenk ve lir, Asaf yüksek sesli zil, ⁶Kâhin Benaya ile Yahaziel de Tanrı'nın Antlaşma Sandığı önünde sürekli borazan çalacaklardı. ⁷O gün Davut RAB'be şükretme işini ilk kez Asaf'la kardeşlerine verdi. ⁸RAB'be şükredin, O'nu adıyla çağırın, Halklara duyurun yaptıklarımı! ⁹O'nu ezgilerle, ilahilerle övün, Bütün harikalarımı anlatın! ¹⁰Kutsal adıyla övünün, Sevinsin RAB'be yönelenler! ¹¹RAB'be ve O'nun gücüne bakın, Durmadan O'nun yüzünü arayın! ¹²Ey sizler, kulu İsrail'in soyu, Seçtiği Ya-

^{xxviii}"Sekiz telli": İbranice sözcük "Pes perdeli" ya da "Oktavlı" anlamına da gelebilir.

kupoğulları, O'nun yaptığı harikaları, Olağanüstü işlerini Ve ağzından çıkan yargıları anımsayın! ¹³¹⁴Tanrımız RAB O'dur, Yargıları bütün yeryüzünü kapsar. ¹⁵O'nun antlaşmasını, Bin kuşak için verdiği sözü, İbrahim'le yaptığı antlaşmayı, İshak için içtiği andı sonsuza dek anımsayın. ¹⁶¹⁷"Hakkımıza düşen mülk olarak Kenan ülkesini size vereceğim" diyerek, Bunu Yakup için bir kural, İsrail'le sonsuza dek geçerli bir antlaşma yaptı. ¹⁸¹⁹O zaman bir avuç insandınız, Sayıca az ve ülkeye yabancıydınız. ²⁰Bir ulustan öbürüne, Bir ülkeden ötekine dolaşp durdular. ²¹RAB kimsenin onları ezmesine izin vermedi, Onlar için kralları bile payladı: ²²"Meshettiklerime* dokunmayın, Peygamberlerime kötülük etmeyin!" dedi. ²³Ey bütün dünya, ezgiler söyleyin RAB'be! Her gün duyurun kurtarışımı! ²⁴Görkemini uluslara, Harikalarını bütün halklara anlatın! ²⁵Çünkü RAB uludur, yalnız O övgüye değer, İlahlardan çok O'ndan korkulur. ²⁶Halkların bütün ilahları bir hiçtir, Oysa gökleri yaratan RAB'dir. ²⁷Yücelik, ululuk O'nun huzurundadır, Güç ve sevinç O'nun konutundadır. ²⁸Ey bütün halklar, RAB'bi övün, RAB'bin gücünü, yüceliğini övün, ²⁹RAB'bin görkemini adına yaraşır biçimde övün, Sunular getirip O'nun önüne çıkın! Kutsal gıysiler içinde RAB'be tapın! ³⁰Titreyin O'nun önünde, ey bütün yeryüzündekiler! Dünya sağlam kurulmuş, sarsılmaz. ³¹Sevinsin gökler, coşsun yeryüzü, Uluslar arasında, "RAB egemenlik sürüyor!" densin. ³²Gürlesin deniz içindekilerle birlikte, Bayram etsin kırlar ve üzerindeki! ³³O zaman RAB'bin önünde ormanın ağaçları Sevinçle haykırarak. Çünkü O yeryüzünü yargılamaya geliyor. ³⁴RAB'be şükredin, çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuzdur. ³⁵Şöyle seslenin: "Kurtar bizi, ey kurtarıcımız Tanrı, Topla bizi, ulusların arasından çıkar. Kutsal adına şükrederim, Yüceliğinle övünelim. ³⁶İsrail'in Tanrısı RAB'be Öncesizlikten sonsuza dek övgüler olsun!" Bütün halk, "Amin!" diyerek RAB'be övgüler sundu. ³⁷Davut RAB'bin Antlaşma Sandığı'nın* önünde günlük işlerde sürekli hizmet etmeleri için Asaf'la Levili kardeşlerini atadı. ³⁸Onlarla birlikte hizmet etmeleri için Ovet-Edom'la altmış sekiz Levili akrabasını da atadı. Yedutun oğlu Ovet-Edom'la Hosa kapı nöbetçileriydi. ³⁹Davut Kâhin Sadok'la öbür kâhin kardeşlerini Givon'daki tapınma yerinde, RAB'bin Çadırı'nın bulunduğu yerde görevlendirdi. ⁴⁰Bunlar RAB'bin İsrail'e verdiği yasada yazılanlar uyarınca, sabah akşam, düzenli olarak yakmalık sunu sunağında RAB'be sunular sunacaklardı. ⁴¹Onlarla birlikte Heman'la Yedutun'u ve RAB'bin sonsuz sevgisi için şükretsinler diye özel olarak seçilen öbürlerini de görevlendirdi. ⁴²Heman'la Yedutun borazanlardan, zillerden ve Tanrı'yı öven ezgiler için gereken öbür çalgılardan sorumluydu. Yedutun'ğulları'nı da kapıda nöbetçi olarak görevlendirdi. ⁴³Sonra herkes evine döndü. Davut da ailesini kutsamak için evine döndü.

17Davut sarayına yerleştikten sonra Peygamber Natan'a, "Bak, ben sedir ağacından yapılmış bir sarayda otu-

ruyorum. Oysa RAB'bin Antlaşma Sandığı bir çadırın altında duruyor!" dedi. ²Natan, "Tasarladığım her şeyi yap, çünkü Tanrı seninledir" diye karşılık verdi. ³O gece Tanrı Natan'a şöyle seslendi: ⁴"Git, kulum Davut'a şöyle de: 'RAB diyor ki, oturmam için bana tapınak yapmayacaksın. ⁵İsrail halkını Mısır'dan çıkardığım günden bu yana tapınakta oturmam. Bir çadırdan öbür çadıra, orada burada konaklayarak dolaştım. ⁶İsraililer'le birlikte dolaştığım yerlerin herhangi birinde, halkımı gütmesini buyurduğum İsrail önderlerinden birine, neden bana sedir ağacından bir konut yapmadınız diye hiç sordum mu?' ⁷"Şimdi kulum Davut'a şöyle diyeceksin: 'Her Şeye Egemen RAB diyor ki: Halkım İsrail'e önder olasın diye seni otlaklardan ve koyun gütmekten aldım. ⁸Her nereye gittiyse seninleydim. Önünden bütün düşmanlarımı yok ettim. Adını dünyadaki büyük adamların adı gibi büyük kılacağım. ⁹Halkım İsrail için bir yurt sağlayıp onları oraya yerleştireceğim. Bundan böyle kendi yurtlarında otursunlar, bir daha rahatsız edilmesinler. Kötü kişiler de halkım İsrail'e hâkimler atadığım günden bu yana yaptıkları gibi, bir daha onlara baskı yapmasınlar. Bütün düşmanlarının sana boyun eğmesini sağlayacağım. RAB'bin senin için bir soy yetiştirecek, bilesin. ¹⁰¹¹"Sen ölüp atalarına kavuşunca, senden sonra oğullarından birini ortaya çıkarıp krallığını pekiştireceğim. ¹²Benim için tapınak kuracak olan odur. Ben de onun tahtını sonsuza dek sürdüreceğim. ¹³Ben ona baba olacağım, o da bana oğul olacak. Senden önceki kraldan esirgelediğim sevgiyi hiçbir zaman esirgemeyeceğim. ¹⁴Onu sonsuza dek tapınacağımın ve krallığımın üzerine atayacağım; tahtı sonsuza dek sürecektir." ¹⁵Böylece Natan bütün bu sözleri ve görüşleri Davut'a aktardı. ¹⁶Bunun üzerine Kral Davut gelip RAB'bin önünde oturdu ve şöyle dedi: "Ya RAB Tanrı, ben kimim, ailem nedir ki, beni bu duruma getirdin? ¹⁷Ey Tanrı, sanki bu yetmezmiş gibi, kulunun soyunun geleceği hakkında da söz verdin. Benimle de büyük bir adammışım gibi ilgilendin, ya RAB Tanrı! ¹⁸Kulunu onurlandırdın, ben sana başka ne diyebilirim ki! Çünkü sen kulunu tanıyorsun. ¹⁹Ya RAB, kulunun hatırı için ve isteğin uyarınca bu büyüklüğü gösterdin ve bu büyük vaatleri bildirdin. ²⁰Ya RAB, bir benzerin yok, senden başka tanrı da yok! Bunu kendi kulaklarımızla duyduk. ²¹Halkın İsrail'e benzer tek bir ulus yok dünyada. Kendi halkın olsun diye onları kurtarmaya gittin. Büyük ve görkemli işler yapmakla ün saldın. Mısır'dan kurtardığım halkın önünden ulusları kovdun. ²²Halkın İsrail'i sonsuza dek kendi halkın olarak seçtin ve sen de, ya RAB, onların Tanrısı oldun. ²³"Şimdi, ya RAB, kuluna ve onun soyuna ilişkin verdiğin sözü sonsuza dek tut, sözünü yerine getir. ²⁴Öyle ki, insanlar, 'İsrail'i kayıran, Her Şeye Egemen RAB Tanrı İsrail'in Tanrısı'dır!' diyerek adını sonsuza dek ansınlar, yüceltsinler ve kulun Davut'un soyu da önünde sürsün. ²⁵"Sen, ey Tanrım, ben kulun için bir soy çıkaracağımı bana açıkladın. Bundan dolayı kulun önünde sana dua etme yürekliliğini buldu. ²⁶Ya RAB, sen Tanrı'sın! Kuluna bu iyi sözü verdin.

²⁷Şimdi önünde sonsuza dek sürmesi için kulunun soyunu kutsamayı uygun gördün. Çünkü, ya RAB, onu kutsadığın için sonsuza dek kutlu kılınacak.”

18Bir süre sonra, Davut Filistliler’i yenip boyunduruğu altına aldı; Gat’ı ve çevresindeki köyleri Filistliler’in yönetiminden çıkardı. ²Moavlılar’ı da bozguna uğrattı. Onlar Davut’un haraç ödeyen köleleri oldular. ³Davut Fırat’a kadar krallığını pekiştirmeye giden Sova Kralı Hadadezer’i de Hama yakınlarında yendi. ⁴Bin savaş arabasını, yedi bin atlısını, yirmi bin yaya askerini ele geçirdi. Yüz savaş arabası için gereken atların dışındaki bütün atları da sakatladı. ⁵Sova Kralı Hadadezer’e yardıma gelen Şam Aramlılarından yirmi iki bin kişiyi öldürdü. ⁶Sonra Şam Aramlılarının ülkesine askeri birlikler yerleştirdi. Onlar da Davut’un haraç ödeyen köleleri oldular. RAB Davut’u gittiği her yerde zafere ulaştırdı. ⁷Davut Hadadezer’in komutanlarının taşıdığı altın kalkanları alıp Yerusâlim’e götürdü. ⁸Ayrıca Hadadezer’in yönetimindeki Tivhat ve Kun kentlerinden bol miktarda tunç aldı. Süleyman bunu havuz, sütunlar ve çeşitli eşyalar yapmak için kullandı. ⁹Hama Kralı Tou, Davut’un Sova Kralı Hadadezer’in bütün ordusunu bozguna uğrattığını duydu. ¹⁰Tou Kral Davut’u selamlamak ve Hadadezer’le savaşıp yendiği için kutlamak üzere oğlu Hadoram’ı ona gönderdi. Çünkü Tou Hadadezer’le sürekli savaşmıştı. Hadoram Davut’a her türlü altın, gümüş, tunç armağanlar getirdi. ¹¹Kral Davut bu armağanları bütün uluslardan –Edom, Moav, Ammonlular, Filistliler ve Amalekliler’den– ele geçirdiği altın ve gümüşle birlikte RAB’be adadı. ¹²Seruya oğlu Avişay Tuz Vadisi’nde on sekiz bin Edomlu öldürdü. ¹³Edom’a askeri birlikler yerleştirdi. Edomluların tümü Davut’un köleleri oldular. RAB Davut’u gittiği her yerde zafere ulaştırdı. ¹⁴Bütün İsrail’de krallık yapan Davut halkına doğruluk ve adalet sağladı. ¹⁵Seruya oğlu Yoav ordu komutanı, Ahilut oğlu Yehoşafat devlet tarihçisiydi. ¹⁶Ahituv oğlu Sadok’la Aviyatar oğlu Ahimelek kâhin, Şavşa yazmandı. ¹⁷Yehoyada oğlu Benaya Keretliler’le Peletliler’in* komutanıydı. Davut’un oğulları da sarayda yüksek görevlere atanmışlardı.

19Bir süre sonra Ammon Kralı Nahaş öldü, yerine oğlu kral oldu. ²Davut, “Babası bana iyilik ettiği için ben de Nahaş oğlu Hanun’a iyilik edeceğim” diye düşünerek, babasının ölümünden dolayı baş sağlığı dilemek için Hanun’a ulaklar gönderdi. Davut’un ulakları Hanun’a baş sağlığı dilemek için Ammonlular’ın ülkesine varınca, ³Ammon önderleri Hanun’a şöyle dediler: “Davut sana baş sağlığı dileyen bu adamları gönderdi diye babana saygı duyduğunu mu sanıyorsun? Bu ulaklar ülkeyi araştırmak, casusluk etmek, yıkmak için buraya geldiler.” ⁴Bunun üzerine Hanun Davut’un ulaklarını yakalattı. Sakallarını tıraş edip giysilerinin kalçayı kapatan kesimini ortadan kesti ve onları öylece gönderdi. ⁵Davut bunu duyunca, ulakları karşılamak üzere adamlar gönderdi. Çünkü ulaklar çok utanıyorlar-

dı. Kral, “Sakalınız uzayınca dek Eriha’da kalın, sonra dönün” diye buyruk verdi. ⁶Ammonlular Davut’un nefretini kazandıklarını anlayınca, Hanun’la Ammonlular Aram-Naharayim, Aram-Maaka ve Sova’dan savaş arabalarıyla atlılar kiralamak için bin talant ^{xxix} gümüş gönderdiler. ⁷Otuz iki bin savaş arabası ve Maaka Kralı’yla askerlerini kiralandılar. Maaka Kralı’yla askerleri gelip Medeva’nın yakınında ordugah kurdular. Ammonlular da savaşmak üzere kentlerinden çıkıp bir araya geldiler. ⁸Davut bunu duyunca, Yoav’ı ve güçlü adamlardan oluşan bütün ordusunu onlara karşı gönderdi. ⁹Ammonlular çıkıp kent kapısında savaş düzeni aldılar. Yardıma gelen krallar da kırdı savaş düzenine girdiler. ¹⁰Önde, arkada düşman birliklerini gören Yoav, İsrail’in en iyi askerlerinden bazılarını seçerek Aramlılar’ın karşısına yerleştirdi. ¹¹Geri kalan birlikleri de kardeşi Avişay’ın komutasına vererek Ammonlular’a karşı yerleştirdi. ¹²Yoav, “Aramlılar benden güçlü çıkarsa, yardımına gelirim” dedi, “Ama Ammonlular senden güçlü çıkarsa, ben sana yardıma gelirim. ¹³Güçlü ol! Halkımızın ve Tanrımızın kentleri uğruna yürekli olalım! RAB gözünde iyi olanı yapsın.” ¹⁴Yoav’la yanındakiler Aramlılar’a karşı savaşmak için ileri atılınca, Aramlılar onlardan kaçtı. ¹⁵Aramlılar’ın kaçıştığını gören Ammonlular da Yoav’ın kardeşi Avişay’dan kaçarak kente girdiler. Yoav ise Yerusâlim’e döndü. ¹⁶İsraililer’in önünde bozguna uğradıklarını gören Aramlılar, ulaklar gönderip Fırat Irmağı’nın karşı yakasında, Hadadezer’in ordu komutanı Şofak’ın komutasındaki Aramlılar’ı çağırdılar. ¹⁷Davut bunu duyunca, bütün İsrail ordusunu topladı. Şeria Irmağı’ndan geçerek onlara doğru ilerleyip karşılarında savaş düzeni aldı. Davut savaşmak için düzen alınca, Aramlılar onunla savaştılar. ¹⁸Ne var ki, Aramlılar İsraililer’in önünden kaçtılar. Davut onlardan yedi bin savaş arabası sürücüsü ile kırk bin yaya asker öldürdü. Ordu komutanı Şofak’ı da öldürdü. ¹⁹Hadadezer’in buyruğundaki krallar İsraililer’in önünde bozguna uğradıklarını görünce, Davut’la barış yaparak ona boyun eğdiler. Aramlılar bundan böyle Ammonlular’a yardım etmekten kaçındılar.

20İlkbaharda, kralların savaşa gittiği dönemde Yoav, komutasındaki orduyla birlikte yola çıktı. Ammonlular’ın ülkesini yerle bir edip Rabba Kenti’ni kuşatırken Davut Yerusâlim’de kalyordu. Yoav Rabba Kenti’ne saldırıp onu yerle bir etti. ²Davut Ammon Kralı’nın ^{xxx} başındaki tacı aldı. Değerli taşlarla süslü, ağırlığı bir talant ^{xxxi} altını bulan tacı Davut’un başına koydular. Davut kentten çok miktarda mal yağmalayıp götürdü. ³Orada yaşayan halkı dışarı çıkarıp testereyle, demir kazma ve baltayla yapılan işlerde çalıştırdı ^{xxxii}. Davut bunu bütün Ammon kentle-

^{xxix}“Bin talant”: Yaklaşık 34.5 ton.

^{xxx}“Ammon Kralı’nın” ya da “Ammon’un ilahı Molek’in*”.

^{xxxi}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

^{xxxii}“Yapılan işlerde çalıştırdı” (bkz. 2Sa.15:31), Masoretik metin “Kesti”.

rinde uyguladı. Sonra ordusuyla birlikte Yeruslm'e döndü. ⁴Bir süre sonra Filistliler'le Gezer'de savaş çıktı. Bu savaş sırasında Huşalı Sibbekay, Rafa soyundan Sippay'ı öldürünce, Filistliler boyun eğdiler. ⁵İsrailliler'le Filistliler arasında çıkan bir başka savaşta Yair oğlu Elhanan, Gatlı Golyat'ın kardeşi Lahmi'yi öldürdü. Golyat'ın mızrağının sapı dokumacı tezgahının sırığı gibiydi. ⁶Gat'ta bir kez daha savaş ıktı. Orada dev gibi bir adam vardı. Elleri, ayakları altışar parmaklıydı. Toplam yirmi dört parmağı vardı. O da Rafa soyundandı. ⁷Adam İsraililer'e meydan okuyunca, Davut'un kardeşi şima'nın oğlu Yonatan onu öldürdü. ⁸Bunlar Gat'taki Rafa soyundandı. Davut'la adamları tarafından öldürüldüler.

21şeytan İsraililer'e karşı çıkıp İsrail'de sayım yapması için Davut'u kışkırttı. ²Davut Yoav'la halkın önderlerine, "Gidin, Beer-şeva'dan Dan'a dek İsraililer'i sayın" dedi, "Sonra bana bilgi verin ki, halkın sayısını bileyim." ³Ama Yoav, "RAB halkımı yüz kat daha çoğaltsın" diye karşılık verdi, "Ey efendim kral, bunlar hepsi senin kulların değil mi? Efendim neden bunu istiyor? Neden İsrail'i suça sürüklüyor?" ⁴Gelgelelim kralın sözü Yoav'ın sözünden baskın ıktı. Böylece Yoav kralın yanından ayrılıp İsrail'in her yanını dolaşmaya gitti. Sonra Yeruslm'e dönerek ⁵sayımın sonucunu Davut'a bildirdi: İsrail'de kılıç kuşana-bilen bir milyn yüz bin, Yahuda'daysa dört yüz yetmiş bin kişi vardı. ⁶Yoav Levililer'le Benyamınliler'i saymadı; çünkü kralın bu konudaki buyruğunu benimsememişti. ⁷Tanrı da yapılamı uygun görmedi ve bu yüzden İsraililer'i cezalandırdı. ⁸Davut Tanrı'ya, "Bunu yapmakla büyük günah işledim!" dedi, "Lütfen kulunun suçunu bağışla. Çünkü çok akılsızca davrandım." ⁹RAB Davut'un bilicisi Gad'a şöyle dedi: ¹⁰"Gidip Davut'a de ki, 'RAB şöyle diyor: nne  seçenek koyuyorum. Bunlardan birini seç de sana onu yapayım.'" ¹¹Gad Davut'a gidip şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'Hangisini istiyorsun?' ¹² yıl kıtlık mı? Yoksa kılıçla seni kovalayan düşmanlarımın önünde  ay kaçıp yok olmak mı? Ya da RAB'bin kılıncının ve RAB'bin meleğinin bütün İsrail ülkesine  gün salgın hastalık salmasını mı?' Beni gönderene ne yanıt vereyim, şimdi iyice düşün." ¹³Davut, "Sıkıntım büyük" diye yanıtladı, "İnsan eline düşmektense, RAB'bin eline düşeyim. Çünkü O'nun acıması çok büyüktür." ¹⁴Bunun zerine RAB İsrail ülkesine salgın hastalık gönderdi. Yetmiş bin İsraili ld. ¹⁵Tanrı Yeruslm'i yok etmek için bir melek gönderdi. Ama melek yıkıma başlayacağı sırada RAB onu gördü. Göndereceği yıkımdan vazgeçerek halkı yok eden meleğe, "Yeter artık! Elini ek" dedi. RAB'bin meleği Yevuslu Ornan'ın harman yerinde duruyordu. ¹⁶Davut başını kaldırıp baktı. Elinde yalın bir kılıç olan RAB'bin meleğini gördü. Melek elini Yeruslm'in üzerine uzatmış, yerle gök arasında duruyordu. ula sarınmış Davut'la halkın ileri gelenleri yüzüstü yere kapandılar. ¹⁷Davut Tanrı'ya şöyle seslendi: "Halkın sayılmasını buyuran ben değil miydim? Günah işleyen benim, kötülük ya-

pan benim. Ama bu koyunlar ne yaptı ki? Ya RAB Tanrım, ne olur beni ve babamın soyunu cezalandır. Bu salgın hastalığı halkın üzerinden kaldır." ¹⁸RAB'bin meleği Gad'a, Davut'un Yevuslu Ornan'ın harman yerine gidip RAB'be bir sunak kurmasını buyurdu. ¹⁹Davut RAB'bin adıyla konuşan Gad'ın sözü uyarınca oraya gitti. ²⁰Harman yerinde buğday döverken, Ornan arkasına dönüp meleği gördü. Yanındaki dört oğlu gizlendi. ²¹Davut'un yaklaştığını gören Ornan, harman yerinden çıktı, varıp Davut'un önünde yüzüstü yere kapandı. ²²Davut Ornan'a, "RAB'be bir sunak kurmak üzere harman yerini bana sat" dedi, "yle ki, salgın hastalık halkın üzerinden kalksın. Harman yerini bana tam değerine satacaksın." ²³Ornan, "Senin olsun!" diye karşılık verdi, "Efendim kral uygun gördüğünü yapısın. İşte yakmalık sunular için öküzleri, odun olarak dvenleri, tahıl sunusu olarak buğday veriyorum. Hepsini veriyorum." ²⁴Ne var ki, Kral Davut, "Olmaz!" dedi, "Tam değerini ödeyip alacağım. Çünkü senin olanı RAB'be vermem. Karşılığını ödemeden yakmalık sunu sunmam." ²⁵Bylece Davut harman yeri için Ornan'a altı yüz şekel ^{xxxiii} altın dedi. ²⁶Davut orada RAB'be bir sunak kurup yakmalık sunuları ve esenlik sunularını sundu. RAB'be yakardı. RAB yakmalık sunu sunağında gökten gönderdiği ateşle onu yanıtladı. ²⁷Bundan sonra RAB meleğe kılıcını kımna koymasını buyurdu. Melek buyruğa uydu. ²⁸RAB'bin kendisine Yevuslu Ornan'ın harman yerinde yanıt verdiğini gören Davut, orada kurbanlar kesti. ²⁹Musa'nın lde RAB için yaptığı çadırla yakmalık sunu sunağı o sırada Givon'daki tapınma yerindeydi. ³⁰Ama Davut Tanrı'ya danışmak için oraya gidemedi. Çünkü RAB'bin meleğinin kılıcından korkuyordu.

22Davut, "RAB Tanrı'nın Tapınağı ve İsrail için yakmalık sunu sunağı burada olacak" dedi. ²Davut İsrail'de yaşayan yabancılardan toplanmasını buyurdu. Tanrı'nın Tapınağını kurmak için onları yontma taşlar hazırlamakla gvlendirdi. ³Giriř kapılarının çivileri ve kenetleri için çok miktarda demir, tartılamayacak kadar çok tunç sağladı. ⁴Ayrıca sayısız sedir tomruğu da sağladı. Çünkü Saydahlılar'la Surlular Davut'a çok sedir tomruğu getirmişlerdi. ⁵Davut, "Oğlum Süleyman genç ve deneyimsiz" dedi, "RAB için kurulacak tapınak bütün ulusların gözünde çok büyük, ünlü ve görkemli olmalı. Onun için hazırlık yapmalıyım." Böylece, lmeden önce, tapınağın yapımı için büyük hazırlık yaptı. ⁶Davut, oğlu Süleyman'ı yanına çağırdı. Onu İsrail'in Tanrısı RAB için bir tapınak kurmakla gvlendirdi. ⁷Sonra Süleyman'a şöyle dedi: "Oğlum, Tanrım RAB'bin adına bir tapınak kurmak istedim. ⁸Ama RAB bana, 'Sen çok kan döktün, büyük savaşlara katıldın' dedi, 'Benim adıma tapınak kurmayacaksın. Çünkü yeryüzünde gözümün önünde çok kan döktün. ⁹Ama barışsever bir oğlun olacak. Onu her yandan kuşatan düşmanlarından kurtarıp rahata kavuşturacağım. Adı Süleyman

^{xxxiii}"Altı yüz şekel": Yaklaşık 6.9 kg.

xxxxiv olacak. Onun döneminde İsrail'in barış ve güvenlik içinde yaşamasını sağlayacağım. ¹⁰Adıma bir tapınak kuracak olan odur. O bana oğul olacak, ben de ona baba olacağım. Onun krallığının tahtını İsrail'de sonsuza dek sürdüreceğim.' ¹¹“Şimdi, oğlum, RAB seninle olsun; Tanrın RAB kendisine tapınak kurman için verdiği söz uyarınca, seni başarılı kılsın. ¹²Tanrın RAB seni İsrail'e önder atadığı zaman yasasını yerine getirmen için sana sağgörü ve anlayış versin. ¹³RAB'bin İsrail'e Musa aracılığıyla verdiği kurallara, ilkelere dikkatle uyarsan, başarılı olacaksın. Güçlü ve yürekli ol! Korkma, yılma! ¹⁴“İşte sıkıntılar içinde RAB'bin Tapınağı için yüz bin talant ^{xxxv} altın, bir milyon talant ^{xxxvi} gümüş, tartılamayacak kadar çok miktarda tunç, demir, tomruk ve taş sağladım. Sen de bunlara ekleyebilirsiniz. ¹⁵Birçok işçin var. Taşçıların, duvarcılarının, marangozların ve her tür işte hünerli adamların var. ¹⁶Ölçülemeyecek kadar altının, gümüşün, tuncun, demirin de var. Haydi, işi başlat. RAB seninle olsun!” ¹⁷Davut bütün İsrail önderlerine oğlu Süleyman'a yardım etmelerini buyurdu. ¹⁸Onlara, “Tanrınız RAB sizinle değil mi?” dedi, “Her yanda sizi rahata kavuşturmadı mı? Çünkü bu ülkede yaşayanları elime teslim etti. Bu yüzden ülke RAB'bin ve halkının yönetimi altındadır. ¹⁹Şimdi yüreğinizi ve canınızı Tanrınız RAB'be adayarak O'na yönelin. RAB Tanrı'nın Tapınağı'nı yapmaya başlayın. Öyle ki, RAB'bin adına kuracağınız tapınağa RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı* ve Tanrı'ya ait kutsal eşyaları getiresiniz.”

23Davut çok yaşlanınca, oğlu Süleyman'ı İsrail Kralı yaptı. ²Davut İsrail'in bütün önderlerini, kâhinleri, Levililer'i bir araya topladı. ³Otuz ve daha yukarı yaştaki Levililer sayıldı. Toplamı otuz sekiz bin erkekti. ⁴Bunlardan yirmi dört bini RAB'bin Tapınağı'nın işlerini gözeticek, altı bini memur ve yargıç olacaktı; ⁵dört bini kapı nöbetçisi olacak, dört bini de Davut'un RAB'bi övmek için sağladığı çalgıları çalacaktı. ⁶Davut Levililer'i Levi'nin oğullarına göre bölümlere ayırdı: Gerşon, Kehat, Merari. ⁷Gerşonlular: Ladan, Şimi. ⁸Ladan'ın oğulları: İlk oğlu Yehiel, Zetam, Yoel. Toplam üç kişiydi. ⁹Bunlar Ladan boyunun boy başlarıydı. Şimi'nin oğulları: Şelomit, Haziël, Haran. Toplam üç kişiydi. ¹⁰Şimi'nin öbür oğulları: Yahat, Ziza, Yeuş, Beria. Bu dördü Şimi'nin oğullarıydı. ¹¹Yahat ilk, Ziza ikinci oğuldu. Ancak Yeuş'la Beria'nın çok sayıda oğulları olmadığı için bir boy sayıldılar. ¹²Kehat'ın oğulları: Amram, Yishar, Hevron, Uzziel. Toplam dört kişi. ¹³Amram'ın oğulları: Harun, Musa. Harun'la oğulları en kutsal eşyaları korumak, RAB'bin önünde buhur yakmak, O'na hizmet etmek ve sonsuza dek O'nun adına halkı kutsamak için atandılar. ¹⁴Tanrı adamı Musa'nın oğulları da Levi oymağından sayıldı. ¹⁵Musa'nın oğulları: Gerşom, Eliezer. ¹⁶Gerşom'un

oğulları: Önder Şevuel. ¹⁷Eliezer'in oğlu: Önder Rehavya. Eliezer'in başka oğlu yoktu. Rehavya'nımsa birçok oğlu vardı. ¹⁸Yishar'ın oğulları: Önder Şelomit. ¹⁹Hevron'un oğulları: İlk oğlu Yeriya, ikincisi Amarya, üçüncüsü Yahaziel, dördüncüsü Yekamam. ²⁰Uzziël'in oğulları: İlk oğlu Mika, ikincisi Yişşiya. ²¹Merari'nin oğulları: Mahli, Muşi. Mahli'nin oğulları: Elazar, Kiş. ²²Elazar oğul sahibi olmadan öldü. Ama kızları vardı. Amcaları Kiş'in oğulları onlarla evlendi. ²³Muşi'nin oğulları: Mahli, Eder, Yeremot. Toplam üç kişi. ²⁴Boylarına göre Levioğulları bunlardı. Boy başlarının her biri kendi adıyla sayıldı. Yirmi ve daha yukarı yaştaki Levililer, RAB'bin Tapınağı'nın işlerinde görev aldılar. ²⁵Çünkü Davut, “İsrail'in Tanrısı RAB halkını rahata kavuşturdu” demişti, “Yeruşalim'i de sonsuza dek kendine konut seçti. ²⁶Onun için Levililer'in RAB'bin Çadırı'nı ve tapınma hizmetinde kullanılan eşyaları taşımalarına artık gerek yok.” ²⁷Davut'un son buyruğu uyarınca, yirmi ve daha yukarı yaştaki Levililer sayıldı. ²⁸Levililer'in görevi RAB'bin Tapınağı'nın hizmetinde Harunoğulları'na yardım etmektir: Avlulardan, odalardan, kutsal eşyaların arınmasından ve Tanrı'nın Tapınağı'ndaki öbür hizmetlerden sorumluydular. ²⁹Adak ekmeklerinden, tahıl sunusu için kullanılan ince undan, mayasız ince ekmekten, sacda pişirilen yiyeceklerden ve zeytinyağıyla karıştırılan sunulardan, her tür hacim ve uzunluk ölçülerinden onlar sorumluydu. ³⁰RAB'be şükretmek, övgüler sunmak üzere her sabah ve akşam tapınakta hazır bulunacaklardı. ³¹Şabat Günü, Yeni Ay Töreni ve öbür bayramlarda RAB'be yakmalık sunular sunulduğunda da hazır bulunacaklardı. RAB'bin önünde, kendileri için belirlenen ilkeler uyarınca uygun sayıda sürekli hizmet edeceklerdi. ³²Böylece Levililer Buluşma Çadırı'na ve kutsal yere bakma, RAB'bin Tapınağı'nın hizmetinde kardeşleri Harunoğulları'na yardım etme görevini üstlendiler.

24Harunoğulları'nın bağlı oldukları bölükler: Harun'un oğulları: Nadav, Avihu, Elazar, İtamar. ²Nadav'la Avihu babalarından önce, oğul sahibi olamadan öldüler. Onun için Elazar'la İtamar kâhinlik yaptılar. ³Davut Elazar soyundan Sadok'la İtamar soyundan Ahimelek'in yardımıyla Harunoğulları'nı yaptıkları göreve göre bölüklere ayırdı. ⁴Elazaroğulları arasında İtamaroğulları'ndan daha çok önder olduğundan, buna göre bölündüler: Elazaroğulları'ndan on altı boy başı, İtamaroğulları'ndan ise sekiz boy başı çıktı. ⁵Gerek Elazaroğulları, gerekse İtamaroğulları arasında kutsal yerden ve Tanrı'yla ilgili hizmetlerden sorumlu önderler vardı. Bu yüzden atanmaları kayırılmaksızın kurayla yapıldı. ⁶Levili Netanel oğlu Yazman Şemaya, kralın ve görevlileri Kâhin Sadok, Aviyatar oğlu Ahimelek, kâhinler ve Levililer'in boy başlarının gözü önünde kura çekimini kaydetti. Kura sırayla, bir Elazar ailesinden, bir İtamar ailesinden çekildi. ⁷Birinci kura Yehoyariv'e düştü, İkincisi Yedaya'ya. ⁸Üçüncüsü Harim'e, Dördüncüsü Seorim'e, ⁹Beşincisi Malkiya'ya, Altıncısı Miyamin'e, ¹⁰Yedincisi Hak-

xxxxiv“Süleyman”: İbranice “Barış” sözcüğüyle aynı kökten gelmektedir.

xxxv“Yüz bin talant”: Yaklaşık 3450 ton.

xxxvi“Bir milyon talant”: Yaklaşık 34500 ton.

kos'a, Sekizincisi Aviya'ya, ¹¹Dokuzuncusu Yeşu'ya, Onuncusu Şekanya'ya, ¹²On birincisi Elyasıv'e, On ikincisi Yakim'e, ¹³On üçüncüsü Huppa'ya, On dördüncüsü Yeşevav'a, ¹⁴On beşincisi Bilga'ya, On altıncısı İmmer'e, ¹⁵On yedincisi Hezir'e, On sekizincisi Happises'e, ¹⁶On dokuzuncusu Petahya'ya, Yirmincisi Yehezkel'e, ¹⁷Yirmi birincisi Yakim'e, Yirmi ikincisi Gamul'a, ¹⁸Yirmi üçüncüsü Delaya'ya, Yirmi dördüncüsü Maazy'a'ya düştü. ¹⁹İsrail'in Tanrısı RAB'bin buyruğu uyarınca ataları Harun'un verdiği ilkelere göre RAB'bin Tapınağı'na gidip görev yapma sırası buydu. ²⁰Öbür Levililer: Amramoğulları'ndan Şuvel, Şuveloğulları'ndan Yehdeya. ²¹Rehavya oğulları'ndan önder Yişşiya. ²²Yishar oğulları'ndan Şelomot, Şelomotoğulları'ndan Yahat. ²³Hevron'un oğulları: İlk oğlu Yeriya, ikincisi Amarya, üçüncüsü Yahaziel, dördüncüsü Yekamam. ²⁴Uzziel'in oğlu: Mika. Mika'nın oğlu: Şamir. ²⁵Mika'nın kardeşi: Yişşiya. Yişşiya'nın oğlu: Zekeriya. ²⁶Merarioğulları: Mahli, Muşi, Yaaziya. ²⁷Merari'nin torunlarından Yaaziya'nın oğulları: Şoham, Zakkur, İvri. ²⁸Mahli'den: Elazar. Elazar'ın oğlu olmadı. ²⁹Kiş'ten: Kiş oğlu Yerahmeel. ³⁰Muşi oğulları: Mahli, Eder, Yerimot. Levi soyundan gelen boylar bunlardır. ³¹Bunlar da kardeşleri Harunoğulları gibi, Kral Davut'un, Sadok'un, Ahimelek'in, kâhinler ve Levililer'in boy başlarının gözü önünde kura çekti. Büyük boy başları da, kardeşleri olan küçük boy başları da kura çektiler.

25 Davut'la ordu komutanları hizmet için Asaf'ın, Heman'm, Yedutun'un bazı oğullarını ayırdılar. Bunlar lir, çenk ve ziller eşliğinde peygamberlikte bulunacaklardı. Bu göreve atananların listesi şuydu: ²Asaf'ın oğullarından: Zakkur, Yusuf, Netanya, Aşarela. Bunlar kralın buyruğu uyarınca peygamberlikte bulunan Asaf'ın yönetimi altındaydılar. ³Yedutun'un oğullarından: Gedalya, Seri, Yeşaya, Şimi, Haşavya, Mattitya. Toplam altı kişiydi. Lir eşliğinde peygamberlikte bulunan, RAB'be şükür ve övgü sunan babaları Yedutun'un sorumluluğu altındaydılar. ⁴Heman'ın oğullarından: Bukkiya, Mattanya, Uzziel, Şevuel, Yerimot, Hananya, Hanani, Eliata, Giddalti, Romamti-Ezer, Yoşbekaşa, Malloti, Hotir, Mahaziot. ⁵Hepsi kralın bilicisi Heman'ın oğullarıydı. Tanrı'nın sözü uyarınca bu oğullar Heman'ı güçlendirmek için ona verilmişti. Tanrı Heman'a on dört oğulla üç kız verdi. ⁶Bunların tümü babalarının sorumluluğu altında RAB Tanrı'nın Tapınağı'nda hizmet etmek için zil, çenk ve lirler eşliğinde ezgi söylerdi. Asaf, Yedutun, Heman kralın sorumluluğu altındaydı. ⁷RAB'be ezgi okumak için eğitilmiş yetenekli Levililer'in toplamı 288 kişiydi. ⁸Bunların her biri, büyük küçük, öğretmen öğrenci ayrımı yapılmaksızın, görev dağıtımı için kura çekti. ⁹Birinci kura Asaf soyundan Yusuf'a düştü; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi ^{xxxvii}. İkincisi Gedalya'ya; kendisi, kardeşleri ve oğullarıyla birlikte 12 kişi. ¹⁰Üçüncüsü Zakkur'a; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹¹Dördüncüsü

Yisri'ye; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹²Beşincisi Netanya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹³Altıncısı Bukkiya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁴Yedincisi Yesarela'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁵Sekizincisi Yeşaya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁶Dokuzuncusu Mattanya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁷Onuncusu Şimi'ye; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁸On birincisi Azarel'e; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ¹⁹On ikincisi Haşavya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁰On üçüncüsü Şuvel'e; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²¹On dördüncüsü Mattitya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²²On beşincisi Yeremot'a; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²³On altıncısı Hananya'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁴On yedincisi Yoşbekaşa'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁵On sekizincisi Hanani'ye; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁶On dokuzuncusu Malloti'ye; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁷Yirmincisi Eliata'ya; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁸Yirmi birincisi Honiri'e; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ²⁹Yirmi ikincisi Giddalti'ye; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ³⁰Yirmi üçüncüsü Mahaziot'a; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi. ³¹Yirmi dördüncüsü Romamti-Ezer'e; oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi.

26 Kapı nöbetçilerinin bölükleri: Korahlılar'dan: Asaf oğulları'ndan Kore oğlu Meşelemya. ²Meşelemya'nın oğulları: İlk oğlu Zekeriya, ikincisi Yediael, üçüncüsü Zevadya, dördüncüsü Yatniel, ³beşincisi Elam, altıncısı Yehohanan, yedincisi Elyehoanay. ⁴Ovet-Edom'un oğulları: İlk oğlu Şemaya, ikincisi Yehozavat, üçüncüsü Yoah, dördüncüsü Sakâr, beşincisi Netanel, ⁵altıncısı Ammiel, yedincisi İssakar, sekizincisi Peulletay. Çünkü Tanrı Ovet-Edom'u kutsamıştı. ⁶Ovet-Edom'un oğlu Şemaya'nın oğulları vardı. Bunlar yetenekli olduklarından boy başlarıydılar. ⁷Şemaya'nın oğulları: Otni, Refael, Ovet, Elzavat. Şemaya'nın akrabaları Elihu ile Şemakya da yiğit adamlardı. ⁸Bunların tümü Ovet-Edom soyundandı. Onlar da, oğullarıyla akrabaları da yiğit, görevlerinde becerikli kişilerdi. Ovet-Edom soyundan 62 kişi vardı. ⁹Meşelemya'nın 18 becerikli oğlu ve akrabası vardı. ¹⁰Merarioğulları'ndan Hosa'nın oğulları: İlki Şimri'ydi. –Şimri ilk oğul olmadığı halde babası onu önder atamıştı. – ¹¹İkincisi Hilkiya, üçüncüsü Tevalya, dördüncüsü Zekeriya. Hosa'nın oğullarıyla akrabalarının toplamı 13 kişiydi. ¹²RAB'bin Tapınağı'nda Levili kardeşleri gibi görev yapan kapı nöbetçisi bölükler ve başlarındaki adamlar bunlardır. ¹³Her kapı için her aile büyük, küçük ayırmadan kura çekti. ¹⁴Kurada Doğu Kapısı Şelemya'ya düştü. Sonra bilge bir danışman olan oğlu Zekeriya için kura çekildi. Ona Kuzey Kapısı düştü. ¹⁵Güney Kapısı Ovet-Edom'a, depo için çekilen kura da oğullarına düştü. ¹⁶Batı Kapısı ile yukarı yol üzerindeki Şalleket Kapısı için çekilen kurular Şuppim'le Hosa'ya düştü. Her ailenin nöbet zamanları sırayla birbirini izliyordu. ¹⁷Doğu Kapısı'nda günde

^{xxxvii}Septuaginta "Oğulları ve kardeşleriyle birlikte 12 kişi". Bu tümce Masoretik metinde geçmemektedir.

altı, Kuzey Kapısı'nda dört, Güney Kapısı'nda dört, depolarda da ikişerden dört Levili nöbetçi vardı. ¹⁸Batı Kapısı'na bakan avlu içinse, yolda dört, avluda iki nöbetçi bekliyordu. ¹⁹Korah ve Merari soyundan gelen kapı nöbetçilerinin bölükleri bunlardı. ²⁰Levili Ahiya Tanrı'nın Tapınağı'nın hazinelerinden ve Tanrı'ya adanmış armağanlardan sorumluydu. ²¹Ladanoğulları: Ladan soyundan gelen Gerşonoğulları, Ladan boyunun boy başları Gerşonlu Yehieli ve oğullarıydı. ²²Yehieli'nin oğulları: Zetam'la kardeşi Yoel. Bunlar RAB'bin Tapınağı'nın hazinelerinden sorumluydu. ²³Amram, Yishar, Hevron, Uzziel soylarından şu kişilere görev verildi: ²⁴Musa oğlu Gerşom'un soyundan Şevuel tapınak hazinelerinin baş sorumlusuydu. ²⁵Eliezer soyundan gelen kardeşleri: Rehavya Eliezer'in oğluydu, Yeşaya Rehavya'nın oğluydu, Yoram Yeşaya'nın oğluydu, Zikri Yoram'ın oğluydu, Şelomit Zikri'nin oğluydu. ²⁶Şelomit'le kardeşleri boy başlarının, Kral Davut'un binbaşlarının, yüzbaşlarının ve öbür ordu komutanlarının verdiği armağanların saklandığı hazinelerden sorumluydular. ²⁷Bunlar savaşta yağmalanan mallardan bir kısmını RAB'bin Tapınağı'nın onarımı için ayırdılar. ²⁸Bilici Samuel'in, Kiş oğlu Saul'un, Ner oğlu Avner'in, Seruya oğlu Yoav'ın verdiği armağanlarla öbür armağanlardan da Şelomit'le kardeşleri sorumluydu. ²⁹Yisharlılar'dan: Kenanya ile oğulları İsrail'de memur ve yargıç olarak tapınak dışındaki işlere bakmakla görevlendirildiler. ³⁰Hevronlular'dan: Haşavya ile kardeşleri –bin yedi yüz yiğit adam– RAB'bin işlerine ve kralın hizmetine bakmak için İsrail'in Şeria Irmağı'nın batı yakasında kalan bölgesine atanmıştı. ³¹Aile soy kütüğündeki kayıtlara göre Yeriya Hevronlular'ın boy başıydı. Davut'un krallığının kırkinci yılında kayıtlar incelendi ve Gilat'taki Yazer'de Hevronlular arasında yiğit savaşçılar bulundu. ³²Yeriya'nın aile başları olan iki bin yedi yüz akrabası vardı. Kral Davut bu yiğit adamları Tanrı'nın ve kralın işlerine bakmaları için Rubenliler'e, Gadlılar'a, Manaşşe oymağının yarısına yönetici olarak atadı.

27İsrail'de görev yapan İsraili boy başlarının, binbaşlılarla yüzbaşların ve görevlilerin listesi. Bunlar değişen birliklerde yıl boyunca aydan aya her konuda krala hizmet ederlerdi. Her birlik 24 000 kişiden oluşurdu. ²Birinci ay için birinci birliğin komutanı Zavdiel oğlu Yaşovam'dı. Komutasındaki birlik 24 000 kişiden oluşuyordu. ³Birinci ay için görevlendirilen ordunun başkomutanı Yaşovam, Peres soyundandı. ⁴İkinci ay için ikinci birliğin komutanı Ahohlu Doday'dı. Miklot bu birliğin baş görevlisiydi. Doday komutasındaki birlik 24 000 kişiden oluşuyordu. ⁵Üçüncü ay için üçüncü birliğin komutanı Kâhin Yehoyada oğlu önder Benaya'ydı. Komutasındaki birlik 24 000 kişiden oluşuyordu. ⁶Otuz yiğitlerden biri ve Otuzlar'ın önderi olan Benaya'ydı bu. Oğlu Ammizavat da onun birliğinde görevliydi. ⁷Dördüncü ay için dördüncü birliğin komutanı Yoav'ın kardeşi Asahel'di. Sonradan yerine oğlu Zevadya geçti. Birliğinde 24 000 kişi vardı. ⁸Beşinci ay için beşin-

ci birliğin komutanı Yizrahlı Şamhut'tu. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ⁹Altıncı ay için altıncı birliğin komutanı Tekoalı İkkeş oğlu İra'ydı. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹⁰Yedinci ay için yedinci birliğin komutanı Efrayimoğulları'ndan Pelonlu Heles'ti. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹¹Sekizinci ay için sekizinci birliğin komutanı Zerahlılar'dan Huşalı Sibbekay'dı. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹²Dokuzuncu ay için dokuzuncu birliğin komutanı Benyaminoğulları'ndan Anatotlu Aviezer'di. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹³Onuncu ay için onuncu birliğin komutanı Zerahlılar'dan Netofalı Mahray'dı. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹⁴On birinci ay için on birinci birliğin komutanı Efrayimoğulları'ndan Piratonlu Benaya'ydı. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹⁵On ikinci ay için on ikinci birliğin komutanı Otniel soyundan Netofalı Helday'dı. Komutasındaki birlikte 24 000 kişi vardı. ¹⁶İsrail oymaklarının yöneticileri: Ruben oymağı: Zikri oğlu Eliezer. Şimon oymağı: Maaka oğlu Şefatyay. ¹⁷Levi oymağı: Kemuel oğlu Haşavya. Harunoğulları: Sadok. ¹⁸Yahuda oymağı: Davut'un kardeşlerinden Elihu. İssakar oymağı: Mikael oğlu Omri. ¹⁹Zevulun oymağı: Ovadya oğlu Yişmaya. Naftali oymağı: Azriel oğlu Yerimot. ²⁰Efrayimoğulları: Azazyay oğlu Hoşea. Manaşşe oymağının yarısı: Pedaya oğlu Yoel. ²¹Gilat'taki Manaşşe oymağının öbür yarısı: Zekeriya oğlu Yiddo. Benyamin oymağı: Avner oğlu Yaasiel. ²²Dan oymağı: Yeroham oğlu Azarel. İsrail oymaklarının yöneticileri bunlardı. ²³Davut yirmi ve daha aşağıdaki yaştakilerin sayımını yapmadı. Çünkü RAB İsrail'i gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağına söz vermişti. ²⁴Seruya oğlu Yoav da başladığı sayımı bitirmedi. Bu sayımdan ötürü RAB İsrail'e öfkelenildi. Bu yüzden sayımın sonucu Kral Davut'un tarihinde yazılmadı. ²⁵Kralın hazinelerine yönetici olarak Adiel oğlu Azmavet atanmıştı. Açık bölgelerdeki, kentlerdeki, köylerdeki, kalelerdeki depolardan da Uzziya oğlu Yehonatan sorumluydu. ²⁶Toprağı süren tarım işçilerinden: Keluv oğlu Ezri, ²⁷Bağlardan: Ramalı Şimi, Üzümlerden ve şarap mahzenlerinden: Şefamalı Zavdi, ²⁸Şefela bölgesindeki zeytinliklerden ve yabamıl incir ağaçlarından: Gederli Baal-Hanan, Zeytinyağı depolarından: Yoaş, ²⁹Şaron'da otlatılan sığırlardan: Şaronlu Şitray, Vadilerdeki sığırlardan: Adlay oğlu Şafat, ³⁰Develerden: İsmaili Ovil, Eşeklerden: Meronotlu Yehdeya, ³¹Davarlardan: Hacerli Yaziz sorumluydu. Bunların hepsi Kral Davut'un servetinden sorumlu yöneticilerdi. ³²Davut'un amcası Yehonatan anlayışlı bir yazman ve danışmandı. Hakmoni oğlu Yehiel kralın oğullarına bakardı. ³³Ahitofel kralın danışmanıydı. Arkh Huşay kralın dostuydu. ³⁴Ahitofel'den sonra yerine Benaya oğlu Yehoyada'yla Aviyatar geçti. Yoav kralın ordu komutanıydı.

28Davut İsrail'deki bütün yöneticilerin –oymak başlarının, kralın hizmetindeki birlik komutanlarının, binbaşlıların, yüzbaşların, kralla oğullarına ait servetten ve sürüden

sorumlu kişilerin, saray görevlilerinin, bütün güçlü adamların ve yiğit savaşçıların– Yeruşalim’de toplanmasını buyurdu. ²Kral Davut ayağa kalkıp onlara şöyle dedi: “Ey kardeşlerim ve halkım, beni dinleyin! RAB’bin Antlaşma Sandığı, Tanrımız’ın ayak basacağı için kalıcı bir yer yapmak istedim. Konutun yapımı için hazırlık yaptım. ³Ama Tanrı bana, ‘Adıma bir tapınak kurmayacaksın’ dedi, ‘Çünkü sen savaşçı birisin, kan döktün.’ ⁴“İsrail’in Tanrısı RAB, sonsuza dek İsrail Kralı olmam için bütün ailemden beni seçti. Önder olarak Yahuda’ya, Yahuda oymağından da babamın ailesini seçti. Babamın oğulları arasından beni bütün İsrail’in kralı yapmayı uygun gördü. ⁵Bütün oğullarım arasından –RAB bana birçok oğul verdi– İsrail’de RAB’bin krallığının tahtına oturtmak için oğlum Süleyman’ı seçti. ⁶RAB bana şöyle dedi: ‘Tapınağımı ve avlularımı yapacak olan oğlun Süleyman’dır. Onu kendime oğul seçtim. Ben de ona baba olacağım. ⁷Bugün yaptığın gibi buyruklarına, ilkelerime dikkatle uyarsa, krallığımı sonsuza dek sürdüreceğim.’ ⁸“Şimdi, Tanrımız’ın önünde, RAB’bin topluluğu olan bütün İsrail’in gözü önünde size sesleniyorum: Tanrımız RAB’bin bütün buyruklarına uymaya dikkat edin ki, bu verimli ülkeyi mülk edinin sonsuza dek çocuklarınıza miras olarak veresiniz. ⁹“Sen, ey oğlum Süleyman, babanın Tanrısı’nı tanı. Bütün yüreğinle ve istekle O’na kulluk et. Çünkü RAB her yüreği araştırır, her düşüncenin ardındaki amacı saptar. Eğer O’na yönelirsen, kendisini sana buldurur. Ama O’nu bırakırsan, seni sonsuza dek reddeder. ¹⁰Şimdi dinle! Tapınağı yapmak için RAB seni seçti. Yürekli ol, işe başla!” ¹¹Davut tapınağa ait eyvanın, binaların –hazine odalarının, yukarıyla iç odaların ve Bağışlanma Kapağı’nın bulunduğu yerin– tasarılarını oğlu Süleyman’a verdi. ¹²Ruh aracılığıyla kendisine açıklanan bütün tasarıları verdi: RAB’bin Tapınağı’nın avlularıyla çevredeki bütün odaların, Tanrı’nın Tapınağı’nın hazinelerinin, adanmış armağanların konulacağı yerlerin ölçülerini verdi. ¹³Kâhinlerle Levililer’in bölüklerine ilişkin kuralları, RAB’bin Tapınağı’ndaki hizmet ve hizmette kullanılan bütün eşyalarla ilgili ilkeleri, ¹⁴değişik hizmetlerde kullanılan altın eşyalar için saptanan altın miktarını, değişik hizmetlerde kullanılan gümüş eşyalar için saptanan gümüş miktarını, ¹⁵altın kandilliklerle kandiller –her bir altın kandillikle kandil– için saptanan altını, her kandillik için saptanan gümüşü, ¹⁶adak ekmeklerinin dizildiği masalar için belirlenen altını, gümüş masalar için gümüşü, ¹⁷büyük çatallar, çanaklar ve testiler için belirlenen saf altını, her altın tas için saptanan altını, her gümüş tas için saptanan gümüşü, ¹⁸buhur sunağı için saptanan saf altın miktarını bildirdi. Davut arabanın –RAB’bin Antlaşma Sandığı’na kanatlarını yayarak onu örten altın Keruvlar’ın*– tasarısını da verdi. ¹⁹“Bütün bunlar RAB’bin eli üzerimde olduğu için bana bildirildi” dedi, “Ben de tasarının bütün ayrıntılarını yazılı olarak veriyorum.” ²⁰Sonra oğlu Süleyman’a, “Güçlü ve yürekli ol!” dedi, “İşe giriş. Korkma, yılma. Çünkü be-

nim Tanrım, RAB Tanrı seninledir. RAB’bin Tapınağı’nın bütün yapım işleri bitinceye dek seni başarısızlığa uğratmayacak, seni bırakmayacaktır. ²¹Tanrı’nın Tapınağı’nın yapım işleri için kâhinlerle Levililer’in bölükleri burada hazır bekliyor. Her tür yapım işinde usta ve istekli adamlar sana yardım edecek. Önderler de bütün halk da senin buyruklarını bekliyor.”

29Kral Davut bütün topluluğa şöyle dedi: “Tanrı’nın seçtiği oğlum Süleyman genç ve deneyimsizdir. İş büyüktür. Çünkü bu tapınak insan için değil, RAB Tanrı içindir. ²Tanrım’ın Tapınağı’na geç sağlamak için var gücümle çalıştım. Altın eşyalar için altın, gümüş için gümüş, tunç için tunç, demir için demir, ahşap için ağaç sağladım. Ayrıca oniks, kakma taşlar, süs taşları, çeşitli renklerde değerli taşlar ve çok miktarda mermer sağladım. ³Bu kutsal tapınak için sağladıklarımın yansırsa, Tanrım’ın Tapınağı’na sevgim yüzünden, kişisel servetimden de altın ve gümüş de veriyorum: ⁴Üç bin talant ^{xxxviii} Ofir altını ve tapınağın duvarlarını kaplamak için yedi bin talant ^{xxxix} kaliteli gümüş. ⁵Bunları altın, gümüş gerektiren işlerde ve sanatkarların el işçiliğinde kullanılmak üzere veriyorum. Kim bugün kendini RAB’be adamak istiyor?” ⁶Bunun üzerine boy başları, İsrail’in oymak önderleri, binbaşılar, yüzbaşılar ve saray yöneticileri gönülden armağanlar verdiler. ⁷Tanrı’nın Tapınağı’nın yapımı için beş bin talant ^{xl}, on bin darik ^{xli} altın, on bin talant ^{xlii} gümüş, on sekiz bin talant ^{xliii} tunç, yüz bin talant ^{xliv} demir bağışladılar. ⁸Değerli taşları olanlar, Gerşonlu Yehiel’in denetiminde, bunları RAB’bin Tapınağı’nın hazinesine verdi. ⁹Halk verdiği armağanlar için seviniyordu. Çünkü herkes RAB’be içtenlikle ve gönülden vermişti. Kral Davut da çok sevinçliydi. ¹⁰Davut bütün topluluğun gözü önünde RAB’bi övdü. Şöyle dedi: “Ey atamız İsrail’in Tanrısı RAB, Sonsuzluk boyunca sana övgüler olsun! ¹¹Ya RAB, büyüklük, güç, yücelik, Zafer ve görkem senindir. Gökte ve yerde olan her şey senindir. Egemenlik senindir, ya RAB! Sen her şeyden yücesin. ¹²Zenginlik ve onur senden gelir. Her şeye egemensin. Güç ve yetki senin elindedir. Birini yükseltmek ve güçlendirmek Senin elindedir. ¹³Şimdi, ey Tanrımız, sana şükrederiz, Görkemli adını överiz. ¹⁴“Ama ben kimim, halkım kim ki, böyle gönülden armağanlar verebilelim? Her şey sendendir. Biz ancak senin elinden aldıklarımızı sana verdik. ¹⁵Senin önünde garibiz, yabancıyız atalarımız gibi. Yeryüzündeki günlerimiz bir gölge gibidir, kalıcı değildir. ¹⁶Ya RAB Tanrımız, kutsal adına bir tapınak yapmak için sağladığımız bu büyük servet senin elindedir, hepsi senindir. ¹⁷Yüreği sınağımı, doğruluktan hoşlandığımı bilirim. Her şeyi içtenlikle, gönül-

^{xxxviii}“Üç bin talant”: Yaklaşık 100 ton.

^{xxxix}“Yedi bin talant”: Yaklaşık 240 ton.

^{xl}“Beş bin talant”: Yaklaşık 170 ton.

^{xli}“On bin darik”: Yaklaşık 85 kg.

^{xlii}“On bin talant”: Yaklaşık 345 ton.

^{xliii}“On sekiz bin talant”: Yaklaşık 620 ton.

^{xliv}“Yüz bin talant”: Yaklaşık 3450 ton.

den verdim. Şimdi burada olan halkın sana nasıl istekle bağışlar verdiğini sevinçle gördüm. ¹⁸Ya RAB, atalarımız İbrahim'in, İshak'ın, İsrail'in Tanrısı, bu isteği sonsuza dek halkın yüreğinde ve düşüncesinde tut, onların sana bağlı kalmalarını sağla. ¹⁹Oğlum Süleyman'a bütün buyruklarına, uyarılarına, kurallarına uymak, hazırlığı yaptığım tapınağı kurmak için istekli bir yürek ver." ²⁰Sonra Davut bütün topluluğa, "Tanrınız RAB'bi övün!" dedi. Böylece hepsi atalarının Tanrısı RAB'bi övdü; Tanrı'nın ve kralın önünde başlarını eğip yere kapandı. ²¹Ertesi gün halk RAB'be kurbanlar kesip yakmalık sunular sundu: Bin boğa, bin koç, bin kuzunun yanı sıra, bütün İsraililer için dökmelik sunular ve birçok başka kurban. ²²O gün İsraililer büyük bir sevinçle RAB'bin önünde yiyip içtiler. Bundan sonra Davut oğlu Süleyman'ı ikinci kez kral olarak onayladılar. Süleyman'ı RAB'bin önünde önder, Sadok'u da kâhin olarak meshettiler. ²³Böylece Süleyman babası Davut'un yerine RAB'bin tahtına oturdu. Başarılı oldu. Bütün İsrail halkı onun sözüne uydu. ²⁴Yöneticilerin, güçlü kişilerin ve Davut'un oğullarının tümü Kral Süleyman'a bağlı kalacaklarına söz verdiler. ²⁵RAB bütün İsraililer'in gözünde Süleyman'ı çok yükseltti ve daha önce İsrail'de hiçbir kralın erişemediği bir krallık görkemiyle donattı. ²⁶İşay oğlu Davut bütün İsrail'de krallık yaptı. ²⁷Yedi yıl Hebron'da, otuz üç yıl Yerusâlim'de olmak üzere toplam kırk yıl İsrail'de krallık yaptı. ²⁸Güzel bir yaşlılık döneminde öldü. Zenginlik ve onur dolu günler yaşadı. Yerine oğlu Süleyman kral oldu. ²⁹Kral Davut'un krallığı dönemindeki öteki olaylar, başından sonuna dek Bilici Samuel'in, Peygamber Natan'ın, Bilici Gad'ın tarihinde yazılıdır. ³⁰Krallığı dönemindeki bütün ayrıntılar, ne denli güçlü olduğu, başından geçen olaylar, İsrail'de ve çevredeki ülkelerde olup bitenler bu tarihte yazılıdır.

2. TARİHLER

¹Davut oğlu Süleyman krallığını sağlamlaştırdı. Çünkü Tanrısı RAB onunlaydı ve onu çok yüceltti. ²Süleyman bütün İsraililer'i -binbaşları, yüzbaşları, yargıçları, İsrail'in boy başları olan önderleri- çağırttı. ³Sonra bütün toplulukla birlikte Givon'daki tapınma yerine gitti. Çünkü RAB'bin kulu Musa'nın çölde yaptığı Tanrı'yla Buluşma Çadırı oradaydı. ⁴Ancak Davut Tanrı'nın Antlaşma Sandığı'nı* Kiryat-Yearim'den getirip Yeruşalim'de hazırladığı çadıra koymuştu. ⁵Hur oğlu Uri oğlu Besalel'in yaptığı tunç sunağı da Givon'da RAB'bin Konutu'nun önüne yerleştirmişti. Süleyman'la topluluk orada RAB'be danışılar. ⁶Süleyman RAB'bin önüne, Buluşma Çadırı'nın önündeki tunç sunağa çıkarak üzerinde bin yakmalık sunu sundu. ⁷Tanrı o gece Süleyman'a görünüp, "Sana ne vermemi istersin?" diye sordu. ⁸Süleyman, "Babam Davut'a büyük iyilikler yaptın" diye karşılık verdi, "Beni de onun yerine kral atadın. ⁹Ya RAB Tanrı, babam Davut'a verdiğin söz yerine gelsin! Beni yeryüzünün tozu kadar çok olan bir halkın kralı yaptın. ¹⁰Şimdi bu halkı yönetebilmem için bana bilgi ve bilgelik ver. Başka türlü senin bu büyük halkını kim yönetebilir!" ¹¹Tanrı Süleyman'a, "Demek yüreğinin dileği bu" dedi, "Zenginlik, mal mülk, onur ya da senden nefret edenlerin ölümünü istemedin, kendin için uzun ömür de istemedin. Bunların yerine seni başına kral yaptığım halkımı yönetmek için bilgi ve bilgelik istedim. ¹²Sana bilgi ve bilgelik verilecektir. Sana ayrıca öyle bir zenginlik, mal mülk ve onur vereceğim ki, benzeri ne senden önceki krallarda görülmüştür, ne de senden sonrakilerde görülecektir." ¹³Bundan sonra Süleyman Givon'daki tapınma yerinden, Buluşma Çadırı'ndan ayrıлып Yeruşalim'e gitti. İsrail'i oradan yönetti. ¹⁴Kral Süleyman savaş arabalarıyla atlarını topladı. Bin dört yüz savaş arabası, on iki bin atı vardı. Bunların bir kısmını savaş arabaları için ayrılan kentlere, bir kısmını da kendi yanına, Yeruşalim'e yerleştirdi. ¹⁵Krallığı döneminde Yeruşalim'de altın ve gümüş taş değerine düştü. Sedir ağaçları Şefela'daki yabancı incir ağaçları kadar bollaşta. ¹⁶Süleyman'ın atları Mısır ve Keve'den ⁱ getirilirdi. Kralın tüccarları atları Keve'den satın alırdı. ¹⁷Mısır'dan bir savaş arabası altı yüz ⁱⁱ, bir at yüz

elli şekel ⁱⁱⁱ gümüşe getirilirdi. Bunları bütün Hitit ve Aram krallarına satarlardı.

²Süleyman RAB adına bir tapınak, kendisi için de bir saray yaptırmaya karar verdi. ²Yük taşımak için yetmiş bin, dağlarda taş kesmek için seksen bin, bunlara gözcülük etmek için de üç bin altı yüz kişi görevlendirdi. ³Sur Kralı Hiram'a da şu haberi gönderdi: "Babam Davut'un oturması için saray yapılırken kendisine gönderdiğin sedir tomruklarından bana da gönder. ⁴Tanrım RAB'be adamak üzere, O'nun adına bir tapınak yapıyorum. Bu tapınakta hoş kokulu buhur yakıp adak ekmeklerini sürekli olarak masaya dizeceğiz. Sabah akşam, her Şabat Günü, her Yeni Ay ve Tanrımız RAB'bin belirlediği bayramlarda orada yakmalık sunular sunacağız. İsrail'e bunları sürekli yapması buyruldu. ⁵"Yapacağım tapınak büyük olacak. Çünkü Tanrımız bütün tanrılardan büyüktür. ⁶Ama O'na bir tapınak yapmaya kimin gücü yeter? Çünkü O göklere, göklerin göklerine bile sığmaz. Ben kimim ki O'na bir tapınak yapayım! Ancak önünde buhur yakılabilecek bir yer yapabilirim. ⁷"Bana bir adam gönder; Yahuda ve Yeruşalim'de babam Davut'un yetiştirdiği ustalarımla çalışsın. Altın, gümüş, tunç ve demiri işlemede; mor, kırmızı, lacivert kumaş dokumada, oymacılıkta usta olsun. ⁸"Bana Lübnan'dan sedir, çam, algum ^{iv} tomrukları da gönder. Adamlarının oradaki ağaçları kesmekte usta olduklarını biliyorum. Benim adamlarım da seninkilerle birlikte çalışsın. ⁹Öyle ki, bana çok sayıda tomruk sağlayabilsinler. Çünkü yapacağım tapınak büyük ve görkemli olacak. ¹⁰Ağaç kesen adamlarına yirmi bin kor bulgur ^v, yirmi bin kor arpa ^{vi}, yirmi bin bat ^{vii} şarap, yirmi bin bat zeytinyağı vereceğim." ¹¹Sur Kralı Hiram Süleyman'a mektupla şu yanıtı gönderdi: "RAB halkını sevdiği için, seni onların kralı yaptı." ¹²Hiram mektubunu şöyle sürdürdü: "Yeri göğü yaratan İsrail'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun! Kral Davut'a bilge bir oğul verdi; RAB için bir tapınak, kendisi için de bir saray yapacak akıllı ve anlayışlı bir oğul.

ⁱⁱⁱ"Yüz elli şekel": Yaklaşık 1.7 kg.

^{iv}"Algum": Ne çeşit ağaç olduğu bilinmiyor. Bir tür ardıç ağacı olduğu sanılıyor.

^v"Yirmi bin kor bulgur": Yaklaşık 3 500 ton.

^{vi}"Yirmi bin kor arpa": Yaklaşık 2 900 ton.

^{vii}"Yirmi bin bat": Yaklaşık 440 000 lt.

ⁱ"Keve": Büyük bir olasılıkla "Kilikya", yani "Çukurova bölgesi".

ⁱⁱ"Altı yüz şekel": Yaklaşık 6.9 kg.

¹³“Sana Huram-Avi adında usta ve akıllı birini gönderiyorum. ¹⁴Annesi Danlı, babası Surlu’dur. Altın, gümüş, tunç, demir, taş ve tahta işlemekte; ince keten, mor, lacivert ve kırmızı kumaş dokumakta ustadır. Her türlü oymacılıkta usta olduğu gibi her tasarımı uygulayabilecek yetenektedir. Ustalarıyla ve babanın, efendim Davut’un yetiştirdiği ustalarla çalışacak. ¹⁵“Efendim, sözünü ettiğin buğday, arpa, zeytinyağı ve şarabı kullarına gönder. ¹⁶Biz de sana gereken bütün tomrukları Lübnan’da keser, deniz yoluyla, sallarla Yafa’ya kadar yüzdürürüz. Sonra sen tomrukları alıp Yerusolim’e götürürsün.” ¹⁷Babası Davut’un yaptığı sayımdan sonra, Süleyman da İsrail’de yaşayan bütün yabancılar arasında bir sayım yaptı. Yabancıların sayısı 153 600 kişi olarak belirlendi. ¹⁸Bunlardan 70 000’ine yük taşıma, 80 000’ine dağlarda taş kesme, 3 600’üne de işçileri çalıştırma görevi verildi.

3Süleyman bundan sonra RAB’bin Yerusolim’de babası Davut’a görüldüğü Moriya Dağı’nda RAB’bin Tapınağı’nı yaptırmaya başladı. Yevuslu Ornan’ın olan bu harman yerini Davut sağlamıştı. ²Süleyman krallığının dördüncü yılının ikinci ayının ikinci gününde yapıyı başlattı. ³Tanrı’nın Tapınağı için attığı temel, eski ölçülere göre altmış arşın ^{viii} uzunluğunda, yirmi arşın ^{ix} genişliğindeydi. ⁴Tapınağın ön cephesini boydan boya kaplayan eyvanının genişliği yirmi arşın, yüksekliği yüz yirmi arşındı ^x. Süleyman iç duvarları saf altınla kaplattı. ⁵Ana bölümün duvarlarını da önce çam tahtasıyla, sonra saf altınla kaplattı; hurma ağacı ve zincir motifleriyle süsletti. ⁶Tapınağı değerli taşlarla bezetti. Kullanılan altın Parvayim’den getirilmişti. ⁷Kirişleri, kapı eşiklerini, duvarlarla kapıları altınla kaplattı. Duvarlara Keruvlar oydurdu. ⁸En Kutsal Yer’i* yaptı: Uzunluğu tapınağın genişliğine eşitti; uzunluğu da genişliği de yirmişer arşındı ^{xi}. En Kutsal Yer’in iç duvarlarını altı yüz talant ^{xii} saf altınla kaplattı. ⁹Altın çivilerin ağırlığı elli şekeldi ^{xiii}. Süleyman yukarı odaları da altınla kaplattı. ¹⁰En Kutsal Yer’de iki Keruv heykeli yaptırarak altınla kaplattı. ¹¹Keruvlar’ın kanatlarının uzunluğu yirmi arşındı. Keruvlar’dan birinin kanadı beş arşındı ^{xiv} ve tapınağın duvarına erişiyordu. Öbür kanat da beş arşındı ve öteki Keruv’un kanadına değiyordu. ¹²Aynı şekilde öteki Keruv’un da kanadı beş arşındı ve tapınağın duvarına erişiyordu. Öbür kanat da beş arşındı ve birinci Keruv’un kanadına değiyordu. ¹³Ayakta duran ve açılmış kanatlarının uzunluğu yirmi arşın olan Keruvlar’ın yüzü ana bölüme bakıyordu. ¹⁴En Kutsal Yer’in perdesi lacivert, mor, kırmızı kumaştan ve ince ketenden yapılmıştı. Üzerinde Keruv işlemleri vardı.

¹⁵Süleyman otuz beşer arşın ^{xv} yüksekliğinde iki sütun yaptırıp tapınağın önüne diktirdi. Sütun başlıkları beşer arşın yüksekliğindeydi. ¹⁶Gerdanlığa benzer ^{xvi} zincirler yaptırarak sütunların üzerine koydurdu. Yüz nar motifi yaptırıp zincirlere taktırdı. ¹⁷Sütunları tapınağın önüne diktirip sağdakine Yakın ^{xvii}, soldakine Boaz ^{xviii} adını verdi.

4Süleyman tunçtan bir sunak yaptırdı. Sunağın eniyile uzunluğu yirmişer arşın ^{xix}, yüksekliği on arşındı ^{xx}. ²Dökme tunçtan on arşın çapında, beş arşın ^{xxi} derinliğinde, çevresi otuz arşın ^{xxii} yuvarlak bir havuz yaptırdı. ³Havuzun dışı boğa kabartmalarıyla kuşatılmıştı. Her arşında ^{xxiii} onar tane olan bu kabartmalar iki sıra halindeydi ve gövdeyle birlikte dökülmüştü. ⁴Havuz üçü kuzeye, üçü batıya, üçü güneye, üçü de doğuya bakan on iki boğa heykeli üzerine oturtulmuştu. Boğaların sağırları içe dönüktü. ⁵Havuzun çeperi dört parmak kalınlığındaydı; kenarları kâse kenarlarını, nilüferleri andırıyordu. Üç bin bat ^{xxiv} su ahyordu. ⁶Süleyman yıkama işleri için on kazan yaptırdı. Beşini sunağın güneyine, beşini kuzeyine yerleştirdi. Yakmalık sunuların parçaları bunlarda yıkanırdu. Havuz ise kâhinlerin yıkanması içindi. ⁷Süleyman tanıma uygun biçimde yaptırdığı on altın kandillliği tapınağın içine, beşi sağda, beşi solda olmak üzere yerleştirdi. ⁸Yaptırdığı on masanın beşini de tapınağın sağına, beşini soluna yerleştirdi. Ayrıca yüz altın çanak yaptırdı. ⁹Kâhinlerin avlusunu, büyük avluyla kapılarını yaptırdı. Kapıları tunçla kaplattı. ¹⁰Havuzu ise tapınağın güneydoğu köşesine yerleştirdi. ¹¹Hiram kovalar, kürekler, çanaklar yaptı. Böylece Kral Süleyman için üstlenmiş olduğu Tanrı’nın Tapınağı’yla ilgili işleri tamamlamış oldu: ¹²İki sütun ve iki yuvarlak sütun başlığı, bu başlıkları süsleyen iki örgülü ağ, ¹³Sütunların yuvarlak başlıklarını süsleyen iki örgülü ağın üzerini ikişer sıra halinde süsleyen dört yüz nar motifi, ¹⁴On kazan ve ayaklıkları, ¹⁵Havuz ve havuzu taşıyan on iki boğa heykeli, ¹⁶Kovalar, kürekler, büyük çatallar. Huram-Avi’nin Kral Süleyman için RAB’bin Tapınağı’na yaptığı bütün eşyalar parlak tunçtandı. ¹⁷Kral bunları Şeria Ovası’nda, Sukkot ile Seredata arasındaki killi topraklarda döktürmüştü. ¹⁸Süleyman’ın yaptırdığı eşyalar o kadar çoktu ki, kullanılan tuncun hesabı tutulmadı. ¹⁹Süleyman’ın Tanrı’nın Tapınağı için yaptırdığı altın eşyalar şunlardı: Altın sunak ve ekmeğin Tanrı’nın huzuruna konduğu masalar, ²⁰İç odanın önüne yerleştirilen ve kurala uygun olarak yakılan saf altından kandilliklerle kandilleri, ²¹Çiçek süslemeleri,

^{viii}“Altmış arşın”: Yaklaşık 27 m.

^{ix}“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

^x“Yüz yirmi arşın”: Yaklaşık 54 m.

^{xi}“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

^{xii}“Altı yüz talant”: Yaklaşık 20.7 ton.

^{xiii}“Elli şekel”: Yaklaşık 575 gr.

^{xiv}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{xv}“Otuz beş arşın”: Yaklaşık 15.8 m.

^{xvi}“Gerdanlığa benzer” ya da “İç odada”.

^{xvii}“Yakın”: “Pekiştirir” anlamına gelir.

^{xviii}“Boaz”: “Güç O’ndadır (Tanrı’dadır)” anlamına gelebilir.

^{xix}“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

^{xx}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{xxi}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{xxii}“Otuz arşın”: Yaklaşık 13.5 m.

^{xxiii}“Bir arşın”: Yaklaşık 45 cm.

^{xxiv}“Üç bin bat”: Yaklaşık 66 000 lt.

kandiller, maşalar. –Bunlar saf altındandı.– ²²Saf altın fitil maşaları, çanaklar, tabaklar, buhurdanlar ve tapınağın altın kapıları. En Kutsal Yer'in* ve ana bölümün kapıları da altındandı.

5 RAB'bin Tapınağı'nın yapımı tamamlandıca Süleyman, babası Davut'un adadığı altın, gümüş ve öbür eşyaları getirip Tanrı'nın Tapınağı'nın hazine odalarına yerleştirdi. ²Süleyman RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı* Davut Kenti olan Siyon'dan getirmek üzere İsrail halkının ileri gelenleriyle bütün oymak ve boy başlarını Yeruşalim'e çağırdı. ³Hepsi yedinci aydaki bayramda kralın önünde toplandı. ⁴İsrail'in bütün ileri gelenleri toplanınca, Levililer Antlaşma Sandığı'nı yerden kaldırdılar. ⁵Sandığı, Buluşma Çadırı'nı ve çadırdaki bütün kutsal eşyaları Levili kâhinler tapınağa taşıdılar. ⁶Kral Süleyman ve bütün İsrail topluluğu Antlaşma Sandığı'nın önünde sayısız davar ve sığır kurban etti. ⁷Kâhinler RAB'bin Antlaşma Sandığı'nı tapınağın iç odasına, En Kutsal Yer'e* taşıyıp Keruvlar'ın* kanatlarının altına yerleştirdiler. ⁸Keruvlar'ın kanatları sandığın konduğu yerin üstüne kadar uzanıyor ve sandığı da, sırtıklarını da örtüyordu. ⁹Sırtıklar öyle uzundu ki, uçları iç odanın önünden görünüyordu. Ancak dışarıdan görünmüyordu. Bunlar hâlâ oradadır. ¹⁰Sandığın içinde Musa'nın Horev Dağı'nda koyduğu iki levhadan başka bir şey yoktu. Bunlar Mısır'dan çıkışlarında RAB'bin İsraililer'le yaptığı antlaşmanın levhalarıydı. ¹¹Kâhinler Kutsal Yer'den* çıktılar. Orada bulunan kâhinlerin hepsi, bölüklerinin sırasını beklemeden, kendilerini kutsamışlardı. ¹²Bütün Levili ezgiciler –Asaf, Heman, Yedutun, oğullarıyla kardeşleri– zillerle, çenk ve lirlerle, ince keten kuşanmış olarak sunağın doğusunda yerlerini almışlardı. Borazan çalan yüz yirmi kâhin onlara eşlik ediyordu. ¹³Borazan çalanlarla ezgiciler tek ses halinde RAB'be şükredip övgüler sunmaya başladılar. Borazan, zil ve çalgıların eşliğinde seslerini yükselterek RAB'bi şöyle övdüler: “RAB iyidir; Sevgisi sonsuza dek kalıcıdır.” O anda RAB'bin Tapınağı'nı bir bulut doldurdu. ¹⁴Bu bulut yüzünden kâhinler görevlerini sürdüremediler. Çünkü RAB Tanrı'nın görkemi tapınağı doldurmuştu.

6 O zaman Süleyman şöyle dedi: “Ya RAB, karanlık bulutlarda otururum demiştin. ²Senin için görkemli bir tapınak, sonsuza dek yaşayacağın bir konut yaptım.” ³Kral ayakta duran bütün İsrail topluluğuna dönerek onları kutsadıktan sonra ⁴şöyle dedi: “Babam Davut'a verdiği sözü tutan İsrail'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun! RAB demişti ki, ⁵Halkımı Mısır'dan çıkardığım günden bu yana, içinde bulunacağım ^{xxv} bir tapınak yaptırmak için İsrail oymaklarına ait kentlerden hiçbirini seçmedim. İçlerinden halkım İsrail'i yönetecek birini de seçmedim. ⁶Ancak adımın içinde bulunacağı yer olarak Yeruşalim'i, halkım İsrail'i yönetmesi için Davut'u seçtim.” ⁷“Babam Davut İsrail'in Tanrısı

^{xxv}“İçinde bulunacağım”: İbranice “Adım orada bulunacak”. Benzer ifadeler 6:6,20'de de geçer.

RAB'bin adına bir tapınak yapmayı yürekten istiyordu. ⁸Ama RAB, babam Davut'a, ‘Adıma bir tapınak yapmayı yürekten istemen iyi bir şey’ dedi, ⁹‘Ne var ki, adıma yapılacak bu tapınağı sen değil, öz oğlun yapacak.’ ¹⁰“RAB verdiği sözü yerine getirdi. RAB'bin sözü uyarınca, babam Davut'tan sonra İsrail tahtına ben geçtim ve İsrail'in Tanrısı RAB'bin adına tapınağı ben yaptırdım. ¹¹Ayrıca RAB'bin İsrail halkıyla yaptığı antlaşmanın içinde korunduğu sandığı oraya yerleştirdim.” ¹²Süleyman RAB'bin sunağının önünde, İsrail topluluğunun karşısında durup ellerini göklere açtı. ¹³Beş arşın ^{xxvi} uzunluğunda, beş arşın eninde, üç arşın ^{xxvii} yüksekliğinde tunç bir kürsü yaptırıp avlunun ortasına kurdu. Bu kürsünün üstünde durdu, İsrail topluluğunun önünde diz çöküp ellerini göklere açtı. ¹⁴“Ya RAB, İsrail'in Tanrısı, yerde ve gökte sana benzer başka tanrı yoktur” dedi, “Bütün yürekleriyle yolunu izleyen kullarıyla yaptığın antlaşmaya bağlı kalırsın. ¹⁵Ağzınla kulun babam Davut'a verdiğin sözü bugün ellerinle yerine getirdin. ¹⁶“Şimdi, ya RAB, İsrail'in Tanrısı, kulun babam Davut'a verdiğin öbür sözü de tutmanı istiyorum. Ona, ‘Senin soyundan İsrail tahtına oturacakların ardı arkası kesilmeyecektir; yeter ki, çocukların yaşam uyarınca önümde senin gibi dikkatle yürüsünler’ demiştin. ¹⁷Ya RAB, İsrail'in Tanrısı, şimdi kulun Davut'a verdiğin sözü yerine getirmeni istiyorum. ¹⁸“Tanrı gerçekten yeryüzünde, insanlar arasında yaşar mı? Sen göklere, göklerin göklerine bile sığmazsın. Benim yaptığım bu tapınak ne ki! ¹⁹Ya RAB Tanrım, kulunun ettiği duayı, yalvarışı işit; duasına ve yakarışına kulak ver. ²⁰Gözlerin gece gündüz, ‘Adımı oraya yerleştireceğim!’ dediğin bu tapınağın üzerinde olsun. Kulunun buraya yönelerek ettiği duayı işit. ²¹Buraya yönelerek dua eden kulunun ve halkın İsrail'in yakarışını işit. Göklerden, oturduğum yerden kulak ver; duyunca bağışla. ²²“Biri komşusuna karşı günah işleyip ant içmek zorunda kaldığında, gelip bu tapınakta, senin sunağının önünde ant içerse, ²³göklerden kulak ver ve gereğini yap. Suçluya karşılığını vererek, suçsuzu haklı çıkararak kullarını yargıla. ²⁴“Sana karşı günah işlediği için düşmanlarına yenik düşen halkın İsrail yine sana döner, adını anar, bu tapınakta dua edip yakararak önüne çıkarsa, ²⁵göklerden kulak ver, halkın İsrail'in günahını bağışla. Onları kendilerine ve atalarına verdiğin ülkeye yine kavuştur. ²⁶“Halkın sana karşı günah işlediği için gökler kapanıp yağmur yağmazsa, sıkıntıya düşen halkın buraya yönelip dua eder, adını anar ve günahlarından dönerse, ²⁷göklerden kulak ver; kullarının, halkın İsrail'in günahlarını bağışla. Onlara doğru yolda yürümeyi öğret, halkına mülk olarak verdiğin ülkene yağmurlarını gönder. ²⁸“Ülkeyi kıtlık, salgın hastalık, samyeli, küf, tırtıl ya da çekirgeler kavurduğunda, düşmanlar kentlerden birinde halkımı kuşattığında, herhangi bir felaket ya da hastalık ortalığı sardığında, ²⁹halkından bir kişi ya da bütün halkın İsrail başına gelen felaketi, acıyı kav-

^{xxvi}“Beş arşın”: Yaklaşık 2.3 m.

^{xxvii}“Üç arşın”: Yaklaşık 1.4 m.

rar, dua edip yakararak ellerini bu tapınağa doğru açarsa, ³⁰göklerden, oturduğun yerden kulak ver ve başıyla. İnsanların yüreklerini yalnızca sen bilirsin. Onlara yaptıklarına göre davran ki, ³¹atalarımıza verdiğin bu ülkede yaşadıkları sürece senden korksunlar ve senin yolunda yürüsünler. ³²“Halkın İsrail’den olmayan, ama senin yüce adımı, gücünü, kudretini duyup uzak ülkelerden gelen yabancılar bu tapınağa gelip dua ederlerse, ³³göklerden, oturduğun yerden kulak ver, yalvarışlarını yanıtla. Öyle ki, dünyanın bütün ulusları, halkın İsrail gibi, adını bilsin, senden korksun ve yaptırdığım bu tapınağın sana ait olduğunu ^{xxviii} öğrensin. ³⁴“Halkın, düşmanlarına karşı gösterdiğin yoldan savaşa giderken sana, seçtiğin bu kente ve adına yaptırdığım bu tapınağa yönelip dua ederse, ³⁵dualarına, yakarışlarına göklerden kulak ver ve onları kurtar. ³⁶“Sana karşı günah işlediklerinde –günah işlemeyen tek kişi yoktur– öfkelenip onları yakın ya da uzak bir ülkeye tutsak olarak götüreceğiz düşmanlarımızın eline teslim edersen, ³⁷onlar da tutsak oldukları ülkede pişmanlık duyup günahlarından döner, ‘Günah işledik, yoldan sapıp kötülük yaptık’ diyerek sana yakarırlarsa, ³⁸tutsak oldukları ülkede candan ve yüreğinden sana dönerlerse, atalarına verdiğin ülkelere, seçtiğin kente ve adına yaptırdığım tapınağa yönelip dua ederlerse, ³⁹göklerden, oturduğun yerden dualarına, yakarışlarına kulak ver, onları kurtar. Sana karşı günah işlemiş olan halkını başıyla. ⁴⁰“Şimdi, ey Tanrım, bizi gör ve burada edilen duaya kulak ver. ⁴¹“Çık, ya RAB Tanrı, yaşayacağın yere, Gücünü simgeleyen Sandık’la birlikte. Ya RAB Tanrı, kâhinlerin kurtuluşu kuşansın, Sadık kulların iyilikleriyle sevininler. ⁴²Ya RAB Tanrı, meshettiğin krala yüz çevirme. Kulun Davut’a yaptığın iyilikleri anımsa ^{xxix}.”

7 Süleyman duasını bitirince, gökten ateş yağdı; yakmalık sunularla kurbanları yiyip bitirdi. RAB’bin görkemi tapınağı doldurdu. ²RAB’bin Tapınağı O’nun görkemiyle dolunca kâhinler tapınağa giremediler. ³Gökten yağın ateşi ve tapınağın üzerindeki RAB’bin görkemini gören İsraililer avluda yüzüstü yere kapandılar; RAB’be tapınarak O’nu övdüler: “RAB iyidir; Sevgisi sonsuza dek kalıcıdır.” ⁴Kral ve bütün halk RAB’bin önünde kurban kestiler. ⁵Kral Süleyman yirmi iki bin sığır, yüz yirmi bin davar kurban etti. Böylece kral ve halk Tanrı’nın Tapınağı’nı adanmış oldular. ⁶Kâhinler yerlerini almışlardı. Kral Davut’un RAB’bi övmek için yaptırdığı ve “RAB’bin sevgisi sonsuza dek kalıcıdır” diyerek överken kullandığı çalgıları alan Levililer de yerlerini almıştı. Levililer’in karşısında duran kâhinler borazanlarını çalıyorlardı. Bu sırada bütün İsraililer ayakta duruyordu. ⁷Süleyman RAB’bin Tapınağı’nın önündeki avlunun orta kısmını kutsadı. Yakmalık sunularla esenlik sunularının yağlı parçalarını orada sundu. Çünkü yaptırdığı tunc sunak yakmalık sunuları, tahıl sunularını ve yağlı par-

çaları almadı. ⁸Süleyman, Levo-Hamat’tan Mısır Vadisi’ne kadar her yerden gelen İsraililer’in oluşturduğu çok büyük bir toplulukla birlikte bayramı yedi gün kutladı. ⁹Sekizinci gün kutsal bir toplantı yaptılar. Sunağı adamaya yedi gün, bayramı kutlamaya da yedi gün ayırdılar. ¹⁰Kral yedinci ayın yirmi üçüncü günü halkı evlerine gönderdi. RAB’bin, Davut, Süleyman ve halkı İsrail için yapmış olduğu iyilikten dolayı hepsi mutluydu, sevinçle coşuyordu. ¹¹Süleyman RAB’bin Tapınağı’nı, sarayı ve RAB’bin Tapınağı’yla kendi sarayında yapmayı istediği bütün işleri başarıyla bitirince, ¹²RAB geceleyin ona görünerek şöyle dedi: “Duayı duydum. Burayı kendime kurban sunulan tapınak olarak seçtim. ¹³“Yağmur yağmasın diye göğü kapadığımda, toprağın ürününü yiyip bitirmesi için çekirgelere buyruk verdiğimde ya da halkımın arasına salgın hastalık gönderdiğimde, ¹⁴adıyla çağrılan halkım alçakgönüllülüğü takınır, bana yönelip dua eder, kötü yollarından dönerse, gökten onları duyacağım, günahlarını bağışlayıp ülkelerini sağlığa kavuşturacağım. ¹⁵Gözlerim burada edilen duaya açık, kulaklarım işitici olacak. ¹⁶Adım sürekli orada bulunsun diye bu tapınağı seçip kutsal kıldım. Gözlerim onun üstünde, yüreğim her zaman orada olacaktır. ¹⁷Sana gelince, baban Davut’un yaptığı gibi yollarımı izler, buyurduğum her şeyi yapar, kurallarına ve ilkelerime uyarırsan, ¹⁸baban Davut’la, ‘İsrail tahtından senin soyunun ardı arkası kesilmeyecektir’ diye yaptığım antlaşmaya bağlı kalıp krallığı pekiştireceğim. ¹⁹“Ama siz yollarımdan sapar, kurallarımı, buyruklarımı bırakır, gidip başka ilahlara kulluk eder, taparsanız, ²⁰siz verdiğim ülkeden sizi söküp atacağım, adıma kutsal kıldığım bu tapınağı terk edeceğim; burayı bütün ulusların aşağılayıp alay ettiği bir yer durumuna getireceğim. ²¹Bu gösterişli tapınağın önünden geçenler hayretle, ‘RAB bu ülkeyi ve tapınağı neden bu duruma getirdi?’ diye soracaklar. ²²Ve diyecekler ki, ‘İsrail halkı, atalarını Mısır’dan çıkararak Tanrıları RAB’bi terk etti; başka ilahların ardından gitti, onlara tapıp kulluk etti. RAB bu yüzden bu kötülükleri başlarına getirdi.’”

8 Süleyman RAB’bin Tapınağı’yla kendi sarayını yirmi yılda bitirdi. ²Sonra Hiram’ın kendisine verdiği kentleri onarıp İsraililer’in buralara yerleşmesini sağladı. ³Ardından Hamat-Sova üzerine yürüyerek orayı ele geçirdi. ⁴Çölde Tadmor Kenti’ni onardı. Hama yöresinde yaptırdığı bütün ambarlı kentlerin yapımını bitirdi. ⁵Yukarı ve Aşağı Beythoron’u yeniden kurup çevrelerini surlarla, sürgülü kapılarla sağlamlaştırdı. ⁶Baalat’ı ve yönetimindeki bütün ambarlı kentleri, savaş arabalarıyla atların bulunduğu kentleri de onarıp güçlendirdi. Böylece Yeruşalim’de, Lübnan’da, yönetimi altındaki bütün topraklarda her istediğini yaptırmış oldu. ⁷İsrail halkından olmayan Hititler, Amorlular, Perizliler, Hivliler ve Yevuslular’dan artakalanlara gelince, ⁸Süleyman İsrail halkının yok etmediği bu insanların soyundan gelip ülkede kalanları angaryaya koştı. Bu durum bugün de sürüyor. ⁹Ancak İsrail halkın-

^{xxviii}“Sana ait olduğunu”: İbranice “Senin adıyla çağrıldığımı.”

^{xxix}“Kulun Davut’a yaptığın iyilikleri anımsa” ya da “Kulun Davut’un yaptığı iyilikleri anımsa”.

dan hiç kimseye kölelik yaptırmadı. Onlar savaşçı, birlik komutanı, savaş arabalarıyla atlıların komutanı olarak görev yaptılar. ¹⁰Kral Süleyman adına halkı denetleyen iki yüz elli görevli de İsrail halkındandı. ¹¹Süleyman, “Kırım İsrail Kralı Davut’un sarayında kalmamalı. Çünkü RAB’bin Antlaşma Sandığı’nın* girdiği yerler kutsaldır” diyerek firavunun kızını Davut Kenti’nden kendisi için yaptırdığı saraya getirtti. ¹²Tapınağın eyvanının önünde, yaptırdığı sunakta RAB’be yakmalık sunular sundu. ¹³Şabat Günü, Yeni Ay, yılın üç bayramı –Mayasız Ekmek, Haftalar ve Çardak bayramları– için Musa’nın buyurduğu sunuları günü gününe sundu. ¹⁴Babası Davut’un koyduğu kural uyarınca, kâhin bölüklerine ayrı ayrı görevler verdi. Levililer’i Tanrı’yı övme ve her günün gerektirdiği işlerde kâhinlere yardım etme görevine atadı. Kapı nöbetçilerini de bölüklerine göre değişik kapılarda görevlendirdi. Çünkü Tanrı adamı Davut böyle buyurmuştu. ¹⁵Bunlar, hazine odalarına ilişkin konular dahil, hiçbir konuda kralın kâhinlerle Levililer’e verdiği buyruklardan ayrılmadılar. ¹⁶RAB’bin Tapınağı’nın temelini atıldığı günden bitimine dek Süleyman’ın yapmak istediği her iş yerine getirildi. Böylece RAB’bin Tapınağı’nın yapımı tamamlanmış oldu. ¹⁷Bundan sonra Süleyman Esyon-Gever’e, Edom kıyısındaki Eylat’a gitti. ¹⁸Hiram ona denizi bilen gemiciler ve kendi görevlileri aracılığıyla gemiler gönderdi. Kral Süleyman’ın adamlarıyla birlikte Ofir’e giden bu gemiciler, dört yüz elli talant ^{xxx} altın getirdiler.

9Saba Kraliçesi, Süleyman’ın ününü duyunca, onu çetin sorularla sınamak için Yerusâlim’e geldi. Çeşitli baharat, çok miktarda altın ve değerli taşlarla yüklü büyük bir kervan eşliğinde gelen kraliçe, aklından geçen her şeyi Süleyman’la konuştu. ²Süleyman onun bütün sorularına karşılık verdi. Kralın ona yanıt bulmakta güçlük çektiği hiçbir konu olmadı. ³Süleyman’ın bilgeliğini, yaptırdığı sarayı, sofrasının zenginliğini, görevlilerinin oturup kalkışını, hizmetkârlarının ve sakilerinin özel giysileriyle yaptığı hizmeti, RAB’bin Tapınağı’nda sunduğu yakmalık sunuları gören Saba Kraliçesi hayranlık içinde kaldı. ⁴⁵Krala, “Ülkemdeyken, yaptıklarınla ve bilgeliğinle ilgili duyduklarım doğruymuş” dedi, ⁶“Ama gelip kendi gözlerimle görünceye dek anlatılanlara inanmamıştım. Büyük bilgeliğinin yarısı bile bana anlatılmadı. Duyduklarımdan daha üstünsün. ⁷Ne mutlu adamlarına! Ne mutlu sana hizmet eden görevlilere! Çünkü sürekli bilgeliğine tanık oluyorlar. ⁸Senden hoşnut kalan, adına egemenlik sürmen için seni tahta oturtan Tanrın RAB’be övgüler olsun! Tanrın İsrail’i sevdiği, sonsuza dek korumak istediği için, adaleti ve doğruluğu sağlaman için seni İsrail’e kral yaptı.” ⁹Saba Kraliçesi krala 120 talant ^{xxxi} altın, çok büyük miktarda baharat ve değerli taşlar armağan etti. Krala armağan ettiği baharatın benzeri yoktu. ¹⁰Bu arada Hiram’ın adamlarıyla Sü-

leyman’ın adamları Ofir’den altın, algum ^{xxxii} kerestesiyle değerli taşlar getirdiler. ¹¹Kral, RAB’bin Tapınağı’yla sarayın basamaklarını, çalgıcıların lirleriyle çenklerini bu algum kerestesinden yaptırdı. Yahuda bölgesinde daha önce böylesi görülmemişti. ¹²Kral Süleyman Saba Kraliçesi’nin her isteğini, her dileğini yerine getirdi. Kraliçenin kendisine getirdiklerinden daha fazlasını ona verdi. Bundan sonra kraliçe adamlarıyla birlikte oradan ayrılıp kendi ülkesine döndü. ¹³Süleyman’a bir yılda gelen altının miktarı 666 talant ^{xxxiii} buluyordu. ¹⁴Tüccarların ve alım satımla uğraşanların getirdiği altın bunun dışındaydı. Arabistan’ın bütün krallarıyla İsrail valileri de Süleyman’a altın, gümüş getiriyorlardı. ¹⁵Kral Süleyman dövme altından her biri altı yüz şekel ^{xxxiv} ağırlığında iki yüz büyük kalkan yaptırdı. ¹⁶Ayrıca her biri üç yüz şekel ^{xxxv} ağırlığında dövme altından üç yüz küçük kalkan yaptırdı. Kral bu kalkanları Lübnan Ormanı adındaki saraya koydu. ¹⁷Kral fildişinden büyük bir taht yaptırıp saf altınla kaplattı. ¹⁸Tahtın altı basamağı, bir de altın ayak taburesi vardı. Bunlar tahta bağlıydı. Oturulan yerin iki yanında kollar, her kolun yanında birer aslan heykeli bulunuyordu. ¹⁹Altı basamağın iki yanında on iki aslan heykeli vardı. Hiçbir krallıkta böylesi yapılmamıştı. ²⁰Kral Süleyman’ın kadehleriyle Lübnan Ormanı adındaki sarayın bütün eşyaları saf altından yapılmış, hiç gümüş kullanılmamıştı. Çünkü Süleyman’ın döneminde gümüşün değeri yoktu. ²¹Kralın gemileri Hiram’ın adamlarının yönetiminde Tarşiş’e ^{xxxvi} giderdi. Bu gemiler üç yılda bir altın, gümüş, fildişi ve türlü maymunlarla ^{xxxvii} yüklü olarak dönerlerdi. ²²Kral Süleyman dünyanın bütün krallarından daha zengin, daha bilgeydi. ²³Tanrı’nın Süleyman’a verdiği bilgeliği dinlemek için dünyanın bütün kralları onu görmek isterlerdi. ²⁴Onu görmeye gelenler her yıl armağan olarak altın ve gümüş eşya, giysi, silah, baharat, at, katır getirirlerdi. ²⁵Süleyman’ın atlarla savaş arabaları için dört bin ahır, on iki bin atlısı vardı. Bunların bir kısmını savaş arabaları için ayrılan kentlere, bir kısmını da kendi yanına, Yerusâlim’e yerleştirdi. ²⁶Fırat Irmağı’ndan Filist bölgesine, oradan da Mısır sınırına dek uzanan bölgedeki bütün krallara egemendi. ²⁷Onun krallığı döneminde Yerusâlim’de gümüş taş değerine düştü. Sedir ağaçları Şefela’daki yabani incir ağaçları kadar bollaştı. ²⁸Süleyman’ın atları Mısır’dan ve bütün öbür ülkelerden getirilirdi. ²⁹Süleyman’ın yaptığı öbür işler, başından sonuna dek, Peygamber Natan’ın tarihinde, Şilolu Ahiya’nın peygamberlik yazılarında ve Bilici İddo’nun Nevat oğlu Yarovam’a ilişkin görüşlerinde yazılıdır. ³⁰Süleyman kırk yıl süreyle bütün İsrail’i Yerusâlim’den yönetti. ³¹Süleyman ölüp atalarına kavuşunca babası Davut’un Kenti’nde gö-

^{xxxiv}“Dört yüz elli talant”: Yaklaşık 15.5 ton.

^{xxxii}“120 talant”: Yaklaşık 4.1 ton.

^{xxxii}“Algum”: Ne çeşit ağaç olduğu bilinmiyor. Bir tür ardıç ağacı olduğu sanılıyor.

^{xxxiii}“666 talant”: Yaklaşık 23 ton.

^{xxxiv}“Altı yüz şekel”: Yaklaşık 6.9 kg.

^{xxxv}“Üç yüz şekel”: Yaklaşık 3.5 kg.

^{xxxvi}“Tarşiş’e” ya da “Uzun yola”.

^{xxxvii}“Türlü maymunlarla” ya da “Maymunlar ve tavuskuşlarıyla”.

müldü. Yerine oğlu Rehavam kral oldu.

10Rehavam Şekem'e gitti. Çünkü bütün İsraililer kendisini kral ilan etmek için orada toplanmışlardı. ²Kral Süleyman'dan kaçıp Mısır'a yerleşen Nevat oğlu Yarovam bunu duyunca Mısır'dan döndü. ³İsraililer Yarovam'ı çağdırtılar. Birlikte gidip Rehavam'a şöyle dediler: ⁴"Baban üzerimize ağır bir boyunduruk koydu. Ama babanın üzerimize yüklediği ağır yükü ve boyunduruğu hafifletirsen sana kul köle oluruz." ⁵Rehavam, "Üç gün sonra yine gelin" yanıtını verince halk yanından ayrıldı. ⁶Kral Rehavam, babası Süleyman'a sağlığında danışmanlık yapan ileri gelenlere, "Bu halka nasıl yanıt vermeme öğütlersiniz?" diye sordu. ⁷İleri gelenler, "Halka iyi davranır, onları hoşnut eder, olumlu yanıt verirsen, sana her zaman kul köle olurlar" diye karşılık verdiler. ⁸Ne var ki, Rehavam ileri gelenlerin öğüdünü reddederek birlikte büyüdüğü genç görevlilerine danıştı: ⁹"Siz ne yapmamı öğütlersiniz? 'Babanın üzerimize koyduğu boyunduruğu hafiflet' diyen bu halka nasıl bir yanıt verelim?" ¹⁰Birlikte büyüdüğü gençler ona şu karşılığı verdiler: "Sana, 'Babanın üzerimize koyduğu boyunduruğu hafiflet' diyen halka de ki, 'Benim küçük parmağım, babamın belinden daha kalındır. ¹¹Babam size ağır bir boyunduruk yüklediyse, ben boyunduruğunuzu daha da ağırlaştıracağım. Babam sizi kırbaçla yola getirdiyse, ben sizi akreplerle yola getireceğim.'" ¹²Yarovam'la bütün halk, kralın, "Üç gün sonra yine gelin" sözü üzerine, üçüncü gün Rehavam'ın yanına geldiler. ¹³İleri gelenlerin öğüdünü reddeden Kral Rehavam, gençlerin öğüdüne uyararak halka sert bir yanıt verdi: "Babamın size yüklediği boyunduruğu ben daha da ağırlaştıracağım. Babam sizi kırbaçla yola getirdiyse, ben sizi akreplerle yola getireceğim." ¹⁴¹⁵Kral halkı dinlemedi. Bu Tanrı'dandı. Çünkü Şilolu Ahiya aracılığıyla Nevat oğlu Yarovam'a verdiği sözü yerine getirmek için RAB bu olayı düzenlemişti. ¹⁶Kralın kendilerini dinlemediğini görünce, bütün İsraililer, "İşay oğlu Davut'la ne ilgimiz, Ne de payımız var!" diye bağırıldılar, "Ey İsrail halkı, haydi evimize dönelim! Davut'un soyu başının çaresine baksın." Böylece herkes evine döndü. ¹⁷Rehavam da yalnızca Yahuda kentlerinde yaşayan İsraililer'e krallık yapmaya başladı. ¹⁸İsraililer Kral Rehavam'ın gönderdiği angaryacıbaşı Hadoram'ı taşa tutup öldürdüler. Bunun üzerine Kral Rehavam savaş arabasına atlayıp Yerusolim'e kaçtı. ¹⁹İsrail halkı, Davut soyundan gelenlere hep başkaldırdı.

11Rehavam Yerusolim'e varınca, İsraililer'le savaşın onları yeniden egemenliği altına almak amacıyla Yahuda ve Benyamin oymaklarından yüz seksen bin seçkin savaşçı topladı. ²Bu arada RAB, Tanrı adamı Şemaya'ya şöyle seslendi: ³"Süleyman oğlu Yahuda Kralı Rehavam'a, Yahuda ve Benyamin bölgesinde yaşayan bütün İsraililer'e şunu söyle: ⁴'RAB diyor ki, İsraili kardeşlerinize saldırmayın, onlarla savaşmayın. Herkes evine dönsün! Çünkü bu olayı ben düzenledim.'" RAB'bin bu sözlerini duyan

halk Yarovam'a karşı savaşmaktan vazgeçti. ⁵Rehavam Yerusolim'de yaşadı ve savunma amacıyla Yahuda'daki şu kentleri onardı: ⁶Beytlehem, Etam, Tekoa, ⁷Beytsur, Soko, Adullam, ⁸Gat, Mareşa, Zif, ⁹Adorayim, Lakiş, Azeka, ¹⁰Sora, Ayalon, Hevron. Bunlar Yahuda ve Benyamin bölgesinde surlu kentlerdi. ¹¹Rehavam bu kentlerin surlarını güçlendirerek buralara komutanlar atadı; yiyecek, zeytinyağı, şarap depoladı. ¹²Her kent için kalkanlar, mızraklar sağladı. Kentleri iyice güçlendirdi. Böylece Yahuda ve Benyamin bölgeleri onun denetimi altında kaldı. ¹³İsrail'in her bölgesinden kâhinlerle Levililer Rehavam'dan yana geçtiler. ¹⁴Levililer otlaklarını, mallarını bırakıp Yahuda ve Yerusolim'e gelmişlerdi. Çünkü Yarovam'la oğulları onları RAB'bin kâhinliğinden uzaklaştırmıştı. ¹⁵Yarovam tapınma yerleri ve yaptırdığı teke ve buzağı biçimindeki putlar için kâhinler atamıştı. ¹⁶İsrail'in her oymağından RAB'be, İsrail'in Tanrısı'na yönelmeye yürekten kararlı olanlar ise, atalarının Tanrısı RAB'be kurban sunmak için kâhinlerle Levililer'in ardından Yerusolim'e geldiler. ¹⁷Üç yıl Davut'la Süleyman'ın izinde yürüyen bu kişiler, Süleyman oğlu Rehavam'ı destekleyerek Yahuda Krallığı'nı güçlendirdiler. ¹⁸Rehavam Davut oğlu Yerimot'un kızı Mahalat'la evlendi. Mahalat'ın annesi Avihayil, İşay oğlu Eliav'ın kızıydı. ¹⁹Mahalat Rehavam'a şu oğulları doğurdu: Yeuş, Şemarya, Zaham. ²⁰Rehavam Mahalat'tan sonra Avşalom'un kızı Maaka ile evlendi. Maaka ona Aviya'yı, Attay'ı, Ziza'yı, Şelomit'i doğurdu. ²¹Rehavam Avşalom'un kızı Maaka'yı öbür eşleriyle cariyelerinin hepsinden daha çok severdi. Rehavam'ın on sekiz karısı, altmış cariyesi vardı. Bunlardan yirmi sekiz erkek, altmış kız çocuğu oldu. ²²Rehavam Maaka'dan doğan Aviya'yı kral yapmak amacıyla onu kardeşleri arasında önder ve tahta geçecek aday atadı. ²³Bilgece davranarak oğullarının bazılarını Yahuda ve Benyamin top raklarına, surlu kentlere dağıttı. Onlara bol yiyecek sağladı ve birçok kadınlı evlendirdi.

12Rehavam krallığını pekiştirip güçlenince, İsrail ^{xxxviii} halkıyla birlikte RAB'bin Yasası'na sırt çevirdi. ²Rehavam'ın krallığının beşinci yılında Mısır Kralı Şişak Yerusolim'e saldırdı. Çünkü Rehavam'la halk RAB'be ihanet etmişti. ³Şişak'ın bin iki yüz savaş arabası, altmış bin atlısı ve Mısır'dan onunla birlikte gelen Luvlu, Suklu, Kûşlu sayısız askeri vardı. ⁴Şişak Yahuda'nın surlu kentlerini ele geçirerek Yerusolim'e kadar geldi. ⁵Bu sırada Peygamber Şemaya, Rehavam'a ve Şişak yüzünden Yerusolim'de toplanan Yahuda önderlerine gelip şöyle dedi: "RAB, 'Siz beni bıraktınız. Ben de sizi bırakıp Şişak'ın eline teslim ettim' diyor." ⁶İsrail önderleriyle kral alçakgönüllü bir tutum takınarak, "RAB adildir" dediler. ⁷RAB onların alçakgönüllü bir tutum takındıklarını görünce, Şemaya'ya şöyle dedi: "Madem alçakgönüllü bir tutum takındılar, onları yok etmeyeceğim; biraz da olsa onları huzura kavuşturacağım. Öfkemi Şişak aracılığıyla Yerusolim üzerine boşaltmaya-

^{xxxviii}İsrail", yani "Yahuda".

cağım. ⁸Ama onları Şişak'a köle edeceğim. Öyle ki, bana hizmet etmekle öbür ulusların krallarına hizmet etmek arasındaki farkı anlayabilsinler.” ⁹Mısır Kralı Şişak Yerusâlim'e saldırdığında, Süleyman'ın yaptırmış olduğu altın kalkanlar dahil RAB'bin Tapınağı'nın ve sarayın bütün hazinelerini boşaltıp götürdü. ¹⁰Kral Rehavam bunların yerine tunç kalkanlar yaptırarak sarayın kapı muhafızlarının komutanlarına emanet etti. ¹¹Kral RAB'bin Tapınağı'na her gittiğinde, muhafızlar bu kalkanları taşıyarak ona eşlik eder, sonra muhafız odasına götürürlerdi. ¹²Rehavam'ın alçakgönüllü bir tutum takınması üzerine RAB'bin öfkesi dindi, onu büsbütün yok etmekten vazgeçti. Yahuda'da bazı iyi davranışlar da vardı. ¹³Kral Rehavam Yerusâlim'de krallığını pekiştirerek sürdürdü. Kral olduğunda kırk bir yaşındaydı. RAB'bin adını yerleştirmek için bütün İsrail oymaklarının yaşadığı kentler arasından seçtiği Yerusâlim Kenti'nde on yedi yıl krallık yaptı. Annesi Ammonlu Nâama'ydı. ¹⁴Rehavam RAB'be yönelmeye yürekten kararlı olmadığı için kötülük yaptı. ¹⁵Rehavam'ın yaptığı işler, başından sonuna dek, Peygamber Şemaya ve Bilici İddo'nun soyla ilgili tarihinde yazılıdır. Rehavam'la Yarovam arasında sürekli savaş vardı. ¹⁶Rehavam ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti'nde gömüldü. Rehavam'ın yerine oğlu Aviya kral oldu.

13İsrail Kralı Yarovam'ın krallığının on sekizinci yılında Aviya Yahuda Kralı oldu. ²Yerusâlim'de üç yıl krallık yaptı. Annesi Givalı Uriel'in kızı Mikaya'ydı. Aviya'yla Yarovam arasında savaş vardı. ³Aviya seçme yiğit askerlerden oluşan dört yüz bin kişilik bir orduyla savaşa çıktı. Yarovam da sekiz yüz bin seçme yiğit savaşçıdan oluşan bir orduyla ona karşı savaş düzenine girdi. ⁴Aviya Efrayim dağlık bölgesindeki Semarayim Dağı'na çıkıp şöyle seslendi: “Ey Yarovam ve bütün İsraililer, beni dinleyin! ⁵İsrail'in Tanrısı RAB'bin bozulmaz bir antlaşmayla ^{xxxix} İsrail Krallığı'nı sonsuza dek Davut'a ve soyuna verdiğini bilmiyor musunuz? ⁶Nevat oğlu Yarovam efendisi Davut oğlu Süleyman'a başkaldırdı. ⁷Bir takım işe yaramaz kötü kişiler çevresinde toplanıp Süleyman oğlu Rehavam'a baskı yaptılar. O sırada Rehavam onlara karşı koyamayacak kadar genç ve deneyimsizdi. ⁸“Şimdi de siz Davut soyunun elindeki RAB'bin Krallığı'na karşı gelmeyi tasarlıyorsunuz. Büyük bir ordusunuz. Üstelik Yarovam'ın ilahlarınız olsun diye yaptırdığı altın buzağılar da yanınızda. ⁹RAB'bin kâhinlerini, Harunoğulları'yla Levililer'i kovmadınız mı? Onların yerine öbür halklar gibi kendinize kâhinler atamadınız mı? Atanmak için bir boğa ve yedi koçla gelen herkes, tanrı olmayanlara kâhin olabiliyor. ¹⁰“Ama bizim Tanrımız RAB'dir, O'nu bırakmadık. RAB'be hizmet eden kâhinler Harun soyundandır. Levililer de onlara yardımcıdır. ¹¹Onlar her sabah, her akşam RAB'be yakmalık sunular sunar, hoş kokulu buhur yakar, dinsel açıdan temiz masanın üzerine adak

^{xxxix}“Bozulmaz bir antlaşma”: İbranice “Tuz antlaşması”.

ekmeklerini dizerler. Her akşam altın kandillğin kandillerini yakarlar. Biz Tanrımız RAB'bin buyruklarını yerine getiriyoruz. Oysa siz O'na sırt çevirdiniz. ¹²Tanrı bizimledir, O önderimizdir. O'nun kâhinleri borazanlarla size karşı savaş çağrısı yapacaklar. Ey İsrail halkı, atalarımızın Tanrısı RAB'be karşı savaşmayın; çünkü başaramazsınız.” ¹³Yarovam askerlerinin bir bölümüyle Yahudalılar'ı önden karşılar, öbür bölümünü arkalarında pusu kurmaya göndermişti. ¹⁴Yahudalılar önden, arkadan kuşatıldıklarını görünce, RAB'be yakardılar. Kâhinler borazanlarını çaldı. ¹⁵Yahudalılar savaş çığlıkları attığı anda, Tanrı Yarovam'la İsraililer'i Aviya'yla Yahudalılar'ın önünde yenilgiye uğrattı. ¹⁶İsraililer Yahudalılar'ın önünden kaçtı. Tanrı onları Yahudalılar'ın eline teslim etti. ¹⁷Aviya'yla ordusu İsraililer'i bozguna uğrattı. İsraililer'den beş yüz bin seçme asker öldürüldü. ¹⁸Böylece İsraililer yenilgiye uğradı, Yahudalılar'sa zafer kazandı. Çünkü Yahudalılar atalarının Tanrısı RAB'be güvenmişlerdi. ¹⁹Aviya Yarovam'ı kovaladı. Yarovam'a ait Beytel, Yeşana, Efron kentleriyle çevrelerindeki köyleri ele geçirdi. ²⁰Aviya'nın krallığı döneminde Yarovam bir daha eski gücünü toparlayamadı. Sonunda RAB onu cezalandırdı, Yarovam öldü. ²¹Aviya ise gitgide krallığını güçlendirdi. On dört kadınla evlenip yirmi iki erkek, on altı kız babası oldu. ²²Aviya'nın yaptığı öbür işler, uygulamaları ve söyledikleri, Peygamber İddo'nun yorumunda yazılıdır.

14Aviya ölüp atalarına kavuşunca, Davut Kenti'nde gömüldü, yerine oğlu Asa kral oldu. Ülke Asa'nın yönetimi altında on yıl barış içinde yaşadı. ²Asa Tanrısı RAB'bin gözünde iyi ve doğru olanı yaptı. ³Yabancı ilahların sunaklarını, puta tapılan yerleri kaldırdı. Dikili taşları parçaladı, Aşera putlarını devirdi. ⁴Yahudalılar'dan atalarının Tanrısı RAB'be yönelmelerini, O'nun yasasına ve buyruklarına uymalarını istedi. ⁵Yahuda'nın bütün kentlerinden puta tapılan yerlerle buhur sunaklarını kaldırdı. Ülke onun yönetimi altında barış içinde yaşadı. ⁶Ülke barış içinde olduğu için Asa Yahuda'daki bazı kentleri surlarla çevirdi. O yıllarda kimse ona karşı savaş açmadı. Çünkü RAB ona esenlik vermişti. ⁷Asa Yahudalılar'a, “Bu kentleri onaralım” dedi, “Onları surlarla kuşatıp kulelerle, kapılarıyla, sürgülerle güçlendirelim. Ülke hâlâ bizim elimizde, çünkü Tanrımız RAB'be yöneldik, O da bizi her yandan esenlikle kuşattı.” Böylece yapım işlerini başarıyla bitirdiler. ⁸Asa'nın Yahudalılar'la Benyaminliler'den oluşan bir ordusu vardı. Yahudalılar büyük kalkan ve mızraklarla donanmış üç yüz bin kişiydi. Benyaminliler ise küçük kalkan ve yay taşıyan iki yüz seksen bin kişiydi. Bunların hepsi yiğit savaşçılardı. ⁹Kuşlu Zerah binlerce asker ve üç yüz savaş arabasıyla Mareşa'ya ilerledi. ¹⁰Asa ona karşı durmak için yola çıktı. İki ordu Mareşa yakınlarında Sefata Vadisi'nde savaş düzeni aldı. ¹¹Asa, Tanrısı RAB'be, “Ya RAB, güçlünün karşısında güçsüze yardım edebilecek senden başka kimse yoktur” diye yakardı, “Ey Tanrımız RAB, bize yardım et,

çünkü sana güveniyoruz. Senin adınla bu kalabalığa karşı çıktık. Ya RAB, sen bizim Tanrımız'sın. İnsanlar sana karşı zafer kazanmasın." ¹²RAB Kûşlular'ı Asa'yla Yahudalılar'ın önünde bozguna uğrattı. Kûşlular kaçmaya başladı. ¹³Asa ordusuyla onları Gerar'a kadar kovaladı. Kûşlular'dan kurtulan olmadı. RAB'bin ve ordusunun önünde kırıldılar. Yahudalılar çok miktarda mal yağmalayıp götürdüler. ¹⁴Gerar'ın çevresindeki bütün köyleri yerle bir ettiler. Çünkü RAB'bin dehşeti onları sarmıştı. Bu köylerde çok mal olduğundan onları yağmaladılar. ¹⁵Çobanların çardırlarına da saldırdılar. Çok sayıda davar ve deveyi alıp Yerusâlim'e döndüler.

15Tanrı'nın Ruhu Odet oğlu Azarya'nın üzerine indi. ²Azarya, Kral Asa'ya gidip şöyle dedi: "Ey Asa, ey Yahuda ve Benyamin halkı, beni dinleyin! RAB'le birlikte olduğunuz sürece, O da sizinle olacaktır. O'nu ararsanız bulursunuz. Ama O'nu bırakırsanız, O da sizi bırakır. ³İsrail halkı uzun süre gerçek Tanrı'dan, eğitici kâhinlerden ve yasadan uzak yaşadı. ⁴Ama sıkıntıya düştüklerinde İsrail'in Tanrısı RAB'be döndüler, O'nu arayıp buldular. ⁵O günlerde yolcuların güvenliği yoktu. Çünkü çevre ülkelerde yaşayanların tümü büyük kargaşa içindeydi. ⁶Ulus ulusu, kent kenti ezmeye çalışıyordu. Çünkü Tanrı onları çeşitli sıkıntılarla tedirgin ediyordu. ⁷Ama siz güçlü olun, cesaretinizi yitirmeyin. Yaptıklarımızın karşılığını alacaksınız." ⁸Asa bu sözleri, Peygamber Odet'in oğlu Azarya'nın ^{x1} peygamberliğini duyunca, cesaret buldu. Yahuda ve Benyamin topraklarından, Efrayim'in dağlık bölgesinde ele geçirdiği kentlerden iğrenç putları kaldırdı. RAB'bin Tapınağı'nın eyvanının önündeki RAB'bin sunağını onardı. ⁹Efrayim'den, Manaşşe'den, Şimon'dan gelen birçok İsraili, Tanrısı RAB'bin Asa'yla birlikte olduğunu görünce onun tarafına geçti. Asa bu gelenlerle Yahuda ve Benyamin halkını bir araya topladı. ¹⁰Asa'nın krallığının on beşinci yılının üçüncü ayında Yerusâlim'de toplandılar. ¹¹Yağmalanmış oldukları hayvanlardan yedi yüz sığırla yedi bin davarı o gün RAB'be kurban ettiler. ¹²Bütün yürekleriyle, bütün canlarıyla atalarının Tanrısı RAB'be yönelmek için antlaşma yaptılar. ¹³Büyük küçük, kadın erkek, kim İsrail'in Tanrısı RAB'be yönelmezse öldürülecekti. ¹⁴Yüksek sesle bağırarak, borazan ve boru çalarak RAB'bin önünde ant içtiler. ¹⁵Yahudalılar bütün yürekleriyle içtikleri ant için sevindiler. RAB'bi istekle arayıp buldular. O da onları her yandan esenlikle kuşattı. ¹⁶Kral Asa annesi Maaka'nın kraliçeliğini elinden aldı. Çünkü o Aşera için iğrenç bir put yaptırmıştı. Asa bu iğrenç putu kesip parçaladıktan sonra Kidron Vadisi'nde yaktı. ¹⁷Ancak İsrail'den ^{xli} puta tapılan yerleri kaldırmadı. Ama yaşamı boyunca yüreğini RAB'be adadı. ¹⁸Babasının ve kendisinin adadığı altını, gümüşü ve eşyaları Tanrı'nın

Tapınağı'na getirdi. ¹⁹Asa'nın krallığının otuz beşinci yılına kadar savaş olmadı.

16Yahuda Kralı Asa'nın krallığının otuz altıncı yılında İsrail Kralı Baaşa Yahuda'ya saldırmaya hazırlanıyordu. Asa'nın topraklarına giriş çıkışı engellemek amacıyla, Rama Kenti'ni güçlendirmeye başladı. ²Bunun üzerine Asa, RAB'bin Tapınağı'nın ve sarayın hazinelerindeki altın ve gümüşü çıkararak şu haberle birlikte Şam'da oturan Aram Kralı Ben-Hadat'a gönderdi: ³"Babamla baban arasında olduğu gibi seninle benim aramızda da bir antlaşma olsun. Sana gönderdiğim bu altınlara, gümüşlere karşılık, sen de İsrail Kralı Baaşa ile yaptığım antlaşmayı boz, topraklarımdan askerlerini çeksin." ⁴Kral Asa'nın önerisini kabul eden Ben-Hadat, ordu komutanlarını İsrail kentlerinin üzerine gönderdi. İyon'u, Dan'ı, Avel-Mayim'i, Naftali'nin bütün ambarlı kentlerini ele geçirdiler. ⁵Başa bunu duyunca Rama'nın yapımını durdurup işe son verdi. ⁶Kral Asa bütün Yahudalılar'ı çağırttı; Başa'nın Rama'nın yapımında kullandığı taşlarla keresteleri alıp götürdüler. Asa bunlarla Geva ve Mispa kentlerini onardı. ⁷O sırada Bilici Hana-ni Yahuda Kralı Asa'ya gelip şöyle dedi: "Tanrım RAB'be güveneceğine Aram Kralı'na güvendir. Bu yüzden Aram Kralı'nın ordusu elinden kurtuldu. ⁸Kûşlular'la* Luvular, çok sayıda savaş arabaları, atlılarıyla büyük bir ordu değil miydiler? Ama sen RAB'be güvendir, O da onları eline teslim etti. ⁹RAB'bin gözleri bütün yürekleriyle kendisine bağlı olanlara güç vermek için her yeri görür. Akılsızca davrandın. Bundan böyle hep savaş içinde olacaksın." ¹⁰Asa biliciye öfkelenip onu cezaevine attırdı. Çünkü söyledikleri onu kızdırmıştı. Halktan bazı kişilere de baskı yaptı. ¹¹Asa'nın yaptığı işler, başından sonuna dek, Yahuda ve İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹²Asa, krallığının otuz dokuzuncu yılında ayaklarından hastalandı. Durumu çok ağırdı. Hastalığında RAB'be yöneleceğine hekimlere başvurdu. ¹³Asa krallığının kırk birinci yılında ölüp atalarına kavuştu. ¹⁴Onu özel olarak hazırlanmış, güzel kokulu çeşit çeşit baharat dolu bir sedyeye yatırarak Davut Kenti'nde kendisi için yaptırdığı mezara gömdüler. Onuruna çok büyük bir ateş yaktılar.

17Asa'nın yerine oğlu Yehoşafat kral oldu. Yehoşafat İsrail'e karşı krallığını pekiştirdi. ²Yahuda'nın bütün surlu kentlerine askeri birlikler yerleştirdi; Yahuda'ya ve babası Asa'nın ele geçirmiş olduğu Efrayim kentlerine de asker yerleştirdi. ³RAB Yehoşafat'laydı. Çünkü Yehoşafat atası Davut'un başlangıçtaki yollarını izledi; Baallar'a* yöneleceğine, ⁴babasının Tanrısı'na yöneldi; İsrail halkının yaptıklarına değil, Tanrı'nın buyruklarına uydı. ⁵RAB onun yönetimi altındaki krallığı pekiştirdi. Bütün Yahudalılar ona armağanlar getirdi. Böylece Yehoşafat büyük zenginliğe ve onura kavuştu. ⁶Yüreği RAB'de ^{xlii} cesaret buldu,

^{x1}Bazı Vulgata elyazmaları "Peygamber Odet'in oğlu Azarya'nın", Masoretik metin "Peygamber Odet'in" (bkz. 15:1).

^{xlii}"İsrail", yani "Yahuda".

^{xlii}"RAB'de": İbranice "RAB'bin yollarında".

puta tapılan yerleri ve Aşera putlarını Yahuda'dan kaldırdı. ⁷Yehoşafat krallığının üçüncü yılında halka öğretmek amacıyla görevlilerinden Ben-Hayil'i, Ovadya'yı, Zekeriya'yı, Netanel'i, Mikaya'yı Yahuda kentlerine gönderdi. ⁸Onlarla birlikte şu Levililer'i de gönderdi: Şemaya, Netanya, Zevadya, Asahel, Şemiramot, Yehonatan, Adoniya, Toviya, Tov-Adoniya. Kâhinlerden Elişama ile Yehoram'ı gönderdi. ⁹RAB'bin Yasa Kitabı'nı yanlarına alıp Yahuda'da halka öğrettiler. Bütün Yahuda kentlerini dolaşarak halka ders verdiler. ¹⁰Yahuda'yı çevreleyen ülkelerin krallıklarını RAB korkusu sardı. Bu yüzden Yehoşafat'a karşı savaşamadılar. ¹¹Bazı Filistliler Yehoşafat'a haraç olarak armağanlar ve gümüş verdiler. Araplar da ona davar getirdiler: Yedi bin yedi yüz koçla yedi bin yedi yüz teke. ¹²Yehoşafat giderek güçlendi. Yahuda'da kaleler, ambarlı kentler yaptırdı. ¹³Yahuda kentlerinde birçok işler yaptı. Yeruşalim'e deneyimli yiğit savaşçılar yerleştirdi. ¹⁴Bunlar boylarına göre şöyle kaydedilmişlerdi: Yahuda'dan binbaşılar: Komutan Adna ve komutasında 300 000 yiğit asker; ¹⁵Yanında Komutan Yehohanan ve komutasında 280 000 asker; ¹⁶Onun yanında kendini RAB'bin hizmetine adayan Zikri oğlu Amatsya ve komutasında 200 000 yiğit asker. ¹⁷Benyamin oymağından: Yiğit bir savaşçı olan Elyada ile komutasında yay ve kalkanla silahlanmış 200 000 asker; ¹⁸Yanında Yehozavat ve komutasında savaşmak üzere donatılmış 180 000 asker. ¹⁹Bunlar kralın surlu Yahuda kentlerine yerleştirdiği askerlerin yanısıra, ona hizmet ediyorlardı.

18Büyük bir zenginlik ve onura kavuşan Yehoşafat, evlilik bağıyla Ahav'a akraba oldu. ²Birkaç yıl sonra Samiriye Kenti'nde yaşayan Ahav'ı görmeye gitti. Ahav onun ve yanındakilerin onuruna birçok davar, sığır keserek Ramot-Gilat'a saldırmak için onu kıskırttı. ³İsrail Kralı Ahav, Yahuda Kralı Yehoşafat'a, "Ramot-Gilat'a karşı benimle birlikte savaşır mısın?" diye sordu. Yehoşafat, "Beni kendin, halkımı halkın say. Savaşta sana eşlik edeceğiz" diye yanıtladı, ⁴"Ama önce RAB'be danışalım" diye ekledi. ⁵İsrail Kralı Ahav dört yüz peygamber toplayıp, "Ramot-Gilat'a karşı savaşalım mı, yoksa vaz mı geçeyim?" diye sordu. Peygamberler, "Savaş, çünkü Tanrı kenti senin eline teslim edecek" diye yanıtladılar. ⁶Ama Yehoşafat, "Burada danışabileceğimiz RAB'bin başka peygamberi yok mu?" diye sordu. ⁷İsrail Kralı, "Yimla oğlu Mikaya adında biri daha var" diye yanıtladı, "Onun aracılığıyla RAB'be danışabiliriz. Ama ben ondan nefret ederim. Çünkü benimle ilgili hiç iyi peygamberlik etmez, hep kötü şeyler söyler." Yehoşafat, "Böyle konuşmaman gerekir, ey kral!" dedi. ⁸İsrail Kralı bir görevli çağırıp, "Hemen Yimla oğlu Mikaya'yı getir!" diye buyurdu. ⁹İsrail Kralı Ahav ile Yahuda Kralı Yehoşafat kral giysileriyle Samiriye Kapısı'nın girişinde, harman yerine konan tahtlarında oturuyorlardı. Bütün peygamberler de onların önünde peygamberlik ediyordu. ¹⁰Kenaana oğlu Sidkiya, yaptığı demir boynuzları göstererek şöyle de-

di: "RAB diyor ki, 'Aramlılar'ı yok edinceye dek onları bu boynuzlarla vuracaksın.'" ¹¹Öteki peygamberlerin hepsi de aynı şeyi söylediler: "Ramot-Gilat'a saldır, kazanacaksın! Çünkü RAB onları senin eline teslim edecek." ¹²Mikaya'yı çağırmaya giden görevli ona, "Bak! Peygamberler bir ağızdan kral için olumlu şeyler söylüyorlar" dedi, "Rica ederim, senin sözün de onlarınkine uygun olsun; olumlu bir şey söyle." ¹³Mikaya, "Yaşayan RAB'bin hakkı için, Tanrım ne derse onu söyleyeceğim" diye karşılık verdi. ¹⁴Mikaya gelince kral, "Mikaya, Ramot-Gilat'a karşı savaşa gidelim mi, yoksa vaz mı geçeyim?" diye sordu. Mikaya, "Saldırın, kazanacaksınız! Çünkü onlar sizin elinize teslim edilecek" diye yanıtladı. ¹⁵Bunun üzerine kral, "RAB'bin adına bana gerçeğin dışında bir şey söylemeyeceğine ilişkin sana kaç kez ant içireyim?" diye sordu. ¹⁶Mikaya şöyle karşılık verdi: "İsrailliler'i dağlara dağılmış çobansız koyunlar gibi gördüm. RAB, 'Bunların sahibi yok. Herkes güvenlik içinde evine dönsün' dedi." ¹⁷İsrail Kralı Ahav Yehoşafat'a, "Benimle ilgili iyi peygamberlik etmez, hep kötü şeyler söyler dememiş miydin?" dedi. ¹⁸Mikaya konuşmasını sürdürdü: "Öyleyse RAB'bin sözünü dinleyin! Gördüm ki, RAB tahtında oturuyor, bütün göksel varlıklar da sağında, solunda duruyordu. ¹⁹RAB sordu: 'Ramot-Gilat'a saldırıp ölsün diye İsrail Kralı Ahav'ı kim kandıracak?' 'Kimi şöyle, kimi böyle derken, ²⁰bir ruh çıkıp RAB'bin önünde durdu ve, 'Ben onu kandıracağım' dedi. 'RAB, 'Nasıl?' diye sordu. ²¹'Ruh, 'Aldatıcı ruh olarak gidip Ahav'ın bütün peygamberlerine yalan söyleteceğim' diye karşılık verdi. 'RAB, 'Onu kandırmayı başaracaksın' dedi, 'Git, dediğini yap.' ²²'İşte RAB bu peygamberlerinin ağzına aldatıcı bir ruh koydu. Çünkü sana kötülük etmeye karar verdi.'" ²³Kenaana oğlu Sidkiya yaklaşıp Mikaya'nın yüzüne bir tokat attı. "RAB'bin Ruhu nasıl benden çıkıp da seninle konuştu?" dedi. ²⁴Mikaya, "Gizlenmek için bir iç odaya girdiğin gün göreceksin" diye yanıtladı. ²⁵Bunun üzerine İsrail Kralı, "Mikaya'yı kentin yöneticisi Amon'a ve kralın oğlu Yoaş'a götürün" dedi, ²⁶"Ben güvenlik içinde dönünceye dek bu adamı cezaevinde tutmalarını, ona su ve ekmekten başka bir şey vermemelerini söyleyin!" ²⁷Mikaya, "Eğer sen güvenlik içinde dönersen, RAB benim aracılığımla konuşmamış demektir" dedi ve, "Herkes bunu duysun!" diye ekledi. ²⁸İsrail Kralı Ahav'la Yahuda Kralı Yehoşafat Ramot-Gilat'a saldırmak için yola çıktılar. ²⁹İsrail Kralı, Yehoşafat'a, "Ben kılık değiştirip savaşa öyle gireceğim, ama sen kral giysilerini giy" dedi. Böylece İsrail Kralı kılığını değiştirdi, sonra savaşa girdiler. ³⁰Aram Kralı, savaş arabalarının komutanlarına, "İsrail Kralı dışında, büyük küçük hiç kimseye saldırmayın!" diye buyruk vermişti. ³¹Savaş arabalarının komutanları Yehoşafat'ı görünce, İsrail Kralı sanıp saldırmak için ona döndüler. Yehoşafat yakarmaya başladı. RAB Tanrı ona yardım edip saldıranların yönünü değiştirdi. ³²Komutanlar onun İsrail Kralı olmadığını anlayınca peşini bıraktılar. ³³O sırada bir asker rasgele attığı bir okla İsrail Kralı'nın zırhının parçalarının birleştiği yer-

den vurdu. Kral arabacısına, “Dönüp beni savaş alanından çıkar, yaralandım” dedi. ³⁴Savaş o gün şiddetlendi. Arabasında Aramlılar’a karşı akşama kadar dayanan İsrail Kralı gün batımında öldü.

19Yahuda Kralı Yehoşafat ise Yerusulim’deki sarayına güvenlik içinde döndü. ²Hanani oğlu Bilici Yehu, Kral Yehoşafat’ı karşılamaya giderek ona şöyle dedi: “Kötülere yardım edip RAB’den nefret edenleri mi sevmen gerekir? Bunun için RAB’bin öfkesi senin üstünde olacak. ³Ancak, bazı iyi yönlerin de var. Ülkeden Aşera putlarını kaldırıp attın ve yürekte Tanrı’ya yönelmeye karar verdin.” ⁴Yehoşafat Yerusulim’de yaşadı. Beer-Şeva’dan Efrayim dağlık bölgesine kadar yine halkın arasında dolaşarak onları atalarının Tanrısı RAB’be döndürdü. ⁵Ülkeye, Yahuda’nın bütün surlu kentlerine yargıçlar atadı. ⁶Onlara, “Yaptıklarınıza dikkat edin” dedi, “Çünkü insan adına değil, yargı verirken sizinle olan RAB adına yargılayacaksınız. ⁷Onun için RAB’den korkun, dikkatle yargılayın. Çünkü Tanrımız RAB kimsenin haksızlık yapmasına, kimseyi kayırmasına, rüşvet almasına göz yummaz.” ⁸RAB’bin yargılarını uygulamak, davalara bakmak için Yehoşafat Yerusulim’e de bazı Levililer’i, kâhinleri, İsrail ^{xliii} boy başlarını atadı. Bunlar Yerusulim’de yaşadılar ^{xliv}. ⁹Yehoşafat onlara şu buyrukları verdi: “Görevinizi RAB korkusuyla, bağlılıkla, bütün yüreğinizle yapmalısınız. ¹⁰Kentlerde yaşayan kardeşlerinizden gelen her davada –kan davası, Kutsal Yasa, buyruklar, kurallar ya da ilkelerle ilgili her konuda– onları RAB’be karşı suç işlememeleri için uyarın; öyle ki RAB size de kardeşlerinize de öfkelenmesin. Böyle yaparsanız suç işlememiş olursunuz. ¹¹“RAB’be ilişkin her konuda Başkâhin Amarya, krala ilişkin her konuda ise Yahuda oymağının önderi İsmail oğlu Zevadya size başkanlık edecek. Levililer de görevli olarak size yardımcı olacaklar. Yürekli olun, bu buyrukları uygulayın. RAB doğru kişiyle olsun!”

20Bundan sonra Moavlular, Ammonlular ve Meunlular’ın ^{xlv} bir kısmı Yehoşafat’la savaşmak için yola çıktılar. ²Birkaç kişi Yehoşafat’a gidip, “Gölün öbür yakasından, Edom’dan sana saldırmak için büyük bir ordu geliyor. Şu anda Haseson-Tamar’da –Eyn-Gedi’de–” dediler. ³Korkuya kapılan Yehoşafat RAB’be danışmaya karar verdi ve bütün Yahuda’da oruç ilan etti. ⁴RAB’be yönelmek için Yahuda’nın bütün kentlerinden gelen halk toplanıp RAB’den yardım diledi. ⁵Yehoşafat RAB’bin Tapınağı’nda, yeni avlunun önünde, Yahuda ve Yerusulim topluluğunun arasına gidip durdu. ⁶“Ey atalarımızın Tanrısı RAB, sen göklerde oturan Tanrı değil misin?” dedi, “Ulusların bütün krallıklarını yöneten sensin. Güç, kudret senin elinde. Kimse sana karşı duramaz. ⁷Ey Tanrımız, bu ülkede yaşayan-

ları halkın İsrail’in önünden kovan ve ülkeyi sonsuza dek dostun İbrahim’in soyuna veren sen değil misin? ⁸Onlar orada yaşadılar, adına bir tapınak kurdular ve, ⁹“Başımıza bela, savaş, yargı, salgın hastalık, kıtlık gelirse, adının bulunduğu bu tapınağın ve senin önünde duracağız” dediler, ‘Sıkıntıya düştüğümüzde sana yakaracağız, sen de duyup bizi kurtaracaksın.’ ¹⁰“İşte Ammonlular, Moavlular ve Seir dağlık bölgesinde yaşayanlar! Mısır’dan çıktıktan sonra İsraililer’in onların ülkesine girmelerine izin vermedin. Bu yüzden atalarımız başka yöne döndü, onları yok etmedi. ¹¹Ama bak, bunun karşılığını bize nasıl ödiyorlar! Bize miras olarak vermiş olduğun mülkünden bizi kovmaya geliyorlar. ¹²Ey Tanrımız, onları yargılamayacak mısın? Çünkü bize saldıran bu büyük orduya karşı gücümüz yok. Ne yapacağımızı bilemiyoruz. Gözümüz sende.” ¹³Bütün Yahudalılar, çocuklarıyla birlikte RAB’bin önünde duruyordu. ¹⁴RAB’bin Ruhu topluluğun ortasında duran Asaf soyundan Mattanya oğlu Yeiel oğlu Benaya oğlu Zekeriya oğlu Levili Yahaziel’in üzerine indi. ¹⁵Yahaziel şöyle dedi: “Ey Kral Yehoşafat, ey Yahuda halkı ve Yerusulim’de oturanlar, dinleyin! RAB size şöyle diyor: ‘Bu büyük ordudan korkmayın, yılmayın! Çünkü savaş sizin değil, Tanrı’nındır. ¹⁶Yarın onlarla savaşmaya çıkın. Onları vadinin sonunda, Yeruel kırlarında, Sits Yokuşu’nu çıkarırken bulacaksınız. ¹⁷Bu kez savaşmak zorunda kalmayacaksınız. Yerinizde durup bekleyin, RAB’bin size sağlayacağı kurtuluşu görün, ey Yahuda ve Yerusulim halkı! Korkmayın, yılmayın. Yarın onlara karşı savaşa çıkın. RAB sizinle olacak!’” ¹⁸Yehoşafat yüzüstü yere kapandı. Yahuda halkıyla Yerusulim’de oturanlar da RAB’bin önünde yere kapanıp O’na tapındılar. ¹⁹Sonra Kehatoğulları’ndan ve Korahoğulları’ndan bazı Levililer ayağa kalkıp İsrail’in Tanrısı RAB’bi yüksek sesle övdüler. ²⁰Ertesi sabah erkenden kalkıp Tekoa kırlarına doğru yola çıktılar. Yola koyulduklarında Yehoşafat durup şöyle dedi: “Beni dinleyin, ey Yahuda halkı ve Yerusulim’de oturanlar! Tanrımız RAB’be güvenin, güvenlikte olursunuz. O’nun peygamberlerine güvenin, başarılı olursunuz.” ²¹Yehoşafat halka danıştıktan sonra RAB’be ezgi okumak, O’nun kutsallığının görkemini övmek için adamlar atadı. Bunlar ordunun önünde yürüyerek şöyle diyorlardı: “RAB’be şükredin, Çünkü sevgisi sonsuza dek kalıcıdır!” ²²Onlar ezgi okuyup övgüler sunmaya başladığında, RAB Yahuda’ya saldıran Ammonlular’a, Moavlular’a ve Seir dağlık bölgesinde yaşayanlara pusu kurmuştu. Hepsi bozguna uğratıldı. ²³Ammonlular’la Moavlular, Seir dağlık bölgesinde yaşayan halkı büsbütün yok etmek için onlara saldırdılar. Seiriler’i yok ettikten sonra da birbirlerini öldürmeye başladılar. ²⁴Yahudalılar kırdaki gözcü kulesine varınca, o büyük orduya baktılar, ama sadece yere serilmiş cesetler gördüler. Tek kişi kurtulmamıştı. ²⁵Malları yağmalamaya giden Yehoşafat’la askerleri, ölümlerin arasında çok miktarda mal, giysi ve değerli eşya buldular. Taşyabileceklerinden çok mal topladılar. Yağma edilecek o kadar çok mal vardı ki, toplama işi üç gün sürdü.

^{xliii}“İsrail”, yani “Yahuda”.

^{xliv}“Bunlar Yerusulim’de yaşadılar” ya da “Yerusulim’e döndüler”.

^{xlv}Septuaginta “Meunlular”, Masoretik metin “Ammonlular” (bkz. 26:7).

²⁶Dördüncü gün Beraka ^{xlvi}Vadisi'nde toplanarak RAB'be övgüler sundular. Bu yüzden oranın adı bugün de Beraka Vadisi olarak kaldı. ²⁷Bundan sonra bütün Yahuda ve Yerusâlim halkı Yehoşafat'ın önderliğinde sevinçle Yerusâlim'e döndü. Çünkü RAB düşmanlarını bozguna uğratarak onları sevindirmişti. ²⁸Çenk, lir ve borazan çalarak Yerusâlim'e, RAB'bin Tapınağı'na gittiler. ²⁹RAB'bin İsrail'in düşmanlarına karşı savaştığını duyan ülkelerin krallıklarını Tanrı korkusu sardı. ³⁰Yehoşafat'ın ülkesi ise barış içindeydi. Çünkü Tanrısı her yandan onu esenlikle kuşatmıştı. ³¹Yehoşafat Yahuda'yı yönetti. Otuz beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de yirmi beş yıl krallık yaptı. Annesi Şilhi'nin kızı Azuva'ydı. ³²Babası Asa'nın yollarını izleyen ve bunlardan sapmayan Yehoşafat RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. ³³Ancak alışlagelen tapınma yerleri kaldırılmadı. Halk hâlâ atalarının Tanrısı'na bütün yüreğiyle yönelmemişti. ³⁴Yehoşafat'ın yaptığı öbür işler, başından sonuna dek, İsrail kralları tarihinin bir bölümü olan Hana-ni oğlu Yehu'nun tarihinde yazılıdır. ³⁵Yahuda Kralı Yehoşafat bir süre sonra kendini günaha veren İsrail Kralı Ahazya ile anlaşmaya vardı. ³⁶Tarşış'e gidecek gemiler ^{xlvii}yapmak için anlaştilar. Gemileri Esyon-Gever'de yaptılar. ³⁷Mareşalı Dodavahu oğlu Eliezer, Yehoşafat'a karşı şöyle peygamberlik etti: "Ahazya ile anlaşmaya vardığın için RAB işini bozacak." Gemiler Tarşış'e ^{xlviii}gidemeden parçalandı.

21 Yehoşafat ölüp atalarına kavuştu ve Davut Kenti'nde atalarının yanına gömüldü. Yerine oğlu Yehoram kral oldu. ²Yehoşafat oğlu Yehoram'ın kardeşleri şunlardı: Azarya, Yehiel, Zekeriya, Azaryahu, Mikael, Şefatyâ. Bunların tümü İsrail ^{xlix}Kralı Yehoşafat'ın oğullarıydı. ³Babaları onlara çok miktarda altın, gümüş, değerli eşyalar armağan etmiş, ayrıca Yahuda'da surlu kentler vermişti. Ancak, Yehoram ilk oğlu olduğundan, krallığı ona bırakmıştı. ⁴Babasının yerine geçen Yehoram güçlenince, bütün kardeşlerini ve bazı İsrail önderlerini kılıçtan geçirtti. ⁵Yehoram otuz iki yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de sekiz yıl krallık yaptı. ⁶Karısı Ahav'ın kızı olduğu için, o da Ahav'ın ailesi gibi İsrail krallarının yolunu izledi ve RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ⁷Ama RAB Davut'la yaptığı antlaşmadan ötürü onun soyunu yok etmek istemedi. Çünkü Davut'a ve soyuna sönmeyen bir ışık vereceğine söz vermişti. ⁸Yehoram'ın krallığı döneminde Edomlular Yahudalılar'a karşı ayaklanarak kendi krallıklarını kurdular. ⁹Yehoram komutanları ve bütün savaş arabalarıyla oraya gitti. Edomlular onu ve savaş arabalarının komutanlarını kuşattılar. Ama Yehoram gece kalkıp kuşatmayı yararak kaçtı. ¹⁰Edomlular'ın Yahuda'ya karşı başkaldırması bugün de sürüyor. O sırada Livna Kenti de ayaklandı. Çünkü

Yehoram atalarının Tanrısı RAB'bi bırakmıştı. ¹¹Yahuda tepelerinde puta tapılan yerler bile yapmış, Yerusâlim halkının putlara bağlanmasına önayak olmuş, Yahuda halkını günaha sürüklemişti. ¹²Yehoram Peygamber İlyas'tan bir mektup aldı. Mektup şöyleydi: "Atan Davut'un Tanrısı RAB şöyle diyor: 'Baban Yehoşafat'ın ve Yahuda Kralı Asa'nın yollarını izlemedin. ¹³İsrail krallarının yolunu izledin. Ahav'ın ailesinin yaptığı gibi Yahuda ve Yerusâlim halkının putlara bağlanmasına önayak oldun. Üstelik kendi aileden, senden daha iyi olan kardeşlerini öldürttün. ¹⁴Bu yüzden RAB halkını, oğullarını, karılarını ve senin olan her şeyi büyük bir yıkımla vuracak. ¹⁵Sen de korkunç bir bağırsak hastalığına yakalanacaksın. Bu hastalık yüzünden bağırsakların dışarı dökülene dek günlerce sürüneceksin.'" ¹⁶RAB Filistliler'i ve Kûşlular'ın* yanında yaşayan Araplar'ı Yehoram'a karşı kıskırttı. ¹⁷Saldırıp Yahuda'ya girdiler. Sarayda bulunan her şeyi, kralın oğullarıyla karılarını alıp götürdüler. Kralın en küçük oğlu Yehoahaz'dan ¹başka oğlu kalmadı. ¹⁸Sonra RAB Yehoram'ı iyileşmez bir bağırsak hastalığıyla cezalandırdı. ¹⁹Zaman geçti, ikinci yılın sonunda hastalık yüzünden bağırsakları dışarı döküldü. Şiddetli acılar içinde öldü. Halkı ataları için ateş yaktığı gibi onun onuruna ateş yakmadı. ²⁰Yehoram otuz iki yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de sekiz yıl krallık yaptı. Ölümüne kimse üzülmeydi. Onu Davut Kenti'nde gömdülerse de, kralların mezarlığına gömmeler.

22 Yerusâlim halkı Yehoram'ın en küçük oğlu Ahazya'yı babasının yerine kral yaptı. Çünkü Araplar'la ordugaha gelen akıncılar büyük kardeşlerinin hepsini öldürmüştü. Dolayısıyla Yehoram oğlu Ahazya Yahuda Kralı oldu. ²Ahazya yirmi iki ^{li} yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de bir yıl krallık yaptı. Annesi Omri'nin torunu Atalya'ydı. ³Ahazya da Ahav ailesinin yollarını izledi. Annesi onu kötülüğe itiyordu. ⁴Ahav ailesi gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. Çünkü babasının ölümünden beri Ahav ailesi onu yıkıma götürecektir öğütler veriyordu. ⁵Ahazya onların öğütlerine uyarak, Aram Kralı Hazael'le savaşmak üzere İsrail Kralı Ahav oğlu Yoram'la birlikte Ramot-Gilat'a gitti. Aramlılar Yoram'ı yaraladılar. ⁶Yoram Ramot-Gilat'ta Aram Kralı Hazael'le savaşırken aldığı yaraların iyileşmesi için Yizreel'e döndü. Yahuda Kralı Yehoram oğlu Ahazya da yaralanan Ahav oğlu Yoram'ı görmek için Yizreel'e gitti. ⁷Yoram'ı ziyaret eden Ahazya'yı Tanrı yıkıma uğrattı. Ahazya oraya varınca, Yoram'la birlikte Nimşi oğlu Yehu'yu karşılamaya gitti; RAB Yehu'yu Ahav soyunu ortadan kaldırmak için meshetmişti. ⁸Yehu, Ahav soyunu cezalandırırken, Ahazya'ya hizmet eden Yahuda önderleriyle Ahazya'nın yeğenlerini bulup hepsini öldürdü. ⁹Sonra Ahazya'yı aramaya koyuldu. Onu Samiriye'de gizlenirken yakalayıp Yehu'ya getirdiler, sonra öldürdüler. Ahazya'yı,

^{xlvi}"Beraka": "Övgü" ya da "Kutsama" anlamına gelir.

^{xlvii}"Tarşış'e gidecek gemiler" ya da "Uzun yol gemileri".

^{xlviii}"Tarşış'e" ya da "Uzun yola".

^{xlix}"İsrail", yani "Yahuda".

^{li}"Yehoahaz": Ahazya diye de bilinir.

¹2Kr.8:26, bazı Septuaginta elyazmaları ve Süryanice "Yirmi iki", Masoretik metin "Kırk iki".

“Bütün yüreğiyle RAB’be yönelen Yehoşafat’ın torunudur” diyerek gömdüler. Böylece Ahazya’nın soyunda krallığı yönetebilecek güçte kimse kalmadı. ¹⁰Ahazya’nın annesi Atalya, oğlunun öldürüldüğünü duyunca, Yahuda’da kral soyunun bütün bireylerini yok etmeye çalıştı. ¹¹Ne var ki, Kral Yehoram’ın kızı Yehoşafat, Ahazya oğlu Yoaş’ı kralın öldürülmek istenen öteki oğullarının arasından alıp kaçırdı ve dadısıyla birlikte yatak odasına gizledi. Yehoşafat Kral Yehoram’ın kızı, Kâhin Yehoyada’nın karısı, Ahazya’nın da üvey kızkardeşiydi. Öldürülmesin diye çocuğu Atalya’dan gizledi. ¹²Atalya ülkeyi yönetirken, çocuk altı yıl boyunca Tanrı’nın Tapınağı’nda onların yanında gizlendi.

23Yedinci yıl gücünü gösteren Yehoyada yüzbaşı olan Yeroham oğlu Azarya, Yehohanan oğlu İsmail, Ovet oğlu Azarya, Adaya oğlu Maaseya, Zikri oğlu Elişafat’la bir antlaşma yaptı. ²Yahuda’yı dolaşarak bütün kentlerden Levililer’le İsrailⁱⁱⁱ boy başlarını topladılar. Yeruşalim’e dönen ³topluluk Tanrı’nın Tapınağı’nda kralla bir antlaşma yaptı. Yehoyada onlara şöyle dedi: “Davut’un soyuna ilişkin RAB’bin verdiği söz uyarınca, kralın oğlu kral olacak. ⁴Siz şunları yapacaksınız: Şabat Günü göreve giden kâhinlerle Levililer’in üçte biri kapılarda nöbet tutacak, ⁵üçte biri sarayda, üçte biri de Temel Kapısı’nda duracak. Bütün halk RAB’bin Tapınağı’nın avlularında toplanacak. ⁶Kâhinlerle görevli Levililer’in dışında RAB’bin Tapınağı’na kimse girmesin. Onlar kutsal oldukları için girebilirler. Halk da RAB’bin buyruğunu yerine getirmeye özen gösterecek. ⁷Levililer yalın kılıç kralın çevresini saracaklar. Tapınağa yaklaşan olursa öldürün. Kral nereye giderse, ona eşlik edin.” ⁸Levililer’le Yahudalılar Kâhin Yehoyada’nın buyruklarını tam tamına uyguladılar. Şabat Günü göreve gidenlerle görevi biten adamlarını aldılar. Çünkü Kâhin Yehoyada bölüklere izin vermemişti. ⁹Kâhin Yehoyada Tanrı’nın Tapınağı’ndaki Kral Davut’tan kalan mızrakları ve büyük küçük kalkanları yüzbaşılara dağıttı. ¹⁰Kralı korumak için sunağın ve tapınağın çevresine tapınağın güneyinden kuzeyine kadar bütün silahlı adamları yerleştirdi. ¹¹Yehoyada’yla oğulları kralın oğlu Yoaş’ı dışarı çıkarıp başına taç koydular. Tanrı’nın Yasası’nı da ona verip krallığını ilan ettiler. Onu meshederek, “Yaşasın kral!” diye bağırıldılar. ¹²Atalya koşuşan, kralı öven halkın çıkardığı gürültüyü duyunca, RAB’bin Tapınağı’nda toplananların yanına gitti. ¹³Baktı, kral tapınağın girişinde sütunun yanında duruyor; yüzbaşılar, borazan çalanlar çevresine toplanmış. Ülke halkı sevinç içindeydi, borazanlar çalıyor, ezgiciler çalgılarıyla övgüleri yönetiyordu. Atalya giysilerini yırtarak, “Hainlik! Hainlik!” diye bağırıyordu. ¹⁴Kâhin Yehoyada yüzbaşılara çağırarak, “O kadını aradan çıkarın. Ardından kim giderse kılıçtan geçirin” diye buyruk verdi. Çünkü, “Onu RAB’bin Tapınağı’nda öldürmeyin” demişti. ¹⁵Atalya yakalandı ve sarayın At Kapısı’na varır varmaz öldürüldü. ¹⁶Yehoyada RAB’bin halkı olmaları için kendi-

siyle halk ve kral arasında bir antlaşma yaptı. ¹⁷Bütün halk gidip Baal’ın* tapınağını yıktı. Sunaklarını, putlarını parçaladılar; Baal’ın Kâhini Mattan’ı da sunakların önünde öldürdüler. ¹⁸Yehoyada Levili kâhinleri RAB’bin Tapınağı’ndaki işin başına getirdi. Onları Davut tarafından atanmış oldukları görevleri yerine getirmek, Musa’nın Yasası’nda yazılanlar uyarınca RAB’be yakmalık sunular sunmak ve Davut’un koyduğu düzene göre sevinçle ezgiler okumakla görevlendirdi. ¹⁹Ayrıca dinsel açıdan herhangi bir nedenle kirli birinin içeri girmemesi için RAB’bin Tapınağı’nın kapılarına da nöbetçiler yerleştirdi. ²⁰Sonra yüzbaşılar, soyluları, halkın yöneticilerini ve ülke halkını yanına alarak kralı RAB’bin Tapınağı’ndan getirdi. Yurkari Kapı’dan geçip saraya girerek kralı tahta oturtular. ²¹Ülke halkı sevinç içindeydi, ancak kent suskundu. Çünkü Atalya kılıçla öldürülmüştü.

24Yoaş yedi yaşında kral oldu ve Yeruşalim’de kırk yıl krallık yaptı. Annesi Beer-Şevah Sivya’ydı. ²Yoaş Kâhin Yehoyada yaşadığı sürece RAB’bin gözünde doğru olanı yaptı. ³Yehoyada onu iki kadınla evlendirdi. Yoaş’ın onlardan oğulları, kızları oldu. ⁴Bir süre sonra Yoaş RAB’bin Tapınağı’nı onarmaya karar verdi. ⁵Kâhinlerle Levililer’i toplayarak şöyle dedi: “Yahuda kentlerine gidip Tanrınız’ın Tapınağı’nı onarmak için gerekli yıllık parayı bütün İsrail halkından toplayın. Bunu hemen yapın.” Ama Levililer hemen işe girişmediler. ⁶Bunun üzerine kral, Başkâhin Yehoyada’yı çağırıp, “RAB’bin kulu Musa’nın ve İsrail topluluğunun Levha Sandığı’nın bulunduğu çadır için koyduğu vergiyi Yahuda ve Yeruşalim’den toplansınlar diye Levililer’i neden uyardın?” diye sordu. ⁷Çünkü o kötü kadının, Atalya’nın oğulları, RAB Tanrı’nın Tapınağı’na zorla girerek bütün adanmış eşyaları Baallar için kullanmışlardı. ⁸Kralın buyruğu uyarınca bir sandık yapılarak RAB’bin Tapınağı’nın kapısının dışına yerleştirildi. ⁹Tanrı’nın kulu Musa’nın çölde İsrail halkına koyduğu vergiyi RAB’be getirmeleri için Yahuda ve Yeruşalim halkına bir çağrı yapıldı. ¹⁰Bütün önderlerle halk vergilerini sevinçle getirdiler, doluncaya dek sandığın içine attılar. ¹¹Levililer, sandığı kralın görevlilerine getiriyorlardı. Çok para biriktiğini görünce kralın yazmanıya başkâhinin görevlisine haber veriyor, onlar da gelip sandığı boşaltıyor, sonra yine yerine koyuyorlardı. Bunu her gün yaptılar ve çok para topladılar. ¹²Kral Yoaş’la Yehoyada parayı RAB’bin Tapınağı’nda yapılan işlerden sorumlu olanlara veriyorlardı. RAB’bin Tapınağı’nı onarmak için ücretle taşçılar, marangozlar, demir ve tunç işçileri tuttular. ¹³İşten sorumlu kişiler çalışkandı, onarım işi onlar sayesinde ilerledi. Tanrı’nın Tapınağı’nı eski durumuna getirip sağlamlaştırdılar. ¹⁴Onarım işi bitince, geri kalan parayı krala ve Yehoyada’ya getirdiler. Bununla RAB’bin Tapınağı’ndaki hizmet ve yakmalık sunuları sunmak için gereçler, tabaklar, altın ve gümüş eşyalar yaptılar. Yehoyada yaşadığı sürece RAB’bin Tapınağı’nda sürekli yakmalık sunu sunuldu. ¹⁵Yehoyada uzun

ⁱⁱⁱ“İsrail”, yani “Yahuda”.

yıllar yaşadıktan sonra yüz otuz yaşında öldü. ¹⁶İsrail'de Tanrı'ya ve Tanrı'nın Tapınağı'na yaptığı yararlı hizmetlerden dolayı kendisini Davut Kenti'nde kralların yanına gömdüler. ¹⁷Yehoyada'nın ölümünden sonra Yahuda önderleri gelip kralın önünde eğildiler. Kral da onları dinledi. ¹⁸Atalarının Tanrısı RAB'bin Tapınağı'nı terk ederek Aşera putlarıyla öbür putlara taptılar. Suçları yüzünden RAB Yahuda ve Yerusâlim halkına öfkeleni. ¹⁹Kendisine dönmeleri için aralarına peygamberler gönderdi. Bu peygamberler halkı uyardılsa da, onlara kulak asmadılar. ²⁰O zaman Tanrı'nın Ruhu Kâhin Yehoyada oğlu Zekeriya'nın üzerine indi ^{liii}. Zekeriya, halkın önünde durup seslendi: "Tanrı şöyle diyor: 'Niçin buyruklarıma karşı geliyorsunuz? İşleriniz iyi gitmeyecek. Çünkü siz beni bıraktınız, ben de sizi bıraktım.'" ²¹Bunun üzerine Zekeriya'ya düzen kurdular. Kralın buyruğuyla RAB'bin Tapınağı'nın avlusunda taşla tutup onu öldürdüler. ²²Kral Yoaş Zekeriya'nın babası Yehoyada'nın kendisine yaptığı iyiliği unutup oğlunu öldürdü. Zekeriya ölürken, "RAB bu yaptığınızı görüp hesabımı sorsun" dedi. ²³Yıl sonunda ^{liv} Aram ordusu Yoaş'a saldırıp Yahuda ve Yerusâlim'e girdi. Halkın bütün önderlerini öldürdüler. Yağmaladıkları malların hepsini Şam Kralı'na gönderdiler. ²⁴Aram ordusu küçük bir ordu olmasına karşın, RAB çok büyük bir orduyu ellerine teslim etmişti. Çünkü Yahuda halkı, atalarının Tanrısı RAB'bi bırakmıştı. Böylece Aram ordusu Yoaş'ı cezalandırmış oldu. ²⁵Aramlılar Yoaş'ı ağır yaralı durumda bırakıp gittiler. Yoaş'ın görevlileri, Kâhin Yehoyada'nın oğlunun kanını döktüğü için, düzen kurup onu yatağında öldürdüler. Yoaş'ı Davut Kenti'nde gömdülerse de, kralların mezarlığına gömmeler. ²⁶Yoaş'a düzen kuranlar şunlardı: Ammonlu Şimat adlı kadının oğlu Zavât, Moavlı Şimrit adlı kadının oğlu Yehozavat. ²⁷Yoaş'ın oğullarının öyküsü, kendisine Tanrı'dan defalarca gelen bildiriler, Tanrı'nın Tapınağı'nın onarımıyla ilgili konular kralların tarihine ilişkin yorumda yazılıdır. Yerine oğlu Amatsya kral oldu.

25Amatsya yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de yirmi dokuz yıl krallık yaptı. Annesi Yerusâlimli Yehoaddan'dı. ²Amatsya RAB'bin gözünde doğru olanı yaptıysa da bütün yüreğiyle yapmadı. ³Krallığını güçlendirdikten sonra, babasını öldüren görevlileri öldürttü. ⁴Ancak Musa'nın kitabındaki yasaya uyarak çocuklarını öldürtmedi. Çünkü RAB, "Ne babalar çocuklarının günahından ötürü öldürülecek, ne de çocuklar babalarının. Herkes kendi günahı için öldürülecek" diye buyurmuştu. ⁵Amatsya Yahudahlılar'ı topladı. Bütün Yahudahlılar'la Benyaminitler'i boylarına göre binbaşlıların ve yüzbaşlıların denetimine verdi. Yaşları yirmi ve yirminin üstünde olanların sayımını yaptı. Savaşa hazır, mızrak ve kalkan kullanabilen üç yüz bin seç-

me asker olduğunu saptadı. ⁶Ayrıca İsrail'den yüz talant ^{lv} gümüş karşılığında, yüz bin yiğit savaşçı tuttu. ⁷Bu sırada bir Tanrı adamı gelip krala şöyle dedi: "Ey kral, İsrail'den gelen askerler seninle savaşa gitmesin. Çünkü RAB İsraililer'le, yani Efrayimliler'le birlikte değil. ⁸Gidersen, yiğitçe savaşsan bile Tanrı seni düşmanın önünde bozguna uğrattacak. Tanrı'nın yardım etmeye de, bozguna uğratmaya da gücü vardır." ⁹Amatsya, "Ya İsrail askerleri için ödediğim yüz talant ne olacak?" diye sordu. Tanrı adamı, "RAB sana bundan çok daha fazlasını verebilir" diye karşılık verdi. ¹⁰Bunun üzerine Amatsya Efrayim'den gelen askerlerin evlerine dönmelerini buyurdu. Yahudahlılar'a çok kızan askerler büyük bir öfke içinde evlerine döndüler. ¹¹Amatsya cesaretini toplayarak ordusunu Tuz Vadisi'ne götürdü. Yahudahlılar orada on bin Seirli'yi öldürdü. ¹²Sağ olarak ele geçirdikleri on bin kişiyi de uçurumun kenarına götürüp oradan aşağıya attılar. Hepsini paramparça oldu. ¹³Bu arada Amatsya'nın kendisiyle birlikte savaşa katılmamaları için geri gönderdiği askerler, Samiriye ile Beythoron arasındaki Yahuda kentlerine saldırdılar. Üç bin kişi öldürüp çok miktarda mal yağmaladılar. ¹⁴Amatsya, Edomlular'ı bozguna uğrattıktan sonra, dönüşte Seir halkının putlarını yanında getirdi. Kendisine ilah olarak diktiği putlara taptı ve buhur yaktı. ¹⁵RAB Amatsya'ya öfkeleni. Ona bir peygamber göndererek, "Halkımı senin elinden kurtarmayan bu halkın ilahlarına neden tapıyorsun?" diye sordu. ¹⁶Peygamber konuşmasını sürdürmekteyken Amatsya ona, "Seni krala danışman mı atadık? Sus! Yoksa öldürüleceksin" dedi. Peygamber, "Tanrı'nın seni yok etmeye karar verdiğini biliyorum. Çünkü sen bu kötülüğü yaptın, öğüdüme de aldırış etmedin!" dedikten sonra sustu. ¹⁷Yahuda Kralı Amatsya, danışmanlarıyla konuştuğundan sonra Yehu oğlu Yehoahaz oğlu İsrail Kralı Yehoaş'a, "Gel, yüz yüze görüşelim" diye haber gönderdi. ¹⁸İsrail Kralı Yehoaş da karşılık olarak Yahuda Kralı Amatsya'ya şu haberi gönderdi: "Lübnan'da dikenli bir çalı, sedir ağacına, 'Kızını oğluma eş olarak ver' diye haber yollar. O sırada oradan geçen yabancı bir hayvan basıp çalıyı çiğner. ¹⁹İşte Edomlular'ı bozguna uğrattın diye böbürleniyorsun. Otur evinde! Niçin bela arıyorsun? Kendi başını da, Yahuda halkının başını da derde sokacaksın." ²⁰Ne var ki, Amatsya dinlemek istemedi. Bunun böyle olması Tanrı'nın isteği idi. Edom'un ilahlarına taptıkları için Tanrı onları düşmanın eline teslim etmeye karar vermişti. ²¹Derken İsrail Kralı Yehoaş Yahuda Kralı Amatsya'nın üzerine yürüdü. İki ordu Yahuda'nın Beytşemeş Kenti'nde karşılaştı. ²²İsraililer'in önünde bozguna uğrayan Yahudahlılar evlerine kaçtı. ²³İsrail Kralı Yehoaş, Yehoahaz ^{lvi} oğlu Yoaş oğlu Yahuda Kralı Amatsya'yı Beytşemeş'te yakalayıp Yerusâlim'e götürdü. Efrayim Kapısı'ndan Köşe Kapısı'na kadar Yerusâlim surlarının dört yüz arşınlık ^{lvii} bölümünü yıktır-

^{liii}"Zekeriya'nın üzerine indi": İbranice "Zekeriya'yı kuşandı".

^{liv}"Yıl sonunda": O çağda kullanılan iki ayrı takvime göre ya "Sonbahar" ya da "İlkbahar" olabilir.

^{lv}"Yüz talant": Yaklaşık 3.45 ton.

^{lvi}"Yehoahaz": Ahazya diye de bilinir.

^{lvii}"Dört yüz arşın": Yaklaşık 180 m.

dı. ²⁴Tanrı'nın Tapınağı'nda Ovet-Edom soyunun gözetimi altındaki altını, gümüşü, eşyaları, sarayın hazinelerini ve bazı adamları da rehine olarak yanına alıp Samiriye'ye döndü. ²⁵Yahuda Kralı Yoaş oğlu Amatsya, İsrail Kralı Yehoaş'ın ölümünden sonra on beş yıl daha yaşadı. ²⁶Amatsya'nın yaptığı öbür işler, başından sonuna dek, Yahuda ve İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁷RAB'bin ardınca yürümekten vazgeçtiği andan başlayarak Yerusâlim'de Amatsya'ya bir düzen kurulmuştu. Amatsya Lakiş'e kaçtı. Ardından adam göndererek onu öldürttüler. ²⁸Ölüsü at sırtında getirildi, Yahuda Kenti'nde ^{lviii} atalarının yanına gömüldü.

26Yahuda halkı Amatsya'nın yerine on altı yaşındaki oğlu Uzziya'yı ^{lix} kral yaptı. ²Babası Amatsya ölüp atalarına kavuştuktan sonra Uzziya Eylat Kenti'ni onarıp Yahuda topraklarına kattı. ³Uzziya on altı yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de elli iki yıl krallık yaptı. Annesi Yerusâlimli Yekolya'ydı. ⁴Babası Amatsya gibi, Uzziya da RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. ⁵Kendisine Tanrı korkusunu öğreten Zekeriya'nın günlerinde Tanrı'ya yöneldi. RAB'be yöneldiği sürece Tanrı onu başarılı kıldı. ⁶Uzziya Filistliler'e savaş açtı. Gat, Yavne ve Aşdot'un surlarını yıktırdı. Sonra Aşdot yakınlarında ve Filist bölgesinde kentler kurdu. ⁷Filistliler'e, Gur-Baal'da yaşayan Araplar'a ve Meunlular'a karşı Tanrı ona yardım etti. ⁸Ammonlular Uzziya'ya haraç vermeye başladılar. Gitgide güçlenen Uzziya'nın ünü Mısır sınırına dek ulaştı. ⁹Uzziya Yerusâlim'de Köşe Kapısı, Dere Kapısı ve surun köşesi üzerinde kuleler kurup bunları sağlamlaştırdı. ¹⁰Şefela'da ve ovada çok sayıda hayvanı olduğundan, kırdı gözetleme kuleleri yaptırarak birçok sarnıç açtırdı. Dağlık bölgelerde, verimli topraklarda da ırgatları, bağcıları vardı; çünkü toprağı severdi. ¹¹Uzziya'nın savaşa hazır bir ordusu vardı. Kralın komutanlarından Hananya'nın denetiminde Yazman Yeiel'le görevli Maaseya'nın yaptığı sayımın sonuçlarına göre, bu ordu bölük bölük savaşa girerdi. ¹²Yiğit savaşçıları yöneten boy başlarının sayısı 2 600'dü. ¹³Bunların komutası altında krala yardım etmek için düşmanla yiğitçe savaşacak 307 500 askerden oluşan bir ordu vardı. ¹⁴Uzziya bütün ordu için kalkan, mızrak, miğfer, zırh, yay, sapan taşı sağladı. ¹⁵Yerusâlim'de becerikli adamlarca tasarlanmış gereçler yaptırdı. Okları, büyük taşları fırlatmak için bu gereçleri kulelere ve köşelere yerleştirdi. Uzziya'nın ünü uzaklara kadar yayıldı; çünkü gördüğü olağanüstü yardım sayesinde büyük güce kavuşmuştu. ¹⁶Ne var ki, güçlenince kendisini yıkıma sürükleyecek bir gurura kapıldı. Tanrısı RAB'be ihanet etti. Buhur sunağı üzerinde buhur yakmak için RAB'bin Tapınağı'na girdi. ¹⁷Kâhin Azarya ile RAB'bin yürekli seksen kâhini de ardısıra tapınağa girdiler. ¹⁸Kral Uzziya'ya karşı durarak, "Ey Uzziya, RAB'be buhur yakmaya hakkın yok!" dediler, "Ancak Harun soyun-

dan kutsanmış kâhinler buhur yakabilir. Tapınaktan çık! Çünkü sen RAB'be ihanet ettin; RAB Tanrı da seni onurlandırmayacak!" ¹⁹Buhur yakmak için elinde buhurdan tutan Uzziya kâhinlere öfkeleni. Öfkelenir öfkelenmez de kâhinlerin önünde, RAB'bin Tapınağı'ndaki buhur sunağının yanında duran Uzziya'nın alınında deri hastalığı belirdi. ²⁰Başkâhin Azarya ile öbür kâhinler ona bakınca alınında deri hastalığı belirdiğini gördüler. Onu çabucak oradan çıkardılar. Uzziya da çıkmaya istekliydi, çünkü RAB onu cezalandırmıştı. ²¹Kral Uzziya ölünceye kadar deri hastalığından kurtulamadı. Bu yüzden ayrı bir evde yaşadı ve RAB'bin Tapınağı'na sokulmadı. Sarayı ve ülke halkını oğlu Yotam yönetti. ²²Uzziya'nın yaptığı öbür işleri, başından sonuna dek, Amots oğlu Peygamber Yeşaya yazmıştır. ²³Uzziya ölüp atalarına kavuşunca, deri hastalığına yakalandığı için onu atalarının yanına, kral mezarlığının ayrı bir yerine gömdüler. Yerine oğlu Yotam kral oldu.

27Yotam yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on altı yıl krallık yaptı. Annesi Sadok'un kızı Yerusâ'ydı. ²Babası Uzziya gibi, Yotam da RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. Ancak RAB'bin Tapınağı'na girmedi. Ne var ki, halk kötülük yapmayı sürdürmekteydi. ³Yotam RAB'bin Tapınağı'nın Yukarı Kapısı'nı onardı. Ofel Tepesi'ndeki surun üzerinde de birçok iş yaptı. ⁴Yahuda'nın dağlık bölgesinde kentler, ormanlık tepelerinde kaleler ve kuleler kurdu. ⁵Ammon Kralı'yla savaşarak Ammonlular'ı yendi. Ammonlular o yıl için kendisine yüz talant ^{lx} gümüş, on bin kor buğday ^{lxi}, on bin kor arpa ^{lxii} verdiler. İkinci ve üçüncü yıllar için de aynı miktarı ödediler. ⁶Tanrısı RAB'bin önünde kararlı bir şekilde yürüyen Yotam giderek güçlendi. ⁷Yotam'ın yaptığı öbür işler, bütün savaşları ve uygulamaları, İsrail ve Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. ⁸Yotam yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on altı yıl krallık yaptı. ⁹Yotam ölüp atalarına kavuşunca, onu Davut Kenti'nde gömdüler. Yerine oğlu Ahaz kral oldu.

28Ahaz yirmi yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on altı yıl krallık yaptı. RAB'bin gözünde doğru olanı yapan atası Davut gibi davranmadı. ²İsrail krallarının yollarını izledi; Baallar'a* tapmak için dökme putlar bile yaptırdı. ³Ben-Hinnom Vadisi'nde buhur yaktı. RAB'bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların iğrenç törelerine uyararak oğullarını ateşte kurban etti. ⁴Putla tapılan yerlerde, tepelerde, bol yapraklı her ağacın altında kurban kesip buhur yaktı. ⁵İşte bu nedenle Tanrısı RAB Ahaz'ı Aram Kralı'nın eline teslim etti. Aramlılar onu bozguna uğrattılar, halkından birçoğunu tutsak alıp Şam'a götürdüler. Ayrıca onu ağır bir yenilgiye uğratan İsrail Kralı'nın eline de teslim edildi. ⁶Remalya oğlu İsrail Kralı Pekah, Yahuda'da bir günde yüz yirmi bin yiğit askeri öldürttü. Çünkü Yahuda

^{lviii}"Yahuda Kenti", yani "Yerusâlim".

^{lix}"Uzziya": Azarya diye de bilinir.

^{lx}"Yüz talant": Yaklaşık 3.45 ton.

^{lxi}"On bin kor buğday": Yaklaşık 1 800 ton.

^{lxii}"On bin kor arpa": Yaklaşık 1 500 ton.

halkı atalarının Tanrısı RAB'be sırt çevirmişti. ⁷Efrayimli yiğit Zikri, kralın oğlu Maaseya'yı, saray sorumlusu Azrikam'ı ve kraldan sonra ikinci adam olan Elkana'yı öldürdü. ⁸İsrailliler kardeşleri olan Yahudalılar'dan iki yüz bin kadınla çocuğu tutsak aldı. Bu arada çok miktarda malı da yağmalayıp Samiriye'ye taşıdılar. ⁹Orada RAB'bin Odet adında bir peygamberi vardı. Odet Samiriye'ye dönmekte olan ordunun karşısına çıkıp şöyle dedi: "Atalarımızın Tanrısı RAB, Yahuda halkına öfkelenmişti için onları elinize teslim etti. Ama siz göklere erişen bir öfkeyle onları öldürdünüz. ¹⁰Şimdi de Yahuda ve Yeruslaim halkını kendinize kadın ve erkek köleler yapmayı düşünüyorsunuz. Tanrımız RAB'be karşı siz hiç suç işlemediniz mi? ¹¹Şimdi beni dinleyin! Kardeşlerinizden aldığınız tutsakları geri gönderin, çünkü RAB'bin kızgın öfkesi üzerindedir." ¹²Efrayim halkının önderlerinden Yehohanan oğlu Azarya, Meşillemot oğlu Berekye, Şallum oğlu Yehizkiya ve Hadlay oğlu Amasa savaştan dönenlerin karşısına çıkarak, ¹³"Tutsakları buraya getirmeyin, yoksa RAB'be karşı suç işlemiş olacağız" dediler, "Suçlarımızı, günahlarımızı çoğaltmak mı istiyorsunuz? Şimdiden yeterince suçumuz var zaten. RAB'bin kızgın öfkesi İsrail halkının üzerindedir." ¹⁴Bunun üzerine savaşçılar tutsaklarla yağmalanan malları önderlerin ve topluluğun önüne bıraktılar. ¹⁵Görevlendirilen belirli kişiler tutsakları aldılar, yağmalanmış giysilerle aralarındaki çiplakların hepsini giydirdiler. Onlara giysi, çarık, yiyecek, içecek sağladılar. Yaralarına zeytinyağı sürdüler. Yürüyemeyecek durumda olanları eşeklere bindirdiler. Onları hurma kenti Eriha'ya, kardeşlerine geri götürdükten sonra Samiriye'ye döndüler. ¹⁶O sırada Kral Ahaz yardım istemek için Asur Kralı'na haber gönderdi. ¹⁷Edomlular yine Yahuda'ya saldırmış, onları yenip tutsak almışlardı. ¹⁸Filistliler ise Şefela bölgesiyle Yahuda'nın Negev bölgesindeki kentlere akınlar düzenleyip Beytşemeş, Ayalon, Gederot ile Soko, Timna, Gimzo ve çevre köylerini ele geçirerek buralara yerleşmişlerdi. ¹⁹RAB İsrail ^{lxiii} Kralı Ahaz yüzünden Yahuda halkını bu ezik duruma düşürmüştü. Çünkü Ahaz Yahuda'yı günaha özendirmiş ve RAB'be ihanet etmişti. ²⁰Asur Kralı Tiglat-Pileser Ahaz'a geldi, ama yardım edeceğine onu sıkıntıya düşürdü. ²¹Ahaz RAB'bin Tapınağı'ndan, saraydan ve önderlerden aldıklarını Asur Kralı'na armağan ettiyse de ona yaranamadı. ²²İşte Ahaz denen bu kral, sıkıntılı günlerinde RAB'be ihanetini artırdı. ²³Daha önce kendisini bozguna uğratan Şam ilahlarına kurbanlar sundu. "Madem ilahları Aram krallarına yardım etti, onlara kurban sunayım da bana da yardım etsinler" diye düşünüyordu. Ne var ki, bu ilahlar onun da, bütün İsrail halkının da yıkımına neden oldu. ²⁴Ahaz Tanrı'nın Tapınağı'ndaki eşyaları toplayıp parçaladı. RAB'bin Tapınağı'nın kapılarını kapatıp Yeruslaim'in her köşesinde sunaklar yaptırdı. ²⁵Başka ilahlara buhur yakmak için Yahuda'nın her kentinde tapınma yerleri yaparak atalarının Tanrısı RAB'bi öfkelenirdi. ²⁶Ahaz'ın yaptığı öbür işler ve bütün uygu-

lamaları, başından sonuna dek, Yahuda ve İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ²⁷Ahaz ölüp atalarına kavuşunca, onu İsrail krallarının mezarlığına gömeceklerine Yeruslaim Kenti'nde gömdüler. Yerine oğlu Hizkiya kral oldu.

29Hizkiya yirmi beş yaşında kral oldu ve Yeruslaim'de yirmi dokuz yıl krallık yaptı. Annesi Zekeriya'nın kızı Aviya'ydı. ²Atası Davut gibi, o da RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. ³Hizkiya krallığının birinci yılının birinci ayında RAB'bin Tapınağı'nın kapılarını açıp onardı. ⁴Sonra kâhinlerle Levililer'i çağırıp tapınağın doğusundaki alanda topladı. ⁵Onlara, "Ey Levililer, beni dinleyin!" dedi, "Şimdi kendinizi kutsayın; atalarımızın Tanrısı RAB'bin Tapınağı'nı da kutsayın. İğrenç olan her şeyi kutsal yerden çıkarın. ⁶Atalarımız Tanrı'ya ihanet ettiler. Tanrımız RAB'bin gözünde kötü olanı yaparak O'nu bıraktılar. Yüzlerini RAB'bin Konutu'ndan ayırıp ona sırt çevirdiler. ⁷Tapınağın eyvana açılan kapılarını kapattılar, kandilleri sönmeye bıraktılar. Kutsal yerde İsrail'in Tanrısı'na buhur yakmadılar, yakmalık sunu da sunmadılar. ⁸Yahuda ve Yeruslaim halkı bu yüzden RAB'bin öfkesine uğradı. Gözlerinizle gördüğünüz gibi, RAB'bin onlara yaptığı, başkalarını korkuya, dehşete düşürdü. Alay konusu oldular. ⁹İşte bu yüzden, babalarımız kılıçtan geçirildi; oğullarımız, kızlarımız, karılarımız tutsak alındı. ¹⁰Şimdi, bize duyduğu kızgın öfkeyi yatıştırmak için, İsrail'in Tanrısı RAB'le bir antlaşma yapmayı tasarlıyorum. ¹¹Oğullarım, artık işi savsaklamayın! Çünkü RAB önünde durmanız, hizmet etmeniz, hizmetkârları olmanız ve buhur yakmanız için sizi seçti." ¹²İşe başlayan Levililer şunlardı: Kehat boyundan Amasay oğlu Mahat, Azarya oğlu Yoel; Merari boyundan Avdi oğlu Kiş, Yehallelel oğlu Azarya; Gerşon boyundan Zimma oğlu Yoah, Yoah oğlu Eden; ¹³Elisafan soyundan Şimri, Yei-el; Asaf soyundan Zekeriya, Mattanya; ¹⁴Heman soyundan Yehiel, Şimi; Yedutun soyundan Şemaya ve Uzziel. ¹⁵Bu Levililer kardeşlerini topladılar. Kendilerini kutsadıktan sonra, RAB'bin sözü uyarınca kralın buyruğuyla RAB'bin Tapınağı'nı dinsel açıdan arındırmak için içeri girdiler. ¹⁶RAB'bin Tapınağı'nı arındırmak için içeri giren kâhinler tapınakta buldukları bütün kirli sayılan şeyleri tapınağın avlusuna çıkardılar. Levililer bunları dışarı çıkarıp Kidron Vadisi'ne götürdüler. ¹⁷Birinci ayın ilk günü kutsamaya başladılar; ayın sekizinci günü tapınağın eyvanına vardılar. Tapınağı kutsamayı sekiz gün daha sürdürerek, birinci ayın on altıncı günü işi bitirdiler. ¹⁸Sonra Kral Hizkiya'ya giderek, "Bütün RAB'bin Tapınağı'nı, yakmalık sunu sunağıyla takımlarını, adak ekmeğlerinin dizildiği masayla takımlarını arındırdık" dediler, ¹⁹"Ayrıca krallığı döneminde ihanet eden Ahaz'ın attığı bütün takımları da hazırlayıp kutsadık. Hepsi RAB'bin sunağının önünde duruyor." ²⁰Ertesi gün Kral Hizkiya erkenden kentin ileri gelenlerini toplayıp onlarla birlikte RAB'bin Tapınağı'na gitti. ²¹Kral ailesi, tapınak ve Yahuda halkı için günah sunusu olarak yedi boğa, yedi koç, yedi kuzu, yedi teke ge-

^{lxiii}İsrail", yani "Yahuda".

tirdiler. Hizkiya bunları RAB'bin sunağının üzerinde sunmaları için Harun soyundan gelen kâhinlere buyruk verdi. ²²Önce boğalar kesildi, kâhinler boğaların kanını sunağın üzerine döktüler. Sonra sırasıyla koçları ve kuzuları keserek kanlarını sunağın üzerine döktüler. ²³Tekeleri günah sunusu olarak kralla topluluğun önüne getirdiler. Kralla topluluk ellerini tekelerin üzerine koydu. ²⁴Sonra kâhinler tekeleri kestiler. Bütün İsrail halkının günahlarını bağışlatmak için tekelerin kanını sunağın üzerinde günah sunusu olarak sundular. Çünkü kral yakmalık sunu ve günah sunusunu bütün İsrail halkı adına sunmaları için buyruk vermişti. ²⁵Sonra kral Davut'un, bilicisi Gad'ın ve Peygamber Natan'ın düzenine göre Levililer'i ziller, çenkler ve lirlerle RAB'bin Tapınağı'na yerleştirdi. RAB bu düzeni peygamberleri aracılığıyla vermişti. ²⁶Böylece Levililer Davut'un çalgılarıyla, kâhinler de borazanlarıyla yerlerini aldılar. ²⁷Hizkiya yakmalık sununun sunağın üzerinde yakılmasını buyurdu. Sunu sunulmaya başlayınca, borazanlar ve İsrail Kralı Davut'un çalgıları eşliğinde RAB'be ezgiler okumaya koyuldular. ²⁸Ezgiçiler ezgi söylüyor, borazanlar borazan çalıyor, bütün topluluk tapınıyordu. Yakmalık sunu bitinceye dek bu böyle sürüp gitti. ²⁹Yakmalık sunular sunulduktan sonra, kralla yanındakiler yere kapanıp tapındılar. ³⁰Kral Hizkiya ile önderler, Levililer'e Davut'un ve Bilici Asaf'ın sözleriyle RAB'bi övmelerini söylediler. Onlar da sevinçle övgüler sundular, başlarını eğip tapındılar. ³¹Hizkiya, "Artık kendinizi RAB'be adanmış buluyorsunuz" dedi, "Gelin, RAB'bin Tapınağı'na kurbanlar, şükran sunuları getirin." Bunun üzerine topluluk kurban ve şükran sunuları getirdi. İçlerindeki istekli kişiler de yakmalık sunular getirdiler. ³²Topluluğun yakmalık sunu olarak getirdiği hayvanların sayısı yetmiş sığır, yüz koç, iki yüz kuzuydu. Bunların tümü RAB'be yakmalık sunu olarak sunulmak içindi. ³³Kurban olarak adanan hayvanlar altı yüz sığır, üç bin davardı. ³⁴Yakmalık sunu olarak kesilen hayvanların derilerini yüzecek kâhinlerin sayısı yetersizdi. Bu nedenle kardeşleri Levililer iş bitene ve öbür kâhinler kutsanana dek onlara yardım etti. Çünkü Levililer kendilerini kutsamaya kâhinlerden daha çok özen göstermişlerdi. ³⁵Çok sayıda yakmalık sununun yanı sıra esenlik sunularının yağı ve yakmalık sunularla birlikte sunulan dökmelik sunular da vardı. Böylece RAB'bin Tapınağı'ndaki hizmet düzeni yeniden kurulmuş oldu. ³⁶Hizkiya'yla bütün halk, Tanrı'nın halk için yaptıkları karşısında sevinç içindeydi; çünkü her şey çabucak tamamlanmıştı.

30Hizkiya, bütün İsrail ve Yahuda halkına haber göndererek, Efrayim ve Manaşşe halkına da mektup yazarak, İsrail'in Tanrısı RAB için Fısh Bayramı'nı* kutlamak amacıyla Yeruslüm'deki RAB'bin Tapınağı'na gelmelerini bildirdi. ²Kralla önderleri ve Yeruslüm'deki topluluk Fısh Bayramı'nı ikinci ay kutlamaya karar verdiler. ³Bayramı zamanında kutlayamadılar; çünkü ne kendini kutsamış yeterli sayıda kâhin vardı, ne de halk Yeruslüm'de toplan-

bilmişti. ⁴Bu tasarı kralla da topluluğa da uygun görüldü. ⁵Herkes Yeruslüm'e gelip İsrail'in Tanrısı RAB için Fısh Bayramı'nı kutlasın diye Beer-Şeva'dan Dan'a kadar bütün İsrail ülkesine duyuru yapmaya karar verdiler. Çünkü bayram, yazılı olduğu gibi çok sayıda insanla kutlanmamıştı. ⁶Kralın buyruğu uyarınca ulaklar, kral ve önderlerinden aldıkları mektuplarla bütün İsrail ve Yahuda'yı koşa koşa dolaşarak şu duyuruyu yaptılar: "Ey İsrail halkı! İbrahim'in, İshak'ın ve İsrail'in Tanrısı RAB'be dönün. Öyle ki, O da sağ kalanlarınıza, Asur krallarının elinden kurtulanlarınıza dönsün. ⁷Atalarımızın Tanrısı RAB'be ihanet eden atalarımıza, kardeşlerinize benzemeyin; gördüğünüz gibi RAB onları dehşet verici bir duruma düşürdü. ⁸Atalarımız gibi inatçı olmayın, RAB'be boyun eğin. O'nun sonsuza dek kutsal kaldığı tapınağa gelin. Kızgın öfkесinin sizden uzaklaşması için Tanrınız RAB'be kulluk edin. ⁹RAB'be dönerseniz, kardeşlerinizi, oğullarımızı tutsak edenler onlara acıyıp bu ülkeye dönmelerine izin vereceklerdir. Çünkü Tanrınız RAB lütfeden, acıyan bir Tanrı'dır. O'na dönerseniz, O da yüzünü sizden çevirmeyecektir." ¹⁰Ulaklar Efrayim ve Manaşşe bölgelerinde Zevulun'a dek kent kent dolaştılar. Ne var ki, halk gülerек onlarla alay etti. ¹¹Ama Aşer, Manaşşe ve Zevulun halkından bazıları alçakgönüllü bir tutum takınarak Yeruslüm'e gitti. ¹²Birlik ruhu vermek için Tanrı'nın eli Yahuda'nın üzerindeydi. Öyle ki, Tanrı kral ve önderlerin RAB'bin sözü uyarınca verdikleri buyruğa halkın uymasını sağladı. ¹³İkinci ay Mayısız Ekmek Bayramı'nı* kutlamak için çok büyük bir topluluk Yeruslüm'de toplandı. ¹⁴İşe Yeruslüm'deki sunakları kaldırmakla başladılar. Bütün buhur sunaklarını kaldırıp Kidron Vadisi'ne attılar. ¹⁵İkinci ayın on dördüncü günü Fısh kurbanını kestiler. Kâhinlerle Levililer utanarak kendilerini kutsadılar, sonra RAB'bin Tapınağı'na yakmalık sunular getirdiler. ¹⁶Bunun ardından, Tanrı adamı Musa'nın Yasası uyarınca, geleneksel yerlerini aldılar. Kâhinler Levililer'in elinden aldıkları kurban kanını sunağın üstüne döktüler. ¹⁷Topluluk arasında kendini kutsamamış birçok kişi vardı; bu nedenle arınmamış olanların Fısh kurbanını kesme ve RAB'be adama görevini Levililer üstlendi. ¹⁸Çok sayıda insan, Efrayim, Manaşşe, İssakar ve Zevulun'dan gelen halkın birçoğu kendisini dinsel açıdan arındırmamıştı; öyleyken yazılana ters düşerek Fısh kurbanını yediler. Hizkiya onlar için şöyle dua etti: "Kutsal yerin kuralları uyarınca arınmamış bile olsa, RAB Tanrı'ya, atalarımızın Tanrısı'na yönelmeye yürekten kararlı olan herkesi iyi olan RAB bağışlasın." ^{19,20}RAB Hizkiya'nın yakarışını duydu ve halkı bağışladı ^{lxiv}. ²¹Yeruslüm'deki İsraililer Mayısız Ekmek Bayramı'nı yedi gün büyük sevinçle kutladılar. Levililer'le kâhinler RAB'bi yüceltmek amacıyla kullanılan yüksek sesli çalgılarla her gün O'nu övüyorlardı. ²²Hizkiya RAB'be hizmetlerini başarıyla yerine getiren Levililer'i övdü. Yedi gün boyunca herkes esenlik kurbanlarını kesip atalarının Tanrısı RAB'be şükrederek bayramda kendisine

^{lxiv}"Bağışladı": İbranice "Sağlığa kavuşturdu" (bkz. 7:14).

ayrılan paydan yedi. ²³Topluluk bayramı yedi gün daha kutlamaya karar verdi. Böylece herkes bayramı yedi gün daha sevinçle kutladı. ²⁴Yahuda Kralı Hizkiya topluluğa bin boğayla yedi bin davar sağladı; önderler de topluluğa bin boğayla on bin davar daha verdiler. Birçok kâhin kendini kutsadı. ²⁵Bütün Yahuda topluluğu, kâhinler, Levililer, İsrail'den gelen topluluk, İsrail'den gelip Yahuda'ya yerleşen yabancılar sevindi. ²⁶Yeruşalim'de büyük sevinç vardı. Çünkü İsrail Kralı Davut oğlu Süleyman'ın günlerinden bu yana Yeruşalim'de böylesi bir olay yaşanmamıştı. ²⁷Levili kâhinler ayağa kalkıp halkı kutsadılar. Tanrı onları duydu. Çünkü duaları O'nun kutsal konutuna, göklere erişmişti.

31Bütün bunlar sona erince, oradaki İsraililer Yahuda kentlerine giderek dikili taşları parçalayıp Aşera putlarını devirdiler. Yahuda, Benyamin, Efrayim ve Manaşşe bölgelerindeki puta tapılan yerlerin ve sunakların hepsini yıktılar. Sonra herkes kendi kentine, toprağına döndü. ²Hizkiya kâhinlerle Levililer'i görevlerine göre bölüklere ayırdı. Kimine yakmalık sunuları ve esenlik sunularını sunma, kimine hizmet etme, kimine de RAB'bin Konutu'nun kapılarında şükredip övgüler söyleme görevini verdi. ³Kral da RAB'bin Yasası uyarınca sabah akşam sunulmak üzere yakmalık sunular, Şabat günleri, Yeni Ay ve bayramlarda sunulacak yakmalık sunular için sürüsünden hayvanlar verdi. ⁴Yeruşalim'de yaşayan halka da kâhinlerle Levililer'in paylarına düşeni vermelerini buyurdu; öyle ki, RAB'bin Yasası'na kendilerini adayabilsinler. ⁵Kralın bu buyruğunu duyar duymaz İsraililer ilk yetişen tahıl, yeni şarap, zeytinyağı, bal ve bütün tarla ürünlerinden bol bol verdiler. Bunun yanısıra her şeyin ondalığını da bol bol getirdiler. ⁶Yahuda kentlerinde yaşayan İsraililer'le Yahudalılar da sığırlarının, davarlarının, Tanrıları RAB'be adanmış oldukları kutsal armağanların ondalığını getirip bir araya yığıdılar. ⁷Ondalıkların toplanması üçüncü aydan yedinci aya kadar sürdü. ⁸Hizkiya ile önderler gelip yığınları görünce, RAB'be övgüler sunup halkı İsrail'i kutsadılar. ⁹Hizkiya kâhinlerle Levililer'e yığınları sorunca, ¹⁰Sadok soyundan Başkâhin Azarya şu yanıtı verdi: "Halk RAB'bin Tapınağı'na bağış getirmeye başladıktan bu yana yiyip doyduk; üstelik artırdık da. Çünkü RAB halkımı kutsadı. Bu büyük yığın da artakalandır." ¹¹Hizkiya RAB'bin Tapınağı'ndaki depoların hazırlanması için buyruk verdi. Depolar hazırlandı. ¹²Bağışlar, ondalıklar, adanan armağanlar sadakatle içeri getirildi. Bütün bu işlerin sorumlusu olarak Levili Konanya atandı; kardeşi Şimi de yardımcısı oldu. ¹³Kral Hizkiya ile Tanrı'nın Tapınağı'nın sorumlusu Azarya, Konanya ile kardeşi Şimi'nin yönetimindeki şu denetçileri atadılar: Yehiel, Azazy, Nahat, Asahel, Yerimot, Yozavat, Eliel, Yismakya, Mahat, Benaya. ¹⁴Tapınağın Doğu Kapısı'nın nöbetçisi Yimna'nın oğlu Levili Kore, Tanrı'ya gönülden verilen sunuların sorumlusuydu. RAB'be adanan bağışları ve kutsal yiyecekleri dağıtmak için bu göreve getirilmişti. ¹⁵Eden, Minyamin, Yeşua, Şemaya, Amarya ve

Şekanya kâhinlerin yaşadıkları kentlerde bölükleri uyarınca büyük küçük bütün kardeşlerine bağışları dağıtma işinde Kore'ye sadakatle yardım ettiler. ¹⁶Ayrıca soyağacında adı kayıtlı üç ve daha yukarı yaştaki erkeklere, bölüklerine ve sorumluluklarına göre RAB'bin Tapınağı'na girip günün gerektirdiği değişik görevleri yapanların tümüne; bağlı oldukları boylara göre kütüğe kayıtlı kâhinlere, bölüklerine ve sorumluluklarına göre yirmi ve daha yukarı yaştaki Levililer'e; kâhinlerle Levililer'in soyağacında kayıtlı küçük çocuklara, kadınlara, oğullarla kızlara, yani topluluğa yiyecek dağıtıyorlardı. Çünkü kendilerini sadakatle Tanrı'ya adanmışlardı. ¹⁷¹⁸¹⁹Kentlerinin çevresindeki kırlarda ya da herhangi bir kentte yaşayan Harun soyundan kâhinlere gelince, onlardan olan bütün erkeklere ve Levililer'in soyağacında kayıtlı herkese yiyecek dağıtmak için belirli kişiler atanmıştı. ²⁰Hizkiya bütün Yahuda'da böyle davrandı; Tanrısı RAB'bin önünde iyi, doğru ve hakça olanı yaptı. ²¹Tanrı'nın Tapınağı'nda üstlendiği görevi bütün yüreğiyle yerine getirdi; Kutsal Yasa'ya, buyruklara uydu; Tanrısı'na yöneldi. Bu sayede başarılı oldu.

32Hizkiya'nın RAB'be bağlılıkla yaptığı bu hizmetlerden sonra Asur Kralı Sanherib gelip Yahuda'ya saldırdı. Surlu kentleri ele geçirmek amacıyla onları kuşattı. ²Sanherib'in Yeruşalim'le savaşmaya hazırlandığını duyan Hizkiya, ³entin dışındaki pınarları kapatma konusunda önderlerine ve ordu komutanlarına danıştı. Onlar da onu desteklediler. ⁴Böylece birçok kişi toplandı. "Neden Asur Kralı gelip bol su bulsun?" diyerek bütün pınarları ve ülkenin ortasından akan dereyi kapadılar. ⁵Hizkiya gücünü toplayarak surun yıkılmış bölümlerini onarttı, üstüne kuleler yaptırdı. Dışardan bir sur daha yaptırarak Davut Kenti'nde Millo'yu* sağlamlaştırdı. Bunların yanısıra, çok sayıda silah ve kalkan hazırlattı. ⁶Halka komutanlar atadı. Sonra onları kent kapısı yakınındaki alanda toplayarak şöyle yüreklendirdi: ⁷"Güçlü ve yürekli olun! Asur Kralı'ndan ve yanındaki büyük ordudan korkmayın, yılmayın. Çünkü bizimle olan onunla olandan daha üstündür. ⁸Ondaki güç insansaldır; bizdeki güç ise bize yardım eden ve bizden yana savaşan Tanrımız RAB'dir." Yahuda Kralı Hizkiya'nın bu sözleri halka güven verdi. ⁹Asur Kralı Sanherib, bütün ordusuyla Lakiş Kenti'ni kuşatırken, subayları aracılığıyla Yahuda Kralı Hizkiya'ya ve Yeruşalim'de yaşayan Yahuda halkına şu haberi gönderdi: ¹⁰"Asur Kralı Sanherib şöyle diyor: 'Neye güvenerek Yeruşalim'de kuşatma altında kalıyorsunuz?' ¹¹Hizkiya, 'Tanrımız RAB bizi Asur Kralı'nın elinden kurtaracak' diyerek sizi kandırıyor. Sizi kılığa ve susuzluğa terk edip ölüme sürüklüyor. ¹²Tanrı'nın tapınma yerlerini, sunaklarını ortadan kaldıran, Yahuda ve Yeruşalim halkına, 'Tek bir sunağın önünde tapınacak, onun üzerinde buhur yakacaksınız' diyen Hizkiya değil mi bu? ¹³Benim ve atalarımın öbür ülkelerin halklarına neler yaptığımızı bilmiyor musunuz? Ulusların ilahlarından hangisi ülkesini benim elimden kurtarabildi? ¹⁴Atalarımın büs-

bütün yok ettiği bu ulusların ilahlarından hangisi halkımı elimden kurtarabildi ki, Tanrımız sizi elimden kurtarabil-sin? ¹⁵Hizkiya'nın sizi kandırıp aldatmasına izin vermeyin! Ona güvenmeyin! Çünkü hiçbir ulusun, krallığın ilahlarından bir teki bile halkımı elimden ya da atalarımın elinden kurtaramamıştır! Tanrımız kim ki sizi elimden kurtarsın?" ¹⁶Sanherib'in subayları RAB Tanrı'ya ve kulu Hizkiya'ya karşı daha birçok şey söylediler. ¹⁷Sanherib İsrail'in Tanrısı RAB'bi aşağılamak için yazdığı mektuplarda da şöyle diyordu: "Öteki ulusların tanrıları halklarımı elimden kurtaramadıkları gibi, Hizkiya'nın Tanrısı da halkımı elimden kurtaramayacak." ¹⁸Sonra kenti ele geçirmek amacıyla surun üstündeki Yerusulim halkını korkutup yıldırma için Yahudi dilinde bağurdular. ¹⁹Üstelik dünyanın öteki uluslarının insan eliyle yapılmış ilahlarından söz edencesine Yerusulim'in Tanrısı'ndan söz ettiler. ²⁰Bunun üzerine Kral Hizkiya ile Amots oğlu Peygamber Yeşaya dua edip Tanrı'ya yalvardılar. ²¹RAB bir melek göndererek Asur Kralı'nın ordugahındaki bütün yiğit savaşçıları, önderleri, komutanları yok etti. Asur Kralı utanç içinde ülkesine döndü. Bir gün kendi ilahının tapınağına girdiğinde de oğullarından bazıları onu orada kılıçla öldürdüler. ²²Böylece RAB Hizkiya'yla Yerusulim'de yaşayanları Asur Kralı Sanherib'in ve öbür düşmanlarının elinden kurtararak her yanda güvenlik içinde yaşamalarını sağladı. ²³Yerusulim'e gelen birçok kişi RAB'be sunular, Yahuda Kralı Hizkiya'ya da değerli armağanlar getirdi. O günden sonra Hizkiya bütün uluslar arasında saygınlık kazandı. ²⁴O günlerde Hizkiya ölümcül bir hastalığa yakalanınca, RAB'be yalvardı. RAB yakarışını duyarak ona bir belirti verdi. ²⁵Ne var ki, Hizkiya kendisine yapılan bu iyiliğe yaraşır biçimde davranmayıp büyüklendi. Bu yüzden RAB hem ona, hem Yahuda'ya, hem de Yerusulim'e öfkelen-di. ²⁶Hizkiya ile Yerusulim'de yaşayanlar gururu bırakıp alçakgönüllü davranmaya başladılar. Bu sayede Hizkiya'nın krallığı boyunca RAB'bin öfkesine uğramadılar. ²⁷Hizkiya çok zengin ve onurlu biriydi. Altını, gümüşü, değerli taşları, baharatı, kalkanları ve çeşit çeşit değerli eşyası için hazineler yaptırdı. ²⁸Ayrıca tahıl ambarları, yeni şarap ve zeytinyağı depoları, sığırlar için ahırlar, sürüler için ağıllar yaptırdı. ²⁹Bunların yanı sıra kendisi için kentler kurdurdu ve çok sayıda davar, sığır edindi. Tanrı ona çok büyük zenginlik vermişti. ³⁰Gihon Pınarı'nın yukarı ağzını kapayıp suyun Davut Kenti'nin batı yakasından aşağıya akmasını sağlayan da Hizkiya'dır. Üstlendiği her işte başarılı oldu. ³¹Ama Babil önderlerinin ülkede gerçekleştirilen belirtiyi araştırmak için gönderdiği elçiler gelince, Tanrı Hizkiya'yı denemek ve aklından geçenlerin hepsini öğrenmek için onu bıraktı. ³²Hizkiya'nın yaptığı öbür işler ve RAB'be bağlılığı Amots oğlu Peygamber Yeşaya'nın Yahuda ve İsrail krallarının tarihindeki görünümünde yazılıdır. ³³Hizkiya ölüp atalarına kavuşunca, Davutoğulları'nın mezarlarının üst kesimine gömüldü. Bütün Yahuda ve Yerusulim halkı onu saygıyla andı. Yerine oğlu Manaşşe kral oldu.

33Manaşşe on iki yaşında kral oldu ve Yerusulim'de eli beş yıl krallık yaptı. ²RAB'bin İsrail halkının önünden kovmuş olduğu ulusların iğrenç törelerine uyarak RAB'bin gözünde kötü olma yaptı. ³Babası Hizkiya'nın ortadan kaldırdığı puta tapılan yerleri yeniden yaptırdı. Baallar için sunaklar kurdu, Aşera putları yaptı. Gök cisimlerine taparak onlara kulluk etti. ⁴RAB'bin, "Adım sonsuza dek Yerusulim'de bulunacaktır" dediği RAB'bin Tapınağı'nda sunaklar kurdu. ⁵Tapınağın iki avlusunda gök cisimlerine tapmak için sunaklar yaptırdı. ⁶Oğullarını Ben-Hinnom Vadisi'nde ateşte kurban etti; falcılık ve büyücülük yaptı. Medyumlara, ruh çağırana danıştı. RAB'bin gözünde çok kötülük yaparak O'nu öfkelen-dirdi. ⁷Manaşşe yaptırdığı putu Tanrı'nın Tapınağı'na yerleştirdi. Oysa Tanrı tapınağına ilişkin Davut'la oğlu Süleyman'a şöyle demişti: "Bu tapmakta ve İsrail oymaklarının yaşadığı kentler arasından seçtiğim Yerusulim'de adım sonsuza dek anılacak. ⁸Kendilerine Musa aracılığıyla buyurduğum Kutsal Yasa'yı, kuralları, ilkelere dikkatle yerine getirirlerse, İsrail halkının ayağını bir daha atalarına vermiş olduğum ülkenin dışına çıkarmayacağım." ⁹Ancak Manaşşe Yahudalılar'la Yerusulim'de yaşayanları öylesine yoldan çıkardı ki, RAB'bin İsrail halkının önünde yok ettiği uluslardan daha çok kötülük yaptılar. ¹⁰RAB Manaşşe'yle halkımı uyardıysa da aldırış etmediler. ¹¹Bunun üzerine RAB Asur Kralı'nın ordu komutanlarını onların üzerine gönderdi. Manaşşe'yi tutsak alıp burnuna çengel taktılar; tunç zincirlerle bağlayıp Babil'e götürdüler. ¹²Ne var ki, Manaşşe sıkıntısında Tanrısı RAB'be yakardı ve atalarımın Tanrısı önünde son derece alçakgönüllü davrandı. ¹³RAB'be yalvarınca RAB yakarışımı, duasını duydu ve onu yine Yerusulim'e, krallığına getirdi. İşte o zaman Manaşşe RAB'bin Tanrı olduğunu anladı. ¹⁴Sonra Davut Kenti için vadideki Gihon Pınarı'nın batısından Balık Kapısı'nın girişine kadar yüksek bir dış sur yaptı; Ofel Tepesi'ni de bu surla çevirdi. Yahuda'nın bütün surlu kentlerine komutanlar yerleştirdi. ¹⁵RAB'bin Tapınağı'ndan yabancı ilahları ve diktirdiği putu çıkardı; tapınağın bulunduğu tepede ve Yerusulim'de yaptırdığı bütün sunakları kaldırıp kentin dışına attı. ¹⁶RAB'bin sunağını yeniden kurup üzerinde esenlik ve şükran kurbanları kesti; Yahuda halkına İsrail'in Tanrısı RAB'be kulluk etmeleri için buyruk verdi. ¹⁷Ne var ki, halk tapınma yerlerinde kurban sunmayı sürdürdü; ancak yalnız Tanrıları RAB'be kurban sunuyorlardı. ¹⁸Manaşşe'nin yaptığı öbür işler, Tanrısı'na yakarışı ve İsrail'in Tanrısı RAB'bin adına onu uyaran bilicilerin sözleri, İsrail krallarının tarihinde yazılıdır. ¹⁹Duası, Tanrı'nın ona yanıtı, gururundan dönmeden önce işlediği bütün günahlar, ihaneti, yaptırdığı tapınma yerleri, Aşera putlarıyla öbür putları diktirdiği yerler Hozay'ın ^{lxv} tarihinde yazılıdır. ²⁰Manaşşe ölüp atalarına kavuşunca, kendi sarayına gömüldü. Yerine oğlu Amon kral oldu. ²¹Amon yirmi iki yaşında kral oldu ve Yerusulim'de iki yıl krallık yaptı.

^{lxv}Masoretik metin "Hozay'ın", bir İbranice elyazması ve Septuaginta "Bilicilerin".

²²Amon da babası Manaşşe gibi RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. Babası Manaşşe'nin yaptırdığı putlara kurban sundu, onlara taptı. ²³Ancak RAB'bin önünde alçakgönüllülüğü takıman babası Manaşşe'nin tersine, giderek suçunu artırdı. ²⁴Görevlileri düzen kurup onu sarayında öldürdüler. ²⁵Ülke halkı Kral Amon'a düzen kuranların hepsini öldürdü. Yerine oğlu Yoşiya'yı kral yaptı.

34Yoşiya sekiz yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de otuz bir yıl krallık yaptı. ²RAB'bin gözünde doğru olanı yaptı. Sağa sola sapmadan atası Davut'un yollarını izledi. ³Yoşiya krallığının sekizinci yılında, daha gençken, atası Davut'un Tanrısı'na yönelmeye başladı. Krallığının on ikinci yılında da Yahuda ve Yerusâlim'i puta tapılan yerlerden, Aşera putlarından, oyma ve dökme putlardan arındırmaya başladı. ⁴Yoşiya'nın gözetiminde Baallar'ın* sunaklarını yıktırıp üzerlerindeki buhur sunaklarını parçalattı. Aşera putlarını, oyma ve dökme putları da parçalayıp ezdikten sonra tozlarını onlara kurban sunanların mezarlarına serpti. ⁵Kâhinlerin kemiklerini kendi sunaklarının üstünde yaktı. Böylece Yahuda ve Yerusâlim'i arındırdı. ⁶Naftali'ye dek Manaşşe, Efrayim ve Şimon oymaklarının kentleriyle çevredeki yıkıntılarda bulunan ⁷sunakları, Aşera putlarını yıktı; toz haline gelinceye dek putları ezdi. İsrail ülkesinin her yanındaki buhur sunaklarını paramparça etti. Sonra Yerusâlim'e döndü. ⁸Yoşiya ülkeyi ve tapınağı arındırdıktan sonra, krallığının on sekizinci yılında Asalya oğlu Şafan'ı, kent yöneticisi Maaseya'yı ve Yoahaz oğlu devlet tarihçisi Yoah'ı Tanrısı RAB'bin Tapınağı'nı onarmaya gönderdi. ⁹Bunlar Tanrı'nın Tapınağı'na getirilen paraları götürüp Başkâhin Hilkiya'ya verdiler. Kapı nöbetçileri olan Levililer bu parayı Manaşşe ve Efrayim halkından, İsrail'in geri kalanından, bütün Yahudalılar'la Benyamınliler'den, Yerusâlim'de yaşayanlardan toplamışlardı. ¹⁰Paraları RAB'bin Tapınağı'ndaki işlerin başında bulunan denetçilere verdiler. Onlar da tapınağı yenileme ve onarma işinde çalışan işçilere ödediler. ¹¹Yontma taş, Yahuda krallarının yıkılmaya terk ettiği yapıların giriş ve bağlantı yerlerinin onarımı için kereste almaları için marangozlara, yapıcılara ödeme yapıldı. ¹²Çalışanlar işi özenle yaptılar. Başlarında yönetici olarak Levililer'den şu denetçiler vardı: Merari boyundan Yahat'la Ovadya, Kehat boyundan Zekeriya'yla Meşullam. Çalgı çalmakta usta olan Levililer yük taşıyan işçilerin sorumluluğunu aldılar ve her işi yapan işçileri denetlediler. Levililer'den bazıları da yazman, görevli, kapı nöbetçisi olarak çalıştılar. ¹³¹⁴RAB'bin Tapınağı'na getirilen parayı çıkarırlarken, Kâhin Hilkiya Musa aracılığıyla verilmiş olan RAB'bin Yasa Kitabı'nı buldu. ¹⁵Yazman Şafan'a, "RAB'bin Tapınağı'nda Yasa Kitabı'nı buldum" diyerek kitabı ona verdi. ¹⁶Şafan kitabı krala götürerek, "Görevlilerin kendilerine verilen her işi yapıyorlar" diye haber verdi, ¹⁷"RAB'bin Tapınağı'ndaki paraları alıp denetçilerle işçilere verdiler." ¹⁸Ardından, "Kâhin Hilkiya bana bir kitap verdi" diyerek kitabı krala okudu. ¹⁹Kral Kutsal Ya-

sa'daki sözleri duyunca giysilerini yırttı. ²⁰Hilkiya'ya, Şafan oğlu Ahikam'a, Mika oğlu Avdon'a, Yazman Şafan'a ve kendi özel görevlisi Asaya'ya şöyle buyurdu: ²¹"Gidin, bulunan bu kitabın sözleri hakkında benim için de, İsrail ve Yahuda halkının geri kalanı için de RAB'be danışın. RAB'bin bize karşı alevlenen öfkesi büyüktür. Çünkü atalarımız RAB'bin sözüne kulak asmadılar, bu kitapta yazılanlara uymadılar." ²²Hilkiya ile kralın gönderdiği adamlar varıp tapınaktaki giysilerin nöbetçisi Hasra oğlu Tokhat oğlu Şallum'un karısı Peygamber Hulda'ya danıştılar. Hulda Yerusâlim'de, İkinci Mahalle'de oturuyordu. ²³Hulda onlara şöyle dedi: "İsrail'in Tanrısı RAB, 'Sizi bana gönderen adama şunları söyleyin' diyor: ²⁴'Yahuda Kralı'nın önünde okunan kitapta yazılı bütün lanetleri, felaketi buraya da, burada yaşayan halkın başına da getireceğim. ²⁵Beni terk ettikleri, elleriyle yaptıkları başka ilahlara buhur yakıp beni kızdırdıkları için buraya karşı öfke alevlenecek ve sönmeyecek.' ²⁶"RAB'be danışmak için sizi gönderen Yahuda Kralı'na şöyle deyin: 'İsrail'in Tanrısı RAB duyduğunuz sözlerle ilişkin diyor ki: ²⁷Madem burası ve burada yaşayanlarla ilgili sözlerimi duyunca yüreğin yumuşadı, kendini alçalttın, evet, önümde kendini alçalttın, giysilerini yırtıp huzurunda ağladın, ben de yalvarışımı işittim. Böyle diyor RAB. ²⁸Seni atalarına kavuşturacağım, esenlik içinde mezarına gömüleceksin. Buraya ve burada yaşayanlara getireceğim büyük felaketi görmeyeceksin.'" Hilkiya ile yanındakiler bu sözleri krala iletiler. ²⁹Kral Yoşiya haber gönderip Yahuda ve Yerusâlim'in bütün ileri gelenlerini topladı. ³⁰Sonra Yahudalılar, Yerusâlim'de yaşayanlar, kâhinler, Levililer, büyük küçük herkesle birlikte RAB'bin Tapınağı'na çıktı. RAB'bin Tapınağı'nda bulunmuş olan Antlaşma Kitabı'nı baştan sona kadar herkesin duyacağı biçimde okudu. ³¹Özel yerinde durarak RAB'bin yolunu izleyeceğine, buyruklarını, öğütlerini, kurallarını candan ve yürekte uygulayacağına, bu kitapta yazılı antlaşmanın koşullarını yerine getireceğine ilişkin RAB'bin huzurunda antlaşma yaptı. ³²Sonra oradaki Yerusâlim ve Benyamın halkına bu antlaşmaya bağlı kalacaklarına ilişkin ant içirtti. Yerusâlim'de yaşayanlar Tanrı'nın, atalarının Tanrısı'nın antlaşmasına bağlı kaldılar. ³³Yoşiya İsrail topraklarından bütün iğrenç putları kaldırttı. İsrail'de kalan halkın Tanrıları RAB'be kulluk etmelerini sağladı. Kral yaşadığı sürece halk atalarının Tanrısı RAB'bin ardınca yürümekten vazgeçmedi.

35Yoşiya Yerusâlim'de RAB için Fıfış Bayramı'nı* kutladı. Birinci ayın on dördüncü günü Fıfış kurbanı kesildi. ²Yoşiya kâhinleri görevlerine atayarak RAB'bin Tapınağı'nda hizmet etmeleri için yüreklendirdi. ³Bütün İsrail halkını eğiten RAB'be adanmış Levililer'e, "Kutsal sandığı İsrail Kralı Davut oğlu Süleyman'ın yaptırdığı tapınağa koyun" dedi, "Bundan böyle onu omuzlarımızın üzerinde taşımayacaksınız. Şimdi Tanrınız RAB'be ve halkı İsrail'e hizmet edin. ⁴İsrail Kralı Davut'la oğlu Süleyman'ın yazılı düzeni uyarınca, boylarımıza, bölüklerinize göre hazırlanın.

⁵Kardeşleriniz olan halkın boylarına bağlı bölüklere yardım etmek üzere siz Levililer takımlar halinde kutsal yerde durun. ⁶Kendinizi kutsayın ve RAB'bin Musa aracılığıyla buyurduğu gibi Fısh kurbanlarını kesip kardeşleriniz için hazırlayın.” ⁷Yoşiya Fısh kurbanını sunmaları için oradaki halka sürüsünden otuz bin kuzuyla oğlak, üç bin de sığır bağışladı. ⁸Kralın önderleri de halka, kâhinlere ve Levililer'e gönülden bağışta bulundular. Tanrı Tapınağı'nın yöneticileri olan Hilkiya, Zekeriya, Yehiel de Fısh kurbanı olarak kâhinlere iki bin altı yüz kuzuyla oğlak, üç yüz sığır verdiler. ⁹Konanya, kardeşleri Şemaya ile Netanel, Levililer'in önderleri Haşavya, Yeiel ve Yozavat da Fısh kurbanı olarak Levililer'e beş bin kuzuyla oğlak, beş yüz de sığır bağışladılar. ¹⁰Hizmetle ilgili hazırlıklar tamamlandıca, kralın buyruğu uyarınca kâhinlerle bölüklerine göre Levililer yerlerini aldılar. ¹¹Fısh kurbanları kesildi. Kâhinler kendilerine verilen kan sunağın üzerine döktüler; Levililer de hayvanların derisini yüzdüler. ¹²Musa'nın kitabında yazılanlar uyarınca, RAB'be sunsunlar diye yakmalık sunular halk boylarının bölüklerine verilmek üzere bir yana koyuldu. Sığırlara da aynısını yaptılar. ¹³Kural uyarınca, Fısh kurbanlarını ateşte kızarttılar; kutsal sunuları da tencerelerde, kazanlarda, tavalarda haşlayıp çabucak halka dağıttılar. ¹⁴Bundan sonra Levililer hem kendileri, hem de kâhinler adına hazırlık yaptılar. Çünkü Harun soyundan kâhinler akşam geç vakte kadar yakmalık sunu ve yağ sunmakla uğraşıyorlardı. Bu nedenle Levililer hem kendileri, hem de Harun soyundan gelen kâhinler için hazırlık yaptılar. ¹⁵Asaf soyundan gelen ezgiciler Davut, Asaf, Heman ve kralın bilicisi Yedutun'un buyruğu uyarınca yerlerinde durdular. Kapı nöbetçileri de görevlerini bırakmak zorunda kalmadı, çünkü onlar için hazırlığı kardeşleri Levililer yapmıştı. ¹⁶Böylece o gün Kral Yoşiya'nın buyruğu doğrultusunda Fısh Bayramı'nı kutlamak ve RAB'bin sunağı üzerinde yakmalık sunular sunmak için RAB'bin hizmetiyle ilgili bütün çalışmalar tamamlandı. ¹⁷O gün orada bulunan İsrail halkı Fısh Bayramı'nı kutladı. Mayısız Ekmek Bayramı'nı* da yedi gün boyunca kutladılar. ¹⁸Peygamber Samuel'in döneminden bu yana, İsrail'de böyle bir Fısh Bayramı kutlanmamıştı. Hiçbir İsrail ^{lxvi}kralı da Yoşiya'nın, kâhinlerin, Levililer'in, bütün Yahuda halkıyla oradaki İsraililer'in ve Yerusâlim'de yaşayanların kutladığı gibi bir Fısh Bayramı kutlanmamıştı. ¹⁹Bu Fısh Bayramı Yoşiya'nın krallığının on sekizinci yılında kutlandı. ²⁰Yoşiya'nın tapınağı düzenlemesinden sonra, Mısır Kralı Neko savaşmak üzere Fırat kıyısındaki Karkamış'a yürüdü. Yoşiya da onunla savaşmak için yola çıktı. ²¹Ama Neko ulaklar aracılığıyla şu haberi gönderdi: “Benimle senin aranda bir anlaşmazlık yok, ey Yahuda Kralı! Bugün sana değil, savaş açtığım ülkeye karşı savaşmaya geldim. Tanrı ivedi davranmamı buyurdu. Benden yana olan Tanrı'dan sakın. Yoksa seni yok eder!” ²²Ne var ki, Yoşiya onunla savaşmaktan vazgeçmediği gibi, Tanrı'nın Neko aracılığıyla

söylediği sözlere de aldırış etmedi. Kılık değiştirip Megiddo Ovası'nda Neko ile savaşmak üzere yola çıktı. ²³Okçular Kral Yoşiya'yı vurunca, kral görevlilerine, “Beni buradan götürün, ağır yaralıyım!” dedi. ²⁴Görevlileri onu savaş arasından çıkarıp kendisine ait başka bir arabaya koyarak Yerusâlim'e götürdüler. Yoşiya öldü ve atalarının mezarlığına gömüldü. Bütün Yahuda ve Yerusâlim halkı onun için yas tuttu. ²⁵Yeremya Yoşiya için bir ağıt yazdı. Kadın, erkek bütün ozanlar bugüne dek ağıtlarında Yoşiya'yı anarlar. İsrail'de bir gelenek haline gelen bu ağıtlar Ağıtlar Kitabı'nda yazılıdır. ²⁶Yoşiya'nın yaptığı öbür işler, RAB'bin Yasası'nda yazılanlara uygun bağlılığı, ²⁷uygulamaları, başından sonuna dek İsrail ve Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır.

36Yahuda halkı babası Yoşiya'nın yerine oğlu Yehoahaz'ı Yerusâlim'e kral yaptı. ²Yehoahaz yirmi üç yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de üç ay krallık yaptı. ³Mısır Kralı Neko Yerusâlim'de onu tahttan indirerek ülke halkını yüz talant ^{lxvii}gümüş ve bir talant ^{lxviii}altın ödemekle yükümlü kıldı. Yehoahaz'ın ağabeyi Elyakim'i de Yahuda'yla Yerusâlim Kralı yaptı ve adını değiştirip Yehoyakim koydu. Sonra kardeşi Yehoahaz'ı alıp Mısır'a döndü. ⁴⁵Yehoyakim yirmi beş yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on bir yıl krallık yaptı. Tanrısı RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ⁶Yehoyakim'e saldıran Babil Kralı Nebukadnessar Babil'e götürmek için onu tunç zincirlerle bağladı. ⁷RAB'bin Tapınağı'ndaki bazı eşyaları da alıp Babil'de kendi tapınağına yerleştirdi. ⁸Yehoyakim'in yaptığı öbür işler, iğrençlikleri, onunla ilgili açığa çıkan kötülükler İsrail ve Yahuda krallarının tarihinde yazılıdır. Yerine oğlu Yehoyakin kral oldu. ⁹Yehoyakin on sekiz yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de üç ay on gün krallık yaptı. O da RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ¹⁰İlkbaharda Kral Nebukadnessar onu ve RAB'bin Tapınağı'ndaki bazı değerli eşyaları Babil'e getirtti. Yehoyakin'in yerine akrabası Sidkiya'yı Yahuda ve Yerusâlim Kralı yaptı. ¹¹Sidkiya yirmi bir yaşında kral oldu ve Yerusâlim'de on bir yıl krallık yaptı. ¹²Tanrısı RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. RAB'bin sözünü bildiren Peygamber Yeremya'nın karşısında alçakgönüllü davranmadı. ¹³Sidkiya Tanrı adıyla kendisine bağlı kalacağına ant içiren Kral Nebukadnessar'a karşı ayaklandı. İsrail'in Tanrısı RAB'be dönmek için direnerek inat etti. ¹⁴Üstelik kâhinlerin ve halkın önderleri de öteki ulusların iğrenç törelerine uyarak ihanetlerini gitgide artırdılar ve RAB'bin Yerusâlim'de kutsal kıldığı tapınağını kirlettiler. ¹⁵Atalarının Tanrısı RAB, halkına ve konutuna acıdığı için onları ulakları aracılığıyla defalarca uyardı. ¹⁶Ama onlar Tanrı'nın ulaklarıyla alay ederek sözlerini küçümsediler, peygamberlerini aşağıladılar. Sonunda RAB'bin halkına karşı öfkesi kurtuluş yolu bırakmayacak kadar alevlendi. ¹⁷RAB Kildan Kralı'nı onların üzerine saldırttı. Kildani or-

^{lxvi}İsrail”, yani “Yahuda”.

^{lxvii}“Yüz talant”: Yaklaşık 3.45 ton.

^{lxviii}“Bir talant”: Yaklaşık 34.5 kg.

dusu gençlerini tapınakta kılıçtan geçirdi. Ne delikanlıya, ne genç kıza, ne yaşlıya, ne aksaçlıya acıdı. RAB hepsini Kildan Kralı'nın eline teslim etti. ¹⁸Kral, RAB Tanrı'nın Tapınağı'ndaki büyük küçük bütün eşyaları, tapınağın, Yahuda Kralı'nın ve önderlerinin hazinelerini Babil'e taşıttı. ¹⁹Tanrı'nın Tapınağı'nı ateşe verdiler, Yeruşalim surlarını yıkıp bütün sarayları yaktılar, değerli olan her şeyi yok ettiler. ²⁰Kildan Kralı kılıçtan kurtulanları Babil'e sürdü. Bunlar Pers krallığı egemen oluncaya dek onun ve oğullarının köleleri olarak yaşadılar. ²¹Böylece RAB'bin Yeremya aracılığıyla söylediği söz yerine geldi: “Ülke tutulmayan Şabat yıllarını ^{lxiix} tamamlayıncaya, yetmiş yıl doluncaya kadar ıssız kalıp dinlenecek.” ²²Pers Kralı Koreş'in ^{lxxx} krallığının birinci yılında RAB, Yeremya aracılığıyla bildirdiği sözü yerine getirmek amacıyla, Pers Kralı Koreş'i harekete geçirdi. Koreş yönetimi altındaki bütün halklara şu yazılı bildiriye duyurdu: ²³“Pers Kralı Koreş şöyle diyor: ‘Göklerin Tanrısı RAB yeryüzünün bütün krallıklarını bana verdi. Beni Yahuda'daki Yeruşalim Kenti'nde kendisi için bir tapınak yapmakla görevlendirdi. Aranızda O'nun halkından kim varsa oraya gitsin. Tanrısı RAB onunla olsun!’”

^{lxiix}“Şabat yılları”: RAB, İsraililer'e her yedi yılda bir topraklarını bir yıl dinlendirmesini buyurdu. Halk buna uymadı (bkz. Lev.26:33-35; Yer.25:8-11).

^{lxxx}“Koreş”: Tarihsel kayıtlarda “Keyhüsrev” diye de geçer.

EZRA

1 Pers Kralı Koreş'in¹ krallığının birinci yılında RAB, Yere-myia aracılığıyla bildirdiği sözü yerine getirmek amacıyla, Pers Kralı Koreş'i harekete geçirdi. Koreş yönetimi altındaki bütün halklara şu yazılı bildiriye duyurdu: ²"Pers Kralı Koreş şöyle diyor: 'Göklerin Tanrısı RAB yeryüzünün bütün krallıklarını bana verdi. Beni Yahuda'daki Yerusâlim Kenti'nde kendisi için bir tapınak yapmakla görevlendirdi. ³Aranızda O'nun halkından kim varsa Tanrısı onunla olsun. Yahuda'daki Yerusâlim Kenti'ne gidip İsrail'in Tanrısı RAB'bin, Yerusâlim'deki Tanrı'nın Tapınağı'nı yeniden yapınlar. ⁴Krallığımda yaşayan yerliler, sürgün oldukları yerlerde sağ kalmış olanlara altın, gümüş, mal ve hayvanlar sağlamakla birlikte Yerusâlim'deki Tanrı'nın Tapınağı'na gönülden sunular sunsun.'" ⁵Böylece Yahuda ve Benyamin oymaklarının boy başları, kâhinler, Levililer ve ruhları Tanrı tarafından harekete geçirilen herkes, RAB'bin Yerusâlim'deki Tapınağı'nı yeniden yapmak için gidış hazırlıklarına girişti. ⁶Komşuları gönülden verdikleri armağanların yanı sıra, altın, gümüş kaplar, mal, hayvan ve değerli armağanlarla onları desteklediler. ⁷Pers Kralı Koreş de Nebukadnessar'ın Yerusâlim'deki RAB'bin Tapınağı'ndan alıp kendi ilahının tapınağına koymuş olduğu kapları çıkardı. Bunları hazine görevlisi Mitredat'a getirterek sayımını yaptırdı ve Yahuda önderi Şeşbassar'a verdi. ⁸⁹Sayım sonucu şuydu: 30 altın leğen, 1 000 gümüş leğen, 29 tas, ¹⁰30 altın tas ve birbirinin benzeri 410 gümüş tas, 1 000 parça değişik kap. ¹¹Altın ve gümüş eşyaların toplamı 5 400 parçaydı. Sürgünler Babil'den Yerusâlim'e dönerken Şeşbassar bunların hepsini birlikte getirdi.

2 Babil Kralı Nebukadnessar'ın Babil'e sürgün ettiği insanlar yaşadıkları ilden Yerusâlim ve Yahuda'daki kendi kentlerine döndü. ²Bunlar Zerubbabil, Yeşu, Nehemya, Seraya, Reelaya, Mordekay, Bilşan, Mispar, Bigvay, Rehum ve Baana'nın önderliğinde geldiler. Sürgünden dönen İsraililer'in sayıları şöyleydi: ³Paroşoğulları: 2 172 ⁴Şefatyaoğulları: 372 ⁵Arahoğulları: 775 ⁶Yeşu ve Yoav soyundan Pahat-Moavoğulları: 2 812 ⁷Elamoğulları: 1 254 ⁸Zattuoğulları: 945 ⁹Zakkayoğulları: 760 ¹⁰Banioğulları: 642 ¹¹Bevayoğulları: 623 ¹²Azгатоğulları: 1 222 ¹³Adonikamoğulları: 666 ¹⁴Bigvayoğulları: 2 056 ¹⁵Adinoğulları: 454 ¹⁶Hizkiya soyundan Ateroğulları:

98 ¹⁷Besayoğulları: 323 ¹⁸Yoraoğulları: 112 ¹⁹Haşumoğulları: 223 ²⁰Gibbaroğulları: 95 ²¹Beytlehemliler: 123 ²²Netofahlar: 56 ²³Anatoltular: 128 ²⁴Azmavetliler: 42 ²⁵Kiryat-Yearimliler, Kefirahlar ve Beerotlular: 743 ²⁶Ramahılar ve Gevalılar: 621 ²⁷Mikmashlar: 122 ²⁸Beytel ve Ay kentlerinden olanlar: 223 ²⁹Nevolular: 52 ³⁰Magbişliler: 156 ³¹Öbür Elam Kenti'nden olanlar: 1 254 ³²Harimliler: 320 ³³Lod, Hadit ve Ono kentlerinden olanlar: 725 ³⁴Erihalılar: 345 ³⁵Senaahılar: 3 630. ³⁶Kâhinler: Yeşu soyundan Yedayaoğulları: 973 ³⁷İmmeroğulları: 1 052 ³⁸Paşhuroğulları: 1 247 ³⁹Harimoğulları: 1 017. ⁴⁰Levililer: Hodavya soyundan Yeşu ve Kadmieloğulları: 74. ⁴¹Ezgciler: Asafoğulları: 128. ⁴²Tapınak kapı nöbetçileri: Şallumoğulları, Ateroğulları, Talmonoğulları, Akkuvoğulları, Hatita-oğulları, Şovayoğulları, toplam 139. ⁴³Tapınak görevlileri: Sihaoğulları, Hasufaoğulları, Tabbaotoğulları, ⁴⁴Kerosoğulları, Siahaoğulları, Padonoğulları, ⁴⁵Levanaoğulları, Hagavaoğulları, Akkuvoğulları, ⁴⁶Hagavoğulları, Şalmayoğulları, Hananoğulları, ⁴⁷Giddeloğulları, Gaharoğulları, Reayaoğulları, ⁴⁸Resinoğulları, Nekodoağulları, Gazzamoğulları, ⁴⁹Uzzaoğulları, Paseahoğulları, Besayoğulları, ⁵⁰Asnaoğulları, Meunimoğulları, Nefusimoğulları, ⁵¹Bakbukoğulları, Hakufaogulları, Harhuroğulları, ⁵²Baslutuoğulları, Mehidaoğulları, Harşaoğulları, ⁵³Barkosoğulları, Siseraoğulları, Temahogulları, ⁵⁴Nesiahogulları, Hatifaoğulları. ⁵⁵Süleyman'ın kullarının soyu: Sotayogulları, Hassoferetoğulları, Perudaoğulları, ⁵⁶Yalaoğulları, Darkonoğulları, Giddeloğulları, ⁵⁷Şefatyaoğulları, Hattiloğulları, Pokeret-Hassevayimoğulları, Amioğulları. ⁵⁸Tapınak görevlileriyle Süleyman'ın kullarının soyundan olanlar: 392. ⁵⁹Tel-Melah, Tel-Harşa, Keruv, Addan ve İmmer'den dönen, ancak hangi aileden olduklarını ve soylarının İsrail'den geldiğini kanıtlayamayanlar şunlardır: ⁶⁰Delayaoğulları, Toviyaogulları, Nekodoağulları: 652. ⁶¹Kâhinlerin soyundan: Hovayaoğulları, Hakkosoğulları ve Gilatlı Barzillay'ın kızlarından biriyle evlenip kayınbabasının adı alan Barzillay'ın oğulları. ⁶²Bunlar soy kütüklerini aradılar. Ama yazılı bir kayıt bulamayınca, kâhinlik görevi ellerinden alındı. ⁶³Vali, Urim ile Tummim'i* kullanan bir kâhin çıkıncaya dek en kutsal yiyeceklerden yememelerini buyurdu. ⁶⁴Bütün halk toplam 42 360 kişiydi. ⁶⁵Ayrıca 7 337 erkek ve kadın köle, kadınlı erkekli 200 ezgici, 736 at, 245 katır, 435 deve, 6 720 eşek vardı. ⁶⁶⁶⁷⁶⁸Bazı aile başları Yerusâlim'deki RAB Tanrı'nın Tapınağı'na varınca, tapınağın bulunduğu yerde yeniden kurulması için gönülden arma-

¹"Koreş": Tarihsel kayıtlarda "Keyhüsrev" diye de geçer.

ğanlar verdiler. ⁶⁹Her biri gücü oranında hazineye bu iş için toplam 61 000 darik ⁱⁱ altın, 5 000 mina ⁱⁱⁱ gümüş, 100 kâhin mintanı bağışladı. ⁷⁰Kâhinler, Levililer, halktan bazı kişiler –ezgiciler, tapınak görevlileri ve kapı nöbetçileri– kendi kentlerine yerleştiler. Böylece bütün İsraililer kentlerinde yaşamaya başladılar.

3İsraililer kendi kentlerine yerleştikten sonra, yedinci ay Yeruşalim’de tek vücut halinde toplandılar. ²Yosadak oğlu Yeşu ve kâhin olan kardeşleri, Şealtiel oğlu Zerubbabil’le kardeşleri İsrail’in Tanrısı’nın sunağını yeniden kurdular. Amaçları, Tanrı adamı Musa’nın yasası uyarınca, sunağın üzerinde yakmalık sunular sunmaktır. ³Çevrelerinde yaşayan halklardan korkmalarına karşın, sunağı eski temeli üzerine yeniden kurdular. Üzerinde RAB’be sabah, akşam öngörülen yakmalık sunuları sundular. ⁴Sonra yazılanlara uygun biçimde Çardak Bayramı’nı* kutladılar. Kural uyarınca, her gün için belirlenen sayıya göre, yakmalık sunuları sundular. ⁵Bundan sonra da günlük yakmalık sunuyu, Yeni Ay sunularını, RAB’bin belirlediği bütün kutsal bayramların sunularını ve RAB’be gönülden verilen sunuları sundular. ⁶RAB’bin Tapınağı’nın temeli henüz atılmadığı halde, yedinci ayın birinci günü RAB’be yakmalık sunular sunmaya başladılar. ⁷İsraililer taşçılarla marangozlara para ödediler. Ayrıca sedir tomruklarını Lübnan’dan denize indirerek Yafa’ya getirmeleri için Saydahlılar’a ve Surlular’a yiyecek, içecek, zeytinyağı sağladılar. Bütün bunlara Pers Kralı Koreş izin vermişti. ⁸Tanrı’nın Yeruşalim’deki Tapınağı’na vardıktan sonra, ikinci yılın ikinci ayında Şealtiel oğlu Zerubbabil, Yosadak oğlu Yeşu ve bütün öteki kardeşleri, kâhinler, Levililer ve sürgünden Yeruşalim’e dönenlerin tümü işe başladılar. RAB’bin Tapınağı’nın yapımını denetlemek için yirmi ve daha yukarı yaştaki Levililer’i görevlendirdiler. ⁹Levililer’den Yeşu, oğulları ve kardeşleri, Yahuda ^{iv} soyundan Kadmiel ile oğulları, Henadat’ın oğullarıyla torunları Tanrı’nın Tapınağı’nın yapımında çalışanları denetleme işini hep birlikte yüklendiler. ¹⁰Yapıcılar RAB’bin Tapınağı’nın temelini atınca, İsrail Kralı Davut’un kuralı uyarınca kâhinler RAB’bi övmek için tören giysilerini giymiş olarak ellerinde borazanlarla, Levili Asafoğulları da zillerle yerlerini aldılar. ¹¹RAB’be övgüler, şükranlar sunarak ezgi okudular: “RAB iyidir; İsrail’e sevgisi sonsuzdur.” RAB’bin Tapınağı’nın temeli atıldığı için herkes yüksek sesle RAB’bi övmeye başladı. ¹²Eski tapınağı görmüş birçok yaşlı kâhin, Levili ve boy başı tapınağın temelini atıldığını görünce hıçkırma hıçkırma ağladılar. Birçokları da sevinç çığlıkları attı. ¹³Sevinç çığlıkları ağlama sesinden ayırt edilemiyordu. Çünkü halk avaz avaz bağıryordu. Ses uzak yerlerden bile duyuluyordu.

4Yahudahlılar’la Benyaminitliler’in düşmanları, sürgünden dönenlerin İsrail’in Tanrısı RAB için bir tapınak yaptığını duyunca, ²Zerubbabil’in ve boy başlarının yanına vardılar. “Tapınağı sizinle birlikte kuralım” dediler, “Çünkü biz de, sizin gibi Tanrımız’a tapıyoruz; bizi buraya getiren Asur Kralı Esarhaddon’un döneminden bu yana sizin Tanrımız’a kurban sunuyoruz.” ³Ne var ki Zerubbabil, Yeşu ve İsrail’in öteki boy başları, “Tanrımız’a bir tapınak kurmak size düşmez” diye karşılık verdiler, “Pers Kralı Koreş’in buyruğu uyarınca, İsrail’in Tanrısı RAB için tapınağı yalnız biz kuracağız.” ⁴Bunun üzerine çevre halkı Yahudahlılar’ı tapınağın yapımından caydırmak için korkutmaya, cesaretlerini kırmaya girişti. ⁵Tasarılarına engel olmak için Pers Kralı Koreş’in döneminden Pers Kralı Darius’un krallığına dek rüşvetle danışmanlar tuttular. ⁶Ahaşveros’un ^v krallığının başlangıcında, Yahudahlılar’ın düşmanları Yahuda ve Yeruşalim’de yaşayanları suçlayan bir belge düzenlediler. ⁷Pers Kralı Artahşasta’nın ^{vi} krallığı döneminde, Bişlam, Mitredat, Taveel ve öbür çalışma arkadaşları Artahşasta’ya bir mektup yazdılar. Mektup Aramice ^{vii} yazılıp çevrildi. ⁸Vali Rehum ile Yazman Şimşay Kral Artahşasta’ya Yeruşalim’i suçlayan bir mektup yazdılar. Mektup şöyleydi: ⁹“Vali Rehum, Yazman Şimşay ve öbür çalışma arkadaşları, yargıçlar, yöneticiler, görevliler, Persler, Erekliler, Babilliler, Elam topraklarından gelen Sus halkı, ¹⁰büyük ve onurlu Asurbanipal’in ^{viii} sürüp Samiriye Kenti’yle Fırat’ın batı yakasındaki bölgeye yerleştirdiği öbür halklarından.” ¹¹İşte Kral Artahşasta’ya gönderilen mektubun örneği: “Kral Artahşasta’ya, “Fırat’ın batı yakasındaki bölgede yaşayan kullarından: ¹²“Yönetimindeki öbür bölgelerden çıkıp bize gelen Yahudiler Yeruşalim’e yerleşerek o asi ve kötü kenti yeniden kurmaya başladılar. Bunu bilgine sunuyoruz. Temelini pekiştiriyor, surlarını tamamlıyorlar. ¹³Ey kral, bilmelisin ki, bu kent yeniden kurulur, surları tamamlanırsa, Yahudiler yine vergi ödemeyecek; krallığının geliri de azalacak. ¹⁴Biz sarayının ekmeğini yedik ^{ix}. Sana zarar gelmesine izin veremeyiz. Bunun için, haberin olsun diye bu mektubu gönderiyoruz. ¹⁵Atalarının belgeleeri araştırılsın. Kayıtlarda bu kentin asi, krallara, valilere zarar veren bir kent olduğunu göreceksin. Bu kent öteden beri başkaldıran bir kenttir. Yerle bir edilmesinin nedeni de budur. ¹⁶Bu yüzden, ey kral, sana bildiriyoruz: Bu kent yeniden kurulur, surları tamamlanırsa, Fırat’ın batı yakasındaki bölgede hiçbir payım kalmayacak.” ¹⁷Kral şu yanıtı gönderdi: “Samiriye’de ve Fırat’ın batı yakasındaki öbür yerlerde yaşayan Vali Rehum’a, Yazman Şimşay’a ve öbür çalışma arkadaşlarına selamlar. ¹⁸“Bize gönderdiğiniz mektup çevrilip bana okundu. ¹⁹Buyruğum üzerine araştırma yapıldı. Bu kentin öteden beri krallara başkaldırdığı, isyan

^v“Ahaşveros”: Kserkses diye de bilinir.

^{vi}“Artahşasta”: Artakserkses diye de bilinir.

^{vii}4:8-6:18 ayetleri o dönemin resmi dili Aramice yazılmıştır.

^{viii}“Asurbanipal”: Aramice “Osnappar”.

^{ix}“Sarayının ekmeğini yedik”: Aramice “Sarayın tuzunu yedik”.

ⁱⁱ“61 000 darik”: Yaklaşık 520 kg.

ⁱⁱⁱ“5 000 mina”: Yaklaşık 2.9 ton.

^{iv}“Yahuda”, yani “Hodavya” (bkz. 2:40).

ettiği, ayaklandığı saptandı. ²⁰Yeruşalim'i güçlü krallar yönetti. Fırat'ın batı yakasındaki bütün bölgede egemenlik sürdüler. Oradaki halktan vergi topladılar. ²¹Şimdi işi durdurmaları için bu adamlara bir buyruk çıkarın. Öyle ki, ben buyruk vermedikçe kent yeniden kurulmasın. ²²Bu konuya özen gösterin; krallığıma daha fazla zarar gelmesin.” ²³Kral Artahşasta'nın mektubunun örneği kendilerine okunur okunmaz, Rehum, Yazman Şimşay ve öbür çalışma arkadaşları hemen Yeruşalim'e Yahudiler'in yanına gittiler ve zorla onları durdurdular. ²⁴Böylece Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'nın yapımı, Pers Kralı Darius'un krallığının ikinci yılına dek askıda kaldı.

50 sırada Peygamber Hagay ile İddo oğlu Peygamber Zekeriya, Yahuda ve Yeruşalim'deki Yahudiler'e İsrail Tanrısı'nın adıyla peygamberlikte bulundular. ²Bunun üzerine Şealtiel oğlu Zerubbabil ile Yosadak oğlu Yeşu Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'nı yeniden kurmaya giriştiler. Tanrı'nın peygamberleri de onlarla birlikteydi ve onlara yardım ediyordu. ³Fırat'ın batı yakasındaki bölgenin valisi Tattenay, Şetar-Bozenay ve çalışma arkadaşları onlara gidip, “Bu tapınağı yeniden kurmak ve yapımını tamamlamak için size kim yetki verdi?” diye sordular. ⁴Yapıyı kuranların adlarını da sordular. ⁵Ama Tanrıları Yahudi ileri gelenlerini koruyordu. Bu yüzden, Darius'a bir haber gönderilip ondan yazılı bir yanıt alınmıcağa dek Yahudiler durdurulmadı. ⁶Fırat'ın batı yakasındaki bölgenin valisi Tattenay, Şetar-Bozenay, çalışma arkadaşları ve oradaki görevlilerin Kral Darius'a gönderdikleri mektubun örneği aşağıdadır. ⁷Gönderdikleri belge şöyleydi: “Kral Darius'a candan selamlar. ⁸Yahuda İli'ne, yüce Tanrı'nın Tapınağı'na gittiğimizi krala bildiririz. Tapınağı büyük taşlarla kuruyor, duvarlarına girişler yerleştiriyorlar. Tapınağın yapımında canla başla çalışılıyor ve yapım işi başarıyla ilerliyor. ⁹“Halkın ileri gelenlerine, ‘Bu tapınağı yeniden kurmak ve yapımını tamamlamak için size kim yetki verdi?’ diye sorduk. ¹⁰Bilgine sunmak üzere önderlerinin kim olduklarını sana yazabilmek için adlarını da sorduk. ¹¹“İşte bize verdikleri yanıt: “‘Biz yerin ve göğün Tanrısı'nın kullarıyız. Uzun yıllar önce İsrail'in büyük bir kralının kurup yapımını tamamladığı tapınağı yeniden kuruyoruz. ¹²Ama atalarımız Göklerin Tanrısı'nı öfkelenirdi. Bu yüzden Tanrı onları Babil Kralı Kildani Nebukadnessar'ın eline teslim etti. Nebukadnessar tapınağı yıktı, halkı da Babil'e sürdü. ¹³Ama Babil Kralı Koreş, krallığının birinci yılında Tanrı'nın Tapınağı'nın yeniden yapılması için buyruk verdi. ¹⁴Ayrıca Nebukadnessar'ın Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'ndan çıkarıp Babil'deki tapınağa götürdüğü altın ve gümüş kapları da oradan çıkararak vali atadığı Şeşbassar adlı kişiye verdi. ¹⁵Koreş ona, Bu kapları al, gidip Yeruşalim'deki tapınağa yerleştirdi, Tanrı'nın Tapınağı'nı eski yerinde yeniden kur. ¹⁶Böylece Şeşbassar gelip Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'nın temelini attı. O günden bu yana yapım işleri sürmekte, ama daha bitmedi.’ ¹⁷“Kral

uygun görüyorsa, Babil Sarayı'ndaki arşivde bir araştırma yapılınsın. Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'nın yeniden kurulması için Kral Koreş'in bir buyruk verip vermediği saptansın. Sonra kral bu konuya ilişkin kararını bize bildirsin.”

6Kral Darius'un buyruğu uyarınca, Babil'de kayıtların saklandığı odada araştırma yapıldı. ²Medya İli'ndeki Ahmeta^x Kalesi'nde bir tomar bulundu. Tomarın içinde şunlar yazılıydı: ³“Kral Koreş, krallığının birinci yılında, Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'na ilişkin şöyle buyruk verdi: ‘Kurban kesmek üzere bu tapınağın yeniden kurulması için temel atılınsın. Üç sıra büyük taş, bir sıra giriş döşensin. Yüksekliği ve genişliği altmışar arşın^{xi} olsun. Giderler saraydan karşılınsın. ⁴⁵Nebukadnessar'ın Yeruşalim'deki Tanrı'nın Tapınağı'ndan çıkarıp Babil'e getirdiği altın ve gümüş kaplar da geri verilsin. Yeruşalim'deki tapınakta özel yerlerine götürülsün. Hepsi Tanrı'nın Tapınağı'na konsun.” ⁶“Onun için siz, Fırat'ın batı yakasındaki bölge valisi Tattenay, Şetar-Bozenay, çalışma arkadaşları ve oranın görevlileri, tapımdan uzak durun! ⁷Tanrı'nın Tapınağı'nın yapım işlerine karışmayın. Bırakın, Yahudiler'in valisiyle ileri gelenleri Tanrı'nın Tapınağı'nı eski yerinde yeniden kursunlar. ⁸Ayrıca Tanrı'nın Tapınağı'nın yeniden kurulması için Yahudi ileri gelenlerine neler yapmanız gerektiğini de size buyuruyorum: Bu adamların bütün giderleri kralın hazinesinden, Fırat'ın batı yakasındaki bölgeden toplanan vergilerden ödensin. Öyle ki, yapım işleri aksamasın. ⁹Yeruşalim'deki kâhinlerin bütün gereksinimlerini hiç aksatmadan her gün vereceksiniz: Göklerin Tanrısı'na sunulacak yakmalık sunular için genç boğalar, koçlar, kuzular ve buğday, tuz, şarap, zeytinyağı. ¹⁰Öyle ki, Göklerin Tanrısı'nı hoşnut eden sunular sunsunlar, ben ve oğullarım sağ kalalım diye dua etsinler. ¹¹Bundan başka buyuruyorum ki, bu kararı değiştirenin evinden bir giriş çıkarılacak ve o kişi girişin üzerine asılacak. Evi de bu suçtan ötürü çöplüğe çevrilecek. ¹²Yeruşalim'i adına konut seçen Tanrı, bu kararı değiştirmeye, oradaki Tanrı Tapınağı'nı yıkmaya kalkışan her kralı ve ulusu yok etsin. Ben Darius böyle buyurdum. Buyruğum özenle yerine getirilsin.” ¹³Fırat'ın batı yakasındaki bölge valisi Tattenay, Şetar-Bozenay ve çalışma arkadaşları Kral Darius'un buyruğunu özenle yerine getirdiler. ¹⁴Peygamber Hagay ile İddo oğlu Zekeriya'nın yaptıkları peygamberlik sayesinde Yahudi ileri gelenleri yapım işlerini başarıyla ilerlettiler. İsrail Tanrısı'nın buyruğu ve Pers kralları Koreş'in, Darius'un, Artahşasta'nın buyrukları uyarınca tapınağın yapımını bitirdiler. ¹⁵Tapınak Kral Darius'un krallığının altıncı yılı, Adar ayının üçüncü günü tamamlandı. ¹⁶İsrail halkı –kâhinler, Levililer ve sürgünden dönenlerin tümü– Tanrı'nın Tapınağı'nın adanmasını sevinçle kutladılar. ¹⁷Tanrı'nın Tapınağı'nın adanması için yüz boğa, iki yüz koç, dört yüz kuzu kurban ettiler. Oymakların sayısına göre, bütün İsraililer için günah sunusu

^x“Ahmeta”: Bugünkü “Hemedan”.

^{xi}“Altmış arşın”: Yaklaşık 27 m.

olarak on iki teke sundular. ¹⁸Musa'nın Kitabı'ndaki kural uyarınca Tanrı'nın Yeruşalim'deki hizmeti için kâhinlerle Levililer'i bağlı oldukları bölüklere göre görevlere atadılar. ¹⁹Sürgünden dönenler birinci ayın on dördüncü günü Fısıh Bayramı'nı* kutladılar. ²⁰Kâhinlerle Levililer hep birlikte kendilerini arındırdılar; dinsel açıdan hepsi arındı. Levililer sürgünden dönenlerin tümü, kardeşleri olan kâhinler ve kendileri için Fısıh kurbanını kestiler. ²¹Sürgünden dönen İsraililer'le İsrail'in Tanrısı RAB'be yönelmek amacıyla kendilerini çevredeki halkların kötü alışkanlıklarından ayırıp onlara katılanların hepsi kurban etinden yedi. ²²Mayasız Ekmek Bayramı'nı* yedi gün sevinçle kutladılar. Çünkü RAB onları sevindirdi ve Asur Kralı'nın onlara iyi davranmasını, İsrail'in Tanrısı Tanrı'nın Tapınağı'nın yapım işlerinde onlara yardım etmesini sağladı.

7 Bu olaylardan sonra, Pers Kralı Artahşasta'nın krallığı döneminde, Başkâhin Harun oğlu Elazar oğlu Pinehas oğlu Avişua oğlu Bukki oğlu Uzzi oğlu Zerahya oğlu Merayot oğlu Azarya oğlu Amarya oğlu Ahituv oğlu Sadok oğlu Şallum oğlu Hilkiya oğlu Azarya oğlu Seraya oğlu Ezra adında biri Babil'den geldi. Ezra İsrail'in Tanrısı RAB'bin Musa'ya verdiği yasayı iyi bilen bir bilgindi. Tanrısı RAB'bin yardımıyla kral ona her istediğini verdi. ²³⁴⁵⁶⁷Kral Artahşasta'nın krallığının yedinci yılında İsrail halkından, kâhinlerden, Levililer'den, ezgicilerden, tapınak görevlilerinden ve kapı nöbetçilerinden bazıları Yeruşalim'e gitti. ⁸Ezra, Artahşasta'nın krallığının yedinci yılının beşinci ayında Yeruşalim'e vardı. ⁹Birinci ayın birinci günü Babil'den ayrılmıştı. Tanrısı'nın koruyucu eli sayesinde beşinci ayın birinci günü Yeruşalim'e vardı. ¹⁰Ezra kendini RAB'bin Yasası'nı inceleyip uygulamaya ve İsrail'de kuralları, ilkeleri öğretmeye adanmıştı. ¹¹Kral Artahşasta'nın RAB'bin buyruklarını, İsrail için koyduğu kuralları iyi bilen Kâhin ve Bilgin Ezra'ya verdiği mektubun bir örneği şudur: ^{xii} ¹²“Kralların Kralı Artahşasta'dan Gökler Tanrısı'nın Yasası'nın bilgini Kâhin Ezra'ya selamlar! ¹³“Krallığımda yaşayan İsrail halkından, kâhinlerden ve Levililer'den Yeruşalim'e gitmek isteyen herkesin seninle gidebilmesi için buyruk veriyorum. ¹⁴Elindeki Tanrı'nın Yasası'nın uygulanıp uygulanmadığı konusunda Yahuda ve Yeruşalim'de araştırma yapman için, ben ve yedi danışmanım seni görevlendirdik. ¹⁵Benim ve danışmanlarımın Yeruşalim'de konut kuran İsrail'in Tanrısı'na gönülden verdiğimiz altın, gümüşü birlikte götürmelisin. ¹⁶Babil İli'nden elde edeceğin altının, gümüşün tümünü, halkın ve kâhinlerin Tanrıları'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'na gönülden verdikleri armağanları da alıp götürmelisin. ¹⁷“Bu parayla hemen boğalar, koçlar, kuzular, tahıl sunuları ve dökmelik sunular satın alacak ve hepsini Tanrı'nın Yeruşalim'deki Tapınağı'nın sunağı üzerinde sunacaksın. ¹⁸Sen ve kardeşlerin artan altın, gümüşü Tanrı'nın isteği uyarınca dediğiniz gibi kullanın. ¹⁹Tanrı'nın Tapınağı'nın hizmetin-

de kullanılmak üzere sana verilen kapların hepsini Yeruşalim'in Tanrısı'na sun. ²⁰Tanrı'nın Tapınağı için ödemen gereken başka bir şey varsa, giderleri kralın hazinesinden karşılarsın. ²¹“Ben, Kral Artahşasta, Fırat'ın batı yakasındaki bölgenin bütün hazine görevlilerine buyruk veriyorum: Gökler Tanrısı'nın Yasası'nın bilgini Kâhin Ezra'nın sizden her istediğini özenle yerine getirin. ²²Kendisine gerektiğinde yüz talanta ^{xiii} kadar gümüş, yüz kor buğday ^{xiv}, yüz bat ^{xv} şarap, yüz bat zeytinyağı ve istediği kadar tuz sağlayın. ²³Göklerin Tanrısı kendi tapınağı için ne buyurursa, özenle yerine getirin. Öyle ki, bana ve oğullarıma öfkelenmesin. ²⁴Şunu da bilesiniz ki, kâhinlerden, Levililer'den, ezgicilerden, tapınak görevlilerinden ve kapı nöbetçilerinden, Tanrı'nın Tapınağı'nın öbür hizmetkârlarından vergi almaya yetkiniz yoktur. ²⁵“Sana gelince, Ezra, sendeki Tanrı bilgeliği uyarınca yargıçlar ata. Bunlar Fırat'ın batı yakasındaki bölgede yaşayan bütün halka, Tanrı'nın yasalarını bilenlerin hepsine adalet sağlasınlar. Yasayı bilmeyenlere de siz öğreteceksiniz. ²⁶Tanrı'nın Yasası'na ve kralın buyruklarına uymayanlar ya ölümlerle, ya sürgünle, ya mallarına el konarak, ya da hapsedilerek cezalandırılsın.” ²⁷Atalarımızın Tanrısı RAB'be övgüler olsun! Kralın yüreğine Yeruşalim'deki tapınağını onurlandırma isteğini koydu. ²⁸Kralın, danışmanlarının, güçlü komutanlarının bana iyi davranmalarını sağladı. Tanrı RAB'bin eli üzerimde olduğundan yüreklendim. İsrail ileri gelenlerinin bazılarını toplayıp benimle Yeruşalim'e dönmelerini sağladım.

8 Artahşasta'nın krallığı döneminde ben Ezra'yla birlikte Babil'den dönen boy başlarının ve onlarla birlikte kayıtlı olanların listesi: ²Pinehasoğulları'ndan Gersom, İtamaroğulları'ndan Daniel, Davutoğulları'ndan Hattuş. ³Şekanyaoğulları'ndan, Parosoğulları'ndan Zekeriya ve onunla birlikte bu boydan kaydedilen 150 erkek. ⁴Pahat-Moavoğulları'ndan Zerahya oğlu Elyehoenay ve onunla birlikte 200 erkek. ⁵Yahaziel oğlu Şekanya'nın oğullarından 300 erkek. ⁶Adinoğulları'ndan Yonatan oğlu Ebet ve onunla birlikte 50 erkek. ⁷Elamoğulları'ndan Atalya oğlu Yeşaya ve onunla birlikte 70 erkek. ⁸Şefatyaoğulları'ndan Mikael oğlu Zevadya ve onunla birlikte 80 erkek. ⁹Yoavoğulları'ndan Yehiel oğlu Ovadya ve onunla birlikte 218 erkek. ¹⁰Yosifya oğlu Şelomit'in oğullarından 160 erkek. ¹¹Bevayoğulları'ndan Bevay oğlu Zekeriya ve onunla birlikte 28 erkek. ¹²Azgatoğulları'ndan Hakkatan oğlu Yohanan ve onunla birlikte 110 erkek. ¹³Adonikam'ın küçük oğullarından adları Elifelet, Yeiel, Şemaya olanlar ve onlarla birlikte 60 erkek. ¹⁴Bigvayoğulları'ndan Utay, Zakkur ve onlarla birlikte 70 erkek. ¹⁵Onları Ahava Kenti'ne doğru uzanan kanalın yanına topladım. Orada üç gün konakladık. Halkın ve kâhinlerin arasında yoklama yaptığımızda orada Levililer'den kimse olmadığını gördüm. ¹⁶Bunun üzerine Eliezer, Ariel, Şemaya, Elnatan, Yariv, Elnatan, Natan, Zekeriya, Meşullam adındaki önderleri, Öğretmen

^{xiii}“Yüz talant”: Yaklaşık 3.45 ton.

^{xiv}“Yüz kor buğday”: Yaklaşık 17.6 ton.

^{xv}“Yüz bat”: Yaklaşık 2 000 lt.

^{xii}7:11-26 ayetleri Aramice yazılmıştır.

Yoyariv'i ve Elnatan'ı çağırtdım. ¹⁷Sonra onları Kasifya'da bulunan Önder İddo'ya gönderdim. İddo'ya ve tapınak görevlisi olan kardeşlerine neler söylemeleri gerektiğini bildirdim. Öyle ki, bize Tanrımız'ın Tapınağı'nda görev yapacak adamlar göndersinler. ¹⁸Tanrımız'ın iyiliğı sayesinde İsrail oğlu Levi oğlu Mahloğulları'ndan Şerevy'a adında bilge bir kişiyi bize gönderdiler. Kendisiyle birlikte oğulları ve kardeşleri toplam on sekiz kişi geldi. ¹⁹Haşavya'yı, Merari-oğulları'ndan Yeşaya'yı ve kardeşleriyle oğullarını, toplam yirmi kişiyi de gönderdiler. ²⁰Ayrıca Levililer'e yardım etmek üzere Davut'la görevlilerinin atadığı tapınak görevlilerinden iki yüz yirmi kişi gönderdiler. Hepsinin adı listeye yazılmıştı. ²¹Tanrımız'ın önünde alçakgönüllü davranmak, O'ndan kendimiz, çocuklarımız, mallarımız için güvenli bir yolculuk dilemek üzere orada, Ahava Kanalı yanında oruç ilan ettim. ²²Yolculuğumuz sırasında herhangi bir düşmandan bizi korumaları için, kraldan asker ve atlı istemeye utanıyordum. Çünkü krala, "Tanrımız kendisine yönelenlerin hepsine iyilik eder, ama kızgın öfkesi kendisini bırakanların üzerindedir" demiştik. ²³Oruç tuttuk ve bu konuda Tanrımız'a yakardık. O da yakarışımızı yanıtladı. ²⁴Şerevy'a, Haşavya ve kardeşlerinden on kişiyle birlikte on iki önde gelen kâhin seçtim. ²⁵Kralın, danışmanlarımın, komutanlarımın ve orada bulunan İsraililer'in Tanrımız'ın Tapınağı'na bağışladığı altını, gümüşü, kapları tartıp onlara verdim. ²⁶Tartıp verdiklerim şunlardır: 650 talant ^{xvi} gümüş, 100 talant ^{xvii} gümüş kap, 100 talant altın, ²⁷bin dariklik ^{xviii} yirmi altın tas ve altın kadar değerli, kaliteli, parlak tunçtan iki kap. ²⁸Onlara, "Siz RAB için kutsalsınız, bu kaplar da öyle" dedim, "Altın ve gümüş, atalarımızın Tanrısı RAB'be gönülden sunulan sunudur. ²⁹RAB'bin Yerusâlim'deki Tapınağı'nın odalarında, önde gelen kâhinlerin, Levililer'in, İsrail'in boy başlarının önünde tartıncaya dek bunları iyi koruyun." ³⁰Böylece kâhinlerle Levililer Yerusâlim'e, Tanrımız'ın Tapınağı'na götürölmek için tartılan altını, gümüşü, kapları aldılar. ³¹Birinci ayın on ikinci gününü Yerusâlim'e gitmek üzere Ahava Kanalı'ndan ayrıldık. Tanrımız'ın eli üzerimizdeydi; yol boyunca düşmandan, pusuya yatanların saldırısından bizi korudu. ³²Sonunda Yerusâlim'e vardık. Orada üç gün kaldık. ³³Dördüncü gün, Tanrımız'ın Tapınağı'na gidip altını, gümüşü, kapları tarttık ve Uriya oğlu Kâhin Meremot'a verdik. Pinehas oğlu Elazar, Levili Yeşu oğlu Yozavat ve Binnuy oğlu Noadya da onunla birlikteydi. ³⁴Her şey sayıldı, tartıldı; tartılanların tümü anında kayda geçirildi. ³⁵Sürgünden dönenler İsrail'in Tanrısı'na yakmalık sunular sundular: Bütün İsrail için on iki boğa, doksan altı koç, yetmiş yedi kuzu ve günah sunusu olarak on iki teke. Bütün bunlar RAB'be yakmalık sunu olarak sunuldu. ³⁶Ayrıca kralın buyruklarını içeren belgeyi kralın satraplarına ve Fırat'ın batı yakasındaki valilere verdiler. Bunlar İsrail halkına ve Tanrı'nın

Tapınağı'na yardım etmişlerdi.

9Bütün bunlardan sonra, önderler yanıma gelerek söylediler: "İsrail halkı, kâhinlerle Levililer dahil, çevredeki halkların -Kenanlılar'ın, Hititler'in*, Perizliler'in, Yevuslular'ın, Ammonlular'ın, Moavlılar'ın, Mısırlılar'ın, Amorlular'ın- iğrenç alışkanlıklarından kendilerini ayrı tutmadı. ²Kendilerine ve oğullarına bu halklardan kız aldılar. Böylece kutsal soy çevredeki halklarla karıştı. Önderlerle görevliler bu hainlikte öncülük etti." ³Bunu duyunca giysimi ve cüppemi yırttım, saçımı sakalımı yoldum, dehşet içinde oturdum. ⁴Sürgünden dönenlerin bu hainliğinden ötürü İsrail'in Tanrısı'nın sözlerinden titreyenlerin hepsi çevremde toplandı. Bense akşam sunusu sunulana dek dehşet içinde kaldım. ⁵Akşam sunusu saati gelince üzüntümü bir yana bırakıp kalktım. Giysimle cüppem hâlâ yırtıktı. Diz çöküp ellerimi Tanrım RAB'be açtım. ⁶Şöyle dua ettim: "Ey Tanrım, yüzümü sana çevirmeye utanıyorum, sıkılıyorum. Ey Tanrım, günahlarımız başımızdan aşkın. Suçlarımız göklere ulaştı. ⁷Atalarımızın günlerinden bugüne dek suçlarımız içinde boğulduk. Günahlarımız yüzünden biz de, krallarımla kâhinlerimiz de yabancı kralların eline teslim edildik. Kılıçtan geçirildik, sürgüne gönderildik. Yağmalandık. Bugün de olduğu gibi aşağılandık. ⁸"Şimdiyse Tanrımız RAB bir an için bize acıdı. Sürgünden kurtulan bir azınlık bıraktı bize. Kutsal yerinde bize sarsılmaz bir destek verdi. Gözlerimizi aydınlattı. Köleliğimizde bize yenilenme fırsatı sağladı. ⁹Köle olduğumuz halde Tanrımız bizi köle bırakmadı. Pers krallarının bize iyi davranmalarını sağladı: Tanrımız'ın Tapınağı'nı yeniden kurmak, yıkık yerleri onarmak için bize yenilenme fırsatı verdi. Yerusâlim'de ve Yahuda'da bize bir korunma duvarı verdi. ¹⁰"Ey Tanrımız, bundan başka ne diyebiliriz? Kulların peygamberler aracılığıyla verdiği buyruklara uymadık. Şöyle demiştin: 'Mülk edinmek için gitmekte olduğunuz ülke, orada yaşayan halkların iğrençlikleriyle kirlenmiştir. İğrençlikleri yüzünden ülke baştan başa murdarlıklarla doldu. ¹¹¹²Bunun için kızlarınızı onların oğullarına vermeyin. Onların kızlarını da oğullarınıza almayın. Hiçbir zaman onların esenliğı ve iyiliğı için çalışmayın. Öyle ki, güç bulasınız, ülkenin iyi ürünlerini yiyesiniz ve ülkeyi sonsuza dek oğullarınıza miras bırakasınız.' ¹³"Başımıza gelenlere yaptığımız kötülükler ve büyük suçumuz neden oldu. Sen, ey Tanrımız, bizi hak ettiğimizden daha az cezalandırdın ve bize sürgünden kurtulan böyle bir azınlık bıraktın. ¹⁴"Yine buyruklarına karşı gelecek miyiz? Bu iğrençlikleri yapan halklarla evlilik bağıyla karışacak mıyız? Bunu yaparsak, tek kişi sağ kalmadan yok edinceye dek bize öfkelenmeyecek misin? ¹⁵Ey İsrail'in Tanrısı RAB, sen adilsin! Bugün sürgünden kurtulan bir azınlık olarak bırakıldık. Senin önünde durmaya hakkımız olmadığı halde, suçlarımızın içinde önünde duruyoruz."

10Ağlayarak kendini Tanrı'nın Tapınağı'nın önünde ye-

^{xvi}"650 talant": Yaklaşık 22.4 ton.

^{xvii}"100 talant": Yaklaşık 3.45 ton.

^{xviii}"Bin darik": Yaklaşık 8.5 kg.

re atan Ezra dua edip günahlarını açıkladı. Bu arada erkek, kadın, çocuk, İsraililer'den çok büyük bir topluluk Ezra'nın çevresine toplandı. Onlar da hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. ²Elamoğulları'ndan Yehiel oğlu Şekanya, Ezra'ya şöyle dedi: "Çevremizdeki halklardan yabancı karılar aldığımız için Tanrımız'a ihanet ettik. Buna karşın İsrail için hâlâ umut var. ³Senin ve Tanrımız'ın buyrukları karşısında titreyenlerin öğütleri uyarınca, bütün yabancı kadınları ve çocuklarını uzaklaştırmak için Tanrımız'la şimdi bir antlaşma yapalım. Bu antlaşma yasaya uygun olsun. ⁴Haydi kalk! Sorumluluk senin üzerinde. Biz seni destekleyeceğiz. Güçlü ol ve gerekeni yap!" ⁵Bunun üzerine yerden kalkan Ezra önde gelen Levili kâhinlere ve öbür İsraililer'e söyleneni yapmaları için ant içirdi. Hepsisi ant içti. ⁶Sonra Ezra Tanrı'nın Tapınağı'nın önünden ayrılp Elyasıv oğlu Yehohanan'ın odasına gitti. Orada gecelerken ne yemek yedi, ne su içti. Sürgünden dönenler Tanrı'ya bağlı kalmadığı için yas tutuyordu. ⁷Sürgünden dönenlerin hepsinin Yerusâlim'de toplanması için Yahuda ve Yerusâlim'de bir duyuru yapıldı: ⁸Halkın önderlerinin ve ileri gelenlerinin kararı uyarınca, üç gün içinde gelmeyen bütün malına el konulacak, kendisi de sürgünden dönenler topluluğundan atılacaktı. ⁹Bütün Yahudalı ve Benyamınlı erkekler üç gün içinde Yerusâlim'de toplandılar. Dokuzuncu ayın yirminci günü hepsi Tanrı'nın Tapınağı'nın önündeki alandaydı. Hem durumun öneminden, hem de yağmurdan ötürü herkes titriyordu. ¹⁰Kâhin Ezra kalkıp, "Siz Tanrı'ya ihanet ettiniz" dedi, "Yabancı kadınlarla evlendiniz. İsrail'in suçuna suç kattınız. ¹¹Şimdi atalarımızın Tanrısı RAB'be suçunuzu açıklayın. O'nun istediğini yapın. Çevredeki halklardan ve yabancı karılardan ayrılın." ¹²Topluluk yüksek sesle şöyle karşılık verdi: "Bütün söylediklerini yapacağız. ¹³Yalnız kalabalık çok, üstelik hava da yağmurlu. Dışarda duracak gücümüz kalmadı. Hem bu bir iki günde çözülecek iş değil. Çünkü bu konuda çok günah işledik. ¹⁴Bütün topluluk adına önderlerimiz bu konuyla ilgilensin. Sonra kentlerimizde yabancı kadınla evli olan herkes saptanan bir zamanda kent ileri gelenleri ve yargılarıyla birlikte gelsin. Yeter ki, Tanrımız'ın bu konudaki kızgın öfkesi üzerimizden kalksın." ¹⁵Ancak, Asahel oğlu Yonatan, Tikva oğlu Yahzeya ve onları destekleyen Meşullam ile Levili Şabbetay buna karşı çıktılar. ¹⁶Sürgünden dönenler bu öneriye göre davrandılar. Kâhin Ezra adlarını belirterek her boydan boy başlarını seçti. Onuncu ayın birinci günü oturup konuyu incelemeye başladılar. ¹⁷Birinci ayın birinci günü yabancı kadınlarla evlenen bütün erkeklerin durumunu incelemeyi bitirdiler. ¹⁸Kâhinlerin soyundan gelip yabancı kadınlarla evlenenler şunlardı: Yosadak oğlu Yeşu'nun oğullarından ve kardeşlerinin soyundan Maaseya, Eliezer, Yarıv, Gedalya. ¹⁹Bunlar karılarını kovacaklarına söz verdiler. İşledikleri suç için suç sunusu olarak sürüden bir koç sundular. ²⁰İmmeroğulları'ndan: Hanani, Zevadya. ²¹Harimoğulları'ndan: Maaseya, Eliya, Şemaya, Yehiel, Uzziya. ²²Paşhuroğulları'ndan: Elyoenay, Maaseya, İsmail,

Netanel, Yozavat, Elasa. ²³Levililer'den: Yozavat, Şimi, Kelaya –Kelita– Petahya, Yahuda, Eliezer. ²⁴Ezgcilerden: Elyasıv. Tapınak kapı nöbetçilerinden: Şallum, Telem, Uri. ²⁵Öbür İsraililer'den: Parosoğulları'ndan: Ramya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Elazar, Malkiya, Benaya. ²⁶Elamoğulları'ndan: Mattanya, Zekeriya, Yehiel, Avdi, Yeremot, Eliya. ²⁷Zattuogulları'ndan: Elyoenay, Elyasıv, Mattanya, Yeremot, Zavat, Aziza. ²⁸Bevayoğulları'ndan: Yehohanan, Hananya, Zabbay, Atlay. ²⁹Banioğulları'ndan: Meşullam, Malluk, Adaya, Yaşuv, Şeal, Yeremot. ³⁰Pahat-Moavoğulları'ndan: Adna, Kelal, Benaya, Maaseya, Mattanya, Besalel, Binnuy, Manaşşe. ³¹Harimoğulları'ndan: Eliezer, Yişşiya, Malkiya, Şemaya, Şimon, ³²Benyamın, Malluk, Şemarya. ³³Haşumoğulları'ndan: Mattenay, Mattatta, Zavat, Elifelet, Yeremay, Manaşşe, Şimi. ³⁴Banioğulları'ndan: Maaday, Amram, Uel, ³⁵Benaya, Bedeya, Keluhu, ³⁶Vanya, Meremot, Elyasıv, ³⁷Mattanya, Mattenay, Yaasay, ³⁸Bani, Binnuy, Şimi, ³⁹Şelemya, Natan, Adaya, ⁴⁰Maknadvay, Şaşay, Şaray, ⁴¹Azarel, Şelemya, Şemarya, ⁴²Şallum, Amariya, Yusuf. ⁴³Nevoogulları'ndan: Yeiel, Mattitya, Zavat, Zevina, Yadday, Yoel, Benaya. ⁴⁴Bunların hepsi yabancı kadınlarla evlenmişti. Bazılarının bu kadınlardan çocukları da vardı.

NEHEMYA

1Hakalya oğlu Nehemya'nın anlattıkları: Pers Kralı Artahşasta'nın krallığının yirminci yılı, Kislev ayında Sus Kalesi'ndeydim. ²Kardeşlerimden Hanani ve bazı Yahudalılar yanına geldi. Onlara sürgünden kurtulup sağ kalan Yahudiler'i ve Yerusâlim'in durumunu sordum. ³"Sürgünden kurtulup Yahuda İli'ne dönenler büyük sıkıntı ve utanç içinde" diye karşılık verdiler, "Üstelik Yerusâlim surları yıkılmış, kapıları yakılmış." ⁴Bunları duyunca oturup ağladım, günlerce yas tuttum. Oruç tutup Göklerin Tanrısı'na dua ettim: ⁵"Ey Göklerin Tanrısı RAB! Yüce ve görkemli Tanrı! Seni sevenlerle, buyruklarına uyanlarla yaptığın antlaşmaya bağlı kalırsın. ⁶Ya RAB, halimi gör, gece gündüz kulların İsrail halkı için ettiğim duaya kulak ver. İtiraf ediyorum, İsrail halkı günah işledi, ben ve atalarım günah işledik. ⁷Sana çok kötülik yaptık. Kulun Musa'ya verdiği buyruklara, kurallara, ilkelere uymadık. ⁸"Kulun Musa'ya söylediklerini anımsa. Dedin ki, 'Eğer bana ihanet ederseniz, sizi ulusların arasına dağıtacağım. ⁹Ama bana döner, buyruklarımı özenle yerine getirirseniz, dünyanın öbür ucuna sürülmüş olsanız bile sizleri toplayıp seçtiğim yere, bulunacağım yere getireceğim.' ¹⁰"Onlar senin kulların, kendi halkındır. Yüce kudretin ve güçlü elinle onları kurtardın. ¹¹Ya Rab, bu kulunun, adımı yüceltmekten sevinç duyan öbür kullarının dualarına kulak ver. Beni bugün başarılı kıl ve kralın önerimi kabul etmesini sağla." O günlerde kralın sakisiydim.

2Kral Artahşasta'nın ⁱ krallığının yirminci yılı, Nisan ⁱⁱ ayıydı. Krala getirilen şarabı alıp kendisine sundum. O güne kadar beni hiç üzgün görmemişti. ²Bu yüzden, "Neden böyle üzgün görünüyorsun?" diye sordu, "Hasta olmadığına göre, bir derdin olmalı." Çok korktum. ³Krala, "Tanrı sana uzun ömürler versin" dedim, "Atalarımın gömüldüğü kent yıkıldı, kapıları yakıldı. Nasıl üzülmem?" ⁴Kral, "Dileğin ne?" diye sordu. Göklerin Tanrısı'na dua edip krala şöyle dedim: "Eğer uygun görüyorsan, benden hoşnut kaldınsa, lütfen beni Yahuda'ya, atalarımın gömüldüğü kente gönder; kenti onarayım." ⁵⁶Kral kraliçeyle birlikte oturuyordu. "Yolculuğun ne kadar sürer?" diye sordu, "Ne za-

man dönersin?" Böylece kral dileğimi uygun buldu ve beni göndermeyi kabul etti. Ona ne zaman döneceğimi söyledim. ⁷Sonra şöyle dedim: "Uygun görüyorsan, Yahuda'ya varmamı sağlamaları için, Fırat'ın batı yakasındaki valilere birer mektup yazılsın. ⁸Bir de kralın orman sorumlusu Asaf'a bir mektup götürmek istiyorum. Tapınağın yanındaki kalenin kapıları, kent surları ve oturacağım evin yapımı için bana kereste versin." Tanrım bana destek olduğu için kral dileklerimi yerine getirdi. ⁹Fırat'ın batı yakasındaki valilere gidip kralın mektuplarını verdim. Kral benimle birlikte komutanlar ve atlılar göndermişti. ¹⁰Horonlu Sanballat ile Ammonlu görevlilerden Toviya, İsrail halkının iyiliği için birinin çalışmaya geldiğini duyunca çok sıkıldılar. ¹¹Yerusâlim'e gittim. Orada üç gün kaldıktan sonra, ¹²gece kalkıp birkaç adamla birlikte işe koyuldum. Yerusâlim için yapacaklarıma ilişkin Tanrı'dan aldığım esini kimseye açıklamadım. Bindüğüm hayvandan başka hayvan götürmemiştim. ¹³Hâlâ karanlıktı. Dere Kapısı'ndan Ejder Pınarı'na, oradan Gübre Kapısı'na gittim. Yerusâlim'in yıkılan surlarını, yanıp kül olan kapılarını gözden geçirdim. ¹⁴Sonra Pınar Kapısı'na, Kral Havuzu'na doğru gittim. Ne var ki, yol bindüğüm hayvanın geçmesine uygun değildi. ¹⁵Gece karanlığında dere boyunca ilerledim, surları gözden geçirip geri geldim. Sonunda Dere Kapısı'ndan girip yerime döndüm. ¹⁶Yetkililer nereye gittiğimi, ne yaptığımı bilmiyorlardı. Çünkü Yahudiler'e, kâhinlere, soylulara, yetkililere ve öteki görevlilere henüz hiçbir şey söylememiştim. ¹⁷Sonra onlara, "İçine düştüğümüz yıkımı görüyorsunuz" dedim, "Yerusâlim yıkılmış, kapıları ateşe verilmiş. Gelin, Yerusâlim surlarını onaralım, utancımıza son verelim." ¹⁸Onlara Tanrı'nın bana nasıl destek olduğunu ve kralın söylediklerini anlattım. Onlar da, "Haydi, onarmaya başlayalım" dediler. Var güçleriyle bu hayırlı işe başladılar. ¹⁹Ama Horonlu Sanballat, Ammonlu görevlilerden Toviya, Arap Geşem yapacaklarımızı duyunca, bizi küçümseyip alay ettiler. "Ne yapıyorsunuz? Krala baş mı kaldırılıyorsunuz?" dediler. ²⁰Onları şöyle yanıtladım: "Göklerin Tanrısı bizi başarılı kılacaktır. Biz O'nun kulları olarak onarımı başlatacağız. Ama sizin Yerusâlim üzerinde ne hakkınız, ne de payınız olacak, adınız bile anılmayacak."

3Başkâhin Elyaşiv ile öbür kâhinler işe koyulup Koyun Kapısı'nı onardılar, kapı kanatlarını kutsayıp yerine tak-

ⁱ"Artahşasta": Artakserkses diye de bilinir.

ⁱⁱ"Nisan" ayı o dönemde Mart sonuyla Nisan başlangıcını kapsardı.

tılar. Hammeaⁱⁱⁱ Kulesi'ne ve Hananel Kulesi'ne kadar surları kutsadılar. ²Bitişik bölümü Erihalılar, onun yanındaki de İmri oğlu Zakkur onardı. ³Balık Kapısı'nı Senaalılar onardı. Kirişleri yerleştirip kapı kanatlarını yerine koydular, sürgülerle kapı kollarını taktılar. ⁴Bitişik bölümü Hakkos oğlu Uriya oğlu Meremot onardı. Onun yanındaki Meşezavel oğlu Berekya oğlu Meşullam onardı. Onun yanındaki Baana oğlu Sadok onardı. ⁵Onun yanındaki Tekoahlılar onardı; ama soylular efendilerinin buyurduğu işlere el atmadılar. ⁶Eski Kapı'yı Paseah oğlu Yoyada ile Besodya oğlu Meşullam onardı. Kirişleri yerleştirip kapı kanatlarını yerine koydular, sürgülerle kapı kollarını taktılar. ⁷Bitişik bölümü Givonlu Melatya, Meronotlu Yadon ve Fırat'ın batı yakasındaki bölge valisinin yönetiminde yaşayan Givonlular'la Mispahlılar onardı. ⁸Onların yanındaki kuyumculardan biri olan Harhaya oğlu Uzziel onardı. Onun yanındaki baharatçı Hananya onardı. Yeruşalim surlarını Geniş Duvar'a kadar onardılar. ⁹Onların yanındaki bölümü Yeruşalim'in yarısını yöneten Hur oğlu Refaya onardı. ¹⁰Bunun yanındaki bölüm Harumaf oğlu Yedaya'nın evinin karşısına düşüyordu. O bölümü Yedaya onardı. Onun yanındaki Haşavneya oğlu Hattuş onardı. ¹¹Harim oğlu Malkiya ile Pahat-Moav oğlu Haşşuv başka bir bölümü ve Fırımlar Kulesi'ni onardılar. ¹²Onların yanındaki bölümü Yeruşalim'in öbür yarısını yöneten Halloheş oğlu Şallum kızlarıyla birlikte onardı. ¹³Dere Kapısı'nı Hanun ve Zanoah'ta yaşayanlar onardı. Kapı kanatlarını yerlerine yerleştirip sürgülerle kapı kollarını taktılar. Ayrıca Gübre Kapısı'na kadar uzanan surlarda bin arşınlık^{iv} yer onardılar. ¹⁴Gübre Kapısı'nı Beythakkerem bölgesini yöneten Rekav oğlu Malkiya onardı. Kapı kanatlarını yerine yerleştirip sürgülerle kapı kollarını taktılar. ¹⁵Pınar Kapısı'nı Mispa bölgesini yöneten Kol-Hoze oğlu Şallun onardı. Üzerini bir saçakla kapadı. Kapı kanatlarını yerine yerleştirip sürgülerle kapı kollarını taktı. Kral Bahçesi'nin yanındaki Şelah^v Havuzu'nun duvarını Davut Kenti'nden inen merdivenlere kadar onardı. ¹⁶Oradan ötesini Beytsur bölgesinin yarısını yöneten Azbuk oğlu Nehemya, Davut'un aile mezarlığından yapay havuza ve Yiğitler Evi'ne kadar onardı. ¹⁷Surların sonraki bölümünü aşağıdaki Levililer onardı: Bani oğlu Rehum bir sonraki bölümü onardı. Bitişik bölümü Keila bölgesinin yarısını yöneten Haşavya kendi bölgesi adına onardı. ¹⁸Ondan sonraki bölümü, Keila bölgesinin öbür yarısını yöneten Henadat oğlu Bavvay yönetiminde kardeşleri onardılar. ¹⁹Onun bitişik bölümü –silah deposuna, surun döndüğü yere kadar çıkan yolun karşısına– Mispa'yı yöneten Yeşu oğlu Ezer onardı. ²⁰Ondan sonraki, surun döndüğü yerden Başkâhin Elyaşiv'in evinin kapısına kadar uzanan bölümü büyük çaba harcayarak Zakkay oğlu Baruk onardı. ²¹Ondan sonrasını, Elyaşiv'in evinin kapısından evin sonuna kadar uzanan bölümü Hakkos oğ-

lu Uriya oğlu Meremot onardı. ²²Surların sonraki bölümünü çevrede yaşayan kâhinler onardı. ²³Evlerinin karşısına düşen bölümü Benyamin ile Haşşuv onardılar. Onlardan sonra, evinin bitişik bölümü Ananya oğlu Maaseya oğlu Azarya onardı. ²⁴Ondan sonraki, Azarya'nın evinden surun döndüğü köşeye kadar uzanan bölümü Henadat oğlu Binnuy onardı. ²⁵Uzay oğlu Palal surun döndüğü köşeden sonraki bölümü ve yukarı saray muhafız avlusunun yanındaki gözetleme kulesini onardı. Ondan sonraki bölümü Paroş oğlu Pedaya onardı; ²⁶Pedaya ile Ofel Tepesi'nde yaşayan tapınak görevlileri doğruya doğru Su Kapısı'nın önüne ve gözetleme kulesine kadarki bölümü onardılar. ²⁷Ondan sonraki, büyük gözetleme kulesinden Ofel surlarına kadar uzanan bölümü Tekoahlılar onardı. ²⁸At Kapısı'nın yukarısını kâhinler onardı. Her biri kendi evinin karşısını yaptı. ²⁹Onlardan sonra, evinin karşısına düşen bölümü İmmer oğlu Sadok onardı. Ondan sonrasını Doğu Kapısı'nın nöbetçisi Şekanya oğlu Şemaya onardı. ³⁰Ondan sonraki bölümü Şelemya oğlu Hananya ile Salaf'ın altıncı oğlu Hanun onardı. Ondan sonra, odasının karşısına düşen bölümü Berekya oğlu Meşullam onardı. ³¹Ondan sonraki bölümü, tapınak görevlileriyle tüccarların kaldığı eve, oradan Mifkat Kapısı'na, surun yukarı köşesindeki odaya kadar, kuyumculardan biri olan Malkiya onardı. ³²Surun köşesindeki odayla Koyun Kapısı arasındaki bölümü kuyumcularla tüccarlar onardılar.

⁴Sanballat surları onardığımızı duyunca öfkeden deliye döndü. Bizimle alay etmeye başladı. ²Dostlarının ve Samiriye ordusunun önünde, “Bu zavallı Yahudiler ne yaptıklarını sanıyorlar?” dedi, “Onlara izin verirler mi? Kurban mı kesecekler? Bir günde mi bitirecekler? Küle dönmüş molozların arasından taşları mı canlandıracaklar?” ³Yanımda duran Ammonlu Toviya, “Yaptıkları şu taş duvara bak!” dedi, “Üzerine bir tilki çıksa yıkılır.” ⁴O zaman şöyle dua ettim: “Ey Tanrımız, bize kulak ver! Hor görüyorlar bizi. Onların aşağılamalarını kendi başlarına döndür. Sürüldükleri ülkede yağmaya uğrasınlar. ⁵Suçlarını bağışlama, günahlarını unutmama. Çünkü biz çalışanları aşağıladılar.” ⁶Surun onarımına devam ettik; yarı yüksekliğe kadar suru tamamladık. Çünkü herkes canla başla çalışıyordu. ⁷Sanballat, Toviya, Araplar, Ammonlular ve Aşdotlular Yeruşalim surlarındaki onarımın ilerlediğini, gediklerin kapanmaya başladığını duyunca çok öfkeleniler. ⁸Hepsi bir araya gelerek Yeruşalim'e karşı savaşmak ve kentte karışıklık çıkarmak için düzen kurdular. ⁹Ama biz Tanrımız'a dua ettik ve gece gündüz onları gözetlesinler diye nöbetçiler diktik. ¹⁰O sırada Yahudalılar, “Yük taşıyanların gücü tükendi” dediler, “O kadar moloz var ki, artık surların onarımını sürdürüyoruz.” ¹¹Düşmanlarımız ise, “Onlar anlamadan, bizi görmeden aralarına girip hepsini öldürerek bu işe son verelim” diye düşünüyorlardı. ¹²Çevrede yaşayan Yahudiler gelip on kez bizi uyardılar. “Yanımıza gelin, yoksa size her yönden saldıracaklar” dediler. ¹³Bu yüzden, surların en alçak yer-

ⁱⁱⁱ“Hammea”: “100” anlamına gelir.

^{iv}“Bin arşın”: Yaklaşık 450 m.

^v“Şelah” ya da “Şiloah”.

lerinin arkasına, tamamlanmamış yerlere, çeşitli boylardan kılıçlı, mızraklı, yaylı adamlar yerleştirdim. ¹⁴Durumu görünce ayağa kalktım; soylulara, görevlilere ve geri kalan herkese, “Onlardan korkmayın!” dedim, “Yüce ve görkemli Rab’bi anımsayın. Kardeşleriniz, oğullarınız, kızlarınız, karılarınız, evleriniz için savaşın.” ¹⁵Kurdukları düzeni anladığımız düşmanlarımızın kulağına gitti. Tanrı düzenlerini boşa çıkarmıştı. O zaman hepimiz surlara, işimizin başına döndük. ¹⁶O günden sonra adamlarımın yarısı çalışırken öbür yarısı mızraklı, kalkanlı, yaylı ve zırhlı olarak nöbet tuttu. Önderler Yahudailer’in arkasında yer almıştı. ¹⁷Duvarcılar, yükleri taşıyanlar, yükleyenler bir eliyle çalışıyor, bir eliyle silah tutuyordu. ¹⁸Yapıcılar kılıç kullananmış, öyle çalışıyorlardı. Boru çalansa benim yanımdaydı. ¹⁹Soylulara, görevlilere ve geri kalan herkese, “İş çok büyük ve dağınık” dedim, “Surların üzerinde her birimiz ayrı yerde, birbirimizden uzaktayız. ²⁰Nereden boru sesini işiterseniz, orada bize katılın. Tanrımız bizim için savaşacak.” ²¹İşte böyle çalışıyorduk. Yarımız gün doğumundan yıldızlar görünene kadar mızraklarla nöbet tutuyordu. ²²O sırada halka, “Herkes geceyi yardımcısıyla birlikte Yeruşalim’de geçirsün” dedim, “Gece bizim için nöbet tutsunlar, gündüz de çalışsınlar.” ²³Ne ben, ne kardeşlerim, ne adamlarım, ne de yanımdaki nöbetçiler, giysilerimizi çıkarmadık. Herkes suya bile silahıyla gitti.

⁵Bir süre sonra kadınlı erkekli halk Yahudi kardeşlerinden şiddetle yakınmaya başladı. ²Bazıları, “Biz kalabalığız” diyordu, “Oğullarımız, kızlarımız çok. Yaşamak için buğdaya ihtiyacımız var.” ³Bazıları da, “Kıtlıkta buğday almak için tarlalarımızı, bağlarımızı, evlerimizi ipotek ediyoruz” diyordu. ⁴Bazıları ise, “Krala vergi ödemek için tarlalarımızı, bağlarımızı karşılık gösterip borç para aldık” diyordu, ⁵“Yahudi kardeşlerimizle aynı kanı taşımıyor muyuz? Bizim çocuklarımızın onlarınkinden ne farkı var? Oğullarımızı kızlarımızı köle olarak satmak zorunda kaldık. Kızlarımızdan bazıları cariye olarak satıldı bile. Çaresiz kaldık. Çünkü tarlalarımız, bağlarımız başkalarının elinde.” ⁶Onların bu dertlerini, yakınmalarını duyunca çok öfkelenim. ⁷Düşününce soylularla yetkilileri suçlu buldum. Onlara, “Kardeşlerinizden faiz alıyorsunuz!” dedim. Onlara karşı herkesi bir araya topladım. Sonra şöyle dedim: ⁸“Biz yabancılara satılan Yahudi kardeşlerimizi elimizden geldiğince geri almaya çalışırken siz kardeşlerinizi satıyorsunuz. Yine bize satılınsınlar diye mi?” Sustular, söyleyecek söz bulamadılar. ⁹Sonra, “Yaptığımız doğru değil” dedim, “Düşmanlarımız olan öteki ulusların aşağılamalarından kaçınmak için Tanrı korkusuyla yaşamamız gerekmez mi? ¹⁰Kardeşlerim, adamlarım ve ben ödünç olarak halka para ve buğday veriyoruz. Lütfen faiz almaktan vazgeçelim! ¹¹Tarlalarımızı, bağlarımızı, zeytinliklerini, evlerini onlara hemen geri verin. Bir de faiz olarak aldığımız gümüşün, buğdayın, yeni şarabın, zeytinyağının yüzde birini verin.” ¹²“Veririz” dediler, “Artık onlardan hiçbir şey istemeye-

ceğiz. Ne diyorsan öyle yapacağız.” Kâhinleri çağırdım ve yetkililere kâhinlerin önünde verdikleri sözü tutacaklarına ilişkin ant içirdim. ¹³Sonra eteğimi silktim ve dedim ki, “Kim verdiği sözü tutmazsa, Tanrı da onu böyle silksin; malını mülkünü elinden alsın; tamtakır bıraksın.” Herkes buna, “Amin” dedi ve RAB’be övgüler sundu. Ve sözlerini tuttular. ¹⁴Yahuda’da valilik yaptığım on iki yıl boyunca, ilk atandığım günden son güne kadar, Artahşasta’nın krallığının yirminci yılından otuz ikinci yılına dek, ne ben, ne kardeşlerim valiliğe ayrılan yiyecek bütçesine dokunmadık. ¹⁵Benden önce görev yapan valiler halka yük oldular. Onlardan kırk şekel ^{vi} gümüşün yanısıra yiyecek ve şarap da aldılar. Uşakları bile halkı ezdi. Ama ben Tanrı’dan korktuğum için böyle davranmadım. ¹⁶Surların onarımını sürdürdüm. Adamlarımın hepsi işin başında durdu. Bir tarla bile satın almadık. ¹⁷Çevremizdeki uluslardan bize gelenlerin dışında Yahudiler’den ve yetkililerden yüz elli kişi soframa otururdu. ¹⁸Benim için her gün bir boğa, altı seçme koyun, tavuklar kesilir, on günde bir de her türden bolca şarap hazırlanırdı. Bütün bunlara karşın valiliğin yiyecek bütçesine dokunmadım. Çünkü halk ağır yük altındaydı. ¹⁹Ey Tanrım, bu halk uğruna yaptıklarım için beni iyilikle an.

⁶Surları onardığım, gediklerini kapadığım haberi Sanballat’a, Toviya’ya, Arap Geşem’e ve öbür düşmanlarımıza ulaştı. O sırada kapı kanatlarımı henüz takmamıştım. ²Sanballat ile Geşem bana haber göndererek, “Gel, Ono Ovası’ndaki köylerden birinde buluşalım” dediler. Bana kötülük yapmayı düşünüyorlardı. ³Onlara haberciler göndererek, “Büyük bir iş yapıyorum, gelemem” dedim, “Yanıma gelirsem işi bırakmış olurum; niçin iş dursun?” ⁴Bana dört kez bu haberi gönderdiler, ben de hep aynı yanıtı verdim. ⁵Sanballat beşinci kez aynı öneriyle habercisini gönderdi. Habercinin elinde açık bir mektup vardı. ⁶İçinde şunlar yazılıydı: “Çevredeki uluslar arasında Geşem’in de doğruladığı bir söylenti var. Sen ve Yahudiler ayaklanmayı düşündüğünüz için surları onarıyor musunuz. Anlatılanlara göre kral olmak üzeresin. ⁷Yahuda Kralı olduğunu Yeruşalim’e duyurmak için peygamberler bile atamışsın. Bütün bunlar kralın kulağına gidecek. Onun için, gel de görüşelim.” ⁸Ona şu yanıtı gönderdim: “Söylediklerinin hiçbirisi doğru değil. Hepsini kendin uyduruyorsun.” ⁹Hepsi bizi korkutmaya çalışıyorlardı. “İşi bırakacaklar, onarım duracak” diye düşünüyorlardı. Ama ben, “Tanrım, ellerime güç ver” diye dua ettim. ¹⁰Bir gün Mehetavel oğlu Delaya oğlu Şemaya’nın evine gittim. Evine kapanmıştı. Bana, “Tanrı’nın evinde, tapınakta buluşalım” dedi, “Tapınağın kapılarını kapatalım, çünkü seni öldürmeye gelecekler. Gece seni öldürmeye gelecekler.” ¹¹Ona, “Ben kaçacak adam değilim” dedim, “Benim gibi biri canını kurtarmak için tapınağa sığınır mı? Gelmeyeceğim.” ¹²Anladım ki, onu Tanrı göndermemiş. Bu sözleri bir peygamber gibi, benim kötülü-

^{vi}“Kırk şekel”: Yaklaşık 460 gr.

güm için söylemişti. Toviya ile Sanballat onu satın almışlardı. ¹³Bu yolla gözümü korkutup bana günah işleteceklerini düşünüyorlardı. Böylece beni kötümek için ellerine fırsat geçmiş olacaktı. ¹⁴“Ey Tanrım, Toviya’yla Sanballat’ın yaptığı kötülüğü unutma” diye dua ettim, “Beni korkutmak isteyen kadın peygamber Noadya’yla öbür peygamberlerin yaptıklarını da unutma.” ¹⁵Surların onarımı elli iki günde, yirmi beş Elul’da ^{vii} bitti. ¹⁶Bütün düşmanlarımız bunu duydu, çevremizdeki ulusları korku sardı. Böylece düşmanlarımız özgüvenlerini büsbütün yitirdiler. Çünkü bu işi Tanrımız’ın yardımıyla başardığımızı anladılar. ¹⁷O günlerde Yahuda soylularıyla Toviya sık sık yazışıyorlardı. ¹⁸Birçok Yahudalı Toviya’ya bağlı kalacağına ant içmişti. Çünkü Toviya, Arah oğlu Şekanya’nın damadıydı. Oğlu Yehohanan da Berekyaya oğlu Meşullam’ın kızını almıştı. ¹⁹Soylular Toviya’nın iyiliklerini bana anlatıyor, benim söylediklerimi de ona iletiyorlardı. Toviya beni yıldırma için sürekli mektup gönderiyordu.

7 Surların onarımı bitip kapılar yerine takıldıktan sonra, kapı nöbetçileri, ezgiciler ve Levililer göreve atandı. ²Kardeşim Hanani’yle kale komutanı Hananya’yı Yerusolim’e yönetici atadım. Hananya güvenilir bir kişiydi. Çoğu insandan daha çok Tanrı’dan korkardı. ³Onlara, “Güneş ortalığı ısıtıncaya kadar Yerusolim kapıları açılmasın” dedim, “Kapı nöbetçileri görev başındayken kapıları kapalı tutsunlar. Kapıları siz sürgüleyin ve Yerusolim’de oturanlara nöbet görevi verin. Bazıları bu görevi yapsın, bazıları da evlerinin çevresinde nöbet tutsun.” ⁴Yerusolim geniş, büyük bir kentti, ama nüfusu azdı. İçindeki evler henüz onarılmamıştı. ⁵Tanrım soylarına göre halkın sayımı yapılabilsin diye soyluları, yetkilileri ve bütün halkı toplamamı istedi. Sürgünden ilk dönenlerin soy kütüğünü buldum. İçinde şunlar yazılıydı: ⁶Babil Kralı Nebukadnessar’ın sürgün ettiği insanlar yaşadıkları ilden Yerusolim ve Yahuda’daki kendi kentlerine döndü. ⁷Bunlar Zerubbabil, Yeşu, Nehemya, Azarya, Raamya, Nahamani, Mordekay, Bilşan, Misperet, Bigvay, Nehum ve Baana’nın önderliğinde geldiler. Sürgünden dönen İsraililer’in sayıları şöyleydi: ⁸Paroşoğulları: 2 172 ⁹Şefatyağulları: 372 ¹⁰Arahoğulları: 652 ¹¹Yeşu ve Yoav soyundan Pahat-Moavoğulları: 2 818 ¹²Elamoğulları: 1 254 ¹³Zattuğulları: 845 ¹⁴Zakkayoğulları: 760 ¹⁵Binnuyoğulları: 648 ¹⁶Bevayoğulları: 628 ¹⁷Azгатоğulları: 2 322 ¹⁸Adonikamoğulları: 667 ¹⁹Bigvayoğulları: 2067 ²⁰Adinoğulları: 655 ²¹Hizkiya soyundan Ateroğulları: 98 ²²Haşumoğulları: 328 ²³Besayoğulları: 324 ²⁴Harifoğulları: 112 ²⁵Givonlular: 95 ²⁶Beytlehemliler ve Netofahlılar: 188 ²⁷Anatotlular: 128 ²⁸Beytazmavetliler: 42 ²⁹Kiryat-Yearimliler, Kefirahlılar ve Beerotlular: 743 ³⁰Rampullar ve Gevalılar: 621 ³¹Mikmaslılar: 122 ³²Beytel ve Ay kentlerinden olanlar: 123 ³³Öbür Nevo Kenti’nden olanlar: 52 ³⁴Öbür Elam Kenti’nden olanlar: 1254 ³⁵Harimliler: 320 ³⁶Eriahlılar: 345 ³⁷Lod, Hadit ve Ono kentlerinden olanlar: 721 ³⁸Senaahlılar: 3 930 ³⁹Kâhinler: Yeşu soyundan Yeda-

yoğulları: 973 ⁴⁰İmmeroğulları: 1 052 ⁴¹Paşuroğulları: 1 247 ⁴²Harimoğulları: 1017 ⁴³Levililer: Kadmiel ve Hodeva soyundan gelen Yeşuoğulları: 74 ⁴⁴Ezgciler: Asafoğulları: 148 ⁴⁵Tapınak kapı nöbetçileri: Şallumoğulları, Ateroğulları, Talmonoğulları, Akkuvoğulları, Hatitaoğulları, Şovayoğulları: 138 ⁴⁶Tapınak görevlileri: Sihaoğulları, Hasufaoğulları, Tabbaotoğulları, ⁴⁷Kerosoğulları, Siaoğulları, Padonoğulları, ⁴⁸Levanaoğulları, Hagavaoğulları, Şalmayoğulları, ⁴⁹Hananoğulları, Giddeloğulları, Gaharoğulları, ⁵⁰Reayaoğulları, Resinoğulları, Nekodaoğulları, ⁵¹Gazzamoğulları, Uzaoğulları, Paseahoğulları, ⁵²Besayoğulları, Meunimoğulları, Neşişimoğulları, ⁵³Bakbukoğulları, Hakufağulları, Harhu-roğulları, ⁵⁴Baslitoğulları, Mehidağulları, Harşaoğulları, ⁵⁵Barkosoğulları, Siseraoğulları, Temahoğulları, ⁵⁶Nesiahogulları, Hatifaoğulları. ⁵⁷Süleyman’ın kullarının soyu: Sotayogulları, Soferetoğulları, Peridaoğulları, ⁵⁸Yalaoğulları, Darkonoğulları, Giddeloğulları, ⁵⁹Şefatyağulları, Hattiloğulları, Pokeret-Hassevayimoğulları, Amonoğulları. ⁶⁰Tapınak görevlileriyle Süleyman’ın kullarının soyundan olanlar: 392 ⁶¹Tel-Melah, Tel-Harşa, Keruv, Addon ve İmmer’den dönen, ancak hangi aileden olduklarını ve soylarının İsrail’den geldiğini kanıtlayamayanlar şunlardır: ⁶²Delayağulları, Toviyağulları, Nekodaoğulları: 642 ⁶³Kâhinlerin soyundan: Hovayağulları, Hakkosoğulları ve Gilath Barzillay’ın kızlarından biriyle evlenip kayınbabasının adını alan Barzillay’ın oğulları. ⁶⁴Bunlar soy kütüklerini aradılar. Ama yazılı bir kayıt bulamayınca, kâhinlik görevi ellerinden alındı. ⁶⁵Vali, Urim ile Tummim’i* kullanan bir kâhin çıkıncaya dek en kutsal yiyeceklerden yememelerini buyurdu. ⁶⁶Bütün halk toplam 42 360 kişiydi. ⁶⁷Ayrıca 7 337 erkek ve kadın köle, kadınlı erkekli 245 ezgici, 736 at, 245 katır ^{viii}, 435 deve, 6 720 eşek vardı. ⁶⁸⁶⁹⁷⁰Bazı aile başları onarım işi için bağışta bulundu: Vali hazineye 1 000 darik ^{ix} altın, 50 çanak, 530 kâhin mintanı bağışladı. ⁷¹Bazı aile başları da iş için hazineye 20 000 darik ^x altın, 2 200 mina ^{xi} gümüş verdiler. ⁷²Halkın geri kalanı ise, toplam 20 000 darik altın, 2 000 mina ^{xii} gümüş ve 67 kâhin mintanı verdi. ⁷³Kâhinler, Levililer, tapınak görevlileri ve kapı nöbetçileri, ezgiciler, sıradan insanlar ve bütün İsraililer kentlerine yerleştiler.

8 İsraililer kentlerine yerleştikten sonra, yedinci ay tek sücut halinde Su Kapısı’nın karşısındaki alanda toplandı-lar. Bilgin Ezra’ya RAB’bin Musa aracılığıyla İsrail halkı-na verdiği buyrukları içeren Yasa Kitabı’nı getirmesini söylediler. ²Yedinci ayın birinci günü Kâhin Ezra Yasa Kitabı’nı halkın toplandığı yere getirdi. Dinleyip anlayabilecek kadın erkek herkes oradaydı. ³Ezra Su Kapısı’nın karşısındaki alanda kadınların, erkeklerin ve anlayabilecek yaştaki

viii“736 at, 245 katır” sözleri Ezr.2:66’dan alınmıştır.

ix“1 000 darik”: Yaklaşık 8.5 kg.

x“20 000 darik”: Yaklaşık 170 kg.

xi“2 200 mina”: Yaklaşık 1.3 ton.

xii“2 000 mina”: Yaklaşık 1.15 ton.

vii“Elul” ayı o dönemde Eylül sonuyla Ekim başlangıcı kapsardı.

çocukların önünde, sabahtan öğlene kadar Yasa Kitabı'nı okudu. Herkes dikkatle dinledi. ⁴Bilgin Ezra toplantı için hazırlanmış ahşap bir zemin üzerinde duruyordu. Sağında Mattitya, Şema, Anaya, Uriya, Hilkiya ve Maaseya vardı. Solunda ise Pedaya, Mişael, Malkiya, Haşum, Haşbaddana, Zekeriya ve Meşullam duruyordu. ⁵Ezra halkın gözü önünde kitabı açtı. Halktan daha yüksek bir yerde duruyordu. Kitabı açar açmaz herkes ayağa kalktı. ⁶Ezra yüce Tanrı'ya, RAB'be övgüler sundu. Bütün halk ellerini kaldırarak, "Amin! Amin!" diye karşılık verdi. Hep birlikte eğilip yere kapanarak RAB'be tapındılar. ⁷Levililer'den Yeşu, Bani, Şerevya, Yamin, Akkuv, Şabbetay, Hodiya, Maaseya, Kelita, Azarya, Yozavat, Hanan ve Pelaya ayakta duran halka yasayı anlattılar. ⁸Tanrı'nın Yasa Kitabı'nı okuyup açıkladılar, herkesin anlamasını sağlayacak biçimde yorumladılar. ⁹Vali Nehemya, Kâhin ve Bilgin Ezra ve halka öğretmenlik yapan Levililer, "Bugün Tanrınız RAB için kutsal bir gündür. Yas tutup ağlamayın" dediler. Çünkü bütün halk Kutsal Yasa'yı dinlerken ağlıyordu. ¹⁰Nehemya da, "Gidin, yağlı yiyip tatlı için" dedi, "Hazırlığı olmayanlara da bir pay gönderin. Çünkü bugün Rabbiniz için kutsal bir gündür. Üzülmeyin. RAB'bin verdiği sevinç sizi güçlü kılar." ¹¹Levililer, "Sakin olun, bugün kutsal bir gündür, üzülmeyin" diyerek halkı yatıştırdılar. ¹²Böylece herkes yiyip içmek, yiyeceklerini başkalarıyla paylaşmak ve büyük şenlik yapmak üzere evinin yolunu tuttu. Çünkü kendilerine okunanları anlamışlardı. ¹³Ertesi gün bütün aile başları, kâhinler ve Levililer Kutsal Yasa'nın buyruklarını öğrenmek için Bilgin Ezra'nın çevresine toplandılar. ¹⁴Yasada RAB'bin Musa aracılığıyla verdiği şu buyruğu buldular: Yedinci ayda kutlanan bayramda İsraililer çardaklarda oturmalı. ¹⁵Bütün kentlerde ve Yeruşalim'de şu duyuru yapılsın: "Dağlara çıkın; yasada yazılana uygun olarak, çardak yapmak üzere zeytin, iğde, mersin ve hurma dalları, sık yapraklı ağaç dalları getirin." ¹⁶Böylece halk dalları getirip damlarında, evlerinin ve Tanrı Tapınağı'nın avlularında, Su Kapısı ve Efrayim Kapısı alanlarında çardaklar yaptı. ¹⁷Sürgünden dönen herkes yaptığı çardakta oturdu. İsraililer Nun oğlu Yeşu'nun döneminden beri böyle bir kutlama yapmamışlardı. Herkes büyük sevinç içindeydi. ¹⁸Ezra ilk günden son güne kadar, her gün Tanrı'nın Yasa Kitabı'nı okudu. Yedi gün bayram yaptılar. Sekizinci gün kural uyarınca kutsal toplantı yapıldı.

9 Aynı ayın yirmi dördüncü günü İsraililer toplandı. Hepsi oruç tutmuş, çul kuşanmış, başına toprak serpmişti. ²İsrail soyundan gelenler bütün yabancılardan ayrılmıştı. Günahlarını ve atalarının yaptığı kötülükleri ayakta itiraf ettiler. ³Oldukları yerde durup günün dörtte biri boyunca Tanrıları RAB'bin Yasa Kitabı'nı okudular. Günün öbür dörtte birindeyse günahlarını itiraf ederek Tanrıları RAB'be tapındılar. ⁴Levililer'e yüksekçe bir yer ayrılmıştı. Yeşu, Bani, Kadmiel, Şevanya, Bunni, Şerevya, Bani ve Kenani orada oturuyordu. Ayağa kalkıp yüksek sesle Tanrıla-

rı RAB'be yakardılar. ⁵Levililer'den Yeşu, Kadmiel, Bani, Haşavneya, Şerevya, Hodiya, Şevanya ve Petahya halka, "Ayağa kalkın!" dediler, "Başlangıçtan sonsuza kadar var olan Tanrınız RAB'be övgüler olsun. 'Ya Rab senin kutsal adın öyle yücedir ki, bizim yüceltmelerimiz, övgülerimiz yetersiz kalır.'" ⁶Halk şöyle dua etti: "Tek RAB sensin. Gökleri, göklerin göklerini, bütün gök cisimlerini, yeryüzünü ve içindeki her şeyi, denizleri ve içlerindeki her şeyi sen yarattın. Hepsine sen can verdin. Bütün gök cisimleri sana tapınır. ⁷'Ya RAB, Avram'ı seçen, onu Kildaniler'in* Ur Kenti'nden çıkararak, ona İbrahim adını veren Tanrı sensin. ⁸Onu kendine yürekten bağlı buldun ve onunla bir antlaşma yaptın. Kenanlı, Hitit, Amorlu, Perizli, Yevus ve Girgaş topraklarını onun soyuna vereceğim deyip sözünü tuttun. Çünkü sen doğrusun. ⁹'Atalarımızın Mısır'da çektiklerini gördün, Kamış Denizi'nde* yakarışlarımızı işittin. ¹⁰Firavuna, görevlilerine ve ülkesinin halkına karşı mucizeler, harikalar yarattın. Çünkü atalarımızı nasıl ezdiklerini biliyordun. Bugün olduğu gibi ün kazandın. ¹¹Denizi yarararak atalarımıza yol açtın. Denizin ortasından, kuru topraktan geçip gittiler. Onları kovalayanları ise bir taş gibi azgın derin sulara fırlattın. ¹²Gündüzün bir bulut sütunuyla, geceleyin yollarına ışık tutmak için bir ateş sütunuyla atalarımıza yol gösterdin. ¹³'Sina Dağı'na indin, onlarla göklerden konuştun. Onlara doğru ilkeler, adil yasalar, iyi kurallar, buyruklar verdin. ¹⁴Kutsal Şabat Günü'nü* bildirdin. Kulun Musa aracılığıyla buyruklar, kurallar, yasalar verdin. ¹⁵Acıktıklarında gökten ekmek verdin, susadıklarında kayadan su çıkardın. Onlara vermeye ant içtiğin ülkeye girmelerini, orayı mülk edinmelerini buyurdun. ¹⁶'Ama atalarımız gurura kapıldı; dikbaşlılık edip buyruklarına uymadılar. ¹⁷Söz dinlemek istemediler, aralarında yaptığın harikaları unuttular. Dikbaşlılık ettiler, eski kölelik yaşamlarına dönmek için kendilerine bir önder bularak başkaldırdılar. Ama sen bağışlayan, iyilik yapan, acıyan, tez öfkelenmeyen, sevgisi engin bir Tanrı'sın. Onları terk etmedin. ¹⁸Kendilerine buzağı biçiminde dökme bir put yaptılar, 'Sizi Mısır'dan çıkararak Tanrımız budur!' diyerek seni çok aşağıladılar. ¹⁹Yine de, yüce merhametinden ötürü onları çölde bırakmadın. Gündüzün yol göstermek için bulut sütununu, geceleyin yollarına ışık tutmak için ateş sütununu önlerinden eksik etmedin. ²⁰Onları eğitmek için iyi Ruhun'u verdin. Ağızlarından mamı eksiltmedin. Susadıklarında onlara su verdin. ²¹Kırk yıl onları çölde besledin. Hiç eksikleri olmadı. Ne giysileri eskidi, ne de ayakları şişti. ²²'Onlara ülkeler, uluslar verdin, aralarında bölüştürdün. Heşbon Kralı Sihon'un, Başan Kralı Og'un ülkesini mülk edindiler. ²³Onlara gökteki yıldızlar kadar çocuk verdin. Onları, mülk edinmek üzere atalarına söz verdiğin ülkeye getirdin. ²⁴Çocukları Kenan ülkesini ele geçirip mülk edindiler. Ülke halkının onlara boyun eğmesini sağladın. Krallarını ve ülkedeki halkları istediklerini yapsınlar diye ellerine teslim ettin. ²⁵Surlu kentler, verimli topraklar ele geçirdiler. Güzel eşyalarla dolu evlere, kazılmış sarnıçlara,

bağlara, zeytinliklere, çok sayıda meyve ağacına sahip oldular. Yediler, doydular, beslendiler ve onlara yaptığın büyük iyiliklere sevindiler. ²⁶“Ama halkın söz dinlemedi, sana başkaldırdı. Yasana sırt çevirdiler, sana dönmeleri için kendilerini uyaran peygamberleri öldürdüler. Seni çok aşağıladılar. ²⁷Bu yüzden onları düşmanlarının eline teslim ettin. Düşmanları onları ezdi. Sıkıntıya düşünce sana feryat ettiler. Onları göklerden duydun, yüce merhametinden ötürü kurtarıcılar gönderdin. Bunlar halkı düşmanlarının elinden kurtardı. ²⁸“Ne var ki İsrail halkı rahata kavuşunca yine senin gözünde kötü olanı yaptı. Bu yüzden onları düşmanlarının eline terk ettin. Düşmanları onlara egemen oldu. Yine sana yönelip feryat ettiler. Onları göklerden duydun ve merhametinden ötürü defalarca kurtardın. ²⁹“Onları Kutsal Yasan’a dönmeleri için uyardınsa da, gurura kapılarak buyruklarına karşı geldiler. Kurallarını çiğneyip günah işlediler. Oysa kim kurallarına bağlı kalırsa yaşam bulur. İnatla sana sırt çevirdiler, dinlemek istemediler. ³⁰Yıllarca onlara katlandın. Ruhun’la, peygamberlerin aracılığıyla onları uyardın. Ama kulak asmadılar. Bunun üzerine onları çeşitli ülke halklarının ellerine teslim ettin. ³¹Yüce merhametinden ötürü yok olmalarına izin vermedin. Onları terk etmedin. Çünkü sen iyilik yapan, acıyan bir Tanrı’sın. ³²“Ey Tanrımız! Sen antlaşmana bağlı kalırsın. Güçlü, görkemli, yüce bir Tanrı’sın. Asur krallarının döneminden bugüne kadar krallarımız, önderlerimiz, kâhinlerimiz, peygamberlerimiz, atalarımız ve bütün halk acı çekti. Çektiklerimizi küçümsemeye. ³³Başımıza gelen bütün olaylarda sen hep adil davrandın, doğru olanı yaptın, bizse kötülük yaptık. ³⁴Krallarımız, önderlerimiz, kâhinlerimiz, atalarımız yasana göre yaşamadılar. Verdiğin buyrukları, yaptığın uyarıları dinlemediler. ³⁵Ülkelerinde onlara sağladığın bolluk içinde, önlerine serdiğin geniş, verimli topraklarda sana kulak etmediler, kötülüklerinden dönmediler. ³⁶“Bak, bugün köleyiz. Meyvelerini, iyi ürünlerini yesinler diye atalarımıza verdiğin ülkede köle olduk. ³⁷Günahlarımız yüzünden ürünlerimizin çoğunu başımıza getirdiğin krallara veriyoruz. Bizi de, hayvanlarımızı da istedikleri gibi kullanıyorlar. Büyük sıkıntı içindeyiz.” ³⁸“Bütün bu olanlardan ötürü biz İsrail halkı olarak kesin bir yazılı antlaşma yapıyoruz. Önderlerimiz, Levililerimiz ve kâhinlerimiz de antlaşmayı mühürlüyor.”

10Antlaşmayı mühürleyenler şunlardı: Hakalya oğlu Vali Nehemya ve Sidkiya. ²Kâhinler: Seraya, Azarya, Yeremya, ³Paşhur, Amarya, Malkiya, ⁴Hattuş, Şevanya, Malluk, ⁵Harim, Meremot, Ovadya, ⁶Daniel, Ginneton, Baruk, ⁷Meşullam, ⁸Aviya, Miyamin, ⁹Maazya, Bilgay, Şemaya. ⁹Levililer: Azanya oğlu Yeşu, Henadat oğullarından Binnuy, Kadmiel; ¹⁰arkadaşları Şevanya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hanan, ¹¹Mika, Rehov, Haşavya, ¹²Zakkur, Şerevya, Şevanya, ¹³Hodiya, Bani, Beninu. ¹⁴Halk önderleri: Paroş, Pahat-Moav, Elam, Zattu, Bani, ¹⁵Bunni, Azgat, Bevay, ¹⁶Adoniya, Bigvay, Adin, ¹⁷Ater, Hizkiya, Azzur, ¹⁸Hodiya, Haşum, Besay, ¹⁹Harif,

Anatot, Nevay, ²⁰Magpiaş, Meşullam, Hezir, ²¹Meşezavel, Sadok, Yaddua, ²²Pelatya, Hanan, Anaya, ²³Hoşea, Hananya, Haşşuv, ²⁴Halloheş, Pilha, Şovek, ²⁵Rehum, Haşavna, Maaseya, ²⁶Ahiya, Hanan, Anan, ²⁷Malluk, Harim, Baana. ²⁸“Halkın geri kalanı, kâhinler, Levililer, tapınak görevlileri ve kapı nöbetçileri, ezgiciler, Tanrı’nın Yasası uğruna çevre halklardan ayrılmış olan herkes, karıları ve anlayıp kavrayacak yaştaki oğullarıyla, kızlarıyla birlikte ²⁹soylu kardeşlerine katıldılar. Tanrı’nın, kulu Musa aracılığıyla verdiği yasaya göre yaşamak, Egemenimiz RAB’bin bütün buyruklarına, ilkelerine, kurallarına uymak üzere ant içtiler, uymayacaklara lanet okudular. ³⁰“Çevremizdeki halklara kız verip kız almayacağız. ³¹“Çevre halklardan Şabat Günü ya da kutsal bir gün eşya veya tahıl satmak isteyen olursa almayacağız. Yedi yılda bir toprağı sürmeyeceğiz ve bütün alacaklarımızı sileceğiz. ³²“Tanrımız’ın Tapınağı’nın giderlerini karşılamak üzere hepimiz sorumluluk alıyoruz. Her yıl şekelin üçte birini ^{xiii} vereceğiz. Bu para adak ekmekleri, günlük tahıl sunusu ve yakmalık sunular, Şabat günleri, Yeni Aylar ve öbür bayramlarda sunulan kurbanlar, kutsal sunular, İsrail’in günahlarını bağışlatacak sunular ve Tanrımız’ın Tapınağı’nın öteki işleri için harcanacak. ³³³⁴“Kâhinler, Levililer ve halk hep birlikte kura çektik. Aileler her yıl Kutsal Yasa’ya uygun olarak Tanrımız RAB’bin sunağında yakılmak üzere belirli zamanlarda odun getirecek. ³⁵“Ayrıca her yıl toprağımızın ve meyve ağaçlarımızın ilk ürününü RAB’bin Tapınağı’na götüreceğiz. ³⁶“Yasaya uygun olarak, ilk doğan oğullarımızı, hayvanlarımızı, ilk doğan sığırlarımızı ve davarlarımızı Tanrımız’ın Tapınağı’na, tapınakta hizmet eden kâhinlere götüreceğiz. ³⁷“Hamurlu yiyeceklerimizin, kaldırdığımız ürünlerin, bütün ağaçlarımızın meyvelerinin, yeni şarabımızın, zeytinyağımızın ilkini Tanrımız’ın Tapınağı’nın depolarına getirip kâhinlere vereceğiz. Toprağımızın ondalığını Levililer’e vereceğiz, çünkü çalıştığımız bütün kentlerde ondalıkları onlar topluyor. ³⁸Levililer ondalıkları toplarken Harun soyundan bir kâhin yanlarında bulunacak. Levililer topladıkları ondalığın onda birini Tanrımız’ın Tapınağı’ndaki depolara, hazine odalarına bırakacak. ³⁹İsrail halkıyla Levililer, buğdaydan, yeni şaraptan, zeytinyağından verilen armağanları, tapınak eşyalarının, kâhinlerin, tapınak kapı nöbetçilerinin ve ezgicilerin bulunduğu odalara koyacaklar. “Artık Tanrımız’ın Tapınağı’nı göz ardı etmeyeceğiz.”

11Halkın önderleri Yeruşalim’e yerleşti. Geri kalanlar aralarında kura çektiler. Her on kişiden biri kutsal kente, Yeruşalim’e yerleşecek, öteki dokuz kişiye kendi kentlerinde kalacaklardı. ²Halk Yeruşalim’de yaşamaya gönüllü olanların hepsini kutladı. ³Yeruşalim’e yerleşen bölge önderleri şunlardır: –Ancak bazı İsraililer, kâhinler, Levililer, tapınak görevlileri, Süleyman’ın kullarının soyundan gelenler Yahuda kentlerine, her biri kendi kentindeki kendi mülküne yerleşti. ⁴Yahuda ve Benyamin halkından bazılarıysa

^{xiii}“Şekelin üçte biri”: Yaklaşık 4 gr.

Yeruşalim'de kaldı.– Yahuda soyundan gelenler: Peres soyundan Mahalalel oğlu Şefatya oğlu Amarya oğlu Zekeriya oğlu Uzziya oğlu Ataya, ⁵Şela soyundan Zekeriya oğlu Yoyariv oğlu Adaya oğlu Hazaya oğlu Kol-Hoze oğlu Baruk oğlu Maaseya. ⁶Peresoğulları'ndan Yeruşalim'e 468 yiğit yerleşti. ⁷Benyamin soyundan gelenler: Yeşaya oğlu İtiel oğlu Maaseya oğlu Kolaya oğlu Pedaya oğlu Yoet oğlu Meşullam oğlu Sallu. ⁸Onu Gabbay ve Sallay izledi; toplam 928 yiğit. ⁹Zikri oğlu Yoel onlara önderlik ediyordu, Hasse-nua oğlu Yahuda ise kentte vali yardımcısıydı. ¹⁰Kâhinler: Yoyariv oğlu Yedaya, Yakın, ¹¹Ahituv oğlu Merayot oğlu Sadok oğlu Meşullam oğlu Hilkiya oğlu tapınak baş görevlisi Seraya ¹²ve tapınağa hizmet eden kardeşleri; toplam 822 kişi. Malkiya oğlu Paşhur oğlu Zekeriya oğlu Amsi oğlu Pelalya oğlu Yeroham oğlu Adaya ¹³ve aile başları olan kardeşleri; toplam 242 kişi. İmmer oğlu Meşillemot oğlu Ahzay oğlu Azarel oğlu Amaşsay ve ¹⁴kardeşlerinden oluşan 128 cesur yiğit. Haggedolim oğlu Zavdiel onlara önderlik ediyordu. ¹⁵Levililer: Bunni oğlu Haşavya oğlu Azrikam oğlu Haşşuv oğlu Şemaya. ¹⁶Levililer'in önderlerinden Şabbetay'la Yozavat Tanrı Tapınağı'nın dış işlerini yönetiyordu. ¹⁷Asaf oğlu Zavdi oğlu Mika oğlu Mattanya şükran duasını okuyan tapınak korosunu yönetiyordu. Kardeşlerinden Bakbukya ise ikinci derecede görevliydi. Ayrıca Yedutun oğlu Galal oğlu Şammua oğlu Avda vardı. ¹⁸Kutsal kentte yaşayan Levililer 284 kişiydi. ¹⁹Tapınak kapı nöbetçileri: Kapılarda Akkuv, Talmon ve kardeşleri nöbet tutardı. Toplam 172 kişiydiler. ²⁰İsraililer'in geri kalanı, kâhinlerle Levililer ise Yahuda'nın öbür kentlerine dağılmıştı. Herkes kendi mülküne yerleşmişti. ²¹Tapınak görevlileri Ofel'de yaşıyordu. Önderleri Siha ile Gişpa idi. ²²Tanrı'nın Tapınağı'nda ezgi söyleyenlere Asaf soyundan gelenler önderlik ediyordu. Bu soydan Mika oğlu Mattanya oğlu Haşavya oğlu Bani oğlu Uzzi Yeruşalim'de, Levililer'in başında bulunuyordu. ²³Pers Kralı'nın ezgicilerle ilgili buyruğu vardı. Düzenli olarak her gün ücretlerini alacaklardı. ²⁴Yahuda oğlu Zerah'ın soyundan Meşezavel oğlu Petahya İsrail halkının genel temsilcisi olarak Pers Kralı'na yardımcı oluyordu. ²⁵Kırsal bölgelerde, köylerde yaşayanlara gelince: Bazı Yahudalılar Kiryat-Arba ve köylerinde, bazıları Divon ve köylerinde, bazıları Yekavseel ve köylerinde, ²⁶bazıları Yeşua'da, Molada'da, Beytpelet'te, ²⁷Hasar-Şual'da, Beer-Şeva ve köylerinde, ²⁸bazıları Ziklak'ta, Mekona ve köylerinde, ²⁹bazıları Eyn-Rimmon'da, Sora'da, Yarmut'ta, ³⁰Zanoah'ta, Adullam ve köylerinde, bazıları Lakiş ve çevresinde, bazıları da Azeka ve köylerinde yaşıyordu. Yahudalılar'ın yaşadığı bu yerler Beer-Şeva ile Hinnom Vadisi arasındaki toprakları kapsıyordu. ³¹Benyamin soyundan olanlar Geva'da, Mikmas'ta, Aya'da, Beytel ve köylerinde, ³²Anatot'ta, Nov'da, Ananya'da, ³³Hasor'da, Rama'da, Gittayim'de, ³⁴Hadit'te, Sevoim'de, Nevallat'ta, ³⁵Lod'da, Ono'da ve Esnaf Vadisi'nde yaşıyordu. ³⁶Bölükler halinde Yahuda'dan gelen bazı Levililer de Benyamin'e yerleşti.

¹²Şealtiel oğlu Zerubbabil ve Yeşu ile birlikte sürgünden dönen kâhinlerle Levililer şunlardır: Kâhinler: Seraya, Yeremya, Ezra, ²Amarya, Malluk, Hattuş, ³Şekanya, Rehüm, Meremot, ⁴İddo, Ginneton, Aviya, ⁵Miyamin, Maadya, Bilga, ⁶Şemaya, Yoyariv, Yedaya, ⁷Sallu, Amok, Hilkiya, Yedaya. Bunlar Yeşu'nun döneminde kâhinlere ve öbür kardeşlerine önderlik ediyorlardı. ⁸Levililer: Yeşu, Binnuy, Kadmiel, Şerevyay, Yahuda ve şükran ezgileri sorumlusu Mattanya ile kardeşleri. ⁹Öbür kardeşleri Bakbukya ile Unni ezgiler söylenirken onların karşısında dururdu. ¹⁰Yeşu Yoyakim'in babasıydı. Yoyakim Elyaşiv'in babası, Elyaşiv Yoyada'nın babası, ¹¹Yoyada Yonatan'ın babası, Yonatan Yaddua'nın babasıydı. ¹²Yoyakim'in döneminde, kâhin ailelerinin başları şunlardı: Seraya ailesinin başında Meraya, Yeremya'nın Hananya, ¹³Ezra'nın Meşullam, Amarya'nın Yehohanan, ¹⁴Meliku'nun Yonatan, Şevanya'nın Yusuf, ¹⁵Harim'in Adna, Merayot'un Helkay, ¹⁶İddo'nun Zekeriya, Ginneton'un Meşullam, ¹⁷Aviya'nın Zikri, Minyamin'in, Moadya'nın Piltay, ¹⁸Bilga'nın Şammua, Şemaya'nın Yehonatan, ¹⁹Yoyariv'in Mattenay, Yedaya'nın Uzzi, ²⁰Sallay'ın Kallay, Amok'un Ever, ²¹Hilkiya'nın Haşavya, Yedaya'nın Netanel. ²²Levililer'den Elyaşiv, Yoyada, Yohanan ve Yaddua'nın yaşadığı günlerde, Pers Kralı Darius'un döneminde, Levili aile başlarının ve kâhinlerin kaydı tutuldu. ²³Levili aile başlarının listesi Elyaşiv oğlu Yohanan'ın yaşadığı döneme kadar tarihler kitabına yazıldı. ²⁴Levili önderlerden Haşavya, Şerevyay ve Kadmiel oğlu Yeşu bir yanda, kardeşleri öbür yanda durur, Tanrı adamı Davut'un buyruğu uyarınca karşılıklı övgüler ve şükürler sunarlardı. ²⁵Mattanya, Bakbukya, Ovadya, Meşullam, Talmon ve Akkuv kapılarda nöbet tutarak kapılara yakın ambarları korumakla görevliydi. ²⁶Yosadak oğlu Yeşu oğlu Yoyakim'in ve Vali Nehemya ile Kâhin ve Bilgin Ezra'nın yaşadığı dönemde bu insanlar görev yaptı. ²⁷Yeruşalim surları Tanrı'ya adanacağı zaman, nerede bir Levili varsa aranıp bulundu ve Yeruşalim'e getirildi. Çünkü surları sevinçle, şükranla, ezgilerle, zil, çenk ve lirlerle adamak istiyorlardı. ²⁸Ezgiciler Yeruşalim çevresindeki bölgelerden, Netofahlar'ın köylerinden, Beytgilgal'dan, Geva ve Azmavet çevresinden toplandı. Yeruşalim çevresinde köyler kurmuşlardı. ^{29,30}Kâhinlerle Levililer önce kendilerini, sonra halkı, kapıları ve surları paklama görevini yerine getirdiler. ³¹Yahudalı önderleri surların üzerine çıkardım. Şükrederek yürüsünler diye iki büyük gruba ayırdım. Birinci grup sağdan Gübre Kapısı'na doğru yürüdü. ³²Arkalarından Hoşaya ve Yahudalı önderlerin yarısı, ³³Azarya, Ezra, Meşullam, ³⁴Yahuda, Benyamin, Şemaya, Yeremya ³⁵ve borazan çalan bazı kâhinler izliyordu. Asaf oğlu Zakkur oğlu Mikaya oğlu Mattanya oğlu Şemaya oğlu Yonatan oğlu Zekeriya ³⁶ve kardeşleri Şemaya, Azarel, Milalay, Gilalay, Maay, Netanel, Yahuda ve Hanani Tanrı adamı Davut gibi çalgılarıyla yürüyorlardı. Bilgin Ezra onlara öncülük ediyordu. ³⁷Pınar Kapısı'ndan Davut Kenti'nin merdivenlerinden dosdoğru surlara çıktılar; Davut'un sarayının üst tarafından geçerek doğruya doğru,

Su Kapısı'na kadar yürüdüler. ³⁸Şükürler sunarak yürüyen öbür grupsa surların üzerinde sola doğru ilerliyordu. Halkın yarısıyla birlikte ben de onları izledim. Fırımlar Kulesi'nden geçip Geniş Duvar'a kadar yürüdük. ³⁹Efrayim Kapısı'nı, Eski Kapı'yı, Balık Kapısı'nı, Hananel Kulesi'ni, Hammea ^{xiv} Kulesi'ni geçip Koyun Kapısı'na kadar gittik. Muhafızlar Kapısı'nda durduk. ⁴⁰Şükürler sunarak yürüyen bu iki grup Tanrı Tapınağı'nda durdu. Görevlilerin yarısıyla birlikte ben de durdum. ⁴¹Benim grubumda borazan çalan şu kâhinler vardı: Elyakim, Maaseya, Minyamin, Mikaya, Elyoenay, Zekeriya, Hananya. ⁴²Ayrıca Maaseya, Şemaya, Elazar, Uzzi, Yehohanan, Malkiya, Elam, Ezer. Ezgiciler Yizrahya'nın öncülüğünde yüksek sesle ezgiler söylediler. ⁴³O gün pek çok kurban kesildi. Halk coşku içindeydi, çünkü Tanrı onlara büyük sevinç vermişti. Kadınlarla çocuklar da bu sevince katıldılar. Yeruşalim'den gelen sevinç sesleri uzaklardan duyulabiliyordu. ⁴⁴Bu arada bağışların, ilk ürünlerin ve ondalıkların konacağı ambarları gözetecek bazı kişiler görevlendirildi. Bunlar Kutsal Yasa'nın kâhinler ve Levililer için öngördüğü yardımları kentlerin çevresindeki kırsal bölgelerden toplayıp ambarlara getirmekle sorumluydu. Yahudahlılar kâhinlerle Levililer'in hizmetinden hoşnuttu. ⁴⁵Çünkü onlar Tanrıları'nın hizmetini ve paklama görevini yerine getiriyorlardı. Ezgicilerle kapı nöbetçileri de Davut'la oğlu Süleyman'ın buyruğuna uygun olarak sorumluluklarını yerine getirdiler. ⁴⁶Çünkü eskiden, Davut'un ve Asaf'ın yaşadığı yıllarda, ezgicileri yönetenler vardı. Tanrı'ya övgü ve şükür ezgileri söylenirdi. ⁴⁷Zerubbabil'in ve Nehemya'nın yaşadığı dönemde bütün İsrail halkı bağışlarıyla ezgicilerin ve kapı nöbetçilerinin ücretlerini gününde karşıladı. Levililer'in hakkını ayırdılar, Levililer de Harun soyundan gelenlerin hakkını ayırdı.

13O gün Musa'nın Kitabı halka okundu. Kitapta Ammonlular'la Moavlılar'ın sonsuza dek Tanrı'nın topluluğuna giremeyeceği yazılıydı. ²Çünkü onlar İsrail halkına ekme ve su vermemekle kalmamış, İsraililer'e lanet okuması için Balam'a da para vermişlerdi. Ancak Tanrımız laneti kutsamaya çevirmişti. ³İsrail halkı bu yasayı duyunca, bütün yabancıları ayrı tutmaya başladı. ⁴Tanrımız'ın Tapınağı'nın ambarlarına Kâhin Elyaşiv bakıyordu. Elyaşiv Toviya'nın akrabasıydı. ⁵Bu yüzden ona büyük bir oda vermişti. Eskiden bu odaya tahıl sunuları, günnük, tapınak eşyaları, ayrıca Kutsal Yasa uyarınca Levililer'e, ezgicilere, tapınak kapı nöbetçilerine verilen buğdayın, yeni şarabın, zeytinyağının ondalıkları ve kâhinlere verilen bağışlar konulurdu. ⁶Ama bütün bunlar olup biterken ben Yeruşalim'de değildim. Babil Kralı Artahşasta'nın krallığının otuz ikinci yılında, onun yanına gitmiştim. Bir süre sonra yine izin istedim ⁷ve Yeruşalim'e döndüm. O zaman Elyaşiv'in yaptığı kötülüğü öğrendim. Tanrı Tapınağı'nın avlusunda Toviya'ya oda vermişti. ⁸Buna çok canım sıkıldı. Toviya'nın bütün eşyalarını odadan attım. ⁹Odaları temizlemeleri için

buyruk verdim. Tanrı Tapınağı'nın eşyalarını, tahıl sunularını, günnüğü yine oraya koydurdum. ¹⁰Ayrıca öğrendim ki, Levililer'in alacakları verilmemiş. Hizmeti yürüten Levililer'le ezgiciler tarlalarına geri dönmüşler. ¹¹Görevlileri azarladım. "Tanrı'nın Tapınağı neden ihmal edilmiş?" diye sordum. Sonra bütün gidenleri toplayıp işlerinin başına koydum. ¹²Bütün Yahuda halkı buğdayın, yeni şarabın, zeytinyağının ondalığını yine ambarlara getirmeye başladı. ¹³Bu kez ambarların başına Kâhin Şelemya'yı, Bilgin Sado'u ve Levililer'den Pedaya'yı koydum. Mattanya oğlu Zakkur oğlu Hanan onların yardımcısıydı. Bunlar güvenilir insanlardı. Görevleri kardeşlerinin paylarını bölüştürmekti. ¹⁴Ey Tanrım, beni anımsa. Tapınağın için ve oradaki hizmetler için yaptığım iyi işleri hiçe sayma. ¹⁵O günlerde Yahuda'da bazı adamların Şabat Günü üzüm siktiklerini gördüm. Bazıları da demet demet tahıllarını eşeklere yüküyor, şarap, üzüm, incir ve çeşitli yüklerle birlikte Şabat Günü Yeruşalim'e getiriyorlardı. Şabat Günü bunları sattıkları için onları azarladım. ¹⁶Yeruşalim'de yaşayan Surlular balık ve çeşitli mallar getirip Şabat Günü kentte Yahudahlılar'a satıyorlardı. ¹⁷Yahudalı soyluları azarlayarak, "Yaptığınız kötülüğe bakın!" dedim, "Şabat Günü'nü hiçe sayıyorsunuz. ¹⁸Atalarınız da aynı şeyi yapmadı mı? Bu yüzden Tanrımız başımıza ve bu kente bela yağdırmadı mı? Siz Şabat Günü'nü hiçe sayarak Tanrı'nın öfkesini İsrail'e karşı alevlendiriyorsunuz." ¹⁹Şabat'tan önceki akşam Yeruşalim kapılarına gölge düşünce, kapıların kapatılması ve Şabat sona erinceye kadar açılmaması için buyruk verdim. Şabat Günü kente yük sokulmasın diye bazı adamlarımı kapılara yerleştirdim. ²⁰Tüccarlarla çeşitli eşya satıcıları bir iki kez geceyi Yeruşalim'in dışında geçirdiler. ²¹Onları uyardım: "Niçin surun dibinde geceliyorsunuz? Bir daha yaparsanız size karşı zor kullanacağım." Bir daha Şabat Günü gelmediler. ²²Şabat Günü'nün kutsallığını korumak için Levililer'e kendilerini paklasınlar ve gidip kapılarda nöbet tutsunlar diye buyruk verdim. Ey Tanrım, bunun için de beni anımsa ve yüce sevgin uyarınca bana merhamet et. ²³Ayrıca o günlerde Aşdotlu, Ammonlu, Moavlı kadınlarla evlenmiş Yahudiler gördüm. ²⁴Çocuklarının yarısı Aşdot dilini ya da öbür halkların dilini konuşuyor, Yahudi dilini bilmiyorlardı. ²⁵Adamları azarladım, lanet okudum. Bazılarını dövüp saçlarını yoldum. Tanrı'nın adıyla onlara ant içirdim ve, "Yabancılar kız verip kız almayacaksınız" dedim, ²⁶"Kral Süleyman bu yabancı kadınlar yüzünden günaha girmedi mi? Onca ulusun kralları arasında Süleyman gibisi yoktu. Tanrı onu öyle sevdi ki, bütün İsrail'e kral yaptı. Ama yabancı kadınlar onu bile günaha sürükledi. ²⁷Şimdi de siz yabancı kadınlarla evlenerek Tanrımız'a ihanet ediyorsunuz. Yaptığınız bu büyük kötülüğe göz mü yumalım?" ²⁸Başkâhin Elyaşiv oğlu Yoyada'nın oğullarından biri Horonlu Sanballat'ın kızıyla evliydi. Bu yüzden onu yanımdan kovdum. ²⁹Ey Tanrım, onları anımsa; çünkü kâhinliği lekelediler, kâhinlerle ve Levililer'le yaptığın antlaşmayı bozdular. ³⁰Halkı bütün yabancıardan arındırdım.

^{xiv}"Hammea": "100" anlamına gelir.

Kâhinlerle Levililer'e görevlerini tek tek bildirdim. ³¹Belirli zamanlarda yakılmak için armağan edilen odunları, getirilen ilk ürünleri düzene koydum. Ey Tanrım, bütün bunları iyiliğim için anımsa.

ESTER

1Ahaşveroş ⁱ Hoddu'dan Kûş'a ⁱⁱ uzanan bölgedeki yüz yirmi yedi ilin kralıydı. ²O sırada ülkeyi Sus Kalesi'ndeki tahtından yönetiyordu. ³Krallığın üçüncü yılında bütün önderlerinin ve görevlilerinin onuruna bir şölen verdi. Pers ve Med ordu komutanları, ileri gelenler ve il valileri de oradaydı. ⁴Ahaşveroş tam yüz seksen gün süren şenliklerle krallığın sonsuz zenginliğini, büyüklüğünün görkemini ve yüceliğini gösterdi. ⁵Bunun ardından, sarayının avlusunda küçük büyük ayırmadan, Sus Kalesi'nde bulunan bütün halka yedi gün süren bir şölen verdi. ⁶Mermer sütunlar üzerindeki gümüş çemberlere mor ve beyaz renkli iplikten yapılmış sicimlerle bağlanmış beyaz ve lacivert kumaşlar asılmıştı. Somaki, mermer, sedef ve pahalı taşlar döşenmiş avluya altın ve gümüş sedirler yerleştirilmişti. ⁷Sarayın en iyi şarabı kralın cömertliğine yaraşır biçimde bol bol ve her biri değişik altın kupalar içinde sunuluyordu. ⁸Kralın buyruğu uyarınca, konuklar içki içmeye zorlanmadı. Kral saray hizmetkârlarına konukların dileklerini yerine getirmeleri için buyruk vermişti. ⁹O sırada Kraliçe Vaşti de Kral Ahaşveroş'un sarayındaki kadınlara bir şölen veriyordu. ¹⁰Yedinci gün, şarabın etkisiyle keyiflenen Kral Ahaşveroş, hizmetindeki yedi haremağasına –Mehuman, Bizta, Harvona, Bigta, Avagta, Zetar ve Karkas'a– Kraliçe Vaşti'yi başında tacıyla huzuruna getirmelerini buyurdu. Kraliçe Vaşti güzeldi. Kral halka ve önderlere onun ne kadar güzel olduğunu göstermek istiyordu. ¹¹¹²Ama Kraliçe Vaşti haremağalarının kraldan getirdiği buyruğu reddedip gitmedi. Bunun üzerine kral çok kızdı, öfkesinden küplere bindi. ¹³Kral yasaları ⁱⁱⁱ bilen bilge kişilerle görüştü. Çünkü kralın, yasaları ve adaleti bilen kişilere danışması gelenektendi. ¹⁴Kendisine en yakın olan Karşena, Şetar, Admata, Tarşış, Meres, Marsena ve Memukan onunla yüzyüze görüşebiliyorlardı. Pers ve Med İmparatorluğu'nun bu yedi önderi krallığın en üst yöneticileriydi. ¹⁵Kral Ahaşveroş onlara, “Kralın haremağaları aracılığıyla gönderdiği buyruğa uymayan Kraliçe Vaşti'ye yasaya göre ne yapmalı?” diye sordu. ¹⁶Memukan, kralın ve önderlerin önünde şu yanıtı verdi: “Kraliçe Vaşti yalnız krala karşı değil, bütün önderlere ve kralın bütün illerindeki halklara karşı suç işledi.

¹⁷Bütün kadınlar, kraliçenin davranışıyla ilgili haberi duyunca, ‘Kral Ahaşveroş Kraliçe Vaşti'nin huzuruna getirilmesini buyurdu, ama kraliçe gitmedi’ diyerek kocalarını küçümsemeye başlayacaklar. ¹⁸Bugün kraliçenin davranışını öğrenen Pers ve Medli soylu kadınlar da kralın soylu adamlarına aynı biçimde davranacak. Bu da alabildiğine kadınların küçümsemesine, erkeklerin de öfkelenmesine yol açacak. ¹⁹Kral uygun görüyorsa ferman çıkarsın; bu ferman Persler'le Medler'in değişmeyen yasalarına eklensin. Buna göre Vaşti bir daha Kral Ahaşveroş'un huzuruna çıkmasın ve kral ondan daha iyi birini kraliçeliğe seçsin. ²⁰Kralın fermanı büyük krallığın dört bir yanına ulaşınca, ister soylu ister halktan olsun, bütün kadınlar kocalarına saygı gösterecektir.” ²¹Bu sözler kralın ve önderlerinin hoşuna gitti. Kral, Memukan'ın önerisine uyarak, ²²krallığın bütün illerine yazılı buyruklar gönderdi. Her ile kendi işaretleriyle ve her halka kendi diliyle yazıldı. Her erkeğin kendi evinin egemeni olduğu her dilde vurgulandı.

2Bu olaylardan sonra öfkesi dinen Kral Ahaşveroş, Vaşti'yi, yaptıklarını ve ona karşı alınan kararı anımsadı. ²Kralın özel hizmetkârları, “Kral için genç, güzel, el değmemiş kızlar aransın” dediler, ³“Kral, egemen olduğu bütün illerde görevliler atasın. Bu görevliler bütün genç, güzel, el değmemiş kızları toplayıp Sus Kalesi'ndeki hareme getirsinler, kralın kızlardan sorumlu haremağası Hegay'a teslim etsinler. Güzelleşmeleri için ne gerekiyorsa verilsin. ⁴Sonunda kralın hoşuna giden kız, Vaşti'nin yerine kraliçe olsun.” Kral bu öneriyi beğendi ve söyleneni yaptı. ⁵Sus Kalesi'nde Mordekay adında bir Yahudi vardı. Benyamin oymağından olan Mordekay, Kiş oğlu Şimi oğlu Yair'in oğluydu. ⁶Kiş, Babil Kralı Nebukadnessar'ın Yahuda Kralı Yehoyakin ile birlikte Yeruşalim'den sürgün ettiği kişilerden biriydi. ⁷Mordekay'ın Hadassa adında bir amca kızı vardı. Annesiyle babasını yitiren Hadassa'yı Mordekay evlat edip büyütmişti. Hadassa'nın öbür adı Ester'di; endamı ve yüzü güzeldi. ⁸Kralın buyruğu ve fermanı yayımlandıktan sonra çok sayıda genç kız Sus Kalesi'ne getirilip harem sorumlusu Hegay'a teslim edildi. Saraya getirilen kızlar arasında Ester de vardı. ⁹Hegay Ester'i beğendi ve ona ayrıcalık tanıdı. En iyi biçimde beslenip güzelleşmesi için ne gerekiyorsa hemen sağladı; ayrıca kralın sarayından seçilen yedi hizmetçiyi buyruğuna verdi. Sonra onu hizmetçilerini

ⁱ“Ahaşveroş”: Kserkses diye de bilinir.

ⁱⁱ“Hoddu'dan Kûş'a”: Bugünkü Pakistan'dan Sudan'a.

ⁱⁱⁱ“Yasaları”: İbranice “Zamanları”.

le birlikte harem en güzel bölümüne yerleştirdi. ¹⁰Ester halkını da, soyunu da açıklamadı. Çünkü Mordekay bunları açıklamasını yasaklamıştı. ¹¹Mordekay, Ester'in nasıl olduğunu ve ona nasıl davranıldığını öğrenmek için her gün harem avlusunun önünde gezinip dururdu. ¹²Her genç kız sırası geldiğinde Kral Ahaşveroş'un huzuruna çıkacaktı. Ama kızlarla ilgili kurallar uyarınca, önce on iki ay süren güzellik bakımını tamamlaması gerekiyordu. Altı ay süreyle her kıza mür yağ sürülüyor, altı ay da kremler, losyonlar uygulanıyordu. ¹³Kralın yanına girme sırası gelen genç kız, haremden her istediğini alıp birlikte saraya götürürdü. ¹⁴Akşam kralın yanına giren kız, ertesi sabah ikinci hareme, cariyelerden sorumlu haremağası Şaşağaz'ın yönetimindeki hareme dönerdi. Yalnız kralın beğendiği, adıyla çağırıldığı kız yeniden onun yanına girebilirdi. ¹⁵Kralın yanına girme sırası Mordekay'ın evlat edindiği Ester'e – Mordekay'ın amcası Avihayil'in kızına– gelince, Ester, kralın kızlardan sorumlu haremağası Hegay'ın kendisine önerdiklerinden başka bir şey istemedi. Kendisini gören herkesin beğenisini kazandı. ¹⁶Ahaşveroş'un krallığının yedinci yılında, Tevet diye adlandırılan onuncu ayda, Ester saraya, kralın yanına götürüldü. ¹⁷Kral Ester'i öbür kızlardan daha çok sevdi, en çok ondan hoşlandı, en çok ona ayrıcalık tanıdı. Kraliçelik tacını ona giydirip Vaştı'nın yerine kraliçe yaptı. ¹⁸Ardından Ester'in onuruna büyük bir şölen verdi. Bu şölende bütün önderler ve görevliler hazır bulundu. Kral bütün illerde bayram ilan etti ve krallara yarasır cömertlikle armağanlar dağıttı. ¹⁹Kızlar ikinci kez toplandıklarında Mordekay, kralın kapı görevlilerinden biri olmuştu. ²⁰Ester, Mordekay'ın verdiği buyruk uyarınca, soyunu ve halkını henüz açıklamamıştı; kendisini büyütüğü günlerde olduğu gibi, Mordekay'ın sözünü dinlemeye devam etti. ²¹Mordekay kralın kapı görevlisiyken, kapı nöbetçilerinden ikisi, Bigtan ve Tereş, Kral Ahaşveroş'a öfkeleniler; onu öldürmek için fırsat kollamaya başladılar. ²²Durumu öğrenen Mordekay bunu Kraliçe Ester'e ilettiler; o da Mordekay adına krala bildirdi. ²³Durum araştırıldı; doğru olduğu anlaşılınca da iki adam dar ağacına asıldı ve olay kralın önünde tarih kayıtlarına geçirildi.

3 Bu olaylardan sonra Kral Ahaşveroş, Agaklı Hamedata'nın oğlu Haman'ı yüksek bir göreve atayıp onurlandırdı. Onu bütün önderlerden daha yetkili kıldı. ²Kralın buyruğu üzerine saray kapısında çalışan herkes Haman'ın önünde eğilip yere kapanırdı. Ama Mordekay ne eğildi, ne de yere kapandı. ³Kralın kapı görevlileri Mordekay'a, "Kralın buyruğuna neden karşı geliyorsun?" diye sordular. ⁴Görevliler ona bu soruyu her gün sordularsa da Mordekay onlara kulak asmadı. Bunun üzerine durumu Haman'a bildirdiler. Çünkü Mordekay onlara kendisinin Yahudi olduğunu söylemişti ve böyle davranmaya devam edip etmeyeceğini görmek istiyorlardı. ⁵Haman, Mordekay'ın eğilip yere kapanmadığını görünce öfkeden kudurdu. ⁶Yalnız onu öldürmeyi düşünmekle kalmadı, onun hangi halktan geldi-

ğini bildiği için bütün halkını, Ahaşveroş'un egemenliğinde yaşayan bütün Yahudiler'i ortadan kaldırmaya karar verdi. ⁷Bu işe en uygun ayı ve günü belirlemek için Ahaşveroş'un krallığının on ikinci yılında, birinci ay olan Nisan ^{iv} ayında Haman'ın önünde pur, yani kura çekildi. Kura, on ikinci ay olan Adar ayına düştü. ⁸Haman Kral Ahaşveroş'a şöyle dedi: "Krallığının bütün illerinde, öbür halkların arasına dağılmış, onlardan ayrı yaşayan bir halk var. Yasaları bütün öbür halklarınkinden farklı; kendileri de kralın yasalarına uymazlar. Onları kendi hallerine bırakmak kralın çıkarlarına uygun düşmez. ⁹Kral uygun görüyorsa, yok edilmeleri için yazılı bir buyruk verilsin. Ben de hazineye ödenmek üzere kralın memurlarına on bin talant ^v gümüş vereceğim." ¹⁰Bunun üzerine kral mühür yüzüğünü parmağından çıkartıp Agaklı Hamedata'nın oğlu Yahudi düşmanı Haman'a verdi. ¹¹Ona, "Para sende kalsın; o halka da ne istersen yap" dedi. ¹²Birinci ayın on üçüncü günü kralın yazmanları çağırıldı ve Haman'ın buyruğu her ile kendi işaretleriyle ve her halka kendi diliyle yazılarak satraplara, il valilerine ve bütün halk önderlerine gönderildi. Buyruk Kral Ahaşveroş'un adını ve yüzüğünün mührünü taşıyordu. ¹³Krallığın bütün illerine ulaklar aracılığıyla mektuplar gönderildi. Bu mektuplar, on ikinci ay olan Adar ayının on üçüncü günü, genç, yaşlı, kadın, çocuk, bütün Yahudiler'in bir günde öldürülüp yok edilmesini, kökünün kurutulup mal mülklerinin de yağmalanmasını buyuruyordu. ¹⁴Bu fermanın metni her ilde yasa olarak duyurulacak ve bütün halklara bildirilecekti. Öyle ki, herkes belirlenen gün için hazır olsun. ¹⁵Ulaklar kralın buyruğuyla hemen yola çıktılar. Ferman Sus Kalesi'nde de duyuruldu. Sus halkı şaşkınlık içindeyken kral ile Haman oturmuş içki içiyorlardı.

4 Mordekay olup bitenleri öğrenince giysilerini yırttı, çula sarınıp başından aşağı kül döktü, yüksek sesle ve acıyla feryat ederek kent merkezine geldi. ²Varıp sarayın kapısında durdu. Çünkü çula sarınmış hiç kimse bu kapıdan içeri giremezdi. ³Kralın buyruğunun ve fermanının ulaştığı her ilde Yahudiler büyük yas tuttular, ağlayıp feryat ettiler, oruç tuttular. Birçoğu da çula sarınıp kül içinde yattı. ⁴Hizmetçileriyle haremağaları gelip Mordekay'ın durumunu anlatınca, Kraliçe Ester çok sarsıldı. Çulunu çıkartıp giyinmesi için Mordekay'a giysiler gönderdi, ama Mordekay bunları kabul etmedi. ⁵Bunun üzerine Ester kralın kendi hizmetine atadığı haremağalarından biri olan Hatak'ı çağırtdı; Mordekay'dan ne olup bittiğini ve nedenini öğrenmesini buyurdu. ⁶Hatak saray kapısının açıldığı kent meydanına, Mordekay'ın yanına gitti. ⁷Mordekay başına gelen her şeyi ona anlattı. Yahudiler'in yok edilmesi için Haman'ın saray hazinesine vaat ettiği paranın miktarını bile tam tamına ona bildirdi. ⁸Ester'e gösterip açıklaması için Sus'ta yayımlanan, Yahudiler'in kökünün kurutulmasını isteyen

^{iv}"Nisan" ayı o dönemde Mart sonuyla Nisan başlangıcını kapsardı.

^v"On bin talant": Yaklaşık 345 ton.

fermanın bir kopyasını da ona verdi. Ester'in krala çıkmasını, ondan merhamet dileyip kendi halkı için yalvarmasını istedi. ⁹Hatak geri dönüp Mordekay'ın söylediklerini Ester'e bildirdi. ¹⁰Ester Mordekay'a şu haberi götürmesini buyurdu: ¹¹"Kralın bütün adamları ve illerinde yaşayan halk biliyor ki, çağrılmadan sarayın iç avlusuna girip kralın yanına yaklaşan her erkek ya da kadın için tek bir ceza vardır. Kral altın asasını uzatıp canlarını bağışlamadıkça bu kişiler ölüme çarptırılır. Ben de otuz gündür kralın huzuruna çağrılmış değilim." ¹²Ester'in bu sözleri kendisine iletilince, ¹³Mordekay ona şu yanıtı götürmelerini istedi: "Sarayda yaşadığın için bütün Yahudiler içinde kurtulacak tek kişinin sen olacağını sanma. ¹⁴Şu anda susarsan, Yahudiler'e yardım ve kurtuluş başka yerden gelecektir; ama sen ve babanın ev halkı yok olacaksınız. Kim bilir, belki de böyle bir gün için kraliçe oldun." ¹⁵Bunun üzerine Ester Mordekay'a şu yanıtı gönderdi: ¹⁶"Git, Sus'taki bütün Yahudiler'i topla; benim için oruç tutun; üç gün, üç gece hiçbir şey yemeyin, içmeyin. Hizmetçilerimle ben de sizin gibi oruç tutacağız. Ardından, kurala aykırı olduğu halde kralın huzuruna çıkacağım; ölürsem ölürüm." ¹⁷Mordekay oradan ayrıldı ve Ester'in söylediği her şeyi yaptı.

⁵Üçüncü gün Ester kraliçe giysilerini kuşanıp sarayın iç avlusunda, taht odasının önünde durdu. Kral bu odanın giriş kapısının karşısındaki tahtında oturuyordu. ²Avluda bekleyen Kraliçe Ester'i görünce onu hoşgörüyle karşılayıp elindeki altın asayı ona doğru uzattı. Ester yaklaşıp asanın ucuna dokundu. ³Kral ona, "Ne istiyorsun Kraliçe Ester, dileğin ne?" diye sordu. "Krallığın yarısını bile istesen sana verilecektir." ⁴Ester, "Kral uygun görüyorsa, bugün kendisi için vereceğim şölene Haman'la birlikte gelsin" diye karşılık verdi. ⁵Kral adamlarına, "Ester'in isteğini yerine getirmek için Haman'ı hemen çağırın" dedi. Böylece krala Haman Ester'in verdiği şölene gittiler. ⁶Şarap içerlerken kral yine Ester'e sordu: "Söyle, ne istiyorsun? Ne istersen verilecek. Dileğin nedir? Krallığın yarısını bile istesen sana bağışlanacak." ⁷Ester, "İsteğim ve dileğim şu" diye yanıtladı, ⁸"Kral benden hoşnutsa, isteğimi vermek, dileğimi yerine getirmek istiyorsa, kral ve Haman yarın kendileri için vereceğim şölene gelsinler, o zaman kralın sorusunu yanıtlarım." ⁹Haman o gün şöleden mutlu ve sevinçli ayrıldı. Ama Mordekay'ı sarayın kapısında görünce ve onun ayağa kalkmadığını, kendisine saygı göstermediğini farkınca öfkeden kudurdu. ¹⁰Yine de kendini tuttu ve evine gitti. Sonra dostlarını ve eşi Zereş'i çağırttı. ¹¹Onlara sonsuz zenginliğinden, çok sayıdaki oğullarından, kralın, kendisini nasıl onurlandığından, öbür önderlerinden ve görevlilerinden üstün tuttuğundan söz etti. ¹²"Üstelik, Kraliçe Ester, verdiği şölene kralın yanısıra yalnız beni çağırdı" diye ekledi, "Yarınki şölene de kralla birlikte beni davet etti. ¹³Ne var ki, o Yahudi Mordekay'ı sarayın kapısında otururken gördükçe bunlardan hiçbirinin gözümde değeri kalmıyor." ¹⁴Karısı Zereş ve bütün dostları Haman'a şöyle

dediler: "Elli arşın ^{vi} yüksekliğinde bir darağacı kurulsun. Sabah olunca kraldan Mordekay'ı oraya astırmasını iste. Sonra da sevinç içinde kralla birlikte şölene gidersin." Haman öneriyi beğendi ve darağacı hemen kurdurdu.

⁶⁰Gece kralın uykusu kaçtı; tarih kayıtlarının getirilip kendisine okunmasını buyurdu. ²Kayıtlar Kral Ahaşveroş'u öldürmeyi tasarlamış olan iki görevliden söz ediyordu. Kapı nöbetçisi olarak görev yapmış olan Bigtan ve Tereş adındaki bu iki adamı Mordekay ele vermişti. ³Kral, "Bu yaptıklarından dolayı Mordekay nasıl onurlandırıldı, ona ne ödül verildi?" diye sordu. Hizmetkârlar, "Onun için hiçbir şey yapılmadı" diye yanıtladılar. ⁴Kral, "Avluda kim var?" diye sordu. O sırada Haman sarayın dış avlusuna yeni girmişti. Kraldan, hazırlattığı darağacına Mordekay'ın asılmasını isteyecekti. ⁵Hizmetkârlar krala, "Haman avluda bekliyor" dediler. Kral, "Buraya gelsin" dedi. ⁶Haman içeri girince kral ona, "Kralın onurlandırmak istediği biri için ne yapılmalı?" diye sordu. "Kral benden başka kim onurlandırmak isteyebilir ki?" diye düşünen Haman şu yanıtı verdi: "Kral onurlandırmak istediği kişi için kendi giydiği bir kral giysisini ve üzerine bindiği sorguçlu atı getirtilir, ⁷⁸⁹giysiyi ve atı en üst yöneticilerinden birine verir; o da kralın onurlandırmak istediği kişiyi giydirip atın üstünde kent meydanında gezdirir. Önden giderek, 'Kralın onurlandırmak istediği kişiye böyle davranılır' diye bağırır." ¹⁰Kral Haman'a, "Hemen git" dedi, "Giysiyle atı al ve söylediklerini kralın kapı görevlisi Yahudi Mordekay için yap. Söylediklerinin hiçbirinde kusur etme." ¹¹Böylece Haman giysiyi ve atı aldı, Mordekay'ı giydirip atın üstünde kent meydanında gezdirmeye başladı. Önden giderek, "Kralın onurlandırmak istediği kişiye böyle davranılır" diye bağırıyordu. ¹²Sonra Mordekay saray kapısına döndü. Haman ise utanç içinde başını örterek çabucak evine gitti. ¹³Başına gelenleri karısı Zereş'e ve bütün dostlarına anlattı. Karısı Zereş ve danışmanları ona şöyle dediler: "Önünde gerilemeye başladığın Mordekay Yahudi soyundansa, ona gücün yetmeyecek, önünde yok olup gideceksin." ¹⁴Onlar daha konuşurken, kralın hemağaları gelip Haman'ı apar topar Ester'in vereceği şölene götürdüler.

⁷Böylece kral ve Haman, Kraliçe Ester'in şölenine gittiler. ²O gün şarap içerlerken kral Ester'e yine sordu: "İsteğin nedir, Kraliçe Ester? Ne istersen verilecek. Dileğin nedir? Krallığın yarısını bile istesen sana bağışlanacak." ³Kraliçe Ester şöyle yanıtladı: "Ey kralım, eğer benden hoşnutsan ve uygun görüyorsan, isteğim canımı bağışlama, dileğim de halkımı esirgemendir. ⁴Çünkü ben ve halkım öldürülüp yok edilmek, yeryüzünden silinmek üzere satıldık. Eğer köle ve cariye olarak satılmış olsaydık sesi mi çıkartmazdım; böyle bir sorun için kralı rahatsız etmek uygun olmazdı." ⁵Kral Ahaşveroş Kraliçe Ester'e, "Böyle

^{vi}"Elli arşın": Yaklaşık 23 m.

bir şeyi yapmaya cüret eden kim, nerede bu adam?” diye sordu. ⁶Ester, “Düşmanımız, hasmımız, işte bu kötü Haman’dır!” dedi. Haman kralla kraliçenin önünde dehşete kapıldı. ⁷Kral öfkeyle içki masasından kalkıp sarayın bahçesine çıktı. Haman ise Kraliçe Ester’den canını bağışlamasını istemek için içerde kaldı. Çünkü kralın kendisini yok etmeye kararlı olduğunu anlamıştı. ⁸Kral sarayın bahçesinden şölen salonuna dönünce, Haman’ı Ester’in uzandığı sedire kapanmış olarak gördü ve, “Bu adam sarayda, gözümün önünde kraliçeye bile el uzatmaya mı kalkıyor?” diye bağırdı. Kral sözlerini bitirir bitirmez Haman’ın yüzünü örttüler. ⁹Krala hizmet eden haremağalarından biri olan Harvona şöyle dedi: “Bakın, kralı uyarıp hayatını kurtaran Mordekay için Haman’ın hazırlattığı elli arşın ^{vii} yüksekliğindeki darağacı Haman’ın evinin önünde hazır duruyor.” Kral, “Haman o darağacına asılsın!” diye buyurdu. ¹⁰Böylece Haman Mordekay için hazırlattığı darağacına asıldı; kralın öfkesi de yatıştı.

80 gün Kral Ahaşveroş Yahudi düşmanı Haman’ın malını mülkünü Kraliçe Ester’e verdi. Ester’in Mordekay’a yakınlığını açıklaması üzerine Mordekay kralın huzuruna kabul edildi. ²Kral, Haman’dan geri almış olduğu mühür yüzüğünü parmağından çıkarıp Mordekay’a verdi. Ester de onu Haman’ın malının mülkünün yöneticisi atadı. ³Ester yine kralla görüştü. Ağlayarak onun ayaklarına kapandı. Agaklı Haman’ın Yahudiler’e karşı kurduğu düzene ve kötü tasarıya engel olması için yalvardı. ⁴Kral altın esasını Ester’e doğru uzatınca Ester ayağa kalkıp kralın önünde durdu ⁵ve şöyle dedi: “Kral benden hoşnutsa ve uygun görüyorsa, benden hoşlanıyorsa ve dileğimi uygun buluyorsa, Agaklı Hammedata oğlu Haman’ın krallığın bütün illerinde yaşayan Yahudiler’in yok edilmesini buyurmak için yazdığı mektupları yazılı olarak geçersiz kilsin. ⁶Halkımın felakete uğradığını görmeye nasıl dayanırım? Soydaşlarımdan öldürülmesine tanık olmaya nasıl dayanırım?” ⁷Kral Ahaşveroş, Kraliçe Ester’e ve Yahudi Mordekay’a, “Bakın” dedi, “Haman’ın malını mülkünü Ester’e verdim ve Yahudiler’i yok etmeyi tasarladığı için Haman’ı darağacına astırdım. ⁸Ama kral adına yazılmış ve onun yüzüğüyle mühürlenmiş yazıyı kimse geçersiz kılamaz. Bunun için, uygun gördüğünüz biçimde kral adına Yahudi sorunu konusunda şimdi siz yazın ve kralın yüzüğüyle mühürleyin.” ⁹Bunun üzerine üçüncü ay olan Sivan ayının yirmi üçüncü günü kralın yazmanları çağırıldı. Mordekay’ın buyurduğu her şey, Hoddu’dan Kûş’a ^{viii} dek uzanan bölgedeki yüz yirmi yedi ilde yaşayan Yahudiler’e, satraplara, vali ve önderlere yazıldı. Her il için kendi işaretleri, her halk için kendi dili kullanıldı. Yahudiler’e de kendi alfabelerinde ve kendi dillerinde yazıldı. ¹⁰Mordekay Kral Ahaşveroş adına yazdığı mektupları kralın yüzüğüyle mühürledi ve kralın hizmetinde kullanılmak üzere yetiştirilen atlara bin-

miş ulaklarla her yere gönderdi. ¹¹Kral mektuplarda Yahudiler’e bütün kentlerde toplanma ve kendilerini koruma hakkını veriyordu. Ayrıca kendilerine, çocuklarına ve kadınlarına saldırmabilecek herhangi bir düşman halkın ya da ilin silahlı güçlerini öldürüp yok etmelerine, kökünü kurutmalarına ve mallarını mülklerini yağmalamalarına izin veriyordu. ¹²Bu izin Kral Ahaşveroş’un bütün illerinde tek bir gün –on ikinci ayın, yani Adar ayının on üçüncü günü– geçerli olacaktı. ¹³Bütün halklara duyurulan bu fermanın metni her ilde yasa yerine geçecekti. Böylece Yahudiler belirlenen gün düşmanlarından öç almaya hazır olacaklardı. ¹⁴Kralın hizmetindeki atlara binen ulaklar, kralın buyruğuna uyarak hemen dörtmala yola koyuldular. Ferman Sus Kalesi’nde de okundu. ¹⁵Mordekay, lacivert ve beyaz bir krallık giysisiyle, başında büyük bir altın taç ve sırtında ince ketenden mor bir pelerine kralın huzurundan ayrıldı. Sus Kenti sevinç çığlıklarıyla yankılandı. ¹⁶Yahudiler için aydınlık ve sevinç, mutluluk ve onur dolu günler başlamıştı. ¹⁷Kralın buyruğu ve fermanı ulaştığı her ilde ve her kentte Yahudiler arasında sevinç ve mutluluğa yol açtı. Şölenler düzenlendi, bir bayram havası doğdu. Ülkedeki halklardan çok sayıda kişi Yahudi oldu; çünkü Yahudi korkusu hepsini sarmıştı.

9Kralın buyruğu ve fermanı, on ikinci ay olan Adar ayının on üçüncü günü yerine getirilecekti. Yahudi düşmanları o gün Yahudiler’i alt etmeyi ummuşlardı, ama tam tersi oldu; Yahudiler kendilerinden nefret edenleri alt ettiler. ²Yahudiler kendilerini yok etmeyi tasarlayanlara saldırmak üzere Kral Ahaşveroş’un bütün illerindeki kentlerde bir araya geldiler. Hiç kimse onlara karşı koyamadı. Çünkü Yahudi korkusu bütün halkları sarmıştı. ³İl önderleri, satraplar, valiler ve kralın memurları, Mordekay’dan korktukları için Yahudiler’i desteklediler. ⁴Mordekay sarayda güçlü biriydi artık; ünü bütün illere ulaşmıştı. Gücü gittikçe artıyordu. ⁵Yahudiler bütün düşmanlarını kılıçtan geçirdiler, öldürdüler, yok ettiler. Kendilerinden nefret edenlere dilediklerini yaptılar. ⁶Sus Kalesi’nde beş yüz kişiyi öldürüp yok ettiler. ⁷Yahudi düşmanı Hammedata oğlu Haman’ın on oğlunu –Parşandata, Dalfon, Aspata, Porata, Adalya, Aridata, Parmaşta, Arisay, Ariday ve Vayzata’yı– öldürdüler. Ama yağmaya girişmediler. ⁸⁹¹⁰¹¹Sus Kalesi’nde öldürülenlerin sayısı aynı gün krala bildirildi. ¹²O da Kraliçe Ester’e, “Yahudiler Sus Kalesi’nde Haman’ın on oğlu dahil beş yüz kişiyi öldürüp yok etmişler” dedi, “Kim bilir, öbür illerimde neler yapmışlardır? İstedüğün nedir, sana vereyim; başka dileğin var mı, yerine getirilecektir.” ¹³Ester, “Eğer kral uygun görüyorsa, Sus’taki Yahudiler bugünkü fermanımı yarım da uygulasınlar” dedi, “Haman’ın on oğlunun cesetleri de darağacına asılsın.” ¹⁴Kral bu isteklerin yerine getirilmesini buyurdu. Sus’ta ferman çıkarıldı ve Haman’ın on oğlu asıldı. ¹⁵Sus’taki Yahudiler Adar ayının on dördüncü günü yeniden toplanarak kentte üç yüz kişi daha öldürdüler; ama yağmaya girişmediler. ¹⁶Krallığın illerinde

^{vii}“Elli arşın”: Yaklaşık 23 m.

^{viii}“Hoddu’dan Kûş’a”: Bugünkü Pakistan’dan Sudan’a.

yaşayan öbür Yahudiler de canlarını korumak ve düşmanlarından kurtulmak için bir araya geldiler. Kendilerinden nefret edenlerden yetmiş beş bin kişiyi öldürdüler, ama yağmaya girişmediler. ¹⁷Bütün bunlar Adar ayının on üçüncü günü oldu. Yahudiler on dördüncü gün dinlendiler ve o günü şölen ve eğlence günü ilan ettiler. ¹⁸Sus'taki Yahudiler ise kendilerini savunmak için on üçüncü ve on dördüncü günler bir araya geldiler. On beşinci gün de dinlendiler. O günü şölen ve eğlence günü ilan ettiler. ¹⁹Taşradaki kentlerde yaşayan Yahudiler işte bu nedenle Adar ayının on dördüncü gününü şölen ve eğlence günü olarak kutlarlar ve birbirlerine yemek sunarlar. ²⁰Mordekay bu olayları kayda geçirdi. Ardından Kral Ahaşveros'un uzak, yakın bütün illerinde yaşayan Yahudiler'e mektuplar gönderdi. ²¹Her yıl Adar ayının on dördüncü ve on beşinci günlerini kutlamalarını buyurdu. ²²Çünkü o günler, Yahudiler'in düşmanlarından kurtulduğu günlerdir. O ay kederlerinin sevince, yaslarının mutluluğa dönüştüğü aydır. Mordekay o günlerde şölenler düzenleyip eğlenmelerini, birbirlerine yemek sunmalarını, yoksullara armağanlar vermelerini buyurdu. ²³Böylece Yahudiler, Mordekay'ın buyruğunu kabul ederek başlattıkları kutlamaları sürdürdüler. ²⁴Çünkü bütün Yahudiler'in düşmanı Agaklı Hammedata oğlu Haman onları yok etmek için düzen kurmuştu. Onları ezip yok etmek için pur, yani kura çekmişti. ²⁵Ama kral durumu öğrenince, Haman'ın Yahudiler'e karşı kurduğu düzen geri tepti; kral, Haman'ın ve oğullarının darağacına asılmaları için yazılı buyruklar verdi. ²⁶Pur sözcüğünden ötürü bu günlere Purim ^{ix} adı verildi. Böylece Yahudiler, Mordekay'ın mektubunda yazılı olanlardan, görüp geçirdiklerinden ve başlarına gelenlerden ötürü bu iki günü buyrulduğu biçimde ve günlerde her yıl kutlamayı kabul ettiler. Bu gelenek kendileri için, soylarından olanlar ve onlara katılan herkes için geçerli olacaktı. ²⁷²⁸Böylece bu günler her ilde, her kentte ve her ailede kuşaktan kuşağa anımsanacak ve kutlanacaktı. Purim günleri Yahudiler için son bulmayacak ve bu günlerin anısı kuşaklar boyu sürecekti. ²⁹Avihayil'in kızı Kraliçe Ester ve Yahudi Mordekay Purim'le ilgili bu ikinci mektubu tam yetkiyle yazıp uygulamaya koydular. ³⁰Mordekay, Ahaşveros'un egemenliği altındaki yüz yirmi yedi ilde yaşayan Yahudiler'e esenlik ve güvenlik dilekleriyle dolu mektuplar gönderdi. ³¹Kraliçe Ester'le birlikte daha önce kararlaştırdıkları gibi, Purim günlerini belirlenen tarihte kutlamalarını buyuruyordu. Bu kutlamalara kendilerinin de, soylarından gelenlerin de katılmalarını, oruç tutmada ve ağıt yakmada belirlenen kurallara uymalarını istedi. ³²Purim'e ilişkin bu düzenlemeler Ester'in buyruğuyla onaylandı ve kayda geçirildi.

sonra ikinci adam olmuştu. Yahudi soydaşları arasında saygı gören ve çoğunluk tarafından sevilen biriydi. Çünkü halkın iyiliğini düşünüyor, bütün soydaşlarının esenliği için caba gösteriyordu.

10Kral Ahaşveros ülkeyi en uzak kıyılarına dek haraca bağlamıştı. ²Büyüklüğü, kahramanlıkları ve Mordekay'ı her bakımdan nasıl onurlandırdığı Pers ve Med krallarının tarihinde yazılıdır. ³Yahudi Mordekay, Kral Ahaşveros'tan

^{ix}“Purim”: “Kurallar” anlamına gelir.

EYÜP

1 Üs ülkesinde Eyüp adında bir adam yaşardı. Kusursuz, doğru bir adamdı. Tanrı'dan korkar, kötülükten kaçınırdı. 2 Yedi oğlu, üç kızı vardı. 3 Yedi bin koyuna, üç bin deveye, beş yüz çift öküz, beş yüz çift eşeğe ve pek çok köleye sahipti. Doğudaki insanların en zengini oydu. 4 Oğulları sırayla evlerinde şölen verir, birlikte yiyip içmek için üç kızkardeşlerini de çağırırlardı. 5 Bu şölen dönemi bitince Eyüp onları çağırıp kutsardı. Sabah erkenden kalkar, "Çocuklarım günah işlemiş, içlerinden Tanrı'ya sövmüş olabilirler" diyerek her biri için yakmalık sunu sunardı. Eyüp hep böyle yapardı. 6 Bir gün ilahi varlıklar¹ RAB'bin huzuruna çıkmak için geldiklerinde, Şeytan da onlarla geldi. 7 RAB Şeytan'a, "Nereden geliyorsun?" dedi. Şeytan, "Dünyada gezip dolaşmaktan" diye yanıtladı. 8 RAB, "Kulum Eyüp'e bakıp da düşündün mü?" dedi, "Çünkü dünyada onun gibisi yoktur. Kusursuz, doğru bir adamdır. Tanrı'dan korkar, kötülükten kaçınır." 9 Şeytan, "Eyüp Tanrı'dan boşuna mı korkuyor?" diye yanıtladı. 10 "Onu, ev halkımı, sahip olduğu her şeyi sen çitle çevirip korumadın mı? Elleriyle yaptığı her şeyi bereketli kıldım. Sürüleri bütün ülkeye yayıldı. 11 Ama elini uzatır da sahip olduğu her şeyi yok edersen, yüzüne karşı sövecektir." 12 RAB Şeytan'a, "Peki" dedi, "Sahip olduğu her şeyi senin eline bırakıyorum, yalnız kendisine dokunma." Böylece Şeytan RAB'bin huzurundan ayrıldı. 13 Bir gün Eyüp'ün oğullarıyla kızları ağabeylerinin evinde yemek yiyip şarap içerken 14 bir ulak gelip Eyüp'e şöyle dedi: "Öküzler çift sürüyor, eşekler onların yanında otliyordu. 15 Sabahlılar baskın yaptı, hepsini alıp götürdü. Uşakları kılıçtan geçirdiler. Yalnız ben kaçıp kurtuldum sana durumu bildirmek için." 16 O daha sözünü bitirmeden başka bir ulak gelip, "Tanrı ateş yağdırdı" dedi, "Koyunlarla uşakları yakıp küle çevirdi. Yalnızca ben kaçıp kurtuldum durumu sana bildirmek için." 17 O daha sözünü bitirmeden başka bir ulak gelip, "Kıldaniler* üç bölük halinde develere saldırdı" dedi, "Hepsini alıp götürdüler, uşakları kılıçtan geçirdiler. Yalnızca ben kurtuldum durumu sana bildirmek için." 18 O daha sözünü bitirmeden başka bir ulak gelip, "Oğullarımla kızların ağabeylerinin evinde yemek yiyip şarap içerken 19 ansızın çölden şiddetli bir rüzgar esti" dedi, "Evin dört köşesine çarptı; ev gençlerin üzerine yıkıldı, hepsi öldü. Yalnız ben kurtuldum durumu sana bildir-

mek için." 20 Bunun üzerine Eyüp kalktı, kaftanını yırtıp saçını sakalını kesti, yere kapanıp tapındı. 21 Dedi ki, "Bu dünyaya çıplak geldim, çıplak gideceğim. RAB verdi, RAB aldı, RAB'bin adına övgüler olsun!" 22 Bütün bu olaylara karşın Eyüp günah işlemedi ve Tanrı'yı suçlamadı.

2 Başka bir gün ilahi varlıklar RAB'bin huzuruna çıkmak için geldiklerinde Şeytan da RAB'bin huzuruna çıkmak için onlarla gelmişti. 2 RAB Şeytan'a, "Nereden geliyorsun?" dedi. Şeytan, "Dünyada gezip dolaşmaktan" diye yanıtladı. 3 RAB, "Kulum Eyüp'e bakıp da düşündün mü?" dedi, "Çünkü dünyada onun gibisi yoktur. Kusursuz, doğru bir adamdır. Tanrı'dan korkar, kötülükten kaçınır. Senin kışkırtmaların sonucunda onu boş yere yıkıma uğrattım, ama o doğruluğunu hâlâ sürdürüyor." 4 "Cana can!" diye yanıtladı Şeytan, "İnsan camı için her şeyini verir. 5 Elini uzat da, onun etine, kemiğine dokun, yüzüne karşı sövecektir." 6 RAB, "Peki" dedi, "Onu senin eline bırakıyorum. Yalnız canına dokunma." 7 Böylece Şeytan RAB'bin huzurundan ayrıldı. Eyüp'ün bedeninde tepeden tırnağa kadar kötü çibanlar çıkardı. 8 Eyüp çibanlarını kaşımak için bir çömlek parçası aldı. Kül içinde oturuyordu. 9 Karısı, "Hâlâ doğruluğunu sürdürüyor musun?" dedi, "Tanrı'ya söv de öl barı!" 10 Eyüp, "Aptal kadınlar gibi konuşuyorsun" diye karşılık verdi, "Nasıl olur? Tanrı'dan gelen iyiliği kabul edelim de kötülüğü kabul etmeyelim mi?" Bütün bu olaylara karşın Eyüp'ün ağzından günah sayılabilecek bir söz çıkmadı. 11 Eyüp'ün üç dostu –Temanlı Elifaz, Şuahlı Bil-dat, Naamah Sofar– Eyüp'ün başına gelen bunca kötülüğü duyunca kalkıp bir araya geldiler. Acısını paylaşmak, onu avutmak için yanına gitmek üzere anlaştılar. 12 Uzaktan onu tanıyamadılar; yüksek sesle ağlayıp kaftanlarını yırtarak başlarına toprak saçtılar. 13 Yedi gün yedi gece onunla birlikte yere oturdular. Kimse ağzını açmadı, çünkü ne denli acı çektiğini görüyorlardı.

3 Sonunda Eyüp ağzını açtı ve doğduğu güne lanet edip şöyle dedi: 23 "Doğduğum gün yok olsun, 'Bir oğul doğdu' denen gece yok olsun! 4 Karanlığa bürünsün o gün, Yüce Tanrı onunla ilgilenmesin, Üzerine ışık doğmasın. 5 Karanlık ve ölüm gölgesi sahip çıksın o güne, Bulut çöksün üzerine; Işığım karanlık söndürsün. 6 Zifiri karanlık yutsun o geceyi, Yılın günleri arasında sayılmasın, Aylardan hiçbirine

¹İlahi varlıklar": İbranice "Tanrı oğulları".

girmesin. ⁷Kısır olsun o gece, Sevinç sesi duyulmasın içinde. ⁸Günleri lanetleyenler, Livyatan'ı* uyandırmaya hazır olanlar, O günü lanetlesin. ⁹Akşamının yıldızları kararsın, Boş yere aydınlığı beklesin, Tan atışını görmesin. ¹⁰Çünkü sıkıntı yüzü görmemem için Anamın rahminin kapılarını üstüme kapamadı. ¹¹"Neden doğarken ölmedim, Rahimden çıkarken son soluğumu vermedim? ¹²Neden beni dizler, Emeyim diye memeler karşıladı? ¹³Çünkü şimdi huzur içinde yatmış, Uyuyup dinlenmiş olurdum; ¹⁴Yaptırdıkları kentler şimdi viran olan Dünya kralları ve danışmanlarıyla birlikte, ¹⁵Evlerini gümüşle dolduran Altın sahibi önderlerle birlikte. ¹⁶Neden düşük bir çocuk gibi, Gün yüzü görmemiş yavrular gibi toprağa gömülmedim? ¹⁷Orada kötüler kargaşayı bırakır, Yorgunlar rahat eder. ¹⁸Tutsaklar huzur içinde yaşar, Angaryacının sesini duymazlar. ¹⁹Küçük de büyük de oradadır, Köle efendisinden özgürdür. ²⁰"Niçin sıkıntı çekenlere ışık, Acı içindekilere yaşam verilir? ²¹Oysa onlar gelmeyen ölümü özler, Onu define arar gibi ararlar; ²²Mezara kavuşunca Neşeden coşar, sevinç bulurlar. ²³Neden yaşam verilir nereye gideceğini bilmeyen insana, Çevresini Tanrı'nın çitle çevirdiği kişiye? ²⁴Çünkü iniltim ekmekten önce geliyor, Su gibi dökülmekte feryadım. ²⁵Korktuğum, Çekindiğim başıma geldi. ²⁶Huzur yok, sükûnet yok, rahat yok, Yalnız kargaşa var."

⁴Temanlı Elifaz şöyle yanıtladı: ²⁴"Biri sana bir şey söylemeye çalışsa gücünür misin? Kim konuşmadan durabilir? ³Evet, pek çoklarına sen ders verdin, Zayıf elleri güçlendirdin, ⁴Tökezeyeni senin sözlerin ayakta tuttu, Titreyen dizleri sen pekiştirdin. ⁵Ama şimdi senin başına gelince gücüne gidiyor, Sana dokununca yılgınlığa düşüyorsun. ⁶Senin güvendiğin Tanrı'dan korkun değil mi, Umudun kusursuz yaşamında değil mi? ⁷"Düşün biraz: Hangi suçsuz yok oldu, Nerede doğrular yıkıma uğradı? ⁸Benim gördüğüm kadarıyla, fesat sürenler, Kötülük tohumu ekenler ektiklerini biçiyor. ⁹Tanrı'nın soluğuyla yok oluyor, Öfkesinin rüzgarıyla tükeniyorlar. ¹⁰Aslanın kükremesi, homurtusu kesildi, Dişleri kırıldı genç aslanların. ¹¹Aslan av bulamadığı için yok oluyor, Dişi aslanın yavruları dağılıyor. ¹²"Bir söz gizlice erişti bana, Fısıltısı kulağıma ulaştı. ¹³Gece rüyaların doğurduğu düşünceler içinde, İnsanları ağır uyku bastığı zaman, ¹⁴Beni dehşet ve titreme aldı, Bütün kemiklerimi sarstı. ¹⁵Önümünden bir ruh geçti, Tüylerim ürperti. ¹⁶Durdu, ama ne olduğunu seçemedim. Bir suret duruyordu gözümün önünde, Çıt çıkmazken bir ses duydum: ¹⁷"Tanrı karşısında insan doğru olabilir mi? Kendisini yaratanın karşısında temiz çıkabilir mi? ¹⁸Bakın, Tanrı kullarına güvenmez, Meleklerinde hata bulur da, ¹⁹Çamur evlerde oturanlara, Mayası toprak olanlara, Güveden kolay ezilenlere mi güvenir? ²⁰Ömürleri sabahtan akşama varmaz, Kimse farkına varmadan sonsuza dek yok olurlar. ²¹İçlerindeki çadır ipleri çekilince, Bilgelikten yoksun olarak ölüp giderler."

⁵"Haydi çağır, seni yanıtlayan çıkacak mı? Meleklerin hangisine yöneleceksin? ²Aptal üzüntü öldürür, Budalayı kıskançlık bitirir. ³Ben aptalın kök saldıgımı görünce, Hemen yurduna lanet ettim. ⁴Çocukları güvenlikten uzak, Mahkeme kapısında ezilir, Savunan çıkmaz. ⁵Ürünü açlar yer, Dikenler arasındakini bile toplarlar; Mallarını susamışlar ⁱⁱ yutmak ister. ⁶Çünkü dert topraktan çıkmaz, Sıkıntı yerden bitmez. ⁷Havaya uçuşan kıvılcımlar gibi Sıkıntı çekmek için doğar insan. ⁸"Oysa ben Tanrı'ya yönelir, Davamı O'na bırakırdım. ⁹Anlayamadığımız büyük işler, Sayısız şaşılmalı işler yapan O'dur. ¹⁰Yeryüzüne yağmur yağdırır, Tarlalara sular gönderir. ¹¹Düşkünleri yükseltir, Yastıkları esenliğe çıkarır. ¹²Kurnazların oyununu bozar, Düzenlerini gerçekleştirirler diye. ¹³Bilgeleri kurnazlıklarında yakalar, Düzenbazların oyunu son bulur. ¹⁴Gündüz karanlığa toslar, Öğlen, geceymiş gibi el yordamıyla ararlar. ¹⁵Yoksulu onların kılıç gibi ağzından Ve gücünün elinden O kurtarır. ¹⁶Yoksul umutlanır, Haksızlık ağzını kapar. ¹⁷"İşte, ne mutlu Tanrı'nın eğittiği insana! Bu yüzden Her Şeye Gücü Yeten'in yola getirişini küçümseme. ¹⁸Çünkü O hem yaralar hem sarar, O incitir, ama elleri sağaltır. ¹⁹Altı kez sıkıntıya düşsen seni kurtarır, Yedinci kez de sana zarar vermez. ²⁰Kıtlıkta ölümden, Savaşta kılıçtan seni O koruyacak. ²¹Kamçılaman dillerden uzak kalacak, Yıkım gelince korkmayacaksın. ²²Yıkıma, açlığa gülüp geçecek, Yabani hayvanlardan ürkmeyeceksin. ²³Çünkü tarladaki taşlarla anlaşacaksın, Yabani hayvanlar seninle barışacak. ²⁴Çadırının güvenlik içinde olduğunu bilecek, Yurdunu yoklayınca eksik bulmayacaksın. ²⁵Çocuklarının çoğalacağını bileceksin, Soyun ot gibi bitecek. ²⁶Zamanında toplanan demetler gibi, Mezara dinç gireceksin. ²⁷"İşte araştırdık, doğrudur, Onun için bunu dinle ve belle."

⁶Eyüp şöyle yanıtladı: ²⁴"Keşke üzüntüm tartılabilse, Acım teraziye konabilseydi! ³Denizlerin kumundan ağır gelirdi, Bu yüzden abuk sabuk konuştum. ⁴Çünkü Her Şeye Gücü Yeten'in okları içimde, Ruhum onların zehirini içiyor, Tanrı'nın dehşetleri karşıma dizildi. ⁵Otu olan yaban eşiği anırır mı, Yemi olan öküz böğürür mü? ⁶Tatsız bir şey tuzsuz yenir mi, Yumurta akında tat bulunur mu? ⁷Böyle yiyeceklere dokunmak istemiyorum, Beni hasta ediyorlar. ⁸"Keşke dileğim yerine gelse, Tanrı özlediğimi bana verse! ⁹Kerem edip beni ezse, Elini çabuk tutup yaşam bağımı kesse! ¹⁰Yine avunur, Amansız derdime karşım sevinirdim, Çünkü Kutsal Olan'ın sözlerini yadımamadım. ¹¹Gücüm nedir ki, bekleyeyim? Sonum nedir ki, sabredeyim? ¹²Taş kadar güçlü müyüm, Etim tunçtan mı? ¹³Çaresiz kalınca Kendimi kurtaracak gücüm mü olur? ¹⁴"Kederli insana dost sevgisi gerekir, Her Şeye Gücü Yeten'den korkmaktan vazgeçse bile. ¹⁵Kardeşlerim kuru bir dere gibi beni aldatı; Hani gürül gürül akan dereler vardır, ¹⁶Eriyen buzlarla taşan, Kar sularıyla beslenen, ¹⁷Ama kurak mevsimde ak-

ⁱⁱSüryanice ve Vulgata "Susamışlar", Masoretik metin "Tuzak".

mayan, Sıcakta yataklarında tükenen dereler... İşte öyle aldattılar beni. ¹⁸O dereler için kervanlar yolundan sapar, Çöle çıkıp yok olurlar. Tema'nın kervanları su arar, Saba'dan gelen yolcular umutla bakar. ¹⁹²⁰Ama oraya varınca umut bağladıkları için utanır, Hayal kırıklığına uğrarlar. ²¹Artık siz de bir hiç oldunuz, Dehşete kapılıp korkuyorsunuz. ²²'Benim için bir şey verin' Ya da, 'Rüşvet verip Beni düşmanın elinden kurtarın, Acımasızların elinden alın' dedim mi? ²³²⁴'Bana öğretin, susayım, Yanlışımı gösterin. ²⁵Doğru söz acıdır! Ama tartışmalarımız neyi kanıtlıyor? ²⁶Sözlerimi düzeltmek mi istiyorsunuz? Çaresizin sözlerini boş laf mı sayıyorsunuz? ²⁷Öksüzün üzerine kura çeker, Arkadaşınızın üzerine pazarlık ederdiniz. ²⁸'Şimdi lütfedip bana bakın, Yüzünüze karşı yalan söyleyecek değilim ya. ²⁹Bırakın artık, haksızlık etmeyin, Bir daha düşünün, devamda haklıyım. ³⁰Ağzımdan haksız bir söz çıkıyor mu, Damağım kötü niyeti ayırt edemiyor mu?

7“Yeryüzünde insan yaşamı savaşı andırmıyor mu, Günleri gündelikçinin günlerinden farklı mı? ²Gölgeyi özleyen köle, Ücretini bekleyen gündelikçi gibi, ³Miras olarak bana boş aylar verildi, Payıma sıkıntılı geceler düştü. ⁴Yatarken, ‘Ne zaman kalkacağım’ diye düşünüyorum, Ama gece uzadıkça uzuyor, Gün doğana dek dönüp duruyorum. ⁵Bedenimi kurt, kabuk kaplamış, Çatlayan derimden irin akıyor. ⁶“Günleri ⁷Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Biliyorum, gerçekten öyledir, Ama Tanrı'nın önünde insan nasıl haklı çıkabilir? ³Biri O'nunla tartışmak istese, Binde bir bile O'na yanıt veremez. ⁴O'nun bilgisi derin, gücü eşsizdir, Kim O'na direndi de ayakta kaldı? ⁵O dağları yerinden oynatır da, Dağlar farkına varmaz, Öfkeyle altüst eder onları. ⁶Dünyayı yerinden oynatır, Direklerini titretir. ⁷Güneşe buyruk verir, doğmaz güneş, Yıldızları mühürler. ⁸O'dur tek başına gökleri geren, Denizin dalgaları üzerinde yürüyen. ⁹Büyük Ayı'yı, Oryon'u, Ülker'i, Güney takımyıldızlarını yaratan O'dur. ¹⁰Anlayamadığımız büyük işler, Sayısız şaşılmalı işler yapan O'dur. ¹¹İşte, yanımdan geçer, O'nu göremem, Geçip gider, farkına bile varmam. ¹²Evet, O avımı kaparsa, kim O'nu durdurabilir? Kim O'na, ‘Ne yapıyorsun’ diyebilir? ¹³Tanrı öfkesini dizginlemez, Rahav'ın ⁱⁱⁱ yardımcıları bile O'nun ayağına kapanır. ¹⁴Nerde kaldı ki, ben O'na yanıt veriyim, O'nunla tartışmak için söz bulayım? ¹⁵Haklı olsam da O'na yanıt veremez, Merhamet etmesi için yargıcıma yalvarırdım ancak. ¹⁶O'nu çağırırsam, O da bana yanıt verseydi, Yine de inanmazdım sesime kulak verdiğine. ¹⁷O beni karsırgayla eziyor, Nedensiz yaralarımı çoğaltıyor. ¹⁸Suluk almama izin vermiyor, Ancak beni acıya doyuruyor. ¹⁹Sorun güç sorunuyorsa, O güçlüdür! Adalet sorunuyorsa, kim O'nu mahkemeye çağırabilir? ²⁰Suçsuz olsam ağzım beni suçlar, Kusursuz olsam beni suçlu çıkarır. ²¹“Kusursuz olsam da kendime aldırıldığım yok, Yaşamımı hor görüyorum. ²²Hepsi bir, bu yüzden diyorum ki, ‘O suçluyu da suçsuzu da yok ediyor.’ ²³Kırbaç ansızın ölüm saçınca, O suçsuzların sıkın-

8Şuahlı Bildat şöyle yanıtladı: ²“Ne zamana dek böyle konuşacaksın? Sözlerin sert rüzgar gibi. ³Tanrı adaleti saptırır mı, Her Şey Gücü Yeten doğru olanı çarpıtır mı? ⁴Oğulların ona karşı günah işlediyse, İsyanlarının cezası-

nı vermiştir. ⁵Ama sen gayretle Tanrı'yı arar, Her Şey Gücü Yeten'e yalvarırsan, ⁶Temiz ve doğruysan, O şimdi bile senin için kolları sıvayıp Seni hak ettiğin yere geri getirecektir. ⁷Başlangıcın küçük olsa da, Sonun büyük olacak. ⁸“Lütfen, önceki kuşaklara sor, Atalarımın neler öğrendiğini iyice araştı. ⁹Çünkü biz daha dün doğduk, bir şey bilmeyiz, Yeryüzündeki günlerimiz sadece bir gölge. ¹⁰Onlar sana anlatıp öğretmeyecek, İçlerindeki sözleri dile getirmeyecek mi? ¹¹“Bataklık olmayan yerde kamış biter mi? Susuz yerde saz büyür mü? ¹²Henüz yeşilken, kesilmeden, Otlardan önce kururlar. ¹³Tanrı'yı unutan herkesin sonu böyledir, Tanrısız insanın umudu böyle yok olur. ¹⁴Onun güvendiği şey kırılır, Dayanağı ise bir örümcek ağıdır. ¹⁵Örümcek ağına yaslanır, ama ağ çöker, Ona tutunur, ama ağ taşımaz. ¹⁶Tanrısızlar güneşte iyi sulanmış bitkiyi andırır, Dalları bahçenin üzerinden aşar; ¹⁷Kökleri taş yığına sarılır, Çakılların arasında yer aranır. ¹⁸Ama yerinden sökülürse, Yeri, ‘Seni hiç görmedim’ diyerek onu yadsır. ¹⁹İşte sevinci böyle son bulur, Yerinde başka bitkiler biter. ²⁰“Tanrı kusursuz insanı reddetmez, Kötülük edenlerin elinden tutmaz. ²¹O senin ağzını yine gülüşle, Dudaklarını sevinç haykırışıyla dolduracaktır. ²²Düşmanlarını utanç kaplayacak, Kötülerin çadırı yok olacaktır.”

9Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Biliyorum, gerçekten öyledir, Ama Tanrı'nın önünde insan nasıl haklı çıkabilir? ³Biri O'nunla tartışmak istese, Binde bir bile O'na yanıt veremez. ⁴O'nun bilgisi derin, gücü eşsizdir, Kim O'na direndi de ayakta kaldı? ⁵O dağları yerinden oynatır da, Dağlar farkına varmaz, Öfkeyle altüst eder onları. ⁶Dünyayı yerinden oynatır, Direklerini titretir. ⁷Güneşe buyruk verir, doğmaz güneş, Yıldızları mühürler. ⁸O'dur tek başına gökleri geren, Denizin dalgaları üzerinde yürüyen. ⁹Büyük Ayı'yı, Oryon'u, Ülker'i, Güney takımyıldızlarını yaratan O'dur. ¹⁰Anlayamadığımız büyük işler, Sayısız şaşılmalı işler yapan O'dur. ¹¹İşte, yanımdan geçer, O'nu göremem, Geçip gider, farkına bile varmam. ¹²Evet, O avımı kaparsa, kim O'nu durdurabilir? Kim O'na, ‘Ne yapıyorsun’ diyebilir? ¹³Tanrı öfkesini dizginlemez, Rahav'ın ⁱⁱⁱ yardımcıları bile O'nun ayağına kapanır. ¹⁴Nerde kaldı ki, ben O'na yanıt veriyim, O'nunla tartışmak için söz bulayım? ¹⁵Haklı olsam da O'na yanıt veremez, Merhamet etmesi için yargıcıma yalvarırdım ancak. ¹⁶O'nu çağırırsam, O da bana yanıt verseydi, Yine de inanmazdım sesime kulak verdiğine. ¹⁷O beni karsırgayla eziyor, Nedensiz yaralarımı çoğaltıyor. ¹⁸Suluk almama izin vermiyor, Ancak beni acıya doyuruyor. ¹⁹Sorun güç sorunuyorsa, O güçlüdür! Adalet sorunuyorsa, kim O'nu mahkemeye çağırabilir? ²⁰Suçsuz olsam ağzım beni suçlar, Kusursuz olsam beni suçlu çıkarır. ²¹“Kusursuz olsam da kendime aldırıldığım yok, Yaşamımı hor görüyorum. ²²Hepsi bir, bu yüzden diyorum ki, ‘O suçluyu da suçsuzu da yok ediyor.’ ²³Kırbaç ansızın ölüm saçınca, O suçsuzların sıkın-

ⁱⁱⁱ“Rahav”: Kenan efsanelerinde geçen kaos ve kötülük güçlerini simgeleyen bir deniz canavarı.

tısıyla eğlenir. ²⁴Dünya kötülerin eline verilmiş, Yargıçların gözünü kapayan O'dur. O değilse, kimdir? ²⁵"Günlerim koşucudan çabuk, İyilik görmeden geçmekte. ²⁶Kamış sandal gibi kayıp gidiyor, Avının üstüne süzülen kartal gibi. ²⁷'Acılarımı unutayım, Üzgün çehremi değiştirip gülümseyeyim' desem, ²⁸Bütün dertlerimden yılarım, Çünkü beni suçsuz saymayacağımı biliyorum. ²⁹Madem suçlanacağım, Neden boş yere uğraşayım? ³⁰Şabun otuyla yıkansam, Ellerimi kül suyuyla temizlesem, ³¹Beni yine pisliğe batırırsın, Giysilerim bile benden tiksindir. ³²O benim gibi bir insan değil ki, O'na yanıt vereyim, Birlikte mahkemeye gideyim. ³³Keşke aramızda bir hakem olsa da, Elini ikimizin üstüne koysa! ³⁴Tanrı sopasını üzerimden kaldırsın, Dehşeti beni yıldırmasın. ³⁵O zaman konuşur, O'ndan korkmazdım, Ama bu durumda bir şey yapamam.

10"Yaşamımdan usandım, Özgürce yakınacak, İçimdeki acıyla konuşacağım. ²Tanrı'ya: Beni suçlama diyeceğim, Ama söyle, niçin benimle çekişiyorsun. ³Hoşuna mı gidiyor gaddarlık etmek, Kendi ellerinin emeğini reddedip Kötülerin tasarılarını onaylamak? ⁴Sende insan gözü mü var? İnsanın gördüğü gibi mi görüyorsun? ⁵Günlerin ölümlü birinin günleri gibi, Yılların insanın yılları gibi mi ki, ⁶Suçumu arıyor, Günahımı araştırıyorsun? ⁷Kötü olmadığımı, Senin elinden beni kimsenin kurtaramayacağımı biliyorsun. ⁸"Senin ellerin bana biçim verdi, beni yarattı, Şimdi dönüp beni yok mu edeceksin? ⁹Lütfen anımsa, balçık gibi bana sen biçim verdin, Beni yine toprağa mı döndüreceksin? ¹⁰Beni süt gibi dökmedin mi, Peynir gibi katılaştırmadın mı? ¹¹Bana et ve deri giydirdin, Beni kemiklerle, sinirlerle ördün. ¹²Bana yaşam verdin, sevgi gösterdin, İlgin ruhumu korudu. ¹³"Ama bunları yüreğinde gizledin, Biliyorum aklımdakini: ¹⁴Günah işleseydim, beni gözlerdin, Suçumu cezasız bırakmazdın. ¹⁵Suçluysam, vay başıma! Suçsuzken bile başımı kaldıramıyorum, Çünkü utanç doluyum, çaresizim. ¹⁶Başımı kaldırsam, aslan gibi beni avlar, Şaşılası gücünü yine gösterirsin üstümde. ¹⁷Bana karşı yeni tanıklar çıkarır, Öfkeni artırır. Orduların dalga dalga üzerime geliyor. ¹⁸"Niçin doğmama izin verdin? Keşke ölseydim, hiçbir göz beni görmeden! ¹⁹Hiç var olmamış olurdum, Rahimden mezara taşınırdım. ²⁰Birkaç günlük ömrüm kalmadı mı? Beni rahat bırak da biraz yüzüm gülsün; ²¹Dönüşü olmayan yere gitmeden önce, Karanlık ve ölüm gölgesi diyarına, ²²Zifiri karanlık diyarına, Ölüm gölgesi, kargaşa diyarına, Aydınlığın karanlığı andırdığı yere."

11Naamalı Sofar şöyle yanıtladı: ²"Bunca söz yanıtsız mı kalsın? Çok konuşan haklı mı sayılınsın? ³Saçmalıkların karşısında sussun mu insanlar? Sen alay edince kimse seni utandırmasın mı? ⁴Tanrı'ya, 'İnancım arıdır' diyorsun, 'Senin gözünde temizim.' ⁵Ama keşke Tanrı konuşsa, Sana karşı ağzını açsa da, ⁶Bilgelikğin sınırlarını bildirse! Çünkü bilgelik çok yönlüdür. Bil ki, Tanrı günahlarından bazıları ni unuttu bile. ⁷"Tanrı'nın derin sınırlarını anlayabilir misin?

Her Şeye Gücü Yeten'in sınırlarına ulaşabilir misin? ⁸Onlar gökler kadar yüksektir, ne yapabilirsin? Ölüler diyarından derindir, nasıl anlayabilirsin? ⁹Ölçüleri yeryüzünden uzun, Denizden geniştir. ¹⁰"Gelip seni hapsedse, mahkemeye çağırsa, Kim O'na engel olabilir? ¹¹Çünkü O yalancıları tanır, Kötülüğü görür de dikkate almaz mı? ¹²Ne zaman yaban eşiği insan doğursa, Aptal da o zaman sağduyulu olur. ¹³"O'na yüreğini adar, Ellerini açarsan, ¹⁴İşlediğin günahı kendinden uzaklaştırır, Çadırında haksızlığa yer vermezsen, ¹⁵Utanmadan başını kaldırır, Sağlam ve korkusuz olabilirsin. ¹⁶Sıkıntıları unutur, Akıp gitmiş sular gibi anarsın onları. ¹⁷Yaşamın öğlen güneşinden daha parlak olur, Karanlık sabaha döner. ¹⁸Güven duyarsın, çünkü umudun olur, Çevrene bakıp güvenlik içinde yatarsın. ¹⁹Uzanırsın, korkutan olmaz, Birçokları senden lütf diler. ²⁰Ama kötülerin gözlerinin feri sönecek, Kaçacak yer bulamayacaklar, Tek umutları son soluklarını vermek olacak."

12Eyüp şöyle yanıtladı: ²"Kendinizi bir şey sandığınız belli, Ama bilgelik de sizinle birlikte ölecek! ³Sizin kadar benim de aklım var, Sizden aşağı kalmam. Kim bilmez bunları? ⁴"Gülünç oldum dostlarıma, Ben ki, Tanrı'ya yakarırdım, yanıtlardı beni. Doğru ve kusursuz adam gülünç oldu. ⁵Kaygısızlar felaketi küçümser, Ayağı kayanı umursamaz. ⁶Soyguncuların çadırlarında rahatlık var, Tanrı'yı gazaba getirenler güvenlik içinde, Tanrı'ya değil, kendi bileklerine güveniyorlar. ⁷"Ama şimdi sor hayvanlara, sana öğretsinler, Gökte uçan kuşlara sor, sana anlatsınlar, ⁸Toprağa söyle, sana öğretsin, Denizdeki balıklara sor, sana bilgi versinler. ⁹Hangisi bilmez Bunu RAB'in yaptığını? ¹⁰Her yaratığın canı, Bütün insanlığın soluğu O'nun elindedir. ¹¹Damağın yemeği tattığı gibi Kulak da sözleri denemez mi? ¹²Bilgelik yaşlılarda, Akıl uzun yaşamdadır. ¹³"Bilgelik ve güç Tanrı'ya özgüdür, O'ndadır öğüt ve akıl. ¹⁴O'nun yıktığı onarılamaz, O'nun hapsedtiği kişi özgür olamaz. ¹⁵Suları tutarsa, kuraklık olur, Salıverirse dünyayı sel götürür. ¹⁶Güç ve zafer O'na aittir, Aldanan da aldatan da O'nundur. ¹⁷Danışmanları çaresiz kılar, Yargıçları çıldırtır. ¹⁸Kralların bağladığı bağı çözer, Bellerine kuşak bağlar. ¹⁹Kâhinleri çaresiz kılar, Koltuklarında yılananları devirir. ²⁰Güvenilir danışmanları susturur, Yaşlıların aklını alır. ²¹Rezalet saçar soylular üzerine, Güçlülerin kuşağını gevşetir. ²²Karanlıkların derin sınırlarını açar, Ölüm gölgesini aydınlığa çıkarır. ²³Ulusları büyütür, ulusları yok eder, Ulusları genişletir, ulusları sürgün eder. ²⁴Dünya önderlerinin aklını başından alır, Yolu izi belirsiz bir çölde dolaştırır onları. ²⁵Karanlıkta el yordamıyla yürür, ışık yüzü görmezler; Sarhoş gibi dolaştırır onları.

13"İşte, gözlerim her şeyi gördü, Kulağım duydu, anladı. ²Sizin bildiğinizi ben de biliyorum, Sizden aşağı kalmam. ³Ama ben Her Şeye Gücü Yeten'le konuşmak, Davamı Tanrı'yla tartışmak istiyorum. ⁴Sizlerse yalan düzünüz, Hepiniz değersiz hekimlersiniz. ⁵Keşke büsbü-

tün sussanız! Sizin için bilgelik olurdu bu. ⁶Şimdi davamı dinleyin, Yakınmama kulak verin. ⁷Tanrı adına haksızlık mı edeceksiniz? O'nun adına yalan mı söyleyeceksiniz? ⁸O'nun tarafını mı tutacaksınız? Tanrı'nın davasını mı savunacaksınız? ⁹Sizi sorguya çekerse, iyi mi olur? İnsanları aldattığımız gibi O'nu da mı aldatacağız? ¹⁰Gizlice O'nun tarafını tutarsanız, Kuşkusuz sizi azarlar. ¹¹O'nun görkemi sizi yıldırılmaz mı? Dehşeti üzerinize düşmez mi? ¹²Anlattıklarımız kül kadar değersizdir, Savunduklarınızsa çamurdan farksız. ¹³"Susun, bırakın ben konuşayım, Başıma ne gelirse gelsin. ¹⁴Hayatım tehlikeye girecekse girsin, Canım zora düşecekse düşsün. ¹⁵Beni öldürecek, umudum kalmadı ^{iv}, Hiç olmazsa yürüdüğüm yolun doğruluğunu yüzüne karşı savunayım. ¹⁶Aslında bu benim kurtuluşum olacak, Çünkü tanrısız bir adam O'nun karşısına çıkamaz. ¹⁷Sözlerimi iyi dinleyin, Kulaklarınızdan çıkmasın söyleyeceklerim. ¹⁸İşte davamı hazırladım, Haklı çıkacağımı biliyorum. ¹⁹Kim suçlayacak beni? Biri varsa susar, son soluğumu veririm. ²⁰"Yalnız şu iki şeyi lütfet, Tanrım, O zaman kendimi senden gizlemeyeceğim: ²¹Elini üstümden çek Ve dehşetle beni yıldırma. ²²Sonra beni çağır, yanıtlayayım, Ya da bırak ben konuşayım, sen yanıtlar. ²³Suçlarım, günahlarım ne kadar? Bana suçumu, günahımı göster. ²⁴Niçin yüzünü gizliyorsun, Beni düşman ^v gibi görüyorsun? ²⁵Rüzgarın sürüklediği yaprağa dönmüşüm, Beni mi korkutacaksın? Kuru samanı mı kovalayacaksın? ²⁶Çünkü hakkımda acı şeyler yazıyor, Gençliğimde işlediğim günahları bana miras veriyorsun. ²⁷Ayaklarımı tomruğa vuruyor, Yollarımı gözetliyor, İzimi sürüyorsun. ²⁸"Oysa insan telef olmuş, çürük bir şey, Güve yemiş giysi gibidir.

14"İnsanı kadın doğurur, Günleri sayılı ve sıkıntı doludur. ²Çiçek gibi açıp solar, Gölge gibi gelip geçer. ³Gözlerini böyle birine mi dikiyorsun, Yargılamak için önüne çağırıyorsun? ⁴Kim temizi kirliden çıkarabilir? Hiç kimse! ⁵Madem insanın günleri belirlenmiş, Aylarının sayısı saptanmış, Sınır koymuşsun, öteye geçemez; ⁶Gözünü ondan ayır da, Çalışma saatini dolduran gündelikçi gibi rahat etsin. ⁷"Oysa bir ağaç için umut vardır, Kesilse, yeniden sürgün verir, Eksilmez filizleri. ⁸Kökü yerde kocasa, Kütüğü toprakta ölse bile, ⁹Su kokusu alır almaz filizlenir, Bir fidan gibi dal budak salar. ¹⁰İnsan ise ölüp yok olur, Son soluğunu verir ve her şey biter. ¹¹Suyu akıp giden göl Ya da kuruyan ırmak nasıl çöle dönerse, ¹²İnsan da öyle, yatar, bir daha kalkmaz, Gökler yok oluncaya dek uyanmaz, Uyandırılmaz. ¹³"Keşke beni ölümler diyarına gizlesen, Öfken geçinceye dek saklasan, Bana bir süre versen de, beni sonra anımsasan. ¹⁴İnsan ölür de dirilir mi? Başka biri nöbetimi devralıncaya dek Savaş boyunca umutla bekledim. ¹⁵Sen çağırır-

^{iv}"Beni öldürecek, umudum kalmadı" ya da "Beni öldürse bile O'na güvenim sarsılmaz."

^vİbranice "Düşman" sözcüğü "Eyüp" sözcüğünü çağırıştırıyor, bu yolla bir söz sanatı yapılmış.

dın, ben yanıtlardım, Ellerinle yaptığın yarattığı özlerdin. ¹⁶O zaman adımlarımı sayar, Günahımın hesabını tutmazdın. ¹⁷İşyanımı torbaya koyup mühürler, Suçumu örterdin. ¹⁸"Ama dağın yıkılıp çöktüğü, Kayanın yerinden taşındığı, ¹⁹Suyun taşı aşındırdığı, Selin toprağı sürükleyip götürdüğü gibi, İnsanın umudunu yok ediyorsun. ²⁰Onu hep yenersin, yok olup gider, Çehresini değiştirir, uzağa gönderirsin. ²¹Oğulları saygı görür, onun haberi olmaz, Aşağılanırlar, anlamaz. ²²Ancak kendi canının acısını duyar, Yalnız kendisi için yas tutar."

15Temanlı Elifaz şöyle yanıtladı: ²"Bilge kişi boş sözlerle yanıtlar mı, Karnını doğru rüzgarıyla doldurur mu? ³Boş sözlerle tartışır, Yararsız söylevler verir mi? ⁴Tanrı korkusunu bile ortadan kaldırıyor, Tanrı'nın huzurunda düşünmeyi engelliyorsun. ⁵Çünkü suçun ağızını kışkırtıyor, Hilekârların diliyle konuşuyorsun. ⁶Kendi ağzın seni suçluyor, ben değil, Dudakların sana karşı tanıklık ediyor. ⁷"İlk doğan insan sen misin? Yoksa dağlardan önce mi var oldun? ⁸Tanrı'nın sırrını mı dinledin de, Yalnız kendini bilge görüyorsun? ⁹Senin bildiğin ne ki, biz bilmeyelim? Senin anladığın ne ki, bizde olmasın? ¹⁰Bizde ak saçlı da yaşlı da var, Babandan bile yaşlı. ¹¹Az mı geliyor Tanrı'nın avutması sana, Söylediği yumuşak sözler? ¹²Niçin yüreğin seni sürüklüyor, Gözlerin parlıyor, ¹³Tanrı'ya öfkeni gösteriyorsun, Ağzından böyle sözler dökülüyor? ¹⁴"İnsan gerçekten temiz olabilir mi? Kadından doğan biri doğru olabilir mi? ¹⁵Tanrı meleklerine güvenmiyorsa, Gökler bile O'nun gözünde temiz değilse, ¹⁶Haksızlığı su gibi içen İğrenç, bozuk insana mı güvenecek? ¹⁷"Dinle beni, sana açıklayayım, Gördüğümü anlatayım, ¹⁸Bilgelerin atalarından öğrenip bildirdiği, Gizlemediği gerçekleri; ¹⁹O atalar ki, ülke yalnız onlara verilmişti, Aralarına henüz yabancı girmemişti. ²⁰Kötü insan yaşamı boyunca kıvrandır, Zorbaya ayrılan yıllar sayılıdır. ²¹Dehşet sesleri kulağından eksilmez, Esenlik içindeyken soyguncunun saldırısına uğrar. ²²Karanlıktan kurtulabileceğine inanmaz, Kılıç onu gözler. ²³"Nerede?" diyerek ekmek ardınca dolaşır, Karanlık günün yanıbaşında olduğunu bilir. ²⁴Acı ve sıkıntı onu yıldırır, Savaşa hazır bir kral gibi onu yener. ²⁵Çünkü Tanrı'ya el kaldırmış, Her Şeye Gücü Yeten'e meydan okumuş, ²⁶Kalın, yumrulu kalkarıyla O'na inatla saldırmıştı. ²⁷"Yüzü semirdiği, Göbeği yağ bağladığı halde, ²⁸Yıkılmış kentlerde, Taş yığınına dönmüş oturulmaz evlerde oturacak, ²⁹Zengin olmayacak, serveti tükenecek, Malları ülkeye yayılmayacaktır. ³⁰Karanlıktan kaçamayacak, Filizlerini alev kurutacak, Tanrı'nın ağzından çıkan solukla yok olacaktır. ³¹Boş şeye güvenerek kendini aldatmasın, Çünkü ödülü de boş olacaktır. ³²Gününden önce işi tamamlanacak, Dalı yeşermeyecektir. ³³Asma gibi koruğunu dökcek, Zeytin ağacı gibi çiçeğini dağıtacaktır. ³⁴Çünkü tanrısızlar sürüsü kısır olur, Rüşvetçilerin çadrlarını ateş yakıp yok eder. ³⁵Fesada gebe kalıp kötülük doğururlar, İçleri yalan doludur."

16Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Buna benzer çok şey duydum, Oysa siz avutmuyor, sıkıntı veriyorsunuz. ³Boş sözleriniz hiç sona ermeyecek mi? Nedir derdiniz, boyuna karşılık veriyorsunuz? ⁴Yerimde siz olsaydınız, Ben de sizin gibi konuşabilirdim; Size karşı güzel sözler dizer, Başımı sallayabilirdim. ⁵Ağzımdan çıkan sözlerle yüreklendirir, Dudaklarımdan dökülen avutucu sözlerle yatıştırırdım sizi. ⁶“Konuşsam bile acım dinmez, Sussam ne değişir? ⁷Ey Tanrı, beni tükettin, Bütün ev halkımı dağıttın. ⁸Beni sıkıp buruşturdun, bana karşı tanık oldu bu; Zayıflığım kalkmış tanıklık ediyor bana karşı. ⁹Tanrı öfkeyle saldırıp parçalıyor beni, Dişlerini gıcırdatıyor bana, Düşmanım gözlerini üzerime dikeyor. ¹⁰İnsanlar bana dudak büküyor, Aşağılayarak tokat atıyor, Birleşiyorlar bana karşı. ¹¹Tanrı haksızlara teslim ediyor beni, Kötülerin kucağına atıyor. ¹²Ben rahat yaşıyordum, ama Tanrı parladı beni, Boynumdan tutup yere çaldı. Beni hedef yaptı kendine. ¹³Okçuları beni kuşatıyor, Acımadan böbreklerimi deşiyor, Ödümü yerlere döküyor. ¹⁴Bedenimde gedik üstüne gedik açıyor, Dev gibi üzerime saldırıyor. ¹⁵“Giymek için çul diktim, Gururumu ayak altına aldım. ¹⁶Ağlamaktan yüzüm kızardı, Gözlerimin altı morardı. ¹⁷Yine de ellerim şiddetten uzak, Duam içtendir. ¹⁸“Ey toprak, kanımı örtme, Feryadım asla dinmesin. ¹⁹Daha şimdiden tanıgım göklerde, Beni savunan yücelerdir. ²⁰Dostlarım benimle eğleniyor, Gözlerim Tanrı’ya yaş döküyor; ²¹Tanrı kendisiyle insan arasında İnsanoğluyla komşusu arasında hak arasın diye. ²²“Çünkü birkaç yıl sonra, Dönüşü olmayan yolculuğa çıkacağım.

17“Yaşama gücüm tükendi, günlerim kısaldı, Mezar gözlüyor beni. ²Çevremi alaycılar kuşatmış, Gözümü onların aşağılamasıyla açıp kapıyorum. ³“Ey Tanrı, kefilim ol kendine karşı, Başka kim var bana güvence verecek? ⁴Çünkü onların aklını anlayışa kapadın, Bu yüzden onları zafere kavuşturmayacaksın. ⁵Para için dostlarımı satan adamın Çocuklarının gözünün feri söner. ⁶“Tanrı beni insanların diline düşürdü, Yüzüme tükürmekte. ⁷Kederden gözümün feri söndü, Kollarım bacaklarım çırpı gibi. ⁸Dürüst insanlar buna şaşıyor, Suçsuzlar tanrısızlara saldırıyor. ⁹Doğrular kendi yolunu tutuyor, Elleri temiz olanlar gittikçe güçleniyor. ¹⁰“Ama siz, hepiniz gelin yine deneyin! Aranızda bir bilge bulamayacağım. ¹¹Günlerim geçti, tasarılarım, Dileklerim suya düştü. ¹²Bu insanlar geceyi gündüze çeviriyorlar, Karanlığa ‘Işık yakındır’ diyorlar. ¹³Ölüler diyarını evim diye gözlüyorsam, Yatağımı karanlığa seriyorsam, ¹⁴Çukura ‘Babam’, Kurda ‘Annem, kızkardeşim’ diyorsam, ¹⁵Umudum nerede? Kim benim için umut görebilir? ¹⁶Umudum benimle ölümler diyarına mı inecek? Toprağa birlikte mi gireceğiz?”

18Şuahlı Bildat şöyle yanıtladı: ²“Ne zaman bitecek bu sözler? Biraz anlayışlı olun da konuşalım. ³Niçin hayvan yerine konuyoruz, Gözünüzde aptal sayılıyor? ⁴Sen kendini öfkenle paralıyorsun, Senin uğruna dünyadan vaz mı geçi-

lecek? Kayalar yerini mi değiştirecek? ⁵“Evet, kötünün ışığı sönecek, Ateşinin alevi parlamayacak. ⁶Çadırındaki ışık karanlığa dönecek, Yanındaki kandil sönecek. ⁷Adımlarının gücü zayıflayacak, Kurduğu düzene kendi düşecek. ⁸Ayakları onu ağa götürecek, Kendi ayağıyla tuzağa basacak. ⁹Topuğu kapana girecek, Tuzak onu kapacak. ¹⁰Toprağa gizlenmiş bir ilmek, Yoluna koyulmuş bir kapan bekliyor onu. ¹¹Dehşet saracak onu her yandan, Her adımında onu kovalayacak. ¹²Gücünü kıtlık kemirecek, Tökezleyince, felaket yanında bitiverecek. ¹³Derisini hastalık yiyecek, Kollarıyla bacaklarını ölüm yutacak. ¹⁴Güvenli çadırından atılacak, Dehşet kralının önüne sürüklenecek. ¹⁵Çadırında ateş oturacak ^{vi}, Yurdunun üzerine kükürt saçılacak. ¹⁶Kökleri dipden kuruyacak, Dalları üstten solacak. ¹⁷Ülkede anısı yok olacak, Adı dünyadan silinecek. ¹⁸Işıktan karanlığa sürülecek, Dünyadan kovulacak. ¹⁹Ne çocuğu ne torunu kalacak halkı arasında, Yaşadığı yerde kimsesi kalmayacak. ²⁰Batıdakiler onun yıkımına şaşacak, Doğudakiler dehşet içinde bakacak. ²¹Evet, kötülerin yaşamı işte böyle son bulur, Tanrı’yı tanımayanların varacağı yer budur.”

19Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Ne zamana dek beni üzecek, Sözlerinizle ezeceksiniz? ³On kez oldu beni aşağılıyor, Hiç utanmadan saldırıyorsunuz. ⁴Yanlış yola sapmışsam, Bu benim suçum. ⁵Kendinizi gerçekten benden üstün görüyor, Utancımı bana karşı kullanıyorsanız, ⁶Bilin ki, Tanrı bana haksızlık yaptı, Beni ağıyla kuşattı. ⁷“İşte, ‘Zorbalık bu!’ diye haykırıyorum, ama yanıt yok, Yardım için bağıriyorum, ama adalet yok. ⁸Yoluma set çekti, geçemiyorum, Yollarımı karanlığa boğdu. ⁹Üzerimden onurumu soydu, Başımındaki tacı kaldırdı. ¹⁰Her yandan yıktı beni, tükendim, Umudumu bir ağaç gibi kökünden söktü. ¹¹Öfkesi bana karşı alev alev yanıyor, Beni hasım sayıyor. ¹²Orduları üstüme üstüme geliyor, Bana karşı rampalar yapıyor, Çadırımın çevresinde ordugah kuruyorlar. ¹³“Kardeşlerimi benden uzaklaştırdı, Tanıdıklarım bana büsbütün yabancılaştı. ¹⁴Akrabalarım uğramaz oldu, Yakın dostlarım beni unuttu. ¹⁵Evimdeki konuklarla hizmetçiler Beni yabancı sayıyor, Garip oldum gözlerinde. ¹⁶Kölemi çağırıyorum, yanıtlamıyor, Dil döksem bile. ¹⁷Soluğum karımı tiksindiriyor, Kardeşlerim benden öğreniyor. ¹⁸Çocuklar bile beni küçümsüyor, Ayağa kalksam benimle eğleniyorlar. ¹⁹Bütün yakın dostlarım benden öğreniyor, Sevdiklerim yüz çeviriyor. ²⁰Bir deri bir kemiğe döndüm, Ölümün eşğine geldim. ²¹“Ey dostlarım, acıyın bana, siz acıyın, Çünkü Tanrı’nın eli vurdu bana. ²²Neden Tanrı gibi siz de beni kovalıyor, Etime doymuyorsunuz? ²³“Keşke şimdi sözlerim yazılsa, Kitaba geçseydi, ²⁴Demir kalemlerle, kurşunla Sonsuza dek kalsın diye kayaya kazılsaydı! ²⁵Oysa ben kurtarıcımın yaşadığını, Sonunda yeryüzüne geleceğini biliyorum. ²⁶Derim yok olduktan sonra, Yeni bedenimle ^{vii} Tanrı’yı göreceğim. ²⁷O’nu kendim göreceğim, Kendi gözlerimle, başkası değil.

^{vi}“Ateş oturacak” ya da “Hiç bir şey kalmayacak.”

^{vii}“Yeni bedenimle” ya da “Etim olmadan.”

Yüreğim bayılıyor bağrımda! ²⁸Eğer, ‘Sıkıntının kökü onda olduğu için Onu kovalım’ diyorsanız, ²⁹Kılıçtan korkmalısınız, Çünkü kılıç cezası öfkeli olur, O zaman adaletin var olduğunu göreceksiniz.”

20Naamalı Sofar şöyle yanıtladı: ²“Sıkıntılı düşüncelerim beni yanıt vermeye zorluyor, Bu yüzden çok heyecanlıyım. ³Beni utandıran bir azar işitiyorum, Anlayışım yanıt vermemi gerektiriyor. ⁴“Bilmiyor musun eskiden beri, İnsan dünyaya geldiğinden beri, ⁵Kötünün zafer çığlığı kısadır, Tanrısızın sevinciyse bir anlıktır. ⁶Boyu göklere erişse, Başı bulutlara değse bile, ⁷Sonsuza dek yok olacak, kendi pisliği gibi; Onu görmüş olanlar, ‘Nerede o?’ diyecekler. ⁸Düş gibi uçacak, bir daha bulunamayacak, Gece görümü gibi yok olacak. ⁹Kendisini görmüş olan gözler bir daha onu görmeyecek, Yaşadığı yerde artık görünmeyecektir. ¹⁰Çocukları yoksulların lütfunu dileyecek, Malını kendi eliyle geri verecektir. ¹¹Kemiklerini dolduran gençlik ateşi Kendisiyle birlikte toprakta yatacak. ¹²“Kötülük ağzında tatlı gözükse, Onu dilinin altına gizlese bile, ¹³Tutsa, bırakmasa, Damağının altına saklasa bile, ¹⁴Yediği yiyecek midesinde ekşiyecek, İçinde kobra zehirine dönüşecek. ¹⁵Yuttuğu servetleri kusacak, Tanrı onları midesinden çıkaracak. ¹⁶Kobra zehiri emecek, Engereğin zehir dişi onu öldürecek. ¹⁷Akarsuların bal ve ayran akan derelerin Sefasını süremeyecek. ¹⁸Zahmetle kazandığını Yemeden geri verecek, Elde ettiği kazancın tadını çıkaramayacak. ¹⁹Çünkü yoksulları ezip yüzüstü bıraktı, Kendi yapmadığı evi zorla aldı. ²⁰“Hırsı yüzünden rahat nedir bilmedi, Serveti onu kurtaramayacak. ²¹Yediğinden artakalan olmadı, Bu yüzden bolluğu uzun sürmeyecek. ²²Varlık içinde yokluk çekecek, Sıkıntı tepesine binecek. ²³Karnımı tika basa doyurduğunda, Tanrı kızgın öfkesini ondan çıkaracak, Üzerine gazap yağdıracak. ²⁴Demir silah-tan kaçacak olsa, Tunç ok onu delip geçecek. ²⁵Çekilince ok sırtından, Parıldayan ucu ödünden çıkacak, Dehşet çökecek üzerine. ²⁶Koyu karanlık onun hazinelerini gözlüyor. Körüklenmemiş ateş onu yiyip bitirecek, Çadırında artakalanı tüketecek. ²⁷Suçunu gökler açığa çıkaracak, Yeryüzü ona karşı ayaklanacak. ²⁸Varlığını seller, Azgın sular götürecek Tanrı’nın öfkelenmediği gün. ²⁹Budur kötünün Tanrı’dan aldığı pay, Budur Tanrı’nın ona verdiği miras.”

21Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Sözümü dikkatle dinleyin, Bana verdiğiniz avuntu bu olsun. ³Brakın ben de konuşayım, Ben konuştuktan sonra alay edin. ⁴“Yakınmam insana mı karşı? Niçin sabırsızlanmayayım? ⁵Bana bakın da şaşın, Elinizi ağzımıza koyun. ⁶Bunu düşündükçe içimi korku sarıyor, Bedenimi titreme alıyor. ⁷Kötüler niçin yaşıyor, Yaşlandıkça güçleri artıyor? ⁸Çocukları sapsağlam çevrelerinde, Soyuları gözlerinin önünde. ⁹Evleri güvenlik içinde, korkudan uzak, Tanrı’nın sopası onlara dokunmuyor. ¹⁰Boğalarının çiftleşmesi hiç boşa çıkmaz, İnekleri hep doğurur, hiç düşük yapmaz. ¹¹Çocuklarını sürü gibi salıverirler, Yavruları oynar. ¹²Tef ve lir eşliğinde şarkı söyler,

Ney sesiyle eğlenirler. ¹³Ömürlerini bolluk içinde geçirir, Esenlik içinde ölümler diyarına inerler. ¹⁴Tanrı’ya, ‘Bizden uzak dur!’ derler, ‘Yolunu öğrenmek istemiyoruz. ¹⁵Her Şeye Gücü Yeten kim ki, O’na kulluk edelim? Ne kazancımız olur O’na dua etsek?’ ¹⁶Ama zenginlikleri kendi ellerinde değil. Kötülerin öğüdü benden uzak olsun. ¹⁷“Kaç kez kötülerin kandili söndü, Başlarına felaket geldi, Tanrı öfkelenmediğinde paylarına düşen kederi verdi? ¹⁸Kaç kez rüzgarın sürüklediği saman gibi, Kasırganın uçurduğu saman çöpü gibi oldular? ¹⁹“Tanrı babaların cezasını çocuklarına çektirir’ diyorsunuz, Kendilerine çektirsin de bilsinler nasıl olduğunu. ²⁰Yıkımlarını kendi gözleriyle görsünler, Her Şeye Gücü Yeten’in gazabını içsinler. ²¹Çünkü sayılı ayları sona erince Geride bıraktıkları aileleri için niye kaygı çeksinler? ²²“En yüksektekileri bile yargılayan Tanrı’ya Kim akıl öğretebilir? ²³Biri gücünün doruğunda ölür, Büsbütün rahat ve kaygısız. ²⁴Bedeni iyi beslenmiş, İlikleri dolu. ²⁵Ötekiyse acı içinde ölür, İyilik nedir hiç tatmamıştır. ²⁶Toprakta birlikte yatarlar, Üzerlerini kurt kaplar. ²⁷“Bakın, düşüncelerinizi, Bana zarar vermek için kurduğunuz düzenleri biliyorum. ²⁸‘Büyük adamın evi nerede?’ diyorsunuz, ‘Kötülerin çadırları nerede?’ ²⁹Yolculara hiç sormadınız mı? Anlatıklarına kulak asmadınız mı? ³⁰Felaket günü kötü insan esirgenir, Gazap günü ona kurtuluş yolu gösterilir. ³¹Kim davranışını onun yüzüne vurur? Kim yaptığının karşılığını ona ödetir? ³²Mezarlığa taşınır, Kabri başında nöbet tutulur. ³³Vadi toprağı tatlı gelir ona, Herkes ardından gider, Ötüsıra gidenlerse sayısızdır. ³⁴“Boş laflarla beni nasıl avutursunuz? Yanıtlarınızdan çıkan tek sonuç yalandır.”

22Temanlı Elifaz şöyle yanıtladı: ²“İnsan Tanrı’ya yararlı olabilir mi? Bilge kişinin bile O’na yararı dokunabilir mi? ³Doğruluğun Her Şeye Gücü Yeten’e ne zevk verebilir, Kusursuz yaşamın O’na ne kazanç sağlayabilir? ⁴Seni azarlaması, dava etmesi O’ndan korktuğun için mi? ⁵Kötülüğün büyük, Günahların sonsuz değil mi? ⁶Çünkü kardeşlerinden nedensiz rehin alıyor, Onları soyuyordun. ⁷Yorguna su içirmedin, Açtan ekmeği esirgedin; ⁸Ülkeye bileğinle sahip oldun, Saygın biri olarak orada yaşadın. ⁹Dul kadınları eli boş çevirdin, Öksüzlerin kolunu kanadını kırdın. ¹⁰Bu yüzden her yanın tuzaklarla çevrili, Ansızın gelen korkuyla yıhıyorsun, ¹¹Her şey kararıyor, göremez oluyorsun, Seller altına alıyor seni. ¹²“Tanrı göklerin yükseklerinde değil mi? Yıldızlara bak, ne kadar yüksekteler! ¹³Sen ise, ‘Tanrı ne bilir?’ diyorsun, ‘Zifiri karanlığın içinden yargılayabilir mi? ¹⁴Koyu bulutlar O’na engeldir, göremez, Gök kubbenin üzerinde dolaşır.’ ¹⁵Kötülerin yürüdüğü Eski yolu mu tutacaksın? ¹⁶Onlar ki, vakitleri gelmeden çekilip alındılar, Temellerini sel bastı. ¹⁷Tanrı’ya, ‘Bizden uzak dur!’ dediler, ‘Her Şeye Gücü Yeten bize ne yapabilir?’ ¹⁸Ama onların evlerini iyilikle dolduran O’ydu. Bunun için kötülerin öğüdü benden uzak olsun. ¹⁹“Doğrular onların yıkımını görüp sevinir, Suçsuzlar şöyle diyerek eğlenir: ²⁰‘Düşmanlarımız yok edildi, Malları yanıp kül oldu.’

²¹“Tanrı’yla dost ol, barış ki, Bolluğa eresin. ²²Ağzından çıkan öğretiyi benimse, Sözlerini yüreğinde tut. ²³Her Şeye Gücü Yeten’e dönersen, eski haline kavuşursun. Kötülüğü çadırından uzak tutar, ²⁴Altınımı yere, Ofir altınımı vadi-deki çakılların arasına atarsan, ²⁵Her Şeye Gücü Yeten senin altının, Değerli gümüşün olur. ²⁶O zaman Her Şeye Gücü Yeten’den zevk alır, Yüzünü Tanrı’ya kaldırırsın. ²⁷O’na dua edersen, dinler seni, Adaklarını yerine getirirsin. ²⁸Neşe karar verirken yapılır, Yollarını ışık aydınlatır. ²⁹İnsanlar seni alçaltınca, güvenini yitirme, Çünkü Tanrı alçakgönüllüleri kurtarır. ³⁰O suçsuz olmayamı bile kurtarır, Senin ellerinin temizliği sayesinde kurtulur suçlu.”

23 Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Bugün de acı acı yakınacağım, İniltime karşı Tanrı’nın üzerimdeki eli ağırdır. ³Keşke O’nu nerede bulacağımı bilseydim, Tahtına varabilseydim! ⁴Davamı önünde dile getirir, Kanıtlarımı art arda sıralardım. ⁵Bana vereceği yanıtı öğrenir, Ne diyeceğini anlardım. ⁶Eşsiz gücüyle bana karşı mı çıkardı? Hayır, yalnızca dinlerdi beni. ⁷Haklı kişi davasını oraya, O’nun önüne getirebilirdi, Ben de yargılanmaktan sonsuza dek kurtulurdum. ⁸“Doğuya gitsem orada değil, Batıya gitsem O’nu bulamıyorum. ⁹Kuzeyde iş görse O’nu seçemiyorum, Güneye dönse O’nu göremiyorum. ¹⁰Ama O tuttuğum yolu biliyor, Beni sınıadığında altın gibi çıkacağım. ¹¹Adımlarını yakından izledim, Sapmadan yolunu tuttum. ¹²Ağzından çıkan buyruklardan ayrılmadım, Günlük ekmeğimden çok ağzından çıkan sözlere değer verdim. ¹³“O tek başımadır, kim O’nu caydırabilir? Canı ne isterse onu yapar. ¹⁴Benimle ilgili kararımı yerine getirir, Daha nice tasarısı vardır. ¹⁵Bu yüzden dehşete düşerim huzurunda, Düşündükçe korkarım O’ndan. ¹⁶Tanrı cesaretimi kırdı, Her Şeye Gücü Yeten beni yıldırıldı. ¹⁷Karanlık beni susturamadı, Yüzümü örten koyu karanlık.

24“Niçin Her Şeye Gücü Yeten yargı için vakit saptamıyor? Neden O’nu tanıyanlar bu günleri görmesin? ²İnsanlar sınır taşlarını kaldırıyor, Çaldıkları sürüleri otlatıyorlar. ³Öksüzlerin eşeğini kovuyor, Dul kadının öküzünü rehin alıyorlar. ⁴Yoksulları yoldan saptırıyor, Ülkenin düşkünlerini gizlenmeye zorluyorlar. ⁵Bakın, yoksullar çöldeki yaban eşekleri gibi Yiyecek bulmak için erkenden işe çıkıyorlar, Çocuklarına yiyeceği kırlar sağlıyor. ⁶Yemlerini tarlalardan topluyor, Kötülerin bağındaki artıkları eşeliyorlar. ⁷Geceyi giysisiz, çıplak geçiriyorlar, Örtünecek şeyleri yok soğukta. ⁸Dağlara yağın sağanaktan islanıyor, Sıgımlarını olmadığı için kayalara sarılıyorlar. ⁹Öksüz memeden uzaklaştırılıyor, Düşkünün bebeği rehin alınıyor. ¹⁰Giysisiz, çıplak dolaşiyor, Aç karnına demet taşıyorlar. ¹¹Teraslar arasında zeytin eziyor, Susuzluktan kavrulurken Şarap için üzüm sıkıyorlar. ¹²Kentlerden insan inilteleri yükseliyor, Yaralı canlar feryat ediyor, Ama Tanrı haksızlığı önemsemiyor. ¹³“Bunlar ışığa başkaldıranlardır; Onun yolunu

tanımaz, İzinde yürümezler. ¹⁴Gün ağarınca ^{viii} katil kal-kar, Düşkününü, yoksulu öldürür, Hırsız gibi sıvışır geceleyin. ¹⁵Zina edenin gözü alaca karanlıktadır, ‘Beni kimse görmez’ diye düşünür, Yüzünü örtüyle gizler. ¹⁶Hırsızlar karanlıkta evleri deler, Gündüz gizlenir, ışık nedir bilmezler. ¹⁷Çünkü zifiri karanlık, sabahıdır onların, Karanlığın dehşetiyle dostturlar. ¹⁸“Diyorsunuz ki, ‘Suyun üstündeki köpüktür onlar, Lanetlidir ülkedeki payları, Kimse bağla-ra gitmez. ¹⁹Kuraklık ve sıcakın eriyen karı alıp götürdü-ğü gibi Ölüler diyarı da günahlıları alıp götürür. ²⁰Rahim onları unutacak, Kurtlara yem olacak, Bir daha anılmayacaklar. Haksızlık bir ağaç gibi kırılacak. ²¹Onlar çocuğu olmayan kısır kadınları yolar, Dul kadına iyilik etmezler. ²²Tanrı, gücüyle zorbaları yok eder, Harekete geçince zor-baların yaşama umudu kalmaz. ²³Tanrı onlara güven verir, O’na güvenirlenir, Ama gözü yürüdükleri yoldadır. ²⁴Kısa süre yükselir, sonra yok olurlar, Düşerler, tıpkı ötekiler gibi alınıp götürülür, Başak başı gibi kesilirler.’ ²⁵“Böyle değilse, kim beni yalancı çıkarabilir, Söylediklerimin boş olduğunu gösterebilir?”

25Şuahlı Bildat şöyle yanıtladı: ²“Egemenlik ve heybet Tanrı’ya özgüdür, Yüce göklerde düzen kuran O’dur. ³Orduları sayılabilir mi? Işığı kimin üzerine doğmaz? ⁴İnsan Tanrı’nın önünde nasıl doğru olabilir? Kadından doğan biri nasıl temiz olabilir? ⁵O’nun gözünde ay parlak, Yıldızlar temiz değilse, ⁶Nerede kaldı bir kurtçuk olan insan, Bir böcek olan insanoğlu!”

26Eyüp şöyle yanıtladı: ²“Çaresize nasıl yardım ettin! Gücsüz pazıyı nasıl kurtardın! ³Bilge olmayana ne öğütler verdin! Sağlam bilgiyi pek güzel öğrettin! ⁴Bu sözleri kime söyledin? Senin ağzından konuşan ruh kimin? ⁵“Suların ve sularda yaşayanların altında Ölüler titriyor. ⁶Tanrı’nın önünde ölüler diyarı çıplaktır, Yıkım diyarı örtüsüz. ⁷O boşluğun üzerine kuzey göklerini yayar, Hiçliğin üzerine dünyayı asar. ⁸Bulutların içine suları sarar, Bulutlar yırtılmaz onların ağırlığı altında. ⁹Dolunayın yüzünü örter, Üstüne bulutlarını serper. ¹⁰Suların yüzeyine sınır çizer Işıkla karanlığın ayrıldığı yerde. ¹¹Göklerin direkleri sarsılır, Şaşkına dönerler O azarlayınca. ¹²Gücüyle denizi çalkalar, Ustaca Rahav’ı ^{ix} vurur. ¹³Gökler O’nun soluğuyla açılır, O’nun eli parçalar kaçan yılanı. ¹⁴Bunlar yaptıklarının küçücük parçaları, O’ndan duyduğumuz hafif bir fısıltıdır. Gürleyen gücünü kim anlayabilir?” ^x

27Eyüp anlatmaya devam etti: ²“Hakkımı elimden alan Tanrı’nın varlığı hakkı için, Bana acı çektiren Her Şeye Gücü Yeten’in hakkı için, ³İçimde yaşam belirtisi olduğu sürece, Tanrı’nın soluğu burnumda olduğu sürece, ⁴Ağzımdan

^{viii}“Gün ağarınca”: İbranice “Işıқта”.

^{ix}“Rahav”: Kenan efsanelerinde geçen kaos ve kötülük güçlerini simgeleyen bir deniz canavarı.

^xBirçok uzmana göre 26:5-14 ayetleri Bildat’ın sözleridir.

kötü söz çıkmayacak, Dilimden yalan dökülmeyecek. ⁵Size asla hak vermeyecek, Son soluğumu verene dek suçsuz olduğumu söyleyeceğim. ⁶Doğruluğuma sarılacak, onu bırakmayacağım, Yaşadığım sürece vicdanım beni suçlamayacak. ⁷“Düşmanlarım kötüler gibi, Bana saldıranlar haksızlar gibi cezalandırılınsın. ⁸Tanrısız insanın umudu nedir Tanrı onu yok ettiğinde, canını aldığında? ⁹Başına sıkıntı geldiğinde, Tanrı feryadını duyar mı? ¹⁰Her Şeye Gücü Yeten’den zevk alır mı? Her zaman Tanrı’ya yakarır mı? ¹¹“Tanrı’nın gücünü size öğreteceğim, Her Şeye Gücü Yeten’in tasarısını gizlemeyeceğim. ¹²Aslında siz, hepiniz gördünüz bunu, Öyleyse ne diye boş boş konuşuyorsunuz? ¹³“Kötünün Tanrı’dan alacağı pay, Zorbannın Her Şeye Gücü Yeten’den alacağı miras şudur: ¹⁴Çocukları ne kadar çok olursa olsun, kılıçla öldürülecek, Soyu yeterince ekmek bulamayacaktır. ¹⁵Sağ kalanlar hastalıktan ölüp gömülecek, Dul karıları ağlamayacaktır. ¹⁶Kötü insan kum gibi gümüş yağsa, Yığınla giysi biriktirse, ¹⁷Onun biriktirdiğini doğru insan giyecek, Gümüşü suçsuz paylaşacak. ¹⁸Evini güve kozası gibi inşa eder, Bekçinin kurduğu çardak gibi. ¹⁹Zengin olarak yatar, ama bu öyle sürmez, Gözlerini açtığında hepsi yok olup gitmiştir. ²⁰Dehşet onu sel gibi basar, Kasırğa gece kapar götürür. ²¹Doğu rüzgarı onu uçurup götürür, Yerinden silip süpürür. ²²Acımasızca üzerine eser, Elinden kaçmaya çalışırken. ²³Onunla alay ederek el çırpar, Yerinden ıslıklar.”^{xi}

28Gümüş maden ocağından elde edilir, Altın arıtmak için de bir yer vardır. ²Demir topraktan çıkarılır, Bakırta taştan. ³İnsan karanlığa son verir, Koyu karanlığın, ölüm gölgesinin taşlarını Son sınırına kadar araştırır. ⁴Maden kuyusunu insanların oturduğu yerden uzakta açar, İnsan ayağının unuttuğu yerlerde, Herkesten uzak iplere sarılıp sallanır. ⁵Ekmek topraktan çıkar, Toprağın altı ise yanmış, altüst olmuştur. ⁶Kayalarından laciverttaşı çıkar, Yüzeyi altın tozunu andırır. ⁷Yırtıcı kuş yolu bilmez, Doğanın gözü onu görmemiştir. ⁸Güçlü hayvanlar oraya ayak basmamış, Aslan oradan geçmemiştir. ⁹Madenci elini çakmak taşına uzatır, Dağları kökünden altüst eder. ¹⁰Kayaların içinden tüneller açar, Gözleri değerli ne varsa görür. ¹¹Irmakların kaynağını tıklar, Gizli olanı ışığa çıkarır. ¹²Ama bilgelik nerede bulunur? Aklın yeri neresi? ¹³İnsan onun değerini bilmez, Yaşayanlar diyarında ona rastlanmaz. ¹⁴Engin, “Bende değil” der, Deniz, “Yanımda değil.” ¹⁵Onun bedeli saf altınla ödenmez, Değeri gümüşle ölçülmez. ¹⁶Ona Ofir altınıyla, değerli oniksle, Laciverttaşıyla değer biçilmez. ¹⁷Ne altın ne cam onunla karşılaştırılabilir, Saf altın kaplara değiştirilmez. ¹⁸Yanımda mercanla billurun sözü edilmez, Bilgelik değeri mücevherden üstündür. ¹⁹Kuş topazı onunla denk sayılmaz, Saf altınla ona değer biçilmez. ²⁰Öyleyse bilgelik nereden geliyor? Aklın yeri neresi? ²¹O bütün canlıların gözünden uzaktır, Gökte uçan kuşlardan bile saklıdır. ²²Yıkım’la Ölüm: “Kulaklarımız ancak

fısıltısını duydu” der. ²³Onun yolunu Tanrı anlar, Yerini bilen O’dur. ²⁴Çünkü O yeryüzünün uçlarına kadar bakar, Göklerin altındaki her şeyi görür. ²⁵Rüzgara güç verdiği, Suları ölçtüğü, ²⁶Yağmura kural koyduğu, Yıldırıma yol açtığı zaman, ²⁷Bilgeligi görüp değerini biçti, Onu onaylayıp araştırdı. ²⁸İnsana, “İşte Rab korkusu, bilgelik budur” dedi, “Kötülükten kaçınmak akıllılıktır.”

29Eyüp yine anlatmaya başladı: ²“Keşke geçen aylar geri gelseydi, Tanrı’nın beni kolladığı, ³Kandilinin başımın üstünde parladığı, Işıyla karanlıkta yürüdüğüm günler, ⁴Keşke olgunluk günlerim geri gelseydi, Tanrı’nın çadırımı dostça koruduğu, ⁵Her Şeye Gücü Yeten’in henüz benimle olduğu, Çocuklarımla çevremde bulunduğu, ⁶Yollarımın sütle yıkandığı, Yanımdaki kayanın zeytinyağı akıttığı günler! ⁷“Kent kapısına gidip Kürsümü meydana koyduğumda, ⁸Gençler beni görüp gizlenir, Yaşlılar kalkıp ayakta dururlardı; ⁹Önderler konuşmaktan çekinir, Elleriyle ağızlarını kaparlardı; ¹⁰Soyluların sesi kesilir, Dilleri damaklarına yapıştırdı. ¹¹Beni duyan kutlar, Beni gören överdi; ¹²Çünkü yardım isteyen yoksulu, Desteği olmayan öksüzü kurtarırdım. ¹³Ölmekte olanın hayır duasını alır, Dul kadının yüreğini sevinçten coştururdum. ¹⁴Doğruluğu giysi gibi giyindim, Adalet kaftanım ve sarığımdı sanki. ¹⁵Körlere göz, Topallara ayaktım. ¹⁶Yoksullara babalık eder, Garibin davasını üstlenirdim. ¹⁷Haksızın çenesini kırar, Avımı dişlerinin arasından kapardım. ¹⁸“‘Son soluğumu yuvamda vereceğim’ diye düşünüyordum, ‘Günlerim kum taneleri kadar çok. ¹⁹Köküm sulara erişecek, Çiy geceyi dallarımda geçirecek. ²⁰Aldığım övgüler tazelenecek, Elimdeki yay yenilenecek.’ ²¹“İnsanlar beni saygıyla dinler, Öğüdümü sessizce beklerlerdi. ²²Ben konuştuğuktan sonra onlar konuşmazdı, Sözlerim üzerlerine damlardı. ²³Yağmuru beklercesine beni bekler, Son yağmurları içercesine sözlerimi içerlerdi. ²⁴Kendilerine gülümsediğimde gözlerine inanmazlardı, Güler yüzlülüğüm onlara cesaret verirdi. ²⁵Onların yolunu ben seçer, başlarında dururdum, Askerlerinin ortasında kral gibi otururdum, Yaşlıları avutan biri gibiydim.

30“Ama şimdi, yaşı benden küçük olanlar Benimle alay etmekte, Oysa babalarını sürümün köpeklerinin Yanına koymaya tenezzül etmezdim. ²Çünkü güçleri tükenmişti, Bileklerinin gücü ne işime yarardı? ³Yoksulluktan, açlıktan bitkindiler, Akşam çölde, ıssız çorak yerlerde kök kemiyorlardı. ⁴Çalılıklarda karapazı topluyor, Retem kökü yiyorlardı. ⁵Toplumdan kovuluyorlardı, İnsanlar hırsızmışlar gibi onlara bağıryordu. ⁶Korkunç vadelerde, yerdeki deliklerde, Kaya kovuklarında yaşıyorlardı. ⁷Çalıların arasında anırır, Çalı altında birbirine sokulurlardı. ⁸Aptalların, adı sanı belirsiz insanların çocuklarıydılar, Ülkeden kovulmuşlardı. ⁹“Şimdiyse destan oldum dillerine, Ağızlarına doladılar beni. ¹⁰Benden tiksiniyor, uzak duruyorlar, Yüzüme tükürmekten çekinmiyorlar. ¹¹Tanrı ipimi çözüp beni alçalttığı için Dizginsiz davranmaya başladılar bana. ¹²Sağımdaki

^{xi}Bazı uzmanlara göre 27:13-23 ayetleri Sofar’ın sözleridir.

ayak takımı üzerime yürüyor, Ayaklarımı kaydırıyor, Bana karşı rampalar kuruyorlar. ¹³Yolumu kesiyor, Kimseden yardım görmeden Beni yok etmeye çalışıyorlar. ¹⁴Koca bir gedikten girer gibi ilerliyor, Yıkıntılar arasından üzerime yuvarlanıyorlar. ¹⁵Dehşet çöktü üzerime, Onurum rüzgara kapılmış gibi uçtu, Mutluluğum bulut gibi geçip gitti. ¹⁶“Şimdi tükeniyorum, Acı günler beni ele geçirdi. ¹⁷Geceleri kemiklerim sızlıyor, Beni kemiren acılar hiç durmuyor. ¹⁸Tanrı yargılanacak bir suç olurdu, Çünkü yücelerdeki Tanrı’yı şiddeti Üzerimdeki giysiye dönüştü, Gömleğimin yakası gibi beni sıkıyor. ¹⁹Beni çamura fırlattı, Toza, küle döndüm. ²⁰“Sana yakarıyorum, ama yanıt vermiyorsun, Ayağa kalktığımda gözünü bana dikiyorsun. ²¹Bana acımasız davranıyor, Bileğinin gücüyle beni eziyorsun. ²²Beni kaldırıp rüzgara bindiriyorsun, Fırtınanın içinde darma duman ediyorsun. ²³Biliyorum, beni ölüme, Bütün canlıların toplanacağı yere götüreceksin. ²⁴“Kuşkusuz düşenin dostu olmaz, Felakete uğrayıp yardım istediğinde. ²⁵Sıkıntıya düşenler için ağlamaz mıydım? Yoksullar için üzülmez miydim? ²⁶Ama ben iyilik beklerken kötülük geldi, Işık umarken karanlık geldi. ²⁷İçim kaynıyor, rahatım yok, Önümde acı günler var. ²⁸Yaslı yaslı dolaşıyorum, güneş yok, Topluluk içinde kalkıp feryat ediyorum. ²⁹Çakallarla kardeş, Baykuşlarla arkadaş oldum. ³⁰Derim karardı, soyuluyor, Kemiklerim ateşten yanıyor. ³¹Lirimin sesi yas feryadına, Neyimin sesi ağlayanların sesine döndü.

31“Gözlerimle antlaşma yaptım Şehvetle bir kıza bakmamak için. ²Çünkü insanın yukarıdan, Tanrı’dan payı nedir, Yücelerden, Her Şeye Gücü Yeten’den mirası ne? ³Kötüler için felaket, Haksızlık yapanlar için bela değil mi? ⁴Yürüdüğüm yolları görmüyor mu, Attığım her adımlı saymıyor mu? ⁵“Eğer yalan yolunda yürüdümse, Ayağım hileye seğirttiyse, ⁶–Tanrı beni doğru teraziyile tartсын, Kusursuz olduğumu görsün– ⁷Adımım yoldan saptıysa, Yüreğim gözümü izlediysen, Ellerim pisliğe bulaştıysa, ⁸Ektiğimi başkaları yesin, Ekinlerim kökünden sökülsün. ⁹“Eğer gönlümü bir kadına kaptırdıysam, Komşumun kapısında pusuya yattıysam, ¹⁰Karım başkasının buğdayını öğütsün, Onunla başka erkekler yatsın. ¹¹Çünkü bu utanç verici, Yargılanması gereken bir suç olurdu. ¹²Yıkım diyarına dek yakan bir ateştir o, Bütün ürünümü kökünden kavururdu. ¹³“Benimle ters düştüklerinde Kölemin ve hizmetçimin hakkını yemişsem, ¹⁴Tanrı yargıladığında ne yaparım? Hesap sorduğunda ne yanıt veririm? ¹⁵Beni ana karnında yaratan onu da yaratmadı mı? Rahimde bize biçim veren O değil mi? ¹⁶“Eğer yoksulların dileğini geri çevirdimse, Dul kadının umudunu kırdımsa, ¹⁷Ekmeğimi yalnız yedim, Öksüzle paylaşmadımsa, ¹⁸Gençliğimden beri öksüzü baba gibi büyütmedimse, Doğduğumdan beri dul kadına yol göstermedimse, ¹⁹Giysisi olmadığı için can çekişen birini Ya da örtüsü olmayan bir yoksulu gördüm de, ²⁰Koyunlarımın yünüyle ısıtmadıysam, O da içinden beni kutsamadıysa, ²¹Mahkemede sözümün geçtiğini bilerek Öksüze el kaldırdımsa, ²²Kolum omuzumdan düşsün, Kol

kemiğim kırılınsın. ²³Çünkü Tanrı’dan gelecek beladan korkarım, O’nun görkeminden ötürü böyle bir şey yapamam. ²⁴“Eğer umudumu altına bağladım, Saf altına, ‘Güven cim sensin’ dedimse, ²⁵Servetim çok, Varlığımı bileğimle kazandım diye sevindimse, ²⁶Işıldayan güneşe, Parıldayarak hareket eden aya bakıp da, ²⁷İçimden ayartıldımsa, Elim onlara taptığımı gösteren bir öpücük yolladıysa, ²⁸Bu yadsımış olurdu. ²⁹“Eğer düşmanımın yıkımına sevindim, Başına kötülük geldi diye keyiflendimse, ³⁰–Kimsenin canına lanet ederek Ağzımın günah işlemesine izin vermedim– ³¹Evimdeki insanlar, ‘Eyüp’ün verdiği etle Karnımı doyurmayan var mı?’ diye sormadıysa, ³²–Hiçbir yabancı geceyi sokakta geçirmezdi, Çünkü kapım her zaman yolculara açıktı– ³³Kalabalıktan çok korktuğum, Boyların aşağılamasından yıldığım, Susup dışarı çıkmadığım için Suçumu bağrımında gizleyip Adem gibi isyanımı örttümse, ³⁴–“Keşke beni dinleyen biri olsa! İşte savunmamı imzalıyorum, Her Şeye Gücü Yeten bana yanıt versin! Hasımın yazdığı tomar elimde olsa, ³⁶Kuşkusuz onu omuzumda taşır, Taç gibi başıma koyardım. ³⁷Attığım her adımı ona bildirir, Kendisine bir önder gibi yaklaşırdım.– ³⁸“Toprağım bana feryat ediyorsa, Sabanın açtığı yarıklar bir ağızdan ağlıyorsa, ³⁹Ürününü para ödmeden yedimse Ya da üzerinde oturanların kalbini kırdımsa, ⁴⁰Orada buğday yerine diken, Arpa yerine delice bitsin.” Eyüp’ün konuşması sona erdi.

32Böylece bu üç kişi Eyüp’e yanıt vermekten vazgeçti, çünkü Eyüp kendi doğruluğundan emindi. ²Ram ailesinden Büzlu Barakel oğlu Elihu Eyüp’e çok öfkeleni. Çünkü Eyüp kendini Tanrı’dan haklı görüyordu. ³Elihu Eyüp’ün üç arkadaşına da öfkeleni, çünkü Eyüp’ü ^{xii} suçlamalarına karşın sağlam bir yanıt bulamamışlardı. ⁴Elihu Eyüp’le konuşmak için sırasını beklemişti, çünkü ötekiler yaşça kendisinden büyüktü. ⁵Bu üç kişinin başka bir şey söyleyemeyeceğini görünce öfkesi alevlendi. ⁶Büzlu Barakel oğlu Elihu şöyle konuştu: “Ben yaşça küçüğüm, sizse yaşlısınız. Bu yüzden çekindim, bildiğimi söylemekten korktum. ⁷“Çok gün görenler konuşsun” dedim, ‘Çok yıl yaşayanlar bilgeliği öğretsin.’ ⁸Oysa insana ruh, Her Şeye Gücü Yeten’in soluğu akıl verir. ⁹Aklın yaşta değil başta. Adaleti anlamak yaşa bakmaz. ¹⁰“Bu yüzden, ‘Beni dinleyin’ diyorum, Ben de bildiğimi söyleyeyim. ¹¹Siz konuşurken ben bekledim, Siz ne diyeceğinizi araştırırken Düşüncelerinizi dinledim. ¹²Bütün dikkatimi size çevirdim. Ama hiçbiriniz Eyüp’ün haksızlığını kanıtlayamadı, Onun söylediklerine karşılık veremedi. ¹³‘Biz bilgeliğe eriştik, Bırakın Tanrı onu haksız çıkarsın, insan değil’ demeyin. ¹⁴Ama Eyüp’ün sözlerinin hedefi ben değildim, Bu yüzden onu sizin sözlemlerinizle yanıtlamayacağım. ¹⁵“Onlar yıldız, yanıt veremiyorlar artık, Söyleyecek şeyleri kalmadı. ¹⁶Onlar konuşmuyor diye ben beklemeli miyim, Duruyor, yanıt vermiyorlar diye? ¹⁷Benim de söyleyecek sözüm var, Ben de bildiğimi

^{xii}“Eyüp’ü”: Bazı eski İbrani din bilginlerine göre “Tanrı’yı”.

söyleyeceğim. ¹⁸Çünkü içim dolu, İçimdeki ruh beni zorluyor. ¹⁹İçim açılmamış şarap gibi, Yeni şarap tulumları gibi patlamak üzere. ²⁰Konuşup rahatlamalıyım, Ağzımı açıp yanıtlamalıyım. ²¹Kimseye ayrıcalık göstermeyecek, Kimseye yaltaklanmayacağım. ²²Çünkü yaltaklanmayı bilsem, Yaraticım beni hemen yok ederdi.

33“Ama şimdi lütfen sözümü dinle, Eyüp, Söyleyeceğim her şeye kulak ver. ²Ağzımı açtım açacağım, Söyleyeceklerim dilimin ucunda. ³Sözlerim temiz bir yürekte çıkıyor, Dudaklarım bildiklerini içtenlikle söylüyor. ⁴Beni Tanrı'nın Ruhu yarattı, Her Şeye Gücü Yeten'in soluğu yaşam veriyor bana. ⁵Elinden gelirse beni yanıtla, Kendini hazırla, karşımda dur. ⁶Tanrı'nın önünde ben de tıpkı senin gibiyim, Ben de balçıktan yaratıldım. ⁷Onun için dehşetim seni yıldırmasın, Baskım sana ağır gelmesin. ⁸“Sesin hâlâ kulaklarımda, Şöyle demiştin: ⁹‘Ben kusursuz ve günahsızım, Temiz ve suçsuzum. ¹⁰Yine de Tanrı bana karşı bahane arıyor, Beni düşman görüyor. ¹¹Ayaklarımı tomruğa vuruyor, Yollarımı gözetliyor.’ ¹²“Ama sana şunu söyleyeyim, Bu konuda haksızsın. Çünkü Tanrı insandan büyüktür. ¹³İnsanın hiçbir sözünü yanıtlamıyor diye Niçin O'nunla çekişiyorsun? ¹⁴Çünkü insan anlamasa da, Tanrı şu ya da bu yolla konuşur. ¹⁵Rüyada, geceleyin görümde, İnsanları ağır uyku basınca, Yatakta yatarlarken, ¹⁶Kulaklarına konuşur, Uyarısıyla onları korkutur; ¹⁷Onları yaptıkları kötülükten döndürmek, Gururdan uzak tutmak, ¹⁸Canlarını çukurdan, Hayatlarını ölümden kurtarmak için. ¹⁹İnsan yatağında acılarla, Kemiklerinde dinmez sızılarla yola getirilir. ²⁰Öyle ki, içi yemek kaldırmaz, En lezzetli yiyecekte tiksirir. ²¹Eti erir, görünmez olur, Gözükmeyen kemikleri ortaya çıkar. ²²Canı çukura, Hayatı ölüm meleklerine yaklaşır. ²³“Yine de insana doğruyu bildirmek için Yanında bir melek, bin melekten biri Arabulucu olarak bulunursa, ²⁴Ona lütfeder de, ‘Onu ölüm çukuruna inmekten kurtar, Ben fidyeyi buldum’ derse, ²⁵Eti çocuk eti gibi yenilenir, Gençlik günlerine döner. ²⁶Dua ettiğinde Tanrı ondan hoşnut kalır, O da Tanrı'nın yüzünü görüp sevinir. Tanrı onun durumunu düzeltir. ²⁷Sonra insanların önünde türkü çağırır: ‘Günah işleyip doğru yoldan saptım, Ama Tanrı hak ettiğim cezayı vermedi bana, ²⁸Canımı çukura inmekten O kurtardı, Işığı görmek için yaşayacağım.’ ²⁹“İşte, insanın canını çukurdan çıkarmak, Onu yaşam ışığıyla aydınlatmak için Tanrı bütün bunları iki kez, Hatta üç kez yapar. ³⁰³¹“İyi dinle, Eyüp, kulak ver, Sen sus, ben konuşacağım. ³²Söyleyeceğin bir şey varsa söyle, Çünkü seni haklı çıkarmak isterim. ³³Yoksa, beni dinle, Sus da sana bilgelik öğreteyim.”

34Elihu konuşmasına şöyle devam etti: ²“Ey bilgiler, sözlerimi dinleyin, Kulak verin bana, ey bilgi sahipleri. ³Çünkü damak nasıl yemeği tadarsa, Kulak da sözleri sınır. ⁴Gelin, doğruyu seçelim, İyiyi birlikte öğrenelim. ⁵“Çünkü Eyüp, ‘Ben suçsuzum’ diyor, ‘Tanrı hakkımı elimden aldı. ⁶Haklı

olduğum halde yalancı sayılıyorum, Suçsuz olduğum halde okunla yaraladın beni.’ ⁷Eyüp gibisi var mı? Alayı su gibi içiyor! ⁸Kötülük yapanlarla dostluk edip geziyor, Kötülerle aynı yolda yürüyor. ⁹Çünkü, ‘Tanrı’yı hoşnut etmeye çalışmak İnsana yarar getirmez’ diyor. ¹⁰“Bu yüzden, ey sağduyulu insanlar, beni dinleyin! Tanrı kötülük yapar mı, Her Şeye Gücü Yeten haksızlık eder mi? Asla! ¹¹Çünkü O herkese yaptığının karşılığını öder, Hak ettiğini başına getirir. ¹²Tanrı kesinlikle kötülük etmez, Her Şeye Gücü Yeten adaleti saptırmaz. ¹³Kim yeryüzünü O'na emanet etti? Kim O'nu bütün dünyanın başına atadı? ¹⁴Eğer niyet eder de Ruhunu ve soluğunu geri çekerse, ¹⁵Bütün insanlık bir anda yok olur, İnsan yine toprağa döner. ¹⁶“Akıl varsa dinle, Kulak ver sözlerime. ¹⁷Adaletten nefret eden hiç hüküm sürebilir mi? Adil ve güçlü olanı suçlayacak mısın? ¹⁸Krallara, ‘Değersizsiniz’, Soylulara, ‘Kötüsünüz’ diyen, ¹⁹Önderlere ayrıcalık tanımayan, Zengini yoksuldan çok önemsemeyen O değil mi? Çünkü hepsi O'nun ellerinin işidir. ²⁰Gece yarısı bir anda ölürler, Herkes sarsılır, ölüp gider, Güçlüler de insan eli değmeden alınp götürülür. ²¹“Tanrı'nın gözleri insanların yolundan ayrılmaz, Attıkları her adımı görür. ²²Kötülük yapanların gizlenebileceği Ne karanlık bir yer vardır, ne de ölüm gölgesi. ²³Yargılanmak için önüne gelsinler diye, Tanrı insanları sorgulamaya pek gerek duymaz. ²⁴Araştırmadan güçlü insanları kırar, Onların yerine başkalarını diker. ²⁵Çünkü ne yaptıklarını bilir, Gece onları deviriverir, ezilirler. ²⁶Herkesin gözü önünde Kötülükleri yüzünden onları cezalandırır; ²⁷Artık O'nun ardından gitmedikleri, Yollarının hiçbirini dikkate almadıkları için. ²⁸Yoksulun feryadını O'na duyurdular; Düşkünlerin feryadını işitti. ²⁹Ama Tanrı sessiz kalırsa kim O'nu suçlayabilir? Yüzünü gizlerse kim O'nu görebilir? Bir ulusa karşı da bir insana karşı da O hep aynıdır, ³⁰Tanrısız insan krallık etmesin, Halka tuzak kurmasın diye. ³¹“Kimse Tanrı'ya, ‘Suçluyum, artık kötülük yapmayacağım’ dedi mi, ³²‘Göremediğimi sen bana öğret, Haksızlık ettimse, bir daha etmem?’ ³³O'nu reddettiğin halde, Senin keyfince mi seni ödüllendirmeli? Çünkü karar verecek olan sensin, ben değil, Öyleyse anlat bana bildiğini. ³⁴“Sağduyulu insanlar, Beni dinleyen bilgiler diyecekler ki, ³⁵‘Eyüp bilgisizce konuşuyor, Sözlerinin değeri yok.’ ³⁶Kötü biri gibi yanıtladığı için Keşke Eyüp'ün sınanması sonsuza dek sürse! ³⁷Çünkü günahına isyan da ekliyor, Önümüzde alay edercesine el çırpıyor, Tanrı'ya karşı konuştuğunda konuşuyor.”

35Elihu konuşmasına şöyle devam etti: ²“Tanrı'nın önünde haklıyım’ diyorsun. Doğru buluyor musun bunu? ³Ama hâlâ, ‘Günah işlemezsem Yararım ne, kazancım ne?’ diye soruyorsun. ⁴“Ben yanıtlayayım seni Ve arkadaşlarımı. ⁵Göklere bak da gör, Üzerinde yükselen bulutlara göz gezdir. ⁶Günah işlersen, Tanrı'ya ne zararı olur? İsyanların çoksa ne olur O'na? ⁷Doğruysan, O'na verdiğin nedir, Ya da ne alır O senin elinden? ⁸Kötülüğün ancak senin gibi birine zarar verir, Doğruluğun ise yalnız insanoğlu içindir.

⁹“İnsanlar ağır baskı altında feryat ediyor, Güçlülere karşı yardım istiyor. ¹⁰Ama kimse, ‘Nerede Yaratıcım Tanrı?’ demiyor; O Tanrı ki, gece bize ezgiler verir, ¹¹Yeryüzündeki hayvanlardan çok bize öğretir Ve bizi gökteki kuşlardan daha bilge kılar. ¹²Kötülerin gururu yüzünden insanlar feryat ediyor, Ama yanıtlayan yok. ¹³Gerçek şu ki, Tanrı boş feryadı dinlemez, Her Şeye Gücü Yeten bunu önemsemez. ¹⁴O’nu görmediğini söylediğin zaman bile Davan O’nun önündedir, bekle; ¹⁵Madem bu öfkeyle şimdi cezalandırmadı, İsyana da pek aldırılmaz diyorsun. ¹⁶Bu yüzden Eyüp ağzını boş yere açıyor, Bilgisizce konuştuğunda konuşuyor.”

36 Elihu konuşmasına şöyle devam etti: ²“Biraz bekle, sana açıklayayım, Çünkü Tanrı için söylenecek daha çok söz var. ³Bilgimi geniş kaynaklardan toplayacağım, Yaratıcıma hak vereceğim. ⁴Kuşkusuz söylediğim hiçbir şey yalan değil, Karşımda bilgide yetkin biri var. ⁵“Tanrı güçlüdür, ama kimseyi hor görmez, Güçlü ve amacında kararlı. ⁶Kötüleri yaşatmaz, Ezilenin hakkını verir. ⁷Gözlerini doğru kişiden ayırmaz, Onu krallarla birlikte tahta oturtur, Sonsuza dek yükseltir. ⁸Ama insanlar zincire vurulur, Baskı altında tutulurlarsa, ⁹Onlara yaptıklarını, Gurura kapılıp isyan ettiklerini bildirir. ¹⁰Öğüdünü dinletir, Kötülükten dönmelerini buyurur. ¹¹Eğer dinler ve O’na kuluk ederlerse, Kalan günlerini bolluk, Yıllarını rahatlık içinde geçirirler. ¹²Ama dinlemezlerse ölür, Ders almadan yok olurlar. ¹³“Tanrısızlar öfkelerini içlerinde gizler, Kendilerini bağladığında Tanrı’dan yardım istemezler. ¹⁴Genç yaşta ölüp giderler, Yaşamları putperest tapınaklarında fuhşu iş edinmiş erkekler arasında sona erer. ¹⁵Ama Tanrı acı çekenleri acı çektikleri için kurtarır, Düşkünlere kendini dinletir. ¹⁶“Evet, seni sıkıntıdan çeker çıkarırdı; Darlığın olmadığı geniş bir yere, Zengin yiyeceklerle bezenmiş bir sofraya. ¹⁷Oysa şimdi kötülerin hak ettiği cezayı çekiyorsun, Yargı ve adalet yakalamış seni. ¹⁸Dikkat et, para seni baştan çıkarmasın, Büyük bir rüşvet seni saptırmasın. ¹⁹Zenginliğin ya da bütün gücün yeter mi Sıkıntı çekmeni önlemeye? ²⁰Halkların yeryüzünden Yok edildiği geceyi özleme. ²¹Dikkat et, kötülüğe dönme, Çünkü sen onu düşkünlüğe yeğledin. ²²“İşte Tanrı gücüyle yükselir, O’nun gibi öğretmen var mı? ²³Kim O’na ne yapması gerektiğini söyleyebilir? Kim O’na, ‘Haksızlık ettin’ diyebilir? ²⁴O’nun işlerini yüceltmelisin, anımsa bunu, İnsanların ezgilerle övdüğü işlerini. ²⁵Bütün insanlar bunları görmüştür, Herkes onları uzaktan izler. ²⁶Evet, Tanrı öyle büyüktür ki, O’nu anlayamayız, Varlığının süresi hesaplanamaz. ²⁷“Su damlalarını yukarı çeker, Buharından yağmur damlatır. ²⁸Bulutlar nemini döker, İnsanların üzerine bol yağmur yağdırır. ²⁹Bulutları nasıl yaydığını, Göksel konutundan nasıl gürelediğini kim anlayabilir? ³⁰Şimşekleri çevresine nasıl yaydığına, Denizin dibine dek nasıl ulaştığına bakın. ³¹Tanrı halkları böyle yönetir, Bol yiyecek sağlar. ³²Şimşegi elleriyle tutar, Hedefine vurmasını buyurur. ³³O’nun gürleyişi fırtınayı haber verir, Sığırlar bile

fırtına kopacağını bildirir.

37“Yüreğim titrer buna, Yerinden oynar. ²Dinleyin, gürleyen sesini dinleyin, Ağzından çıkan sesi! ³Şimşegini göğün altındaki her yere, Yeryüzünün dört bucağına salar. ⁴Ardından bir ses gümbürder, Görkemli sesiyle gürlür. Sesi duyulunca şimşekleri alkoymaz. ⁵Tanrı’nın sesi şaşılacak biçimde gürlür, O, anlayışımızın ötesinde büyük işler yapar. ⁶Çünkü kara, ‘Yere düş’ der, Sağanağa, ‘Bütün şiddetinle boşal.’ ⁷Yarattığı bütün insanlar ne yaptığını bilsin diye, Herkese işini bıraktırır. ⁸Hayvanlar kovuklarına girer, İnderinde otururlar. ⁹Kasırğa yuvasından kopar, Soğuk saçılan rüzgarlardan. ¹⁰Tanrı’nın soluğu suları dondurur, Geniş sular buz tutar. ¹¹Bulutlara nem yükler, Şimşegini her yana yayar. ¹²Yeryüzünde ne buyurursa yapmak üzere Bulutlar O’nun istediği yönde döner durur. ¹³Ya insanları cezalandırmak Ya da yeryüzünü sulayıp sevgisini göstermek için Yağmur gönderir. ¹⁴“Dinle, Eyüp, Dur da düşün Tanrı’nın şaşılacak işlerini. ¹⁵Tanrı’nın bulutları nasıl düzenlediğini, Şimşegini nasıl çaktırdığını biliyor musun? ¹⁶Bulutların dengesini, Bilgisi kusursuz olanın şaşılacak işlerini biliyor musun? ¹⁷Dünyanın soluğu kesildiğinde Güneyin kavurucu rüzgarı altında Giysilerin seni terletmez mi? ¹⁸Dökme tunç bir ayna kadar sert olan gökkubbeyi O’nunla birlikte yayabilir misin? ¹⁹“O’na ne söyleyeceğimizi öğret bize, Çünkü karanlık yüzünden sözümüze düzen veremiyoruz. ²⁰Konuşmak istediğim O’na söylenebilir mi? Kimse yutulmak ister mi? ²¹Rüzgar geçip göğü temizlediğinde Gökte parıldayan ışığa kimse bakamaz. ²²Altın parıltısı geliyor kuzeyden, Tanrı korkunç görkeme bürünmüş. ²³Her Şeye Gücü Yeten’e biz ulaşamayız. Gücü yücedir, Adaleti ve eşsiz doğruluğuyla kimseyi ezmez. ²⁴Bu yüzden insanlar O’na saygı duyar, Çünkü O, bilgeleri dikkate almaz.”

38RAB kasırganın içinden Eyüp’ü şöyle yanıtladı: ²“Bilgisizce sözlerle Tasarımı karartan bu adam kim? ³Şimdi erkek gibi kuşağımı beline vur da, Ben sorayım, sen anlat. ⁴“Ben dünyanın temelini atarken sen neredeydin? Anlıyorsan söyle. ⁵Kim saptadı onun ölçülerini? Kuşkusuz biliyorsun! Kim çekti ipi üzerine? ⁶Neyin üstüne yapıldı temelleri? Kim koydu köşe taşı, ⁷Sabah yıldızları birlikte şarkı söylerken, İlahi varlıklar ^{xiii} sevinçle çığırışırken? ⁸“Denizin ardından kapıları kim kapadı, Ana rahminden fıskırdığı zaman; ⁹Ona bulutları giysi, Koyu karanlığı kundak yaptığımı, ¹⁰Sınırimi koyduğum, Kapılarıyla sürgülerini yerleştirdiğim, ¹¹‘Buraya kadar gelip öteye geçmeyeceksin, Gururlu dalgaların şurada duracak’ dediğim zaman? ¹²“Sen ömründe sabaha buyruk verdin mi, Şafağa yerini gösterdin mi; ¹³Yeryüzünün uçlarını tutsun, Oradaki kötüler silki- lip atılsın diye? ¹⁴Mühür basılan balçık gibi biçim değiştirir yeryüzü, Giysi kıvrımları gibi göze çarpar. ¹⁵Kötülerin ışıkları alınır, Kalkan kolları kırılır. ¹⁶“Denizin kaynakları-

^{xiii}“İlahi varlıklar”: İbranice “Tanrı oğulları”.

na vardın mı, Gezdin mi enginin diplerinde? ¹⁷Ölüm kapıları sana gösterildi mi? Gördün mü ölüm gölgesinin kapılarını? ¹⁸Dünyanın genişliğini kavradın mı? Anlat bana, bütün bunları biliyorsan. ¹⁹“Işığın bulunduğu yerin yolu nerede? Ya karanlık, onun yeri neresi? ²⁰Onları yerlerine götürebilir misin? Evlerinin yolunu biliyor musun? ²¹Bilmediğin şey yok zaten, Çünkü onlarla aynı zamanda doğmuştun! O kadar yaşlısın! ²²“Karın ambarlarına girdin mi, Dolunun ambarlarını gördün mü? ²³Ben onları sıkıntılı günler için, Kavga ve savaş günleri için saklıyorum. ²⁴Nerede ışığın dağıtıldığı, Doğu rüzgarının yeryüzüne saçıldığı yere giden yol? ²⁵Kim sellere kanal, Yıldırımlara yol açtı; ²⁶Kimsenin yaşamadığı toprakları, İnsanın bulunmadığı çölü sulasın diye; ²⁷Kurak ve ıssız yeri doyursun, Ot bitirsin diye? ²⁸Yağmurun babası var mı? Çiy damlalarını kim yarattı? ²⁹Buz kimin rahminden çıktı? Göklerden düşen kırağıyı kim doğurdu, ³⁰Sular taş gibi katlaşıp Enginin yüzü donunca? ³¹“Ülker yıldızlarını bağlayabilir misin? Oryon’un bağlarını çözebilir misin? ³²Mevsimlerinde çıkartabilir misin takımyıldızları? Büyük ve Küçük Ayı’ya yol gösterebilir misin? ³³Biliyor musun göklerin yasalarını? Tanrı’nın yönetimini yeryüzünde kurabilir misin? ³⁴“Başına bol yağmur yağsın diye Bulutlara sesini duyurabilir misin? ³⁵Varıp da, ‘Buradayız’ desinler diye, Şimşekleri gönderebilir misin? ³⁶Kim mısırturnasına bilgelik, Horoza ^{xiv} anlayış verdi? ³⁷Kimin bulutları sayacak bilgisi var? Kim göklerin tulumlarını boşaltabilir, ³⁸Toprak sertleşip Parçaları birbirine yapışınca? ³⁹“Dişi aslanlar için sen avlanabilir misin, Genç aslanların karnını doyurabilir misin, ⁴⁰İnlerine sindikleri, Çalılıkta pusuya yattıkları zaman? ⁴¹Kuzguna yiyeceğini kim sağlıyor, Yavruları Tanrı’ya feryat edip Açlıktan kıvrandıği zaman?

39“Dağ keçilerinin ne zaman doğurduğunu biliyor musun? Geyiklerin yavrulediği zamanı sen mi gözlüyorsun? ²Sen mi sayıyorsun doğuruncaya dek geçirdikleri ayları? Doğurdukları zamanı biliyor musun? ³Çöküp yavrularını doğurur, Kurtulurlar sancılarında. ⁴Güçlenir, kırdı büyür yavrular, Gider, bir daha dönmezler. ⁵“Kim yaban eşeğini başı boş gönderdi, Kim bağlarını çözdü? ⁶Yurt olarak ona bozkırı, Barınak olarak tuzlayı verdim. ⁷Kentteki kargaşaya güler o, Sürücünün bağırdığını duymaz. ⁸Otlamak için tepeleri dolaşır, Yeşillik arar. ⁹“Yaban öküzü sana kulluk etmek ister mi? Geceyi senin yemliğinin yanında geçirir mi? ¹⁰Sabanla yarık açsın diye ona bağ vurabilir misin? Arkanda, ovalarda tırmık çeker mi? ¹¹Çok güçlü diye ona bel bağlayabilir misin? Ağır işini ona bırakabilir misin? ¹²Ekinini getireceğine, Buğdayını harman yerinde toplayacağına güvenir misin? ¹³“Devekuşunun kanatları sevinçle dalgalanır, Ama leyleğin kanatları ve tüyleriyle kıyaslanamaz. ¹⁴Devekuşu yumurtalarını yere bırakır, Onları kumda ısıtır, ¹⁵Ayak altında ezilebileceklerini, Yabanıl hayvanlar-

ca çignenebileceklerini düşünmez. ¹⁶Yavrularına sert davranır, kendinin değilmiş gibi, Çektiği zahmetin boşa gideceğine üzülmez. ¹⁷Çünkü Tanrı ona bilgelik bağışlamamış, Anlayıştan pay vermemiştir. ¹⁸Yine de koşmak için kabarcınca Ata ve binicisine güler. ¹⁹“Sen mi ata güç verdin, Dalgalanan yeleyi boynuna giydirdin? ²⁰Sen misin onu çekirge gibi sıçratan, Gururlu kişnemesiyle korku saçtıran? ²¹Ayakları toprağı şiddetle eşer, Gücünden ötürü sevinçle coşar, Savaşçının üstüne yürür. ²²Korkuya güler, hiçbir şeyden yılmaz, Kılıç önünde geri adım atmaz. ²³Ok kılıfı, parıldayan mızrak ve pala Üzerinde takırdar atın. ²⁴Coşku ve heyecanla uzaklıkları yutar, Boru çalınca duramaz yerinde. ²⁵Boru çaldıkça, ‘Hi!’ diye kişner, Savaş kokusunu, komutanların gürleyen sesini, Savaş çığlıklarını uzaklardan duyar. ²⁶“Atmaca senin bilgeliğinle mi süzülüyor, Kanatlarını güneye doğru açıyor? ²⁷Kartal senin buyruğunla mı yükseliyor, Yuvasını yükseklere kuruyor? ²⁸Uçurum kenarlarında konaklıyor, Sivri kayalar onun kalesi. ²⁹Oradan gözetliyor yiyeceğini, Gözleri avını uzaktan seçiyor. ³⁰Onun yavruları kanla beslenir, Leşler neredeyse, o da oradadır.”

40RAB Eyüp’e şöyle dedi: ²“Her Şeye Gücü Yeten’le çatışan O’nu yola getirebilir mi? Tanrı’yı suçlayan yanıtlasın.” ³O zaman Eyüp RAB’bi şöyle yanıtladı: ⁴“Bak, ben değersiz biriyim, Sana nasıl yanıt verebilirim? Ağzımı elimle kapıyorum. ⁵Bir kez konuştum, yanıt almadım, İkinci kez konuşmam artık.” ⁶RAB kasırganın içinden Eyüp’ü şöyle yanıtladı: ⁷“Şimdi erkek gibi kuşağımı beline vur da, Ben sorayım, sen anlat. ⁸“Adaletimi boşa mı çıkaracaksın? Kendini haklı çıkarmak için beni mi suçlayacaksın? ⁹Sende Tanrı’nın bileği gibi bilek var mı? Sesin O’nunki gibi gürleyebilir mi? ¹⁰Öyleyse şan ve şerefe bürün, Görkem ve yücelik kuşan. ¹¹Gazabının ateşini saç, Gururluya bakıp onu alçalt. ¹²Gururluya bakıp onu çökert, Kötüleri buldukları yerde ez. ¹³Hepsini birlikte toprağa göm, Mezarda yüzlerini kefenle sar. ¹⁴O zaman sağ kolunun seni kurtarabileceğini Ben de kabul ederim. ¹⁵“Seninle birlikte yarattığım Behemot’a ^{xv} bak, Sığır gibi ot yiyor. ¹⁶Bak, ne güç var belinde, Karnının kasları ne güçlü! ¹⁷Kuyruğunu sedir ağacı gibi sallıyor, Sımsıkıdır uyluk lifleri. ¹⁸Kemikleri tunç borular, Kaburgaları demir çubuklar gibidir. ¹⁹Tanrı’nın yapıtları arasında ilk sırayı alır, Yalnız Yaratıcısı ona kılıçla yaklaşır. ²⁰Tepeler ürünlerini ona getirir, Bütün yabanıl hayvanlar yanında oynar. ²¹Hünnap çalılırları altında, Kamışlarla örtülü bir bataklıkta yatar. ²²Hünnaplar onu gölgelerinde saklar, Vadideki kavaklar kuşatır. ²³Irmak coşsa bile o ürkmez, Güvenlik içindedir, Şeria Irmağı boğazına dayansa bile. ²⁴Gözleri açıkken kim onu tutabilir, Kim kancayla burnunu delebilir?

41“Livyatan’ı ^{xvi} çengelle çekebilir misin, Dilini halat-

^{xiv}Mısırturnasıyla horozun havadaki olası değişikliği sezdikleri sanılırdı. Bu iki sözcük “yüreğimiz” ve “aklımız” anlamına da gelebilir.

^{xv}“Behemot”: Behemot’un hangi hayvan olduğu kesin bilinmiyor. Su aygırı, fil, timsah ya da soyu tükenmiş bir hayvan olduğu sanılıyor.

^{xvi}“Livyatan”: Livyatan’ın hangi hayvan olduğu kesin olarak bilin-

la bağlayabilir misin? ²Burnuna sazdan ip takabilir misin, Kancayla çenesini delebilir misin? ³Yalvarıp yakarır mı sana, Tatlı tatlı konuşur mu? ⁴Seninle antlaşma yapar mı, Onu ömür boyu köle edesin diye? ⁵Kuşla oynar gibi onunla oynayabilir misin, Hizmetçilerin eğlensin diye ona tasma takabilir misin? ⁶Balıkçılar onun üzerine pazarlık eder mi? Tüccarlar aralarında onu böler mi? ⁷Derisini zıpkınlarla, Başını mızraklarla doldurabilir misin? ⁸Elini üzerine koy da, çıkacak çingarı gör, Bir daha yapmayacaksın bunu. ⁹Onu yakalamak için umutlanma, Görünüşi bile insanın ödünü patlatır. ¹⁰Onu uyandıracak kadar yürekli adam yoktur. Öyleyse benim karşımda kim durabilir? ¹¹Kim benden hesap vermeme isteyebilir? Göklerin altında ne varsa bana aittir. ¹²“Onun kolları, bacakları, Zorlu gücü, güzel yapısı hakkında Konuşmadan edemeyeceğim. ¹³Onun giysisinin önünü kim açabilir? Kim onun iki katlı zırhını delebilir ^{xvii} ? ¹⁴Ağzının kapılarını açmaya kim yeltenebilir, Dehşet verici dişleri karşısında? ¹⁵Sımsıkı kenetlenmiştir Sırtındaki ^{xviii} sıra sıra pullar, ¹⁶Öyle yakındır ki birbirine Aralarından hava bile geçmez. ¹⁷Birbirlerine geçmişler, Yapışmış, ayrılmazlar. ¹⁸Aksırması ışık saçar, Gözleri şafak gibi parıldar. ¹⁹Ağzından alevler fışkırır, Kıvılcımlar saçılır. ²⁰Kaynayan kazandan, Yanan sazdan çıkan duman gibi Burnundan duman tüter. ²¹Soluğu kömürleri tutuşturur, Alev çıkar ağzından. ²²Boynu güçlüdür, Dehşet önü sıra gider. ²³Etinin katmerleri birbirine yapışmış, Sertleşmiş üzerinde, kımıldamazlar. ²⁴Göğsü taş gibi serttir, Değirmenin alt taşı gibi sert. ²⁵Ayağa kalktı mı güçlüler dehşete düşer, Çıkardığı gürültüden ödleri patlar. ²⁶Üzerine gidildi mi ne kılıç işler, Ne mızrak, ne cirit, ne de kargı. ²⁷Demir saman gibi gelir ona, Tunç çürük odun gibi. ²⁸Oklar onu kaçırmaz, Anız gibi gelir ona sapan taşları. ²⁹Anız sayılır onun için topuzlar, Vınlayan palaya güler. ³⁰Keskin çömlek parçaları gibidir karnının altı, Düven gibi uzanır çamura. ³¹Derin suları kaynayan kazan gibi fokurdadır, Denizi merhem çömleği gibi karıştırır. ³²Ardında parlak bir iz bırakır, İnsan enginin saçları ağarmış sanır. ³³Yeryüzünde bir eşi daha yoktur, Korkusuz bir yaratıktır. ³⁴Kendini büyük gören her varlığı aşağılar, Gururlu her varlığın kralı odur.”

42O zaman Eyüp RAB’bi şöyle yanıtladı: ²“Senin her şeyi yapabileceğini biliyorum, Hiçbir amacına engel olunmaz. ³“Tasarımı bilgisizce karartan bu adam kim?” diye sordun. Kuşkusuz anlamadığım şeyleri konuştum, Beni aşan, bilmediğim şaşılası işleri. ⁴“Dinle de konuşayım’ dedin, ‘Ben sorayım, sen anlat.’ ⁵Kulaktan duymaydı bildiklerim senin hakkında, Şimdiyse gözlerimle gördüm seni. ⁶Bu yüzden kendimi hor görüyor, Toz ve kül içinde tövbe ediyorum.” ⁷RAB Eyüp’le konuştuğundan sonra, Temanlı Elifaz’a:

miyor. Timsah ya da soyu tükenmiş bir hayvan olduğu sanılıyor.

^{xvii}Olası metin “Kim onun iki katlı zırhını delebilir?” (bkz. Septuaginta), Masoretik metin “Kim çift gem takmak için ona yaklaşabilir?”

^{xviii}Olası metin “Sırtındaki” (bkz. Septuaginta, Vulgata), Masoretik metin “Gurur duyduğu”.

“Sana ve iki dostuna karşı öfkem alevlendi” dedi, “Çünkü kulum Eyüp gibi hakkımda doğruyu konuşmadınız. ⁸Şimdi yedi boğa, yedi koç alıp kulum Eyüp’ün yanına gidin, kendiniz için yakmalık sunu sunun. Kulum Eyüp sizin için dua etsin. Çünkü onun duasını kabul eder, aptallığınızın karşılığını vermem. Kulum Eyüp gibi hakkımda doğruyu konuşmadınız.” ⁹Temanlı Elifaz, Şuahlı Bildat, Naamalı Sofar gidip RAB’bin söylediğini yaptılar. RAB de Eyüp’ün duasını kabul etti. ¹⁰Eyüp dostları için dua ettikten sonra, RAB onu eski gönencine kavuşturup ona önceki varlığının iki katını verdi. ¹¹Bütün erkek ve kız kardeşleri, eski tanıdıklarının hepsi Eyüp’ün yanına gelip evinde onunla birlikte yemek yediler. Acısını paylaşıp RAB’bin başına getirmiş olduğu felaketlerden ötürü onu avuttular. Her biri ona bir parça gümüş ^{xix} , bir de altın halka verdi. ¹²RAB Eyüp’ün sonunu başından bereketli kıldı. On dört bin koyuna, altı bin deveye, bin çift öküze, bin eşeğe sahip oldu. ¹³Yedi oğlu, üç kızı oldu. ¹⁴İlk kızının adını Yemima, ikincisinin Kesia, üçüncüsünün Keren-Happuk koydu. ¹⁵Ülkenin hiçbir yerinde Eyüp’ün kızları kadar güzel kızlar yoktu. Babaları, kardeşlerinin yanısıra onlara da miras verdi. ¹⁶Bundan sonra Eyüp yüz kırk yıl daha yaşadı, oğullarını, dört göbek torunlarını gördü. ¹⁷Kocayıp yaşama doyararak öldü.

^{xix}“Bir parça gümüş”: İbranice “Bir kesita”. Kesita ağırlığı ve değeri bilinmeyen bir para birimidir.

MEZMURLAR

1Ne mutlu o insana ki, kötülerin öğüdüyle yürümez, Günahkârların yolunda durmaz, Alaycıların arasında oturmaz. **2**Ancak zevkini RAB'bin Yasası'ndan alır Ve gece gündüz onun üzerinde derin derin düşünür. **3**Böylesi akarsu kıyılarına dikilmiş ağaca benzer, Meyvesini mevsiminde verir, Yaprağı hiç solmaz. Yaptığı her işi başarır. **4**Kötüler böyle değil, Rüzgarın savurduğu saman çöpüne benzerler. **5**Bu yüzden yargılanınca aklanamaz, Doğrular topluluğunda yer bulamaz günahkârlar. **6**Çünkü RAB doğruların yolunu gözetir, Kötülerin yolu ise ölüme götürür.

2Nedir uluslar arasındaki bu kargaşa, Neden boş düzenler kurar bu halklar? **2**Dünyanın kralları saf bağlıyor, Hükümdarlar birleşiyor RAB'be ve meshettiği krala ⁱ karşı. **3**"Koparalım onların kayışlarını" diyorlar, "Atalım üzerimizden bağlarını." **4**Göklerde oturan Rab gülüyor, Onlarla eğleniyor. **5**Sonra öfkeyle uyarıyor onları, Gazabıyla dehşete düşürüyor **6**Ve, "Ben kralımı Kutsal dağım Siyon'a oturttum" diyor. **7**RAB'bin bildirisini ilan edeceğim: Bana, "Sen benim oğlumsun" dedi, "Bugün ben sana baba oldum. **8**Dile benden, miras olarak sana ulusları, Mülk olarak yeryüzünün dört bucağını vereyim. **9**Demir çomakla kıracaksın ⁱⁱ onları, Çömlek gibi parçalayacaksın." **10**Ey kralar, akıllı olun! Ey dünya önderleri, ders alın! **11**RAB'be korkuyla hizmet edin, Titreyerek sevinin. **12**Oğulu öpün ki öfkelenmesin, Yoksa izlediğiniz yolda mahvolursunuz. Çünkü öfkesi bir anda alevlenir. Ne mutlu O'na sığınanlara!

3Ya RAB, düşmanlarım ne kadar çoğaldı, Hele bana karşı ayaklananlar! **2**Birçoğu benim için: "Tanrı katında ona kurtuluş yok!" diyor. ⁱⁱⁱ **3**Ama sen, ya RAB, çevremde kalkarsın, Onurum, başımı yukarı kaldıran sensin. **4**RAB'be seslenirim, Yanıtlar beni kutsal dağından. **5**Yatar uyurum, Uyanır kalkarım, RAB destektir bana. **6**Korkum yok Çevremi saran binlerce düşmandan. **7**Ya RAB, kalk, ey Tanrım, kurtar beni! Vur bütün düşmanlarımın çenesine, Kır kötülerin dişlerini. **8**Kurtuluş RAB'dedir, Halkınım üzerinde olsun bereketin!

ⁱ"Meshettiği krala": İbranice "Meshettiğine".

ⁱⁱMasoretik metin "Kıracaksın", Septuaginta, Süryanice "Güdeceksin".

ⁱⁱⁱ"Sela": Müzikte duruş ifade eden bir terim olduğu sanılıyor.

4Sana seslenince yanıtla beni, Ey adil Tanrım! Ferahlat beni sıkıntıya düştüğümde, Lütfet bana, kulak ver duama. **2**Ey insanlar, ne zamana dek Onurumu utanca çevireceksiniz? Ne zamana dek boş şeylere gönül verecek, Yalan peşinde koşacaksınız? **3**Bilin ki, RAB sadık kulu-nu kendine ayırmıştır, Ne zaman seslensem, duyar beni. **4**Öfkelenebilirsiniz, ama günah işlemeyin; İyi düşünün yatağınızda, susun. **5**Doğruluk kurbanları sunun RAB'be, O'na güvenin. **6**"Kim bize iyilik yapacak?" diyen çok. Ya RAB, yüzünün ışığıyla bizi aydınlat! **7**Öyle bir sevinç verdin ki bana, Onların bol tahıl ve yeni şaraptan aldığı sevinçten fazla. **8**Esenlik içinde yatar uyurum, Çünkü yalnız sen, ya RAB, Güvenlik içinde tutarsın beni.

5Sözlerime kulak ver, ya RAB, İniltilerimi işit. **2**Feryadımı dinle, ey Kralım ve Tanrım! Duam sanadır. **3**Sabah sesimi duyarsın, ya RAB, Her sabah sana duamı sunar, umutla beklerim. **4**Çünkü sen kötülükten hoşlanan Tanrı değilsin, Kötülük senin yanında barınmaz. **5**Böbürlenenler önünde duramaz, Bütün suç işleyenlerden nefret duyar, **6**Yalan söyleyenleri yok edersin; Ya RAB, sen eli kanlılardan, Aldatıcılarıdan tiksindirsin. **7**Bense bol sevgin sayesinde Kutsal tapınağına gireceğim; Oraya doğru saygıyla eğileceğim. **8**Yol göster bana doğruluğunla, ya RAB, Düşmanlarıma karşı! Yolunu önümde düzle. **9**Çünkü onların sözüne güvenilmez, Yüreklere yıkım dolu. Ağızları açık birer mezarlar, Yaltaklanırlar dururlar. **10**Ey Tanrı, onları suçlu çıkar! Kurdukları düzen yıkımlarına yol açsın. Kov onları sayısız isyanları yüzünden. Çünkü sana karşı ayaklandılar. **11**Sevinsin sana sığınan herkes, Sevinç çığlıkları atsin sürekli, Kanat ger üzerlerine; Sevinçle coşsun adımları sevenler sende. **12**Çünkü sen doğru kişiyi kutsarsın, ya RAB, Çevresini kalkan gibi lütfülle sararsın.

6Ya RAB, öfkeyle azarlama beni, Gazapla yola getirme. **2**Lütfet bana, ya RAB, bitkinim; Şifa ver bana, ya RAB, kemiklerim sızlıyor, **3**Çok acı çekiyorum. Ah, ya RAB! Ne zamana dek süreceksin bu? **4**Gel, ya RAB, kurtar beni, Yardım et sevginden dolayı. **5**Çünkü ölümler arasında kimse seni anmaz, Kim şükür sunar sana ölümler diyarından? **6**İnle inle ye bittim, Döşüğüm su içinde bütün gece ağlamaktan, Yatağım sırlıklam gözyaşlarımdan. **7**Kederden gözlerimin ferisi sönyüyor, Zayıflıyor gözlerim düşmanlarım yüzünden. **8**Ey

kötülük yapanlar, Uzak durun benden, Çünkü RAB ağlayışımı işitti. ⁹Yalvarışımı duydu, Duamı kabul etti. ¹⁰Bütün düşmanlarım utanacak, Hepsini dehşet saracak, Ansızın geri dönecekler utanç içinde.

7 Sana sığınıyorum, ya RAB Tanrım! Peşime düşenlerden kurtar beni, Özgür kıl. ²Yoksa aslan gibi parçalayacaklar beni, Kurtaracak biri yok diye, Lime lime edecekler etimi. ³Ya RAB Tanrım, eğer şunu yaptıysam: Birine haksızlık ettiysem, ⁴Dostuma ihanet ettiysem, Düşmanımı nedensiz soyduysam, ⁵Ardıma düşsün düşman, Yakalasin beni, Canımı yerde çiğnesin, Ayak altına alsın onurumu. ⁶Öfkeyle kalk, ya RAB! Düşmanlarımın gazabına karşı çık! Benim için uyan! Buyur, adalet olsun. ⁷Uluslar topluluğu çevreni sarsın, Onları yüce katından yönet. ⁸RAB halkları yargılar; Beni de yargıla, ya RAB, Doğruluğuma, dürüstlüğüme göre. ⁹Ey adil Tanrım! Kötülerin kötülüğü son bulsun, Doğrular güvene kavuşsun, Sen ki akılları, gönülleri sınırsın. ¹⁰Tanrı kalkan gibi yanbaşımda, Temiz yüreklileri O kurtarır. ¹¹Tanrı adil bir yargıçtır, Öyle bir Tanrı ki, her gün öfke saçır. ¹²Kötüler yola gelmezse, Tanrı kılıcını biler, Yayımlarını gerip hedefine kurar. ¹³Hazır bekler ölümcül silahları, Alevli okları. ¹⁴İşte kötü insan kötülük sancıları çekiyor, Fesada gebe kalmış, Yalan doğuruyor. ¹⁵Bir kuyu açıp kazıyor, Kazdığı kuyuya kendisi düşüyor. ¹⁶Kötülüğü kendi başına gelecek, Zorbalığı kendi tepesine inecek. ¹⁷Şükredeyim doğruluğu için RAB'be, Yüce RAB'bin adını ilahilerle öveyim.

8 Ey Egemenimiz RAB, Ne yüce adın var yeryüzünün tümünde! Gökyüzünü görkemle kapladın. ²Çocukların, hatta emziktekilerin sesiyle Set çektin hasımlarına, Düşmanı, öç alanı yok etmek için. ³Seyrederken ellerinin eseri olan gökleri, Oraya koyduğun ayı ve yıldızları, ⁴Soruyorum kendi kendime: “İnsan ne ki, onu anasın, Ya da insanoğlu ne ki, ona ilgi gösteresin?” ⁵Nerdeyse bir tanrı yaptım onu ^{iv}, Başına yücelik ve onur tacını koydun. ⁶Ellerinin yapıtları üzerine onu egemen kıldım, Her şeyi ayaklarımın altına serdin; ⁷Davarları, sığırları, Yabanıl hayvanları, ⁸Gökteki kuşları, denizdeki balıkları, Denizde kıpırdaşan bütün canlıları. ⁹Ey Egemenimiz RAB, Ne yüce adın var yeryüzünün tümünde!

9 Ya RAB, bütün yüreğimle sana şükredeceğim, Yaptığın harikaların hepsini anlatacağım. ²Sende sevinç bulacak, çoşacağım, Adımı ilahilerle öveceğim, ey Yüceler Yücesi! ³Düşmanlarım geri çekilirken, Sendeleyip ölüyorlar senin önünde. ⁴Çünkü hakkımı, davamı sen savundun, Adil yargıç olarak tahta oturdun. ⁵Ulusları azarladın, kötülerini yok ettin, Sonsuza dek adlarını sildin. ⁶Yok olup gitti düşmanlar sonsuza dek, Kökünden söktün kentlerini, Anıları bile silinip gitti. ⁷Oysa RAB sonsuza dek egemenlik sürer,

^{iv}“Nerdeyse bir tanrı yaptım onu” (bkz.Yar.1:26-28): Septuaginta'da “Onu meleklerden biraz aşağı kıldım” (bkz. İbr.2:6-8).

Yargı için kurmuştur tahtını; ⁸O yönetir doğrulukla dünyayı, O yargılar adaletle halkları. ⁹RAB ezilenler için bir sığınak, Sıkıntılı günlerde bir kaledir. ¹⁰Seni tanyanlar sana güvenir, Çünkü sana yönelenleri hiç terk etmedin, ya RAB. ¹¹Siyon'da oturan RAB'bi ilahilerle övün! Yaptıklarımı halklar arasında duyurun! ¹²Çünkü dökülen kanın hesabını soran anımsar, Ezilenlerin feryadını unutmaz. ¹³Acı bana, ya RAB! Ey beni ölümün eşliğinden kurtaran, Benden nefret edenler yüzünden çektiğim sıkıntıya bak! ¹⁴Öyle ki, övgüye değer işlerini anlatayım, Siyon Kenti'nin kapılarında Sağladığın kurtuluşla sevineyim. ¹⁵Uluslar kendi kazdıkları kuyuya düştü, Ayakları gizledikleri ağa takıldı. ¹⁶Adil yargılarıyla RAB kendini gösterdi, Kötüler kendi kurdukları tuzağa düştü. ^v ¹⁷Kötüler ölümler diyarına gidecek, Tanrı'yı unutan bütün uluslar... ¹⁸Ama yoksul büsbütün unutulmayacak, Mazlumun umudu sonsuza dek kırmayacak. ¹⁹Kalk, ya RAB! İnsan galip çıkmasın, Huzurunda yargılsın uluslar! ²⁰Onlara dehşet saç, ya RAB! Sadece insan olduklarını bilsin uluslar.

10 Ya RAB, neden uzak duruyorsun, Sıkıntılı günlerde kendini gizliyorsun? ²Kötüler gururla mazlumları avlıyor, Mazlumlar kötülerin kurduğu tuzağa düşüyor. ³Kötü insan içindeki isteklerle övünür, Açgözlü insan RAB'be lanet okur, O'nu hor görür. ⁴Kendini beğenmiş kötü insan Tanrı'ya yönelmez, Hep, “Tanrı yok!” diye düşünür. ⁵Kötülerin yolları her zaman başarıya götürür. Öyle yücedir ki senin yargıların, Kötüler anlayamaz, düşmanına burun kıvrır. ⁶İçinden, “Ben sarsılmam” der, “Hiçbir zaman sıkıntıya düşmem.” ⁷Ağzı lanet, hile ve zulüm dolu, Dilinin altında kötülük ve fesat saklı. ⁸Köylerin çevresinde pusu kurar, Masumu gizli yerlerde öldürür, Çaresizi sinsice gözler. ⁹Gizli yerlerde pusuya yatar Çalılıktaki aslan gibi, Kapmak için mazlumları bekler Ve ağına düşürüp yakalar. ¹⁰Kurbanları çaresiz çöker, Saldırımın üstün gücü altında ezilir. ¹¹Kötü insan içinden, “Tanrı unuttu” der, “Örttü yüzünü, asla göremez.” ¹²Kalk, ya RAB, kaldır elini, ey Tanrı! Mazlumları unutma! ¹³Neden kötü insan seni hor görsün, İçinden, “Tanrı hesap sormaz” desin? ¹⁴Oysa sen sıkıntı ve acı çekenleri görürsün, Yardım etmek için onları izlersin; Çaresizler sana dayanır, Öksüzün yardımcısı sensin. ¹⁵Kötünün, haksızın kolunu kır, Sormadık hesap kalmasın yaptığı kötülükten. ¹⁶RAB sonsuza dek kral kalacak, Uluslar O'nun ülkesinden temizlenecek. ¹⁷Mazlumların dileğini duyarsın, ya RAB, Yüreklendirirsin onları, Kulagın hep üzerlerinde; ¹⁸Öksüze, düşküne hakkını vermek için, Bir daha dehşet saçmasın ölümlü insan.

11 Ben RAB'be sığınırım, Nasıl dersiniz bana, “Kuş gibi kaç dağlara. ²Bak, kötüler yaylarını geriyor, Temiz yürekli insanları Karanlıkta vurmak için Oklarını kirişine koyuyor. ³Temeller yıkılırsa, Ne yapabilir doğru insan?” ⁴RAB kutsal tapınağındadır, O'nun tahtı göklerde, Bütün insan-

^v“Higayon”: Anlamı kesin olarak bilinmeyen bir müzik terimi.

ları görür, Herkesi smar. ⁵RAB doğru insanı sınar, Kötüden, zorbalığı sevenden tiksindir. ⁶Kötülerin üzerine kızgın korlar ve kükürt yağdıracak, Paylarına düşen kâse kavurucu rüzgar olacak. ⁷Çünkü RAB doğrudur, doğruları sever; Dürüst insanlar O'nun yüzünü görecek.

12Kurtar beni, ya RAB, sadık kulun kalmadı, Güvenilir insanlar yok oldu. ²Herkes birbirine yalan söylüyor, Dalkavukluk, ikiyüzlülük ediyor. ³Sustursun RAB dalkavukların ağzını, Büyükleme dilleri. ⁴Onlar ki, "Dilimizle kazanırız, Dudaklarımız emrimizde, Kim bize efendilik edebilir?" derler. ⁵"Şimdi kalkacağım" diyor RAB, "Çünkü mazlumlar eziliyor, Yoksullar inliyor, Özledikleri kurtuluşu vereceğim onlara." ⁶RAB'bin sözleri pak sözlerdir; Toprak ocakta eritilmiş, Yedi kez arıtılmış gümüşe benzer. ⁷Sen onları koru, ya RAB, Bu kötü kuşaktan hep uzak tut! ⁸İnsanlar arasında alçaklık rağbet görünce, Kötüler her yanda dolaşır oldu.

13Ne zamana dek, ya RAB, Sonsuza dek mi beni unutacaksın? Ne zamana dek yüzünü benden gizleyeceksin? ²Ne zamana dek içimde tasa, Yüreğimde hep keder olacak? Ne zamana dek düşmanım bana üstün çıkacak? ³Gör halimi, ya RAB, yanıtla Tanrım, Gözlerimi aç, ölüm uykusuna dalmayayım. ⁴Düşmanlarım, "Onu yendik!" demesin, Sarsıldığımda hasımlarım sevinmesin. ⁵Ben senin sevgine güveniyorum, Yüreğim kurtarışınla coşsun. ⁶Ezgiler söyleyeceğim sana, ya RAB, Çünkü iyilik ettin bana.

14Akılsız içinden, "Tanrı yok!" der. İnsanlar bozuldu, iğrençlik aldı yürüdü, İyilik eden yok. ²RAB göklerden bakar oldu insanlara, Akıllı, Tanrı'yı arayan biri var mı diye. ³Hepsi saptı, Tümü yozlaştı, İyilik eden yok, Bir kişi bile! ⁴Suç işleyenlerin hiçbiri görmüyor mu? Halkımı ekme yer gibi yiyor, RAB'be yakarmıyorlar. ⁵Dehşete düşecekler yer yüzünde, Çünkü Tanrı doğruların yanındadır. ⁶Mazlumun tasarılarını boşa çıkarırdınız, Ama RAB onun sığınağıdır. ⁷Keşke İsrail'in kurtuluşu Siyon'dan gelse! RAB halkımı eski gönencine kavuşturunca, Yakup soyu sevinecek, İsrail halkı coşacak.

15Ya RAB, çadırıma kim konuk olabilir? Kutsal dağında kim oturabilir? ²Kusursuz yaşam süren, adil davranan, Yürekte gerçeği söyleyen. ³İftira etmez, Dostuna zarar vermez, Komşusuna kara çalmaz böylesi. ⁴Aşağılık insanları hor görür, Ama RAB'den korkanlara saygı duyar. Kendi zararına ant içse bile, dönmez andından. ⁵Parasını faize vermez, Suçsuz karşı rüşvet almaz. Böyle yaşayan asla sarsılmayacak.

16Koru beni, ey Tanrı, Çünkü sana sığıyorum. ²RAB'be dedim ki, "Efendim sensin. Senden öte mutluluk yok benim için." ³Ülkedeki kutsallara gelince, Soyludur onlar, biricik zevkim onlardır. ⁴Başka ilahların ardınca koşanların derdi

artacak. Onların kan sunularını dökmeyeceğim, Adlarını ağzıma almayacağım. ⁵Benim payıma, Benim kâseme düşen sensin, ya RAB; Yaşamım senin ellerinde. ⁶Payıma ne güzel yerler düştü, Ne harika bir mirasım var! ⁷Övgüler sunarım bana öğüt veren RAB'be, Geceleri bile vicdanım uyarır beni. ⁸Gözümü RAB'den ayırmam, Sağımda durduğu için sarsılmam. ⁹Bu nedenle içim sevinç dolu, yüreğim coşuyor, Bedenim güven içinde. ¹⁰Çünkü sen beni ölümler diyarına terk etmezsin, Sadık kulunun çürümesine izin vermezsin ^{vi}. ¹¹Yaşam yolunu bana bildirirsin. Bol sevinç vardır senin huzurunda, Sağ elinden mutluluk eksilmez.

17Haklı davamı dinle, ya RAB, Feryadımı işit! Hilesiz dudaklardan çıkan duama kulak ver! ²Haklı çıkar beni, Çünkü sen gerçeği görürsün. ³Yüreğimi yokladın, Gece nededin, Smadın beni, Kötü bir şey bulmadın; Kararlıyım, ağzımdan kötü söz çıkmaz, ⁴Başkalarının yaptıklarına gelince, Ben senin sözlerine uyararak Şiddet yollarından kaçındım. ⁵Sıkı adımlarla senin yollarını tuttum, Kaymadı ayaklarım. ⁶Sana yakarıyorum, ey Tanrı, Çünkü beni yanıtlarsın; Kulak ver bana, dinle söylediklerimi! ⁷Göster harika sevgini, Ey sana sığınanları saldırganlardan sağ eliyle kurtaran! ⁸Koru beni gözbebeği gibi; Kanatlarının gölgesine gizle ⁹Kötülerin saldırısından, Çevremi saran ölümcül düşmanlarımdan. ¹⁰Yüreklere yağ bağlamış, Ağzları büyük laflar ediyor. ¹¹İzimi buldular, üzerime geliyorlar, Yere vurmak için gözetliyorlar. ¹²Tıpkı parçalamak için sabırsızlanan bir aslan, Pusuya yatan genç bir aslan gibi. ¹³Kalk, ya RAB, kes önlerini, eğ başlarını! Kılıcınla kurtar canımı kötülerden, ¹⁴Elinle bu insanlardan, ya RAB, Yaşam payı bu dünyada olan insanlardan. Varsın karımları vereceğin cezalara doysun, Çocukları da yiyip doysun, Artanı torunlarına kalsın! ¹⁵Ama ben doğruluk sayesinde yüzünü görecekim senin, Uyanınca suretini görmeye doyacağım.

18Seni seviyorum, gücüm sensin, ya RAB! ²RAB benim kayam, sığınağım, kurtarıcımdır, Tanrım, kayam, sığınacak yerimdir, Kalkanım, güçlü kurtarıcı, korunağımdır! ³Övgüye değer RAB'be seslenir, Kurtulurum düşmanlarımdan. ⁴Ölüm iplerine dolanmıştım, Yıkım selleri basmıştı beni, ⁵Ölümler diyarının bağları sarmıştı, Ölüm tuzakları çıkmıştı karşıma. ⁶Sıkıntı içinde RAB'be yakardım, Yardıma çağırdım Tanrım'ı. Tapmağından sesimi duydu, Haykırışım kulaklarına ulaştı. ⁷O zaman yeryüzü sarsılıp sallandı, Titreyip sarsıldı dağların temelleri, Çünkü RAB öfkelenmişti. ⁸Burnundan duman yükseldi, Ağzından kavurucu ateş Ve korlar fişkırdı. ⁹Kara buluta basarak Gökleri yarıp indi. ¹⁰Bir Keruv'a* binip uçtu, Rüzgar kanatlar takarak hızla geldi. ¹¹Karanlığı örtündü, Kara bulutları kendine çardak yaptı. ¹²Varlığının parıltısından, Bulutlardan dolu ve korlar savruluyordu. ¹³RAB göklerden gürledi, Duyurdu sesini Yüceler Yücesi, Dolu ve alevli korlarla.

^{vi}"Sadık kulunun çürümesine izin vermezsin" ya da "Sadık kulunun ölüm çukurunu görmesine izin vermezsin."

¹⁴Savurup oklarını düşmanlarını dağıttı, Şimşek çaktıracak onları şaşkına çevirdi. ¹⁵Denizin dibi görüldü, Yeryüzünün temelleri açığa çıktı, ya RAB, Senin azarlamandan, Burnundan çıkan güçlü soluktan. ¹⁶RAB yukarıdan elini uzatıp tuttu, Çıkarıdı beni derin sulardan. ¹⁷Beni zorlu düşmanımdan, Benden nefret edenlerden kurtardı, Çünkü onlar benden güçlüydü. ¹⁸Felaket günümde karşıma dikildiler, Ama RAB bana destek oldu. ¹⁹Beni huzura kavuşturdu, Kurtardı, çünkü benden hoşnut kaldı. ²⁰RAB doğruluğumun karşılığını verdi, Beni temiz ellerime göre ödüllendirdi. ²¹Çünkü RAB'bin yolunda yürüdüm, Tanrım'dan uzaklaşarak kötülük yapmadım. ²²O'nun bütün ilkelerini göz önünde tuttum, Kurallarından ayrılmadım. ²³O'nun gözünde kusursuzdum, Suç işlemekten sakındım. ²⁴Bu yüzden RAB beni doğruluğuma Ve gözünde pak olan ellerime göre ödüllendirdi. ²⁵Sadık kuluna sadakat gösterir, Kusursuz olana kusursuz davranırsın. ²⁶Pak olanla pak olur, Eğriye eğri davranırsın. ²⁷Alçakgönüllüleri kurtarır, Gururluların başını eğersin. ²⁸Işığımın kaynağı sensin, ya RAB, Tanrım! Karanlığımı aydınlatırsın. ²⁹Desteginle akıncılara saldırır, Seninle surları aşarım, Tanrım. ³⁰Tanrı'nın yolu kusursuzdur, RAB'bin sözü arıdır. O kendisine sığınan herkesin kalkanıdır. ³¹Var mı RAB'den başka tanrı? Tanrımız'dan başka kaya var mı? ³²Tanrı beni güçle donatır, Yolunu kusursuz kılar. ³³Ayaklar verdi bana, geyiklerinki gibi, Doruklarda tutar beni. ³⁴Bana savaşmayı öğretti, Kollarımla tunç bir yayı geyim diye. ³⁵Bana zafer kalkanımı bağışlarsın, Sağ elin destekler, Alçakgönüllülüğün yüceltir beni. ³⁶Bastığım yerleri genişletirsin, Burkulmaz bileklerim. ³⁷Kovalayıp yetiştim düşmanlarıma, Hepsi yok olmadan geri dönmedim. ³⁸Ezdim onları, kalkamaz oldular, Ayaklarımla altına serildiler. ³⁹Savaş için beni güçle donattın, Bana başkaldıranları önümde yere serdin. ⁴⁰Düşmanlarımı kaçmak zorunda bıraktın, Benden nefret edenleri yok ettim. ⁴¹Feryat ettiler, ama kurtaran çıkmadı; RAB'bi çağırıldılar, ama O yanıt vermedi. ⁴²Ezdim onları, rüzgarın savurduğu toza döndüler, Sokak çamuru gibi savurup attım. ⁴³Halkımın çekişmelerinden beni kurtardın, Ulusların önderi yaptın, Tanımadığım halklar bana kulluk ediyor. ⁴⁴Duyar duymaz sözümü dinlediler, Yabancılar bana yaltaklandılar. ⁴⁵Yabancıların betleri benizleri attı, Titreyerek çıktılar kalelerinden. ⁴⁶RAB yaşıyor! Kayam'a övgüler olsun! Yücelsin kurtarıcı Tanrı! ⁴⁷O'dur öcümü alan, Halkları bana bağımlı kılan. ⁴⁸Düşmanlarımdan kurtarır, Başkaldıranlardan üstün kılar beni, Zorbaların elinden alır. ⁴⁹Bunun için uluslar arasında sana şükredeceğim, ya RAB, Adımı ilahilerle öveceğim. ⁵⁰RAB kralını büyük zaferlere ulaştırır, Meshettiği krala, Davut'a ve soyuna Sonsuza dek sevgi gösterir.

19Gökler Tanrı'nın görkemini açıklamakta, Gök kubbe ellerinin eserini duyurmakta. ²Gün güne söz söyler, Gece geceye bilgi verir. ³Ne söz geçer orada, ne de konuşma, Sesleri duyulmaz. ⁴Ama sesleri yeryüzünü dolaşır, Sözleri dün-

yanın dört bucağına ulaşır. Güneş için göklerde çadır kurdu Tanrı. ⁵Gerdekten çıkan güveye benzer güneş, Koşuya çıkacak atlet gibi sevinir. ⁶Göğün bir ucundan çıkar, Öbür ucuna döner, Hiçbir şey gizlenmez sıcaklığından. ⁷RAB'bin yasaı yetkindir, cana can katar, RAB'bin buyrukları güvenilirdir, Saf adama bilgelik verir, ⁸RAB'bin kuralları doğrudur, yüreği sevindirir, RAB'bin buyrukları arıdır, gözleri aydınlatır. ⁹RAB korkusu paktır, sonsuza dek kalır, RAB'bin ilkeleri gerçek, tamamen adildir. ¹⁰Onlara altından, bol miktarda saf altından çok istek duyulur, Onlar baldan, süzme petek balından tatlıdır. ¹¹Uyarılar kulunu, Onlara uyanların ödülü büyüktür. ¹²Kim yanlışlarını görebilir? Bağışla göremediğim kusurlarımı, ¹³Bilerek işlenen günahlardan kuru kulunu, İzin verme bana egemen olmalarına! O zaman büyük isyandan uzak, Kusursuz olurum. ¹⁴Ağzımdan çıkan sözler, Yüreğimdeki düşünceler, Kabul görsün senin önünde, Ya RAB, kayam, kurtarıcı benim vii !

20Sıkıntılı gününde RAB seni yanıtlasın, Yakup'un Tanrısı'nın adı seni korusun! ²Yardım göndersin sana kutsal yerden, Siyon'dan destek versin. ³Bütün tahıl sunularını anımsasın, Yakmalık sunularını kabul etsin! ⁴Gönlünce versin sana, Bütün tasarılarını gerçekleştirsin! ⁵O zaman zaferini sevinç çığlıklarıyla kutlayacağız, Tanrımız'ın adıyla sancaklarımızı dikeceğiz. RAB senin bütün dileklerini yerine getirsin. ⁶Şimdi anladım ki, RAB meshettiği kralı kurtarıyor, Sağ elinin kurtarıcı gücüyle Kutsal göklerden ona yanıt veriyor. ⁷Bazıları savaş arabalarına, Bazıları atlarına güvenir, Bizse Tanrımız RAB'bin adına güveniyor. ⁸Onlar çöküyor, düşüyorlar; Bizse kalkıyor, dimdik duruyoruz. ⁹Ya RAB, kralı kurtar! Yanıtla bizi sana yakardığımız gün!

21Ya RAB, kral seviniyor gösterdiğin güce. Sevinçten coşuyor verdiği zaferle! ²Gönlünün istediğini verdin, Ağzından çıkan dileği geri çevirmedin. ³Onu güzel armağanlarla karşıladın, Başına saf altından taç koydun. ⁴Senden yaşam istedi, verdin ona: Uzun, sonsuz bir ömür. ⁵Sağladığın zaferle büyük yüceliğe erişti, Onu görkem ve büyüklükle donattın. ⁶Üzerine sürekli bereket yağdırdın, Varlığıyla onu sevince boğdun. ⁷Çünkü kral RAB'be güvenir, Yüceler Yücesi'nin sevgisi sayesinde sarsılmaz. ⁸Elin bütün düşmanlarına erişecek, Sağ elin senden nefret edenlere uzanacak. ⁹Öfkeli olduğun an, ya RAB, Kızgın firma döndüreceklerin onları; Gazapla yutacak, Ateşle tüketiceksin. ¹⁰Yok edeceksin çocuklarını yeryüzünden, Soylarını insanlar arasından. ¹¹Düzenler kursalar sana, Aldatmaya çalışsalar, Yine de başarılı olamazlar. ¹²Çünkü sırtlarını döndüreceklerin, Yayını yüzlerine doğru gerince. ¹³Yüceliğini göster, ya RAB, gücünle! Ezgiler söyleyip ilahilerle öveceğiz kudretini.

^{vii}“Kurtarıcı benim”: Kurtarıcı diye çevrilen İbranice “Goel” sözcüğü “Yakın akraba” anlamına gelir (bkz.

22Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin? Niçin bana yardım etmekten, Haykırışıma kulak vermekten uzak duruyorsun? ²Ey Tanrım, gündüz sesleniyorum, yanıt vermiyorsun, Gece sesleniyorum, yine rahat yok bana. ³Oysa sen kutsalsın, İsrail'in övgüleri üzerine taht kuran sensin. ⁴Sana güvendiler atalarımız, Sana dayandılar, onları kurtardın. ⁵Sana yakarıp kurtuldular, Sana güvendiler, aldanmadılar. ⁶Ama ben insan değil, toprak kurduyum, İnsanlar beni küçümsüyor, halk hor görüyor. ⁷Beni gören herkes alay ediyor, Sırıtıp baş sallayarak diyorlar ki, ⁸"Sırtını RAB'be dayadı, kurtarsın bakalım onu, Madem onu seviyor, yardım etsin!" ⁹Oysa beni ana rahminden çıkaran, Ana kucağımdayken sana güvenmeyi öğreten sensin. ¹⁰Doğuşumdan beri sana teslim edildim, Ana rahminden beri Tanrım sensin. ¹¹Benden uzak durma! Çünkü sıkıntı yanıbaşımda, Yardım edecek kimse yok. ¹²Boğalar kuşatıyor beni, Azgın Bağan boğaları sarıyor çevremi. ¹³Kükreyerek avımı parçalayan aslanlar gibi Ağızlarını açıyorlar bana. ¹⁴Su gibi dökülüyorum, Bütün kemiklerim oynaklarından çıkıyor; Yüreğim balmumu gibi içimde eriyor. ¹⁵Gücüm çömlek parçası gibi kurudu, Dilim damağıma yapışıyor; Beni ölüm toprağına yatırdın. ¹⁶Köpekler kuşatıyor beni, Kötüler sürüsü çevremi sarıyor, Ellerimi, ayaklarımı deliyorlar. ¹⁷Bütün kemiklerimi sayar oldum, Gözlerini dikmiş, bana bakıyorlar. ¹⁸Gıysilerimi aralarında paylaşıyor, Elbisem için kura çekiyorlar. ¹⁹Ama sen, ya RAB, uzak durma; Ey gücüm benim, yardımına koş! ²⁰Canımı kılıçtan, Biricik hayatımı köpeğin pençesinden kurtar! ²¹Kurtar beni aslanın ağzından, Yaban öküzlerinin boynuzundan. Yanıt ver bana! ²²Adımı kardeşlerime duyurayım, Topluluğun ortasında sana övgüler sunayım: ²³Ey sizler, RAB'den korkanlar, O'na övgüler sunun! Ey Yakup soyu, O'nu yüceltin! Ey İsrail soyu, O'na saygı gösterin! ²⁴Çünkü O mazlumun çektiği sıkıntıyı hafife almadı, Ondan tiksinimedi, yüz çevirmedi; Kendisini yardıma çağırduğunda ona kulak verdi. ²⁵Övgü konum sen olacaksın büyük toplulukta, Senden korkanların önünde yerine getireceğim adaklarımı. ²⁶Yoksullar yiyip doycak, RAB'be yönelenler O'na övgü sunacak. Sonuza dek ömrünüz tükenmesin! ²⁷Yeryüzünün dört bucağı anımsayıp RAB'be dönecek, Ulusların bütün soyları O'nun önünde yere kapanacak. ²⁸Çünkü egemenlik RAB'bindir, Ulusları O yönetir. ²⁹Yeryüzündeki bütün zenginler doycak Ve O'nun önünde yere kapanacak, Toprağına gidenler, Ölümlerine engel olamayanlar, Eğilecekler O'nun önünde. ³⁰Gelecek kuşaklar O'na kulluk edecek, Rab yeni kuşaklara anlatılacak. ³¹O'nun kurtarışımı, "Rab yaptı bunları" diyerek, Henüz doğmamış bir halka duyuracaklar.

23RAB çobanımdır, Eksişim olmaz. ²Beni yemyeşil çayırılarda yatırır, Sakin suların kıyısına götürür. ³İçimi tazele, Adı uğruna bana doğru yollarda öncülük eder. ⁴Karanlık ölüm vadisinden geçsem bile, Kötülükten korkmam. Çünkü sen benimlesin. Çomağın, değneğin güven verir bana. ⁵Düşmanlarımın önünde bana sofraya kurarsın, Başıma yağ

sürersin, Kâsem taşıyor. ⁶Ömrüm boyunca yalnız iyilik ve sevgi izleyecek beni, Hep RAB'bin evinde oturacağım.

24RAB'bindir yeryüzü ve içindeki her şey, Dünya ve üzerinde yaşayanlar; ²Çünkü O'dur denizler üzerinde onu kuran, Sular üzerinde durduran. ³RAB'bin dağına kim çıkabilir, Kutsal yerinde kim durabilir? ⁴Elleri pak, yüreği temiz olan, Gönlünü putlara kaptırmayan, Yalan yere ant içmeyen. ⁵RAB kutsar böylesini, Kurtarıcısı Tanrı aklar. ⁶O'na yönelenler, Yakup'un Tanrısı'nın yüzünü arayanlar İşte böyledir. ⁷Kaldırın başımızı, ey kapılar! Açılın, ey eski kapılar! Yüce Kral girsin içeri! ⁸Kimdir bu Yüce Kral? O RAB'dir, güçlü ve yiğit, Savaşta yiğit olan RAB. ⁹Kaldırın başımızı, ey kapılar! Açılın, ey eski kapılar! Yüce Kral girsin içeri! ¹⁰Kimdir bu Yüce Kral? Her Şeye Egemen RAB'dir bu Yüce Kral!

25Ya RAB, bütün varlığımla sana yaklaşıyorum, ²Ey Tanrım, sana güveniyorum, utandırma beni, Düşmanlarım zafer kahkahası atmasın! ³Sana umut bağlayan hiç kimse utanca düşmez; Nedensiz hainlik edenler utanır. ⁴Ya RAB, yollarını bana öğret, Yönlerini bildir. ⁵Bana gerçek yolunda öncülük et, eğit beni; Çünkü beni kurtaran Tanrı sensin. Bütün gün umudum sende. ⁶Ya RAB, sevecenliğini ve sevgini anımsa; Çünkü onlar öncesizlikten beri ayındır. ⁷Gençlik günahlarımı, isyanlarımı anımsama, Sevgine göre anımsa beni, Çünkü sen iyisin, ya RAB. ⁸RAB iyi ve doğrudur, Onun için günahkârlara yol gösterir. ⁹Alçakgönüllülere adalet yolunda öncülük eder, Kendi yolunu öğretir onlara. ¹⁰RAB'bin bütün yolları sevgi ve sadakate dayanır Antlaşmasındaki buyruklara uyanlar için. ¹¹Ya RAB, adın uğruna Suçumu bağışla, çünkü suçum büyük. ¹²Kim RAB'den korkarsa, RAB ona seçeceği yolu gösterir. ¹³Gönenç içinde yaşayacak o insan, Soyu ülkeyi sahiplenecek. ¹⁴RAB kendisinden korkanlarla paylaşır sırrını, Onlara açıklar antlaşmasını. ¹⁵Gözlerim hep RAB'dedir, Çünkü ayaklarımı ağdan O çıkarır. ¹⁶Halime bak, lütfet bana; Çünkü garip ve mazlumum. ¹⁷Yüreğimdeki sıkıntılar artıyor, Kurtar beni dertlerimden! ¹⁸Üzüntüme, acılarına bak, Bütün günahlarımı bağışla! ¹⁹Düşmanlarıma bak, ne kadar çoğaldılar, Nasıl da benden nefret ediyorlar! ²⁰Canımı koru, kurtar beni! Hayal kırıklığına uğratma, çünkü sana sığıyorum! ²¹Dürüstlük, doğruluk korusun beni, Çünkü umudum sendedir. ²²Ey Tanrı, kurtar İsrail'i Bütün sıkıntılarından!

26Beni haklı çıkar, ya RAB, Çünkü dürüst bir yaşam sürdüm; Sarsılmadan RAB'be güvendim. ²Dene beni, ya RAB, sına; Duygularımı, düşüncelerimi yokla. ³Çünkü sevgini hep göz önünde tutuyor, Senin gerçeğini yaşıyorum ben. ⁴Yalancılarla oturmam, İkiyüzlülerin suyuna gitmem. ⁵Kötülük yapanlar topluluğundan nefret ederim, Fesatçıların arasına girmem. ⁶Suçsuzluğumu göstermek için ellerimi yıkar, Sunağının çevresinde dönerim, ya RAB, ⁷Yüksek sesle şükranımı duyurmak Ve bütün harikalarımı anlatmak

için. ⁸Severim, ya RAB, yaşadığım evi, Görkemini bulduğuşu yeri. ⁹Günahkârların, Eli kanlı adamların yanısıra canımı alma. ¹⁰Onların elleri kötülük aletidir, Sağ elleri rüşvet doludur. ¹¹Ama ben dürüst yaşarım, Kurtar beni, lütfet bana! ¹²Ayağım emin yerde duruyor. Topluluk içinde sana övgüler sunacağım, ya RAB.

27RAB benim ışığım, kurtuluşumdur, Kimseden korkmam. RAB yaşamımın kalesidir, Kimseden yılmam. ²Hasımlarım, düşmanlarım olan kötüler, Beni yutmak için üzerime gelirken Tökezleyip düşerler. ³Karşımda bir ordu konaklasa, Kılım kıpırdamaz, Bana karşı savaş açılrsa, Yine güvenimi yitirmem. ⁴RAB'den tek dileğim, tek isteğim şu: RAB'bin güzelliğini seyretmek, Tapınagında O'na hayran olmak için Ömrümün bütün günlerini O'nun evinde geçirmek. ⁵Çünkü O kötü günde beni çardağında gizleyecek, Çadırının emin yerinde saklayacak, Yüksek bir kaya üzerine çıkaracak beni. ⁶O zaman çevremi saran düşmanlarıma karşı Başım yukarı kalkacak, Sevinçle haykırarak kurbanlar sunacağım O'nun çadırında, O'nu ezgilerle, ilahilerle öveceğim. ⁷Sana yakarıyorum, ya RAB, kulak ver sesime, Lütfet, yanıtla beni! ⁸Ya RAB, içimden bir ses duydum: "Yüzümü ara!" dedin, İşte yüzünü arıyorum. ⁹Yüzünü benden gizleme, Kulunu öfkeyle geri çevirme! Bana hep yardımcı oldun; Bırakma, terk etme beni, Ey beni kurtaran Tanrı! ¹⁰Annemle babam beni terk etseler bile, RAB beni kabul eder. ¹¹Ya RAB, yolunu öğret bana, Düşmanlarıma karşı Düz yolda bana öncülük et. ¹²Beni hasımlarımın keyfine bırakma, Çünkü yalancı tanıklar dikiliyor karşıma, Ağzları şiddet saçıyor. ¹³Yaşam diyarında RAB'bin iyiliğini göreceğimden kuşku yok. ¹⁴Umudunu RAB'be bağla, Güçlü ve yürekli ol; Umudunu RAB'be bağla!

28Ya RAB, sana yakarıyorum, Kayam benim, kulak tıkama sesime; Çünkü sen sessiz kalırsan, Ölüm çukuru-na inen ölümlere dönerim ben. ²Seni yardıma çağırduğında, Ellerimi kutsal konutuna doğru açtığımda, Kulak ver yalvarışlarıma. ³Beni kötülerle, haksızlık yapanlarla Aynı kefeye koyup cezalandırma. Onlar komşularıyla dostça konuşur, Ama yüreklerinde kötülük beslerler. ⁴Eylemlerine, yaptıkları kötülöklere göre onları yanıtla; Yaptıklarımın, hak ettiklerinin karşılığını ver. ⁵Onlar RAB'bin yaptıklarına, Ellerinin eserine önem vermezler; Bu yüzden RAB onları yıkacak, Bir daha ayağa kaldırmayacak. ⁶RAB'be övgüler olsun! Çünkü yalvarışımı duydu. ⁷RAB benim gücüm, kalkanımdır, O'na yürekte güveniyor ve yardım görüyorum. Yüreğim coşuyor, Ezgilerimle O'na şükrediyorum. ⁸RAB halkımın gücüdür, Meshettiği kralın zafer kalesidir. ⁹Halkımı kurtar, kendi halkımı kutsa; Çobanlık et onlara, sürekli destek ol!

29Ey ilahi varlıklar, RAB'bi övün, RAB'bin gücünü, yüceliğini övün, ²RAB'bin görkemini adına yaraşır biçimde övün, Kutsal giysiler içinde RAB'be tapınım! ³RAB'bin

sesi sulara hükmediyor, Yüce Tanrı gürlüyor, RAB engin sulara hükmediyor. ⁴RAB'bin sesi güçlüdür, RAB'bin sesi görkemlidir. ⁵RAB'bin sesi sedir ağaçlarını kırar, Lübnan sedirlerini parçalar. ⁶Lübnan'ı buzağı gibi, Siryon Dağı'nı yabancı öküz yavrusu gibi sıçratır. ⁷RAB'bin sesi şimşek gibi çakar, ⁸RAB'bin sesi çölü titretir, RAB Kadeş Çölü'nü sarsar. ⁹RAB'bin sesi geyikleri doğurtur ^{viii}, Ormanları çıplak bırakır. O'nun tapınagında herkes "Yücesin!" diye haykırır. ¹⁰RAB tufan üstünde taht kurdu, O sonsuza dek kral kalacak. ¹¹RAB halkına güç verir, Halkını esenlikle kutsar!

30Seni yüceltmek istiyorum, ya RAB, Çünkü beni kurtardın, Düşmanlarımı bana güldürmedin. ²Ya RAB Tanrım, Sana yakardım, bana şifa verdin. ³Ya RAB, beni ölümler diyarından çıkardın, Yaşam verdin bana, ölüm çukuru-na düşürmedin. ⁴Ey RAB'bin sadık kulları, O'nu ilahilerle övün, Kutsallığımı anarak O'na şükredin. ⁵Çünkü öfkesi bir an sürer, Lütfu ise bir ömür; Gözyaşlarımız belki bir gece akar, Ama sabahla sevinç doğar. ⁶Huzur duyunca dedim ki, "Asla sarsılmayacağım!" ⁷Ya RAB, lütfunla beni güçlü bir dağ gibi Sarsılmaz kıldın; Ama sen yüzünü gizleyince, Dehşete düştüm. ⁸Ya RAB, sana sesleniyorum, Rab'be yalvarıyorum: ⁹"Ne yararı olur senin için dökülen kanımın, Ölüm çukuruna inersem? Toprak sana övgüler sunar mı, Senin sadakatini ilan eder mi? ¹⁰Dinle, ya RAB, acı bana; Yardımcım ol, ya RAB!" ¹¹Yasımı şenliğe döndürdün, Çulumu çıkarıp beni sevinçle kuşattın. ¹²Öyle ki, gönlüm seni ilahilerle övsün, susmasın! Ya RAB Tanrım, sana sürekli şükredeceğim.

31Ya RAB, sana sığınıyorum. Utandırma beni hiçbir zaman! Adaletinle kurtar beni! ²Kulak ver bana, Çabuk yetiş, kurtar beni; Bir kaya ol bana sığınmam için, Güçlü bir kale ol kurtulmam için! ³Madem kayam ve kalem sensin, Öncülük et, yol göster bana Kendi adın uğruna. ⁴Bana kurdukları tuzaktan uzak tut beni, Çünkü sığınagım sensin. ⁵Ruhumu ellerine bırakıyorum, Ya RAB, sadık Tanrı, kurtar beni. ⁶Değersiz putlara bel bağlayanlardan tiksiniyim, RAB'be güvenirim ben. ⁷Sadakatinden ötürü sevinip coşacağım, Çünkü düşkün halimi görüyor, Çektiğim sıkıntıları biliyorsun, ⁸Beni düşman eline düşürmedin, Bastığım yerleri genişlettin. ⁹Acı bana, ya RAB, sıkıntıda-yım, Üzüntü gözümü, canımı, içimi kemiriyor. ¹⁰Ömrüm acıyla, Yıllarım iniltiyle tükeniyor, Suçumdan ötürü gücüm zayıflıyor, Kemiklerim eriyor. ¹¹Düşmanlarım yüzünden rezil oldum, Özellikle komşularına. Tanıdıklarına dehşet salar oldum; Beni sokakta görenler benden kaçır oldu. ¹²Gönülden çıkmış bir ölü gibi unutuldum, Kırılmış bir çömleğe döndüm. ¹³Birçoğunun fısıldaştığını duyuyorum, Her yer dehşet içinde, Bana karşı anlaştılar, Canımı almak için düzen kurdular. ¹⁴Ama ben sana güveniyorum, ya RAB, "Tanrım sensin!" diyorum. ¹⁵Hayatım senin elinde,

^{viii}"Geyikleri doğurtur" ya da "Yabancı fıstık ağaçlarını eğer".

Kurtar beni düşmanlarımın pençesinden, Ardıma düşenlerden. ¹⁶Yüzün kulunu aydımlatsın, Sevgi göster, kurtar beni! ¹⁷Utandırma beni, ya RAB, sana sesleniyorum; Kötüler utansın, ölümler diyarında sesleri kesilsin. ¹⁸Sussun o yalancı dudaklar; Doğru insana karşı Gururla, tepeden bakarak, Küçümseyerek konuşan dudaklar. ¹⁹İyiliğin ne büyüktür, ya RAB, Onu senden korkanlar için saklarsın, Herkesin gözü önünde, Sana sığınanlara iyi davranırsın. ²⁰İnsanların düzenlerine karşı, Koruyucu huzurunla üzerlerine kanat gersin; Saldırgan dillere karşı Onları çardağında gizlersin. ²¹RAB'be övgüler olsun, Kuşatılmış bir kentte Sevgisini bana harika biçimde gösterdi. ²²Telaş içinde demiştin ki, "Huzurundan atıldım!" Ama yardıma çağırınca seni, Yalvarışımı işittin. ²³RAB'bi sevin, ey O'nun sadık kulları! RAB kendisine bağlı olanları korur, Büyüklemlerin ise tümüyle hakkından gelir. ²⁴Ey RAB'be umut bağlayanlar, Güçlü ve yürekli olun!

32Ne mutlu isyama bağışlanan, Günahı örtülen insana! ²Suçtu RAB tarafından sayılmayan, Ruhunda hile bulunmayan insana ne mutlu! ³Sustuğum sürece Kemiklerim eridi, Gün boyu inlemekten. ⁴Çünkü gece gündüz Elin üzerimde ağırlaştı. Dermanım tükendi yaz sıcağında gibi. ⁵Günahımı açıkladım sana, Suçumu gizlemedim. "RAB'be isyanımı itiraf edeceğim" deyince, Günahımı, suçumu bağışladın. ⁶Bu nedenle her sadık kulun Ulaşırlı olduğun zaman sana dua etsin. Engin sular taşsa bile ona erişemez. ⁷Sığınacağım sensin, Beni sıkıntıdan korur, Çevremi kurtuluş ilahileriyle kuşatırsın. ⁸Eğiteceğim seni, gideceğin yolu göstereceğim, Öğüt vereceğim sana, Gözüm sendedir. ⁹At ya da katır gibi anlayışsız olmayın; Onları idare etmek için gem ve dizgin gerekir, Yoksa sana yaklaşmazlar. ¹⁰Kötülerin acısı çoktur, Ama RAB'be güvenenleri O'nun sevgisi kuşatır. ¹¹Ey doğru insanlar, sevinç kaynağımız RAB olsun, coşun; Ey yüreği temiz olanlar, Hepiniz sevinç çılgınlıkları atın!

33Ey doğru insanlar, RAB'be sevinçle haykırın! Düristlere O'nu övmek yaraşır. ²Lir çalarak RAB'be şükredin, On telli çenk eşliğinde O'nu ilahilerle övün. ³O'na yeni bir ezgi söyleyin, Sevinç çılgınlıklarıyla sazınızı konuşturun. ⁴Çünkü RAB'bin sözü doğrudur, Her işi sadakatle yapar. ⁵Doğruluğu, adaleti sever, RAB'bin sevgisi yeryüzünü doldurur. ⁶Gökler RAB'bin sözüyle, Gök cisimleri ağzından çıkan solukla yaratıldı. ⁷Deniz sularını bir araya toplar, Engin suları ambarlara depolar. ⁸Bütün yeryüzü RAB'den korksun, Dünyada yaşayan herkes O'na saygı duysun. ⁹Çünkü O söyleyince, her şey var oldu; O buyurunca, her şey belirdi. ¹⁰RAB ulusların planlarını bozar, Halkların tasarılarını boşa çıkarır. ¹¹Ama RAB'bin planları sonsuza dek sürer, Yüreğindeki tasarılar kuşaklar boyunca değişmez. ¹²Ne mutlu Tanrısı RAB olan ulusa, Kendisi için seçtiği halka! ¹³RAB göklerden bakar, Bütün insanları görür. ¹⁴Oturduğu yerden, Yeryüzünde yaşayan herkesi

gözler. ¹⁵Herkesin yüreğini yaratan, Yaptıkları her şeyi taratan O'dur. ¹⁶Ne büyük ordularıyla zafer kazanan kral var, Ne de büyük gücüyle kurtulan yiğit. ¹⁷Zafer için at boş bir umuttur, Büyük gücüne karşın kimseyi kurtaramaz. ¹⁸Ama RAB'bin gözü kendisinden korkanların, Sevgisine umut bağlayanların üzerindedir; ¹⁹Böylece onları ölümden kurtarır, Kıtıkta yaşamalarını sağlar. ²⁰Umudumuz RAB'dedir, Yardımcımız, kalkanımız O'dur. ²¹O'nda sevinç bulur yüreğimiz, Çünkü O'nun kutsal adına güvenimiz. ²²Madem umudumuz sende, Sevgin üzerimizde olsun, ya RAB!

34Her zaman RAB'be övgüler sunacağım, Övgüsü dilimden düşmeyecek. ²RAB'le övünürüm, Mazlumlar işitip sevinir! ³Benimle birlikte RAB'bin büyüklüğünü duyurun, Adımı birlikte yüceltelim. ⁴RAB'be yöneldim, yanıt verdi bana, Bütün korkularımdan kurtardı beni. ⁵O'na bakanların yüzü ışıltılı parlar, Yüzleri utançtan kızarmaz. ⁶Bu mazlum yakardı, RAB duydu, Bütün sıkıntılarından kurtardı onu. ⁷RAB'bin meleği O'ndan korkanların çevresine ordugah kurar, Kurtarır onları. ⁸Tadın da görün, RAB ne iyidir, Ne mutlu O'na sığınan adama! ⁹RAB'den korkun, ey O'nun kutsalları, Çünkü O'ndan korkanın ekşiği olmaz. ¹⁰Genç aslanlar bile aç ve muhtaç olur; Ama RAB'be yönelenlerden hiçbir iyilik esirgenmez. ¹¹Gelin, ey çocuklar, dinleyin beni: Size RAB korkusunu öğreteyim. ¹²Kim yaşamdan zevk almak, İyi günler görmek istiyorsa, ¹³Dilini kötülükten, Dudaklarını yalandan uzak tutsun. ¹⁴Kötülükten sakınım, iyilik yapın; Esenliği amaçlayın, ardından gidin. ¹⁵RAB'bin gözleri doğru kişilerin üzerindedir, Kulakları onların yakarışına açıktır. ¹⁶RAB kötülük yapanlara karşıdır, Onların anısını yeryüzünden siler. ¹⁷Doğrular yakarır, RAB duyar; Bütün sıkıntılarından kurtarır onları. ¹⁸RAB gönlü kırıklara yakındır, Ruhunu ezikleri kurtarır. ¹⁹Doğrunun dertleri çoktur, Ama RAB hepsinden kurtarır onu. ²⁰Bütün kemiklerini korur, Hiçbiri kırılmaz. ²¹Kötü insanın sonu kötülükle biter, Cezasını bulur doğrulardan nefret edenler. ²²RAB kullarını kurtarır, O'na sığınanların hiçbirini ceza görmez.

35Ya RAB, benimle uğraşanlarla sen uğraş, Benimle savaşımlarla sen savaş! ²Al küçük kalkanla büyük kalkanı, Yardıma koş! ³Kaldır mızrağımı, kargımı beni kovalayanlara, "Seni ben kurtarıyorum" de bana! ⁴Canıma kastedenler utanıp rezil olsun! Utançla geri çekilsin bana kötülük düşünenler! ⁵Rüzgarın sürüklediği saman çöpüne dönsünler, RAB'bin meleği artlarına düşsün! ⁶Karanlık ve kaygan olsun yolları, RAB'bin meleği kovalasın onları! ⁷Madem neden yokken bana gizli ağlar kurdular, Nedensiz çukur kazdılar, ⁸Başlarına habersiz felaket gelsin, Gizledikleri ağa kendileri tutulsun, Felakete uğrasınlar. ⁹O zaman RAB'de sevinç bulacağım, Beni kurtardığı için coşacağım. ¹⁰Bütün varlığımla şöyle diyeceğim: "Senin gibisi var mı, ya RAB, Mazlumları zorbanın elinden, Mazlumları ve yoksulları soyguncudan kurtaran?" ¹¹Kötü niyetli tanıklar türüyor, Bilme-

diğim konuları soruyorlar. ¹²İyiliğime karşı kötülük ediyor, Yalnızlığa itiyorlar beni. ¹³Oysa onlar hastalanınca ben çula sarınır, Oruç tutup alçakgönüllü olurdum. Duam yanıtsız kalınca, Bir dost, bir kardeş yitirmiş gibi dolaşırdım. Kederden belim bükülürdü, Annesi için yas tutan biri gibi. ¹⁴¹⁵Ama ben sendeleyince toplanıp sevindiler, Toplandı bana karşı tanımadığım alçaklar, Durmadan didiklediler beni. ¹⁶Tanrıtanımaz, alaycı soytarılar gibi, Dış gıcırdattılar bana. ¹⁷Ne zamana dek seyirci kalacaksın, ya Rab? Kurtar canımı bunların saldırısından, Hayatımı bu genç aslanlardan! ¹⁸Büyük toplantıda sana şükürler sunacağım, Kalabalığın ortasında sana övgüler dizeceğim. ¹⁹Sevinmesin boş yere bana düşman olanlar, Göz kırpmasınlar birbirlerine Nedensiz benden nefret edenler. ²⁰Çünkü barış sözünü etmez onlar, Kurnazca düzen kurarlar ülkenin sakın insanlarına. ²¹Beni suçlamak için ağızlarını ardına kadar açtılar: "Oh! Oh!" diyorlar, "İşte kendi gözümüzle gördük yaptıklarımızı!" ²²Olup biteni sen de gördün, ya RAB, sessiz kalma, Ya Rab, benden uzak durma! ²³Uyan, kalk savun beni, Uğraş hakkım için, ey Tanrım ve Rab'bin! ²⁴Adaletin uyarınca haklı çıkar beni, ya RAB, Tanrım benim! Gülmesinler halime! ²⁵Demesinler içlerinden: "Oh! İşte buydu dileğimiz!", Konuşmasınlar ardımdan: "Yedik başını!" diye. ²⁶Utansın kötü halime sevinenler, Kızarsın yüzleri hepsinin; Gururla karşıma dikilenler Utanca, rezalete bürünsün. ²⁷Benim haklı çıkmamı isteyenler, Sevinç çılgınlıkları atıp coşsunlar; Şöyle desinler sürekli: "Kulunun esenliğinden hoşlanan RAB yücelsin!" ²⁸O zaman gün boyu adaletin, Övgülerin dilimden düşmeyecek.

36Günah fısıldar kötü insana, Yüreğinin dibinden: Tanrı korkusu yoktur onda. ²Kendini öyle beğenmiş ki, Suçunu görmez, ondan tiksizmez. ³Ağzından kötülük ve yalan akar, Akıllanmaktan, iyilik yapmaktan vazgeçmiş. ⁴Yatağında bile fesat düşünür, Olumsuz yolda direnir, reddetmez kötülüğü. ⁵Ya RAB, sevgin göklere, Sadakatın gökyüzüne erişir. ⁶Doğruluğun ulu dağlara benzer, Adaletin uçsuz bucaksız enginlere. İnsanı da, hayvanı da koruyan sensin, ya RAB. ⁷Sevgin ne değerli, ey Tanrı! Kanatlarının gölgesine sığmır insanoglu. ⁸Evindeki bolluğa doyarlar, Zevklerinin ırmağından içirirsin onlara. ⁹Çünkü yaşam kaynağı sensin, Senin ışığınla aydınlanırız. ¹⁰Sürekli göster Seni tanıyanlara sevgini, Yüreği temiz olanlara doğruluğunu. ¹¹Gururlunun ayağı bana varmasın, Kötülerin eli beni kovmasın. ¹²Kötülük yapanlar oracıkta düştüler, Yıkıldılar, kalkamazlar artık.

37Kötülük edenlere kızıp üzülmeye, Suç işleyenlere özenme! ²Çünkü onlar ot gibi hemen solacak, Yeşil bitki gibi kuruyup gidecek. ³Sen RAB'be güven, iyilik yap, Ülkede otur, sadakatle çalış. ⁴RAB'den zevk al, O senin yüreğinin dileklerini yerine getirecektir. ⁵Her şeyi RAB'be bırak, O'na güven, O gerekeni yapar. ⁶O senin doğruluğunu ışık gibi, Hakkını öğle güneşi gibi Aydınlığa çıkarır. ⁷RAB'bin önün-

de sakın dur, sabırla bekle; Kızıp üzülmeye işi yolunda olanlara, Kötü amaçlarına kavuşanlara. ⁸Kızılmaktan kaçın, bırak öfkeyi, Üzülmeye, yalnız kötülüğe sürükler bu seni. ⁹Çünkü kötülerin kökü kazınacak, Ama RAB'be umut bağlayanlar ülkeyi miras alacak. ¹⁰Yakında kötünün sonu gelecek, Yerini arasan da bulunmayacak. ¹¹Ama alçakgönüllüler ülkeyi miras alacak, Derin bir huzurun zevkini tadacak. ¹²Kötü insan doğru insana düzen kurar, Dış gıcırdattır. ¹³Ama Rab kötüye güler, Çünkü bilir onun sonunun geldiğini. ¹⁴Kılıç çektikötüler, yaylarını gerdi, Mazlumun, yoksulu yıkmak, Doğru yolda olanları öldürmek için. ¹⁵Ama kılıçları kendi yüreklerine saplanacak, Yayları kırılacak. ¹⁶Doğrunun azıcık varlığı, Pek çok kötünün servetinden iyidir. ¹⁷Çünkü kötülerin gücü kırılacak, Ama doğrulara RAB destek olacak. ¹⁸RAB yetkinlerin her gününü gözetir, Onların mirası sonsuza dek sürecek. ¹⁹Kötü günde utanmayacaklar, Kıtıkta karınları doyacak. ²⁰Ama kötüler yıkıma uğrayacak; RAB'bin düşmanları kır çiçekleri gibi kuruyup gidecek, Duman gibi dağılıp yok olacak. ²¹Kötüler ödünç alır, geri vermez; Doğrularsa cömertçe verir. ²²RAB'bin kutsadığı insanlar ülkeyi miras alacak, Lanetlediği insanların kökü kazınacak. ²³RAB insana sağlam adım attırır, İnsanın yolundan hoşnut olursa. ²⁴Düşse bile yıkılmaz insan, Çünkü elinden tutan RAB'dir. ²⁵Gençtim, ömrüm tükendi, Ama hiç görmedim doğru insanın terk edildiğini, Soyunun ekmeğ dilendiğini. ²⁶O hep cömertçe ödünç verir, Soyunu kutlanır. ²⁷Kötülükten kaç, iyilik yap; Sonsuz yaşama kavuşursun. ²⁸Çünkü RAB doğruyu sever, Sadık kullarını terk etmez. Onlar sonsuza dek korunacak, Kötülerinse kökü kazınacak. ²⁹Doğrular ülkeyi miras alacak, Orada sonsuza dek yaşayacak. ³⁰Doğrunun ağzından bilgelik akar, Dilinden adalet damlar. ³¹Tanrısı'nın yasası yüreğindedir, Ayakları kaymaz. ³²Kötü, doğruya pusu kurar, Onu öldürmeye çalışır. ³³Ama RAB onu kötünün eline düşürmez, Yargılanırken mahkûm etmez. ³⁴RAB'be umut bağla, O'nun yolunu tut, Ülkeyi miras almak üzere seni yükseltecektir. Kötülerin kökünün kazındığını göreceksin. ³⁵Kötü ve acımasız adamı gördüm, İlk dikildiği toprakta yeşeren ağaç gibi Dal budak salıyordu; ³⁶Geçip gitti, yok oldu, Aradım, bulunmaz oldu. ³⁷Yetkin adamı gözle, doğru adama bak, Çünkü yarınlar barışseverindir. ³⁸Ama başkaldıranların hepsi yok olacak, Kötülerin kökü kazınacak. ³⁹Doğruların kurtuluşu RAB'den gelir, Sıkıntılı günde onlara kale olur. ⁴⁰RAB onlara yardım eder, kurtarır onları, Kötülerin elinden alıp özgür kılar, Çünkü kendisine sığınırlar.

38Ya RAB, öfkelenip azarlama beni, Gazapla yola getirme! ²Oklarım içime saplandı, Elin üzerime indi. ³Öfken yüzünden sağlığım bozuldu, Günahım yüzünden rahatım kaçtı. ⁴Çünkü suçlarım başımdan aştı, Taşınmaz bir yük gibi sırtımda ağırlaştı. ⁵Akılsızlığım yüzünden Yaralarım iğrenç, irinli. ⁶Eğildim, iki büküm oldum, Gün boyu yaslı dolaşıyorum. ⁷Çünkü belim ateş içinde, Sağlığım bozuk. ⁸Tükendim, ezildim alabildiğine, İnlıyorum yüreğimin acı-

sından. ⁹Ya Rab, bütün özlemlerimi bilirsin, İniltilerim senden gizli değil. ¹⁰Yüreğim çarpıyor, gücüm tükeniyor, Gözlerimin ferri bile söndü. ¹¹Eşim dostum kaçır oldu derdimden, Yakınlarım uzak duruyor benden. ¹²Canıma susayanlar bana tuzak kuruyor, Zararımı isteyenler kuyumu kazıyor, Gün boyu hileler düşünüyorlar. ¹³Ama ben bir sağır gibi duymuyorum, Bir dilsiz gibi ağzımı açmıyorum; ¹⁴Duymaz, Ağzında yanıt bulunmaz bir adama döndüm. ¹⁵Umudum sende, ya RAB, Sen yanıtlayacaksın, ya Rab, Tanrım benim! ¹⁶Çünkü dua ediyorum: “Halime sevinmesinler, Ayağım kayınca böbürlenmesinler!” ¹⁷Düşmek üzereyim, Acım hep içimde. ¹⁸Suçumu itiraf ediyorum, Günahım yüzünden kaygılanıyorum. ¹⁹Ama düşmanlarım güçlü ve dinç, Yok yere benden nefret edenler çok. ²⁰İyiliğe karşı kötülük yapanlar bana karşı çıkar, İyiliğin peşinde olduğum için. ²¹Beni terk etme, ya RAB! Ey Tanrım, benden uzak durma! ²²Yardıma koş, Ya Rab, kurtuluşum benim!

39Karar verdim: “Adımlarıma dikkat edeceğim, Dilimi günahıtan sakınacağım; Karşımda kötü biri oldukça, Ağzıma gem vuracağım.” ²Dilimi tutup sustum, Hep kaçındım konuşmaktan, yararı olsa bile. Acım alevlendi, ³Yüreğim tutuştu içimde, Ateş aldı derin derin düşünürken, Şu sözler döküldü dilimden: ⁴“Bildir bana, ya RAB, sonumu, Sayılı günlerimi; Bileyim ömrümün ne kadar kısa olduğunu! ⁵Yalnız bir karış ömür verdin bana, Hiç kalır hayatım senin önünde. Her insan bir soluktur sadece, En güçlü çağında bile. ⁶“Bir gölge gibi dolaşır insan, Boş yere çırpır, Mal biriktirir, kime kalacağını bilmeden. ⁷“Ne bekleyebilirim şimdi, ya Rab? Umudum sende. ⁸Kurtar beni bütün isyanlarımdan, Aptalların hakaretine izin verme. ⁹Sustum, açmayacağım ağzımı; Çünkü sensin bunu yapan. ¹⁰Uzaklaştır üzerimden yumruklarını, Tokadının altında mahvoldum. ¹¹Sen insanı suçundan ötürü Azarlayarak yola getirirsin, Güve gibi tüketirsin sevdiği şeyleri. Her insan bir soluktur sadece. ¹²“Duamı işit, ya RAB, Kulak ver yakarışıma, Göz yaşlarıma kayıtsız kalma! Çünkü ben bir garibim senin yanında, Bir yabancı, atalarım gibi. ¹³Uzaklaştır üzerimden bakışlarını, Göçüp yok olmadan mutlu olayım!”

40RAB’bi sabırla bekledim; Bana yönelip yakarışımı duydu. ²Ölüm çukurundan, Balçıktan çıkardı beni, Ayaklarımı kaya üzerinde tuttu, Kaymayayım diye. ³Ağzıma yeni bir ezgi, Tanrımız’a bir övgü ilahisi koydu. Çokları görüp korkacak Ve RAB’be güvenecekler. ⁴Ne mutlu RAB’be güvenen insana, Gururluya, yalana sapana ilgi duymayana. ⁵Ya RAB, Tanrım, Harikaların, düşüncelerin ne çoktur bizim için; Sana eş koşulmaz! Duyurmak, anlatmak istesem yaptıklarını, Saymakla bitmez. ⁶Kurbandan, sunudan hoşnut olmadın, Ama kulaklarımı açtın. Yakmalık sunu, günah sunusu da istemedin. ⁷O zaman şöyle dedim: “İşte geldim; Kutsal Yazı tomarında benim için yazılmıştır. Ey Tanrım, senin isteğini yapmaktan zevk alırım ben, Ya-

san yüreğimin derinliğindedir.” ⁸⁹Büyük toplantıda müjdelirim senin zaferini, Sözümü esirgemem, Ya RAB, bildiğin gibi! ¹⁰Zaferini içimde gizlemem, Bağlılığımı ve kurtarışını duyururum, Sevgini, sadakatini saklamam büyük topluktan. ¹¹Ya RAB, esirgeme sevecenliğini benden! Sevgin, sadakatin hep korusun beni! ¹²Sayırsız belalar çevremi sardı, Suçlarım bana yetişti, önümü göremiyorum; Başımdaki saçlardan daha çoklar, Çaresiz kaldım. ¹³Ne olur, ya RAB, kurtar beni! Yardıma koş, ya RAB! ¹⁴Utansın canımı almaya çalışanlar, Yüzleri kızarsın! Geri dönsün zararımı isteyenler, Rezil olsunlar! ¹⁵Bana, “Oh! Oh!” çekenler Dehşete düşsün utançlarından! ¹⁶Sende neşe ve sevinç bulsun Bütün sana yönelenler! “RAB yücedir!” desin hep Senin kurtarışını özleyenler! ¹⁷Bense mazlum ve yoksulum, Düşün beni, ya Rab. Yardımcım ve kurtarıcım sensin, Geç kalma, ey Tanrım!

41Ne mutlu yoksulu düşünene! RAB kurtarır onu kötü günde. ²Korur RAB, yaşatır onu, Ülkede mutlu kılar, Terk etmez düşmanlarının eline. ³Destek olur RAB ona Yatağa düşünce; Hastalandığında sağlığa kavuşturur onu. ⁴“Acı bana, ya RAB!” dedim, “Şifa ver bana, çünkü sana karşı günah işledim!” ⁵Kötü konuşuyor düşmanlarım arımdan: “Ne zaman ölecek adı batası?” diyorlar. ⁶Biri beni görmeye geldi mi, boş laf ediyor, Fesat topluyor içinde, Sonra dışarı çıkıp fesadı yayıyor. ⁷Benden nefret edenlerin hepsi Fılsıdıyor aralarında bana karşı, Zararımı düşünüyorlar, ⁸“Başına öyle kötü bir şey geldi ki” diyorlar, “Yatağından kalkamaz artık.” ⁹Ekmeğimi yiyen, güvendiğim yakın dostum bile İhanet etti bana. ¹⁰Bari sen acı bana, ya RAB, kaldır beni. Bunların hakkından geleyim. ¹¹Düşmanım zafer çığılığı atmazsa, O zaman anlarım benden hoşnut kaldığımı. ¹²Dürüstlüğümden ötürü bana destek olur, Sonsuza dek beni huzurunda tutarsın. ¹³Öncesizlikten sonsuza dek, Övgüler olsun İsrail’in Tanrısı RAB’be! Amin! Amin!

42Geyik akarsuları nasıl özlerse, Canım da seni öyle özler, ey Tanrı! ²Canım Tanrı’ya, yaşayan Tanrı’ya susadı; Ne zaman görmeye gideceğim Tanrı’nın yüzünü? ³Gözyaşlarım ekmeğim oldu gece gündüz, Gün boyu, “Nerede senin Tanrın?” dedikleri için. ⁴Anımsayınca içim içimi yiyor, Nasıl toplulukla birlikte yürür, Tanrı’nın evine kadar alaya öncülük ederdim, Sevinç ve şükran sesleri arasında, Bayram eden bir kalabalıkla birlikte. ⁵Neden üzgünsün, ey gönlüm, Neden içim huzursuz? Tanrı’ya umut bağla, Çünkü O’na yine övgüler sunacağım; O benim kurtarıcım ve Tanrım’dır. ⁶Gönlüm üzgün, Bu yüzden seni anımsıyorum, ey Tanrım. Şeria yöresinde, Hermon ve Misar dağlarında Çağlayanların gümbürdeyince, Enginler birbirine sesleniyor, Bütün dalgaların, sellerin üzerimden geçiyor. ⁷Gündüz RAB sevgisini gösterir, Gece ilahi söyler, dua ederim Yaşamımın Tanrısı’na. ⁹Kayam olan Tanrım’a diyorum ki, “Neden beni unuttun? Niçin düşmanlarımın baskısı altında Yaslı gezeyim?” ¹⁰Gün boyu hasımlarım: “Nerede senin Tan-

rım?" diyerek Bana sataştıkça, Kemiklerim kırılıyor sanki.
¹¹Neden üzgünsün, ey gönlüm, Neden içim huzursuz? Tanrı'ya umut bağla, Çünkü O'na yine övgüler sunacağım; O benim kurtarıcım ve Tanrım'dır.

43Hakkımı ara, ey Tanrı, Savun beni vefasız ulusa karşı, Kurtar hileci, haksız insandan. ²Çünkü sen Tanrım, kalemisin; Neden beni reddettin? Niçin düşmanlarımın baskısı altında Yashı gezeyim? ³Gönder ışığını, gerçeğini, Yol gösterdin bana, Senin kutsal dağına, konutuna götürsünler beni. ⁴O zaman Tanrı'nın sunağına, Neşe, sevinç kaynağım Tanrı'ya gideceğim Ve sana, ey Tanrı, Tanrım benim, Lirle şükredeceğim. ⁵Neden üzgünsün, ey gönlüm, Neden içim huzursuz? Tanrı'ya umut bağla, Çünkü O'na yine övgüler sunacağım; O benim kurtarıcım ve Tanrım'dır.

44Ey Tanrı, kulaklarımızla duyduk, Atalarımız anlattı bize, Neler yaptığını onların gününde, eski günlerde. ²Elinle ulusları kovdun, Ama atalarımıza yer verdin; Halkları kırdın, Ama atalarımızın yayılmasını sağladın. ³Onlar ülkeyi kılıçla kazanmadılar, Kendi bilekleriyle zafere ulaşmadılar. Senin sağ elin, bileğin, yüzünün ışığı sayesinde oldu bu; Çünkü sen onları sevdin. ⁴Ey Tanrı, kralım sensin, Buyruk ver de Yakup soyu kazansın! ⁵Senin sayende düşmanlarımızı püskürteceğiz, Senin adınla karşılarımızı ezeceğiz. ⁶Çünkü ben yayıma güvenmem, Kılıcım da beni kurtarmaz; ⁷Ancak sensin bizi düşmanlarımızdan kurtaran, Bizden nefret edenleri utanca boğan. ⁸Her gün Tanrı'yla övünür, Sonsuza dek adına şükran sunarız. ⁹Ne var ki, reddettin bizi, aşağıladın, Artık ordularımızla savaşa çıkmıyorsun. ¹⁰Düşman karşısında bizi geriletin, Bizden tiksinenler bizi soydu. ¹¹Kasaplık koyuna çevirdin bizi, Ulusların arasına dağıttın. ¹²Yok pahasına sattın halkını, Üstelik satıştan hiçbir şey kazanmadan. ¹³Bizi komşularımızın yüzkarası, Çevremizdekilerin eğlencesi, alay konusu ettin. ¹⁴Ulusların diline düşürdün bizi, Gülüyor halklar halimize. ¹⁵Rezilliğim gün boyu karşımda, Utancımdan yerin dibine geçtim ¹⁶Hakaret ve sövgü duya duya, Öç almak isteyen düşman karşısında. ¹⁷Bütün bunlar başımıza geldi, Yine de seni unutmadık, Antlaşmana ihanet etmedik, ¹⁸Döneklik etmedik, Adımlarımız senin yolundan sapmadı. ¹⁹Oysa sen bizi ezdin, ülkemizi çakalların uğrağı ettin, Üstümüzü koyu karanlıkla örttün. ²⁰Eğer Tanrımız'ın adını unutsaydık, Yabancı bir ilaha ellerimizi açsaydık, ²¹Tanrı bunu ortaya çıkarmaz mıydı? Çünkü O yürekteki gizleri bilir. ²²Senin uğruna her gün öldürülüyoruz, Kasaplık koyun sayılıyorz. ²³Uyan, ya Rab! Niçin uyuyorsun? Kalk! Sonsuza dek terk etme bizi! ²⁴Niçin yüzünü gizliyorsun? Neden mazlum halimizi, üzerimizdeki baskıyı unutuyorsun? ²⁵Çünkü yere serildik, Bedenimiz toprağa yapıştı. ²⁶Kalk, yardım et bize! Kurtar bizi sevgin uğruna!

45Yüreğimden güzel sözler taşıyor, Kral için söylüyorum şiirlerimi, Dilim usta bir yazarın kalemi gibi olsun.

²Sen insanların en güzelisin, Lütuf saçılmış dudaklarına. Çünkü Tanrı seni sonsuza dek kutsamış. ³Ey yiğit savaşçı, kuşan kılıcını beline, Görkemine, yüceliğine bürün. ⁴At sırtında görkemle, zaferle ilerle, Gerçek ve adalet uğruna ^{ix} Sağ elin korkunç işler göstereceğin. ⁵Okların sivridir, Kral düşmanlarının yüreğine saplanır, Halklar ayaklarının altına serilir. ⁶Ey Tanrı, tahtın sonsuzluklar boyunca kalıcıdır ^x, Krallığının esasını adalet esasındır. ⁷Doğruluğu sever, kötülükten nefret edersin. Bunun için Tanrı, senin Tanrının, Seni sevinç yağıyla Arkadaşlarından daha çok meshetti. ⁸Giysilerinin tümü mür, öd, tarçın kokuyor; Fildişi saraylardan gelen çalgı sesleri seni eğlendiriyor! ⁹Kral kızları senin saygın kadınların arasında, Kraliçe, Ofir altınları içinde senin sağında duruyor. ¹⁰Dinle, ey kral kızı, bak, kulak ver, Halkını, baba evini unut. ¹¹Kral senin güzelliğine vuruldu, Efendin olduğu için önünde eğil. ¹²Sur halkı armağan getirecek, Halkın zenginleri lütfunu kazanmak isteyecek. ¹³Kral kızı odasında ıslık ıslık parlıyor, Giysisi altınla dokunmuş. ¹⁴İşlemeli giysiler içinde kralın önüne çıkarılacak, Arkadaşları, ona eşlik eden kızlar sana getirilecek. ¹⁵Sevinç ve coşkuyla götürülecek, Kralın sarayına girecekler. ¹⁶Atalarımızın yerini oğulların alacak, Onları önder yapacaksın bütün ülkeye. ¹⁷Adını kuşaklar boyunca yaşatacağım, Böylece halklar sonsuza dek övecek seni.

46Tanrı sığınacağımız ve gücümüzdür, Sıkıntıda hep yardıma hazırdır. ²Bu yüzden korkmayız yeryüzü altüst olsa, Dağlar denizlerin bağrına devrilsen, ³Sular kükreyip köpürse, Kabaran deniz dağları titretse bile. ⁴Bir ırmak var ki, suları sevinç getirir Tanrı kentine, Yüceler Yücesi'nin kutsal konutuna. ⁵Tanrı onun ortasındadır, Sarsılmaz o kent. Gün doğarken Tanrı ona yardım eder. ⁶Uluslar kükrüyor, krallıklar sarsılıyor, Tanrı gürleyince yeryüzü eriyip gidiyor. ⁷Her Şeye Egemen RAB bizimledir, Yakup'un Tanrısı kalemizdir. ⁸Gelin, görün RAB'bin yaptıklarını, Yeryüzüne getirdiği yıkımları. ⁹Savaşları durdurur yeryüzünün dört bucağında, Yayları kırar, mızrakları parçalar, Kalkanları ^{xi} yakar. ¹⁰"Sakin olun, bilin ki, Tanrı benim! Uluslar arasında yüreceğim, Yeryüzünde yüreceğim!" ¹¹Her Şeye Egemen RAB bizimledir, Yakup'un Tanrısı kalemizdir.

47Ey bütün uluslar, el çırpın! Sevinç çığlıkları atın Tanrı'nın onuruna! ²Ne müthiştir yüce RAB, Bütün dünyanın ulu Kralı. ³Halkları altımıza, Ulusları ayaklarımızın dibine serer. ⁴Sevdiği Yakup'un gururu olan mirasımızı O seçti bizim için. ⁵RAB Tanrı sevinç çığlıkları, Boru sesleri arasında yükseldi. ⁶Ezgiler sunun Tanrı'ya, ezgiler; Ezgiler sunun Kralımız'a, ezgiler! ⁷Çünkü Tanrı bütün dünyanın

^{ix}Olası metin "Gerçek ve adalet uğruna", Masoretik metin "Gerçek ve alçakgönüllülük, adalet uğruna".

^x"Ey Tanrı, tahtın sonsuzluklar boyunca kalıcıdır" ya da "Tanrı'nın sana armağan ettiği krallık sonsuzluklar boyunca kalıcıdır".

^{xi}"Kalkanları" ya da "Savaş arabalarını".

kralıdır, Maskil^{xii} sunun! ⁸Tanrı kutsal tahtına oturmuş, Krallık eder uluslara. ⁹Ulusların önderleri İbrahim'in Tanrısı'nın halkıyla bir araya gelmiş; Çünkü Tanrı'ya aittir yeryüzü kralları. O çok yücedir.

48RAB büyüktür ve yalnız O övülmeye değer Tanrımız'ın kentinde, kutsal dağında. ²Yükselir zarafetle, Bütün yeryüzünün sevinci Siyon Dağı, Safon'un^{xiii} doruğu, ulu Kral'ın kenti. ³Tanrı onun kalelerinde Sağlam kule olarak gösterdi kendini. ⁴Krallar toplandı, Birlikte Siyon'un üzerine yürüdüler. ⁵Ama onu görünce şaşkına döndüler, Dehşete düşüp kaçtılar. ⁶Doğum sancısı tutan kadın gibi, Bir titreme aldı onları orada. ⁷Doğu rüzgarının parçaladığı ticaret gemileri gibi Yok ettin onları. ⁸Her Şeye Egemen RAB'bin kentinde, Tanrımız'ın kentinde, Nasıl duyduksa, öyle gördük. Tanrı onu sonsuza dek güvenlik içinde tutacak. ⁹Ey Tanrı, tapmağında, Ne kadar vefalı olduğunu düşünüyoruz. ¹⁰Adm gibi, ey Tanrı, övgün de Dünyanın dört bucağına varıyor. Sağ elin zafer dolu. ¹¹Sevinsin Siyon Dağı, Coşsun Yahuda kentleri Senin yargularınla! ¹²Siyon'un çevresini gezip dolanın, Kulelerini sayın, ¹³Surlarına dikkatle bakın, Kalelerini yoklayın ki, Gelecek kuşağa anlatasınız: ¹⁴Bu Tanrı sonsuza dek bizim Tanrımız olacak, Bize hep yol gösterecektir.

49Ey bütün halklar, dinleyin! Kulak verin hepiniz, ey dünyada yaşayanlar, ²Halk çocukları, bey çocukları, Zenginler, yoksullar! ³Bilgelik dökülecek ağzımdan, Anlayış sağlayacak içimdeki düşünceler, ⁴Kulak vereceğim özdeyişlere, Lirle yorumlayacağım bilmecemi. ⁵Niçin korkayım kötü günlerde Niyeti bozuk düşmanlarım çevremi sarınca? ⁶Onlar varlıklarına güvenir, Büyük servetleriyle böbürlenirler. ⁷Kimse kimsenin hayatının bedelini ödeyemez, Tanrı'ya fidyeye veremez. ⁸Çünkü hayatın fidyesi büyüktür, Kimse ödemeye yeltenmemeli. ⁹Böyle olmasa, Sonsuza dek yaşar insan, Mezar yüzü görmez. ¹⁰Kuşkusuz herkes biliyor bilgelerin öldüğünü, Aptallarla budalaların yok olduğunu. Mallarını başkalarına bırakıyorlar. ¹¹Mezarları, sonsuza dek evleri, Kuşaklar boyu konutları olacak^{xiv}, Topraklarına kendi adlarını verseler bile. ¹²Bütün gösterişine karşın geçicidir insan, Ölüp giden hayvanlar gibi. ¹³Budalaların yolu, Onların sözünü onaylayanların sonu budur. ¹⁴Sürü gibi ölümler diyarına sürülecekler, Ölüm güdecek onları. Tan ağarınca doğrular onlara egemen olacak, Cesetleri çürüyecek, Ölümler diyarı onlara konut olacak. ¹⁵Ama Tanrı beni Ölümler diyarının pençesinden kurtaracak Ve yanına alacak. ¹⁶Korkma biri zenginleşirse, Evinin görkemi artarsa. ¹⁷Çünkü ölünce hiçbir şey götüremez, Görkemi onunla mezara gitmez. ¹⁸Yaşarken kendini mutlu saysa bile, Başarılı

^{xii}Maskil: Anlamı tam olarak bilinmeyen bir müzik veya edebiyat terimi. "Didaktik şiir" anlamına gelebilir.

^{xiii}Safon: İlah Baal'ın oturduğu sanılan bir dağ.

^{xiv}Septuaginta, Targum, Süryanice "Mezarları, sonsuza dek evleri, kuşaklar boyu konutları olacak", Masoretik metin "Evlerimiz sonsuza dek kalacak" diye düşünüyorlar".

olunca övülse bile. ¹⁹Atalarının kuşağına katılacak, Onlar ki asla ışık yüzü görmeyecekler. ²⁰Bütün gösterişine karşın anlayışsızdır insan, Ölüp giden hayvanlar gibi.

50Güçlü olan Tanrı, RAB konuşuyor; Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar Yeryüzünün tümüne sesleniyor. ²Güzelliğin doruğu Siyon'dan Parılıyor Tanrı. ³Tanrımız geliyor, sessiz kalmayacak, Önünde yanan ateş her şeyi kül ediyor, Çevresinde şiddetli bir fırtına esiyor. ⁴Halkını yargılamak için Yere göğe sesleniyor: ⁵"Toplayın önüme sadık kullarımı, Kurban keserek benimle antlaşma yapanları." ⁶Gökler O'nun doğruluğunu duyuruyor, Çünkü yargıç Tanrı'nın kendisidir. ⁷"Ey halkım, dinle de konuşayım, Ey İsrail, sana karşı tanıklık edeyim: Ben Tanrı'yım, senin Tanrın'ım! ⁸Kurbanlarından ötürü seni azarlamıyorum, Yakmalık sunularım sürekli önümde. ⁹Ne evinden bir boğa, Ne de ağıllarından bir teke alacağım. ¹⁰Çünkü bütün orman yaratıkları, Dağlardaki bütün hayvanlar benimdir. ¹¹Dağlardaki bütün kuşları korurum, Kırlardaki bütün yabanıl hayvanlar benimdir. ¹²Acıksam sana söylemezdim, Çünkü bütün dünya ve içindekiler benimdir. ¹³Ben boğa eti yer miyim? Ya da keçi kanı içer miyim? ¹⁴Tanrı'ya şükran kurbanı sun, Yüceler Yücesi'ne adadığım adakları yerine getir. ¹⁵Sıkıntılı gününde seslen bana, Seni kurtarırım, sen de beni yüceltirsin. ¹⁶Ama Tanrı kötüye söyle diyor: "Kurallarımı ezberle okumaya Ya da antlaşmamı ağzıma almaya ne hakkın var? ¹⁷Çünkü yola getirilmekten nefret ediyor, Sözlerimi arkana atıyorsun. ¹⁸Hırsız görünce onunla dost oluyor, Zina edenlere ortak oluyorsun. ¹⁹Ağzını kötülük için kullanıyor, Dilini yalana koşuyorsun. ²⁰Oturup kardeşine karşı konuşur, Annenin oğluna kara çalarsın. ²¹Sen bunları yaptın, ben sustum, Beni kendin gibi sandın. Seni azarlıyorum, Suçlarını gözünün önüne seriyorum. ²²"Dikkate alın bunu, ey Tanrı'yı unutan sizler! Yoksa parçalarım sizi, kurtaran olmaz. ²³Kim şükran kurbanı sunarsa beni yüceltir; Yolunu düzeltene kurtarışımı göstereceğim."

51Ey Tanrı, lütfet bana, Sevgin uğruna; Sil isyanlarımı, Sınırsız merhametin uğruna. ²Tümüyle yıka beni suçumdan, Arıt beni günahımdan. ³Çünkü biliyorum isyanlarımı, Günahım sürekli karşımda. ⁴Sana karşı, yalnız sana karşı günah işledim, Senin gözünde kötü olanı yaptım. Bu nedenle, söylediklerinde haklı, Yargılarında adilsin. ⁵Nitekim suç içinde doğdum ben, Günah içinde annem bana hamile kaldı. ⁶Madem sen gönülde sadakat istiyorsun, Bilgelik öğret bana yüreğimin derinliklerinde. ⁷Beni mercanköşkuyla arıt, paklanayım, Yıka beni, kardan beyaz olayım. ⁸Neşe, sevinç sesini duyur bana, Bayram etsin ezdiğin kemikler. ⁹Bakma günahlarıma, Sil bütün suçlarımı. ¹⁰Ey Tanrı, temiz bir yürek yarat, Yeniden kararlı bir ruh var et içimde. ¹¹Beni huzurundan atma, Kutsal Ruhun'u benden alma. ¹²Geri ver bana sağladığın kurtuluş sevincini, Bana destek ol, istekli bir ruh ver. ¹³Başkaldıranlara senin yol-

larımı öğreteyim, Günahkârlar geri dönsün sana. ¹⁴Kurtar beni kan dökme suçundan, Ey Tanrı, beni kurtaran Tanrı, Dilim senin kurtarışını ilahilerle övsün. ¹⁵Ya Rab, aç dudaklarımı, Ağzım senin övgülerini duyursun. ¹⁶Çünkü sen kurbandan hoşlanmazsın, Yoksa sunardım sana, Yakmalık sunudan hoşnut kalmazsın. ¹⁷Senin kabul ettiğin kurban alçakgönüllü bir ruhtur, Alçakgönüllü ve pişman bir yüreği hor görmezsin, ey Tanrı. ¹⁸Lütfet, Siyon'a iyilik yap, Yeruşalim'in surlarını onar. ¹⁹O zaman doğru sunulan kurbanlar, Yakmalık sunular, tümüyle yakmalık sunular, Seni hoşnut kılar; O zaman sunağında boğalar sunulur.

52Niçin kötülüğünle böbürlenirsin, ey kabadayı, Tanrı'nın sadık kullarına karşı Bütün gün dilin yıkım tasarımlar Keskin ustura gibi, ey hilekâr. ²³İyilikten çok kötülüğü, Doğru konuşmaktan çok yalanı seversin. ⁴Seni hileli dil seni! Her yıkıcı sözü seversin. ⁵Ama Tanrı seni sonsuza dek yıkacak, Seni kapıp çadırından fırlatacak, Yaşam diyarımdan kökünü sökecek. ⁶Doğrular bunu görünce korkacak, Gülererek şöyle diyecekler: ⁷"İşte bu adam, Tanrı'ya sığınmak istemedi, Servetinin bolluğuna güvendi, Başkalarını yıkarak güçlendi!" ⁸Ama ben Tanrı'nın evinde yeşeren zeytin ağacı gibiyim, Sonsuza dek Tanrı'nın sevgisine güvenirim. ⁹Sürekli sana şükrederim yaptıkların için, Sadık kullarımın önünde umut bağlarım, Çünkü adın iyidir.

53Akılsız içinden, "Tanrı yok!" der. İnsanlar bozuldu, iğrençlik aldı yürüdü, İyilik eden yok. ²Tanrı göklerden bakar oldu insanlara, Akıllı, Tanrı'ya yönelen biri var mı diye. ³Hepsi saptı, Tümü yozlaştı, İyilik eden yok, Bir kişi bile! ⁴Suç işleyenler görmüyor mu? Halkımı ekmek yer gibi yiyor, Tanrı'ya yakarmıyorlar. ⁵Ama korkulmayacak yerde korkacaklar, Çünkü Tanrı seni kuşatanların kemiklerini dağıtacak, Onları reddettiği için hepsini utandıracak. ⁶Keşke İsrail'in kurtuluşu Siyon'dan gelse! Tanrı halkını eski gönencine kavuşturunca, Yakup soyu sevinecek, İsrail halkı coşacak.

54Ey Tanrı, beni adınla kurtar, Gücünle akla beni! ²Ey Tanrı, duamı dinle, Kulak ver ağzımdan çıkan sözlere. ³Çünkü küstahlar bana saldırıyor, Zorbalar canımı almak istiyor, Tanrı'ya aldırıyorlar. ⁴İşte Tanrı benim yardımcımdır, Tek desteğim Rab'dir. ⁵Düşmanlarım yaptıkları kötülüğün cezasını bulsun, Sadakatın uyarınca yok et onları. ⁶Ya RAB, sana gönülden bir kurban sunacağım, Adına şükredeceğim, çünkü adın iyidir. ⁷Beni bütün sıkıntılardan kurtardın, Gözlerim düşmanlarımdan yok oluşunu gördü.

55Ey Tanrı, kulak ver duama, Sırt çevirme yalvarışımı! ²Dikkatini çevir, yanıt ver bana. Düşüncelerim beni rahatsız ediyor, şaşkınum ³Düşman sesinden, kötünün baskısından; Çünkü sıkıntıya sokuyorlar beni, Öfkeyle üstüme üstüme geliyorlar. ⁴Yüreğim sızlıyor içimde, Ölüm dehşeti çöktü üzerime. ⁵Korku ve titreme sardı beni, Ürperti

kapladı içimi. ⁶"Keşke güvercin gibi kanatlarım olsaydı!" Dedim kendi kendime, "Uçar, rahatlardım. ⁷Uzaklara kaçar, Çöllerde konaklardım. ⁸Sert rüzgara, kasırgaya karşı Hemen bir barınak bulurdum." ⁹Şaşkına çevir kötülerini, ya Rab, karıştır dillerini, Çünkü kentte şiddet ve çatışma görüyorum. ¹⁰Gece gündüz kent surları üzerinde dolaşırlar, Haksızlık, fesat dolu kentin içi. ¹¹Yıkıcılık kentin göbeğinde, Zorbalık, hile eksilmez meydanından. ¹²Beni aşağılayan bir düşman olsaydı, Katlanabilirdim; Bana küstahlık eden bir hasım olsaydı, Gizlenebilirdim. ¹³Ama sensin, bana denk, Yoldaşım, yakın arkadaşım. ¹⁴Birlikte tatlı tatlı yarenlik eder, Toplulukla Tanrı'nın evine giderdik. ¹⁵Ölüm yakalasan düşmanlarımı ansızın, Diri diri ölümler diyarına insinler; Çünkü içleri ve evleri kötülük dolu. ¹⁶Bense Tanrı'ya seslenirim, RAB kurtarır beni. ¹⁷Sabah, öğlen, akşam kederimden feryat ederim, O iştir sesimi. ¹⁸Bana karşı girilen savaştan Esenlikle kurtarır canımı, Sayısı çok da olsa karşıtlarımın. ¹⁹Öncesizlikten bu yana tahtında oturan Tanrı, Duyacak ve ezecek onları. Çünkü hiç değişmiyor Ve Tanrı'dan korkmuyorlar. ²⁰Yoldaşım dostlarına saldırarak Yaptığı antlaşmayı bozdu. ²¹Ağzından bal damlar, Ama yüreğinde savaş var. Sözleri yağdan yumuşak, Ama yalın birer kılıçtır. ²²Yükünü RAB'be bırak, O sana destek olur. Asla izin vermez Doğru insanın sarsılmasına. ²³Ama sen, ey Tanrı, ölüm çukuruna atacaksın kötülerini, Günlerinin yarısını görmeyecek katillerle hainler; Bense sana güveniyorum.

56Acı bana, ey Tanrı, Çünkü ayak altında çiğniyor insanlar beni, Gün boyu saldırıp eziyorlar. ²Düşmanlarım ayak altında çiğniyor beni her gün, Küstahça saldırıyor çoğu. ³Sana güvenirim korktuğum zaman. ⁴Tanrı'ya, sözünü övdüğüm Tanrı'ya Güvenirim ben, korkmam. İnsan bana ne yapabilir? ⁵Gün boyu sözlerimi çarpıtıyorlar, Hakkımda hep kötülük tasarlıyorlar. ⁶Fesatlık için uğraşiyor, pusuya yatıyor, Adımlarımı gözlüyor, canımı almak istiyorlar. ⁷Kötülüklerinin cezasından kurtulacaklar mı? Ey Tanrı, halkları öfkeyle yere çal! ⁸Çektiğim acıları kaydettin, Gözyaşlarımı tulumunda biriktirdin! Bunlar defterinde yazılı değil mi? ⁹Seslendiğim zaman, Düşmanlarım geri çekilecek. Biliyorum, Tanrı benden yana. ¹⁰Sözünü övdüğüm Tanrı'ya, Sözünü övdüğüm RAB'be, ¹¹Tanrı'ya güvenirim ben, korkmam; İnsan bana ne yapabilir? ¹²Ey Tanrı, sana adaklar adamıştım, Şükran kurbanları sunmalıyım şimdi. ¹³Çünkü canımı ölümden kurtardın, Ayaklarımı tökezlemekten korudun; İşte yaşam ışığında, Tanrı huzurunda yürüyorum.

57Acı bana, ey Tanrı, acı, Çünkü sana sığınmıyorum; Felaket geçinceye kadar, Kanatlarımın gölgesine sığınacağım. ²Yüce Tanrı'ya, Benim için her şeyi yapan Tanrı'ya sesleniyorum. ³Gökten gönderip beni kurtaracak, Beni ezmek isteyenleri azarlayacak, Sevgisini, sadakatini gösterecektir. ⁴Aslanların arasındayım, Alev kusan insanlar arasında ya-

tarım, Mızrak gibi, ok gibi dişleri, Keskin kılıç gibi dille-ri. ⁵Yüceliğini göster göklerin üstünde, ey Tanrı, Görke-min bütün yeryüzünü kaplasın! ⁶Ayaklarım için ağ serdi-ler, Çöktüm; Yoluma çukur kazdılar, İçine kendileri düş-tüler. ⁷Kararlıyım, ey Tanrı, kararlıyım, Ezgiler, ilahiler söyleyeceğim. ⁸Uyan, ey canım, Uyan, ey lir, ey çenk, Se-heri ben uyandırırım! ⁹Halkların arasında sana şükürler sunayım, ya Rab, Ulusların arasında seni ilahilerle öveyim. ¹⁰Çünkü sevgin göklere erişir, Sadakatin gökyüzüne ulaşır. ¹¹Yüceliğini göster göklerin üstünde, ey Tanrı, Görkemin bütün yeryüzünü kaplasın!

58Ey yöneticiler ^{xv}, gerçekten adil mi karar verirsi-niz? Doğru mu yargılırsınız insanları? ²Hayır! Hep haksız-lık tasarlarsınız içinizde, Zorbalık saçar elleriniz yeryüzü-ne. ³Kötüler daha ana rahmindeyken yoldan çıkar, Doğdu doğal yalan söyleyerek sapar. ⁴Zehirleri yılan zehiri gibi-dir. Kulakları tıkalı bir kobrayı andırırlar, ⁵Usta büyücü-lerin, Afsuncuların sesini duymak istemeyen bir kobrayı. ⁶Ey Tanrı, kır onların ağızında dişlerini, Sök genç aslanla-rın azı dişlerini, ya RAB! ⁷Akıp giden su gibi yok olsunlar. Yaylarını gerince oklarının ucu kırılımsın. ⁸Süründükçe eriyen sümüklüböceğe dönsünler. Düşük çocuk gibi güneş yüzü görmesinler. ⁹Kazanlarımız diken ateşini daha duymadan, Yaşı da kurusu da kasırgayla savrulacak kötülerin. ¹⁰Doğru adam alınan öcü görünce sevinecek Ve ayaklarını kötünün kanında yıkayacak. ¹¹O zaman insanlar, “Gerçekten doğ-rulara ödül var” diyecek, “Gerçekten dünyayı yargılayan bir Tanrı var.”

59Kurtar beni düşmanlarımdan, ey Tanrım, Kalem ol hasımlarıma karşı. ²Kurtar beni suç işleyenlerden, Uzak tut kanlı katillerden. ³Bak, canımı almak için pusu kuruyorlar, Güçlüler bana karşı birleşiyorlar, Oysa başkaldır-madım, günahım yok, ya RAB. ⁴Suç işlemediğim halde, Koşuşup hazırlanıyorlar. Kalk bana yardım etmek için, ha-lime bak! ⁵Sen, ya RAB, Her Şeye Egemen Tanrı, İsrail’in Tanrısı, Uyan bütün ulusları cezalandırmak için, Acıma bu suçlu hainlere! ⁶Akşam döner, köpek gibi hırlayıp Sin-si sinsi kenti dolaşırlar. ⁷Bak, neler dökülür ağızlarımdan, Kılıç çıkar dudaklarımdan. “Kim duyacak?” derler. ⁸Ama sen onlara gülersin, ya RAB, Bütün uluslarla eğlenirsin. ⁹Gücüm sensin, seni gözlüyorum, Çünkü kalemsin, ey Tan-rı. ¹⁰Tanrım sevgisiyle karşılar beni, Bana düşmanlarımdan yıkımmı gösterir. ¹¹Onları öldürme, yoksa halkım unuttur, Gücünle dağıt ve alçalt onları, Ya Rab, kalkanımız bizim. ¹²Ağızlarımızın günahı, dudaklarımdan çıkan söz yüzünden, Gururlarımızın tuzağına düşsünler. Okudukları lanet, söyle-dikleri yalan yüzünden ¹³Yok et onları gazabınla, yok et, tükensinler; Bilsinler ki, Tanrı’nın Egemenliği Yakup so-yundan Yeryüzünün ucuna kadar ulaşır. ¹⁴Akşam döner, köpek gibi hırlayıp Sinsi sinsi kenti dolaşırlar. ¹⁵Yiyecek bulmak için gezerler, Doymazlarsa ulurlar. ¹⁶Bense gücüm

için sabah ezgiler söyleyecek, Sevgini sevinçle dile getirece-ğim. Çünkü sen bana kale, Sıkıntılı günümde sığınak oldun. ¹⁷Gücüm sensin, seni ilahilerle öveceğim, Çünkü kalem, be-ni seven Tanrı sensin.

60Bizi reddettin, parladın bize karşı, ey Tanrı, Öfke-lendin; eski halimize döndür bizi! ²Salladım yeri, yarıklar açtım; Onar çatlaklarını, çünkü yer sarsılıyor. ³Halkına sı-kıntı çektirdin, Sersemletici bir şarap içirdin bize. ⁴Sancak verdin senden korkanlara, Okçulara karşı ^{xvi} açsınlar diye. ⁵Kurtar bizi sağ elinle, yardım et, Sevdiklerin özgürlüğe ka-vuşsun diye! ⁶Tanrı şöyle konuştu kutsal yerinde: “Şekem’i sevinçle bölüştüreceksin, Sukkot Vadisi’ni ölçeceğim. ⁷Gilat benimdir, Manaşşe de benim, Efrayim miğferim, Yahuda asam. ⁸Moav yıkanma leğenim, Edom’un üzerine çarığımı fırlatacağım ^{xvii}, Filist’e zaferle haykıracağım.” ⁹Kim beni surlu kente götüreceksin? Kim bana Edom’a kadar yol göste-recek? ¹⁰Ey Tanrı, sen bizi reddetmedin mi? Ordularımıza öncülük etmiyor musun artık? ¹¹Yardım et bize düşmana karşı, Çünkü boştur insan yardımı. ¹²Tanrı’yla zafer kaza-nırız, O çiğner düşmanlarımızı.

61Ey Tanrı, yakarışımı işit, Duama kulak ver! ²Sana seslenirim yeryüzünün öbür ucundan, Yüreğime hüznün çö-künce. Erişemeyeceğim yüksek bir kayaya çıkar beni, ³Çünkü sen benim için sığınak, Düşmana karşı güçlü bir kule oldun. ⁴Çadırında sonsuza dek oturmak Ve kanatlarının gölgesine sığınmak isterim. ⁵Çünkü sen, ey Tanrı, adaklarımı duy-dun, Adından korkanların mirasını bana verdin. ⁶Kralın günlerine gün kat, Yılları yüzyıllar olsun! ⁷Tanrı’nın huzu-runda sonsuza dek tahtında otursun; Onu sevgin ve sada-katinle koru! ⁸O zaman adımlarım hep ilahilerle öveceğim, Her gün adaklarımı yerine getireceğim.

62Canım yalnız Tanrı’da huzur bulur, Kurtuluşum O’ndan gelir. ²Tek kayam, kurtuluşum, Kalem O’dur, asla sarsıl-mam. ³Birini ezmek için daha ne vakte kadar Hep birlikte üstüne saldıracaksınız, Eğri bir duvara, Yerinden oynamış bir çite saldırır gibi? ⁴Tek düşünceleri onu doruktan indir-mektir. Yalandan zevk alırlar. Ağızlarıyla hayırdüa eder-ken, İçlerinden lanet okurlar. ⁵Ey canım, yalnız Tanrı’da huzur bul, Çünkü umudum O’ndadır. ⁶Tek kayam, kurtu-luşum, Kalem O’dur, sarsılmam. ⁷Kurtuluşum ve onurum Tanrı’ya bağlıdır, Güçlü kayam, sığınacağım O’dur. ⁸Ey hal-kım, her zaman O’na güven, İçini dök O’na, Çünkü Tanrı sığınacağımızdır. ⁹Sıradan insan ancak bir soluk, Soylu insa-nsa bir yalandır. Tartıya konduğunda ikisi birlikte soluktan hafiftir. ¹⁰Zorbalığa güvenmeyin, yağma malla övünmeyin; Varlığımız artsa bile, ona gönül bağlamayın. ¹¹Tanrı bir şey söyledi, Ben iki şey duydum: Güç Tanrı’nımdır, ¹²Sevgi de

^{xvi}“Okçulara karşı” ya da “Doğruluk uğruna”.

^{xvii}“Çarığımı fırlatacağım”: Eski törelere göre çarığın fırlatılması, bir yerin sahiplenilmesi anlamına geliyordu.

^{xv}“Yöneticiler” ya da “Dilsizler”.

senin, ya Rab! Çünkü sen herkese, yaptığının karşılığını verirsin.

63Ey Tanrı, sensin benim Tanrım, Seni çok özleyorum, Canım sana susamış, Kurak, yorucu, susuz bir diyarda, Bütün varlığımla seni arıyorum. ²Kutsal yerde baktım sana, Gücümü, görkemini görmek için. ³Senin sevgin yaşamdan iyidir, Bu yüzden dudaklarım seni yüceltir. ⁴Ömrümce sana övgüler sunacağım, Senin adınla ellerimi kaldıracacağım. ⁵Zengin yiyeceklere doyarcasına doyacağım sana, Şakıyan dudaklarla ağzım sana övgüler sunacak. ⁶Yatağıma uzanınca seni anarım, Gece boyunca derin derin seni düşünürüm. ⁷Çünkü sen bana yardımcı oldun, Kanatlarının gölgesinde sevincimi dile getiririm. ⁸Canım sana sımsıkı sarılır, Sağ elin bana destek olur. ⁹Ama canımı almak isteyenler, Yerin derinliklerine inecek, ¹⁰Kılıcın ağzına atılacak, Çakallara yem olacak. ¹¹Kralsa Tanrı'da sevinç bulacak. Tanrı'nın adıyla ant içenlerin hepsi övünecek, Yalancılara ağzıysa kapanacak.

64Ey Tanrı, kulak ver sesime yakındığım zaman, Hayatımı düşman korkusundan korusun. ²Kötülerin gizli tasarılarından, O suçlu güruhun şamatasından esirge beni. ³Onlar dillerini kılıç gibi bilemiş, Acı sözlerini ok gibi hedefe yöneltmişler, ⁴Pusularından masum insanın üzerine atmak için. Ansızın vururlar, hiç çekinmeden. ⁵Birbirlerini kötülük yapmaya iter, Gizli tuzaklar tasarlarken, "Kim görecektir?" derler. ⁶Haksızlık yapmayı düşünür, "Kusursuz bir plan yaptık!" derler. İnsanın içi ve yüreği derin bir sırdır, bilinmez. ⁷Ama Tanrı onlara ok atacaktır, Ansızın yaralanacaklar. ⁸Dilleri yüzünden yıkıma uğrayacaklar, Hallerini gören herkes alayla baş sallayacak. ⁹Bütün insanlar korkuya kapılacak, Tanrı'nın işini duyuracak, O'nun yaptıkları üzerinde düşünecekler. ¹⁰Doğru insan RAB'de sevinç bulacak, O'na sığınacak, Bütün temiz yürekli O'nu övecek.

65Ey Tanrı, Siyon'da seni övgü bekliyor ^{xviii}, Yerine getirilecek sana adanan adaklar. ²Ey sen, duaları işiten, Bütün insanlar sana gelecek. ³Suçlarımızın altında ezildik, Ama sen isyanlarımızı bağışlarsın. ⁴Ne mutlu avlularında otursun diye Seçip kendine yaklaştırdığın kişiye! Evinin, kutsal tapınağının Nimetlerine doyacağız. ⁵Ey bizi kurtaran Tanrı, Müthiş işler yaparak Zaferle yanıtlarsın bizi. Sen yeryüzünün dört bucağında, Uzak denizlerdeki umudusun; ⁶Kudret kuşanan, Gücüyle dağları kuran, ⁷Denizlerin kükremesini, Dalgaların gümbürtüsünü, Halkların kargaşasını yatıştıran sensin. ⁸Dünyanın öbür ucunda yaşayanlar Korkuya kapılır senin belirtilerin karşısında. Doğudan batıya kadar insanlara Sevinç çığlıkları attırırısın. ⁹Toprağa bakar, çok verimli kılarısın, Onu zenginliğe boğarsın. Ey Tanrı, ırmakların suyla doludur, İnsanlara tahıl sağlarsın, Çünkü sen toprağı şöyle hazırlarsın:

^{xviii}Septuaginta, Süryanice "Seni övgü bekliyor", Masoretik metin "Senin için sessizlik övgü".

¹⁰Sabanın açtığı yarıkları bolca sular, Sırtlarımı düzlersin. Yağmurla toprağı yumuşatır, Ürünlerine bereket katarsın. ¹¹İyiliklerinle yılı taçlandırırısın, Arabalarının geçtiği yollardan bolluk akar, ¹²Otlaklar yeşillenir, Tepeler sevince bürünür, ¹³Çayırılar sürülerle bezenir, Vadiler ekinle örtünür, Sevinçten haykırır, ezgi söylerler.

66Ey yeryüzündeki bütün insanlar, Tanrı'ya sevinç çığlıkları atın! ²Adının yüceliğine ilahiler söyleyin, O'na görkemli övgüler sunun! ³"Ne müthiş işlerin var!" deyin Tanrı'ya, "Öyle büyük gücün var ki, Düşmanların eğiliyor önünde. ⁴Bütün yeryüzü sana tapınıyor, İlahiler okuyor, adını ilahilerle övüyor." ⁵Gelin, bakın Tanrı'nın neler yaptığını! Ne müthiş işler yaptı insanlar arasında: ⁶Denizi karaya çevirdi, Atalarımız yaya geçtiler ırmaktan. Yaptığına sevindik orada. ⁷Kudretiyle sonsuza dek egemenlik sürer, Gözleri ulusları süzer; Başkaldıranlar gurura kapılırsın! ⁸Ey halklar, Tanrımız'a şükredin, Övgülerini duyurun. ⁹Hayatımızı koruyan, Ayaklarımızın kaymasına izin vermeyen O'dur. ¹⁰Sen bizi sınıdın, ey Tanrı, Gümüş arıtır gibi arıttın. ¹¹Ağaç düşürdün bizi, Sırtımıza ağır yük vurdun. ¹²İnsanları başımıza çıkardın, Ateşten, sudan geçtik. Ama sonra bizi bolluğa kavuşturdun. ¹³Yakmalık sunularla evine gireceğim, Adaklarımı yerine getireceğim, ¹⁴Sıkıntı içindeyken dudaklarımdan dökülen, Ağzımdan çıkan adakları. ¹⁵Yakılan koçların dumanıyla semiz hayvanlardan Sana yakmalık sunular sunacağım, Tekeler, sığırlar kurban edeceğim. ¹⁶Gelin, dinleyin, ey sizler, Tanrı'dan korkunlar, Benim için neler yaptığımı size anlatayım. ¹⁷Ağzımla O'na yakardım, Övgüsü dilimden düşmedi. ¹⁸Yüreğimde kötülüğe yer verseydim, Rab beni dinlemezdi. ¹⁹Oysa Tanrı dinledi beni, Kulak verdi duamın sesine. ²⁰Övgüler olsun Tanrı'ya, Çünkü duamı geri çevirmedi, Sevgisini benden esirgemedi.

67Tanrı bize lütfetsin, bolluk versin, Yüzünün ışığı üzerimize parlamasın. ²Öyle ki, yeryüzünde yolun, Bütün uluslar arasında kurtarıcı gücün bilinsin. ³Halklar sana şükretsin, ey Tanrı, Bütün halklar sana şükretsin! ⁴Uluslar sevin, sevinçten çığlık atsın, Çünkü sen halkları adaletle yargılayırsın, Yeryüzündeki uluslara yol gösterirsin. ⁵Halklar sana şükretsin, ey Tanrı, Bütün halklar sana şükretsin! ⁶Toprak ürününü verdi, Tanrı, Tanrımız, bizi bolluğa kavuşturdu. ⁷Tanrı bize bolluk versin, Dünyanın dört bucağındakiler O'ndan korksun!

68Kalksın Tanrı, dağılsın düşmanları, Kaçsın önünden O'ndan nefret edenler! ²Dağıtsın onları dağılan duman gibi; Ateşin karşısında eriyen balmumu gibi Yok olsun kötüler Tanrı'nın önünde! ³Ancak doğrular sevin, Bayram etsinler Tanrı'nın önünde, Neşeyle coşsunlar. ⁴Tanrı'ya ezgiler söyleyin, adını ilahilerle övün, Çölleri geçecek biniciye yol hazırlayın ^{xix}; O'nun adı RAB'dir, bayram edin önünde!

^{xix}"Çölleri geçecek biniciye yol hazırlayın" ya da "Bulutlara binmiş

⁵Kutsal konutundaki Tanrı, Öksüzlerin babası, dul kadınların savunucusudur. ⁶Tanrı kimsesizlere ev verir, Tutsakları özgürlüğe ve gönence kavuşturur, Ama başkaldıranlar kurak yerde oturur. ⁷Ey Tanrı, sen halkına öncülük ettiğinde, Çölde yürüdüğünde, ⁸Yer sarsıldı, Göklerden yağmur boşandı Tanrı'nın önünde, Sina Dağı sarsıldı Tanrı'nın, İsrail'in Tanrısı'nın önünde. ⁹Bol yağmurlar yağdırdın, ey Tanrı, Canlandırdın yorgun düşen yurdunu. ¹⁰Halkın oraya yerleşti, İyiliğinle mazlumların geçimini sağladın, ey Tanrı. ¹¹Rab buyruk verdi, Büyük bir kadın topluluğu duyurdu müjdeyi: ¹²"Kaçıyor, kaçıyor orduların kralları! Evi bekleyen kadınlar ganimeti paylaşıyor. ¹³Ağıkların arasında uyurken, Kanatları gümüş, tüyleri pırl pırl altınla kaplı Bir güvercine benzersiniz." ¹⁴Her Şeye Gücü Yeten, kralları dağıtarken, Sanki Salmon Dağı'na kar yağıyordu. ¹⁵Ey Başan Dağı, Tanrı Dağı! Ey Başan Dağı, dorukları ulu dağ! ¹⁶Ey ulu dağlar, niçin yan gözle bakıyorsunuz Tanrı'nın yerleşmek için seçtiği dağa? Evet, RAB orada sonsuza dek oturacaktır. ¹⁷Tanrı'nın savaş arabaları sayısızdır, Rab kutsallık içinde Sina'dan geldi. ¹⁸Sen yükseğe çıktın, tutsakları peşine taktın, İnsanlardan, başkaldıranlardan bile armağanlar aldın, Oraya yerleşmek için, ya RAB Tanrı. ¹⁹Her gün yükümüzü taşıyan Rab'be, Bizi kurtaran Tanrı'ya övgüler olsun. ²⁰Tanrımız kurtarıcı bir Tanrı'dır, Ölümünden kurtuluş yalnız Egemen RAB'be özgüdür. ²¹Kuşkusuz Tanrı düşmanlarının başını, Suçlu yaşayanların kılı kafasını ezer. ²²Rab, "Onları Başan'dan, Denizin derinliklerinden geri getireceğim" der, ²³"Öyle ki, ayaklarını düşmanlarının kanına batırasın, Köpeklerinin dili de onlardan payını alsın." ²⁴Ey Tanrı, senin zafer alayını, Tanrım'ın, Kralım'ın kutsal yere törenle gelişini gördüler: ²⁵Başta okuyucular, arkada çalgıcılar, Ortada tef çalan genç kızlar. ²⁶"Ey sizler, İsrail soyundan gelenler, Toplantılarımızda Tanrı'ya, RAB'be övgüler sunun!" ²⁷Önde en küçük oymak Benyamin, Kalabalık halinde Yahuda önderleri, Zevulun ve Naftali önderleri oradalar! ²⁸Ey Tanrı, Yeruşalim'deki tapınağından göster gücünü, Bizim için kullandığın gücünü, ey Tanrı. Krallar sana armağanlar sunacak. ²⁹³⁰Azarla kamışlar arasında yaşayan hayvanı, Halkların buzağlarıyla boğalar sürüsünü^{xx}, Çiğne ayaklarıyla gümüşe gönül verenleri, Dağıt savaştan zevk alan halkları! ³¹Mısır'dan elçiler gelecek, Kûşlular ellerini Tanrı'ya doğru kaldırmayacak. ³²Ey yeryüzünün krallıkları, Tanrı'ya ezgiler söyleyin, İlahilerle övün Rab'bi, ³³Göklere, kadim göklere binmiş olanı. İşte sesiyle, güçlü sesiyle gürüyor! ³⁴Tanrı'nın gücünü tanıyın; O'nun yüceliği İsrail'in üzerinde, Gücü göklerde dir. ³⁵Ne heybetlisin, ey Tanrı, tapınağında! İsrail'in Tanrısı'na, Halkına güç, kudret veren Tanrı'ya övgüler olsun!

69Kurtar beni, ey Tanrı, Sular boyuma ulaştı. ²Dipsiz

olana ezgiler sunun".

^{xx}Bu dizede geçen "Hayvan" Mısır'ı, "Buzağularla boğalar" ise irili ufaklı ulusları simgelemektedir.

batağa gömülüyorum, Basacak yer yok. Derin sulara batım, Sellere kapıldım. ³Tükendim feryat etmekten, Boğazım kurudu; Gözlerimin ferisi sönüyor Tanrım'ı beklemekten. ⁴Yok yere benden nefret edenler Saçlarımdan daha çok. Kalabalıktır canıma kasteden haksız düşmanlarım. Çalmadığım malı nasıl geri verebilirim? ⁵Akılsızlığımı biliyorsun, ey Tanrı, Suçlarım senden gizli değil. ⁶Ya Rab, Her Şeye Egemen RAB, Utanmasın sana umut bağlayanlar benim yüzümden! Ey İsrail'in Tanrısı, Benim yüzümden sana yönelenler rezil olmasın! ⁷Senin uğruna hakarete katlandım, Utanç kapladı yüzümü. ⁸Kardeşlerime yabancı, Annemin öz oğullarına uzak kaldım. ⁹Çünkü evin için gösterdiğim gayret beni yiyip bitirdi, Sana edilen hakaretlere ben uğradım. ¹⁰Oruç tutup ağlayınca, Yine hakarete uğradım. ¹¹Çula büründüğüm zaman Alay konusu oldum. ¹²Kent kapısında oturanlar beni çekiştiriyor, Sarhoşların türküsü oldum. ¹³Ama benim duam sanadır, ya RAB. Ey Tanrı, sevginin bolluğuyla, Güvenilir kurtarışınla uygun gördüğünde Yanıtla beni. ¹⁴Beni çamurdan kurtar, İzin verme batmama; Benden nefret edenlerden, Derin suların kurtulayım. ¹⁵Seller beni sürüklemesin, Engin beni yutmasın, Ölüm çukuru ağzımı üstüme kapamasın. ¹⁶Yanıt ver bana, ya RAB, Çünkü sevgin iyidir. Yüzünü çevir bana büyük merhametinle! ¹⁷Kulundan yüzünü gizleme, Çünkü sıkıntıdayım, hemen yanıtla beni! ¹⁸Yaklaş bana, kurtar canımı, Al başımdan düşmanlarımı. ¹⁹Bana nasıl hakaret edildiğini, Utandığımı, rezil olduğumu biliyorsun; Düşmanlarımın hepsi senin önünde. ²⁰Hakaret kalbimi kırdı, dertliyim, Acılarımı paylaşacak birini bekledim, çıkmadı, Avutacak birini aradım, bulamadım. ²¹Yiyeceğime zehir kattılar, Sirke içirdiler susadığımda. ²²Önlerindeki sofraya tuzak olsun onlara, Yandaşları için kapan olsun! ²³Gözleri kararsın, göremesinler! Bellerini hep bükük tut! ²⁴Gazabımı yağdır üzerlerine, Öfkenin ateşi yapışsın yakalarına! ²⁵İssiz kalsın konakları, Çadırlarında oturan olmasın! ²⁶Çünkü senin vurduğun insanlara zulmediyor, Yaraladığın insanların acısını konuşuyorlar. ²⁷Ceza yağdır başlarına, Senin tarafından aklanmasınlar! ²⁸Yaşam kitabından silinsin adları, Doğrularla yan yana yazılmasınlar! ²⁹Bense ezilmiş ve kederliyim, Senin kurtarışın, ey Tanrı, bana bir kale olsun! ³⁰Tanrı'nın adını ezgilerle öveceğim, Şükranlarımla O'nu yücelteceğim. ³¹RAB'bi bir öküzden, Boynuzlu, tırnaklı bir boğadan Daha çok hoşnut eder bu. ³²Mazlumlar bunu görünce sevinirsin, Ey Tanrı'ya yönelen sizler, yüreğiniz cansızdır. ³³Çünkü RAB yoksulları iştir, Kendi tutsak halkını hor görmez. ³⁴O'na övgüler sunun, ey yer, gök, Denizler ve onlardaki bütün canlılar! ³⁵Çünkü Tanrı Siyon'u kurtaracak, Yahuda kentlerini onaracak; Halk oraya yerleşip sahibi olacak. ³⁶Kullarının çocukları orayı miras alacak, O'nun adını sevenler orada oturacak.

70Ey Tanrı, kurtar beni! Yardıma koş, ya RAB! ²Utansın canımı almaya çalışanlar, Yüzleri kızarsın! Geri dönsün zararımı isteyenler, Rezil olsunlar! ³Bana, "Oh! Oh!" çe-

kenler Geri çekilsin utançlarımdan! ⁴Sende neşe ve sevinç bulsun Bütün sana yönelenler! “Tanrı yücedir!” desin hep Senin kurtarışını özleyenler! ⁵Bense, mazlum ve yoksulum, Ey Tanrı, yardımına koş! Yardımcım ve kurtarıcım sensin, Geç kalma, ya RAB!

71Ya RAB, sana sığınmıyorum, Utandırma beni hiçbir zaman! ²Adaletinle kurtar beni, tehlikeden uzaklaştır, Kulak ver bana, kurtar beni! ³Sığınacak kayam ol, Her zaman başvurabileceğim; Buyruk ver, kurtulayım, Çünkü kayam ve kalem sensin. ⁴Ey Tanrım, kurtar beni Kötünün elinden, haksızın, gaddarın pençesinden! ⁵Çünkü umudum sensin, ey Egemen RAB, Gençliğimden beri dayanağım sensin. ⁶Doğduğum günden beri sana güveniyorum, Beni ana rahminden çıkararak sensin. Övgülerim hep sanadır. ⁷Birçokları için iyi bir örnek oldum, Çünkü sen güçlü sığınmağımın. ⁸Ağzımdan sana övgü eksilmez, Gün boyu yüceliğini anarım. ⁹Yaşlandığımda beni reddetme, Gücüm tükendiğinde beni terk etme! ¹⁰Çünkü düşmanlarım benden söz ediyor, Beni öldürmek isteyenler birbirine danışıyor, ¹¹“Tanrı onu terk etti” diyorlar, “Kovalayıp yakalayın, Kurtaracak kimse yok!” ¹²Ey Tanrı, benden uzak durma, Tanrım, yardımına koş! ¹³Utansın, yok olsun beni suçlayanlar, Utanca, rezalete bürünsün kötülüğümü isteyenler. ¹⁴Ama ben her zaman umutluyum, Sana övgü üstüne övgü dizeceğim. ¹⁵Gün boyu senin zaferini, Kurtarışımı anlatacağım, Ölçüsünü bilmesem de. ¹⁶Ey Egemen RAB, gelip yiğitliklerini, Senin, yalnız senin zaferini duyuracağım. ¹⁷Ey Tanrı, çocukluğumdan beri beni sen yetiştirdin, Senin harikalarımı hâlâ anlatıyorum. ¹⁸Yaşlanıp saçlarıma ak düşse bile Terk etme beni, ey Tanrı, Gücünü gelecek kuşağa, Kudretini sonrakilere anlatana dek. ¹⁹Ey Tanrı, doğruluğun göklere erişiyor, Büyük işler yaptın, Senin gibisi var mı, ey Tanrı? ²⁰Sen ki, bana birçok kötü sıkıntı gösterdin, Bana yeniden yaşam verecek, Beni toprağın derinliklerinden çıkaracaksın. ²¹Saygınlığımı artıracak, Yine beni avutacaksın. ²²Ben de seni, Senin sadakatini çenkle öveceğim, ey Tanrım, Lir çalarak seni ilahilerle öveceğim, Ey İsrail’in Kutsalı! ²³Seni ilahilerle överken, Dudaklarımla, varlığımla sevincimi dile getireceğim, Çünkü sen beni kurtardın. ²⁴Dilim gün boyu senin zaferinden söz edecek, Çünkü kötülüğümü isteyenler Utamp rezil oldu.

72Ey Tanrı, adaletini krala, Doğruluğunu kral oğluna armağan et. ²Senin halkını doğrulukla, Mazlum kullarını adilce yargılasın! ³Dağlar, tepeler, Halka adilce gönenç getirsin! ⁴Mazlumlara hakkım versin, Yoksulların çocuklarını kurtarsın, Zalimleriysen ezsin! ⁵Güneş ve ay durdukça, Kral kuşaklar boyunca yaşasın ^{xxi}; ⁶Yeni biçilmiş çayıra düşen yağmur gibi, Toprağı sulayan bereketli yağmurlar gibi olsun! ⁷Onun günlerinde doğruluk serpilip gelişsin, Ay ışığı sürece esenlik artsın! ⁸Egemenlik sürsün denizden denize,

^{xxi}Septuaginta “Kral kuşaklar boyunca yaşasın”, Masoretik metin “Kuşaklar boyunca senden korksunlar.”

Fırat’tan yeryüzünün ucuna dek! ⁹Çöl kabileleri diz çöksün önünde, Düşmanları toz yalasın. ¹⁰Tarış’ın ve kıyı ülkelerinin kralları Ona haraç getirsin, Saba ve Seva kralları armağanlar sunsun! ¹¹Bütün krallar önünde yere kapansın, Bütün uluslar ona kulluk etsin! ¹²Çünkü yardım isteyen yoksulu, Dayanağı olmayan düşkünü o kurtarır. ¹³Yoksula, düşküne acır, Düşkünlerin canını kurtarır. ¹⁴Baskıdan, zorbalıktan özgür kılar onları, Çünkü onun gözünde onların kanı değerlidir. ¹⁵Yaşasın kral! Ona Saba altını versinler; Durmadan dua etsinler onun için, Gün boyu onu övsünler! ¹⁶Ülkede bol buğday olsun, Dağ başlarında dalgalansın! Başakları Lübnan gibi verimli olsun, Kent halkı ot gibi serpilip çoğalsın! ¹⁷Kralın adı sonsuza dek yaşasın, Güneş durdukça adı var olsun, Onun aracılığıyla insanlar kutsansın, Bütün uluslar “Ne mutlu ona” desin! ¹⁸RAB Tanrı’ya, İsrail’in Tanrısı’na övgüler olsun, Harikalar yaratan yalnız O’dur. ¹⁹Yüce adına sonsuza dek övgüler olsun, Bütün yeryüzü O’nun yüceliğiyle dolsun! Amin! Amin! ²⁰İşay oğlu Davut’un duaları burada bitiyor.

73Tanrı gerçekten İsrail’e, Yüreği temiz olanlara karşı iyidir. ²Ama benim ayaklarım neredeyse tökezlemiş, Adımlarım az kalsın kaymıştı. ³Çünkü kötülerin gönencini gördükçe, Küstahları kıskanıyordum. ⁴Onlar acı nedir bilmezler, Bedenleri sağlıklı ve semizdir ^{xxii}. ⁵Başkalarının derdini bilmez, Onlar gibi çile çekmezler. ⁶Bu yüzden gurur onların gerdanlığı, Zorbalık onları örten bir giysi gibidir. ⁷Şişmanlıktan gözleri dışarı fırlar, İçleri kötülük kazanı gibi kaynar. ⁸İnsanlarla eğlenir, kötü niyetle konuşur, Tepeden bakar, baskıyla tehdit ederler. ⁹Göklere karşı ağızlarını açarlar, Boş sözleri yeryüzünü dolaşır. ¹⁰Bu yüzden halk onlardan yana döner, Sözlerini ağızı açık dinler. ¹¹Derler ki, “Tanrı nasıl bilir? Bilgisi var mı Yüceler Yücesi’nin?” ¹²İşte böyledir kötüler, Hep tasasız, sürekli varlıklarını artırır. ¹³Anlaşılan boş yere yüreğimi temiz tutmuşum, Ellerimi yıkamışım suçsuzum diye. ¹⁴Gün boyu içim içimi yiyor, Her sabah azap çekiyorum. ¹⁵“Ben de onlar gibi konuşayım” deseydim, Senin çocuklarına ihanet etmiş olurum. ¹⁶Bunu anlamak için düşündüğümde, Zor geldi bana, ¹⁷Tanrı’nın Tapınağı’na girene dek; O zaman anladım sonlarının ne olacağını. ¹⁸Gerçekten onları kaygan yere koyuyor, Yıkma sürüklüyorsun. ¹⁹Nasıl da bir anda yok oluyor, Siliniveriyorlar dehşet içinde! ²⁰Uyanan birisi için rüya nasılsa, Sen de uyanınca, ya Rab, Hor göreceksin onların görüntüsünü. ²¹Kalbim kırıldığında, İçim acı dolduğunda, ²²Akılsız ve bilgisizdim, Karşında bir hayvan gibi. ²³Yine de sürekli seninleyim, Sağ elimden tutarsın beni. ²⁴Öğütleriyle yol gösterir, Beni sonunda yüceliğe eriştirirsin. ²⁵Senden başka kimim var göklerde? İstemem senden başkasını yeryüzünde. ²⁶Bedenim ve yüreğim tükenebilir, Ama Tanrı yüreğimdeki güç, Bana düşen paydır sonsuza dek. ²⁷Kuşkusuz yok olacak senden uzak duranlar, Ortadan kaldıracaksın sana ve-

^{xxii}“Onlar acı nedir bilmezler, bedenleri sağlıklı ve semizdir” ya da “Ölürken acı çekmezler, bedenleri semizdir”.

fasızlık edenleri. ²⁸Ama benim için en iyisi Tanrı'ya yakın olmaktır; Bütün işlerini duyurayım diye Sığınak yaptım Egemen RAB'bi kendime.

74Ey Tanrı, neden bizi sonsuza dek reddettin? Niçin otlagının koyunlarına karşı öfken tütmekte? ²Anımsa geçmişte sahiplendiğin topluluğu, Kendi halkın olsun diye kurtardığın oymağı Ve üzerine konut kurduğun Siyon Dağı'nı. ³Yönelt adımlarını şu onarılmaz yıkıntılara doğru, Düşman kutsal yerdeki her şeyi yıktı. ⁴Düşmanların bizimle buluştuğun yerde kükredi, Zafer simgesi olarak kendi bayraklarını dikti. ⁵Gür bir ormana Baltayla dalar gibiydiler. ⁶Baltayla, balyozla kırdılar, Bütün oymaları. ⁷Ateşe verdiler tapınağımı, Yerle bir edip kutsallığı bozdular Adının yaşadığı konutun. ⁸İçlerinden, "Hepsini ezelim!" dediler. Ülkede Tanrı'yla buluşma yerlerinin tümünü yaktılar. ⁹Artık kutsal simgelerimizi görmüyoruz, Peygamberler de yok oldu, İçimizden kimse bilmiyor ne zamana dek... ¹⁰Ey Tanrı, ne zamana dek düşman sana sövecek, Hasımın senin adını hor göreceksin? ¹¹Niçin geri çekiyorsun elini? Çıkar sağ elini bağrımdan, yok et onları! ¹²Ama geçmişten bu yana kralım sensin, ey Tanrı, Yeryüzünde kurtuluş sağladın. ¹³Gücünle denizi yardım, Canavarların kafasını sularda parçaladın. ¹⁴Livyatan'ın* başlarını ezdin, Çölde yaşayanlara onu yem ettin. ¹⁵Kaynaklar, dereler fişkırttı, Sürekli akan ırmakları kuruttun. ¹⁶Gün senindir, gece de senin, Ay ^{xxiii} ve güneşi sen yerleştirdin, ¹⁷Yeryüzünün bütün sınırlarını sen saptadın, Yazı da kışı da yaratan sensin. ¹⁸Anımsa, ya RAB, düşmanın sana nasıl sövdüğünü, Akılsız bir halkın, adını nasıl hor gördüğünü. ¹⁹Canavara teslim etme kumrunun canını, Asla unutma düşkün kullarının yaşamını. ²⁰Yaptığın antlaşmayı gözönüne al, Çünkü ülkenin her karanlık köşesi Zorbaların inleriyle dolmuş. ²¹Düşkünler boynu bükük geri çevrilmesin, Mazlumlar, yoksullar adına övgüler dizesin. ²²Kalk, ey Tanrı, davayı savun! Anımsa akılsızların gün boyu sana nasıl sövdüğünü! ²³Unutma hasımlarının yaygarasını, Sana başkaldıranların durmadan yükselen patırtısını!

75Sana şükrederiz, ey Tanrı, Şükrederiz, çünkü sen yakınsın ^{xxiv}, Harikaların bunu gösterir. ²"Belirlediğim zaman gelince, Doğrulukla yargılayacağım" diyor Tanrı, ³"Yeryüzü altüst olunca üzerindekiyle, Ben pekiştireceğim onun direklerini. ⁴Övünenlere, 'Övünmeyin artık!' dedim; Kötülere, 'Kaldırmayın başınızı! ⁵Kaldırmayın başınızı ^{xxv}! Tepeden konuşmayın!'" ⁶Çünkü ne doğudan, ne batıdan, Ne de çöldeki dağlardan doğar yargı. ⁷Yargıç ancak Tanrı'dır, Birini alçaltır, birini yükseltir. ⁸RAB elinde dolu bir kâse tutuyor, Köpüklü, baharat karıştırılmış şarap döküyor; Yeryüzünün bütün kötülere Tortusuna dek yalayıp onu içiyor. ⁹Bense sürekli duyuracağım bunu, Yakup'un Tanrı-

sını ilahilerle öveceğim: ¹⁰"Kıracağım kötülerin bütün gücünü, Doğruların gücüyle yükseltilecek."

76Yahuda'da Tanrı biliniyor, İsrail'de adı uludur; ²Konutu Şalem'dedir ^{xxvi}, Yaşadığı yer Siyon'da. ³Orada kırdı alevli okları, Kalkanı, kılıcı, savaş silahlarını. ⁴İşıl ışıl parıldıyorsun, Avı bol dağlardan daha görkemli. ⁵Yağmaya uğradı yigitler, Uykularına daldılar, En güçlülere bile elini kıpırdamaz oldu. ⁶Ey Yakup'un Tanrısı, sen kükreyince, Atlarla athlar son uykularına daldılar. ⁷Yalnız sensin korkulması gereken, Öfkelenince kim durabilir karşında? ⁸Yargımı göklerden açıkladın, Yeryüzü korkup sessizliğe büründü, ⁹Ey Tanrı, sen yargılamaya, Ülkedeki mazlumları kurtarmaya kalkınca. ¹⁰İnsanların gazabı bile sana övgüler doğuruyor, Gazabından kurtulanları çevrene topluyorsun. ¹¹Adaklar adayın Tanrımız RAB'be, Yerine getirin adaklarınızı, Armağanlar sunun korkulması gereken Tanrı'ya, Bütün çevresindekiler. ¹²RAB önderlerin soluğunu keser, Korku salar yeryüzü krallarına.

77Yüksek sesle Tanrı'ya yakarıyorum, Haykırıyorum beni duysun diye. ²Sıkıntılı günümde Rab'be yönelir, Gece hiç durmadan ellerimi açarım, Gönlüm avunmaz bir türlü. ³Tanrı'yı anımsayınca inlerim, Düşündükçe içim daralır. ⁴Açık tutuyorsun göz kapaklarımı, Sıkıntıdan konuşamıyorum. ⁵Geçmiş günleri, Yıllar öncesini düşünüyorum. ⁶Gece ilahilerimi anacağım, Kendi kendimle konuşacağım, İnce den inceye soracağım: ⁷"Rab sonsuza dek mi bizi reddedecek? Lütfunu bir daha göstermeyecek mi? ⁸Sevgisi sonsuza dek mi yok oldu? Sözü geçerli değil mi artık? ⁹Tanrı unuttu mu acımayı? Sevecenliğinin yerini öfke mi aldı?" ¹⁰Sonra kendi kendime, "İşte benim derdim bu!" dedim, "Yüceler Yücesi gücünü göstermiyor artık." ¹¹RAB'bin işlerini anacağım, Evet, geçmişteki harikalarını anacağım. ¹²Yaptıkları üzerinde derin derin düşüneceğim, Bütün işlerinin üzerinde dikkatle duracağım. ¹³Ey Tanrı, yolun kutsaldır! Hangi ilah Tanrı kadar uludur? ¹⁴Harikalar yaratan Tanrı sensin, Halklar arasında gücünü gösterdin. ¹⁵Güçlü bileğinle kendi halkını, Yakup ve Yusuf oğullarını kurtardın. ¹⁶Sular seni görünce, ey Tanrı, Sular seni görünce çalkalandı, Enginler titredi. ¹⁷Bulutlar suyunu boşalttı, Göküzü gürlendi, Her yanda okların uçuştı. ¹⁸Kasırgada gürleyişin duyuldu, Şimşekler dünyayı aydınlattı, Yer titreyip sarsıldı. ¹⁹Kendine denizde, Derin sularda yollar açtım, Ama ayak izlerin belli değildi. ²⁰Musa ve Harun'un eliyle Halkımı bir sürü gibi göttün.

78Dinle, ey halkım, öğrettiklerimi, Kulak ver ağzımdan çıkan sözlere. ²Özdeyişlerle söze başlayacağım, Eski sırları anlatacağım, ³Duyduğumuzu, bildiğimizi, Atalarımızın bize anlattığını. ⁴Torunlarından bunları gizlemeyeceğiz; RAB'bin övgüye değer işlerini, Gücünü, yaptığı harikaları

^{xxiii}"Ay": İbranice "Işık". Ayı ya da yıldızları kastediyor.

^{xxiv}"Sen yakınsın": İbranice "Adın yakındır".

^{xxv}"Başınızı": İbranice "Boynuzunuzu" (Boynuz güç simgesidir).

^{xxvi}"Şalem", yani "Yeruşalim".

Gelecek kuşağa duyuracağız. ⁵RAB Yakup soyuna koşullar bildirdi, İsrail'e yasa koydu. Bunları çocuklarına öğretsinler diye Atalarımıza buyruk verdi. ⁶Öyle ki, gelecek kuşak, yeni doğacak çocuklar bilsinler, Onlar da kendi çocuklarına anlatsınlar, ⁷Tanrı'ya güven duysunlar, Tanrı'nın yaptıklarını unutmasınlar, O'nun buyruklarını yerine getirsinler; ⁸Ataları gibi inatçı, başkaldırcı, Yüreği kararsız, Tanrı'ya sadakatsiz bir kuşak olmasınlar. ⁹Oklarla, yaylarla kuşanmış Efrayimoğulları Savaş günü sırtlarını döndüler. ¹⁰Tanrı'nın antlaşmasına uymadılar, O'nun yasasına göre yaşamayı reddettiler. ¹¹Unuttular O'nun işlerini, Kendilerine gösterdiği harikaları. ¹²Mısır'da, Soan ^{xxvii} bölgesinde Tanrı harikalar yapmıştı atalarının önünde. ¹³Denizi yarıp geçirmişti onları, Bir duvar gibi ayakta tutmuştu suları. ¹⁴Gündüz bulutla, Gece ateş ışığıyla onlara yol göstermişti. ¹⁵Çölde kayaları yarmış, Sanki dipsiz kaynaklardan Onlara kana kana su içirmişti. ¹⁶Kayadan akarsular fışkırtmış, Suları ırmak gibi akıtmıştı. ¹⁷Ama onlar çölde Yüceler Yücesi'ne başkaldırarak Günah işlemeye devam ettiler. ¹⁸Canlarının çektiği yiyeceği isteyerek İçlerinde Tanrı'yı denediler. ¹⁹"Tanrı çölde sofraya kurabilir mi?" diyerek, Tanrı'ya karşı konuştular. ²⁰"Bak, kayaya vurunca sular fışkırdı, Dereler taşı. Peki, ekme de verebilir mi, Et sağlayabilir mi halkına?" ²¹RAB bunu duyunca çok öfkelenildi, Yakup'a ateş püskürttü, Öfkesi tırmandı İsrail'e karşı; ²²Çünkü Tanrı'ya inanmıyorlardı, O'nun kurtarıcılığına güvenmiyorlardı. ²³Yine de RAB buyruk verdi bulutlara, Kapaklarını açtı göklerin; ²⁴Man yağdırdı onları beslemek için, Göksel tahıl verdi onlara. ²⁵Meleklerin ^{xxviii} ekmeğini yedi her biri, Doyasıya yiyecek gönderdi onlara. ²⁶Doğu rüzgarını estirdi göklerde, Gücüyle güney rüzgarına yol gösterdi. ²⁷Toz gibi et yağdırdı başlarına, Deniz kumu kadar kuş; ²⁸Ordugahlarının ortasına, Konakladıkları yerin çevresine düşürdü. ²⁹Yediler, tıka basa doydular, İsteklerini yerine getirdi Tanrı. ³⁰Ancak onlar isteklerine doymadan, Daha ağızları doluyken, ³¹Tanrı'nın öfkesi parladı üzerlerine. En güçlülerini öldürdü, Yere serdi İsrail yığıtlerini. ³²Yine de günah işlemeye devam ettiler, O'nun harikalarına inanmadılar. ³³Bu yüzden Tanrı onların günlerini boşluk, Yıllarını dehşet içinde bitirdi. ³⁴Tanrı onları öldürdükçe O'na yönelmeye, İstekle O'nu yeniden aramaya başlıyorlardı. ³⁵Tanrı'nın kayaları olduğunu, Yüce Tanrı'nın kurtarıcıları olduğunu anımsıyorlardı. ³⁶Oysa ağızlarıyla O'na yaltaklanıyor, Dilleriyle yalan söylüyorlardı. ³⁷O'na yürekten bağlı değillerdi, Antlaşmasına sadık kalmadılar. ³⁸Yine de Tanrı sevecendi, Suçlarını bağışlıyor, onları yok etmiyordu; Çok kez öfkesini tuttu, Bütün gazabını göstermedi. ³⁹Onların yalnızca insan olduğunu anımsadı, Geçip giden, dönmeyen bir rüzgar gibi. ⁴⁰Çölde kaç kez O'na başkaldırdılar, İssız yerlerde O'nu gücendirdiler! ⁴¹Defalarca denediler Tanrı'yı, İncittiler İsrail'in Kutsalı'nı. ⁴²Anımsamadılar O'nun güçlü elini, Kendilerini düş-

mandan kurtardığı günü, ⁴³Mısır'da gösterdiği belirtileri, Soan bölgesinde yaptığı şaşılacak işleri. ⁴⁴Mısır'ın kanallarını kana çevirdi, Sularını içemediler. ⁴⁵Gönderdiği at sinekleri yedi halkı, Gönderdiği kurbağalar yok etti ülkeyi. ⁴⁶Ekinlerini tırtıllara, Emeklerinin ürününü çekirgelere verdi. ⁴⁷Asmalarını doluyla, Yabanıl incir ağaçlarını iri dolu taneleriyle yok etti. ⁴⁸Büyükbaş hayvanlarını kırgına, Küçükbaş hayvanlarını yıldırma teslim etti. ⁴⁹Üzerlerine kızgın öfkesini, Gazap, hışım, bela Ve bir alay kötülük meleği gönderdi. ⁵⁰Yol verdi öfkesine, Canlarını ölümden esirgemedi, Onları salgın hastalığın pençesine düşürdü. ⁵¹Mısır'da bütün ilk doğanları, Ham'ın çadırlarında bütün ilk çocukları vurdu. ⁵²Kendi halkını davar gibi götürdü, Çölde onları bir sürü gibi götü. ⁵³Onlara güvenlik içinde yol gösterdi, korkmadılar; Düşmanlarımızsa deniz yuttu. ⁵⁴Böylece onları kendi kutsal topraklarının sınırına, Sağ elinin kazandığı dağlık bölgeye getirdi. ⁵⁵Önlerinden ulusları kovdu, Mülk olarak topraklarını İsrail oymakları arasında bölüştürdü. Halkını konutlarına yerleştirdi. ⁵⁶Ama onlar yüce Tanrı'yı denediler, O'na başkaldırdılar, Koşullarına uymadılar. ⁵⁷Dönklik edip ataları gibi ihanet ettiler, Güvenilmez bir yay gibi bozuk çıktılar. ⁵⁸Putları taptıkları yerlerle O'nu kızdırdılar, Putlarıyla O'nu kışkırttılar. ⁵⁹Tanrı bunları duyunca çok öfkelenildi, İsrail'i büsbütün reddetti. ⁶⁰İnsanlar arasında kurduğu çadırı, Şilo'daki konutunu terk etti. ⁶¹Kudretini tutsaklığa, Görkemini ^{xxix} düşman eline teslim etti. ⁶²Halkını kılıç önüne sürdü, Öfkesini kendi halkından çıkardı. ⁶³Gençlerini ateş yuttu, Kızlarına düğün türküsü söylenmez oldu. ⁶⁴Kâhinleri kılıç altında öldü, Dul kadınları ağlayamadı. ⁶⁵O zaman Rab uykudan uyanır gibi, Şarabın rehavetinden ayılan bir yiğit gibi oldu. ⁶⁶Düşmanlarını püskürttü, Onları sonsuz utanca boğdu. ⁶⁷Tanrı Yusuf soyunu reddetti, Efrayim oymağını seçmedi; ⁶⁸Ancak Yahuda oymağını, Sevdiği Siyon Dağı'nı seçti. ⁶⁹Tapınacağını doruklar gibi, Sonsuzluk için kurduğu yeryüzü gibi yaptı. ⁷⁰Kulu Davut'u seçti, Onu koyun ağılından aldı. ⁷¹Halkı Yakup'u, kendi halkı İsrail'i gütmek için, Onu yavru kuzuların ardından getirdi. ⁷²Böylece Davut onlara dürüstçe çobanlık etti, Becerikli elleriyle onlara yol gösterdi.

79Ey Tanrı, uluslar senin yurduna saldırdı, Kutsal tapınağını kirletti, Yeruşalim'i taş yığınına çevirdi. ²Kullarının ölümlerini yem olarak yırtıcı kuşlara, Sadık kullarının etini yabanıl hayvanlara verdiler. ³Kanlarını su gibi akıttılar Yeruşalim'in çevresine, Onları gömecek kimse yok. ⁴Komşularımıza yüzkarası, Çevremizdekilere eğlence ve oyuncak olduk. ⁵Ne zamana dek, ya RAB? Sonsuza dek mi sürecek öfken, Alev gibi yanan kıskançlığın? ⁶Öfkeni seni tanımayan ulusların, Adını anmayan ülkelerin üzerine dök. ⁷Çünkü onlar Yakup soyunu yiyip bitirdiler, Yurdunu viraneye çevirdiler. ⁸Atalarımızın suçlarını artık önümüze sürme, Sevecenliğini

^{xxvii}Soan": Tanis olduğu sanılıyor.

^{xxviii}Meleklerin" ya da "Güçlülerin".

^{xxix}Bu ayette geçen "Kudret" ve "Görkem" sözcükleri Antlaşma Sandığı'nı kastetmektedir.

hemen göster bize, Çünkü tükendikçe tükendik. ⁹Yardım et bize yüce adım uğruna, ey bizi kurtaran Tanrı, Kurtar bizi adım uğruna, başışla günahlarımızı! ¹⁰Niçin uluslar, “Nerede onların Tanrısı?” diye konuşsun, Kullarının dökülen kanının öcünü alacağını bilsinler, Gözlerimizle bunu görelim! ¹¹Tutsakların iniltisi senin katına erişsin, Korumayı büyük gücünle ölüme mahkûm olanları. ¹²Komşularımızın sana ettikleri hakareti Yedi kat iade et bağırılmasına, ya Rab! ¹³Bizler, kendi halkın, otlağının koyunları Sonsuza dek şükredeceğiz sana, Kuşaklar boyunca övgülerini dilimizden düştürmeyeceğiz.

80Kulak ver, ey İsrail’in çobanı, Ey Yusuf’u bir sürü gibi güden, Keruvlar arasında taht kuran, Saç ışığını, ²Efrayim, Benyamin, Manaşşe önünde Uyandır gücünü, Gel, kurtar bizi! ³Bizi eski halimize kavuştur, ey Tanrı, Yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım! ⁴Ya RAB, Her Şeye Egemen Tanrı, Ne zamana dek halkının dualarına ateş püskürecekisin? ⁵Onlara ekmek yerine gözyaşı verdin, Ölçekler dolusu gözyaşı içirdin. ⁶Kavga nedeni ettin bizi komşularımıza, Düşmanlarımız alay ediyor bizimle. ⁷Bizi eski halimize kavuştur, Ey Her Şeye Egemen Tanrı, Yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım! ⁸Mısır’dan bir asma çubuğu getirdin, Ulusları kovup onu diktin. ⁹Onun için toprağı hazırladın, Kök saldı, bütün ülkeye yayıldı. ¹⁰Gölgesi dağları, Dalları koca sedir ağaçlarını kapladı. ¹¹Sürgünleri Akdeniz’e, Filizleri Fırat’a dek uzandı. ¹²Niçin yıktın bağın duvarlarını? Yoldan geçen herkes üzümünü koparıyor, ¹³Orman domuzları onu yoluyor, Yabanıl hayvanlar onunla besleniyor. ¹⁴Ey Her Şeye Egemen Tanrı, ne olur, dön bize! Göklerden bak ve gör, İlgilen bu asmayla. ¹⁵İlgilen sağ elinin diktiği filizle, Kendine seçtiğin oğulla! ¹⁶Asman kesilmiş, yakılmış, Öfkeli bakışların yok etsin düşmanlarını! ¹⁷Elin, sağ kolun olan adamın üzerinde, Kendine seçtiğin insanın üzerinde olsun! ¹⁸O zaman senden asla ayrılmayacağız; Yaşam ver bize, adını analım! ¹⁹Ya RAB, ey Her Şeye Egemen Tanrı, Bizi eski halimize kavuştur, Yüzünün ışığıyla aydınlat, kurtulalım!

81Sevincinizi dile getirin gücümüz olan Tanrı’ya, Sevinç çığlıkları atın Yakup’un Tanrısı’na! ²Çalgıya başlayın, tef çalın, Tatlı sesli lir ve çenk çınlatın. ³Yeni Ay’da, dolunayda, Boru çalın bayram günümüzde. ⁴Çünkü bu İsrail için bir kuraldır, Yakup’un Tanrısı’nın ilkesidir. ⁵Tanrı Mısır’a karşı yürüdüğünde, Yusuf soyuna koydu bu koşulu. Orada tanımadığım bir ses işittim: ⁶“Sırtındaki yükü kaldırdım, Ellerin küfeden kurtuldu” diyordu, ⁷“Sıkıntıya düşünce seslendin, seni kurtardım, Gök gürlemesinin ardından sana yanıt verdim, Meriva^{xxx} sularında seni sınamdım. ⁸“Dinle, ey halkım, seni uyarıyorum; Ey İsrail, keşke beni dinlesen! ⁹Aramızda yabancı ilah olmasın, Başka bir ilaha tapmayın! ¹⁰Seni Mısır’dan çıkaran Tanrının RAB benim. Ağzımı iyice aç, doldurayım! ¹¹“Ama halkım sesi-

mi dinlemedi, İsrail bana boyun eğmek istemedi. ¹²Ben de onları inatçı yürekleriyle baş başa bıraktım, Bildikleri gibi yaşasınlar diye. ¹³Keşke halkım beni dinleseydi, İsrail yollarımda yürüseydi! ¹⁴Düşmanlarımı hemen yere serer, Hasımlarına el kaldırdım! ¹⁵Benden nefret edenler bana boyun eğdi, Bu böyle sonsuza dek sürerdi. ¹⁶Oysa sizleri en iyi buğdayla besler, Kayadan akan balla doyurdum.”

82Tanrı yerini aldı tanrısız kurultu^{xxx}, Yargısını açıklıyor ilahların ortasında: ²“Ne zamana dek haksız karar verecek, Kötüleri kayıracaksınız? ³Zayıfın, öksüzün davasını savunun, Mazlumun, yoksulun hakkını arayın. ⁴Zayıfı, düşkünü kurtarın, Onları kötülerin elinden özgür kılın.” ⁵Bilmiyor, anlamıyorlar, Karanlıkta dolaşıyorlar. Yeryüzünün temelleri sarsılıyor. ⁶“‘Siz ilahlarsınız’ diyorum, ‘Yüceler Yücesi’nin oğullarımız hepimiz!’ ⁷Yine de insanlar gibi öleceksiniz, Sıradan bir önder gibi düşeceksiniz!” ⁸Kalk, ey Tanrı, yargıla yeryüzünü! Çünkü bütün uluslar senindir.

83Ey Tanrı, susma, Sessiz, hareketsiz kalma! ²Bak, düşmanların kargaşa çıkarıyor, Senden nefret edenler boy gösteriyor. ³Halkına karşı kurnazlık peşindeler, Koruduğun insanlara dolap çeviriyorlar. ⁴“Gelin, bu ulusun kökünü kazıyalım” diyorlar, “İsrail’in adı bir daha anılmasın!” ⁵Hepsi sözbirliği etmiş, düzen kuruyor, Sana karşı anlaşmaya vardı: ⁶Edomlular, İsmaililer, Moavlılar, Hacerliler, ⁷Geval, Ammon, Amalek, Filist ve Sur halkı. ⁸Asur da onlara katıldı, Lutoğulları’na güç verdiler. ⁹Onlara Midyan’a, Kişon Vadisi’nde Sisera’ya ve Yavin’e yaptığını yap: ¹⁰Onlar Eyn-Dor’da yok oldular, Toprak için gübreye döndüler. ¹¹Onların soylularına Orev ve Zeev’e yaptığını, Beylerine Zevah ve Salmunna’ya yaptığını yap. ¹²Onlar: “Gelin, sahiplenelim Tanrı’nın otlaklarını” demişlerdi. ¹³Ey Tanrım, savrulan toza, Rüzgarın sürüklediği saman çöpüne çevir onları! ¹⁴Orman yangını gibi, Dağları tutuşturan alev gibi, ¹⁵Fırtınayla kovala, Kasırganla dehşete düşür onları! ¹⁶Utançla kapla yüzlerini, Sana yönelsinler, ya RAB. ¹⁷Sonsuza dek utanç ve dehşet içinde kalsınlar, Rezil olup yok olsunlar. ¹⁸Senin adım RAB’dir, Anlasınlar yalnız senin yeryüzüne egemen en yüce Tanrı olduğunu.

84Ey Her Şeye Egemen RAB, Ne kadar severim konutunu! ²Canım senin avlularımı özlüyor, İçim çekiyor, Yüreğim, bütün varlığım Sana, yaşayan Tanrı’ya sevinçle haykırıyor. ³Kuşlar bile bir yuva, Kırlangıç, yavrularını koyacak bir yer buldu Senin sunaklarının yanında, Ey Her Şeye Egemen RAB, Kralım ve Tanrım! ⁴Ne mutlu senin evinde oturanlara, Seni sürekli överler! ⁵Ne mutlu gücünü senden alan insana! Aklı hep Siyon’u ziyaret etmekte. ⁶Baka Vadisi’nden geçerken, Pınar başına çevirirler orayı, İlk yağmurlar orayı berekete boğar. ⁷Gittikçe güçlenir, Siyon’da Tanrı’nın huzuruna çıkarlar. ⁸Ya RAB, Her Şeye Egemen

^{xxx}“Meriva”: “Çıkışma” anlamına gelir (bkz. Çık.17:7).

^{xxxii}“Tanrısız kurultu” ya da “Yargıçlar topluluğunda”.

Tanrı, duamı dinle, Kulak ver, ey Yakup'un Tanrısı! ⁹Ey Tanrı, kalkanımıza bak, Meshettiğin krala lütfet! ¹⁰Senin avlularında bir gün, Başka yerdeki bin günden iyidir; Kötülerin çadırında yaşamaktansa, Tanrım'ın evinin eşliğinde durmayı yeğlerim. ¹¹Çünkü RAB Tanrı bir güneş, bir kal-kandır. Lütf ve yücelik sağlar; Dürüstçe yaşayanlardan hiçbir iyiliği esirgemez. ¹²Ey Her Şeye Egemen RAB, Ne mutlu sana güvenen insana!

85Ya RAB, ülkenden hoşnut kaldın, Yakup soyunu eski gönencine kavuşturdu. ²Halkımın suçlarını bağışladın, Bütün günahlarını yok saydın. ³Bütün gazabımı bir yana koydun, Kızgın öfkenden vazgeçtin. ⁴Ey bizi kurtaran Tanrı, bizi eski halimize getir, Bize karşı öfkeni dindir! ⁵Sonsuza dek mi öfkeleneceksin bize? Kuşaktan kuşağa mı sürdüreceksin öfkeni? ⁶Halkın sende sevinç bulsun diye Bize yeniden yaşam vermeyecek misin? ⁷Ya RAB, sevgini göster bize, Kurtarışımı bağışla! ⁸Kulak vereceğim RAB Tanrı'nın ne diyeceğine; Halkına, sadık kullarına esenlik sözü verecek, Yeter ki, bir daha akılsızlık etmesinler. ⁹Evet, O kendisinden korkanları kurtarmak üzeredir, Görkemi ülkemizde yaşasın diye. ¹⁰Sevgiyle sadakat buluşacak, Doğrulukla esenlik öpüşecek. ¹¹Sadakat yerden bitecek, Doğruluk gökten bakacak. ¹²Ve RAB iyi olan neyse, onu verecek, Toprağımızdan ürün fıskırarak. ¹³Doğruluk önüsıra yürüyecek, Adımları için yol yapacak.

86Kulak ver, ya RAB, yanıtla beni, Çünkü mazlum ve yoksulum. ²Koru canımı, çünkü senin sadık kulunum. Ey Tanrım, kurtar sana güvenen kulunu! ³Acı bana, ya Rab, Çünkü gün boyu sana yakarıyorum. ⁴Sevindir kulunu, ya Rab, Çünkü dualarımı sana yükseltiyorum. ⁵Sen iyi ve bağışlayıcısın, ya Rab, Sana yakaran herkese bol sevgi gösterirsin. ⁶Kulak ver duama, ya RAB, Yalvarışlarımı dikkate al! ⁷Sıkıntılı günümde sana yakarırım, Çünkü yanıtlarsın beni. ⁸İlahlar arasında senin gibisi yok, ya Rab, Eşsizdir işlerin. ⁹Yarattığın bütün uluslar gelip Sana tapacaklar, ya Rab, Adımı yüceltecekler. ¹⁰Çünkü sen ulusun, harikalar yaratırsın, Tek Tanrı sensin. ¹¹Ya RAB, yolunu bana öğret, Senin gerçeğine göre yürüyeyim, Kararlı kıl beni, yalnız senin adından korkayım. ¹²Ya Rab Tanrım, bütün yüreğimle sana şükredeceğim, Adımı sonsuza dek yücelteceğim. ¹³Çünkü bana sevgin büyüktür, Canımı ölümler diyarının derinliklerinden sen kurtardın. ¹⁴Ey Tanrı, küstahlar bana saldırıyor, Zorbalar sürüsü, sana aldırmayanlar Canımı almak istiyor, ¹⁵Oysa sen, ya Rab, Sevecen, lütfe-den, tez öfkelenmeyen, Sevgisi ve sadakati bol bir Tanrı'sım. ¹⁶Yönel bana, acı halime, Kuluna kendi gücünü ver, Kurtar hizmetçinin oğlunu. ¹⁷İyiliğinin bir belirtisini göster bana; Benden nefret edenler görüp utansın; Çünkü sen, ya RAB, bana yardım ettin, Beni avuttun.

87RAB Siyon'u kutsal dağlar üzerine kurdu. ²Siyon'un kapılarını Yakup soyunun bütün konutlarından daha çok

sever. ³Ey Tanrı kenti, senin için ne yüce sözler söylenir: ⁴"Beni tanıyanlar arasında Rahav ^{xxxii} ve Babil'i anacağım, Filist'i, Sur'u, Kûş'u* da; 'Bu da Siyon'da doğdu' diyeceğim." ⁵Evet, Siyon için şöyle denecek: "Şu da orada doğmuş, bu da, Yüceler Yücesi onu sarsılmaz kılacak." ⁶RAB halkları kaydederken, "Bu da Siyon'da doğmuş" diye yazacak. ⁷Okuyucular, kavalcılar, "Bütün kaynaklarım sendedir!" diyecek.

88Ya RAB, beni kurtaran Tanrı, Gece gündüz sana yakarıyorum. ²Duam sana erişsin, Kulak ver yakarışıma. ³Çünkü sıkıntıya doydum, Canım ölümler diyarına yaklaştı. ⁴Ölüm çukuruna inenler arasında sayılıyorum, Tükenmiş gibiyim; ⁵Ölümler arasına atılmış, Artık anımsamadığım, İlginden yoksun, Mezarda yatan cesetler gibiyim. ⁶Beni çukurun dibine, Karanlıklara, derinliklere attın. ⁷Öfken üzerime çöktü, Dalga dalga kızgınlığınla beni ezdin. ⁸Yakınlarımı benden uzaklaştırdım, İğrenç kıldın beni gözlerinde. Kapalı kaldım, çıkamıyorum. ⁹Üzüntüden gözlerimin ferisi sö-nüyor, Her gün sana yakarıyorum, ya RAB, Ellerimi sana açıyorum. ¹⁰Harikalarını ölümlere mi göstereceksin? Ölümler mi kalkıp seni övecek? ¹¹Sevgin mezarda, Sadakatin yıkım diyarında duyurulur mu? ¹²Karanlıklarda harikaların, Unutulmuşluk diyarında doğruluğun bilinir mi? ¹³Ama ben, ya RAB, yardıma çağırıyorum seni, Sabah duam sana varıyor. ¹⁴Niçin beni reddediyorsun, ya RAB, Neden yüzünü benden gizliyorsun? ¹⁵Düşkünüm, gençliğimden beri ölümle burun burunayım, Dehşetlerinin altında tükendim. ¹⁶Şiddetli gazabın üzerimden geçti, Saçığının dehşet beni yedi bitirdi. ¹⁷Bütün gün su gibi kuşattılar beni, Çevremi tümüyle sardılar. ¹⁸Eşi dostu benden uzaklaştırdın, Tek dostum karanlık kaldı.

89RAB'bin sevgisini sonsuza dek ezgilerle öveceğim, Sadakatini bütün kuşaklara bildireceğim. ²Sevgin sonsuza dek ayakta kalır diyeceğim, Sadakatini gökler kadar kalıcı kıldın. ³Dedin ki, "Seçtiğim adamla antlaşma yaptım, Kulum Davut'a şöyle ant içtim: ⁴'Soyunu sonsuza dek sürdüreceğim, Tahtını kuşaklar boyunca sürekli kılacağım.'" ⁵Ya RAB, gökler över harikalarını, Kutsallar topluluğunda övülür sadakatin. ⁶Çünkü göklerde RAB'be kim eş koşulur? Kim benzer RAB'be ilahi varlıklar arasında? ⁷Kutsallar topluluğunda Tanrı korku uyandırır, Çevresindekilerin hepsinden ulu ve müthiştir. ⁸Ya RAB, Her Şeye Egemen Tanrı, Senin gibi güçlü RAB var mı? Sadakatin çevreni sarar. ⁹Sen kudurmuş denizler üzerinde egemenlik sürer, Dalgalar kabardıkça onları dindirirsin. ¹⁰Sen Rahav'ı ^{xxxiii} leş ezer gibi ezdin, Güçlü kolunla düşmanlarımı dağıttın. ¹¹Gökler senindir, yeryüzü de senin; Dünyanın ve içindeki her şeyin temelini sen attın. ¹²Kuzeyi, güneyi sen yarattın, Tavor ve Hermon dağları Sana sevincini dile getiriyor.

^{xxxii}"Rahav": Mısır'ı simgeliyor.

^{xxxiii}"Rahav": Deniz, deniz canavarı ya da Mısır gibi güçlü düşmanları kastediyor.

¹³Kolum güçlüdür, Elin kudretli, sağ elin yüce. ¹⁴Tahtın adalet ve doğruluk üzerine kurulu, Sevgi ve sadakat önün-sıra gider. ¹⁵Ne mutlu sevinç çığlıkları atmasını bilen hal-ka, ya RAB! Yüzünün ışığında yürürler. ¹⁶Gün boyu se-nin adıyla sevinir, Doğruluğuyla yücelirler. ¹⁷Çünkü sen onların gücü ve yüceliğisin, Lütfun sayesinde gücümüz ar-tar. ¹⁸Kalkanımız RAB'be, Kralımız İsrail'in Kutsal'na aittir. ¹⁹Geçmişte bir görüm aracılığıyla, Sadık kullarına şöyle dedin: "Bir yiğide yardım ettim, Halkın içinden bir genci yükselttim. ²⁰Kulum Davut'u buldum, Kutsal ya-ğımınla onu meshettim. ²¹Elim ona destek olacak, Kolum güç verecek. ²²Düşman onu haraca bağlayamayacak ^{xxxiv}, Kötüler onu ezmeyecek. ²³Düşmanlarını onun önünde kı-racağım, Ondan nefret edenleri vuracağım. ²⁴Sadakatim, sevgim ona destek olacak, Benim adımla gücü yükselecek. ²⁵Sağ elini denizin, Irmakların üzerine egemen kılacağım. ²⁶'Babam sensin' diye seslenecek bana, 'Tanrım, kurtulu-şumun kayası.' ²⁷Ben de onu ilk oğlum, Dünyadaki kral-ların en yücesi kılacağım. ²⁸Sonsuza dek ona sevgi gös-tereceğim, Onunla yaptığım antlaşma hiç bozulmayacak. ²⁹Soyunu sonsuza dek, Tahtımı gökler durduğu sürece sür-düreceğim. ³⁰"Çocukları yasamdan ayrılır, İlkelerime göre yaşamazsa; ³¹Kurallarımı bozar, Buyruklarına uymazsa, ³²İşyanlarını sopayla, Suçlarını dayakla cezalandıracağım. ³³Ama onu sevmekten vazgeçmeyecek, Sadakatime sırt çevirmeyeceğim. ³⁴Antlaşmamı bozmayacak, Ağzımdan çı-kan sözü değiştirmeyeceğim. ³⁵Bir kez kutsallığım üstü-ne ant içtim, Davut'a yalan söylemeyeceğim. ³⁶Onun soyu sonsuza dek sürecek, Tahtı karşımda güneş gibi duracak, ³⁷Göklerde güvenilir bir tanık olan ay gibi Sonsuza dek ka-lacak." ³⁸Ama sen reddettin, sırt çevirdin, Çok öfkelen-din meshettiğin krala. ³⁹Kulunla yaptığın antlaşmadan vazgeç-tin, Onun tacını yere atıp kirlettin. ⁴⁰Yıktın bütün surları-nı, Viran ettin kalelerini. ⁴¹Yoldan geçen herkes onu yağ-maladı, Yüzkarası oldu komşularına. ⁴²Hasımlarımın sağ elini onun üstüne kaldırdın, Bütün düşmanlarını sevindir-din. ⁴³Kılıcının ağzını başka yöne çevirdin, Savaşta ona yan çıkmadın. ⁴⁴Görkemine son verdin, Tahtını yere çaldın. ⁴⁵Gençlik günlerini kısalttın, Onu utanca boğdun. ⁴⁶Ne za-mana dek, ya RAB? Sonsuza dek mi gizleneceksin? Ne za-mana dek öfken alev alev yanacak? ⁴⁷Anımsa ömrümün ne çabuk geçtiğini, Ne boş yaratmışsın insanoğlunu! ⁴⁸Var mı yaşayıp da ölümü görmeyen, Ölüler diyarının pençesinden canını kurtaran? ⁴⁹Ya Rab, nerede o eski sevgin? Davut'a göstereceğine ant içtiğin o sadık sevgin! ⁵⁰Anımsa, ya Rab, kullarının nasıl rezil olduğunu, Bütün halkların hakaretini bağrımnda nasıl taşıdığını, Düşmanlarının hakaretini, ya RAB, Meshettiğin kralın attığı adıma edilen hakaretleri. ⁵¹⁵²Sonsuza dek övgüler olsun RAB'be! Amin! Amin!

90Ya Rab, barınak oldun bize Kuşaklar boyunca. ²Dağlar var olmadan, Daha evreni ve dünyayı yaratmadan, Ön-cesizlikten sonsuzluğa dek Tanrı sensin. ³İnsanı toprağa

^{xxxiv}"Haraca bağlayamayacak" ya da "Aldatamayacak".

döndürürsün, "Ey insanoğulları, toprağa dönün!" diyerek. ⁴Çünkü senin gözünde bin yıl Geçmiş bir gün, dün gibi, Bir gece nöbeti gibidir. ⁵İnsanları bir düş gibi siler, süpürür-sün, Sabah biten ot misali: ⁶Sabah filizlenir, büyür, Akşam solar, kurur. ⁷Eriyip bitiyoruz senin öfkenden, Kızgınlığın-dan dehşete düşüyoruz. ⁸Suçlarımızı önüne, Gizli günah-larımızı yüzünün ışığına çıkardın. ⁹Gazabından kısıyor günlerimiz, Bir soluk gibi tükeniyor yıllarımız. ¹⁰Ömrümüz yetmiş yıl sürüyor, Bilemedin seksen, o da sağlıklıysak; En güzel yıllar da zahmetle, kederle geçiyor, Çabucak bitiyor, uçup gidiyoruz. ¹¹Kim bilir gazabının gücünü? Çün-kü öfken sana duyulan korku kadar güçlüdür. ¹²Bu yüz-den günlerimizi saymayı bize öğret ki, Bilgelik kazanalım. ¹³Vazgeç, ya RAB! Öfken ne zamana dek sürecek? Acı kul-larına! ¹⁴Sabah bizi sevginle doyur, Ömrümüz boyunca se-vinçle haykırılm. ¹⁵Kaç gün bizi sıkıntıya soktunsa, Kaç yıl çile çektirdinse, O kadar sevindir bizi. ¹⁶Yaptıkların kul-larına, Görkemini onların çocuklarına görünsün. ¹⁷Tanrımız Rab bizden hoşnut kalsın. Ellerimizin emeğini boşa çıkar-ma. Evet, ellerimizin emeğini boşa çıkarma.

91Yüceler Yücesi'nin barınağında oturan, Her Şeye Gü-cü Yeten'in gölgesinde barınır. ²"O benim sığınağım, ka-lemdir" derim RAB için, "Tanrım'dır, O'na güvenirim." ³Çünkü O seni avcı tuzağından, Ölümçül hastalıktan kur-tarır. ⁴Seni kanatlarının altına alır, Onların altına sığınır-sın. O'nun sadakati senin kalkanın, siperin olur. ⁵Ne ge-cenin dehşetinden korkarsın, Ne gündüz uçan oktan, Ne karanlıkta dolaşan hastalıktan, Ne de öğleyin yok eden kır-gından. ⁶Yanında bin kişi, Sağında on bin kişi kırıl-sa bile, Sana dokunmaz. ⁸Sen yalnız kendi gözleriyle seyredecek, Kötülerin cezasını göreceksin. ⁹Sen RAB'bi kendine sığı-nak, Yüceler Yücesi'ni konut edindiğin için, ¹⁰Başına kötü-lük gelmeyecek, Çadırına felaket yaklaşmayacak. ¹¹Çünkü Tanrı meleklerine buyruk verecek, Gideceğin her yerde seni korusunlar diye. ¹²Elleri üzerinde taşıyacaklar seni, Ayağın bir taşla çarpmasın diye. ¹³Aslanın, kobranın üzerine basıp geçeceksin, Genç aslanı, yılanı çiğneyeceksin. ¹⁴"Beni sev-diği için Onu kurtaracağım" diyor RAB, "Beni iyi tanıdığı için Ona kale olacağım. ¹⁵Bana seslenince onu yanıtlayaca-ğım, Sıkıntıda onun yanında olacağım, Kurtarıp yüceltece-ğim onu. ¹⁶Onu uzun ömürle doyuracak, Ona kurtarışımı göstereceğim."

92Ya RAB, sana şükretmek, Ey Yüceler Yücesi, adını ilahilerle övmek, Sabah sevgini, Gece sadakatini, On telli sazla, çenk ve lirle duyurmak ne güzel! ²³Çünkü yaptık-larınla beni sevindirdin, ya RAB, Ellerinin işi karşısında sevinç ilahileri okuyorum. ⁵Yaptıkların ne büyüktür, ya RAB, Düşüncelerin ne derin! ⁶Aptal insan bilemez, Budala akıl erdiremez: ⁷Kötüler mantar gibi bitse, Suçlular pıtrak gibi açsa bile, Bu onların sonsuza dek yok oluşu demektir. ⁸Ama sen sonsuza dek yücesin, ya RAB. ⁹Ya RAB, düş-manların kesinlikle, Evet, kesinlikle yok olacak, Suç işleyen

herkes dağılacak. ¹⁰Beni yaban öküzü kadar güçlü kıldın, Taze zeytinyağını başıma döktün. ¹¹Gözlerim düşmanlarımla bozgununu gördü, Kulaklarım bana saldıran kötülerin sonunu duydu. ¹²Doğru insan hurma ağacı gibi serpilip gelişecek, Lübnan sediri gibi yükselecek. ¹³RAB'bin evinde dikilmiş olarak Tanrımız'ın avlularında serpilip büyüyecek. ¹⁴Böyleleri yaşlanınca da meyve verecek, Taptaze ve yeşil kalacaklar. ¹⁵"RAB doğrudur! Kayamdır benim! O'nda haksızlık bulunmaz!" diye duyuracaklar.

93RAB egemenlik sürüyor, görkeme bürünmüş, Kudret giyinip kuşanmış. Dünya sağlam kurulmuş, sarsılmaz. ²Ya RAB, tahtın öteden beri kurulmuş, Varlığın öncesizliğe uzanır. ³Denizler gürüyor, ya RAB, Denizler gümbür gümbür gürüyor, Denizler dalgalarını çmlatıyor. ⁴Yücelerdeki RAB engin suların gürleyişinden, Denizlerin azgın dalgalarından Daha güçlüdür. ⁵Koşulların hep geçerlidir; Tapınağına kutsallık yaraşır Sonsuza dek, ya RAB.

94Ya RAB, öç alıcı Tanrı, Saç ışığını, ey öç alıcı Tanrı! ²Kalk, ey yeryüzünün yargıç, Küstahlara hak ettikleri cezayı ver! ³Kötüler ne zamana dek, ya RAB, Ne zamana dek sevinip coşacak? ⁴Ağızlarından küstahlık dökülüyor, Suç işleyen herkes övünüyor. ⁵Halkımı eziyorlar, ya RAB, Kendi halkına eziyet ediyorlar. ⁶Dulu, garibi boğazlıyor, Öksüzleri öldürüyorlar. ⁷"RAB görmez" diyorlar, "Yakup'un Tanrısı dikkat etmez." ⁸Ey halkın içindeki budalalar, dikkat edin; Ey aptallar, ne zaman akıllanacaksınız? ⁹Kulağı yaratan işitmez mi? Göze biçim veren görmez mi? ¹⁰Ulusları yola getiren yargılamaz mı? İnsanı eğiten bilmez mi? ¹¹RAB insanın düşüncelerinin Boş olduğunu bilir. ¹²Ne mutlu, ya RAB, yola getirdiğin, Yasamı öğrettiğin insana! ¹³Kötüler için çukur kazılınca dek, Onu sıkıntılı günlerden kurtarıp rahatlatırsın. ¹⁴Çünkü RAB halkını reddetmez, Kendi halkını terk etmez. ¹⁵Adalet yine doğruluk üzerine kurulacak, Yüreği temiz olan herkes ona uyacak. ¹⁶Kötülere karşı beni kim savunacak? Kim benim için suçlulara karşı duracak? ¹⁷RAB yardımcım olmasaydı, Şimdiye dek sessizlik diyarıma göçmüştüm bile. ¹⁸"Ayağım kayıyor" dediğimde, Sevgin ayakta tutar beni, ya RAB. ¹⁹Kaygılar içimi sarınca, Senin avutmaların gönlümü sevindirir. ²⁰Yasaya dayanarak haksızlık yapan koltuk sahibi Seninle bağdaşır mı? ²¹Onlar doğruya karşı birleşiyor, Suçsuzu ölüme mahkûm ediyorlar. ²²Ama RAB bana kale oldu, Tanrım sığındığım kaya oldu. ²³Tanrımız RAB yaptıkları kötülüğü Kendi başlarına getirecek, Kötülükleri yüzünden köklerini kurutacak, Evet, köklerini kurutacak.

95Gelin, RAB'be sevinçle haykırılım, Bizi kurtaran kayaya sevinç çığlıkları atalım, ²Şükranla huzuruna çıkalım, O'na sevinç ilahileri yükseltelim! ³Çünkü RAB ulu Tanrı'dır, Bütün ilahların üstünde ulu kraldır. ⁴Yerin derinlikleri O'nun elindedir, Dağların dorukları da O'nun. ⁵Deniz O'nundur, çünkü O yarattı, Karaya da O'nun elleri biçim

verdi. ⁶Gelin, tapınalım, eğilelim, Bizi yaratan RAB'bin önünde diz çökelim. ⁷Çünkü O Tanrımız'dır, Bizse O'nun otlağının halkı, Elinin altındaki koyunlarız. Bugün sesini duyarsanız, ⁸Meriva'da ^{xxxv}, o gün çölde, Massa'da ^{xxxvi} olduğu gibi, Yüreklerinizi nasırlaştırmayın. ⁹Yaptıklarımı görmelerine karşın, Atalarınız orada beni snayıp denediler. ¹⁰Kırk yıl o kuşaktan hep öğrendim, "Yüreği kötü yola sapan bir halktır" dedim, "Yollarımı bilmiyorlar." ¹¹Bu yüzden öfkeyle ant içtim: "Huzur diyarıma ^{xxxvii} asla girmeyecekler!"

96Yeni bir ezgi söyleyin RAB'be! Ey bütün dünya, RAB'be ezgiler söyleyin! ²Ezgi söyleyin, RAB'bin adını övün, Her gün duyurun kurtarışımı! ³Görkemini uluslara, Harikalarını bütün halklara anlatın! ⁴Çünkü RAB uludur, yalnız O övgüye değer, İlahlardan çok O'ndan korkulur. ⁵Halkların bütün ilahları bir hiçtir, Oysa gökleri yaratan RAB'dir. ⁶Yücelik, ululuk O'nun huzurundadır, Güç ve güzellik O'nun tapınağındadır. ⁷Ey bütün halklar, RAB'bi övün, RAB'bin gücünü, yüceliğini övün, ⁸RAB'bin görkemini adına yaraşır biçimde övün, Sunular getirip avlularına girin! ⁹Kutsal giysiler içinde RAB'be tapın! Titreyin O'nun önünde, ey bütün yeryüzündekiler! ¹⁰Uluslara, "RAB egemenlik sürüyor" deyin. Dünya sağlam kurulmuş, sarsılmaz. O halkları adaletle yargılar. ¹¹Sevinsin gökler, coşsun yeryüzü! Gürlesin deniz içindekilerle birlikte! ¹²Bayram etsin kırlar ve üzerindeki! O zaman RAB'bin önünde bütün orman ağaçları Sevinçle haykırarak. Çünkü O geliyor! Yeryüzünü yargılamaya geliyor. Dünyayı adaletle, Halkları kendi gerçeğiyle yönetecek.

97RAB egemenlik sürüyor, coşsun yeryüzü, Bütün kıyı halkları sevin sin! ²Bulut ve zifiri karanlık sarmış çevresini, Doğruluk ve adalettir tahtının temeli. ³Ateş yürüyor O'nun önünde, Düşmanlarını yakıyor çevrede. ⁴Şimşekleri dünyayı aydınlatır, Yeryüzü görüp titrer. ⁵Dağlar balmumu gibi erir, RAB'bin, bütün yeryüzünün Rab'bi önünde. ⁶Gökler O'nun doğruluğunu duyurur, Bütün halklar görkemini görür. ⁷Utansın puta tapanlar, Değersiz putlarla övünenler! RAB'be tapın, ey bütün ilahlar! ⁸Siyon seviniyor yargılarını duyunca, ya RAB, Yahuda kentleri coşuyor. ⁹Çünkü sensin, ya RAB, bütün yeryüzünün en yücesi, Bütün ilahların üstündesin, çok ulusun. ¹⁰Ey sizler, RAB'bi sevenler, kötülükten tiksini. O sadık kullarının canını korur, Onları kötülerin elinden kurtarır. ¹¹Doğrulara ışık, Temiz yürekliye sevinç saçar. ¹²Ey doğrular, RAB'de sevinç bulun, Kutsallığımı anarak O'na şükredin!

98Yeni bir ezgi söyleyin RAB'be. Çünkü harikalar yaptın, Zaferler kazandı sağ eli ve kutsal koluyla. ²RAB ulus-

^{xxxv}"Meriva": "Çıkışma" anlamına gelir (bkz. Çık.17:7).

^{xxxvi}"Massa": "Deneme" anlamına gelir (bkz. Çık.17:7).

^{xxxvii}"Huzur diyarıma", yani "Vaat edilen toprağa" (bkz. Say.14:26-35; İbr.4:1-7).

ların gözü önüne serdi kurtarışımı, Zaferini bildirdi. ³İsrail halkına sevgisini, Sadakatini anımsadı; Tanrımız'ın zaferini gördü dünyanın dört bucağı. ⁴Sevinç çılgınlıkları yükseltin RAB'be, ey yeryüzündekiler! Sevinç ilahileriyle yeri göğü çnlatin! ⁵Lirle ezgiler sunun RAB'be, Lir ve müzik eşliğinde! ⁶Boru ve borazan eşliğinde Sevinç çılgınlıkları atın Kral olan RAB'bin önünde. ⁷Gürlesin deniz ve içindekiler, Gürlesin yeryüzü ve üzerindeki. ⁸El çırsın ırmaklar, Sevinçle haykırınsın dağlar RAB'bin önünde! Çünkü O geliyor Yeryüzünü yönetmeye. Dünyayı adaletle, Halkları doğrulukla yönetecek.

99RAB egemenlik sürüyor, titresin halklar! Keruvlar arasında tahtına oturmuş, Sarsılınsın yeryüzü! ²RAB Siyon'da uludur, Yücedir O, bütün halklara egemendir. ³Övsünler büyük, müthiş adını! O kutsaldır. ⁴Ey adaleti seven güçlü kral, Eşitliği sen sağladın, Yakup soyunda doğru ve adil olanı sen yaptın. ⁵Yüceltin Tanrımız RAB'bi, Ayaklarının taburesi önünde tapının! O kutsaldır. ⁶Musa'yla Harun O'nun kâhinlerinden, Samuel de O'nu adıyla çağırınlar arasındaydı. RAB'be seslenirlerdi, O da yanıtlardı. ⁷Bulut sütünü içinden onlarla konuştu, Uydular O'nun buyruklarına, Kendilerine verdiği kurallara. ⁸Ya RAB Tanrımız, yanıt verdin onlara; Bağışlayıcı bir Tanrı oldun, Ama yaptıkları kötülüğü cezasız bırakmadın. ⁹Tanrımız RAB'bi yüceltin, Tapının O'na kutsal çağında! Çünkü Tanrımız RAB kutsaldır.

100Ey bütün dünya, RAB'be sevinç çılgınlıkları yükseltin! ²O'na neşeyle kulluk edin, Sevinç ezgileriyle çıkın huzuruna! ³Bilin ki RAB Tanrı'dır. Bizi yaratan O'dur, biz de O'nunuz ^{xxxviii}, O'nun halkı, otlağının koyunlarıyız. ⁴Kapılarına şükranla, Avlularına övgüyle girin! Şükredin O'na, adına övgüler sunun! ⁵Çünkü RAB iyidir, Sevgisi sonsuzdur. Sadakati kuşaklar boyunca sürer.

101Sevgini ve adaletini ezgilerle anacağım, Seni ilahilerle öveceğim, ya RAB. ²Dürüst davranmaya özen göstereceğim, Ne zaman geleceksin bana? Temiz bir yaşam süreceğim evimde, ³Önümde alçaklığa izin vermeyeceğim. Tiksinirim döneklerin işinden, Etkilemez beni. ⁴Uzak olsun benden sapıklık, Tanımak istemem kötülüğü. ⁵Yok ederim dostunu gizlice çekiştireni, Katlanamam tepeden bakan, gururlu insana. ⁶Gözüm ülkenin sadık insanları üzerinde olacak, Yanımda oturmalarını isterim; Bana dürüst yaşayan kişi hizmet edecek. ⁷Hilekâr evimde oturmayacak, Yalan söyleyen gözümün önünde durmayacak. ⁸Her sabah ülkedeki kötülere yok ederek Bütün haksızları RAB'bin kentinden söküp atacağım.

102Ya RAB, duamı işit, Yakarışım sana erişsin. ²Sıkıntılı günümde yüzünü benden gizleme, Kulak ver sesime, Seslenince yanıt ver bana hemen. ³Çünkü günlerim duman

^{xxxviii}“Biz de O'nunuz” ya da “Kendimiz değil”.

gibi yok oluyor, Kemiklerim ateş gibi yanıyor. ⁴Yüreğim kırıncı yemiş ot gibi kurudu, Ekmek yemeyi bile unuttum. ⁵Bir deri bir kemiğe döndüm Acı acı inlemekten. ⁶Issız yerlerdeki ishakkuşunu andırıyorum, Viranelerdeki kukumav gibiyim. ⁷Gözümde uyku girmiyor, Damda yalnız kalmış bir kuş gibiyim. ⁸Düşmanlarım bütün gün bana hakaret ediyor, Bana dil uzatanlar adımı lanet için kullanıyor. ⁹Kızıp öfkelendiğim için Külü ekmek gibi yiyor, İçeceğime gözyaşı katıyorum. Beni kaldırıp bir yana attın. ¹⁰¹¹Günlerim akşam uzayan gölge gibi yitmekte, Ot gibi sararmaktayım. ¹²Ama sen, sonsuza dek tahtında oturursun, ya RAB, Ünün kuşaklar boyu sürer. ¹³Kalkıp Siyon'a sevecenlik göstereceksin, Çünkü onu kayırmanın zamanıdır, beklenen zaman geldi. ¹⁴Kulların onun taşlarından hoşlanır, Tozunu bile severler. ¹⁵Uluslar RAB'bin adından, Yeryüzü kralları görkeminden korkacak. ¹⁶Çünkü RAB Siyon'u yeniden kuracak, Görkem içinde görünecek. ¹⁷Yoksulların duasına kulak verecek, Yalvarışlarını asla hor görmeyecek. ¹⁸Bunlar gelecek kuşak için yazılsın, Öyle ki, henüz doğmamış insanlar RAB'be övgüler sunsun. ¹⁹RAB yücelerdeki kutsal katından aşağı baktı, Göklerden yeryüzünü gözetledi, ²⁰Tutsakların iniltisini duymak, Ölüm mahkûmlarını kurtarmak için. ²¹Böylece halklar ve krallıklar RAB'be tapınmak için toplanınca, O'nun adı Siyon'da, Övgüsü Yeruşalim'de duyurulacak. ²²²³RAB gücümü kırdı yaşam yolunda, Ömrümü kısalttı. ²⁴“Ey Tanrım, ömrümün ortasında canımı alma!” dedim. “Senin yılların kuşaklar boyu sürer!” ²⁵“Çok önceden attın dünyanın temellerini, Gökler de senin ellerinin yapıtıdır. ²⁶Onlar yok olacak, ama sen kalırsın. Hepsi bir giysi gibi eskiyecek. Onları bir kaftan gibi değiştireceksin, Geçip gidecekler. ²⁷Ama sen hep ayınsın, Yılların tükenmeyecek. ²⁸Gözetiminde yaşayacak kullarının çocukları, Senin önünde duracak soyları.”

103RAB'be övgüler sun, ey gönlüm! O'nun kutsal adına övgüler sun, ey bütün varlığım! ²RAB'be övgüler sun, ey canım! İyiliklerinin hiçbirini unutma! ³Bütün suçlarını bağışlayan, Bütün hastalıklarımı iyileştiren, ⁴Canımı ölüm çukurundan kurtaran, Sana sevgi ve sevecenlik tacı giydiren, ⁵Yaşam boyu seni iyiliklerle doyuran O'dur, Bu nedenle gençliğin kartalınki gibi tazelenir. ⁶RAB bütün düşkünlere Hak ve adalet sağlar. ⁷Kendi yöntemlerini Musa'ya, İşlerini İsraililer'e açıkladı. ⁸RAB sevecen ve lütfedendir, Tez öfkelenmez, sevgisi engindir. ⁹Sürekli suçlamaz, Öfkesini sonsuza dek sürdürmez. ¹⁰Bize günahlarımıza göre davranmaz, Suçlarımızın karşılığını vermez. ¹¹Çünkü gökler yeryüzünden ne kadar yüksekse, Kendisinden korkanlara karşı sevgisi de o kadar büyüktür. ¹²Doğu batıdan ne kadar uzaksa, O kadar uzaklaştırdı bizden isyanlarımızı. ¹³Bir baba çocuklarına nasıl sevecen davranırsa, RAB de kendisinden korkanlara öyle sevecen davranır. ¹⁴Çünkü mayamızı bilir, Toprak olduğumuzu anımsar. ¹⁵İnsana gelince, ota benzer ömrü, Kır çiçeği gibi serpilir; ¹⁶Rüzgar üzerine esince yok olur gider, Bulunduğu yer onu tanımaz. ¹⁷Ama

RAB kendisinden korkanları sonsuza dek sever, Antlaşma-
sına uyan Ve buyruklarına uymayı anımsayan soylarına
adil davranır. ¹⁸¹⁹RAB tahtını göklere kurmuştur, O'nun
egemenliği her yeri kapsar. ²⁰RAB'be övgüler sunun, ey
sizler, O'nun melekleri, O'nun sözünü dinleyen, Söyledikle-
rini yerine getiren güç sahipleri! ²¹RAB'be övgüler sunun,
ey sizler, O'nun bütün göksel orduları, İsteğini yerine ge-
tiren kulları! ²²RAB'be övgüler sunun, Ey O'nun egemen
olduğu yerlerdeki bütün yaratıklar! RAB'be övgüler sun,
ey gönlüm!

104RAB'be övgüler sun, ey gönlüm! Ya RAB Tanrım,
ne ulusun! Görkem ve yücelik kuşanmışsın, ²Bir kaftana
bürünür gibi ışığa bürünmüşsün. Gökleri bir çadır gibi ge-
ren, ³Evinin yukarıdaki sular üzerine kuran, Bulutları kendi-
ne savaş arabası yapan, Rüzgarın kanatları üzerinde gezen,
⁴Rüzgarları kendine haberci, Yıldırımları hizmetkâr eden
sensin ^{xxxix}. ⁵Yeryüzünü temeller üzerine kurdun, Asla
sarsılmasın diye. ⁶Engini ona bir giysi gibi giydirdin, Su-
lar dağların üzerinde durdu. ⁷Sen kükreyince sular kaçtı,
Göğü gürletince hemen çekildi. ⁸Dağları aşip derelere aktı,
Onlar için belirlediğin yerlere doğru. ⁹Bir sınır koydun ön-
lerine, Geçmesinler, gelip yeryüzünü bir daha kaplamasın-
lar diye. ¹⁰Vadilerde fışkırttığın pınarlar, Dağların arasın-
dan akar. ¹¹Bütün kır hayvanlarını suvarır, Yaban eşekle-
rinin susuzluğunu giderirler. ¹²Kuşlar yanlarında yuva ku-
rar, Dalların arasında otuşurlar. ¹³Gökteki evinden dağları
sularsın, Yeryüzü işlerinin meyvesine doyar. ¹⁴Hayvanlar
için ot, İnsanların yararı için bitkiler yetiştirirsin; İnsan-
lar ekmeğini topraktan çıkarsın diye, ¹⁵Yüreklere sevin-
diren şarabı, Yüzlerini güldüren zeytinyağını, Güçlerini ar-
tıran ekmeği hep sen verirsin. ¹⁶RAB'bin ağaçları, Kendi
diktiği Lübnan sedirleri suya doyar. ¹⁷Kuşlar orada yu-
va yapar, Leyleğin evi ise çamlardadır. ¹⁸Yüksek dağlar
dağ keçilerinin uğrağı, Kayalar kaya tavşanlarının sığına-
ğıdır. ¹⁹Mevsimleri göstereceğin diye ayı, Batacağı zamanı bi-
len güneşi yarattın. ²⁰Karartırsın ortalığı, gece olur, Başlar
kıpırdamaya orman hayvanları. ²¹Genç aslan av peşinde
kükreler, Tanrı'dan yiyecek ister. ²²Güneş doğunca İleri-
ne çekilir, yatarlar. ²³İnsan işine gider, Akşama dek çalış-
mak için. ²⁴Ya RAB, ne çok eserin var! Hepsini bilgece
yaptın; Yeryüzü yaratıklarınla dolu. ²⁵İşte uçsuz bucak-
sız denizler, İçinde kaynaşan sayısız canlılar, Büyük kü-
çük yaratıklar. ²⁶Orada gemiler dolaşır, İçinde oynasın
diye yarattığın Livyatana da orada. ²⁷Hepsi seni bekliyor,
Yiyeceklerini zamanında veresin diye. ²⁸Sen verince on-
lar toplar, Sen elimi açınca onlar iyiliğe doyar. ²⁹Yüzünü
gizleyince dehşete kapılırlar, Soluklarını kesince ölüp to-
prak olurlar. ³⁰Ruhun'u gönderince var olurlar, Yeryüzü-
ne yeni yaşam verirsin. ³¹RAB'bin görkemi sonsuza dek
sürsün! Sevinsin RAB yaptıklarıyla! ³²O bakınca yeryü-

^{xxxix}“Rüzgarları kendine haberci, yıldırımları hizmetkâr eden sensin”
ya da “Meleklerini rüzgarlar, hizmetkârlarını ateş alevleri yapan sen-
sin”.

zü titrer, O dokununca dağlar tüter. ³³Ömrümce RAB'be
ezgiler söyleyecek, Var oldukça Tanrım'ı ilahilerle övece-
ğim. ³⁴Düşünce O'na hoş görünsün, Sevincim RAB ol-
sun! ³⁵Tükensin dünyadaki günahlılar, Yok olsun artık kö-
tüler! RAB'be övgüler sun, ey gönlüm! RAB'be övgüler
sunun!

105RAB'be şükredin, O'nu adıyla çağırın, Halklara du-
yurun yaptıklarımı! ²O'nu ezgilerle, ilahilerle övün, Bütün
harikalarımı anlatın! ³Kutsal adıyla övünün, Sevinsin RAB'be
yönelenler! ⁴RAB'be ve O'nun gücüne bakın, Durmadan
O'nun yüzünü arayın! ⁵Ey sizler, kulu İbrahim'in soyu, Seç-
tiği Yakupoğulları, O'nun yaptığı harikaları, Olağanüstü
işlerini Ve ağzından çıkan yargıları anımsayın! ⁶Tanrımız
RAB O'dur, Yargıları bütün yeryüzünü kapsar. ⁸O ant-
laşmasını, Bin kuşak için verdiği sözü, İbrahim'le yaptı-
ğı antlaşmayı, İshak için içtiği andı sonsuza dek anımsar.
⁹¹⁰“Hakkımıza düşen mülk olarak Kenan ülkesini size ve-
receğim” diyerek, Bunu Yakup için bir kural, İsrail'le son-
suza dek geçerli bir antlaşma yaptı. ¹¹¹²O zaman bir avuç
insandılar, Sayıca az ve ülkeye yabancıydılar. ¹³Bir ulus-
tan öbürüne, Bir ülkeden ötekine dolaşıp durdular. ¹⁴RAB
kimsenin onları ezmesine izin vermedi, Onlar için kralla-
rı bile payladı: ¹⁵“Meshettiklerime* dokunmayın, Peygam-
berlerime kötülük etmeyin!” dedi. ¹⁶Ülkeye kıtlık gönder-
di, Bütün yiyeceklerini yok etti. ¹⁷Önlerinden bir adam
göndermişti, Köle olarak satılan Yusuf'tu bu. ¹⁸Zincir vu-
rup incittiler ayaklarını, Demir halka geçirdiler boynuna,
¹⁹Söyledikleri gerçekleşinceye dek, RAB'bin sözü onu sı-
nadı. ²⁰Kral adam gönderip Yusuf'u salıverdi, Halklara
egemen olan onu özgür kıldı. ²¹Onu kendi sarayının efen-
disi, Bütün varlığının sorumlusu yaptı; ²²Önderlerini ist-
tediği gibi eğitsin, İleri gelenlerine akıl versin diye. ²³O
zaman İsrail Mısır'a gitti, Yakup Ham ülkesine yerleşti.
²⁴RAB halkımı alabildiğine çoğalttı, Düşmanlarından sayı-
ca artırdı onları. ²⁵Sonunda tutumunu değiştirdi düşman-
larının: Halkından tiksindiler, Kullarına kurnazca davrandı-
lar. ²⁶Kulu Musa'yı, Seçtiği Harun'u gönderdi aralarına.
²⁷Onlar gösterdiler RAB'bin belirtilerini, Ham ülkesinde
şaşılmalı işlerini. ²⁸Karanlık gönderip ülkeyi karanlığa bü-
rüdü RAB, Çünkü Mısırlılar O'nun sözlerine karşı gelmiş-
ti. ²⁹Kana çevirdi sularını, Öldürdü balıklarını. ³⁰Ülkede
kurbağalar kaynaştı Krallarının odalarına kadar. ³¹RAB
buyurunca sinek sürüleri, Sivrisinekler üşüştü ülkenin her
yanına. ³²Dolu yağdırdı yağmur yerine, Şimşekler çaktırdı
ülkelerinde. ³³Bağlarını, incir ağaçlarını vurdu, Parçaladı
ülkenin ağaçlarını. ³⁴O buyurunca çekirgeler, Sayısız yav-
rular kaynadı. ³⁵Ülkenin bütün bitkilerini yediler, Topra-
ğın ürününü yiyip bitirdiler. ³⁶RAB ülkede ilk doğanların
hepsini, İlk çocuklarını öldürdü. ³⁷İsraililer'i ülkeden altın
ve gümüşle çıkardı, Oymaklarından tek kişi bile tökezle-
medi. ³⁸Onlar gidince Mısır sevindi, Çünkü İsrail korku-
su çökmüştü Mısır'ın üzerine. ³⁹RAB bulutu bir örtü gibi
yayıdı üzerlerine, Gece ateş verdi yollarını aydınlatsın di-

ye. ⁴⁰İstediler, bildircin gönderdi, Göksel ekmele doyurdu karınlarını. ⁴¹Kayayı yardı, sular fişkirdi, Çorak topraklarda bir ırmak gibi aktı. ⁴²Çünkü kutsal sözünü, Kulu İbrahim'e verdiği sözü anımsadı. ⁴³Halkını sevinç içinde, Seçtiklerini sevinç çığlıklarıyla ülkeden çıkardı. ⁴⁴Ulusların topraklarını verdi onlara. Halkların emeğini miras aldılar; ⁴⁵Kurallarını yerine getirsinler, Yasalarına uysunlar diye. RAB'be övgüler sunun!

106Övgüler sunun, RAB'be! RAB'be şükredin, çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuzdur. ²RAB'bin büyük işlerini kim anlatabilir, Kim O'na yeterince övgü sunabilir? ³Ne mutlu adalete uyanlara, Sürekli doğru olanı yapanlara! ⁴Ya RAB, halkına lütfettiğinde anımsa beni, Onları kurtardığında ilgilen benimle. ⁵Öyle ki, seçtiklerinin gönencini göreyim, Ulusunun sevincini, Kendi halkının kıvancını paylaşayım. ⁶Atalarımız gibi biz de günah işledik, Suç işledik, kötülük ettik. ⁷Atalarımız Mısır'dayken Yaptığın harikaları anlamadı, Çok kez gösterdiğin sevgiyi anımsamadı, Denizde, Kamış Denizi'nde* başkaldırdılar. ⁸Buna karşın RAB gücünü göstermek için, Adı uğruna kurtardı onları. ⁹Kamış Denizi'ni azarladı, kurudu deniz, Yürüdüler enginde O'nun öncülüğünde, Çölde yürür gibi. ¹⁰Kendilerinden nefret edenlerin elinden aldı onları, Düşmanlarının pençesinden kurtardı. ¹¹Sular yuttu hasımlarını, Hiçbiri kurtulmadı. ¹²O zaman atalarımız O'nun sözlerine inandılar, Ezgiler söyleyerek O'nu övdüler. ¹³Ne var ki, RAB'bin yaptıklarını çabucak unuttular, Öğüt vermesini beklemediler. ¹⁴Özlemle kıvrandılar çölde, Tanrı'yı denediler ıssız yerlerde. ¹⁵Tanrı onlara istediklerini verdi, Ama üzerlerine yıpratıcı bir hastalık gönderdi. ¹⁶Onlar ordugahlarında Musa'yı, RAB'bin kutsal kulu Harun'u kıskanınca, ¹⁷Yer yarıldı ve Datan'ı yuttu, Aviram'la yandaşlarının üzerine kapandı. ¹⁸Ateş kavurdu onları izleyenleri, Alev yaktı kötülerini. ¹⁹Bir buzağı heykeli yaptılar Horev'de, Dökme bir puta tapındılar. ²⁰Tanrı'nın yüceliğini, Ot yiyen öküz putuna değiştirdiler. ²¹Unuttular kendilerini kurtaran Tanrı'yı, Mısır'da yaptığı büyük işleri, ²²Ham ülkesinde yarattığı harikaları, Kamış Denizi kıyısında yaptığı müthiş işleri. ²³Bu yüzden onları yok edeceğini söyledi Tanrı, Ama seçkin kulu Musa O'nun önündeki gedikte durarak, Yok edici öfkesinden vazgeçirdi O'nu. ²⁴Ardından hor gördüler güzelim ülkeyi, Tanrı'nın verdiği söze inanmadılar. ²⁵Çadırlarında söylediler, Dinlemediler RAB'bin sesini. ²⁶Bu yüzden RAB elini kaldırdı Ve çölde onları yere sereceğine, Soylarını ulusların arasına saçacağına, Onları öteki ülkelere dağıtacağına ant içti. ²⁷²⁸Sonra Baal-Peor'a bel bağladılar, Ölülere sunulan kurbanları yediler. ²⁹Öfkelenirdiler RAB'bi yaptıklarıyla, Salgın hastalık çıktı aralarında. ³⁰Ama Pinehas kalkıp araya girdi, Felaketi önledi. ³¹Bu doğruluk sayıldı ona, Kuşaklar boyu, sonsuza dek sürecek bu. ³²Yine RAB'bi öfkelenirdiler Meriva suları yanında, Musa'nın başına dert açıldı onlar yüzünden; ³³Çünkü onu sinirlendirdiler, O da düşünmeden konuştu. ³⁴RAB'bin onlara buyurduğu gibi

Yok etmediler halkları, ³⁵Tersine öteki uluslara karıştılar, Onların törelerini öğrendiler. ³⁶Putlarına taptilar, Bu da onlara tuzak oldu. ³⁷Oğullarını, kızlarını Cinlere kurban ettiler. ³⁸Kenan putlarına kurban olsun diye Oğullarının, kızlarının kanını, Suçsuzların kanını döktüler; Ülke onların kanıyla kirlendi. ³⁹Böylece yaptıklarıyla kirli sayıldılar, Vefasız duruma düştüler töreleriyle. ⁴⁰RAB'bin öfkesi parladı halkına karşı, Tiksendi kendi halkından. ⁴¹Onları ulusların eline teslim etti. Onlardan nefret edenler onlara egemen oldu. ⁴²Düşmanları onları ezdi, Boyun eğdirdi hepsine. ⁴³RAB onları birçok kez kurtardı, Ama akılları fikirleri başkaldırmaktaydı Ve alçaltıldılar suçları yüzünden. ⁴⁴RAB yine de ilgilendi sıkıntılarıyla Yakarışlarını duyunca. ⁴⁵Antlaşmasını anımsadı onlar uğruna, Eşsiz sevgisinden ötürü vazgeçti yapacaklarından. ⁴⁶Merhamet koydu onları tutsak alanların yüreğine. ⁴⁷Kurtar bizi, ey Tanrımız RAB, Topla bizi ulusların arasından. Kutsal adına şükredelim, Yüceliğinle övünelim. ⁴⁸Öncesizlikten sonsuza dek, İsrail'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun! Bütün halk, "Amin!" desin. RAB'be övgüler olsun!

107RAB'be şükredin, çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuzdur. ²Böyle desin RAB'bin kurtardıkları, Düşman pençesinden özgür kıldıkları, ³Doğudan, batıdan, kuzeyden, güneyden^{x1}, Bütün ülkelerden topladıkları. ⁴Issız çöllerde dolaştılar, Yerleşecekleri kente giden bir yol bulamadılar. ⁵Aç, susuz, Sefil oldular. ⁶O zaman sıkıntı içinde RAB'be yakardılar, RAB kurtardı onları dertlerinden. ⁷Yerleşecekleri bir kente varıncaya dek, Onlara doğru yolda öncülük etti. ⁸Şükretsizler RAB'be sevgisi için, İnsanlar yararına yaptığı harikalar için. ⁹Çünkü O susamış canın susuzluğunu giderir, Aç canı iyiliklerle doyurur. ¹⁰Zincire vurulmuş, acıyla kıvranan tutsaklar, Karanlıkta, zifri karanlıkta oturmuştu. ¹¹Çünkü Tanrı'nın buyruklarına karşı çıkmışlardı, Küçümsemişlerdi Yüceler Yücesi'nin öğüdünü. ¹²Ağır işlerle hayatı onlara zehir etti, Çöktüler, yardım eden olmadı. ¹³O zaman sıkıntı içinde RAB'be yakardılar, RAB kurtardı onları dertlerinden; ¹⁴Çıkardı karanlıktan, zifri karanlıktan, Kopardı zincirlerini. ¹⁵Şükretsizler RAB'be sevgisi için, İnsanlar yararına yaptığı harikalar için! ¹⁶Çünkü tunç kapıları kırdı, Demir kapı kollarını parçaladı O. ¹⁷Cezalarını buldu aptallar, Suçları, isyanları yüzünden. ¹⁸İğrenir olmuşlardı bütün yemeklerden, Ölümün kapılarına yaklaşmışlardı. ¹⁹O zaman sıkıntı içinde RAB'be yakardılar, RAB kurtardı onları dertlerinden. ²⁰Sözünü gönderip iyileştirdi onları, Kurtardı ölüm çukurundan. ²¹Şükretsizler RAB'be sevgisi için, İnsanlar yararına yaptığı harikalar için! ²²Şükran kurbanları sunsunlar Ve sevinç çığlıklarıyla duyursunlar O'nun yaptıklarını! ²³Gemilerle denize açılanlar, Okyanuslarda iş yapanlar, ²⁴RAB'bin işlerini, Derinliklerde yaptığı harikaları gördüler. ²⁵Çünkü O buyurunca şiddetli bir fırtına koptu, Dalgalar şaha kalktı. ²⁶Göklere yükselip diplere indi gemiler, Sıkıntıdan canları burunlarına geldi gemiciler-

^{x1}"Güneyden": İbranice "Denizden".

rin, ²⁷Sarhoş gibi sallanıp sendelediler, Ustalıkları işe yaramadı. ²⁸O zaman sıkıntı içinde RAB'be yakardılar, RAB kurtardı onları dertlerinden. ²⁹Fırtınayı limanlığa çevirdi, Yatıştı dalgalar; ³⁰Rahatlayınca sevindiler, Diledikleri limana götürdü RAB onları. ³¹Şükretsiner RAB'be sevgisi için, İnsanlar yararına yaptığı harikalar için! ³²Yüceltsiner O'nu halk topluluğunda, Övgüler sunsunlar ileri gelenlerin toplantısında. ³³Irmakları çöle çevirir, Pınarları kurak toprağa, ³⁴Verimli toprağı çorak alana, Orada yaşayanların kötülüğü yüzünden. ³⁵Çölü su birikintisine çevirir, Kuru toprağı pınara. ³⁶Açları yerleştirir oraya; Oturacak bir kent kursunlar, ³⁷Tarlalar ekip bağlar diksinler, Bol ürün alsınlar diye. ³⁸RAB'bin kutsamasıyla, Çoğaldılar alabilirdiğine, Eksiltmedi hayvanlarını. ³⁹Sonra azaldılar, alçaldılar, Baskı, sıkıntı ve acı yüzünden. ⁴⁰RAB rezalet saçtı soylular üzerine, Yolu izi belirsiz bir çölde dolaştırdı onları. ⁴¹Ama yoksulu sefaletten kurtardı, Davar sürüsü gibi çoğalttı ailelerini. ⁴²Doğru insanlar görüp sevinecek, Kötülerse ağzını kapayacak. ⁴³Aklı olan bunları göz önünde tutsun, RAB'bin sevgisini dikkate alsın.

108Kararlıyım, ey Tanrı, Bütün varlığımla sana ezgiler, ilahiler söyleyeceğim! ²Uyan, ey lir, ey çenk, Seheri ben uyandırırım! ³Halkların arasında sana şükürler sunayım, ya RAB, Ulusların arasında seni ilahilerle öveyim. ⁴Çünkü sevgin göklere erişir, Sadakatin gökyüzüne ulaşır. ⁵Yüceliğini göster göklerin üstünde, ey Tanrı, Görkemini bütün yeryüzünü kaplasın! ⁶Kurtar bizi sağ elinle, yardım et, Sevdiklerin özgürlüğe kavuşsun diye! ⁷Tanrı şöyle konuştu kutsal yerinde: “Şekem'i sevinçle bölüştürecek, Sukkot Vadisi'ni ölçeceğim. ⁸Gilat benimdir, Manaşşe de benim, Efrayim miğferim, Yahuda asam. ⁹Moav yıkanma leğenim, Edom'un üzerine çarığımı fırlatacağım ^{xli}, Filist'e zaferle haykıracağım.” ¹⁰Kim beni surlu kente götürecekt? Kim bana Edom'a kadar yol gösterecek? ¹¹Ey Tanrı, sen bizi reddetmedin mi? Ordularımıza öncülük etmiyor musun artık? ¹²Yardım et bize düşmana karşı, Çünkü boştur insan yardımı. ¹³Tanrı'yla zafer kazanırız, O çiğner düşmanlarımızı.

109Ey övgüler sunduğum Tanrı, Sessiz kalma! ²Çünkü kötüler, yalancılar Bana karşı ağzını açtı, Karahyorlar beni. ³Nefret dolu sözlerle beni kuşatıp Yok yere bana savaştılar. ⁴Sevgime karşılık bana düşman oldular, Bense dua etmekteyim. ⁵İyiliğime kötülük, Sevgime nefretle karşılık verdiler. ⁶Kötü bir adam koy düşmanın başına, Sağında onu suçlayan biri dursun! ⁷Yargılanınca suçlu çıksın, Duası bile günah sayılsın! ⁸Ömrü kısa olsun, Görevini bir başkası üstlensin! ⁹Çocukları öksüz, Karısı dul kalsın! ¹⁰Çocukları avare gezip dilensin, Yıkık evlerinden uzakta yiyecek arasın! ¹¹Bütün malları tefecinin ağına düşsün, Emegi yabancılar yağmalasın! ¹²Kimse ona sevgi göster-

mesin, Öksüzlerine acıyan olmasın! ¹³Soyu kurusun, Bir kuşak sonra adı silinsin! ¹⁴Atalarımın suçları RAB'bin önünde anılsın, Annesinin günahı silinmesin! ¹⁵Günahları hep RAB'bin önünde dursun, RAB anılarını yok etsin yeryüzünden! ¹⁶Çünkü düşmanım sevgi göstermeyi düşünmedi, Ölesiye baskı yaptı mazluma, yoksula, Yüreği kırık insana. ¹⁷Sevdiği lanet başına gelsin! Madem kutsamaktan hoşlanmıyor, Uzak olsun ondan kutsamak! ¹⁸Laneti bir giysi gibi giydi, Su gibi içine, yağ gibi kemiklerine işlesin lanet! ¹⁹Bir giysi gibi onu örtünsün, Bir kuşak gibi hep onu sarsın! ^{xlii} ²⁰Düşmanlarıma, beni kötileyenlere, RAB böyle karşılık versin! ²¹Ama sen, ey Egemen RAB, Adın uğruna bana ilgi göster; Kurtar beni, iyiliğin, sevgin uğruna! ²²Çünkü düşkün ve yoksulum, Yüreğim yaralı içimde. ²³Batan güneş gibi geçip gidiyorum, Çekirge gibi silkilip atılıyorum. ²⁴Dizlerim titriyor oruç tutmaktan; Bir deri bir kemiğe döndüm. ²⁵Düşmanlarıma yüzkarası oldum; Beni görünce kafalarımı sallıyorlar! ²⁶Yardım et bana, ya RAB Tanrım; Kurtar beni sevgin uğruna! ²⁷Bilsinler bu işte senin elin olduğunu, Bunu senin yaptığını, ya RAB! ²⁸Varsın lanet etsin onlar, sen kutsa beni, Bana saldıranlar utanacak, Ben kulunsa sevineceğim. ²⁹Rezillige bürünsün beni suçlayanlar, Kaftan giyer gibi utançlarıyla örtünsünler! ³⁰RAB'be çok şükredeceğim, Kalabalığım arasında O'na övgüler dizeceğim; ³¹Çünkü O yoksulun sağında durur, Onu yargılayanlardan kurtarmak için.

110RAB Efendim'e: “Ben düşmanlarımı ayaklarımın altına serinceye dek ^{xliii} Sağımda otur” diyor. ²RAB Siyon'dan uzatacak kudret asanı, Düşmanlarının ortasında egemenlik sür! ³Savaşacağın gün Gönüllü gidecek askerlerin. Seherin bağrından doğan çiy gibi Kutsal giysiler içinde Sana gelecek gençlerin. ⁴RAB ant içti, kararından dönmez: “Melkisedek düzeni uyarınca Sonsuza dek kâhinsin sen!” dedi. ⁵Rab senin sağındadır, Kralları ezecek öfkelendiği gün. ⁶Ulusları yargılayacak, ortalığı cesetler dolduracak, Dünyanın dört bucağında başları ezecek. ⁷Yol kenarındaki dereden su içecek; Bu yüzden başını dik tutacak.

111Övgüler sunun RAB'be! Doğru insanların toplantısında, Topluluk içinde, Bütün yüreğimle RAB'be şükredeceğim. ²RAB'bin işleri büyüktür, Onlardan zevk alanlar hep onları düşünür. ³O'nun yaptıkları yüce ve görkemlidir, Doğruluğu sonsuza dek sürer. ⁴RAB unutulmayacak harikalar yaptı, O sevecen ve lütfedendir. ⁵Kendisinden korkanları besler, Antlaşmasını sonsuza dek anımsar. ⁶Ulusların topraklarını kendi halkına vermekle Gösterdi onlara işlerinin gücünü. ⁷Yaptığı her işte sadık ve adildir, Bütün koşulları güvenilir; ⁸Sonsuza dek sürer, Sadakat ve doğrulukla yapılır. ⁹O halkın kurtuluşunu sağladı, Antlaş-

^{xlii}Bazı uzmanlara göre bu ayetler Davut'un düşmanlarının konuşmasıdır.

^{xliii}“Ayaklarımın altına serinceye dek”: İbranice “Ayaklarına tabure yapıncaya dek”.

^{xlii}“Çarığımı fırlatacağım”: Eski törelere göre çarığın fırlatılması, bir yerin sahiplenilmesi anlamına geliyordu.

masını sonsuza dek geçerli kıldı. Adı kutsal ve müthiştir. ¹⁰Bilgeliğin temeli RAB korkusudur, O'nun kurallarını yerine getiren herkes Sağduyu sahibi olur. O'na sonsuza dek övgü sunulur!

112 Övgüler sunun RAB'be! Ne mutlu RAB'den korkan insana, O'nun buyruklarından büyük zevk alana! ²Soyu yeryüzünde güç kazanacak, Doğruların kuşağı kutsanacak. ³Bolluk ve zenginlik eksilmez evinden, Sonsuza dek sürer doğruluğu. ⁴Karanlıkta ışık doğar dürüstler için, Lütfe-den, sevecen, doğru insanlar için. ⁵Ne mutlu eli açık olan, ödünç veren, İşlerini adaletle yürüten insana! ⁶Asla sarsılmaz, Sonsuza dek anılır doğru insan. ⁷Kötü haberdan korkmaz, Yüreği sarsılmaz, RAB'be güvenir. ⁸Gözü pektir, korku nedir bilmez, Sonunda düşmanlarının yenilgisini görür. ⁹Armağanlar dağıttı, yoksullara verdi; Doğruluğu sonsuza dek kalıcıdır, Gücü ve saygınlığı artar. ¹⁰Kötü kişi bunu görünce kudurur, Dişlerini gıcırdatır, kendi kendini yer, bitirir. Kötülerin dileği boşa çıkar.

113 Övgüler sunun RAB'be! Övgüler sunun, ey RAB'in kulları, RAB'in adına övgüler sunun! ²Şimdiden sonsuza dek RAB'in adına şükürler olsun! ³Güneşin doğduğu yerden battığı yere kadar RAB'in adına övgüler sunulmalı! ⁴RAB bütün uluslara egemendir, Görkemi gökleri aşar. ⁵Var mı Tanrımız RAB gibi, Yücelerde oturan, ⁶Göklerde ve yeryüzünde olanlara Bakmak için eğilen? ⁷Düşkünün yerden kaldırır, Yoksulu çöplükten çıkarır; ⁸Soylularla, Halkının soylularıyla birlikte oturtsun diye. ⁹Kısır kadını evde oturtur, Çocuk sahibi mutlu bir anne kılar. RAB'be övgüler sunun!

114 İsrail Mısır'dan çıktığında, Yakup'un soyu yabancı dil konuşan bir halktan ayrıldığında, ²Yahuda Rab'in kutsal yeri oldu, İsrail de O'nun krallığı. ³Deniz olanı görüp geri çekildi, Şeria Irmağı tersine aktı. ⁴Dağlar koç gibi, Tepeler kuzu gibi sıçradı. ⁵Ey deniz, sana ne oldu da kaçtım? Ey Şeria, neden tersine aktın? ⁶Ey dağlar, niçin koç gibi, Ey tepeler, niçin kuzu gibi sıçradınız? ⁷Titre, ey yeryüzü, Kayayı havuza, Çakmaktaşını pınara çeviren Rab'in önünde, Yakup'un Tanrısı'nın huzurunda.

115 Bizi değil, ya RAB, bizi değil, Sevgin ve sadakatin uğruna, Kendi adını yücelt! ²Niçin uluslar: "Hani, nerede onların Tanrısı?" desin. ³Bizim Tanrımız göklerde-dir, Ne isterse yapar. ⁴Oysa onların putları altın ve gümüşten yapılmış, İnsan elinin eseridir. ⁵Ağızları var, konuşmazlar, Gözleri var, görmezler, ⁶Kulakları var, duymazlar, Burunları var, koku almazlar, ⁷Elleri var, hissetmezler, Ayakları var, yürümezler, Boğazlarından ses çıkmaz. ⁸Onları yapan, onlara güvenen herkes Onlar gibi olacak! ⁹Ey İsrail halkı, RAB'be güven, O'dur yardımcınız ve kalkanınız! ¹⁰Ey Harun soyu, RAB'be güven, O'dur yardımcınız ve kalkanınız! ¹¹Ey RAB'den korkanlar, RAB'be güvenin, O'dur yardım-

cımız ve kalkanınız! ¹²RAB bizi anımsayıp kutsayacak, İsrail halkını, Harun soyunu kutsayacak. ¹³Küçük, büyük, Kendisinden korkan herkesi kutsayacak. ¹⁴RAB sizi, Sizi ve çocuklarınızı çoğaltsın! ¹⁵Yeri göğü yaratan RAB Sizleri kutsasın. ¹⁶Göklerin öteleri RAB'bindir, Ama yeryüzünü insanlara vermiştir. ¹⁷Ölüler, sessizlik diyarına inenler, RAB'be övgüler sunmaz; ¹⁸Biziz RAB'bi öven, Şimdiden sonsuza dek. RAB'be övgüler sunun!

116 RAB'bi seviyorum, Çünkü O feryadımı duyar. ²Bana kulak verdiği için, Yaşadığım sürece O'na sesleneceğim. ³Ölüm iplerine dolaşmışım, Ölüler diyarının kâbusu yakama yapışmıştı, Sıkıntıya, acıya gömülmüştüm. ⁴O zaman RAB'bi adıyla çağırdım, "Aman, ya RAB, kurtar canımı!" dedim. ⁵RAB lütufkâr ve adildir, Sevecendir Tanrımız. ⁶RAB saf insanları korur, Tükendiğim zaman beni kurtardı. ⁷Ey canım, yine huzura kavuş, Çünkü RAB sana iyilik etti. ⁸Sen, ya RAB, canımı ölümden, Gözlerimi yaştan, Ayaklarımı sürçmekten kurtardın. ⁹Yaşayanların diyarında, RAB'in huzurunda yürüyeceğim. ¹⁰İman ettim, "Büyük acı çekiyorum" dediğim zaman bile ^{xliv}. ¹¹Şaşkınlık içinde, "Bütün insanlar yalancı" dedim. ¹²Ne karşılık verebilirim RAB'be, Bana yaptığı onca iyilik için? ¹³Kurtuluş sunusu olarak kadeh kaldırıp RAB'bi adıyla çağıracağım. ¹⁴Bütün halkının önünde, RAB'be adadıklarımı yerine getireceğim. ¹⁵RAB'in gözünde değerlidir ^{xlv} Sadık kullarının ölümü. ¹⁶Ya RAB, ben gerçekten senin kulunum; Kulun, hizmetçinin oğluyum, Sen çözdün bağlarımı. ¹⁷Ya RAB, seni adınla çağırıp Şükran kurbanı sunacağım. ¹⁸RAB'be adadıklarımı yerine getireceğim Bütün halkının önünde, ¹⁹RAB'in Tapınağı'nın avlularında, Senin orta yerinde, ey Yerusâlim! RAB'be övgüler sunun!

117 Ey bütün uluslar, RAB'be övgüler sunun! Ey bütün halklar, O'nu yüceltin! ²Çünkü bize beslediği sevgi büyüktür, RAB'in sadakati sonsuza dek sürer. RAB'be övgüler sunun!

118 RAB'be şükredin, çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuzdur. ²"Sonsuzdur sevgisi!" desin İsrail halkı. ³"Sonsuzdur sevgisi!" desin Harun'un soyu. ⁴"Sonsuzdur sevgisi!" desin RAB'den korkanlar. ⁵Sıkıntı içinde RAB'be seslendim; Yanıtladı, rahata kavuşturdu beni. ⁶RAB benden yana, korkmam; İnsan bana ne yapabilir? ⁷RAB benden yana, benim yardımcım, Benden nefret edenlerin sonuna zaferle bakacağım. ⁸RAB'be sığınmak İnsana güvenmekten iyidir. ⁹RAB'be sığınmak Soylulara güvenmekten iyidir. ¹⁰Bütün uluslar beni kuşattı, RAB'in adıyla püskürttüm onları. ¹¹Kuşattılar, sardılar beni, RAB'in adıyla püskürttüm onları. ¹²Arılar gibi sardılar beni, Ama diken ateşi gibi sönü-

^{xliv}"İman ettim, 'Büyük acı çekiyorum' dediğim zaman bile" ya da "İman ettim, bu nedenle konuştum. Büyük acı çekiyorum" (bkz. 2Ko.4:13).

^{xlv}"Değerlidir" ya da "Acıdır".

verdiler; RAB'bin adıyla püskürttüm onları. ¹³İtilip kakıldım ^{xlvi}, düşmek üzereydim, Ama RAB yardım etti bana. ¹⁴RAB gücüm ve ezgimdir, O kurtardı beni. ¹⁵Sevinç ve zafer çılgınlıkları Çınlıyor doğruların çadırlarında: "RAB'bin sağ eli güçlü işler yapar! ¹⁶RAB'bin sağ eli üstündür, RAB'bin ¹⁷Ölmeyecek, yaşayacağım, RAB'bin ¹⁸RAB beni şiddetle yola getirdi, Ama ölüme terk etmedi. ¹⁹Açın bana adalet kapılarını, Girip RAB'be şükredeyim. ²⁰İşte budur RAB'bin kapısı! Doğrular girebilir oradan. ²¹Sana şükrederim, çünkü bana yanıt verdin, Kurtarıcı oldun. ²²Yapıcıların reddettiği taş, Köşenin baş taşı oldu. ²³RAB'bin işidir bu, Gözümüzde harika bir iş! ²⁴Bugün RAB'bin yarattığı gündür, Onun için sevinip coşalım! ²⁵Ne olur, ya RAB, kurtar bizi, Ne olur, başarılı kıl bizi! ²⁶Kutsansın RAB'bin adıyla gelen! Kutsuyoruz sizi RAB'bin evinden. ²⁷RAB Tanrı'dır, aydınlattı bizi. İplerle bağlayın bayram kurbanını ^{xlvii}, İlerleyin sunağın boynuzlarına kadar. ²⁸Tanrım sensin, şükrederim sana, Tanrım sensin, yüceltirim seni. ²⁹RAB'be şükredin, çünkü O iyidir, Sevgesi sonsuzdur.

119Ne mutlu yolları temiz olanlara, RAB'bin yasına göre yaşayanlara! ²Ne mutlu O'nun öğütlerine uyanlara, Bütün yüreğiyle O'na yönelenlere! ³Hiç haksızlık etmezler, O'nun yolunda yürürler. ⁴Koyduğunuz koşullara Dikkatle uyulmasını buyurdun. ⁵Keşke kararlı olsam Senin kurallarına uymakta! ⁶Hiç utanmayacağım, Bütün buyruklarını izledikçe. ⁷Şükredeceğim sana temiz yürekle, Adil hükümlerini öğrendikçe. ⁸Kurallarını yerine getireceğim, Bırakma beni hiçbir zaman! ⁹Genç insan yolunu nasıl temiz tutar? Senin sözünü tutmakla. ¹⁰Bütün yüreğimle sana yöneliyorum, İzin verme buyruklarından sapmama! ¹¹Aklımdan çıkarmam sözünü, Sana karşı günah işlemem için. ¹²Övgüler olsun sana, ya RAB, Bana kurallarını öğret. ¹³Ağızdan çıkan bütün hükümleri Dudaklarımla yineliyorum. ¹⁴Sevinç duyuyorum öğütlerini izlerken, Sanki benim oluyor bütün hazineler. ¹⁵Koşullarını derin derin düşünüyorum, Yollarını izlerken. ¹⁶Zevk alıyorum kurallarından, Sözünü unutmayacağım. ¹⁷Ben kuluna iyilik et ki yaşayayım, Sözüne uyayım. ¹⁸Gözlerimi aç, Yasadaki harikaları göreyim. ¹⁹Garibim bu dünyada, Buyruklarımı benden gizleme! ²⁰İçim tükeniyor, Her an hükümlerini özlemekten. ²¹Buyruklarından sapan Lanetli küstahları azarlarım. ²²Uzaklaştır benden küçümsemeleri, hakaretleri, Çünkü öğütlerini tutuyorum. ²³Önderler toplanıp beni kötülerse bile, Ben kulun senin kurallarını derin derin düşüneceğim. ²⁴Öğütlerin benim zevkindir, Bana akıl verirler. ²⁵Toza toprağa serildim, Sözün uyarınca yaşam ver bana. ²⁶Yaptıklarımı açıkladım, beni yanıtladın; Kurallarını öğret bana! ²⁷Koşullarını anlamamı sağla ki, Harikalarının üzerinde düşünüyem. ²⁸İçim

eriyor kederden, Sözün uyarınca güçlendir beni! ²⁹Yalan yoldan uzaklaştı, Yasan uyarınca lütfet bana. ³⁰Ben sadakat yolunu seçtim, Hükümlerini uygun gördüm. ³¹Öğütlerine dört elle sarıldım, ya RAB, Utandırma beni! ³²İçime huşu sağla, Ya RAB, Utandırma beni! ³³Kurallarını nasıl izleyeceğimi öğret bana, ya RAB, Öyle ki, onları sonuna kadar izleyeyim. ³⁴Anlamamı sağla, yasına uyayım, Bütün yüreğimle onu yerine getireyim. ³⁵Buyruklarını doğrultusunda yol göster bana, Çünkü yolundan zevk alırım. ³⁶Yüreğimi haksız kazanca değil, Kendi öğütlerine yönel. ³⁷Gözlerimi boş şeylerden ^{xlviii} çevir, Beni kendi yolunda yaşat. ³⁸Senden korkulması için Ben kuluna verdiğin sözü yerine getir. ³⁹Korktuğum hakarettten uzak tut beni, Çünkü senin ilkelerin iyidir. ⁴⁰Çok özlüyorum senin koşullarını! Beni doğruluğunun içinde yaşat! ⁴¹Bana sevgini göster, ya RAB, Sözün uyarınca kurtar beni! ⁴²O zaman beni aşağılayanlara Gereken yanıt verebilirim, Çünkü senin sözüne güvenirim. ⁴³Gerçeğini ağızımdan düşürme, Çünkü senin hükümlerine umut bağladım. ⁴⁴Yasana sürekli, Sonuza dek uyacağım. ⁴⁵Özgürce yürüyeceğim, Çünkü senin koşullarına yöneldim ben. ⁴⁶Kralların önünde senin öğütlerinden söz edecek, Utanç duymayacağım. ⁴⁷Senin buyruklarından zevk alıyor, Onları seviyorum. ⁴⁸Saygı ve sevgi duyuyorum buyruklarına, Derin derin düşünüyorum kurallarını. ⁴⁹Kuluna verdiğin sözü anımsa, Bununla umut verdin bana. ⁵⁰Acı çektiğimde beni avutan budur, Sözün bana yaşam verir. ⁵¹Çok eğlendiler küstahlar benimle, Yine de yasandan şaşmadım. ⁵²Geçmişte verdiğin hükümleri anımsayınca, Avundum, ya RAB. ⁵³Çileden çıkıyorum, Yasanı terk eden kötüler yüzünden. ⁵⁴Senin kurallarındır ezgilerimin konusu, Konuk olduğum bu dünyada. ⁵⁵Gece adını anarım, ya RAB, Yasana uyarım. ⁵⁶Tek yaptığım, Senin koşullarına uymak. ⁵⁷Benim payıma düşen sensin, ya RAB, Sözlerini yerine getireceğim, dedim. ⁵⁸Bütün yüreğimle sana yakardım. Lütfet bana, sözün uyarınca. ⁵⁹Tuttuğum yolları düşündüm, Senin öğütlerine göre adım attım. ⁶⁰Buyruklarına uymak için Elimi çabuk tuttum, oyalanmadım. ⁶¹Kötülerin ipleri beni sardı, Yasanı unutmadım. ⁶²Doğru hükümlerin için Gece yarısı kalkıp sana şükrederim. ⁶³Dostuyum bütün senden korkanların, Koşullarına uyanların. ⁶⁴Yeryüzü sevginle dolu, ya RAB, Kurallarını öğret bana! ⁶⁵Ya RAB, iyilik ettin kuluna, Sözünü tuttu. ⁶⁶Bana sağduyu ve bilgi ver, Çünkü inanıyorum buyruklarına. ⁶⁷Acı çekmeden önce yoldan sapardım, Ama şimdi sözüne uyuyorum. ⁶⁸Sen iyisin, iyilik edersin; Bana kurallarını öğret. ⁶⁹Küstahlar yalanlarla beni lekeledi, Ama ben bütün yüreğimle senin koşullarına uyarım. ⁷⁰Onların yüreği yağ bağladı, Bense zevk alırım yasandan. ⁷¹İyi oldu acı çekmem; Çünkü kurallarını öğreniyorum. ⁷²Ağızdan çıkan yasa benim için Binlerce altın ve gümüşten daha değerlidir. ⁷³Senin ellerin beni yarattı, biçimlendirdi. Anlamamı sağla ki buyruklarını öğreneyim. ⁷⁴Senden korkanlar beni görünce sevinsin, Çünkü senin sözüne umut bağladım. ⁷⁵Biliyorum, ya

^{xlvi}Septuaginta, Süryanice "İtilip kakıldım", Masoretik metin "Beni itip kaktım".

^{xlviii}İplerle bağlayın bayram kurbanını" ya da "Elinizde dallarla bayramı kutlayın".

^{xlviii}"Boş şeylerden" ya da "Değersiz putlardan".

RAB, hükümlerin adildir; Bana acı çektirirken bile sadıksın. ⁷⁶Ben kuluna verdiğin söz uyarınca, Sevgin beni avutsun. ⁷⁷Sevecenlik göster bana, yaşayayım, Çünkü yasandan zevk alıyorum. ⁷⁸Utansın küstahlar beni yalan yere suçladıkları için. Bense senin koşullarımı düşünüyorum. ⁷⁹Bana dönsün senden korkanlar, Öğütlerini bilenler. ⁸⁰Yüreğim kusursuz uysun kurallarına, Öyle ki, utanç duymayayım. ⁸¹İçim tükeniyor senin kurtarışımı özlerken, Senin sözüne umut bağladım ben. ⁸²Gözümün ferî sönüyor söz verdiklerini beklemekten, “Ne zaman avutacaksın beni?” diye soruyorum. ⁸³Dumandan kararımı tuluma döndüm, Yine de unutmuyorum kurallarımı. ⁸⁴Daha ne kadar bekleyecek kulun? Ne zaman yargılayacaksın bana zulmedenleri? ⁸⁵Çukur kazdılar benim için Yasana uymayan küstahlar. ⁸⁶Bütün buyrukların güvenilirdir; Haksız yere zulmediyorlar, yardım et bana! ⁸⁷Nerdeyse sileceklerdi beni yeryüzünden, Ama ben senin koşullarından ayrılmadım. ⁸⁸Koru canımı sevgin uyarınca, Tutayım ağzından çıkan öğütleri. ⁸⁹Ya RAB, sözün Göklerde sonsuza dek duruyor. ⁹⁰Sadakatın kuşaklar boyu sürüyor, Kurduğun yeryüzü sapasağlam duruyor. ⁹¹Bugün hükümlerin uyarınca ayakta duran her şey Sana kulluk ediyor. ⁹²Eğer yasan zevk kaynağım olmasaydı, Çektiğim acılardan yok olurum. ⁹³Koşullarımı asla unutmayacağım, Çünkü onlarla bana yaşam verdin. ⁹⁴Kurtar beni, çünkü seninim, Senin koşullarına yöneldim. ⁹⁵Kötüler beni yok etmeyi beklerken, Ben senin öğütlerini inceliyorum. ⁹⁶Kusursuz olan her şeyin bir sonu olduğunu gördüm, Ama senin buyruğun sınır tanımaz. ⁹⁷Ne kadar severim yasanı! Bütün gün düşünürüm onun üzerinde. ⁹⁸Buyrukların beni düşmanlarımdan bilge kılar, Çünkü her zaman aklımdadır onlar. ⁹⁹Bütün öğretmenlerimden daha akıllıyım, Çünkü öğütlerin üzerinde düşünüyorum. ¹⁰⁰Yaşlılardan daha bilgeyim, Çünkü senin koşullarına uyuyorum. ¹⁰¹Sakınırım her kötü yoldan, Senin sözünü tutmak için. ¹⁰²Ayrılmam hükümlerinden, Çünkü bana sen öğrettin. ¹⁰³Ne tatlı geliyor verdiğin sözler damağıma, Baldan tatlı geliyor ağzıma! ¹⁰⁴Senin koşullarına uymakla bilgelik kazanıyorum, Bu yüzden nefret ediyorum her yanlış yoldan. ¹⁰⁵Sözün adımlarım için çıra, Yolum için ışıktır. ¹⁰⁶Adil hükümlerini izleyeceğime ant içtim, Andımı tutacağım. ¹⁰⁷Çok sıkıntı çektim, ya RAB; Koru hayatımı sözün uyarınca. ¹⁰⁸Ağzımdan çıkan içten övgüleri Kabul et, ya RAB, Bana hükümlerini öğret. ¹⁰⁹Hayatım her an tehlikede, Yine de unutmam yasanı. ¹¹⁰Kötüler tuzak kurdu bana, Yine de sapmadım senin koşullarından. ¹¹¹Öğütlerin sonsuza dek mirasımdır, Yüreğimin sevincidir onlar. ¹¹²Kararlıyım Sonuna kadar senin kurallarına uymaya. ¹¹³Döneklerden tiksindir, Senin yasanı severim. ¹¹⁴Sığınağım ve kalkanım sensin, Senin sözüne umut bağlarım. ¹¹⁵Ey kötüler, benden uzak durun, Tanrım’ın buyruklarını yerine getireyim. ¹¹⁶Sözün uyarınca destek ol bana, yaşam bulayım; Umudumu boşa çıkarma! ¹¹⁷Sıkı tut beni, kurtulayım, Her zaman kurallarımı dikkate alayım. ¹¹⁸Kurallarından sapan herkesi reddeder-

sin, Çünkü onların hileleri boştur. ¹¹⁹Dünyadaki kötülere cüruf gibi atarsın, Bu yüzden severim senin öğütlerini. ¹²⁰Bedenim ürperiyor dehşetinden, Korkuyorum hükümlerinden. ¹²¹Adil ve doğru olanı yaptım, Gaddarların eline bırakma beni! ¹²²Güven altına al kulunun mutluluğunu, Baskı yapmasın bana küstahlar. ¹²³Gözümün ferî sönüyor, Beni kurtarmanı, Adil sözünü yerine getirmeni beklemekten. ¹²⁴Kuluna sevgin uyarınca davran, Bana kurallarını öğret. ¹²⁵Ben senin kulunum, bana akıl ver ki, Öğütlerini anlayabileyim. ¹²⁶Ya RAB, harekete geçmenin zamanıdır, Yasanı çiğniyorlar. ¹²⁷Bu yüzden senin buyruklarını, Altından, saf altından daha çok seviyorum; ¹²⁸Koyduğun koşulların hepsini doğru buluyorum, Her yanlış yoldan tiksiniyorum. ¹²⁹Harika öğütlerin var, Bu yüzden onlara candan uyuyorum. ¹³⁰Sözlerinin açıklanışı aydınlık saçar, Saf insanlara akıl verir. ¹³¹Ağzım açık, soluk soluğayım, Çünkü buyruklarını özlüyorum. ¹³²Bana lütufla bak, Adımı sevelere her zaman yaptığın gibi. ¹³³Adımlarımı pekiştir verdiğin söz uyarınca, Hiçbir suç bana egemen olmasın. ¹³⁴Kurtar beni insan baskısından, Koşullarına uyabileyim. ¹³⁵Yüzün aydınlık saçsın kulunun üzerine, Kurallarını öğret bana. ¹³⁶Oluk oluk yaş akıyor gözlerimden, Çünkü uymuyorlar yasanı. ¹³⁷Sen adilsin, ya RAB, Hükümlerin doğrudur. ¹³⁸Buyruğunuzun öğütler doğru Ve tam güvenilirdir. ¹³⁹Gayretim beni tüketti, Çünkü düşmanlarım unuttu senin sözlerini. ¹⁴⁰Sözün çok güvenilirdir, Kulun onu sever. ¹⁴¹Önemsiz ve horlanan biriyim ben, Ama koşullarımı unutmuyorum. ¹⁴²Adaletin sonsuza dek doğrudur, Yasanı gerektir. ¹⁴³Sıkıntıya, darlığa düştüm, Ama buyrukların benim zevkimdir. ¹⁴⁴Öğütlerin sonsuza dek doğrudur; Bana akıl ver ki, yaşayayım. ¹⁴⁵Bütün yüreğimle haykırıyorum, Yanıtları beni, ya RAB! Senin kurallarına uyacağım. ¹⁴⁶Sana sesleniyorum, Kurtar beni, Öğütlerine uyayım. ¹⁴⁷Gün doğmadan kalkıp yardım dilerim, Senin sözüne umut bağladım. ¹⁴⁸Verdiğin söz üzerinde düşünüyüm diye, Gece boyunca uyku girmiyor gözümüne. ¹⁴⁹Sevgin uyarınca sesime kulak ver, Hükümlerin uyarınca, ya RAB, yaşam ver bana! ¹⁵⁰Yaklaşıyor kötülük ardınca koşanlar, Yasandan uzaklaşıyorlar. ¹⁵¹Oysa sen yakınsın, ya RAB, Bütün buyrukların gerçektir. ¹⁵²Çoktan beri anladım Öğütlerini sonsuza dek verdiğini. ¹⁵³Çektiğim sıkıntıyı gör, kurtar beni, Çünkü yasanı unutmam. ¹⁵⁴Davamı savun, özgür kıl beni, Sözün uyarınca koru canımı. ¹⁵⁵Kurtuluş kötülerden uzaktır, Çünkü senin kurallarına yönelmiyorlar. ¹⁵⁶Çok sevecensin, ya RAB, Hükümlerin uyarınca koru canımı. ¹⁵⁷Bana zulmedenler, düşmanlarım çok, Yine de sapmadım senin öğütlerinden. ¹⁵⁸Tiksinerek bakıyorum hainlere, Çünkü uymuyorlar senin sözüne. ¹⁵⁹Bak, ne kadar seviyorum koşullarımı, Sevgin uyarınca, ya RAB, koru canımı. ¹⁶⁰Sözlerinin temeli gerçektir, Doğru hükümlerinin tümü sonsuza dek sürecektir. ¹⁶¹Yok yere zulmediyor bana önderler, Oysa yüreğim senin sözünle titrer. ¹⁶²Ganimet bulan biri gibi Verdiğin sözlerde sevinç bulurum. ¹⁶³Tiksinir, iğrenirim yalandan, Ama senin yasanı severim. ¹⁶⁴Doğru hükümle-

rin için Seni günde yedi kez överim. ¹⁶⁵Yasanı sevenler büyük esenlik bulur, Hiçbir şey sendeletmez onları. ¹⁶⁶Ya RAB, kurtarışına umut bağlar, Buyruklarını yerine getiririm. ¹⁶⁷Öğütlerine candan uyar, Onları çok severim. ¹⁶⁸Öğütlerini koşullarını uygulayım, Çünkü bütün davranışlarımı görürsün sen. ¹⁶⁹Feryadım sana erişsin, ya RAB, Sözün uyarınca akıl ver bana! ¹⁷⁰Yalvarışım sana ulaşsın; Verdiğin söz uyarınca kurtar beni! ¹⁷¹Dudaklarımdan övgüler aksın, Çünkü bana kurallarını öğretiyorsun. ¹⁷²Dilimde sözün ezgilere dönüşsün, Çünkü bütün buyrukların doğrudur. ¹⁷³Elin bana yardıma hazır olsun, Çünkü senin koşullarını seçtim ben. ¹⁷⁴Kurtarışımı özliyorum, ya RAB, Yasan zevk kaynağıdır. ¹⁷⁵Beni yaşat ki, sana övgüler sunayım, Hükümlerin bana yardımcı olsun. ¹⁷⁶Kaybolmuş koyun gibi avare dolaşıyordum; Kulunu ara, Çünkü buyruklarını unutmadım ben.

120Sıkıntıya düşünce RAB'be seslendim; Yanıtladı beni. ²Ya RAB, kurtar canımı yalancı dudaklardan, Aldatıcı dillerden! ³Ey aldatıcı dil, RAB ne verecek sana, Daha ne verecek? ⁴Yiğidin sivri oklarıyla Retem çalınsın alevli korlar! ⁵Vay bana, Meşek'te garip kaldım sanki, Kedar çadırları arasında oturdum. ⁶Fazla kaldım Barıştan nefret edenler arasında. ⁷Ben barış yanlısıyım, Ama söze başladığımda, Onlar savaşa kalkıyor!

121Gözlerimi dağlara kaldırıyorum, Nereden yardım gelecek? ²Yeri göğü yaratan RAB'den gelecek yardım. ³O ayaklarının kaymasına izin vermez, Seni koruyan uyuklamaz. ⁴İsrail'in koruyucusu ne uyur ne uyuklar. ⁵Senin koruyucun RAB'dir, O sağ yanında sana gölgedir. ⁶Gündüz güneş, Gece ay sana zarar vermez. ⁷RAB her kötülükten seni korur, Esirger canını. ⁸Şimdiden sonsuza dek RAB koruyacak gidişini, gelişini.

122Bana: "RAB'bin evine gidelim" dendiği Sevinirim. ²Ayaklarımız senin kapılarında, Ey Yerusulim! ³Bitişik nizamda kurulmuş bir kenttir Yerusulim! ⁴Oymaklar çıkar oraya, RAB'bin oymakları, İsrail'e verilen öğüt uyarınca, RAB'bin adına şükretmek için. ⁵Çünkü orada yargı tahtları, Davut soyunun tahtları kurulmuştur. ⁶Esenlik dileyin Yerusulim'e: "Huzur bulsun seni sevenler! ⁷Surlarına esenlik, Saraylarına huzur egemen olsun!" ⁸Kardeşlerim, dostlarım için, "Esenlik olsun sana!" derim. ⁹Tanrımız RAB'bin evi için İyilik dilerim sana.

123Gözlerimi sana kaldırıyorum, Ey göklerde taht kurana! ²Nasıl kulların gözleri efendilerinin, Hizmetçinin gözleri hanımının eline bakarsa, Bizim gözlerimiz de RAB Tanrımız'a öyle bakar, O bize acıymıca dek. ³Acı bize, ya RAB, acı; Gördüğümüz hakaret yeter de artar. ⁴Rahat yaşayanların alayları, Küstahların hakareti Canımıza yetti.

124RAB bizden yana olmasaydı, Desin şimdi İsrail:

²RAB bizden yana olmasaydı, İnsanlar bize saldırdığında, ³Diri diri yutarlardı bizi, Öfkeleri bize karşı alevlenince. ⁴Sular silip süpürdü bizleri, Seller geçirdi üzerimizden. ⁵Kıbaran sular Aşardı başımızdan. ⁶Övgüler olsun Bizi onların ağzına yem etmeyen RAB'be! ⁷Bir kuş gibi Kurtuldu canımız avcının tuzağından, Kırıldı tuzak, kurtulduk. ⁸Yeri göğü yaratan RAB'bin adı yardımcımızdır.

125RAB'be güvenenler Siyon Dağı'na benzer, Sarsılmaz, sonsuza dek durur. ²Dağlar Yerusulim'i nasıl kuşatmışsa, RAB de halkını öyle kuşatmıştır, Şimdiden sonsuza dek. ³Kalmayacak kötülerin asası, Doğruların payına düşen toprakta, Yoksa doğrular haksızlığa el uzatabilir. ⁴İyilik et, ya RAB, İyilere, yüreği temiz olanlara. ⁵Ama kendi halkından eğri yollara sapanları, RAB kötü uluslarla birlikte kovacak. İsrail'e esenlik olsun!

126RAB sürgünleri Siyon'a geri getirince ^{xlix}, Rüya gibi geldi bize. ²Ağzımız gülüşlerle, Dilimiz sevinç çığlıklarıyla doldu. "RAB onlar için büyük işler yaptı" Diye konuşuldu uluslar arasında. ³RAB bizim için büyük işler yaptı, Sevinç doldu içimiz. ⁴Ya RAB, eski gönencimize kavuştur bizi, Negev'de suya kavuşan vadiler gibi. ⁵Gözyaşları içinde ekenler, Sevinç çığlıklarıyla biçecek; ⁶Ağlayarak tohum çuvalını taşıyıp dolaşan, Sevinç çığlıkları atarak demetlerle dönecek.

127Evi RAB yapmazsa, Yapıcılar boşuna didinir. Kenti RAB korumazsa, Bekçi boşuna bekler. ²Boşuna erken kalkıp Geç yatıyorsunuz. Ey zahmetle kazanılan ekmeği yiyenler, RAB sevdiğinin rahat uyumasını sağlar. ³Çocuklar RAB'bin verdiği bir armağandır, Rahmin ürünü bir ödülüdür. ⁴Yiğidin elinde nasılsa oklar, Öyledir gençlikte doğan çocuklar. ⁵Ne mutlu ok kılıfı onlarla dolu insana! Kent kapısında ¹hasımlarıyla tartışırken Utanç duymayacaklar.

128Ne mutlu RAB'den korkana, O'nun yolunda yürüylene! ²Emeğinin ürününü yiyeceksin, Mutlu ve başarılı olacaksın. ³Eşin evinde verimli bir asma gibi olacak; Çocukların zeytin filizleri gibi sofranın çevresinde. ⁴İşte RAB'den korkan kişi Böyle kutsanacak. ⁵RAB seni Siyon'dan kutsasın! Yerusulim'in gönencini göresin, Bütün yaşamın boyunca! ⁶Çocuklarımızın çocuklarını göresin! İsrail'e esenlik olsun!

129Gençliğimden beri bana sık sık saldırdılar; Şimdi söylesin İsrail: ²"Gençliğimden beri bana sık sık saldırdılar, Ama yenediler beni. ³Çiftçiler saban sürdüler sırtımda, Upuzun iz bıraktılar." ⁴Ama RAB adildir, Kesti kötülerin bağlarını. ⁵Siyon'dan nefret eden herkes Utanç

^{xlix}"RAB sürgünleri Siyon'a geri getirince" ya da "RAB Siyon'u eski gönencine kavuşturunca".

¹"Kent kapısında": Eski zamanlarda mahkeme kent kapısında yapılırdı.

içinde geri çekilsin. ⁶Damlardaki ota, Büyümeden kuruyan ota dönsünler. ⁷Orakçı avucunu, Demetçi kupağını dolduramaz onunla. ⁸Yoldan geçenler de, “RAB sizi kutsasın, RAB’bin adıyla sizi kutsarız” demezler.

130Derinliklerden sana sesleniyorum, ya RAB, ²Sesimi işit, ya Rab, Yalvarışıma iyi kulak ver! ³Ya RAB, sen suçların hesabını tutsan, Kim ayakta kalabilir, ya Rab? ⁴Ama sen bağışlayıcısın, Öyle ki senden korkulsun. ⁵RAB’bi gözlüyorum, Canım RAB’bi gözlüyor, Umut bağıyorum O’nun sözüne. ⁶Sabahı gözleyenlerden, Evet, sabahı gözleyenlerden daha çok, Canım Rab’bi gözlüyor. ⁷Ey İsrail, RAB’be umut bağla! Çünkü RAB’de sevgi, Tam kurtuluş vardır. ⁸İsrail’i bütün suçlarından Fidyeyle O kurtaracaktır.

131Ya RAB, yüreğimde gurur yok, Gözüm yükseklerde değil. Büyük işlerle, Kendimi aşan harika işlerle uğraşmıyorum. ²Tersine, ana kucagında süttten kesilmiş çocuk gibi, Kendimi yatıştırıp huzur buldum, Süttten kesilmiş çocuğa döndüm. ³Ey İsrail, RAB’be umut bağla Şimdiden sonsuza dek!

132Ya RAB, Davut’un hatırı için, Çektiği bütün zorlukları, Sana nasıl ant içtiğini, Yakup’un güçlü Tanrısı’na adak adadığını anımsa: ²³“Evime gitmeyeceğim, Yatağıma uzanmayacağım, ⁴Gözlerime uyku girmeyecek, Göz kapaklarım kapanmayacak, ⁵RAB’be bir yer, Yakup’un güçlü Tanrısı’na bir konut buluncaya dek.” ⁶Antlaşma Sandığı’nın* Efrata’da olduğunu duyduk, Onu Yaar kırlarında bulduk. ⁷“RAB’bin konutuna gidelim, Ayağının taburesi önünde tapınalım” dedik. ⁸Çık, ya RAB, yaşayacağın yere, Gücünü simgeleyen sandıkla birlikte. ⁹Kâhinlerin doğruluğu kuşansın, Sadık kulların sevinç çığlıkları atsin. ¹⁰Kulun Davut’un hatırı için, Meshettiğin krala yüz çevirme. ¹¹RAB Davut’a kesin ant içti, Andından dönmez: “Senin soyundan birini tahtına oturtacağım. ¹²Eğer oğulların antlaşmama, Vereceğim öğütlere uyarlarsa, Onların oğulları da sonsuza dek Senin tahtına oturacak.” ¹³Çünkü RAB Siyon’u seçti, Onu konut edinmek istedi. ¹⁴“Sonsuza dek yaşayacağım yer budur” dedi, “Burada oturacağım, çünkü bunu kendim istedim. ¹⁵Çok bereketli kılacağım erzağın, Yiyecekle doyuracağım yoksullarımı. ¹⁶Kurtuluşla donatacağım kâhinlerini; Hep sevinç ezgileri söyleyecek sadık kulları. ¹⁷Burada Davut soyundan güçlü bir kral çıkaracağım, Meshettiğim kralın soyunu Işık olarak sürdüreceğim. ¹⁸Düşmanlarımı utanca bürüyeceğim, Ama onun başındaki taç parıldayacak.”

133Ne iyi, ne güzeldir, Birlik içinde kardeşçe yaşamak! ²Başa sürülen değerli yağ gibi, Sakaldan, Harun’un sakaldanından Kaftamın yakasına dek inen yağ gibi. ³Hermon Dağı’na yağın çiy Siyon dağlarına yağıyor sanki. Çünkü RAB orada bereketi, Sonsuz yaşamı buyurdu.

134Ey sizler, RAB’bin bütün kulları, RAB’bin Tapınağı’nda gece hizmet edenler, O’na övgüler sunun! ²Ellerinizi kutsal yere doğru kaldırıp RAB’be övgüler sunun! ³Yeri göğü yaratan RAB kutsasın sizi Siyon’dan.

135RAB’be övgüler sunun! RAB’bin adına övgüler sunun, Ey RAB’bin kulları! Ey sizler, RAB’bin Tapınağı’nda, Tanrımız’ın Tapınağı’nın avlularında hizmet edenler, Övgüler sunun! ²³RAB’be övgüler sunun, Çünkü RAB iyidir. Adını ilahilerle övün, Çünkü hoştur bu. ⁴RAB kendine Yakup soyunu, Öz halkı olarak İsrail’i seçti. ⁵Biliyorum, RAB büyüktür, Rabbimiz bütün ilahlardan üstündür. ⁶RAB ne isterse yapar, Göklerde, yeryüzünde, Denizlerde, bütün derinliklerde. ⁷Yeryüzünün dört bucağından bulutlar yükselir, Yağmur için şimşek çaktırır, Ambarlarından rüzgar estirir. ⁸İnsanlardan hayvanlara dek Mısır’da ilk doğanları öldürdü. ⁹Ey Mısır, senin orta yerinde, Firavunla bütün görevlilerine Belirtiler, şaşılmalı işler gösterdi. ¹⁰Birçok ulusu bozguna uğrattı, Güçlü kralları öldürdü: ¹¹Amorlu kral Sihon’u, Başan Kralı Og’u, Bütün Kenan krallarını. ¹²Topraklarını mülk, Evet, mülk olarak halkı İsrail’e verdi. ¹³Ya RAB, adın sonsuza dek sürecek, Bütün kuşaklar seni anacak. ¹⁴RAB halkını haklı çıkarır, Kullarına acır. ¹⁵Ulusların putları altın ve gümüşten yapılmış, İnsan elinin eseridir. ¹⁶Ağızları var, konuşmazlar, Gözleri var, görmezler, ¹⁷Kulakları var, duymazlar, Soluk alıp vermezler. ¹⁸Onları yapan, onlara güvenen herkes Onlar gibi olacak! ¹⁹Ey İsrail halkı, RAB’be övgüler sun! Ey Harun soyu, RAB’be övgüler sun! ²⁰Ey Levi soyu, RAB’be övgüler sun! RAB’be övgüler sunun, ey RAB’dan korkanlar! ²¹Yeruşalim’de oturan RAB’be Siyon’dan övgüler sunulsun! RAB’be övgüler sunun!

136Şükredin RAB’be, çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuzdur; ²Şükredin tanrılar Tanrısı’na, Sevgisi sonsuzdur; ³Şükredin rabler Rabbi’ne, Sevgisi sonsuzdur; ⁴Büyük harikalar yapan tek varlığa, Sevgisi sonsuzdur; ⁵Gökleri bilgece yaratana, Sevgisi sonsuzdur; ⁶Yeri sular üzerine yayana, Sevgisi sonsuzdur; ⁷Büyük ışıklar yaratana, Sevgisi sonsuzdur; ⁸Gündüze egemen olsun diye güneşi, Sevgisi sonsuzdur; ⁹Geceye egemen olsun diye ayı ve yıldızları yaratana, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁰Mısır’da ilk doğanları öldüren, Sevgisi sonsuzdur; ¹¹Güçlü eli, kudretli koluyla Sevgisi sonsuzdur; İsrail’i Mısır’dan çıkarana, Sevgisi sonsuzdur; ¹²¹³Kamış Denizi’ni* ikiye bölene, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁴İsrail’i ortasından geçirene, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁵Firavunla ordusunu Kamış Denizi’ne dökene, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁶Kendi halkını çölde yürütene, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁷Büyük kralları vurana, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁸Güçlü kralları öldüren, Sevgisi sonsuzdur; ¹⁹Amorlu kral Sihon’u, Sevgisi sonsuzdur; ²⁰Başan Kralı Og’u öldüren, Sevgisi sonsuzdur; ²¹Topraklarını mülk olarak, Sevgisi sonsuzdur; Kulu İsrail’e mülk verene, Sevgisi sonsuzdur; ²²²³Düşkün günlerimizde bizi anımsayana, Sevgisi sonsuzdur; ²⁴Düşmanlarımızdan bizi kurta-

rana, Sevgisi sonsuzdur; ²⁵Bütün canlılara yiyecek verene, Sevgisi sonsuzdur; ²⁶Şükredin Göklerin Tanrısı'na, Sevgisi sonsuzdur.

137Babil ırmakları kıyısında oturup Siyon'u andıkça ağladık; ²Çevredeki kavaklara Lirlerimizi astık. ³Çünkü orada bizi tutsak edenler bizden ezgiler, Bize zulmedenler bizden şenlik istiyor, "Siyon ezgilerinden birini okuyun bize!" diyorlardı. ⁴Nasıl okuyabiliriz RAB'bin ezgisini El toprağında? ⁵Ey Yeruşalim, seni unutursam, Sağ elim kurusun. ⁶Seni anmaz, Yeruşalim'i en büyük sevincimden üstün tutmazsam, Dilim damağıma yapışsın! ⁷Yeruşalim'in düştüğü gün, "Yıkın onu, yıkın temellerine kadar!" Diyen Edomlular'ın tavrını anımsa, ya RAB. ⁸Ey sen, yıkılası Babil kızı, Bize yaptıklarını Sana ödetecek olana ne mutlu! ⁹Ne mutlu senin yavrularını tutup Kayalarda parçalayacak insana!

138Bütün yüreğimle sana şükrederim, ya RAB, İlahlar önünde seni ilahilerle överim. ²Kutsal tapınağına doğru eğilir, Adına şükrederim, Sevgin, sadakatin için. Çünkü adımı ve sözünü her şeyden üstün tuttu. ³Seslendiğim gün bana yanıt verdin, İçime güç koydun, beni yüreklendirdin. ⁴Şükretsin sana, ya RAB, yeryüzü krallarının tümü, Çünkü ağzından çıkan sözleri işittiler. ⁵Yaptığım işleri ezgilerle övsünler, ya RAB, Çünkü çok yücesin. ⁶RAB yüksekse de, Alçakgönüllüleri gözetir, Küstahları uzaktan tanır. ⁷Sıkıntıya düşersem, canımı korur, Düşmanlarımın öfkesine karşı el kaldırır, Sağ elin beni kurtarır. ⁸Ya RAB, her şeyi yaparsın benim için. Sevgin sonsuzdur, ya RAB, Elinin eserini bırakma!

139Ya RAB, sımayıp tanıdım beni. ²Oturup kalkışımı bilirsin, Niyetimi uzaktan anlarsın. ³Gittiğim yolu, yatığımı yeri inceden inceye elersin, Bütün yaptıklarından haberin var. ⁴Daha sözü ağzıma almadan, Söyleyeceğim her şeyi bilirsin, ya RAB. ⁵Beni çepeçevre kuşattın, Elini üzerime koydun. ⁶Kaldıramam böylesi bir bilgiyi, Başa çıkamam, erişemem. ⁷Nereye gidebilirim senin Ruhun'dan, Nereye kaçabilirim huzurundan? ⁸Göklere çıksam, oradasın, Ölüler diyarına yatak sersem, yine oradasın. ⁹Seherin kanatlarını alıp uçsam, Denizin ötesine konsam, ¹⁰Orada bile elin yol gösterir bana, Sağ elin tutar beni. ¹¹Desem ki, "Karanlık beni kapsasın, Çevremdeki aydınlık geceye dönsün." ¹²Karanlık bile karanlık sayılmaz senin için, Gece, gündüz gibi ışıldar, Karanlıkla aydınlık birdir senin için. ¹³İç varlığımı sen yarattın, Annemin rahminde beni sen ördün. ¹⁴Sana övgüler sunarım, Çünkü müthiş ve harika yaratılmışım. Ne harika işlerin var! Bunu çok iyi bilirim. ¹⁵Gizli yerde yaratıldığımda, Yerin derinliklerinde örüldüğümde, Bedenim senden gizli değildi. ¹⁶Henüz döl yatağında dayken gözlerin gördü beni; Bana ayrılan günlerin hiçbiri gelmeden, Hepsini senin kitabına yazılmıştı. ¹⁷Hakkımdaki düşüncelerin ne değerli, ey Tanrı, Sayıları ne çok! ¹⁸Kum

tanelerinden fazladır saymaya kalksam. Uyanıyorum, hâlâ seninleyim. ¹⁹Ey Tanrı, keşke kötülerini öldürsen! Ey eli kanlı insanlar, uzaklaşın benden! ²⁰Çünkü senin için kötü konuşuyorlar, Adımı kötüye kullanıyor düşmanlarım. ²¹Ya RAB, nasıl tiksinnem senden tiksinenlerden? Nasıl iğrenmem sana başkaldıranlardan? ²²Onlardan tümüyle nefret ediyor, Onları düşman sayıyorum. ²³Ey Tanrı, yokla beni, tanı yüreğimi, Sına beni, öğren kaygılarımı. ²⁴Bak, seni gücendiren bir yönüm var mı, Öncülük et bana sonsuz yaşam yolunda!

140Ya RAB, kurtar beni kötü insandan, Koru beni zorbadan. ²Onlar yüreklerinde kötülük tasarlar, Savaşı sürekli körükler, ³Yılan gibi dillerini bilerler, Engerek zehiri var dudaklarının altında. ⁴Ya RAB, sakın beni kötünün elinden, Koru beni zorbadan; Bana çelme takmayı tasarlıyorlar. ⁵Küstahlar benim için tuzak kurdu, Haydutlar ağ gerdi; Yol kenarına kapan koydular benim için. ⁶Sana diyorum, ya RAB: "Tanrım sensin." Yalvarışıma kulak ver, ya RAB. ⁷Ey Egemen RAB, güçlü kurtarıcım, Savaş gününde başımı korudun. ⁸Kötülerin dileklerini yerine getirme, ya RAB, Tasarılarını ileri götürme! Yoksa gurura kapılırlar. ⁹Beni kuşatanların başını, Dudaklarımdan dökülen fesat kapsasın. ¹⁰Kızgın korlar yağsın üzerlerine! Ateşe, dipsiz çukurlara atılsınlar, Bir daha kalkmasınlar. ¹¹İftiracılara ülkede hayat kalmasın, Felaket zorbaları amansızca avlasın. ¹²Biliyorum, RAB mazlumun davasını savunur, Yoksulları haklı çıkarır. ¹³Kuşkusuz doğrular senin adına şükredecek, Dürüstler senin huzurunda oturacak.

141Seni çağırıyorum, ya RAB, yardımına koş! Sana yakarınca sesime kulak ver! ²Duam önünde yükselen buhur gibi, El açışım akşam sunusu gibi kabul görsün! ³Ya RAB, ağzıma bekçi koy, Dudaklarımdan kapışımı koru! ⁴Yüreğim kötülüğe eğilim göstermesin, Suç işleyenlerin fesadına bulaşmayayım; Onların nefis yemeklerini tatmayayım. ⁵Doğru insan bana vursa, iyilik sayılır, Azarlasa, başa sürülen yağ gibidir, Başım reddetmez onu. Çünkü duam hep kötülere karşıdır. ⁶Önderleri kayalardan aşağı atılınca, Dinleyecekler tatlı sözlerimi. ⁷Sabanla sürülüp yarılmış toprak gibi, Saçılmış kemiklerimiz ölüler diyarının ağzına. ⁸Ancak gözlerim sende, ey Egemen RAB, Sana sığınmıyorum, beni savunmasız bırakma! ⁹Koru beni kurdukları tuzaktan, Suç işleyenlerin kapanlarından. ¹⁰Ben güvenlik içinde geçip giderken, Kendi ağlarına düşsün kötüler.

142Yüksek sesle yakarıyorum RAB'be, Yüksek sesle RAB'be yalvarıyorum. ²Önüme döküyorum yakınlığımı, Önünde anlatıyorum sıkıntılarımı. ³Bunalıma düştüğümde, Gideceğim yolu sen bilirsin. Tuzak kurdular yürüdüğüm yola. ⁴Sağıma bak da gör, Kimse saymıyor beni, Sığınacak yerim kalmadı, Kimse aramıyor beni. ⁵Sana haykırıyorum, ya RAB: "Sığınacağım, Yaşadığımız bu dünyada nasibim sensin" diyorum. ⁶Haykırışıma kulak ver, Çünkü çok

çaresizim; Kurtar beni ardıma düşenlerden, Çünkü benden güçlüler. ⁷Çıkar beni zindandan, Adına şükredeyim. O zaman doğrular çevremi saracak, Bana iyilik ettiğin için.

143Duamı işit, ya RAB, Yalvarışlarıma kulak ver! Sadağatınle, doğruluğınla yanıtla beni! ²Kulunla yargıya girme, Çünkü hiçbir canlı senin karşında aklanmaz. ³Düşman beni kovalıyor, Ezip yere seriyor. Çoktan ölmüş olanlar gibi, Beni karanlıklarda oturtuyor. ⁴Bu yüzden bunalıma düştüm, Yüreğim perişan. ⁵Geçmiş günleri anıyor, Bütün yaptıklarını derin derin düşünüyor, Ellerin işine bakıp dalıyorum. ⁶Ellerimi sana açıyorum, Canım kurak toprak gibi sana susamış. ⁷Çabuk yanıtla beni, ya RAB, Tükeniyorum. Çevirme benden yüzünü, Yoksa ölüm çukuruna inen ölümlere dönerim. ⁸Sabahları duyur bana sevgini, Çünkü sana güveniyorum; Bana gideceğim yolu bildir, Çünkü duam sanadır. ⁹Düşmanlarımdan kurtar beni, ya RAB; Sana sığıyorum. ¹⁰Bana istemini yapmayı öğret, Çünkü Tanrım'ım benim. Senin iyi Ruhun Düz yolda bana öncülük etsin! ¹¹Ya RAB, adın uğruna yaşam ver bana, Doğruluğınla kurtar beni sıkıntıdan. ¹²Sevginden ötürü, Öldür düşmanlarımı, Yok et bütün hasımlarımı, Çünkü senin kulunum ben.

144Ellerime vuruşmayı, Parmaklarıma savaşımayı öğreten Kayam RAB'be övgüler olsun! ²O'dur benim vefalı dostum, kalem, Kurtarıcım, kulem, Kalkanım, O'na sığırım; O'dur halkları bana boyun eğdiren! ³Ya RAB, insan ne ki, onu gözetesin, İnsan soyu ne ki, onu düşünesin? ⁴İnsan bir soluğu andırır, Günleri geçici bir gölge gibidir. ⁵Ya RAB, gökleri yar, aşağıya in, Dokun dağlara, tütsünler. ⁶Şimşek çaktır, dağıt düşmanı, Savur oklarını, şaşkına çevir onları. ⁷Yukarıdan elini uzat, kurtar beni; Çıkar derin sulardan, Al eloğlunun elinden. ⁸Onların ağızı yalan saçar, Sağ ellerini kaldırır, yalan yere ant içerler. ⁹Ey Tanrı, sana yeni bir ezgi söyleyeyim, Seni on telli çenkle, ilahilerle öveyim. ¹⁰Sensin kralları zafere ulaştıran, Kulun Davut'u kötülük kılıcından kurtaran. ¹¹Kurtar beni, özgür kıl Eloğlunun elinden. Onların ağızı yalan saçar, Sağ ellerini kaldırır, yalan yere ant içerler. ¹²O zaman gençliğinde Sağlıklı yetişen fidan gibi olacak oğullarımız, Sarayın oymalı sütunları gibi olacak kızlarımız. ¹³Her türlü ürünle dolup taşacak ambarlarımız; Binlerce, on binlerce yavrulayacak Çayırarda da varlarımız. ¹⁴Semiz olacak sığırlarımız; Surlarımıza gedik açılmayacak, İnsanlarımız sürgün edilmeyecek, Meydanlarımızda feryat duyulmayacak! ¹⁵Ne mutlu bunlara sahip olan halka! Ne mutlu Tanrısı RAB olan halka!

145Ey Tanrım, ey Kral, seni yücelteceğim, Adını sonsuza dek öveceğim. ²Seni her gün övecek, Adını sonsuza dek yücelteceğim. ³RAB büyüktür, yalnız O övgüye yaraşıktır, Akıl ermez büyüklüğüne. ⁴Yaptıkların kuşaktan kuşağa şükranla anılacak, Güçlü işlerin duyurulacak. ⁵Düşüneceğim harika işlerini, İnsanlar büyüklüğünü, yü-

ce görkemini konuşacak. ⁶Yaptığın müthiş işlerin gücünden söz edecekler, Ben de senin büyüklüğünü duyuracağım. ⁷Eşsiz iyiliğinin anılarını kutlayacak, Sevinç ezgileriyle övecekler doğruluğunu. ⁸RAB lütfekâr ve sevecendir, Tez öfkelenmez, sevgisi engindir. ⁹RAB herkese iyi davranır, Sevecenliği bütün yaptıklarını kapsar. ¹⁰Bütün yaptıkların sana şükreder, ya RAB, Sadık kulların sana övgüler sunar. ¹¹Krallığın yüceliğini anlatır, Kudretini konuşur; ¹²Herkes senin gücünü, Krallığın yüce görkemini bilsin diye. ¹³Senin krallığın ebedi krallıktır, Egemenliğin kuşaklar boyunca sürer. RAB verdiği bütün sözleri tutar, Her davranışı sadıktır. ¹⁴RAB her düşene destek olur, İki büküm olanları doğrultur. ¹⁵Herkesin umudu sende, Onlara yiyeceklerini zamanında veren sensin. ¹⁶Elini açar, Bütün canlıları doyurursun dilediklerince. ¹⁷RAB bütün davranışlarında adil, Yaptığı bütün işlerde sevecendir. ¹⁸RAB kendisine yakaran, İçtenlikle yakaran herkese yakındır. ¹⁹Dileğini yerine getirir kendisinden korkanların, Feryatlarını işitir, onları kurtarır. ²⁰RAB korur kendisini seven herkesi, Yok eder kötülerin hepsini. ²¹RAB'be övgüler sunsun ağızım! Bütün canlılar O'nun kutsal adına, Sonsuza dek övgüler dizesin.

146RAB'be övgüler sunun! Ey gönlüm, RAB'be övgüler sun. ²Yaşadıkça RAB'be övgüler sunacak, Var oldukça Tanrım'a ilahiler söyleyeceğim. ³Önderlere, Sizi kurtaramayacak insanlara güvenmeyin. ⁴O son soluğunu verince toprağa döner, O gün tasarıları da biter. ⁵Ne mutlu yardımcısı Yakup'un Tanrısı olan insana, Umudu Tanrısı RAB'de olana! ⁶Yeri göğü, Denizi ve içindeki her şeyi yaratan, Sonsuza dek güvenilir olan, ⁷Ezilenlerin hakkını alan, Açlara yiyecek sağlayan O'dur. RAB tutsakları özgür kılar, ⁸Körlerin gözünü açar, İki büküm olanları doğrultur, Doğruları sever. ⁹RAB garipileri korur, Öksüze, dul kadına yardım eder, Kötülerin yolunuysa saptırır. ¹⁰RAB Tanrın sonsuza dek, ey Siyon, Kuşaklar boyunca egemenlik sürecektir. RAB'be övgüler sunun!

147RAB'be övgüler sunun! Ne güzel, ne hoş Tanrımız'ı ilahilerle övmek! O'na övgü yaraşır. ²RAB yeniden kuruyor Yeruşalim'i, Bir araya topluyor İsrail'in sürgünlerini. ³O kırık kalplileri iyileştirir, Yaralarını sarar. ⁴Yıldızların sayısını belirler, Her birini adıyla çağırır. ⁵Rabbimiz büyük ve çok güçlüdür, Sınırsızdır anlayışı. ⁶RAB mazlumlara yardım eder, Kötüleri yere çalar. ⁷RAB'be şükran ezgileri okuyun, Tanrımız'ı litle, ilahilerle övün. ⁸O'dur gökleri bulutlarla kaplayan, Yeryüzüne yağmur sağlayan, Dağlarda ot bitiren. ⁹O yiyecek sağlar hayvanlara, Bağrıışan kuzgun yavrularına. ¹⁰Ne atın gücünden zevk alır, Ne de insanın yiğitliğinden ¹¹hoşlanır. ¹¹RAB kendisinden korkanlardan, Sevgisine umut bağlayanlardan hoşlanır. ¹²RAB'bi yücelt, ey Yeruşalim! Tanrım'a övgüler sun, ey Siyon! ¹³Çünkü senin kapılarının kol demirlerine güç katar, İçindeki halkı

¹¹“Yiğitliğinden”: İbranice “Bacaklarımdan”.

kutsar. ¹⁴Sınırlarını esenlik içinde tutar, Seni en iyi buğdayla doyurur. ¹⁵Yeryüzüne buyruğunu gönderir, Sözü çarçabuk yayılır. ¹⁶Yapağı gibi kar yağdırır, Kırağıyı kül gibi saçar. ¹⁷Aşağıya iri iri dolu savurur, Kim dayanabilir soğuşuna? ¹⁸Buyruk verir, eritir buzları, Rüzgarını estirir, sular akmaya başlar. ¹⁹Sözünü Yakup soyuna, Kurallarını, ilkelerini İsrail'e bildirir. ²⁰Başka hiçbir ulus için yapmadı bunu, Onlar O'nun ilkelerini bilmezler. RAB'be övgüler sunun!

148RAB'be övgüler sunun! Göklerden RAB'be övgüler sunun, Yücelerde O'na övgüler sunun! ²Ey bütün melekleri, O'na övgüler sunun, Övgüler sunun O'na, ey bütün göksel ordular! ³Ey güneş, ay, O'na övgüler sunun, Övgüler sunun O'na, ey ışıldayan bütün yıldızlar! ⁴Ey göklerin gökleri Ve göklerin üstündeki sular, O'na övgüler sunun! ⁵RAB'bin adına övgüler sunsunlar, Çünkü O buyruk verince, var oldular; ⁶Bozulmayacak bir kural koyarak, Onları sonsuza dek yerlerine oturttu. ⁷Yeryüzünden RAB'be övgüler sunun, Ey deniz canavarları, bütün enginler, ⁸Şimşek, dolu, kar, bulutlar, O'nun buyruğuna uyan fırtınalar, ⁹Dağlar, bütün tepeler, Meyve ağaçları, sedir ağaçları, ¹⁰Yabani ve evcil hayvanlar, Sürüngenler, uçan kuşlar, ¹¹Yeryüzünün kralları, bütün halklar, Önderler, yeryüzünün bütün yöneticileri, ¹²Delikanlılar, genç kızlar, Yaşlılar, çocuklar! ¹³RAB'bin adına övgüler sunsunlar, Çünkü yalnız O'nun adı yücedir. O'nun yüceliği yerin göğün üstündedir. ¹⁴RAB kendi halkını güçlü kıldı, Bütün sadık kullarına, Kendisine yakın olan halka, İsraililer'e ün kazandırdı. RAB'be övgüler sunun!

149RAB'be övgüler sunun! RAB'be yeni bir ezgi söyleyin, Sadık kullarının toplantısında O'nu ezgilerle övün! ²İsrail Yaratıcısı'nda sevinç bulsun, Siyon halkı Kralları'yla coşsun! ³Dans ederek övgüler sunsunlar O'nun adına, Tef ve lir çalarak O'nu ilahilerle övsünler! ⁴Çünkü RAB halkından hoşlanır, Alçakgönüllüleri zafer tacıyla süsler. ⁵Bu onurla mutlu olsun sadık kulları, Sevinç ezgileri okusunlar yataklarında! ⁶Ağızlarında Tanrı'ya yüce övgüler, Elllerinde iki ağızlı kılıçla ⁷Uluslardan öç alsınlar, Halkları cezalandırsınlar, ⁸Krallarını zincire, Soylularını prangaya vursunlar! ⁹Yazılan kararı onlara uygulansınlar! Bütün sadık kulları için onurdur bu. RAB'be övgüler sunun!

150RAB'be övgüler sunun! Kutsal yerde Tanrı'ya övgüler sunun! Gücünü gösteren göklerde övgüler sunun O'na! ²Övgüler sunun O'na güçlü işleri için! Övgüler sunun O'na eşsiz büyüklüğüne yarasır biçimde! ³Boru çalarak O'na övgüler sunun! Çenkle ve lirle O'na övgüler sunun! ⁴Tef ve dansla O'na övgüler sunun! Saz ve neyle O'na övgüler sunun! ⁵Zillerle O'na övgüler sunun! Çınlayan zillerle O'na övgüler sunun! ⁶Bütün canlı varlıklar RAB'be övgüler sunun! RAB'be övgüler sunun!

SÜLEYMAN'IN ÖZDEYİŞLERİ

1 Davut oğlu İsrail Kralı Süleyman'ın özdeyişleri: ²Bu özdeyişler, bilgeliğe ve terbiyeye ulaşmak, Akıllıca sözleri anlamak, ³Başarıya götüren terbiyeyi edinip Doğru, haklı ve adil olanı yapmak, ⁴Saf kişiyi ihtiyatlı, Genç adamı bilgili ve sağgörülü kılmak içindir. ⁵Özdeyişlerle benzetmeleri, Bilgelerin sözleriyle bilmecelerini anlamak için Bilge kişi dinlesin ve kavrayışını artırsın, Akıllı kişi yaşam hüneri kazansın. ⁶RAB korkusudur bilginin temeli. Ahmaklarsa bilgeliği ve terbiyeyi küçümser. ⁸Oğlum, babanın uyarılarına kulak ver, Annenin öğrettiklerinden ayrılmama. ⁹Çünkü bunlar başın için sevimli bir çelenk, Boynun için gerdanlık olacaktır. ¹⁰Oğlum, seni ayartmaya çalışan günahkârlara teslim olma. ¹¹Şöyle diyebilirler: "Bizimle gel, Adam öldürmek için pusuya yatalım, Zevk uğruna masum kişileri tuzağa düşürelim. ¹²Onları ölümler diyarı gibi diri diri, Ölüm çukuruna inenler gibi Bütünüyle yutalım. ¹³Bir sürü değerli mal ele geçirir, Evlerimizi ganimetle doldururuz. ¹⁴Gel, sen de bize katıl, Tek bir kesemiz olacak." ¹⁵Oğlum, böyleleriyle gitme, Onların tuttuğu yoldan uzak dur. ¹⁶Çünkü ayakları kötülüğe koşar, Çekinmeden kan dökerler. ¹⁷Kuşların gözü önünde ağ sermek boşunadır. ¹⁸Başkasına pusu kuran kendi kurduğu pusuya düşer. Yalnız kendi canıdır tuzağa düşürdüğü. ¹⁹Haksız kazanca düşünün onların sonu böyledir. Bu düşkünlük onları canlarından eder. ²⁰Bilgelik dışarıda yüksek sesle haykırıyor, Meydanlarda sesleniyor. ²¹Kalabalık sokak başlarında bağırıyor, Kentin giriş kapılarında sözlerini duyuruyor: ²²"Ey budalalar, budalalığı ne zamana dek seveceksiniz? Alaycılar ne zamana dek alay etmekten zevk alacak? Akılsızlar ne zamana dek bilgiden nefret edecek? ²³Uyardığımda yola gelin, o zaman size yüreğimi açar, Sözlerimi anlamınıza yardım ederim. ²⁴Ama sizi çağırdığım zaman beni reddettiniz. Elimi uzattım, umursayan olmadı. ²⁵Duymazlıktan geldiniz bütün öğütlerimi, Uyarılarımı duymak istemediniz. ²⁶Bu yüzden ben de felaketinize sevineceğim. Belaya uğradığımızda, Bela üzerinize bir fırtına gibi geldiğinde, Bir kasırga gibi geldiğinde felaketiniz, Sıkıntıya, kaygıya düştüğünüzde, Sizinle alay edeceğim. ²⁷²⁸O zaman beni çağıracaksınız, Ama yanıtlamayacağım. Var gücünüzle arayacaksınız beni, Ama bulamayacaksınız. ²⁹Çünkü bilgiden nefret ettiniz. RAB'den korkmayı reddettiniz. ³⁰Öğütlerimi istemediniz, Uyarılarımın tümünü küçümsediniz. ³¹Bu nedenle tuttuğunuz yolun

meyvesini yiyeceksiniz, Kendi düzenbazlığımıza doycaksınız. ³²Bön adamlar dönemliklerinin kurbanı olacak. Akılsızlar kaygısızlıklarının içinde yok olup gidecek. ³³Ama beni dinleyen güvenlik içinde yaşayacak, Kötülükten korkmayacak, huzur bulacak."

2 Oğlum, bilgeliğe kulak verip Yürekten akla yönelerek Sözlerimi kabul eder, Buyruklarımı aklında tutarsan, ²³Evet, aklı çağırır, Ona gönülden seslenirsen, ⁴Gümüş ararcasına onu ararsan, Onu ararsan define arar gibi, ⁵RAB korkusunu anlar Ve Tanrı'yı yakından tanırın. ⁶Çünkü bilgeliğin kaynağı RAB'dir. O'nun ağzından bilgi ve anlayış çıkar. ⁷Doğru kişileri başarıya ulaştırır, Kalkandır dürist yaşayanların. ⁸Adil olanların adımlarını korur, Sadık kullarının yolunu gözetir. ⁹O zaman anlarsın her iyi yolu, Neyin doğru, haklı ve adil olduğunu. ¹⁰Çünkü yüreğin bilgeliğe dolacak, Zevk alacaksın bilgiden. ¹¹Sağgörü sana bekçilik edecek Ve akıl seni koruyacak. ¹²Bunlar seni kötü yoldan, Ahlaksızın sözlerinden kurtaracak. ¹³Onlar ki karanlık yollarda yürümek için Doğru yoldan ayrılırlar. ¹⁴Kötülük yapmaktan hoşlanır, Zevk alırlar kötülüğün aşırısından. ¹⁵Yolları dolambaçlı, Yaşayışları çarpıktır. ¹⁶Bilgelik, gençken evlendiği eşini terk eden, Tanrı'nın önünde içtiği andı unutan ahlaksız kadından, Sözleriyle yaltaklanan Vefasız kadından seni kurtaracak. ¹⁷¹⁸O kadının evi insanı ölüme, Yolları ölümlere götürür. ¹⁹Ona gidenlerden hiçbiri geri dönmez, Yaşam yollarına erişmez. ²⁰Bu nedenle sen iyilerin yolunda yürü, Doğruların izinden git. ²¹Çünkü ülkede yaşayacak olan doğrulardır, Dürüst kişilerdir orada kalacak olan. ²²Kötüler ülkeden sürülecek, Hainler sökülüp atılacak.

3 Oğlum, unutma öğrettiklerimi, Aklında tut buyruklarımı. ²Çünkü bunlar ömrünü uzatacak, Yaşam yıllarını, esenliğini artıracaktır. ³Sevgiyi, sadakati hiç yanından ayırma, Bağla onları boynuna, Yaz yüreğinin levhasına. ⁴Böylece Tanrı'nın ve insanların gözünde Beğeni ve saygınlık kazanacaksın. ⁵RAB'be güven bütün yüreğinle, Kendi aklına bel bağlama. ⁶Yaptığın her işte RAB'bi an, O senin yolunu düze çıkarır. ⁷Kendini bilge biri olarak görme, RAB'den kork, kötülükten uzak dur. ⁸Böylece bedeninin sağlık Ve ferahlık bulur. ⁹Servetinle ve ürününün turfandasıyla RAB'bi onur-

landır. ¹⁰O zaman ambarların tıka basa ¹dolar, Teknelerin yeni şarapla dolup taşar. ¹¹Oğlum, RAB'bin terbiye edişini hafife alma, O'nun azarlamasından usanma. ¹²Çünkü RAB, oğlundan hoşnut bir baba gibi, Sevdiğini azarlar. ¹³Bilgelige erişene, Akli bulana ne mutlu! ¹⁴Gümüş kazanmaktansa onu kazanmak daha iyidir. Onun yararı altından daha çoktur. ¹⁵Daha değerlidir mücevherden, Dileyeceğin hiçbir şey onunla kıyaslanamaz. ¹⁶Sağ elinde uzun ömür, Sol elinde zenginlik ve onur vardır. ¹⁷Yolları sevinç yollarıdır, Evet, bütün yolları esenliğe çıkarır. ¹⁸Bilgelik yaşam ağacıdır ona sarılanlara, Ne mutlu ona sınımsız tutunanlara! ¹⁹RAB dünyanın temelini bilgelikle attı, Gökleri akıllıca yerleştirdi. ²⁰Bilgisiyle enginler yarıldı, Bulutlar suyunu verdi. ²¹Oğlum, sağlam öğüde, sağgörüye tutun. Sakın gözünü ayırma onlardan. ²²Onlar sana yaşam verecek Ve boynuna güzel bir süs olacak. ²³O zaman güvenlik içinde yol alırsın, Sendelemen. ²⁴Korkusuzca yatar, Tatlı tatlı uyursun. ²⁵Beklenmedik felaketten, Ya da kötülerin uğradığı yıkımdan korkma. ²⁶Çünkü senin güvencen RAB'dir, Tuzağa düşmekten seni O koruyacaktır. ²⁷Elinden geldikçe, İyiliğe hakkı olanlardan iyiliği esirgeme. ²⁸Elinde varken komşuna, “Bugün git, yarın gel, o zaman veririm” deme. ²⁹Sana güvenerek yanında yaşayan komşuna Kötülük tasarlama. ³⁰Sana kötülük etmemiş biriyle Yok yere çekişme. ³¹Zorba kişiye imrenme, Onun yollarından hiçbirini seçme. ³²Çünkü RAB sapkınlardan tiksindir, Ama doğruların candan dostudur. ³³RAB kötülerin evini lanetler, Doğruların oturduğu yeriyse kutsar. ³⁴RAB alaycılarla alay eder, Ama alçakgönüllülere lütfeder. ³⁵Bilge kişiler onuru miras alacak, Akılsızlara yalnız utanç kalacak.

4Çocuklarım, babanızın uyarılarına kulak verin. Dikkat edin ki anlayışlı olasınız. ²Çünkü size iyi ders veriyorum, Ayrılmayın öğrettiğimden. ³Ben bir çocukken babamın evinde, Annemin körpecik tek yavrusuyken, ⁴Babam bana şunu öğretti: “Söylediklerime yürekten sarıl, Buyruklarımı yerine getir ki yaşayasın. ⁵Bilgeligi ve akli sahiplen, Söylediklerimi unutma, onlardan sapma. ⁶Bilgelikten ayrılma, o seni korur. Sev onu, seni gözetir. ⁷Bilgelige ilk adım onu sahiplenmektir. Bütün servetine mal olsa da akla sahip çık. ⁸Onu el üstünde tut, o da seni yüceltecek, Ona sarılırsan seni onurlandıracak. ⁹Başına zarif bir çelenk, Görkemli bir taç giydirecektir.” ¹⁰Dinle oğlum, sözlerimi benimse ki, Uzasmı ömrün. ¹¹Seni bilgelik yolunda eğitir, Doğru yollara yöneltirim. ¹²Ayakların takılmadan yürür, Sürçmeden koşarsın. ¹³Aldığın terbiyeye sarıl, bırakma, Onu uygula, çünkü odur yaşamın. ¹⁴Kötülerin yoluna ayak basma, Yürüme alçakların yolunda, ¹⁵O yoldan sakın, yakınından bile geçme, Yönünü değiştirip geç. ¹⁶Çünkü kötülük etmedikçe uyuyamaz onlar, Uykuları kaçır saptırmadıkça birilerini. ¹⁷Yedikleri ekmek kötülük, İçtikleri şarap zorbalık ürünüdür. ¹⁸Oysa doğruların yolu şafak ışığı gibidir, Giderek öğle güneşinin parlaklığına erişir. ¹⁹Kötülerin yoluysa zifiri ka-

ranlık gibidir, Neden tökezlediklerini bilmezler. ²⁰Oğlum, sözlerime dikkat et, Dediklerime kulak ver. ²¹Aklından çıkmasın bunlar, Onları yüreğinde sakla. ²²Çünkü onları bulan için yaşam, Bedeni için şifadır bunlar. ²³Her şeyden önce de yüreğini koru, Çünkü yaşam ondan kaynaklanır. ²⁴Yalan çıkmasın ağzından, Uzak tut dudaklarını sapık sözlerden. ²⁵Gözlerin hep ileriye baksın, Dosdoğru önüne! ²⁶Gideceğin yolu düzle, O zaman bütün işlerin sağlam olur. ²⁷Sapma sağa sola, Ayağını kötülükten uzak tut.

5Oğlum, bilgelige dikkat et, Akıllıca sözlerime kulak ver. ²Böylelikle her zaman sağgörüli olur, Dudaklarınla bilgiyi korursun. ³Zina eden kadının bal damlar dudaklarından, Ağzı daha yumuşaktır zeytinyağından. ⁴Ama sonu pelinotu kadar acı, İki ağızlı kılıç kadar keskindir. ⁵Ayakları ölüme gider, Adımları ölümler diyarına ulaşır. ⁶Yaşama giden yolu hiç düşünmez, Yolları dolaşıktır, ama farkında değil. ⁷Oğlum, şimdi beni dinle, Ağzımdan çıkan sözlerden ayrılma. ⁸Öyle kadınlardan uzak dur, Yaklaşma evinin kapısına. ⁹Yoksa onurunu başkalarına, Yıllarını bir gaddara kaptırırısın. ¹⁰Varımı yoğunu yer bitirir yabancılar, Emegin başka birinin evini bayındır kılar. ¹¹Ah çekip inlersin ömrünün son günlerinde, Elin, bedeninin tükendiğinde. ¹²“Eğitilmekten neden bu kadar nefret ettim, Yüreğim uyarıları neden önemsemedi?” dersin. ¹³“Öğretmenlerimin sözünü dinlemedim, Beni eğitene kulak vermedim. ¹⁴Halkın ve topluluğun arasında Tam bir yıkımın eşliğine gelmişim.” ¹⁵Suyu kendi sarnıcından, Kendi kuyunun kaynağından iç. ¹⁶Pınarların sokakları, Akarsuların meydanları mı sulamalı? ¹⁷Yalnız senin olsun onlar, Paylaşma yabancılarla. ¹⁸Çeşmen bereketli olsun Ve gençken evlendiğin karınla mutlu ol. ¹⁹Sevimli bir geyik, zarif bir ceylan gibi, Hep seni doyursun memeleri. Aşkıyla sürekli çoş. ²⁰Oğlum, neden ahlaksız bir kadınla çoşasın, Neden başka birinin karısını koynuna alasın? ²¹RAB insanın tuttuğu yolu gözler, Attığı her adımı denetler. ²²Kötü kişiyi kendi suçları ele verecek, Günahının kemendi kısıvrak bağlayacak onu. ²³Aşırı ahmaklığı onu yoldan çıkaracak, Terbiyeyi umursamadığı için ölecek.

6Oğlum, eğer birine kefil oldunsa, Onun borcunu yüklenirse, ²Düştünse tuzağa kendi sözlerinle, Ağzının sözleriyle yakalandınsa, ³O kişinin eline düştün demektir. Oğlum, şunu yap ve kendini kurtar: Git, yere kapan onun önünde, Ona yalvar yakar. ⁴Gözlerine uyku girmesin, Ağırlaşmasın göz kapakların. ⁵Avcının elinden ceylan gibi, Kuşbazın elinden kuş gibi kurtar kendini. ⁶Ey tembel kişi, git, karıncalara bak, Onların yaşamından bilgelik öğren. ⁷Başkanları, önderleri ya da yöneticileri olmadığı halde, ⁸Yazın erzaklarını biriktirirler, Yiyeceklerini toplarlar biçim mevsiminde. ⁹Ne zamana dek yatacaksın, ey tembel kişi? Ne zaman kalkacaksın uykundan? ¹⁰“Biraz kestireyim, biraz uyuklayayım, Ellerimi kavuşturup şöyle bir uyuyayım” demeye kalmadan, ¹¹Yokluk bir haydut gibi, Yoksul-

¹“Tıka basa” ya da “Tahilla”.

luk bir akıncı gibi gelir üzerine. ¹²Ağzında yalanla dolaşan kişi, Soysuz ve fesatçıdır. ¹³Göz kırpar, bir sürü ayak oyunu, El kol hareketleri yapar, ¹⁴Ahlaksız yüreğinde kötülük tasarlar, Çekişmeler yaratır durmadan. ¹⁵Bu yüzden ansızın yıkıma uğrayacak, Birdenbire çaresizce yok olacak. ¹⁶RAB'bin nefret ettiği altı şey, İğrendiği yedi şey vardır: ¹⁷Gururlu gözler, Yalancı dil, Suçsuz kanı döken eller, ¹⁸Düzenbaz yürek, Kötülüğe seğirten ayaklar, ¹⁹Yalan soluyan yalancı tanık Ve kardeşler arasında çekişme yaratan kişi. ²⁰Oğlum, babanın buyruklarına uy, Annenin öğrettiklerinden ayrılma. ²¹Bunlar sürekli yüreğinin bağı olsun, Tak onları boynuna. ²²Yolunda sana rehber olacak, Seni koruyacaklar yattığın zaman; Söyleşecekler seninle uyandığında. ²³Bu buyruklar sana çıra, Öğretilenler ışıktır. Eğitici uyarılar yaşam yolunu gösterir. ²⁴Seni kötü kadından, Başka birinin karısının yaltaklanan dilinden Koruyacak olan bunlardır. ²⁵Böyle kadınların güzelliği seni ayartmasın, Bakışları seni tutsak etmesin. ²⁶Çünkü fahişe yüzünden insan bir lokma ekmeğe muhtaç kalır ⁱⁱ, Başkasının karısıyla yatmak da kişinin canına mal olur. ²⁷İnsan koynuna ateş alır da, Giysisi yanmaz mı? ²⁸Korlar üzerinde yürür de, Ayakları kavrulmaz mı? ²⁹Başkasının karısıyla yatan adamın durumu budur. Böyle bir ilişkiye giren cezasız kalmaz. ³⁰Aç hırsız karnımı doyurmak için çalışırsa, Kimse onu hor görmez. ³¹Ama yakalanırsa, çaldığının yedi katını ödemek zorunda; Varını yoğunu vermek anlamına gelse bile. ³²Zina eden adam sağduyudan yoksundur. Yaptıklarıyla kendini yok eder. ³³Payına düşen dayak ve onursuzluktur, Asla kurtulamaz utançtan. ³⁴Çünkü kıskançlık kocanın öfkesini azdırır, Öç alırken acımasız olur. ³⁵Hiçbir fideye kabul etmez, Gönlünü alamazsın armağanların çokluğuyla.

7 Oğlum, sözlerimi yerine getir, Aklında tut buyruklarımı. ²Buyruklarımı yerine getir ki, yaşayasın. Öğrettiklerimi gözünün bebeği gibi koru. ³Onları yüzük gibi parmaklarına geçir, Yüreğinin levhasına yaz. ⁴Bilgeliğe, “Sen kızkardeşimsin”, Akla, “Akrabamsın” de. ⁵Zina eden kadından, Yaltaklanan ahlaksız kadından seni koruyacak olan bunlardır. ⁶Evimin penceresinden, Kafesin ardından dışarıyı seyrederken, ⁷Bir sürü toy gencin arasında, Sağduyudan yoksun bir delikanlı çarptı gözüme. ⁸Akşamüzeri, alaca karanlıkta, Akşam karanlığı çökerken, O kadının oturduğu sokağa saptığımı, Onun evine yöneldiğini gördüm. ⁹¹⁰Derken kadın onu karşıladı, Fahişe kılığıyla sinsice. ¹¹Yaygaracı, dik başlı biriydi kadın. Bir an bile durmaz evde. ¹²Kâh sokakta, kâh meydanlardadır. Sokak başlarında pusuya yatar. ¹³Delikanlıyı tutup öptü, Yüzü kızarmadan ona şöyle dedi: ¹⁴“Esenlik kurbanlarımı kesmek zorundaydım, Adak sözü mü bugün yerine getirdim. ¹⁵Bunun için seni karşılamaya, seni aramaya çıktım, İşte buldum seni! ¹⁶Döşeyime Mısır ipliğinden dokunmuş Renkli örtüler serdim. ¹⁷Yatağıma mür, öd Ve tarçın serptim. ¹⁸Haydi gel, sabaha dek do-

ⁱⁱ“Çünkü fahişe yüzünden insan bir lokma ekmeğe muhtaç kalır” ya da “Çünkü fahişenin ücreti ancak bir somun ekmeğektir”.

ya doya sevişelim, Aştan zevk alalım. ¹⁹Kocam evde değil, Uzun bir yolculuğa çıktı. ²⁰Yanına para torbasını aldı, Dolunaydan önce eve dönmeyecek.” ²¹Onu bir sürü çekici sözlerle baştan çıkardı, Tatlı diliyle peşinden sürükledi. ²²Kesimevine götürülen öküz gibi Hemen izledi onu delikanlı; Tuzağa düşen geyik gibi, ²³Çiğerini bir ok delene kadar; Kapana koşan bir kuş gibi, Bunun yaşamına mal olacağını bilmeden. ²⁴Çocuklarım, şimdi dinleyin beni, Kulak verin söylediklerime, ²⁵Sakın o kadına gönül vermeyin, Onun yolundan gitmeyin. ²⁶Yere serdiği bir sürü kurbanı var, Öldürdüğü kişilerin sayısı pek çok. ²⁷Ölümler diyarına giden yoldur onun evi, Ölüm odalarına götürür.

8 Bilgelik çağırıyor, Akıl sesini yükseltiyor. ²Yol kenarındaki tepelerin başında, Yolların birleştiği yerde duruyor o. ³Kentin girişinde, kapıların yanında, Sesini yükseltiyor: ⁴“Ey insanlar, size sesleniyorum, Çağrım insan soyunadır! ⁵Ey bön kişiler, ihtiyatlı olmayı öğrenin; Sağduyulu olmayı öğrenin, ey akılsızlar! ⁶Söylediğim yetkin sözleri dinleyin, Ağzımı doğruları söylemek için açarım. ⁷Ağzım gerçeği duyurur, Çünkü dudaklarım kötülükten iğrenir. ⁸Ağzımdan çıkan her söz doğrudur, Yoktur eğri ya da sapık olanı. ⁹Apaçıktır hepsi anlayana, Bilgiye erişen, doğruluğunu bilir onların. ¹⁰Gümüş yerine terbiyeyi, Saf altın yerine bilgiyi edinin. ¹¹Çünkü bilgelik mücevherden değerlidir, Dilediğin hiçbir şey onunla kıyaslanamaz. ¹²Ben bilgelik olarak ihtiyatı kendime konut edindim. Bilgi ve sağgörü bendedir. ¹³RAB'den korkmak kötülükten nefret etmek demektir. Kibirden, küstahlıktan, Kötü yoldan, sapık ağızdan nefret ederim. ¹⁴Öğüt ve sağlam karar bana özgüdür. Akıl ve güç kaynağı benim. ¹⁵Krallar sayemde egemenlik sürer, Hükümdarlar adil kurallar koyar. ¹⁶Önderler, adaletle yöneten soylular Sayemde yönetirler. ¹⁷Beni sevenleri ben de severim, Gayretle arayan beni bulur. ¹⁸Zenginlik ve onur, Kalıcı değerler ve bolluk bendedir. ¹⁹Meyvem altından, saf altından, Ürünüm seçme gümüşten daha iyidir. ²⁰Doğruluk yolunda, Adaletin izinden yürürüm. ²¹Böylelikle, beni sevenleri servet sahibi yapar, Hazineslerini doldururum. ²²RAB yaratma işine başladığında İlk beni yarattı, ²³Dünya var olmadan önce, Ta başlangıçta, öncesizlikte yerimi aldım. ²⁴Enginler yokken, Suları bol pınarlar yokken doğdum ben. ²⁵Dağlar daha oluşmadan, Tepeler belirmeden, RAB dünyayı, kırları Ve dünyadaki toprağın zerresini yaratmadan doğdum. ²⁶²⁷RAB gökleri yerine koyduğunda oradaydım, Engin denizleri ufukla çevirdiğinde, ²⁸Bulutları oluşturduğunda, Deniz kaynaklarını güçlendirdiğinde, ²⁹Sular buyruğundan öte geçmesinler diye Denize sınırlı çizdiğinde, Dünyanın temellerini pekiştirdiğinde, ³⁰Baş mimar olarak O'nun yanındaydım. Gün be gün sevinçle dolup taştım, Huzurunda hep coştum. ³¹O'nun dünyası mutluluğum, İnsanları sevencimdi. ³²Çocuklarım, şimdi beni dinleyin: Yolumu izleyenlere ne mutlu! ³³Uyarılarımı dinleyin ve bilge kişiler olun, Görmezlikten gelmeyin onları. ³⁴Beni dinleyen, Her gün kapımı gözleyen, Kapımın eşliğinden ayrılmayan kişiye

ne mutlu! ³⁵Çünkü beni bulan yaşam bulur Ve RAB'bin beğenisini kazanır. ³⁶Beni gözardı edense kendine zarar verir, Benden nefret eden, ölümü seviyor demektir.”

9 Bilgelik kendi evini yaptı, Yedi direğini yonttu. ²Hayvanları Akıl başında olanlar içinse bilgelik aynı şeydir. ²⁴Kötü kişinin korktuğu başına gelir, Doğru kişiye dileğine erişir. ²⁵Kasırğa gelince kötü kişiye silip götürür; Ama doğru kişi sonsuza dek ayakta kalır. ²⁶Dişler için sirke, Gözler için duman neyse, Tembel ulak da kendisini gönderen için öyledir. ²⁷RAB korkusu ömrü uzatır, Kötülerin yıllarıysa kısadır. ²⁸Doğrunun umudu onu sevindirir, Kötünün beklentileriyse boşa çıkar. ²⁹RAB'bin yolu dürüst için sığınak, Fesatçı içinse yıkımdır. ³⁰Doğru kişi hiçbir zaman sarsılmaz, Ama kötüler ülkede kalamaz. ³¹Doğru kişinin ağzı bilgelik üretir, Sapık dilse kesilir. ³²Doğru kişinin dudakları söylenecek sözü bilir, Kötünün ağzındansa sapık sözler çıkar.

10 Süleyman'ın özdeyişleri: Bilge çocuk babasını sevindirir, Akılsız çocuk annesini üzer. ²Haksızca kazanılan servetin yararı yoktur, Ama doğruluk ölümden kurtarır. ³RAB doğru kişiye aç komaz, Ama kötülerin isteğini boşa çıkarır. ⁴Tembel eller insanı yoksullaştırır, Çalışkan el zengin eder. ⁵Aklı başında evlat ürünü yazın toplar, Hasatta uyuyansa ailesinin yüzkarasıdır. ⁶Bereket doğru kişinin başına yağar, Kötülerse zorbalıklarını sözle gizler. ⁷Doğrular övgüyle, Kötüler nefretle anılır. ⁸Bilge kişi buyrukları kabul eder, Çenesi düşük ahmaksa yıkıma uğrar. ⁹Dürüst kişi güvenlik içinde yaşar, Ama hileli yoldan giden açığa vurulacaktır. ¹⁰Sinsice göz kırpan, acılara neden olur. Çenesi düşük ahmak da yıkıma uğrar ⁱⁱⁱ. ¹¹Doğru kişinin ağzı yaşam pınarıdır, Kötülerse zorbalıklarını sözle gizlerler. ¹²Nefret çekişmeyi azdırır, Sevgi her suçu bağışlar. ¹³Akıllı kişinin dudaklarından bilgelik akar, Ama sağduyudan yoksun olan sırtına kötek yer. ¹⁴Bilge kişi bilgi biriktirir, Ahmağın ağzıysa onu yıkıma yaklaştırır. ¹⁵Zenginin serveti onun kalesidir, Fakirin yoksulluğu ise onu yıkıma götürür. ¹⁶Doğru kişinin ücreti yaşamdır, Kötünün geliriye kendisine cezadır. ¹⁷Terbiyeye kulak veren yaşam yolunu bulur. Uyarıları reddedense başkalarını yoldan saptırır. ¹⁸Nefretini gizleyen kişinin dudakları yalancıdır. İftira yayan akılsızdır. ¹⁹Çok konuşanın günahı eksik olmaz, Sağduyulu kişiye dilini tutar. ²⁰Doğru kişinin dili saf gümüş gibidir,

Kötünün niyetleriye değersizdir. ²¹Doğru kişinin sözleri birçoklarını besler, Ahmaklarsa sağduyu yoksunluğundan ölür. ²²RAB'bin bereketidir kişiyi zengin eden, RAB buna dert katmaz. ²³Kötülük akılsızlar için eğlence gibidir. Akıl başında olanlar içinse bilgelik aynı şeydir. ²⁴Kötü kişinin korktuğu başına gelir, Doğru kişiye dileğine erişir. ²⁵Kasırğa gelince kötü kişiye silip götürür; Ama doğru kişi sonsuza dek ayakta kalır. ²⁶Dişler için sirke, Gözler için duman neyse, Tembel ulak da kendisini gönderen için öyledir. ²⁷RAB korkusu ömrü uzatır, Kötülerin yıllarıysa kısadır. ²⁸Doğrunun umudu onu sevindirir, Kötünün beklentileriyse boşa çıkar. ²⁹RAB'bin yolu dürüst için sığınak, Fesatçı içinse yıkımdır. ³⁰Doğru kişi hiçbir zaman sarsılmaz, Ama kötüler ülkede kalamaz. ³¹Doğru kişinin ağzı bilgelik üretir, Sapık dilse kesilir. ³²Doğru kişinin dudakları söylenecek sözü bilir, Kötünün ağzındansa sapık sözler çıkar.

11 RAB hileli teraziden öğrenir, Hilesiz tartıdansa hoşnut kalır. ²Küstahlığın ardından utanç gelir, Ama bilgelik alçakgönüllülerdedir. ³Erdemlinin dürüstlüğü ona yol gösterir, Hainin yalancılığıysa yıkıma götürür. ⁴Gazap günü servet işe yaramaz, Oysa doğruluk ölümden kurtarır. ⁵Dürüst insanın doğruluğu onun yolunu düzler, Kötü kişiye kötülüğü yüzünden yıkılıp düşer. ⁶Erdemlinin doğruluğu onu kurtarır, Ama haini kendi hırsı ele verir. ⁷Kötü kişi öldüğünde umutları yok olur, Güvendiği güç de biter. ⁸Doğru kişi sıkıntıdan kurtulur, Onun yerine sıkıntıyı kötü kişi çeker. ⁹Tanrısız kişi başkalarını ağzıyla yıkıma götürür, Oysa doğrular bilgi sayesinde kurtulur. ¹⁰Doğruların başarısına kent bayram eder, Kötülerin ölümüne sevinç çığlıkları atılır. ¹¹Dürüstlerin kutsamasıyla kent gelişir, Ama kötülerin ağzı kenti yerle bir eder. ¹²Başkasını küçük gören sağduyudan yoksundur, Akıllı kişiye dilini tutar. ¹³Dedikoducu sır saklayamaz, Oysa güvenilir insan sırdaş olur. ¹⁴Yol göstereni olmayan ulus düşer, Danışmanı bol olan zafere gider. ¹⁵Yabancıya kefil olan mutlaka zarar görür, Kefaletten kaçman güvenlik içinde yaşar. ¹⁶Sevecen kadın onur ^{iv}, Zorbalarsa yalnızca servet kazanır. ¹⁷İyilikseverin yararı kendinedir, Gaddarsa kendi başına bela getirir. ¹⁸Kötü kişinin kazancı aldatıcıdır, Doğruluk ekenin ödülüysa güvenlidir. ¹⁹Yürekten doğru olan yaşama kavuşur, Kötülüğün ardından giden ölümünü hazırlar. ²⁰RAB sapık yürekliden öğrenir, Dürüst yaşayandan hoşnut kalır. ²¹Bilin ki, kötü kişi cezasız kalmaz, Doğruların soyuysa kurtulur. ²²Sağduyudan yoksun kadının güzelliği, Domuzun burnundaki altın halkaya benzer. ²³Doğruların isteği hep iyilikle sonuçlanır, Kötülerin umutlarıysa gazapla. ²⁴Eliyağık olan daha çok kazanır, Hak yiyenin sonuysa yoksulluktur. ²⁵Cömert olan bolluğa erecek, Başkasına su verene su verilecek. ²⁶Halk buğday istifleyeni lanetler, Ama buğday satanı kutsar. ²⁷İyiliği amaç edinen beğeni kazanır, Kötülüğü

ⁱⁱⁱMasoretik metin “Çenesi düşük ahmak da yıkıma uğrar” (bkz.10:8), Septuaginta “Cesaretle azarlayansa esenlik sağlar”.

^{iv}“Onur” sözcüğünden sonra Septuaginta'da şu tümceler geçiyor: “Ama doğruluktan nefret eden kadın onursuzluk tahtıdır. Tembeller servetten yoksun olur.”

amaç edinense kötülüğe uğrar. ²⁸Zenginliğine güvenen tepetaklak gidecek, Oysa doğrular dalındaki yaprak gibi gelişecek. ²⁹Ailesine sıkıntı çektirenin mirası yeldir, Ahmaklar da bilgelerin kulu olur. ³⁰Doğru kişinin işleri yaşam ağacının meyvesine benzer, Bilge kişi insanları kazanır. ³¹Bu dünyada doğru kişi bile cezalandırılırsa, Kötülerle günahlıların cezalandırılacağı kesindir.

12 Terbiye edilmeyi seven bilgiyi de sever, Azarlanmaktan nefret eden budaladır. ²İyi kişi RAB'bin lütfuna erer, Ama düzenbazı RAB mahkûm eder. ³Kötülük kişiyi güvenliğe kavuşturmaz, Ama doğruların kökü kazılamaz. ⁴Erdemli kadın kocasının tacıdır, Edepsiz kadımsa kocasını yer bitirir. ⁵Doğruların tasarıları adil, Kötülerin öğütleri aldatıcıdır. ⁶Kötülerin sözleri ölüm tuzacıdır, Doğruların konuşmasıysa onları kurtarır. ⁷Kötüler yıkılıp yok olur, Doğru kişinin evi ayakta kalır. ⁸Kişi sağduyusu oranında övülür, Çarpık düşünceliyse küçümsebilir. ⁹Köle sahibi olup aşağılanan Büyük taslayıp ekmeğe muhtaç olandan yeğdir. ¹⁰Doğru kişi hayvanyla ilgilenir, Ama kötünün sevecenliği bile zalimcedir. ¹¹Toprağını işleyen ekmeği bol olur, Hayal peşinde koşansa sağduyudan yoksundur. ¹²Kötü kişi kötülerin ganimetini ister, Ama doğru kişilerin kökü ürün verir. ¹³Kötü kişinin günahlı sözleri kendisi için tuzaktır, Ama doğru kişi sıkıntıyı atlatır. ¹⁴İnsan ağzının ürünüyle iyiliğe doyar, Elinin emeğine göre de karşılığını alır. ¹⁵Ahmağın yolu kendi gözünde doğrudur, Bilge kişiye öğüde kulak verir. ¹⁶Ahmak sinirlendiğini hemen belli eder, Ama ihtiyatlı olan aşağılanmaya aldırılmaz. ¹⁷Dürüst tanık doğruyu söyler, Yalancı tanık hile solur. ¹⁸Düşünmeden söylenen sözler kılıç gibi keser, Bilgelerin diliyse şifa verir. ¹⁹Gerçek sözler sonsuza dek kalıcıdır, Oysa yalancının ömrü bir anlıktır. ²⁰Kötülük tasarlayanın yüreği hileci, Barışı öğütleyen yüreği sevinçlidir. ²¹Doğru kişiye hiç zarar gelmez, Kötünün başıysa beladan kurtulmaz. ²²RAB yalancı dudaklardan iğrenir, Ama gerçeğe uyanlardan hoşnut kalır. ²³İhtiyatlı kişi bilgisini kendine saklar, Oysa akılsızın yüreği ahmaklığı ilan eder. ²⁴Çalışkanların eli egemenlik sürer, Tembelleğe köleliğe götürür. ²⁵Kaygılı yürek insanı çökertir, Ama güzel söz sevindirir. ²⁶Doğru kişi arkadaşına da yol gösterir, Kötünün tuttuğu yolsa kendini saptırır. ²⁷Tembel kişi işini bitirmez ^v, Oysa çalışkan değerli bir servet kazanır. ²⁸Doğru yol yaşam kaynağıdır, Bu yol ölümsüzlüğe götürür.

13 Bilge kişi terbiye edilmeyi sever, Alaycı kişi azarlansa da aldırılmaz. ²İyi insan ağzından çıkan sözler için ödüllendirilir, Ama hainlerin soluduğu zorbalıktır. ³Dilini tutan canını korur, Ama boşboğazın sonu yıkımdır. ⁴Tembel canının çektiğini elde edemez, Çalışkanın istekleriyse tümüyle yerine gelir. ⁵Doğru kişi yalandan nefret eder, Kötünün sözleriyse iğrençtir, yüzkarasıdır. ⁶Doğruluk dürüst yaşayana korur, Kötülük günahkârı yıkar. ⁷Kimi hiçbir şeyi yokken

kendini zengin gösterir, Kimi serveti çokken kendini yoksul gösterir. ⁸Kişinin serveti gün gelir canına fidye olur, Oysa yoksul kişi tehlide aldırılmaz. ⁹Doğruların ışığı parlak yazar, Kötülerin çarası söner. ¹⁰Kibirden ancak kavga çıkar, Öğüt dinleyense bilgedir. ¹¹Havadan kazanılan para yok olur, Azar azar biriktirenin serveti çok olur. ¹²Ertelenen umut hayal kırıklığına uğratar, Yerine gelen dilekse yaşam verir. ¹³Uyarılara kulak asmayan bedelini öder, Buyruklara saygılı olansa ödülünü alır. ¹⁴Bilgelerin öğrettikleri yaşam kaynağıdır, İnsanı ölüm tuzaklarından uzaklaştırır. ¹⁵Sağduyulu davranış saygınlık kazandırır, Hainlerin yoluysa yıkıma götürür ^{vi}. ¹⁶İhtiyatlı kişi işini bilerek yapar, Akılsız kişiye ahmaklığı sergiler. ¹⁷Kötü ulak belaya düşer, Güvenilir elçiyse şifa getirir. ¹⁸Terbiye edilmeye yanaşmayanı Yokluk ve utanç bekliyor, Ama azara kulak veren onurlandırılır. ¹⁹Yerine getirilen dilek mutluluk verir. Akılsız kötülükten uzak kalamaz. ²⁰Bilgelerle oturup kalkan bilge olur, Akılsızlarla dost olansa zarar görür. ²¹Günahkârın peşini felaket bırakmaz, Doğruların ödülüyle gönencidir. ²²İyi kişi torunlarına miras bırakır, Günahkârın servetiyle doğru kişiye kalır. ²³Yoksulun tarlası bol ürün verebilir, Ama haksızlık bunu alıp götürür. ²⁴Oğlundan değneği esirgeyen, onu sevmiyor demektir. Seven baba özenle ^{vii} terbiye eder. ²⁵Doğru kişinin yeterince yiyeceği vardır, Kötünün karnıysa aç kalır.

14 Bilge kadın evini yapar, Ahmak kadın evini kendi eliyle yıkar. ²Doğru yolda yürüyen, RAB'den korkar, Yoldan sapan, RAB'bi hor görür. ³Ahmağın sözleri sırtına kötektir, Ama bilgenin dudakları kendisini korur. ⁴Öküz yoksa yemlik boş kalır, Çünkü bol ürünü sağlayan öküzün gücüdür. ⁵Güvenilir tanık yalan söylemez, Yalancı tanık yalan solur. ⁶Alaycı bilgeliği arasa da bulamaz, Akıllı içinse bilgi edinmek kolaydır. ⁷Akılsız kişiden uzak dur, Çünkü sana öğretecek bir şeyi yok. ⁸İhtiyatlı kişinin bilgeliği, ne yapacağımı bilmektir, Akılsızların ahmaklığıysa aldanmaktır. ⁹Ahmaklar suç sunusuyla ^{viii} alay eder, Dürüstler ise iyi niyetlidir. ¹⁰Yürek kendi acısını bilir, Sevinciniyse kimse paylaşmaz. ¹¹Kötü kişinin evi yerle bir edilecek, Doğru kişinin konutuydu bayındır olacak. ¹²Öyle yol var ki, insana düz gibi görünür, Ama sonu ölümdür. ¹³Gülerken bile yürek sızlayabilir, Sevinç bitince acı yine görünebilir. ¹⁴Yüreği dönek olan tuttuğu yolun, İyi kişi de yaptıklarının ödülünü alacaktır. ¹⁵Saf kişi her söze inanır, İhtiyatlı olansa attığı her adımı hesaplar. ¹⁶Bilge kişi korktuğu için kötülükten uzaklaşır, Akılsızsa büyüklük taslayıp kendine güvenir. ¹⁷Çabuk öfkelenen ahmakça davranır, Düzenbazdan herkes nefret eder. ¹⁸Saf kişilerin mirası akılsızlıktır, İhtiyatlı kişilerin tacı ise bilgidir. ¹⁹Alçaklar iyilerin önünde, Kötüler doğruların kapısında eğilirler. ²⁰Komşusu bile yok-

^{vi}Septuaginta, Süryanice, Vulgata "Yıkıma götürür", Masoretik metin "Sürer" ya da "Çetindir".

^{vii}"Özenle" ya da "Zamanında" veya "Erkenden".

^{viii}"Suç sunusuyla" ya da "Suçla".

^v"İşini bitirmez": İbranice "Avını pişirmez".

sulu sevmez, Oysa zengininin dostu çoktur. ²¹Komşuyu hor görmek günahdır, Ne mutlu mazluma lütfedene! ²²Kötülük tasarlayan yolunu şaşırılmaz mı? Oysa iyilik tasarlayan sevgi ve sadakat kazanır. ²³Her emek kazanç getirir, Ama boş lakırdı yoksulluğa götürür. ²⁴Bilgelerin tacı servetleridir, Akılsızlarsa ahmaklıklarıyla tanınır ^{ix}. ²⁵Dürüst tanık can kurtarır, Yalancı tanık aldatıcıdır. ²⁶RAB'den korkan tam güvenlidir, RAB onun çocuklarına da sığınak olacaktır. ²⁷RAB korkusu yaşam kaynağıdır, İnsanı ölüm tuzaklarından uzaklaştırır. ²⁸Kralın yüceliği halkın çokluğuna bağlıdır, Halk yok olursa hükümdar da mahvolur. ²⁹Geç öfkelenen akıllıdır, Çabuk sinirlenen ahmaklığını gösterir. ³⁰Huzurlu yürek bedeninin yaşam kaynağıdır, Hırs ise insanı için için yer bitirir. ³¹Muhtacı ezen, Yaradani'ni hor görüyor demektir. Yoksula acıyansa Yaradan'ı yüceltir. ³²Kötü kişi uğradığı felakete yıkılır, Doğru insanın ölümde bile sığınacak yeri var. ³³Bilgelik akıllı kişinin yüreğinde barınır, Akılsızlar arasında bile kendini belli eder. ³⁴Doğruluk bir ulusu yüceltir, Oysa günah herhangi bir halk için utançtır. ³⁵Kral sağduyulu kulunu beğenir, Utanç getirene öfkelenir.

15Yumuşak yanıt gazabı yatıştırır, Oysa yaralayıcı söz öfkeyi alevlendirir. ²Bilgenin dili bilgiyi iyi kullanır, Akılsızın ağzından ahmaklık akar. ³RAB'bin gözü her yerde olanı görür, Kötüleri de iyileri de gözler. ⁴Okşayıcı dil yaşam verir ^x, Çarpık dilse ruhu yaralar. ⁵Ahmak babasının uyarılarını küçümser, İhtiyatlı kişi azara kulak verir. ⁶Doğru kişinin evi büyük hazine gibidir, Kötünün geliriye sıkıntı kaynağıdır. ⁷Bilgelerin dudakları bilgi yayar, Ama akılsızların yüreği öyle değildir. ⁸RAB kötülerin kurbanından öğrenir, Ama doğruların duası O'nu hoşnut eder. ⁹RAB kötü kişinin yolundan öğrenir, Doğruluğun ardından gidene sever. ¹⁰Yoldan sapan şiddetle cezalandırılır Ve azarlanmaktan nefret eden ölüme gider. ¹¹RAB, ölüm ve yıkım diyarında olup biteni bilir, Nerde kaldı ki insanın yüreği! ¹²Alaycı kişi azarlanmaktan hoşlanmaz, Bilgelere gidip danışmaz. ¹³Mutlu yürek yüzü neşelendirir, Acılı yürek ruhu ezer. ¹⁴Akıllı yürek bilgi arar, Akılsızın ağzıyla ahmaklıkla beslenir. ¹⁵Mazlumun bütün günleri sıkıntı doludur, Mutlu bir yürekse sahibine sürekli ziyafettir. ¹⁶Yoksul olup RAB'den korkmak, Zengin olup kaygı içinde yaşamaktan yeğdir. ¹⁷Sevgi dolu bir ortamdaki sebze yemeği, Nefret dolu bir ortamdaki besili danadan yeğdir. ¹⁸Huysuz kişi çekişme yaratır, Sabırlı kişi kavgayı yatıştırır. ¹⁹Tembelin yolu dikenli çit gibidir, Doğrumun yoluysa ana caddeye benzer. ²⁰Bilge çocuk babasını sevindirir, Akılsız çocuksa annesini küçümser. ²¹Sağduyudan yoksun kişi ahmaklığıyla sevinir, Ama akıllı insan dürüst bir yaşam sürer. ²²Karşılıklı danışılmazsa tasarılar boşa çıkar, Danışmanların çokluğuyla başarıya ulaşılır. ²³Uygun yanıt sahibini mutlu eder, Yerinde söylenen söz ne güzeldir! ²⁴Sağduyulu kişi yukarıya,

yaşama giden yoldadır, Bu da ölümler diyarına inmesini önler. ²⁵RAB kibirlinin evini yıkar, Dul kadının sınırını korur. ²⁶RAB kötünün tasarılarından öğrenir, Temiz düşüncelerden hoşnut kalır ^{xi}. ²⁷Kazanca düşkün kişi kendi evine sıkıntı verir, Rüşvetten nefret edense rahat yaşar. ²⁸Doğru kişinin aklı yanıtını iyi tartar, Kötünün ağızı kötülük saçar. ²⁹RAB kötülerden uzak durur, Oysa doğruların duasını duyar. ³⁰Gülen gözler yüreği sevindirir, İyi haber bedeni ferahlatır. ³¹Yaşam veren uyarıları dinleyen, Bilgeler arasında konaklar. ³²Terbiyeden kaçan kendine zarar verir, Azara kulak verense sağduyu kazanır. ³³RAB korkusu bilgelik öğretir, Alçakgönüllülük de onurun önkoşuludur.

16İnsan akıyla çok şey tasarlayabilir, Ama dilin vereceği yanıt RAB'dendir. ²İnsan her yaptığını temiz sanır, Ama niyetlerini tartan RAB'dir. ³Yapacağın işleri RAB'be emanet et, O zaman tasarıların gerçekleşir. ⁴RAB her şeyi amacına uygun yapar, Kötü kişinin yıkım gününü de O hazırlar. ⁵RAB yüreği küstah olandan öğrenir, Bilin ki, öyleleri cezasız kalmaz. ⁶Sevgi ve bağlılık suçları bağışlatır, RAB korkusu insanı kötülükten uzaklaştırır. ⁷RAB kişinin yaşayışından hoşnutsa Düşmanlarını bile onunla barıştırır. ⁸Doğrulukla kazanılan az şey Haksızlıkla kazanılan büyük gelirden iyidir. ⁹Kişi yüreğinde gideceği yolu tasarlar, Ama adımlarını RAB yönlendirir. ¹⁰Tanrı buyruklarını kralın ağızıyla açıklar, Bu nedenle kral adaleti çiğnememelidir. ¹¹Doğru terazi ve baskül RAB'bindir, Bütün tartı ağırlıklarını O belirler. ¹²Krallar kötülükten öğrenir, Çünkü tahtın güvencesi adalettir. ¹³Kral doğru söyleyenden hoşnut kalır, Dürüst konuşanı sever. ¹⁴Kralın öfkesi ölüm habercisidir, Ama bilge kişi onu yatıştırır. ¹⁵Kralın yüzü gülüyorsa, yaşam demektir. Lütfu son yağmuru getiren bulut gibidir. ¹⁶Bilgelik kazanmak altından daha değerlidir, Akla sahip olmak da gümüşe yeğlenir. ¹⁷Dürüstlerin tuttuğu yol kötülükten uzaklaştırır, Yoluna dikkat eden, canını korur. ¹⁸Gururun ardından yıkım, Kibirli ruhun ardından da düşüş gelir. ¹⁹Mazlumlar arasında alçakgönüllü biri olmak, Kibirlilerle çapul malı paylaşmaktan iyidir. ²⁰Öğüde kulak veren başarıya ulaşır, RAB'be güvenen mutlu olur. ²¹Bilge yürekliye akıllı denir, Tatlı söz ikna gücünü artırır. ²²Sağduyu, sahibine yaşam kaynağı, Ahmaklıksa ahmaklara cezadır. ²³Bilgenin aklı diline yön verir, Dudaklarının ikna gücünü artırır. ²⁴Hoş sözler petek balı gibidir, Cana tatlı ve bedene şifadır. ²⁵Öyle yol var ki, insana düz gibi görünür, Ama sonu ölümdür. ²⁶Emekçinin iştahıdır onu çalıştıran, Çünkü açlığı onu kamçılar. ²⁷Alçaklar başkalarına kötülük tasarlar, Konuşmaları kavurucu ateş gibidir. ²⁸Huysuz kişi çekişmeyi körükler, Dedikoducu can dostları ayırır. ²⁹Zorba kişi başkalarını ayartır Ve onları olumsuz yola yöneltir. ³⁰Göz kırpmak düzenbazlığa, Sinsi gülücükler kötülüğe işaretir. ³¹Ağarmış saçlar onur tacıdır, Doğru yaşayışla kazanılır. ³²Sabırlı kişi yığıttan üstündür, Ken-

^{ix}“Akılsızlarsa ahmaklıklarıyla tanınır” ya da “Akılsızların çelen-giyse ahmaklıktır”.

^x“Yaşam verir”: İbranice “Yaşam ağacı”.

^{xi}“Temiz düşüncelerden hoşnut kalır” ya da “Tatlı sözler temizdir”.

dini denetleyen de kentler fethedenden üstündür. ³³İnsan kura atar, Ama her kararı RAB verir.

17Huzur içinde kuru bir lokma, Kavga ve ziyafet dolu evden iyidir. ²Sağduyulu köle, Ailesini utanca sokan oğula egemen olur Ve kardeşlerle birlikte mirastan pay alır. ³Altın ocakta, gümüş potada arıtılır, Yüreği arıtansa RAB'dir. ⁴Kötü kişi fesat yüklü dudakları dinler, Yalancı da yıkıcı dile kulak verir. ⁵Yoksulla alay eden, onu yaratamı hor görür. Felakete sevinen cezasız kalmaz. ⁶Torunlar yaşlıların tacıdır, Çocukların övüncü anne babalarıdır. ⁷Kurumlu sözler ahmağa nasıl yakışmazsa, Soyluya da yalancı dudaklar hiç yakışmaz. ⁸Sahibinin gözünde rüşvet bir tılsımdır. Ne yapsa başarılı olur. ⁹Sevgi isteyen kişi suçları bağışlar, Olayı diline dolayansa can dostları ayırır. ¹⁰Akıllı kişiyi azarlamak, Akılsıza yüz darbe vurmaktan etkilidir. ¹¹Kötü kişi ancak başkaldırmaya eğilimlidir, Ona gönderilecek ulak acımasız olacaktır. ¹²Azınlığı üstünde bir akılsızla karşılaşmak, Yavrularından edilmiş dişi ayıyla karşılaşmaktan beterdir. ¹³İyiliğin karşılığını kötülükle ödeyenin Evinden kötülük eksik olmaz. ¹⁴Kavganın başlangıcı su sızıntısına benzer, Bir patlamaya yol açmadan çekişmeyi bırak. ¹⁵Kötüyü aklayan da, doğruyu mahkûm eden de RAB'bi tiksindirir. ¹⁶Akılsız biri bilgelik satın almak için niye para harcasın? Zaten sağduyudan yoksun! ¹⁷Dost her zaman sever, Kardeş sıkıntılı günde belli olur. ¹⁸Sağduyudan yoksun kişi el sıkışıp Başkasına kefil olur. ¹⁹Başkaldırıcı seven kavgayı sever, Kapısını yüksek yapan yıkıma davetiye çıkarır. ²⁰Sapık yürekli kişi iyilik beklememeli. Diliyle aldatan da belaya düşer. ²¹Akılsız kendisini doğurana derttir, Ahmağın babası sevinç nedir bilmez. ²²İç ferahlığı sağlık getirir, Ezik ruh ise bedeni yıpratır. ²³Kötü kişi adaleti saptırmak için Gizlice rüşvet alır. ²⁴Akıllı kişi gözünü bilgelikten ayırmaz, Akılsızın gözüyse hep sağda soldadır. ²⁵Akılsız çocuk babasına üzüntü, Annesine acı verir. ²⁶Ne suçsuzca ceza kesmek iyidir, Ne de görevliyi dürüst davrandığı için dövmek... ²⁷Bilgili kişi az konuşur, Akıllı kişi sakın ruhludur. ²⁸Çenesini tutup susan ahmak bile Bilge ve akıllı sayılır.

18Geçimsiz kişi kendi çıkarı peşindedir, İyi öğüde hep karşı çıkar. ²Akılsız kişi bir şey anlamaktan çok Kendi düşüncelerini açmaktan hoşlanır. ³Kötülüğü aşağılanma, Ayıbı utanç izler. ⁴Bilge kişinin ağzından çıkan sözler derin sular gibidir, Bilgelik pınarı da coşkun bir akarsu. ⁵Kötüyü kayırmak da, Suçsuzdan adaleti esirgemek de iyi değildir. ⁶Akılsızın dudakları çekişmeye yol açar, Ağzı da dayağı davet eder. ⁷Akılsızın ağzı kendisini mahveder, Dudakları da canına tuzaktır. ⁸Dedikodu tatlı lokma gibidir, İnsanın ta içine işler. ⁹İşini savsaklayan kişi Yıkıcıya kardeşdir. ¹⁰RAB'bin adı güçlü kuledir, Ona sığınan doğru kişi için korunaktır. ¹¹Zengin servetini bir kale, Aşılmaz bir sur sanır. ¹²Yürekteki gururu düşüş, Alçakgönüllülüğü ise onur izler. ¹³Dinlemeden yanıt vermek Ahmaklık ve utançtır.

¹⁴İnsanın ruhu hastalıkta ona destektir. Ama ezik ruh nasıl dayanabilir? ¹⁵Akıllı kişi bilgiyi satın alır, Bilgenin kulağı da bilgi peşindedir. ¹⁶Armağan, verenin yolunu açar Ve kendisini büyüklerin önüne çıkartır. ¹⁷Duruşmada ilk konuşan haklı görünür, Başkası çıkıp onu sorgulayana dek. ¹⁸Kura çekişmeleri sona erdirir, Güçlü rakipleri uzlaştırır. ¹⁹Gücenmiş kardeş surlu kentten daha zor elde edilir. Çekişme sürgülü kale kapısı gibidir. ²⁰İnsanın karnı ağzının meyvesiyle, Dudaklarının ürünüyle doyar. ²¹Dil ölüme de götürebilir, yaşama da; Konuşmayı seven, dilin meyvesine katlanmak zorundadır. ²²İyi bir eş bulan iyilik bulur Ve RAB'bin lütfuna erer. ²³Yoksul acınma dilenir, Zenginin yanıtıysa serttir. ²⁴Yıkıma götüren dostlar vardır ^{xii}, Ama öyle dost var ki, kardeşten yakındır insana.

19Dürüst yaşayan bir yoksul olmak, Yalancı bir akılsız olmaktan yeğdir. ²Bilgisiz heves işe yaramaz, Acelecilik insanı yanılığa düşürür. ³İnsanın ahmaklığı yaşamını yıkar, Yine de içinden RAB'be öfkelenir. ⁴Zenginlik dost üstüne dost kazandırır. Oysa yoksulun dostu onu yüzüstü bırakır. ⁵Yalancı tanık cezasız kalmaz, Yalan soluyan kurtulamaz. ⁶Birçokları önemli kişinin gözüne girmek Ve eli açık olanın dostu olmak ister. ⁷Yoksulun akrabaları bile onu sevmezse, Dostlarının ondan uzak duracağı daha da kesindir. Ne kadar yalvarsa ona yaklaşmazlar. ⁸Sağduyulu olan canını sever, Akıllı izleyen bolluğa kavuşur. ⁹Yalancı tanık cezasız kalmaz, Yalan soluyan yok olur. ¹⁰Akılsızın gösterişli bir yaşam sürmesi uygun değilse, Kölelerin önderlere egemen olması Hiç uygun değildir. ¹¹Sağduyulu kişi sabırlıdır, Kusurları hoş görmesi ona onur kazandırır. ¹²Kralın öfkesi genç aslanın kükreyişine benzer, Lütfuysa otların üzerine düşen çiy gibidir. ¹³Akılsız çocuk babasının başına beladır, Dırıldır eden kadın sürekli damlayan su gibidir. ¹⁴Ev ve servet babadan mirastır, Ama sağduyulu kadın RAB'bin armağanıdır. ¹⁵Tembellik insanı uyuşukluğa iter, Haylaz kişi de aç kalır. ¹⁶Tanrı buyruğuna uyan canını korur, Gitmesi gereken yolları umursamayan ölür. ¹⁷Yoksula acıyan kişi RAB'be ödünç vermiş olur, Yaptığı iyilik için RAB onu ödüllendirir. ¹⁸Henüz umut varken çocuğunu eğit, Onun yıkımına neden olma. ¹⁹Huysuz insan cezasını çekmelidir. Onu bir kere kurtarsan da, hep aynı şeyi yapman gerekir. ²⁰Öğüde kulak ver, terbiyeyi kabul et ki, Ömrünün kalan kısmı boyunca bilge olasın. ²¹İnsan yüreğinde çok şey tasarlar, Ama gerçekleşen, RAB'bin amacıdır. ²²İnsandan istenen vefadır, Yoksul olmak yalancı olmaktan yeğdir. ²³RAB korkusu Doygun ve dertsiz bir yaşama kavuşturur. ²⁴Tembel sahana daldırdığı elini Ağzına geri götürmek bile istemez. ²⁵Alaycıyı döversen bön kişi ibret alır, Akıllı kişiyi azarlarsan bilgisine bilgi katar. ²⁶Babasına saldıran, annesini kovan çocuk, Ailesinin utanç ve yüzkarasıdır. ²⁷Oğlum, uyarılara kulağını tıkarsan, Bilgi kaynağı sözlerden saparsın. ²⁸Niyeti bozuk tanık ada-

^{xii}“Yıkıma götüren dostlar vardır” ya da “Çok dostu olan yıkıma gider”.

letle eğlenir, Kötülerin ağzı fesatla beslenir. ²⁹Alaycılar için ceza, Akılsızların sırtı için kötek hazırdır.

20Şarap insanı alaycı, içki gürültücü yapar, Onun etkisiyle yoldan sapan bilge değildir. ²Kralın öfkesi genç aslanın kükreyişine benzer, Onu kızdıran canından olur. ³Kavgadan kaçınmak insan için onurdur, Oysa her ahmak tartışmaya hazırdır. ⁴Sonbaharda çift sürmeyen tembel, Hasatta aradığını bulamaz. ⁵İnsanın niyetleri derin bir kuyunun suları gibidir, Akıllı kişi onları açığa çıkarır. ⁶İnsanların çoğu, “Vefalıyım” der. Ama sadık birini kim bulabilir? ⁷Doğru ve dürüst bir babaya Sahip olan çocuklara ne mutlu! ⁸Yargı kürsüsünde oturan kral, Kötülüğü gözleriyle ayıklar. ⁹Kim, “Yüreğimi pak kıldım, Günahımdan arındım” diyebilir? ¹⁰RAB hileli tartıdan da, hileli ölçüden de tiksindir. ¹¹Çocuk bile eylemleriyle kendini belli eder, Yaptıkları pak ve doğru mu, değil mi, anlaşılır. ¹²İşiten kulağı da gören gözü de RAB yaratmıştır. ¹³Uykuyu seversen yoksullaşırsın, Uyanık durursan ekmeğin bol olur. ¹⁴Alıcı, “İşe yaramaz, işe yaramaz” der, Ama alıp gittikten sonra aldığıyla övünür. ¹⁵Bol bol altının, mücevherin olabilir, Ama bilgi akıtan dudaklar daha değerlidir. ¹⁶Tanmadığı birine kefil olanın giysisini al; Bir yabancı için yapıyorsa bunu, Giysisini rehin tut. ¹⁷Hileyle kazanılan yiyecek insana tatlı gelir, Ama sonra ağza dolan çakıl gibidir. ¹⁸Tasarılarını danışarak yap, Yöntemlere uyararak savaş. ¹⁹Dedikoducu sır saklayamaz, Bu nedenle ağzı gevşek olanla arkadaşlık etme. ²⁰Annesine ya da babasına sövenin ışığı zifiri karanlıkta sönecek. ²¹Tez elde edilen mirasın Sonu bereketli olmaz. ²²“Bu kötülüğü sana ödeteceğim” deme; RAB’bi bekle, O seni kurtarır. ²³RAB hileli tartıdan tiksindir, Hileli teraziden hoşlanmaz. ²⁴İnsanın adımlarını RAB yönlendirir; Öyleyse insan tuttuğu yolu nasıl anlayabilir? ²⁵Düşünmeden adakta bulunmak Sakıncalıdır. ²⁶Bilge kral kötülerini ayıklar, Harman döver gibi cezalandırır. ²⁷İnsanın ruhu RAB’bin ışığıdır, İç varlığın derinliklerine işler. ²⁸Sevgi ve sadakat kralın güvencesidir. Onun tahtını sağlamlaştıran sevgidir. ²⁹Gençlerin görkemi güçleri, Yaşlıların onuru ağarmış saçlardır. ³⁰Yaralayan darbeler kötülüğü temizler, Kötek iç varlığın derinliklerini paklar.

21Kralın yüreği RAB’bin elindedir, Kanaldaki su gibi onu istediği yöne çevirir. ²İnsan izlediği her yolun doğru olduğunu sanır, Ama niyetlerini tartan RAB’dir. ³RAB kendisine kurban sunulmasından çok, Doğruluğun ve adaletin yerine getirilmesini ister. ⁴Küstah bakışlar ve kibirli yürek Kötülerin çırası ve günahıdır. ⁵Çalışkanın tasarıları hep bollukla, Her türlü acelecilik hep yoklukla sonuçlanır. ⁶Yalan dolanla yapılan servet, Sis gibi geçicidir ve ölüm tuzağıdır. ⁷Kötülerin zorbalığı kendilerini süpürüp götürür, Çünkü doğru olamı yapmaya yanaşmazlar. ⁸Suçlunun yolu dolambaçlı, Pak kişinin yaptıklarıysa dosdoğrudur. ⁹Kavgacı kadınla aynı evde oturmaktansa, Damın köşesinde oturmak yeğdir. ¹⁰Kötünün can attığı kötülüktür,

Hiç kimseye acımaz. ¹¹Alaycı cezalandırılınca bön kişi akıllanır, Bilge olan öğretilenden bilgi kazanır. ¹²Adil Olan, kötünün evini dikkatle gözler Ve kötülerini yıkıma uğrattır. ¹³Yoksulun feryadına kulağını tıkayanın Feryadına yanıt verilmeyecektir. ¹⁴Gizlice verilen armağan öfkeyi, Koynak sokuşturulan rüşvet de kızgın gazabı yatıştırır. ¹⁵Hak yerine gelince doğru kişi sevinir, Fesatçı dehşete düşer. ¹⁶Sağduyudan uzaklaşan, Kendini ölümler arasında bulur. ¹⁷Zevkine düşkün olan yoksullaşır, Şaraba ve zeytinyağına düşkün kişi de zengin olmaz. ¹⁸Kötü kişi doğru kişinin fidesidir, Hain de dürüstün. ¹⁹Çölde yaşamak, Can sıkıcı ve kavgacı kadınla yaşamaktan yeğdir. ²⁰Bilgenin evi değerli eşya ve zeytinyağıyla doludur, Akılsızsa malını har vurup harman savurur. ²¹Doğruluğun ve sevginin ardından koşan, Yaşam, gönenç ve onur bulur. ²²Bilge kişi güçlülerin kentine saldırıp Güvendikleri kaleyi yıkar. ²³Ağzını ve dilini tutan Başını beladan korur. ²⁴Gururlu, küstah ve alaycı: Bunlar kas kas kasılan insanın adlarıdır. ²⁵Tembelin isteği onu ölüme götürür, Çünkü elleri çalışmaktan kaçınır; ²⁶Bütün gün isteklerini sıralar durur, Oysa doğru kişi esirgemedен verir. ²⁷Kötülerin sunduğu kurban iğrençtir, Hele bunu kötü niyetle sunarlarsa. ²⁸Yalancı tanık yok olur, Dinlemeyi bilen tanıklığıysa inandırıcıdır. ²⁹Kötü kişi kendine güçlü bir görünüm verir, Erdemli insansa tuttuğu yoldan emindir. ³⁰RAB’be karşı başarılı olabilecek Bilgelik, akıl ve tasarı yoktur. ³¹At savaş günü için hazır tutulur, Ama zafer sağlayan RAB’dir.

22İyi ad büyük servetten, Saygınlık gümüş ve altından yeğdir. ²Zenginle yoksulun ortak yönü şu: Her ikisini de RAB yarattı. ³İhtiyatlı kişi tehlikeyi görünce saklanır, Bönse öne atılır ve zarar görür. ⁴Alçakgönüllülüğünün ve RAB korkusunun ödülü, Zenginlik, onur ve yaşamdır. ⁵Kötünün yolu diken ve tuzakla doludur. Canını korumak isteyen bunlardan uzak durur. ⁶Çocuğu tutması gereken yola göre yetiştir, Yaşlandığında o yoldan ayrılmaz. ⁷Zengin yoksullara egemen olur, Borç alan borç verenin kulu olur. ⁸Fesat eken dert biçer, Gazabının değneği yok olur. ⁹Cömert olan kutsanır, Çünkü yemeğini yoksullarla paylaşır. ¹⁰Alaycıyı kov, kavgacı biter; Çekişme ve aşağılamalar da sona erer. ¹¹Yürek temizliğini ve güzel sözleri seven, Kralın dostluğunu kazanır. ¹²RAB bilgiyi gözetip korur, Hainin sözlerini ise altüst eder. ¹³Tembel der ki, “Dışarda aslan var, Sokağa çıksam beni parçalar.” ¹⁴Sokak kadınının ağzı dipsiz çukur gibidir, RAB’bin gazabına uğrayan oraya düşer. ¹⁵Akılsızlık çocuğun öz yapısındadır, Değnekle terbiye edilirse akılsızlıktan uzaklaşır. ¹⁶Servetini büyütme için yoksulu ezenle Zengine armağan verenin sonu yoksulluktur. ¹⁷Kulak ver, bilgelerin sözlerini dinle, Öğrettiğimi zihnine işle. ¹⁸Sözlerimi yüreğinde saklarsan mutlu olursun, Onlar hep hazır olsun dudaklarında. ¹⁹RAB’be güvenmen için Bugün bunları sana, evet sana da bildiriyorum. ²⁰Senin için otuz söz ^{xiii}yazdım, Bilgi ve öğüt sözleri... ²¹Öyle ki,

^{xiii}“Otuz söz” ya da “Değerli sözler”.

güvenilir, doğru sözleri bilesin, Böylece seni gönderene güvenilir yanıt verebilesin. ²²Yoksulu, yoksul olduğu için soy-maya kalkma, Düşkünün mahkemede ezme. ²³Çünkü onların davasını RAB yüklenecik Ve onları soyanların canını alacak. ²⁴Huysuz kişiyle arkadaşlık etme; Tez öfkelenenle yola çıkma. ²⁵Yoksa onun yollarına alışır, Kendini tuzağa düşmüş bulursun. ²⁶El sıkışıp Başkasının borcuna kefil olmaktan kaçın. ²⁷Ödeyecek paran olmazsa, Altındaki döşeğe bile el koyarlar. ²⁸Atalarının belirlediği Eski sınır taşlarının yerini değiştirmeye. ²⁹İşinde usta birini görüyor musun? Öylesi sıradan kişilere değil, Krallara bile hizmet eder.

23Bir önderle yemeğe oturduğunda Önüne konulana dikkat et. ²İştahına yenilecek olursan, Daya bıçağı kendi boğazına. ³Onun lezzetli yemeklerini çekmesin canım, Böyle yemeğin ardında hile olabilir. ⁴Zengin olmak için didinip durma, Çıkar bunu aklından. ⁵Servet göz açıp kapayana dek yok olur, Kanatlanıp kartal gibi göklere uçar. ⁶Cimrinin verdiği yemeği yeme, Lezzetli yemeklerini çekmesin canım. ⁷Çünkü yediğin her şeyin hesabını tutar, “Ye, iç” der sana, Ama yüreği senden yana değildir. ⁸Yediğin azıcık yemeği kusarsın, Söylediğin güzel sözler de boşa gider. ⁹Akılsıza öğüt vermeye kalkma, Çünkü senin sözlerindeki sağduyuyu küçümser. ¹⁰Eski sınır taşlarının yerini değiştirmeye, Öksüzlerin toprağına el sürme. ¹¹Çünkü onların Velisi ^{xiv} güçlüdür Ve onların davasını sana karşı O yürütür. ¹²Uyarıları zihnine işle, Bilgi dolu sözlere kulak ver. ¹³Çocuğunu terbiye etmekten geri kalma, Onu değnekle dövsen de ölmez. ¹⁴Onu değnekle döversen, Canını ölümler diyarımdan kurtarırısın. ¹⁵Oğlum, bilge yürekli olursan, Benim yüreğim de sevinir. ¹⁶Dudakların doğru konuştuğunda Gönlüm de coşar. ¹⁷Günahkârlara imrenmektense, Sürekli RAB korkusunda yaşa. ¹⁸Böylece bir geleceğin olur Ve umudun boşa çıkmaz. ¹⁹Oğlum, dinle ve bilge ol, Yüreğini doğru yolda tut. ²⁰Aşırı şarap içenlerle, Ete düşkün oburlarla arkadaşlık etme. ²¹Çünkü ayyaş ve obur kişi yoksullaşır, Uyuşukluk da insana paçavra giydirir. ²²Sana yaşam veren babanın sözlerine kulak ver, Yaşlandığı zaman anneni hor görme. ²³Gerçeği satın al ve satma; Bilgeligi, terbiyeyi, akli da. ²⁴Doğru kişinin babası çoştukça coşar, Bilgece davranan oğulun babası sevinir. ²⁵Annenle baban seninle coşsun, Seni doğuran sevensin. ²⁶Oğlum, beni yüreğinden dinle, Gözünü gittiğim yoldan ayırma. ²⁷Çünkü fahişe derin bir çukur, Ahlaksız kadın dar bir kuyudur. ²⁸Evet, soyguncu gibi pusuda bekler Ve birçok erkeği yoldan çıkarır. ²⁹Ah çeken kim? Vah çeken kim? Kimdir çekişip duran? Yakınan kim? Boş yere yaralanan kim? Gözleri kanlı olan kim? ³⁰İçmeye oturup kalkamayanlar, Karışık şarapları denemeye gidenlerdir. ³¹Şarabın kızıl rengine, Kadehte ışımasına, Boğazdan aşağı süzülürmesine bakma. ³²Sonunda yılan gibi ısırır, Engerek gibi sokar. ³³Gözlerin garip şeyler görür, Aklından ahlaksızlıklar geçer. ³⁴Kendini kâh de-

^{xiv}“Velisi”: İbranice sözcük “Goel” hem yakınlık, hem de kurtarıcılığı vurguluyor.

nizin ortasında, Kâh gemi direğinin tepesinde yatıyor sanırsın. ³⁵“Dövdüler beni ama incinmedim, Vurdular ama farketmedim” dersin, “Yeniden içmek için ne zaman ayılacağım?”

24Kötülere imrenme, Onlarla birlikte olmayı isteme. ²Çünkü yürekleri zorbalık tasarlar, Dudakları belalardan söz eder. ³Ev bilgelikle yapılır, Akılla pekiştirilir. ⁴Bilgi sayesinde odaları Her türlü değerli, güzel eşyayla dolar. ⁵Bilgelik güçten, Bilgi kaba kuvvetten üstündür ^{xv}. ⁶Savaşmak için yöntem, Zafer kazanmak için birçok danışman gerekli. ⁷Ahmak için bilgelik ulaşlamayacak kadar yüksektir, Kent kurlunda ağzını açamaz. ⁸Kötülük tasarlayan kişi Düzenbaz olarak bilinecektir. ⁹Ahmakça tasarılar günahdır, Alaycı kişiden herkes öğrenir. ¹⁰Sıkıntılı günde cesaretini yitirirsen, Gücün kıt demektir. ¹¹Ölüm tehlikesi içinde olanları kurtar, Ölmek üzere olanları esirge. ¹²“İşte bunu bilmiyordum” desen de, İnsanın yüreğindeki bilen sezmez mi? Senin canını koruyan anlamaz mı? Ödetmez mi herkese yaptığımı? ¹³Oğlum, bal ye, çünkü iyidir, Süzme bal damağa tatlı gelir. ¹⁴Bilgelik de canın için öyledir, bilmiş ol. Bilgeligi bulursan bir geleceğin olur Ve umudun boşa çıkmaz. ¹⁵Ey kötü adam, doğru kişinin evine karşı pusuya yatma, Konutunu yıkmaya kalkma. ¹⁶Çünkü doğru kişi yedi kez düşse yine kalkar, Ama kötüler felakette yıkılır. ¹⁷Düşmanın düşüşüne keyiflenme, Sendelemesine sevinme. ¹⁸Yoksa RAB görür ve hoşnut kalmaz Ve düşmanına duyduğu öfke yatıştır. ¹⁹Kötülük edenlere kızıp üzülme, Onlara özenme. ²⁰Çünkü kötülerin geleceği yok, Çırası sönecek onların. ²¹Oğlum, RAB’be ve krala saygı göster, Onlara başkaldıranlarla arkadaşlık etme. ²²Çünkü onlar ansızın felakete uğrar, İnsanın başına ne belalar getireceklerini kim bilir? ²³Şunlar da bilgelerin sözleridir: Yargılarken yan tutmak iyi değildir. ²⁴Kötüye, “Suçsuzsun” diyen yargıcı Halklar lanetler, uluslar kınar. ²⁵Ne mutlu suçluyu mahkûm edene! Herkes onu candan kutlar. ²⁶Dürüst yanıt Gerçek dostluğun işaretidir ^{xvi}. ²⁷İlkin dışardaki işini bitirip tarlanı hazırla, Ondan sonra evini yap. ²⁸Başkalarına karşı nedensiz tanıklık etme Ve dudaklarınla aldatma. ²⁹“Bana yaptığımı ben de ona yapacağım, Ödeteceğim bana yaptığımı” deme. ³⁰Tembelin tarlasından, Sağduyudan yoksun kişinin bağından geçtiğimde ³¹Her yanı dikenlerin, otların Kapladığını gördüm; Taş duvar da yıkılmıştı. ³²Gördüklerimi derin derin düşündüm, Seyrettiklerimden ibret aldım. ³³“Biraz kestireyim, biraz uyuklayayım, Ellerimi kavuşturup şöyle bir uyuyayım” demeye kalmadan, ³⁴Yokluk bir haydut gibi, Yoksulluk bir akıncı gibi gelir üzerine.

25Bundan sonrakiler de Süleyman’ın özdeyişleridir. Bun-

^{xv}Olası metin “Bilgelik güçten, bilgi kaba kuvvetten üstündür” (bkz. Septuaginta), Masoretik metin “Bilge güçlü olur, bilgi sahibi gücünü artırır.”

^{xvi}“Dürüst yanıt gerçek dostluğun işaretidir”: İbranice “Dürüst yanıt veren dudakları öper.”

ları Yahuda Kralı Hizkiya'nın adamları derledi. ²Tanrı'yı gizli tuttuğu şeyler için, Krallarıysa açığa çıkardıkları için yüceltiriz. ³Göğün yüksekliği, yerin derinliği gibi, Kralların aklından geçen de kestirilemez. ⁴Cürufu gümüşten ayrıncıca, Kuyumcunun işleyeceği madde kalır. ⁵Kötüleri kralın huzurundan uzaklaştırırsan Kralın tahtı adaletle pekişir. ⁶Kralın önünde kendini yüceltme, Önemli kişiler arasında yer edinmeye çalışma. ⁷Çünkü kralın seni bir soylunun önünde alaşağı etmesindenense, Sana, "Yukarıya gel!" demesi yeğdir. ⁸Gördüklerinle hemencecik mahkemeye başvurma; Çünkü başkası seni utandırabilir, Sonra ne yapacağını bilemezsin. ⁹Davayı doğrudan komşuyla gör; Başkasının sırrını açıklama. ¹⁰Yoksa işiten seni utandırabilir Ve bu kötü ün yakamı bırakmaz. ¹¹Yerinde söylenen söz, Gümüş oymalardaki altın elma ^{xvii} gibidir. ¹²Altın küpe ya da altın bir süs neyse, Dinleyen kulak için bilgenin azarlaması da öyledir. ¹³Hasatta kar serinliği nasılsa, Güvenilir ulak da kendisini gönderenler için öyledir. Böyle biri efendilerinin canına can katar. ¹⁴Yağmursuz bulut ve yel nasılsa, Vermediği armağanla övünen kişi de öyledir. ¹⁵Sabırla bir hükümdar bile ikna edilir, Tatlı dil en güçlü direnci ^{xviii} kırar. ¹⁶Bal buldun mu yeteri kadar ye, Fazla doyar-san kusarsın. ¹⁷Başkalarının evine seyrek git, Yoksa onları bezdirir, nefretini kazanırsın. ¹⁸Başkasına karşı yalancı tamlık eden Topuz, kılıç ya da sivri ok gibidir. ¹⁹Sıkıntılı günde haine güvenmek, Çürük dişe ya da sakat ayağa güvenmek gibidir. ²⁰Dertli kişiye ezgi söylemek, Soğuk günde giysilerini üzerinden almaya, Ya da sodaya sirke katmaya benzer. ²¹Düşmanın acıkmışsa doyor, Susamışsa su ver. ²²Bunu yapmakla onu utanca boğarsın ^{xix} Ve RAB seni ödüllendirir. ²³Kuzeyden esen rüzgar nasıl yağmur getirirse, İftiracı dil de öfkeli bakışlara yol açar. ²⁴Kavgacı kadınla aynı evde oturmaktansa, Damın köşesinde oturmak yeğdir. ²⁵Susamış kişi için soğuk su neyse, Uzak ülkeden gelen iyi haber de öyledir. ²⁶Kötünün önünde pes eden doğru kişi, Suyu bulanmış pınar, kirlenmiş kuyu gibidir. ²⁷Fazla bal yemek iyi değildir; Hep yüceltmeyi beklemek de... ²⁸Kendini denetleyemeyen kişi Yıkılmış sursuz kent gibidir.

26Yaz ortasında kar, hasatta yağmur uygun olmadığı gibi, Akılsıza da onur yakışmaz. ²Öteye beriye uçsan serçe Ve kırlangıç gibi, Hak edilmemiş lanet de tutmaz. ³Ata kırbaç, eşeğe gem, Akılsızın sırtına da değnek gerek. ⁴Akılsıza ahmaklığına göre karşılık verme, Yoksa sen de onun düzeyine inersin. ⁵Akılsıza ahmaklığına uygun karşılık ver, Yoksa kendini bilge sanır. ⁶Akılsızın eliyle haber gönderen, Kendi ayaklarını kesen biri gibi, Kendine zarar verir. ⁷Akılsızın ağzında özdeyiş, Kötürümün sarkan bacakları gibidir. ⁸Akılsız onurlandırmak, Taşı sapana bağlamak gibidir. ⁹Sarhoşun elindeki dikenli dal ne ise, Akılsızın ağzında

özdeyiş de odur. ¹⁰Oklarını gelişigüzel fırlatan okçu neyse, Yoldan geçen akılsız ya da sarhoşu ücretle tutan da öyledir. ¹¹Ahmaklığını tekrarlayan akılsız, Kusmuğuna dönen köpek gibidir. ¹²Kendini bilge gören birini tanıyor musun? Akılsız bile ondan daha umut vericidir. ¹³Tembel, "Yolda aslan var, Sokaklarda aslan dolaşiyor" der. ¹⁴Menteşeleri üzerinde dönen kapı gibi, Tembel de yatağında döner durur. ¹⁵Tembel elini sahana daldırır, Yeniden ağzına götürmeye üşenir. ¹⁶Tembel kendini, Akıllıca yanıt veren yedi kişiden daha bilge sanır. ¹⁷Kendini ilgilendirmeyen bir kavgaya bulaşan kişi, Yoldan geçen köpeği kulaklarından tutana benzer. ¹⁸Ateşli ve öldürücü oklar savuran bir deli neyse, Komşusunu aldatıp, "Şaka yapıyordum" Diyen de öyledir. ¹⁹²⁰Odun bitince ateş söner, Dedikoducu yok olunca kavgacı diner. ²¹Kor için kömür, ateş için odun neyse, Çekişmeyi alevlendirmek için kavgacı da öyledir. ²²Dedikodu tatlı lokma gibidir, İnsanın ta içine işler. ²³Okşayıcı dudaklarla kötü yürek, Sırlanmış toprak kaba benzer. ²⁴Yüreği nefret dolu kişi sözleriyle niyetini gizlemeye çalışır, Ama içi hile doludur. ²⁵Güzel sözlerine kanma, Çünkü yüreğinde yedi iğrenç şey vardır. ²⁶Nefretini hileyle örtse bile, Kötülüğü toplumun önünde ortaya çıkar. ²⁷Başkasının kuyusunu kazan içine kendi düşer, Taşı yuvarlayan altında kalır. ²⁸Yalancı dil incittiği kişilerden nefret eder, Yaltaklanan ağızdan yıkım gelir.

27Yarınla övünme, Çünkü ne getireceğini bilemezsin. ²Seni kendi ağzın değil, başkaları övsün, Kendi dudakların değil, yabancı övsün. ³Taş ağırdır, kum bir yükür, Ama ahmağın kıskırtması ikisinden de ağırdır. ⁴Öfke zalim, hidet azgındır, Ama kıskançlığa kim dayanabilir? ⁵Açık bir azar, Gizli tutulan sevgiden iyidir. ⁶Düşmanın öpücükleri aldattıcıdır, Ama dostun seni iyiliğin için yaralar. ⁷Tok insanın canı balı bile çekmez, Aç kişiye en acı şey tatlı gelir. ⁸Yuvasından uzak kalan kuş nasılsa, Yurdundan uzak kalan insan da öyledir. ⁹Güzel koku ve buhur canı ferahlatır, Dostun verdiği öğüt insana tatlı gelir. ¹⁰Kendi dostunu da babanın dostunu da bırakma Ve felakete uğradığın gün kardeşinin evine gitme; Yakın komşun uzaktaki kardeşten yeğdir. ¹¹Oğlum, bilgece davran ki yüreğim sevin sin, Beni ayıplayana yanıt vereyim. ¹²İhtiyatlı kişi tehlikeyi görünce saklanır, Bönse öne atılır ve zarar görür. ¹³Tanımadığı birine kefil olanın giysisini al; Bir yabancı için yapıyorsa bunu, Giysisini rehin tut. ¹⁴Sabah sabah komşuya verilen gürlütülü bir selam Küfür sayılır. ¹⁵Kavgacı kadının dırdırı Yağmurlu günde damlaların dinmeyen sesi gibidir. ¹⁶Böyle bir kadını dizginlemeye kalkmak, Rüzgarı ya da yağdı avuçta tutmaya çalışmak gibidir. ¹⁷Demir demiri biler, İnsan da insanı... ¹⁸İncir ağacını budayan meyvesini yer, Efendisine hizmet eden onurlandırılır. ¹⁹Su görüntümüzü nasıl yansıtıyorsa, Yürek de insanın içini yansıtır. ²⁰Ölüm ve yıkım diyarı insana doymaz, İnsanın gözü de hiç doymaz. ²¹Altın ocakta, gümüş potada sınıyor, İnsansa aldığı övgüyle sınıyor. ²²Ahmağı buğdayla birlikte dibekte tokmakla dövsen

^{xvii}"Elma" ya da "Kayısı".

^{xviii}"En güçlü direnci": İbranice "Kemiği".

^{xix}"Onu utanca boğarsın": İbranice "Başına kor yığarsın."

bile, Ahmaklığından kurtulmaz. ²³Davarına iyi bak, Sığırlarına dikkat et. ²⁴Çünkü zenginlik kalıcı değildir Ve taç kuşaktan kuşağa geçmez. ²⁵Çayır biçilince, yeni çimen çikinca, Dağlardaki otlar toplanınca, ²⁶Kuzular seni giydirir, Tekeler tarlanın bedeli olur. ²⁷Keçilerin sütü yalnız seni değil, Ev halkını, hizmetçilerini de doyurmaya yeter.

28Kötü kişi kendisini kovalayan olmasa bile kaçır, Doğrularsa genç aslan gibi yüreklidir. ²Ayaklanan ülke çok başlı olur, Ama akıllı, bilgili kişi düzeni sağlar. ³Yoksulu ezen yoksul, Ürünü harap eden sağanak yağmur gibidir. ⁴Yasayı terk eden kötüyü över, Yerine getirense kötüye karşı çıkar. ⁵Kötüler adaletten anlamaz, RAB'be yönelenlerse her yönüyle anlar. ⁶Dürüst bir yoksul olmak, Yolsuzlukla zengin olmaktan yeğdir. ⁷Kutsal Yasa'yı yerine getiren çocuk akıllıdır, Oburlarla arkadaşlık edense babasını utandırır. ⁸Faiz ve tefecilikle malına mal katan kişi, Bunu yoksullara acıyan için biriktirir. ⁹Yasaya kulağını tıkayanın Duası da iğrençtir. ¹⁰Dürüst kişileri kötü yola saptıran Kendi kazdığı çukura düşer. İyiliği, özü sözü bir olanlar miras alacak. ¹¹Zengin kendini bilge sanır, Ama akıllı yoksul onun içini okur. ¹²Doğruların zaferi coşkuyla kutlanır, Ama kötüler egemen olunca insan kaçacak yer arar. ¹³Günahlarını gizleyen başarılı olmaz, İtiraf edip bırakansa merhamet bulur. ¹⁴Günahtan çekinen ne mutludur! İnatçılık edense belaya düşer. ¹⁵Yoksul halkı yöneten kötü kişi Kükreyen aslan, saldırgan ayı gibidir. ¹⁶Gaddar önderin aklı kıttır; Haksız kazançtan nefret edense uzun ömürlü olur. ¹⁷Adam öldürmekten vicdan azabı çeken, mezara dek kaçacaktır; Kimse ona yardım etmesin. ¹⁸Alnı ak yaşayan kurtulur, Yolsuzluk yapan ansızın yıkıma uğrar. ¹⁹Toprağını işleyenin ekmeği bol olur, Hayal peşinde koşarsa yoksulluğa doyar. ²⁰Güvenilir kişi bolluğa erer, Zengin olmaya can atarsa beladan kurtulamaz. ²¹Hatır gözetmek iyi değildir, Çünkü insan bir lokma ekmek için bile suç işler. ²²Cimri servet peşinde koşar, Yoksulluğa uğrayacağını düşünmez. ²³Başkasını azarlayan sonunda Pohpohlayandan daha çok beğeni kazanır. ²⁴Annesini ya da babasını soymayı günah saymayan, Haydutla birdir. ²⁵Açgözlü kavga çıkarır, RAB'be güvenense bolluk içinde yaşar. ²⁶Kendine güvenen akılsızdır, Bilgece davranan güvenlikte olur. ²⁷Yoksula verenin eksigi olmaz, Yoksulu görmezden gelense bir sürü lanete uğrar. ²⁸Kötüler egemen olunca insan kaçacak yer arar, Ama kötüler yok olunca doğrular çoğalır.

29Defalarca azarlandığı halde dikbaşlılık eden, Ansızın yıkıma uğrayacak, çare yok. ²Doğru kişiler çoğalınca halk sevinir, Kötü kişi hükümdar olunca halk inler. ³Bilgeliliği seven babasını sevindirir, Fahişelerle dostluk eden malını yitirir. ⁴Adaletle yöneten kral ülkesini ayakta tutar, Rüşvet alansa çökertir. ⁵Başkasını pohpohlayan kişi, Ona tuzak olur. ⁶Kötünün başkaldırısı kendine tuzak olur, Doğru kişiye ezgi söyler ve sevinir. ⁷Doğru kişi yoksulların hakkını verir, Kötü kişi hak hukuk nedir bilmez. ⁸Alaycı kişiler

kentleri bile karıştırır, Bilgelerse öfkeyi yatıştırır. ⁹Bilge kişiyle davası olan ahmak Kızır, alay eder ve rahat vermez. ¹⁰Kana susamışlar dürüst kişiden nefret eder, Doğrularsa onun canını korur. ¹¹Akılsız hep patlamaya hazırdır, Bilgeyse öfkesini dizginler. ¹²Hükümdar yalana kulak verirse, Bütün görevlileri de kötü olur. ¹³Zorbayla yoksulun ortak bir noktası var: İkinin de gözünü açan RAB'dir. ¹⁴Yoksulları adaletle yöneten kralın Tahtı hep güvenlikte olur. ¹⁵Değnekle terbiye bilgelik kazandırır, Kendi haline bırakılan çocuksa annesini utandırır. ¹⁶Kötüler çoğalınca başkaldırı da çoğalır, Ama doğrular onların düşüşünü görecekler. ¹⁷Oğlunu terbiye et, o da sana huzur verecek Ve gönlünü hoşnut edecektir. ¹⁸Tanrısal esinden yoksun olan halk Sınır tanımaz olur. Ne mutlu Kutsal Yasa'yı yerine getirene! ¹⁹Köle salt sözle terbiye edilemez, Çünkü anlarsa da kulak asmaz. ²⁰Sözünü tartmadan konuşan birini tanıyor musun? Akılsızın durumu bile onunkinden daha umut vericidir. ²¹Çocukluğundan beri kölesini şımartan, Sonunda cezasını çeker. ²²Öfkeli kişi çekişme yaratır, Huysuz kişinin başkaldırısı eksik olmaz. ²³Kibir insanı küçük düşürür, Alçakgönüllülükse onur kazandırır. ²⁴Hırsızla ortak olanın düşmanı kendisidir, Mahkemede yemin etse de bildiğini söylemez. ²⁵İnsandan korkmak tuzaktır, Ama RAB'be güvenen güvenlikte olur. ²⁶Hükümdarın gözüne girmek isteyen çoktur, Ama RAB'dir insana adalet sağlayan. ²⁷Doğrular haksızlardan öğrenir, Kötüler de dürüst yaşayanlardan.

30Massalı Yake oğlu Agur'un sözleri: Bu adam şöyle diyor: "Yorulдум, ey Tanrım, yorulдум ve tükendim^{xx}. ²Gerçekten ben insanların en cahiliyim, Bende insan aklı yok. ³Bilgeliliği öğrenmedim, Kutsal Olan'a ilişkin bilgiden de yoksunum. ⁴Kim göklere çıkıp indi? Kim yeli avuçlarında topladı? Suları giysisiyle sarıp sarmalayan kim? Kim belirledi dünyanın sınırlarını? Adı nedir, oğlunun adı nedir, biliyorsan söyle! ⁵Tanrımın her sözü güvenilirdir, O kendisine sığınan herkese kalkandır. ⁶O'nun sözüne bir şey katma, Yoksa seni azarlar, yalancı çıkarsın. ⁷Ey Tanrı, iki şey diledim senden: Ben ölmeden bunları esirgeme benden. ⁸Sahtekârlığı, yalanı benden uzak tut, Bana ne yoksulluk ne de zenginlik ver; Payıma düşen ekmeği ver, yeter. ⁹Yoksa bolluktan, 'Kimmiş RAB?' diye seni yadsır, Ya da yoksulluktan çalar Ve Tanrım'ın adını lekelemiş olurum. ¹⁰"Köleyi efendisine çekiştirme, Yoksa sana lanet eder, sen de suçlu çıkarsın. ¹¹Öyleleri var ki, babalarına lanet eder, Annelerine değer vermezler. ¹²Öyleleri var ki, kendilerini tertemiz sanırlar, Oysa kötülüklerinden arınmış değiller. ¹³Öyleleri var ki, kendilerinden üstün kimse yok sanır, Herkese tepeden bakarlar. ¹⁴Öyleleri var ki, dişleri kılıç, çeneleri bıçaktır, Mazlumlarla yoksulları yutup yeryüzünden yok ederler. ¹⁵Sülüğün iki kızı vardır, adları 'Ver, ver'dir. Hiç doymayan üç şey, 'Yeter' demeyen dört şey

^{xx}"Bu adam şöyle diyor: 'Yorulдум, ey Tanrım, yorulдум ve tükendim'" ya da "Bu adam İtiel'e, İtiel'e ve Ukkal'a şöyle diyor".

vardır: ¹⁶Ölüler diyarı, kısır rahim, Suya doymayan top-
rak ve 'Yeter' demeyen ateş. ¹⁷Babasıyla alay edenin, an-
nesinin sözünü hor görenin Gözünü vadideki kargalar oya-
cak; O akbabalara yem olacak. ¹⁸Aklımın ermediği üç şey,
Anlamadığım dört şey var: ¹⁹Kartalın gökyüzünde, Yıla-
nın kayada, Geminin denizde izlediği yol Ve erkeğin genç
kızla tuttuğu yol. ²⁰Zina eden kadının yolu da şöyledir:
Yer, ağzını siler, Sonra da, 'Suç işlemedim' der. ²¹Yeryüzü
üç şeyin altında sarsılır; Katlanamadığı dört şey vardır:
²²Kölenin kral olması, Budalanın doyması, ²³Nefret edilen
kadının evlenmesi Ve hizmetçinin hanımının yerine geçme-
si. ²⁴"Dünyada dört küçük yaratık var ki, Çok bilgece dav-
ranırlar: ²⁵Karıncalar güçlü olmayan bir topluluktur, Ama
yiyeceklerini yazdan biriktirirler. ²⁶Kaya tavşanları da güç-
süz bir topluluktur, Ama yuvalarını kaya kovuklarında ya-
parlar. ²⁷Çekirgelerin kralı yoktur, Ama bölük bölük iler-
lerler. ²⁸Kertenkele elle bile yakalanır, Ama kral sarayların-
da bulunur. ²⁹"Yürüyüşü gösterişli üç yaratık, Davranışı
gösterişli dört yaratık var: ³⁰Hayvanların en güçlüsü olan
Ve hiçbir şeyin önünde pes etmeyen aslan, ³¹Tazi^{xxi}, teke
Ve ordusunun başındaki kral. ³²"Eğer budala gibi kendini
yüceltirse Ya da kötülük tasarladınsa, Dur ve düşün^{xxii}
! ³³Çünkü nasıl sütü dövünce tereyağı, Burnu sıkınca kan
çıkarsa, Öfkeyi kurcalayınca da kavga çıkar."

31 Massa Kralı Lemuel'in sözleri, Annesinin ona öğret-
tikleri: ²"Oğlum, rahmimin ürünü, ne diyeyim? Adakları-
mın yanıtı oğlum, ne diyeyim? ³Gücünü kadınlara, Gençli-
ğini kralları mahvedenlere kaptırma! ⁴"Şarap içmek kralla-
ra yakışmaz, ey Lemuel, Krallara yakışmaz! İçkiyi özlemek
hükümdarlara yaraşmaz. ⁵Çünkü içince kuralları unuttur,
Mazlumun hakkını yerler. ⁶İçkiyi çaresize, Şarabı kaygı çe-
kene verin. ⁷İçsin ki yoksulluğunu unutsun, Artık sefaletini
anmasın. ⁸Ağzını hakkını savunamayan için, Kimse-
sizin davasını gütmek için aç. ⁹Ağzını aç ve adaletle yar-
gıla, Mazlumun, yoksulun hakkını savun." ¹⁰Erdemli ka-
dını kim bulabilir? Onun değeri mücevherden çok üstün-
dür. ¹¹Kocası ona yürekten güvenir Ve kazancı eksilmez.
¹²Kadın ona kötülükle değil, Yaşamı boyunca iyilikle karşı-
lık verir. ¹³Yün, keten bulur, Zevkle elleriyle işler. ¹⁴Ticaret
gemileri gibidir, Yiyeceğini uzaktan getirir. ¹⁵Gün ağarma-
dan kalkar, Ev halkına yiyecek, hizmetçilerine paylarını ve-
rir. ¹⁶Bir tarlayı gözüne kestirip satın alır, El emeğiyle ka-
zandığı parayla bağ diker. ¹⁷Giyinip kollarını sıvar, Canla
başla çalışır. ¹⁸Ticaretinin kârlı olduğunu bilir, Çırası gece
boyunca yanar. ¹⁹Eliyle örekeyi tutar, Avucunda iği tutar.
²⁰Mazluma kollarını açar, Yoksula elini uzatır. ²¹Kar yağın-
ca ev halkı için kaygılanmaz, Çünkü hepsinin iki kat^{xxiii}
giysisi vardır. ²²Yatak örtüleri dokur, Kendi giysileri ince
mor ketendendir. ²³Kocası ülkenin ileri gelenleriyle oturup

kalkar, Kent kurulunda iyi tanınır. ²⁴Kadın diktığı keten
giysilerle Ördüğü kuşakları tüccara satar. ²⁵Güç ve onurla
kuşanmıştır, Geleceğe güvenle bakar. ²⁶Ağzından bilgelik
akar, Dili iyilik öğütler. ²⁷Ev halkının işlerini yönetir, Tem-
bellik nedir bilmez. ²⁸Çocukları önünde ayağa kalkıp onu
kutlar, Kocası onu över. ²⁹"Soylu işler yapan çok kadın
var, Ama sen hepsinden üstünsün" der. ³⁰Çekicilik aldat-
cı, güzellik boştur; Ama RAB'be saygılı kadın övülmeye
layıktır. ³¹Ellerinin hak ettiğini verin kendisine, Yaptıkları
için kent kurulunda övülsün.

^{xxi}"Tazi" ya da "Horoz" veya "Savaş atı". İbranice sözcüğün anlamı
tam bilinmiyor.

^{xxii}"Dur ve düşün": İbranice "Elini ağzına koy".

^{xxiii}"İki kat" ya da "Kırmızı".

VAİZ

1Bunlar Yeruslm’de krallık yapan Davut oğlu Vaiz’in sözleridir: ²“Her Şey boş, bomboş, bomboş!” diyor Vaiz. ³Ne kazancı var insanın Güneşin altında harcadığı onca emekten? ⁴KuŐaklar gelir, kuşaklar geçer, Ama dünya son-suzu dek kalır. ⁵GneŐ doğar, güneş batar, Hep doğduğu yere koşar. ⁶Rzgar güneye gider, kuzeye döner, Dne dne eserek Hep aynı yolu izler. ⁷Btn ırmaklar denize akar, Yine de deniz dolmaz. Irmaklar hep çıktıkları yere döner. ⁸Her Şey yorucu, Sözcüklerle anlatılamayacak kadar. Gz görmekle doymuyor, Kulak iŐitmekle dolmuyor. ⁹nce ne olduysa, yine olacak. nce ne yapıldıysa, yine yapılacak. Güneşin altında yeni bir Şey yok. ¹⁰Var mı kimsenin, “Bak bu yeni!” diyebileceği bir Şey? Her Şey çoktan, bizden yıllar önce de vardı. ¹¹GemiŐ kuşaklar anımsanmıyor, Gelecek kuşaklar da kendilerinden sonra gelenlerce anımsanmayacak. ¹²Ben Vaiz, Yeruslm’de İsrail kralyken ¹³kendimi göklerin altında yapılan her Şeyi bilgece araştırıp incelemeye adadım. Tanrı’nın uğraşınlar diye insanlara verdiği etin bir zahmettir bu. ¹⁴GneŐin altında yapılan bütün işleri gördüm; hepsi boştur, rüzgarı kovalamaya kalkıŐmaktı! ¹⁵Eđri olan doğrultulamaz, eksik olan sayılamaz. ¹⁶Kendi kendime, “İŞte, bilgeliğimi benden önce Yeruslm’de krallık yapan herkesten çok artırdım” dedim, “Alabildiğine bilgi ve bilgelik edindim.” ¹⁷Kendimi bilgi ve bilgeliği, deliliği ve akılsızlığı anlamaya adadım. Gördüm ki, bu da yalnızca rüzgarı kovalamaya kalkıŐmaktı. ¹⁸nk çok bilgelik çok keder doğurur, bilgi artıkaa acı da artar.

2Kendi kendime, “Gel, zevki tat. İyi mi, değil mi, gr” dedim. Ama gördüm ki, o da boş. ²Glmeye, “Delilik”, zevke, “Ne işe yarar?” dedim. ³İnsanların göklerin altında geçirdiği birkaç günlük ömürleri boyunca, yapacakları iyi bir Şey olup olmadığını görünceye dek, bilgeliğimin önderliğinde, bedenimi Şarapla nasıl canlandırayım, akılsızlığı nasıl ele alayım diye düşündüm durdum. ⁴Byk işlere girdim. Kendime evler inşa ettim, bağlar diktim. ⁵Baheler, parklar yaptım, oralara türlü türlü meyve ağaçları diktim. ⁶Dal budak salan orman ağaçlarını sulamak için havuzlar yaptım. ⁷Kadım, erkek köleler satın aldım; evimde doğan klelerim de vardı. Ayrıca benden önce Yeruslm’de yaşayan herkesten çok sığıra, davara sahip oldum. ⁸Altın, gümüş biriktirdim; kralların, illerin hazinelerini topladım. Kadım,

erkek Őarkıcılar ve erkeklerin özlemi olan bir harem edindim. ⁹Bylece büyük ne kavuştum, benden önce Yeruslm’de yaşayanların hepsini aÇtım. Bilgeliğimden de bir Şey yitirmedim. ¹⁰Gzmm dilediği hiçbir Şeyi kendimden esirgemedim. Gönlümü hiçbir zevkten alıkoymadım. Yaptığım her işten zevk aldı gönlüm. Bütün emeğimin dl bu oldu. ¹¹Yaptıđım bütün işlere, ektiiğim bütün emeklere bakınca, Gördüm ki, hepsi boş ve rüzgarı kovalamaya kalkıŐmaktı. Güneşin altında hiçbir kazanç yokmuş. ¹²Sonra bilgelik, delilik, akılsızlık nedir diye baktım; çünkü kralın yerine geçecek kişi Zaten yapılanın ötesinde ne yapabilir ki? ¹³İŐıđın karanlıktan üstün olduğu gibi Bilgeliğin de akılsızlıktan üstün olduğunu gördüm. ¹⁴Bilge nereye gittiğini görür, Ama akılsız karanlıkta yürür. İkisinin de aynı sonu paylaŐtđımı gördüm. ¹⁵“Akılsızın başına gelen, benim de başına gelecek” Dedim kendi kendime, “yleyse kazancım ne bilgelikten?” “Bu da boş” dedim içimden. ¹⁶nk akılsız gibi, bilge de uzun süre anılmaz, Gelecekte ikisi de unutulur. Nitekim bilge de akılsız gibi ölür! ¹⁷Bylece hayattan nefret ettim. Çünkü güneşin altında yapılan iş etindi bence. Her Şey boş ve rüzgarı kovalamaya kalkıŐmaktı. ¹⁸GneŐin altında harcadığım bütün emekten nefret ettim. Çünkü her Şeyi benden sonra gelecek olana bırakmak zorundayım. ¹⁹Kim bilir, bilge mi olacak, akılsız mı? Güneşin altında bilgeliğimi kullanarak harcadığım bütün emek üzerinde saltanat sürecek. Bu da boş. ²⁰Bu yüzden güneşin altında harcadığım onca emeğe zlmeye başladım. ²¹nk biri bilgelik, bilgi ve beceriyle çalışır, sonunda her Şeyini hiç emek vermemiş başka birine bırakmak zorunda kalır. Bu da boş ve büyük bir hüsrandır. ²²nk ne kazancı var adamın, güneşin altında harcadığı bunca emekten, bunca kafa yormaktan? ²³Gnler boyunca ektiiği zahmet acı ve dert doğurur. Gece bile ii rahat etmez. Bu da boş. ²⁴İnsan için yemekten, içmekten ve yaptığı işten zevk almaktan daha iyi bir Şey yoktur. Gördüm ki, bu da Tanrı’dandır. ²⁵O’nsuz kim yiyebilir, kim zevk alabilir? ²⁶nk Tanrı bilgiyi, bilgeliği, sevinci hoşnut kaldığı insana verir. Gnahkra ise, yığma, biriktirme zahmeti verir; biriktirdiklerini Tanrı’nın hoşnut kaldığı insanlara bıraksın diye. Bu da boş ve rüzgarı kovalamaya kalkıŐmaktı.

3Her Şeyin mevsimi, göklerin altındaki her olayın zamanı vardır. ²Dođmanın zamanı var, lmenin zamanı var. Dik-

menin zamanı var, sökmenin zamanı var. ³Öldürmenin zamanı var, şifa vermenin zamanı var. Yıkmanın zamanı var, yapmanın zamanı var. ⁴Ağlamanın zamanı var, gülmenin zamanı var. Yas tutmanın zamanı var, oynamanın zamanı var. ⁵Taş atmanın zamanı var, taş toplamanın zamanı var. Kucaklaşmanın zamanı var, kucaklaşmamanın zamanı var. ⁶Aramanın zamanı var, vazgeçmenin zamanı var. Saklamanın zamanı var, atmanın zamanı var. ⁷Yırtmanın zamanı var, dikmenin zamanı var. Susmanın zamanı var, konuşmanın zamanı var. ⁸Sevmenin zamanı var, nefret etmenin zamanı var. Savaşın zamanı var, barışın zamanı var. ⁹Çalışanın harcadığı emekten ne kazancı var? ¹⁰Tanrı'nın uğraşınlar diye insanlara verdiği zahmeti gördüm. ¹¹O her şeyi zamanında güzel yaptı. İnsanların yüreğine sonsuzluk kavramını koydu. Yine de insan Tanrı'nın yaptığı işi başından sonuna dek anlayamaz. ¹²İnsan için yaşamı boyunca mutlu olmaktan, iyi yaşamaktan daha iyi bir şey olmadığını biliyorum. ¹³Her insanın yiyip içmesi, yaptığı her işle doyuma ulaşması bir Tanrı armağanıdır. ¹⁴Tanrı'nın yaptığı her şeyin sonsuza dek süreceğini biliyorum. Ona ne bir şey eklenebilir ne de ondan bir şey çıkarılabilir. Tanrı insanların kendisine saygı duymaları için bunu yapıyor. ¹⁵Şimdi ne oluyorsa, geçmişte de oldu, Ne olacaksa, daha önce de olmuştur. Tanrı geçmiş olayların hesabını soruyor. ¹⁶Güneşin altında bir şey daha gördüm: Adaletin ve doğruluğun yerini kötülük almış. ¹⁷İçimden "Tanrı doğruyu da, kötüyü de yargılayacaktır" dedim, "Çünkü her olayın, her eylemin zamanını belirledi." ¹⁸İnsanlara gelince, "Tanrı hayvan olduklarını görsünler diye insanları sınıyor" diye düşündüm. ¹⁹Çünkü insanların başına gelen hayvanların da başına geliyor. Aynı sonu paylaşıyorlar. Biri nasıl ölüyorsa, öbürü de öyle ölüyor. Hepsi aynı soluğu taşıyor. İnsanın hayvandan üstünlüğü yoktur. Çünkü her şey boş. ²⁰İkisi de aynı yere gidiyor; topraktan gelmiş, toprağa dönüyor. ²¹Kim biliyor insan ruhunun yukarıya çıktığını, hayvan ruhunun aşağıya, yeraltına indiğini? ²²Sonuçta insanın yaptığı işten zevk almasından daha iyi bir şey olmadığını gördüm. Çünkü onun payına düşen budur. Kendisinden sonra olacakları görmesi için kim onu geri getirebilir?

⁴Güneşin altında yapılan baskılara bir daha baktım, Ezilenlerin gözyaşlarını gördüm; Avutanları yok, Güç ezenlerden yana, Avutanları yok. ²Çoktan ölmüş ölüleri, Hâlâ sağ olan yaşayanlardan daha mutlu gördüm. ³Ama henüz doğmamış, Güneşin altında yapılan kötülükleri görmemiş olan İkisinden de mutludur. ⁴Harcanan her emeğin, yapılan her ustaca işin ardında kıskançlık olduğunu gördüm. Bu da boş ve rüzgarı kovalamaya kalkışmakmış. ⁵Akılsız ellerini kavuşturup kendi kendini yer. ⁶Rahat kazanılan bir avuç dolusu Zahmetle, rüzgarı kovalamaya kalkışarak kazanılan İki avuç dolusundan daha iyidir. ⁷Güneşin altında bir boş şey daha gördüm: ⁸Yalnız bir adam vardı, Oğlu da kardeşi de yoktu. Çabaları dinmek nedir bilmezdi, Gö-

zü zenginliğe doymazdı. "Kimin için çalışıyorum, Neden kendimi zevkten yoksun bırakıyorum?" diye sormazdı. Bu da boş ve çetin bir zahmettir. ⁹İki kişi bir kişiden iyidir, Çünkü emeklerine iyi karşılık alırlar. ¹⁰Biri düşerse, öteki kaldırı. Ama yalnız olup da düşenin vay haline! Onu kaldıran olmaz. ¹¹Ayrıca iki kişi birlikte yatarsa, birbirini ısıtır. Ama tek başına yatan nasıl ısınabilir? ¹²Yalnız biri yenik düşer, Ama iki kişi direnebilir. Üç kat iplik kolay kolay kopmaz. ¹³Yoksul ama bilge bir genç artık öğüt almayı bilmeyen kocamış akılsız kraldan iyidir. ¹⁴Çünkü genç, ülkesinde yoksulluk içinde doğsa bile cezaevinden krallığa yükselebilir. ¹⁵Güneşin altında yaşayan herkesin kralın yerine geçen genci izlediğini gördüm. ¹⁶Yeni kralın yönettiği halk sayısız olabilir. Yine de sonrakiler ondan hoşnut olmayabilir. Gerçekten bu da boş ve rüzgarı kovalamaya kalkışmaktır.

⁵Tanrı'nın evine gittiğinde davranışına dikkat et. Yaptıkları kötülüğün farkında olmayan akılsızlar gibi kurban sunmak için değil, dinlemek için yaklaş. ²Ağzını çabuk açma, Tanrı'nın önünde hemen konuya girme, Çünkü Tanrı gökte, sen yerdesin, Bu yüzden, az konuş. ³Çok tasa kötü düş, Çok söz akılsızlık doğurur. ⁴Tanrı'ya adak adayınca, yerine getirmekte gecikme. Çünkü O akılsızlardan hoşlanmaz. Adağın yerine getir! ⁵Adamamak, adayıp da yerine getirmemektir iyidir. ⁶Ağzının seni günaha sürüklemesine izin verme. Ulağın ⁱⁱ önünde: "Adağım yanlıştı" deme. Tanrı niçin senin sözlerine öfkelenmiş, yaptığın işi yok etsin? ⁷Çünkü çok düş kurmak hayalciliğe ve laf kalabalığına yol açar; Tanrı'ya saygı göster. ⁸Bir yerde yoksullara baskı yapıldığını, adaletin ve doğruluğun çiğnendiğini görürsen şaşma; çünkü üstü gözetene daha üst biri var, onların da üstleri var. ⁹Tarlaların sürülmesini isteyen bir kral ülke için her bakımdan yararlıdır. ¹⁰Parayı seven paraya doymaz, Zenginliği seven kazancıyla yetinmez. Bu da boştur. ¹¹Mal çoğaldıkça yiyeni de çoğalır. Sahibine ne yararı var, seyretmekten başka? ¹²Az yesin, çok yesin işçi rahat uyur, Ama zenginin malı zengini uyutmaz. ¹³Güneşin altında acı bir kötülük gördüm: Sahibinin zararına biriktirilen Ve bir talihsizlikle yok olup giden servet. Böyle bir servet sahibi baba olsa bile, Oğluna bir şey bırakamaz. ¹⁴¹⁵Annesinin rahminden çıplak çıkar insan. Dünyaya nasıl geldiye öyle gider, Emeğinden hiçbir şey götürmez elinde. ¹⁶Dünyaya nasıl geldiye öyle gider insan. Bu da acı bir kötülüktür. Ne kazancı var yel için zahmet çekmekten? ¹⁷Ömrü boyunca büyük üzüntü, hastalık, öfke içinde Karanlıkta yiyor. ¹⁸Gördüm ki, iyi ve güzel olan şu: Tanrı'nın insana verdiği birkaç günlük ömür boyunca yemek, içmek, güneşin altında harcadığı emekten zevk almak. Çünkü insanın payına düşen budur. ¹⁹Üstelik Tanrı bir insana mal mülk veriyor, onu yemesi, ödülünü alması, yaptığı işten mutluluk duyması için ona güç veriyorsa, bu bir Tanrı armağanıdır.

ⁱⁱ"Ruhunun" ya da "Soluğunun".

ⁱⁱ"Ulağ": "Kâhin" ya da "Kâhinin ulağı" veya "Melek" anlamına gelebilir.

²⁰Bu yüzden insan, geçen ömrünü pek düşünmez. Çünkü Tanrı onun yüreğini mutlulukla meşgul eder.

6Güneşin altında insana ağır gelen bir kötülük gördüm: ²Adam vardır, Tanrı kendisine mal, mülk, saygınlık verir, yerine gelmeyecek isteği yoktur. Ama Tanrı yemesine izin vermez; bir yabancı yer. Bu da boş ve acı bir derttir. ³Bir adam yüz çocuk babası olup uzun yıllar yaşamış, ama uzun ömrüne karşılık, zenginliğin tadını çıkaramamış, bir mezara bile gömülmemişse, düşük çocuk ondan iyidir derim. ⁴Çünkü düşük çocuk boş yere doğuyor, karanlık içinde geçip gidiyor, adı karanlığa gömülüyor. ⁵Ne güneş yüzü görüyor, ne de bir şey tanıyor. Öbür adam iki kez biner yıl yaşasa bile mutluluk duymaz, düşük çocuk ondan rahattır. Hepsi aynı yere gitmiyor mu? ⁶⁷İnsan hep boğazı için çalır, Yine de doymaz. ⁸Bilgenin akılsızdan ne üstünlüğü var? Yoksul başkasına nasıl davranacağını bilmekle ne yarar sağlar? ⁹Gözün gördüğü gönlün çektiğinden iyidir. Bu da boş ve rüzgarı kovalamaya kalkışmaktır. ¹⁰Ne varsa, adı çoktan konmuştur, İnsanın da ne olduğu biliniyor. Kimse kendinden güçlü olanla çekişemez. ¹¹Söz çoğaldıkça anlam azalır, Bunun kime yararı olur? ¹²Çünkü gölge gibi gelip geçen kısa ve boş ömründe insana neyin yararlı olduğunu kim bilebilir? Bir adama kendisinden sonra güneşin altında neler olacağını kim söyleyebilir?

7İyi ad hoş kokulu yağdan, Ölüm günü doğum gününden iyidir. ²Yas evine gitmek, şölen evine gitmekten iyidir. Çünkü her insanın sonu ölümdür, Yaşayan herkes bunu aklında tutmalı. ³Üzüntü gülmekten iyidir, Çünkü yüz mahzun olunca yürek sevinir. ⁴Bilge kişinin aklı yas evindedir, Akılsızın aklıysa şenlik evinde. ⁵Bilgenin azarını işitmek, Akılsızın türküsünü işitmekten iyidir. ⁶Çünkü akılsızın gülmesi, Kazanın altındaki çahıların çatırtısı gibidir. Bu da boştur. ⁷Haksız kazanç bilgeyi delirtir, Rüşvet karakteri bozar. ⁸Bir olayın sonu başlangıcından iyidir. Sıbrılı kibirliden iyidir. ⁹Çabuk öfkelenme, Çünkü öfke akılsızların bağrında barınır. ¹⁰“Neden geçmiş günler bugünlerden iyiydi?” diye sorma, Çünkü bu bilgece bir soru değil. ¹¹Bilgelik miras kadar iyidir, Güneşi gören herkes için yararlıdır. ¹²Bilgelik siperdir, para da siper, Bilginin yararı ise şudur: Bilgelik ona sahip olan kişinin yaşamını korur. ¹³Tanrı'nın yaptığını düşün: O'nun eğriittiğini kim doğrulatabilir? ¹⁴İyi günde mutlu ol, Ama kötü günde dikkatle düşün; Tanrı birini öbürü gibi yaptı ki, İnsan kendisinden sonra neler olacağını bilmesin. ¹⁵Boş ömrümde şunları gördüm: Doğru insan doğruluğuna karşın ölüyor, Kötü insanın ise, kötülüğüne karşın ömrü uzuyor. ¹⁶Ne çok doğru ol ne de çok bilge. Niçin kendini yok edesin? ¹⁷Ne çok kötü ol ne de akılsız. Niçin vaktinden önce ölesin? ¹⁸Birini tutman iyidir, Öbüründen de elini çekme. Çünkü Tanrı'ya saygı duyan ikisini de başarır. ¹⁹Bilgelik, bilge kişiyi kentteki on yöneticiden daha güçlü kılar. ²⁰Çünkü yeryüzünde hep iyilik yapan, Hiç günah işlemeyen doğru insan yoktur.

²¹İnsanların söylediği her söze aldırma, Yoksa uşağının bile sana sövdüğünü duyabilirsin. ²²Çünkü sen de birçok kez Başkalarına sövdüğünü pekâlâ biliyorsun. ²³Bütün bunları bilgelikle denedim: “Bilge olacağım” dedim. Ama bu beni aşırıyordu. ²⁴Bilgelik denen şey Uzak ve çok derindir, onu kim bulabilir? ²⁵Böylece, bilgelik ve çözüm aramaya, incelemeye, kavramaya, Kötülüğün akılsızlık, akılsızlığın delilik olduğunu anlamaya kafa yordum. ²⁶Kimi kadını ölümden acı buldum. O kadın ki, kendisi tuzak, yüreği kapan, elleri zincirdir. Tanrı'nın hoşnut kaldığı insan ondan kaçır, Günah işleyense ona tutsak olur. ²⁷Vaiz diyor ki, “Şunu gördüm: Bir çözüm bulmak için Bir şeyi öbürüne eklerken ²⁸–Araştırıp hâlâ bulamazken– Binde bir adam buldum, Ama aralarında bir kadın bulamadım. ²⁹Bulduğum tek şey: Tanrı insanları doğru yarattı, Oysa onlar hâlâ karmaşık çözümler arıyorlar.”

8Bilge insan gibisi var mı? Kim olup bitenlerin anlamını bilebilir? Bilgelik insanın yüzünü aydınlatır, Sert görünüşünü değiştirir. ²Kralın buyruğuna uy, diyorum. Çünkü Tanrı'nın önünde ant içtin. ³Kralın huzurundan ayrılmak için acele etme. Kötülüğe bulaşma. Çünkü o dilediği her şeyi yapar. ⁴Kralın sözünde güç vardır. Kim ona, “Ne yapıyorsunuz?” diyebilir? ⁵Onun buyruğuna uyan zarar görmez. Bilge kişi bunun zamanını ve yolunu bilir. ⁶Çünkü her işin bir zamanı ve yolu vardır. İnsanın derdi kendine yeter. ⁷Kimse geleceği bilmez, Kim kime geleceği bildirebilir? ⁸Rüzgarı ⁱⁱⁱtutup ona egemen olmaya kimsenin gücü yetmediği gibi, Ölüm gününe egemen olmaya da kimsenin gücü yetmez. Savaşta kaçış olmadığı gibi, kötülük de sahibini kurtaramaz. ⁹Bütün bunları gördüm ve güneşin altında yapılan her iş üzerinde kafa yordum. Gün gelir, insanın insana egemenliği kendine zarar verir. ¹⁰Bir de kötülerin gömüldüğünü gördüm. Kutsal yere girip çıkar, kötülük yaptıkları kentte övülürlerdi. Bu da boş. ¹¹Suçlu çabuk yargılanmazsa, insanlar kötülük etmek için cesaret bulur. ¹²Günahlı yüz kez kötülük edip uzun yaşasa bile, Tanrı'dan korkanların, O'nun önünde saygıyla duranların iyilik göreceğini biliyorum. ¹³Oysa kötü, Tanrı'dan korkmadığı için iyilik görmeyecek, gölge gibi olan ömrü uzamayacaktır. ¹⁴Yeryüzünde boş bir şey daha var: Kötülerin hak ettiği doğruların, doğruların hak ettiğiyse kötülerin başına geliyor. Bu da boş, diyorum. ¹⁵Mutluluğu övgüye değer buldum. Çünkü güneşin altında insan için yiyip içmekten, mutlu olmaktan daha iyi bir şey yoktur. Çünkü Tanrı'nın güneşin altında kendisine verdiği ömür boyunca çektiği zahmetten insana kalacak olan budur. ¹⁶Bilgeligi ve dünyada çekilen zahmeti anlamak için kafamı yorunca –öyleleri var ki, gece gündüz gözüne uyku girmez– ¹⁷Tanrı'nın yaptığı her şeyi gördüm. İnsan güneşin altında olup bitenleri keşfedemez. Arayıp bulmak için ne kadar çaba harcarsa harcasın, yine de anlamını bulamaz. Bilge kişi anladığını söylese bile gerçekten kavrayamaz.

ⁱⁱⁱ“Rüzgarı” ya da “Ruhu”.

9Böylece bütün bunları düşünüp taşındım ve şu sonuca vardım: Doğrular, bilgiler ve yaptıkları her şey Tanrı'nın elindedir. Onları sevginin mi, nefretin mi beklediğini kimse bilmez. 2Herkesin başına aynı şey geliyor. Doğrunun, iyinin, kötünün, temizin, kirlinin, kurban sunanla sunmayanın başına gelen şey aynı. İyi insana ne oluyorsa, günahlıya da oluyor; Ant içene ne oluyorsa, ant içmekten korkana da aynı oluyor. 3Güneşin altında yapılan işlerin tümünün kötü yanı şu ki, herkesin başına aynı şey geliyor. Üstelik insanların içi kötülük doludur, yaşadıkları sürece içlerinde delilik vardır. Ardından ölüp gidiyorlar. 4Yaşayanlar arasındaki herkes için umut vardır. Evet, sağ köpek ölü aslandan iyidir! 5Çünkü yaşayanlar öleceğini biliyor, Ama ölüler hiçbir şey bilmiyor. Onlar için artık ödül yoktur, Anıları bile unutulmuştur. 6Sevgileri, nefretleri, Kıskaçlıkları çoktan bitmiştir. Güneşin altında yapılanlardan Bir daha payları olmayacaktır. 7Git, sevinçle ekmeğini ye, neşyle şarabını iç. Çünkü yaptıkların baştan beri Tanrı'nın hoşuna gitti. 8Gıysilerin hep ak olsun. Başından zeytinyağı eksilmesin. 9Güneşin altında Tanrı'nın sana verdiği boş ömrün bütün günlerini, bütün anlamsız günlerini sevdiğin karınla güzel güzel yaşayarak geçir. Çünkü hayattan ve güneşin altında harcadığın emekten payına düşecek olan budur. 10Çalışmak için eline ne geçerse, var gücünle çalış. Çünkü gitmekte olduğun ölümler diyarında iş, tasarı, bilgi ve bilgelik yoktur. 11Güneşin altında bir şey daha gördüm: Yarışı hızlı koşanlar, Savaşı yiğitler, Ekmeği bilgiler, Serveti akıllılar, Beğeniye bilgililer kazanmaz. Ama zaman ve şans hepsinin önüne çıkar. 12Dahası insan kendi vaktini bilmez: Balığın acımasız ağa, kuşun kapana düştüğü gibi, İnsanlar da üzerlerine ansızın çöken kötü zamana yakalanırlar. 13Güneşin altında bilgelik olarak şunu da gördüm, beni çok etkiledi: 14Çok az insanın yaşadığı küçük bir kent vardı. Güçlü bir kral saldırıp onu kuşattı. Karşısına büyük rampalar kurdu. 15Kentte yoksul ama bilge bir adam vardı. Bilgeliğiyle kenti kurtardı. Ne var ki, kimse bu yoksul adamı anmadı. 16Bunun üzerine, "Bilgelik güçten iyidir" dedim, "Ne yazık ki, yoksul insanın bilgeliği küçümseyiyor, söyledikleri dikkate alınmıyor." 17Bilgenin sessizce söylediği sözler, Akılsızlar arasındaki önderin bağırışından iyidir. 18Bilgelik silahtan iyidir, Ama bir deli çıkar, her şeyi berbat eder.

10Ölü sinekler attarın ıtırını kokutur. Biraz aptallık da bilgeliği ve saygınlığı bastırır. 2Bilgenin yüreği hep doğruya eğilimlidir, Akılsızın ise, hep yanlışta. 3Yolda yürürken bile akılsızın aklı kıttır, Akılsız olduğunu herkese gösterir. 4Yöneticinin öfkesi sana karşı alevlenirse, Yerinden ayrılma; Çünkü serinkanlılık büyük yanlışları bastırır. 5Güneşin altında gördüğüm bir haksızlık var, Yöneticiden kaynaklanan bir yanlış andırıyor: 6Zenginler düşük makamlarda otururken, Aptallar yüksek makamlara atanıyor. 7Köleleri at sırtında, Önderleri yerde köleler gibi yürürken gördüm. 8Çukur kazan içine kendi düşer, Duvarda gedik açanı yı-

lan sokar. 9Taş çıkararak taştan incinir, Odun yaran tehlikeye girer. 10Balta körse, ağzı bilenmemişse, Daha çok güç gerektirir; Ama bilgelik başarı doğurur. 11Yılan büyü yapılmadan önce sokarsa, Büyücünün yararı olmaz. 12Bilgenin ağzından çıkan sözler benimsenir, Oysa akılsız kendi ağzıyla yıkımına yol açar. 13Sözünün başı aptallık, Sonu zirdeliliktir. 14Akılsız konuştuğunda konuşur. Kimse ne olacağını bilmez. Kim ona kendisinden sonra ne olacağını bildirebilir? 15Akılsızın emeği kendini öylesine yıpratır ki, Kente bile nasıl gideceğini bilemez. 16Kralın bir çocuksa^{iv}, Önderlerin sabah şölen veriyorsa, vay sana, ey ülke! 17Kralın soyluysa, Önderlerin sarhoşluk için değil Güçlenmek için vaktinde yemek yiyorsa, ne mutlu sana, ey ülke! 18Tembellikten dam çöker, Miskinlikten çatı akar. 19Şölen eğlenmek için yapılır, Şarap yaşama sevinç katar, Paraysa her ihtiyacı karşılar. 20İçinden bile krala sövme, Yatak odanda zengine lanet etme, Çünkü gökte uçan kuşlar haber taşır, Kanatlı varlıklar söylediğini aktarır.

11Ekmeğini suya at^v, Çünkü günler sonra onu bulursun. 2Yedi, hatta sekiz kişiye pay ver, Çünkü ülkenin başına ne felaket geleceğini bilemezsin. 3Bulutlar su yükleyse, Yeryüzüne döker yağmurlarını. Ağaç ister güneye ister kuzeye devrilsin, Devrildiği yerde kalır. 4Rüzgarı gözetken ekmez, Bulutlara bakan biçmez. 5Ana rahmindeki çocuğun nasıl ruh ve beden aldığı bilmediğin gibi, Her şeyi yaratan Tanrı'nın yaptıklarını da bilemezsin. 6Tohumunu sabah ek, Akşam da elin boş durmasın. Çünkü bu mu iyi, şu mu, Yoksa ikisi de aynı sonucu mu verecek, bilemezsin. 7Işık tatlıdır, Güneşi görmek güzeldir. 8Evet, insan uzun yıllar yaşarsa, Sevinçle yaşasın. Ama karanlık günleri unutmasın, Çünkü onlar da az değil. Gelecek her şey boştur. 9Ey delikanlı, gençliğinde sevin, Bırak gençlik günlerinde yüreğin sevinç duysun. Gönlünün isteklerini, gözünün gördüklerini izle, Ama bil ki, bütün bunlar için Tanrı seni yargılayacaktır. 10Öyleyse at tasayı yüreğinden, Uzaklaşır derdi bedeninden. Çünkü gençlik de dinçlik de boştur.

12Bu yüzden zor günler gelmeden, "Zevk almıyorum" diyeceğin yıllar yaklaşmadan, Güneş, ışık, ay ve yıldızlar kararmadan Ve yağmurdan sonra bulutlar geri dönmeyen, Gençlik günlerinde seni yaratanı anımsa. 23O gün, evi bekleyenler titreyecek, Güçlüler eğilecek, Öğütücüler azaldığı için duracak, Pencereden bakanlar kararacak. 4Değirmen sesi yavaşlayınca, Sokağa açılan çift kapı kapanacak, İnsanlar kuş sesiyle uyanacak^{vi}, Ama şarkıların sesini duyamayacaklar. 5Dahası yüksek yerden, Sokaktaki tehlikelerden korkacaklar; Badem ağacı çiçek açacak, Çekirge ağır-

^{iv}"Çocuk" ya da "Uşak".

^v"Ekmeğini suya at": Bu ifade, "Bütün tehlikeleri göze alıp parayı ticarete yatırarak geçimini sağla" ya da "İhtiyacı olanlara ver" anlamına gelir.

^{vi}"İnsanlar kuş sesiyle uyanacak" ya da "İnsanların sesi kuş gibi yükselcek".

laşacak, Tutku zayıflayacak ^{vii} . Çünkü insan sonsuzluk evine gidecek, Yas tutanlar sokakta dolaşacak. ⁶Gümüş tel kopmadan, Altın tas kırılmadan, Testi çeşmede parçalanmadan, Kuyu makarası kırılmadan, ⁷Toprak geldiği yere dönmeden, Ruh onu veren Tanrı'ya dönmeden, Seni yaratanı anımsa. ⁸“Her şey boş” diyor Vaiz, “Bomboş!” ⁹Vaiz yalnız bilge değildi, bildiklerini halka da öğretiyordu. Hesap etti, araştırdı ve birçok özdeyişi düzene soktu. ¹⁰Güzel sözler bulmaya çalıştı. Yazdıkları gerçek ve doğrudur. ¹¹Bilgelerin sözleri üvendire gibidir, derledikleri özdeyişlerse, iyi çakılan çivi gibi; bir tek Çoban ^{viii} tarafından verilmişler. ¹²Bunların dışındakilerden sakın, evladım. Çok kitap yazmanın sonu yoktur, fazla araştırma da bedeni yıpratır. ¹³Her şey duyuldu, sonuç şu: Tanrı'ya saygı göster, buyruklarını yerine getir, Çünkü her insanın görevi budur. ¹⁴Tanrı her işi, her gizli şeyi yargılayacaktır, İster iyi ister kötü olsun.

^{vii}“Tutku zayıflayacak” ya da “Gebre tohumu patlayacak”.

^{viii}“Çoban”, yani “Tanrı”.

EZGİLER EZGİSİ

1Süleyman'ın Ezgiler Ezgisi. ²Beni dudaklarıyla öptükçe öpsün! Çünkü aşkın şaraptan daha tatlı. ³Ne güzel kokuyor sürdüğün esans, Dökülmüş esans sanki adın, Kızlar bu yüzden seviyor seni. ⁴Al götür beni, haydi koşalım! Kral beni odasına götürsün. Kızın arkadaşları Seninle coşup seviniriz, Aşkını şaraptan çok överiz. Kız Ne kadar haklılar seni sevmekte! ⁵Esmerim ben, ama güzelim, Ey Yerusalım kızları! Kedar'ın çadırları gibi, Süleyman'ın çadır bezleri gibi kara. ⁶Bakmayın esmer olduğuma, Güneş kararttı beni. Çünkü kızdılar bana erkek kardeşlerim, Bağlara bakmakla görevlendirdiler. Ama kendi bağıma bakmadım. ⁷Ey sevgilim, söyle bana, sürünü nerede otlatıyorsun, Öğleyin nerede yatıyorsun? Neden arkadaşlarının sürüleri yanında Yüzünü örten bir kadın durumuna düşeyim ⁱ ? ⁸Ey güzeller güzeli, Bilmiyorsan, Sürünün izine çık, Çobanların çadırları yanında Oğlaklarını otlat. ⁹Firavunun arabalarına koşulu kısrağa benzetiyorum seni, aşkım benim! ¹⁰Yanakların süslerle, Boynun gerdanlıklarla ne güzel! ¹¹Sana gümüş düğmelerle altın süsler yapacağız. ¹²Kral divandayken ⁱⁱ, Hintsümbülümün güzel kokusu yayıldı. ¹³Memelerim arasında yatan Mür dolu bir kesedir benim için sevgilim; ¹⁴Eyn-Gedi bağlarında Bir demet kına çiçeğidir benim için sevgilim. ¹⁵Ah, ne güzelsin, aşkım, ah, ne güzel! Gözlerin tıpkı birer güvercin! ¹⁶Ne yakışıklısın, sevgilim, ah, ne çekici! Yeşilliktir yatağımız. ¹⁷Sedir ağaçlarıdır evimizin kirişleri, Tavanımızın tahtaları ardıçlar.

2Ben Şaron ⁱⁱⁱ çiğdemiyim, Vadilerin zambağıyım. ²Dikenlerin arasında zambak nasılsa Kızların arasında öyledir aşkım. ³Orman ağaçları arasında bir elma ağacına benzer Delikanlıların arasında sevgilim. Onun gölgesinde oturmaktan zevk alırım, Tadı damağımda kalır meyvesinin. ⁴Ziyafet evine götürdü beni, Üzerimdeki sancağı aşkı. ⁵Güçlendirin beni üzüm pestiliyle, Canlandırın elmayla, Çünkü aşk hastasıyım ben. ⁶Sol eli başımın altında, Sağ eli sarsın beni. ⁷Dişi ceylanlar, Yabanıl dişi geyikler üstüne Ant içiriyorum size, ey Yerusalım kızları! Aşkımı ayıltmayasınız, uyandırmayasınız diye, Gönlü hoş olana dek. ⁸İşte! Sevgilimin sesi! Dağların üzerinden sekerek, Tepelerin üzerinden sıçrayarak

geliyor. ⁹Sevgilim ceylana benzer, sanki bir geyik yavrusu. Bakın, duvarımızın ardında duruyor, Pencereleden bakıyor, Kafeslerden seyrediyor. ¹⁰Sevgilim şöyle dedi: “Kalk, gel aşkım, güzelim. ¹¹Bak, kış geçti, Yağmurların ardı kesildi, ¹²Çiçekler açtı, Şarkı mevsimi geldi, Kumrular ötüşmeye başladı beldemizde. ¹³İncir ağacı ilk meyvesini verdi, Yeşeren asmalar mis gibi kokular saçmakta. Kalk, gel aşkım, güzelim.” ¹⁴Kaya kovuklarında, Uçurum kenarlarında gizlenen güvercinim! Boyunu bosunu göster bana, Sesini duyur; Çünkü sesin tatlı, boyun bosun güzeldir. ¹⁵Yakalayım tilkileri bizim için, Bağları bozan küçük tilkileri; Çünkü bağlarımız yeşerdi. ¹⁶Sevgilim benimdir, ben de onun, Zambaklar arasında gezinir ^{iv} durur. ¹⁷Ey sevgilim, gün serinleyip gölgeler uzayana dek, Engebeli dağlar üzerinde bir ceylan gibi, Geyik yavrusu gibi ol!

3Gece boyunca yatağımda Sevgilimi aradım, Aradım, ama bulamadım. ²“Kalkıp kenti dolaşayım, Sokaklarda, meydanlarda sevgilimi arayayım” dedim, Aradım, ama bulamadım. ³Kenti dolaşan bekçiler buldu beni, “Sevgilimi gördünüz mü?” diye sordum. ⁴Onlardan ayrılır ayrılmaz Sevgilimi buldum. Tuttum onu, bırakmadım; Annemin evine, Beni doğuran kadının odasına götürüncüye dek. ⁵Dişi ceylanlar, Yabanıl dişi geyikler üstüne Ant içiriyorum size, ey Yerusalım kızları! Aşkımı ayıltmayasınız, uyandırmayasınız diye, Gönlü hoş olana dek. ⁶Kimdir bu kırdan çıkan, Bir duman sütunu gibi, Tüccarın türlü türlü baharatıyla, Mür ve günnükle tütsülenmiş? ⁷İşte Süleyman'ın tahtirevanı! İsraili yiğitlerden Altmış kişi eşlik ediyor ona. ⁸Hepsi kılıç kuşanmış, eğitilmiş savaşçı. Gecenin tehlikelerine karşı, Hepsinin kılıcı belinde. ⁹Kral Süleyman tahtirevanı Lübnan ağaçlarından yaptı. ¹⁰Direklerini gümüşten, Tabanını altından yaptı. Koltuğu mor kumaşla kaplıydı. İçini sevgiyle döşemişti Yerusalım kızları. ¹¹Dışarı çıkın, ey Siyon kızları! Düğününde, mutlu gününde Annesinin verdiği tacı giymiş Kral Süleyman'ı görün.

4Ah, ne güzelsin, aşkım, ah, ne güzel! Peçenin ardındaki gözlerin güvercinler gibi. Siyah saçların Gilat Dağı'nın yamaçlarından inen Keçi sürüsü sanki. ²Yeni kırkılıp yıkanmış, Sudan çıkmış koyun sürüsü gibi dişlerin, Hepsinin iki

ⁱEski çağlarda kadının örtünmesi fahişe olduğunu gösterirdi.

ⁱⁱ“Divandayken” ya da “Sofradayken”.

ⁱⁱⁱ“Şaron” verimli bir kıyı bölgesiydi.

^{iv}“Gezinir”: İbranice “Sürü otlatır”.

zi var. Yavrusunu yitiren yok aralarında. ³Al kurdele gibi dudakların, Ağzın ne güzel! Peçenin ardındaki yanakların Nar parçası sanki. ⁴Boynun Davut'un kulesi gibi, Kakma taşlarla ^v yapılmış, Üzerine bin kalkan asılmış, Hepsini de birer yiğit kalkanı. ⁵Sanki bir çift geyik yavrusu memelerin Zambaklar arasında otlayan İki ceylan yavrusu. ⁶Gün serinleyip gölgeler uzayınca, Mür dağına, Günnük tepesine gideceğim. ⁷Tepeden tırnağa güzelsin, aşkım, Hiç kusur yok. ⁸Benimle gel Lübnan'dan, yavuklum, Benimle gel Lübnan'dan! Amana doruğundan, Senir ve Hermon doruklarından, Aslanların inlerinden, Parsların dağlarından geç. ⁹Çaldım gönlümü kızkardeşim, yavuklum, Bir bakışınla, Gerdanlığının tek zinciriyle çaldım gönlümü! ¹⁰Aşkım ne güzel, kızkardeşim, yavuklum, Şaraptan çok daha tatlı; Esansının kokusu her türlü baharattan güzel! ¹¹Ey yavuklum, bal damlar dudaklarından, Bal ve süt var dilinin altında, Lübnan'ın kokusu geliyor giysilerinden! ¹²Kapalı bahçesin sen, kızkardeşim, yavuklum, Kapalı bir kaynak, mühürlü bir pınar. ¹³Fidanların nar bahçesidir; Seçme meyvelerle, Kına ve hintsümbülüyle, ¹⁴Hintsümbülü ve safranla, Güzel kokulu kamış ve tarçınla, her türlü günnük ağacıyla, Mür ve ödle, her türlü seçme baharatla. ¹⁵Sen bir bahçe pınarısın, Bir taze su kuyusu, Lübnan'dan akan bir dere. ¹⁶Uyan, ey kuzey rüzgarı, Sen de gel, ey güney rüzgarı! Bahçemde es de güzel kokusu saçılınsın. Sevgilim bahçesine gelsin, seçme meyvelerini yesin!

⁵Bahçeme girdim, kızkardeşim, yavuklum, Mürümü topladım baharatımla, Gümecimi, balımı yedim, Şarabımı, sütümü içtim. Kızım Arkadaşları Yiyin, için, ey dostlar! Mest olun aşktan, ey sevgililer! ²Ben uyuyordum ama yüreğim uyanıktı. Dinleyin! Sevgilim kapıyı vuruyor. "Aç bana, kızkardeşim, aşkım, eşsiz güvercinim! Sırılsıklam oldu başım çiyden, Kaküllerim gecenin neminden." ³Entarimi çıkardım, Yine giyinmeli miyim? Ayaklarımı yıkadım, Yine kirletmeli miyim? ⁴Kapı deliğinden uzattı elini sevgilim, Aşk duygularım kabardı onun için. ⁵Kalktım, sevgilime kapıyı açayım diye, Mür elimden damladı, Parmaklarımdan aktı Sürgü tokmakları üzerine. ⁶Kapıyı açtım sevgilime, Ama sevgilim yoktu, gitmişti! Kendimden geçmişim o konuşurken. Aradım onu, ama bulamadım, Seslendim, ama yanıt vermedi. ⁷Kenti dolaşan bekçiler buldu beni, Dövüp yaraladılar. Sur bekçileri alıp götürdü şalım. ⁸Size ant içiriyorum, ey Yeruşalim kızları! Eğer sevgilimi bulursanız, Söyleyin ona, aşk hastasıyım ben. ⁹Farkı ne sevgilinin öbürlerinden, Ey güzeller güzeli? Farkı ne ki, bize böyle ant içiriyorsun? ¹⁰Sevgilimin teni pembe-beyaz, ıslıl ıslıl yanıyor! Göze çarpıyor on binler arasında. ¹¹Başı saf altın, Kakülleri kıvr kıvr, kuzgun gibi siyah. ¹²Akarsu kıyısındaki Güvercinler gibi gözleri; Sütle yıkanmış, Yuvasındaki mücevher sanki. ¹³Yanakları güzel kokulu tarhlar gibi, Nefis kokular saçıyor. Dudakları zambak gibi, Mür yağı damla-

lıyor. ¹⁴Elleri, üzerine sarı yakut kakılmış altın çubuklar, Gövdesi laciverttaşıyla süslenmiş cilalı fildişi. ¹⁵Mermer sütun bacakları Saf altın ayaklıklar üzerine kurulmuş. Boyu bosu Lübnan dağları gibi, Lübnan'ın sedir ağaçları gibi eşsiz. ¹⁶Ağzı çok tatlı, Tepeden tırnağa güzel. İşte böyledir sevgilim, böyledir yarım, ey Yeruşalim kızları!

⁶Nereye gitti sevgilin, Ey güzeller güzeli, Ne yana yöneldi? Biz de onu arayalım seninle birlikte! ²Bahçesine indi sevgilim, Güzel kokulu tarhlara, Bahçede gezinmek ^{vi}, zambak toplamak için. ³Ben sevgilime aitim, sevgilim de bana, Gezinip ^{vii} duruyor zambaklar arasında. ⁴Sevgilim, Tırna ^{viii} kadar güzelsin, Yeruşalim kadar şirin, Sancak açmış bir ordu kadar görkemli. ⁵Çevir gözlerini benden, Çünkü şaşırtıyorlar beni. Gilat Dağı'nın yamaçlarından inen Keçi sürüsünü andırıyor siyah saçların. ⁶Yeni yıkanmış, sudan çıkmış dişi koyun sürüsü gibi dişlerin, Hepsinin ikizi var; Yavrusunu yitiren yok aralarında. ⁷Peçenin ardındaki yanakların Nar parçası sanki. ⁸Altmış kraliçe, Seksen cariye, Sayısız bakire kız olabilir; ⁹Ama bir tanedir benim eşsiz güvercinim, Biricik kızdır annesinin, Gözbebeği kendisini doğurmanın. Kızlar sevgilimi görünce, "Ne mutlu ona!" dediler. Kraliçeler, cariyeler onu övdüler. ¹⁰Kimdir bu kadın? Şafak gibi beliren, Ay kadar güzel, Güneş kadar parlak, Sancak açmış bir ordu kadar görkemli. ¹¹Ceviz bahçesine indim, Yeşermiş vadiyi göreyim diye; Asma tomurcuk verdi mi, Narlar çiçek açtı mı bakayım diye. ¹²Nasıl oldu farkına varmadan, Tutkum bindirdi beni soylu halkımın savaş arabalarına. ¹³Dön, geri dön, ey Şulamlı kız, Dön, geri dön de seni seyredelim. Erkek Niçin Şulamlı kızı seyretmek istiyorsunuz, Mahanayim oyununu ^{ix} seyredercesine?

⁷Ne güzel sandaletli ayakların, Ey soylu kız! Mücevher gibi yuvarlak kalçaların, Usta ellerin işi. ²Karışık şarabın hiç eksilmediği Yuvarlak bir tas gibi göbeğin. Zambaklarla kuşanmış Buğday yığını gibi karnın. ³Sanki bir çift geyik yavrusu memelerin, İki ceylan yavrusu. ⁴Fildişi kule gibi boynun. Bat-Rabim Kapısı yanındaki Heşbon havuzları gibi gözlerin. Şam'a bakan Lübnan Kulesi gibi burnun. ⁵Karmel Dağı gibi duruyor başım, Pırıl pırıl mora çalar saçların. Kaküllerine tutsak oldu kral. ⁶Ne güzel, ne çekicidir aşk! Zevkten zevke sürükler. ⁷Hurma ağacına benziyor boyun, Salkım salkım memelerin. ⁸"Çıkayım hurma ağacına" dedim, "Tutayım meyveli dallarını." Üzüm salkımları gibi olsun memelerin, Elma gibi koksun soluğun, ⁹En iyi şarap gibi ağzım. Kız Sevgilimin dudaklarına, dişlerine ^x doğru kaysın. ¹⁰Ben sevgilime aitim, O da bana tutkun. ¹¹Gel,

^{vi}"Gezinmek" ya da "Sürü otlatmak".

^{vii}"Gezinip" ya da "Sürü otlatıp".

^{viii}"Tırna": İsrail'in kuzey krallığındaki ilk başkenti. "Hoş, güzel" anlamına gelir.

^{ix}"Mahanayim oyunu": "İki grup halinde oynanan bir oyun" anlamına gelebilir.

^xSeptuaginta, Vulgata "Dudaklarına, dişlerine", Masoretik metin "Uyuyanların dudaklarına".

^v"Kakma taşlarla" ya da "Silahane olarak". İbranice sözcüğün anlamı kesin olarak bilinmiyor.

sevgilim, kıra çıkalım, Köylerde ^{xi} geceleyelim. ¹²Bağlara gidelim sabah erkenden, Bakalım, asma tomurcuk verdi mi? Dalları yeşerdi mi, Narlar çiçek açtı mı, Orada sevişeceğim seninle. ¹³Mis gibi koku saçıyor adamotları, Kapımızın yanbaşında Taze, kuru, Her çeşit seçme meyve var. Senin için sakladım onları, sevgilim.

8Keşke kardeşim olsaydım, Annemin memelerinden süt emmiş. Dışarıda görünce öperdim seni, Kimse de kınamazdı beni. ²Önüme düşer, Beni eğiten Annemin evine götürürdüm seni; Sana baharatlı şarapla Kendi narlarımın suyundan içirirdim. ³Sol eli başımın altında, Sağ eli sarsın beni. ⁴Ant içiriyorum size, ey Yeruşalim kızları! Aşkımı ayıltmayasınız, uyandırmayasınız diye, Gönlü hoş olana dek. ⁵Kim bu, Sevgilisine yaslanarak çölden çıkan? Kız Elma ağacı altında uyandırdım seni, Orada doğum sancıları çekti annen, Orada doğum sancıları çekip doğurdu seni. ⁶Beni yüreğinin üzerine bir mühür gibi, Kolunun üzerine bir mühür gibi yerleştirdi. Çünkü sevgi ölüm kadar güçlü, Tutku ölümler diyarı kadar katıdır. Alev alev yanar, Yakıp bitiren ateş gibi. ⁷Sevgiyi engin sular söndüremez, Irmaklar süpürüp götürmez. İnsan varını yoğunu sevgi uğruna verse bile, Yine de hor görülür! ⁸Küçük bir kızkardeşimiz var, Daha memeleri çıkmadı. Ne yapacağız kızkardeşimiz için, Söz kesileceği gün? ⁹Eğer o bir sursa, Üzerine gümüş mazgallı siper yaparız; Eğer bir kapıysa, Sedir tahtalarıyla onu kaplarız. ¹⁰Ben bir surum, memelerim de kuleler gibi, Böylece hoşnut eden biri oldum onun gözünde. ¹¹Süleyman'ın bağı vardı Baal-Hamon'da, Kiraya verdi bağını; Her biri bin gümüş öderdi ürünü için. ¹²Benim bağım kendi emrimde, Bin gümüş senin olsun, ey Süleyman, İki yüz gümüş de ürününe bakan kiraçıların. ¹³Ey sen, bahçelerde oturan kadın, Arkadaşlar kulak veriyor sesine, Bana da duyur onu. ¹⁴Koş, sevgilim, Mis kokulu dağların üzerinde bir ceylan gibi, Geyik yavrusu gibi ol!

^{xi}"Köylerde" ya da "Kına çalıları arasında".

YEŞAYA

1Yahuda kralları Uzziya, Yotam, Ahaz ve Hizkiya zamanında Amots oğlu Yeşaya'nın Yahuda ve Yeruslm'le ilgili görümü: 2Ey gökler dinleyin, ey yeryüzü kulak ver! Çünkü RAB konuşuyor: "ocuklar yetiştirip büyüttüm, Ama bana başkaldırdılar. 3kz sahibini, eşek efendisinin yemliğini bilir, Ama İsrail halkı bu kadarını bile bilmiyor, Halkım anlamıyor." 4Gnahlı ulusun, suç yüklü halkın, Kötülük yapan soyun, Baştan ıkmış çocukların vay haline! RAB'bi terk ettiler, İsrail'in Kutsalı'nı hor gördüler, O'na sırt çevirdiler. 5Neden bir daha dvlesiniz? Neden vefasızlığı sürdürüyorsunuz? Baş büsbütün hasta, yürek büsbütün yaralı. 6Bedeniniz tepeden tırnağa sağlıksız, Taze darbe izleriyle, yara bereyle dolu, Temizlenmemiş, yağla yumuşatılmamış, sarılmamış. 7lkeniz ıssız, kentleriniz ateşe verilmiş. Yabancılar topraklarınızı Gözünüzün önünde yiyip bitiriyor! Sanki ülkenin kökünü kazımışlar. 8Siyon kızı bağdaki ardak, Salatalık bostanındaki kulübe gibi, Kuşatılmış bir kent gibi kalakalmış. 9Her şeye Egemen RAB bazılarımızı Sağ bırakmamış olsaydı, Sodom gibi olur, Gomora'ya benzerdik. 10Ey Sodom yöneticileri, RAB'bin söylediklerini dinleyin; Ey Gomora halkı, Tanrımız'ın yasasına kulak verin. 11"Kurbanlarımızın sayısı çokmuş, Bana ne?" diyor RAB, "Yakmalık ko sunularına, Besili hayvanların yağına doydum. Boğa, kuzu, teke kanı değil istediğim. 12Huzuruma geldiğinizde Avlularımı iğnemenizi mi istedim sizden? 13Anlamsız sunular getirmeyin artık. Buhurdan iğreniyorum. Kötülük dolu törenlere, Yeni Ay, şabat Günü kutlamalarına Ve düzenlediğiniz toplantılara dayanamıyorum. 14Yeni Ay trenlerinizden, bayramlarınızdan nefret ediyorum. Bunlar bana yk oldu, Onları taşıtmaktan yoruldum. 15"Ellerinizi açıp bana yakardığınızda Gözlerimi sizden kaçıracağım. Ne kadar çok dua ederseniz edin dinlemeyeceğim. Elleriniz kan dolu. 16Yıkayıp temizlenin, Kötülük yaptığımızı gözüm görmesin, Kötülük etmekten vazgeçin. 17İyilik etmeyi iğrenin, Adaleti gözetin, zorbayı yola getirin, öksüzün hakkını verin, Dul kadını savunun." 18RAB diyor ki, "Gelin, şimdi devamızı görelim. Günahlarınız sizi kana boyamış bile olsa Kar gibi ak pak olacaksınız. Elleriniz kırmız böceği gibi kızıl olsa da Yapağı gibi bembeyaz olacak. 19İstekli olur, söz dinlerseniz, ülkenin en iyi ürünlerini yiyeceksiniz. 20Ama direnip başkaldırırsanız, Kılıç sizi yiyip bitirecek." Bunu söyleyen RAB'dir. 21Sadık

kent nasıl da fahişe oldu! Adaletle doluydu, doğruluğun barınmağıydı, şimdiyse katillerle doldu. 22Gmş cüruf oldu, şarabına su katıldı. 23Yneticileri asilerle hırsızların işbirlikçisi; Hepsini rüşveti seviyor, Armağan peşine düşmüş. kszn hakkını vermiyor, Dul kadının davasını görmüyorlar. 24Bu yüzden Rab, Her şeye Egemen RAB, İsrail'in Gcls söyle diyor: "Hasım larımı cezalandırıp rahata kavuşacağım, Düşmanlarımdan o alacağım. 25Sana karşı duracak, Kl suyuyla arıtır gibi seni cüruftan arıtıp temizleyeceğim. 26Eskiden, başlangıçta olduğu gibi, Sana yöneticiler, danışmanlar yetiştireceğim. Ondan sonra 'Doğruluk Kenti', 'Sadık Kent' diye adlandırılacaksınız." 27Siyon adalet sayesinde, Tövbe edenleri de doğruluk sayesinde kurtulacak. 28Ama başkaldıranlarla günahlılar Birlikte yıkıma uğrayacaklar. RAB'bi terk edenler yok olacak. 29"Sevip altında tapındığımız yabancı fıstık ağaçlarından utanacaksınız, Putperest trenleriniz için seçtiğiniz bahçelerden ötürü yüzünüz kızaracak. 30Yaprakları solmuş yabancı fıstık ağacına, Susuz bahçeye döneceksiniz. 31Gcl adamlarımız kıtık gibi, Yaptıkları işler kıvılcım gibi olacak; İki birlikte yanacak ve söndüren olmayacak."

2Amots oğlu Yeşaya'nın Yahuda ve Yeruslm'le ilgili görümü: 2RAB'bin Tapınağı'nın kurulduğu dağ, Son günlerde dağların en yücesi, Tepelerin en yükseği olacak. Oraya akın edecek ulusların hepsi. 3Birok halk gelecek, "Haydi, RAB'bin Dağı'na, Yakup'un Tanrısı'nın Tapınağı'na ıkalmış" diyecekler, "O bize kendi yolunu oğretsin, Biz de O'nun yolundan gidelim." nk yasa Siyon'dan, RAB'bin sözü Yeruslm'den çıkacak. 4RAB uluslar arasında yaręilik edecek, Birçok halkın arasındaki anlaşmazlıkları çözecek. İnsanlar kılıçlarını çekiçle dövüp saban demiri, Mızraklarını bağcı bıçağı yapacaklar. Ulus ulusa kılıç kaldırmayacak, Savaş eğitimi yapmayacaklar artık. 5Ey Yakup soyu, gelin RAB'bin işığında yriyelim. 6Ya RAB, halkını, Yakup soyunu terk ettin, çünkü yürekleri doğu kökenli inançlarla dolu. Filistliler gibi falcılıkla uğraşıyor, Yabancılarla el sıkışıyorlar. 7lkeleri altınla, gümüşle dolu, Hazinelelerinin sonu yok, Sayısız atları, savaş arabaları var. 8lkeleri putlarla dolu; Elleriyle yaptıkları, Parmaklarıyla biçim verdikleri Putların önünde eğiliyorlar. 9Bu yüzden herkes alaltılıp dize getirilecek. Onları bağışlama, ya RAB! 10RAB'bin dehşetinden, Yüce görkeminden kaçmak

için kayalıklara gidin, Yerin altına saklanın. ¹¹İnsanın küstah bakışları alçaltılacak, Gururu kırılacak. O gün yalnız RAB yüceltilecek. ¹²Çünkü Her Şeye Egemen RAB o gün Kibirli, gururlu, kendini beğenmişleri alçaltacak; ¹³Lübyazıllı, bütin ulu, yüksek sedir ağaçlarını, Başan'ın bütin meşelerini yok edecek; ¹⁴Bütin ulu dağları, yüksek tepeleri, ¹⁵Bütin yüksek kuleleri, güçlü surları Yerle bir edecek; ¹⁶Ticaret gemilerinin, güzel teknelerinin hepsini yok edecek. ¹⁷İnsanların gururu, kibiri kırılacak, O gün yalnız RAB yüceltilecek, ¹⁸Putlar tümüyle ortadan kalkacak. ¹⁹RAB kalıp yeryüzünü sarsmaya başlayınca, İnsanlar O'nun dehşetinden Ve yüce görkeminden kaçmak için Kayalık mağaralara, yeraltı kovuklarına saklanacaklar. ²⁰O gün insanlar Yeryüzünü sarsmak üzere harekete geçen RAB'bin dehşetinden Ve yüce görkeminden kaçmak için Tapmak amacıyla yaptıkları altın, gümüş putları Köstebeklere, yarasalara atıp Kayalık kovuklarına, uçurumlardaki yarıklara saklanacaklar. ²¹Ölümlü insana güvenmekten vazgeçin. Onun ne değeri var ki?

3Bakın, Rab, Her Şeye Egemen RAB, Her türlü yardım ve desteği, Yani ekmek ve suyu, Yiğitlerle savaşçıları, Yöneticilerle peygamberleri, Falcılarla ileri gelenleri, Takım komutanlarıyla soyluları, danışmanları, Hünerli büyüleriyle bilge muskacıları Yerusulim'den ve Yahuda'dan çekip alacak. ²³Çocukları onlara yönetici atayacak, Küçük çocuklar onlara egemen olacak. ⁵İnsan insana, komşu komşuya haksızlık edecek. Genç yaşlıya, Sıradan adam onurlu kişiye Hayasızca davranacak. ⁶Ailede bir kardeş öbürüne sarılıp, "Hiç olmazsa senin bir üstlüğün var, Önderimiz ol! Bu yıkıntıları sen yönet" diyecek. ⁷O zaman adam şöyle yanıtlayacak: "Ben yaranızı saramam. Evimde ne yiyecek ne giyecek var. Beni halkın önderi yapmayın." ⁸Yerusulim sendeledi, Yahuda düştü. Çünkü söyledikleri de yaptıkları da RAB'be karşı; O'nun yüce varlığını aşağılıyor. ⁹Yüzlerindeki ifade onlara karşı tanıklık ediyor. Sodom gibi günahlarını açıkça söylüyor, gizlemiyorlar. Vay onların haline! Çünkü bu felaketi başlarına kendileri getirdiler. ¹⁰Doğru kişiye iyilik göreceğini söyleyin. Çünkü iyiliklerinin meyvesini yiyecek. ¹¹Vay kötülerin haline! Kötülük görecek, yaptıklarının karşılığını alacaklar. ¹²Çocuklar halkımı eziyor, Kadınlar onu yönetiyorⁱ. Ey halkım, sana yol gösterenler Seni saptırıyor, yolunu şaşırtıyorlar. ¹³RAB davasını görmek için yerini aldı, Halkları yargılamak için ayağa kalkıyor. ¹⁴RAB halkımın ileri gelenleri ve önderleriyle davasını görecek. Rab, Her Şeye Egemen RAB onlara diyor ki, "Bağları yiyip bitiren sizsiniz, Evleriniz yoksullardan zorla aldığımız malla dolu. Ne hakla halkımı eziyor, Yoksulu sömürüyorsunuz?" ¹⁵RAB şöyle diyor: "Siyon kızları kibirlidir, burunları bir karış havada, göz kırparak geziyor, ayaklarındaki halhalları şingürdatarak kırıtıyorlar. ¹⁷Bu yüzden onların başlarında yaralar çıkaracağım, mah-

rem yerlerini açacağım." ¹⁸O gün Rab güzel halhalları, alın çatkılarını, hilalleri, küpeleri, bilezikleri, peçeleri, başlıkları, ayak zincirlerini, kuşakları, koku şişelerini, muskaları, yüzükleri, burun halkalarını, bayramlık giysileri, pelerinleri, şalları, keseleri, el aynalarını, keten giysileri, baş sargılarını, tülbentleri ortadan kaldıracak. ¹⁹O zaman güzel kokunun yerini pis koku, Kuşağın yerini ip, Lüleli saçın yerini kel kafa, Süslü giysinin yerini çul, Güzelliğin yerini dağlama izi alacak. ²⁵Erkekleri kılıçtan geçirilecek, Yiğitleri savaşta yok olacak. ²⁶Siyon'un kapıları ah çekip yas tutacak; Kent, yerde oturan, Terk edilmiş bir kadın gibi olacak.

4O gün yedi kadın bir erkeği tutup, "Kendi yemeğimizi de giysimizi de sağlarız; yeter ki senin adımı alalım. Utancımızı gider!" diyecekler. ²O gün RAB'bin dalı, İsrail halkından sağ kalanların güzelliği ve görkemi olacak; ülkenin meyvesi de onların kıvancı ve övüncü olacak. ³Siyon'da, yani Yerusulim'de sağ kalanlara, "Yerusulim'de yaşıyor" diye kaydedilenlere, "Kutsal" denilecek. ⁴Rab Siyon kızlarını pisliklerinden arındıracak. Yerusulim'de dökülen kanı adil ve ateşten bir ruhla temizleyecek. ⁵Sonra RAB Siyon Dağı'nın her yanını, orada toplananların üzerini gündüz bulutla, gece dumanla ve parlak alevle örtecek. Yüceliği onların üzerinde bir örtü olacak. ⁶Bu, bir çardak, gündüzün sıcağına karşı gölge, yağmura, fırtınaya karşı sığınak ve korunak olacak.

5Sevgilimin bağı için yaktığı ezgiyi sevgilim için okuyayım: Toprağı verimli bir tepede Sevgilimin bir bağı vardı. ²Toprağı belleyip taşları ayıkladı, Seçme asmalar dikip orta yere bir gözcü kulesi yaptı. Üzüm sıkamak için bir çukur kazdı Ve bağımın üzüm vermesini bekledi. Ama bağ yabanıl üzüm verdi. ³Sevgilim diyor ki, "Ey Yerusulim'de yaşayanlar ve Yahuda halkı, lütfen benimle bağım arasında hakem olun! ⁴Bağım için yapmadığım ne kaldı? Ben üzüm vermesini beklerken niçin yabanıl üzüm verdi? ⁵Şimdi bağuma ne yapacağımı size söyleyeyim: Çitini söküp atacağım, varsın yiyip bitirsinler; duvarını yıkacağım, varsın çiğnesinler. ⁶Viraneye çevireceğim onu; budanmayacak, çapalanmayacak; dikenli çalılar bitecek her yanında. Üzerine yağmur yağdırmasınlar diye bulutlara buyruk vereceğim." ⁷Her Şeye Egemen RAB'bin bağı İsrail halkı, Hoşlandığı fidan da Yahuda halkıdır. RAB adalet bekledi, Zorbalık gördü; Doğruluk bekledi, Feryatlar duydu. ⁸Evlerine ev, tarlalarına tarla katanların vay haline! Oturacak yer kalmadı, Ülke de bir tek siz oturuyorsunuz. ⁹Her Şeye Egemen RAB'bin şöyle ant içtiğini duydum: "Büyük ve gösterişli çok sayıda ev ıssız kalacak, İçinde oturan olmayacak. ¹⁰Çünkü on dönümlükⁱⁱ bağ ancak bir batⁱⁱⁱ şarap, Bir homer^{iv} to-

ⁱⁱ"On dönüm": İbranice "On çift öküzün bir günde işleyebileceği alan" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱ"Bir bat": Yaklaşık 22 lt.

^{iv}"Bir homer": Yaklaşık 220 litrelik bir ölçek.

ⁱ"Çocuklar halkımı eziyor, kadınlar onu yönetiyor" ya da "Yetkililer halkımı eziyor, tefeciler başa geçti".

hum ancak bir efa^v tahlil üretecek.”¹¹ Sabah erkenden kalkıp içki peşinden koşanların, gece geç vakte kadar şarap içip kızışanların vay haline!¹² Onların şölenlerinde lir, çenk, tef ve kaval çalınır, şarap içilir. Ama RAB’bin yaptıklarına dikkat etmez, ellerinin yapıtına aldırılmazlar.¹³ Halkım bilgisizliği yüzünden sürgün edilecek; saygın kişileri kıtlıktan ölecek, kalabalıklar susuzluktan kırılacak.¹⁴ Bu yüzden doymak bilmeyen ölümler diyarı ağzımı ardına kadar açtı; Yeruşalim’in soyluları, sıradan insanları ve gürültülü bir şekilde eğlenenleri oraya inecek.¹⁵ Hepsi alçaltılacak; dize getirilecek, küstah bakışları alçaltılacak.¹⁶ Ama Her Şeye Egemen RAB adaletinden ötürü yüceltilecek. Kutsal Tanrı doğruluğuyla kutsal olduğunu gösterecek.¹⁷ Kuzular kendi otlaklarındaymış gibi otlayacak, zenginlerin ıssız kalan konutlarını yabancılar ele geçirecek.¹⁸ Suçu yalanla örülmüş iplerle, günahı araba urganyla çekenlerin vay haline!¹⁹ Diyorlar ki, “Tanrı elini çabuk tutup işini hızlandırsın da görelim. İsrail’in Kutsalı tasarladığını yapsın da görelim.”²⁰ Kötüye iyi, iyiye kötü diyenlerin, karanlığı ışık, ışığı karanlık yerine koyanların, acıya tatlı, tathya acı diyenlerin vay haline!²¹ Kendilerini bilge görenlerin, akıllı sananların vay haline!²² Şarap içmekte sınır tanımayanların, içkileri karıştırıp içmekten çekinmeyenlerin, rüşvet uğruna kötüyü haklı çıkaranların, haklıların hakkını elinden alanların vay haline!²³²⁴ Alev alev yanan ateş, samanı nasıl yiyip bitirirse, kuru ot alevin içinde nasıl birden tutuşup yok olursa, onlar da kökten çürüyüp gidecek, çiçekleri toz gibi havaya savrulacak. Çünkü Her Şeye Egemen RAB’bin yarasını reddettiler, İsrail’in Kutsalı’nın sözlerini küçümsediler.²⁵ Bu yüzden RAB’bin halkına karşı öfkesi alevlendi, elini kaldırıp onları vurdu. Dağlar titriyor, cesetler çöp gibi sokaklara serildi. Bütün bunlara karşın RAB’bin öfkesi dinmedi, eli hâlâ kalkmış durumda.²⁶ RAB uzaktaki ulusları bir sancak işaretiyle, dünyanın en uzağındakileri ıslık sesiyle çağıracak; hızla, hemen gelecekler.²⁷ Aralarında yorulan, sendeleyemeyen olmayacak; uyuklamayacak, uyumayacaklar. Gevşek kemer, kopuk çarık bağı olmayacak.²⁸ Okları sivri, yayları kuruludur. Atlarının toynakları çakmaktaşı, arabalarının tekerlekleri kasırğa gibidir.²⁹ Askerleri dişi aslan gibi, genç aslanlar gibi kükrüyor, homurdanarak avlarını kapıp götürüyorlar. Kimse avlarını pençelerinden kurtaramıyor.³⁰ O gün İsrail’e karşı denizin gürleyişi gibi gürleyecekler. Karaya bakan biri karanlık ve sıkıntı görecek. Işık karanlık bulutlarla kaplanacak.

6 Kral Uzziya’nın öldüğü yıl yüce ve görkemli Rab’bi gördüm; tahtta oturuyordu, giysisinin etekleri tapınağı dolduruyordu.² Üzerinde Seraflar duruyordu; her birinin altı kanadı vardı; ikisiyle yüzlerini, ikisiyle ayaklarını örtüyor, öbür ikisiyle de uçuyorlardı.³ Birbirlerine şöyle sesleniyorlardı: “Her Şeye Egemen RAB Kutsal, kutsal, kutsaldır. Yüceliği bütün dünyayı dolduruyor.”⁴ Seraflar’ın sesinden kapı söveleriyle eşikler sarsıldı, tapınak dumanla doldu.

^v“Bir efa”: Yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

⁵“Vay başıma! Mahvoldum” dedim, “Çünkü dudakları kirli bir adamım, dudakları kirli bir halkın arasında yaşıyorum. Buna karşın Kral’ı, Her Şeye Egemen RAB’bi gözlerimle gördüm.”⁶ Seraflar’dan biri bana doğru uçtu, elinde sunaktan maşayla aldığı bir kor vardı; ⁷ onunla ağzıma dokunarak, “İşte bu kor dudaklarına değdi, suçun silindi, günahın bağışlandı” dedi.⁸ Sonra Rab’bin sesini işittim: “Kimi gönderiyim? Bizim için kim gidecek?” diyordu. “Ben! Beni gönder” dedim.⁹ “Git, bu halka şunu duyur” dedi, “Duyacak duyacak, ama anlamayacaksınız, Bakacak bakacak, ama görmeyeceksiniz!”¹⁰ Bu halkın yüreğini duygusuzlaştır, Kulaklarını ağırlaştır, Gözlerini kapat. Öyle ki, gözleri görmesin, Kulakları duymasın, yürekleri anlamasın Ve bana dönüp şifa bulmasınlar.”¹¹ “Ne vakte kadar, ya Rab?” diye sordum. Rab yanıtladı: “Kentler viraneye dönüp kimsesiz kalıncaya, Evler ıpsız oluncaya, Toprak büsbütün kırılacağına kadar.”¹² İnsanları çok uzaklara süreceğim, Ülke bomboş kalacak,¹³ Halkın onda biri kalsa da ülke mahvolacak. Ama devrildiği zaman kütüğü kalan Yabanıl fıstık ve meşe ağacı gibi, Kutsal soy kütüğünden çıkacak.”

7 Uzziya oğlu Yotam oğlu Ahaz Yahuda Kralı’yken, Aram Kralı Resin’le Remalya oğlu İsrail Kralı Pekah Yeruşalim’e saldırdılar, ama ele geçiremediler.² Davut’un torunları Aram’ın Efrayimliler’le güçbirliği ettiğini duydular. Ahaz’la halkının yürekleri rüzgarda sallanan orman ağaçları gibi titremeye başladı.³ Bu arada RAB Yeşaya’ya şöyle seslendi: “Ahaz’ı karşılamak için oğlun Şear-Yaşuv’la^{vi} birlikte Yukarı Havuz’un su yolunun sonuna, Çırpıcı Tarlası’na gidin yola çık.”⁴ Ona de ki, ‘Dikkatli ve sakin ol, korkma! Şu tüten iki yanık odun parçasının –Aram Kralı Resin’le Remalya’nın oğlunun– öfkesinden korkma.⁵ Aram, Efrayim ve Remalya’nın oğlu sizin için kötü şeyler tasarlıyor. Diyorlar ki, ⁶ Haydi, Yahuda’ya saldıralım, halkı korkutup ülkeyi ele geçirelim, Taveal’ın oğlunu kral ilan edelim.”⁷ “Buna karşılık Egemen RAB diyor ki, bu tasarı asla gerçekleşmeyecek.⁸ Çünkü Şam sadece Aram’ın başkenti, Resin de sadece Şam’ın başıdır. Efrayim’e gelince, altmış beş yıl içinde paramparça edilip halk olmaktan çıkacak.⁹ Samiriye sadece Efrayim’in başkenti, Remalya’nın oğlu da sadece Samiriye’nin başıdır. Bana güvenmezseniz, güvenlikte olamazsınız.”¹⁰ RAB Ahaz’a yine seslendi: ¹¹ “Tanrın RAB’den bir işaret iste; ölümler diyarı kadar derin, gökler kadar yüksek olsun.”¹² Ama Ahaz, “Hayır, istemem, RAB’bi sınımam” dedi.¹³ Bunun üzerine Yeşaya, “Dinleyin, ey Davut’un torunları!” dedi, “İnsanların sabrını taşırmamız yetmezmiş gibi şimdi de Tanrım’ın sabrını mı taşıyorsunuz?¹⁴ Bundan ötürü Rab’bin kendisi size bir belirti verecek: İşte, kız gebe kalıp bir oğul doğuracak; adını İmmanuel^{vii} koyacak.¹⁵ Çocuk kötüyü reddedip iyiyi seçecek yaşa gelince tereyağı ve bal yiyecek.¹⁶ Ama çocuk kötüyü reddedip iyiyi seçecek yaşa gelmeden, seni dehşete düşüren

^{vi}“Şear-Yaşuv”: “Sağ kalanlar dönecek” anlamına gelir.

^{vii}“İmmanuel”: “Tanrı bizimledir” anlamına gelir.

o iki kralın toprakları ıssız kalacak. ¹⁷“RAB seni, halkımı ve babanın soyunu Efrayim’in Yahuda’dan ayrıldığı günden bu yana görülmemiş bir felakete uğratacak; üzerinize Asur Kralı’nı saldırtacak. ¹⁸“O gün RAB Mısır ırmaklarının ta uçlarından sinekleri, Asur topraklarından arıları ıslıkla çağırarak. ¹⁹Akın akın gelip derin vadilerde, kaya kovuklarında, dikenli çalılıklarda, otlaklarda konaklayacaklar. ²⁰“O gün Rab Fırat’ın ötesinden kiraladığı usturayla –Asur Kralı’yla– sakalınızı, saçlarınızı, beden killarınızı tıraş edecek. ²¹O günlerde bir inekle bir çift koyun besleyen ²²aldığı bol süt sayesinde tereyağı yiyecek. Ülkede kalan herkes bal ve tereyağıyla beslenecek. ²³“O gün bin gümüş değerinde bin asmaya sahip olan her bağ dikenli çalılarla dolacak. ²⁴İnsanlar oralara okla, yayla gidecek. Çünkü ülkenin her yanı dikenli çalılarla kaplanacak. ²⁵Bir zamanlar çapalanıp ekin ekilen tepeler korkudan kimsenin giremeyeceği dikenliklere dönecek, sığırm gezindiği, davarın çiğnediği yerler olacak.”

8 RAB bana şöyle dedi: “Büyük bir levha alıp okunaklı harflerle üzerine, ‘Maher-Şalal-Haş-Baz’^{viii} yaz. ²Kâhin Uriya ile Yeverekya oğlu Zekeriya’yı kendime güvenilir tanık seçiyorum.” ³Peygamber olan karım bundan bir süre sonra gebe kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. RAB bana, “Adını ‘Maher-Şalal-Haş-Baz’ koy” dedi, ⁴“Çocuk daha ‘Anne, baba’ demesini öğrenmeden, Şam’ın serveti ve Samiriye’nin ganimeti Asur Kralı’na götürülecek.” ⁵RAB bana yine seslenip dedi ki, ⁶“Bu halk usul usul akan Şiloh sularını reddettiği, Resin’le Remalya’nın oğluluyla mutlu olduğu için^{ix}, ⁷ben Rab, Fırat’ın kabaran güçlü sularını –bütün dehşetiyle Asur Kralı’nı– üzerlerine salacağım. Yatağından taşan ırmak, kıyılarını su altında bırakacak. ⁸Yahuda’yı kaplayan sular her şeyi silip süpürerek adam boyu yükselecek, ülkeni boydan boya dolduracak, ey İmmanuel!” ⁹Ey halklar, yıkıma, bozguna uğrayacaksınız. Yeryüzünün en uç köşeleri, kulak verin. Savaşmaya, bozguna uğramaya hazırlanın. Evet, savaşa ve bozguna hazır olun. ¹⁰İstedığınızı tasarlayın, hepsi boşa gidecek. İstedığınız kadar konuşun, hiçbirisi gerçekleşmeyecek. Çünkü Tanrı bizimdir. ¹¹RAB beni halkın tuttuğu yoldan gitmeme konusunda şiddetle uyararak şöyle dedi: ¹²“Onların entrika dediği her şeye Siz entrika demeyin; Onların korktuğundan korkmayın, yılmayın. ¹³“Her Şeye Egemen RAB’bi kutsal sayın. Korkunuz, yılmamız O’ndan olsun. ¹⁴Tapınak O olacak. İsrail’in iki krallığı içinse Sürçme taşı ve tökezleme kayası, Yeruşalim’de yaşayanlar için Kapan ve tuzak olacak. ¹⁵Birçokları sendeleyip düşecek, parçalanacak, Tuzağa düşüp ele geçecek.” ¹⁶Ya RAB, öğrencilerim arasında bildirimini koru, Öğretimi mühürle! ¹⁷Kendini Yakup’un soyundan gizleyen RAB’bi özlemle bekliyorum, umudum O’nda. ¹⁸Ben ve RAB’bin bana verdiği çocuklar, Siyon Dağı’nda

oturan Her Şeye Egemen RAB’bin İsrail’deki belirtileri ve işaretleriyiz. ¹⁹Birileri size, “Fısildeşip mırıldanan medyumlarla ruh çağırana danışın” dediğinde, “Halk kendi Tanrısı’na danışmaz mı; yaşayanlar için ölümlere mi danışılır?” deyin. ²⁰Tanrı’nın öğretisine ve bildirisine dönmek gerek! Böyle düşünmezlerse, onlar için hiç şafak sökmeyecek. ²¹Aç ve çaresiz, ülkede dolanıp duracaklar. Aç kalınca öfkelenip krallarına, Tanrıları’na lanet edecekler. Yukarıya da ²²dünyaya da baksalar sıkıntıdan, karanlıktan, korkunç karanlıktan başka bir şey görmeyecekler. Kovulacakları yer koyu karanlıktır.

9 Bununla birlikte sıkıntı çekmiş olan ülke karanlıkta kalmayacak. Geçmişte Zevulun ve Naftali bölgelerini alçaltan Tanrı, gelecekte Şeria Irmağı’nın ötesinde, Deniz Yolu’nda, ulusların yaşadığı Celile’yi onurlandıracak. ²Karanlıkta yürüyen halk Büyük bir ışık görecek; Ölümün gölgelediği diyarda Yaşayanların üzerine ışık parlayacak. ³Ya RAB, ulusu çoğaltacak, sevincini artıracaksın. Ekin biçenlerin neşelendiği, Ganimet paylaşanların coştığı gibi, Onlar da sevinecek senin önünde. ⁴Çünkü onlara yük olan boyunduruğu, Omuzlarını döven değneği, Onlara eziyet edenlerin sopasını paramparça edeceksin; Tıpkı Midyanlılar’ı yenilgiye uğrattığın günkü gibi. ⁵Savaşta giyilen çizmeleri Ve kana bulanmış giysileri Yakılacak, ateşe yem olacak. ⁶Çünkü bize bir çocuk doğacak, Bize bir oğul verilecek. Yönetim onun omuzlarında olacak. Onun adı Harika Öğütçü^x, Güçlü Tanrı, Ebedi Baba, Esenlik Önderi olacak. ⁷Davut’un tah-tı ve ülkesi üzerinde egemenlik sürecek. Egemenliğinin ve esenliğinin büyümesi son bulmayacak. Egemenliğini adaletle, doğrulukla kuracak Ve sonsuza dek sürdürecektir. Her Şeye Egemen RAB’bin gayreti bunu sağlayacak. ⁸Rab İsrail için, Yakup soyu için yargısını bildirdi. Bu yargı yerine gelecek. ⁹Bütün halk, Efrayim ve Samiriye’de yaşayanlar, Rab’bin bu yargısını duyacak. Gururlu ve küstah olan bu halk diyor ki, ¹⁰“Kerpiç evler yıkıldı, Ama yerlerine yontma taştan evler yapacağız. Yabancı incir ağaçları kesildi, Ama yerlerine sedir ağaçları dikeceğiz.” ¹¹Bundan dolayı RAB, Resin’in hasımlarını Halka karşı güçlendirecek; Düşmanlarımızı, doğudan Aramlılar’ı, Batıdan Filistliler’i ayaklandıracak. Bunlar ağızlarını ardına kadar açıp İsrail’i yutacaklar. Bütün bunlara karşın RAB’bin öfkesi dinmedi, Eli hâlâ kalkmış durumda. ¹²¹³Halk kendisini cezalandıran RAB’be dönmeyecek, Her Şeye Egemen RAB’bi aramayacak. ¹⁴Bunun için RAB İsrail’den başı da kuyruğu da Hurma dalını da sazı da Bir günde kesip atacak. ¹⁵Baş ileri gelen saygın kişi, Kuyruksa öğretisi sahte olan peygamberdir. ¹⁶Çünkü bu halkı saptıranlar ona yol gösterenlerdir. Onları izleyenler de yem oluyor. ¹⁷Bu yüzden Rab onların gençleri için sevinç duymayacak, Öksüzlerine, dul kadınlarına acımayacak. Çünkü hepsi tanrısızdır, kötülük yaparlar. Her ağız saçmalıyor. Bütün bunlara karşın RAB’bin öfkesi dinmedi, Eli hâlâ kalkmış durumda. ¹⁸Kötülük dikenli çalıları

^{viii}“Maher-Şalal-Haş-Baz”: “Hemen çapulla, çabuk yağmala” anlamına gelir.

^{ix}“Oğluluyla mutlu olduğu için” ya da “Oğlundan korktuğu için”.

^x“Harika Öğütçü” ya da “Harikalar yaratan”.

yiyecekler, Ama aç kalacak, doymayacaklar. Herkes çocuğunun etini yiyecek: ²¹Manaşşe Efrayim'i, Efrayim Manaşşe'yi yiyecek, Sonra birlikte Yahuda'nın üzerine yürüyecekler. Bütün bunlara karşın RAB'bin öfkesi dinmedi, Eli hâlâ kalkmış durumda.

10Yoksullardan adaleti esirgemek, Halkımın düşkünlerinin hakkını elinden almak, Dulları avlamak, Öksüzlerin malını yağmalamak için Haksız kararlar alanların, Adil olmayan yasalar çıkaranların vay haline! ²³Yargı günü Uzaklardan başınıza felaket geldiğinde ne yapacaksınız? Yardım için kime koşacaksınız, Servetinizi nereye saklayacaksınız? ⁴Tutsaklar arasından bir köşeye sinmek Ya da savaşta ölmekten başka çareniz kalmayacak. Bütün bunlara karşın RAB'bin öfkesi dinmedi, Eli hâlâ kalkmış durumda. ⁵"Vay haline Asur, öfkemin değneği! Elindeki sopa benim gazabımdır. ⁶Asur'u tanırsız ulusa karşı salacağım; Soyup yağma etmesi, Sokaktaki çamur gibi onları çiğnemesi, Öfkelenmiş halkın üzerine yürümesi için Buyruk vereceğim." ⁷Ama Asur Kralı bundan da kötüsünü düşünüyor. Birçok ulusun kökünü kazıyıp yok etmeyi tasarlıyor. ⁸"Komutanlarımın hepsi birer kral değil mi?" diyor, ⁹"Kalno'yu, Karkamış gibi ele geçirmedim mi? Hama'nın sonu Arpat'ınki, Samiriye'nin sonu Şam'ınki gibi olmadı mı? ¹⁰Putları Yeruşalim ve Samiriye'ninkinden daha çok olan putperest ülkeleri nasıl ele geçirdimse, ¹¹Samiriye'ye ve putlarına ne yaptımsa, Yeruşalim'e ve putlarına da yapamaz mıyım?" ¹²Rab Siyon Dağı'na ve Yeruşalim'e karşı tasarladıklarını yapıp bitirdikten sonra şöyle diyecek: "Asur Kralı'nı kibirli yüreği, Övünge bakışları yüzünden cezalandıracağım. ¹³Çünkü, 'Her şeyi bileğimin gücüyle, Bilgeliğimle yaptım' diyor, 'Akıllıyım, ulusları ayıran sınırları yok ettim, Hazinelelerini yağmaladım, Güçlü kralları tahtlarından indirdim. ¹⁴Elimi yuvaya sokup kuş yumurtalarını toplar gibi Ulusların varını yoğunu topladım. Terk edilmiş yumurtaları nasıl toplarlarsa, Ben de bütün ülkeleri öyle topladım. Kanat çırpın, ağzını açın, Sesini çıkaran olmadı.'" ¹⁵Balta kendisini kullanana karşı övünür mü? Testere kendisini kullanana karşı büyüklenir mi? Sanki değnek kendisini kaldıranı sallayabilir, Sopa sahibini kaldırabilmiş gibi... ¹⁶Rab, Her Şeye Egemen RAB, Asur'un güçlü adamlarını Yıpratıcı hastalıkla cezalandırarak. Orduları alev alev yanacak. ¹⁷İsrail'in Işığı ateş, İsrail'in Kutsalı alev olacak; Asur'un dikenli çalılarını Bir gün içinde yakıp bitirecek. ¹⁸Görkemli ormanıya verimli tarlaları, Ölümcül bir hastalığa yakalanmış insan gibi Tümüyle harap olacak. ¹⁹Ormanda artakalan ağaçlar Bir çocuğun bile sayabileceği kadar az olacak. ²⁰O gün İsrail'in sağ kalanları, Yakup'un kaçıp kurtulan torunları, Kendilerini yok etmek isteyene değil, Artık içtenlikle RAB'be, İsrail'in Kutsalı'na dayana-

caklar. ²¹Geriye kalanlar, Yakup soyundan sağ kalanlar, Güçlü Tanrı'ya dönecekler. ²²Ey İsrail, halkın denizin kumu kadar çok olsa da, Ancak pek azı dönecek ^{xi}. Tümüyle adil bir yıkım kararlaştırıldı. ²³Rab, Her Şeye Egemen RAB, Kararlaştırılan yıkımı bütün yeryüzünde gerçekleştirecek. ²⁴Bu nedenle Rab, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: "Ey sen, Siyon'da yaşayan halkım, Asurlular, Mısırlılar'ın yaptığı gibi Sana değnekle vurduklarında, Sopalarını sana karşı kaldırdıklarında korkma. ²⁵Çünkü çok yakında gazabım sona erecek, Öfkem Asurlular'ın yıkımını sağlayacak. ²⁶Ben, Her Şeye Egemen RAB, Midyanlılar'ı Orev Kayası'nda alt ettiğim gibi, Onları da kırbaça alt edeceğim. Değneğimi Mısır'a karşı nasıl denizin üzerine uzattımsa, Şimdi yine öyle yapacağım. ²⁷O gün Asur'un yükü sırtınızdan, Boyunduruğu boynunuzdan kalkacak; Semirdiğiniz için ^{xii} boyunduruk kırılacak." ²⁸Ayat Kenti'ne saldırdılar, Migron'dan geçip ağırlıklarını Mikmas'ta bıraktılar. ²⁹Geçidi aşarak Geva'da konakladılar. Rama Kenti korkudan titredi, Saul'un kenti Giva'da yaşayan halk kaçtı. ³⁰Ey Gallim halkı, sesini yükselt! Ey Layşa halkı, dinle! Zavallı Anatot halkı! ³¹Madmena halkı kaçıyor, Hagevim'de yaşayanlar sığınacak yer arıyor. ³²Düşman bugün Nov'da duracak; Siyon Kenti'nin kurulduğu dağa, Yeruşalim Tepesi'ne yumruk sallayacak. ³³Rab, Her Şeye Egemen RAB düşmanı Dal gibi kesip korkunç güçle yere çalacak. Uzun boyluları devirecek, Gururlularını alçaltacak. ³⁴Ormandaki çalılıkları baltayla keser gibi Kesip devirecek onları. Lübnan, Güçlü Olan'ın önünde diz çökecek.

11İşay'ın kütüğünden yeni bir filiz çıkacak, Kökünden bir fidan meyve verecek. ²RAB'bin Ruhu, bilgelik ve anlayış ruhu, Öğüt ve güç ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu Onun üzerinde olacak. ³RAB korkusu hoşuna gidecek. Gözüyle gördüğüne göre yargılamayacak, Kulağıyla işittiğine göre karar vermeyecek. ⁴Yoksulları adaletle yargılayacak, Yeryüzünde ezilenler için dürüstçe karar verecek. Dünyayı ağzının değneğiyle cezalandıracak, Kötüleri soluğuyla öldürecek. ⁵Davranışının temeli adalet ve sadakat olacak ^{xiii}. ⁶Onun döneminde kurtla kuzu bir arada yaşayacak, Parsla oğlak birlikte yatacak, Buzağı, genç aslan ve besili sığır yanyana duracak, Onları küçük bir çocuk güdecek. ⁷İnekle ayı birlikte otlayacak, Yavruları bir arada yatacak. Aslan sığır gibi saman yiyecek. ⁸Emzikteki bebek kobra deliği üzerinde oynayacak, Sütten kesilmiş çocuk elini engerek kovduğuna sokacak. ⁹Kutsal dağımın hiçbir yerinde Kimse zarar vermeyecek, yok etmeyecek. Çünkü sular denizi nasıl dolduruyorsa, Dünya da RAB'bin bilgisiyle dolaçak. ¹⁰O gün İşay'ın kökü ortaya çıkacak, Halklara sancak olacak, Uluslar ona yönelecek. Kaldığı yer görkemli ola-

^{xi}"Pek azı dönecek": İbranice'de geçen "Şear-Yaşuv" sözcükleri genellikle "Sağ kalanlar dönecek" diye çevrildi. Yeşaya bu sözcükleri ilk oğluna ad olarak verdi (bkz. 7:3).

^{xii}"Semirdiğiniz için": İbranice "Yağdan ötürü".

^{xiii}"Davranışının temeli adalet ve sadakat olacak" ya da "Adalet ve sadakat belindeki kuşaktır".

cak. ¹¹O gün Rab, Asur'dan, Mısır, Patros, Kûş, Elam, Şinar ^{xiv}, Hama ve deniz kıyılarından Halkının sağ kalanlarını kurtarmak için İkinci kez elini uzatacak. ¹²Uluslar için sancak kaldıracak, Sürgün İsraililer'i toplayacak, Dağılmış Yahudalılar'ı Dünyanın dört bucağından bir araya getirecek. ¹³Efrayim halkının kıskançlığı yok olacak, Yahudalılar'ı sıkıştıranlar ortadan kalkacak. Efrayim Yahuda'yı kıskanmayacak, Yahuda Efrayim'i sıkıştırmayacak. ¹⁴Batıdaki Filistliler'e saldırıp Hep birlikte doğdakilerin her şeyini yağmalayacaklar. Edom ve Moav halklarının topraklarına el koyacak, Ammonlular'a boyun eğdirecekler. ¹⁵RAB Mısır'ın Süveyş Körfezi'ni tümüyle kurutacak. Elinin bir sallayışıyla estireceği kavurucu rüzgarla Fırat'ı süpürüp yedi dereye bölecek. Öyle ki, insanlar ırmak yatağından çıkarılarak geçebilsin. ¹⁶RAB'bin Asur'da sağ kalan halkı için Bir çıkış yolu olacak; Tıpkı Mısır'dan çıktıkları gün İsraililer'in de bir çıkış yolu olduğu gibi.

12İsrail halkı o gün, "Ya RAB, sana şükrederiz" diyecek, "Bize öfkelenmiştin ama öfken dindi, Bizi avuttun. ²Tanrı kurtuluşumuzdur. O'na güvenecek, yılmayacağız. Çünkü RAB ^{xv} gücümüz ve ezgimizdir. O kurtardı bizi." ³Kurtuluş pınarlarından sevinçle su alacaksınız. ⁴O gün diyacaksınız ki, "RAB'be şükredin, O'nu adıyla çağırın, Halklara duyurun yaptıklarımı, Adının yüce olduğunu duyurun! ⁵RAB'be ezgiler söyleyin, Çünkü görkemli işler yaptı. Bütün dünya bilsin bunu. ⁶Ey Siyon halkı, sesini yükselt, sevinçle haykır! Çünkü aranızda bulunan İsrail'in Kutsalı büyüktür."

13Amots oğlu Yeşaya'nın Babil'le ilgili bildirisi: ²Çıplak dağın tepesine sancak diken! Savaşçıları yüksek sesle çağırıp El sallayın ki Soylulara ayrılan kapılardan içeri girsinler. ³RAB seçtiklerine buyruk verdi, O'nun yüceliğiyle övünen yiğitleri Öfkesinin gereğini yapmaya çağırdı. ⁴Dağlardaki kalabalığın gürültüsünü dinleyin! Büyük bir halkın sesini andırıyor. Bir araya gelmiş ulusların Ve krallıkların güm-bürtüsünü dinleyin! Her Şeye Egemen RAB bir orduyu savaşa hazırlıyor. ⁵Öfkesinin araçlarıyla uzak bir ülkeden, Dünyanın öbür ucundan Bütün ülkeyi yerle bir etmek üzere geliyor. ⁶Feryat edin! Çünkü RAB'bin günü yakındır. Her Şeye Gücü Yeten'in göndereceği yıkım gibi geliyor o gün. ⁷Bu yüzden ellerde derman kalmayacak, Her yürek eriyecek. ⁸Herkesi dehşet saracak, Hepsi acı ve ıstırap içinde boğulacak, Doğuran kadın gibi kıvranacak, Şaşkın şaşkın birbirlerine bakacaklar; Yüzleri kızaracak. ⁹İşte RAB'bin acımasız günü geliyor. Ülkeyi viraneye çevirip İçindeki günahkârları ortadan kaldıracığı Gazap ve kızgın öfke dolu gün geliyor. ¹⁰Gökteki yıldızlarla takımyıldızlar ışımayacak, Doğan güneş kararacak, ay ışığını vermez olacak. ¹¹RAB diyor ki, "Kötülüğünden ötürü dünyayı, Suçlarından ötürü kötülerini cezalandıracağım. Kibirliğin küs-

tahlığını sona erdirecek, Zalimlerin gururunu kıracağım. ¹²İnsanı saf altından, Ofir altınından daha ender kılacağım. ¹³Ben, Her Şeye Egemen RAB, Gazaba geldiğim, öfkemin alevlendiği gün Gökleri titreteceğim, yer yerinden oynayacak. ¹⁴"Herkes kovalanan ceylan gibi, Çobansız koyunlar gibi halkına dönecek, Ülkesine kaçacak. ¹⁵Yakalananın bedeni delik deşik edilecek, Ele geçen kılıçtan geçirilecek. ¹⁶Yavruları gözleri önünde parçalanacak, Evleri yağmalanacak, Kadınlarının ırzına geçilecek. ¹⁷"Gümüşe değer vermeyen, Altını sevmeyen Medler'i Onlara karşı harekete geçireceğim. ¹⁸Oklarıyla gençleri parçalayacak, Bebeklere acımayacak, Çocukları esirgemeyecekler. ¹⁹Ben Tanrı, Sodom ve Gomora'yı nasıl yerle bir ettimse, Kildaniler'in* yüce gururu, Krallıkların en güzeli olan Babil'i de yerle bir edeceğim. ²⁰Orada bir daha kimse yaşamayacak, Kuşaklar boyu kimse oturmayacak, Bedeviler çadır kurmayacak, Çobanlar sürülerini dinlendirmeyecek. ²¹Orası yabanıl hayvanlara barınak olacak, Evler çakallarla dolacak, Baykuşlar yuva yapacak, tekeler ^{xvi} oynaşacak orada. ²²Kalelerinde sırtlanlar, Görkemli saraylarında çakallar uluyacak. Babil'in sonu yaklaştı, günleri uzatılmayacak."

14Çünkü RAB Yakup soyuna acıyacak, İsrail halkını yine seçip Topraklarına yerleştirecek. Yabancılar da Yakup soyuna katılıp onlara bağlanacak. ²Uluslar İsrail halkını İsrail topraklarına götürecekler. İsrail halkı RAB'bin verdiği topraklarda onları Erkek ve kadın köle olarak sahiplenecek. Kendisini tutsak edenleri tutsak edecek, Kendisini ezenlere egemen olacak. ³RAB İsrail halkını acıdan, sıkıntıdan Ve yaptığı ağır işlerden kurtardığı gün ⁴Babil Kralı'nı alaya alarak, "Halkı ezenin nasıl da sonu geldi!" diyecekler, "Zorbalığı nasıl da sona erdi!" ⁵RAB kötülerin değneğini, Egemenlerin esasını kırdı. ⁶O asa ki, halklara gazapla vurdukça vurdu, Ulusları öfkeyle, dinmeyen zulümle yönetti ^{xvii}. ⁷Bütün dünya esenlik ve barış içinde Sevinçle haykırıyor. ⁸Lübnan'ın çam ve sedir ağaçları bile Kralın yok oluşuna seviniyor. "Onun ölümünden beri kimse bizi kesmeye gelmiyor" diyorlar. ⁹Toprağın altındaki ölümler diyarı Babil Kralı'nı karşılamak için sabırsızlanıyor. Onun gelişi ölümleri, Dünyanın eski önderlerini heyecanlandırıyor; Ulusları yönetmiş kralları Tahtlarından ayağa kaldırıyor. ¹⁰Hepsi ona seslenip diyecekler ki, "Sen de bizim gibi gücünü yitirdin, Bize benzedin." ¹¹Görkemlinin de çenklere sesi de Ölümler diyarına indirildi. Altında kurtlar kaynaşacak, Üstünü kurtçuklar kaplayacak. ¹²Ey parlak yıldız ^{xviii}, seherin oğlu, Göklerden nasıl da düştün! Ey ulusları ezip geçen, Nasıl da yere yıkıldın! ¹³İçinden, "Göklere çıkacağım" dedin, "Tahtımı Tanrı'nın yıldızlarından daha yükseğe koyacağım; İlahların toplandığı dağda, Safon'un doruğunda oturacağım. ¹⁴Bulutların üstüne çıkacak, Kendimi

^{xvi}"Teke": "Teke görünümümlü cin" anlamına da gelebilir (bkz. Lev.17:7).

^{xvii}"Yönetti" ya da "Boyun eğdirdi".

^{xviii}"Parlak yıldız": "Hilal" anlamına da gelebilir.

^{xiv}"Şinar", yani "Babil".

^{xv}"RAB": İbranice "Yah Yahve" (bkz. Önsöz).

Yüceler Yücesi'yle eşit kılacağım.”¹⁵ Ancak ölümler diyarına, Ölüm çukurunun dibine İndirilmiş bulunuyorsun.¹⁶ Seni görenler bakıp bakıp şöyle düşünecekler: “Dünyayı sarsan, ülkeleri titreten, Yeryüzünü çöle çeviren, Kentleri yerle bir eden, Tutsakları evlerine salıvermeyen adam bu mu?”¹⁷¹⁸ Ulusların bütün kralları tek tek, Görkemli mezarlarda yatıyor.¹⁹ Ama sen reddedilen bir dal gibi Mezarından dışarı atıldın; Bedenleri kılıçla delinip Ölüm çukurunun dibine atılmış ölümlerle örtülüsün; Ayak altında çiğnenen leş gibisin.²⁰ Ülkeni harap edip halkımı katlettiğin için Başkaları gibi gömülmeyeceksin. Kötülük yapan soy bir daha anılmayacak.²¹ Atalarının suçundan ötürü Babil Kralı'nın oğullarını boğazlamak için yer hazırlayın. Kalkıp dünyayı sahiplenmesinler, Yeryüzünü kentlerle doldurmasınlar.²² “Babil halkına karşı harekete geçeceğim” Diyor Her Şeye Egemen RAB, “Babil'in adını, sağ kalanlarını, Oğullarını, torunlarını dünyadan sileceğim.” Böyle diyor RAB.²³ “Babil'i baykuş yuvasına, bataklığa çevirecek, Yıkım süpürgesiyle süpüreceğim” Diyor Her Şeye Egemen RAB.²⁴ Her Şeye Egemen RAB ant içerek şöyle dedi: “Düşündüğüm gibi olacak, Tasarladığım gibi gerçekleşecek.²⁵ Asurlular'ı kendi ülkemde ezecek, Dağlarım da çiğneyeceğim. Halkım Asur'un boyunduruğundan, Omuzlarındaki yükten kurtulacak.²⁶ İşte bütün dünya için belirlenen tasarı budur. Bütün uluslara karşı elim kalkmış durumda.²⁷ Her Şeye Egemen RAB'bin tasarısını kim boşa çıkarabilir? Kalkmış durumdaki elini kim indirebilir?”²⁸ Kral Ahaz'ın öldüğü yıl gelen bildiri:²⁹ Ey Filistliler, sizi döven değnek kırıldı diye sevinmeyin. Çünkü yılanın kökünden engerek türeyecek, Onun ürünü uçan yılan olacak.³⁰ Yoksulların en yoksulu doycak, Düşkünler güvenlikte yatacak. Ama sizin kökünüzü kılıkla kurutacağım, Sağ kalanlarınız da ölecek.³¹ Ulumaya başla ey kapı! Ey kent, feryat et! Ey Filistliler, eridiniz baştan başa. Kuzeyden toz duman yükseliyor, Düşman askerleri sıra sıra geliyor.³² O ulusun elçilerine ne yanıt verilecek? “RAB Siyon'un temelini attı, Halkının düşkünleri oraya sığınacak” denecek.

15 Moav'la ilgili bildiri: Moav'ın Ar Kenti bir gecede vuraneye döndü, yok oldu, Moav'ın Kîr Kenti bir gecede vuraneye döndü, yok oldu.² Bu yüzden Divon halkı ağlamak için tapınağa, Tapınma yerlerine çıktı. Moav halkı, Nevo ve Medeva için feryat ediyor. İnsanlar saçlarını sakallarını kesiyor.³ Çul giyiyorlar sokaklarda, Damlarda, meydanlarda herkes feryat ediyor, Gözyaşları sel gibi.⁴ Heşbon ve Elale'nin haykırıları Yahas'a ulaşıyor. Moav askerleri bu yüzden feryat ediyor, Yüreklere korku içinde.⁵ Yüreğim sızlıyor Moav için. Kaçanlar Soar'a, Eglat-Şelişiya'ya ulaştı, Ağlaya ağlaya çıkıyorlar Luhit Yokuşu'ndan, Horonayim yolunda yıkımlarına ağıt yakıyorlar.⁶ Nimrim suları kurduğu için otlar sararıp soldu. Taze ot kalmadı, yeşillik yok artık.⁷ Bu yüzden halk kazanıp biriktirdiği ne varsa, Kavak Vadisi üzerinden taşıyacak.⁸ Haykırıları Moav topraklarında yankılanıyor, Feryatları Eglayim'e, Beer-Elim'e dek

ulaştı.⁹ Çünkü Dimon suları kan dolu, Ama başına daha beterini getireceğim. Moav'dan kaçıp kurtulanların, Ülkede sağ kalanların üzerine aslan salacağım.

16 Sela'dan çöl yoluyla Siyon Kenti'nin kurulduğu dağa, Ülkenin hükümdarına kuzular gönderin.² Moavlı kızlar yuvalarından atılmış, Öteye beriye uçuşan kuşlar gibi Arnon Irmağı'nın geçitlerinde dolaşıyor.³ “Bize öğüt ver, bir karar al, Öğle sıcaklığında gece gibi gölge sal üstümüze. Kovulanları sakla, kaçakları ele verme” diyorlar.⁴ “Kovulanların seninle birlikte yaşasın. Kırıp geçirenlere karşı Biz Moavlılar'a sığınmak ol.” Baskı ve yıkım son bulduğunda, Ülkeyi çiğneyenler yok olduğunda, Sevgiye dayanan bir yönetim kurulacak,⁵ Davut soyundan biri sadakatle krallık yapacak. Yargılarken adaleti arayacak, Doğru olanı yapmakta tez davranacak.⁶ Moav'ın ne denli gururlanıp büyüldüğünü, Kendini ne denli beğendiğini, Kibirleştiğini duyduk. Övünmesi boşunadır.⁷ Bu yüzden Moavlılar Moav için feryat edecek, Hepsisi feryat edecek. Kîr-Hereset'in üzüm pestillerini Anımsayıp üzülecek, yas tutacaklar.⁸ Çünkü Heşbon'un tarlaları, Sivma'nın asmaları kurudu. Ulusların beyleri onların seçkin dallarını kırdılar. O dallar ki, Yazer'e erişir, çöle uzanırdı, Filizleri yayılır, gölü^{xix} aşardı.⁹ Bu yüzden Yazer için, Sivma'nın asmaları için acı acı ağlıyorum. Sizleri gözyaşlarımla sulayacağım, Ey Heşbon ve Elale! Çünkü savaş çığlıkları yaz meyvelerinizin, Biçtiğiniz ekinin üzerine düştü.¹⁰ Meyve bahçelerindeki sevinç ve neşe yok oldu. Bağlarda ne şarkı söyleyen olacak, Ne sevinç çığılı atan. Üzüm sıkma çukurlarında çalışan kalmayacak, Sevinç çığılıklarını susturdum.¹¹ Yüreğim bir lir gibi inliyor Moav için, Kîr-Hereset için içim sızlıyor.¹² Moav halkı tapınma yerine çıkarak kendini yoruyor, Dua etmek için tapınağa gidiyor, ama hepsi boşuna!¹³ RAB'bin Moav için geçmişte söylediği budur.¹⁴ RAB şimdi diyor ki, “Moav'ın övündükleri de kalabalık halkı da tam üç yıl sonra rezil olacak. Sağ kalan çok az sayıda kişiye güçsüz olacak.”

17 Şam'la ilgili bildiri: İşte Şam kent olmaktan çıkacak, Enkaz yığınına dönecek.² Aroer kentleri terk edilecek, Hayvan sürüleri orada yatacak, Onları ürküten olmayacak.³ Efrayim'de surlu kent kalmayacak, Şam'ın egemenliği yok olacak. Sağ kalan Aramlılar'ın onuru İsrail'in onuru gibi kırılacak. Her Şeye Egemen RAB böyle diyor.⁴ O gün Yakup soyunun görkemi sönecek, Hepsisi bir deri bir kemik kalacak.⁵ İsrail, ekinin elle biçilip Başakların devşirildiği bir tarla, Refaim Vadisi'nde hasattan sonra Başakların toplandığı bir tarla gibi olacak.⁶ Çok az kişi kurtulacak. Artakalanların sayısı, dövüldükten sonra tepesinde iki üç, Dal uçlarında dört beş zeytin tanesi kalan Zeytin ağacı gibi olacak. İsrail'in Tanrısı RAB böyle diyor.⁷ O gün insanlar kendilerini yaratana bakacaklar, gözleri İsrail'in Kutsalını görecek.⁸ Elleriyle yaptıkları sunaklara, parmaklarıyla bi-

^{xix}“Göl”, yani “Lut Gölü”.

çim verdikleri Aşera putlarına, buhur sunaklarına bakmayacaklar. ⁹O gün İsrail'in güçlü kentleri İsraililer'den kaçan Amorlular'la Hivliler'in ^{xx} Terk ettiği kentler gibi ıssız olacak. ¹⁰Çünkü, ey İsrail, seni kurtaran Tanrı'yı unuttun, Sığındığın Kaya'yı anmaz oldun. Bunun yerine, güzel fidanlar, ithal asmalar dikiyorsun ^{xxi}. ¹¹Onlar diktığın gün filizlenip Ertesi sabah tomurcuklanabilir. Ama hastalık ve dinmez acı gününde meyve vermeyecekler. ¹²Eyvah, çok sayıda ulus kükrüyor, Azgın deniz gibi gürlüyorlar. Halklar güçlü sular gibi çağlıyor. ¹³Halklar kabaran sular gibi çağlayabilir, Ama Tanrı onları azarlayınca uzaklara kaçacaklar. Rüzgarın önünde dağdaki saman ufağı gibi, Kasırmanın önünde diken yumağı gibi savrulacaklar. ¹⁴Akşam dehşet saçıyorlardı, Sabah olmadan yok olup gittiler. Bizi yağmalayanların, bizi soyanların sonu budur.

18Kuş ırmaklarının ötesinde, Kanat vızıltılarının duyulduğu ülkenin vay haline! ²O ülke ki, elçilerini Sazdan kayıklarla Nil sularından gönderir. Ey ayağına tez ulaklar, İrmakların böldüğü ülkeye, Her yana korku saçan halka, Güçlü ve ezici ulusa, O uzun boylu, pürüzsüz tenli ulusa gidin! ³Ey sizler, dünyada yaşayan herkes, Yeryüzünün ahali! Sancak dağların tepesine dikilince dikkat edin. Boru çalınınca dinleyin. ⁴Çünkü RAB bana şöyle dedi: "Gün ışığında duru sıcaklık gibi, Hasat döneminin sıcaklığındaki Çiy bulutu gibi durgun olacak Ve bulunduğum yerden seyredeceğim." ⁵Bağbozumundan önce çiçekler düşüp Üzümler olgunlaşmaya yüz tutunca, Asmanın dalları bıçakla kesilecek, Çubukları koparılıp atılacak. ⁶Hepsi dağın yırtıcı kuşlarına, Yerin yabancı hayvanlarına terk edilecek. Yazın yırtıcı kuşlara, Kışın yabancı hayvanlara yem olacaklar. ⁷O zaman ırmakların böldüğü ülke, Her yana korku saçan güçlü ve ezici halk, O uzun boylu, pürüzsüz tenli ulus, Her Şeye Egemen RAB'be armağanlar getirecek. Her Şeye Egemen RAB'bin adını koyduğu Siyon Dağı'na getirecekler armağanlarını.

19Mısır'la ilgili bildiri: İşte RAB hızla yol alan buluta binmiş Mısır'a geliyor! Mısır putları O'nun önünde titriyor, Mısırlıların yüreği hopluyor. ²RAB diyor ki, "Mısırlıların'ı Mısırlıların'a karşı ayaklandıracam; Kardeş kardeşe, komşu komşuya, kent kente, Ülke ülkeye karşı savaşacak. ³Mısırlıların'ın cesareti tükenecek, Tasarılarını boşa çıkaracağım. Yardım için putlara, ölümlerin ruhlarına, Medyumlarla ruh çağırana damşacaklar. ⁴Mısırlıların'ı acımasız bir efendiye teslim edeceğim, Katı yürekli bir kral onlara egemen olacak." Rab, Her Şeye Egemen RAB böyle diyor. ⁵Nil'in suları çekilecek, Kuruyup çatlayacak yatağı. ⁶Su kanalları kokacak, Kuruyacak ırmağın kolları, Kamışlarla sazlar solacak. ⁷Nil kıyısında, ırmağın ağzındaki sazlar,

Nil boyunca ekili tarlalar kuruyacak, Savrulup yok olacak. ⁸Balıkçılar yas tutacak, Nil'e olta atanların hepsi ağlayacak, Suyun yüzüne ağ atanlar perişan olacak. ⁹Taranmış keten işleyenler, Beyaz bez dokuyanlar umutsuzluğa kapılacak. ¹⁰Dokumacılar bunalacak, Ücretliler sıkıntıya düşecek. ¹¹Soan ^{xxii} Kenti'nin önderleri ne kadar akılsız! Firavunun bilge danışmanları Saçma sapan öğütler veriyorlar. Nasıl olur da firavuna, "Biz bilgelerin oğulları, Eski zaman krallarının torunlarıyız" diyorlar? ¹²Ey firavun, hani nerede senin bilgelerin? Her Şeye Egemen RAB Mısır'a karşı neler tasarladı, Bildirsinler bakalım sana eğer biliyorlarsa. ¹³Soan Kenti'nin önderleri aptal olup çıktılar, Nof ^{xxiii} önderleri aldandılar, Mısır oymaklarının ileri gelenleri Mısır'ı sapturdılar. ¹⁴RAB onların aklını karıştırdı; Kendi kusmuğu içinde yalpalayan sarhoş nasılsa, Mısır'ı da her alanda sapturdılar. ¹⁵Mısır'da kimsenin yapabileceği bir şey kalmadı; Ne başın ne kuyruğun, ne hurma dalının ne de sazın. ¹⁶O gün Mısırlılar kadın gibi olacaklar; Her Şeye Egemen RAB'bin kendilerine karşı kalkan elinin önünde titreyip dehşete kapılacaklar. ¹⁷Yahuda Mısır'ı dehşete düşürecek. Yahuda dendi mi, Her Şeye Egemen RAB'bin Mısır'a karşı tasarladıklarını anımsayan herkes dehşete kapılacak. ¹⁸O gün Mısır'da Kenan dilini konuşan beş kent olacak. Bu kentler Her Şeye Egemen RAB'be bağlılık andı içecekler; içlerinden biri 'Yıkım Kenti ^{xxiv}' diye adlandırılacak. ¹⁹O gün Mısır'ın ortasında RAB için bir sunak, sınırında da bir sütun dikilecek. ²⁰Her Şeye Egemen RAB için Mısır'da bir belirti ve tanık olacak bu. Halk kendine baskı yapanlardan ötürü RAB'be yakarınca, RAB onları savunacak bir kurtarıcı gönderip özgür kılacak. ²¹RAB kendini Mısırlıların'a tanıyacak, onlar da o gün RAB'bi tanıyacak, kurbanlarla, sunularla O'na tapınacaklar. RAB'be adak adayacak ve adaklarını yerine getirecekler. ²²RAB Mısırlıların'ı hastalıkla alabildiğine cezalandıracak, sonra iyileştirecek. RAB'be yönelip yakaracaklar. RAB de onları iyileştirecek. ²³O gün Mısır'la Asur arasında bir yol olacak. Asurlu Mısır'a, Mısırlı Asur'a gidip gelecek. Mısırlıların'la Asurlular birlikte tapınacaklar. ²⁴O gün Mısır ve Asur'un yanısıra İsrail üçüncü ülke olacak. Dünya bu üçü sayesinde kutsanacak. ²⁵Her Şeye Egemen RAB, "Halkım Mısır, ellerimin işi Asur ve mirasım İsrail kutsansın" diyerek dünyayı kutsayacak.

20Asur ordusunun başkomutanı, Asur Kralı Sargon'un buyruğuyla gelerek Aşdot'a saldırıp kenti ele geçirdiği yıl RAB Amots oğlu Yeşaya aracılığıyla şöyle dedi: "Git, belindeki çul çözü, ayağındaki çarığı çıkar." Yeşaya denileni yaptı, çıplak ve yalın ayak dolaşmaya başladı. ²³RAB dedi ki, "Mısır'a ve Kûş'a* belirti ve ibret olsun diye kulum Yeşaya nasıl üç yıl çıplak ve yalın ayak dolaştıysa, ⁴Asur Kralı da Mısır'a utanç olsun diye Mısırlı tutsaklarla Kûşlu

^{xx}Septuaginta "Amorlular'la Hivliler", Masoretik metin "Orman ve dağ başı".

^{xxi}"Güzel fidanlar, ithal asmalar dikiyorsun": Bunlarla başka ulusların putları ya da başka uluslarla yapılan antlaşmalar kastediliyor.

^{xxii}"Soan": Tanis olduğu sanılıyor.

^{xxiii}"Nof": Memfis diye de bilinir.

^{xxiv}"Yıkım Kenti": İbranice'de "Güneş Kenti", yani Heliopolis anlamına gelebilir.

sürgünleri genç yaşlı demeden, çıplak ve yalınmayak, mahrem yerleri açık yürütecek. ⁵Kuş'a bel bağlayan, Mısır'la övünen halk hüsrana uğrayacak, utanç içinde kalacak. ⁶Bu kıyı bölgesinde yaşayanlar o gün, "Asur Kralı'nın elinden kurtulmak için yardımına sığındığımız, bel bağladığımız ulusların başına gelene bakın!" diyecekler, "Biz nasıl kurtulacağız?"

21Deniz kıyısındaki çölle ilgili bildiri: Negev'den fırtınalar nasıl üst üste gelirse, Çölden, korkunç ülkeden bir istilacı öyle geliyor. ²Korkunç bir görünüm gördüm: Hain hainlik etmede, Harap eden harap etmede. Ey Elam, saldır! Ey Meday, onu kuşat! Onun neden olduğu iniltileri sona erdireceğim. ³Gördüklerimden ötürü belime ağrı saplandı, Doğuran kadının ağrıları gibi ağrılar tuttu beni. Duyduklarımın sarsıldım, Gördüklerimden dehşete düştüm. ⁴Şaşkınlığım, titremeler sardı beni. Özlediğim alaca karanlık bana korku veriyor artık. ⁵Gördüğüm görünümde sofrayı hazırlıyor, Halıları seriyor, yiyip içiyorlar. Kalkın, ey önderler, kalkanları yağlayın! ⁶Rab bana dedi ki, "Git, bir gözcü dik, gördüğünü bildirsin. ⁷Savaş arabalarının, Atlara, eşeklere, develere binmiş insanların Çifter çifter geldiğini görünce dikkat kesilsin." ⁸Gözcü ^{xxv}, "Ey efendim, Her gün aralıksız gözcü kulesinde duruyor, Her gece yerimde nöbet tutuyorum" diye bağırdı, ⁹"Bak, savaş arabalarıyla atlılar Çifter çifter geliyor!" Sonra, "Yıkıldı, Babil yıkıldı!" diye haber verdi, "Taptıkları bütün putlar yere çalınıp parçalandı!" ¹⁰Ey halkım, harman yerinde Buğday gibi dövülmüş olan halkım! Her Şeye Egemen RAB'den, İsrail'in Tanrısı'ndan duyduklarımı Size bildirdim. ¹¹Duma ^{xxvi} ile ilgili bildiri: Biri Seir'den bana sesleniyor: "Ey gözcü, geceden geriye ne kaldı? Geceden geriye ne kaldı?" ¹²Yanıtlım şöyle: "Sabah olmak üzere, Ama yine gece olacak. Soracaksanız sorun, yine gelin." ¹³Arabistan'la ilgili bildiri: Arabistan çalılıklarında geceleyeceksiniz, Ey Dedan kervanları! ¹⁴Ey Tema'da oturanlar, Su getirin, susamışları karşılayın, Kaçıp kurtulana ekmek verin. ¹⁵Çünkü onlar kılıçtan, yalın kılıçtan, Gerilmiş yaydan, çetin çarpışmalardan kaçtılar. ¹⁶Rab bana şöyle dedi: "Kedar'ın bütün övüncü tam bir yıl sonra sona erecek. ¹⁷Okçulardan, Kedar savaşçılarından pek az sağ kalan olacak." Bunu söyleyen, İsrail'in Tanrısı RAB'dir.

22Görüm Vadisi'yle ilgili bildiri: Gürültü patırtı içinde eğlenen kent halkı, Ne oldu size, neden hepiniz damlara çıktınız? Ölenleriniz ne kılıçtan geçirildi, Ne de savaşta öldü. ²³Önderleriniz hep birlikte kaçtılar, Yaylarını kullanmadan tutsak alındılar. Uzağa kaçtığımız halde ele geçenlerin hepsi tutsak edildi. ⁴Bunun için dedim ki, "Beni yalnız bırakın, acı acı ağlayayım. Halkımın uğradığı yıkımdan ötü-

rü Beni avutmaya kalkmayın." ⁵Çünkü Rab'bin, Her Şeye Egemen RAB'bin Görüm Vadisi'nde kargaşa, bozgun Ve dehşet saçacağı gün, Duvarların yıkılacağı, Dağlara feryat edileceği gün geliyor. ⁶Elamlılar ok kılıflarını sırtlamp savaş arabalarıyla, Atlılarıyla geldiler. Kır halkı kalkanlarını açtı. ⁷Verimli vadileriniz savaş arabalarıyla doldu, Atlılar kent kapılarının karşısına dizildi. ⁸RAB'bin Yahuda'yı savunmasız bıraktığı gün Orman Sarayı'ndaki silahlara güvenciniz. ⁹Davut Kenti'nin duvarlarında Çok sayıda gedik olduğunu gördünüz, Aşağı Havuz'da su depoladınız, ¹⁰Yeruşalim'deki evleri saydınız, Surları onarmak için evleri yıktınız. ¹¹Eski Havuz'un suları için İki surun arasında bir depo yaptınız. Ama bunu çok önceden tasarlayıp Gerçekleştirmiş olan Tanrı'ya güvenmediniz, O'nu umursamadınız. ¹²Rab, Her Şeye Egemen RAB O gün sizi ağlayıp yas tutmaya, Saçlarınızı kesip çul kuşanmaya çağırdı. ¹³Oysa siz keyif çatıp eğlendiniz, "Yiyelim içelim, nasıl olsa yarın öleceğiz" diyerek Sığır, koyun kestiniz, Et yiyip şarap içtiniz. ¹⁴Her Şeye Egemen RAB bana, "Siz ölene dek bu suçunuz bağışlanmayacak" diye seslendi. Rab, Her Şeye Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵Rab, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, "Haydi, o kâhyaya, Sarayın sorumlusu Şevna'ya git ve de ki, ¹⁶Burada ne işin var? Kimin var ki, kendine burada mezar kazdın, Yüksekte kendine mezar, kayada konut oydun? ¹⁷Ey güçlü kişi, RAB seni tuttuğu gibi şiddetle savuracak. ¹⁸Top gibi evirip çevirip Geniş bir ülkeye fırlatacak. Orada öleceksin, Gurur duyduğun arabaların orada kalacak. Efendinin evi için utanç nedenisin! ¹⁹Seni görevden alacak, Makamından alaşağı edeceğim. ²⁰"O gün Hilkiya oğlu kulum Elyakim'i çağırıp ²¹Senin cüppeni ona giydireceğim. Senin kuşağınla onu güçlendirip Yetkini ona vereceğim. Yeruşalim'de yaşayanlara Ve Yahuda halkına o babalık yapacak. ²²Davut'un evinin anahtarını ona teslim edeceğim. Açtığını kimse kapayamayacak, Kapadığını kimse açamayacak. ²³Onu sağlam yere çakılmış çadır kazığı yapacağım, Ailesi için onur kürsüsü olacak. ²⁴Ailenin ağırlığı -soyundan türeyen herkes- Taslardan kâselere kadar her küçük kap ona asılacak." ²⁵Her Şeye Egemen RAB diyor ki, "O gün sağlam yere çakılmış kazık yerinden çıkacak, kırılıp düşecek, ona asılan yük de yok olacak." Çünkü RAB böyle diyor.

23Sur Kenti'yle ilgili bildiri: Ey ticaret gemileri, feryat edin! Çünkü Sur Kenti evleriyle, Limanlarıyla birlikte yok oldu. Kittim'den ^{xxvii} size haber geldi. ²Ey kıyı halkı ve denizcilerin zenginleştirdiği Sayda tüccarları, susun! ³Şihor'un ^{xxviii} tahılı, Nil'in ürünü Denizleri aşar, Sur'a gelir sağlardı. Ulusların kârı ona akardı. ⁴Utan, ey Sayda, ey deniz kıyısındaki kale! Çünkü deniz sana sesleniyor: "Ne doğum ağrısı çektim, ne de doğurdum. Ne delikanlılar büyüttüm, ne de kızlar." ⁵Sur'un haberi Mısır'a ulaştı, Yüreği burkulacak insanların. ⁶Tarşış'e geçin, ey kıyıda otu-

^{xxv}Kumran, Süryanice "Gözcü", Masoretik metin "Bir aslan".

^{xxvi}"Duma": Edomlular'ın oturduğu yerin doğusunda, Kuzey Arabistan'da bir yer olduğu sanılıyor. "Sessizlik" anlamına gelir. "Edom" sözcüğünü çağırıyor.

^{xxvii}"Kittim": Bugünkü Kıbrıs.

^{xxviii}"Şihor": Nil'in kollarından biri olduğu sanılıyor.

ranlar, Feryat edin. ⁷Uzak ülkeleri yurt edinmiş, Eğlenceye düşkün halkınız, Eski, tarihsel kentiniz bu mu? ⁸Taçlar giydiren Sur'a karşı bu işi kim tasarladı? O kent ki, tüccarları prenslerdi, İş adamları dünyanın saygın kişileriymi. ⁹Görkeminin sonucu olan gururunu kırmak, Dünyaca ünlü bütün saygın kişilerini alçaltmak için Her Şeye Egemen RAB tasarladı bunu. ¹⁰Kendi topraklarını Nil gibi basıp geç, Ey Tarşış kızı, artık engel yok. ¹¹RAB denizin üzerine elini uzatıp ülkeleri titretti, Kenan kalelerinin yıkılmasını buyurdu. ¹²"Eğlencen sona erdi, ey Sayda, erden kız!" dedi, "Kırletildin. Kalk, Kittim'e ^{xxix} geç, Orada bile rahat yüzü görmeyeceksin." ¹³Kıldan ülkesine bak! O halk yok artık. Asurlular onların ülkesini yabanıl hayvanlara verdi, Kuşatma kuleleri diktiler, saraylarını soydular, Ülkeyi viraneye çevirdiler. ¹⁴Feryat edin, ey ticaret gemileri! Çünkü sığınacağımız harap oldu. ¹⁵Bundan sonra Sur Kenti yetmiş yıl, bir kralın ömrü süresince unutulacak. Yetmiş yıl bitince, fahişe için bestelenen türküdeki gibi Sur'a şöyle denecek: ¹⁶"Bir lir al, dolaş kenti, Ey sen, unutulmuş fahişe! Güzel çal seni anımsamaları için, Türkü üstüne türkü söyle." ¹⁷Yetmiş yıl geçince RAB Sur'la ilgilenecek, ama Sur para için yine fahişeliğe dönecek. Dünyanın bütün krallıklarıyla fahişelik edecek. ¹⁸Kentin ticaretten ve fuhuştan kazandıkları RAB'be adanacak. Bunlar biriktirilmeyecek, hazineye konmayacak. Ticaretten kazandıklarını doyuncaya dek yesinler, güzel güzel giyinsinler diye RAB'bin önünde yaşayanlara verilecek.

24İşte RAB yeryüzünü harap edip viraneye çevirecek, Yeryüzünü altüst edecek, Üzerinde yaşayanları darmadağın edecek. ²Ayrım yapılmayacak; Ne halkla kâhin arasında, Ne köleyle efendi arasında, Ne hizmetçiyle hanım arasında, Ne alıcıyla satıcı arasında, Ne ödünç alanla ödünç veren arasında, Ne faizciyle borç alan arasında. ³Dünya tümüyle yağmalanıp viraneye çevrilecek. RAB böyle söyledi. ⁴Dünya kuruyup büzülüyor, Yeryüzü solup büzülüyor, Dünyadaki soylular güçlerini yitiriyor. ⁵Dünyada yaşayanlar onu kirletti. Çünkü Tanrı'nın yasalarını çiğnediler, Kurallarını ayaklar altına aldılar, Ebedi antlaşmayı bozdular. ⁶Bu yüzden lanet dünyayı yiyip bitirdi, Orada yaşayanlar suçlarının cezasını çekiyorlar. Yaşayanlar bu nedenle yanıyor, pek azı kurtulacak. ⁷Yeni şarabın sonu geldi, Asmalar soldu, Bir zamanlar sevinçli olanların hepsi inliyor. ⁸Tefin coşkunun sesi kesildi, Eğlenenlerin gürültüsü durdu, Lirin coşkunun sesi kesildi. ⁹Ezgi eşliğinde şarap içilmiyor artık, İçkinin tadı içene acı geliyor. ¹⁰Yıkılan kent perişan durumda, Kimse girmesin diye her evin girişi kapandı. ¹¹İnsanlar şarap özlemiyle sokaklarda bağırsıyor, Sevinçten eser kalmadı, Dünyanın coşkusu yok oldu. ¹²Kent viraneye döndü, Kapıları paramparça oldu. ¹³Çünkü zeytinler dökülsün diye dövülen ağaç nasılsa, Bağbozumundan artakalan üzümler nasılsa, Dünyadaki bütün uluslar da öyle olacak. ¹⁴Sağ kalanlar seslerini yükseltip Sevinç çığlıkları atacak, Batı-

da yaşayanlar RAB'bin büyüklüğü karşısında Hayranlıkla bağırarak. ¹⁵Onun için, doğuda yaşayanlar RAB'bi yüceltin, Deniz kıyısındakiler, İsrail'in Tanrısı RAB'bin adını yüceltin. ¹⁶Dünyanın en uzak köşelerinden ezgiler işitiyoruz: "Doğru Olan'a övgüler olsun!" Ama ben, "Bittim, bittim! Vay halime!" dedim, "Hainler hainliklerini sürdürüyor. Evet, hainler sürekli hainlik ediyorlar." ¹⁷Ey dünyada yaşayanlar, Önünüzde dehşet, çukur ve tuzak var. ¹⁸Dehşet haberinden kaçan çukura düşecek, Çukurdan çıkan tuzağa yakalanacak. Göklerin kapakları açılacak, Dünyanın temelleri sarsılacak. ¹⁹Yeryüzü büsbütün çatlayıp yarılacak, Sarsıldıkça sarsılacak. ²⁰Dünya sarhoş gibi yalpalayacak, Bir kulübe gibi sallanacak, İsyanlarının ağırlığı altında çökecek Ve bir daha kalkamayacak. ²¹O gün RAB yukarıda, gökteki güçleri Ve aşağıda, yeryüzündeki kralları cezalandıracak. ²²Zindana tıklan tutsaklar gibi Cezaevine kapatılacak Ve uzun süre sonra cezalandırılacaklar. ²³Aynı yüzü kızaracak, güneş utanacak. Çünkü Her Şeye Egemen RAB Siyon Dağı'nda, Yeruşalim'de krallık edecek. Halkın ileri gelenleri O'nun yüceliğini görecek.

25Ya RAB, sensin benim Tanrım, Seni yüceltir, adını överim. Çünkü sen eskiden beri tasarladığım harikaları Tam bir sadakatle gerçekleştirdin. ²Kenti bir taş yığınma, Surlu kenti viraneye çevirdin. Yabancıların kalesiydi, kent olmaktan çıktı. Bir daha da onarılmayacak. ³Bundan ötürü güçlü uluslar seni onurlandıracak, Acımasız ulusların kentleri senden korkacak. ⁴Çünkü onların öfkesi Duvara çarpan sağanak gibi yükselince, Sen yoksulun, sıkıntı içindeki düşkünün kalesi, Sağanığa karşı sığınak, Sıcığa karşı gölgelik oldun. ⁵Yabancıların gürültüsünü çöl sıcağı gibi bastırırsın. Bulutun gölgesi sıcağı nasıl kırarsa, Bu acımasız adamların türküsü de öyle dinliyor. ⁶Her Şeye Egemen RAB bu dağda Bütün uluslara yağlı yemeklerin Ve dinlendirilmiş seçkin şarapların sunulduğu Zengin bir şölen verecek. ⁷Bütün halkların üzerindeki örtüyü, Bütün ulusların üzerine örülmüş olan örtüyü Bu dağda kaldıracak. ⁸Ölümü sonsuza dek yutacak. Egemen RAB bütün yüzlerden gözyaşlarını silecek. Halkın utancını bütün yeryüzünden kaldıracak. Çünkü RAB böyle diyor. ⁹O gün diyecekler ki, "İşte Tanrımız budur; O'na umut bağlamıştık, bizi kurtardı, RAB O'dur, O'na umut bağlamıştık, O'nun kurtuluşuyla sevinip coşalım." ¹⁰RAB'bin eli bu dağın üzerinde kalacak, Ama Moav gübre çukurundaki saman gibi Kendi yerinde çiğnenecek. ¹¹Oracıkta yüzmek isteyen biri gibi ellerini uzatacak, Ama kurnazlığına karşın RAB onun gururunu kıracak. ¹²RAB surlarındaki yüksek burçları Devirip yıkacak, yerle bir edecek.

26O gün Yahuda'da şu ilahi söylenecek: Güçlü bir kentimiz var. Çünkü Tanrı'nın kurtuluşu Kente sur ve duvar gibidir. ²Açın kentin kapılarını, Sadık kalan doğru ulus içeri girsin. ³Sana güvendiği için Düşüncelerinde sarsılmaz olanı Tam bir esenlik içinde korursun. ⁴RAB'be sonsuza dek

^{xxix}"Kittim": Bugünkü Kıbrıs.

güvenin, Çünkü RAB, evet RAB sonsuza dek kalıcı kayadır. ⁵Yüksekte oturamı alçaltır, Yüce kenti yıkar, Yerle bir eder. ⁶O kent ayak altında, Mazlumların ayakları, Yoksulların adımları altında çignenecek. ⁷Doğru adamın yolu düzdür, Ey Dürüst Olan, doğru adamın yolunu sen düzlersin. ⁸Evet, ya RAB, ilkelerinin çizdiği yolda sana umut bağladık, Adın ve ünündür yüreğimizin dileği, ⁹Geceleri canım sana susar, Evet, içimde ruhum seni özler; Çünkü senin ilkelerin yeryüzünde oldukça, Orada oturanlar doğruluğu öğrenir. ¹⁰Kötüler lütfedilse bile doğruluğu öğrenmez. Dürüstlüğün egemen olduğu diyarda haksızlık eder, RAB'bin büyüklüğünü görmezler. ¹¹Ya RAB, elin yükseldi, ama görmüyorlar, Halkın için gösterdiğin gayreti görüp utansınlar. Evet, düşmanların için yaktığın ateş onları yiyip bitirecek. ¹²Ya RAB, bizi esenliğe çıkaracak sensin, Çünkü ne yaptysak hepsi senin başarımıdır. ¹³Ey Tanrımız RAB, senden başka efendiler bizi yönetti, Ama yalnız sana, senin adına yakaracağız. ¹⁴O efendiler öldü, artık yaşamıyorlar, Dirilmeyecek onlar. Çünkü onları cezalandırıp yok ettin, Anılmalarına son verdin. ¹⁵Ulusunu çoğalttın, ya RAB, Evet, ulusunu çoğalttın ve yüceltildin. Her yönde ülkenin sınırlarını genişlettin. ¹⁶Ya RAB, sıkıntıdayken seni aradılar. Onları terbiye ettiğinde sessizce yakararak içlerini döktüler. ¹⁷Doğum vakti yaklaşan gebe kadın Çektiği sancıdan ötürü nasıl kıvrırır, feryat ederse, Senin önünde biz de öyle olduk, ya RAB. ¹⁸Gebe kaldık, kıvrandı, Rüzgardan başka bir şey doğurmadık sanki. Ne dünyaya kurtuluş sağlayabildik, Ne de dünyada yaşayanları yaşama kavuşturabildik. ¹⁹Ama senin ölülerin yaşayacak, Bedenleri direcek. Ey sizler, toprak altında yatanlar, Uyanın, ezgiler söyleyin. Çünkü senin çiyin sabah çiyine benzer, Toprak ölülerini yaşama kavuşturacak. ²⁰Haydi halkım, iç odalarınıza girip Ardınızdaki kapılarınızı kapatın, RAB'bin öfkesi geçene dek kısa süre gizlenin. ²¹Çünkü dünyada yaşayanları Suçlarından ötürü cezalandırmak için RAB bulunduğu yerden geliyor. Dünya üzerine dökülen kanı açığa vuracak, Öldürülenleri artık saklamayacak.

27O gün RAB Livyatan'ı*, o kaçan yılanı, Evet Livyatan'ı, o kıvrıla kıvrıla giden yılanı Acımasız, kocaman, güçlü kılıcıyla cezalandıracak, Denizdeki canavarı öldürecek. ²O gün RAB, "Sevdiğim bağ için ezgiler söyleyin" diyecek, ³"Ben RAB, bağın koruyucusuyum, Onu sürekli sularım. Kimse zarar vermesin diye Gece gündüz beklerim. ⁴Kızgın değilim. Keşke karşıma dikenli çalılar çıksa! Onların üzerine yürür, Tümünü ateşe verirdim. ⁵Ya da koruyuculuğuma sarılınsınlar, Barışsınlar benimle, Evet, benimle barışsınlar." ⁶Yakup soyu gelecekte kök salacak, İsrail filizlenip çiçeklenecek, Yeryüzünü meyvesiyle dolduracak. ⁷RAB İsraililler'i, kendilerini cezalandıranları cezalandırdığı gibi cezalandırdı mı? Ya da İsraililler'i başkalarını öldürdüğü gibi öldürdü mü? ⁸RAB onları yargıladı, Kovup sürgüne gönderdi. Doğru rüzgarının estiği gün Onları şiddetli soluğuyla savurdu. ⁹Böylece Yakup soyunun suçu bağışlanacak.

Günahlarının kaldırılmasının sonucu şöyle olacak: Sunağın taşlarını tebeşir taşı gibi un ufak ettiklerinde Ne Aşera putu ne de buhur sunağı kalacak. ¹⁰Surlu kent terk edildi, Çöl kadar ıssız, sahipsiz bir yurt oldu. Dana orada otlayıp uzanacak, Filizlerini yiyip bitirecek. ¹¹Kuruyan dalları koparılacak, Kadınlar gelip bunları yakacaklar. Çünkü bu halk akıllı bir halk değil. Bu yüzden onları yaratan kendilerine acımayacak, Onlara biçim veren onları kayırmayacak. ¹²Ey İsrailoğulları, o gün RAB gürül gürül akan Fırat ile Mısır Vadisi arasında harman döver gibi, sizi birer birer toplayacak. ¹³Evet, o gün büyük bir boru çalınacak; Asur'da yitenlerle Mısır'a sürgün edilenler gelip kutsal dağda, Yeruşalim'de RAB'be tapınacaklar.

28Vay haline verimli vadinin başındaki kentin, Efrayimli sarhoşların gurur tacımın! Şaraba yenilmişlerin yüceliği ve görkemi, solmakta olan çiçeği andırıyor. ²Rab'bin güçlü kudretli bir adamı var. Dolu fırtınası gibi, harap eden kasırga gibi, silip süpüren güçlü sel gibi o kenti şiddetle yere çalacak. ³Efrayimli sarhoşların gurur tacı ayakları altında çignenecek. ⁴Verimli vadinin başındaki kent, yüce ve görkemli taş, artık solmakta olan çiçeği andıran kent, mevsiminden önce olgunlaşmış incir gibi görülür görülmez koparılıp yutulacak. ⁵O gün Her Şeye Egemen RAB, halkından sağ kalanlar için yücelik tacı, güzellik çelengi olacak. ⁶Yargı kürsüsünde oturanlar için adalet ruhu, kent kapılarında saldırları geri püskürtenler için cesaret kaynağı olacak. ⁷Kâhinlerle peygamberler bile şarabın ve içkinin etkisiyle yalpalayıp sendeliyor; içkinin etkisiyle yalpalayıp sendeliyorlar, şaraba yenik düşmüşler. Yanlış görüşler görüyorlar, kararlarında tutarsızlar. ⁸Sofralar kusmuk dolu, pisliğe bulaşmamış yer yok! ⁹"Kimi eğitmeye çalışıyor?" diyorlar, "Kime iletiyor bildirisini? Sütten yeni kesilmiş, memeden yeni ayrılmış çocuklara mı? ¹⁰Çünkü bütün söylediği buyruk üstüne buyruk, buyruk üstüne buyruk, kural üstüne kural, kural üstüne kural, biraz şurdan, biraz burdan...^{xxx}" ¹¹Öyle olsun, o zaman RAB bu halka yabancı dudaklarla, anlaşılmaz bir dille seslenecek. ¹²Onlara, "Rahatlık budur, yorgunların rahat etmelerini sağlayın, huzur budur" dedi, ama dinlemek istemediler. ¹³Bu yüzden RAB'bin sözü onlar için "Buyruk üstüne buyruk, buyruk üstüne buyruk, kural üstüne kural, kural üstüne kural, biraz şurdan, biraz burdan"dır. Madem öyle, varsın sırtüstü düşüp yaralansınlar, kapana kısılp tutsak olsunlar. ¹⁴Bundan ötürü, ey alaycılar, Yeruşalim'deki bu halkı yöneten sizler, RAB'bin sözüne kulak verin. ¹⁵Şöyle diyorsunuz: "Ölümlü antlaşma yaptık, ölümlü diyarıyla uyuştuk; öyle ki, büyük bela ülkeden geçerken bize zarar vermeyecek. Çünkü yalanları kendimize sığınak yaptık, hilenin ardına gizlendik." ¹⁶Bu yüzden Egemen RAB diyor ki, "İşte Siyon'a sağlam temel olarak bir taş, denenmiş bir taş, değerli bir köşe taşı yerleştiriyorum. Ona güvenen yenilmeyecek.

^{xxx}Bu ayetlerdeki alaylı sözlerin İbranice'si şöyle: "Sav lasav, sav lasav, kav lakav, kav lakav, zeer şam, zeer şam!"

¹⁷Adaleti ölçü ipi, doğruluğu çekül yapacağım. Yalanlara dayanan sığınağı dolu süpürüp götüreceğim, gizlendiğiniz yerleri sel basacak. ¹⁸Ölümlü yaptığımız antlaşma yürürlükten kaldırılacak, ölümler diyarıyla uyuşmanız geçerli sayılmayacak. Büyük bela ülkeden geçerken sizi çiğneyecek. ¹⁹Bu bela her geldiğinde sizi süpürüp götüreceğim. Her gün, gece gündüz gelecek. Bu bildiriye anlayan dehşete kapılacak. ²⁰Yatak uzanamayacağınız kadar kısa, örtü sarınamayacağınız kadar dar olacak. ²¹Çünkü RAB, Perasim Dağı'nda olduğu gibi kalkacak, Givon Vadisi'nde olduğu gibi öfkelenecek. Ne kadar garip olsa da işini tamamlayacak, ne kadar tuhaf olsa da yapacağımı yapacak. ²²Alay etmeyin artık, yoksa zincirleriniz daha da kalınlaşır. Çünkü bütün ülkenin kesin bir yıkıma uğrayacağını Rab'den, Her Şeye Egemen RAB'den duydum. ²³Kulak verin, sesimi işitin, dikkat edin, ne söylediğimi dinleyin. ²⁴Çiftçi ekin ekme için durmadan toprağı sürer mi, boyuna eşeleyip tırmıklar mı? ²⁵Toprağı düzledikten sonra çörekotunu, kimyonu serpmez mi? Buğdayı sıra sıra, arpayı ayırdığı yere, kızıl buğdayı da onun yanına ekmez mi? ²⁶Tanrısı ona uygun olanı gösterir, onu eğitir. ²⁷Çünkü çörekotu harmanda keskin aletle dövülmez, kimyonun üzerinden tekerlekle geçilmez. Çörekotu değnek, kimyon çubukla dövülür. ²⁸Buğday ekme için öğütülür, ama boyuna dövülmez. Harmanın üzerinden tekerlek ve atlar geçse de buğdayı ezmez. ²⁹Bu işteki bilgeliğin de Her Şeye Egemen RAB'den gelir. O'nun tasarıları harikadır, belgelikte üstündür.

29Ariel ^{xxxii}, Ariel, Davut'un ordugah kurduğu kent, vay haline! Sen yıla yıl kat, bayramların süredursun. ²Ama seni sıkıntıya sokacağım. Feryat, figan edeceksin, Benim için sunak ocağı gibi olacaksın. ³Sana karşı çepeçevre ordugah kuracak, Çevreni rampalarla, kulelerle kuşatacağım. ⁴Alçaltılacaksın, yerin altından konuşacak, Toz toprak içinden boğuk boğuk sesleneceksin. Sesin ölü sesi gibi yerden, Sözlerin fısıltı gibi toprağın içinden çıkacak. ⁵Ama sayısız düşmanların ince toz, Acımasız orduları savrulmuş saman ufağı gibi olacak. Bir anda, ansızın, ⁶Her Şeye Egemen RAB gök gürlemesiyle, Depremle, büyük gümbürtü, kasırga ve fırtınayla, Her şeyi yiyip bitiren ateş aleviyle seni cezalandıracak. ⁷Sonra Ariel'e karşı savaşan çok sayıda ulus, Ona ve kalesine saldıranların hepsi, Onu sıkıntıya sokanlar bir rüya gibi, Gece görülen görüm gibi yok olup gidecekler. ⁸Rüyada yemek yediğini gören aç kişi, Uyandıığında hâlâ açtır; Rüyada su içtiğini gören susuz kişi, Uyandıığında susuzluktan hâlâ baygındır. İşte Siyon Dağı'na karşı savaşan Kalabalık uluslar da böyle olacak. ⁹Şaşırın, şaşkına dönün, Kendinizi kör edin, görmez olun. Şarap içmeden sarhoş olun, İçki içmeden sendeleyin. ¹⁰Çünkü RAB size uyusukluk ruhu verdi; Gözlerinizi mühürledi, ey peygamberler, Başlarınızı örttü, ey biliciler. ¹¹Sizin için bütün görüm Mühürlenmiş bir kitabın sözleri gibi oldu. İnsanlar

^{xxxii}"Ariel": "Sunak ocağı" ya da "Tanrı'nın aslanı" anlamına gelebilir. Yeruşalim Kenti'ni simgeliyor.

böyle bir kitabı Okuma bilen birine verip, "Rica etsek şunu okur musun?" diye sorduklarında, "Okuyamam, çünkü mühürlenmiş" yanıtını alırlar. ¹²Kitabı okuma bilmeyen birine verip, "Rica etsek şunu okur musun?" diye sorduklarında ise, "Okuma bilmem" yanıtını alırlar. ¹³Rab diyor ki, "Bu halk bana yaklaşıp Ağızlarıyla, dudaklarıyla beni sayar, Ama yürekleri benden uzak. Benden korkmaları da İnsanlardan öğrendikleri buyrukların sonucudur. ¹⁴Onun için ben de bu halkın arasında yine bir harika, Evet, şaşılacak bir şey yapacağım. Bilgelerin bilgeliği yok olacak, Akıllının aklı duracak." ¹⁵Tasarılarını RAB'den gizlemeye uğraşanların vay haline! Karanlıkta ışık gören bu adamlar, "Bizi kim görecektir, kim tanıyacak?" diye düşünürler. ¹⁶Ne kadar ters düşünceler! Çömlekçi balçıkla bir tutulur mu? Yapı, kendini yapan için, "Beni o yapmadı" diyebilir mi? Çömlek kendine biçim veren için, "O bir şeyden anlamaz" diyebilir mi? ¹⁷Lübnan pek yakında meyve bahçesine, Meyve bahçesi ormana dönmeyecek mi? ¹⁸O gün sağırlar kitabın sözlerini işitecek, Körler koyu karanlıkta görecektir. ¹⁹Düşkünlerin RAB'de buldukları sevinç artacak, Yoksullar İsrail'in Kutsalı sayesinde çoşacak. ²⁰Çünkü acımasızlar yok olacak, alaycılar silinecek, Kötülüğe fırsat kullayanların hepsi kesilip atılacak. ²¹Onlar ki, insanı tek sözle davasında suçlu çıkarır, Kent kapısında haksız azarlayana tuzak kurar, Yok yere haklımın hakkını çiğnerler. ²²Bundan dolayı, İbrahim'i kurtarmış olan RAB Yakup soyuna diyor ki, "Yakup soyu artık utanmayacak, Yüzleri korkudan sararmayacak. ²³Elimin yapıtı olan çocuklarını Aralarında gördüklerinde Adımı kutsal sayacaklar; Evet, Yakup'un Kutsalı'nı kutsal sayacak, İsrail'in Tanrısı'ndan korkacaklar. ²⁴Yoldan sapmış olanlar kavrayışa, Yakınıp duranlar bilgiye kavuşacak."

30RAB, "Vay haline bu dikbaşı soyun!" diyor, "Benim değil, kendi tasarılarını yerine getirip Ruhuma aykırı anlaşmalar yaparak Günah üstüne günah işliyorlar. ²Bana danışmadan firavunun koruması altına girmek, Mısır'ın gölgesine sığınmak için oraya gidiyorlar. ³Ne var ki, firavunun koruması onlar için utanç, Mısır'ın gölgesine sığınmaları onlar için rezillik olacak. ⁴Önderleri Soan'da ^{xxxiii} olduğu, Elçileri Hanes'e ulaştığı halde, ⁵Kendilerine yararı olmayan bir halk yüzünden hepsi utanacak. O halkın onlara ne yardımı ne de yararı olacak, Ancak onları utandırıp rezil edecek." ⁶Negev'deki hayvanlara ilişkin bildiri: "Elçiler erkek ve dişi aslanların, Engereklerin, uçan yılanların yaşadığı Çetin ve sıkıntılı bir bölgeden geçerler. Servetlerini eşeklerin sırtına, Hazinelelerini develerin hörgücüne yükleyip Kendilerine hiç yararı olmayan halka taşırlar. ⁷Mısır'ın yardımı boş ve yararsızdır, Bu yüzden Mısır'a 'Haylaz Rahav ^{xxxiii}' adını verdim. ⁸"Şimdi git, söylediğimi onların önünde Bir levhaya yazıp kitaba geçir ki, Gelecekte kalıcı bir ta-

^{xxxiii}"Soan": Tanis olduğu sanılıyor.

^{xxxiii}"Rahav": Mısır için takma ad olarak kullanılan Rahav "Fırtına" ya da "Küstah" anlamına gelir.

nık olsun. ⁹Çünkü o asi bir halk, yalancı bir soy, RAB'bin yasasını duymak istemeyen bir soydur. ¹⁰Bilicilere, 'Artık görün görmeyin', Görenlere, 'Bizim için doğru şeyler görmeyin, Bize güzel şeyler söyleyin, asılsız şeyler açıklayın' diyorlar, ¹¹'Yoldan çekilin, yolu açın, Bizi İsrail'in Kutsalı'yla yüzleştirmekten vazgeçin.'" ¹²Bu nedenle İsrail'in Kutsalı diyor ki, "Madem bu bildiriye reddettiniz, Baskıya ve hileye güvenip dayandınız; ¹³Bu suçunuz yüksek bir surda Sırt veren çatlağa benziyor. Böyle bir sur birdenbire yıkılır. ¹⁴O, toprak çömlek gibi parçalanacak. Parçalanması öyle şiddetli olacak ki, Ocaktan ateş almaya ya da sarnıçtan su çıkarmaya Yetecek büyüklükte bir parça kalmayacak." ¹⁵Egemen RAB, İsrail'in Kutsalı şöyle diyor: "Bana dönün, huzur bulun, kurtulursunuz. Kaygılanmayın, bana güvenin, güçlü olursunuz. Ama bunu yapmak istemiyorsunuz. ¹⁶'Hayır, atlara binip kaçarsız' diyorsunuz, Bu yüzden kaçmak zorunda kalacaksınız. 'Hızlı atlara bineriz' diyorsunuz, Bu yüzden sizi kovalayanlar da hızlı olacak. ¹⁷Bir kişinin tehdidiyle bin kişi kaçacak, Beş kişinin tehdidiyle hepiniz kaçacaksınız; Dağ başında bir gönder, Tepede bir sancak gibi kalana dek kaçacaksınız. ¹⁸'Yine de RAB size lütfetmeyi özlemle bekliyor, Size merhamet göstermek için harekete geçiyor. Çünkü RAB adil Tanrı'dır. Ne mutlu O'nu özlemle bekleyenlere!" ¹⁹'Ey Yeruşalim'de oturan Siyon halkı, Artık ağlamayacaksınız! Feryat ettiğinde Rab sana nasıl da lütfedecek! Feryadını duyar duymaz seni yanıtlayacak. ²⁰Rab ekmeği sıkıntıyla, Suyu cefayla verse de, Öğretmeniniz artık gizlenmeyecek ^{xxxiv}, Gözünüzle göreceksiniz onu ^{xxxv}. ²¹Sağa ya da sola sapacağınız zaman, Arkanızdan, 'Yol budur, bu yoldan gidin' Diyen sesini duyacaksınız. ²²Gümüş kaplı oyma putlarınızı, Altın kaplama dökme putlarınızı 'Kirlili ilan edecek, Kirlili bir âdet bezi gibi atıp 'Defol' diyeceksiniz. ²³Rab toprağa ektiğiniz tohum için yağmur verecek, Toprağın ürünü olan yiyecek bol ve zengin olacak. O gün sığırlarınız geniş otlaklarda otlanacak. ²⁴Toprağı işleyen öküzlerle eşekler Kürekle, yabayla savrulmuş, Tuzlanmış yem yiyecekler. ²⁵Kulelerin yıkıldığı o büyük kıyım günü Her yüksek dağda, her yüce tepede Akarsular olacak. ²⁶RAB halkının kırıklarını sardığı, Vuruşuyla açtığı yaraları iyileştirdiği gün, Ay güneş gibi parlayacak, Güneş yedi kat, yedi günün toplam parlaklığı kadar parlak olacak." ²⁷Bakın, RAB'bin kendisi ^{xxxvi} uzaktan geliyor, Kızgın öfkeyle kara bulut içinde. Dudakları gazap dolu, Dili her şeyi yiyip bitiren ateş sanki. ²⁸Soluğu adam boynuna dek yükselmiş taşkın ırmak gibi. Ulusları elekten geçirecek, değersizleri ayıracak, Halkların ağzına yoldan saptıran bir gem takacak. ²⁹Ama sizler bayram gecesini kutlar gibi Ezgiler söyleyeceksiniz. RAB'bin dağma, İsrail'in Kayası'na Kaval eşliğinde çıktığımız gibi İçten sevineceksiniz. ³⁰RAB heybetli sesini işittirecek; Kızgın öfkeyle, her şeyi yiyip bi-

tiren ateş aleviyle, Sağanak yağmurla, fırtına ve doluyla Bileğinin gücünü gösterecek. ³¹Asur RAB'bin sesiyle dehşete düşecek, O'nun değneğiyle vurulacak. ³²RAB'bin terbiye değneğiyle onlara indirdiği her darbeye Tef ve lir eşlik edecek. RAB silahlarını savura savura onlarla savaştıracak. ³³Tofet çoktan hazırlandı, Evet, kral için hazırlandı. Geniş ve yüksektir odun yığını, Ateşi, odunu boldur. RAB kızgın kükürt selini andıran Soluğuyla tutuşturacak onu.

31 Vay haline yardım bulmak için Mısır'a inenlerin! Atlara, çok sayıdaki savaş arabalarına, Kalabalık atlılara güveniyorlar, Ama İsrail'in Kutsalı'na güvenmiyor, RAB'be yönelmiyorlar. ²Oysa bilge olan RAB'dir. Felaket getirebilir ve sözünü geri almaz. Kötülük yapan soya, Suç işleyenlerin yardımına karşı çıkar. ³Mısırlılar Tanrı değil, insandır, Atları da ruh değil, et ve kemiktir. RAB'bin eli kalkınca yardım eden tökezler, Yardım gören düşer, hep birlikte yok olurlar. ⁴Çünkü RAB bana dedi ki, "Avının başında homurdanan aslan Bir araya çağrılan çobanlar topluluğunun Bağırıp çağırmasından yılmadığı, gürültüsüne aldırmadığı gibi, Her Şeye Egemen RAB de Siyon Dağı'nın doruğuna inip savaştıracak. ⁵Her Şeye Egemen RAB Kanat açmış kuşlar gibi koruyacak Yeruşalim'i. Koruyup özgür kılacak, esirgeyip kurtaracak onu." ⁶Ey İsrailoğulları, Bunca vefasızlık ettiğiniz RAB'be dönün. ⁷Çünkü hepiniz günahkâr ellerinizle yaptığımız Altın ve gümüş putları o gün reddedip atacaksınız. ⁸Asur kılıca yenik düşecek, Ama insan kılıcına değil. Halkı kılıçtan geçirilecek, Ama bu insan kılıcı olmayacak. Kimileri kaçıp kurtulacak, Gençleri de angaryaya koşulacak. ⁹Asur Kralı ^{xxxvii} dehşet içinde kaçacak, Önderleri sancağı görünce dehşete kapılacak. Siyon'da ateşi, Yeruşalim'de ocağı bulunan RAB söylüyor bunları.

32 İşte kral doğrulukla krallık yapacak, Önderler adaletle yönetecek. ²Her biri rüzgara karşı bir sığınak, Fırtınaya karşı bir barınak, çölde akarsu, Çorak yerde gölge salan Büyük bir kaya gibi olacak. ³Artık görenlerin gözleri kapanmayacak, Dinleyenler kulak kesilecek. ⁴Düşüncesizin akli bilgiye erecek, Kekeme açık seçik, akıcı konuşacak. ⁵Artık budalaya soylu, Alçağa saygın denmeyecek. ⁶Çünkü budala saçmalıyor, Akli fikri hep kötülükte. İş gücü fesat işlemek, RAB'be ilişkin yanlış sözler söylemek, Açları aç bırakmak, Susamışlardan suyu esirgemek. ⁷Alçağın yöntemleri kötüdür; Yoksul davasında haklı olsa da Onu yalanlarla yok etmek için Kötü düzenler tasarlar. ⁸Soylu kişiye soylu şeyler tasarlar, Yaptığı soylu işlerle ayakta kalır. ⁹Ey tasafsızca yaşayan kadınlar, Kalkın, sesimi işitin; Ey kaygısız kızlar, sözüme kulak verin! ¹⁰Bir yıl kadar sonra sarsılacaksınız, Ey kaygısız kadınlar. Çünkü bağbozumu olmayacak, Devşirecek meyve bulunmayacak. ¹¹Titreyin, ey tasafsızca yaşayan kadınlar, Sarsılın, ey kaygısızlar. Giysilerinizi çıkarın, soyunup belinize çul kuşanın. ¹²Güzel tarlalar, verimli asmalar, Halkımın diken ve çalı bitmiş toprakları

^{xxxiv}“Öğretmeniniz artık gizlenmeyecek” ya da “Öğretmenlerinizi artık dışlamayacaksınız”.

^{xxxv}“Onu” ya da “Onları”.

^{xxxvi}“Kendisi”: İbranice “Adı”.

^{xxxvii}“Asur Kralı”: İbranice “Kayası”.

için, Neşeli kentteki mutluluk dolu evler için göğsünüzü dövün. ¹³¹⁴Çünkü saray ıssız, Kalabalık kent bomboş kalacak. Ofel Mahallesi'yle gözcü kulesi Sonsuza dek boz-kıra dönecek; Yaban eşeklerinin keyifle gezindiği, Sürülerin otladığı bir yer olacak. ¹⁵Ta ki yukarıdan üzerimize ruh dökülene dek; O zaman çöl meyve bahçesine, Meyve bahçesi ormana dönecek. ¹⁶O zaman adalet çöle dek yayılacak, Doğruluk meyve bahçesinde yurt bulacak. ¹⁷Doğruluğun ürünü esenlik, Sonucu, sürekli huzur ve güven olacaktır. ¹⁸Halkım esenlik dolu evlerde, Güvenli ve rahat yerlerde yaşayacak. ¹⁹Dolu ormanları harap etse, Kent yerle bir olsa da, ²⁰Sulak yerde tohum eken, Sığırını, eşeğini özgürce çayıra salan sizlere ne mutlu!

33Vay sana, yıkıp yok eden Ama kendisi yıkılmamış olan! Vay sana, ihanete uğramamış hain! Yıkıma son verir vermez sen de yıkılacaksın, İhanetin sona erer ermez sen de ihanete uğrayacaksın. ²Ya RAB, lütfet bize, Çünkü sana umut bağladık, Gün be gün gücümüz ol! Sıkıntıya düştüğümüzde bizi kurtar. ³Kükreyişinden halklar kaçışır, Sen ayağa kalkınca uluslar darmadağın olur. ⁴Çekirgeler tarlayı nasıl yağmalarsa, Ganimetiniz de öyle yağmalanacak, ey uluslar. Malınızın üzerine çekirge sürüsü gibi saldıracaklar. ⁵Yükseklerde oturan RAB yücedir, Siyon'u adalet ve doğrulukla doldurur. ⁶Yaşadığınız sürenin güvencesi O'dur. Bol bol kurtuluş, bilgi ve bilgelik sağlayacak. Halkın hazinesi RAB korkusudur. ⁷İşte, en yiğitleri sokaklarda feryat ediyor, Barış elçileri acı acı ağlıyor. ⁸Anayollar bomboş, Yolculuk eden kimse kalmadı. Düşman antlaşmayı bozdu, kentleri hor gördü, İnsanları hiçe saydı. ⁹Ülke yas tutuyor, zayıflıyor. Lübnan utancından soldu, Şaron Ovası çöle döndü, Başan ve Karmel'de ağaçlar yaprak döküyor. ¹⁰RAB diyor ki, "Şimdi harekete geçeceğim, Ne denli yüce ve üstün olduğumu göstereceğim. ¹¹Samana gebe kalıp anız doğuracaksınız, Soluğunuz sizi yiyip bitiren bir ateş olacak. ¹²Halklar yanıp kül olacak, Kesilip yakılan dikenli çalı gibi olacak. ¹³"Ey uzaktakiler, ne yaptığımı işitin, Ey yakındakiler, gücümü anlayın." ¹⁴Siyon'daki günahkârlar dehşet içinde, Tanrısızları titreme aldı. "Her şeyi yiyip bitiren ateşin yanında Hangimiz oturabilir? Sonsuza dek sönmeyecek alevin yanında Hangimiz yaşayabilir?" diye soruyorlar. ¹⁵Ama doğru yolda yürüyüp doğru dürüst konuşan, Zorbalıkla edinilen kazancı reddeden, Elini rüşvetten uzak tutan, Kan dökenlerin telkinlerine kulak vermeyen, Kötülük görmeye dayanamayan, ¹⁶Yükseklerde oturacak; Uçurumun başındaki kaleler onun korunağı olacak, Ekmeği sağlanacak, hiç susuz kalmayacak. ¹⁷Kralı bütün güzelliğiyle göreceksin, Uçsuz bucaksız ülkeyi seyredeceksin. ¹⁸"Haracı tartıp kaydeden nerede, Kulelerden sorumlu olan nerede?" diyerek Geçmişteki dehşetli günleri düşüneceksin. ¹⁹Garip, anlaşılmaz bir yabancı dil konuşan O küstah halkı artık görmeyeceksin. ²⁰Bayramlarımızın kenti olan Siyon'a bak! Yeruşalim'i bir esenlik yurdu, Kazıkları asla yerinden sökülmemen, Gergi ipleri hiç kopmayan, Sar-

sılmaz bir çadır olarak göreceksin gözlerin. ²¹Heybetli RAB orada bizden yana olacak. Orası geniş ırmakların, çayların yeri olacak. Bunların üzerinden ne kürekli tekneler, Ne de büyük gemiler geçecek. ²²Çünkü yargıcımız RAB'dir; Yasamızı koyan RAB'dir, Kralımız RAB'dir, bizi O kurtaracak. ²³Senin gemilerinin halatları gevşedi, Direklerinin dibini pekiştirmediler, Yelkenleri açmadılar. O zaman büyük ganimet paylaşılacak, Topallar bile yağmaya katılacak. ²⁴Siyon'da oturan hiç kimse "Hastayım" demeyecek, Orada yaşayan halkın suçu bağışlanacak.

34Ey uluslar, işitmek için yaklaşın! Ey halklar, kulak verin! Dünya ve üzerindeki herkes, Yeryüzü ve ondan türeyenlerin hepsi işitsin! ²RAB bütün uluslara öfkelen-di, Onların ordularına karşı gazaba geldi. Onları tümüyle mahvolmaya, Boğazlanmaya teslim edecek. ³Ölüleri dışarı atılacak, Pis kokacak cesetleri; Dağlar kanlarıyla sulanacak. ⁴Bütün gök cisimleri küçülecek, Gökler bir tomar gibi dürülecek; Gök cisimleri, asma yaprağı, İncir yaprağı gibi dökülecek. ⁵"Kılıcım göklerde kanıncaya kadar içti. Şimdi de Edom'un, Tümüyle yıkmaya karar verdiğim halkın Üzerine inecek" diyor RAB. ⁶RAB'bin kılıcı kana, Kuzu ve teke kanına doydular; Yağla, koç böbreklerinin yağıyla kaplandı. Çünkü RAB'bin Bosra'da bir kurbanı, Edom'da büyük bir kıyımı var. ⁷Onlarla birlikte yaban öküzleri, Körpe boğalarla güçlü boğalar da yere serilecek. Toprakları kana doycular, yağla sulanacak. ⁸Çünkü RAB'bin bir öğ günü, Siyon'un davasını güdeceği bir karşılık yılı olacak. ⁹Edom dereleri zifte, toprağı kükürde dönecek; ülkenin her yanı yanan zift olacak. ¹⁰Zift gece gündüz sönmeyecek, dumanı hep tütecek. Ülke kuşaklar boyu ıssız kalacak, sonsuza dek oradan kimse geçmeyecek. ¹¹Baykuşların mülkü olacak orası, büyük baykuşlarla kargalar yaşayacak orada. RAB, Edom'un üzerine kargaşa ipini, boşluk çekülünü gerecek. ¹²Kral ilan edebilecekleri soylular kalmayacak, bütün önderlerinin sonu gelecek. ¹³Saraylarında dikenler, kalelerinde ısrırganlarla böğürtlenler bitecek. Orası çakalların barınağı, baykuşların yurdu olacak. ¹⁴Yabanıl hayvanlarla sırtlanlar orada buluşacak, tekeler ^{xxxviii} karşılıklı böğürecek. Lilit ^{xxxix} oraya yerleşip rahata kavuşacak. ¹⁵Baykuşlar orada yuva kurup yumurtlayacak, kuluçkaya yatıp yavrularını kendi gölgelerinde toplayacak. Çaylaklar eşleşip orada toplanacaklar. ¹⁶RAB'bin kitabını okuyup araştırın: Bunlardan hiçbiri eksik kalmayacak, eşten yoksun hiçbir hayvan olmayacak. Çünkü bu buyruk RAB'bin ağzından çıktı, Ruhu da onları toplayacak. ¹⁷RAB onlar için kura çekti, ülkeyi ölçüp aralarında pay etti. Orayı sonsuza dek sahiplenip kuşaklar boyu orada yaşayacaklar.

35Çöl ve kurak toprak sevinecek, Bozkır coşup çiğdem gibi çiçeklenecek. ²Her yanı çiçeklenip sevinçle coşacak,

^{xxxviii}"Teke": Teke görünümlü cin anlamına da gelebilir (bkz. Lev.17:7).

^{xxxix}"Lilit": Bir tür cin olabilir.

Sevincini haykırarak. Lübnan'ın yüceliği, Karmel ve Şaron'un görkemi ona verilecek. İnsanlar RAB'bin yüceliğini, Tanrımız'ın görkemini görecek. ³Gevşek elleri güçlendirin, Pekiştirin çözülen dizleri. ⁴Yüreği kaygılı olanlara, "Güçlü olun, korkmayın" deyin, "İşte Tanrımız geliyor! Öç almaya, karşılık vermeye geliyor. Sizi O kurtaracak." ⁵O zaman körlerin gözleri, Sağrıların kulakları açılacak; ⁶Topallar geyik gibi sıçrayacak, Sevinçle haykırarak dilsizlerin dili. Çünkü çölde sular fıskırarak, Irmaklar akacak bozkırda. ⁷Kızgın kum havuza, Susuz toprak pınara dönüşecek. Çakalların yattığı yerlerde Kamış, saz ve ot bitecek. ⁸Orada bir yol, bir anayol olacak, "Kutsal yol" diye anılacak, Murdar kişiler geçemeyecek oradan. O yol kurtulmuş olanların yoludur. O yolda yürüyenler, bön kişiler de olsa yoldan sapmayacak. ⁹Aslan olmayacak orada, Yırtıcı hayvan o yola çıkmayacak; Orada bulunmayacaklar. Ancak kurtulmuş olanlar yürüyecek o yolda. ¹⁰RAB'bin kurtardıkları dönecek, Sevinçle haykırarak Siyon'a varacaklar. Yüzlerinde sonsuz sevinç olacak. Onların olacak coşku ve sevinç, Üzüntü ve inilti kaçacak.

36Hizkiya'nın krallığının on dördüncü yılında Asur Kralı Sanherib, Yahuda'nın surlu kentlerine saldırıp hepsini ele geçirdi. ²Komutanını büyük bir orduyla Lakiş'ten Yerusolim'e, Kral Hizkiya'ya gönderdi. Komutan Çırpıcı Tarlası yolunda, Yukarı Havuz'un su yolunun yanında durdu. ³Saray sorumlusu Hilkiya oğlu Elyakim, Yazman Şevna ve devlet tarihçisi Asaf oğlu Yoah onu karşılamaya çıktı. ⁴Komutan onlara şöyle dedi: "Hizkiya'ya söyleyin. 'Büyük kral, Asur Kralı diyor ki: Güvendiğin şey ne, neye güveniyorsun? ⁵Savaş tasarıların ve gücün boş laftan başka bir şey değil diyorum. Kime güveniyorsun da bana karşı ayaklanıyorsun? ⁶İşte sen şu kırık kamış değneğe, Mısır'a güveniyorsun. Bu değnek kendisine yaslanan herkesin eline batar, deler. Firavun da kendisine güvenenler için böyledir. ⁷Yoksa bana, Tanrımız RAB'be güveniyoruz mu diyeceksiniz? Hizkiya'nın Yahuda ve Yerusolim halkına, yalnız bu sunağın önünde tapınacaksınız diyerek tapınma yerlerini, sunaklarını ortadan kaldırdığı Tanrı değil mi bu?' ⁸"Haydi, efendim Asur Kralı'yla bahse giriş. Binicileri sağlayabilirsen sana iki bin at veririm. ⁹Mısır'ın savaş arabalarıyla atlıları sağlayacağına güvensen bile, efendimin en küçük rütbeli komutanlarından birini yenemezsin! ¹⁰Dahası var: RAB'bin buyruğu olmadan mı saldırıp ülkeyi yıkmak için yola çıktığımı sanıyorsun? RAB, 'Git, o ülkeyi yık' dedi." ¹¹Elyakim, Şevna ve Yoah, "Lütfen biz kullarınla Aramice konuş" diye karşılık verdiler, "Çünkü biz bu dili anlarız. Yahudice konuşma. Surların üzerindeki halk bizi dinliyor." ¹²Komutan, "Efendim bu sözleri yalnız size ve efendinize söyleyeyim diye mi gönderdi beni?" dedi, "Surların üzerinde oturan bu halka, sizin gibi dışkıyı yemek, idrarını içmek zorunda kalacak olan herkese gönderdi." ¹³Sonra ayağa kalkıp Yahudi dilinde bağırdı: "Büyük kralın, Asur Kralı'nın sözlerini dinleyin! ¹⁴Kral diyor ki, 'Hizkiya sizi aldat-

masın, o sizi kurtaramaz. ¹⁵RAB bizi mutlaka kurtaracak, bu kent Asur Kralı'nın eline geçmeyecek diyen Hizkiya'ya kanmayın, RAB'be güvenmeyin. ¹⁶Hizkiya'yı dinlemeyin.' Çünkü Asur Kralı diyor ki, 'Teslim olun, bana gelin. Böylece ben gelip sizi kendi ülkeniz gibi bir ülkeye –tahıl ve yeni şarap, ekmek ve üzüm dolu bir ülkeye– götürene kadar herkes kendi asmasından, kendi incir ağacından yiyecek, kendi sarnıcından içecek. ¹⁷18"‘Hizkiya, RAB bizi kurtaracak diyerek sizi aldatmasın. Ulusların ilahları ülkelerini Asur Kralı'nın elinden kurtarabildi mi? ¹⁹Hani nerede Hama'nın, Arpat'ın ilahları? Sefarvayim'in ^{x1} ilahları nerede? Samiriye'yi elimden kurtarabildiler mi? ²⁰Bütün bu ülkelerin ilahlarından hangisi ülkesini elimden kurtardı ki, RAB Yerusolim'i elimden kurtarabilsin?'” ²¹Herkes sustu, komutana tek sözle bile karşılık veren olmadı. Çünkü Kral Hizkiya, "Karşılık vermeyin" diye buyurmuştu. ²²Sonra saray sorumlusu Hilkiya oğlu Elyakim, Yazman Şevna ve devlet tarihçisi Asaf oğlu Yoah giysilerini yırttılar ve gidip komutanın söylediklerini Hizkiya'ya bildirdiler.

37Kral Hizkiya olanları duyunca giysilerini yırttı, çul kuşanıp RAB'bin Tapınağı'na girdi. ²Saray sorumlusu Elyakim'i, Yazman Şevna'yı ve ileri gelen kâhinleri Amots oğlu Peygamber Yeşaya'ya gönderdi. Hepsi çul kuşanmıştı. ³Yeşaya'ya şöyle dediler: "Hizkiya diyor ki, 'Bugün sıkıntı, azar ve utanç günü. Çünkü çocukların doğum vakti geldi, ama doğuracak güç yok. ⁴Yaşayan Tanrı'yı aşagılmak için efendisi Asur Kralı'nın gönderdiği komutanın söylediklerini belki Tanrın RAB duyar da duyduğu sözlerden ötürü onları cezalandırır. Bu nedenle sağ kalanlarımız için dua et.'" ⁵Yeşaya, Kral Hizkiya'dan gelen görevlilere şöyle dedi: "Efendinize şunları söyleyin: 'RAB diyor ki, Asur Kralı'nın adamlarından benimle ilgili duyduğumuz küfürlerden korkma. ⁶Onun içine öyle bir ruh koyacağım ki, bir haber üzerine kendi ülkesine dönecek. Orada onu kılıçla öldürteceğim.'" ⁸Komutan, Asur Kralı'nın Lakiş'ten ayrılıp Livna'ya karşı savaştığını duydu. Krala danışmak için oraya gitti. ⁹Kuş Kralı Tirhaka'nın kendisiyle savaşmak üzere yola çıktığını haber alan Asur Kralı, Hizkiya'ya ulaklar göndererek şöyle dedi: ¹⁰"Yahuda Kralı Hizkiya'ya deyin ki, 'Güvendiğin Tanrın, Yerusolim Asur Kralı'nın eline teslim edilmeyecek diyerek seni aldatmasın. ¹¹Asur krallarının bütün ülkelere neler yaptığını, onları nasıl yerle bir ettiğini duymuşsundur. Sen kurtulacağımı mı sanıyorsun? ¹²Atalarımın yok ettiği ulusları –Gozanlılar'ı, Harranlılar'ı, Resefiler'i, Telassar'da yaşayan Edenliler'i– ilahları kurtarabildi mi? ¹³Hani nerede Hama ve Arpat kralları? Lair, Sefarvayim, Hena, İvva kralları nerede?'” ¹⁴Hizkiya mektubu ulakların elinden alıp okuduktan sonra RAB'bin Tapınağı'na çıktı. RAB'bin önünde mektubu yere yayararak ¹⁵şöyle dua etti: ¹⁶"Ey Keruvlar arasında taht kuran İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB, bütün dünya kral-

^{x1}"Sefarvayim": Asurlular'ın Samiriye'ye sürgün ettiği halk (bkz. 2Kr.17:24,31; 18:34).

lıklarının tek Tanrısı sensin. Yeri, göğü sen yarattın. ¹⁷Ya RAB, kulak ver de işit, gözlerini aç da gör, ya RAB; Sanherib'in söylediklerini, yaşayan Tanrı'yı nasıl aşağıladığımı duy. ¹⁸Ya RAB, gerçek şu ki, Asur kralları bütün ulusları ve ülkelerini viraneye çevirdiler. ¹⁹İlahlarını yakıp yok ettiler. Çünkü onlar tanrı değil, insan eliyle biçimlendirilmiş tahta ve taşlardı. ²⁰Ya RAB Tanrımız, şimdi bizi Sanherib'in elinden kurtar ki, bütün dünya krallıkları senin tek RAB olduğunu anlasın." ²¹Bunun üzerine Amots oğlu Yeşaya, Hizkiya'ya şu haberi gönderdi: "İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor: 'Asur Kralı Sanherib'le ilgili olarak bana yalvardığın için diyorum ki, "Erden kız Siyon seni hor görüyor, Alay ediyor seninle. Yeruşalim kızı ardından alayla baş sallıyor. ²²²³Sen kimi aşağıladın, kime küfrettin? Kime sesini yükselttin? İsrail'in Kutsalı'na tepeden baktın! ²⁴Uşakların aracılığıyla Rab'bi aşağıladın. Bir sürü savaş arabamla dağların tepesine, Lübnan'ın doruklarına çıktım, dedin. Yüksek sedir ağaçlarını, seçme çamlarını kestim, Lübnan'ın en uzak tepelerine, Gür ormanlarına ulaştım. ²⁵Kuyular kazdım, sular içtim, Mısır'ın bütün ırmaklarını ayağımın tabanıyla kuruttum, dedin. ²⁶"Bütün bunları çoktan yaptığımı, Çok önceden tasarladığımı duydun mı? Surlu kentleri enkaz yığınlarına çevirmeni Şimdi ben gerçekleştirdim. ²⁷O kentlerde yaşayanların kolu kanadı kırıldı. Yılgınlık ve utanç içindeydiler; Kır otuna, körpe filizlere, Damlarda büyümeden kavrulup giden ota döndüler. ²⁸Senin oturuşunu, kalkışını, Ne zaman gidip geldiğini, Bana nasıl öfkelendiğini biliyorum. ²⁹Bana duyduğun öfkeden, Kulağıma erişen küstahlığından ötürü Halkamı burnuna, gemimi ağzına takacak, Seni geldiğin yoldan geri çevireceğim. ³⁰"Senin için belirti şu olacak, ey Hizkiya: Bu yıl kendiliğinden yetişeni yiyeceksiniz, İkinci yıl ise ardından biteni. Üçüncü yıl ekip biçin, Bağlar dikip ürününü yiyin. ³¹Yahudahlılar'ın kurtulup sağ kalanları Yine aşağıya doğru kök salacak, Yukarıya doğru meyve verecek. ³²Çünkü sağ kalanlar Yeruşalim'den, Kurtulanlar Siyon Dağı'ndan çıkacak. Her Şeye Egemen RAB'bin gayretiyle olacak bu.' ³³"Bundan dolayı RAB Asur Kralı'na ilişkin şöyle diyor: 'Bu kente girmeyecek, ok atmayacak. Kente kalkanla yaklaşmayacak, Karşısında rampa kurmayacak. ³⁴Geldiği yoldan dönecek ve kente girmeyecek' diyor RAB, ³⁵'Kendim için ve kulum Davut'un hatırı için Bu kenti savunup kurtaracağım' diyor." ³⁶RAB'bin meleği gidip Asur ordugahında yüz seksen beş bin kişiyi öldürdü. Ertesi sabah uyananlar salt cesetlerle karşılaştılar. ³⁷Bunun üzerine Asur Kralı Sanherib ordugahını bırakıp çekildi. Ninova'ya döndü ve orada kaldı. ³⁸Bir gün ilahı Nisrok'un tapınağında tapınırken, oğullarından Adrammelek'le Şareser, onu kılıçla öldürüp Ararat ülkesine kaçtılar. Yerine oğlu Esarhaddon kral oldu.

38O günlerde Hizkiya ölümcül bir hastalığa yakalandı. Amots oğlu Peygamber Yeşaya ona gidip şöyle dedi: "RAB diyor ki, 'Ev işlerini düzene sok. Çünkü iyileşmeyecek, öle-

ceksin.'" ²Hizkiya yüzünü duvara dönüp RAB'be yalvardı: ³"Ya RAB, yürekte bir sadakatle önünde nasıl yaşadığımı, gözünde iyi olanı yaptığımı anımsa lütfen." Sonra acı acı ağlamaya başladı. ⁴Bunun üzerine RAB Yeşaya'ya seslendi: ⁵"Git, Hizkiya'ya şunu söyle: 'Atan Davut'un Tanrısı RAB diyor ki: Duamı işittim, gözyaşlarımı gördüm. Bak, ömrünü on beş yıl daha uzatacağım. ⁶Bu kenti savunacak, seni de kenti de Asur Kralı'nın elinden kurtaracağım. ⁷Sözümü gerçekleştireceğime ilişkin sana vereceğim belirti şu olacak: ⁸RAB, batmakta olan güneşin Ahaz'ın inşa ettiği basamakların üzerine düşen gölgesini on basamak kısaltacak.'" Böylece batmakta olan güneşin gölgesi on basamak kısalı. ⁹Yahuda Kralı Hizkiya hastalanıp iyileştikten sonra şunları yazdı: ¹⁰"Hayatımın baharında ölümler diyarının kapılarından geçip Ömrümün geri kalan yıllarımdan yoksun mu kalmalıyım?" demişim, ¹¹"Yaşayanlar diyarında RAB'bi, evet, RAB'bi bir daha görmeyeceğim, Bu dünyada yaşayanlar gibi insan yüzü görmeyeceğim bir daha. ¹²Evim bir çoban çadırı gibi bozuldu, alındı elimden. Dokumacı gibi dürdüm yaşamımı, RAB tezgahı beni kesti, Bir gün içinde sonumu getiriverdi. ¹³Sabırla bekledim sabaha kadar, RAB bir aslan gibi kıldı bütün kemiklerimi, Bir gün içinde sonumu getiriverdi. ¹⁴Kırlangıç gibi, turna gibi acı acı öttüm, Güvercin gibi inledim, gözlerim yoruldu yukarı bakmaktan. Ya Rab, eziyet çekiyorum, Yarıdım et bana. ¹⁵"Ne diyeyim? Bana seslenen de bunu yapan da Rab'dir. Tattığım bu acılardan sonra daha dikkatli yaşayacağım. ¹⁶Ya Rab, insanlar bunlarla yaşarlar. Canım da bunların sayesinde yaşıyor. İyileştirdin, yaşattın beni! ¹⁷Çektiğim bunca acı esenlik bulmam içindi. Beni sevdiğin için yıkım çukuruna düşmekten alkooydun, Günahlarımı arkana attın. ¹⁸Çünkü ölümler diyarı sana şükredemez, Ölüm övgüler sunmaz sana. Ölüm çukuruna inenler senin sadakatine umut bağlayamaz. ¹⁹Diriler, yalnız diriler Bugün benim yaptığım gibi sana şükreder; Babalar senin sadakatini çocuklarına anlatır. ²⁰Beni kurtaracak olan RAB'dir. Ömrümüz boyunca O'nun tapınağında Telli çalgılarımızı çalacağız." ²¹Yeşaya, "İncir pestili getirin, Hizkiya'nın çıbanına koyun, iyileşir" demişti. ²²Hizkiya da, "RAB'bin Tapınağı'na çıkacağıma ilişkin belirti nedir?" diye sormuştu.

39O sırada Hizkiya'nın hastalanıp iyileştiğini duyan Baladan oğlu Babil Kralı Merodak-Baladan, ona mektuplarla birlikte bir armağan gönderdi. ²Bunlar Hizkiya'yı sevindirdi. O da deposundaki bütün değerli eşyaları –altını, gümüşü, baharatı, değerli yağı, silah deposunu ve hazine odalarındaki her şeyi– elçilere gösterdi. Sarayında da krallığında da onlara göstermediği hiçbir şey kalmadı. ³Peygamber Yeşaya Kral Hizkiya'ya gidip, "Bu adamlar sana ne dediler, nereden gelmişler?" diye sordu. Hizkiya, "Uzak bir ülkeden, Babil'den gelmişler" diye karşılık verdi. ⁴Yeşaya, "Sarayında ne gördüler?" diye sordu. Hizkiya, "Sarayındaki her şeyi gördüler, hazinelerimde onlara göstermediğim hiçbir

şey kalmadı” diye yanıtladı. ⁵Bunun üzerine Yeşaya şöyle dedi: “Her Şeye Egemen RAB’bin sözüne kulak ver. ⁶RAB diyor ki, ‘Gün gelecek, sarayındaki her şey, atalarımın bugüne kadar bütün biriktirdikleri Babil’e taşınacak. Hiçbir şey kalmayacak. ⁷Soyundan gelen bazı çocuklar alınıp götürülecek, Babil Kralı’nın sarayında hadım edilecek.’” ⁸Hizkiya, “RAB’den ilettiğin bu söz iyi” dedi. Çünkü, “Nasıl olsa yaşadığım sürece barış ve güvenlik olacak” diye düşünüyordu.

40“Avutun halkımı” diyor Tanrımız, “Avutun! ²Yeruşalim halkına dokunaklı sözler söyleyin. Angaryanın bittiğini, Suçlarının cezasını ödediklerini, Günahlarının cezasını RAB’bin elinden İki katıyla aldıklarını ilan edin.” ³Şöyle haykırıyor bir ses: “Çölde RAB’bin yolunu hazırlayın, Bozkırda Tanrımız için düz bir yol açın ^{xli}. ⁴Her vadi yükseltilecek, Her dağ, her tepe alçaltılacak. Böylelikle engebeler düzleştirilecek, Sarp yerler ovaya dönüştürülecek. ⁵O zaman RAB’bin yüceliği görünecek, Bütün insanlar hep birlikte onu görecek. Bunu söyleyen RAB’dir.” ⁶Ses, “Duyur” diyor. “Neyi duyurayım?” diye soruyorum ^{xlii}. “İnsan soyu ota benzer, Bütün vefası ^{xliii} kır çiçeği gibidir. ⁷RAB’bin soluğu esince üzerlerine, Ot kurur, çiçek solar. Gerçekten de halk ottan farksızdır. ⁸Ot kurur, çiçek solar, Ama Tanrımız’ın sözü sonsuza dek durur.” ⁹Ey Siyon’a müjde getiren, Yüksek dağa çık! Ey Yeruşalim’e müjde getiren ^{xliv}, Yükselt sesini, bağır, Sesini yükselt, korkma. Yahuda kentlerine, “İşte, Tanrımız!” de. ¹⁰İşte Egemen RAB gücüyle geliyor, Kudretiyle egemenlik sürecek. Ücreti kendisiyle birlikte, Ödülü önündedir. ¹¹Sürüsünü çoban gibi güdecek, Kollarına alacak kuzuları, Bağrında taşıyacak; Usul usul yol gösterecek emzikiilere. ¹²Kim denizleri avucuyla, Göklere karıştıyla ölçebildi? Yerin toprağını ölçeye sığdıran, Dağları kantarla, Tepeleri teraziyle tartabilen var mı? ¹³RAB’bin düşüncesine kim akıl erdirebildi? O’na öğüt verip öğretebilen var mı? ¹⁴Akil almak, adalet yolunu öğrenmek için RAB kime danıştı ki? O’na bilgi veren, anlayış yolunu bildiren var mı? ¹⁵RAB için uluslar kovada bir damla su, Terazideki toz zerreciği gibidir. Adaları ince toz gibi tartar. ¹⁶Adakları yakmaya yetmez Lübnan ormanı, Yakmalık sunu için az gelir hayvanları. ¹⁷RAB’bin önünde bütün uluslar bir hiç gibidir, Hiçten bile aşağı, değersiz sayılır. ¹⁸Öyleyse Tanrı’yı kime benzeteceksiniz? Neyle karşılaştıracaksınız O’nu? ¹⁹Putu döküm işçisi yapar, Kuyumcu altınla kaplar, Gümüş zincirler döker. ²⁰Böyle bir sunuya gücü yetmeyen yoksul kişi Çürümez bir ağaç parçası se-

çer. Yerinden kıvılcak bir put yapısın diye Usta bir işçi arar. ²¹Bilmiyor musunuz, duymadınız mı? Başlangıçtan beri size bildirilmedi mi? Dünyanın temelleri atılalı beri anlamadınız mı? ²²Gökkubbenin üstünde oturan RAB’dir, Yeryüzünde yaşayanlarsa çekirge gibidir. Göklere perde gibi geren, Oturmak için çadır gibi kuran O’dur. ²³O’dur önderleri bir hiç eden, Dünyanın egemenlerini sıfıra indirgeyen. ²⁴O önderler ki, yeni dikilmiş, yeni ekilmiş ağaç gibi, Gövdeleri yere yeni kök salmışken RAB’bin soluğu onları kurutuverir, Kasırga saman gibi savurur. ²⁵“Beni kime benzeteceksiniz ki, Eşitim olsun?” diyor Kutsal Olan. ²⁶Başınızı kaldırıp göklere bakın. Kim yarattı bütün bunları? Yıldızları sırayla görünür kılıyor, Her birini adıyla çağırıyor. Büyük kudreti, üstün gücü sayesinde hepsi yerli yerinde duruyor. ²⁷Ey Yakup soyu, ey İsrail! Neden, “RAB başıma gelenleri görmüyor, Tanrı hakkımı gözetmiyor?” diye yakınıyorsun? ²⁸Bilmiyor musun, duymadın mı? Ebedi Tanrı, RAB, bütün dünyayı yaratan, Ne yorulur ne de zayıflar, O’nun bilgisi kavranamaz. ²⁹Yorulmuş güçlendirir, Takati olmayanın kudretini artırır. ³⁰Gençler bile yorulup zayıf düşer, Yiğitler tökezleyip düşerler. ³¹RAB’be umut bağlayanlarsa taze güce kavuşur, Kanat açıp yükselirler kartallar gibi. Koşar ama zayıf düşmez, Yürür ama yorulmazlar.

41RAB diyor ki, “Susun karşımda, ey kıyı halkları! Halklar güçlerini tazelesin, Öne çıkıp konuşsunlar. Yargı için bir araya gelelim. ²“Doğudan adaleti ^{xlv} harekete geçiren, Hizmete koşan kim? Ulusları önüne katıyor, krallara baş eğdiriyor. Kılıcıyla toz ediyor onları, Yayıyla savrulan samana çeviriyor. ³Kovalıyor onları, Ayak basmadığı bir yoldan esenlikle geçiyor. ⁴Bunları yapıp gerçekleştiren, Kuşakları başlangıçtan beri çağırın kim? Ben RAB, ilkim; sonuncularla da yine Ben olacağım.” ⁵Kıyı halkları bunu görüp korktu. Dünyanın dört bucağı titriyor. Yaklaşıyor, geliyorlar. ⁶Herkes komşusuna yardım ediyor, Kardeşine, “Güçlü ol” diyor. ⁷Zanaatçı kuyumcu yüreklendiriyor, Madeni çekiçle düzleyen, “Lehim iyi oldu” diyerek örs vuranı yüreklendiriyor. Kıvılcak diye putu yerine çiviliyor. ⁸“Ama sen, ey kulum İsrail, Seçtiğim Yakup soyu, Dostum İbrahim’in torunları! ⁹Sizleri dünyanın dört bucağından topladım, En uzak yerlerden çağırdım. Dedim ki, ‘Sen kulumsun, seni seçtim, Seni reddetmedim.’ ¹⁰Korkma, çünkü ben sizinleym, Yılma, çünkü Tanrım benim. Seni güçlendireceğim, evet, sana yardım edeceğim; Zafer kazanan sağ elimle sana destek olacağım. ¹¹“Sana öfkelenenlerin hepsi utanacak, rezil olacak. Sana karşı çıkanlar hiçe sayılıp yok olacak. ¹²Seninle çekişenleri arasın da bulamayacaksın. Seninle savaşılan hiçten beter olacak. ¹³Çünkü sağ elinden tutan, ‘Korkma, sana yardım edeceğim’ diyen Tanrın RAB benim. ¹⁴“Ey Yakup soyu, toprak kurdu, Ey İsrail halkı, korkma! Sana yardım edeceğim”

^{xlii}“Şöyle haykırıyor bir ses: ‘Çölde RAB’bin yolunu hazırlayın, bozkırda Tanrımız için düz bir yol açın’” ya da “Çölde haykıran, ‘RAB’bin yolunu hazırlayın, geçeceği patikaları düzleyin’ diye sesleniyor”.

^{xliii}Septuaginta, Kumran, Vulgata “Soruyorum”, Masoretik metin “Sordu”.

^{xliiii}“Vefası” ya da “Güzelliği”.

^{xliv}“Ey Siyon’a müjde getiren, yüksek dağa çık! Ey Yeruşalim’e müjde getiren” ya da “Ey müjde getiren Siyon halkı, yüksek dağa çık! Ey müjde getiren Yeruşalim halkı”.

^{xlv}“Adalet” ya da “Galip”: Bu sözcük Pers Kralı Kores’i simgeliyor (bkz. 45:1).

diyor RAB, Seni kurtaran İsrail'in Kutsalı. ¹⁵“İşte, seni dişli, keskin, yepyeni bir harman düveni yaptım. Harman edip ufalayacaksın dağları, Tepeleri samana çevireceksin. ¹⁶Onları savurduğunda rüzgar alıp götürecektir, Darmadağın edecek hepsini kasırga. Sense RAB'de sevinç bulacak, İsrail'in Kutsalı'yla övüneceksin. ¹⁷“Düşkünlerle yoksullar su arıyor, ama yok. Dilleri kurumuş susuzluktan. Ben RAB, onları yanıtlayacağım, Ben, İsrail'in Tanrısı, onları bırakmayacağım. ¹⁸Çıplak tepeler üzerinde ırmaklar, Vadilerde su kaynakları yapacağım. Çölü havuza, Kurak toprağı pınara çevireceğim. ¹⁹Çölü sedir, akasya, Mersin ve iğde ağaçlarına kavuşturacağım. Bozkıra çam, köknar Ve selviyi bir arada dikeceğim. ²⁰Öyle ki, insanlar görüp bilsinler, Hep birlikte düşünüp anlasınlar ki, Bütün bunları RAB'bin eli yapmış, İsrail'in Kutsalı yaratmıştır.” ²¹“Davanızı sunun” diyor RAB, “Kamtlarımızı ortaya koyun” diyor Yakup'un Kralı, ²²“Putlarınızı getirin de olacakları bildirsinsinler bize. Olup bitenleri bildirsinsinler ki düşünelim, Sonuçlarımı bilelim. Ya da gelecekte olacakları duyursunlar bize. ²³Ey putlar, bundan sonra olacakları bize bildirin de, İlah olduğunuzu bilelim! Haydi bir iyilik ya da kötülük edin de, Hepimiz korkup dehşete düşelim. ²⁴Siz de yaptıklarınız da hiçten betersiniz, Sizi yeğleyen iğrençtir. ²⁵“Kuzeyden birini harekete geçirdim, geliyor, Gün doğusundan beni adımla çağırın biri. Çömlekçinin balçığı çiğnediği gibi, Önderleri çamur gibi çiğneyecek ayağıyla. ²⁶Hanginiz bunu başlangıçtan bildirdi ki, bilelim, Kim önceden bildirdi ki, 'Haklısın' diyelim? Konuştuğunuzu bildiren de Duyuran da Duyan da olmadı hiç. ²⁷Siyon'a ilk, 'İşte, geldiler' diyen benim. Yeruşalim'e müjdeci gönderdim. ²⁸Bakıyorum, aralarında öğüt verebilecek kimse yok ki, Onlara danışayım, onlar da yanıtlasınlar. ²⁹Hepsi bomboş, yaptıkları da bir hiç. Halkın putları yalnızca yeldir, sıfırdır.”

42“İşte kendisine destek olduğum, Gönlümün hoşnut olduğu seçtiğim kulum! Ruhum'u onun üzerine koydum. Adaleti uluslara ulaştıracak. ²Bağırıp çağırılmayacak, Sokakta sesini yükseltmeyecek. ³Ezilmiş kamışı kırmayacak, Tüten fitili söndürmeyecek. Adaleti sadakatle ulaştıracak. ⁴Yeryüzünde adaleti sağlayana dek Umudunu, cesaretini yitirmeyecek. Kıyı halkları onun yasına umut bağlayacak.” ⁵Gökleri yaratıp geren, Yeryüzünü ve ürününü serzen, Dünyadaki insanlara soluk, Orada yaşayanlara ruh veren RAB Tanrı diyor ki, ⁶“Ben, RAB, seni doğrulukla çağırırım, Elinden tutacağım, Seni koruyacağım. Seni halka antlaşma, Uluslara ışık yapacağım. ⁷Öyle ki, kör gözleri açasın, Zindandaki tutsakları, Cezaevi karanlığında yaşayanları özgür kılasın. ⁸“Ben RAB'bim, adım budur. Onurumu bir başkasına, Övgülerimi putlara bırakmam. ⁹Bakın, önceden bildirdiklerim gerçekleşti. Şimdi de yenilerini bildiriyorum; Bunlar ortaya çıkmadan önce size duyuruyorum.” ¹⁰Ey denizlere açılanlar ve denizlerdeki her şey, Kıyıları ve kıyı halkları, RAB'be yeni bir ilahi söyleyin, Dünyanın dört bucağından O'nu ezgilerle övün. ¹¹Bozkır ve bozkır-

daki kentler, Kedar köylerinde yaşayan halk Sesini yükseltsin. Sela'da oturanlar sevinçle haykırınsın, Bağırınsın dağların doruklarından. ¹²Hepsi RAB'bi onurlandırın, Kıyı halkları O'nu övsün. ¹³Yiğit gibi çıkagelecek RAB, Savaşçı gibi gayrete gelecek. Bağırıp savaş çığılı atacak, Düşmanlarına üstünlüğünü gösterecek. ¹⁴“Uzun zamandır ses çıkarmadım, Sustum, kendimi tuttum. Ama şimdi feryat edeceğim doğuran kadın gibi, Nefesim tutulacak, kesik kesik soluyacağım. ¹⁵Harap edeceğim dağları, tepeleri, Bütün yeşilliklerini kurutacağım. Irmakları adalara çevirip havuzları kurutacağım. ¹⁶Körlere bilmedikleri yolda rehberlik edeceğim, Onlara kılavuz olacağım bilmedikleri yollarda, Karanlığı önlerinde ışığa, Engbeleri düzlüğe çevireceğim. Yerine getireceğim sözler bunlardır. Onlardan geri dönmem. ¹⁷Oyma putlara güvenenler, Dökme putlara, 'İlahlarımız sizsiniz' diyenlerse Geri döndürülüp büsbütün utandırılacaklar.” ¹⁸“Ey sağırlar, işitin, Ey körler, bakın da görün! ¹⁹Kulum kadar kör olan var mı? Gönderdiğim ulak kadar sağır olan var mı? Benimle barışık olan kadar, RAB'bin kulu kadar kör olan kim var? ²⁰Pek çok şey gördünüz, ama aldırımıyorsunuz, Kulaklarınız açık, ama işitmiyorsunuz.” ²¹Kendi doğruluğu uğruna Kutsal Yasa'yı Büyük ve yüce kılmak RAB'bi hoşnut etti. ²²Ama bu yağmalanmış, soyulmuş bir halktır. Hepsi deliklere, cezaevlerine kapatılmışlardır. Yağmalanmak için varlar, kurtaran yok. Soyulmak içinler, “Geri verin” diyen yok. ²³Hanginiz kulak verecek? Gelecekte kim can kulağıyla dinleyecek? ²⁴Yakup soyunun soyulmasına, İsrail'in yağmalanmasına kim olur verdi? Kendisine karşı günah işlediğimiz RAB değil mi? Çünkü O'nun yolunda yürümek istemediler, Yasasına kulak asmadılar. ²⁵Bu yüzden kızgın öfkelerini, Savaşın şiddetini üzerlerine yağdırdı. Ama ateş çemberi içinde olduklarını farketmediler, Aldırmadılar kendilerini yakıp bitiren ateşe.

43Ey Yakup soyu, seni yaratan, Ey İsrail, sana biçim veren RAB şimdi şöyle diyor: “Korkma, çünkü seni kurtardım, Seni adınla çağırırım, sen benimsin. ²Suların içinden geçerken seninle olacağım, Irmakların içinden geçerken su boyunu aşmayacak. Ateşin içinde yürürken yanmayacaksın, Alevler seni yakmayacak. ³Çünkü senin Tanrın, İsrail'in Kutsalı, Seni kurtaran RAB benim. Fidyen olarak Mısır'ı, Sana karşılık Kûş ve Seva diyarlarını verdim. ⁴Gözümde değerli ve saygın olduğum, Seni sevdiğim için, senin yerine insanlar, Canım karşılığında halklar vereceğim. ⁵Korkma, çünkü seninleyim, Soyundan olanları doğudan getireceğim, Sizleri de batıdan toplayacağım. ⁶“Kuzeye, 'Ver', güneşe, 'Alkoyma; Oğullarımı uzaktan, Kızlarımı dünyanın dört bucağından getir' diyeceğim. ⁷“Yüceliğim için yaratıp biçim verdiğim, Adımla çağırılan herkesi, Evet, oluşturduğum herkesi getirin' diyeceğim.” ⁸Gözleri olduğu halde kör, Kulakları olduğu halde sağır olan halkı öne getir. ⁹Bütün uluslar bir araya gelsin, halklar toplansın. İçlerinden hangisi bunları bildirebilir, Olup bitenleri bize duyurabilir? Tanıklarımı çağırıp haklı olduklarını kanıtlasınlar,

Ötekiler de duyup, “Doğrudur” desinler. ¹⁰“Tanıklarım sizlersiniz” diyor RAB, “Seçtiğim kullar sizsiniz. Öyle ki beni tanıyıp bana güvenesiniz, Benim O olduğumu anlayasınız. Benden önce bir tanrı olmadı, Benden sonra da olmayacak. ¹¹“Ben, yalnız ben RAB’bim, Benden başka kurtarıcı yoktur. ¹²Ben bildirdim, ben kurtardım, ben duyurdum, Aranızdaki yabancı ilahlar değil. Tanıklarım sizsiniz” diyor RAB, “Tanrı benim, ¹³Gün gün olalı ben O’yum. Elimden kimse kurtaramaz. Ben yaparım, kim engel olabilir?” ¹⁴Kurtarıcınız RAB, İsrail’in Kutsalı diyor ki, “Uğrunuza Babil üzerine bir ordu göndereceğim. Övündükleri gemilerle kaçan bütün Kildaniler’e* Boyun eğdireceğim. ¹⁵Kutsalınız, İsrail’in Yaratıcısı, Kralınız RAB benim.” ¹⁶Denizde geçit, azgın sulara yol açan, Atlarla savaş arabalarını, Yiğit savaşçıları ve orduyu Yola çıkaran RAB şöyle diyor: “Onlar yattı, kalkamaz oldu, Fitol gibi bastırılıp söndürüldüler. ¹⁷¹⁸“Olup bitenlerin üzerinde durmayın, Düşünmeyin eski olayları. ¹⁹Bakin, yeni bir şey yapıyorum! Olmaya başladı bile, farketmiyor musunuz? Çölde yol, kurak topraklarda ırmaklar yapacağım. ²⁰Kır hayvanları, çakallarla baykuşlar beni yüceltecek. Çünkü seçtiğim halkın içmesi için çölde su, Kurak yerlerde ırmaklar sağladım. ²¹Kendim için biçim verdiğim bu halk Bana ait olan övgüleri ilan edecek.” ²²“Ne var ki, ey Yakup soyu, Yakardığın ben değildim, Benden usandın, ey İsrail. ²³Yakmalık sunu için bana davar getirmediniz, Kurbanlarınızla beni onurlandırmadınız. Sizi sunularla uğraştırmadım, Günnük isteyerek sizi usandırmadım. ²⁴Benim için güzel kokulu kamış satın almadınız, Doyurmadınız beni kurbanlarınızın yağıyla. Tersine, beni günahlarınızla uğraştırdınız, Suçlarınızla usandırdınız. ²⁵Kendi uğruna suçlarınızı silen benim, evet benim, Günahlarınızı anmaz oldum. ²⁶“Geçmiş bana anımsatın, hesaplaşalım, Haklı çıkmak için davanızı anlatın. ²⁷İlk atanız günah işledi, Sözcüleriniz bana başkaldırdı. ²⁸Bu yüzden tapınak görevlilerini bayagılaştırdım; Yakup soyunu bütünüyle yıkıma, İsrail’i rezilliğe mahkûm ettim.”

44“Şimdi, ey kulum Yakup soyu, Seçtiğim İsrail halkı, dinle! ²Seni yaratan, rahimde sana biçim veren, Sana yardım edecek olan RAB şöyle diyor: ‘Korkma, ey kulum Yakup soyu, Ey seçtiğim Yeşurun ^{xlvi} ! ³“‘Susamış toprağı sulayacak, Kurumuş toprakta dereler akıtacağım. Çocuklarının üzerine Ruhum’u dökcecek, Soyunu kutsayacağım. ⁴Akarsu kıyısında otlar arasında yükselen Kavaklar gibi boy atacaklar.’ ⁵“Kimi, ‘Ben RAB’be aitim’ diyecek, Kimi Yakup adını alacak, Kimi de eline ‘RAB’be ait’ yazıp İsrail adını benimseyecek.” ⁶RAB, İsrail’in Kralı ve Kurtarıcısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İlk ve son benim, Benden başka Tanrı yoktur. ⁷Benim gibi olan var mı? Haber versin. Ezeli halkımı var ettiğimden beri olup bitenleri, Bundan sonra olacakları söyleyip sıralasın, Evet, gelecek olayları bildirsin! ⁸Yılmayın, korkmayın! Size çok

^{xlvi}“Dürüst” anlamına gelen “Yeşurun” İsrail halkına verilen bir adıdır.

önceden beri söyleyip açıklamadım mı? Tanıklarım sizsiniz. Benden başka Tanrı var mı? Hayır, başka Kaya yok; Ben bir başkasını bilmiyorum.” ⁹Putlara biçim verenlerin hepsi boş insanlardır. Değer verdikleri nesnelere hiçbir işe yaramaz. Putların tanıkları onlardır; Ne bir şey görür ne de bir şey bilirler. Bunun sonucunda utanç içinde kalacaklar. ¹⁰Kim yararsız ilaha biçim vermek, Dökme put yapmak ister? ¹¹Bakin, bu putlarla uğraşanların hepsi utanacak. Onları yapanlar salt insan. Hepsini toplanıp yargılanmaya gelsin. Dehşete düşecek, utanacaklar birlikte. ¹²Demirci aletini alır, Kömür ateşinde çalışır, Çekiçle demire biçim verir. Güçlü koluyla onu işler. Acıktır, güçsüz kalır, su içmeyince tükenir. ¹³Marangoz ipe ölçü alır, Tahtayı tebeşirle çizer. Raspayla tahtayı biçimlendirir, Pergelle işaretler, insan biçimi verir. İnsan güzelliğinde, Evde duracak bir put yapar. ¹⁴İnsan kendisi için sedir ağaçları keser, Palamut, meşe ağaçları alır. Ormanda kendine bir ağaç seçer. Bir çam diker, ama ağacı büyüten yağmurdur. ¹⁵Sonra ağaç odun olarak kullanılır. İnsan aldığı odunla hem ısınır, Hem tutuşturup ekmeği pişirir, Hem de bir ilah yapıp tapınır. Yaptığı putun önünde yere kapanır. ¹⁶Odunun bir kısmını yakar, Ateşinde et kızartıp karnını doyurur. Isınınca bir oh çeker, “Isındım, ateşin sıcaklığını duyuyorum” der. ¹⁷Artakalan odundan kendine bir ilah, Oyma put yapar; Önünde yere kapanıp ona tapınır, “Beni kurtar, çünkü ilahım sensin” diye yakarır. ¹⁸Böyleleri anlamaz, bilmez. Çünkü gözleri de zihinleri de öylesine kapalı ki, Görmez, anlamazlar. ¹⁹Durup düşünmez, bilmez, Anlamazlar ki şöyle desinler: “Odunun bir kısmını yakıp Ateşinde ekmeği pişirdim, et kızartıp yedim. Artakalanından iğrenç bir şey mi yapayım? Bir odun parçasının önünde yere mi kapanayım?” ²⁰Külle besleniyorlar. Aldanan yürekleri onları saptırıyor. Canlarını kurtaramaz, “Sağ elimdeki şu nesne aldatici değil mi?” diyemezler. ²¹“Ey Yakup soyu, ey İsrail, Söylediklerimi anımsayın, çünkü kulumsunuz. Size ben biçim verdim, kulumsunuz; Seni unutmam, ey İsrail. ²²İsyanlarınızı bulut gibi, Günahlarınızı sis gibi sildim. Bana dönün, çünkü sizi kurtardım.” ²³Sevinçle haykırın, ey gökler, Çünkü bunu RAB yaptı. Haykırın, ey yerin derinlikleri. Ey dağlar, ey orman, ormandaki her ağaç, Sevinç çığlıklarına katılın. Çünkü RAB Yakup soyunu kurtararak İsrail’de görkemini gösterdi. ²⁴Sizi kurtaran, Size rahimde biçim veren RAB diyor ki, “Her şeyi yaratan, Göklere yalnız başına geren, Yeryüzünü tek başına seren, Sahte peygamberlerin belirtilerini boşa çıkaran, Falcılarla alay eden, Bilgeleri geri çeviren, Bilgelerini saçmalığa dönüştüren, Kulunun sözlerini yerine getiren, Ulaklarının peygamberlik sözlerini gerçekleştiren, Yerusulim için, ‘İçinde oturulacak’, Yahuda kentleri için, ‘Yeniden kurulacak, Yıkıntılarını onaracağım’ diyen; Engine, ‘Kuru! Sularını kurutacağım’ diyen, Koreş ^{xlvii} için, ‘O çobanımdır, Her istediğimi yerine getirecek’, Yerusulim için, ‘Yeniden kurulacak’, Tapınak için, ‘Temeli atılacak’ diyen RAB benim.”

^{xlvii}“Koreş”: Tarihsel kayıtlarda “Keyhüsrev” diye de geçer.

45RAB meshettiği kişiye, Sağ elinden tuttuğu Koreş'e sesleniyor. Uluslara onun önünde baş eğdirecek, Kralları silahsızlandırarak ^{xlviii}, Bir daha kapanmayacak kapılar açacak. Ona şöyle diyor: ²“Senin önünsıra gidip Dağları düzleyecek, Tunç kapıları kırıp Demir sürgülerini parçalayacağım. ³Seni adınla çağırırım Ben RAB, İsrail'in Tanrısı olduğumu anlayasın diye Karanlıkta kalmış hazineleri, Gizli yerlerde saklı zenginlikleri sana vereceğim. ⁴Sen beni tanımadığın halde Kulum Yakup soyu ve seçtiğim İsrail uğruna Seni adınla çağırıp onurlu bir unvan vereceğim. ⁵RAB benim, başkası yok, Benden başka Tanrı yok. Beni tanımadığın halde seni güçlü kılacağım. ⁶Öyle ki, doğudan batıya dek Benden başkası olmadığını herkes bilsin. RAB benim, başkası yok. ⁷İşığı biçimlendiren, karanlığı yapan, Esenliği ve felaketi yaratan, Bütün bunları yapan RAB benim. ⁸Ey gökler, yukarıdan doğruluk damlatın, Ey bulutlar, doğruluk yağdırın. Toprak yarılınsın, kurtuluş meyvesi versin, Onunla birlikte doğruluk yetiştiresin. Bunları yaratan RAB benim.” ⁹Kendine biçim verenle çekişenin vay haline! Kil, topraktan yapılmış çömlek parçası, Kendisine biçim verene, “Ne yapıyorsun? Yarattığın nesnenin tutacağı yok” diyebilir mi? ¹⁰Babasına, “Dünyaya ne getirdin?” Ya da annesine, “Ne biçim şey doğurdun?” Diyenin vay haline! ¹¹İsrail'in Kutsalı, Ona biçim veren RAB diyor ki, “Çocuklarımın geleceği hakkında beni sorgulayabilir, Ellerimin yaptıkları hakkında bana buyruk verebilir misiniz? ¹²Dünyayı ben yaptım, Üzerindeki insanı ben yarattım. Benim ellerim gerdi gökleri, Bütün gök cisimleri benim buyruğumda. ¹³Koreş'i doğrulukla harekete geçirecek, Yollarını düzleyeceğim. Kentimi o onaracak, Sürgünlerimi ücret ya da ödül almadan o özgür kılacak.” Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ¹⁴RAB diyor ki, “Mısır'ın ürettikleri, Küş'un* ticaret gelirleri Ve uzun boylu Sevalılar size gelecek, sizin olacak. Zincire vurulmuş olarak ardınızsıra yürüyecekler. Önünüzde yere kapayıp yalvaracaklar: ‘Tanrı yalnız sizindir, Başkası, başka Tanrı yok.’” ¹⁵Gerçekten sen kendini gizleyen bir Tanrı'sın, Ey İsrail'in Tanrısı, ey Kurtarıcı! ¹⁶Put yapanların hepsi utandırılacak, rezil olacak. Utanç içinde uzaklaşacaklar. ¹⁷Ama İsrail RAB tarafından kurtarılacak, Sonsuza dek sürecek kurtuluşu. Çağlar boyunca utandırılmayacak, Asla rezil olmayacak. ¹⁸Çünkü gökleri yaratan RAB, Dünyayı yaratıp biçimlendiren, pekiştiren, Üzerinde yaşanmasın diye değil, yaşansın diye Biçimlendiren RAB –Tanrı O'dur– şöyle diyor: “RAB benim, başkası yok. ¹⁹Ben gizlide, Karanlıklar ülkesinin bir köşesinde konuşmadım. Yakup soyuna, ‘Beni olmayacak yerlerde ^{xlix} arayın’ demedim. Doğru olanı söyleyen, adil olanı bildiren RAB benim.” ²⁰“Ey sizler, uluslardan kaçıp kurtulanlar, Toplanıp gelin, birlikte yaklaşın! Tahtadan oyma putlar taşıyan, Kurtaramayan ilahlara yakaranlar bilgisizdir. ²¹Konuşun, davanızı sunun, Birbirinize danışın. Bunları

çok önceden duyurup bildiren kim? Ben RAB, bildirmedi mi? Benden başka Tanrı yok, adil Tanrı ve Kurtarıcı benim. Yok benden başkası. ²²“Ey dünyanın dört bucağındakiler, Bana dönün, kurtulursunuz. Çünkü Tanrı benim, başkası yok. ²³Kendi üzerime ant içtim, Ağzımdan çıkan söz doğrudur, boşa çıkmaz: Her diz önümde çökecek, Her dil bana ant içecek. ²⁴“Benim için şöyle diyecekler: ‘Doğruluk ve güç yalnız RAB'dedir’, İnsanlar O'na gelecek. RAB'be öfkelenenlerin hepsi utandırılacak. ²⁵Ama bütün İsrail soyu RAB tarafından aklanacak, O'nunla övünecek.

46“İlah Bel diz çökmüş, ilah Nebo sinmiş, Putları hayvanlara, öküzlere yüklenmiş gidiyor. Taşınan bu nesnelere ağırlık, Yorgun hayvana yük oldu. ²Birlikte sinmiş, diz çökmüşler, Putlarını yük olmaktan kurtaramıyorlar. Sürgüne gidecek onlar. ³“Ey Yakup soyu, İsrail'in sağ kalanları, Doğdunuz doğal yüklendiğim, Rahimden çıktınız çalkalı taşıdığım sizler, Dinleyin beni: ⁴Siz yaşlanıncaya dek ben O'yum; Saçlarımız ağarıncaya dek Ben yükleneceğim sizi. Sizi ben yarattım, ben taşıyacağım, Evet, sizi ben yükleyeceğim, ben kurtaracağım. ⁵“Beni kime benzetecek, Kime denk tutacaksınız? Kiminle karşılayacaksınız ki, benzer olalım? ⁶Kimisi bol keseden harcadığı altından, Terazide tarttığı gümüşten Ücret karşılığında kuyumcuya ilah yaptırır, Önünde yere kapayıp tapınır. ⁷Onu omuzlayıp taşır, yerine koyar. Öylece durur put, yerinden kııldamaz. Kendisine yakarana yanıt veremez, Onu sıkıntısından kurtaramaz. ⁸“Bunu anımsayın, ey başkaldıranlar, Adam olun, aklınızdan çıkarmayın! ⁹Çok önceden beri olup bitenleri anımsayın. Çünkü Tanrı benim, başkası yok. Tanrı benim, benzerim yok. ¹⁰Sonu ta başlangıçtan, Henüz olmamış olayları çok önceden bildiren, ‘Tasarım gerçekleşecek, İstedğim her şeyi yapacağım’ diyen benim. ¹¹Doğudan yırtıcı kuşu, Uzak bir ülkeden Tasarımı gerçekleştirecek adamı çağırın benim. Evet, bunları söyledim, Kesinlikle yerine getirecek, Tasarladığımı yapacağım mutlaka. ¹²“Ey dikbaşlılar, doğruluktan uzak olanlar, Dinleyin beni! ¹³Zaferim yaklaştı, uzak değil; Kurtarışım gecikmeyecek. Güzelliğim olan İsrail için Siyon'u kurtaracağım.”

47“Ey Babil, erden kız, İn aşağı, toprağa otur. Ey Kildani kızı, Tahtın yok artık, yere otur. Bundan böyle, ‘Nazik, narin’ demeyecekler sana. ²Bir çift değirmen taşı al da un öğüt, Çıkar peçeni, kaldır eteğini. Baldırını aç, ırmaqlardan geç. ³Çıplaklığın sergilenen, mahrem yerlerin görünecek. Öç alacağım, kimseyi esirgemeyeceğim.” ⁴Bizim kurtarıcımız İsrail'in Kutsalı'dır. O'nun adı Her Şeye Egemen RAB'dir. ⁵RAB diyor ki, “Ey Kildani kızı, Karanlığa çekilip sessizce otur. Çünkü bundan böyle ‘Ülkeler kraliçesi’ demeyecekler sana. ⁶Halkıma öfkelenmiş, Mirasım olduğu halde onu bayağılaştırıp Eline teslim etmişim. Ama sen onlara acımadın, Yaşlılara bile çok ağır bir bo-yunduruk yükledin. ⁷“Sonsuza dek kraliçe olacağım’ diye düşünüyordun, Bunları aklına getirmedi, sonuçlarını dü-

^{xlviii}“Silahsızlandırarak”: İbranice “Kuşağımı çözecek”.

^{xlix}“Olmayacak yerlerde” ya da “Boşuna”.

şünmedin. ⁸“Ey şimdi güvenlikte yaşayan zevk düşkünü, İçinden, ‘Kraliçe benim, başkası yok; Hiç dul kalmayacak, Evlat acısı görmeyeceğim’ diyorsun. Dinle şimdi: ⁹Bir gün içinde ikisi birden başına gelecek: Çok sayıda büyüye, etkili muskalarına karşın Hem dul kalacak, Hem evlat acısını alabildiğine yaşayacaksın. ¹⁰“Kötülüğüne güvündün, ‘Beni gören yok’ diye düşündün. Bilgin ve bilgeliğin seni saptırdı. İçinden, ‘Kraliçe benim, başkası yok’ diyordun. ¹¹Ne var ki, felakete uğrayacaksın. Onu durduracak büyü yok elinde, Başına gelecek belayı önleyemeyeceksin. Üzerine ansızın hiç beklemediğin bir yıkım gelecek. ¹²Gençliğinden beri emek verdiğin Muskalarına, çok sayıda büyüye devam et; Belki yararını görür, Kimilerini titretirsin. ¹³Aldığın öğütlerin çokluğu Seni tüketti. Yıldız falçıların, yıldızbilimcilerin, Ay başlarında ne olacağını bildirenlerin, Şimdi kalksınlar da Başına geleceklerden seni kurtarsınlar. ¹⁴“Bak, hepsi anızdan farksız, Ateş yakacak onları. Canlarını alevden kurtaramayacaklar. Ne ısınmak için kor, Ne de karşısında oturulacak ateş olacak. ¹⁵Emek verdiğin adamlar böyle olacak. Gençliğinden beri alışveriş ettiğin herkes Kendi yoluna gidecek, Seni kurtaran olmayacak.”

48“Dinle, ey Yakup soyu! İsrail adıyla anılan, Yahuda soyundan gelen, RAB’bin adıyla ant içen sizler, İsrail’in Tanrısı’na yakarır, Ama bunu doğrulukla, içtenlikle yapmazsınız. ²Kutsal kentli olduğunuzu, İsrail’in Tanrısı’na dayandığınızı ileri sürersiniz. O’nun adı Her Şeye Egemen RAB’dır. ³Olup bitenleri çok önceden bildirdim, Ağzımı açıp duyurdum. Ansızın yaptım ve gerçekleştirdim. ⁴İnatçı olduğunuzu, Tunç alınlı, demir boyunlu olduğunuzu bildiğim için ⁵Bunları size çok önceden bildirdim, Olmadan önce duyurdum. Yoksa, ‘Bunları yapan putlarımızdır, Olmalarını buyuran Oyma ve dökme putlarımızdır’ derdiniz. ⁶Bunları duydunuz, hepsini inceleyin. Peki, kabul etmeyecek misiniz? Şimdiden size yeni şeyler, Bilmediğiniz gizli şeyler açıklayacağım. ⁷Bunlar şimdi yaratılıyor, Geçmişte değil; Bugüne kadar duymadımız, Yoksa, ‘Bunları biliyorduk’ derdiniz. ⁸Ne duydunuz, ne de anladınız, Öteden beri kulaklarımız tıkalı. Ne denli hain olduğunuzu biliyorum, Doğuştan işyankâr olduğunuz biliniyor. ⁹Adım uğruna öfkemi geciktiriyorum. Ünümden ötürü kendimi tutuyorum, Yoksa sizi yok ederdim. ¹⁰Bakın, gümüşü arıtır gibi olmasa da sizleri arıttım, Sıkıntı ocağında denedim. ¹¹Bunu kendim için, evet, kendim için yapıyorum. Adımı bayağılaştırmanızı nasıl hoş görebilirim? Bana ait olan onuru başkasına vermem.” ¹²“Ey Yakup soyu, çağırduğum İsrail, beni dinle: Ben O’yum; ilk Ben’im, son da Ben’im. ¹³Yeryüzünün temelini elimle attım, Gökleri sağ elim gerdi. Onları çağırduğumda Birlikte önümde dikilirler. ¹⁴“Toplanıp dinleyin hepiniz: Putlardan hangisi bunları önceden bildirebildi? RAB’bin sevdiği kişi O’nun Babil’e karşı tasarladığını yerine getirecek. Gücünü Kildaniler’e* karşı kullanacak. ¹⁵Ben, evet, ben söyledim, onu ben çağırardım, Onu getirdim, görevini başaracak. ¹⁶“Yaklaşın bana, dinleyin söyleyecek-

lerimi: Başlangıçtan beri açıkça konuştum, O zamandan bu yana oradayım.” Egemen RAB şimdi beni ve Ruhunu gönderiyor. ¹⁷Sizleri kurtaran İsrail’in Kutsalı RAB diyor ki, “Yararlı olanı size öğreten, Gitmeniz gereken yolda sizi yürüten Tanrımız RAB benim. ¹⁸“Keşke buyruklarına dikkat etseydiniz! O zaman esenliğiniz ırmak gibi, Doğruluğunuz denizin dalgaları gibi olurdu. ¹⁹Soyunuz kum gibi, Torunlarınız kum taneleri gibi olurdu. Adları ne unutulur, Ne de huzurundan yok olurdu.” ²⁰Babil’den çıkın, Kildaniler’den kaçın, Sevinç çılgınlıklarıyla ilan edin bunu, Haberini duyurun, dünyanın dört bucağına yayın. “RAB, kulu Yakup’un soyunu kurtardı” deyin. ²¹Onları çöllerden geçirirken susuzluk çekmediler, Onlar için sular akıttı kayadan, Kayayı yarıdı, sular fışkırdı. ²²“Kötülere esenlik yoktur” diyor RAB.

49Ey kıyı halkları, işitin beni, Uzaktaki halklar, iyi dinleyin. RAB beni ana rahmindeyken çağırdı, Annemin karınıdayken adımı koydu. ²Ağzımı keskin kılıç yaptı, Elinin gölgesinde gizledi beni. Beni keskin bir ok yaptı, Kendi ok kılıfına sakladı. ³Bana, “Kulumsun, ey İsrail, Görkemimi senin aracılığınla göstereceğim” dedi. ⁴Ama ben, “Boşuna emek verdim” dedim, “Gücümü boş yere, bir hiç için tükettim. RAB yine de hakkımı savunur, Tanrım yaptıklarımın karşılığını verir.” ⁵Kulu olmam için, Yakup soyunu kendisine geri getirmem, İsrail’i önünde toplamam için Rahimde beni biçimlendiren RAB şimdi şöyle diyor: –O’nun gözünde onurluyum, Tanrım bana güç kaynağı oldu.– ⁶“Yakup’un oymaklarını canlandırmak, Sağ kalan İsraililer’i geri getirmek için Kulum olman yeterli değil. Seni uluslara ışık yapacağım. Öyle ki, kurtarışım yeryüzünün dört bucağına ulaşsın.” ⁷İnsanların hor gördüğüne, Ulusların iğrendiğine, Egemenlerin kulu olana İsrail’in Kurtarıcısı ve Kutsalı RAB diyor ki, “Seni seçmiş olan İsrail’in Kutsalı sadık RAB’den ötürü Krallar seni görünce ayağa kalkacak, Önderler yere kapanacak.” ⁸RAB şöyle diyor: “Lütuf zamanında seni yanıtlayacağım, Kurtuluş günü sana yardım edecek, Seni koruyacağım. Seni halka antlaşma olarak vereceğim. Öyle ki, yıkık ülkeyi yeniden kurasın, Mülk olarak yeni sahiplerine veresin. ⁹Tutsaklara, ‘Çıkın’, Karanlıktakilere, ‘Dışarı çıkın’ diyeceksin. Yol boyunca beslenecek, Her çıplak tepede otlak bulacaklar. ¹⁰Acıkmayacak, susamayacaklar, Kavurucu sıcak ve güneş çarpmayacak onları. Çünkü onlara merhamet eden kendilerine yol gösterecek Ve onları pınarlara götürececek. ¹¹Bütün dağlarımı yola dönüştüreceğim, Anayollarım yükseltilecek. ¹²İşte halkım ta uzaklardan, Kimi kuzeyden, kimi batıdan, kimi de Sinim’den ¹ gelecek.” ¹³Ey gökler, sevinçle haykırın, Neşeye coş, ey yeryüzü! Ey dağlar, sevinç çılgınlıklarına katılın, Çünkü RAB halkımı avuttacak, Ezilene merhamet gösterecek. ¹⁴Oysa Siyon, “RAB beni terk etti, Rab beni unuttu” diyordu. ¹⁵Ama RAB, “Kadın emzikteki çocuğunu unutabilir mi?” diyor, “Rahminden çıkan çocuktan sevecenliği esirger mi? Kadın unu-

¹“Sinim”: Mısır’daki Asvan bölgesi olduğu sanılıyor.

tabilir, Ama ben seni asla unutmam. ¹⁶Bak, adımı avuçlarıma kazıdım, Duvarlarını gözlüyorum sürekli. ¹⁷Oğulların koşar adım geliyor, Seni yıkıp viran edenlerse çıkıp gidecek. ¹⁸Başımı kaldır da çevrene bir bak: Hepsi toplanmış sana geliyor. Ben RAB, varlığım hakkı için diyorum ki, Onların hepsi senin süsün olacak, Bir gelin gibi takınacaksın onları. ¹⁹“Çünkü yıkılmış, viraneye dönmüştün, Ülken yerle bir olmuştu. Ama şimdi halkına dar geleceksin, Seni harap etmiş olanlar senden uzak duracaklar. ²⁰Yitirdiğini sandığın çocuklarının sesini yine duyacaksın: ‘Burası bize dar geliyor, Yaşayacak bir yer ver bize’ diyecekler. ²¹O zaman içinden, ‘Kim doğurdu bunları bana?’ diyeceksin, ‘Çocuklarımı yitirmiştim, doğuramıyordum. Sürgüne gönderilmiş, dışlanmıştım. Öyleyse bunları kim büyüttü? Yapayalnız kalmıştım, Nereden çıkıp geldi bunlar?’” ²²Egemen RAB diyor ki, “Bakın, uluslara elimle işaret verdiğimde, Sancağımı yükselttiğimde halklara, Senin oğullarını kucaklarında getirecek, Kızlarını omuzlarında taşıyacaklar. ²³Krallar size babalık, Prensesler sütannelik yapacak, Yüzüstü yere kapanıp Ayaklarının tozunu yalayacaklar. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksın. Bana umut bağlayan utan-dırılmayacak.” ²⁴Güçlünün ganimeti elinden alınabilir mi? Zorbanın ^{li} elindeki tutsak kurtulabilir mi? ²⁵Ama RAB diyor ki, “Evet, güçlünün elindeki tutsaklar alınacak, Zorbanın aldığı ganimet de kurtarılacak. Seninle çekişenle ben çekişeceğim, Senin çocuklarını ben kurtaracağım. ²⁶Sana zulmedenlere kendi etlerini yedireceğim, Tatlı şarap içmiş gibi kendi kanlarıyla sarhoş olacaklar. Böylece bütün insanlar bilecek ki Seni kurtaran RAB benim; Kurtarıcın, Yakup’un Güçlüsü benim.”

50RAB şöyle diyor: “Boşadığım annenizin boşanma belgesi nerede? Hangi alacaklıma sattım sizi? Suçlarımız yüzünden satıldınız, Anneniz isyanlarımız yüzünden dışlandı. ²Geldiğimde neden kimse yoktu, Çağırıldığında niçin yanıt veren olmadı? Sizi kurtaramayacak kadar kısa mı elim, Ya da gücüm yok mu sizi özgür kılmaya? Azarlayarak denizi kurutur, İrmakları çöle çeviririm. Su kalmayınca balıklar ölür ve kokar. ³Göklere karalar giydirir, Çul ederim onların örtüsünü.” ⁴Yorgunlara sözle destek olmayı bileyim diye Egemen RAB bana eğitilmişlerin dilini verdi. Eğitilenler gibi dinleyeyim diye kulağımı uyandırır her sabah. ⁵Egemen RAB kulağımı açtı, Karşı koymadım, geri çekilmedim. ⁶Bana vuranlara sırtımı açtım, Yanaklarımı uzattım sakalımı yolanlara. Aşağılamalardan, tükürükten yüzümü gizlemedim. ⁷Egemen RAB bana yardım ettiği için Utanç duymam. Kararımdan dönmem ^{lii}, Utandırılmaya-cağımı bilirim. ⁸Beni haklı çıkaran yakınımda. Benden davacı olan kim, yüzleşelim, Kimdir hasmım, karşıma çıksın. ⁹Bana yardım eden Egemen RAB’dır, Kim suçlu çıkar-

cak beni? Onların hepsi giysi gibi eskiyecek, Tümünü güve yiyip bitirecek. ¹⁰Aranızda RAB’den korkan, Kulunun sözünü dinleyen kim var? Karanlıkta yürüyen, ışığı olmayan, RAB’bin adına güvensin, Tanrısı’na dayansın. ¹¹Ama ateş yakan, Alevli oklar kuşanan sizler, hepiniz, Ateşinizin aydınlığında, Tutuşturduğunuz alevli okların arasında yürüyün. Benden alacağınız şudur: Azap içinde yatacağısınız.

51“Doğruluğun ardından giden, RAB’be yönelen sizler, beni dinleyin: Yontulduğunuz kayaya, Çıkarıldığınız taş ocağına bakın. ²Atanız İbrahim’e, sizi doğuran Sara’ya bakın. Çağırıldığında tek kişiydi İbrahim, Ama ben onu kutsayıp çoğalttım.” ³RAB Siyon’u ve bütün yıkıntılarını avutacak. Siyon çölünü Aden’e, bozkırı RAB’bin bahçesine döndürecek. Orada coşku, sevinç, Şükran ve ezgi olacak. ⁴“Beni dinle, ey halkım, Bana kulak ver, ey ulusum! Yasa benden çıkacak, Halklara ışık olarak adaletimi yerleştireceğim. ⁵Zaferim yaklaştı, Kurtarışım ortaya çıktı. Halkları gücümle yöneteceğim. Kıyı halkları bana umut bağladı, Umutla gücümü bekliyorlar. ⁶Başınızı kaldırıp göklere bakın, Aşağıya, yeryüzüne bakın. Çünkü bu gökler duman gibi dağılacak, Giysi gibi eskiyecek yeryüzü; Üzerinde yaşayanlar sinek gibi ölecek. Ama benim kurtarışım sonsuz olacak, Ardı kesilmeyecek zaferimin. ⁷“Ey sizler, doğru olanı bilenler, Yasamı yüreğinde taşıyan halk, dinleyin beni! İnsanların aşağılamalarından korkmayın, Yılmayın sövgülerinden. ⁸Güvenin yediği giysi gibi, Kurtçuğun yediği pağı gibi yitecekler. Oysa zaferim sonsuza dek kalacak, Kurtarışım kuşaklar boyu sürecek.” ⁹Uyan, ey RAB’bin gücü, uyan, kudreti kuşan! Eski günlerde, önceki kuşaklar döneminde olduğu gibi uyan! Rahav’ı ^{liii} parçalayan, Deniz canavarının bedenini deşen sen değil miydin? ¹⁰Denizi, engin suların derinliklerini kurutan, Kurtulanların geçmesi için Denizin derinliklerini yola çeviren sen değil miydin? ¹¹RAB’bin kurtardıkları dönecek, Sevinçle haykırarak Siyon’a varacaklar. Yüzlerinde sonsuz sevinç olacak. Onların olacak coşku ve sevinç, Üzüntü ve inilti kaçacak. ¹²RAB diyor ki, “Sizi avutan benim, evet benim. Siz kimsiniz ki, ölümlü insandan, Ottan farksız insanoglundan korkarsınız? ¹³Sizi yaratan, gökleri geren, Dünyanın temellerini atan RAB’bi Nasıl olur da unutursunuz? Sizi yok etmeye hazırlanan zalimin öfkesinden Neden gün boyu yılıp duruyorsunuz? Hani nerede zalimin gazabı? ¹⁴Zincire vurulmuş tutsaklar Çok yakında özgürlüğe kavuşacak. Ölüm çukuru-na inmeyecek, Aç kalmayacaklar. ¹⁵Tanrımız RAB benim. Dalgalar gürlesin diye denizi çalkalayan benim.” O’nun adı Her Şeye Egemen RAB’dır! ¹⁶“Sözlerimi ağzına koydum, Seni elimin gölgesiyle örttüm; Göklere yerleştirmen, Yeryüzünün temellerini atman Ve Siyon’a, ‘Halkım sensin’ demen için...” ¹⁷Uyan, ey Yeruşalim, uyan, kalk ayağa! Sen ki, RAB’bin gazap kâsesini O’nun elinden içtin. Tamamını içtin sersemleten kâsenin. ¹⁸Doğurduğun bunca oğuldan sana yol gösteren yok, Elinden tutan da yok büyüttüğün

^{li}Kumran, Süryanice, Vulgata “Zorbanın”, Masoretik metin “Doğru olanın” (bkz. 25. ayet).

^{lii}“Kararımdan dönmem”: İbranice “Yüzümü çakmaktaşı gibi ettim”.

^{liii}“Rahav”, yani “Mısır” (bkz. 30:7).

bunca oğuldan. ¹⁹Başına çifte felaket geldi, kim başsağlığı dileyecek? Yıkım ve kırım, kıtlık ve kılıç. Nasıl avutayım seni? ²⁰Oğulların baygın, ağa düşmüş ahular gibi Her sokak başında yatıyor. RAB'bin öfkesine de Tanrı'nın azarlayışına da doymuşlar. ²¹Bu nedenle, ey ezilmiş Yeruşalim, Şarapsız sarhoş olmuş halk, şunu dinle! ²²Egemenin RAB, kendi halkını savunan Tanrı'nın diyor ki, "Seni sersemleten kâseyi, gazabımın kâsesini Elinden aldım. Bir daha asla içmeyeceksin ondan. ²³Onu sana eziyet edenlerin eline vereceğim; Onlar ki sana, 'Yere yat da Üzerinden geçelim' dediklerinde, Sırtını toprak, yol ettin."

52Uyan, ey Siyon, uyan, kudretini kuşan. Ey Yeruşalim, kutsal kent, güzel giysilerini giy. Çünkü sünnetsizlerle murdarlar Kapılarından asla içeri girmeyecek artık. ²Üzerindeki tozu silk! Kalk, ey Yeruşalim, tahtına otur, Boynundaki zinciri çöz, Ey Siyon, tutsak kız. ³RAB diyor ki, "Karşılıksız satılmıştınız, Parasız kurtulacaksınız." ⁴Egemen RAB diyor ki, "Halkım gurbette yaşamak için önce Mısır'a inmişti. Şimdi de Asurlular onları ezdi. ⁵Halkım boş yere alınıp götürüldü, Benim burayla ne ilgim kaldı?" diyor RAB, "Yöneticileri feryat ediyor, Adıma günboyu sövülüyor" diyor RAB. ⁶"Bundan ötürü halkım adımı bilecek, O gün, 'İşte ben' diyenin ben olduğumu anlayacak." ⁷Dağları aşıp gelen müjdecinin ayakları ne güzeldir! O müjdeci ki, esenlik duyuruyor. İyilik müjdesi getiriyor, kurtuluş haberi veriyor. Siyon halkına, "Tanrımız egemenlik sürüyor!" diye ilan ediyor. ⁸Dinleyin! Bekçileriniz seslerini yükseltiyor, Hep birlikte sevinçle haykırıyorlar. Çünkü RAB'bin Siyon'a dönüşünü gözleriyle görmekteler! ⁹Ey Yeruşalim yıkıntıları, Hep birlikte sevinçle haykırıp bağırın! Çünkü RAB halkını avuttu, Yeruşalim'i kurtardı. ¹⁰Bütün ulusların gözü önünde Kutsal kolunu sıvadı, Dünyanın dört bucağı Tanrımız'ın kurtarışını görecek. ¹¹Çekilin, çekilin, oradan çıkın, Murdara dokunmayın. Oradan çıkıp temizlenin, Ey RAB'be tapınma araçlarını taşıyan sizler! ¹²Aceleyle çıkmayacak, Kaçıp gitmeyeceksiniz; Çünkü RAB önünüzden gidecek, İsrail'in Tanrısı artçınız olacak. ¹³Bakın, kulum başarılı olacak; Üstün olacak, el üstünde tutulup alabildiğine yüceltilecek. ¹⁴Birçokları onun karşısında dehşete düşüyor; Biçimi, görünüşü öyle bozuldu ki, İnsana benzer yanı kalmadı; ¹⁵Pek çok ulus ona şaşacak, Onun önünde kralların ağızları kapanacak. Çünkü kendilerine anlatılmamış olanı görecek, Duymadıklarını anlayacaklar.

53Verdiğimiz habere kim inandı? RAB'bin gücü kime açıklandı? ²O RAB'bin önünde bir fidan gibi, Kurak yerdeki kök gibi büyüdü. Bakılacak biçimden, güzellikten yoksundu. Gönlümüzü çeken bir görünüşü de yoktu. ³İnsanlarca hor görüldü, Yapayalnız bırakıldı. Acılar adamıydı, hastalığı yakından tanıdı. İnsanların yüz çevirdiği biri gibi hor görüldü, Ona değer vermedik. ⁴Aslında hastalıklarımızı o üstlendi, Acılarımızı o yükledi. Bizse Tanrı tarafından cezalandırıldığımızı, Vurulup ezildiğini sandık. ⁵Oysa, bizim is-

yanlarımız yüzünden onun bedeni değişti, Bizim suçlarımız yüzünden o eziyet çekti. Esenliğimiz için gerekli olan ceza Ona verildi. Bizler onun yaralarıyla şifa bulduk. ⁶Hepimiz koyun gibi yoldan sapmıştık, Her birimiz kendi yoluna döndü. Yine de RAB hepimizin cezasını ona yükledi. ⁷O baskı görüp eziyet çektiyse de Ağzını açmadı. Kesime götürülen kuzu gibi, Kırkıcuların önünde sessizce duran koyun gibi Açmadı ağzını. ⁸Acımasızca yargılanıp ölüme götürüldü. Halkımın isyanı ve hak ettiği ceza yüzünden Yaşayanlar diyarından atıldı. Onun kuşağından bunu düşünen oldu mu? ⁹Şiddete başvurmadığı, Ağzından hileli söz çıkmadığı halde, Ona kötülerin yanında bir mezar verildi, Ama öldüğünde zengininin yanındaydı. ¹⁰Ne var ki, RAB onun ezilmesini uygun gördü, Acı çekmesini istedi. Canını suç sunusu olarak sunarsa Soyundan gelenleri görecek ve günleri uzayacak. RAB'bin istemi onun aracılığıyla gerçekleşecek. ¹¹Canını feda ettiği için Gördükleriyle ^{lv} hoşnut olacak. Doğru kulum, kendisini kabul eden ^{lv} birçoklarını aklayacak. Çünkü onların suçlarını o üstlendi. ¹²Bundan dolayı ona ünlüler arasında bir pay vereceğim, Ganimeti güçlülerle paylaşacak. Çünkü canını feda etti, başkaldıranlarla bir sayıldı. Pek çoklarının günahını o üzerine aldı, Başkaldıranlar için de valvardı.

54"Çocuk doğurmayan ey kısır kadın, Sevinç çığlıkları at; Ey doğum ağrısı nedir bilmeyen sen, Sevinçle haykır, bağır. Çünkü terk edilmiş kadının, Evli kadından daha çok çocuğu olacaktır" diyor RAB. ²"Çadırının alanını genişlet, Perdelerini uzat, çekinme. Gergi iplerini de uzat, kazıkların sağlamlaştır. ³Çünkü sağa sola yayılacaksınız, Soyundan gelenler ulusları mülk edinecek, İssiz kentlere yerleşecek. ⁴"Korkma, ayıplanmayacaksın, Utanma, aşağılanmayacaksın. Unutacaksın gençliğinde yaşadığın utanıcı, Dulluk ayıbını artık anmayacaksın. ⁵Çünkü kocan, seni yaratandır. O'nun adı Her Şeye Egemen RAB'dir, İsrail'in Kutsalı'dır seni kurtaran. O'na bütün dünyanın Tanrısı denir." ⁶Tanrı'nın diyor ki, "RAB seni terk edilmiş, Ruhu kederli bir kadın, Genç yaşta evlenip sonra dışlanmış Bir kadın olarak çağırıyor: ⁷'Bir an için seni terk ettim, Ama büyük sevecenlikle geri getireceğim. ⁸Bir anlık taşkın öfkeyle senden yüz çevirmiştim, Ama sonsuz sadakatle sana sevecenlik göstereceğim.'" Seni kurtaran RAB böyle diyor. ⁹"Bu benim için Nuh tufanı gibidir. Nuh tufanının bir daha yeryüzünü Kaplamayacağına nasıl ant içtimse, Sana öfkelenmeyeceğime, Seni azarlamayacağıma da ant içiyorum. ¹⁰Dağlar yerinden kalksa, tepeler sarsılsa da Sadakatim senin üzerinden kalkmaz, Esenlik antlaşmam sarsılmaz" Diyor sana merhamet eden RAB. ¹¹"Ey kasırgaya tutulmuş, Avuntu bulmamış ezik kent! Taşlarını koyu harçla yerine koyacak, Temellerini laciverttaşıyla atacağım. ¹²Kale burçlarını yakuttan, Kapılarını mücevherden, Surlarını değerli taşlardan yapacağım. ¹³Bütün çocuklarını

^{lv}"Gördükleriyle": Septuaginta, Kumran "Işığı görünce".

^{lv}"Kendisini kabul eden": "Bilgisiyle".

ben RAB eğiteceğim, Esenlikleri tam olacak. ¹⁴Doğrulukla güçlenecek, Baskıdan uzak olacak, korkmayacaksın. Dehşet senden uzak kalacak, sana yaklaşmayacak. ¹⁵Sana saldırırsa, benden olmadığımı bil. Sana saldırırsa herkes önünde yenilgiye uğrayacak. ¹⁶“İşte, kor halindeki ateşi üfleyen, Amaca uygun silah yapan demirciyi ben yarattım. Yok etsin diye yıkıcıyı da ben yarattım. ¹⁷Ama sana karşı yapılan hiçbir silah işe yaramayacak, Mahkemede seni suçlayan her dili Suçlu çıkaracaksın. RAB’be kulluk edenlerin mirası şudur: Onların gönenci bendendir” diyor RAB.

55“Ey susamış olanlar, sulara gelin, Parası olmayanlar, gelin, satın alın, yiyeceğinizi. Gelin, şarabı ve sütü parasız, bedelsiz alın. ²Paranızı neden ekmek olmayana, Emegiñizi doyurmayana harcıyorsunuz? Beni iyi dinleyin ki, iyi olanı yiyesiniz, Bolluğun tadını çıkarasınız! ³“Kulak verin, bana gelin. Dinleyin ki yaşayasınız. Ben de sizinle sonsuz bir antlaşma, Davut’a söz verdiğim kalıcı iyilikleri içeren bir antlaşma yapayım. ⁴Bakın, onu halklara tanık, Önder ve komutan yaptım. ⁵Tanımadığımız ulusları çağıracağız, Sizi tanımayan uluslar koşa koşa size gelecek. Tanrınız RAB’den, İsrail’in Kutsalı’ndan ötürü gelecekler. Çünkü RAB sizleri yüceltecek.” ⁶Bulma fırsatı varken RAB’bi arayın, Yakındayken O’na yakarım. ⁷Kötü kişi yolunu, Fesatçı düşüncelerini bıraksın; RAB’be dönsün, merhamet bulur, Tanrımız’a dönsün, bol bol bağışlanır. ⁸“Çünkü benim düşüncelerim Sizin düşünceleriniz değil, Sizin yollarımız benim yollarım değil” diyor RAB. ⁹“Çünkü gökler nasıl yeryüzünden yüksekse, Yollarım da sizin yollarınızdan, Düşüncelerim düşüncelerinizden yüksektir. ¹⁰Gökten inen yağmur ve kar, Toprağı sulamadan, yeri yeşertmeden, İkinciye tohum, yiylene ekmek vermeden Nasıl göğe dönmezse, ¹¹Ağzımdan çıkan söz de öyle olacaktır. Bana boş dönmeyecek, İstemimi yerine getirecek, Yapması için onu gönderdiğim işi başaracaktır. ¹²Sevinçle çıkacak, Esenlikle geri götürüleceksiniz. Dağlar, tepeler önünüzde sevinçle çıkacak, Kırdaki bütün ağaçlar alkış tutacak. ¹³Dikenli çalı yerine çam, İsrail yerine mersin ağacı bitecek. Bunlar bana ün getirecek, Yok olmayan sonsuz bir belirti olacak.”

56RAB şöyle diyor: “Adil ve doğru olanı koruyup yerine getirin. Çünkü doğruluğum gelmek, Adaletim görünmek üzeredir. ²Bunu yapan insana, Buna sınıksız sarılan insanoğluna ne mutlu! Şabat Günü’nü* tutar, bayağılaştırmaz, Her türlü kötülükten sakınır.” ³RAB’be bağlanan hiçbir yabancı, “Kuşkusuz RAB beni halkından ayıracak”, Hiçbir hadım da, “Ben kuru bir ağacım” demesin. ⁴Çünkü RAB diyor ki, “Şabat günlerimi tutan, Beni hoşnut edeni seçen, Antlaşmama sınıksız bağlı kalan hadıma ⁵Evimde, evimin dört duvarı arasında Oğullardan da kızlardan da daha iyi bir anıt ve ad vereceğim; Yok edilemez, ebedi bir ad olacak bu. ⁶“RAB’be hizmet etmek, O’nun adını sevmek, Kulu olmak için O’na bağlanan yabancıları, Şabat Günü’nü tutan, bayağılaştırmayan, Antlaşmama sınıksız

bağlı kalan herkesi, ⁷Kutsal dağıma getirip Dua evimde sevindireceğim. Yakmalık sunularıyla kurbanları Sunağımda kabul edilecek, Çünkü evime ‘Bütün ulusların dua evi’ deneyecek.” ⁸İsrail’in sürgünlerini toplayan Egemen RAB diyor ki, “Toplanmış olanlara katmak üzere Daha başkalarını da toplayacağım.” ⁹Ey bütün kır hayvanları, Ormanda yaşayan bütün hayvanlar, Yiyip bitirmek için gelin! ¹⁰İsrail’in bekçileri kördür, hepsi bilgisizdir. Havlayamayan dilsiz köpekler gibidirler. Uzanıp düş görürler, Uykuyu pek severler! ¹¹Doymak bilmeyen azgın köpeklere benzerler, Akli kıt çobanlar bunlar! Kendi yollarına döndüler, Her biri yalnız kendi çıkarımı düşünüyor. ¹²Birbirlerine, “Haydi, şarap getirelim, Bol bol içki içelim! Yarın da bugün gibi geçecek, Hatta çok daha iyi olacak” diyorlar.

57Doğru kişi ölüp gidiyor, Kimsenin umurunda değil. Sadık adamlar da göçüp gidiyor; Kimse doğru kişinin göçüp gitmekle Kötülükten kurtulduğunun farkında değil. ²Doğru kişi esenliğe kavuşur, Doğru yolda yürümüş olan mezarında ^{lvi} rahat uyur. ³Ama siz, ey falcı kadının çocukları, Fahşelik ve zina edenlerin soyu, buraya gelin! ⁴Siz kiminle alay ediyorsunuz? Kime dudak büküyor, dil çıkarıyorsunuz? Ağaçlar arasında, bol yapraklı her ağacın altında Şehvetle yanıp tutuşan, Vadilerde, kaya kovuklarında çocuklarını kurban eden, İsyân torunları, yalan soyu değil misiniz siz? ⁵Sizin payınız Vadinin düzgün taşlarından yapılan putlardır, Evet, sizin nasibiniz onlardır! Onlara dökmelik sunular döktünüz, Tahıl sunuları sundunuz. Bütün bunlardan sonra sizi cezalandırmaktan çekineceğimi mi sanıyorsunuz? ⁷Yatağınızı ulu, yüksek dağa serdiniz, Oraya bile kurban kesmeye gidiyorsunuz. ⁸Kapılarımızın, sövelerimizin arkasına İğrenç simgeler koydunuz. Beni bıraktınız, Yataklarınızı ardına kadar açıp içine girdiniz, Oynaslarımızla anlaşip birlikte yatmaya can atıyorsunuz. Onların çıplaklığını seyrettiniz. ⁹Çeşit çeşit hoş kokular sürünüp ilah Molek’e ^{lvii} yağ götürdünüz. Elçilerinizi ta uzaklara gönderdiniz, Ölüler diyarına dek alçalttınız kendinizi. ¹⁰Uzun yolculuklar sizi yorduğu halde, “Pes ettim” demediniz. Gücünüzü tazeleyip durdunuz, Bu nedenle de tükenmediniz. ¹¹“Sizi kaygılandıran, korkutan kim ki, Bana ihanet ediyor, beni anmıyor, Yüreğinizde bana yer vermiyorsunuz? Benden korkmamamızın nedeni Uzun zamandır suskun kalışım değil mi? ¹²Sözde doğruluğünüzü da yaptıklarımızı da ilan edeceğim, Bunların size yararı olmayacak. ¹³Feryat ettiğinizde Topladığımız putlar sizi kurtarsın bakalım! Rüzgar hepsini silip süpürecek, Bir soluk onları alıp götürecektir. Bana sığınansa ülkeyi mülk edinecek, Kutsal dağımı miras alacak.” ¹⁴RAB diyor ki, “Toprak yıgıp yol yapın, Halkımın yolundaki engelleri kaldırın.” ¹⁵Yüce ve görkemli Olan, Sonsuzlukta yaşayan, adı Kutsal Olan diyor ki, “Yüksek ve kutsal yerde yaşadığım halde, Alçakgönüllülerle, ezilenlerle birlikteyim. Yüreklere sevindirmek

^{lvi}“Mezarımda” ya da “Yatağında”.

^{lvii}“İlah Molek’e” ya da “Krala”.

için ezilenlerin yanındayım. ¹⁶Çünkü sonsuza dek davacı ve öfkeli olacak değilim, Öyle olsa, yarattığım canlarla ruhlar karşımda dayanamazdı. ¹⁷Haksız kazanç suçuna öfkelenip halkı cezalandırdım, Öfkeyle yüzümü çevirdim onlardan. Ne var ki, inatla kendi yollarından gittiler. ¹⁸“Yaptıklarını gördüm, Ama onları iyileştirip yol göstereceğim. Karşılık olarak hem onları Hem de aralarında yas tutanları avutacağım. ¹⁹Dudaklardan övgü sözleri döktüreceğim. Uzak-takine de yakındakine de Tam esenlik olsun” diyor RAB, “Hepsini iyileştireceğim.” ²⁰Ama kötüler çalkalanan deniz gibidir, O deniz ki, rahat duramaz, suları çamur ve pislik savurur. ²¹“Kötülere esenlik yoktur” diyor Tanrım.

58“Avaz avaz bağırın, çekinmeyin, Sesinizi boru sesi gibi yükseltin; Halkıma isyanlarımı, Yakup soyuna günahlarımı bildirin. ²Bana her gün danışıyor, Yollarımı öğrenmekten zevk duyuyorlarmış! Doğru davranan, Tanrısı'nın buyruğundan ayrılmayan bir ulusmuş gibi... Benden adil yargılar diliyor, Bana yaklaşmaktan zevk alıyorlarmış ^{lviii}. ³Diyorlar ki, ‘Oruç* tuttuğumuzu neden görmüyor, İsteklerimizi denetlediğimizi neden farketmiyorsun?’ “Bakın, oruç tuttuğunuz gün keyfinize bakıyor, İşçilerinizi eziyorsunuz. ⁴Orucunuz kavgayla, çekişmeyle, Şiddetli yumruklaşmayla bitiyor. Bugünkü gibi oruç tutmakla Sesinizi yükseklere duyuramazsınız. ⁵İstediğim oruç bu mu sanıyorsunuz? İnsanın isteklerini denetlemesi gereken gün böyle mi olmalı? Kamış gibi baş eğip çul ve kül üzerine mi oturmalı? Siz buna mı oruç, RAB’bi hoşnut eden gün diyorsunuz? ⁶Benim istediğim oruç, Haksız yere zincire, boyunduruğa vurulanları salıvermek, Ezilenleri özgürlüğe kavuşturmak, Her türlü boyunduruğu kırmak değil mi? ⁷Yiyeceğinizi açla paylaşmak değil mi? Barıksız yoksulları evinize alır, Çıplak gördüğünüzü giydirir, Yakınlarınızdan yardımınızı esirgemezseniz, ⁸İşığınız tan gibi ağaracak, Çabucak şifa bulacaksınız. Doğruluğunuz önünüzden gidecek, RAB’bin yüceliği artçınız olacak. ⁹O zaman yardım çağrılarımızı RAB yanıtlayacak, Feryat ettiğinizde, ‘İşte buradayım’ diyecek. “Eğer boyunduruğa, başkalarını suçlamaya ^{lix}, Kötüçül konuşmalara son verirseniz, ¹⁰Açlar uğruna kendinizi feda eder, Yoksulların gereksinimini karşılırsanız, Işığımız karanlıkta parlayacak, Karanlığınız öğlen gibi ışıyacak. ¹¹RAB her zaman size yol gösterecek, Kurak topraklarda sizi doyurup güçlendirecek. İyi sulanmış bahçe gibi, Tükenmez su kaynağı gibi olacaksınız. ¹²Halkımız eski yıkıntıları onaracak, Geçmiş kuşakların temelleri üzerine Yeni yapılar dizeceksiniz. ‘Duvardaki gedikleri onaran, Sokakları oturulacak hale getiren’ denecek sizlere. ¹³“Kutsal günümde dilediğinizi yapmaz, Şabat Günü’nü* çiğnemezseniz, Şabat Günü’ne ‘Zevkli’, RAB’bin kutsal gününe ‘Onurlu’ dersiniz, Kendi yolunuzdan gitmez, Keyfinize bakmayıp boş konulara dalmaz, O günü yüceltirseniz, ¹⁴RAB’den zevk alırsınız.

O zaman sizi yeryüzünün yüksek yerlerine çıkarır, Atanız Yakup’un mirasıyla doyururum.” Bunu söyleyen RAB’dir.

59Bakın, RAB’bin eli kurtaramayacak kadar kısa, Kulağı duyamayacak kadar sağır değildir. ²Ama suçlarınız sizi Tanrınız’dan ayırdı. Günahlarımızdan ötürü O’nun yüzünü göremez, Sesinizi işittiremez oldunuz. ³Çünkü elleriniz kanla, Parmaklarımız suçla kirlendi. Dudaklarımız yalan söyledi, Diliniz kötülük mırıldanıyor. ⁴Adaletle dava açan, Davasını dürüstçe savunan yok. Boş laflara güveniyor, yalan söylüyorlar. Fesada gebe kalıp kötülük doğuruyorlar. ⁵Engerek yumurtaları üzerinde kuluçkaya yatıyor, Örümcek ağı dokuyorlar. Onların yumurtalarından yiyen ölü, Kırılan yumurtadan engerek yavrusu çıkar. ⁶Dokudukları ağdan giysi olmaz, Elleriyle yaptıklarıyla örtünemezler. Eylemleri kötü eylemlerdir, Elleri zorbalığın araçlarıdır. ⁷Ayakları kötülüğe koşar, Çekinmeden suçsuz kanı dökerler. Akılları fikirleri hep kötülükte, Şiddet ve yıkım var yollarında. ⁸Eslenlik yolunu bilmezler, İzledikleri yolda adalet yoktur. Kendilerine çarpık yollar yaptılar, O yoldan gidenlerin hiçbirisi esenlik nedir bilmez. ⁹Diyorlar ki, “Bu yüzden adalet bizden uzak, Doğruluk bize erişmiyor. Işık bekliyoruz, yalnız karanlık var; Parıltı bekliyor, koyu karanlıkta yürüyoruz. ¹⁰Kör gibi duvarı el yordamıyla arıyor, Yolumuzu bulmaya çalışıyoruz. Öğle vakti alaca karanlıktaymış gibi tökezliyoruz, Güçlüler arasında ölümler gibiyiz. ¹¹Hepimiz ayı gibi homurdanıyor, Güvercin gibi inim inim inliyoruz. Adalet bekliyoruz, ortada yok; Kurtuluş bekliyoruz, bizden uzak. ¹²Çünkü sana çok kez başkaldırdık, Günahlarımız bize karşı tanıklık ediyor, İsyenlarımız hep yanbaşıımızda. Suçlarımızı kabul ediyoruz. ¹³Başkaldırıp RAB’bi yadsıdık, Tanrımız’ı izlemezd olduk. Zorbalık, isyan dolu sözler söyledik, Yüreğimizde tasarladığımız yalanları mırıldandık. ¹⁴Adalet püskürtüldü, doğruluk bizden uzak duruyor. Çünkü gerçek, kent meydanında sendeleyip düştü, Dürüstlük aramıza giremez oldu. ¹⁵Hiçbir yerde gerçek yok, Kötülükten çekinen soyuluyor!” Rab Halkımı Kurtaracak RAB olanları gördü ve adaletin yokluğuna üzüldü. ¹⁶Kimsenin olmadığını gördü, Aracılık edecek birinin olmadığını şaşıtı. Kendi gücüyle kurtuluş sağladı, Doğruluğu O’na destek oldu. ¹⁷Doğruluğu göğüslük gibi kuşandı, Kurtuluş miğferini başına taktı, Öç giysisini giydi, Gayreti kaftan gibi sarıdı. ¹⁸Herkese yaptıklarının karşılığını verecek. Düşmanlarına öfkeyle, Hasımlarına ve kıyı halklarına cezayla karşılık verecek. ¹⁹Böylece batıdan doğuya kadar insanlar RAB’bin adından ve yüceliğinden korkacak. Çünkü düşman azgın bir ırmak gibi geldiğinde, RAB’bin Ruhu ^{lx} onu kaçırtaçak. ²⁰RAB diyor ki, “Kurtarıcı Siyon’a, Yakup soyundan olup başkaldırmaktan vazgeçenlere gelecek. ²¹Bana gelince, onlarla yapacağım antlaşma şudur: Üzerindeki Ruhum, ağzına koyduğum sözler Şimdiden sonsuza dek senin, çocuklarının, Torunlarının ağzından düşmeyecek.”

^{lviii}“Bana yaklaşmaktan zevk alıyorlarmış” ya da “Onlara yakın olmamı istiyorlarmış”.

^{lix}“Başkalarını suçlamak”: İbranice “Parmakla göstermek”.

^{lx}“Ruh”: İbranice’de “Ruah” (Ruh) sözcüğü “Rüzgar”, “Soluk” anlamına da gelir.

60“Kalk, parla; Çünkü Işığın geliyor, RAB’bin yüceliği üzerine doğuyor. ²Dünyayı karanlık, halkları koyu karanlık örtüyor; Oysa RAB senin üzerine doğacak, Yüceliği üzerinde görünecek. ³Uluslar senin Işığına, Krallar üzerine doğan aydınlığa gelecek. ⁴“Başını kaldır da çevrene bir bak, Hepsi toplanmış sana geliyor. Oğulların uzaktan geliyor, Kızların kucakta taşınıyor. ⁵Bunu görünce yüzün parlatacak, Yüreğin heyecandan hızlı hızlı çarpacak; Çünkü denizin zenginlikleri senin olacak, Ulusların serveti sana akacak. ⁶“Deve sürüleri, Midyan’ın ve Efa’nın deve yavruları Senin topraklarını dolduracak. Bütün Saba halkı geliyor, Altın ve günnük getiriyor, RAB’bin erdemlerini ilan ediyorlar. ⁷Kedar’ın bütün sürüleri sana gelecek, Nevayot’un koçları senin buyruğunda olacak, Sunağımın üzerinde kabul edilen sunular olarak sunulacak. Böylece görkemli tapmağımı daha görkemli kılacağım. ⁸“Nedir bunlar, bulut gibi, Yuvalarına yaklaşan güvercinler gibi süzülüp gelenler? ⁹Bana umut bağlayan kıyı halklarının, Ticaret gemileri öncülüğünde Senin çocuklarını altınlarıyla, gümüşleriyle birlikte Tanrın RAB’bin adı için, İsrail’in Kutsalı için Uzaktan getiren gemileridir bunlar. RAB seni görkemli kıldı. ¹⁰“Yabancılar senin surlarını onaracak, Kralları sana hizmet edecek. Öfkeli olduğumda seni cezalandırırsam da, Kabul ettiğimde sana merhamet göstereceğim. ¹¹Kapıların hep açık duracak, Ulusların serveti ve zafer alayları altında yürütülen yenik krallar Gece gündüz açık kalan bu kapılardan girsin diye. ¹²Çünkü sana kulluk etmeyen ulus ya da krallık yok olacak, Evet, o uluslar tam bir yıkıma uğrayacak. ¹³“Lübnan’ın görkemi olan çam, köknar ve selvi ağaçları, Tapmağımı süslemek için hep birlikte sana taşıyacak. Ayak bastığım yeri görkemli kılacağım. ¹⁴Seni ezenlerin çocukları Gelip önünde eğilecekler; Seni hor görenlerin hepsi, ‘RAB’bin kenti, İsrail’in Kutsalı’nın Siyon’u’ Diyerek ayaklarına kapanacaklar. ¹⁵“Kimsenin uğramadığı, terk edilmiş, Nefret edilen bir yer olduğun halde Seni sonsuz bir övünç kaynağı, Bütün kuşakların sevinci kılacağım. ¹⁶Uluslar ve krallıklar Bir anne gibi seni emzirecekler. O zaman bileceksin ki, seni kurtaran RAB, Seni fidyeyle kurtaran, Yakup’un Güçlüsü benim. ¹⁷Sana tunç yerine altın, Demir yerine gümüş, ağaç yerine tunç, Taş yerine demir getireceğim. Barışı yöneticin, doğruluğu önderin yapacağım. ¹⁸Ülkenden şiddet, sınır boylarından Soygun ve yıkım haberleri duyulmayacak artık. Surlarına Kurtuluş, kapılarına Övgü adımı vereceksin. ¹⁹“Gündüz ışığın güneş olmayacak artık, Ay da aydınlatmayacak seni; Çünkü RAB sonsuz ışığın, Tanrın görkemini olacak. ²⁰Artık güneşin batmayacak, ayın çekilmeyecek, Çünkü RAB sonsuz ışığın olacak, Sona erecek yas günlerin. ²¹Halkımın hepsi doğru kişiler olacak; El emeğim, görkemimi göstermek için diktiğim fidan, Ülkeyi sonsuza dek mülk edinecek. ²²En küçük ailen bini bulacak, Sayıca en az olanı koca bir ulus olacak. Ben RAB, zamanı gelince bunu hızlandıracam.”

61Egemen RAB’bin Ruhu üzerimdedir. Çünkü O beni

yoksullara müjde iletmek için meshetti. Yüreği ezik olanların yaralarını sarmak için, Tutsaklara serbest bırakılacaklarını, Zindanlarda bulunanlara kurtulacaklarını, RAB’bin lütuf yılını, Tanrımız’ın öç alacağı günü ilan etmek, Yas tutanların hepsini avutmak, Siyon’da yas tutanlara yardım sağlamak –Kül yerine çelenk, Yas yerine sevinç yağı, Çaresizlik ruhu yerine Onlara övgü giysisini vermek için RAB beni gönderdi. Öyle ki, RAB’bin görkemini yansıtmak için, Onlara “RAB’bin diktiği doğruluk ağaçları” densin. ²³⁴O zaman eski yıkıntıları yeniden inşa edecek, Çoktan viraneye dönmüş yerleri yeniden kuracak, Kuşaklar boyu yıkık kalmış kentleri onaracaklar. ⁵Yabancılar sürülerinizi güdecek, Irgatınız, bağcımız olacaklar. ⁶Sizlerse RAB’bin kâhinleri, Tanrımız’ın görevlileri diye çağrılacaksınız. Ulusların servetiyle beslenecek, Zenginlikleriyle övüneceksiniz. ⁷Utancın yerine iki kat onur bulacaksınız, Aşağılanma yerine payınızla sevineceksiniz, Böylece ülkenizde iki kat mülk edineceksiniz; Sevinciniz sonsuz olacak. ⁸“Çünkü ben RAB adaleti severim, Nefret ederim soygun ve haksızlıktan ^{ixi}. Sözümde durup hak ettiklerini verecek, Onlarla ebedi bir antlaşma yapacağım. ⁹Soylarından gelenler uluslar arasında, Torunları halklar arasında tanınacak. Onları gören herkes RAB’bin kutsadığı soy olduklarını anlayacak.” ¹⁰RAB’de büyük sevinç bulacağım, Tanrım’la yüreğim coşacak. Çünkü çelenkle süslenmiş güvey gibi, Takılarını kuşanmış gelin gibi, Bana kurtuluş giysisini giydirdi, Beni doğruluk kaftanı ile örttü. ¹¹Toprak filizlerini nasıl çıkartır, Bahçe ekilen tohumları nasıl yetiştirirse, Egemen RAB de doğruluk ve övgüyü Bütün ulusların önünde öyle yetiştirecek.

62Zaferi ışık gibi parlayınca, Kurtuluşu meşale gibi yanınca dek Siyon uğruna susmayacak, Yeruşalim uğruna sessiz kalmayacağım. ²Uluslar senin zaferini, Bütün krallar görkemini görecektir. RAB’bin kendi ağzıyla belirlediği yeni bir adla anılacaksın. ³RAB’bin elinde güzellik tacı, Tanrın’ın elinde krallık sarığı olacaksın. ⁴Artık sana “Terk edilmiş”, Ülkene “Virane” denmeyecek; Bunun yerine sana “Sevdiğim”, Ülkene “Evli” denecek. Çünkü RAB seni seviyor, Ülken de evli sayılacak. ⁵Bir delikanlı bir kızla nasıl evlenirse, Oğulların da seninle öyle evlenecek ^{lxii}. Güvey gelinle nasıl sevinirse, Tanrın da seninle öyle sevinecek. ⁶Ey Yeruşalim, surlarına bekçiler diktim, Gece gündüz hiç susmayacaklar. Ey RAB’be sözünü anımsatanlar, Yeruşalim’i pekiştirene, Onu yeryüzünün övücü kılana dek Durup dinlenmeden RAB’be yakarın, O’na rahat vermeyin. ⁷⁸RAB sağ elini, güçlü kolunu kaldırıp ant içti: “Tahılını bir daha düşmanlarına yedirmeyeceğim, Emek verdiğin yeni şarabı yabancılar içmeyecek. ⁹Tahılı devşiren yiyecek Ve RAB’be övgüler sunacak. Üzümü toplayan, Şarabını kutsal avlula-

^{ixi}“Soygun ve haksızlıktan” ya da “Soyguncuların getirdiği yakmalık sunulardan”.

^{lxii}“Oğulların da seninle öyle evlenecek” ya da “Sana biçim veren seninle evlenecek”.

rımda içecek.”¹⁰ Geçin, geçin kent kapılarından! Halkın yolunu açın! Toprak yığıp yol yapın, Taşları ayıklayın, uluslar için sancak dikin! ¹¹RAB çağrısını dünyanın dört bucağına duyurdu: “Siyon kızına, ‘İşte kurtuluşun geliyor’ deyin, ‘Ücreti kendisiyle birlikte, ödülü önündedir.’” ¹²Siyon halkına, “RAB’bin fidyeyle kurtardığı kutsal halk” diyecekler. Ve sen Yeruşalim, “Aranan, terk edilmemiş kent” diye anılacaksın.

63Edom’dan ^{lxiii}, Bosra’dan ^{lxiv} Al giysiler içinde bu gelen kim? Göz kamaştırıcı giysiler içinde, Büyük güçle yürüyen ^{lxv} kim? “O benim! Adaleti duyuran, Kurtarmaya gücü olan.” ²Giysilerin neden kırmızı? Üstün başın neden çukurda üzüm çiğneyen biri gibi kızıla bulanmış? ³“Çukurda üzümü tek başıma çiğnedim, Yanımda halklardan kimse yoktu. Öfkeyle çiğnedim onları, Gazapla ayaklarımın altına aldım. Kanları giysilerime sıçradı, bütün elbisemi kirletti. ⁴Çünkü oç alma günü yüreğimdeydi, Halkımı kurtaracağım yıl gelmişti. ⁵Baktım, yardım edecek kimse yoktu, Destek verecek kimsenin olmayışına şaşım; Gücüm kurtuluş sağladı, Gazabım bana destek oldu. ⁶Öfkeyle halkları çiğnedim, Onları gazapla sarhoş ettim, Yere akıttım kanlarını.” ⁷Şefkati ve iyiliği uyarınca Bizim için yaptıklarından, evet, İsrail halkı için yaptığı bütün iyiliklerinden ötürü RAB’bin iyiliklerini ve övülesi işlerini anacağım. ⁸RAB dedi ki, “Onlar kuşkusuz benim halkım, Beni aldatmayacak çocuklardır.” Böylece onların Kurtarıcısı oldu. ⁹Sıkıntı çektiklerinde O da sıkıntı çekti. Huzurundan çıkan melek onları kurtardı. Sevgisi ve merhametinden ötürü onları kurtardı, Geçmişte onları sürekli yüklenip taşıdı. ¹⁰Ama başkaldırıp O’nun Kutsal Ruhunu incittiler. O da düşmanları olup onlara karşı savaştı. ¹¹Sonra halkı eski günleri, Musa’nın dönemini anımsadı. “Çobanlarıyla birlikte onları denizden geçiren, Kutsal Ruhunu aralarımıza yerleştiren, Görkemli gücüyle Musa’nın sağında yol alan, Sonsuz onur kazanmak için önlerinde suları yaran, Bir at nasıl tökezlemeden kırdan geçerse Onları deniz yatağından öyle geçiren RAB nerede?” Diye sordular. ¹²¹³¹⁴Ovaya götürülen sürü gibi RAB’bin Ruhunu onları rahata kavuşturdu. İşte adını onurlandırmak için Halkına böyle yol gösterdi. ¹⁵Ya RAB, gökten bak, Kutsal, görkemli ve yüce yerinden bizi gör! Gayretin, gücün nerede? Gönlündeki özlem ve merhameti Bizden esirgedin. ¹⁶Babamız sensin. İbrahim bizi tanımasa da, İsrail bizi kabul etmese de, Babamız’sın, ya RAB, Ezelden beri adın “Kurtarıcımız”dır. ¹⁷Ya RAB, neden bizi yolundan saptırıyor, İnatçı kılıyor, Senden korkmamızı engelliyorsun? Kulların uğruna, Mirasın olan oymakların uğruna geri dön. ¹⁸Kutsal halkın kısa süre tapınağına sahip oldu, Ama düşmanlarımız onu çiğnedi. ¹⁹Öteden beri yönetmediğin, Sana ait olmayan bir halk gibi olduk.

^{lxiii}Edom sözcüğü İbranice “Al” sözcüğünü, Edom’un önemli kentlerinden olan Bosra ise “Bağbozumu” sözcüğünü çağrıştırıyor.

^{lxiv}Edom sözcüğü İbranice “Al” sözcüğünü, Edom’un önemli kentlerinden olan Bosra ise “Bağbozumu” sözcüğünü çağrıştırıyor.

^{lxv}Vulgata “Yürüyen”, Masoretik metin “Eğilen”.

64Ya RAB, adımı düşmanlarına duyurmak için Keşke gökleri yarıp insan! Dağlar önünde sarsılsa! Gelişin, ateşin çalıları tutuşturmasına, Suyu kaynatmasına benzese! Uluslar senin önünde titrese! ²³Beklemediğimiz olağanüstü işler yaparak Yeryüzüne indin, dağlar önünde sarsıldı. ⁴Çünkü kendisine umut bağlayanlar için Etkin olan tek Tanrı sensin; Senden başkasını hiçbir zaman hiç kimse işitmedi, Hiçbir kulak duymadı, hiçbir göz görmedi. ⁵Doğru olamı sevinçle yapanların, Senin yollarından yürüyüp seni unutmayanların yardımına koşarsın. Ama onlara karşı uzun süre günah işlediğimizde öfkelenin. Nasıl kurtuluruz? ⁶Hepimiz murdar olanlara benzedik, Bütün doğru işlerimiz kirli paçavra ^{lxvi} gibi. Yaprak gibi soluyoruz, Suçlarımız rüzgar gibi sürükleyip götürüyor bizi. ⁷Adımla seni çağırın, sana tutunmak için çaba gösteren yok; Çünkü bizden yüz çevirdin, Suçlarımız yüzünden bizi tükettin. ⁸Yine de Babamız sensin, ya RAB, Biz kiliz, sen çömlekçisin. Hepimiz senin ellerinin eseriyiz. ⁹Ya RAB, fazla öfkelenme, Suçlarımızı sonsuza dek anma. Lütfen bak bize, hepimiz senin halkınız. ¹⁰Kutsal kentlerin çöleştirdi, Siyon çöl oldu, Yeruşalim viraneye döndü. ¹¹Atalarımızın sana övgü sunduğu Kutsal ve görkemli tapınağımız yandı, Değer verdiğimiz her yer yıkıntıya döndü. ¹²Bunlara karşın, ya RAB, Hâlâ kendini tutacak mısın, Suskun kalıp bize alabildiğine eziyet çektirecek misin?

65“Beni sormayanlara göründüm, Aramayanlar beni buldu. Adımla anılmayan bir ulusa, ‘Buradayım, buradayım’ dedim. ²Kötü yolda yürüyen, Kendi tasarılarının ardınca giden Asi bir halka Bütün gün ellerimi uzatıp durdum. ³O halk ki, bahçelerde kurban keserek, Tuğlalar üzerinde buhur yakarak Gözümün içine baka baka boyuna öfkelenirir beni. ⁴Mezarlıkta oturur, Gizli yerlerde geceler, Domuz eti yerler; Kaplarında haram et var. ⁵Birbirlerine, ‘Uzak dur, yaklaşma’ derler, ‘Çünkü ben senden daha kutsalım.’ Böyleleri burnumda duman, Bütün gün yanan ateştir. ⁶“Bakın, yanıt önümde yazılı duruyor. Susmayacak, suçlarının karşılığını vereceğim. Onların da atalarının da suçlarının cezasını Başlarına getireceğim” diyor RAB. “Çünkü dağların üzerinde buhur yaktılar, Tepelerin üzerinde beni aşağıladılar. Bu nedenle eskiden yaptıklarının karşılığını Başlarına getireceğim.” ⁷⁸RAB diyor ki, “Taneleri sulu salkımı görünce, Halk, ‘Salkımı yok etmeyin, bereket onda’ diyor. Kullarımın hatırı için ben de öyle yapacağım, Onların hepsini yok etmeyeceğim. ⁹Yakup soyunu sürdüreceğim, Dağlarımı miras alacak olanları Yahuda soyuna bırakacağım. Seçtiklerim oraları miras alacak, Kullarım orada yaşayacak. ¹⁰Şaron bana yönelen halkımın sürülerine ağıl, Akor Vadisi sığırlarına barınak olacak. ¹¹“Ama sizler, RAB’bi terk edenler, Kutsal dağımı unutanlar, Talih ilahına sofrakuranlar, Kismet ilahına karışık şarap sunanlar, ¹²Ben de sizi kılıca kısmet edeceğim, Boğazlanmak üzere eğilecek-

^{lxvi}“Paçavra”: “Adet bezi”.

siniz hepiniz. Çünkü çağırdığımda yanıt vermediniz, Konuştuğumda dinlemediniz; Gözümde kötü olanı yaptınız, Hoşlanmadığımı seçtiniz.”¹³ Bu yüzden Egemen RAB diyor ki, “Bakın, kullarım yemek yiyecek, Ama siz aç kalacaksınız. Kullarım içecek, Ama siz susuz kalacaksınız. Kullarım sevinecek, Ama sizin yüzünüz kızaracak.”¹⁴ Kullarım mutluluk içinde ezgiler söyleyecek, Ama siz yürek acısından feryat edecek, Ezik bir ruhla haykıracağız.”¹⁵ Adımız seçtiklerimin ağzında ancak lanet olarak kalacak. Egemen RAB sizi öldürecek, Ama kullarına başka bir ad verecek.¹⁶ Öyle ki, ülkede kim bereket istese Sadık Tanrı’dan^{lxvii} isteyecek; Ülkede kim ant içse, Sadık Tanrı üzerine ant içecek. Çünkü geçmiş sıkıntılar unutulup Gözümünden saklanacak.”¹⁷ “Çünkü bakın, yeni bir yeryüzü, Yeni bir gök yaratmak üzereyim; Geçmiştekiler anılmayacak, akla bile gelmeyecek.”¹⁸ Yaratacaklarımla sonsuza dek sevinip coşun; Çünkü Yeruşalim’i coşku, Halkım sevinç kaynağı olarak yaratacağım.¹⁹ Yeruşalim için sevinecek, Halkım için coşacağım. Orada ağlayış ve feryat duyulmayacak artık.²⁰ Orada birkaç gün yaşayıp ölen bebekler olmayacak, Yaşını almada kimse ölümü tatmayacak. Yüz yaşında ölen genç, Yüz yaşına basmayan kişi lanetli sayılacak.²¹ Evler yapıp içlerinde yaşayacak, Bağlar dikip meyvesini yiyecekler.²² Yaptıkları evlerde başkası oturmayacak, Diktikleri bağın meyvesini başkası yemeyecek. Çünkü halkım ağaçlar gibi uzun yaşayacak, Seçtiklerim, elleriyle ürettiklerinin tadını çıkaracaklar.²³ Emek vermeyecekler boş yere, Felakete uğrayan çocuklar doğurmayacaklar. Çünkü kendileri de çocukları da RAB’bin kutsadığı soy olacak.²⁴ Onlar bana yakarmadan yanıt verecek, Daha konuşurlarken işiteceğim onları.²⁵ Kurtla kuzu birlikte otlayacak, Aslan sığır gibi saman yiyecek. Yılanın yiyeceği toprak olacak. Kutsal dağımın hiçbir yerinde Kimse zarar vermeyecek, yok etmeyecek.” Böyle diyor RAB.

66RAB diyor ki, “Gökler tahtım, Yeryüzü ayaklarımın taburesidir. Nerede benim için yapacağımız ev, Neresi dinleneceğim yer? ²Çünkü bütün bunları ellerim yaptı, Hepsi böylece var oldu” diyor RAB. “Ancak ben alçakgönüllüye, ruhu ezik olana, Sözümden titreyen kişiye değer veririm.³ Sığır boğazlayan, adam öldüren gibidir, Davar kurban eden, köpek boynu kıran, Tahıl sunusu getiren, domuz kanı sunan, Anma sunusu olarak günlük yakan, putperest gibidir. Evet, bunlar kendi yollarını seçtiler, Yaptıkları iğrençliklerden hoşlanıyorlar.⁴ Ben de onlar için yıkımı seçecek, Korktuklarını başlarına getireceğim. Çünkü çağırdığımda yanıt veren olmadı, Konuştuğumda dinlemediler, Gözümde kötü olanı yaptılar, Hoşlanmadığımı seçtiler.”⁵ RAB’bin sözünden titreyenler, Kulak verin O’nun söylediklerine: “Sizden nefret eden, Adımdan ötürü sizi dışlayan kardeşleriniz, ‘RAB yüceltilsin de sevincinizi görelim!’ diyorlar. Utandırılacak olan onlardır.⁶ Kentten gürültülü sesler, Tapınaktan bir ses yükseliyor! Düşmanlarına hak ettikleri karşılığı

veren RAB’bin sesidir bu.⁷ “Doğum sancısı çekmeden doğurdu, Sancısı tutmadan bir erkek çocuk doğurdu.⁸ Kim böyle bir şey duydu? Kim böyle şeyler gördü? Bir ülke bir günde doğar mı, Bir anda doğar mı bir ulus? Ama Siyon, ağrısı tutar tutmaz çocuklarını doğurdu.⁹ Doğum anna dek getiririm de Doğuracak gücü vermez miyim?” diyor RAB. “Doğuracak güç veren ben, rahmi kapatır mıyım?” diyor Tanrı.¹⁰ “Yeruşalim’le birlikte sevinin, Onu sevenler, hepiniz onun için coşun, Yeruşalim için yas tutanlar, onunla sevinçle coşun.¹¹ Öyle ki, onun avutucu memelerini emip doyasınız, Kana kana içip Onun yüce bolluğundan zevk alalım.”¹² Çünkü RAB diyor ki, “Bakın, esenliği bir ırmak gibi, Ulusların servetini taşkın bir ırmak gibi ona akıtacağım. Ondaki beslenecek, kucakta taşınacak, Dizleri üzerinde sallanacaksınız.¹³ Çocuğunu avutan bir ane gibi avutacağım sizi, Yeruşalim’de avuntu bulacaksınız.¹⁴ Bunları gördüğünüzde yüreğiniz sevinecek, Bedenleriniz körpe ot gibi tazelenecek. Herkes bilecek ki, RAB’bin koruyucu eli kullarının, Gazabı ise düşmanlarının üzerindedir.”¹⁵ Bakın, RAB ateşle geliyor, Savaş arabaları kasırga gibi. Şiddetli öfkesini, Azarını alev alev dökmek üzere.¹⁶ Çünkü O bütün insanlığı ateş ve kılıçla yargılayacak, Pek çok kişiyi öldürecek.¹⁷ “Bahçelere girmek için kendilerini arıtıp kutsayanlar, domuz, fare ve öteki iğrenç hayvanların etini yiyenlerin ortasında duran izleyenler hep birlikte yok olacaklar^{lxviii}” diyor RAB,¹⁸ “Çünkü ben onların eylemlerini de düşüncelerini de bilirim. Bütün ulusları ve dilleri bir araya toplayacağım an geliyor; gelip yüceliğimi görecekler.¹⁹ Aralarına bir belirti koyacağım. Onlardan kaçıp kurtulanları uluslara, Tarşış’e, Pül’a, Lud’a –yay gerenlere– Tuval’a, Yâvan’a, ünümü duymamış, yüceliğimi görmemiş uzak kıyı halklarına göndereceğim. Uluslar arasında yüceliğimi ilan edecekler.²⁰ İsrailoğulları tahıl sunularını pak kaplar içinde RAB’bin Tapınağı’na nasıl getiriyorsa, onlar da bütün kardeşlerinizi uluslardan atlarla, savaş arabalarıyla, at arabalarıyla, katırlarla, develerle kutsal dağıma, Yeruşalim’e, RAB’be sunu olarak getirecekler.” Böyle diyor RAB.²¹ “Onların arasından kimilerini kâhin ve Levili olarak seçeceğim” diyor RAB.²² “Çünkü yaratacağım yeni yer ve gök önümde nasıl duracaksa, soyunuz ve adınız da öyle duracak” diyor RAB.²³ “Yeni Ay’dan Yeni Ay’a, Şabat Günü’nden* Şabat Günü’ne bütün insanlar önüme gelip bana tapınacaklar” diyor RAB.²⁴ “Dışarı çıktıklarında bana başkaldırmış olanların cesetlerini görecekler. Öylelerini kemiren kurt ölmez, yakan ateş sönmez. Bütün insanlar onlardan iğrenecek.”

^{lxvii}“Sadık Tanrı”: İbranice “Amin Tanrısı”.

^{lxviii}Putperest törenleriyle ilgili olduğu sanılıyor.

YEREMYA

1Benyamin topraklarında Anatot Kenti'ndeki kâhinlerden Hilkiya oğlu Yeremya'nın sözleri. **2**RAB, Yahuda Kralı Amon oğlu Yoşiya'nın krallığının on üçüncü yılında Yeremya'ya seslendi. **3**RAB'bin Yeremya'ya seslenişi Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in döneminden, Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Sidkiya'nın krallığının on birinci yılının beşinci ayına dek, yani Yerusâlim halkının sürgüne gönderilmesine dek sürdü. **4**RAB bana şöyle seslendi: **5**"Ana rahminde sana biçim vermeden önce tanıdım seni. Doğmadan önce seni ayırdım, Uluslara peygamber atadım." **6**Bunun üzerine, "Ah, Egemen RAB, konuşmayı bilmiyorum, çünkü gencim" diye karşı çıktım. **7**RAB, "'Gencim' deme" dedi, "Seni göndereceğim herkese gidecek, sana buyuracağım her şeyi söyleyeceksin. **8**Onlardan korkma, çünkü seni kurtarmak için ben seninleyim." Böyle diyor RAB. **9**Sonra RAB elini uzatıp ağzıma dokundu, "İşte sözlerimi ağzına koydum" dedi, **10**"Bak, ulusların ve ülkelerin kökünden sökülmesi, yıkılıp yok olması, yerle bir edilmesi, kurulup dikilmesi için bugün sana yetki verdim." **11**RAB, "Yeremya, ne görüyorsun?" diye seslendi. "Bir badem dalı görüyorum" diye yanıtladım. **12**RAB, "Doğru gördün" dedi, "Çünkü sözümü yerine getirmek için gözlemekteyim ⁱ." **13**RAB yine, "Ne görüyorsun?" diye seslendi. "Kuzeyden bu yöne bakan, kaynayan bir kazan görüyorum" diye yanıtladım. **14**RAB şöyle dedi: "Ülkede yaşayanların tümü üzerine Kuzeyden felaket salıverilecek ⁱⁱ." **15**Çünkü kuzey krallıklarının bütün halklarını çağırıyorum" diyor RAB. "Kralları gelip Yerusâlim surlarında, Bütün Yahuda kentlerinin karşısında, Yerusâlim'in kapı girişlerinde Tahtlarını kuracaklar. **16**Yaptıkları kötülükten ötürü Halkımın cezasını bildireceğim: Beni bıraktılar, Başka ilahlara buhur yakıp Elleriyle yaptıklarına tapındılar. **17**"Sen kalk, hazırlan! Sana buyuracağım her şeyi onlara söyle. Onlardan yılma! Yoksa onların önünde ben seni yıldırırım. **18**İşte, bütün ülkeye –Yahuda krallarına, önderlerine, kâhinlerine, ülke halkına– karşı bugün seni surlu bir kent, demir bir direk, tunç bir duvar kıldım. **19**Sana savaş açacak, ama seni yenemeyecekler. Çünkü seni kurtarmak için ben seninleyim." Böyle diyor RAB.

ⁱİbranice "Badem" ve "Gözlemekteyim" sözcükleri birbirini çağırıyor.

ⁱⁱİbranice "Kaynayan" ve "Salıverilecek" sözcükleri birbirini çağırıyor.

2RAB bana şöyle seslendi: **2**"Git, şunları Yerusâlim halkına duyur. RAB diyor ki, "'Gençliğindeki bağlılığımı, Gelinliğindeki sevgini, Çölde, ekilmemiş toprakta Beni nasıl izlediğini anımsıyorum. **3**İsrail RAB için kutsal bir halk, Hasadının ilk ürünüydü. Onu yeren herkes suçlu sayılır, Başına felaket gelirdi'" diyor RAB. **4**RAB'bin sözünü dinleyin, Ey Yakup soyu, İsrail'in bütün boyları! **5**RAB diyor ki, "Atalarınız bende ne haksızlık buldular da Benden uzaklaştılar? Değersiz putları izleyerek Kendileri de değersiz oldular. **6**"Mısır'dan bizi çıkaran, Çölde, çukurlarla dolu çorak toprakta, Koyu karanlıkta kalan kurak toprakta, Kimsenin geçmediği, Kimsenin yaşamadığı toprakta Bize yol gösteren RAB nerede?" diye sormadılar. **7**Meyvesini, en iyi ürününi yiyebilirsiniz diye Sizi verimli bir ülkeye getirdim. Oysa siz gelir gelmez ülkemi kirlettiniz, Mülkümü iğrenç bir yere çevirdiniz. **8**Kâhinler, 'RAB nerede?' diye sormadılar, Kutsal Yasa uzmanları beni tanımadılar, Yöneticiler bana başkaldırdılar; Peygamberler Baal adına peygamberlik edip İşe yaramaz putların ardınca gittiler. **9**"Bu yüzden sizden yine davacı olacağım" diyor RAB, "Torunlarınızdan da davacı olacağım. **10**Gidin de Kittim ⁱⁱⁱ kıyılarına bakın! Kedar ^{iv} ülkesine adam gönderip iyice inceleyin, Hiç böyle bir şey oldu mu, olmadı mı görün. **11**Hiçbir ulus ilahlarını değiştirdi mi? –Ki onlar zaten tanrı değildiler– Ama benim halkım görkemini ^v İşe yaramaz putlara değişti. **12**Ey gökler, şaşın buna, Tir tir titreyin, şaşakalın" diyor RAB. **13**"Çünkü halkım iki kötülük yaptı: Beni, diri suların pınarını bıraktı, Kendilerine sarnıçlar, Su tutmayan çatlak sarnıçlar kazdılar. **14**İsrail uşak mı? Köle olarak mı doğdu? Öyleyse neden gümbür gümbür kükreyen Genç aslanlara av oldu? Ülkeyi viraneye çevirdiler, Kentler yerle bir edildi, kimsesiz bırakıldı! **15**¹⁶Nof ^{vi} ve Tahpanhes halkı Kafanı kırdı. **17**Seni yolda yürüten Tanrım RAB'bi bırakmakla Başına bunları getirdin. **18**Şimdi Şihor ^{vii} suyundan içmek için Mısır'a gitmek size yarar sağlar mı? Fırat suyundan içmek için Asur'a gitmek size ne sağlar? **19**Seni kendi kötülüğün yola getirecek, Dönekliğin seni paylayacak. Tanrın

ⁱⁱⁱ"Kittim": Kıbrıs ve İsrail'in batısındaki başka ülkeleri temsil ediyor.

^{iv}"Kedar": İsrail'in doğusundaki ülkeleri temsil ediyor.

^v"Görkemini": Bazı eski İbrani din bilginlerine göre "Görkemimi".

^{vi}"Nof": Memfis diye de bilinir.

^{vii}"Şihor": Nil'in kollarından biri olduğu sanılıyor.

RAB’bi bırakmanın, Benden korkmamanın Ne kadar kötü, ne kadar acı olduğunu gör de anla.” Rab, Her Şeye Egemen RAB böyle diyor. ²⁰“Boyunduruğunu çok önce kırdın, Bağlarımı kopardın. ‘Kulluk etmeyeceğim’ dedin. Gerçekten de her yüksek tepede, Her bol yapraklı ağacın altında Fahişe gibi yatıp kalktın. ²¹Oysa ben seni en iyi cinsten Seçme bir asma olarak dikmişim. Nasıl oldu da yozlaşıp yabanıl asmaya döndün? ²²Çamaşır sodasıyla yıkarsan, Bol kül suyu kullansan bile, Suçun önümde yine leke gibi duruyor” Diyor Egemen RAB. ²³“Öyleyken nasıl, ‘Ben kirlenmedim, Baallar’ı* izlemedim’ diyebilirsin? Vadide nasıl davrandığına bak da Ne yaptığını anla. Sen orada burada dolaşan Ayağı tez bir dişi devesin. ²⁴Kösnüyüp havayı koklayan Kıra alışkın yaban eşeğisin. Azginken kim tutabilir onu? Peşine düşenlerin yorulması gerekmez, Çiftleşme zamanı gelince onu bulurlar. ²⁵Yalınayak koşmaktan sakın, Susuzluktan boğazımı koru. Ama sen, ‘Boş ver! Ben başka ilahları seviyorum, Onları izleyeceğim’ dedin. ²⁶“Hırsız yakalandığında nasıl utanırsa, İsrail’in halkı, kralları, önderleri, Kâhinleri, peygamberleri de öyle utanacak. ²⁷Onlar ağaca, ‘Babamsın’, Taşa, ‘Bizi sen doğurdun’ derler. Çünkü bana yüzlerini değil, Sırtlarını çevirdiler. Ama felakete uğrayınca, ‘Kalk da bizi kurtar’ diye yakarırlar. ²⁸Hani nerede kendiniz için yaptığınız ilahlar? Felakete uğradığınızda kurtarabiliyorlarsa, Kalkıp gelsinler. Kentlerinin sayısı kadar İlahların var, ey Yahuda halkı.” ²⁹“Neden bana dava açıyorsunuz? Hepiniz bana başkaldırdınız” diyor RAB. ³⁰“Halkınızı boşuna cezalandırdım, yola gelmediler. Kılıcınız yırtıcı aslan gibi öldürdü peygamberlerinizi. ³¹“Ey siz, bu kuşağın çocukları, RAB’bin sözünü anlayın! Ben İsrail için bir çöl, Kapkaranlık bir ülke mi oldum? Öyleyse halkım neden, ‘Başımıza buyruğuz, Artık sana dönmeyeceğiz’ diyor? ³²Erden kız takılarını, Gelin çeyizini unutabilir mi? Ama halkım sayısız günlerce unuttu beni. ³³Aşkı kovalamakta Ne kadar beceriklisin! Kötü kadınlara bile kendi yöntemlerini öğretebildin. ³⁴Eteğin suçsuz yoksulların kanıyla lekelenmiş, Oysa ev soyarken yakalamadın onları. Bütün bunlara karşın, ³⁵‘Ben suçsuzum, Kuşkusuz RAB’bin bana öfkesi dindi’ diyorsun. Ama ‘Günah işlemedim’ dediğin için Yargılayacağım seni. ³⁶Neden boyuna döneklik yapıp duruyorsun? Asur’da düşkırıklığına uğradığın gibi, Mısır’da da düşkırıklığına uğrayacaksın. ³⁷Oradan da ellerin başında çıkacaksın, Çünkü RAB senin güvendiklerini reddetti; Onlardan yarar sağlamayacaksın.”

3“Diyelim ki, bir adam karısını boşar, Kadın da onu bırakıp başka biriyle evlenir. Adam bir daha o kadına döner mi? Bu davramış ülkeyi büsbütün kirlilemez mi? Oysa sen pek çok oynaşla fahişelik ettin, Yine bana mı dönmek istiyorsun?” diyor RAB. ²“Çıplak tepelere bak da gör. Sevişmediğin yer mi kaldı? Çölde yaşayan bedevi gibi Yol kenarlarında oynaşlarını bekleyip durdun. Fahişeliğinle, kötülüklerinle ülkeyi kirlilettin. ³Bu yüzden yağmurların ardi kesildi, Son yağmur yağmadı. Yüzsüz bir fahişeye benze-

din, Utanç duymak istemedin. ⁴“Baba, gençliğimden beri Benim dostumsun’ diye az önce bana seslenmedin mi? ⁵“Sonsuza dek kızgın mı kalacaksın? Öfken sonsuza dek mi sürecek?” Evet, böyle konuşuyor, Ama elinden gelen her kötülüğü yapıyorsun.” ⁶Kral Yoşiya döneminde RAB bana, “Dönek İsrail’in yaptığını gördün mü?” dedi, “Her yüksek tepenin üzerine, her bol yapraklı ağacın altına gidip fahişelik etti. ⁷Bütün bunları yaptıktan sonra bana geri dönceğini düşündüm, ama dönmedi. Hain kızkardeşi Yahuda da gördü bunları. ⁸Fahişeliği yüzünden dönek İsrail’i boşayıp ona boşanma belgesini verdiğim halde, kızkardeşi hain Yahuda’nın hiç korkmadığını, gidip fahişelik ettiğini gördüm. ⁹Hiç umursamadan fahişeliğiyle ülkeyi kirliletti; taşla, ağaçla zina etti. ¹⁰Bütün bunlara karşın, hain kızkardeşi Yahuda içtenlikle değil, göstermelik olarak bana döndü.” Böyle diyor RAB. ¹¹RAB bana, “Dönek İsrail hain Yahuda’dan daha doğru olduğunu gösterdi” dedi, ¹²“Git, bu sözleri kuzeye duyur. De ki, “‘Ey dönek İsrail, geri dön’ diyor RAB. ‘Size artık öfkeyle bakmayacağım, Çünkü ben sevecenim’ diyor RAB. ‘Öfkemi sonsuza dek sürdürmem. ¹³Ancak suçunu kabul et: Tanrım RAB’be başkaldırdın, Her bol yapraklı ağacın altında Sevgini yabancı ilahlarla paylaştın, Beni dinlemedin.” Böyle diyor RAB. ¹⁴“Geri dön, ey dönek halk” diyor RAB, “Çünkü kocan benim. Birinizi kentten, ikinizi bir boydan alıp Siyon’a geri getireceğim. ¹⁵Size gönlüme göre çobanlar vereceğim; sizi bilgiyle, sağduyuyla güdecekler. ¹⁶Ülkede büyüüp sayıca çoğaldığımız günlerde” diyor RAB, “Halk artık, ‘RAB’bin Antlaşma Sandığı’ demeyecek. Sandık bir daha kimsenin aklına gelmeyecek; anımsanmayacak, özlenmeyecek, bir yenisi de yapılmayacak. ¹⁷O zaman Yeruşalim’e, ‘RAB’bin Tahtı’ diyecekler. RAB’bin adını onurlandırmak için bütün uluslar Yeruşalim’de toplanacak. Bundan böyle kötü yüreklerinin inadı uyarınca davranmayacaklar. ¹⁸O günlerde Yahuda halkıyla İsrail halkı kuzeyde bir ülkeden birlikte yürüyecek, atalarına mülk olarak vermiş olduğum ülkede bir araya gelecekler. ¹⁹“Ben RAB, demiştin ki, ‘Ne kadar isterdim Seni çocuklarımdan saymayı; Sana güzel ülkeyi, Ulusların en güzel mülkünü vermeyi! Bana baba diyeceğini, Benden hiç ayrılmayacağımı düşündüm. ²⁰Ama bir kadın kocasına nasıl ihanet ederse, Sen de bana öyle ihanet ettin, ey İsrail halkı!” Böyle diyor RAB. ²¹Çıplak tepelerde bir ses duyuluyor, İsrail halkının ağlayışı ve yakarışı. Çünkü doğru yoldan saptılar, Tanrıları RAB’bi unuttular. ²²“Geri dönün, ey dönek çocuklar, Dönekliğinizi iyileştireyim.” Halk, “İşte buradayız, sana geliyoruz!” diyor, “Çünkü Tanrımız RAB sensin. ²³Kuşkusuz dağlardan, Tepelerden gelen tapınma sesleri aldatıcıdır. Kuşkusuz İsrail’in kurtuluşu Tanrımız RAB’dedir. ²⁴Gençliğimizden bu yana Atalarımızın emeğinin ürünü, Davarlarımızı, sığırlarımızı, Oğullarımızı, kızlarımızı Utanılmalı putlar yedi. ²⁵Utanç içinde yatalım, Rezilliğimiz bizi örtün! Çünkü biz de atalarımız da Gençliğimizden bu yana Tanrımız RAB’be karşı günah işledik, Tanrımız RAB’bin sesine kulak asmadık.”

4“Eğer geri dönersen, ey İsrail, Eğer bana geri dönersen” diyor RAB, “İğrenç putlarını gözümün önünden uzaklaştır, Bir daha yoldan sapmazsan; 2“RAB’bin varlığı hakkı için’ diyerek Sadakatle, adaletle, doğrulukla ant içersen, Uluslar O’nun aracılığıyla kutsanacak, O’nunla övünecekler.” 3RAB Yahuda ve Yerusolim halkına şöyle diyor: “İşlenmemiş toprağınızı sürün, Dikenler arasına ekmeyin. 4Ey sizler, Yahuda halkı ve Yerusolim’de yaşayanlar, Kendinizi RAB’be adayın, Bunu engelleyen her şeyi yüreğinizden uzaklaştırın^{viii}. Yoksa yaptığınız kötülüklerden ötürü Öfkem ateş gibi yağacak, Her şeyi yiyip bitirecek Ve söndüren olmayacak.” 5“Yahuda’da duyurun, Yerusolim’de ilan edin, ‘Ülkede boru çalın!’ deyin, ‘Toplanın’ diye haykırın, ‘Surlu kentlere kaçalım!’ 6Siyon’a giden yolu gösteren Bir işaret koyun! Güvenliğiniz için kaçın! Durmayın! Üzerinize kuzeyden felaket, Büyük yıkım getirmek üzereyim.” 7Aslan ininden çıktı, Ulusları yok eden yola koyuldu. Ülkenizi viran etmek için Yerinden ayrıldı. Kentleriniz yerle bir edilecek, İçlerinde yaşayan kalmayacak. 8Onun için çulla sarımsın, Dövünüp haykırın, Çünkü RAB’bin kızgın öfkesi üzerimizden kalkmadı. 9“O gün” diyor RAB, “Kral da önderler de yıkılacak, Kâhinler şaşkına dönecek, Peygamberler donakalacak.” 10O zaman, “Ah, Egemen RAB” dedim, “‘Esenlikte olacaksınız’ diyerek bu halkı da Yerusolim’i de tam anlamıyla aldattın. Çünkü kılıç boğazımıza dayandı.” 11O zaman bu halka ve Yerusolim’e, “Çöldeki çıplak tepelerden halkıma doğru sıcak bir rüzgar esiyor, ama harman savurmak ya da ayırmak için değil” denecek, 12“Benden gelen bu rüzgar çok daha güçlü olacak. Şimdi bu halka yargılarımı bildiriyorum.” 13İşte düşman bulut gibi ilerliyor; Savaş arabaları kasırğa sanki, Atları kartalardan daha çevik. Vay başımıza! Mahvolduk! 14Ey Yerusolim, yüreğini kötülükten arındır ki, Kurtulasın. Ne zamana dek yüreğinde kötü düşünceler barındıracağını? 15Dan’dan bir ses bildiriyor, Efrayim dağlarından kötü haber duyuruyor! 16“Uluslara duyurun, Yerusolim’e bildirin: ‘Uzak bir ülkeden gelen ordu çevresini kuşatacak, Yahuda kentlerine karşı Savaş naraları atacaklar. 17Bir tarlayı koruyanlar gibi Kuşatacaklar Yerusolim’i. Çünkü Yerusolim bana başkaldırdı’” diyor RAB. 18“Kendi davranışların, kendi yaptıkların Başına gelmesine neden oldu bunların. Cezan bu. Ne acı! Nasıl da yüreğine işliyor!” 19Ah, içim, içim! Acıdan kıvraniyorum. Ah, yüreğim, yüreğim çarpıyor. Sessiz duramıyorum! Çünkü boru sesini, savaş naralarını işittim! 20Felaket felaketi izliyor, Bütün ülke viran oldu. Bir anda çadırlarım, Perdelerim yok oldu. 21Ne zamana dek düşman sancağını görmek, Boru sesini duymak zorunda kalacağım? 22“Halkım akılsızdır, Beni tanımıyor. Aptal çocuklardır, Akılları yok. Kötülük etmeyi iyi bilir, İyilik etmeyi bilmezler” diyor RAB. 23Ben Yeremya yere baktım, şekilsizdi, boştu, Göğe baktım, ışık yoktu. 24Dağlara baktım,

^{viii}“Kendinizi RAB’be adayın, bunu engelleyen her şeyi yüreğinizden uzaklaştırın”: İbranice “Kendinizi de yüreğinizi de RAB için sünet edin”.

titiriyorlardı, Bütün tepeler sarsılıyordu. 25Baktım, insan yoktu, Gökte uçan bütün kuşlar kaçmıştı. 26Baktım, verimli toprak çöle dönmüş, Bütün kentler yıkılmıştı. Bütün bunlar RAB’bin yüzünden, O’nun kızgın öfkesi yüzünden olmuştu. 27RAB diyor ki, “Bütün ülke viran olacak, Ama onu büsbütün yok etmeyeceğim. 28Bu yüzden yeryüzü yasa gömülecek, Gök karacak; Çünkü ben söyledim, ben tasarladım. Fikrimi değiştirmeyecek, Verdiğim karardan dönmeyeceğim.” 29Her kentin halkı, Atlılarla okçuların gürültüsünden kaçıyor. Kimi çallıklara giriyor, Kimi kayalıklara tırmanıyor. Bütün kentler terk edildi, Oralarda kimse yaşamıyor. 30Ey sen, viran olmuş kent, Kırmızı giysiler giymekle, Altın süsler bezenmekle, Gözüne sürme çekmekle ne elde edeceksin? Kendini böyle güzelleştirmen boşuna. Oynaşların seni küçümsüyor, Canımı almak istiyorlar. 31Sancı çeken kadının haykırışını, İlk çocuğunu doğuran kadının çektiği acıyı, Ellerini uzatmış, soluğu kesilmiş Siyon kızının, “Eyvah! Katillerin karşısında bayılıyorum” Diye haykırdığını işitir gibi oldum.

5“Yerusolim sokaklarında dolaşın, Çevrenize bakıp düşünün, Kent meydanlarını araştırın. Eğer adil davranan, Gerçeği arayan bir kişi bulursanız, Bu kenti bağışlayacağım. 2“RAB’bin varlığı hakkı için’ deseler de, Aslında yalan yere ant içiyorlar.” 3Ya RAB, gözlerin gerçeği arıyor. Onları vurdun, ama incinmediler, Onları yiyip bitirdin, Ama yola gelmeyi reddettiler. Yüzlerini kayadan çok sertleştirdiler, Geri dönmek istemediler. 4“Bunlar sadece yoksul kişiler, Akılsızlar” dedim, “Çünkü RAB’bin yolunu, Tanrıları’nın buyruklarını bilmiyorlar. 5Büyüklerle gidip onlarla konuşayım. RAB’bin yolunu, Tanrıları’nın buyruklarını bilirler kuşkusuz.” Gelgelelim onlar da boyunduruğu kırmış, Bağları koparmıştı. 6Bu yüzden ormandan bir aslan çıkıp onlara saldıracak, Çölden gelen bir kurt onları parça parça edecek, Bir pars kentlerinin önünde pusu kuracak, Oradan çıkan herkes parçalanacak. Çünkü isyanları çok, Döneklikleri sayısızdır. 7“Yaptıklarından ötürü neden bağışlayayım seni? Çocukların beni terk etti, Tanrı olmayan ilahların adıyla ant içtiler. Onları doyurduğumda zina ettiler, Fahişelerin evlerine doluştular. 8Şehvet düşkünü, besili aygırlar! Her biri komşusunun karısına kişniyor. 9Bu yüzden onları cezalandırmayayım mı?” diyor RAB, “Böyle bir ulustan öcümü almayayım mı? 10“Bağlarımı dolaşıp Asmalarımı kesin, Ama büsbütün yok etmeyin. Dallarını koparıp atın, Çünkü onlar RAB’be ait değil. 11İsrail ve Yahuda halkı Bana sürekli ihanet etti” diyor RAB. 12RAB için yalan söyleyerek, “O bir şey yapmaz. Felaket bize uğramayacak, Kılıç da kıtlık da görmeyeceğiz” dediler. 13Peygamberler lafebesidir, Tanrı’nın sözü onlarda değil. Onlara böyle yapılacak. 14Bu yüzden, Her Şeye Egemen RAB Tanrı diyor ki, “Madem böyle şeyler konuşuyorsunuz, Ben de sözümü ağızımıza ateş, Bu halkı da odun edeceğim; Ateş onları yakıp yok edecek. 15Ey İsrail halkı, Uzaktan gelecek bir ulusu Üzerinize saldırtacağım” diyor RAB, “Köklü, eski bir ulus; Sen onların

dilini bilmez, Ne dediklerini anlamazsın. ¹⁶Oklarının kılıfı açık bir mezar gibidir, Hepsi birer yiğittir. ¹⁷Ürününü, yiyeceklerini tüketecek, Oğullarını, kızlarını öldürecekler; Davarlarını, sığırlarını, Asmalarının, incir ağaçlarının meyvesini yiyecek, Güvendiğin surlu kentlerini Kılıçla yerle bir edecekler. ¹⁸“Ama o günlerde bile sizi büsbütün yok etmeyeceğim” diyor RAB. ¹⁹“Tanrımız RAB neden bize bütün bunları yaptı?” diye sorduklarında, şöyle yanıtlayacaksın: ‘Beni nasıl bıraktınız, ülkenizde yabancı ilahlara nasıl kulluk ettinizse, siz de kendinize ait olmayan bir ülkede yabancılara öyle kulluk edeceksiniz.’ ²⁰“Yakup soyuna bildirin, Yahuda halkına duyurun: ²¹Ey gözleri olan ama görmeyen, Kulakları olan ama işitmeyen, Sağduyudan yoksun akılsız halk, Şunu dinle: ²²Benden korkman gerekmez mi?” diyor RAB, “Huzurumda titremen gerekmez mi? Ben ki, sonsuza dek geçerli bir kuralla Denize sınır olarak kumu koydum. Deniz sınırı geçemez; Dalgalar kabarsa da üstün gelemez, Kükrese de sınırı aşamaz. ²³Ama bu halkın yüreği asi ve inatçı. Sapmışlar, kendi yollarına gitmişler. ²⁴İçlerinden, ‘İlk ve son yağmurları zamanında yağdıran, Belli ürün biçme haftalarını bizim için koruyan Tanrımız RAB’den korkalım’ demiyorlar. ²⁵Bunları uzaklaştıran suçlarınızdı, Bu iyilikten sizi yoksun bırakan günahlarınızdı. ²⁶“Halkım arasında kötü kişiler var. Kuş avlamak için pusuya yatanlar gibi Tuzak kuruyor, insan yakalıyorlar. ²⁷Kuş dolu bir kafes nasılsa, Onların evleri de hileyle dolu. Bu sayede güçlenip zengin oldular, ²⁸Semirip parladılar, Yaptıkları kötülüklerle sınırı aştılar. Kazanabilecekleri halde öksüzün davasına bakmıyor, Yoksulun hakkını savunmuyorlar. ²⁹Bu yüzden onları cezalandırmayayım mı?” diyor RAB, “Böyle bir ulustan öcümü almayayım mı? ³⁰“Ülkede korkunç, dehşet verici bir şey oldu: ³¹Peygamberler yalan peygamberlik ediyor, Halkı başına buyruk kâhinler yönetiyor, Halkım da bunu benimliyor. Ama bunun sonunda ne yapacaksınız?”

6“Güvenliğiniz için kaçın, ey Benyamin halkı! Yerusâlim’den kaçın! Tekoa’da boru çalın! Beythakkerem’e bir işaret koyun. Çünkü kuzeyden bir felaket, Büyük bir yıkım gelecek gibi görünüyor. ²Siyon kızını, o güzel, narin kızı yok edeceğim. ³Çobanlar sürüleriyle ona geliyor, Çevresinde çadırlarını kuracaklar. Herkes kendi sürüsünü otlatacak.” ⁴“Yerusâlim’e karşı savaş hazırlığı yapın! Kalkın, öğleyin saldırıya geçelim! Vay halimize, gün kararıyor! Akşamın gölgeleri gitgide uzuyor. ⁵Haydi, gece saldırıya geçelim, Kentin kalelerini yerle bir edelim.” ⁶Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Ağaçları kesin, Yerusâlim’e karşı kuşatma rampaları yapın. Bu kent cezalandırılmalı, İçinde zorbalıktan başka bir şey yok. ⁷Kuyu suyunu nasıl taze tutuyorsa, Yerusâlim de kötülüğünü öyle taze tutuyor. Şiddet ve yıkım yankılanıyor orada, Karşımda hep hastalık ve yaralar var. ⁸Uyarılara kulak ver, ey Yerusâlim! Yoksa seni bırakacağım, Seni bir viraneye, Oturulmaz bir ülkeye çevireceğim.” ⁹Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Asmadan nasıl üzüm toplanırsa, İsrail halkından geride kalanları da öyle

toplayacaklar. Üzüm toplayan biri gibi Elini yine asma dallarına uzat.” ¹⁰İşitsinler diye kiminle konuşayım, Kimi uyarayım? Kulakları tıkalı ^{ix}, işitemiyorlar. RAB’bin sözünü aşağılıyor, Ondan hoşlanmıyorlar. ¹¹Bu yüzden RAB’bin öfkesiyle doluyum, Kendimi tutmaktan yoruludum. “Sokaktaki çocukların, Toplanan gençlerin üzerine boşalt öfkeni. Nasıl olsa karı da koca da, Yaşlı da yıllarca yaşamış olan da kurtulamayacak. ¹²Evleri, tarlaları, karıları Başkalarına verilecek, Çünkü ülkede yaşayanlara karşı Elim kaldıracığım” diyor RAB. ¹³“Küçük büyük herkes kazanç peşinde, Peygamberler, kâhinler, hepsi halkı aldatıyor. ¹⁴Esenlik yokken, ‘Esenlik, esenlik’ diyerek Halkımın yarasını sözde iyileştirdiler. ¹⁵Yaptıkları iğrençliklerden utandılar mı? Hayır, ne utanması? Kızarıp bozarmannın ne olduğunu bile bilmiyorlar. Bu yüzden onlar da düşenlerin arasında yer alacak, Onları cezalandırdığımda sendeleyip düşecekler” diyor RAB. ¹⁶RAB diyor ki, “Yol kavşaklarında durup bakın, Es ki yolları sorun, İyi yol nerede, öğrenin, O yolda yürüyün, Canlarımız rahata kavuşur. Ama onlar, ‘O yolda yürümeziz’ dediler. ¹⁷Size bekçiler atayıp, ‘Boru sesini dinleyin’ dedim, Ama onlar, ‘Dinlemeyiz’ dediler. ¹⁸Bundan ötürü, ey uluslar, Başlarına neler geleceğini işitin! Sen de anla, ey topluluk! ¹⁹Dinle, ey yeryüzü! Bu halkım üzerine felaket, Kendi kurduğu düzenin sonucunu getirmek üzereyim. Çünkü sözlerime kulak asmadılar, Kutsal Yasam’ı reddettiler. ²⁰Neden bana Saba’dan günnük, Uzak bir ülkeden güzel kokulu kamış getiriliyor? Yakmalık sunularımızı kabul etmiyorum, Kurbanlarımızdan hoşnut değilim.” ²¹Bu yüzden RAB diyor ki, “Bu halkım önüne tökezler koyacağım, Babalar da oğullar da Tökezleyip birlikte düşecek, Komşu dostuyla birlikte yok olacak.” ²²RAB diyor ki, “İşte kuzeyden bir ordu geliyor. Dünyanın uçlarından Büyük bir ulus harekete geçiyor. ²³Yay, pala kuşanmışlar, Gaddar ve acımasızlar. Atlara binmiş gelirken, Kükreyen denizi andırıyor sesleri. Savaşa hazır savaşçılar Karşıma dizilecekler, ey Siyon kızı!” ²⁴Haberlerini aldık, Ellerimizde derman kalmadı. Doğuran kadın gibi Üzüntü, sancı sardı bizi. ²⁵Kırlara çıkmayın, Yolda yürümeyin! Düşmanın kılıcı orada, Her yer dehşet içinde. ²⁶Ey halkım, çula sarın, Kül içinde yuvarlan. Biricik oğul için yas tutar gibi Acı acı dövün. Çünkü yok edici ansızın gelecek üzerimize. ²⁷“Seni halkımı dene yesin diye atadım, Öyle ki, onları tanıyıp yollarını sınayasın. ²⁸Hepsi de çok dikbaşı, Onu bunu çekiştirerek dolaşan insanlardır, Tunç kadar, demir kadar katıdırlar. Hepsi baştan çıkmıştır. ²⁹Körük üfürdükçe üfürüyor, Kurşunu ateşte eritiyor, Ama boşunadır yapılan işlem, Çünkü kötüler arınmıyor. ³⁰Onlara gümüş artığı denecek, Çünkü RAB onları reddetti.”

7RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²“RAB’bin Tapmağının kapısında durup şu sözü duyur. De ki, “‘RAB’bin sözünü dinleyin, ey RAB’be tapınmak için bu kapılardan giren Yahuda halkı! ³İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen

^{ix}“Tıkalı”: İbranice “Sünnetsiz*”.

RAB diyor ki: Yaşantınızı ve uygulamalarınızı düzeltin. O zaman burada kalmanızı sağlarım^x.⁴“RAB’bin Tapınağı, RAB’bin Tapınağı, RAB’bin Tapınağı buradadır!” gibi aldatıcı sözlere güvenmeyin.⁵Eğer yaşantınızı ve uygulamalarınızı gerçekten düzeltir, birbirinize karşı adil davranır, yabancuya, öksüze, dula haksızlık etmez, burada suçsuz kanı akıtmaz, sizi yıkıma götüren başka ilahların ardınca gitmezseniz,⁷burada, sonsuza dek atalarınıza vermiş olduğum ülkede kalmanızı sağlarım.⁸Ne var ki, sizler işe yaramaz aldatıcı sözlere güveniyorsunuz.⁹“Çalmak, adam öldürmek, zina etmek, yalan yere ant içmek, Baal’a* buhur yakmak, tanımadığımız başka ilahların ardınca gitmek, bütün bu iğrençlikleri yapmak için mi bana ait olan tapınağa gelip önümde duruyor, güvenlikteyiz diyorsunuz?¹⁰¹¹Bana ait olan bu tapınak sizin için bir haydut ini mi oldu? Ama ben görüyorum neler yaptığınızı!’ diyor RAB.¹²“Daha önce adımı yerleştirmiş olduğum Şilo’daki yerime gidin. Halkım İsrail’in kötülüğü yüzünden ona ne yaptığımı görün.¹³Bütün bunları yaptınız, diyor RAB, size defalarca seslendim ama dinlemediniz; sizi çağırdım ama yanıt vermediniz.¹⁴Bu yüzden Şilo’ya ne yaptıysa, bana ait olan, güvendiğiniz bu tapınağa da –sizlere, atalarınıza vermiş olduğum bu yere de– ayımsını yapacağım.¹⁵Kardeşlerinizi, bütün Efrayim soyunu nasıl attıysam, sizleri de öyle atacağım huzurumdan.’¹⁶“Sana gelince, ey Yeremya, bu halk için yalvarma; onlar için ne yakar ne de dilekte bulun; bana yalvarıp yakarma, çünkü seni dinlemeyeceğim.¹⁷Onların Yahuda kentlerinde, Yerusâlim sokaklarında neler yaptıklarını görmüyor musun?¹⁸Çocuklar odun topluyor, babalar ateş yakıyor, kadınlar Gök Kraliçesi’ne^{xi} pide pişirmek için hamur yoğuruyor. Beni öfkelenmek için başka ilahlara dökmelik sunular sunuyorlar.¹⁹İncittikleri ben miyim, diyor RAB. Hayır, kendilerini inciterek utanca boğuyorlar.²⁰“Bu yüzden Egemen RAB diyor ki, ‘Buranın üzerine, insanın, hayvanın, kırdaki ağaçların, toprağın ürününün üzerine kızgın öfkemi yağdıracağım. Yakıp yok edecek her şeyi, sönmeyecek.’²¹“İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Yakmalık sunularınızı öbür kurbanlarınıza ekleyin de et yiyin.²²Çünkü atalarımızı Mısır’dan çıkardığımda, yakmalık sunularla kurbanlar hakkında onlara seslenip buyruk vermedim.²³Onlara şunu buyurdum: Sözümlü dinlerseniz, ben sizin Tanrınız, siz de benim halkım olursunuz. İyilik bulmanız için her konuda size buyurduğum yolda yürüyün.²⁴Ne var ki, dinlemediler, kulak asmadılar; kendi isteklerinin, kötü yüreklerinin inadı doğrultusunda yürüdüler. İleri değil, geri gittiler.²⁵Atalarınızın Mısır’dan çıktığı günden bu yana, size her gün defalarca peygamber kullarımı gönderdim.²⁶Ama beni dinlemediniz, kulak asmadınız. İnat ederek atalarınızdan daha çok kötülük yaptınız.’²⁷“Onlara bütün bunları söyleyeceksin ama seni dinlemeyecekler. Onları çağıracaksın ama yanıt vermeyecekler.²⁸Bunun için onlara de ki, ‘Tanrısı RAB’bin sö-

zünü dinlemeyen, ders almayan ulus işte budur. Bana bağlılıkları yok oldu, bağlılıktan söz etmez oldular.²⁹“Saçını kes ve at, ey Yerusâlim, Çıplak tepeler üzerinde ağıt yak. Çünkü RAB, öfkesine uğramış kuşağı Reddedip terk etti.”³⁰“Yahuda halkı gözümde kötü olanı yaptı, diyor RAB. Bana ait olan bu tapınağa iğrenç putlarını yerleştirerek onu kirlettiler.³¹Oğullarını, kızlarını ateşte kurban etmek için Ben-Hinnom Vadisi’nde, Tofet’te* puta tapılan yerler kurdular. Böyle bir şeyi ne buyurdum ne de aklımdan geçirdim.³²Bundan ötürü oraya artık Tofet ya da Ben-Hinnom Vadisi değil, Kıyım Vadisi deneceği günler geliyor, diyor RAB. Tofet’te yer kalmayana dek gömecekler ölüleri.³³Bu halkın ölüleri yurtçu kuşlara, yabancı hayvanlara yem olacak; onları korkutup kaçırın kimse olmayacak.³⁴Yahuda kentlerinde, Yerusâlim sokaklarında sevinç ve neşe sesine, gelin güvey sesine son vereceğim; ülke viraneye dönecek.

8“O zaman, diyor RAB, Yahuda krallarıyla önderlerinin, kâhinlerin, peygamberlerin, Yerusâlim’de yaşamış olanların kemikleri mezarlarından çıkarılacak.²Toplanmayacak, gömülmeyecek kemikler, toprağın üzerinde gübre gibi olacaklar. Yerusâlim halkının sevdiği, kulluk ettiği, izlediği, danıştığı, taptığı güneşin, ayın, gök cisimlerinin önüne serilecekler.³Bu kötü ulustan bütün sağ kalanlar, kendilerini sürdüğüm yerlerde yaşayanlar, ölümü yaşama yeğleyecekler. Her Şeye Egemen RAB böyle diyor.’⁴“Onlara de ki, ‘RAB şöyle diyor: “İnsan yere düşer de kalkmaz mı, Yoldan sapar da geri dönmez mi? ⁵Öyleyse neden bu halk yoldan saptı? Neden Yerusâlim sürekli döneceklik ediyor? Hileye yapıyor, Geri dönmeyi reddediyorlar.⁶Dikkatle dinledim, Ama doğru söylemiyorlar. Kimse, ne yaptım, diyerek kötülüğünden pişmanlık duymuyor. Savaşta seğirten at gibi Herkes kendi yoluna gidiyor.⁷Gökteki leylek bile Belli mevsimlerini bilir. Kumru da kırlangıç da turna da Göç etme zamanını gözetir. Oysa halkım buyruklarını bilmez.⁸“Nasıl, biz bilge kişileriz, RAB’bin Yasası bizdedir, diyebiliyorsunuz? İşte, bilginlerin yalancı kalemi Yasayı yalana çevirmiş.⁹Bilgeler utandırıldı, Yıldırılıp ele geçirildi. RAB’bin sözünü reddettiler. Nasıl bir bilgelikmiş onlarınki? ¹⁰Bundan ötürü karılarını başkalarına, Tarlalarını sahiplenecek yeni kişilere vereceğim. Küçük büyük herkes kazanç peşinde, Peygamberler, kâhinler, hepsi halkı aldatıyor.¹¹Esenlik yokken, Esenlik, esenlik, diyerek Halkımın yarısını sözde iyileştirdiler.¹²Yaptıkları iğrençliklerden utanıyorlar mı? Hayır, ne utanması? Kızarıp bozarmanın ne olduğunu bile bilmiyorlar. Bu yüzden onlar da düşenlerin arasında yer alacak, Cezalandırıldıklarında sendeleyip düşecekler’ diyor RAB.¹³“Onları büsbütün yok edeceğim, diyor RAB, Ne asmada üzüm kalacak, Ne incir ağacında incir. Yaprakları solup kuruyacak. Onlara ne verdiğimsem, Ellerinden alınacak.’”¹⁴“Neden burada oturup duruyoruz? Toplanalım da surlu kentlere kaçalım, Orada ölelim! Tanrımız RAB bizi ölüme terk etti, Bize zehirli su içirdi. Çünkü O’na karşı günah işledik.¹⁵Esenlik bekledik, iyilik gelmedi.

^x“Kalmanızı sağlarım” ya da “Sizinle kalırım”.

^{xi}“Gök Kraliçesi”: Babililer’in tanrıçası İhtar.

Şifa umduk, yılgınlık bulduk. ¹⁶Düşman atlarının hırıltısı Dan bölgesinden duyuluyor, Aygırlarının kişnemesinden Bütün ülke titriyor. Ülkeyi ve içindeki her şeyi, Kenti ve orada yaşayanları Yok etmeye geliyorlar.” ¹⁷“Bakın, aranızda yılanlar, Büyüden etkilenmeyen engerekler göndereceğim, Sizi sokacaklar” diyor RAB. ¹⁸Üzüntüm avutulamaz, Yüreğim baygın, ¹⁹Ülkenin en uzak köşelerinden Halkımın feryadını dinleyin: “RAB Siyon’da değil mi? Kralı orada değil mi?” RAB, “Putlarıyla, İşe yaramaz yabancı ilahlarıyla Neden öfkeleniyorlar beni?” diyor. ²⁰“Ürün biçme zamanı geçti, Yaz sona erdi, Biz ise kurtulmadık” diye haykırırlar. ²¹Halkımın yarısından ben de yaralandım. Yaşa büründüm, dehşete düştüm. ²²Gilat’ta merhem yok mu, Hekim yok mu? Öyleyse halkımın yarası neden iyi edilmedi?

9Keşke başım bir pınar, Gözlerim bir gözyaşı kaynağı olsa! Halkımın öldürülenleri için Ağlasam gece gündüz! ²Keşke halkımı bırakabilmem, Onlardan uzaklaşabilmem için Çölde konaklayacak bir yerim olsa! Hepsini zina ediyor, Hain bir topluluk! ³“Yalan söylemek için ülkede Dillerini yay gibi geriyor, Güçlerini gerçek yolunda kullanmıyorlar. Kötülük üstüne kötülük yapıyor, Beni tanımıyorlar” diyor RAB. ⁴“Herkes dostundan sakınsın, Kardeşlerinizin hiçbirine güvenmeyin. Çünkü her kardeş Yakup gibi aldatıcı, Her dost iftiracıdır. ⁵Dost dostu aldatıyor, Kimse gerçeği söylemiyor. Dillerine yalan söylemeyi öğrettiler, Suç işleye işleye yorgun düştüler. ⁶Sen, ey Yeremya, Aldatıcılığın ortasında yaşıyorsun. Aldatıcılıkları yüzünden Beni tanımak istemiyorlar.” Böyle diyor RAB. ⁷Bundan ötürü Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İşte, onları arıtıp sınavacağım, Halkımın günahı yüzünden Başka ne yapabilirim ki? ⁸Dilleri öldürücü bir ok, Hep aldatıyor. Komşusuna esenlik diliyor, Ama içinden ona tuzak kuruyor. ⁹Bu yüzden onları cezalandırmayayım mı?” diyor RAB, “Böyle bir ulustan öcümü almayayım mı?” ¹⁰Dağlar için ağlayıp yas tutacağım, Otlaklar için ağıt yakacağım. Çöle dönüştüler, Kimse geçmiyor oralardan. Sığırların böğürmesi duyulmuyor, Kuşlar, yabanıl hayvanlar kaçıp gitti. ¹¹“Yeruşalim’i taş yığın, Çakalların barınağı haline getireceğim. Yahuda kentlerini Kimsenin yaşayamayacağı bir viraneye döndüreceğim.” ¹²Hangi bilge kişi buna akıl erdirecek? RAB’bin seslendiği kişi kim ki, sözünü açıklayabilsin? Ülke neden yıkıldı? Neden kimsenin geçemediği bir çöle dönüştü? ¹³RAB, “Kendilerine verdiğim yasayı bıraktılar, sözümü dinlemediler, yasamı izlemediler” diyor, ¹⁴“Onun yerine yüreklerinin inandını, atalarının öğrettiği gibi Baallar’ı* izlediler.” ¹⁵Bunun için İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Bu halka pelinotu yedirecek, zehirli su içireceğim. ¹⁶Onları kendilerinin de atalarının da tanımadığı ulusların arasına dağıtacak, tümünü yok edene dek peşlerine kılıcı salacağım.” ¹⁷Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İyi düşünün! Ağıt yakan kadınları çağırın gelsinler. En iyilerini çağırın gelsinler. ¹⁸Hemen gelip bizim için ağıt yaksınlar; Gözlerimiz göz-

yaşı döksün, Gözkapaklarımızdan sular aksın. ¹⁹Siyon’dan ağlama sesi duyuluyor: ‘Yıkıma uğradık! Büyük utanç içindeyiz, Çünkü ülkemizi terk ettik, Evlerimiz yerle bir oldu.’” ²⁰Ey kadınlar, RAB’bin sözünü dinleyin! Ağzından çıkan her söze kulak verin. Kızlarınıza yas tutmayı, Komşunuza ağıt yakmayı öğretin. ²¹Ölüm pencerelerimize tırmandı, Kalelerimize girdi; Sokakları çocuksuz, Meydanları gençsiz bıraktı. ²²Onlara de ki, “RAB şöyle diyor: ‘İnsan cesetleri gübre gibi, Biçicinin ardındaki demetler gibi toprağa serilecek. Onları toplayacak kimse olmayacak.’” ²³RAB şöyle diyor: “Bilge kişi bilgeliğiyle, Güçlü kişi gücüyle, Zengin kişi zenginliğiyle övünmesin. ²⁴Dünyada iyilik yapanın, Adaleti, doğruluğu sağlayanın Ben RAB olduğumu anlamakla Ve beni tanımakla övünsün övünen. Çünkü ben bunlardan hoşlanırım” diyor RAB. ²⁵“Yalnız bedence sünnetli olanları cezalandıracağım günler geliyor” diyor RAB. ²⁶“Mısır’ı, Yahuda’yı, Edom’u, Ammon’u, Moav’ı, çölde yaşayan ve zülüflerini ^{xii} kesenlerin hepsini cezalandıracağım. Çünkü bütün bu uluslar gerçekte sünnetsiz, bütün İsrail halkı da yürekte sünnetsizdir.”

10RAB’bin sana ne söylediğini dinle, ey İsrail halkı! ²RAB şöyle diyor: “Ulusların yolunu öğrenmeyin, Gök belirtilerinden yılmayın; Bu belirtilerden uluslar yılsa bile. ³Ulusların töreleri yararsızdır. Ormandan ağaç keserler, Usta keskiyle ona biçim verir. ⁴Altınla, gümüşle süsler, Çeçikle, çivilerle sağlamlaştırırlar; Yerinden kıvıldamasın diye. ⁵Salatalık bostanındaki korkuluk gibidir putları, Konuşamazlar; Onları taşımak gerek, çünkü yürüyemezler. Onlardan korkmayın, zarar veremezler; İyilik de edemezler.” ⁶Senin gibisi yok, ya RAB, Sen büyüksün, Adm da büyüktür gücün sayesinde. ⁷Senden kim korkmaz, Ey ulusların kralı? Bu sana yakışır. Ulusların bilgeleri arasında, Bütün ülkelerinde Senin gibisi yok. ⁸Hepsi budala ve akılsız. Yararsız putlardan ne öğrenilebilir ki? Ağaçtan yapılmış onlar! ⁹Tarışış’ten dövme gümüş, Ufaz’dan altın getirilir. Ustayla kuyumcunun yaptığı nesnenin üzerine Lacivert, mor giydirilir, Hepsisi usta işidir. ¹⁰Ama gerçek Tanrı RAB’dir. O yaşayan Tanrı’dır, Sonsuza dek kral O’dur. O öfkelenince yeryüzü titrer, Uluslar dayanamaz gazabına. ¹¹“Onlara şunu diyeceksin, ‘Yeri, göğü yaratmayan bu ilahlar, Yerden de göğün altından da yok olacaklar.’” ^{xiii} ¹²Gücüyle yeryüzünü yaratan, Bilgeliğiyle dünyayı kuran, Akıyla gökleri yayan RAB’dir. ¹³O gürleyince gökteki sular çağıldar, Yeryüzünün dört bucağından bulutlar yükseltir, Yağmur için şimşek çaktırır, Ambarlarından rüzgar estirir. ¹⁴Hepsi budala, bilgisiz, Her kuyumcu yaptığı puttan utanacak. O putlar yapmacıktır, Soluk yoktur onlarda. ¹⁵Yararsız, alay edilesi nesnelere, Cezalandırılınca yok olacaklar. ¹⁶Yakup’un Payı onlara benzemez. Her şeye biçim veren O’dur, O’nun mirasıdır İsrail oymağı, Her Şeye Egemen RAB’dir adı. ¹⁷Kuşatma altında olan sizler, Eş-

^{xii}“Zülüflerini” ya da “Sakallarının uçlarını”.

^{xiii}Bu ayet Aramice yazılmıştır.

yalarımızı toplayın yerden. ¹⁸RAB diyor ki, “İşte bu kez bu ülkede yaşayanları fırlatıp atacağım; Ele geçirilmeleri için Onları sıkıştıracağım.” ¹⁹Yaramdan ötürü vay başıma gelen! Derdim iyileşmez! Ama, ‘Dert benim derdim, Dayanmalıyım’ dedim. ²⁰Çadırım yıkıldı, ipleri koptu. Çocuklarım benden ayrıldı, Yok artık onlar. Çadırımı kuracak, Perdelerimi takacak kimse kalmadı. ²¹Çobanlar budala, RAB’be danışmıyorlar. Bu yüzden işleri yolunda gitmiyor, Bütün sürüleri dağıldı. ²²Dinle! Haber geliyor! Kuzey ülkesinden büyük patırtı geliyor! Yahuda kentlerini viraneye çevirecek, Çakallara barınak edecek. ²³İnsanın yaşamının kendi elinde olmadığını, Adımlarına yön vermenin ona düşmediğini Biliyorum, ya RAB. ²⁴Beni öfkenle değil, Yalnız adaletle yola getir, ya RAB, Yoksa beni hiçe indirirsin. ²⁵Öfkeni seni tanımayan ulusların, Adımı anmayan toplulukların üzerine dök. Çünkü onlar Yakup soyunu yiyip bitirdiler, Onu tümüyle yok ettiler, Yurdunu viraneye çevirdiler.

11 RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²“Bu antlaşmanın koşullarını dinle. Yahuda halkına ve Yeruşalim’de yaşayanlara açıkla. ³Onlara diyeceksin ki, ‘İsrail’in Tanrısı RAB şöyle diyor: Bu antlaşmanın koşullarına uymayan lanet altındadır! ⁴Atalarımızı Mısır’dan, demir eritme ocağından çıkardığımda bu antlaşmaya bağlı kalmalarını buyurdum. Onlara dedim ki: Sözümlü dinleyin, buyurduğum her şeyi yerine getirin. Böylece siz benim halkım olursunuz, ben de sizin Tanrınız olurum. ⁵İşte o zaman süt ve bal akan ülkeyi –bugün sizin olan ülkeyi– atalarımıza vereceğime ilişkin içtiğim andı yerine getirmiş olacağım.’” “Amin, ya RAB” diye karşılık verdim. ⁶RAB şöyle dedi: “Söyleyeceğim her şeyi Yahuda kentlerinde, Yeruşalim sokaklarında duyur: ‘Bu antlaşmanın koşullarını dinleyin, onlara uyun. ⁷Atalarınızı Mısır’dan çıkardığım günden bu yana sözümlü dinlemeleri için onları defalarca uyardım. ⁸Ama dinlemediler, kulak asmadılar. Bunun yerine kötü yüreklerinin inadı uyarınca davrandılar. Ben de uymalarını buyurduğum, ama uymadıkları bu antlaşmada açıklanan bütün lanetleri başlarına getirdim.’” ⁹RAB bana dedi ki, “Yahuda halkıyla Yeruşalim’de yaşayanlar bana düzen kuruyorlar. ¹⁰Sözlerimi dinlemek istemeyen atalarımın suçlarına döndüler. Başka ilahların ardınca gidip onlara taptılar. İsrail halkıyla Yahuda halkı, atalarıyla yaptığım antlaşmayı bozdu. ¹¹Bu yüzden RAB, ‘Kaçıp kurtulamayacakları bir yıkım getireceğim başlarına’ diyor, ‘Bana yakarsalar da onları dinlemeyeceğim. ¹²Yahuda kentlerinde oturan halk da Yeruşalim’de yaşayanlar da gidip buhur yaktıkları ilahlara yalvaracaklar. Ama yıkım geldiğinde, bu ilahlar onlara yardım edemez. ¹³Kentlerinin sayısı kadar ilahın var, ey Yahuda! O utanılası ilaha, Baal’a* buhur yakmak için Yeruşalim sokaklarının sayısı kadar sunak kurdunuz.’ ¹⁴“Sana gelince, ey Yeremya, bu halk için yalvarma; ne yakar ne de dilekte bulun. Sıkıntılı zamanlarında beni çağırduklarında onları dinlemeyeceğim. ¹⁵“Sevgilim kötü düzenler kuruyor, Öy-

leyse tapınağımda işi ne? Adaklar ^{xiv} ve kutsanmış et uğrayacağı felaketi önleyebilir mi? Felaket gelince sevinecek misin?” ¹⁶RAB sana meyvesi ve biçimi güzel, Yaprağı bol zeytin ağacı adını vermişti. Ama güçlü fırtına koptuğunda Ağacı tutuşturacak; Dalları kırılacak. ¹⁷Seni dikmiş olan Her Şeye Egemen RAB, Başına felaket getirmeye karar verdi. Çünkü İsrail ve Yahuda halkları Kötülük yaptı, Baal’a buhur yakarak beni öfkelenlendirdiler. ¹⁸Benim için kurdukları düzeni RAB bana açıkladı. Haberim vardı, çünkü ne yaptıklarımı bana gösterdi. ¹⁹Kesime götürülen uysal bir kuzu gibiydim. Bana düzen kurduklarını anlamamıştım. Şöyle diyorlardı: “Ağacı da meyvesini de yok edelim, Bir daha adı anılmasın diye Onu yaşayanlar diyarımdan kesip atalım.” ²⁰Adaletle yargılayan, Yüreği ve düşünceyi sınanan, Her Şeye Egemen RAB, Davamı senin eline bırakıyorum. Onlardan alacağın öcü göreyim! ²¹“Seni öldürmek isteyen Anatot halkı için RAB diyor ki, ‘Onlar, RAB’bin adma peygamberlik etme, yoksa seni öldürürüz diyorlardı.’ ²²Her Şeye Egemen RAB, ‘Onları cezalandıracağım’ diyor, ‘Gençleri kılıçtan geçirilecek, oğullarıyla kızları kıtlıktan ölecek. ²³Sağ kalan olmayacak. Cezalandırılacakları yıl Anatot halkının başına felaket getireceğim.’”

12 Davamı önüne getirsem, Haklı çıkarsın, ya RAB. Ama adalet konusunda Seninle tartışmak istiyorum. Neden kötülerin işi iyi gidiyor? Neden hainler tasasızca yaşıyor? ²Onları sen diktin, kök saldılar, Büyüyüp ürün verdiler. Adın ağızlarından düşmüyor, Yürekleryse senden uzak. ³Beni tanırsın, ya RAB, Beni görür, yüreğimin seninle olduğunu bilirsin. Kasaplık koyun gibi ayır onları, Kesim gününe hazırla! ⁴İçinde yaşayanların kötülüğü yüzünden, Ülke ne zamana dek yas tutacak, Otlar ne zamana dek sararıp solacak? Hayvanlarla kuşlar yok oldu. Çünkü bu halk, “O başımıza neler geleceğini görmüyor” dedi. ⁵“Ey Yeremya, İnsanlarla yarışa girip yorulduysa, Atlarla nasıl yarışacaksın? Güvenli bir ülkede sendelersen, Şeria çalılıklarıyla nasıl başa çıkacaksın? ⁶Kardeşlerin, öz ailen bile sana ihanet etti, Arkandan seslerini yükselttiler. Yüzüne karşı olumlu konuşmalar bile onlara güvenme. ⁷Evimi terk ettim, Mirasımı reddettim, Sevgilimi düşmanlarının eline verdim. ⁸Mirasım karşımda Ormandaki aslan gibi oldu; Kükreyip üzerime saldırdı. Bu yüzden ondan nefret ediyorum. ⁹Mirasım sırtlan ya da yırtıcı kuş mu oldu karşımda? Çevresindeki yırtıcı kuşlar saldırıyor ona. Gidin, bütün yabancı hayvanları toplayıp getirin, Yiyip bitirsinler onu. ¹⁰Pek çok çoban bağımı bozdu, Tarlamı çiğnedi, Güzelim tarlamı ıssız çöle döndürdü. ¹¹Onu viraneye çevirdiler, Önümde viran olmuş ağılyor; Bütün ülke viran olmuş, Yine de aldırın yok. ¹²Çöldeki çıplak tepelere Yıkıcılar geldi. RAB’bin kılıcı ülkeyi Bir uçtan bir uca yiyip bitiriyor. Kimse kavuşmayacak esenliğe. ¹³Halkım buğday ekip diken biçti, Emek verip yarar görmedi. RAB’bin kızgın öfkesi yüzünden Ürününüzden utanacaksınız.” ¹⁴RAB diyor ki, “Halkım İsrail’e ver-

^{xiv}Septuaginta “Adaklar”, Masoretik metin “Birçokları”.

diğim mülke el koyan bütün kötü komşularımı ülkelerinden söküp atacak, Yahuda halkını da atacağım. ¹⁵Hepsini söküp attıktan sonra Yahuda'ya yine acıyacak, her birini kendi mülküne, kendi ülkesine geri getireceğim. ¹⁶Halkıma Baal'ın* adıyla ant içmeyi öğrettiler. Bunun gibi, halkımın yolunda yürümeyi ve 'RAB'bin varlığı hakkı için' diyerek benim adımla ant içmeyi de iyice öğrenirlerse, halkımın arasında sağlam yerleri olacak. ¹⁷Ama kulak asmayan her ulusu kökünden söküp atacak, yok edeceğim" diyor RAB.

13RAB bana, "Git, kendine keten bir kuşak satın alıp beline sar, ama suya sokma" dedi. ²RAB'bin buyruğu uyarınca bir kuşak satın alıp belime sardım. ³RAB bana ikinci kez seslendi: ⁴"Satın aldığım belindeki kuşağı al, Perat'a git. Kuşağı orada bir kaya kovuğuna gizle." ⁵RAB'bin buyruğu uyarınca gidip kuşağı Perat'a yakın bir yere gizledim. ⁶Uzun süre sonra RAB bana, "Kalk, Perat'a git, gizlemeni buyurduğum kuşağı al" dedi. ⁷Bunun üzerine Perat'a gittim, gizlediğim yeri kazıp kuşağı aldım. Ancak kuşak çürümüştü, hiçbir işe yaramazdı. ⁸RAB bana şöyle seslendi: ⁹"RAB diyor ki, 'İşte Yahuda'nın gururunu da Yerusâlim'in büyük gururunu da böyle çürüteceğim. ¹⁰Sözümü dinlemek istemeyen, yüreklerinin inadı uyarınca davranan, başka ilahları izleyip onlara kulluk eden, tapan bu kötü halk, bu işe yaramaz kuşak gibi olacak. ¹¹Kuşak insanın beline nasıl yapışır, ben de İsrail ve Yahuda halklarını kendime öyle yapıştırdım" diyor RAB, "Öyle ki, bana ün, övgü, onur getirecek bir halk olsunlar. Ama dinlemediler." ¹²"Onlara de ki, 'İsrail'in Tanrısı RAB, Her tulum şarapla dolacak, diyor.' Eğer sana, 'Her tulumun şarapla dolacağını bilmiyor muyuz sanki?' derlerse, ¹³onlara de ki, 'Bu ülkede yaşayan herkesi -Davut'un tahtında oturan kralları, kâhinleri, peygamberleri, Yerusâlim'de yaşayanların tümünü- sarhoş olana dek şarapla dolduracağım' diyor RAB. ¹⁴'Onları -babalarla çocukları- birbirlerine çarpacağım. Acımadan, esirgemenen, sevecenlik göstermeden hepsini yok edeceğim' diyor RAB." ¹⁵Dinleyin, kulak verin, Gururlanmayın, Çünkü RAB konuştu. ¹⁶Karanlık basmadan, Kararan dağlarda Ayaklarınız tökezlemeden Tanrınız RAB'bi onurlandırın. Siz ışık beklerken, RAB onu kopkoyu, zifiri karanlığa çevirecek. ¹⁷Ama bu uyarıyı dinlemezseniz, Gururunuz yüzünden ağlayacağım gizlice, Gözlerim acı acı gözyaşı dökerek, Gözyaşlarım sel gibi akacak. Çünkü RAB'bin sürüsü sürgüne gönderilecek. ¹⁸Krala ve ana kraliçeye söyle: "Tahtlarımızdan inin, Çünkü görkemli taşlarınız başımızdan düştü." ¹⁹Negev'deki kentler kapanacak, Onları açan olmayacak. Sürgüne gönderilecek Yahuda, Tamamı sürgüne gönderilecek. ²⁰Gözlerinizi kaldırıp bakın, Kuzeyden gelenleri görün. Nerede sana emanet edilen sürü? Övündüğün kuzular nerede? ²¹Sana dost olması için yetiştirdiğin kişileri RAB başına yönetici atayınca ne diyeceksin? Doğuran kadının çektiği sancı gibi Seni de ağrı tutmayacak mı? ²²"Neden bütün bunlar başıma geldi?" derssen, Günahlarının çokluğu yüzünden eteklerin açıldı,

Tecavüze uğradın. ²³Kuşlu derisinin rengini, Pars beneklerini değiştirebilir mi? Kötülük etmeye alışmış olan sizler de iyilik edemezsiniz. ²⁴"Çöl rüzgarının savurduğu saman çöpü gibi Dağıtacağım sizleri. ²⁵Payın, sana ayırdığım pay bu olacak" diyor RAB. "Çünkü beni unuttun, Sahte ilahlara güvündün. ²⁶Ayıbın ortaya çıksın diye Eteklerini yüzüne dek kaldıracacağım. ²⁷Kırdaki tepeler üzerinde Yaptığın işrençlikleri -zinalarını, Çapkın çapkın kişneyişini, yüzüstü fahişeliklerini- gördüm. Vay başına geleceklere, ey Yerusâlim! Ne zamana dek böyle kirli kalacaksın?"

14RAB kuraklığa ilişkin Yeremya'ya şöyle seslendi: ²"Yahuda yas tutuyor, Kentleri bitkin; Halkı karalar giymiş, yerlere oturmuş, Yerusâlim'in haykırışı yükseliyor. ³Soylular uşaklarını suya gönderiyorlar. Sarmıçlara gidiyor, ama su bulamıyor, Kapları boş dönüyorlar. Aşağılanmış, utanç içinde, Başlarını örtüyorlar. ⁴Ülke yağmursuz, toprak çatlamış, İrgatlar utanç içinde başlarını örtüyorlar. ⁵Kırdaki geyik bile Yeni doğmuş yavrusunu bırakıyor, Çünkü ot yok. ⁶Yaban eşekleri çıplak tepelerde durmuş, Çakal gibi soluyorlar; Gözlerinin ferisi sönmüş, Çünkü otlak yok." ⁷Suçlarımız bize karşı tanıklık etse de, Adın uğruna bir şeyler yap, ya RAB! Pek çok döneklilik ettik, Sana karşı günah işledik. ⁸Ey İsrail'in Umudu, Sıkıntı anlarındaki Kurtarıcısı! Neden ülkede bir yabancı, Ancak bir gece konaklayan yolcu gibisin? ⁹Neden şaşırılmış biri gibi, Kurtarmaya gücü yetmeyen savaşçı gibisin? Aramızdasın sen, ya RAB, Seniniz, bırakma bizi! ¹⁰Bu halk için RAB diyor ki, "Gezip tozmayı pek sever, Ayaklarını dolaşmaktan esirgemezler. Bu yüzden RAB onlardan hoşnut değil, Şimdi anımsayacak suçlarını, Günahları için onları cezalandıracak." ¹¹Sonra RAB bana, "Bu halkın iyiliği için yalvarma" dedi, ¹²"Oruç* tutsalar bile feryatlarına kulak vermeyeceğim. Yakmalık sunu, tahıl sunusu sunsalar bile kabul etmeyeceğim. Tersine, kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla yok edeceğim onları." ¹³Bunun üzerine, "Ah, Egemen RAB, peygamberler bu halde, 'Kılıç yüzü görmeyecek, kıtlık çekmeyeceksiniz; burada size kalıcı esenlik sağlayacağım' diyorlar" dedim. ¹⁴RAB, "Peygamberler benim adımla yalan peygamberlik ediyorlar" dedi, "Onları ne gönderdim, ne onlara buyruk verdim, ne de seslendim. Size uydurma görüşlerden, falcılıktan, boş şeylerden, akıllarından geçen hayallerden söz ediyorlar. ¹⁵Adımla konuşan peygamberler için ben RAB diyorum ki, onları göndermediğim halde, 'Bu ülkede kılıç da kıtlık da olmayacak' diyorlar. Ama kendileri de kılıçla, kıtlıkla yok olacaklar. ¹⁶Peygamberlik ettikleri halk da kıtlık ve kılıç yüzünden Yerusâlim sokaklarına atılacak. Onları da karılarını, oğullarını, kızlarını da gömecek kimse olmayacak. Yaptıkları kötülüğü kendi başlarına getireceğim. ¹⁷"Onlara de ki, "Gözlerim gece gündüz Durmadan gözyaşı döksün, Çünkü erden kızım, halkım Ağır bir yara aldı, Ezici bir darbe yedi. ¹⁸Kıra çıksam, kılıçtan geçirilenleri, Kente girsem, kıtlıktan kırılanları görüyorum. Olup bitenden habersiz peygamberlerle kâhinlerse Ülkeyi dolaşıp duruyorlar."

¹⁹Yahuda'yı büsbütün mü reddettin? Siyon'dan tiksiniyor musun? Neden şifa bulmayacak kadar yaraladın bizi? Esenlik bekledik, iyilik gelmedi. Şifa umduk, yılgınlık bulduk. ²⁰Yaptığımız kötülükleri, Atalarımızın suçlarını biliyoruz, ya RAB; Gerçekten sana karşı günah işledik. ²¹Adın uğruna bizi küçümseme, Görkemli tahtının hor görülmesine izin verme. Bizimle yaptığın antlaşmayı anımsa, Bozma onu. ²²Ulusların değersiz putlarından herhangi biri Yağmur yağdırabilir mi? Gökler kendiliğinden Sağanak yağdırabilir mi? Bunu yalnız sen yapabilirsin, Ya RAB Tanrımız. Umudumuz sende, Çünkü bütün bunları yapan sensin.

15RAB bana dedi ki, "Musa'yla Samuel önümde durup yalvarsalar bile, bu halka acımayacağım; kov onları önümden, gitsinler! ²Sana, 'Nereye gidelim?' diye sorarlarsa de ki, 'RAB şöyle diyor: "Ölüm için ayrılanlar ölüme, Kılıç için ayrılanlar kılıca, Kıtık için ayrılanlar kıtlığa, Sürgün için ayrılanlar sürgüne." ³"Onların başına dört tür yıkım getirmeye karar verdim" diyor RAB, "Öldürmek için kılıcı, paralamak için köpekleri, yiyip bitirmek, yok etmek için yırtıcı kuşlarla yabanıl hayvanları salacağım üzerlerine. ⁴Yahuda Kralı Hizkiya oğlu Manaşe'nin Yeruşalim'de yaptıkları yüzünden bütün yeryüzü krallıklarını dehşete düşüreceğim. ⁵"Kim acıyacak sana, ey Yeruşalim? Kim yas tutacak senin için? Hal hatır sormak için Kim yolundan dönüp sana gelecek? ⁶Sen beni reddettin" diyor RAB, "Gerişingeri gidiyorsun. Ben de elimi sana karşı kaldıracak, Seni yok edeceğim; Merhamet ede ede yoruldum. ⁷Ülkenin kapılarında, Halkımı yabıyla savuracak, Çocuksuz bırakacak, yok edeceğim; Çünkü yollarından dönmediler. ⁸Dul kadınlarının sayısı denizin kumundan çok olacak. Gençlerinin annelerine Öğle vakti yok ediciyi göndereceğim; Üzerlerine ansızın acı, dehşet salacağım. ⁹Yedi çocuklu kadın Bayılıp son soluğunu verecek; Daha gündüzken güneşi batacak, Utandırılıp alçaltılacak. Sağ kalanları düşmanlarının önünde Kılıca teslim edeceğim." Böyle diyor RAB. ¹⁰Vay başıma! Herkesle çekişip davacı olayım diye Doğurmuşsun beni, ey annem! Ne ödünç aldım, ne de verdim, Yine de herkes lanet okuyor bana. ¹¹RAB şöyle dedi: "Kuşkun olmasın, iyilik için seni özgür kılacağım, Yıkım ve sıkıntı zamanında Düşmanlarını sana yalvartacağım. ¹²"Demiri, kuzeyden gelen demiri Ya da tuncu kimse kırabilir mi? ¹³Ülkende işlenen günahlar yüzünden Servetini de hazinelerini de karlıksız, Çapul malı olarak vereceğim. ¹⁴Bilmediğin bir ülkede Düşmanlarına köle edeceğim ^{xv} seni. Çünkü size karşı öfkem Ateş gibi tutuşup yanacak." ¹⁵Sen bilirsin, ya RAB, Beni anımsa, beni kolla. Bana eziyet edenlerden öcümü al. Sabrıyla beni canımdan etme, Senin uğruna aşağılandığımı unutma. ¹⁶Sözlerini bulur bulmaz yuttum, Bana neşe, yüreğime sevinç oldu. Çünkü seninim ben, Ya RAB, Her Şeye Egemen Tanrı! ¹⁷Eğlenenlerin arasında oturmadım, Onlarla sevinip coşmadım. Elin üzerimde olduğu için Tek başıma

^{xv}Septuaginta "Köle edeceğim", Masoretik metin "Geçireceğim" (bkz. 17:4).

oturdum, Çünkü beni öfkeyle doldurmuşsun. ¹⁸Neden sürekli acı çekiyorum? Neden yaram ağır ve umarsız? Benim için aldatici bir dere, Güvenilmez bir pınar mı olacaksın? ¹⁹Bu yüzden RAB diyor ki, "Eğer dönersen seni yine hizmetime alırım; İşe yaramaz sözler değil, Değerli sözler söylersen, Benim sözcüm olursun. Bu halk sana dönecek, Ama sen onlara dönmemelisin. ²⁰Bu halkın karşısında Sağlamlaştırılmış tunç bir duvar kılacağım seni; Seninle savaşıacak ama yenemeyecekler, Çünkü yardım etmek, kurtarmak için Ben seninleyim" diyor RAB. ²¹"Seni kötünün elinden kurtaracak, Acımasızın avucundan kurtaracağım."

16RAB bana şöyle seslendi: ²"Kendine karı alma, burada oğulların, kızların olmasın." ³Bu ülkede doğan oğullarla kızlar ve anne babaları için RAB diyor ki, ⁴"Ölümcül hastalıklardan ölecekler. Onlar için yas tutulmayacak, gömülmeyecekler. Cesetleri toprağın üzerinde gübre gibi kalacak. Kılıçla, kıtlıkla yok olacaklar; cesetleri yırtıcı kuşlara, yabanıl hayvanlara yem olacak." ⁵Çünkü RAB diyor ki, "Cenaze yemeğinin verildiği eve gitme, dövünmek için gitme, başsağlığı dileme. Çünkü ben bu halktan esenliğimi, sevgimi, sevecenliğimi geri çektim" diyor RAB. ⁶"Bu ülkede büyükler de küçükler de ölecek, gömülmeyecekler. Onlar için yas tutan, dövünüp bedenini yaralayan, başını tıraş eden olmayacak. ⁷Ölene yas tutamı avutmak için kimse onunla yemek yemeyecek. Anne babasını yitirene kimse avuç kâsesini sunmayacak. ⁸"Şölen evine de gitme, onlarla oturma, yiyip içme. ⁹Çünkü İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'Burada sevinç ve neşe sesine, gelin güvey sesine senin günlerinde gözünün önünde son vereceğim.' ¹⁰"Bütün bunları bu halka bildirdiğinde, 'RAB neden başımıza bu büyük felaketi getireceğini bildirdi? Suçumuz ne? Tanrımız RAB'be karşı işlediğimiz günah ne?' diye sorarlarsa, ¹¹de ki, 'Atalarınız beni terk etti' diyor RAB, 'Başka ilahların ardınca gittiler, onlara kulluk edip taptilar. Beni terk ettiler, Kutsal Yasam'a uymadılar. ¹²Sizse atalarınızdan daha çok kötülük yaptınız. Beni dinleyeceğinize, kötü yüreğinizin inadı uyarınca davrandınız. ¹³Bu yüzden sizi bu ülkeden sizin de atalarınızın da bilmediği bir ülkeye atacağım. Orada gece gündüz başka ilahlara kulluk edeceksiniz, çünkü size lütfetmeyeceğim.' ¹⁴"Artık insanların, 'İsrail halkını Mısır'dan çıkararak RAB'bin varlığı hakkı için' demeyeceği günler geliyor" diyor RAB. ¹⁵"Bunun yerine, 'İsrail halkını kuzey ülkesinden ve sürdüğü bütün öbür ülkelerden geri getiren RAB'bin varlığı hakkı için' diyecekler. Çünkü atalarına vermiş olduğum topraklara onları geri getireceğim. ¹⁶"Birçok balıkçı çağırarak üzereyim. Onları yakalayacaklar" diyor RAB, "Ardından birçok avcı çağıracağım. Her dağım, her tepenin üzerinden, kaya kovuklarından avlayacaklar onları. ¹⁷Bütün yaptıklarını görüyorum; hiçbirini benden gizli değil. Günahları da gözümünden kaçmıyor. ¹⁸İlkin suçlarını, günahlarını iki katıyla onlara ödeteceğim. Çünkü tiksindirici cansız ilahlarıyla ülkemi kirlettiler, mülkümü iğrenç putlarıyla doldurdular. ¹⁹"Ya RAB, sen

benim gücüm, Kalem, sıkıntı gününde sığınağımın. Dünyanın dört bucağından Uluslar sana gelip, ‘Atalarımız yalnız yalanları, Kendilerine hiçbir yararı olmayan Değersiz putları miras aldılar’ diyecekler, ²⁰‘İnsan kendine ilah yapar mı? Onlar ilah değil ki!’ ²¹‘Onun için bu kez onlara Gücümü, kudretimi tanıtaçağım. O zaman adımın RAB olduğunu anlayacaklar.’

17‘Yahuda’nın günahı demir kalemle yazıldı; Yürekerinin levhaları, Sunaklarının boynuzları üzerine Elmas uçlu aletle oyuldu. ²Bol yapraklı her ağacın yanında, Her yüksek tepedeki sunaklarla, Aşera putlarıyla Çocuklarıymış gibi ilgileniyorlar. ³Ey kırdaki dağım, ülkende işlenen günahlar yüzünden Servetini, bütün hazinelerini Ve puta tapılan yerlerini bırakacağım, yağmalansın. ⁴Sana verdiğim mülkü kendi suçunla yitireceksin. Bilmediğin bir ülkede Düşmanlarına köle edeceğim seni. Çünkü öfkemi alevlendirdiniz, Tutuşup sonsuza dek yanacak.’ ⁵RAB diyor ki, ‘İnsana güvenen, İnsanın gücüne dayanan, Yüreği RAB’den uzaklaşan kişi lanetlidir. ⁶Böylesi bozkırdaki çalı gibidir, İyilik geldiği zaman görmeyecek; Kurak çöle, Kimsenin yaşamadığı tuzlaya yerleşecek. ⁷‘Ne mutlu RAB’be güvenen insana, Güveni yalnız RAB olana! ⁸Böylesi su kıyılarında dikilmiş ağaca benzer, Köklerini akarsulara salar. Sıcak gelince korkmaz, Yaprakları hep yeşildir. Kuraklık yılında kaygılanmaz, Meyve vermekten geri durmaz.’ ⁹Yürek her şeyden daha aldatıcıdır, iyileşmez, Onu kim anlayabilir? ¹⁰‘Ben RAB, herkesi davranışlarına, Yaptıklarının sonucuna göre ödüllendirmek için Yüreği yoklar, düşüncüyü denerim.’ ¹¹Yumurtlamadığı yumurtaların üzerinde oturan keklik nasılsa, Haksız servet edinen kişi de öyledir. Yaşamının ortasında serveti onu bırakır, Yaşamının sonunda kendisi aptal çıkar. ¹²Tapınağımızın yeri Başlangıçtan yüceltilmiş görkemli bir tahttır. ¹³Ey İsrail’in umudu RAB, Seni bırakanların hepsi Utanılacak duruma düşecek. Sana sırtını dönenler toprağa yazılacak, Çünkü RAB’bi, diri su pınarını bıraktılar. ¹⁴Şifa ver bana, ya RAB, O zaman iyi olurum; Kurtar beni, kurtuluş bulurum, Çünkü övgüm sensin. ¹⁵Bana, ‘Hani, RAB’bin sözü nerede? Haydi, gelsin yerine bakalım’ deyip duruyorlar. ¹⁶Senin hizmetinde çoban olmaktan kaçınmadım, Felaket gününü de ben istemedim. Dudaklarımdan çıkan her sözü bilirsin, ya RAB. O söz zaten senin ağzındaydı. ¹⁷Dehşet verme bana, Felaket gününde sığınağım sensin. ¹⁸Bana eziyet edenler utandırılın, Ama beni utandırma; Onları yıldınlığa düşür, Ama beni düşürme. Felaket gününü getir üzerlerine, Onları iki kat yıkımla ez. ¹⁹RAB bana şöyle dedi: ‘Yahuda krallarının girip çıktığı Halk Kapısı’na ve Yeruşalim’in öbür kapılarına git, orada dur. ²⁰Halka de ki, ‘Ey Yahuda kralları, Yahuda halkı, Yeruşalim’de oturup bu kapılardan girenler, RAB’bin sözünü dinleyin! ²¹RAB diyor ki, Şabat Günü yük taşımamaya, Yeruşalim kapılarından içeri bir şey sokmamaya dikkat edin. ²²Şabat Günü evinizden yük çıkarmayın, hiç iş yapmayın. Atalarımıza buyurduğum gibi Şabat Günü’nü

kutsal sayacaksınız. ²³Ne var ki, onlar sözümü dinlemediler, kulak asmadılar. Dikbaşlılık ederek beni dinlemediler, yola gelmek istemediler. ²⁴Beni iyi dinlerseniz, diyor RAB, Şabat Günü bu kentin kapılarından yük taşımayıp hiç iş yapmayarak Şabat Günü’nü kutsal sayarsanız, ²⁵Davut’un tahtında oturan krallarla önderler savaş arabalarına, atlara binip Yahuda halkı ve Yeruşalim’de yaşayanlarla birlikte bu kentin kapılarından girecekler. Bu kentte sonsuza dek insanlar yaşayacak. ²⁶Yahuda kentlerinden, Yeruşalim çevresinden, Benyamin topraklarından, Şefela’dan, dağlık bölgeden, Negev’den gelip RAB’bin Tapınağı’na yakmalık sunular, kurbanlar, tahıl sunuları, güntük ve şükran sunuları getirecekler. ²⁷Ancak beni dinlemez, Şabat Günü Yeruşalim kapılarından yük taşıyarak girer, o günü kutsal saymazsanız, kentin kapılarını ateşe vereceğim. Yeruşalim saraylarını yakıp yok edecek, hiç sönmeyecek ateş.’”

18RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²‘Kalk, çömlekçinin işliğine git; orada sana sesleneceğim.’ ³Bunun üzerine çömlekçinin işliğine gittim. Çark üzerinde çalışıyordu. ⁴Yaptığı balçıktan kap elinde bozulunca çömlekçi balçıga istediği biçimi vererek başka bir kap yaptı. ⁵RAB bana yine seslendi: ⁶‘Bu çömlekçinin yaptığını ben de size yapamaz mıyım, ey İsrail halkı? diyor RAB. Çömlekçinin elinde balçık neyse, siz de benim elimde öylesiniz, ey İsrail halkı! ⁷Bir ulusun ya da krallığın kökünden söküleceğini, yıkılıp yok edileceğini duyururum da, ⁸uyardığım ulus kötülüğünden dönerse, başına felaket getirme kararımın vazgeçerim. ⁹Öte yandan, bir ulusun ya da krallığın kurulup dikileceğini duyururum da, ¹⁰o ulus sözümü dinlemeyip gözümde kötü olanı yaparsa, ona söz verdiğim iyiliği yapmaktan vazgeçerim. ¹¹‘Bu nedenle Yahuda halkıyla Yeruşalim’de yaşayanlara de ki, ‘RAB şöyle diyor: İşte size bir felaket tasarlıyor, size karşı bir düzen kuruyorum. Onun için her biriniz kötü yolundan dönsün, yaşantınızı da davranışlarınızı da düzeltin.’ ¹²Ama onlar, ‘Boş ver! Biz kendi tasarılarımızı sürdüreceğiz; her birimiz kötü yüreğinin inadı uyarınca davranacak’ diyecekler.’ ¹³Bu yüzden RAB diyor ki, ‘Uluslar arasında soruşturun: Böylesini kim duydu? Erden kız İsrail Çok korkunç bir şey yaptı. ¹⁴Kayalık bayırlardan Lübnan’ın karı hiç eksik olur mu? Uzaktan akan soğuk sular hiç kesilir mi? ¹⁵Oysa halkım beni unuttu, Değersiz ilahlara buhur yaktı. Bu ilahlar gidecekleri yollarda, Eski yollarda sendelemelelerine neden oldu; Onları sapa, bitmemiş yollarda yürüttü. ¹⁶Ülkeleri viran edilecek, Sürekli alay konusu olacak; Oradan her geçen şaşkın şaşkın Başını sallayacak. ¹⁷Onları düşmanlarının önünde Doğu rüzgarı gibi dağıtacağım; Yıkım günü yüzümü değil, Sırtımı çevireceğim onlara.’ ¹⁸Bunun üzerine, ‘Haydi, Yeremya’ya karşı bir düzen kuralım!’ dediler, ‘Çünkü yasayı öğretecek kâhin, öğüt verecek bilge, Tanrı sözünü bildirecek peygamber hiç eksik olmayacak. Gelin, ona sözle saldıralım, söylediklerini de dinlemeyelim.’ ¹⁹Dinle beni, ya RAB, Beni suçlayanların dediklerini işit! ²⁰İyiliğe karşı kötülük mü yapmalı? Ama onlar bana çukur

kazdılar. Onlara duyduğün öfkeyi yatıştırmak, Onların iyiliğini dilemek için Senin önünde nasıl durduğumu anımsa. ²¹Bu yüzden çocuklarını kılığa ver, Kılıcın ağzına at. Karıları çocuksuz, dul kalsın, Erkeklerini ölüm alıp götürsün, Gençleri savaşta kılıçtan geçirilsin. ²²Sen üzerlerine ansızın akıncılar gönderdiğinde, Evlerinden çıgliklar duyulsun. Çünkü beni yakalamak için çukur kazdılar, Ayaklarıma gizli tuzak kurdular. ²³Beni öldürmek için kurdukları düzenlerin hepsini Biliyorsun, ya RAB. Bağışlama suçlarını, Günahlarını önünden silme. Yığılıp kalsınlar senin önünde. Öfkeliyken uğraş onlarla.

19RAB bana şöyle dedi: “Git, çömlekçiden bir çömlek satın al. Halkın ve kâhinlerin ileri gelenlerinden birkaçını yanına alıp ²Harsit ^{xvi} Kapısı’na yakın Ben-Hinnom Vadisi’ne git. Sana söyleyeceklerimi orada duyur. ³De ki, ‘RAB’bin sözünü dinleyin, ey Yahuda kralları ve Yerusâlim’de yaşayanlar! İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Dinleyin! Buraya, her duyanı şaşkına çevirecek bir felaket göndermek üzereyim. ⁴Çünkü beni terk ettiler, burayı yabancı bir ülke haline getirdiler. Kendilerinin de atalarıyla Yahuda krallarının da tanımadığı başka ilahlara burada buhur yaktılar, burayı döktükleri suçsuz kanıyla doldurdular. ⁵Çocuklarını ateşte Baal’a* kurban etmek için tapınma yerleri kurdular. Böyle bir şey ne buyurdum ne sözünü ettim ne de aklımdan geçirdim. ⁶Bundan ötürü buranın artık Tofet ya da Ben-Hinnom Vadisi değil, Kıyım Vadisi diye anılacağı günler geliyor, diyor RAB. ⁷Yahuda ve Yerusâlim’in tasarılarını burada boşa çıkaracağım. Onları canlarına susayanların eline verecek, düşmanlarının önünde kılıçla düşüreğim. Cesetlerini yem olarak yırtıcı kuşlara, yabani hayvanlara vereğim. ⁸Bu kenti vira neye çevirecek, alay konusu edeceğim; oradan her geçen şaşkın şaşkın bakıp başına gelen belalardan ötürü onunla alay edecek. ⁹Onlara oğullarının, kızlarının etini yedireceğim. Canlarına susamış düşmanları onları kuşattığında sıkıntıdan birbirlerini yiyecekler.’ ¹⁰“O zaman seninle gidenlerin önünde çömleği kır ¹¹ve onlara de ki, ‘Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Çömlekçinin çömleği nasıl kırılıp bir daha onarılamazsa, ben de bu halkı ve bu kenti öyle kıracağım. Ölülere yer kalmayana dek Tofet’te gömecekler. ¹²Bu kente de içinde yaşayanlara da böyle davranacağım, diyor RAB. Bu kenti Tofet gibi yapacağım. ¹³Yerusâlim’in evleri de Yahuda krallarının sarayları da Tofet gibi kirli sayılacak. Çünkü bu evlerin damlarında gök cisimlerine buhur yaktılar, başka ilahlara dökmelik sunular sundular.’” ¹⁴Peygamberlik etmesi için RAB’bin Tofet’e gönderdiği Yeremya oradan döndü. RAB’bin Tapınağı’nın avlusunda durup halka şöyle dedi: ¹⁵“İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘İşte bu kente ve çevresindeki köylere sözünü ettiğim bütün felaketleri getireceğim. Çünkü dikbaşlılık edip sözümü dinlemediler.’”

^{xvi}“Harsit”: “Kırık çömlek parçaları” anlamına gelir.

20RAB’bin Tapınağı’nın baş görevlisi İmmer oğlu Kâhin Paşhur, Yeremya’nın böyle peygamberlik ettiğini duyunca, ²onun dövülüp RAB’bin Tapınağı’nın Yukarı Ben-yamin Kapısı’ndaki tomruğa vurulmasını buyurdu. ³Ertesi gün Paşhur kendisini tomruktan salıverince, Yeremya ona, “RAB sana Paşhur değil, Magor-Missaviv ^{xvii} adımı verdi” dedi, ⁴“RAB diyor ki, ‘Seni de dostlarını da yıldıracağım. Dostlarının düşman kılıcıyla düştüğünü gözlemlerle göreceksin. Bütün Yahuda’yı Babil Kralı’nın eline teslim edeceğim; onları Babil’e süreceksin ya da kılıçtan geçirecek. ⁵Bu kentin bütün zenginliğini –ürününü, değerli eşyalarını, Yahuda krallarının hazinelerini– düşmanlarının eline vereceğim. Hepsini yağmalayıp Babil’e götürecekler. ⁶Sana gelince, ey Paşhur, sen de evinde yaşayanların hepsi de Babil’e sürüleceksiniz. Sen de kendilerine yalan peygamberlik ettiğin bütün dostların da orada ölüp gömüleceksiniz.’” ⁷Beni kandırdın, ya RAB, Ben de kandım. Bana üstün geldin, beni yendin. Bütün gün alay konusu oluyorum, Herkes benimle eğleniyor. ⁸Çünkü konuştuğum feryat ediyor, Şiddet diye, yıkım diye haykırıyorum. RAB’bin sözü yüzünden bütün gün yeriliyor, Gülünç duruma düşüyorum. ⁹“Bir daha onu anmayacak, O’nun adına konuşmayacağım” desem, Sözü kemiklerimin içine hapsedilmiş, Yüreğimde yanan bir ateş sanki. Onu içimde tutmaktan yoruldum, Yapamıyorum artık. ¹⁰Birçoğunun, “Her yer dehşet içinde! Suçlayın! Suçlayalım onu!” diye fısıldaştığını duydum. Bütün güvendiğim insanlar düşmemi gözlüyor, “Belki kanar, onu yeneriz, Sonra da öcümüzü alırız” diyorlar. ¹¹Ama RAB güçlü bir savaşçı gibi benimledir. Bu yüzden bana eziyet edenler tökezleyecek, Üstün gelemeyecek, Başarısızlığa uğrayıp büyük utanca düşecekler; Onursuzlukları sonsuza dek unutulmayacak. ¹²Ey doğru kişiyi sımayan, Yüreği ve düşüncüyü gören Her Şeye Egemen RAB! Davamı senin eline bırakıyorum. Onlardan alacağın öcü göreyim! ¹³Ezgiler okuyun RAB’be! Övün RAB’bi! Çünkü yoksulun canını kötülerin elinden O kurtardı. ¹⁴Lanet olsun doğduğum güne! Kutlu olmasın annemin beni doğurduğu gün! ¹⁵“Bir oğlun oldu!” diyerek babama haber getiren, Onu sevince boğan adama lanet olsun! ¹⁶RAB’bin acımadan yerle bir ettiği Kentler gibi olsun o adam! Sabah feryatlar, Öğlen savaş naraları duysun! ¹⁷Çünkü beni annemin rahminde öldürmedi; Annem mezarım olur, Rahmi hep gebe kalırdı. ¹⁸Neden ana rahminden çıktım? Dert, üzüntü görmek, Ömrümü utanç içinde geçirmek için mi?

21Kral Sidkiya Malkiya oğlu Paşhur’la Maaseya oğlu Kâhin Sefanya’yı Yeremya’ya gönderince, RAB Yeremya’ya seslendi. Paşhur’la Sefanya ona şöyle demişti: ²“Lütfen bizim için RAB’be danış. Çünkü Babil Kralı Nebukadnessar bize saldırıyor. Belki RAB bizim için şaşılacak işlemlerden birini yapar da Nebukadnessar ülkemizden çekilir.” ³Yeremya şu karşılığı verdi: “Sidkiya’ya deyin ki, ⁴İsrail’in

^{xvii}“Magor-Missaviv”: “Her yer dehşet içinde” anlamına gelir. Aynı ifade 20:10’da da geçer.

Tanrısı RAB şöyle diyor: Surların dışında sizi kuşatan Babil Kralı ve Kildaniler'le* savaşmakta kullandığınız silahları size karşı çevireceğim; hepsini bu kentin ortasına toplayacağım. ⁵Ben de elimi size karşı kaldıracam; kudretle, kızgınlıkla, gazapla, büyük öfkeyle sizinle savaşacağım. ⁶Bu kentte yaşayanları yok edeceğim; insan da, hayvan da korkunç bir salgın hastalıktan ölecek. ⁷Ondan sonra da, diyor RAB, Yahuda Kralı Sidkiya'yla görevlilerini, bu kentte salgından, kılıçtan, kıtlıktan sağ çıkan halkı Babil Kralı Nebukadnessar'ın ve canlarına susamış düşmanlarının eline teslim edeceğim. Hepsini kılıçtan geçirecek, canlarını bağışlamayacak, merhamet etmeyecek, acımayacak.' ⁸"Bunun yanısıra halka şunları da söyle: 'RAB diyor ki: İşte yaşama giden yolu da ölüme giden yolu da önünüze koyuyorum. ⁹Bu kentte kalan kılıçtan, kıtlıktan, salgından ölecek; dışarı çıkıp kenti kuşatan Kildaniler'e teslim olansa yaşayacak, hiç değilse canını kurtarmış olacak. ¹⁰Bu kentte iyilik değil, kötülük etmeye karar verdim, diyor RAB. Bu kenti Babil Kralı ele geçirip ateşe verecek.'" ¹¹"Yahuda Kralı'nın ailesine de ki, 'RAB'bin sözünü dinleyin: ¹²RAB şöyle diyor, ey Davut soyu: "Her sabah adaleti uygulayın, Soyguna uğramış kişiyi zorbanın elinden kurtarın. Yoksa yaptığımız kötülük yüzünden Öfkem ateş gibi tutuşup yanacak, Söndüren olmayacak. ¹³Ey vadinin üstünde, Kayalık ovada oturan Yeruşalim, Sana karşıyım diyor RAB, Siz ki, kim bize saldıracaktır? Sığmağımıza kim girebilir, diyor sunuz. ¹⁴Sizi yaptıklarımıza göre cezalandıracağım, diyor RAB. Bütün çevresini yakıp yok edecek Bir ateş tutuştu-racağım kentin ormanında.'" "

22RAB bana dedi ki, "Yahuda Kralı'nın sarayına gidip şu haberi bildir: ²'RAB'bin sözünü dinleyin, ey Davut'un tahtında oturan Yahuda Kralı'yla görevlileri ve bu kapılardan giren halk! ³RAB diyor ki: Adil ve doğru olanı yapın. Soyguna uğrayanı zorbanın elinden kurtarın. Yabancıya, öksüze, dula haksızlık etmeyin, şiddete başvurmayın. Burada suçsuz kanı dökmeyin. ⁴Bu buyrukları özenle yerine getirirseniz, Davut'un tahtında oturan krallar savaş arabalarıyla, atlarıyla bu sarayın kapılarından girecekler; görevlileriyle halkları da onları izleyecek. ⁵Ancak bu buyruklara uymazsanız, diyor RAB, adım üzerine ant içerim ki, bu saray viraneye dönecek.'" ⁶Çünkü Yahuda Kralı'nın sarayı için RAB diyor ki, "Sen benim için Gilat gibisin, Lübnan'ın doruğu gibi. Ama hiç kuşkun olmasın, seni çöle döndürecek, Kimsenin yaşamadığı kentlere çevireceğim. ⁷Eli silahlı yok ediciler görevlendireceğim sana karşı. En iyi sedir ağaçlarını kesecek, Ateşe atacaklar. ⁸"Bu kentten geçen birçok ulus birbirlerine, 'RAB bu büyük kente neden bunu yaptı?' diye soracaklar. ⁹"Yanıt şöyle olacak: 'Çünkü Tanrıları RAB'bin antlaşmasını bıraktılar, başka ilahlara tapıp kulluk ettiler.'" ¹⁰Ölen için ağlamayın, yasa bürünmeyin; Ancak sürgüne giden için ağlayın acı acı. Çünkü bir daha dönmeyecek, Anayurdunu görmeyecek. ¹¹Babası Yoşiya'nın yerine Yahuda Kralı olan ve buradan çıkıp giden

Yoşiya oğlu Şallum ^{xviii} için RAB diyor ki, "Bir daha dönmeyecek buraya. ¹²Sürgüne gönderildiği yerde ölecek, bir daha bu ülkeyi görmeyecek." ¹³"Sarayını haksızlıkla, Yukarı odalarını adaletsizlikle yapan, Komşusunu parasız çalıştıran, Ücretini ödemeyen adamın vay başına! ¹⁴'Kendim için yukarı odaları havadar, Geniş bir saray yapacağım' diyenin vay başına! Sarayına büyük pencereler açar, Sedir ağacıyla kaplar, Kırmızıya boyar. ¹⁵"Bol bol sedir ağacı kullandın diye Kral mı oldun sanırsın? Baban doyaya yi-yip içti, Ama iyi ve doğru olanı yaptı; Onun için de işleri iyi gitti. ¹⁶Ezilenin, yoksulun davasını savundu, Onun için de işleri iyi gitti. Beni tanımak bu değil midir?" diyor RAB. ¹⁷"Seninse gözlerin de yüreğin de yalnız kazanca, Suçsuz kanı dökmeye, Baskı, zorbalık yapmaya yönelik." ¹⁸Bu yüzden RAB Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim için diyor ki, "Onun için kimse, 'Ah kardeşim! Vah kızkardeşim!' diye dövünmeyecek. Onun için kimse, 'Ah efendim! Vah onun görkemi!' diye dövünmeyecek. ¹⁹Sürüklenip Yeruşalim kapılarından dışarı atılacak, Eşek gömülür gibi gömülecek o." ²⁰"Lübnan'a git, feryat et, Sesin Başan'dan duyulsun, Haykır Avarim'den, Çünkü bütün oynaşların ezildi. ²¹Kendini güvenlikte sandığında seni uyardım. Ama, 'Dinlemem' dedin. Gençliğinden bu yana böyleydi tutumun, Sözümü hiç dinlemedin. ²²Rüzgar bütün çobanlarını alıp götürecektir, Oynaşların sürgüne gidecek. İşte o zaman yaptığın kötülükler yüzünden Utanacak, aşağılanacaksın. ²³Ey sen, Lübnan'da ^{xix} yaşayan, Yuvasını sedir ağacından kuran adam! Sana doğuran kadın gibi acılar, sancılar geldiğinde, Nasıl da inleyeceksin ^{xx}!" ²⁴"Varlığım hakkı için derim ki" diyor RAB, "Ey Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin, sağ elimdeki mühür yüzüğü olsan bile, çıkarıp atardım seni. ²⁵Seni can düşmanlarımın, korktuğun kişilerin, Babil Kralı Nebukadnessar'la Kildaniler'in* eline teslim edeceğim. ²⁶Seni de seni doğuran anneni de doğmadığınız bir ülkeye atacağım; orada öleceksiniz. ²⁷Dönmeye can attığınız ülkeye bir daha dönmeyeceksiniz." ²⁸Bu mu Yehoyakin? Bu hor görülmüş kırık çömlek, Kimsenin istemediği kap? Neden kendisi de çocukları da Bilmedikleri bir ülkeye atıldılar? ²⁹Ülke, ey ülke, RAB'bin sözünü dinle, ey ülke! ³⁰RAB diyor ki, "Bu adamı çocuksuz, Ömrünce başarısız biri olarak yazın. Çünkü soyundan gelen hiç kimse başarılı olmayacak, Soyundan gelen hiç kimse Davut'un tahtında oturamayacak, Yahuda'da bir daha krallık etmeyecek."

23"Otlagımın koyunlarını yok edip dağıtan çobanların vay başına!" diyor RAB. ²Halkımı güden çobanlar için İsrail'in Tanrısı RAB şöyle diyor: "Sürümü dağıtıp sürdünüz, onlarla ilgilenmediniz. Şimdi ben sizinle ilgileneceğim, yaptığınız kötülük yüzünden sizi cezalandıracağım."

^{xviii}"Şallum": Yehoahaz diye de bilinir (bkz. 2Kr.23:29-30).

^{xix}"Lübnan": Yeruşalim'de bir sarayın adı olduğu sanılıyor.

^{xx}"Septuaginta, Süryanice, Vulgata "İnleyeceksin", Masoretik metin "Acınacaksın".

RAB böyle diyor. ³“Sürmüş olduğum bütün ülkelerden sürümün sağ kalanlarını toplayıp otlaklarına geri getireceğim; orada verimli olup çoğalacaklar. ⁴Onları güdecek çobanlar koyacağım başlarına. Bundan böyle korkmayacak, yılgınlığa düşmeyecekler. Bir tanesi bile eksilmeyecek” diyor RAB. ⁵“İşte Davut için doğru bir dal ^{xxi} Çıkaracağım günler geliyor” diyor RAB. “Bu kral bilgece egemenlik sürecek, Ülkede adil ve doğru olanı yapacak. ⁶Onun döneminde Yahuda kurtulacak, İsrail güvenlik içinde yaşayacak. O, ‘Yahve sidkenü ^{xxii}’ adıyla anılacak. ⁷Artık insanların, ‘İsrail halkını Mısır’dan çıkaran RAB’bin varlığı hakkı için’ demeyecekleri günler geliyor” diyor RAB. ⁸“Bunun yerine, ‘İsrail soyunu kuzey ülkesinden ve sürdüğü bütün öbür ülkelerden geri getiren RAB’bin varlığı hakkı için’ diyecekler. Böylece kendi topraklarında yaşayacaklar.” ⁹Peygamberlere gelince, Yüreğim paramparça, Bütün kemiklerim titriyor. RAB’bin yüzünden, O’nun kutsal sözleri yüzünden Sarhoş gibi, Şaraba yenik düşen bir adam gibiyim. ¹⁰Çünkü ülke zina edenlerle dolu, Lanet yüzünden yas tutuyor. Otlaklar kurumuş. İzledikleri yol kötü, Güçlerini haksızca kullanıyorlar. ¹¹“Peygamber de kâhin de tanrısız; Tapınağında bile kötülüklerini gördüm” diyor RAB. ¹²“Bu yüzden izledikleri yol Onlar için kaygan olacak; Karanlığa sürülecek, Orada tökezleyip düşecekler. Çünkü cezalandırılacakları yıl Başlarına felaket getireceğim” diyor RAB. ¹³“Samiriye peygamberleri arasında Şu iğrençliği gördüm: Baal adına peygamberlik ederek Halkım İsrail’i baştan çıkarıyorlar. ¹⁴Yeruşalim peygamberleri arasında Şu korkunç şeyi gördüm: Zina ediyorlar, yalan peşindeler. Kötülük edenleri güçlendirdiklerinden, Kimse kötülüğünden dönmüyor. Benim için hepsi Sodom gibi, Yeruşalim halkı Gomora gibi oldu.” ¹⁵Bu nedenle Her Şeye Egemen RAB peygamberler için şöyle diyor: “Onlara pelinotu yedirecek, Zehirli su içireceğim. Çünkü Yeruşalim peygamberleri Tanrısızlığın bütün ülkeye yayılmasına neden oldular.” ¹⁶Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Size peygamberlik eden peygamberlerin Dediklerine kulak asmayın, Onlar sizi aldatıyor. RAB’bin ağzından çıkanları değil, Kendi hayal ettikleri görüşleri anlatıyorlar. ¹⁷Beni küçümseyenlere sürekli, ‘RAB diyor ki: Size esenlik olacak!’ diyorlar. Yürekerlerinin inatçılığı doğrultusunda davrananlara, ‘Başınıza felaket gelmeyecek’ diyorlar. ¹⁸RAB’bin sözünü duyup anlamak için RAB’bin meclisinde kim bulundu ki? O’nun sözüne kulak verip duyan kim? ¹⁹İşte, RAB’bin fırtınası öfkeyle kopacak, Kasırgası döne döne kötülerin başına patlayacak. ²⁰Aklımın tasarladığımı tümüyle yapana dek RAB’bin öfkesi dinmeyecek. Son günlerde açıkça anlayacaksınız bunu. ²¹Bu peygamberleri ben göndermedim, Ama çabucak ortaya çıktılar. Onlara hiç seslenmedim, Yine de peygamberlik ettiler. ²²Ama meclisimde dursalardı, Sözlerimi halkıma bildirir, Onları kötü yollarından ve davranışlarından Döndürürlerdi. ²³Ben yalnızca yakındaki Tanrı mıyım? Uzak-

taki Tanrı da değil miyim?” diyor RAB, ²⁴“Kim gizli yere saklanır da Onu görmem?” diyor RAB, “Yeri göğü doldurmuyor muyum?” diyor RAB. ²⁵“Adımla yalancı peygamberlik edenlerin ne dediklerini duydum. ‘Bir düş gördüm! Bir düş!’ diyorlar. ²⁶Kafalarından uydurdıkları hileleri aktaran bu yalancı peygamberler ne zamana dek sürdürecekler bunu? ²⁷Ataları nasıl Baal yüzünden adımı unuttuysa, onlar da birbirlerine düşlerini anlatarak halkıma adımı unutturmayı tasarlıyorlar. ²⁸Düşü olan peygamber düşünüyü anlatsın; ama sözümü alan onu sadakatle bildirsün. Buğdayın yanında saman nedir ki?” diyor RAB. ²⁹“Benim sözüm ateş gibi değil mi? Kayaları paramparça eden balyoz gibi değil mi?” RAB böyle diyor. ³⁰“İşte bunun için sözlerimi birbirlerinden çalan peygamberlere karşıyım” diyor RAB. ³¹“Evet, kendi sözlerini söyleyip, ‘RAB böyle diyor’ diyen peygamberlere karşıyım” diyor RAB. ³²“Uydurma düşler gören peygamberlere karşıyım” diyor RAB. “Bu düşleri anlatıyor, yalanlarla, boş övünmelerle halkımı baştan çıkarıyorlar. Ben onları ne gönderdim, ne de atadım. Bu halka hiç mi hiç yararları yok” diyor RAB. ³³“Halktan biri, bir peygamber ya da kâhin, ‘RAB’bin bildirisi nedir?’ diye sorarsa, ‘Ne bildirisi?’ diye karşılık vereceksin. Sizi başımdan atacağım” diyor RAB. ³⁴“Eğer bir peygamber, kâhin ya da başka biri, ‘Bu RAB’bin bildirisidir’ derse, onu da ailesini de cezalandıracağım. ³⁵Her biriniz komşunuza ve kardeşinize, ‘RAB ne yanıt verdi?’ ya da, ‘RAB ne söyledi?’ demelisiniz. ³⁶Bundan böyle, ‘RAB’bin bildirisi’ lafını ağzınıza almayacaksınız. Herkesin sözü kendi bildirisi olacak. Yaşayan Tanrı’nın, Her Şeye Egemen RAB’bin, Tanrımız’ın sözlerini çarpıtıyorsunuz siz. ³⁷Bir peygambere, ‘RAB sana ne yanıt verdi?’ ya da, ‘RAB ne söyledi?’ demelisiniz. ³⁸Ama, ‘RAB’bin bildirisidir’ dersiniz, RAB diyor ki, ‘RAB’bin bildirisidir’ diyorsunuz. Oysa, ‘RAB’bin bildirisidir’ demeyeceksiniz diye sizi uyarıştım. ³⁹Bu yüzden sizi büsbütün unutacağım, sizi de size ve atalarınıza verdiğim kenti de önümden söküp atacağım. ⁴⁰Sizi hiç unutulmayacak bir utanca düşürecek, sürekli alay konusu edeceğim.”

24Babil Kralı Nebukadnessar Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin’le Yahuda önderlerini, zanaatçıları, demircileri Yeruşalim’den Babil’e sürdükten sonra, RAB bana tapınağının önüne konmuş iki sepet incir gösterdi. ²Sepetlerin birinde ilk ürüne benzer çok iyi incirler vardı; ötekindeyse çok kötü, yenmeyecek kadar çürük incirler vardı. ³RAB, “Yeremya, ne görüyorsun?” diye sordu. “İncir” diye yanıtladım, “İyi incirler çok iyi, öbürleriyse çok kötü, yenmeyecek kadar çürük.” ⁴Bunun üzerine RAB bana şöyle seslendi: ⁵“İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Buradan Kıldan ülkesine sürgüne gönderdiğim Yahuda sürgünlerini bu iyi incirler gibi iyi sayacağım. ⁶İyilik bulmaları için onları gözeticek, bu ülkeye geri getireceğim. Onları bina edeceğim, yıkmayacağım; onları dikeceğim, kökünden sökmeyeceğim. ⁷Benim RAB olduğumu anlayacak bir yürek vereceğim onlara. Onlar benim halkım olacaklar, ben de onların Tanrısı olaca-

^{xxi}“Dal”: Mesih’in adlarından biri.

^{xxii}“Yahve sidkenü”: “RAB doğruluğumuzdur” anlamına gelir.

ğım. Çünkü bütün yürekleriyle bana dönecekler. ⁸“Ama Yahuda Kralı Sidkiya’yla önderlerini, Yerusâlim’den sağ çıkıp da bu ülkede ya da Mısır’da yaşayanları yenmeyecek kadar çürük incir gibi yapacağım” diyor RAB, ⁹“Onları bütün ülkelerin gözünde iğrenç, korkunç bir duruma düşüreğim. Onları sürdüğüm her yerde ayıplanacak, ibret olacak, alaya alınacak, lanetlenecekler. ¹⁰Kendilerine ve atalarına verdiğim topraktan yok olana dek üzerlerine kılıç, kıtlık, salgın hastalık salacağım.”

25Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim’in döneminin dördüncü yılında, RAB Yahuda halkıyla ilgili olarak Yeremya’ya seslendi. Nebukadnessar’ın Babil Kralı oluşunun birinci yılıydı bu. ²Peygamber Yeremya Yahuda halkına ve Yerusâlim’de yaşayanlara RAB’bin sözünü aktararak şöyle dedi: ³Yirmi üç yıldır, Yahuda Kralı Amon oğlu Yoşiya’nın döneminin on üçüncü yılından bugüne dek, RAB bana sesleniyor. Ben de RAB’bin sözünü defalarca size aktardım, ama dinlemediniz. ⁴RAB peygamber kullarını defalarca size gönderdi, ama dinlemediniz, kulak asmadınız. ⁵Sizi uyardılar, “Şimdi herkes kötü yolundan, kötü işlerinden dönsün ki, RAB’bin sonsuza dek size ve atalarınıza verdiği toprakta yaşayasınız” dediler, ⁶“Kulluk etmek, tapınmak için başka ilahların ardınca gitmeyin; elinizle yaptığınız putlarla beni öfkelenirmeyin ki, ben de size zarar vermeyeyim.” ⁷“Ama beni dinlemediniz” diyor RAB, “Sonuç olarak elinizle yaptığımız putlarla beni öfkelenirip kendinizi zarara soktunuz.” ⁸Bunun için Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Madem sözlerimi dinlemediniz, ⁹ben de bütün kuzeydeki halkları ve kulum Babil Kralı Nebukadnessar’ı çağıracağım” diyor RAB, “Onları bu ülkeye de burada yaşayanlarla çevresindeki bütün uluslara da karşı getireceğim. Bu halkı tamamen yok edeceğim, ülkelerini dehşet ve alay konusu edip sonsuz bir viraneye çevireceğim. ¹⁰Sevinç ve neşe sesini, gelin güvey sesini, değirmen taşlarının sesini, kandil ışığını onlardan uzaklaştıracağım. ¹¹Bütün ülke bir virane, dehşet verici bir yer olacak. Bu uluslar Babil Kralı’na yetmiş yıl kulluk edecekler. ¹²“Ama yetmiş yıl dolunca” diyor RAB, “Suçları yüzünden Babil Kralı’yla ulusunu, Kildan ülkesini cezalandıracak, sonsuz bir viranelik haline getireceğim. ¹³O ülke için söylediklerimin hepsini, Yeremya’nın uluslara ettiği bu kitapta yazılı bütün peygamberlik sözlerini ülkenin başına getireceğim. ¹⁴Pek çok ulus, büyük krallar onları köle edinecek. Yaptıklarına ve ellerinden çıkan işe göre karşılık vereceğim onlara.” ¹⁵İsrail’in Tanrısı RAB bana şöyle dedi: “Elimdeki öfke şarabıyla dolu kâseyi al, seni göndereceğim bütün uluslara içir. ¹⁶Şarabı içince sendeleyecek, üzerlerine göndereceğim kılıç yüzünden çıldıracaklar.” ¹⁷Böylece kâseyi RAB’bin elinden alıp beni gönderdiği bütün uluslara içirdim: ¹⁸Bugün olduğu gibi viranelik, dehşet ve alay konusu, lanetlik olsunlar diye Yerusâlim’e, Yahuda kentlerine, krallarıyla önderlerine; ¹⁹Firavunla görevlilerine, önderlerine ve halkına, ²⁰Mısır’da yaşayan bütün yabancılara;

Ûs krallarına, Filist krallarına –Aşkelon’a, Gazze’ye, Ekron’a, Aşdot’tan sağ kalanlara– ²¹Edom’a, Moav’a, Ammon’a; ²²bütün Sur ve Sayda krallarına, deniz aşırı ülkelerin krallarına; ²³Dedan’a, Tema’ya, Bûz’a, zülüflerini ^{xxiii}kesen bütün halklara; ²⁴Arabistan krallarına, çölde yaşayan yabancı halkın krallarına; ²⁵Zimri, Elam, Med krallarına; ²⁶sırasıyla uzak yakın bütün kuzey krallarına, yer yüzündeki bütün ulusların krallarına içirdim. Hepsinden sonra Şeşak ^{xxiv}Kralı da içecektir. ²⁷“Sonra onlara de ki, ‘İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Üzerinize salacağım kılıç yüzünden sarhoş olana dek için, kusun, düşüp kalkmayın.’ ²⁸Eğer kâseyi elinden alır, içmek istemezlerse, de ki, ‘Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Kesinlikle içeceksiniz! ²⁹Bana ait olan kentin üzerine felaket getirmeye başlıyorum. Cezasız kalacağınızı mı sanıyorsunuz? Sizi cezasız bırakmayacağım. İşte dünyada yaşayan herkesin üzerine kılıcı çağırıyorum. Her Şeye Egemen RAB böyle diyor.’ ³⁰“Bütün bu peygamberlik sözlerini onlara ilet: “‘Yükseklerden kükreyecek RAB, Kutsal konutundan gürleyecek, Ağılına şiddetle kükreyecek. Dünyada yaşayanların tümüne Üzüm ezenler gibi bağırarak. ³¹Gürültü yer yüzünün dört yanında yankılanacak. Çünkü RAB uluslara dava açacak; Herkesi yargılayacak Ve kötülere kılıca teslim edecek” diyor RAB. ³²Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İşte felaket ulustan ulusa yayılıyor! Dünyanın dört bucağından büyük kasırga kopuyor.” ³³O gün RAB dünyayı bir uçtan bir uca öldürülenlerle dolduracak. Onlar için yas tutulmayacak, toplanıp gömülmeyecekler. Toprağın üzerinde gübre gibi kalacaklar. ³⁴Haykırın, ey çobanlar, Acı acı bağırın! Toprakta yuvarlanın, ey sürü başları! Çünkü boğazlanma zamanınız doldu, Değerli bir kap gibi düşüp parçalanacaksınız. ³⁵Çobanlar kaçamayacak, Sürü başları kurtulamayacak! ³⁶Duy çobanların haykırışını, Sürü başlarının bağırışını! RAB onların otlaklarını yok ediyor. ³⁷RAB’bin kızgın öfkesi yüzünden Güvenlikte oldukları ağullar yok oldu. ³⁸İnini terk eden genç aslan gibi, RAB inini bıraktı. Zorbanın kılıcı Ve RAB’bin kızgın öfkesi yüzünden Ülkelere viraneye döndü.

26Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim’in krallığının başlangıcında RAB şöyle seslendi: ²“RAB diyor ki, RAB’bin Tapınağı’nın avlusunda dur, tapınmak için Yahuda kentlerinden oraya gelen herkese seslen. Sana buyurduğum her şeyi tek söz eksiltmeden onlara bildir. ³Belki dinler de kötü yollarından dönerler. O zaman ben de yaptıkları kötülükler yüzünden başlarına getirmeyi tasarladığım felaketten vazgeçerim. ⁴Onlara de ki, ‘RAB şöyle diyor: Size verdiğim yasa uyarınca yürümez, beni dinlemez, ⁵size defalarca gönderdiğim kullarım peygamberlerin sözlerine kulak vermezseniz, ki kulak vermiyorsunuz, ⁶bu tapınağa Şilo’dakine yaptığının aynısını yapar, bu kenti bütün dünya ulusları arasında lanetlik ederim.” ⁷Kâhinler, peygamberler ve

^{xxiii}“Zülüflerini” ya da “Sakallarının uçlarını”.

^{xxiv}“Şeşak”: Babil’i simgeleyen şifreli bir söz.

bütün halk Yeremya'nın RAB'bin Tapınağı'nda söylediği bu sözleri duydular. ⁸Yeremya Tanrı'nın halka iletmesini buyurduğu sözleri bitirince, kâhinlerle peygamberler ve halk onu yakalayıp, "Ölmen gerek!" dediler, ⁹"Neden bu tapınak Şilo'daki gibi olacak, bu kent de içinde kimse'nin yaşamayacağı bir viraneye dönecek diyerek RAB'bin adıyla peygamberlik ediyorsun?" Bütün halk RAB'bin Tapınağı'nda Yeremya'nın çevresinde toplanmıştı. ¹⁰Yahuda önderleri olup bitenleri duyunca, saraydan RAB'bin Tapınağı'na gidip tapınağın Yeni Kapı girişinde yerlerini aldılar. ¹¹Bunun üzerine kâhinlerle peygamberler, önderlere ve halka, "Bu adam ölüm cezasına çarptırılmalı" dediler, "Çünkü bu kente karşı peygamberlik etti. Kendi kulaklarınızla işittiniz bunu." ¹²Bunun üzerine Yeremya önderlerle halka, "Bu tapınağa ve kente karşı işittiğiniz peygamberlik sözlerini iletmem için beni RAB gönderdi" dedi, ¹³"Şimdi yollarınızı, davranışlarınızı düzeltin, Tanrınız RAB'bin sözüne kulak verin. O zaman RAB başınıza getireceğini söylediği felaketten vazgeçecek. ¹⁴Bana gelince, işte elinizdeyim! Gözünüzde iyi ve doğru olan neyse, bana öyle yapın. ¹⁵Ancak şunu kesinlikle bilin ki, eğer beni öldürürseniz, siz de bu kent ve içinde yaşayanlar da suçsuz birinin kanını dökmekten sorumlu tutulacaksınız. Çünkü bütün bu sözleri bildirmem için beni gerçekten RAB size gönderdi." ¹⁶Bunun üzerine önderlerle halk, kâhinlerle peygamberlere, "Bu adam ölüm cezasına çarptırılmamalı" dediler, "Çünkü bizimle Tanrımız RAB'bin adına konuştu." ¹⁷Halkın ile gelenlerinden birkaçı öne çıkıp orada toplanmış halka, ¹⁸"Moreşetli Mika Yahuda Kralı Hizkiya döneminde peygamberlik etti" dediler, "Yahuda halkına dedi ki, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor, "Siyon tarla gibi sürülecek, Taş yığınına dönecek Yeruşalim, Tapınağın kurulduğu dağ Çahıllarla kaplanacak." ¹⁹"Yahuda Kralı Hizkiya ya da Yahuda halkından biri onu öldürdü mü? Bunun yerine Hizkiya RAB'den korkarak O'nun lütfunu diledi. RAB de onlara bildirdiği felaketten vazgeçti. Bizse, üzerimize büyük bir yıkım getirmek üzereyiz." ²⁰Kiryat-Yearimli Şemaya oğlu Uriya adında peygamberlik eden bir adam daha vardı. Tıpkı Yeremya gibi o da RAB'bin adına bu kente ve ülkeye karşı peygamberlik etti. ²¹Kral Yehoyakim'le askerleri ve komutanları Uriya'nın sözlerini duydular. Kral onu öldürmek istedi. Bunu duyan Uriya korkuya kapılarak kaçıp Mısır'a gitti. ²²Bunun üzerine Kral Yehoyakim peşinden adamlarını –Akbor oğlu Elnatan'la başkalarını– Mısır'a gönderdi. ²³Uriya'yı Mısır'dan çıkarıp Kral Yehoyakim'e getirdiler. Kral onu kılıçla öldürtüp cesedini sıradan halk mezarlığına attırdı. ²⁴Ancak Şafan oğlu Ahikam Yeremya'yı korudu. Böylece Yeremya öldürülmek üzere halkın eline teslim edilmedi.

27Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Sidkiya'nın krallığının başlangıcında RAB Yeremya'ya seslendi: ²RAB bana dedi ki, "Kendine sıyrımla bağlanmış tahta bir boyunduruk yap, boyuna geçir. ³Sonra Yeruşalim'e, Yahuda Kralı Sidkiya'ya

gelen ulaklar aracılığıyla Edom, Moav, Ammon, Sur ve Sayda krallarına haber gönder. ⁴Efendilerine şunu bildirmelerini buyur: İsrail'in Tanrısı Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'Efendilerinize söyleyin: ⁵Yeryüzünü de üstünde yaşayan insanlarla hayvanları da büyük gücümle, kudretli elimle ben yarattım. Onu uygun gördüğüm kişiye veririm. ⁶Şimdi bütün bu ülkeleri Babil Kralı kulum Nebukadnessar'a vereceğim. Yabanıl hayvanları da kulluk etsinler diye ona vereceğim. ⁷Ülkesi için saptanan zaman gelinceye dek bütün uluslar ona, oğluna, torununa kulluk edecek. Sonra birçok ulus, büyük krallar onu köle edecekler. ⁸"Hangi ulus ya da krallık Babil Kralı Nebukadnessar'a kulluk edip boyunduruğuna girmezse, o ulusu onun eline teslim edene dek ^{xxv} kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla cezalandıracağım, diyor RAB. ⁹Size gelince, peygamberlerinizi, falcılarınızı, düş görenlerinizi, medyumlarınızı, büyücülerinizi dinlemeyin! Onlar size, Babil Kralı'na kulluk etmeyeceksiniz diyorlar. ¹⁰Size yalan peygamberlik ediyorlar. Bunun sonucu sizi ülkenizden uzaklaştırmak oluyor. Sizi süreceğim, yok olacaksınız. ¹¹Ama Babil Kralı'nın boyunduruğuna girip ona kulluk eden ulusu kendi toprağında bırakacağım, diyor RAB. O ulus toprağını işleyecek, orada yaşayacak.'" ¹²Yahuda Kralı Sidkiya'ya bütün bu sözleri ilettilim. Dedim ki, "Boyunlarımızı Babil Kralı'nın boyunduruğu altına koyun. Ona ve halkına kulluk edin ki sağ kalasınız. ¹³RAB'bin Babil Kralı'na kulluk etmeyen her ulus için dediği gibi, niçin sen ve halkın kılıç, kıtlık, salgın hastalık yüzünden ölesiniz? ¹⁴Size, 'Babil Kralı'na kulluk etmeyeceksiniz' diyen peygamberlerin sözlerine kulak asmayın. Onlar size yalan peygamberlik ediyorlar. ¹⁵'Onları ben göndermedim' diyor RAB, 'Adımla yalan peygamberlik ediyorlar. Bu yüzden sizi de size peygamberlik eden peygamberleri de süreceğim, hepiniz yok olacaksınız.'" ¹⁶Sonra kâhinlerle halka şöyle dedim: "RAB diyor ki, 'İşte RAB'bin Tapınağı'nın eşyaları yakında Babil'den geri getirilecek' diyen peygamberlerinize kulak asmayın. Onlar size yalan peygamberlik ediyorlar. ¹⁷Onları dinlemeyin. Sağ kalmak için Babil Kralı'na kulluk edin. Bu kent neden viraneye çevrilsin? ¹⁸Eğer bunlar peygamberse ve RAB'bin sözü onlardaysa, RAB'bin Tapınağı'nda, Yahuda Kralı'nın sarayında ve Yeruşalim'de kalan eşyalar Babil'e götürülmesin diye Her Şeye Egemen RAB'be yalvarsınlar. ¹⁹"Çünkü Babil Kralı Nebukadnessar Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin'i Yahuda ve Yeruşalim soylularıyla birlikte Yeruşalim'den Babil'e sürdüğünde alıp götürmediği sütunlar, havuz, ayaklıklar ve kentte kalan öbür eşyalar için Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor. ²⁰²¹Evet, RAB'bin Tapınağı'nda, Yahuda Kralı'nın sarayında ve Yeruşalim'de kalan eşyalar için İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: ²²'Bunlar Babil'e alınıp götürülecek, aldıracağım güne dek de orada kalacaklar' diyor RAB, 'O zaman onları alacak, yeniden buraya yerleştireceğim.'"

^{xxv}Targum, Süryanice "Onun eline teslim edene dek", Masoretik metin "Onun eliyle yok edilmiş tamamlanana dek".

28 Aynı yıl Yahuda Kralı Sidkiya'nın krallığının başlangıcında, dördüncü yılının beşinci ayında Givonlu Azzur oğlu Peygamber Hananya RAB'bin Tapınağı'nda kâhinlerle bütün halkın önünde bana şöyle dedi: ²“İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Babil Kralı'nın boyunduruğunu kıracağım. ³Babil Kralı Nebukadnessar'ın buradan alıp Babil'e götürdüğü RAB'bin Tapınağı'na ait bütün eşyaları iki yıl içinde buraya geri getireceğim. ⁴Yahuda Kralı Yehoyakim oğlu Yehoyakin'le Babil'e sürgüne giden bütün Yahudalılar'ı buraya geri getireceğim’ diyor RAB, ‘Çünkü Babil Kralı'nın boyunduruğunu kıracağım.’” ⁵Bunun üzerine Peygamber Yeremya, kâhinlerin ve RAB'bin Tapınağı'ndaki halkın önünde Peygamber Hananya'yı yanıtladı. ⁶Yeremya şöyle dedi: “Amin! RAB ayınsını yapsın! RAB, tapınağıma ait eşyalarla bütün sürgünleri Babil'den buraya geri getirerek ettiğin peygamberlik sözlerini gerçekleştiresin! ⁷Yalnız şimdi sana ve halka söyleyeceğim şu sözü dinle: ⁸Çok önce, benden de senden de önce yaşamış peygamberler birçok ülke ve büyük krallığın başına savaş, felaket, salgın hastalık gelecek diye peygamberlik ettiler. ⁹Ancak esenlik olacağını söyleyen peygamberin sözü yerine gelirse, onun gerçekten RAB'bin gönderdiği peygamber olduğu anlaşılır.” ¹⁰Bunun üzerine Peygamber Hananya, Peygamber Yeremya'nın boynundan boyunduruğu çıkarıp kırdı. ¹¹Sonra halkın önünde şöyle dedi: “RAB diyor ki, ‘Babil Kralı Nebukadnessar'ın bütün ulusların boynuna taktığı boyunduruğu iki yıl içinde işte böyle kıracağım.’” Böylece Peygamber Yeremya yoluna gitti. ¹²Peygamber Hananya Peygamber Yeremya'nın boynundaki boyunduruğu kırdıktan sonra RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: ¹³“Git, Hananya'ya de ki, ‘RAB şöyle diyor: Sen tahtadan yapılmış boyunduruğu kırdın, ama yerine demir boyunduruk yapacaksın! ¹⁴Çünkü İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, Babil Kralı Nebukadnessar'a kulluk etmeleri için bütün bu ulusların boynuna demir boyunduruk geçirdim, ona kulluk edecekler. Yabancı hayvanları da onun denetimine vereceğim.’” ¹⁵Peygamber Yeremya Peygamber Hananya'ya, “Dinle, ey Hananya!” dedi, “Seni RAB göndermedi. Ama sen bu ulusu yalana inandırdın. ¹⁶Bu nedenle RAB diyor ki, ‘Seni yeryüzünden silip atacağım. Bu yıl öleceksin. Çünkü halkı RAB'be karşı kıskırttın.’” ¹⁷Peygamber Hananya o yılın yedinci ayında öldü.

29 Peygamber Yeremya'nın sürgünde sağ kalan halkın ileri gelenlerine, kâhinlerle peygamberlere ve Nebukadnessar'ın Yeruşalim'den Babil'e sürdüğü bütün halka Yeruşalim'den gönderdiği mektubun metni aşağıda yazılıdır. ²Bu mektup Kral Yehoyakin'in, ana kraliçenin, saray görevlilerinin, Yahuda ve Yeruşalim önderlerinin, zanaatçılarıyla demircilerin Yeruşalim'den sürgüne gitmelerinden sonra, ³Yahuda Kralı Sidkiya'nın Babil Kralı Nebukadnessar'a gönderdiği Şafan oğlu Elasa ve Hilkiya oğlu Gemarya eliyle gönderildi: ⁴İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB Yeruşalim'den Babil'e sürdüğü herkese şöyle diyor:

⁵“Evler yapıp içinde oturun, bahçe dikip ürünü yiyin. ⁶Evlenin, oğullarınız, kızlarınız olsun; oğullarınızı, kızlarınızı evlendirin. Onların da oğulları, kızları olsun. Orada çoğalın, azalmayın. ⁷Sizi sürmüş olduğum kent için uğraşın. O kent için RAB'be dua edin. Çünkü esenliğiniz onunkine bağlıdır.” ⁸Evet, İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Aranızdaki peygamberlerle falcılara aldanmayın. Düş görmeye özendirdiğiniz kişilere kulak asmayın. ⁹Çünkü onlar adımı kullanarak size yalan peygamberlik ediyorlar. Onları ben göndermedim.” RAB böyle diyor. ¹⁰RAB diyor ki, “Babil'de yetmiş yılınız dolunca sizinle ilgilenecek, buraya sizi geri getirmek için verdiğim iyi sözü tutacağım. ¹¹Çünkü sizin için düşündüğüm tasarıları biliyorum” diyor RAB. “Kötü tasarılar değil, size umutlu bir gelecek sağlayan esenlik tasarıları bunlar. ¹²O zaman beni çağırarak, gelip bana yakaracaksınız. Ben de sizi işiteceğim. ¹³Beni arayacaksınız, bütün yüreğinizle arayınca beni bulacaksınız. ¹⁴Kendimi size buldurtacağım” diyor RAB. “Sizi eski gönencinize kavuşturacağım. Sizi sürdüğüm bütün yerlerden ve uluslardan toplayacağım” diyor RAB. “Ve sizi sürgün ettiğim yerden geri getireceğim.” ¹⁵Madem, “RAB bizim için Babil'de peygamberler çıkardı” diyorsunuz, ¹⁶Davut'un tahtında oturan kral, bu kentte kalan halk ve sizinle sürgüne gitmeyen yurttaşlarınız için RAB şöyle diyor. ¹⁷Evet, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Üzerlerine kılıç, kıtlık, salgın hastalık göndereceğim. Onları yenilmeyecek kadar çürük, bozuk incir gibi edeceğim. ¹⁸Kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla peşlerine düşeceğim. Yeryüzündeki bütün krallıklara dehşet saçacak, kendilerini sürdüğüm bütün ülkeler arasında lanetlenecek, dehşet ve alay konusu olacak, aşağılanacaklar. ¹⁹Çünkü sözlerime kulak asmadılar” diyor RAB. “Kullarım peygamberler aracılığıyla sözlerimi defalarca gönderdim, ama dinlemediniz.” RAB böyle diyor. ²⁰Bunun için, ey sizler, Yeruşalim'den Babil'e gönderdiğim sürgünler, RAB'bin sözüne kulak verin! ²¹Adımı kullanarak size yalan peygamberlik eden Kolaya oğlu Ahav'la Maaseya oğlu Sidkiya için İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Onları Babil Kralı Nebukadnessar'ın eline teslim edeceğim, gözünüzün önünde ikisini de öldürecek. ²²Onlardan ötürü Babil'deki bütün Yahuda sürgünleri, ‘RAB seni Babil Kralı'nın diri diri yaktığı Sidkiya ve Ahav'la aynı duruma düşürsün’ diye lanet edecek. ²³Çünkü İsrail'de çirkin şeyler yaptılar; komşularının karılarıyla zina ettiler, onlara buyurmadığım halde adıyla yalan sözler söylediler. Bunu biliyorum ve buna tanığım” diyor RAB. ²⁴Nehelamlı Şemaya'ya diyeceksin ki, ²⁵“İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Sen Yeruşalim halkına, Maaseya oğlu Kâhin Sefanya'yla bütün öbür kâhinlere kendi adına mektuplar göndererek şöyle yazmıştın: ²⁶“RAB tapınağın sorumlusu olarak Yehoyada yerine seni kâhin atadı. Peygamber gibi davranan her deliyi tomruğa, demir boyunduruğa vurmak görevindir. ²⁷Öyleyse aranızda kendini peygamber ilan eden Anatotlu Yeremya'yı neden azarlamadın? ²⁸Çünkü Yeremya biz Ba-

bil'dekilere şu haberi gönderdi: Sürgün uzun olacak. Onun için evler yapıp içinde oturun; bahçe dikip ürününü yiyin.”²⁹Kâhin Sefanya mektubu Peygamber Yeremya'ya okuyunca, ³⁰RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: ³¹“Bütün sürgünlere şu haberi gönder: ‘Nehelamlı Şemaya için RAB diyor ki: Madem ben göndermediğim halde Şemaya peygamberlik edip sizleri yalana inandırdı, ³²ben de Nehelamlı Şemaya'yı ve bütün soyunu cezalandıracağım: Bu halkın arasında soyundan kimse sağ kalmayacak, halkıma yapacağım iyiliği görmeyecek, diyor RAB. Çünkü o halkı bana karşı kıskırttı.’”

30RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: ²“İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Sana bildirdiğim bütün sözleri bir kitaba yaz. ³İşte halkım İsrail'i ve Yahuda'yı eski gönenclerine kavuşturacağım günler yaklaşıyor’ diyor RAB, ‘Onları atalarına verdiğim topraklara geri getireceğim, orayı yurt edinecekler’ diyor RAB.” ⁴İsrail ve Yahuda için RAB'bin bildirdiği sözler şunlardır: ⁵“RAB diyor ki, ‘Korku sesi duyduk, Esenlik değil, dehşet sesi. ⁶Sorun da görün: Erkek, çocuk doğurur mu? Öyleyse neden doğuran kadın gibi Her erkeğin ellerini belinde görüyorum? Neden her yüz solmuş? ⁷Ah, ne korkunç gün! Onun gibisi olmayacak. Yakup soyu için sıkıntı dönemi olacak, Yine de sıkıntıdan kurtulacak. ⁸“‘O gün’ diyor Her Şeye Egemen RAB, ‘Boyunlarındaki boyunduruğu kıracak, Bağlarını koparacağım. Bundan böyle yabancılar onları Kendilerine köle etmeyecekler. ⁹Onun yerine Tanrıları RAB'be Ve başlarına atayacağım kralları Davut'a Kulluk edecekler. ¹⁰“Korkma, ey kulum Yakup, Yılma, ey İsrail’ diyor RAB. ‘Çünkü seni uzak yerlerden, Soyunu sürgün edildiği ülkeden kurtaracağım. Yakup yine huzur ve güvenlik içinde olacak, Kimse onu korkutmayacak. ¹¹Çünkü ben seninleyim, Seni kurtaracağım’ diyor RAB. ‘Seni aralarına dağıttığım bütün ulusları Tümüyle yok etsem de, Seni büsbütün yok etmeyecek, Adaletle yola getirecek, Hiç cezasız bırakmayacağım.’ ¹²“RAB diyor ki, ‘Senin yaran şifa bulmaz, Beren iyileşmez. ¹³Davamı görececek kimse yok, Yaran umarsız, şifa bulmaz. ¹⁴Bütün oynasların unuttu seni, Arayıp sormuyorlar. Seni düşman vururcasına vurdum, Acımasızca cezalandırdım. Çünkü suçun çok, Günahların sayısız. ¹⁵Neden haykırıyorsun yarandan ötürü? Yaran şifa bulmaz. Suçlarının çokluğu ve sayısız günahın yüzünden Getirdim bunları başına. ¹⁶Ama seni yiyenlerin hepsi yem olacak, Bütün düşmanların sürgüne gidecek. Seni soyanlar soyulacak, Yağmalayanlar yağmalanacak. ¹⁷Ama ben seni sağlığıma kavuşturacağım, Yaralarını iyileştireceğim’ diyor RAB, ‘Çünkü Siyon itilmiş, Onu arayan soran yok diyorlar.’ ¹⁸“RAB diyor ki, ‘Yakup’un çadırlarını eski gönencine kavuşturacağım, Kotutlarına acıyacağım. Yeruşalim höyük üzerinde yeniden kurulacak, Saray kendi yerinde duracak. ¹⁹Oralardan şükran ve sevinç sesleri duyulacak. Sayılarını çoğaltacağım, azalmayacaklar, Onları onurlandıracağım, küçümsenmeyecekler. ²⁰Çocukları eskisi gibi olacak, Toplulukları önümde

sağlam duracak; Onlara baskı yapanların hepsini cezalandıracağım. ²¹Önderleri kendilerinden biri olacak, Yöneticileri kendi aralarından çıkacak. Onu kendime yaklaştıracığım, Bana yaklaşacak. Kim canı pahasına yaklaşabilir bana?’ diyor RAB. ²²“‘Böylece siz benim halkım olacaksınız, Ben de sizin Tanrınız olacağım.’ ²³İşte RAB'bin fırtınası öfkeyle kopacak, Şiddetli kasırgası kötülerin başında patlayacak. ²⁴Aklımın tasarladığımı tümüyle yapana dek, RAB'bin kızgın öfkesi dinmeyecek. Son günlerde bunu anlayacaksınız.”

31“O zaman” diyor RAB, “Bütün İsrail boylarının Tanrısı olacağım, onlar da benim halkım olacaklar.” ²RAB diyor ki, “Kılıçtan kaçıp kurtulan halk çölde lütuf buldu. Ben İsrail'i rahata kavuşturmaya gelirken, ³Ona uzaktan görünüp şöyle dedim: Seni sonsuz bir sevgiyle sevdim, Bu nedenle sevecenlikle seni kendime çektim. ⁴Seni yeniden bina edeceğim, Yeniden bina edileceksin, ey erden kız İsrail! Yine teferini alacak, Sevinçle coşup oynayanlara katılacaksın. ⁵Samiriye dağlarında yine bağ dikeceksin; Bağ dikenler üzümünü yiyecekler. ⁶Efrayim'in dağlık bölgesindeki bekçilerin, ‘Haydi, Siyon'a, Tanrımız RAB'be çıkalım’ Diye bağıracakları bir gün var.” ⁷RAB diyor ki, “Yakup için sevinçle haykırın! Ulusların başı olan için bağırın! Övgülerinizi duyurun! ‘Ya RAB, halkımı, İsrail'den sağ kalanları kurtar’ deyin. ⁸İşte, onları kuzey ülkesinden Geri getirmek üzereyim; Onları dünyanın dört bucağından toplayacağım. Aralarında kör, topal, Gebe kadın da, doğuran kadın da olacak. Büyük bir topluluk olarak buraya dönecekler. ⁹Ağlaya ağlaya gelecekler, Benden yardım dileyenleri geri getireceğim. Akarsular boyunca tökezlemeyecekleri Düz bir yolda yürüteceğim onları. Çünkü ben İsrail'in babasıyım, Efrayim de ilk oğlumdur. ¹⁰“RAB'bin sözünü dinleyin, ey uluslar! Uzaktaki kıyıları duyurun: ‘İsrail'i dağıtan onu toplayacak, Sürüsünü kollayan çoban gibi kollayacak onu’ deyin. ¹¹Çünkü RAB Yakup'u kurtaracak, Onu kendisinden güçlü olanın elinden özgür kılacak. ¹²Siyon'un yüksek tepelerine gelip Sevinçle haykıracaklar. RAB'bin verdiği iyilikler karşısında –Tahıl, yeni şarap, zeytinyağı, Davar ve sığır yavruları karşısında– Yüzleri sevinçle parlayacak. Sulanmış bahçe gibi olacak, Bir daha solmayacaklar. ¹³O zaman erden kızlar, genç yaşlı erkekler Hep birlikte oynayıp sevinecek. Yaslarını coşkuya çevirecek, Üzüntülerini avutup onları sevindireceğim. ¹⁴Kâhinleri bol yiyeceklerle doyuracağım, Halkım iyiliklerimle doycak” diyor RAB. ¹⁵RAB diyor ki, “Rama'da bir ses duyuldu, Ağlayış ve acı feryat sesleri! Çocukları için ağlayan Rahel avutulmak istemiyor. Çünkü onlar yok artık!” ¹⁶RAB diyor ki, “Sesini ağlamaktan, Gözlerini yaş dökmekten alıkoy. Çünkü verdiğin emek ödüllendirilecek” diyor RAB. “Halkım düşman ülkesinden geri dönecek. ¹⁷Geleceğin için umut var” diyor RAB. “Çocukların yurtlarına dönecekler. ¹⁸“Efrayim'in inlemelerini kuşkusuz duydum: ‘Beni eğitilmemiş dana gibi yola getirdin Ve yola geldim. Beni geri getir, döneyim. Çünkü RAB Tanrım sensin. ¹⁹Yanlış yola saptıktan sonra pişman ol-

dum. Aklım başıma gelince bağrımı dövdüm. Gençliğimdeki ayıplarımından utandım, Rezil oldum.’²⁰“Efrayim değerli oğlum değil mi? Hoşnut olduğum çocuk değil mi? Kendisi için ne dersem diyeyim, Onu hiç unutmuyorum. Bu yüzden yüreğim sızıyor, Çok acıyorum ona” diyor RAB.²¹“Kendin için yol işaretleri koy, Direkler dik. Yolunu, gittiğin yolu iyi düşün. Geri dön, ey erden kız İsrail, kentlerine dön!²²Ne zamana dek bocalayıp duracaksın, ey dönecek kız? RAB dünyada yeni bir şey yarattı: Kadın erkeği koruyacak.”²³İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: “Yahuda ve kentlerindeki halkı eski gönençlerine kavuşturduğum zaman yine şu sözleri söyleyecekler: ‘RAB sizi kutsasın, Ey doğruluk yurdu, ey kutsal dağ!’²⁴Halk, ırgatlar, sürüleriyle dolaşan çobanlar Yahuda’da ve kentlerinde birlikte yaşayacak.²⁵Yorgun cana kana kana içirecek, bitkin canı doyuracağım.”²⁶Bunun üzerine uyanıp baktım. Uykum bana tatlı geldi.²⁷“İsrail ve Yahuda’da insan ve hayvan tohumu ekeceğim günler yaklaşıyor” diyor RAB,²⁸“Kökünden söküp yok etmek, yerle bir edip yıkmak, yıkıma uğratmak için onları nasıl gözledimse, kurup dikmek için de gözleyeceğim” diyor RAB.²⁹“O günler insanlar artık, ‘Babalar koruk yedi, Çocukların dişleri kamaştı’ demeyecekler.³⁰Herkes kendi suçu yüzünden ölecek. Koruk yiyenin dişleri kamaşacak.³¹İsrail halkıyla ve Yahuda halkıyla Yeni bir antlaşma yapacağım günler geliyor” diyor RAB,³²“Atalarımı Mısır’dan çıkarmak için Ellerinden tuttuğum gün Onlarla yaptığım antlaşmaya benzemeyecek. Onların kocası^{xxvi} olmama karşın, Bozduklar o antlaşmamı” diyor RAB.³³“Ama o günlerden sonra İsrail halkıyla Yapacağım antlaşma şudur” diyor RAB, “Yasamı içlerine yerleştirecek, Yüreklere yazacağım. Ben onların Tanrısı olacağım, Onlar da benim halkım olacak.³⁴Bundan böyle kimse komşusunu ya da kardeşini, ‘RAB’bi tanıyım’ diye eğitmeyecek. Çünkü küçük büyük hepsi Tanıyacak beni” diyor RAB. “Çünkü suçlarını bağışlayacağım, Günahlarını artık anmayacağım.”³⁵Gündüz ışık olsun diye güneşi sağlayan, Gece ışık olsun diye ayı, yıldızları düzene koyan, Dalgaları kükresin diye denizi kabartan RAB –O’nun adı Her Şeye Egemen RAB’dir– diyor ki,³⁶“Eğer kurulan bu düzen önümden kalkarsa, İsrail soyu sonsuza dek Önümden ulus olmaktan çıkar” diyor RAB.³⁷RAB şöyle diyor: “Gökler ölçülebilse, Dünyanın temelleri incelenip anlaşılabilse, İsrail soyunu bütün yaptıkları yüzünden Reddederim” diyor RAB.³⁸“Yeruşalim Kenti’nin Hananel Kulesi’nden Köşe Kapısı’na dek benim için yeniden kurulacağı günler geliyor” diyor RAB,³⁹“Ölçü ipi oradan Garev Tepesi’ne doğru uzayıp Goa’ya dönecek.⁴⁰Ölümlerle küllerin atıldığı bütün vadi, Kidron Vadisi’ne dek uzanan tarlalar, doğuda At Kapısı’nın köşesine dek RAB için kutsal olacak. Kent bir daha kökünden sökülmeyecek, sonsuza dek yıkılmayacak.”

32Yahuda Kralı Sidkiya’nın onuncu, Nebukadnessar’ın on sekizinci yılında RAB Yeremya’ya seslendi.²O sırada

Babil Kralı’nın ordusu Yeruşalim’i kuşatmaktaydı. Peygamber Yeremya Yahuda Kralı’nın sarayındaki muhafız avlusunda tutukluymuştu.³Yahuda Kralı Sidkiya onu orada tutuklatmıştı. “Neden böyle peygamberlik ediyorsun?” demişti, “Sen diyorsun ki, ‘RAB şöyle diyor: Bu kenti Babil Kralı’nın eline teslim etmek üzereyim, onu ele geçirecek.’⁴Yahuda Kralı Sidkiya Kildaniler’in* elinden kaçıp kurtulamayacak, kesinlikle Babil Kralı’nın eline teslim edilecek; onunla yüzyüze konuşacak, onu gözleriyle görececek.⁵Sidkiya Babil’e götürülecek, ben onunla ilgilenene dek orada kalacak, Kildaniler’le savaşsanız bile başarılı olamayacaksınız diyor RAB.”⁶Yeremya, “RAB bana şöyle seslendi” diye yanıtladı,⁷“Amcan Şallum oğlu Hanamel sana gelip, ‘Anatot’taki tarlamı satın al. Çünkü en yakın akrabam olarak tarlayı satın alma hakkı senindir’ diyecek.⁸“Sonra RAB’bin sözü uyarınca amcamın oğlu Hanamel muhafız avlusunda yanıma gelip, ‘Benjamin bölgesinde, Anatot’taki tarlamı satın al’ dedi, ‘Çünkü miras hakkı da en yakın akrabalık hakkı da senindir. Onu kendin için satın al.’ “O zaman RAB’bin sözünün yerine geldiğini anladım.⁹Böylece Anatot’taki tarlayı amcamın oğlu Hanamel’den satın aldım. Tarlaya karşılık kendisine on yedi şekel^{xxvii} gümüş tartıp ödedim.¹⁰Satış belgesini çağırduğım tanıkların önünde imzalayıp mühürledim, gümüşü terazide tarttım.¹¹Satış belgesini –kural ve koşulları içeren mühürlenmiş kâğıdı ve açık sözleşme belgesini– aldım.¹²Amcamın oğlu Hanamel’in, satış belgesini imzalayan tanıkların ve muhafız avlusunda oturan bütün Yahudiler’in gözü önünde satış belgesini Mahseya oğlu Neriya oğlu Baruk’a verdim.¹³“Hepsinin gözü önünde Baruk’a şu buyrukları verdim:¹⁴İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, Bu satış belgesini –mühürlenmiş, açık olanı– al, uzun süre durmak üzere bir çömleğe koy.¹⁵Çünkü İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB söz veriyor, bu ülkede yine evler, tarlalar, bağlar satın alınacak’ diyor.¹⁶“Tarlamın satış belgesini Neriya oğlu Baruk’a verdikten sonra RAB’be şöyle yakardım: ¹⁷“Ey Egemen RAB! Büyük gücünle, kudretinle yeri göğü yarattın. Yapamayacağın hiçbir şey yok.¹⁸Binlerce insana^{xxviii} sevgi gösterir, ama babaların işlediği günahların karşılığını çocuklarına ödetirsin. Ey büyük ve güçlü Tanrı! Her Şeye Egemen RAB’dir senin adın.¹⁹Tasarıların ne büyük, işlerin ne güçlü! Gözlerin insanların bütün yaptıklarına açıktır. Herkese davranışlarına, yaptıklarının sonucuna göre karşılığını verirsin.²⁰Sen ki, Mısır’da, İsrail’de, bütün insanlar arasında bugüne dek mucizeler, harikalar yarattın. Bugün olduğu gibi ün kazandın.²¹Halkın İsrail’i belirtilerle, şaşılabilir işlerle, güçlü, kudretli elinle, büyük korku saçarak Mısır’dan çıkardın.²²Atalarına vereceğine ant içtiğin bu toprakları, süt ve bal akan ülkeyi onlara verdin.²³Gelip ülkeyi mülk edindiler, ama senin sözünü dinlemediler, Kutsal Yasan uyarınca yürümediler. Yapmalarını buyurduğum şeylerin hiçbirini yapmadılar. Bu yüz-

^{xxvii}“On yedi şekel”: Yaklaşık 200 gr.

^{xxviii}“İnsana” ya da “Kuşağa”.

^{xxvi}“Kocası” ya da “Efendisi”.

den bütün bu felaketleri getirdin başlarına. ²⁴“İşte, kenti ele geçirmek için kuşatma rampaları yapıldı. Kılıç, kıtlık, salgın hastalık yüzünden kent saldıran Kildaniler’e teslim edilecek. Söylediklerin yerine geldi, sen de görüyorsun! ²⁵Yine de, Egemen RAB, kent Kildaniler’e teslim edileceği halde sen bana, ‘Tarlayı çağırdığım tanıklar önünde gümüşle satın al’ dedin.” ²⁶Bunun üzerine RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²⁷“Bütün insanlığın Tanrısı RAB benim. Var mı yapamayacağım bir şey? ²⁸Bu yüzden RAB diyor ki: Bak, bu kenti Kildaniler’le Babil Kralı Nebukadnessar’ın eline vermek üzereyim; onu ele geçirsin. ²⁹Kente saldıran Kildaniler gelip onu ateşe verecekler. Kenti de damlarında Baal’ın* onuruna buhur yakıp başka ilahlara dökmelik sunular sunarak beni öfkeliendirdikleri evleri de yakacaklar. ³⁰“Çünkü İsrail ve Yahuda halkları gençliklerinden beri hep gözümde kötü olanı yapıyor; İsrail halkı ellerinin yaptıklarıyla beni sürekli öfkeliendiriyor, diyor RAB. ³¹Evet, bu kent kurulduğundan bu yana beni öyle öfkeliendirdi, kızdırdı ki onu önümden söküp atacağım. ³²Çünkü İsrail ve Yahuda halklarının –kendilerinin, krallarının, önderlerinin, kâhinlerinin, peygamberlerinin, Yahuda ve Yerusâlim’de yaşayanların– beni öfkeliendirmek için yaptıkları kötülüklerin haddi hesabı yok. ³³Bana yüzlerini değil, sırtlarını çevirdiler. Onları defalarca uyardım karşı dinlemediler, yola gelmediler. ³⁴Bana ait olan bu tapınağa iğrenç putlarını yerleştirerek onu kirlettiler. ³⁵Ben-Hinnom Vadisi’nde ilah Molek’e* sunu olarak oğullarını, kızlarını ateşte kurban etmek için Baal’ın tapınma yerlerini kurdular. Böyle iğrenç şeyler yaparak Yahuda’yı günaha sürüklemelerini ne buyurdum, ne de aklımdan geçirdim. ³⁶“Siz bu kent için, ‘Kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla Babil Kralı’nın eline veriliyor’ diyorsunuz. Ama şimdi İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki: ³⁷Kızgınlıkla, gazapla, büyük öfkeyle onları sürdüğüm ülkelerden hepsini toplayacağım. Onları buraya geri getirip güvenlik içinde yaşamalarını sağlayacağım. ³⁸Onlar benim halkım olacak, ben de onların Tanrısı olacağım. ³⁹Tek bir yürek, tek bir yaşam tarzı vereceğim onlara; gerek kendilerinin gerekse çocuklarının iyiliği için benden hep korksunlar. ⁴⁰Onlarla kalıcı bir antlaşma yapacağım: Onlara iyilik etmekten vazgeçmeyecek, benden hiç ayrılmazlar diye yüreklerine Tanrı korkusu salacağım. ⁴¹Onlara iyilik etmekten sevinç duyacağım; gerçekten bütün yüreğimle, bütün canımla onları bu ülkede dikeceğim. ⁴²“RAB diyor ki: Bu halkın başına bütün bu büyük felaketleri nasıl getirdiysem, onlara söz verdiğim bütün iyilikleri de öyle sağlayacağım. ⁴³Sizlerin, ‘Viran olmuş, insansız, hayvansız, Kildaniler’in eline verilmiş’ dediğiniz bu ülkede yine tarlalar satın alınacak. ⁴⁴Benyamin bölgesinde, Yerusâlim çevresindeki köylerde, Yahuda kentlerinde, dağlık bölgenin, Şefela’nın ve Negev’in kentlerinde gümüşle tarlalar satın alınacak, satış belgeleri tanıkların önünde imzalanıp mühürlenecek. Çünkü eski gönencilerine kavuşturacağım onları” diyor RAB.

33 Yeremya muhafız avlusunda tutukluysen, RAB ona

ikinci kez seslendi: ²⁴“Dünyayı yaratan, yerini alsın diye ona biçim veren, adı RAB olan şöyle diyor: ³‘Bana yakar da seni yanıtlayayım; bilmediğin büyük, akıl almaz şeyleri sana bildireyim.’ ⁴Kuşatma rampalarına, kılıca karşı siper olsun diye bu kentin yıkılmış olan evleriyle Yahuda krallarının sarayları için İsrail’in Tanrısı RAB şöyle diyor: ⁵‘Kildaniler ^{xxix}savaşmak, evleri öfke ve kızgınlıkla vurduğum insanların cesetleriyle doldurmak üzere gelecekler. O insanlar ki, yaptıkları kötülükler yüzünden bu kentten yüzümü çevirdim. ⁶“Yine de bu kenti iyileştirip sağlığa kavuşturacağım. Halkına şifa verecek, bol esenlik, güvenlik içinde yaşamalarını sağlayacağım. ⁷Yahuda’yı ve İsrail’i eski gönencine kavuşturacak, önceden olduğu gibi bina edeceğim. ⁸Onları bana karşı işledikleri bütün günahlardan arındıracak, bana karşı işledikleri günahları da isyanlarını da bağışlayacağım. ⁹Dünyadaki bütün ulusların önünde bu kent benim için sevinç, övgü ve onur kaynağı olacak. Bu uluslar Yerusâlim halkına yaptığım iyilikleri, sağladığım gönenci duyunca, korkuya kapılıp titreyecekler.’ ¹⁰“RAB şöyle diyor: ‘Bu kent viran olmuş, insansız, hayvansız kalmış diyorsunuz. Ne var ki, terk edilmiş, insansız, hayvansız Yahuda kentlerinde, Yerusâlim sokaklarında sevinç ve neşe sesi, gelin güvey sesi, RAB’bin Tapınağı’na şükran sunuları getirenlerin sesi yine duyulacak: ‘Her Şeye Egemen RAB’be şükredin, Çünkü O iyidir, Sevgisi sonsuza dek kalıcıdır. Çünkü ülkeyi eski gönencine kavuşturacağım’ diyor RAB. ¹¹¹²“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Viran olmuş, insansız, hayvansız kalmış bu ülkenin bütün kentlerinde çobanların sürülerini dinlendireceği otlaklar olacak yeniden. ¹³Dağlık bölgede, Şefela, Negev, Benyamin bölgesindeki kentlerde, Yerusâlim’in çevresindeki köylerde, Yahuda kentlerinde çoban değneğinin altından geçen sürüler olacak’ diyor RAB. ¹⁴“İsrail ve Yahuda halkına verdiğim güzel sözü yerine getireceğim günler geliyor’ diyor RAB. ¹⁵“O günlerde, o zamanda, Davut için doğru bir dal ^{xxx} yetiştireceğim; Ülkede adil ve doğru olanı yapacak. ¹⁶O günlerde Yahuda kurtulacak, Yerusâlim güvenlik içinde yaşayacak. O, Yahve sidkeni ^{xxxi} adıyla anılacak.’ ¹⁷RAB şöyle diyor: ‘İsrail tahtı üzerinde oturan Davut soyunun ardı arkası kesilmeyecek. ¹⁸Levili kâhinlerden önümde yakmalık sunu sunacak, tahıl sunusu yakacak, kurban kesecek biri hiç eksik olmayacak.’” ¹⁹RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²⁰“RAB diyor ki, ‘Eğer belirlenmiş zamanlarda gece ve gündüz olması için gece ve gündüzle yaptığım antlaşma bozulabilirse, tahtında oturan oğulları krallık yapsın diye kulum Davut’la ve bana hizmet eden Levili kâhinlerle yaptığım antlaşma da ancak o zaman bozulabilir. ²¹²²Kulum Davut’un soyunu ve bana hizmet eden Levililer’i sayılamaz gök cisimleri kadar, ölçülemez deniz kumu kadar çoğaltacağım.’” ²³RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²⁴“Bu halkın, ‘RAB seçtiği iki aileyi de reddetti’ dediğini görmüyor mu-

^{xxix}Olası metin “Kildaniler”, Masoretik metin “Kildaniler’le”.

^{xxx}“Dal”: Mesih’in adlarından biri.

^{xxxi}“Yahve sidkeni”: “RAB doğruluğumuzdur” anlamına gelir.

sun? Halkımı öyle küçümsüyorlar ki, artık bir ulus saymıyorlar onu. ²⁵RAB diyor ki, ‘Gece ve gündüzle bir antlaşma yapıp yerin, göğün kurallarını saptamasaydım, ²⁶Yakup soyuyla kulum Davut’u da reddeder, Davut’un oğullarından birinin İbrahim, İshak, Yakup soyuna krallık etmesini sağlamazdım. Ama ben onları eski gönençlerine kavuşturacak, onlara acıyacağım.’”

34Babil Kralı Nebukadnessar’la bütün ordusu, krallığı altındaki bütün uluslarla halklar, Yeruslaim ve çevresindeki kentlere karşı savaşırken RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²“İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki, ‘Git, Yahuda Kralı Sidkiya’ya RAB şöyle diyor de: Bu kenti Babil Kralı’nın eline teslim etmek üzereyim, onu ateşe verecek. ³Ve sen Sidkiya, onun elinden kaçıp kurtulamayacaksın; kesinlikle yakalana-cak, onun eline teslim edileceksin. Babil Kralı’nı gözünle göreceksin, onunla yüzyüze konuşacaksın. Sonra Babil’e götürüleceksin. ⁴“Ancak, ey Yahuda Kralı Sidkiya, RAB’bin sözünü dinle! RAB senin için şöyle diyor: Kılıçla ölmeyeceksin, ⁵esenlikle öleceksin. Ataların olan senden önceki kralların onuruna ateş yaktıkları gibi, senin onuruna da ateş yakıp senin için ah efendimiz diyerek ağıt tutacaklar. Ben RAB söylüyorum bunu.” ⁶Peygamber Yeremya bütün bunları Yeruslaim’de Yahuda Kralı Sidkiya’ya söyledi. ⁷O sırada Babil Kralı’nın ordusu Yeruslaim’e ve Yahuda’nın henüz ele geçirilmemiş kentlerine –Lakiş’e, Azeka’ya– saldırmaktaydı. Yahuda’da surlu kent olarak yalnız bunlar kalmıştı. ⁸Kral Sidkiya Yeruslaim’deki halkla kölelerin özgürlüğünü ilan eden bir antlaşma yaptıktan sonra RAB Yeremya’ya seslendi. ⁹Bu antlaşmaya göre herkes kadın, erkek İbrani kölelerini özgür bırakacak, hiç kimse Yahudi kardeşini yanında köle olarak tutmayacaktı. ¹⁰Böylece bu antlaşmanın yükümlülüğü altına giren bütün önderlerle halk kadın, erkek kölelerini özgür bırakarak antlaşmaya uydular. Artık kimseyi köle olarak tutmadılar. Antlaşmaya uyararak köleleri özgür bıraktılar. ¹¹Ama sonra düşüncelerini değiştirerek özgür bıraktıkları kadın, erkek köleleri geri alıp zorla köleleştirdiler. ¹²Bunun üzerine RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ¹³“İsrail’in Tanrısı RAB diyor ki: Atalarınızı Mısır’dan, köle oldukları ülkeden çıkardığımda onlarla bir antlaşma yaptım. Onlara dedim ki, ¹⁴‘Size satılıp altı yıl kölelik eden İbrani kardeşlerinizi yedinci yıl özgür bırakacaksınız.’ Ama atalarımız beni dinlemediler, kulak asmadılar. ¹⁵Sizse sonradan yola gelip gözümde doğru olanı yaptınız: Hepiniz İbrani kardeşlerinizin özgürlüğünü ilan ettiniz. Önümde, bana ait olan tapmakta bu doğrultuda bir antlaşma yapmıştım. ¹⁶Ama düşüncenizi değiştirerek adıma saygısızlık ettiniz. Kendi isteğinizle özgür bıraktığınız kadın, erkek kölelerinizi geri alıp zorla köleleştirdiniz. ¹⁷“Bu nedenle RAB diyor ki, İbrani köle kardeşlerinizi, yurttaşlarınızı özgür bırakmayarak beni dinlemediniz. Şimdi ben size ‘özgürlük’ –kılıç, kıtlık ve salgın hastalıkla yok olmanız için ‘özgürlük’– ilan edeceğim, diyor RAB. Sizi dünyadaki bütün krallıklara dehşet verici bir örnek yap-

cağım. ¹⁸Antlaşmamı bozan, danayı ikiye ayırıp parçaları arasından geçerek önümde yaptıkları antlaşmanın koşullarını yerine getirmeyen bu adamları –Yahuda ve Yeruslaim önderlerini, saray görevlilerini, kâhinleri ve dana parçalarının arasından geçen bütün ülke halkımı– ¹⁹²⁰can düşmanlarının eline teslim edeceğim. Cesetleri yırtıcı kuşlara, yabanıl hayvanlara yem olacak. ²¹“Yahuda Kralı Sidkiya’yla önderlerini de can düşmanlarının eline, üzerinizden çekilen Babil ordusunun eline teslim edeceğim. ²²Buyruğu ben vereceğim diyor RAB. Babilliler’i bu kente geri getireceğim. Saldırıp kenti ele geçirecek, ateşe verecekler. Yahuda kentlerini içinde kimsenin yaşamayacağı bir viraneye çevireceğim.”

35Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim döneminde RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ²“Rekavlılar’ın evine gidip onlarla konuş. Onları RAB’bin Tapınağı’nın odalarından birine götürüp şarap içir.” ³Bunun üzerine Havassinya oğlu Yirmeya oğlu Yaazanya’yı, kardeşlerini, bütün çocuklarını ve Rekav ailesinin öbür üyelerini yanıma alıp ⁴Tanrı adamı Yigdalya oğlu Hanan’ın oğullarının RAB’bin Tapınağı’ndaki odasına götürdüm. Bu oda önderlerin odasının bitişiğinde, kapı görevlisi Şallum oğlu Maaseya’nın odasının üstündeydi. ⁵Rekav ailesinin üyelerinin önüne şarap dolu testiler, kâseler koyarak, “Buyrun, şarap için” dedim. ⁶Ne var ki, “Biz şarap içmeyiz” diye karşılık verdiler, “Çünkü atamız Rekav oğlu Yehonadav bize şu buyruğu verdi: ‘Siz de soyunuzdan gelenler de asla şarap içmeyeceksiniz! ⁷Ayrıca ev yapmayacak, tohum ekmeyecek, bağ dikmeyeceksiniz. Böyle şeyler edinmeyecek, ömür boyu çadırlarda yaşayacaksınız. Öyle ki, göç ettiğiniz topraklarda uzun süre yaşayasınız.’ ⁸Atamız Rekav oğlu Yehonadav’ın bize buyurduğu her şeyi yaptık. Kendimiz de karılarımız, oğullarımız, kızlarımız da hiç şarap içmedik. ⁹İçinde oturmak için evler yapmadık, bağlar, tarlalar, ekinler edinmedik. ¹⁰Çadırlarda yaşadık; atamız Yehonadav ne buyurduysa hepsini yaptık. ¹¹Ama Babil Kralı Nebukadnessar bu ülkeye saldırınca, ‘Haydi, Kildan ve Aram ordusundan kaçmak için Yeruslaim’e gidelim’ dedik. Bunun için Yeruslaim’de kaldık.” ¹²Bundan sonra RAB Yeremya’ya şöyle seslendi: ¹³“İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: ‘Git, Yahuda halkına ve Yeruslaim’de yaşayanlara şunları söyle: Sözlerimi dinleyerek hiç ders almayacak mısınız, diyor RAB. ¹⁴Rekav oğlu Yehonadav, soyuna şarap içmelerini buyurdu; buyruğuna uyuldu. Bugüne dek şarap içmediler. Çünkü atalarımın buyruğuna uydular. Bense size defalarca seslendiğim halde beni dinlemediniz. ¹⁵Defalarca size kullarım peygamberleri gönderdim. Kötü yolunuzdan dönmeniz, davranışlarınızı düzeltmeniz, başka ilahların ardınca gidip onlara tapınmamanız için hepinizi uyardılar. Ancak o zaman size ve atalarımıza verdiğim toprakta yaşayacaksınız. Ama kulak verip beni dinlemediniz. ¹⁶Rekav oğlu Yehonadav’ın soyu atalarımın verdiği buyruğu tuttu, ama bu halk beni dinlemedi.’ ¹⁷“Bu yüzden İsrail’in Tanrı-

sı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'İşte, Yahuda ve Yerusâlim'de yaşayan herkesin başına sözünü ettiğim her felaketi getirmek üzereyim. Çünkü onları uyardım, ama dinlemediler; onları çağırdım, ama yanıt vermediler.'" 18Yeremya Rekav ailesine şöyle dedi: "İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'Atanız Yehonadav'ın buyruğuna uydunuz, onun bütün uyarılarını dikkate aldınız, size buyurduğu her şeyi yaptınız.' 19Bunun için İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, 'Rekav oğlu Yehonadav'ın soyundan önümde hizmet edecek olanlar hiçbir zaman eksilmeyecek.'"

36Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in krallığının dördüncü yılında RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: 2"Bir tomar al, Yoşiya'nın döneminden bu yana İsrail, Yahuda ve öteki uluslarla ilgili sana söylediğim her şeyi yaz. 3Belki Yahuda halkı başına getirmeyi tasarladığım bütün felaketleri duyar da kötü yolundan döner; ben de suçlarımı, günahlarımı bağışlarım." 4Yeremya Neriya oğlu Baruk'u çağırıp RAB'bin kendisine söylediği bütün sözleri tomara yazdırdı. 5Sonra Baruk'a şu buyruğu verdi: "Ben tutukluyum, RAB'bin Tapınağı'na gidemem. 6Sen oruç günü RAB'bin Tapınağı'na git. Oradaki halka sana yazdırdığım RAB'bin sözlerini tomardan oku. Yahuda kentlerinden gelen halka da oku. 7Belki RAB'be yalvarır, kötü yollarından dönerler. Çünkü RAB'bin bu halka karşı sözünü ettiği öfke ve kızgınlığı büyüktür." 8Neriya oğlu Baruk, Peygamber Yeremya'nın buyurduğu her şeyi yaptı. RAB'bin tomarda yazılı sözlerini tapınakta okudu. 9Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in krallığının beşinci yılının dokuzuncu ayı, Yerusâlim'de yaşayan bütün halk ve Yahuda kentlerinden Yerusâlim'e gelen herkes için RAB'bin önünde oruç ilan edildi. 10Şafan oğlu Yazman Gemarya'nın yukarı avluda, tapınağın Yeni Kapısı'nın girişindeki odasında Baruk, Yeremya'nın sözlerini tomardan RAB'bin Tapınağı'ndaki bütün halka okudu. 11Şafan oğlu Gemarya oğlu Mikaya tomardan okunan RAB'bin sözlerini duyunca, 12aşağıya inip saraydaki yazman odasına gitti. Bütün önderler orada toplantı halindeydi: Yazman Elişama, Şemaya oğlu Delaya, Akbor oğlu Elnatan, Şafan oğlu Gemarya, Hananya oğlu Sidkiya ve öbürleri. 13Mikaya Baruk'un halka okuduğu tomardan duyduğu her şeyi onlara ilettiler. 14Bunun üzerine bütün önderler Kuşi oğlu Şelemya oğlu Netanya oğlu Yehudi'yi Baruk'a gönderdiler. Yehudi Baruk'a, "Halka okuduğun tomara al, gel" dedi. Neriya oğlu Baruk tomara alıp yanlarına gitti. 15Önderler, "Lütfen otur, bize de oku" dediler. Baruk da tomara onlara okudu. 16Bütün bu sözleri duyar duymaz, korkuyla birbirlerine bakıp Baruk'a, "Bütün bu sözleri kesinlikle krala bildirmemiz gerek" dediler. 17Sonra Baruk'a, "Söyle bize, bütün bunları nasıl yazdın? Yeremya mı yazdırdı sana?" diye sordular. 18Baruk, "Evet" diye yanıtladı, "Bütün bu sözleri o söyledi. Ben de hepsini mürekkeple tomara yazdım." 19Bunun üzerine Baruk'a, "Git, sen de Yeremya da gizlenin. Nerede olduğunuzu kimse bilmesin"

dediler. 20Tomara Yazman Elişama'nın odasında bırakıp avluda bulunan kralın yanına gittiler. Ona duydukları her sözü ilettiler. 21Kral tomara alıp getirmesi için Yehudi'yi gönderdi. Yehudi tomara Yazman Elişama'nın odasından getirdi. Krala ve yanındaki önderlere okudu. 22Dokuzuncu aydı, kral kışlık sarayındaydı. Önünde mangalda ateş yanıyordu. 23Yehudi tomardan üç dört sütun okur okumaz kral yazman çıkışıyla onları kesip mangaldaki ateşe attı. Tomarın tümü yanıp bitene dek bu işi sürdürdü. 24Tomardaki sözleri duyan kralla görevlileri ne korktular ne de giysilerini yırttılar. 25Elnatan, Delaya ve Gemarya tomara yakması için yalvardıysa da kral onları dinlemedi. 26Yazman Baruk'u ve Peygamber Yeremya'yu tutuklamaları için oğlu Yerahmeel'e, Azriel oğlu Seraya'ya ve Avdeel oğlu Şelemya'ya buyruk verdi. Oysa RAB onları gizlemişti. 27Kral, Yeremya'nın Baruk'a yazdırdığı sözleri içeren tomara yaktıktan sonra, RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: 28"Başka bir tomar al, Yahuda Kralı Yehoyakim'in yaktığı ilk tomardaki bütün sözleri yazdır. 29Yahuda Kralı Yehoyakim için de ki, 'RAB şöyle diyor: Babil Kralı'nın kesinlikle gelip bu ülkeyi viraneye çevireceğini, içindeki insanı da hayvanı da yok edeceğini neden tomara yazdın diye sorup tomara yak-tın. 30Bu yüzden RAB Yahuda Kralı Yehoyakim için şöyle diyor: Davut'un tahtında oturan kimsesi olmayacak; ölü-sü gündüzün sıcağa, gece ayaza bırakılacak. 31İşledikleri suçlar yüzünden kendisini de çocuklarıyla görevlilerini de cezalandıracağım. Onların, Yerusâlim'de yaşayanların ve Yahuda halkının başına sözünü ettiğim bütün felaketleri getireceğim. Çünkü beni dinlemediler.'" 32Bunun üzerine Yeremya başka bir tomar alıp Neriya oğlu Yazman Baruk'a verdi. Yahuda Kralı Yehoyakim'in ateşe atıp yaktığı tomardaki bütün sözleri Baruk Yeremya'nın ağzından tomara yazdı. Bu sözlere, benzer birçok söz daha eklendi.

37Babil Kralı Nebukadnessar'ın Yahuda'ya atadığı Yoşiya oğlu Sidkiya, Yehoyakim oğlu Yehoyakin'in yerine kral oldu. 2Ama kendisi de görevlileriyle ülke halkı da RAB'bin Peygamber Yeremya aracılığıyla söylediği sözleri dikkate almadılar. 3Kral Sidkiya, Şelemya oğlu Yehukal'la Maaseya oğlu Kâhin Sefanya'yı şu haberle Peygamber Yeremya'ya gönderdi: "Lütfen bizim için Tanrımız RAB'be yalvar." 4O sırada Yeremya daha cezaevine konmamıştı, halk arasında dolaşıyordu. 5Firavunun ordusu Mısır'dan çıkmıştı. Yerusâlim'i kuşatma altında tutan Kildaniler bu haberi duyunca Yerusâlim'den çekildiler. 6Derken RAB Peygamber Yeremya'ya şöyle seslendi: 7"İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki: Danışmak için sizi bana gönderen Yahuda Kralı'na şöyle deyin: 'Size yardım etmek için Mısır'dan çıkıp gelen firavunun ordusu ülkesine dönecek. 8Kildaniler de dönecek; bu kentle savaşım onu ele geçirecek, ateşe verecekler.' 9"RAB diyor ki, 'Kildaniler üzerimizden çekilip gidecek' diyerek kendinizi aldatmayın. Çünkü çekilip gitmeyecekler! 10Sizinle savaşan bütün Babil ordusunu bozguna uğratsanız, çadırlarında yalnız yaralıları kalsa bile, bunlar çadırlar-

dan çıkıp bu kenti ateşe verecekler.”¹¹ Firavunun ordusu yüzünden Babil ordusu Yerus̄alim’den çekilince,¹² Peygamber Yeremya Benyamın topraklarındaki halkın arasında payına düşen mirası almak üzere Yerus̄alim’den gitmek istedi. Benyamın Kapısı’na vardığında, Hananya oğlu Şelemya oğlu bekçibaşı Yiriya, “Sen Kildaniler’in tarafına geçiyorsun!” diyerek onu tutukladı.¹³¹⁴ Yeremya, “Yalan!” dedi, “Ben Kildaniler’in tarafına geçmiyorum.” Ama Yiriya onu dinlemedi. Yeremya’yı tutuklayıp önderlere götürdü.¹⁵ Yeremya’ya öfkelenen önderler onu dövdürtüp cezaevine çevirdikleri Yazman Yonatan’ın evine kapattılar.¹⁶ Böylece bodrumda bir hücreye kapatılan Yeremya uzun süre orada kaldı.¹⁷ Sonra Kral Sidkiya Yeremya’yı sarayına getirtti. Orada kendisine gizlice, “RAB’den bir söz var mı?” diye sordu. “Evet” diye yanıtladı Yeremya, “Babil Kralı’nın eline verileceksin.”¹⁸ Sonra Kral Sidkiya’ya şöyle dedi: “Sana, görevlilerine ve bu halka karşı ne günah işledim ki beni cezaevine kapattınız?”¹⁹ “Babil Kralı sana da bu ülkeye de saldırmayacak” diyen peygamberlerin hani nerede?²⁰ Şimdi lütfen beni dinle, ey efendim kral! Lütfen dileğimi kabul et. Beni Yazman Yonatan’ın evine geri gönderme. Orada ölmek istemiyorum.”²¹ Bunun üzerine Kral Sidkiya Yeremya’nın muhafız avlusuna kapatılmasını, kentteki ekme bitene dek her gün fırıncılar sokağında kendisine bir ekme verilmesini buyurdu. Böylece Yeremya muhafız avlusunda kaldı.

38 Mattan oğlu Şefatya, Paşhur oğlu Gedalya, Şelemya oğlu Yehukal ve Malkiya oğlu Paşhur Yeremya’nın halka söylediği şu sözleri duyular: ²“RAB diyor ki, ‘Bu kentte kalan kılıçtan, kıtlıktan, salgından ölecek. Kildaniler’e* gidense sağ kalacak, canını kurtarıp yaşayacak.’”³ RAB diyor ki, ‘Bu kent kesinlikle Babil Kralı’nın ordusuna teslim edilecek, Babil Kralı onu ele geçirecek.’”⁴ Önderler krala, “Bu adam öldürülmeli” dediler, “Çünkü söylediği bu sözlerle kentte kalan askerlerin ve halkın cesaretini kırıyor. Bu adam halkın yararını değil, zararını istiyor.”⁵ Kral Sidkiya, “İşte o sizin elinizde” diye yanıtladı, “Kral size engel olamaz ki.”⁶ Böylece Yeremya’yı alıp kralın oğlu Malkiya’nın muhafız avlusundaki sarnıca halatlarla sarkıtarak indirdiler. Sarnıçta su yoktu, yalnız çamur vardı. Yeremya çamura battı.⁷ Sarayda görevli hadım Kûşlu Ebet-Melek Yeremya’nın sarnıca atıldığını duydu. Kral Benyamın Kapısı’nda otururken,⁸ Ebet-Melek saraydan çıkıp kralın yanına gitti ve ona şöyle dedi: ⁹“Efendim kral, bu adamların Peygamber Yeremya’ya yaptıkları kötüdür. Onu sarnıca attılar, orada açlıktan ölecek. Çünkü kentte ekme kalmadı.”¹⁰ Bunun üzerine kral, “Buradan yanına üç ^{xxxii} adam al, Peygamber Yeremya’yı ölmeden sarnıçtan çıkarın” diye ona buyruk verdi.¹¹ Ebet-Melek yanına adamları alarak saray hazinesinin alt odasına gitti. Oradan eski bezler, yırtık pırtık giysiler alıp halatlarla sarnıca, Yeremya’ya sarkıttı.¹² Sonra Yeremya’ya, “Bu eski bezleri, yırtık giysileri ha-

latlarla bağlayıp koltuklarının altına geçir” diye seslendi. Yeremya söyleneni yaptı.¹³ Onu halatlarla çekip sarnıçtan çıkardılar. Yeremya muhafız avlusunda kaldı.¹⁴ Kral Sidkiya Peygamber Yeremya’yı RAB’bin Tapınağı’nın üçüncü girişine getirterek, “Sana bir şey soracağım” dedi, “Benden bir şey gizleme.”¹⁵ Yeremya, “Sana bir şey bildirirsem, beni öldürmeyecek misin?” diye karşılık verdi, “Üstelik öğüt versem bile beni dinlemeyeceksin.”¹⁶ Kral Sidkiya, “Bize yaşam veren RAB’bin varlığı hakkı için seni öldürmeyeceğim, canının peşinde olan bu adamların eline seni teslim etmeyeceğim” diyerek gizlice ant içti.¹⁷ Bunun üzerine Yeremya Sidkiya’ya şu karşılığı verdi: “İsrail’in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB Tanrı diyor ki, ‘Babil Kralı’nın komutanlarına teslim olursan, canın bağışlanacak, bu kent de ateşe verilmeyecek. Sen de ailen de sağ kalacaksınız.’”¹⁸ Ama Babil Kralı’nın komutanlarına teslim olmazsan, kent Kildaniler’e* teslim edilecek, onu ateşe verecekler. Sen de onlardan kaçıp kurtulamayacaksın.”¹⁹ Kral Sidkiya, “Kildaniler’in tarafına geçen Yahudiler’den korkuyorum” dedi, “Kildaniler beni onların eline verebilir, onlar da bana kötü davranırlar.”²⁰ “Vermezler” diye yanıtladı Yeremya, “Lütfen sana aktardığım RAB’bin sözünü işit. O zaman sağ kalır, iyilik görürsün.”²¹ Ama teslim olmak istemezsen, RAB bana şunu açıkladı: ²²Yahuda Kralı’nın sarayında kalan bütün kadınlar Babil Kralı’nın komutanlarına çıkarılacak. O kadınlar sana, “‘Güvendiğin insanlar Seni aldatıp yenilgiye uğrattı; Çamura battı ayakların, Güvendiğin insanlar seni bırakıp gitti’ diyecekler.”²³ “Bütün karıların, çocukların Kildaniler’e teslim edilecek. Sen de onlardan kaçıp kurtulamayacak, Babil Kralı’nın eliyle yakalanacaksın. Bu kent ateşe verilecek.”²⁴ Sidkiya, “Ölmek istemiyorsan, konuştuğularımızı kimse duymasın” dedi,²⁵ “Görevliler seninle konuştuğumu duyup da gelir, ‘Krala ne söyledin, kral sana ne dedi, açıkla bize, bizden gizleme! Yoksa seni öldürürüz’ derlerse,”²⁶ Beni Yonatan’ın evine geri gönderme, yoksa orada ölürüm diye krala yalvardım’ dersin.”²⁷ Bütün görevliler gelip Yeremya’yı sorguya çektiler. Yeremya kralın kendisine söylemesini buyurduğu her şeyi onlara anlattı. Sorguyu bıraktılar. Çünkü kralla yaptığı konuşma duyulmamıştı.²⁸ Yeremya Yerus̄alim’in ele geçirildiği güne dek muhafız avlusunda kaldı.

39 Yahuda Kralı Sidkiya’nın dokuzuncu yılının onuncu ayında Babil Kralı Nebukadnessar bütün ordusuyla Yerus̄alim önlerine gelerek kenti kuşattı.² Sidkiya’nın krallığının on birinci yılında, dördüncü ayın dokuzuncu günü kent surlarında gedik açıldı.³ Yerus̄alim ele geçirilince ^{xxxiii} Babil Kralı’nın bütün komutanları –Samgarlı Nergal-Sareser, askeri danışman Nebo-Sarsekim, baş görevli Nergal-Sareser ve bütün öteki görevliler– içeri girip Orta Kapı’da oturdular.⁴ Yahuda Kralı Sidkiya’yla askerler onları görünce kaçtılar. Gece kral bahçesinin yolundan iki duvarın arasındaki kapıdan kaçarak Arava yoluna çıktılar.⁵ Ama art-

^{xxxii} Olası metin “Üç”, Masoretik metin “Otuz”.

^{xxxiii} Yer.38:28’den buraya aktarılmıştır.

larına düşen Kildani ordusu Eriha ovalarında Sidkiya'ya yetiştii, onu yakalayıp Hama topraklarında, Rivla'da Babil Kralı Nebukadnessar'ın huzuruna çıkardılar. Nebukadnessar onun hakkında karar verdi: ⁶Rivla'da Sidkiya'nın gözü önünde oğullarını, sonra da bütün Yahuda ileri gelenlerini öldürttü. ⁷Sidkiya'nın gözlerini oydu, zincire vurup Babil'e götürdü. ⁸Kildaniler sarayla halkın evlerini ateşe verdiler, Yeruşalim surlarını yıktılar. ⁹Komutan Nebuzaradan kentte sağ kalanları, kendi safına geçen kaçakları ve geri kalan halkı Babil'e sürgün etti. ¹⁰Ancak hiçbir şeyi olmayan bazı yoksulları Yahuda'da bıraktı, onlara bağ ve tarla verdi. ¹¹Babil Kralı Nebukadnessar, muhafız birliği komutanı Nebuzaradan aracılığıyla Yeremya'yla ilgili şu buyruğu verdi: ¹²"Onu sorumluluğun altına al, ona iyi bak, hiç zarar verme, senden ne dilerse yap." ¹³Bunun üzerine muhafız birliği komutanı Nebuzaradan, askeri danışman Nebuşazban, baş görevli Nergal-Sareser ve Babil Kralı'nın öbür görevlileri ¹⁴adam gönderip Yeremya'yı muhafız avlusundan getirttiler. Evine geri götürmesi için Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'nın koruyuculuğuna verdiler. Böylece Yeremya halkı arasında yaşamını sürdürdü. ¹⁵Yeremya daha muhafız avlusunda tutukluken RAB ona şöyle seslenmişti: ¹⁶"Git, Kûşlu Ebet-Melek'e de ki, 'İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: Bu kent üzerine yarar değil, zarar verecek sözlerimi yerine getirmek üzereyim. O gün olanları sen de göreceksin. ¹⁷Ama o gün seni kurtaracağım diyor RAB. Korktuğun adamların eline teslim edilmeyeceksin. ¹⁸Seni kesinlikle kurtaracağım, kılıçla öldürülmeyeceksin. Hiç değilse canını kurtarmış olacaksın. Çünkü bana güvenden, diyor RAB."

40Muhafız birliği komutanı Nebuzaradan Yeremya'yı Rama'da salıverdikten sonra RAB Yeremya'ya seslendi. Nebuzaradan onu Babil'e sürülen Yeruşalim ve Yahuda halkıyla birlikte zincire vurulmuş olarak Rama'ya götürmüştü. ²Muhafız birliği komutanı Yeremya'yı yanına çağırıp, "Tanrın RAB buraya karşı bu felaketi belirledi" dedi, ³"Şimdi dediğini yaptı, yapacağını söylediği her şeyi yerine getirdi. Çünkü RAB'be karşı günah işlediniz, O'nun sözünü dinlemediniz. Bütün bunlar bu yüzden başınıza geldi. ⁴İşte ellerindeki zincirleri çözüyorum. Benimle Babil'e gelmeyi yeğlersen gel, sana iyi bakarım; eğer benimle Babil'e gelmek istemezsen de sorun yok. Bak, bütün ülke önünde! İyi ve doğru bildiğin yere git. ⁵Ama burada kalırsan ^{xxxiv}Babil Kralı'nın Yahuda kentlerine vali atadığı Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'nın yanına dönüp onunla birlikte halkın arasında yaşa ya da istediğin yere git." Muhafız birliği komutanı Yeremya'ya yiyecek ve armağan verip yoluna gönderdi. ⁶Yeremya Mispaya, Ahikam oğlu Gedalya'nın yanına gitti. Onunla ve ülkede kalan halkla birlikte orada yaşamaya başladı. ⁷Kırdaki ordu komutanlarıyla adamları, Babil Kralı'nın Ahikam oğlu Gedalya'yı ülkeye vali atadığını, Babil'e sürülmemiş yoksul kadın, erkek ve çocukları

^{xxxiv}Süryanice "Burada kalırsan", Masoretik metin "Dönmedi ve".

ona emanet ettiğini duyunca, ⁸Mispaya, Gedalya'nın yanına geldiler. Gelenler Netanya oğlu İsmail, Kareah'ın oğulları Yohanan ve Yonatan, Tanhumet oğlu Seraya, Netofalı Efay'ın oğulları, Maakalı oğlu Yaazanya ve adamlarıydı. ⁹Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya onlara ve adamlarına ant içerek, "Kildaniler'e* kulluk etmekten korkmayın" dedi, "Ülkeye yerleşip Babil Kralı'na hizmet edin. Böylesi sizin için daha iyi olur. ¹⁰Bana gelince, Mispaya'da kalacağım, gelecek Kildaniler'in önünde sizi temsil edeceğim. Siz şarap, yaz meyveleri, zeytinyağı toplayıp kaplarımızda depolayın ve aldığımız kentlerde yaşayın." ¹¹Moav, Ammon, Edom ve öbür ülkelerde yaşayan Yahudiler'in hepsi, Babil Kralı'nın Yahuda'da bir kesim halkı sağ bıraktığını ve Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'yı onlara vali atadığını duyunca, ¹²sürülmüş oldukları ülkelerden geri dönüp Yahuda'ya, Mispaya'da bulunan Gedalya'nın yanına geldiler. Sonra bol şarap ve yaz meyvesi topladılar. ¹³Kareah oğlu Yohanan'la kırdaki bütün ordu komutanları da Mispaya'da bulunan Gedalya'nın yanına geldiler. ¹⁴Ona, "Ammon Kralı Baalis'in seni öldürmek için Netanya oğlu İsmail'i gönderdiğini bilmiyor musun?" dediler. Gelgelelim Ahikam oğlu Gedalya onlara inanmadı. ¹⁵Kareah oğlu Yohanan Mispaya'da Gedalya'ya gizlice, "İzin ver de gidip Netanya oğlu İsmail'i öldüreyim" dedi, "Kimse bilmeyecek! Neden seni öldürsün de çevrende toplanan bütün Yahudiler dağılsın, Yahuda'da sağ kalmış olanlar yok olsun?" ¹⁶Ama Ahikam oğlu Gedalya, "Böyle bir şey yapma! İsmail'le ilgili söylediklerin yalan" dedi.

41O yılın yedinci ayında kral soyundan ve kralın baş görevlilerinden Elişama oğlu Netanya oğlu İsmail, on adamıyla birlikte Mispaya, Ahikam oğlu Gedalya'nın yanına gitti. Orada, Mispaya'da birlikte yemek yerlerken, ²Netanya oğlu İsmail'le yanındaki on adam ayağa kalkıp Babil Kralı'nın ülkeye vali atadığı Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'yı kılıçla öldürdüler. ³İsmail Mispaya'da Gedalya'yla birlikte olan bütün Yahudiler'i ve oradaki Kildan askerlerini de öldürdü. ⁴Gedalya öldürüldükten bir gün sonra, ölüm haberi duyulmadan önce ⁵Şekem'den, Şilo'dan, Samiriye'den sakallarını tıraş etmiş, giysilerini yırtmış, bedenlerinde yaralar açmış seksen adam geldi. RAB'bin Tapınağı'nda sunmak için yanlarında tahıl, günnük getirmişlerdi. ⁶Netanya oğlu İsmail Mispaya'dan ağlaya ağlaya onları karşılamaya çıktı. Onları görünce, "Ahikam oğlu Gedalya'ya gelin" dedi. ⁷Kente girince, Netanya oğlu İsmail ve yanındakiler onları öldürüp bir sarnıca attılar. ⁸Ancak onlardan on kişi İsmail'e, "Bizi öldürme!" dediler, "Tarlada saklı buğdayımız, arpamız, zeytinyağımız ve balımız var." Böylece İsmail vazgeçip onları öbürleriyle birlikte öldürmedi. ⁹İsmail'in öldürdüğü adamların bedenlerini atmış olduğu sarnıç büyüktü ^{xxxv}. Kral Asa, bu sarnıcı İsrail Kralı Baaşa'dan korunmak için kazmıştı. Netanya oğlu İsmail orayı ölüler-

^{xxxv}Septuaginta "Büyüktü", Masoretik metin "Gedalya'nın aracılığıyla".

le doldurdu. ¹⁰İsmail, muhafız birliği komutanı Nebuzaradan'ın Ahikam oğlu Gedalya'nın sorumluluğuna bıraktığı Misp'a'daki bütün halkı ve kral kızlarını tutsak aldı. Netanya oğlu İsmail tümünü tutsak alıp Ammonlular'a sığınmak üzere yola çıktı. ¹¹Kareah oğlu Yohanan ve yanındaki ordu komutanları, Netanya oğlu İsmail'in işlediği cinayetleri duyunca, ¹²bütün adamlarını alıp Netanya oğlu İsmail'le savaşmaya gittiler. Givon'daki büyük havuzun yakınında ona yetiştiler. ¹³İsmail'in yanındaki adamlar, Kareah oğlu Yohanan ve yanındaki ordu komutanlarını görünce sevindiler. ¹⁴İsmail'in Misp'a'dan tutsak olarak götürdüğü herkes geri dönüp Kareah oğlu Yohanan'a katıldı. ¹⁵Netanya oğlu İsmail ve sekiz adamıysa Yohanan'dan kaçıp Ammonlular'a sığındılar. ¹⁶Kareah oğlu Yohanan'la yanındaki ordu komutanları sağ kalanların hepsini –Ahikam oğlu Gedalya'yı öldüren Netanya oğlu İsmail'den kurtarıp Givon'dan geri getirdiği yiğit askerleri, kadınları, çocukları, saray görevlilerini– Misp'a'dan alıp götürdüler. ¹⁷Kildaniler'den* kaçmak için Mısır'a doğru yola çıktılar. Beytlehem yakınında, Gerut-Kimham'da durdular. Kildaniler'den korkuyorlardı. Çünkü Netanya oğlu İsmail, Babil Kralı'nın ülkeye vali atadığı Ahikam oğlu Gedalya'yı öldürmüştü.

42Ordu komutanları, Kareah oğlu Yohanan, Hoşaya oğlu Azarya ^{xxxvi} ve küçük büyük bütün halk yaklaşık ²Peygamber Yeremya'ya şöyle dediler: “Lütfen dileğimizi kabul et! Bizim için, bütün sağ kalan bu halk için Tanrın RAB'be yakar. Çünkü bir zamanlar sayıca çok olan bizler gördüğün gibi şimdi azınlıkta kaldık. ³Tanrın RAB nereye gideceğimizi, ne yapacağımızı bize bildirsün.” ⁴Peygamber Yeremya, “Olur” dedi, “İsteğiniz uyarınca Tanrımız RAB'be yakaracağım. RAB bana ne yanıt verirse, bir şey saklamadan size bildireceğim.” ⁵Bunun üzerine, “Tanrın RAB'bin senin aracılığınla bize bildireceği her sözü yerine getirmesek, RAB aramızda gerçek ve güvenilir tanık olsun” dediler, ⁶“Seni kendisine gönderdiğimiz Tanrımız RAB'bin sözünü beğensek de beğenmesek de dinleyeceğiz ki, üzerimize iyilik gelsin. Evet, Tanrımız RAB'bin sözünü dinleyeceğiz.” ⁷On gün sonra RAB Yeremya'ya seslendi. ⁸Yeremya, Kareah oğlu Yohanan'la yanındaki ordu komutanlarını ve küçük büyük bütün halkı çağırdı. ⁹Onlara şöyle dedi: “Dileğinizi önüne sunmam için beni kendisine gönderdiğiniz İsrail'in Tanrısı RAB diyor ki, ¹⁰‘Bu ülkede kalırsanız, sizi bina ederim, yıkmam; dikerim, sökmem. Çünkü başınıza getirdiğim felakete üzülüyorum. ¹¹Korktuğunuz Babil Kralı'ndan artık korkmayın, ondan korkmayın diyor RAB. Çünkü ben sizinleyim, sizi kurtaracak, onun elinden özgür kılacağım. ¹²Size sevecenlik göstereceğim. Şöyle ki, Babil Kralı size acıyacak, sizi topraklarınıza geri gönderecek.’ ¹³‘Ama, ‘Bu ülkede kalmayacağız’ der, Tanrımız RAB'bin sözünü dinlemezseniz, ¹⁴‘Savaş görmeyeceğimiz, boru sesi duymayacağımız, açlık çekmeyeceğimiz Mısır'a gidip orada yaşayaca-

ğız’ dersiniz, ¹⁵RAB'bin sözünü dinleyin, ey Yahuda'dan sağ kalanlar! İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: ‘Eğer Mısır'a gidip orada yerleşmeye kesin kararlıysanız, ¹⁶korktuğunuz kılıç size orada yetişecek, tasalandığınız kıtlık Mısır'da yakanıza yapışacak, orada öleceksiniz. ¹⁷Yerleşmek üzere Mısır'a gitmeye kararlı olan herkes kılıçtan, kıtlıktan, salgın hastalıktan ölecek. Başlarına getireceğim felaketten kurtulup sağ kalan olmayacak.’ ¹⁸‘İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Öfkem, kızgınlığım Yerusolim'de yaşayanların üzerine döküldüğü gibi, siz Mısır'a gidenlerin üzerine de dökülecek. Siz lanetlik, dehşet konusu olacak, aşağılanacak, yerileceksiniz. Burayı bir daha görmeyeceksiniz.’ ¹⁹Ey Yahuda'dan sağ kalanlar, RAB size, ‘Mısır'a gitmeyin!’ diye buyurmuştur. Bunu iyi bilin. Bugün sizi uyarıyorum: ²⁰Beni Tanrımız RAB'be gönderip, ‘Bizim için Tanrımız RAB'be yakar. O'nun bize söyleyeceği her şeyi bildir, yapacağız’ demekle kendinizi aldatıyorsunuz! ²¹Bugün size bildirdim, ama Tanrımız RAB'bin benim aracılığınla size ilettiği sözlerin hiçbirini dinlemediniz. ²²Şimdi iyi bilin ki, yerleşmek üzere gitmeye can attığınız yerde kılıçtan, kıtlıktan, salgın hastalıktan öleceksiniz.”

43Yeremya Tanrıları RAB'bin bütün bu sözlerini –Tanrıları RAB'bin onun aracılığıyla kendilerine ilettiği her şeyi– halka bildirmeyi bitirince ²Hoşaya oğlu Azarya, Kareah oğlu Yohanan ve bütün küstah adamlar ona, “Yalan söylüyorsunuz!” dediler, “Tanrımız RAB, ‘Yerleşmek üzere Mısır'a gitmeyin’ demek için göndermedi seni bize. ³Bizi öldürsünler, Babil'e sürsünler diye Kildaniler'in* eline teslim etmek için Neriya oğlu Baruk seni bize karşı kışkırtıyor.” ⁴Böylece Kareah oğlu Yohanan, bütün ordu komutanları ve halk RAB'bin Yahuda'da kalmalarına ilişkin buyruğuna karşı geldiler. ⁵Kareah oğlu Yohanan'la bütün ordu komutanları, sürüldükleri uluslardan yerleşmek üzere Yahuda'ya geri dönen Yahuda halkını alıp götürdüler. ⁶Muhafız birliği komutanı Nebuzaradan'ın Şafan oğlu Ahikam oğlu Gedalya'nın sorumluluğuna bırakmış olduğu bütün kadınları, erkekleri, çocukları, kral kızlarını da götürdüler. Peygamber Yeremya'yla Neriya oğlu Baruk'u da alıp ⁷RAB'bin sözünü dinlemeyerek Mısır'a gittiler. Tahpanhes'e vardılar. ⁸Tahpanhes'te RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: ⁹“Yahudiler'in gözü önünde eline büyük taşlar al, Tahpanhes'te firavun sarayının girişindeki tuğla kaldırımın harcına göm. ¹⁰Onlara de ki, ‘İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: İşte kulum Babil Kralı Nebukadnessar'ı buraya getirip tahtını harca gömdüğüm bu taşların üzerine kuracağım. Nebukadnessar otağımı bu taşların üzerine kuracak. ¹¹Gelip Mısır'ı bozguna uğratacak. Ölüm için ayrılanlar ölüme, Sürgün için ayrılanlar sürgüne, Kılıç için ayrılanlar kılıca gidecek. ¹²Mısır ilahlarının tapınaklarını ateşe verip yakacak ^{xxxvii}, ilahları alıp götürecektir. Çoban giysisiyle kendisini nasıl örterse, o da Mısır'ı öyle örtecek. Sonra

^{xxxvii}Septuaginta, Süryanice, Vulgata “Yakacak”, Masoretik metin “Yakacağım”.

^{xxxvi}Septuaginta “Azarya”, Masoretik metin “Yezanya” (bkz. 43:2).

oradan sağ salim çıkacak. ¹³Mısır'daki Güneş Tapınağı'nın dikili taşlarını kırarak, Mısır ilahlarının tapınaklarını ateşe verecek.”

44Mısır'ın Migdol, Tahpanhes, Nof ^{xxxviii} kentlerinde ve Patros bölgesinde yaşayan Yahudiler'e ilişkin RAB Yeremya'ya şöyle seslendi: ²“İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, Yeruşalim ve Yahuda kentlerine getirdiğim bütün felaketleri gördünüz. İşte yaptıkları kötülük yüzünden kentler bugün yıkık; içlerinde oturan yok. Sizin de kendilerinin ve atalarının da önceden tanımadığınız başka ilahlara buhur yakıp taparak beni öfkelenlendirdiler. ³⁴Peygamber kullarımı defalarca gönderip, ‘Nefret ettiğim bu iğrençlikleri yapmayın!’ diyerek onları uyardım. ⁵Ama dinlemediler, kulak asmadılar. Kötülüklerinden dönmediler, başka ilahlara buhur yakmaktan vazgeçmediler. ⁶Bu yüzden kızgın öfkemi döktüm; Yahuda kentlerine, Yeruşalim sokaklarına karşı öfkem giderek şiddetlendi. Onlar bugün olduğu gibi yıkık ve ıssız bırakıldı. ⁷“İsrail'in Tanrısı RAB, Her Şeye Egemen Tanrı şöyle diyor: Neden bu büyük felaketi başınıza getiriyorsunuz? Kadın erkek, çocuk çocuk Yahuda halkından kesilip atılacak, sizden sağ kalan olmayacak. ⁸Yerleşmek üzere geldiğiniz Mısır'da ellerinizin yaptıklarıyla, başka ilahlara buhur yakmakla beni öfkelenlendiriyorsunuz. Başınıza felaket getiriyorsunuz. Dünyadaki uluslarca aşağılanacak, yerileceksiniz. ⁹Yahuda'da, Yeruşalim sokaklarında atalarımızın, Yahuda krallarıyla karılarımızın, kendinizin, karılarımızın yaptığı kötülükleri unutunuz mu? ¹⁰Bugüne dek pişmanlık duymadılar, benden korkmadılar. Size ve atalarımıza verdiğim yasa ve kurallar uyarınca yaşamadılar. ¹¹“Bu yüzden İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki: Başınıza yıkım getirmeye, bütün Yahuda halkını yok etmeye kararlıyım. ¹²Yerleşmek üzere Mısır'a gelmeye kararlı olan Yahuda'nın sağ kalanlarını ele alacağım. Hepsisi Mısır'da yok olacak; kılıçtan geçirecek ya da kıtlıktan ölecek. Küçük büyük hepsi kılıçtan, kıtlıktan ölecek. Lanetlenecek, dehşet konusu olacak, aşağılanacak, yerilecekler. ¹³Yeruşalim'i cezalandırdığım gibi, Mısır'da yaşayanları da kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla cezalandıracağım. ¹⁴Yerleşmek için Mısır'a gelen Yahuda halkının sağ kalanlarından hiçbiri kurtulmayacak, hiç kimse sağ kalıp Yahuda'ya dönmeyecek. Yerleşmek üzere oraya dönmek isteseler de, kaçıp kurtulan birkaç kişi dışında dönen olmayacak.” ¹⁵Karılarının başka ilahlara buhur yakıtığını bilen erkekler, orada duran kadınlar, Mısır'ın Patros bölgesinde yaşayan bütün halk –ki büyük bir topluluktan– Yeremya'ya şu karşılığı verdi: ¹⁶“RAB'bin adıyla bize söylediklerini dinlemeyeceğiz! ¹⁷Tersine, yapacağımızı söylediklerimiz her şeyi kesinlikle yapacağız: Gök Kraliçesi'ne ^{xxxix} buhur yakacak, atalarımızın, krallarımızın, önderlerimizin ve kendimizin Yahuda kentlerinde, Yeruşalim sokaklarında yaptığımız gibi ona dökmelik sunular döneceğiz. O zaman

lar bol yiyeceğimiz vardı, her işimiz yolundaydı, sıkıntı çekmiyorduk. ¹⁸Oysa Gök Kraliçesi'ne buhur yakmayı, dökmelik sunular dökmeyi bıraktığımız günden bu yana her yönden yokluk çekiyoruz; kılıçtan, kıtlıktan yok oluyoruz.” ¹⁹Kadınlar, “Evet, Gök Kraliçesi'ne buhur yakıp dökmelik sunular döneceğiz! Ona benzer pideler pişirip kendisine dökmelik sunular döktüğümüzü kocalarımız bilmiyor muydu sanki?” diye eklediler. ²⁰Bunun üzerine Yeremya ona karşılık veren kadın erkek bütün halka şöyle dedi: ²¹“Sizin, atalarınızın, krallarınızın, önderlerinizin, ülke halkının Yahuda kentlerinde, Yeruşalim sokaklarında yaktığınız buhur RAB unuttu mu? Haberi yok muydu? ²²RAB yaptığınız kötülüklerle, iğrençliklerle artık dayanamadığı için, bugün olduğu gibi ülkeniz aşağılanıp yerildi, kimsenin yaşamadığı dehşet verici bir viranelik oldu. ²³Siz başka ilahlara buhur yaktınız, RAB'be karşı günah işlediniz; O'nun sözünü dinlemediniz, yasasına, kurallarına, antlaşma koşullarına uymadınız. Bu yüzden bugün olduğu gibi başınıza felaket geldi.” ²⁴Yeremya bütün halka, özellikle de kadınlara, “RAB'bin sözüne kulak verin, ey Mısır'da yaşayan Yahudalar” dedi, ²⁵“İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Gök Kraliçesi'ne buhur yakacağız, dökmelik sunular döneceğiz, adaklarımızı kesinlikle yerine getireceğiz’ diyerek siz de karılarınız da verdiğiniz sözü yerine getirdiniz. “Öyleyse verdiğiniz sözü tutun! Adadığınız adakları tümüyle yerine getirin! ²⁶Mısır'da yaşayan Yahudiler, RAB'bin sözünü dinleyin! ‘Büyük adım üzerine ant içiyorum ki’ diyor RAB, ‘Mısır'da yaşayan Yahudiler'den hiçbiri bundan böyle adımı ağzına alıp Egemen RAB'bin varlığı hakkı için diye ant içmeyecek. ²⁷Çünkü onların yararını değil, zararını gözlüyorum; Mısır'da yaşayan Yahudiler yok olana dek kılıçtan, kıtlıktan ölecek. ²⁸Kılıçtan kurtulup da Mısır'dan Yahuda'ya dönenlerin sayısı pek az olacak. Mısır'a yerleşmeye gelen Yahuda halkından sağ kalanlar o zaman kimin sözünün yerine geldiğini anlayacak: Benim sözümün mü, yoksa onlarınkinin mi? ²⁹“Başınıza yıkım getireceğim; sözümün yerine geleceğini bilesiniz diye’ diyor RAB, ‘Sizi burada cezalandıracağıma ilişkin belirti şu olacak.’ ³⁰RAB diyor ki, ‘Yahuda Kralı Sidkiya'yı can düşmanı Babil Kralı Nebukadnessar'ın eline nasıl teslim ettimse, Mısır Firavunu Hofra'yı da can düşmanlarının eline öyle teslim edeceğim.’”

45Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in dördüncü yılında Neriya oğlu Baruk, Peygamber Yeremya'nın kendisine söylediği sözleri tomara yazdıktan sonra Yeremya ona şunları söyledi: ²“Ey Baruk, İsrail'in Tanrısı RAB sana şöyle diyor: ³Sen, ‘Vay başıma! Çünkü RAB acıma acı kattı. İnmekten bitkin düştüm, bana rahat yok’ dedin. ⁴“RAB bana, ‘Ona şöyle diyeceksin’ dedi: ‘RAB diyor ki, bütün ülkeyi yıkacağım; bina ettiğimi yıkacak, diktiğimi sökeceğim. ⁵Sana gelince, büyük şeyler peşinde mi koşuyorsun? Sakın koşma! Çünkü bütün halkın üzerine felaket getirmek üzereyim’ diyor RAB, ‘Ama sen nereye gidersen git, canını

^{xxxviii}“Nof”: Memfis diye de bilinir.

^{xxxix}“Gök Kraliçesi”: Babililer'in tanrıçası İhtar.

bağışlayacağım.”

46RAB uluslara ilişkin Peygamber Yeremya'ya şöyle seslendi: ²Mısır'a ilişkin: Yahuda Kralı Yoşiya oğlu Yehoyakim'in dördüncü yılında, Babil Kralı Nebukadnessar'ın Fırat kıyısında, Karkamış'ta yenilgiye uğrattığı Firavun Neko'nun ordusuyla ilgili bildiri: ³“Küçük büyük kalkanları dizin, Savaşmak için ilerleyin! ⁴Atları koşun, beygirlere binin! Miğferlerinizi takın, yerinizi alın! Mızraklarımızı cılayın, Zırhlarımızı kuşanın! ⁵Ne görüyorsunuz? Dehşete düştüler, geri çekiliyorlar! Yiğitleri bozguna uğramış, Arkalarına bakmadan kaçıyorlar. Her yer dehşet içinde” diyor RAB. ⁶“Ayağı tez olan kaçamıyor, Yiğit kaçıp kurtulmuyor. Kuzeyde, Fırat kıyısında Tökezleyip düştüler. ⁷Nil gibi yükselen, Irmak gibi suları çalkalanan kim? ⁸Mısır'dır Nil gibi yükselen, Irmak gibi suları çalkalanan. ‘Yükselip yeryüzünü kaplayacağım; Kentleri de içlerinde oturanları da Yok edeceğim’ diyor Mısır. ⁹Şahlanın, ey atlar! Çılgınca saldırın, ey savaş arabaları! Ey kalkan taşıyan Kışlı, Pütlu yiğitler, Yay çeken Ludlular, ilerleyin! ¹⁰“Çünkü o gün Rab'bin, Her Şeye Egemen RAB'bin günüdür. Düşmanlarından öç alması için Öç günüdür. Kılıç doyana dek yiyecek, Kanlarını kana kana içecek. Çünkü Rab, Her Şeye Egemen RAB Kuzeyde, Fırat kıyısında kurban hazırlıyor. ¹¹“Ey erden kız Mısır, Gilat'a git de merhem al! Ama boşuna çok ilaç kullanıyorsun, Senin için şifa yok. ¹²Uluslar utancını duydu, Feryadıyla doldu yeryüzü. Yiğit yiğide tökezleyip İkişi birlikte yere seriliyor.” ¹³Babil Kralı Nebukadnessar'ın gelip Mısır'a saldıracığına ilişkin RAB'bin Peygamber Yeremya'ya bildirdiği söz şudur: ¹⁴“Mısır'da bildirin, Migdol'da duyurun, Nof'ta ^{x1}, Tahpanhes'te duyurun: ‘Yerini al, hazırlan, Çünkü çevrendekileri yiyip bitiriyor kılıç!’ ¹⁵İlahın Apis ^{x2} neden kaçtı? Boğan neden ayakta kalamadı? Çünkü RAB onu yere serdi ^{x3} ! ¹⁶Boyuna tökezleyip birbirlerinin üzerine düşecekler. ‘Kalkın, acımasızların kılıcı yüzünden halkımıza, Yurdumuza dönelim’ diyecekler. ¹⁷Firavun yaygaracının biri, Fırsatı kaçırdı’ diyecekler. ¹⁸“Varlığım hakkı için” diyor Kral, Adı Her Şeye Egemen RAB, “Dağlar arasında Tavor Dağı nasılsa, Karmel Dağı deniz kıyısında nasılsa, Size saldıracak kişi de öyledir. ¹⁹Ey sizler, Mısır'da yaşayanlar, Toplayın eşyanızı, sürgüne gideceksiniz! Nof öyle viran olup yanacak ki, Kimse oturmayacak içinde. ²⁰“Mısır güzel bir düve, Ama kuzeyden at sineği geliyor ona. ²¹Ücretli askerleri besili danelar gibi. Onlar da geri dönüp birlikte kaçacak, Yerlerinde durmayacaklar. Çünkü üzerlerine yıkım günü, Cezalandırılacakları an gelecek. ²²Düşman ordusu ilerleyince, Mısır yılan gibi tıslayarak kaçacak. Ağaç kesen adamlar gibi Baltalarla ona saldıracaklar. ²³Gür olsa bile kesecekler orma-

nını” diyor RAB, “Çünkü çekirgelerden daha çok onlar, Sayıya vurulamazlar. ²⁴Mısır utandırılacak, Kuzey halkının eline teslim edilecek.” ²⁵İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “İşte No ^{x4} Kenti'nin ilahı Amon'u, firavunu, Mısır'la ilahlarını, krallarını ve firavuna güvenenleri cezalandırmak üzereyim. ²⁶Hepsini can düşmanları Babil Kralı Nebukadnessar'la görevlilerinin eline teslim edeceğim. Ama sonra, eskiden olduğu gibi insanlar yine Mısır'da yaşayacak” diyor RAB. ²⁷“Korkma, ey kulum Yakup, Yılma, ey İsrail. Çünkü seni uzak yerlerden, Soyunu sürgün edildiği ülkeden kurtaracağım. Yakup yine huzur ve güvenlik içinde olacak, Kimse onu korkutmayacak. ²⁸Korkma, ey kulum Yakup, Çünkü ben seninleyim” diyor RAB. “Seni aralarına sürdüğüm ulusların hepsini Tümüyle yok etsem de, Seni büsbütün yok etmeyeceğim. Adaletle yola gidecek, Hiç cezasız bırakmayacağım seni.”

47Firavun Gazze'ye saldırmadan önce RAB'bin Peygamber Yeremya'ya bildirdiği Filistliler'e ilişkin söz şudur: ²RAB diyor ki, “Bakın sular kuzeyden nasıl yükseliyor! Taşkın bir ırmak olacak, Ülkeyi ve içindeki her şeyi, Kentleri ve içinde yaşayanları kaplayacak. İnsanlar yakaracak, Ülkede yaşayan herkes feryat edecek. ³Dörtnala koşan aygırların Toynak seslerinden, Savaş arabalarının takırtısından, Tekerleklerin gürültüsünden Babalar dönüp çocuklarına bakmayacak; Ellerinde derman kalmayacak. ⁴Çünkü Filistliler'in yok edileceği gün geliyor. Sur ve Sayda'ya yardım edebilecek Sağ kalan herkes kesilip yok edilecek. RAB Kaftor ^{x5} kıyısından gelen Filistliler'in Sağ kalanlarını yok edecek. ⁵Gazze yastan saçını yolacak, Aşkelon susturulacak. Ey ovada sağ kalanlar, Ne zamana dek bedenlerinizi yaralayacaksınız? ⁶Ah, RAB'bin kılıcı! Yatışmana daha ne kadar zaman var? Dön kınına! Dur ve sessiz ol! ⁷Ama RAB ona buyruk vermişken, Aşkelon'a, deniz kıyısına Saldırmak üzere görevlendirmişken Kılıç nasıl yatışabilir?”

48Moav'a ilişkin: İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: “Vay Nevo'nun başına gelenlere! Çünkü viraneye çevrilecek. Kiryatayim utandırılacak, ele geçirilecek. Misgav utandırılacak, kırılıp dökülecek. ²Moav artık övülmeyecek, Heşbon'da onun yıkımı için düzen kuracak, ‘Haydi, şu Moav ulusuna son verelim’ diyecekler. Ey Madmen ^{x6}, sen de susturulacaksın, Kılıç kovalayacak seni. ³Horonayim'den feryat duyulacak: ‘Kent mahvoldu, büyük yıkıma uğradı!’ ⁴“Moav yıkılacak, Yavrularının ağlayışı duyulacak. ⁵Ağlaya ağlaya çıkıyorlar Luhit Yokuşu'ndan, Horonayim inişinde Yıkımın neden olduğu acı feryatlar duyuluyor. ⁶Kaçın, canınızı kurtarın! Çölde yaban eşiği ^{x7} gibi koşun! ⁷“Evet, başarılarına, mal var-

^{x1}“Nof”: Memfis diye de bilinir.

^{x2}“Apis”: Mısırlılar'ın boğa şeklindeki güç ilahı.

^{x3}“Olası metin “İlahın Apis neden kaçtı? Boğan neden ayakta kalamadı? Çünkü RAB onu yere serdi!” (bkz. Septuaginta), Masoretik metin “Yiğitlerin neden yere serildi? Ayakta duracak halleri yok, çünkü RAB onları yere serdi!”

^{x4}“No”: Tebes diye de bilinir.

^{x5}“Kaftor”: Bugünkü Girit.

^{x6}“Heşbon “Düzen kurmak”, Madmen “Susturmak” sözcüklerini çağrıştırıyor.

^{x7}“Septuaginta “Yaban eşiği”, Masoretik metin “İlgün ağacı”.

liğına güvendiğin için Sen de ele geçirileceksin. İlahın Kemoş da kâhinleri ve görevlileriyle birlikte Sürgün edilecek.⁸Yok edici her kente uğrayacak, Tek kent kurtulmayacak. Vadi yerle bir olacak, Yayla altüst edilecek” diyor RAB.⁹“Moav toprağına tuz dökün, kısırlaşsın, Kentleri öyle vıran olacak ki, Kimse yaşamayacak oralarda.¹⁰Lanet olsun RAB’bin işini savsaklayana! Kılıcımı kan dökmekten alıko- yana lanet olsun!¹¹Moav gençliğinden bu yana güvenlik- teydi, Şarap tortusu gibi durgun kaldı, Bir kaptan öbürüne boşaltılmadı, Sürgüne gönderilmedi. O yüzden tadını yitir- medi, kokusu bozulmadı.¹²“Ama onu boşaltacak adamları göndereceğim günler geliyor” diyor RAB, “Onu boşaltacak- lar. Kaplarını boşaltacak, küplerini paramparça edecekler.¹³İsrail halkı güvendiği Beytel’den nasıl utandıysa, Moav da Kemoş ilahından öyle utanacak.¹⁴“Nasıl, ‘Biz yiğidiz, Savaşa hazır askerleriz’ dersiniz?¹⁵Moav ve kentlerini yer- le bir eden, Saldırıya geçti. En seçkin gençleri kesime gi- decek. Adı Her Şeye Egemen RAB olan Kral böyle diyor.¹⁶Moav’ın yıkımı yakında geliyor, Uğrayacağı felaket hızla yaklaşıyor.¹⁷Dövünün onun için, Ey çevresinde yaşayan, ününü bilen sizler! ‘Kudret asası, Görkemli değnek nasıl da kırıldı!’ deyin.¹⁸“Ey Divon Kenti’nde yaşayan halk, Görkeminden in, Kuru toprak üstünde otur. Çünkü Mo- av’ı yerle bir eden sana da saldırarak, Kalelerini yıkacak.¹⁹Ey sen, Aroer’de oturan, Yol kenarında dur da gözle! Ka- çan adama, kurtulan kadına, ‘Ne oldu?’ diye sor.²⁰Moav utandırıldı, darmadağın oldu. Feryat et, haykır! Moav’ın yıkıldığını Arnon Vadisi’nde duyur.²¹“Yayladaki kentler –Holan, Yahas, Mefaat, Divon, Nevo, Beytdivlatayim, Kir- yatayim, Beytgamul, Beytmeon, Keriyot, Bosra, uzak yak- kın bütün Moav kentleri– yargılanacak.²²²³²⁴²⁵Moav’ın boynuzu kesildi, kolu kırıldı” diyor RAB.²⁶“Moav’ı sar- hoş edin, Çünkü RAB’be büyüklük tasladı. Moav kendi kusmuğunda yuvarlanacak, Alay konusu olacak.²⁷İsrail senin için gülünesi bir ulus mu oldu? Hırsızlar arasında mı yakalandı ki, Ondan söz ettikçe baş sallıyorsun?²⁸“Ey Moav’da yaşayanlar, Kentlerinizi terk edip kayalara sığın- nın. Uçurumun ağzında yuvasını yapan Güvercin gibi olun.²⁹Moav’ın ne denli gururlanıp büyüklendiğini, Kendini ne denli beğendiğini, Kibirilenip küstahlaştığını, Övünüp ka- bardığını duyduk.³⁰Küstahlığını biliyorum” diyor RAB, “Övünmesi boşunadır, yaptıkları da.³¹Bu yüzden Moav için haykırarak, Bütün Moav için feryat edeceğim. Ağla- yacağım Kır-Hereset halkı için.³²Ey Sivma asması, Senin için Yazer halkından çok ağlayacağım. Filizlerin gölü^{xlvi} aşış Yazer’e ulaştı. Yok edici yaz meyvelerini, üzümünü yok etti.³³Moav’ın meyve bahçelerinden, tarlalarından Se- vinç ve neşe yok oldu. Üzüm sıkma çukurlarından şarap akışını durdurdum; Kimse sevinç çığlıklarıyla üzüm ezmi- yor, Çıgıllıklar var, ama sevinç çığlıkları değil.³⁴“Heşbon ve Elale’nin haykırısları Yahas’a ulaşıyor. Soar’dan Horo- nayim’e, Eglat-Şelişiya’ya dek çığlıklar yükseliyor. Çünkü Nimrim suları bile kurudu.³⁵Moav’da puta tapılan yer-

^{xlvi}“Göl”, yani “Lut Gölü”.

lerde Sunu sunanları, İlahlarına buhur yakanları Yok ede- ceğim” diyor RAB.³⁶“Bu yüzden yüreğim ney gibi İnliriyor Moav için; Kır-Hereset halkı için ney gibi İnliriyor yü- reğim. Çünkü elde ettikleri zenginlik uçup gitti.³⁷“Herkes saçını sakalını kesecek, Elini yaralayacak, Beline çul sara- cak.³⁸Moav damlarında, meydanlarında Yalnız ağlayış var. Çünkü Moav’ı kimsenin beğenmediği Bir kap gibi kırdım” diyor RAB.³⁹“Nasıl da darmadağın oldu Moav! Nasıl acı- la feryat ediyor! Nasıl da sırtını dönüyor utançtan! Moav çevresindekilere alay konusu, Dehşet verici bir örnek oldu.”⁴⁰RAB diyor ki, “Bakın! Düşman birden çullanan bir kar- tal gibi Kanatlarını Moav’ın üzerine açacak.⁴¹Keriyot ele geçirilecek, Kaleler alınacak. O gün Moavlı askerlerin yüre- ği, Doğum sancısı çeken kadının yüreği gibi olacak.⁴²Moav yıkıma uğrayacak, Halk olmaktan çıkacak; Çünkü RAB’be karşı büyüklük tasladı.⁴³Önünde dehşet, çukur ve tuzak var, Ey Moav halkı!” diyor RAB.⁴⁴“Dehşetten kaçan çu- kura düşecek, Çukurdan çıkan tuzağa yakalanacak; Çün- kü Moav’ın üzerine Cezalandırma yılımı getireceğim” diyor RAB.⁴⁵“Heşbon’un gölgesinde Bitkin düşmüş kaçkınlar. Çünkü Heşbon’dan ateş, Sihon’un ortasından alev çıktı; Moavlılar’ın alımlarını, Kargaşa çıkaranların başlarını yakıp yok etti.⁴⁶Vay sana, ey Moav! İlah Kemoş’un halkı yok oldu, Oğulların sürgüne gönderildi, Kızların tutsak alındı.⁴⁷Ama son günlerde Yine eski gönencine kavuşturacağım Moav’ı” diyor RAB. Moav’ın yargısı burada sona eriyor.

49RAB Ammonlular’a ilişkin şöyle diyor: “İsrail’in ço- cukları yok mu? Yok mu mirasçısı? Öyleyse neden ilah Mo- lek Gad’ı mülk edindi? Neden onun halkı Gad kentlerinde oturuyor? ²İşte bu nedenle” diyor RAB, “Ammonlular’ın Rabba Kenti’ne karşı Savaş narasını işittireceğim günler geliyor. Rabba ıssız bir höyük olacak, Köyleri ateşe veri- lecek. Böylece İsrail, kendisini mülk edinenleri Mülk edi- necek” diyor RAB.³“Haykır, ey Heşbon! Ay Kenti yıkıldı! Feryat edin, ey Rabba kızları! Çul sarımp yas tutun. Duvar- ların arasında oraya buraya koşuşun. Çünkü Molek kâhin- leri ve görevlileriyle birlikte Sürgüne gönderilecek.⁴Verimli vadilerinle ne kadar övünüyorsun, Ey dönem kız! Servetine güvenerek, ‘Bana kim saldırabilir?’ diyorsun.⁵Bütün çev- renden Dehşet saçacağım üzerine” Diyor Rab, Her Şeye Egemen RAB. “Her biriniz apar topar sürülecek, Kaçkın- ları toplayan olmayacak.⁶Ama sonra Ammonlular’ı Eski gönencine kavuşturacağım” diyor RAB.⁷Her Şeye Egemen RAB Edom’a ilişkin şöyle diyor: “Teman Kenti’nde bilge- lik kalmadı mı artık? Akıllı kişilerde öğüt tükendi mi? Bil- gelikleri yozlaştı mı? ⁸Kaçın, geri dönün, derinliklere sığın- nın, Ey Dedan’da yaşayanlar! Çünkü Esav’ı cezalandırdı- ğımda Başına felaket getireceğim.⁹Üzüm toplayanlar bağı- na girseydi, Birkaç salkım bırakmazlar mıydı? Gece hırsız- lar gelselerdi, Yalnızca gereksindiklerini çalmazlar mıydı?¹⁰Oysa ben Esav’ı çırılçıplak soyacak, Gizli yerlerini açığa çıkaracağım, Gizlenemeyecek. Çocukları, akrabaları, kom- şuları Yıkıma uğrayacak. Kendisi de yok olacak!¹¹Öksüz

çocuklarını bırak, Ben yaşatırım onları. Dul kadınların da bana güvensinler.”¹²RAB diyor ki, “Hak etmeyenler bile kâseyi içmek zorundayken, Sen mi cezasız kalacaksın? Hayır, cezasız kalmayacaksın, Kesinlikle içeceksin kâseyi.¹³Adım üzerine ant içerim ki” diyor RAB, “Bosra dehşet konusu olacak, yerilecek, Viraneye dönecek, aşağılanacak. Bütün kentleri sonsuza dek yıkık kalacak.”¹⁴RAB’den bir haber aldım: Uluslara gönderdiği haberci, “Edom’a saldırmak için toplanın, Savaşa hazırlanın!” diyor.¹⁵“Bak, seni uluslar arasında küçük düşüreğim, İnsanlar seni hor görececek.¹⁶Saçtığı dehşet ve yüreğindeki gurur Seni aldattı. Sen ki, kaya^{xlviii} kovuklarında yaşıyor, Tepenin doruğunu elinde tutuyorsun. Yuvamı kartal gibi yükseklerde kursan da, Oradan indireğim seni” diyor RAB.¹⁷“Edom dehşet konusu olacak, Oradan geçen herkes şaşkın şaşkın bakıp Başına gelen belalardan ötürü Onunla alay edecek.¹⁸Sodom’la Gomora’yı ve çevredeki köyleri Nasıl yerle bir ettimse” diyor RAB, “Orada da kimse oturmayacak, İnsan oraya yerleşmeyecek.¹⁹“Şeria çalılıklarından Sulak otlağa çıkan aslan gibi Edom’u bir anda yurdundan kovacağım. Seçeceğim kişiyi ona yönetici atayacağım. Var mı benim gibisi? Var mı bana dava açacak biri, Bana karşı duracak çoban?”²⁰Bu yüzden RAB’bin Edom’a karşı ne tasarladığımı, Teman’da yaşayanlara karşı ne amaçladığımı işitin: “Sürünün küçükleri bile sürülecek, Halkı yüzünden Edom otlakları çöle dönüştürülecek.²¹Yıkılışlarının gürültüsünden yeryüzü titreyecek, Çılgınlıkları Kamış Denizi’ne* dek duyulacak.²²Düşman kartal gibi üzerlerine çullanacak, Kanatlarını Bosra’ya karşı açacak. O gün Edomlu askerlerin yüreği, Doğum sancısı çeken kadının yüreği gibi olacak.”²³Şam’a ilişkin: “Hama ve Arpat utanacak, Çünkü kötü haber işittiler. Korkudan eridiler, Sessiz duramayan deniz gibi Kaygıyla sarsıldılar.²⁴“Şam güçsüz düştü, Kaçmak için döndü; Telaşa kapıldı, Doğuran kadın gibi Sancı ve acılar sardı onu.²⁵Nasıl oldu da sevinç bulduğum ünlü kent Terk edilmedi? ²⁶Bu yüzden gençleri meydanlarda düşecek, Bütün savaşçıları susturulacak o gün” diyor Her Şeye Egemen RAB.²⁷“Şam surlarını ateşe vereğim, Yakıp yok edecek Ben-Hadat’ın saraylarını.”²⁸Babil Kralı Nebukadnessar’ın bozguna uğrattığı Kedar ve Hasor krallıklarına ilişkin RAB şöyle diyor: “Kalkın, Kedar’a saldırın, Doğu halkını yok edin.²⁹Çadırlarıyla sürüleri alınacak, Çadır perdeleri, Eşyalarıyla develeri alınıp götürülecek. İnsanlar, ‘Her yer dehşet içinde!’ diye bağıracaklar onlara.³⁰Kaçın, uzaklaşın! Derinliklere sığının, Ey Hasor’da oturanlar!” diyor RAB. “Çünkü Babil Kralı Nebukadnessar Size düzen kurdu; Sizin için bir tasarısı var.³¹Kalkın, tasasız ve güvenlik içinde Yaşayan ulusa saldırın” diyor RAB. “Onun kent kapuları, sürgüleri yok, Halkı tek başına yaşıyor.³²Develeri yağma edilecek, Sayısız sürüleri çapul malı olacak. Zülüflerini^{xlix} kesenleri Dört yana dağıtacağım, Her yandan felaket ge-

tireğim başlarına” diyor RAB.³³“Çakalların uğrağı Hasor, Sonsuza dek viran kalacak, Orada kimse oturmayacak, İnsan oraya yerleşmeyecek.”³⁴Yahuda Kralı Sidkiya’nın krallığının başlangıcında RAB’bin Peygamber Yeremya’ya bildirdiği Elam’a ilişkin söz şudur: ³⁵Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Bakın, Elam’ın yayını, Asıl gücünü kıracağım.³⁶Üzerine göğün dört ucundan Dört rüzgarı gönderecek, Halkını bu rüzgarlara dağıtacağım. Elam sürgünlerinin gitmediği Bir ulus kalmayacak.³⁷Düşmanlarının önünde, Can düşmanlarının önünde Elam’ı darmadağın edeceğim. Başlarına felaket gönderecek, Şiddetli öfkemi yağdıracağım” diyor RAB, “Onları büsbütün yok edene dek Peşlerine kılıcı salacağım.³⁸Elam’da tahtımı kuracak, Elam Kralı’yla önderlerini Yok edeceğim” diyor RAB.³⁹“Ama son günlerde Elam’ı eski gönençine kavuşturacağım” diyor RAB.

50RAB’bin Babil ve Kildan ülkesine ilişkin Peygamber Yeremya aracılığıyla bildirdiği söz şudur: ²“Uluslara duyurun, haberi bildirin! Sancak dikip duyurun, hiçbir şey gizlemeyin! ‘Babil ele geçirilecek’ deyin, ‘İlahı Bel utandırılacak, İlahı Marduk paramparça olacak. Putları utandırılacak, İlahları paramparça olacak.’³Çünkü kuzeyden gelen bir ulus ona saldırarak, Ülkesini viran edecek. Orada kimse yaşamayacak, İnsan da hayvan da kaçıp gidecek.⁴O günlerde, o zamanda” diyor RAB, “İsrail halkıyla Yahuda halkı birlikte gelecek; Tanrıları RAB’bi aramak için Ağlaya ağlaya gelecekler.⁵Yüzleri Siyon’a dönük, Oraya giden yolu soracak, Kalıcı, unutulmaz bir antlaşmayla RAB’be bağlanmak için gelecekler.⁶“Halkım yitik koyunlardır, Çobanları onları baştan çıkardı. Dağlarda başıboş dolandırdılar onları, Dağ, tepe avare dolaştılar, Kendi ağıllarını unuttular.⁷Kim bulduysa yedi onları. Düşmanları, ‘Biz suçlu değiliz’ dediler, ‘Çünkü onlar gerçek otlakları olan RAB’be, Atalarının umudu RAB’be karşı günah işlediler.’⁸“Babil’den kaçıp kurtulun! Kildan ülkesini terk edin, Sürüye yön veren teke gibi olun!⁹Çünkü birbiriyle anlaşmış büyük ulusları Kuzeydeki topraklardan kıskırtıp Babil’in karşısına çıkaracağım. Babil’le savaşmak üzere karşısına dizilecek, Onu kuzeyden ele geçirecekler. Okları usta savaşçı oku gibidir, Hiçbiri boş dönmeyecek.¹⁰Kildan ülkesi yağmaya uğrayacak, Onu yağmalayanlar mala doycak” diyor RAB.¹¹“Ey mirasımı yağmalayan sizler! Madem sevinip coşuyorsunuz, Harman döven düve gibi sığıyor, Aygır gibi kişniyorsunuz;¹²Anneniz büyük utanca boğulacak, Sizi doğuramın yüzü kızaracak. Ulusların en önemsizi, Kurak, bozkır, çöl olacak.¹³RAB’bin öfkesi yüzünden kimse yaşamayacak orada, Büsbütün ıssız kalacak. Her geçen, Babil’in aldığı yaraları görünce şaşacak, Hayrete düşecek.¹⁴Babil’in çevresinde savaşmak üzere dizilin, Ey bütün yay çekenler! Oklarla saldırın ona, oklarımızı esirgemeyin! Çünkü o RAB’be karşı günah işledi.¹⁵Her yandan ona karşı savaş narası yükseltin! Teslim oldu, kuleleri düştü, Surları yerle bir oldu. Çünkü RAB’bin öcüdür bu. Ondandır. Yaptığının

^{xlviii}“Kaya”: İbranice “Sela”. “Kaya” anlamına gelen Sela, Edom’un başkentinin adıydı.

^{xlix}“Zülüflerini” ya da “Sakallarının uçlarını”.

aynısını yapın ona. ¹⁶Ekin ekeni biçim vakti orakçıyla birlikte Babil'den atın. Zorbannın kılıcı yüzünden Herkes halkına dönsün, Ülkesine kaçsın.” ¹⁷“İsrail aslanların kovaladığı Dağılmış bir sürüdür. Önce Asur Kralı yedi onu. Sonra Babil Kralı Nebukadnessar kemiklerini ezdi.” ¹⁸Bu yüzden İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Asur Kralı'nı nasıl cezalandırıysam, Babil Kralı'yla ülkesini de öyle cezalandıracağım. ¹⁹İsrail'i yeniden otlığına kavuşturacağım, Karmel'de, Başan'da otlayacak; Efrayim ve Gilat dağlık bölgelerinde İstedığı kadar yiyip doycak. ²⁰O günlerde, o zamanda” diyor RAB, “İsrail'in suçu araştırılacak Ama bulunamayacak; Yahuda'nın günahları da araştırılacak Ama bulunamayacak. Çünkü sağ bıraktıklarımı bağışlayacağım.” ²¹“Meratayim ülkesine, Pekot'ta ¹ yaşayanlara saldır. Onları öldür, tümüyle yok et” diyor RAB, “Sana ne buyurduysam hepsini yap. ²²Ülkede savaş, büyük yıkım Gürültüsü duyuluyor. ²³Dünyanın balyozu Nasıl da kırılıp paramparça oldu! Babil uluslar arasında nasıl dehşet oldu! ²⁴Senin için tuzak kurdum, ey Babil, Bilmeden tuzığma düştün. Bulunup yakalandın, Çünkü RAB'be karşı çıktın. ²⁵RAB silahhanesini açtı, Öfkesinin silahlarını çıkardı. Rab'bin, Her Şeye Egemen RAB'bin Kildan ülkesinde yapacağı iş var. ²⁶Uzaktan ona saldırın. Ambarlarını açın, Mallarını tahıl gibi küme küme yığın. Tamamen yok edin onu, Geriye hiçbir şey kalmasın. ²⁷Genç boğalarını öldürün, Kesime gitsinler! Vay başlarına! Çünkü onların günü, Cezalandırılma zamanı geldi. ²⁸Dinleyin! Tanrımız RAB'bin öç aldığını, Tapmağının öcünü aldığını Babil'den kaçıp kurtulanlar Siyon'da duyuruyorlar. ²⁹“Okçuları, yay gerenlerin hepsini çağırın Babil'e karşı, Çevresini kuşatın, kaçıp kurtulan olmasın. Yaptıklarına göre karşılık verin ona, Yaptıklarının aynısını yapın. Çünkü RAB'be, İsrail'in Kutsalı'na Küstahlık etti. ³⁰Bu yüzden gençleri meydanlarda düşecek, Bütün savaşçıları susturulacak o gün” diyor RAB. ³¹“İşte, sana karşıyım, ey küstahl!” Diyor Rab, Her Şeye Egemen RAB. “Çünkü senin günün, Seni cezalandıracağım zaman geldi. ³²Küstah tökezleyip düşecek, Onu kaldıran olmayacak. Kentlerini ateşe vereceğim, Bütün çevresini yakıp yok edecek.” ³³Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: “İsrail halkı da Yahuda halkı da Eziyet çekiyor. Onları tutsak edenler sıkı tutmuş, Salıvermek istemiyorlar. ³⁴Ama onların Kurtarıcısı güçlüdür, O'nun adı Her Şeye Egemen RAB'dir. Onların ülkesine huzur, Babil'de yaşayanlaraysa kargaşalık getirmek için Davalarını hararetle savunacak. ³⁵“Kildaniler'e karşı kılıç!” diyor RAB, “Babil'de yaşayanlara, Babil önderlerine, Bilgelerine karşı kılıç! ³⁶Sahte peygamberlere karşı kılıç! Aptallıkları ortaya çıkacak. Yiğitlerine karşı kılıç! Şaşkına dönecek onlar. ³⁷Atlarına, savaş arabalarına Aralarındaki yabancılara karşı kılıç! Hepsini kadın gibi ürkek olacak. Hazinesine karşı kılıç! Yağma edilecek onlar. ³⁸Sularına kuraklık! Kuruyacak sular. Çünkü Babil putlar ülkesidir, Korkunç putlar yüzünden halkı çıldırmış. ³⁹“Bu yüzden yabani hayvanlar, çakallar, Baykuş-

lar yaşayacak orada, Artık insan yaşamayacak, Kuşaklar boyu kimse oturmayacak. ⁴⁰Sodom'la Gomora'yı ve çevredeki köyleri Nasıl yerle bir ettimse” diyor RAB, “Orada da kimse oturmayacak, İnsan oraya yerleşmeyecek. ⁴¹İşte kuzeyden bir ordu geliyor. Dünyanın uçlarından Büyük bir ulus Ve birçok kral harekete geçiyor. ⁴²Yay, pala kuşanmışlar, Gaddar ve acımasızlar. Atlara binmiş gelirken, Kükreyen denizi andırıyor sesleri. Savaşa hazır savaşçılar Karşına dizilecekler, ey Babil kızı! ⁴³Babil Kralı onların haberini aldı, Elllerinde derman kalmadı. Doğuran kadın gibi Üzüntü, sancı sardı onu. ⁴⁴Şeria çalılıklarından Sulak otlağa çıkan aslan gibi Kildaniler'i bir anda yurdundan kovacağım. Sececeğim kişiyi oraya yönetici atayacağım. Var mı benim gibisi? Var mı bana dava açacak biri, Bana karşı duracak çoban?” ⁴⁵Bu yüzden RAB'bin Babil'e karşı ne tasarladığını, Kildan ülkesine karşı ne amaçladığını işitin: “Sürünün küçükleri bile sürülecek, Halkı yüzünden otlakları çöle dönüştürülecek. ⁴⁶‘Babil düştü’ sesiyle yeryüzü titreyecek, Çılgılı uluslar arasında duyulacak.”

51RAB diyor ki, “İşte Babil'e ve Lev-Kamay'da ^{li} yaşayanlara karşı Yok edici bir rüzgar çıkaracağım. ²Tahıl savuranları göndereceğim Babil'e; Onu savurup ayıklaştırsınlar, Ülkesini boşaltsınlar diye. Yıkım günü her yandan saldıracaklar ona. ³Okçu yayını germesin, Zırhını kuşanmasın. Onun gençlerini esirgemeyin! Ordusunu tümüyle yok edin. ⁴Kildan ülkesinde ölümler, Babil sokaklarında yaralılar serilecek yere. ⁵İsrail'in Kutsalı'na karşı Ülkeleri suçla dolu olmasına karşın, Tanrıları Her Şeye Egemen RAB İsrail ve Yahuda halklarını bırakmadı. ⁶Babil'den kaçın! Herkes canını kurtarsın! Babil'in suçu yüzünden yok olmayın! Çünkü RAB'bin öç alma zamanıdır, Ona hak ettiğini verecek. ⁷Babil RAB'bin elinde bir altın kâseydi, Bütün dünyayı sarhoş etti. Uluslar şarabını içtiler, Bu yüzden çıldırdılar. ⁸Ansızın düşüp paramparça olacak Babil, Yas tutun onun için! Yarasına merhem sürün, belki iyileşir. ⁹Babil'i iyileştirmek istedik, ama iyileşmedi. Bırakalım onu, Hepimiz kendi ülkemize dönelim. Çünkü onun yargısı göklere erişiyor, Bulutlara kadar yükseliyor. ¹⁰“RAB haklı olduğumuzu gösterdi, Gelin, Tanrımız RAB'bin neler yaptığını Siyon'da anlatalım.” ¹¹“Okları bileyin, Ok kılıflarını doldurun! RAB Med krallarını harekete geçirdi, Amacı Babil'i yok etmek. RAB öcünü, tapmağının öcünü alacak. ¹²Babil surlarına karşı sancak kaldırın! Muhafızları pekiştirin, Nöbetçileri yerleştirin, Pusu kurun! Çünkü RAB Babil halkı için söylediklerini Hem tasarladı hem de yerine getirdi. ¹³Ey sizler, akarsuların kıyısında yaşayan, Hazinesi bol olanlar, Sonunuz geldi, zamanınız doldu. ¹⁴Her Şeye Egemen RAB varlığı hakkı için ant içti: Seni çekirge sürüsüyle doldurur gibi Askerlerle dolduracağım. Sana karşı zafer çılgınlıkları atacaklar.” ¹⁵“Gücüyle yeryüzünü yaratan, Bilgeliğiyle dünyayı kuran, Akıyla gökleri yayan

¹Meratayim “İki kat isyan”, Pekot “Ceza” anlamına gelir.

^{li}“Lev-Kamay”: “Düşmanın yüreği” anlamına gelen Kildan ülkesini simgeleyen şifreli bir söz.

RAB'dir. ¹⁶O gürleyince gökteki sular çağıldar, Yeryüzünün dört bucağından bulutlar yükseltir, Yağmur için şimşek çaktırır, Ambarlarından rüzgar estirir. ¹⁷Hepsi budala, bilgisiz. Her kuyumcu yaptığı puttan utanacak. O putlar yapmacıktır, Soluk yoktur onlarda. ¹⁸Yararsız, alay edilesi nesnelere, Cezalandırılınca yok olacaklar. ¹⁹Yakup'un Payı onlara benzemez. Mirası olan oymak dahil Her şeye biçim veren O'dur, Her Şeye Egemen RAB'dir adı. ²⁰“Sen benim savaş çomağım, Savaş silahımsın. Ulusları parçalayacak, Krallıkları yok edeceğim seninle. ²¹Seninle atlarla binicilerini, Savaş arabalarıyla sürücülerini kırıp ezeceğim. ²²Erkeklerle kadınları, Gençlerle yaşlıları, Delikanlılarla genç kızları, ²³Çobanla sürüsünü, Çiftçiyle öküzlerini, Valilerle yardımcılarını darmadağın edeceğim. ²⁴“Babil'de ve Kildan ülkesinde yaşayanlara Siyon'da yaptıkları bütün kötülüğün karşılığını Gözlerinizin önünde ödeceğim” diyor RAB. ²⁵“Ey yıkıcı dağ, sana karşıyım, Ey bütün dünyayı yıkan” diyor RAB, “Elimi sana karşı kaldırıp Seni uçuruma yuvarlayacak, Yanık bir dağa çevireceğim. ²⁶Senden köşe taşı, temel taşı olmayacak, Çünkü sonsuza dek viran kalacaksın” diyor RAB. ²⁷“Ülkeye sancak dakin! Uluslar arasında boru çalın! Ulusları Babil'le savaşmaya hazırlayın. Ararat, Minni, Aşkenaz krallıklarını Ona karşı toplayın. Ona karşı bir komutan atayın, Çekirge sürüsü kadar at gönderin üzerine. ²⁸Ulusları –Med krallarını, valilerini, Bütün yardımcılarını, Yönetimi altındaki bütün ülkeleri– Onunla savaşmaya hazırlayın. ²⁹Ülke titreyip kıvrıyor! Çünkü RAB'bin Babil diyarını İssız bir viraneye çevirme amacı Yerine gelmeli. ³⁰Babil yiğitleri savaştan vazgeçti, Kalelerinde oturuyorlar. Güçleri tükendi, Ürkek kadınlara döndüler. Oturdıkları yerler ateşe verildi, Kapı sürgüleri kırıldı. ³¹Babil Kralı'na ulak üstüne ulak, Haberci üstüne haberci geldi. ‘Kent bütünüyle düştü, İrmak geçitleri tutuldu, Bataklıklar ateşe verildi, Askerler dehşete kapıldı’ diye haber verdiler.” ³²³³İsrail'in Tanrısı, Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Zamanı gelince harman yeri nasıl çiğnenirse, Babil kızı da öyle olacak. Kısa süre sonra onun da Biçim zamanı gelecek.” ³⁴Siyon halkı, “Babil Kralı Nebukadnessar yuttu bizi, ezdi, Boş bir kaba çevirdi” diyecek, “Canavar gibi yuttu bizi, Güzel yemeklerimizle karnımı doyurdu, Sonra bizi kustu. Bize ve yurttaşlarımıza yapılan zorbalık Babil'in başına gelsin.” Yeruşalim, “Dökülen kanımızın hesabı Kildaniler'den sorulsun” diyecek. ³⁵³⁶Bunun için RAB diyor ki, “İşte davanızı ben savunacağım, Öcünüzü ben alacağım; Onun ırmağını kurutacak, Kaynağını keseceğim. ³⁷Babil taş yığına, çakal yuvasına dönecek, Dehşet ve alay konusu olacak. Kimse yaşamayacak orada. ³⁸Halkı genç aslanlar gibi kükreycik, Aslan yavruları gibi homurdanacak. ³⁹Ama kızıştıklarında onlara şölen verip Hepsini sarhoş edeceğim; Keyiflensinler, Uyanmayacakları sonsuz bir uykuya Dalsınlar diye” diyor RAB. ⁴⁰“Onları kuzu gibi, koç ve teke gibi Boğazlanmaya götüreceğim.” ⁴¹“Şeşak ^{lii} nasıl alındı! Bütün dünyanın övünç kaynağı nasıl ele geçi-

rildi! Uluslar arasında Babil nasıl dehşet oldu! ⁴²Deniz basacak Babil'i, Kabaran dalgalar örtecek. ⁴³Kentleri viran olacak, Toprakları kimsenin yaşamadığı, geçmediği Kurak bir çöle dönecek. ⁴⁴Babil ilahı Bel'i orada cezalandırarak, Yuttuğunu ona kusturacağım. Artık akın akın uluslar gelmeyecek ona. Babil surları yıkılacak. ⁴⁵“Oradan çık, ey halkım! Hepiniz canınızı kurtarın! Kaçın RAB'bin kızgın öfkesinden! ⁴⁶Ülkede duyacağınız söylentiler yüzünden Cesaretinizi yitirmeyin, korkmayın. Bir yıl bir söylenti duyulur, ertesi yıl bir başkası; Ülkedeki zorbalıkla, Önderin öndere karşı çıktığıyla İlgili söylentiler yayılır. ⁴⁷İşte bu yüzden Babil'in putlarını Cezalandıracağım günler geliyor. Bütün ülke utandırılacak, Öldürülenler ülkenin ortasında yere serilecek. ⁴⁸O zaman yer, gök ve onlardaki her şey Babil'in başına gelenlere sevinecek. Çünkü kuzeyden gelen yok ediciler Saldıracaklar ona” diyor RAB. ⁴⁹Yeremya şöyle diyor: “İsrail'in öldürülenleri yüzünden düşmelidir Babil. Yeryüzünde öldürülen herkes Babil yüzünden düştü. ⁵⁰Ey sizler, kılıçtan kurtulanlar, Kaçın, oyalanmayın! RAB'bi anın uzaktan, Yeruşalim'i düşünün!” ⁵¹“Rezil olduk, çünkü aşağılandık, Yüzümüz utanç içinde. Çünkü yabancılar RAB'bin Tapınağı'nın Kutsal yerlerine girmişler.” ⁵²“Bu yüzden” diyor RAB, “Putlarını cezalandıracağım günler geliyor, Yarahlılar inleyecek bütün ülkede. ⁵³Babil göklerle çıksa, Yüksekteki kalesini pekiştirse de, Yok edicileri göndereceğim üzerine” diyor RAB. ⁵⁴“Babil'den çığlık, Kildan ülkesinden büyük yıkım sesi duyuluyor. ⁵⁵Çünkü RAB Babil'i yıkıma uğratıyor; Şamatasını susturuyor. Düşman engin sular gibi kükrüyor, Seslerinin gürültüsü yankılanıyor. ⁵⁶Çünkü Babil'e karşı bir yok edici çıkacak; Yiğitleri tutsak olacak, Yayları paramparça edilecek. Çünkü RAB karşılık veren bir Tanrı'dır, Her şeyin tam karşılığını verir. ⁵⁷Babil önderlerini, bilgelerini, valilerini, Yardımcılarını, yiğitlerini öyle sarhoş edeceğim ki, Sonsuz bir uykuya dalacak, hiç uyanmayacaklar” Diyor adı Her Şeye Egemen RAB olan Kral. ⁵⁸Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Babil'in kalın surları yerle bir edilecek, Yüksek kapıları ateşe verilecek. Halkların çektiği emek boşuna, Ulusların didinmesi ateşe yarayacak.” ⁵⁹Yahuda Kralı Sidkiya'nın krallığının dördüncü yılında, baş görevli Mahseya oğlu Neriya oğlu Seraya Sidkiya'yla birlikte Babil'e gittiğinde Peygamber Yeremya ona şu buyruğu verdi. ⁶⁰Yeremya Babil'in başına gelecek bütün felaketleri, Babil'e ilişkin bütün bu sözleri bir tomara yazmıştı. ⁶¹Yeremya Seraya'ya şöyle dedi: “Babil'e varır varmaz bütün bu sözleri okumayı unutma. ⁶²De ki, ‘Ya RAB, burayı yıkacağımı, içinde insan da hayvan da yaşamayacağımı, ülkenin sonsuza dek viran kalacağımı söyledin.’ ⁶³Okumayı bitirince tomarı bir taşa bağlayıp Fırat'a fırlat. ⁶⁴Sonra de ki, ‘Babil başına getireceğim felaket yüzünden batacak, bir daha kalkamayacak. Bitkin düşecekler.’” Yeremya'nın sözleri burada son buluyor.

52Sidkiya yirmi bir yaşında kral oldu ve Yeruşalim'de on bir yıl krallık yaptı. Annesi Livnalı Yeremya'nın kızı

^{lii}“Şeşak”: Babil'i simgeleyen şifreli bir söz.

Hamutal'dı. ²Yehoyakim gibi Sidkiya da RAB'bin gözünde kötü olanı yaptı. ³RAB Yerusalıml'le Yahuda'ya öfkelendiği için onları huzurundan attı. Sidkiya Babil Kralı'na karşı ayaklandı. ⁴Sidkiya'nın krallığının dokuzuncu yılında, onuncu ayın onuncu günü, Babil Kralı Nebukadnessar bütün ordusuyla Yerusalıml önlerine gelip ordugah kurdu. Kentin çevresine rampa yaptılar. ⁵Kral Sidkiya'nın krallığının on birinci yılına kadar kent kuşatma altında kaldı. ⁶Drdnc ayın dokuzuncu günü kentte kıtlık yle Şiddetlendi ki, halk bir lokma ekmek bulamaz oldu. ⁷Sonunda kentın surlarında bir gedik açıldı. Kildaniler kenti çepeçevre kuşatmış olmasına karşın, bütün askerler gece kral bahçesinin yolundan iki duvarın arasındaki kapıdan kaçarak Arava yoluna ıktılar. ⁸Ama Kildani ordusu Kral Sidkiya'nın ardına düşerek Eriha ovalarında ona yetişti. Sidkiya'nın bütün ordusu dağıldı. ⁹Kral Sidkiya yakalanıp Hama topraklarında, Rivla'da Babil Kralı'nın huzuruna çıkarıldı. Babil Kralı onun hakkında karar verdi. ¹⁰Sidkiya'nın gözü önünde oğullarını, sonra da bütün Yahuda önderlerini öldürttü. ¹¹Sidkiya'nın gözlerini oydu, zincire vurup Babil'e götürdü. Sidkiya öldüğü güne dek cezaevinde tutuldu. ¹²Babil Kralı Nebukadnessar'ın krallığının on dokuzuncu yılında, beşinci ayın onuncu günü muhafız birliği komutanı, Babil Kralı'nın görevlisi Nebuzaradan Yerusalıml'e girdi. ¹³RAB'bin Tapınağı'nı, sarayı ve Yerusalıml'deki bütün evleri ateşe verip önemli yapıları yaktı. ¹⁴Muhafız birliği komutanı önderliğindeki Kildani ordusu Yerusalıml'i çevreleyen bütün surları yıktı. ¹⁵Komutan Nebuzaradan yoksullardan bazılarını, kentte sağ kalanları, Babil Kralı'nın safına geçen kaçakları ve zanaatçıları sürgün etti. ¹⁶Ancak bağılık, çiftçilik yapsınlar diye bazı yoksulları orada bıraktı. ¹⁷Kildaniler RAB'bin Tapınağı'ndaki tunç stnları, ayaklıkları, tunç havuzu parçalayıp tunları Babil'e götürdüler. ¹⁸Tapınak törenlerinde kullanılan kovaları, kürekle-ri, fitil maşalarını, çanakları, tabakları, bütün tunç eşyaları aldılar. ¹⁹Muhafız birliği komutanı saf altın ve gümüş tasları, buhurdanları, çanakları, kovaları, kandillikleri, tabakları, dökmelik sunu taslarını alıp götürdü. ²⁰RAB'bin Tapınağı için Kral Süleyman'm yaptırmış olduğu iki sütün, havuz ve altındaki on iki tunç boğa heykeliyle ayaklıklar için hesapsız tunç harcanmıştı. ²¹Her sütün on sekiz arşın ^{liii} yüksekliğindeydi, çevresi on iki arşındı ^{liv}. Her birinin kalınlığı dört parmaktı, ii boştu. ²²zerinde tunç bir başlık vardı. Başlığın yüksekliği beş arşındı ^{lv}, çevresi tunçtan ağ ve nar motifleriyle bezenmişti. Öbür sütün da nar motifleriyle süslenmişti ve ötekine benziyordu. ²³Yanlarda doksan altı nar motifi vardı. Başlığı çevreleyen ağ motifinin üzerinde toplam yüz nar motifi bulunuyordu. ²⁴Muhafız birliği komutanı Nebuzaradan Başkâhin Seraya'yı, Başkâhin Yardımcısı Sefanya'yı ve üç kapı nöbetçisini tutsak aldı. ²⁵Kentte kalan askerlerin komutanını, kralın yedi da-

nışmanını, ayrıca ülke halkını askere yazan ordu komutanının yazmanını ve ülke halkından kentte bulunan altmış kişiyi tutsak etti. ²⁶Hepsini Rivla'ya, Babil Kralı'nın yanına götürdü. ²⁷Babil Kralı Hama lkesinde, Rivla'da onları idam etti. Böylece Yahuda halkı ülkesinden sürülmüş oldu. ²⁸Nebukadnessar'ın sürgüne götürdüğü halkın sayısı şudur: Yedinci yıl 3 023 Yahudi; ²⁹Nebukadnessar'ın on sekizinci yılında Yerusalıml'den 832 kişi; ³⁰yirmi üçüncü yılında, muhafız birliği komutanı Nebuzaradan'ın sürdüğü 745 Yahudi. Hepsi 4 600 kişiydi. ³¹Yahuda Kralı Yehoyakin'in sürgündeki otuz yedinci yılı Evil-Merodak Babil Kralı oldu. Evil-Merodak o yılın on ikinci ayının yirmi beşinci günü, Yahuda Kralı Yehoyakin'e lütfederek onu cezaevinden çıkarıldı. ³²Kendisiyle tatlı tatlı konuştu ve ona Babil'deki öteki sürgün krallardan daha üstün bir yer verdi. ³³Yehoyakin cezaevi giysilerini üstünden çıkarıldı. Yaşadığı sürece Babil Kralı'nın sofrasında yer aldı. ³⁴Yařamı boyunca Babil Kralı tarafından günlük yiyeceği sürekli karşlandı.

^{liii}On sekiz arşın": Yaklaşık 8.1 m.

^{liv}On iki arşın": Yaklaşık 5.4 m.

^{lv}Beş arşın": Yaklaşık 2.3 m.

AĞITLAR

1O kent ki, insan doluydu, Nasıl da tek başına kaldı şimdi! Büyüktü uluslar arasında, Dul kadına döndü! Soyliydu iller arasında, Angarya altına düştü! ²Geceleyin acı acı ağlıyor, Yanaklarında gözyaşı; Avutan tek kişi bile yok Bunca oynası arasında. Dostları ona hainlik etti, Düşman oldu. ³Yahuda acı çekip ağır kölelik ettikten sonra Sürgün edildi, Ulusların arasında oturuyor, Ama rahat bulamıyor. O sıkıntıdayken ardına düşenler ona yetti. ⁴Siyon'a giden yollar yas tutuyor, Çünkü bayramlara gelen yok. Bütün kapıları ıssız, kâhinleri inliyor, Erden kızları sıkıntıda, kendisi de acı çekiyor. ⁵Hasımları başa geçti, düşmanları rahat içinde. Çok isyan ettiği için RAB ona acı çektiriyor, Yavruları hasımlarının gözü önünde sürgüne gitti. ⁶Siyon kızının bütün güzelliği uçtu, Önderleri otlak bulamayan geyiklere döndü, Dermanları kesildi Kendilerini kovalayanların önünde. ⁷Yeruşalim sıkıntı içinde başıboş dolaşırken Eski günlerdeki varlığını anımsıyor. Halkı hasımın eline düşüp de Yardımına koşan çıkmayınca, Hasımları haline bakıp Yıkılışına güldüler. ⁸Yeruşalim büyük günah işledi, Bu yüzden kirlendi. Ona saygı duyanların hepsi Şimdi onu hor görüyor, Çünkü onu çıplak gördüler. O da inleyip öbür yana dönüyor. ⁹Kirliliği eteklerindeydi, Sonunu düşünmedi; Bu yüzden düşüşü korkunç oldu, Avutanı yok. “Ya RAB, düşkün halimi gör, Çünkü düşmanım kazandı!” ¹⁰Değerli her şeyine düşman el uzattı. Tapınağına başka ulusların girdiğini gördü, Topluluğuna girmesini yasakladığın uluslar. ¹¹Halkı inleyip ekmek arıyor, Yeniden güçlerine kavuşmak için Değerli neleri varsa ekmekle değiştiler; “Bak da gör, ya RAB, ne kadar sefil oldum.” ¹²“Ey sizler, yoldan geçenler, Sizin için önemi yok mu bunun ⁱ ? Bakın da görün, başıma gelen dert gibisi var mı? Öyle bir dert ki, RAB öfkесinin alevlendiği gün Başıma yağdırdı onu. ¹³Ateş saldı yukarıdan, Kemiklerimin içine işledi ateş; Ağ serdi ayaklarım, Geri çevirdi beni; Mahvetti, baygın kaldım bütün gün. ¹⁴İsyanlarım boyunduruğa döndü, RAB'bin eliyle birbirine tutturulup Boynuma geçirildi, gücüm tükendi. Rab karşı duramadığım İnsanların eline verdi beni. ¹⁵Hiçe saydı beni savunan yiğitleri, Gençlerimi kırıp geçirmek için çağrı yaptı ordulara, Rab erden Yahuda kızını Üzüüm sıkma çukurunda çiğnedi adeta. ¹⁶“Ağhyorum bunlara, Göz-

lerimden yaşlar boşanıyor; Çünkü beni avutan, Canımı tazeleyen benden uzak. Çocuklarım şaşkına döndü, Çünkü düşmanım üstün çıktı.” ¹⁷Siyon ellerini açmış, Ama onu avutan yok. RAB Yakup soyuna karşı buyruk verdi, Komşuları ona hasım olsun, dedi. Yeruşalim aralarında paçavraya döndü. ¹⁸“RAB haklıdır, çünkü buyruğuna karşı geldim. Şimdi dinleyin, ey halklar, çektiğim acıyı görün; Erden kızlarım, gençlerim sürgüne gitti. ¹⁹Oynaşlarımı çağırdım, Ama aldattılar beni. Yeniden güçlerine kavuşmak için yiyecek ararken Kâhinlerimle önderlerim kentte can verdi. ²⁰Gör, ya RAB, ne sıkıntılar çektiğimi, İçim kanıyor, yüreğim buruk, Çünkü çok asilik ettim; Dışarıda kılıç beni çocuklarımdan ayırmakta, İçerdeyse ölüm kol gezmekte. ²¹İnlediğimi duydular, Beni avutan olmadı. Bütün düşmanlarım başıma gelen felaketi duydu, Sen yaptın diye sevinçten coştular. İlan ettiğin günü getir, Onlar da benim gibi olsunlar. ²²Yaptıkları her kötülüğü anımsa, İsyanlarımdan ötürü bana ne yaptınsa onlara da yap; Çünkü sürekli inliyor, baygınlık geçiriyorum.”

2Rab öfkelenince Siyon kızını nasıl bulutla kapladı! İsrail'in görkemini gökten yere fırlattı, Öfkelenildiği gün ayayının taburesini anımsamadı. ²Yakup soyunun yaşadığı her yeri acımadan yuttu, Yahuda kızının surlu kentlerini gazabıyla yıktı, Yerle bir etti onları, Krallığını ve önderlerini alçalttı. ³Kızgın öfkесiyle İsrail'in gücünü ⁱⁱ kökünden kesti, Düşmanın önünde sağ elini onların üstünden çekti, Çevresini yiyip bitiren alevli ateş gibi Yakup soyunu yaktı. ⁴Düşman gibi yayını gerdi, Hasım gibi sağ elini kaldırdı, Göz zevkini okşayan herkesi öldürdü, Gazabını Siyon kızının çadırı üstüne ateş gibi döktü. ⁵Rab adeta bir düşman olup İsrail'i yuttu, Bütün saraylarını yutup surlu kentlerini yıktı, Yahuda kızının feryadını, figanını arşa çıkardı. ⁶Bahçe çardağını söker gibi kendi çardağını söküp attı, Buluşma yerini yok etti, RAB Siyon'da bayram ve Şabat günlerini unutturdu, Şiddetli öfkесi yüzünden kralı da kâhini de reddetti. ⁷Rab sunağını attı, Tapınağını terk etti; Siyon saraylarını çeviren surları düşman eline bıraktı. Bayram gününde olduğu gibi, Düşman RAB'bin Tapınağı'nda sevinç çığlıkları attı. ⁸RAB Siyon kızının surlarını yıkmaya karar verdi, İpi gerdi ve yıkmaktan el çekmedi,

ⁱ“Sizin için önemi yok mu bunun?” ya da “Bunlar sizin başınıza da gelmesin.”

ⁱⁱ“Gücünü”: İbranice “Boynuzunu”.

İç ve dış surlara yas tutturdu, İkinin de gücü tükendi. ⁹Siyon'un kapıları yere battı, RAB kapı sürgülerini kırıp yok etti, Kralıyla önderleri başka ulusların arasında kaldı, Kutsal Yasa uygulanmaz oldu, Peygamberlerine RAB'den görüm gelmiyor artık. ¹⁰Siyon kızının ileri gelenleri suskun, yere oturmuş, Başlarına toprak saçıp çul kuşanmışlar, Yeruşalim'in erden kızları yere eğmiş başlarını. ¹¹Gözlerim tükenmekte ağlamaktan, İçim kanyor; Halkımın yıkımından Yüreğim sızıyor, Çünkü kent meydanlarında çocuklarla bebekler bayılmakta. ¹²Kent meydanlarında yaralılar gibi bayılıp Can çekişirken annelerinin bağrında, "Ekmekle şarap nerede?" diye soruyorlar annelerine. ¹³Senin için ne diyeyim? Ey Yeruşalim kızı, seni neye benzeteyim? Ey Siyon'un erden kızı, sana neyi örnek göstereyim de Seni avutayım? Sendeki gedik deniz kadar büyük, Kim sana şifa verebilir? ¹⁴Peygamberlerin senin için boş ve anlamsız görümler gördüler. Suçunu ortaya çıkarsalardı, eski göncine kavuşabilirdin; Oysa seni ayartacak boş görümler gördüler. ¹⁵Yoldan geçen herkes el çırparak seninle alay ediyor, Yeruşalim kızına baş sallayıp ıslık çalarak, "Bütün dünyanın sevinci, güzellik simgesi dedikleri kent bu mu?" diyorlar. ¹⁶Düşmanlarının hepsi seninle alay etti, ıslık çalıp diş gıcırdatarak, "Onu yuttuk" diyorlar, "İşte beklediğimiz gün, sonunda gördük onu." ¹⁷RAB düşündüğünü yaptı, Geçmişte söylediği sözü yerine getirdi, Yıktı, acımadı, Düşmanı senin haline sevindirdi, Hasımlarını güçlü kıldı ⁱⁱⁱ. ¹⁸Halk Rab'be yürekten feryat ediyor. Ey Siyon kızının surları, Gece gündüz gözyaşın sel gibi aksın! Dinlenme, gözüne uyku girmesin! ¹⁹Kalk, gece her nöbet başında haykır, Rab'bin huzurunda yüreğini su gibi dök! Her sokak başında aklıktan bayılan çocuklarının başı için O'na ellerini aç. ²⁰"Bak, ya RAB, gör! Kime böyle yaptın? Kadınlar çocuklarını, sevgili yavrularını mı yesin? Kâhinle peygamber Rab'bin Tapınağı'nda mı öldürülsün? ²¹Gençler, yaşlılar sokaklarda, yerlerde yatıyor, Kılıçtan geçirildi erden kızlarıyla gençlerim, Öfkeli olduğun gün öldürdün onları, acımadan boğazladın. ²²Bir bayram günü davet eder gibi Beni dehşete düşürenleri davet ettin her yandan. RAB'bin öfkeli olduğun gün kaçıp kurtulan, Sağ kalan olmadı. Sevgiyle büyüttüğüm çocuklarımı Düşmanımın yok etti."

3RAB'bin gazap değneği altında acı çeken adam benim. ²Beni güttü, Işıktaki değil karanlıkta yürüttü. ³Evet, dönüp dönüp bütün gün bana elini kaldırıyor. ⁴Etimi, derimi yıprattı, kemiklerimi kırdı. ⁵Beni kuşattı, Acı ve zahmetle sardı çevrimi. ⁶Çoktan ölmüş ölümler gibi Beni karanlıkta yaşattı. ⁷Çevreme duvar çekti, dışarı çıkamıyorum, Zincirimi ağırlaştırdı. ⁸Feryat edip yardım isteyince de Duama set çekiyor. ⁹Yontma taşlarla yollarımı kesti, Dolandırdı yollarımı. ¹⁰Benim için O pusuya yatmış bir ayı, Gizlenmiş bir aslandır. ¹¹Yollarımı saptırdı, paraladı, Mahvetti beni. ¹²Yayını gerdi, okunu savurmak için Be-

ni nişangah olarak dikti. ¹³Oklarını böbreklerime sapladı. ¹⁴Halkımın önünde gülünç düştüm, Gün boyu alay konusu oldum türkülerine. ¹⁵Beni acıya doyurdu, Bana doyasıya pelinsuyu içirdi. ¹⁶Dişlerimi çakıl taşlarıyla kırdı, Kül içinde diz çöktürdü bana. ¹⁷Esenlik yüzü görmedi canım, Mutluluğu unuttum. ¹⁸Bu yüzden diyorum ki, "Dermanım tükendi, RAB'den umudum kesildi." ¹⁹Acımı, başıboşluğumu, Pelinotuyla ödün anımsa! ²⁰Hâlâ onları düşünmekte Ve sıkılmaktayım. ²¹Ama şunu anımsadıkça umutlanıyorum: ²²RAB'bin sevgisi hiç tükenmez ^{iv}, Merhameti asla son bulmaz; ²³Her sabah tazelenir onlar, Sadakatin büyüktür. ²⁴"Benim payıma düşen RAB'dir" diyor canım, "Bu yüzden O'na umut bağlıyorum." ²⁵RAB kendisini bekleyenler, O'nu arayan canlar için iyidir. ²⁶RAB'bin kurtuluşunu sessizce beklemek iyidir. ²⁷İnsan için boyunduruğu gençken taşımak iyidir. ²⁸RAB insana boyunduruk takınca, İnsan tek başına oturup susmalı; ²⁹Umudunu kesmeden yere kapanmalı, ³⁰Kendisine vurana yanağımı dönüp Utanca doymalı; ³¹Çünkü Rab kimseyi sonsuza dek geri çevirmez. ³²Dert verse de, Büyük sevgisinden ötürü yine merhamet eder; ³³Çünkü isteyerek acı çekirmez, İnsanları üzmez. ³⁴Ülkedeki bütün tutsakları ayak altında ezmeyi, ³⁵Yüceler Yücesi'nin huzurunda insan hakkını saptırmayı, ³⁶Davasında insana haksızlık etmeyi Rab doğru bulmaz. ³⁷Rab buyurmadıkça kim bir şey söyler de yerine gelir? ³⁸İyilikler gibi felaketler de Yüceler Yücesi'nin ağzından çıkmıyor mu? ³⁹İnsan, yaşayan insan Niçin günahlarının cezasından yakınır? ⁴⁰Davranışlarımızı sınavıp gözden geçirelim, Yine RAB'be dönelim. ⁴¹Ellerimizin yanısıra yüreklerimizi de göklerdeki Tanrı'ya açalım: ⁴²"Biz karşı çıkıp başkaldırdık, Sen bağışlamadın. ⁴³Öfkeyle örtüntüp bizi kovaladın, Acımadan öldürdün. ⁴⁴Dualar sana erişmesin diye Bulutları örtündün. ⁴⁵Uluslar arasında bizi pishige, süprüntüye çevirdin. ⁴⁶Düşmanlarımızın hepsi bizimle alay etti. ⁴⁷Dehşet ve çukur, kırgın ve yıkım çıktı önümüze." ⁴⁸Kırılan halkım yüzünden Gözlerimden sel gibi yaşlar akıyor. ⁴⁹Durup dinmeden yaş boşanıyor gözümden, ⁵⁰RAB göklerden bakıp görünceye dek. ⁵¹Kentimdeki kızların halini gördükçe Yüreğim sızlıyor. ⁵²Boş yere bana düşman olanlar bir kuş gibi avladılar beni. ⁵³Beni sarnıca atıp öldürmek istediler, Üzerime taş attılar. ⁵⁴Sular başımdan aştı, "Tükendim" dedim. ⁵⁵Sarnıcın dibinden seni adınla çağırdım, ya RAB; ⁵⁶Sesimi, "Ahıma, çağırma kulağımı kapama!" dediğimi duydun. ⁵⁷Seni çağırınca yaklaşıp, "Korkma!" dedin. ⁵⁸Davamı sen savundun, ya Rab, Canımı kurtardın. ⁵⁹Bana yapılan haksızlığı gördün, ya RAB, Davamı sen gör. ⁶⁰Benden nasıl öğ aldıklarını, Bana nasıl dolap çevirdiklerini gördün. ⁶¹Aşağılamalarımı, ya RAB, Çevirdikleri bütün dolapları, Bana saldıranların dediklerini, Gün boyu söylediklerini duydun. ⁶²⁶³Oturup kalkışlarına bak, Alay konusu oldum türkülerine. ⁶⁴Yaptıklarımın karşılığını ver, ya RAB. ⁶⁵İnat etmelerini sağla, Lanetin

ⁱⁱⁱ"Hasımlarını güçlü kıldı": İbranice "Hasımlarımın boynuzunu yükseltti".

^{iv}"RAB'bin sevgisi hiç tükenmez" ya da "RAB'bin sevgisi sayesinde yok olmadık."

üzerlerinden eksilmesin. ⁶⁶Göklerinin altından öfkeyle kovala, yok et onları, ya RAB.

⁴Altın nasıl donuklaştı, Saf altın nasıl değişti! Kutsal taşlar sokak başlarına dağılmış. ²Değerleri saf altınla ölçülen Siyon çocukları Nasıl çömlekçi işi, toprak testi yerine sayılır oldu! ³Çakallar bile meme verip yavrularını emzirir, Ama halkım çöldeki devekuşları kadar acımasız oldu. ⁴Susuzluktan emzikteki bebeklerin dili damağına yapıyor, Çocuklar ekmek istiyor, veren yok. ⁵Onlar ki, yemeğin en iyisini yerlerdi, Sokaklarda perişan oldular; Onlar ki, al giysiler içinde büyüdüler, Çöp yığınlarını kapışır oldular. ⁶Halkımın suçu el değmeden, bir anda yıkılan Sodom'un günahından daha büyüktür. ⁷Beyleri kardan temiz, süttten aktılar, Bedence mercandan kızıl, laciverttaş kadar biçimliydiler. ⁸Şimdiyse görünüşleri kömürden kara, Sokaklarda tanınmaz oldular. Bir deri bir kemiğe döndüler, odun gibi kurudular. ⁹Kılıçla öldürülenler kıtlıktan ölenlerden mutludur, Çünkü kıtlıktan ölenler tarla ürününün yokluğundan yıpranarak erimekteler. ¹⁰Merhametli kadınlar çocuklarını elleriyle pişirdiler, Halkım kırılırken yiyecek oldu bu kendilerine. ¹¹RAB öfkesini boşalttı, kızgın öfkesini döktü, Temellerini yiyip bitiren ateşi Siyon'un içinde tutuşturdu. ¹²Dünyadaki kralların ve insanların hiçbiri Yerusolim kapılarından hasımların, düşmanların gireceğine inanmazdı. ¹³Peygamberlerinin günahı, kâhinlerinin suçu yüzündendi bu, Çünkü onlar kentin ortasında doğruların kanını döktüler. ¹⁴Sokaklarda körler gibi dolaşıyorlar, Kanla kirlendikleri için kimse giysilerine dokunamıyor. ¹⁵“Çekilin! Kirliler!” diye bağırıyorlar onlara, “Çekilin! Çekilin! Dokunmayın!” Kaçıp başıboş dolaştıklarında, Öteki uluslar, “Artık burada kalmasınlar” dediler. ¹⁶RAB kendisi dağıttı onları, Artık yüzlerine bakmayacak. Kâhinleri saymadılar, yaşlılara acımadılar. ¹⁷Boş yere yardım beklemekten gözlerimizin ferisi sönüyor, Gözetleme kulesinde bizi kurtaramayacak bir ulusu bekledikçe bekledik. ¹⁸İzlerimizi sürüyorlar, Sokaklarımızda gezemez olduk. Sonumuz yaklaştı, günlerimiz tükendi, Çünkü sonumuz geldi. ¹⁹Bizi kovalayanlar gökteki kartallardan çevikti, Dağların üstünde kovaladılar bizi, Çölde bize pusu kurdular. ²⁰Yaşam soluğumuz, RAB'bin meshettiği kral onların çukurunda yakalandı; Hani onun için, “Ulusların arasında onun gölgesinde yaşayacağız” dediğimiz. ²¹Ûs ülkesinde yaşayan Edom kızı, sevin, coş, Ancak kâse sana da gelecek, sarhoş olup soyunacaksın. ²²Ey Siyon kızı, suçunun cezası sona erdi, RAB bir daha seni sürgüne göndermeyecek. Ama, ey Edom kızı, suçun yüzünden seni cezalandırıp günahlarını ortaya çıkaracak.

⁵Anımsa, ya RAB, başımıza geleni, Bak da utancımızı gör. ²Mülkümüz yabancılar geçti, Evlerimiz ellere. ³Öksüz kaldık, babasız, Annelerimiz dul kadınlara döndü. ⁴Suyumuzu parayla içtik, Odunumuzu parayla almak zorunda kaldık. ⁵Bizi kovalayanlar ensemizde, Yorgun düştük, rahatımız yok. ⁶Ekmek için Mısır'a, Asur'a el açtık. ⁷Atalarımız gü-

nah işledi, Ama artık onlar yok; Suçlarının cezasını biz yüklendik. ⁸Köleler üstümüzde saltanat sürüyor, Bizi ellerinden kurtaracak kimse yok. ⁹Çöldeki kılıçlı haydutlar yüzünden Ekmeğimizi canımız pahasına kazanıyoruz. ¹⁰Kıtlığın yakıcı sıcağından Derimiz fırın gibi kızardı. ¹¹Siyon'da kadınların, Yahuda kentlerinde erden kızların ırzına geçtiler. ¹²Önderler ellerinden asıldı, Yaşlılar saygı görmedi. ¹³Değirmen taşını gençler çevirdi, Çocuklar odun yükü altında tökezledi. ¹⁴Yaşlılar kent kapısında oturamaz oldu, Gençler saz çalmaz oldu. ¹⁵Yüreğimizin sevinci durdu, Oyunumuz yasa döndü. ¹⁶Taç düştü başımızdan, Vay başımıza! Çünkü günah işledik. ¹⁷Bu yüzden yüreğimiz baygın, Bunlardan ötürü gözlerimiz karardı. ¹⁸Viran olan Siyon Dağı'nın üstünde Çakallar geziyor! ¹⁹Ama sen, sonsuza dek tahtında oturursun, ya RAB, Egemenliğin kuşaklar boyu sürer. ²⁰Niçin bizi hep unutuyorsun, Neden bizi uzun süre terk ediyorsun? ²¹Bizi kendine döndür, ya RAB, döneriz, Eski günlerimizi geri ver. ²²Bizi büsbütün attıysan, Bize çok öfkelenmiş olmalısın.

HEZEKİEL

1 Otuzuncu yılda ¹, dördüncü ayın beşinci günü Kevar Irmağı kıyısında sürgünde yaşayanlar arasındayken gökler açıldı, Tanrı'dan gelen görümler gördüm. ²Kral Yehoyakin'in sürgünlüğünün beşinci yılında, ayın beşinci günü, ³Kildan ülkesinde, Kevar Irmağı kıyısında RAB Buzi oğlu Kâhin Hezekiel'e seslendi. RAB'bin eli orada onun üzerindeydi. ⁴Kuzeyden esen kasırganın göz alıcı bir ışıkla çevrelenmiş, ateş saçan büyük bir bulutla geldiğini gördüm. Ateşin ortası ışıldayan madeni andırıyordu. ⁵En ortasında insana benzer dört canlı yaratık duruyordu; ⁶her birinin dört yüzü, dört kanadı vardı. ⁷Bacakları dimdikti, ayakları buzağı ayağına benziyor ve cilalı tunç gibi parlıyordu. ⁸Dört yanlarında, kanatların altında insan elleri vardı. Dördünün de yüzleri, kanatları vardı. ⁹Kanatları birbirine değerek dosdoğru ilerliyor, ilerlerken sağa sola dönmüyordu. ¹⁰Her yaratığın dört yüzü vardı: Önde dördünün yüzü insan yüzüne, sağda dördünün aslan yüzüne, solda dördünün öküz yüzüne, arkada dördünün kartal yüzüne benzer bir yüzü vardı. ¹¹Yüzleri böyleydi. Kanatları yukarıya doğru açılmıştı. Her yaratığın iki kanadı yanda öbür yaratıkların kanadına değiyor, iki kanatla da bedenlerini örtüyordu. ¹²Her biri dosdoğru ilerliyordu. Ruhları onları nereye yönlendirirse, sağa sola sapmadan oraya gidiyorlardı. ¹³Canlı yaratıkların görünüşü yanan ateş közleri ya da meşale gibiydi. Ateş yaratıkların ortasında hareket ediyordu; ışık saçıyor ve içinden şimşekler çakıyordu. ¹⁴Yaratıklar şimşek çakar gibi hızla ileri geri gidip geliyorlardı. ¹⁵Bu dört yüzlü yaratıklara bakarken, her birinin yanında, yere değen bir tekerlek gördüm. ¹⁶Tekerleklerin görünüşü ve yapısı şöyleydi: Sarı yakut gibi parlıyorlardı ve dördü de birbirine benziyordu. Görünüşleri ve yapıları iç içe girmiş bir tekerlek gibiydi. ¹⁷Hareket edince yaratıkların baktıkları dört yönden birine doğru sağa sola sapmadan ilerliyordu. ¹⁸Tekerleklerin kenarı yüksek ve korkunçtu; hepsi çevre gözlerle doluydu. ¹⁹Canlı yaratıklar hareket edince, yanlarındaki tekerlekler de hareket ediyordu; yaratıklar yerden yükseldikçe, tekerlekler de onlarla birlikte yükseliyordu. ²⁰Ruhları onları nereye yönlendirirse oraya gidiyorlardı. Tekerlekler de onlarla birlikte yükseliyordu. Çünkü yaratıkların ruhu tekerleklerdeydi. ²¹Yaratıklar hareket

ettiğinde onlar da hareket ediyor, yaratıklar durduğunda onlar da duruyor, yaratıklar yerden yükseldiğinde onlar da yükseliyordu. Çünkü yaratıkların ruhu tekerleklerdeydi. ²²Kubbeye benzer, billur gibi parlak ve korkunç bir şey canlı yaratıkların başları üzerine yayılmıştı. ²³Kubbenin altında kanatlarının biri öbürünün kanatlarına doğru açılmıştı. Her birinin bedenini örten başka iki kanadı vardı. ²⁴Yaratıklar hareket edince, kanatlarının çıkardığı sesi duydum. Gürül gürül akan suların çağılığını, Her Şeye Gücü Yeten'in sesini, bir ordunun gürültüsünü andırıyordu. Durunca kanatlarını indiriyorlardı. ²⁵Kanatları inik dururken, başları üzerindeki kubbeden bir ses duyuldu. ²⁶Başları üzerindeki kubbenin üstünde laciverttaşından yapılmış tahta benzer bir nesne vardı. Yüksekte, tahtı andıran nesnede insana benzer biri oturuyordu. ²⁷Gördüm ki, beli andıran kısmının yukarısı içi ateş dolu maden gibi ışıdıyordu, belden aşağısı ateşe benziyordu ve çevresi göz alıcı bir ışıkla kuşatılmıştı. ²⁸Görünüşi yağmurlu bir gün bulutların arasında oluşan gökkuşağına benziyordu. Öyleydi çevresini saran parlaklık. RAB'bin görkemini andıran olayın görünüşü böyleydi. Görünce, yüzüstü yere yığıldım, birinin konuştuğunu duydum.

2 Bana, "Ey insanoğlu, ayağa kalk, seninle konuşacağım" dedi. ²O benimle konuşur konuşmaz Ruh içime girdi, beni ayaklarımın üzerinde durdurdu; benimle konuşamı duydum. ³Bana, "Ey insanoğlu, seni İsrail halkına, bana başkaldıran o asi ulusa gönderiyorum" dedi, "Onlar ve ataları bugüne kadar bana karşı geldiler. ⁴Bu halk dikbaşlı ve inatçıdır. Seni onlara gönderiyorum. Onlara, 'Egemen RAB şöyle diyor' diyeceksin. ⁵Bu asi halk seni ister dinlesin, ister dinlemesin, yine de aralarında bir peygamber olduğunu bilecektir. ⁶Sen, ey insanoğlu, onlardan ve sözlerinden korkma! Çevrende çalılar, dikenler olsa, akrepler arasında yaşasan bile korkma. Asi bir halk olsalar bile, onların söyleyeceklerinden korkma, onlar yüzünden yılgınlığa düşme. ⁷Seni ister dinlesinler, ister dinlemesinler, onlara sözlerimi söyleyeceksin. Çünkü onlar asi bir halktır. ⁸Sen, ey insanoğlu, sana söyleyeceğimi dinle! Bu başkaldıran halk gibi asi olma! Ağzını aç, sana vereceğimi ye!" ⁹Baktım, bana doğru uzanmış bir el gördüm; içinde tomar halinde bir kitap vardı. ¹⁰Tomarı önümde açtı, her iki yanı da yazılıydı. Orada ağıtlar, inilti, figanlar yazılıydı.

¹"Otuzuncu yıl": Anlamı kesin olarak bilinmiyorsa da, Hezekiel'in yaşının otuz olduğu sanılıyor.

3Bana, “Ey insanoğlu, sana verileni ye. Bu tomarı yedikten sonra git, İsrail halkına seslen” dedi. ²Böylece ağzımı açtım, yemem için tomarı bana verdi. ³Bana, “Ey insanoğlu, sana verdiğim tomarı ye, mideni onunla doldur” dedi. Bunun üzerine tomarı yedim. Bal gibi tatlı geldi bana. ⁴Sonra şöyle dedi: “Ey insanoğlu, İsrail halkına git, onlara sözlerimi ilet. ⁵Çünkü seni konuşması anlaşılmasın, dili zor bir halka değil, İsrail halkına gönderiyorum. ⁶Evet, seni konuşması anlaşılmasın, dili zor, dediklerini anlamadığım halklara göndermiyorum. Onlara gönderseydim, seni dinlerlerdi. ⁷İsrail halkı seni dinlemek istemeyecektir, çünkü o beni dinlemek istemiyor. Bütün İsrail halkı dikbaşı ve inatçıdır. ⁸Seni onlar kadar inatçı yapacağım, senin alnını onlarınki kadar katılaştıracağım. ⁹Alnını çakmak taşından daha sert bir kaya gibi yapacağım. Her ne kadar asi bir halksalar da onlardan korkma, yılma.” ¹⁰Bana, “Ey insanoğlu, iyice dinle ve sana söyleyeceklerimi yüreğine yerleştir” dedi, ¹¹“Şimdi sürgünde yaşayan halkına git ve seni ister dinlesinler, ister dinlemesinler, onlara, ‘Egemen RAB şöyle diyor’ de.” ¹²Sonra Ruh beni kaldırdı ve arkamda, “RAB’bin görkemine kendi yerinde övgüler olsun!” diye büyük bir gürlüme duydum. ¹³Canlı yaratıkların birbirine çarpan kanatlarının çıkardığı sesi, yanlarındaki tekerleklerin gürültüsünü, büyük bir gürlüme duydum. ¹⁴Ruh beni kaldırıp götürdü. RAB’bin güçlü eli üzerimde olduğu halde, üzüntüyle, öfkeyle gittim. ¹⁵Kevar Irmağı kıyısındaki Tel-Abib’de yaşayan sürgünlerin yanına geldim. Orada, yaşadıkları yerde onların arasında şaşkınlık içinde yedi gün kaldım. ¹⁶Yedi gün sonra RAB bana şöyle seslendi: ¹⁷“İnsanoğlu, seni İsrail halkına bekçi atadım. Benden bir söz duyar duymaz onları benim yerime uyaracaksın. ¹⁸Kötü kişiye, ‘Kesinlikle öleceksin’ dediğim zaman onu uyarılmaz, yaşamını kurtarmak amacıyla onu kötü yolundan döndürmek için konuşmazsan, o kişi günahı içinde ölecek; ama onun kanından seni sorumlu tutacağım. ¹⁹Ancak kötü kişiyi uyardığın halde kötülüğünden ve kötü yolundan dönmezse, o günahı içinde ölecek. Ama sen canını kurtarmış olacaksın. ²⁰“Doğru kişi doğruluğundan döner de kötülük yaparsa, onu yıkıma uğratacağım, o da ölecek. Onu uyarmadığım için günahı içinde ölecek, yaptığı doğru işler anılmayacak. Ancak onun kanından seni sorumlu tutacağım. ²¹Ama doğru kişiyi günah işlemesin diye uyarırsan, o da günah işlemezse, kesinlikle yaşayacak. Çünkü o uyarılara kulak vermiştir; sen de canını kurtarmış olacaksın.” ²²RAB’bin eli orada üzerimdeydi. Bana, “Kalk, ovaya git” dedi, “Orada seninle konuşacağım.” ²³Böylece kalkıp ovaya gittim. RAB’bin görkemi tıpkı Kevar Irmağı kıyısında gördüğüm gibi orada durmaktaydı. Yüzüstü yere yığıldım. ²⁴Ruh içime girdi, beni ayaklarımın üzerinde durdurdu. Benimle şöyle konuştu: “Git, evine kapan. ²⁵Halkın arasına çıkmaman için seni halatlarla bağlayacaklar, ey insanoğlu. ²⁶Dilini damağına yapıştıracağım; konuşmayacak, onları paylayamayacaksın. Çünkü bu halk asidir. ²⁷Ama seninle konuştuğumda dilini çözeceğim. Onlara, ‘Egemen RAB

şöyle diyor’ diyeceksin. Dinleyen dinlesin, dinlemeyen dinlemesin. Çünkü bu halk asidir.”

4“Sen, ey insanoğlu, bir tuğla al, önüne koy, üzerine Yeruşalim Kenti’ni çiz. ²Kenti kuşat, duvarla çevir. Kente karşı toprak rampalar yap, ordugah kur, çevresine kütükler yerleştir. ³Sonra demir bir sac al; demirden bir duvar gibi kendinle kentin arasına koy. Yüzünü ona doğru çevir. Kent kuşatma altında tutulacak, onu sen kuşatacaksın. Bu İsrail halkı için bir belirti olacak. ⁴“Sonra sol yanına uzan, İsrail halkının günahını yüklen. Sol yanına uzanacağın günler kadar onların suçunun cezasını çekeceksin. ⁵Suçlarının yıl sayısı kadar sana gün ayırdım. Böylece üç yüz doksan gün İsrail halkının suçunun cezasını çekeceksin. ⁶“Bunu yaptıktan sonra, bu kez sağ yanına uzan, Yahuda halkının suçunun cezasını çek. Sana kırk gün, her yıl için bir gün ayırdım. ⁷Yüzünü Yeruşalim kuşatmasına çevir, çıplak kollarını kaldırıp Yeruşalim’e karşı peygamberlik et. ⁸Kuşatma günlerini bitirinceye dek bir yandan öbür yana dönmemen için seni halatlarla bağlayacağım. ⁹“Buğday, arpa, bakla, mercimek, darı, kızıl buğday al, bir kaba koy. Bunlardan kendine ekme yap. Bir yanına uzanacağın üç yüz doksan gün boyunca bu ekmeekten yiyeceksin. ¹⁰Her gün belirli zamanda yemen için yirmi şekel ⁱⁱ ekme tartacaksın. ¹¹Bunun gibi suyu da belirli zamanda, ölçüyle, bir hinin altıda biri ⁱⁱⁱ kadar içeceksin. ¹²Yiyeceğini arpa pidesi yer gibi ye ve insan dışkısından ateş yakıp üzerinde halkın gözü önünde pişir.” ¹³RAB, “Uluslar arasına dağıtacağım İsrail halkı böylelikle kirli sayılan yiyecekleri yiyecek” dedi. ¹⁴Ben, “Eyvah, ey Egemen RAB!” diye karşılık verdim, “Hiçbir zaman kirli sayılan bir şeye dokunmadım. Gençliğimden bu yana kendiliğinden ölmüş ya da yabani bir hayvan tarafından öldürülmüş bir hayvanın etini yemedim, ağzıma kirli sayılan et koymadım.” ¹⁵“Peki” dedi, “Ekmeğini insan dışkısı yerine tezek yakıp üzerinde pişirmene izin vereceğim.” ¹⁶Sonra, “İnsanoğlu, Yeruşalim’i her türlü yiyecekten yoksun bırakacağım” dedi, “Bu halk yiyeceğini tartıyla ve kaygı içinde yiyecek, suyunu ölçüyle ve şaşkınlık içinde içecek. ¹⁷Yiyeceği de suyu da azalacak. Hepsi şaşkınlığa düşecek, günahları içinde eriyip yok olacak.

5“Ey insanoğlu, keskin bir kılıç al, berber usturası gibi kullanarak başını, sakalını tıraş et. Sonra bir terazi getir, kolları bölümlere ayır. ²Yeruşalim’in kuşatılması bitince, kolların üçte birini kentin ortasında yakacaksın. Üçte birini kılıçla kentin çevresine fırlatacak, kalan üçte birini de rüzgara savuracaksın. Ben de yalın kılıç onların peşine düşeceğim. ³Birkaç tel kıl bırak, giysinin kıvrımlarına tak. ⁴Yine birkaçını alıp ateşe at, yansın. O killardan bütün İsrail halkına ateş yayılacak. ⁵“Egemen RAB diyor ki: Bu Yeruşalim’i ulusların ortasına yerleştirdim, çevresini ülkelerle kuşattım. ⁶Öyleyken Yeruşalim çevresindeki bütün

ⁱⁱ“Yirmi şekel”: Yaklaşık 230 gr.

ⁱⁱⁱ“Bir hinin altıda biri”: Yaklaşık 0.6 lt.

uluslardan ve ülkelerden daha çok kötülük yaparak ilkelermi, kurallarımı çiğnedi. İlkelerime karşı geldi, kurallarım uyarınca davranmadı. ⁷Bundan ötürü Egemen RAB diyor ki: Çevrenizde yaşayan uluslardan daha azgındınız, kurallarımı izlemediniz, ilkelerime uymadınız. Çevrenizde yaşayan ulusların ilkelerine de uymadınız. ⁸“Bundan ötürü Egemen RAB diyor ki: İşte ben size karşıyım, ulusların gözü önünde sizi cezalandıracağım. ⁹Yaptığımız bütün iğrençlikler yüzünden önceden yapmadığımı, bir daha yapmayacağımı size yapacağım. ¹⁰Böylece aranızda babalar çocuklarını, çocuklar da babalarını yiyecekler. Sizi cezalandıracağım, sağ kalanlarınızı her yana dağıtacağım. ¹¹Egemen RAB varlığım hakkı için diyor, madem tapınacağımı iğrenç put ve uygulamalarınızla kirlettiniz, ben de sizi esirgemeyecek, size acımayacak, sizi kayırmayacağım. ¹²Kentte yaşayanlarınızın üçte biri salgın hastalık ya da kıtlık yüzünden yok olacak; üçte biriniz çevrede kılıçtan geçirilecek; üçte birinizi de her yana dağıtıp yalın kılıç peşinize düşeceğim. ¹³“Böylece kızgınlığım son bulacak, onlara karşı öfkemi yatıştıracağım. O zaman ben de rahata kavuşacağım. Öfkemi onların üzerine boşaltınca, ben RAB’bin kıskançlığımdan onlarla konuştuğumu anlayacaklar. ¹⁴“Çevrenizdeki uluslar arasında, yoldan her geçenin gözü önünde sizi yıkıma uğratacak, aşağılayacağım. ¹⁵Öfke, kızgınlık ve acı paylaşımlarla sizi cezalandırdığımda çevrenizdeki uluslar arasında alay konusu olacak, aşağılanacaksınız; ders alınacak, şaşılacak bir duruma düşeceksiniz. Ben, RAB bunu söyledim. ¹⁶Sizi yok etmek için üzerinize öldürücü, yıkıcı kıtlık oklarını salacağım. Üzerinize salacağım kıtlığı daha da artıracak, sizi her türlü yiyecekten yoksun bırakacağım. ¹⁷Üzerinize kıtlık ve yabani hayvanlar salacağım, sizi çocuklarınızdan edecekler. Salgın hastalık ve dökülen kan sizi süpürüp yok edecek; başınıza da kılıç getireceğim. Ben, RAB böyle söyledim.”

6RAB bana şöyle seslendi: ²“Ey insanoglu, yüzünü İsrail dağlarına doğru çevir ve onlara karşı peygamberlik et. ³De ki, ‘Ey İsrail dağları, Egemen RAB’bin sözünü dinleyin. Egemen RAB dağlara, tepelere, vadilere, derelere şöyle diyor: Üzerinize kılıç göndereceğim, tapınma yerlerinizi yıkacağım. ⁴Sunaklarımızı devirecek, buhur sunaklarımızı paramparça edeceğim. Kılıçtan geçirilmiş halkınızı putlarınızın önüne düşürecek. ⁵İsrailliler’in cesetlerini putlarınızın önüne atacak, kemiklerini sunaklarımızın çevresine dağıtacağım. ⁶Yaşadığımız her yerde kentleriniz yakılıp yıkılacak, tapınma yerleriniz yerle bir edilecek. Öyle ki, sunaklarımız devrilip yıkılsın ^{iv}, putlarımız ezilip paramparça olsun, buhur sunaklarımız yok edilsin, el emeğiniz boşa çıksın. ⁷Halkınız her yerde öldürülecek. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ⁸“Birkaç kişiyi ölümden kurtaracağım. Ülkelere, uluslar arasına dağılan bazılarımız kılıçtan kurtulacak. ⁹Kurtulanlar tutsak alındıkları uluslarda

^{iv}Targum, Süryanice, Vulgata “Yıkılsın”, Masoretik metin “Suçlu çıkarılsın”.

beni anımsayacaklar. Benden dönen sadakatsiz yüreklerinden, putları ardınca şehvete sürükleyen gözlerinden derin acı duydum. Yaptıkları kötülükler ve iğrenç uygulamalar yüzünden kendilerinden tiksinecekler. ¹⁰Benim RAB olduğumu, başlarına bu felaketi getireceğimi boşuna söylemediğimi anlayacaklar. ¹¹“Egemen RAB şöyle diyor: Ellerini çırp, ayaklarını yere vur, İsrail halkının bütün kötü ve iğrenç uygulamalarından ötürü ah çek! Çünkü kılıçla, kıtlıkla, salgın hastalıkla yok olacaklar. ¹²Uzaktakiler salgın hastalıktan ölecek, yakındakiler kılıçtan geçirilecek, kuşatma sırasında sağ kalanlar kıtlıktan ölecek. Böylece onlara duyduğum öfkeye son vereceğim. ¹³Putlarının arasına, sunaklarının çevresine, her yüksek tepeye, dağ doruğuna, her yeşeren bol yapraklı ağacın altına cesetleri serilince, benim RAB olduğumu anlayacaklar. Oralarda putlarına güzel kokulu buhur sundular. ¹⁴Elimi onlara karşı uzatacak, çölden Rivla’ya kadar yaşadıkları ülkeyi yerle bir edip ıssız bırakacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

7RAB bana şöyle seslendi: ²“Ey insanoglu, Egemen RAB İsrail ülkesine şöyle diyor: Son yaklaştı! Ülkenin dört köşesinin sonu geldi. ³Senin de sonun geldi! Senin üzerine öfkemi yağdıracam. Yaptıklarına göre seni yargılayacak, bütün iğrenç uygulamalarının karşılığını vereceğim. ⁴Sana acımayacak, seni esirgemeyeceğim. Yaptıklarının ve sendeki iğrenç uygulamaların karşılığını vereceğim. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ⁵“Egemen RAB şöyle diyor: Yıkım! İşte duyulmamış bir yıkım geliyor. ⁶Sonun geldi! Evet, sonun geldi! Sana karşı uyanıyor. İşte geliyor. ⁷Ey ülkede yaşayan halk, yıkıma uğrayacaksın. Yıkım zamanı yaklaştı! Gün yakın! Dağların üzerinden sevinç sesi yerine kargaşa sesi geliyor. ⁸Çok yakında kızgınlığımı üzerine boşaltacak, sana duyduğum öfkeyi üzerine dökeceğim. Yaptıklarına göre seni yargılayacak, bütün iğrenç uygulamalarının karşılığını vereceğim. ⁹Sana acımayacak, seni esirgemeyeceğim. Yaptıklarının ve sendeki iğrenç uygulamaların karşılığını vereceğim. O zaman seni cezalandırmanın ben RAB olduğumu anlayacaksın. ¹⁰“İşte o gün! Gün yaklaştı! Yıkım hazır. Değnek çiçeklendi, gurur tomurculandı. ¹¹Zorbalık ayaklanıp kötülüğün sopası oldu. Halktan, o kalabalıktan kimse kalmayacak; mallarından, görkemlerinden bir şey kalmayacak. ¹²“Son yaklaştı! Gün geldi! Alıcı sevinmesin, satıcı üzülmesin. Çünkü öfkem bütün halkın üzerine yağacak. ¹³Satıcı yaşadığı sürece sattığını geri alamayacak. Çünkü herkesi ilgilendiren bu görünüm değiştirilmeyecek. İşlediği günahlar yüzünden kimse canını koruyamayacak. ¹⁴Borazan çalındı, herkes hazır, ama kimse savaşa gitmeyecek. Çünkü öfkem bütün halkın üzerindedir. ¹⁵“İşte dışarda kılıç, içerde salgın hastalık ve kıtlık. Kentin dışındakiler kılıçla öldürülecek, kenttekilerse kıtlıktan, salgın hastalıktan yok olacak. ¹⁶Sağ kalanlar vadilerdeki güvercinler gibi dağlara kaçacak; her biri günahından ötürü inleyecek. ¹⁷Eller gevşeyecek, dizler titreyecek. ¹⁸Çul kuşanacak, dehşete düşecekler. Yüzleri utançtan kızaracak,

başları tıraş edilecek. ¹⁹Gümüşlerini sokağa atacaklar. Altınları kirli sayılacak. RAB'bin öfkesini boşalttığı gün onları ne altınları, ne gümüşleri kurtarabilir. Bunlarla ne açlıklarını giderebilir, ne karınlarını doyurabilirler. Altın ve gümüş onları suça sürükledi. ²⁰Mücevherlerinin güzelliğiyle gururlanırlardı. İğrenç, tiksindirici putlarını bunlardan yaptılar. Bu yüzden mücevherlerini kirli bir nesneye çevireceğim. ²¹Hepsini yağma mal olarak yabancı uluslara, ganimet olarak dünyadaki kötülere vereceğim; onları kirletecekler. ²²Yüzümü onlardan çevireceğim. Değerli tapınağımı kirletecekler; zorbalar içeri girip orayı kirletecekler. ²³“Kendinize zincirler hazırlayın! Ülkede kan akıtılıyor, kent zorbalık dolu. ²⁴Ulusların en kötülerini buraya getireceğim; evlerinizi mülk edinecekler. Güçlülerin gurununa son vereceğim. Kutsal yerleri kirletecek. ²⁵Korku gelince esenlik arayacak, ama bulamayacaklar. ²⁶Yıkım üstüne yıkım gelecek. Kötü haberler birbirini kovalayacak. Peygamberden görüm isteyecekler; kâhin Kutsal Yasa'yı öğretemeyecek, ileri gelenler öğüt veremeyecek. ²⁷Kral yas tutacak, önder umutsuzluğa düşecek, ülkedeki halkın korkudan elleri titreyecek. Onları yaptıklarına göre cezalandıracak, yargıladıkları gibi yargılayacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

8Sürgünlüğün altıncı yılı, altıncı ayın beşinci günü evde Yahuda'nın ileri gelenleriyle otururken Egemen RAB'bin eli bana dokundu. ²Baktım, insana ^v benzer birini gördüm: Görünüşü, belinden aşağısı ateşi andırıyor, belinden yukarısı maden gibi ışıldıyordu. ³Eli andıran bir şey uzatıp beni saçlarımdan tuttu. Ruh beni yerle gök arasına kaldırdı ve Tanrı'dan gelen görümlerde Yerusâlim'e, iç avlunun kuzeye bakan kapısının giriş bölümüne götürdü. Tanrı'nın kiskançlığını uyandıran kiskançlık putu orada dikiliydi. ⁴Ovada gördüğüm görümdeki gibi, İsrail'in Tanrısı'nın görkemi oradaydı. ⁵Sonra bana, “Ey insanoğlu, kuzeye bak!” dedi. Baktım, sunak kapısının kuzeye bakan giriş bölümünde duran kiskançlık putunu gördüm. ⁶Bana, “İnsanoğlu, ne yaptıklarını görüyor musun?” dedi, “Tapınağımdan uzaklaşayım diye İsrail halkı çok iğrenç şeyler yapıyor. Bundan daha iğrenç şeyler göreceksin.” ⁷Beni avlunun giriş bölümüne getirdi. Baktım, duvarda bir delik gördüm. ⁸Bana, “Haydi duvarı del, insanoğlu” dedi. Duvarı deldim, orada bir kapı gördüm. ⁹Bana, “İçeri gir de burada yaptıkları kötü ve iğrenç şeyleri gör” dedi. ¹⁰Böylece içeriye girip baktım. Duvarın her yanına çeşit çeşit sürüngen, iğrenç hayvan şekilleri ve İsrail halkının bütün putları oyulmuştu. ¹¹İsrail ileri gelenlerinden yetmiş kişiyle Şafan oğlu Yaazanya orada, putların önünde duruyordu. Her birinin elinde bir buhurdan vardı; buhurun kokusu bulut gibi yükseliyordu. ¹²“İnsanoğlu, İsrail halkının ileri gelenlerinin kendi putlarının odalarında, karanlıkta neler yaptıklarını gördün mü?” dedi, “Onlar, ‘RAB bizi görmüyor, RAB ülkeyi bıraktı’ diyorlar.” ¹³Bana yine, “Daha iğrenç şeyler yaptıklarını da göreceksin” dedi.

¹⁴Bundan sonra beni RAB'bin Tapınağı'nın kuzeye bakan kapısının giriş bölümüne götürdü. Orada oturup Tammuz ^{vi} için ağlayan kadınları gördüm. ¹⁵Bana, “İnsanoğlu, bunu gördün mü? Bundan daha iğrenç şeyler de göreceksin” dedi. ¹⁶Beni RAB'bin Tapınağı'nın iç avlusuna götürdü. Tapınağın girişinde, eyvanla sunak arasında yirmi beş kadar adam vardı. Sırtlarını RAB'bin Tapınağı'na, yüzlerini doğuya dönmüş, güneşe tapınıyorlardı. ¹⁷Bana, “İnsanoğlu, bunları gördün mü?” dedi, “Yahuda halkı burada yaptığı iğrenç şeyler yetmiyormuş gibi, ülkeyi zorbalıkla doldurup beni sürekli öfkelenendiriyor. Bak, dalı nasıl burunlarına uzatıyorlar ^{vii} ! ¹⁸Bundan ötürü onlara öfkeyle davranacak, acımayacağım, onları esirgemeyeceğim. Yüksek sesle beni çağırırsalar bile onları dinlemeyeceğim.”

9Sonra yüksek sesle, “Kenti cezalandıracak olanlar, ellerinde yok edici silahlarıyla buraya gelsin” diye seslendiğini duydum. ²Kuzeye bakan yukarı kapı yolundan altı kişinin geldiğini gördüm. Her birinin elinde ölümcül bir silah vardı. Aralarında keten giysili, belinde yazı takımı olan bir adam vardı. İçeriye girip tunç sunağın yanında durdular. ³İsrail Tanrısı'nın görkemi bulunduğu yerden, Keruvlar'ın* üzerinden ayrılıp tapınağın eşğine gitti. RAB keten giysili, belinde yazı takımı olan adama seslendi: ⁴“Yerusâlim Kenti'nin içinden geç, orada yapılan iğrenç şeylerden ötürü dövünüp ağlayanların alınlarına işaret koy” dedi. ⁵Öbürlerine, “Kent boyunca onu izleyin ve kimseye acımadan, kimseyi esirgmeden öldürün” dediğini duydum. ⁶“Yaşlıyı, genci, genç kızı, kadını, çocukları öldürün. Yalnız alınlarında işaret olanlara dokunmayın. İşe tapınağımdan başlayın.” Onlar da tapınağın önünde duran İsrail ileri gelenlerinden işe başladılar. ⁷Onlara, “Tapınağı kirletin, avlularımı cesetlerle doldurun. Haydi başlayın!” dedi. Bunun üzerine onlar gidip kenttekileri öldürmeye başladılar. ⁸Onlar halkı öldürürken ben tek başıma kaldım. Yüzüstü yere kapanıp, “Ah, ey Egemen RAB! Öfkeni Yerusâlim üzerine boşaltırken, geri kalan bütün İsraililer'i de mi yok edeceksin?” diye haykırdım. ⁹“İsrail ve Yahuda halkının günahı pek büyük” diye karşılık verdi, “Ülke kan, kent haksızlık dolu. Onlar, ‘RAB ülkeyi bıraktı, RAB görmüyor’ diyorlar. ¹⁰Ben de onlara acımayacak, onları esirgemeyeceğim. Yaptıklarını kendi başlarına getireceğim.” ¹¹Derken keten giysili, belinde yazı takımı olan adam, “Buyruklarını yerine getirdim” diye haber verdi.

10Baktım, Keruvlar'ın* başı üzerindeki kubbenin üzerinde laciverttaşından tahta benzer bir nesne gördüm. ²RAB keten giysili adama, “Keruvlar'ın altındaki tekerleklerin arasına gir. Avuçlarını Keruvlar'ın arasındaki ateş közleriyle doldurup kentin üzerine közleri saç” dedi. Adamın oraya girdiğini gördüm. ³Adam oraya girdiğinde, Keruvlar tapınağın güney tarafında duruyordu. Bulut tapınağın iç avlu-

^vSeptuaginta “İnsana”, Masoretik metin “Ateşe”.

^{vi}“Tammuz”: Babilliler'in verimlilik tanrısı.

^{vii}Putperest törenlerinde yapılan bir davranış.

sunu doldurdu. ⁴RAB'bin görkemi Keruvlar'ın üzerinden ayrılıp tapınağın eşğine gitti. Tapınak bulutla doldu. Avlu RAB'bin görkeminin parıltısıyla doluydu. ⁵Keruvlar'ın kanatlarının sesi dış avludan bile duyuluyordu; tıpkı Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'nın sesi gibiydi. ⁶RAB keten giysili adama, "Keruvlar'dan ve tekerleklerin arasından ateş al" diye buyurunca, adam oraya girip bir tekerleğin yanında durdu. ⁷Sonra Keruvlar'dan biri aralarındaki ateşe elini uzattı, biraz ateş alıp keten giysili adamın avuçlarına koydu. Adam ateşi alıp oradan ayrıldı. ⁸Keruvlar'ın kanatları altında insan eline benzer bir şekil görüldü. ⁹Baktım, her Keruv'un yanında birer tane olmak üzere dört tekerlek gördüm. Tekerlekler sarı yakut gibi parlıyordu. ¹⁰Dördü de birbirine benziyor, iç içe girmiş bir tekerleği andırıyordu. ¹¹Hareket edince Keruvlar'ın baktıkları dört yönden birine doğru, sağa sola dönmeden ilerliyordu. Ön tekerlek nereye yönelirse, öbür tekerlekler de onun ardınca gidiyordu. ¹²Keruvlar'ın bedenleri –sırtları, elleri, kanatları– ve dördünün de tekerlekleri çepeçevre gözlerle doluydu. ¹³Tekerleklerle "Dönen tekerlekler" dendiğini duydum. ¹⁴Her Keruv'un dört yüzü vardı: Birinci yüz öküz^{viii} yüzüne, ikincisi insan yüzüne, üçüncüsü aslan yüzüne, dördüncüsü kartal yüzüne benziyordu. ¹⁵Keruvlar yukarıya doğru yükseldi. Bunlar daha önce Kevar Irmağı kıyısında gördüğüm canlı yaratıklardı. ¹⁶Keruvlar hareket edince, yanlarındaki tekerlekler de hareket ediyor, Keruvlar yerden yükselmek için kanatlarını açınca, tekerlekler de yanlarından ayrılmıyordu. ¹⁷Keruvlar durduğunda onlar da duruyor, Keruvlar yerden yükseldiğinde onlar da yükseliyordu. Çünkü yaratıkların ruhu tekerleklerdeydi. ¹⁸RAB'bin görkemi tapınağın eşğinden ayrılıp Keruvlar'ın üzerinde durdu. ¹⁹Ben bakarken Keruvlar kanatlarını açıp yerden yükseldi, tekerlekler de onlarla yükseldi. RAB'bin Tapınağı'nın Doğu Kapısı'nın girişinde durdular. İsrail Tanrısı'nın görkemi onların üzerindeydi. ²⁰Kevar Irmağı kıyısında, İsrail Tanrısı'nın altında gördüğüm ve Keruvlar olduğunu anladığım canlı yaratıklar bunlardı. ²¹Her birinin dört yüzü, dört kanadı vardı. Kanatlarının altında insan elini andıran bir şey vardı. ²²Yüzleri Kevar Irmağı kıyısında gördüğüm yüzlere benziyordu. Her biri dosdoğru ilerliyordu.

11Ruh beni yine yukarıya kaldırıp RAB'bin Tapınağı'nın Doğu Kapısı'na götürdü. Kapının giriş bölümünde yirmi beş adam vardı. Aralarında halkın önderlerinden Azzur oğlu Yaazanya'yı, Benaya oğlu Pelatya'yı gördüm. ²RAB bana, "İnsanoğlu, bunlar kötülük tasarlayan ve bu kentte kötü öğüt veren adamlardır" dedi, ³"Onlar, 'Yıkım yakın değil, ev yapmanın zamanıdır. Bu kent kazan, biz de etiz' diyorlar. ⁴Bundan ötürü onları uyar, ey insanoğlu, onları uyar." ⁵Sonra RAB'bin Ruhu üzerime inip şunları söylememi buyurdu: "RAB şöyle diyor: Ey İsrail halkı, neler söylediğinizi ve neler düşündüğünüzü bilirim. ⁶Bu kentte birçok kişi öldürdünüz, kentin sokaklarını ölümlerle doldur-

^{viii}1:10'a göre "Öküz", Masoretik metin "Keruv".

dunuz. ⁷"Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: Oraya attığımız ölümler et, kent de kazandır. Ama sizi kentin dışına süreceğim. ⁸Kılıçtan korktunuz, ama ben üzerinize kılıç göndereceğim. Egemen RAB böyle diyor. ⁹Sizi kentten çıkarıp yabancıların eline teslim edeceğim. Sizi cezalandıracağım. ¹⁰Kılıçla öldürüleceksiniz. Sizi İsrail sınırında cezalandıracağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ¹¹Bu kent sizin için kazan olmayacak, siz de onun içinde et olmayacaksınız. Sizi İsrail sınırında cezalandıracağım. ¹²O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. Kurallarımı izlemediniz, ilkelerime uymadınız; çevrenizdeki ulusların ilkelerine uydunuz." ¹³Ben peygamberlikte bulunurken Benaya oğlu Pelatya öldü. Yüzüstü yere kapanıp, "Ah, ey Egemen RAB! Geri kalan İsrailiiler'i büsbütün mü yok edeceksin?" diye yüksek sesle haykırdım. ¹⁴RAB bana şöyle seslendi: ¹⁵"Ey insanoğlu, Yeruşalim'de yaşayanlar senin kardeşlerin, akrabaların ve öbür İsrailiiler için, 'Onlar RAB'den uzaklar, bu ülke mülk olarak bize verildi' demişler." ¹⁶"Bu yüzden de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Onları uzaktaki uluslar arasına gönderdim, ülkeler arasına dağıttım. Öyleyken gittikleri ülkelerde kısa süre için onlara barınak oldum.' ¹⁷"De ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Sizi uluslar arasından toplayacak, dağılmış olduğunuz ülkelerden geri getirecek, İsrail ülkesini yeniden size vereceğim.' ¹⁸"Ülkeye dönecek, tiksindirici, iğrenç putları oradan söküp atacaklar. ¹⁹Onlara tek bir yürek vereceğim, içlerine yeni bir ruh koyacağım. İçlerindeki taş yüreği çıkarıp onlara etten bir yürek vereceğim. ²⁰O zaman kurallarımı izleyecek, ilkelerime uymaya özen gösterecekler. Onlar halkım olacak, ben de onların Tanrısı olacağım. ²¹Tiksindirici, iğrenç putlara gönülden yönelenlere gelince, yaptıklarının ayımsını başlarına getireceğim. Böyle diyor Egemen RAB." ²²Keruvlar kanatlarını açtı, tekerlekler yanlarında duruyordu. İsrail Tanrısı'nın görkemi onların üzerindeydi. ²³RAB'bin görkemi kentin ortasından yükselip kentin doğusundaki dağa kondu. ²⁴Görümde Tanrı'nın Ruhu beni yukarı kaldırıp Kildan ülkesindeki sürgünlerin yanına götürdü. Sonra gördüğüm görünüm kayboldu. ²⁵Ben de RAB'bin bana gösterdiği her şeyi sürgündekilere anlattım.

12RAB bana şöyle seslendi: ²"İnsanoğlu, asi bir halkın arasında yaşıyorsun. Gözleri varken görmüyor, kulakları varken işitmiyorlar. Çünkü bu halk asidir. ³"Sen, insanoğlu, sürgüne gidecekmiş gibi eşyanı topla, onların gözü önünde, gündüzün yola çık, bulunduğun yerden başka bir yere git. Kim bilir, asi bir halk olmalarına karşın seni görüp anlayabilirler. ⁴Gündüzün, halkın gözü önünde topladığın sürgün eşyanı çıkar. Akşam yine onların gözü önünde sürgüne giden biri gibi yola çık. ⁵Onlar seni izlerken duvarı delip eşyanı çıkar. ⁶Seni izlerlerken eşyanı sırtlayıp karanlıkta taşı. Ülkeyi görmemek için yüzünü ört. Çünkü yapacakların İsrail halkı için bir uyarı olacaktır." ⁷Bana verilen buyruk uyarınca davrandım. Gündüzün sür-

güne gidecekmiş gibi eşyalarımı çıkardım. Akşam elimle duvarı deldim. Eşyalarımı karanlıkta çıkarıp onlar izlerken sırtımda taşıdım. ⁸Ertesi sabah RAB bana seslendi: ⁹“İnsanoğlu, o asi İsrail halkı sana, ‘Ne yapıyorsun?’ diye sormadı mı? ¹⁰“Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Yeruşalim’deki önder ve orada yaşayan bütün İsrail halkına ilişkin bir bildiridir bu. ¹¹Ben sizin için bir uyarıyım’ de. Sana yaptığının tıpkısı onlara da yapılacak. Tutsak olarak sürgüne gidecekler. ¹²“Onların önderi karanlıkta eşyasını sırtında taşıyarak yola koyulacak. Eşyasını çıkarmak için duvarda bir gedik açacak. Ülkeyi görmemek için yüzünü örtecek. ¹³Onun üzerine ağımyı atacağım, kurduğum tuzağa düşecek. Onu Babil’e, Kildan ülkesine götüreceğim, ama ülkeyi göremeden orada ölecek. ¹⁴Çevresindekilerin tümünü –yardımcılarımı, ordusunu– dünyanın dört bucağına dağıtacağım. Yalın kılıç onların peşlerine düşeceğim. ¹⁵Onları uluslar arasına dağıtıp ülkelere sürdüğümde, benim RAB olduğumu anlayacaklar. ¹⁶Gittikleri uluslarda yaptıkları bütün iğrenç uygulamaları anlatmaları için aralarından birkaç kişiyi kılıçtan, kıtlıktan, salgın hastalıktan sağ bırakacağım. Böylece benim RAB olduğumu anlayacaklar.” ¹⁷RAB bana şöyle seslendi: ¹⁸“İnsanoğlu, yiyeceğini titreyerek ye, suyunu korkudan ürpererek iç. ¹⁹Ülkede yaşayan halka de ki, ‘Egemen RAB İsrail ve Yeruşalim’de yaşayanlar için şöyle diyor: Yiyeceklerini umutsuzluk içinde yiyecek, sularını şaşkınlık içinde içecekler. Orada yaşayanların yaptığı zorbalık yüzünden ülke ıssız bırakılacak. ²⁰Halkın içinde yaşadığı kentler yakılacak, ülke çöle dönüşecek. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız.” ²¹RAB bana şöyle seslendi: ²²“İnsanoğlu, İsrail’de yaygın olan, ‘Günler geçiyor, her görüm boşa çıkıyor’ deyişinin anlamı nedir? ²³Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Ben bu deyişe son vereceğim. Bundan böyle İsrail’de bir daha söylenmeyecek.’ Yine onlara de ki, ‘Her görümün yerine geleceği günler yaklaştı. ²⁴Artık İsrail halkı arasında yalan görüm ya da aldatıcı falcılık olmayacak. ²⁵Ama ben RAB, ne dersem gecikmeden olacak. Siz, ey asi İsrail halkı, söylediklerimin tümünü sizin günlerinizde yerine getireceğim. Böyle diyor Egemen RAB.’” ²⁶RAB bana şöyle seslendi: ²⁷“İnsanoğlu, İsrail halkı, ‘Onun gördüğü görüm uzak günler için, peygamberlik sözleri de uzak gelecekle ilgili’ diyor. ²⁸“Bundan ötürü onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Söylediğim sözlerden hiçbiri artık gecikmeyecek, ne dersem olacak. Böyle diyor Egemen RAB.’”

13RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, peygamberlikte bulunan İsrail peygamberlerine karşı sen peygamberlik et. Kendiliğinden peygamberlik eden o peygamberlere de ki, ‘RAB’bin sözüne kulak verin! ³Egemen RAB şöyle diyor: Hiçbir görüm görmemiş ama kurdukları hayaller uyarınca davranan akılsız peygamberlerin vay başına! ⁴Ey İsrail, peygamberlerin yıkıntılar arasındaki çakallara benziyor. ⁵RAB’bin gününde İsrail halkının savaşta direnmesi için gidip duvardaki gedikleri onarmadınız. ⁶Onların

görümleri uydurmadır. Yaptıkları yalan peygamberliklere RAB’bin sözüdür diyorlar. Oysa onları ben göndermedim. Yine de söylediklerinin yerine geleceğini umuyorlar. ⁷Ben söylemediğim halde, RAB’bin sözüdür diyorsunuz. Oysa gördüğünüz görümler uydurma, yaptığımız falcılık yalan değil mi? ⁸“Bu yüzden Egemen RAB şöyle diyor: Söylediğiniz boş sözler, gördüğünüz yalan görümlerden ötürü size karşıyım. Böyle diyor Egemen RAB. ⁹Elim uydurma görüm gören, yalan yere falcılık eden peygamberlere karşı olacak. Onlar halkımın topluluğunda bulunmayacak, İsrail halkımın kütüğüne yazılmayacak, İsrail ülkesine girmeyecekler. O zaman benim Egemen RAB olduğumu anlayacaksınız. ¹⁰“Esenlik yokken esenlik diyerek halkımı aldatıyorlar. Biri dayanıksız bir duvar yapınca, sahte peygamberler üzerine siva vuruyorlar. ¹¹Duvarı sıvayanlara de ki: Duvar yıkılacak; sağanak yağmur yağacak, ardından dolu yağdıracağım. Şiddetli bir rüzgar çıkıp duvara karşı esecek. ¹²Duvar çökünce size, nerede duvara vurduğunuz siva demeyecekler mi? ¹³“Onun için Egemen RAB şöyle diyor: Öfkemden duvarı yerle bir etmek için şiddetli bir rüzgar göndereceğim; kızgınlığımdan sağanak yağmur ve dolu yağdıracağım. ¹⁴Sıva vurduğunuz duvarı yıkıp yerle bir edeceğim. Temeli açılıp ortaya çıkacak. Yıkılacak ve altında yok olacaksınız. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ¹⁵Böylece öfkemi duvarım ve duvara siva vuranların üzerine boşaltacağım. Size duvar da duvara siva vuran da Yeruşalim’de esenlik yokken esenlik görümleri gören İsraili peygamberler de yok oldu diyeceğim. Egemen RAB böyle diyor.” ¹⁶¹⁷“Sen, ey insanoğlu, kendiliğinden peygamberlik eden halkımın kızlarına yüzünü çevir. Onlara karşı peygamberlik et. ¹⁸De ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: İnsanları tuzağa düşürmek için herkese bilek bağı diken, her boyda baş örtüsü yapan kadınların vay başına! Kendi canınızı korurken halkımın canını mı tuzağa düşüreceksiniz? ¹⁹Birkaç avuç arpayla birkaç dilim ekmek için halkımın arasında beni küçük düşürdünüz. Yalana kulak veren halkıma yalan söyleyerek ölümü hak etmemiş canları öldürdünüz, ölümü hak etmiş canları yaşattınız. ²⁰“Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: İnsanları kuş gibi tuzağa düşüren sihirli bilek bağlarınıza karşıyım. Onları bileklerinden koparacağım. Kuş gibi tuzağa düşürdüğünüz insanları özgür kılacağım. ²¹Örtülerinizi yırtacak, halkımı elinizden kurtaracağım. Bir daha tuzağımıza düşmeyecekler. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ²²Madem incitmek istemediğim doğru kişinin cesaretini yalanlarımızla kırdınız ve canını kurtarmak için kötü kişiyi kötü yolundan dönmeyeceğe yüreklendirdiniz, ²³bir daha uydurma görümler görmeyecek, falcılık etmeyeceksiniz. Halkımı elinizden kurtaracağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız.”

14İsrail ileri gelenlerinden kimisi gelip yanına oturdu. ²O sırada RAB bana şöyle seslendi: ³“İnsanoğlu, bu insanların yüreği putlara bağlı. Diktikleri putların kendilerini

günaha sokmasına olanak veriyorlar. Öyleyse onların bana danışmasına izin vermeli miyim? ⁴Bunun için onlarla konuş ve de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Yüreğini puta bağlayan, diktiği putun kendisini günaha sokmasına olanak veren, sonra da peygambere danışmaya gelen her İsraili'ye putlarının çokluğuna göre ben RAB kendim karşılık vereceğim. ⁵Bunu, putları yüzünden bana sırt çeviren İsrail halkının yüreğini yeniden kendime çekmek için yapacağım.' ⁶"Bu yüzden İsrail halkına de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Geri dönün! Putlarımızdan vazgeçin, iğrenç uygulamalarınızı bırakın! ⁷"İsrail halkından biri ya da İsrail'de yaşayan bir yabancı benden ayrılır, yüreğini putlara bağlar, diktiği putların kendisini günaha sokmasına olanak verir, sonra da bana danışmak üzere bir peygambere giderse, ben RAB kendim ona karşılık vereceğim. ⁸O kişiye karşı çıkacağım. Onu bir belirti, bir alay konusu yapıp halkımın arasından atacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ⁹"Bir peygamber ayartılır da bir söz söylerse, onu ayartan benim. Elimi ona karşı uzatacağım, onu halkım İsrail'in arasından çıkarıp yok edeceğim. ¹⁰Suçlarının cezasını çekecekler. Peygamber de ona danışan da aynı şekilde cezalandırılacak. ¹¹Böylece İsrail halkı bir daha benden ayrılmayacak, günahlarıyla kendilerini kirlilemeyecekler. Onlar halkım olacaklar, ben de onların Tanrısı olacağım. Egemen RAB böyle diyor.'" ¹²RAB bana şöyle seslendi: ¹³"İnsanoğlu, eğer bir ülke bana sadakatsizlik eder, günah işlerse, ben de o ülkeye karşı elimi uzatır, onu her türlü yiyecekten yoksun bırakır, üzerine kıtlık gönderir, insanları ve hayvanları yok edersem; ¹⁴şu üç adam –Nuh, Daniel^{ix}, Eyüp– orada olsalar bile, doğruluklarıyla ancak kendi canlarını kurtarabilirler. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵"Ya da ülkeye yabancı hayvanlar gönderirsem ve ülkeyi kimsesiz bırakırlarsa, ülke viraneye döner, hayvanlar yüzünden kimse içinden geçemezse; ¹⁶Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, bu üç kişi o ülkede yaşasa bile, ne oğullarını ne de kızlarını kurtarabilirler. Ancak kendi canlarını kurtarabilirler. Ülke ise viraneye döner. ¹⁷"Ya da o ülkeye kılıç gönderir, 'Kılıç ülkeyi yarsın' der, oradaki insanları ve hayvanları yok edersem; ¹⁸varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, bu üç kişi orada olsa bile, ne oğullarını ne de kızlarını kurtarabilirler. Ancak kendi canlarını kurtarabilirler. ¹⁹"O ülkeye salgın hastalık gönderir, kan dökerek öfkemi yağdırır, oradaki insanları ve hayvanları yok edersem; ²⁰varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, Nuh, Daniel ve Eyüp orada olsa bile, ne oğullarını ne de kızlarını kurtarabilirler. Doğruluklarıyla ancak kendi canlarını kurtarabilirler. ²¹"Egemen RAB şöyle diyor: Yerusâlim'deki insanları ve hayvanları yok etmek için üzerine dört ağır yargımı –kılıcı, kıtlığı, yabancı hayvanları, salgın hastalığı– gönderdiğimde daha neler neler olacak! ²²Orada sağ bırakılacak kimi oğullarınız, kızlarınız olacak, çıkıp yanınıza gelecekler. Onların davranışlarını ve yaptıklarını görünce,

^{ix}Burada adı geçen Daniel'in İbranice yazılış farklı olduğundan bildiğimiz Peygamber Daniel olmayabilir.

Yerusâlim'in başına getirdiğim yıkımdan ve her tür felaketten avuntu bulacaksınız. ²³Onların davranışlarını ve yaptıklarını görünce avutulacak, Yerusâlim'in başına getirdiklerimin amaçsız olmadığını anlayacaksınız. Egemen RAB böyle diyor."

15RAB bana şöyle seslendi: ²"İnsanoğlu, asma odununun herhangi bir orman ağacının dalından daha fazla değeri var mı? ³Asma odunundan yararlı bir şey yapılabilir mi? Ya da üzerine eşya asmak için ondan askı yaparlar mı? ⁴Yakıt olarak ateşe atılır da ateş odunun iki ucunu yakıp ortasını kömürleştirince, işe yarar mı? ⁵Yanmadan önce işe yaramadıysa, yapm kömür haline geldikten sonra bir işe yarar mı? ⁶"Bu nedenle Egemen RAB şöyle diyor: Orman ağaçları arasında asma odununu nasıl yakıt olarak ateşe verdimse, Yerusâlim'de yaşayan halka da ayımsını yapacağım. ⁷Onlara yüz çevireceğim. Şimdi ateşten kurtulsalar bile, ateş onları yine de yakıp yok edecek. Onlara yüz çevirince, benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ⁸Ülkeyi viraneye çevireceğim. Çünkü bana sadakatsizlik ettiler. Egemen RAB böyle diyor."

16RAB bana şöyle seslendi: ²"İnsanoğlu, Yerusâlim'e yaptığı iğrenç uygulamaları bildir. ³De ki, 'Egemen RAB Yerusâlim'e şöyle diyor: Kökenin ve doğumun açısından Kenan ülkesindensin; baban Amorlu, annense Hititliydi*'. ⁴Doğduğun gün göbek bağın kesilmedi, temizlemek için seni yıkamadılar, tuzla ovalamadılar, kundağa sarmadılar. ⁵Kimse bunlardan birini yapacak kadar sana acımadı, sevecenlik göstermedi. Senden tiksindikleri için doğduğun gün seni kira attılar. ⁶"Yanımdan geçtim, senin kendi kanının içinde kımıldadığımı gördüm. Kendi kanının içindeyken yaşa! dedim. Evet, Kendi kanının içindeyken yaşa! dedim. ⁷Kırda yetişen bir bitki gibi seni geliştirdim. Geliştin, büyüdün, kusursuz bir güzelliğe eriştin. Göğüslerin oluştu, saçların uzadı. Ama çırılçıplaktın. ⁸"Yine yanımdan geçtim, sana baktım, sevgi çağındı. Giysimin eteğini üzerine serdim, çıplaklığımı örttüm. Sana ant içtim, seninle antlaşma yaptım. Egemen RAB böyle diyor. Ve benim oldun. ⁹"Seni yıkadım, üzerindeki kanı temizledim, derine zeytinyağı sürdüm. ¹⁰Sana işlemeli giysiler giydirdim, deriden * çarık verdim. Beline ince keten kuşak bağladım, seni pahalı giysilerle örttüm, ¹¹takılarla süsledim. Bileklerine bilezikler, boynuna gerdanlık taktım. ¹²Burnuna halka, kulaklarına küpeler, başına görkemli bir taç taktım. ¹³Altınla gümüşle süsleddin; giysilerin ince ketenden, pahalı, işlemeli kumaştandı. İnce unla, balla, zeytinyağıyla besleddin. Gitgide güzelleştin, krallığa yaraştın. ¹⁴Güzelliğinden ötürü ünün uluslar arasında yayıldı. Çünkü seni görkemimle donattığım için güzelliğin kusursuzdu. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵"Ama sen güzelliğine güvendin, ününü kullanarak fahişelik ettin. Her geçene gönlünü kaptırdın, kendini teslim ettin. ¹⁶Giysilerinden alıp kendine süslü tapınma

*"Deri": Yunus balığı derisi olabilir.

yerleri yaptın, oralarda fahişelik ettin. Böylesi ne olmuştur, ne de olacaktır. ¹⁷Sana verdiğim altın, gümüş süslerden erkek suretleri yaptın, onlarla fahişelik ettin. ¹⁸İşlemeli giysilerini alıp onların üzerine örttün. Onlara zeytinyağını, buhurumu sundun. ¹⁹Yemen için sağladığım yiyeceği –ince unu, zeytinyağını, balı– güzel kokulu bir sunu olarak onlara sundun. Böyle yaptın diyor Egemen RAB. ²⁰“Bana doğurduğun oğulları, kızları alıp yiyecek olarak putlara kurban ettin. Fahişelik etmen yetmiyormuş gibi, ²¹çocuklarımı kesip sunu olarak ateşte putlara kurban ettin. ²²Bütün iğrenç uygulamalarını, fahişeliklerini yaparken gençlik günlerini, çırılçıplak olduğun, kanının içinde kimıldandığın zamanı anımsamadın. ²³“Egemen RAB, vay, vay başına diyor! Yaptığın kötülüklerle ek olarak, ²⁴kendine fuhuş yuvaları kurdun, bütün meydanlarda yüksek tapınma yerleri yaptın. ²⁵Her yolun başına kendin için yüksek tapınma yerleri kurdun, güzelliğini kirlettin, her geçene kendini teslim ettin, fahişeliklerini artırdın. ²⁶Şehvet düşkünü komşuların Mısırlılar’la fahişelik ettin. Fahişeliklerini artırmakla beni öfkeliendirdin. ²⁷İşte bu yüzden elimi sana karşı uzattım, yiyecek payımı azalttım. Ahlsız davranışından utanç duyan düşmanların Filist kızları dilediklerini yapınlar diye seni onlara teslim ettim. ²⁸Asurlular’la da fahişelik ettin, çünkü doymamıştın. Evet, onlarla fahişelik ettin, yine doymadın. ²⁹Fahişeliğini ticaret diyarı olan Kildan ülkesine dek artırdın, yine de doymadın. ³⁰“Bütün bunları yaparken yüreğin ne kadar yıpranmış’ diyor Egemen RAB, ‘Yüzsüz bir fahişe gibi davrandın! ³¹Her yolun başına fuhuş yuvaları kurarken, bütün meydanlarda yüksek tapınma yerleri yaparken, fahişe gibi bile değildin, ücretini küçümse din. ³²“Kocasının yerine yabancıları yeğleyen, zina eden bir kadındın! ³³Fahişelere ücret ödenir. Oysa sen bütün oynaşlarına armağanlar dağıttın. Fahişelik etmek için her yandan sana gelsinler diye rüşvet verdin. ³⁴Fahişeliğinde öbür kadınlara benzemiyorsun. Çünkü fahişelik edesin diye kimse senin peşine düşmüyor. Ücret ödeyen sensin, kimse sana ücret ödemiyor. Bu yüzden öbürlerine benzemiyorsun. ³⁵“Bu nedenle, ey fahişe, RAB’bin sözünü dinle! ³⁶Egemen RAB şöyle diyor: Yüzsüzlüğün ortaya döküldüğü, oynaşlarıyla fahişelik ederken çıplaklığın meydana çıktığı için, bütün iğrenç putların yüzünden, onlara çocuklarımın kanını verdiğin için, ³⁷düşüp kalktığın bütün oynaşlarını –sevdiklerini de nefret ettiklerini de– toplayacağım. Sana karşı onları her yandan toplayacak, çıplaklığımı onların önüne sereceğim; bütün çıplaklığımı görecekler. ³⁸Sana zina eden, kan döken kadınlara verilen cezayı vereceğim. Kanımı akıtarak seni öfkemin ve kıskançlığımın öcüne terk edeceğim. ³⁹Seni oynaşlarının eline teslim edeceğim. Fuhuş yuvalarını yıkacak, yüksek tapınma yerlerini bozacaklar. Üzerindeki giysileri soyacak, güzel mücevherlerini alıp seni çırılçıplak bırakacaklar. ⁴⁰Halkı sana karşı kıskırtacaklar. Seni taşıyacak, kılıçlarıyla delik deşik edecekler. ⁴¹Evlerini ateşe verecek, seni birçok kadının gözü önünde yargılayacaklar. Fahişeliklerine son vereceğim, artık oynaş-

larına ücret ödemeyeceksin. ⁴²Böylece sana karşı öfkem yataşacak, kıskançlığım dinecek. Susacak, bir daha öfkelenmeyeceğim. ⁴³“Madem gençlik günlerini anımsamadın, yaptıklarınla beni öfkeliendirdin, ben de yaptıklarının seni başına getireceğim. Böyle diyor Egemen RAB. Bu iğrenç uygulamalarına ek olarak ahlsızlık da ettin. ⁴⁴“Herkes senin için şu deyişi söyleyecek: Annesi nasılsa kızı da öyle. ⁴⁵Sen kocasından ve çocuklarından tiksinen annenin kızısın; kocalarından ve çocuklarından tiksinen kızkardeşlerinin kızkardeşisin. Annen Hititli, baban Amorlu’ydu. ⁴⁶Kızlarıyla senin kuzeyinde yaşayan Samiriye ablan, kızlarıyla senin güneyinde yaşayan Sodom kızkardeşindir. ⁴⁷Sen yalnız onların yolunda yürümekle, onların iğrenç uygulamalarına uymakla kalmadın, bütün yaptıklarınla kısa sürede onlardan daha büyük kötülük ettin. ⁴⁸Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, kızkardeşin Sodom’la kızları, kızlarıyla senin yaptıklarımı asla yapmadılar. ⁴⁹“Kızkardeşin Sodom’un günahı şuydu: Kendisi de kızları da gururluydu, ekmeğe doymuşlardı, umursamazlardı. Düşküne, yoksula yardım elini uzatmadılar. ⁵⁰Kendilerini beğenmişlerdi. Önümde iğrenç şeyler yaptılar. Bu nedenle, gördüğün gibi onları önümden süpürüp attım. ⁵¹Samiriye işlediğin günahın yarısını bile işlemedi. Sen onlardan çok daha iğrenç şeyler yaptın. Yaptığın iğrençliklerle kızkardeşlerini suçsuz çıkardın. ⁵²Düşeceğin utanca katlanacaksın. Çünkü kızkardeşlerini haklı gibi gösterdin. İşlediğin günahlar onlarınkinden daha iğrenç olduğundan senin yanında suçsuz kalıyorlar. Bunun için utan ve düşeceğin utanca katlan. Çünkü kızkardeşlerini suçsuz çıkardın! ⁵³“Sodom’la kızlarını, Samiriye’yle kızlarını, onlarla birlikte de seni eski gönençine kavuşturacağım. ⁵⁴Utanca boğulacaksın. Bütün yaptıklarından ötürü kızkardeşlerine avuntu olacak ve utanacaksın. ⁵⁵Kızkardeşlerin Sodom ve Samiriye ile kızları eski durumlarına dönecekler; kızlarıyla sen de öyle. ⁵⁶Kötülüğün açığa çıkmadan önce, gururlu olduğun günlerde kızkardeşin Sodom’un adını bile anmıyordun. Şimdi sen de Edom kızlarıyla komşuları ve Filist kızlarınca –çevrende seninle alay edenlerce– küçümseyorsun. ⁵⁷Ahlsızlığının ve yaptığın iğrençliklerin sonuçlarına katlanacaksın. RAB böyle diyor. ⁵⁹“Egemen RAB şöyle diyor: Seninle yaptığım antlaşmayı bozarak içtiğin andı küçümse din. Ben de hak ettiğin biçimde seni cezalandıracağım. ⁶⁰Gençlik günlerinde seninle yaptığım antlaşmayı anımsayacağım. Seninle sonsuza dek kalıcı bir antlaşma yapacağım. ⁶¹Büyük, küçük kızkardeşlerini yanına aldığımda yaptıklarımı anımsayacak ve utanacaksın. Seninle yaptığım antlaşmada olmadığı halde onları kızların olsunlar diye sana vereceğim. ⁶²Seninle yeneden antlaşma yapacağım, benim RAB olduğumu anlayacaksın. ⁶³Bütün yaptıklarımı bağışladığımda, anımsayacak ve utanacaksın. Utancından bir daha ağzını açmayacaksın. Egemen RAB böyle diyor.’”

17RAB bana şöyle seslendi: ²“Ey insanoğlu, İsrail halkına bir bilmece sor, simgesel bir öykü anlat. ³De ki, ‘Ege-

men RAB şöyle diyor: Kanatları uzun ve güçlü, renk renk tüylerle dolu iri bir kartal Lübnan'a geldi, bir sedir ağacının tepesine konup onu ele geçirdi. ⁴Ağacın tepesindeki filizleri koparıp ticaret ülkesine götürdü, tüccarlar kentine yerleştirdi. ⁵“Ülkenin tohumundan alıp verimli toprağa ekti; onu söğüt ağacı gibi akarsuların kıyısına dikti. ⁶Tohum filizlenip yerde yayılan bodur bir asma oldu. Dalları kartala doğru yayıldı, kökleriye aşağıya, derine indi. Böylece dal salan, filiz veren bir asma oldu. ⁷“Gelgelelim, kanatları güçlü, bol tüylü başka bir iri kartal da vardı. Asma bu kez dikildiği yerden köklerini bu kartala doğru çevirdi; sulasın diye dallarını ona doğru saldı. ⁸Dallansın, ürün versin, görkemli bir asma olsun diye akarsuların kıyısındaki verimli toprağa dikilmişti.’ ⁹“Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Asma serpilecek mi? Kurusun diye ilk kartal kökünü söküp meyvesini koparmayacak mı? Asmanın yeni filizlenen bütün dalları kuruyacak. Kökünden söküp atmak için güçlü ele ya da büyük orduya gerek duyulmayacak. ¹⁰Evet, asma dikilmiş, ama serpilip gelişecek mi? Doğru rüzgarı ona çarpınca büsbütün kurumayacak mı? Evet, filizlendiği yerde solup kuruyacak.’” ¹¹RAB bana şöyle seslendi: ¹²“O asi halka de ki, ‘Bunların ne anlama geldiğini bilmiyor musunuz?’ Onlara de ki, ‘Babil Kralı Yeruşalim’e gitti; kralını, önderlerini tutsak alıp kendisiyle birlikte Babil’e götürdü. ¹³Sonra kralın soyundan gelen birini alıp ant içirerek onunla bir antlaşma yaptı. Ülkenin önderlerini de tutsak aldı. ¹⁴Öyle ki, ülke gerilesin, bir daha yükselmesin, ancak yaptığı antlaşmayı yerine getirerek yaşayabilsin. ¹⁵Ne var ki, Yahuda Kralı, kendisine at ve çok sayıda asker vermesi için Mısır’a elçiler göndererek Babil Kralı’na başkaldırdı. Yahuda Kralı başaracak mı? Böyle şeyler yapan kurtulur mu? Yaptığı antlaşmayı bozan kurtulur mu? ¹⁶“Egemen RAB, varlığım hakkı için diyor, onu tahta oturtan kralın ülkesinde, Babil’de ölecek. Çünkü içtiği andı küçümsedi, yaptığı antlaşmayı bozdu. ¹⁷Babilliler birçok kişiyi yok etmek için toprak rampalar, kuşatma duvarları yaptığında, firavun güçlü ordusu ve büyük kalabalıklarla savaşta ona yardımcı olmayacak. ¹⁸Yaptığı antlaşmayı bozarak içtiği andı küçümsedi. Söz verdiği halde, bütün bunları yaptı. Bu yüzden kurtulmayacak. ¹⁹“Bu nedenle Egemen RAB şöyle diyor: Varlığım hakkı için, bana içtiği andı küçümsediği, antlaşmamı bozduğu için onu cezalandıracağım. ²⁰Ağımı gereceğim, tuzacağıma düşecek. Onu Babil’e getirecek, bana sadakatsizliğinden ötürü orada yargılayacağım. ²¹En seçkin askerleri kılıçtan geçirilecek, sağ kalanlar dünyanın dört bucağına dağılacak. O zaman konuşanın ben RAB olduğumu anlayacaksınız. ²²“Egemen RAB şöyle diyor: Sedir ağacının tepesinden Bir filiz alıp diyeceğim. En yüksek dallarından körpe bir çubuk koparıp Yüksek, ulu bir dağın üzerine diyeceğim. ²³Onu İsrail’in en yüksek dağının üzerine diyeceğim. Dal budak salıp ürün verecek, Görkemli bir sedir ağacı olacak. Her çeşit kuş dallarına tüneyecek, Gölgesinde barnacak. ²⁴Bütün orman ağaçları Her yüksek ağacı bodurlaştırıranın, Her bodur ağacı yükseltenin, Her

yeşil ağacı kurutanın Ve kuru ağacı yeşertenin Ben RAB olduğumu anlayacaklar. Bunu ben RAB söylüyorum ve dediğimi yapacağım.’”

18RAB bana şöyle seslendi: ²“İsrail için, ‘Babalar koruk yedi, Çocukların dişleri kamaştı’ diyorsunuz. Bu deyişle ne demek istiyorsunuz? ³“Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, İsrail’de artık bu deyişi ağzınıza almayacaksınız. ⁴Her yaşayan can benimdir. Babanın canı da, çocuğun canı da benimdir. Ölecek olan, günah işleyen candır. ⁵“Diyelim ki, adil ve doğru olanı yapan doğru bir adam var. ⁶Dağlarda putlara sunulan kurbandan yemez, İsrail halkının putlarına bel bağlamaz. Komşusunun karısını kirletmez, Âdet gören kadına yaklaşmaz. ⁷Kimseye haksızlık etmez, Rehin olarak aldığını geri verir, Soygunculuk etmez, Aç olana ekmeğini verir, Çıplağı giydirir. ⁸Faizle para vermez, Aşırı kâr gütmmez. Elini kötülükten çeker, İki kişi arasında doğrulukla yargılar. ⁹Kurallarımı izler, İlkelerimi özenle uygular. İşte böyle biri doğru kişidir. O yaşayacaktır. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁰“Diyelim ki, bu adamın zorba, kan döken, Kardeşine bunlardan birini yapan bir oğlu var. ¹¹Babası bunlardan hiçbirini yapmazken, Oğul dağlarda putlara sunulan kurbandan yer, Komşusunun karısını kirletir. ¹²Düşküne, yoksula haksızlık eder, Soygunculuk eder, Rehini geri vermez. Putlara bel bağlar, İğrenç şeyler yapar. ¹³Faizle para verir, aşırı kâr güder. Böyle biri yaşayacak mı? Hayır, yaşamayacak! Bütün bu iğrençlikleri yapmıştır, öldürülecektir. Onun kanından kendisi sorumlu olacaktır. ¹⁴“Diyelim ki, bu oğulun da bir oğlu olur ve babasının işlediği bütün günahları görür, Ama hiçbirini yapmaz; ¹⁵Dağlarda putlara sunulan kurbandan yemez, İsrail halkının putlarına bel bağlamaz, Komşusunun karısını kirletmez; ¹⁶Kimseye haksızlık etmez, Rehin almaz, Soygunculuk etmez, Aç olana ekmeğini verir, Çıplağı giydirir. ¹⁷Böyle biri elini kötülükten ^{xi} çeker, Faiz almaz, aşırı kâr gütmmez, Kurallarımı izler, İlkelerimi uygularsa, Babasının günahı yüzünden ölmeyecek, Kesinlikle yaşayacaktır. ¹⁸Ama babası kendi günahı yüzünden ölecektir. Çünkü zorbalık etti, kardeşini soydu, Halkı arasında iyi olmayanı yaptı. ¹⁹“Ama siz, ‘Oğul neden babasının işlediği suçlardan sorumlu tutulmasın?’ dersiniz. Bu oğul adil ve doğru olanı yapmış, bütün kurallarımı dikkatle izlemiştir. Böyle biri kesinlikle yaşayacaktır. ²⁰Ölecek olan günah işleyen kişidir. Oğul babasının suçundan sorumlu tutulamaz, baba da oğlunun suçundan sorumlu tutulamaz. Doğru kişi doğruluğunun, kötü kişi kötülüğünün karşılığını alacaktır. ²¹“Kötü kişi işlediği bütün günahlardan döner, buyruklarıma uyar, adil ve doğru olanı yaparsa, kesinlikle yaşayacak, ölmeyecektir. ²²İşlediği günahlardan hiçbirini ona karşı anılmayacaktır. Doğruluğu sayesinde yaşayacaktır. ²³Ben kötü kişinin ölümünden sevinç duymam, ancak kötü kişinin kötü yollarından dönüp yaşamasından sevinç duyarım. Egemen RAB böyle diyor. ²⁴“Doğru kişi doğruluğundan

^{xi}Septuaginta “Kötülükten”, Masoretik metin “Düşkünden”.

döner, günah işler, kötü kişinin yaptığı bütün iğrenç şeyleri yaparsa, yaşayacak mı? Onun yaptığı doğru işlerin hiçbiri anılmayacaktır. Sadakatsizliği yüzünden suçludur, günahları yüzünden ölecektir. ²⁵“Siz yine de, ‘Rab’bin yolu doğru değil’ diyorsunuz. Ey İsrail halkı, dinle: Benim yolum mu doğru değil? Doğru olmayan sizin yollarınız değil mi? ²⁶Doğru kişi doğruluğundan döner de kötülük yaparsa, bu yüzden ölecek. Evet, işlediği günah yüzünden ölecektir. ²⁷Ama kötü kişi, yaptığı kötülükten döner, adil ve doğru olanı yaparsa, canını kurtaracaktır. ²⁸Çünkü isyanlarının farkına varıyor ve onlardan dönüyor. Böyle biri kesinlikle yaşayacak, ölmeyecektir. ²⁹Öyleyken, İsrail halkı, ‘Rab’bin yolu doğru değil’ diyor. Ey İsrail halkı, benim yollarım mı doğru değil? Doğru olmayan sizin yollarınız değil mi? ³⁰“Bu yüzden, ey İsrail halkı, sizleri, her birinizi yolunuza göre yargılayacağım. Egemen RAB böyle diyor. Dönün! İsyenlerinizden dönün! Günahın sizi yıkıma sürüklemesine izin vermeyin. ³¹İsyenlerinizi kendinizden uzaklaştırın. Yeni bir yürek, yeni bir ruh edinin. Neden öleceksin, ey İsrail halkı? ³²Çünkü ben kimsenin ölümünden sevinç duymam. Egemen RAB böyle diyor. Öyleyse günahınızdan dönün de yaşayın!”

19“Sen İsrail önderleri için şu ağıtı yak ²ve de ki, “Annen neydi? Aslanlar arasında dişi bir aslan! Genç aslanlar arasında yatar, Yavrularını beslerdi. ³Büyüttüğü yavrulardan biri Genç bir aslan oldu. Avını kapıp parçalamayı öğrendi, İnsan yiyen bir aslan oldu. ⁴Haberi uluslar arasında duyuldu. Kurdukları tuzağa düştü, Onu çengellerle Mısır’a sürüklediler. ⁵Dişi aslan bekledi, umudunun boşa çıktığını görünce, Yavrularından başka birini alıp Genç bir aslan olarak yetiştirdi. ⁶Yavru aslanlar arasında dolaşmaya başladı, Genç bir aslan oldu. Avını kapıp parçalamayı öğrendi, İnsan yiyen bir aslan oldu. ⁷Onların kalelerini yıktı ^{xii}, Kentlerini viraneye çevirdi. Ülkede yaşayan herkes Onun kükreyişinden dehşete düştü. ⁸Çevredeki uluslar üzerine geldiler, Ağlarını gerdiler, Onu tuzağa düşürdüler. ⁹Çengel takıp onu kafese koydular Ve Babil Kralı’na götürdüler. İsrail dağlarında kükreyişi bir daha duyulmasın diye Onu gözetim altında tuttular. ¹⁰“Annen su kıyısındaki bağında Dikilmiş bir asma gibiydi. Bol su sayesinde dal budak saldı, Ürün verdi. ¹¹Dalları kral asası olacak kadar güçlendi. Asma boy attı, Bulutlara dek yükseldi. Yüksekliği ve dallarının çokluğu Herkesçe görüldü. ¹²Ama onu öfkeyle kökünden söküp yere attılar. Doğu rüzgarı ürününü kuruttu. Güçlü dalları koparılıp kurudu, Ateş onları yakıp yok etti. ¹³Şimdi çöle, Kurak, susuz bir yere dikildi. ¹⁴Gövdesi ateş aldı, Filizini, ürününü yakıp yok etti. Kral asası olacak kadar güçlü dalı kalmadı.’ Bu bir ağıttır ve ağıt olarak kalacaktır.”

20Sürgünlüğümüzün yedinci yılı, beşinci ayın onuncu

^{xii}Targum “Kalelerini yıktı”, Masoretik metin “Dul kadınlarını tanıdı”.

günü, İsrail ileri gelenlerinden bazı kişiler RAB’be danışmak için gelip önüne oturdular. ²RAB o sırada bana seslendi: ³“İnsanoğlu, İsrail ileri gelenlerine de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Bana danışmaya mı geldiniz? Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, bana danışmanıza izin vermeyeceğim.’ ⁴“Onları yargılayacak mısın? Ey insanoğlu, onları yargılayacak mısın? Öyleyse onlara atalarımın iğrenç uygulamalarını anımsat. ⁵Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: İsrail’i seçtiğim gün Yakup soyuna ant içtim ve kendimi Mısır’da onlara açıkladım. Ant içerek, Tanrınız RAB benim dedim. ⁶O gün, onları Mısır’dan çıkaracağıma, kendileri için seçtiğim en güzel ülkeye, süt ve bal akan ülkeye götüreceğime söz verdim. ⁷Onlara, herkes bel bağladığı iğrenç putları atsın, Mısır putlarıyla kendinizi kirletmeyin, Tanrınız RAB benim dedim. ⁸“Ne var ki, bana karşı geldiler, beni dinlemek istemediler. Bel bağladıkları iğrenç putları hiçbiri atmadı, Mısır putlarını da bırakmadılar. Bu yüzden Mısır’da öfkemi onların üzerine yağdıracağımı, kızgınlığımı dökeceğimi söyledim. ⁹Ama aralarında yaşadıkları ulusların gözünde adım lekelenmesin diye bunu yapmadım. Bu ulusların gözü önünde İsraililer’i Mısır’dan çıkararak kendimi onlara açıklamıştım. ¹⁰Bu yüzden İsraililer’i Mısır’dan çıkarıp çöle götürdüm. ¹¹Uygulayan kişiye yaşam veren kurallarımı onlara verdim, ilkelerimi tanıttım. ¹²Kendilerini kutsal kılınan ben RAB olduğumu anlasınlar diye aramızda bir belirti olarak Şabat günlerimi de onlara verdim. ¹³“Böyleyken İsrail halkı çölde bana başkaldırdı. Uygulayan kişiye yaşam veren kurallarımı izlemediler, ilkelerimi reddettiler. Şabat günlerimi de hiçe saydılar. Bu yüzden çölde öfkemi üzerlerine yağdırıp onları yok edeceğimi söyledim. ¹⁴Ama İsraililer’i Mısır’dan çıkardığımı gören ulusların gözünde adıma leke gelmesin diye bunu yapmadım. ¹⁵Ben de kendilerine verdiğim en güzel ülkeye, süt ve bal akan ülkeye onları götürmeyeceğime çölde ant içtim. ¹⁶Çünkü ilkelerimi reddettiler, kurallarımı izlemediler, Şabat günlerimi hiçe saydılar. Yüreklere putlarına bağlıydı. ¹⁷Yine de onlara acıdım, onları yok etmedim, çölde işlerine son vermedim. ¹⁸Çölde çocuklarına atalarımızın kurallarını izlemeyin, ilkelerine göre yaşamayın, putlarıyla kendinizi kirletmeyin dedim. ¹⁹Ben Tanrınız RAB’bim, benim kurallarımı izleyin, benim ilkelerim uyarınca yaşayın. ²⁰Aramızda bir belirti olsun diye Şabat günlerimi kutsal sayın. O zaman benim Tanrınız RAB olduğumu anlayacaksınız dedim. ²¹“Ne var ki, çocuklar bana karşı geldiler. Kurallarımı izlemediler. Uygulayan kişiye yaşam veren ilkelerim uyarınca dikkatle yaşamadılar. Şabat günlerimi hiçe saydılar. Bu yüzden çölde öfkemi üzerlerine yağdıracağımı, kızgınlığımı dökeceğimi söyledim. ²²Ama elimi geri çektim, İsraililer’i Mısır’dan çıkardığımı gören ulusların gözünde adıma leke gelmesin diye bunu yapmadım. ²³Onları ulusların arasına dağıtacağıma, başka ülkelere göndereceğime çölde ant içtim. ²⁴Çünkü ilkelerimi izlemediler, kurallarımı reddettiler. Şabat günlerimi hiçe saydılar, gözlerini atalarımızın putlarına diktiler. ²⁵Ben de onlara iyi olmayan kural-

lar, yaşam vermeyen ilkeler verdim. ²⁶Her ilk doğan çocuğu ateşte kurban ederek sundukları sunularla kendilerini kirletmelerine izin verdim. Öyle ki, onları dehşete düşürüyüm de benim RAB olduğumu anlasınlar.’ ²⁷“Bu nedenle, ey insanoğlu, İsrail halkına de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Atalarınız yine ihanet etmekle bana küfretmiş oldular. ²⁸Kendilerine vermeye ant içtiğim ülkeye onları getirdiğimde, gördükleri her yüksek tepede, sık yapraklı her ağacın altında kurbanlarını kestiler. Beni öfkeliendiren sunularını, güzel kokulu sunularıyla dökmelik sunularını orada sundular. ²⁹Onlara gittikleri bu puta tapılan yerin ne olduğunu sordum.’” Orası bugün de Bama ^{xiii} adıyla anılıyor. ³⁰“Bu nedenle İsrail halkına de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Atalarınız gibi siz de kendinizi kirletecek misiniz? Onların putlarına gönül verecek misiniz? ³¹Şimdiye dek oğullarınızı ateşte kurban edip sunularınızı sunmakla, putlarınızla kendinizi kirlettiniz. Öyleyken gelip bana danışmanıza izin verir miyim, ey İsrail halkı? Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, bana danışmanıza izin vermeyeceğim. ³²“Siz ağaca, taşta tapan öteki uluslar gibi, dünyadaki öbür halklar gibi olmak istiyoruz diyorsunuz. Ama bu düşündükleriniz hiçbir zaman gerçekleşmeyecek. ³³Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, sizi güçlü ve kudretli elle, şiddetli öfkeyle yöneteceğim. ³⁴Güçlü ve kudretli elle, şiddetli öfkeyle sizi uluslar arasından çıkaracak, dağılmış olduğunuz ülkelerden toplayacağım. ³⁵Sizi ulusların çölüne getirecek, orada yüz yüze yargılayacağım. ³⁶Atalarınızı Mısır Çölü’nde nasıl yargıladıysam, sizi de öyle yargılayacağım. Egemen RAB böyle diyor. ³⁷Sizi yoklayıp antlaşmama bağlı kalmanızı sağlayacağım. ³⁸Aranızda bana karşı gelenlerle başkaldırıları ayıracağım. Onları yaşadıkları ülkelerden çıkaracağım. Ama İsrail ülkesine girmeyecekler. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ³⁹“Ey İsrail halkı, Egemen RAB şöyle diyor: Her biriniz gidip putlarınıza tapın! Ama sonra beni dinleyeceksiniz ve armağanlarımızla, putlarımızla bir daha kutsal adımı kirletmeyeceksiniz. ⁴⁰Çünkü kutsal dağımda, İsrail’in yüksek dağında, diyor Egemen RAB, bütün İsrail halkı orada, ülkede bana kulluk edecek. Orada onları kabul edeceğim. Orada sunularınızı, seçme armağanlarınızı, bütün kutsal adaklarınızı isteyeceğim. ⁴¹Sizi ulusların arasından çıkarıp dağılmış olduğunuz ülkelerden topladığımda, beni hoşnut eden bir koku gibi kabul edeceğim. Ulusların gözü önünde aranızda kutsallığımı göstereceğim. ⁴²Sizleri atalarınıza vermeye ant içtiğim ülkeye, İsrail ülkesine getirdiğimde, benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ⁴³Bütün yaptıklarınızı, kendinizi kirlettiğiniz bütün uygulamaları orada anımsayacak, yaptığımız kötülüklerden ötürü kendinizden tiksineceksiniz. ⁴⁴Ey İsrail halkı, kötü yollarınıza, yozlaşmış uygulamalarınıza göre değil, adım uğruna sizinle ilgilendiğimde, benim RAB olduğumu anlayacaksınız. Egemen RAB böyle diyor.’” ⁴⁵RAB bana şöyle seslendi: ⁴⁶“İnsanoğlu, yüzünü güneye çevir, güneye seslen, Negev Ormanı’na karşı peygamberlik et. ⁴⁷Negev Ormanı’na de

ki, ‘RAB’bin sözüne kulak ver. Egemen RAB şöyle diyor: Senin içinde ateş tutuşturacağım. Ateş bütün ağaçlarını – yeşil ağacı da kuru ağacı da – yiyip bitirecek. Tutuşan alev söndürülemez. Güneyden kuzeye, her yüz ateşin sıcaklığından kavrulacak. ⁴⁸Ateşi tutuşturmanın ben RAB olduğumu herkes görecektir, ateş söndürülmeyecektir.” ⁴⁹Bunun üzerine, “Ah, ey Egemen RAB!” dedim, “Onlar benim için, ‘Simgesel öyküler anlatan adam değil mi bu?’ diyorlar.”

21RAB bana şöyle seslendi: ²“Ey insanoğlu, yüzünü Yeruşalim’e çevir, kutsal yerlerine karşı konuş, İsrail ülkesine karşı peygamberlik et. ³Ona de ki, ‘RAB şöyle diyor: Ben sana karşıyım! Kılıcımı kınımdan çıkaracak, içindeki doğru kişiyi de kötü kişiyi de kesip yok edeceğim. ⁴Doğru kişiyi de kötü kişiyi de kesip yok etmek için kılıcım kınımdan çıkacak ve güneyden kuzeye herkese karşı olacak. ⁵Böylece herkes kılıcımı kınımdan çıkarmanın ben RAB olduğumu anlayacak. Onu bir daha yerine koymayacağım.’” ⁶“Sen, ey insanoğlu, inle! Onların gözü önünde ezik bir yürekle acı acı inle! ⁷Sana, ‘Neden böyle inliyorsun?’ diye sorduklarında, ‘Yakında duyulacak haberdan ötürü’ diye yanıtlayacağım. ‘Her yürek eriyecek, her el gevşeyecek, her ruh baygın düşecek, her dizin bağı çözülecek. Evet, haber duyulacak! Bu kesinlikle yerine gelecek.’ Egemen RAB böyle diyor.” ⁸RAB bana şöyle seslendi: ⁹“İnsanoğlu, peygamberlik et ve de ki, ‘Rab şöyle diyor: “Kılıç, kılıç, Bilendi, cilalandı. ¹⁰Öldürmek için bilendi, Şimşek gibi çaksın diye cilalandı. Nasıl sevinebiliriz? Kılıç oğlumun asasını sıradan bir sopa gibi küçümsedi. ¹¹Kılıç kullanılmak için Cilalanmaya verildi; Öldürenin eline verilsin diye bilenip cilalandı. ¹²İnsanoğlu, bağır, haykır! Çünkü bu kılıç halkıma karşı; Bütün İsrail önderlerine karşı. Onlar halkımla birlikte kılıca teslim edildiler. Bunun için bağrımı döv. ¹³“Deneme kuşkusuz gelecek. Kılıcın küçümsediği asa varlığını sürdüremezse ne olur? Böyle diyor Egemen RAB.’” ¹⁴“Sen, ey insanoğlu, peygamberlik et, el çarp. Bırak kılıç iki, üç kez vursun. Bu öldüren bir kılıçtır, Çok sayıda insan kıran, İnsanı her yandan saran kılıçtır. ¹⁵Yüreklere erisin, Tökezleyip düşenler çok olsun diye Bütün kapılarda öldürmek için Görevlendirdim kılıcı. Ah, kılıç şimşek gibi parladı, Öldürmek için bilendi. ¹⁶Ey kılıç, sağa, sonra sola savrul, Ağzın nereye dönerse, oraya savrul! ¹⁷Ben de elimi çırpacağım Ve öfkem dinecek. Bunu ben RAB söylüyorum.” ¹⁸RAB bana şöyle seslendi: ¹⁹“İnsanoğlu, Babil Kralı’nın kılıcı gelsin diye iki yol belirle; ikisi de aynı ülkeden başlamalı. Kent yolunun başladığı yere bir işaret koy. ²⁰Ammonlular’ın Rabba Kenti’ne ya da Yahuda’ya ve surlarla çevrili Yeruşalim’e ilerlesin diye kılıç için yol belirle. ²¹Çünkü Babil Kralı iki yolun ayrıldığı, yolların çatallaştığı yerde fala bakmak için duracak. Okları silkeleyecek, aile putlarına danışacak, kurban edilen bir hayvanın ciğerine bakacak. ²²Kütük yerleştirmek, öldür buyruğunu vermek, savaş naraları atmak, kapılara kütük yerleştirmek, toprak rampalar oluşturmak, kuşatma duvarları yapmak için sağ

^{xiii}“Bama”: “Putta tapılan yer” anlamına gelir.

elinde Yeruşalim'i gösteren ok olacak. ²³Onunla ant içerek antlaşma yapanlar fala yanlış bakıldığını sanacak. Ama kral suçlarını anımsatıp onları tutsak alacak. ²⁴"Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: 'Madem suçlarınızı, isyanlarınızı anımsattırdınız, bütün uygulamalarınızda günahlarınızı açığa çıkardınız, madem bütün bunları yaptınız, siz de tutsak alınıp götürüleceksiniz. ²⁵"Sen, ey saygısız, kötü İsrail önderi, günün yaklaştı, sonunda yargı günün geldi. ²⁶Egemen RAB şöyle diyor: Sarığı çıkar, tacı kaldır. Artık eskisi gibi olmayacak. Alçakgönüllü yükseltilecek, gururlu alçaltılacak. ²⁷Yıkım! Yıkım! Kenti yerle bir edeceğim! Hak sahibi gelinceye dek onarılmayacak. Kenti ona vereceğim.' ²⁸"Sen, ey insanoğlu, peygamberlik et ve de ki, 'Aşağılayıcı sözler söyleyen Ammonlular için Egemen RAB şöyle diyor: "Kılıç, kılıç, Öldürmek için kınından çekilmiş, Yok etmek için, Şimşek gibi parlamak için cilalanmış! ²⁹Size ilişkin görüşler aldatıcıdır, Açılan fal yalandır. Öldürülecek kötülerin enseleri üzerine Yerleştirileceksin, ey kılıç! Onların günü yaklaştı, Sonunda yargı günleri geldi. ³⁰Kılıç kınına koyulsun! Yaratıldığımız yerde, Atalarımızın ülkesinde Yargılayacağım sizi. ³¹Öfkemi üzerinize dökeceğim, Kızgınlığımı üzerinize üfleyeceğim; Acımasız adamların, Yakıp yok etmekte usta kişilerin eline Teslim edeceğim sizi. ³²Ateşe yakıt olacaksınız, Kanınız ülkenizin ortasında dökülecek, Bir daha anılmayacaksınız. Çünkü bunu ben RAB söylüyorum."

22RAB bana şöyle seslendi: ²"İnsanoğlu, Yeruşalim'i yargılayacak mısın? Kan döken bu kenti yargılayacak mısın? Öyleyse bütün iğrenç uygulamalarını ona bildir. ³Şöyle diyeceksin: 'Egemen RAB diyor ki: Ey kendi içinde kan dökerek yıkımını hazırlayan, putlar yaparak kendini kirlüten kent! ⁴Döktüğün kan yüzünden suçlu bulundun, yaptığın putlarla kirlendin. Böylece günlerin yaklaştı, yıllarının sonuna ulaştın. Bu yüzden seni uluslara alay konusu edeceğim, bütün ülkelerin gözünde seni gülünç duruma düşürecek. ⁵Ey adı kötüye çıkmış, kargaşa dolu kent, yakındakiler de uzaktakiler de seninle alay edecekler. ⁶"İşte içindeki her İsrail önderi yetkisini kullanarak kan döküyor. ⁷Senin içinde anneye, babaya kötü davrandılar, yabancıya baskı yaptılar, öksüze, dul kadına haksızlık ettiler. ⁸Benim kutsal eşyalarım saygısızlık ettin, Şabat günlerimi hiçe saydın. ⁹Kan dökmek için iftira edenler, dağlarda putlara kurban edilen hayvanları yiyenler, kendilerini şehvete kaptıranlar senin içinde yaşıyor. ¹⁰Babalarının karılarıyla yatanlar, âdet gören dinsel açıdan kirli kadınlarla cinsel ilişki kuranlar senin içinde yaşıyor. ¹¹Senin içinde kimi komşusunun karısıyla iğrenç şeyler yaptı; kimi utanmadan gelinini kirletti; kimi öz kızkardeşiyle ilişki kurdu. ¹²Senin içinde kan dökmek için rüşvet aldılar. Faiz aldın, tefecilik yaptın, zorbalıkla komşularından haksız kazanç sağladın. Beni unuttun. Egemen RAB böyle diyor. ¹³"Edindiğiniz haksız kazançtan, içinizde döktüğünüz kandan ötürü ellerimi birbirine vuracağım. ¹⁴Sizinle uğraşacağım gün cesa-

retiniz kalacak mı? Elleriniz güçlü olabilecek mi? Bunu ben RAB söylüyorum ve dediğimi yapacağım. ¹⁵Sizi uluslar arasına dağıtıp ülkelere süreceğim. Sizdeki ruhsal kirliliğe son vereceğim. ¹⁶Ulusların gözünde aşağılanacak ve benim RAB olduğumu anlayacaksınız.'" ¹⁷RAB bana şöyle seslendi: ¹⁸"İnsanoğlu, İsrail halkı benim için cüruf gibi oldu. Hepsi potada tunç, kalay, demir, kurşundur; gümüşün cürufudur. ¹⁹Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: 'Hepiniz cüruf gibi olduğunuz için sizi Yeruşalim'in ortasına toplayacağım. ²⁰Eritmek için ateşi üfleyerek gümüşü, tunçu, demiri, kurşunu, kalayı nasıl potaya atıyorlarsa, ben de öfkemle, kızgınlığımla sizi toplayacak, kentin ortasına koyup eriteceğim. ²¹Sizi toplayacak, öfkemin ateşini üzerinize üfleyeceğim; siz de kentin içinde eriyip yok olacaksınız. ²²Gümüş potada nasıl erirse, siz de kentin içinde öyle eriyeceksiniz. O zaman üzerinize kızgınlığımı dökenin ben, RAB olduğumu anlayacaksınız.'" ²³RAB bana şöyle seslendi: ²⁴"İnsanoğlu, ülkeye de ki, 'Sen öfke günü temizlenmiş, üzerine yağmur yağmamış bir ülkessin.' ²⁵Önderleri ^{xiv} kükreyen, avını parçalayan aslan gibi orada düzen kurdular. Canlara kıydılar, hazineler, değerli nesnelere aldılar, birçok kadını dul bıraktılar. ²⁶Kâhinleri yasamı hiçe saydılar, kutsal eşyalarını kirllettiler, kutsalla bayağı arasındaki ayrımı yapmadılar, kirliyle temiz arasındaki farkı öğretmediler, Şabat günlerimden gözlerini çevirdiler. Kutsallığımı önemsemediler. ²⁷Yöneticileri avını parçalayan kurt gibidir. Haksız kazanç elde etmek için kan döküyor, canlara kıyıyorlar. ²⁸Peygamberleri uydurma görüşlerle, yalan fal açarak bu suçları gizlediler; ben RAB konuşmadığım halde, 'Egemen RAB şöyle diyor' diyorlar. ²⁹Ülke halkı baskı uyguladı, soygunculuk etti. Düşküne, yoksula baskı yaptı, yabancıya haksız yere kötü davrandı. ³⁰"İçlerinde duvarı öreceğ, gedikte durup önümde ülkeyi savunacak, onu yerle bir etmemi engelleyecek bir adam aradım, ama hiç kimseyi bulmadım. ³¹Bunun için öfkemi üzerlerine boşaltacak, kızgınlığımla onları yakıp yok edeceğim. Yaptıklarımı kendi başlarına getireceğim." Egemen RAB böyle diyor.

23RAB bana şöyle seslendi: ²"İnsanoğlu, bir anneden doğma iki kadın vardı. ³Gençliklerinde Mısır'da fahişelik ettiler. Memeleri orada okşandı, erdenliklerini orada yitirdiler. ⁴Büyüğünün adı Ohola, küçüğünün Oholiva'ydı. Benim oldular; oğullar, kızlar doğurdular. Ohola Samiriye'dir, Oholiva da Yeruşalim. ⁵"Ohola benimken fahişelik etti. Oynaşları olan Asurlular'a gönül verdi. Hepsi de genç, yakışıklı, lacivertler kuşanmış savaşçılar, valiler, komutanlar, atlı askerlerdi. ⁶Asurlular'ın en seçkin adamlarına fahişe olarak kendini verdi. Gönül verdiği bu kişilerin putlarına bağlanarak kendini kirletti. ⁸Mısır'da başladığı fahişeliği bırakmadı. Gençken onunla yattılar, erdenliğini bozdular, şehvetlerini onun üzerine boşalttılar. ⁹"Bu nedenle onu oynaşlarının, gönül verdiği Asurlular'ın eline teslim ettim. ¹⁰Çıplaklığını açtılar, oğullarını, kızlarını aldı-

^{xiv}Septuaginta "Önderleri", Masoretik metin "Peygamberleri".

lar, onu kılıçla öldürdüler. Kendisine verilen cezadan ötürü kadımlar arasında adı kötüye çıktı. ¹¹“Kızkardeşi Oholiva bunu gördü, ama şehveti ve fahişelikleri kızkardeşininkinden daha utanç vericiydi. ¹²O da hepsi de genç, yakışıklı Asurlular’a –valilere, komutanlara, iyi donanmış savaşçılara, atlılara– gönül verdi. ¹³Kendisini ne kadar kirlettiğini gördüm. İki de aynı yolu izlediler. ¹⁴“Oholiva fahişeliklerini giderek artırdı. Duvara oyulmuş insan resimlerini –bellerine kuşak, başlarına geniş sarık bağlamış kırmızı renkli Kildani resimlerini– gördü. Hepsisi kökeni Kildan ülkesine dayanan Babil subaylarına benziyordu. ¹⁵¹⁶Oholiva görür görmez onlara gönül verdi, Kildan ülkesine ulaklar gönderdi. ¹⁷Bunun üzerine Babilliler onunla yatakta sevişmek üzere geldiler, zina ederek onu kirlettiler. Onu öyle kirlettiler ki, sonunda hepsinden tiksiniş yüzünü çevirdi. ¹⁸Fahişeliklerini sergileyip çıplaklığını açınca kızkardeşinden tiksiniş yüzümü çevirdiğim gibi, ondan da tiksiniş yüzümü çevirdim. ¹⁹Gençliğinde Mısır’da yaptığı fahişelikleri anımsayarak, fahişeliğini daha da artırdı. ²⁰Erkeklik organları eşeğine, menileri aygırına benzeyen oynaşlarına gönül verdi. ²¹Öyle ki, Mısır’da gençliğindeki şehvet düşkünlüğünü özledin. Memelerin orada okşanmış, erdenliğini orada yitirmiştin. ²²“Bundan ötürü, ey Oholiva, Egemen RAB şöyle diyor: Tiksindiğin oynaşlarını sana karşı kıskırtacağım. Onları her yandan sana karşı ayaklandıracacağım. ²³Babilliler’i, bütün Kildaniler’i, Pekotlular’ı, Şoallıların’ı, Koahlıların’ı, onlarla birlikte bütün Asurlular’ı, yakışıklı gençleri –valileri, komutanları, subayları, ünlü adamları, atlıları– sana karşı ayaklandıracacağım. ²⁴Silahlarla, savaş ve yük arabalarıyla, çok uluslu bir orduyla sana saldıracaklar. Seni her yandan büyük, küçük kalkanlarla, miğferlerle saracaklar. Cezalandırmaları için seni onların eline teslim edeceğim. Seni kendi kurallarına göre yargılayacaklar. ²⁵Öfkemi sana yönelteceğim, onların sana kızgınlıkla davranmalarını sağlayacağım. Burnunu, kulaklarını kesecekler. Sağ kalanları kılıçla öldürecekler. Oğullarını, kızlarını alacaklar, sağ kalanları ateş yakıp yok edecek. ²⁶Üzerindeki giysiyi soyacak, güzel mücevherlerini alacaklar. ²⁷Mısır’da yaptığın ahlaksızlıklara, fahişeliklere son vereceğim. Böyle şeylere özlem duymayacak, bir daha Mısır’ı anımsamayacaksın. ²⁸“Egemen RAB şöyle diyor: Seni nefret ettiğin, tiksindiğin adamların eline teslim edeceğim. ²⁹Sana düşman gibi davranacak, emeğinin bütün ürününü alacaklar. Seni çırılçıplak bırakacaklar. Böylece utanç verici fahişeliklerin açığa çıkacak. Bütün bunlar şehvet düşkünlüğünden, fahişeliğin yüzünden başına geldi. Çünkü uluslarla fahişelik ettin, onların putlarıyla kendini kirlettin. ³⁰³¹Kızkardeşinin yolunu izledin. Bu nedenle, sana onun kâsesinden içireceğim. ³²“Egemen RAB şöyle diyor: Kızkardeşinin kâsesinden içeceksin, O derin ve geniştir; Sana gülecek, seninle alay edecekler, Dopdolu bir kâse. ³³Sarhoş olacak, umutsuzluğa boğulacaksın, Kızkardeşin Samiriye’nin kâsesi Yıkım, perişanlık kâsesidir. ³⁴Ondan içecek, tüketeceksin; Parçalarını kemirecek Ve göğsünü paralayacaksın. Bu-

nu ben söylüyorum diyor Egemen RAB. ³⁵“Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: Madem beni unuttun, bana sırt çevirdin, sen de ahlaksızlığının, fahişeliğinin cezasını yükleyeceksin.” ³⁶RAB bana seslendi: “İnsanoğlu, Ohola’yla Oholiva’yı yargılayacak mısın? Öyleyse onlara iğrenç uygulamalarını bildir. ³⁷Çünkü fahişelik ettiler, kan döktüler. Putlarıyla fahişelik ettiler; bana doğurdıkları çocukları yiyecek olarak putlarına sundular. ³⁸Bununla kalmararak, şunları da yaptılar: Çocuklarını putlara sundukları gün tapınağımı kirlettiler, Şabat günlerimi hiçe saydılar. Aynı gün tapınağıma girip onu kirlettiler. İşte tapınağımda bunları yaptılar. ³⁹⁴⁰“Siz iki kızkardeş uzaklarda yaşayan adamların gelmesi için ulaklar gönderdiniz. Adamlar gelince, onlar için yıkayıp gözlerinize sürme çektiniz, mücevherlerinizi taktınız. ⁴¹Şık bir divanın üzerine oturdunuz, önüne bir sofraya kurup üzerine buhurumu, zeytinyağını koydunuz. ⁴²“Kaygısız kalabalığın sesi yankılandı çevresinde. Düzeysiz bir yığın kalabalıkla birlikte çölden Sabalılar getirildi. İki kızkardeşin koluna bilezikler taktılar, başlarına güzel bir taç koydular. ⁴³Fahişelikten yıpranmış kadın için, ‘Bırakın, fahişe olarak kullansınlar onu. Çünkü öyledir’ dedim. ⁴⁴Onunla yattılar. Fahişeye gider gibi, bu iki ahlaksız kadının –Ohola’yla Oholiva’nın– yanına gittiler. ⁴⁵Ama doğru adamlar zina eden, kan döken kadınlara verilen ceza ile onları cezalandıracaklar. Çünkü bu iki kadın fahişelik ettiler, elleri kanlıdır. ⁴⁶“Egemen RAB şöyle diyor: Onları dehşete düşürecek, mallarını yağmalayacak bir kalabalık salacağım üzerlerine. ⁴⁷Onları taşla tutacak, kılıçlarıyla parçalayacaklar; oğullarını, kızlarını öldürecek, evlerini ateşe verecekler. ⁴⁸“Ülkede ahlaksızlığa son vereceğim. Öyle ki, bütün kadınlar için bir uyarı olsun bu, sizin yaptığımız ahlaksızlığı yapmasınlar. ⁴⁹Yaptığımız fahişeliklerin karşılığını ödeyecek, putlara tapınarak işlediğiniz günahların cezasını çekeceksiniz. Böylece benim Egemen RAB olduğumu anlayacaksınız.”

24Sürgünlüğümüzün dokuzuncu yılı, onuncu ayın onuncu günü RAB bana şöyle seslendi: ²“Ey insanoğlu, bu günün, bu günün tarihini tam olarak yaz. Çünkü Babil Kralı tam bu gün Yeruşalim’i kuşatmaya başladı. ³Bu asi halka simgesel bir öykü anlat. Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: “Kazanı ateşe koyun, ateşe koyun, İçine su doldurun. ⁴Etin parçalarını da koyun, Etin en iyi parçalarını, Budu ve döşü. Seçme kemikleri de doldurun. ⁵Sürünün en iyilerini seçin, Kazanın altına odun ^{xv} yığın, Bırakın su kaynasın, Kemikler pişsin. ⁶Egemen RAB diyor ki, Kan döken o kentin vay başına! Pas tutmuş, Pasından temizlenmemiş o kazanın vay başına! Kazandan eti kura çekmeden Parça parça çıkarın. ⁷Çünkü döktüğü kan ortalıkta duruyor; Çıplak bir kayanın üzerine döktü kanı, Toprakla örtülebilecek bir yere dökmedi. ⁸Öfkeyi alevlendirmek, Öç almak için, Onun kanını çıplak bir kayanın üzerine döktüm ki, örtülemesin. ⁹Egemen RAB şöyle diyor: Kan döken

^{xv}Olası metin “Odu”, Masoretik metin “Kemikler”.

kentin vay başına! Ben kendim ateş için odun yiğacağım. ¹⁰Odonları yığ! Ateşi tutuştur! Eti iyice pişir! Baharatı kat! Kemikler kavrulsun! ¹¹Sonra boş kazanı Ateş közlerinin üzerine koy. Kızgın, bakırı yansın, İçindeki pislik erisin, Pası yok olsun. ¹²Bütün emekler boşa çıktı, Kazanın kalın pası çıkmıyor. Ateş bile pası temizlemiyor. ¹³Yaptığın ahlaksızlık seni kirletti. Seni temizlemek istedim, Ama sen pisliğinden temizlenmek istemedin. Sana karşı öfkem yatışınca dek Pisliğinden temizlenmeyeceksin. ¹⁴Bunu ben RAB söylüyorum. Harekete geçmenin zamanı geldi, Esirgemeyeceğim, Acımayacak, pişman olmayacağım. Yollarına ve yaptıklarına göre yargılanacaksın. Böyle diyor Egemen RAB.’” ¹⁵RAB bana şöyle seslendi: ¹⁶“İnsanoğlu, en çok sevdiğin kişiyi bir vuruşta senin elinden alacağım. Yas tutmayacak, ağlamayacak, gözyaşı dökmeyeceksin. ¹⁷İçin için inle; ölümler için yas tutmayacaksın. Sarığın başında, çarığın ayaklarında kalsın; yüzünün alt kısmını örtme, yas tutanların ^{xvi} yiyeceğini yeme.” ¹⁸Sabah halka seslendim, akşam karım öldü. Ertesi sabah bana söyleneni yaptım. ¹⁹Halk bana, “Bu yaptıklarımın bizimle ilgisi ne? Bize açıklamayacak mısın?” diye sordu. ²⁰Bunun üzerine, “RAB bana şöyle seslendi” dedim, ²¹“İsrail halkına de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Övündüğünüz güç kaynağımız, gözünüzde değerli olan, yüreğinizin üzerine titredığı tapınağımın kirletilmesine izin vereceğim. Geride bıraktığımız oğullarınızla kızlarınız kılıçtan geçirilecek. ²²Ben ne yaptıysam, siz de aynımsı yapacaksınız. Yüzünüzün alt kısmını örtmeyeceksiniz, yas tutanların yiyeceğini yemeyeceksiniz. ²³Sarıklarınız başlarımızda, çarıklarımız ayaklarımızda olacak. Yas tutmayacak, ağlamayacaksınız. Ancak günahlarımızın içinde eriyip yok olacaksınız, kendi aranızda inleyip duracaksınız. ²⁴Hezekiel sizin için bir belirti olacak; o ne yaptıysa, siz de aynımsı yapacaksınız. Bunlar olunca, benim Egemen RAB olduğumu anlayacaksınız.’” ²⁵“Övündükleri güç kaynağımı, sevinçlerini, yüceliklerini, gözlerinde değerli olanı, yüreklerinin dilediğini, oğullarıyla kızlarını onlardan aldığım gün, yıkımdan kaçıp kurtulan biri gelip sana haberleri bildirecek, ey insanoğlu. ²⁶²⁷O gün dilin çözülecek, kaçıp kurtulanla konuşacak, bir daha suskun olmayacaksın. O gün onlar için bir belirti olacaksın. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

25RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, yüzünü Ammonlular’a çevir, onlara karşı peygamberlik et. ³Onlara de ki, ‘Egemen RAB’bin sözünü dinleyin! Egemen RAB şöyle diyor: Madem tapınağım kirletildiği, İsrail ülkesi viraneye çevrildiği, Yahuda halkı sürgüne gittiği zaman, Hah, hah! diyerek alay ettiniz, ⁴ben de sizi miras olarak doğuda yaşayan halka teslim edeceğim. Obalarımı, çadırlarımı ülkenizde kuracaklar; ürününüzü yiyecek, sütünüzü içecekler. ⁵Rabba Kenti’ni develer için otlak, Ammon ülkesini sürüler için ağıl yapacağım. O zaman benim RAB oldu-

ğumu anlayacaksınız. ⁶Egemen RAB şöyle diyor: Madem İsrail’le alay ederek ellerinizi çırptınız, ayaklarımızı yere vurdunuz, bütün yüreğinizle sevindiniz, ⁷ben de size karşı elimi uzatacak, çapul malı olarak sizi uluslara teslim edeceğim. Sizi halklar arasından süpürüp atacak, ülkeler arasından söküp çıkaracak, yok edeceğim. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız.” ⁸“Egemen RAB şöyle diyor: ‘Madem Moav ve Seir halkı, Bakın, Yahuda halkının öteki uluslardan farkı yok, dedi, ⁹ben de Moav’ın sınırmı, ülkenin süsü olan sınır kentlerini, Beytyeşimot, Baal-Meon ve Kiryatayim’i savunmasız bırakacağım. ¹⁰Ammonlular uluslar arasında bir daha anılmasın diye Moav’ı Ammonlular’la birlikte mülk olarak doğuda yaşayan halka vereceğim. ¹¹Böylece Moav’ı cezalandıracağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.’” ¹²“Egemen RAB şöyle diyor: ‘Madem Edom Yahuda halkından öç alarak büyük suç işledi, ¹³Egemen RAB şöyle diyor: Ben de Edom’a karşı elimi uzatacak, insanları da hayvanları da yok edecek, ülkeyi viraneye çevireceğim. Teman’dan Dedan’a kadar Edomlular kılıçla vurulup yok olacaklar. ¹⁴Halkım İsrail aracılığıyla Edom’dan öç alacağım. İsraililer onlara öfkem, kızgınlığım uyarınca davranacak. Böylece Edomlular öcümü anlayacaklar. Egemen RAB böyle diyor.’” ¹⁵“Egemen RAB şöyle diyor: ‘Madem Filistliler Yahuda’ya acımasızca davrandılar, eskiden var olan düşmanlıklarıyla onu yerle bir ederek öç aldılar, ¹⁶Egemen RAB şöyle diyor: Elimi Filistliler’e karşı uzatacağım, Keretliler’i ^{xvii} söküp atacağım, kıyıda yaşayanlardan sağ kalanlarını yok edeceğim. ¹⁷Onlardan ağır bir öç alacak, onları öfkeyle paylayacağım. Kendilerinden öç alınca, benim RAB olduğumu anlayacaklar.’”

26Sürgünlüğümüzün on birinci yılı, ayın birinci günü RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, madem Sur Kenti, Yeruşalim için, ‘Oh, oh! Ulusların kapısı olan kent yıkıldı, kapıları bana açıldı. O viraneye döndü, ben zenginleşeceğim’ dedi, ³Egemen RAB şöyle diyor: Ey Sur, sana karşıyım! Deniz dalgalarını nasıl kabartırsa, ben de ulusları senin üzerine öyle saldırtacağım. ⁴Sur’un duvarlarını yıkacak, kulelerini yerle bir edecekler. Toprağını kazıp süpürecek, seni çıplak bir kayalık haline getireceğim. ⁵Sur denizin ortasında, balıkçıların ağ gerdikleri bir yer olacak. Egemen RAB böyle diyor. Uluslar Sur’u yağmalayacak, ⁶Sur’a bağlı kıyı kentlerinde yaşayanları kılıçtan geçirecek. O zaman Surlular benim RAB olduğumu anlayacaklar. ⁷“Egemen RAB şöyle diyor: Krallar kralı Babil Kralı Nebukadnesar’ı atlarla, savaş arabalarıyla, atlılarla, büyük bir orduyla kuzeyden Sur’a getiriyorum. ⁸Sur’a bağlı kıyı kentlerinde yaşayanları kılıçtan geçirecek, size karşı kuşatma duvarları, toprak rampalar yapacak, kalkınımı size karşı kaldıracak. ⁹Duvarlarımızda gedik açmak için kütükler yerleştirecek, silahlarıyla kulelerinizi yıkacak. ¹⁰Sayırsız atının çıkardığı toz sizi örtecek. Duvarlarımızda gedik açılmış bir kente girer gibi kent kapılarınızdan girdiğinde, atlıların, tekerlek-

^{xvi}Targum, Vulgata “Yas tutanların”, Masoretik metin “İnsanların”.

^{xvii}“Keretliler”: Büyük olasılıkla “Giritliler”.

rin, savaş arabalarının gürültüsünden duvarlarınız sarsılacak. ¹¹ Atlarının turnakları bütün sokaklarımızı çignecek. Halkımız kılıçtan geçirilecek, güçlü sütunlarımız devrilecek. ¹² Servetinizi alacak, mallarınızı yağmalayacaklar. Duvarlarınızı yıkacak, güzel evlerinizi yerle bir edecekler. Taşlarınızı, kerestenizi, toprağınızı denize atacaklar. ¹³ Okuduğunuz gürültülü şarkılara son vereceğim. Lirlerinizin sesi bir daha duyulmayacak. ¹⁴ Sizi çıplak bir kayalık haline getireceğim, balıkçıların ağ gerdikleri bir yer olacaksınız. Bir daha kurulmayacaksınız. Çünkü ben RAB söylüyorum. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵ “Egemen RAB Sur’a şöyle diyor: Yıkımın sesinden, yaralıların iniltisinden, senin içinde yapılan kıyım yüzünden kıyı halkları titreyecek. ¹⁶ Kıyıda yaşayan bütün önderler tahtlarından inecek; kaftanlarını, işlemeli giysilerini çıkaracaklar. Dehşet içinde yere oturup her an titreyerek başlarına gelenlere şaşacaklar. ¹⁷ Sonra senin için şöyle bir ağıt yakacaklar: “Nasıl oldu da yıkıldı, Ey denizcilerin oturduğu ünlü kent! Sen ve sende oturanlar, Denizde güçlüydünüz. Dehşet salmıştınız Orada yaşayan herkese. ¹⁸ Yıkımın olduğu gün Kıyı halkları titreyecek, Orada yaşayanlar Çöküşüne şaşacaklar.” ¹⁹ “Egemen RAB şöyle diyor: Issız kalmış kentler gibi seni viran bir kent yaptığım, engin denizleri üzerine boşalttığım, derin sular seni örttüğü zaman, ²⁰ ölüm çukuruna inenlerle birlikte seni eski zaman insanların yanına indireceğim. Ölüm çukuruna inenlerle birlikte eski kalıntılar arasına, yeryüzünün derinliklerine yerleştireceğim. Öyle ki, bir daha dönüp yaşayanlar diyarında yerini almayasın ^{xviii}. ²¹ Seni yılgınlığa düşürecekim, bu senin sonun olacak. Seni arayacaklar ama bulamayacaklar. Egemen RAB böyle diyor.”

27 RAB bana şöyle seslendi: ² “İnsanoğlu, Sur Kenti için bir ağıt yak. ³ Deniz kıyısında kurulmuş, kıyı halklarıyla ticaret yapan Sur Kenti’ne de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: “‘Ey Sur, güzellikte kusursuzum dedin. ⁴ Sınırların denizin bağrındaydı, Kurucuların güzelliğini doruğa ulaştırdılar. ⁵ Bütün kerestelerini Senir’in çam ağaçlarından yaptılar, Sana direk yapmak için Lübnan’dan sedir ağaçları aldılar. ⁶ Küreklerini Başan meşelerinden, Güverteni Kittim ^{xix} kıyılarından getirilen Selvi ağaçlarından yaptılar, Fildişiyle süslediler. ⁷ Mısır’ın işlemeli ince keteninden yelkenin, Bayrağın oldu senin. Güvertenin gölgeliği Elişa kıyılarından Lacivert, mor kumaşındandı. ⁸ Kürekçilerin Saydalı ve Arvath’ydı, Gemicilerin, içindeki becerikli kişilerdi, ey Sur. ⁹ Gemilerindeki gedikleri onaranlar Geval’ın deneyimli, usta adamlarıydı. Denizdeki bütün gemiler ve denizciler Mallarını değiş tokuş etmek için sana geldiler. ¹⁰ Persli, Ludlu, Pütlu askerler Ordunda hizmet etti. Kalkanlarını, miğferlerini Duvarlarına astılar, Sana görkem kazandırdılar. ¹¹ Arvat’tan, Helek’ten gelen adamlar Çepeçevre duvar-

larını korudular. Gammat’tan gelen adamlar Kulelerinde beklediler. Kalkanlarını duvarlarına astılar. Güzelliğini doruğa ulaştırdılar. ¹² “‘Tarşış seninle ticaret yaptı, Sende her çeşit mal vardı. Mallarına karşılık Sana gümüş, demir, kalay, kurşun verdiler. ¹³ Yâvan, Tuval, Meşek seninle ticaret yaptı, Mallarına karşılık Sana köle ve tunç kaplar verdiler. ¹⁴ Beyttogarma halkı Mallarına karşılık Sana at, savaş atı, katır verdi. ¹⁵ Rodos ^{xx} halkı seninle ticaret yaptı. Birçok kıyı halkı senin müşterindi. Senden aldıkları mala karşılık Fildişi ve abanoz verdiler. ¹⁶ Sende çok çeşit ürün olduğundan, Edom seninle ticaret yaptı. Mallarına karşılık Sana firuze, mor kumaş, işlemeli giysiler, İnce keten, mercan, yakut verdiler. ¹⁷ Yahuda ve İsrail seninle ticaret yaptı. Mallarına karşılık Sana Minnit buğdayı, darı, bal, zeytinyağı, pelenk verdiler. ¹⁸ Ürünlerinin çeşitliliği, malının bolluğundan ötürü Şam seninle ticaret yaptı. Mallarına karşılık Sana Helbon şarabıyla Sahar yünü, Uzal’dan getirilmiş şarap tekneleri verdi ^{xxi}. Sana getirilen mallar arasında İşlenmiş demir, tarçın, güzel kokulu kamış vardı. ¹⁹ ²⁰ Dedan halkı mallarına karşılık Sana eyerlik kumaş verdi. ²¹ Arabistan ve Kedar önderleri müşterindi, Mallarına karşılık Sana kuzu, koç, teke verdiler. ²² Saba ve Raama tüccarları seninle ticaret yaptı, Mallarına karşılık Sana her çeşit baharatın en iyisini, değerli taşlar, altın verdiler. ²³ Harran, Kanne, Eden, Saba, Aşur, Kilmat tüccarları Seninle ticaret yaptı. ²⁴ Pazarlarındaki mallara karşılık Güzel giysiler, lacivert kumaş, işlemler, Sık dokunmuş, iplerle sarılmış renkli halılar verdiler. ²⁵ Ticaret gemileri senin mallarını taşıdı, Denizin bağrında büyük yüklerle doldun. ²⁶ Kürekçilerin seni açık denizlere götürdü, Ama doğu rüzgarı Denizin bağrında parçaladı seni. ²⁷ Gemin kazaya uğrayacağı gün, Zenginliğin, malların, ticari eşyaların, Gemicilerin, kılavuzların, kalfa-façların, Seninle ticaret yapanlar, Askerlerin ve gemide olan herkes Denizin derinliklerine batacak. ²⁸ Gemicilerinin bağırışından Kıyıları titreyecek. ²⁹ Kürekçiler gemilerini bırakacak, Gemicilerle kılavuzlar kıyıda duracak. ³⁰ Yüksek sesle haykırıp Senin için acı acı ağlayacaklar; Başlarına toprak serpecek, Külde yuvarlanacaklar. ³¹ Senin yüzünden başlarını tıraş edecek, Çul kuşanacaklar. Senin için acı acı ağlayacak, Yas tutacaklar. ³² Ağlayıp yas tutarken, Senin için bir ağıt yakacaklar: Her yanı denizle çevrili Sur Kenti gibi Susturulmuş bir kent var mı? ³³ Malların denizaşırı ülkelere vardığında Birçok ulusu doyurdun, Büyük zenginliğin, çeşit çeşit malıyla Dünya krallarını zenginleştirdin. ³⁴ Şimdiyse denizde, suların derinliklerinde Darmadağın oldun, Malların ve çalışanlarının tümü Seninle birlikte battı. ³⁵ Kıyı halkları Başına gelenlere şaşılar; Krallarının tüyleleri korkudan diken diken oldu, Yüzleri sarardı. ³⁶ Ulusların arasındaki tüccarlar, Başına gelenlere şaşacaklar; Sonun korkunç oldu. Bir daha var olmayacaksın.”

^{xviii} Olası metin “Dönüp yaşayanlar diyarında yerini almayasın” (bkz. Septuaginta), Masoretik metin “Dönmeysin, yaşayanlar diyarında yücelik vereyim”.

^{xix} “Kittim”: Bugünkü Kıbrıs.

^{xx} Septuaginta “Rodod”, Masoretik metin “Dedan”.

^{xxi} Olası metin “Şarap tekneleri verdi”, Masoretik metin “Vedan ve Yâvan halkı alışveriş yaptı”.

28RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, Sur önderi-
ne de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: “‘Gurura kapılıp Ben
tanrıyım, Denizlerin bağrında, Tanrı’nın tahtında oturuyo-
rum dedin. Kendini Tanrı sandın, Oysa sen Tanrı değil, in-
sansın. ³İşte, Daniel’den ^{xxii} daha bilgesin, Kimse senden
bir giz saklayamaz. ⁴Bilgelığın, anlayışın sayesinde, Ken-
dine servet biriktirdin, Hazinelerine altın, gümüş yığıdın.
⁵Ticaretteki üstün becerilerin sayesinde Servetini çoğalt-
tın, Zenginliğin seni gurura sürükledi. ⁶Bu yüzden Egemen
RAB şöyle diyor: Madem kendini Tanrı gibi bilge sandın,
⁷Ben de yabancıları, en acımasız ulusları Üzerine gönde-
receğim. Bilgelisinin güzelliğine kılıç çekecek, Görkemini
kirlitecekler. ⁸Seni ölüm çukuruna indirecekler, Denizle-
rin bağrında korkunç bir ölümle öleceksin. ⁹O zaman seni
öldürenlerin önünde Ben Tanrı’yım diyecek misin? Seni öl-
dürenlerin elinde Sen Tanrı değil, insansın. ¹⁰Yabancıların
elinde, Sünnetsizin ölümüyle öleceksin. Egemen RAB böy-
le diyor.” ¹¹RAB bana şöyle seslendi: ¹²“İnsanoğlu, Sur
Kralı için bir ağıt yak. Ona diyeceksin ki, ‘Egemen RAB
şöyle diyor: “‘Kusursuzlukta örnek biriydin, Bilgelığın ve
güzelliğin eksiksizdi. ¹³Sen Tanrı’nın bahçesi Aden’deydin.
Yakut, topaz, aytaşı, Sarı yakut, oniks, yeşim, Lacivertta-
şı, firuze, zümrütle, çeşit çeşit değerli taşla bezenmiştin.
Kakma ve oyma işlerin hep altındandı. Bunlar yaratıldı-
ğın gün hazırlanmışlardı. ¹⁴Meshedilmiş, koruyucu bir Ke-
rUV olarak Seni oraya yerleştirdim. Tanrı’nın kutsal dağın-
daydın, Yanan taşlar arasında dolaştın. ¹⁵Yaratıldığın gün-
den Sende kötülük bulunana dek Yollarında kusursuzdun.
¹⁶Ticaretinin bolluğundan Zorbalıkla doldun Ve günah iş-
ledin. Bu yüzden kirli bir şey gibi Seni Tanrı’nın dağından
attım, Yanan taşların arasından kovdum, Ey koruyucu Ke-
rUV. ¹⁷Güzelliğinden ötürü Gurura kapıldın, Görkeminden
ötürü Bilgelisini bozdun. Böylece seni yere attım, Kralların
önünde seni yüzkarası yaptım. ¹⁸İşlediğin pek çok günah
Ve ticaretteki hileciliğin yüzünden Kutsal yerlerini kirlit-
tin. Seni yakıp yok edecek Bir ateş çıkardım içinden, Bütün
seyredenlerin gözü önünde Seni yeryüzünde küle çevirdim.
¹⁹Seni tanıyan bütün uluslar sana şaştı, Sonun korkunç
oldu. Bir daha var olmayacaksın.” ²⁰RAB bana şöyle ses-
lendi: ²¹“İnsanoğlu, yüzünü Sayda’ya çevir, ona karşı pey-
gamberlik et. ²²Diyeceksin ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor:
“‘İşte sana karşıyım, ey Sayda, Senin içinde yüceleceğim.
Onları cezalandırınca, Kutsallığımı onlara gösterince, Be-
nim RAB olduğumu anlayacaklar. ²³Üzerine salgın hasta-
lık gönderecek, Sokaklarında kan akıtacağım. Kentin için-
de, her yanında Kılıçla yaralananlar düşüp ölecekler. O za-
man benim RAB olduğumu anlayacaklar.” ²⁴“İsrail halkı-
nı küçümseyen Çevre uluslardan hiçbiri Bir daha İsrail için
batan bir çalı, Acıtan bir diken olmayacak. O zaman be-
nim RAB olduğumu anlayacaklar. ²⁵“Egemen RAB şöyle
diyor: İsrail halkını aralarına dağılmış oldukları uluslardan
topladığım, ulusların gözü önünde kutsallığımı gösterdiğim

zaman kulum Yakup’a verdiğim kendi ülkelerine yerleşe-
cekler. ²⁶Orada güvenlik içinde yaşayacak, evler yapacak,
bağlar dikecekler. Onları küçümseyen bütün çevre ulusları
cezalandırdığımda güvenlik içinde yaşayacaklar. O zaman
benim Tanrıları RAB olduğumu anlayacaklar.”

29Sürgünlüğümüzün onuncu yılı, onuncu ayın on ikinci
günü RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, yüzünü firavnu-
na çevir, ona ve Mısır’a karşı peygamberlik et. ³Onlara de
ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: “‘Kendi kanallarının içinde
yatan Büyük canavar firavun, İşte, sana karşıyım. Sen ki,
Nil benimdir, Onu kendim için yaptım dersin. ⁴Çenelerine
çengeller takacak, Kanallarındaki balıkları Senin pullarına
yapıştıracağım. Pullarına yapışmış balıklarla birlikte Se-
ni kanallarından çıkaracağım. ⁵Seni de kanallarındaki bü-
tün balıkları da Çöle atacağım. Kırlara düşeceksin, Toplan-
mayacak, gömülmeyeceksin. Seni yem olarak yabanıl hay-
vanlara Ve yırtıcı kuşlara vereceğim. ⁶O zaman Mısır’da
yaşayan herkes Benim RAB olduğumu anlayacak. “‘Çün-
kü sen İsrail halkına kamış bir değnek oldun. ⁷Seni elle-
riyle tuttuklarında parçalanıp onların omuzlarını yardın.
Sana dayandıklarında parçalanıp bellerini burktun ^{xxiii}.
⁸“Bu yüzden Egemen RAB şöyle diyor: Üzerine halkını
ve hayvanlarını öldürecek bir kılıç gönderiyorum. ⁹Mısır
kimsesiz bırakılacak, viraneye çevrilecek. O zaman benim
RAB olduğumu anlayacaklar. “‘Madem Nil benimdir, onu
ben yaptım dedin, ¹⁰ben de sana ve kanallarına karşıyım.
Mısır’ı Migdol’dan Asvan’a, Kış sınırına dek kimsesiz bı-
rakacak, viraneye çevireceğim. ¹¹İçinden insan ayağı da,
hayvan ayağı da geçmeyecek. Kırk yıl orada kimse yaşa-
mayacak. ¹²Mısır’ı ıssız kalmış ülkeler gibi ıssız bırakaca-
ğım. Kentleri, viran olmuş kentler arasında kırk yıl kim-
sesiz kalacak. Mısırlılar’ı uluslar arasına gönderecek, ülke-
lere dağıtacağım. ¹³“Egemen RAB şöyle diyor: Kırk yıl
sonra onları dağılmış oldukları uluslardan toplayacağım.
¹⁴Sürgündekileri geri getirip Patros’a, yurtlarına döndüre-
ceğim. Orada güçsüz bir krallık oluşturacaklar. ¹⁵Krallıkların
en güçsüzü olacak, bir daha ulusların üzerinde egemenlik
sürmeyecek. Ulusları yönetmesinler diye onları küçük düşü-
receğim. ¹⁶Mısır bir daha İsrail halkının güveneceği bir yer
olmayacak. Ancak Mısırlılar onlara Mısır’a dönmekle işle-
dikleri günahı anımsatacaklar. O zaman İsraililer benim
Egemen RAB olduğumu anlayacaklar.” ¹⁷Sürgünlüğümüzün
yirmi yedinci yılı, birinci ayın birinci günü RAB bana şöyle
seslendi: ¹⁸“İnsanoğlu, Babil Kralı Nebukadnessar ordusu-
nu Sur Kenti’ne karşı büyük bir saldırıya geçirdi; herke-
sin saçı döküldü, ağır yük yüzünden omuz derileri yüzül-
dü. Ama Sur’a karşı ordusunu saldırıya geçirmesine karşın,
bundan ne kendisi ne de ordusu yararlandı. ¹⁹Bu yüzden
Egemen RAB şöyle diyor: Mısır’ı Babil Kralı Nebukadnes-
sar’a vereceğim, onun servetini alıp götürcek. Ordusuna
ücret olarak ülkeden yağmaladığı çapul malını dağıtacak.

^{xxii}Burada adı geçen Daniel’in İbranice yazılışı farklı olduğundan
bildiğimiz Peygamber Daniel olmayabilir.

^{xxiii}Septuaginta, Süryanice “Burktun”, Masoretik metin “Dik dur-
durdun”.

²⁰Hizmetine karşılık Mısır'ı ona verdim; çünkü o da ordusu da bana hizmet ettiler. Egemen RAB böyle diyor. ²¹“O gün İsrail halkını güçle donatacağım. Onların arasında senin dilini çözeceğim. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

30RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, peygamberlik et ve de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: “‘Ah o gün diye haykır. ³Çünkü o gün yakın. RAB’bin günü yakın, Bulutların günü, Ulusların yıkım zamanı. ⁴Bir kılıç Mısır’a karşı çıkacak. Kûş’u* acılar saracak. Mısır’da vurulanlar yere serilince Ülkenin serveti alınıp götürülecek, Temelleri yok edilecek. ⁵Mısır’la birlikte Kûş, Pût, Lud, Arabistan, Kuv ^{xxiv} ve antlaşma yaptığım halkım Kılıçtan geçirilecek. ⁶“RAB şöyle diyor: Mısır’ı destekleyenler öldürülecek, Mısır’ın övüldüğü ordu çökecek, Migdol’dan Asvan’a dek kılıçtan geçirilecekler. Böyle diyor Egemen RAB. ⁷Kimsesiz kalmış ülkeler arasında Kimsesiz kalacaklar. Kentleri viran olmuş kentler gibi olacak. ⁸Mısır’ı ateşe verdiğimde, Onu destekleyenler ezildiğinde, Benim RAB olduğumu anlayacaklar. ⁹“O gün kaygısız Kûşlular’ı korkutmak için gemilerle ulaklar göndereceğim. Mısır’ın yıkım günü geldiğinde korkuya kapılacaklar. İşte o gün geliyor. ¹⁰“Egemen RAB şöyle diyor: Babil Kralı Nebukadnessar aracılığıyla Mısır’ın zenginliğine son vereceğim. ¹¹O ve ordusu, ulusların en acımasız, Ülkeyi yerle bir etmek için gelecekler. Mısır’a karşı kılıçlarını çekecek, Ülkeyi öldürülenlerle dolduracaklar. ¹²Nil’in kanallarını kurutup Ülkeyi kötü kişilere teslim edeceğim, Ülkeyi de içindeki her şeyi de Yabancılar eliyle viran edeceğim. Bunu ben RAB söylüyorum. ¹³Egemen RAB şöyle diyor: Putları yok edecek, Nof’taki ^{xxv} değerli putlara son vereceğim. Mısır’da artık önder olmayacak, Ülkeye korku salacağım. ¹⁴Patros’u viraneye çevirecek, Soan’ı ^{xxvi} ateşe verecek, No ^{xxvii} Kenti’ni cezalandıracağım. ¹⁵Öfkemi Mısır’ın kalesi Sin üzerine boşaltacak, Kalabalık No halkına son vereceğim. ¹⁶Mısır’ı ateşe vereceğim, Sin acıdan kıvranacak, No Kenti’nin surları yarılacak, Nof sürekli tedirgin olacak. ¹⁷On Kenti ^{xxviii} ve Pi-Beset gençleri Kılıçtan geçirilecek, Oradaki halk sürgüne gönderilecek. ¹⁸Tahpanhes’te Mısır’ın boyunduruğunu kırdığım zaman, Orada gündüz geceye dönecek, Övüldüğü orduya son verilecek, Kent bulutlarla kaplanacak, Köylerindeki halk sürgüne gönderilecek. ¹⁹Mısır’ı böyle cezalandırdığımda Benim RAB olduğumu anlayacaklar.” ²⁰Sürgünlüğümüzün on birinci yılı, birinci ayın yedinci günü RAB bana şöyle seslendi: ²¹“İnsanoğlu, firavunun kolunu kırdım. İyileşmesin, kılıç tutacak kadar güçlenmesin diye kimse onu bağlamadı, sargı beziyle sarmadı. ²²Bu yüzden Egemen RAB şöyle diyor: Firavuna karşıyım. Her iki kolunu, sağlam ola-

nı da kırık olanı da kıracağım. Kılıcı elinden düşüreceğim. ²³Mısırlılar’ı uluslar arasına gönderecek, ülkelere dağıtacağım. ²⁴Babil Kralı’nın kollarını güçlendirip kılıcını onun eline vereceğim. Firavunun ise kollarını kıracağım. Babil Kralı’nın önünde ağır yaralı biri gibi inleyecek. ²⁵Babil Kralı’nın gücüne güç katacak, firavunun gücünü zayıflatacağım. Kılıcını Babil Kralı’nın eline verdiğimde ve o kılıcı Mısır’a doğru uzattığımda, benim RAB olduğumu anlayacaklar. ²⁶Mısırlılar’ı uluslar arasına gönderecek, ülkelere dağıtacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

31Sürgünlüğümüzün on birinci yılı, üçüncü ayın birinci günü RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, firavuna ve halkına de ki, “‘Görkemde kim seninle boy ölçüşebilir? ³Asur’a bak! Lübnan’da bir sedir ağacıydı, Ormana gölge salan güzel dalları vardı. Çok yüksekti, tepesi bulutlara erişiyordu. ⁴Sular ağacı besledi, Derin su kaynakları büyüttü. Akarsular dikili olduğu yerin çevresine akıyor, Kanalları kırdaki bütün ağaçlara erişiyordu. ⁵Kırdaki bütün ağaçlardan daha çok büyüdü. Bol su verildiği için Dal budak saldı, dalları uzadı. ⁶Kuşlar dallarına yuva yaptı, Yabanıl hayvanlar dalları altında yavruladı, Büyük uluslar gölgesinde yaşadı. ⁷Güzellikte eşsizdi. Dallarını giderek uzadı, Çünkü kökleri bol su alıyordu. ⁸Tanrı’nın bahçesindeki sedir ağaçlarından hiçbiri Onunla boy ölçüşemedi, Çam ağaçları dalları kadar bile değildi. Çınarlar onun dallarıyla boy ölçüşemedi. Tanrı’nın bahçesindeki ağaçların hiçbiri Onun kadar güzel değildi. ⁹Sık dallarla o sedir ağacını güzelleştirdim. Tanrı’nın bahçesi Aden’deki bütün ağaçlar onu kıskandı. ¹⁰“Bu yüzden Egemen RAB şöyle diyor: Ağaç büyüüp boy attığı, tepesi bulutlara eriştiği, büyüklüğünden ötürü gurura kapıldığı için ¹¹ben de onu kovdum, ulusların önderinin eline teslim ettim. Ona kötülüğü uyarınca davranacak. ¹²Yabancı ulusların en acımasızı onu kesip yalnız bıraktı. Dallarını dağlara, derelere düşürdü; ülkenin vadilerinde kesilmiş duruyor. Yeryüzündeki bütün uluslar gölgesinden çekilip onu bıraktılar. ¹³Bütün kuşlar devrik ağaca kondu, yabanıl hayvanlar dalları arasına yerleşti. ¹⁴Öyle ki, suların yakınında yetişen hiçbir ağaç böyle büyüüp boy atmasın, tepesini bulutlara eriştirmesin; bol suyla sulanan hiçbir ağaç bu denli yükselmesin. Çünkü hepsi ölüm çukuruna inen insanlarla birlikte ölüme, yerin derinliklerine gidecek. ¹⁵“Egemen RAB şöyle diyor: Sedir ağacı ölümler diyarına indiği gün, ona yas tutsunlar diye derin su kaynaklarını kapattım. İrmaklarımı durdurdum, gurularının önünü kestim. O ağaç yüzünden Lübnan’ı karallığa boğdum, bütün orman ağaçlarını kuruttum. ¹⁶Ölüm çukuruna inenlerle birlikte onu ölümler diyarına indirdiğimde, yıkılışının gürültüsünden ulusları titrettim. O zaman Aden Bahçesi’ndeki bütün ağaçlar, Lübnan’ın en seçkin, en iyi, bol sulanan ağaçları yerin derinliklerinde avunç buldu. ¹⁷Gölgesinde yaşayanlar, uluslar arasında onu destekleyenler de onunla birlikte ölümler diyarına, kılıçla öldürül-

^{xxiv}Masoretik metin “Kuv”, Septuaginta “Libyalılar”.

^{xxv}“Nof”: Memfis diye de bilinir.

^{xxvi}“Soan”: Tanis olduğu sanılıyor.

^{xxvii}“No”: Tebes diye de bilinir.

^{xxviii}“On Kenti”: Heliopolis diye de bilinir.

müşlerin yanına indiler. ¹⁸“Aden ağaçlarından hangisi görkem ve yücelikte seninle boy ölçüşebilir? Ama sen de Aden ağaçlarıyla birlikte yerin derinliklerine indirilecek, sünnetsizlere, kılıçla öldürülmüşlere katılacaksın. “İşte firavunla halkının sonu böyle olacaktır.’ Egemen RAB böyle diyor.”

32Sürgünlüğümüzün on ikinci yılı, on ikinci ayın birinci günü RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, firavun için bir ağıt yak. Ona de ki, “Uluslar arasında genç bir aslan gibi kendini öne sürdün, Ama sen denizlerdeki bir canavar gibisin. Irmaklarını karıştırır, Ayaklarıyla suları çalkalar, Irmakları bulandırırın.” ³Egemen RAB şöyle diyor: “Büyük bir kalabalıkla Ağımı senin üzerine atacağım; Onlar seni ağımla çekecekler. ⁴Seni karaya atacak, Kırlara fırlatacağım. Gökte uçan kuşların senin üzerine konmalarını sağlayacağım, Yeryüzündeki yabanıl hayvanlara Seni yem olarak vereceğim. ⁵Bedenini dağların üzerine serecek, Vadileri çürüten bedenle dolduracağım. ⁶Ülkeyi dağlara dek akan kanınla ıslatacağım, Vadiler seninle dolacak. ⁷Seni ortadan kaldırdığım zaman Gökleri örtecek, Yıldızları karartacak, Güneşi bulutla kapatacağım. Ay ışığını vermeyecek. ⁸Senin yüzünden gökte ışık veren bütün cisimleri karartacak, Ülkeni karanlığa gömeceğim.” Böyle diyor Egemen RAB. ⁹“Seni tanımadığın ülkelere, Ulusların arasına sürgüne gönderdiğimde ^{xxix}, Pek çok halkın yüreği üzüntüyle sarsılacak. ¹⁰Başına gelenlerden ötürü Pek çok halkı şaşkına çevireceğim. Kılıcımı önlerinde salladığım zaman, Senin yüzünden krallar dehşetle ürperecek. Yıkıma uğradığın gün Hepsî kendi canı için Her an korkuyla titreyecek. ¹¹Egemen RAB şöyle diyor: Babil Kralı’nın kılıcı üzerine gelecek. ¹²Yiğitlerin, ulusların en acımasızının, Senin halkını kılıçtan geçirmesine izin vereceğim. Mısır’ın gururunu kıracak, Bütün ordusunu yok edecekler. ¹³Bol suların yanında bütün sığırlarını yok edeceğim. Bundan böyle insan ayağı da hayvan ayağı da Suları karıştırıp bulandırmayacak. ¹⁴O zaman sularını dupduru kılacak, Irmaklarını yağ gibi akıtacağım. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵Mısır’ı viraneye çevirdiğimde, Ülkeyi her şeyden yoksun bıraktığımda, Orada yaşayan herkesi yok ettiğimde, Benim RAB olduğumu anlayacaklar. ¹⁶“Ona yakacakları ağıt budur. Ulusların kızları bu ağıtı yakacaklar. Mısır için, halkı için bu ağıtı yakacaklar.” Egemen RAB böyle diyor. ¹⁷Sürgünlüğümüzün on ikinci yılı, ayın on beşinci günü RAB bana şöyle seslendi: ¹⁸“Ey insanoğlu, Mısır halkı için yas tut. Onları ve güçlü ulusların kızlarını ölüm çukuruna inenlerle birlikte yerin derinliklerine indir. ¹⁹Onlara de ki, ‘Sen başkalarından daha mı güzelsin? Aşağı in ve oradaki sünnetsizlere katıl.’ ²⁰Mısır halkı kılıçla öldürülenlerin arasına düşecek. Kılıç hazır, bırakın Mısır bütün halkıyla birlikte sürüklen-sin. ²¹Güçlü önderler, ölümler diyarından, Mısır ve onu destekleyenler için, ‘Aşağı indiler, kılıçla öldürülen sünnetsizlerle birlikte burada yatıyorlar’ diyecekler. ²²“Asur bütün

ordusuyla orada. Kılıçtan geçirilmiş, ölmüş askerlerinin mezarları çevresini sarmış. ²³Mezarları ölüm çukurunun en dibinde, ordusu mezarının çevresinde duruyor. Yaşayanlar diyarında korku salanların hepsi kılıçtan geçirilmiş, ölmüş. ²⁴“Elam bütün halkıyla kendi mezarının çevresinde duruyor. Hepsî kılıçtan geçirilmiş, ölmüş, sünnetsiz olarak yerin derinliklerine inmiş. Yaşayanlar diyarında korku salmışlardı, şimdiyse utanç içinde ölüm çukuruna inenlere katıldılar. ²⁵Elam için öldürülenler arasında bir yatak yapıldı. Bütün halkı mezarının çevresinde. Hepsî sünnetsiz, kılıçtan geçirilerek ölmüş. Yaşayanlar diyarında korku salmışlardı, şimdiyse utanç içinde ölüm çukuruna inenlere katıldılar, öldürülenlerin arasına yerleştirildiler. ²⁶“Meşek ve Tuval bütün halkıyla kendi mezarları çevresinde duruyor. Hepsî sünnetsiz, kılıçtan geçirilerek öldürülmüş. Yaşayanlar diyarında korku salmışlardı. ²⁷Ölümler diyarına savaş silahlarıyla inen, kılıçları başlarının altına konan, kalkanları ^{xxx} kemikleri üzerine yerleştirilen öbür öldürülmüş sünnetsiz yiğitlerle birlikte mezara konmayacak mı onlar? Oysa bu yiğitler yaşayanlar diyarında korku salmışlardı. ²⁸“Sen de, ey firavun, düşecek ve kılıçla öldürülenlerle birlikte sünnetsizlerin arasına konacaksın. ²⁹“Edom, kralları ve önderleriyle orada. Güçlü olmalarına karşın kılıçla öldürülenlerin yanına kondular. Ölüm çukuruna inenlerin, sünnetsizlerin yanında yatıyorlar. ³⁰“Bütün kuzey önderleri, bütün Saydalılar orada. Güçleriyle korku saldıkları halde öldürülenlerle birlikte utanç içinde indiler. Sünnetsiz olarak kılıçla öldürülenlerle birlikte utanç içinde ölüm çukuruna inenlerin yanına kondular. ³¹“Firavunla ordusu kılıçla öldürülmüş bu büyük kalabalığı görünce avunç bulacak.” Böyle diyor Egemen RAB. ³²“Yaşayanlar diyarında korku salmasını sağladığım halde, firavunla halkı, kılıçla öldürülenlerle birlikte sünnetsizlerin yanına konacak.” Böyle diyor Egemen RAB.

33RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, kendi halkına şöyle diyeceksin: ‘Bir ülkenin üzerine kılıç gönderdiğim, ülke halkı aralarından birini seçip bekçi atadığı, ³bekçi kılıcın ülkenin üzerine yaklaştığını görüp halkı uyarmak için boru çaldığı zaman; ⁴kim boru sesini işitip de uyarıyı dikkate almazsa, kılıç da gelip onu öldürürse, kanından kendisi sorumludur. ⁵Boru sesini duymuş, ama uyarıyı dikkate almamıştır; kanından kendisi sorumludur. Uyarıyı dikkate alsaydı, canını kurtaracaktı. ⁶Ne var ki, bekçi kılıcın ülkenin üzerine yaklaştığını görüp halkı uyarmak için boru çalmazsa, kılıç da gelip halktan birini öldürürse, o kişi kendi günahı içinde öldürülmüştür; kanından bekçiyi sorumlu tutacağım.’ ⁷“İnsanoğlu, seni İsrail halkına bekçi atadım. Benden bir söz duyar duymaz onları benim yerime uyarcaksın. ⁸Kötü kişiye, ‘Ey kötü kişi, kesinlikle öleceksin’ dediğim zaman, onu uyarmaz, kötü yolundan döndürmek için konuşmazsan, o kişi günahı içinde ölecek; ama onun kanından seni sorumlu tutacağım. ⁹Ancak kötü kişiyi uyardığın halde yolundan dönmezse, o günahı içinde ölecek. Ama sen

^{xxix}Septuaginta “Sürgüne gönderdiğimde”, Masoretik metin “Yıkıma uğrattığımda”.

^{xxx}Olası metin “Kalkanları”, Masoretik metin “Suçları”.

canımı kurtarmış olacaksınız. ¹⁰“İnsanoğlu, İsrail halkına de ki, ‘Siz şöyle diyorsunuz: İsyânlarımızla günahlarımız bizi çökertiyor, onlardan ötürü eriyip yok oluyoruz. Durum böyleyken nasıl yaşayabiliriz?’ ¹¹Onlara de ki, ‘Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, ben kötü kişinin ölümünden sevinç duymam, ancak kötü kişinin kötü yollarından dönüp yaşamasından sevinç duyarım. Dönün! Kötü yollarınızdan dönün! Niçin ölesiniz, ey İsrail halkı!’ ¹²“Sen, ey insanoğlu, halkına de ki, ‘Doğru kişi Tanrı’ya başkaldırırsa, doğruluğu onu kurtarmaz. Kötü kişi kötülüğünden döndüğü zaman kötülüğü yıkımına neden olmaz. Doğru kişi Tanrı’ya başkaldırırsa, doğruluğu yaşamasını sağlamaz.’ ¹³Doğru kişi için, ‘Kesinlikle yaşayacak’ desem, ama o doğruluğuna güvenip de kötülük yapsa, yaptığı doğru işlerin hiçbiri anımsanmayacak. Yaptığı kötülükten ötürü ölecek. ¹⁴Kötü kişiye, ‘Kesinlikle öleceksin’ desem, ama o günahından dönüp adil ve doğru olanı yapsa, ¹⁵aldığı rehini geri verse, çaldığını ödese, yaşam veren kurallar uyarınca davranıp günah işlemese kesinlikle yaşayacak, ölmeyecektir. ¹⁶İşlediği günahlardan hiçbiri ona karşı anımsanmayacaktır, adil ve doğru olanı yapmıştır; kesinlikle yaşayacaktır. ¹⁷“Senin halkın, ‘Rab’bin yolu doğru değil’ diyor. Oysa doğru olmayan onların yolu. ¹⁸Doğru kişi doğruluğundan döner de kötülük yaparsa, yaptığı kötülüğün içinde ölecektir. ¹⁹Kötü kişi yaptığı kötülükten döner de adil ve doğru olanı yaparsa, yaptığı bu işlerle yaşayacaktır. ²⁰Ey İsrail halkı, ‘Rab’bin yolu doğru değil’ diyorsun. Her birinizi kendi yoluna göre yargılayacağım.” ²¹Sürgünlüğümüzün on ikinci yılı, onuncu ayın beşinci günü Yerusâlim’den kaçıp kurtulan biri yanıma gelip, “Kent düştü!” dedi. ²²Akşam, Yerusâlim’den kaçıp kurtulan adam gelmeden önce, RAB’bin eli üzerimdeydi, konuşamıyordum. Sabah o yanıma gelmeden RAB dilimi çözdü. Dilim açıldı, artık konuşabiliyordim. ²³RAB bana şöyle seslendi: ²⁴“İnsanoğlu, İsrail’in viran olmuş kentlerinde yaşayanlar, ‘İbrahim tek kişiyken ülkeyi miras almıştı. Oysa biz kalabalığız, ülke miras olarak bize verilmiştir’ diyorlar. ²⁵Bu nedenle onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Eti kanıyla yiyor, putlarınıza bel bağlıyor, kan döküyorsunuz. Yine de ülkeyi miras almayı mı umuyorsunuz? ²⁶Kılıcınıza güveniyor, iğrenç şeyler yapıyor, komşunuzun karısını kirletiyorsunuz. Yine de ülkeyi miras almayı mı umuyorsunuz?’ ²⁷“Onlara de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Varlığım hakkı için, viran olmuş kentlerde yaşayanlar kılıçtan geçirilecek, kırdâ yaşayanları yem olarak yabanıl hayvanlara vereceğim, kalelerde, mağaralarda yaşayanlar salgın hastalıkla yok olacak. ²⁸Ülkeyi ıssız, kimsesiz bırakacağım, övündükleri güç son bulacak. İsrail dağları ıssız kalacak, oradan kimse geçmeyecek. ²⁹Yaptıkları iğrenç şeylerden ötürü ülkeyi ıssız, kimsesiz bıraktığım zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.’ ³⁰“Sen, ey insanoğlu, halkın duvar diplerinde, evlerin kapıları önünde senin hakkın da konuşuyor. Birbirlerine, ‘Haydi, gidip RAB’den gelen sözün ne olduğunu duyalım’ diyorlar. ³¹Halk her zaman ki gibi sana geliyor. Benim halkım olarak önünde oturu-

yor, sözlerini dinliyor, ama dediklerini yapmıyorlar. Ağzılarıyla istekli olduklarını açıkıyorlar, ama yürekleri haksız kazanç peşinde. ³²Sen onlar için güzel sesle sevgi ezgileri okuyan, iyi çalgı çalan biri gibisin. Sözlerini dinliyor, ama dediklerini yapmıyorlar. ³³“Bütün bunlar gerçekleşince – ki gerçekleşecek– aralarında bir peygamber bulunduğunu anlayacaklar.”

34RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, İsrail’in çobanlarına karşı peygamberlik et ve onlara, bu çobanlara şöyle de: ‘Egemen RAB diyor ki: Vay kendi kendini güden İsrail çobanlarına! Çobanların sürüyü gütmesi gerekmez mi? ³Yağı yiyor, yünü giyiyor, besili koyunları ^{xxxi} kesiyorsunuz, ama sürüyü kayırmıyorsunuz. ⁴Zayıfları güçlendirmediniz, hastaları iyileştirmediniz, yaralıların yarasını sarmadınız. Yolunu şaşırانları geri getirmediniz, yitkileri aramadınız. Ancak sertlik ve şiddetle onlara egemen oldunuz. ⁵Çobanları olmadığı için dağıldılar, yabanıl hayvanlara yem oldular. ⁶Koyunlarım bütün dağlarda, yüksek tepelerde başıboş dolandılar. Koyunlarım yeryüzüne dağıldı. Onları ne arayan var, ne soran. ⁷“Bu yüzden, ey çobanlar, RAB’bin sözünü dinleyin: ⁸Varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, çoban olmadığından koyunlarım yağma edildi, yabanıl hayvanlara yem oldu. Çobanlarım koyunlarımı aramadılar, onları güdeceklerine kendi kendilerini güttüler. ⁹Onun için, ey çobanlar, RAB’bin sözünü dinleyin. ¹⁰Egemen RAB şöyle diyor: Ben çobanlara karşıyım! Koyunlarımdan onları sorumlu tutacağım, koyunlarımı gütmelerine son vereceğim. Öyle ki, artık kendi kendilerini güdemeyecekler. Koyunlarımı onların ağzından kurtaracağım, artık onlara yem olmayacaklar. ¹¹“Egemen RAB şöyle diyor: Ben kendim koyunlarımı arayıp soracağım. ¹²Dağılmış koyunlarım arasındaki bir çoban sürüsüyle nasıl ilgilenirse, ben de koyunlarımla öyle ilgileneceğim. Bulutlu, karanlık bir gün dağılmış oldukları her yerden onları kurtaracağım. ¹³Onları ulusların arasından çıkaracak, ülkelerden toplayacak, kendi yurtlarına geri getireceğim. Onları İsrail dağlarında, vadilerde, ülkenin bütün oturabilir yerlerinde güdeceğim. ¹⁴Onları iyi bir otlakta güdeceğim; yaylaları İsrail’in yüksek dağları üzerinde olacak. Orada iyi bir otlakta yatacak, İsrail’in yüksek dağlarındaki verimli otlaklarda otlayacaklar. ¹⁵Ben kendim koyunlarımı güdeceğim, onları kendim yatıracam. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁶Yiteni arayacak, yolunu şaşırانı geri getireceğim. Yaralının yarasını saracak, zayıfı güçlendireceğim. Ama semizlerle güçlüleri yok edeceğim. Koyunlarımı adalette güdeceğim. ¹⁷“Siz, ey benim sürüm, Egemen RAB şöyle diyor: Koyunla koyun arasında yargıyı ben vereceğim. Koçlarla tekelere gelince, ¹⁸iyi otlakta otlamanız yetmiyor mu ki, otlaklarınızın geri kalanını ayaklarınızla çiğniyorsunuz? Duru su içmeniz yetmiyor mu ki, geri kalan suyu ayaklarınızla bulandırıyor musunuz? ¹⁹Koyunlarım ayak-

^{xxxi}İbranice’den “Koyun” olarak çevrilen sözcük “Keçi” anlamına da gelir.

larnızın çğnediğini otlamak, ayaklarnızın bulandırdığını içmek zorunda kalıyor. ²⁰“Bu nedenle Egemen RAB onlara şöyle diyor: Semiz koyunla cılız koyun arasında ben kendim yargıçlık yapacağım. ²¹Madem bütün cılız koyunları kovup dağıtıncaya dek böğrünüze vuruyor, omuzunuzla itiyor, boynuzlarınızla kakıyorsunuz, ²²ben de koyunlarımı kurtaracağım, artık çapul malı olmayacaklar. Koyunla koyun arasında ben yargıçlık yapacağım. ²³Başlarına, onları güdecek tek çoban olarak kulum Davut’u koyacağım. Onları o güdecek, çobanları o olacak. ²⁴Ben RAB onların Tanrısı olacağım, kulum Davut da onların arasında önder olacak. Ben RAB, böyle diyorum. ²⁵“Onlarla bir esenlik antlaşması yapacağım, ülkedeki yırtıcı hayvanları yok edeceğim. Çölde güvenlik içinde yaşayacak, ormanlarda uyuyacaklar. ²⁶Onları da dağıtımın çevresini de bereketli kılacağım. Yağmuru zamanında yağdıracağım. Bereketli yağmurlar olacak. ²⁷Kırdaki ağaçlar meyve verecek, toprak ürün verecek. Halk ülkesinde güvenlik içinde olacak. Boyunduruklarının bağlarını koparıp onları köle edenlerin elinden kurtardığım zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar. ²⁸Artık ulusların çapul malı, yabancı hayvanların yemi olmayacaklar. Güvenlik içinde yaşayacaklar, kimse onları korkutmayacak. ²⁹Onlar için ünlü bir fidanlık yetiştireceğim. Artık ülke kıtlıktan yok olmayacak, ulusların aşağılanmasına uğramayacaklar. ³⁰O zaman ben Tanrıları RAB’bin onlarla birlikte olduğumu ve İsrail soyunun da benim halkım olduğunu anlayacaklar.’ Böyle diyor Egemen RAB. ³¹‘Benim koyunlarım, otlağımın koyunları siz insanlarsınız. Ben sizin Tanrımız’ım.’ Böyle diyor Egemen RAB.”

35RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, yüzünü Seir Dağı’na çevir, ona karşı peygamberlik et. ³Ona de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Ey Seir Dağı, sana karşıyım! Elimi sana karşı uzatacak, seni viran edip kimsesiz bırakacağım. ⁴Kentlerini yerle bir edeceğim, kimsesiz kalacaksın. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksın. ⁵“Madem İsraililer’e hep kin besledin, yıkıma uğradıklarında, cezalandırılmalarının zamanı doruğa ulaştığında, onları kılıca teslim ettin, ⁶varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, senin kanımı akıtacağım, kan peşini bırakmayacak. Madem kan dökmekten nefret etmedin, kan peşini bırakmayacak. ⁷Seir Dağı’nı viran edip kimsesiz bırakacağım, oraya gidip geleni kesip atacağım. ⁸Dağlarımı ölümlerle dolduracağım; kılıçtan geçirilenler senin tepelerinde, vadilerinde, derelerinde düşüp ölecekler. ⁹Seni sonsuza dek viran edeceğim, kentlerinde kimse oturmayacak. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksın. ¹⁰“Siz, bu iki ulus, bu iki ülke bizim olacak, onları miras alacağız demiştiniz. Oysa RAB oralardadır. ¹¹Bundan ötürü varlığım hakkı için diyor Egemen RAB, beslediğiniz kin yüzünden halkıma nasıl öfkeyle, kıskançlıkla davrandıysanız, ben de size öyle davranacağım. Sizi yargıladığım zaman onlara kendimi tanıtacağım. ¹²O zaman İsrail dağlarına sövgülerinizi duyduğumu anlayacaksınız. Şöyle demiştiniz: “Yerle bir oldular, yutalım diye bize

verildiler.” ¹³Bana karşı böbürlendiğinizi, saygısızca konuştuğunuzu da duydum. ¹⁴Egemen RAB şöyle diyor: Bütün yeryüzü sevinirken, seni yerle bir edeceğim. ¹⁵İsrail halkının mirası yerle bir olduğunda nasıl sevindinse, ben de sana öyle davranacağım. Ey Seir Dağı, viran olacaksın; bütün Edom da viran olacak. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

36“İnsanoğlu, İsrail dağlarına peygamberlik et ve de ki, ‘Ey İsrail dağları, RAB’bin sözünü dinleyin! ²Egemen RAB şöyle diyor: Düşman sizin hakkınızda, Hah, hah! Bu eski tepeler mülkümüz oldu! dediği için ³peygamberlik et ve de ki, Egemen RAB şöyle diyor: Dağlarımızı viran ettiler, sizi her yandan sıkıştırıp çğnediler; böylece ulusların mülkü oldunuz, dile düştünüz, alay konusu oldunuz, ⁴ey İsrail dağları, Egemen RAB’bin sözünü dinleyin! Egemen RAB dağlarla tepelere, vadilerle derelere, yıkıntılara, çevrenizdeki ulusların yağmasına, alayına uğramış, terk edilmiş kentlere şöyle diyor: ⁵Egemen RAB şöyle diyor: Yüreklere sevinç dolu, aşağılayarak otlaklarımızı yağmalamak için ülkeme sahip çıkan öteki uluslara, özellikle Edom’a karşı büyük bir kıskançlıkla konuştum.’ ⁶Bu nedenle İsrail ülkesi için peygamberlik et ve dağlara, tepelere, vadilere, derelere de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Ulusların aşağılanmasına hedef olduğunuz için öfkeyle, kıskançlıkla konuştum. ⁷Bu nedenle Egemen RAB şöyle diyor: Ant içiyorum ki, çevrenizdeki uluslar da aşağılanacaktır. ⁸“Ama siz, ey İsrail dağları, dal budak salacak ve halkım İsrail için ürün vereceksiniz. Çünkü halkım İsrail yakında yurduna dönecek. ⁹Sizi kayıracak, size yöneleceğim. İşlenecek, ekileceksiniz. ¹⁰Ülkenizde yaşayanların sayısını, evet, bütün İsrail halkının sayısını çoğaltacağım. Kentlerde insanlar yaşayacak, yıkıntılar onarılacak. ¹¹Ülkenizdeki insan ve hayvan sayısını çoğaltacağım. Verimli olacak, çoğalacaklar. Geçmişte olduğu gibi ülkeniz insanlarla dolup taşacak. Sizi eskisinden daha verimli kılacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız. ¹²Ülkenize insanların, halkım İsrail’in girmesini sağlayacağım. Sizi sahiplenecekler. Siz de onların mirası olacaksınız. Onları bir daha çocuklarından yoksun bırakmayacaksınız. ¹³“Egemen RAB şöyle diyor: Ey ülke, insanlar sana insan yiyen, ulusunu çocuksuz bırakan ülke diyorlar. ¹⁴Bundan böyle artık sen insan yemeyecek, ulusunu çocuksuz bırakmayacaksın. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁵Artık ulusların aşağılamalarını size işittirmeyeceğim. Ulusların aşağılanmasına uğramayacaksınız. Halkınızın bir daha tökezlemesine izin vermeyeceksiniz.’ Egemen RAB böyle diyor.” ¹⁶RAB bana şöyle seslendi: ¹⁷“İnsanoğlu, İsrail halkı kendi ülkesinde yaşarken tutumu ve davranışlarıyla ülkeyi kirletti. Onların davranışı benim gözümde âdet gören bir kadının kirliliği gibiydi. ¹⁸Bu yüzden öfkemi üzerlerine boşalttım. Çünkü ülkede kan döktüler, putlarıyla onu kirlettiler. ¹⁹Onları uluslara dağıttım, ülkelere yayıldılar. Onları tutumlarına ve davranışlarına göre yargıladım. ²⁰Ulusların arasında her gittikleri yerde kutsal adımı kirlettiler. Çünkü onlar için,

'Bu RAB'bin halkı, öyleyken ülkesinden çıkmak zorunda kaldı' dedi. ²¹İsrail halkının gittiği uluslar arasında kirlettiği kutsal adının onuru için kaygılandım. ²²"Bu nedenle İsrail halkına de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Ey İsrail halkı, sizin hatırınız için değil, gittiğiniz uluslar arasında kirlettiğiniz kutsal adının hatırı için bunları yapacağım. ²³Uluslar arasında kirlenen, onlar arasında kirlettiğiniz büyük adımın kutsallığını göstereceğim. Onların gözü önünde kutsallığımı sizin aracılığımızla kanıtladığımda, uluslar benim RAB olduğumu anlayacaklar. Egemen RAB böyle diyor. ²⁴"Sizi uluslar arasından alacak, bütün ülkelerden toplayıp ülkenize geri getireceğim. ²⁵Üzerinize temiz su dökceğim, arınacaksınız. Sizi bütün kirliliklerinizden ve putlarımızdan arındıracağım. ²⁶Size yeni bir yürek verecek, içinize yeni bir ruh koyacağım. İçinizdeki taştan yüreği çıkaracak, size etten bir yürek vereceğim. ²⁷Ruhumu içinize koyacağım; kurallarımı izlemenizi, buyruklarına uyup onları uygulamamızı sağlayacağım. ²⁸Atalarımıza verdiğimiz ülkede yaşayacak, benim halkım olacaksınız, ben de sizin Tanrınız olacağım. ²⁹Sizi bütün kirliliklerinizden kurtaracağım. Buğdaya seslenecek ve onu çoğaltacağım. Artık size kıtlık göndermeyeceğim. ³⁰Ulusların arasında bir daha kıtlık utancı çekmemeniz için ağaçların meyvesini, tarlaların ürününü çoğaltacağım. ³¹O zaman kötü yollarınızı, kötü işlerinizi anımsayacaksınız. Günahlarınız, iğrenç uygulamalarınız yüzünden kendinizden tiksineceksiniz. ³²Bunu sizin hatırınız için yapmadığımı iyi bilin. Egemen RAB böyle diyor. Davranışlarınızdan utanın, yüzünüz kızarsın, ey İsrail halkı! ³³"Egemen RAB şöyle diyor: Sizi bütün günahlarınızdan arıttığım gün, kentlerinizde yaşamamızı sağlayacağım; yıkıntılar onarılacak. ³⁴Gelip geçenlerin gözünde viran olan ülkenin toprakları işlenecek. ³⁵Şöyle diyecekler: Viran olan bu ülke Aden bahçesi gibi oldu; yıkılıp yerle bir olmuş, kimsesiz kalmış kentler yeniden güçlendiriliyor, içinde oturuluyor. ³⁶O zaman çevrenizde kalan uluslar yıkılıp yeniden yaparın, çıplak yerleri yeniden dikenin ben RAB olduğumu anlayacaklar. Bunu ben RAB söylüyorum ve dediğimi yapacağım.' ³⁷"Egemen RAB şöyle diyor: İsrail halkının benden yine yardım dilemesini sağlayacak ve onlar için şunu yapacağım: Onları bir koyun sürüsü gibi çoğaltacağım. ³⁸Bayramlarda Yeruşalim nasıl kurbanlık hayvanlarla doluyorsa, viran olmuş kentler de insan topluluklarıyla öyle dolup taşacak. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar."

37RAB'bin eli üzerimdeydi, Ruh'uyla ^{xxxii} beni dışarı çıkardı, kemiklerle dolu bir ovanın ortasına koydu. ²Beni onların arasında her yöne dolaştırdı. Ovada her yere yayılmış, tamamen kurumuş pek çok kemik vardı. ³RAB, "İnsanoğlu, bu kemikler canlanabilir mi?" diye sordu. Ben, "Sen bilirsin, ey Egemen RAB" diye yanıtladım. ⁴Bunun üzerine, "Bu kemikler üzerine peygamberlik et" dedi, "Onlara

^{xxxii}İbranice'de "Ruah" (Ruh) sözcüğü, "Rüzgar", "Soluk" anlamına da gelir.

de ki, 'Kuru kemikler, RAB'bin sözünü dinleyin!' ⁵Egemen RAB bu kemiklere şöyle diyor: İçinize ruh koyacağım, canlanacaksınız. ⁶Size kaslar verecek, üzerinizde et oluşturacağım, sizi deriyle kaplayacağım. İçinize ruh koyacağım, canlanacaksınız. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız." ⁷Böylece bana verilen buyruk uyarınca peygamberlik ettim. Ben peygamberlik ederken bir gürültü oldu, bir taktı duyuldu. Kemikler birbirleriyle birleşiyordu. ⁸Baktım, işte üzerlerinde kaslar, etler oluşuyor, üstlerini deri kaplıyordu. Ama onlarda ruh yoktu. ⁹Sonra bana şöyle dedi: "Rüzgara peygamberlik et, insanoğlu, peygamberlik et ve de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Ey rüzgar, gel dört yandan es. Bu öldürülmüşlerin üzerine üfle ki canlansınlar!'" ¹⁰Böylece bana verilen buyruk uyarınca peygamberlik ettim. Onların içine soluk girince canlanıp ayağa kalktılar. Çok, çok büyük bir kalabalık oluşturuyorlardı. ¹¹Sonra bana, "İnsanoğlu, bu kemikler bütün İsrail halkını simgeliyor" dedi, "Onlar, 'Kemiklerimiz kurudu, umudumuz yok oldu, bittik' diyorlar. ¹²Bu yüzden peygamberlik et ve onlara de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Ey halkım, mezarlarımızı açıp sizi oradan çıkaracak, İsrail ülkesine geri getireceğim. ¹³Mezarlarımızı açıp sizi çıkardığım zaman benim RAB olduğumu anlayacaksınız, ey halkım. ¹⁴Ruhumu içinize koyacağım, canlanacaksınız. Sizi kendi ülkenize yerleştireceğim. O zaman, bunu söyleyenin ve yapanın ben RAB olduğumu anlayacaksınız.'" Böyle diyor RAB. ¹⁵RAB bana şöyle seslendi: ¹⁶"İnsanoğlu, bir değnek al, üzerine 'Yahuda ve dostları İsraililer için' diye yaz. Sonra başka bir değnek al, üzerine 'Yusuf'la dostları İsraililer için Efrayim'in değneği' diye yaz. ¹⁷İki değneği yan yana getirerek birleştir. Öyle ki, elinde bir değnek gibi olsun. ¹⁸"Halkından biri, 'Bu yaptığının anlamı ne? Bize açıklamaz mısın?' diye sorarsa, ¹⁹şöyle yanıtlayacaksın: 'Egemen RAB şöyle diyor: Efrayim'in elindeki değneği -Yusuf'la dostları İsrail oymaklarının değneğini- alıp Yahuda değneğiyle birleştireceğim. İkisinden bir değnek yapıp elimde tutacağım.' ²⁰Üzerine yazdığın değnekleri görebilecekleri şekilde elinde tut. ²¹Onlara de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: İsraililer'i gittikleri ulusların içinden alacağım. Onları her yerden toplayıp ülkelerine geri getireceğim. ²²Onları ülkede, İsrail dağları üzerinde tek bir ulus yapacağım. Hepsinin tek kralı olacak. Artık iki ayrı ulus olmayacaklar, iki krallığa bölünmeyecekler. ²³Artık putlarıyla, iğrenç uygulamalarıyla, isyanlarıyla kendilerini kirletmeyecekler. Onları yerleştikleri, içinde günah işledikleri yerlerden kurtarıp arındıracağım. Onlar halkım olacak, ben de onların Tanrısı olacağım. ²⁴"Kulum Davut onların kralı olacak, hepsinin tek çobanı olacak. Buyruklarımı izleyecek, kurallarına uyacak, onları uygulayacaklar. ²⁵Kulum Yakup'a verdiğim, atalarımızın yaşadığı ülkeye yerleşecekler. Kendileri, çocukları, çocuklarının çocukları sonsuza dek orada yaşayacaklar. Kulum Davut da sonsuza dek onların önderi olacak. ²⁶Onlarla esenlik antlaşması yapacağım. Bu onlarla sonsuza dek geçerli bir antlaşma olacak. Onları yeniden oraya yerleştirip sayı-

ca çoğaltacağım. Tapınacağımı sonsuza dek onların ortasına kuracağım. ²⁷Konutum aralarında olacak; onların Tanrısı olacağım, onlar da benim halkım olacak. ²⁸Tapınacağım sonsuza dek onların arasında oldukça uluslar İsrail'i kutsal kılanın ben RAB olduğumu anlayacaklar.”

38RAB bana şöyle seslendi: ²“İnsanoğlu, yüzünü Magog ülkesinden Roş'un, Meşek'in, Tuval'in önderi ^{xxxiii}Gog'a çevir, ona karşı peygamberlik et. ³De ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Ey Roş'un, Meşek'in, Tuval'in önderi Gog, sana karşıyım. ⁴Seni geldiğin yoldan geri çevirecek, çenelelerine çengel takacağım. Seni ve bütün ordunu, atları, tam donanmış atlıları, küçük büyük kalkanlı, hepsi kılıç kullanan büyük kalabalığı dışarıya sürükleyeceğim. ⁵Onlarla birlikte hepsi kalkanlı, miğferli Persliler'i, Kûşlular'ı*, Pütular'ı, ⁶Gomer'in bütün ordusunu, uzak kuzeydeki Beyt-togarma'nın bütün ordusunu ve yanındaki birçok ulusu da sürükleyeceğim. ⁷“‘Hazır ol! Çevrende toplanmış büyük kalabalıkla birlikte hazırlan. Onları sen gözeteceksin. ⁸Uzun zaman sonra savaşa çağrılacaksın. Gelecek yıllarda, halkı birçok ulustan uzun zamandır ıssız kalmış İsrail dağlarında toplanmış, savaştan rahata kavuşmuş bir ülkeye saldıracaksın. Uluslar arasından çıkarılmış olan bu halk, şimdi güvenlik içinde yaşıyor. ⁹Sen, bütün askerlerin ve seninle olan birçok ulus çıkıp kasırğa gibi geleceksiniz; ülkeyi kaplayan bulut gibi olacaksınız. ¹⁰“‘Egemen RAB şöyle diyor: O gün aklına bazı düşünceler gelecek, kötü düzenler tasarlayacaksın. ¹¹Diyeceksin ki: Sursuz köyleri olan bir ülkeye saldıracağım, esenlik ve güvenlik içinde yaşayan insanların üzerine yürüyeceğim. Bu köylerin tümü sursuz; kapıları da kapı sürgüleri de yok. ¹²Viran olmuş kentlerde yaşayan halkı soyup malını yağma edeceğim. Sürüsü, malı olan, dünyanın ortasında yaşayan bu ulusların arasından toplanmış halka karşı elimi uzatacağım. ¹³Saba, Dedan, Tarşış tüccarları ve köyleri sana, Yağmalamak için mi geldin? Çapul malı toplamak, altın, gümüş taşımak, hayvan, mal götürmek, bol ganimet elde etmek için mi bu kalabalığı topladın? diyecek.’ ¹⁴“Bu yüzden, ey insanoğlu, peygamberlik et ve Gog'a de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: O gün halkım İsrail güvenlik içinde yaşarken bunu farketmeyecek misin? ¹⁵Sen ve seninle birlikte birçok ulustan oluşan tümü ata binmiş büyük bir kalabalık, güçlü bir ordu uzak kuzeyden geleceksiniz. ¹⁶Ülkeyi kaplayan bir bulut gibi halkım İsrail'in üzerine yürüyeceksiniz. Son günlerde, ey Gog, seni ülkeme saldırtacağım. Öyle ki, ulusların gözü önünde kutsallığımı senin aracılığıyla gösterdiğim zaman beni tanıyabilsinler. ¹⁷“‘Egemen RAB şöyle diyor: Eski günlerde kullarım İsrail peygamberleri aracılığıyla hakkında konuştuğum kişi değil misin sen? O dönemde seni onlara saldırtacağım ilişkin yıllarca peygamberlik ettiler. ¹⁸“‘Gog İsrail ülkesine saldırdığı gün öfkem alevlenecek. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁹Kıskançlığım ve öfkemin şiddetiyle diyo-

rum ki, o gün İsrail ülkesinde büyük bir yer sarsıntısı olacak. ²⁰Denizdeki balıklar, gökteki kuşlar, kırdaki hayvanlar, yerde sürünen bütün yaratıklar ve dünyadaki bütün insanlar önümde titreyecekler. Dağlar yerle bir edilecek, kayalıklar ufalanacak, her duvar çökecek. ²¹Bütün dağlarında Gog'a karşı kılıcı çağıracağım. Egemen RAB böyle diyor. Herkes birbirine kılıç çekecek. ²²Onu salgın hastalıkla, kanla cezalandıracağım; onun, ordusunun, ondan yana olan birçok ulusun üzerine sağanak yağmur, dolu, ateşli kükürt yağdıracağım. ²³Böylece büyüklüğümü, kutsallığımı gösterecek, birçok ulusun gözünde kendimi tanıttacağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar.”

39“İnsanoğlu, Gog'a karşı peygamberlik et ve ona de ki, 'Egemen RAB şöyle diyor: Ey Roş'un, Meşek'in, Tuval'in önderi ^{xxxiv}Gog, sana karşıyım. ²Seni geri çevirip sürükleyeceğim. Seni uzak kuzeyden çıkarıp İsrail'in dağlarına getireceğim. ³Sol elindeki yayımı vuracak, sağ elindeki oklarını düşüreceğim. ⁴Sen de askerlerinle senden yana olan uluslar da İsrail dağlarına serileceksiniz. Sizi yem olarak her çeşit yırtıcı kuşa, yabamıl hayvana vereceğim. ⁵Açık kırlarda düşüp öleceksiniz. Çünkü bunu ben söyledim. Egemen RAB böyle diyor. ⁶Magog'un ve kıyıda güvenlik içinde yaşayanların üzerine ateş yağdıracağım. O zaman benim RAB olduğumu anlayacaklar. ⁷“‘Halkım İsrail arasında kutsal adımı tanıttacağım. Bundan böyle kutsal adımın aşağılanmasına izin vermeyeceğim. Uluslar benim İsrail'de kutsal olan RAB olduğumu anlayacaklar. ⁸O gün yaklaştı! Söylediklerim olacak. Egemen RAB böyle diyor. Budur sözünü ettiğim gün! ⁹“‘O zaman İsrail kentlerinde yaşayanlar dışarı çıkıp topladıkları silahları yakacaklar. Küçük büyük kalkanları, yayları, okları, sopaları, mızrakları ateşe atacaklar. Bunlarla yedi yıl ateş yakacaklar. ¹⁰Kırdan odun toplanmayacak, ormandan odun kesmeyecekler. Yakmak için silahları kullanacaklar. Mallarını yağmalayanları yağmalayacak, kendilerini soyanları soyacaklar. Egemen RAB böyle diyor. ¹¹“‘O gün Lut Gölü'nün doğusunda, Gezinler Deresi'nde Gog'a İsrail'de bilinen ^{xxxv}bir mezar yeri vereceğim. Gog'la bütün ordusu orada gömülecek. Oraya Hamon-Gog ^{xxxvi}Vadisi adı verilecek. Oradan geçecek gezginlerin önü kesilecek. ¹²İsrail halkı ülkeyi arındırmak için onları gömecek. Bu yedi ay sürecek. ¹³Onları bütün ülke halkı gömecek. Görkemimi açıkladığım gün onlar için onur olacak. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁴“‘Ülkeyi arındırmak için adamlar görevlendirilecek. Bazıları ülkeyi sürekli dolaşacak, öbürleriye yerde kalan cesetleri gömecekler. Yedi aylık süre bitince, araştırma işine başlayacaklar. ¹⁵Bu adamlar ülkenin her yanını dolaşacak. Bir insan kemiği görünce, mezarcılar onu Hamon-Gog Vadisi'ne gömünceye dek,

^{xxxiii}“Roş'un, Meşek'in, Tuval'in önderi” ya da “Meşek'in, Tuval'in baş önderi”.

^{xxxv}Septuaginta, Targum, Vulgata “Bilinen”, Masoretik metin “Orada”.

^{xxxvi}“Hamon-Gog”: “Gog'un kalabalığı” anlamına gelir.

^{xxxiii}“Roş'un, Meşek'in, Tuval'in önderi” ya da “Meşek'in, Tuval'in baş önderi”.

yanına bir işaret koyacak. ¹⁶Orada Hamona ^{xxxvii} adında bir kent olacak. Böylelikle ülke arındırılacak.’ ¹⁷“İnsanoğlu, Egemen RAB şöyle diyor: Her çeşit kuşa ve yabanıl hayvana seslen: ‘Sizin için hazırlayacağım kurbanı, İsrail dağları üzerindeki büyük kurbanı gelin, her yandan toplanın! Orada et yiyecek, kan içeceksiniz. ¹⁸Başan’ın besili hayvanlarının –koçların, kuzuların, tekelerin, boğaların– etini yiyip kanını içer gibi yiğitlerin etini yiyecek, dünya önderlerinin kanını içeceksiniz. ¹⁹Sizin için hazırlayacağım kurbandan doyana dek yağ yiyeceksiniz, sarhoş oluncaya dek kan içeceksiniz. ²⁰Soframda atlardan, atlılardan, yiğitlerden ve her çeşit askerden bol bol yiyip doycaksınız.’ Egemen RAB böyle diyor. ²¹“Görkemimi uluslar arasında açıklayacağım. Bütün uluslar kendilerine verdiğim cezayı, üzerlerine koyduğum elimi görecekler. ²²İsrail halkı o günden başlayarak benim Tanrıları RAB olduğumu anlayacak. ²³Uluslar İsrail halkının işlediği suç yüzünden, bana ihanet ettiği için sürgüne gittiğini anlayacaklar. Yüzümü onlardan gizledim, onları düşmanlarının eline teslim ettim, hepsi kılıçtan geçirildi. ²⁴Onları kirliliklerine, isyanlarına göre cezalandırdım, yüzümü onlardan gizledim. ²⁵“Bundan ötürü Egemen RAB şöyle diyor: Yakup’un sürgündeki soyunu geri getirecek, İsrail halkına acıyacağım. Kutsal adımları kiskançlıkla koruyacağım. ²⁶Ülkelerinde güvenlik içinde yaşayınca, onları korkutan kimse olmayınca, utançlarını, bana ettikleri bütün ihanetleri unutacaklar. ²⁷Onları uluslar arasından geri getirip düşman ülkelerinden topladığım zaman, onlar aracılığıyla birçok ulusa kutsallığımı göstereceğim. ²⁸O zaman benim Tanrıları RAB olduğumu anlayacaklar. Onları uluslar arasına sürgüne göndermeme karşın, hiçbirini bırakmadan ülkelere geri getireceğim. ²⁹Onlardan bir daha yüzümü gizlemeyeceğim, çünkü İsrail halkı üzerine Ruhum’u dökeceğim.” Egemen RAB böyle diyor.

40Sürgünlüğümüzün yirmi beşinci yılı, yılın başında, ayın onuncu günü, Yeruşalim Kenti’nin düşüşünün on dördüncü yılı, tam o gün RAB’bin eli beni yakalayıp oraya götürdü. ²Görümde Tanrı beni İsrail ülkesine götürüp çok yüksek bir dağın üzerine koydu. Dağın güneyinde kente benzer yapılar vardı. ³Tanrı beni oraya götürdü, tunca benzer bir adam gördüm. Elinde keten ip ve bir ölçü değneği tutarak kapının girişinde duruyordu. ⁴Bana, “İnsanoğlu, gözlerinle gör, kulaklarınla işit, sana göstereceğim her şeye dikkat et” dedi, “Sen bunun için buraya getirildin. Göreceğin her şeyi İsrail halkına anlat.” ⁵Tapınağı çepeçevre kuşatan bir duvar gördüm. Adamın elindeki ölçü değneğinin uzunluğu altı arşındı. Her arşına bir elin eni kadar uzunluk eklenmişti ^{xxxviii}. Adam duvarı ölçtü; kalınlığı ve yüksekliği bir ölçü değneği kadardı. ⁶Sonra doğuya bakan kapıya gitti, basamakları çıkıp kapı eşiğini ölçtü. Eni bir ölçü değ-

neği kadardı ^{xxxix}. ⁷Bekçi odalarının her birinin uzunluğu ve genişliği bir ölçü değneği kadardı. Odaların arasındaki duvarın kalınlığı beş arşındı. Tapınağa bakan eyvanın kapı eşiği bir ölçü değneği uzunlukta idi. ⁸Eyvanı ölçtü; ⁹genişliği sekiz arşın, kapı sövelerinin kalınlığı ikişer arşındı. Eyvan tapınağa bakıyordu. ¹⁰Doğu Kapısı’nın her yanında üçer bekçi odası vardı. Hepsini aynı ölçüdeydi. Odalar arasındaki duvarların ölçüsü de aynıydı. ¹¹Adam kapının genişliğini ölçtü. Genişliği on, iç girişin genişliği on üç arşındı. ¹²Her bekçi odasının önünde bir arşın yüksekliğinde bir duvar vardı. Odalar kare şeklindeydi, kenarları altışar arşındı. ¹³Sonra girişleri karşı karşıya olan odaların arka duvarlarının arasını ölçtü; yirmi beş arşındı. ¹⁴Sütunları ölçtü, altmış arşındı ^{xi}. Kapının çevresindeki avlu sütunlara kadar uzanıyordu. ¹⁵Kapı girişinden eyvanın sonuna kadarki uzaklık elli arşındı. ¹⁶Her iki yandaki bekçi odalarında, odalar arasındaki duvarlarda ve eyvanın çepeçevre duvarlarında içe bakan kafesli pencereler vardı. Bölme duvarları hurma ağacı motifleriyle kaplıydı. ¹⁷Adam bundan sonra beni dış avluya götürdü. Orada odalar ve dış avluyu çevreleyen taş yol vardı. Taş yol boyunca otuz oda vardı. ¹⁸Girişin iki yanındaki taş yolun genişliği kapıların uzunluğu kadardı. Bu aşağı taş yoldu. ¹⁹Avlunun genişliğini aşağı girişten iç avlunun girişine dek ölçtü. Doğu ve kuzeydeki uzaklık yüz arşındı. ²⁰Adam dış avlunun kuzeye bakan kapısının uzunluğunu ve genişliğini ölçtü. ²¹İki yandaki üçer bekçi odasının, aralarındaki duvarların ve eyvanın ölçüsü, birinci kapının ölçüsünün aynıydı. Uzunluğu elli arşın, genişliği yirmi beş arşındı. ²²Pencerelerin, eyvanın, hurma ağacı motiflerinin ölçüsü, doğuya bakan kapının ölçüsünün aynıydı. Oraya yedi basamakla çıkılıyordu, eyvan bunların karşısındaydı. ²³Doğu Kapısı’na olduğu gibi, Kuzey Kapısı’na da bakan bir iç avlu kapısı vardı. Adam bu iki kapı arasındaki uzaklığı ölçtü, yüz arşındı. ²⁴Adam beni güneye doğru götürdü. Orada güneye bakan bir kapı gördüm. Adam kapının sövelerini ve eyvanı ölçtü. Ölçüleri öbürlerinin aynıydı. ²⁵Öbürlerinde olduğu gibi, bu kapının ve eyvanın her yanında da pencereler vardı. Uzunluğu elli arşın, genişliği yirmi beş arşındı. ²⁶Oraya yedi basamakla çıkılıyordu, eyvan bunların karşısındaydı. İki kapı sövesi de hurma ağacı motifleriyle kaplıydı. ²⁷İç avlunun güneye bakan bir kapısı vardı. Adam bu kapıdan güneydeki dış kapıya kadar olan uzaklığı ölçtü, yüz arşındı. ²⁸Adam beni Güney Kapısı’ndan iç avluya götürdü. Güney Kapısı’nı ölçtü. Ölçüleri öbürlerinin aynıydı. ²⁹Bekçi odalarının, odalar arasındaki duvarların, eyvanın ölçüleri öbürlerinin aynıydı. Dış duvarlarda ve eyvanın her yanında pencereler vardı. Girişin uzunluğu elli arşın, genişliği yirmi beş arşındı. ³⁰Eyvan ^{xli} dış avluya bakıyordu. Kapı söveleri hurma ağa-

^{xxxvii}“Hamona”: “Kalabalık” anlamına gelir.

^{xxxviii}Yeni tapınakla ilgili bölümde kullanılan arşının uzunluğu, bir arşına bir elin eni eklenerek elde edilir (yaklaşık 53 cm).

^{xxxix}“Kadardı” sözcüğünden sonra Masoretik metinde şu tümce geçmektedir: “Bir kapı eşisinin eni bir ölçü değneği kadardı.” Bu tümce Septuaginta’da yoktur.

^{xi}Masoretik metin “Sütunları ölçtü, altmış arşındı”, Septuaginta “Eyvanın açık alanını ölçtü, yirmi arşındı”.

^{xli}Masoretik metinde “Eyvan” sözcüğünden önce şu tümce geçi-

cı motifleriyle kaplıydı. Oraya sekiz basamakla çıkılıyordu. ³¹³²Adam beni doğudaki iç avluya götürdü. Oradaki kapıyı ölçtü. Ölçüleri öbürlerinin aynıydı. ³³Bekçi odalarının, odalar arasındaki duvarların, eyvanın ölçüleri öbürlerinin aynıydı. Dış duvarlarda ve eyvanın her yanında pencereler vardı. Girişin uzunluğu elli arşın, genişliği yirmi beş arşındı. ³⁴Eyvan dış avluya bakıyordu. Kapı söveleri hurma ağacı motifleriyle kaplıydı. Oraya sekiz basamakla çıkılıyordu. ³⁵Sonra adam beni Kuzey Kapısı'na götürdü. Kapıyı ölçtü. Ölçüleri öbürlerinin aynıydı. ³⁶Bunun da bekçi odaları, aralarındaki duvarlar, eyvanı aynıydı. Kapının her yanında pencereler vardı. Girişin uzunluğu elli arşın, genişliği yirmi beş arşındı. ³⁷Eyvan dış avluya bakıyordu. Kapı söveleri her yanda hurma ağacı motifleriyle kaplıydı. Oraya sekiz basamakla çıkılıyordu. ³⁸İç avlu girişlerindeki eyvanların yanında kapısı eyvana açılan bir oda vardı. Yakmalık sunular burada yıkanıyordu. ³⁹Eyvanın her iki yanında ikişer masa vardı. Yakmalık sunu, günah sunusu ve suç sunusu için hayvanlar bu masaların üzerinde kesiliyordu. ⁴⁰Eyvanın dış duvarının yanında, Kuzey Kapısı'nın basamaklarının her iki yanında ikişer olmak üzere dört masa daha vardı. ⁴¹Böylece kurbanlık hayvanların kesimi için kapının her iki yanında dörder olmak üzere sekiz masa vardı. ⁴²Yakmalık sunular için yontma taştan dört masa vardı. Her masanın uzunluğu ve genişliği birer buçuk arşın, yüksekliği bir arşındı. Yakmalık sunularla öbür kurbanların kesiminde kullanılan aletleri bunların üzerine koyuyorlardı. ⁴³Odanın duvarlarına çifte çengeller asılmıştı; her biri bir el genişliğindeydi. Masalar sunulacak kurban eti için kullanılıyordu. ⁴⁴İç kapının dış bölümünde, iç avluda iki oda ^{xlii} vardı. Bunlardan biri Kuzey Kapısı'nın yanındaydı ve güneye bakıyordu, öbürü Güney ^{xliiii} Kapısı'nın yanındaydı ve kuzeye bakıyordu. ⁴⁵Adam bana, "Güneye bakan oda tapınakta hizmet görececek kâhinler için" dedi, ⁴⁶"Kuzeye bakan oda da sunakta hizmet görececek kâhinler için. Bunlar Levi soyundan, RAB'be hizmet etmek için O'na yaklaşan Sadokoğulları'dır." ⁴⁷Adam avluyu ölçtü. Kareydi, uzunluğu yüz arşın, genişliği yüz arşındı. Sunak tapınağın önündeydi. ⁴⁸Adam sonra beni tapınağın eyvanına götürüp eyvanın kapı sövelerini ölçtü. Her iki yandaki sövelerin genişliği beşer arşındı. Girişin genişliği on dört arşın, iki yandaki duvarların genişliği de üçer arşındı ^{xliv}. ⁴⁹Eyvanın uzunluğu yirmi arşın, genişliği on iki arşındı ^{xlv}. Oraya basamaklarla çıkılıyordu. Kapı sövelerinin her bir yanında sütunlar vardı.

yor: "İç avlunun çevresindeki eyvanların uzunluğu yirmi beş arşın, genişliği beş arşındı." Bu tümce bazı İbranice elyazmalarında geçmemektedir.

^{xlii}Septuaginta "İki oda", Masoretik metin "Ezginler için odalar".

^{xliiii}Septuaginta "Güney", Masoretik metin "Doğu".

^{xliv}Septuaginta "Girişin genişliği on dört arşın, iki yandaki duvarların genişliği de üçer arşındı", Masoretik metin "Girişin iki yanının genişliği üçer arşındı".

^{xlv}Septuaginta "On iki arşın", Masoretik metin "On bir arşın".

41Bundan sonra adam beni tapınağın ana bölümüne götürüp kapı sövelerini ölçtü. Sövelerin ^{xlvi} genişliği her yandan altı arşındı. ²Girişinin genişliği on arşın, her yandan buna bağlı duvarların genişliği beşer arşındı. Ana bölümü de ölçtü. Uzunluğu kırk arşın, genişliği yirmi arşındı. ³Sonra iç odaya gidip girişin sövelerini ölçtü. Her biri iki arşın genişliğindeydi. Girişin genişliği altı arşın, her yandan buna bağlı duvarların genişliği yedi arşındı. ⁴Ana bölümün ötesindeki iç odayı ölçtü. Uzunluğu ve genişliği yirmişer arşındı. Adam, "Bu En Kutsal Yer'dir*" dedi. ⁵Tapınağın duvarını ölçtü, kalınlığı altı arşındı. Tapınağın çevresindeki her yan odanın genişliği dört arşındı. ⁶Bu yan odalar üç kattı, her katta otuz oda vardı. Tapınağın duvarları boyunca yan odalara destek görevi yapan çıkıntılar vardı. Öyle ki, destekler tapınak duvarlarına girmesin. ⁷Tapınağın çevresindeki yan odalar yukarı kata doğru çıktıkça genişliyordu. Tapınağın çevresindeki yapının yukarıya çıkan bir merdiveni vardı. Yukarıya doğru çıkıldıkça yan odalar genişliyordu. Merdivenle alt kattan orta kata, oradan da üst kata çıkılıyordu. ⁸Tapınağın çevresinde yan odaların temelini oluşturan yüksek bir kaldırım gördüm. Uzunluğu bir değnek kadar, yani altı arşındı. ⁹Yan odaların dış duvarının kalınlığı beş arşındı. Tapınağın yan odaları ile kâhin odaları arasındaki açık alanın genişliği tapınak çevresi boyunca yirmi arşındı. ¹⁰¹¹Yan odaların girişi açık alana bakıyordu; biri kuzeyde, öbürü güneydeydi. Açık alana bitişik temel genişliği her yandan beş arşındı. ¹²Tapınağın batısında açık alana bakan bir yapı vardı. Genişliği yetmiş arşındı; duvarının kalınlığı her yandan beş arşın, uzunluğu doksan arşındı. ¹³Bundan sonra adam tapınağı ölçtü. Uzunluğu yüz arşındı. Tapınağın açık alanı, yapı ve duvarları yüz arşın uzunlukta idi. ¹⁴Doğuda tapınağın açık alanının tapınağın önüyle birlikte genişliği yüz arşındı. ¹⁵Adam tapınağın arkasındaki açık alana bakan yapının iki yanındaki koridorların uzunluğunu ölçtü; yüz arşındı. Ana bölüm, iç oda, avluya bakan eyvan, ¹⁶kapı eşikleri, kafesli pencereler, eşğin karşısındaki üç katı çevreleyen koridorlar tabandan pencerelere dek ağaç kaplıydı. Pencereler açılıp kapanabiliyordu. ¹⁷Girişin üstü, iç oda, dışarı ve bütün iç ve dış duvarlar düzenli aralıklarla ¹⁸Keruv ve hurma ağacı motifleriyle kaplıydı. İki Keruv arasında bir hurma ağacı vardı. Her Keruv'un iki yüzü vardı: ¹⁹Bir yanda hurma ağacına bakan insan yüzü, öbür yanda hurma ağacına bakan genç aslan yüzü. Tapınak çepeçevre Keruv ve hurma ağacı oymalarıyla bezenmişti. ²⁰Tabandan girişin üstündeki bölüme dek ana bölümün duvarları Keruv ve hurma ağacı oymalarıyla kaplıydı. ²¹Ana bölümün kapı söveleri kare şeklindeydi, En Kutsal Yer'in önündeki kapı söveleri bunlara benziyordu. ²²Üç arşın yüksekliğinde, iki arşın uzunluğunda ağaçtan yapılmış bir sunak vardı. Köşeleri, ayakları ^{xlvii}, yanları ağaçtandı. Adam bana, "RAB'bin önündeki

^{xlvi}Olası metin "Sövelerin" (bkz. Septuaginta), Masoretik metin "Çadırın".

^{xlvii}Septuaginta "Ayakları", Masoretik metin "Uzunluğu".

masa budur” dedi. ²³Ana bölümün ve En Kutsal Yer’in çift kanatlı birer kapısı vardı. ²⁴Her kapının iki menteşeli kanadı vardı. ²⁵Duvarlara olduğu gibi, ana bölümün kapılarına da Keruv ve hurma ağacı oymaları yapılmıştı. Dışarda, eyvanın önünde ağaçtan bir asma tavan vardı. ²⁶Eyvanın yan duvarlarındaki kafesli pencerelerin iki yanı hurma ağacı oymalarıyla kaplıydı. Tapınağın yan odalarıyla asma tavanları böyleydi.

42Adam beni kuzeye giden yoldan dış avluya çıkardı. Tapınağın açık alanına ve dış avlunun kuzeyindeki yapılara bakan odalara götürdü. ²Kapısı kuzeye bakan bu yapının uzunluğu yüz arşın, genişliği elli arşındı. ³İç avlunun yirmi arşınlık bölümüyle dış avlunun taş yoluna bakan üç katın koridorları karşı karşıyaydı. ⁴Odaların önünde genişliği on arşın, uzunluğu yüz arşın ^{xlviii}olan bir iç koridor vardı. Kapıları kuzeye bakıyordu. ⁵Yapının üst kattaki odaları alt ve orta kattaki odalardan daha dardı. Çünkü üst kattaki koridorlar daha çok yer kaplıyordu. ⁶Avlularda sütunlar olmasına karşı, üçüncü kattaki odaların sütunları yoktu. Bu yüzden bu odalar alt ve orta kattaki odalardan daha dardı. ⁷Odaların önünde, odalara ve dış avluya paralel bir dış duvar vardı, elli arşın uzunluktaydı. ⁸Dış avlu yanındaki sıra odaların uzunluğu elli arşınken, ana bölüme daha yakın sıra odaların uzunluğu yüz arşındı. ⁹Alt kattaki odaların dış avludan girilecek gibi doğu yönünde bir girişleri vardı. ¹⁰İç avlunun güneyi ^{xlix}boyunca, açık alana ve dış avludaki yapılara bakan başka odalar vardı. ¹¹Kuzeydeki odalarda olduğu gibi, bu odaların önünde de bir geçit vardı. Odaların uzunlukları, genişlikleri aynıydı, çıkışları ve boyutları kuzeydeki odalara benziyordu. Güneydeki odaların girişleri kuzeydekiler gibiydi. Geçidin başlangıcında bir giriş vardı. Arka duvarlar boyunca doğuya uzanan bu geçit odalara açılıyordu. ¹²¹³Bundan sonra adam, “Tapınağın açık alanına bakan kuzey ve güneydeki odalar kutsaldır” dedi, “RAB’bin önünde hizmet eden kâhinler orada en kutsal sunulardan yiyecekler. En kutsal sunuları –tahıl, günah ve suç sunularını– oraya koyacaklar. Çünkü orası kutsaldır. ¹⁴Kâhinler kutsal alana girdikten sonra, hizmet ederken giydikleri giysileri orada bırakmadan dış avluya çıkmayacaklar. Çünkü bu giysiler kutsaldır. Halkın bulunduğu yerlere gitmeden önce başka giysiler giymeliler.” ¹⁵Adam iç tapınağı ölçmeyi bitirince, beni Doğu Kapısı’ndan dışarıya götürdü, o alanı her yandan ölçtü. ¹⁶Doğu yanını ölçü değneğiyle ölçtü, beş yüz arşın ¹kadardı. ¹⁷Kuzey yanını ölçtü, beş yüz arşın kadardı. ¹⁸Güney yanını ölçtü, beş yüz arşın kadardı. ¹⁹Sonra batıya dönüp ölçtü, beş yüz arşın kadardı. ²⁰Böylece alanın dört yanını ölçtü. Kutsal olanı kutsal olmayandan ayırmak için alanın çevresinde bir duvar vardı; uzunluğu ve genişliği beşer yüz arşındı.

^{xlviii}Septuaginta, Süryanice ve 8. ayet “Yüz arşın”, Masoretik metin “Bir arşın”.

^{xlix}Septuaginta “Güneyi”, Masoretik metin “Doğusu”.

¹Septuaginta “Arşın”, Masoretik metin “Ölçü değneği”.

43Adam beni doğuya bakan kapıya götürdü. ²İsrail Tanrısı’nın görkemini doğudan geldiğini gördüm. Sesi gürül gürül akan suların sesi gibiydi. Görkeminden yeryüzü aydınlıkla doldu. ³Gördüğüm görünüm, Tanrı kenti yok etmeye geldiğinde ve Kevar Irmağı kıyısında gördüğüm görümlere benziyordu. Yüzüstü yere düştüm. ⁴RAB’bin görkemi doğuya bakan kapıdan tapınağa girdi. ⁵Ruh beni ayağa kaldırıp iç avluya götürdü. RAB’bin görkemi tapınağı doldurdu. ⁶Adam orada yanımda dururken, tapınaktan birinin bana seslendiğini duydum. ⁷Bana şöyle dedi: “İnsanoğlu, tahtımın yeri, ayaklarımın basacağı, İsrail halkıyla sonsuza dek yaşayacağım yer burasıdır. Bundan böyle İsrail halkı da kralları da fahişelikleriyle ve krallarının cesetleriyle bir daha kutsal adımı kirletmeyecek. ⁸Onlar kapı eşiklerini kapı eşigimin, sövelerini sövelerimin bitişiğine yerleştirdiler. Benimle aralarında yalnızca bir duvar vardı. İğrenç uygulamalarıyla kutsal adımı kirlettiler. Bu yüzden öfkemle onları yok ettim. ⁹Şimdi fahişeliklerini, krallarının cesetlerini benden uzaklaştırsınlar; ben de sonsuza dek aralarında yaşayayım. ¹⁰İnsanoğlu, günahlarından utanmaları için bu tapınağı İsrail halkına tanıttim. Tapınağın tasarısını incelesinler. ¹¹Eğer bütün yaptıklarından utanıyorlarsa, tapınağın tasarımı –düzenlemesini, girişlerini, çıkışlarını– kurallarını, yasalarını onlara bildir. Tasarı onların gözü önünde yaz ki, bütün düzenine, kurallarına bağlılıkla uyabilsinler. ¹²Tapınakla ilgili yasa şudur: Dağın tepesinde tapınağı çevreleyen bütün alan çok kutsal olacak. İşte tapınakla ilgili yasa böyle. ¹³“Arşın ölçüsüyle sunağın ölçüleri şunlardır: –Bu arşın, bir arşına ek olarak bir elin eni kadardır.– Sunağı çevreleyen hendeğin derinliği bir arşın, genişliği bir arşın, çevresindeki kenarlık bir arşın. Sunağın yüksekliği ise şöyle: ¹⁴Sunağın yerdeki hendeğin alt çıkıntıya kadarki bölümünün yüksekliği iki arşın, genişliği bir arşın, küçük çıkıntıdan büyük çıkıntıya kadarki bölümün yüksekliği dört arşın, genişliği bir arşın. ¹⁵Sunağın kurban yakılan üst bölümünün yüksekliği dört arşın; üst bölümden yukarı doğru dört boynuz uzanacak. ¹⁶Sunağın üst bölümü kare şeklinde olacak. Uzunluğu on iki arşın, genişliği on iki arşın. ¹⁷Üst çıkıntının dört yandan uzunluğu ve genişliği de on dörder arşın. Çevresindeki kenarlık yarım arşın, hendeğin çevresi bir arşın. Sunağın basamakları doğuya bakacak.” ¹⁸Adam konuşmasını şöyle sürdürdü: “İnsanoğlu, Egemen RAB şöyle diyor: ‘Sunak yapılacağı gün, üzerinde yakmalık sunular sunmak ve kan dökmek için kurallar şunlardır: ¹⁹Bana hizmet etmek üzere önüme gelen Sadok soyundan Levili kâhinlere günah sunusu olarak bir boğa vereceksin. Egemen RAB böyle diyor. ²⁰Boğanın kanından biraz alıp sunağın dört boynuzuna, çıkıntının dört köşesine ve çevresindeki kenarlığın üzerine süreceksin. Böylece sunağı pak kılıp arındıracaksın. ²¹Boğayı günah sunusu olarak alacak, tapınağın dışında, tapınak alanında belirlenen yerde yakacaksın. ²²“İkinci gün günah sunusu olarak kusursuz bir teke sunacaksın. Sunağı boğanın kanıyla arındıracağın gibi tekenin kanıyla da arındır. ²³Arındırma işlemini bitirince,

sürüden kusursuz bir boğayla bir koç sunacaksın. ²⁴Bunları RAB'bin önüne getireceksin. Kâhinler üzerlerine tuz serpip yakmalık sunu olarak RAB'be sunacaklar. ²⁵“Yedi gün boyunca günah sunusu olarak her gün bir teke sağlayacaksın; kusursuz bir boğayla sürüden bir koç da sağlayacaksın. ²⁶Yedi gün sunağı arındırıp pak kılacaklar. Böylece sunak adanmış olacak. ²⁷Yedi gün bitince, kâhinler sekizinci gün ve daha sonra yakmalık ve esenlik sunularınızı sunağın üzerinde sunacak. O zaman sizi kabul edeceğim. Egemen RAB böyle diyor.”

44Bundan sonra adam beni tapınağın doğuya bakan dış kapısına geri getirdi. Kapı kapalıydı. ²RAB bana, “Bu kapı kapalı kalacak, açılmayacak, buradan kimse girmeyecek!” dedi, “İsrail'in Tanrısı RAB bu kapıdan girdi, bu yüzden kapalı kalacak. ³Yalnız önder-önder olduğu için- RAB'bin önünde oturup ekmek yemek üzere eyvandan girebilir, aynı yoldan da çıkabilir.” ⁴Adam Kuzey Kapısı yolundan tapınağın önüne getirdi beni. Baktım, RAB'bin görkemini tapınağı doldurduğunu gördüm. Yüzüstü yere düştüm. ⁵RAB bana şöyle seslendi: “İnsanoğlu, RAB'bin Tapınağı'nın bütün kuralları ve yasalarıyla ilgili söyleyeceklerimi iyi dinle, her şeye iyi bak, kulak ver. Tapınağa kimin girip çıkacağına dikkat et. ⁶Asi İsrail halkına de ki, ‘Egemen RAB şöyle diyor: Ey İsrail halkı, yaptığımız iğrençliklere bir son verin artık! ⁷Yüreği ve bedeni sünnet edilmemiş yabancıları tapınağıma aldınız, bana yiyecek olarak yağ, kan sunmakla tapınağıma kirlettiniz. Böylece iğrenç uygulamalarınızla antlaşmamı bozdunuz. ⁸Kutsal eşyalarımın ilişkin sorumluluğunuzu yerine getirmediğiniz. Tapınağımda bu eşyalara bakmaları için başkalarını görevlendirdiniz. ⁹Egemen RAB şöyle diyor: Yüreği ve bedeni sünnet edilmemişlerden, İsrail halkı arasında yaşayan yabancıardan hiçbiri tapınağıma girmeyecek. ¹⁰“İsrail kötü yola saptığı zaman beni bırakan, yoldan sapıp putlarına bağlanan Levililer'se günahlarının cezasını çecekler. ¹¹Ama tapınağımda onlar hizmet edecek: Tapınağın kapılarından sorumlu olacaklar; tapınağın hizmetini yapacak, yakmalık sunu ve kurbanlık hayvanları halk için kesecek, halkın önünde duracak, halka hizmet edecekler. ¹²Putlarının önünde İsrail halkına hizmet ederek halkı günaha soktular. Bu nedenle ben RAB onları günahları yüzünden cezalandıracağıma ant içtim. Egemen RAB böyle diyor. ¹³Kâhin olarak hizmet etmek üzere bana yaklaşmayacaklar. Kutsal eşyalarımın, en kutsal sunularımın dokunmayacaklar. İğrenç uygulamalarının utancını yüklenecekler. ¹⁴Yine de tapınağın hizmeti ve orada yapılacak bütün işler için onları görevlendireceğim. ¹⁵“Ancak İsrail beni bırakıp kötü yola saptığında tapınağımın hizmetini sadakatle yapan Sadok soyundan Levili kâhinler önümde hizmet etmek üzere bana yaklaşacak. Yağ ve kan sunularını sunmak için önümde onlar duracak. Böyle diyor Egemen RAB. ¹⁶Yalnız onlar girecek tapınağıma; önümde hizmet etmek için yalnız onlar soframa yaklaşacak, görev yapacaklar. ¹⁷“Kâhinler iç avlunun kapılarından girecekleri zaman

keten giysi giyecek; iç avlunun kapılarında ya da tapınakta hizmet ederken yünlü giysi giymeyecekler. ¹⁸Başlarına keten sarık saracak, keten don giyecekler. Kendilerini terletecek bir şey giymeyecekler. ¹⁹Dış avluya halkın yanına çıkmadan önce, hizmet ederken giydikleri giysileri çıkarıp kutsal odalara koyacak, başka giysiler giyecekler. Öyle ki, o giysilerin kutsallığını halka geçirmesinler. ²⁰“Kâhinler başlarını tıraş etmeyecek, saçlarını uzatmayacaklar. Ancak saçlarını kesip düzletecekler. ²¹İç avluya gireceği zaman hiçbir kâhin içi içmeyecek. ²²Kâhinler dul ya da boşanmış kadınla evlenmeyecek. İsrail soyundan erden bir kızla ya da başka bir kâhinden dul kalmış bir kadınla evlenebilirler. ²³Kutsalla bayağı arasındaki ayrımı halkıma onlar öğretecek, kirliyle temizi ayırt etmeyi onlar gösterecekler. ²⁴“Davalarda yargıç olarak kâhinler görev yapacak, ilkelirim uyarınca karar verecekler. Bayramlarımla ilgili yasalarıma, kurallarıma uyacak, Şabat günlerimi kutsal tutacaklar. ²⁵“Kâhin bir ölünün yanına giderek kendini kirletmeyecek; ölü annesi, babası, oğlu, kızı, kardeşi ya da evlenmemiş kızkardeşiye kendini kirletebilir. ²⁶Arandıktan sonra yedi gün bekleyecek. ²⁷Tapınakta hizmet etmek üzere iç avluya gireceği gün, kendisi için bir günah sunusu sunacak. Egemen RAB böyle diyor. ²⁸“Kâhinlerin payı vardır, onların mirası benim. İsrail'de onlara mülk vermeyeceksiniz. Onların mirası benim. ²⁹Kâhinler tahıl, günah ve suç sunularını yiyecekler. İsrail'de RAB'be adanan her şey onların olacak. ³⁰İlk ürünlerin en iyileri ve bütün özel armağanlarımızın kâhinlerin olacak. Evinize bereket yağsın diye tahılınızın ilkini onlara vereceksiniz. ³¹Kâhinler ölü bulunmuş ya da yabancı hayvan tarafından parçalanmış hiçbir kuş ya da hayvan yemeyecek.”

45“Ülkeyi mülk olarak paylaştığımız zaman, RAB'be ülkeden pay olarak 25 000 arşın^{li} uzunlukta, 20 000 arşın^{lii} genişlikte kutsal bir bölge ayıracaksınız. Bütün bu bölge kutsal olacak. ²Uzunluğu ve genişliği 500 arşınlık bir bölüm kutsal yer için, 50 arşınlık bir yer de çevresindeki alan için ayrılacak. ³Bu bölgeden uzunluğu 25 000 arşınlık, genişliği 10 000 arşınlık^{liii} bir bölüm ölçeceksiniz. Tapınak, En Kutsal Yer orada olacak. ⁴Burası tapınakta hizmet etmek üzere RAB'be yaklaşan kâhinlere ayrılacak ve ülkenin kutsal payı olacak. Kâhinlerin evleri de tapınak da o kutsal bölgede olacak. ⁵Tapınakta hizmet eden Levililer'e miras olarak 25 000 arşın uzunlukta, 10 000 arşın genişlikte bir bölge verilecek. Orada, yaşamaları için kendilerine ait kentler olacak^{liv}. ⁶“Kutsal bölgeye düşen payla birlikte kent için uzunluğu 25 000, genişliği 5 000 arşınlık^{lv} bir pay ayıracaksınız; bu bütün İsrail halkı için olacak. ⁷“Kutsal

^{li}“25 000 arşın”: Yaklaşık 13.3 km.

^{lii}Septuaginta “20 000 arşın”, yaklaşık 10.6 km. Masoretik metin “10 000 arşın”, yaklaşık 5.3 km.

^{liii}“10 000 arşın”: Yaklaşık 5.3 km.

^{liv}Septuaginta “Yaşamaları için kendilerine ait kentler olacak”, Masoretik metin “Mülk olarak yirmi oda alacaklar”.

^{lv}“5 000 arşın”: Yaklaşık 2.7 km.

bölgeye düşen pay ile kente düşen payın iki yanındaki topraklar öndere verilecek. Batıdan batıya, doğudan doğuya doğru uzanacak. Batı sınırından doğu sınırına dek uzunluğu bir İsrail oymağına düşen pay kadardır. ⁸Bu toprak İsrail’de önderin payı olacak. Bundan böyle önderlerim halkıma bir daha baskı yapmayacak, ama oymaklarına göre İsrail halkına ülkeyi miras olarak verecekler. ⁹“Egemen RAB şöyle diyor: Yeter artık, ey İsrail önderleri! Zorbaliği, baskıyı bırakın. Adil ve doğru olanı yapın. Halkımı kendi topraklarından kovmayın. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁰Doğru ölçüler kullanın, kullandığınız efa ^{lvi} ve bat ^{lvii} doğru olsun. ¹¹Efa ile bat aynı ölçüde olsun. Bat homerin ^{lviii} onda birine, efa da homerin onda birine eşit olmalı. İkisinin de ölçüsü homere göre olacak. ¹²Bir şekel ^{lix} yirmi geraya eşit olmalı. Altmış şekel ^{lx} de bir minaya ^{lxi} eşit olmalı.” ¹³“Sunacağınız sunular şunlardır: Her homer buğdaydan efanın altıda biri ^{lxii}, her homer arpadan efanın altıda biri ^{lxiii} kadarını vereceksiniz. ¹⁴Bat ölçüsüne göre istenen zeytinyağı miktarı, her kordan ^{lxiv} batın onda biri ^{lxv} kadardır. Bir kor on bat ya da bir homere eşittir. ¹⁵İsrail’in sulak otlaklarındaki sürüden iki yüz koyundan bir koyun alınacak. Halkın günahlarını bağışlatmak için bu koyunlar yakmalık sunular, tahıl ve esenlik sunuları için kullanılacak. Egemen RAB böyle diyor. ¹⁶Ülke halkı bu armağanları İsrail’deki öndere verecek. ¹⁷İsrail’de kutlanan bütün bayramlarda –şenliklerde, Yeni Ay törenlerinde, Şabat günlerinde– tahıl sunularını, yakmalık ve dökmelik sunuları önder sağlayacak. İsrail halkının günahlarını bağışlatmak için yakmalık sunuları, günah, tahıl, esenlik sunularını sağlayacak. ¹⁸“Egemen RAB şöyle diyor: Birinci ayın birinci günü kusursuz bir boğa alacak, tapınağı arındıracaksın. ¹⁹Kâhin günah sunusunun kanından alıp tapınağın kapı sövelerine, sunağın üst çıkıntısının dört köşesine, iç avlunun kapı sövelerine sürecek. ²⁰Yanlışlıkla ya da bilgisizlikten günah işleyen biri için ayın yedinci günü aynısunu yapacaksın. Böylece tapınağı arındıracaksın. ²¹“Birinci ayın on dördüncü günü Fıhş Bayramı’nı* yedi gün kutlayacak, mayasız ekmeğe yiyeceksiniz. ²²O gün önder kendisi ve ülke halkı için günah sunusu olarak bir boğa sağlayacak. ²³Yedi gün bayram boyunca her gün RAB’be yakmalık sunu olarak kusursuz yedi boğayla yedi koç, günah sunusu olarak da bir teke sağlayacak. ²⁴Tahıl sunusu olarak her boğa ve koç için birer efa ^{lxvi} tahıl, her efa için bir hin

^{lvi}“Efa”: Yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

^{lvii}“Bat”: Yaklaşık 22 lt.

^{lviii}“Bir homer”: Yaklaşık 220 litrelik bir ölçek.

^{lix}“Bir şekel”: Yaklaşık 11.5 gr.

^{lx}“Altmış şekel”: İbranice “Yirmi şekel, yirmi beş şekel, on beş şekel”.

^{lxii}“Altmış şekelden oluşan bir mina”: Yaklaşık 690 gr.

^{lxiii}“Buğdaydan efanın altıda biri”: Yaklaşık 2.9 kg.

^{lxiv}“Arpadan efanın altıda biri”: Yaklaşık 2.4 kg.

^{lxv}“Bir kor”: Yaklaşık 220 lt.

^{lxvi}“Batın onda biri”: Yaklaşık 2.2 lt.

^{lxvii}“Bir efa”: Yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

^{lxviii} zeytinyağı sağlayacak. ²⁵“Yedinci ayın on beşinci gününü başlayan ve yedi gün süren bayramda önder yakmalık sunuları, günah ve tahıl sunularını, zeytinyağını her gün aynı miktarda sağlayacak.

46“Egemen RAB şöyle diyor: İç avlunun doğuya bakan kapısı altı çalışma günü kapalı, Şabat Günü ve Yeni Ay Günü ise açık kalacak. ²Önder dışarıdan eyvana girip kapı sövesinin yanında duracak. Kâhinler onun yakmalık ve esenlik sunularını sunacaklar. Önder kapı eşiginde tapındıktan sonra çıkıp gidecek. Kapı akşama dek açık kalacak. ³Şabat günleri ve Yeni Ay törenlerinde ülke halkı bu kapının girişinde RAB’bin önünde tapınacak. ⁴Önder Şabat Günü RAB’be sunacağı yakmalık sunu olarak kusursuz altı kuzu, bir koç sunacak. ⁵Koç için verilecek tahıl sunusu bir efa ^{lxviii} tahıl olacak, kuzular için verebileceği kadar tahıl sunusu sunabilir. Her efa tahıl için bir hin ^{lxix} zeytinyağı verilecek. ⁶Yeni Ay Günü kusursuz bir boğa, altı kuzu ve bir koç sunacak. ⁷Boğa ve koç için tahıl sunusu olarak birer efa tahıl sağlayacak; kuzular için istediği kadar tahıl sağlayabilir. Her efa tahıl için bir hin zeytinyağı sağlayacak. ⁸Önder içeri gireceği zaman eyvandan girecek ve aynı yoldan dışarı çıkacak. ⁹“Ülke halkı bayramlarda RAB’bin önüne geldiğinde, tapınmak için Kuzey Kapısı’ndan giren Güney Kapısı’ndan çıkacak, Güney Kapısı’ndan giren Kuzey Kapısı’ndan çıkacak. Hiç kimse girdiği kapıdan çıkmayacak. Herkes girdiği kapının karşısındaki kapıdan çıkacak. ¹⁰Önder halkın arasında olacak. Halkla birlikte girecek, halkla birlikte çıkacak. ¹¹“Bayramlarda ve kutsal günlerde boğa ve koç için tahıl sunusu olarak birer efa tahıl verecek; kuzular için verebileceği kadar tahıl sağlayabilir. Her efa tahıl için bir hin zeytinyağı verecek. ¹²Önder RAB’be gönülden verilen yakmalık sunular ya da esenlik sunuları sunacağı zaman doğuya bakan kapı kendisine açılacak. Yakmalık sunuları ya da esenlik sunularını Şabat Günü sunduğu gibi sunacak. Sonra dışarı çıkacak; o çıktıktan sonra kapı kapanacak. ¹³“Her gün, her sabah yakmalık sunu olarak RAB’be bir yaşında kusursuz bir kuzu sağlayacaksın. ¹⁴Bununla birlikte her sabah tahıl sunusu olarak efanın altıda biri ^{lxx} tahıl ve ince unu ıslatmak için bir hinin üçte biri ^{lxxi} kadar zeytinyağı sağlayacaksın. Bu tahıl sunusunun RAB’be sunulması sürekli bir kural olacak. ¹⁵Böylece günlük yakmalık sunu olarak her sabah kuzu, tahıl sunusu ve zeytinyağı sunulacak.” ¹⁶“Egemen RAB şöyle diyor: Eğer önder oğullarından birine kendi mülkünden armağan ederse, bu mülk torunlarına da geçecek. Miras yoluyla bu onların mülkü olacak. ¹⁷Önder görevlilerinden birine kendi mülkünden armağan ederse, görevli toprak parçasını özgürlük yılına dek elinde tutacak. Sonra

^{lxviii}“Bir hin”: Yaklaşık 3.6 lt.

^{lxviiii}“Bir efa”: Yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

^{lxix}“Bir hin”: Yaklaşık 3.6 lt.

^{lxx}“Efanın altıda biri”: Yaklaşık 3.6 litrelik bir ölçek.

^{lxxi}“Bir hinin üçte biri”: Yaklaşık 1.2 lt.

öndere geri verecek. Önderin mirası ancak oğullarına geçebilir, onların olacak. ¹⁸Önder halkı mülkünden kovarak miraslarından etmemeli. Oğullarına ancak kendi mülkünden miras verebilir. Öyle ki, halkımdan hiç kimse mülkünden ayrılmayı düşünmesin.” ¹⁹Bundan sonra adam beni kapı yanındaki girişten kuzeye bakan, kâhinlere ait kutsal odalara getirdi. Bana batıda bir yer gösterdi. ²⁰“Kâhinlerin suç sunusuyla günah sunusunun etini haşlayacakları, tahıl sunusunu pişirecekleri yer burası” dedi, “Öyle ki, bunları dış avluya çıkarıp kutsallıklarını halka geçirmesinler.” ²¹Daha sonra adam beni dış avluya çıkarıp sırayla avlunun dört köşesine götürdü. Avlunun her köşesinde küçük birer avlu olduğunu gördüm. ²²Dış avlunun dört köşesinde kırk arşın uzunluğunda, otuz arşın genişliğinde birer kapalı avlu vardı. Köşelerdeki avluların ölçüsü aynıydı. ²³Dört avlunun çevresinde de taş duvar vardı; duvarın dibinde yemek pişirmek için yerler yapılmıştı. ²⁴Bana, “Bunlar tapınakta hizmet edenlerin halkın sunduğu kurban etini pişirecekleri mutfaklar” dedi.

47Adam beni tapınağın girişine geri getirdi. Doğuya doğru tapınağın kapı eşliğinin altından sular aktığını gördüm. Tapınak doğuya bakıyordu. Sular tapınağın güney yanının altından, sunağın güneyinden aşağıya akıyordu. ²Beni oradan, Kuzey Kapısı’ndan çıkarıp dış yoldan doğuya bakan dış kapıya götürdü. Sular güney yönünden akıyordu. ³Adam elinde bir ölçü ipiyle doğuya doğru gitti. Bin arşın ölçtüktan sonra beni ayak bileğine dek çıkan sulara getirdi. ⁴Bin arşın daha ölçtü ve beni dize kadar çıkan sulara getirdi. Bin arşın daha ölçtü, beni bele kadar çıkan sulara getirdi. ⁵Bin arşın daha ölçtü, içinden geçemediğim bir ırmak oluştu. Sular yükselmışti, içinden yürüyerek karşıya geçilemezdi, yüzülecek kadar derin bir ırmak oluşmuştu. ⁶Bana, “İnsanoğlu, bunu gördün mü?” diye sordu. Daha sonra beni ırmağın kıyısına geri getirdi. ⁷Oraya varınca, ırmağın her iki kıyısında birçok ağaç gördüm. ⁸Bana şöyle dedi: “Bu sular doğu bölgesine doğru akıyor, oradan Arava Vadisi’ne, sonra Lut Gölü’ne dökülüyor. Göle dökülünce oradaki sular tatlı suya dönüşecek. ⁹ırmağın aktığı yerlerde her çeşit canlı yaratık kaynaşacak. Çok sayıda balık olacak. Çünkü bu sular oraya akıyor, oradaki tuzlu suyu tatlı suya dönüştürüyor. Irmak aktığı her yere yaşam getirecek. ¹⁰Irmak kıyısı boyunca balıkçılar duracak; Eyn-Gedi’den Eyn-Eglayim’e dek ağ gerecek yerler olacak. Akdeniz’deki gibi çok sayıda balık çeşidi olacak. ¹¹Ama Lut Gölü’nün çamurlu, bataklık kesimi tatlı suya dönüşmeyecek, tuzla olarak kalacak. ¹²ırmağın her iki yanında her çeşit meyve ağacı yetişecek. Yaprakları solmayacak, meyveleri tükenmeyecek. Her ay meyve verecekler, çünkü tapınaktan çıkan sular oraya akıyor. Meyveleri yiyecek olarak, yaprakları şifa için kullanılacak.” ¹³Egemen RAB şöyle diyor: “Ülkeyi mülk olarak İsrail’in on iki oymağına böleceğiniz sınırlar şöyle ^{lxxii} olacak: Yusuf’a iki pay düşecek.

¹⁴Ülkeyi on iki oymak arasında eşit olarak paylaşacaksınız. Ülkeyi atalarımıza vereceğime ant içtim. Bu ülke size mülk olarak verilecek. ¹⁵“Ülkenin sınırı şöyle olacak: Kuzeyde Akdeniz’den, Hetlon yoluyla Levo-Hamat’a, Sedat’a ^{lxxiii}, ¹⁶Berota’ya ve Şam’la Hama’nın toprakları arasında bulunan Sivrayim’e, Havran sınırında Haser-Hattikon’a kadar uzanacak. ¹⁷Sınır denizden Hasar-Enan’a, Şam’ın kuzey sınırı boyunca uzanacak, Hama sınırı kuzeyde olacak. Kuzey sınırı bu olacak. ¹⁸“Doğuda sınır Havran’la Şam arasında Gilat’ı İsrail’den ayıran Şeria Irmağı boyunca Lut Gölü’ne ve Tamar’a dek uzanacak ^{lxxiv}. Doğu sınırı bu olacak. ¹⁹“Güneyde sınır Tamar’dan Meriva-Kadeş sularına, Mısır Vadisi boyunca Akdeniz’e dek uzanacak. Güney sınırı bu olacak. ²⁰“Batıda Levo-Hamat’ın karşısındaki noktaya dek Akdeniz sınır oluşturacak. Batı sınırı bu olacak. ²¹“Bu ülkeyi İsrail oymaklarına göre aramızda paylaşacaksınız. ²²Ülkeyi içinizde yaşayan ve içinizdeyken çocukları olan yabancılarla kendiniz arasında mülk olarak bölüşeceksiniz. Onları İsrail’de doğan yerliler sayacaksınız. Onların da İsrail oymakları arasında sizin gibi mülkleri olacak. ²³Yabancı hangi oymağa yerleşmişse, orada ona düşen payı mülk olarak vereceksiniz.” Egemen RAB böyle diyor.

48“Oymakların adları şunlardır: Kuzey sınırında Dan’a bir pay verilecek. Dan sınırı Hetlon yolundan Levo-Hamat’a uzanacak; Hasar-Enan ve Hama’ya yakın Şam’ın kuzey sınırı doğudan batıya uzanan sınırın bir bölümünü oluşturacak. ²“Aşer’e bir pay verilecek; sınırı Dan’ın doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ³“Naftali’ye bir pay verilecek; sınırı Aşer’in doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ⁴“Manaşşe’ye bir pay verilecek; sınırı Naftali’nin doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ⁵“Efrayim’e bir pay verilecek; sınırı Manaşşe’nin doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ⁶“Ruben’e bir pay verilecek; sınırı Efrayim’in doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ⁷“Yahuda’ya bir pay verilecek; sınırı Ruben’in doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ⁸“Yahuda’nın doğudan batıya uzanan sınırına bitişik topraklar, RAB’be ayıracağımız özel armağan olacak. Genişliği 25 000 arşın ^{lxxv}, doğudan batıya uzunluğu bir oymağa düşen pay kadar olacak. Tapınak bunun ortasında olacak. ⁹“RAB’be özel olarak sunacağımız payın uzunluğu 25 000 arşın, genişliği 10 000 arşın ^{lxxvi} olacak. ¹⁰Bu kâhinler için kutsal pay olacak. Kuzeyde uzunluğu 25 000 arşın, batıda genişliği 10 000 arşın, doğuda genişliği 10 000 arşın, güneyde uzunluğu 25 000 arşın olacak. RAB’bin Tapınağı bunun ortasında olacak. ¹¹Bu bölge Sadok soyundan gelen kutsanmış kâhinler için olacak. Onlar bana bağlılıkla hizmet ettiler, İsrail

^{lxxiii}Septuaginta “Levo-Hamat’a, Sedat’a”, Masoretik metin “Levo-Sedat’a, Hama’ya”.

^{lxxiv}Süryanice “Lut Gölü’ne ve Tamar’a dek uzanacak”, Masoretik metin “Lut Gölü’ne dek ölçüleceksiniz”.

^{lxxv}“25 000 arşın”: Yaklaşık 13.3 km.

^{lxxvi}“10 000 arşın”: Yaklaşık 5.3 km.

^{lxxii}Septuaginta “Şöyle”, Masoretik metin “Vadi”.

il halkı yoldan saptığında Levililer de yoldan saptı, ama onlar sapmadı. ¹²Orası ülkenin kutsal payından özel bir armağan olarak onlara verilecek. Levililer'in topraklarına bitişik çok kutsal bir bölge olacak. ¹³"Levililer'in kâhinlerin sınırı yakınında 25 000 arşın uzunlukta, 10 000 arşın genişlikte bir payları olacak. Bu bölgenin uzunluğu 25 000 arşın, genişliği 10 000 arşın olacak. ¹⁴Levililer orayı satmayacak, değiş tokuş etmeyecekler. Bu, ülkenin en iyi bölümüdür, başkasının eline geçmemeli. Çünkü orası RAB'be adanmıştır. ¹⁵"Bölgenin geri kalan 25 000 arşın uzunlukta, 5 000 arşın ^{lxxvii} genişlikteki bölümü halkın yerleşmesi içindir. Orası evlere, otlaklara ayrılacak. Kent bunun ortasında kurulacak. ¹⁶Ölçüleri şöyle olacak: Kuzeyde, güneyde, doğuda, batıda 4 500'er arşın ^{lxxviii}. ¹⁷Kent için ayrılan otlak da kuzeyde, güneyde, doğuda, batıda 250'şer arşın olacak. ¹⁸Kutsal bölgenin sınırında kalan yerin doğusu 10 000 arşın, batısı 10 000 arşın olacak. Kutsal bölgeye bitişik topraklarda yetişen ürün kentte çalışanların olacak. ¹⁹İsrail'in her oymağından kentte çalışanlar toprağı işleyecekler. ²⁰Bu bölgenin tamamı kare şeklindedir. Her yanı 25 000 arşındır. Özel bir armağan olarak kentin mülküyle birlikte kutsal bölgeye düşen payı ayıracaksınız. ²¹"Kutsal bölgeye düşen pay ile kente düşen payın iki yanındaki topraklar öndere verilecek. Bu topraklar kutsal bölgeye düşen 25 000 arşınlık payın doğusundan ve batısından ülkenin doğu ve batı sınırlarına uzanacak. Oymaklara düşen paylar boyunca uzanan bu iki bölge önderin olacak. Kutsal bölgeye düşen pay ile tapınak bunun ortasında olacak. ²²Böylece Levililer'e düşen pay ile kente düşen pay öndere verilen toprakların ortasında kalacak. Öndere verilecek topraklar Yahuda'yla Benyamin sınırı arasında kalacak. ²³"Geri kalan oymaklara düşen pay şöyle: Benyamin'e bir pay verilecek; sınırı doğudan batıya uzanacak. ²⁴"Şimon'a bir pay verilecek; sınırı Benyamin'in doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ²⁵"İssakar'a bir pay verilecek; sınırı Şimon'un doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ²⁶"Zevulun'a bir pay verilecek; sınırı İssakar'ın doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ²⁷"Gad'a bir pay verilecek; sınırı Zevulun'un doğudan batıya uzanan sınırına bitişik olacak. ²⁸"Gad'ın güney sınırı Tamar'dan güneye, oradan Meriva-Kadeş sularına, oradan da Mısır Vadisi boyunca Akdeniz'e dek uzanacak. ²⁹"Mülk olarak İsrail oymaklarına bölüştüreceğiniz ülke budur. Onlara düşecek paylar bunlardır." Böyle diyor Egemen RAB. ³⁰"Kentın çıkış kapıları şunlar olacak: 4 500 arşın ^{lxxix} uzunluktaki kuzey yanında üç kapı olacak. Kentin kapılarına İsrail oymaklarının adları verilecek. Kuzeyde Ruben Kapısı, Yahuda Kapısı, Levi Kapısı olacak. ³¹³²4 500 arşın uzunluktaki doğu yanında üç kapı olacak: Yusuf Kapısı, Benyamin Kapısı, Dan Kapısı. ³³4 500 arşın uzunluktaki güney yanında üç kapı olacak: Şimon Kapısı, İssakar Kapısı, Zevulun Kapısı. ³⁴4 500 arşın uzunlukta-

ki batı yanında üç kapı olacak: Gad Kapısı, Aşer Kapısı, Naftali Kapısı. ³⁵"Kentın çevresi 18 000 arşın ^{lxxx} olacak ve o günden başlayarak kentın adı 'Yahve şamma ^{lxxxii} ' olacak."

^{lxxvii}"5 000 arşın": Yaklaşık 2.7 km.

^{lxxviii}"4 500 arşın": Yaklaşık 2.4 km.

^{lxxix}"4 500 arşın": Yaklaşık 2.4 km.

^{lxxx}"18 000 arşın": Yaklaşık 9.5 km.

^{lxxxii}"Yahve şamma": "RAB orada" anlamına gelir.

DANİEL

1Yahuda Kralı Yehoyakim'in krallığının üçüncü yılında Babil Kralı Nebukadnessar Yeruşalim'in üzerine yürüyüp kenti kuşattı. ²Rab, Yahuda Kralı Yehoyakim'i ve Tanrı'nın Tapınağı'ndaki bazı eşyaları Nebukadnessar'ın eline teslim etti. Nebukadnessar bunları Şinar ⁱ ülkesine götürüp kendi ilahının tapınağının hazinesine yerleştirdi. ³Kral İsraililer arasından kral soyundan gelme ya da soylu bazı gençlerin seçilip saraya getirilmesi için saray görevlilerinin yöneticisi Aşpenaz'a buyruk verdi. Bu gençler kusursuz, yakışıklı, her konuda bilge, bilgili, öğrenmeye yetenekli, sarayda görev almaya uygun nitelikte kişiler olmalıydı. Aşpenaz onlara Kildaniler'in* dilini ve yazısını öğretecekti. ⁴⁵Kral bu gençler için kendi sofrasından gündelik yiyecek ve şarap ayırdı. Üç yıl eğitildikten sonra gençler kralın önüne çıkarılacaklardı. ⁶Seçilen gençler arasında Yahudalılar'dan Daniel, Hananya, Mişael ve Azarya da vardı. ⁷Saray görevlilerinin yöneticisi onlara yeni adlar koydu. Daniel'e Belteşassar, Hananya'ya Şadrak, Mişael'e Meşak, Azarya'ya Abed-Nego adını verdi. ⁸Daniel dinsel açıdan kendini kirletmemek için kralın onlara ayırdığı yemeklerden yemeyi de şaraptan içmeyi de istemedi. Bu yoldan kendini kirletmemek için saray görevlilerinin yöneticisine ricada bulundu. ⁹Tanrı saray görevlileri yöneticisinin Daniel'e sevgiyle, sevecenlikle davranmasını sağladı. ¹⁰Adam Daniel'e, "Yiyecek içecek payınızı ayıran efendimiz kraldan korkarım" dedi, "Eğer yüzünüzü yaşıtınız olan öbür gençlerin yüzünden daha solgun görürse, başımı tehlikeye sokmuş olursunuz." ¹¹Daniel, saray görevlileri yöneticisinin Hananya, Mişael, Azarya ve kendisinin başına koyduğu gözeticiye gidip, "Lütfen kullarınıza on gün olanak tanıyın" dedi, "Bu on gün içinde bize yemek için sebze, içmek için de su verilsin. ¹²¹³Sonra yüzlerimizi kralın yemeklerini yiyen öbür gençlerin yüzleriyle kıyaslayın ve kullarınıza gördüğünüze göre davranın." ¹⁴Gözetici bu isteği kabul etti ve onlara on gün deneme fırsatı verdi. ¹⁵On gün sonra dört genç kralın yemeklerini yiyen öbür gençlerin hepsinden daha sağlıklı, daha iyi beslenmiş görünüyordu. ¹⁶Böylece gözetici o günden sonra kralın gençler için ayırdığı yemekle şarabı kaldırdı ve onlara sebze vermeyi sürdürdü. ¹⁷Tanrı bu dört gence her konuda bilgi, beceri, bilgelik verdi. Daniel her çeşit görümü ve düşü yorumlayabiliyordu. ¹⁸Kralın belirle-

diği süre tamamlanmca, saray görevlileri yöneticisi gençleri Nebukadnessar'a götürdü. ¹⁹Kral onlarla görüştü; içlerinde Daniel, Hananya, Mişael, Azarya gibisi yoktu. Bu yüzden kralın hizmetine onlar atandı. ²⁰Kral bilgelik ve anlayışla ilgili konularda onları sınamdı ve dört genci ülkesindeki bütün sihirbazlardan, falcılardan on kat üstün buldu. ²¹Kral Koreş'in ⁱⁱ krallığının birinci yılına dek Daniel sarayda kaldı.

2Krallığının ikinci yılında Nebukadnessar bir düş gördü. Ruhu üzüntüyle sarsıldı, uykusu kaçtı. ²Düşünün ne olduğunu söylesinler diye sihirbazları, falcıları, büyücüleri, yıldızbilimcileri çağırttı. Hepsi gelip kralın önünde durdular. ³Kral, "Beni üzüntüyle sarsan bir düş gördüm. Ne anlama geldiğini öğrenmek istiyorum" dedi. ⁴Yıldızbilimciler Aramice ⁱⁱⁱ, "Ey kral, sen çok yaşa!" dediler, "Düşünü bu kullarına anlat ki, ne anlama geldiğini söyleyelim." ⁵Kral, "Gördüğüm düşü ve ne anlama geldiğini bana açıklamazsanız, kararım kesin, paramparça edileceksiniz" diye karşılık verdi, "Evleriniz de çöplüğe çevrilecek. ⁶Ama düşü ve ne anlama geldiğini açıklayabilirseniz, sizi büyük armağanlarla ödüllendirip onurlandıracağım. Onun için bana düşü ve ne anlama geldiğini açıklayın." ⁷Onlar yine, "Ey kral, düşü bu kullarına anlat ki, ne anlama geldiğini söyleyelim" dediler. ⁸Bunun üzerine kral, "Kararımın kesin olduğunu bildiğiniz için zaman kazanmak istediğinizi anlıyorum" dedi, ⁹"Ama düşün ne olduğunu bana açıklamazsanız, sizin için tek ceza vardır. Durumun değişeceğini umarak bana yalan yanlış şeyler söylemek için aranızda anlaşmışsınız. Şimdi bana düşün ne olduğunu söyleyin ki, ne anlama geldiğini açıklayabileceğinizi anlayayım." ¹⁰Yıldızbilimciler, "Yeryüzünde senin bu isteğini yerine getirecek tek kişi yoktur" diye yanıtladılar, "Kaldı ki, büyük, güçlü hiçbir kral bir sihirbazdan, falcıdan ya da yıldızbilimciden böyle bir şey istememiştir. ¹¹Kralın isteğini yerine getirmek güçtür. İnsanlar arasında yaşamayan ilahlardan başka krala bunu açıklayabilecek kimse yoktur." ¹²Buna çok öfkelenen kral, Babil'deki bütün bilgelerin öldürülmesini buyurdu. ¹³Böylece hepsinin öldürülmesi için buyruk çıktı. Daniel'le arkadaşlarının öldürülmesi için de adamlar gönderildi. ¹⁴Daniel

ⁱ"Şinar", yani "Babil".

ⁱⁱ"Koreş": Tarihsel kayıtlarda "Keyhüsrev" diye de geçer.

ⁱⁱⁱ2:4-7:28 ayetleri Babil'de o dönemin resmi dili Aramice yazılmıştır.

Babil'in bilgelerini öldürmeye giden kralın muhafız birliği komutanı Aryok'la bilgece, akıllıca konuştu. ¹⁵Aryok'a, "Kralın buyruğu neden bu denli sert?" diye sordu. Aryok durumu Daniel'e anlattı. ¹⁶Bunun üzerine Daniel krala gidip düşünün ne anlama geldiğini söyleyebilmesi için zaman istedi. ¹⁷Sonra evine dönüp olup bitenleri arkadaşları Hananya'ya, Mişael'e, Azarya'ya anlattı. ¹⁸Göklerin Tanrısı'na yakarmalarını istedi; öyle ki, Tanrı onlara lütfedip bu gizi açıklasın ve kendisiyle arkadaşları Babil'in öbür bilgeleriyle birlikte öldürülsünler. ¹⁹Gece giz bir görümde Daniel'e açıklandı. Bunun üzerine Daniel Göklerin Tanrısı'nı övdü. ²⁰Şöyle dedi: "Tanrı'nın adına öncesizlikten sonsuzluğa dek övgüler olsun! Bilgelik ve güç O'na özgüdür. ²¹O'dur zamanları ve mevsimleri değiştiren. Kraları tahttan indirir, tahta çıkarır. Bilgelere bilgelik, Anlayışlılara bilgi verir. ²²Derin ve gizli şeyleri ortaya çıkarır, Karanlıkta neler olduğunu bilir, Çevresi ışıkla kuşatılmıştır. ²³Ey atalarımın Tanrısı, Sana şükreder, seni överim. Sen ki, bana bilgelik ve güç verdin, Senden istediklerimizi bana bildirdin Ve kralın düşünüyü bize açıkladın." ²⁴Daniel, kralın Babil'in bilgelerini öldürmeye atadığı Aryok'a giderek, "Babil'in bilgelerini yok etme" dedi, "Beni krala götür, düşünün ne anlama geldiğini açıklayacağım." ²⁵Aryok onu hemen krala götürdü ve, "Sürgündeki Yahudalılar arasında kralın düşünüyü yorumlayabilecek birini buldum" dedi. ²⁶Kral, öbür adı Belteşassar olan Daniel'e, "Gördüğüm düşü ve ne anlama geldiğini bana söyleyebilir misin?" diye sordu. ²⁷Daniel şöyle yanıtladı: "Kralın açıklanmasını istediği gizi ne bir bilge, ne falcı, ne de sihirbaz açıklayabilir. ²⁸Ama gökte gizleri açıklayan bir Tanrı var. Gelecekte neler olacağını Kral Nebukadnessar'a O bildirmiştir. Yatağında yatarken gördüğüm düş ve görümler şunlardır: ²⁹"Sen, ey kral, yatarken gelecekle ilgili düşüncelere daldın, gizleri açan da neler olacağını sana bildirdi. ³⁰Bana gelince, ey kral, öbür insanlardan daha bilge olduğum için değil, düşünün ne anlama geldiğini bilesin, aklından geçenleri anlayasın diye bu giz bana açıklandı. ³¹"Ey kral, düşünde önünde duran büyük bir heykel gördün. Çok büyük ve olağanüstü parlaktı, görünüşü ürkütücüydü. ³²Başı saf altından, göğsüyle kolları gümüşten, karnıyla kalçaları tunçtan, ³³bacakları demirden, ayaklarının bir kesimi demirden, bir kesimi kildendi. ³⁴Sen bakıyordun ki, bir taş insan eli değmeden kesilip heykelin demirden, kilden ayaklarına çarparak onları paramparça etti. ³⁵Demir, kil, tunç, gümüş, altın aynı anda parçalandı; yazın harman yerindeki saman çöpleri gibi oldular. Derken bir rüzgar çıktı, hiç iz bırakmadan hepsini alıp götürdü. Heykele çarpan taşsa büyük bir dağ oldu, bütün dünyayı doldurdu. ³⁶"Gördüğün düş buydu. Şimdi de ne anlama geldiğini sana açıklayalım. ³⁷Sen, ey kral, kralların kralısın. Göklerin Tanrısı sana egemenlik, güç, kudret, yücelik verdi. ³⁸İnsanoğullarını, yabani hayvanları, gökte uçan kuşları senin eline teslim etti. Seni hepsine egemen kıldı. Altından baş sensin. ³⁹Senden sonra senden daha aşağı durumda başka bir krallık çıkacak.

Sonra bütün dünyada egemenlik sürecek tunçtan üçüncü bir krallık çıkacak. ⁴⁰Dördüncü krallık demir gibi güçlü olacak. Çünkü demir her şeyi kırıp ezer. Demir gibi tümünü kırıp parçalayacak. ⁴¹Ayaklarla parmakların bir kesiminin çömlekçi kilinden, bir kesiminin demirden olduğunu gördün; yani bölünmüş bir krallık olacak bu. Öyleyken onda demirin gücü de bulunacak, çünkü demiri kille karışık gördün. ⁴²Ayak parmaklarının bir kesimi demirden, bir kesimi kilden olduğu gibi, krallığın da bir bölümü güçlü, bir bölümü zayıf olacak. ⁴³Demirin kille karışık olduğunu gördüğüne göre halklar evlilik bağıyla birbirleriyle karışacaklar, ama demirin kille karışmadığı gibi onlar da birbirine bağlı kalmayacaklar. ⁴⁴"Bu krallar döneminde Göklerin Tanrısı hiç yıkılmayacak, başka halkın eline geçmeyecek bir krallık kuracak. Bu krallık önceki krallıkları ezip yok edecek, kendisiye sonsuza dek sürecek. ⁴⁵İnsan eli değmeden dağdan kesilip gelen taşın demiri, tuncu, kili, gümüşü, altını parçaladığını gördün. Ulu Tanrı bundan sonra neler olacağını krala açıklamıştır. Düş gerçek, yorumu da güvenilirdir." ⁴⁶Bunun üzerine Kral Nebukadnessar Daniel'in önünde yüzüstü yere kapandı. Ona bir sunu ve buhur sunulmasını buyurdu. ⁴⁷Daniel'e, "Madem bu gizi açıklayabildin, Tanrın gerçekten tanrıların Tanrısı, kralların Efendisi" dedi, "Gizleri açan O'dur." ⁴⁸Sonra Daniel'i yüksek bir göreve getirdi; ona birçok değerli armağan verdi. Onu Babil İli'ne vali atadı, Babil'in bütün bilgilerinin başkanı yaptı. ⁴⁹Daniel'in isteği üzerine Şadrak'ı, Meşak'ı, Abed-Nego'yu da Babil İli'nde yüksek görevlere atadı. Daniel ise sarayda kaldı.

3Kral Nebukadnessar altın bir heykel yaptı; boyu altmış ^{iv}, eni altı arşın ^v. Onu Babil İli'nde, Dura Ovası'na dikti. ²Satrapları, kaymakamları, valileri, danışmanları, haznedarları, yargıçları, güvenlik görevlilerini ve illerin bütün öbür yüksek memurlarını diktiği heykeli adama törenine çağırttı. ³Böylece satraplar, kaymakamlar, valiler, danışmanlar, haznedarlar, yargıçlar, güvenlik görevlileri ve illerin bütün öbür yüksek memurları Kral Nebukadnessar'ın diktiği heykeli adama töreni için toplanarak heykelin önünde durdular. ⁴Sonra haberci yüksek sesle bağırды: "Ey halklar, uluslar, her dilden insanlar, size şöyle yapmanız buyruluyor: ⁵Boru, ney, lir, kanun, arp, davul ve her çeşit çalgı sesini duyar duymaz yere kapanıp Kral Nebukadnessar'ın dikmiş olduğu altın heykele tapınacaksınız. ⁶Her kim yere kapanıp tapınmazsa hemen kızgın fırına atılacaktır." ⁷Bu yüzden ne zaman boru, ney, lir, kanun, arp ve her çeşit çalgı sesi duyulsa, bütün halklar, uluslar, her dilden insanlar yere kapanıp Kral Nebukadnessar'ın diktiği altın heykele tapındılar. ⁸Bunun üzerine bazı Kildaniler yaklaşıp Yahudiler'i suçladılar. ⁹Kral Nebukadnessar'a, "Ey kral, sen çok yaşa!" dediler, ¹⁰"Boru, ney, lir, kanun, arp, davul ve her çeşit çalgı sesini duyan herkes yere kapanıp altın heykele tapınacak; kim yere kapanıp tapınmazsa kızgın fırına

^{iv}"Altmış arşın": Yaklaşık 27 m.

^v"Altı arşın": Yaklaşık 2.7 m.

atılacak diye bir buyruk çıkardın, ey kral. ¹¹¹²Oysa Babil İli'nde yüksek görevlere atadığın Şadrak, Meşak, Abed-Nego adında bazı Yahudiler var. Bu adamlar seni saymadılar, ey kral. Senin ilahlarına kulluk etmiyor, diktiğin altın heykele tapınmıyorlar.” ¹³Büyük öfkeye kapılan Nebukadnessar, Şadrak'ı, Meşak'ı, Abed-Nego'yu çağırtdtı. Bu kişiler kralın yanına getirildiler. ¹⁴Nebukadnessar, “Ey Şadrak, Meşak, Abed-Nego, ilahlarıma kulluk etmediğiniz, diktiğim altın heykele tapınmadığınız doğru mu?” diye sordu, ¹⁵“Şimdi boru, ney, lir, kanun, arp, davul ve her çeşit çalgı sesini duyar duymaz yere kapanıp yaptığım heykele tapınmaya hazırsanız ne iyi! Ama ona tapınmazsanız, hemen kızgın fırına atılacaksınız. O zaman bakalım hangi ilah sizi elimden kurtaracak?” ¹⁶Şadrak, Meşak, Abed-Nego, “Bu konuda kendimizi savunma gereğini duymuyoruz” diye karşılık verdiler, ¹⁷“Kızgın fırına atılsak bile, ey kral, kendisine kulluk ettiğimiz Tanrı bizi kızgın fırından kurtarabilir; senin elinden de bizi kurtaracaktır. ¹⁸Ama bizi kurtarmasa bile bil ki, ey kral, ilahlarına kulluk etmeyiz, diktiğin altın heykele tapınmayız.” ¹⁹Nebukadnessar Şadrak, Meşak, Abed-Nego'ya çok öfkeleni; onlara karşı tutumu değiştirdi. Fırının her zamankinden yedi kat daha çok ısıtılmasını buyurdu. ²⁰Sonra ordusundaki bazı güçlü askerlere Şadrak'ı, Meşak'ı, Abed-Nego'yu bağlayıp kızgın fırına atmalarını buyurdu. ²¹Böylece bu kişiler, şalvarları, kaftanları, sarıkları ve öbür giysileriyle birlikte bağlanıp kızgın fırına atıldılar. ²²Kralın buyruğu çok sıkı, fırın da çok ısıtılmış olduğundan, Şadrak'ı, Meşak'ı, Abed-Nego'yu götüren adamları ateşin alevleri yakıp öldürdü. ²³Üç adamsa –Şadrak, Meşak, Abed-Nego– bağlı olarak kızgın fırına düştüler. ²⁴O zaman Kral Nebukadnessar şaşkınlık içinde birden ayağa kalktı. Danışmanlarına, “Biz ateşin içine bağlı üç kişi atmamak mı?” diye sordu. Danışmanlar, “Kuşkusuz, ey kral” diye karşılık verdiler. ²⁵Kral, “Ben dört kişi görüyorum” dedi, “Ateşin içinde yürüyorlar, bağlarından çözülmüş, hiçbir zarara uğramamışlar. Dördüncünün görünümünü de bir ilahi varlığa benziyor.” ²⁶Sonra kızgın fırının kapısına yaklaşarak, “Ey Yüce Tanrı'nın kulları Şadrak, Meşak, Abed-Nego, dışarı çıkıp buraya gelin!” diye seslendi. Bunun üzerine Şadrak, Meşak, Abed-Nego ateşin içinden çıktılar. ²⁷Satraplar, kaymakamlar, valiler, kralın danışmanları onların çevresinde toplandılar. Adamların bedenlerinde ateşin hiçbir etkisi olmadığını gördüler. Başlarındaki tek saç yanmamış, giysileri değişmemiş, ateşin kokusu üzerlerine sinmemişti. ²⁸Bunun üzerine Nebukadnessar, “Şadrak, Meşak ve Abed-Nego'nun Tanrısı'na övgüler olsun!” dedi, “Meleğini gönderip kendisine güvenen kullarını kurtardı. Onlar buyruğuma karşı geldiler, kendi Tanrıları'ndan başka bir ilaha kulluk edip tapınmamak için canlarını tehlikeye attılar. ²⁹İşte buyuruyorum: Hangi halktan, ulustan ya da dilden olursa olsun, Şadrak, Meşak ve Abed-Nego'nun Tanrısı'ndan saygısızca söz eden herkes paramparça edilecek, evleri çöplüğe çevrilecek. Çünkü böyle kurtarabilen başka bir tanrı yoktur.” ³⁰Sonra Şadrak'ı, Me-

şak'ı, Abed-Nego'yu Babil İli'nde daha yüksek görevlere atadı.

4Kral Nebukadnessar dünyadaki bütün halklara, uluslara ve her dilden insanlara şu bildiriye gönderdi: “Esenliğiniz bol olsun! ²Yüce Tanrı'nın benim için gerçekleştirdiği belirtileri ve şaşılması işleri size bildirmeyi uygun gördüm. ³“Belirtileri ne büyük! Şaşılması işleri ne yüce! Krallığı ebedi krallıktır, Egemenliği kuşaklar boyu sürecek. ⁴“Ben, Nebukadnessar, evimde huzur, sarayımda gönenç içindeydim. ⁵Beni korkutan bir düş gördüm. Yatağımda yatarken düşüncelerimle görümlerim beni ürküttü. ⁶Düşün ne anlama geldiğini açıklamaları için Babil'in bütün bilgelerinin yanına getirilmesini buyurdum. ⁷Sihirbazlar, yıldızbilimciler, falcılar yanına gelince, gördüğüm düşü onlara anlattımsa da ne anlama geldiğini açıklayamadılar. ⁸Sonunda ilahımın adımdan gelen Belteşassar adıyla çağrılan ve kendisinde kutsal ilahların ruhu bulunan Daniel yanına geldi. Gördüğüm düşü ona anlattım. ⁹“Ona şöyle dedim: Ey sihirbazların başkanı Belteşassar, sende kutsal ilahların ruhu olduğunu, her gizi açıklayabileceğini biliyorum. İşte gördüğüm düş: Ne anlama geldiğini bana açıkla. ¹⁰Yatarken gördüğüm görümler şunlar: Dünyanın ortasında çok yüksek bir ağaç gördüm. ¹¹Ağaç büyüdü, güçlendi, boyu göklere erişti. Dünyanın dört bucağından görülüyordu. ¹²Yaprakları güzeldi, herkese yetecek kadar bol meyvesi vardı. Yabani hayvanlar gölgesinde barınıyor, gökte uçan kuşlar dallarına tünüyordu. Her canlı ondan besleniyordu. ¹³“Yatağımda yatarken gördüğüm görümlerde gökten inen bir gözcü, kutsal bir varlık gördüm. ¹⁴Yüksek sesle, ‘Ağacı ve dallarını kesin, yapraklarını yolun, meyvesini atın’ diye bağırdı, ‘Altında barınan hayvanlarla dallarına tüneyen kuşlar kaçsın. ¹⁵Ama köklerin bulunduğu kütüğü demirle, tunçla çevreleyip yerde, otların içinde bırakın. “‘Göğün çiyiyle ıslansın, hayvanlarla birlikte yerdeki otlardan pay alsın. ¹⁶Ondaki insan yüreği değiştirilsin, yerine hayvan yüreği verilsin. Üzerinden yedi vakit geçsin. ¹⁷Bu yargıyı gözcüler, kararı kutsallar verdi. Öyle ki, her canlı Yüce Olan'ın insan krallıkları üzerinde egemenlik sürdüğünü ve onları dilediği kişiye, en hor görülen birine bile verebileceğini bilsin.’ ¹⁸“İşte ben Kral Nebukadnessar'ın gördüğü düş! Şimdi, ey Belteşassar, bunun ne anlama geldiğini söyle. Çünkü krallığımdaki bilgelerin hiçbiri bu düşün ne anlama geldiğini bana açıklayamadı. Ama sen açıklayabilirsin, çünkü kutsal ilahların ruhu var sende.” ¹⁹O zaman öbür adı Belteşassar olan Daniel bir süre şaşkın şaşkın durdu, düşünceleri onu ürküttü. Bunun üzerine kral, “Ey Belteşassar, bu düş de yorumu da seni ürkütmesin” dedi. Belteşassar, “Ey efendim, keşke bu düş senden nefret edenlerin, yorumu da düşmanlarımın başına gelseydi!” diye karşılık verdi, ²⁰“Büyüyen, güçlenen, boyu göklere erişen, dünyadaki herkesçe görülebilen bir ağaç gördün. ²¹Yaprakları güzeldi, meyvesi herkese yetecek kadar boldu. Yabani hayvanlar altında barınır, gökte uçan kuşlar dallarına tünürdü. ²²Ey kral, o ağaç sen-

sin! Sen büyüdün, güçlendin. Büyüklüğün giderek göklere erişti, egemenliğin dünyanın dört bucağına yayıldı. ²³“Sen, ey kral, bir gözcünün, kutsal bir varlığın gökten indiğini gördün. ‘Ağacı kesip yok edin, ama köklerin bulunduğu kütüğü demirle, tunçla çevreleyip yerde, otların içinde bırakın. Göğün çiyiyle ıslansın; üzerinden yedi vakit geçinceye dek yabanıl hayvanlarla birlikte pay alsın’ diyordu. ²⁴“Ey efendim kral, düşün anlamı ve Yüce Olan’ın senin başına getireceği yargı şudur: ²⁵İnsanlar arasından kovulacak, yabanıl hayvanlarla yaşayacaksın; öküz gibi otlarla beslenecek, göğün çiyiyle ıslanacaksın. Yüce Olan’ın insan krallıkları üzerinde egemenlik sürdürdüğünü ve krallığı dilediği kişiye verdiğini anlayınca dek yedi vakit geçecek. ²⁶Köklerin bulunduğu kütüğün bırakılması için buyruk verildi. Bunun anlamı şu: Sen göklerin egemenlik sürdürdüğünü anlayınca krallığın sana geri verilecek. ²⁷Bu yüzden, ey kral, öğüdümü benimse: Doğru olanı yaparak günahından, düşkünlere iyilik ederek suçlarından vazgeç. Olur ya, gönençin uzun sürer.” ²⁸Bunların hepsi Kral Nebukadnessar’ın başına geldi. ²⁹On iki ay sonra kral Babil Sarayı’nın damında geziniyordu. ³⁰Kral, “İşte onurum ve yüceliğim için üstün gücümle krallığımın başkenti olarak kurduğum büyük Babil!” dedi. ³¹Daha sözünü bitirmeden gökten bir ses duyuldu: “Ey Kral Nebukadnessar, krallık senden alındı. ³²İnsanlar arasından kovulacak, yabanıl hayvanlarla yaşayacaksın. Öküz gibi otlarla besleneceksin. Yüce Olan’ın insan krallıkları üzerinde egemenlik sürdürdüğünü ve krallığı dilediği kişiye verdiğini anlayınca dek yedi vakit geçecek.” ³³Nebukadnessar’a ilişkin bu söz hemen yerine geldi. İnsanlar arasından kovuldu. Öküz gibi otlarla beslendi. Bedeni göğün çiyiyle ıslandı. Saçı kartal tüyü, tırnakları kuş pençesi gibi uzadı. ³⁴Belirlenen sürenin sonunda ben Nebukadnessar gözlerimi göğe kaldırdım ve kendime geldim. Yüce Olan’ı övdüm. Sonsuza dek Diri Olan’ı onurlandırıp yücelttim. O’nun egemenliği ebedi egemenliktir, Krallığı kuşaklar boyu sürecek. ³⁵Dünyada yaşayanlar bir hiç sayılır. O gökteki güçlere de dünyada yaşayanlara da Dilediğini yapar. O’nun elini durduracak, O’na, “Ne yapıyorsun?” diyecek kimse yoktur. ³⁶O anda aklım başıma geldi. Krallığımın yüceliği için onurum ve görkemim bana geri verildi. Danışmanlarımla soylu adamlarım beni aradılar. Krallığıma kavuştum, bana daha büyük yücelik verildi. ³⁷Ben Nebukadnessar Göklerin Kralı’na şükrederim. O’nu över, yüceltirim. Çünkü bütün yaptıkları gerçek, yolları doğrudur; kendini beğenmişleri alçaltmaya gücü yeter.

⁵Kral Belşassar soylu adamlarından bin kişiye büyük bir şölen verdi, onlarla şarap içti. ²Şarabını keyifle içerken, atası Nebukadnessar’ın Yeruşalim’deki tapınaktan çıkarıp getirdiği altın ve gümüş kapların getirilmesini buyurdu. Öyle ki, kendisi, karıları, cariyeleri, soylu adamları onlarla içsinler. ³Böylece Tanrı’nın Yeruşalim’deki tapınağından alınan altın kaplar getirildi; kral, karıları, cariyeleri, soylu adamları onlarla içtiler. ⁴Şaraplarını içerken

altından, gümüşten, tunçtan, demirden, ağaçtan, taştan ilahları övdüler. ⁵Ansızın bir insan elinin parmakları belirdi, kandilliğin yanındaki saray duvarının sıvası üzerine yazmaya başladı. Kral yazan eli gördü, ⁶aklından geçenler onu ürküttü, benzi soldu; eli ayağı tutmaz oldu, dizlerinin bağı çözüldü. ⁷Yüksek sesle Babil’in bilgelerini –falcılarla yıldızbilimcileri– çağırttı. Onlara, “Bu yazıyı kim okuyup ne anlama geldiğini bana açıklarsa, kendisine mor giysi giydirilip boynuna altın zincir takılacak ve ülkede üçüncü önder olacak” dedi. ⁸Kralın bütün bilgeleri geldiyse de yazıyı kimse okuyamadı, ne anlama geldiğini de açıklayamadı. ⁹Bu yüzden Kral Belşassar daha da korktu, benzi büsbütün soldu. Soylu adamlarıysa şaşkındı. ¹⁰Kralla soyluların seslerini duyan kraliçe ^{vi} şölen salonuna geldi. “Çok yaşa, ey kral!” dedi, “Akıldan geçenler seni ürkütmesin, benzin solmasın! ¹¹Ülkende kendisinde kutsal ilahların ruhu bulunan biri var. Atan Kral Nebukadnessar’ın döneminde kavrayışa, sağduyuya, ilahlara özgü bilgelige sahip olmakla tanınırdı. Atan Kral Nebukadnessar onu sihribazların, yıldızbilimcilerin, falcıların başkanlığına atadı. ¹²Kralın Belşassar diye çağırdığı Daniel olağanüstü bir ruha, bilgiye, sağduyuya sahiptir. Üstelik düşleri yorumlama, bilmeceleleri çözmeye, gizemleri açıklama yeteneği de vardır. Daniel’i çağirt, yazının ne anlama geldiğini o sana söyleyecektir.” ¹³Böylece Daniel’i kralın önüne getirdiler. Kral, “Kral atanın Yahuda’dan getirdiği, Yahuda sürgünlerinden Daniel sen misin?” diye sordu, ¹⁴“Sende ilahların ruhu bulunduğunu, kavrayış, sağduyu ve olağanüstü bilgelikle donanmış olduğunu duydum. ¹⁵Bu yazıyı okuyup ne anlama geldiğini söylemeleri için bilgilerle falcıları çağırttım. Ama ne anlama geldiğini açıklayamadılar. ¹⁶Senin yorum yapabildiğini, gizemleri açıklayabildiğini duydum. Bu yazıyı okur, ne anlama geldiğini açıklayabilirsen, sana mor giysi giydirilip boynuna altın zincir takılacak; ülkede üçüncü önder olacaksın.” ¹⁷Daniel, “Armağanların senin olsun, ödülleri de bir başkasına ver” diye karşılık verdi, “Ama ben yine de yazıyı okuyup ne anlama geldiğini sana açıklayacağım. ¹⁸“Ey kral, Yüce Tanrı atan Nebukadnessar’a krallığı, büyüklüğü, yüceliği, görkemi verdi. ¹⁹Tanrı’nın sağladığı büyüklük yüzünden bütün halklar, uluslar, her dilden insan ondan korkup titredi. Dilediğini öldürür, dilediğini yaşattı; dilediğini yüceltir, dilediğini alçaltırdı. ²⁰Ne var ki, gurura kapılıp saygısızlıkta direnince krallık tahtından indirildi, yüceliği kendisinden alındı. ²¹İnsanlar arasından kovuldu ve ona hayvan yüresi verildi. Yüce Tanrı’nın insanların krallığı üzerinde egemenlik sürdürdüğünü, onu dilediği kişiye verdiğini anlayınca dek yaban eşekleri arasında yaşadı, öküz gibi otlarla beslendi, bedeni göğün çiyiyle ıslandı. ²²“Ama ey sen, onun torunu Belşassar, bunların hepsini bildiğin halde alçakgönüllülüğü benimsemedin. ²³Bunun yerine göğün Rabbi’ne karşı kendini yükselttin. O’nun tapınağından aldıkları kapları sana getirdiler. Sen, karıların, cariyelerin, soylu adamların onlarla şarap içtiniz. Görme-

^{vi}“Kraliçe” ya da “Kralın annesi” veya “Ninesi”.

yen, duymayan, anlamayan altından, gümüşten, tunçtan, demirden, ağaçtan, taştan ilahları övdün. Soluğunu elinde tutan, bütün yollarını gözeten Tanrı'yı ise yüceltmedin. ²⁴Bu yüzden Tanrı o yazıyı yazan eli gönderdi. ²⁵“Yazılan yazı şudur: MENE, MENE, TEKEL ve PARSİN. ²⁶“Bu sözcüklerin anlamı şudur: MENE ^{vii} : Tanrı senin krallığının günlerini saydı ve ona son verdi. ²⁷TEKEL ^{viii} : Terazide tartıldın ve eksik bulundun. ²⁸PERES ^{ix} : Krallığın ikiye bölünerek Medler'le Persler'e verildi.” ²⁹Belşassar'ın buyruğu üzerine Daniel'e mor giysi giydirilip boynuna altın zincir takıldı ve ülkede üçüncü önder ilan edildi. ³⁰Kildan Kralı Belşassar o gece öldürüldü. ³¹Altmış iki yaşında olan Medli Darius krallığı eline geçirdi.

6Darius bütün ülkeyi yönetecek yüz yirmi satrap atamayı uygun gördü. ²Bunların başına da biri Daniel olmak üzere üç bakan atadı. Krala zarar gelmemesi için bakanlar satraplardan hesap soracaklardı. ³Kendisinde bulunan olağanüstü ruh sayesinde Daniel öbür bakanlarla satraplardan üstün olduğundan, kral onu bütün ülkenin başına atamayı tasarlıyordu. ⁴Bunun üzerine öbür bakanlarla satraplar Daniel'i ülke yönetimi konusunda suçlamak için fırsat kollamaya başladılar. Ancak ne suçlanacak bir yanını, ne de bir yanlışını buldular. Çünkü Daniel güvenilir biriydi. Kendisinde hiçbir eksiklik ya da yanlışlık bulamadılar. ⁵Sonunda, “Daniel'i Tanrısı'nın Yasası'yla ilgili bir konuda suçlayamazsak, bir suçlama nedeni bulamayacağız” dediler. ⁶Bunun üzerine bakanlarla satraplar hep birlikte krala gidip, “Ey Kral Darius, çok yaşa!” dediler, ⁷“Ülkenin bütün bakanları, kaymakamları, satrapları, danışmanları, valileri olarak kralın zorlu bir yasa çıkarması üzerinde anlaştık. Ey kral, kim otuz gün içinde senden başka bir insana ya da ilaha dua ederse, aslan çukuruna atılsın. ⁸Şimdi, ey kral, yasağı koy; Medler'le Persler'in değişmez yasağı uyarınca yazıyı imzala ki değiştirilemesin.” ⁹Böylece Kral Darius yasağı içeren yasağı imzaladı. ¹⁰Daniel yasanın imzalandığını öğrenince evine gitti. Yukarı odasının Yeruşalim yönüne bakan pencereleri açtı. Daha önce yaptığı gibi her gün üç kez diz çöküp dua etti, Tanrısı'na övgüler sundu. ¹¹Ona tuzak kuran adamlar hep birlikte oraya gittiklerinde, onu Tanrısı'na dua edip yalvarırken gördüler. ¹²Bunun üzerine krala gidip çıkardığı yasağı ilgili şunları söylediler: “Ey kral, kim otuz gün içinde senden başka bir insana ya da ilaha dua ederse, aslan çukuruna atılsın diye yasa imzalamadın mı?” Kral, “Medler'le Persler'in değişmez yasağı uyarınca çıkardığım yasa geçerlidir” diye karşılık verdi. ¹³Bunun üzerine, “Ey kral, Yahuda sürgünlerinden olan Daniel seni de imzaladığın yasağı da saymıyor; günde üç kez dua ediyor” dediler. ¹⁴Bunu duyan kral çok üzüldü, Daniel'i kurtarmayı kafasına koydu. Onu kurtarmak için gü-

neş batıncaya dek uğraştı. ¹⁵O zaman adamlar toplu halde krala gidip, “Ey kral, Medler'le Persler'in yasağı uyarınca, kralın koyduğu yasanın ya da yasağın değiştirilemeyeceğini bilmelisin” dediler. ¹⁶Bunun üzerine kral Daniel'i getirip aslan çukuruna atmalarını buyurdu. Daniel'e de, “Kendisine sürekli kulluk ettiğin Tanrın seni kurtarsın!” dedi. ¹⁷Bir taş getirip çukurun ağzına koydular. Daniel'le ilgili hiçbir şey değiştirilmesin diye kral hem kendi mühür yüzüğüyle, hem soyluların mühür yüzükleriyle taşı mühürledi. ¹⁸Sonra sarayına döndü; geceyi yemek yemeden, eğlenmeden geçirdi; uykusu kaçtı. ¹⁹Şafak sökerken kalkıp acele aslan çukuruna gitti. ²⁰Çukura yaklaşınca üzgün bir sesle, “Ey yaşayan Tanrı'nın kulu Daniel, kendisine sürekli kulluk ettiğin Tanrın seni aslanlardan kurtarabildi mi?” diye haykırdı. ²¹Daniel, “Ey kral, sen çok yaşa!” diye yanıtladı, ²²“Tanrım meleğini gönderip aslanların ağzını kapadı. Beni incitmediler. Çünkü Tanrı'nın önünde suçsuz bulundum. Sana karşı da, ey kral, hiçbir yanlışlık yapmadım.” ²³Kral buna çok sevindi, Daniel'i çukurdan çıkarmalarını buyurdu. Daniel çukurdan çıkarıldı. Bedeninde hiçbir yara izi bulunmadı. Çünkü Tanrısı'na güvenmişti. ²⁴Kralın buyruğu uyarınca, Daniel'i haksız yere suçlayan adamları, karlılarıyla, çocuklarıyla birlikte getirip aslan çukuruna attılar. Daha çukurun dibine varmadan aslanlar onları kapıp kemiklerini kırdılar. ²⁵Kral Darius dünyada yaşayan bütün halklara, uluslara ve her dilden insanlara şöyle yazdı: “Esenliğiniz bol olsun! ²⁶Krallığımda yaşayan herkesin Daniel'in Tanrısı'ndan korkup titremesini buyuruyorum. O yaşayan Tanrı'dır, Sonsuza dek var olacak. Krallığı yıkılmayacak, Egemenliği son bulmayacak. ²⁷O kurtarır, O yaşatır, Gökte de yerde de Belirtiler, şaşılmalı işler yapar. Daniel'i aslanların pençesinden kurtaran O'dur.” ²⁸Böylece Darius'un ve Persli Koreş'in krallığı döneminde Daniel'in işleri iyi gitti.

7Babil Kralı Belşassar'ın krallığının birinci yılında, Daniel yatağında yatarken bir düş ve görümler gördü. Sonra düşünün özetini yazdı; ²şöyle dedi: “Gece bir görümdede göğün dört rüzgarının büyük denize saldırdığını gördüm. ³Denizden birbirinden farklı dört büyük yaratık çıktı. ⁴“Birinci yaratık aslana benziyordu, kartal kanatları vardı. Ben bakarken kanatları koparıldı, yaratık yerden kaldırıldı, insan gibi ayakları üzerine durduruldu. Ona bir insan yüreği verildi. ⁵“İkinci yaratık ayıya benziyordu. Bir yanı üzerinde doğrulmuştu. Ağzında, dişleri arasında üç kaburga kemiği vardı. Ona, ‘Haydi kalk, yiyebildiğin kadar et ye!’ dediler. ⁶“Sonra baktım, parsa benzer bir başka yaratık gördüm. Sırtında dört kuş kanadı vardı. Bu yaratığın dört başı vardı ve ona egemenlik verilmişti. ⁷“Bundan sonraki gece görümlerimde korkunç, ürkütücü, çok güçlü dördüncü bir yaratık gördüm. Büyük demir dişleri vardı; yiyip parçalıyor, artakalam ayakları altında çiğniyordu. Kendisinden önceki yaratıklara benzemiyordu. On boynuzu vardı. ⁸“Ben gözümü dikmiş boynuzlara bakarken, onların arasın-

^{vii}“MENE”: “Sayılan” anlamına gelir.

^{viii}“TEKEL”: “Tartılan” anlamına gelir.

^{ix}“PERES”: “Bölünen” anlamına gelmekle birlikte “Persler” sözcüğünü de çağırıştırır. Peres “Parsin”in tekilidir.

dan daha küçük başka bir boynuz çıktı. İlk boynuzlardan üçü onun önünde söküldü. Bu boynuzun insan gözü gibi gözleri, böbürlenmiş bir ağzı vardı. ⁹“Ben bakarken Tahtlar kuruldu, Eskiden beri var Olan yerine oturdu. Gıysileri kar gibi beyaz, Başındaki saçlar yün gibi apaktı. Tahıtı alev alev, Tekelekleri kızgın ateş gibiydi. ¹⁰Önünden ateşten bir ırmak çıkıp akıyordu. Binlerce binler O’na hizmet ediyordu; On binlerce on binler Önünde duruyordu. Mahkeme kuruldu, Kitaplar açıldı. ¹¹“Boynuzun söylediği övünge sözleri duyunca baktım, yaratık gözümün önünde öldürüldü, bedeni kızgın ateşe atıldı, yok oldu. ¹²Öbür yaratıklara gelince, egemenlik onlardan alınmış, ancak belirli bir süre için yaşamalarına izin verilmişti. ¹³“Gece görümlerimde insanoğluna benzer birinin göğün bulutlarıyla geldiğini gördüm. Eskiden beri var Olan’ın yanına doğru ilerledi, O’nun önüne getirildi. ¹⁴Ona egemenlik, yücelik ve krallık verildi. Bütün halklar, uluslar ve her dilden insan ona tapındı. Egemenliği hiç bitmeyecek sonsuz bir egemenlik, krallığı hiç yıkılmayacak bir krallıktır.” ¹⁵“Ben Daniel’e gelince, ruhum üzüntüyle sarsıldı, gördüğüm görümler beni ürküttü. ¹⁶Orada duranlardan birine yaklaştım, bütün bunların gerçek anlamını açıklamamı istedim. “O da bana bunların ne anlama geldiğini açıkladı: ¹⁷“Bu dört büyük yaratık yeryüzünde ortaya çıkacak dört kraldır. ¹⁸Ama Yüceler Yücesi’nin kutsalları krallığı alacak, sonsuza dek ellerinde tutacaklar. Evet, sonsuzlara dek.” ¹⁹“Bundan sonra öbürlerinden farklı, çok korkunç, demirden dişleri, tunc-tan tırnakları olan, yiyip parçalayan, artakalanı ayakları altında çiğneyen dördüncü yaratığın ne anlama geldiğini öğrenmek istedim. ²⁰Bunun yanısıra başındaki on boynuzdan sonra çıkan öbür boynuzun ne olduğunu da öğrenmek istedim. Bu boynuzun önünden üç boynuz düşmüştü, sanki ötekilerden daha iriceydi. Gözleri ve böbürlenmiş bir ağzı vardı. ²¹Ben baktığım sırada bu boynuz kutsallarla savaşıyor ve onları yeniyordu. ²²Eskiden beri var Olan –Yüceler Yücesi– gelip kutsallarının lehine yargı verene dek bu böyle sürdü. Kutsalların krallığı alma zamanı gelmişti. ²³“Bana şu açıklamayı yaptın: ‘Dördüncü yaratık yeryüzünde ortaya çıkacak dördüncü krallıktır. Bütün öbür krallıklardan farklı olacak, bütün dünyayı yiyip bitirecek, çiğneyip parçalayacak. ²⁴On boynuz bu krallıktan çıkacak on kraldır. Bunlardan sonra öncekilerden farklı bir başka kral ortaya çıkıp üç kralı tahtlarından indirecek. ²⁵Yüceler Yücesi’ni kötüleyen sözler söyleyecek, O’nun kutsallarına baskı yapacak. Belirlenen zamanları, yasaları değiştirmeyi amaçlayacak. Kutsallar üç buçuk yıl için ^x eline teslim edilecekler. ²⁶“Ama mahkeme kurulacak, onun egemenliğine son verilecek, büsbütün yok edilecek. ²⁷Göklerin altındaki krallıklara özgü krallık, egemenlik ve büyüklük kutsallara, Yüceler Yücesi’nin halkına verilecek. Bu halkın krallığı sonsuza dek sürecek, bütün uluslar ona kulluk edip sözünü dinleyecek.’ ²⁸“İşte olayın gelişimi burada bitiyor. Ben

Daniel’e gelince, düşüncelerim beni çok ürküttü, benzim soldu. Ama bu olayı içimde sakladım.”

⁸Kral Belşassar’ın krallığının üçüncü yılında, ben Daniel daha önce gördüğüm görümden başka bir görünüm gördüm. ²Görümde kendimi Elam İli’ndeki Sus Kalesi’nde, Ulay Kanalı’nın yanında gördüm. ³Gözlerimi kaldırıp bakınca kanal kıyısında duran bir koç gördüm; iki uzun boynuzu vardı. Boynuzlardan daha geç çıkana öbüründen daha uzundu. ⁴Koçun batıya, kuzeye, güneye doğru boynuz attığını gördüm. Hiçbir hayvan ona karşı koyamıyor, kimse onun elinden kurtaramıyordu. Koç dilediği gibi davrandı ve git-gide güçlendi. ⁵Ben bu olayı düşünürken, batıdan ansızın gözleri arasında çarpıcı bir boynuzu olan bir teke geldi. Yere basmadan bütün dünyayı aştı. ⁶Güç ve öfkeyle, kanalın yanında durduğunu gördüğüm iki boynuzlu koça doğru koştu. ⁷Öfkeyle saldırdığını, koça vurup boynuzlarını kırıldığını gördüm. Koçun tekeye karşı duracak gücü yoktu; teke koçu yere vurup çiğnedi. Koçu onun elinden kurtaracak kimse yoktu. ⁸Teke çok güçlendi, ama en güçlü olduğu sırada büyük boynuzu kırıldı. Kırılan boynuzun yerine, göğün dört rüzgarına doğru çarpıcı dört boynuz çıktı. ⁹Bu boynuzların birinden başka bir küçük boynuz çıktı; güneye, doğuya ve Güzel Ülke’ye ^{xi} doğru yayılarak çok güçlendi. ¹⁰Göklerin ordusuna erişinceye dek büyüdü. Gökteki ordu-dan ve yıldızlardan bazılarını yeryüzüne düşürdü, ayakları altına alıp çiğnedi. ¹¹Kendisini Gök Ordusu’nun Önderi ^{xii} kadar yükseltti. Tanrı’ya sunulan günlük sunu kaldırıldı, O’nun tapmağı yıkıldı. ¹²Başkaldırı yüzünden günlük sunuya karşı çıkıldı. Gerçek ayak altında çiğnendi. Küçük boynuz yaptığı her şeyde başarılı oldu. ¹³Sonra kutsal bir varlığın konuştuğunu duydum. Başka kutsal bir varlık ona, “Bu görümde –günlük sunuyla, yıkım getiren başkaldırıyla, kutsal yerin ve ordunun ayak altında çiğnenmesiyle ilgili görümde– olanlar ne zamana dek sürecek?” diye sordu. ¹⁴Kutsal varlık bana, “2 300 akşam, sabah olacak, sonra kutsal yer yeniden düzene konulacak” dedi. ¹⁵Ben Daniel, gördüğüm görümün ne anlama geldiğini çözmeye çalışırken, insana benzer biri karşımda durdu. ¹⁶Bir insan sesinin Ulay Kanalı’ndan, “Ey Cebrail, görümün ne anlama geldiğini şuna açıkla” diye seslendiğini duydum. ¹⁷Cebrail durduğum yere yaklaşınca korkudan yere yığıldım. Bana, “Ey insanoğlu!” dedi, “Bu görümün sonla ilgili olduğunu anla.” ¹⁸O benimle konuşurken, yüzükoyun yere uzanmış, derin bir uykuya dalmışım. Dokunup beni ayağa kaldırdı. ¹⁹Bana, “Daha sonra Tanrı’nın öfkesi sona erdiğinde neler olacağını sana söyleyeceğim” dedi, “Çünkü görüm sonun belirlenen zamanıyla ilgilidir. ²⁰Gördüğün iki boynuzlu koç Med ve Pers krallarını simgeler. ²¹Teke Grek Kralı’dır; gözleri arasındaki büyük boynuz birinci kraldır. ²²Kırılan boynuzun yerine çıkan dört boynuz, ulusundan çıkacak dört krallığı simgeliyor. Ama ilk kral kadar güçlü olmayacaklar.

^x“Üç buçuk yıl için”: Aramice “Bir vakte, vakitlere, yarım vakte kadar”.

^{xi}“Güzel Ülke”: “İsrail ülkesi”.

^{xii}“Gök Ordusu’nun Önderi”: “Tanrı”.

²³“Bu dört krallığın sonu yaklaşip yapılan kötülükler du-ruğa varınca, sert yüzlü ve aldatmada usta bir kral ortaya çıkacak. ²⁴Kendisinden gelmeyen büyük bir güce kavuşacak. Şaşırtıcı yıkımlar yapacak, el attığı her işte başarılı olacak. Güçlüleri ve kutsal halkı yok edecek. ²⁵Yapacağı işleri aldatarak başaracak, kendisini yükseltecek. Güvenlikte olan birçoklarını yok edecek, Önderler Önderi’ne ^{xiii} karşı duracak. Ama kendisi insan eli değmeden yok edilecek. ²⁶“Akşam ve sabahla ilgili sana bildirilen görüm gerçektir. Ama sen görümü gizli tut. Çünkü uzak bir gelecekle ilgilidir.” ²⁷Ben Daniel günlerce bitkin ve hasta kaldım. Sonra kalkıp kralın işlerini yapmayı sürdürdüm. Bu anlaşılması güç görümden ötürü şaşkındım.

9Medli Ahaşveroş oğlu Darius Kıldan Kralı oldu. Krallığının birinci yılında ben Daniel, RAB’bin Peygamber Yemya’ya bildirdiği sayının –Yeruşalim’in ıssız kalacağı yılların sayısının– yetmiş olduğunu Kutsal Yazılar’dan anladım. ²³Bunun üzerine yüzümü Rab Tanrı’ya çevirdim. Duayla, yakarıyla, oruçla O’na yalvardım; çul kuşanıp külde oturdum. ⁴RAB Tanrım’a dua edip günahlarımızı itiraf ettim. Şöyle dedim: “Ya Rab, kendisini sevenlerle, buyruklarına uyanlarla yaptığı antlaşmaya bağlı kalan yüce ve görkemli Tanrı! ⁵Buyruklarından, ilkelerinden ayrılıp günah, suç işledik, kötülük yaptık, başkaldırdık. ⁶Senin adına krallarımıza, önderlerimize, atalarımıza, ülkedeki bütün halka seslenen kulların peygamberleri dinlemedik. ⁷“Sen adaletlisin, ya Rab! Sadakatsizliğimiz yüzünden bizi uzak yakın ülkelere sürdün. Oralarda yaşayan biz Yahudiler, Yeruşalim halkı, İsraililer bugün utanç içindeyiz. ⁸Evet, ya RAB, bizler, krallarımız, önderlerimiz, atalarımız sana karşı işlediğimiz günah yüzünden utanç içindeyiz. ⁹Sana karşı geldiğimiz halde, sen acıyan, bağışlayan Tanrımız Rab’sin. ¹⁰Tanrımız RAB’bin sözüne kulak vermedik, kulları peygamberler aracılığıyla bize verdiği yasalara uymadık. ¹¹Bütün İsrail halkı yasayı çiğnedi, sırtını sana dönüp seni dinlemek istemedi. “Bu yüzden Tanrı kulu Musa’nın Yasası’nda yazılan lanet başımıza yağdı, içilen ant yerine geldi. Çünkü sana karşı günah işledik. ¹²Üzerimize büyük yıkım getirerek bizim ve bizi yöneten önderlerimiz için söylediğin sözleri yerine getirdin. Yeruşalim’in başına gelen, göğün altındaki başka hiçbir kentin başına gelmemiştir. ¹³Musa’nın Yasası’nda yazıldığı gibi, bütün bu yıkımlar başımıza geldi. Buna karşın, ey Tanrımız RAB, suçumuzdan dönüp senin gerçeklerine yönelerek lütfunu dilemedik. ¹⁴RAB üzerimize yıkım göndermekten caymadı. Çünkü Tanrımız RAB yaptığı her şeyde adildir. Bizse O’nun sözüne kulak vermedik. ¹⁵“Ey Tanrımız Rab, sen halkımı Mısır’dan güçlü elinle çıkardın ve bugün olduğu gibi ün kazandın. Bizse günah işledik, kötülük yaptık. ¹⁶Ya Rab, doğru işlerin uyarınca kentin Yeruşalim’den, kutsal dağından öfkeni, kızgınlığını kaldırmanı dilerim. Günahlarımız ve atalarımızın suçları yüzünden Yeruşalim de halkın da çevremizdekilerin tümü-

^{xiii}“Önderler Önderi”: “Tanrı”.

ne alay konusu oldu. ¹⁷“Şimdi, ey Tanrımız, kulunun duasını, yakarışını işit. Adın uğruna, ya Rab, yüzünü viran tapınağına çevir. ¹⁸Ey Tanrım, kulak ver ve işit! Gözlerini aç, senin olan viran kenti gör. Doğruluğumuzdan değil, senin büyük merhametinden ötürü dilekte bulunuyoruz. ¹⁹Ya Rab, dinle! Ya Rab, bağışla! İşit ve davran, ya Rab! Ey Tanrım, adının hatırı için gecikme! Çünkü kent ve halk senindir.” ²⁰Ben daha konuşup dua ederken, günahımı ve halkım İsrail’in günahını açıkça kabul edip Tanrım’ın kutsal dağı için Tanrım RAB’be dilekte bulunurken, ²¹daha dua ediyorken, önceden görümden gördüğüm adam –Cebrail– akşam sunusu saatinde hızla uçarak ^{xiv} yanıma geldi. ²²“Daniel, sana anlayış vermek için geldim” diye açıkladı, ²³“Sen Tanrı’ya yalvarmaya başlar başlamaz, duan yanıtlandı; bunu bildirmeye geldim. Çünkü sen çok sevilen birisin. Bu nedenle sözün anlamını kavra ve görümü anla: ²⁴“Başkaldırıcı ortadan kaldırmak, günaha son vermek, suçu bağışlatmak, sonsuza dek kalıcı doğruluğu sağlamak, görüm ve peygamberliği mühürlemek, En Kutsal’ı meshetmek için senin halkına ve kutsal kentine yetmiş hafta ^{xv} kadar zaman saptanmıştır. ²⁵“Şunu bil ve anla: Yeruşalim’i yeniden kurmak için buyruğun verilmesinden, meshedilmiş olan önderin gelişine dek yedi hafta geçecek. Altmış iki hafta içinde Yeruşalim yeniden sokaklarla, hendeklerle kurulacak. Ancak bu sıkıntılı zamanlarda olacak. ²⁶Bu altmış iki hafta sonunda meshedilmiş olan öldürülecek ve onu destekleyen olmayacak. Gelecek önderin halkı, kenti ve kutsal yeri yerle bir edecek. Sonu tufanla olacak: Savaş sona dek sürecek. Yıkımların da olacağı kararlaştırıldı. ²⁷Gelecek önder ^{xvi} birçoklarıyla bir haftalık sağlam bir antlaşma yapacak. Haftanın yarısı geçince, kurbanı da sunuyu da kaldıracak. Kararlaştırılan yıkım başına gelinceye dek yok edici önder tapınağın üst bölümüne yıkıcı iğrenç şeyler yerleştirecek.”

10Pers Kralı Koreş’in krallığının üçüncü yılında Beltesassar diye çağrılan Daniel’e bir giz açıklandı. Büyük bir savaşla ilgili olan bu giz gerçektir. Daniel görümden kendisine açıklanan gizi anladı. ²O sırada ben Daniel üç haftadır yas tutuyordum. ³Üç hafta dolana dek ağzıma ne güzel bir yiyecek ya da et koydum, ne şarap içtim, ne de yağ sürdüm. ⁴Birinci ayın yirmi dördüncü günü, Büyük İrmak’ın, yani Dicle’nin kıyısındaiken, ⁵gözlerimi kaldırıp bakınca keten giysi giyinmiş, beline Ufaz altınından kemer kuşanmış bir adam gördüm. ⁶Bedeni sarı yakut gibiydi. Yüzü şimşek gibi parlıyordu. Gözleri alevli meşalelere benziyordu. Kollarıyla bacakları cilalı tunç gibi parlıyor, sesi büyük bir kalabalığın çıkardığı gürültüyü andırıyordu. ⁷Görümü yalnız ben Daniel gördüm. Yanımdakiler görmediler, ama dehşete düşerek gizlenmek için kaçtılar. ⁸Böylece ben yal-

^{xiv}“Hızla uçarak” ya da “Çok yorgun”.

^{xv}“Hafta”: Bu bölümde bir haftanın yedi yıl anlamına geldiği sanılıyor.

^{xvi}“Gelecek önder”: İbranice “O”.

nız kaldım. Bu büyük görümü seyredirken gücüm tükendi, benzim büsbütün soldu, kendimi toparlayamadım. ⁹Sonra adamın sesini duyunca yüzüstü yere düşüp derin bir uykuya daldım. ¹⁰Derken bir el dokundu, titredim; beni dizlemlerimle ellerimin üzerine kaldırdı. ¹¹Bana, “Ey Daniel, sen ki çok sevilen birisin!” dedi, “Ayağa kalk ve söyleyeceklerime iyi kulak ver. Çünkü sana gönderildim.” O bunları söyler söylemez titreyerek ayağa kalktım. ¹²“Korkma, ey Daniel!” diye devam etti, “Anlayışa erişmeye ve kendini Tanrı’nın önünde alçaltmaya karar verdiğin gün duan işitildi. İşte bu yüzden geldim. ¹³Pers krallığının önderi yirmi bir gün bana karşı durdu. Sonra baş önderlerden Mikail bana yardıma geldi, çünkü orada, Pers krallarının yanında alıkonulmuşum. ¹⁴Son günlerde halkının başına neler geleceğini sana açıklamak için geldim şimdi, çünkü bu görüm gelecekle ilgilidir.” ¹⁵O bunları söyleyince, suskun suskun yere baktım. ¹⁶Derken insanoğluna benzeyen biri dudaklarıma dokundu. Ben de ağzımı açıp konuşmaya başladım. Karşımda durana, “Ey efendim, bu görüm yüzünden acı çekiyorum, kendimi toparlayamıyorum” dedim, ¹⁷“Ben kulun nasıl seninle konuşayım? Gücüm tükendi, soluğum kesildi.” ¹⁸İnsana benzeyen varlık yine dokunup beni güçlendirdi. ¹⁹“Ey çok sevilen adam, korkma!” dedi, “Esenlik olsun sana! Güçlü ol! Evet, güçlü ol!” O benimle konuşunca güçlendim. “Konuşmamı sürdür, efendim, çünkü bana güç verdin” dedim. ²⁰Bunun üzerine, “Sana neden geldiğimi biliyor musun?” dedi, “Çok yakında dönüp Pers önderiyle savaşa gireceğim. Ben gidince Grek önderi gelecek. ²¹Ama önce Gerçek Kitap’ta neler yazıldığını sana bildireceğim. Onlara karşı önderiniz Mikail dışında bana yardım eden kimse yok.

11“Medli Darius’un krallığının birinci yılında Mikail’i destekleyip korumak için onun yanında durdum.” ²“Şimdi sana gerçeği bildireceğim: Pers krallığında üç kral daha ortaya çıkacak. Ama dördüncü kral öbür üçünden daha zengin olacak. Zenginliği sayesinde elde edeceği güçle herkesi Grek ülkesine karşı kıskırtacak. ³Sonra güçlü bir kral çıkacak. Büyük yetkiyle krallık edecek ve dilediği gibi davranacak. ⁴Ne var ki, o gücünün doruğundayken, krallığı darma-dağın edilecek, göğün dört rüzgarı gibi dört parçaya bölünecek. Krallık onun soyundan gelenlere geçmeyecek, yerine geçenlerin hiçbiri onun gibi egemenlik sürmeyecek. Krallığı yıkılıp başkalarına verilecek. ⁵“Güney Kralı ^{xvii} güçlenecek. Ancak komutanlarından biri ondan daha çok güçlenecek ve krallığı büyük olacak. ⁶Birkaç yıl sonra bu ikisi uzlaşacak. Güney Kralı yapılan uzlaşmayı onaylamak için kızını Kuzey Kralı’na ^{xviii} eş olarak verecek. Ama kız gücünü koruyamayacak. Kralın ömrü de gücü de uzun sürmeyecek. Bu arada kızla babası da, ona eşlik edenlerle onu destekleyen de ele verilecek. ⁷“Babasının yerine kızın ailesinden biri ortaya çıkacak. Kuzey Kralı’nın ordusuna saldırıp kalesini alacak. Onlarla savaşır yenecek. ⁸Onların ilahlarını,

dökme putlarını, değerli altın ve gümüş kaplarını alıp Mısır’a götürecektir. Kuzey Kralı’nı birkaç yıl rahat bırakacak. ⁹Sonra Kuzey Kralı gidip Güney Kralı’nın ülkesine saldırarak, ardından kendi ülkesine dönecek. ¹⁰Kuzey Kralı’nın oğulları savaşa hazırlanarak çok büyük bir ordu toplayacaklar. Ordu sel gibi taşacak, önüne geleni alıp götürecektir, gelip Güney Kralı’nın kalesine dayanacak. ¹¹“Güney Kralı öfkeyle çıkıp Kuzey Kralı’na karşı savaşacak. Kuzey Kralı büyük bir ordu topladığı halde, bu ordu Güney Kralı’nın eline teslim edilecek. ¹²Bu büyük ordu yenilgiye uğrayınca Güney Kralı gurura kapılacak. On binlerce insanı öldürecek, ama zaferi uzun sürmeyecek. ¹³Çünkü Kuzey Kralı öncekinden daha büyük bir ordu toplayacak ve birkaç yıl sonra büyük, iyi donatılmış bir orduyla ülkeye doğru ilerleyecek. ¹⁴“Bu sırada birçokları Güney Kralı’na karşı çıkacak. Senin halkından bazı zorbalar da, görüm yerine gelsin diye ayaklanacak, ama yenilgiye uğrayacaklar. ¹⁵Sonra Kuzey Kralı gelip toprak yığarak tepelikler yapacak ve sur-lu kenti ele geçirecek. Güney Kralı’nın güçleri buna karşı duramayacak. En seçme askerlerinin bile karşı durmaya güçleri yetmeyecek. ¹⁶Kente saldıran Kuzey Kralı dilediği gibi davranacak, kimse ona karşı duramayacak. Güzel Ülke’yi ^{xix} yönetecek, yıkıp yok etme yetkisi onun elinde olacak. ¹⁷Krallığının bütün gücünü toplayıp Güney Kralı’nın üzerine yürümeyi amaçlayacak ve Güney Kralı’yla bir antlaşma yapacak. Ülkesini yerle bir etmek için kızını eş olarak ona verecek. Ama tasarısı ^{xx} başarılı olmayacak, ona yarar sağlamayacak. ¹⁸Bundan sonra deniz kıyısındaki bölgelere yönelecek, birçoklarını ele geçirecek. Ne var ki, bir komutan onun saygısızlıklarını sona erdirecek, saygısızlığının karşılığını verecek. ¹⁹Bunun üzerine Kuzey Kralı kendi ülkesinin kalelerine yönelecek, ama tökezleyip düşecek. Bir daha da ortaya çıkmayacak. ²⁰“Yerine geçen kral, krallığının yüceliği için zorla vergi toplayacak birini gönderecek. Ama birkaç gün içinde öfkesiz ve savaşız yok edilecek. ²¹“Yerine krallıkla onurlandırılmamış değersiz biri geçecek. Halk güvenlik içindeyken, kurduğu düzenler sayesinde gelip krallığı ele geçirecek. ²²Çok güçlü orduları süpürüp yok edecek; antlaşma önderi de yok edilecek. ²³Onunla antlaşma yaptıktan sonra hileye başvuracak. Az sayıda insanla gittikçe güçlenecek. ²⁴Beklenmedik bir anda ilin zengin bölgelerine saldırıp babalarının, atalarının yapmadığı şeyleri yapacak. Adamlarına yağma ve çapul malı, servetler dağıtacak. Kalelere saldırmak için düzenler kuracak, ama bu uzun sürmeyecek. ²⁵“Gücünü ve cesaretini toplayarak büyük bir orduyla Güney Kralı’na karşı çıkacak. Güney Kralı da büyük ve çok güçlü bir orduyla savaşacak. Ne var ki, kurulan düzenler yüzünden ona karşı duramayacak. ²⁶Sofrasından yiyecekler Güney Kralı’nı yıkmaya çalışacaklar; ordusu dağılacak, birçokları vurulup öldürülecek. ²⁷Her iki kral da kötülük tasarlayacak. Aynı masada oturup birbirlerine yalan söyleyecekler. Ancak bu bir yarar

^{xvii}“Güney Kralı”: “Mısır Kralı”.

^{xviii}“Kuzey Kralı”: “Suriye Kralı”.

^{xix}“Güzel Ülke”: “İsrail ülkesi”.

^{xx}“Tasarısı” ya da “Kızı”.

sağlamayacak. Çünkü son yine de belirlenen zamanda gelecek. ²⁸Kuzey Kralı büyük bir servetle ülkesine dönecek, ama amacı kutsal antlaşmaya karşı gelmek olacak. Dilediğini yaptıktan sonra ülkesine dönecek. ²⁹“Belirlenen zamanda dönüp yine Güney’e saldıracak. Ancak bu kez sonuç öncekinden farklı olacak. ³⁰Ona karşı koymak için Kittim’den gelen gemiler cesaretini kırarak. Geri dönecek ve öfkeyle kutsal antlaşmaya karşı çıkacak, kutsal antlaşmayı bırakanları yine kayıracak. ³¹“Askerleri gidip tapınakla kaleyi kirletecek, günlük sunuları kaldırıp yıkıcı iğrenç şeyi koyacaklar. ³²Kuzey Kralı antlaşmayı bozanları yaltaklanarak ayartacak, ama Tanrısı’nı tanıyan halk var gücüyle ona karşı duracak. ³³“Halkın arasındaki bilge kişiler birçoklarını eğitecekler. Ama bir süre bu kişiler ya kılıçla öldürülecek, yakılacak, tutsak edilecek ya da mallarından edilecekler. ³⁴Yenilgiye uğrayınca biraz yardım görecekle. İçtenlikten uzak birçok kişi onlardan yana geçecek. ³⁵Bilgelerden kimisi tökezleyecek; öyle ki, son gelinceye dek arınıp temizlenebilsin, lekesiz duruma gelebilsinler ^{xxi}. Çünkü son yine de belirlenen zamanda gelecek. ³⁶“Kral dilediği gibi davranacak. Kendini bütün tanrılardan daha büyük, daha yüce gösterecek, tanrıların Tanrısı’na karşı duyulmamış sözler söyleyecek. Tanrı’nın öfkesi tamamlanmaya dek başarılı olacak. Çünkü tasarlanan, yerine gelecektir. ³⁷Kral hiçbir tanrıya, atalarının ilahlarına da kadınların bağlandığına da ilgi göstermeyecek. Kendisini hepsinden üstün görecektir. ³⁸Bu ilahların yerine, kaleler ilahını yüceltecek. Atalarının tanımadığı bu ilaha altın, gümüş, değerli taşlar, pahalı armağanlar sunup onu onurlandıracak. ³⁹Bu yabancı ilahın yardımıyla en güçlü kalelere saldıracak; onu kabul edenleri alabildiğine onurlandıracak, onları birçoklarının başına önder atayacak, ülkeyi ödül olarak onlar arasında bölüştürecek. ⁴⁰“Son gelince, Güney Kralı Kuzey Kralı’yla savaşa tutuşacak. Kuzey Kralı savaş arabalarıyla, atlılarla, birçok gemilerle saldıracak. Her şeyi süpürüp götüren sel gibi taşarak birçok ülkeden geçecek. ⁴¹Güzel Ülke’ye ^{xxii} de girecek, birçok ülke yenilgiye uğrayacak. Ancak Edom, Moav ve Ammon önderleri onun elinden kurtulacak. ⁴²Öbür ülkelere de saldıracak. Mısır bile elinden kurtulmayacak. ⁴³Altın ve gümüş hazinelerine, Mısır’ın bütün değerli eşyalarına el koyacak. Luvlular’la Kûşlular onun ardınca yürüyecekler. ⁴⁴Ne var ki, doğudan ve kuzeyden gelen haberler onu ürktütecek. Birçoklarını yıkıp yok etmek için büyük öfkeyle yola çıkacak. ⁴⁵Denizle güzel kutsal dağ arasında saray çadırlarını kuracak. Yine de yaşamı son bulacak ve ona yardım eden olmayacak.”

12“O zaman senin halkını koruyan büyük önder Mikail görünecek. Ulusun oluşumundan beri hiç görülmemiş bir sıkıntı dönemi olacak. Bu dönemde halkın –adı kitapta ya-

^{xxi}“Öyle ki, son gelinceye dek arınıp temizlenebilsin, lekesiz duruma gelebilsinler” ya da “Öyle ki, son gelinceye dek Tanrı’nın halkı arınıp temizlenebilsin, lekesiz duruma gelebilsin”.

^{xxii}“Güzel Ülke”: “İsrail ülkesi”.

zılı olanlar– kurtulacak. ²Yeryüzü toprağında uyuyanların birçoğu uyanacak: Kimisi sonsuz yaşama, kimisi utanca ve sonsuz iğrençliğe gönderilecek. ³Bilgeler gökkubbe gibi, birçoklarını doğruluğa döndürenler yıldızlar gibi sonsuza dek parlayacaklar. ⁴Ama sen, ey Daniel, son gelinceye dek bu sözleri sakla, kitabı mühürle. Bilgileri artsın diye birçokları oraya buraya gidecek.” ⁵Ben Daniel baktım, bir irmağın bu kıyısında, öbürü öbür kıyısında duran başka iki varlık gördüm. ⁶İçlerinden biri, irmağın suları üzerinde duran keten giysili adama, “Bu şaşırtıcı olayların son bulması ne kadar zaman alacak?” diye sordu. ⁷Irmağın suları üzerinde duran keten giysili adamın sağ ve sol elini göğse kaldırarak sonsuza dek Diri Olan’ın adıyla ant içip, “Üç buçuk yıl ^{xxiii} alacak” dediğini duydum, “Kutsal halkın gücü tümüyle kırılınca, bütün bu olaylar son bulacak.” ⁸Adamın söylediklerini duydumsa da anlamadım. Bunun için, “Ey efendim, bunların sonu ne olacak?” diye sordum. ⁹Şöyle yanıtladı: “Sen git, Daniel. Bu sözler son gelinceye dek saklanıp mühürlenecek. ¹⁰Birçokları kendilerini arıtp temizlenecek, lekesiz duruma gelecek, ama kötüler kötülük etmeyi sürdürecektir. Kötülerin hiçbir anlamayacak, bilgiler anlayacak. ¹¹“Günlük sununun kaldırılıp yıkıcı iğrenç şeyin konduğu zamandan başlayarak 1 290 gün geçecek. ¹²Bekleyip 1 335 güne ulaşana ne mutlu! ¹³“Sana gelince, ey Daniel, son gelinceye dek yoluna devam et. Rahatına kavuşacak ve günlerin sonunda ödülünü almak için uyanacaksınız.”

^{xxiii}“Üç buçuk yıl”: İbranice “Bir vakit, vakitler ve yarım vakit”.

HOŞEA

1 Uzziya, Yotam, Ahaz ve Hizkiya'nın Yahuda'da ve Yehoaş oğlu Yarovam'ın İsrail'de krallık ettiği dönemde RAB'bin Beeri oğlu Hoşea'ya bildirdiği sözler. **2**RAB Hoşea aracılığıyla konuşmaya başladığında ona şöyle dedi: "Git, kötü bir kadınla evlen, ondan zina çocukların olsun. Çünkü ülke halkı benden ayrılarak adice zina ediyor." **3**Böylece Hoşea gidip Divlayim'in kızı Gomer'le evlendi. Kadın hamile kalıp kendisine bir oğul doğurdu. **4**RAB Hoşea'ya, "Çocuğun adını Yizreel ⁱ koy" dedi, "Çünkü çok geçmeden Yizreel'de dökülen kanın öcünü Yehu soyundan alacağım. İsrail krallığının sonunu getireceğim. **5**Ve o gün Yizreel Vadisi'nde İsrail'in yayını kıracağım." **6**Gomer yine hamile kaldı ve bir kız doğurdu. RAB Hoşea'ya, "Adını Lo-Ruhama ⁱⁱ koy" dedi, "Çünkü artık İsrail soyuna acımayacağım, onları bağışlamayacağım. **7**Ancak Yahuda soyuna merhamet edeceğim. Ben kurtaracağım onları, ama yay, kılıç, savaş, at ve atlılar aracılığıyla değil, kendi aracılığım." **8**Gomer Lo-Ruhama'yı sütten kesince yine hamile kaldı ve bir oğul doğurdu. **9**RAB Hoşea'ya, "Adını Lo-Ammi ⁱⁱⁱ koy" dedi, "Çünkü siz benim halkım değilsiniz, ben de sizin Tanrınız değilim. **10**"Yine de İsraililer'in sayısı denizin kumu gibi sayılamaz, ölçülemez olacak. Kendilerine, 'Siz halkım değilsiniz' denilen yerde, 'Yaşayan Tanrı'nın çocuklarımsız' denecek. **11**Yahuda ve İsrail halkları yeniden birleşecek. Başlarına tek önder atayacaklar. Ülkeden çıkacaklar. Çünkü Yizreel günü büyük bir gün olacak.

2"Kardeşlerinizi 'Halkım', kızkardeşlerinizi 'Merhamete ermişler' diye çağırın." **2**"Azarlayın annenizi, azarlayın, Çünkü o benim karım değil artık, Ben de onun kocası değilim. Yüzünden akan fahişeliği, Koynundan zinaları atsın. **3**Yoksa onu çırılçıplak soyacak, Anneden doğma edeceğim, Çöle, çorak toprağa çevirecek, Susuzluktan öldüreceğim. **4**Acımayacağım çocuklarına, Çünkü onlar zina çocuklarıdır. **5**Anneleri zina etti, Onlara gebe kaldı, rezillik etti. 'Oynaşlarının ardından gideceğim' dedi, 'Ekmeğimi, suyum, yapağımı, ketenimi, zeytinyağımı, içkimi onlar veriyor.' **6**İşte bu yüzden onun yoluna dikenli çit çekeceğim, Yolunu bulamasın diye Önüne duvar öreceğim. **7**Oynaşlarının

ⁱ"Yizreel": "Tanrı ekecek" ya da "Tanrı dağıtacak" anlamına gelir.

ⁱⁱ"Lo-Ruhama": "Merhamete ermeyecek" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱ"Lo-Ammi": "Halkım değil" anlamına gelir.

ardına düşecek, Ama onlara erişemeyecek, Onları arayacak, Ama bulamayacak. O zaman, 'İlk kocama döneyim' diyecek, 'Çünkü o zamanki halim şimdikinden iyiydi!' **8**Ama kendisine tahıl, yeni şarap, zeytinyağı verenin, Baal için harcadığı altınla gümüşü bol bol sağlayanın Ben olduğumu bilmedi. **9**Bu yüzden zamanında tahılımlı, Mevsiminde yeni şarabımı geri alacağım; Çıplak bedenini örten yapağımı, ketenimi çekip alacağım. **10**Evet, oynaşlarının önünde ayıbımı ortaya çıkaracağım, Kimse elimden kurtarmayacak onu. **11**Bütün sevincine, bayramlarına, Yeni Ay törenlerine, Şabat günlerine, Dinsel bayramlarının tümüne son vereceğim. **12**Viran edeceğim asmalarını, incir ağaçlarını, Hani, 'Bunlar oynaşlarının bana verdiği ücrettir' dediği; Çalılığa çevireceğim onları, Yem olacaklar yabancı hayvanlara. **13**Cezalandıracağım onu, Baallar'a buhur yaktığı günler için; Halkalarla, takılarla süslenmiş, Oynaşlarının ardınca gitmiş, Beni unutmuştu" Diyor RAB. **14**"İşte bu yüzden onu ikna edip çöle götüreceğim, Onunla dostça konuşacağım. **15**Kendisine orada bağlar vereceğim, Akor ^{iv} Vadisi'ni ona umut kapısı yapacağım. Gençlik günlerinde olduğu gibi, Mısır'dan çıktığı günlerde olduğu gibi, Ezgiler söyleyecek. **16**Ve o gün gelecek" diyor RAB, "Bana, 'Kocam' diyeceksin; Artık, 'Efendim' ^v demeyeceksin. **17**Ağzından Baallar'ın adını sileceğim, Adları bir daha anılmayacak. **18**Kırdaki hayvanlarla, gökteki kuşlarla, Toprakta yaşayan canlılarla, Halkım için o gün antlaşma yapacağım; Ülkeden yayı, kılıcı, savaşı kaldıracacağım, Güvenlik içinde yatıracacağım onları. **19**Seni sonsuza dek kendime eş alacağım, Doğruluk, adalet, sevgi, merhamet temelinde Seninle evleneceğim. **20**Sadakatle seninle evleneceğim, RAB'bi tanıyacaksın. **21**"Ve o gün yanıt vereceğim" diyor RAB, "Göklere yanıt vereceğim; Onlar da yere yanıt verecek; **22**Yerse, tahılla, yeni şaraba, Zeytinyağına yanıt verecek, Onlar da Yizreel'e yanıt verecekler. **23**Onu ülkede kendim için ekeceğim, Merhamete ermemiş olana acıyacağım, Halkım olmayana, 'Halkımsın' diyeceğim; Onlar da bana, 'Tanrım' diyecekler."

3RAB bana şöyle dedi: "İsraililer'in başka ilahlara yö-

^{iv}"Akor": "Sıkıntı" anlamına gelir.

^v"Efendim": İbranice "Baalım". Burada bir söz sanatı var. Baal hem bir ilahın adı hem de "Koca", "Efendi" anlamlarına gelir.

nelmelerine, üzüm pestillerine ^{vi} gönül vermelerine karşın, RAB onları nasıl seviyorsa, sen de git, o kadını sev, başkasınca sevilmiş, zina etmiş olsa bile.” ²Böylece onu on beş şekel ^{vii} gümüş, bir homer bir letek arpa ^{viii} karşılığında satın aldım kendime. ³Ona, “Uzun süre benimle yaşayacaksın” dedim, “Zina etmeyecek, başka bir erkekle dostluk kurmayacaksın. Ben de sana öyle davranacağım.” ⁴Çünkü İsraililer uzun süre kral, önder, kurban, dikili taş, efod, aile putu olmadan yaşayacak. ⁵Sonra dönüp Tanrıları RAB’bi, kraları Davut’u arayacaklar. Son günlerde korkarak RAB’be ve O’nun iyiliğine yönelecekler.

⁴Ey İsraililer, dinleyin RAB’bin sözünü, Çünkü RAB’bin davası var bu ülkede yaşayanlarla; “Yok olmuş sevgi, sadakat, Tanrı bilgisi. ²Lanet, yalan, adam öldürme, hırsızlık, Zina almış her şeyin yerini. Zorbalık ediyorlar, Kan üstüne kan döküyorlar. ³Bu yüzden ülke yas tutuyor, Tükeniyor orada yaşayan herkes, Kırdaki hayvanlar, gökteki kuşlar Denizdeki balıklar... ⁴“Ancak kimse kimseyle çekişmesin, Kimse kimseyi suçlamasın, Çünkü halkın kâhinle çekişenlere benziyor. ⁵Sen gündüz tökezleyeceksin, Peygamber de gece seninle birlikte, Yok edeceğim anneni. ⁶“Yok oldu halkım bilgisizlikten, Sen bilgiyi reddettiğin için, Ben de seni reddedeceğim, Bana kâhinlik etmeyesin diye. Sen Tanrım’ın yasasını unuttuğun için, Ben de senin çocuklarını unutacağım. ⁷Kâhinler çoğaldıkça Daha çok günah işlediler bana karşı, Onların onurunu utanca çevireceğim ^{ix}. ⁸Halkımın günahlarıyla ^x besleniyorlar, Onların suç işlemesini istiyorlar. ⁹Halkın başına gelenler kâhinlerin başına da gelecek, Tuttukları yol yüzünden cezalandıracağım onları, Yaptıklarının karşılığını vereceğim. ¹⁰Yiyecekler, ama doymayacaklar, Zina edecekler, ama çoğalmayacaklar. Çünkü RAB’bi dinlemekten vazgeçtiler. ¹¹“Zina, yeni ve eski şarap insanın aklını başından alır. ¹²Halkım tahta puta danışıyor, Değneğinden yanıt alıyor. Çünkü zina ruhu onları saptırdı, Kendi Tanrıları’ndan ayrılarak zina ettiler. ¹³Dağ başlarında kurban kesiyor, Tepelerde meşe, aselbent, yabanıl fıstık ağaçları altında buhur yakıyorlar, Gölgeleleri güzel olduğu için. Bu yüzden kızlarımız fahişelik ediyor, Gelinleriniz zina. ¹⁴Fahişelik ettiklerinde kızlarınızı, Zina ettiklerinde gelinlerinizi cezalandırmayacağım. Çünkü erkekleriniz fahişelerle oynuyor, Putların tapmağında fuhuş yapanlarla kurban kesiyorlar. Anlayışsız halk mahvolacak. ¹⁵“Ey İsrail, sen zina etsen de, Yahuda suç işlemese bari. “Gilgal’a gitmeyin, Beytaven’e ^{xi} çıkmayın. ‘Yaşayan RAB’bin hakkı için’ di-

ye ant içmeyin. ¹⁶Çünkü İsrail inatçı bir inek gibi inat etti, Şimdi RAB nasıl güder onları otlakta kuzu gibi? ¹⁷Efrayim putlarına sarıldı, Brak onu! ¹⁸İçkileri tükendi, Hâlâ zina ediyorlar; Önderleri rezillğe gönül verdi. ¹⁹Rüzgar onları kanatlarına sardı, Kurbanları yüzünden utanacaklar.

⁵“Ey kâhinler, işitin bunu! Ey İsraililer, dikkatle dinleyin! Kulak verin, ey saraydakiler! Bu yargı size uygulanacak. Çünkü siz Mispa’da bir tuzak, Tavor Dağı’na serilmiş bir ağ oldunuz. ²Başkaldıranlar azıttıkça azıttı, Ama ben hepsini yola getireceğim. ³Efrayim’i tanırım, İsrail’de de benim için gizli bir şey yok. Çünkü daha yeni zina ettin, ey Efrayim, Kirlenmiş İsrail. ⁴Yaptıkları işler Tanrıları’na dönmeye izin vermiyor, Çünkü zina ruhu var içlerinde, RAB’bi tanımıyorlar. ⁵İsrail’in gururu kendine karşı tanıklık ediyor; Suç içinde tökezliyor İsrail’le Efrayim, Yahuda da birlikte. ⁶Davarlarıyla, sığırlarıyla RAB’bi aramaya gidecekler, Ama bulamayacaklar. Çünkü RAB onlardan uzaklaştı. ⁷RAB’be ihanet ettiler, Evlilik dışı çocuk yaptılar; Şimdi yiyip bitirecek Yeni Ay törenleri, Hem onları hem de tarlalarını. ⁸“Giva’da boru, Rama’da borazan çalın, Beytaven’de savaş çağrısı yapın; Düşman peşinizde, ey Benyamınliler! ⁹Azar günü Efrayim yıkıma uğrayacak, Kararımı bildiriyorum İsrail oymaklarına. ¹⁰Yahuda önderleri sınır taşlarının yerini değiştirenlere benziyor, Gazabımı su gibi döküleceğim üzerlerine. ¹¹Baskı gördü Efrayim, Ezildi yargı önünde, Çünkü bile bile boş şeylerin ardına düştü. ¹²Ben Efrayimliler’e karşı güve, Yahuda halkına karşı küf gibi olacağım. ¹³“Efrayim hastalığımı, Yahuda yarasını görünce, Efrayim Asur’a gitti, Büyük kraldan yardım istedi. Ama o size şifa veremez, Yaramızı iyileştiremez. ¹⁴Çünkü ben Efrayim’e bir aslan, Yahuda halkına genç bir aslan gibi saldıracam. Ben parçalayacağım onları, Alıp götüreceğim, kurtaran çıkmayacak. ¹⁵Sonra gidip yerime döneceğim, Onlar suçlarını kabul edinceye, Yüzümü arayınca dek orada kalacağım. Sıkıntıya düşünce gayretle beni arayacaklar.”

⁶“Gelin, RAB’be dönelim. Bizi O parçaladı, O iyileştirecek. Bizi O yaraladı, Yaramızı O saracak. ²İki gün sonra bizi diriltecek, Üçüncü gün ayağa kaldıracak, Huzurunda yaşayalım diye. ³RAB’bi tanıyalım, RAB’bi tanımaya gayret edelim. O tan gibi şaşmadan doğacak, Yağmur gibi, toprağı sulayan Son yağmur gibi bize gelecektir.” ⁴Tanrı şöyle diyor: “Ey Efrayim, ne yapayım sana? Ey Yahuda, sana ne yapayım? Sevginiz sabah sisine benziyor, Erken den uçup giden çiy gibi. ⁵Bu yüzden sizi peygamberler aracılığıyla lime lime doğradım, Ağzımdan çıkan sözlerle öldürdüm; Yargılarım şimşek gibi ışıldıyor. ⁶Çünkü ben kurbandan değil, bağlılıktan hoşlanırım, Yakmalık sunulardan çok beni tanımanızı isterim. ⁷Oysa onlar Adam Kenti’nde ^{xii} Antlaşmaya uymadılar, Orada bana ihanet ettiler.

^{xii}“Adam Kenti’nde”: “Adem gibi”, “Adam gibi” ya da “Adam Kenti gibi” anlamlarına da gelebilir.

^{vi}Üzüm pestilleri putlara sunulurdu.

^{vii}“On beş şekel”: Yaklaşık 170 gr.

^{viii}“Bir homer bir letek arpa”: Yaklaşık 220 kg.

^{ix}Masoretik metin “Onların onurunu utanca çevireceğim”, Süryanice ve bazı eski İbrani din bilginlerine göre “Onurumu utanca çevirecekler”.

^x“Günahlarıyla”: İbranicce sözcük hem “Günah” hem de “Günah sunusu” anlamına gelir (bkz. Lev.6:25-30).

^{xi}Gilgal ve Beytaven (Beytel) Tanrı’nın benimsemiği tapınma merkezleriydi.

⁸Gilat kötülük yapanların kentidir, Kan izleriyle doludur. ⁹Haydut çeteleri nasıl pusuya yatarsa, Kâhinler takımı da öyle; Şekem yolunda adam öldürüyor, Rezillik yapıyorlar. ¹⁰İsrail hakkında korkunç bir şey gördüm. Efrayim zinaya kapılmış, Kirlenmiş İsrail. ¹¹“Ey Yahuda, senin için de bir hasat günü saptandı. “Ne zaman halkımın durumunu düzeltmek,

7“İsrail’e şifa vermek istesem, Efrayim’in suçları, Samiriye’nin kötülükleri ortaya çıkıyor. Çünkü hile yapıyorlar, Evlere hırsız giriyor, Dışarda haydut çeteleri soygun yapıyor. ²Ne var ki, düşünmüyorlar, Kötülüklerini unutmadığımı. Günahları kuşatıyor onları, Gözümün önündeler. ³“Kralı kötülükleriyle, Önderleri yalanlarıyla sevindiriyorlar. ⁴Hepsi zinaya düşkün, Yoğrulan hamur ekşiinceye dek Fırıncının ateşini karıştırmaya gerek duymadığı fırın gibi kızgınlar. ⁵Kralımızın şenlik gününde, Önderler şarabın ateşinden hastalandılar, Kral da alaycılarla elele verdi. ⁶Fırın gibidir yürekleri, Dolap çevirerek ona yaklaşırlar. İçin için yanar öfkeleri Gece boyunca. Alevli ateş gibi parlar Sabah olunca. ⁷Hepsi fırın gibi kızgındır, Yutar yöneticilerini. Bütün kralları düştü, Kimse yardıma çağırıyor beni. ⁸“Efrayim öteki halklarla karışıyor, Çevrilmemiş pideye döndü. ⁹Gücünü yabancılar yedi, Farkında değil; Saçlarına ak düştü, Farkında değil. ¹⁰İsrail’in gururu kendine karşı tanıklık ediyor; Bütün bunlara karşın Yine de dönmüyorlar bana, Tanrıları RAB’be, Aramıyorlar beni. ¹¹“Efrayim bön, akılsız bir güvercin gibi, Ya Mısır’ı yardıma çağırıyor, Ya Asur’a gidiyor. ¹²Gittiklerinde ağımları üzerlerine atacak, Gökte uçan kuşlar gibi onları yere indireceğim. Topluluklarına bildirildiği gibi, Onları yola getireceğim. ¹³Vay onların haline, Çünkü benden uzaklaştılar! Felaket gelecek başlarına, Çünkü başkaldırdılar bana! Ben onları kurtarmak istiyorum, Onlarsa iftira ediyor bana. ¹⁴Yürekte yakarmıyorlar, Uluyorlar yataklarının üzerinde. Tahıl ve yeni şarap için kendilerini yaralıyor ^{xiii}, Bana sırt çeviriyorlar. ¹⁵Ben onları eğittim, bileklerine güç verdim, Onlarsa bana düzen kuruyor. ¹⁶Dönüyorlar, Ama Yüce Olan’a değil; Kusurlu yay gibiler. Arsız dilleri yüzünden Önderleri kılıçtan geçirecek. Mısır’da gülünç duruma düşecekler bu yüzden.”

8“Boru çalmaya hazırlan! Düşman kartal gibi dolaşiyor evimin üzerinde; Çünkü İsrail antlaşmaya uymadı, Yasama karşı çıktılar. ²“Ey Tanrımız, Biz İsraililer seni tanıyoruz! Diye bana yakarıyorlar. ³İyi olanı reddettiler, Düşman kovalayacak onları. ⁴Krallar atadılar bana sormadan, Önderler seçtiler benden habersiz. Altın ve gümüşleriyle yıkımlarına yol açan putlar yaptılar. ⁵Ey Samiriye, atın buzağı putunuzu, Öfkem alevleniyor size karşı! Hiç mi temiz olmayacaksınız? ⁶Çünkü bu İsrail’in işidir. O buzağıyı bir usta yaptı, Tanrı değildir o. Samiriye’nin buzağı putu parçalanacak. ⁷Çünkü rüzgar eken kasırga biçer. Baş vermeyen buğday un vermez. Verse bile yabancılar yutacak onu.

^{xiii}“Kendilerini yaralıyor” ya da “Toplanıyor”.

⁸“Yutuldu İsrail, Şimdi uluslar arasında kimsenin beğenmediği bir kap gibi. ⁹Tek başına dolaşan yaban eşeği gibi Asur’a gittiler, Efrayim ücretli oynaşlar tuttu. ¹⁰Uluslar arasında oynaşlar tutsalar da, Şimdi onları bir araya toplayacağım. Çünkü azalmaya başladılar güçlü kralın baskısı altında. ¹¹“Efrayim günah sunusu sunmak için çok sunak yaptı, Bunlar günah işlemelerine neden oldu. ¹²Yasamdaki pek çok şeyi onlar için yazdım, Ne var ki garipsediler bunları. ¹³Bana sundukları kurbanlara gelince, Kurban kesiyor, eti kendileri yiyorlar; Oysa RAB bunu yapanlardan hoşlanmaz. Şimdi anımsayacak suçlarını, Günahları için onları cezalandıracak; Geri dönecekler Mısır’a. ¹⁴Çünkü İsrail Yaratıcısı’nı unuttu, Saraylar yaptı; Yahuda’ysa birçok kenti surlarla çevirdi, Ama ateş göndereceğim kentlerinin üstüne, Yiyip bitirsin kalelerini.”

9Ey İsrail, öteki halklar gibi sevinme, coşma! Çünkü kendi Tanrın’a vefasızlık ederek zina ettin, Harman yerlerinin tümünde zina kazancına gönül verdin. ²Ama harman yeri, şarap teknesi halkı doyurmayacak, Yeni şarap umutları boşa çıkacak. ³RAB’bin diyarında kalmayacaklar, Mısır’a dönecek Efrayim, Asur’da kirli sayılan şeyleri yiyecekler. ⁴RAB’be şarap sunuları dökmeyecekler, O’nu hoşnut etmeyecek kurbanları. Kurbanları yas yemeğine dönecek, Kirli sayılacak onları yiyenlerin hepsi. Yalnız kendi karınlarını doyuracak yiyecekleri, RAB’bin Tapınağı’na girmeyecek. ⁵Ne yapacaksınız dinsel bayramlarda, RAB’bin bayram gününde? ⁶Yıkımdan kaçsalar bile, Mısır bir araya toplayacak onları, Mof ^{xiv} gömecek. Değerli gümüş eşyalarını yabancılar saracak, Diken bitecek çadırlarında. ⁷Onların ceza günleri geldi, Hesap günleri çattı. Bunu bilsin İsrail! Suçunuzun çokluğundan, Düşmanlığımızın büyüklüğü yüzünden, Peygamber aptal, ruhsal insan deli sayıldı. ⁸Peygamber Tanrım’ın yanı sıra Efrayim’e gözcülük eder, Ama tuzak kurulmuş bütün yollarına, Düşmanlık var Tanrı’nın Tapınağı’nda. ⁹Alabildiğine yozlaştılar, Giva’da olduğu gibi. Tanrı suçlarını anımsayacak, Günahlarının cezasını verecek. ¹⁰“İsrail çölde Bir salkım üzüm gibi geldi bana, Atalarıysa incir ağacının ilk ürünü gibi. Ama Baal-Peor’a geldiklerinde Utanç dolu puta adadılar kendilerini, Sevdikleri şey kadar iğrenç oldular. ¹¹Efrayim’in görkemi bir kuş gibi uçup gidecek, Ne doğum ne gebelik olacak, kimse gebe kalmayacak. ¹²Çocuklarını büyütse bile, Çocuklarından edeceğim onları, Kimse kalmayınca dek; Evet, vay başlarına, Onları terk ettiğimde! ¹³Efrayim’i, Sur Kenti gibi, Güzel bir yere kurulmuş gördüm. Ama Efrayim çocuklarını celladın önüne götürecektir.” ¹⁴Ya RAB, ver onlara ne vereceksen! Düşük yapan rahimler, sütsüz memeler ver. ¹⁵“Gilgal’daki kötülükleri yüzünden, Nefret ettim orada onlardan. İşledikleri günahlardan ötürü, Onları evimden kovacağım. Artık sevmeyeceğim onları, Bütün önderleri asidir. ¹⁶Vuruldu Efrayim, Kökleri kurudu, Meyve vermeyecekler artık. Çocuk doğursalar bile, Rahimlerinin değer-

^{xiv}“Mof”: Memfis diye de bilinir.

li meyvelerini öldüreceğim.”¹⁷ Reddedecek Tanrım onları, Çünkü O’nu dinlemediler, Uluslar arasında dolaşp duracaklar.

10İsrail serpilen bir asmaya benzer, Meyvesini veriyor. Meyvesi arttıkça, Sunakları da arttı. Ülkesi zenginleştikçe, Onu güzel dikili taşlarla donattı. ²İçleri yalan doldu, Şimdi suçlarının cezasını taşımaları. RAB sunaklarını yıkacak, Dikili taşlarını yok edecek. ³O zaman, “Kralızsız kaldık” diyecekler, “Çünkü RAB’den korkmadık. Kralımız olsa bile, Ne yapabilirdi bize?” ⁴Antlaşma yaparken, Boş sözler veriyor, yalan yere ant içiyorlar, Bu yüzden davalar, sürülmüş tarladaki zehirli ot gibi boy veriyor. ⁵Samiriye’de yaşayanlar Beytaven’deki inek putu yüzünden korkuya kapılacak. Halkı onun ardından yas tutacak, Onun görkemiyle coşan putperest kâhinler Oradan sürgün edildiği için dövülecek. ⁶Put armağan olarak büyük krala, Asur’a götürülecek. Efrayim rezil olacak, İsrail aldığı öğütten utanacak. ⁷Samiriye, Kralı’yla birlikte Su üstündeki çubuk gibi akıp gidecek. ⁸İsrail’in günahı olan Aven’deki^{xv} puta tapılan yerler yok olacak, Sunaklarını dikenler, devedikenleri saracak. O zaman dağlara, “Bizi örtün!”, Tepelere, “Üzerimize düşün!” diyecekler. ⁹“Ey İsrail, Giva’da geçirdiğin günlerden beri Günah işledin. Orada direndiniz bana. Kötülere karşı açılan savaş Giva’da size erişemez mi? ¹⁰İstedğim zaman onları cezalandıracağım, Çifte günahlarına bağlandıkları zaman, Uluslar toplanacak onlara karşı. ¹¹Efrayim eğitilmiş ineğe benzer, Buğday dövmeyi sever. Ama ben bozunduruk takacağım onun güzel boynuna. Koşum vuracağım Efrayim’in sırtına, Yahuda çift sürecek, Yakup tırmık çekecek. ¹²Doğruluk ekin kendiniz için, Sevgi meyveleri biçin. Nadasa bıraktığımız toprağı işleyin; Çünkü RAB’be yönelme zamandır, Gelip üzerinize doğruluk yağdırıncaya dek. ¹³Ama siz kötülük ektiniz, Fesat biçtiniz, Yalannın meyvesini yediniz. Çünkü kendi yolunuza, Yiğitlerinizin çokluğuna güvenciniz. ¹⁴Bu yüzden halkınızın arasında savaş uğultusu çıkacak, Yıkılacak bütün surlarınız, Şalman’ın savaşta Beytarvel’i yaktığı gibi. Anneler çocuklarıyla birlikte yere çalınıp parçalandı. ¹⁵Ey Beytel, sana da aynısı yapılacaktır, Kötülüğünün büyüklüğü yüzünden. Tan ağarırken İsrail Kralı büsbütün yok olacak.

11“Çocukluğunda sevdim İsrail’i, Oğlumu Mısır’dan çağırdım. ²Peygamberler İsrail’i çağırırken, İsrail uzaklaştı onlardan. Kurban kestiler Baallar’a*, Buhur yaktılar putlara. ³Efrayim’e yürümeyi ben öğrettim, Kollarıma aldım onları. Ama kendilerine şifa verenin ben olduğumu anlamadılar. ⁴Onları insancıl iplerle, Sevgi bağlarıyla kendime çektim; Boyunduruklarını kaldıran biri gibi oldum, Eğilip yiyeceklerini verdim. ⁵“Mısır’a dönmeyecekler, Asur kral olacak başlarına, Çünkü bana dönmek istemediler. ⁶Fırl fırl kılıç dönecek kentlerinde, Kapı sürgülerini yok edecek, Tüketecek onları düzenleri yüzünden. ⁷Halkım benden uzak-

laşmaya kararlı. Beni, Yüce Olan’ı çağırırsalar bile, Asla yüceltmeyeceğim onları. ⁸“Nasıl vazgeçerim senden, ey Efrayim? Nasıl teslim ederim seni, ey İsrail? Adma’ya yaptığımı nasıl sana yaparım? Seni nasıl Sevoyim’e çeviririm? Yüreğim değişti içimde, Alevlendi acıma duygularım. ⁹Kızgın öfkemi başınıza yağdırmayacağım, Efrayim’i yeniden yok etmeyeceğim. Çünkü ben insan değil, Tanrı’yım, Kutsal Olan’ım aranızda, Artık öfkeyle üzerinize varmayacağım. ¹⁰Aslan gibi kükreyen RAB’bin ardınca yürüyecekler; O kükreyince titreyerek gelecek çocukları batıdan. ¹¹Mısır’dan kuşlar gibi, Asur’dan güvercinler gibi Titreyerek gelecekler. Evlerine oturtacağım onları” Diyor RAB. ¹²Efrayim yalanla, İsrail halkı hileyle çevremi sardı. Yahuda’ysa hâlâ dizginsiz, Tanrı’ya, Kutsal ve Sadık Olan’a karşı.

12Efrayim rüzgarı güdüyor, Doğu rüzgarının ardına düşüyor bütün gün; Yalanı, zorbalığı artırıyor. Asur’la antlaşma yapıyor, Mısır’a zeytinyağı gönderiyor. ²RAB’bin davası var Yahuda’yla, Yakup soyunu izlediği yola göre cezalandırılacak, Yaptıklarının karşılığını verecek. ³Yakup ana rahminde kardeşinin topuğunu tuttu, Büyüyünce Tanrı’yla güreşti. ⁴Melekle güreşip yendi, Ağladı, kutsanmak istedi. Tanrı’yı Beytel’de buldu, RAB, Her Şeye Egemen Tanrı bizimle orada konuştu, O RAB diye anılır. ⁵Bu yüzden Tanrın’a dön sen, Sevgiye, adalete sarıl, Sürekli Tanrın’ı bekle. ⁷Efrayim tüccardır, Hileli terazi kullanır, Aldatmayı sever. ⁸“Çok zengin oldum” diye böbürlenir, “Varlığa kavuştum, Çok emek çektim, Günah denecek bir suç bulamayacaklar bende.” ⁹“Ama seni Mısır’dan çıkaran Tanrın RAB benim. Bayram günlerindeki gibi, Seni yine çadırlarda oturtacağım. ¹⁰Peygamberlere de söyledim, Çok görüşler sağladım, Onlar aracılığıyla örnekler verdim.” ¹¹Kötülük mü var Gilgal’ta? Gerçekten değersiz bir halk! Gilgal’da sığır üstüne sığır kurban ediyorlar, Sunakları sürülmüş tarladaki taş yığınlarını andırıyor. ¹²Yakup Aram’a kaçtı, İsrail bir karı için kul oldu, Koyun güttü. ¹³RAB İsrail’i bir peygamber aracılığıyla Mısır’dan çıkardı, Yine bir peygamber korudu onları. ¹⁴Ama Efrayim Tanrı’yı aşırı öfkelenirdi. Rab dökükleri kanın hesabını soracak, Aşağılamalarımın karşılığını verecek.

13Efrayim konuştuğunda herkes titrerdi, Yücelmişti İsrail’de. Ama Baal’a* taparak suç işleyince öldü. ²Şimdi günah üstüne günah işliyorlar, Gümüşlerinden dökme putlar, Akıllıca tasarlanmış putlar yapıyorlar, Hepsi de usta işi. Bu insanlar hakkında, “İnsan kurban edenler Buzağuları öpüyor!” diye konuşuluyor. ³Bu yüzden sabah sisine, Erken uçup giden çiye, Harman yerinden savrulan saman çöpüne, Bacadan tüten dumana dönecekler. ⁴“Ama seni Mısır’dan çıkaran Tanrın RAB benim, Benden başka tanrı tanımayacaksın, Çünkü başka kurtarıcı yoktur. ⁵Ben sana çölde, Kurak topraklarda göz kulak oldum. ⁶Otlaklara sahip olunca doydular, Doyunca gurura kapıldılar; Bu yüzden unuttular beni. ⁷Ben de onlara karşı bir aslan gibi olacağım, Bir

^{xv}“Aven”: “Kötülük” anlamına gelir (bkz. 4:15).

pars gibi yol kenarında pusuya yatacağım. ⁸Yavrularından edilmiş dişi ayı gibi Karşılarna çıkacak, Yüreklerinin zarını yırtacağım, Dişi aslan gibi onları oracıkta yiyip bitireceğim, Yabani bir hayvan parçalayacak onları. ⁹“Ey İsrail, bana, yardımcına karşı çıkman Yıkıma uğrattıyor seni. ¹⁰Nerede seni bütün kentlerinde Kurtaracak kralın? Yöneticilerin nerede? Hani, onlar için: ‘Bana bir kral ve önderler ver!’ demiştin. ¹¹Öfkelendiğimde bir kral verdim sana, Gazaba gelince alıp götürdüm onu. ¹²Efrayim’in suçu birikmiş, Günahı kayda geçmiş. ¹³Doğum sancıları çeken kadının akılsız oğludur o, Çünkü zamanı geldiğinde, Açık rahimden çıkmıyor. ¹⁴“Onları fidyeye kurtaracağım Ölüler diyarının elinden, Ölümünden fidyeye kurtaracağım. Felaketin nerede, ey ölüm? Yıkıcılığın nerede, ey ölüler diyarı? Hiç pişmanlık duymayacağım. ¹⁵“Kardeşleri arasında serpilip gelişse de, Doğru rüzgarı, çölden esen RAB’bin soluğu üzerine gelecek, Onun kaynağı kuruyacak, Pınarı kesilecek, Değerli eşyalarının hazinesi yağmalanacak. ¹⁶Samiriye halkı suçunun cezasını çekecek, Çünkü Tanrısı’na başkaldırdı. Kılıçla yıkılacaklar, Yere çalınıp parçalanacak yavruları, Gebe kadınlarının karnı yarılacak.”

14Tanrım RAB’be dön, ey İsrail, Çünkü suçlarından ötürü tökezledin. ²Dualarla gidin, RAB’be dönün, O’na, “Bağışla bütün suçlarımızı” deyin, “Lütfet, kabul et bizi, Öyle ki, dudaklarımızın kurbanını ^{xvi} sunalım. ³Asur kurtaramaz bizi, Savaş atlarına binmeyeceğiz. Artık ellerimizle yaptığımıza ‘Tanrımız’ demeyeceğiz, Çünkü öksüz sende merhamet bulur.” ⁴“Onların döneğini düzeltereğim, Gönülden seveceğim onları, Çünkü onlara karşı öfkem dindi. ⁵Çiy gibi olacağım İsrail’e; Zambak gibi çiçek açacak, Lübnan sediri gibi kök salacaklar. ⁶Dallanı budaklanacaklar, Görkemleri zeytin ağacını, Kokuları Lübnan sedirini andıracak. ⁷Yine insanlar oturacak gölgesinde; Buğday gibi gelişecek, Asma gibi serpilecekler; Lübnan şarabı kadar ün kazanacaklar. ⁸Ey Efrayim, artık ne işim var putlarla? Yanıtlayacak, seninle ilgileneceğim. Yeşil çam gibiyim ben, Senin verimliliğin benden kaynaklanıyor.” ⁹Bilge kişi kavrasın bunları, Anlayan anlasın. Çünkü RAB’bin yolları adildir; Bu yollarda yürür doğrular, Ama başkaldıranlar bu yollarda sendeler.

^{xvi}“Kurban”: İbranice “Boğa”.

YOEL

1RAB'bin Petuel oğlu Yoel'e bildirdikleri. 2Ey yaşlılar, dinleyin, Ülkede yaşayan herkes, kulak verin: Sizin zamanınızda ya da atalarımızın zamanında Hiç böyle bir şey oldu mu? 3Bunu çocuklarınıza anlatın; Çocuklarınız kendi çocuklarına, Onların çocukları da bir sonraki kuşağa anlatsınlar. 4Genç çekirgeden artakalan ürünü olgunlaşmış çekirge yedi, Ondan artakalanı yumurtadan yeni çıkan çekirge yedi; Ondand artakalanı da yavru çekirgeler yedi. 5Ey sarhoşlar, ayılın ve ağlayın. Ey şarap düşkünleri, tatlı şarap için ağıt yakın. Çünkü şarabınızı ağzınızdan kaptılar. 6Güçlü ve sayılamayacak kadar büyük bir çekirge ordusu saldırdı ülkeme. Aslan dişine benzer, Dişi aslanın kesici dişlerine benzer dişleri var. 7Asmalarımı harap ettiler, İncir ağaçlarımı mahvettiler, Kabuklarını soyup yere attılar. Soyulan dallar bembeyaz. 8Sözlüsünü yitirip çul kuşanan bir genç kız gibi yas tutun. 9RAB'bin Tapınağı'na götürülecek Tahıl ve şarap sunusu yok artık. RAB'be hizmet eden kâhinler yas tutuyorlar. 10Tarlalar harap oldu, toprak acılı. Çünkü tahıl mahvoldu, Yeni şarap tükendi, zeytinyağı kesildi. 11Arpa, buğday için dövünün, ey ırgatlar, Ağıt yakın, ey bağcılar, Çünkü tarlaların ürünü yok oldu. 12Asmalar kurudu, incir ağaçları soldu; Nar, hurma, elma, bütün meyve ağaçları kurudu. İnsanoglunun sevinci yok oldu. 13Ey kâhinler, çul kuşanıp yas tutun. Ey sunakta hizmet edenler, ağıt yakın, Ey Tanrım'ın hizmetkârları, tapınağa gelin, Çul içinde geceleyin. Çünkü Tanrımız'ın Tapınağı için Tahıl ve şarap sunusu kalmadı. 14Oruç için gün belirleyin, özel bir toplantı yapın; Yaşlıları ve ülkede yaşayanların tümünü Tanrımız RAB'bin Tapınağı'na toplayıp RAB'be yakarın. 15Eyvahlar olsun! Çünkü RAB'bin günü yakındır. Her Şeye Gücü Yeten'in göndereceği yıkım gibi geliyor o gün. 16Yiyeceğimiz gözümüzün önünde yok edildi. Tanrımız'ın Tapınağı'nda sevinç ve coşku sona erdi. 17Tohumlar keseklerin altında çürüdü, Tahıl yok oldu, Ambarlar boş kaldı, depolar yıkıldı. 18Hayvanlar nasıl da inliyor! Sığır sürüleri çaresiz. Çünkü otlaklar kurudu. Koyun sürüleri perişan oldu. 19Ya RAB, sana yakarıyorum. Çünkü ateş otlakları yok etti, Bütün ağaçları kavurdu. 20Yabanıl hayvanlar bile sana sesleniyor. Çünkü akarsular kurudu, Ateş otlakları yok etti.

2Siyon'da boru çalın, Kutsal dağımda boru sesiyle hal-

kı uyarın. Ülkede yaşayan herkes korkudan titresin. Çünkü RAB'bin günü çok yaklaştı, geliyor. 2Zifiri karanlık bir gün olacak, Bulutlu, koyu karanlık bir gün. Dağların üzerine çöken karanlık gibi Kalabalık ve güçlü bir çekirge ordusu¹ geliyor. Böylesi hiçbir zaman görülmedi, Kuşaklar boyu da görülmeyecek. 3Önlerini ateş kavuruyor, Artları alev alev. Önlerinde Aden bahçesi gibi uzanan topraklar Artlarında ıssız çöllere dönüyor. Hiçbir şey onlardan kurtulamıyor. 4Atlara benziyorlar, Savaş atları gibi koşuyorlar. 5Savaş arabalarının, anızı yiyip bitiren alevlerin Çıkardığı gürültüye benzer bir sesle, Savaşa hazırlanmış güçlü bir ordu gibi Sıçraya sıçraya dağları aşılıyorlar. 6Uluslar onların karşısında dehşete düşüyor; Herkesin beti benzi solu-
yor. 7Yiğitler gibi saldırıyorlar, Askerler gibi surları aşılıyorlar. Dosdoğru ilerliyorlar, Yollarından sapmadan. 8İtişip kakışmadan, Her biri kendi yolundan yürüyor. Savunma hatlarını yarıp geçiyorlar, Sırayı bozmadan. 9Kente doğru koşuyor, Surların üzerinden aşılıyorlar. Evlere tırmanıyor ve hırsız gibi Pencerelelerden içeri süzülüyorlar. 10Yeryüzü önlerinde sarsılıyor, Gökyüzü titriyor; Güneş ve ay kararıyor, Yıldızların parıltısı görünmez oluyor. 11RAB ordusunun başında gürlüyor. Sayısızdır O'nun orduları Ve buyruğuna uyan güçlüdür. RAB'bin o büyük günü ne korkunçtur! O güne kim dayanabilir? 12RAB diyor ki, "Şimdi oruç tutarak, ağlayıp yas tutarak Bütün yüreğinizle bana dönün. 13Giysilerinizi değil, Yüreklerinizi paralayın Ve Tanrımız RAB'be dönün. Çünkü RAB lütfeder, acır, Tez öfkelenmez, sevgisi engindir, Cezalandırmaktan vazgeçer. 14Kim bilir, belki size acır da kararından döner. Ardında bereket bırakır. O zaman O'na tahıl ve şarap sunuları sunarsınız. 15"Şiyon'da boru çalın, Oruç için gün belirleyin, özel bir toplantı yapın. 16Halkı toplayın, topluluğu kutsal kılın, Yaşlıları bir araya getirin. Çocukları, hatta emzikte olanları toplayın. Güvey odasından, gelin gerdeğinden çıkıp gelsin. 17Kâhinler, RAB'bin hizmetkârları, Tapınağın girişinde sunak arasında ağlaşıp, 'Ya RAB, halkımı esirge' diye yalvarsınlar. 'Mirasın olan halkının aşağılanmasına izin verme, Uluslar onunla alay etmesin. Halklar arasında neden, Onların Tanrısı nerede? densin?'" 18O zaman RAB halkına acıyıp ülkesini esirgeyecek. 19Halkına şöyle yanıt verecek: "Bakın, size tahıl, yeni şarap Ve zeytinyağı vere-

¹"Çekirge ordusu": İbrance'de sadece "Ordu" sözcüğü geçiyor.

ceğim, Bunlara doycaksınız. Artık ulusların sizi aşağılamasına izin vermeyeceğim. ²⁰Kuzeyden gelen çekirge ordusunu ⁱⁱ sizden uzaklaştıracağım, Kurak ve ıssız bir ülkeye süreceğim. Önden gidenleri Lut Gölü'ne, Arkadan gelenleri Akdeniz'e süreceğim. Leşleri kokacak, Kokuları göklere yükselecek. Çünkü korkunç şeyler yaptılar. ²¹“Ey toprak, korkma, sevinçle coş! Çünkü RAB büyük işler yaptı. ²²Ey kır hayvanları, korkmayın! Çünkü otlaklar yeşeriyor. Ağaçlar meyvelerini yükleniyor, İncir ağaçları, asmalar ürünlerini veriyor. ²³Ey Siyon halkı, Tanrınız RAB'de sevinç bulun, coşun. İlk yağmuru size tam ölçüsüyle veriyor ⁱⁱⁱ ; Daha önce olduğu gibi, İlk ve son yağmurları yağdırıyor. ²⁴Harman yeri tahılla dolacak. Şarap ve zeytinyağı tekneleri taşıyacak. ²⁵Üzerinize gönderdiğim büyük çekirge ordusunun, Olgunlaşmış ve yumurtadan yeni çıkmış çekirgenin, Yavrunun ve genç çekirgenin Size kaybettirdiği yılları geri vereceğim. ²⁶Bol bol yiyip doycak Ve sizin için harikalar yaratan Tanrınız RAB'bin adını öveceksiniz. Halkım bir daha utanılmayacak. ²⁷Bileceksiniz ki, İsrail halkının arasındayım, Tanrınız RAB benim, başka biri yok. Halkım bir daha utanılmayacak.” ²⁸“Ondan sonra bütün insanların üzerine Ruhum'u dökceğim. Oğullarınız, kızlarınız peygamberlikte bulunacaklar. Yaşlılarımız düşler, Gençleriniz görümler görecek. ²⁹O günler kadın, erkek kullarımızın üzerine de Ruhum'u dökceğim. ³⁰Göklerde ve yeryüzünde, Kan, ateş ve duman sütunlarından belirtiler göstereceğim. ³¹RAB'bin büyük ve korkunç günü gelmeden önce Güneş kararacak, ay kan rengine dönecek. ³²O zaman RAB'bi adıyla çağırın herkes kurtulacak. RAB'bin dediği gibi, Siyon Dağı'nda ve Yeruşalim'de kurtulup Sağ kalanlar arasında RAB'bin çağıracağı kimseler olacak.”

3“O günler Yahuda ve Yeruşalim halkını Sürgünden geri getirdiğimde, ²Bütün ulusları toplayıp Yehoşafat ^{iv} Vadisi'ne indireceğim. Mirasım olan İsrail halkını Uluslar arasına dağıttıkları ve ülkemi bölüştükleri için Onları orada yargılayacağım. ³Çünkü halkım için kura çektiler, Erkek çocukları fahişelere ücret olarak verdiler. İctikleri şaraba karşılık kızları sattılar. ⁴Ey Sur, Sayda ve bütün Filist halkı, Bana yapmak istediğiniz nedir? Neye karşılık vermeye çalışıyorsunuz? Eğer karşılık verirseniz, Karşılığımı çarçabuk ödetirim size. ⁵Altınımı, gümüşümü alıp Değerli eşyalarımı tapınaklarınıza götürdünüz. ⁶Yahuda ve Yeruşalim halkını Topraklarından uzaklaştırmak için Grekler'e sattınız. ⁷Göreceksiniz, onları, sattığınız yerde Harekete geçireceğim. Onlara yaptığımızı kendi başımıza getireceğim. ⁸Oğullarımızı, kızlarımızı Yahuda halkına sattıracağım. Onları uzak bir ulusa, Sabahlılar'a satacaklar.” RAB böyle diyor. ⁹“Uluslar arasında şunu duyurun: Savaşa hazırlanın, yiğitlerinizi harekete geçirin. Bütün savaşçılarınız toplanıp

saldırıya geçsin. ¹⁰Saban demirlerinizi Çekiçle dövüp kılıç yapın, Bağcı bıçaklarımızı mızrak yapın. Güçsüz olan ‘Güçlüyüm’ desin. ¹¹Ey çevredeki uluslar, Tez gelin, bir araya toplanın. Ya RAB, yiğitlerini oraya indir. ¹²Uluslar harekete geçip Yehoşafat Vadisi'nde toplansınlar. Çünkü çevredeki bütün ulusları Yargılamak için orada olacağım. ¹³Salın orakları, ekinler olgunlaştı. Gelin, üzümünü çiğneyin, Sıkma çukuru üzümle dolu, şarap tekneleri taşıyor. Ulusların kötülükleri bu denli çoktur.” ¹⁴Kalabalıklar, Yargı vadisini dolduran nice kalabalıklar... Yargı vadisinde RAB'bin günü yaklaştı. ¹⁵Güneş ve ay kararıyor, Yıldızların parıltısı görünmez oluyor. ¹⁶RAB Siyon'dan kükrecek, Yeruşalim'den güreleyecek. Gök ve yer sarsılacak. Ama RAB kendi halkı için sığınak, İsraililer için kale olacak. ¹⁷“O zaman bileceksiniz ki, Siyon'da, kutsal dağımda oturan Tanrınız RAB benim. Yeruşalim kutsal olacak; Yabancılar bir daha orayı ele geçiremeyecek. ¹⁸“O gün dağlardan Tatlı şarap damlayacak; Tepelerde süt, Yahuda derelerinde su akacak. RAB'bin Tapınağı'ndan çıkan bir pınar Şittim ^v Vadisi'ni sulayacak. ¹⁹“Ama Mısır viraneye, Edom ıssız çöle dönecek. Çünkü Yahudalılar'ın ülkesine saldırıp Suçsuz insanların kanını döktüler. ²⁰Oysa Yahuda sonsuza dek yaşayacak. Yeruşalim kuşaktan kuşağa sürecektir. ²¹Akan kanların öcünü alacağım ^{vi} , Suçluyu cezasız bırakmayacağım.” RAB Siyon'da oturur.

ⁱⁱ“Çekirge ordusu”: İbranice'de sadece “Ordu” sözcüğü geçiyor.

ⁱⁱⁱ“İlk yağmuru size tam ölçüsüyle veriyor” ya da “Size doğruluğu öğretecek olan öğretmeni veriyor”.

^{iv}“Yehoşafat”: “RAB yargılar” anlamına gelir.

^v“Şittim”: “Akasyalar” anlamına gelir.

^{vi}Septuaginta, Süryanice “Akan kanların öcünü alacağım”, Masoretik metin “Akan kanları cezasız bırakacağım”.

AMOS

1 Tekoalı koyun yetiştiricilerinden Amos'un sözleri. Uzziya'nın Yahuda, Yehoaş oğlu Yarovam'ın İsrail Kralı olduğu günlerde, depremden iki yıl önce Amos İsrail'le ilgili görümler gördü. ²Şöyle dedi: "RAB Siyon'dan kükrüyor, Yerusâlim'den gürlüyor. Yas tutuyor çobanların otlakları, Karmel Dağı'nın dorukları kuruyor." ³RAB şöyle diyor: "Şamlılar'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Demir düvenlerle Gilat halkını dövdüler. ⁴Bu yüzden Hazael'in evine ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek Ben-Hadat'ın saraylarını. ⁵Şam'ın kapı sürgüsünü kıracağım, Söküp atacağım Aven Vadisi'nde oturamı, Beyteden'de elinde asayla dolaşanı; Kîr'e sürgün edilecek Aram halkı." RAB diyor. ⁶RAB şöyle diyor: "Gazeliler'in cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Edomlular'a teslim etmek için Bütün halkı sürgün ettiler. ⁷Bu yüzden Gazze surlarına ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek saraylarını. ⁸Söküp atacağım Aşdot'ta oturamı, Aşkelon'da elinde asayla dolaşanı, Elimin tersini göstereceğim Ekron'a, Yok olacak Filistliler'in sağ kalanları!" Egemen RAB böyle diyor. ⁹RAB şöyle diyor: "Surlular'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Bütün halkı Edomlular'a teslim edip sürdüler, Dostluk antlaşmasını anımsamadılar. ¹⁰Bu yüzden Sur Kenti'nin surlarına ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek saraylarını." ¹¹RAB şöyle diyor: "Edomlular'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Kılıçla kovaladılar kardeşlerini, Acıma nedir bilmediler; Hep yırtıcıydı öfkeleri, Sonsuza dek sürdü gazapları. ¹²Bu yüzden Teman'a ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek Bosra saraylarını." ¹³RAB şöyle diyor: "Ammonlular'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Sınırlarımı genişletmek için Gilatlı gebe kadınların karınlarını yardılar. ¹⁴Bu yüzden Rabba surlarını tutuşturacağım, Savaş günü çılgınlıklarla, Kasırga günü fırtınayla Ateş yakıp yok edecek saraylarını. ¹⁵Krallarıyla görevlileri, Hepsî sürgüne gidecek." RAB böyle diyor.

2RAB şöyle diyor: "Moavlular'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Edom Kralı'nın kemiklerini Kireçleşinceye dek yaktılar. ²Bu yüzden Moav'a ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek Keriyot saraylarını. Kargaşa, savaş naraları, Boru sesleri arasında

ölecek Moav halkı. ³Söküp atacağım içinden yöneticisini, Öldüreceğim onunla bütün görevlilerini." RAB böyle diyor. ⁴RAB şöyle diyor: "Yahudalılar'ın cezasını kaldırmayacağım. Çünkü günah üstüne günah işlediler, Reddettiller yasamı, Kurallarına uymadılar; Yalancı putlar saptırdı onları, Atalarının da izlediği putlar. ⁵Bu yüzden Yahuda'ya ateş yağdıracağım, Yakıp yok edecek Yerusâlim saraylarını." ⁶RAB şöyle diyor: "İsraililer'in cezasını kaldırmayacağım, Çünkü günah üstüne günah işlediler, Doğruyu para için, Yoksulu bir çift çarık için sattılar. ⁷Onlar ki, Yoksulun başını toz toprak içinde çiğner Ve mazlumun hakkını bir yana iterler. Baba oğul aynı kızla yatarak Kutsal adımı kirletirler. ⁸Her sunağın yanına, Rehin alınan giysilerin üzerine uzanır, Tanrıları'nın Tapınağı'nda Ceza karşılığı alınan şarabı içerler. ⁹Ama ben onların önünde Amorlular'ı yok ettim; Sedir ağaçları kadar boylu, Meşe kadar güçlü olsa da, Yukarıdan meyvesini, Aşağıdan kökünü kuruttum. ¹⁰Sizi Mısır'dan ben çıkardım, Amor topraklarını sahiplenesiniz diye Çölde kırk yıl size yol gösterdim. ¹¹Oğullarınızdan peygamberler, Gençlerinizden bana adanmış kişiler atadım. Doğru değil mi, ey İsraililer?" RAB böyle diyor. ¹²"Sizse bana adanmış kişilere şarap içirdiniz Ve peygamberlere, 'Peygamberlik etmeyin!' Diye buyruk verdiniz. ¹³"Tahıl yüklü araba toprağı nasıl ezerse, İşte ben de sizi öyle ezeceğim. ¹⁴Hızlı koşan kaçamayacak, Güçlü gücünü gösteremeyecek, Yiğit canını kurtaramayacak, ¹⁵Okçu yerini koruyamayacak, Ayağı tez olan uzaklaşamayacak, Atlı canını kurtaramayacak, ¹⁶En yürekli yiğitler bile O gün silahlarını bırakıp kaçacak." RAB böyle diyor.

3Ey İsraililer, kulak verin RAB'bin size, Mısır'dan çıkardığı halka söylediği şu sözlere: ²"Yeryüzündeki bütün halklar arasından yalnız sizi tanıdım, Bu yüzden suçlarınızı karşılıksız bırakmayacağım." ³İki kişi anlaşmadan birlikte yürür mü? ⁴Avı olmayan aslan ormanda kükrer mi? Bir şey yakalamadıkça genç aslan ininde homurdanır mı? ⁵Tuzak kurulmamışsa, Yerdeki kapana kuş düşer mi? İçine bir şey düşmedikçe Kapan yerden fırlar mı? ⁶Kentte boru çalınır da halk korkmaz mı? RAB'bin onayı olmadan bir kentin başına felaket gelir mi? ⁷Gerçek şu ki, Egemen RAB kulu peygamberlere Sırrını açmadıkça bir şey yapmaz. ⁸Aslan kükrer de kim korkmaz? Egemen RAB söyler de kim peygamberlik etmez? ⁹Aşdot ve Mısır sarayları

na duyurun: “Samiriye dağlarında toplanın” deyin, “Kentin ortasındaki büyük kargaşayı, İçindeki baskıyı görün.”¹⁰RAB, “Onlar doğruluk nedir bilmiyorlar” diyor, “Saraylarına zorbalık ve çapul yağmırlar.”¹¹Bu yüzden Egemen RAB diyor ki, “Düşman kuşatmakta ülkenizi, Saraylarınızı yağmalayacak, güçsüz kılacak sizi.”¹²RAB şöyle diyor: “Bir çoban aslanın ağızındaki hayvanın iki bacağını Ya da kulağının parçasını nasıl kaparsa, Samiriye’de sedir köşelerine, Divan yastıklarına Kurulan İsraililer de öyle kurtarılacak.¹³Dinleyin ve Yakup soyunu uyarın.” Egemen RAB, Her Şeye Egemen Tanrı konuşuyor: ¹⁴“İsyanlarından ötürü İsrail’i cezalandırdığım gün, Beytel’in sunaklarını da yok edeceğim. Kesilip yere düşecek sunağın boynuzları.¹⁵Hem kışlık hem yazlık evi vuracağım, Yok olacak fildişi evler, Sonu gelecek büyük evlerin.” RAB böyle diyor.

⁴Ey sizler, Samiriye Dağı’ndaki Başan inekleriⁱ, Yoksula baskı yapan, Mazlumuzu ezen, Beylerine, “Getir de içelim!” diyen hanımlar! Kulak verin şu sözlere: ²Egemen RAB kutsallığı üstüne ant içerek şöyle dedi: “İşte geliyor o günler; Sizi et kancalarıyla, En son kalanlarımızı balık çengelleriyle götürcekleri günler.³Her biriniz karşınızdaki gedikten çıkacak, Harmon’a atılacaksınız.” RAB böyle diyor. ⁴“Beytel’e gelip günah işleyin, Gilgal’a gelip daha da günah işleyin! Her sabah kurbanlarınızı, Üç günde bir de ondalıklarımızı getirin.⁵Şükran sunusu olarak mayalı ekmek yakın, Gönülden verdiğimiz sunuları açıklayıp duyurun! Çünkü bundan hoşlanıyorsunuz, ey İsraililer.” Egemen RAB böyle diyor. ⁶“Bütün kentlerinizde açlıktan nefesiniz koktuⁱⁱ, Bulduğunuz her yerde size kıtlık verdim, Yine de bana dönmediniz.” RAB böyle diyor. ⁷“Hasat mevsimine daha üç ay varken, Sizden yağmuru da esirgedim. Bir kente yağmur yağdırdım, Öbürüne yağdırmadım. Bir tarla yağmur aldı, Öteki almayıp kurudu.⁸Su bulmak için Kent kent sersemce dolaştınız; Suya doyamadınız, Yine de bana dönmediniz.” RAB böyle diyor. ⁹“Samyeli ve küfle sizi cezalandırdım, Mahvettimⁱⁱⁱ bağlarımızı, bahçelerinizi, İncir ve zeytin ağaçlarımızı çekirge yedi, Yine de bana dönmediniz.” RAB böyle diyor. ¹⁰“Mısır’da olduğu gibi Aranıza salgın hastalık gönderdim, Kılıçtan geçirdim yiğitlerinizi, Atlarımızı düşmanlarınıza verdim, Ordugahımızın pis kokusunu burunlarınıza doldurdum; Yine de bana dönmediniz.” RAB böyle diyor. ¹¹“Sodom ve Gomora’yı altüst ettiğim gibi, Altüst ettim içinizden bazıları. Ateşten kurtarılan yanık odun parçasına döndünüz, Yine de yönelmediniz bana.” RAB böyle diyor. ¹²“Bu yüzden sana şunu yapacağım, ey İsrail. Yapacaklarım için Tanrın’ı karşılamaya hazırlan, ey İsrail!”¹³Çünkü dağlara biçim veren, Rüzgarı yaratan, düşüncelerini insana bildiren, Şafağı karanlığa çeviren, Dünyanın yüksek yerlerine ayak basan işte O’dur, O’nun adı RAB, Her Şeye Egemen Tanrı’dır.

ⁱBaşan inekleri semizlikleriyle ünlüydü.

ⁱⁱ“Açlıktan nefesiniz koktu”: İbranice “Size dış temizliği verdim”.

ⁱⁱⁱ“Mahvettim” ya da “Çok kez”.

⁵Ey İsrail halkı, kulak ver, Üzerine yakacağım ağıtın sözlerine: ²“Düştü erden kız İsrail, Bir daha kalkamaz, Serilmiş kendi toprağına, Kaldıran yok.”³Bu yüzden Egemen RAB şöyle diyor: “Bin kişiyle savaşa çıkan kentin Yüz adamı sağ kalacak, Yüz kişiyle çıkamın On adamı kalacak İsrail halkına.”⁴Bu yüzden RAB İsrail halkına şöyle diyor: “Bana yönelin, yaşarsınız; ⁵Beytel’e gitmeyin, Gilgal’a girmeyin, Beer-Şeva’ya geçmeyin, Çünkü Gilgal halkı kesinlikle sürgün edilecek, Beytel bir hiç^{iv} olacak.”⁶RAB’be yönelin, yaşarsınız, Yoksa Yusuf soyunda bir ateş gibi parlar, Beytel’i yakıp yok eder. Yangını söndürecek kimse çıkmaz.⁷Ey adaleti acı pelinotuna çevirenler, Doğruluğu yere çalanlar!⁸Ülker ve Oryon takımyıldızlarını yaratan, Zifiri karanlığı sabaha çeviren, Gündüzü geceyle karartan, Deniz sularını çağırıp Yeryüzüne dökmenin adı RAB’dır.⁹Kaleyi ansızın yıkar, Surlu kenti yerle bir eder.¹⁰Mahkemede kendilerini azarlayanlardan nefret ediyor, Doğru konuşandan iğreniyorlar.¹¹Yoksulu ezdiğiniz, Ondan zorla buğday kopardığımız için Yaptığımız yontma taş evlerde oturmayacak, Diktiğiniz güzel bağların şarabını içmeyeceksiniz.¹²Çünkü isyanlarımızın çok, Günahlarımızın sayısız olduğunu biliyorum, Ey doğru kişiye baskı yapan, Rüşvet alan, Mahkemede mazlumun hakkını yiyenler!¹³Bu yüzden susmak düşer akıllı insana Böyle bir zamanda, Çünkü zaman kötüdür.¹⁴Kötülüğe değil, İyiliğe yönelin ki yaşayalım; Böylece dediğiniz gibi, RAB, Her Şeye Egemen Tanrı sizinle olur.¹⁵Kötülüğün nefret edin, İyiliği sevin, Mahkemede adaleti koruyun. Belki RAB, Her Şeye Egemen Tanrı, Yusuf’un soyundan sağ kalanlara lütfeder.¹⁶Bu yüzden RAB, Her Şeye Egemen Tanrı Rab şöyle diyor: “Bütün meydanlarda çığlık kopacak, Sokaklarda inim inim inleyecekler; İrgatları yas tutmaya, Ağıtçıları feryat etmeye çağıracaklar.¹⁷Bütün bağlarda çığlık kopacak, Çünkü ben aramızdan geçeceğim.” RAB böyle diyor. ¹⁸Vay başına, RAB’bin gününü özlemle bekleyenlerin! Niçin özlüyorsunuz RAB’bin gününü? O gün aydınlık değil, karanlık olacak.¹⁹Nasıl ki, biri aslanın önünden kaçır da karşısına ayı çıkar, Evine döner, elini duvara dayar da elini yılan sokar.²⁰RAB’bin günü aydınlık değil, karanlık olmayacak mı? Hem de zifiri karanlık, Bir parıltı bile yok.²¹RAB şöyle diyor: “İğreniyor, tiksiniyorum bayramlarınızdan, Hoşlanmıyorum dinsel toplantılarınızdan,²²Yakmalık ve tahıl sunularımızı Bana sunsanız bile kabul etmeyeceğim, Besili hayvanlarımızdan sunacağımız Esenlik sunularına dönüp bakmayacağım.²³Uzak tutun benden ezgilerinizin gürültüsünü, Çenklernizin sesini dinlemeyeceğim.²⁴Bunun yerine adalet su gibi, Doğruluk ırmak gibi sürekli aksın.²⁵“Ey İsrail halkı, çölde kırk yıl boyunca Bana mı kurbanlar, sunular sundunuz?²⁶Gerçekte kralınız Sakkut’u, putunuz Kayvan’ı^v, Ken-

^{iv}“Hiç”: İbranice “Aven”. Bu sözcük “Hiç” ya da “Kötülük” anlamına gelir. “Beytaven” aşağılamak amacıyla Beytel için kullanılırdı.

^v“Gerçekte kralınız Sakkut’u, putunuz Kayvan’ı” ya da “Gerçekte kralınızın çadırını, putlarımızın kaidelerini”. Sakkut ve Kayvan İsrail’de tapılan ilahlardı. Asur ilahları olduğu sanılıyor.

diniz için yaptığımız ilahın yıldızını taşıdınız. ²⁷Bu yüzden sizi Şam'ın ötesine süreceğim." RAB böyle diyor, O'nun adı Her Şeye Egemen Tanrı'dır.

6Vay başına Siyon'daki kaygısızların, Samiriye Dağı'nda kendilerini güvende sananların, İsrail halkının başvurduğu Önder ulusun tanınmış insanlarının! ²Kalne Kenti'ne gidin de görün, Oradan büyük Hama'ya geçin, Filistliler'in Gat Kenti'ne inin, Sizin bu krallıklarımızdan daha mı iyiler? Toprakları sizinkinden daha mı geniş? ³Ey sizler, kötü günü uzak sanan, Zorbalık tahtını yaklaştıranlar. ⁴Ey sizler, fildişi süslü yataklara uzananlar, Sedirlere serilenler, Seçme kuzular, besili buzağular yiyenler, ⁵Çenk eşliğinde türkü söyleyenler, Davut gibi beste yapanlar, ⁶Tas tas şarap içenler, Yağların en güzelini sürünenler, Yusuf'un yıkımına kederlenmeyenler! ⁷Bu yüzden şimdi bunlar Sürgüne gideceklerin başını çekecekler; Sona erecek sedire serilenlerin cümbüşü. ⁸Egemen RAB başı üzerine ant içti, Her Şeye Egemen Tanrı RAB şöyle diyor: "Yakup'un gururundan iğreniyor, Saraylarından tiksiniyorum. Bu yüzden içindeki her şeyle kenti Düşmana teslim edeceğim." ⁹Eğer bir evden on kişi kalmışsa, Onlar da ölecek. ¹⁰Ölünün akrabası yakmak için cesedi evden almaya gelince, Evdekine, "Yanımda kimse var mı?" diye soracak, O da, "Hayır!" yanıtını alınca, "Sus!" diyecek, "RAB'bin adı anılmamalı." ¹¹Çünkü RAB buyuruyor, Büyük ev toza, Küçük ev küle dönecek. ¹²Atlar kaya üzerinde koşar mı? Kimse denizde ^{vi} öküzle çift sürer mi? Ama siz adaleti zehire, Doğruluk meyvesini pelinotuna çevirdiniz. ¹³Sizler, Lo-Devar ^{vii} Kenti'ni aldık diye sevinenler, "Karnayim'i ^{viii} kendi bileğimizle ele geçirmedi mi?" diyenlersiniz. ¹⁴"İşte bu yüzden, ey İsrail halkı, Üzerinize bir ulus göndereceğim" Diyor Her Şeye Egemen Tanrı RAB, "Levo-Hamat'tan Arava Vadisi'ne kadar ezecekler sizi."

7Egemen RAB bana şunu gösterdi: Kralın payına düşen otlar biçilmişti. Otlar yeniden yeşermeye başlarken RAB sürüyle çekirge yaratıyordu. ²Çekirgeler ülkedeki yeşil bitkileri yiyip bitirince: "Ey Egemen RAB, lütfen halkımı bağışla!" dedim, "Yakup soyu buna nasıl dayanır? Zaten küçük bir halk!" ³Bunun üzerine RAB düşüncesini değiştirdi. "Gerçekleşmeyecek bu" dedi. ⁴Egemen RAB bana şunu gösterdi: Baktım, Egemen RAB halkımı cezalandırmak için ateşi çağırdı. Ateş enginleri yakıp tüketti, karayı yakıp tüketmeye başladı. ⁵O zaman, "Ey Egemen RAB, lütfen dur!" dedim, "Yakup soyu buna nasıl dayanır? Zaten küçük bir halk!" ⁶Bunun üzerine RAB düşüncesini değiştirdi. Egemen RAB, "Bu da gerçekleşmeyecek" dedi. ⁷Başka bir görüşte şunu gösterdi bana: Baktım, Rab çekül kullanılarak örülmüş dümdüz bir duvarın yanında duruyor; elinde

bir çekül var. ⁸RAB, "Ne görüyorsun, Amos?" diye sordu. Ben de, "Bir çekül" dedim. Bunun üzerine Rab, "İşte, halkım İsrail'in ortasına da bir çekül koyacağım" dedi, "Bir daha onları esirgemeyeceğim. ⁹"Yok olacak İshak soyunun tapınma yerleri, Yıkılacak İsrail'in kutsal yerleri, Kılıçla yürüyeceğim Yarovam soyunun üstüne." ¹⁰Beytel'deki Kâhin Amatsya, İsrail Kralı Yarovam'a haber gönderip şöyle dedi: "Amos İsrail'in göbeğinde sana düzen kurdu. Ülke onun bunca sözünü kaldıramaz. ¹¹Çünkü Amos diyor ki, "Yarovam kılıçla öldürülecek, İsrail halkı kesinlikle ülkesinin dışına, Sürgüne gönderilecek." ¹²Bunun üzerine Amatsya Amos'a, "Çek git, ey bilici!" dedi, "Yahuda'ya kaç. Ekmeğini orada kazan. Orada peygamberlik et. ¹³Bir daha Beytel'de peygamberlik etme. Çünkü burası kralın kutsal yeri, krallık tapınağıdır." ¹⁴Amos, "Ben ne peygamberdim ne de peygamber oğluydum" diye karşılık verdi, "Yalnızca sığır yetiştirirdim. Yabancı incir ağaçlarına bakardım. ¹⁵RAB beni sürünün ardından aldı, 'Git, halkım İsrail'e peygamberlik et' dedi. ¹⁶Şimdi kulak ver RAB'bin sözlerine: "İsrail'e karşı peygamberlik etme, İshak soyuna karşı konuşma!" diyorsun. ¹⁷Bu yüzden RAB şöyle diyor: 'Karın kentte fahişe olacak, Oğulların, kızların kılıçtan geçirilecek. Ölçü ipiyle paylaşılacak toprağın, Sen ise kirli sayılan toprakta can vereceksin. İsrail halkı kesinlikle ülke dışına, Sürgüne gönderilecek.'"

8Egemen RAB bana şunu gösterdi: Baktım bir sepet olgun meyve. ²Bana, "Ne görüyorsun, Amos?" diye sordu. "Bir sepet olgun meyve" diye yanıtladım. Bunun üzerine RAB, "Halkım İsrail'in sonu ^{ix} geldi" dedi, "Bir daha onları esirgemeyeceğim. ³O gün saraydaki türküler yas çığlıklarına dönecek." Egemen RAB, "Her yer atılmış cesetlerle dolacak, sessizlik hüküm sürecek" diyor. ⁴Dinleyin bunu, ey yoksulu çığneyenler, Ülkedeki mazlumları yok edenler! ⁵Diyorsunuz ki, "Yeni Ay Töreni geçse de tahılıımızı sat-sak, Şabat Günü geçse de buğdayımızı satışa çıkarsak. Ölçeği ^x küçültüp fiyatı ^{xi} yükseltsek, Hileli tartı kullanıp ⁶Yoksulları gümüş, Mazlumları bir çift çarık karşılığında satın alsak. Buğday yerine süprüntüsünü satsak." ⁷Yakup soyunun gurur duyduğu RAB kendi başı üstüne ant içti: "Onların yaptıklarının hiçbirini asla unutmayacağım. ⁸Bu yüzden yer sarsılmayacak mı, Üzerinde yaşayan herkes yas tutmayacak mı? Bütün yer Nil gibi yükselecek, Kabarıp yine incek Mısır'ın ırmağı gibi." ⁹"O gün" diyor Egemen RAB, "Öğleyin güneşi batıracağım, Güpegündüz yeryüzünü karartacağım. ¹⁰Bayramlarımızı yasa, Bütün ezgilerinizi ağıta döndüreğim. Her bele çul kuşattıracağım, Her başın saçını yoldurtacağım. O günü biricik oğulundan tutulan yasa çevirecek, Sonunu acı getireceğim. ¹¹"İşte günler geliyor, Ülkeye kıtlık göndereceğim" Diyor Egemen RAB, "Ekmek ya da su kıtlığı değil, RAB'bin sözlerine su-

^{vi}"Denizde" ya da "Orada".

^{vii}"Lo-Devar": "Bir hiç" anlamına gelir.

^{viii}"Karnayim": "Boynuzlar" anlamına gelir. Boynuz gücün simgesidir.

^{ix}İbranice "Olgun" ve "Son" sözcükleri birbirini çağırıyor.

^x"Ölçek": İbranice "Efa", yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

^{xi}"Fiyat": İbranice "Şekel", yaklaşık 11.5 gramlık bir ağırlık taşı.

samışlık göndereceğim. ¹²RAB'bin sözünü bulmak için İnsanlar denizden denize, Kuzeyden doğuya dek dolaşacak, Oraya buraya koşacak, ama bulamayacaklar. ¹³O gün güzel kızlar, Yiğitler susuzluktan bayılacak. ¹⁴Samiriye tanrıçası Aşima ^{xii} üzerine ant içenler, 'Ey Dan, senin ilahının başı üzerine' Ve, 'Beer-Şeva ilahının ^{xiii} başı üzerine' diyenler Düşecek ve bir daha kalkmayacak."

9Rab'bi gördüm, Sunağın yanında duruyordu. "Sütun başlıklarına vur, Eşikler sarsılsın" dedi, "Başlıkları insanların başında parala. Sağ kalanları kılıçtan geçireceğim. Kaçan, kurtulan olmayacak, ²Ölüler diyarını delip girseler, Elimi uzatıp onları çıkaracağım. Göklere çıksalar, Onları oradan indireceğim. ³Karmel Dağı'nın doruklarına gizlenseler, Artlarına düşüp onları yakalayacağım. Gözümün önünden uzağa, denizin dibine girseler, Orada yılanı buyruk vereceğim, Onları sokacak. ⁴Düşmanlarınca sürgün edilseler, Orada kılıca buyruk vereceğim, Onları biçecek. Gözümü üzerlerinden ayırmayacağım, Ama iyilik için değil, kötülük için." ⁵Rab, Her Şeye Egemen RAB Yere dokununca yer erir, Üzerinde yaşayan herkes yasa bürünür, Bütün yeryüzü Nil gibi kabarrır, Mısır'ın ırmağı gibi yine alçalır. ⁶Yukarı odalarını gökyüzünde yapan, Kubbesini yeryüzünde kuran, Denizin sularını çağırıp yeryüzüne döken O'dur; O'nun adı RAB'dir. ⁷"Ey İsraililer, Benim için Kûşlular'dan* ne farkınız var?" Diyor RAB. "İsraililer'i Mısır'dan, Filistliler'i Kaftor'dan ^{xiv}, Aramlılar'ı Kîr'den çıkararak ben değil miyim? ⁸"İşte, Egemen RAB'bin gözleri Bu günahlı krallığın üzerindedir. Onu yeryüzünden söküp atacağım, Ancak Yakup soyunu büsbütün yok etmeyeceğim" Diyor RAB. ⁹"İşte buyruk vereceğim, Bütün uluslar arasından İsrail'i kalburla eler gibi eleyeceğim, Bir çakıl bile yere düşmeyecek. ¹⁰Halkımın arasındaki bütün günahlılar, 'Kötülük bizi bulmaz, bize erişmez' diyenler Kılıçtan geçirilecek." ¹¹"O gün Davut'un yıkık çardağını yeniden kuracağım, Gediklerini kapayacak, Yıkık yerlerini onaracağım, Onu eskisi gibi yapacağım, ¹²Öyle ki, Edomlular'ın sağ kalanlarını, Bana ait olan bütün ulusları sahiplensinler." Bunu yapacak olan RAB böyle diyor. ¹³"İşte, günler geliyor" diyor RAB, "Çift süren orakçıya, Üzüm basan ekin ekene erişecek, Dağlardan tatlı şarap damlayacak, Bütün tepelerden akacak. ¹⁴Sürgün halkım İsrail'i geri getireceğim, Yıkık kentleri onarıp orada yaşayacaklar, Bağlar dikip şarabını içecekler, Bahçeler yapıp meyvesini yiyecekler. ¹⁵Onları topraklarına dikeceğim, Bir daha sökülmecekler Kendilerine verdiğim topraktan." Tanrımız RAB böyle diyor.

^{xii}"Samiriye tanrıçası Aşima" ya da "Samiriye rezaleti".

^{xiii}Septuaginta "İlahının", Masoretik metin "Yolunun".

^{xiv}"Kaftor": Bugünkü Girit.

OVADYA

1Ovadya'nın görünümü. Egemen RAB'bin Edom için söyledikleri: RAB'den bir haber aldık: Uluslara gönderdiği haberci, "Gelin, Edom'la savaşılim!" diyor. 2Edom'a, "Bak, seni uluslar arasında küçük düşüreceğim, Herkes seni hor görecek" diyor. 3"Kayaⁱ kovuklarında yaşayan, Evini yükseklerde kuran sen! Yüreğindeki gurur seni aldattı. İçinden, 'Beni kim yere indirebilir?' diyorsun. 4Kartal gibi yükselsen de, Yuvamı yıldızlar arasında kursan da, Oradan indireceğim seni" diyor RAB. 5"Hırsızlar ya da haydutlar gece sana gelselerdi, Yalnızca gereksindiklerini çalmazlar mıydı? Üzüm toplayanlar bağına girseydi, Birkaç salkım bırakmazlar mıydı? Ama seni ne felaketler bekliyor; 6Esav'ın her şeyi yağmalanacak, Gizli hazineleri ortaya çıkarılacak. 7Seninle antlaşma yapanların hepsi Seni toprağından sürece. Güvendiğin insanlar Seni aldatıp yenilgiye uğratacak, Ekmeğini yiyenler sana tuzak kuracak Ve sen farkına varmayacaksın bile." 8RAB diyor ki, "O gün Edom'un bilge adamlarını, Esav'ın dağlarındaki bilgiçleri yok edeceğim. 9Ey Temanⁱⁱ, yiğitlerin öyle bir korkuya kapılacak ki, Esav'ın dağlarında bulunanların hepsi Kıyıya uğrayıp yok olacak. 10"Yakup soyundan gelen kardeşlerine Yaptığın zorbalıktan ötürü utanca boğulacak Ve sonsuzadek yok olacaksın. 11Çünkü yabancılar onların malını mülkünü yağmaladıkları gün Uzakta durup seyrettin. Öteki uluslar kapılarından içeri girip Yerusolim için kura çektiklerinde Sen de onlardan biri gibi davrandın. 12Yahudalı kardeşlerinin o kötü gününden Zevk almamalıydın. Başlarına gelen yıkıma sevinmemeli, Sıkıntılı günlerinde onlarla alay etmemeliydin. 13Halkım felakete uğradığı gün Kente girmemeliydin, O gün halkımın uğradığı kötülükten zevk almamalı, Malını mülkünü ele geçirmeye kalkmamalıydın. 14Kaçmaya çalışanları öldürmek için Yol ağzında durmamalı, O sıkıntılı günde kurtulanları Düşmana teslim etmemeliydin." 15"RAB'bin bütün ulusları yargılayacağı gün yaklaştı. Ey Edom, ne yaptıysan sana da aynısı yapılacak. Yaptıkların kendi başına gelecek. 16Ey Yahudalılar, kutsal dağında nasıl içtiyseniz, Bütün uluslar da öyle içecekler. İçip içip yok olacaklar, Hiç var olmamış gibi." 17"Ama kurtulanlar Siyon Dağı'nda toplanacak Ve orası kutsal olacak.

Yakup soyu da mirasına kavuşacak. 18Yakup soyu ateş, Yusuf soyu alev, Esav soyu amız olacak. Onları yakıp yok edecekler. Esav soyundan kurtulan olmayacak." RAB böyle diyor. 19Yahudalılar'dan Negev halkı Esav'ın dağlarını; Şefela halkı Filist bölgesini; Yahudalılar'ın tümü Efrayim ve Samiriye topraklarını; Benyaminitler Gilat'ı mülk edinecekler. 20Kenan'dan sürülmüş olan İsraili savaşçılar Sarefat'a kadar uzanan toprakları, Sefarat'taki Yerusolimli sürgünler de Negev'deki kentleri mülk edinecekler. 21Halkı kurtaranlar Esav'ın dağlarını yönetimleri altına almak için Siyon Dağı'na çıkacaklar ve egemenlik RAB'bin olacak.

ⁱ"Kaya": İbrance "Sela". "Kaya" anlamına gelen Sela, Edom'un başkentinin adıydı.

ⁱⁱ"Teman": Edom'un önemli kentlerinden biriydi.

YUNUS

1RAB bir gün Amittay oğlu Yunus'a, "Kalk, Ninova'ya, o büyük kente git ve halkı uyar" diye seslendi, "Çünkü kötülükleri önüne kadar yükseldi." ²³Ne var ki, Yunus RAB'bin huzurundan Tarşış'e kaçmaya kalkıştı. Yafa'ya inip Tarşış'e giden bir gemi buldu. Ücretini ödeyip gemiyi bindi, RAB'den uzaklaşmak için Tarşış'e doğru yola çıktı. ⁴Yolda RAB şiddetli bir rüzgar gönderdi denize. Öyle bir fırtına koptu ki, gemi neredeyse parçalanacaktı. ⁵Gemiciler korkuya kapıldı, her biri kendi ilahına yalvarmaya başladı. Gemiyi hafifletmek için yükleri denize attılar. Yunus ise teknenin ambarına inmiş, yatıp derin bir uykuya dalmıştı. ⁶Gemi kaptanı Yunus'un yanına gidip, "Hey! Nasıl uyur-sun sen?" dedi, "Kalk, tanrıma yalvar, belki halimizi görür de yok olmayız." ⁷Sonra denizciler birbirlerine, "Gelin, kura çekelim" dediler, "Bakalım, bu bela kimin yüzünden başımıza geldi." Kura çektiler, kura Yunus'a düştü. ⁸Bunun üzerine Yunus'a, "Söyle bize!" dediler, "Bu bela kimin yüzünden başımıza geldi? Ne iş yapıyorsun sen, nereden geliyorsun, nerelisin, hangi halka mensupsun?" ⁹Yunus, "İbrani'yim" diye karşılık verdi, "Denizi ve karayı yaratan Göklerin Tanrısı RAB'be taparım ⁱ." ¹⁰Denizciler bu yanıt karşısında dehşete düştüler. "Neden yaptın bunu?" diye sordular. Yunus'un RAB'den uzaklaşmak için kaçtığını biliyorlardı. Daha önce onlara anlatmıştı. ¹¹Deniz gittikçe kuduruyordu. Yunus'a, "Denizin dinmesi için sana ne yapalım?" diye sordular. ¹²Yunus, "Beni kaldırıp denize atın" diye yanıtladı, "O zaman sular durulur. Çünkü biliyorum, bu şiddetli fırtınaya benim yüzümden yakalandınız." ¹³Denizciler karaya dönmek için küreklere asıldılar, ama başaramadılar. Çünkü deniz gittikçe kuduruyordu. ¹⁴RAB'be seslenerek, "Ya RAB, yalvarıyoruz" dediler, "Bu adamın camı yüzünden yok olmayalım. Suçsuz bir adamın ölümünden bizi sorumlu tutma. Çünkü sen kendi istediğini yaptın, ya RAB." ¹⁵Sonra Yunus'u kaldırıp denize attılar, kuduran deniz sakinleşti. ¹⁶Bu olaydan ötürü denizciler RAB'den öyle korktular ki, O'na kurbanlar sundular, adaklar adadılar. ¹⁷Bu arada RAB Yunus'u yutacak büyük bir balık sağladı. Yunus üç gün üç gece bu balığın karında kaldı.

2Yunus balığın karından Tanrısı RAB'be şöyle dua et-

ⁱ"RAB'be taparım": İbranice "RAB'den korkarım".

ti: ²"Ya RAB, sıkıntı içinde sana yakardım, Yanıtladın beni. Yardım istedim ölümler diyarımın bağrından, Kulak verdin sesime. ³Beni engine, denizin ta dibine fırlattım. Sular sardı çevremi. Azgın dalgalar geçti üzerimden. ⁴"Huzurundan kovuldum" dedim, 'Yine de göreceğim kutsal tapınağımı ⁱⁱ.' ⁵Sular boğacak kadar kuşattı beni, Çevremi enginler sardı, Yosunlar dolaştı başıma. ⁶Dağların köklerine kadar battım, Dünya sonsuza dek sürgüldü arkamdan; Ama, ya RAB, Tanrım, Canımı sen kurtardın çukurdan. ⁷Soluğum tükenince seni andım, ya RAB, Duam sana, kutsal tapınağına erişti. ⁸Değersiz putlara tapanlar, Vefasızlık etmiş olurlar. ⁹Ama şükranla kurban sunacağım sana, Adağımı yerine getireceğim. Kurtuluş senden gelir, ya RAB!" ¹⁰RAB balığa buyruk verdi ve balık Yunus'u karaya kustu.

3RAB Yunus'a ikinci kez şöyle seslendi: ²"Kalk, Ninova'ya, o büyük kente git ve sana söyleyeceklerimi halka bildir." ³Yunus RAB'bin sözü uyarınca kalkıp Ninova'ya gitti. Ninova öyle büyük bir kentti ki, ancak üç günde dolaşılabilir. ⁴Yunus kente girip dolaşmaya başladı. Bir gün geçince, "Kırk gün sonra Ninova yıkılacak!" diye ilan etti. ⁵Ninova halkı Tanrı'ya inandı. Oruç ilan ederek büyüğünden küçüğüne hepsi çula sarındı. ⁶Ninova Kralı olanları duyunca, tahtından kalkıp kaftanını çıkardı; çula sarınarak küle oturdu. ⁷Ardından Ninova'da şu buyruğu yayımladı: "Kral ve soyluların buyruğudur: Hiçbir insan ya da hayvan -ister sığır, ister davar olsun- ağzına bir şey koymayacak, otlamayacak, içmeyecek. ⁸Bütün insanlar ve hayvanlar çula sarınsın. Herkes var gücüyle Tanrı'ya yakararak kötü yoldan, zorbalıktan vazgeçsin. ⁹Belki o zaman Tanrı fikrini değiştirip bize acır, kızgın öfkesinden döner de yok olmayız." ¹⁰Tanrı Ninovalılar'ın yaptıklarını, kötü yoldan döndüklerini görünce, onlara acıdı, yapacağını söylediği kötülükten vazgeçti.

4Yunus buna çok gücenip öfkelenildi. ²RAB'be şöyle dua etti: "Ah, ya RAB, ben daha ülkemdeyken böyle olacağımı söylemedim mi? Bu yüzden Tarşış'e kaçmaya kalkıştım. Biliyordum, sen lütfeden, acıyan, tez öfkelenmeyen, sev-gisi engin, cezalandırmaktan vazgeçen bir Tanrı'sın. ³Ya

ⁱⁱ"Yine de göreceğim kutsal tapınağımı" ya da "Bir daha kutsal tapınağımı nasıl göreceğim?"

RAB, lütfen şimdi canımı al. Çünkü benim için ölmek yaşamaktan iyidir.”⁴RAB, “Ne hakla öfkeleniyorsun?” diye karşılık verdi.⁵Yunus kentten çıktı, kentin doğusundaki bir yerde durdu. Kendisine bir çardak yaptı, gölgesinde oturup kentin başına neler geleceğini görmek için beklemeğe başladı.⁶RAB Tanrı Yunus’un üzerine gölge salacak, sıkıntısını giderecek bir keneotu sağladı. Yunus buna çok sevindi.⁷Ama ertesi gün şafak sökerken, Tanrı’nın sağladığı bir bitki kurdu keneotunu kemirip kuruttu.⁸Güneş doğunca Tanrı yakıcı bir doğu rüzgarı estirdi. Yunus başına vuran güneşten bayılmak üzereydi. Ölümü dileyerek, “Benim için ölmek yaşamaktan iyidir” dedi.⁹Ama Tanrı, “Keneotu yüzünden öfkelenmeye hakkın var mı?” dedi. Yunus, “Elbette hakkım var, ölesiye öfkeliyim” diye karşılık verdi.¹⁰RAB, “Keneotu bir gecede çıktı ve bir gecede yok oldu” dedi, “Sen emek vermediğin, büyütmediğin bir keneotuna acıyorsun da,¹¹ben Ninova’ya, o koca kente acımayayım mı? O kentte sağını solundan ayırt edemeyen yüz yirmi bini aşkın insan, çok sayıda hayvan var.”

MİKA

1Yahuda kralları Yotam, Ahaz ve Hizkiya zamanında RAB Moreşetli Mika'ya, Samiriye ve Yeruslm'le ilgili olarak bir görümde Şunu bildirdi: 2Ey halklar, hepiniz duyun; Ey dünya ve bütün içindekiler, dinleyin. Egemen RAB kendi kutsal tapınağından size karşı tanıklık edecek. 3İŞte, RAB yerinden çıkıp gelecek, Yeryüzüne inip dağ doruklarında yürüyecek. 4Dağlar O'nun önünde ateş karşısında eriyen balmumu gibi eriyecek, Vadiler, bayır aşağı akan sular gibi yarılacak. 5Btn bunlar Yakupoğulları'nın isyanı Ve İsrail halkının günahları yüzünden olacak. Yakupoğulları'nın isyanından kim sorumlu? Samiriye değil mi? Yahuda'daki putperestlikten kim sorumlu? Yeruslm değil mi? 6Bu yüzden RAB, "Samiriye'yi kırdaki taş yığıma, Bağ dikilecek yere çevireceğim" diyor, "Taşlarını vadiye döküp temellerini açacağım. 7Btn putları paramparça edilecek, Tapınaklarındaki fahişelere verilen armağanlar yakılacak. Samiriye'nin bütün putlarını yok edeceğim. Fahişelerin ücretiyle topladığı armağanlar Yine fahişelere ücret olacak." 8Ben Mika, bundan ötürü ağlayıp ağıt yakacağım, ırcıplak, yalınayak dolaşacağım. akal gibi uluyup baykuş gibi teceğim. 9nk Samiriye'nin yaraları onmaz. Yahuda da aynı sona uğramak üzere. Halkımın yaşadığı Yeruslm'in kapılarına dayandı yıkım. 10Bunu Gat'a ⁱ duyurmayın, Ağlamayın sakın! Beytofra'da ⁱⁱ toz toprak içinde yuvarlanm. 11Ey Őafir halkı, çıplak ve utanç içinde geçip git. Saanan'da ⁱⁱⁱ yaşayanlar kentlerinden ıkamayacaklar, Beytesel halkı yas tutacak. Kesecek sizden yardımını. 12Marot'ta yaşayanlar kurtulmayı sabırsızlıkla bekliyor. Çünkü RAB'bin gönderdiği felaket Yeruslm'in kapılarına dayandı. 13Ey Lakiş'te ^{iv} oturanlar, atları koşun arabalara. Siyon Kenti'ni günaha ilk düşüren siz oldunuz. Çünkü İsrail'in isyanını örnek aldınız. 14Bundan tr MoreŐet-Gat'a ^v veda armağanları ^{vi} vereceksiniz. İsrail kralları Akziv ^{vii} Kenti'nden boşuna yardım bekleyecek. 15Ey Mareşa'da ^{viii} yaşayanlar, RAB kentinizi ele geçirecek olanı üzerinize gün-

ⁱGat": "Duyurmak" sözcüğünü çağrıştırır.

ⁱⁱBeytofra": "Toz evi" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱSaanan": "ıkmak" sözcüğünü çağrıştırır.

^{iv}Lakiş": "At takımı" anlamına gelir.

^vMoreŐet": "Nişanlı" sözcüğünü çağrıştırır.

^{vi}Veda armağanları": Burada geline verilen veda armağanlarından söz ediliyor.

^{vii}Akziv": "Aldatıcı" anlamına gelir.

^{viii}Mareşa": "Ele geçiren" sözcüğünü çağrıştırır.

derecek. İsrail'in yüce önderleri Adullam'daki mağaraya sığınacak. 16Sevgili ocuklarımız için saçlarımızı yolup kazıyın. Akbabalar gibi kafalarımızın keli görünsün. Çünkü ocuklarımız sizden alımp sürgüne götürülecek.

2Yatarken fesat ve kötülük tasarlayanların vay haline! Ortalık ağarınca tasarladıklarımı yaparlar. Çünkü güçleri buna yeter. 2Gz diktikleri tarlaları zorla alır, evlere el koyarlar. Birini evinden, bir başkasını mirasından ederler. 3Bu nedenle RAB bu halka Şöyle diyor: "Bakin, size öyle bir bela hazırlıyorum ki, Bundan yakanızı kurtaramayacaksınız. Öyle amansız bir zaman gelecek ki, BaŐımız dik yryemeyeceksiniz. 4O gün sizinle alay edecekler. Sizin için Şu acıklı ezgiyi söyleyecekler: 'Büsbütün mahvolduk! RAB halkımızın varını yoğunu başkalarına blŐtryor, Topraklarımızı hainlere dağıtıyor.'" 5Bu nedenle, ülkeyi kurayla bölüştürme zamanı gelince RAB'bin topluluğunda sizden kimse bulunmayacak. 6İnsanlar, "Peygamberlik etmeyin" diyorlar, "Bu konularda peygamberlik etmemeli. Utandırılmayacağız." 7Ey Yakupoğulları, böyle konuşulur mu? "RAB'bin sabrı mı tükendi acaba? O böyle Şeyler yapar mı? Benim sözlerim doğru yolda yürüyenin yararına değil mi?" diyor RAB, 8"Daha dn halkım düşman gibi ayaklandı. Savaştan dönenlerin, kaygısızca önünüzden geçenlerin sırtından Güzel giysilerini sıyrıp alırsınız. 9Halkımın kadınlarını rahat evlerinden kovar, çocuklarını yüce huzurundan yoksun bırakırsınız. 10Kalkıp gidin, dinlenme yeriniz değil burası! Murdarlığımız yüzünden bu yer korkunç biçimde yıkılacak. 11Yalancı, aldatıcı biri gelip, 'Size Şarap ve içkiden söz edeyim' dese, Bu halk onu peygamber kabul edecek." 12"Ey Yakupoğulları, Elbette hepinizi bir araya getireceğim. İsrail'in geride kalanlarını elbette toplayacağım. Ağıldaki davar gibi, Otlaktaki sürü gibi bir araya getireceğim sizleri. Topraklarınız insanlarla dolacak." 13Tanrı yolu açıp halkın önünden gidecek. Kent kapılarını kırıp dışarı çıkacaklar. Kralları olan RAB önlerinden gidecek.

3Dedim ki, "Ey Yakupoğulları'nın önderleri, İsrail halkının yöneticileri, Dinleyin! Adil olmanız gerekmez mi? 2Siz ki iyiden nefret eder, kötüyü seversiniz. Halkımın derisini yüzer, etini kemiğinden sıyrırsınız. 3Halkımın derisini yüzer, etini yersiniz. Kemiklerini kırar, Tencerede, kazan-

da haşlanacak et gibi doğrarsınız.”⁴Gün gelecek RAB’be yakaracaklar. Ama O yanıtlamayacak, Yüzünü onlardan gizleyecek. Çünkü kötülük yaptılar.⁵RAB diyor ki, “Ey halkımı saptıran peygamberler, Sizi doyuranlara esenlik diler, Doyurmayanlara savaş açarsınız.⁶Bu nedenle üzerinize görümsüz geceler çökecek. Karanlıktan fal bakamayacaksınız. Ey peygamberler, güneşiniz batacak, gününüz karacak.⁷Biliciler utandırılacak. Rezil olacak falcılar. Utançtan yüzlerini örtecekler. Çünkü Tanrı’dan yanıt gelmeyecek.”⁸Ama Yakupoğulları’na isyanlarını, İsrail halkına günahlarını bildirmek için Ben RAB’bin Ruhü’yla, güçle, Adalet ve cesaretle donatıldım.⁹Adaletten nefret eden, Doğruları çarpıtan ey Yakupoğulları’nın önderleri Ve İsrail halkının yöneticileri, iyi dinleyin:¹⁰Siyon’u kan dökerek, Yeruşalim’i zorbalıkla bina ediyorsunuz.¹¹Önderleri rüşvetle yönetir, Kâhinleri ücretle öğretir, Peygamberleri para için falcılık eder. Sonra da, “RAB bizimle birlikte değil mi? Başımıza bir şey gelmez” diyerek RAB’be dayanmaya kalkışılar.¹²Siyon tarla gibi sürülecek sizin yüzünüzden. Taş yığımına dönecek Yeruşalim. Tapınağın kurulduğu dağ Çalılarla kaplanacak.

4RAB’bin Tapınağı’nın kurulduğu dağ, Son günlerde dağların en yücüsü, Tepelerin en yükseği olacak. Oraya akın edecek halklar.²Birçok ulus gelecek, “Haydi, RAB’bin Dağı’na, Yakup’un Tanrısı’nın Tapınağı’na çıkalım” diyecekler, “O bize kendi yolunu öğretsin, Biz de O’nun yolundan gidelim. Çünkü yasa Siyon’dan, RAB’bin sözü Yeruşalim’den çıkacak.”³RAB halklar arasında yargıçlık edecek, Uzaklardaki güçlü ulusların anlaşmazlıklarını çözecek. İnsanlar kılıçlarını çekiçle dövüp saban demiri, Mızraklarını bağcı bıçağı yapacaklar. Ulus ulusa kılıç kaldırmayacak, Savaş eğitimi yapmayacaklar artık.⁴Herkes kendi asmasının, incir ağacının altında oturacak. Kimse kimseyi korkutmayacak. Bunu söyleyen, Her Şeye Egemen RAB’dır.⁵Bütün halklar ilahlarının izinden gitse bile, Biz sonsuza dek Tanrımız RAB’bin izinden gideceğiz.⁶“Gün gelecek, düşkünün, sürgüne gönderip ezdiğim halkı Bir araya getireceğim” diyor RAB,⁷“Düşkünün yaşatacak, Uzaklara sürülenleri güçlü bir ulus yapacağım. Onları Siyon Dağı’nda bugünden sonsuza dek ben yöneteceğim.”⁸Ve sen, sürünün gözcü kulesi olan ey Siyon Kenti’nin doruğu, Eski egemenliğine kavuşacaksın. Ey Yeruşalim, krallığını yeniden elde edeceksin.⁹Neden öyle hıçkırma hıçkırma ağlıyorsun şimdi? Doğuran kadın gibi neden acı çekiyorsun? Kralın olmadığı için mi, Öğütçün öldüğü için mi?¹⁰Doğuran kadın gibi ağrı çek, acıyla kıvrın, ey Siyon halkı. Şimdi kentten çıkıp kırlarda konaklayacaksın. Babil’e gidecek, Orada özgürlüğe kavuşacaksın. RAB seni orada kurtaracak düşmanlarının elinden.¹¹Ama şimdi birçok ulus sana karşı birleşti. “Siyon murdar olsun, Başına gelenleri gözlerimizle görelim” diyorlar.¹²Ne var ki, RAB’bin ne düşündüğünü bilmiyorlar, O’nun tasarılarını anlamıyorlar. RAB onları harman yerinde dövülen buğday demetleri gibi Cezalandırmak için

topladı.¹³RAB şöyle diyor: “Ey Siyon halkı, kalk ve harmanı döv. Çünkü seni demir boynuzlu, Tunç tırnaklı boğalar kadar güçlü kılacağım. Birçok halkı ezip geçecek, Zorbalıkla elde ettikleri serveti, zenginlikleri bana, Yeryüzünün sahibi olan Rab’be adayacaksın.”

5Ey ordular kenti, şimdi ordularını topla. Çevremizi sardılar, İsrail’i yönetenin yanına değnekle vuracaklar.²Ama sen, ey Beytlehem Efrata, Yahuda boyları arasında önemsiz olduğun halde, İsrail’i benim adıma yönetecek olan senden çıkacak. Onun kökeni öncesizliğe, zamanın başlangıcına dayanır.³Bu yüzden onu doğuracak olan kadın doğurana dek RAB İsrail’i düşmanlarına teslim edecek. Sonra öbür soydaşları İsrail’i katılacak.⁴O gelince, halkını RAB’den aldığı güçle Tanrısı RAB’bin görkemli adına yönetecek. Halk güvenlik içinde yaşayacak. Çünkü bütün dünya onun büyüklüğünü kabul edecek.⁵Halkına esenlik getirecek. Kurtuluş ve Yıkım Asurlular ülkemize saldırıp Kalelerimizi ele geçince, Onlara karşı çok sayıda önder çıkaracağız.⁶Asur topraklarını kılıçla, Nemrut’un topraklarını yalın kılıçla yönetecekler. Ülkemize saldırıp sınırlarımızdan içeri girecek olan Asurlular’dan Bizi bu önderler kurtaracak.⁷Yakup’un soyundan geride kalanlar, Birçok halkın arasında RAB’bin gönderdiği çiy gibi, Kimseye dayanmadan, kimsenin onayını beklemeden Otları sulayan sağanak yağmurları gibi olacaklar.⁸Orman hayvanları arasında aslan ne ise, Davar sürülerini parçalayıp dağıtan, kurtulma fırsatı vermeyen genç aslan ne ise, Yakup’un soyundan geride kalanlar da uluslar arasında, Halkların ortasında öyle olacaklar.⁹Ey İsrail’iler, düşmanlarınızı yeneceksiniz. Karşıtlarınızın hepsi ortadan kalkacak.¹⁰RAB diyor ki, “O gün atlarınızı elinizden alacak, Savaş arabalarınızı yok edeceğim.¹¹Ülkenizdeki kentleri yıkacak, Bütün kalelerinizi yerle bir edeceğim.¹²Büyü yapma gücünüzü kıracağım, Aranızda falcı kalmayacak.¹³Putlarınızı, dikili taşlarınızı kaldırıp atacağım. Ellerinizle yaptığımız putlara artık tapmayacaksınız.¹⁴Aşera putlarınızı söküp atacağım, Yerle bir edeceğim kentlerinizi.¹⁵Söz dinlemeyen ulusları öfke ve gazapla cezalandıracağım.”

6RAB’bin söylediğine kulak verin: Kalkın, davanızı dağların önünde dile getirin. Tepeler duysun sesinizi.²Ey dağlar ve yeryüzünün sarsılmaz temelleri, RAB’bin suçlamasını dinleyin. Çünkü RAB halkından davacı, İsrail’den şikâyetçi.³“Ey halkım, sana ne yaptım?” diyor RAB, “Sana nasıl yük oldum, yanıtla.⁴Seni Mısır’dan ben çıkardım, Ben kurtardım seni kölelik diyarından. Sana öncülük etsinler diye Musa’yı, Harun’u, Miryam’ı ben gönderdim.⁵Ey halkım, Moav Kralı Balak’ın neler öğütlediğini, Beor oğlu Balam’ın onu nasıl yanıtladığını anımsa. Şittim’den Gilgal’a dek olup biteni an. Sizleri nasıl kurtardığımı o zaman anlayacaksın.”⁶RAB’bin önüne ne ile çıkayım, Yüce Tanrı’ya nasıl tapınayım? O’nun önüne yakmalık sunuyla mı, Bir

^{ix}“Çok sayıda önder”: İbranice “Yedi çoban ve sekiz önder”.

yaşında danayla mı çıkayım? ⁷Binlerce koç sunsam, Zeytinyağından on binlerce dere akıtsam, RAB hoşnut kalır mı? Suçuma karşılık ilk oğlumu, İşlediğim günah için bedenimin ürünü versem olur mu? ⁸Ey insanlar, RAB iyi olanı size bildirdi; Adil davranmanızdan, sadakati sevmemizden Ve alçakgönüllülükle yolunda yürümenizden başka Tanrımız RAB sizden ne istedi? ⁹Dinleyin! RAB kente sesleniyor. O'nun adından korkmak bilgeliktir. Diyor ki, "Ey halk ve kent meclisi, dinleyin ^x . ¹⁰Kötü adamların evleri Haksızca kazanılmış servetlerle dolu, Bilmiyor muyum sayıyorsunuz? Eksik ölçek lanetlidir. ¹¹Hileli terazi kullanan, Torbasında eksik ağırlıklar olan adamı nasıl aklayayım? ¹²Kentin zenginleri zorba, Halkı da yalancıdır. Dillerinden aldatici sözler dökülür. ¹³Günahlarınızdan ötürü yıkınızı, Mahvınızı hazırladım bile. ¹⁴Yiyecek, ama doymayacaksınız. Aç kalacak karnınız, Biriktireceksiniz, ama saklayamayacaksınız. Koruyabildiğinizi kılıçla yok edeceğim. ¹⁵Ekecek, ama biçemeyeceksiniz. Zeytin ezecek, ama yağını sürünemeyeceksiniz. Üzümü sıkacak, ama şarabını içemeyeceksiniz. ¹⁶Kral Omri'nin buyruklarına, Ahav soyunun kötü adetlerine uyduğunuz, Onların törelerini izlediğiniz için sizi utanca boğacağım, yıkıma uğratacağım. Halkım olarak aşağılanmaya dayanmak zorunda kalacaksınız."

7 Vay halime benim! Yazın meyve toplandıktan Ve bağ-bozumundan artakalan üzümler alındıktan sonra Tek bir salkım bulamayan adam gibiyim. Canım turfanda inciri nasıl da çekiyor! ²Ülkede Tanrı'ya sadık kul kalmadı. İnsanlar arasında dürüst kimse yok. Herkes kan dökmek için pusuda. Kardeş kardeşe tuzak kuruyor. ³Kötülük yapmakta elleri ne becerikli! Önderler armağan istiyor, yargıçlar rüşvet alıyor. Güçlüler her istediklerini zorla yaptırıyor, Düzen üstüne düzen kuruyorlar. ⁴En iyileri çalı çırpıdan değersiz, En dürüstleri dikenli çitten beterdir. Ama peygamberlerinin ^{xi} uyardığı gibi, Cezalandırılacakları gün geldi çattı. Şaşkınlık içindeler şimdi. ⁵İnanmayın komşunuza, Dostunuza güvenmeyin. Koyunuzda yatan karınızın yanında bile Sıkı tutun ağzımızı. ⁶Çünkü oğul babasına saygısızlık ediyor, Kız annesine, gelin kaynanasına karşı geliyor. İnsanın düşmanı kendi ev halkıdır. ⁷Ama ben umutla RAB'be bakıyor, Kurtarıcım olan Tanrı'yı bekliyorum. Duyacak beni Tanrım. ⁸Halime sevinme, ey düşmanım! Düşsem de kalkırım. Karanlıkta kalsam bile RAB bana ışık olur. ⁹RAB'be karşı günah işlediğim için, O'nun öfkesine dayanmalıyım. Sonunda davamı savunup hakkımı alacak, Beni ışığa çıkaracak, adaletini görecek. ¹⁰Düşmanım da görecek ve utanç içinde kalacak. O düşman ki, "Hani Tanrın RAB nerede?" diye soruyordu bana. Onun düşüşünü gözlerimle görecek. Sokaktaki çamur gibi ayak altında çignenecek. ¹¹Ey Yerusolim, Surlarının onarılacağı, Sınırlarının genişletileceği gün gelecek. ¹²Halkımızdan olanlar o gün Asur'dan

Mısır'a, Mısır'dan Fırat'a kadar uzanan topraklardan, Denizler arasında, dağlar arasında kalan topraklardan sana gelecekler. ¹³Ama ülke, içinde yaşayanların yaptığı kötülükler yüzünden viraneye dönecek. ¹⁴Ya RAB, mirasın olan Ve Karmel'in ortasındaki ormanda ^{xii} ayrı yaşayan sürünü, halkını Değneğinle gütle. Geçmişte olduğu gibi, Başan'da ve Gilat'ta beslensinler. ¹⁵Bizi Mısır'dan çıkardığın günlerdeki gibi, Harikalar yarat halkın için. ¹⁶Uluslar bunu görünce Yaptıkları bunca zorbalıktan utanacaklar. Ellerile ağızlarını kapayacak, kulaklarını tıkayacaklar. ¹⁷Yılanlar gibi, sürüngenler gibi toprak yalayacak, Titreyerek sığınaklarından çıkacaklar. Ey Tanrımız RAB, dehşet içinde sana dönecek Ve senden korkacaklar. ¹⁸Senin gibi suçları silen, Kendi halkından geride kalanların isyanlarını bağışlayan başka tanrı var mı? Sonsuza dek öfkeli kalmazsın, Çünkü merhametten hoşlanırsın. ¹⁹Bize yine acıyacaksın, Çiğneyeceksin suçlarımızı ayak altında. Bütün günahlarımızı denizin dibine atacaksın. ²⁰Geçmişte atalarımıza ant içtiğin gibi, Yakup'un ve İbrahim'in torunları olan bizlere de Verdiğin sözü tutacak ve sadık kalacaksın.

^xOlası metin "Ey halk ve kent meclisi, dinleyin", Masoretik metin "Ey halk, dinle ve onu kim atadı?"

^{xii}"Peygamberlerinin" ya da "Gözcülerinin".

^{xii}"Karmel'in ortasındaki ormanda" ya da "Ormandaki verimli topraklarda".

NAHUM

1Ninova ile ilgili bildiri, Elkoşlu Nahum'un görümünü anlatan kitaptır. 2RAB kıskanç, oç alıcı bir Tanrı'dır. Öç alır ve gazapla doludur. Hasımlarından oç alır, Düşmanlarına karşı öfkeli sùreklidir. 3RAB tez öfkelenmez ve çok güçlüdür. Suçlunun suçunu asla yanına koymaz. Geçtiğı yerde kasırgalar, fırtınalar kopar. O'nun ayaklarının tozudur bulutlar. 4Bir buyrukla kurutur denizi, Kurutur bütün ırmakları. Solar Başan'ın, Karmel Dağı'nın yeşillikleri Ve Lübnan'ın çiçekleri. 5Dağlar RAB'bin önünde titrer, Erir tepeler. Yer sarsılır önünde. Dünya ve üzerinde yaşayanların tümü titrer. 6O'nun gazabına kim karşı durabilir, Kim dayanabilir kızgın öfkesine? Ateş gibi dökülür öfkesi, Kayaları paramparça eder. 7RAB iyidir, Sığmaktır sıkıntı anında. Korur kendisine sığınanları. 8Ama Ninova'yı azgın sellerle yok edecek, Düşmanlarını karanlığa sürecek. 9RAB'be karşı neler tasarlırsanız, Hepsini yok edecek. İkinci kez kimse karşı koyamayacak. 10Birbirine dolaşmış dikenler gibi, Kuru anız gibi, Yanıp biteceksiniz, ey ayyaşlar. 11Ey Ninova, RAB'be karşı kötülük tasarlayan, Şer öğütleyen kişi sende çıktı. 12RAB diyor ki, "Asurlular güçlü ve çok olsalar bile, yok olup gidecekler. Ey halkım, seni sıkıntıya soktuysam da, bir daha sokmayacağım. 13Şimdi boyunduruğunu parçalayıp üzerindeki bağları koparacağım." 14RAB, "Artık soyunu sürdürecektorunların olmasın" Diye buyurdu, ey Ninova. "Tanrılarının tapınağındaki oyma ve dökme putları yok edeceğim" diyor. "Mezarımı hazırlayacağım. Çünkü sen aşağılıksın." 15İşte, müjde getirenin ayakları dağları aşır geliyor, Size esenlik haberini getiriyor. Ey Yahudalılar, bayramlarımızı kutlayın, Adak sözünüzü yerine getirin. O kötü ulusun istilasına uğramayacaksınız bir daha. Çünkü o büsbütün yok edildi.

2Saldırı altındasın, ey Ninova, surlarını koru, Yolu gözle, belini doğrult, topla bütün gücünü. 2Çünkü RAB Yakup'un soyunu İsrail'in eski görkemine kavuşturacak; Düşmanları onları perişan edip asmalarını harap etmiş olsa bile. 3Askerlerinin kalkanları kıpkızıl, Yiğitler allar kuşanmış. Savaş arabalarının demirleri hazırlık günü nasıl da parılıyor! Çam mızraklar sallamıyor havada. 4Sokaklardan fırtına gibi geçiyor savaş arabaları, Meydanlardan koşuyorlar her yöne, Şimşek gibi seğırtiyorlar. Görünüşleri meşalelerden farksız. 5Ninova Kralı topluyor seçkin asker-

lerini, Ama sendeliyorlar yolda. Saldıranlar kent surlarına doğru seğırtiyor, Siperler kuruluyor. 6Irmakların kapıları açıldı Ve yerle bir oldu saray. 7Tanrı'nın dediğı oldu, soyup götürdüler kenti. Güvercinler gibi inliyor kadın köleler, Göğüslerini döverek. 8Kaçırp gidiyor Ninova halkı, Boşalan bir havuzun suyu gibi, "Durun, durun!" diye bağıyorlar, Ama geri dönüp bakan yok. 9Yağmalayın altınımı, gümüşünü, Yok servetinin sonu. Her tür değerli eşyayla dolup taşıyor. 10Yıkıldı, yerle bir oldu, viraneye döndü Ninova. Eriyor yürekler, Bükülüyor dizler, titriyor bedenler, Herkesin beti benzi soluyor. 11Aslanların inine, Yavru aslanların beslendiğı yere ne oldu? Aslanla dışisinin ve yavrularının korkusuzca gezindiğı yere ne oldu? 12Aslan, yavrularına yetecek kadarını avladı, Dışileri için avını boğazladı. Mağarasını avladıklarıyla, İcini kurbanlarıyla doldurdu. 13Her Şeye Egemen RAB, "Sana karşıyım" diyor, "Yakacağım savaş arabalarımı, Dumanları tütecek. Genç aslanlarımı kılıç yiyip tüketecek. Yeryüzünde av bırakmayacağım sana Ulaklarının sesi işitilmeyecek artık."

3Elleri kanlı kentin vay haline! Yalanla, talanla dolu. Yağmalamaktan geri kalmıyor. 2Kamçı şaklamaları, tekerlek gürültüleri, Koşan atlar, sarsılan savaş arabaları, 3Saldıran atlılar, çakan kılıçlar, Parıldayan mızraklar, yığın yığın ölümler... Sayısız ceset. Yürürken ayaklar takılıyor ölümlere. 4Her şey o alımlı, büyücü fahişenin sınırsız ahlaksızlığından oldu. Fahişeliğıyle ulusları, büyüleriyle halkları kendine tutsak etti. 5Her Şeye Egemen RAB diyor ki, "Sana karşıyım, ey Ninova! Savuracağım eteklerini yüzüne. Uluslara çıplaklığı, Halklara ayıp yerlerini göstereceğim. 6Seni pislikle sıvayıp rezil edeceğim. Dehşetle seyredecek herkes seni. 7Seni kim görse kaçacak. 'Harabeye döndü Ninova' diyecekler, 'Kim dövünecek onun için? Nereden bulalım onu avutacak birilerini?'" 8Sen No-Amon'danⁱ daha mı üstünsün? O kent ki, kanallar arasındaydı, Suyula çevrelenmişti, Kalesi Nil Irmağı, surlarıysa sularardı. 9Kûş ve Mısır onun sınırsız gücünün kaynağıydı. Pût ve Luv da yandaşlarıydı. 10Öyleyken tutsak düştü, halkı sürüldü. Yavruları köşe başlarında paramparça edildi. Soyluları için kura çekildi, Zincire vuruldu ileri gelenleri. 11Acıyla kendinden geçeceksin, ey Ninova, Düşmanlarından koru-

ⁱ"No-Amon": Mısır'ın Tebes diye de bilinen eski başkenti.

nacak yer arayacaksın. ¹²Senin kalelerin incir ağacının ilk olgunlaşan meyvesi gibidir. Bir silkeleyişte yiyenin ağzına düşecekler. ¹³Askerlerine bak! Kadın gibi hepsi. Kapıların ardına kadar düşmana açık. Ateş yiyip bitirmiş kapı sürgülerini. ¹⁴Kuşatma vakti için su biriktir kendine, Savunmanı güçlendir. Tuğla yapmak için kili çiğne, Kalıpları hazırla. ¹⁵Orada ateş seni yiyip bitirecek, Kılıç seni kesip biçecek. Genç çekirgelerin yiyip bitirdiği ekin gibi yok olacaksın. Çekirgeler gibi, genç çekirgeler gibi çoğalmalısın. ¹⁶Tüccarlarının sayısı gökteki yıldızlardan çok. Ama düşmanların genç çekirgeler gibi ülkeyi talan edip gidecekler. ¹⁷Koruyucularınla görevlilerin serin günlerde duvarlara konan çekirgeler gibidir, Güneş doğunca uçup kayıplara karışan çekirge sürüsü gibi. ¹⁸Ey Asur Kralı, yöneticilerin öldü, Uyudu sonsuza dek soyluların. Halkın dağlara dağıldı. Onları toplayacak kimse yok. ¹⁹Uğradığım felaketten kurtuluş yok, yaraların ölümcül. Başına gelenleri duyanlar sevinçle el ovuşturuyorlar. Çünkü dinmeyen vahşetinden kim kaçabildi ki?

HABAKKUK

1 Peygamber Habakkuk'a bir görümde verilen bildiridir. 2 Ya RAB, ne zamana dek seni yardıma çağıracağım, Beni duymuyor musun? "Zorbalık var" diye haykırıyorum sana, Ama kurtarmıyorsun! 3 Bunca kötülüğü bana neden gösteriyorsun, Nasıl hoş görürsün bunca haksızlığı? Nereye bak-sam şiddet ve zorbalık var. Kavgaların, çekişmelerin sonu gelmiyor. 4 Bu yüzden yasa işlemez oldu, Bir türlü yerini bulmuyor hak. Kötüler doğruları kısıp almış Ve böylece adalet saptırılıyor. 5 "Bakın öbür uluslara, Gördüklerinize büsbütün şaşacaksınız. Sizin gününüzde öyle işler yapaca-ğım ki, Anlatsalar inanmayacaksınız. 6 Başkalarına ait toprakları ele geçirmek için Dünyanın dört yanına yürüyen o acımasız ve saldırgan ulusu, Kildaniler'i* güçlendireceğim. 7 Dehşetli ve korkunçturlar, Gururlu ve başlarına buyruk-turlar. 8 Parstan çeviktir atları, Aç kurttan daha azgın. At-lıları yeri deşerek geliyor uzaklardan, Avına saldıran kartal gibi uçuyorlar, 9 Yağmalamak için geliyor hepsi. Orduları çöl rüzgarı gibi ilerliyor Ve kum gibi tutsak topluyorlar. 10 Küçümsüyorlar kralları, Yöneticilerle alay ediyorlar. Du-dak büküyorlar bütün surlu kentlere, Önerine toprak yığıp onları ele geçiriyorlar. 11 Rüzgar gibi geçip gidiyorlar. Bu suçlu adamların ilahları kendi güçleridir." 12 Ya RAB, kut-sal Tanrım, Öncesizlikten beri var olan sen değil misin? Sen ölmeyeceksinⁱ. Ya RAB, bizi yargılamak için Kildan-iler'i* mi seçtin? Ey sığınağımızⁱⁱ, onlara mı verdin ce-zalandırma yetkisini? 13 Kötüye bakamayacak kadar saftır gözlerin. Haksızlığı hoş göremezsin. Öyleyse nasıl hoş görürsün Bu hain adamları? Doğrular kötülere yem olurken Neden susuyorsun? 14 İnsanları denizdeki balıklara, Yöne-ticiden yoksun sürüngenlere çevirdin. 15 Kildaniler onları oltayla, ağla, Serpme ağla tutar gibi tutuyor Ve sevinç çığ-lıkları atıyorlar. 16 Kurban kesiyorlar ağlarına bu yüzden. Kendilerine lezzetli ve bol yiyecek sağlayan ağları için bu-hur yakıyorlar. 17 Ağlarını durmadan boşaltmaya, Ulusları acımasızca öldürmeye devam edecekler mi?

2 Nöbet yerinde, gözcü kulesinde durayım, Bakayım RAB bana ne diyecek, Yakınlarıma ne yanıt verecek göre-yim. 2 Şöyle yanıtladı RAB: "Göreceklerini taş levhalara

ⁱOlası metin "Sen ölmeyeceksin", Masoretik metin "Biz ölmeyeceğiz".

ⁱⁱ"Sığınağımız" ya da "Kayamız".

oyarak yaz. Öyle ki, herkes bir çırpıda okusun. 3 Bu olay-ların zamanı gelmedi henüz. Sonun belirtileridir bunlar ve yalan değildir. Gecikiyormuş gibi görünse de bekle olacak-ları, Kesinlikle olacak, gecikmeyecek. 4 Bakın şu övünge-n kişiye, niyeti iyi değildir. Ama doğru kişi sadakatiyleⁱⁱⁱ yaşayacaktır. 5 Servet aldaticıdır. Küstahlar kalıcı değildir; Ağgözlüdürler ölümler diyarı gibi Ve ölüm gibi hiç doymazlar. Ülkeleri ele geçirip halkları tutsak alırlar. 6 Tutsak alınan-lar onları küçümseyip alay etmeyecekler mi? 'Kendisine ait olmayı ele geçirenin, Haraç alarak zenginleşenin vay hali-ne! Daha ne kadar sürecek bu?' demeyecekler mi? 7 Haraca kestikleriniz ansızın ayaklanmayacak mı? Uyanıp yakını-za yapışmayacaklar mı? İşte o zaman onlar için çapul malı gibi olacaksınız. 8 Birçok ulusu soyduğunuz, Kan döktüğünüz, Ülkelere, kentlere ve oralarda yaşayan herkese zorba-lık ettiğiniz için, Halklardan sağ kalanlar da sizi soyacak-lar. 9 Evini haksız kazançla doldurmanın, Felaketten kaçmak için yuvasını yüksek yere kuranın vay haline! 10 Birçok hal-kı kıyımına uğratmakla Kendi soyunuzu utanca boğdunuz, Kendi yıkımınızı hazırladınız. 11 Duvar taşları bile haykırac-ak bunu Ve yankılanacak ahşap kirişler. 12 Kan dökerek kentler kuranın, Zorbalıkla beldeler yapanın vay haline! 13 Halkların bütün emeklerinin yanması, Ulusların bütün çabalarının boşa gitmesi Her Şeye Egemen RAB'bin işi de-ğil mi? 14 Çünkü sular denizi nasıl dolduruyorsa, Dünya da RAB'bin yüceliğinin bilgisiyile dolacak. 15 Çıplak beden-lerini seyretmek için Komşularına içki içirip sarhoş eden, İçkiye zehir bile katan sizlerin vay haline! 16 Onur yerine utanca boğulacaksınız. Şimdi sıra sizde, için de çıplaklı-ğımız görünsün. RAB size sağ elindeki ceza dolu kâsedden içirecek. Onurunuz kırılacak, rezil olacaksınız. 17 Lübnan'a ettiğiniz zorbalık kendi başınıza gelecek. Telef ettiğiniz hay-vanlar sizi dehşete düşürecek. Çünkü insan kamı döktünüz, Ülkelere, kentlere ve oralarda yaşayan herkese zorbalık et-tiniz. 18 İnsanın biçim verdiği oyma ya da dökme putun ne yararı var ki aldatmaktan başka? Putu yapan, yaptığına güvenir, Ama yaptığı ne ki, dilsiz puttan başka. 19 Tahta puta, 'Canlan!' diyenin, Dilsiz taşa, 'Uyan' diyenin Vay ha-line! Put yol gösterebilir mi? Altınla, gümüşle kaplanmış, Ama içinde yaşam soluğu yok. 20 Oysa RAB kutsal tapına-ğındadır. Sussun bütün dünya O'nun önünde."

ⁱⁱⁱ"Sadakatiyle": Septuaginta "Bana olan imanla".

3Peygamber Habakkuk'un Duası - Şigyonot ^{iv} Makamında ²Ya RAB, ününü duydum ve yaptıklarının karşısında ürperdim. Günümüzde de aynı şeyleri yap, ya RAB, Şimdi herkes bilsin neler yapabildiğini. Öfkeliyken merhametini anımsa! ³Tanrı Teman'dan, Kutsal Tanrı Paran Dağı'ndan geldi. ^v Görkemi kapladı gökleri, O'na sunulan övgüler dünyayı doldurdu. ⁴Güneş gibi parıldıyor, Elleri ışık saçıyor. Gücünün gizi ellerinde. ⁵Yayıyor salgın hastalıklar önüsıra, Ardısıra da ölümcül hastalıklar. ⁶Duruşuyla dünyayı sarstı, Titretti ulusları bakışıyla, Yaşlı dağlar dar-madağın oldu, Dünya kurulalı beri var olan tepeler O'na baş eğdi. Tanrı'nın yolları değişmezdir. ⁷Kuşan çadırlarını çaresizlik içinde gördüm, Midyan konutları korkudan titriyordu. ⁸Ya RAB, nehirlere mi öfkelenedin? Gazabın ırmaklara mı? Yoksa denize mi kızdın da, Atlarına, yenilmez savaş arabalarına bindin? ⁹Gerdin yayımı, Okların içtiğin antlardır. Yeryüzünü akarsularla yardım. ¹⁰Sarsıldı dağlar seni görünce, Seller her yanı süpürüp geçti. Engin denizler gürlendi, dalgalar yükseldi. ¹¹Uçuşan oklarının pırlıtısından, Parlayan mızrağının ışıltısından, Yerlerinde durakaldı güneş ve ay. ¹²Gazap içinde ilerledin yeryüzünde, Ulusları öfkeyle çiğneyip ezdin. ¹³Kendi halkını, seçtiğin ulusu ^{vi} kurtarmaya geldin. Kötü soyun başını ezdin, Soydu onu tepeden tırnağa. ¹⁴Başını kendi mızrağıyla deldin. Askerleri fırtına gibi gelmişti bizi dağıtmaya, Saklanan düşkünleri yok etmiş gibi seviniyorlardı. ¹⁵Sense atlarla çiğneyip geçtin büyük denizleri, Sularını köpürterek... ¹⁶Sesini duyunca yüreğim hopladı, Seğirdi dudaklarım, Kemiklerim eridi sanki, Çözüldü dizlerimin bağı. Ama bize saldıran halkın felakete uğrayacağı günü Sabırla bekleyeceğim. ¹⁷Tomurcuklanmasa incir ağaçları, Asmalar üzüm vermese, Boşa gitse de zeytine verilen emek, Tarlalar ürün vermese de, Boşalsa da davar ağılları, Sığır kalmasa da ahırlarda, ¹⁸Ben yine RAB sayesinde sevineceğim, Kurtuluşumun Tanrısı sayesinde sevinçten coşacağım. ¹⁹Egemen RAB gücümdür benim. Ayaklarıma geyik ayağının çevikliğini verir. Aşırtır beni yükseklerden. Müzik şefi için: Telli sazlar eşliğinde söylenecek.

^{iv}«Şigyonot»: Bir müzik makamı ya da duygusal bir şiir biçimi olduğu sanılıyor.

^v«Sela»: Müzikte duruş ifade eden bir terim olduğu sanılıyor.

^{vi}«Seçtiğin ulusu»: İbranice «Meshettiğini*».

SEFANYA

1RAB, Yahuda Kralı Amon oğlu Yoşiya zamanında Hizkiya oğlu Amarya oğlu Gedalya oğlu Kuşi oğlu Sefanya'ya şöyle seslendi: ²“Yeryüzünden her şeyi silip süpüreceğim. ³İnsanları, hayvanları, Gökteki kuşları, Denizdeki balıkları, Kötülerini ve onların günah tuzaklarını silip süpüreceğim. Yok edeceğim insanı yeryüzünden.” İşte böyle diyor RAB. ⁴“Elimi Yahuda ve Yerusâlim'de yaşayanlara karşı uzatacağım. Baal'dan* kalan izleri, Putperest din adamlarıyla kâhinlerin adını, Damlardan gök cisimlerine tapınanları, Hem benim adıma, hem de Molek putu adına ant içip tapınanları, Yolundan dönenleri, Bana yönelmeyenleri, Kılavuzluğumu istemeyenleri buradan yok edeceğim.” ⁵⁶⁷Susun Ege-men RAB'bin önünde, Çünkü O'nun günü yaklaştı. RAB bir kurban hazırladı, Konuklarını çağırdı. ⁸“O kurban günü” diyor RAB, “Önderleri, kral oğullarını, Yabancıların geleneklerine uyanları Cezalandıracağım. ⁹İlahların tapınaklarını zorbalık ve hileyle dolduran putperestleri ⁱ O gün cezalandıracağım. ¹⁰Diyorum ki, o gün kentin Balık Kapısı'ndan çılgınlık, İkinci Mahalle'den feryatlar Ve tepelerden büyük çattırtılar yükselecek.” İşte böyle diyor RAB. ¹¹“Kent'in aşağı mahallesinde oturanlar, feryat edin. Bütün tüccarlarımız yok olacak, Gümüş ticareti yapanların hepsi mahvolacak. ¹²O gün kandille arayacağım Yerusâlim'in her yanını, İçlerinden, ‘RAB bir şey yapmaz, Ne iyilik eder ne kötülük’ Diyen o rahatına düşkün ⁱⁱ aymazları cezalandıracağım. ¹³Servetleri yağmalanacak. Viraneye dönecek evleri. Yaptıkları evlerde oturamayacak, Diktikleri bağların şarabını içemeyecekler.” ¹⁴RAB'bin büyük günü yaklaştı, Yaklaştı ve çabucak geliyor. Dinleyin, RAB'bin gününde En yiğit asker bile acı acı feryat edecek. ¹⁵Öfke günü o gün! Acı ve sıkıntı, Yıkım ve felaket, Zifri karanlık bir gün olacak, Bulutlu, koyu karanlık bir gün. ¹⁶Surlu kentlere, köşelerdeki yüksek kulelere karşı Savaş borularının çalındığı, Savaş naralarının atıldığı gündür. ¹⁷RAB diyor ki, “İnsanları öyle bir felakete uğratacağım ki, Körler gibi, nereye gittiklerini göremeyecekler. Çünkü bana karşı günah işlediler. Su ⁱⁱⁱ gibi akacak kanları, Bedenleri yerde çürüyecek.” ¹⁸RAB'bin öfke gününde, Altınları da gümüşleri de Onları kurtaramayacak. RAB'bin kıskançlık ateşi

ⁱ“Putperestler”: İbranice “Eşiğe basmadan içeri girenler” (bkz. 1Sa.5:4-5).

ⁱⁱ“Rahatına düşkün”: İbranice “Tortusu dibe çökmüş şarap gibi”.

ⁱⁱⁱ“Su”: İbranice “Toz”.

bütün ülkeyi yakıp yok edecek. RAB ülkede yaşayanların hepsini korkunç bir sona uğratacak.

2Ey utanmaz ulus, toparlan! Hakkında ferman çıkmadan, Gün saman ufağı gibi geçip gitmeden, RAB'bin kızgın öfkesi üzerine dökülmeden, RAB'bin öfke günü gelmeden toparlan. ²³Ey RAB'bin ilkelerini yerine getirenler, Ülkedeki bütün alçakgönüllüler, RAB'be yönelin. Doğruluğu ve alçakgönüllülüğü amaç edin. Belki RAB'bin öfke gününde kurtulabilirsiniz. ⁴Gazze bomboş kalacak, Viraneye dönecek Aşkelon, Boşaltılacak Aşdot öğle vakti, Ekron temelden yıkılacak. ⁵Deniz kıyısında yaşayan Keret ^{iv} ulusunun vay haline! Ey Filist ülkesi Kenan, RAB'bin yargısı sana karşıdır. Hepinizi yok edecek RAB, Ülkede yaşayan kimse kalmayacak. ⁶Deniz kıyısındaki ülkeniz, Çoban barınaklarıyla sürü ağullarının bulunduğu otlaklara dönecek; ⁷Yahuda oymağından sağ kalanların eline geçecek. Orada otlatacaklar sürülerini, Aşkelon'un evlerinde geceleyecekler. Çünkü Tanrıları RAB onları kayıracak. Eski gönençlerine kavuşturacak onları. ⁸İsrail'in Tanrısı Her Şeye Ege-men RAB şöyle diyor: “Moavlular'ın halkımı nasıl aşağıladığını, Ammon halkının onlara nasıl hakaret ettiğini, Onları nasıl alaya aldığını, Topraklarını nasıl tehdit ettiğini duydum. Varlığım hakkı için, Moav kesinlikle Sodom gibi, Ammon da Gomora gibi olacak. Otlarla, tuz çukurlarıyla dola-cak, Sonsuza dek virane kalacak. Mallarımı halkımdan geride kalanlar yağmalayacak. Topraklarını ulusumdan sağ kalanlar miras alacak.” ⁹¹⁰Gururlanmalarının, Her Şeye Ege-men RAB'bin halkımı aşağılayıp Alay etmelerinin karşılığı bu olacak. ¹¹Dehşete düşürecek RAB onları, Yeryüzünün bütün ilahlarını yok edecek. Kıyılarıdaki bütün uluslar, Buldukları yerde O'na tapınacaklar. ¹²“Ey Kûşlular, Siz de benim kılıcımla öleceksiniz” diyor RAB. ¹³RAB elini kuzeye doğru uzatıp Asur'u yok edecek. Ninova'yı viraneye, Çöl gibi kurak bir alana çevirecek. ¹⁴Orası sürülerin, her türlü hayvanın yattığı yer olacak. Sütun başlıklarında ishakuşları, kır baykuşları barınacak. Sesleri pencerelerde yankılanacak, Yıkıntılar dolduracak eşiklerin önünü, Sedir kirişler ortaya çıkacak. ¹⁵İşte budur güvenlikte olduğunu sanan, “Bir ben varım, benden başkası yok” diyen eğlence düşkünü kent. Nasıl da viraneye döndü, Yabancı hayvan-

^{iv}“Keret”: Büyük olasılıkla “Girit”.

lara barmak oldu! Yanından her geçen gördüğü dehşetten irkiliyor.

3Başkaldıran, yozlaşan, acımasız kentin vay haline! ²Söz dinlemedi, ders almadı, RAB'be güvenmedi, Tanrısı'na sığınmadı. ³Yöneticileri kükreyen aslanlar, Önderleri akşam gezen aç kurtlar gibi, Sabaha bir şey bırakmazlar. ⁴Peygamberleri sorumsuz ve güvenilmezdir. Kâhinleri kutsal olanı kirletip, Yasayı çarpıtırlar. ⁵Ama adil RAB hâlâ o kentte; O haksızlık etmez, Aksatmadan dağıtır adaletini her yeni günün sabahında. Ne var ki, bu yetmiyor haksızları utandırmaya. ⁶RAB diyor ki, "Ulusları yok ettim, Kalelerini yıkıttım, sokaklarını harap ettim. O sokaklardan geçen kimse yok artık. Kentleri viraneye döndü, Eser kalmadı insandan. ⁷Halkım benden korkar, Ders alır bundan dedim. O zaman konutlarına dokunmaz, Onları tasarladığım cezaya çarptırmazdım. Ama her türlü kötülüğü yapmaya istekli görünüyorlar." ⁸Bu yüzden, "Bekleyin de görün" diyor RAB, "Ulusları yargılayacağım günü bekleyin. Ulusları toplamaya, Krallıkları bir araya getirmeye, Gazabımı, kızgın öfkemi Üzerlerine dökmeye karar verdim. Çünkü kıskançlığımın ateşi bütün dünyayı yiyip bitirecek. ⁹O zaman, hep birlikte beni adımla çağırmaları, Omuz omuza bana hizmet etmeleri için, Halkların dudaklarını pak kılacağım. ¹⁰Dağılmış olan, bana tapan halkım, Kûş ırmaklarının ötesinden Bana sunular getirecek. ¹¹Halkım bana yaptığı bunca kötülük yüzünden utandırılmayacak o gün. Çünkü gururlu, küstah olanları uzaklaştıracağım aralarından. Kutsal dağımda bir daha böbürlenmeyecekler. ¹²Orada sadece benim adıma sığınan uysal ve alçakgönüllüleri bırakacağım. ¹³İsraililer'den geride kalanlar haksızlık etmeyecek, Yalan söylemeyecek, Kimseyi aldatmayacak, Tok karna yatacaklar ve onları korkutan olmayacak." ¹⁴Ey Siyon kızı, ezgiler söyle! Ey İsrail, haykır! Yürekten sevin, sevinçle coş, Ey Yeruşalim kızı! ¹⁵RAB senin cezanı kaldırdı, Kovdu düşmanlarını. İsrail'in Kralı RAB seninle. Korkma artık kötülükten. ¹⁶O gün Yeruşalim'e denecek ki, "Korkma, ey Siyon, gevşemesin ellerin. ¹⁷Tanrın RAB, o güçlü Kurtarıcı seninle. Alabildiğine sevinecek senin için, Sevgisiyle seni yenileyecek^v, ezgilerle coşacak." ¹⁸RAB, "Bayramlar için çektiğiniz özlemleri sona erdireceğim" diyor, "Bunlar sizin için ağırlık ve utançtır. Sizi ezenlerin tümünü cezalandıracağım o gün. Düşkünleri kurtaracak, sürgünleri toplayacağım. Utanç içinde kaldıkları bütün ülkelerde Onları yüceltip onurlandıracam. O zaman sizi toplayıp yurdunuza geri getireceğim. Göreceksiniz, sizi yeniden bayındır kılacak, Dünyanın bütün halkları arasında yüceltip onurlandıracam."

^vSeptuaginta "Seni yenileyecek", Masoretik metin "Susacak".

HAGAY

1Kral Darius'un krallığının ikinci yılında, altıncı ayın birinci günü RAB Peygamber Hagay aracılığıyla Şealtiel'in torunu Yahuda Valisi Zerubbabil ve Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu'ya seslendi: 2“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Bu halk, RAB’bin Tapınağı’nı yeniden kurmak için vakit daha gelmedi diyor.’” 3Sonra RAB, Peygamber Hagay aracılığıyla şöyle seslendi: 4“Bu tapınak yıkık durumda, sizin ağaç kaplamalı evlerinizde oturmanızın sırası mı?” 5Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Şimdi tuttuğunuz yolları iyi düşünün! 6Çok ektiniz ama az biçtiniz; yiyorsunuz ama doyamıyorsunuz, içiyorsunuz ama neşelenmiyorsunuz; giyiniyorsunuz ama ısınamıyorsunuz; ücretinizi alıyorsunuz ama paranızı sanki delik keseye koyuyorsunuz.” 7Her Şeye Egemen RAB, “Tuttuğunuz yolları iyi düşünün!” diyor, “Dağlara çıkıp kütük getirin, tapınağı yeniden kurun. Öyle ki, ondan hoşnut olayım, yüceltileyim. 89Bol ürün umdunuz ama az topladınız. Eve ne getirdiyse üfleyip dağıttım. Acaba neden?” Böyle soruyor Her Şeye Egemen RAB. “Yıkık duran tapınağımdan ötürü! Oysa hepiniz kendi evinizle uğraşıyorsunuz. 10İşte bunun içindir ki, gök çiyini, toprak ürününü sizden esiriyor. 11Ülkeyi –dağlarımı, tahılını, yeni şarabımı, zeytinyağımı, toprağım verdiği ürünleri, insanlarımı, hayvanlarımı, ellerinizin bütün emeğini– kuraklıkla cezalandırdım.” 12Şealtiel'in torunu Zerubbabil, Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu ve sürgünden dönen halkın tümü Tanrıları RAB’bin sözüne, O’nun tarafından gönderilen Peygamber Hagay’ın sözlerine kulak verdiler. Halk RAB’den korktu. 13Sonra RAB’bin ulağı Hagay, RAB’bin şu sözlerini halka bildirdi: “RAB, ‘Ben sizinle birlikteyim’ diyor.” 14Böylece RAB Şealtiel'in torunu Yahuda Valisi Zerubbabil’i, Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu’yu ve sürgünden dönen halkın tümünü bu konuda harekete geçirdi. Darius’un krallığının ikinci yılında, altıncı ayın yirmi dördüncü günü gelip Tanrıları Her Şeye Egemen RAB’bin Tapınağı’nda işe başladılar.

2Yedinci ayın yirmi birinci günü RAB Peygamber Hagay aracılığıyla şöyle seslendi: 2“Şealtiel'in torunu Yahuda Valisi Zerubbabil’e, Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu’ya ve sürgünden dönen halka de ki, 3‘Aranızda bu tapınağı önceki görkemiyle gören kaldı mı? Şimdi size nasıl görünüyor? Bir hiç olarak görünmüyor mu? 4Şimdi sen, ey Zerubbabil,

yüreklen!’ RAB böyle diyor. ‘Ey Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu, yüreklen! Ey ülke halkı, yüreklen!’ RAB böyle diyor. ‘İşi sürdürün. Çünkü ben sizinle birlikteyim.’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. 5‘Mısır’dan çıktığımızda, size bu konuda söz verdim. Ruhum aranızdadır. Korkmayın!’ 6“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Kısa zamanda bir kez daha yeri, göğü, denizi, karayı sarsacağım. 7Bütün ulusları sarsacağım, değerli eşyalarımı buraya getireceklerⁱ. Ben de bu tapınağı görkemle dolduracağım.’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. 8‘Gümüş de, altın da benim’ diyor Her Şeye Egemen RAB. 9‘Yeni tapınağın görkemi, öncekinden daha büyük olacak. Buraya esenlik vereceğim.’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB.” 10Darius’un krallığının ikinci yılında, dokuzuncu ayın yirmi dördüncü günü RAB, Peygamber Hagay’a seslendi: 11“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Kâhinlere* yasayla ilgili şu soruyu sor: 12Eğer biri giysisinin kıvrımları arasında kutsanmış et taşır ve o kıvrım ekmeğe, yemeğe, şaraba, zeytinyağına ya da başka bir yiyeceğe değerse, o yiyecek kutsal olur mu?’” Kâhinler, “Hayır” diye yanıtladılar. 13Hagay konuşmasını şöyle sürdürdü: “Ölüye dokunduğu için kirli sayılan biri, bu yiyeceklerden birine dokunursa, o yiyecek kirlenmiş olur mu?” Kâhinler, “Evet, kirlenmiş olur” diye karşılık verdiler. 14Bunun üzerine Hagay şöyle dedi: “RAB, ‘Bu halk, bu ulus gözümde böyledir’ diyor, ‘Her yaptıkları, sunakta her sundukları da kirlidir.’” 15“‘Bugüne dek olanları iyi düşünün; RAB’bin Tapınağı’nda taş üstüne taş konulmadan önce, yirmi ölçeklik bir tahıl yığımına gelen biri, yalnızca on ölçek bulurdu; şarap teknesinden elli ölçek çıkarmaya varan biri, yalnızca yirmi ölçek bulurdu. 1617Ellerinizin bütün emeğini samyeliyle, küfle, doluyla cezalandırdım. Yine de bana dönmediniz.’ RAB böyle diyor. 18‘Bugünden, dokuzuncu ayın yirmi dördüncü gününden, RAB’bin Tapınağı’nın temelini atıldığı günden başlayarak olacakları iyi düşünün. 19Ambarda hiç tohum kaldı mı? Asma, incir, nar, zeytin ağaçları bugüne dek ürün verdi mi? “Bugünden başlayarak üzerinize bereket yağdıracağım.” 20Aynı yirmi dördüncü günü RAB Hagay’a ikinci kez seslendi: 21“Yahuda Valisi Zerubbabil’e de ki, ben yeri, göğü sarsmak üzereyim. 22Kralların tahtlarını devireceğim, yabancı ulusların gücü-

ⁱ“Değerli eşyalarımı buraya getirecekler” ya da “Onların özlediği kişi buraya gelecek.”

nü yok edeceğim. Savaş arabalarıyla sürücülerini de devireceğim; atlarla binicileri düşecek, hepsi kardeşinin kılıcıyla öldürülecek. ²³“Her Şeye Egemen RAB ‘O gün seni alacağım, ey Şealtiel’in torunu kulum Zerubbabil’ diyor, ‘Ve seni mühür yüzüğü gibi yapacağım. Çünkü ben seni seçtim.’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB.”

ZEKERİYA

1Darius'un krallığının ikinci yılının sekizinci ayında RAB İddo oğlu Berekya oğlu Peygamber Zekeriya aracılığıyla şöyle seslendi: 2“RAB atalarımıza çok öfkeleni. 3Bu nedenle halka de ki, Her Şeye Egemen RAB böyle diyor: ‘Her Şeye Egemen RAB, bana dönün’ diyor; ‘Ben de size dönem diyor Her Şeye Egemen RAB. 4Atalarımız gibi davranmayın! Önceki peygamberler, Her Şeye Egemen RAB kötü yollarınızdan ve kötü uygulamalarınızdan dönün diyor, diyerek onları uyardılar. Ne var ki, onlar dinlemediler, bana aldırış etmediler. Böyle diyor RAB. 5Hani atalarımız nerede? Peygamberler de sonsuza kadar mı yaşar? 6Peygamber kullarıma buyurduğum sözler ve kurallar atalarımıza ulaşmadı mı?’ “Onlar da dönüp, ‘Her Şeye Egemen RAB yollarımıza ve uygulamalarımıza bakarak bizim için ne düşündüyse aynen yaptı’ dediler.” 7Darius'un krallığının ikinci yılında, on birinci ay olan Şevât ayının yirmi dördüncü günü RAB İddo oğlu Berekya oğlu Peygamber Zekeriya'ya görümlerle seslendi. 8Gece vadideki mersin ağaçlarının arasında kızıl ata binmiş bir adam gördüm. Arkasında kızıl, kula ve beyaz atlar vardı. 9“Efendim, bunlar ne?” diye sordum. Benimle konuşan melek, “Bunların ne olduğunu sana göstereceğim” diye yanıtladı. 10Mersin ağaçları arasında duran adam da, “Bunlar dünyayı dolaşmak için RAB'bin gönderdikleridir” diye açıkladı. 11Mersin ağaçları arasında duran RAB'bin meleğine, “Dünyayı dolaştık” dediler, “İşte bütün dünya esenlik ve güvenlik içinde!” 12Bunun üzerine RAB'bin meleği, “Ey Her Şeye Egemen RAB, yetmiş yıldır öfkeleniğin Yerusâlim'den ve Yahuda kentlerinden sevecenliğini ne zamana dek esirgeyeceksin?” dedi. 13RAB benimle konuşan meleği tatlı, avutucu sözlerle yanıtladı. 14Bunun üzerine benimle konuşan melek, “Şunu duyur!” dedi, “Her Şeye Egemen RAB, ‘Yerusâlim ve Siyon için büyük kıskançlık duyuyorum’ diyor, 15‘Tasasız uluslara ise çok öfkeliyim; çünkü ben biraz öfkelenmişim, onlarsa kötülüğe kötülük kattılar.’ 16“Onun için RAB, ‘Yerusâlim'e sevecenlikle döneceğim’ diyor, ‘Tapınağım orada yeniden kurulacak ve Yerusâlim üzerine ölçü ipi çekilecek!’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. 17“Şunu da duyur: Her Şeye Egemen RAB, ‘Kentlerim yine bollukla dolup taşacak’ diyor, ‘Ben RAB, Siyon'u yine avutacağım, Yerusâlim'i yine seçeceğim.’” 18Sonra gözlerimi kaldırıp baktım, dört boynuz vardı. 19Benimle konuşan meleğe, “Bunlar ne?” diye

sordum. Melek, “Bunlar Yahuda, İsrail ve Yerusâlim halkını dağıtmış olan boynuzlardır” diye karşılık verdi. 20Sonra RAB bana dört usta gösterdi. 21“Bunlar ne yapmaya geliyor?” diye sordum. Melek, “Şu boynuzlar Yahuda halkını öyle dağıttı ki, kimse başımı kaldıramadı” dedi, “Bu ustalar da Yahuda halkını dağıtmak için boynuz kaldıran ulusları yıldırıp boynuzlarını yere çalmaya geldiler.”

2Sonra gözlerimi kaldırıp baktım, elinde ölçü ipi tutan bir adam vardı. 2“Nereye gidiyorsun?” diye sordum. Adam, “Yerusâlim'i ölçmeye, genişliğinin, uzunluğunun ne kadar olduğunu öğrenmeye gidiyorum” diye yanıtladı. 3Benimle konuşan melek yanımdan ayrılınca başka bir melek onu karşılamaya çıktı. 4Önceki meleğe şöyle dedi: “Koş, o gence de ki, içinde barınacak sayısız insan ve hayvandan ötürü Yerusâlim sursuz bir kent olacak. 5RAB, ‘Ben kendim onun çevresinde ateşten sur ve içindeki görkem olacağım’ diyor.” 6RAB, “Haydi! Haydi! Kuzey ülkesinden kaçın!” diyor, “Çünkü sizi göğün dört bucağına dağıttım.” Böyle diyor RAB. 7“Babil'de oturan Siyon halkı, haydi kaçıp kurtul!” 8Çünkü Her Şeye Egemen RAB beni onurlandırdı ve sizi yağmalamış uluslara şu haberle gönderdi: “Size dokunan gözbebeğime ⁱ dokunmuş olur” diyor, 9“Elimi onlara karşı kaldıracağım, köleleri onları yağmalayacak.” O zaman siz de beni Her Şeye Egemen RAB'bin gönderdiğini anlayacaksınız. 10RAB, “Ey Siyon kızı, sevinçle bağır! Çünkü aranızda yaşamaya geliyorum” diyor. 11O gün birçok ulus RAB'be bağlanacak, O'nun halkı olacak. O zaman RAB aranızda yaşayacak, siz de beni Her Şeye Egemen RAB'bin gönderdiğini anlayacaksınız. 12RAB kutsal topraklarda Yahuda'yı kendi payı olarak miras edinecek ve Yerusâlim'i yine seçecek. 13Ey insanlar, RAB'bin önünde sessiz durun! RAB kutsal konutundan kalkmış geliyor!

3RAB, meleğinin önünde duran Başkâhin Yeşu'yu ve onu suçlamak için sağında duran Şeytan'ı bana gösterdi. 2RAB'bin meleği ⁱⁱ Şeytan'a, “RAB seni azarlasın, ey Şeytan!” dedi, “Yerusâlim'i seçen RAB seni azarlasın! Bu adam ateşten çıkarılan yarı yanmış odun parçası değil mi?” 3Yeşu meleğinin önünde çok kirli giysiler içinde duruyordu.

ⁱOlası metin “Gözbebeğime”, Masoretik metin “Gözbebeğine”.

ⁱⁱSüryanice “RAB'bin meleği”, Masoretik metin “RAB”.

⁴Melek önündeki meleklere, “Üzerinden kirli giysileri çıkarın” dedi. Sonra Yeşu’ya, “Bak, suçunu kaldırdım. Sana bayramlık giysiler giydireceğim” dedi. ⁵Ben de Yeşu’nun başına temiz bir sarık sarmalarını söyledim. Başına temiz bir sarık sarıp onu giydirdiler. RAB’bin meleği de onun yanında duruyordu. ⁶Sonra RAB’bin meleği Yeşu’yu uyardı: ⁷“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Eğer yollarımda yürür, verdiğim görevleri yerine getirirsen, tapınağımı sen yönetecek, avlularımı sen koruyacaksın. Sana burada duranların arasına katılıp huzuruma çıkma ayrıcalığını vereceğim. ⁸“Ey Başkâhin Yeşu, sen ve önünde oturan kâhin arkadaşların, dinleyin! Çünkü onlar gelecek olayların önbelirtisidir. Dal ⁱⁱⁱ adındaki kulumu ortaya çıkarıyorum. ⁹Yeşu’nun önüne koyduğum taşın bakın! O tek taşın yedi gözü ^{iv} var; onun üzerine bir yazıt oyacağım’ diyor Her Şeye Egemen RAB, ‘Bir günde bu ülkenin günahını kaldıracam. ¹⁰O gün her biriniz komşusunu asmasının, incir ağacının altında oturmaya çağırarak.’ Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB.”

⁴Benimle konuşan melek yine geldi ve uykudan uyanır gibi beni uyandırdı. ²“Ne görüyorsun?” diye sordu. “Som altın bir kandillik görüyorum” diye yanıtladım, “Tepesinde zeytinyağı için bir tas, üzerinde yedi kandil, kandillerde yedişer oluk var. ³Ayrıca kandilliğin yanında, biri zeytinyağı tasının sağında, öbürü solunda iki zeytin ağacı da var.” ⁴Benimle konuşan meleğe, “Bunların anlamı nedir, efendim?” diye sordum. ⁵Melek, “Bunların anlamını bilmiyor musun?” diye karşılık verdi. “Hayır, efendim” dedim. ⁶Bunun üzerine şöyle dedi: “RAB Zerubbabil’e, ‘Güçle kuvvetle değil, ancak benim Ruhum’la başaracaksın’ diyor. Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁷Sen kim oluyorsun, ey ulu dağ? Zerubbabil’in önünde bir düzlük olacaktır! O tapınağın son taşını çıkarırken, halk da, ‘Ne güzel, ne güzel!’ diye bağırarak.” ⁸RAB bana yine seslendi: ⁹“Bu tapınağın temelini Zerubbabil’in elleri attı, tapınağı tamamlayacak olan da onun elleridir. O zaman beni size Her Şeye Egemen RAB’bin gönderdiğini anlayacaksınız. ¹⁰“Küçük işleri yapma gününü kim küçümsüyor? İnsanlar Zerubbabil’in elinde çekülü görünce sevinecekler. –“Bu yedi kandil RAB’bin bütün yeryüzünde dolaşan gözleridir.”– ¹¹Meleğe, “Kandilliğin sağındaki ve solundaki bu iki zeytin ağacı nedir?” diye sordum, ¹²“Altın gibi yağ akıtan iki altın oluğun yanındaki bu iki zeytin dalı nedir?” ¹³“Bunların anlamını bilmiyor musun?” diye karşılık verdi. “Hayır, efendim” dedim. ¹⁴Melek, “Bunlar bütün dünyanın Rabbi’ne hizmet eden, zeytinyağıyla kutsanmış iki kişidir” diye açıkladı.

⁵Gözlerimi yine kaldırıp bakınca, uçan bir tomar gördüm. ²Melek, “Ne görüyorsun?” diye sordu. “Uçan bir to-

mar görüyorum. Uzunluğu yirmi ^v, genişliği on arşın ^{vi}” diye yanıtladım. ³Melek, “Bütün ülkeye yağacak lanettir bu” dedi, “Tomarın bir yanına yazılanlar uyarınca, hırsızlık eden herkes sökülüp atılacak; öbür yanına yazılanlar uyarınca da yalan yere ant içenler kovulacak. ⁴Her Şeye Egemen RAB, ‘Lanet yağdıracağım’ diyor, ‘Hırsızın ve benim adımla yalan yere ant içenin evi üzerine lanet yağacak. Ve lanet o evin üzerinde kalacak; kerestesiyle, taşlarıyla birlikte evin tümünü yok edecek.’” ⁵Sonra benimle konuşan melek yaklaşmış, “Gözlerini kaldır” dedi, “Ortaya çıkan şu nesnenin ne olduğuna bak.” ⁶“Nedir?” diye sordum. “Bir ölçü kabı ^{vii}” dedi, sonra ekledi: “Bu, bütün ülke halkının suçudur.” ⁷Derken kurşun kapak kaldırdı. Kabın içinde bir kadın oturuyordu. ⁸Melek, “İşte bu kötülüktür!” diyerek kadını gerisingeri ölçü kabına itip kurşun kapağı yerine koydu. ⁹Gözlerimi kaldırıp bakınca, rüzgarda uçarak yaklaşan iki kadın gördüm. Leylek kanatlarına benzeyen kanatları vardı. Kabı yerle gök arasına kaldırdılar. ¹⁰Benimle konuşan meleğe, “Kabı nereye götürüyorlar?” diye sordum. ¹¹“Kadın için bir ev yapmak üzere Şinar ^{viii} topraklarına” diye yanıtladı, “Ev hazır olunca kap oraya, yerine konulacak.”

⁶Yine gözlerimi kaldırıp baktım, iki tunç dağın arasından çıkıp gelen dört savaş arabası gördüm. ²Birinci savaş arabasının kızıl, ikincisinin siyah, ³üçüncüsünün beyaz, dördüncüsünün benekli atları vardı. Atların hepsi güçlüydü. ⁴Benimle konuşan meleğe, “Bunlar ne, efendim?” diye sordum. ⁵Melek şöyle karşılık verdi: “Bunlar bütün dünyanın Rabbi’ne hizmet ettikleri yerden çıkan göğün dört ruhudur ^{ix}. ⁶Siyah atların çektiği savaş arabası bölgenin kuzeyine, beyaz atları batıya, benekli atları güneye doğru gidiyor.” ⁷Yola çıktıklarında güçlü atlar yeryüzünü dolaşmak üzere gitmek istiyorlardı. Melek, “Gidin, yeryüzünü dolaşın!” deyince, gidip yeryüzünü dolaştılar. ⁸Sonra melek bana seslendi: “Bak, bölgenin kuzeyine gidenler, orada öfkemi yatıştırdılar.” ⁹RAB bana şöyle seslendi: ¹⁰“Armağanları sürgünden dönenlerden –Babil’den gelen Helday, Toviya ve Yedaya’dan– al ve aynı gün Sefanya oğlu Yoşiya’nın evine git. ¹¹Aldığın altınla gümüşten bir taç yaparak Yehosadak oğlu Başkâhin Yeşu’nun başına tak. ¹²Ona Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor de: ‘İşte Dal adındaki adam! Bulduğu yerde filizlenecek ve RAB’bin Tapınağı’nı kuracak. ¹³Evet, RAB’bin Tapınağı’nı kuracak olan odur. Görkemle kuşanacak, tahtında oturup egemenlik sürecek. Tahtında oturan kâhin olacak. İkisi arasında tam bir uyum olacak.’ ¹⁴Helday’ın ^x, Toviya’nın, Yedaya’nın, Sefanya oğlu Yoşiya’nın ^{xi} anısına taç RAB’bin Tapınağı’na

^v“Yirmi arşın”: Yaklaşık 9 m.

^{vi}“On arşın”: Yaklaşık 4.5 m.

^{vii}“Ölçü kabı”: İbranice “Efa”, yaklaşık 22 litrelik bir ölçek.

^{viii}“Şinar”, yani “Babil”.

^{ix}“Ruhudur” ya da “Rüzgardır”.

^xSüryanice “Helday” (bkz.6:10), Masoretik metin “Helem”.

^{xi}Süryanice “Yoşiya” (bkz. 6:10), Masoretik metin “Hen”.

ⁱⁱⁱ“Dal”: Mesih’in adlarından biri.

^{iv}“Gözü” ya da “Yüzü”.

konulacak. ¹⁵Uzaktakiler de gelip RAB'bin Tapınağı'nın yapımında çalışacak. Böylece beni size Her Şeye Egemen RAB'bin gönderdiğini anlayacaksınız. Tanrınız RAB'bin sözüne özenle uyarsanız bütün bunlar gerçekleşecektir.”

7Kral Darius'un krallığının dördüncü yılının dokuzuncu ayı olan Kislev ayının dördüncü günü RAB Zekeriya'ya seslendi. ²Beytel halkı, Her Şeye Egemen RAB'bin Tapınağı'ndaki kâhinlerle peygamberlere, “Yıllardır yaptığımız gibi beşinci ay oruç tutup ağlayalım mı?” diye sormuş ve RAB'be yalvarmaları için Sareser'i, Regem-Melek'i ve adamlarını göndermişti. ³⁴Her Şeye Egemen RAB bana dedi ki, ⁵“Bütün ülke halkına ve kâhinlere sor: ‘Yetmiş yıldır beşinci ve yedinci aylarda oruç tutup dövündüğünüzde gerçekten benim için mi oruç tuttunuz?’ ⁶Yiyip içerken kendiniz için yiyip içmiyor muydunuz? ⁷Yeruşalim'le çevresindeki kentler gönenç içinde yaşarken, Negev ve Şefela insanlarla doluyken, RAB'bin önceki peygamberler aracılığıyla açıkladığı sözler bunlar değil mi?’” ⁸RAB Zekeriya'ya yine seslendi: ⁹“Her Şeye Egemen RAB diyor ki, ‘Gerçek adaletle yargılayın; birbirinize sevgi ve sevecenlik gösterin. ¹⁰Dul kadına, öksüze, yabancıya, yoksula baskı yapmayın. Yüreğinizde birbirinize karşı kötülük tasarlamayın.’ ¹¹“Ama atalarımız dinlemek istemediler; inatla sırtlarını çevirdiler, duymamak için kulaklarını tıkadılar. ¹²Kutsal Yasa'yı ve Her Şeye Egemen RAB'bin kendi Ruhu'yla gönderdiği, önceki peygamberler aracılığıyla ilettiği sözleri dinlememek için yüreklerini taş gibi sertleştirdiler. Bu yüzden Her Şeye Egemen RAB onlara çok öfkeleni. ¹³“Madem ben çağırınca dinlemediler’ diyor Her Şeye Egemen RAB, ‘Onlar çağırınca, ben de onları dinlemeyeceğim. ¹⁴Onları tanımadıkları ulusların arasına fırtına gibi dağıttım. Geride bıraktıkları ülke öyle ıssız kaldı ki, oraya kimse gidip gelemez oldu. Güzelim ülkeyi viraneye çevirdiler.’”

8Her Şeye Egemen RAB bana yine seslendi: ²Her Şeye Egemen RAB, “Siyon için büyük kıskançlık duyuyorum” diyor, “Evet, onu şiddetle kıskanıyorum. ³Siyon'a dönecek ve Yeruşalim'de oturacağım. Yeruşalim'e Sadık Kent, Her Şeye Egemen RAB'bin dağına Kutsal Dağ denecek. ⁴“İlerlemiş yaşlarından ötürü ellerinde bastonlarıyla yaşlı erkeklerle kadınlar yine Yeruşalim meydanlarında oturacaklar. Kentin meydanları orada oynayan erkek ve kız çocuklarla dolacak.” Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁵⁶Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “O günlerde sürgünden dönen halkın gözünde bu olanaksız olsa da, benim gözümde de böyle mi olmalı?” Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁷“Halkımı doğudaki, batıdaki ülkelerden kurtarıp geri getireceğim. Yeruşalim'de yaşayacak, halkım olacaklar; ben de onların sadık ve adil Tanrısı olacağım.” Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁸⁹“Her Şeye Egemen RAB'bin Tapınağı'nın kurulması için temel atıldığında orada bulunan peygamberlerin bu günlerde söylediği sözleri duyan sizler yürekleinin!” diyor Her Şeye Egemen RAB,

¹⁰“O günlerden önce insan ya da hayvan için ücret yoktu. Düşman yüzünden hiç kimse güvenlik içinde gidip gilemiyordu. Çünkü herkesi birbirine düşürmüştüm. ¹¹Ama şimdi sürgünden dönen bu halka geçmiş günlerde davrandığım gibi davranmayacağım.” Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB, ¹²“Ekilen tohum verimli olacak; asma üzüm, toprak ürün, gökler çiy verecek. Bunların tümünü sürgünden dönen bu halka mülk olarak vereceğim. ¹³Sizi kurtaracağım, ey Yahuda ve İsrail halkı. Siz uluslar arasında nasıl lanet konusu olduysanız, şimdi de bereket kaynağı olacaksınız. Korkmayın, yürekli olun!” ¹⁴Her Şeye Egemen RAB şöyle diyor: “Atalarınız beni öfkelenirdiğinde başımıza felaket getirmeyi tasarladım ve vazgeçmedim” diyor Her Şeye Egemen RAB, ¹⁵“Şimdi de Yeruşalim ve Yahuda halkına yine iyilik yapmayı tasarladım. Korkmayın! ¹⁶Yapmanız gerekenler şunlardır: Birbirinize gerçeği söyleyin, kent kapılarımızda ^{xii} esenliği sağlayan gerçek adaletle yargılayın, ¹⁷yüreğinizde birbirinize karşı kötülük tasarlamayın, yalan yere ant içmekten tiksini. Çünkü ben bütün bunlardan nefret ederim.” Böyle diyor RAB. ¹⁸Her Şeye Egemen RAB bana yine seslendi: ¹⁹Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Dördüncü, beşinci, yedinci ve onuncu ayların oruçları Yahuda halkı için sevinç, coşku dolu mutlu bayramlar olacak. Bu nedenle gerçeği ve esenliği sevin.” ²⁰Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “Daha birçok halk, birçok kentte yaşayanlar gelecek. ²¹Bir kentte yaşayanlar başka kente gidip, ‘RAB’be yalvarmak, Her Şeye Egemen RAB’be yönelmek için hemen yola çıkalm. Ben de gideceğim’ diyecekler. ²²Her Şeye Egemen RAB’be yönelmek, O’na yalvarmak için çok sayıda halkla birçok ulus Yeruşalim’e gelecek.” ²³Her Şeye Egemen RAB diyor ki, “O günlerde her dil ve ulustan on kişi bir Yahudi'nin eteğinden tutup, ‘İzin verin, sizinle gidelim. Çünkü Tanrı'nın sizinle olduğunu duyduk’ diyecekler.”

9Bildiri: RAB'bin sözü Hadrak ülkesine ve Şam Kenti'ne yöneliktir. Çünkü insanların, özellikle bütün İsrail oymaklarının gözü RAB'be çevrilidir. ²Bu söz Hadrak sınırındaki Hama'ya, Çok becerikli olmasına karşın Sur ve Sayda kentlerine de yöneliktir. ³Sur kendine bir kale yaptı; Toprak kadar gümüş Ve sokaktaki çamur kadar altın biriktirdi. ⁴Ama Rab onun mal varlığını alıp götürülecek; Denizdeki gücünü yok edecek Ve ateş kenti yiyip bitirecek. ⁵Aşkelon bunu görünce korkacak; Gazze acıdan kıvranacak, Ekron da öyle, çünkü umudu sönecek. Gazze kralını yitirecek, Aşkelon ıssız kalacak. ⁶Aşdot'ta melez bir halk oturacak, Filistliler'in gururunu kıracağım. ⁷Ağzlarından kanı alınmamış eti, Dişlerinin arasından yasak yiyecekleri alacağım. Sağ kalanlar Tanrımız'a bağlanacak Ve Yahuda oymağında bir boy sayılacak. Ekron Yevuslular gibi olacak. ⁸Akın eden ordulara karşı Evimin çevresinde ordugah kuracağım. Hiçbir kıyıcı Bir daha halkımın üzerinden geçmeyecek, Çünkü artık halkımı ben gözetiyorum. ⁹Ey Siyon

^{xii}“Kent kapılarımızda”: Eski zamanlarda mahkeme kent kapısında yapıldı.

kızı, sevinçle coş! Sevinç çılgınlıkları at, ey Yerusâlim kızı! İşte kralın! O adil kurtarıcı ve alçakgönüllüdür. Eşeğe, evet, sıpaya, Eşek yavrusuna binmiş sana geliyor! ¹⁰Savaş arabalarını Efrayim'den, Atları Yerusâlim'den uzaklaştıracağım. Savaş yayları kırılacak. Kralınız uluslara barışı duyuracak, Onun egemenliği bir denizden bir denize, Fırat'tan yeryüzünün uçlarına dek uzanacak. ¹¹Size gelince, Sizinle yaptığım kurban kanıyla yürürlüğe girmiş antlaşma uyarınca, Sürgündeki halkınızı Susuz çukurdan çıkarıp özgür kılacağım. ¹²Kalenize dönün, Ey siz, umut sürgünleri! Bugün bildiriyorum ki, Size yitirdiğinizin iki katını vereceğim. ¹³Yahuda'yı yayını gerer gibi gereceğim Ve Efrayim'i ok gibi ona dolduracağım. Oğullarını Grekler'e karşı uyandıracam, ey Siyon Ve seni bir savaşçının kılıcı gibi yapacağım. ¹⁴O zaman RAB halkının üzerinde görünecek, Oku şimşek gibi çakacak. Egemen RAB boru çalacak Ve güney fırtınalarıyla ilerleyecek. ¹⁵Onları Her Şeye Egemen RAB koruyacak. Düşmanlarını yok edecek Ve sapan taşlarıyla yenecekler. Şarap içmiş gibi içip guruleyecek Ve kurban kanı serpmekte kullanılan çanaklar gibi sunağın köşelerine dolacaklar. ¹⁶O gün Tanrıları RAB Sürüsü olan halkını kurtaracak. O'nun ülkesinde taç mücevherleri gibi parlayacaklar. ¹⁷Ne yakışıklı ve güzel olacaklar! Delikanlılar tahilla, Genç kızlar yeni şarapla güçlenecek.

10İlkbaharda RAB'den yağmur dileyin. O'dur yağmur bulutlarını oluşturan. İnsanlara yağmur sağanakları Ve herkese tarlada ot verir. ²Oysa aile putlarından alınan yanıtlar boştur, Falcılar yalan görümler görür Ve gerçek yanı olmayan düşler anlatarak Boşuna avuturlar. Bu yüzden halk sürü gibi dağılmış, Sıkıntı çekiyor, çünkü çoban yok. ³RAB şöyle diyor: "Öfkem çobanlara karşı alevlendi, Önderleri ^{xiii}cezalandıracağım. Her Şeye Egemen RAB kendi sürüsünü, Yahuda halkını kayıracak. Görkemli savaş atı gibi yapacak onları. ⁴Köşe taşı, Çadır kazığı, Savaş yayı Ve bütün önderler Yahuda'dan çıkacak. ⁵Savaşta düşmanlarını sokaklardaki çamurda çiğneyen yiğitler gibi olacaklar. RAB onlarla olduğu için Savaşacak ve atlıları utandıracaklar. ⁶"Yahuda halkını güçlendireceğim, Yusuf soyunu kurtarıp Sürgünden geri getireceğim. Çünkü onlara acıyorum. Sanki onları reddetmemişim gibi olacaklar. Çünkü ben onların Tanrısı RAB'bin ve onları yanıtlayacağım. ⁷Efrayimliler yiğitler gibi olacaklar, Şarap içmiş gibi yürekleri coşacak. Çocukları bunu görüp neşelenecek, Yürekleri RAB'de sevinç bulacak. ⁸"İşlik çalıp onları toplayacağım, Onları kesinlikle kurtaracağım. Eskiden olduğu gibi Yine çoğalacaklar. ⁹Onları halklar arasına dağıttımsa da, Uzak ülkelerde beni anımsayacaklar; Çocuklarıyla birlikte sağ kalacak ve geri dönecekler. ¹⁰Onları Mısır'dan geri getirecek, Asur'dan toplayacağım; Gilat'a, Lübnan'a getireceğim. Onlara yeterince yer bulunmayacak. ¹¹Sıkıntı denizinden geçecekler, Denizin dalgaları yatışacak, Nil'in bütün derinlikleri kuruyacak. Asur'un gururu alaşağı edilecek, Mısır'ın krallık

^{xiii}"Önderleri": İbranice "Tekeleri".

asası elinden alınacak. ¹²Halkımı kendi gücümle güçlendireceğim, Adıma layık bir yaşam sürdürecekler." Böyle diyor RAB.

11Ey Lübnan, kapılarını aç ki, Ateş sedir ağaçlarını yakıp yok etsin! ²Ey çam ağacı, haykır! Sedir ağacı yıkıldı, Ulu ağaçlar yok oldu! Haykırın, ey Başan meşeleri, Gür ormanın ağaçları devrildi! ³Çobanların haykırışını duy, Çünkü güzelim otlakları yok oldu! Genç aslanların kükremesini dinle, Çünkü Şeria Irmağı'nın kıyısındaki ağaçlık yok oldu! ⁴Tanrım RAB, "Kesime ayrılmış sürüyü sen güttü" diyor, ⁵"Sürüyü satın alanlar koyunları kesiyor ama cezalarını çekmiyorlar. Koyunları satanlar da, 'Tanrı'ya övgüler olsun, zengin oldum!' diyorlar. Çobanlar kendi sürülerine acımıyor. ⁶Çünkü ülkede yaşayan halka artık acımayacağım" diyor RAB, "Herkesi kendi komşusunun ve kralının eline teslim edeceğim. Ülkeyi ezecekler, ben de halkı ellerinden kurtarmayacağım." ⁷Bunun üzerine kesime ayrılmış sürünün özellikle ezilenlerini güttüm. Elime iki değnek aldım; birine "Lütuf", ötekine "Birlik" adını koydum. Böylece sürüyü gütmeye başladım. ⁸Bir ayda üç çobanı başımdan savdım. Çünkü ben sürüden bıkmıştım, sürü de benden tiksiniyordu. ⁹Sürüye, "Artık sizi gütmeyeceğim. Ölen ölsün, kesilen kesilsin, geri kalanlar da birbirinin etini yesin" dedim. ¹⁰Sonra "Lütuf" adındaki değneğimi aldım ve bütün uluslarla yapmış olduğum antlaşmayı bozmak için kırdım. ¹¹Böylece antlaşma o gün bozuldu. Beni gözleyen sürünün ezilenleri RAB'bin sözünün yerine geldiğini anladılar. ¹²Onlara, "Uygun görürseniz ücretimi ödeyin, yoksa boş verin" dedim. Onlar da ücret olarak bana otuz gümüş verdiler. ¹³RAB bana, "Çömlekçiye ^{xiv} at" dedi. Böylece bana biçtikleri yüksek değer karşılığı olan otuz gümüşü alıp RAB'bin Tapınağı'ndaki çömlekçiye attım. ¹⁴Sonra Yahuda ile İsrail arasındaki kardeşliği bozmak için "Birlik" adındaki öteki değneğimi kırdım. ¹⁵RAB bana, "Sen yine akılsız bir çoban gibi donat kendini" dedi, ¹⁶"Ülkeye öyle bir çoban atayacağım ki, yitkilere bakmayacak, dağılmışları aramayacak, yaralıları iyileştirmeyecek, sağlamları beslemeyecek. Ancak semiz koyunların etini yiyecek, tırnaklarını koparacak. ¹⁷"Sürüyü terk eden değersiz çobanın vay haline! Kılıç kolunu ve sağ gözünü vursun! Kolu tamamen kurusun, Sağ gözü kör olsun!"

12Bildiri: İşte RAB'bin İsrail'e ilişkin sözleri. Gökleri geren, yeryüzünün temelini atan, insanın içindeki ruha biçim veren RAB şöyle diyor: ²"Yerusâlim'i çevredeki bütün halkları sersemleten bir kâse yapacağım. Yerusâlim gibi Yahuda da kuşatma altına alınacak. ³O gün Yerusâlim'i bütün halklar için ağır bir taş yapacağım. Onu kaldırmaya yeltenen herkes ağır yaralanacak. Yeryüzünün bütün ulusları Yerusâlim'e karşı birleşecek. ⁴O gün her atı dehşete düşürecek, her atlıyı çalgına döndürecek. Yahuda halkını gözeteceğim, ama öbür halkların bütün atlarını kör edece-

^{xiv}Masoretik metin "Çömlekçiye", Süryanice "Hazineye".

ğim. ⁵O zaman Yahuda önderleri, ‘Her Şeye Egemen Tanrısı RAB’be güvenen Yeruslam halkı güç kaynağımızdır’ diye düşünecekler. ⁶“O gün Yahuda önderlerini odunların ortasında yanan bir mangal gibi, ekin demetleri arasında alev alev yanan bir meşale gibi yapacağım. Sağda solda, çevredeki bütün halkları yakıp yok edecekler. Yeruslam ise sapaşlam yerinde duracak. ⁷“Ben RAB önce çadırlarda oturan Yahuda halkımı kurtaracağım. Öyle ki, Davut soyuyla Yeruslam’de oturanlar Yahuda’dan daha çok onura kavuşmasın. ⁸Ben RAB o gün Yeruslam’de oturanları koruyacağım. Böylece aralarındaki en güçsüz kişi Davut gibi, Davut soyu da Tanrı gibi, kendilerine öncülük eden RAB’bin meleği gibi olacak. ⁹O gün Yeruslam’e saldıran bütün ulusları yok etmeye başlayacağım. ¹⁰“Davut soyuyla Yeruslam’de oturanların üzerine lütuf ve yakarış ruhunu dökceğim. Bana, yani deştiklerine bakacaklar; biricik oğlu için yas tutan biri gibi yas tutacak, ilk oğlu için acı çeken biri gibi acı çekecekler. ¹¹O gün Yeruslam’de tutulan yas, Megiddo Ovası’nda, Hadat-Rimmon’da tutulan yas gibi büyük olacak. ¹²Ülkede her boy kendi içinde yas tutacak: Davut, Natan, Levi, Şimi boyundan ve geri kalan boylardan aileler. Her boyun erkekleri ayrı, kadınları ayrı yas tutacak.”

13“O gün Davut soyunu ve Yeruslam’de yaşıyanları günahıtan ve ruhsal kirlilikten arındırmak için bir pınar açılacak. ²O gün ülkeden putların adlarını kaldıracacağım, bir daha anılmayacaklar” diyor Her Şeye Egemen RAB, “Sahte peygamberleri de, kirli ruhu da ülkeden uzaklaştıracacağım. ³Biri yine peygamberlik edecek olursa, öz annesiyle babası, ‘Öleceksin, çünkü RAB’bin adıyla yalan söylüyorsun’ diyecekler. Peygamberlik ettiğimde de öz annesi babası onun bedenini deşecekler. ⁴“O gün her peygamber peygamberlik ederken gördüğü görümden utanacak; insanları aldatmak için çuldan giysi giymeyecek. ⁵Ben peygamber değilim, çiftçiyim. Gençliğimden beri hep tarlada çalıştım ^{xv}’ diyecek. ⁶Biri, ‘Bağrındaki bu yaralar ne?’ diye sorduğunda da, ‘Bunlar dostlarımin evinde aldığım yaralar’ diye yanıtlayacak.” ⁷“Uyan, ey kılıç! Çobanıma, yakınım karşı harekete geç” diyor Her Şeye Egemen RAB. “Çobanı vur da Koyunlar darmadağın olsun. Ben de elimi küçüklerle karşı kaldıracacağım. ⁸Bütün ülkede” diyor RAB, “Halkın üçte ikisi vurulup ölecek, Üçte biri sağ kalacak. ⁹Kalan üçte birini ateşten geçireceğim, Onları gümüş gibi artacağım, Altın gibi smayacağım. Beni adıyla çağıracaklar, Ben de onlara karşılık vereceğim, ‘Bunlar benim halkım’ diyeceğim. Onlar da, ‘Tanrımız RAB’dir’ diyecekler.”

14İşte RAB’bin günü geliyor! Ey Yeruslam halkı, senden yağmalanan mal gözlerinin önünde paylaşılacak. ²Yeruslam’e karşı savaşmaları için bütün ulusları bir araya getireceğim. Kent ele geçirilecek, evler yağmalanacak, kadınların ırzına

geçilecek. Kentte yaşıyanların yarısı sürgüne gönderilecek, geri kalanlar kentte kalacak. ³Sonra RAB, savaş zamanlarında yaptığı gibi, gidip bu uluslara karşı savaşacak. ⁴O gün O’nun ayakları Yeruslam’in doğusundaki Zeytin Dağı’nın üzerinde duracak. Zeytin Dağı doğuya ve batıya doğru ortadan yarılıp çok büyük bir vadi oluşturacak. Dağın yarısı kuzeye, öbür yarısı güneye çekilecek. ⁵Yarılan dağın oluşturduğu vadiden kaçacaksınız, çünkü vadi Asal’a dek uzanacak. Yahuda Kralı Uzziya döneminde depremden nasıl kaçtıysanız, öyle kaçacaksınız. O zaman Tanrım RAB bütün kutsallarla birlikte gelecek! ⁶O gün ışık olmayacak, ışık veren cisimler kararacak. ⁷Özel bir gün, yalnız RAB’bin bildiği bir gün olacak. Gece de gündüz de olmayacak. Gece aydınlık olacak. ⁸O gün Yeruslam’in içinden diri sular akacak. Yaz kış suların yarısı Lut Gölü’ne, öbür yarısı Akdeniz’e akacak. ⁹RAB bütün dünyanın kralı olacak. O gün yalnız RAB, yalnız O’nun adı kalacak. ¹⁰Bütün ülke Geva’dan Yeruslam’in güneyindeki Rimmon’a dek Arava Ovası gibi olacak. Ama Yeruslam yükseltilecek ve Benyamin Kapısı’ndan ilk kapıya, Köşe Kapısı’na, Hanel Kulesi’nden kralın üzüm sıkma çukurlarına dek yerli yerinde duracak. ¹¹İnsanlar oraya yerleşip güvenlik içinde yaşayacak. Yeruslam bir daha yıkıma ^{xvi} uğramayacak. ¹²Yeruslam’e karşı savaşan bütün halkları RAB şu belayla cezalandıracak: Daha sağken bedenleri, gözleri, dilleri çürüyecek. ¹³O gün RAB insanları büyük dehşete düşürecek. Herkes yanındakinin elini yakalayacak, birbirlerine saldıracaklar. ¹⁴Yahudahlılar da Yeruslam’de savaşacak. Çevredeki bütün ulusların serveti, çok miktarda altın, gümüş, giysi toplanacak. ¹⁵Düşman ordugahlarındaki bütün hayvanlar da –at, katır, deve, eşek– benzer bir belaya çarptırılacak. ¹⁶Yeruslam’e saldıran uluslardan sağ kalanların hepsi Her Şeye Egemen RAB olan Kral’a tapınmak ve Çardak Bayramı’nı* kutlamak için yıldan yıla Yeruslam’e gidecekler. ¹⁷Yeryüzü halklarından hangisi Her Şeye Egemen RAB olan Kral’a tapınmak için Yeruslam’e gitmezse, ülkesine yağmur yağmayacak. ¹⁸Mısırlılar bunlara katılıp Yeruslam’e gitmezlerse, RAB onları da Çardak Bayramı’nı kutlamak için Yeruslam’e gitmeyen bütün ulusların başına getirdiği aynı belayla cezalandıracak. ¹⁹Mısırlılar’a ve Çardak Bayramı’nı kutlamak için Yeruslam’e gitmeyen bütün uluslara verilecek ceza budur. ²⁰O gün atların çingırakları üzerine, “RAB’be adanmıştır” diye yazılacak. RAB’bin Tapınağı’ndaki kazanlar da sunağın önündeki çanaklar gibi olacak. ²¹Yeruslam ve Yahuda’da her kazan Her Şeye Egemen RAB’be adanacak. Kurban kesmeye gelenler bu kazanları kurban etini pişirmek için kullanacaklar. O gün Her Şeye Egemen RAB’bin Tapınağı’nda artık tüccar ^{xvii} bulunmayacak.

^{xv}Olası metin “Gençliğimden beri hep tarlada çalıştım”, Masoretik metin “Çünkü bir adam beni gençliğimde köle olarak satın aldı”.

^{xvi}“Yıkıma” ya da “Lanete”.
^{xvii}“Tüccar” ya da “Kenanlı”.

MALAKİ

¹RAB'bin Malaki ⁱ aracılığıyla İsrail halkına bildirisi. ²RAB, "Sizi sevdim" diyor. "Oysa siz, 'Bizi nasıl sevdin?' diye soruyorsunuz." RAB, "Esav Yakup'un ağabeyi değil mi?" diye karşılık veriyor, "Ben Yakup'u sevdim, ³Esav'dan ise nefret ettim ⁱⁱ. Dağlarını viraneye çevirdim, yurdunu kırım çakallarına verdim." ⁴Edomlular, "Biz ezildik, ama yıkıntıları yeniden kuracağız" deseler de, Her Şeye Egemen RAB şu karşılığı verecek: "Onlar kurabilirler, ama ben yıkacağım. Ülkeleri kötülük ülkesi, kendileri de RAB'bin her zaman lanetlediği halk olarak tanınacak. ⁵Bunu gözlerinizle görünce, 'RAB İsrail sınırının ötesinde de büyüktür!' diyeceksiniz." ⁶Her Şeye Egemen RAB, adımı küçümseyen siz kâhinlere, "Oğul babasına, kul efendisine saygı gösterir" diyor, "Eğer ben babaysam, hani bana saygınız? Eğer efendiysem, hani benden korkunuz? "Oysa siz, 'Adımı nasıl küçümsedik?' diye soruyorsunuz. ⁷"Hem sunağımın murdar yiyecek getiriyor, hem de, 'Yiyeceği ⁱⁱⁱ nasıl murdar ettik?' diye soruyorsunuz. "RAB'bin sofrası ^{iv} küçümsenir' demenizle. ⁸Kör hayvan kurban etmek kötü değil mi? Topal ya da hasta hayvan kurban etmek kötü değil mi? Böyle bir hayvanı kendi valine sun bakalım! Senden hoşnut kalır mı, ya da seni kabul eder mi?" Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁹"Şimdi bize lütfetmesi için Tanrı'ya yalvarın. Siz böyle sunular sunarken hiç sizi kabul eder mi?" Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ¹⁰"Ne olurdu, sunağımın boşuna ateş yakmayasınız diye aranızda tapınağın kapılarını kapatan biri olsaydı! Ben sizden hoşnut değilim" diyor Her Şeye Egemen RAB, "Getireceğiniz sunuları da kabul etmeyeceğim. ¹¹Doğudan batıya kadar uluslar arasında adım büyük olacak! Her yerde adıma buhur yakılacak, temiz sunular sunulacak. Çünkü uluslar arasında adım büyük olacak!" diyor Her Şeye Egemen RAB. ¹²"Rab'bin sofrası murdardır, yemeği de küçümsenir' diyerek adımı bayağılaştırıyorsunuz. ¹³Üstelik, 'Ne yorucu!' diyerek bana burun kıvrıyorsunuz." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. "Kurban olarak çalıntıyı, topalı, hastayı getirdiğinizde, elinizden kabul mu

ⁱ"Malaki": "Habercim" anlamına gelir.

ⁱⁱ"Ben Yakup'u sevdim, Esav'dan ise nefret ettim": "Esav yerine Yakup'u yeğledim" anlamına gelir.

ⁱⁱⁱOlası metin "Yiyeceği" (bkz. Septuaginta), Masoretik metin "Semi".

^{iv}"RAB'bin sofrası", yani "RAB'be sunulan kurbanlarla sunuların tümü" ya da "RAB'bin sunağı".

edeyim?" diye soruyor RAB. ¹⁴"Sürüsünden adadığı erkek hayvan yerine Rab'be kusurlu hayvan kurban eden aldatıcıya lanet olsun! Çünkü ben büyük bir kralım" diyor Her Şeye Egemen RAB, "Ve uluslar adımdan korku duyacak."

²"Şimdi, ey kâhinler, bu buyruk sizin içindir. ²Her Şeye Egemen RAB diyor ki, söz dinlemez, adımı onurlandırmaya istekli olmazsanız, üzerinize lanet yağdırıp hayırdularınızı lanete çevireceğim. Lanetledim bile. Çünkü beni onurlandırmaya istekli değilsiniz. ³"Soyunuzu paylayacağım. Bayramlarınızda kurban ettiğiniz hayvanların gübresini yüzünüze saçacağım. Sizi önümden atacağım ^v. ⁴Levi'yle yaptığım antlaşmanın sürmesi için size bu buyruğu gönderdiğimi bilirsiniz." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁵"Onunla yaşam ve esenlik verecek bir antlaşma yaptım ve bana saygı göstereceğin diye kendisine bunları verdim. Benden korkup adıma saygı gösterdi. ⁶Doğru öğüt ağzındaydı. Dudaklarında hile yoktu. Benimle esenlik ve doğruluk içinde yürüdü. Birçoklarını da suç yolundan döndürdü. ⁷"Kâhinin dudakları bilgiyi korumalı ve insanlar onun ağzından öğüt aramalı. Çünkü o Her Şeye Egemen RAB'bin ulağıdır. ⁸Ne var ki, siz yoldan saptınız ve öğrettiklerinizle birçoklarını suça sürüklediniz; Levi'yle yaptığım antlaşmayı bozdunuz." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁹"Benim yollarımı izlemediniz, Kutsal Yasa'yla ilgili konularda adam kayırdınız. Bu yüzden ben de bütün halkın önünde sizi aşağılayıp gülünç duruma düşürdüm." ¹⁰Hepimizin babası bir değil mi? Bizi yaratan aynı Tanrı değil mi? Öyleyse neden atalarımızın yaptığı antlaşmayı bozarak herkes kardeşine ihanet ediyor? ¹¹Yahuda halkı haince davrandı. İsrail'de ve Yeruşalim'de iğrenç şeyler yapıldı: Yahuda yabancı ilaha tapınan kızla evlenerek RAB'bin sevdiği kutsal yeri kirletti. ¹²Bunu yapan kişi, kim olursa olsun, Her Şeye Egemen RAB'be sunular getirirse bile RAB onu Yakup'un topluluğundan atınsın! ¹³Yaptığınız başka bir şey var: RAB'bin sunağını gözyaşı seline boğuyorsunuz. Ağlayıp sızlanıyorsunuz. Çünkü RAB artık getirdiğiniz sunulara ilgi göstermiyor, onları elinizden beğeniyle kabul etmiyor. ¹⁴"Neden?" diye soruyorsunuz. Çünkü RAB sizinle gençken evlendiğin karın arasında tanıktır. O yoldaşın ve

^vSeptuaginta, Süryanice "Sizi önümden atacağım", Masoretik metin "Sizi ona götüreceğim".

evlilik antlaşmasıyla karın olduğu halde ona ihanet ettin. ¹⁵Tanrı sizi tek beden ve ruh yapmadı mı? Neden tek? Çünkü O kendisine özgü bir soy arıyordu. Onun için kendinize dikkat edin, hiçbiriniz gençken evlendiği karısına ihanet etmesin. ¹⁶İsrail'in Tanrısı RAB, "Ben boşanmadan nefret ederim" diyor, "Giysisinin üstüne bir de zorbalığı kuşanan kişiden de nefret ederim." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. Bunun için kendinize dikkat edin ve ihanet etmeyin. ¹⁷Sözlerinizle RAB'bi usandırdınız. "O'nu neyle usandırdık?" diye soruyorsunuz. "Kötülük yapan herkes RAB'bin gözünde iyidir, O onlardan hoşnuttur" ya da "Hani, adalet sağılayan Tanrı nerede?" diyerek usandırdınız.

³"İşte habercimi gönderiyorum. Önümde yolu hazırlayacak. Aradığınız Rab ansızın tapınağına gelecek; görmeyi özlediğiniz antlaşma habercisi gelecek" diyor Her Şeye Egemen RAB. ²Ama onun geleceği güne kim dayanabilir? O belirince kim durabilir? Çünkü o maden arıticının ateşi, çamaşırcının kül suyu gibi olacak; ³gümüş eritip arıtan gibi davranacak: Levililer'i arındırıp altın, gümüş temizler gibi temizleyecek. Böylece RAB'be doğrulukla sunular sunacaklar. ⁴Geçmiş günlerde, geçmiş yıllarda olduğu gibi, RAB Yahuda ve Yeruşalim'in sunacağı sunulardan hoşnut kalacak. ⁵Her Şeye Egemen RAB, "Yargılamak için size yaklaşacağım" diyor, "Büyücülere, zina edenlere, yalan yere ant içenlere, işçinin, dulun, öksüzün, yabancının hakkını çiğneyenlere –benden korkmayanlara– karşı hemen tanık olacağım." ⁶"Ben RAB'bin, değişmem. Siz bunun için yok olmadınız, ey Yakup soyu! ⁷Atalarımızın günlerinden bu yana kurallarımı çiğnediniz, onlara uymadınız. Bana dönün, ben de size dönerim" diyor Her Şeye Egemen RAB. "Oysa siz, 'Nasıl döneriz?' diye soruyorsunuz. ⁸"İnsan Tanrı'dan çalar mı? Oysa siz benden çalışıyorsunuz. "Senden nasıl çalışıyoruz?" diye soruyorsunuz. "Ondalıkları, sunuları çalışıyorsunuz. ⁹Siz lanete uğradınız. Çünkü bütün ulus benden çalışıyorsunuz. ¹⁰Tapınağımda yiyecek bulunması için bütün ondalıklarımızı ambara getirin. Beni bununla sınayın" diyor Her Şeye Egemen RAB. "Göreceksiniz ki, göklerin kapaklarını size açacağım, üzerinize dolup taşan bereket yağdıracığım. ¹¹Çekirgelerin ekinlerinizi yemesini engelleyeceğim. Tarlada asmanız ürünsüz kalmayacak" diyor Her Şeye Egemen RAB. ¹²"Bütün uluslar ne mutlu size diyecekler. Çünkü ülkeniz özlenen bir yer olacak." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ¹³"Bana karşı sert sözler söylediniz" diyor RAB. "Oysa siz, 'Sana karşı ne söyledik?' diye soruyorsunuz. ¹⁴"Şunu dediniz: 'Tanrı'ya kulluk etmek yararsızdır. Her Şeye Egemen RAB'bin isteklerini yerine getirmek, O'nun önünde yas tutar gibi davranmak bize ne kazanç sağlıyor? ¹⁵Şimdi kendini beğenmişlere mutlu diyoruz. Kötülük edenler başarılı oluyor, Tanrı'yı deneyenler cezadan kurtuluyor.'" ¹⁶Bunun üzerine RAB'den korkanlar birbirleriyle konuştular. RAB dediklerine kulak verip duydu. RAB'den korkup adını sayanlar için O'nun önünde bir anma kitabı yazıldı. ¹⁷Her Şeye Egemen RAB, "Öz hal-

kımı ortaya çıkardığım gün, benim olacaklar" diyor, "Bir baba kendisine hizmet eden oğlunu nasıl esirgerse ben de onları öyle esirgeyeceğim. ¹⁸O zaman siz doğru kişiyle kötü kişi, Tanrı'ya kulluk edenle etmeyen arasındaki ayrımı yine göreceksiniz."

⁴Her Şeye Egemen RAB diyor ki, "İşte o gün geliyor, fırın gibi yanıyor. Kendini beğenmişlerle kötülük yapanlar samandan farksız olacak; o gün hepsini yakacak. Onlarda ne kök, ne dal bırakılacak. ²Ama siz, adıma saygı gösterenler için ışınlarıyla şifa getiren doğruluk güneşi doğacak. Ve çıkıp ahırdan salınmış buzağular gibi sıçrayacaksınız. ³Kötüleri ezeceksiniz. Çünkü bunları yaptığım gün, ayağınızın altında kül olacaklar." Böyle diyor Her Şeye Egemen RAB. ⁴"Kulum Musa'nın yasaını, bütün İsrail'e iletmesi için Horev Dağı'nda ona verdiğim kuralları, ilkeleri anımsayın. ⁵"RAB'bin büyük ve korkunç günü gelmeden önce size Peygamber İlyas'ı göndereceğim. ⁶O babaların yüreklerini çocuklarına, çocukların yüreklerini babalarına döndürecek. Öyle ki, gelip ülkeyi lanetleyerek yok etmeyeyim."

Kısım II
Yeni Ahit

MATTA

1 İbrahim oğlu, Davut oğlu İsa Mesih'in soy kaydı şöyledir: İbrahim İshak'ın babasıydı, İshak Yakup'un babasıydı, Yakup Yahuda ve kardeşlerinin babasıydı, ²³Yahuda, Tamar'dan doğan Peres'le Zerah'ın babasıydı, Peres Hesron'un babasıydı, Hesron Ram'ın babasıydı, ⁴Ram Aminadav'ın babasıydı, Amminadav Nahşon'un babasıydı, Nahşon Salmon'un babasıydı, ⁵Salmon, Rahav'dan doğan Boaz'ın babasıydı, Boaz, Rut'tan doğan Ovet'in babasıydı, Ovet İşay'ın babasıydı, ⁶İşay Kral Davut'un babasıydı, Davut, Uriya'nın karısından doğan Süleyman'ın babasıydı, ⁷Süleyman Rehavam'ın babasıydı, Rehavam Aviya'nın babasıydı, Aviya Asa'nın babasıydı, ⁸Asa Yehoşafat'ın babasıydı, Yehoşafat Yehoram'ın babasıydı, Yehoram Uzziya'nın babasıydı, ⁹Uzziya Yotam'ın babasıydı, Yotam Ahaz'ın babasıydı, Ahaz Hizkiya'nın babasıydı, ¹⁰Hizkiya Manaşşe'nin babasıydı, Manaşşe Amon'un babasıydı, Amon Yoşiya'nın babasıydı, ¹¹Yoşiya, Babil sürgünü sırasında doğan Yehoyakin'le kardeşlerinin babasıydı, ¹²Yehoyakin, Babil sürgününden sonra doğan Şealtiel'in babasıydı, Şealtiel Zerubbabil'in babasıydı, ¹³Zerubbabil Avihut'un babasıydı, Avihut Elyakim'in babasıydı, Elyakim Azor'un babasıydı, ¹⁴Azor Sadok'un babasıydı, Sadok Ahim'in babasıydı, Ahim Elihut'un babasıydı, ¹⁵Elihut Elazar'ın babasıydı, Elazar Mattan'ın babasıydı, Mattan Yakup'un babasıydı, ¹⁶Yakup Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı. Meryem'den Mesih diye tanınan İsa doğdu. ¹⁷Buna göre, İbrahim'den Davut'a kadar toplam on dört kuşak, Davut'tan Babil sürgününe kadar on dört kuşak, Babil sürgününden Mesih'e kadar on dört kuşak vardır. ¹⁸İsa Mesih'in doğumu şöyle oldu: Annesi Meryem, Yusuf'la nişanlıydı. Ama birlikte olmalarından önce Meryem'in Kutsal Ruh'tan gebe olduğu anlaşıldı. ¹⁹Nişanlısı Yusuf, doğru bir adam olduğu ve onu herkesin önünde utandırmak istemediği için ondan sessizce ayrılmak niyetindeydi. ²⁰Ama böyle düşünmesi üzerine Rab'bin bir meleği rüyada ona görünerek şöyle dedi: "Davut oğlu Yusuf, Meryem'i kendine eş olarak almaktan korkma. Çünkü onun rahminde oluşan, Kutsal Ruh'tandır. ²¹Meryem bir oğul doğuracak. Adım İsa ⁱ koyacaksın. Çünkü halkımı günahlarından O kurtaracak." ²²Bütün bunlar, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği şu söz yerine gel-sin diye oldu: ²³"İşte, kız gebe kalıp bir oğul doğuracak;

ⁱİsa": "Rab kurtarır" anlamına gelir.

adımı İmmanuel koyacaklar." İmmanuel, Tanrı bizimle demektir. ²⁴Yusuf uyanınca Rab'bin meleğinin buyruğuna uydu ve Meryem'i eş olarak yanına aldı. ²⁵Ama oğlunu doğuruncaya dek Yusuf ona dokunmadı. Doğan çocuğun adını İsa koydu.

2 İsa'nın Kral Hirodes devrinde Yahudiye'nin Beytlehem Kenti'nde doğmasından sonra bazı yıldızbilimciler doğudan Yeruşalim'e* gelip şöyle dediler: "Yahudiler'in Kralı olarak doğan çocuk nerede? Doğuda O'nun yıldızını gördük ⁱⁱ ve O'na tapınmaya geldik." ²³Kral Hirodes bunu duyunca kendisi de bütün Yeruşalim halkı da tedirgin oldu. ⁴Bütün başkâhinleri ve halkın din bilginlerini toplayarak onlara Mesih'in nerede doğacağını sordu. ⁵"Yahudiye'nin Beytlehem Kenti'nde" dediler. "Çünkü peygamber aracılığıyla şöyle yazılmıştır: ⁶'Ey sen, Yahuda'daki Beytlehem, Yahuda önderleri arasında hiç de en önemlisi değilsin! Çünkü halkım İsrail'i güdecek önder Senden çıkacak.'" ⁷Bunun üzerine Hirodes yıldızbilimcileri gizlice çağırıp onlardan yıldızın görüldüğü anı tam olarak öğrendi. ⁸"Gidin, çocuğu dikkatle arayın, bulunca bana haber verin, ben de gelip O'na tapınayım" diyerek onları Beytlehem'e gönderdi. ⁹Yıldızbilimciler, kralı dinledikten sonra yola çıktılar. Doğuda ⁱⁱⁱ görmüş oldukları yıldız onlara yol gösteriyordu, çocuğun bulunduğu yerin üzerine varınca durdu. ¹⁰Yıldızı gördüklerinde olağanüstü bir sevinç duydular. ¹¹Eve girip çocuğu annesi Meryem'le birlikte görünce yere kapanarak O'na tapındılar. Hazinesini açıp O'na armağan olarak altın, günnük ve mür sundular. ¹²Sonra gördükleri bir düşte Hirodes'in yanına dönmemeleri için uyarılınca ülkelerine başka yoldan döndüler. ¹³Yıldızbilimciler gittikten sonra Rab'bin bir meleği Yusuf'a rüyada görünerek, "Kalk!" dedi, "Çocukla annesini al, Mısır'a kaç. Ben sana haber vermeye dek orada kal. Çünkü Hirodes öldürmek için çocuğu aratacak." ¹⁴Böylece Yusuf kalktı, aynı gece çocukla annesini alıp Mısır'a doğru yola çıktı. ¹⁵Hirodes'in ölümüne dek orada kaldı. Bu, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği şu söz yerine gelsin diye oldu: "Oğlumu Mısır'dan çağırdım." ¹⁶Hirodes, yıldızbilimciler tarafından aldatıldığını anlayınca çok öfkelen-di. Onlardan öğrendiği vakti göz

ⁱⁱ"Doğuda O'nun yıldızını gördük" ya da "O'nun yıldızının doğuşunu gördük".

ⁱⁱⁱ"Doğuda" ya da "Doğuşunu".

önüne alarak Beytlehem ve bütün yöresinde bulunan iki ve iki yaşından küçük erkek çocukların hepsini öldürttü. ¹⁷Böylelikle Peygamber Yeremya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelmiş oldu: ¹⁸“Rama’da bir ses duyuldu, Ağlayış ve acı feryat sesleri! Çocukları için ağlayan Rahel Avutulmak istemiyor. Çünkü onlar yok artık!” ¹⁹Hirodes öldükten sonra, Rab’bin bir meleği Mısır’da Yusuf’a rüyada görünerek, “Kalk!” dedi, “Çocukla annesini al, İsrail’e dön. Çünkü çocuğun canına kıymak isteyenler öldü.” ²⁰²¹Bunun üzerine Yusuf kalktı, çocukla annesini alıp İsrail’e döndü. ²²Ama Yahudiye’de Hirodes’in yerine oğlu Arhelas’ın kral olduğunu duyunca oraya gitmekten korktu. Rüyada uyarılınca Celile bölgesine gitti. ²³Oraya varınca Nasıra denen kente yerleşti. Bu, peygamberler aracılığıyla bildirilen, “O’na Nasıralı denecektir” sözü yerine gelsin diye oldu.

3O günlerde Vaftizci Yahya Yahudiye Çölü’nde ortaya çıktı. Şu çağrını yapıyordu: “Tövbe edin! Göklerin Egemenliği yaklaşmıştır.” ²³Nitekim Peygamber Yeşaya aracılığıyla sözü edilen kişi Yahya’dır. Yeşaya şöyle demişti: “Çölde haykıran, ‘Rab’bin yolunu hazırlayın, Gececeği patikaları düzleyin’ diye sesleniyor.” ⁴Yahya’nın deve tüyünden giysisi, belinde deri kuşağı vardı. Yediği, çekirge ve yaban balıydı. ⁵Yeruşalim, bütün Yahudiye ve Şeria yöresinin halkı ona geliyor, günahlarını itiraf ediyor, onun tarafından Şeria Irmağı’nda vaftiz ediliyordu. ⁶Ne var ki, birçok Ferisi’yle Saduki’nin* vaftiz olmak için kendisine geldiğini gören Yahya onlara şöyle seslendi: “Ey engerekler soyu! Gelecek gazaptan kaçmak için sizi kim uyardı? ⁸Bundan böyle tövbeye yaraşır meyveler verin. ⁹Kendi kendinize, ‘Biz İbrahim’in soyundanız’ diye düşünmeyin. Ben size şunu söyleyeyim: Tanrı, İbrahim’e şu taşlardan da çocuk yaratabilir. ¹⁰Balta ağaçların köküne dayanmış bile. İyi meyve vermeyen her ağaç kesilip ateşe atılır. ¹¹Gerçi ben sizi tövbe için suyla vaftiz ediyorum, ama benden sonra gelen benden daha güçlüdür. Ben O’nun çarıklarını çıkarmaya bile layık değilim. O sizi Kutsal Ruh’la ve ateşle vaftiz edecek. ¹²Yabası elindedir. Harman yerini temizleyecek, buğdayını toplayıp ambara yığacak, samanı ise sönmeyen ateşte yakacak.” ¹³Bu sırada İsa, Yahya tarafından vaftiz edilmek üzere Celile’den Şeria Irmağı’na, Yahya’nın yanına geldi. ¹⁴Ne var ki Yahya, “Benim senin tarafından vaftiz edilmem gerekirken sen mi bana geliyorsun?” diyerek O’na engel olmak istedi. ¹⁵İsa ona şu karşılığı verdi: “Şimdilik buna razı ol! Çünkü doğru olan her şeyi bu şekilde yerine getirmemiz gerekir.” O zaman Yahya O’nun dediğine razı oldu. ¹⁶İsa vaftiz olur olmaz sudan çıktı. O anda gökler açıldı ve İsa, Tanrı’nın Ruhunun güvercin gibi inip üzerine konduğunu gördü. ¹⁷Göklerden gelen bir ses, “Sevgili Oğlum budur, O’ndan hoşnudum” dedi.

4Bundan sonra İsa, İblis tarafından denenmek üzere Ruh aracılığıyla çöle götürüldü. ²İsa kırk gün kırk gece

oruç tuttuktan sonra acıktı. ³O zaman Ayartıcı ^{iv} yaklaşıp, “Tanrı’nın Oğlu’ysan, söyle şu taşlar ekmek olsun” dedi. ⁴İsa ona şu karşılığı verdi: “‘İnsan yalnız ekmekle yaşamaz, Tanrı’nın ağzından çıkan her sözle yaşar’ diye yazılmıştır.” ⁵Sonra İblis O’nu kutsal kente götürdü. Tapınağın tepesine çıkarıp, “Tanrı’nın Oğlu’ysan, kendini aşağı at” dedi, “Çünkü şöyle yazılmıştır: ‘Tanrı, senin için meleklerine buyruk verecek.’ ‘Ayağın bir taşa çarpmasın diye Seni elleri üzerinde taşıyacaklar.’” ⁶İsa İblis’e şu karşılığı verdi: “‘Tanrın Rab’bi denemeyeceksin’ diye de yazılmıştır.” ⁸İblis bu kez İsa’yı çok yüksek bir dağa çıkardı. O’na bütün görkemiyle dünya ülkelerini göstererek, ⁹“Yere kapanıp bana taparsan, bütün bunları sana vereceğim” dedi. ¹⁰İsa ona şöyle karşılık verdi: “Çekil git, Şeytan! ‘Tanrın Rab’be tapacak, yalnız O’na kulluk edeceksin’ diye yazılmıştır.” ¹¹Bunun üzerine İblis İsa’yı bırakıp gitti. Melekler gelip İsa’ya hizmet ettiler. ¹²İsa, Yahya’nın tutuklandığını duyunca Celile’ye döndü. ¹³Nasıra’dan ayrılarak Zevulun ve Naftali yöresinde, Celile Gölü kıyısında bulunan Kefarnahum’a yerleşti. ¹⁴Bu, Peygamber Yeşaya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu: “Zevulun ve Naftali bölgeleri, Şeria Irmağı’nın ötesinde, Deniz Yolu’nda, Ulusların yaşadığı Celile! ¹⁵¹⁶Karanlıkta yaşayan halk, Büyük bir ışık gördü. Ölümün gölgelediği diyarda Yaşayanlara ışık doğdu.” ¹⁷O günden sonra İsa şu çağrıda bulunmaya başladı: “Tövbe edin! Çünkü Göklerin Egemenliği yaklaştı.” ¹⁸İsa, Celile Gölü’nün kıyısında yürürken Petrus diye de anılan Simun’la kardeşi Andreas’ı gördü. Balıkçı olan bu iki kardeş göle ağ atıyorlardı. ¹⁹Onlara, “Ardımdan gelin” dedi, “Sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım.” ²⁰Onlar da hemen ağlarını bırakıp O’nun ardından gittiler. ²¹İsa daha ileri gidince başka iki kardeşi, Zebedi’nin oğulları Yakup’la Yuhanna’yı gördü. Babaları Zebedi’yle birlikte teknede ağlarını onarıyorlardı. Onları da çağırdı. ²²Hemen tekneyi ve babalarını bırakıp İsa’nın ardından gittiler. ²³İsa, Celile bölgesinin her tarafını dolaştı. Buralardaki havralarda öğretiyor, göksel egemenliğin Müjdesi’ni duyuruyor, halk arasında rastlanan her hastalığı, her illeti iyileştiriyordu. ²⁴Ünü bütün Suriye’ye yayılmıştı. Türlü hastalıklara yakalanmış bütün hastaları, acı çekenleri, cinlileri, sarahlıları, felçlileri O’na getirdiler; hepsini iyileştirdi. ²⁵Celile, Dekapolis, Yeruşalim, Yahudiye ve Şeria Irmağı’nın karşı yakasından gelen büyük kalabalıklar O’nun ardından gidiyordu.

5İsa kalabalıkları görünce dağa çıktı. Oturunca öğrencileri yanına geldi. ²İsa konuşmaya başlayıp onlara şunları öğretti: ³“Ne mutlu ruhta yoksul olanlara! Çünkü Göklerin Egemenliği onlarındır. ⁴Ne mutlu yaşlı olanlara! Çünkü onlar teselli edilecekler. ⁵Ne mutlu yumuşak huylu olanlara! Çünkü onlar yeryüzünü miras alacaklar. ⁶Ne mutlu doğruluğa acıkıp susayanlara! Çünkü onlar doyurulacaklar. ⁷Ne mutlu merhametli olanlara! Çünkü onlar merhamet bulacaklar. ⁸Ne mutlu yüreği temiz olanlara! Çünkü

^{iv}“Ayartıcı”: Şeytan.

onlar Tanrı'yı görecekler. ⁹Ne mutlu barışı sağlayanlara! Çünkü onlara Tanrı oğulları denecek. ¹⁰Ne mutlu doğruluk uğruna zulüm görenlere! Çünkü Göklerin Egemenliği onlarındır. ¹¹"Benim yüzümden insanlar size sövüp zulmettikleri, yalan yere size karşı her türlü kötü sözü söyledikleri zaman ne mutlu size! ¹²Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür. Sizden önce yaşayan peygamberlere de böyle zulmettiler." ¹³"Yeryüzünün tuzu sizsiniz. Ama tuz tadını yitirirse, bir daha ona nasıl tuz tadı verilebilir? Artık dışarı atılıp ayak altında çiğnenmekten başka işe yaramaz. ¹⁴"Dünyanın ışığı sizsiniz. Tepeye kurulan kent gizlenemez. ¹⁵Kimse kandil yakıp tahıl ölçeğinin altına koymaz. Tersine, kandillğe koyar; evdekilerin hepsine ışık sağlar. ¹⁶Sizin ışığımız insanların önünde öyle parlasm ki, iyi işlerinizi görerek göklerdeki Babanız'ı yüceltsinler!" ¹⁷"Kutsal Yasa'yı* ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kılmak için geldiğimi sanmayın. Ben geçersiz kılmaya değil, tamamlamaya geldim. ¹⁸Size doğrusunu söyleyeyim, yer ve gök ortadan kalkmadan, her şey gerçekleşmeden, Kutsal Yasa'dan ufacak bir harf ya da bir nokta bile yok olmayacak. ¹⁹Bu nedenle, bu buyrukların en küçüğünden birini kim çiğner ve başkalarına öyle öğretirse, Göklerin Egemenliği'nde en küçük sayılacak. Ama bu buyrukları kim yerine getirir ve başkalarına öğretirse, Göklerin Egemenliği'nde büyük sayılacak. ²⁰Size şunu söyleyeyim: Doğruluğunuz din bilginleriyle Ferisiler'inkini* aşmadıkça, Göklerin Egemenliği'ne asla giremezsiniz!" ²¹"Atalarımıza, 'Adam öldürmeyeceksin. Öldüren yargılanacak' dendiğini duydunuz. ²²Ama ben size diyorum ki, kardeşine öfkeleyen herkes yargılanacaktır. Kim kardeşine aşağılayıcı bir söz ^v söylerse, Yüksek Kurul'da* yargılanacaktır. Kim kardeşine ahmak derse, cehennem ateşini hak edecektir. ²³Bu yüzden, sunakta adak sunarken kardeşinin sana karşı bir şikâyeti olduğunu anımsarsan, adağını orada, sunağın önünde bırak, git önce kardeşinle barış; sonra gelip adağını sun. ²⁴²⁵Senden davacı olanla daha yoldayken çabucak anlaş. Yoksa o seni yargıca, yargıç da gardiyana teslim edebilir; sonunda da hapse atılabilirsin. ²⁶Sana doğrusunu söyleyeyim, borcunun son kuruşunu ^{vi} ödemededen oradan asla çıkamazsın." ²⁷"Zina etmeyeceksin' dendiğini duydunuz. ²⁸Ama ben size diyorum ki, bir kadına şehvetle bakan her adam, yüreğinde o kadımla zina etmiş olur. ²⁹Eğer sağ gözün günah işlemene neden olursa, onu çıkar at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudunun cehenneme atılmasından iyidir. ³⁰Eğer sağ elin günah işlemene neden olursa, onu kes at. Çünkü vücudunun bir üyesinin yok olması, bütün vücudunun cehenneme gitmesinden iyidir. ³¹"Kim karısını boşarsa ona boşanma belgesi versin' denmiştir. ³²Ama ben size diyorum ki, karısını fuhuş dışında bir nedenle boşayan onu zinaya itmiş olur. Boşanmış bir kadımla evlenen de zina etmiş olur." ³³"Yine atalarımıza, 'Yalan yere ant içmeyeceksin, ama Rab'bin önün-

de içtiğin antları yerine getireceksin' dendiğini duydunuz. ³⁴Oysa ben size diyorum ki, hiç ant içmeyin: Ne gök üzerine, çünkü orası Tanrı'nın tahtıdır; ne yer üzerine, çünkü orası O'nun ayak taburesidir; ne de Yeruşalim üzerine, çünkü orası Büyük Kral'ın kentidir. ³⁵³⁶Başımızın üzerine de ant içmeyin. Çünkü saçınızın tek telini ak ya da kara edemezsiniz. ³⁷'Evet'iniz evet, 'hayır'ınız hayır olsun. Bundan fazlası Şeytan'dandır ^{vii}." ³⁸"Göze göz, dişe diş' dendiğini duydunuz. ³⁹Ama ben size diyorum ki, kötüye karşı direnmeyin. Sağ yanağımıza bir tokat atana öbür yanağınızı da çevirin. ⁴⁰Size karşı davacı olup mintanınızı almak isteyen abanızı da verin. ⁴¹Sizi bin adım yol yürümeye zorlayanla iki bin adım yürüyün. ⁴²Sizden bir şey dileyene verin, sizden ödünç isteyenini geri çevirmeyin." ⁴³"Komşunu seveceksin, düşmanından nefret edeceksin' dendiğini duydunuz. ⁴⁴Ama ben size diyorum ki, düşmanlarınızı sevin, size zulmedenler için dua edin. ⁴⁵Öyle ki, göklerdeki Babanız'ın oğulları olasınız. Çünkü O, güneşini hem kötülerin hem iyilerin üzerine doğdurur; yağmurunu hem doğruların hem eğrilerin üzerine yağdırır. ⁴⁶Eğer yalnız sizi sevenleri severseniz, ne ödülünüz olur? Vergi görevlileri de öyle yapmıyor mu? ⁴⁷Yalnız kardeşlerinize selam verirsiniz, fazladan ne yapmış olursunuz? Putperestler de öyle yapmıyor mu? ⁴⁸Bu nedenle, göksel Babanız yetkin olduğu gibi, siz de yetkin olun."

6"Doğruluğünüzü insanların gözü önünde gösteriş amacıyla sergilemekten kaçınm. Yoksa göklerdeki Babanız'dan ödül alamazsınız. ²"Bu nedenle, birisine sadaka verirken bunu borazan çaldırarak ilan etmeyin. İkiyüzlüler, insanların övgüsünü kazanmak için havralarda ve sokaklarda böyle yaparlar. Size doğrusunu söyleyeyim, onlar ödülleri almışlardır. ³Siz sadaka verirken, sol eliniz sağ elinizin ne yaptığını bilmesin. ⁴Öyle ki, verdiğiniz sadaka gizli kalsın. Gizlice yapılanı gören Babanız sizi ödüllendirecektir." ⁵"Dua ettiğiniz zaman ikiyüzlüler gibi olmayın. Onlar, herkes kendilerini görsün diye havralarda ve caddelerin köşe başlarında dikilip dua etmekten zevk alırlar. Size doğrusunu söyleyeyim, onlar ödülleri almışlardır. ⁶Ama siz dua edeceğiniz zaman iç odanıza çekilip kapıyı örtün ve gizlide olan Babanız'a dua edin. Gizlilik içinde yapılanı gören Babanız sizi ödüllendirecektir. ⁷Dua ettiğinizde, putperestler gibi boş sözler tekrarlayıp durmayın. Onlar söz kalabalığıyla seslerini duyurabileceklerini sanırlar. ⁸Siz onlara benzemeyin! Çünkü Babanız nelere gereksinmeniz olduğunu siz daha O'ndan dilemeden önce bilir. ⁹"Bunun için siz söyle dua edin: 'Göklerdeki Babamız, Adın kutsal kılınınsın. ¹⁰Egemenliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de Senin istediğin olsun. ¹¹Bugün bize gündelik ekmeğimizi ver. ¹²Bize karşı suç işleyenleri bağışladığımız gibi, Sen de bizim suçlarımızı bağışla. ¹³Ayartılmamıza izin verme. Bizi kötü olandan kurtar. Çünkü egemenlik, güç ve yücelik Son-

^v"Aşağılayıcı bir söz": Grekçe "Raka", yani "Boş kafalı".

^{vi}"Kuruş": Grekçe "Kodrantis" (bkz. Birimler Cetveli).

^{vii}"Şeytan": Grekçe "Kötü olan".

suzlara dek senindir! Amin^{viii} .¹⁴“Başkalarının suçlarını bağışlarsanız, göksel Babanız da sizin suçlarınızı bağışlar.¹⁵Ama siz başkalarının suçlarını bağışlamazsanız, Babanız da sizin suçlarınızı bağışlamaz.”¹⁶“Oruç* tuttuğunuz zaman, ikiyezlülere gibi surat asmayın. Onlar oruç tuttuklarını insanlara belli etmek için kendilerine perişan bir görünüm verirler. Size doğrusunu söyleyeyim, onlar ödülleri almışlardır.¹⁷Siz oruç tuttuğunuz zaman, başınıza yağ sürüp yüzünüzü yıkayın.¹⁸Öyle ki, insanlara değil, gizlide olan Babanız’a oruçlu görüyorsunuz. Gizlilik içinde yapılan gören Babanız sizi ödüllendirecektir.”¹⁹“Yeryüzünde kendinize hazineler biriktirmeyin. Burada güve ve pas onları yiyip bitirir, hırsızlar da girip çalarlar.²⁰Bunun yerine kendinize gökte hazineler biriktirin. Orada ne güve ne pas onları yiyip bitirir, ne de hırsızlar girip çalar.²¹Hazineniz nereyse, yüreğiniz de orada olacaktır.”²²“Bedenin ışığı gözdür. Gözünüz sağlamsa^{ix} , bütün bedeniniz aydınlık olur.²³Gözünüz bozüksa^x , bütün bedeniniz karanlık olur. Buna göre, içinizdeki ‘ışık’ karanlıksa, ne korkunçtur o karanlık!²⁴“Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı’ya, hem de paraya^{xi} kulluk edemezsiniz.”²⁵“Bu nedenle size şunu söylüyorum: ‘Ne yiyip ne içeceğiz?’ diye canınız için, ‘Ne giyeceğiz?’ diye bedeniniz için kaygılanmayın. Can yiyecekten, beden de giyecekten daha önemli değil mi?²⁶Gökte uçan kuşlara bakın! Ne eker, ne biçer, ne de ambarlarda yiyecek biriktirirler. Göksel Babanız yine de onları doyurur. Siz onlardan çok daha değerli değil misiniz?²⁷Hangi biriniz kaygılanmakla ömrünü bir anlık^{xii} uzatabilir?²⁸Giyecek konusunda neden kaygılanıyorsunuz? Kır zambaklarının nasıl büyüdüğüne bakın! Ne çalışırlar, ne de iplik eğirirler.²⁹Ama size şunu söyleyeyim, bütün görkemine karşın Süleyman bile bunlardan biri gibi giyinmiş değildi.³⁰Bugün var olup yarın ocağa atılacak olan kır otunu böyle giydiren Tanrı’nın sizi de giydireceği çok daha kesin değil mi, ey kıt imanlılar?³¹“Öyleyse, ‘Ne yiyeceğiz?’ ‘Ne içeceğiz?’ ya da ‘Ne giyeceğiz?’ diyerek kaygılanmayın.³²Uluslar hep bu şeylerin peşinden giderler. Oysa göksel Babanız bütün bunlara gereksinmeniz olduğunu bilir.³³Siz öncelikle O’nun egemenliğinin ve doğruluğunun ardından gidin, o zaman size bütün bunlar da verilecektir.³⁴O halde yarın için kaygılanmayın. Yarının kaygısı yarının olsun. Her günün derdi kendine yeter.”

7“Başkasını yargılamayın ki, siz de yargılanmayasınız.

^{viii}“Çünkü egemenlik, güç ve yücelik sonsuzlara dek senindir! Amin” sözleri bazı Grekçe elyazmalarında yoktur.

^{ix}“Gözünüz sağlamsa” diye çevrilen Grekçe deyim “Cömertseniz” anlamına gelebilir.

^x“Gözünüz bozüksa” diye çevrilen Grekçe deyim “Ağgözlüyseniz” anlamına gelebilir.

^{xi}“Para”: Grekçe “Mamon”. Aramice’de* zenginlik anlamına gelen mamon sözcüğü, para ya da para kazanma hırsı anlamında kullanılır.

^{xii}“Ömrünü bir anlık” ya da “Boyunu bir arşın”.

²Çünkü nasıl yargılırsanız öyle yargılanacaksınız. Hangi ölçekte verirseniz, aynı ölçekte alacaksınız.³Sen neden kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de kendi gözündeki mer-teği farketmezsin?⁴Kendi gözünde mertek varken kardeşine nasıl, ‘İzin ver, gözündeki çöpü çıkarayım’ dersin?⁵Seni ikiyezlü! Önce kendi gözündeki mertegi çıkar, o zaman kardeşinin gözündeki çöpü çıkarmak için daha iyi görürsün.⁶“Kutsal olanı köpeklere vermeyin. İncilerinizi domuzların önüne atmayın. Yoksa bunları ayaklarıyla çiğnedikten sonra dönüp sizi parçalayabilirler.”⁷“Dileyin, size verilecek; arayın, bulacaksınız; kapıyı çalın, size açılacaktır.”⁸Çünkü her dileyen alır, arayan bulur, kapı çalana açılır.⁹Hanginiz kendisinden ekmek isteyen oğluna taş verir?¹⁰Ya da balık isterse yılan verir?¹¹Sizler kötü yürekli olduğunuz halde çocuklarınıza güzel armağanlar vermeyi biliyorsanız, göklerdeki Babanız’ın, kendisinden dileyenlere güzel armağanlar vereceği çok daha kesin değil mi?¹²“İnsanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın. Çünkü Kutsal Yasa’nın ve peygamberlerin söylediği budur.”¹³“Dar kapıdan girin. Çünkü yıkıma götüren kapı geniş ve yol enlidir. Bu kapıdan girenler çoktur.”¹⁴Oysa yaşama götüren kapı dar, yol da çetindir. Bu yolu bulanlar azdır.”¹⁵“Sahte peygamberlerden sakının! Onlar size kuzu postuna bürünerek yaklaşırlar, ama özde yırtıcı kurtlardır.¹⁶Onları meyvelerinden tanıyacaksınız. Dikenli bitkilerden üzüm, devedikenlerinden incir toplanabilir mi?¹⁷Bunun gibi, her iyi ağaç iyi meyve verir, kötü ağaç ise kötü meyve verir.¹⁸İyi ağaç kötü meyve, kötü ağaç da iyi meyve veremez.¹⁹İyi meyve vermeyen her ağaç kesilip ateşe atılır.²⁰Böylece sahte peygamberleri meyvelerinden tanıyacaksınız.²¹“Bana, ‘Ya Rab, ya Rab!’ diye seslenen herkes Göklerin Egemenliği’ne girmeyecek. Ancak göklerdeki Babam’ın isteğini yerine getiren girecektir.”²²O gün birçokları bana diyecek ki, ‘Ya Rab, ya Rab! Biz senin adıyla peygamberlik etmedik mi? Senin adıyla cinler kovmadık mı? Senin adıyla birçok mucize yapmadık mı?’²³O zaman ben de onlara açıkça, ‘Sizi hiç tanımadım, uzak durun benden, ey kötülük yapanlar!’ diyeceğim.”²⁴“İşte bu sözlerimi duyup uygulayan herkes, evini kaya üzerine kuran akıllı adama benzer.²⁵Yağmur yağar, seller basar, yeller eser, eve saldırır; ama ev yıkılmaz. Çünkü kaya üzerine kurulmuştur.”²⁶Bu sözlerimi duyup da uygulamayan herkes, evini kum üzerine kuran budala adama benzer.²⁷Yağmur yağar, seller basar, yeller eser, evi sarsar. Ev yıkılır; yıkılışı da korkunç olur.”²⁸İsa konuşmasını bitirince, halk O’nun öğretişine şaşırıp kaldı.²⁹Çünkü onlara kendi din bilginleri gibi değil, yetkili biri gibi öğretiyordu.

8İsa dağdan inince büyük bir kalabalık O’nun ardından gitti.²Bu sırada cüzamlı bir adam yaklaşıp, “Ya Rab, istersen beni temiz kılabilirsin” diyerek O’nun ayaklarına kapandı.³İsa elini uzatıp adama dokundu, “İsterim, temiz ol!” dedi. Adam anında cüzamdan temizlendi.⁴Sonra İsa adama, “Sakin kimseye bir şey söyleme!” dedi. “Git,

kâhine görün ve cüzamdan temizlendiğini herkese kanıtlamak için Musa'nın buyurduğu sunuyu sun." 5İsa Kefarnahum'a varınca bir yüzbaşı O'na gelip, "Ya Rab" diye yalvardı, "Uşağım felç oldu, evde yatıyor; korkunç acı çekiyor." 67İsa, "Gelip onu iyileştireceğim" dedi. 8Ama yüzbaşı, "Ya Rab, evime girmene layık değilim" dedi, "Yeter ki bir söz söyle, uşağım iyileşir." 9Ben de buyruk altında bir adamım, benim de buyruğumda askerlerim var. Birine, 'Git' derim, gider; ötekine, 'Gel' derim, gelir; köleme, 'Şunu yap' derim, yapar." 10İsa, duyduğu bu sözlere hayran kaldı. Ardından gelenlere, "Size doğrusunu söyleyeyim" dedi, "Ben İsrail'de böyle imanı olan birini görmedim. 11Size şunu söyleyeyim, doğudan ve batıdan birçok insan gelecek, Göklerin Egemenliği'nde İbrahim'le, İshak'la ve Yakup'la birlikte sofraya oturacaklar. 12Ama bu egemenliğin asıl mirasçıları dışarıdaki karanlığa atılacak. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacak." 13Sonra İsa yüzbaşıya, "Git, inandığın gibi olsun" dedi. Ve uşak o anda iyileşti. 14İsa Petrus'un evine geldiğinde onun kaynanasının ateşler içinde yattığını gördü. 15Eline dokununca kadının ateşi düştü. Kadın kalkıp İsa'ya hizmet etmeye başladı. 16Akşam olunca birçok cinliyi kendisine getirdiler. İsa onlardaki kötü ruhları tek sözle kovdu, hastaların hepsini iyileştirdi. 17Bu, Peygamber Yeşaya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu: "Zayıflıklarımızı O kaldırdı, Hastalıklarımızı O üstlendi." 18İsa, çevresindeki kalabalığı görünce gölün karşı yakasına geçilmesini buyurdu. 19O sırada din bilginlerinden biri O'na yaklaşıp, "Öğretmenim" dedi, "Nereye gidersen, senin ardından geleceğim." 20İsa ona, "Tilkilerin ini, kuşların yuvası var, ama İnsanoglu'nun* başını yaslayacak bir yeri yok" dedi. 21Başka bir öğrencisi İsa'ya, "Ya Rab, izin ver, önce gidip babamı gömeyim" dedi. 22İsa ona, "Ardından gel" dedi. "Bırak ölüleri, kendi ölülerini kendileri gömsün." 23İsa tekneye binince, ardından öğrencileri de bindi. 24Gölde ansızın büyük bir fırtına koptu. Öyle ki, dalgalar teknenin üzerinden aşırıyordu. İsa bu arada uyuyordu. 25Öğrenciler gidip O'nu uyandırarak, "Ya Rab, kurtar bizi, yoksa öleceğiz!" dediler. 26İsa, "Neden korkuyorsunuz, ey kıt imanlılar?" dedi. Sonra kalkıp rüzgarı ve gölü azarladı. Ortalık sülman oldu. 27Hepsi hayret içinde kaldı. "Bu nasıl bir adam ki, rüzgar da göl de O'nun sözünü dinliyor?" dediler. 28İsa gölün karşı yakasında Gadaralılar'ın memleketine vardı. Orada O'nu mezarlık mağaralardan çıkan iki cinli karşıladı. Bunlar öyle tehlikeliydi ki, kimse o yoldan geçemiyordu. 29İsa'ya, "Ey Tanrı'nın Oğlu, bizden ne istiyorsun?" diye bağırıldılar. "Buraya, vaktinden önce bize işkence etmek için mi geldin?" 30Onlardan uzakta otlayan büyük bir domuz sürüsü vardı. 31Cinler İsa'ya, "Bizi kovacaksan, şu domuz sürüsüne gönder" diye yalvardılar. 32İsa onlara, "Gidin!" dedi. Cinler de adamlardan çıkıp domuzların içine girdiler. O anda bütün sürü dik yamaçtan aşağı koşuşarak göle atlayıp boğuldu. 33Domuzları güdenler kaçıp kente gittiler. Cinli adamlarla ilgili haberler dahil, olup bitenlerin hepsini anlattılar. 34Bunun üzerine bütün kent

halkı İsa'yı karşılamaya çıktı. O'nu görünce bölgelerinden ayrılması için yalvardılar.

9İsa tekneye binip karşı kıyıya geçti ve kendi kentine gitti. 2Kendisine, yatak üzerinde felçli bir adam getirdiler. İsa onların imanını görünce felçliye, "Cesur ol, oğlum, günahların bağışlandı" dedi. 3Bunun üzerine bazı din bilginleri içlerinden, "Bu adam Tanrı'ya küfrediyor!" dediler. 4Onların ne düşündüklerini bilen İsa dedi ki, "Yüregimizde neden kötü düşüncelere yer veriyorsunuz? 5Hangisi daha kolay? 'Günahların bağışlandı' demek mi, yoksa 'Kalk, yürü' demek mi? 6Ne var ki, İnsanoglu'nun* yeryüzünde günahları bağışlama yetkisine sahip olduğunu bilirsiniz diye..." Sonra felçliye, "Kalk, yatağımı topla, evine git!" dedi. 7Adam da kalkıp evine gitti. 8Halk bunu görünce korkuya kapıldı. İnsana böyle bir yetki veren Tanrı'yı yücelttiler. 9İsa oradan geçerken, vergi toplama yerinde oturan birini gördü. Matta adındaki bu adama, "Ardından gel" dedi. Adam da kalkıp İsa'nın ardından gitti. 10Sonra İsa, Matta'nın evinde sofrada otururken, birçok vergi görevlisiyle günahkâr gelip O'nunla ve öğrencileriyle birlikte sofraya oturdu. 11Bunu gören Ferisiler, İsa'nın öğrencilerine, "Sizin öğretmeniniz neden vergi görevlileri ve günahkârlarla birlikte yemek yiyor?" diye sordular. 12İsa bunu duyunca şöyle dedi: "Sağlamların değil, hastaların hekime ihtiyacı var. 13Gidin de, 'Ben kurban değil, merhamet isterim' sözünün anlamını öğrenin. Çünkü ben doğru kişileri değil, günahkârları çağırmaya geldim." 14Bu arada Yahya'nın öğrencileri gelip İsa'ya, "Neden biz ve Ferisiler oruç tutuyoruz da senin öğrencilerin tutmuyor?" diye sordular. 15İsa şöyle karşılık verdi: "Güvey aralarındayken, davetliler yas tutar mı? Ama güveyin aralarından alınacağı günler gelecek, o zaman oruç tutacaklar. 16Hiç kimse eski giysiyi yeni kumaş parçasıyla yamamaz. Çünkü yeni kumaş çeker, giysiden kopar, yırtık daha beter olur. 17Hiç kimse yeni şarabı eski tulumlara doldurmaz. Yoksa tulumlar patlar; hem şarap dökülür, hem de tulumlar mahvolur. Yeni şarap yeni tulumlara konur, böylece her ikisi de korunmuş olur." 18İsa onlara bu sözleri söylerken bir havra yöneticisi gelip O'nun önünde yere kapanarak, "Kızım az önce öldü. Ama sen gelip elini onun üzerine koyarsan, dirilecek" dedi. 19İsa kalkıp öğrencileriyle birlikte adamın ardından gitti. 20Tam o sırada, on iki yıldır kanaması olan bir kadın İsa'nın arkasından yetişip giysisinin eteğine dokundu. 21İçinden, "Giysisine bir dokunsam kurtulurum" diyordu. 22İsa arkasına dönüp onu görünce, "Cesur ol, kızım! İmanın seni kurtardı" dedi. Ve kadın o anda iyileşti. 23İsa, yöneticinin evine varıp kaval çalanlarla gürültülü kalabalığı görünce, "Çekilin!" dedi. "Kız ölmedi, uyuyor." Onlar ise kendisiyle alay ettiler. 2425Kalabalık dışarı çıkarılınca İsa içeri girip kızın elini tuttu, kız ayağa kalktı. 26Bu haber bütün bölgeye yayıldı. 27İsa oradan ayrılırken iki kör, "Ey Davut Oğlu, halimize acı!" diye feryat ederek O'nun ardından gittiler. 28İsa eve girince körler yanına geldi. Onlara,

“İstediginizi yapabileceğime inanıyor musunuz?” diye sordu. Körler, “İnanıyoruz, ya Rab!” dediler. ²⁹Bunun üzerine İsa körlerin gözlerine dokunarak, “İmanınıza göre olsun” dedi. ³⁰Ve adamların gözleri açıldı. İsa, “Sakin kimse bunu bilmesin” diyerek onları sıkı sıkı uyardı. ³¹Onlar ise çıkıp İsa’yla ilgili haberi bütün bölgeye yaydılar. ³²Adamlar çıkarken İsa’ya dilsiz bir cinli getirdiler. ³³Cin kovulunca adamın dili çözüldü. Halk hayret içinde, “İsrail’de böylesi hiç görülmemiştir” diyordu. ³⁴Ferisiler ise, “Cinleri, cinlerin önderinin gücüyle kovuyor” diyorlardı. ³⁵İsa bütün kent ve köyleri dolaşarak havralarda öğretiyor, göksel egemenliğin Müjdesi’ni duyuruyor, her hastalığı, her illeti iyileştiriyordu. ³⁶Kalabalıkları görünce onlara acıdı. Çünkü çobansız koyunlar gibi şaşkın ve perişandılar. ³⁷O zaman İsa öğrencilerine, “Ürün bol, ama işçi az” dedi, ³⁸“Bu nedenle ürünün sahibi Rab’be yalvarın, ürününü kaldıracak işçiler göndersin.”

10İsa on iki öğrencisini yanına çağırıp onlara kötü ruhlar üzerinde yetki verdi. Böylece kötü ruhları kovacak, her hastalığı, her illeti iyileştireceklerdi. ²Bu on iki elçinin adları şöyle: Birincisi Petrus adıyla bilinen Simun, onun kardeşi Andreas, Zebedi’nin oğulları Yakup ve Yuhanna, Filipus ve Bartalmay, Tomas ve vergi görevlisi Matta, Alfay oğlu Yakup ve Taday, Yurtsever Simun ve İsa’ya ihanet eden Yahuda İskariot. ³⁴⁵İsa Onikiler’i şu buyrukla halkın arasına gönderdi: “Öteki ulusların arasına girmeyin. Samiriyeliler’in kentlerine de uğramayın. ⁶Bunun yerine, İsrail halkının yitik koyunlarına gidin. ⁷Gittiğiniz her yerde Gökların Egemenliği’nin yaklaştığını duyurun. ⁸Hastaları iyileştirin, ölüleri diriltin, cüzamlıların temiz kılın, cinleri kovun. Karşılıksız aldınız, karşılıksız verin. ⁹Kuşağımıza almayın, gümüş, ya da bakır para koymayın. ¹⁰Yolculuk için ne torba, ne yedek mintan, ne çarık, ne de değnek alın. Çünkü işçi yiyeceğini hak eder. ¹¹Hangi kent ya da köye girerseniz, orada saygıdeğer birini arayın ve ayrılınca ya dek onunla kalın. ¹²Onun evine girerken, evdekilere esenlik dileyin. ¹³Eğer evdekiler buna layık değilse, dilediğiniz esenlik üzerlerinde kalsın; layık değilse, size geri dönsün. ¹⁴Sizi kabul etmez, sözlerinizi dinlemezlerse o evden ya da kentten ayrılırken, ayaklarınızın tozunu silkin. ¹⁵Size doğrusunu söyleyeyim, yargı günü o kentin hali Sodom’la Gomora bölgesinin halinden beter olacaktır.” ¹⁶“İşte, sizi koyunlar gibi kurtların arasına gönderiyorum. Yılan gibi zeki, güvercin gibi saf olun. ¹⁷İnsanlardan sakının. Çünkü sizi mahkemelere verecek, havralarında kamçılacaklar. ¹⁸Benden ötürü valilerin, kralların önüne çıkarılacak, böylece onlara ve uluslara tamkılık edeceksiniz. ¹⁹Sizleri mahkemeye verdiklerinde, neyi nasıl söyleyeceğinizi düşünerek kaygılanmayın. Ne söyleyeceğiniz o anda size bildirilecek. ²⁰Çünkü konuşan siz değil, aracılığınızla konuşan Babanız’ın Ruhu olacak. ²¹“Kardeş kardeşi, baba çocuğunu ölüme teslim edecek. Çocuklar anne babaya başkaldırıp onları öldürtecek. ²²Benim adımdan ötürü herkes sizden

nefret edecek. Ama sonuna kadar dayanan kurtulacaktır. ²³Bir kentte size zulmettikleri zaman ötekine kaçın. Size doğrusunu söyleyeyim, İnsanoğlu gelinceye dek İsrail’in bütün kentlerini dolaşmış olmayacaksınız. ²⁴“Öğrenci öğretmeninden, köle efendisinden üstün değildir. ²⁵Öğrencinin öğretmeni gibi, kölenin de efendisi gibi olması yeterlidir. İnsanlar evin efendisine Baalzevul derlerse, ev halkına neler demezler!” ²⁶“Bu yüzden onlardan korkmayın. Çünkü örtülü olup da açığa çıkarılmayacak, gizli olup da bilinmeyecek hiçbir şey yoktur. ²⁷Size karanlıkta söylediklerimi, siz gün ışığında söyleyin. Kulağımıza fısıldananı, damlardan duyurun. ²⁸Bedeni öldüren, ama canı öldüremeyenlerden korkmayın. Canı da bedeni de cehennemde mahvedebilen Tanrı’dan korkun. ²⁹İki serçe bir meteliğe satılmıyor mu? Ama Babanız’ın izni olmadan bunlardan bir teki bile yere düşmez. ³⁰Size gelince, başınızdaki bütün saçlar bile sayılıdır. ³¹Onun için korkmayın, siz birçok serçeden daha değerlisiniz. ³²“İnsanların önünde beni açıkça kabul eden herkesi, ben de göklerdeki Babam’ın önünde açıkça kabul edeceğim. ³³İnsanların önünde beni inkâr eden, ben de göklerdeki Babam’ın önünde inkâr edeceğim.” ³⁴“Yeryüzüne barış getirmeye geldiğimi sanmayın! Barış değil, kılıç getirmeye geldim. ³⁵Çünkü ben babayla oğulun, anneyle kızın, gelinle kaynananın arasına ayrılık sokmaya geldim. ³⁶İnsanın düşmanı kendi ev halkı olacak.” ³⁷Annesini ya da babasını beni sevdiğinden çok seven bana layık değildir. Oğlunu ya da kızını beni sevdiğinden çok seven bana layık değildir. ³⁸Çarmıhını yüklenip arımdan gelmeyen bana layık değildir. ³⁹Canımı kurtaran onu yitirecek. Canımı benim uğruma yitiren ise onu kurtaracaktır. ⁴⁰“Sizi kabul eden beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş olur. ⁴¹Bir peygamberi peygamber olduğu için kabul eden, peygambere yaraşan bir ödül alacaktır. Doğru birini doğru olduğu için kabul eden, doğru kişiye yaraşan bir ödül alacaktır. ⁴²Bu sıradan kişilerden birine, öğrencim olduğu için bir bardak soğuk su bile veren, size doğrusunu söyleyeyim, ödüksüz kalmayacaktır.”

11İsa, on iki öğrencisine bu buyrukları verdikten sonra onların kentlerinde öğretmek ve Tanrı sözünü duyurmak üzere oradan ayrıldı. ²Tutukevinde bulunan Yahya, Mesih’in yaptığı işleri duyunca, O’na gönderdiği öğrencileri aracılığıyla şunu sordu: “Gelecek Olan sen misin, yoksa başkasını mı bekleyelim?” ³⁴İsa onlara şöyle karşılık verdi: “Gidin, işitip gördüklerinizi Yahya’ya bildirin. ⁵Körlerin gözleri açılıyor, kötürümler yürüyor, cüzamlılar temiz kılınıyor, sağırlar işitiyor, ölümler diriliyor ve Müjde yoksullara duyuruluyor. ⁶Benden ötürü sendeleyip düşmeyene ne mutlu!” ⁷Yahya’nın öğrencileri ayrılırken İsa halka Yahya’dan söz etmeye başladı. “Çöle ne görmeye gittiniz?” dedi. “Rüzgarda sallanan bir kamış mı? ⁸Söyleyin, ne görmeye gittiniz? Pahalı giysiler giymiş bir adam mı? Oysa pahalı giysi giyenler, kral saraylarında bulunur. ⁹Öyleyse ne görmeye gittiniz? Bir peygamber mi? Evet! Size şunu söyleyeyim,

gördüğünüz kişi peygamberden de üstündür. ¹⁰İşte, habercimi senin önünden gönderiyorum; O önden gidip senin yolunu hazırlayacak' diye yazılmış olan sözler onunla ilgilidir. ¹¹Size doğrusunu söyleyeyim, kadından doğanlar arasında Vaftizci Yahya'dan daha üstün biri çıkmamıştır. Bununla birlikte, Göklerin Egemenliği'nde en küçük olan ondan üstündür. ¹²Vaftizci Yahya'nın ortaya çıktığı günden bu yana Göklerin Egemenliği zorlanıyor, zorlu kişiler onu ele geçirmeye çalışıyor ^{xiii}. ¹³Yahya'ya dek bütün peygamberlerle Kutsal Yasa, olacakları önceden bildirdiler. ¹⁴Eğer bunu kabul etmek isterseniz, gelecek olan İlyas odur. ¹⁵Kulağı olan, işitsin! ¹⁶"Bu kuşağın insanlarını neye benzeteyim? Çarşı meydanlarında oturup arkadaşlarına, 'Size kaval çaldık, oynamadınız; Ağıt yaktık, dövünmediniz' diye seslenen çocuklara benziyorlar. ¹⁷¹⁸Yahya geldiği zaman oruç tutup içkiden kaçındı, ona 'cinli' diyorlar. ¹⁹İnsanoğlu geldiği zaman yiyip içti. Bu kez de diyorlar ki, 'Şu obur ve ayaş adama bakın! Vergi görevlileri ve günahkârlarla dost oldu! Ne var ki bilgelik, ortaya koyduğu işlerle doğrulanır.'" ²⁰Sonra İsa, mucizelerinin çoğunu yapmış olduğu kentleri, tövbe etmedikleri için şöyle azarlamaya başladı: "Vay haline, ey Horazin! Vay haline, ey Beytsayda! Sizlerde yapılan mucizeler Sur ve Sayda'da yapılmış olsaydı, çoktan çul kuşanıp kül içinde oturarak tövbe etmiş olurlardı. ²¹²²Size şunu söyleyeyim, yargı günü sizin haliniz Sur ve Sayda'nın halinden beter olacaktır!" ²³Ya sen, ey Kefarnahum, göğemi çıkarılacak mısın? Hayır, ölüler diyarına indirileceksin! Çünkü sende yapılan mucizeler Sodom'da yapılmış olsaydı, bugüne dek ayakta kalırdı. ²⁴Sana şunu söyleyeyim, yargı günü senin halin Sodom bölgesinin halinden beter olacaktır!" ²⁵İsa bundan sonra şöyle dedi: "Baba, yerin ve göğün Rabbi! Bu gerçekleri bilge ve akıllı kişilerden gizleyip küçük çocuklara açtığın için sana şükrederim. ²⁶Evet Baba, senin isteğinin buydu. ²⁷"Babam her şeyi bana teslim etti. Oğul'u, Baba'dan başka kimse tanımaz. Baba'yı da Oğul'dan ve Oğul'un O'nu tanıtmak istediği kişilerden başkası tanımaz. ²⁸"Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size rahat veririm. ²⁹Boyunduruğumu yüklenin, benden öğrenin. Çünkü ben yumuşak huylu, alçakgönüllüyüm. Böylece canlarımız rahata kavuşur. ³⁰Boyunduruğumu taşımak kolay, yüküm hafiftir."

120 sıralarda, bir Şabat Günü İsa ekinler arasından geçiyordu. Öğrencileri acıkınca başakları koparıp yemeye başladılar. ²Bunu gören Ferisiler İsa'ya, "Bak, öğrencilerin Şabat Günü yasak olanı yapıyor" dediler. ³İsa onlara, "Davut'la yanındakiler acıkınca Davut'un ne yaptığını okumadınız mı?" diye sordu. ⁴"Tanrı'nın evine girdi, kendisinin ve yanındakilerin yemesi yasak olan, ancak kâhinlerin yiyebileceği adak ekmeklerini yedi. ⁵Ayrıca kâhinlerin her hafta tapınakta Şabat Günü'yle ilgili buyruğu çiğnedikle-

^{xiii}"Göklerin Egemenliği zorlanıyor, zorlu kişiler onu ele geçirmeye çalışıyor" ya da "Göklerin Egemenliği zorlu biçimde gelişiyor, zorlu kişiler ona sahip çıkıyor".

ri halde suçlu sayılmadıklarını Kutsal Yasa'da okumadınız mı? ⁶Size şunu söyleyeyim, burada tapınaktan daha üstün bir şey var. ⁷Eğer siz, 'Ben kurban değil, merhamet isterim' sözünün anlamını bilseydiniz, suçsuzları yargılamazdınız. ⁸Çünkü İnsanoğlu Şabat Günü'nün de Rabbi'dir." ⁹İsa oradan ayrılıp onların havrasına gitti. ¹⁰Orada eli sakat bir adam vardı. İsa'yı suçlamak amacıyla kendisine, "Şabat Günü bir hastayı iyileştirmek Kutsal Yasa'ya uygun mudur?" diye sordular. ¹¹İsa onlara şu karşılığı verdi: "Hanginizin bir koyunu olur da Şabat Günü çukura düşerse onu tutup çıkarmaz? ¹²İnsan koyundan çok daha değerlidir! Demek ki, Şabat Günü iyilik yapmak Yasa'ya uygundur." ¹³Sonra adama, "Elini uzat" dedi. Adam elini uzattı. Eli öteki gibi yine sapa sağlam oluverdi. ¹⁴Bunun üzerine Ferisiler dışarı çıktılar, İsa'yı yok etmek için anlaştılar. ¹⁵İsa bunu bildiği için oradan ayrıldı. Birçok kişi ardından gitti. İsa hepsini iyileştirdi. ¹⁶Kim olduğunu açıklamamaları için onları uyardı. ¹⁷Bu, Peygamber Yeşaya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu: "İşte Kulum, O'nu ben seçtim. Gönülümün hoşnut olduğu sevgili Kulum O'dur. Ruhum'u O'nun üzerine koyacağım, O da adaleti uluslara bildirecek. ¹⁸¹⁹Çekişip bağırmayacak, Sokaklarda kimse O'nun sesini duymayacak. ²⁰Ezilmiş kamışı kırmayacak, Tüten fitili söndürmeyecek, Ve sonunda adaleti zafere ulaştıracak. ²¹Uluslar da O'nun adına umut bağlayacak." ²²Daha sonra İsa'ya kör ve dilsiz bir cinli getirdiler. İsa adamı iyileştirdi. Adam konuşmaya, görmeye başladı. ²³Bütün kalabalık şaşırıp kaldı. "Bu, Davut'un Oğlu olabilir mi?" diye soruyorlardı. ²⁴Ferisiler bunu duyunca, "Bu adam cinleri, ancak cinlerin önderi Baalzevul'un* gücüyle kovuyor" dediler. ²⁵Onların ne düşündüğünü bilen İsa şöyle dedi: "Kendi içinde bölünen ülke yıkılır. Kendi içinde bölünen kent ya da ev ayakta kalamaz. ²⁶Eğer Şeytan Şeytan'ı kovarsa, kendi içinde bölünmüş demektir. Bu durumda onun egemenliği nasıl ayakta kalabilir? ²⁷Eğer ben cinleri Baalzevul'un gücüyle kovuyorsam, sizin adamlarınız kimin gücüyle kovuyor? Bu durumda sizi kendi adamlarınız yargılayacak. ²⁸Ama ben cinleri Tanrı'nın Ruhu'yla kovuyorsam, Tanrı'nın Egemenliği üzerinize gelmiş demektir. ²⁹"Bir kimse güçlü adamın evine girip malını nasıl çalabilir? Ancak onu bağladıktan sonra evini soyabilir. ³⁰"Benden yana olmayan bana karşıdır. Benimle birlikte toplamayan dağıtıyor demektir. ³¹Bunun için size diyorum ki, insanların işlediği her günah, ettiği her küfür bağışlanacak; ama Ruh'a edilen küfür bağışlanmayacaktır. ³²İnsanoğlu'na* karşı bir söz söyleyen, bağışlanacak; ama Kutsal Ruh'a karşı bir söz söyleyen, ne bu çağda, ne de gelecek çağda bağışlanacaktır. ³³"Ya ağacı iyi, meyvesini de iyi sayın; ya da ağacı kötü, meyvesini de kötü sayın. Çünkü her ağaç meyvesinden tanınır. ³⁴Sizi engerekler soyu! Kötü olan sizler nasıl iyi sözler söyleyebilirsiniz? Çünkü ağız yürekten taşanı söyler. ³⁵İyi insan içindeki iyilik hazinesinden iyilik, kötü insan içindeki kötülük hazinesinden kötülük çıkarır. ³⁶Size şunu söyleyeyim, insanlar söyledik-

leri her boş söz için yargı günü hesap verecekler. ³⁷Kendi sözlerinizle aklanacak, yine kendi sözlerinizle suçlu çıkarılacaksınız.” ³⁸Bunun üzerine bazı din bilginleri ve Ferisiler, “Öğretmenimiz, senden doğaüstü bir belirti görmek istiyoruz” dediler. ³⁹İsa onlara şu karşılığı verdi: “Kötü ve vefasız kuşak bir belirti istiyor! Ama ona Peygamber Yunus’un belirtisinden başka bir belirti gösterilmeyecektir. ⁴⁰Yunus, nasıl üç gün üç gece o koca balığın karnında kaldıysa, İnsanoğlu da üç gün üç gece yerin bağrında kalacaktır. ⁴¹Ninova halkı, yargı günü bu kuşakla birlikte kalkıp bu kuşağı yargılayacak. Çünkü Ninovalılar, Yunus’un çağrısı üzerine tövbe ettiler. Bakın, Yunus’tan daha üstün olan buradadır. ⁴²Güney Kraliçesi, yargı günü bu kuşakla birlikte kalkıp bu kuşağı yargılayacak. Çünkü kraliçe, Süleyman’ın bilgece sözlerini dinlemek için dünyanın ta öbür ucundan gelmişti. Bakın, Süleyman’dan daha üstün olan buradadır. ⁴³“Kötü ruh insandan çıkınca kurak yerlerde dolanıp huzur arar, ama bulamaz. ⁴⁴O zaman, ‘Çıktığım eve, kendi evime döneyim’ der. Eve gelince orayı bomboş, süpürülmüş, düzeltilmiş bulur. ⁴⁵Bunun üzerine gider, yanına kendisinden kötü yedi ruh daha alır ve eve girip yerleşirler. Böylece o kişinin son durumu ilkinden beter olur. Bu kötü kuşağın başına gelecek olan da budur.” ⁴⁶İsa daha halka konuşurken, annesiyle kardeşleri geldi. Dışarıda durmuş, O’nunla konuşmak istiyorlardı. ⁴⁷Birisi İsa’ya, “Bak, annenle kardeşlerin dışarıda duruyor, seninle görüşmek istiyorlar” dedi. ⁴⁸İsa, kendisiyle konuşana, “Kimdir annem, kimdir kardeşlerim?” karşılığını verdi. ⁴⁹Eliyle öğrencilerini göstererek, “İşte annem, işte kardeşlerim!” dedi. ⁵⁰“Göklerdeki Babam’ın isteğini kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur.”

13Aynı gün İsa evden çıktı, gidip göl kıyısında oturdu. ²Çevresinde büyük bir kalabalık toplandı. Bu yüzden İsa tekneye binip oturdu. Bütün kalabalık kıyıda duruyordu. ³İsa onlara benzetmelerle birçok şey anlattı. “Bakın” dedi, “Ekincinin biri tohum ekmeye çıktı. ⁴Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düştü. Kuşlar gelip bunları yedi. ⁵Kimi, toprağı az, kayalık yerlere düştü; toprak derin olmadığından hemen filizlendi. ⁶Ne var ki, güneş doğunca kavruldu, kök salamadıkları için kuruyup gittiler. ⁷Kimi, dikenler arasına düştü. Dikenler büyüdü, filizleri boğdu. ⁸Kimi ise iyi toprağı düştü. Bazısı yüz, bazısı altmış, bazısı da otuz kat ürün verdi. ⁹Kulağı olan işitsin!” ¹⁰Öğrencileri gelip İsa’ya, “Halka neden benzetmelerle konuşuyorsun?” diye sordular. ¹¹İsa şöyle yanıtladı: “Göklerin Egemenliği’nin sırlarını bilme ayrıcalığı size verildi, ama onlara verilmedi. ¹²Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek, bolluğa kavuşturulacak. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak. ¹³Onlara benzetmelerle konuşmamın nedeni budur. Çünkü, ‘Gördükleri halde görmezler, Duydukları halde duymaz ve anlamazlar.’ ¹⁴“Böylece Yeşaya’nın peygamberlik sözü onlar için gerçekleşmiş oldu: ‘Duyacak duyacak, ama hiç anlamayacaksınız, Bakacak bakacak, ama hiç görmeyeceksiniz!

¹⁵Çünkü bu halkın yüreği duygusuzlaştı, Kulakları ağırlaştı. Gözlerini kapadılar. Öyle ki, gözleri görmesin, Kulakları duymasın, yürekleri anlamasın Ve bana dönmesinler. Dönselerdi, onları iyileştirdim.’ ¹⁶“Ama ne mutlu size ki, gözleriniz görüyor, kulaklarınız işitiyor! ¹⁷Size doğrusunu söyleyeyim, nice peygamberler, nice doğru kişiler sizin gördüklerinizi görmek istediler, ama göremediler. Sizin işittiklerinizi işitmek istediler, ama işitemediler. ¹⁸“Şimdi ekinciyle ilgili benzetmeyi siz dinleyin. ¹⁹Kim göksel egemenlikle ilgili sözü işitir de anlamazsa, kötü olan gelir, onun yüreğine ekileni söker götürür. Yol kenarına ekilen tohum işte budur. ²⁰Kayalık yerlere ekilen ise işittiği sözü hemen sevinçle kabul eden, ama kök salamadığı için ancak bir süre dayanan kişidir. Böyle biri Tanrı sözünden ötürü sıkıntı ya da zulme uğrayınca hemen sendeleyip düşer. ²¹²²Dikenler arasında ekilen de şudur: Sözü işitir, ama dünyasal kaygılar ve zenginliğin aldattıcılığı sözü boğar ve ürün vermesini engeller. ²³İyi toprağı ekilen tohum ise, sözü işitip anlayan birine benzer. Böylesi elbette ürün verir, kimi yüz, kimi altmış, kimi de otuz kat.” ²⁴İsa onlara başka bir benzetme anlattı: “Göklerin Egemenliği, tarlasına iyi tohum eken adama benzer” dedi. ²⁵“Herkes uyurken, adamın düşmanı geldi, buğdayın arasına delice ekip gitti. ²⁶Ekin gelişip başak salınca, deliceler de göründü. ²⁷“Mal sahibinin köleleri gelip ona şöyle dediler: ‘Efendimiz, sen tarlana iyi tohum ekmedin mi? Bu deliceler nereden çıktı?’ ²⁸“Mal sahibi, ‘Bunu bir düşman yapmıştır’ dedi. “‘Gidip deliceleri toplamamızı ister misin?’ diye sordu köleler. ²⁹“‘Hayır’ dedi adam. ‘Deliceleri toplarken belki buğdayı da sökersiniz. ³⁰Bırakın biçim vaktine dek birlikte büyüsünler. Biçim vakti orakçılara, önce deliceleri toplayın diyeceğim, yakmak için demet yapın. Buğdayı ise toplayıp ambarıma koyun.’” ³¹İsa onlara bir benzetme daha anlattı: “Göklerin Egemenliği, bir adamın tarlasına ektiği hardal tanesine benzer” dedi. ³²“Hardal tohumların en küçüğü olduğu halde, gelişince bahçe bitkilerinin boyunu aşar, ağaç olur. Böylece kuşlar gelip dallarında barınır.” ³³İsa onlara başka bir benzetme anlattı: “Göklerin Egemenliği, bir kadının üç ölçek ^{xiv} una karıştırdığı mayaya benzer. Sonunda bütün hamur kabarıyor.” ³⁴İsa bütün bunları halka benzetmelerle anlattı. Benzetme kullanmadan onlara hiçbir şey anlatmazdı. ³⁵Bu, peygamber aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu: “Ağzımı benzetmeler anlatarak açacağım, Dünyanın kuruluşundan beri Gizli kalmış sırları dile getireceğim.” ³⁶Bundan sonra İsa halktan ayrılıp eve gitti. Öğrencileri yanına gelip, “Tarladaki delicelerle ilgili benzetmeyi bize açıkla” dediler. ³⁷İsa, “İyi tohumu eken, İnsanoğlu’dur*” diye karşılık verdi. ³⁸“Tarla ise dünyadır. İyi tohum, göksel egemenliğin oğulları, deliceler de kötü olanın oğullarıdır. ³⁹Deliceleri eken düşman, İblis’tir. Biçim vakti, çağın sonu; orakçılar ise meleklerdir. ⁴⁰“Deliceler nasıl toplanıp yakılırsa, çağın sonunda da böyle olacaktır. ⁴¹İnsanoğlu meleklerini gönderecek, onlar da insanları günaha düşüren her

^{xiv}“Ölçek”: Grekçe “Saton” (bkz. Birimler Cetveli).

şeyi, kötülük yapan herkesi O'nun egemenliğinden toplayıp kızgın fırına atacaklar. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır. ⁴²⁴³Doğru kişiler o zaman Babaları'nın egemenliğinde güneş gibi parlayacaklar. Kulağı olan işitsin!" ⁴⁴"Göklerin Egemenliği, tarlada saklı bir defineye benzer. Onu bulan yeniden sakladı, sevinçle koşup gitti, varını yoğunu satıp tarlayı satın aldı. ⁴⁵"Yine Göklerin Egemenliği, güzel inciler arayan bir tüccara benzer. ⁴⁶Tüccar, çok değerli bir inci bulunca gitti, varını yoğunu satıp o inciye satın aldı." ⁴⁷"Yine Göklerin Egemenliği, denize atılan ve her çeşit balığı toplayan ağa benzer. ⁴⁸Ağ dolunca onu kıyıya çekerler. Oturup işe yarayan balıkları kaplara koyar, yaramayanları atarlar. ⁴⁹Çağın sonunda da böyle olacak. Melekler gelecek, kötü kişileri doğruların arasından ayırıp kızgın fırına atacaklar. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır." ⁵⁰⁵¹İsa, "Bütün bunları anladınız mı?" diye sordu. "Evet" karşılığını verdiler. ⁵²O da onlara, "İşte böylece Göklerin Egemenliği için eğitilmiş her din bilgini, hazinesinden hem yeni hem eski değerler çıkaran bir mal sahibine benzer" dedi. ⁵³İsa bütün bu benzetmeleri anlattıktan sonra oradan ayrıldı. ⁵⁴Kendi memleketine gitti ve oradaki havrada halka öğretmeye başladı. Halk şaşış kalmıştı. "Adamın bu bilgeliği ve mucizeler yaratan gücü nereden geliyor?" diyorlardı. ⁵⁵"Marangozun oğlu değil mi bu? Annesinin adı Meryem değil mi? Yakup, Yusuf, Simun ve Yahuda O'nun kardeşleri değil mi? ⁵⁶Kızkardeşlerinin hepsi aramızda yaşamıyor mu? O halde O'nun bütün bu yaptıkları nereden geliyor?" ⁵⁷Ve gücenip O'nu reddettiler. Ama İsa onlara şöyle dedi: "Bir peygamber, kendi memleketinden ve evinden başka yerde hor görülmez." ⁵⁸İmansızlıkları yüzünden İsa orada pek fazla mucize yapmadı.

14O günlerde İsa'yla ilgili haberleri duyan bölge kralı Hirodes, adamlarına, "Bu, Vaftizci Yahya'dır" dedi. "Ölümünden dirildi. Olağanüstü güçlerin onda etkin olmasının nedeni budur." ²³Hirodes, kardeşi Filipus'un karısı Hirodiya yüzünden Yahya'yı tutuklatmış, bağlatıp zindana attırmıştı. ⁴Çünkü Yahya Hirodes'e, "O kadınla evlenmen Kutsal Yasa'ya aykırıdır" demişti. ⁵Hirodes Yahya'yı öldürtmek istemiş, ama halktan korkmuştu. Çünkü halk Yahya'yı peygamber sayıyordu. ⁶Hirodes'in doğum günü şenliği sırasında Hirodiya'nın kızı ortaya çıkıp dans etti. Bu, Hirodes'in öyle hoşuna gitti ki, ant içerek kıza ne dilerse vereceğini söyledi. ⁷⁸Kız, annesinin kışkırtmasıyla, "Bana şimdi, bir tepsi üzerinde Vaftizci Yahya'nın başını ver" dedi. ⁹Kral buna çok üzüldüyse de, konuklarının önünde içtiği anttan ötürü bu dileğin yerine getirilmesini buyurdu. ¹⁰Adam gönderip zindanda Yahya'nın başını kestirdi. ¹¹Kesik baş tepsiyle getirilip kıza verildi, kız da bunu annesine götürdü. ¹²Yahya'nın öğrencileri gelip cesedi aldılar ve gömdüler. Sonra gidip İsa'ya haber verdiler. ¹³İsa bunu duyunca, tek başına تنها bir yere çekilmek üzere bir tekneyle oradan ayrıldı. Bunu öğrenen halk, kentlerden çıkıp O'nu yaya olarak izledi. ¹⁴İsa tekneden inince büyük bir kalaba-

lık karşılaştı. Onlara acıdı ve hasta olanlarını iyileştirdi. ¹⁵Akşama doğru öğrencileri yanına gelip, "Burası ıssız bir yer" dediler, "Vakit de geç oldu. Halkı salıver de köylere gidip kendilerine yiyecek alsınlar." ¹⁶İsa, "Gitmelerine gerek yok, onlara siz yiyecek verin" dedi. ¹⁷Öğrenciler, "Burada beş ekmekle iki balıktan başka bir şeyimiz yok ki" dediler. ¹⁸İsa, "Onları buraya, bana getirin" dedi. ¹⁹Halka çayıra oturmalarını buyurduktan sonra, beş ekmekle iki balığı aldı, gözlerini göğe kaldırarak şükretti; sonra ekmekleri bölüp öğrencilerine verdi, onlar da halka dağıttılar. ²⁰Herkes yiyip doydular. Artakalan parçalardan on iki sepet dolusu topladılar. ²¹Yemek yiyenlerin sayısı, kadın ve çocuklar hariç, yaklaşık beş bin erkekti. ²²Bundan hemen sonra İsa öğrencilerine, tekneye binip kendisinden önce karşı yakaya geçmelerini buyurdu. Bu arada halkı evlerine gönderecekti. ²³Halkı gönderdikten sonra dua etmek için tek başına dağa çıktı. Akşam olurken orada yalnızdı. ²⁴O sırada tekne kıydan bir hayli uzakta ^{xv}dalgalarla boğuşuyordu. Çünkü rüzgar karşı yönden esiyordu. ²⁵Sabaha karşı ^{xvi}İsa, gölün üstünde yürüyerek onlara yaklaştı. ²⁶Öğrenciler, O'nun gölün üstünde yürüdüğünü görünce dehşete kapıldılar. "Bu bir hayalet!" diyerek korkuyla bağırıştılar. ²⁷Ama İsa hemen onlara seslenerek, "Cesur olun, benim, korkmayın!" dedi. ²⁸Petrus buna karşılık, "Ya Rab" dedi, "Eğer sen isen, buyruk ver suyun üstünden yürüyerek sana geleyim." ²⁹İsa, "Gel!" dedi. Petrus da tekneden indi, suyun üstünden yürüyerek İsa'ya yaklaştı. ³⁰Ama rüzgarın ne kadar güçlü estiğini görünce korktu, batmaya başladı. "Ya Rab, beni kurtar!" diye bağırdı. ³¹İsa hemen elini uzatıp onu tuttu. Ona, "Ey kıt imanlı, neden kuşku duydun?" dedi. ³²Onlar tekneye bindikten sonra rüzgar dindi. ³³Teknedekiler, "Sen gerçekten Tanrı'nın Oğlu'sun" diyerek O'na tapındılar. ³⁴Gölü aşip Gennesar'da karaya çıktılar. ³⁵Yöre halkı İsa'yı tanıyınca çevreye haber saldı. Bütün hastaları O'na getirdiler. ³⁶Giysisinin eteğine bir dokunsak diye yalvarıyorlardı. Dokunanların hepsi iyileşti.

15Bu sırada Yerusulim'den bazı Ferisiler ve din bilgileri İsa'ya gelip, "Öğrencilerin neden atalarımızın töresini çiğniyor?" diye sordular, "Yemekten önce ellerini yıkamıyorlar." ²³İsa onlara şu karşılığı verdi: "Ya siz, neden töreniz uğruna Tanrı buyruğunu çiğniyorsunuz? ⁴Çünkü Tanrı şöyle buyurdu: 'Annene babana saygı göstereceksin'; 'Annesine ya da babasına söven kesinlikle öldürülecektir.' ⁵Ama siz, 'Her kim anne ya da babasına, benden alacağın bütün yardım Tanrı'ya adanmıştır derse, artık babasına saygı göstermek zorunda değildir' diyorsunuz. Böylelikle, töreniz uğruna Tanrı'nın sözünü geçersiz kılmış oluyorsunuz. ⁶Ey ikiyüzlüler! Yeşaya'nın sizinle ilgili şu peygamberlik sözü ne kadar yerindedir: 'Bu halk dudaklarıyla beni

^{xv}"Bir hayli uzakta": Grekçe "Birçok stadion uzakta" (bkz. Birimler Cetveli).

^{xvi}"Sabaha karşı": Grekçe "Gecenin dördüncü nöbetinde" (bkz. Sözlük, "Saat").

sayar, Ama yürekleri benden uzak. ⁸⁹Bana boşuna taparlar. Çünkü öğrettikleri, sadece insan buyruklarıdır.” ¹⁰İsa, halkı yanına çağırıp onlara, “Dinleyin ve şunu belleyin” dedi. ¹¹“Ağızdan giren şey insanı kirletmez. İnsanı kirleten ağızdan çıkandır.” ¹²Bu sırada öğrencileri O’na gelip, “Biliyor musun?” dediler, “Ferisiler bu sözü duyunca gücendiler.” ¹³İsa şu karşılığı verdi: “Göksel Babam’ın dikmediği her fidan kökünden sökülecektir. ¹⁴Bırakın onları; onlar körlerin kör kılavuzlarıdır. Eğer kör köre kılavuzluk ederse, ikisi de çukura düşer.” ¹⁵Petrus, “Bu benzetmeyi bize açıkla” dedi. ¹⁶“Siz de mi hâlâ anlamıyorsunuz?” diye sordu İsa. ¹⁷“Ağza giren her şeyin mideye indiğini, oradan da helaya atıldığını bilmiyor musunuz? ¹⁸Ne var ki ağızdan çıkan, yürekte kaynaqlanır. İnsanı kirleten de budur. ¹⁹Çünkü kötü düşünceler, cinayet, zina, fuhuş, hırsızlık, yalan yere tanıklık ve iftira hep yürekte kaynaqlanır. ²⁰İnsanı kirleten bunlardır. Yıkılmamış ellerle yemek yemek insanı kirletmez.” ²¹İsa oradan ayrılıp Sur ve Sayda bölgesine geçti. ²²O yöreden Kenanlı bir kadın İsa’ya gelip, “Ya Rab, ey Davut Oğlu, halime acı! Kızım cine tutuldu, çok kötü durumda” diye feryat etti. ²³İsa kadına hiçbir karşılık vermedi. Öğrencileri yaklaşip, “Sal şunu, gitsin!” diye rica ettiler. “Arkamızdan bağırıp duruyor.” ²⁴İsa, “Ben yalnız İsrail halkının kaybolmuş koyunlarına gönderildim” diye yanıtladı. ²⁵Kadın ise yaklaşip, “Ya Rab, bana yardım et!” diyerek O’nun önünde yere kapandı ^{xvii}. ²⁶İsa ona, “Çocukların ekmeğini alıp köpeklere atmak doğru değildir” dedi. ²⁷Kadın, “Haklısın, ya Rab” dedi. “Ama köpekler de efendilerinin sofrasından düşen kırıntıları yer.” ²⁸O zaman İsa ona şu karşılığı verdi: “Ey kadın, imanın büyük! Dilediğin gibi olsun.” Ve kadının kızı o saatte iyileşti. ²⁹İsa oradan ayrıldı, Celile Gölü’nün kıyısından geçerek dağa çıkıp oturdu. ³⁰Yanına büyük bir kalabalık geldi. Beraberlerinde kötürüm, kör, çolak, dilsiz ve daha birçok hasta getirdiler. Hastaları O’nun ayaklarının dibine bıraktılar. O da onları iyileştirdi. ³¹Halk, dilsizlerin konuştuğunu, çolakların iyileştiğini, körlerin gördüğünü, kötürümlerin yürüdüğünü görünce şaşı ve İsrail’in Tanrısı’nı yüceltti. ³²İsa öğrencilerini yanına çağırıp, “Halka acıyorum” dedi. “Üç gündür yanımdalar, yiyecek hiçbir şeyleri yok. Onları aç evlerine göndermek istemiyorum, yolda bayılabilirler.” ³³Öğrenciler kendisine, “Böyle ıssız bir yerde bu kadar kalabalığı doyuracak ekmeği nereden bulalım?” dediler. ³⁴İsa, “Kaç ekmeğiniz var?” diye sordu. “Yedi ekmele birkaç küçük balığımız var” dediler. ³⁵Bunun üzerine İsa, halka yere oturmalarını buyurdu. ³⁶Yedi ekmele balıkları aldı, şükredip bunları böldü, öğrencilerine verdi. Onlar da halka dağıttılar. ³⁷Herkes yiyip doydular. Artakalan parçalardan yedi küfe dolusu topladılar. ³⁸Yemek yiyenlerin sayısı, kadın ve çocuklar hariç, dört bin erkekti. ³⁹İsa, halkı evlerine gönderdikten sonra tekneye binip Magadan bölgesine geçti.

16Ferisiler’le Sadukiler İsa’nın yanına geldiler. O’nu de-

^{xvii}“O’nun önünde yere kapandı” ya da “O’na tapındı”.

nemek amacıyla kendilerine gökten bir belirti göstermesini istediler. ²İsa onlara şu karşılığı verdi: “Akşam, ‘Gökyüzü kızıl olduğuna göre hava iyi olacak’ dersiniz. ³Sabah, ‘Bugün gök kızıl ve bulutlu, hava bozacak’ dersiniz. Gökyüzünün görünümünü yorumlayabiliyorsunuz da, zamanın belirtilerini yorumlayamıyor musunuz? ⁴Kötü ve vefasız kuşak bir belirti istiyor! Ama ona Yunus’un belirtisinden başka bir belirti gösterilmeyecek.” Sonra İsa onları bırakıp gitti. ⁵Öğrenciler gölün karşı yakasına geçerken ekmeği almayı unutmuşlardı. ⁶İsa onlara, “Dikkatli olun, Ferisiler’in ve Sadukiler’in mayasından kaçın!” dedi. ⁷Onlar ise kendi aralarında tartışarak, “Ekmeği almadığımız için böyle diyor” dediler. ⁸Bunun farkında olan İsa şöyle dedi: “Ey kıt imanlılar! Ekmeğiniz yok diye niçin tartışıyorsunuz? ⁹Hâlâ anlamıyor musunuz? Beş ekmele beş bin kişinin doyduğunu, kaç sepet dolusu yemek fazlası topladığınızı hatırlamıyor musunuz? Yedi ekmele dört bin kişinin doyduğunu, kaç küfe dolusu yemek fazlası topladığınızı hatırlamıyor musunuz? ¹⁰Ben size, ‘Ferisiler’in ve Sadukiler’in mayasından kaçın!’ derken, ekmeğe söz etmediğimi nasıl olur da anlamazsınız?” ¹²Ekmeği mayasından değil de, Ferisiler’le Sadukiler’in öğretisinden kaçın dediğini o zaman anladılar. ¹³İsa, Filipus Sezariyesi bölgesine geldiğinde öğrencilerine şunu sordu: “Halk, İnsanoğlu’nun* kim olduğunu söylüyor?” ¹⁴Öğrencileri şu karşılığı verdiler: “Kimi Vaftizci Yahya, kimi İlyas, kimi de Yeremya ya da peygamberlerden biridir diyor.” ¹⁵İsa onlara, “Siz ne dersiniz” dedi, “Sizce ben kimim?” ¹⁶Simun Petrus, “Sen, yaşayan Tanrı’nın Oğlu Mesih’sin*” yanıtını verdi. ¹⁷İsa ona, “Ne mutlu sana, Yunus oğlu Simun!” dedi. “Bu sırrı sana açan insan ^{xviii} değil, göklerdeki Babam’dır. ¹⁸Ben de sana şunu söyleyeyim, sen Petrus’un ^{xix} ve ben kilisemi bu kayanın ^{xx} üzerine kuracağım. Ölüler diyarının kapıları ona karşı direnemeyecek. ¹⁹Göklerin Egemenliği’nin anahtarlarını sana vereceğim. Yeryüzünde bağlayacağın her şey göklerde de bağlanmış olacak; yeryüzünde çözeceğin her şey göklerde de çözülmüş olacak.” ²⁰Bu sözlerden sonra İsa, kendisinin Mesih olduğunu kimseye söylememeleri için öğrencilerini uyardı. ²¹Bundan sonra İsa, kendisinin Yeruşalim’e gitmesi, ileri gelenler, başkâhinler ve din bilginlerinin elinden çok acı çekmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektiğini öğrencilerine anlatmaya başladı. ²²Bunun üzerine Petrus O’nu bir kenara çekip azarlamaya başladı. “Tanrı korusun, ya Rab! Senin başına asla böyle bir şey gelmeyecek!” dedi. ²³Ama İsa Petrus’a dönüp, “Çekil önümden, Şeytan!” dedi, “Bana engel oluyorsun. Düşüncelerin Tanrı’ya değil, insana özgüdür.” ²⁴Sonra İsa, öğrencilerine şunları söyledi: “Ardımdan gelmek isteyen kendini inkâr etsin, çarmıhını yüklenip beni izlesin. ²⁵Canını kurtarmak isteyen onu yitirecek, canını benim uğruma yitiren ise onu kurtaracaktır. ²⁶İnsan bütün dünyayı kazanıp da canından

^{xviii}“İnsan”: Grekçe “Et ve kan”.

^{xix}“Petrus”: Grekçe “Petros”, yani “Kaya parçası, taş”.

^{xx}“Kaya”: Grekçe “Petra”, yani “Büyük taş kütleli, kaya”.

olursa, bunun kendisine ne yararı olur? İnsan kendi canına karşılık ne verebilir? ²⁷İnsanoğlu, Babası'nın görkemi içinde melekleriyle gelecek ve herkese, yaptığının karşılığını verecektir. ²⁸Size doğrusunu söyleyeyim, burada bulunanlar arasında, İnsanoğlu'nun kendi egemenliği içinde gelişini görmeden ölümü tatmayacak olanlar var.”

17Altı gün sonra İsa, yanına yalnız Petrus, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'yı alarak yüksek bir dağa çıktı. ²Onların gözü önünde İsa'nın görünümü değişti. Yüzü güneş gibi parladı, giysileri ışık gibi bembeyaz oldu. ³O anda Musa'yla İlyas öğrencilere göründü. İsa'yla konuşuyorlardı. ⁴Petrus İsa'ya, “Ya Rab” dedi, “Burada bulunmamız ne iyi oldu! İstersen burada üç çardak kurayım: Biri sana, biri Musa'ya, biri de İlyas'a.” ⁵Petrus daha konuşurken parlak bir bulut onlara gölge saldı. Buluttan gelen bir ses, “Sevgili Oğlum budur, O'ndan hoşnudum. O'nu dinleyin!” dedi. ⁶Öğrenciler bunu işitince, dehşet içinde yüzüstü yere kapandılar. ⁷İsa gelip onlara dokundu, “Kalkın, korkmayın!” dedi. ⁸Başlarını kaldırıncı İsa'dan başka kimseyi göremediler. ⁹Dağdan inerlerken İsa onlara, “İnsanoğlu* ölümünden dirilmeden, gördüklerinizi kimseye söylemeyin” diye buyurdu. ¹⁰Öğrencileri O'na şunu sordular: “Peki, din bilgileri neden önce İlyas'ın gelmesi gerektiğini söylüyorlar?” ¹¹İsa, “İlyas gerçekten gelecek ve her şeyi yeniden düzene koyacak” diye yanıtladı. ¹²“Size şunu söyleyeyim, İlyas zaten geldi, ama onu tanımadılar, ona yapmadıklarını bırakmadılar. Aynı şekilde İnsanoğlu da onların elinden acı çekecektir.” ¹³O zaman öğrenciler İsa'nın kendilerine Vaftizci Yahya'dan söz ettiğini anladılar. ¹⁴Kalabalığın yanına vardıklarında bir adam İsa'ya yaklaşip önünde diz çöktü. ¹⁵“Ya Rab” dedi, “Oğlumun haline acı! Sarası var, çok acı çekiyor. Sık sık ateşe, suya düşüyor. ¹⁶Onu senin öğrencilerine getirdim, ama iyileştiremediler.” ¹⁷İsa, “Ey imansız ve sapmış kuşak!” dedi. “Sizinle daha ne kadar kalacağım? Size daha ne kadar katlanacağım? Çocuğu buraya, bana getirin.” ¹⁸İsa cini azarlayınca, cin çocuktan çıktı, çocuk o anda iyileşti. ¹⁹Sonra öğrenciler tek başlarına İsa'ya gelip, “Biz cini neden kovamadık?” diye sordular. ²⁰İsa, “İmanınız kıt olduğu için” karşılığını verdi. “Size doğrusunu söyleyeyim, bir hardal tanesi kadar imanınız olsa şu dağa, ‘Buradan şuraya göç’ dersiniz, göçer; sizin için imkânsız bir şey olmayacaktır.” ^{xxi} ²¹²²Celile’de bir araya geldiklerinde İsa onlara, “İnsanoğlu*, insanların eline teslim edilecek ve öldürülecek, ama üçüncü gün dirilecek” dedi. Öğrenciler buna çok keuderlendiler. ²³²⁴Kefarnahum’a geldiklerinde, iki dirhemlik tapınak vergisini ^{xxii} toplayanlar Petrus'a gelip, “Öğretmeniniz tapınak vergisini ödüyor, değil mi?” diye sordular. ²⁵Petrus, “Ödüyor” dedi. Petrus eve gelince, daha kendisi bir şey söylemeden İsa ona, “Simun, ne dersin?” dedi.

^{xxi}Birçok Grekçe elyazması, “Ama bu tür cinler ancak dua ve oruçla kovulabilir” sözlerini de içerir.

^{xxii}“İki dirhemlik tapınak vergisi”: Grekçe “Didrahma” (bkz. Birimler Cetveli).

“Dünya kralları gümrük ya da vergiyi kimlerden alır? Kendi oğullarından mı, yabancılardan mı?” ²⁶Petrus'un, “Yabancılardan” demesi üzerine İsa, “O halde oğullar muafıdır” dedi. ²⁷“Ama vergi toplayanları gücendirmeyelim. Gölge gidip oltamı at. Tuttuğun ilk balığı çıkar, onun ağzını aç, dört dirhemlik bir akçe ^{xxiii} bulacaksın. Parayı al, ikimizin vergisi olarak onlara ver.”

18Bu sırada öğrencileri İsa'ya yaklaşip, “Göklerin Egemenliği'nde en büyük kimdir?” diye sordular. ²İsa, yanına küçük bir çocuk çağırıp, onu orta yere dikip şöyle dedi: “Size doğrusunu söyleyeyim, yolunuzdan dönüp küçük çocuklar gibi olmazsanız, Göklerin Egemenliği'ne asla giremezsiniz. ³Kim bu çocuk gibi alçakgönüllü olursa, Göklerin Egemenliği'nde en büyük odur. ⁵Böyle bir çocuğu benim adım uğruna kabul eden, beni kabul etmiş olur. ⁶“Ama kim bana iman eden bu küçüklerden birini günaha düşürürse, boynuna kocaman bir değirmen taşı asılıp denizin dibine atılması kendisi için daha iyi olur. ⁷İnsanı günaha düşüren tuzaklardan ötürü vay dünyanın haline! Böyle tuzakların olması kaçınılmazdır. Ama bu tuzaklara aracılık eden kişinin vay haline! ⁸“Eğer elin ya da ayağın günah işlemene neden olursa, onu kesip at. Tek el, tek ayakla yaşama kavuşman, iki elle, iki ayakla sönmez ateşe atılmadan iyidir. ⁹Eğer gözün günah işlemene neden olursa, onu çıkar at. Tek gözle yaşama kavuşman, iki gözle cehennem ateşine atılmadan iyidir. ¹⁰“Bu küçüklerden birini bile hor görmekten sakının! Size şunu söyleyeyim, onların göklerdeki melekleri, göklerdeki Babam'ın yüzünü her zaman görürler.” ^{xxiv} ¹¹¹²“Siz ne dersiniz? Bir adamın yüz koyunu olsa ve bunlardan biri yolunu şaşırırsa, doksan dokuzunu dağlarda bırakıp yolunu şaşırana aramaya gitmez mi? ¹³Size doğrusunu söyleyeyim, eğer onu bulursa, yolunu şaşırma-mış doksan dokuz koyun için sevindiğinden daha çok onun için sevinir. ¹⁴Bunun gibi, göklerdeki Babanız da bu küçüklerden hiçbirinin kaybolmasını istemez.” ¹⁵“Eğer kardeşin sana karşı günah işlerse, ona git, suçunu kendisine göster. Her şey yalnız ikinizin arasında kalsın. Kardeşin seni dinlerse, onu kazanmış olursun. ¹⁶Ama dinlemezse, yanına bir ya da iki kişi daha al ki, söylenen her şey iki ya da üç tanığın sözüyle doğrulansın. ¹⁷Onları da dinlemezse, durumu inanlılar topluluğuna bildir. Topluluğu da dinlemezse, onu putperest ya da vergi görevlisi say. ¹⁸“Size doğrusunu söyleyeyim, yeryüzünde bağlayacağınız her şey gökte de bağlanmış olacak. Yeryüzünde çezeceğiniz her şey gökte de çözülmüş olacak. ¹⁹Yine size şunu söyleyeyim, yeryüzünde aranızdan iki kişi, dileyebilecekleri herhangi bir şey için anlaşsarlarsa, göklerdeki Babam dileklerini yerine getirir. ²⁰Nerede iki ya da üç kişi benim adıyla toplanırsa, ben de orada, aralarındayim.” ²¹Bunun üzerine Petrus İsa'ya gelip, “Ya

^{xxiii}“Dört dirhemlik bir akçe”: Grekçe “Bir statir” (bkz. Birimler Cetveli).

^{xxiv}Birçok Grekçe elyazması, “İnsanoğlu, kaybolanı kurtarmak için geldi” sözlerini de içerir.

Rab” dedi, “Kardeşim bana karşı kaç kez günah işlerse onu bağışlamalıyım? Yedi kez mi?”²² İsa, “Yedi kez değil” dedi. “Yetmiş kere yedi kez derim sana.”²³ Şöyle ki, Göklerin Egemenliği, köleleriyle hesaplaşmak isteyen bir krala benzer. ²⁴Kral hesap görmeye başladığında kendisine, borcu on bin talantı bulan bir köle getirildi. ²⁵Kölenin ödeme gücü olmadığından efendisi onun, karısının, çocuklarının ve bütün malının satılıp borcun ödenmesini buyurdu. ²⁶Köle yere kapanıp efendisine, ‘Ne olur, sabret! Bütün borcumu ödeyeceğim’ dedi. ²⁷Efendisi köleye acıdı, borcunu bağışlayıp onu salıverdi. ²⁸“Ama köle çıkıp gitti, kendisine yüz dinar borcu olan başka bir köleye rastladı. Onu yakalayıp, ‘Borcunu öde’ diyerek boğazına sarıldı. ²⁹Bu köle yüzüstü yere kapandı, ‘Ne olur, sabret! Borcumu ödeyeceğim’ diye yalvardı. ³⁰Ama ilk köle bunu reddetti. Gitti, borcunu ödeyinceye dek adamı zindana kapattı. ³¹Öteki köleler, olanları görünce çok üzüldüler. Efendilerine gidip bütün olup bitenleri anlattılar. ³²“Bunun üzerine efendisi köleyi yanına çağırdı. ‘Ey kötü köle!’ dedi. ‘Bana yalvardığın için bütün borcunu bağışladım. ³³Benim sana acıdığım gibi, senin de köle arkadaşına acıman gerekmez miydi?’ ³⁴Bu öfkeyle efendisi, bütün borcunu ödeyinceye dek onu işkencecilere teslim etti. ³⁵“Eğer her biriniz kardeşini gönülden bağışlamazsa, göksel Babam da size öyle davranacaktır.”

19İsa konuşmasını bitirdikten sonra Celile’den ayrılıp Yahudiye’nin* Şeria Irmağı’nın karşı yakasındaki topraklarına geçti. ²Büyük halk toplulukları da O’nun ardından gitti. Hasta olanları orada iyileştirdi. ³İsa’nın yanına gelen bazı Ferisiler, O’nu denemek amacıyla şunu sordular: “Bir adamın, herhangi bir nedenle karısını boşaması Kutsal Yasa’ya uygun mudur?” ⁴İsa şu karşılığı verdi: “Kutsal Yazılar’ı okumadınız mı? Yaradan başlangıçtan ‘İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı’ ve şöyle dedi: ‘Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.’ ⁵⁶Şöyle ki, onlar artık iki değil, tek bendir. O halde Tanrı’nın birleştirdiğini, insan ayırmasın.” ⁷Ferisiler İsa’ya, “Öyleyse” dediler, “Musa neden erkeğin boşanma belgesi verip karısını boşayabileceğini söyledi?” ⁸İsa onlara, “İnatçı olduğunuz için Musa karılarınızı boşamanıza izin verdi” dedi. “Başlangıçta bu böyle değildi. ⁹Ben size şunu söyleyeyim, karısını fuhuştan başka bir nedenle boşayıp başkasıyla evlenen, zina etmiş olur. Boşanan kadınla evlenen de zina etmiş olur^{xxv}.” ¹⁰Öğrenciler İsa’ya, “Eğer erkekle karısı arasındaki ilişki buysa, hiç evlenmemek daha iyi!” dediler. ¹¹İsa onlara, “Herkes bu sözü kabul edemez, ancak Tanrı’nın güç verdiği kişiler kabul edebilir” dedi. ¹²“Çünkü kimisi doğuştan hadımdır, kimisi insanlar tarafından hadım edilir, kimisi de Göklerin Egemenliği uğruna kendini hadım sayar. Bunu kabul edebilen etsin!” ¹³O sırada bazıları küçük çocukları İsa’nın yanına getirdiler; ellerini onların üzerine koyup dua etmesini iste-

^{xxv}“Boşanan kadınla evlenen de zina etmiş olur” sözleri birçok Grekçe elyazmasında yoktur.

diler. Öğrenciler onları azarlayınca İsa, “Bırakın çocukları” dedi. “Bana gelmelerine engel olmayın! Çünkü Göklerin Egemenliği böylelerindir.”¹⁴¹⁵ Ellerini onların üzerine koyduktan sonra oradan ayrıldı. ¹⁶Adamın biri İsa’ya gelip, “Öğretmenim, sonsuz yaşama kavuşmak için nasıl bir iyilik yapmalıyım?” diye sordu. ¹⁷İsa, “Bana neden iyilik hakkında soru soruyorsun?” dedi. “İyi olan yalnız biri var. Yaşama kavuşmak istiyorsan, O’nun buyruklarını yerine getir.” ¹⁸“Hangi buyrukları?” diye sordu adam. İsa şu karşılığı verdi: “‘Adam öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin’ ve ‘Komşunu kendin gibi seveceksin.’”¹⁹²⁰ Genç adam, “Bunların hepsini yerine getirdim” dedi, “Daha ne eksikim var?” ²¹İsa ona, “Eğer eksiksiz olmak istiyorsan, git, varını yoğunu sat, parasını yoksullara ver; böylece göklerde hazinen olur. Sonra gel, beni izle” dedi. ²²Genç adam bu sözleri işitince üzüntü içinde oradan uzaklaştı. Çünkü çok malı vardı. ²³İsa öğrencilerine, “Size doğrusunu söyleyeyim” dedi, “Zengin kişi Göklerin Egemenliği’ne zor girecek. ²⁴Yine şunu söyleyeyim ki, devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginin Tanrı Egemenliği’ne girmesinden daha kolaydır.” ²⁵Bunu işiten öğrenciler büsbütün şaşkınlara, “Öyleyse kim kurtulabilir?” diye sordular. ²⁶İsa onlara bakarak, “İnsanlar için bu imkânsız, ama Tanrı için her şey mümkündür” dedi. ²⁷Bunun üzerine Petrus O’na, “Bak” dedi, “Biz her şeyi bırakıp senin ardından geldik, kazancımız ne olacak?” ²⁸İsa onlara, “Size doğrusunu söyleyeyim” dedi, “Her şey yenilediğinde, İnsanoglu görkemli tahtına oturduğunda, siz, evet ardından gelen sizler, on iki tahta oturup İsrail’in on iki oymağını yargılayacaksınız. ²⁹Benim adım uğruna evlerini, kardeşlerini, anne ya da babasını, çocuklarını ya da topraklarını bırakan herkes, bunların yüz katını elde edecek ve sonsuz yaşamı miras alacak. ³⁰Ne var ki, birincilerin birçoğu sonuncu, sonuncuların birçoğu da birinci olacak.”

20“Göklerin Egemenliği, sabah erkenden bağında çalışacak işçi aramaya çıkan toprak sahibine benzer. ²Adam, işçilerle günlüğü bir dinara anlaşıp onları bağına gönderdi. ³“Saat* dokuzda doğru tekrar dışarı çıktı, çarşı meydanında boş duran başka adamlar gördü. ⁴Onlara, ‘Siz de bağa gidip çalışın. Hakkımız neyse, veririm’ dedi, onlar da bağa gittiler. “Öğleyin ve saat üçe doğru yine çıkıp aynı şeyi yaptı. ⁵⁶Saat beşe doğru çıkınca, orada duran başka işçiler gördü. Onlara, ‘Neden bütün gün burada boş duruyorsunuz?’ diye sordu. ⁷“‘Kimse bize iş vermedi ki’ dediler. “Onlara, ‘Siz de bağa gidin, çalışın’ dedi. ⁸“Akşam olunca, bağın sahibi kâhyasına, ‘İşçileri çağır’ dedi. ‘Sonuncudan başlayarak ilkinde kadar, hepsine ücretlerini ver.’ ⁹“Saat beşe doğru işe başlayanlar gelip kâhyadan birer dinar aldılar. ¹⁰İlk başlayanlar gelince daha çok alacaklarını sandılar, ama onlara da birer dinar verildi. ¹¹Paralarını alınca bağ sahibine söylenmeye başladılar: ¹²‘En son çalışanlar yalnız bir saat çalıştı’ dediler. ‘Ama onları günün yükünü ve sıcakımı çe-

ken bizlerle bir tuttun!"¹³ "Bağ sahibi onlardan birine şöyle karşılık verdi: 'Arkadaş, sana haksızlık etmiyorum ki! Seninle bir dinara anlaşmadık mı?'¹⁴ "Hakkını al, git! Sana verdiğimi sonuncuya da vermek istiyorum."¹⁵ Kendi paramla istediğimi yapmaya hakkım yok mu? Yoksa cömertliğimi kışkırtıyor musun?"¹⁶ "İşte böylece sonuncular birinci, birinciler de sonuncu olacak."¹⁷ İsa Yerusâlim'e giderken, yolda on iki öğrencisini bir yana çekip onlara özel olarak şunu söyledi: "Şimdi Yerusâlim'e gidiyoruz. İnsanoğlu, başkâhinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilecek, onlar da O'nu ölüm cezasına çarptıracaklar."¹⁸¹⁹ O'nunla alay etmeleri, kamçılıyıp çarpmıha germeleri için O'nu öteki uluslara teslim edecekler. Ne var ki O, üçüncü gün dirilecek."²⁰ O sırada Zebedi oğullarının annesi oğullarıyla birlikte İsa'ya yaklaştı. Önünde yere kapanarak kendisinden bir dileği olduğunu söyledi.²¹ İsa kadına, "Ne istiyorsun?" diye sordu. Kadın, "Buyruk ver, senin egemenliğinde bu iki oğlundan biri sağında, biri solunda otursun" dedi.²² "Siz ne dilediğinizi bilmiyorsunuz" diye karşılık verdi İsa. "Benim içeceğim kâseden siz içebilir misiniz?" "Evet, içebiliriz" dediler.²³ İsa onlara, "Elbette benim kâsemden içeceksiniz" dedi, "Ama sağında ya da solunda oturmanıza izin vermek benim elimde değil. Babam bu yerleri belirli kişiler için hazırlamıştır."²⁴ Bunu işiten on öğrenci iki kardeşe kızdılar.²⁵ Ama İsa onları yanına çağırıp şöyle dedi: "Bilirsiniz ki, ulusların önderleri onlara egemen kesilir, ileri gelenleri de ağırlıklarını hissettirirler."²⁶ Sizin aranızda böyle olmayacak. Aranızda büyük olmak isteyen, ötekilerin hizmetkârı olsun.²⁷ Aranızda birinci olmak isteyen, ötekilerin kulu olsun.²⁸ Nitekim İnsanoğlu, hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve canını birçokları için fide olarak vermeye geldi."²⁹ Eriha'dan ayrılırken büyük bir kalabalık İsa'nın ardından gitti.³⁰ Yol kenarında oturan iki kör, İsa'nın oradan geçmekte olduğunu duyunca, "Ya Rab, ey Davut Oğlu, halimize acı!" diye bağırdılar.³¹ Kalabalık onları azarlayarak susturmak istediye de onlar, "Ya Rab, ey Davut Oğlu, halimize acı!" diyerek daha çok bağırdılar.³² İsa durup onları çağırdı. "Sizin için ne yapmamı istiyorsunuz?" diye sordu.³³ Onlar da, "Ya Rab, gözlerimiz açılın" dediler.³⁴ İsa onlara acıdı, gözlerine dokundu. O anda yeniden görmeye başladılar ve O'nun ardından gittiler.

21 Yerusâlim'e yaklaşıp Zeytin Dağı'nın yamacındaki Beytfaci Köyü'ne geldiklerinde İsa, iki öğrencisini önden gönderdi. Onlara, "Karşımızdaki köye gidin" dedi, "Hemen orada bağlı bir dişi eşek ve yanında bir sığa bulacaksınız. Onları çözüp bana getirin."²³ Size bir şey diyen olursa, 'Rab'bin bunlara ihtiyacı var, hemen geri gönderecek' dersiniz."⁴ Bu olay, peygamber aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelsin diye oldu:⁵ "Siyon* kızına deyin ki, 'İşte, alçakgönüllü Kralın, Eşeğe, evet sıpaya, Eşek yavrusuna binmiş Sana geliyor.'" ⁶ Öğrenciler gidip İsa'nın kendilerine buyurduğu gibi yaptılar. ⁷ Eşekle sıpayı getirip üzerlerine giysilerini yaydılar, İsa sıpaya bindi. ⁸ Halkın büyük bir

bölümü giysilerini yolun üzerine serdi. Bazıları da ağaçlardan dal kesip yola seriyordu.⁹ Önden giden ve arkadan gelen kalabalıklar şöyle bağırdılar: "Davut Oğlu'na hozana! Rab'bin adıyla gelene övgüler olsun, En yücelerde hozana!"¹⁰ İsa Yerusâlim'e girdiği zaman bütün kent, "Bu kimdir?" diyerek çalkandı.¹¹ Kalabalıklar, "Bu, Celile'nin Nasıra Kenti'nden Peygamber İsa'dır" diyordu.¹² İsa, tapınağın avlusuna girerek oradaki bütün alıcı ve satıcıları dışarı kovdu. Para bozanların masalarını, güvercin satanların sehpalarını devirdi.¹³ Onlara şöyle dedi: "Evime dua evi denecek" diye yazılmıştır. Ama siz onu haydut inine çevirdiniz!"¹⁴ İsa tapınaktayken kendisine gelen kör ve kötürümleri iyileştirdi.¹⁵ Ne var ki, başkâhinlerle din bilginleri, O'nun yarattığı harikaları ve tapınakta, "Davut Oğlu'na hozana!" diye bağıran çocukları görünce öfkeleniler.¹⁶ İsa'ya, "Bunların ne söylediğini duyuyor musun?" diye sordular. "Duyuyorum" dedi İsa. "Siz şu sözü hiç okumadınız mı? 'Küçük çocukların ve emziktekilerin dudaklarından kendine övgüler döktürdün.'" ¹⁷ İsa onları bırakıp kentten çıktı. Beytanya'ya dönüp geceyi orada geçirdi.¹⁸ İsa sabah erkenden kente dönerken acıkmıştı.¹⁹ Yol kenarında gördüğü bir incir ağacına yaklaştı. Ağaçta yapraktan başka bir şey bulamayınca ağaca, "Artık sonsuza dek sende meyve yetişmesin!" dedi. İncir ağacı o anda kurudu.²⁰ Öğrenciler bunu görünce şaşkına döndüler. "İncir ağacı birdenbire nasıl kurudu?" diye sordular.²¹ İsa onlara şu karşılığı verdi: "Size doğrusunu söyleyeyim, eğer imanınız olur da kuşku duymazsanız, yalnız incir ağacına olamı yapmakla kalmazsınız; şu dağa, 'Kalk, denize atıl' dersiniz, dediğiniz olacaktır."²² İmanla dua ederseniz, dilediğiniz her şeyi alırsınız."²³ İsa tapınağa girmiş öğretiyordu. Bu sırada başkâhinler ve halkın ileri gelenleri O'nun yanına gelerek, "Bunları hangi yetkiyle yapıyorsun, bu yetkiyi sana kim verdi?" diye sordular.²⁴ İsa onlara şu karşılığı verdi: "Ben de size bir soru soracağım. Bana yanıt verirseniz, ben de size bunları hangi yetkiyle yaptığımı söylerim."²⁵ Yahya'nın vaftiz etme yetkisi^{xxvi} nereden geldi, Tanrı'dan mı^{xxvii}, insanlardan mı?" Bunu aralarında şöyle tartışmaya başladılar: "Tanrı'dan" dersek, bize, "Öyleyse ona niçin inanmadınız?" diyecek.²⁶ Yok eğer 'İnsanlardan' dersek... Halkın tepkisinden korkuyoruz. Çünkü herkes Yahya'yı peygamber sayıyor."²⁷ İsa'ya, "Bilmiyoruz" diye yanıt verdiler. İsa, "Ben de size bunları hangi yetkiyle yaptığımı söylemeyeceğim" dedi.²⁸ "Ama şuna ne dersiniz? Bir adamın iki oğlu vardı. Adam birincisine gidip, 'Oğlum, git bugün bağda çalış' dedi."²⁹ "Oğlu, 'Gitmem!' dedi. Ama sonra pişman olup gitti."³⁰ "Adam ikinci oğluna gidip aynı şeyi söyledi. O, 'Olur, efendim' dedi, ama gitmedi."³¹ "İkisinden hangisi babasının isteğini yerine getirmiş oldu?" "Birincisi" diye karşılık verdiler. İsa da onlara, "Size doğrusunu söyleyeyim, vergi görevlileriyle fahişeler, Tanrı'nın Egemenliği'ne sizden önce giriyorlar" dedi.³² "Yahya size doğruluk yolunu göstermeye

^{xxvi}"Yahya'nın vaftiz etme yetkisi": Grekçe "Yahya'nın vaftizi".
^{xxvii}"Tanrı'dan mı": Grekçe "Gökten mi".

geldi, ona inanmadınız. Oysa vergi görevlileriyle fahişeler ona inandılar. Siz bunu gördükten sonra bile pişman olup ona inanmadınız.”³³“Bir benzetme daha dinleyin: Toprak sahibi bir adam, bağ dikti, çevresini çitle çevirdi, üzüm sıkma çukuru kazdı, bir de bekçi kulesi yaptı. Sonra bağı bağcılara kiralayıp yolculuğa çıktı.³⁴Bağbozumu yaklaşıncı, üründen kendisine düşeni almaları için kölelerini bağcılara yolladı.³⁵Bağcılar adamın kölelerini yakaladı, birini dövdü, birini öldürdü, ötekini de taşıladı.³⁶Bağ sahibi bu kez ilkinden daha çok sayıda köle yolladı. Bağcılar bunlara da aynı şeyi yaptılar.³⁷Sonunda bağ sahibi, ‘Oğlumı sayarlar’ diyerek bağcılara onu yolladı.³⁸“Ama bağcılar adamın oğlunu görünce birbirlerine, ‘Mirasçı bu; gelin, onu öldürüp mirasına konalım’ dediler.³⁹Böylece onu yakaladılar, bağdan atıp öldürdüler.⁴⁰Bu durumda bağın sahibi geldiği zaman bağcılara ne yapacak?”⁴¹İsa’ya şu karşılığı verdiler: “Bu korkunç adamları korkunç bir şekilde yok edecek; bağı da, ürününü kendisine zamanında verecek olan başka bağcılara kiralayacak.”⁴²İsa onlara şunu sordu: “Kutsal Yazılar’da şu sözleri hiç okumadınız mı? ‘Yapıcıların reddettiği taş, İşte köşenin baş taşı oldu. Rab’bin işidir bu, Gözümüzde harika bir iş!’⁴³“Bu nedenle size şunu söyleyeyim, Tanrı’nın Egemenliği sizden alınacak ve bunun ürünlerini yetiştiren bir ulusa verilecek.⁴⁴“Bu taşın üzerine düşen, paramparça olacak; taş da kimin üzerine düşerse, onu ezip toz edecek.”⁴⁵Başkâhinler ve Ferisiler, İsa’nın anlattığı benzetmeleri duyunca bunları kendileri için söylediğini anladılar.⁴⁶O’nu tutuklamak istedilerse de, halkın tepkisinden korktular. Çünkü halk, O’nu peygamber sayıyordu.

22İsa söz alıp onlara yine benzetmelerle şöyle seslendi: “Göklerin Egemenliği, oğlu için düğün şöleni hazırlayan bir krala benzer.²³Kral şölene davet ettiklerini çağırarak üzere kölelerini gönderdi, ama davetliler gelmek istemedi.⁴Kral yine başka kölelerini gönderirken onlara dedi ki, ‘Davetlilere şunu söyleyin: Bakın, ben ziyafetimi hazırladım. Sığırlarım, besili hayvanlarım kesildi. Her şey hazır, buyrun şölene!’⁵“Ama davetliler aldırmadılar. Biri tarlasına, biri ticaretine gitti.⁶Öbürleri de kralın kölelerini yakalayıp hırpaladılar ve öldürdüler.⁷Kral öfkelenildi. Ordularını gönderip o katilleri yok etti, kentlerini ateşe verdi.⁸“Sonra kölelerine şöyle dedi: ‘Düğün şöleni hazır, ama çağırıklarım buna layık değilmiş.⁹Gidin yol kavşaklarına, kimi bulursanız düğüne çağırın.’¹⁰Böylece köleler yollara döküldü, iyi kötü kimi buldularsa, hepsini topladılar. Düğün yeri konuklarla doldu.¹¹“Kral konukları görmeye geldiğinde, orada düğün giysisi giymemiş bir adam gördü.¹²Ona, ‘Arkadaş, düğün giysisi giymeden buraya nasıl girdin?’ diye sorunca, adamın dili tutuldu.¹³“O zaman kral, uşaklarına, ‘Şunun ellerini ayaklarını bağlayın, dışarıya, karanlığa atın!’ dedi. ‘Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır.’¹⁴“Çünkü çağırılanlar çok, ama seçilenler azdır.”¹⁵Bunun üzerine Ferisiler çıkıp gittiler. İsa’yı, kendi söyleyeceği sözlerle tuzağa düşürmek amacıyla düzen

kurdular.¹⁶Hirodes yanlılarıyla birlikte gönderdikleri kendi öğrencileri İsa’ya gelip, “Öğretmenimiz” dediler, “Senin dürüst biri olduğunu, Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini, kimseyi kayırmadığını biliyoruz. Çünkü insanlar arasında ayırım yapmazsın.¹⁷Peki, söyle bize, sence Sezar’a* vergi vermek Kutsal Yasa’ya uygun mu, değil mi?”¹⁸İsa onların kötü niyetlerini bildiğinden, “Ey ikiyüzlüler!” dedi. “Beni neden deniyorsunuz?¹⁹Vergi öderken kullandığımız parayı gösterin bana!” O’na bir dinar getirdiler.²⁰İsa, “Bu resim, bu yazı kimin?” diye sordu.²¹“Sezar’ın” dediler. O zaman İsa, “Öyleyse Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya verin” dedi.²²Bu sözleri duyunca şaşıtlar, İsa’yı bırakıp gittiler.²³Ölümden sonra diriliş olmadığını söyleyen Sadukiler, aynı gün İsa’ya gelip şunu sordular: “Öğretmenimiz, Musa şöyle buyurmuştur: ‘Eğer bir adam çocuk sahibi olmadan ölürse, kardeşi onun karısını alsın, soyunu sürdürsün.’²⁴25Aramızda yedi kardeş vardı. İlki evlendi ve öldü. Çocuğu olmadığından karısını kardeşine bıraktı.²⁶İkincisi, üçüncüsü, yedincisine kadar hepsine aynı şey oldu.²⁷Hepsinden sonra kadın da öldü.²⁸Buna göre diriliş günü kadın bu yedi kardeşten hangisinin karısı olacak? Çünkü hepsi de onunla evlendi.”²⁹İsa onlara, “Siz Kutsal Yazılar’ı ve Tanrı’nın gücünü bilmediğiniz için yanıyorsunuz” diye karşılık verdi.³⁰“Dirilişten sonra insanlar ne evlenir, ne de evlendirilir, gökteki melekler gibidirler.³¹Ölülerin dirilmesi konusuna gelince, Tanrı’nın size bildirdiği şu sözü okumadınız mı?³²‘Ben İbrahim’in Tanrısı, İshak’ın Tanrısı ve Yakup’un Tanrısı’yım’ diyor. Tanrı ölülerin değil, dirilerin Tanrısı’dır.”³³Bunları işiten halk, O’nun öğretilerine şaşıp kaldı.³⁴Ferisiler, İsa’nın Sadukiler’i susturduğunu duyunca bir araya toplandılar.³⁵Onlardan biri, bir Kutsal Yasa uzmanı, İsa’yı denemek amacıyla O’na şunu sordu: “Öğretmenim, Kutsal Yasa’da en önemli buyruk hangisidir?”³⁶37İsa ona şu karşılığı verdi: “‘Tanrın Rab’bi bütün yüreğinle, bütün canınla ve bütün aklınla seveceksin.’³⁸İşte ilk ve en önemli buyruk budur.³⁹İlkinde benzeyen ikinci buyruk da şudur: ‘Komşunu kendin gibi seveceksin.’⁴⁰Kutsal Yasa’nın tümü ve peygamberlerin sözleri bu iki buyruğa dayanır.”⁴¹Ferisiler toplu haldeyken İsa onlara şunu sordu: “Mesih’le* ilgili olarak ne düşünüyorsunuz? O kimin oğludur?” Onlar da, “Davut’un Oğlu” dediler.⁴²43İsa şöyle dedi: “O halde nasıl oluyor da Davut, Ruh’tan esinlenerek O’ndan ‘Rab’ diye söz ediyor? Şöyle diyor Davut: ‘Rab Rabbim’e dedi ki, Ben düşmanlarımı ayaklarının altına serinceye dek Sağımda otur.’⁴⁵Davut O’ndan Rab diye söz ettiğine göre, O nasıl Davut’un Oğlu olur?”⁴⁶İsa’ya hiç kimse karşılık veremedi. O günden sonra artık kimse de O’na bir şey sormaya cesaret edemedi.

23Bundan sonra İsa halka ve öğrencilerine şöyle seslendi: “Din bilginleri ve Ferisiler Musa’nın kürsüsünde otururlar.²³Bu nedenle size söylediklerinin tümünü yapın ve yerine getirin, ama onların yaptıklarını yapmayın. Çünkü söyledikleri şeyleri kendileri yapmazlar.⁴Ağır ve taşınması

güç yükleri bağlayıp başkalarının sırtına yüklerler, kendileriye bu yükleri taşımak için parmaklarını bile oynatmak istemezler. ⁵“Yaptıklarının tümünü gösteriş için yaparlar. Örneğin, hamailerini ^{xxviii} büyük, giysilerinin püsküllerini ^{xxix} uzun yaparlar. ⁶Şölenlerde başköşeye, havralarda en seçkin yerlere kurulmaya bayılırlar. ⁷Meydanlarda selamlanmaktan ve insanların kendilerini ‘Rabbi*’ diye çağrılmalarından zevk duyarlar. ⁸“Kimse sizi ‘Rabbi’ diye çağırmasın. Çünkü sizin tek öğretmeniniz var ve hepiniz kardeşsiniz. ⁹Yeryüzünde kimseye ‘Baba’ demeyin. Çünkü tek Babanız var, O da göksel Baba’dır. ¹⁰Kimse sizi ‘Önder’ diye çağırmasın. Çünkü tek önderiniz var, O da Mesih’tir. ¹¹Aranızda en üstün olan, ötekilerin hizmetkârı olsun. ¹²Kendini yücelten alçaltılacak, kendini alçaltan yüceltilecektir. ¹³“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Göğlerin Egemenliği’nin kapısını insanların yüzüne kapıyorsunuz; ne kendiniz içeri giriyor, ne de girmek isteyenleri bırakıyorsunuz! ^{xxx} ¹⁴“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Tek bir kişiyi dininize döndürmek için denizleri, kıtaları dolaşırsınız. Dininize döneni de kendinizden iki kat cehennemlik yaparsınız. ¹⁶“Vay halinize kör kılavuzlar! Diyorsunuz ki, ‘Tapınak üzerine ant içenin andı sayılmaz, ama tapınaktaki altın üzerine ant içen, andını yerine getirmek zorundadır.’ ¹⁷Budalalar, körler! Hangisi daha önemli, altın mı, altını kutsal kılan tapınak mı? ¹⁸Yine diyorsunuz ki, ‘Sunak üzerine ant içenin andı sayılmaz, ama sunaktaki adağın üzerine ant içen, andını yerine getirmek zorundadır.’ ¹⁹Ey körler! Hangisi daha önemli, adak mı, adağı kutsal kılan sunak mı? ²⁰Öyleyse sunak üzerine ant içen, hem sunağın hem de sunaktaki her şeyin üzerine ant içmiş olur. ²¹Tapınak üzerine ant içen de hem tapınak, hem de tapınakta yaşayan Tanrı üzerine ant içmiş olur. ²²Gök üzerine ant içen, Tanrı’nın tahtı ve tahta oturanın üzerine ant içmiş olur. ²³“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz nanenin, dereotunun ve kimyonun ondalığını verirsiniz de, Kutsal Yasa’nın daha önemli konularını –adaleti, merhameti, sadakati– ihmal edersiniz. Ondalık vermeyi ihmal etmeden asıl bunları yerine getirmeniz gerekirdi. ²⁴Ey kör kılavuzlar! Küçük sineği süzer ayırır, ama deveyi yutarsınız! ²⁵“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Bardağın ve çanağın dışını temizlersiniz, oysa bunların içi ağgözlülük ve taşkınlıkla doludur. ²⁶Ey kör Ferisi! Sen önce bardağın ve çanağın içini temizle ki, dıştan da temiz olsunlar. ²⁷“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Siz dıştan güzel

görünen, ama içi ölü kemikleri ve her türlü pislikle dolu badanalı mezarlara benzersiniz. ²⁸Dıştan insanlara doğru görünürsünüz, ama içte ikiyüzlülük ve kötülükle dolusunuz. ²⁹“Vay halinize ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Peygamberlerin mezarlarını yapar, doğru kişilerin anıtlarını donatırsınız. ³⁰‘Atalarımızın yaşadığı günlerde yaşasaydık, onlarla birlikte peygamberlerin kanına girmezdik’ diyorsunuz. ³¹Böylece, peygamberleri öldürenlerin torunları olduğunuza kendiniz tanıklık ediyorsunuz. ³²Haydi, atalarımızın başlattığı işi bitirin! ³³“Sizi yılanlar, engerekler soyu! Cehennem cezasından nasıl kaçacaksınız? ³⁴İşte bunun için size peygamberler, bilge kişiler ve din bilginleri gönderiyorum. Bunlardan kimini öldürecek, çarmıha gereceksiniz. Kimini havralarınızda kamçılacak, kentten kente kovalayacaksınız. ³⁵Böylelikle, doğru kişi olan Habil’in kanından, tapınakla sunak arasında öldürdüğünüz Berekya oğlu Zekeriya’nın kanına kadar, yeryüzünde akıtılan her doğru kişinin kanından sorumlu tutulacaksınız. ³⁶Size doğrusunu söyleyeyim, bunların hepsinden bu kuşak ^{xxxi} sorumlu tutulacaktır. ³⁷“Ey Yeruşalim! Peygamberleri öldüren, kendisine gönderilenleri taşıyan Yeruşalim! Tavuğun civcivlerini kanatları altına topladığı gibi ben de kaç kez senin çocuklarını toplamak istedim, ama siz istemediniz. ³⁸Bakin, eviniz ıssız bırakılacak! ³⁹Size şunu söyleyeyim: ‘Rab’bin adıyla gelene övgüler olsun!’ diyeceğiniz zamana dek beni bir daha görmeyeceksiniz.”

24İsa tapınaktan çıkıp giderken, öğrencileri, tapınağın binalarını O’na göstermek için yanına geldiler. ²İsa onlara, “Bütün bunları görüyor musunuz?” dedi. “Size doğrusunu söyleyeyim, burada taş üstünde taş kalmayacak, hepsi yıkılacak!” ³İsa, Zeytin Dağı’nda otururken öğrencileri yalnız olarak yanına geldiler. “Söyle bize” dediler. “Bu dediklerin ne zaman olacak, senin gelişini ve çağın bitimini gösteren belirti ne olacak?” ⁴İsa onlara şu karşılığı verdi: “Sakin kimse sizi saptırmasın! ⁵Birçokları, ‘Mesih* benim’ diyerek benim adımla gelip birçok kişiyi aldatacaklar. ⁶Savaş gürültüleri, savaş haberleri duyacaksınız. Sakın korkmayın! Bunların olması gerek, ama bu daha son demek değildir. ⁷Ulus ulusa, devlet devlete savaş açacak; yer yer kıtlıklar, depremler olacak. ⁸Bütün bunlar, doğum sancılarının başlangıcıdır. ⁹“O zaman sizi sıkıntıya sokacak, öldürecekler. Benim adımdan ötürü bütün uluslar sizden nefret edecek. ¹⁰O zaman birçok kişi imandan sapacak, birbirlerini ele verecek ve birbirlerinden nefret edecekler. ¹¹Birçok sahte peygamber türeyecek ve bunlar birçok kişiyi saptıracak. ¹²Kötülüklerin çoğalmasından ötürü birçoklarının sevgisi soğuyacak. ¹³Ama sonuna kadar dayanan kurtulacaktır. ¹⁴Göksel egemenliğin bu Müjdesi bütün uluslara tanıklık olmak üzere dünyanın her yerinde duyurulacak. İşte o zaman son gelecektir. ¹⁵“Peygamber Daniel’in sözünü ettiği yıkıcı iğrenç şeyin kutsal yerde dikildiğini gördüğünüz zaman –okuyan anlasın– Yahudiye’de bulunanlar dağlara

^{xxviii}“Hamail”: Eski Antlaşma’dan alınan bazı ayetlerin içine konduğu, alna ya da sol kola takılan küçük kutu anlamındadır (bkz. Çık.13:9; Yas.6:8,9).

^{xxix}“Püskül”: Dindar Yahudiler, Kutsal Yasa’yı hatırlamak için giysilerinin eteğine dört püskül dikerler (bkz. Say.15:38,39; Yas.22:12).

^{xxx}Birçok Grekçe elyazması, “Vay halinize, ey din bilginleri ve Ferisiler, ikiyüzlüler! Bir yandan gösteriş için uzun uzun dua edersiniz, öte yandan dul kadınların malını mülkünü sömürsünüz. Bundan ötürü cezanız daha ağır olacaktır” sözlerini de içerir (bkz. Mar.12:40; Luk.20:47).

^{xxxi}“Kuşak” ya da “Soy”.

kaçsın. ¹⁶¹⁷Damda olan, evindeki eşyalarını almak için aşığı inmesin. ¹⁸Tarlada olan, abasını almak için geri dönmeyin. ¹⁹O günlerde gebe olan, çocuk emziren kadınların vay haline! ²⁰Dua edin ki, kaçışınız kışa ya da Şabat Günü'ne* rastlamasın. ²¹Çünkü o günlerde öyle korkunç bir sıkıntı olacak ki, dünyanın başlangıcından bu yana böylesi olmamış, bundan sonra da olmayacaktır. ²²O günler kısaltılmamış olsaydı, hiç kimse kurtulamazdı. Ama seçilmiş olanlar uğruna o günler kısaltılacak. ²³Eğer o zaman biri size, 'İşte Mesih burada', ya da 'İşte şurada' derse, inanmayın. ²⁴Çünkü sahte mesihler, sahte peygamberler türeyecek; bunlar büyük belirtiler ve harikalar yapacaklar. Öyle ki, ellerinden gelse, seçilmiş olanları bile saptırabilecekler. ²⁵İşte size önceden söylüyorum. ²⁶"Bunun için size, 'İşte Mesih çölde' derlerse gitmeyin. 'Bakın, iç odalarda' derlerse inanmayın. ²⁷Çünkü İnsanoğlu'nun* gelişi, doğuda çakıp batıya kadar her taraftan görülen şimşek gibi olacaktır. ²⁸"Leş neredeyse, akbabalar oraya üşüşecek. ²⁹"O günlerin sıkıntısından hemen sonra, 'Güneş kararacak, Ay ışık vermez olacak, Yıldızlar gökten düşecek, Göksel güçler sarsılacak.' ³⁰"O zaman İnsanoğlu'nun belirtisi gökte görünecek. Yeryüzündeki bütün halklar ağlayıp dövünecek, İnsanoğlu'nun gökteki bulutlar üzerinde büyük güç ve görkemle geldiğini görecekler. ³¹Kendisi güçlü bir borazan sesiyle meleklerini gönderecek. Melekler O'nun seçtiklerini göğün bir ucundan öbür ucuna dek, dünyanın dört bucağından toplayacaklar. ³²"İncir ağacından ders alın! Dalları filizlenip yaprakları sürünce, yaz mevsiminin yakın olduğunu anlarsınız. ³³Aynı şekilde, bütün bunların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, İnsanoğlu yakındır, kapıdadır. ³⁴Size doğrusunu söyleyeyim, bütün bunlar olmadan bu kuşak ^{xxxii} ortadan kalkmayacak. ³⁵Yer ve gök ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır." ³⁶"O günü ve saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez. ³⁷Nuh'un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu'nun* gelişinde de öyle olacak. ³⁸Nuh'un gemiye bindiği güne dek, tufandan önceki günlerde insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. ³⁹Tufan gelinceye, hepsini süpürüp götürünceye dek başlarına geleceklerden habersizdiler. İnsanoğlu'nun gelişi de öyle olacak. ⁴⁰O gün tarlada bulunan iki kişiden biri alınacak, biri bırakılacak. ⁴¹Değirmende buğday öğüten iki kadından biri alınacak, biri bırakılacak. ⁴²"Bunun için uyanık kalın. Çünkü Rabbiniz'in geleceği günü bilemezsiniz. ⁴³Ama şunu bilin ki, ev sahibi, hırsızın gece hangi saatte geleceğini bilse, uyanık kalır, evinin soyulmasına fırsat vermez. ⁴⁴Bunun için siz de hazır olun! Çünkü İnsanoğlu beklediğiniz saatte gelecektir. ⁴⁵"Efendinin, hizmetkârlarına vaktinde yiyecek vermek için başlarına atadığı güvenilir ve akıllı köle kimdir? ⁴⁶Efendisi eve döndüğünde işinin başında bulacağı o köleye ne mutlu! ⁴⁷Size doğrusunu söyleyeyim, efendisi onu bütün malının üzerinde yetkili kılacak. ⁴⁸Ama o köle kötü olur da içinden, 'Efendim gecikiyor' der ve öteki köleleri

dövmeye başlarsa, sarhoşlarla birlikte yiyip içerse, efendisi, onun beklemediği günde, ummadığı saatte gelecek, onu şiddetle cezalandırıp ikiyüzlülerle bir tutacak. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır."

25"O zaman Göklerin Egemenliği, kandillerini alıp güveyi karşılamaya çıkan on kıza benzeyecek. ²Bunların beşi akıllı, beşi akılsızdı. ³Akılsızlar yanlarına kandillerini aldılar, ama yağ almadılar. ⁴Akıllılar ise, kandilleriyle birlikte kapılar içinde yağ da aldılar. ⁵Güvey gecikince hepsini uykuya bastı, dalıp uyudular. ⁶"Gece yarısı bir ses yankılandı: 'İşte güvey geliyor, onu karşılamaya çıkın!' ⁷Bunun üzerine kızların hepsi kalkıp kandillerini tazelediler. ⁸"Akılsızlar akıllılara, 'Kandillerimiz söniyor, bize yağ verin!' dediler. ⁹"Akıllılar, 'Olmaz! Hem bize hem size yetmeyebilir. En iyisi satıcılara gidin, kendinize yağ alın' dediler. ¹⁰"Ne var ki, onlar yağ satın almaya giderlerken güvey geldi. Hazırlıklı olan kızlar, onunla birlikte düğün şölenine girdiler ve kapı kapandı. ¹¹"Daha sonra gelen öbür kızlar, 'Efendimiz, efendimiz, aç kapıyı bize!' dediler. ¹²"Güvey ise, 'Size doğrusunu söyleyeyim, sizi tanımıyorum' dedi. ¹³"Bu nedenle uyanık kalın. Çünkü o günü ve o saati bilemezsiniz." ¹⁴"Göksel egemenlik, yolculuğa çıkan bir adamın kölelerini çağırıp malını onlara emanet etmesine benzer. ¹⁵"Adam, her birinin yeteneğine göre, birine beş, birine iki, birine de bir talant vererek yola çıktı. ¹⁶Beş talant alan, hemen gidip bu parayı işletti ve beş talant daha kazandı. ¹⁷İki talant alan da iki talant daha kazandı. ¹⁸Bir talant alan ise gidip toprağı kazdı ve efendisinin parasını sakladı. ¹⁹"Uzun zaman sonra bu kölelerin efendisi döndü, onlarla hesaplaşmaya oturdu. ²⁰Beş talant alan gelip beş talant daha getirdi, 'Efendimiz' dedi, 'Bana beş talant emanet etmiştin; bak, beş talant daha kazandım.' ²¹"Efendisi ona, 'Aferin, iyi ve güvenilir köle!' dedi. 'Sen küçük işlerde güvenilir olduğunu gösterdin, ben de seni büyük işlerin başına geçireceğim. Gel, efendinin şenliğine katıl!' ²²"İki talant alan da geldi, 'Efendimiz' dedi, 'Bana iki talant emanet etmiştin; bak, iki talant daha kazandım.' ²³"Efendisi ona, 'Aferin, iyi ve güvenilir köle!' dedi. 'Sen küçük işlerde güvenilir olduğunu gösterdin, ben de seni büyük işlerin başına geçireceğim. Gel, efendinin şenliğine katıl!' ²⁴"Sonra bir talant alan geldi, 'Efendimiz' dedi, 'Senin sert bir adam olduğumu biliyordum. Ekmediğin yerden biçer, harman savurmadığın yerden devşirirsin. ²⁵Bu nedenle korktum, gidip senin verdiğin talantı toprağa gömdüm. İşte, al param!' ²⁶"Efendisi ona şu karşılığı verdi: 'Kötü ve tembel köle! Ekmediğim yerden biçtiğimi, harman savurmadığım yerden devşirdiğimi bildiğine göre paramı faize vermeliydin. Ben de geldiğimde onu faiziyle geri alırdım... ²⁷²⁸Haydi, elindeki talantı alım, on talantı olana verin! ²⁹Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek ve o bolluk içinde olacak. Ama kimde yoksa, kendisinde olan da elinden alınacak. ³⁰Şu yararsız köleyi dışarıya, karanlığa atın. Orada ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır.'" ³¹"İnsanoğlu* kendi gör-

^{xxxii}"Kuşak" ya da "Soy".

kemi içinde bütün melekleriyle birlikte gelince, görkemli tahtına oturacak. ³²Ulusların hepsi O'nun önünde toplanacak, O da koyunları keçilerden ayıran bir çoban gibi, insanları birbirinden ayıracak. ³³Koyunları sağına, keçileri soluna alacak. ³⁴"O zaman Kral, sağındaki kişilere, 'Sizler, Babam'ın kutsadıkları, gelin!' diyecek. 'Dünya kurulduğundan beri sizin için hazırlanmış olan egemenliği miras alın!' ³⁵Çünkü acıkmıştım, bana yiyecek verdiniz; susamıştım, bana içecek verdiniz; yabancıydım, beni içeri aldınız. ³⁶Çıplaktım, beni giydirdiniz; hastaydım, benimle ilgilediniz; zindandaydım, yanıma geldiniz.' ³⁷"O vakit doğru kişiler O'na şu karşılığı verecek: 'Ya Rab, seni ne zaman aç görüp doyurduk, susuz görüp su verdik?' ³⁸Ne zaman seni yabancı görüp içeri aldık, ya da çıplak görüp giydirdik? ³⁹Seni ne zaman hasta ya da zindanda görüp yanıma geldik?' ⁴⁰"Kral da onları şöyle yanıtlayacak: 'Size doğrusunu söyleyeyim, bu en basit kardeşlerimden biri için yaptığınızı, benim için yapmış oldunuz.' ⁴¹"Sonra solundakilere şöyle diyecek: 'Ey lanetliler, çekilin önümden! İblis'le melekleri için hazırlanmış sönmez ateşe gidin! ⁴²Çünkü acıkmıştım, bana yiyecek vermediniz; susamıştım, bana içecek vermediniz; yabancıydım, beni içeri almadınız; çıplaktım, beni giydirmediniz; hastaydım, zindandaydım, benimle ilgilediniz.' ⁴³⁴⁴"O vakit onlar da şöyle karşılık verecekler: 'Ya Rab, seni ne zaman aç, susuz, yabancı, çıplak, hasta ya da zindanda gördük de yardım etmedik?' ⁴⁵"Kral da onlara şu yanıtı verecek: 'Size doğrusunu söyleyeyim, mademki bu en basit kardeşlerimden biri için bunu yapmadınız, benim için de yapmamış oldunuz.' ⁴⁶"Bunlar sonsuz azaba, doğrular ise sonsuz yaşama gidecekler."

26İsa bütün bunları anlattıktan sonra öğrencilerine, "İki gün sonra Fısh Bayramı olduğunu biliyorsunuz" dedi, "İnsanoğlu* çarmıha gerilmek üzere ele verilecek." ²³Bu sırada başkâhinlerle halkın ileri gelenleri, Kayafa adındaki başkâhinin sarayında toplandılar. ⁴İsa'yı hileyle tutuklayıp öldürmek için düzen kurdular. ⁵Ama, "Bayramda olmasın ki, halk arasında kargaşalık çıkmasın" diyorlardı. ⁶İsa Beytanya'da cüzamlı Simun'un evindeyken, yanına bir kadın geldi. Kadın kaymaktaşıdan bir kap içinde çok değerli, güzel kokulu yağ getirmişti. İsa sofrada otururken, kadın yağı O'nun başına döktü. ⁷⁸Öğrenciler bunu görünce kızdılar. "Nedir bu savurganlık?" dediler. ⁹"Bu yağ pahalıya satılabilir, parası yoksullara verilebilirdi." ¹⁰Söylenenleri farkederek İsa, öğrencilerine, "Kadım neden üzüyorsunuz?" dedi. "Benim için güzel bir şey yaptı. ¹¹Yoksullar her zaman aranızdadır, ama ben her zaman aranızda olmayacağım. ¹²Kadın bu güzel kokulu yağı, beni gömülmeye hazırlamak için bedenimin üzerine boşalttı. ¹³Size doğrusunu söyleyeyim, bu Müjde dünyanın neresinde duyurulursa, bu kadının yaptığı da onun anılması için anlatılacak." ¹⁴O sırada Onikiler'den* biri -adı Yahuda İskariot olan- başkâhinlere giderek, "O'nu ele verirsem bana ne verirsiniz?" dedi. Otuz gümüş tartıp ona verdiler. ¹⁵¹⁶Yahuda o

andan itibaren İsa'yı ele vermek için fırsat kollamaya başladı. ¹⁷Mayasız Ekmek Bayramı'nın* ilk günü öğrenciler İsa'nın yanına gelerek, "Fısh* yemeğini yemen için nerede hazırlık yapmamızı istersin?" diye sordular. ¹⁸İsa onlara, "Kente varıp o adamın evine gidin" dedi. "Ona şöyle deyin: 'Öğretmen diyor ki, zamanım yaklaştı. Fısh Bayramı'nı, öğrencilerimle birlikte senin evinde kutlayacağım.'" ¹⁹Öğrenciler, İsa'nın buyruğunu yerine getirerek Fısh yemeği için hazırlık yaptılar. ²⁰Akşam olunca İsa on iki öğrencisiyle yemeğe oturdu. ²¹Yemek yerlerken, "Size doğrusunu söyleyeyim, sizden biri bana ihanet edecek" dedi. ²²Bu söz onları kedere boğdu. Teke teke, "Ya Rab, beni demek istemedin ya?" diye sormaya başladılar. ²³O da, "Bana ihanet edecek olan" dedi, "Elindeki ekmeği benimle birlikte sahana batırandır. ²⁴İnsanoğlu, kendisi için yazılmış olduğu gibi gidiyor, ama İnsanoğlu'na ihanet edenin vay haline! O adam hiç doğmamış olsaydı, kendisi için daha iyi olurdu." ²⁵O'na ihanet edecek olan Yahuda, "Rabbî*, yoksa beni mi demek istedin?" diye sordu. İsa ona, "Söylediğin gibidir" karşılığını verdi. ²⁶Yemek sırasında İsa eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve öğrencilerine verdi. "Alın, yiye" dedi, "Bu benim bedenimdir." ²⁷Sonra bir kâse alıp şükretti ve bunu öğrencilerine vererek, "Hepiniz bundan için" dedi. ²⁸"Çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır. ²⁹Size şunu söyleyeyim, Babam'ın egemenliğinde sizinle birlikte yenisini içeceğim o güne dek, asmanın bu ürününden bir daha içmeyeceğim." ³⁰İlahi söyledikten sonra dışarı çıkıp Zeytin Dağı'na doğru gittiler. ³¹Bu arada İsa öğrencilerine, "Bu gece hepiniz benden ötürü sendeleyip düşeceksiniz" dedi. "Çünkü şöyle yazılmıştır: 'Çobanı vuracağım, Sürüdeki koyunlar darmadağın olacak.' ³²Ama ben dirildikten sonra sizden önce Celile'ye gideceğim." ³³Petrus O'na, "Herkes senden ötürü sendeleyip düşse de ben asla düşmem" dedi. ³⁴"Sana doğrusunu söyleyeyim" dedi İsa, "Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin." ³⁵Petrus, "Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem" dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi. ³⁶Sonra İsa öğrencileriyle birlikte Getsemani denen yere geldi. Öğrencilerine, "Ben şuraya gidip dua edeceğim, siz burada oturun" dedi. ³⁷Petrus ile Zebedi'nin iki oğlunu yanına aldı. Kederlenmeye, ağır bir sıkıntı duymaya başlamıştı. ³⁸Onlara, "Ölesiye kederliyim" dedi. "Burada kalın, benimle birlikte uyanık durun." ³⁹Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başladı. "Baba" dedi, "Mümkünse bu kâse benden uzaklaştırılsın. Yine de benim değil, senin istediğin olsun." ⁴⁰Öğrencilerin yanına döndüğünde onları uyumuş buldu. Petrus'a, "Demek ki benimle birlikte bir saat uyanık kalamadınız!" dedi. ⁴¹"Uyanık durup dua edin ki, ayartılmayasınız. Ruh isteklidir, ama beden güçsüzdür." ⁴²İsa ikinci kez uzaklaşıp dua etti. "Baba" dedi, "Eğer ben içmeden bu kâsenin uzaklaştırılması mümkün değilse, senin istediğin olsun." ⁴³Geri geldiğinde öğrencilerini yine uyumuş buldu. Onların göz kapaklarına ağırlık çökmüştü. ⁴⁴Onları bir

rakıp tekrar uzaklaştı, yine aynı sözlerle üçüncü kez dua etti. ⁴⁵Sonra öğrencilerin yanına dönerek, “Hâlâ uyuyor, dinleniyor musunuz?” dedi. “İşte saat yaklaştı, İnsanoğlu günahkârların eline veriliyor. ⁴⁶Kalkın, gidelim. İşte bana ihanet eden geldi!” ⁴⁷İsa daha konuşurken, Onikiler’den* biri olan Yahuda geldi. Yanında, başkâhinlerle halkın ileri gelenleri tarafından gönderilmiş kılıçlı sopalı büyük bir kalabalık vardı. ⁴⁸İsa’ya ihanet eden Yahuda, “Kimi öpersem, İsa O’dur, O’nu tutuklayın” diye onlarla sözleşmişti. ⁴⁹Dosdoğru İsa’ya gidip, “Selam, Rabbi!” diyerek O’nu öptü. ⁵⁰İsa, “Arkadaş, ne yapacaksan yap ^{xxxiii}!” dedi. Bunun üzerine adamlar yaklaştı, İsa’yı yakalayıp tutukladılar. ⁵¹İsa’yla birlikte olanlardan biri, ani bir hareketle kılıcını çekti, başkâhinin kölesine vurup kulağını uçurdu. ⁵²O zaman İsa ona, “Kılıcını yerine koy!” dedi. “Kılıç çekenlerin hepsi kılıçla ölecek. ⁵³Yoksa Babam’dan yardım isteyemez miyim sanıyorsun? İstesem, hemen şu an bana on iki tümeden fazla melek gönderir. ⁵⁴Ama böyle olması gerektiğini bildiren Kutsal Yazılar o zaman nasıl yerine gelir?” ⁵⁵Bundan sonra İsa kalabalığa dönüp şöyle seslendi: “Niçin bir haydutmuşum gibi beni kılıç ve sopalarla yakalamaya geldiniz? Her gün tapınakta oturup öğreliyordum, beni tutuklamadınız. ⁵⁶Ama bütün bunlar, peygamberlerin yazdıkları yerine gelsin diye oldu.” O zaman öğrencilerin hepsi O’nu bırakıp kaçtı. ⁵⁷İsa’yı tutuklayanlar, O’nu Başkâhin Kayafa’ya götürdüler. Din bilginleriyle ileri gelenler de orada toplanmışlardı. ⁵⁸Petrus, İsa’yı uzaktan, ta başkâhinin avlusuna kadar izledi. Sonucu görmek için içeri girip nöbetçilerin yanına oturdu. ⁵⁹Başkâhinlerle Yüksek Kurul’un* öteki üyeleri, İsa’yı ölüm cezasına çarptırmak için kendisine karşı yalancı tanıklar arıyorlardı. ⁶⁰Ortaya birçok yalancı tanık çıktığı halde, aradıklarını bulamadılar. Sonunda ortaya çıkan iki kişi şöyle dedi: “Bu adam, ‘Ben Tanrı’nın Tapınağı’nı yıkıp üç günde yeniden kurabilirim’ dedi.” ⁶¹⁶²Başkâhin ayağa kalkıp İsa’ya, “Hiç yanıt vermeyecek misin?” dedi. “Nedir bunların sana karşı ettiği bu tanıklıklar?” ⁶³İsa susmaya devam etti. Başkâhin ise O’na, “Yaşayan Tanrı adına ant içmeni buyuruyorum, söyle bize, Tanrı’nın Oğlu Mesih sen misin?” dedi. ⁶⁴İsa, “Söylediğin gibidir” karşılığını verdi. “Üstelik size şunu söyleyeyim, bundan sonra İnsanoğlu’nun*, Kudretli Olan’ın ^{xxxiv} sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz.” ⁶⁵Bunun üzerine başkâhin giysilerini yırtarak, “Tanrı’ya küfretti!” dedi. “Artık tanıklara ne ihtiyacımız var? İşte küfürü işittiniz. ⁶⁶Buna ne diyorsunuz?” “Ölümü hak etti!” diye karşılık verdiler. ⁶⁷Bunun üzerine İsa’nın yüzüne tükürüp O’nu yumrukladılar. Bazıları da O’nu tokatlayıp, “Ey Mesih, peygamberliğini göster bakalım, sana vuran kim?” dediler. ⁶⁸⁶⁹Petrus ise dışarıda, avluda oturuyordu. Bir hizmetçi kız yanına gelip, “Sen de Celileli İsa’yla birlikteydin” dedi. ⁷⁰Ama Petrus bunu herkesin önünde inkâr ederek, “Neden söz ettiğini anlamıyo-

rum” dedi. ⁷¹Sonra avlu kapısının önüne çıktı. Onu gören başka bir hizmetçi kız orada bulunanlara, “Bu adam Nasıralı İsa’yla birlikteydi” dedi. ⁷²Petrus ant içerek, “Ben o adamı tanımıyorum” diye yine inkâr etti. ⁷³Orada duranlar az sonra Petrus’a yaklaşıp, “Gerçekten sen de onlardansın. Konuşman seni ele veriyor” dediler. ⁷⁴Petrus kendine lanet okuyup ant içerek, “O adamı tanımıyorum!” dedi. Tam o anda horoz öttü. ⁷⁵Petrus, İsa’nın, “Horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin” dediğini hatırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı.

27 Sabah olunca bütün başkâhinlerle halkın ileri gelenleri, İsa’yı ölüm cezasına çarptırmak konusunda anlaştılar. ²O’nu bağladılar ve götürüp Vali Pilatus’a teslim ettiler. ³İsa’ya ihanet eden Yahuda, O’nun mahkûm edildiğini görünce yaptığına pişman oldu. Otuz gümüşü başkâhinlere ve ileri gelenlere geri götürdü. ⁴“Ben suçsuz birini ^{xxxv} ele vermekle günah işledim” dedi. Onlar ise, “Bundan bize ne? Onu sen düşün” dediler. ⁵Yahuda paraları tapınağın içine fırlatarak oradan ayrıldı, gidip kendini astı. ⁶Paraları toplayan başkâhinler, “Kan bedeli olan bu paraları tapınağın hazinesine koymak doğru olmaz” dediler. ⁷Kendi aralarında anlaşarak bu parayla yabancılar için mezarlık yapmak üzere Çömlekçi Tarlası’nı satın aldılar. ⁸Bunun için bu tarlaya bugüne dek “Kan Tarlası” denilmiştir. ⁹Böylece Peygamber Yeremya aracılığıyla bildirilen şu söz yerine gelmiş oldu: “İsrailoğulları’ndan kimilerinin O’na biçtikleri değer karşılığı olan Otuz gümüşü aldılar; Rab’bin bana buyurduğu gibi, Çömlekçi Tarlası’nı satın almak için harcadılar.” ¹⁰¹¹İsa valinin önüne çıkarıldı. Vali O’na, “Sen Yahudiler’in Kralı mısın?” diye sordu. İsa, “Söylediğin gibidir” dedi. ¹²Başkâhinlerle ileri gelenler O’nu suçlayınca hiç karşılık vermedi. ¹³Pilatus O’na, “Senin aleyhinde yaptıkları bunca tanıklığı duymuyor musun?” dedi. ¹⁴İsa tek konuda bile ona yanıt vermedi. Vali buna çok şaşıtı. ¹⁵Her Fıfış Bayramı’nda* vali, halkın istediği bir tutukluyu salıvermeyi adet edinmişti. ¹⁶O günlerde Barabba adında ünlü bir tutuklu vardı. ¹⁷Halk bir araya toplandığında, Pilatus onlara, “Sizin için kimi salıvermemi istersiniz, Barabba’yı mı, Mesih denen İsa’yı mı?” diye sordu. ¹⁸İsa’yı kıskançlıktan ötürü kendisine teslim ettiklerini biliyordu. ¹⁹Pilatus yargı kürsüsünde otururken karısı ona, “O doğru adama dokunma. Dün gece rüyamda O’nun yüzünden çok sıkıntı çektim” diye haber gönderdi. ²⁰Başkâhinler ve ileri gelenler ise, Barabba’nın salıverilmesini ve İsa’nın öldürülmesini istesinler diye halkı kışkırttılar. ²¹Vali onlara şunu sordu: “Sizin için hangisini salıvermemi istersiniz?” “Barabba’yı” dediler. ²²Pilatus, “Öyleyse Mesih denen İsa’yı ne yapalım?” diye sordu. Hep bir ağızdan, “Çarmıha gerilsin!” dediler. ²³Pilatus, “O ne kötülük yaptı ki?” diye sordu. Onlar ise daha yüksek sesle, “Çarmıha gerilsin!” diye bağrışıp durdular. ²⁴Pilatus, elinden bir şey gelmediğini, tersine, bir kargaşalığın başladığını görünce su aldı, kalabalığın önün-

^{xxxiii}“Ne yapacaksan yap” ya da “Bunun için mi geldin?”

^{xxxiv}“Kudretli Olan”: Tanrı.

^{xxxv}“Birini”: Grekçe “Kanı”.

de ellerini yıkayıp şöyle dedi: “Bu adamın kanından ben sorumlu değilim. Bu işe siz bakın!”²⁵Bütün halk şu karşılığı verdi: “O’nun kanının sorumluluğu bizim ve çocuklarımızın üzerinde olsun!”²⁶Bunun üzerine Pilatus onlar için Barabba’yı salıverdi. İsa’yı ise kamçlattıktan sonra çarımha gerilmek üzere askerlere teslim etti.²⁷Sonra valinin askerleri İsa’yı vali konağına götürüp bütün taburu başına topladılar.²⁸O’nu soyup üzerine kırmızı bir kaftan geçirdiler.²⁹Dikenlerden bir taç örüp başına koydular, sağ eline de bir kamış tutturdular. Önünde diz çöküp, “Selam, ey Yahudiler’in Kralı!” diyerek O’nunla alay ettiler.³⁰Üzerine tükürdüler, kamışı alıp başına vurdular.³¹O’nunla böyle alay ettikten sonra kaftanı üzerinden çıkarıp kendi giysilerini giydirdiler ve çarımha germeye götürdüler.³²Dışarı çıktıklarında Simun adında Kireneli bir adama rastladılar. İsa’nın çarımhasını ona zorla taşıttılar.³³Golgota, yani Kafatası denilen yere vardıklarında içmesi için İsa’ya ödle karışık şarap verdiler. İsa bunu tadınca içmek istemedi.³⁴³⁵Askerler O’nu çarımha gerdikten sonra kura çekerek giysilerini aralarında paylaştılar.³⁶Sonra oturup yanında nöbet tuttular.³⁷Başının üzerine, BU, YAHUDİLER’İN KRALI İSA’DIR diye yazan bir suç yaftası astılar.³⁸İsa’yla birlikte, biri sağında öbürü solunda olmak üzere iki haydut da çarımha gerildi.³⁹Oradan geçenler başlarını sallayıp İsa’ya sövüyor, “Hani sen tapınağı yıkıp üç günde yeniden kuracaktın? Haydi, kurtar kendini! Tanrı’nın Oğlu’ysan çarımhtan in!” diyorlardı.⁴⁰⁴¹Başkâhinler, din bilginleri ve ileri gelenler de aynı şekilde O’nunla alay ederek, “Başkalarını kurtardı, kendini kurtaramıyor” diyorlardı. “İsrail’in Kralı imiş! Şimdi çarımhtan aşağı insin de O’na iman edelim.⁴²⁴³Tanrı’ya güveniyordu; Tanrı O’nu seviyorsa, kurtarsın bakalım! Çünkü, ‘Ben Tanrı’nın Oğlu’yum’ demişti.”⁴⁴İsa’yla birlikte çarımha gerilen haydutlar da O’na aynı şekilde hakaret ettiler.⁴⁵Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü.⁴⁶Saat üçe doğru İsa yüksek sesle, “Eli, Eli, lema şevaktani?” yani, “Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?” diye bağırdı.⁴⁷Orada duranlardan bazıları bunu işitince, “Bu adam İlyas’ı çağırıyor” dediler.⁴⁸İçlerinden biri hemen koşup bir sünger getirdi, ekşi şaraba batırıp bir kamışın ucuna takarak İsa’ya içirdi.⁴⁹Öbürleri ise, “Dur bakalım, İlyas gelip O’nu kurtaracak mı?” dediler.⁵⁰İsa, yüksek sesle bir kez daha bağırdı ve ruhunu teslim etti.⁵¹O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü. Yer sarsıldı, kayalar yarıldı.⁵²Mezarlar açıldı, ölmüş olan birçok kutsal kişinin cesetleri dirildi.⁵³Bunlar mezarlarından çıkıp İsa’nın dirilişinden sonra kutsal kente girdiler ve birçok kimseye göründüler.⁵⁴İsa’yı bekleyen yüzbaşı ve beraberindeki askerler, depremi ve öbür olayları görünce dehşete kapıldılar, “Bu gerçekten Tanrı’nın Oğlu’ydü!” dediler.⁵⁵Orada, olup bitenleri uzaktan izleyen birçok kadın vardı. Bunlar, Celile’den İsa’nın ardından gelip O’na hizmet etmişlerdi.⁵⁶Aralarında Mecdelli Meryem, Yakup ile Yusuf’un annesi Meryem ve Zebedi oğullarının annesi de vardı.

⁵⁷Akşama doğru Yusuf adında zengin bir Aramatyalı geldi. O da İsa’nın bir öğrencisiydi.⁵⁸Pilatus’a gidip İsa’nın cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona verilmesini buyurdu.⁵⁹Yusuf cesedi aldı, temiz keten beze sardı, kayaya oyduğu kendi yeni mezarına yatırdı. Mezarın girişine büyük bir taş yuvarlayıp oradan ayrıldı.⁶⁰⁶¹Mecdelli Meryem ile öteki Meryem ise orada, mezarın karşısında oturuyorlardı.⁶²Ertesi gün, yani Hazırlık Günü’nden* sonraki gün, başkâhinlerle Ferisiler Pilatus’un önünde toplanarak, “Efendimiz” dediler, “O aldatıcının, daha yaşarken, ‘Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim’ dediğini hatırlıyoruz.⁶³⁶⁴Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezarı güvenlik altına alsınlar. Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar ve halka, ‘Ölümden dirildi’ derler. Son aldatmaca ilkinden beter olur.”⁶⁵Pilatus onlara, “Yanınıza asker alın, gidip mezarı dilediğiniz gibi güvenlik altına alın” dedi.⁶⁶Onlar da askerlerle birlikte gittiler, taşı mühürleyip mezarı güvenlik altına aldılar.

28Şabat Günü’nü* izleyen haftanın ilk günü, tan yeri ağarırken, Mecdelli Meryem ile öbür Meryem mezarı görmeye gittiler.²Ansızın büyük bir deprem oldu. Rab’bin bir meleği gökten indi ve mezara gidip taşı bir yana yuvarlayarak üzerine oturdu.³Görünüşü şimşek gibi, giysileri ise kar gibi bembeyazdı.⁴Nöbetçiler korkudan titremeye başladılar, sonra ölü gibi yere yıkıldılar.⁵Melek kadınlara şöyle seslendi: “Korkmayın! Çarımha gerilen İsa’yı aradığınızı biliyorum.⁶O burada yok; söylemiş olduğu gibi dirildi. Gelin, O’nun yattığı yeri görün.⁷Çabuk gidin, öğrencilerine şöyle deyin: ‘İsa ölümden dirildi. Sizden önce Celile’ye gidiyor, kendisini orada göreceksiniz.’ İşte ben size söylemiş bulunuyorum.”⁸Kadınlar korku ve büyük sevinç içinde hemen mezardan uzaklaştılar; koşarak İsa’nın öğrencilerine haber vermeye gittiler.⁹İsa ansızın karşılına çıktı, “Selam!” dedi. Yaklaşık İsa’nın ayaklarına sarılarak O’na tapındılar.¹⁰O zaman İsa, “Korkmayın!” dedi. “Gidip kardeşlerime haber verin, Celile’ye gitsinler, beni orada görecekler.”¹¹Kadınlar daha yoldayken nöbetçi askerlerden bazıları kente giderek olup bitenleri başkâhinlere bildirdiler.¹²Başkâhinler ileri gelenlerle birlikte toplanıp birbirlerine damıştıktan sonra askerlere yüklü para vererek dediler ki, “Siz şöyle diyeceksiniz: ‘Öğrencileri geceleyin geldi, biz uyurken O’nun cesedini çalıp götürdüler.’¹³¹⁴Eğer bu haber valinin kulağına gidecek olursa biz onu yatıştırır, size bir zarar gelmesini önleriz.”¹⁵Böylece askerler parayı aldılar ve kendilerine söylendiği gibi yaptılar. Bu söylenti Yahudiler arasında bugün de yaygındır.¹⁶On bir öğrenci Celile’ye, İsa’nın kendilerine bildirdiği dağa gittiler.¹⁷İsa’yı gördükleri zaman O’na tapındılar. Ama bazıları kuşku içindeydi.¹⁸İsa yanlarına gelip kendilerine şunları söyledi: “Gökte ve yeryüzünde bütün yetki bana verildi.¹⁹Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un adıyla

^{xxxvi} vaftiz edin; ²⁰size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim.”

^{xxxvi}“Adıyla”: Grekçe “Adı içine”.

MARKOS

1Tanrı'nın Oğlu İsa Mesih'le* ilgili Müjde'nin başlangıcı. 2Peygamber Yeşaya'nın Kitabı'nda şöyle yazılmıştır: "İşte, habercimi senin önünden gönderiyorum; O senin yolunu hazırlayacak." 3"Çölde haykıran, 'Rab'bin yolunu hazırlayın, Gececeği patikaları düzleyin' diye sesleniyor." 4Böylece Vaftizci Yahya çölde ortaya çıktı. İnsanları, günahlarının bağışlanması için tövbe edip vaftiz olmaya çağırıyordu. 5Bütün Yahudiye halkı ve Yerusallımliler'in hepsi ona geliyor, günahlarını itiraf ediyor, onun tarafından Şeria Irmağı'nda vaftiz ediliyordu. 6Yahya'nın deve tüyünden giysisi, belinde deri kuşağı vardı. Çekirge ve yaban balı yedi. 7Şu haberi yayıyordu: "Benden sonra benden daha güçlü olan geliyor. Eğilip O'nun çarıklarının bağını çözmeye bile layık değilim. 8Ben sizi suyla vaftiz ettim, ama O sizi Kutsal Ruh'la vaftiz edecektir." 9O günlerde Celile'nin Nasıra Kenti'nden çıkıp gelen İsa, Yahya tarafından Şeria Irmağı'nda vaftiz edildi. 10Tam sudan çıkarken, göklerin yarıldığını ve Ruh'un güvercin gibi üzerine indiğini gördü. 11Göklerden, "Sen benim sevgili Oğlum'sun, senden hoşnudum" diyen bir ses duyuldu. 12O an Ruh, İsa'yı çöle gönderdi. 13İsa çölde kaldığı kırk gün boyunca Şeytan tarafından denendi. Yabamıl hayvanlar arasındaydı, melekler O'na hizmet ediyordu. 14Yahya'nın tutuklanmasından sonra İsa, Tanrı'nın Müjdesi'ni duyura duyura Celile'ye gitti. 15"Zaman doldu" diyordu, "Tanrı'nın Egemenliği yaklaştı. Tövbe edin, Müjde'ye inanın!" 16İsa, Celile Gölü'nün kıyısından geçerken, göle ağ atmakta olan Simun ile kardeşi Andreas'ı gördü. Bu adamlar balıkçıydı. 17İsa onlara, "Ardımdan gelin" dedi, "Sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım." 18Onlar da hemen ağlarını bırakıp O'nun ardından gittiler. 19İsa biraz ileri gidince Zebedi'nin oğulları Yakup'la Yuhanna'yı gördü. Teknede ağlarını onarıyorlardı. 20Hemen onları çağırdı. Onlar da babaları Zebedi'yi işçilerle birlikte teknede bırakıp İsa'nın ardından gittiler. 21Kefarnahum'a girdiler. Şabat Günü İsa havraya gidip öğretmeye başladı. 22Halk O'nun öğretişine şaşırıp kaldı. Çünkü onlara din bilgileri gibi değil, yetkili biri gibi öğretiyordu. 23Tam o sırada havrada bulunan ve kötü ruha tutulmuş bir adam, "Ey Nasıralı İsa, bizden ne istiyorsun?" diye bağırdı. "Bizi mahvetmeye mi geldin? Senin kim olduğunu biliyorum, Tanrı'nın Kutsal'sın sen!" 2425İsa, "Sus, çık adamdan!" diyerek kötü ruhu azarladı. 26Kötü ruh adamı sarstı ve büyük bir çığ-

lık atarak içinden çıktı. 27Herkes şaşırıp kaldı. Birbirlerine, "Bu nasıl şey?" diye sormaya başladılar. "Yepyeni bir öğreti! Kötü ruhlara bile yetkiyle buyruk veriyor, onlar da sözünü dinliyor." 28Böylece İsa'yla ilgili haber, Celile bölgesinin her yerine hızla yayıldı. 29İsa havradan çıkar çıkmaz, Yakup ve Yuhanna ile birlikte Simun ve Andreas'ın evine gitti. 30Simun'un kaynanası ateşler içinde yatıyordu. Durumu hemen İsa'ya bildirdiler. 31O da hastaya yaklaştı, elinden tutup kaldırdı. Kadının ateşi düştü, onlara hizmet etmeye başladı. 32Akşam olup güneş batınca, bütün hastaları ve cinlileri İsa'ya getirdiler. 33Bütün kent halkı kapıya toplanmıştı. 34İsa, çeşitli hastalıklara yakalanmış birçok kişiyi iyileştirdi, birçok cini kovdu. Cinlerin konuşmasına izin vermiyordu. Çünkü onlar kendisinin kim olduğunu biliyorlardı. 35Sabah çok erkenden, ortalık henüz ağarmadan İsa kalktı, evden çıkıp ıssız bir yere gitti, orada dua etmeye başladı. 36Simun ile yanındakiler İsa'yı aramaya çıktılar. 37O'nu bulunca, "Herkes seni arıyor!" dediler. 38İsa onlara, "Başka yerlere, yakın kasabalara gidelim" dedi. "Oralarda da Tanrı sözünü duyurayım. Bunun için çıkıp geldim." 39Böylece havralarında Tanrı sözünü duyurarak ve cinleri kovarak bütün Celile bölgesini dolaştı. 40İsa'ya cüzamlı biri geldi, diz çökerek, "İstersen beni temiz kılabilirsin" diye yalvardı. 41İsa'nın yüreği sızladı, elini uzatıp adama dokundu, "İsterim, temiz ol!" dedi. 42Adam anında cüzamdan kurtulup tertemiz oldu. 43İsa onu sıkıca uyararak hemen yanından uzaklaştırdı. 44"Sakin kimseye bir şey söyleme!" dedi. "Git, kâhine görün ve cüzamdan temizlendiğini herkese kanıtlamak için Musa'nın buyurduğu sunuları sun." 45Ne var ki, adam çıkıp gitti, olayla ilgili haberi her tarafa yayıp duyurmaya başladı. Öyle ki, İsa artık hiçbir kente açıkça giremez oldu. Ancak dışarıda, ıssız yerlerde kalıyordu. Ve halk her yerden O'na akın ediyordu.

2Birkaç gün sonra İsa tekrar Kefarnahum'a geldiğinde, evde olduğu duyuldu. 2O kadar çok insan toplandı ki, artık kapının önünde bile duracak yer kalmamıştı. İsa onlara Tanrı sözünü anlatıyordu. 3Bu arada O'na dört kişinin taşıdığı felçli bir adamı getirdiler. 4Kalabalıktan O'na yaklaşamadıkları için, bulunduğu yerin üzerindeki damı delip açarak felçliyi üstünde yattığı şilteyle birlikte aşağı indirdiler. 5İsa onların imanını görünce felçliye, "Oğlum, günahların bağışlandı" dedi. 6Orada oturan bazı din bilgileri

ise içlerinden şöyle düşündüler: “Bu adam neden böyle konuşuyor? Tanrı’ya küfrediyor! Tanrı’dan başka kim günahları bağışlayabilir?”⁷⁸ Akıllarından geçeni hemen ruhunda sezen İsa onlara, “Aklınızdan neden böyle şeyler geçiriyorsunuz?” dedi.⁹ “Hangisi daha kolay, felçliye, ‘Günahların bağışlandı’ demek mi, yoksa, ‘Kalk, şiltene topla, yürü’ demek mi?”¹⁰ Ne var ki, İnsanoğlu’nun* yeryüzünde günahları bağışlama yetkisine sahip olduğunu bilirsiniz diye...”¹¹ Sonra felçliye, “Sana söylüyorum, kalk, şiltene topla, evine git!” dedi.¹¹ Adam kalktı, hemen şiltelerini topladı, hepsinin gözü önünde çıkıp gitti. Herkes şaşakalmıştı. Tanrı’yu övüyorlar, “Böylesini hiç görmemiştik” diyorlardı.¹³ İsa yine çıkıp göl kıyısına gitti. Bütün halk yanına geldi, O da onlara öğretmeye başladı.¹⁴ Yoldan geçerken, vergi toplama yerinde oturan Alfay oğlu Levi’yi gördü. Ona, “Ardımdan gel” dedi. Levi de kalkıp İsa’nın ardından gitti.¹⁵ Sonra İsa, Levi’nin evinde yemek yerken, birçok vergi görevlisiyle günahkâr O’nunla ve öğrencileriyle birlikte sofraya oturmuştu. O’nu izleyen böyle birçok kişi vardı.¹⁶ Ferisiler’den* bazı din bilginleri, O’nu günahkârlar ve vergi görevlileriyle birlikte yemekte görünce öğrencilerine, “Niçin vergi görevlileri ve günahkârlarla birlikte yemek yiyor?” diye sordular.¹⁷ Bunu duyan İsa onlara, “Sağlamaların değil, hastaların hekime ihtiyacı var” dedi. “Ben doğru kişileri değil, günahkârları çağırmaya geldim.”¹⁸ Yahya’nın öğrencileriyle Ferisiler oruç tutarken, bazı kişiler İsa’ya gelip, “Yahya’nın ve Ferisiler’in öğrencileri oruç tutuyor da senin öğrencilerin neden tutmuyor?” diye sordular.¹⁹ İsa şöyle karşılık verdi: “Güvey aralarında olduğu sürece davetliler oruç tutar mı? Güvey aralarında oldukça oruç tutmazlar!”²⁰ Ama güveyin aralarından alınacağı günler gelecek, onlar işte o zaman, o gün oruç tutacaklar.²¹ Hiç kimse eski giysiyi yeni kumaş parçasıyla yamamaz. Yoksa yeni yama çeker, eski giysiden kopar, yırtık daha beter olur.²² Hiç kimse yeni şarabı eski tulumlara doldurmaz. Yoksa şarap tulumları patlatır, şarap da tulumlar da mahvolur. Yeni şarap yeni tulumlara doldurulur.”²³ Bir Şabat Günü İsa ekinler arasından geçiyordu. Öğrencileri yolda giderken başakları koparmaya başladılar.²⁴ Ferisiler İsa’ya, “Bak, Şabat Günü yasak olanı neden yapıyorlar?” dediler.²⁵ İsa onlara, “Davut’la yanındakiler aç ve muhtaç kalınca Davut’un ne yaptığını hiç okumadınız mı?” diye sordu.²⁶ “Başkâhin Aviyatar’ın zamanında Davut, Tanrı’nın evine girdi, kâhinlerden başkasının yemesi yasak olan adak ekmeklerini yedi ve yanındakilere de verdi.”²⁷ Sonra onlara, “İnsan Şabat Günü için değil, Şabat Günü insan için yaratıldı” dedi.²⁸ “Bu nedenle İnsanoğlu Şabat Günü’nün de Rabbi’dir.”

3 İsa yine havraya girdi. Orada eli sakat bir adam vardı.² Bazıları İsa’yı suçlamak amacıyla, Şabat Günü hastayı iyileştirecek mi diye O’nu gözlüyorlardı.³ İsa, eli sakat adama, “Kalk, öne çık!” dedi.⁴ Sonra havradakilere, “Kutsal Yasa’ya göre Şabat Günü iyilik yapmak mı doğru, kötülük yapmak mı? Can kurtarmak mı doğru, can almak mı?”

diye sordu. Onlardan ses çıkmadı.⁵ İsa, çevresindekilere öfkeyle baktı. Yüreğinin duygusuzluğu O’nu kederlendirmişti. Adama, “Elini uzat!” dedi. Adam elini uzattı, eli yine sapaşağlam oluverdi.⁶ Bunun üzerine Ferisiler dışarı çıktılar, İsa’yı yok etmek için Hirodes yanlılarıyla hemen görüşmeye başladılar.⁷ İsa, öğrencileriyle birlikte göl kıyısına çekildi. Celile’den büyük bir kalabalık O’nun ardından geldi. Ayrıca, bütün yaptıklarını duyan büyük kalabalıklar Yahudiye’den, Yeruşalim’den, İdumeya’dan, Şeria Irmağı’nın karşı yakasından, Sur ve Sayda bölgelerinden kendisine akın etti.⁸ İsa, kalabalığın arasında sıkışıp kalmamak için öğrencilerine bir kayık hazır bulundurmalarını söyledi.¹⁰ Birçoklarını iyileştirmiş olduğundan, çeşitli hastalıklara yakalananlar O’na dokunmak için üzerine üşüşüyordu.¹¹ Kötü ruhlar O’nu görünce ayaklarına kapanıyor, “Sen Tanrı’nın Oğlu’sun!” diye bağırıyorlardı.¹² Ama İsa, kim olduğunu açıklamamaları için onları sıkı sıkıya uyardı.¹³ İsa, dağa çıkarak istediği kişileri yanına çağırdı. Onlar da yanına gittiler.¹⁴ İsa bunlardan on iki kişiyi yanına buldurmak, Tanrı sözünü duyurmaya göndermek ve cinleri kovmaya yetkili kılmak üzere seçti. Seçtiği bu on iki kişi şunlardır: Petrus adını verdiği Simun, Beni-Regeş, yani Gökğürültüsü Oğulları adını verdiği Zebedi’nin oğulları Yakup ve Yuhanna, Andreas, Filipus, Bartalmay, Mat-ta, Tomas, Alfay oğlu Yakup, Taday, Yurtsever Simun ve İsa’ya ihanet eden Yahuda İskariot.¹⁵ İsa bundan sonra eve gitti. Yine öyle büyük bir kalabalık toplandı ki, İsa’yla öğrencileri yemek bile yiyemediler.²¹ Yakınları bunu duyunca, “Aklını kaçırmış” diyerek O’nu almaya geldiler.²² Yeruşalim’den gelen din bilginleri ise, “Baalzevul* O’nun içine girmiş” ve “Cinleri, cinlerin önderinin gücüyle kovuyor” diyorlardı.²³ Bunun üzerine İsa din bilginlerini yanına çağırıp onlara benzetmelerle seslendi. “Şeytan, Şeytan’ı nasıl kovabilir?” dedi.²⁴ “Bir ülke kendi içinde bölünmüşse, ayakta kalamaz.²⁵ Bir ev kendi içinde bölünmüşse, ayakta kalamaz.²⁶ Şeytan da kendine karşı gelip kendi içinde bölünmüşse, artık ayakta kalamaz; sonu gelmiş demektir.²⁷ Hiç kimse güçlü adamın evine girip malını çalamaz. Ancak onu bağladıktan sonra evini soyabilir.²⁸ Size doğrusunu söyleyeyim, insanların işlediği her günah, ettiği her küfür bağışlanacak, ama Kutsal Ruh’a küfreden asla bağışlanmayacak. Bunu yapan, asla silinmeyecek bir günah işlemiş olur.”²⁹ İsa bu sözleri, “O’nda kötü ruh var” dedikleri için söyledi.³¹ Daha sonra İsa’nın annesiyle kardeşleri geldi. Dışarıda durdular, haber gönderip O’nu çağırdılar.³² İsa’nın çevresinde oturan kalabalıktan bazıları, “Bak” dediler, “Annenle kardeşlerin dışarıda, seni istiyorlar.”³³ İsa buna karşılık onlara, “Kimdir annem ve kardeşlerim?” dedi.³⁴ Sonra çevresinde oturanlara bakıp şöyle dedi: “İşte annem, işte kardeşlerim!”³⁵ Tanrı’nın isteğini kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur.”

4 İsa göl kıyısında halka yine öğretmeye başladı. Çevresinde çok büyük bir kalabalık toplandı. Bu yüzden İsa

göldeki bir tekneye binip oturdu. Bütün kalabalık göl kıyısında duruyordu. ²İsa onlara benzetmelerle birçok şey öğretiyordu. Öğretirken, “Şunu dinleyin” dedi. “Ekincinin biri tohum ekmeye çıktı. ³Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düştü. Kuşlar gelip bunları yedi. ⁴Kimi, toprağı az kayalık yerlere düştü. Toprak derin olmadığından hemen filizlendi. ⁵Ne var ki, güneş doğunca kavruldu, kök salamadıkları için kuruyup gittiler. ⁶Kimi, dikenler arasına düştü. Dikenler büyüdü, filizleri boğdu ve filizler ürün vermedi. ⁷Kimi ise iyi toprağı düştü, büyüüp çoğaldı, ürün verdi. Bazısı otuz, bazısı altmış, bazısı da yüz kat ürün verdi.” ⁸Sonra İsa şunu ekledi: “İşitecek kulağı olan işitsin!” ⁹Onikiler’le* öbür izleyicileri İsa’yla yalnız kalınca, kendisinden benzetmelerin anlamını sordular. ¹⁰O da onlara şöyle dedi: “Tanrı’nın Egemenliği’nin sırrı sizlere açıklandı, ama dışarıda olanlara her şey benzetmelerle anlatılır. ¹¹Öyle ki, ‘Bakıp bakıp görmesinler, Duyup duyup anlamasınlar da, Dönüp başışlanmasınlar.’” ¹²İsa sonra onlara, “Siz bu benzetmeyi anlamıyor musunuz?” dedi. “Öyleyse bütün benzetmeleri nasıl anlayacaksınız? ¹³Ekincinin ektiği, Tanrı sözüdür. ¹⁴Bazı insanlar sözün ekildiği yerde yol kenarına düşen tohumlara benzer. Bunlar sözü işitir işitmez, Şeytan gelir, yüreklerine ekilen sözü alır götürür. ¹⁵Kayalık yerlere ekilenler ise, işittikleri sözü hemen sevinçle kabul eden, ama kök salamadıkları için ancak bir süre dayanan kişilerdir. Böyleleri Tanrı sözünden ötürü sıkıntı ya da zulme uğrayınca hemen sendeleyip düşerler. ¹⁶Yine bazıları dikenler arasında ekilen tohumlara benzerler. Bunlar sözü işitirler, ama dünyasal kaygılar, zenginliğin aldattıcılığı ve daha başka hevesler araya girip sözü boğar ve ürün vermesini engeller. ¹⁷İyi toprağı ekilenler ise, sözü işiten, onu benimseyen, kimi otuz, kimi altmış, kimi de yüz kat ürün veren kişilerdir.” ¹⁸Onlara, “Kandili, tahıl ölçeğinin ya da yatağın altına koymak için mi getirirler?” dedi. “Kandillige koymak için değil mi? ¹⁹Gizli olan ne varsa, açığı çıkarılmak üzere gizlenmiştir; saklı olan ne varsa, aydınlığa çıkmak üzere saklanmıştır. ²⁰İşitecek kulağı olan işitsin!” ²¹İsa şöyle devam etti: “İşittiklerimize dikkat edin! Hangi ölçekle verirseniz, aynı ölçekle alacaksınız. Hatta size daha fazlası verilecek. ²²Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak.” ²³Sonra İsa şöyle dedi: “Tanrı’nın Egemenliği, toprağı tohum saçan adama benzer. ²⁴Gece olur, uyur; gündüz olur, kalkar. Kendisi nasıl olduğunu bilmez ama, tohum filizlenir, gelişir. ²⁵Toprak kendiliğinden ürün verir. Önce filizi, sonra başağı, sonunda da başağı dolduran taneleri verir. ²⁶Ürün olgunlaşınca, adam hemen orağı vurur. Çünkü biçim vakti gelmiştir.” ²⁷İsa sonra şöyle dedi: “Tanrı’nın Egemenliği’ni neye benzetelim, nasıl bir benzetmeyle anlatalım? ²⁸Tanrı’nın Egemenliği, hardal tanesine benzer. Hardal, yeryüzünde toprağı ekilen tohumların en küçüğü olmakla birlikte, ekildikten sonra gelişir, bütün bahçe bitkilerinin boyunu aşar. Öylesine dal budak salar ki, kuşlar gölgesinde barınabilir.” ²⁹İsa, Tanrı sözünü, buna ben-

zer birçok benzetmeyle halkın anlayabildiği ölçüde anlatırdı. ³⁰Benzetme kullanmadan onlara hiçbir şey anlatmazdı. Ama kendi öğrencileriyle yalnız kaldığında, onlara her şeyi açıklardı. ³¹O gün akşam olunca öğrencilerine, “Karşı yakaya geçelim” dedi. ³²Öğrenciler kalabalığı geride bırakarak İsa’yı, içinde bulunduğu tekneye götürdüler. Yanında başka tekneler de vardı. ³³Bu sırada büyük bir fırtına koptu. Dalgalar tekneye öyle bindirdi ki, tekne neredeyse suyla dolmuştu. ³⁴İsa, teknenin kıç tarafında bir yastığa yaslanmış uyuyordu. Öğrenciler O’nu uyandırıp, “Öğretmenimiz, öleceğiz! Hiç aldırıyor musun?” dediler. ³⁵İsa kalkıp rüzgarı azarladı, göle, “Sus, sakın ol!” dedi. Rüzgar dindi, ortalık sülman oldu. ³⁶İsa öğrencilerine, “Neden korkuyorsunuz? Hâlâ imanınız yok mu?” dedi. ³⁷Onlar ise büyük korku içinde birbirlerine, “Bu adam kim ki, rüzgar da göl de O’nun sözünü dinliyor?” dediler.

5 Gölün karşı yakasına, Gerasalılar’ın memleketine vardılar. ²İsa tekneden iner inmez, kötü ruha tutulmuş bir adam mezarlık mağaralardan çıkıp O’nu karşıladı. ³Mezarların içinde yaşayan bu adamı artık kimse zincirle bile bağlı tutamıyordu. ⁴Birçok kez zincir ve kösteklerle bağlandığı halde, zincirleri koparmış, köstekleri parçalamıştı. Hiç kimse onunla başa çıkamıyordu. ⁵Gece gündüz mezarlarda, dağlarda bağırıp duruyor, kendini taşlarla yaralıyordu. ⁶Uzaktan İsa’yı görünce koşup geldi, O’nun önünde yere kapandı. ⁷Yüksek sesle haykırarak, “Ey İsa, yüce Tanrı’nın Oğlu, benden ne istiyorsun? Tanrı hakkı için sana yalvarırım, bana işkence etme!” dedi. ⁸Çünkü İsa, “Ey kötü ruh, adamın içinden çık!” demişti. ⁹Sonra İsa adama, “Adın ne?” diye sordu. “Adım Tümen. Çünkü sayımız çok” dedi. ¹⁰Ruhları o bölgeden çıkarmaması için İsa’ya yalvarıp yarkardı. ¹¹Orada, dağın yamacında otlayan büyük bir domuz sürüsü vardı. ¹²Kötü ruhlar İsa’ya, “Bizi şu domuzlara gönder, onlara girelim” diye yalvardılar. ¹³İsa’nın izin vermesi üzerine kötü ruhlar adamdaki domuzların içine girdiler. Yaklaşık iki bin domuzdan oluşan sürü, dik yamaçtan aşağı koşuşarak göle atlayıp boğuldu. ¹⁴Domuzları güdenler kaçıp kentte ve köylerde olayın haberini yaydılar. Halk olup biteni görmeye çıktı. ¹⁵İsa’nın yanına geldiklerinde, önceleri bir tümen cine tutulan adamı giyinmiş, aklı başına gelmiş, oturmuş görünce korktular. ¹⁶Olayı görenler, cinli adama olanları ve domuzların başına gelenleri halka anlattılar. ¹⁷Bunun üzerine halk, bölgelerinden ayrılması için İsa’ya yalvarmaya başladı. ¹⁸İsa tekneye binerken, önceleri cinli olan adam O’na, “Seninle geleyim” diye yalvardı. ¹⁹Ama İsa adama izin vermedi. Ona, “Evine, yakınlarının yanına dön” dedi. “Rab’bin senin için neler yaptığını, sana nasıl merhamet ettiğini onlara anlat.” ²⁰Adam da gitti, İsa’nın kendisi için neler yaptığını Dekapolis’te duyurmaya başladı. Anlattıklarına herkes şaşırıp kalıyordu. ²¹İsa tekneye karşı yakaya dönünce, çevresinde büyük bir kalabalık toplandı. Kendisi gölün kıyısında duruyordu. ²²Bu sırada havra yöneticilerinden Yair adında biri geldi. İsa’yı

görünce ayaklarına kapandı, “Küçük kızım can çekişiyor. Gelip ellerini onun üzerine koy da kurtulsun, yaşasın!” diye yalvardı. ²³²⁴İsa adamla birlikte gitti. Büyük bir kalabalık da ardından gidiyor, O’nu sıkıştırıyordu. ²⁵Orada, on iki yıldır kanaması olan bir kadın vardı. ²⁶Birçok hekimin elinden çok çekmiş, varını yoğunu harcamış, ama iyileşeceğine daha da kötülemişti. ²⁷Kadın, İsa hakkında anlatılanları duymuştu. Bu nedenle, kalabalıkta O’nun arkasından gelip giysisine dokundu. ²⁸İçinden, “Giysilerine bile dokunsam kurtulurum” diyordu. ²⁹O anda kanaması kesiliverdi. Kadın, bedeninin derinliğinde acıdan kurtulduğunu hissetti. ³⁰İsa ise, kendisinden bir gücün akıp gittiğini hemen anladı. Kalabalığın ortasında dönüp, “Giysilerime kim dokundu?” diye sordu. ³¹Öğrencileri O’na, “Seni sıkıştıran kalabalığı görüyorsun! Nasıl oluyor da, ‘Bana kim dokundu’ diye soruyorsun?” dediler. ³²İsa kendisine dokunana görmek için çevresine bakındı. ³³Kadın da kendisindeki değişikliği biliyordu. Korkuyla titreyerek geldi, İsa’nın ayaklarına kapandı ve O’na bütün gerçeği anlattı. ³⁴İsa ona, “Kızım” dedi, “İmanın seni kurtardı. Esenlikle git. Acıların son bulsun.” ³⁵İsa daha konuşurken, havra yöneticisinin evinden adamlar geldi. Yöneticiye, “Kızım öldü” dediler. “Öğretmeni neden hâlâ rahatsız ediyorsun?” ³⁶İsa bu sözlere aldırmadan havra yöneticisine, “Korkma, yalnız iman et!” dedi. ³⁷İsa, Petrus, Yakup ve Yakup’un kardeşi Yuhanna’dan başka hiç kimsenin kendisiyle birlikte gitmesine izin vermedi. ³⁸Havra yöneticisinin evine vardıklarında İsa, acı acı ağlayıp feryat eden gürültülü bir kalabalıkla karşılaştı. ³⁹İçeri girerek onlara, “Niye gürültü edip ağlıyorsunuz?” dedi. “Çocuk ölmedi, uyuyor.” ⁴⁰Onlar ise kendisiyle alay ettiler. Ama İsa hepsini dışarı çıkardıktan sonra çocuğun annesini babasını ve kendisiyle birlikte olanları alıp çocuğun bulunduğu odaya girdi. ⁴¹Çocuğun elini tutarak ona, “Talita kumi!” dedi. Bu söz, “Kızım, sana söylüyorum, kalk” demektir. ⁴²On iki yaşında olan kız hemen ayağa kalktı, yürümeye başladı. Oradakileri derin bir şaşkınlık aldı. ⁴³İsa, “Bunu kimse bilmesin” diyerek onları sıkı sıkıya uyardı ve kıza yemek verilmesini buyurdu.

6İsa oradan ayrılarak kendi memleketine gitti. Öğrencileri de ardından gittiler. ²Şabat Günü olunca İsa havrada öğretmeye başladı. Söylediklerini işiten birçok kişi şaşır kaldı. “Bu adam bunları nereden öğrendi?” diye soruyorlardı. “Kendisine verilen bu bilgelik nedir? Nasıl böyle mucizeler yapabiliyor? ³Meryem’in oğlu, Yakup, Yose, Yahuda ve Simun’un kardeşi olan marangoz değil mi bu? Kızkardeşleri burada, aramızda yaşamıyor mu?” Ve gücenip O’nu reddettiler. ⁴İsa da onlara, “Bir peygamber, kendi memleketinden, akraba çevresinden ve kendi evinden başka yerde hor görülmez” dedi. ⁵Orada birkaç hastayı, üzerlerine ellerini koyarak iyileştirmekten başka hiçbir mucize yapamadı. ⁶Halkın imansızlığına şaşıyordu. İsa On İki Elçisini Görevlendiriyor (Mat.10:5-15; Luk.9:1-6) İsa çevredeki köyleri dolaşıp öğretiyordu. ⁷On iki öğrencisini yanına ça-

ğırıldı ve onları ikişer ikişer halk arasına göndermeye başladı. Onlara kötü ruhlar üzerinde yetki verdi. ⁸Yolculuk için yanlarına değnekten başka bir şey almamalarını söyledi. Ne ekmek, ne torba, ne de kuşaklarında para götürceklerdi. ⁹Onlara çarık giymelerini söyledi. Ama, “İki mintan giymeyin” dedi. ¹⁰“Bir yere gittiğiniz zaman, oradan ayrılıncaya dek hep aynı evde kalın” diye devam etti. ¹¹“İnsanların sizi kabul etmedikleri, sizi dinlemedikleri bir yerden ayrılırken, onlara uyarı olsun diye ayağımızın altındaki tozu silkin!” ¹²Böylece öğrenciler yola çıkıp insanları tövbeye çağırmağa başladılar. ¹³Birçok cin kovdular; birçok hastayı, üzerlerine yağ sürerek iyileştirdiler. ¹⁴Kral Hirodes de olup bitenleri duydu. Çünkü İsa’nın ünü her tarafa yayılmıştı. Bazıları, “Bu adam, ölümden dirilen Vaftizci Yahya’dır. Olağanüstü güçlerin onda etkin olmasının nedeni budur” diyordu. ¹⁵Başkaları, “O İlyas’tır” diyor, yine başkaları, “Eski peygamberlerden biri gibi bir peygamberdir” diyordu. ¹⁶Hirodes bunları duyunca, “Başımı kestirdiğim Yahya dirildi!” dedi. ¹⁷Hirodes’in kendisi, kardeşi Filipus’un karısı Hirodiya’nın yüzünden adam gönderip Yahya’yı tutuklatmış, zindana attırıp zincire vurdurmuştu. Çünkü Hirodes bu kadımla evlenince Yahya ona, “Kardeşinin karısıyla evlenmen Kutsal Yasa’ya aykırıdır” demişti. ¹⁸¹⁹Hirodiya bu yüzden Yahya’ya kin bağlamıştı; onu öldürtmek istiyor, ama başaramıyordu. ²⁰Çünkü Yahya’nın doğru ve kutsal bir adam olduğunu bilen Hirodes ondan korkuyor ve onu koruyordu. Yahya’yı dinlediği zaman büyük bir şaşkınlık içinde kalıyor, yine de onu dinlemekten zevk alıyordu. ²¹Ne var ki, Hirodes’in kendi doğum gününde saray büyükleri, komutanlar ve Celile’nin ileri gelenleri için verdiği şölende beklenen fırsat doğdu. ²²Hirodiya’nın kızı içeri girip dans etti. Bu, Hirodes’le konuklarının hoşuna gitti. Kral genç kıza, “Dile benden, ne dilersen veririm” dedi. ²³Ant içerek, “Benden ne dilersen, krallığımın yarısı da olsa, veririm” dedi. ²⁴Kız dışarı çıkıp annesine, “Ne isteyeyim?” diye sordu. “Vaftizci Yahya’nın başını iste” dedi annesi. ²⁵Kız hemen koşup kralın yanına girdi, “Vaftizci Yahya’nın başını bir tepsi üzerinde hemen bana vermeni istiyorum” diyerek dileğini açıkladı. ²⁶Kral buna çok üzüldüyse de, konuklarının önünde içtiği anttan ötürü kızı reddetmek istemedi. ²⁷Hemen bir cellat gönderip Yahya’nın başını getirmesini buyurdu. Cellat zindana giderek Yahya’nın başını kesti. ²⁸Kesik başı bir tepsi üzerinde getirip genç kıza verdi, kız da annesine götürdü. ²⁹Yahya’nın öğrencileri bunu duyunca gelip cesedi aldılar ve mezara koydular. ³⁰Elçiler, İsa’nın yanına dönerek yaptıkları ve öğrettikleri her şeyi O’na anlattılar. ³¹İsa onlara, “Gelin, tek başımıza تنها bir yere gidelim de biraz dinlenin” dedi. Gelen giden öyle çoktu ki, yemek yemeye bile vakit bulamıyorlardı. ³²Tekneye binip tek başlarına تنها bir yere doğru yol aldılar. ³³Gittiklerini gören birçok kişi onları tanıdı. Halk civardaki bütün kentlerden yaya olarak yola dökülüp onlardan önce oraya vardı. ³⁴İsa teknedeki inince büyük bir kalabalıkla karşılaştı. Çobansız koyunlara benzeyen bu insanlara acıdı ve onlara

birçok konuda öğretmeye başladı. ³⁵Vakit ilerlemişti. Öğrencileri İsa'ya gelip, "Burası ıssız bir yer" dediler, "Vakit de ilerledi. Halkı salıver de çevredeki çiftlik ve köylere gidip kendilerine yiyecek alsınlar." ³⁶³⁷İsa ise, "Onlara siz yiyecek verin" diye karşılık verdi. Öğrenciler İsa'ya, "Gidip iki yüz dinarlık ekme alıp onlara yedirelim mi yani?" diye sordular. ³⁸İsa onlara, "Kaç ekmeğiniz var, gidin bakın" dedi. Öğrenip geldiler, "Beş ekmele iki balığımız var" dediler. ³⁹İsa herkesi küme küme yeşil çayıra oturtmalarını buyurdu. ⁴⁰Halk yüzer ellişer kişilik bölükler halinde oturdu. ⁴¹İsa beş ekmele iki balığı aldı, gözlerini göğe kaldırarak şükretti; sonra ekmeleleri böldü ve halka dağıtmaları için öğrencilerine verdi. İki balığı da hepsinin arasında paylaştırdı. ⁴²Herkes yiyip doydu. Artakalan ekme ve balıktan on iki sepet dolusu topladılar. ⁴³⁴⁴Yemek yiyen erkeklerin sayısı beş bin kadardı. ⁴⁵Bundan hemen sonra İsa öğrencilerine, tekneye binip kendisinden önce karşı yakada bulunan Beytsayda'ya geçmelerini buyurdu. Bu arada kendisi halkı evlerine gönderecekti. ⁴⁶Onları uğurladıktan sonra, dua etmek için dağa çıktı. ⁴⁷Akşam olduğunda, tekne gölün ortasına varmıştı. Yalnız başına karada kalan İsa, öğrencilerinin kürek çekmekte çok zorlandıklarını gördü. Çünkü rüzgar onlara karşı esiyordu. Sabaha karşı ⁱ İsa, gölün üstünde yürüyerek onlara yaklaştı. Yanlarından geçip gidecekti. ⁴⁸⁴⁹Onlar ise, gölün üstünde yürüdüğünü görünce O'nu hayalet sanarak bağıştılar. ⁵⁰Hepsi O'nu görmüş ve dehşete kapılmıştı. İsa hemen onlara seslenerek, "Cesur olun, benim, korkmayın!" dedi. ⁵¹Tekneye binip onlara katılınca rüzgar dindi. Onlarsa büyük bir şaşkınlık içindeydi. ⁵²Ekmelele ilgili mucizeyi bile anlamamışlardı; zihinleri körelmişti. ⁵³İsa'yla öğrencileri gölü aştılar, Gennesar'da karaya çıkıp tekneyi bağladılar. ⁵⁴Onlar tekneden inince, halk İsa'yı hemen tanıdı. ⁵⁵Bazıları koşarak bütün yöreyi dolaştı. İsa'nın bulunduğu yeri öğrenenler, hastaları şilteleriyle oraya götürmeye başladılar. ⁵⁶Köy olsun, kent ya da çiftlik olsun, İsa'nın gittiği her yerde, hastaları meydana yatırıyor, sadece giysisinin eteğine dokunmalarına izin vermesi için yalvarıyorlardı. Dokunanların hepsi de iyileşti.

7Yeruşalim'den gelen Ferisiler ve bazı din bilginleri, İsa'nın çevresinde toplandılar. ²O'nun öğrencilerinden bazılarının murdar, yani yıkanmamış ellerle yemek yediklerini gördüler. ³Ferisiler, hatta bütün Yahudiler, atalarının töresi uyarınca ellerini iyice yıkamadan yemek yemezler. ⁴Çarşıdan dönünce de, yıkanmadan yemek yemezler ⁱⁱ. Ayrıca kâse, testi ve bakır kapların yıkanmasıyla ilgili başka birçok töreye de uyarlar. ⁵Ferisiler ve din bilginleri İsa'ya, "Öğrencilerin neden atalarımızın töresine uymuyorlar, niçin murdar ellerle yemek yiyorlar?" diye sordular. ⁶İsa onları şöyle yanıtladı: "Yeşaya'nın siz ikiyüzlülerle ilgili peygamberlik

sözü ne kadar yerindedir! Yazmış olduğu gibi, 'Bu halk, dudaklarıyla beni ⁱⁱⁱ sayar, Ama yürekleri benden uzak. ⁷Bana boşuna taparlar. Çünkü öğrettikleri, sadece insan buyruklarıdır.' ⁸Siz Tanrı buyruğunu bir yana bırakmış, insan töresine uyuyorsunuz." ⁹İsa onlara ayrıca şunu söyledi: "Kendi törenizi sürdürmek için Tanrı buyruğunu bir kenara itmeyi ne de güzel beceriyorsunuz! ¹⁰Musa, 'Annene babana saygı göstereceksin' ve, 'Annesine ya da babasına söven kesinlikle öldürülecektir' diye buyurmuştu. ¹¹Ama siz, 'Eğer bir adam annesine ya da babasına, benden alacağın bütün yardım kurbandır, yani Tanrı'ya adanmıştır derse, artık annesi ya da babası için bir şey yapmasına izin yok' diyorsunuz. ¹²¹³Böylece kuşaktan kuşağa aktardığımız törelerle Tanrı'nın sözünü geçersiz kılıyorsunuz. Buna benzer daha birçok şey yapıyorsunuz." ¹⁴İsa, halkı yine yanına çağırıp onlara, "Hepiniz beni dinleyin ve şunu belleyin" dedi. ¹⁵"İnsanın dışında olup içine giren hiçbir şey onu kirletmez. İnsanı kirleten, insanın içinden çıkmadır." ^{iv} ¹⁶¹⁷İsa kalabalığı bırakıp eve girince, öğrencileri O'na bu benzetmenin anlamını sordular. ¹⁸O da onlara, "Demek siz de anlamıyorsunuz, öyle mi?" dedi. "Dışarıdan insanın içine giren hiçbir şeyin onu kirletemeyeceğini bilmiyor musunuz? ¹⁹Dıştan giren, insanın yüreğine değil, midesine gider, oradan da helaya atılır." İsa bu sözlerle, bütün yiyeceklerin temiz olduğunu bildirmiş oluyordu. ²⁰İsa şöyle devam etti: "İnsanı kirleten, insanın içinden çıkmadır. ²¹Çünkü kötü düşünceler, fuhuş, hırsızlık, cinayet, zina, açgözlülük, kötülük, hile, sefahat, kıskançlık, iftira, kibir ve akılsızlık içten, insanın yüreğinden kaynaklanır. ²²²³Bu kötülüklerin hepsi içten kaynaklanır ve insanı kirletir." ²⁴İsa oradan ayrılarak Sur ^v bölgesine gitti. Burada bir eve girdi. Kimsenin bunu bilmesini istemiyordu, ama gizlenemedi. ²⁵Küçük kızı kötü ruha tutulmuş bir kadın, İsa'yla ilgili haberi duyar duymaz geldi, ayaklarına kapandı. ²⁶Yahudi olmayan bu kadın Suriye-Fenike ırkındandı. Kızından cini kovması için İsa'ya rica etti. ²⁷İsa ona, "Bırak, önce çocuklar doysunlar" dedi. "Çocukların ekmeğini alıp köpeklerle atmak doğru değildir." ²⁸Kadın buna karşılık, "Haklısın, Rab" dedi. "Ama köpekler de sofranın altında çocukların ekmele kırıntılarını yer." ²⁹İsa ona, "Bu sözden ötürü cin kızından çıktı, gidebilirsin" dedi. ³⁰Kadın evine gittiğinde çocuğunu cinden kurtulmuş, yatakta yatar buldu. ³¹Sur bölgesinden ayrılan İsa, Sayda yoluyla Dekapolis bölgesinin ortasından geçerek tekrar Celile Gölü'ne geldi. ³²O'na sağır ve dili tutuk bir adam getirdiler, elini üzerine koymasına için yalvardılar. ³³İsa adamı kalabalıktan ayırıp bir yana çekti. Parmaklarını adamın kulaklarına soktu, tükürüp onun diline dokundu. ³⁴Sonra göğe bakarak içini çekti ve adama, "Effata", yani "Açıl!" dedi. ³⁵Adamın kulakları hemen açıldı, dili çözüldü ve düzgün bir şekilde konuşmaya başladı. ³⁶İsa orada

ⁱ"Sabaha karşı": Grekçe "Gecenin dördüncü nöbetinde" (bkz. Sözlük, "Saat").

ⁱⁱ"Çarşıdan dönünce de, yıkanmadan yemek yemezler" ya da "Çarşıdan dönünce de, aldıklarını yıkamadan yemezler."

ⁱⁱⁱ"Beni": Tanrı'yı.

^{iv}Birçok Grekçe elyazması, "İşitecek kulağı olan işitsin!" sözlerini de içerir (bkz. Mar.4:9,23).

^v"Sur": Bazı Grekçe elyazmalarında, "Sur ve Sayda" diye geçer.

bulunanları, bunu kimseye söylememeleri için uyardı. Ama onları ne kadar uyardıysa, onlar da haberi o kadar yaydılar. ³⁷Halk büyük bir hayret içinde kalmıştı. “Yaptığı her şey iyi. Sağrıların kulaklarını açıyor, dilsizleri konuşturuyor!” diyorlardı.

80 günlerde yine büyük bir kalabalık toplanmıştı. Yiyecek bir şeyleri olmadığı için İsa öğrencilerini yanına çağırıp, “Halka acıyorum” dedi. “Üç gündür yanımdalar, yiyecek hiçbir şeyleri yok. ²³Onları aç evlerine gönderirim, yolda bayılırlar. Hem bazıları uzak yoldan geliyor.” ⁴Öğrencileri buna karşılık, “Böyle ıssız bir yerde bu kadar kişiyi doyuracak ekmeği insan nereden bulabilir?” dediler. ⁵İsa, “Kaç ekmeğiniz var?” diye sordu. “Yedi tane” dediler. ⁶Bunun üzerine İsa, halka yere oturmalarını buyurdu. Sonra yedi ekmeği aldı, şükredip bunları böldü, dağıtmaları için öğrencilerine verdi. Onlar da halka dağıttılar. ⁷Birkaç küçük balıkları da vardı. İsa şükredip bunları da dağıtmalarını söyledi. ⁸Herkes yiyip doydular. Artakalan parçalardan yedi küfe dolusu topladılar. ⁹Orada yaklaşık dört bin kişi vardı. İsa onları evlerine gönderdikten sonra öğrencileriyle birlikte hemen tekneye binip Dalmanuta bölgesine geçti. ¹⁰¹¹Ferisiler gelip İsa’yla tartışmaya başladılar. O’nu denemek amacıyla gökten bir belirti göstermesini istediler. ¹²İsa içten bir ah çekerek, “Bu kuşak neden bir belirti istiyor?” dedi. “Size doğrusunu söyleyeyim, bu kuşağa hiçbir belirti gösterilmeyecek.” ¹³Sonra onları orada bırakıp yine tekneye bindi ve karşı yakaya yöneldi. ¹⁴Öğrenciler ekmeği almayı unutmuşlardı. Teknede, yanlarında yalnız bir ekmeğe vardı. ¹⁵İsa onlara şu uyarıda bulundu: “Dikkatli olun, Ferisiler’in mayasından ve Hırodes’in* mayasından sakının!” ¹⁶Onlar ise kendi aralarında, “Ekmeğimiz olmadığı için böyle diyor” şeklinde tartıştılar. ¹⁷Bunun farkında olan İsa, “Ekmeğiniz yok diye niçin tartışıyorsunuz?” dedi. “Hâlâ akıl erdiremiyor, anlamıyor musunuz? Zihniniz körelmiş mi? ¹⁸Gözleriniz olduğu halde görmüyor musunuz? Kulaklarımız olduğu halde işitmiyor musunuz? Hatırlamıyor musunuz, beş ekmeği beş bin kişiye bölüştürdüğümde kaç sepet dolusu yemek fazlası topladınız?” “On iki” dediler. ¹⁹²⁰“Yedi ekmeği dört bin kişiye bölüştürdüğümde kaç küfe dolusu yemek fazlası topladınız?” “Yedi” dediler. ²¹İsa onlara, “Hâlâ anlamıyor musunuz?” dedi. ²²İsa ile öğrencileri Beytsayda’ya geldiler. Orada bazı kişiler İsa’ya kör bir adam getirip ona dokunması için yalvardılar. ²³İsa körün elinden tutarak onu köyün dışına çıkardı. Gözlerine tükürüp ellerini üzerine koydu ve, “Bir şey görüyor musun?” diye sordu. ²⁴Adam başını kaldırıp, “İnsanlar görüyorum” dedi, “Ağaçlara benziyorlar, ama yürüyorlar.” ²⁵Sonra İsa ellerini yeniden adamın gözleri üzerine koydu. Adam gözlerini açtı, baktı; iyileşmiş ve her şeyi açık seçik görmeye başlamıştı. ²⁶İsa, “Köye bile girmel!” diyerek onu evine gönderdi. ²⁷İsa, öğrencileriyle birlikte Filipus Sezariyesi’ne bağlı köylere gitti. Yolda öğrencilerine, “Halk benim kim olduğumu söylüyor?” diye sordu. ²⁸Öğrencileri O’na şu karşılığı

verdiler: “Vaftizci Yahya diyorlar. Ama kimi İlyas, kimi de peygamberlerden biri olduğunu söylüyor.” ²⁹O da onlara, “Siz ne dersiniz, sizce ben kimim?” diye sordu. Petrus, “Sen Mesih’in*” yanıtını verdi. ³⁰Bunun üzerine İsa bu konuda kimseye bir şey söylememeleri için onları uyardı. ³¹İsa, İnsanoğlu’nun* çok acı çekmesi, ileri gelenler, başkâhinler ve din bilginlerince reddedilmesi, öldürülmesi ve üç gün sonra dirilmesi gerektiğini onlara anlatmaya başladı. ³²Bunları açıkça söylüyordu. Bunun üzerine Petrus O’nu bir kenara çekip azarlamaya başladı. ³³İsa dönüp öteki öğrencilerine baktı; Petrus’u azarlayarak, “Çekil önümden, Şeytan!” dedi. “Düşüncelerin Tanrı’ya değil, insana özgüdür.” ³⁴Öğrencileriyle birlikte halkı da yanına çağırıp şöyle konuştu: “Ardımdan gelmek isteyen kendini inkâr etsin, çarmıhını yüklenip beni izlesin. ³⁵Canımı kurtarmak isteyen onu yitirecek, canımı benim ve Müjde’nin uğruna yitiren ise onu kurtaracaktır. ³⁶İnsan bütün dünyayı kazanıp da canından olursa, bunun kendisine ne yararı olur? ³⁷İnsan kendi canına karşılık ne verebilir? ³⁸Bu vefasız ve günahkâr kuşağın ortasında, kim benden ve benim sözlerimden utanırsa, İnsanoğlu da, Babası’nın görkemi içinde kutsal meleklerle birlikte geldiğinde o kişiden utanacaktır.”

9İsa, “Size doğrusunu söyleyeyim” diye devam etti, “Burada bulunanlar arasında, Tanrı Egemenliği’nin güçlü biçimde gerçekleştiğini görmeden ölümü tatmayacak olanlar var.” ²Altı gün sonra İsa, yanına yalnız Petrus, Yakup ve Yuhanna’yı alarak yüksek bir dağa çıktı. Onların gözü önünde İsa’nın görünümünü değiştirdi. ³Giysileri göz kamaştırıcı bir beyazlığa büründü; yeryüzünde hiçbir çamaşırcının erişemeyeceği bir beyazlığı bu. ⁴O anda Musa’yla İlyas öğrencilere göründü. İsa’yla konuşuyorlardı. ⁵Petrus İsa’ya, “Rabbi*, burada bulunmamız ne iyi oldu! Üç çardak kuralım: Biri sana, biri Musa’ya, biri de İlyas’a” dedi. ⁶Ne söyleyeceğini bilmiyordu. Çünkü çok korkmuşlardı. ⁷Bu sırada bir bulut gelip onlara gölge saldı. Buluttan gelen bir ses, “Sevgili Oğlum budur, O’nu dinleyin!” dedi. ⁸Öğrenciler birden çevrelerine baktılar, ama bu kez yanlarında İsa’dan başka kimseyi göremediler. ⁹Dağdan inerlerken İsa, İnsanoğlu ölümünden dirilmeden orada gördüklerini hiç kimseye söylememeleri için onları uyardı. ¹⁰Bu uyarıya uymakla birlikte kendi aralarında, “Ölümden dirilmek ne demek?” diye tartışıp durdular. ¹¹İsa’ya, “Din bilginleri neden önce İlyas’ın gelmesi gerektiğini söylüyorlar?” diye sordular. ¹²O da onlara şöyle dedi: “Gerçekten de önce İlyas gelir ve her şeyi yeniden düzene koyar. Ama nasıl oluyor da İnsanoğlu’nun çok acı çekeceği ve hiçe sayılacağı yazılmıştır? ¹³Size şunu söyleyeyim, İlyas geldi bile, onun hakkında yazılmış olduğu gibi, ona yapmadıklarını bırakmadılar.” ¹⁴Öteki öğrencilerin yanına döndüklerinde, onların çevresinde büyük bir kalabalığın toplandığını, birtakım din bilginlerinin onlarla tartıştığını gördüler. ¹⁵Kalabalık İsa’yı görünce büyük bir şaşkınlığa kapıldı ve koşup O’nu selamladı. ¹⁶İsa öğrencilerine, “Onlarla ne tartışıyorsunuz?”

diye sordu. ¹⁷Halktan biri O'na, "Öğretmenim" diye karşılık verdi, "Dilsiz bir ruha tutulan oğlumunu sana getirdim. ¹⁸Ruh onu nerede yakalarsa yere çarpıyor. Çocuk ağzından köpükler saçıyor, dişlerini gıcırdatıyor ve kaskatı kesiliyor. Ruhunu kovmaları için öğrencilerine başvurduğum, ama başaramadılar." ¹⁹İsa onlara, "Ey imansız kuşak!" dedi. "Sizinle daha ne kadar kalacağım? Size daha ne kadar katlanacağım? Çocuğu bana getirin!" ²⁰Çocuğu kendisine getirdiler. Ruh, İsa'yı görür görmez çocuğu şiddetle sarstı; çocuk yere düştü, ağzından köpükler saçarak yuvarlanmaya başladı. ²¹İsa çocuğun babasına, "Bu hal çocuğun başına geleli ne kadar oldu?" diye sordu. "Küçüklüğünden beri böyle" dedi babası. ²²"Üstelik ruh onu öldürmek için sık sık ateşe, suya attı. Elinden bir şey gelirse, bize yardım et, halimize acı!" ²³İsa ona, "Elimden gelirse mi? İman eden biri için her şey mümkün!" dedi. ²⁴Çocuğun babası hemen, "İman ediyorum, imansızlığımı yenmeme yardım et!" diye feryat etti. ²⁵İsa, halkın koşuşup geldiğini görünce kötü ruhu azarlayarak, "Sana buyuruyorum, dilsiz ve sağır ruh, çocuğun içinden çık ve ona bir daha girme!" dedi. ²⁶Bunun üzerine ruh bir çığlık attı ve çocuğu şiddetle sarsarak çıktı. Çocuk ölü gibi hareketsiz kaldı, öyle ki oradakilerin birçoğu, "Öldü!" diyordu. ²⁷Ama İsa elinden tutup kaldırıncaya, çocuk ayağa kalktı. ²⁸İsa eve girdikten sonra öğrencileri özel olarak O'na, "Biz kötü ruhu neden kovamadık?" diye sordular. ²⁹İsa onlara, "Bu tür ruhlar ancak duayla ^{vi} kovulabilir" yanıtını verdi. ³⁰Oradan ayrılmış, Celile bölgesinden geçiyorlardı. İsa hiç kimsenin bunu bilmesini istemiyordu. ³¹Öğrencilerine öğretirken şöyle diyordu: "İnsanoğlu*, insanların eline teslim edilecek ve öldürülecek, ama öldürüldükten üç gün sonra dirilecek." ³²Onlar bu sözleri anlamıyor, İsa'ya soru sormaktan da korkuyorlardı. ³³Kefarnahum'a vardılar. Eve girdikten sonra İsa onlara, "Yolda neyi tartışıyordunuz?" diye sordu. ³⁴Hiç birinden ses çıkmadı. Çünkü yolda aralarında kimin en büyük olduğunu tartışmışlardı. ³⁵İsa oturup Onikiler'i* yanına çağırdı. Onlara şöyle dedi: "Birinci olmak isteyen en sonuncu olsun, herkesin hizmetkârı olsun." ³⁶Küçük bir çocuğu alıp orta yere dikti, sonra onu kucağına alarak onlara şöyle dedi: "Böyle bir çocuğu benim adım uğruna kabul eden, beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni değil, beni göndereni kabul etmiş olur." ³⁷³⁸Yuhanna O'na, "Öğretmenim" dedi, "Senin adınla cin kovan birini gördük, ama bizi izleyenlerden olmadığı için ona engel olmaya çalıştık." ³⁹"Ona engel olmayın!" dedi İsa. "Çünkü benim adımla mucize yapıp da ardından beni kötüleyecek kimse yoktur. ⁴⁰Bize karşı olmayan, bizden yanadır. ⁴¹Size doğrusunu söyleyeyim, Mesih'e ait olduğunuz için sizlere bir bardak su veren ödüksüz kalmayacaktır." ⁴²"Kim bana iman eden bu küçüklerden birini günaha düşürürse, boynuna kocaman bir değirmen taşı geçirilip denize atılması kendisi için daha iyi olur. ⁴³Eğer elin günah işlemene neden olursa, onu kes. Tek

elle yaşama kavuşman, iki elle sönmez ateşe, cehenneme gitmeden iyidir. ⁴⁴⁴⁵Eğer ayağın günah işlemene neden olursa, onu kes. Tek ayakla yaşama kavuşman, iki ayakla cehenneme atılmadan iyidir. ⁴⁶⁴⁷Eğer gözün günah işlemene neden olursa, onu çıkar at. Tanrı'nın Egemenliği'ne tek gözle girmen, iki gözle cehenneme atılmadan iyidir. ⁴⁸'Oradakileri kemiren kurt ölmez, Yakan ateş sönmez.' ^{vii} ⁴⁹Çünkü herkes ateşle tuzlanacaktır. ⁵⁰Tuz yararlıdır. Ama tuz tuzluluğunu yitirirse, bir daha ona nasıl tat verebilirsiniz? İçinizde tuz olsun ve birbirinizle barış içinde yaşayın!"

10İsa oradan ayrılarak Yahudiye'nin* Şeria Irmağı'nın karşı yakasındaki topraklarına geçti. Çevresinde yine kalabalıklar toplanmıştı; her zamanki gibi onlara öğretiyordu. ²Yanına gelen bazı Ferisiler O'nu denemek amacıyla, "Bir erkeğin, karısını boşaması Kutsal Yasa'ya uygun mudur?" diye sordular. ³İsa karşılık olarak, "Musa size ne buyurdu?" dedi. ⁴Onlar, "Musa, erkeğin bir boşanma belgesi yazarak karısını boşamasına izin vermiştir" dediler. ⁵İsa onlara, "İnatçı olduğunuz için Musa bu buyruğu yazdı" dedi. ⁶"Tanrı, yaratılışın başlangıcından 'İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.' ⁷'Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.' Şöyle ki, onlar artık iki değil, tek bedendir. ⁸O halde Tanrı'nın birleştirdiğini insan ayırmam." ¹⁰Öğrencileri evde O'na yine bu konuyla ilgili bazı sorular sordular. ¹¹İsa onlara, "Karısını boşayıp başkasıyla evlenen, karısına karşı zina etmiş olur" dedi. ¹²"Kocasını boşayıp başkasıyla evlenen kadın da zina etmiş olur." ¹³Bu arada bazıları küçük çocukları İsa'nın yanına getiriyor, onlara dokunmasını istiyorlardı. Ne var ki, öğrenciler onları azarladılar. ¹⁴İsa bunu görünce kızdı. Öğrencilerine, "Bırakın, çocuklar bana gelsin" dedi. "Onlara engel olmayın! Çünkü Tanrı'nın Egemenliği böylelerindedir. ¹⁵Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği'ni bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez." ¹⁶Çocukları kucağına aldı, ellerini üzerlerine koyup onları kutsadı. ¹⁷İsa yola çıkarken, biri koşarak yanına geldi. Önünde diz çöküp O'na, "İyi öğretmenim, sonsuz yaşama kavuşmak için ne yapmalıyım?" diye sordu. ¹⁸İsa, "Bana neden iyi diyorsun?" dedi. "İyi olan yalnız biri var, O da Tanrı'dır. ¹⁹O'nun buyruklarını biliyorsun: 'Adam öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, kimsenin hakkını yemeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin.'" ²⁰Adam, "Öğretmenim, bunların hepsini gençliğimden beri yerine getiriyorum" dedi. ²¹Ona sevgiyle bakan İsa, "Bir eksiğin var" dedi. "Git neyin varsa sat, parasını yoksullara ver; böylece gökte hazinen olur. Sonra gel, beni izle." ²²Bu sözler üzerine adamın yüzü asıldı, üzüntü içinde oradan uzaklaştı. Çünkü çok malı vardı. ²³İsa çevresine göz gezdirdikten sonra öğrencilerine, "Varlıklı kişilerin Tanrı Egemenliği'ne girmesi ne güç olacak!" dedi. ²⁴Öğrenciler O'nun sözlerine

^{vi}"Duayla": Birçok Grekçe elyazmasında, "Dua ve oruçla" diye geçer.

^{vii}Bu ayet bazı Grekçe elyazmalarında ayrıca 45. ve 47. ayetlerden önce tekrarlanır.

şaştılar. Ama İsa onlara yine, “Çocuklar” dedi, “Tanrı’nın Egemenliği’ne girmek ne güçtür!”²⁵ Devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginın Tanrı Egemenliği’ne girmesinden daha kolaydır.”²⁶ Öğrenciler büsbütün şaşırılmışlardı. Birbirlerine, “Öyleyse kim kurtulabilir?” diyorlardı.²⁷ İsa onlara bakarak, “İnsanlar için bu imkânsız, ama Tanrı için değil. Tanrı için her şey mümkündür” dedi.²⁸ Petrus O’na, “Bak, biz her şeyi bırakıp senin ardından geldik” demeye başladı.²⁹ “Size doğrusunu söyleyeyim” dedi İsa, “Benim ve Müjde’nin uğruna evini, kardeşlerini, anne ya da babasını, çocuklarını ya da topraklarını bırakıp da şimdi, bu çağda çekeceği zulümlerle birlikte yüz kat daha fazla eve, kardeşe, anneye, çocuğa, toprağa ve gelecek çağda sonsuz yaşama kavuşmayacak hiç kimse yoktur.”³⁰³¹ Ne var ki, birincilerin birçoğu sonuncu, sonuncuların birçoğu da birinci olacak.”³² Yola çıkmış Yeruşalim’e gidiyorlardı. İsa önlerinde yürüyordu. Öğrencileri şaşkınlık içindeydi, ardından gelenler ise korkuyorlardı. İsa Onikiler’i* yine bir yana çekip kendi başına gelecekleri anlatmaya başladı: “Şimdi Yeruşalim’e gidiyoruz” dedi. “İnsanoğlu*, başkâhinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilecek. Onlar da O’nu ölüm cezasına çarptırarak ve öteki uluslara teslim edecekler.”³³³⁴ O’nunla alay edecek, üzerine tükürecek ve O’nu kamçılıyıp öldürecekler. Ne var ki O, üç gün sonra dirilecek.”³⁵ Zebedi’nin oğulları Yakup ile Yuhanna İsa’ya yaklaşp, “Öğretmenimiz, bir dileğimiz var, bunu yapmamı istiyoruz” dediler.³⁶ İsa onlara, “Sizin için ne yapmamı istiyorsunuz?” diye sordu.³⁷ “Sen yüceliğine kavuşunca birimize sağında, ötekimize de solunda oturma ayrıcalığını ver” dediler.³⁸ “Siz ne dilediğinizi bilmiyorsunuz” dedi İsa. “Benim içeceğim kâseden siz içebilir misiniz? Benim vaftiz olacağım gibi siz de vaftiz olabilirsiniz?”^{viii} ³⁹ “Evet, olabiliriz” dediler. İsa onlara, “Benim içeceğim kâseden siz de içeceksiniz, benim vaftiz olacağım gibi siz de vaftiz olacaksınız” dedi. “Ama sağında ya da solunda oturmanıza izin vermek benim elimde değil. Bu yerler belirli kişiler için hazırlanmıştır.”⁴⁰⁴¹ Bunu işiten on öğrenci Yakup’la Yuhanna’ya kızmaya başladılar.⁴² İsa onları yanına çağırıp şöyle dedi: “Bilirsiniz ki, ulusların önderleri sayılanlar, onlara egemen kesilir, ileri gelenleri de onlara ağırlıklarını hissettirirler.⁴³ Sizin aranızda böyle olmayacak. Aranızda büyük olmak isteyen, ötekilerin hizmetkârı olsun.⁴⁴ Aranızda birinci olmak isteyen, hepinizin kulu olsun.⁴⁵ Çünkü İnsanoğlu bile hizmet edilmeye değil, hizmet etmeye ve canını birçokları için fide olarak vermeye geldi.”⁴⁶ Sonra Eriha’ya geldiler. İsa, öğrencileri ve büyük bir kalabalıkla birlikte Eriha’dan ayrılırken, Timay oğlu Bartımay adında kör bir dilenci yol kenarında oturuyordu.⁴⁷ Nasıralı İsa’nın orada olduğunu duyunca, “Ey Davut Oğlu İsa, halime acı!” diye bağırma-ya başladı.⁴⁸ Birçok kimse onu azarlayarak susturmak istediysede o, “Ey Davut Oğlu, halime acı!” diyerek daha çok bağırıldı.⁴⁹ İsa durdu, “Çağırın onu” dedi. Kör adama

seslenerek, “Ne mutlu sana! Kalk, seni çağırıyor!” dediler.⁵⁰ Adam abasını üstünden atarak ayağa fırladı ve İsa’nın yanına geldi.⁵¹ İsa, “Senin için ne yapmamı istiyorsun?” diye sordu. Kör adam, “Rabbuni^{ix}, gözlerim görsün” dedi.⁵² İsa, “Gidebilirsin, imanın seni kurtardı” dedi. Adam o anda yeniden görmeye başladı ve yol boyunca İsa’nın ardından gitti.

11 Yeruşalim’e yaklaşp Zeytin Dağı’nın yamacındaki Beytfaci ile Beytanya’ya geldiklerinde İsa iki öğrencisini önden gönderdi. Onlara, “Karşınızdaki köye gidin” dedi, “Köye girer girmez, üzerine daha hiç kimsenin binmediği, bağlı duran bir sığa bulacaksınız. Onu çözüp bana getirin.²³ Biri size, ‘Bunu niye yapıyorsunuz?’ derse, ‘Rab’bin ona ihtiyacı var, hemen geri gönderecek’ dersiniz.”⁴ Gittiler ve yol üzerinde, bir evin sokak kapısının yanında bağlı buldukları sığayı çözdüler.⁵ Orada duranlardan bazıları, “Sığayı ne diye çözüyorsunuz?” dediler.⁶ Öğrenciler İsa’nın kendilerine söylediklerini tekrarlayınca, adamlar onları rahat bıraktı.⁷ Sığayı İsa’ya getirip üzerine kendi giysilerini yaydılar. İsa sığaya bindi.⁸ Birçokları giysilerini, bazıları da çevredeki ağaçlardan kestikleri dalları yola serdiler.⁹ Önden gidenler ve arkadan gelenler şöyle bağırıyorlardı: “Hozana*! Rab’bin adıyla gelene övgüler olsun!¹⁰ Atamız Davut’un yaklaşan egemenliği kutlu olsun! En yücelerde hozana!”¹¹ İsa Yeruşalim’e varınca tapınağa gitti, her tarafı gözden geçirdi. Sonra vakit ilerlemiş olduğundan Onikiler’le* birlikte Beytanya’ya döndü.¹² Ertesi gün Beytanya’dan çıktıklarında İsa acıkmıştı.¹³ Uzakta, yapraklanmış bir incir ağacı görünce belki incir bulurum diye yaklaştı. Ağacın yanına vardığında yapraktan başka bir şey bulamadı. Çünkü incir mevsimi değildi.¹⁴ İsa ağaca, “Artık sonsuza dek senden kimse meyve yiyemesin!” dedi. Öğrencileri de bunu duydular.¹⁵ Oradan Yeruşalim’e geldiler. İsa tapınağın avlusuna girerek oradaki alıcı ve satıcıları dışarı kovdu. Para bozanların masalarını, güvercin satanların sehalarını devirdi.¹⁶ Yük taşıyan hiç kimsenin tapınağın avlusundan geçmesine izin vermedi.¹⁷ Halka öğretirken şunları söyledi: “‘Evime, bütün ulusların dua evi denecek’ diye yazılmamış mı? Ama siz onu haydut inine çevirdiniz.”¹⁸ Başkâhinler ve din bilginleri bunu duyunca İsa’yı yok etmek için bir yol aramaya başladılar. O’ndan korkuyorlardı. Çünkü bütün halk O’nun öğretilerine hayrandı.¹⁹ Akşam olunca İsa’yla öğrencileri kentten ayrıldı.²⁰ Sabah erkenden incir ağacının yanından geçerlerken, ağacın kökten kurumuş olduğunu gördüler.²¹ Olayı hatırlayan Petrus, “Rabbî*, bak! Lanetlediğin incir ağacı kurumuş!” dedi.²² İsa onlara şöyle karşılık verdi: “Tanrı’ya iman edin.²³ Size doğrusunu söyleyeyim, kim şu dağa, ‘Kalk, denize atıl!’ der ve yüreğinde kuşku duymadan dediğinin olacağına inanırsa, dileği yerine gelecektir.²⁴ Bunun için size diyorum ki, duayla dilediğiniz her şeyi daha şimdiden almış olduğunuza inanın, dilediğiniz yerine gelecektir.²⁵ Kalkıp dua ettiğiniz zaman,

^{viii} Bu ayette İsa, çekeceği acılardan ve çarmıhtaki ölümünden söz etmektedir.

^{ix} “Rabbuni”: Aramice’de* öğretmenim anlamına gelir.

birine karşı bir şikâyetiniz varsa onu bağışlayın ki, göklerdeki Babanız da sizin suçlarınızı bağışlasın.”^x 2627 Yine Yerusâlim’e geldiler. İsa tapınakta gezinirken başkâhinler, din bilginleri ve ileri gelenler O’nun yanına gelip, “Bunları hangi yetkiyle yapıyorsun, bunları yapma yetkisini sana kim verdi?” diye sordular.²⁸²⁹ İsa da onlara, “Size bir soru soracağım” dedi. “Bana yanıt verin, ben de size bunları hangi yetkiyle yaptığımı söylerim.³⁰ Yahya’nın vaftiz etme yetkisi Tanrı’dan^{xi} mıydı, insanlardan mı? Yanıt verin bana.”³¹ Bunu aralarında şöyle tartışmaya başladılar: “‘Tanrı’dan’ dersek, ‘Öyleyse ona niçin inanmadınız?’ diyecek.³² Yok eğer ‘İnsanlardan’ dersek..” Halkın tepkisinden korkuyorlardı. Çünkü herkes Yahya’yı gerçekten peygamber sayıyordu.³³ İsa’ya, “Bilmiyoruz” diye yanıt verdiler. İsa da onlara, “Ben de size bunları hangi yetkiyle yaptığımı söylemeyeceğim” dedi.

12 İsa onlara benzetmelerle konuşmaya başladı. “Adamın biri bağ dikti, çevresini çitle çevirdi, üzüm sıkmak için bir çukur kazdı, bir de bekçi kulesi yaptı. Sonra bağ bağcılara kiralayıp yolculuğa çıktı.² Mevsimi gelince bağın ürününden payına düşeni almak üzere bağcılara bir köle yolladı.³ Bağcılar köleyi yakalayıp dövdü ve eli boş gönderdi.⁴ Bağ sahibi bu kez onlara başka bir köle yolladı. Onu da başından yaralayıp aşağıladılar.⁵ Birini daha yolladı, onu öldürdüler. Daha birçok köle yolladı. Kimini dövüp kimini öldürdüler.⁶ Bağ sahibinin yanında tek kişi kaldı, o da sevgili oğluydu. ‘Oğlumu sayarlar’ diyerek bağcılara en son onu yolladı.⁷ ‘Ama bağcılar birbirlerine, ‘Mirasçı budur, gelin onu öldürelim, miras bizim olur’ dediler.⁸ Böylece onu yakaladılar, öldürüp bağdan dışarı attılar.⁹ ‘Bu durumda bağın sahibi ne yapacak? Gelip bağcıları yok edecek, bağı da başkalarına verecek.¹⁰ Şu Kutsal Yazı’yı okumadınız mı? ‘Yapıcıların reddettiği taş, İşte köşenin baş taşı oldu. Rab’bin işidir bu, Gözümüzde harika bir iş!’”¹¹¹² İsa’nın bu benzetmede kendilerinden söz ettiğini anlayan Yahudi önderler O’nu tutuklamak istediler; ama halkın tepkisinden korktukları için O’nu bırakıp gittiler.¹³ Daha sonra İsa’yı söyleyeceği sözlerle tuzağa düşürmek amacıyla Ferisiler’den ve Hirodes yanlılarından bazılarını O’na gönderdiler.¹⁴ Bunlar gelip İsa’ya, “Öğretmenimiz” dediler, “Senin dürüst biri olduğunu, kimseyi kayırmadan, insanlar arasında ayırım yapmadan Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini biliyoruz. Sezar’a* vergi vermek Kutsal Yasa’ya uygun mu, değil mi? Verelim mi, vermeyelim mi?”¹⁵ Onların ikiyüzlülüğünü bilen İsa şöyle dedi: “Beni neden deniyorsunuz? Bana bir dinar getirin bakayım.”¹⁶ Parayı getirdiler. İsa, “Bu resim, bu yazı kimin?” diye sordu. “Sezar’ın” dediler.¹⁷ İsa da, “Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tan-

rı’ya verin” dedi. İsa’nın sözlerine şaşakaldılar.¹⁸ Ölümünden sonra diriliş olmadığını söyleyen Sadukiler İsa’ya gelip şunu sordular: “Öğretmenimiz, Musa yazılarında bize şöyle buyurmuştur: ‘Eğer bir adam ölür, geride bir dul bırakır, ama çocuk bırakmazsa, kardeşi onun karısını alıp soyunu sürdürsün.’¹⁹²⁰ Yedi kardeş vardı. Birincisi evlendi ve çocuk bırakmadan öldü.²¹ İkincisi aynı kadını aldı, o da çocuk sahibi olmadan öldü. Üçüncüsüne de öyle oldu.²² Yedisi de çocuksuz öldü. Hepsinden sonra kadın da öldü.²³ Diriliş günü, ölümden dirildiklerinde kadın bunlardan hangisinin karısı olacak? Çünkü yedisi de onunla evlendi.”²⁴ İsa onlara şöyle karşılık verdi: “Ne Kutsal Yazılar’ı ne de Tanrı’nın gücünü biliyorsunuz. Yanılmanızın nedeni de bu değil mi? ²⁵ İnsanlar ölümden dirilince ne evlenir ne evlendirilir, göklerdeki melekler gibidirler.²⁶ Ölümlerin dirilmesi konusuna gelince, Musa’nın Kitabı’nda, alevlenen çalıyla ilgili bölümde Tanrı’nın Musa’ya söylediklerini okumadınız mı? ‘Ben İbrahim’in Tanrısı, İshak’ın Tanrısı ve Yakup’un Tanrısı’yım’ diyor.²⁷ Tanrı ölümlerin değil, dirilerin Tanrısı’dır. Siz büyük bir yanılığ içindediniz.”²⁸ Onların tartışmalarını dinleyen ve İsa’nın onlara güzel yanıt verdiğini gören bir din bilgini yaklaşıp O’na, “Buyrukların en önemlisi hangisidir?” diye sordu.²⁹ İsa şöyle karşılık verdi: “En önemlisi şudur: ‘Dinle, ey İsrail! Tanrımız Rab tek Rab’dir.³⁰ Tanrın Rab’bi bütün yüreğinle, bütün canıyla, bütün aklınla ve bütün gücünle seveceksin.’³¹ İkincisi de şudur: ‘Komşunu kendin gibi seveceksin.’ Bunlardan daha büyük buyruk yoktur.”³² Din bilgini İsa’ya, “İyi söyledin, öğretmenim” dedi. “‘Tanrı tektir ve O’ndan başkası yoktur’ demekle doğruyu söyledin.³³ İnsanın Tanrı’yı bütün yüreğiyle, bütün anlayışıyla ve bütün gücüyle sevmesi, komşusunu da kendi gibi sevmesi, bütün yakmalık sunulardan ve kurbanlardan daha önemlidir.”³⁴ İsa onun akıllıca yanıt verdiğini görünce, “Sen Tanrı’nın Egemenliği’nden uzak değilsin” dedi. Bundan sonra kimse O’na soru sormaya cesaret edemedi.³⁵ İsa tapınakta öğretirken şunu sordu: “Nasıl oluyor da din bilginleri, ‘Mesih*’, Davut’un Oğlu’dur’ diyorlar? ³⁶ Davut’un kendisi, Kutsal Ruh’tan esinlenerek şöyle demişti: ‘Rab Rabbim’e dedi ki, Ben düşmanlarımı Ayaklarımın altına serinceye dek Sağımda otur.’³⁷ Davut’un kendisi O’ndan Rab diye söz ettiğine göre, O nasıl Davut’un Oğlu olur?” Oradaki büyük kalabalık O’nu zevkle dinliyordu.³⁸ İsa öğretirken şöyle dedi: “Uzun kaftanlar içinde dolaşmaktan, meydanlarda selamlanmaktan, havralarda en seçkin yerlere ve şölenlerde başköşelere kurulmaktan hoşlanan din bilginlerinden sakının.³⁹⁴⁰ Dul kadınların malını mülkünü sömüren, gösteriş için uzun uzun dua eden bu kişilerin cezası daha ağır olacaktır.”⁴¹ İsa tapınakta bağış toplanan yerin karşısında oturmuş, kutulara para atan halkı seyrediyordu. Birçok zengin kişi kutuya bol para attı.⁴² Yoksul bir dul kadın da geldi, birkaç kuruş değerinde iki bakır para^{xii} attı.⁴³ İsa öğrencilerini yanına çağırarak,

^xBirçok Grekçe elyazması, “Ama siz bağışlamazsanız, göklerdeki Babanız da sizin suçlarınızı bağışlamaz” sözlerini de içerir (bkz. Mat.6:15; 18:35).

^{xi}“Yahya’nın vaftiz etme yetkisi Tanrı’dan”: Grekçe “Yahya’nın vaftizi gökten”. 31. ayette de “Tanrı’dan” diye çevrilen sözcük Grekçe “Gökten” diye geçer.

^{xii}“Birkaç kuruş değerinde iki bakır para”: Grekçe “Bir kodrantis olan iki lepton” (bkz. Birimler Cetveli).

“Size doğrusunu söyleyeyim” dedi, “Bu yoksul dul kadın kutuya herkesten daha çok para attı. ⁴⁴Çünkü ötekilerin hepsi, zenginliklerinden artanı attılar. Bu kadın ise yoksulluğuna karşın, varını yoğunu, geçinmek için elinde ne varsa, tümünü verdi.”

13İsa tapınaktan çıkarken öğrencilerinden biri O’na, “Öğretmenim” dedi, “Şu güzel taşlara, şu görkemli yapılara bak!” ²İsa ona, “Bu büyük yapıları görüyor musun? Burada taş üstünde taş kalmayacak, hepsi yıkılacak!” dedi. ³İsa, Zeytin Dağı’nda, tapmağın karşısında otururken Petrus, Yakup, Yuhanna ve Andreas özel olarak kendisine şunu sordular: “Söyle bize, bu dediklerin ne zaman olacak, bütün bunların gerçekleşmek üzere olduğunu gösteren belirti ne olacak?” ⁴⁵İsa onlara anlatmaya başladı: “Sakin kimse sizi saptırmasın” dedi. ⁶“Birçokları, ‘Ben O’yum’ diyerek benim adımla gelip birçok kişiyi saptıracaklar. ⁷Savaş gürtlüleri, savaş haberleri duyunca korkmayın. Bunların olması gerek, ama bu daha son demek değildir. ⁸Ulus ulusa, devlet devlete savaş açacak; yer yer depremler, kıtlıklar olacak. Bunlar, doğum sancılarının başlangıcıdır. ⁹“Ama siz kendinize dikkat edin! İnsanlar sizi mahkemelere verecek, havralarda dövecekler. Benden ötürü valilerin, kraların önüne çıkarılacak, böylece onlara tanıklık edeceksiniz. ¹⁰Ne var ki, önce Müjde’nin bütün uluslara duyurulması gerekir. ¹¹Sizi tutuklayıp mahkemeye verdiklerinde, ‘Ne söyleyeceğiz?’ diye önceden kaygılanmayın. O anda size ne esinlenirse onu söyleyin. Çünkü konuşan siz değil, Kutsal Ruh olacak. ¹²Kardeş kardeşi, baba çocuğunu ölüme teslim edecek. Çocuklar anne babalarına başkaldırıp onları öldürtecek. ¹³Benim adımdan ötürü herkes sizden nefret edecek. Ama sonuna kadar dayanan kurtulacaktır. ¹⁴“Yıkıcı iğrenç şeyin, bulunmaması gereken yerde dikildiğini gördüğümüz zaman –okuyan anlasın– Yahudiye’de bulunanlar dağlara kaçsın. ¹⁵Damda olan, evinden bir şey almak için aşağı inmesin, içeri girmesin. ¹⁶Tarlada olan, abasını almak için geri dönmesin. ¹⁷O günlerde gebe olan, çocuk emziren kadınların vay haline! ¹⁸Dua edin ki, kaçışınız kışa rastlamasın. ¹⁹Çünkü o günlerde öyle bir sıkıntı olacak ki, Tanrı’nın var ettiği yaratılışın başlangıcından bu yana böylesi olmamış, bundan sonra da olmayacaktır. ²⁰Rab o günleri kısaltmamış olsaydı, hiç kimse kurtulamazdı. Ama Rab, seçilmiş olanlar, kendi seçtiği kişiler uğruna o günleri kısaltmıştır. ²¹Eğer o zaman biri size, ‘İşte Mesih burada’, ya da, ‘İşte şurada’ derse, inanmayın. ²²Çünkü sahte mesihler, sahte peygamberler türeyecek; bunlar, belirtirler ve harikalar yapacaklar. Öyle ki, ellerinden gelse seçilmiş olanları saptıracaklar. ²³Ama siz dikkatli olun. İşte size her şeyi önceden söylüyorum.” ²⁴“Ama o günlerde, o sıkıntidan sonra, ‘Güneş kararacak, Ay ışık vermez olacak, Yıldızlar gökten düşecek, Göksel güçler sarsılacak.’ ²⁵²⁶“O zaman İnsanoglu’nun* bulutlar içinde büyük güç ve görkemle geldiğini görecekler. ²⁷İnsanoglu o zaman meleklerini gönderecek, seçtiklerini yeryüzünün bir ucundan

göğün öbür ucuna dek, dünyanın dört bucağından toplayacak. ²⁸“İncir ağacından ders alın. Dalları filizlenip yaprakları sürünce, yaz mevsiminin yakın olduğunu anlarsınız. ²⁹Aynı şekilde, bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki Tanrı’nın Egemenliği yakındır, kapıdadır. ³⁰Size doğrusunu söyleyeyim, bütün bunlar olmadan bu kuşak ^{xiii} ortadan kalkmayacak. ³¹Yer ve gök ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır.” ³²“O günü ve o saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba’dan başka kimse bilmez. ³³Dikkat edin, uyanık kalın, dua edin. Çünkü o anın ne zaman geleceğini bilemezsiniz. ³⁴Bu, yolculuğa çıkan bir adamın durumuna benzer. Evinde ayrılırken kölelerine yetki ve görev verir, kapıdaki nöbetçiye de uyanık kalmasını buyurur. ³⁵Siz de uyanık kalın. Çünkü ev sahibi ne zaman gelecek, akşam mı, gece yarısı mı, horoz öttüğünde mi, sabaha doğru mu, bilemezsiniz. ³⁶Ansızın gelip sizi uykuda bulmasın! ³⁷Size söylediklerimi herkese söylüyorum; uyanık kalın!”

14Fışh ve Mayasız Ekmek Bayramı’na* iki gün kalmıştı. Başkâhinlerle din bilginleri İsa’yı hıyileyle tutuklayıp öldürmenin bir yolunu arıyorlardı. ²“Bayramda olmasın, yoksa halk arasında kargaşalık çıkar” diyorlardı. ³İsa Beytanya’da cüzamlı Simun’un evinde sofrada otururken yanına bir kadın geldi. Kadın kaymaktaşıdan bir kap içinde çok değerli, saf hintsümbülü yağı getirmişti. Kabı kırarak yağı O’nun başına döktü. ⁴Bazıları buna kızdılar; birbirlerine, “Bu yağ niçin böyle boş yere harcandı? Üç yüz dinardan fazlaya satılabilir, parası yoksullara verilebilirdi” diyerek kadını azarlamaya başladılar. ⁵⁶“Kadını rahat bırakın” dedi İsa. “Neden üzüyorsunuz onu? Benim için güzel bir şey yaptı. ⁷Yoksullar her zaman aranızdadır, dilediğiniz anda onlara yardım edebilirsiniz; ama ben her zaman aranızda olmayacağım. ⁸Kadın elinden geleni yaptı, beni gömülmeğe hazırlamak üzere daha şimdiden bedenimi yağladı. ⁹Size doğrusunu söyleyeyim, Müjde dünyanın neresinde duyurulursa, bu kadının yaptığı da onun anılması için anlatılacak.” ¹⁰Bu arada Onikiler’den* biri olan Yahuda İskariot, İsa’yı ele vermek amacıyla başkâhinlerin yanına gitti. ¹¹Onlar bunu işitince sevindiler, Yahuda’ya para vermeyi vaat ettiler. O da İsa’yı ele vermek için fırsat kollamaya başladı. ¹²Fışh kurbanının kesildiği Mayasız Ekmek Bayramı’nın* ilk günü öğrencileri İsa’ya, “Fışh yemeğini yemen için nereye gidip hazırlık yapmamızı istersin?” diye sordular. ¹³O da öğrencilerinden ikisini şu sözlerle önden gönderdi: “Kente gidin, orada su testisi taşıyan bir adam çıkacak karşınıza. Onu izleyin. ¹⁴Adamın gideceği evin sahibine şöyle deyin: ‘Öğretmen, öğrencilerimle birlikte Fışh yemeğini yiyeceğim konuk odası nerede?’ diye soruyor.” ¹⁵Ev sahibi size üst katta döşenmiş, hazır büyük bir oda gösterecek. Orada bizim için hazırlık yapın.” ¹⁶Öğrenciler yola çıkıp kente gittiler. Her şeyi, İsa’nın kendilerine söylediği gibi buldular ve Fışh yemeği için hazırlık yaptılar. ¹⁷Akşam olunca İsa

^{xiii}“Kuşak” ya da “Soy”.

Onikiler'le* birlikte geldi. ¹⁸Sofraya oturmuş yemek yerlerken İsa, "Size doğrusunu söyleyeyim" dedi, "Sizden biri, benimle yemek yiyen biri bana ihanet edecek." ¹⁹Onlar da kederlenerek birer birer kendisine, "Beni demek istemedin ya?" diye sormaya başladılar. ²⁰İsa onlara, "Onikiler'den biridir, ekmeğini benimle birlikte sahana batırandır" dedi. ²¹"Evet, İnsanoğlu kendisi için yazılmış olduğu gibi gidiyor, ama İnsanoğlu'na ihanet edenin vay haline! O adam hiç doğmamış olsaydı, kendisi için daha iyi olurdu." ²²İsa yemek sırasında eline ekmeğe aldı, şükredip ekmeği böldü ve, "Alın, bu benim bedenimdir" diyerek öğrencilerine verdi. ²³Sonra bir kâse alıp şükretti ve bunu öğrencilerine verdi. Hepsi bundan içti. ²⁴"Bu benim kanım" dedi İsa, "Birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır. ²⁵Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği'nde yenisini içeceğim o güne dek, asmanın ürününden bir daha içmeyeceğim." ²⁶İlahi söyledikten sonra dışarı çıkıp Zeytin Dağı'na doğru gittiler. ²⁷Bu arada İsa öğrencilerine, "Hepiniz sendeleyip düşeceksiniz" dedi. "Çünkü şöyle yazılmıştır: 'Çobanı vuracağım, Koyunlar darmadağın olacak.' ²⁸Ama ben dirildikten sonra sizden önce Celile'ye gideceğim." ²⁹Petrus O'na, "Herkes sendeleyip düşse bile ben düşmem" dedi. ³⁰"Sana doğrusunu söyleyeyim" dedi İsa, "Bugün, bu gece, horoz iki kez ötmeden sen beni üç kez inkâr edeceksin." ³¹Ama Petrus üsteleryerek, "Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem" dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi. ³²Sonra Getsemani denilen yere geldiler. İsa öğrencilerine, "Ben dua ederken siz burada oturun" dedi. ³³Petrus'u, Yakup'u ve Yuhanna'yı yanına aldı. Hüzünlenmeye ve ağır bir sıkıntı duymaya başlamıştı. ³⁴Onlara, "Ölesiye kederliyim" dedi. "Burada kalın, uyanık durun." ³⁵Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp dua etmeye başladı. "Mümkünse o saati yaşamayayım" dedi. ³⁶"Abba ^{xiv}, Baba, senin için her şey mümkün, bu kâseyi benden uzaklaştır. ^{xv} Ama benim değil, senin istediğin olsun." ³⁷Öğrencilerinin yanına döndüğünde onları uyumuş buldu. Petrus'a, "Simun" dedi, "Uyuyor musun? Bir saat uyanık kalamadın mı? ³⁸Uyanık durup dua edin ki, ayartılmayasınız. Ruh isteklidir, ama beden güçsüzdür." ³⁹Yine uzaklaştı, aynı sözleri tekrarlayarak dua etti. ⁴⁰Geri geldiğinde öğrencilerini yine uyumuş buldu. Onların göz kapaklarına ağırlık çökmüştü. İsa'ya ne diyeceklerini bilemiyorlardı. ⁴¹İsa üçüncü kez yanlarına döndü, "Hâlâ uyuyor, dinleniyor musunuz?" dedi. "Yeter! Saat geldi. İşte İnsanoğlu günahkârların eline veriliyor. ⁴²Kalkın, gidelim. İşte bana ihanet eden geldi!" ⁴³Tam o anda, İsa daha konuşurken, Onikiler'den* biri olan Yahuda çıkageldi. Yanında başkâhinler, din bilginleri ve ileri gelenler tarafından gönderilmiş kılıçlı sopalı bir kalabalık vardı. ⁴⁴İsa'ya ihanet eden Yahuda, "Kimi öpersem, İsa O'dur. O'nu tutuklayın, güvenlik altına alıp götürün" diye onlar-

la sözleşmişti. ⁴⁵Gelir gelmez İsa'ya yaklaştı, "Rabbî*" diyerek O'nu öptü. ⁴⁶Onlar da İsa'yı yakalayıp tutukladılar. ⁴⁷İsa'nın yanında bulunanlardan biri kılıcını çekti, başkâhinin kölesine vurup kulağını uçurdu. ⁴⁸İsa onlara, "Niçin bir haydutmuşum gibi beni kılıç ve sopalarla yakalamaya geldiniz?" dedi. ⁴⁹"Her gün tapmakta, yanbaşımızda öğretiyordum, beni tutuklamadınız. Ama bu, Kutsal Yazılar yerine gelsin diye oldu." ⁵⁰O zaman öğrencilerinin hepsi O'nu bırakıp kaçtı. ⁵¹İsa'nın ardından sadece keten beze sarınmış bir genç gidiyordu. Bu genç de yakalandı. ⁵²Ama keten bezden sıyrılıp çıplak olarak kaçtı. ⁵³İsa'yı görevli başkâhine götürdüler. Bütün başkâhinler, ileri gelenler ve din bilginleri de orada toplandı. ⁵⁴Petrus, İsa'yı başkâhinin avlusuna kadar uzaktan izledi. Avluda nöbetçilerle birlikte ateşin başında oturup ısınmaya başladı. ⁵⁵Başkâhinler ve Yüksek Kurul'un* öteki üyeleri, İsa'yı ölüm cezasına çarptırmak için kendisine karşı tanık arıyor, ama bulamıyorlardı. ⁵⁶Birçok kişi O'na karşı yalan yere tanıklık ettiyse de, tanıklıkları birbirini tutmadı. ⁵⁷Bazıları kalkıp O'na karşı yalan yere şöyle tanıklık ettiler: "Biz O'nun, 'Elle yapılmış bu tapınağı yıkacağım ve üç günde, elle yapılmamış başka bir tapınak kuracağım' dediğini işittik." ⁵⁸⁵⁹Ama bu noktada bile tanıklıkları birbirini tutmadı. ⁶⁰Sonra başkâhin topluluğun ortasında ayağa kalkarak İsa'ya, "Hiç yanıt vermeyecek misin? Nedir bunların sana karşı ettiği bu tanıklıklar?" diye sordu. ⁶¹Ne var ki, İsa susmaya devam etti, hiç yanıt vermedi. Başkâhin O'na yeniden, "Yüce Olan'ın ^{xvi} Oğlu Mesih sen misin?" diye sordu. ⁶²İsa, "Benim" dedi. "Ve sizler, İnsanoğlu'nun* Kudretli Olan'ın ^{xvii} sağında oturduğunu ve göğün bulutlarıyla geldiğini göreceksiniz." ⁶³Başkâhin giysilerini yırtarak, "Artık tanıklara ne ihtiyacımız var?" dedi. "Küfürü işittiniz. Buna ne diyorsunuz?" Hepsi İsa'nın ölüm cezasını hak ettiğine karar verdiler. ⁶⁴⁶⁵Bazıları O'nun üzerine tükürmeye, gözlerini bağlayarak O'nu yumruklamaya başladılar. "Haydi, peygamberliğini göster!" diyorlardı. Nöbetçiler de O'nu aralarına alıp tokatladılar. ⁶⁶Petrus aşağıda, avludayken, başkâhinin hizmetçi kızlarından biri geldi. Isınmakta olan Petrus'u görünce onu dikkatle süzüp, "Sen de Nasıralı İsa'yla birlikteydin" dedi. ⁶⁷⁶⁸Petrus ise bunu inkâr ederek, "Senin neden söz ettiğini bilmiyorum, anlamıyorum" dedi ve dışarıya, dış kapının önüne çıktı. Bu arada horoz öttü. ⁶⁹Hizmetçi kız Petrus'u görünce çevrede duranlara yine, "Bu adam onlardan biri" demeye başladı. ⁷⁰Petrus tekrar inkâr etti. Çevrede duranlar az sonra Petrus'a yine, "Gerçekten onlardansın; sen de Celileli'sin" dediler. ⁷¹Petrus kendine lanet okuyup ant içerek, "Sözünü ettiğiniz o adamı tanımıyorum" dedi. ⁷²Tam o anda horoz ikinci kez öttü. Petrus, İsa'nın kendisine, "Horoz iki kez ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin" dediğini hatırladı ve hüüngür hüüngür ağlamaya başladı.

15 Sabah olunca başkâhinler, ileri gelenler, din bilginleri

^{xiv}"Abba": Aramice'de* baba anlamına gelir.

^{xv}Grekçe, "Biraz ilerledi, yüzüstü yere kapanıp mümkünse o saatin kendisinden geçmesi için dua etti. Dedi ki, 'Abba, Baba, senin için her şey mümkün, bu kâseyi benden uzaklaştır.'"

^{xvi}"Yüce Olan'ın": Grekçe "Mübarek'in", yani "Tanrı'nın".

^{xvii}"Kudretli Olan": Tanrı.

ve Yüksek Kurul'un* öteki üyeleri bir danışma toplantısı yaptıktan sonra İsa'yı bağladılar, götürüp Pilatus'a teslim ettiler. ²Pilatus O'na, "Sen Yahudiler'in Kralı mısın?" diye sordu. İsa, "Söylediğin gibidir" yanıtını verdi. ³Başkâhinler O'na karşı birçok suçlamada bulundular. ⁴Pilatus O'na yeniden, "Hiç yanıt vermeyecek misin?" diye sordu. "Bak, seni ne çok şeyle suçluyorlar!" ⁵Ama İsa artık yanıt vermiyordu. Pilatus buna şaştı. ⁶Pilatus, her Fısıh Bayramı'nda* halkın istediği bir tutukluyu salıverirdi. ⁷Ayaklanma sırasında adam öldüren isyancılarla birlikte Barabba adında bir tutuklu da vardı. ⁸Halk, Pilatus'a gelip her zaman ki gibi kendileri için birini salıvermesini istedi. ⁹Pilatus onlara, "Sizin için Yahudiler'in Kralı'nı salıvermemi ister misiniz?" dedi. ¹⁰Başkâhinlerin İsa'yı kıskançlıktan ötürü kendisine teslim ettiklerini biliyordu. ¹¹Ne var ki başkâhinler, İsa'nın değil, Barabba'nın salıverilmesini istemeleri için halkı kışkırttılar. ¹²Pilatus onlara tekrar seslenerek, "Öyleyse Yahudiler'in Kralı dediğiniz adamı ne yapayım?" diye sordu. ¹³"O'nu çarımha ger!" diye bağırdılar yine. ¹⁴Pilatus onlara, "O ne kötülük yaptı ki?" dedi. Onlar ise daha yüksek sesle, "O'nu çarımha ger!" diye bağırdılar. ¹⁵Halkı memnun etmek isteyen Pilatus, onlar için Barabba'yı salıverdi. İsa'yı ise kamçılattıktan sonra çarımha gerilmek üzere askerlere teslim etti. ¹⁶Askerler İsa'yı, Pretorium denilen vali konağına götürüp bütün taburu topladılar. ¹⁷O'na mor bir giysi giydirdiler, dikenlerden bir taç örüp başına geçirdiler. ¹⁸"Selam, ey Yahudiler'in Kralı!" diyerek O'nu selamlamaya başladılar. ¹⁹Başına bir kamışla vuruyor, üzerine tükürüyor, diz çöküp önünde yere kapanıyorlardı. ²⁰O'nunla böyle alay ettikten sonra mor giysiyi üzerinden çıkarıp kendi giysilerini giydirdiler ve çarımha germek üzere O'nu dışarı götürdüler. ²¹Kırdan gelmekte olan Simun adında Kireneli bir adam oradan geçiyordu. İskender ve Rufus'un babası olan bu adama İsa'nın çarımhamı zorla taşıttılar. ²²İsa'yı Golgota, yani Kafatası denilen yere götürdüler. ²³O'na mürle karışık şarap vermek istediler, ama içmedi. ²⁴Sonra O'nu çarımha gerdiler. Kim ne alacak diye kura çekerek giysilerini aralarında paylaştılar. ²⁵İsa'yı çarımha gerdiklerinde saat dokuzdu. ²⁶Üzerindeki suç yafatasında, YAHUDİLER'İN KRALI diye yazılıydı. ²⁷İsa'yla birlikte, biri sağında öbürü solunda olmak üzere iki haydudu da çarımha gerdiler. ^{xviii 2829}Oradan geçenler başlarını sallayıp İsa'ya sövüyor, "Hani sen tapınağı yıkıp üç günde yeniden kuracaktın? Çarımhtan in de kurtar kendini!" diyorlardı. ³⁰³¹Aynı şekilde başkâhinler ve din bilginleri de O'nunla alay ederek aralarında, "Başkalarını kurtardı, kendini kurtaramıyor" diye konuşuyorlardı. ³²"İsrail'in Kralı Mesih şimdi çarımhtan insin de görüp iman edelim." İsa'yla birlikte çarımha gerilenler de O'na hakaret ettiler. ³³Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. ³⁴Saat üçte İsa yüksek sesle, "Elohi, Elohi, lema şevaktani" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?"

diye bağırdı. ³⁵Orada duranlardan bazıları bunu işitince, "Bakin, İlyas'ı çağırıyor" dediler. ³⁶Aralarından biri koşup bir süngeri ekşi şaraba batırdı, bir kamışın ucuna takarak İsa'ya içirdi. "Dur bakalım, İlyas gelip O'nu indirecek mi?" dedi. ³⁷Ama İsa yüksek sesle bağırarak son nefesini verdi. ³⁸O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü. ³⁹İsa'nın karşısında duran yüzbaşı, O'nun bu şekilde son nefesini verdiğini görünce, "Bu adam gerçekten Tanrı'nın Oğlu'ydü" dedi. ⁴⁰Olup bitenleri uzaktan izleyen bazı kadınlar da vardı. Aralarında Mecdelli Meryem, küçük Yakup ile Yose'nin annesi Meryem ve Salome bulunuyordu. ⁴¹İsa daha Celile'deyken bu kadınlar O'nun ardından gitmiş, O'na hizmet etmişlerdi. O'nunla birlikte Yeruşalim'e gelmiş olan daha birçok kadın da olup bitenleri izliyordu. ⁴²O gün Hazırlık Günü, yani Şabat Günü'nden* önceki gündü. Artık akşam oluyordu. Bu nedenle, Yüksek Kurul'un* saygın bir üyesi olup Tanrı'nın Egemenliği'ni umutla bekleyen Aramatyalı Yusuf geldi, cesaretini toplayarak Pilatus'un huzuruna çıktı, İsa'nın cesedini istedi. ⁴³⁴⁴Pilatus, İsa'nın bu kadar çabuk ölmüş olmasına şaştı. Yüzbaşını çağırıp, "Öleli çok oldu mu?" diye sordu. ⁴⁵Yüzbaşından durumu öğrenince Yusuf'a, cesedi alması için izin verdi. ⁴⁶Yusuf keten bez satın aldı, cesedi çarımhtan indirip beze sardı, kayaya oyulmuş bir mezara yatırarak mezarın girişine bir taş yuvarladı. ⁴⁷Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler.

16Şabat Günü geçince, Mecdelli Meryem, Yakup'un annesi Meryem ve Salome gidip İsa'nın cesedine sürmek üzere baharat satın aldılar. ²Haftanın ilk günü sabah çok erkenden, güneşin doğuşuyla birlikte mezara gittiler. ³Aralarında, "Mezarın girişindeki taşı bizim için kim yana yuvarlayacak?" diye konuşuyorlardı. ⁴Başlarını kaldırıp bakınca, o kocaman taşın yana yuvarlanmış olduğunu gördüler. ⁵Mezara girip sağ tarafta, beyaz kaftan giyinmiş genç bir adamın oturduğunu görünce çok şaşırıldılar. ⁶Adam onlara, "Şaşırmayın!" dedi. "Çarımha gerilen Nasıralı İsa'yı arıyorsunuz. O dirildi, burada yok. İşte O'nu yatırdıkları yer. ⁷Şimdi öğrencilerine ve Petrus'a gidip şöyle deyin: 'İsa sizden önce Celile'ye gidiyor. Size bildirdiği gibi, kendisini orada göreceksiniz.'" ⁸Kadınlar mezardan çıkıp kaçtılar. Onları bir titreme, bir şaşkınlık almıştı. Korkularından kimseye bir şey söylemediler. ⁹İsa, haftanın ilk günü sabah erkenden dirildiği zaman önce Mecdelli Meryem'e göründü. Ondan yedi cin kovmuştu. ¹⁰Meryem gitti, İsa'yla bulunmuş olan, şimdiye yas tutup gözyaşı döken öğrencilerine haberi verdi. ¹¹Ne var ki onlar, İsa'nın yaşadığını, Meryem'e görüldüğünü duyunca inanmadılar. ¹²Bundan sonra İsa kırlara doğru yürümekte olan öğrencilerinden ikisine değişik bir biçimde göründü. ¹³Bunlar geri dönüp öbürlerine haber verdiler, ama öbürleri bunlara da inanmadılar. ¹⁴İsa daha sonra, sofrada otururlarken Onbirler'e* göründü. Onları imansızlıklarından ve yüreklerinin duygusuzlu-

^{xviii}Birçok Grekçe elyazması, "Böylece 'O, suçlularla bir sayıldı' diyen Kutsal Yazı yerine geldi" sözlerini de içerir (bkz. Luk.22:37).

ğundan ötürü azarladı. Çünkü kendisini diri görenlere inanmamışlardı. ¹⁵İsa onlara şöyle buyurdu: “Dünyanın her yanına gidin, Müjde’yi bütün yaratılışa duyurun. ¹⁶İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek. ¹⁷İman edenlerle birlikte görülecek belirtiler şunlardır: Benim adımla cinleri kovacaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları elleriyle tutacaklar. Öldürücü bir zehir içseler bile, zarar görmeyecekler. Ellerini hastaların üzerine koyacaklar ve hastalar iyileşecek.” ¹⁸¹⁹Rab İsa, onlara bu sözleri söyledikten sonra göğe alındı ve Tanrı’nın sağında oturdu. ²⁰Öğrencileri de gidip Tanrı sözünü her yere yaydılar. Rab onlarla birlikte çalışıyor, görülen belirtilerle sözünü doğruluyordu. ^{xix}

^{xix}9-20 ayetleri bazı Grekçe elyazmalarında yoktur.

LUKA

1 Sayın Teofilos, Birçok kişi aramızda olup bitenlerin tarihçesini yazmaya girişti. Nitekim başlangıçtan beri bu olayların görgü tanığı ve Tanrı sözünün hizmetkârı olanlar bunları bize iletiler. Ben de bütün bu olayları ta başından özenle araştırmış biri olarak bunları sana sırasıyla yazmayı uygun gördüm. ²³²⁴Öyle ki, sana verilen bilgilerin doğruluğunu bilesin. ⁵Yahudiye Kralı Hirodes zamanında, Aviya bölüğünden Zekeriya adında bir kâhin vardı. Harun soyundan gelen karısının adı ise Elizabet'ti. ⁶Her ikisi de Tanrı'nın gözünde doğru kişilerdi, Rab'bin bütün buyruk ve kurallarına eksiksizce uyarlardı. ⁷Elizabet kısır olduğu için çocukları olmuyordu. İkisinin de yaşı ilerlemişti. ⁸Zekeriya, hizmet sırasının kendi bölümünde olduğu bir gün, Tanrı'nın önünde kâhinlik görevini yerine getiriyordu. ⁹Kâhinlik geleneği uyarınca Rab'bin Tapınağı'na girip buhur yakma görevi kurayla ona verilmişti. ¹⁰Buhur yakma saatinde bütün halk topluluğu dışarıda dua ediyordu. ¹¹Bu sırada, Rab'bin bir meleği buhur sunağının sağında durup Zekeriya'ya göründü. ¹²Zekeriya onu görünce şaşırıp, korkuya kapıldı. ¹³Melek, "Korkma, Zekeriya" dedi, "Duan kabul edildi. Karın Elizabet sana bir oğul doğuracak, adını Yahya koyacaksın. ¹⁴Sevinip çoşacaksınız. Birçokları da onun doğumuna sevinecek. ¹⁵O, Rab'bin gözünde büyük olacak. Hiç şarap ve içki içmeyecek; daha annesinin rahmindeyken Kutsal Ruh'la dolacak. ¹⁶İsrailoğulları'ndan birçoğunu, Tanrıları Rab'be döndürecek. ¹⁷Babaların yüreklerini çocuklarına döndürmek, söz dinlemeyenleri doğru kişilerin anlayışına yöneltmek ve Rab için hazırlanmış bir halk yetiştirmek üzere, İlyas'ın ruhu ve gücüyle Rab'bin önünden gidecektir." ¹⁸Zekeriya meleğe, "Bundan nasıl emin olabilirim?" dedi. "Çünkü ben yaşlandım, karımın da yaşı ilerledi." ¹⁹Melek ona şöyle karşılık verdi: "Ben Tanrı'nın huzurunda duran Cebrail'im. Seninle konuşmak ve bu müjdeyi sana bildirmek için gönderildim. ²⁰İşte, belirlenen zamanda yerine gelecek olan sözlerime inanmadığın için dilin tutulacak, bunların gerçekleşeceği güne dek konuşamayacaksın." ²¹Zekeriya'yı bekleyen halk, onun tapınakta bu kadar uzun süre kalmasına şaşıtı. ²²Zekeriya ise dışarı çıktığında onlarla konuşamadı. O zaman tapınakta bir görünüş gördüğünü anladılar. Kendisi onlara işaretler yapıyor, ama konuşamıyordu. ²³Görev süresi bitince Zekeriya evine döndü. ²⁴Bir süre sonra karısı Elizabet gebe

kaldı ve beş ay evine kapandı. ²⁵"Bunu benim için yapan Rab'dir" dedi. "Bu günlerde benimle ilgilenerek insanlar arasında utancımı giderdi." ²⁶Elizabet'in hamileliğinin altıncı ayında Tanrı, Melek Cebrail'i Celile'de bulunan Nasıra adlı kente, Davut'un soyundan Yusuf adındaki adamla nişanlı kıza gönderdi. Kızın adı Meryem'di. ²⁷²⁸Onun yanına giren melek, "Selam, ey Tanrı'nın lütfuna erişen kız! Rab seninledir" dedi. ²⁹Söylenenlere çok şaşırın Meryem, bu selamın ne anlama gelebileceğini düşünmeye başladı. ³⁰Ama melek ona, "Korkma Meryem" dedi, "Sen Tanrı'nın lütfuna eriştin. ³¹Bak, gebe kalıp bir oğul doğuracak, adını İsa koyacaksın. ³²O büyük olacak, kendisine 'Yüceler Yücesi'nin Oğlu' denecek. Rab Tanrı O'na, atası Davut'un tahtını verecek. ³³O da sonsuza dek Yakup'un soyu üzerinde egemenlik sürecek, egemenliğinin sonu gelmeyecektir." ³⁴Meryem meleğe, "Bu nasıl olur? Ben erkeğe varmadım ki" dedi. ³⁵Melek ona şöyle yanıt verdi: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesi'nin gücü sana gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek. ³⁶Bak, senin akrabalarından Elizabet de yaşlılığında bir oğula gebe kaldı. Kısır bilinen bu kadın şimdi altıncı ayındadır. ³⁷Tanrı'nın yapamayacağı hiçbir şey yoktur." ³⁸"Ben Rab'bin kuluyum" dedi Meryem, "Bana dediğin gibi olsun." Bundan sonra melek onun yanından ayrıldı. ³⁹O günlerde Meryem kalkıp aceleyle Yahuda'nın dağlık bölgesindeki bir kente gitti. ⁴⁰Zekeriya'nın evine girip Elizabet'i selamladı. ⁴¹Elizabet Meryem'in selamını duyunca rahmindeki çocuk hopladı. Kutsal Ruh'la dolan Elizabet yüksek sesle şöyle dedi: "Kadınlar arasında kutsanmış bulunuyorsun, rahminin ürünü de kutsanmıştır! ⁴²⁴³Nasıl oldu da Rabbim'in annesi yanıma geldi? ⁴⁴Bak, selamın kulaklarıma eriştiği an, çocuk rahminde sevinçle hopladı. ⁴⁵İman eden kadına ne mutlu! Çünkü Rab'bin ona söylediği sözler gerçekleşecektir." ⁴⁶Meryem de şöyle dedi: "Canım Rab'bi yüceltir; Ruhum, Kurtarıcım Tanrı sayesinde sevinçle çoşar. ⁴⁷⁴⁸Çünkü O, sıradan biri olan kuluyla ilgilendi. İşte, bundan böyle bütün kuşaklar beni mutlu sayacak. ⁴⁹Çünkü Güçlü Olan, benim için büyük işler yaptı. O'nun adı kutsaldır. ⁵⁰Kuşaklar boyunca kendisinden korkanlara merhamet eder. ⁵¹Bileğiyle büyük işler yaptı; Gururluları yüreklerindeki kuruntularla darmadağın etti. ⁵²Hükümdarları tahtlarından indirdi, Sıradan insanları yükseltti. ⁵³Aç olanları iyiliklerle doyur-

du, Zenginleri ise elleri boş çevirdi. ⁵⁴Atalarımıza söz verdiği gibi, İbrahim'e ve onun soyuna sonsuza dek Merhamet etmeyi unutmuyarak Kulu İsrail'in yardımına yetişti." ⁵⁵⁵⁶Meryem, üç ay kadar Elizabet'in yanında kaldı, sonra kendi evine döndü. ⁵⁷Elizabet'in doğurma vakti geldi ve bir oğul doğurdu. ⁵⁸Komşularıyla akrabaları, Rab'bin ona ne büyük merhamet gösterdiğini duyunca, onun sevincine katıldılar. ⁵⁹Sekizinci gün çocuğun sünnetine geldiler. Ona babası Zekeriya'nın adını vereceklerdi. ⁶⁰Ama annesi, "Hayır, adı Yahya olacak" dedi. ⁶¹Ona, "Akrabaların arasında bu adı taşıyan kimse yok ki" dediler. ⁶²Bunun üzerine babasına işaretlerle çocuğun adını ne koymak istediğini sordular. ⁶³Zekeriya bir yazı levhası istedi ve, "Adı Yahya'dır" diye yazdı. Herkes şaşakaldı. ⁶⁴O anda Zekeriya'nın ağzı açıldı, dili çözüldü. Tanrı'yı överek konuşmaya başladı. ⁶⁵Çevrede oturanların hepsi korkuya kapıldı. Bütün bu olaylar, Yahudiye'nin dağlık bölgesinin her yanında konuşulur oldu. ⁶⁶Duyan herkes derin derin düşünüyor, "Acaba bu çocuk ne olacak?" diyordu. Çünkü Rab ⁱ onunla birlikteydi. ⁶⁷Çocuğun babası Zekeriya, Kutsal Ruh'la dolaşarak şu peygamberlikte bulundu: ⁶⁸"İsrail'in Tanrısı Rab'be övgüler olsun! Çünkü halkımın yardımına gelip onları fidiyeyle kurtardı. ⁶⁹Eski çağlardan beri Kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, Kulu Davut'un soyundan Bizim için güçlü bir kurtarıcı ⁱⁱ çıkardı; Düşmanlarımızdan, Bizden nefret edenlerin hepsinin elinden Kurtuluşumuzu sağladı. ⁷⁰⁷¹⁷²Böylece atalarımıza merhamet ederek Kutsal antlaşmasını anmış oldu. ⁷³Nitekim bizi düşmanlarımızın elinden kurtaracağına Ve ömrümüz boyunca Kendi önünde kutsallık ve doğruluk içinde, Korkusuzca kendisine tapınmamızı sağlayacağına dair Atamız İbrahim'e ant içerek söz vermişti. ⁷⁴⁷⁵⁷⁶Sen de, ey çocuk, Yüceler Yücesi'nin peygamberi diye anılacaksın. Rab'bin yollarını hazırlamak üzere önünden gidecek Ve O'nun halkına, Günahlarının bağışlanmasıyla kurtulacaklarını bildireceksin. ⁷⁷⁷⁸Çünkü Tanrımız'ın yüreği merhamet doludur. O'nun merhameti sayesinde, Yücelerden doğan Güneş ⁱⁱⁱ, Karanlıkta ve ölümün gölgesinde yaşayanlara ışık saçmak Ve ayaklarımızı esenlik yoluna yöneltmek üzere Yardımımıza gelecektir." ⁷⁹⁸⁰Çocuk büyüyor, ruhsal yönden güçleniyordu. İsrail halkına görüneceği güne dek ıssız yerlerde yaşadı.

20 günlerde Sezar Avgustus bütün Roma dünyasında bir nüfus sayımının yapılması için buyruk çıkardı. ²Bu ilk sayım, Kirinius'un Suriye valiliği zamanında yapıldı. ³Herkes yazılmak için kendi kentine gitti. ⁴Böylece Yusuf da, Davut'un soyundan ve torunlarından olduğu için Celile'nin Nasıra Kenti'nden Yahudiye bölgesine, Davut'un kenti Beytlehem'e gitti. ⁵Orada, hamile olan nişanlısı Meryem'le birlikte yazılacaktı. ⁶Onlar oradayken, Meryem'in

doğurma vakti geldi ve ilk oğlunu doğurdu. O'nu kundağa sarıp bir yemliğe yatırdı. Çünkü handa ^{iv} yer yoktu. ⁷⁸Aynı yörede, sürülerinin yanında nöbet tutarak geceyi kırlarda geçiren çobanlar vardı. ⁹Rab'bin bir meleği onlara göründü ve Rab'bin görkemi çevrelerini aydınlattı. Büyük bir korkuya kapıldılar. ¹⁰Melek onlara, "Korkmayın!" dedi. "Size, bütün halkı çok sevindirecek bir haber müjdeliyorum: Bugün size, Davut'un kentinde bir Kurtarıcı doğdu. Bu, Rab olan Mesih'tir*." ¹¹¹²İşte size bir işaret: Kundağa sarılmış ve yemlikte yatan bir bebek bulacaksınız." ¹³Birdenbire meleğin yanında, göksel ordulardan oluşan büyük bir topluluk belirdi. Tanrı'yı överek, "En yücelerde Tanrı'ya yücelik olsun, Yeryüzünde O'nun hoşnut kaldığı insanlara Esenlik olsun!" dediler. ¹⁴¹⁵Melekler yanlarından ayrılp göğe çekildikten sonra çobanlar birbirlerine, "Haydi, Beytlehem'e gidelim, Rab'bin bize bildirdiği bu olayı görelim" dediler. ¹⁶Aceyle gidip Meryem'le Yusuf'u ve yemlikte yatan bebeği buldular. ¹⁷Onları görünce, çocukla ilgili kendilerine anlatılanları bildirdiler. ¹⁸Bunu duyanların hepsi, çobanların söylediklerine şaşıp kaldılar. ¹⁹Meryem ise bütün bu sözleri derin derin düşünerek yüreğinde saklıyordu. ²⁰Çobanlar, işitip gördüklerinin tümü için Tanrı'yı yüceltip överek geri döndüler. Her şeyi, kendilerine anlatıldığı gibi bulmuşlardı. ²¹Sekizinci gün, çocuğu sünnet etme zamanı gelince, O'na İsa adı verildi. Bu, O'nun anne rahmine düşmesinden önce meleğin kendisine verdiği isimdi. ²²Musa'nın Yasası'na göre arınma günlerinin ^v bitiminde Yusuf'la Meryem çocuğu Rab'be adamak için Yerusulim'e* götürdüler. ²³Nitekim Rab'bin Yasası'nda, "İlk doğan her erkek çocuk Rab'be adanmış sayılacak" diye yazılmıştır. ²⁴Ayrıca Rab'bin Yasası'nda buyrulduğu gibi, kurban olarak "bir çift kumru ya da iki güvercin yavrusu" sunacaklardı. ²⁵O sırada Yerusulim'de Şimon adında bir adam vardı. Doğru ve dindar biriydi. İsrail'in avutulmasını özlemle bekliyordu. Kutsal Ruh onun üzerindeydi. ²⁶Rab'bin Mesih'i'ni görmeden ölmeyeceği Kutsal Ruh aracılığıyla kendisine bildirilmişti. ²⁷Böylece Şimon, Ruh'un yönlendirmesiyle tapınağa geldi. Küçük İsa'nın annesi babası, Kutsal Yasa'nın ilgili kuralını yerine getirmek üzere O'nu içeri getirdiklerinde, Şimon O'nu kucığına aldı, Tanrı'yı överek şöyle dedi: ²⁸²⁹"Ey Rabbim, verdiğin sözü tuttun; Artık ben, kulun huzur içinde ölebilirim ^{vi}. ³⁰Çünkü senin sağladığın, Bütün halkların gözü önünde hazırladığın kurtuluşu, Ulusları aydınlatıp Halkın İsrail'e yücelik kazandıracak ışığı Gözlemlerimle gördüm." ³¹³²³³İsa'nın annesiyle babası, O'nun hakkında söylenenlere şaşıldılar. ³⁴Şimon onları kutsayıp çocuğun annesi Meryem'e şöyle dedi: "Bu çocuk, İsrail'de birçok kişinin düşmesine ya da yükselmesine yol açmak ve

^{iv}"Han" ya da "Konuk odası". Aynı sözcük Luk.22:11'de de böyle çevrilir.

^v"Arınma günleri": Lev.12:1-4'e göre bir kadın, bir erkek çocuk doğurduktan sonra kırk gün süreyle dinsel açıdan kirliliği sayılırdı. Bu dönemin sonunda bir kurban sunarak tekrar temiz hale gelirdi.

^{vi}"Artık ben, kulun huzur içinde ölebilirim": Grekçe "Kulunu şimdiki esenlikle salıveriyorsun".

ⁱ"Rab": Grekçe "Rab'bin eli".

ⁱⁱ"Güçlü bir kurtarıcı": Grekçe "Bir kurtuluş boynuzu". (Boynuz, güç simgesidir.)

ⁱⁱⁱ"Doğan Güneş":

aleyhinde konuşulacak bir belirti olmak üzere belirlenmiştir. ³⁵Senin kalbine de adeta bir kılıç saplanacak. Bütün bunlar, birçoklarının yüreğindeki düşüncelerin açığa çıkması için olacak.” ³⁶Anna adında çok yaşlı bir kadın peygamber vardı. Aşer oymağından Fanuel’in kızıydı. Genç kız olarak evlenip kocasıyla yedi yıl yaşadktan sonra dul kalmıştı. Şimdi seksen dört yaşındaydı. Tapınaktan ayrılmaz, oruç tutup dua ederek gece gündüz Tanrı’ya tapınırdı. ³⁷³⁸Tam o sırada ortaya çıkan Anna, Tanrı’ya şükrederek Yerusulim’in kurtuluşunu bekleyen herkese İsa’dan söz etmeye başladı. ³⁹Yusuf’la Meryem, Rab’bin Yasası’nda öngörülen her şeyi yerine getirdikten sonra Celile’ye, kendi kentleri Nasıra’ya döndüler. ⁴⁰Çocuk büyüyor, güçleniyor ve bilgelikte yetkinleşiyordu. Tanrı’nın lütfu O’nun üzerindeydi. ⁴¹İsa’nın annesi babası her yıl Fısıh Bayramı’nda* Yerusulim’e giderlerdi. ⁴²İsa on iki yaşına gelince, bayram geleneğine uyararak yine gittiler. ⁴³Bayramdan sonra eve dönerlerken küçük İsa Yerusulim’de kaldı. Bunu farketmeyen annesiyle babası, çocuğun yol arkadaşlarıyla birlikte olduğunu sanarak bir günlük yol gittiler. Sonra O’nu akrabalar ve dostlar arasında aramaya başladılar. ⁴⁴⁴⁵Bulamayınca O’nu araya araya Yerusulim’e döndüler. ⁴⁶Üç gün sonra O’nu tapınakta buldular. Din öğretmenleri arasında oturmuş, onları dinliyor, sorular soruyordu. ⁴⁷O’nu dinleyen herkes, zekâsına ve verdiği yanıtlara hayran kalıyordu. ⁴⁸Annesiyle babası O’nu görünce şaşırıldılar. Annesi, “Çocuğum, bize bunu niçin yaptın? Bak, babanla ben büyük kaygı içinde seni arayıp durduk” dedi. ⁴⁹O da onlara, “Beni niçin arayıp durdunuz?” dedi. “Babam’ın evinde bulunmam gerektiğini bilmiyor muydunuz?” ⁵⁰Ne var ki onlar ne demek istediğini anlamadılar. ⁵¹İsa onlarla birlikte yola çıkıp Nasıra’ya döndü. Onların sözünü dinledi. Annesi bütün bu olup bitenleri yüreğinde sakladı. ⁵²İsa bilgelikte ve boyda gelişiyor, Tanrı’nın ve insanların beğenisini kazanıyordu.

3Sezar Tiberius’un egemenliğinin on beşinci yılıydı. Yahudiye’de Pontius Pilatus valilik yapıyordu. Celile’yi Hirodes, İtureya ve Trahonitis bölgesini Hirodes’in kardeşi Filipus, Avilini’yi Lisaniya yönetiyordu. ²Hanan ile Kayafa başkâhinlik ediyorlardı. Bu sırada Tanrı çölde bulunan Zekeriya oğlu Yahya’ya seslendi. ³O da Şeria Irmağı’nın çevresindeki bütün bölgeyi dolaşarak insanları, günahlarınının bağışlanması için tövbe edip vaftiz olmaya çağırırdı. ⁴Nitekim Peygamber Yeşaya’nın sözlerini içeren kitapta şöyle yazılmıştır: “Çölde haykıran, ‘Rab’bin yolunu hazırlayın, Gececeği patikaları düzleyin’ diye sesleniyor. ⁵Her vadi doldurulacak, Her dağ ve her tepe alçaltılacak. Dolambağlı yollar doğrultulacak, Engebeli yollar düzleştirilecek. ⁶Ve bütün insanlar Tanrı’nın sağladığı kurtuluşu görecekler.” ⁷Yahya, vaftiz olmak için kendisine gelen kalabalıklara şöyle seslendi: “Ey engerekler soyu! Gelecek gazaptan kaçmak için sizi kim uyardı? ⁸Bundan böyle tövbeye yarasır meyveler verin! Kendi kendinize, ‘Biz İbrahim’in soyun-

danız’ demeye kalkmayın. Ben size şunu söyleyeyim: Tanrı, İbrahim’e şu taşlardan da çocuk yaratabilir. ⁹Balta ağaçların köküne dayanmış bile. İyi meyve vermeyen her ağaç kesilip ateşe atılır.” ¹⁰Halk ona, “Öyleyse biz ne yapalım?” diye sordu. ¹¹Yahya onlara, “İki mintanı olan birini mintanı olmayana versin; yiyeceği olan yiyeceği olmayanla paylaşsın” yanıtını verdi. ¹²Bazı vergi görevlileri de vaftiz olmaya gelerek, “Öğretmenimiz, biz ne yapalım?” dediler. ¹³Yahya, “Size buyrulandan çok vergi almayın” dedi. ¹⁴Bazı askerler de, “Ya biz ne yapalım?” diye sordular. O da, “Kaba kuvvetle ya da yalan suçlamalarla kimseden para koparmayın” dedi, “Ücretinizle yetinin.” ¹⁵Halk umut içinde bekliyordu. Yahya’yla ilgili olarak herkesin aklında, “Acaba Mesih bu mu?” sorusu vardı. ¹⁶Yahya ise hepsine şöyle yanıt verdi: “Ben sizi suyla vaftiz ediyorum, ama benden daha güçlü olan geliyor. Ben O’nun çarıklarının bağını çözmeye bile layık değilim. O sizi Kutsal Ruh’la ve ateşle vaftiz edecek. ¹⁷Harman yerini temizlemek ve buğdayı toplayıp ambarrına yığmak için yabası elinde hazır duruyor. Samanı ise sönmeyen ateşte yakacak.” ¹⁸Yahya başka birçok konuda halka çağrıda bulunuyor, Müjde’yi duyuruyordu. ¹⁹Ne var ki bölgenin kralı Hirodes, kardeşinin karısı Hirodiya’yla ilgili olayı ve kendi yapmış olduğu bütün kötülükleri yüzüne vuran Yahya’yı hapse attırarak kötülüklerine bir yenisini ekledi. ²⁰²¹Bütün halk vaftiz olduktan sonra İsa da vaftiz oldu. Dua ederken gök açıldı ve Kutsal Ruh, bedensel görünümde, güvercin gibi O’nun üzerine indi. Gökten, “Sen benim sevgili Oğlum’sun, senden hoşnudum” diyen bir ses duyuldu. ²²²³İsa görevine başladığı zaman otuz yaşlarında idi. Yusuf’un oğlu olduğu sanılıyordu. Yusuf da Eli oğlu, ²⁴Mattat oğlu, Levi oğlu, Malki oğlu, Yannay oğlu, Yusuf oğlu, ²⁵Mattitya oğlu, Amos oğlu, Nahum oğlu, Hesli oğlu, Nagay oğlu, ²⁶Mahat oğlu, Mattitya oğlu, Şimi oğlu, Yosek oğlu, Yoda oğlu, ²⁷Yohanan oğlu, Reşa oğlu, Zerubabil oğlu, Şealtiel oğlu, Neri oğlu, ²⁸Malki oğlu, Addi oğlu, Kosam oğlu, Elmadam oğlu, Er oğlu, ²⁹Yeşu oğlu, Eliezer oğlu, Yorim oğlu, Mattat oğlu, Levi oğlu, ³⁰Şimon oğlu, Yahuda oğlu, Yusuf oğlu, Yonam oğlu, Elyakim oğlu, ³¹Mala oğlu, Menna oğlu, Mattata oğlu, Natan oğlu, Davut oğlu, ³²İşay oğlu, Ovet oğlu, Boaz oğlu, Salmon ^{vii} oğlu, Nahşon oğlu, ³³Amminadav oğlu, Ram oğlu ^{viii}, Hesron oğlu, Peres oğlu, Yahuda oğlu, ³⁴Yakup oğlu, İshak oğlu, İbrahim oğlu, Terah oğlu, Nahor oğlu, ³⁵Seruk oğlu, Reu oğlu, Pelek oğlu, Ever oğlu, Şelah oğlu, ³⁶Kenan oğlu, Arpakşat oğlu, Sam oğlu, Nuh oğlu, Lemek oğlu, ³⁷Metuşelah oğlu, Hanok oğlu, Yeret oğlu, Mahalalel oğlu, Kenan oğlu, ³⁸Enoş oğlu, Şit oğlu, Adem oğlu, Tanrı Oğlu’ydu.

4Kutsal Ruh’la dolu olarak Şeria Irmağı’ndan dönen İsa, Ruh’un yönlendirmesiyle çölde dolaştırılarak kırk gün İblis tarafından denendi. O günlerde hiçbir şey yemedi. Dolayı-

^{vii}“Salmon”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Sala” diye geçer.

^{viii}“Ram oğlu”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Admin oğlu, Arni oğlu” diye geçer.

sıyla bu süre sonunda acıktı. ²³Bunun üzerine İblis O'na, "Tanrı'nın Oğlu'ysan, şu taşa söyle ekmek olsun" dedi. ⁴İsa, "İnsan yalnız ekmekle yaşamaz" diye yazılmıştır" karşılığını verdi. ⁵Sonra İblis İsa'yı yükseklerle çıkararak bir anda O'na dünyanın bütün ülkelerini gösterdi. ⁶O'na, "Bütün bunların yönetimini ve zenginliğini sana vereceğim" dedi. "Bunlar bana teslim edildi, ben de dilediğim kişiye veririm. ⁷Bana taparsan, hepsi senin olacak." ⁸İsa ona şu karşılığı verdi: "Tanrın Rab'be tapacak, yalnız O'na kulluk edeceksin" diye yazılmıştır." ⁹İblis O'nu Yeruşalim'e götürüp tapınağın tepesine çıkardı. "Tanrı'nın Oğlu'ysan, kendini buradan aşağı at" dedi. ¹⁰"Çünkü şöyle yazılmıştır: 'Tanrı, seni korumaları için Meleklerine buyruk verecek.' ¹¹'Ayağın bir taşa çarpmasın diye Seni elleri üzerinde taşıyacaklar.'" ¹²İsa ona şöyle karşılık verdi: "Tanrın Rab'bi denemeyeceksin!" diye buyrulmuştur." ¹³İblis, İsa'yı her bakımdan denedikten sonra bir süre için O'nun yanından ayrıldı. ¹⁴İsa, Ruh'un gücüyle donanmış olarak Celile'ye döndü. Haber bütün bölgeye yayıldı. ¹⁵Oranın havralarında öğretiyor, herkes tarafından övülüyordu. ¹⁶İsa, büyüdüğü Nasıra Kenti'ne geldiğinde her zamanki gibi Şabat Günü havraya gitti. Kutsal Yazılar'ı okumak üzere ayağa kalkınca O'na Peygamber Yeşaya'nın Kitabı verildi. Kitabı açarak şu sözlerin yazılı olduğu yeri buldu: ¹⁷¹⁸"Rab'bin Ruhu üzerimdedir. Çünkü O beni yoksullara Müjde'yi iletmek için meshetti. Tutsaklara serbest bırakılacaklarını, Körlerle gözlerinin açılacağını duyurmak için, Ezilenleri özgürlüğe kavuşturmak Ve Rab'bin lütfu yılmı ilan etmek için Beni gönderdi." ¹⁹²⁰Sonra kitabı kapattı, görevliye geri verip oturdu. Havradakilerin hepsi dikkatle O'na bakıyordu. ²¹İsa, "Dinlediğiniz bu Yazı bugün yerine gelmiştir" diye konuşmaya başladı. ²²Herkes İsa'yı övüyor, ağzından çıkan lütfükâr sözlerle hayran kalıyordu. "Yusuf'un oğlu değil mi bu?" diyorlardı. ²³İsa onlara şöyle dedi: "Kuşkusuz bana şu deymi hatırlatacağız: 'Ey hekim, önce kendini iyileştir! Kefarnahum'da yaptıklarını duyduk. Aynımsı burada, kendi memleketinde de yap.'" ²⁴"Size doğrusunu söyleyeyim" diye devam etti İsa, "Hiçbir peygamber kendi memleketinde kabul görmez. ²⁵Yine size gerçeği söyleyeyim, gökyüzünün üç yıl altı ay kapalı kaldığı, bütün ülkede korkunç bir kıtlığın baş gösterdiği İlyas zamanında İsrail'de çok sayıda dul kadın vardı. ²⁶İlyas bunlardan hiçbirine gönderilmedi; yalnız Sayda bölgesinin Sarefat Kenti'nde bulunan dul bir kadına gönderildi. ²⁷Peygamber Elişa'nın zamanında İsrail'de çok sayıda cüzamlı vardı. Bunlardan hiçbirini iyileştirilmedi; yalnız Suriyeli Naaman iyileştirildi." ²⁸Havradakiler bu sözleri duyunca öfkeden kudurdular. ²⁹Ayağa kalkıp İsa'yı kentin dışına kovdular. O'nu uçurumdan aşağı atmak için kentin kurulduğu tepenin yamacına götürdüler. ³⁰Ama İsa onların arasından geçerek oradan uzaklaştı. ³¹Sonra İsa Celile'nin Kefarnahum Kenti'ne gitti. Şabat Günü halka öğretiyordu. ³²Yetkiyle konuştuğu için O'nun öğretişine şaşır kaldılar. ³³Havrada cinli, içinde kötü ruh olan bir adam vardı. Adam yüksek sesle,

"Ey Nasıralı İsa, bırak bizi! Bizden ne istiyorsun?" diye bağırdı. "Bizi mahvetmeye mi geldin? Senin kim olduğun biliyorum, Tanrı'nın Kutsal'sın sen!" ³⁴³⁵İsa, "Sus, çık adamdan!" diyerek cini azarladı. Cin adamı herkesin önünde yere vurduktan sonra, ona hiç zarar vermeden içinden çıktı. ³⁶Herkes şaşkına dönmüştü. Birbirlerine, "Bu nasıl söz? Güç ve yetkiyle kötü ruhlara çıkmalarını buyuruyor, onlar da çıkıyor!" diyorlardı. ³⁷İsa'yla ilgili haber o bölgenin her yanında yankılandı. ³⁸İsa havradan ayrılarak Simun'un evine gitti. Simun'un kaynanası hastaydı, ateşler içindeydi. Onun için İsa'dan yardım istediler. ³⁹İsa kadının başucunda durup ateşi azarladı, kadının ateşi düştü. Kadın hemen ayağa kalkıp onlara hizmet etmeye başladı. ⁴⁰Güneş batarken herkes çeşitli hastalıklara yakalanmış akrabalarını İsa'ya getirdi. İsa her birinin üzerine ellerini koyarak onları iyileştirdi. ⁴¹Birçoğunun içinden cinler de, "Sen Tanrı'nın Oğlu'sun!" diye bağırarak çıkıyordu. Ne var ki, İsa onları azarladı, konuşmalarına izin vermedi. Çünkü kendisinin Mesih olduğunu biliyorlardı. ⁴²Sabah olunca İsa dışarı çıkıp ıssız bir yere gitti. Halk ise O'nu arıyordu. Bulduğu yere geldiklerinde O'nu yanlarında alıkoymaya çalıştılar. ⁴³Ama İsa, "Öbür kentlerde de Tanrı'nın Egemeliği'yle ilgili Müjde'yi yaymam gerek" dedi. "Çünkü bunun için gönderildim." ⁴⁴Böylece Yahudiye'deki ^{ix} havralarda Tanrı sözünü duyurmaya devam etti.

⁵Halk, Ginnesar Gölü'nün kıyısında duran İsa'nın çevresini sarmış, Tanrı'nın sözünü dinliyordu. ²İsa, gölün kıyısında iki tekne gördü. Balıkçılar teknelerinden inmiş ağlarını yıkıyorlardı. ³İki teknedeki Simun'a ait olanına binen İsa, ona kıydan biraz açılmasını rica etti. Sonra oturdu, teknenin içinden halka öğretmeye devam etti. ⁴Konuşmasını bitirince Simun'a, "Derin sulara açılın, balık tutmak için ağlarınızı atın" dedi. ⁵Simun şu karşılığı verdi: "Efendimiz, bütün gece çabaladık, hiçbir şey tutamadık. Yine de senin sözün üzerine ağları atacağım." ⁶Bunu yapınca öyle çok balık yakaladılar ki, ağları yırtılmaya başladı. ⁷Öbür teknedeki ortaklarına işaret ederek gelip yardım etmelerini istediler. Onlar da geldiler ve her iki tekneyi balıkla doldurdular; tekneler neredeyse batıyordu. ⁸Simun Petrus bunu görünce, "Ya Rab, benden uzak dur, ben günahlı bir adamım" diyerek İsa'nın dizlerine kapandı. ⁹Kendisi ve yanındakiler, tutmuş oldukları balıkların çokluğuna şaşır kalmışlardı. ¹⁰Simun'un ortakları olan Zebedi oğulları Yakup'la Yuhanna'yı da aynı şaşkınlık almıştı. İsa Simun'a, "Korkma" dedi, "Bundan böyle balık yerine insan tutacaksın." ¹¹Sonra onlar tekneleri karaya çektiler ve her şeyi bırakıp İsa'nın ardından gittiler. ¹²İsa kentlerden birindeyken, her yanını cüzam kaplamış bir adamla karşılaştı. Adam İsa'yı görünce yüzüstü yere kapayıp yalvardı: "Ya Rab, istersen beni temiz kılabilirsin" dedi. ¹³İsa elini uzatıp adama dokundu, "İsterim, temiz ol!" dedi. Adam anında cüzamdan kurtuldu.

^{ix}"Yahudiye'deki": Birçok Grekçe elyazmasında, "Celile'deki" diye geçer.

¹⁴İsa ona, bundan kimseye söz etmemesini buyurdu. “Git, kâhine görün ve cüzamdan temizlendiğini herkese kanıtlamak için Musa’nın buyurduğu sunuları sun” dedi. ¹⁵Ne var ki, İsa’yla ilgili haber daha da çok yayıldı. Kalabalık halk toplulukları İsa’yı dinlemek ve hastalıklarından kurtulmak amacıyla akın akın geliyordu. ¹⁶Kendisi ise ıssız yerlere çekilip dua ediyordu. ¹⁷Bir gün İsa öğretiyordu. Celile’nin ve Yahudiye’nin bütün köylerinden ve Yerusâlim’den gelen Ferisiler’le* Kutsal Yasa öğretmenleri O’nun çevresinde oturuyorlardı. İsa, Rab’bin gücü sayesinde hastaları iyileştiriyordu. ¹⁸O sırada birkaç kişi, yatak üzerinde taşıdıkları felçli bir adamı evden içeri sokup İsa’nın önüne koymaya çalışıyordu. ¹⁹Kalabalıktan ötürü onu içeri sokacak yol bulamayınca dama çıktılar, kiremitleri kaldırıp adamı yatakla birlikte orta yere, İsa’nın önüne indirdiler. ²⁰İsa onların imanını görünce, “Dostum, günahların bağışlandı” dedi. ²¹Din bilginleriyle Ferisiler, “Tanrı’ya küfreden bu adam kim? Tanrı’dan başka kim günahları bağışlayabilir?” diye düşünmeye başladılar. ²²Akıllarından geçenleri bilen İsa onlara şöyle seslendi: “Aklınızdan neden böyle şeyler geçiriyorsunuz? ²³Hangisi daha kolay, ‘Günahların bağışlandı’ demek mi, yoksa ‘Kalk, yürü’ demek mi? ²⁴Ne var ki, İnsanoğlu’nun* yeryüzünde günahları bağışlama yetkisine sahip olduğunu bilirsiniz diye...” Sonra felçli adama, “Sana söylüyorum, kalk, yatağını toplayıp evine git!” dedi. ²⁵Adam onların gözü önünde hemen ayağa kalktı, üzerinde yattığı yatağı topladı ve Tanrı’yı yücelterek evine gitti. ²⁶Herkesi bir şaşkınlık almıştı. Tanrı’yı yüceltiyor, büyük korku içinde, “Bugün şaşılacak işler gördük!” diyorlardı. ²⁷Bu olaydan sonra İsa dışarı çıktı, vergi toplama yerinde oturan Levi adında bir vergi görevlisini gördü. Adama, “Ardından gel” dedi. ²⁸O da kalktı, her şeyi bırakıp İsa’nın ardından gitti. ²⁹Sonra Levi, evinde İsa’nın onuruna büyük bir şölen verdi. Vergi görevlileriyle başka kişilerden oluşan büyük bir kalabalık onlarla birlikte yemeğe oturmuştu. ³⁰Ferisiler’le onların din bilginleri söylenmeye başladılar. İsa’nın öğrencilerine, “Siz neden vergi görevlileri ve günahkârlarla birlikte yiyip içiyorsunuz?” dediler. ³¹İsa onlara şu karşılığı verdi: “Sağlıklı olanların değil, hastaların hekime ihtiyacı var. ³²Ben doğru kişileri değil, günahkârları tövbeye çağırmağa geldim.” ³³Onlar İsa’ya, “Yahya’nın öğrencileri sık sık oruç tutup dua ediyorlar, Ferisiler’in öğrencileri de öyle. Seninkiler ise yiyip içiyor” dediler. ³⁴İsa şöyle karşılık verdi: “Güvey aralarında olduğu sürece davetlilere oruç tutturabilir misiniz? ³⁵Ama güveyin aralarından alınacağı günler gelecek, onlar işte o zaman, o günler oruç tutacaklar.” ³⁶İsa onlara şu benzetmeyi de anlattı: “Hiç kimse yeni giysiden bir parça yırtıp eski giysiyi yamamaz. Yoksa hem yeni giysi yırtılır, hem de o giysiden koparılan yama eskisine uymaz. ³⁷Hiç kimse yeni şarabı eski tulumlara doldurmaz. Yoksa yeni şarap tulumları patlatır; hem şarap dökülür, hem de tulumlar mahvolur. ³⁸Yeni şarabı yeni tulumlara doldurmak gerek. ³⁹Üstelik hiç kimse eski şarabı içtikten sonra yenisini istemez. ‘Eskisi güzel’ der.”

6Bir Şabat Günü İsa ekinler arasından geçiyordu. Öğrencileri başakları koparıyor, avuçlarında ufalayıp yiyorlardı. ²Ferisiler’den bazıları, “Şabat Günü yasak olamı neden yapıyorsunuz?” dediler. ³İsa onlara şöyle karşılık verdi: “Davut’la yanındakiler acıkınca Davut’un ne yaptığını okumadınız mı? ⁴Tanrı’nın evine girdi, kâhinlerden başkasının yemesi yasak olan adak ekmeklerini alıp yedi ve yanındakilere de verdi.” ⁵Sonra İsa onlara, “İnsanoğlu* Şabat Günü’nün de Rabbi’dir” dedi. ⁶Bir başka Şabat Günü İsa havraya girmiş öğretiyordu. Orada sağ eli sakat bir adam vardı. ⁷İsa’yı suçlamak için fırsat kollayan din bilginleriyle Ferisiler, Şabat Günü hastaları iyileştirecek mi diye O’nu gözlüyorlardı. ⁸İsa, onların ne düşündüklerini biliyordu. Eli sakat olan adama, “Ayağa kalk, öne çık” dedi. O da kalktı, orta yerde durdu. ⁹İsa onlara, “Size sorayım” dedi, “Kutsal Yasa’ya göre Şabat Günü iyilik yapmak mı doğru, kötülük yapmak mı? Can kurtarmak mı doğru, öldürmek mi?” ¹⁰Gözlerini hepsinin üzerinde gezdirdikten sonra adama, “Elini uzat” dedi. Adam elini uzattı, eli yine sapa sağlam oldu. ¹¹Onlar ise öfkeden deliye döndüler ve aralarında İsa’ya ne yapabileceklerini tartışmaya başladılar. ¹²O günlerde İsa, dua etmek için dağa çıktı ve bütün geceyi Tanrı’ya dua ederek geçirdi. ¹³Gün doğunca öğrencilerini yanına çağırıp ve onların arasından, elçi diye adlandırdığı şu on iki kişiyi seçti: Petrus adını verdiği Simun, onun kardeşi Andreas, Yakup, Yuhanna, Filipus, Bartalmay, Matta, Tomas, Alfay oğlu Yakup, Yurtsever diye tanınan Simun, Yakup oğlu Yahuda ve İsa’ya ihanet eden Yahuda İskariot. ¹⁴¹⁵¹⁶¹⁷İsa bunlarla birlikte aşağı inip düzlük bir yerde durdu. Öğrencilerinden büyük bir kalabalık ve bütün Yahudiye’den, Yerusâlim’den, Sur’la Sayda yakınlarındaki kıyı bölgesinden gelen büyük bir halk topluluğu da oradaydı. ¹⁸İsa’yı dinlemek ve hastalıklarına şifa bulmak için gelmişlerdi. Kötü ruhlar yüzünden sıkıntı çekenler de iyileştiriliyordu. ¹⁹Kalabalıkta herkes İsa’ya dokunmak için çabalıyordu. Çünkü O’nun içinden akan bir güç herkese şifa veriyordu. ²⁰İsa, gözlerini öğrencilerine çevirerek şöyle dedi: “Ne mutlu size, ey yoksullar! Çünkü Tanrı’nın Egemenliği sizindir. ²¹Ne mutlu size, şimdi açlık çekenler! Çünkü doyurulacaksınız. Ne mutlu size, şimdi ağlayanlar! Çünkü güleceksiniz. ²²İnsanoğlu’na* bağlılığınız yüzünden İnsanlar sizden nefret ettikleri, Sizi toplum dışı edip aşağıladıkları ve admızı kötüleyip sizi reddettikleri zaman Ne mutlu size! ²³O gün sevinin, coşkuyla zıplayın! Çünkü gökteki ödülünüz büyüktür. Nitekim onların ataları da Peygamberlere böyle davrandılar. ²⁴Ama vay halinize, ey zenginler, Çünkü tesellinizi almış bulunuyorsunuz! ²⁵Vay halinize, şimdi karnı tok olan sizler, Çünkü açlık çekeceksiniz! Vay halinize, ey şimdi gülenler, Çünkü yas tutup ağlayacaksınız! ²⁶Bütün insanlar sizin için iyi sözler söyledikleri zaman, Vay halinize! Çünkü onların ataları da Sahte peygamberlere böyle davrandılar.” ²⁷“Ama beni dinleyen sizlere şunu söylüyorum: Düşmanlarınızı sevin, sizden nefret edenlere iyilik yapın, size lanet edenler için iyilik dileyin, size haka-

ret edenler için dua edin. ²⁸²⁹Bir yanağınza vurana öbür yanağınızı da çevirin. Abanızı alandan mintanınızı da esirgemeyin. ³⁰Sizden bir şey dileyen herkese verin, malınızı alandan onu geri istemeyin. ³¹İnsanların size nasıl davranmasını istiyorsanız, siz de onlara öyle davranın. ³²“Eğer yalnız sizi sevenleri severseniz, bu size ne övgü kazandırır? Günahkârlar bile kendilerini sevenleri sever. ³³Size iyilik yapanlara iyilik yaparsanız, bu size ne övgü kazandırır? Günahkârlar bile böyle yapar. ³⁴Geri alacağımızı umduğunuz kişilere ödünç verirsiniz, bu size ne övgü kazandırır? Günahkârlar bile verdiklerini geri almak koşuluyla günahkârlara ödünç verirler. ³⁵Ama siz düşmanlarımızı sevin, iyilik yapın, hiçbir karşılık beklemeden ödünç verin. Alacağınız ödül büyük olacak, Yüceler Yücesi'nin oğulları olacaksınız. Çünkü O, nankör ve kötü kişilere karşı iyi yüreklidir. ³⁶Babanız merhametli olduğu gibi, siz de merhametli olun.” ³⁷“Başkasını yargılamayın, siz de yargılanmazsınız. Suçlu çıkarmayın, siz de suçlu çıkarılmazsınız. Başkasını bağışlayın, siz de bağışlanırsınız. ³⁸Verin, size verilecektir. İyice bastırılmış, silkelenmiş ve taşmış, dolu bir ölçekle kucacağımıza boşaltılacak. Hangi ölçekle verirseniz, aynı ölçekle alacaksınız.” ³⁹İsa onlara şu benzetmeyi de anlattı: “Kör köre kılavuzluk edebilir mi? İki de çukura düşmez mi? ⁴⁰Öğrenci öğretmeninden üstün değildir, ama eğitimini tamamlayan her öğrenci öğretmeni gibi olacaktır. ⁴¹“Sen neden kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de kendi gözündeki mertegi farketmezsin? ⁴²Kendi gözündeki mertegi görmezken, kardeşine nasıl, ‘Kardeş, izin ver, gözündeki çöpü çıkarayım’ dersin? Seni ikiyüzlü! Önce kendi gözündeki mertegi çıkar, o zaman kardeşinin gözündeki çöpü çıkarmak için daha iyi görürsün.” ⁴³“İyi ağaç kötü meyve, kötü ağaç da iyi meyve vermez. ⁴⁴Her ağaç meyvyesinden tanınır. Dikenli bitkilerden incir toplanmaz, çalılardan üzüm devşirilmez. ⁴⁵İyi insan yüreğindeki iyilik hazinesinden iyilik, kötü insan içindeki kötülük hazinesinden kötülük çıkarır. İnsanın ağız, yüreğinden taşanı söyler. ⁴⁶“Niçin beni ‘Ya Rab, ya Rab’ diye çağırıyorsunuz da söylediklerimi yapmıyorsunuz? ⁴⁷Bana gelen ve sözlerimi duyup uygulayan kişinin kime benzediğini size anlatayım. ⁴⁸Böyle bir kişi, evini yaparken toprağı kazan, derinlere inip temeli kaya üzerine atan adama benzer. Sel sularıyla kabaran ırmak o eve saldırırsa da, onu sarsamaz. Çünkü ev sağlam yapılmıştır. ⁴⁹Ama sözlerimi duyup da uygulayan kişi, evini temel koymaksızın toprağın üzerine kuran adama benzer. Kabaran ırmak saldırınca ev hemen çöker. Evin yıkılışı da korkunç olur.”

7İsa, kendisini dinleyen halka bütün bu sözleri söyledikten sonra Kefarnahum'a gitti. ²Orada bir yüzbaşının çok değer verdiği kölesi ölüm döşeğinde hasta yatıyordu. ³İsa'yla ilgili haberleri duyan yüzbaşı, gelip kölesini iyileştirmesini rica etmek üzere O'na Yahudiler'in bazı ileri gelenlerini gönderdi. ⁴Bunlar İsa'nın yanına gelince içten bir yalvarışla O'na şöyle dediler: “Bu adam senin yardımına

layıktır. ⁵Çünkü ulusumuzu seviyor. Havramızı yaptıran da kendisidir.” ⁶İsa onlarla birlikte yola çıktı. Eve yaklaştığı sırada, yüzbaşı bazı dostlarını yollayıp O'na şu haberi gönderdi: “Ya Rab, zahmet etme; evime girmene layık değilim. ⁷Bu yüzden yanına gelmeye de kendimi layık görmedim. Sen yeter ki bir söz söyle, uşağım iyileşir. ⁸Ben de buyruk altında bir görevliyim, benim de buyruğumda askerlerim var. Birine, ‘Git’ derim, gider; ötekine, ‘Gel’ derim, gelir; köleme, ‘Şunu yap’ derim, yapar.” ⁹Bu sözleri duyan İsa yüzbaşıya hayran kaldı. Ardından gelen kalabalığa dönerek, “Size şunu söyleyeyim” dedi, “İsrail’de bile böyle iman görmedim.” ¹⁰Gönderilenler eve döndüklerinde köleyi iyileşmiş buldular. ¹¹Bundan kısa bir süre sonra İsa, Nain denilen bir kente gitti. Öğrencileriyle büyük bir kalabalık O'na eşlik ediyordu. ¹²İsa kentin kapısına tam yaklaştığı sırada, dul annesinin tek oğlu olan bir adamın cenazesi kaldırılıyordu. Kent halkından büyük bir kalabalık da kadını birlikteydi. ¹³Rab kadını görünce ona acıdı. Kadına, “Ağlama” dedi. ¹⁴Yaklaşıp cenaze sedyesine dokununca sedyeyi taşıyanlar durdu. İsa, “Delikanlı” dedi, “Sana söylüyorum, kalk!” ¹⁵Ölü doğrulup oturdu ve konuşmaya başladı. İsa onu annesine geri verdi. ¹⁶Herkesi bir korku almıştı. “Aramızda büyük bir peygamber ortaya çıktı!” ve “Tanrı, halkının yardımına geldi!” diyerek Tanrı'ya yüceltmeye başladılar. ¹⁷İsa'yla ilgili bu haber bütün Yahudiye'ye ve çevre bölgelere yayıldı. ¹⁸Yahya'nın öğrencileri bütün bu olup bitenleri kendisine bildirdiler. Öğrencilerinden ikisini yanına çağırarak Yahya, “Gelecek Olan sen misin, yoksa başkasını mı bekleyelim?” diye sormaları için onları Rab'be gönderdi. ¹⁹²⁰Adamlar İsa'nın yanına gelince şöyle dediler: “Bizi sana Vaftizci Yahya gönderdi. ‘Gelecek Olan sen misin, yoksa başkasını mı bekleyelim?’ diye soruyor.” ²¹Tam o sırada İsa, çeşitli hastalıklara, illetlere ve kötü ruhlara tutulmuş birçok kişiyi iyileştirdi, birçok körün gözünü açtı. ²²Sonra Yahya'nın öğrencilerine şöyle karşılık verdi: “Gidin, görüp işittiklerinizi Yahya'ya bildirin. Körlerin gözleri açılıyor, kötürümler yürüyor, cüzamlılar temiz kılımlıyor, sağırlar işitiyor, ölümler diriliyor ve Müjde yoksullara duyuruluyor. ²³Benden ötürü sendeleyip düşmeyene ne mutlu!” ²⁴Yahya'nın gönderdiği haberciler gittikten sonra İsa, halka Yahya'dan söz etmeye başladı. “Çöle ne görmeye gittiniz?” dedi. “Rüzgarda sallanan bir kamış mı? ²⁵Söyleyin, ne görmeye gittiniz? Pahalı giysiler giymiş bir adam mı? Oysa şahane giysiler giyip bolluk içinde yaşayanlar kral saraylarında bulunur. ²⁶Öyleyse ne görmeye gittiniz? Bir peygamber mi? Evet! Size şunu söyleyeyim, gördüğünüz kişi peygamberden de üstündür. ²⁷İşte, habercimi senin önünden gönderiyorum; O önden gidip senin yolunu hazırlayacak” diye yazılmış olan sözler onunla ilgilidir. ²⁸Size şunu söyleyeyim, kadından doğanlar arasında Yahya'dan daha üstün olanı yoktur. Bununla birlikte, Tanrı'nın Egemenliği'nde en küçük olan ondan üstündür.” ²⁹Yahya tarafından vaftiz edilen halk, hatta vergi görevlileri bile bunu duyunca Tanrı'nın adil olduğunu doğruladılar.

³⁰Oysa Yahya tarafından vaftiz edilmeye yanaşmayan Ferisiler'le Kutsal Yasa uzmanları, Tanrı'nın kendileriyle ilgili tasarısını reddettiler. ³¹İsa, "Bu kuşağın insanlarını neye benzeteyim? Bunlar neye benziyorlar?" dedi. ³²"Çarşı meydanında oturup birbirlerine, 'Size kaval çaldık, oynamadınız; Ağıt yaktık, ağlamadınız' diye seslenen çocuklara benziyorlar. ³³Vaftizci Yahya geldiği zaman oruç tutup şaraptan kaçındı, ona 'cinli' diyorsunuz. ³⁴İnsanoğlu geldiği zaman yiyip içti. Bu kez de diyorsunuz ki, 'Şu obur ve yaş adama bakın! Vergi görevlileri ve günahkârlarla dost oldu!' ³⁵Ne var ki bilgelik, onu benimseyen herkes tarafından doğrulanır." ³⁶Ferisiler'den biri İsa'yı yemeğe çağırdı. O da Ferisi'nin evine gidip sofraya oturdu. ³⁷O sırada, kentte günahkâr olarak tanınan bir kadın, İsa'nın, Ferisi'nin evinde yemek yediğini öğrenince kaymaktaşımdan bir kap içinde güzel kokulu yağ getirdi. İsa'nın arkasında, ayaklarının dibinde durup ağlayarak, gözyaşlarıyla O'nun ayaklarını ıslatmaya başladı. Saçlarıyla ayaklarını sildi, öptü ve yağı üzerlerine sürdü. ³⁸³⁹İsa'yı evine çağırılmış olan Ferisi bunu görünce kendi kendine, "Bu adam peygamber olsaydı, kendisine dokunan bu kadının kim ve ne tür bir kadın olduğunu, günahkâr biri olduğunu anlardı" dedi. ⁴⁰Bunun üzerine İsa Ferisi'ye, "Simun" dedi, "Sana bir söyleyeceğim var." O da, "Buyur, öğretmenim" dedi. ⁴¹"Tefeciye borçlu iki kişi vardı. Biri beş yüz, öbürü de elli dinar borçluydu. ⁴²Borçlarını ödeyecek güçte olmadıklarından, tefeci her ikisinin de borcunu bağışladı. Buna göre, hangisi onu çok sever?" ⁴³Simun, "Sanırım, kendisine daha çok bağışlanan" diye yanıtladı. İsa ona, "Doğru söyledin" dedi. ⁴⁴Sonra kadına bakarak Simun'a şunları söyledi: "Bu kadını görüyor musun? Ben senin evine geldim, ayaklarını için bana su vermedin. Bu kadın ise ayaklarını gözyaşlarıyla ıslatıp saçlarıyla sildi. ⁴⁵Sen beni öpmedin, ama bu kadın eve girdiğinden beri ayaklarını öpüp duruyor. ⁴⁶Sen başıma zeytinyağı sürmedin, ama bu kadın ayaklarıma güzel kokulu yağ sürdü. ⁴⁷Bu nedenle sana şunu söyleyeyim, kendisinin çok olan günahları bağışlanmıştır. Çok sevgi göstermesinin nedeni budur. Oysa kendisine az bağışlanan, az sever." ⁴⁸Sonra kadına, "Günahların bağışlandı" dedi. ⁴⁹İsa'yla birlikte sofrada oturanlar kendi aralarında, "Kim bu adam? Günahları bile bağışlıyor!" şeklinde konuşmaya başladılar. ⁵⁰İsa ise kadına, "İmanın seni kurtardı, esenlikle git" dedi.

8 Bundan kısa bir süre sonra İsa on iki öğrencisiyle birlikte köy kent dolaşmaya başladı. Tanrı'nın Egemenliği'ni duyurup müjdeliyordu. ²Kötü ruhlardan ve hastalıklardan kurtulan bazı kadınlar, içinden yedi cin çıkmış olan Mecdelli denilen Meryem, Hirodes'in* kâhyası Kuza'nın karısı Yohanna, Suzanna ve daha birçokları İsa'yla birlikte dolaşıyordu. Bunlar, kendi olanaklarıyla İsa'ya ve öğrencilerine yardım ediyorlardı. ³⁴Büyük bir kalabalığın toplandığı, insanların her kentten kendisine akın akın geldiği bir sırada İsa şu benzetmeyi anlattı: "Ekincinin biri tohum ekmeye çıktı. Ektiği tohumlardan kimi yol kenarına düştü,

ayak altında çığnenip gökteki kuşlara yem oldu. ⁵⁶Kimi kayalık yere düştü, filizlenince susuzluktan kuruyup gitti. ⁷Kimi, dikenler arasına düştü. Filizlerle birlikte büyüyen dikenler filizleri boğdu. ⁸Kimi ise iyi toprağa düştü, büyüyünce yüz kat ürün verdi." Bunları söyledikten sonra, "İştecek kulağı olan işitsin!" diye seslendi. ⁹İsa, bu benzetmenin anlamını kendisinden soran öğrencilerine, "Tanrı Egemenliği'nin sırlarını bilme ayrıcalığı size verildi" dedi. "Ama başkalarına benzetmelerle sesleniyorum. Öyle ki, 'Gördükleri halde görmesinler, Duydukları halde anlamasınlar.' ¹⁰¹¹"Benzetmenin anlamı şudur: Tohum Tanrı'nın sözüdür. ¹²Yol kenarındakiler sözü işiten kişilerdir. Ama sonra İblis gelir, inanıp kurtulmasınlar diye sözü yüreklerinden alır götürür. ¹³Kayalık yere düşenler, işittikleri sözü sevinçle kabul eden, ama kök salamadıkları için ancak bir süre inanan kişilerdir. Böyleleri denendikleri zaman imandan dönerler. ¹⁴Dikenler arasına düşenler, sözü işiten ama zamanla yaşamın kaygıları, zenginlikleri ve zevkleri içinde boğulan, dolayısıyla olgun ürün vermeyenlerdir. ¹⁵İyi toprağa düşenler ise, sözü işitince onu iyi ve sağlam bir yürekte saklayanlardır. Bunlar sabırla dayanarak ürün verirler." ¹⁶"Hiç kimse kandil yakıp bunu bir kapla örtmez, ya da yağın altına koymaz. Tersine, içeri girenler ışığı görsünler diye onu kandillğe koyar. ¹⁷Çünkü açığa çıkarılmayacak gizli hiçbir şey yok; bilinmeyecek, aydınlığa çıkmayacak saklı hiçbir şey yoktur. ¹⁸Bunun için, nasıl dinlediğiniz dikkat edin. Kimde varsa, ona daha çok verilecek. Ama kimde yoksa, kendisinde var sandığı bile elinden alınacak." ¹⁹İsa'nın annesiyle kardeşleri O'na geldiler, ama kalabalıktan ötürü kendisine yaklaşamadılar. ²⁰İsa'ya, "Annelerle kardeşlerin dışarıda duruyor, seni görmek istiyorlar" diye haber verildi. ²¹İsa haberi getirenlere şöyle karşılık verdi: "Annemle kardeşlerim, Tanrı'nın sözünü duyup yerine getirenlerdir." ²²Bir gün İsa öğrencileriyle birlikte bir tekneye binerek onlara, "Gölün karşı yakasına geçelim" dedi. Böylece kıyıdan açıldılar. ²³Teknede giderlerken İsa uykuya daldı. O sırada gölde fırtına koptu. Tekne su almaya başlayınca tehlikeli bir duruma düştüler. ²⁴Gidip İsa'yı uyararak, "Efendimiz, Efendimiz, öleceğiz!" dediler. İsa kalkıp rüzgarı ve kabaran dalgaları azarladı. Fırtına dindi ve ortalık sülman oldu. ²⁵İsa öğrencilerine, "Nerede imanınız?" dedi. Onlar korku ve şaşkınlık içindeydiler. Birbirlerine, "Bu adam kim ki, rüzgara, suya bile buyruk veriyor, onlar da sözünü dinliyor!" dediler. ²⁶Celile'nin karşısında bulunan Gerasalılar'ın memleketine vardılar. ²⁷İsa karaya çıkınca kentten bir adam O'nu karşıladı. Cinli ve uzun zmandan beri giysi giymeyen bu adam evde değil, mezarlık mağaralarda yaşıyordu. ²⁸Adam İsa'yı görünce çığlık atıp önünde yere kapandı. Yüksek sesle, "Ey İsa, yüce Tanrı'nın Oğlu, benden ne istiyorsun?" dedi. "Sana yalvarırım, bana işkence etme!" ²⁹Çünkü İsa, kötü ruha adamın içinden çıkmasını buyurmuştu. Kötü ruh adamı sık sık etkisi altına alıyordu. Adam zincir ve kösteklerle bağlanıp başına nöbetçi konulduğu halde bağlarını paralıyor ve cin tarafından

ıssız yerlere sürülüyordu. ³⁰İsa ona, “Adın ne?” diye sordu. O da, “Tümen*” diye yanıtladı. Çünkü onun içine bir sürü cin girmişti. ³¹Cinler, dipsiz derinliklere gitmelerini buyurmasın diye İsa’ya yalvarıp durdular. ³²Orada, dağın yamacında otlayan büyük bir domuz sürüsü vardı. Cinler, domuzların içine girmelerine izin vermesi için İsa’ya yalvardılar. O da onlara izin verdi. ³³Adamdan çıkan cinler domuzların içine girdiler. Sürü dik yamaçtan aşağı koşarak göle atlayıp boğuldu. ³⁴Domuzları güdenler olup biteni görünce kaçtılar, kentte ve köylerde olayın haberini yaydılar. ³⁵Bunun üzerine halk olup biteni görmeye çıktı. İsa’nın yanına geldikleri zaman, cinlerden kurtulan adamı giyinmiş ve aklı başına gelmiş olarak İsa’nın ayakları dibinde oturmuş buldular ve korktular. ³⁶Olayı görenler, cinli adamın nasıl kurtulduğunu halka anlattılar. ³⁷O zaman Gerasa yöresinden gelen bütün kalabalık büyük bir korkuya kapılarak İsa’nın yanlarından ayrılmasını rica ettiler. O da geri dönmek üzere tekneye bindi. ³⁸Cinlerden kurtulan adam İsa’nın yanında kalmak için O’na yalvardı. Ama İsa, “Evine dön, Tanrı’nın senin için neler yaptığını anlat” diyerek onu salıverdi. Adam da gitti, İsa’nın kendisi için neler yaptığını bütün kentte duyurdu. ³⁹⁴⁰Karşı yakaya dönen İsa’yı halk karşıladı. Çünkü herkes O’nu bekliyordu. ⁴¹O sırada, havra yöneticisi olan Yair adında bir adam gelip İsa’nın ayaklarına kapandı, evine gelmesi için yalvardı. ⁴²Çünkü on iki yaşlarındaki biricik kızı ölmek üzereydi. İsa oraya giderken kalabalık O’nu her yandan sıkıştırıyordu. ⁴³On iki yıldır kanaması olan bir kadın da oradaydı. Varımı yoğunu hekimlere harcamıştı; ama hiçbirini onu iyileştirememişti. ⁴⁴İsa’nın arkasından yetişip giysisinin eteğine dokundu ve o anda kanaması kesildi. ⁴⁵İsa, “Bana kim dokundu?” dedi. Herkes inkâr ederken Petrus ^x, “Efendimiz, kalabalık seni çepeçevre sarmış sıkıştırıyor” dedi. ⁴⁶Ama İsa, “Birisi bana dokundu” dedi. “İçimden bir gücün akıp gittiğini hissettim.” ⁴⁷Yaptığını gizleyemeyeceğini anlayan kadın titreyerek geldi, İsa’nın ayaklarına kapandı. Bütün halkın önünde, O’na neden dokunduğunu ve o anda nasıl iyileştiğini anlattı. ⁴⁸İsa ona, “Kızım” dedi, “İmanın seni kurtardı. Esenlikle git.” ⁴⁹İsa daha konuşurken havra yöneticisinin evinden biri geldi. Yöneticiye, “Kızım öldü” dedi, “Artık öğretmeni rahatsız etme.” ⁵⁰İsa bunu duyunca havra yöneticisine şöyle dedi: “Korkma, yalnız iman et, kızın kurtulacak.” ⁵¹İsa adamın evine gelince Petrus, Yuhanna, Yakup ve kızın annesi babası dışında hiç kimsenin kendisiyle birlikte içeri girmesine izin vermedi. ⁵²Herkes kız için ağlıyor, dövünüyordu. İsa, “Ağlamayın” dedi, “Kız ölmedi, uyuyor.” ⁵³Kızın öldüğünü bildikleri için İsa’yla alay ettiler. ⁵⁴O ise kızın elini tutarak, “Kızım, kalk!” diye seslendi. ⁵⁵Ruhu yeniden bedenine dönen kız hemen ayağa kalktı. İsa, kıza yemek verilmesini buyurdu. ⁵⁶Kızın annesiyle babası şaşkınlık içindeydi. İsa, olanları hiç kimseye anlatmamaları için onları uyardı.

⁹İsa, Onikiler’i* yanına çağırıp onlara bütün cinler üzerinde ve hastalıkları iyileştirmek için güç ve yetki verdi. ²Sonra onları Tanrı’nın Egemenliği’ni duyurmaya ve hastalara şifa vermeye gönderdi. ³Onlara şöyle dedi: “Yolculuk için yanınıza hiçbir şey almayın: Ne değnek, ne torba, ne ekme, ne para, ne de yedek mintan. ⁴Hangi eve girerseniz, kentten ayrılıncaya dek orada kalın. ⁵Sizi kabul etmeyenlere gelince, kentten ayrılırken onlara uyarı olsun diye ayaklarınızın tozunu silkin.” ⁶Onlar da yola çıktılar, her yerde Müjde’yi yayarak ve hastaları iyileştirerek köy köy dolaştılar. ⁷Bölgenin kralı Hirodes bütün bu olanları duyunca şaşkına döndü. Çünkü bazıları Yahya’nın ölümden dirildiğini, bazıları İlyas’ın görüldüğünü, başkaları ise eski peygamberlerden birinin dirildiğini söylüyordu. ⁸Hirodes, “Yahya’nın başımı ben kestirdim. Şimdi hakkında böyle haberler duyduğum bu adam kim?” diyor ve İsa’yı görmenin bir yolunu arıyordu. ¹⁰Elçiler geri dönünce, yaptıkları her şeyi İsa’ya anlattılar. Sonra İsa yalnızca onları yanına alıp Beytsayda denilen bir kente çekildi. ¹¹Bunu öğrenen halk O’nun ardından gitti. İsa onları ilgiyle karşıladı, kendilerine Tanrı’nın Egemenliği’nden söz etti ve şifaya ihtiyacı olanları iyileştirdi. ¹²Günbatımına doğru Onikiler gelip O’na, “Halkı salıver de çevredeki köylere ve çiftliklere gidip kendilerine barınak ve yiyecek bulsunlar. Çünkü kü ıssız bir yerdeyiz” dediler. ¹³İsa, “Onlara siz yiyecek verin” dedi. “Beş ekmele iki balıktan başka bir şeyimiz yok” dediler. “Yoksa bunca halk için yiyecek almaya biz mi gidelim?” ¹⁴Orada yaklaşık beş bin erkek vardı. İsa öğrencilerine, “Halkı yaklaşık elliser kişilik kümeler halinde yere oturtun” dedi. ¹⁵Öğrenciler öyle yapıp herkesi yere oturttular. ¹⁶İsa, beş ekmele iki balığı aldı, gözlerini göğe kaldırarak şükretti; sonra bunları böldü ve halka dağıtmaları için öğrencilerine verdi. ¹⁷Herkes yiyip doydular. Artakalan parçalardan on iki sepet dolusu toplandı. ¹⁸Bir gün İsa tek başına dua ediyordu, öğrencileri de yanındaydı. İsa onlara, “Halk benim kim olduğumu söylüyor?” diye sordu. ¹⁹Şöyle yanıtladılar: “Vaftizci Yahya diyorlar. Ama kimi İlyas, kimi de eski peygamberlerden biri dirilmiş, diyor.” ²⁰İsa onlara, “Siz ne dersiniz” dedi, “Sizce ben kimim?” Petrus, “Sen Tanrı’nın Mesihisi*” yanıtını verdi. ²¹İsa, onları uyarak bunu hiç kimseye söylememelerini buyurdu. ²²İnsanoğlu’nun* çok acı çekmesi, ileri gelenler, başkâhinler ve din bilginlerince reddedilmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektiğini söyledi. ²³Sonra hepsine, “Ardından gelmek isteyen kendini inkâr etsin, her gün çarmıhını yüklenip beni izlesin” dedi, ²⁴“Canımı kurtarmak isteyen onu yitirecek, canımı benim uğruma yitiren ise onu kurtaracaktır. ²⁵İnsan bütün dünyayı kazanıp da canını yitirirse, canından olursa, bunun kendisine ne yararı olur? ²⁶Kim benden ve benim sözlerimden utanırsa, İnsanoğlu da kendisinin, Babası’nın ve kutsal meleklerin görkemi içinde geldiğinde o kişiden utanacaktır. ²⁷Size gerçeği söyleyeyim, burada bulunanlar arasında, Tanrı’nın Egemenliği’ni görmeden ölümü tatmayacak olanlar var.” ²⁸Bu

^x“Petrus”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Petrus ve yanındakiler” diye geçer.

sözleri söyledikten yaklaşık sekiz gün sonra İsa, yanına Petrus, Yuhanna ve Yakup'u alarak dua etmek üzere dağa çıktı. ²⁹İsa dua ederken yüzünün görünümünü değiştirdi, giysileri şimşek gibi parıltıya büründü. ³⁰O anda görkem içinde beliren iki kişi İsa'yla konuşmaya başladılar. Bunlar Musa ile İlyas'tı. İsa'nın yakında Yeruşalim'de gerçekleşecek olan ayrılışını ^{xi} konuşuyorlardı. ³¹³²Petrus ile yanındakilerin üzerine uyku çökmüştü. Ama uykuları iyice dağılınca İsa'nın görkemini ve yanında duran iki kişiyi gördüler. ³³Bunlar İsa'nın yanından ayrılırken Petrus İsa'ya, "Efendimiz" dedi, "Burada bulunmamız ne iyi oldu! Üç çardak kuralım: Biri sana, biri Musa'ya, biri de İlyas'a." Aslında ne söylediğinin farkında değildi. ³⁴Petrus daha bunları söylerken bir bulut gelip onlara gölge saldı. Bulut onları sarınca korktular. ³⁵Buluttan gelen bir ses, "Bu benim Oğlum'dur, seçilmiş Olan'dır. O'nu dinleyin!" dedi. ³⁶Ses kesilince İsa'nın tek başına olduğu görüldü. Öğrenciler bunu gizli tuttular ve o günlerde hiç kimseye gördüklerinden söz etmediler. ³⁷Ertesi gün dağdan indikleri zaman, İsa'yı büyük bir kalabalık karşıladı. ³⁸Kalabalığın içinden bir adam, "Öğretmenim" diye seslendi, "Yalvarırım, oğlumu bir gör, o tek çocuğumdur. ³⁹Bir ruh onu yakalıyor, o da birdenbire çılgın atıyor. Ruh onu, ağzından köpükler gelene dek şiddetle sarsıyor. Bedenini yara bere içinde bırakarak güçbela ayrılıyor. ⁴⁰Ruhu kovmaları için öğrencilerine yalvardım, ama başaramadılar." ⁴¹İsa şöyle karşılık verdi: "Ey imansız ve sapmış kuşak! Sizinle daha ne kadar kalıp size katlanacağım? Oğlunu buraya getir." ⁴²Çocuk daha İsa'ya yaklaşırken cin onu yere vurup şiddetle sarstı. Ama İsa kötü ruhu azarladı, çocuğu iyileştirerek babasına geri verdi. ⁴³Herkes Tanrı'nın büyük gücüne şaşırıp kaldı. İsa Ölüm Dirileceğini Tekrar Bildiriyor (Mat.17:22-23; Mar.9:30-32) Herkes İsa'nın bütün yaptıkları karşısında hayret içindeyken, İsa öğrencilerine, "Şu sözlerime iyice kulak verin" dedi. "İnsanoğlu*, insanların eline teslim edilecek." ⁴⁴⁴⁵Onlar bu sözü anlamadılar. Sözü kavramasınlar diye anlamı kendilerinden gizlenmişti. Üstelik İsa'ya bu sözle ilgili soru sormaktan korkuyorlardı. ⁴⁶Öğrenciler, aralarında kimin en büyük olduğunu tartışmaya başladılar. ⁴⁷Akıllarından geçeni bilen İsa, küçük bir çocuğu tutup yanına çekti ve onlara şöyle dedi: "Bu çocuğu benim adım uğruna kabul eden, beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş olur. Aramızda en küçük kim ise, işte en büyük odur." ⁴⁸⁴⁹Yuhanna buna karşılık, "Efendimiz" dedi, "Senin adınla cin kovan birini gördük, ama bizimle birlikte seni izlemediği için ona engel olmaya çalıştık." ⁵⁰İsa, "Ona engel olmayın!" dedi. "Size karşı olmayan, sizden yanadır." ⁵¹Göge alınacağı gün yaklaşınca İsa, kararlı adımlarla Yeruşalim'e doğru yola çıktı. ⁵²Kendi önünden haberciler gönderdi. Bunlar, kendisi için hazırlık yapmak üzere gidip Samiriyeliler'e* ait bir köye girdiler. ⁵³Ama Samiriyeliler İsa'yı kabul etmediler. Çünkü Yeruşalim'e doğru gidiyordu. ⁵⁴Öğrencilerden Yakup'la Yuhanna

bunu görünce, "Rab, bunları yok etmek için bir buyrukla gökten ateş yağdırmamızı ister misin?" dediler. ⁵⁵Ama İsa dönüp onları azarladı. ⁵⁶Sonra ^{xii} başka bir köye gittiler. ⁵⁷Yolda giderlerken bir adam İsa'ya, "Nereye gidersen, senin ardından geleceğim" dedi. ⁵⁸İsa ona, "Tilkilerin ini, kuşların yuvası var, ama İnsanoğlu'nun başını yaslayacak bir yeri yok" dedi. ⁵⁹Bir başkasına, "Ardından gel" dedi. Adam ise, "İzin ver, önce gidip babamı gömeyim" dedi. ⁶⁰İsa ona şöyle dedi: "Bırak ölüleri, kendi ölümlerini kendileri gömsün. Sen gidip Tanrı'nın Egemenliği'ni duyur." ⁶¹Bir başkası, "Ya Rab" dedi, "Senin ardından geleceğim ama, izin ver, önce evimdekilerle vedalaşayım." ⁶²İsa ona, "Sabanı tutup da geriye bakan, Tanrı'nın Egemenliği'ne layık değildir" dedi.

10Bu olaylardan sonra Rab yetmiş ^{xiii} kişi daha görevlendirdi. Bunları ikişer ikişer, kendisinin gideceği her kente, her yere kendi önünden gönderdi. ²Onlara, "Ürün bol, ama işçi az" dedi, "Bu nedenle ürünün sahibi Rab'be yalvarın, ürününü kaldıracak işçiler göndersin. ³Haydi gidin! İşte, sizi kuzular gibi kurtların arasına gönderiyorum. ⁴Yanınıza ne kese, ne torba, ne de çarık alın. Yolda hiç kimseyle selamlaşmayın. ⁵Hangi eve girerseniz, önce, 'Bu eve esenlik olsun!' deyin. ⁶Orada esenliksever biri varsa, dilediğiniz esenlik onun üzerinde kalacak; yoksa, size dönecektir. ⁷Girdiğiniz evde kalın, size ne verirlerse onu yiyip için. Çünkü işçi ücretini hak eder. Evden eve taşınmayın. ⁸"Bir kente girdiğinizde sizi kabul ederlerse, önünüze konulanı yiyin. ⁹Orada bulunan hastaları iyileştirin ve kendilerine, 'Tanrı'nın Egemenliği size yaklaştı' deyin. ¹⁰Ama bir kente girdiğinizde sizi kabul etmezlerse, o kentin cadelerine çıkıp şöyle deyin: 'Kentinizden ayaklarımızda kalan tozu bile size karşı silkiyoruz. Yine de şunu bilin ki, Tanrı'nın Egemenliği yaklaştı.' ¹¹¹²Size şunu söyleyeyim, yargı günü o kentin hali Sodom Kenti'nin halinden beter olacaktır. ¹³"Vay haline, ey Horazin! Vay haline, ey Beyt-sayda! Sizlerde yapılan mucizeler Sur ve Sayda'da yapılmış olsaydı, çoktan çul kuşanıp kül içinde oturarak tövbe etmiş olurlardı. ¹⁴Ama yargı günü sizin haliniz Sur ve Sayda'nın halinden beter olacaktır. ¹⁵Ya sen, ey Kefarnahum, göğe mi çıkarılacaksın? Hayır, ölümler diyarına indirileceksin! ¹⁶"Sizi dinleyen beni dinlemiş olur, sizi reddeden beni reddetmiş olur. Beni reddeden de beni göndereni reddetmiş olur." ¹⁷Yetmişler sevinç içinde döndüler. "Ya Rab" dediler, "Senin adını andığımızda cinler bile bize boyun eğiyor." ¹⁸İsa onlara şöyle dedi: "Şeytan'ın gökten yıldırım gibi düştüğünü gördüm. ¹⁹Ben size, yılanları ve akrepleri ayak altında ezmek ve düşmanın bütün gücünü alt etmek için yetki verdim. Hiçbir şey size zarar vermeyecektir. ²⁰Bununla birlikte, ruhların size boyun eğmesine sevinme-

^{xi}"Ayrılış": Ölüm.

^{xii}Bazı Grekçe elyazmalarında 54-56 ayetleri şöyle geçer: "...Rab, İlyas'ın yaptığı gibi, bunları yok etmek için bir buyrukla gökten ateş yağdırmamızı ister misin?" dediler.

^{xiii}"Yetmiş": Bazı Grekçe elyazmalarında "Yetmiş iki".

yin, adlarınızın gökte yazılmış olmasına sevinin.”²¹O anda İsa Kutsal Ruh’un etkisiyle coşarak şöyle dedi: “Baba, yerin ve göğün Rabbi! Bu gerçekleri bilge ve akıllı kişilerden gizleyip küçük çocuklara açtığın için sana şükrederim. Evet Baba, senin isteğin buydu.”²²“Babam her şeyi bana teslim etti. Oğul’un kim olduğunu Baba’dan başka kimse bilmez. Baba’nın kim olduğunu da Oğul’dan ve Oğul’un O’nu tanıtmak istediği kişilerden başkası bilmez.”²³Sonra öğrencilerine dönüp özel olarak şöyle dedi: “Sizin gördüklerinizi gören gözlere ne mutlu!”²⁴Size şunu söyleyeyim, nice peygamberler, nice krallar sizin gördüklerinizi görmek istediler, ama göremediler. Sizin işittiklerinizi işitmek istediler, ama işitemediler.”²⁵Bir Kutsal Yasa uzmanı İsa’yı denemek amacıyla gelip şöyle dedi: “Öğretmenim, sonsuz yaşamı miras almak için ne yapmalıyım?”²⁶İsa ona, “Kutsal Yasa’da ne yazılmıştır?” diye sordu. “Orada ne okuyorsun?”²⁷Adam şöyle karşılık verdi: “Tanrın Rab’bi bütün yüreğinle, bütün canıyla, bütün gücünle ve bütün aklınla seveceksin. Komşunu da kendin gibi seveceksin.”²⁸İsa ona, “Doğru yanıt verdin” dedi. “Bunu yap ve yaşayacaksın.”²⁹Oysa adam kendini haklı çıkarmak isteyerek İsa’ya, “Peki, komşum kim?” dedi.³⁰İsa şöyle yanıt verdi: “Adamın biri Yeruşalim’den Eriha’ya inerken haydutların eline düştü. Onu soyup dövdüler, yarı ölü bırakıp gittiler.”³¹Bir rastlantı olarak o yoldan bir kâhin geçiyordu. Adamı görünce yolun öbür yanından geçip gitti.³²Bir Levili de oraya varıp adamı görünce aynı şekilde geçip gitti.³³O yoldan geçen bir Samiriyeli ise adamın bulunduğu yere gelip onu görünce, yüreği sızladı.³⁴Adamın yanına gitti, yaralarının üzerine yağla şarap dökerek sardı. Sonra adamı kendi hayvanına bindirip hana götürdü, onunla ilgilendi.³⁵Ertesi gün iki dinar çıkararak hancıya verdi. ‘Ona iyi bak’ dedi, ‘Bundan fazla ne harcarsan, dönüşümde sana öderim.’³⁶“Sence bu üç kişiden hangisi haydutlar arasına düşen adama komşu gibi davrandı?”³⁷Yasa uzmanı, “Ona acıyıp yardım eden” dedi. İsa, “Git, sen de öyle yap” dedi.³⁸İsa, öğrencileriyle birlikte yola devam edip bir köye girdi. Marta adında bir kadın İsa’yı evinde konuk etti.³⁹Marta’nın Meryem adındaki kızkardeşi, Rab’bin ayakları dibine oturmuş O’nun konuşmasını dinliyordu.⁴⁰Marta ise işlerinin çokluğundan ötürü telaş içindeydi. İsa’nın yanına gelerek, “Ya Rab” dedi, “Kardeşimin beni hizmet işlerinde yalnız bırakmasına aldırıyor musun? Ona söyle de bana yardım etsin.”⁴¹Rab ona şu karşılığı verdi: “Marta, Marta, sen çok şey için kaygılanıp telaşlanıyorsun.⁴²Oysa gerekli olan tek bir şey vardır. Meryem iyi olanı seçti ve bu kendisinden alınmayacak.”

11İsa bir yerde dua ediyordu. Duasını bitirince öğrencilerinden biri, “Ya Rab” dedi, “Yahya’nın kendi öğrencilerine öğrettiği gibi sen de bize dua etmesini öğret.”²İsa onlara, “Dua ederken şöyle söyleyin” dedi: “Baba, adın kutsal kılınsın. Egemenliğin gelsin.³Her gün bize gündelik ekmeğimizi ver.⁴Günahlarımızı bağışla. Çünkü biz de bize karşı

suç işleyen herkesi bağışlıyoruz. Ayartılmamıza izin verme.”⁵Sonra şöyle dedi: “Sizlerden birinin bir arkadaşı olur da gece yarısı ona gidip, ‘Arkadaş, bana üç ekmeğe ödünç ver. Bir arkadaşım yoldan geldi, önüne koyacak bir şeyim yok’ derse, öbürü içerden, ‘Beni rahatsız etme! Kapı kilitli, çocuklarım da yanımda yatıyor. Kalkıp sana bir şey veremem’ der mi hiç?”⁶⁷Size şunu söyleyeyim, arkadaşlık gereği kalkıp ona istediğini vermese bile, adamın yüzsüzlüğünden ötürü kalkar, ihtiyacı neyse ona verir.⁹“Ben size şunu söyleyeyim: Dileyin, size verilecek; arayın, bulacaksınız; kapıyı çalın, size açılacaktır.¹⁰Çünkü her dileyen alır, arayan bulur, kapı çalana açılır.¹¹“Aranızda hangi baba, ekmeğe isteyen oğluna taş verir? Ya da balık isterse balık yerine yılan verir? Ya da yumurta isterse ona akrep verir?”¹³Sizler kötü yürekli olduğunuz halde çocuklarınıza güzel armağanlar vermeyi biliyorsanız, gökteki Baba’nın, kendisinden dileyenlere Kutsal Ruh’u vereceği çok daha kesin değil mi?”¹⁴İsa adamın birinden dilsiz bir cini kovuyordu. Cin çıkınca adamın dili çözüldü. Halk hayret içinde kaldı.¹⁵Ama içlerinden bazıları, “Cinleri, cinlerin önderi Baalzevul’un* gücüyle kovuyor” dediler.¹⁶Bazıları ise O’nu denemek amacıyla gökten bir belirti göstermesini istediler.¹⁷Onların ne düşündüğünü bilen İsa şöyle dedi: “Kendi içinde bölünen ülke yıkılır, kendi içinde bölünen ev çöker.¹⁸Şeytan da kendi içinde bölünmüşse, onun egemenliği nasıl ayakta kalabilir? Siz, benim Baalzevul’un gücüyle cinleri kovduğumu söylüyorsunuz.¹⁹Eğer ben cinleri Baalzevul’un gücüyle kovuyorsam, sizin adamlarımız kimin gücüyle kovuyor? Sizi bu durumda kendi adamlarınız yargılayacak.²⁰Ama ben cinleri Tanrı’nın eliyle kovuyorsam, Tanrı’nın Egemenliği üzerinize gelmiş demektir.²¹“Tepeden tırnağa silahlanmış güçlü bir adam kendi evini koruduğu sürece, malları güvenlik içinde olur.²²Ne var ki, ondan daha güçlü biri saldırıp onu alt ettiğinde güvendiği bütün silahları elinden alır ve mallarını yağmalayarak bölüştürür.²³Benden yana olmayan bana karşıdır, benimle birlikte toplamayan dağıtıyor demektir.²⁴“Kötü ruh insandan çıkınca kurak yerlerde dolayıp huzur arar. Bulamayınca da, ‘Çıktığım eve, kendi evime döneyim’ der.²⁵Eve gelince orayı süpürülmüş, düzeltilmiş bulur.²⁶Bunun üzerine gider, kendisinden kötü yedi ruh daha alır ve eve girip yerleşirler. Böylece o kişinin son durumu ilkinden beter olur.”²⁷İsa bu sözleri söylerken kalabalığın içinden bir kadın O’na, “Ne mutlu seni taşımış olan rahme, emzirmiş olan memelere!” diye seslendi.²⁸İsa, “Daha doğrusu, ne mutlu Tanrı’nın sözünü dinleyip uygulayanlara!” dedi.²⁹Çevredeki kalabalık büyürken İsa konuşmaya başladı. “Şimdiki kuşak kötü bir kuşaktır” dedi. “Doğüstü bir belirti istiyor, ama ona Yunus’un belirtisinden başka bir belirti gösterilmeyecek.³⁰Yunus nasıl Ninova halkına bir belirti olduysa, İnsanöğlü da bu kuşak için öyle olacaktır.³¹Güney Kraliçesi, yargı günü bu kuşakın adamlarıyla birlikte kalkıp onları yargılayacak. Çünkü kraliçe, Süleyman’ın bilgece sözlerini dinlemek için dünyanın ta öbür ucundan gelmişti. Bakın, Süleyman’dan daha

üstün olan buradadır. ³²Ninova halkı, yargı günü bu kuşakla birlikte kalkıp bu kuşağı yargılayacak. Çünkü Ninovalılar, Yunus'un çağrısı üzerine tövbe ettiler. Bakın, Yunus'tan daha üstün olan buradadır." ³³"Hiç kimse kandil yakıp onu gizli yere ya da tahıl ölçeğinin altına koymasın. Tersine, içeri girenler ışığı görsünler diye onu kandillğe koyar. ³⁴Bedenin ışığı gözdür. Gözün sağlamsa, bütün bedenin de aydınlık olur. Gözün bozursa, bedenin de karanlık olur. ³⁵Öyleyse dikkat et, sendeki 'ışık' karanlık olmasın. ³⁶Eğer bütün bedenin aydınlık olur ve hiçbir yanı karanlık kalmazsa, kandilin seni ışınlarıyla aydınlattığı zamanki gibi, bedenin tümünden aydınlık olur." ³⁷İsa konuşmasını bitirince bir Ferisi O'nu evine yemeğe çağırdı. O da içeri girerek sofraya oturdu. ³⁸İsa'nın yemekten önce yıkanmadığını gören Ferisi şaştı. ³⁹Rab ona şöyle dedi: "Siz Ferisiler, bardağın ve tabağın dışını temizlersiniz, ama içiniz açgözlülük ve kötülükle doludur. ⁴⁰Ey akılsızlar! Dışı yaparla içi yapan aynı değil mi? ⁴¹Siz kaplarımızın içindekini ^{xiv} sadaka olarak verin, o zaman sizin için her şey temiz olur. ⁴²"Ama vay halinize, ey Ferisiler! Siz nanenin, sedefotunun ve her tür sebzenin ondalığını verirsiniz de, adaleti ve Tanrı sevgisini ihmal edersiniz. Ondalık vermeyi ihmal etmeden esas bunları yerine getirmeniz gerekirdi. ⁴³Vay halinize, ey Ferisiler! Havralarda en seçkin yerlere kurulumaya, meydanlarda selamlanmaya bayılırsınız. ⁴⁴Vay halinize! İnsanların, farkında olmadan üzerlerinde gezindiği belirsiz mezarlara benziyorsunuz." ⁴⁵Kutsal Yasa uzmanlarından biri söz alıp İsa'ya, "Öğretmenim, bunları söylemekle bize de hakaret etmiş oluyorsun" dedi. ⁴⁶İsa, "Sizin de vay halinize, ey Yasa uzmanları!" dedi. "İnsanlara taşınması güç yükler yüklersiniz, kendiniz ise bu yükleri kaldırmak için parmağınızı bile kıpırdatmazsınız. ⁴⁷Vay halinize! Peygamberlerin anıtlarını yaparsınız, oysa onları sizin atalarınız öldürmüştür. ⁴⁸Böylelikle atalarımızın yaptıklarına tanıklık ederek bunları onaylamış oluyorsunuz. Çünkü onlar peygamberleri öldürdüler, siz de anıtlarını yapıyorsunuz. ⁴⁹İşte bunun için Tanrı'nın Bilgeliği şöyle demiştir: 'Ben onlara peygamberler ve elçiler göndereceğim, bunlardan kimini öldürecek, kimine zulmedecekler.' ⁵⁰Böylece bu kuşak, Habil'in kanından tutun da, sunakla tapınak arasında öldürülen Zekeriya'nın kanına değin, dünyanın kuruluşundan beri akıtılan bütün peygamberlerin kanından sorumlu tutulacaktır. Evet, size söylüyorum, bu kuşak sorumlu tutulacaktır. ⁵¹⁵²Vay halinize, ey Yasa uzmanları! Bilgi kapısının anahtarını alıp götürdünüz. Kendiniz bu kapıdan girmediniz, girmek isteyenlere de engel oldunuz." ⁵³İsa oradan ayrılınca, din bilginleriyle Ferisiler O'nu şiddetle sıkıştırarak birçok konuda ağzını aramaya başladılar. ⁵⁴Ağzından çıkacak bir sözle O'nu tuzağa düşürmek için fırsat kolluyorlardı.

120 sırada halktan binlerce kişi birbirlerini ezercesine toplanmıştı. İsa önce kendi öğrencilerine şunları söyleme-

^{xiv}"Kaplarımızın içindekini": Grekçe "İçtekileri".

ye başladı: "Ferisiler'in mayasından –yani, ikiyüzlülükten– kaçın. ²Örtülü olup da açığa çıkarılmayacak, gizli olup da bilinmeyecek hiçbir şey yoktur. ³Bunun için karanlıkta söylediğiniz her söz gün ışığında duyulacak, kapalı kapılar ardında kulağa fısıldadıklarınız damlardan duyurulacaktır. ⁴"Siz dostlarıma söylüyorum, bedeni öldüren, ama ondan sonra başka bir şey yapamayanlardan korkmayın. ⁵Kimden korkmanız gerektiğini size açıklayayım: Kişiyi öldürdükten sonra cehenneme atma yetkisine sahip olan Tanrı'dan korkun. Evet, size söylüyorum, O'ndan korkun. ⁶Beş serçe iki meteliğe satılmıyor mu? Ama bunlardan bir teki bile Tanrı katında unutulmuş değildir. ⁷Nitekim başınızdaki bütün saçlar bile sayılıdır. Korkmayın, siz birçok serçeden daha değerlisiniz. ⁸"Size şunu söyleyeyim, insanların önünde beni açıkça kabul eden herkesi, İnsanoğlu da Tanrı'nın melekleri önünde açıkça kabul edecek. ⁹Ama kim beni insanlar önünde inkâr ederse, kendisi de Tanrı'nın melekleri önünde inkâr edilecek. ¹⁰İnsanoğlu'na karşı bir söz söyleyen herkes bağışlanacak. Oysa Kutsal Ruh'a küfreden bağışlanmayacaktır. ¹¹"Sizi havra topluluklarının, yöneticilerin ve yetkililerin önüne çıkardıklarında, 'Kendimizi neyle, nasıl savunacağız?' ya da, 'Ne söyleyeceğiz?' diye kaygılanmayın. ¹²Kutsal Ruh o anda size ne söylemeniz gerektiğini öğretecektir." ¹³Kalabalığın içinden biri İsa'ya, "Öğretmenim, kardeşime söyle de mirası benimle paylaşsın" dedi. ¹⁴İsa ona şöyle dedi: "Ey adam! Kim beni üzerinizde yargıç ya da hakem yaptı?" ¹⁵Sonra onlara, "Dikkatli olun!" dedi. "Her türlü açgözlülükten sakının. Çünkü insanın yaşamı, malının çokluğuna bağlı değildir." ¹⁶İsa onlara şu benzetmeyi anlattı: "Zengin bir adamın toprakları bol ürün verdi. ¹⁷Adam kendi kendine, 'Ne yapacağım? Ürünlerimi koyacak yerim yok' diye düşündü. ¹⁸Sonra, 'Şöyle yapacağım' dedi. 'Ambarlarımı yıkıp daha büyüklerini yapacağım, bütün tahıllarımı ve mallarımı oraya yığacağım. ¹⁹Kendime, ey canım, yıllarca yetecek kadar bol malın var. Rahatına bak, ye, iç, yaşamın tadını çıkar diyeceğim.' ²⁰"Ama Tanrı ona, 'Ey akılsız!' dedi. 'Bu gece canın senden istenecek. Biriktirdiğin bu şeyler kime kalacak?' ²¹"Kendisi için servet biriktiren, ama Tanrı katında zengin olmayan kişinin sonu böyle olur." ²²İsa öğrencilerine şöyle dedi: "Bu nedenle size şunu söylüyorum: 'Ne yiyeceğiz?' diye canınız için, 'Ne giyeceğiz?' diye bedeniniz için kaygılanmayın. ²³Can yiyecekten, beden de giyecekten daha önemlidir. ²⁴Kargalara bakın! Ne eker, ne biçerler; ne kilerleri, ne ambarları vardır. Tanrı yine de onları doyurur. Siz kuşlardan çok daha değerlisiniz! ²⁵Hangi biriniz kaygılanmakla ömrünü bir anlık ^{xv} uzatabilir? ²⁶Bu küçücük işe bile gücünüz yetmediğine göre, öbür konularda neden kaygılanıyorsunuz? ²⁷"Zambakların nasıl büyüdüğüne bakın! Ne çalşırlar, ne de iplik eğirirler. Ama size şunu söyleyeyim, bütün görkemine karşın Süleyman bile bunlardan biri gibi giyinmiş değildi. ²⁸Ey kıt imanlılar, bugün var olup yarın ocağa atılacak olan kır otunu böyle giydiren Tanrı'nın sizi de giy-

^{xv}"Ömrünü bir anlık" ya da "Boyunu bir arşın".

direceği çok daha kesindir. ²⁹“Ne yiyeceğiz, ne içeceğiz?” diye düşünüp tasalanmayın. ³⁰Dünya ulusları hep bu şeylerin peşinden giderler. Oysa Babanız, bunlara gereksinmeniz olduğunu bilir. ³¹Siz O’nun egemenliğinin ardından gidin, o zaman size bunlar da verilecektir. ³²“Korkma, ey küçük sürü! Çünkü Babanız, egemenliği size vermeyi uygun gördü. ³³Mallarınızı satın, sadaka olarak verin. Kendinize eskimeyen keseler, göklerde tükenmeyen bir hazine edinin. Orada ne hırsız ona yaklaşır, ne de güve onu yer. ³⁴Hazineniz neredeyse, yüreğiniz de orada olacaktır.” ³⁵“Kuşaklarımız belinizde bağlı ve kandilleriniz yanar durumda hazır olun. ³⁶Düğün şenliğinden dönecek olan efendilerinin gelip kapıyı çaldığı an kapıyı açmak için hazır bekleyen köleler gibi olun. ³⁷Efendileri geldiğinde uyanık bulunan kölelere ne mutlu! Size doğrusunu söyleyeyim, efendileri beline kuşağını bağlayacak, kölelerini sofraya oturtacak ve gelip onlara hizmet edecek. ³⁸Efendi gecenin ister ikinci, ister üçüncü nöbetinde ^{xvi} gelsin, uyanık bulacağı kölelere ne mutlu! ³⁹Ama şunu bilin ki, ev sahibi, hırsızın hangi saatte geleceğini bilse, evinin soyulmasına fırsat vermez. ⁴⁰Siz de hazır olun. Çünkü İnsanoglu beklemediğiniz saatte gelecektir.” ⁴¹Petrus, “Ya Rab” dedi, “Bu benzetmeyi bizim için mi anlatıyorsun, yoksa herkes için mi?” ⁴²Rab de şöyle dedi: “Efendinin, uşaklarına vaktinde azık vermek için başlarına atadığı güvenilir ve akıllı kâhya kimdir? ⁴³Efendisi eve döndüğünde işinin başında bulacağı o köleye ne mutlu! ⁴⁴Size gerçeği söyleyeyim, efendisi onu bütün malının üzerinde yetkili kılacak. ⁴⁵Ama o köle içinden, ‘Efendim gecikiyor’ der, kadın ve erkek hizmetkârları dövmeye, yiyip içip sarhoş olmaya başlarsa, efendisi, onun beklemediği günde, ummadığı saatte gelecek, onu şiddetle cezalandırıp imansızlarla bir tutacaktır. ⁴⁶⁴⁷“Efendisinin isteğini bilip de hazırlık yapmayan, onun isteğini yerine getirmeyen köle çok dayak yiyecek. ⁴⁸Oysa bilmeden dayağı hak eden davranışlarda bulunan, az dayak yiyecek. Kime çok verilmişse, ondan çok istenecek. Kime çok şey emanet edilmişse, kendisinden daha fazlası istenecektir. ⁴⁹“Ben dünyaya ateş yağdırmaya geldim. Keşke bu ateş daha şimdiden alevlenmiş olsaydı! ⁵⁰Katlanmam gereken bir vaftiz var. Bu vaftiz gerçekleşinceye dek nasıl da sıkıntı çekiyorum! ^{xvii} ⁵¹Yeryüzüne barış getirmeye mi geldiğimi sanıyorsunuz? Size hayır diyorum, ayrılık getirmeye geldim. ⁵²Bundan böyle bir evde beş kişi, ikiye karşı üç, üçe karşı iki bölünmüş olacak. ⁵³Baba oğluna karşı, oğul babasına karşı, anne kızına karşı, kız annesine karşı, kaynana gelinine karşı, gelin kaynanasına karşı olacaktır.” ⁵⁴İsa halka şunları da söyledi: “Batıda bir bulutun yükseldiğini görünce siz hemen, ‘Sağanak geliyor’ diyorsunuz, ve öyle oluyor. ⁵⁵Rüzgarın güneyden estiğini görünce, ‘Çok sıcak olacak’ diyorsunuz, ve öyle oluyor. ⁵⁶Sizi ikiyüzlüler! Yeryüzünün ve gökyüzünün görünümünden bir anlam çıkarabiliyorsunuz da, şimdiki zamanın anlamını nasıl oluyor da çıkar-

amıyorsunuz? ⁵⁷“Doğru olana neden kendiniz karar vermiyorsunuz? ⁵⁸Sizden davacı olanla birlikte yargıca giderken, yolda onunla anlaşmak için elinizden geleni yapın. Yoksa o sizi yargıcın önüne sürükler, yargıç gardiyanın eline verir, gardiyan da sizi hapse atar. ⁵⁹Size şunu söyleyeyim, borcunuzun son kuruşunu ^{xviii} ödemedikçe oradan asla çıkamazsınız.”

130 sırada bazı kişiler gelip İsa’ya bir haber getirdiler. Pilatus’un nasıl bazı Celileliler’i öldürüp kanlarını kendi kestikleri kurbanların kanına kattığını anlattılar. ²İsa onlara şöyle karşılık verdi: “Böyle acı çeken bu Celileliler’in, bütün öbür Celileliler’den daha günahlı olduğunu mu sanıyorsunuz? ³Size hayır diyorum. Ama tövbe etmezseniz, hepimiz böyle mahvolacağız. ⁴Ya da, Şiloah’taki kule üzerlerine yıkılınca ölen o on sekiz kişinin, Yeruşalim’de yaşayan öbür insanların hepsinden daha suçlu olduğunu mu sanıyorsunuz? ⁵Size hayır diyorum. Ama tövbe etmezseniz, hepimiz böyle mahvolacağız.” ⁶İsa şu benzetmeyi anlattı: “Adamın birinin bağında dikili bir incir ağacı vardı. Adam gelip ağaçta meyve aradı, ama bulamadı. ⁷Bağcıya, ‘Bak’ dedi, ‘Ben üç yıldır gelip bu incir ağacında meyve arıyorum, bulamıyorum. Onu kes. Toprağın besinini neden boş yere tüketisin?’ ⁸“Bağcı, ‘Efendim’ diye karşılık verdi, ‘Ağacı bir yıl daha bırak, bu arada ben çevresini kazıp gübreleyeyim. ⁹Gelecek yıl meyve verirse, ne iyi; vermezse, onu kesersin.’” ¹⁰Bir Şabat Günü İsa, havralardan birinde öğretiliyordu. ¹¹On sekiz yıldır içinde hastalık ruhu bulunan bir kadın da oradaydı. İki büklüm olmuş, belini hiç doğrultamıyordu. ¹²İsa onu görünce yanına çağırdı. “Kadın” dedi, “Hastalığından kurtuldun.” ¹³Ellerini kadının üzerine koydu. Kadın hemen doğruldu ve Tanrı’yı yüceltmeye başladı. ¹⁴İsa’nın hastayı Şabat Günü iyileştirmesine kızan havra yöneticisi kalabalığa seslenerek, “Çalışmak için altı gün vardır” dedi. “O günler gelip iyileşsin, Şabat Günü değil.” ¹⁵Rab ona şu karşılığı verdi: “Sizi ikiyüzlüler! Her biriniz Şabat Günü kendi öküzünü ya da eşeğini yemlikten çözüp suya götürmez mi? ¹⁶Buna göre, Şeytan’ın on sekiz yıldır bağlı tuttuğu, İbrahim’in bir kızı olan bu kadının da Şabat Günü bu bağdan çözülmesi gerekmez miydi?” ¹⁷İsa’nın bu sözleri, kendisine karşı gelenlerin hepsini utandırdı. Bütün kalabalık ise O’nun yaptığı görkemli işlerin tümünü sevinçle karşıladı. ¹⁸Sonra İsa şunları söyledi: “Tanrı’nın Egemenliği neye benzer, onu neye benzeteyim? ¹⁹Tanrı’nın Egemenliği, bir adamın bahçesine ektiği hardal tanesine benzer. Tane gelişip ağaç olur, kuşlar dallarında barınır.” ²⁰İsa yine, “Tanrı’nın Egemenliği’ni neye benzeteyim?” dedi. ²¹“O, bir kadının üç ölçek ^{xix} una karıştırdığı mayaya benzer. Sonunda bütün hamur kabarır.” ²²İsa köy kent dolaşarak öğretiyor, Yeruşalim’e doğru ilerliyordu. ²³Biri O’na, “Ya Rab” dedi, “Kurtulanların sayısı az mı olacak?” İsa oradakilere şöyle dedi: “Dar kapıdan

^{xvi}“Nöbet”: Bkz. Sözlük, “Saat”.

^{xvii}Bu ayette İsa vaftiz diye çarşıdaki ölümünden söz etmektedir.

^{xviii}“Kuruş”: Grekçe “Lepton” (bkz. Birimler Cetveli).

^{xix}“Ölçek”: Grekçe “Saton” (bkz. Birimler Cetveli).

girmeye gayret edin. Size şunu söyleyeyim, çok kişi içeri girmek isteyecek, ama giremeyecek. ²⁴²⁵Ev sahibi kalkıp kapıyı kapattıktan sonra dışarıda durup, ‘Ya Rab, kapıyı aç bize!’ diyerek kapıyı vurmaya başlayacaksınız. “O da size, ‘Kim olduğunuzu, nereden geldiğinizi bilmiyorum’ diye karşılık verecek. ²⁶“O zaman, ‘Biz senin önünde yiyip içtik, sen de bizim sokaklarımızda öğrettin’ demeye başlayacaksınız. ²⁷“O da size şöyle diyecek: ‘Kim olduğunuzu, nereden geldiğinizi bilmiyorum. Çekilin önümden, ey kötülük yapanlar!’ ²⁸“İbrahim’i, İshak’ı, Yakup’u ve bütün peygamberleri Tanrı’nın Egemenliği’nde, kendinizi ise dışarı atılmış gördüğünüz zaman, aranızda ağlayış ve diş gıcirtısı olacaktır. ²⁹İnsanlar doğudan batıdan, kuzeyden güneyden gelecek ve Tanrı’nın Egemenliği’nde sofraya oturacaklar. ³⁰Ve işte, sonuncu olan bazıları birinci, birinci olan bazıları da sonuncu olacak.” ³¹Tam o sırada bazı Ferisiler gelip İsa’ya, “Buradan ayrılıp başka yere git. Hırodes seni öldürmek istiyor” dediler. ³²İsa onlara şöyle dedi: “Gidin, o tilkiye söyleyin, ‘Bugün ve yarın cinleri kovup hastaları iyileştireceğim ve üçüncü gün hedefime ulaşacağım.’ ³³Yine de bugün, yarın ve öbür gün yoluma devam etmeliyim. Çünkü bir peygamberin Yeruşalim’in dışında ölmesi düşünülemez! ³⁴“Ey Yeruşalim! Peygamberleri öldüren, kendisine gönderilenleri taşıyan Yeruşalim! Tavuğun civcivlerini kanatları altına topladığı gibi ben de kaç kez senin çocuklarımı toplamak istedim, ama siz istemediniz. ³⁵Bakın, eviniz ıssız bırakılacak! Size şunu söyleyeyim: ‘Rab’bin adıyla gelene övgüler olsun!’ diyeceğiniz zamana dek beni bir daha görmeyeceksiniz.”

14Bir Şabat Günü İsa Ferisiler’in ileri gelenlerinden birinin evine yemek yemeye gitti. Herkes O’nu dikkatle gözliyordu. ²Önünde, vücudu su toplamış bir adam vardı. ³İsa, Kutsal Yasa uzmanlarına ve Ferisiler’e, “Şabat Günü bir hastayı iyileştirmek Kutsal Yasa’ya uygun mudur, değil midir?” diye sordu. ⁴Onlar ses çıkarmadılar. İsa adamı tutup iyileştirdi, sonra eve gönderdi. ⁵İsa onlara şöyle dedi: “Hanginiz oğlu ya da öküzü Şabat Günü kuyuya düşer de hemen çıkarmaz?” ⁶Onlar buna hiçbir karşılık veremediler. ⁷Yemeğe çağrılanların başköşeleri seçtiğini farkedenden İsa, onlara şu benzetmeyi anlattı: “Biri seni düğüne çağırdığı zaman başköşeye kurulma. Belki senden daha saygın birini de çağırmıştır. İkinizi de çağıran gelip, ‘Yerini bu adama ver’ diyebilir. O zaman utançla kalkıp en arkaya geçersin. ⁸⁹¹⁰Bir yere çağrıldığın zaman git, en arkada otur. Öyle ki, seni çağıran gelince, ‘Arkadaşım, daha öne buyurmaz mısın?’ desin. O zaman seninle birlikte sofrada oturan herkesin önünde onurlandırılmış olursun. ¹¹Kendini yücelten herkes alçaltılacak, kendini alçaltan yüceltilecektir.” ¹²İsa kendisini yemeğe çağırmış olana da şöyle dedi: “Bir öğlen ya da akşam yemeği verdiğin zaman dostlarını, kardeşlerini, akrabalarını ve zengin komşularını çağırma. Yoksa onlar da seni çağırarak karşılık verirler. ¹³Ama ziyafet verdiğin zaman yoksulları, kötürümleri, sakatları,

körleri çağır. ¹⁴Böylece mutlu olursun. Çünkü bunlar sana karşılık verecek durumda değildirler. Karşılığı sana, doğru kişiler dirildiği zaman verilecektir.” ¹⁵Sofrada oturanlardan biri bunu duyunca İsa’ya, “Tanrı’nın Egemenliği’nde yemek yiyecek olana ne mutlu!” dedi. ¹⁶İsa ona şöyle dedi: “Adamın biri büyük bir şölen hazırlayıp birçok konuk çağırdı. ¹⁷Şölen saati gelince davetlilere, ‘Buyurun, her şey hazır’ diye haber vermek üzere kölesini gönderdi. ¹⁸“Ne var ki, hepsi anlaşmışçasına özür dilemeye başladılar. Birincisi, ‘Bir tarla satın aldım, gidip görmek zorundayım. Rica ederim, beni hoş gör’ dedi. ¹⁹“Bir başkası, ‘Beş çift öküz aldım, onları denemeye gidiyorum. Rica ederim, beni hoş gör’ dedi. ²⁰“Yine bir başkası, ‘Yeni evlendim, bu nedenle gelemiyorum’ dedi. ²¹“Köle geri dönüp durumu efendisine bildirdi. Bunun üzerine ev sahibi öfkelenerek kölesine, ‘Koš’ dedi, ‘Kentin caddelerine, sokaklarına çık; yoksulları, kötürümleri, körleri, sakatları buraya getir.’ ²²“Köle, ‘Efendim, buyruğun yerine getirilmiştir, ama daha yer var’ dedi. ²³“Efendisi köleye, ‘Çıkıp yolları ve çit boyalarını dolaş, bulduklarını gelmeye zorla da evim dolsun’ dedi. ²⁴Size şunu söyleyeyim, ilk çağrılan o adamlardan hiçbiri benim yemeğimden tatmayacaktır.’” ²⁵Kalabalık halk toplulukları İsa’yla birlikte yol alıyordu. İsa dönüp onlara şöyle dedi: “Biri bana gelip de babasını, annesini, karısını, çocuklarını, kardeşlerini, hatta kendi canını bile gözden çıkarmazsa ^{xx}, öğrencim olamaz. ²⁶²⁷Çarmıhını yüklenip arımdan gelmeyen, öğrencim olamaz. ²⁸“Aranızdan biri bir kule yapmak isterse, bunu tamamlayacak kadar parası var mı yok mu diye önce oturup yapacağı masrafı hesap etmez mi? ²⁹Çünkü temel atıp da işi bitiremezse, durumu gören herkes, ‘Bu adam inşaata başladı, ama bitiremedi’ diyerek onunla eğlenmeye başlar. ³⁰³¹“Ya da hangi kral başka bir kralla savaşa gittiğinde, üzerine yirmi bin askerle yürüyen düşmana on bin askerle karşı koyabilir miyim diye önce oturup bir değerlendirme yapmaz? ³²Eğer karşı koyamayacaksa, öbürü henüz uzaktayken elçiler gönderip barış koşullarını ister. ³³Aynı şekilde sizden kim varını yoğunu gözden çıkarmazsa, öğrencim olamaz. ³⁴“Tuz yararlıdır. Ama tuz tadını yitirirse, bir daha nasıl o tadı kazanabilir? ³⁵Ne toprağa, ne de gübreye yarar; onu çöpe atarlar. İşitecek kulağı olan işitsin.”

15Bütün vergi görevlileriyle günahkârlar İsa’yı dinlemek için O’na akın ediyordu. ²Ferisiler’le din bilginleri ise, “Bu adam günahkârları kabul ediyor, onlarla birlikte yemek yiyor” diye söyleniyorlardı. ³Bunun üzerine İsa onlara şu benzetmeyi anlattı: “Sizlerden birinin yüz koyunu olsa ve bunlardan bir tanesini kaybetse, doksan dokuzu bozkırda bırakarak kaybolanı bulana dek onun ardına düşmez mi? ⁴Onu bulunca da sevinç içinde omuzlarına alır, evine

^{xx}“Biri bana gelip de babasını, annesini, karısını, çocuklarını, kardeşlerini, hatta kendi canını bile gözden çıkarmazsa”: Grekçe “Biri bana gelip de babasından, annesinden, karısından, çocuklarından, kardeşlerinden, hatta kendi canından bile nefret etmezse”.

döner; arkadaşlarını, komşularını çağırıp onlara, ‘Benimle birlikte sevinin, kaybolan koyunumu buldum!’ der. ⁶⁷Size şunu söyleyeyim, aynı şekilde gökte, tövbe eden tek bir günahkâr için, tövbeyi gereksinmeyen doksan dokuz doğru kişi için duyulandan daha büyük sevinç duyulacaktır.” ⁸“Ya da on gümüş parası olan bir kadın bunlardan bir tanesini kaybetse, kandil yakıp evi süpürerek parayı bulana dek her tarafı dikkatle aramaz mı? ⁹Parayı bulunca da arkadaşlarını, komşularını çağırıp, ‘Benimle birlikte sevinin, kaybettiğim parayı buldum!’ der. ¹⁰Size şunu söyleyeyim, aynı şekilde Tanrı’nın melekleri de tövbe eden bir tek günahkâr için sevinç duyacaklar.” ¹¹İsa, “Bir adamın iki oğlu vardı” dedi. ¹²“Bunlardan küçüğü babasına, ‘Baba’ dedi, ‘Malından payıma düşeni ver bana.’ Baba da servetini iki oğlu arasında paylaştırdı. ¹³“Bundan birkaç gün sonra küçük oğul her şeyini toplayıp uzak bir ülkeye gitti. Orada sefahat içinde bir yaşam sürerek varını yoğunu çarçur etti. ¹⁴Delikanlı her şeyini harcadıktan sonra, o ülkede şiddetli bir kıtlık baş gösterdi, o da yokluk çekmeye başladı. ¹⁵Bunun üzerine gidip o ülkenin vatandaşlarından birinin hizmetine girdi. Adam onu, domuz gütmek üzere otlaklarına yolladı. ¹⁶Delikanlı, domuzların yediği keçiboynuzlarıyla karnını doyurmaya can atıyordu. Ama hiç kimse ona bir şey vermedi. ¹⁷“Aklı başına gelince şöyle dedi: ‘Babamın nice işçisinin fazlasıyla yiyeceği var, bense burada açlıktan ölüyorum. ¹⁸Kalkıp babamın yanına döneceğim, ona, Baba diyeceğim, Tanrı’ya ^{xxi} ve sana karşı günah işledim. ¹⁹Ben artık senin oğlun olarak anılmaya layık değilim. Beni işçilerinden biri gibi kabul et.’ ²⁰“Böylece kalkıp babasının yanına döndü. Kendisi daha uzaktayken babası onu gördü, ona acıdı, koşup boynuna sarıldı ve onu öptü. ²¹Oğlu ona, ‘Baba’ dedi, ‘Tanrı’ya ve sana karşı günah işledim. Ben artık senin oğlun olarak anılmaya layık değilim.’ ²²“Babası ise kölelerine, ‘Çabuk, en iyi kaftanı getirip ona giydirin!’ dedi. ‘Parmığına yüzük takın, ayaklarına çarık giydirin!’ ²³Besili danayı getirip kesin, yiyelim, eğlenelim. ²⁴Çünkü benim bu oğlum ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu.’ Böylece eğlenmeye başladılar. ²⁵“Babanın büyük oğlu ise tarlaydaydı. Gelip eve yaklaştığında çalgı ve oyun seslerini duydu. ²⁶Uşaklardan birini yanına çağırıp, ‘Ne oluyor?’ diye sordu. ²⁷“O da, ‘Kardeşin geldi, baban da ona sağ salim kavuştuğu için besili danayı kesti’ dedi. ²⁸“Büyük oğul öfkeleni, içeri girmek istemedi. Babası dışarı çıkıp ona yalvardı. Ama o, babasına şöyle yanıt verdi: ‘Bak, bunca yıl senin için köle gibi çalıştım, hiçbir zaman buyruğundan çıkmadım. Ne var ki sen bana, arkadaşlarımla eğlenmem için hiçbir zaman bir oğlak bile vermedin. ²⁹³⁰Oysa senin malını fahişelerle yiyen şu oğlun eve dönünce, onun için besili danayı kestini.’ ³¹“Babası ona, ‘Oğlum, sen her zaman yanımdasın, neyim varsa senindir’ dedi. ³²“Ama sevinip eğlenmek gerekiyordu. Çünkü bu kardeşin ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu!”

16İsa öğrencilerine şunları da anlattı: “Zengin bir adamın bir kâhyası vardı. Kâhya, efendisinin mallarını çarçur ediyor diye efendisine ihbar edildi. ²Efendisi kâhyayı çağırıp ona, ‘Nedir bu senin hakkında duyduklarım? Kâhyalığının hesabını ver. Çünkü sen artık kâhyalık edemezsin’ dedi. ³“Kâhya kendi kendine, ‘Ne yapacağım ben?’ dedi. ‘Efendim kâhyalığı elimden alıyor. Toprak kazmaya gücüm yetmez, dilenmekten utanırım. ⁴Kâhyalıktan kovulduğum zaman başkaları beni evlerine kabul etsinler diye ne yapacağımı biliyorum.’ ⁵“Böylelikle efendisine borcu olanların hepsini tek tek yanına çağırdı. Birincisine, ‘Efendime ne kadar borcun var?’ dedi. ⁶“Adam, ‘Yüz ölçek ^{xxii} zeytin yağı’ karşılığını verdi. “Kâhya ona, ‘Borç senedini al ve hemen otur, elli ölçek diye yaz’ dedi. ⁷“Sonra bir başkasına, ‘Senin borcun ne kadar?’ dedi. “‘Yüz ölçek ^{xxiii} buğday’ dedi öteki. “Ona da, ‘Borç senedini al, seksen ölçek diye yaz’ dedi. ⁸“Efendisi, dürüst olmayan kâhyayı, akıllıca davranıldığı için övdü. Gerçekten bu çağın insanları, kendilerine benzer kişilerle ilişkilerinde, ışıktaki yürüyenlerden ^{xxiv} daha akıllı oluyorlar. ⁹Size şunu söyleyeyim, dünyanın aldatıcı servetini ^{xxv} kendinize dost edinmek için kullanın ki, bu servet yok olunca sizi sonsuza dek kalacak konutlara kabul etsinler.” ¹⁰“En küçük işte güvenilir olan kişi, büyük işte de güvenilir olur. En küçük işte dürüst olmayan kişi, büyük işte de dürüst olmaz. ¹¹Dünyanın aldatıcı serveti konusunda güvenilir değilseniz, gerçek serveti size kim emanet eder? ¹²Başkasının malı konusunda güvenilir değilseniz, kendi malınız olmak üzere size kim bir şey verir? ¹³“Hiçbir uşak iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı’ya, hem paraya ^{xxvi} kulluk edemezsiniz.” ¹⁴Parayı seven Ferisiler bütün bu sözleri duyunca İsa’yla alay etmeye başladılar. ¹⁵O da onlara şöyle dedi: “Siz insanlar önünde kendinizi temize çıkarıyorsunuz, ama Tanrı yüreğinizi biliyor. İnsanların gururlandıkları ne varsa, Tanrı’ya iğrenç gelir. ¹⁶“Kutsal Yasa ve peygamberlerin devri Yahya’nın zamanına dek sürdü. O zamandan bu yana Tanrı’nın Egemenliği müjdeleniyor ve herkes oraya zorla girmeye çalışıyor. ¹⁷Yerin ve göğün ortadan kalkması, Kutsal Yasa’nın ufacık bir noktasının yok olmasından daha kolaydır. ¹⁸“Karısını boşayıp başkasıyla evlenen zina etmiş olur. Kocasından boşanmış bir kadınla evlenen de zina etmiş olur.” ¹⁹“Zengin bir adam vardı. Mor, ince keten giysiler giyer, bolluk içinde her gün eğlenirdi. ²⁰Her tarafı yara içinde olan Lazar adında yoksul bir adam bu zengininin kapısının önüne bırakılırdı; zengininin sofrasından

^{xxii}“Ölçek”: Grekçe “Batos” (bkz. Birimler Cetveli).

^{xxiii}“Ölçek”: Grekçe “Koros” (bkz. Birimler Cetveli).

^{xxiv}“Işıktaki yürüyenlerden”: Grekçe “Işık oğullarından”.

^{xxv}“Dünyanın aldatıcı serveti”: Grekçe “Haksızlık mamonu”. Aramice’de* zenginlik anlamına gelen mamon sözcüğü, para ya da para kazanma hırsı anlamında kullanılır. Buna benzer bir deyim 11. ayette de kullanılmaktadır.

^{xxvi}“Para”: Grekçe “Mamon”. Aramice’de* zenginlik anlamına gelen mamon sözcüğü, para ya da para kazanma hırsı anlamında kullanılır.

^{xxi}“Tanrı’ya”: Grekçe “Göğe”.

düşen kırıntılarla karnını doyurmaya can atardı. Bir yandan da köpekler gelip onun yaralarını yalardı. ²¹²²“Bir gün yoksul adam öldü, melekler onu alıp İbrahim’in yanına götürdüler. Sonra zengin adam da öldü ve gömüldü. ²³Ölüler diyarında ıstırap çeken zengin adam başını kaldırıp uzakta İbrahim’i ve onun yanında Lazar’ı gördü. ²⁴‘Ey babamız İbrahim, acı bana!’ diye seslendi. ‘Lazar’ı gönder de parmağının ucunu suya batırıp dilimi serinletsin. Bu alevlerin içinde azap çekiyorum.’ ²⁵‘İbrahim, ‘Oğlum’ dedi, ‘Yaşamın boyunca senin iyilik payını, Lazar’ın da kötülük payını aldığını unutma. Şimdiyse o burada teselli ediliyor, sen de azap çekiyorsun. ²⁶Üstelik, aramıza öyle bir uçurum kondu ki, ne buradan size gelmek isteyenler gelebilir, ne de oradan kimse bize gelebilir.’ ²⁷‘Zengin adam şöyle dedi: ‘Öyleyse baba, sana rica ederim, Lazar’ı babamın evine gönder. ²⁸Çünkü beş kardeşim var. Lazar onları uyarsın ki, onlar da bu ıstırap yerine düşmesinler.’ ²⁹‘İbrahim, ‘Onlarda Musa’nın ve peygamberlerin sözleri var, onları dinlesinler’ dedi. ³⁰‘Zengin adam, ‘Hayır, İbrahim baba, dinlemeyin!’ dedi. ‘Ancak ölümler arasından biri onlara giderse, tövbe ederler.’ ³¹‘İbrahim ona, ‘Eğer Musa ile peygamberleri dinlemeyenlerse, ölümler arasından biri dirilse bile ikna olmazlar’ dedi.”

17İsa öğrencilerine şöyle dedi: “İnsan günaha düşüren tuzakların olması kaçınılmazdır. Ama bu tuzaklara aracılık eden kişinin vay haline! ²Böyle bir kişi bu küçüklerden birini günaha düşürecekğine, boynuna bir değirmen taşı geçirilip denize atılsa, kendisi için daha iyi olur. ³Yaşantınıza dikkat edin! Kardeşiniz günah işlerse, onu azarlayın; tövbe ederse, bağışlayın. ⁴Günde yedi kez size karşı günah işler ve yedi kez size gelip, ‘Tövbe ediyorum’ derse, onu bağışlayın.” ⁵Elçiler Rab’be, “İmanımızı artır!” dediler. ⁶Rab şöyle dedi: “Bir hardal tanesi kadar imanınız olsa, şu dut ağacına, ‘Kökünden sökül ve denizin içine dikil’ dersiniz, o da sözünüzü dinler. ⁷‘Hanginizin çift süren ya da çobanlık eden bir kölesi olur da, tarladan dönüşünde ona, ‘Çabuk gel, sofraya otur’ der? ⁸Tersine ona, ‘Yemeğimi hazırla, kuşağımı bağla, ben yiyip içerken bana hizmet et. Sonra sen yiyip içersin’ demez mi? ⁹Verdiği buyrukları yerine getirdi diye köleye teşekkür eder mi? ¹⁰Siz de böylece, size verilen buyrukların hepsini yerine getirdikten sonra, ‘Biz değersiz kullarız; sadece yapmamız gerekeni yaptık’ deyin.” ¹¹Yeruşalim’e doğru yoluna devam eden İsa, Samiriye ile Celile arasındaki sınır bölgesinden geçiyordu. ¹²Köyün birine girerken O’nu cüzamlı on adam karşıladı. Bunlar uzakta durarak, “İsa, Efendimiz, halimize acı!” diye seslendiler. ¹³¹⁴İsa onları görünce, “Gidin, kâhinlere görünün” dedi. Adamlar yolda giderken cüzamdan temizlendiler. ¹⁵Onlardan biri, iyileştiğini görünce yüksek sesle Tanrı’yı yücelterek geri döndü, yüzüstü İsa’nın ayaklarına kapanıp O’na teşekkür etti. Bu adam Samiriyeli’ydi*. ¹⁶¹⁷İsa, “İyileşenler on kişi değil miydi?” diye sordu. “Öbür dokuzu nerede? ¹⁸Tanrı’yı yüceltmek için bu yabancidan başka

geri dönen olmadı mı?” ¹⁹Sonra adama, “Ayağa kalk, git” dedi. “İmanın seni kurtardı.” ²⁰Ferisiler İsa’ya, “Tanrı’nın Egemenliği ne zaman gelecek?” diye sordular. İsa onlara şöyle yanıt verdi: “Tanrı’nın Egemenliği göze görünür bir şekilde gelmez. ²¹İnsanlar da, ‘İşte burada’ ya da, ‘İşte şurada’ demeyecekler. Çünkü Tanrı’nın Egemenliği aranızdadır.” ²²İsa öğrencilerine şöyle dedi: “Öyle günler gelecek ki, İnsanoğlu’nun* günlerinden birini görmeyi özleyeceksiniz, ama görmeyeceksiniz. ²³İnsanlar size, ‘İşte orada’, ‘İşte burada’ diyecekler. Gitmeyin, onların arkasından koşmayın. ²⁴Şimşek çakıp göğü bir ucundan öbür ucuna dek nasıl aydınlatırsa, İnsanoğlu kendi gününde öyle olacaktır. ²⁵Ama önce O’nun çok acı çekmesi ve bu kuşak tarafından reddedilmesi gerekir. ²⁶‘Nuh’un günlerinde nasıl olduysa, İnsanoğlu’nun günlerinde de öyle olacak. ²⁷Nuh’un gemiye bindiği güne dek insanlar yiyip içeriyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Sonra tufan gelip hepsini yok etti. ²⁸Lut’un günlerinde de durum aynıydı. İnsanlar yiyip içeriyor, alıp satıyor, tohum ekiyor, ev yapıyorlardı. ²⁹Ama Lut’un Sodom’dan ayrıldığı gün gökten ateşle kükürt yağdı ve hepsini yok etti. ³⁰‘İnsanoğlu’nun ortaya çıkacağı gün durum aynı olacaktır. ³¹O gün damda olan, evdeki eşyalarını almak için aşağı inmesin. Tarlada olan da geri dönmessin. ³²Lut’un karısına olanları hatırlayın! ³³Canını esirgemek isteyen onu yitirecek. Canını yitiren ise onu yaşatacaktır. ³⁴Size şunu söyleyeyim, o gece aynı yatakta olan iki kişiden biri alınacak, öbürü bırakılacak. ³⁵Birlikte buğday öğüten iki kadından biri alınacak, öbürü bırakılacak.” ^{xxvii} ³⁶³⁷Onlar İsa’ya, “Bu olaylar nerede olacak, Rab?” diye sordular. O da onlara, “Leş neredeyse, akbabalalar da oraya üşüşecek” dedi.

18İsa öğrencilerine, hiç usanmadan, her zaman dua etmeleri gerektiğini belirten şu benzetmeyi anlattı: “Kentin birinde Tanrı’dan korkmayan, insana saygı duymayan bir yargıç vardı. ²³Yine o kentte bir dul kadın vardı. Yargıca sürekli gidip, ‘Davacı olduğum kişiden hakkımı al’ diyordu. ⁴‘Yargıç bir süre ilgisiz kaldı. Ama sonunda kendi kendine, ‘Ben her ne kadar Tanrı’dan korkmaz, insana saygı duymazsam da, bu dul kadın beni rahatsız ettiği için hakkımı alacağım. Yoksa sürekli gelip beni canımdan bezdirecek’ dedi.” ⁵Rab şöyle devam etti: “Adaletsiz yargıcın ne söylediğini duydunuz. ⁷Tanrı da, gece gündüz kendisine yakaran seçilmişlerinin hakkını almayacak mı? Onları çok bekletecek mi? ⁸Size şunu söyleyeyim, onların hakkını tez alacaktır. Ama İnsanoğlu geldiği zaman acaba yeryüzünde iman bulacak mı?” ⁹Kendi doğruluklarına güvenip başkalarına tepeden bakan bazı kişilere İsa şu benzetmeyi anlattı: “Biri Ferisi, öbürü vergi görevlisi iki kişi dua etmek üzere tapınağa çıktı. ¹⁰¹¹Ferisi ayakta kendi kendine şöyle dua etti: ‘Tanrım, öbür insanlara –soygunculara, hak yiyenlere, zina edenlere– ya da şu vergi görevlisine benzemediğim için sana şükrederim. ¹²Haftada iki gün oruç tutuyor, bütün ka-

^{xxvii}Bazı Grekçe elyazmaları, “Tarlada bulunan iki kişiden biri alınacak, öbürü bırakılacak” sözlerini de içerir (bkz. Mat.24:40).

zancımın ondalığını veriyorum.’¹³“Vergi görevlisi ise uzakta durdu, gözlerini göğe kaldırmak bile istemiyordu, ancak göğsünü döverek, ‘Tanrım, ben günahkâra merhamet et’ diyordu.¹⁴“Size şunu söyleyeyim, Ferisi değil, bu adam aklandı olarak evine döndü. Çünkü kendini yücelten herkes alçaltılacak, kendini alçaltan ise yüceltilecektir.”¹⁵Bazıları bebekleri bile İsa’ya getiriyor, onlara dokunmasını istiyorlardı. Bunu gören öğrenciler onları azarladılar.¹⁶Ama İsa çocukları yanına çağırarak, “Bırakın, çocuklar bana gelsin, onlara engel olmayın!” dedi. “Çünkü Tanrı’nın Egemenliği böylelerininindir.”¹⁷Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı’nın Egemenliği’ni bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez.”¹⁸İleri gelenlerden biri İsa’ya, “İyi öğretmeninim, sonsuz yaşama kavuşmak için ne yapmalıyım?” diye sordu.¹⁹İsa, “Bana neden iyi diyorsun?” dedi. “İyi olan yalnız biri var, O da Tanrı’dır.”²⁰O’nun buyruklarını biliyorsun: ‘Zina etmeyeceksin, adam öldürmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin.’”²¹“Bunların hepsini gençliğimden beri yerine getiriyorum” dedi adam.²²İsa bunu duyunca ona, “Hâlâ bir eksiğin var” dedi. “Neyin varsa hepsini sat, parasını yoksullara dağıt; böylece göklerde hazinen olur. Sonra gel, beni izle.”²³Adam bu sözleri duyunca çok üzüldü. Çünkü son derece zengindi.²⁴Onun üzüntüsünü gören İsa, “Varlıklı kişilerin Tanrı Egemenliği’ne girmesi ne kadar güç!” dedi.²⁵“Nitekim devenin iğne deliğinden geçmesi, zengin’in Tanrı Egemenliği’ne girmesinden daha kolaydır.”²⁶Bunu işitenler, “Öyleyse kim kurtulabilir?” dediler.²⁷İsa, “İnsanlar için imkânsız olan, Tanrı için mümkündür” dedi.²⁸Petrus, “Bak, biz her şeyimizi bırakıp senin ardından geldik” dedi.²⁹İsa onlara şöyle dedi: “Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı’nın Egemenliği uğruna evini, karısını, kardeşlerini, annesiyle babasını ya da çocuklarını bırakıp da bu çağda bunların kat kat fazlasına ve gelecek çağda sonsuz yaşama kavuşmayacak hiç kimse yoktur.”³⁰³¹İsa, Onikiler’i* bir yana çekip onlara şöyle dedi: “Şimdi Yerusâlim’e gidiyoruz. Peygamberlerin İnsanoğlu’yla* ilgili yazdıklarının tümü yerine gelecektir.³²O, öteki uluslara teslim edilecek. O’nunla alay edecek, O’na hakaret edecekler; üzerine tükürecek ve O’nu kamçılıyıp öldürecekler. Ne var ki O, üçüncü gün dirilecek.”³³³⁴Öğrenciler bu sözlerden hiçbir şey anlamadılar. Bu sözlerin anlamı onlardan gizlenmişti, anlatılanları kavrayamıyorlardı.³⁵İsa Eriha’ya yaklaşırken kör bir adam yol kenarında oturmuş dileniyordu.³⁶Adam oradan geçen kalabalığı duyunca, “Ne oluyor?” diye sordu.³⁷Ona, “Nasırâlı İsa geçiyor” dediler.³⁸O da, “Ey Davut Oğlu İsa, halime acı!” diye bağırdı.³⁹Önden gidenler onu azarlayarak susturmak istedilerse de o, “Ey Davut Oğlu, halime acı!” diyerek daha çok bağırdı.⁴⁰İsa durup adamın kendisine getirilmesini buyurdu. Adam yaklaşıncı İsa, “Senin için ne yapmamı istiyorsun?” diye sordu. O da, “Ya Rab, gözlerim görsün” dedi.⁴¹⁴²İsa, “Gözlerin görsün” dedi. “İmanın seni kurtardı.”⁴³Adam o anda yeniden görmeye başladı ve Tanrı’yı yücelterek İsa’nın ardından gitti.

Bunu gören bütün halk Tanrı’ya övgüler sundu.

19İsa Eriha’ya girdi. Kentin içinden geçiyordu.²Orada vergi görevlilerinin başı olan, Zakkay adında zengin bir adam vardı.³İsa’nın kim olduğunu görmek istiyor, ama boyu kısa olduğu için kalabalıktan ötürü göremiyordu.⁴İsa’yı görebilmek için önden koşup bir yabancı incir ağacına tırmandı. Çünkü İsa oradan geçecekti.⁵İsa oraya varınca yukarı bakıp, “Zakkay, çabuk aşağı in!” dedi. “Bugün senin evinde kalmam gerekiyor.”⁶Zakkay hızla aşağı indi ve sevinç içinde İsa’yı evine buyur etti.⁷Bunu görenlerin hepsi söylenmeye başladı: “Gidip günahkâr birine konuk oldu!” dediler.⁸Zakkay ayağa kalkıp Rab’be şöyle dedi: “Ya Rab, işte malımın yarısını yoksullara veriyorum. Bir kimseden haksızlıkla bir şey aldım, dört katını geri vereceğim.”⁹İsa dedi ki, “Bu ev bugün kurtuluşa kavuştu. Çünkü bu adam da İbrahim’in oğludur.”¹⁰Nitekim İnsanoğlu, kaybolanı arayıp kurtarmak için geldi.”¹¹Oradakiler bu sözleri dinlerken İsa konuşmasını bir benzetmeyle sürdürdü. Çünkü Yerusâlim’e yaklaşmıştı ve onlar, Tanrı’nın Egemenliği’nin hemen ortaya çıkacağını sanıyorlardı.¹²Bu nedenle İsa şöyle dedi: “Soylu bir adam, kral atanıp dönmek üzere uzak bir ülkeye gitti.¹³Gitmeden önce kölelerinden onunu çağırıp onlara birer mina verdi. ‘Ben dönünceye dek bu paraları işletin’ dedi.¹⁴‘Ne var ki, ülkesinin halkı adamdan nefret ediyordu. Arkasından temsilciler göndererek, ‘Bu adamın üzerimize kral olmasını istemiyoruz’ diye haber iletiler.¹⁵‘Adam kral atanmış olarak geri döndüğünde, parayı vermiş olduğu köleleri çağırıp ne kazandıklarını öğrenmek istedi.¹⁶Birincisi geldi, ‘Efendimiz’ dedi, ‘Senin bir minan on mina daha kazandı.’¹⁷‘Efendisi ona, ‘Aferin, iyi köle!’ dedi. ‘En küçük işte güvenilir olduğumu gösterdiğin için on kent üzerinde yetkili olacaksın.’¹⁸‘İkincisi gelip, ‘Efendimiz, senin bir minan beş mina daha kazandı’ dedi.¹⁹‘Efendisi ona da, ‘Sen beş kent üzerinde yetkili olacaksın’ dedi.²⁰‘Başka biri geldi, ‘Efendimiz’ dedi, ‘İşte senin minan! Onu bir mendile sarıp sakladım.’²¹Çünkü senden korktum, sert adamsın; kendinden koymadığımı alır, ekmediğini biçersin.’²²‘Efendisi ona, ‘Ey kötü köle, seni kendi ağzından çıkan sözle yargılayacağım’ dedi. ‘Kendinden koymadığımı alan, ekmediğini biçen sert bir adam olduğumu bildiğine göre,²³neden paramı faize vermedin? Ben de geldiğimde onu faiziyle geri alırdım.’²⁴‘Sonra çevrede duranlara, ‘Elindeki minayı alın, on minası olana verin’ dedi.²⁵‘Ona, ‘Efendimiz’ dediler, ‘Onun zaten on minası var!’²⁶‘O da, ‘Size şunu söyleyeyim, kimde varsa ona daha çok verilecek. Ama kimde yoksa, kendisinde olan da elinden alınacak’ dedi.²⁷‘Beni kral olarak istemeyen o düşmanlarıma gelince, onları buraya getirin ve gözümün önünde kılıçtan geçirin!’”²⁸İsa, bu sözleri söyledikten sonra önden yürüyerek Yerusâlim’e doğru ilerledi.²⁹Zeytin Dağı’nın yamacındaki Beytfaci ile Beytanya’ya yaklaştığında iki öğrencisini önden gönderdi. Onlara, “Karşıdaki köye gidin” dedi, “Köye girince, üzerine daha hiç kimsenin binmediği, bağlı duran

bir sipa bulacaksınız. Onu çözüp bana getirin. ³⁰³¹Biri size, ‘Onu niçin çözüyorsunuz?’ diye sorarsa, ‘Rab’bin ona ihtiyacı var’ dersiniz.” ³²Gönderilen öğrenciler gittiler, her şeyi İsa’nın kendilerine anlattığı gibi buldular. ³³Sıpayı çözerlerken hayvanın sahipleri onlara, “Sıpayı niye çözüyorsunuz?” dediler. ³⁴Onlar da, “Rab’bin ona ihtiyacı var” karşılığını verdiler. ³⁵Sıpayı İsa’ya getirdiler, üzerine kendi giysilerini atarak İsa’yı üstüne bindirdiler. ³⁶İsa ilerlerken halk, giysilerini yola seriyordu. ³⁷İsa Zeytin Dağı’ndan aşağı inen yola yaklaştığı sırada, öğrencilerinden oluşan kalabalığın tümü, görmüş oldukları bütün mucizelerden ötürü, sevinç içinde yüksek sesle Tanrı’yı övmeye başladılar. ³⁸“Rab’bin adıyla gelen Kral’a övgüler olsun! Gökte esenlik, en yücelerde yücelik olsun!” diyorlardı. ³⁹Kalabalığın içinden bazı Ferisiler O’na, “Öğretmen, öğrencilerini sustur!” dediler. ⁴⁰İsa, “Size şunu söyleyeyim, bunlar susacak olsa, taşlar bağıracaktır!” diye karşılık verdi. ⁴¹İsa Yerusolim’e yaklaşırken görünce ağladı. ⁴²“Keşke bugün sen de esenliğe giden yolu bilseydin” dedi. “Ama şimdilik bu senin gözlerinden gizlendi. ⁴³Senin için öyle günler gelecek ki, düşmanların seni setlerle çevirecek, kuşatıp her yandan sıkıştıracaklar. ⁴⁴Seni de, bağrındaki çocukları da yere çalacaklar. Sende taş üstünde taş bırakmayacaklar. Çünkü Tanrı’nın senin yardımına geldiği zamanı farketmedin.” ⁴⁵Sonra İsa tapınağın avlusuna girerek satıcıları dışarı kovmaya başladı. ⁴⁶Onlara, “‘Evim dua evi olacak’ diye yazılmıştır. Ama siz onu haydut inine çevirdiniz” dedi. ⁴⁷İsa her gün tapınakta öğretiyordu. Başkâhinler, din bilginleri ve halkın ileri gelenleri ise O’nu yok etmek istiyor, ama bunu nasıl yapacaklarını bilemiyorlardı. Çünkü bütün halk O’nu can kulağıyla dinliyordu.

20 Günlerden birinde, İsa tapınakta halka öğretip Müjde’yi duyururken, başkâhinler ve din bilginleri, ileri gelenlerle birlikte çıkageldiler. ²O’na, “Söyle bize, bunları hangi yetkiyle yapıyorsun? Bu yetkiyi sana kim verdi?” diye sordular. ³İsa onlara şu karşılığı verdi: “Ben de size bir soru soracağım. Söyleyin bana, Yahya’nın vaftiz etme yetkisi Tanrı’dan ^{xxviii} mıydı, insanlardan mı?” ⁴⁵Bunu aralarında şöyle tartıştılar: “‘Tanrı’dan’ dersek, ‘Ona niçin inanmadınız?’ diyecek. ⁶Yok eğer ‘İnsanlardan’ dersek, bütün halk bizi taşla tutacak. Çünkü Yahya’nın peygamber olduğuna inanmışlardır.” ⁷Sonunda, “Nereden olduğunu bilmiyoruz” yanıtını verdiler. ⁸İsa da onlara, “Ben de size bunları hangi yetkiyle yaptığımı söylemeyeceğim” dedi. ⁹İsa sözüne devam ederek halka şu benzetmeyi anlattı: “Adamın biri bağ dikti, bunu bağcılara kiralayıp uzun süre yolculuğa çıktı. ¹⁰Mevsimi gelince, bağın ürününden payına düşeni veremeleri için bağcılara bir köle yolladı. Ama bağcılar köleyi dövüp eli boş gönderdiler. ¹¹Bağ sahibi başka bir köle daha yolladı. Bağcılar onu da dövdüler, aşağılayıp eli boş gön-

derdiler. ¹²Adam bir üçüncüsünü yolladı, bağcılar onu da yaralayıp kovdular. ¹³“Bağın sahibi, ‘Ne yapacağım?’ dedi. ‘Sevgili oğlumu göndereyim. Belki onu sayarlar.’ ¹⁴“Ama bağcılar onu görünce aralarında şöyle konuştular: ‘Mirasçı budur; onu öldürelim de miras bize kalsın.’ ¹⁵Böylece, onu bağdan dışarı atıp öldürdüler. “Bu durumda bağın sahibi onlara ne yapacak? ¹⁶Gelip o bağcıları yok edecek, bağ da başkalarına verecek.” Halk bunu duyunca, “Tanrı korusun!” dedi. ¹⁷İsa gözlerinin içine bakarak şöyle dedi: “Öyleyse Kutsal Yazılar’daki şu sözün anlamı nedir? ‘Yapıcıların reddettiği taş, İşte köşenin baş taşı oldu.’ ¹⁸O taşın üzerine düşen herkes paramparça olacak, taş da kimin üzerine düşerse onu ezip toz edecek.” ¹⁹İsa’nın bu benzetmeyi kendilerine karşı anlattığını farkedenden din bilginleriyle başkâhinler O’nu o anda yakalamak istediler, ama halkın tepkisinden korktular. ²⁰İsa’yı dikkatle gözlüyorlardı. O’na, kendilerine dürüst süsü veren muhbirler gönderdiler. O’nu, söyleyeceği bir sözle tuzağa düşürmek ve böylelikle valinin yetki ve yargısına teslim etmek istiyorlardı. ²¹Muhbirler O’na, “Öğretmenimiz, senin doğru olanı söyleyip öğrettiğini, insanlar arasında ayırım yapmaksızın Tanrı yolunu dürüstçe öğrettiğini biliyoruz. Sezar’a* vergi vermemiz Kutsal Yasa’ya uygun mu, değil mi?” diye sordular. ²²²³Onların hilesini anlayan İsa, “Bana bir dinar gösterin” dedi. “Üzerindeki resim ve yazı kimin?” “Sezar’ın” dediler. ²⁴²⁵O da, “Öyleyse Sezar’ın hakkını Sezar’a, Tanrı’nın hakkını Tanrı’ya verin” dedi. ²⁶İsa’yı, halkın önünde söylediği sözlerle tuzağa düşüremediler. Verdiği yanıtı şaşarak susup kaldılar. ²⁷Ölümden sonra dirilişi yadsıyan Sadukiler’den bazıları İsa’ya gelip şunu sordular: “Öğretmenimiz, Musa yazılarında bize şöyle buyurmuştur: ‘Eğer bir adamın evli kardeşi çocuksuz ölürse, adam ölenin karısını alıp soyunu sürdürsün.’ ²⁸²⁹Yedi kardeş vardı. Birincisi kendine bir eş aldı, ama çocuksuz öldü. ³⁰İkincisi de, üçüncüsü de kadını aldı; böylece kardeşlerin yedisi de çocuk bırakmadan öldü. ³¹³²Son olarak kadın da öldü. ³³Buna göre, diriliş günü kadın bunlardan hangisinin karısı olacak? Çünkü yedisi de onunla evlendi.” ³⁴İsa onlara şöyle dedi: “Bu çağın insanları evlenip evlendirilirler. ³⁵Ama gelecek çağa ve ölümlerin dirilişine erişmeye layık görülenler ne evlenir, ne evlendirilir. ³⁶Bir daha ölmeleri de söz konusu değildir. Çünkü meleklerle benzerler ve dirilişin çocukları olarak Tanrı’nın çocuklarıdır. ³⁷Musa bile alevlenen çalıyla ilgili bölümde Rab için, ‘İbrahim’in Tanrısı, İshak’ın Tanrısı ve Yakup’un Tanrısı’ deyimini kullanarak ölümlerin dirileceğine işaret etmişti. ³⁸Tanrı ölümlerin değil, dirilerin Tanrısı’dır. Çünkü O’na göre bütün insanlar diridir.” ³⁹Artık O’na başka soru sormaya cesaret edemeyen din bilginlerinden bazıları, “Öğretmenimiz, güzel konuştun” dediler. ⁴⁰⁴¹İsa onlara şöyle dedi: “Nasıl oluyor da, ‘Mesih* Davut’un Oğlu’dur’ diyorlar? ⁴²Çünkü Davut’un kendisi Mezmurlar Kitabı’nda şöyle diyor: ‘Rab Rabbim’e dedi ki, Ben düşmanlarımla Ayaklarımın altına serinceye dek ^{xxix} Sağımda otur.’ ⁴³⁴⁴Davut

^{xxviii}“Yahya’nın vaftiz etme yetkisi Tanrı’dan”: Grekçe “Yahya’nın vaftizi gökten”. 5. ayette de “Tanrı’dan” diye çevrilen sözcük Grekçe “Gökten” diye geçer.

^{xxix}“Ayaklarının altına serinceye dek”: Grekçe “Ayaklarına tabure

O'ndan 'Rab' diye söz ettiğine göre, O nasıl Davut'un Oğlu olur?" ⁴⁵Bütün halk dinlerken İsa öğrencilerine şöyle dedi: "Uzun kaftanlar içinde dolaşmaktan hoşlanan, meydanlarda selamlanmaya, havralarda en seçkin yerlere, şölenlerde başköşelere kurulmaya bayılan din bilginlerinden sakının. ⁴⁶⁴⁷Dul kadınların malını mülkünü sömüren, gösteriş için uzun uzun dua eden bu kişilerin cezası daha ağır olacaktır."

21İsa başını kaldırdı ve bağış toplanan yerde bağışlarını bırakan zenginleri gördü. ²Yoksul bir dul kadının oraya iki bakır para ^{xxx} attığını görünce, "Size gerçeği söyleyeyim" dedi, "Bu yoksul dul kadın herkesten daha çok verdi. ³⁴Çünkü bunların hepsi kutuya, zenginliklerinden artanı attılar. Bu kadın ise yoksulluğuna karşın, geçinmek için elinde ne varsa hepsini verdi." ⁵Bazı kişiler tapınmanın nasıl güzel taşlar ve adaklarla süslenmiş olduğundan söz edince İsa, "Burada gördüklerinize gelince, öyle günler gelecek ki, taş üstünde taş kalmayacak, hepsi yıkılacak!" dedi. ⁶⁷Onlar da, "Peki, öğretmenimiz, bu dediklerin ne zaman olacak? Bunların gerçekleşmek üzere olduğunu gösteren belirti ne olacak?" diye sordular. ⁸İsa, "Sakın sizi saptırmasınlar" dedi. "Birçokları, 'Ben O'yum' ve 'Zaman yaklaştı' diyerek benim adımla gelecekler. Onların ardından gitmeyin. ⁹Savaş ve isyan haberleri duyunca telaşlanmayın. Önce bunların olması gerek, ama son hemen gelmeyecek." ¹⁰Sonra onlara şöyle dedi: "Ulus ulusa, devlet devlete savaş açacak. ¹¹Şiddetli depremler, yer yer kıtlıklar ve salgın hastalıklar, korkunç olaylar ve gökte olağanüstü belirtiler olacak. ¹²"Ama bütün bu olaylardan önce sizi yakalayıp zulmedecekler. Sizi havralara teslim edecek, zindanlara atacaklar. Benim adımdan ötürü kralların, valilerin önüne çıkarılacaksınız. ¹³Bu size tanıklık etme fırsatı olacak. ¹⁴Buna göre kendinizi nasıl savunacağınızı önceden düşünmemekte kararlı olun. ¹⁵Çünkü ben size öyle bir konuşma yeteneği, öyle bir bilgelik vereceğim ki, size karşı çıkanların hiçbiri buna karşı direnemeyecek, bir şey diyemeyecek. ¹⁶Anne babanız, kardeşleriniz, akraba ve dostlarınız bile sizi ele verecek ve bazılarınızı öldürtecekler. ¹⁷Benim adımdan ötürü herkes sizden nefret edecek. ¹⁸Ne var ki, başınızdaki saçlardan bir tel bile yok olmayacaktır. ¹⁹Dayanmakla canlarımızı kazanacaksınız. ²⁰"Yeruşalim'in ordular tarafından kuşatıldığını görünce bilin ki, kentin yıkılacağı zaman yaklaşmıştır. ²¹O zaman Yahudiye'de bulunanlar dağlara kaçsın, kentte olanlar dışarı çıksın, kırdakiler kente dönmessin. ²²Çünkü o günler, yazılmış olanların tümünün gerçekleşeceği ceza günleridir. ²³O günlerde gebe olan, çocuk emziren kadınların vay haline! Çünkü ülke büyük sıkıntıya düşecek ve bu halk gazaba uğrayacaktır. ²⁴Kılıçtan geçirilecek, tutsak olarak bütün uluslar arasına sürülecekler. Yeruşalim, öteki ulusların dönemleri tamamlanmaya dek onların ayakları altında çiğnenecektir. ²⁵"Güneşte, ayda ve yıldızlarda belirtiler görülecek. Yeryü-

zünde uluslar denizin ve dalgaların uğultusundan şaşkına dönecek, dehşete düşecekler. ²⁶Dünyanın üzerine gelecek felaketleri bekleyen insanlar korkudan bayılacak. Çünkü göksel güçler sarsılacak. ²⁷O zaman İnsanoğlu'nun* bulut içinde büyük güç ve görkemle geldiğini görecekler. ²⁸Bu olaylar gerçekleşmeye başlayınca doğrulun ve başlarınızı kaldırm. Çünkü kurtuluşunuz yakın demektir." ²⁹İsa onlara şu benzetmeyi anlattı: "İncir ağacına ya da herhangi bir ağaca bakın. ³⁰Bunların yapraklandığını gördüğünüz zaman yaz mevsiminin yakın olduğunu kendiliğinden anlarsınız. ³¹Aynı şekilde, bu olayların gerçekleştiğini gördüğünüzde bilin ki, Tanrı'nın Egemenliği yakındır. ³²Size doğrusunu söyleyeyim, bütün bunlar olmadan, bu kuşak ^{xxxii} ortadan kalkmayacak. ³³Yer ve gök ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır. ³⁴"Kendinize dikkat edin! Yüreklere sefahat, sarhoşluk ve bu yaşamın kaygılarıyla ağırlaşmasın. O gün, üzerinize bir tuzak gibi aniden inmesin. Çünkü o gün bütün yeryüzünde yaşayan herkesin üzerine gelecektir. ³⁵³⁶Her an uyanık kalın, gerçekleşmek üzere olan bütün bu olaylardan kurtulabilmek ve İnsanoğlu'nun önünde durabilmek için dua edin." ³⁷İsa gündüz tapınakta öğretiyor, geceleri ise kentten dışarı çıkıp Zeytin Dağı'nda sabahlıyordu. ³⁸Sabah erkenden bütün halk O'nu tapınakta dinlemek için O'na akın ediyordu.

22Fısıh denilen Mayasız Ekmek Bayramı yaklaşmıştı. ²Başkâhinlerle din bilginleri İsa'yı ortadan kaldırmak için bir yol arıyor, ama halktan korkuyorlardı. ³Şeytan, Onikiler'den* biri olup İskariot diye adlandırılan Yahuda'nın yüreğine girdi. ⁴Yahuda gitti, başkâhinler ve tapınak koruyucularının komutanlarıyla İsa'yı nasıl ele verebileceğini görüştü. ⁵Onlar buna sevindiler ve kendisine para vermeye razı oldular. ⁶Bunu kabul eden Yahuda, kalabalığın olmadığı bir zamanda İsa'yı ele vermek için fırsat kollamaya başladı. ⁷Fısıh kurbanının kesilmesi gereken Mayasız Ekmek Günü geldi. ⁸İsa, Petrus'la Yuhanna'yı, "Gidin, Fısıh yemeğini yiyebilmemiz için hazırlık yapın" diyerek önden gönderdi. ⁹O'na, "Nerede hazırlık yapmamızı istersin?" diye sordular. ¹⁰İsa onlara, "Bakın" dedi, "Kente girdiğinizde karşınıza su testisi taşıyan bir adam çıkacak. Adamı, gideceği eve kadar izleyin ve evin sahibine şöyle deyin: 'Öğretmen, öğrencilerimle birlikte Fısıh yemeğini yiyeceğim konuk odası nerede?' diye soruyor." ¹¹¹²Ev sahibi size üst katta, döşenmiş büyük bir oda gösterecek. Orada hazırlık yapın." ¹³Onlar da gittiler, her şeyi İsa'nın kendilerine söylediği gibi buldular ve Fısıh yemeği için hazırlık yaptılar. ¹⁴Yemek saati gelince İsa, elçileriyle birlikte sofraya oturdu ve onlara şöyle dedi: "Ben acı çekmeden önce bu Fısıh yemeğini sizinle birlikte yemeyi çok arzulamıştım. ¹⁵¹⁶Size şunu söyleyeyim, Fısıh yemeğini, Tanrı'nın Egemenliği'nde yetkinliğe erişeceği ^{xxxii} zamana dek, bir daha yemeyeceğim." ¹⁷Sonra kâseyi alarak şükretti ve, "Bunu alın, ara-

yapıncaya dek".

^{xxx}"Bakır para": Grekçe "Lepton" (bkz. Birimler Cetveli).

^{xxxii}"Kuşak" ya da "Soy".

^{xxxiii}"Yetkinliğe erişeceği": Grekçe "Tamamlanacağı".

nızda paylaşın” dedi. ¹⁸“Size şunu söyleyeyim, Tanrı’nın Egemenliği gelene dek, asmanın ürününden bir daha içmeyeceğim.” ¹⁹Sonra eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve onlara verdi. “Bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın” dedi. ²⁰Aynı şekilde, yemekten sonra kâseyi alıp şöyle dedi: “Bu kâse, sizin uğrunuza akıtılan kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. ²¹Ama bana ihanet edecek kişinin eli şu anda benimkiyle birlikte sofradadır. ²²İnsanoğlu, belirlenmiş olan yoldan gidiyor. Ama O’na ihanet eden adamın vay haline!” ²³Elçiler, aralarında bunu kimin yapabileceğini tartışmaya başladılar. ²⁴Ayrıca aralarında hangisinin en üstün sayılacağı konusunda bir çekişme oldu. ²⁵İsa onlara, “Ulusların kralları, kendi uluslarına egemen kesilirler. İleri gelenleri de kendilerine iyiliksever unvanını yakıştırırlar” dedi. ²⁶“Ama siz böyle olmayacaksınız. Aranızda en büyük olan, en küçük gibi olsun; yöneten, hizmet eden gibi olsun. ²⁷Hangisi daha büyük, sofrada oturan mı, hizmet eden mi? Sofrada oturan değil mi? Oysa ben aranızda hizmet eden biri gibi oldum. ²⁸Denendiğim zamanlar benimle birlikte dayanmış olanlar sizlersiniz. ²⁹Babam bana nasıl bir egemenlik verdiyse, ben de size bir egemenlik veriyorum. ³⁰Öyle ki, egemenliğimde benim soframda yiyip içesiniz ve tahtta oturarak İsrail’in on iki oymağını yargılayasınız. ³¹“Simun, Simun, Şeytan sizleri buğday gibi kalburdan geçirmek için izin almıştır. ³²Ama ben, imanını yitirmeyesin diye senin için dua ettim. Geri döndüğün zaman kardeşlerini güçlendir.” ³³Simun İsa’ya, “Ya Rab, ben seninle birlikte zindana da, ölüme de gitmeye hazırım” dedi. ³⁴İsa, “Sana şunu söyleyeyim, Petrus, bu gece horoz ötmeden beni tanıdığını üç kez inkâr edeceksin” dedi. ³⁵Sonra İsa onlara, “Ben sizi kesesiz, torbasız ve çariksız gönderdiğim zaman, herhangi bir eksikliğiniz oldu mu?” diye sordu. “Hiçbir eksikliğimiz olmadı” dediler. ³⁶O da onlara, “Şimdi ise kesesi olan da, torbası olan da yanına alsın” dedi. “Kılıcı olmayan, abasını satıp bir kılıç alsın. ³⁷Size şunu söyleyeyim, yazılmış olan şu sözün yaşamımda yerine gelmesi gerekiyor: ‘O, suçlularla bir sayıldı.’ Gerçekten de benimle ilgili yazılmış olanlar yerine gelmektedir.” ³⁸“Ya Rab, işte burada iki kılıç var” dediler. O da onlara, “Yeter!” dedi. ³⁹İsa dışarı çıktı, her zaman ki gibi Zeytin Dağı’na gitti. Öğrenciler de O’nun ardından gittiler. ⁴⁰Oraya varınca İsa onlara, “Dua edin ki ayartılmayasınız” dedi. ⁴¹Onlardan bir taş atımı kadar uzaklaştı ve diz çökerek şöyle dua etti: “Baba, senin isteğine uygunsa, bu kâseyi benden uzaklaştır. Yine de benim değil, senin istediğin olsun.” ⁴²⁴³Gökten bir melek İsa’ya görünerek O’nu güçlendirdi. ⁴⁴Derin bir acı içinde olan İsa daha haretle dua etti. Teri, toprağa düşen kan damlalarını andırıyordu. ⁴⁵İsa duadan kalkıp öğrencilerin yanına dönünce onları üzüntüden uyumuş buldu. ⁴⁶Onlara, “Niçin uyuyorsunuz?” dedi. “Kalkıp dua edin ki ayartılmayasınız.” ⁴⁷İsa daha konuşurken bir kalabalık çıkageldi. Onikiler’den* biri, Yahuda adındaki kişi, kalabalığa öncülük ediyordu. İsa’yı öpmek üzere yaklaşıncı İsa, “Yahuda” dedi, “İnsanoğlu’na*

bir öpücükle mi ihanet ediyorsun?” ⁴⁸⁴⁹İsa’nın çevresindekiler olacakları anlayınca, “Ya Rab, kılıçla vuralım mı?” dediler. ⁵⁰İçlerinden biri başkâhinin kölesine vurarak sağ kulağını uçurdu. ⁵¹Ama İsa, “Bırakın, yeter!” dedi, sonra kölenin kulağına dokunarak onu iyileştirdi. ⁵²İsa, üzerine yürüyen başkâhinlere, tapınak koruyucularının komutanlarına ve ileri gelenlere şöyle dedi: “Niçin bir haydutmuşum gibi kılıç ve sopalarla geldiniz? ⁵³Her gün tapınakta sizinle birlikteydim, bana el sürmediniz. Ama bu saat sizindir, karanlığın egemen olduğu saattir.” ⁵⁴İsa’yı tutukladılar, alıp başkâhinin evine götürdüler. Petrus onları uzaktan izliyordu. ⁵⁵Avlunun ortasında ateş yakıp çevresinde oturduklarında Petrus da gelip onlarla birlikte oturdu. ⁵⁶Bir hizmetçi kız ateşin ışığında oturan Petrus’u gördü. Onu dikkatle süzerek, “Bu da O’nunla birlikteydi” dedi. ⁵⁷Ama Petrus, “Ben O’nu tanımıyorum, kadın!” diye inkâr etti. ⁵⁸Biraz sonra onu gören başka biri, “Sen de onlardansın” dedi. Petrus, “Değilim, arkadaş!” dedi. ⁵⁹Yaklaşık bir saat sonra yine bir başkası ısrarla, “Gerçekten bu da O’nunla birlikteydi” dedi. “Çünkü Celileli’dir.” ⁶⁰Petrus, “Sen ne diyorsun be adam, anlamıyorum!” dedi. Tam o anda, Petrus daha konuşurken horoz öttü. ⁶¹Rab arkasına dönüp Petrus’a baktı. O zaman Petrus, Rab’bin kendisine, “Bu gece horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin” dediğini hatırladı ve dışarı çıkıp acı acı ağladı. ⁶²⁶³İsa’yı göz altında tutan adamlar O’nunla alay ediyor, O’nu dövüyorlardı. ⁶⁴Gözlerini bağlayıp, “Peygamberliğini göster bakalım, sana vuran kim?” diye soruyorlardı. ⁶⁵Kendisine daha bir sürü küfür yağdırdılar. ⁶⁶Gün doğunca halkın ileri gelenleri, başkâhinler ve din bilginleri toplandılar. İsa, bunlardan oluşan Yüksek Kurul’un* önüne çıkarıldı. ⁶⁷O’na, “Sen Mesih isen, söyle bize” dediler. İsa onlara şöyle dedi: “Size söylesem, inanmazsınız. ⁶⁸Size soru sorsam, yanıt vermezsiniz. ⁶⁹Ne var ki, bundan böyle İnsanoğlu, kudretli Tanrı’nın sağında oturacaktır.” ⁷⁰Onların hepsi, “Yani, sen Tanrı’nın Oğlu musun?” diye sordular. O da onlara, “Söylediğiniz gibi, ben O’yum” dedi. ⁷¹“Artık tanıklığa ne ihtiyacımız var?” dediler. “İşte kendi ağzından duyduk!”

23Sonra bütün kurul üyeleri kalkıp İsa’yı Pilatus’a götürdüler. ²O’nu şöyle suçlamaya başladılar: “Bu adamın ulusumuzu yoldan saptırdığını gördük. Sezar’a* vergi ödemesine engel oluyor, kendisinin de Mesih, yani bir kral olduğunu söylüyor.” ³Pilatus İsa’ya, “Sen Yahudiler’in Kralı mısın?” diye sordu. İsa, “Söylediğin gibidir” yanıtını verdi. ⁴Pilatus, başkâhinlerle halka, “Bu adamda hiçbir suç görmüyorum” dedi. ⁵Ama onlar üstelediler: “Yahudiye’nin her tarafında öğretisini yayarak halkı kıskırtıyor; Celile’den başlayıp ta buraya kadar geldi” dediler. ⁶Pilatus bunu duyunca, “Bu adam Celileli mi?” diye sordu. ⁷İsa’nın, Hirodes’in* yönetimindeki bölgeden geldiğini öğrenince, kendisini o sırada Yerusulim’de bulunan Hirodes’e gönderdi. ⁸Hirodes İsa’yı görünce çok sevindi. O’na ilişkin haberleri duyduğu için çoktandır O’nu görmek istiyor, gerçekleş-

receği bir belirtiyeye tanık olmayı umuyordu. ⁹O'na birçok soru sordu, ama O hiç karşılık vermedi. ¹⁰Orada duran başkâhinlerle din bilginleri, İsa'yı ağır bir dille suçladılar. ¹¹Hirodes de askerleriyle birlikte O'nu aşağılayıp alay etti. O'na gösterişli bir kaftan giydirip Pilatus'a geri gönderdi. ¹²Bu olaydan önce birbirine düşman olan Hirodes'le Pilatus, o gün dost oldular. ¹³Pilatus, başkâhinleri, yöneticileri ve halkı toplayarak onlara, "Siz bu adamı bana, halkı saptırıyor diye getirdiniz" dedi. "Oysa ben bu adamı sizin önünüzde sorguya çektim ve kendisinde öne sürdüğünüz suçlardan hiçbirini bulmadım. ¹⁴¹⁵Hirodes de bulmamış olmalı ki, O'nu bize geri gönderdi. Görüyorsunuz, ölüm cezasını gerektiren hiçbir şey yapmadı. ¹⁶Bu nedenle ben O'nu dövdürüp salvereceğim." ^{xxxiii} ¹⁷¹⁸Ama onlar hep bir ağızdan, "Yok et bu adamı, bize Barabba'yı salver!" diye bağrdılar. ¹⁹Barabba, kentte çıkan bir ayaklanmaya katılmaktan ve adam öldürmekten hapse atılmıştı. ²⁰İsa'yı salvermek isteyen Pilatus onlara yeniden seslendi. ²¹Onlar ise, "O'nu çarımha ger, çarımha ger!" diye bağırsıp durdular. ²²Pilatus üçüncü kez, "Bu adam ne kötülük yaptı ki?" dedi. "Ölüm cezasını gerektirecek hiçbir suç bulmadım O'nda. Bu nedenle O'nu dövdürüp salvereceğim." ²³Ne var ki onlar, yüksek sesle bağırsarak İsa'nın çarımha gerilmesi için direttiler. Sonunda bağırsıkları baskın çıktı ve Pilatus, onların isteğinin yerine getirilmesine karar verdi. ²⁴²⁵İstedikleri kişiyi, ayaklanmaya katılmak ve adam öldürmekten hapse atılan kişiyi salverdi. İsa'yı ise onların isteğine bıraktı. ²⁶Askerler İsa'yı götürürken, kırdan gelmekte olan Simun adında Kireneli bir adamı yakaladılar, çarımha sırtına yükleyip İsa'nın arkasından yürüttüler. ²⁷Büyük bir halk topluluğu da İsa'nın ardından gidiyordu. Aralarında İsa için dövünüp ağıt yakan kadınlar vardı. ²⁸İsa bu kadınlara dönerek, "Ey Yerusâlim kızları, benim için ağlamayın" dedi. "Kendiniz ve çocuklarınız için ağlamayın. ²⁹Çünkü öyle günler gelecek ki, 'Kısır kadınlara, hiç doğurmamış rahimlere, emzirmemiş memelere ne mutlul' diyecekler. ³⁰O zaman dağlara, 'Üzerimize düşün!' ve tepelere, 'Bizi örtün!' diyecekler. ³¹Çünkü yaş ağaca böyle yaparlarsa, kuruya neler olacaktır?" ³²İsa'yla birlikte idam edilmek üzere ayrıca iki suçlu da götürülüyordu. ³³Kafatası denilen yere vardıklarında İsa'yı, biri sağında öbürü solunda olmak üzere, iki suçluyla birlikte çarımha gerdiler. ³⁴İsa, "Baba, onları bağışla" dedi. "Çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar." O'nun giysilerini aralarında paylaşmak için kura çektiler. ³⁵Halk orada durmuş, olanları seyrediyordu. Yöneticiler İsa'yla alay ederek, "Başkalarını kurtardı; eğer Tanrı'nın Mesih'i, Tanrı'nın seçtiği O ise, kendini de kurtarsın" diyorlardı. ³⁶Askerler de yaklaşıp İsa'yla eğlendiler. O'na ekşi şarap sunarak, "Sen Yahudiler'in Kralı'ysan, kurtar kendini!" dediler. ³⁷³⁸Başının üzerinde şu yafta vardı: YAHUDİLER'İN KRALI BUDUR ³⁹Çarımha asılan suçlulardan biri, "Sen Mesih değil misin? Haydi, kendini de bizi

de kurtar!" diye küfretti. ⁴⁰Ne var ki, öbür suçlu onu azarladı. "Sende Tanrı korkusu da mı yok?" diye karşılık verdi. "Sen de aynı cezayı çekiyorsun. ⁴¹Nitekim biz haklı olarak cezalandırılıyor, yaptıklarımızın karşılığını alıyoruz. Oysa bu adam hiçbir kötülük yapmadı." ⁴²Sonra, "Ey İsa, kendi egemenliğine girdiğinde beni an" dedi. ⁴³İsa ona, "Sana doğrusunu söyleyeyim, sen bugün benimle birlikte cennette olacaksın" dedi. ⁴⁴Öğleyin on iki sularında güneş karardı, üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü. Tapınaktaki perde ortasından yırtıldı. ⁴⁵⁴⁶İsa yüksek sesle, "Baba, ruhumu ellerine bırakıyorum!" diye seslendi. Bunu söyledikten sonra son nefesini verdi. ⁴⁷Olanları gören yüzbaşı, "Bu adam gerçekten doğru biriydi" diyerek Tanrı'yı yüceltmeye başladı. ⁴⁸Olayı seyretmek için biriken halkın tümü olup bitenleri görünce göğüslerini döve döve geri döndüler. ⁴⁹Ama İsa'nın bütün tanıdıkları ve Celile'den O'nun ardından gelen kadınlar uzakta durmuş, olanları seyrediyorlardı. ⁵⁰Yüksek Kurul üyelerinden Yusuf adında iyi ve doğru bir adam vardı. ⁵¹Bir Yahudi kenti olan Aramatya'dan olup Tanrı'nın Egemenliği'ni umutla bekleyen Yusuf, Kurul'un kararını ve eylemini onaylamamıştı. ⁵²Pilatus'a gidip İsa'nın cesedini istedi. ⁵³Cesedi çarımha indirdi kepen beze sardı, hiç kimsenin konulmadığı, kayaya oyulmuş bir mezara yatırdı. ⁵⁴Hazırlık Günü'ydü* ve Şabat Günü başlamak üzereydi. ⁵⁵İsa'yla birlikte Celile'den gelen kadınlar da Yusuf'un ardından giderek mezarı ve İsa'nın cesedinin oraya nasıl konulduğunu gördüler. ⁵⁶Evlerine dönerek baharat ve güzel kokulu yağlar hazırladılar. Ama Şabat Günü, Tanrı'nın buyruğu uyarınca dinlendiler.

24Kadınlar haftanın ilk günü, sabah çok erkenden, hazırlanmış oldukları baharatı alıp mezara gittiler. ²Taşı mezarın girişinden yuvarlanmış buldular. ³Ama içeri girince Rab İsa'nın cesedini bulamadılar. ⁴Onlar bu durum karşısında şaşırıp kalmışken, şimşek gibi parıldayan giysilere bürünmüş iki kişi yanlarında belirdi. ⁵Korkuya kapılan kadınlar başlarını yere eğdiler. Adamlar ise onlara, "Diri olanı neden ölüler arasında arıyorsunuz?" dediler. ⁶"O burada yok, dirildi. Daha Celile'deyken size söylediğini anımsayın. ⁷İnsanoğlu'nun* günahlı insanların eline verilmesi, çarımha gerilmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektiğini bildirmişti." ⁸O zaman kadınlar İsa'nın sözlerini anımsadılar. ⁹Mezardan dönüp bütün bunları Onbirler'e* ve ötekilerin hepsine bildirdiler. ¹⁰Bunları elçilere anlatanlar, Mecdelli Meryem, Yohanna, Yakup'un annesi Meryem ve bunlarla birlikte bulunan öbür kadınlardı. ¹¹Ne var ki, bu sözler elçilere saçma geldi ve kadınlara inanmadılar. ¹²Yine de, Petrus kalkıp mezara koştu. Eğilip içeri baktığında keten bezlerden başka bir şey görmedi. Olay karşısında şaşkına dönmüş bir halde oradan uzaklaştı. ¹³Aynı gün öğrencilerden ikisi, Yerusâlim'den altmış ok atımı ^{xxxiv} uzaklıkta bulunan ve Emmaus denilen bir köye gitmekteydiler. ¹⁴Bütün bu olup bitenleri kendi aralarında konuşuyorlar-

^{xxxiii}Birçok Grekçe elyazması, "Pilatus'un her Fışış Bayramı'nda onlar için bir kişi salvermesi gerekiyordu" sözlerini de içerir.

^{xxxiv}"Altmış ok atımı": Yaklaşık 11 km.

di. ¹⁵Bunları konuşup tartışırken İsa yanlarına geldi ve onlarla birlikte yürümeye başladı. ¹⁶Ama onların gözleri O'nu tanıma gücünden yoksun bırakılmıştı. ¹⁷İsa, "Yolda birbirinizle ne tartışıp duruyorsunuz?" dedi. Üzgün bir halde, oldukları yerde durdular. ¹⁸Bunlardan adı Kleopas olan O'na, "Yeruşalim'de bulunup da bu günlerde orada olup bitenleri bilmeyen tek yabancı sen misin?" diye karşılık verdi. ¹⁹İsa onlara, "Hangi olup bitenleri?" dedi. O'na, "Nasıralı İsa'yla ilgili olayları" dediler. "O adam, Tanrı'nın ve bütün halkın önünde gerek söz, gerek eylemde güçlü bir peygamberdi. ²⁰Başkâhinlerle yöneticilerimiz O'nu, ölüm cezasına çarptırmak için valiye teslim ederek çarmıha gerdirdiler; oysa biz O'nun, İsrail'i kurtaracak kişi olduğunu ummuştuk. Dahası var, bu olaylar olalı üç gün oldu ve aramızdan bazı kadınlar bizi şaşkına çevirdiler. Bu sabah erkenden mezara gittiklerinde, O'nun cesedini bulamamışlar. Sonra geldiler, bir görümden, İsa'nın yaşamakta olduğunu bildiren melekler gördüklerini söylediler. ²¹²²²³²⁴Bizimle birlikte olanlardan bazıları mezara gitmiş ve durumu, tam kadınların anlatmış olduğu gibi bulmuşlar. Ama O'nu görmemişler." ²⁵İsa onlara, "Sizi akılsızlar! Peygamberlerin bütün söylediklerine inanmakta ağır davranan kişiler! ²⁶Mesih'in* bu acıları çekmesi ve yüceliğine kavuşması gerekli değil miydi?" dedi. ²⁷Sonra Musa'nın ve bütün peygamberlerin yazılarından başlayarak, Kutsal Yazılar'ın hepsinde kendisiyle ilgili olanları onlara açıkladı. ²⁸Gitmekte oldukları köye yaklaştıkları sırada İsa, yoluna devam edecekmiş gibi davrandı. Ama onlar, "Bizimle kal. Neredeyse akşam olacak, gün batmak üzere" diyerek O'nu zorladılar. Böylece İsa onlarla birlikte kalmak üzere içeri girdi. ²⁹³⁰Onlarla sofrada otururken İsa ekmeğe aldı, şükretti ve ekmeği bölüp onlara verdi. ³¹O zaman onların gözleri açıldı ve kendisini tanıdılar. İsa ise gözlerinin önünden kayboldu. ³²Onlar birbirine, "Yolda kendisi bizimle konuşurken ve Kutsal Yazılar'ı bize açıklarken yüreklerimiz nasıl da sevinçle çarpıyordu, değil mi?" dediler. ³³Kalkıp hemen Yeruşalim'e döndüler. Onbirler'i* ve onlarla birlikte olanları toplamış buldular. ³⁴Bunlar, "Rab gerçekten dirildi, Simun'a görünmüş!" diyorlardı. ³⁵Kendileri de yolda olup bitenleri ve ekmeği böldüğü zaman İsa'yı nasıl tanıdıklarını anlattılar. ³⁶Bunları anlatırlarken İsa gelip aralarında durdu. Onlara, "Size esenlik olsun!" dedi. ³⁷Ürktüler, bir hayalet gördüklerini sanarak korkuya kapıldılar. ³⁸İsa onlara, "Neden telaşlanıyorsunuz? Neden kuşku doğuyor içinizde?" dedi. ³⁹"Ellerime, ayaklarıma bakın; işte benim! Dokunun da görün. Hayaletin eti kemiği olmaz, ama görüyorsunuz, benim var." ⁴⁰Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi. ⁴¹Sevinçten hâlâ inanamayan, şaşkınlık içindeki öğrencilerine, "Sizde yiyecek bir şey var mı?" diye sordu. ⁴²Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. ⁴³İsa onu alıp gözlerinin önünde yedi. ⁴⁴Sonra onlara şöyle dedi: "Daha sizlerle birlikteyken, 'Musa'nın Yasası'nda, peygamberlerin yazılarında ve Mezmurlar'da benimle ilgili yazılmış olanların tümünün gerçekleşmesi gerektir' demiş-

tim." ⁴⁵Bundan sonra Kutsal Yazılar'ı anlayabilmeleri için zihinlerini açtı. ⁴⁶Onlara dedi ki, "Şöyle yazılmıştır: Mesih acı çekecek ve üçüncü gün ölümden dirilecek; günahların bağışlanması için tövbe çağrısı da Yeruşalim'den başlayarak bütün uluslara O'nun adıyla duyurulacak. ⁴⁷⁴⁸Sizler bu olayların tanıklarısınız. ⁴⁹Ben de Babam'ın vaat ettiğini size göndereceğim. Ama siz, yücelerden gelecek güçle kuşanmaya dek kentte kalın." ⁵⁰İsa onları kentin dışına, Beytanya'nın yakınlarına kadar götürdü. Ellerini kaldırarak onları kutsadı. ⁵¹Ve onları kutsarken yanlarından ayrıldı, göğe alındı. ⁵²Öğrencileri O'na tapındılar ve büyük sevinç içinde Yeruşalim'e döndüler. ⁵³Sürekli tapınakta bulunuyor, Tanrı'yı övüyorlardı.

YUHANNA

1Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydiⁱ ve Söz Tanrı'ydı. 2Başlangıçta O, Tanrı'yla birlikteydi. 3Her şey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı. 4Yaşam O'ndaydı ve yaşam insanların ışığıydı. 5Işık karanlıkta parlar. Karanlık onu alt edemediⁱⁱ. 6Tanrı'nın gönderdiği Yahya adlı bir adam ortaya çıktı. 7Tanıklık amacıyla, ışığa tanıklık etsin ve herkes onun aracılığıyla iman etsin diye geldi. 8Kendisi ışık değildi, ama ışığa tanıklık etmeye geldi. 9Dünyaya gelen, her insanı aydınlatan gerçek ışık vardı. 10O, dünyadaydı, dünya O'nun aracılığıyla var oldu, ama dünya O'nu tanımadı. 11Kendi yurduna geldi, ama kendi halkı O'nu kabul etmedi. 12Kendisini kabul edip adına iman edenlerin hepsine Tanrı'nın çocukları olma hakkını verdi. 13Onlar ne kandan, ne beden ne de insan isteğinden doğdular; tersine, Tanrı'dan doğdular. 14Söz, insanⁱⁱⁱ olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini –Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini– gördük. 15Yahya O'na tanıklık etti. Yüksek sesle şöyle dedi: “Benden sonra gelen benden üstündür. Çünkü O benden önce vardı” diye sözünü ettiğim kişi budur.” 16Nitekim hepimiz O'nun doluluğundan lütuf üzerine lütuf aldık. 17Kutsal Yasa Musa aracılığıyla verildi, ama lütuf ve gerçek İsa Mesih aracılığıyla geldi. 18Tanrı'yı hiçbir zaman hiç kimse görmedi. Baba'nın bağrında bulunan ve Tanrı olan biricik Oğul O'nu tanıttı. 19Yahudi yetkililer^{iv} Yahya'ya, “Sen kimsin?” diye sormak üzere Yeruşalim'den* kâhinlerle Levililer'i* gönderdikleri zaman Yahya'nın tanıklığı şöyle oldu –açıkça konuştu, inkâr etmedi– “Ben Mesih değilim” diye açıkça konuştu. 2021Onlar da kendisine, “Öyleyse sen kimsin? İlyas mısın?” diye sordular. O da, “Değilim” dedi. “Sen beklediğimiz peygamber misin?” sorusuna, “Hayır” yanıtını verdi. 22Bu kez, “Kim olduğunu söyle de bizi gönderenlere bir yanıt verelim” dediler. “Kendin için ne diyorsun?” 23Yahya, “Peygamber Yeşaya'nın dediği gibi, ‘Rab'bin yolunu düzleyin’ diye çölde haykırmanın sesiyim ben” dedi. 24Yahya'ya gönderilen bazı Ferisiler ona, “Sen Mesih, İlyas ya da beklediğimiz peygamber değilsen, niye vaftiz ediyorsun?” diye sordular. 2526Yahya

onlara şöyle yanıt verdi: “Ben suyla vaftiz ediyorum, ama aranızda tanımadığımız biri duruyor. 27Benden sonra gelen O'dur. Ben O'nun çarığının bağı çözmeyle bile layık değilim.” 28Bütün bunlar Şeria Irmağı'nın ötesinde bulunan Beytanya'da, Yahya'nın vaftiz ettiği yerde oldu. 29Yahya ertesi gün İsa'nın kendisine doğru geldiğini görünce şöyle dedi: “İşte, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu! 30Kendisi için, ‘Benden sonra biri geliyor, O benden üstündür. Çünkü O benden önce vardı’ dediğim kişi işte budur. 31Ben O'nu tanı mıyordum, ama İsrail'in O'nu tanıması için ben suyla vaftiz ederek geldim.” 32Yahya tanıklığını şöyle sürdürdü: “Ruh'un güvercin gibi gökten indiğini, O'nun üzerinde durduğunu gördüm. 33Ben O'nu tanı mıyordum. Ama suyla vaftiz etmek için beni gönderen, ‘Ruh'un kimin üzerine inip durduğunu görürsen, Kutsal Ruh'la vaftiz eden O'dur’ dedi. 34Ben de gördüm ve ‘Tanrı'nın Oğlu budur’ diye tanıklık ettim.” 35Ertesi gün Yahya yine öğrencilerinden ikisiyle birlikteydi. 36Oradan geçen İsa'ya bakarak, “İşte Tanrı Kuzusu!” dedi. 37Onun söylediklerini duyan iki öğrenci İsa'nın ardından gitti. 38İsa arkasına dönüp ardından geldiklerini görünce, “Ne arıyorsunuz?” diye sordu. Onlar da, “Rabbî, nerede oturuyorsun?” dediler. Rabbî, öğretmenim anlamına gelir. 39İsa, “Gelin, görün” dedi. Gidip O'nun nerede oturduğunu gördüler ve o gün O'nunla kaldılar. Saat dört sularıydı. 40Yahya'yı işitip İsa'nın ardından giden iki kişiden biri Simun Petrus'un kardeşi Andreas'tı. 41Andreas önce kendi kardeşi Simun'u bularak ona, “Biz Mesih'i bulduk” dedi. Mesih, meshedilmiş anlamına gelir. 42Andreas kardeşini İsa'ya götürdü. İsa ona baktı, “Sen Yuhanna'nın oğlu Simun'sun. Kefas diye çağrılacaksın” dedi. Kefas, kaya^v anlamına gelir. 43Ertesi gün İsa, Celile'ye gitmeye karar verdi. Filipus'u bulup ona, “Ardımdan gel” dedi. 44Filipus da Andreas ile Petrus'un kenti olan Beytsayda'dandı. 45Filipus, Natanel'i bularak ona, “Musa'nın Kutsal Yasa'da hakkında yazdığı, peygamberlerin de sözünü ettiği kişiyi, Yusuf oğlu Nasıralı İsa'yı bulduk” dedi. 46Natanel Filipus'a, “Nasıra'dan iyi bir şey çıkabilir mi?” diye sordu. Filipus, “Gel de gör” dedi. 47İsa, Natanel'in kendisine doğru geldiğini görünce onun için, “İşte, içinde hile olmayan gerçek bir İsraili!” dedi. 48Natanel, “Beni nereden tanıyorsun?” diye sordu. İsa, “Filipus çağır-

ⁱ“Tanrı'yla birlikteydi” ya da “Tanrı'daydı”.

ⁱⁱ“Alt edemedi” ya da “Anlamadı”.

ⁱⁱⁱ“İnsan” ya da “Beden”.

^{iv}“Yahudi yetkililer”: Grekçe “Yahudiler”. Yuhanna bu sözcüğü birçok yerde Yahudi yetkililer anlamında kullanıyor.

^v“Kaya”: Grekçe “Petros”.

madan önce seni incir ağacının altında gördüm” yanıtını verdi. ⁴⁹Natanel, “Rabbî, sen Tanrı’nın Oğlu’sun, sen İsrail’in Kralı’sın!” dedi. ⁵⁰İsa ona dedi ki, “Seni incir ağacının altında gördüğümü söylediğim için mi inanıyorsun? Bunlardan daha büyük şeyler göreceksin.” ⁵¹Sonra da, “Size doğrusunu söyleyeyim, göğün açıldığını, Tanrı meleklerinin İnsanoğlu üzerinde yükselip indiklerini göreceksiniz” dedi.

2Üçüncü gün Celile’nin Kana Köyü’nde bir düğün vardı. İsa’nın annesi de oradaydı. ²İsa’yla öğrencileri de düğüne çağırılmışlardı. ³Şarap tükenince annesi İsa’ya, “Şarapları kalmadı” dedi. ⁴İsa, “Anne ^{vi}, benden ne istiyorsun? Benim saatim daha gelmedi” dedi. ⁵Annesi hizmet edenlere, “Size ne derse onu yapın” dedi. ⁶Yahudiler’in geleneksel temizliği için oraya konmuş, her biri seksenle yüz yirmi litre ^{vii} alan altı taş küp vardı. ⁷İsa hizmet edenlere, “Küpleri suyla doldurun” dedi. Küpleri ağızlarına kadar doldurdular. ⁸Sonra hizmet edenlere, “Şimdi biraz alıp şölen başkalarına götürün” dedi. Onlar da götürdüler. ⁹Şölen başkanı, şaraba dönüşmüş suyu tattı. Bunun nereden geldiğini bilmiyordu, oysa suyu küpten alan hizmetkârlar biliyorlardı. Şölen başkanı güveyi çağırıp, “Herkes önce iyi şarabı, çok içildikten sonra da kötüsünü sunar” dedi, “Ama sen iyi şarabı şimdiye dek saklamışsın.” ¹⁰¹¹İsa bu ilk doğaüstü belirtisini Celile’nin Kana Köyü’nde gerçekleştirdi ve yüceliğini gösterdi. Öğrencileri de O’na iman ettiler. ¹²Bundan sonra İsa, annesi, kardeşleri ve öğrencileri Kefarnahum’a gidip orada birkaç gün kaldılar. ¹³Yahudiler’in Fısıh Bayramı yakındı. İsa da Yerusâlim’e gitti. ¹⁴Tapınağın avlusunda sığır, koyun ve güvercin satanları, orada oturmuş para bozanları gördü. ¹⁵İpten bir kamçı yaparak hepsini koyunlar ve sığırlarla birlikte tapınaktan kovdu, para bozanların paralarını döküp masalarını devirdi. ¹⁶Güvercin satanlara, “Bunları buradan kaldırım, Babam’ın evini pazar yerine çevirmeyin!” dedi. ¹⁷Öğrencileri, “Evin için gösterdiğim gayret beni yiyip bitirecek” diye yazılmış olan sözü hatırladılar. ¹⁸Yahudi yetkililer İsa’ya, “Bunları yaptığına göre, bize nasıl bir belirti göstereceksin?” diye sordular. ¹⁹İsa şu yanıtı verdi: “Bu tapınağı yıkın, üç günde onu yeniden kuracağım.” ²⁰Yahudi yetkililer, “Bu tapınak kırk altı yılda yapıldı, sen onu üç günde mi kuracaksın?” dediler. ²¹Ama İsa’nın sözünü ettiği tapınak kendi bedeniydi. ²²İsa ölümden dirilince öğrencileri bu sözü söylediğini hatırladılar, Kutsal Yazı’ya ve İsa’nın söylediği bu söze iman ettiler. ²³Fısıh Bayramı’nda İsa’nın Yerusâlim’de bulunduğu sırada gerçekleştirdiği belirtileri gören birçokları O’nun adına iman ettiler. ²⁴Ama İsa bütün insanların yüreğini bildiği için onlara güvenmiyordu. ²⁵İnsan hakkında kimse-nin O’na bir şey söylemesine gerek yoktu. Çünkü kendisi insanın içinden geçenleri biliyordu.

3Yahudiler’in Nikodim adlı bir önderi vardı. Ferisiler’den* olan bu adam bir gece İsa’ya gelerek, “Rabbî*, senin Tanrı’dan gelmiş bir öğretmen olduğunu biliyoruz. Çünkü Tanrı kendisiyle olmadıkça kimse senin yaptığın bu mucizeleri yapamaz” dedi. ²³İsa ona şu karşılığı verdi: “Sana doğrusunu söyleyeyim, bir kimse yeniden ^{viii} doğmadıkça Tanrı’nın Egemenliği’ni göremez.” ⁴Nikodim, “Yaşlanmış bir adam nasıl doğabilir? Annesinin rahmine ikinci kez girip doğabilir mi?” diye sordu. ⁵İsa şöyle yanıt verdi: “Sana doğrusunu söyleyeyim, bir kimse sudan ve Ruh’tan doğmadıkça Tanrı’nın Egemenliği’ne giremez. ⁶Bedenden doğan bedendir, Ruh’tan doğan ruhtur. ⁷Sana, ‘Yeniden doğmalısınız’ dediğime şaşma. ⁸Yel dilediği yerde eser; sesini iştirsin, ama nereden gelip nereye gittiğini bilemezsin. Ruh’tan doğan herkes böyledir.” ⁹Nikodim İsa’ya, “Bunlar nasıl olabilir?” diye sordu. ¹⁰İsa ona şöyle yanıt verdi: “Sen İsrail’in öğretmeni olduğun halde bunları anlamıyor musun? ¹¹Sana doğrusunu söyleyeyim, biz bildiğimizi söylüyoruz, gördüğümüze tanıklık ediyoruz. Sizler ise bizim tanıklığımızı kabul etmiyorsunuz. ¹²Sizlere yeryüzüyle ilgili şeyleri söylediğim zaman inanmazsanız, gökle ilgili şeyleri söylediğimde nasıl inanacaksınız? ¹³Gökten inmiş olan ^{ix} İnsanoğlu’ndan* başka hiç kimse göğe çıkmamıştır. ¹⁴Musa çölde yılanı nasıl yukarı kaldırdıysa, İnsanoğlu’nun da öylece yukarı kaldırılması gerekir. ¹⁵Öyle ki, O’na iman eden herkes sonsuz yaşama kavuşsun. ¹⁶“Çünkü Tanrı dünyayı o kadar çok sevdi ki, biricik Oğlu’nu verdi. Öyle ki, O’na iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın, hepsi sonsuz yaşama kavuşsun. ¹⁷Tanrı, Oğlu’nu dünyayı yargılamak için göndermedi, dünya O’nun aracılığıyla kurtulsun diye gönderdi. ¹⁸O’na iman eden yargılanmaz, iman etmeyen ise zaten yargılanmıştır. Çünkü Tanrı’nın biricik Oğlu’nun adına iman etmemiştir. ¹⁹Yargı da şudur: Dünyaya ışık geldi, ama insanlar ışık yerine karanlığı sevdiler. Çünkü yaptıkları işler kötüydü. ²⁰Kötülük yapan herkes ışıktan nefret eder ve yaptıkları açığa çıkmasın diye ışığa yaklaşmaz. ²¹Ama gerçeği uygulayan kişi yaptıklarını, Tanrı’ya dayanarak yaptığını göstermek için ışığa gelir.” ²²Bundan sonra İsa’yla öğrencileri Yahudiye diyarına gittiler. İsa onlarla birlikte orada bir süre kalarak vaftiz etti. ²³Yahya da Salim yakınındaki Aynon’da vaftiz ediyordu. Çünkü orada bol su vardı. İnsanlar gelip vaftiz oluyorlardı. ²⁴Yahya henüz hapse atılmamıştı. ²⁵O sıralarda Yahya’nın öğrencileriyle bir Yahudi arasında temizlenme konusunda bir tartışma çıktı. ²⁶Öğrencileri Yahya’ya gelerek, “Rabbî” dediler, “Şeria Irmağı’nın karşı yakasında birlikte olduğun ve kendisi için tanıklık ettiğin adam var ya, işte O vaftiz ediyor, herkes de O’na gidiyor.” ²⁷Yahya şöyle yanıt verdi: “İnsan, kendisine gökten verilmedikçe hiçbir şey alamaz. ²⁸Ben Mesih değilim, ama O’nun öncüsü olarak gönderildim’ dediğime siz kendiniz tanıklısınız. ²⁹Gelin kiminse, güvey odur. Ama güveyin

^{vi}“Anne”: Grekçe “Kadın”.

^{vii}“Seksensiz yüz yirmi litre”: Grekçe “İki üç metritis” (bkz. Birimler Cetveli).

^{viii}“Yeniden” ya da “Yukarıdan”.

^{ix}“Gökten inmiş olan”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Gökten inmiş ve gökte olan” diye geçer.

yanında duran ve onu dinleyen dostu onun sesini işitince çok sevinir. İşte benim sevincim böylece tamamlandı. ³⁰O büyümeli, bense küçülmeliyim.” ³¹Yukarıdan gelen, herkesten üstündür. Dünyadan olan dünyaya aittir ve dünyadan söz eder. Gökten gelen ise, herkesten üstündür. ³²Ne görmüş ne işitmişse ona tanıklık eder, ama tanıklığını kimse kabul etmez. ³³O’nun tanıklığını kabul eden, Tanrı’nın gerçek olduğuna mührünü basmıştır. ³⁴Tanrı’nın gönderdiği kişi Tanrı’nın sözlerini söyler. Çünkü Tanrı, Ruh’u ölçüyle vermez. ³⁵Baba Oğul’u sever; her şeyi O’na teslim etmiştir. ³⁶Oğul’a iman edenin sonsuz yaşamı vardır. Ama Oğul’un sözünü dinlemeyen yaşamı görmeyecektir. Tanrı’nın gazabı böylesinin üzerinde kalır.

4 Ferisiler, İsa’nın Yahya’dan daha çok öğrenci edinip vaftiz ettiğini duydular –aslında İsa’nın kendisi değil, öğrencileri vaftiz ediyorlardı– İsa bunu öğrenince Yahudiye’den ayrılıp yine Celile’ye gitti. ²³⁴Giderken Samiriye’den geçmesi gerekiyordu. ⁵Böylece Samiriye’nin Sihar denilen kentine geldi. Burası Yakup’un kendi oğlu Yusuf’a vermiş olduğu toprağın yakınındaydı. ⁶Yakup’un kuyusu da oradaydı. İsa, yolculuktan yorulmuş olduğu için kuyunun yanına oturmuştu. Saat on iki sularıydı. ⁷Samiriyeli bir kadın su çekmeye geldi. İsa ona, “Bana su ver, içeyim” dedi. ⁸İsa’nın öğrencileri yiyecek satın almak için kente gitmişlerdi. ⁹Samiriyeli kadın, “Sen Yahudi’sin, bense Samiriyeli bir kadının” dedi, “Nasıl olur da benden su istersin?” Çünkü Yahudiler’in Samiriyeliler’le ilişkileri yoktur. ¹⁰İsa kadına şu yanıtı verdi: “Eğer sen Tanrı’nın armağanını ve sana, ‘Bana su ver, içeyim’ diyenin kim olduğunu bilseydin, sen O’ndan dilerdin, O da sana yaşam suyunu verirdi.” ¹¹Kadın, “Efendim” dedi, “Su çekecek bir şeyin yok, kuyu da derin, yaşam suyunu nereden bulacaksın?” ¹²Sen, bu kuyuyu bize vermiş, kendisi, oğulları ve davalarını ondan içmiş olan atamız Yakup’tan daha mı büyüksün?” ¹³İsa şöyle yanıt verdi: “Bu sudan her içen yine susayacak. ¹⁴Oysa benim vereceğim sudan içen sonsuza dek susamaz. Benim vereceğim su, içende sonsuz yaşam için fışkıran bir pınar olacak.” ¹⁵Kadın, “Efendim” dedi, “Bu suyu bana ver. Böylece ne susayayım, ne de su çekmek için buraya kadar geleyim.” ¹⁶İsa, “Git, kocamı çağır ve buraya gel” dedi. ¹⁷Kadın, “Kocam yok” diye yanıtladı. İsa, “Kocam yok demekle doğruyu söyledin” dedi. ¹⁸“Beş kocaya vardın. Şimdi birlikte yaşadığım adam kocan değil. Doğruyu söyledin.” ¹⁹Kadın, “Efendim, anlıyorum, sen bir peygambersin” dedi. ²⁰“Atalarımız bu dağda tapındılar, ama sizler tapılması gereken yerin Yeruşalim’de olduğunu söylüyorsunuz.” ²¹İsa ona şöyle dedi: “Kadın, bana inan, öyle bir saat geliyor ki, Baba’ya ne bu dağda, ne de Yeruşalim’de tapınacaksınız! ²²Siz bilmediğinize tapıyorsunuz, biz bildiğimize tapıyoruz. Çünkü kurtuluş Yahudiler’denir. ²³Ama içtenlikle tapınanların Baba’ya ruhta ve gerçekte tapınacakları saat geliyor. İşte, o saat şimdidir. Baba da kendisine böyle tapınanları arıyor. ²⁴Tanrı ruhtur, O’na tapınanlar da ruh-

ta ve gerçekte tapınmalıydılar.” ²⁵Kadın İsa’ya, “Mesih denen meshedilmiş Olan’ın geleceğini biliyorum” dedi, “O gelince bize her şeyi bildirecek.” ²⁶İsa, “Seninle konuşan ben, O’yum” dedi. ²⁷Bu sırada İsa’nın öğrencileri geldiler. O’nun bir kadınla konuşmasına şaşılar. Bununla birlikte hiçbiri, “Ne istiyorsun?” ya da, “O kadınla neden konuşuyorsun?” demedi. ²⁸Sonra kadın su testisini bırakarak kente gitti ve halka şöyle dedi: “Gelin, yaptığım her şeyi bana söyleyen adamı görün. Acaba Mesih bu mudur?” ²⁹³⁰Halk da kentten çıkıp İsa’ya doğru gelmeye başladı. ³¹Bu arada öğrencileri O’na, “Rabbî*, yemek ye!” diye rica ediyorlardı. ³²Ama İsa, “Benim, sizin bilmediğiniz bir yiyeceğim var” dedi. ³³Öğrenciler birbirlerine, “Acaba biri O’na yiyecek mi getirdi?” diye sordular. ³⁴İsa, “Benim yemeğim, beni gönderenin isteğini yerine getirmek ve O’nun işini tamamlamaktır” dedi. ³⁵“Sizler, ‘Ekinleri biçmeye daha dört ay var’ demiyor musunuz? İşte, size söylüyorum, başınızı kaldırıp tarlalara bakın. Ekinler sararmış, biçilmeye hazır! ³⁶Eken ve biçen birlikte sevinirler diye, biçen kişi şimdiden ücretini alır ve sonsuz yaşam için ürün toplar. ³⁷‘Biri eker, başkası biçer’ sözü bu durumda doğrudur. ³⁸Ben sizi, emek vermediğiniz bir ürünü biçmeye gönderdim. Başkaları emek verdiler, siz ise onların emeğinden yararlandınız.” ³⁹O kentten birçok Samiriyeli, “Yaptığım her şeyi bana söyledi” diye tanıklık eden kadının sözü üzerine İsa’ya iman etti. ⁴⁰Samiriyeliler O’na gelip yanlarında kalması için rica ettiler. O da orada iki gün kaldı. ⁴¹O’nun sözü üzerine daha birçokları iman etti. ⁴²Bunlar kadına, “Bizim iman etmemizin nedeni artık senin sözlerin değil” diyorlardı. “Kendimiz işittik, O’nun gerçekten dünyanın Kurtarıcısı olduğunu biliyoruz.” ⁴³Bu iki günden sonra İsa oradan ayrılıp Celile’ye gitti. ⁴⁴İsa’nın kendisi, bir peygamberin kendi memleketinde saygı görmediğine tanıklık etmişti. ⁴⁵Celile’ye geldiği zaman Celileliler O’nu iyi karşıladılar. Çünkü onlar da bayram için gitmişler ve bayramda O’nun Yeruşalim’de yaptığı her şeyi görmüşlerdi. ⁴⁶İsa yine, suyu şaraba çevirdiği Celile’nin Kana Köyü’ne geldi. Orada saraya bağlı bir memur vardı. Oğlu Kefarnahum’da hastaydı. ⁴⁷Adam, İsa’nın Yahudiye’den Celile’ye geldiğini işitince yanına gitti, evine gelip ölmek üzere olan oğlunu iyileştirmesi için O’na yalvardı. ⁴⁸İsa adama, “Sizler belirtiler ve harikalar görmedikçe iman etmeyeceksiniz” dedi. ⁴⁹Saray memuru İsa’ya, “Efendim, çocuğum ölmeden yetiş!” dedi. ⁵⁰İsa, “Git, oğlun yaşayacak” dedi. Adam, İsa’nın söylediği söze iman ederek gitti. ⁵¹Daha yoldayken köleleri onu karşılayıp oğlunun yaşadığını bildirdiler. ⁵²Adam onlara, oğlunun iyileşmeye başladığı saati sordu. “Dün öğle üstü saat birde ateşi düştü” dediler. ⁵³Baba bunun, İsa’nın, “Oğlun yaşayacak” dediği saat olduğunu anladı. Kendisi ve bütün ev halkı iman etti. ⁵⁴İsa, bu ikinci belirtiyi de Yahudiye’den Celile’ye döndükten sonra gerçekleştirdi.

5 İsa bundan sonra Yahudiler’in bir bayramı nedeniyle Yeruşalim’e gitti. ²Yeruşalim’de Koyun Kapısı yanında,

İbranice'de* Beytesta denilen beş eyvanlı bir havuz vardır. ³Bu eyvanların altında kör, kötürüm, felçli hastalardan bir kalabalık yatar. ⁴⁵Orada otuz sekiz yıldır hasta olan bir adam vardı. ⁶İsa hasta yatan bu adamı görünce ve uzun zamandır bu durumda olduğunu anlayınca, "İyi olmak ister misin?" diye sordu. ⁷Hasta şöyle yanıt verdi: "Efendim, su çalkandığı zaman beni havuza indirecek kimsem yok, tam gireceğim an benden önce başkası giriyor." ⁸İsa ona, "Kalk, şilteni topla ve yürü" dedi. ⁹Adam o anda iyileşti. Şiltesini toplayıp yürümeye başladı. O gün Şabat Günü'ydü*. ¹⁰Bu yüzden Yahudi yetkililer iyileşen adama, "Bugün Şabat Günü" dediler, "Şilteni toplaman yasaktır." ¹¹Ama adam onlara şöyle yanıt verdi: "Beni iyileştiren kişi bana, 'Şilteni topla ve yürü' dedi." ¹²"Sana, 'Şilteni topla ve yürü' diyen adam kim?" diye sordular. ¹³İyileşen adam ise O'nun kim olduğunu bilmiyordu. Orası kalabalıktı, İsa da çekilip gitmişti. ¹⁴İsa daha sonra adamı tapınakta buldu. "Bak, iyi oldun. Artık günah işleme de başına daha kötü bir şey gelmesin" dedi. ¹⁵Adam gidip Yahudi yetkililere kendisini iyileştirenin İsa olduğunu bildirdi. ¹⁶Şabat Günü böyle şeyler yaptığı için İsa'ya zulmetmeye başladılar. ¹⁷Ama İsa onlara şu karşılığı verdi: "Babam hâlâ çalışmaktadır, ben de çalışıyorum." ¹⁸İşte bu nedenle Yahudi yetkililer O'nu öldürmek için daha çok gayret ettiler. Çünkü yalnız Şabat Günü düzenini bozmakla kalmamış, Tanrı'nın kendi Babası olduğunu söyleyerek kendisini Tanrı'ya eşit kılmıştı. ¹⁹İsa Yahudi yetkililere şöyle karşılık verdi: "Size doğrusunu söyleyeyim, Oğul, Baba'nın yaptıklarını görmedikçe kendiliğinden bir şey yapamaz. Baba ne yaparsa Oğul da aynı şeyi yapar. ²⁰Çünkü Baba Oğul'u sever ve yaptıklarının hepsini O'na gösterir. Şaşasınız diye O'na bunlardan daha büyük işler de gösterecektir. ²¹Baba nasıl ölüleri diriltip onlara yaşam veriyorsa, Oğul da dilediği kimselere yaşam verir. ²²Baba kimseyi yargılamaz, bütün yargılama işini Oğul'a vermiştir. ²³Öyle ki, herkes Baba'yı onurlandırdığı gibi Oğul'u onurlandırsın. Oğul'u onurlandırmayan, O'nu gönderen Baba'yı da onurlandırmaz. ²⁴"Size doğrusunu söyleyeyim, sözümü işitip beni gönderene iman edenin sonsuz yaşamı vardır. Böyle biri yargılanmaz, ölümden yaşama geçmiştir. ²⁵Size doğrusunu söyleyeyim, ölümlerin Tanrı Oğlu'nun sesini işitecekleri ve işitenlerin yaşayacakları saat geliyor, geldi bile. ²⁶Çünkü Baba, kendisinde yaşam olduğu gibi, Oğul'a da kendisinde yaşam olma özelliğini verdi. ²⁷O'na yargılama yetkisini de verdi. Çünkü O İnsanoglu'dur*. ²⁸Buna şaşmayın. Mezarda olanların hepsinin O'nun sesini işitecekleri saat geliyor. ²⁹Ve onlar mezarlarından çıkacaklar. İyilik yapmış olanlar yaşamak, kötülük yapmış olanlar yargılanmak üzere dirilecekler." ³⁰"Ben kendiliğimden hiçbir şey yapamam. İşittiğim gibi yargılarım ve benim yargım adildir. Çünkü amacım kendi istediğimi

değil, beni gönderenin istediğini yapmaktır. ³¹Eğer kendim için ben tanıklık edersem, tanıklığım geçerli olmaz. ³²Ama benim için tanıklık eden başka biri vardır. O'nun benim için ettiği tanıklığın geçerli olduğunu bilirim. ³³Siz Yahya'ya adamlar gönderdiniz, o da gerçeğe tanıklık etti. ³⁴İnsanın tanıklığını kabul ettiğim için değil, kurtulmanız için bunları söylüyorum. ³⁵Yahya, yanan ve ışık saçan bir çiraydı. Sizler onun ışığında bir süre için coşmak istediniz. ³⁶Ama benim, Yahya'nınkinden daha büyük bir tanıklığım var. Tamamlamam için Baba'nın bana verdiği işler, şu yaptığım işler, beni Baba'nın gönderdiğine tanıklık ediyor. ³⁷Beni gönderen Baba da benim için tanıklık etmiştir. Siz hiçbir zaman ne O'nun sesini işittiniz, ne de suretini gördünüz. ³⁸O'nun sözü sizde yaşamıyor. Çünkü O'nun gönderdiği kişiye iman etmiyorsunuz. ³⁹Kutsal Yazı-lar'ı araştırıyorsunuz. Çünkü bunlar aracılığıyla sonsuz yaşama sahip olduğunuzu sanıyorsunuz. Bana tanıklık eden de bu yazılardır! ⁴⁰Öyleyken siz, yaşama kavuşmak için bana gelmek istemiyorsunuz. ⁴¹"İnsanlardan övgü kabul etmiyorum. ⁴²Ama ben sizi bilirim, içinizde Tanrı sevgisi yoktur. ⁴³Ben Babam'ın adına geldim, ama beni kabul etmiyorsunuz. Oysa başka birisi kendi adına gelirse, onu kabul edeceksiniz. ⁴⁴Birbirinizden övgüler kabul ediyor, ama tek olan Tanrı'nın övgüsünü kazanmaya çalışmıyorsunuz. Bu durumda nasıl iman edebilirsiniz? ⁴⁵Baba'nın önünde sizi suçlayacağımı sanmayın. Sizi suçlayan, umut bağladığınız Musa'dır. ⁴⁶Musa'ya iman etmiş olsaydınız, bana da iman ederdiniz. Çünkü o benim hakkımda yazmıştır. ⁴⁷Ama onun yazılarına iman etmezseniz, benim sözlerime nasıl iman edeceksiniz?"

6Bundan sonra İsa, Celile -Taberiye- Gölü'nün karşı yakasına geçti. ²Ardından büyük bir kalabalık gidiyordu. Çünkü hastalar üzerinde yaptığı mucizeleri görmüşlerdi. ³İsa dağa çıkıp orada öğrencileriyle birlikte oturdu. ⁴Yahudiler'in Fısıh Bayramı yakındı. ⁵İsa başını kaldırıp büyük bir kalabalığın kendisine doğru geldiğini görünce Filipus'a, "Bunları doyurmak için nereden ekmek alalım?" diye sordu. ⁶Bu sözü onu denemek için söyledi, aslında kendisi ne yapacağını biliyordu. ⁷Filipus O'na şu yanıtı verdi: "Her birinin bir lokma yiyebilmesi için iki yüz dinarlık ekmek bile yetmez." ⁸Öğrencilerinden biri, Simun Petrus'un kardeşi Andreas, İsa'ya dedi ki, "Burada beş arpa ekmeğiyle iki balığı olan bir çocuk var. Ama bu kadar adam için bunlar nedir ki?" ⁹İsa, "Halkı yere oturtun" dedi. Orası çayırlyktı. Böylece halk yere oturdu. Yaklaşık beş bin erkek vardı. ¹¹İsa ekmekleri aldı, şükrettikten sonra oturanlara dağıttı. Balıklardan da istedikleri kadar verdi. ¹²Herkes doyunca İsa öğrencilerine, "Artakalan parçaları toplayın, hiçbir şey zıyan olmasın" dedi. ¹³Onlar da topladılar. Yedikleri beş arpa ekmeğinden artakalan parçalarla on iki sepet doldurdular. ¹⁴Halk, İsa'nın yaptığı mucizeyi görünce, "Gerçekten dünyaya gelecek olan peygamber budur" dedi. ¹⁵İsa onların gelip kendisini kral yapmak üzere zorla götürceklerini

*Birçok Grekçe elyazmasında ayet şöyle devam eder: "Havuzun çalkanmasını beklerlerdi. Çünkü Rab'bin bir meleği zaman zaman havuzun içine iner, suyu çalkardı. Suyun çalkanmasından sonra havuza ilk giren, tutulduğu herhangi bir hastalıktan kurtulurdu."

bildiğinden tek başına yine dağa çekildi. ¹⁶Akşam olunca öğrencileri göle indiler. ¹⁷Bir tekneye binerek gölün karşı yakasındaki Kefarnahum'a doğru yol aldılar. Karanlık başlamış, İsa henüz yanlarına gelmemişti. ¹⁸Güçlü bir rüzgar estiğinden göl kabarmaya başladı. ¹⁹Öğrenciler beş kilometre kadar ^{xi} kürek çektikten sonra, İsa'nın gölün üstünde yürüyerek tekneye yaklaştığını görünce korktular. ²⁰Ama İsa, "Korkmayın, benim!" dedi. ²¹Bunun üzerine O'nu tekneye almak istediler. O anda tekne gidecekleri kıyıya ulaştı. ²²Ertesi gün, gölün karşı yakasında kalan halk, önceden orada sadece bir tekne bulunduğunu, İsa'nın kendi öğrencileriyle birlikte bu tekneye binmediğini, öğrencilerinin yalnız gittiklerini anladı. ²³Rab'bin şükretmesinden sonra halkın ekmeğe yediği yerin yakınına Taberiye'den başka tekneler geldi. ²⁴Halk, İsa'nın ve öğrencilerinin orada olmadığını görünce teknelere binerek Kefarnahum'a, İsa'yı aramaya gitti. ²⁵O'nu gölün karşı yakasında buldukları zaman, "Rabbî*, buraya ne zaman geldin?" diye sordular. ²⁶İsa şöyle yanıt verdi: "Size doğrusunu söyleyeyim, doğüstü belirtiler gördüğünüz için değil, ekmeğelden yiyip doyduğunuz için beni arıyorsunuz. ²⁷Geçici yiyecek için değil, sonsuz yaşam boyunca kalıcı yiyecek için çalışın. Bunu size İnsanoglu verecek. Çünkü Baba Tanrı O'na bu onayı vermiştir ^{xii}." ²⁸Onlar da şunu sordular: "Tanrı'nın istediği işleri yapmak için ne yapmalıyız?" ²⁹İsa, "Tanrı'nın işi O'nun gönderdiği kişiye iman etmenizdir" diye yanıt verdi. ³⁰Bunun üzerine, "Görüp sana iman etmemiz için nasıl bir belirti gerçekleştireceksin? Ne yapacaksın?" dediler. ³¹"Atalarımız çölde man yediler. Yazılmış olduğu gibi, 'Yemeleri için onlara gökten ekmeğe verdi.'" ³²İsa onlara dedi ki, "Size doğrusunu söyleyeyim, gökten ekmeği size Musa vermedi, gökten size gerçek ekmeği Babam verir. ³³Çünkü Tanrı'nın ekmeği, gökten inen ve dünyaya yaşam verendir." ³⁴Onlar da, "Efendimiz, bizlere her zaman bu ekmeği ver!" dediler. ³⁵İsa, "Yaşam ekmeği Ben'im. Bana gelen asla acıkmaz, bana iman eden hiçbir zaman susamaz" dedi. ³⁶"Ama ben size dedim ki, 'Beni gördünüz, yine de iman etmiyorsunuz.' ³⁷Baba'nın bana verdiklerinin hepsi bana gelecek ve bana geleni asla kovmam. ³⁸Çünkü kendi isteğimi değil, beni gönderenin isteğini yerine getirmek için gökten indim. ³⁹Beni gönderenin isteği, bana verdiklerinden hiçbirini yitirmemem, son gün hepsini diriltmemdir. ⁴⁰Çünkü Babam'ın isteği, Oğul'u gören ve O'na iman eden herkesin sonsuz yaşama kavuşmasıdır. Ben de böylelerini son günde dirilteceğim." ⁴¹"Gökten inmiş olan ekmeğe Ben'im" dediği için Yahudiler O'na karşı söylenmeye başladılar. ⁴²"Yusuf oğlu İsa değil mi bu?" diyorlardı. "Annesini de, babasını da tanıyoruz. Şimdi nasıl oluyor da, 'Gökten indim' diyor?" ⁴³İsa, "Aranızda söylenmeyin" dedi. ⁴⁴"Beni gönderen Baba bir kimseyi bana çekmedikçe, o kimse bana gelemez. Bana geleni de son günde dirilteceğim. ⁴⁵Peygamberlerin

yazdığı gibi, 'Tanrı onların hepsine kendi yollarını öğretecektir. Baba'yı işiten ve O'ndan öğrenen herkes bana gelir. ⁴⁶Bu, bir kimsenin Baba'yı gördüğü anlamına gelmez. Baba'yı sadece Tanrı'dan gelen görmüştür. ⁴⁷Size doğrusunu söyleyeyim, iman edenin sonsuz yaşamı vardır. ⁴⁸Yaşam ekmeği Ben'im. ⁴⁹Atalarımız çölde man yediler, yine de öldüler. ⁵⁰Gökten inen öyle bir ekmeğe var ki, ondan yiyen ölmeyecek. ⁵¹Gökten inmiş olan diri ekmeğe Ben'im. Bu ekmeğelden yiyen sonsuza dek yaşayacak. Dünyanın yaşamı uğruna vereceğim ekmeğe de benim bedenimdir." ⁵²Bunun üzerine Yahudiler, "Bu adam yememiz için bedenini bize nasıl verebilir?" diyerek birbirleriyle çekişmeye başladılar. ⁵³İsa onlara şöyle dedi: "Size doğrusunu söyleyeyim, İnsanoglu'nun bedenini yiyip kanını içmedikçe, sizde yaşam olmaz. ⁵⁴Bedenimi yiyenin, kanımı içenin sonsuz yaşamı vardır ve ben onu son günde dirilteceğim. ⁵⁵Çünkü bedenim gerçek yiyecek, kanım gerçek içecektir. ⁵⁶Bedenimi yiyip kanımı içen bende yaşar, ben de onda. ⁵⁷Yaşayan Baba beni gönderdiği ve ben Baba'nın aracılığıyla yaşadığım gibi, bedenimi yiyen de benim aracılığım ile yaşayacak. ⁵⁸İşte gökten inmiş olan ekmeğe budur. Atalarımızın yedikleri man gibi değildir. Atalarımız öldüler. Oysa bu ekmeği yiyen sonsuza dek yaşar." ⁵⁹İsa bu sözleri Kefarnahum'da havrada öğretirken söyledi. ⁶⁰Öğrencilerinin birçoğu bunu işitince, "Bu söz çok çetin, kim kabul edebilir?" dediler. ⁶¹Öğrencilerinin buna karşı söylendiğini anlayan İsa, "Bu sizi şaşırtıyor mu?" dedi. ⁶²"Ya İnsanoglu'nun* önceden bulunduğu yere yükseldiğini görürseniz...? ⁶³Yaşam veren Ruh'tur. Beden bir yarar sağlamaz. Sizlere söylediğim sözler ruhtur, yaşamdır. ⁶⁴Yine de aranızda iman etmeyenler var." İsa iman etmeyenlerin ve kendisine ihanet edecek kişinin kim olduğunu baştan beri biliyordu. ⁶⁵"Sizlere, 'Baba'nın bana yöneltmediği hiç kimse bana gelemez' ^{xiii} dememin nedeni budur" dedi. ⁶⁶Bunun üzerine öğrencilerinin birçoğu geri döndüler, artık O'nunla dolaşmaz oldular. ⁶⁷İsa o zaman Onikiler'e*, "Siz de mi ayrılmak istiyorsunuz?" diye sordu. ⁶⁸Simun Petrus şu yanıtı verdi: "Rab, biz kime gidelim? Sonsuz yaşamın sözleri sendedir. ⁶⁹İman ediyor ve biliyoruz ki, sen Tanrı'nın Kutsalı'sın." ⁷⁰İsa onlara şu karşılığı verdi: "Siz Onikiler'i seçen ben değil miyim? Buna karşın içinizden biri iblistir." ⁷¹Simun İskariot'un oğlu Yahuda'dan söz ediyordu. Çünkü Yahuda Onikiler'den biri olduğu halde İsa'ya ihanet edecekti.

7 Bundan sonra İsa Celile'de dolaşmaya başladı. Yahudi yetkililer O'nu öldürmeyi amaçladıkları için Yahudiye'de dolaşmak istemiyordu. ²Yahudiler'in Çardak Bayramı yaklaşmıştı. ³Bu nedenle İsa'nın kardeşleri O'na, "Buradan ayrıl, Yahudiye'ye git" dediler, "Öğrencilerin de yaptığın işleri görsünler. ⁴Çünkü kendini açıkça tanıtmak isteyen bir kimse yaptıklarını gizlemez. Mademki bu şeyleri yapıyorsun, kendini dünyaya göster!" ⁵Kardeşleri bile O'na iman

^{xi}"Beş kilometre kadar": Grekçe "Yirmi beş ile otuz stadion" (bkz. Birimler Cetveli).

^{xii}"Bu onayı vermiştir" ya da "Mühür basmıştır".

^{xiii}"Baba'nın bana yöneltmediği hiç kimse bana gelemez": Grekçe "Kendisine Baba'dan verilmedikçe hiç kimse bana gelemez".

etmiyorlardı. ⁶İsa onlara, “Benim zamanım daha gelmedi” dedi, “Oysa sizin için zaman hep uygundur. ⁷Dünya sizden nefret edemez, ama benden nefret ediyor. Çünkü yaptıklarının kötü olduğuna tanıklık ediyorum. ⁸Siz bu bayramı kutlamaya gidin. Ben şimdilik gitmeyeceğim. Çünkü benim zamanım daha dolmadı.” ⁹İsa bu sözleri söyleyip Celile’de kaldı. ¹⁰Ne var ki, kardeşleri bayramı kutlamaya gidince, kendisi de gitti. Ancak açıktan açığa değil, gizlice gitti. ¹¹Yahudi yetkililer O’nu bayram sırasında arıyor, “O nerede?” diye soruyorlardı. ¹²Kalabalık arasında O’nunla ilgili bir sürü laf fısıldanıyordu. Bazıları, “İyi adamdır”, bazıları da, “Hayır, tam tersine, halkı saptırıyor” diyorlardı. ¹³Bununla birlikte yetkililerden korktukları için, hiç kimse O’ndan açıkça söz etmiyordu. ¹⁴Bayramın yarısı geçmişti. İsa tapınağa gidip öğretmeye başladı. ¹⁵Yahudiler şaşkınlara uğradılar. “Bu adam hiç öğrenim görmediği halde, nasıl bu kadar bilgili olabilir ^{xiv}?” dediler. ¹⁶İsa onlara, “Benim öğretim benim değil, beni gönderenindir” diye karşılık verdi. ¹⁷“Eğer bir kimse Tanrı’nın isteğini yerine getirmek istiyorsa, bu öğretinin Tanrı’dan mı olduğunu, yoksa kendiliğinden mi konuştuğunu bilecektir. ¹⁸Kendiliğinden konuşan kendini yüceltmek ister, ama kendisini göndereni yüceltmek isteyen doğrudur ve O’nda haksızlık yoktur. ¹⁹Musa size Kutsal Yasa’yı vermedi mi? Yine de hiçbiriniz Yasa’yı yerine getirmiyor. Neden beni öldürmek istiyorsunuz?” ²⁰Kalabalık, “Cin çarpmış seni!” dedi. “Seni öldürmek isteyen kim?” ²¹İsa, “Ben bir mucize ^{xv} yaptım, hepimiz şaşkına döndünüz” diye yanıt verdi. ²²“Musa size sünneti buyurduğu için –aslında bu, Musa’dan değil, atalarınızdan kalmadır– Şabat Günü birini sünnet edersiniz. ²³Musa’nın Yasası bozulmasın diye Şabat Günü biri sünnet ediliyor da, Şabat Günü bir adamı tamamen iyileştirdim diye bana neden kıızıyorsunuz? ²⁴Dış görünüme göre yargılamayın, yargımız adil olsun.” ²⁵Yerusalimliler’in bazıları, “Öldürmek istedikleri adam bu değil mi?” diyorlardı. ²⁶“Bakın, açıkça konuşuyor, O’na bir şey demiyorlar. Yoksa önderler O’nun Mesih olduğunu gerçekten kabul ettiler mi? ²⁷Ama biz bu adamın nereden geldiğini biliyoruz. Oysa Mesih geldiği zaman O’nun nereden geldiğini kimse bilmeyecek.” ²⁸O sırada tapınakta öğreten İsa yüksek sesle şöyle dedi: “Hem beni tanıyorsunuz, hem de nereden olduğumu biliyorsunuz! Ben kendiliğinden gelmedim. Beni gönderen gerçektir. O’nu siz tanıyorsunuz. ²⁹Ben O’nu tanırım. Çünkü ben O’ndanım, beni O gönderdi.” ³⁰Bunun üzerine O’nu yakalamak istediler, ama kimse O’na el sürmedi. Çünkü O’nun saati henüz gelmemişti. ³¹Halktan birçok kişi ise O’na iman etti. “Mesih gelince, bunun yaptıklarından daha mı çok mucize yapacak?” diyorlardı. ³²Ferisiler halkın İsa hakkında böyle fısıldaştığını duydular. Başkâhinler ve Ferisiler O’nu yakalamak için görevliler gönderdiler. ³³İsa, “Kısa bir süre daha sizinleyim” dedi, “Sonra beni

gönderene gideceğim. ³⁴Beni arayacaksınız ama bulamayacaksınız. Ve benim bulunduğum yere siz gelemezsiniz.” ³⁵Bunun üzerine Yahudiler birbirlerine, “Bu adam nereye gidecek de biz O’nu bulamayacağız?” dediler. “Yoksa Grekler arasında dağılmış olanlara gidip Grekler’e mi öğretecek?” ³⁶Beni arayacaksınız ama bulamayacaksınız. Ve benim bulunduğum yere siz gelemezsiniz’ diyor. Ne demek istiyor?” ³⁷Bayramın son ve en önemli günü İsa ayağa kalktı, yüksek sesle şöyle dedi: “Bir kimse susamışsa bana gelsin, içsin. ³⁸Kutsal Yazı’da dendiği gibi, bana iman edenin ‘içinden diri su ırmakları akacaktır.’” ³⁹Bunu, kendisine iman edenlerin alacağı Ruh’la ilgili olarak söylüyordu. Ruh henüz verilmemişti. Çünkü İsa henüz yüceltilmemişti. ⁴⁰Halktan bazıları bu sözleri işitince, “Gerçekten beklediğimiz peygamber budur” dediler. ⁴¹Bazıları da, “Bu Mesih’tir” diyorlardı. Başkaları ise, “Olamaz! Mesih Celile’den mi gelecek?” dediler. ⁴²“Kutsal Yazı’da, ‘Mesih, Davut’un soyundan, Davut’un yaşadığı Beytlehem Kenti’nden gelecek’ denmemiş midir?” ⁴³Böylece İsa’dan dolayı halk arasında ayrılık doğdu. ⁴⁴Bazıları O’nu yakalamak istedilerse de, kimse O’na el sürmedi. ⁴⁵Görevliler geri dönünce, başkâhinlerle Ferisiler, “Niçin O’nu getirmediniz?” diye sordular. ⁴⁶Görevliler, “Hiç kimse hiçbir zaman bu adamın konuştuğu gibi konuşmamıştır” karşılığını verdiler. ⁴⁷Ferisiler, “Yoksa siz de mi aldandınız?” dediler. ⁴⁸“Önderlerden ya da Ferisiler’den O’na iman eden oldu mu hiç? ⁴⁹Kutsal Yasa’yı bilmeyen bu halk lanetlidir.” ⁵⁰İçlerinden biri, daha önce İsa’ya gelen Nikodim, onlara şöyle dedi: “Yasamıza göre, bir adamı dinlemeden, ne yaptığını öğrenmeden onu yargılamak doğru mu?” ⁵¹⁵²Ona, “Yoksa sen de mi Celile’densin?” diye karşılık verdiler. “Araştır, bak, Celile’den peygamber çıkmaz.” ⁵³Bundan sonra herkes evine gitti.

İsa ise Zeytin Dağı’na gitti. ²Ertesi sabah erkenden yine tapınağa döndü. Bütün halk O’nun yanına geliyordu. O da oturup onlara öğretmeye başladı. ³Din bilginleri ve Ferisiler, zina ederken yakalanmış bir kadın getirdiler. Kadını orta yere çıkararak İsa’ya, “Öğretmen, bu kadın tam zina ederken yakalandı” dediler. ⁴“Musa, Yasa’da bize böyle kadınların taşlanması buyurdu, sen ne dersin?” ⁵Bunları İsa’yı denemek amacıyla söylüyorlardı; O’nu suçlayabilmek için bir neden arıyorlardı. İsa eğilmiş, parmağıyla toprağa yazı yazıyordu. ⁶Durmadan aynı soruyu sormaları üzerine doğruldu ve, “İçinizde kim günahsızsa, ilk taşı o atsin!” dedi. ⁷Sonra yine eğildi, toprağa yazmaya başladı. ⁸Bunu işittikleri zaman, başta yaşlılar olmak üzere, birer birer dışarı çıkıp İsa’yı yalnız bıraktılar. Kadın ise orta yerde duruyordu. ⁹İsa doğrulup ona, “Kadın, nerede onlar? Hiçbiri seni yargılamadı mı?” diye sordu. ¹⁰Kadın, “Hiçbiri, Efendim” dedi. İsa, “Ben de seni yargılamıyorum” dedi. “Git, artık bundan sonra günah işleme!” ^{xvi} ¹²İsa yine halka seslenip şöyle dedi: “Ben dünyanın ışığıyım. Benim ardımdan gelen, asla karanlıkta yürümez, yaşam ışığına sa-

^{xiv}“Nasıl bu kadar bilgili olabilir?” ya da “Kutsal Yazılar’ı nasıl biliyor?”

^{xv}“Mucize”: Grekçe “İş” (bkz. Yu.5:1-16).

^{xvi}Birçok Grekçe elyazmasında 7:53-8:11 ayetleri yoktur.

hip olur.”¹³Ferisiler, “Sen kendin için tanıklık ediyorsun, tanıklığın geçerli değil” dediler.¹⁴İsa onlara şu karşılığı verdi: “Kendim için tanıklık etsem bile tanıklığım geçerlidir. Çünkü nereden geldiğimi ve nereye gideceğimi biliyorum. Oysa siz nereden geldiğimi, nereye gideceğimi bilmiyorsunuz.”¹⁵Siz insan gözüyle yargılıyorsunuz. Ben kimseyi yargılamam.¹⁶Yargılasam bile benim yargım doğrudur. Çünkü ben yalnız değilim, ben ve beni gönderen Baba, birlikte yargılarız.¹⁷Yasanızda da, ‘İki kişinin tanıklığı geçerlidir’ diye yazılmıştır.¹⁸Kendim için tanıklık eden bir ben varım, bir de beni gönderen Baba benim için tanıklık ediyor.”¹⁹O zaman O’na, “Baban nerede?” diye sordular. İsa şu karşılığı verdi: “Siz ne beni tanırırsınız, ne de Babam’ı. Beni tansaydınız, Babam’ı da tanırdınız.”²⁰İsa bu sözleri tapınakta öğretirken, bağış toplanan yerde söyledi. Kimse O’nu yakalamadı. Çünkü saati henüz gelmemişti.²¹İsa yine onlara, “Ben gidiyorum. Beni arayacaksınız ve günahınızın içinde öleceksiniz. Benim gideceğim yere siz gelemezsiniz” dedi.²²Yahudi yetkililer, “Yoksa kendini mi öldürecek?” dediler. “Çünkü, ‘Benim gideceğim yere siz gelemezsiniz’ diyor.”²³İsa onlara, “Siz aşağıdansınız, ben yukarıdanım” dedi. “Siz bu dünyadansınız, ben bu dünyadan değilim.”²⁴İşte bu nedenle size, ‘Günahlarınızın içinde öleceksiniz’ dedim. Benim O olduğuma^{xvii} iman etmezseniz, günahlarınızın içinde öleceksiniz.”²⁵O’na, “Sen kimsin?” diye sordular. İsa, “Başlangıçtan beri size ne söyledimse, O’yum” dedi.²⁶“Sizinle ilgili söyleyecek ve sizleri yargılayacak çok şeyim var. Beni gönderen gerçektir. Ben O’ndan işittiklerimi dünyaya bildiriyorum.”²⁷İsa’nın kendilerine Baba’dan söz ettiğini anlamadılar.²⁸Bu nedenle İsa şöyle dedi: “İnsanoğlu’nu* yukarı kaldırdığımız zaman benim O olduğumu, kendiliğimden hiçbir şey yapmadığımı, ama tıpkı Baba’nın bana öğrettiği gibi konuştuğumu anlayacaksınız.”²⁹Beni gönderen benimledir, O beni yalnız bırakmadı. Çünkü ben her zaman O’nu hoşnut edeni yaparım.”³⁰Bu sözler üzerine birçokları O’na iman etti.³¹İsa kendisine iman etmiş olan Yahudiler’e, “Eğer benim sözüme bağlı kalırsanız, gerçekten öğrencilerim olursunuz. Gerçeği bileceksiniz ve gerçek sizi özgür kılacak” dedi.³²³³“Biz İbrahim’in soyundanız” diye karşılık verdiler, “Hiçbir zaman kimseye kölelik etmedik. Nasıl oluyor da sen, ‘Özgür olacaksınız’ diyorsun?”³⁴İsa, “Size doğrusunu söyleyeyim, günah işleyen herkes günahın kölesidir” dedi.³⁵“Köle ev halkının sürekli bir üyesi değildir, ama oğul sürekli üyesidir.”³⁶Bunun için, Oğul sizi özgür kılsa, gerçekten özgür olursunuz.³⁷İbrahim’in soyundan olduğunuzu biliyorum. Yine de beni öldürmek istiyorsunuz. Çünkü yüreğinizde sözüme yer vermiyorsunuz.³⁸Ben Babam’ın yanında gördüklerimi söylüyorum, siz de babanızdan işittiklerinizi yapıyorsunuz.”³⁹“Bizim babamız İbrahim’dir” diye karşılık verdiler. İsa, “İbrahim’in çocukları olsaydınız, İbrahim’in yaptıklarını yapardınız” dedi.⁴⁰“Ama şimdi beni –Tanrı’dan işittiği

^{xvii}“Benim O olduğuma”: Grekçe “Ben olduğuma” (bkz. Çık.3:14). Aym ifade 28. ve 58. ayetlerde de geçer.

gerçeği sizlere bildireni– öldürmek istiyorsunuz. İbrahim bunu yapmadı.⁴¹Siz babanızın yaptıklarını yapıyorsunuz.”⁴²İsa, “Tanrı Babanız olsaydı, beni severdiniz” dedi. “Çünkü ben Tanrı’dan çıkıp geldim. Kendiliğimden gelmedim, beni O gönderdi.”⁴³Söylediklerimi neden anlamıyorsunuz? Benim sözüme dinlemeye dayanamıyorsunuz da ondan.⁴⁴Siz babanız İblis’tensiniz ve babanızın arzularını yerine getirmek istiyorsunuz. O başlangıçtan beri katildi. Gerçeğe bağlı kalmadı. Çünkü onda gerçek yoktur. Yalan söylemesi doğaldır^{xviii}. Çünkü o yalancıdır ve yalanın babasıdır.⁴⁵Ama ben gerçeği söylüyorum. İşte bunun için bana iman etmiyorsunuz.⁴⁶Hanginiz bana günahlı olduğumu kanıtlayabilir? Gerçeği söylüyorsam, niçin bana iman etmiyorsunuz?⁴⁷Tanrı’dan olan, Tanrı’nın sözlerini dinler. İşte siz Tanrı’dan olmadığınız için dinlemiyorsunuz.”⁴⁸Yahudiler O’na şu karşılığı verdiler: “‘Sen, cin çarpmış bir Samiriyeli’sin*’ demekte haklı değil miyiz?”⁴⁹İsa, “Beni cin çarpmadı” dedi. “Ben Babam’ı onurlandırıyorum, ama siz beni aşağılıyorsunuz.”⁵⁰Ben kendimi yüceltmek istemiyorum, ama bunu isteyen ve yargılayan biri vardır.⁵¹Size doğrusunu söyleyeyim, bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla görmeyecektir.”⁵²Yahudiler, “Seni cin çarptığını şimdi anlıyoruz” dediler. “İbrahim öldü, peygamberler de öldü. Oysa sen, ‘Bir kimse sözüme uyarsa, ölümü asla tatmayacaktır’ diyorsun.”⁵³Yoksa sen babamız İbrahim’den üstün müsün? O öldü, peygamberler de öldü. Sen kendini kim sanıyorsun?”⁵⁴İsa şu karşılığı verdi: “Eğer ben kendimi yüceltirsem, yüceliğim hiçtir. Beni yücelten, ‘Tanrımız’ diye çağırdığınız Babam’dır.”⁵⁵Siz O’nu tanıyorsunuz, ama ben tanıyorum. O’nu tanımadığımı söylersem, sizin gibi yalancı olurum. Ama ben O’nu tanıyor ve sözüne uyuyorum.”⁵⁶Babanız İbrahim günümü göreceği için sevinçle coşmuştu. Gördü ve sevindi.”⁵⁷Yahudiler, “Sen daha elli yaşında bile değilsin. İbrahim’i de mi gördün?” dediler.⁵⁸İsa, “Size doğrusunu söyleyeyim, İbrahim doğmadan önce ben varım” dedi.⁵⁹O zaman İsa’yı taşlamak için yerden taş aldılar, ama O gizlenip tapınaktan çıktı.

9İsa yolda giderken doğuştan kör bir adam gördü.²Öğrencileri İsa’ya, “Rabbî*, kim günah işledi de bu adam kör doğdu? Kendisi mi, yoksa annesi babası mı?” diye sordular.³İsa şu yanıtı verdi: “Ne kendisi, ne de annesi babası günah işledi. Tanrı’nın işleri onun yaşamında görülsün diye kör doğdu.”⁴Beni gönderenin işlerini vakit daha gündüzken yapmalıyız. Gece geliyor, o zaman kimse çalışamaz.⁵Dünyada olduğum sürece dünyanın ışığı Ben’im.”⁶Bu sözleri söyledikten sonra yere tükürdü, tükürükle çamur yaptı ve çamuru adamın gözlerine sürdü.⁷Adama, “Git, Şiloah Havuzu’nda yıkan” dedi. Şiloah, gönderilmiş anlamına gelir. Adam gidip yıkandı, gözleri açılmış olarak döndü.⁸Komşuları ve onu daha önce dilenirken görenler, “Oturup dilenen adam

^{xviii}“Yalan söylemesi doğaldır”: Grekçe “Yalan söylediği zaman kendininkilerden söyler”.

değil mi bu?” dediler. ⁹Kimi, “Evet, odur” dedi, kimi de “Hayır, ama ona benziyor” dedi. Kendisi ise, “Ben oyum” dedi. ¹⁰“Öyleyse, gözlerin nasıl açıldı?” diye sordular. ¹¹O da şöyle yanıt verdi: “İsa adındaki adam çamur yapıp gözlerime sürdü ve bana, ‘Şiloah’a git, yıkan’ dedi. Ben de gidip yıkandım ve gözlerim açıldı.” ¹²Ona, “Nerede O?” diye sordular. “Bilmiyorum” dedi. ¹³Eskiden kör olan adamı Ferisiler’in* yanına götürdüler. ¹⁴İsa’nın çamur yapıp adamın gözlerini açtığı gün Şabat Günü’ydü*. ¹⁵Bu nedenle Ferisiler de adama gözlerinin nasıl açıldığını sordular. O da, “İsa gözlerime çamur sürdü, yıkandım ve şimdi görüyorum” dedi. ¹⁶Bunun üzerine Ferisiler’in bazıları, “Bu adam Tanrı’dan değildir” dediler. “Çünkü Şabat Günü’nü tutmuyor.” Ama başkaları, “Günahkâr bir adam nasıl bu tür belirtiler gerçekleştirebilir?” dediler. Böylece aralarında ayrılık doğdu. ¹⁷Eskiden kör olan adama yine sordular: “Senin gözlerini açtığına göre, O’nun hakkında sen ne diyorsun?” Adam, “O bir peygamberdir” dedi. ¹⁸Yahudi yetkililer, gözleri açılan adamın annesiyle babasını çağırılmadan onun daha önce kör olduğuna ve gözlerinin açıldığına inanmadılar. ¹⁹Onlara, “Kör doğdu dediğiniz oğlunuz bu mu? Peki, şimdi nasıl görüyor?” diye sordular. ²⁰Adamın annesiyle babası şu karşılığı verdiler: “Bunun bizim oğlumuz olduğunu ve kör doğduğunu biliyoruz. ²¹Ama şimdi nasıl gördüğünü, gözlerini kimin açtığını bilmiyoruz, ona sorun. Ergin yaştadır, kendisi için kendisi konuşsun.” ²²Yahudi yetkililerden korktukları için böyle konuştular. Çünkü yetkililer, İsa’nın Mesih olduğunu açıkça söyleyeni havra dışı etmek için aralarında sözbirliği etmişlerdi. ²³Bundan dolayı adamın annesiyle babası, “Ergin yaştadır, ona sorun” dediler. ²⁴Eskiden kör olan adamı ikinci kez çağırıp, “Tanrı hakkı için doğruyu söyle”^{xix} dediler, “Biz bu adamın günahkâr olduğunu biliyoruz.” ²⁵O da şöyle yanıt verdi: “O’nun günahkâr olup olmadığını bilmiyorum. Bildiğim bir şey var, kördüm, şimdi görüyorum.” ²⁶O zaman ona, “Sana ne yaptı? Gözlerini nasıl açtı?” dediler. ²⁷Onlara, “Size demin söyledim, ama dinlemediniz” dedi. “Niçin yeniden işitmek istiyorsunuz? Yoksa siz de mi O’nun öğrencileri olmak niyetindesiniz?” ²⁸Adama söverek, “O’nun öğrencisi sensin!” dediler. “Biz Musa’nın öğrencileriyiz. ²⁹Tanrı’nın Musa’yla konuştuğunu biliyoruz. Ama bu adamın nereden geldiğini bilmiyoruz.” ³⁰Adam onlara şu karşılığı verdi: “Şaşılacak şey! O’nun nereden geldiğini bilmiyorsunuz, ama gözlerimi O açtı. ³¹Tanrı’nın, günahkârları dinlemediğini biliriz. Ama Tanrı, kendisine tapan ve isteğini yerine getiren kişiyi dinler. ³²Dünya var olalı, bir kimsenin doğuştan kör olan birinin gözlerini açtığı duyulmamıştır. ³³Bu adam Tanrı’dan olmasaydı, hiçbir şey yapamazdı.” ³⁴Onlar buna karşılık, “Tamamen günah içinde doğdun, sen mi bize ders vereceksin?” diyerek onu dışarı attılar. ³⁵İsa adamı kovduklarını duydu. Onu bularak, “Sen İnsanoglu’na* iman ediyor musun?” diye sordu. ³⁶Adam şu yanıtı verdi: “Efendim, O

kimdir? Söyle de kendisine iman edeyim.” ³⁷İsa, “O’nu gördün. Şimdi seninle konuşan O’dur” dedi. ³⁸Adam, “Rab, iman ediyorum!” diyerek İsa’ya tapındı. ³⁹İsa, “Görmeyenler görsün, görenler kör olsun diye yargıçlık etmek üzere bu dünyaya geldim” dedi. ⁴⁰O’nun yanında bulunan bazı Ferisiler bu sözleri işitince, “Yoksa biz de mi körüz?” diye sordular. ⁴¹İsa, “Kör olsaydınız günahınız olmazdı” dedi, “Ama şimdi, ‘Görüyoruz’ dediğiniz için günahınız duruyor.”

10“Size doğrusunu söyleyeyim, koyun ağılına kapıdan girmeyip başka yoldan giren kişi hırsız ve hayduttur. ²Kapıdan giren ise koyunların çobanıdır. ³Kapıyı bekleyen ona kapıyı açar. Koyunlar çobanın sesini işitirler, o da kendi koyunlarını adlarıyla çağırır ve onları dışarı götürür. ⁴Kendi koyunlarının hepsini dışarı çıkarınca önlere gider, koyunlar da onu izler. Çünkü onun sesini tanırlar. ⁵Bir yabancı peşinden gitmezler, ondan kaçarlar. Çünkü yabancıların sesini tanımazlar.” ⁶İsa onlara bu örneği anlattıysa da, ne demek istediğini anlamadılar. ⁷Bunun için İsa yine, “Size doğrusunu söyleyeyim” dedi, “Ben koyunların kapısıyım. ⁸Benden önce gelenlerin hepsi hırsız ve hayduttu, ama koyunlar onları dinlemedi. ⁹Kapı Ben’im. Bir kimse benim aracılığımı içeri girerse kurtulur. Girer, çıkar ve otlak bulur. ¹⁰Hırsız ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim. ¹¹Ben iyi çobanım. İyi çoban koyunları uğruna canını verir. ¹²Koyunların çobanı ve sahibi olmayan ücretli adam, kurdun geldiğini görünce koyunları bırakıp kaçır. Kurt da onları kapar ve dağıtır. ¹³Adam kaçır. Çünkü ücretlidir ve koyunlar için kaygı duymaz. ¹⁴Ben iyi çobanım. Benimkileri tanırım. Baba beni tanıdığı, ben de Baba’yı tanıdığım gibi, benimkiler de beni tanır. Ben koyunlarımın uğruna canını veririm. ¹⁵¹⁶Bu ağıldan olmayan başka koyunlarım var. Onları da getirmeliyim. Benim sesimi işitecekler ve tek sürü, tek çoban olacak. ¹⁷Canımı, tekrar geri almak üzere veririm. Bunun için Baba beni sever. ¹⁸Canımı kimse benden alamaz; ben onu kendiliğimden veririm. Onu vermeye de tekrar geri almaya da yetkim var. Bu buyruğu Babam’dan aldım.” ¹⁹Bu sözlerden dolayı Yahudiler arasında yine ayrılık doğdu. ²⁰Birçoğu, “O’nu cin çarpmış, delidir. Niçin O’nu dinliyorsunuz?” diyordu. ²¹Başkaları ise, “Bunlar, cin çarpmış bir adamın sözleri değil” dediler. “Cin, körlerin gözlerini açabilir mi?” ²²O sırada Yerusolim’de Tapınağın Açılışını Anma Bayramı kutlanıyordu. Mevsim kıştı. ²³İsa tapınağın avlusunda, Süleyman’ın Eyvanı’nda yürüyordu. ²⁴Yahudi yetkililer O’nun çevresini sarakarak, “Bizi daha ne kadar zaman kuşkuda bırakacaksınız?” dediler. “Eğer Mesih isen, bize açıkça söyle.” ²⁵İsa onlara şu karşılığı verdi: “Size söyledim, ama iman etmiyorsunuz. Babam’ın adıyla yaptığım işler bana tanıklık ediyor. ²⁶Ama siz iman etmiyorsunuz. Çünkü benim koyunlarımdan değilsiniz. ²⁷Koyunlarım sesimi işitir. Ben onları tanırım, onlar da beni izler. ²⁸Onlara sonsuz yaşam veririm; asla mahvol-

^{xix}“Tanrı hakkı için doğruyu söyle”: Grekçe “Tanrı’ya yücelik ver”. Bu deyim, birine ant içirmek için kullanılırdı (bkz. Yşu.7:19).

mayacaklar. Onları hiç kimse elimden kapamaz. ²⁹Onları bana veren Babam her şeyden üstündür. Onları Baba'nın elinden kapmaya kimsenin gücü yetmez. ³⁰Ben ve Baba biriz." ³¹Yahudi yetkililer O'nu taşlamak için yerden yine taş aldılar. ³²İsa onlara, "Size Baba'dan kaynaklanan birçok iyi işler gösterdim" dedi. "Bu işlerden hangisi için beni taşıyorsunuz?" ³³Şöyle yanıt verdiler: "Seni iyi işlerden ötürü değil, küfrettiğin için taşıyoruz. İnsan olduğun halde Tanrı olduğunu ileri sürüyorsun." ³⁴İsa şu karşılığı verdi: "Yasanızda, 'Siz ilahlarsınız, dedim' diye yazılı değil mi?" ³⁵Tanrı, kendilerine sözünü gönderdiği kimseleri ilahlar diye adlandırır. Kutsal Yazı da geçerliliğini yitirmez. ³⁶Baba beni kendine ayırıp dünyaya gönderdi. Öyleyse 'Tanrı'nın Oğlu'yum' dediğim için bana nasıl 'Küfrediyorsun' dersiniz? ³⁷Eğer Babam'ın işlerini yapmıyorsam, bana iman etmeyin. ³⁸Ama yapıyorsam, bana iman etmeseniz bile, yaptığım işlere iman edin. Öyle ki, Baba'nın bende, benim de Baba'da olduğumu bilirsiniz ve anlayasınız." ³⁹O'nu yine yakalamaya çalışılsa da, ellerinden sıyrılıp kurtuldu. ⁴⁰Tekrar Şeria İrmağı'nın karşı yakasına, Yahya'nın başlangıçta vaftiz ettiği yere gitti ve orada kaldı. ⁴¹Birçokları, "Yahya hiç mucize yapmadı, ama bu adam için söylediklerinin hepsi doğru çıktı" diyerek İsa'ya geldiler. ⁴²Ve orada birçokları O'na iman etti.

11Meryem ile kızkardeşi Marta'nın köyü olan Beytanya'dan Lazar adında bir adam hastalanmıştı. ²Meryem, Rab'be güzel kokulu yağ sürüp saçlarıyla O'nun ayaklarını silen kadındı. Hasta Lazar ise Meryem'in kardeşiydi. ³İki kızkardeş İsa'ya, "Rab, sevdiğin kişi hasta" diye haber gönderdiler. ⁴İsa bunu işitince, "Bu hastalık ölümle sonuçlanmayacak; Tanrı'nın yüceliğine, Tanrı Oğlu'nun yüceltilmesine hizmet edecek" dedi. ⁵İsa Marta'yı, kızkardeşini ve Lazar'ı severdi. ⁶Bu nedenle, Lazar'ın hasta olduğunu duyunca bulunduğu yerde iki gün daha kaldıktan sonra öğrencilere, "Yahudiye'ye dönelim" dedi. ⁷Öğrenciler, "Rabbî*" dediler, "Yahudi yetkililer demin seni taşlamaya kalkıştılar. Yine oraya mı gidiyorsun?" ⁸İsa şu karşılığı verdi: "Günün on iki saati yok mu? Gündüz yürüyen sendelemez. Çünkü bu dünyanın ışığını görür. ⁹Oysa gece yürüyen sendeler. Çünkü kendisinde ışık yoktur." ¹⁰Bu sözleri söyledikten sonra, "Dostumuz Lazar uyudu" diye ekledi, "Onu uyandırmaya gidiyorum." ¹¹Öğrenciler, "Ya Rab" dediler, "Uyuduysa iyileşecektir." ¹²İsa Lazar'ın ölümünden söz ediyordu, ama onlar olağan uykudan söz ettiğini sanmışlardı. ¹³Bunun üzerine İsa açıkça, "Lazar öldü" dedi. ¹⁴"İman edesiniz diye, orada bulunmadığıma sizin için seviyorum. Şimdi onun yanına gidelim." ¹⁵"İkiz" diye anılan Tomas öbür öğrencilere, "Biz de gidelim, O'nunla birlikte ölelim!" dedi. ¹⁶İsa Beytanya'ya yaklaşınca Lazar'ın dört gündür mezarda olduğunu öğrendi. ¹⁷Beytanya, Yeruşalim'e on beş ok atımı ^{xxi}kadar uzaklıktaydı. ¹⁸Birçok

Yahudi, kardeşlerini yitiren Marta'yla Meryem'i avutmaya gelmişti. ¹⁹Marta İsa'nın geldiğini duyunca O'nu karşılamaya çıktı, Meryem ise evde kaldı. ²⁰Marta İsa'ya, "Ya Rab" dedi, "Burada olsaydın, kardeşim ölmezdi. ²¹Şimdi bile, Tanrı'dan ne dilerse Tanrı'nın onu sana vereceğini biliyorum." ²²İsa, "Kardeşin dirilecektir" dedi. ²³Marta, "Son gün, diriliş günü onun dirileceğini biliyorum" dedi. ²⁴İsa ona, "Diriliş ve yaşam Ben'im" dedi. "Bana iman eden kişi ölse de yaşayacaktır. ²⁵Yaşayan ve bana iman eden asla ölmeyecek. Buna iman ediyor musun?" ²⁶Marta, "Evet, ya Rab" dedi. "Senin, dünyaya gelecek olan Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman ettim." ²⁷Bunu söyledikten sonra gidip kızkardeşi Meryem'i gizlice çağırdı. "Öğretmen burada, seni çağırıyor" dedi. ²⁸Meryem bunu işitince hemen kalkıp İsa'nın yanına gitti. ²⁹İsa henüz köye varmamıştı, hâlâ Marta'nın kendisini karşıladığı yerdeydi. ³⁰Meryem'le birlikte evde bulunan ve kendisini teselli eden Yahudiler, onun hızla kalkıp dışarı çıktığını gördüler. Ağlamak için mezara gittiğini sanarak onu izlediler. ³¹Meryem İsa'nın bulunduğu yere vardı. O'nu görünce ayaklarına kapanarak, "Ya Rab" dedi, "Burada olsaydın, kardeşim ölmezdi." ³²Meryem'in ve onunla gelen Yahudiler'in ağladığını gören İsa'nın içini hüüzün kapladı, yüreği sızladı. ³³"Onu nereye koydunuz?" diye sordu. O'na, "Ya Rab, gel gör" dediler. ³⁴İsa ağladı. ³⁵Yahudiler, "Bakın, onu ne kadar seviyormuş!" dediler. ³⁶Ama içlerinden bazıları, "Körün gözlerini açan bu kişi, Lazar'ın ölümünü de önleyemez miydi?" dediler. ³⁷İsa yine derinden hüüzlenerek mezara vardı. Mezar bir mağaraydı, girişinde de bir taş duruyordu. ³⁸İsa, "Taşı çekin!" dedi. Ölenin kızkardeşi Marta, "Rab, o artık kokmuştur, öleli dört gün oldu" dedi. ³⁹İsa ona, "Ben sana, 'İman edersen Tanrı'nın yüceliğini göreceksin' demedim mi?" dedi. ⁴⁰Bunun üzerine taşı çektiler. İsa gözlerini gökyüzüne kaldırarak şöyle dedi: "Baba, beni işittiğin için sana şükrediyorum. ⁴¹Beni her zaman işittiğini biliyordum. Ama bunu, çevrede duran halk için, beni senin gönderdiğine iman etsinler diye söyledim." ⁴²Bunları söyledikten sonra yüksek sesle, "Lazar, dışarı çık!" diye bağırdı. ⁴³Ölü, elleri ayakları sargılarla bağlı, yüzü peşkirle sarılmış olarak dışarı çıktı. İsa oradakilere, "Onu çözün, bırakın gitsin" dedi. ⁴⁴O zaman, Meryem'e gelen ve İsa'nın yaptıklarını gören Yahudiler'in birçoğu İsa'ya iman etti. ⁴⁵Ama içlerinden bazıları Ferisiler'e* giderek İsa'nın yaptıklarını onlara bildirdiler. ⁴⁶Bunun üzerine başkâhinler ve Ferisiler, Yüksek Kurul'u* toplayıp dediler ki, "Ne yapacağız? Bu adam birçok doğaüstü belirti gerçekleştiriyor. ⁴⁷Böyle devam etmesine izin verirsek, herkes O'na iman edecek. Romalılar da gelip kutsal yerimizi ve ulusumuzu ortadan kaldıracaklar." ⁴⁸İçlerinden biri, o yıl başkâhin olan Kayafa, "Hiçbir şey bilmiyorsunuz" dedi. ⁴⁹"Bütün ulus yok olacağına, halk uğruna bir tek adamın ölmesi sizin için daha uygun. Bunu anlamıyor musunuz?" ⁵⁰Bunu kendiliğinden söylemiyordu. O yılın başkâhini olarak İsa'nın, ulusun uğruna, ve yalnız ulusun uğruna değil, Tanrı'nın dağılımı

^{xxi}"İkiz": Grekçe "Didimos".

^{xxii}"On beş ok atımı": Yaklaşık 2.8 km.

çocuklarını toplayıp birleştirmek için de öleceğine ilişkin peygamberlikte bulunuyordu. ⁵²⁵³Böylece o günden itibaren İsa'yı öldürmek için düzen kurmaya başladılar. ⁵⁴Bu yüzden İsa artık Yahudiler arasında açıkça dolaşmaz oldu. Oradan ayrılarak çöle yakın bir yere, Efrayim denilen kente gitti. Öğrencileriyle birlikte orada kaldı. ⁵⁵Yahudiler'in Fısıh Bayramı yakındı. Taşradakilerin birçoğu bayramdan önce arınmak için Yerusâlim'e gitti. ⁵⁶Orada İsa'yı arayıp durdular. Tapınaktayken birbirlerine, "Ne dersiniz, bayrama hiç gelmeyecek mi?" diye soruyorlardı. ⁵⁷Başkâhinlerle Ferisiler O'nu yakalayabilmek için, yerini bilenlerin haber vermesini buyurmuşlardı.

12İsa, Fısıh Bayramı'ndan* altı gün önce, ölümden dirilttiği Lazar'ın bulunduğu Beytanya'ya geldi. ²Orada kendisi için bir ziyafet düzenlediler. Marta hizmet ediyordu. İsa'yla birlikte sofrada oturanlardan biri de Lazar'dı. ³Meryem çok değerli saf hintsümbülü yağından yarım litre kadar ^{xxii} getirerek İsa'nın ayaklarına sürdü ve saçlarıyla ayaklarını sildi. Ev yağın güzel kokusuyla doldu. ⁴Ama öğrencilerinden biri, İsa'ya sonradan ihanet eden Yahuda İskariot, "Bu yağ neden üç yüz dinara satılıp parası yoksullara verilmedi?" dedi. ⁵⁶Bunu, yoksullarla ilgilendiği için değil, hırsız olduğu için söylüyordu. Ortak para kutusu ondaydı ve kutuya konulandan aşırıyordu. ⁷İsa, "Kadını rahat bırak" dedi. "Bunu benim gömüleceğim gün için saklasın. ⁸Yoksullar her zaman aranızdadır, ama ben her zaman aranızda olmayacağım." ⁹Yahudiler'den büyük bir kalabalık İsa'nın Beytanya'da bulunduğunu öğrendi ve yalnız İsa için değil, O'nun ölümden dirilttiği Lazar'ı da görmek için oraya geldi. ¹⁰Başkâhinler ise Lazar'ı da öldürmeyi tasarladılar. ¹¹Çünkü onun yüzünden birçok Yahudi gidip İsa'ya iman ediyordu. ¹²Ertesi gün, bayramı kutlamaya gelen büyük kalabalık İsa'nın Yerusâlim'e gelmekte olduğunu duydu. ¹³Hurma dalları alarak O'nu karşılamaya çıktılar. "Hoza-na*! Rab'bin adıyla gelene, İsrail'in Kralı'na övgüler olsun!" diye bağırıyorlardı. ¹⁴İsa bir sipa bulup üzerine bindi. Yazılmış olduğu gibi, "Korkma, ey Siyon kızı! İşte, Kralın sıpaya binmiş geliyor." ¹⁵¹⁶Öğrencileri ilkin bunları anlamadılar. Ama İsa yüceltikten sonra bu sözlerin O'nun hakkında yazıldığını, halkın bunları O'nun için yaptığını hatırladılar. ¹⁷Lazar'ı mezardan çağırıp ölümden dirilttiği sırada İsa'yla birlikte bulunan kalabalık buna tanıklık etti. ¹⁸İsa'nın bu doğüstü belirtiyi gerçekleştirdiğini duyan halk O'nu karşılamaya çıktı. ¹⁹Ferisiler ise birbirlerine, "Görüyorsunuz, elinizden hiçbir şey gelmiyor. Bütün dünya O'nun peşine takıldı" dediler. ²⁰Bayramda tapınmak üzere Yerusâlim'e gidenler arasında bazı Grekler vardı. ²¹Bunlar, Celile'nin Beytsayda Kenti'nden olan Filipus'a gelerek, "Efendimiz, İsa'yı görmek istiyoruz" diye rica ettiler. ²²Filipus gitti, bunu Andreas'a bildirdi. Andreas ve Filipus da gidip İsa'ya haber verdiler. ²³İsa, "İnsanoğlu'nun* yüceltileceği saat geldi" diye karşılık verdi. ²⁴"Size doğru-

sunu söyleyeyim, buğday tanesi toprağa düşüp ölmedikçe yalnız kalır. Ama ölürse çok ürün verir. ²⁵Canımı seven onu yitirir. Ama bu dünyada canını gözden çıkaran ^{xxiii} onu sonsuz yaşam için koruyacaktır. ²⁶Bana hizmet etmek isteyen, arımdan gelsin. Ben neredesem bana hizmet eden de orada olacak. Baba, bana hizmet edeni onurlandıracaktır. ²⁷Şimdi yüreğim sıkılıyor, ne diyeyim? 'Baba, beni bu saatte kurtar' mı diyeyim? Ama ben bu amaç için bu saate geldim. ²⁸Baba, adımı yücelt!" Bunun üzerine gökten bir ses geldi: "Adımı yücelttim ve yine yücelteceğim." ²⁹Orada duran ve bunu işiten kalabalık, "Gök gürledi" dedi. Başkâhınları, "Bir melek O'nunla konuştu" dedi. ³⁰İsa, "Bu ses benim için değil, sizin içindi" dedi. ³¹"Bu dünya şimdi yargılanıyor. Bu dünyanın egemeni ^{xxiv} şimdi dışarı atılacak. ³²Ben yerden yukarı kaldırıldığım zaman bütün insanları kendime çekeceğim." ³³İsa bunu, nasıl öleceğini belirtmek için söylüyordu. ³⁴Kalabalık O'na şöyle karşılık verdi: "Kutsal Yasa'dan öğrendiğimize göre Mesih sonsuza dek kalacaktır. Nasıl oluyor da sen, 'İnsanoğlu yukarı kaldırılmalıdır' diyorsun? Kimdir bu İnsanoğlu?" ³⁵İsa, "Işık kısa bir süre daha aranızdadır" dedi. "Karanlıkta kalmamak için ışığınız varken yürüyün. Karanlıkta yürüyen nereye gittiğini bilmez. ³⁶Sizde ışık varken ışığa iman edin ki, ışık oğulları olasınız." İsa bu sözleri söyledikten sonra uzaklaşıp onlardan gizlendi. ³⁷Gözleri önünde bunca doğüstü belirti gerçekleştirdiği halde O'na iman etmediler. ³⁸Bütün bunlar Peygamber Yeşaya'nın söylediği şu söz yerine gelsin diye oldu: "Rab, verdiğimiz habere kim inandı? Rab'bin gücü kime açıklandı?" ³⁹İşte bu yüzden iman edemiyorlardı. Nitekim Yeşaya başka bir yerde de şöyle demişti: "Tanrı onların gözlerini kör etti Ve yüreklerini nasırlaştırdı. Öyle ki, gözleri görmesin, Yürekleri anlamasın Ve bana dönmesinler. Dönselerdi, onları iyileştirirdim." ⁴⁰⁴¹Bunları söyleyen Yeşaya, İsa'nın yüceliğini görmüş ve O'nun hakkında konuşmuştu. ⁴²Bununla birlikte, önderlerin bile birçoğu İsa'ya iman etti. Ama Ferisiler yüzünden, havra dışı edilmemek için iman ettiklerini açıkça söylemediler. ⁴³Çünkü insandan gelen övgüyü, Tanrı'dan gelen övgüden daha çok seviyorlardı. ⁴⁴İsa yüksek sesle, "Bana iman eden bana değil, beni gönderene iman etmiş olur" dedi. ⁴⁵"Beni gören beni göndereni de görür. ⁴⁶Bana iman eden hiç kimse karanlıkta kalmasın diye, dünyaya ışık olarak geldim. ⁴⁷Sözlerimi işitip de onlara uymayanı ben yargılamam. Çünkü ben dünyayı yargılamaya değil, dünyayı kurtarmaya geldim. ⁴⁸Beni reddeden ve sözlerimi kabul etmeyen kişiyi yargılayacak biri var. O kişiyi son günde yargılayacak olan, söylediğim sözdür. ⁴⁹Çünkü ben kendiliğimden konuşmadım. Beni gönderen Baba'nın kendisi ne söylemem ve ne konuşmam gerektiğini bana buyurdu. ⁵⁰O'nun buyruğunun sonsuz yaşam olduğunu biliyoruz. Bunun için ne söylüyorsam, Baba'nın bana söylediği gibi söylüyorum."

^{xxii}"Yarım litre kadar": Grekçe "Bir litra" (bkz. Birimler Cetveli).

^{xxiii}"Canımı gözden çıkaran": Grekçe "Canından nefret eden".

^{xxiv}"Bu dünyanın egemeni": Şeytan.

13Fısıh Bayramı'ndan* önceydi. İsa, bu dünyadan ayrılıp Baba'ya gideceği saatin geldiğini biliyordu. Dünyada kendisine ait olanları hep sevmiştir; sonuna kadar da sevdi. ²Akşam yemeği sırasında İblis, Simun İskariot'un oğlu Yahuda'nın yüreğine İsa'ya ihanet etme isteğini koymuştu bile. ³İsa, Baba'nın her şeyi kendisine teslim ettiğini, kendisinin Tanrı'dan çıkıp geldiğini ve Tanrı'ya döneceğini biliyordu. ⁴Yemekten kalktı, üstlüğünü bir yana koydu, bir havlu alıp beline doladı. ⁵Sonra bir leğene su doldurup öğrencilerin ayaklarını yıkamaya ve beline doladığı havlularla kurulamaya başladı. ⁶İsa, Simun Petrus'a geldi. Simun, "Ya Rab, ayaklarımı sen mi yıkayacaksın?" dedi. ⁷İsa ona şu yanıtı verdi: "Ne yaptığımı şimdi anlayamazsın, ama sonra anlayacaksın." ⁸Petrus, "Benim ayaklarımı asla yıkamayacaksın!" dedi. İsa, "Yıkamazsam yanımda yerin olmaz" diye yanıtladı. ⁹Simun Petrus, "Ya Rab, o halde yalnız ayaklarımı değil, ellerimi ve başımı da yıka!" dedi. ¹⁰İsa ona dedi ki, "Yıkanmış olan tamamen temizdir; ayaklarının yıkanmasından başka şeye ihtiyacı yoktur. Sizler temizsiniz, ama hepiniz değil." ¹¹İsa, kendisine kimin ihanet edeceğini biliyordu. Bu nedenle, "Hepiniz temiz değilsiniz" demişti. ¹²Onların ayaklarını yıkadıktan sonra giyinip yine sofraya oturdu. "Size ne yaptığımı anlıyor musunuz?" dedi. ¹³"Siz beni Öğretmen ve Rab diye çağırıyorsunuz. Doğru söylüyorsunuz, öyleyim. ¹⁴Ben Rab ve Öğretmen olduğum halde ayaklarınızı yıkadım; öyleyse, sizler de birbirinizin ayaklarını yıkamalısınız. ¹⁵Size yaptığımın aynısını yapmanız için bir örnek gösterdim. ¹⁶Size doğrusunu söyleyeyim, köle efendisinden, elçi de kendisini gönderenden üstün değildir. ¹⁷Bildiğiniz bu şeyleri yaparsanız, ne mutlu size!" ¹⁸"Hepiniz için söylemiyorum, ben seçtiklerimi bilirim. Ama, 'Ekmeğimi yiyen bana ihanet etti' ^{xxv} diyen Kutsal Yazı'nın yerine gelmesi için böyle olacak. ¹⁹Size şimdiden, bunlar olmadan önce söylüyorum ki, bunlar olunca, benim O olduğuma ^{xxvi} inanasınız. ²⁰Size doğrusunu söyleyeyim, benim gönderdiğim herhangi bir kimseyi kabul eden beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni göndereni kabul etmiş olur." ²¹İsa bunları söyledikten sonra ruhunda derin bir sıkıntı duydu. Açıkça konuşarak, "Siz doğrusunu söyleyeyim, sizden biri bana ihanet edecek" dedi. ²²Öğrenciler, kimden söz ettiğini merak ederek birbirlerine baktılar. ²³Öğrencilerinden biri İsa'nın göğsüne yaslanmıştı. İsa onu severdi. ²⁴Simun Petrus bu öğrenciye, kimden söz ettiğini İsa'ya sorması için işaret etti. ²⁵O da İsa'nın göğsüne yaslanmış durumda, "Ya Rab, kimdir o?" diye sordu. ²⁶İsa, "Lokmayı sahana batırıp kime verirsem odur" diye yanıtladı. Sonra lokmayı batırıp Simun İskariot'un oğlu Yahuda'ya verdi. ²⁷Yahuda lokmayı alır almaz Şeytan onun içine girdi. İsa da ona, "Yapacağımı tez yap!" dedi. ²⁸Sofrada oturanların hiçbiri, İsa'nın ona bu sözleri neden söylediğini anlamadı. ²⁹Para kutusu Yahuda'da olduğundan, bazıları İsa'nın ona, "Bayram için bize

gerekli şeyleri al" ya da, "Yoksullara bir şey ver" demek istediğini sandılar. ³⁰Yahuda lokmayı aldıktan hemen sonra dışarı çıktı. Gece olmuştu. ³¹Yahuda dışarı çıkınca İsa, "İnsanoğlu* şimdi yüceltildi" dedi. "Tanrı da O'nda yüceltildi. ³²Tanrı O'nda yüceltildiğine göre, Tanrı da O'nu kendinde yüceltecek. Hem de hemen yüceltecektir. ³³Çocuklar! Kısa bir süre daha sizinleyim. Beni arayacaksınız, ama Yahudiler'e söylediğim gibi, şimdi size de söylüyorum, benim gideceğim yere siz gelemezsiniz. ³⁴Size yeni bir buyruk veriyorum: Birbirinizi sevin. Sizi sevdiğim gibi siz de birbirinizi sevin. ³⁵Birbirinize sevginin olursa, herkes bununla benim öğrencilerim olduğunuzu anlayacaktır." ³⁶Simun Petrus O'na, "Ya Rab, nereye gidiyorsun?" diye sordu. İsa, "Gideceğim yere şimdi ardından gelemezsin, ama sonra geleceksin" diye yanıtladı. ³⁷Petrus, "Ya Rab, neden şimdi senin ardından gelemeyleyim? Senin için canımı veriririm!" dedi. ³⁸İsa şöyle yanıtladı: "Benim için canımı mı vereceksin? Sana doğrusunu söyleyeyim, horoz ötmeden beni üç kez inkâr edeceksin."

14"Yüreğiniz sıkılmasın. Tanrı'ya iman edin, bana da iman edin. ²Babam'ın evinde kalacak çok yer var. Öyle olmasa size söyledim. Çünkü size yer hazırlamaya gidiyorum. ³Gider ve size yer hazırlarsam, siz de benim bulunduğum yerde olasınız diye yine gelip sizi yanıma alacağım. ⁴Benim gideceğim yerin yolunu biliyorsunuz." ⁵Tomas, "Ya Rab, senin nereye gideceğini bilmiyoruz, yolu nasıl bilebiliriz?" dedi. ⁶İsa, "Yol, gerçek ve yaşam Ben'im" dedi. "Benim aracılığım olmadan Baba'ya kimse gelemmez. ⁷Beni tanısaydınız, Babam'ı da tanırdınız. Artık O'nu tanıyor sunuz, O'nu gördünüz." ⁸Filipus, "Ya Rab, bize Baba'yı göster, bu bize yeter" dedi. ⁹İsa, "Filipus" dedi, "Bunca zamandır sizinle birlikteyim. Beni daha tanımadın mı? Beni görmüş olan, Baba'yı görmüştür. Sen nasıl, 'Bize Baba'yı göster' diyorsun? ¹⁰Benim Baba'da, Baba'nın da bende olduğuna inanmıyor musun? Size söylediğim sözleri kendiliğimden söylemiyorum, ama bende yaşayan Baba kendi işlerini yapıyor. ¹¹Bana iman edin; ben Baba'dayım, Baba da bendedir. Hiç değilse bu işlerden dolayı iman edin. ¹²Size doğrusunu söyleyeyim, benim yaptığım işleri, bana iman eden de yapacak; hatta daha büyüklerini yapacaktır. Çünkü ben Baba'ya gidiyorum. ¹³Baba Oğul'da yüceltilsin diye, benim adımla dilediğiniz her şeyi yapacağım. ¹⁴Benim adımla benden ne dilerseniz yapacağım." ¹⁵"Beni seviyorsanız, buyruklarımı yerine getirirsiniz. ¹⁶Ben de Baba'dan dileyeceğim. O sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir Yardımcı, Gerçeğin Ruhu'nu verecek. Dünya O'nu kabul edemez. Çünkü O'nu ne görür, ne de tanır. Siz O'nu tanıyorsunuz. Çünkü O aramızda yaşıyor ve içinizde olacaktır. ¹⁷¹⁸Sizi öksüz bırakmayacağım, size geri döneceğim. ¹⁹Az sonra dünya artık beni görmeyecek, ama siz beni göreceksiniz. Ben yaşadığım için siz de yaşayacaksınız. ²⁰O gün anlayacaksınız ki, ben Babam'dayım, siz bendesiniz, ben de sizdeyim. ²¹Kim buyruklarımı bilir

^{xxv}"Bana ihanet etti": Grekçe "Bana karşı öksesini kaldırdı".

^{xxvi}"Benim O olduğuma": Grekçe "Ben olduğuma" (bkz. Çık.3:14).

ve yerine getirirse, işte beni seven odur. Beni seveni Babam da sevecektir. Ben de onu seveceğim ve kendimi ona göstereceğim.”²²Yahuda –İskariot değil– O’na, “Ya Rab, nasıl olur da kendini dünyaya göstermeyip bize göstereceksin?” diye sordu.²³İsa ona şu karşılığı verdi: “Beni seven sözüme uyar, Babam da onu sever. Biz de ona gelir, onunla birlikte yaşarız.”²⁴Beni sevmeyen, sözlerime uymaz. İşittiğiniz söz benim değil, beni gönderen Baba’nındır.²⁵“Ben daha aranızdayken size bunları söyledim.”²⁶Ama Baba’nın benim adımla göndereceği Yardımcı, Kutsal Ruh, size her şeyi öğretecek, bütün söylediklerimi size hatırlatacak.²⁷Size esenlik bırakıyorum, size kendi esenliğimi veriyorum. Ben size dünyanın verdiği gibi vermiyorum. Yüreğiniz sıkılmasın ve korkmasın.²⁸Size, ‘Gidiyorum, ama yanınıza döneceğim’ dediğimi işittiniz. Beni sevseydiniz, Baba’ya gideceğim için sevinirdiniz. Çünkü Baba benden üstündür.²⁹Bunları size şimdiden, her şey olup bitmeden önce söyledim. Öyle ki, bunlar olunca inanasınız.³⁰Artık sizinle uzun uzun konuşmayacağım. Çünkü bu dünyanın egemeni^{xxvii} geliyor. Onun benim üzerimde hiçbir yetkisi yoktur.³¹Ama dünyanın, Baba’yı sevdiğimi ve Baba’nın bana buyurduğu her şeyi yerine getirdiğimi anlamasını istiyorum. Haydi kalkın, buradan gidelim.”

15“Ben gerçek asmayım ve Babam bağcıdır.²Bende meyve vermeyen her çubuğu kesip atar, meyve veren her çubuğu ise daha çok meyve versin diye budayıp temizler.³Size söylediğim sözle siz şimdiden temizsiniz.⁴Bende kalın, ben de sizde kalayım. Çubuk asmada kalmazsa kendiliğinden meyve veremez. Bunun gibi, siz de bende kalmazsanız meyve veremezsiniz.⁵Ben asmayım, siz çubuklarsınız. Bende kalan ve benim kendisinde kaldığım kişi çok meyve verir. Bensiz hiçbir şey yapamazsınız.⁶Bir kimse bende kalmazsa, çubuk gibi dışarı atılır ve kurur. Böylelerini toplar, ateşe atıp yakarlar.⁷Eğer bende kalırsanız ve sözlerim sizde kalırsa, ne isterseniz dileyin, size verilecektir.⁸Babam çok meyve vermenizle yüceltilir. Böylelikle öğrencilerim olursunuz.⁹“Baba’nın beni sevdiği gibi, ben de sizi sevdim. Benim sevgimde kalın.¹⁰Eğer buyruklarımı yerine getirirseniz sevgimde kalırsınız, tıpkı benim de Babam’ın buyruklarını yerine getirdiğim ve sevgisinde kaldığım gibi...¹¹Bunları size, sevincim sizde olsun ve sevinciniz tamamlansın diye söyledim.¹²Benim buyruğum şudur: Sizi sevdiğim gibi birbirinizi sevin.¹³Hiç kimsede, insanın, dostları uğruna canını vermesinden daha büyük bir sevgi yoktur.¹⁴Size buyurduklarımı yaparsanız, benim dostlarım olursunuz.¹⁵Artık size kul demiyorum. Çünkü kul efendisinin ne yaptığını bilmez. Size dost dedim. Çünkü Babam’dan bütün işittiklerimi size bildirdim.¹⁶Siz beni seçmediniz, ben sizi seçtim. Gidip meyve veresiniz, meyveniz de kalıcı olsun diye sizi ben atadım. Öyle ki, benim adımla Baba’dan ne dilerseniz size versin.¹⁷Size şu buyruğu veriyorum: Birbirinizi sevin!”¹⁸“Dünya sizden nefret ederse, sizden önce

benden nefret etmiş olduğunu bilin.¹⁹Dünyadan olsaydınız, dünya kendisine ait olanı severdi. Ne var ki, dünyanın değilsiniz; ben sizi dünyadan seçtim. Bunun için dünya sizden nefret ediyor.²⁰Size söylediğim sözü hatırlayın: ‘Köle efendisinden üstün değildir.’ Bana zulmettilerse, size de zulmedecekler. Benim sözüme uydularsa, sizinkine de uyacaklar.²¹Bütün bunları size benim adımdan ötürü yapacaklar. Çünkü beni göndereni tanımıyorlar.²²Eğer gelmemiş ve onlara söylememiş olsaydım, günahları olmazdı; ama şimdi günahları için özürleri yoktur.²³Benden nefret eden, Babam’dan da nefret eder.²⁴Başka hiç kimsenin yapmadığı işleri onların arasında yapmamış olsaydım, günahları olmazdı. Şimdiyse yaptıklarını gördükleri halde hem benden hem de Babam’dan nefret ettiler.²⁵Bu, yasalarında yazılı, ‘Yok yere benden nefret ettiler’ sözü yerine gelsin diye oldu.²⁶“Baba’dan size göndereceğim Yardımcı, yani Baba’dan çıkan Gerçeğin Ruhunu geldiği zaman, bana tanıklık edecek.²⁷Siz de tanıklık edeceksiniz. Çünkü başlangıçtan beri benimle birliktesiniz.

16“Bunları size, sendeleyip düşmeyesiniz diye söyledim.²Sizi havra dışı edecekler. Evet, öyle bir saat geliyor ki, sizi öldüren herkes Tanrı’ya hizmet ettiğini sanacak.³Bunları, Baba’yı ve beni tanımadıkları için yapacaklar.⁴Bunları size şimdiden bildiriyorum. Öyle ki, saati gelince bunları size söylediğimi hatırlayasınız. Başlangıçta bunları size söylemedim. Çünkü sizinle birlikteydim.”⁵“Şimdiye beni gönderenin yanına gidiyorum. Ne var ki, içinizden hiçbiri bana, ‘Nereye gidiyorsun?’ diye sormuyor.⁶Ama bunları söylediğim için yüreğiniz kederle doldu.⁷Size gerçeği söylüyorum, benim gidişim sizin yararınızdır. Gitmezsem, Yardımcı size gelmez. Ama gidersem, O’nu size gönderirim.⁸O gelince günah, doğruluk ve gelecek yargı konusunda dünyayı suçlu olduğuna ikna edecektir.⁹Günah konusunda, çünkü bana iman etmezler;¹⁰doğruluk konusunda, çünkü Baba’ya gidiyorum, artık beni görmeyeceksiniz;¹¹yargı konusunda, çünkü bu dünyanın egemeni^{xxviii} yargılanmış bulunuyor.¹²“Size daha çok söyleyeceklerim var, ama şimdi bunlara dayanamazsınız.¹³Ne var ki O, yani Gerçeğin Ruhunu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek. Çünkü kendiliğinden konuşmayacak, yalnız duyduklarımı söyleyecek ve gelecekte olacakları size bildirecek.¹⁴O beni yüceltecek. Çünkü benim olandan alıp size bildirecek.¹⁵Baba’nın nesi varsa benimdir. ‘Benim olandan alıp size bildirecek’ dememin nedeni budur.¹⁶“Kısa süre sonra beni artık görmeyeceksiniz; yine kısa süre sonra beni göreceksiniz.”¹⁷Öğrencilerinden bazıları birbirlerine, “Ne demek istiyor?” diye sordular. “Kısa süre sonra beni görmeyeceksiniz; yine kısa süre sonra beni göreceksiniz” diyor. Ayrıca, ‘Çünkü Baba’ya gidiyorum’ diyor.”¹⁸Onun için, “Bu ‘kısa süre’ dediği nedir? Söylediklerini anlamıyoruz” deyip durdular.¹⁹İsa kendisine soru sormak istediklerini anladı. Onlara dedi ki, “Kısa süre sonra beni görmeyeceksiniz; yine kısa süre sonra beni gö-

^{xxvii}“Bu dünyanın egemeni”: Şeytan.

^{xxviii}“Bu dünyanın egemeni”: Şeytan.

receksiniz' dememi mi tartışıyorsunuz? ²⁰Size doğrusunu söyleyeyim, siz ağlayıp yas tutacaksınız, dünya ise sevinecektir. Kederleneceksiniz, ama kederiniz sevince dönüşecek. ²¹Kadın doğum yapacağı zaman ağrı çeker. Çünkü saati gelmiştir. Ama doğurunca, dünyaya bir çocuk getirmenin sevinciyle çektiği acıyı unuttur. ²²Bunun gibi, siz de şimdi kederleniyorsunuz, ama sizi yine göreceğim. O zaman yürekten sevineceksiniz. Sevincinizi kimse sizden alamaz. ²³O gün bana hiçbir şey sormayacaksınız. Size doğrusunu söyleyeyim, benim adımla Baba'dan ne dilerseniz, size verecektir. ²⁴Şimdiye dek benim adımla bir şey dilemediniz. Dileyin, alacaksınız. Öyle ki, sevinciniz tam olsun. ²⁵"Size bunları örneklerle anlattım. Öyle bir saat geliyor ki, artık örneklerle konuşmayacağım; Baba'yı size açıkça tanıtaacağım. ²⁶O gün dileyeceğinizi benim adımla dileyeceksiniz. Sizin için Baba'dan istekte bulunacağımı söylemiyorum. ²⁷Çünkü beni sevdiğiniz ve Baba'dan çıkıp geldiğime iman ettiğiniz için Baba'nın kendisi sizi seviyor. ²⁸Ben Baba'dan çıkıp dünyaya geldim. Şimdi dünyayı bırakıp Baba'ya dönüyorum." ²⁹Öğrencileri, "İşte, şimdi açıkça konuşuyorsun, hiç örnek kullanmıyorsun" dediler. ³⁰"Şimdi senin her şeyi bildiğini anlıyoruz. Kimsenin sana soru sormasına gerek yok. Tanrı'dan geldiğine bunun için iman ediyoruz." ³¹İsa onlara, "Şimdi iman ediyor musunuz?" diye karşılık verdi. ³²"İşte, hepinizin evlerinize gitmek üzere dağılacakınız ve beni yalnız bırakacağınız saat geliyor, geldi bile. Ama ben yalnız değilim, Baba benimle birlikte. ³³Bunları size, bende esenliğiniz olsun diye söyledim. Dünyada sıkıntınız olacak. Ama cesur olun, ben dünyayı yendim!"

17İsa bunları söyledikten sonra, gözlerini gökyüzüne kaldırıp şöyle dedi: "Baba, saat geldi. Oğlun'u yücelt ki, Oğul da seni yüceltsin. ²Çünkü sen O'na bütün insanlık üzerinde yetki verdin. Öyle ki, O'na verdiklerinin hepsine sonsuz yaşam versin. ³Sonsuz yaşam, tek gerçek Tanrı olan seni ve gönderdiğin İsa Mesih'i tanımlarıdır. ⁴Yapmam için bana verdiğin işi tamamlamakla seni yeryüzünde yücelttim. ⁵Baba, dünya var olmadan önce ben senin yanında olduğum yücelikle şimdi beni yanında yücelt. ⁶"Dünyadan bana verdiğin insanlara senin adını açıkladım. Onlar senindiler, bana verdin ve senin sözüne uydular. ⁷Bana verdiğin her şeyin senden olduğunu şimdi biliyorlar. ⁸Çünkü bana ilettiğin sözleri onlara ilettim, onlar da kabul ettiler. Senden çıkıp geldiğimi gerçekten anladılar, beni senin gönderdiğine iman ettiler. ⁹Onlar için istekte bulunuyorum. Dünya için değil, bana verdiğin kimseler için istekte bulunuyorum. Çünkü onlar senindir. ¹⁰Benim olan her şey senindir, seninkiler de benimdir. Ben onlarda yüceltildim. ¹¹Ben artık dünyada değilim, ama onlar dünyadalar. Ben sana geliyorum. Kutsal Baba, onları bana verdiğin kendi adıyla koru ki, bizim gibi bir olsunlar. ¹²Kendileriyle birlikte olduğum sürece, bana verdiğin kendi adıyla onları esirgeyip korudum. Kutsal Yazı yerine gelsin diye, mahva giden

adamdan ^{xxix} başka içlerinden hiçbiri mahvolmadı. ¹³"İşte şimdi sana geliyorum. Sevincimin onlarda tamamlanması için bunları ben dünyadayken söylüyorum. ¹⁴Ben onlara senin sözünü ilettim, dünya ise onlardan nefret etti. Çünkü ben dünyadan olmadığım gibi, onlar da dünyadan değiller. ¹⁵Onları dünyadan uzaklaştırmamı değil, kötü olandan korumamı istiyorum. ¹⁶Ben dünyadan olmadığım gibi, onlar da dünyadan değiller. ¹⁷Onları gerçekle kutsal kıl. Senin sözün gerçektir. ¹⁸Sen beni dünyaya gönderdiğin gibi, ben de onları dünyaya gönderdim. ¹⁹Onlar da gerçekle kutsal kılınlar diye kendimi onların uğruna adıyorum ^{xxx}. ²⁰"Yalnız onlar için değil, onların sözüyle bana iman edenler için de istekte bulunuyorum, hepsi bir olsunlar. Baba, senin bende olduğum ve benim sende olduğum gibi, onlar da bizde olsunlar. Dünya da beni senin gönderdiğine iman etsin. ²¹²²Bana verdiğin yüceliği onlara verdim. Öyle ki, bizim bir olduğumuz gibi bir olsunlar. ²³Ben onlarda, sen bende olmak üzere tam bir birlik içinde bulunsunlar ki, dünya beni senin gönderdiğini, beni sevdiğin gibi onları da sevdiğini anlasın. ²⁴Baba, bana verdiklerinin de bulunduğum yerde benimle birlikte olmalarını ve benim yüceliğimi, bana verdiğin yüceliği görmelerini istiyorum. Çünkü dünyanın kuruluşundan önce sen beni sevdim. ²⁵Adil Baba, dünya seni tanımıyor, ama ben seni tanıyorum. Bunlar da beni senin gönderdiğini biliyorlar. ²⁶Bana beslediğin sevgi onlarda olsun, ben de onlarda olayım diye senin adını onlara bildirdim ve bildirmeye devam edeceğim."

18İsa bu sözleri söyledikten sonra öğrencileriyle birlikte dışarı çıkıp Kidron Vadisi'nin ötesine geçti. Orada bir bahçe vardı. İsa'yla öğrencileri bu bahçeye girdiler. ²O'na ihanet eden Yahuda da burayı biliyordu. Çünkü İsa, öğrencileriyle orada sık sık buluşurdu. ³Böylece Yahuda yanına bir bölük askerle başkâhinlerin ve Ferisiler'in* gönderdiği görevlileri alarak oraya geldi. Onların ellerinde fenerler, meşaleler ve silahlar vardı. ⁴İsa, başına geleceklerin hepsini biliyordu. Öne çıkıp onlara, "Kimi arıyorsunuz?" diye sordu. ⁵"Nasıralı İsa'yı" diye karşılık verdiler. İsa onlara, "Benim" dedi. O'na ihanet eden Yahuda da onlarla birlikte duruyordu. ⁶İsa, "Benim" deyince gerileyip yere düştüler. ⁷Bunun üzerine İsa onlara yine, "Kimi arıyorsunuz?" diye sordu. "Nasıralı İsa'yı" dediler. ⁸İsa, "Size söyledim, benim" dedi. "Eğer beni arıyorsanız, bunları bırakın gitsinler." ⁹Kendisinin daha önce söylediği, "Senin bana verdiklerinden hiçbirini yitirmedim" şeklindeki sözü yerine gelsin diye böyle konuştu. ¹⁰Şimun Petrus yanında taşıdığı kılıcı çekti, başkâhinin Malkus adındaki kölesine vurup sağ kulağını kopardı. ¹¹İsa Petrus'a, "Kılıcını kımna koy! Baba'nın bana verdiği kâseden içmeyeyim mi?" dedi. ¹²Bunun üzerine komutanla buyruğundaki asker bölüğü ve Yahudi görevliler İsa'yı tutup bağladılar. ¹³O'nu önce, o yıl başkâhin olan Kayafa'nın kayınbabası Hanan'a götürdüler. ¹⁴Halkın

^{xxix}"Mahva giden adamdan": Grekçe "Mahv oğlundan".

^{xxx}"Adıyorum" ya da "Kutsal kılıyorum".

uğruna bir tek adamın ölmesinin daha uygun olacağını Yahudi yetkililere telkin eden Kayafa idi. ¹⁵Simun Petrus'la başka bir öğrenci İsa'nın ardından gidiyorlardı. O öğrenci başkâhinin tanıdığı olduğu için İsa'yla birlikte başkâhinin avlusuna girdi. ¹⁶Petrus ise dışarıda, kapının yanında duruyordu. Başkâhinin tanıdığı öğrenci dışarı çıkıp kapıcı kızla konuştu ve Petrus'u içeri getirdi. ¹⁷Kapıcı kız Petrus'a, "Sen de bu adamın öğrencilerinden değil misin?" diye sordu. Petrus, "Hayır, değilim" dedi. ¹⁸Hava soğuk olduğu için köleler ve nöbetçiler yaktıkları kömür ateşinin çevresinde durmuş ısınıyorlardı. Petrus da onlarla birlikte ayakta ısınıyordu. ¹⁹Başkâhin İsa'ya, öğrencileri ve öğretisiyle ilgili sorular sordu. ²⁰İsa onu şöyle yanıtladı: "Ben söylediklerimi dünyaya açıkça söyledim. Her zaman bütün Yahudiler'in toplandıkları havralarda ve tapınakta öğrettim. Gizli hiçbir şey söylemedim. ²¹Beni neden sorguya çekiyorsun? Konuştuklarımı işitenlerden sor. Onlar ne söylediğimi biliyorlar." ²²İsa bunları söyleyince, yanında duran görevlilerden biri, "Başkâhine nasıl böyle karşılık verirsin?" diyerek O'na bir tokat attı. ²³İsa ona, "Eğer yanlış bir şey söyledimse, yanlışımı göster!" diye yanıtladı. "Ama söylediklerim doğruysa, niçin bana vuruyorsun?" ²⁴Bunun üzerine Hanan, O'nu bağlı olarak Başkâhin Kayafa'ya gönderdi. ²⁵Simun Petrus hâlâ ateşin yanında durmuş ısınıyordu. O'na, "Sen de O'nun öğrencilerinden değil misin?" dediler. "Hayır, değilim" diyerek inkâr etti. ²⁶Başkâhinin kölelerinden biri, Petrus'un, kulağını kestiği adamın akrabasıydı. Bu köle Petrus'a, "Bahçede, seni O'nunla birlikte görmedim mi?" diye sordu. ²⁷Petrus yine inkâr etti ve tam o anda horoz öttü. ²⁸Sabah erkenden Yahudi yetkililer İsa'yı Kayafa'nın yanından alarak vali konağına götürdüler. Dinsel kuralları bozmamak ^{xxxii} ve Fısıh yemeğini yiyebilmek için kendileri vali konağına girmediler. ²⁹Bunun üzerine Pilatus dışarı çıkıp yanlarına geldi. "Bu adamı neyle suçluyorsunuz?" diye sordu. ³⁰Ona şu karşılığı verdiler: "Bu adam kötülük eden biri olmasaydı, O'nu sana getirmezdik." ³¹Pilatus, "O'nu siz alın, kendi yasanıza göre yargılayın" dedi. Yahudi yetkililer, "Bizim hiç kimseyi ölüm cezasına çarptırmaya yetkimiz yok" dediler. ³²Bu, İsa'nın nasıl öleceğini belirtmek için söylediği sözler yerine gelsin diye oldu. ³³Pilatus yine vali konağına girdi. İsa'yı çağırıp O'na, "Sen Yahudiler'in Kralı mısın?" diye sordu. ³⁴İsa şöyle karşılık verdi: "Bunu kendiliğinden mi söylüyorsun, yoksa başkaları mı sana söyledi?" ³⁵Pilatus, "Ben Yahudi miyim?" dedi. "Seni bana kendi ulusun ve başkâhinlerin teslim ettiler. Ne yaptın?" ³⁶İsa, "Benim krallığım bu dünyadan değildir" diye karşılık verdi. "Krallığım bu dünyadan olsaydı, yandaşlarım, Yahudi yetkililere teslim edilmemem için savaşırıldar. Oysa benim krallığım buradan değildir." ³⁷Pilatus, "Demek sen bir kralısın, öyle mi?" dedi. İsa, "Kral olduğumu sen söylüyorsun" karşılığını verdi. "Ben gerçeğe tanıklık etmek için

doğdum, bunun için dünyaya geldim. Gerçekten yana olan herkes benim sesimi işitir." ³⁸Pilatus O'na, "Gerçek nedir?" diye sordu. Bunu söyledikten sonra Pilatus yine dışarıya, Yahudiler'in yanına çıktı. Onlara, "Ben O'nda hiçbir suç görmüyorum" dedi. ³⁹"Ama sizin bir geleneğiniz var, her Fısıh Bayramı'nda sizin için birini salveriyorum. Yahudiler'in Kralı'nı sizin için salvermemi ister misiniz?" ⁴⁰Onlar yine, "Bu adamı değil, Barabba'yı isteriz!" diye bağıştılar. Oysa Barabba bir hayduttu.

190 zaman Pilatus İsa'yı tutup kamçılattı. ²Askerler de dikenlerden bir taç örüp O'nun başına geçirdiler. Sonra O'na mor bir kaftan giydirdiler. ³Önüne geliyor, "Selam, ey Yahudiler'in Kralı!" diyor, yüzüne tokat atıyorlardı. ⁴Pilatus yine dışarı çıktı. Yahudiler'e, "İşte, O'nu dışarıya, size getiriyorum. O'nda hiçbir suç bulmadığımı bilirsiniz" dedi. ⁵Böylece İsa, başındaki dikenli taç ve üzerindeki mor kaftanla dışarı çıktı. Pilatus onlara, "İşte o adam!" dedi. ⁶Başkâhinler ve görevliler İsa'yı görünce, "Çarmıha ger, çarmıha ger!" diye bağıştılar. Pilatus, "O'nu siz alıp çarmıha gerin!" dedi. "Ben O'nda bir suç bulamıyorum!" ⁷Yahudiler şu karşılığı verdiler: "Bizim bir yasamız var, bu yasaya göre O'nun ölmesi gerekir. Çünkü kendisinin Tanrı Oğlu olduğunu ileri sürüyor." ⁸Pilatus bu sözü işitince daha çok korktu. ⁹Yine vali konağına girip İsa'ya, "Sen nereden geliyorsun?" diye sordu. İsa ona yanıt vermedi. ¹⁰Pilatus, "Benimle konuşmayacak mısın?" dedi. "Seni salvermeye de, çarmıha germeye de yetkim olduğunu bilmiyor musun?" ¹¹İsa, "Sana gökten verilmeseydi, benim üzerimde hiçbir yetkin olmazdı" diye karşılık verdi. "Bu nedenle beni sana teslim edenin günahı daha büyüktür." ¹²Bunun üzerine Pilatus İsa'yı salvermek istedi. Ama Yahudiler, "Bu adamı salverirsen, Sezar'ın* dostu değilsin!" diye bağıştılar. "Kral olduğunu ileri süren herkes Sezar'a karşı gelmiş olur." ¹³Pilatus bu sözleri işitince İsa'yı dışarı çıkardı. Taş Döşeme ^{xxxii} -İbranice'de* Gabbata- denilen yerde yargı kürsüsüne oturdu. ¹⁴Fısıh Bayramı'na* Hazırlık Günü'ydü*. Saat on iki sularıydı. Pilatus Yahudiler'e, "İşte, sizin Kralınız!" dedi. ¹⁵Onlar, "Yok et O'nu! Yok et, çarmıha ger!" diye bağıştılar. Pilatus, "Kralınızı mı çarmıha geriyim?" diye sordu. Başkâhinler, "Sezar'dan başka kralımız yok!" karşılığını verdiler. ¹⁶Bunun üzerine Pilatus İsa'yı, çarmıha gerilmek üzere onlara teslim etti. ¹⁷Askerler İsa'yı alıp götürdüler. İsa çarmıhını kendisi taşıyıp Kafatası -İbranice'de* Golgota- denilen yere çıktı. ¹⁸Orada O'nu ve iki kişiyi daha çarmıha gerdiler. Biri bir yanda, öbürü öteki yanda, İsa ise ortadaydı. ¹⁹Pilatus bir de yafta yazıp çarmıhın üzerine astırdı. Yaftada şöyle yazılıydı: NASIRALI İSA - YAHUDİLER'İN KRALI ²⁰İsa'nın çarmıha gerildiği yer kente yakındı. Böylece İbranice, Latince ve Grekçe yazılan bu yaftayı Yahudiler'in birçoğu okudu. ²¹Bu yüzden Yahudi başkâhinler Pilatus'a, "Yahudiler'in Kralı di-

^{xxxii}"Dinsel kuralları bozmamak": Grekçe "Kirlenmemek". Yahudi olmayanlarla yakın ilişkilerde bulunan Yahudiler dinsel açıdan kirli sayılır, kutsal Fısıh Bayramı'nı kutlayamazdı.

^{xxxiii}"Taş Döşeme": Yeruşalim'deki vali konağının taş döşenmiş avlusu.

ye yazma” dediler. “Kendisi, ‘Ben Yahudiler’in Kralı’yım dedi’ diye yaz.”²² Pilatus, “Ne yazdımsa yazdım” karşılığını verdi.²³ Askerler İsa’yı çarımha geldikten sonra giysilerini alıp her birine birer pay düşecek biçimde dört parçaya böldüler. Mintanını da aldılar. Mintan boydan boya tek parça dikişsiz bir dokumaydı.²⁴ Birbirlerine, “Bunu yırtmayalım” dediler, “Kime düşecek diye kura çekelim.” Bu olay, şu Kutsal Yazı yerine gelsin diye oldu: “Giysilerimi aralarında paylaştılar, Elbisem üzerine kura çektiler.” Bunları askerler yaptı.²⁵ İsa’nın çarımhının yanında ise annesi, teyzesi, Klopas’ın karısı Meryem ve Mecdelli Meryem duruyordu.²⁶ İsa, annesiyle sevdiği öğrencinin yakınında durduğunu görünce annesine, “Anne^{xxxiii}, işte oğlun!” dedi.²⁷ Sonra öğrenciye, “İşte, annen!” dedi. O andan itibaren bu öğrenci İsa’nın annesini kendi evine aldı.²⁸ Daha sonra İsa, her şeyin artık tamamlandığını bilerek Kutsal Yazı yerine gelsin diye, “Susadım!” dedi.²⁹ Orada ekşi şarap dolu bir kap vardı. Şaraba batırılmış bir sünger mercanköşk dalına takarak O’nun ağzına uzattılar.³⁰ İsa şarabı tadınca, “Tamamlandı!” dedi ve başını eğerek ruhunu teslim etti.³¹ Yahudi yetkililer Pilatus’tan çarımha gerilenlerin bacaklarının kırılmasını ve cesetlerin kaldırılmasını istediler. Hazırlık Günü olduğundan, cesetlerin Şabat Günü çarımha kalmamasını istemiyorlardı. Çünkü o Şabat Günü büyük bayramdı.³² Bunun üzerine askerler gidip birinci adamın, sonra da İsa’yla birlikte çarımha gerilen öteki adamın bacaklarını kırdılar.³³ İsa’ya gelince O’nun ölmüş olduğunu gördüler. Bu yüzden bacaklarını kırmadılar.³⁴ Ama askerlerden biri O’nun böğrünü mızrakla deldi. Böğründen hemen kan ve su aktı.³⁵ Bunu gören adam tanıklık etmiştir ve tanıklığı doğrudur. Doğruyu söylediğini bilir. Siz de iman edesiniz diye tanıklık etmiştir.³⁶ Bunlar, “O’nun bir tek kemiği kırılmayacak” diyen Kutsal Yazı’nın yerine gelmesi için oldu.³⁷ Yine başka bir Yazı’da, “Bedenini desteklerine bakacaklar” deniyor.³⁸ Bundan sonra Aramatyalı Yusuf, İsa’nın cesedini kaldırmak için Pilatus’a başvurdu. Yusuf, İsa’nın öğrencisiydi, ama Yahudi yetkililerden korktuğundan bunu gizli tutuyordu. Pilatus izin verince, Yusuf gelip İsa’nın cesedini kaldırdı.³⁹ Daha önce geceleyin İsa’nın yanına gelen Nikodim de otuz litre^{xxxiv} kadar karışık mür ve sarı sabır özü alarak geldi.⁴⁰ İkisi, İsa’nın cesedini alıp Yahudiler’in gömme geleneğine uygun olarak onu baharatla keten bezlere sardılar.⁴¹ İsa’nın çarımha gerildiği yerde bir bahçe, bu bahçenin içinde de henüz hiç kimsenin konulmadığı yeni bir mezar vardı.⁴² O gün Yahudiler’in Hazırlık Günü’ydü*. Mezar da yakın olduğundan İsa’yı oraya koydular.

20Haftanın ilk günü erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gitti. Taşın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu gördü.² Koşarak Simun Petrus’a ve İsa’nın sevdiği öbür öğrenciye geldi. “Rab’bi mezardan

almışlar, nereye koyduklarını da bilmiyoruz” dedi.³ Bunun üzerine Petrus’la öteki öğrenci dışarı çıkıp mezara yöneldiler.⁴ İkisi birlikte koşuyordu. Ama öteki öğrenci Petrus’tan daha hızlı koşarak mezara önce vardı.⁵ Eğilip içeri baktı, keten bezleri orada serili gördü, ama içeri girmedi.⁶ Ardından Simun Petrus geldi ve mezara girdi. Orada serili duran bezleri ve İsa’nın başına sarılmış olan peşkiri gördü. Peşkir keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu.⁷ O zaman mezara ilk varan öteki öğrenci de içeri girdi. Olanları gördü ve iman etti.⁹ İsa’nın ölümden dirilmesi gerektiğini belirten Kutsal Yazı’yı henüz anlamamışlardı.¹⁰ Bundan sonra öğrenciler yine evlerine döndüler.¹¹ Meryem ise mezarın dışında durmuş ağlıyordu. Ağlarken eğilip mezarın içine baktı.¹² Beyazlara bürünmüş iki melek gördü; biri İsa’nın cesedinin yattığı yerin başucunda, öteki ayakucunda oturuyordu.¹³ Meryem’e, “Kadın, niçin ağlıyorsun?” diye sordular. Meryem, “Rabbim’i almışlar” dedi. “O’nu nereye koyduklarını bilmiyorum.”¹⁴ Bunları söyledikten sonra arkasına döndü, İsa’nın orada, ayakta durduğunu gördü. Ama O’nun İsa olduğunu anlamadı.¹⁵ İsa, “Kadın, niçin ağlıyorsun?” dedi. “Kimi arıyorsun?” Meryem O’nu bahçıvan sanarak, “Efendim” dedi, “Eğer O’nu sen götürdünse, nereye koyduğunu söyle de gidip O’nu alayım.”¹⁶ İsa ona, “Meryem!” dedi. O da döndü, İsa’ya İbranice, “Rabbuni!” dedi. Rabbuni, öğretmenim demektir.¹⁷ İsa, “Bana dokunma!” dedi. “Çünkü daha Baba’nın yanına çıkmadım. Kardeşlerime git ve onlara söyle, benim Babam’ın ve sizin Babanız’ın, benim Tanrım’ın ve sizin Tanrınız’ın yanına çıkıyorum.”¹⁸ Mecdelli Meryem öğrencilerin yanına gitti. Onlara, “Rab’bi gördüm!” dedi. Sonra Rab’bin kendisine söylediklerini onlara anlattı.¹⁹ Haftanın o ilk günü akşam olunca, öğrencilerin Yahudi yetkililerden korkusu nedeniyle buldukları yerin kapıları kapalıyken İsa geldi, ortalarında durup, “Size esenlik olsun!” dedi.²⁰ Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve böğrünü gösterdi. Öğrenciler Rab’bi görünce sevindiler.²¹ İsa yine onlara, “Size esenlik olsun!” dedi. “Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum.”²² Bunu söyledikten sonra onların üzerine üfleyerek, “Kutsal Ruh’u alın!” dedi.²³ “Kimin günahlarını bağışlarsanız, bağışlanmış olur; kimin günahlarını bağışlamazsanız, bağışlanmamış kalır.”²⁴ Onikiler’den* biri, “İkiz^{xxxv}” diye anılan Tomas, İsa geldiğinde onlarla birlikte değildi.²⁵ Öbür öğrenciler ona, “Biz Rab’bi gördük!” dediler. Tomas ise, “O’nun ellerinde çivilerin izini görmedikçe, çivilerin izine parmağımın dokunmadıkça ve elimi böğrüne sokmadıkça inanmam” dedi.²⁶ Sekiz gün sonra İsa’nın öğrencileri yine evdeydiler. Tomas da onlarla birlikteydi. Kapılar kapalıyken İsa gelip ortalarında durdu, “Size esenlik olsun!” dedi.²⁷ Sonra Tomas’a, “Parmağımı uzat” dedi, “Ellerime bak, elimi uzat, böğrümeye koy. İmansız olma, imanlı ol!”²⁸ Tomas O’nu, “Rabbim ve Tanrım!” diye yanıtladı.²⁹ İsa, “Beni gördüğün için mi iman ettin?” dedi. “Görmeden iman edenlere ne mutlu!”³⁰ İsa, öğrencilerinin

xxxiii: Anne”: Grekçe “Kadın”.

xxxiv: Otuz litre”: Grekçe “Yüz litra” (bkz. Birimler Cetveli).

xxxv: İkiz”: Grekçe “Didimos”.

önünde, bu kitapta yazılı olmayan başka birçok doğaüstü belirti gerçekleştirdi. ³¹Ne var ki yazılanlar, İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman edersiniz ve iman ederek O'nun adıyla yaşama kavuşasınız diye yazılmıştır.

21Bundan sonra İsa Taberiye Gölü'nün kenarında öğrencilerine yine göründü. Bu da şöyle oldu: Simun Petrus, "İkiz ^{xxxvi}" diye anılan Tomas, Celile'nin Kana Köyü'nden Natanel, Zebedi'nin oğulları ve İsa'nın öğrencilerinden iki kişi daha birlikte bulunuyorlardı. ²³Simun Petrus ötekilere, "Ben balık tutmaya gidiyorum" dedi. Onlar, "Biz de seninle geliyoruz" dediler. Dışarı çıkıp tekneye bindiler. Ama o gece bir şey tutamadılar. ⁴Sabah olurken İsa kıyıda duruyordu. Ne var ki öğrenciler, O'nun İsa olduğunu anlamadılar. ⁵İsa, "Çocuklar, balığımız yok mu?" diye sordu. "Yok" dediler. ⁶İsa, "Ağı teknenin sağ yanına atın, tutarsınız" dedi. Bunun üzerine ağı attılar. O kadar çok balık tuttular ki, artık ağı çekemez olmuşlardı. ⁷İsa'nın sevdiği öğrenci, Petrus'a, "Bu Rab'dir!" dedi. Simun Petrus O'nun Rab olduğunu işitince üzerinden çıkarmış olduğu üstlüğü giyip göle atladı. ⁸Öbür öğrenciler balık dolu ağı çekerek tekneye geldiler. Çünkü karadan ancak iki yüz arşın ^{xxxvii} kadar uzaktaydılar. ⁹Karaya çıkınca orada yanan bir kömür ateşi, ateşin üzerinde balık ve ekmek gördüler. ¹⁰İsa onlara, "Şimdi tuttuğunuz balıklardan getirin" dedi. ¹¹Simun Petrus tekneye atladı ve tam yüz elli üç iri balıkla yüklü ağı karaya çekti. Bu kadar çok balık olduğu halde ağ yırtılmamıştı. ¹²İsa onlara, "Gelin, yemek yiyin" dedi. Öğrencilerden hiçbiri O'na, "Sen kimsin?" diye sormaya cesaret edemedi. Çünkü O'nun Rab olduğunu biliyorlardı. ¹³İsa gidip ekmeği aldı, onlara verdi. Aynı şekilde balıkları da verdi. ¹⁴İşte bu, İsa'nın ölümden dirildikten sonra öğrencilere üçüncü görünüşüydü. ¹⁵Yemekten sonra İsa, Simun Petrus'a, "Yuhanna oğlu Simun, beni bunlardan daha çok seviyor musun?" diye sordu. Petrus, "Evet, ya Rab" dedi, "Seni sevdiğimi bilirsin." İsa ona, "Kuzularımı otlat" dedi. ¹⁶İkinci kez yine ona, "Yuhanna oğlu Simun, beni seviyor musun?" diye sordu. O da, "Evet, ya Rab, seni sevdiğimi bilirsin" dedi. İsa ona, "Koyunlarımı güüt" dedi. ¹⁷Üçüncü kez ona, "Yuhanna oğlu Simun, beni seviyor musun?" diye sordu. Petrus kendisine üçüncü kez, "Beni seviyor musun?" diye sormasına üzüldü. "Ya Rab, sen her şeyi bilirsin, seni sevdiğimi de bilirsin" dedi. İsa ona, "Koyunlarımı otlat" dedi. ¹⁸"Sana doğrusunu söyleyeyim, gençliğinde kendi kuşağını kendin bağlar, istediğin yere giderdin. Ama yaşlanınca ellerini uzatacaksın, başkası seni bağlayacak ve istemediğin yere götürecektir." ¹⁹Bunu, Tanrı'yı ne tür bir ölümlle yücelteceğini belirtmek için söyledi. Sonra ona, "Ardımdan gel" dedi. ²⁰Petrus arkasına döndü, İsa'nın sevdiği öğrencinin kendilerini izlediğini gördü. Bu öğrenci, akşam yemeğinde İsa'nın göğsüne yaslanan ve, "Ya Rab, sana kim ihanet edecek?" diye soran öğrencidir. ²¹Petrus onu görün-

ce İsa'ya, "Ya Rab, ya bu ne olacak?" diye sordu. ²²İsa, "Ben gelinceye dek onun yaşamasını istiyorsam, bundan sana ne?" dedi. "Sen ardımdan gel!" ²³Bu yüzden kardeşler arasında o öğrencinin ölmeyeceğine dair bir söylenti çıktı. Ama İsa Petrus'a, "O ölmeyecek" dememişti. Sadece, "Ben gelinceye dek onun yaşamasını istiyorsam, bundan sana ne?" demişti. ²⁴Bütün bunlara tanıklık eden ve bunları yazan öğrenci budur. Onun tanıklığının doğru olduğunu biliyoruz. ²⁵İsa'nın yaptığı daha başka çok şey vardır. Bunlar tek tek yazılsaydı, sanırım yazılan kitaplar dünyaya sığmazdı.

^{xxxvi}"İkiz": Grekçe "Didimos".

^{xxxvii}"İki yüz arşın": Yaklaşık 105 m.

ELÇİLERİN İŞLERİ

1Ey Teofilos, İlk kitabımda ⁱ İsa'nın yapıp öğretmeye başladığı her şeyi, seçmiş olduğu elçilere Kutsal Ruh aracılığıyla buyruklar verip yukarı alındığı güne dek olanları yazmıştım. ²³İsa, ölüm acısını çektikten sonra birçok inandırıcı kanıtlarla elçilere dirilmiş olduğunu gösterdi. Kırk gün süreyle onlara görünerek Tanrı'nın Egemenliği hakkında konuştu. ⁴Kendileriyle birlikteyken onlara şu buyruğu vermişti: "Yeruşalim'den* ayrılmayın, Baba'nın verdiği ve benden duyduğunuz sözün gerçekleşmesini bekleyin. ⁵Şöyle ki, Yahya suyla vaftiz etti, ama sizler birkaç güne kadar Kutsal Ruh'la vaftiz edileceksiniz." ⁶Elçiler bir araya geldiklerinde İsa'ya şunu sordular: "Ya Rab, İsrail'e egemenliği şimdi mi geri vereceksin?" ⁷İsa onlara, "Baba'nın kendi yetkisiyle belirlemiş olduğu zamanları ve tarihleri bilmenize gerek yok" karşılığını verdi. ⁸"Ama Kutsal Ruh üzerinize inince güç alacaksınız. Yeruşalim'de, bütün Yahudiye ve Samiriye'de ve dünyanın dört bucağında benim tanıklarım olacaksınız." ⁹İsa bunları söyledikten sonra, onların gözleri önünde yukarı alındı. Bir bulut O'nu alıp gözlerinin önünden uzaklaştırdı. ¹⁰İsa giderken onlar gözlerini göğe dikmiş bakıyorlardı. Tam o sırada, beyaz giysiler içinde iki adam yanlarında belirdi. ¹¹"Ey Celileliler, neden göğe bakıp duruyorsunuz?" diye sordular. "Aranızdan göğe alınan İsa, göğe çıktığını nasıl gördünüzse, aynı şekilde geri gelecektir." ¹²Bundan sonra elçiler, Yeruşalim'den yaklaşık bir kilometre ⁱⁱ uzaklıktaki Zeytin Dağı'ndan Yeruşalim'e döndüler. ¹³Kente girince kaldıkları evin üst katındaki odaya çıktılar. Petrus, Yuhanna, Yakup, Andreas, Filipus, Tomas, Bartalmay, Matta, Alfay oğlu Yakup, Yurtsever Simun ve Yakup oğlu Yahuda oradaydı. ¹⁴Bunlar İsa'nın annesi Maryem, öbür kadımlar ve İsa'nın kardeşleriyle tam bir birlik içinde sürekli dua ediyordu. ¹⁵O günlerde Petrus, yaklaşık yüz yirmi kardeşten oluşan bir topluluğun ortasında ayağa kalkıp şöyle konuştu: "Kardeşler, Kutsal Ruh'un, İsa'yı tutuklayanlara kılavuzluk eden Yahuda ile ilgili olarak Davut'un ağzıyla önceden bildirdiği Kutsal Yazı'nın yerine gelmesi gerekiyordu. ¹⁶¹⁷Yahuda bizden biri sayılmış ve bu hizmete yerini almıştı." ¹⁸Bu adam, yaptığı kötülüğün karşılığında aldığı ücretle bir tarla satın aldı. Sonra baş aşağı

ⁱ"İlk kitabım": İncil'in Luka kısmı.

ⁱⁱ"Yaklaşık bir kilometre": Grekçe "Bir Şabat Günü yolculuğu". Yahudi din kurallarına göre Şabat Günü 2 000 arşından (yaklaşık 1 050 m.) fazla yol gitmek yasaktı.

düştü, bedeni yarıldı ve bütün bağırsakları dışarı döküldü. ¹⁹Yeruşalim'de yaşayan herkes olayı duydu. Tarlaya kendi dillerinde Kan Tarlası anlamına gelen Hakeldema adını verdiler. ²⁰"Nitekim Mezmurlar Kitabı'nda şöyle yazılmıştır" dedi Petrus. "Onun konutu ıssız kalsın, İçinde oturan olmasın.' Ve, 'Onun görevini bir başkası üstlensin.'" ²¹"Buna göre, Yahya'nın vaftiz döneminden başlayarak Rab İsa'nın aramızdan yukarı alındığı güne değin bizimle birlikte geçirdiği bütün süre boyunca yanımızda bulunan adamlardan birinin, İsa'nın dirilişine tanıklık etmek üzere bize katılması gerekir." ²²²³Böylece iki kişiyi, Barsabba denilen ve Yustus diye de bilinen Yusuf ile Mattiya'yı önerdiler. ²⁴Sonra şöyle dua ettiler: "Ya Rab, sen herkesin yüreğini bilirsin. Yahuda'nın, ait olduğu yere gitmek için bıraktığı bu hizmeti ve elçilik görevini üstlenmek üzere bu iki kişiden hangisini seçtiğini göster bize." ²⁵²⁶Ardından bu iki kişiye kura çektiler; kura Mattiya'ya düştü. Böylelikle Mattiya on bir elçiye katıldı.

2Pentikost Günü geldiğinde bütün imanlılar bir arada bulunuyordu. ²Ansızın gökten, güçlü bir rüzgarın esişini andıran bir ses geldi ve buldukları evi tümüyle doldurdu. ³Ateşten dillere benzer bir şeylerin dağılıp her birinin üzerine indiğini gördüler. ⁴İmanlıların hepsi Kutsal Ruh'la doldular, Ruh'un onları konuşturduğu başka dillerle konuşmaya başladılar. ⁵O sırada Yeruşalim'de, dünyanın her ülkesinden gelmiş dindar Yahudiler bulunuyordu. ⁶Sesin duyulması üzerine büyük bir kalabalık toplandı. Herkes kendi dilinin konuşulduğunu duyunca şaşakaldı. ⁷Hayret ve şaşkınlık içinde, "Bakın, bu konuşanların hepsi Celileli değil mi?" diye sordular. ⁸"Nasıl oluyor da her birimiz kendi ana dilini işitiyor?" ⁹Aramızda Partlar, Medler, Elamlılar var. Mezopotamya'da, Yahudiye ve Kapadokya'da, Pontus ve Asya İli'nde*, Friky ve Pamfilya'da, Mısır ve Libya'nın Kirene'ye yakın bölgelerinde yaşayanlar var. Hem Yahudi hem de Yahudiliğe dönen Romalı konuklar, Giritliler ve Araplar var aramızda. Ama her birimiz Tanrı'nın büyük işlerinin kendi dilimizde konuşulduğunu işitiyoruz." ¹⁰¹¹¹²Hepsi hayret ve şaşkınlık içinde birbirlerine, "Bunun anlamı ne?" diye sordular. ¹³Başkalarıysa, "Bunlar taze şarabı fazla kaçırmış" diye alay ettiler. ¹⁴Bunun üzerine Onbirler'le birlikte öne çıkan Petrus yüksek sesle kalabalığa şöyle seslendi: "Ey Yahudiler ve Yeruşalim'de bulunan

herkes, bu durumu size açıklayayım. Sözlerime kulak verin. Bu adamlar, sandığımız gibi sarhoş değiller. Saat daha sabahın dokuzu! ¹⁵¹⁶Bu gördüğünüz, Peygamber Yoel aracılığıyla önceden bildirilen olaydır: ‘Son günlerde, diyor Tanrı, Bütün insanların üzerine Ruhum’u dökeceğim. Oğullarımız, kızlarımız peygamberlikte bulunacaklar. Gençleriniz görümler, Yaşlılarımız düşler görecek. ¹⁷¹⁸O günler kadın erkek Kullarımın üzerine Ruhum’u dökeceğim, Onlar da peygamberlik edecekler. ¹⁹Yukarıda, gökyüzünde harikalar yaratacağım. Aşağıda, yeryüzünde belirtiler, Kan, ateş ve duman bulutları görülecek. ²⁰Rab’bin büyük ve görkemli günü gelmeden önce Güneş karacak, Ay kan rengine dönecek. ²¹O zaman Rab’bi adıyla çağırın herkes kurtulacak.’ ²²“Ey İsraililer, şu sözleri dinleyin: Bildiğiniz gibi Nasıralı İsa, Tanrı’nın, kendisi aracılığıyla aranızda yaptığı mucizeler, harikalar ve belirtilerle kimliği kanıtlanmış bir kişidir. ²³Tanrı’nın belirlenmiş amacı ve öngörüsü uyarınca elinize teslim edilen bu adamı, yasa tanımaz kişilerin eliyle çarımha çivileyip öldürdünüz. ²⁴Tanrı ise, ölüm acılarına son vererek O’nu diriltti. Çünkü O’nun ölümüne tutsak kalması olanaksızdı. ²⁵O’nunla ilgili olarak Davut şöyle der: ‘Rab’bi her zaman önümde gördüm, Sağımda durduğu için sarsılmam. ²⁶Bu nedenle yüreğim mutlu, dilim sevinçlidir. Dahası, bedenim de umut içinde yaşayacak. ²⁷Çünkü sen canımı ölümler diyarına terk etmeyeceksin, Kutsalın çürütmesine izin vermeyeceksin. ²⁸Yaşam yollarını bana bildirdin; Varlığını beni sevinçle dolduracaksın.’ ²⁹“Kardeşler, size açıkça söyleyebilirim ki, büyük atamız Davut öldü, gömüldü, mezarı da bugüne dek yamışımızda duruyor. ³⁰Davut bir peygamberdi ve soyundan birini tahtına oturtacağına dair Tanrı’nın kendisine ant içerek söz verdiğini biliyordu. ³¹Geleceği görerek Mesih’in* ölümünden dirilişine ilişkin şunları söyledi: ‘O, ölümler diyarına terk edilmedi, bedeni çürümedi.’ ³²Tanrı, İsa’yı ölümden diriltti ve biz hepimiz bunun tanıklarıyız. ³³O, Tanrı’nın sağına yüceltilmiş, vaat edilen Kutsal Ruh’u Baba’dan almış ve şimdi gördüğünüz ve işittiğiniz gibi, bu Ruh’u üzerimize dökmüştür. ³⁴Davut, kendisi göklere çıkmadığı halde şöyle der: ‘Rab Rabbim’e dedi ki, Ben düşmanlarını Ayaklarının altına serinceye dek ⁱⁱⁱ, Sağımda otur.’ ³⁵³⁶“Böylelikle bütün İsrail halkı şunu kesinlikle bilsin: Tanrı, sizin çarımha gerdiğiniz İsa’yı hem Rab hem Mesih yapmıştır.” ³⁷Bu sözleri duyanlar, yüreklerine hançer saplanmış gibi oldular. Petrus ve öbür elçilere, “Kardeşler, ne yapmalıyız?” diye sordular. ³⁸Petrus onlara şu karşılığı verdi: “Tövbe edin, her biriniz İsa Mesih’in adıyla vaftiz olsun. Böylece günahlarınız bağışlanacak ve Kutsal Ruh armağanını alacaksınız. ³⁹Bu vaat sizler, çocuklarımız, uzaktakilerin hepsi için, Tanrımız Rab’bin çağıracağı herkes için geçerlidir.” ⁴⁰Petrus daha birçok sözlerle onları uyardı. “Kendinizi bu sapık kışaktan kurtarın!” diye yalvardı. ⁴¹Onun sözünü benimseyenler vaftiz oldu. O gün yaklaşık üç bin kişi topluluğa

katıldı. ⁴²Bunlar kendilerini elçilerin öğretilerine, paydaşlığa, ekmek bölmeye ve duaya adadılar. ⁴³Herkesi bir korku sarmıştı. Elçilerin aracılığıyla birçok belirtiler ve harikalar yapılıyordu. ⁴⁴İmanlıların tümü bir arada bulunuyor, her şeyi ortaklaşa kullanıyorlardı. ⁴⁵Mallarını mülklerini satıyor ve bunun parasını herkese ihtiyacına göre dağıtıyorlardı. ⁴⁶Her gün tapınakta toplanmaya devam eden imanlılar, kendi evlerinde de ekmek bölüp içten bir sevinç ve sadelikle yemek yiyor ve Tanrı’yı övüyorlardı. Bütün halkın beğenisini kazanmışlardı. Rab de her gün yeni kurtulanları topluluğa katıyordu.

3Bir gün Petrus’la Yuhanna, saat üçte, dua vaktinde tapınağa çıkıyorlardı. ²O sırada, doğuştan kötürüm olan bir adam, tapınağın Güzel Kapı diye adlandırılan kapısına getiriliyordu. Tapınağa girenlerden para dilenmesi için onu her gün getirip oraya bırakırlardı. ³Tapınağa girmek üzere olan Petrus’la Yuhanna’yı gören adam, kendilerinden sadaka istedi. ⁴Petrus’la Yuhanna ona dikkatle baktılar. Sonra Petrus, “Bize bak” dedi. ⁵Adam, onlardan bir şey alacağını umarak gözlerini onların üzerine dikti. ⁶Petrus, “Bende altın ve gümüş yok, ama bende olanı sana veriyorum” dedi. “Nasıralı İsa Mesih’in adıyla, yürü!” ⁷Sonra onu sağ elinden kavrayıp kaldırdı. Adamın ayakları ve bilekleri o anda sapaşlaştı oldu. ⁸Sıçrayıp ayağa kalktı, yürümeye başladı. Yürüyüp sıçrayarak, Tanrı’yı överek onlarla birlikte tapınağa girdi. ⁹Bütün halk, onun yürüyüp Tanrı’yı övdüğünü gördü. ¹⁰Onun, tapınağın Güzel Kapısı’nda oturup para dilenen kişi olduğunu anlayınca ondaki değişiklik karşısında büyük bir hayret ve şaşkınlığa düştüler. ¹¹Adam, Petrus’la Yuhanna’yı bir türlü bırakamıyordu. Bütün halk hayret içinde Süleyman’ın Eyvanı denilen yerde onlara doğru koştu. ¹²Bunu gören Petrus halka şöyle seslendi: “Ey İsraililer, buna neden şaştınız? Neden gözlerinizi dikmiş bize bakıyorsunuz? Kendi gücümüz ya da dindarlığımızla bu adamın yürütmesini sağlamışız gibi...! ¹³İbrahim’in, İshak’ın ve Yakup’un Tanrısı, atalarımızın Tanrısı, Kulu İsa’yı yüceltti. Siz O’nu ele verdiniz. Pilatus O’nu serbest bırakmaya karar verdiği halde, siz O’nu Pilatus’un önünde reddettiniz. ¹⁴Kutsal ve adil Olan’ı reddedip bir katilin salıverilmesini istediniz. ¹⁵Siz Yaşam Önderi’ni öldürdünüz, ama Tanrı O’nu ölümden diriltti. Biz bunun tanıklarıyız. ¹⁶Gördüğünüz ve tanıdığımız bu adam, İsa’nın adı sayesinde, O’nun adına olan imanla sapaşlaştı oldu. Hepinizin gözü önünde onu tam sağlığa kavuşturan, İsa’nın aracılığıyla etkin olan ^{iv} imandır. ¹⁷“Şimdi ey kardeşler, yöneticileriniz gibi sizin de bilgisizlikten ötürü böyle davrandığımızı biliyorum. ¹⁸Ama bütün peygamberlerin ağzından Mesih’in* acı çekeceğini önceden bildiren Tanrı, sözünü bu şekilde yerine getirmiştir. ¹⁹Öyleyse, günahlarımızın silinmesi için tövbe edin ve Tanrı’ya dönün. Öyle ki, Rab size yenilenme fırsatları versin ve sizin için önceden belirlenen Mesih’i, yani İsa’yı göndersin. ²⁰²¹Tanrı’nın eski

ⁱⁱⁱ“Ayaklarının altına serinceye dek”: Grekçe “Ayaklarına tabure yapımcağa dek”.

^{iv}“Aracılığıyla etkin olan”: Grekçe “Aracılığıyla olan”.

çağlardan beri kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, her şeyin yeniden düzenleneceği zamana dek İsa'nın gökte kalması gerekiyor. ²²Musa şöyle demişti: ‘Tanrımız Rab size, kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak. O’nun size söyleyeceği her sözü dinleyin. ²³O peygamberi dinlemeyen herkes Tanrı’nın halkından koparılıp yok edilecektir.’ ²⁴“Samuel ve ondan sonra konuşan peygamberlerin hepsi bu günleri duyurdu. ²⁵Sizler peygamberlerin mirasçıları, Tanrı’nın atalarımızla yaptığı antlaşmanın mirasçılarısınız. Nitekim Tanrı İbrahim’e şöyle demişti: ‘Senin soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün halklar kutsanacak.’ ²⁶Tanrı, sizleri kötü yollarımızdan döndürüp kutsamak için Kulu’nu ortaya çıkarıp önce size gönderdi.”

⁴Kâhinler, tapmak koruyucularının komutanı ve Sadukiler, halka seslenmekte olan Petrus’la Yuhanna’nın üzerine yürüdüler. ²Çünkü onların halka öğretmelerine ve İsa’yı örnek göstererek ölümlerini dirileceğini söylemelerine çok kızmışlardı. ³Onları yakaladılar, akşam olduğu için ertesi güne dek hapiste tuttular. ⁴Ne var ki, konuşmayı dinlemiş olanların birçoğu iman etti. Böylece imanlı erkeklerin sayısı aşağı yukarı beş bine ulaştı. ⁵Ertesi gün Yahudiler’in yöneticileri, ileri gelenleri ve din bilginleri Yeruşalim’de toplandılar. ⁶Başkâhin Hanan’ın yanısıra, Kayafa, Yuhanna, İskender ve başkâhin soyundan gelen herkes oradaydı. ⁷Petrus’la Yuhanna’yı huzurlarına getirip onlara, “Siz bunu hangi güçle ya da kimin adına dayanarak yaptınız?” diye sordular. ⁸O zaman Kutsal Ruh’la dolan Petrus onlara şöyle dedi: “Halkın yöneticileri ve ileri gelenler! ⁹Eğer bugün bir hastaya yapılan iyilik nedeniyle bizden hesap soruluyor ve bu adamın nasıl iyileştiği soruşturuluyorsa, hepimiz ve bütün İsrail halkı şunu bilin: Bu adam, sizin çarmıha gerdiğiniz, ama Tanrı’nın ölümünden dirilttiği Nasıralı İsa Mesih’in adı sayesinde önünüzde sapasağlam duruyor. ¹⁰İsa, ‘Siz yapıcılar tarafından hiçe sayılan, Ama köşenin baş taşı durumuna gelen taş’tır. ¹²Başka hiç kimsede kurtuluş yoktur. Bu göğün altında insanlara bağışlanmış, bizi kurtarabilecek başka hiçbir ad yoktur.” ¹³Kurul üyeleri, Petrus’la Yuhanna’nın yürekliliğini görüp de bunların eğitim görmemiş, sıradan kişiler olduklarını anlayınca şaşkınlık ve onların İsa’yla birlikte bulduklarını farkettiler. ¹⁴İyileştirilen adam, Petrus ve Yuhanna’yla birlikte gözleri önünde duruyordu; bunun için hiçbir karşılık veremediler. ¹⁵Kurul üyeleri onlara dışarı çıkmalarını buyurduktan sonra durumu kendi aralarında tartışmaya başladılar. ¹⁶“Bu adamları ne yapacağız?” dediler. “Yeruşalim’de yaşayan herkes, bunların eliyle olağanüstü bir belirti gerçekleştirildiğini biliyor. Biz bunu inkâr edemeyiz. ¹⁷Ama bu haberin halk arasında daha çok yayılmasını önlemek için onları tehdit edelim ki, bundan böyle İsa’nın adından kimseye söz etmesinler.” ¹⁸Böylece onları çağırdılar, İsa’nın adını hiç anmamalarını, o adı kullanarak hiçbir şey öğretmemelerini buyurdular. ¹⁹Ama Petrus’la Yuhanna şö-

le karşılık verdiler: “Tanrı’nın önünde, Tanrı’nın sözünü değil de sizin sözünüzü dinlemek doğru mudur, kendiniz karar verin. ²⁰Biz gördüklerimizi ve işittiklerimizi anlatmadan edemeyiz.” ²¹Kurul üyeleri onları bir daha tehdit ettikten sonra serbest bıraktılar; onları cezalandırmak için hiçbir gerekçe bulamamışlardı. Çünkü bütün halk, olup bitenler için Tanrı’yı yüceltiyordu. ²²Nitekim bu mucize sonucu iyileşen adamın yaşı kırkı geçmişti. ²³Serbest bırakılan Petrus’la Yuhanna, arkadaşlarının yanına dönerek başkâhinlerle ileri gelenlerin kendilerine söylediği her şeyi bildirdiler. ²⁴Arkadaşları bunu duyunca hep birlikte Tanrı’ya şöyle seslendiler: “Ey Efendimiz! Yeri göğü, denizi ve onların içindekilerin tümünü yaratan sensin. ²⁵Kutsal Ruh aracılığıyla kulun atamız Davut’un ağzından şöyle dedin: ‘Uluslar neden hiddetlendi, Halklar neden boş düzenler kurdu? ²⁶Dünyanın kralları saf bağladı, Hükümdarlar birleşti Rab’be ve Mesihi’ne karşı.’ ²⁷“Gerçekten de Herodes ile Pontius Pilatus, bu kentte İsrail halkı ve öteki uluslarla birlikte senin meshettiğin kutsal Kulun İsa’ya karşı bir araya geldiler. Senin kendi gücün ve isteğinle önceden kararlaştırdığın her şeyi gerçekleştirdiler. ²⁸Ve şimdi ya Rab, onların savurduğu tehditlere bak! Senin sözünü tam bir yüreklilikle duyurmak için biz kullarına güç ver. ³⁰Kutsal Kulun İsa’nın adıyla hastaları iyileştirmek için, belirtiler ve harikalar yapmak için elini uzat.” ³¹Duaları bitince toplandıkları yer sarsıldı. Hepsi Kutsal Ruh’la doldular ve Tanrı’nın sözünü cesaretle duyurmaya devam ettiler. ³²İnananlar topluluğunun yüreği ve düşüncesi birdi. Hiç kimse sahip olduğu herhangi bir şey için “Bu benimdir” demiyor, her şeylerini ortak kabul ediyorlardı. ³³Elçiler, Rab İsa’nın ölümünden dirildiğine çok etkili bir biçimde tanıklık ediyorlardı. Tanrı’nın büyük lütfu hepsinin üzerindeydi. ³⁴Aralarında yoksul olan yoktu. Çünkü toprak ya da ev sahibi olanlar bunları satar, sattıklarının bedelini getirip elçilerin buyruğuna verirlerdi ^{vi}; bu da herkese ihtiyacına göre dağıtılırdı. ³⁵Örneğin, Kıbrıs doğumlu bir Levili olan ve elçilerin Barnaba, yani Cesaret Verici diye adlandırdıkları Yusuf, sahip olduğu bir tarlayı sattı, parasını getirip elçilerin buyruğuna verdi.

⁵Hananya adında bir adam, karısı Safira’nın onayıyla bir mülk sattı, paranın bir kısmını kendine saklayarak gerisini getirip elçilerin buyruğuna verdi. Karısının da olup bitenlerden haberi vardı. ²³Petrus ona, “Hananya, nasıl oldu da Şeytan’a uydun ^{vii}, Kutsal Ruh’a yalan söyleyip mülkün parasının bir kısmını kendine sakladın?” dedi. ⁴“Mülk satılmadan önce sana ait değil miydi? Sen onu sattıktan sonra da parayı dilediğin gibi kullanamaz mıydın? Neden yüreğinde böyle bir düzen kurdun? Sen insanlara değil, Tanrı’ya yalan söylemiş oldun.” ⁵Hananya bu sözleri

^{vi}“Gücün”: Grekçe “Elin”.

^{vii}“Buyruğuna verirlerdi”: Grekçe “Ayaklarının dibine koyarlardı” (Benzeri bir deyim 4:36-37 ve 5:1-2’de de geçiyor.)

^{viii}“Şeytan’a uydun”: Grekçe “Şeytan senin yüreğini doldurdu”.

işitince yere yıkılıp can verdi. Olanları duyan herkesi büyük bir korku sardı. ⁶Gençler kalkıp Hananya'nın ölüsünü kefenlediler ve dışarı taşıyıp gömdüler. ⁷Bundan yaklaşık üç saat sonra Hananya'nın karısı, olanlardan habersiz içeri girdi. ⁸Petrus, "Söyle bana, mülkü bu fiyata mı sattınız?" diye sordu. "Evet, bu fiyata" dedi Safira. ⁹Petrus ona şöyle dedi: "Rab'bin Ruhunu sınamak için nasıl oldu da sözbirliği ettiniz? İşte, kocam gömenlerin ayak sesleri kapıda, seni de dışarı taşıyacaktılar." ¹⁰Kadın o anda Petrus'un ayakları dibine yıkılıp can verdi. İçeri giren gençler onu ölmüş buldular, onu da dışarı taşıyarak kocasının yanına gömdüler. ¹¹İnanlılar topluluğunun tümünü ve olayı duyanların hepsini büyük bir korku sardı. ¹²Elçilerin aracılığıyla halk arasında birçok belirtiler ve harikalar yapıyordu. İnanlıların hepsi Süleyman'ın Eyvanı'nda toplanıyordu. ¹³Halk onlara büyük saygı duyduğu halde, dışarıdan hiç kimse onlara katılmayı göze alamıyordu. ¹⁴Buna karşın, Rab'be inanıp topluluğa katılan erkek ve kadınların sayısı giderek arttı. ¹⁵Bütün bunların sonucu, yoldan geçen Petrus'un hiç değilse gölgesi bazılarının üzerine düşsün diye halk, hasta olanları caddelere çıkartıp şilteler ve döşekler üzerine yatırır oldu. ¹⁶Yeruşalim'in çevresindeki kasabalardan da kalabalıklar geliyor, hastaları ve kötü ruhlardan acı çekenleri getiriyorlardı. Bunların hepsi iyileştirildi. ¹⁷Bunun üzerine, kıskançlıkla dolan başkâhin ve yanındakilerin hepsi, yani Saduki mezhebinden olanlar, elçileri yakalatıp devlet tutukevine attırdılar. ¹⁸¹⁹Ama geceleyin Rab'bin bir meleği zindanın kapılarını açıp onları dışarı çıkarttı. "Gidin! Tapınağa girip bu yeni yaşamla ilgili sözlerin hepsini halka duyurun" dedi. ²⁰²¹Elçiler bu buyruğa uyarak gün doğarken tapınağa girip öğretmeye başladılar. Başkâhin ve yanındakiler gelince Yüksek Kurul'u*, İsrail halkının bütün ileri gelenlerini toplantıya çağırıldılar. Sonra elçileri getirtmek için tutukevine adam yolladılar. ²²Ne var ki, görevliler zindana vardıklarında elçileri bulamadılar. Geri dönerek şu haberi iletiler: "Tutukevini kilitli ve tam bir güvenlik altında, nöbetçileri de kapılarda durur bulduk. Ama kapıları açtığımızda içerde kimseyi bulamadık!" ²³²⁴Bu sözleri işiten tapınak koruyucularının komutanıyla başkâhinler şaşkına döndüler, bu işin sonunun nereye varacağını merak etmeye başladılar. ²⁵O sırada yanlarına gelen biri, "Bakın, hapse attığımız adamlar tapınakta dikilmiş, halka öğretiyor" diye haber getirdi. ²⁶Bunun üzerine komutanla görevliler gidip elçileri getirdiler. Halkın kendilerini taşlamasından korktukları için zor kullanmadılar. ²⁷Elçileri getirip Yüksek Kurul'un önüne çıkardılar. Başkâhin onları sorguya çekti: "Bu adı kullanarak öğretmeyin diye size kesin buyruk vermiştik" dedi. "Ama siz öğretinizi Yeruşalim Kenti'nin her tarafına yaydınız. İlle de bizi bu adamın kanını dökmekten sorumlu göstermek istiyorsunuz." ²⁸²⁹Petrus ve öbür elçiler şöyle karşılık verdiler: "İnsanlardan çok, Tanrı'nın sözünü dinlemek gerek. ³⁰Atalarımızın Tanrısı, sizin çarmıha gerek öldürdüğünüz İsa'yı diriltti. ³¹İsrail'e, günahlarından tövbe etme ve bağışlanma fırsatını vermek için Tanrı O'nu

Önder ve Kurtarıcı olarak kendi sağına yükseltti. ³²Biz, Tanrı'nın kendi sözünü dinleyenlere verdiği Kutsal Ruh'la birlikte bu olayların tanıklarıyız." ³³Kurul üyeleri bu sözleri işitince çok öfkeleniler ve elçileri yok etmek istediler. ³⁴Ama bütün halkın saygısını kazanmış bir Kutsal Yasa öğretmeni olan Gamaliel adlı bir Ferisi, Yüksek Kurul'da ayağa kalktı, elçilerin kısa bir süre için dışarı çıkartılmasını buyurarak kurul üyelerine şunları söyledi: "Ey İsraililer, bu adamlara yapacağımızı iyi düşünün!" ³⁵³⁶Bir süre önce Teydas da kendi kendisiyle ilgili büyük iddialarda bulunarak başkaldırdı. Dört yüz kadar kişi de ona katıldı. Ama adam öldürüldü, izleyicilerinin hepsi dağıtıldı, hareket yok oldu. ³⁷Ondan sonra, sayım yapıldığı günlerde ortaya çıkan Celileli Yahuda, pek çok insanı ayartıp peşine taktı. Ama o da öldürüldü ve izleyicilerinin hepsi darmadağın oldu. ³⁸Şimdi size şunu söyleyeyim: Bu adamlarla uğraşmayın, onları rahat bırakın! Çünkü bu girişim, bu hareket insan işiyse, yok olup gidecektir. ³⁹Yok eğer Tanrı'nın işiyse, bu adamları yok edemezsiniz. Hatta kendinizi Tanrı'ya karşı savaşır durumda bulabilirsiniz." Kurul üyeleri Gamaliel'in bu öğüdünü kabul ettiler. ⁴⁰Elçileri içeri çağırıp kamçıldatılar ve İsa'nın adından söz etmemelerini buyurduktan sonra salıverdiler. ⁴¹Elçiler İsa'nın adı uğruna hakarete layık görüldükleri için Yüksek Kurul'un huzurundan sevinç içinde ayrıldılar. ⁴²Her gün tapınakta ve evlerde öğretmekten ve Mesih İsa'yla ilgili Müjde'yi yaymaktan geri kalmadılar.

⁶İsa'nın öğrencilerinin sayıca çoğaldığı o günlerde, Grekçe konuşan Yahudiler, günlük yardım dağıtımında kendi dullarına gereken ilginin gösterilmediğini ileri sürerek İbrance konuşan Yahudiler'den yakınmaya başladılar. ²Bunun üzerine Onikiler, bütün öğrencileri bir araya toplayıp şöyle dediler: "Tanrı'nın sözünü yayma işini bırakıp maddi işlerle uğraşmamız ^{viii} doğru olmaz. ³Bu nedenle, kardeşler, aranızdan Ruh'la ve bilgelikle dolu, yedi saygın kişi seçin. Onları bu iş için görevlendirelim. ⁴Biz ise kendimizi duaya ve Tanrı sözünü yaymaya adayalım." ⁵Bu öneri bütün topluluğu hoşnut etti. Böylece, iman ve Kutsal Ruh'la dolu biri olan İstefanos'un yanısıra Filipus, Prohoros, Nikanor, Timon, Parmenas ve Yahudiliğe dönen Antakyalı Nikolas'ı seçip elçilerin önüne çıkardılar. Elçiler de dua edip ellerini onların üzerine koydular. ⁶⁷Böylece Tanrı'nın sözü yayılıyor, Yeruşalim'deki öğrencilerin sayısı arttıkça artıyor, kâhinlerden birçoğu da iman çağrısına uyuyordu. ⁸Tanrı'nın lütfuyla ve kudretle dolu olan İstefanos, halk arasında büyük belirtiler ve harikalar yapıyordu. ⁹Ne var ki, Azatlılar Havrası diye bilinen havranın bazı üyeleri ve Kirene'den, İskenderiye'den, Kilikya'dan ve Asya İli'nden* bazı kişiler İstefanos'la çekişmeye başladılar. ¹⁰Ama İstefanos'un konuşmasındaki bilgelige ve Ruh'a karşı koyamadılar. ¹¹Bunun üzerine birkaç kişiyi el altından ayartarak onlara, "Bu adamın Musa'ya ve Tanrı'ya karşı küfür dolu sözler söylediğini duyduk" dedirttiler. ¹²Böylelikle halkı, ileri gelenleri ve

^{viii}"Maddi işlerle uğraşmamız" ya da "Sofralara hizmet etmemiz".

din bilgilerini kışkırttılar. Gidip İstefanos'u yakaladılar ve Yüksek Kurul'un* önüne çıkardılar. ¹³Getirdikleri yalancı tanıklar, "Bu adam durmadan bu kutsal yere ve Yasa'ya karşı konuşuyor" dediler. ¹⁴"Nasıralı İsa burayı yıkacak, Musa'nın bize emanet ettiği töreleri de değiştirecek" dediğini duyduk." ¹⁵Kurul'da oturanların hepsi, İstefanos'a baktıklarında yüzünün bir melek yüzüne benzediğini gördüler.

7 Başkâhin, "Bu iddialar doğru mu?" diye sordu. ²İstefanos, şöyle karşılık verdi: "Kardeşler ve babalar, beni dinleyin. Atamız İbrahim daha Mezopotamya'dayken, Harran'a yerleşmeden önce, yüce Tanrı ona görünüp şöyle dedi: 'Ülkeni, akrabalarımı bırak, sana göstereceğim ülkeye git.' ³⁴"Bunun üzerine İbrahim Kildaniler'in* ülkesini bırakıp Harran'a yerleşti. Babasının ölümünden sonra da Tanrı onu oradan alıp şimdi sizin yaşadığımız bu ülkeye getirdi. ⁵Burada ona herhangi bir miras, bir karış toprak bile vermemişti. Ama İbrahim'in o sırada hiç çocuğu olmadığı halde, Tanrı bu ülkeyi mülk olarak ona ve ondan sonra gelecek torunlarına vereceğini vaat etti. ⁶Tanrı şöyle dedi: 'Senin soyun yabancı bir ülkede, gurbette yaşayacak. Dört yüz yıl köle olarak çalıştırılacak, baskı göreceksin. ⁷Ama ben kölelik edecekleri ulusu cezalandıracağım. Bundan sonra oradan çıkacak ve bana bu yerde tapınacaklar.' ⁸Sonra Tanrı onunla, sünnete dayalı antlaşmayı yaptı. Böylelikle İbrahim, İshak'ın babası oldu ve onu sekiz günlükken sünnet etti. Ve İshak Yakup'un, Yakup da on iki büyük atamızın babası oldu. ⁹"Yusuf'u kıskanan atalarımız, onu köle olarak Mısır'a sattılar. Ama Tanrı onunlaydı ve onu bütün sıkıntılarından kurtardı. Ona bilgelik vererek Mısır Firavunu'nun gözüne girmesini sağladı. Firavun da onu Mısır ve bütün saray halkı üzerine yönetici atadı. ¹⁰¹¹"Sonra bütün Mısır ve Kenan ülkesini kıtlık vurdu, büyük sıkıntılar başladı. Atalarımız yiyecek bulamadılar. ¹²Mısır'da tahıl bulunduğunu duyan Yakup, atalarımızı oraya ilk yolculuklarına gönderdi. ¹³Mısır'a ikinci gelişlerinde Yusuf kardeşlerine kimliğini açıkladı. Firavun böylece Yusuf'un ailesini tanımış oldu. ¹⁴Yusuf haber yollayıp babası Yakup'u ve bütün akrabalarını, toplam yetmiş beş kişiyi çağırttı. ¹⁵Böylece Yakup Mısır'a gitti. Kendisi de atalarımız da orada öldüler. ¹⁶Kemikleri sonra Şekem'e getirilerek İbrahim'in Şekem'de Hamor oğullarından bir miktar gümüş karşılığında satın almış olduğu mezara konuldu. ¹⁷"Tanrı'nın İbrahim'e verdiği sözün gerçekleşeceği zaman yaklaştığında, Mısır'daki halkımızın nüfusu bir hayli çoğalmıştı. ¹⁸Sonunda Yusuf hakkında bilgisi olmayan yeni bir kral Mısır'da tahta çıktı. ¹⁹Bu adam, halkımıza karşı haince davrandı, atalarımıza kötülük etti. Onları, yeni doğan çocuklarını açıkta bırakıp ölümüne terk etmeye zorladı. ²⁰"O sırada, son derece güzel bir çocuk olan Musa doğdu. Musa, üç ay babasının evinde beslendikten sonra açıkta bırakıldı. Firavunun kızı onu bulup evlat edindi ve kendi oğlu olarak yetiştirdi. ²¹²²Musa, Mısırlılar'ın bütün bilim dallarında eğitildi. Gerek sözde, ge-

rek eylemde güçlü biri oldu. ²³"Kırk yaşımı doldurunca Musa'nın yüreğinde öz kardeşleri İsrailoğulları'nın durumunu yakından görme arzusu doğdu. ²⁴Onlardan birine haksızlık edildiğini gören Musa, onu savundu. Haksızlığı yapan Mısırlı'yı öldürerek ezilenin öcünü aldı. ²⁵'Kardeşlerim Tanrı'nın benim aracılığımıyla kendilerini kurtaracağımı anlarlar' diye düşünüyordu. Ama onlar bunu anlamadılar. ²⁶Ertesi gün Musa, kavga eden iki İbrani'yle karşılaşınca onları barıştırmak istedi. 'Efendiler' dedi, 'Siz kardeşsiniz. Niye birbirinize haksızlık ediyorsunuz?' ²⁷"Ne var ki, soydaşına haksızlık eden kişi Musa'yı yana iterek, 'Kim seni başımıza yönetici ve yargıç atadı?' dedi. ²⁸'Yoksa dün Mısırlı'yı öldürdüğün gibi beni de mi öldürmek istiyorsun?' ²⁹Bu söz üzerine Musa Midyan ülkesine kaçtı. Orada gurbette yaşadı ve iki oğul babası oldu. ³⁰"Kırk yıl geçtikten sonra Musa'ya, Sina Dağı'nın yakınındaki çölde, yanan bir çalının alevleri içinde bir melek göründü. ³¹Musa gördüklerine şaşıtı. Daha yakından bakmak için yaklaştığında, Rab ona şöyle seslendi: 'Senin atalarımızın Tanrısı, İbrahim'in, İshak'ın ve Yakup'un Tanrısı benim.' Korkuyla titreyen Musa bakmaya cesaret edemedi. ³²³³"Sonra Rab, 'Çarıklarımı çıkar! Çünkü bastığın yer kutsal topraktır' dedi. ³⁴'Mısır'da halkıma yapılan baskıyı yakından gördüm, iniltilerini duydum ve onları kurtarmaya geldim. Şimdi gel, seni Mısır'a göndereceğim.' ³⁵"Bu Musa, 'Kim seni yönetici ve yargıç atadı?' diye reddettikleri Musa'ydı. Tanrı onu, çalıda kendisine görünen meleğin aracılığıyla yönetici ve kurtarıcı olarak gönderdi. ³⁶Halkı Mısır'dan çıkararak, orada, Kamış Denizi'nde* ve kırk yıl boyunca çölde belirtiler ve harikalar yapan oydu. ³⁷İsrailoğulları'na, 'Tanrı size kendi kardeşlerinizin arasından benim gibi bir peygamber çıkaracak' diyen Musa odur. ³⁸Çöldeki topluluğun arasında yaşamış, Sina Dağı'nda kendisiyle konuşan melekle ve atalarımızla birlikte bulunmuş olan odur. Bize iletmek üzere yaşam dolu sözler aldı. ³⁹"Ne var ki, atalarımız onun sözünü dinlemek istemediler. Onu reddettiler, Mısır'a dönmeyi özler oldular. ⁴⁰Harun'a, 'Bize öncülük edecek ilahlar yap' dediler. 'Çünkü bizi Mısır'dan çıkararak o Musa'ya ne oldu bilmiyoruz!' ⁴¹Ve o günlerde bu zağı biçiminde bir put yapıp ona kurban sundular. Kendi elleriyle yaptıkları bu put için bir şenlik düzenlediler. ⁴²Bu yüzden Tanrı onlardan yüz çevirip onları göksel cisimlere kulluk etmeye terk etti. Peygamberlerin kitabında yazılmış olduğu gibi: 'Ey İsrail halkı, Çölde kırk yıl boyunca Bana mı sunular, kurbanlar sundunuz? ⁴³Siz Molek'in* çadırını Ve ilahınız Refan'ın ^{ix} yıldızını taşıdınız. Tapınmak için yaptığımız putlardı bunlar. Bu yüzden sizi Babil'in ötesine süreceğim.' ⁴⁴"Çölde atalarımızın Tanıklık Çadırı ^x vardı. Musa bunu, kendisiyle konuşan Tanrı'nın buyurduğu gibi, gördüğü örneğe göre yapmıştı. ⁴⁵Tanıklık Çadırı'nı önce-

^{ix}"Refan": Refan ya da Remfan, Satürn gezegeniyle ilgili olan ve eski çağlarda bazı Filistinli halkların taptığı bir ilahtı.

^x"Tanıklık Çadırı": İsraililler'in, Buluşma Çadırı diye de bilinen taşınabilir tapınağı. Tanrı'nın Musa aracılığıyla halkına verdiği, On Buyruk'un yazıldığı taş levhalar bu çadırda bulunurdu.

ki kuşaktan teslim alan atalarımız, Yeşu'nun önderliğinde öteki ulusların topraklarını ele geçirdikleri zaman, çadırı yanlarında getirdiler. Ulusları atalarımızın önünden kovan, Tanrı'nın kendisiydi. Çadır Davut'un zamanına dek kaldı. ⁴⁶Tanrı'nın beğenisini kazanmış olan Davut, Yakup'un Tanrısı için bir konut yapmaya izin istedi. ⁴⁷Oysa Tanrı için bir ev yapan Süleyman oldu. ⁴⁸"Ne var ki, en yüce Olan, elle yapılmış konutlarda oturmaz. Peygamberin belirttiği gibi, 'Gök tahtım, Yeryüzü ayaklarımın taburesidir. Benim için nasıl bir ev yapacaksınız? Ya da, neresi dinleneceğim yer? Bütün bunları yapan elim değil mi? diyor Rab.' ⁴⁹⁵⁰⁵¹"Ey dik kafalılar, yürekleri ve kulakları sünnet edilmemiş olanlar ^{xi} ! Siz tıpkı atalarımıza benziyorsunuz, her zaman Kutsal Ruh'a karşı direniyorsunuz. ⁵²Atalarınız peygamberlerin hangisine zulmetmediler ki? Adil Olan'ın geleceğini önceden bildirenleri de öldürdüler. Melekler aracılığıyla buyrulan Yasa'yı alıp da buna uymayan sizler, şimdi de Adil Olan'a ihanet edip O'nu katlettiniz!" ⁵³⁵⁴Kurul üyeleri bu sözleri duyunca öfkeden kudurdular, İstefanos'a karşı dişlerini gıcırdattılar. ⁵⁵Kutsal Ruh'la dolu olan İstefanos ise, gözlerini göğe dikip Tanrı'nın görkemini ve Tanrı'nın sağında duran İsa'yı gördü. ⁵⁶"Bakın" dedi, "Göklerin açıldığını ve İnsanoğlu'nun* Tanrı'nın sağında durmakta olduğunu görüyorum." ⁵⁷Bunun üzerine kulaklarını tıkayıp çığlıklar atarak hep birlikte İstefanos'a saldırdılar. ⁵⁸Onu kentten dışarı atıp taşla tuttular. İstefanos'a karşı tanıklık etmiş olanlar, kaftanlarını Saul adlı bir gencin ayaklarının dibine bıraktılar. ⁵⁹İstefanos taş yağmuru altında, "Rab İsa, ruhumu al!" diye yakarıyordu. ⁶⁰Sonra diz çökerek yüksek sesle şöyle dedi: "Ya Rab, bu günahı onlara yüklemeyin!" Bunu söyledikten sonra gözlerini yaşama kapadı.

İstefanos'un öldürülmesini Saul da onaylamıştı. O gün Yerusulim'deki kiliseye karşı korkunç bir baskı dönemi başladı. Elçiler hariç bütün imanlılar Yahudiye ve Samiriye'nin her yanına dağıldılar. ²Bazı dindar kişiler, İstefanos'u gömdükten sonra onun için büyük yas tuttular. ³Saul ise imanlılar topluluğunu kırıp geçirmeye başladı. Ev ev dolaşarak, kadın erkek demeden imanlıları dışarı sürüklüyor, hapse atıyordu. ⁴Bunun sonucu dağılan imanlılar, gittikleri her yerde Tanrı sözünü müjdeliyorlardı. ⁵Filipus, Samiriye Kenti'ne gidip oradakilere Mesih'i* tanıtmaya başladı. ⁶Filipus'u dinleyen ve gerçekleştirdiği belirtileri gören kalabalıklar, hep birlikte onun söylediklerine kulak verdiler. ⁷Birçoklarının içinden kötü ruhlar yüksek sesle haykırarak çıktı; birçok felçli ve kötürüm iyileştirildi. ⁸Ve o kentte büyük sevinç oldu. ⁹Ne var ki, kentte bir süreden beri büyüclük yapan ve Samiriye halkını şaşkına çeviren Simun adlı biri vardı. Simun, büyük adam olduğunu iddia ediyordu. ¹⁰Küçük büyük, herkes onu dikkatle dinler, "Büyük Güç dedikleri Tanrı gücü işte budur" derlerdi. ¹¹Uzun za-

mandan beri onları büyüclüğüyle şaşkına çevirdiği için onu dikkatle dinlerlerdi. ¹²Ama Tanrı'nın Egemenliği ve İsa Mesih adıyla ilgili Müjde'yi duyuran Filipus'un söylediklerine inandıkları zaman, erkekler de kadınlar da vaftiz oldular. ¹³Simun'un kendisi de inanıp vaftiz oldu. Ondan sonra sürekli olarak Filipus'un yanında kaldı. Doğaüstü belirtileri ve yapılan büyük mucizeleri görünce şaşkına döndü. ¹⁴Yerusulim'deki elçiler, Samiriye halkının, Tanrı'nın sözünü benimsediğini duyunca Petrus'la Yuhanna'yı onlara gönderdiler. ¹⁵Petrus'la Yuhanna oraya varınca, Samiriyeli imanlıların Kutsal Ruh'u almaları için dua ettiler. ¹⁶Çünkü Ruh daha hiçbirinin üzerine inmemişti. Rab İsa'nın adıyla vaftiz olmuşlardı, o kadar. ¹⁷Petrus'la Yuhanna onların üzerine ellerini koyunca, onlar da Kutsal Ruh'u aldılar. ¹⁸Elçilerin bu el koyma hareketiyle Kutsal Ruh'un verildiğini gören Simun onlara para teklif ederek, "Bana da bu yetkiyi verin, kimin üzerine ellerimi koysam Kutsal Ruh'u alsın" dedi. ¹⁹²⁰Petrus, "Paran da yok olsun, sen del!" dedi, "Çünkü Tanrı'nın armağanını parayla elde edebileceğini sandın. ²¹Senin bu işte bir payın, bir hakkın yok. Yüreğin, Tanrı'nın gözünde doğru değildir. ²²Bu kötülüğünden tövbe et ve Rab'be yalvar, yüreğindeki bu düşünce belki bağışlanır. ²³Senin kin dolu, kötülüğe tutsak biri olduğunu görüyorum." ²⁴Simun, "Benim için Rab'be yalvarın da söylediklerinizden hiçbirini başıma gelmesin" diye karşılık verdi. ²⁵Petrus'la Yuhanna tanıklık edip Rab'bin sözünü bildirdikten sonra, Samiriye'nin birçok köyünde de Müjde'yi duyura duyura Yerusulim'e döndüler. ²⁶Bu arada Rab'bin bir meleği Filipus'a şöyle seslendi: "Kalk, güneye doğru, Yerusulim'den Gazze'ye inen yola, çöl yoluna git." ²⁷Filipus da kalkıp gitti. Giderken Etiyopyalı bir hadım gördü. Bu adam Etiyopya ^{xii} Kraliçesi Kandaki'nin vezirlerinden biriydi. Kraliçenin bütün hazinelerinden sorumluydu. Yerusulim'e, tapınmaya gelmişti. ²⁸Geri dönerken arabasında oturmuş, Peygamber Yeşaya'nın Kitabı'nı okuyordu. ²⁹Ruh Filipus'a, "Git" dedi, "Şu arabaya yetiş." ³⁰Filipus koşup arabanın yanına geldi ve hadımın Peygamber Yeşaya'yı okumakta olduğunu işitti. "Acaba okuduklarımı anlıyor musun?" diye sordu. ³¹Hadım, "Biri bana yol göstermedikçe nasıl anlayabilirim ki?" diyerek Filipus'un arabaya binip yanına oturmasını rica etti. ³²Kutsal Yazılar'dan okuduğu bölüm şuydu: "Koyun gibi kesime götürüldü; Kırkıcımın önünde kuzu nasıl ses çıkarmazsa, O da öylece ağzını açmadı. ³³Aşağılandığında adalet O'ndan esirgendi. O'nun soyunu kim anacak? Çünkü yeryüzündeki yaşamına son verildi." ³⁴Hadım Filipus'a, "Lütfen açıkla mısın, peygamber kimden söz ediyor, kendisinden mi, bir başkasından mı?" diye sordu. ³⁵Bunun üzerine Filipus anlatmaya koyuldu. Kutsal Yazılar'ın bu bölümünden başlayarak ona İsa'yla ilgili Müjde'yi bildirdi. ³⁶Yolda giderlerken su bulunan bir yere geldiler. Hadım, "Bak, burada su

^{xii}"Yürekleri ve kulakları sünnet edilmemiş olanlar": Tanrı'ya yürekten bağlı olmayan, O'nun sözünü dinlemeyen kişiler.

^{xiii}O çağda Etiyopya kralığı bugünkü Sudan'ın ve Etiyopya'nın bazı bölgelerini kapsıyordu.

var” dedi. “Vaftiz* olmama ne engel var?”^{xiii} 37³⁸ Sonra arabanın durmasını buyurdu. Filipus’la hadım birlikte suya girdiler ve Filipus hadımı vaftiz etti. ³⁹Sudan çıktıkları zaman Rab’bin Ruhu Filipus’u hemen oradan uzaklaştırdı. Filipus’u bir daha görmeyen hadım sevinç içinde yoluna devam etti. ⁴⁰Filipus ise kendini Aşdot Kenti’nde buldu. Sezariye’ye varıncaya dek bütün kentleri dolaşarak Müjde’yi duyurdu.

9 Saul ise Rab’bin öğrencilerine karşı hâlâ tehdit ve ölüm soluyordu. Başkâhine gitti, Şam’daki havralara verilmek üzere mektuplar yazmasını istedi. Orada İsa’nın yolunda yürüyen kadın erkek, kimi bulsa tutuklayıp Yerusâlim’e getirmek niyetindeydi. ²³Yol alıp Şam’a yaklaştığı sırada, birdenbire gökten gelen bir ışık çevresini aydınlattı. ⁴Yere yıkılan Saul, bir sesin kendisine, “Saul, Saul, neden bana zulmediyorsun?” dediğini işitti. ⁵Saul, “Ey Efendim, sen kimsin?” dedi. “Ben senin zulmettiğin İsa’yım” diye yanıt geldi. ⁶“Haydi kalk ve kente gir, ne yapman gerektiği sana bildirilecek.” ⁷Saul’la birlikte yolculuk eden adamların dilleri tutuldu, oldukları yerde kalakaldılar. Sesi duyulursa da, kimseyi göremediler. ⁸Saul yerden kalktı, ama gözlerini açtığımda hiçbir şey göremiyordu. Sonra kendisini elinden tutup Şam’a götürdüler. ⁹Üç gün boyunca gözleri görmeyen Saul hiçbir şey yiyip içmedi. ¹⁰Şam’da Hananya adında bir İsa öğrencisi vardı. Bir görünümde Rab ona, “Hananya!” diye seslendi. “Buradayım, ya Rab” dedi Hananya. ¹¹Rab ona, “Kalk” dedi, “Doğru Sokak denilen sokağa git ve Yahuda’nın evinde Saul adında Tarsuslu birini sor. Şu anda orada dua ediyor. ¹²Görümünde yanına Hananya adlı birinin geldiğini ve gözlerini açmak için ellerini kendisinin üzerine koyduğunu görmüştür.” ¹³Hananya şöyle karşılık verdi: “Ya Rab, birçoklarının bu adam hakkında neler anlattıklarını duydum. Yerusâlim’de senin kutsallarına nice kötülük yapmış! ¹⁴Burada da senin adını anan herkesi tutuklamak için başkâhinlerden yetki almıştır.” ¹⁵Rab ona, “Git!” dedi. “Bu adam, benim adımla öteki uluslara, krallara ve İsrailoğulları’na duyurmak üzere seçilmiş bir aracımdır. ¹⁶Benim adım uğruna ne kadar sıkıntı çekmesi gerekeceğini ona göstereceğim.” ¹⁷Bunun üzerine Hananya gitti, eve girdi ve ellerini Saul’un üzerine koydu. “Saul kardeş” dedi, “Sen buraya gelirken yolda sana görünen Rab, yani İsa, gözlerin açılmsın ve Kutsal Ruh’la dolasın diye beni yolladı.” ¹⁸O anda Saul’un gözlerinden balık pulunu andıran şeyler düştü. Saul yeniden görmeye başladı. Kalkıp vaftiz oldu. ¹⁹Sonra yemek yiyip kuvvet buldu. Saul, Şam’da ve Yerusâlim’de Saul birkaç gün Şam’daki öğrencilerin yanında kaldı. ²⁰Havralarda İsa’nın Tanrı’nın Oğlu olduğunu hemen duyurmaya başladı. ²¹Onu duyanların hepsi şaşkına döndü. “Yerusâlim’de bu adı ananları kırıp geçiren adam bu değil mi? Buraya da, öylelerini tutuklayıp başkâhinlere götür-

mek amacıyla gelmedi mi?” diyorlardı. ²²Saul ise günden güne güçleniyordu. İsa’nın Mesih olduğuna dair kanıtlar göstererek Şam’da yaşayan Yahudiler’i şaşkına çeviriyordu. ²³Aradan günler geçti. Yahudiler Saul’u öldürmek için bir düzen kurdular. ²⁴Ne var ki, kurdukları düzenle ilgili haber Saul’a ulaştı. Yahudiler onu öldürmek için gece gündüz kentin kapılarını gözlüyorlardı. ²⁵Ama Saul’un öğrencileri geceleyin kendisini aldılar, kentin surlarından sarkıttıkları bir küfe içinde aşağı indirdiler. ²⁶Saul Yerusâlim’e varınca oradaki öğrencilere katılmaya çalıştı. Ama hepsi ondan korkuyor, İsa’nın öğrencisi olduğuna inanmıyorlardı. ²⁷O zaman Barnaba onu alıp elçilere götürdü. Onlara, Saul’un Şam yolunda Rab’bi nasıl gördüğünü, Rab’bin de onunla konuştuğunu, Şam’da ise onun İsa adını nasıl korkusuzca duyurduğunu anlattı. ²⁸Böylelikle Saul, Yerusâlim’de girip çıktıkları her yerde öğrencilerle birlikte bulunarak Rab’bin adını korkusuzca duyurmaya başladı. ²⁹Dili Grekçe olan Yahudiler’le konuşup tartışıyordu. Ama onlar onu öldürmeyi tasarlıyorlardı. ³⁰Kardeşler bunu öğrenince onu Sezariye’ye götürüp oradan Tarsus’a yolladılar. ³¹Bütün Yahudiye, Celile ve Samiriye’deki* inanlılar topluluğu esenliğe kavuştu. Gelişen ve Rab korkusu içinde yaşayan topluluk Kutsal Ruh’un yardımıyla sayıca büyüyordu. ³²Bu arada her tarafı dolaşan Petrus, Lidda’da yaşayan kutsallara da uğradı. ³³Orada Eneas adında birine rastladı. Eneas felçliydi. Sekiz yıldan beri yatalaktı. ³⁴Petrus ona, “Eneas, İsa Mesih seni iyileştiriyor” dedi. “Kalk, yatağın topla.” Eneas hemen ayağa kalktı. ³⁵Lidda ve Şaron’da yaşayan herkes onu gördü ve Rab’be döndü. ³⁶Yafa’da, İsa öğrencisi olan Tabita adında bir kadın vardı. Tabita, ceylan anlamına gelir. Bu kadın her zaman iyilik yapıp yoksullara yardım ederdi. ³⁷O günlerde hastalanıp öldü. Ölüsünü yıkayıp üst kattaki odaya koydular. ³⁸Lidda Yafa’ya yakın olduğundan, Petrus’un Lidda’da bulunduğunu duyan öğrenciler ona iki kişi yollayıp, “Vakit kaybetmeden yanımıza gel” diye yalvardılar. ³⁹Petrus kalkıp onlarla birlikte gitti. Eve varınca onu üst kattaki odaya çıkardılar. Bütün dul kadınlar ağlayarak Petrus’un çevresinde toplandılar. Ona, Ceylan’ın kendileriyle birlikteyken diktiği entarilerle üstlükleri gösterdiler. ⁴⁰Petrus, herkesi dışarı çıkarttı, diz çöküp dua etti. Sonra ölüye doğru dönerek, “Tabita, kalk” dedi. Kadın gözlerini açtı, Petrus’u görünce doğrulup oturdu. ⁴¹Petrus elini uzatarak onu ayağa kaldırdı. Sonra kutsallarla dul kadınları çağırdı, Ceylan’ı diri olarak onlara teslim etti. ⁴²Bu olayın haberi bütün Yafa’ya yayıldı ve birçokları Rab’be inandı. ⁴³Petrus uzunca bir süre Yafa’da, Simun adında bir dericinin evinde kaldı.

10 Sezariye’de Kornelius adında bir adam vardı. “İtalyan” taburunda yüzbaşıydı. ²Dindar bir adamdı. Hem kendisi hem de bütün ev halkı Tanrı’dan korkardı. Halka çok yardımında bulunur, Tanrı’ya sürekli dua ederdi. ³Bir gün saat üç sularında, bir görünümde Tanrı’nın bir meleğinin kendisine geldiğini açıkça gördü. Melek ona, “Kornelius” diye

^{xiii}Bazı Grekçe elyazmaları, “Filipus, ‘Bütün yüreğinle iman edersen, vaftiz olabilirsin’ dedi. Hadım da, ‘İman ediyorum ki, İsa Mesih Tanrı’nın Oğlu’dur’ dedi” sözlerini de içerir.

seslendi. ⁴Kornelius korku içinde gözlerini ona dikti, “Ne var, efendim?” dedi. Melek ona şöyle dedi: “Duaların ve sadakaların anılmak üzere Tanrı katına ulaştı. ⁵Şimdi Yafa’ya adam yolla, Petrus olarak da tanınan Simun’u çağirt. ⁶Petrus, evi deniz kıyısında bulunan Simun adlı bir dericinin yanında kalıyor.” ⁷Kendisiyle konuşan melek uzaklaştıktan sonra Kornelius, iki uşağıyla özel yardımcılarından dindar bir askeri çağirtti. ⁸Kendilerine her şeyi anlattıktan sonra onları Yafa’ya gönderdi. ⁹Ertesi gün onlar yol alıp kente yaklaşırlarken, saat on iki sularında Petrus dua etmek için dama çıktı. ¹⁰Acıkınca da yemek istedi. Yemek hazırlanırken Petrus kendinden geçti. ¹¹Göğün açıldığını ve büyük bir çarşafı andıran bir nesnenin dört köşesinden sarkıtılarak yeryüzüne indirildiğini gördü. ¹²Çarşafın içinde, yeryüzünde yaşayan her türden dört ayaklı hayvanlar, sürüngenler ve kuşlar vardı. ¹³Bir ses ona, “Kalk Petrus, kes ve ye!” dedi. ¹⁴“Asla olmaz, ya Rab!” dedi Petrus. “Hiçbir zaman bayağı ya da murdar herhangi bir şey yemedim.” ¹⁵Ses tekrar, ikinci kez duyuldu; Petrus’a, “Tanrı’nın temiz kıldıklarına sen bayağı deme” dedi. ¹⁶Bu, üç kez tekrarlandı. Sonra çarşafı andıran nesne hemen göğe alındı. ¹⁷Petrus şaşkınlık içindeydi. Gördüğü görümün ne anlama gelebileceğini düşünürken, Kornelius’un gönderdiği adamlar sora sora Simun’un evinin kapısına kadar geldiler. ¹⁸Evdekilere seslenerek, “Petrus diye tanınan Simun burada mı kalıyor?” diye sordular. ¹⁹Petrus hâlâ görümün anlamını düşünürken Ruh ona, “Bak, üç kişi seni arıyor” dedi. ²⁰“Haydi kalk, aşağı in. Hiç çekinmeden onlarla git. Çünkü onları ben gönderdim.” ²¹Petrus aşağı inip adamlara, “Aradığımız kişi benim” dedi. “Gelişinizin sebebi ne acaba?” ²²“Doğru ve Tanrı’dan korkan, bütün Yahudi ulusunca iyiliğiyle tanınan, Kornelius adında bir yüzbaşı var” dediler. “Kutsal bir melek ona, seni evine çağirtip senin söyleyeceklerini dinlemesini buyurdu.” ²³Bunun üzerine Petrus onları içeri alıp konuk etti. Petrus, Kornelius’un Evinde Ertesi gün Petrus kalktı, onlarla birlikte yola çıktı. Yafa’daki kardeşlerden bazıları da ona katıldı. ²⁴İkinci gün Sezariye’ye vardılar. Bu arada Kornelius, akraba ve yakın dostlarını toplamış onları bekliyordu. ²⁵Eve giren Petrus’u karşıladı, tapıncasına ayaklarına kapandı. ²⁶Petrus ise onu ayağa kaldırarak, “Kalk, ben de insanım” dedi. ²⁷Petrus Kornelius’la konuşa konuşa içeri girdiğinde birçok insanın toplanmış olduğunu gördü. ²⁸Onlara şöyle dedi: “Bir Yahudi’nin başka ulustan biriyle ilişki kurmasının, onu ziyaret etmesinin töremize aykırı olduğunu bilirsiniz. Oysa Tanrı bana, hiç kimseye bayağı ya da murdar dememem gerektiğini gösterdi. ²⁹Bu nedenle, çağirtildiğim zaman hiç itiraz etmeden geldim. Şimdi, beni ne amaçla çağirttiğinizi sorabilir miyim?” ³⁰Kornelius, “Üç gün ^{xiv} önce bu sıralarda, saat üçte evimde dua ediyordum” dedi. “Birdenbire, parlak giysili bir adam önüme çıkıverdi. ³¹‘Kornelius’ dedi, ‘Tanrı senin duanı işitti, verdiğin sadakaları andı. ³²Yafa’ya

adam yolla, Petrus diye tanınan Simun’u çağirt. O, deniz kıyısında oturan derici Simun’un evinde kalıyor.’ ³³Bunun üzerine sana hemen adam yolladım. Sen de lütfedip geldin. İşte şimdi biz hepimiz, Rab’bin sana buyurduğu her şeyi dinlemek üzere Tanrı’nın önünde toplanmış bulunuyoruz.” ³⁴O zaman Petrus söz alıp şöyle dedi: “Tanrı’nın insanlar arasında ayırım yapmadığını, ama kendisinden korkan ve doğru olanı yapan kişiyi, ulusuna bakmaksızın kabul ettiğini gerçekten anlıyorum. ³⁵³⁶Tanrı’nın, herkesin Rabbi olan İsa Mesih aracılığıyla esenliği müjdeleyerek İsrailoğulları’na ilettiği bildiriden haberiniz vardır. ³⁷Yahya’nın vaftiz çağirtisinden sonra Celile’den başlayarak bütün Yahudiye’de meydana gelen olayları, Tanrı’nın, Nasıralı İsa’yı nasıl Kutsal Ruh’la ve kudretle meshettiğini biliyorsunuz. İsa her yanı dolaşarak iyilik yapıyor, İblis’in baskısı altında olanların hepsini iyileştiriyordu. Çünkü Tanrı O’nunla birlikteydi. ³⁸³⁹“Biz İsa’nın, Yahudiler’in ülkesinde ve Yerusolim’de yaptıklarının hepsine tanık olduk. O’nu çarmıha gerip öldürdüler. ⁴⁰Ama Tanrı O’nu üçüncü gün diriltti ve açıkça görünmesini sağladı. ⁴¹İsa halkın tümüne değil de, Tanrı’nın önceden seçtiği tanıklara –ölümden dirilmesinden sonra kendisiyle birlikte yiyip içen bizlere– göründü. ⁴²Tanrı tarafından ölümlerle dirilerin Yargıcı olarak atanan kişinin kendisi olduğunu halka duyurmamızı, buna tanıklık etmemizi buyurdu. ⁴³Peygamberlerin hepsi O’nunla ilgili tanıklıkta bulunuyorlar. Şöyle ki, O’na inanan herkesin günahları O’nun adıyla bağışlanır.” ⁴⁴Petrus daha bu sözleri söylerken Kutsal Ruh, konuşmayı dinleyen herkesin üzerine indi. ⁴⁵Petrus’la birlikte gelen Yahudi ^{xv} imanlılar, Kutsal Ruh armağanının öteki uluslardan olanların da üzerine dökülmesini şaşkınlıkla karşıladılar. ⁴⁶Çünkü onların, bilmedikleri dillerle konuşup Tanrı’yı yücelttiklerini duyuyorlardı. O zaman Petrus, “Bunlar, tıpkı bizim gibi Kutsal Ruh’u almışlar. Suyu vaftiz olmalarına kim engel olabilir?” dedi. ⁴⁷⁴⁸Böylelikle onların İsa Mesih adıyla vaftiz olmalarını buyurdu. Sonra onlar Petrus’a, birkaç gün yanlarında kalması için ricada bulundular.

11 Elçilerle bütün Yahudiye’deki kardeşler, öteki ulusların da Tanrı’nın sözünü kabul ettiklerini duydular. ²Ama Petrus Yerusolim’e gittiği zaman sünnet yanlıları onu eleştirdiler. ³“Sünnetsiz* kişilerin evine gidip yemek yemişsin!” dediler. ⁴Petrus baştan başlayarak onları tek tek onlara anlattı. ⁵“Ben Yafa Kenti’nde dua ediyordum” dedi. “Kendimden geçerek bir görüm gördüm. Büyük bir çarşafı andıran bir nesnenin dört köşesinden sarkıtıldığını, bunun gökten inip benim bulunduğum yere kadar geldiğini gördüm. ⁶Gözlerimi çarşafa dikip dikkatle baktım. Çarşafın içinde, yeryüzünde yaşayan dört ayaklılar, yabancı hayvanlar, sürüngenler ve kuşlar gördüm. ⁷Sonra bir ses bana, ‘Kalk, Petrus, kes ve ye!’ dediğini işittim. ⁸“Asla olmaz, ya Rab!” dedim. ‘Ağzıma hiçbir zaman bayağı ya da murdar bir şey girmedi.’ ⁹“Ses ikinci kez gökten geldi: ‘Tanrı’nın

^{xiv}“Üç gün”: Grekçe “Dördüncü gün”. O çağda insanlar günleri hesaplarken yaşadıkları günü de sayarlardı.

^{xv}“Yahudi”: Grekçe “Sünnetlilikten olan”.

temiz kıldıklarına sen bayağı deme' dedi. ¹⁰Bu, üç kez tekrarlandı; sonra her şey yeniden göğe alındı. ¹¹"Tam o sırada Sezariye'den bana gönderilen üç kişi, bulunduğumuz evin önünde durdular. ¹²Ruh bana, ayırım gözetmeden onlarla birlikte gitmemi söyledi. Bu altı kardeş de benimle geldiler, varıp adamın evine girdik. ¹³Adam bize, evinde beliren meleği nasıl gördüğünü anlattı. Melek ona şöyle demiş: 'Yafa'ya adam yolla, Petrus diye tanınan Simun'u çağirt. ¹⁴O sana, senin ve bütün ev halkının kurtuluş bulacağı sözler söyleyecek.' ¹⁵"Ben konuşmaya başlayınca Kutsal Ruh, başlangıçta bizim üzerimize indiği gibi, onların da üzerine indi. ¹⁶O zaman Rab'bin söylediği şu sözü anımsadım: 'Yahya suyla vaftiz etti, sizler ise Kutsal Ruh'la vaftiz edileceksiniz.' ¹⁷Böylelikle Tanrı, Rab İsa Mesih'e inanimiş olan bizlere verdiği armağanın aynısını onlara verdiyse, ben kimim ki Tanrı'ya karşı koyayım?" ¹⁸Bunları dinledikten sonra yatıştılar. Tanrı'yı yücelterek şöyle dediler: "Demek ki Tanrı, tövbe etme ve yaşama kavuşma fırsatını öteki uluslara da vermiştir." ¹⁹İstefanos'un öldürülmesiyle başlayan baskı sonucu dağılan imanlılar, Fenike, Kıbrıs ve Antakya'ya kadar gittiler. Tanrı sözünü sadece Yahudiler'e duyuruyorlardı. ²⁰Ama içlerinden Kıbrıslı ve Kireneli olan bazı adamlar Antakya'ya gidip Grekler'le* de konuşmaya başladılar. Onlara Rab İsa'yla ilgili Müjde'yi bildirdiler. ²¹Onların arasında etkin olan Rab'bin gücü ^{xvi} sayesinde çok sayıda kişi inanıp Rab'be döndü. ²²Olup bitenlerin haberi, Yeruslüm'deki kiliseye ulaştı. Bunun üzerine imanlılar Barnaba'yı Antakya'ya gönderdiler. ²³Kutsal Ruh'la ve imanla dolu, iyi bir adam olan Barnaba, Antakya'ya varıp Tanrı lütfunun meyvelerini görünce sevindi. Herkesi, candan ve yürekten Rab'be bağlı kalmaya özendirdi. Sonuç olarak Rab'be daha birçok kişi kazanıldı. ²⁴²⁵Sonra Barnaba, Saul'u aramak için Tarsus'a gitti. Onu bulunca da Antakya'ya getirdi. Böylece Barnaba'yla Saul bir yıl boyunca oradaki imanlılar topluluğuyla bir araya gelerek büyük bir kitleyi eğittiler. Öğrencilere ilk kez Antakya'da Mesihçiler ^{xvii} adı verildi. ²⁶²⁷O günlerde Yeruslüm'den Antakya'ya bazı peygamberler geldi. ²⁸Bunlardan Hagavos adlı biri ortaya çıkıp bütün dünyada şiddetli bir kıtlık olacağını Ruh aracılığıyla bildirdi. Bu kıtlık, Klavdius'un imparatorluğu sırasında oldu. ²⁹Öğrenciler, her biri kendi gücü oranında, Yahudiye'de yaşayan kardeşlere gönderilmek üzere yardım toplamayı kararlaştırdılar. ³⁰Bu kararı yerine getirip bağışlarını Barnaba ve Saul'un eliyle kilisenin ihtiyaçlarına gönderdiler.

12O sırada kral Hirodes, kiliseden bazı kişilere eziyet etmeye başladı. ²Yuhanna'nın kardeşi Yakup'u kılıçla öldürttü. ³Yahudiler'in bundan memnun kaldığını görünce ardından Petrus'u da yakalattı. Bunu, Mayasız Ekmek Bayramı sırasında yaptı. ⁴Petrus'u tutuklatıp hapse attırdı ve dörder kişilik dört takım askerin gözetimine teslim etti. Fısıh

Bayram'ndan* sonra onu halkın önünde yargılamak niyetindeydi. ⁵Bu nedenle Petrus hapiste tutuldu. Ama imanlılar topluluğu onun için Tanrı'ya hararetle dua ediyordu. ⁶Petrus, Hirodes'in kendisini yargılayacağı günden önceki gece, çift zincirle bağlı olarak iki askerin arasında uyuyordu. Kapıda duran nöbetçiler de zindanın güvenliğini sağlıyordu. ⁷Birdenbire Rab'bin bir meleği görüldü ve hücrede bir ışık parladı. Melek, Petrus'un böğrüne dokunup onu uyandırdı. "Çabuk, kalk!" dedi. O anda zincirler Petrus'un bileklerinden düştü. ⁸Melek ona, "Kuşağımı bağla, çarıkla- rını giy" dedi. Petrus da söyleneni yaptı. "Abanı giy, beni izle" dedi melek. ⁹Petrus onu izleyerek dışarı çıktı. Ama meleğin yaptığının gerçek olduğunu anlamıyor, bir görünüm gördüğünü sanıyordu. ¹⁰Birinci ve ikinci nöbetçiyi geçerek kente açılan demir kapıya geldiler. Kapı, önlerinde kendiliğinden açıldı. Dışarı çıkıp bir sokak boyunca yürüdüler, sonra melek ansızın Petrus'un yanından ayrıldı. ¹¹O zaman kendine gelen Petrus, "Rab'bin bana meleğini gönderdiğini şimdi gerçekten anlıyorum" dedi. "O beni Hirodes'in elinden ve Yahudi halkının uğrayacağıma umduğu bütün belalardan kurtardı." ¹²Petrus olanların farkına varınca Markos diye tanınan Yuhanna'nın annesi Meryem'in evine gitti. Orada birçok kişi toplanmış dua ediyordu. ¹³Petrus'un dış kapıyı çalması üzerine Roda adlı bir hizmetçi kız kapıya bakmaya gitti. ¹⁴Petrus'un sesini tanıyan kız, sevincinden kapıyı açmadan tekrar içeri koşarak, "Petrus kapıda duruyor!" diye haber verdi. ¹⁵"Çıldırılmışsın sen!" dediler ona. Ama kız üsteleince, "Onun meleği olmalı" dediler. ¹⁶Petrus ise kapıyı çalmaya devam etti. Kapıyı açıp onu görünce şaşır kaldılar. ¹⁷Petrus, eliyle susmalarını işaret ederek Rab'bin onu zindandan nasıl çıkardığını anlattı. Sonra, "Bu haberleri Yakup'la öbür kardeşlere iletin" diyerek oradan ayrılarak başka bir yere gitti. ¹⁸Askerler sabahleyin büyük bir telaşa kapıldılar. Birbirlerine, "Petrus'a ne oldu?" diye sordular. ¹⁹Hirodes onu arattı, bulamayınca da nöbetçileri sorguya çekti ve idam edilmeleri için buyruk verdi. Kral Hirodes'in Ölümü Bundan sonra Hirodes, Yahudiye'den Sezariye'ye gidip bir süre orada kaldı. ²⁰Bu arada Sur ve Sayda halklarına ateş püskürüyordu. Bunlar birleşip kendisiyle görüşmeye geldiler. Önce kralın başdanışmanı Vlastus'u kendi taraflarına çekerek barış isteginde bulundular. Çünkü kendi ülkelerinin gereksindiği yiyecekler kralın ülkesinden sağlamıyordu. ²¹Belirlenen günde krallık giysilerini giyen Hirodes tahtına oturarak halka bir konuşma yaptı. ²²Halk, "Bu bir insanın sesi değil, bir ilahın sesidir!" diye bağırıyordu. ²³O anda Rab'bin bir meleği Hirodes'i vurdu. Çünkü Tanrı'ya ait olan yüceliği kendine mal etmişti. İçi kurtlarca kemirilerek can verdi. ²⁴Tanrı'nın sözü ise yayılıyor, etkisini artırıyor. ²⁵Görevlerini tamamlayan Barnaba'yla Saul, Markos diye tanınan Yuhanna'yı yanlarına alarak Yeruslüm'den döndüler.

13Antakya'daki kilisede peygamberler ve öğretmenler vardı: Barnaba, Niger denilen Şimon, Kireneli Lukius, böl-

^{xvi}"Rab'bin gücü": Grekçe "Rab'bin eli".

^{xvii}"Mesihçiler":

ge kralı Hirodes'le birlikte büyümüş olan Menahem ve Saul. ²Bunlar Rab'be tapınıp oruç tutarlarken Kutsal Ruh kendilerine şöyle dedi: "Barnaba'yla Saul'u, kendilerini çağırılmış olduğum görev için bana ayırın." ³Böylece oruç tutup dua ettikten sonra, Barnaba'yla Saul'un üzerine ellerini koyup onları yolcu ettiler. ⁴Kutsal Ruh'un buyruğuyla yola çıkan Barnaba'yla Saul, Selefkiye'ye gittiler, oradan da gemiyle Kıbrıs'a geçtiler. ⁵Salamis'e varınca Yahudiler'in havralarında Tanrı'nın sözünü duyurmaya başladılar. Yuhanna'yı da yardımcı olarak yanlarına almışlardı. ⁶Adayı baştan başa geçerek Baf'a geldiler. Orada büyücü ve sahte peygamber Baryeşu adında bir Yahudi'yle karşılaştılar. ⁷Baryeşu, Vali Sergius Pavlus'a yakın biriydi. Akıllı bir kişi olan vali, Barnaba'yla Saul'u çağırıp Tanrı'nın sözünü dinlemek istedi. Ne var ki Baryeşu -büyücü anlamına gelen öbür adıyla Elimas- onlara karşı koyarak valiyi iman etmekten caydırmaya çalıştı. ⁸Ama Kutsal Ruh'la dolan Saul, yani Pavlus, gözlerini Elimas'a dikerek, "Ey İblis'in oğlu!" dedi. "Yüreğin her türlü hile ve sahtekârlıkla dolu; doğru olan her şeyin düşmanıydın. Rab'bin düz yollarını çarpıtmaktan vazgeçmeyecek misin?" ¹⁰¹¹İşte şimdi Rab'bin eli sana karşı kalktı. Kör olacaksın, bir süre gün ışığını göremeyeceksin." O anda adamın üzerine bir sis, bir karanlık çöktü. Dört dönerek, elinden tutup kendisine yol gösterecek birilerini aramaya başladı. ¹²Olanları gören vali, Rab'le ilgili öğretiyi hayranlıkla karşıladı ve iman etti. ¹³Pavlus'la beraberindekiler Baf'tan denize açılıp Pamfilya bölgesinin Perge Kenti'ne gittiler. Yuhanna ise onları bırakıp Yerusâlim'e döndü. ¹⁴Onlar Perge'den yollarına devam ederek Pisidya sınırındaki Antakya'ya geçtiler. Şabat Günü havraya girip oturdular. ¹⁵Kutsal Yasa ve peygamberlerin yazıları okunduktan sonra, havranın yöneticileri onlara, "Kardeşler, halka verecek bir öğüdünüz varsa buyurun, konuşun" diye haber yolladılar. ¹⁶Pavlus ayağa kalktı, eliyle bir işaret yaparak, "Ey İsraililer ve Tanrı'dan korkan yabancılar, dinleyin" dedi. ¹⁷"Bu halkın, yani İsrail'in Tanrısı, bizim atalarımızı seçti ve Mısır'da gurbette yaşadıkları süre içinde onları büyük bir ulus yaptı. Sonra güçlü eliyle onları oradan çıkardı, çölde yaklaşık kırk yıl onlara katlandı ^{xviii}. ¹⁸¹⁹Kenan ülkesinde yenilgiye uğrattığı yedi ulusun topraklarını İsrail halkına miras olarak verdi. Bütün bunlar aşağı yukarı dört yüz elli yıl sürdü. "Sonra Tanrı, Peygamber Samuel'in zamanına kadar onlar için hâkimler yetiştirdi. ²⁰²¹Halk bir kral isteyince, Tanrı onlar için Benyamin oymağından Kış oğlu Saul'u yetiştirdi. Saul kırk yıl krallık yaptı. ²²Tanrı, onu tahttan indirdikten sonra onlara kral olarak Davut'u başa geçirdi. Onunla ilgili şu tanıklıkta bulundu: 'İşay oğlu Davut'u gönlüme uygun bir adam olarak gördüm, o her istediğimi yapar.' ²³Tanrı, verdiği sözü tutarak bu adamın soyundan İsrail'e bir Kurtarıcı, İsa'yı gönderdi. ²⁴İsa'nın gelişinden önce Yahya, bütün İsrail halkını, tövbe edip vaftiz olmaya çağırıldı. ²⁵Yahya görevini tamamlarken şöyle diyordu: 'Beni kim sanıyorsunuz? Ben Mesih

değilim. Ama O benden sonra geliyor. Ben O'nun ayağında ki çarığın bağını çözmeye bile layık değilim.' ²⁶"Kardeşler, İbrahim'in soyundan gelenler ve Tanrı'dan korkan yabancılar, bu kurtuluş bildirisini bize gönderildi. ²⁷Çünkü Yerusâlim'de yaşayanlar ve onların yöneticileri İsa'yı reddettiler. O'nu mahkûm etmekle her Şabat Günü okunan peygamberlerin sözlerini yerine getirmiş oldular. ²⁸O'nda ölüm cezasını gerektiren herhangi bir suç bulamadıkları halde, Pilatus'tan O'nun idamını istediler. ²⁹O'nunla ilgili yazıların hepsini yerine getirdikten sonra O'nu çarımhtan indirip mezara koydular. ³⁰Ama Tanrı O'nu ölümden diriltti. ³¹İsa, daha önce kendisiyle birlikte Celile'den Yerusâlim'e gelenlere günlerce görüldü. Bu kişiler şimdi halka O'nun tanıklığını yapıyor. ³²"Biz de size Müjde'yi duyuruyoruz: Tanrı İsa'yı diriltmekle, atalarımıza verdiği sözü, onların çocukları olan bizler için yerine getirmiştir. İkinci Mez-mur'da da yazıldığı gibi: 'Sen benim Oğlum'sun, Bugün ben sana Baba oldum.' ³³³⁴"Tanrı, O'nu asla çürümek üzere ölümden dirilttiğini şu sözlerle belirtmiştir: 'Size, Davut'a söz verdiğim Kutsal ve güvenilir nimetleri vereceğim.' ³⁵"Bunun için başka bir yerde de şöyle der: 'Kutsalının çürümesine izin vermeyeceksin.' ³⁶"Davut, kendi kuşağında Tanrı'nın amacı uyarınca hizmet ettikten sonra gözlerini yaşama kapadı, ataları gibi gömüldü ve bedeni çürüyüp gitti. ³⁷Oysa Tanrı'nın dirilttiği Kişi'nin bedeni çürümedi. ³⁸Dolayısıyla kardeşler, şunu bilin ki, günahların bu Kişi aracılığıyla bağışlanacağı size duyurulmuş bulunuyor. Şöyle ki, iman eden herkes, Musa'nın Yasası'yla aklanamadığınız her suçtan O'nun aracılığıyla aklanır. ³⁹⁴⁰Dikkat edin, peygamberlerin sözünü ettiği şu durum sizin başınıza gelmesin: 'Bakın, siz alay edenler, Şaşkına dönüp yok olun! Sizin gününüzde bir iş yapıyorum, Öyle bir iş ki, biri size anlatsa inanmazsınız.'" ⁴¹⁴²Pavlus'la Barnaba havradan çıkarken halk onları, bir sonraki Şabat Günü aynı konular üzerinde konuşmaya çağırıldı. ⁴³Havradaki topluluk dağılınca, Yahudiler ve Yahudilîğe dönüp Tanrı'ya tapan yabancı-lardan birçoğu onların ardından gitti. Pavlus'la Barnaba onlarla konuşarak onları devamlı Tanrı'nın lütfunda yaşamaya özendirdiler. ⁴⁴Ertesi Şabat Günü kent halkının hemen hemen tümü Rab'bin sözünü dinlemek için toplanmıştı. ⁴⁵Kalabalığı gören Yahudiler büyük bir kıskançlık içinde, küfürlerle Pavlus'un söylediklerine karşı çıktılar. ⁴⁶Pavlus'la Barnaba ise cesaretle karşılık verdiler: "Tanrı'nın sözünü ilk önce size bildirmemiz gerekiyordu. Siz onu reddettiğinize ve kendinizi sonsuz yaşama layık görmediğinize göre, biz şimdi öteki uluslara gidiyoruz. ⁴⁷Çünkü Rab bize şöyle buyurmuştur: 'Yeryüzünün dört bucağına kurtuluş götürmen için Seni uluslara ışık yaptım.'" ⁴⁸Öteki uluslardan olanlar bunu işitince sevindiler ve Rab'bin sözünü yücelttiler. Sonsuz yaşam için belirlenmiş olanların hepsi iman etti. ⁴⁹Böylece Rab'bin sözü bütün yörede yayıldı. ⁵⁰Ne var ki Yahudiler, Tanrı'ya tapan saygın kadınlarla kentin ileri gelen erkeklerini kıskırttılar, Pavlus'la Barnaba'ya karşı bir baskı hareketi başlatıp onları bölge sınır-

^{xviii}"Onlara katlandı": Bazı Grekçe elyazmalarında "Onları besledi".

larının dışına attılar. ⁵¹Bunun üzerine Pavlus'la Barnaba, onlara bir uyarı olsun diye ayaklarının tozunu silkerek Konya'ya gittiler. ⁵²Öğrenciler ise sevinç ve Kutsal Ruh'la doluydu.

14Aynı şekilde Konya'da da Yahudiler'in havrasına giren Pavlus'la Barnaba öyle etkili konuştular ki, hem Yahudiler'den hem de Grekler'den* çok kişi iman etti. ²Ama inanmayan Yahudiler, öteki uluslardan olanları kardeşlere karşı kıskırtarak zihinlerini bulandırdılar. ³Orada uzunca bir süre kalan Pavlus'la Barnaba, Rab hakkında cesaretle konuşuyorlardı. Rab de onlara belirtiler ve harikalar yapma gücü vererek kendi lütfunu açıklayan bildiriye doğruladı. ⁴Kent halkı ikiye bölündü. Bazıları Yahudiler'in, bazıları da elçilerin tarafını tuttu. ⁵Yahudiler'le öteki uluslardan olanlar ve bunların yöneticileri, elçileri hırpalayıp taş tutmak için düzen kurdular. ⁶Bunu öğrenen Pavlus'la Barnaba, Likaonya'nın Listra ve Derbe kentlerine ve çevre bölgeye kaçarak oralarda da Müjde'yi yaydılar. ⁷⁸Listra'da, ayakları tutmayan bir adam vardı. Doğuştan kötürümdü, hiç yürüyemiyordu. ⁹Pavlus'un söylediklerini dinledi. Onu dikkatle süzen Pavlus, iyileştirilebileceğine imanı olduğunu göreyerek yüksek sesle ona, "Kalk, ayaklarının üzerinde dur!" dedi. Adam yerinden fırlayıp yürümeye başladı. ¹⁰¹¹Pavlus'un ne yaptığını gören halk Likaonya dilinde, "Tanrılar insan kılığına girip yanımıza inmiş!" diye haykırdı. ¹²Barnaba'ya Zeus^{xix}, Pavlus'a da konuşmada öncülük ettiği için Hermes^{xx} adını taktılar. ¹³Kentin hemen dışında bulunan Zeus Tapınağı'nın kâhini kent kapılarına boğalar ve çelenkler getirdi, halkla birlikte elçilere kurban sunmak istedi. ¹⁴Ne var ki elçiler, Barnaba'yla Pavlus, bunu duyunca giysilerini yırtarak kalabalığın içine daldılar. ¹⁵"Efendiler, neden böyle şeyler yapıyorsunuz?" diye bağırdılar. "Biz de sizin gibi insanız, aynı yaradılışa sahibiz. Size müjde getiriyoruz. Sizi bu boş şeylerden vazgeçmeye, yeri, göğü, denizi ve bunların içindekilerin hepsini yaratan, yaşayan Tanrı'ya dönmeye çağırıyoruz. ¹⁶Geçmiş çağlarda Tanrı, bütün ulusların kendi yollarından gitmelerine izin verdi. ¹⁷Yine de kendini tanıksız bırakmadı. Size iyilik ediyor. Gökten yağmur yağdırıyor, çeşitli ürünleriyle mevsimleri düzenliyor, sizi yiyeceklerle doyurup yüreklerinizi sevinçle dolduruyor." ¹⁸Bu sözlerle bile halkın kendilerine kurban sunmasını güçlüklerle engelleyebildiler. ¹⁹Ne var ki, Antakya ve Konya'dan gelen bazı Yahudiler, halkı kendi taraflarına çekerek Pavlus'u taşladılar; onu ölmüş sanarak kentin dışına sürüklediler. ²⁰Ama öğrenciler çevresinde toplanınca Pavlus ayağa kalkıp kente döndü. Ertesi gün Barnaba'yla birlikte Derbe'ye gitti. ²¹O kentte de Müjde'yi duyurup birçok öğrenci edindiler. Antakya'ya Dönüş Pavlus'la Barnaba daha sonra Listra, Konya ve Antakya'ya dönerek öğrencileri ruhça pekiştirdiler, imana bağlı kalmaları için onlara

^{xix}"Zeus": Grekler'in inancına göre en büyük ilah.

^{xx}"Hermes": Grekler'in inancına göre, Zeus'un özel yardımcısı ve sözcüsü olan ilah.

cesaret verdiler. "Tanrı'nın Egemenliği'ne*, birçok sınıttan geçerek girmemiz gerekir" diyorlardı. ²²²³İmanlılar için her kilisede ihtiyarlar seçtiler. Dua ve oruçla onları, inandıkları Rab'be emanet ettiler. ²⁴Pisidya bölgesinden geçerek Pamfilya'ya geldiler. ²⁵Perge'de Tanrı sözünü bildirdikten sonra Antalya'ya gittiler. ²⁶Oradan gemiyle, artık tamamlanmış buldukları görev için Tanrı'nın lütfuna emanet edildikleri yer olan Antakya'ya döndüler. ²⁷Oraya vardıklarında inanlılar topluluğunu bir araya getirip Tanrı'nın kendileri aracılığıyla neler yaptığını, öteki uluslara iman kapısını nasıl açtığını anlattılar. ²⁸Oradaki öğrencilerin yanında uzun bir süre kaldılar.

15Yahudiye'den gelen bazı kişiler Antakya'daki kardeşlere, "Siz Musa'nın töresi uyarınca sünnet olmadıkça kurtulamazsınız" diye öğretiyorlardı. ²Pavlus'la Barnaba bu adamlarla bir hayli çekişip tartıştılar. Sonunda Pavlus'la Barnaba'nın, başka birkaç kardeşle birlikte Yerusâlim'e gidip bu sorunu elçiler ve ihtiyarlarla görüşmesi kararlaştırıldı. ³Böylece kilise tarafından gönderilenler, öteki uluslardan olanların Tanrı'ya nasıl döndüğünü anlata anlata Fenike ve Samiriye bölgelerinden geçerek bütün kardeşlere büyük sevinç verdiler. ⁴Yerusâlim'e geldiklerinde inanlılar topluluğu, elçiler ve ihtiyarlarca iyi karşılandılar. Tanrı'nın kendileri aracılığıyla yapmış olduğu her şeyi anlattılar. ⁵Ne var ki, Ferisi mezhebinden bazı imanlılar kalkıp şöyle dediler: "Öteki uluslardan olanları sünnet etmek ve onlara Musa'nın Yasası'na uymalarını buyurmak gerekir." ⁶Elçilerle ihtiyarlar bu konuyu görüşmek için toplandılar. ⁷Uzunca bir tartışmadan sonra Petrus ayağa kalkıp onlara, "Kardeşler" dedi, "Öteki uluslar Müjde'nin bildirisini benim ağzımdan duyup inansınlar diye Tanrı'nın uzun zaman önce aranızdan beni seçtiğini biliyorsunuz. ⁸İnsanın yüreğini bilen Tanrı, Kutsal Ruh'u tıpkı bize verdiği gibi onlara da vermekle, onları kabul ettiğini gösterdi. ⁹Onlarla bizim aramızda hiçbir ayırım yapmadı, iman etmeleri üzerine yüreklerini arındırdı. ¹⁰Öyleyse, ne bizim ne de atalarımızın taşıyamadığı bir boyunduruğu öğrencilerin boynuna geçirerek şimdi neden Tanrı'yı deniyorsunuz? ¹¹Bizler, Rab İsa'nın lütfuyla kurtulduğumuza inanıyoruz; onlar da öyle." ¹²Bunun üzerine bütün topluluk sustu ve Barnaba'yla Pavlus'u dinlemeye başladı. Barnaba'yla Pavlus, Tanrı'nın kendileri aracılığıyla öteki uluslar arasında yaptığı harikalarla belirtileri tek tek anlattılar. ¹³Onlar konuşmalarını bitirince Yakup söz aldı: "Kardeşler, beni dinleyin" dedi. ¹⁴"Simun, Tanrı'nın öteki uluslardan kendine ait olacak^{xxi} bir halk çıkarmak amacıyla onlara ilk kez nasıl yaklaştığını anlatmıştır. ¹⁵Peygamberlerin sözleri de bunu doğrulamaktadır. Yazılmış olduğu gibi: 'Bundan sonra ben geri dönüp, Davut'un yıkık konutunu yeniden kuracağım. Onun yıkıntılarını yeniden kurup Onu tekrar ayağa kaldıracacağım. ¹⁶¹⁷Öyle ki, geriye kalan insanları, Bana ait olan^{xxii} bütün

^{xxi}"Kendine ait olacak": Grekçe "Kendi adı için".

^{xxii}"Bana ait olan": Grekçe "Üzerlerinde adımın alındığı".

uluslar Rab'bi arasınlar. Bunları ta başlangıçtan bildiren Rab, İşte böyle diyor.¹⁸¹⁹“Bu nedenle, kanımca öteki uluslardan Tanrı'ya dönenlere güçlük çıkarmamalıyız.²⁰ Ancak putlara sunulup murdar hale gelen etlerden, fuhuştan, boğularak öldürülen hayvanların etinden ve kandan sakınmaları gerektiğini onlara yazmalıyız.²¹ Çünkü çok eski zamanlardan beri Musa'nın sözleri her kentte duyurulmakta, her Şabat Günü havralarda okunmaktadır.”²² Bunun üzerine bütün inanlılar topluluğuyla elçiler ve ihtiyarlar, kendi aralarından seçtikleri adamları Pavlus ve Barnaba'yla birlikte Antakya'ya göndermeye karar verdiler. Kardeşlerin önde gelenlerinden Barsabba denilen Yahuda ile Silas'ı seçtiler.²³ Onların eliyle şu mektubu yolladılar: “Kardeşleriniz olan biz elçilerle ihtiyarlardan, öteki uluslardan olup Antakya, Suriye ve Kilikya'da bulunan siz kardeşlere selam!²⁴ Bizden bazı kişilerin yanınıza geldiğini, sözleriyle sizi tedirgin edip aklınızı karıştırdığını duyduk. Oysa onları biz göndermedik.²⁵ Bu nedenle aramızdan seçtiğimiz bazı kişileri, sevgili kardeşlerimiz Barnaba ve Pavlus'la birlikte size göndermeye oybirliğiyle karar verdik.²⁶ Bu ikisi, Rab-bimiz İsa Mesih'in adı uğruna canlarını gözden çıkarmış kişilerdir.²⁷ Kararımız uyarınca size Yahuda ile Silas'ı gönderiyoruz. Onlar aynı şeyleri sözlü olarak da aktaracaklar.²⁸ Kutsal Ruh ve bizler, gerekli olan şu kuralların dışında size herhangi bir şey yüklememeyi uygun gördük: Putlara sunulan kurbanların etinden, kandan, boğularak öldürülen hayvanların etinden ve fuhuştan sakınmalısınız. Bunlardan kaçınırsanız, iyi edersiniz. Esen kalın.”²⁹³⁰ Adamlar böylece yola koyulup Antakya'ya gittiler. Topluluğu bir araya getirerek onlara mektubu verdiler.³¹ İnanlılar, mektuptaki yüreklendirici sözleri okuyunca sevindiler.³² Kendileri peygamber olan Yahuda ile Silas, birçok konuşmalar yaparak kardeşleri yüreklendirip ruhça pekiştirdiler.³³ Bir süre orada kaldıktan sonra, kendilerini göndermiş olanların yanına dönmek üzere kardeşler tarafından esenlikle yolcu edildiler.^{xxiii 3435} Pavlus'la Barnaba ise Antakya'da kaldılar, birçoklarıyla birlikte öğretip Rab'bin sözünü müjdelediler.³⁶ Bundan bir süre sonra Pavlus Barnaba'ya, “Rab'bin sözünü duyurduğumuz bütün kentlere dönüp kardeşleri ziyaret edelim, nasıl olduklarını görelim” dedi.³⁷ Barnaba, Markos denilen Yuhanna'yı da yanlarında götürmek istiyordu.³⁸ Ama Pavlus, Pamfilya'da kendilerini yüzüstü bırakıp birlikte göreve devam etmeyen Markos'u yanlarında götürmeyi uygun görmedi.³⁹ Aralarında öylesine keskin bir anlaşmazlık çıktı ki, birbirlerinden ayrıldılar. Barnaba Markos'u alıp Kıbrıs'a doğru yelken açtı.⁴⁰ Silas'ı seçen Pavlus ise, kardeşlerce Rab'bin lütfuna emanet edildikten sonra yola çıktı.⁴¹ Suriye ve Kilikya bölgelerini dolaşarak inanlı topluluklarını pekiştirdi.

16 Pavlus, Derbe ve Listra'ya da uğradı. Listra'da Timoteos adında bir İsa öğrencisi vardı. Annesi imanlı bir

^{xxiii} Bazı Grekçe elyazmaları, “Ama Silas orada kalmaya karar verdi” sözlerini de içerir.

Yahudi, babası ise Grek'ti*.² Listra ve Konya'daki kardeşler ondan övgüyle söz ediyorlardı.³ Timoteos'u kendisiyle birlikte götürmek isteyen Pavlus, oralarda bulunan Yahudiler yüzünden onu sünnet ettirdi. Çünkü hepsi, babasının Grek olduğunu biliyordu.⁴ Kent kent dolaşarak Yeruşalim'deki elçilerle ihtiyarların aldığı kararları imanlılara iletiyor, bunlara uymalarını istiyorlardı.⁵ Böylelikle toplulukların imanı güçleniyor ve sayıları günden güne artıyordu.⁶ Kutsal Ruh'un, Tanrı sözünü Asya İli'nde* yaymalarını engellemesi üzerine Pavlus'la arkadaşları Frikya ve Galatya bölgesinden geçtiler.⁷ Misya sınırına geldiklerinde Bitinya bölgesine geçmek istediler. Ama İsa'nın Ruhu onlara izin vermedi.⁸ Bunun üzerine Misya'dan geçip Troas Kenti'ne gittiler.⁹ O gece Pavlus bir görüm gördü. Önünde Makedonyalı bir adam durmuş, ona yalvarıyordu: “Makedonya'ya geçip bize yardım et” diyordu.¹⁰ Pavlus'un gördüğü bu görümden sonra hemen Makedonya'ya gitmenin bir yolunu aradık. Çünkü Tanrı'nın bizi, Müjde'yi oradalılara duyurmaya çağırdığı sonucuna varmıştık.¹¹ Troas'tan denize açılıp doğru Semadirek Adası'na, ertesi gün de Neapolis'e gittik.¹² Oradan da Filipi'ye geçtik. Burası bir Roma yerleşim merkezi ve Makedonya'nın o bölgesinde önemli bir kentti. Birkaç gün bu kentte kaldık.¹³ Şabat Günü kent kapısından çıkıp ırmak kıyısına gittik. Orada bir dua yeri olacağını düşünüyorduk. Oturduk, orada toplanmış kadınlarla konuşmaya başladık.¹⁴ Bizi dinleyenler arasında Tiyatira Kenti'nden Lidya adında bir kadın vardı. Mor kumaş ticareti yapan Lidya, Tanrı'ya tapan biriydi. Pavlus'un söylediklerine kulak vermesi için Rab onun yüreğini açtı.¹⁵ Lidya, ev halkıyla birlikte vaftiz olduktan sonra bizi evine çağırdı. “Beni Rab'bin bir inanlısı kabul ediyorsanız, gelin, evimde kalın” dedi ve bizi razı etti.¹⁶ Bir gün biz dua yerine giderken, karşımıza, falcılık ruhuna tutulmuş köle bir kız çıktı. Bu kız, gelecekte haber vererek efendilerine bir hayli kazanç sağlıyordu.¹⁷ Pavlus'u ve bizleri izleyerek, “Bu adamlar yüce Tanrı'nın kullarıdır, size kurtuluş yolunu bildiriyorlar!” diye bağırıp durdu.¹⁸ Ve günlerce sürdürdü bunu. Sonunda, bundan çok rahatsız olan Pavlus arkasına dönerek ruha, “İsa Mesih'in adıyla, bu kızın içinden çıkmanı buyuruyorum” dedi. Ruh hemen kızın içinden çıktı.¹⁹ Kızın efendileri, kazanç umutlarının yok olduğunu görünce Pavlus'la Silas'ı yakalayıp çarşı meydanına, yetkililerin önüne sürüklediler.²⁰ Onları yargıçların karşısına çıkartarak, “Bu adamlar Yahudi'dir” dediler, “Kentimizi altüst ettiler. Biz Romalılar için benimsenmesi ve uygulanması yasak birtakım töreler yayıyorlar.”²¹²² Halk da Pavlus'la Silas'a yapılan saldırıya katıldı. Yargıçlar onların giysilerini yırtıp sıyrarak değnekle dövülmeleri için buyruk verdi.²³ Onları iyice dövdürdükten sonra hapse attılar. Zindancıya, onları sıkı güvenlik altında tutmasını buyurdular.²⁴ Bu buyruğu alan zindancı onları hapishanenin iç bölmesine atarak ayaklarını tomruğa vurdu.²⁵ Gece yarısına doğru Pavlus'la Silas dua ediyor, Tanrı'yı ilahilerle yüceltiyorlardı. Öbür tutuklular da onları dinliyordu.²⁶ Birdenbire öy-

le şiddetli bir deprem oldu ki, tutukevi temelden sarsıldı. Bir anda bütün kapılar açıldı, herkesin zincirleri çözüldü. ²⁷Zindancı uyandı. Zindan kapılarını açık görünce kılıcını çekip canına kıymak istedi. Çünkü tutukluların kaçtığını sanmıştı. ²⁸Ama Pavlus yüksek sesle, “Canına kıyma, hepimiz buradayız!” diye seslendi. ²⁹Zindancı ışık getirtip içeri daldı. Titreyerek Pavlus’la Silas’ın önünde yere kapandı. ³⁰Onları dışarı çıkararak, “Efendiler, kurtulmak için ne yapmam gerekir?” diye sordu. ³¹Onlar, “Rab İsa’ya iman et, sen de ev halkın da kurtulursunuz” dediler. ³²Sonra kendisine ve ev halkının hepsine Rab’bin sözünü bildirdiler. ³³Gecenin o saatinde zindancı onları götürüp yaralarını yıkadı. Sonra hem kendisi hem ev halkı hemen vaftiz oldu. ³⁴Pavlus’la Silas’ı evine götürerek sofraya oturdu. Tanrı’ya inanmak, onu ve evindekilerin hepsini sevince boğmuştu. ³⁵Gün doğunca yargıçlar görevlileri göndererek, “O adamları serbest bırak” dediler. ³⁶Zindancı bu sözleri Pavlus’a ilettiler. “Yargıçlar serbest bırakılmamız için haber gönderdi. Şimdi çıkabilirsiniz, esenlikle gidin” dedi. ³⁷Ama Pavlus görevlilere şöyle dedi: “Roma vatandaşı olduğumuz halde, bizi yargılamadan herkesin önünde dövüp hapse attılar. Şimdi bizi gizlice mi kovacaklar? Olmaz böyle şey! Kendileri gelsinler, bizi alıp çıkarırlar!” ³⁸Görevliler bu sözleri yargıçlara ilettiler. Yargıçlar, Pavlus’la Silas’ın Roma vatandaşı olduğunu duyunca korktular. ³⁹Gelip özür dilediler. Sonra onları dışarı çıkararak kentten ayrılmalarını rica ettiler. ⁴⁰Pavlus’la Silas zindandan çıkınca Lidya’nın evine gittiler. Kardeşlerle görüşüp onları yüreklendirdikten sonra oradan ayrıldılar.

17 Amfipolis ve Apollonya’dan geçerek Selanik’e geldiler. Burada Yahudiler’in bir havrası vardı. ²Pavlus, her zamanki gibi Yahudiler’e giderek art arda üç Şabat Günü onlarla Kutsal Yazılar üzerinde tartıştı. ³Mesih’in* acı çekip ölümden dirilmesi gerektiğine dair açıklamalarda bulunuyor, kanıtlar gösteriyordu. “Size duyurmakta olduğum bu İsa, Mesih’tir” diyordu. ⁴Onlardan bazıları, Tanrı’ya tapan Grekler’den büyük bir topluluk ve ileri gelen kadınlardan da birçoğu ikna olup Pavlus’la Silas’a katıldılar. ⁵Yahudiler bunu kışkırdı. Çarşı pazardan topladıkları bazı kötü insanlardan bir kalabalık oluşturup kentte kargaşalık çıkarttılar. Pavlus’la Silas’ı bulmak ve halkın önünde yargılamak amacıyla Yason’un evine saldırdılar. ⁶Onları bulamayınca, Yason ile bazı kardeşleri kent yetkililerinin önüne sürüklediler. “Dünyayı altüst eden o adamlar buraya da geldiler” diye bağıryorlardı. ⁷“Yason onları evine aldı. Onların hepsi, İsa adında başka bir kral olduğunu söyleyerek Sezar’ın* buyruklarına karşı geliyorlar.” ⁸Bu sözleri işiten kalabalık ve kentin yetkilileri telaşa kapıldı. ⁹Sonunda yetkililer Yason ve öbürlerini kefaletle serbest bıraktılar. ¹⁰Kardeşler hemen o gece Pavlus’la Silas’ı Veriya Kenti’ne gönderdiler. Onlar oraya varınca Yahudiler’in havrasına gittiler. ¹¹Veriya’daki Yahudiler Selanik’tekilerden daha açık fikirliydi. Tanrı sözünü büyük ilgiyle karşılayarak her gün

Kutsal Yazılar’ı inceliyor, öğretilenlerin doğru olup olmadığını araştırıyorlardı. ¹²Böylelikle içlerinden birçokları ve çok sayıda saygın Grek kadın ve erkek iman etti. ¹³Selanik’teki Yahudiler Pavlus’un Veriya’da da Tanrı’nın sözünü duyurduğunu öğrenince oraya gittiler, halkı kışkırtıp ayağa kaldırdılar. ¹⁴Bunun üzerine kardeşler Pavlus’u hemen deniz kıyısına yolladılar. Silas ile Timoteos ise Veriya’da kaldılar. ¹⁵Pavlus’la birlikte gidenler onu Atina’ya kadar götürdüler. Sonra Pavlus’tan, Silas’la Timoteos’un bir an önce kendisine yetişmeleri yolunda buyruk alarak geri döndüler. ¹⁶Onları Atina’da bekleyen Pavlus, kenti putlarla dolu görünce yüreğinde derin bir acı duydu. ¹⁷Bu nedenle, gerek havrada Yahudiler’le ve Tanrı’ya tapan yabancılarla, gerek her gün çarşı meydanında karşılaştığı kişilerle tartışıp durdu. ¹⁸Epikürcü ^{xxiv} ve Stoacı ^{xxv} bazı filozoflar onunla atışmaya başladılar. Kimi, “Bu lafbesi ne demek istiyor?” derken, kimi de, “Galiba yabancı ilahların haberciliğini yapıyor” diyordu. Çünkü Pavlus, İsa’yla ve dirilişle ilgili Müjde’yi duyuruyordu. ¹⁹Onlar Pavlus’u alıp Ares Tepesi Kurulu’na ^{xxvi} götürdüler. Ona, “Yayıdığın bu yeni öğretinin ne olduğunu öğrenebilir miyiz?” dediler. ²⁰“Kulağımıza yabancı gelen bazı konulardan söz ediyorsun. Bunların anlamını öğrenmek isteriz.” ²¹Bütün Atinalılar ve kentte bulunan yabancılar, vakitlerini hep yeni düşünceleri anlatarak ve dinleyerek geçirirlerdi. ²²Pavlus, Ares Tepesi Kurulu’nun önüne çıkıp şunları söyledi: “Ey Atinalılar, sizin her bakımdan çok dindar olduğunuzu görüyorum. ²³Ben çevrede dolaşırken, tapındığımız yerleri incelerken üzerinde, BİLİNMEYEN TANRI’YA diye yazılmış bir sunağa bile rastladım. Sizin bilmeden tapındığınız bu Tanrı’yı ben size tanıyayım. ²⁴“Dünyayı ve içindekilerin tümünü yaratan, yerin ve göğün Rabbi olan Tanrı, elle yapılmış tapınaklarda oturmaz. ²⁵Herkese yaşam, soluk ve her şeyi veren kendisi olduğuna göre, bir şeye gereksinmesi varmış gibi O’na insan eliyle hizmet edilmez. Tanrı, bütün ulusları tek insandan türetti ve onları yeryüzünün dört bucağına yerleştirdi. ²⁶Ulusların sürelerini ve yerleşecekleri bölgelerin sınırlarını önceden saptadı. ²⁷Bunu, kendisini arasınlar ve el yordamıyla da olsa bulabilsinler diye yaptı. Aslında Tanrı hiçbirimizden uzak değildir. ²⁸Nitekim, ‘O’nda yaşıyor ve hareket ediyoruz; O’nda varız.’ Bazı ozanlarımızın belirttiği gibi, ‘Biz de O’nun soyundanız.’ ²⁹“Tanrı’nın soyundan olduğumuza göre, tanrısal özün, insan düşüncesi ve becerisiyle biçimlendirilmiş altın, gümüş ya da taştan bir nesneye benzediğini düşünmemeliyiz. ³⁰Tanrı, geçmiş dönemlerin

^{xxiv}“Epikürcü”: Grek filozofu Epikür’ün (İ.Ö. 341-270) öğretisini benimseyen kişi. Bu öğretiye göre ruh, beden gibi ölümlüdür, yeryüzündeki yaşamdan başka yaşam yoktur. Kişinin, mutluluğu ataraksyada (ruh dinginliğinde) araması gereklidir.

^{xxv}“Stoacı”: Kişinin, mutluluğu ancak bütün acılar ve zevklerden kaçınmakla bulabileceğini savunan Grek filozofu Zenon’un (İ.Ö. ?335-?263) öğretilerini benimseyen kişi.

^{xxvi}“Ares Tepesi Kurulu”: Grekçe “Areopagos” (Ares Tepesi); eski Atinalılar’ın, ilk zamanlarda Ares Tepesi’nde toplanmış, daha sonra da bu adla anılagelmiş olan ulusal meclisi.

bilgisizliğini görmezlikten geldi; ama şimdi her yerde herkesin tövbe etmesini buyuruyor. ³¹Çünkü dünyayı, atadığı Kişi aracılığıyla adaletle yargılayacağı günü saptamıştır. Bu Kişi'yi ölümden diriltmekle bunun güvencesini herkese vermiştir." ³²Ölümlerin dirilmesiyle ilgili sözleri duyunca kimi alay etti, kimi de, "Seni bu konuda bir daha dinlemek isteriz" dedi. ³³Bunun üzerine Pavlus aralarından çıkıp gitti. ³⁴Birkaç kişi ona katılıp inandı. Bunların arasında kurul üyesi Dionisios, Damaris adlı bir kadın ve birkaç kişi daha vardı.

18Bundan sonra Pavlus Atina'dan ayrılp Korint'e gitti. ²Orada Pontus doğumlu, Akvila adında bir Yahudi ile karısı Priskilla'yı buldu. Bunlar, Klavdius'un bütün Yahudiler'in Roma'yı terk etmesi yolundaki buyruğu üzerine, kısa süre önce İtalya'dan gelmişlerdi. Akvila ile Priskilla'nın yanına giden Pavlus, aynı meslekten olduğundan onlarla kalıp çalıştı. Çünkü meslekleri çadircılıktı. ³⁴Pavlus, her Şabat Günü havrada tartışarak hem Yahudiler'i hem Grekler'i ikna etmeye çalışıyordu. ⁵Silas'la Timoteos Makedonya'dan gelince, Pavlus kendini tümüyle Tanrı sözünü yaymaya verdi. Yahudiler'e, İsa'nın Mesih olduğuna dair tanıklık ediyordu. ⁶Ama Yahudiler karşı gelip ona sövmeye başlayınca Pavlus, giysilerini silkerek, "Başınıza gelecekle rin sorumlusu sizsiniz!" dedi. "Sorumluluk benden gitti ^{xxvii}. Bundan böyle öteki uluslara gideceğim." ⁷Pavlus oradan çıktı, Tanrı'ya tapan Titius Yustus adlı birinin evine gitti. Yustus'un evi havranın bitişiğindedi. ⁸Havranın yöneticisi Krispus bütün ev halkıyla birlikte Rab'be inandı. Pavlus'u dinleyen Korintliler'den birçoğu da inanıp vaftiz oldu. ⁹Bir gece Rab bir görünümde Pavlus'a, "Korkma" dedi, "Konuş, susma! ¹⁰Ben seninle birlikteyim; hiç kimse sana dokunmayacak, kötülük yapmayacak. Çünkü bu kentte benim halkım çoktur." ¹¹Pavlus, orada bir buçuk yıl kaldı ve halka sürekli Tanrı'nın sözünü öğretti. ¹²Gallio'nun Ahaya Valisi olduğu sıralarda, hep birlikte Pavlus'a karşı gelen Yahudiler onu mahkemeye çıkardılar. ¹³"Bu adam Yasa'ya aykırı biçimde Tanrı'ya tapınmaları için insanları kandırıyor" dediler. ¹⁴Pavlus tam söze başlayacakken Gallio Yahudiler'e şöyle dedi: "Ey Yahudiler, davanız bir haksızlık ya da ciddi bir suçla ilgili olsaydı, sizleri sabırla dinlemem gerekirdi. ¹⁵Ama sorun bir öğreti, bazı adlar ve kendi yasanızla ilgili olduğuna göre, bu davaya kendiniz bakın. Ben böyle şeylere yargıçlık etmek istemem." ¹⁶Sonra Gallio onları mahkemeden kovdu. ¹⁷Hep birlikte, havranın yöneticisi Sostenis'i yakalayıp mahkemenin önünde dövdüler. Gallio ise olup bitenlere hiç aldırmadı. ¹⁸Pavlus Korint'teki kardeşlerin yanında bir süre daha kaldı. Sonra onlarla veda laştı, Priskilla ve Akvila ile birlikte Suriye'ye gitmek üzere gemiyle yola çıktı. Adakta bulunmuş olduğu için Kenher'e de saçlarını kestirmişti. ¹⁹Efes'e vardıkları zaman Priskilla ve Akvila'yı orada bıraktı. Kendisi havraya giderek

Yahudiler'le tartışmaya başladı. ²⁰Bunlar daha uzun bir süre kalmasını istedilerse de, Pavlus kabul etmedi. ²¹Ama onlara veda ederken, "Tanrı dilerse yanımıza yine döneceğ im" dedi. Sonra Efes'ten denize açıldı. ²²Sezariye'ye vard ıktan sonra Yerusolim'e gidip oradaki kiliseyi ziyaret etti, oradan da Antakya'ya geçti. ²³Bir süre orada kaldıktan sonra yola çıktı; Galatya bölgesini ve Frikya'yı dolaşarak bütün öğrencileri ruhça pekiştirdi. ²⁴Bu arada İskenderiye doğumlu Apollos adında bir Yahudi Efes'e geldi. Üstün bir konuşma yeteneği olan Apollos, Kutsal Yazılar'ı çok iyi biliyordu. ²⁵Rab'bin yolunda eğitilmiş bir kişiydi. Ateşli bir ruhla konuşuyor ve sadece Yahya'nın vaftizini bildiği halde İsa'yla ilgili gerçekleri doğru öğretiyordu. ²⁶Havrada cesaretle konuşmaya başladı. Kendisini dinleyen Priskilla ile Akvila, onu yanlarına alarak Tanrı yolunu ona daha doğru biçimde açıkladılar. ²⁷Apollos Ahaya'ya gitmek isteyince kardeşler onu cesaretlendirdiler. Onu iyi karşılamaları için oradaki öğrencilere mektup yazdılar. Apollos Ahaya'ya varınca Tanrı'nın lütfuyla iman etmiş olanlara çok yardım etti. ²⁸Şöyle ki Kutsal Yazılar'dan, İsa'nın Mesih olduğunu kanıtlayarak Yahudiler'in iddialarını açıkça ve güçlü bir şekilde çürüttü.

19Apollos Korint'teyken Pavlus, iç bölgelerden geçerek Efes'e geldi. Orada bazı öğrencileri bularak onlara, "İman ettiğiniz zaman Kutsal Ruh'u aldınız mı?" diye sordu. "Kutsal Ruh'un varlığımdan haberimiz yok ki!" dediler. ²³"Öyleyse neye dayanarak vaftiz oldunuz?" diye sordu. "Yahya'nın öğretisine dayanarak vaftiz olduk" dediler. ⁴Pavlus, "Yahya'nın yaptığı vaftiz, tövbeyle ilgili bir vaftizdi" dedi. "Hal ka, kendisinden sonra gelecek Olan'a, yani İsa'ya inanmalar ını söyledi." ⁵Onlar bunu duyunca, Rab İsa'nın adıyla vaftiz oldular. ⁶Pavlus ellerini onların üzerine koyunca Kutsal Ruh üzerlerine indi ve bilmedikleri dillerle konuşup peygamberlik etmeye başladılar. ⁷Aşağı yukarı on iki kişiyd iler. ⁸Havraya giren Pavlus cesaretle konuşmaya başladı. Üç ay boyunca oradakilerle tartışıp durdu, onları Tanrı'nın Egemenliği konusunda ikna etmeye çalıştı. ⁹Ne var ki, bazıları sert bir tutum takınıp ikna olmamakta direndiler ve İsa'nın yolunu halkın önünde kötülemezle başladılar. Bunun üzerine Pavlus onlardan ayrıldı. Öğrencilerini de alıp götürdü ve Tiranus'un dershanesinde her gün tartışmalar ını sürdürdü. ¹⁰Bu durum iki yıl sürdü. Sonunda Yahudi olsun Grek olsun, Asya İli'nde* yaşayan herkes Rab'bin sözünü işitti. ¹¹Tanrı, Pavlus'un eliyle olağanüstü mucizeler yaratıyordu. ¹²Şöyle ki, Pavlus'un bedenine değen peşkir ve peştamallar hasta olanlara götürüldüğünde, hastalıkları yok oluyor, kötü ruhlar içlerinden çıkıyordu. ¹³Çevrede do laşıp kötü ruhları kovmakla uğraşan bazı Yahudiler de kötü ruhlara tutsak olanları Rab İsa'nın adını anarak kurtarma ya kalkıştılar. "Pavlus'un tanıttığı İsa'nın adıyla size emrediyoruz!" diyorlardı. ¹⁴Bunu yapanlar arasında Skeva adlı bir Yahudi başkâhinin yedi oğlu da vardı. ¹⁵Kötü ruh ise onlara şöyle karşılık verdi: "İsa'yı biliyor, Pavlus'u da tanı

^{xxviii}"Başınıza gelecekle rin sorumlusu sizsiniz!" dedi. "Sorumluluk benden gitti.": Grekçe "Kanımız başınıza!" dedi. "Ben temizim."

yorum, ama siz kimsiniz?"¹⁶ İçinde kötü ruh bulunan adam onlara saldırdı, hepsini alt ederek bozguna uğrattı. Öyle ki, o evden çıplak ve yaralı olarak kaçtılar.¹⁷ Bu haber, Efes'te yaşayan bütün Yahudiler'le Grekler'e ulaştı. Hepsini bir korku aldı ve Rab İsa'nın adı büyük bir saygınlık kazandı.¹⁸ İman edenlerin birçoğu geliyor, yaptıkları kötülükleri itiraf edip anlatıyordu.¹⁹ Büyüculükle uğraşmış bir sürü kişi de kitaplarını toplayıp herkesin önünde yaktılar. Kitapların değerini hesapladıklarında toplam elli bin gümüş tuttuğunu gördüler.²⁰ Böylelikle Rab'bin sözü güçlü biçimde yayılıp etkinlik kazanıyordu.²¹ Pavlus, bu olup bitenlerden sonra Makedonya ve Ahaya'dan geçip Yerusulim'e gitmeye karar verdi. "Oraya gittikten sonra Roma'yı da görmem gerek" diyordu.²² Yardımcılarından ikisini, Timoteos ile Erastus'u Makedonya'ya göndererek kendisi bir süre daha Asya İli'nde kaldı.²³ O sırada İsa'nın yoluna ilişkin büyük bir kargaşalık çıktı.²⁴ Artemis^{xxviii} Tapınağı'nın gümüşten maketlerini yapan Dimitrios adlı bir kuyumcu, el sanatçılarına bir hayli iş sağlıyordu.²⁵ Sanatçıları ve benzer işlerle uğraşanları bir araya toplayarak onlara şöyle dedi: "Efendiler, bu işten büyük kazanç sağladığımızı biliyorsunuz.²⁶ Ama Pavlus denen bu adamın, elle yapılan tanrıların gerçek tanrılar olmadığını söyleyerek yalnız Efes'te değil, neredeyse bütün Asya İli'nde* çok sayıda kişiyi kandırıp saptırdığını görüyor ve duyuyorsunuz.²⁷ Hem bu sanatımız saygınlığımızı yitirmek tehlikesiyle karşı karşıyadır, hem de ulu tanrıça Artemis'in Tapınağı'nın hiçe sayılması ve bütün Asya İli'yle bütün dünyanın tapındığı tanrıçanın, ululuğundan yoksun kalması tehlikesi vardır."²⁸ Oradakiler bunu duyunca öfkeyle doldular. "Efesliler'in Artemisi uludur!" diye bağurmaya başladılar.²⁹ Kent büsbütün karıştı. Halk, Pavlus'un yol arkadaşlarından Makedonyalı Gayus ve Aristarhus'u yakalayıp sürükleyerek birlikte tiyatroya koştu.³⁰ Pavlus halkın arasına girmek istediye de, öğrenciler onu bırakmadı.³¹ Hatta, Pavlus'un dostu olan bazı Asya İli yöneticileri ona haber yollayarak tiyatrodaki görünmemesi için yalvardılar.³² Tiyatrodaki topluluk karışıklık içindeydi. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Çoğu ne için toplandığını bile bilmiyordu.³³ Yahudiler İskender'i öne çıkarınca kalabalıktan bazıları olayı ona bağladı. Eliyle bir işaret yapan İskender, halka savunmasını yapmak istedi.³⁴ Ama halk kendisinin Yahudi olduğunu anlayınca hep bir ağızdan yaklaşık iki saat boyunca, "Efesliler'in Artemisi uludur!" diye bağırıp durdu.³⁵ Kalabalığı yatıştıran belediyeye yazmanı, "Ey Efesliler" dedi, "Efes Kenti'nin, ulu Artemis Tapınağı'nın ve gökten düşen kutsal taşın bekçisi olduğunu bilmeyen var mı?"³⁶ Bunları hiç kimse inkâr edemez. Bunun için sakın olmanız ve düşüncesiz bir şey yapmamanız gerekir.³⁷ Buraya getirdiğiniz bu adamlar, ne tapınakları yağma ettiler, ne de tanrıçamıza sövdüler.³⁸ Dimitrios ve sanatçı arkadaşlarının herhangi birinden şikâyeti var-

sa, mahkemeler açık, yargıçlar^{xxix} da var. Karşılıklı suçlamalarını orada yapsınlar.³⁹ Soruşturacağımız başka bir durum varsa, bunun yasal bir toplantıda çözümlenmesi gerekir.⁴⁰ Bugünkü olaylardan ötürü ayaklanma suçundan yargılanmak tehlikesindeyiz. Hiçbir gerekçesi olmayan bu kargaşanın hesabını veremeyeceğiz."⁴¹ Bunları söyledikten sonra topluluğu dağıttı.

20 Pavlus, kargaşalık yatıştıktan sonra öğrencileri çağırıp onları yüreklendirdi. Sonra kendilerine veda ederek Makedonya'ya gitmek üzere yola çıktı.² O yöreleri dolaşarak imanlıları yüreklendiren birçok konuşmalar yaptıktan sonra Yunanistan'a^{xxx} gitti.³ Orada üç ay kaldı. Suriye'ye deniz yoluyla gitmek üzereyken Yahudiler'in kendisine karşı bir düzen kurması nedeniyle dönüşü Makedonya üzerinden yapmaya karar verdi.⁴ Piros oğlu Veriyalı Sopater, Selanikliler'den Aristarhus ile Sekundus, Derbeli Gayus, Timoteos ve Asya İli'nden* Tihikos ile Trofimos onunla birlikte gittiler.⁵ Bunlar önden gidip bizi Troas'ta beklediler.⁶ Biz de Mayasız Ekmek Bayramı'ndan* sonra Filip'i'den denize açılıp beş günde Troas'a gelerek onlarla buluştuk. Orada yedi gün kaldık.⁷ Haftanın ilk günü ekmek bölmek için bir araya toplandığımızda Pavlus imanlılara bir konuşma yaptı. Ertesi gün oradan ayrılacağı için konuşmasını gece yarısına dek sürdürdü.⁸ Toplanmış olduğumuz üst kattaki odada birçok kandil yanıyordu.⁹ Eftihos adlı bir delikanlı pencerede oturuyordu. Pavlus konuşmasını uzattıkça Eftihos'u uyku bastı. Uykuya dalınca da ikinci^{xxxi} kattan aşağı düştü ve yerden ölüsü kaldırıldı.¹⁰ Aşağı inen Pavlus delikanlının üzerine kapanıp onu kucakladı. "Telaşlanmayın, yaşıyor!" dedi.¹¹ Sonra yukarı çıkıp ekmek böldü ve yemek yedi. Gün doğuncaya dek onlarla uzun uzun konuştu, sonra oradan ayrıldı.¹² Çocuğu diri olarak evine götüren imanlılar bu olaydan büyük cesaret aldılar.¹³ Biz önden giderek gemiye bindik ve Assos'a hareket ettik. Pavlus'u oradan alacaktık. Kendisi karadan gitmek istediği için bunu böyle düzenlemişti.¹⁴ Bizi Assos'ta karşılayınca onu gemiye alıp Midilli'ye geçtik.¹⁵ Oradan denize açılıp ertesi gün Sakız Adası'nın karşısına geldik. Üçüncü gün Sisam'a uğradık ve bir gün sonra Milet'e vardık.¹⁶ Pavlus, Asya İli'nde vakit kaybetmemek için Efes'e uğramamaya karar vermişti. Pentikost Günü Yerusulim'de olabilmek umuduyla acele ediyordu.¹⁷ Pavlus, Milet'ten Efes'e haber yollayarak kilisenin ihtiyarlarını yanına çağırtdı.¹⁸ Yanına geldikleri zaman onlara şöyle dedi: "Asya İli'ne* ayak bastığım ilk günden beri, sizinle bulunduğum bütün süre boyunca, nasıl davrandığımı biliyorsunuz.¹⁹ Yahudiler'in kurduğu düzenlerden çektiğim sıkıntıların ortasında Rab'be tam bir alçakgönüllülükle, gözyaşları içinde kulluk ettim.²⁰ Yararlı olan herhangi bir şeyi size duyurmaktan, gerek

^{xxix}"Yargıçlar": Grekçe "Valiler".

^{xxx}Burada Yunanistan sözcüğünün Roma İmparatorluğu'nun ili Ahaya için kullanıldığı sanılıyor.

^{xxxi}"İkinci": Grekçe "Üçüncü". (Zemin kat birinci kat sayılırdı).

^{xxviii}"Artemis": Grekler'in önemli bir tanrıçası; Artemis'in ya da Latince adıyla Diana'nın en büyük tapınağı Efes Kenti'ndeydi.

açıkta gerek evden eve dolaşarak size öğretmekten çekinmedim. ²¹Hem Yahudiler'i hem de Grekler'i*, tövbe edip Tanrı'ya dönmeye ve Rabbimiz İsa'ya inanmaya çağırdım. ²²“Şimdi de Ruh'a boyun eğerek Yeruşalim'e gidiyorum. Orada başıma neler geleceğini bilmiyorum. ²³Ancak Kutsal Ruh, beni zincirler ve sıkıntıların beklediğine dair her kente beni uyarıyor. ²⁴Canımı hiç önemsemiyorum, ona değer vermiyorum. Yeter ki yarışı bitireyim ve Rab İsa'dan aldığım görevi, Tanrı'nın lütfunu bildiren Müjde'ye tanıklık etme görevini tamamlayayım. ²⁵“Şimdi aralarında dolaşıp Tanrı'nın Egemenliği'ni duyurduğum sizlerden hiçbirinin yüzümü bir daha görmeyeceğini biliyorum. ²⁶Bu yüzden bugün size şunu açıkça söyleyeyim: Ben kimsenin uğrayacağı cezadan sorumlu değilim ^{xxxiii}. ²⁷Tanrı'nın isteğini size tam olarak bildirmekten çekinmedim. ²⁸Kendinize ve Kutsal Ruh'un sizi gözetmen olarak görevlendirdiği bütün sürüye göz kulak olun. Rab'bin kendi kanı pahasına sahip olduğu kiliseyi gütmek üzere atadınız. ²⁹Ben gittikten sonra sürüyü esirgemeyen yırtıcı kurtların aranızda gireceğini biliyorum. ³⁰Hatta öğrencileri kendi peşlerinden sürüklemek için sizin aranızdan da sapık sözler söyleyen kişiler çıkacak. ³¹Bunun için uyanık durun. Üç yıl boyunca, aralıksız, gece gündüz demeden, gözyaşı dökerek her birinizi nasıl uyardığımı hatırlayın. ³²“Şimdi sizi Tanrı'ya ve O'nun lütfunu bildiren söze emanet ediyorum. Bu söz, sizi ruhça geliştirecek ve kutsal kılınmış olan bütün insanlar arasında mirasa kavuşturacak güçtedir. ³³Ben hiç kimsenin altınına, gümüşüne ya da gıysisine göz dikmedim. ³⁴Siz de bilirsiniz ki, bu eller hem benim, hem de benimle birlikte olanların gereksinmelerini karşılamak için hizmet etmiştir. ³⁵Yaptığım her işte sizlere, böyle emek vererek güçsüzlere yardım etmemiz ve Rab İsa'nın, ‘Vermek, almaktan daha büyük mutluluktur’ diyen sözünü unutmamamız gerektiğini gösterdim.” ³⁶Pavlus bu sözleri söyledikten sonra diz çöküp onlarla birlikte dua etti. ³⁷Sonra hepsi acı acı ağlayarak Pavlus'un boynuna sarıldılar, onu öptüler. ³⁸Onları en çok üzen, “Yüzümü bir daha görmeyeceksiniz” demesi oldu. Sonra onu gemiye kadar geçirdiler.

21 Onlardan ayrılınca denize açılıp doğru İstanköy'e gittik. Ertesi gün Rodos'a, oradan da Patara'ya geçtik. ²Fenike'ye gidecek bir gemi bulduk, buna binip denize açıldık. ³Kıbrıs'ı görünce güneyinden geçerek Suriye'ye yöneldik ve Sur Kenti'nde karaya çıktık. Gemi, yükünü orada boşaltacaktı. ⁴İsa'nın oradaki öğrencilerini arayıp bulduk ve yanlarında bir hafta kaldık. Öğrenciler Ruh'un yönlendirmesiyle Pavlus'u Yeruşalim'e gitmemesi için uyardılar. ⁵Günümüz dolunca kentten ayrılıp yolumuza devam ettik. İmanlıların hepsi, eşleri ve çocuklarıyla birlikte bizi kentin dışına kadar geçirdiler. Deniz kıyısında diz çöküp dua ettik. ⁶Birbirimizle vedalaştıktan sonra biz gemiye bindik, onlar da evlerine döndüler. ⁷Sur'dan deniz yolculuğumuza devam ederek Bat-

lamya Kenti'ne geldik. Oradaki kardeşleri ziyaret edip bir gün yanlarında kaldık. ⁸Ertesi gün ayrılıp Sezariye'ye geldik. Yediler'den biri olan müjdeci Filipus'un evine giderek onun yanında kaldık. ⁹Bu adamın peygamberlik eden, evlenmemiş dört kızı vardı. ¹⁰Oraya varışımızdan birkaç gün sonra Yahudiye'den Hagavos adlı bir peygamber geldi. ¹¹Bu adam bize yaklaşip Pavlus'un kuşağını aldı, bununla kendi ellerini ayaklarını bağlayarak dedi ki, “Kutsal Ruh şöyle diyor: ‘Yahudiler, bu kuşağın sahibini Yeruşalim'de böyle bağlayıp öteki uluslara teslim edecekler.’” ¹²Bu sözleri duyunca hem bizler hem de oralılar Yeruşalim'e gitmemesi için Pavlus'a yalvardık. ¹³Bunun üzerine Pavlus şöyle karşılık verdi: “Ne yapıyorsunuz, ne diye ağlayıp yüreğimi sızlatıyorsunuz? Ben Rab İsa'nın adı uğruna Yeruşalim'de yalnız bağlanmaya değil, ölmeye de hazırım.” ¹⁴Pavlus'u ikna edemeyince, “Rab'bin istediği olsun” diyerek sustuk. ¹⁵Bir süre sonra hazırlığımızı yapıp Yeruşalim'e doğru yola çıktık. ¹⁶Sezariye'deki öğrencilerden bazıları da bizimle birlikte geldiler. Bizi, evinde kalacağımız adama, eski öğrencilerden Kıbrıslı Minason'a götürdüler. ¹⁷Yeruşalim'e vardığımız zaman kardeşler bizi sevinçle karşıladılar. ¹⁸Ertesi gün Pavlus'la birlikte Yakup'u görmeye gittik. İhtiyarların hepsi orada toplanmıştı. ¹⁹Pavlus, onların hal hatırını sorduktan sonra, hizmetinin aracılığıyla Tanrı'nın öteki uluslar arasında yaptıklarını teker teker anlattı. ²⁰Bunları işitince Tanrı'yı yücelttiler. Pavlus'a, “Görüyorsun kardeş, Yahudiler arasında binlerce imanlı var ve hepsi Kutsal Yasa'nın candan savunucusudur” dediler. ²¹“Ne var ki, duyduklarına göre sen öteki uluslar arasında yaşayan bütün Yahudiler'e, çocuklarını sünnet etmemelerini, törelerimize uymamalarını söylüyor, Musa'nın Yasası'na sırt çevirmeleri gerektiğini öğretiyormuşsun. ²²Şimdi ne yapmalı? Senin buraya geldiğini mutlaka duyacaklar. ²³Bunun için sana dediğimizi yap. Aramızda adak adamış dört kişi var. ²⁴Bunları yanına al, kendileriyle birlikte arınma törenine katıl. Başlarını tıraş edebilmeleri için kurban masraflarını sen öde. Böylelikle herkes, seninle ilgili duyduklarının asılsız olduğunu, senin de Kutsal Yasa'ya uygun olarak yaşadığını anlasın. ²⁵Öteki uluslardan olan imanlılara gelince, biz onlara, putlara sunulan kurbanların etinden, kandan, boğularak öldürülen hayvanlardan ve fuhuştan sakınmalarını öngören kararımızı yazmıştık.” ²⁶Bunun üzerine Pavlus o dört kişiyi yanına aldı, ertesi gün onlarla birlikte arınma törenine katıldı. Sonra tapınağa girerek arınma günlerinin ne zaman tamamlanacağını, her birinin adına ne zaman kurban sunulacağını bildirdi. ²⁷Yedi günlük süre bitmek üzereydi. Asya İli'nden* bazı Yahudiler Pavlus'u tapınakta görünce bütün kalabalığı kışkırtarak onu yakaladılar. ²⁸“Ey İsraililer, yardım edin!” diye bağırdılar. “Her yerde herkese, halkımıza, Kutsal Yasa'ya ve bu kutsal yere karşı öğretiler yayan adam budur. Üstelik tapınağa bazı Grekler'i sokarak bu kutsal yeri kirletti.” ²⁹Bu Yahudiler, daha önce kentte Pavlus'un yanında gördükleri Efesli Trofimos'un, Pavlus tarafından tapınağa sokulduğu-

^{xxxiii}“Kimsenin uğrayacağı cezadan sorumlu değilim”: Grekçe “Herkesin kanından temizim”.

nu sanıyorlardı. ³⁰Bütün kent ayağa kalkmıştı. Her taraftan koşuşup gelen halk Pavlus'u tutup tapınaktan dışarı sürükledi. Arkasından tapınağın kapıları hemen kapatıldı. ³¹Onlar Pavlus'u öldürmeye çalışırken, bütün Yeruşalim'in karıştığı haberi Roma taburunun komutanına ulaştı. ³²Komutan hemen yüzbaşılara askerleri yanına alarak kalabalığın olduğu yere koştu. Komutanla askerleri gören halk Pavlus'u dövmeyi bıraktı. ³³O zaman komutan yaklaşıp Pavlus'u yakaladı, çift zincirle bağlanması için buyruk verdi. Sonra, "Kimdir bu adam, ne yaptı?" diye sordu. ³⁴Kalabalıktakilerin her biri ayrı bir şey bağırıyordu. Kargaşalıktan ötürü kesin bilgi edinemeyen komutan, Pavlus'un kaleye götürülmesini buyurdu. ³⁵Pavlus merdivenlere geldiğinde kalabalık öylesine azmıştı ki, askerler onu taşımak zorunda kaldılar. ³⁶Kalabalık, "Öldürün onu!" diye bağırarak onları izliyordu. ³⁷Kaleden içeri girmek üzereyken Pavlus komutana, "Sana bir şey söyleyebilir miyim?" dedi. Komutan, "Grekçe biliyor musun?" dedi. ³⁸"Sen bundan bir süre önce bir ayaklanma başlatıp dört bin tedhişçiyyi çöle götüren Mısırlı değil misin?" ³⁹Pavlus, "Ben Kilikya'dan Tarsuslu bir Yahudi, hiç de önemsiz olmayan bir kentin vatandaşım" dedi. "Rica ederim, halka birkaç söz söylememe izin ver." ⁴⁰Komutanın izin vermesi üzerine Pavlus merdivende dikilip eliyle halka bir işaret yaptı. Derin bir sessizlik olunca, İbrani dilinde konuşmaya başladı.

22"Kardeşler ve babalar, size şimdi yapacağım savunmayı dinleyin" dedi. ²Pavlus'un kendilerine İbrani dilinde seslendiğini duyduklarında daha derin bir sessizlik oldu. Pavlus şöyle devam etti: "Ben Yahudi'yim. Kilikya'nın Tarsus Kenti'nde doğdum ve burada, Yeruşalim'de Gamaliel'in dizinin dibinde büyüdüm. Atalarımızın yasasıyla ilgili sıkı bir eğitimden geçtim. Bugün hepinizin yaptığı gibi, ben de Tanrı için gayretle çalışan biriydim. ³İsa'nın yolundan gidenlere öldüresiye zulmeder, kadın erkek demeden onları bağlayıp hapse atardım. ⁴Başkâhin ile bütün kurul üyeleri söylediklerimi doğrulayabilirler. Onlardan Yahudi kardeşlere yazılmış mektuplar alarak Şam'a doğru yola çıkmıştım. Amacım, oradaki İsa inanlılarını da cezalandırmak üzere bağlayıp Yeruşalim'e getirmektir. ⁵"Ben öğleye doğru yol alıp Şam'a yaklaşırken, birdenbire gökten parlak bir ışık çevremi aydınlattı. ⁶Yere yıkıldım. Bir sesin bana, 'Saul, Saul! Neden bana zulmediyorsun?' dediğini işittim. ⁷"Ey Efendim, sen kimsin?" diye sordum. "Ses bana, 'Ben senin zulmettiğin Nasıralı İsa'yım' dedi. ⁸Yanımdakiler ışığı gördülerse de, benimle konuşanın söylediklerini anlamadılar. ⁹"Rab, ne yapmalıyım?" diye sordum. "Rab bana, 'Kalk, Şam'a git' dedi, 'Yapmanı tasarladığım her şey orada sana bildirilecek.' ¹⁰Parlayan ışığın görkeminden gözlerim görmez olduğundan, yanımdakiler elimden tutup beni Şam'a götürdüler. ¹¹Orada Hananya adında dindar, Kutsal Yasa'ya bağlı biri vardı. Kentte yaşayan bütün Yahudiler'in

^{xxxiii}"Tedhişçi": Grekçe "Hançerli", şiddet yanlısı milliyetçi bir Yahudi partisinin üyelerine verilen ad.

kendisinden övgüyle söz ettiği bu adam gelip yanımda durdu ve, 'Saul kardeş, gözlerin görsün!' dedi. Ve ben o anda onu gördüm. ¹²"Hananya, 'Atalarımızın Tanrısı, kendisinin isteğini bilmen ve Adil Olan'ı görüp O'nun ağzından bir ses işitmen için seni seçmiştir' dedi. ¹³"Görüp işittiklerini bütün insanlara duyurarak O'nun tanıklığını yapacaksın. ¹⁴Haydi, ne bekliyorsun? Kalk, O'nun adını anarak vaftiz ol ve günahlarından arın!' ¹⁵"Ben Yeruşalim'e döndükten sonra, tapınakta dua ettiğim bir sırada, kendimden geçerek Rab'bi gördüm. Bana, 'Çabuk ol' dedi, 'Yeruşalim'den hemen ayrıl. Çünkü benimle ilgili tanıklığını kabul etmeyecekler.' ¹⁶"Ya Rab' dedim, 'Benim havradan havraya giderek sana inananları tutuklayıp dövdüğümü biliyorlar. ¹⁷Üstelik sana tanıklık eden İstefanos'un kanı döküldüğü zaman, ben de oradaydım. Onu öldürenlerin kaftanlarına bekçilik ederek yapılanları onayladım.' ¹⁸"Rab bana, 'Git' dedi, 'Seni uzaktaki uluslara göndereceğim.'" ¹⁹Pavlus'u buraya kadar dinleyenler, bu söz üzerine, "Böylesini yer yüzünden temizlemeli, yaşaması uygun değil!" diye seslerini yükselttiler. ²⁰Onlar böyle bağırır, üstlüklerini sallayıp havaya toz savururken komutan, Pavlus'un kalenin içine götürülmesini buyurdu. Halkın neden Pavlus'un aleyhine böyle bağırıldığını öğrenmek için onun kamçılanarak sorguya çekilmesini istedi. ²¹Kendisini sınırlarla bağlayıp kollarını geriyorlardı ki, Pavlus orada duran yüzbaşıya, "Mahkemesi yapılmamış bir Roma vatandaşını kamçalamanız yasaya uygun mudur?" dedi. ²²Yüzbaşı bunu duyunca gidip komutana haber verdi. "Ne yapıyorsun?" dedi. "Bu adam Roma vatandaşımı." ²³Komutan Pavlus'un yanına geldi, "Söyle bakayım, sen Romalı mısın?" diye sordu. Pavlus da, "Evet" dedi. ²⁴Komutan, "Ben bu vatandaşlığı yüklü bir para ödeyerek elde ettim" diye karşılık verdi. Pavlus, "Ben ise doğuştan Roma vatandaşım" dedi. ²⁵Onu sorguya çekecek olanlar hemen yanından çekilip gittiler. Kendisini bağlatan komutan da, onun Roma vatandaşı olduğunu anlayınca korktu. ²⁶Komutan ertesi gün, Yahudiler'in Pavlus'u tam olarak neyle suçladıklarını öğrenmek için onu hapisten getirtti, başkâhinlerle bütün Yüksek Kurul'un* toplanması için buyruk verdi ve onu aşağı indirip Kurul'un önüne çıkardı.

23Yüksek Kurul'u dikkatle süzen Pavlus, "Kardeşler" dedi, "Ben bugüne dek Tanrı'nın önünde tertemiz bir vicdanla yaşadım." ²Başkâhin Hananya, Pavlus'un yanında duranlara onun ağzına vurmaları için buyruk verdi. ³Bunun üzerine Pavlus ona, "Seni badanalı duvar, Tanrı sana vuracaktır!" dedi. "Hem oturmuş Kutsal Yasa'ya göre beni yargılıyorsun, hem de Yasa'yı çiğneyerek beni dövdürüyorsun." ⁴Çevrede duranlar, "Tanrı'nın başkâhinine hakaret mi ediyorsun?" dediler. ⁵Pavlus, "Kardeşler, başkâhin olduğunu bilmiyordum" dedi. "Nitekim, 'Halkını yönetenleri kötüleme' diye yazılmıştır." ⁶Oradakilerden bir bölümünün Saduki, öbürlerinin de Ferisi mezhebinden olduğunu anlayan Pavlus, Yüksek Kurul'a şöyle seslendi: "Kardeşler, ben

özbeöz Ferisi'yim. Ölülerin dirileceği umudunu beslediğim için yargılanmaktayım." ⁷Pavlus'un bu sözü üzerine Ferisiler'le Sadukiler çekişmeye başladılar, Kurul ikiye bölündü. ⁸Sadukiler, ölümden diriliş, melek ve ruh yoktur derler; Ferisiler ise bunların hepsine inanırlar. ⁹Kurul'da büyük bir kargaşalık çıktı. Ferisi mezhebinden bazı din bilginleri kalıp ateşli bir şekilde, "Bu adamda hiçbir suç görmüyoruz" diye bağrdılar. "Bir ruh ya da bir melek kendisiyle konuşmuşsa, ne olmuş?" ¹⁰Çekişme öyle şiddetlendi ki komutan, Pavlus'u parçalayacaklar diye korktu. Askerlerin aşağı inip onu zorla aralarından alarak kaleye götürmelerini buyurdu. ¹¹O gece Rab Pavlus'a görünüp, "Cesur ol" dedi, "Yeruşalim'de benimle ilgili nasıl tanıklık ettinse, Roma'da da öyle tanıklık etmen gerekir." ¹²Ertesi sabah Yahudiler aralarında gizli bir anlaşma yaptılar. "Pavlus'u öldürmeden bir şey yiyip içersek, bize lanet olsun!" diye ant içtiler. ¹³Bu anlaşmaya katılanların sayısı kırkı aşyordu. ¹⁴Bunlar başkâhinlerle ileri gelenlerin yanına gidip şöyle dediler: "Biz, 'Pavlus'u öldürmeden ağzımıza bir şey koyarsak, bize lanet olsun!' diye ant içtik. ¹⁵Şimdi siz Yüksek Kurul'la* birlikte, Pavlus'a ilişkin durumu daha ayrıntılı bir şekilde araştıracakmış gibi, komutanın onu size getirmesini rica edin. Biz de, Pavlus daha Kurul'a gelmeden onu öldürmeye hazır olacağız." ¹⁶Ne var ki, Pavlus'un kızkardeşinin oğlu onların pusu kurduğunu duydu. Varıp kaleye girdi ve haberi Pavlus'a ilettiler. ¹⁷Yüzbaşılardan birini yanına çağırarak Pavlus, "Bu genci komutana götür, kendisine ileticeği bir haber var" dedi. ¹⁸Yüzbaşı, genci alıp komutana götürdü. "Tutuklu Pavlus beni çağırıp bu genci sana getirmemi rica etti. Sana bir söyleyeceği varmış" dedi. ¹⁹Komutan, genci elinden tutup bir yana çekti. "Bana bildirmek istediğin nedir?" diye sordu. ²⁰"Yahudiler sözbirliği ettiler" dedi, "Pavlus'la ilgili durumu daha ayrıntılı bir şekilde araştırmak istiyorlarmış gibi, yarın onu Yüksek Kurul'a götürmeni rica edecekler. ²¹Ama sen onlara kanma! Aralarından kırtan fazla kişi ona pusu kurmuş bekliyor. 'Onu ortadan kaldırmadan bir şey yiyip içersek, bize lanet olsun!' diye ant içtiler. Şimdi hazırlar, senden olumlu bir yanıt gelmesini bekliyorlar." ²²Komutan, "Bunları bana açıkladığımı hiç kimseye söyleme" diye uyardıktan sonra genci salıverdi. ²³Komutan, yüzbaşılardan ikisini yanına çağırıp şöyle dedi: "Akşam saat dokuzda Sezariye'ye hareket etmek üzere iki yüz piyade, yetmiş atlı ve iki yüz mızraklı hazırlayın. ²⁴Ayrıca Pavlus'u bindirip Vali Feliks'in yanına sağ salım ulaştırmak için hayvan sağlayın." ²⁵Sonra şöyle bir mektup yazdı: "Klavdius Lisias'tan, Sayın Vali Feliks'e selam. ²⁶²⁷Bu adamı Yahudiler yakalamış öldürmek üzereydiler. Ne var ki, kendisinin Roma vatandaşı olduğunu öğrenince askerlerle yetişip onu kurtardım. ²⁸Kendisini neyle suçladıklarını bilmek istediğim için onu Yahudiler'in Yüksek Kurulu'nun önüne çıkarttım. ²⁹Suçlamamın, Yahudiler'in yasasına ilişkin bazı sorunlarla ilgili olduğunu öğrendim. Ölüm ya da hapis cezasını gerektiren herhangi bir suçlama yoktu. ³⁰Bana bu adama karşı bir tuzak kurulduğunu bildirilince onu hemen sana

gönderdim. Onu suçlayanlara da kendisiyle ilgili şikâyetlerini sana bildirmelerini buyurdum." ³¹Askerler, kendilerine verilen buyruk uyarınca Pavlus'u alıp geceleyin Antipatris'e götürdüler. ³²Ertesi gün, atlıları Pavlus'la birlikte yola devam etmek üzere bırakarak kaleye döndüler. ³³Atlılar Sezariye'ye varınca mektubu valiye verip Pavlus'u teslim ettiler. ³⁴Vali mektubu okuduktan sonra Pavlus'un hangi ilden olduğunu sordu. Kilikyalı olduğunu öğrenince, "Seni suçlayanlar da gelsin, o zaman seni dinlerim" dedi. Sonra Pavlus'un, Hirodes'in* sarayında gözaltında tutulması için buyruk verdi.

24Bundan beş gün sonra Başkâhin Hananya, bazı ileri gelenler ve Tertullus adlı bir hatip Sezariye'ye gelip Pavlus'la ilgili şikâyetlerini valiye ilettiler. ²Pavlus çağrılınca Tertullus suçlamalarına başladı. "Ey erdemli Feliks!" dedi. "Senin sayende uzun süredir esenlik içinde yaşamaktayız. Aldığım önlemlerle de bu ulusun yararına olumlu gelişmeler kaydedilmiştir. Yaptıklarımı, her zaman ve her yerde büyük bir şükranla anıyoruz. ³⁴Seni fazla yormak istemiyorum; söyleyeceğimiz birkaç sözü hoşgörüyü dinlemeni rica ediyorum. ⁵"Biz şunu anladık ki, bu adam dünyanın her yanında bütün Yahudiler arasında kargaşalık çıkaran bir fesatçı ve Nasrani tarikatının elebaşılardan biridir. ⁶Tapmağı bile kirletmeye kalkıştı. Ama biz onu yakaladık. ^{xxxiv} Onu sorguya çekersen, onunla ilgili bütün suçlamamızın doğruluğunu kendisinden öğrenebilirsin." ⁷⁸Oradaki Yahudiler de anlatılanların doğru olduğunu söyleyerek bu suçlamalara katıldılar. ¹⁰Valinin bir işareti üzerine Pavlus şöyle karşılık verdi: "Senin yıllardan beri bu ulusa yargıçlık ettiğini bildiğim için, kendi savunmamı sevinçle yapıyorum. ¹¹Sen kendin de öğrenebilirsin, tapınmak amacıyla Yeruşalim'e gidişimden bu yana sadece on iki gün geçti. ¹²Beni ne tapmakta, ne havralarda, ne de kentin başka bir yerinde herhangi biriyle tartışırken ya da halkı ayaklandırmaya çalışırken görmüşlerdir. ¹³Şu anda bana yönelttikleri suçlamaları da sana kanıtlayamazlar. ¹⁴Bununla birlikte, sana şunu itiraf edeyim ki, kendilerinin tarikat dedikleri Yol'un bir izleyicisi olarak atalarımızın Tanrısı'na kulluk ediyorum. Kutsal Yasa'da ve peygamberlerin kitaplarında yazılı her şeye inanıyorum. ¹⁵Aynı bu insanların kabul ettiği gibi, hem doğru kişilerin hem doğru olmayanların ölümden dirileceğine dair Tanrı'ya umut bağladım. ¹⁶Bu nedenle ben gerek Tanrı, gerek insanlar önünde vicdanımı temiz tutmaya her zaman özen gösteriyorum. ¹⁷"Uzun yıllar sonra, ulusuma bağışlar getirmek ve adaklar sunmak için Yeruşalim'e geldim. ¹⁸Beni tapmakta adaklar sunarken buldukları zaman arınmış durumdaydım. Çevremde ne bir kalabalık ne de karışıklık vardı. Ancak orada Asya İli'nden* bazı Yahudiler bulunuyordu. ¹⁹Onların bana karşı bir diye-

xxxiv Bazı Grekçe elyazmaları, "Ve kendi yasamıza göre yargılamak istedik. Ne var ki, komutan Lisias gelip kaba kuvvet kullanarak onu elimizden aldı götürdü. Onu suçlayanların sana başvurmalarını buyurdu" sözlerini de içerir.

cekleri varsa, senin önüne çıkıp suçlamalarını belirtmeleri gerekir. ²⁰Buradakiler de, Yüksek Kurul'un* önündeki duruşmam sırasında bende ne suç bulduklarını açıklasınlar. ²¹Önlerine çıkarıldığımda, 'Bugün, ölümlerin dirilişi konusunda tarafınızdan yargılanmaktayım' diye seslenmişim. Olsa olsa beni bu konuda suçlayabilirler." ²²İsa'nın yoluna ilişkin derin bilgisi olan Feliks duruşmayı başka bir güne ertelerken, "Davamızla ilgili kararımı komutan Lisias gelince veririm" dedi. ²³Oradaki yüzbaşıya da Pavlus'u gözaltında tutmasını, ama kendisine biraz serbestlik tanınmasını, ona yardımda bulunmak isteyen dostlarından hiçbirine engel olmamasını buyurdu. ²⁴Birkaç gün sonra Feliks, Yahudi olan karısı Drusilla ile birlikte geldi, Pavlus'u çağırarak Mesih İsa'ya olan inancı konusunda onu dinledi. ²⁵Pavlus doğruluk, özdenetim ve gelecek olan yargı gününden söz edince Feliks korkuya kapıldı. "Şimdilik gidebilirsin" dedi, "Fırsat bulunca seni yine çağırırım." ²⁶Bir yandan da Pavlus'un kendisine rüşvet vereceğini umuyordu. Bu nedenle onu sık sık çağırır, onunla sohbet ederdi. ²⁷İki yıl dolunca görevini Porkius Festus'a devreden Feliks, Yahudiler'in gönlünü kazanmak amacıyla Pavlus'u hapiste bıraktı.

25Eyalete vardikten üç gün sonra Festus, Sezariye'den Yerusâlim'e gitti. ²Başkâhinlerle Yahudiler'in ileri gelenleri, Pavlus'la ilgili şikâyetlerini ona açıkladılar. Festus'tan kendilerine bir iyilikte bulunmasını isteyerek Pavlus'u Yerusâlim'e getirtmesi için yalvardılar. Bu arada pusu kurup Pavlus'u yolda öldüreceklerdi. ³⁴Festus ise Pavlus'un Sezariye'de tutuklu bulunduğunu, kendisinin de yakında oraya gideceğini söyleyerek, "Aranızda yetkili olanlar benimle gelsinler; bu adam yanlış bir şey yapmışsa, ona karşı suç duyurusunda bulunsunlar" dedi. ⁵⁶Festus, onların arasında sadece sekiz on gün kadar kaldı; sonra Sezariye'ye döndü. Ertesi gün yargı kürsüsüne oturarak Pavlus'un getirilmesini buyurdu. ⁷Pavlus içeri girince, Yerusâlim'den gelen Yahudiler çevresini sardılar ve kanıtlayamadıkları birçok ağır suçlamada bulundular. ⁸Pavlus, "Ne Yahudiler'in yasaasına, ne tapınağa, ne de Sezar'a* karşı hiçbir günah işlemedim" diyerek kendini savundu. ⁹Yahudiler'in gönlünü kazanmak isteyen Festus, Pavlus'a şöyle karşılık verdi: "Yerusâlim'e gidip orada benim önümde bu konularda yargılanmak ister misin?" ¹⁰Pavlus, "Ben Sezar'ın yargı kürsüsü önünde durmaktayım" dedi, "Burada yargılanmam gerekir. Sen de çok iyi biliyorsun ki, Yahudiler'e karşı hiçbir suç işlemedim. ¹¹Şayet suçum varsa, ölüm cezasını gerektirecek bir şey yapmışsam, ölmekten çekinmem. Yok eğer bunların bana karşı yaptığı suçlamalar asılsız ise, hiç kimse beni onların eline teslim edemez. Davamın Sezar'a iletilmesini istiyorum." ¹²Festus, danışma kuruluyla görüşükten sonra şu yanıtı verdi: "Davamı Sezar'a ilettin, Sezar'a gideceksin." ¹³Birkaç gün sonra Kral Agrippa ile Berniki ^{xxxv}, Festus'a bir nezaket ziyaretinde bulunmak üzere Sezariye'ye geldiler. ¹⁴Bir süre orada kaldılar. Bu arada Festus,

^{xxxv}"Berniki": Agrippa'nın kızkardeşi.

Pavlus'la ilgili durumu krala anlattı. "Feliks'in tutuklu olarak bıraktığı bir adam var" dedi. ¹⁵"Yerusâlim'de bulunduğum sırada Yahudiler'in başkâhinleriyle ileri gelenleri, onunla ilgili şikâyetlerini açıkladılar, onu cezalandırmamı istediler. ¹⁶"Ben onlara, 'Herhangi bir sanığı, kendisini suçlayanlarla yüzleştirmeden, kendisine yöneltilen ithamlarla ilgili olarak savunma fırsatı vermeden, onu suçlayanların eline teslim etmek Romalılar'ın geleneğine aykırıdır' dedim. ¹⁷Onlar benimle buraya gelince, hiç vakit kaybetmeden, ertesi gün yargı kürsüsüne oturup adamın getirilmesini buyurdum. ¹⁸Ne var ki, kalkıp konuşan davacılar ona, beklediğim türden kötülüklerle ilgili hiçbir suçlama yöneltilmediler. ¹⁹Ancak onunla çekiştikleri bazı sorunlar vardı. Bunlar, kendi dinlerine ve ölmüş de Pavlus'un iddiasına göre yaşamakta olan İsa adındaki birine ilişkin konulardı. ²⁰Bunları nasıl soruşturacağımı bilemediğim için Pavlus'a, Yerusâlim'e gidip orada bu konularda yargılanmaya razı olup olmayacağını sordum. ²¹Ama kendisi davasını İmparator'a ^{xxxvi} iletti, İmparator'un kararına dek tutuklu kalmak istedi. Ben de onu İmparator'a ^{xxxvii} göndereceğim zamana kadar tutuklu kalmasını buyurdum." ²²Agrippa Festus'a, "Ben de bu adamı dinlemek isterdim" dedi. Festus da, "Yarın onu dinlersin" dedi. ²³Ertesi gün Agrippa ile Berniki büyük bir tantanayla gelip komutanlar ve kentlin ileri gelenleriyle birlikte toplantı salonuna girdiler. Festus'un buyruğu üzerine Pavlus içeri getirildi. ²⁴Festus, "Kral Agrippa ve burada bizimle bulunan bütün efendiler" dedi, "Yerusâlim'de olsun, burada olsun, bütün Yahudi halkının bana şikâyet ettiği bu adamı görüyorsunuz. 'Onu artık yaşatmamalı!' diye haykırıyorlardı. ²⁵Oysa ben, ölüm cezasını gerektiren hiçbir suç işlemediğini anladım. Yine de, kendisi davasının İmparator'a iletilmesini istediğinden, onu göndermeye karar verdim. ²⁶Ama Efendimiz'e bu adamla ilgili yazacak kesin bir şeyim yok. Bu yüzden onu sizin önünüze ve özellikle, Kral Agrippa, senin önüne çıkartmış bulunuyorum. Amacım, bu soruşturmanın sonucunda yazacak bir şey bulabilmektir. ²⁷Bir tutukluyu İmparator'a gönderirken, kendisine yöneltilen suçlamaları belirtmemek bence anlamsız."

26Agrippa Pavlus'a, "Kendini savunabilirsin" dedi. Bunun üzerine Pavlus elini uzatarak savunmasına şöyle başladı: "Kral Agrippa! Yahudiler'in bana yönelttiği bütün suçlamalarla ilgili olarak savunmamı bugün senin önünde yapacağım için kendimi mutlu sayıyorum. ²³Özellikle şuna seviniyorum ki, sen Yahudiler'in bütün törelerini ve sorunlarını yakından bilen birisin. Bu nedenle beni sabırla dinlemeni rica ediyorum. ⁴⁴"Bütün Yahudiler, gerek başlangıçta kendi memleketimde, gerek Yerusâlim'de, gençliğimden beri nasıl yaşadığımı bilirler. ⁵Beni eskiden beri tanır ve isteseler, geçmişte dinimizin en titiz mezhebi olan Ferisiliğe

^{xxxvi}"İmparator": Grekçe "Sevastos", Roma imparatorlarının unvanlarından biri olan Avgustus'un karşılığı.

^{xxxvii}"İmparator'a": Grekçe "Sezar'a".

bağlı yaşadığıma tanıklık edebilirler. ⁶Şimdi ise, Tanrı'nın atalarımıza olan vaadine umut bağladığım için burada bulunmakta ve yargılanmaktayım. ⁷Bu, on iki oymağımızın gece gündüz Tanrı'ya canla başla kulluk ederek erişmeyi umdukları vaattir. Ey kralım, Yahudiler'in bana yönelttikleri suçlamalar bu umutla ilgilidir. ⁸Sizler, Tanrı'nın ölülere diriltmesini neden 'inanılmaz' görüyorsunuz? ⁹"Doğrusu ben de, Nasıralı İsa adına karşı elimden geleni yapmam gerektiği düşüncesindeydim. ¹⁰Ve Yerusâlim'de bunu yaptım. Başkâhinlerden aldığım yetkiyle kutsallardan birçoğunu hapse attırdım; ölüm cezasına çarptırıldıkları zaman oyu mu onların aleyhinde kullandım. ¹¹Bütün havraları dolayıp sık sık onları cezalandırır, inandıklarına küfretmeye zorlardım. Öylesine kudurmuştum ki, onlara zulmetmek için buldukları yabancı kentlere bile giderdim. ¹²"Bir keresinde başkâhinlerden aldığım yetki ve görevle Şam'a doğru yola çıkmıştım. ¹³Ey kralım, öğlede yolda giderken, gökten gelip benim ve yol arkadaşlarımın çevresini aydınlatan, güneşten daha parlak bir ışık gördüm. ¹⁴Hepimiz yere yıkılmıştık. Bir sesin bana İbrani dilinde seslendiğini duydum. 'Saul, Saul, neden bana zulmediyorsun?' dedi. 'Üvendiye karşı tepmekle kendine zarar veriyorsun.' ¹⁵"Ben de, 'Ey Efendim, sen kimsin?' dedim. "Ben senin zulmettiğin İsa'yım' diye yanıt verdi Rab. ¹⁶"Haydi, ayağa kalk. Seni hizmetimde görevlendirmek için sana göründüm. Hem gördüklerine, hem de kendimle ilgili sana göstereceklerime tanıklık edeceksin. ¹⁷Seni kendi halkının ve öteki ulusların elinden kurtaracağım. Seni, ulusların gözlerini açmak ve onları karanlıktan ışığa, Şeytan'ın hükümranlığından Tanrı'ya döndürmek için gönderiyorum. Öyle ki, bana iman ederek günahlarının affına kavuşsunlar ve kutsal kılınanların arasında yer alsınlar.' ¹⁸¹⁹"Bunun için, ey Kral Agrippa, bu göksel görüme uymazlık etmedim. ²⁰Önce Şam ve Yerusâlim halkım, sonra bütün Yahudiye bölgesini ve öteki ulusları, tövbe edip Tanrı'ya dönmeye ve bu tövbeye yaraşır işler yapmaya çağırdım. ²¹Yahudiler'in beni tapınakta yakalayıp öldürmeye kalkmalarının nedeni buydu. ²²Ama bugüne dek Tanrı yardımcım oldu. Bu sayede burada duruyor, büyük küçük herkese tanıklık ediyorum. Benim söylediklerim, peygamberlerin ve Musa'nın önceden haber verdiği olaylardan başka bir şey değildir. ²³Onlar, Mesih'in* acı çekeceğini ve ölümden dirilenlerin ilki olarak gerek kendi halkına, gerek öteki uluslara ışığın doğuşunu ilan edeceğini bildirmişlerdi." ²⁴Pavlus bu şekilde savunmasını sürdürürken Festus yüksek sesle, "Pavlus, çıldırmışsın sen! Çok okumak seni delirtiyor!" dedi. ²⁵Pavlus, "Sayın Festus" dedi, "Ben çıldırılmış değilim. Gerçek ve akla uygun sözler söylüyorum. ²⁶Kral bu konularda bilgili olduğu için kendisiyle çekinmeden konuşuyorum. Bu olaylardan hiçbirinin onun dikkatinden kaçmadığı kanısındayım. Çünkü bunlar ücra bir köşede yapılmış işler değildir. ²⁷Kral Agrippa, sen peygamberlerin sözlerine inanıyor musun? İnandığını biliyorum." ²⁸Agrippa Pavlus'a şöyle dedi: "Bu kadar

kısa bir sürede beni ikna edip Mesihçi ^{xxxviii} mi yapacaksın?" ²⁹"İster kısa ister uzun sürede olsun" dedi Pavlus, "Tanrı'dan dilerim ki yalnız sen değil, bugün beni dinleyen herkes, bu zincirler dışında benim gibi olsun!" ³⁰Kral, vali, Berniki ve onlarla birlikte oturanlar kalkıp dışarı çıktıktan sonra aralarında şöyle konuştular: "Bu adamın, ölüm ya da hapis cezasını gerektiren bir şey yaptığı yok." ³¹³²Agrippa da Festus'a, "Bu adam davasını Sezar'a* iletmeseydi, serbest bırakılabilirdi" dedi.

27 İtalya'ya doğru yelken açmamıza karar verince, Pavlus'la öteki bazı tutukluları Avgustus ^{xxxix} taburundan Yulius adlı bir yüzbaşıya teslim ettiler. ²Asya İli'nin* kıyılarındaki limanlara uğrayacak olan bir Edremit gemisine binerek denize açıldık. Selanik'ten Makedonyalı Aristarhüs da yanımızdaydı. ³Ertesi gün Sayda'ya uğradık. Pavlus'a dostça davranan Yulius, ihtiyaçlarını karşılamaları için dostlarının yanına gitmesine izin verdi. ⁴Oradan yine denize açıldık. Rüzgar ters yönden estiği için Kıbrıs'ın rüzgar altından geçtik. ⁵Kilikya ve Pamfilya açıklarından geçerek Likya'nın Mira Kenti'ne geldik. ⁶Orada, İtalya'ya gidecek bir İskenderiye gemisi bulan yüzbaşı, bizi o gemiye bindirdi. ⁷Günlerce ağır ağır yol alarak Knidos Kenti'nin açıklarına güçlükle gelebildik. Rüzgar bize engel olduğundan Salmone burnundan dolanarak Girit'in rüzgar altından geçtik. ⁸Kıyı boyunca güçlükle ilerleyerek Laseya Kenti'nin yakınlarında bulunan ve Güzel Limanlar denilen bir yere geldik. ⁹Epey vakit kaybetmiştik; oruç günü ^{x1} bile geçmişti. O mevsimde deniz yolculuğu tehlikeli olacaktı. Bu nedenle Pavlus onları uyardı: "Efendiler" dedi, "Bu yolculuğun yalnız yük ve gemiye değil, canlarımıza da çok zarar ve ziyan getireceğini görüyorum." ¹⁰¹¹Ama yüzbaşı, Pavlus'un söylediklerini dinleyeceğine, kaptanla gemi sahibinin sözüne uydu. ¹²Liman kışlamaya elverişli olmadığından gemidekilerin çoğu, oradan tekrar denize açılmaya, mümkünse Feniks'e ulaşım kışı orada geçirmeye karar verdiler. Feniks, Girit'in lodos ve karayele kapalı bir limanıdır. ¹³Güneyden hafif bir rüzgar esmeye başlayınca, bekledikleri anın geldiğini sanarak demir aldılar; Girit kıyısını yakından izleyerek ilerlemeye başladılar. ¹⁴Ne var ki, çok geçmeden karadan Evrakilon denen bir kasırga koptu. ¹⁵Kasırgaya tutulan gemi rüzgara karşı gidemeyince, kendimizi sürüklenmeye bıraktık. ¹⁶Gavdos denen küçük bir adanın rüzgar altına sığınarak geminin filikasını güçlükle sağlama alabildik. ¹⁷Filikayı yukarı çektikten sonra halatlar kullanarak gemiyi alttan kuşattılar. Sirte Körfezi'nin ^{x1} sığılıklarında karaya oturmaktan korktukları için yelken takımlarını indirip kendilerini sürüklenmeye bıraktılar. ¹⁸Fırtına bizi bir hayli hırpaladığı için ertesi gün gemiden

^{xxxviii}"Mesihçi":

^{xxxix}"Avgustus": Grekçe "Sevastos".

^{x1}"Oruç günü": Yahudiler'in Eylül ya da Ekim ayında kutladıkları bayram. Günümüzde Yom Kippur olarak bilinir (bkz. Lev.16:29-34).

^{x1i}"Sirte Körfezi": Libya'nın kuzeybatı kıyılarında yer yer çok sığ olan körfez.

yük atmaya başladılar. ¹⁹Üçüncü gün geminin takımlarını kendi elleriyle denize attılar. ²⁰Günlerce ne güneş ne de yıldızlar görüldü. Fırtına da olanca şiddetiyle sürdüğünden, artık kurtuluş umudunu tümünden yitirmiştik. ²¹Adamlar uzun zaman yemek yiyemeyince Pavlus ortaya çıkıp şöyle dedi: “Efendiler, beni dinleyip Girit’ten ayrılmamanız, bu zarar ve ziyana uğramamanız gerekirdi. ²²Şimdi size öğüdüüm şu: Cesur olun! Gemi mahvolacak, ama aranızda hiçbir can kaybı olmayacak. ²³Çünkü kendisine ait olduğum, kendisine kulluk ettiğim Tanrı’nın bir meleği bu gece yanıma gelip dedi ki, ‘Korkma Pavlus, Sezar’ın* önüne çıkman gerekiyor. Dahası Tanrı, seninle birlikte yolculuk edenlerin hepsini sana bağışlamıştır.’ ²⁴²⁵Bunun için efendiler, cesur olun! Tanrı’ya inanıyorum ki, her şey tıpkı bana bildirildiği gibi olacak. ²⁶Ancak bir adada karaya oturmanız gerekiyor.” ²⁷On dördüncü gece İyon Denizi’nde ^{xlii} sürükleniyorduk. Gece yarısına doğru gemiciler karaya yaklaştıklarını sezinlediler. ²⁸Denizin derinliğini ölçtüler ve yirmi kulaç ^{xliii} olduğunu gördüler. Biraz ilerledikten sonra bir daha ölçtüler, on beş kulaç ^{xliv} olduğunu gördüler. ²⁹Kayalıklara bindirmekten korkarak kıçtan dört demir attılar ve günün tez doğması için dua ettiler. ³⁰Bu sırada gemiciler gemiden kaçma girişiminde bulundular. Baş taraftan demir atacakları gibi yapıp filikayı denize indirdiler. ³¹Ama Pavlus yüzbaşıyla askerlere, “Bunlar gemide kalmazsa, siz kurtulamazsınız” dedi. ³²Bunun üzerine askerler ipleri kesip filikayı denize düşürdüler. ³³Gün doğmak üzereyken Pavlus herkesi yemek yemeye çağırdı. “Bugün on dört gündür kaygılı bir bekleyiş içindeyiz, hiçbir şey yemeyip aç kaldınız” dedi. ³⁴“Bunun için size rica ediyorum, yemek yiyin. Kurtuluşunuz için bu gerekli. Hiçbirinizin başından tek kıl bile eksilmeyecektir.” ³⁵Pavlus bunları söyledikten sonra ekmeğe aldı, hepsinin önünde Tanrı’ya şükretti, ekmeği bölüp yemeye başladı. ³⁶Hepsi bundan cesaret alarak yemek yedi. ³⁷Gemide toplam iki yüz yetmiş altı kişiydik. ³⁸Herkes doyduktan sonra, buğdayı denize boşaltarak gemiyi hafiflettiler. ³⁹Gündüz olunca gördükleri karayı tanıyamadılar. Ama kumsalı olan bir körfez farkederek, mümkünse gemiyi orada karaya oturtmaya karar verdiler. ⁴⁰Demirleri kesip denizde bıraktılar. Aynı anda dümenlerin iplerini çözüp ön yelkeni rüzgara vererek kumsala yöneldiler. ⁴¹Gemi bir kum yükseltisine çarpıp karaya oturdu. Geminin başı kuma saplanıp kimildamaz oldu, kıç tarafı ise dalgaların şiddetiyle dağılmaya başladı. ⁴²Askerler, tutuklulardan hiçbirini yüzerek kaçmasın diye onları öldürmek niyetindeydi. ⁴³Ama Pavlus’u kurtarmak isteyen yüzbaşı askerleri bu düşünceden vazgeçirdi. Önce yüzme bilenlerin denize atlayıp karaya çıkmalarını, sonra geriye kalanların, kiminin tahtalara kiminin de geminin öbür döküntülerine tutunarak onları izlemesini buyurdu. Böylelikle herkes sağ salım

karaya çıktı.

28Kurtulduktan sonra adanın Malta adını taşıdığını öğrendik. ²Yerliler bize olağanüstü bir yakınlık gösterdiler. Hava yağışlı ve soğuk olduğu için ateş yakıp hepimizi dostça karşıladılar. ³Pavlus bir yığın çalı çırpı toplayıp ateşin üzerine attı. O anda ısıdan kaçan bir engerek onun eline yapıştı. ⁴Yerliler Pavlus’un eline asılan yılanı görünce birbirlerine, “Bu adam kuşkusuz bir katil” dediler. “Denizden kurtuldu, ama adalet onu yaşatmadı.” ⁵Ne var ki, elini silkip yılanı ateşin içine fırlatan Pavlus hiçbir zarar görmedi. ⁶Halk, Pavlus’un bedeninin şişmesini ya da birdenbire düşüp ölmesini bekliyordu. Ama uzun süre bekleyip de ona bir şey olmadığını görünce fikirlerini değiştirdiler. “Bu bir ilahtır!” dediler. ⁷Bulduğumuz yerin yakınında adanın baş yetkilisi olan Publius adlı birinin toprakları vardı. Bu adam bizi evine kabul ederek üç gün dostça ağırladı. ⁸O sırada Publius’un babası kanlı ishale yakalanmış ateşler içinde yatıyordu. Hastanın yanına giren Pavlus dua etti, ellerini üzerine koyup onu iyileştirdi. ⁹Bu olay üzerine adadaki öbür hastalar da gelip iyileştirildiler. ¹⁰Bizi bir sürü armağanla onurlandırdılar; denize açılacağımız zaman gereksindiğimiz malzemeleri gemiye yüklediler. ¹¹Üç ay sonra, kış adada geçiren ve ikiz tanrılar simgesini taşıyan bir İskenderiye gemisiyle denize açıldık. ¹²Sirakuza Kenti’ne uğrayıp üç gün kaldık. ¹³Oradan da yolumuza devam ederek Regium’a geldik. Ertesi gün güneyden esmeye başlayan rüzgarın yardımıyla iki günde Puteoli’ye vardık. ¹⁴Orada bulduğumuz kardeşler, bizi yanlarında bir hafta kalmaya çağırdılar. Sonunda Roma’ya vardık. ¹⁵Haberimizi alan Roma’daki kardeşler, bizi karşılamak için Appius Çarşısı’na ve Üç Hanlar’a kadar geldiler. Pavlus onları görünce Tanrı’ya şükretti, yüreklendi. ¹⁶Roma’ya girdiğimizde Pavlus’un, bir asker gözetiminde yalnız başına kalmasına izin verildi. ¹⁷Üç gün sonra Pavlus, Yahudiler’in ileri gelenlerini bir araya çağırdı. Bunlar toplandıkları zaman Pavlus kendilerine şöyle dedi: “Kardeşler, halkımıza ya da atalarımızın törelerine karşı hiçbir şey yapmadığım halde, Yeruşalim’de tutuklanıp Romalılar’ın eline teslim edildim. ¹⁸Onlar beni sorguya çektikten sonra serbest bırakmak istediler. Çünkü ölüm cezasını gerektiren hiçbir suç işlememiştim. ¹⁹Ama Yahudiler buna karşı çıkınca, davamı Sezar’a* iletmek zorunda kaldım. Bunu, kendi ulusumdan herhangi bir şikâyetim olduğu için yapmadım. ²⁰Ben İsrail’in umudu uğruna bu zincire vurulmuş bulunuyorum. Sizi buraya, işte bu konuyu görüşmek ve konuşmak için çağırdım.” ²¹Onlar Pavlus’a, “Yahudiye’den seninle ilgili mektup almadık, oradan gelen kardeşlerden hiçbiri de senin hakkında kötü bir haber getirmede, kötü bir şey söylemedi” dediler. ²²“Biz senin fikirlerini senden duymak isteriz. Çünkü her yerde bu mezhebe karşı çıktığınızı biliyoruz.” ²³Pavlus’la bir gün kararlaştırdılar ve o gün, daha büyük bir kalabalıkla onun kaldığı yere geldiler. Pavlus sabahtan akşama dek onlara Tanrı’nın Egemenliği’ne* ilişkin açıklamalarda bulundu ve bu

^{xlii}“İyon Denizi”: Grekçe “Adriya Denizi”. O çağda Adriya Denizi terimi bugünkü İyon Denizi’ni de içine alıyordu.

^{xliii}“Yirmi kulaç”: Yaklaşık 36 m. (bkz. Birimler Cetveli).

^{xliv}“On beş kulaç”: Yaklaşık 27 m. (bkz. Birimler Cetveli).

konuda tanıklık etti. Gerek Musa'nın Yasası'na, gerek peygamberlerin yazılarına dayanarak onları İsa hakkında ikna etmeye çalıştı. ²⁴Bazıları onun sözlerine inandı, bazıları ise inanmadı. ²⁵Birbirleriyle anlaşamayınca, Pavlus'un şu son sözünden sonra ayrıldılar: "Peygamber Yeşaya aracılığıyla atalarınıza seslenen Kutsal Ruh doğru söyledi. ²⁶Ruh dedi ki, 'Bu halka gidip şunu söyle: Duyacak duyacak, ama hiç anlamayacaksınız, Bakacak bakacak, ama hiç görmeyeceksiniz. ²⁷Çünkü bu halkın yüreği duygusuzlaştı, Kulakları ağırlaştı. Gözlerini kapadılar. Öyle ki, gözleri görmesin, Kulakları duymasın, yürekleri anlamasın, Ve bana dönmesinler. Dönselerdi, onları iyileştirirdim.' ²⁸"Şunu bilin ki, Tanrı'nın sağladığı bu kurtuluşun haberi öteki uluslara gönderilmiştir. Ve onlar buna kulak vereceklerdir." ^{xiv} ²⁹³⁰Pavlus tam iki yıl kendi kiraladığı evde kaldı ve ziyaretine gelen herkesi kabul etti. ³¹Hiçbir engelle karşılaşmadan Tanrı'nın Egemenliği'ni tam bir cesaretle duyuruyor, Rab İsa Mesih'le ilgili gerçekleri öğretiyordu.

^{xiv}Bazı Grekçe elyazmaları, "Pavlus'un bu sözlerinden sonra Yahudiler kendi aralarında şiddetle tartışarak oradan ayrıldılar" sözlerini de içerir.

ROMALILAR

1 İsa Mesih'in kulu, Tanrı'nın Müjdesi'ni yaymak üzere seçilip elçi olmaya çağrılan ben Pavlus'tan selam! 2 Tanrı, Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le ilgili bu Müjde'yi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar'da önceden vaat etti. Rabbimiz İsa Mesih beden açısından Davut'un soyundandır; kutsallık ruhu açısından ise ölümden dirilmekle Tanrı'nın Oğlu olduğu kudretle ilan edildi. 345 Her ulustan insanın iman edip söz dinlemesini sağlamak için Mesih aracılığıyla ve O'nun adı uğruna Tanrı lütfuna ve elçilik görevine sahip olduk. 6 İsa Mesih'in çağrılmışları olan sizler de bu uluslardansınız. 7 Tanrı'nın Roma'da bulunan, kutsal olmaya çağrılan bütün sevdiğine, Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten size lütuf ve esenlik olsun. 8 İlkin hepiniz için İsa Mesih aracılığıyla Tanrım'a şükrediyorum. Çünkü imanımız bütün dünyada duyuruluyor. 9 Oğlu'nun Müjdesi'ni yaymakta bütün varlığımla kulluk ettiğim Tanrı, sizi durmadan, her zaman dualarımda andığıma tanıktır. Tanrı'nın isteğiyle sonunda bir yol bulup yanınıza gelmek için dua ediyorum. 1011 Çünkü ruhça pekişmeniz için size ruhsal bir armağan ulaştırmak üzere sizi görmeyi çok istiyorum. 12 Yani, ben aranızdayken karşılıklı olarak birbirimizin imanı ile cesaret buluruz demek istiyorum. 13 Kardeşler, öteki uluslar arasında olduğu gibi, çalışmalarımın sizin aranızda da ürün vermesi için yanınıza gelmeyi birçok kez amaçladığımı, ama şimdiye dek hep engellendiğimi bilmenizi istiyorum. 14 Grekler'e* ve Grek olmayanlara, bilgelere ve bilgisizlere karşı sorumluluğum var. 15 Bu nedenle Roma'da bulunan sizlere de Müjde'yi elimden geldiğince bildirmek için sabırsızlanıyorum. 16 Çünkü Müjde'den utanmıyorum. Müjde iman eden herkesin –önce Yahudiler'in, sonra Yahudi olmayanların– kurtuluşu için Tanrı gücüdür. 17 Tanrı'nın insanı akladığıⁱ, Müjde'de açıklanır. Aklanma yalnız imanla olur. Yazılmış olduğu gibi, “İmanla aklanan yaşayacaktırⁱⁱ.” 18 Haksızlıkla gerçeğe engel olan insanların bütün tanrısızlığına ve haksızlığına karşı Tanrı'nın gazabı gökten açıkça gösterilmektedir. 19 Çünkü Tanrı'ya ilişkin bilinen ne varsa, gözlerinin önündedir; Tanrı hepsini gözlerinin önüne sermiştir. 20 Tanrı'nın görünmeyen nitelikleri –sonsuz gücü ve Tanrılığı– dünya yaratılalı beri O'nun yap-

tıklarıyla anlaşılma, açıkça görülmektedir. Bu nedenle özürleri yoktur. 21 Tanrı'yı bildikleri halde O'nu Tanrı olarak yüceltmediler, O'na şükretmediler. Tersine, düşüncelerinde budalalığa düştüler; anlayışsız yüreklerini karanlık bürüdü. 22 Akıllı olduklarını ileri sürerken akılsız olup çıktılar. 23 Ölümsüz Tanrı'nın yüceliği yerine ölümlü insana, kuşlara, dört ayaklılara, sürüngenlere benzeyen putları yeğlediler. 24 Bu yüzden Tanrı, birbirlerinin bedenlerini aşağılasınlar diye, onları yüreklerinin tutkuları içinde ahlaklılığa teslim etti. 25 Tanrı'yla ilgili gerçeğin yerine yalamıⁱⁱⁱ koydular. Yaradan'ın yerine yaratığa tapıp kulluk ettiler. Oysa Tanrı sonsuza dek övülmeye layıktır! Amin. 26 İşte böylece Tanrı onları utanç verici tutkulara teslim etti. Kadınları bile doğal ilişki yerine doğal olmayı yeğlediler. 27 Aynı şekilde erkekler de kadınla doğal ilişkilerini bırakıp birbirleri için şehvetle yapıp tutuştular. Erkekler erkeklerle utanç verici ilişkilere girdiler ve kendi bedenlerinde sapıklıklarına yaraşan karşılığı aldılar. 28 Tanrı'yı tanımakta yarar görmedikleri için Tanrı onları yararsız düşüncelere, yakışsız davranışlara teslim etti. 29 Her türlü haksızlık, kötülük, açgözlülük ve kinle doldular. Kıskançlık, öldürme hırsı, çekişme, hile, kötü niyetle doludular. 30 Dedikoducu, yeric, Tanrı'dan nefret eden, küstah, kibirli, övünge, kötülük üreten, anne baba sözü dinlemeyen, anlayışsız, sözünde durmaz, sevgiden yoksun, acımasız insanlardır. 3132 Böyle davrananların ölümü hak ettiğine ilişkin Tanrı buyruğunu bildikleri halde, bunları yalnız yapmakla kalmaz, yapanları da onaylarlar.

2 Bu nedenle sen, ey başkasını yargılayan insan, kim olursan ol, özrün yoktur. Başkasını yargıladığın konuda kendini mahkûm ediyorsun. Çünkü ey yargılayan sen, aynı şeyleri yapıyorsun. 2 Böyle davrananları Tanrı'nın haklı olarak yargıladığını biliriz. 3 Bu gibi şeyleri yapanları yargılayan, ama aynısını yapan ey insan, Tanrı'nın yargısından kaçabileceğini mi sanıyorsun? 4 Tanrı'nın sınırsız iyiliğini, hoşgörüsünü, sabrını hor mu görüyorsun? O'nun iyiliğinin seni tövbeye yönelttiğini bilmiyor musun? 5 İnatçılığın ve tövbesiz yüreğin yüzünden Tanrı'nın adil yargısının açıklanacağı gazap günü için kendine karşı gazap biriktiriyor-

ⁱ“Tanrı'nın insanı akladığı” ya da “Tanrı'nın adaleti”.

ⁱⁱ“İmanla aklanan yaşayacaktır” ya da “Doğru kişi imanla yaşayacaktır”.

ⁱⁱⁱ“Tanrı'yla ilgili gerçeğin yerine yalamı” ya da “Gerçek Tanrı'nın yerine sahte ilahları”.

sun. ⁶Tanrı “herkese, yaptıklarının karşılığını verecektir.” ⁷Sürekli iyilik ederek yücelik, saygınlık, ölümsüzlük arayanlara sonsuz yaşam verecek. ⁸Bencillerin, gerçeğe uymayıp haksızlık peşinden gidenlerin üzerineyse gazap ve öfke yağdıracak. ⁹Kötülük eden herkese –önce Yahudi’ye, sonra Yahudi olmayana– sıkıntı ve elem verecek; iyilik eden herkese –yine önce Yahudi’ye, sonra Yahudi olmayana– yücelik, saygınlık, esenlik verecektir. ¹⁰¹¹Çünkü Tanrı insanlar arasında ayırım yapmaz. ¹²Kutsal Yasa’yı* bilmeden günah işleyenler Yasa olmadan da mahvolacaklar. Yasa’yı bildikleri halde günah işleyenlerse Yasa’yla yargılanacaklar. ¹³Çünkü Tanrı katında aklanacak olanlar Yasa’yı işitenler değil, yerine getirenlerdir. ¹⁴Kutsal Yasa’dan yoksun uluslar Yasa’nın gereklerini kendiliklerinden yaptıkça, Yasa’dan habersiz olsalar bile kendi yasalarını koymuş olurlar. ¹⁵Böylelikle Kutsal Yasa’nın gerektirdiklerinin yüreklerinde yazılı olduğunu gösterirler. Vicdanları buna tanıklık eder. Düşünceleriye onları ya suçlar ya da savunur. ¹⁶Yayıdığım Müjde’ye göre Tanrı’nın, insanları gizlice yaptıkları şeylerden ötürü İsa Mesih aracılığıyla yargılayacağı gün böyle olacaktır. ¹⁷Ya sen? Kendine Yahudi diyor, Kutsal Yasa’ya dayanıp Tanrı’yla övünüyorsun. ¹⁸Tanrı’nın isteğini biliyorsun. En üstün değerleri ayırt etmeyi Yasa’dan öğrenmişsin. ¹⁹Kutsal Yasa’da bilginin ve gerçeğin özüne kavuşmuş olarak körlerin kılavuzu, karanlıkta kalanların ışığı, akılsızların eğiticisi, çocukların ^{iv} öğretmeni olduğuna inanmışsın. ²⁰²¹Öyleyse başkasına öğretirken, kendine de öğretmez misin? Çalmamayı öğütlerken, çalar mısın? ²²“Zina etmeyin” derken, zina eder misin? Putlardan tiksirken, tapınakları yağmalar mısın? ²³Kutsal Yasa’yla övünürken, Yasa’ya karşı gelerek Tanrı’yı aşağılar mısın? ²⁴Nitekim şöyle yazılmıştır: “Sizin yüzünüzden uluslar arasında Tanrı’nın adına küfrediliyor.” ²⁵Kutsal Yasa’yı yerine getirirsen, sünnetin elbet yararı vardır. Ama Yasa’ya karşı gelirsen, sünnetli olmanın hiçbir anlamı kalmaz ^v. ²⁶Bu nedenle, sünnetsizler Yasa’nın buyruklarına uyarsa, sünnetli sayılmayacak mı? ²⁷Sen Kutsal Yazılar’a ve sünnete sahip olduğun halde Yasa’yı çiğnersen, bedence sünnetli olmayan ama Yasa’ya uyan kişi seni yargılamayacak mı? ²⁸Çünkü ne dıştan Yahudi olan gerçek Yahudi’dir, ne de görünüşte, bedensel olan sünnet gerçek sünnettir. ²⁹Ancak içten Yahudi olan Yahudi’dir. Sünnet de yürekle ilgilidir; yazılı yasanın değil, Ruh’un işidir. İçten Yahudi olan kişi, insanların değil, Tanrı’nın övgüsünü kazanır.

3Öyleyse Yahudi’nin ne üstünlüğü var? Sünnetin yararı nedir? ²Her yönden çoktur. İlk olarak, Tanrı’nın sözleri Yahudiler’e emanet edilmiştir. ³Peki, kimi Yahudiler güvenilmez çıkmışsa ne olur? Onların güvenilmezliği Tanrı’nın güvenilirliğini ortadan kaldırırmı? ⁴Kesinlikle hayır! Herkes yalancı olsa bile, Tanrı’nın doğrusu söylediği bilinmelidir.

Yazılmış olduğu gibi: “Öyle ki, sözlerinde doğru çıkasın Ve yargılandığında davayı kazansın.” ⁵Ama bizim haksızlığımız Tanrı’nın adil olduğunu ortaya çıkarıyorsa, ne diyelim? İnsanların diliyle konuşuyorum: Gazapla cezalandıran Tanrı haksız mı? ⁶Kesinlikle hayır! Öyle olsa Tanrı dünyayı nasıl yargılayacak? ⁷Ama Tanrı’nın her zaman doğrusu söylediği benim yalanımla yüceliği için daha açık şekilde ortaya çıkmışsa, ben niçin yine bir günahkâr olarak yargılanıyorum? ⁸Bazılarının bizi kötüyerek, söylediğimizi ileri sürdüğü gibi niçin, “Kötülük yapalım da bundan iyilik çıksın” demeyelim? Böylelerinin yargılanması yerindedir. ⁹Şimdi ne diyelim? Biz Yahudiler öteki uluslardan üstün müyüz? Elbette değiliz. İster Yahudi ister Grek olsun, daha önce herkesi günahın denetiminde olmakla suçladık. ¹⁰Yazılmış olduğu gibi: “Doğru kimse yok, tek kişi bile yok. ¹¹Anlayan kimse yok, Tanrı’yı arayan yok. ¹²Hepsi saptı, Tümü yarsız oldu. İyilik eden yok, tek kişi bile!” ¹³“Ağzları açık birer mezardır. Dilleriyle aldatırlar.” “Engerek zehiri var dudaklarının altında.” ¹⁴“Ağzları lanet ve acı sözle doludur.” ¹⁵“Ayakları kan dökmeye seğirtir. ¹⁶Yıkım ve dert var yollarında. ¹⁷Esenlik yolunu da bilmezler.” ¹⁸“Tanrı korkusu yoktur onlarda.” ¹⁹Kutsal Yasa’da söylenenlerin her ağız kapansın, bütün dünya Tanrı’ya hesap versin diye Yasa’nın yönetimi altındakilere söylendiğini biliyoruz. ²⁰Bu nedenle Yasa’nın gereklerini yapmakla hiç kimse Tanrı katında aklanmayacaktır. Çünkü Yasa sayesinde günahın bilincine varılır. ²¹Ama şimdi Yasa’dan bağımsız olarak Tanrı’nın insanı nasıl aklayacağı açıklandı. Yasa ve peygamberler buna tanıklık ediyor. ²²Tanrı insanları İsa Mesih’e olan imanlarıyla ^{vi} aklar. Bunu, iman eden herkes için yapar. Hiç ayırım yoktur. ²³Çünkü herkes günah işledi ve Tanrı’nın yüceliğinden yoksun kaldı. ²⁴İnsanlar İsa Mesih’te olan kurtuluşla ^{vii}, Tanrı’nın lütfuyla, karşılıksız olarak aklanırlar. ²⁵Tanrı Mesih’i, kanıyla günahları bağışlatan ^{viii} ve imanla benimsenen kurban olarak sundu. Böylece adaletini gösterdi. Çünkü sabredip daha önce işlenmiş günahları cezasız bıraktı. Bunu, adil kalmak ve İsa’ya iman edeni aklamak için şimdiki zamanda kendi adaletini göstermek amacıyla yaptı. ²⁶²⁷Öyleyse neyle övünebiliriz? Hiçbir şeyle! Hangi ilkeye dayanarak? Yasa’yı yerine getirme ilkesine mi? Hayır, iman ilkesine. ²⁸Çünkü insanın, Yasa’nın gereklerini yaparak değil, iman ederek aklandığı kanısındayız. ²⁹Yoksa Tanrı yalnız Yahudiler’in Tanrısı mı? Öteki ulusların da Tanrısı değil mi? Elbet öteki ulusların da Tanrısı’dır. ³⁰Çünkü sünnetlileri imanları sayesinde, sünnetsizleri de aynı imanla aklayacak olan Tanrı tektir. ³¹Öyleyse biz iman aracılığıyla Kutsal Yasa’yı geçersiz mi kılıyoruz? Hayır, tam tersine, Yasa’yı doğruluyoruz.

4Şu halde soyumuzun atası İbrahim’in durumu için ne

^{iv}“Mesih’e olan imanlarıyla” ya da “Mesih’in sadakatiyle”.

^{vii}“Kurtuluşla” ya da “Fidyeyle”.

^{viii}“Günahları bağışlatan kurban diye çevrilen Grekçe ifade gazabı yatıştırmak kavramını da içerir.

^{iv}“Çocukların” ya da “Yeni öğrencilerin”.

^v“Sünnetli olmanın hiçbir anlamı kalmaz”: Grekçe “Sünnetin sünnetsizlik olmuştur”.

diyelim? ²Eğer İbrahim yaptığı iyi işlerden dolayı aklan-
dıysa, övünmeye hakkı vardır; ama Tanrı'nın önünde değil.
³Kutsal Yazı ne diyor? "İbrahim Tanrı'ya iman etti, böy-
lece aklanmış sayıldı ^{ix}." ⁴Çalışana verilen ücret lütuf de-
ğil, hak sayılır. ⁵Ancak çalışmayan, ama tanrısız aklayana
iman eden kişi imanı sayesinde aklanmış sayılır. ⁶Nitekim,
iyi işlerine bakmaksızın Tanrı'nın aklanmış saydığı kişinin
mutluluğunu Davut da şöyle anlatır: ⁷"Ne mutlu suçları
bağışlanmış, Günahları örtülmüş olanlara! ⁸Günahı Rab
tarafından sayılmayana ne mutlu!" ⁹Bu mutluluk yalnız
sünnetliler için mi, yoksa aynı zamanda sünnetsizler için
midir? Diyoruz ki, "İbrahim, imanı sayesinde aklanmış say-
ıldı." ¹⁰Hangi durumda aklanmış sayıldı? Sünnet olduktan
sonra mı, sünnetsizken mi? Sünnetliyken değil, sünnet-
sizken... ¹¹İbrahim daha sünnetsizken imanla aklandığının
kanıtı olarak sünnet işaretini aldı. Öyle ki, sünnetsiz ol-
dukları halde iman edenlerin hepsinin babası olsun, böyle-
ce onlar da aklanmış sayılsın. ¹²Böylelikle atamız İbrahim,
yalnız sünnetli olmakla kalmayan, ama kendisi sünnetsiz-
ken sahip olduğu imanın izinden yürüyen sünnetlilerin de
babası oldu. ¹³Çünkü İbrahim'e ve soyuna dünyanın miras-
çısı olma vaadi Kutsal Yasa yoluyla değil, imandan ge-
len aklanma yoluyla verildi. ¹⁴Eğer Yasa'ya bağlı olanlar
mirasçı olursa, iman boş ve vaat geçersizdir. ¹⁵Yasa, Tan-
rı'nın gazabına yol açar. Ama yasanın olmadığı yerde yasa-
ya karşı gelmek de söz konusu değildir. ¹⁶Bu nedenle vaat,
Tanrı'nın lütfuna dayanmak ve İbrahim'in bütün soyu için
güvence altına alınmak üzere imana bağlı kılınmıştır. İbra-
him'in soyu yalnız Kutsal Yasa'ya bağlı olanlar değil, aynı
zamanda İbrahim'in imanına sahip olanlardır. "Seni bir-
çok ulusun babası yaptım" diye yazılmış olduğu gibi İbra-
him, iman ettiği Tanrı'nın -ölülere yaşam veren, var olma-
yı buyruğuyla var eden Tanrı'nın- gözünde hepimizin
babasıdır. ¹⁷¹⁸İbrahim umutsuz bir durumdayken birçok
ulusun babası olacağına umutla iman etti. "Senin soyun
böyle ^x olacak" sözüne güveniyordu. ¹⁹Yüz yaşına yakla-
şmışken, ölü denebilecek bedenini ve Sara'nın ölü rahmini
düşündüğünde imanı zayıflamadı. ²⁰İmansızlık edip Tan-
rı'nın vaadinden kuşkulandı; tersine, imanı güçlendi ve
Tanrı'yı yüceltti. ²¹Tanrı'nın vaadini yerine getirecek güç-
te olduğuna tümüyle güvendi. ²²Bunun için de aklanmış
sayıldı. ²³"Aklanmış sayıldı" sözü, yalnız onun için değil,
aklanmış sayılacak olan bizler -Rabbimiz İsa'yı ölümden
dirilten Tanrı'ya iman eden bizler- için de yazıldı. ²⁴²⁵İsa
suçlarımız için ölüme teslim edildi ve aklanmamız için di-
riltildi.

5Böylece imanla aklandığımızı göre, Rabbimiz İsa Me-
siah sayesinde Tanrı'yla barışmış oluyoruz. ²İçinde bulundu-
ğumuz bu lütfu Mesiah aracılığıyla, imanla kavuştuk ve Tan-

^{ix}"Böylece aklanmış sayıldı": Grekçe "Ve ona doğruluk sayıldı".
Grekçe "Doğruluk saymak" terimi 4:5,6,9,10,11,22,23 ve 24 ayetlerin-
de geçmektedir.

^x"Böyle", yani "Yıldızlar kadar çok" (bkz. Yar.15:5).

rı'nın yüceliğine erişmek umuduyla övünüyoruz. ³Yalnız
bununla değil, sıkıntılarla da övünüyoruz. Çünkü biliyoruz
ki, sıkıntı dayanma gücünü, dayanma gücü Tanrı'nın be-
ğenisini, Tanrı'nın beğenisi de umudu yaratır. ⁴⁵Umut düş-
 kırıklığına uğratmaz. Çünkü bize verilen Kutsal Ruh aracılı-
ğıyla Tanrı'nın sevgisi yüreklerimize dökülmüştür. ⁶Evet,
biz daha çaresizken Mesiah belirlenen zamanda tanrısızlar
için öldü. ⁷Bir kimse doğru insan için güç ölür, ama iyi
insan için belki biri ölmeyi göze alabilir. ⁸Tanrı ise bizi
sevdiğini şununla kanıtıyor: Biz daha günahkârken, Mesiah
bizim için öldü. ⁹Böylece şimdi O'nun kanıyla aklandığımızı
göre, O'nun aracılığıyla Tanrı'nın gazabından kurtula-
cağımız çok daha kesindir. ¹⁰Çünkü biz Tanrı'nın düşman-
larıyken Oğlu'nun ölümü sayesinde O'nunla barıştıksa, bar-
ışmış olarak Oğlu'nun yaşamıyla kurtulacağımız çok daha
kesindir. ¹¹Yalnız bu kadar da değil, bizi şimdi Tanrı'yla
barıştırmış olan Rabbimiz İsa Mesiah aracılığıyla, Tanrı'nın
kendisiyle de övünüyoruz. ¹²Günah bir insan aracılığıyla,
ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm büt-
tün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi. ¹³Kutsal
Yasa'dan önce de dünyada günah vardı; ama yasa olma-
yınca günahın hesabı tutulmaz. ¹⁴Oysa ölüm Adem'den
Musa'ya dek, gelecek Kişi'nin örneği olan Adem'in suçuna
benzer bir günah işlememiş olanlar üzerinde de egemendi.
¹⁵Ne var ki, Tanrı'nın armağanı Adem'in suçu gibi değildir.
Çünkü bir kişinin suçu yüzünden birçokları öldüyse, Tan-
rı'nın lütfu ve bir tek adamın, yani İsa Mesiah'ın lütfuyla ve-
rilen bağış birçokları yararına daha da çoğaldı. ¹⁶Tanrı'nın
bağışı o tek adamın günahının sonucu gibi değildir. Tek
suçtan sonra verilen yargı mahkûmiyet getirdi; oysa birçok
suçtan sonra verilen armağan aklanmayı sağladı. ¹⁷Çünkü
ölüm bir tek adamın suçu yüzünden o tek adam aracılığıy-
la egemenlik sürdüysen, Tanrı'nın bol lütfunu ve aklanma
bağışını alanların bir tek adam, yani İsa Mesiah sayesinde
yaşamda egemenlik sürecekleri çok daha kesindir. ¹⁸İşte,
tek bir suçun bütün insanların mahkûmiyetine yol açtığı
gibi, bir doğruluk eylemi de bütün insanlara yaşam veren
aklanmayı sağladı. ¹⁹Çünkü bir adamın sözdinlemeziği yü-
zünden nasıl birçoğu günahkâr kılındıysa, bir adamın söz
dinlemesiyle birçoğu da doğru kılınacaktır. ²⁰Kutsal Yasa
suç çoğalsın diye araya girdi; ama günahın çoğaldığı yer-
de Tanrı'nın lütfu daha da çoğaldı. ²¹Öyle ki, günah nasıl
ölüm yoluyla egemenlik sürdüysen, Tanrı'nın lütfu da Rab-
bimiz İsa Mesiah aracılığıyla sonsuz yaşam vermek üzere
doğrulukla egemenlik sürsün.

6Öyleyse ne diyelim? Lütuf çoğalsın diye günah işleme-
ye devam mı edelim? ²Kesinlikle hayır! Günah karşısında
ölmüş olan bizler artık nasıl günah içinde yaşarız? ³Mesiah
İsa'ya vaftiz edildiğimizde, hepimizin O'nun ölümüne vaf-
tiz edildiğimizi bilmez misiniz? ⁴Baba'nın yüceliği sayesinde
Mesiah nasıl ölümden dirildiyse, biz de yeni bir yaşam
sürmek üzere vaftiz yoluyla O'nunla birlikte ölüme gömül-
dük. ⁵Eğer O'nunkine benzer bir ölümden O'nunla birleştire-

sek, O'nunkine benzer bir dirilişte de O'nunla birleşeceğiz. ⁶Artık günaha kölelik etmeyelim diye, günahlı varlığımızın ortadan kaldırılması için eski yaradılışımızın Mesih'le birlikte çarmıha gerildiğini biliriz. ⁷Çünkü ölmüş kişi günah-tan özgür kılınmıştır. ⁸Mesih'le birlikte ölmüşsek, O'nunla birlikte yaşayacağımıza da inanıyoruz. ⁹Çünkü Mesih'in ölümden dirilmiş olduğunu ve bir daha ölmeyeceğini, ölümün artık O'nun üzerinde egemenlik sürmeyeceğini biliyoruz. ¹⁰O'nun ölümü günaha karşılık ilk ve son ölüm olmuştur. Sürmekte olduğu yaşamı ise Tanrı için sürmektedir. ¹¹Siz de böylece kendinizi günah karşısında ölü, Mesih İsa'da Tanrı karşısında diri sayın. ¹²Bu nedenle bedeniniz tutkularına uymamak için günahın ölümlü bedenlerinizde egemenlik sürmesine izin vermeyin. ¹³Bedeninizin üyelerini haksızlığa araç ederek günaha sunmayın. Ölümden dirilenler gibi kendinizi Tanrı'ya adayın; bedeninizin üyelerini doğruluk araçları olarak Tanrı'ya sunun. ¹⁴Günah size egemen olmayacaktır. Çünkü Kutsal Yasa'nın yönetimi altında değil, Tanrı'nın lütfü altındasınız. ¹⁵Öyleyse ne diyelim? Yasa'nın yönetimi altında değil de, Tanrı'nın lütfü altında olduğumuz için günah mı işleyelim? Kesinlikle hayır! ¹⁶Söz dinleyen köleler gibi kendinizi kime teslim ederseniz, sözünü dinlediğiniz kişinin köleleri olduğunuzu bilmez misiniz? Ya ölüme götüren günahın ya da doğruluğa götüren söz dinlerliğin kölelerisiniz. ¹⁷Ama şükürler olsun Tanrı'ya! Eskiden günahın köleleri olan sizler, adandığınızı öğretinin özüne yürekten bağlandınız. ¹⁸Günah-tan özgür kılınarak doğruluğun köleleri oldunuz. ¹⁹Doğanızın güçsüzlüğü yüzünden insan ölçülerine göre konuşuyorum. Bedeninizin üyelerini ahlaksızlığa ve kötülük yapmak üzere kötülüğe nasıl köle olarak sundunuzsa, şimdi de bu üyelerinizi kutsal olmak üzere doğruluğa köle olarak sunun. ²⁰Sizler günahın kölesiyken doğruluktan özgürdünüz. ²¹Şimdi utan-dığınız şeylerden o dönemde ne kazancınız oldu? Onların sonucu ölümdür. ²²Ama şimdi günah-tan özgür kılınıp Tanrı'nın kulları olduğunuza göre, kazancınız kutsallaşma ve bunun sonucu olan sonsuz yaşamdır. ²³Çünkü günahın ücreti ölüm, Tanrı'nın armağanı ise Rabbimiz Mesih İsa'da sonsuz yaşamdır.

7 Bilmez misiniz ki, ey kardeşler –Kutsal Yasa'yı bilenlere söylüyorum– Yasa insana ancak yaşadığı sürece egemendir? ²Örneğin, evli kadın, kocası yaşadıkça yasayla ona bağlıdır; kocası ölürse, onu kocasına bağlayan yasadan özgür olur. ³Buna göre kadın, kocası yaşarken başka bir erkekle ilişki kurarsa, zina etmiş sayılır. Ama kocası ölürse, kadın yasadan özgür olur. Şöyle ki, başka bir erkeğe varırsa, zina etmiş olmaz. ⁴Aynı şekilde kardeşlerim, siz de bir başkasına –ölümden dirilmiş olan Mesih'e– varmak üzere Mesih'in bedeni aracılığıyla Kutsal Yasa karşısında öldünüz. Bu da Tanrı'nın hizmetinde verimli olmamız içindir. ⁵Çünkü biz benliğin denetimindeyken, Yasa'nın kışkırttığı günah tutkuları bedenimizin üyelerinde etkindi. Bunun sonucu olarak ölüme götüren meyveler verdik. ⁶Şimdiyse

biz, daha önce tutsağı olduğumuz Yasa karşısında öldüğümüz için Yasa'dan özgür kıldık. Sonuç olarak, yazılı yasanın eski yolunda değil, Ruh'un yeni yolunda kulluk ediyoruz. ⁷Öyleyse ne diyelim? Kutsal Yasa günah mı oldu? Kesinlikle hayır! Ama Yasa olmasaydı, günahın ne olduğunu bilemezdim. Yasa, “Göz dikmeyeceksin” demeseydi, başkasının malına göz dikmenin ne olduğunu bilemezdim. ⁸Ne var ki günah, bu buyruğun verdiği fırsatla içimde her türlü açgözlülüğü üretti. Çünkü Kutsal Yasa olmadıkça günah ölüdür. ⁹Bir zamanlar, Yasa'nın bilincinde değilken diriydim. Ama buyruğun bilincine vardığımda günah dirildi, bense öldüm. Buyruk da bana yaşam getireceğine, ölüm getirdi. ¹⁰¹¹Çünkü günah buyruğun verdiği fırsatla beni aldattı, buyruk aracılığıyla beni öldürdü. ¹²İşte böyle, Yasa gerçekten kutsaldır. Buyruk da kutsal, doğru ve iyidir. ¹³Öyleyse, iyi olan bana ölüm mü getirdi? Kesinlikle hayır! Ama günah, günah olarak tanımsın diye, iyi olanın aracılığıyla bana ölüm getiriyordu. Öyle ki, buyruk aracılığıyla günahın ne denli günahlı olduğu anlaşıl-sın. ¹⁴Yasa'nın ruhsal olduğunu biliriz. Bense benliğin denetimindeyim, köle gibi günaha satılmışım. ¹⁵Ne yaptığımı anlamıyorum. Çünkü istediğimi yapmıyorum; nefret ettiğim ne ise, onu yapıyorum. ¹⁶Ama istemediğimi yaparsam, Yasa'nın iyi olduğunu kabul etmiş olurum. ¹⁷Öyleyse bunu artık ben değil, içimde yaşayan günah yapıyor. ¹⁸İçimde, yani benliğimde iyi bir şey bulunmadığını biliyorum. İçimde iyiyi yapmaya istek var, ama güç yok. ¹⁹İstediğim iyi şeyi yapmıyorum, istemediğim kötü şeyi yapıyorum. ²⁰İstemediğimi yapıyorsam, bunu yapan artık ben değil, içimde yaşayan günah-tır. ²¹Bundan şu kuralı çıkarıyorum: Ben iyi olanı yapmak isterken, karşımda hep kötülük vardır. ²²İç varlığında Tanrı'nın Yasası'ndan zevk alıyorum. ²³Ama bedenimin üyelerinde bambaşka bir yasa görüyorum. Bu da aklımın onayladığı yasaya karşı savaşıyor ve beni bedenimin üyelerindeki günah yasasına tutsak ediyor. ²⁴Ne zavallı insanım! Ölüme götüren bu bedenden beni kim kurtaracak? ²⁵Rabbimiz İsa Mesih aracılığıyla Tanrı'ya şükürler olsun! Sonuç olarak ben aklımla Tanrı'nın Yasası'na, ama benliğimle günahın yasasına kulluk ediyorum.

8 Böylece Mesih İsa'ya ait olanlara artık hiçbir mahkûmiyet yoktur. ²Çünkü yaşam veren Ruh'un yasası, Mesih İsa sayesinde beni günahın ve ölümün yasasından özgür kıldı. ³İnsan benliğinden ötürü güçsüz olan Kutsal Yasa'nın yapamadığını Tanrı yaptı. Öz Oğlu'nu günahlı insan benzerliğinde günah sunusu olarak gönderip günahı insan benliğinde ^{xi} yargıladı. ⁴Öyle ki, Yasa'nın gereği, benliğe göre değil, Ruh'a göre yaşayan bizlerde yerine gelsin. ⁵Benliğe uyanlar benlikle ilgili, Ruh'a uyanlarsa Ruh'la ilgili işleri düşünürler. ⁶Benliğe dayanan düşünce ölüm, Ruh'a dayanan düşünceyse yaşam ve esenliktir. ⁷Çünkü benliğe dayanan düşünce Tanrı'ya düşmandır; Tanrı'nın Yasası'na boyun eğmez, eğemez de... ⁸Benliğin denetiminde olanlar

^{xi}“İnsan benliğinde” ya da “Bedende”.

Tanrı'yı hoşnut edemezler. ⁹Ne var ki, Tanrı'nın Ruhü içinizde yaşıyorsa, benliğin değil, Ruh'un denetimindedir. Ama içinde Mesih'in Ruhü olmayan kişi Mesih'in değildir. ¹⁰Eğer Mesih içinizdeseyse, bedeniniz günah yüzünden ölü olmakla birlikte, aklanmış olduğunuz için ruhunuz diridir. ¹¹Mesih İsa'yı ölümden diriltten Tanrı'nın Ruhü içinizde yaşıyorsa, Mesih'i ölümden diriltten Tanrı, içinizde yaşayan Ruhü'yla ölümlü bedenlerinize de yaşam verecektir. ¹²Öyleyse kardeşlerim, borçluyuz ama, benliğe göre yaşamak için benliğe borçlu değiliz. ¹³Çünkü benliğe göre yaşarsanız öleceksiniz; ama bedenin kötü işlerini Ruh'la öldürürseniz yaşayacaksınız. ¹⁴Tanrı'nın Ruhü'yla yönetilenlerin hepsi Tanrı'nın oğullarıdır. ¹⁵Çünkü sizi yeniden korkuya sürükleyecek kölelik ruhunu almadınız, oğulluk ruhunu aldınız. Bu ruhla, "Abba ^{xii} , Baba!" diye sesleniriz. ¹⁶Ruh'un kendisi, bizim ruhumuzla birlikte, Tanrı'nın çocukları olduğumuza tanıklık eder. ¹⁷Eğer Tanrı'nın çocuklarıysak, aynı zamanda mirasçısıyız. Mesih'le birlikte yüceltilmek üzere Mesih'le birlikte acı çekiyorsak, Tanrı'nın mirasçısıyız, Mesih'le ortak mirasçılarız. ¹⁸Kanım şu ki, bu anın acıları, gözümüzün önüne serilecek yücelikle karşılaştırılmaya değmez. ¹⁹Yaratılış, Tanrı çocuklarının ortaya çıkmasını büyük özlemle bekliyor. ²⁰Çünkü yaratılış amaçsızlığa teslim edildi. Bu da yaratılışın isteğiyle değil, onu amaçsızlığa teslim eden Tanrı'nın isteğiyle oldu. Çünkü yaratılışın, yozlaşmaya köle olmaktan kurtarılıp Tanrı çocuklarının yüce özgürlüğüne kavuşturulması umudu vardı. ²¹²²Bütün yaratılışın şu ana dek birlikte inleyip doğum ağrısı çektiğini biliyoruz. ²³Yalnız yaratılış değil, biz de -evet Ruh'un turfandasına sahip olan bizler de- evlatlığa alınmayı, yani bedenlerimizin kurtulmasını özlemle bekleyerek içimizden inliyoruz. ²⁴Çünkü bu umutla kurtulduk. Ama görülen umut, umut değildir. Gördüğü şeyi kim umut eder? ²⁵Oysa görmediğimize umut bağlarsak, sabırla bekleyebiliriz. ²⁶Bunun gibi, Ruh da güçsüzlüğümüzde bize yardım eder. Ne için dua etmemiz gerektiğini bilmeyiz, ama Ruh'un kendisi, sözle anlatılamaz iniltilelerle bizim için aracılık eder. ²⁷Yüreklere araştıran Tanrı, Ruh'un düşüncesinin ne olduğunu bilir. Çünkü Ruh, Tanrı'nın isteği uyarınca kutsallar için aracılık eder. ²⁸Tanrı'nın, kendisini sevenlerle, amacı uyarınca çağrılmış olanlarla birlikte her durumda iyilik için etkin olduğunu biliriz ^{xiii} . ²⁹Çünkü Tanrı önceden bildiği kişileri Oğlu'nun benzerliğine dönüştürmek üzere önceden belirledi. Öyle ki, Oğul birçok kardeş arasında ilk doğan olsun. ³⁰Tanrı önceden belirlediği kişileri çağırdı, çağırdıklarını akladı ve akladıklarını yüceltti. ³¹Öyleyse buna ne diyelim? Tanrı bizden yanaysa, kim bize karşı olabilir? ³²Öz Oğlu'nu bile esirgemeyip O'nu hepimiz için ölüme teslim eden Tanrı, O'nunla birlikte bize

her şeyi bağışlamayacak mı? ³³Tanrı'nın seçtiklerini kim suçlayacak? Onları aklayan Tanrı'dır. ³⁴Kim suçlu çıkarsa? Ölmüş, üstelik dirilmiş olan Mesih İsa, Tanrı'nın sağındadır ve bizim için aracılık etmektedir. ³⁵Mesih'in sevgisinden bizi kim ayırabilir? Sıkıntı mı, elem mi, zulüm mü, açlık mı, çıplaklık mı, tehlike mi, kılıç mı? ³⁶Yazılmış olduğu gibi: "Senin uğruna bütün gün öldürülüyoruz, Kasaplık koyun sayılıyoruz." ³⁷Ama bizi sevenin aracılığıyla bu durumların hepsinde galiplerden üstünüz. ³⁸Eminim ki, ne ölüm, ne yaşam, ne melekler, ne yönetimler, ne şimdiki ne gelecek zaman, ne güçler, ne yükseklik, ne derinlik, ne de yaratılmış başka bir şey bizi Rabbimiz Mesih İsa'da olan Tanrı sevgisinden ayırmaya yetecektir.

9 Mesih'e ait biri olarak gerçeği söylüyorum, yalan söylemiyorum. Vicdanım da söylediklerimi Kutsal Ruh aracılığıyla doğruluyor. ²Yüreğimde büyük bir keder, dinmeyen bir acı var. ³Kardeşlerimin, soydaşlarım olan İsraililer'in yerine ben kendim lanetlenip Mesih'ten uzaklaştırılmayı dilerdim. Evlatlığa kabul edilenler, Tanrı'nın yüceliğini görenler onlardır. Antlaşmalar, buyrulan Kutsal Yasa, tapınma düzeni, vaatler onlarındır. ⁴Büyük atalar onların atalarıdır. Mesih de bedence onlardandır. O her şeyin üzerinde hüküm süren, sonsuza dek övülecek Tanrı'dır! Amin. ⁶Tanrı'nın sözü boşa çıktı demek istemiyorum. Çünkü İsrail soyundan gelenlerin hepsi İsraili sayılmaz. ⁷İbrahim'in soyundan olsalar bile, hepsi onun çocukları değildir. Ama, "Senin soyun İshak'la sürecek" diye yazılmıştır. ⁸Demek ki Tanrı'nın çocukları olağan yoldan doğan çocuklar değildir; İbrahim'in soyu sayılanlar Tanrı'nın vaadi uyarınca doğan çocuklardır. ⁹Çünkü vaat şöyleydi: "Gelecek yıl bu zamanda geleceğim ve Sara'nın bir oğlu olacak." ¹⁰Ayrıca Rebeka bir erkekten, atamız İshak'tan ikizlere gebe kalmıştı. ¹¹Çocuklar henüz doğmamış, iyi ya da kötü bir şey yapmamışken, Tanrı Rebeka'ya, "Büyüğü küçüğüne kulluk edecek" dedi. Öyle ki, Tanrı'nın seçim yapmaktaki amacı yapılan işlere değil, kendi çağrısına dayanarak sursün. ¹²¹³Yazılmış olduğu gibi, "Yakup'u sevdim, Esav'dan ise nefret ettim." ¹⁴Öyleyse ne diyelim? Tanrı adaletsizlik mi ediyor? Kesinlikle hayır! ¹⁵Çünkü Musa'ya şöyle diyor: "Merhamet ettiğime merhamet edeceğim, Acıdığım acıyacağım." ¹⁶Demek ki bu, insanın isteğine ya da çabasına değil, Tanrı'nın merhametine bağlıdır. ¹⁷Tanrı Kutsal Yazı'da firavuna şöyle diyor: "Gücümü senin aracılığınla göstermek Ve adımı bütün dünyada duyurmak için Seni yükselttim." ¹⁸Demek ki Tanrı dilediğine merhamet eder, dilediğinin yüreğini nasırlaştırır. ¹⁹Şimdi bana, "Öyleyse Tanrı insanı neden hâlâ suçlu buluyor? O'nun isteğine kim karşı durabilir?" diyeceksin. ²⁰Ama, ey insan, sen kimsin ki Tanrı'ya karşılık veriyorsun? "Kendisine biçim verilen, biçim verene, 'Beni niçin böyle yaptın' der mi?" ²¹Ya da çömleğinin aynı kil yığımından bir kabı onurlu iş için, ötekini bayağı iş için yapmaya hakkı yok mu? ²²Eğer Tanrı gazabını göstermek ve gücünü tanıtmak ister-

^{xii}"Abba": Aramice'de* baba anlamına gelir.

^{xiii}"Tanrı'nın, kendisini sevenlerle, amacı uyarınca çağrılmış olanlarla birlikte her durumda iyilik için etkin olduğunu biliriz" ya da "Tanrı'yı sevenler, O'nun amacı uyarınca çağrılmış olanlar uğruna her şeyin birlikte iyilik için etkin olduğunu biliriz".

ken, gazabına hedef olup mahvolmaya hazırlananlara büyük sabırla katlandıysa, ne diyelim? ²³Yüceltmek üzere önceden hazırlayıp merhamet ettiklerine yüceliğinin zenginliğini göstermek için bunu yaptıysa, ne diyelim? ²⁴Yalnız Yahudiler arasından değil, öteki uluslar arasından da çağırıldığı bu insanlar biziz. ²⁵Tanrı Hoşea Kitabı'nda şöyle diyor: "Halkım olmayana halkım, Sevgili olmayana sevgili diyeceğim." ²⁶"Kendilerine, 'Siz halkım değilsiniz' denilen yerde, Yaşayan Tanrı'nın çocukları diye adlandırılacaklar." ²⁷Yeşaya, İsrail için şöyle sesleniyor: "İsrailoğulları'nın sayısı Denizin kumu kadar çok olsa da, Ancak pek azı ^{xiv} kurtulacak. ²⁸Çünkü Rab yeryüzündeki yargılama işini Tez yapıp bitirecek." ²⁹Yeşaya'nın önceden dediği gibi: "Her Şeye Egemen Rab Soyumuzu sürdürecektir birkaç kişiyi Sağ bırakmamış olsaydı, Sodom gibi olur, Gomora'ya benzerdik." ³⁰Öyleyse ne diyelim? Aklanma peşinde olmayan uluslar aklanmaya, imandan gelen aklanmaya kavuştular. ³¹Aklanmak için Yasa'nın ardından giden İsrail ise Yasa'yı yerine getiremedi. ³²Neden? Çünkü imanla değil, iyi işlerle olmuştur gibi aklanmaya çalıştılar ve "sürçme taşı"nda sürçtüler. ³³Yazılmış olduğu gibi: "İşte, Siyon'a* bir sürçme taşı, Bir tökezleme kayası koyuyorum. O'na iman eden utandırılmayacak."

10Kardeşler! İsraililer'in kurtulmasını yürekten özlüyor, bunun için Tanrı'ya yalvarıyorum. ²Onlara ilişkin tanıklık ederim ki, Tanrı için gayretlidirler; ama bu bilinçli bir gayret değildir. ³Tanrı'nın öngördüğü doğruluğu anlamadıkları ve kendi doğruluklarını yerleştirmeye çalıştıkları için Tanrı'nın öngördüğü doğruluğa boyun eğmediler. ⁴Oysa her iman edenin aklanması için Mesih, Kutsal Yasa'nın sonudur. ⁵Musa, Kutsal Yasa'ya dayanan doğrulukla ilgili şöyle yazıyor: "Yasa'nın gereklerini yapan, onlar sayesinde yaşayacaktır." ⁶İmana dayanan doğruluk ise şöyle diyor: "Yüreğinde, 'Göge –yani Mesih'i indirmeye– kim çıkacak?' ya da, 'Dipsiz derinliklere –yani Mesih'i ölümler arasından çıkarmaya– kim incek?' deme." ⁷⁸Ne deniyor? "Tanrı sözü sana yakındır, Ağzında ve yüreğindedir." İşte duyduğumuz iman sözü budur. ⁹İsa'nın Rab olduğunu ağızla açıkça söyler ve Tanrı'nın O'nu ölümden dirilttiğine yürekten iman edersen, kurtulacaksın. ¹⁰Çünkü insan yürekten iman ederek aklanır, imanını ağızla açıklayarak kurtulur. ¹¹Kutsal Yazı, "O'na iman eden utandırılmayacak" diyor. ¹²Çünkü Yahudi Grek ayrımı yoktur, aynı Rab hepsinin Rabbi'dir. Kendisini çağırınların tümüne eliaçıktır. ¹³"Rab'bi adıyla çağırın herkes kurtulacak." ¹⁴Ama iman etmedikleri kişiyi nasıl çağıracaklar? Duymadıkları kişiye nasıl iman edecekler? Tanrı sözünü yayan olmazsa, nasıl duyacaklar? ¹⁵Sözü yaymaya gönderilmezlerse, sözü nasıl yayacaklar? Yazılmış olduğu gibi: "İyi haber müjdeleyenlerin ayakları ne güzeldir!" ¹⁶Ne var ki, herkes Müjde'ye uymadı. Yeşaya'nın dediği gibi: "Ya Rab, verdiğimiz habere kim inandı?" ¹⁷Demek ki iman, haberi duymakla,

duymak da Mesih'le ilgili sözün yayılmasıyla olur. ¹⁸Ama soruyorum: Onlar duymadılar mı? Elbet duydular. "Sesleri bütün yeryüzüne, Sözleri dünyanın dört bucağına ulaştı." ¹⁹Yine soruyorum: İsrail anlamadı mı? Önce Musa, "Ben sizi ulus olmayanla kışkandıracağım, Anlayışsız bir ulusla sizi öfkeliendireceğim" diyor. ²⁰Sonra Yeşaya cesaretle, "Aramayanlar beni buldu, Sormayanlara kendimi gösterdim" diyor. ²¹Öte yandan İsrail için şöyle diyor: "Söz dinlemeyen, asi bir halka Bütün gün ellerimi uzatıp durdum."

11Öyleyse soruyorum: Tanrı kendi halkından yüz mü çevirdi? Kesinlikle hayır! Ben de İbrahim soyundan, Ben-yamin oymağından bir İsraili'yim. ²Tanrı önceden bildiği kendi halkından yüz çevirmedi. Yoksa İlyas'la ilgili bölümde Kutsal Yazı'nın ne dediğini, İlyas'ın Tanrı'ya nasıl İsrail'den yakındığını bilmez misiniz? ³"Ya Rab, senin peygamberlerini öldürdüler, senin sunaklarını yıktılar. Yalnız ben kaldım. Beni de öldürmeye çalışıyorlar." ⁴Tanrı'nın ona verdiği yanıt nedir? "Baal'm* önünde diz çökmemiş yedi bin kişiyi kendime ayırdım." ⁵Aynı şekilde, şimdiki dönemde de Tanrı'nın lütfuyla seçilmiş küçük bir topluluk ^{xv} vardır. ⁶Eğer bu, lütufla olmuşsa, iyi işlerle olmamış demektir. Yoksa lütuf artık lütuf olmaktan çıkar! ⁷Sonuç ne? İsrail aradığına kavuşamadı, seçilmiş olanlar ise kavuştular. Geriye kalanlarınsa yürekleri nasırlaştırıldı. ⁸Yazılmış olduğu gibi: "Tanrı onlara uyusukluk ruhu verdi; Bugüne dek görmeyen gözler, duymayan kulaklar verdi." ⁹Davut da şöyle diyor: "Sofraları onlara tuzak, Kapan, tökez ve ceza olsun. ¹⁰Gözleri kararsın, göremesinler. Bellerini hep iki büklüm et!" ¹¹Öyleyse soruyorum: İsraililer, bir daha kalkmamak üzere mi sendeleyip düştüler? Kesinlikle hayır! Ama onların suçu yüzünden öteki uluslara kurtuluş verildi; öyle ki, İsraililer onlara imrensin. ¹²Eğer İsraililer'in suçu dünyaya zenginlik, bozgunu uluslara zenginlik getirdiyse, bütünlüğü çok daha büyük bir zenginlik getirecektir! ¹³Öteki uluslardan olan sizlere söylüyorum: Uluslara elçi olarak gönderildiğim için görevimi yüce sayarım. ¹⁴Böylelikle belki soydaşlarımı inrendirip bazılarını kurtarırım. ¹⁵Çünkü onların reddedilmesi dünyanın Tanrı'yla barışmasını sağladıysa, kabul edilmeleri ölümden yaşama geçiş değil de nedir? ¹⁶Hamurun ilk parçası kutsalsa, tümü kutsaldır; kök kutsalsa, dallar da kutsaldır. ¹⁷Ama zeytin ağacının bazı dalları kesildiyse ve sen yabancı bir zeytin filiziyken onların yerine aşılanıp ağacın semiz köküne ortak olursan, o dallara karşı övünme. Eğer övünüyorsan, unutma ki, sen kökü taşıyorsun, kök seni taşıyor. ¹⁸¹⁹O zaman, "Ben aşılanayım diye dallar kesildi" diyeceksin. ²⁰Doğru, onlar imansızlık yüzünden kesildiler. Sense imanla yerinde duruyorsun. Böbürlenme, kork! ²¹Çünkü Tanrı asıl dalları esirgemediyse, seni de esirgemeyecektir. ²²Onun için Tanrı'nın iyiliğini de sertliğini de gör. O, düşenlere karşı serttir; ama O'nun iyiliğine bağlı kalırsan, sana iyi davranır. Yoksa sen de kesilip atılırsın! ²³İmansızlıkta direnmezlerse,

^{xiv}"Pek azı": Grekçe "Kalıntı".

^{xv}"Küçük bir topluluk": Grekçe "Bir kalıntı".

İsrailliler de öz ağaca aşılanacaklar. Çünkü Tanrı'nın onları eski yerlerine aşılamaya gücü vardır. ²⁴Eğer sen doğal yapısı yabancı zeytin ağacından kesilip doğaya aykırı olarak cins zeytin ağacına aşılandınsa, asıl dalların öz zeytin ağacına aşılanacakları çok daha kesindir! ²⁵Kardeşler, bilgiçliğe kapılmamanız için şu sırdan habersiz kalmanızı istemem: İsrailliler'den bir bölümünün yüreği, öteki uluslardan kurtulacakların sayısı tamamlanncaya dek duyarsız kalacaktır. ²⁶Sonunda bütün İsrail kurtulacaktır. Yazılmış olduğu gibi: "Kurtarıcı Siyon'dan* gelecek, Yakup'un soyundan tanrısızlığı uzaklaştırarak. ²⁷Onların günahlarını kaldıracığım zaman Kendileriyle yapacağım antlaşma budur." ²⁸İsrailliler Müjde'yi reddederek sizin uğrunuz Tanrı'ya düşman oldular; ama Tanrı'nın seçimine göre, ataları sayesinde sevilmektedirler. ²⁹Çünkü Tanrı'nın armağanları ve çağrısı geri alınmaz. ³⁰Bir zamanlar Tanrı'nın sözünü dinlemeyen sizler şimdi İsrailliler'in sözdinlemezliğinin sonucu merhamete kavuştunuz. ³¹Bunun gibi, İsrailliler de, sizin kavuştuğunuz merhametle merhamete erişmek için şimdi söz dinlemez oldular. ³²Çünkü Tanrı, merhametini herkese göstermek için herkesi sözdinlemezliğin tutsağı kıldı. ³³Tanrı'nın zenginliği ne büyük, bilgeliği ve bilgisi ne derindir! O'nun yargıları ne denli akıl ermez, yolları ne denli anlaşılmalıdır! ³⁴"Rab'bin düşüncesini kim bilebildi? Ya da kim O'nun öğütçüsü olabildi?" ³⁵"Kim Tanrı'ya bir şey verdi ki, Karşılığını O'ndan isteyebilsin?" ³⁶Her şeyin kaynağı O'dur; her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için var oldu. O'na sonsuza dek yücelik olsun! Amin.

12Öyleyse kardeşlerim, Tanrı'nın merhameti adına size yalvarırım: Bedenlerinizi diri, kutsal, Tanrı'yı hoşnut eden birer kurban olarak sunun. Ruhsal ^{xvi} tapınmanız budur. ²Bu çağın gidişine uymayın; bunun yerine, Tanrı'nın iyi, beğenilir ve yetkin isteğinin ne olduğunu ayırt edebilmek için düşüncenizin yenilenmesiyle değişin. ³Tanrı'nın bana bağışladığı lütufla hepinize söylüyorum: Kimse kendisine gereğinden çok değer vermesin. Herkes Tanrı'nın kendisine verdiği iman ölçüsüne göre düşüncelerinde sağduyulu olsun. ⁴Bir bedende ayrı ayrı işlevleri olan çok sayıda üyemiz olduğu gibi, çok sayıda olan bizler de Mesih'te tek bir bedeniz ve birbirimizin üyeleriyiz. ⁵Tanrı'nın bize bağışladığı lütufla göre, ayrı ayrı ruhsal armağanlarımız vardır. Birinin armağanı peygamberlikse, imanı oranında peygamberlik etsin. ⁷Hizmetse, hizmet etsin. Öğretmekse, öğretsin. ⁸Öğüt veren, öğütte bulunsun. Bağışta bulunan, bunu cömertçe yapsın. Yöneten, gayretle yönetsin. Merhamet eden, bunu güler yüzle yapsın. ⁹Sevginiz ikiyüzlü olmasın. Kötülükten tiksiniyor, iyiliğe bağlanın. ¹⁰Birbirinize kardeşlik sevgisiyle bağlı olun. Birbirinize saygı göstermekte yarışın. ¹¹Gayretiniz eksilmesin. Ruhta ateşli olun. Rab'be kulluk edin. ¹²Umudunuzla sevinin. Sıkıntıya dayanın. Kendinizi duaya verin. ¹³İhtiyaç içinde olan kutsallara yardım edin. Konuksever olmayı amaç edin. ¹⁴Size zulmedenler için

^{xvi}"Ruhsal" ya da "Akla uygun".

iyilik dileyin. İyilik dileyin, lanet etmeyin. ¹⁵Sevinenlerle sevinin, ağlayanlarla ağlayın. ¹⁶Birbirinizle aynı düşünceyle olun. Böbürlenmeyin; tersine, hor görülenlerle arkadaşlık edin. Bilgiçlik taslamayın. ¹⁷Kötülüğe kötülükle karşılık vermeyin. Herkesin gözünde iyi olanı yapmaya dikkat edin. ¹⁸Mümkünse, elinizden geldiğince herkesle barış içinde yaşayın. ¹⁹Sevgili kardeşler, kimseden öç almayın; bunu Tanrı'nın gazabına bırakın. Çünkü şöyle yazılmıştır: "Rab diyor ki, 'Öç benimdir, ben karşılık vereceğim.'" ²⁰Ama, "Düşmanın acıkmışsa doyur, Susamışsa su ver. Bunu yapmakla onu utanca boğarsın ^{xvii} ." ²¹Kötülüğe yenilme, kötülüğü iyilikle yen.

13Herkes, baştaki yönetime bağlı olsun. Çünkü Tanrı'dan olmayan yönetim yoktur. Var olanlar Tanrı tarafından kurulmuştur. ²Bu nedenle, yönetime karşı direnen, Tanrı buyruğuna karşı gelmiş olur. Karşı gelenler yargılanır. ³İyilik edenler değil, kötülük edenler yöneticilerden korkmalıdır. Yönetimden korkmamak ister misin, öyleyse iyi olanı yap, yönetimin övgüsünü kazanırsın. ⁴Çünkü yönetim, senin iyiliğin için Tanrı'ya hizmet etmektedir. Ama kötü olanı yaparsan, kork! Yönetim, kılıcı boş yere taşımıyor; kötülük yapanın üzerine Tanrı'nın gazabını salan öç alıcı olarak Tanrı'ya hizmet ediyor. ⁵Bunun için, yalnız Tanrı'nın gazabı nedeniyle değil, vicdan nedeniyle de yönetime bağlı olmak gerekir. ⁶Vergi ödemenizin nedeni de budur. Çünkü yöneticiler Tanrı'nın bu amaç için gayretle çalışan hizmetkârlarıdır. ⁷Herkese hakkını verin: Vergi hakkı olana vergi, gümrük hakkı olana gümrük, saygı hakkı olana saygı, onur hakkı olana onur verin. ⁸Birbirinizi sevmekten başka hiç kimseye bir şey borçlu olmayın. Çünkü başkalarını seven, Kutsal Yasa'yı yerine getirmiş olur. ⁹"Zina etmeyeceksin, adam öldürmeyeceksin, çalmayacaksın, başkasının malına göz dikmeyeceksin" buyrukları ve bundan başka ne buyruk varsa, şu sözde özetlenmiştir: "Komşunu kendin gibi seveceksin." ¹⁰Seven kişi komşusuna kötülük etmez. Bu nedenle sevmek Kutsal Yasa'yı yerine getirmektir. ¹¹Bunu, yaşadığımız zamanın bilincinde olarak yapın. Artık sizin için uykudan uyanma saati gelmiştir. Çünkü şu anda kurtuluşumuz ilk iman ettiğimiz zamankinden daha yakındır. ¹²Gece ilerledi, gündüz yaklaştı. Bunun için karanlığın işlerini üzerimizden atıp ışığın silahlarını kuşanalım. ¹³Kendimizi cılınca eğlenceye ve sarhoşluğa, ahlaksızlığa ve sefahate, çekişmeye ve kıskançlığa kaptırmayalım. Gün ışığında olduğu gibi, saygın bir yaşam sürelim. ¹⁴Rab İsa Mesih'i kuşanın. Benliğinizin tutkularına uymayı düşünmeyin.

14İmanı zayıf olanı aranızda kabul edin, ama tartışmalı konulara girmeyin. ²Biri her şeyi yiyebileceğine inanır; imanı zayıf olansa yalnız sebze yer. ³Her şeyi yiyen, yemeyeni hor görmesin. Her şeyi yemeyen, yiyeni yargılamasın. Çün-

^{xvii}"Onu utanca boğarsın": Grekçe "Onun başı üzerine ateş korları yığarsın".

kü Tanrı onu kabul etmiştir. ⁴Sen kimsin ki, başkasının kulunu yargılıyorsun? Kulu haklı çıkaran da haksız çıkaran da efendisidir. Kul haklı çıkacaktır. Çünkü Rab'bin onu haklı çıkarmaya gücü vardır. ⁵Kimi bir günü başka bir günden üstün sayar, kimi her günü bir sayar. Herkesin kendi görüşüne tam güveni olsun. ⁶Belli bir günü kutlayan, Rab için kutlar. Her şeyi yiyen, Tanrı'ya şükrederek Rab için yer. Bazı şeyleri yemeyen de Rab için yemez ve Tanrı'ya şükreder. ⁷Hiçbirimiz kendimiz için yaşamayız, hiçbirimiz de kendimiz için ölmeyiz. ⁸Yaşarsak Rab için yaşarız; ölürsük Rab için ölürüz. Öyleyse, yaşasak da ölsük de Rab'be aitiz. ⁹Mesih hem ölümlerin hem yaşayanların Rabbi olmak üzere ölüp dirildi. ¹⁰Sen neden kardeşini yargılıyorsun? Ya sen, kardeşini neden küçümsüyorsun? Tanrı'nın yargı kürsüsü önüne hepimiz çıkacağız. ¹¹Yazılmış olduğu gibi: "Rab şöyle diyor: 'Varlığım hakkı için her diz önünde çökecek, Her dil Tanrı olduğumu açıkça söyleyecek.'" ¹²Böylece her birimiz kendi adına Tanrı'ya hesap verecektir. ¹³Onun için, artık birbirimizi yargılamayalım. Bunun yerine, hiçbir kardeşin yoluna sürçme ya da tökezleme taşı koymamaya kararlı olun. ¹⁴Rab İsa'ya ait biri olarak kesinlikle biliyorum ki, hiçbir şey kendiliğinden murdar değildir. Ama bir şeyi murdar sayan için o şey murdardır. ¹⁵Yediğin bir şey yüzünden kardeşin incinmişse, artık sevgi yolunda yürümüyorsun demektir. Mesih'in, uğruna öldüğü kardeşini yedikleriyle mahvetme! ¹⁶Size göre iyi olanın kötülenmesine fırsat vermeyin. ¹⁷Çünkü Tanrı'nın Egemenliği, yiyecek içecek sorunu değil, doğruluk, esenlik ve Kutsal Ruh'ta sevinçtir. ¹⁸Mesih'e bu yolda hizmet eden, Tanrı'yı hoşnut eder, insanların da beğenisini kazanır. ¹⁹Öyleyse kendimizi esenlik getiren ve karşılıklı gelişmemizi sağlayan işlere verelim. ²⁰Yiyecek uğruna Tanrı'nın işini bozma! Her yiyecek temizdir, ama yedikleriyle başkasının sürçmesine yol açan kişi kötülük etmiş olur. ²¹Et yememen, şarap içmemen, kardeşinin sürçmesine yol açacak bir şey yapmaman iyidir. ²²Bu konulardaki inancımı Tanrı'nın önünde kendine sakla. Onayladığı şeyden ötürü kendini yargılamayan kişi ne mutludur! ²³Ama bir yiyecekten kuşkulanan kişi onu yerse yargılanır; çünkü imanla yemiyor. İmana dayanmayan her şey günahtır.

15İmanı güçlü olan bizler, kendimizi hoşnut etmeye değil, güçsüzlerin zayıflıklarını yüklenmeye borçluyuz. ²Her birimiz komşusunu ruhça geliştirmek için komşusunun iyiliğini gözeterek onu hoşnut etsin. ³Çünkü Mesih bile kendini hoşnut etmeye çalışmadı. Yazılmış olduğu gibi: "Sana edilen hakaretlere ben uğradım." ⁴Önceden ne yazıldıysa, bize öğretmek için, sabırla ve Kutsal Yazılar'ın verdiği cesaretle umudumuz olsun diye yazıldı. ⁵Sabır ve cesaret kaynağı olan Tanrı'nın, sizleri Mesih İsa'nın isteğine uygun olarak aynı düşüncede birleştirmesini dilerim. ⁶Öyle ki, Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı'nı ve Babası'nı birlik içinde hep bir ağızdan yüceltesiniz. ⁷Bu nedenle, Mesih sizi kabul ettiği gibi, Tanrı'nın yüceliği için birbirinizi kabul edin.

⁸Çünkü diyorum ki Mesih, Tanrı'nın güvenilir olduğunu göstermek için Yahudiler'in hizmetkârı oldu. Öyle ki, atalarımıza verilen sözler doğrulansın ve öteki uluslar merhameti için Tanrı'yı yüceltsin. Yazılmış olduğu gibi: "Bunun için uluslar arasında sana şükredeceğim, Adımı ilahilerle öveceğim." ⁹¹⁰Yine deniyor ki, "Ey uluslar, O'nun halkıyla birlikte sevinin!" Ve, "Ey bütün uluslar, Rab'be övgüler sunun! Ey bütün halklar, O'nu yüceltin!" ¹¹¹²Yeşaya da şöyle diyor: "İşay'ın Kökü ortaya çıkacak, Uluslara ege-men olmak üzere yükselecek. Uluslar O'na umut bağlayacak." ¹³Umut kaynağı olan Tanrı, Kutsal Ruh'un gücüyle umutla dolup taşmanız için iman yaşamınızda sizleri tam bir sevinç ve esenlikle doldursun. ¹⁴Size gelince, kardeşlerim, iyilikle dolu, her bilgiyle donanmış olduğunuzdan ben eminim. Ayrıca, birbirinize öğüt verebilecek durumdasınız. ¹⁵Yine de Tanrı'nın bana bağışladığı lütufla bazı noktaları yeniden anımsatmak için size yazma cesaretini gösterdim. ¹⁶Ben Tanrı'nın lütfuyla uluslar yararına Mesih İsa'nın hizmetkârı oldum. Tanrı'nın Müjdesi'ni bir kâhin olarak yaymaktayım. Öyle ki uluslar, Kutsal Ruh'la kutsal kılınarak Tanrı'yı hoşnut eden bir sunu olsun. ¹⁷Bunun için Mesih İsa'ya ait biri olarak Tanrı'ya verdiğim hizmetle övünebilirim. ¹⁸Ulusların söz dinlemesi için Mesih'in benim aracılığım, sözle ve eylemle, mucizeler ve harikalar yaratan güçle, Kutsal Ruh'un gücüyle yaptıklarından başka şeyden söz etmeye cesaret edemem. Yeruşalim'den* başlayıp İllirikum bölgesine kadar dolaşarak Mesih'in Müjdesi'ni eksiksiz duyurdum. ¹⁹²⁰Bir başkasının attığı temel üzerine inşa etmemek için Müjde'yi Mesih'in adının duyulmadığı yerlerde yaymayı amaç edindim. ²¹Yazılmış olduğu gibi: "O'ndan habersiz olanlar görecekler. Duymamış olanlar anlayacaklar." ²²İşte bu yüzden yanınıza gelmem kaç kez engellendi. ²³Şimdiyse bu yörelerde artık yapacağım bir şey kalmadığından, yıllardır da yanınıza gelmeyi arzuladığımdan, İspanya'ya giderken size uğrarım. Yol üzerinde sizi görüp bir süre arkadaşlığımıza doyduktan sonra beni oraya uğurlayacağımızı umarım. ²⁴²⁵Ama şimdi kutsallara bir hizmet için Yeruşalim'e gidiyorum. ²⁶Çünkü Makedonya ve Ahaya'da bulunanlar, Yeruşalim'deki kutsallar arasında yoksul olanlar için yardım toplamayı uygun gördüler. ²⁷Evet, uygun gördüler. Gerçekte onlara yardım borçlular. Uluslar, onların ruhsal bereketlerine ortak olduklarına göre, maddesel bereketlerle onlara hizmet etmeye borçlular. ²⁸Bu işi bitirip sağlanan yardımı onlara ulaştırdıktan sonra ^{xviii} size uğrayacağım, sonra da İspanya'ya gideceğim. ²⁹Yanınıza geldiğimde, Mesih'in bereketinin doluluğuyla geleceğimi biliyorum. ³⁰Kardeşler, Rabbimiz İsa Mesih ve Ruh'un sevgisi adına size yalvarıyorum, benim için Tanrı'ya dua ederek uğraşma katılın. ³¹Yahudiye'deki iman-sızlardan kurtulmam için ve Yeruşalim'e olan hizmetimin kutsallarca kabul edilmesi için dua edin. ³²Öyle ki, Tanrı'nın isteğiyle sevinçle yanınıza gelip sizlerle gönlümü fe-

^{xviii}"Bu işi bitirip sağlanan yardımı onlara ulaştırdıktan sonra": Grekçe "Bu işi bitirip bu meyveyi onlara mühürledikten sonra".

rahlatayım. ³³Esenlik veren Tanrı hepinizle birlikte olsun! Amin.

bildirilmiştir. ²⁷Bilge olan tek Tanrı'ya İsa Mesih aracılığıyla sonsuza dek yücelik olsun! Amin.

16Kenhere'deki kilisenin görevlisi olan kızkardeşimiz Fibi'yi size salık veririm. ²Kutsallara yaraşır biçimde onu Rab'bin adına kabul edin. Herhangi bir ihtiyacı olursa, kendisine yardım edin. Çünkü o, ben dahil, birçoklarına destek sağlamıştır. ³Mesih İsa yolunda emektaşlarım olan Priska ve Akvila'ya selam edin. ⁴Onlar benim uğruma yaşamlarını tehlikeye attılar. Yalnız ben değil, öteki ulusların bütün kiliseleri de onlara minnettardır. ⁵Onların evindeki inanlılar topluluğuna da selam söyleyin. Asya İli'nden* Mesih'e ilk iman eden sevgili kardeşim Epenetus'a selam edin. ⁶Sizin için çok çalışmış olan Meryem'e selam söyleyin. ⁷Mesih'in elçileri arasında tanınmış ve benden önce Mesih'e inanmış olan soydaşlarım ve hapisane arkadaşlarım Andronikus'la Yunya'ya selam edin. ⁸Rab'be ait olan sevgili kardeşim Ampliatius'a selam söyleyin. ⁹Mesih yolunda emektaşımız olan Urbanus'a ve sevgili kardeşim Stakis'e selam edin. ¹⁰Mesih'in beğenisini kazanmış olan Apellis'e selam söyleyin. Aristobulus'un ev halkından olanlara selam edin. ¹¹Soydaşım Herodion'a selam söyleyin. Narkis'in ev halkından Rab'be ait olanlara selam söyleyin. ¹²Rab'bin hizmetinde çalışan Trifena'yla Trifosa'ya selam edin. Rab'bin hizmetinde çok çalışmış olan sevgili Persis'e selam söyleyin. ¹³Rab'bin seçkin kulu olan Rufus'a ve bana da annelik etmiş olan annesine selam edin. ¹⁴Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrovas, Hermas ve yanlarındaki kardeşlere selam edin. ¹⁵Filologus'la Yulya'ya, Nereus'la kızkardeşine, Olimpas'la yanlarındaki bütün kutsallara selam edin. ¹⁶Birbirinizi kutsal öpüşle selamlayın. Mesih'in bütün kiliseleri size selam ederler. ¹⁷Kardeşler, size yalvarırım, aldığınız öğretiye karşı gelerek ayrılıklara ve sapmalara neden olanlara dikkat edin, onlardan sakının. ¹⁸Böyle kişiler Rab-bimiz Mesih'e değil, kendi midelerine kulluk ediyorlar. Saf kişilerin yüreklerini kulağı okşayan tatlı sözlerle aldatıyorlar. ¹⁹Söz dinlerliğinizi herkes duydu, bu nedenle sizin adınıza seviniyorum. İyilik konusunda bilge, kötülük konusunda deneyimsiz olmanızı isterim. ²⁰Esenlik veren Tanrı çok geçmeden Şeytan'ı ayaklarınızın altında ezecektir. Rabbimiz İsa'nın lütfu sizinle birlikte olsun. ²¹Emektaşım Timoteos, soydaşlarımdan Lukius, Yason ve Sosipater size selam ederler. ²²Mektubu yazıya geçiren ben Tertius, Rab'be ait biri olarak size selamlarımı gönderirim. ²³Ben Pavlus'a ve bütün inanlılar topluluğuna konukseverlik eden Gayus size selam eder. Kent haznedarı Erastus'un ve Kuartus kardeşin size selamları var. ^{xix 2425}Tanrı, duyurduğum Müjde ve İsa Mesih'le ilgili bildiri uyarınca, sonsuz çağlardan beri saklı tutulan sırrı açıklayan vahiy uyarınca sizi ruhça pekiştirecek güçtedir. ²⁶O sır şimdi aydınlığa çıkarılmış ve öncesiz Tanrı'nın buyruğuna göre peygamberlerin yazıları aracılığıyla bütün ulusların iman ederek söz dinlemesi için

*^{xix}Birçok Grekçe elyazması, "Rabbimiz İsa Mesih'in lütfu hepinizle birlikte olsun! Amin" sözlerini de içerir.

1.KORİNTLİLER

1 Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi olmaya çağrılan ben Pavlus ve kardeşimiz Sostenis'ten Tanrı'nın Korint'teki kilisesine selam! Mesih İsa'da kutsal kılınmış, kutsal olmaya çağrılmış olan sizlere ve hepimizin Rabbi İsa Mesih'in adını her yerde anan herkese Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten lütfet ve esenlik olsun. ²³4 Tanrı'nın Mesih İsa'da size bağışladığı lütuftan ötürü sizin için her zaman Tanrım'a şükrediyorum. ⁵ Mesih'le ilgili tanıklığımız sizde pekiştiği gibi Mesih'te her bakımdan –her tür söz ve bilgi bakımından– zenginleştiniz. ⁶7 Şöyle ki, Rabbimiz İsa Mesih'in görünmesini beklerken hiçbir ruhsal armağandan yoksun değilsiniz. ⁸ Rabbimiz İsa Mesih kendi gününde kusursuz olmanız için sizi sonuna dek pekiştirecektir. ⁹ Sizleri Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le paydaşlığa çağırın Tanrı güvenilirdir. ¹⁰ Kardeşler, Rabbimiz İsa Mesih'in adıyla yalvarıyorum: Hepiniz uyum içinde olun, aranızda bölünmeler olmadan aynı düşünce ve görüşte birleşin. ¹¹ Kardeşlerim, Kloï'nin ev halkından aranızda çekişmeler olduğunu öğrendim. ¹² Şunu demek istiyorum: Her biriniz, “Ben Pavlus yanlısım”, “Ben Apollos yanlısım”, “Ben Kefas yanlısım” ya da “Ben Mesih yanlısım” diyormuş. ¹³ Mesih bölündü mü? Sizin için çarmıha gerilen Pavlus muydu? Pavlus'un adıyla mı vaftiz edildiniz? ¹⁴ Hiç kimse benim adımla vaftiz edildiğinizi söylemesin diye Krispus'la Gayus'tan başka hiçbirinizi vaftiz etmediğim için Tanrı'ya şükrediyorum. ¹⁵16 Evet, bir de İstefanas'ın ev halkını vaftiz ettim; bunun dışında kimseyi vaftiz ettiğimi anımsamıyorum. ¹⁷ Çünkü Mesih beni vaftiz etmeye değil, Mesih'in çarmıhtaki ölümü boşa gitmesin diye, bilgece sözlere dayanmaksızın Müjde'yi yaymaya gönderdi. ¹⁸ Çarmıhla ilgili bildiri mahva gidenler için saçmalık, biz kurtulmakta olanlar içinse Tanrı gücüdür. ¹⁹ Nitekim şöyle yazılmıştır: “Bilgelerin bilgeliğini yok edeceğim, Akıllıların aklını boşa çıkaracağım.” ²⁰ Hani nerede bilge kişi? Din bilgini nerede? Nerede bu çağın hünerli tartışmacısı? Tanrı dünya bilgeliğinin saçma olduğunu göstermedi mi? ²¹ Mademki dünya Tanrı'nın bilgeliği uyarınca Tanrı'yı kendi bilgeliğiyle tanımadı, Tanrı iman edenleri saçma sayılan bildiriyle kurtarmaya razı oldu. ²² Yahudiler doğaüstü belirtiler ister, Grekler'se* bilgelik arar. ²³ Ama biz çarmıha gerilmiş Mesih'i duyuruyoruz. Yahudiler bunu yüzkarası, öteki uluslar da saçmalık sayarlar. ²⁴ Oysa Mesih, çağrılmış olanlar için –ister Yahudi

ister Grek olsun– Tanrı'nın gücü ve Tanrı'nın bilgeliğidir. ²⁵ Çünkü Tanrı'nın “saçmalığı” insan bilgeliğinden daha üstün, Tanrı'nın “zayıflığı” insan gücünden daha güçlüdür. ²⁶ Kardeşlerim, aldığımız çağırışı düşünün. Birçoğunuz insan ölçülerine göre bilge, güçlü ya da soylu kişiler değildiniz. ²⁷ Ne var ki, Tanrı bilgeleri utandırmak için dünyanın saçma saydıklarımı, güçlüleri utandırmak için de dünyanın zayıf saydıklarımı seçti. ²⁸ Dünyanın önemli gördüklerini hiçe indirmek için dünyanın önemsiz, soysuz, değersiz gördüklerini seçti. ²⁹ Öyle ki, Tanrı'nın önünde hiç kimse övünemesin. ³⁰ Ama siz Tanrı sayesinde Mesih İsa'dasınız. O bizim için tanrısal bilgelik, doğruluk, kutsallık ve kurtuluş oldu. ³¹ Bunun için yazılmış olduğu gibi, “Övünen, Rab'le övünsün.”

2 Kardeşler, Tanrı'yla ilgili bildiriye ¹ duyurmak için size geldiğimde, söz ustalığıyla ya da üstün bilgelikle gelmedim. ² Aranızdayken, İsa Mesih'ten ve O'nun çarmıha gerilişinden başka hiçbir şey bilmemeye kararlıydım. ³ Size zayıflık ve korku içinde geldim, tir tir titriyordum! ⁴ Sözüm ve bildirim, insan bilgeliğinin ikna edici sözlerine değil, Ruh'un kanıtlayıcı gücüne dayanıyordu. ⁵ Öyle ki, imanımız insan bilgeliğine değil, Tanrı gücüne dayansın. ⁶ Gerçi olgun kişiler arasında bilgece sözler söylüyoruz; ama bu bilgelik ne şimdiki çağın, ne de bu çağın gelip geçici önderlerinin bilgeliğidir. ⁷ Tanrı'nın saklı bilgeliğinden gizemli biçimde söz ediyoruz. Zamanın başlangıcından önce Tanrı'nın bizim yüceliğimiz için belirlediği bu bilgeliği bu çağın önderlerinden hiçbiri anlamadı. Anlasalardı yüce Rab'bi çarmıha germezlerdi. ⁸9 Yazılmış olduğu gibi, “Tanrı'nın kendisini sevenler için hazırladıklarını Hiçbir göz görmedi, Hiçbir kulak duymadı, Hiçbir insan yüreği kavramadı.” ¹⁰ Oysa Tanrı Ruh aracılığıyla bunları bize açıkladı. Çünkü Ruh her şeyi, Tanrı'nın derin düşüncelerini bile araştırır. ¹¹ İnsanın düşüncelerini, insanın içindeki ruhundan başka kim bilebilir? Bunun gibi, Tanrı'nın düşüncelerini de Tanrı'nın Ruhu'ndan başkası bilemez. ¹² Tanrı'nın bize lütfettiklerini bilelim diye, bu dünyanın ruhunu değil, Tanrı'dan gelen Ruh'u aldık. ¹³ Ruhsal kişilere ruhsal gerçekleri açıklarken, Tanrı'nın lütfettiklerini insan bilgeliğinin öğrettiği sözlerle değil, Ruh'un öğrettiği sözlerle bildiririz. ¹⁴ Doğal kişi, Tan-

*“Bildiriye”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Sırrı” diye geçer.

rı'nın Ruhü'yla ilgili gerçekleri kabul etmez. Çünkü bunlar ona saçma gelir, ruhça değerlendirildikleri için bunları anlayamaz. ¹⁵Ruhsal kişi her konuda yargı yürütebilir, ama kimse onun hakkında yargı yürütemez. ¹⁶"Rab'bin düşüncesini kim bildi ki, O'na öğüt verebilirsin?" Oysa biz Mesih'in düşüncesine sahibiz.

3Kardeşler, ben sizinle ruhsal kişilerle konuşur gibi konuşamadım. Benliğe uyanlarla, Mesih'te henüz bebeklik çağında olanlarla konuşur gibi konuştum. ²Size süt verdim, katı yiyecek değil. Çünkü katı yiyeceği henüz yiyemiyordunuz. Şimdi bile yiyemezsiniz. ³Çünkü hâlâ benliğe uyuyorsunuz. Aranızda kıskançlık ve çekişme olması, benliğe uyduğunuzu, öbür insanlar gibi yaşadığınızı göstermiyor mu? ⁴Biriniz, "Ben Pavlus yanlısıyım", ötekiniz, "Ben Apollos yanlısıyım" diyorsa, öbür insanlardan ne farkınız kalır? ⁵Apollos kim, Pavlus kim? İman etmenize aracı olmuş hizmetkârlardır. Rab her birimize bir görev vermiştir. ⁶Tohumu ben ektim, Apollos suladı. Ama Tanrı büyüttü. ⁷Önemli olan, eken ya da sulayan değil, ekileni büyüten Tanrı'dır. ⁸Ekenle sulayanın değeri birdir. Her biri kendi emeğinin karşılığını alacaktır. ⁹Biz Tanrı'nın emektaşlarıyız. Sizler de Tanrı'nın tarlası, Tanrı'nın binasıdır. ¹⁰Tanrı'nın bana lütfettiği görev uyarınca bilge bir mimar gibi temel attım, başkaları da bu temel üzerine inşa ediyor. Herkes nasıl inşa ettiğine dikkat etsin. ¹¹Çünkü hiç kimse atılan temelden, yani İsa Mesih'ten başka bir temel atamaz. ¹²Bu temel üzerine kimi altın, gümüş ya da değerli taşlarla, kimi de tahta, ot ya da kamaşla inşa edecek. ¹³Herkesin yaptığı iş belli olacak, yargı günü ortaya çıkacak. Herkesin işi ateşle açığa vurulacak. Ateş her işin niteliğini sımayacak. ¹⁴Bir kimsenin inşa ettikleri ateşe dayanırsa, o kimse ödülünü alacak. ¹⁵Yaptıkları yanarsa, zarar edecek. Kendisi kurtulacak, ama ateşten geçmiş gibi olacaktır. ¹⁶Tanrı'nın tapınağı olduğunuzu, Tanrı'nın Ruhü'nun sizde yaşadığını bilmiyor musunuz? ¹⁷Kim Tanrı'nın tapınağını yıkarsa, Tanrı da onu yıkacak. Çünkü Tanrı'nın tapınağı kutsaldır ve o tapınak sizsiniz. ¹⁸Kimse kendini aldatmasın. Aranızdan biri bu çağın ölçülerine göre kendini bilge sanıyorsa, bilge olmak için "akılsız" olsun! ¹⁹Çünkü bu dünyanın bilgeliği Tanrı'nın gözünde akılsızlıktır. Yazılmış olduğu gibi, "O, bilgeleri kurnazlıklarında yakalar." ²⁰Yine, "Rab bilgelerin düşüncelerinin boş olduğunu bilir" diye yazılmıştır. ²¹Bu nedenle hiç kimse insanlarla övünmesin. Çünkü her şey sizindir. ²²Pavlus, Apollos, Kefas, dünya, yaşam ve ölüm, şimdiki ve gelecek zaman, her şey sizindir. ²³Siz Mesih'insiniz, Mesih de Tanrı'nındır.

4Böylece insanlar bizi Mesih'in hizmetkârları ve Tanrı'nın sırlarının kâhyaları sayısın. ²Kâhyada aranan başlıca nitelik güvenilir olmasıdır. ³Sizin tarafınızdan ya da olağan bir mahkeme tarafından yargılanırsam hiç aldırمام. Kendi kendimi de yargılamıyorum. ⁴Kendimde bir kusur görmüyorum. Ama bu beni aklamaz. Beni yargılayan Rab'dir.

⁵Bu nedenle, belirlenen zamandan önce hiçbir şeyi yargılamayın. Rab'bin gelişini bekleyin. O, karanlığın gizlediklerini aydınlığa çıkaracak, yüreklerdeki amaçları açığa vuracaktır. O zaman herkes Tanrı'dan payına düşen övgüyü alacaktır. ⁶Kardeşler, bizden örnek alarak, "Yazılmış olanın dışına çıkmayın" sözünün anlamını öğrenmeniz için bu ilkeleri sizin yararınıza kendime ve Apollos'a uyguladım. Öyle ki, hiç kimse biriyle övünüp bir başkasını hor görmesin. ⁷Seni başkasından üstün kılan kim? Tanrı'dan almadığın neyin var ki? Madem aldın, niçin almamış gibi övünüyorsun? ⁸Zaten tok ve zenginsiniz! Biz olmadan krallar olmuştunuz! Keşke gerçekten krallar olsaydınız da, biz de sizinle birlikte krallık etseydik! ⁹Kanımca Tanrı biz elçileri, en giden gelen ölüm hükümlülere gibi gözler önüne serdi. Hem melekler hem insanlar için, bütün evren için seyirlik oyun olduk. ¹⁰Biz Mesih uğruna akılsızız, ama siz Mesih'te akılsınsınız! Biz zayıfız, siz güçlüsünüz! Siz saygıdeğer kişilersiniz, bizse değersiziz! ¹¹Şu ana dek aç, susuz, çıplanız. Dövülünüz, barınacak yerimiz yok. ¹²Kendi ellerimizle çalışıp emek veriyoruz. Bize sövenlere iyilik diliyoruz, zulmedilince sabrediyoruz. ¹³İftiraya uğrayınca tatlılıkla karşılık veriyoruz. Şu ana dek adeta dünyanın süprütüsü, her şeyin döküntüsü olduk. ¹⁴Bunları sizi utandırmak için değil, siz sevgili çocuklarınızı uyarmak için yazıyorum. ¹⁵Çünkü Mesih'in yolunda sayısız eğiticiniz olsa da çok sayıda babanız yoktur. Size Müjde'yi ulaştırmakla Mesih İsa'da manevi babanız oldum. ¹⁶Bu nedenle beni örnek almaya çağırıyorum sizi. ¹⁷Rab'be sadık olan sevgili çocuğum Timoteos'u bu amaçla size gönderiyorum. Her yerde, her kilisede öğrettiğim ve Mesih'te izlediğim yolları o size anımsatacaktır. ¹⁸Bazılarınız yanınıza gelmeyeceğimi sanarak küstahlaşıyor. ¹⁹Ama Rab dilerse yakında yanınıza geleceğim. O zaman bu küstahların söylediklerini değil, güçlerinin ne olduğunu öğreneceğim. ²⁰Çünkü Tanrı'nın Egemenliği lafta değil, güçtedir. ²¹Ne istiyorsunuz? Size sopayla mı geleyim, yoksa sevgi ve yumuşak bir ruhla mı?

5Aranızda fuhuş olduğu söyleniyor, üstelik putperestler arasında bile rastlanmayan türden bir fuhuş! Biri babasının karısını almış. ²Siz hâlâ böbürleniyorsunuz! Oysa yas tutup bu işi yapamı aranızdan atmanız gerekmez miydi? ³Bedence olmasa da ruhça aranızdayım. Bu suçu işleyen, aranızdayım gibi Rabbimiz İsa'nın adıyla zaten yargılamış bulunuyorum. Ben ruhça aranızdayken Rabbimiz İsa'nın gücüyle toplandığımız zaman, bedeninin yok olması için bu adamı Şeytan'a teslim edin ki, Rab İsa'nın gününde ruhu kurtulabilsin. ⁴⁵⁶Övünmeniz yersizdir. Azıcık mayanın bütün hamuru kabarttığını bilmiyor musunuz? ⁷Yeni bir hamur olabilmek için eski mayadan arınıp temizlenin. Zaten mayasızsınız. Çünkü Fısıh kuzumuz Mesih kurban edildi. ⁸Bunun için eski mayayla –kin ve kötülük mayasıyla– değil, içtenliğin ve dürüstlüğün mayasız ekmeğiyle bayram edelim. ⁹Mektubumda size fuhuş yapanlarla arkadaşlık etmemenizi yazdım. ¹⁰Kuşkusuz dünyadaki ah-

laksızları, ağgözlüleri, soyguncuları ya da putperestleri demek istemedim. Öyle olsaydı, dünyadan ayrılmak zorunda kalırdınız! ¹¹Ama şimdi size şunu yazıyorum: Kardeş diye bilinirken fuhuş yapan, ağgözlü, putperest, sövücü, ay-yaş ya da soyguncu olanla arkadaşlık etmeyin, böyle biriyle yemek bile yemeyin. ¹²İnanlılar topluluğunun dışındakileri yargılamaya benim ne hakkım var? Sizin de yargılamamız gereken kişiler topluluğun içindekiler değil mi? ¹³Topluluğun dışında kalanları Tanrı yargılar. “Kötü adamı aranızdan kovun!”

6Sizden birinin öbürüne karşı bir davası varsa kutsal- lar önünde değil de, imansızlar ⁱⁱ önünde yargılanmaya cesaret eder mi? ²Kutsalların dünyayı yargılayacağımı bilmiyor musunuz? Madem dünyayı yargılayacaksınız, böyle önemsiz davaları görmeye yeterli değil misiniz? ³Bu yaşamla ilgili davalar bir yana, melekleri bile yargılayacağımızı bilmiyor musunuz? ⁴Bu yaşamla ilgili davalarınız olduğunda, inanlılar topluluğunda en önemsiz sayılanları mı yargıç atıyorsunuz ⁱⁱⁱ ? ⁵Sizi utandırmak için söylüyorum bunu. Kardeşler arasındaki davalarda yargıçlık edecek kadar bilge biri yok mu aranızda? ⁶Kardeş kardeşe karşı dava açıyor, üstelik imansızlar önünde! ⁷Aslında birbirinizden davacı olmanız bile sizin için düpedüz yenilgidir. Haksızlığa uğrasanız daha iyi olmaz mı? Dolandırılırsanız daha iyi olmaz mı? ⁸Bunun yerine, siz kendiniz haksızlık edip başkasını dolandırıyorsunuz. Üstelik bunu kardeşlerinize yapıyorsunuz. ⁹Günahkârların ^{iv} , Tanrı Egemenliği’ni miras almayacağını bilmiyor musunuz? Aldanmayın! Ne fuhuş yapanlar Tanrı’nın Egemenliği’ni miras alacaktır, ne puta tapanlar, ne zina edenler, ne oğlanlar, ne oğlancılar, ne hırsızlar, ne ağgözlüler, ne ayyaşlar, ne sövücüler, ne de soyguncular. ¹⁰¹¹Bazılarınız böyleydiniz; ama yıkandınız, kutsal kıldınız, Rab İsa Mesih adıyla ve Tanrımız’ın Ruhu aracılığıyla aklandınız. ¹²“Bana her şey serbest” diyorsunuz, ama her şey yararlı değildir. “Bana her şey serbest” diyorsunuz, ama hiçbir şeyin tutsağı olmayacağım. ¹³“Yemek mide için, mide de yemek içindir” diyorsunuz, ama Tanrı hem mideyi hem de yemeği ortadan kaldıracaktır. Beden fuhuş için değil, Rab içindir. Rab de beden içindir. ¹⁴Rab’bi dirilten Tanrı, kudretiyle bizi de diriltecek. ¹⁵Bedenlerinizin Mesih’in üyeleri olduğunu bilmiyor musunuz? Mesih’in üyelerini alıp bir fahişenin üyeleri mi yapayım? Asla! ¹⁶Yoksa fahişeyle birleşenin, onunla tek beden olduğunu bilmiyor musunuz? Çünkü “İkisi tek beden olacak” deniyor. ¹⁷Rab’le birleşen kişiye O’nunla tek ruh olur. ¹⁸Fuhuştan kaçın. İnsanın işlediği bütün öbür günahlar bedeninin dışındadır; ama fuhuş yapan, kendi bedenine karşı günah işler. ¹⁹Bedeninizin, Tanrı’dan aldığımız ve içindeki Kutsal Ruh’un tapmağı olduğunu bilmiyor musunuz?

ⁱⁱ“İmansızlar”: Grekçe “Doğru olmayanlar”.

ⁱⁱⁱ“Sayılanları mı yargıç atıyorsunuz?” ya da “Sayılanları yargıç atayın.”

^{iv}“Günahkârların”: Grekçe “Doğru olmayanların”.

Kendinize ait değilsiniz. ²⁰Bir bedel karşılığı satın alındınız; onun için Tanrı’yı bedeninizde yüceltin.

7Şimdi bana yazdığımız konulara gelelim: “Erkeğin kadına dokunmaması iyidir” diyorsunuz. ²Ama fuhuştan ötürü her erkek karısıyla, her kadın da kocasıyla yaşasın. ³Erkek karısına, kadın da kocasına hakkını versin. ⁴Kadının bedeni kendisine değil, kocasına aittir. Bunun gibi, erkeğin bedeni de kendisine değil, karısına aittir. ⁵Geçici bir süre için anlaşıp kendinizi duaya vermektan başka bir nedenle birbirinizi mahrum etmeyin. Sonra yine birleşin ki, kendinizi denetleyemediğiniz için Şeytan sizi ayartmasın. ⁶Bunu bir buyruk olarak değil, bir uzlaşma yolu olarak söylüyorum. ⁷Herkesin benim gibi olmasını dilerdim. Ama herkesin Tanrı’dan aldığı ruhsal bir armağanı vardır; kiminin şöyle, kiminin böyle. ⁸Yine de evli olmayanlarla dul kadınlara şunu söyleyeyim: Benim gibi kalsalar kendileri için iyi olur. ⁹Ama kendilerini denetleyemiyorlarsa, evlensinler. Çünkü için için yanmaktansa evlenmek daha iyidir. ¹⁰Evlilereyse şunu buyuruyorum, daha doğrusu Rab buyuruyor: Kadın kocasından ayrılmasın. ¹¹Ayrılırsa evlenmesin, ya da kocasıyla barışsın. Erkek de karısını boşamasın. ¹²Geri kalanlara Rab değil, ben söylüyorum: Eğer bir kardeşin karısı iman etmemişse ama kendisiyle yaşamaya razıysa, onu boşamasın. ¹³Bir kadının kocası iman etmemişse ama kendisiyle yaşamaya razıysa, kadın onu boşamasın. ¹⁴Çünkü iman etmemiş koca karısı aracılığıyla, iman etmemiş kadın da imanlı kocası aracılığıyla kutsanır. Yoksa çocuklarımız murdar olurdu. Ama şimdi kutsaldılar. ¹⁵İman etmeyen ayrılırsa ayrılınsın. Kardeş ya da kızkardeş böyle durumlarda özgürdür. Tanrı sizi barış içinde yaşamaya çağırdı. ¹⁶Ey kadın, kocanı kurtarıp kurtaramayacağımı nereden biliyorsun? Ey erkek, karımı kurtarıp kurtaramayacağımı nereden biliyorsun? ¹⁷Ancak herkes Rab’bin kendisi için belirlediği duruma uygun biçimde, Tanrı’dan aldığı çağrıya göre yaşasın. Bunu bütün kiliselere buyuruyorum. ¹⁸Biri sünnetliken mi çağrıldı, sünnetsiz olmasın. Bir başkası sünnetsizken mi çağrıldı, sünnet olmasın. ¹⁹Sünnetli olup olmamak önemli değildir. Önemli olan, Tanrı’nın buyruklarını yerine getirmektir. ²⁰Herkes ne durumda çağrıldıysa, o durumda kalsın. ²¹Köleyken mi çağrıldın, üzülme. Ama özgür olabilersen, fırsatı kaçırma! ²²Çünkü Rab’bin çağrısını aldığı zaman köle olan kimse, şimdi Rab’bin özgürüdür. Özgürken çağrılan kişi de Mesih’in kölesidir. ²³Bir bedel karşılığı satın alındınız, insanlara köle olmayın. ²⁴Kardeşler, herkes ne durumda çağrıldıysa, Tanrı önünde o durumda kalsın. ²⁵Kızlara gelince, Rab’den onlarla ilgili bir buyruk almış değilim. Ama Rab’bin merhameti sayesinde güvenilir biri olarak düşündüklerimi söylüyorum. ²⁶Öyle sanıyorum ki, şimdiki sıkıntılar nedeniyle insanın olduğu gibi kalması iyidir. ²⁷Karın varsa, boşanmayı isteme. Karın yoksa, kendine eş arama. ²⁸Ama evlenirsen günah işlemiş olmazsın. Bir kız da evlenirse günah işlemiş olmaz. Ne var ki, evlenenler bu yaşamda sıkıntılarla karşılaşacak. Ben sizi bu

sıkıntılardan esirgemek istiyorum. ²⁹Kardeşler, şunu demek istiyorum: Zaman daralmıştır. Bundan böyle, karısı olanlar karıları yokmuş gibi, yas tutanlar yas tutmuyormuş gibi, sevenler sevinmiyormuş gibi, mal alanlar malları yokmuş gibi, dünyadan yararlananlar alabildiğine yararlanmıyormuş gibi olsun. Çünkü dünyanın şimdiki hali geçicidir. ³⁰³¹³²Kaygısız olmanızı istiyorum. Evli olmayan erkek, Rab'bi nasıl hoşnut edeceğini düşünerek Rab'bin işleri için kaygılanır. ³³Evli erkeğe karısını nasıl hoşnut edeceğini düşünerek dünya işleri için kaygılanır. ³⁴Böylece ilgisi bölünür. Evli olmayan kadın ya da kız hem bedence hem ruhça kutsal olmak amacıyla Rab'bin işleri için kaygılanır. Evli kadınsa kocasını nasıl hoşnut edeceğini düşünerek dünya işleri için kaygılanır. ³⁵Bunu sizin iyiliğiniz için söylüyorum, özgürlüğünüzü kısıtlamak için değil. İlginizi dağıtmadan, Rab'be adanmış olarak, O'na yaraşır biçimde yaşamınızı istiyorum. ³⁶Bir kimse nişanlı olduğu kızı yakışsız davrandığını düşünüyorsa, aşırı tutkuları varsa ve evlenmesi gerekiyorsa, istediğini yapsın, günah işlemiş olmaz; evlensinler. ³⁷Ama zorunluluk altında bulunmayan, yüreği kararlı, istediğini yapabilecek durumdaki kişi, nişanlıyla evlenmemeye yüreğinde karar vermişse, iyi eder. ³⁸Kıscası nişanlıyla evlenen iyi eder, evlenmeyense daha iyi eder. ^v ³⁹Kadın, kocası yaşadıkça kocasına bağlıdır. Kocası ölürse dilediği kimseyle evlenmekte özgürdür; yeter ki, o kişi Rab'be ait biri olsun. ⁴⁰Ama dul kadın, olduğu gibi kalırsa daha mutlu olur. Ben böyle düşünüyorum ve sanırım bende de Tanrı'nın Ruhü vardır.

Şimdi putlara sunulan kurbanların etine gelelim. “Hepimizin bilgisi var” diyorsunuz, bunu biliyoruz. Bilgi insanı böbürlendirir, sevgiyse geliştirir. ²Bir şey bildiğini sanan, henüz bilmesi gerektiği gibi bilmiyordur. ³Ama Tanrı'yı seveni Tanrı bilir. ⁴Putlara sunulan kurban etinin yenmesine gelince, biliyoruz ki, “Dünyada put bir hiçtir” ve “Birden fazla Tanrı yoktur”. ⁵Yerde ya da gökte ilah diye adlandırılanlar varsa da –nitekim pek çok “ilah”, pek çok “rab” vardır– bizim için tek bir Tanrı Baba vardır. O her şeyin kaynağıdır, bizler O'nun için yaşıyoruz. Tek bir Rab var, O da İsa Mesih'tir. Her şey O'nun aracılığıyla yaratıldı, biz de O'nun aracılığıyla yaşıyoruz. ⁶Ne var ki, herkes bu bilgiye sahip değildir. Hâlâ putperest alışkanlıklarının etkisinde kalan bazıları, yedikleri etin puta sunulduğunu düşünüyorlar. Vicdanları zayıf olduğu için lekeleniyor. ⁸Yiyecek bizi Tanrı'ya yaklaştırmaz. Yemezsek bir kaybımız olmaz, yersen de bir kazancımız olmaz. ⁹Yalnız dikkat edin, bu özgürlüğünüzü vicdanı zayıf olanların sürçmesine neden olmasın. ¹⁰Eğer zayıf vicdanlı biri, bilgili olan seni bir put tapmağında sofraya oturmuş görürse, puta sunulan kurbanın etini yemek için cesaret almaz mı? ¹¹Sonuçta bu zayıf vicdanlı kişi, Mesih'in uğruna öldüğü bu kardeş, senin bilgini yüzünden mahvolur! ¹²Bu şekilde kardeşlere karşı günah işleyip onların zayıf vicdanlarını yaralayarak Mesih'e

karşı günah işlemiş olursunuz. ¹³Bu nedenle, yediğim şey kardeşimin sendeleyip düşmesine yol açacaksa, kardeşimin düşmemesi için bir daha et yemeyeceğim.

Özgür değil miyim? Elçi değil miyim? Rabbimiz İsa'yı görmedim mi? Sizler Rab yolunda verdiğim emeğin ürünü değil misiniz? ²Başkaları için elçi değilsem bile, sizler için elçiyim ya! Rab yolunda elçiliğimin kanıtı sizsiniz. ³Beni sorguya çekenlere karşı kendimi böyle savunurum. ⁴Yiyip içmeye hakkımız yok mu bizim? ⁵Öbür elçiler gibi, Rab'bin kardeşleri ve Kefas gibi, yanımızda imanlı bir eş gezdirmeye hakkımız yok mu? ⁶Geçimi için çalışması gereken yalnız Barnaba'yla ben miyim? ⁷Kim kendi parasıyla askerlik yapar? Kim bağ diker de ürününü yemez? Kim sürüyü güder de sütünden içmez? ⁸İnsansal açıdan mı söylüyorum bunları? Kutsal Yasa da aynı şeyleri söylemiyor mu? ⁹Musa'nın Yasası'nda, “Harman döven öküzün ağzını bağlamayacaksın” diye yazılmıştır. Tanrı'nın kaygısı öküzler mi, yoksa bunu özellikle bizim için mi söylüyor? Kuşkusuz, bizim için yazılmıştır bu. Çünkü çift sürenin umutla sürmesi, harman dövenin de harmana ortak olma umuduyla dövmesi gerekir. ¹⁰¹¹Aranıza ruhsal tohumlar ektiysek, sizden maddesel bir harman biçmemiz çok mu? ¹²Başkalarının sizden yardım almaya hakları varsa, bizim daha çok hakkımız yok mu? Ama biz bu hakkımızı kullanmadık. Mesih Müjdesi'nin yayılmasına engel olmayalım diye her şeye katlanıyoruz. ¹³Tapınakta çalışanların tapınaktan beslendiklerini, sunakta görevli olanların da sunakta adanan adaklardan pay aldıklarını bilmiyor musunuz? ¹⁴Bunun gibi, Rab Müjde'yi yayanların da geçimlerini Müjde'den sağlamasını buyurdu. ¹⁵Ama ben bu haklardan hiçbirini kullanmış değilim. Bunlar bana sağlansın diye de yazmıyorum. Bunu yapmaktansa ölmeyi yeğlerim. Kimse beni bu övünçten yoksun bırakmayacaktır! ¹⁶Müjde'yi yayıyorum diye övünmeye hakkım yok. Çünkü bunu yapmakla yükümlüyüm. Müjde'yi yaymazsam vay halime! ¹⁷Eğer Müjde'yi gönülden yayarsam, ödülüm olur; gönülsüzce yayarsam, yalnızca bana emanet edilen görevi yapmış olurum. ¹⁸Peki, ödülüm nedir? Müjde'yi karşılıksız yaymak ve böylece Müjde'yi yaymaktan doğan hakkımı kullanmamaktır. ¹⁹Ben özgürüm, kimsenin kölesi değilim. Ama daha çok kişi kazanayım diye herkesin kölesi oldum. ²⁰Yahudiler'i kazanmak için Yahudiler'e Yahudi gibi davrandım. Kendim Kutsal Yasa'nın denetimi altında olmadığım halde, Yasa altında olanları kazanmak için onlara Yasa altındaymışım gibi davrandım. ²¹Tanrı'nın Yasası'na sahip olmayan biri değilim, Mesih'in Yasası altındayım. Buna karşın, Yasa'ya sahip olmayanları kazanmak için Yasa'ya sahip değilmişim gibi davrandım. ²²Güçsüzleri kazanmak için onlarla güçsüz oldum. Ne yapıp yapıp bazıları kurtarmak için herkesle her şey oldum. ²³Bunların hepsini Müjde'de payım olsun diye, Müjde uğruna yapıyorum. ²⁴Koşu alanında yarışanların hepsi koştuğu halde ödülü bir kişinin kazandığını bilmiyor musunuz? Öyle koşun ki ödülü kazanasınız. ²⁵Yarışa

^v ayetleri şu anlama da gelebilir:

katılan herkes kendini her yönden denetler. Böyleleri bunu çürüyüp gidecek bir defne tacı kazanmak için yaparlar. Bizse hiç çürümeyecek bir taç için yapıyoruz. ²⁶Bunun içindir ki, amaçsızca koşan biri gibi koşmuyorum. Yumruğumu havayı döver gibi boşa atmıyorum. ²⁷Müjde'yi başkalarına duyurduktan sonra kendim reddedilmemek için bedenime eziyet çektirip onu köle ediyorum.

10Kardeşler, atalarımızın hepsinin bulut altında korunduğunu ve hepsinin denizden geçtiğini bilmenizi istiyorum. ²Musa'ya bağlanmak üzere hepsi bulutta ve denizde vaftiz edildi. ³Hepsi aynı ruhsal yiyeceği yedi; ⁴hepsi aynı ruhsal içeceği içti. Artlarından gelen ruhsal kayadan içtiler; o kaya Mesih'ti. ⁵Ne var ki, Tanrı onların çoğundan hoşnut değildi; nitekim cesetleri çöle serildi. ⁶Bu olaylar, onlar gibi kötü şeylere özlem duymamamız için bize ders olsun diye oldu. ⁷Onlardan bazıları gibi puta tapanlar olmayın. Nitekim şöyle yazılmıştır: "Halk yiyip içmeye oturdu, sonra kalkıp çılginca eğlendi." ⁸Onlardan bazıları gibi fuhuş yapmayalım. Fuhuş yapanların yirmi üç bini bir günde yok oldu. ⁹Yine bazıları gibi Rab'bi denemeyelim. Böyle yapanları yılanlar öldürdü. ¹⁰Kimileri gibi de söylenip durmayın. Söylenenleri ölüm meleği öldürdü. ¹¹Bu olaylar başkalarına ders olsun diye onların başına geldi; çağların sonuna ulaşmış olan bizleri uyarmak için yazıya geçirildi. ¹²Onun için, ayakta sağlam durduğunu sanan dikkat etsin, düşmesin! ¹³Herkesin karşılaştığı denemelerden başka denemelerle karşılaşmadınız. Tanrı güvenilirdir, gücünüzü aşan biçimde denenmenize izin vermez. Dayanabilmeniz için denemeye birlikte çıkış yolunu da sağlayacaktır. ¹⁴Bu nedenle, sevgili kardeşlerim, putperestlikten kaçın. ¹⁵Akl başında insanlarla konuşur gibi konuşuyorum. Söylediklerimi kendiniz tartın. ¹⁶Tanrı'ya şükrettiğimiz şükran kâsesiyle Mesih'in kanına paydaş olmuyor muyuz? Bölüp yediğimiz ekmelekle Mesih'in bedenine paydaş olmuyor muyuz? ¹⁷Ekmelekle bir olduğumuz gibi, biz de çok olduğumuz halde bir bedeniz. Çünkü hepimiz bir ekmeği paylaşıyoruz. ¹⁸İsrail halkına bakın; kurban etini yiyenler sunağa paydaş değil midir? ¹⁹Öyleyse ne demek istiyorum? Puta sunulan kurban etinin bir özelliği mi var? Ya da putun bir önemi mi var? ²⁰Hayır, yok! Dediğim şu: Putperestler kurbanlarını Tanrı'ya değil, cinlere sunuyorlar. Cinlerle paydaş olmanızı istemem. ²¹Hem Rab'bin, hem cinlerin kâsesinden içemezsiniz; hem Rab'bin, hem cinlerin sofrasına ortak olamazsınız. ²²Yoksa Rab'bi kışkırtmaya mı çalışıyoruz? Biz O'ndan daha mı güçlüyüz? ²³"Her şey serbest" diyorsunuz, ama her şey yararlı değildir. "Her şey serbest" diyorsunuz, ama her şey yapıcı değildir. ²⁴Herkes kendi yararını değil, başkalarının yararını gözetsin. ²⁵Kasaplar çarşısında satılan her eti vicdan sorunu yapmadan, sorgusuz sualsiz yiyin. ²⁶Çünkü "Yeryüzü ve içindeki her şey Rab'bindir." ²⁷İman etmemiş biri sizi yemeğe çağırır, siz de gitmek isterseniz, önünüze konulan her şeyi vicdan sorunu yapmadan, sorgusuz sualsiz yiyin. ²⁸Ama biri size, "Bu kurban etidir" derse,

hem bunu söyleyen için, hem de vicdan huzuru için yemeyin. ²⁹Senin değil, öbür adamın vicdan huzuru için demek istiyorum. Benim özgürlüğümü neden başkasının vicdanı yargılasın? ³⁰Şükrederek yemeğe katılırsam, şükrettiğim yiyecekteki ötürü neden kınanayım? ³¹Sonuç olarak, ne yer ne içerseniz, ne yaparsanız, her şeyi Tanrı'nın yüceliği için yapın. ³²Yahudiler'in, Grekler'in* ya da Tanrı topluluğunun tökezleyip düşmesine neden olmayın. ³³Ben de kendi yararımı değil, kurtulsunlar diye birçoklarının yararını gözeterek herkesi her yönden hoşnut etmeye çalışıyorum.

11Mesih'i örnek aldığım gibi, siz de beni örnek alın. ²Her durumda beni anımsadığınız ve size ilettiğim öğretileri olduğu gibi koruduğunuz için sizi övüyorum. ³Ama şunu da bilmenizi isterim: Her erkeğin başı Mesih, kadının başı erkek, Mesih'in başı da Tanrı'dır. ⁴Başına bir şey takıp ^{vi} dua ya da peygamberlik eden her erkek, başını küçük düşürür. ⁵Ama başı açık ^{vii} dua ya da peygamberlik eden her kadın, başını küçük düşürür. Böylesinin, başı tıraş edilmiş bir kadından farkı yoktur. ⁶Kadın başını açarsa, saçını kestirsin. Ama kadının saçını kestirmesi ya da tıraş etmesi ayıpsa, başını örtün. ⁷Erkek başını örtmemeli; o, Tanrı'nın benzeri ve yüceliğidir. Kadın da erkeğin yüceliğidir. ⁸Çünkü erkek kadından değil, kadın erkekten yaratıldı. ⁹Erkek kadın için değil, kadın erkek için yaratıldı. ¹⁰Bu nedenle ve melekler uğruna kadının başı üzerinde yetkisi olmalıdır. ¹¹Ne var ki, Rab'de ne kadın erkekten ne de erkek kadından bağımsızdır. ¹²Çünkü kadın erkekten yaratıldığı gibi, erkek de kadından doğar. Ama her şey Tanrı'dandır. ¹³Siz kendiniz karar verin: Kadının açık başla Tanrı'ya dua etmesi uygun mu? ¹⁴Doğanın kendisi bile size erkeğin uzun saçlı olmasının kendisini küçük düşürdüğünü, kadının uzun saçlı olmasının ise kendisini yücelttiğini öğretmiyor mu? Çünkü saç kadına örtü olarak verilmiştir. ¹⁵¹⁶Bu konuda çekişmek isteyen varsa, şunu bilsin ki, bizim ya da Tanrı'nın kiliselerinin böyle bir alışkanlığı yoktur. ¹⁷Toplantılarınız yarardan çok zarar getirdiği için aşağıdaki uyarıları yaparken sizi övemem. ¹⁸Birincisi, toplulukça bir araya geldiğinizde aranızda ayrılıklar olduğunu duyuyorum. Buna biraz da inanıyorum. ¹⁹Çünkü Tanrı'nın beğenisini kazananların belli olması için aranızda bölünmeler olması gerekiyor! ²⁰Toplandığımızda Rab'bin Sofrası'na katılmak için toplanmıyorsunuz. ²¹Her biriniz ötekini beklemeden kendi yemeğini yiyor. Kimi aç kalıyor, kimi sarhoş oluyor. ²²Yiyip içmek için evleriniz yok mu? Tanrı'nın topluluğunu hor mu görüyorsunuz, yiyeceği olmayanları utandırmak mı istiyorsunuz? Size ne diyeyim? Sizi öveyim mi? Bu konuda övemem! ²³Size ilettiğimi ben Rab'den öğrendim. Ele verildiği gece Rab İsa eline ekmele aldı, şükredip

^{vi}"Başına bir şey takıp": Grekçe deyim "Uzun saçla" anlamına da gelebilir.

^{vii}"Başı açık": Grekçe deyim "Başını örtmeden" ya da "Saçını toplamadık" anlamına da gelebilir. Benzeri bir deyim 6,7 ve 13. ayetlerde de geçer.

ekmeği böldü ve şöyle dedi: “Bu sizin uğrunuzda feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın.”²⁴²⁵ Aynı biçimde yemekten sonra kâseyi alıp şöyle dedi: “Bu kâse kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. Her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın.”²⁶ Bu ekmeği her yediğinizde ve bu kâseden her içtiğinizde, Rab’bin gelişine dek Rab’bin ölümünü ilan etmiş olursunuz.²⁷ Bu nedenle kim uygun olmayan biçimde ekmeği yer ya da Rab’bin kâsesinden içerse, Rab’bin bedenine ve kanına karşı suç işlemiş olur.²⁸ Kişi önce kendini sınasın, sonra yemekten yiyip kâseden içsin.²⁹ Çünkü bedeni farketmeden yiyip içen, böyle yiyip içmekle kendi kendini mahkûm eder.³⁰ İşte bu yüzden birçoğunuz zayıf ve hastadır, bazılarınız da ölmüştür.³¹ Kendimizi doğrulukla yargılasaydık, yargılanmazdık.³² Dünyayla birlikte mahkûm olmayalım diye Rab bizi yargılayıp terbiye ediyor.³³ Öyleyse kardeşlerim, yemek için bir araya geldiğinizde birbirinizi bekleyin.³⁴ Aç olan karnı evde doyursun. Öyle ki, toplanmanız yargılanmanıza yol açmasın. Öbür sorunları ise geldiğimde çözerim.

12 Ruhsal armağanlara gelince, kardeşlerim, bu konuda bilgisiz kalmanızı istemem.² Biliyorsunuz, putperestken şöyle ya da böyle saptırılıp dilsiz putlara tapmaya yöneltilmişsiniz.³ Bunun için bilmenizi isterim ki: Tanrı’nın Ruhu aracılığıyla konuşan hiç kimse, “İsa’ya lanet olsun!” demez. Kutsal Ruh’un aracılığı olmaksızın da kimse, “İsa Rab’dir” diyemez.⁴ Çeşitli ruhsal armağanlar vardır, ama Ruh birdir.⁵ Çeşitli görevler vardır, ama Rab birdir.⁶ Çeşitli etkinlikler vardır, ama herkeste hepsini etkin kılan aynı Tanrı’dır.⁷ Herkesin ortak yararı için herkese Ruh’u belli eden bir yetenek veriliyor^{viii}.⁸ Ruh aracılığıyla birine bilgece konuşma yeteneği, ötekine aynı Ruh’tan bilgi iletme yeteneği, birine aynı Ruh aracılığıyla iman, ötekine aynı Ruh aracılığıyla hastaları iyileştirme armağanları, birine mucize yapma olanakları, birine peygamberlikte bulunma, birine ruhları ayırt etme, birine çeşitli dillerle konuşma, bir başkasına da bu dilleri çevirme armağanı veriliyor.⁹¹⁰¹¹ Bunların tümünü etkin kılan tek ve aynı Ruh’tur. Ruh bunları herkese dilediği gibi, ayrı ayrı dağıtır.¹² Beden bir olmakla birlikte birçok üyeden oluşur ve çok sayıdaki bu üyelerin hepsi tek bir beden oluşturur. Mesih de böyledir.¹³ İster Yahudi ister Grek, ister köle ister özgür olalım, hepimiz bir beden olmak üzere aynı Ruh’ta vaftiz edildik ve hepimizin aynı Ruh’tan içmesi sağlandı.¹⁴ İşte beden tek üyeden değil, birçok üyeden oluşur.¹⁵ Ayak, “El olmadığım için bedene ait değilim” derse, bu onu bedenden ayırmaz.¹⁶ Kulak, “Göz olmadığım için bedene ait değilim” derse, bu onu bedenden ayırmaz.¹⁷ Bütün beden göz olsaydı, nasıl duyardık? Bütün beden kulak olsaydı, nasıl koklardık?¹⁸ Gerçek şu ki, Tanrı bedeninin her üyesini dilediği biçimde bedene yerleştirmiştir.¹⁹ Eğer hepsi bir tek üye olsaydı,

beden olur muydu?²⁰ Gerçek şu ki, çok sayıda üye, ama tek beden vardır.²¹ Göz ele, “Sana ihtiyacım yok!” ya da baş ayaklara, “Size ihtiyacım yok!” diyemez.²² Tam tersine, bedeninin daha zayıf görünen üyeleri vazgeçilmezdir.²³ Bedenin daha az değerli saydığımız üyelerine daha çok değer veririz. Böylece gösterişsiz üyelerimiz daha gösterişli olur.²⁴ Gösterişli üyelerimizin özene ihtiyacı yoktur. Ama Tanrı, değeri az olana daha çok değer vererek bedende birliği sağladı.²⁵ Öyle ki, bedende ayrılık olmasın, üyeler birini eşit biçimde gözetin.²⁶ Bir üye acı çekerse, bütün üyeler birlikte acı çeker; bir üye yüceltilirse, bütün üyeler birlikte sevinir.²⁷ Sizler Mesih’in bedenisiniz, bu bedeninin ayrı ayrı üyelerisiniz.²⁸ Tanrı kilisede ilkin elçileri, ikinci olarak peygamberleri, üçüncü olarak öğretmenleri, sonra mucize yapanları, hastaları iyileştirme armağanlarına sahip olanları, başkalarına yardım edenleri, yönetme yeteneği olanları ve çeşitli dillerle konuşanları atadı.²⁹ Hepsi elçi mi? Hepsi peygamber mi? Hepsi öğretmen mi? Hepsi mucize yapar mı? Hepsinin hastaları iyileştirme armağanları var mı? Hepsi bilmediği dilleri konuşabilir mi? Hepsi bu dilleri çevirebilir mi?³¹ Ama siz daha üstün armağanları gayretle isteyin. Şimdi size en iyi yolu göstereyim.

13 İnsanların ve meleklerin diliyle konuşsam, ama sevgim olmasa, ses çıkaran bakırdan ya da çınlayan zilden farkım kalmaz.² Peygamberlikte bulunabilsem, bütün sırları bilsem, her bilgiye sahip olsam, dağları yerinden oynatacak kadar büyük imanım olsa, ama sevgim olmasa, bir hiçim.³ Varımı yoğunu sadaka olarak dağıtsam, bedenimi yakılmak üzere^{ix} teslim etsem, ama sevgim olmasa, bunun bana hiçbir yararı olmaz.⁴ Sevgi sabırlıdır, sevgi şefkatlidir. Sevgi kıskanmaz, övünmez, böbürlenmez.⁵ Sevgi kaba davranmaz, kendi çıkarını aramaz, kolay kolay öfkelenmez, kötülüğün hesabını tutmaz.⁶ Sevgi haksızlığa sevinmez, gerçek olanla sevinir.⁷ Sevgi her şeye katlanır, her şeye inanır, her şeyi umut eder, her şeye dayanır.⁸ Sevgi asla son bulmaz. Ama peygamberlikler ortadan kalkacak, diller sona erecek, bilgi ortadan kalkacaktır.⁹ Çünkü bilgimiz de peygamberliğimiz de sınırlıdır.¹⁰ Ne var ki, yetkin olan geldiğinde sınırlı olan ortadan kalkacaktır.¹¹ Çocukken çocuk gibi konuşur, çocuk gibi anlar, çocuk gibi düşünürdüm. Yetişkin biri olunca çocukça davranışları bıraktım.¹² Şimdi her şeyi aynadaki silik görüntü gibi görüyoruz, ama o zaman yüz yüze görüşeceğiz. Şimdi bilgim sınırlıdır, ama o zaman bildiğim gibi tam bileceğim.¹³ İşte kalıcı olan üç şey vardır: İman, umut, sevgi. Bunların en üstünü de sevgidir.

14 Sevginin ardınca koşun ve ruhsal armağanları, özellikle peygamberlik yeteneğini gayretle isteyin.² Bilmediği dilde konuşan, insanlarla değil, Tanrı’yla konuşur. Kimse onu anlamaz. O, ruhuyla sırlar söyler.³ Peygamberlikte bulunansa insanların ruhça gelişmesi, cesaret ve teselli bul-

^{viii}“Herkesin ortak yararı için herkese Ruh’u belli eden bir yetenek veriliyor” ya da “Herkesin ortak yararı için Ruh herkese kendini belli ediyor”.

^{ix}“Yakılmak üzere”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Övünmek için” diye geçer.

ması için insanlara seslenir. ⁴Bilmediği dilde konuşan kendi kendini geliştirir; ama peygamberlikte bulunan, inanlılar topluluğunu geliştirir. ⁵Hepinizin dillerle konuşmasını isterim, ama peygamberlikte bulunmanızı yeğlerim. Diller inanlılar topluluğunun gelişmesi için çevrilmedikçe peygamberlikte bulunan, dillerle konuşandan üstündür. ⁶Şimdi kardeşlerim, yanınıza gelip dillerle konuşsam, ama size bir vahiy, bir bilgi, bir peygamberlik sözü ya da bir öğreti getirmesem, size ne yararım olur? ⁷Kaval ya da lir gibi ses veren cansız nesnelere bile değişik sesler çıkarmasa, kaval mı, lir mi çalındığını kim anlar? ⁸Borazan belirgin bir ses çıkarmasa, kim savaşa hazırlanır? ⁹Bunun gibi, siz de anlaşılır bir dil konuşmazsanız, söyledikleriniz nasıl anlaşılır? Havaya konuşmuş olursunuz! ¹⁰Kuşkusuz dünyada çeşit çeşit diller vardır, hiçbiri de anlamsız değildir. ¹¹Ne var ki, konuşulan dili anlamazsam, ben konuşana yabancı olurum, konuşan da bana yabancı olur. ¹²Bu nedenle, siz de ruhsal armağanlara heveslendiğinize göre, inanlılar topluluğunu geliştiren ruhsal armağanlar bakımından zenginleşmeye bakın. ¹³Bunun için, bilmediği dili konuşan, kendi söylediklerini çevirebilmek için dua etsin. ¹⁴Bilmediğim dille dua edersen ruhum dua eder, ama zihnimin buna katkısı olmaz. ¹⁵Öyleyse ne yapmalıyım? Ruhumla da zihnimle de dua edeceğim. Ruhumla da zihnimle de ilahi söyleyeceğim. ¹⁶Tanrı'yı yalnız ruhumla översen, yeni katılanların ne söylediğini bilmediğinden, ettiğin şükran duasına nasıl "Amin!" desin? ¹⁷Uygun biçimde şükrediyor olabilirsin, ama bu başkasını geliştirmez. ¹⁸Dillerle hepimizden çok konuştuğum için Tanrı'ya şükrediyorum. ¹⁹Ama inanlılar topluluğunda dillerle on bin söz söylemektense, başkalarını eğitmek için zihnimden beş söz söylemeyi yeğlerim. ²⁰Kardeşler, çocuk gibi düşünmeyin. Kötülük konusunda çocuklar gibi, ama düşünmekte yetişkinler gibi olun. ²¹Kutsal Yasa'da* şöyle yazılmıştır: "Rab, 'Yabancı diller konuşanların aracılığıyla, Yabancıların dudaklarıyla bu halka sesleneceğim; Yine de beni dinlemeyecekler!' diyor." ²²Görülüyor ki, bilinmeyen diller imanlılar için değil, imansızlar için bir belirtidir. Peygamberlikse imansızlar için değil, imanlılar için bir belirtidir. ²³Şimdi bütün imanlılar topluluğu bir araya gelip hep birlikte bilmedikleri dillerle konuşurlarken yeni katılanlar ya da iman etmeyenler içeri girerse, "Siz çıldırmışsınız!" demezler mi? ²⁴Ama herkes peygamberlikte bulunurken iman etmeyen ya da yeni katılan biri içeri girerse, söylenen her sözle günahlı olduğuna ikna edilecek, her sözle yargılanacak. ²⁵Yüreğindeki gizli düşünceler açığa çıkacak ve, "Tanrı gerçekten aranızdadır!" diyerek yüzüstü yere kapanıp Tanrı'ya tapınacaktır. ²⁶Öyleyse ne diyelim, kardeşler? Toplandığımızda her birinizin bir ilahisi, öğretecek bir konusu, bir vahyi, bilmediği dilde söyleyecek bir sözü ya da bir çevirisi vardır. Her şey topluluğun gelişmesi için olsun. ²⁷Eğer bilinmeyen dillerle konuşulacaksa, iki ya da en çok üç kişi sırayla konuşsun, biri de söylenenleri çevirsin. ²⁸Çeviri yapacak biri yoksa, bilmediği dilde konuşan, toplulukta sessiz kal-

sın, içinden Tanrı'yla konuşsun. ²⁹İki ya da üç peygamber konuşsun, öbürleri söylenenleri iyice düşünüp tartınsın. ³⁰Toplantıda oturanlardan birine vahiy gelirse, konuşmakta olan sussun. ³¹Herkesin öğrenmesi ve cesaret bulması için hepimiz teker teker peygamberlikte bulunabilirsiniz. ³²Peygamberlerin ruhları peygamberlerin denetimi altındadır. ³³Çünkü Tanrı karışıklık değil, esenlik Tanrısı'dır. Kutsalların bütün topluluklarında böyledir. ³⁴Kadınlar toplantılarımızda sessiz kalsın. * Konuşmalarına izin yoktur. Kutsal Yasa'nın da belirttiği gibi, uysal olsunlar. ³⁵Öğrenmek istedikleri bir şey varsa, evde kocalarına sorsunlar. Çünkü kadının toplantı sırasında konuşması ayıptır. ³⁶Tanrı'nın sözü sizden mi kaynaklandı, ya da yalnız size mi ulaştı? ³⁷Kendini peygamber ya da ruhça olgun sayan varsa, bilsin ki, size yazdıklarım Rab'bin buyruğudur. ³⁸Bunları önemsemeyenin kendisi de önemsenmesin. ³⁹Özet olarak, kardeşlerim, peygamberlikte bulunmayı gayretle isteyin, bilinmeyen dillerle konuşulmasına engel olmayın. Ancak her şey uygun ve düzenli biçimde yapılsın.

15Şimdi, kardeşler, size bildirdiğim, sizin de kabul edip bağlı kaldığımız Müjde'yi anımsatmak istiyorum. ²Size müjdelediğim söze sınıksız sarılırsanız, onun aracılığıyla kurtulursunuz. Yoksa boşuna iman etmiş olursunuz. ³Aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim: Kutsal Yazılar uyarınca Mesih günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi. ⁴⁵Kefas'a*, sonra Onikiler'e* görüldü. ⁶Daha sonra da beş yüzden çok kardeşe aynı anda görüldü. Bunların çoğu hâlâ yaşıyor, bazılarıysa öldüler. ⁷Bundan sonra Yakup'a, sonra bütün elçilere, son olarak zamansız doğmuş bir çocuğa benzeyen bana da görüldü. ⁸⁹Ben elçilerin en önemsiziyim. Tanrı'nın kilisesine zulmettiğim için elçi olarak anılmaya bile layık değilim. ¹⁰Ama şimdi neysem, Tanrı'nın lütfuyla öyleyim. O'nun bana olan lütfü boşa gitmedi. Elçilerin hepsinden çok emek verdim. Aslında ben değil, Tanrı'nın bende olan lütfü emek verdi. ¹¹İşte, gerek benim yaydığım, gerek öbür elçilerin yaydığı ve sizin de iman ettiğiniz bildiri budur. ¹²Eğer Mesih'in ölümden dirildiği duyuruluyorsa, nasıl oluyor da aranızda bazıları ölümler dirilmez diyor? ¹³Ölümler dirilmezse, Mesih de dirilmemiştir. ¹⁴Mesih dirilmemişse, bildirimiz de imanınız da boştur. ¹⁵Bu durumda Tanrı'yla ilgili tanıklığımız da yalan demektir. Çünkü Tanrı'nın, Mesih'i dirilttiğine tanıklık ettik. Ama ölümler gerçekten dirilmezse, Tanrı Mesih'i de diriltmemiştir. ¹⁶Ölümler dirilmezse, Mesih de dirilmemiştir. ¹⁷Mesih dirilmemişse imanınız yararsızdır, siz de hâlâ günahlarınızın içindediniz. ¹⁸Buna göre Mesih'e ait olarak ölmüş olanlar da mahvolmuşlardır. ¹⁹Eğer yalnız bu yaşam için Mesih'e umut bağ-

*"Çünkü Tanrı karışıklık değil, esenlik Tanrısı'dır. Kutsalların bütün topluluklarında böyledir. / / Kadınlar toplantılarımızda sessiz kalsın" ya da "Çünkü Tanrı karışıklık değil, esenlik Tanrısı'dır. / / Kadınlar, kutsalların bütün topluluklarında olduğu gibi, toplantılarımızda sessiz kalsın".

lamışsak, herkesten çok acınacak durumdayız. ²⁰Oysa Mesih, ölmüş olanların ilk örneği olarak ölümden dirilmiştir. ²¹Ölüm bir insan aracılığıyla geldiğine göre, ölümden diriliş de bir insan aracılığıyla gelir. ²²Herkes nasıl Adem'de ölüyorsa, herkes Mesih'te yaşama kavuşacak. ²³Her biri sırası gelince dirilecek: İlk örnek olarak Mesih, sonra Mesih'in gelişinde Mesih'e ait olanlar. ²⁴Bundan sonra Mesih her yönetimi, her hükümlerini, her gücü ortadan kaldırıp egemenliği Baba Tanrı'ya teslim ettiği zaman son gelmiş olacak. ²⁵Çünkü Tanrı bütün düşmanlarını ayakları altına serinceye dek O'nun egemenlik sürmesi gerekir. ²⁶Ortadan kaldırılacak son düşman ölümdür. ²⁷Çünkü, "Tanrı her şeyi Mesih'in ayakları altına sererek O'na bağımlı kıldı." "Her şey O'na bağımlı kılındı" sözünün, her şeyi Mesih'e bağımlı kılan Tanrı'yı içermediği açıktır. ²⁸Her şey Oğul'a bağımlı kılınca, Oğul da her şeyi kendisine bağımlı kılan Tanrı'ya bağımlı olacaktır. Öyle ki, Tanrı her şeyde her şey olsun. ²⁹Diriliş yoksa, ölümler için vaftiz edilenler ne olacak? Ölümler gerçekten dirilmeyecekse, insanlar neden ölümler için vaftiz ediliyorlar? ³⁰Biz de neden her saat kendimizi tehlikeye atıyoruz? ³¹Kardeşler, sizinle ilgili olarak Rabbimiz Mesih İsa'da sahip olduğum övüncün hakkı için her gün ölüyorum. ³²Eğer insansal nedenlerle Efes'te canavarlarla dövüştümsen, bunun bana yararı ne? Eğer ölümler dirilmeyecekse, "Yiyelim içelim, nasıl olsa yarın öleceğiz." ³³Aldanmayın, "Kötü arkadaşlıklar iyi huyu bozar." ³⁴Uslanıp kendinize gelin, artık günah işlemeyin. Bazılarınız Tanrı'yı hiç tanımıyor. Utanasınız diye söylüyorum bunları. ³⁵Ama biri çıkıp, "Ölümler nasıl dirilecek? Nasıl bir bedenle gelecekler?" diye sorabilir. ³⁶Ne akılsızca bir soru! Ektiğin tohum ölmedikçe yaşama kavuşmaz ki! ³⁷Ekerken, oluşacak bitkinin ^{xi} kendisini değil, yalnızca tohumunu –buğday ya da başka bir bitkinin tohumunu– ekersin. ³⁸Tanrı tohuma dilediği bedeni –her birine kendine özgü bedeni– verir. ³⁹Her canlının eti aynı değildir. İnsan eti başka, hayvan eti başka, kuş eti, balık eti başka başkadır. ⁴⁰Göksel bedenler vardır, dünyasal bedenler vardır. Göksel olanların görkemi başka, dünyasal olanlarınkı başkadır. ⁴¹Güneşin görkemi başka, ayın görkemi başka, yıldızların görkemi başkadır. Görkem bakımından yıldız yıldızdan farklıdır. ⁴²Ölümlerin dirilişi de böyledir. Beden çürümeye mahkûm olarak gömülür, çürümez olarak dirilitilir. ⁴³Düşkün olarak gömülür, görkemli olarak dirilitilir. Zayıf olarak gömülür, güçlü olarak dirilitilir. ⁴⁴Doğal beden olarak gömülür, ruhsal beden olarak dirilitilir. Doğal beden olduğu gibi, ruhsal beden de vardır. ⁴⁵Nitekim şöyle yazılmıştır: "İlk insan Adem yaşayan can oldu." Son Adem'se ^{xii} yaşam veren ruh oldu. ⁴⁶Önce ruhsal olan değil, doğal olan geldi. Ruhsal olan sonra geldi. ⁴⁷İlk insan yerden, yani topraktan. İkinci insan ^{xiii} gökten. ⁴⁸Topraktan olan insan nasılsa, topraktan olanlar da

öyledir. Göksel insan ^{xiv} nasılsa, göksel olanlar da öyledir. ⁴⁹Bizler topraktan olana nasıl benzediysek, göksel olana da benzeyeceğiz. ⁵⁰Kardeşler, şunu demek istiyorum, et ve kan Tanrı'nın Egemenliği'ni miras alamaz. Çürüyen de çürümezliği miras alamaz. ⁵¹İşte size bir sır açıklıyorum. Hepimiz ölmeyeceğiz; son borazan çalınca hepimiz bir anda, göz açıp kapayana dek değiştirileceğiz. Evet, borazan çalınacak, ölümler çürümez olarak dirilecek, ve biz de değiştirileceğiz. ⁵²⁵³Çünkü bu çürüyen beden çürümezliği, bu ölümlü beden ölümsüzlüğü giyinmelidir. ⁵⁴Çürüyen ve ölümlü beden çürümezliği ve ölümsüzlüğü giyinince, "Ölüm yok edildi, zafer kazanıldı!" diye yazılmış olan söz yerine gelecektir. ⁵⁵"Ey ölüm, zaferin nerede? Ey ölüm, dikenin nerede?" ⁵⁶Ölümün dikeni günahdır. Günah ise gücünü Kutsal Yasa'dan alır. ⁵⁷Rabbimiz İsa Mesih aracılığıyla bizi zafere ulaştıran Tanrı'ya şükürler olsun! ⁵⁸Bu nedenle, sevgili kardeşlerim, Rab yolunda verdiğiniz emeğin boşa gitmeyeceğini bilerek dayanın, sarsılmayın, Rab'bin işinde her zaman gayretli olun.

16Kutsallara yapılacak para yardımına gelince: Galatya kiliselerine ne buyurduysam, siz de öyle yapın. ²Haftanın ilk günü herkes kazancına göre bir miktar para ayırıp biriktirsin. Öyle ki, yanımıza geldiğimde para toplamaya gerek kalmasın. ³Oraya vardığımda, bağışlarımızı götürmek üzere uygun gördüğünüz kişileri tanıtıcı mektuplarla Yeruşalim'e* göndereceğim. ⁴Benim de gitmeme değerse, onları yanıma alıp gideceğim. ⁵Makedonya'dan geçtikten sonra yanınıza geleceğim. Çünkü Makedonya'dan geçmek niyetindeyim. ⁶Belki bir süre yanınızda kalırım, hatta kışı da sizinle geçirebilirim. Öyle ki, sonra nereye gidecek olsam, bana yardım edebilirsiniz. ⁷Sizi öyle kısaca görüp geçmek istemiyorum. Rab'bin izniyle uzunca bir süre yanınızda kalmayı umut ediyorum. ⁸Ama Pentikost Günü'ne dek Efes'te kalacağım. ⁹Çünkü büyük ve etkili işler yapmam için burada bana bir kapı açıldı. Ne var ki, bana karşı çıkanlar çoktur. ¹⁰Timoteos yanınıza gelirse, bir şeyden korkmamasına dikkat edin. Çünkü o da benim gibi Rab'bin işini yapıyor. ¹¹Kimse onu hor görmesin. Yanıma gelmesi için onu esenlikle uğurlayın. Kardeşlerle birlikte onun da gelmesini bekliyorum. ¹²Kardeşimiz Apollos'a gelince, kardeşlerle birlikte size gelmesi için ona çok ricada bulundum, ama şimdilik gelmeye hiç de istekli değil. Fırsat bulunca gelecek. ¹³Uyanık kalın, imanda dimdik durun, mert ve güçlü olun. ¹⁴Her şeyi sevgiyle yapın. ¹⁵Ahaya'da ilk iman eden ve kendilerini kutsalların hizmetine adanmış İstefanas'ın ev halkını bilirsiniz. Kardeşler, size yalvarırım, bu gibilere ve onlarla birlikte çalışıp emek verenlerin hepsine bağımlı olun. ¹⁶¹⁷İstefanas, Fortunatus ve Ahaykos'un gelişine sevindim. Yokluğunuzu bana unutturdular. ¹⁸Sizin ruhunuzu da benim ruhumu da ferahlattılar. Böylelerinin değerini bilin. ¹⁹Asya İli'ndeki* kiliseler size selam eder. Akvila ve Priska, evlerinde buluşan toplulukla birlikte Rab'de size çok selam

^{xi}"Bitki": Grekçe "Beden".

^{xii}"Son Adem": İsa Mesih.

^{xiii}"İkinci insan": İsa Mesih.

^{xiv}"Göksel insan": İsa Mesih.

ederler. ²⁰Buradaki bütün kardeşlerin size selamı var. Birbirinizi kutsal öpüşle selamlayın. ²¹Ben Pavlus, bu selamı kendi elimle yazıyorum. ²²Rab’bi sevmeyene lanet olsun. Maranata ^{xv} ! ²³Rab İsa’nın lütfu sizinle birlikte olsun. ²⁴Hepinize Mesih İsa’da sevgiler! Amin.

^{xv}“Maranata”: “Efendimiz, gel!” anlamına gelen

2.KORİNTLİLER

1Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus ve kardeşimiz Timoteos'tan Ahaya'nın her yanındaki bütün kutsallara ve Tanrı'nın Korint'teki kilisesine selam! **2**Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütfet ve esenlik olsun. **3**Her türlü tesellinin kaynağı olan Tanrı'ya, merhametli Baba'ya, Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun! **4**Kendisinden aldığımız teselliyle her türlü sıkıntıda olanları teselli edebilmemiz için bizi bütün sıkıntılarımızda teselli ediyor. **5**Çünkü Mesih'in acılarını nasıl büyük ölçüde çekiyorsak, Mesih sayesinde büyük teselli de buluyoruz. **6**Sıkıntı çekiyorsak, bu sizin teselliniz ve kurtuluşunuz içindir. Teselli buluyorsak bu, bizim çektiğimiz acıların ayınasına dayanmanızda etkin olan bir teselli bulmanız içindir. **7**Size ilişkin umudumuz sarsılmaz. Çünkü acılarımıza olduğu gibi, tesellimize de ortak olduğunuzu biliyoruz. **8**Kardeşlerim, Asya İli'nde* çektiğimiz sıkıntılardan habersiz kalmanızı istemiyoruz. Dayanabileceğimizden çok ağır bir yük altındaydık. Öyle ki, yaşamaktan bile umudumuzu kesmiştik. **9**Ölüme mahkûm olduğumuzu içimizde hissettik. Ama bu, kendimize değil, ölüleri diriltiren Tanrı'ya güvenmemiz için oldu. **10**Tanrı bizi böylesine büyük bir ölüm tehlikesinden kurtardı; daha da kurtaracaktır. Umudumuzu O'na bağladık. Siz de dualarınızla bize yardım ettikçe, bizi yine kurtaracaktır. Öyle ki, birçok kişinin dualarıyla bize sağlanan lütuftan ötürü birçoklarının ağzından bizim için şükranlar sunulsun. **11**¹²Dünyaya ve özellikle size, insan bilgeliğiyle değil, Tanrı'nın lütfuyla, Tanrı'dan gelen saflık ve içtenlikle davrandığımızı vicdanımız tanıtır. Ve biz bununla övünüyoruz. **13**Okuyup anlayabileceğinizden başka bir şey yazmıyoruz. Bizi bir ölçüde anladığımız gibi, tümüyle anlayacağınızı umarım. Rabbimiz İsa'nın gününde bizim övüncümüz siz olacağınız gibi, sizin övüncünüz de biz olalım. **14**¹⁵Bu güvenle, sizleri iki kez sevindirmek için önce size uğramak, sonra Makedonya'ya geçmek, Makedonya'dan yine size geri gelerek tarafınızdan Yahudiye'ye uğurlanmak niyetindeydim. **16**¹⁷Bunu isterken acaba kararsız mıydım? Ya da isteklerim benlikten mi doğuyor ki, önce "Evet, evet", sonra "Hayır, hayır" diyeyim? **18**Tanrı'nın güvenilirliği hakkı için diyorum ki, size iletmiş söz hem "evet" hem "hayır" değildir. **19**Silvanus ve Timoteos'la birlikte size tanıttığımız Tanrı'nın Oğlu İsa Mesih hem "evet" hem "hayır" değildi. O'nda yalnız "evet"

vardır. **20**Çünkü Tanrı'nın bütün vaatleri Mesih'te "evet" tir. Bu nedenle Tanrı'nın yüceliği için Mesih aracılığıyla Tanrı'ya "Amin" deriz. **21**Bizi sizinle birlikte Mesih'te pekiştiren ve meshetmiş olan Tanrı'dır. **22**O bizi mühürledi, güvence olarak da yüreklerimize Kutsal Ruh'u yerleştirdi. **23**Tanrı'yı tanık tutarım ki, Korint'e dönmeyişimin nedeni sizi esirgemektir. **24**İmanımıza egemen olmak istemiyoruz, sevinmeniz için sizinle birlikte çalışıyoruz. Çünkü imanda dimdik duruyorsunuz.

2Size tekrar keder dolu bir ziyaret yapmamaya karar verdim. **2**Çünkü sizi kederlendirirsem, keder verdiğim sizlerden başka beni kim sevindirecek? **3**Bunu yazdım ki, geldiğimde beni sevindirmesi gerekenler beni kederlendirmesin. Sevincimin hepinizin sevinci olduğuna ilişkin hepinize güvenim var. **4**Kederlenesiniz diye değil, size beslediğim derin sevgiyi anlayasınız diye büyük bir sıkıntı ve yürek acısıyla gözyaşları içinde size yazdım. **5**Eğer biri bir başkasını kederlendirdiyse, beni değil –abartmadan söyleyeyim– bir dereceye kadar hepinizi kederlendirmiş olur. **6**Böyle birine çoğunluğun verdiği bu ceza yeterlidir. **7**Aşırı kedere boğulmasın diye o kişiyi daha fazla cezalandırmayıp bağışlamalı ve teselli etmelisiniz. **8**Bunun için ona duyduğunuz sevgiyi yenilemenizi rica ederim. **9**Sizi sınamak ve her durumda söz dinleyenler olup olmadığınızı anlamak için yazdım size. **10**Kimi bağışlıyorsanız, ben de onu bağışlarım. Eğer bir şeyi bağışladıysa, bunu sizin için Mesih'in önünde bağışladım. **11**Öyle ki, Şeytan'ın oyununa gelmeyelim. Çünkü onun düzenlerini bilmez değiliz. **12**Mesih'in Müjdesi'ni yaymak amacıyla Troas'a geldiğimde Rab'bin işi için bana bir kapı açıldığı halde, kardeşim Titus'u orada bulamadığım için iç huzurum yoktu. Bu nedenle oradakilere veda ederek Makedonya'ya gittim. **13**¹⁴Bizi her zaman Mesih'in zafer alayında yürüten, O'nu tanımanın güzel kokusunu aracılığımızla her yerde yayan Tanrı'ya şükürler olsun! **15**Çünkü biz hem kurtulanlar hem de mahvolanlar arasında Tanrı için Mesih'in güzel kokusuyuz. **16**Mahvolanlar için ölüme götüren ölüm kokusu, kurtulanlar içinse yaşama götüren yaşam kokusuyuz. Böylesi bir işe kim yeterlidir? **17**Birçokları gibi, Tanrı'nın sözünü ticaret aracı yapanlar değildir. Tanrı tarafından gönderilen ve Mesih'e ait olan kişiler olarak Tanrı'nın önünde içtenlikle konuşuyoruz.

3Kendimizi yine tavsiye etmeye mi başlıyoruz? Yoksa bazıları gibi size ya da sizden tavsiye mektuplarına ihtiyacımız mı var? ²Bütün insanlarca bilinen ve okunan, yüreklere yazılmış mektubumuz sizsiniz. ³Hizmetimizin sonucu olup mürekkeple değil, yaşayan Tanrı'nın Ruh'uyla, taş levhalara değil, insan yüreğinin levhalarına yazılmış Mesih'in mektubu olduğunuz açıktır. ⁴Mesih sayesinde Tanrı'ya böyle bir güvenimiz vardır. ⁵Herhangi bir şeyi kendi başarımız olarak saymaya yeterliyiz demek istemiyoruz; bizi yeterli kılan Tanrı'dır. ⁶O bizi yazılı yasaⁱ değil, Ruh'a dayalı yeni bir antlaşmanın hizmetkârları olmaya yeterli kıldı. Yazılı yasa öldürür, Ruh ise yaşatır. ⁷Ölümlü sonuçlanan hizmet, yani taş üzerine harf harf kazılan yasa yücelik içinde geldiyse –öyle ki, İsrailoğulları geçici olan parlaklığından ötürü Musa'nın yüzüne bakamadılar– Ruh'a dayalı hizmetin yücelik içinde olacağı daha kesin değil mi? ⁸İnsanı suçlu çıkaran hizmetin yüceliği varsa, aklanmayı sağlayan hizmetin yüceliği çok daha aşkındır. ¹⁰Çünkü eskiden yüceltilmiş olanın, şimdi yücelikte aşkın olana göre yüceliği yoktur. ¹¹Geçici olan, yücelik içinde geldiyse, kalıcı olanın yüceliği çok daha büyüktür. ¹²Böyle bir umuda sahip olduğumuz için büyük cesaretle konuşabiliriz. ¹³Yüzündeki parlaklığın giderek söndüğünü İsrailoğulları görmesin diye yüzünü peçeyle örten Musa gibi değiliz. ¹⁴İsrailoğulları'nın zihinleri körelmişti. Bugün bile Eski Antlaşma okunurken zihinleri aynı peçeyle örtülü kalıyor. Çünkü bu peçe ancak Mesih aracılığıyla kalkar. ¹⁵Ne var ki, bugün bile Musa'nın yazıları okunduğunda yüreklerini bir peçe örtüyor. ¹⁶Oysa ne zaman biri Rab'be dönerse, o peçe kaldırılır. ¹⁷Rab Ruh'tur, Rab'bin Ruhu neredeyse orada özgürlük vardır. ¹⁸Ve biz hepimiz peçesiz yüzle Rab'bin yüceliğini görerekⁱⁱ yücelik üstüne yücelikle O'na benzer olmak üzere değiştiriliyoruz. Bu da Ruh olan Rab sayesinde oluyor.

4Bu hizmeti Tanrı'nın merhametiyle üstlendiğimiz için cesaretimizi yitirmeyiz. ²Utanç verici gizli yolları reddettik. Hileye başvurmazız, Tanrı'nın sözünü de çarpıtmazız. Gerçeği ortaya koyarak kendimizi Tanrı'nın önünde her insanın vicdanına tavsiye ederiz. ³Yayıdığımız Müjde örtülüysede, mahvolanlar için örtülüdür. ⁴Tanrı'nın görünümü olan Mesih'in yüceliğiyle ilgili Müjde'nin ışığı imansızların üzerine doğmasın diye, bu çağın ilahıⁱⁱⁱ onların zihinlerini kör etmiştir. ⁵Biz kendimizi ilan etmiyoruz; ama Mesih İsa'yı Rab, kendimizi de İsa uğruna kullarımız ilan ediyoruz. ⁶Çünkü, “Işık karanlıktan parlayacak” diyen Tanrı, İsa Mesih'in yüzünde parlayan kendi yüceliğini tanımamızdan doğan ışığı bize vermek için yüreklerimizi aydınlattı. ⁷Üstün gücün bizden değil, Tanrı'dan kaynaklandığı bilinsin diye bu hazineye toprak kaplar içinde sahibiz. ⁸Her yönden sıkıştırılmışız, ama ezilmiş değiliz. Şaşırılmışız, ama çaresiz

değiliz. ⁹Kovalanıyoruz, ama terk edilmiş değiliz. Yere yıkılmışız, ama yok olmuş değiliz. ¹⁰İsa'nın yaşamı bedenimizde açıkça görülsün diye İsa'nın ölümünü her an bedenimizde taşıyoruz. ¹¹Çünkü İsa'nın yaşamı ölümlü bedenimizde açıkça görülsün diye, biz yaşayanlar İsa uğruna sürekli olarak ölüme teslim ediliyoruz. ¹²Böylece ölüm bizde, yaşamsa sizde etkin olmaktadır. ¹³“İman ettim, bu nedenle konuştum” diye yazılmıştır. Aynı iman ruhuna sahip olarak biz de iman ediyor ve bu nedenle konuşuyoruz. ¹⁴Çünkü Rab İsa'yı diriltten Tanrı'nın, bizi de İsa'yla diriltip sizinle birlikte kendi önüne çıkaracağını biliyoruz. ¹⁵Bütün bunlar sizin yararınıza. Böylelikle Tanrı'nın lütfü çoğalıp daha çok insana ulaştıkça, Tanrı'nın yüceliği için şükran da artsın. ¹⁶Bu nedenle cesaretimizi yitirmeyiz. Her ne kadar dış varlığımız harap olursa da, iç varlığımız günden güne yenileniyor. ¹⁷Çünkü geçici, hafif sıkıntılarımız bize, ağırlıkta hiçbir şeyle karşılaştırılmayacak kadar büyük, sonsuz bir yücelik kazandırmaktadır. ¹⁸Gözlerimizi görenen şeylere değil, görünmeyenlere çeviriyoruz. Çünkü görünenler geçicidir, görünmeyenlerse sonsuza dek kalıcıdır.

5Biliyoruz ki, barındığımız bu dünyasal çadır^{iv} yıkılırsa, göklerde Tanrı'nın bize sağladığı bir konut –elle yapılmamış, sonsuza dek kalacak bir evimiz– vardır. ²Şimdiyse göksel evimizi giyinmeyi özleyerek inliyoruz. ³Onu giyinirsek çıplak kalmayız. ⁴Dünyasal çadırda yaşayan bizler ağır bir yük altında inliyoruz. Asıl istediğimiz soyunmak değil, giyinmektir. Öyle ki, ölümlü olan, yaşam tarafından yutulsun. ⁵Bizleri tam bu amaç için hazırlamış ve güvence olarak bize Ruh'u vermiş olan Tanrı'dır. ⁶Bu nedenle her zaman cesaretimiz vardır. Şunu biliyoruz ki, bu bedende yaşadıkça Rab'den uzaktayız. ⁷Gözle görülene değil, imana dayanarak yaşarız. ⁸Cesaretimiz vardır diyorum ve bedenden uzakta, Rab'bin yanında olmayı yeğleriz. ⁹Bunun için, ister bedende yaşayalım ister bedenden uzak olalım, amacımız Rab'bi hoşnut etmektir. ¹⁰Çünkü bedende yaşarken gerek iyi gerek kötü, yaptıklarımızın karşılığını almak için hepimiz Mesih'in yargı kürsüsü önüne çıkmak zorundayız. ¹¹Rab'den korkmanın ne demek olduğunu bildiğimizden insanları ikna etmeye çalışıyoruz. Ne olduğumuzu Tanrı biliyor; umarım siz de vicdanınızda biliyorsunuz. ¹²Kendimizi yine size tavsiye etmeye çalışmıyoruz. Ama yürekle değil, dış görünüşle övünenleri yanıtlayabilmeniz için bizimle övünmenize fırsat veriyoruz. ¹³Eğer kendimizde değilsek, bu Tanrı içindir. Aklımız başımızdaysa, bu sizin içindir. ¹⁴Bizi zorlayan, Mesih'in sevgisidir. Yargımız şu: Biri herkes için öldü; öyleyse hepsi öldü. ¹⁵Evet, Mesih herkes için öldü. Öyle ki, yaşayanlar artık kendileri için değil, kendileri uğruna ölüp dirilen Mesih için yaşasınlar. ¹⁶Bu nedenle, biz artık kimseyi insan ölçülerine göre tanımıyoruz. Mesih'i bu ölçülere göre tanıdıksa da, artık öyle tanımıyoruz. ¹⁷Bir kimse Mesih'teyse, yeni yaratıktır; eski şeyler geçmiş, her şey yeni olmuştur. ¹⁸Bunların hepsi Tan-

ⁱ“Yazılı yasa”: Grekçe “Harf”.

ⁱⁱ“Görerek” ya da “Yansıtarak”.

ⁱⁱⁱ“Bu çağın ilahı”: Şeytan.

^{iv}“Çadır”: Beden.

rı'dandır. Tanrı, Mesih aracılığıyla bizi kendisiyle barıştırdı ve bize barıştırma görevini verdi. ¹⁹Şöyle ki Tanrı, insanların suçlarını saymayarak dünyayı Mesih'te kendisiyle barıştırdı ve barıştırma sözünü bize emanet etti. ²⁰Böylece, Tanrı aracılığımızla çağrıda bulunuyormuş gibi Mesih'in adına elçilik ediyor, O'nun adına yalvarıyoruz: Tanrı'yla barışın. ²¹Tanrı, günahı bilmeyen Mesih'i bizim için günah sunusu ^v yaptı. Öyle ki, Mesih sayesinde Tanrı'nın doğruluğu olalım.

6Tanrı'yla birlikte çalışan bizler, O'nun lütfunu boş yere kabul etmemenizi ayrıca rica ediyoruz. ²Çünkü Tanrı diyor ki, "Uygun zamanda seni duydum, Kurtuluş günü sana yardım ettim." Uygun zaman işte şimdidir, kurtuluş günü işte şimdidir. ³Hizmetimizin kötülenmemesi için hiçbir konuda hiç kimsenin sürçmesine neden olmadık. ⁴Tersine Tanrı'nın hizmetkârları olarak olağanüstü dayanmada, sıkıntı, güçlük ve elemelerde, dayak, hapis, karışıklık, emek, uykusuzluk ve açlıkta; pak yaşayıpta, bilgi, sabır, iyilik, Kutsal Ruh ve içten sevgide; gerçeğin ilamında ve Tanrı'nın gücünde; sağ ve sol ellerimizde doğruluğun silahlarıyla, yücelikte ve onursuzlukta, iyi ünde ve kötü ünde, kendimizi her durumda örnek gösteriyoruz. Aldatanlar sayılıyorsa da dürüst kişileriz. ⁵⁶⁷⁸⁹Tanınmıyor gibiyiz, ama iyi tanınıyoruz. Ölümün ağzındayız, ama işte yaşıyoruz. Dövülüyorsak bile öldürülmüş değiliz. ¹⁰Kederliyiz ama her zaman seviniyoruz. Yoksuluz ama birçoklarımızı zengin ediyoruz. Hiçbir şeyimiz yok ama her şeye sahibiz. ¹¹Ey Korintliler, sizinle açıkça konuştuk, size yüreğimizi açtık. ¹²Sizden sevgimizi esirgemedik, ama siz bizden sevginizi esirgediniz. ¹³Bize ayın karşılığı verebilmek için –çocuklarıma söyler gibi söylüyorum– siz de yüreğinizi açın. ¹⁴İmansızlarla aynı boyunduruğa girmeyin. Çünkü doğrulukla fesadın ne ortaklığı, ışıkla karanlığın ne paydaşlığı olabilir? ¹⁵Mesih'le Beliyal ^{vi} uyum içinde olabilir mi? İman edenle iman etmeyenin ortak yanı olabilir mi? ¹⁶Tanrı'nın tapınağıyla putlar uyusabilir mi? Çünkü biz yaşayan Tanrı'nın tapınağıyız. Nitekim Tanrı şöyle diyor: "Aralarında yaşayacak, Aralarında yürüyeceğim. Onların Tanrısı olacağım, Onlar da benim halkım olacak." ¹⁷Bu nedenle, "İmansızların arasından çıkıp ayrılın" diyor Rab. "Murdar* dokunmayın, Ben de sizi kabul edeceğim." ¹⁸Her Şeye Gücü Yeten Rab diyor ki, "Size Baba olacağım, Siz de oğullarım, kızlarım olacaksınız."

7Sevgili kardeşler, bu vaatlere sahip olduğumuza göre, bedeni ve ruhu lekeleyen her şeyden kendimizi arındıralım; Tanrı korkusuyla kutsallıkta yetkinleşelim. ²Yüreklernizde bize yer verin. Kimseye haksızlık etmedik, kimseyi yoldan saptırmadık, kimseyi sömürmedik. ³Bunu sizi yargılamak için söylemiyorum. Daha önce de söylediğim gibi, yüreğimizde öyle bir yeriniz var ki, sizinle ölürüz de yaşarız

da. ⁴Size çok güveniyor, sizinle çok övünüyorum. Teselliyle doluyum. Bütün sıkıntılar arasında sevincim sonsuzdur. ⁵Makedonya'ya geldiğimizde de hiç rahat yüzü görmedik. Her bakımdan sıkıntı çekiyorduk. Dışarıda kavgalar, yürüğümüzde korkular vardı. ⁶Ama yüreği ezik olanları teselli eden Tanrı, Titus'un yanımıza gelişiyle –yalnız gelişiyle değil, sizden aldığı teselliyle de– bizi teselli etti. Titus beni özlediğinizi, benim için üzülp gayret ettiğinizi bize anlatınca sevincim bir kat daha arttı. ⁷⁸Mektubumla size acı verdimsem bile pişman değilim. Aslında pişman olmuştum –kısa bir süre için de olsa, o mektubun size acı verdiğini görüyorum– ama şimdi seviniyorum; acı duymanıza değil, bu acınızın sizi tövbeye yöneltmesine seviniyorum. Tanrı'nın isteğine uygun olarak acı çektiniz. Böylece hiçbir şekilde bizden zarar görmediniz. ⁹¹⁰Tanrı'nın isteğiyle çekilen acı, kişiyi kurtuluşla sonuçlanan ve pişmanlık doğurmayan tövbeye götürür. Dünyanın acılarıysa ölüm getirir. ¹¹Bakin bu acılar, Tanrı'nın isteğiyle çektiğiniz bu acılar sizde ne büyük ciddiyet, paklanmak için ne büyük istek yarattı! Sizde ne büyük öfke, korku, özlem, gayret ve suçluyu cezalandırma arzusu uyandırdı! Bu konuda her bakımdan masum olduğunuzu kanıtladınız. ¹²Size o mektubu yazdımsa da, haksızlık edeni ya da haksızlık göreni düşünerek yazmadım; bize ne denli adanmış olduğunuzu Tanrı önünde açıkça görmenizi istiyordum. ¹³Bütün bunlarla teselli buluyoruz. Tesellimize ek olarak Titus'un sevinci bizi daha da çok sevindirdi. Çünkü hepimiz onun yüreğini ferahlattınız. ¹⁴Sizleri ona övdüm, beni utandırmadınız. Size söylediğimiz her şey nasıl doğru idiyse, sizi Titus'a övmemiz de öylece doğru çıktı. ¹⁵Hepinizin nasıl söz dinlediğini, kendisini nasıl saygı ve korkuyla kabul ettiğinizi anımsadıkça size olan sevgisi daha da artıyor. ¹⁶Size her bakımdan güvenebildiğim için seviniyorum.

8Kardeşler, sizlere Tanrı'nın Makedonya'daki kiliselerine sağladığı lütuftan söz etmek istiyoruz: Büyük sıkıntılarla denendiklerinde, coşkun sevinçleri ve aşırı yoksullukları tam bir cömertliğe dönüştü. ²³Ellerinden geldiği kadarını, hatta daha fazlasını kendi istekleriyle verdiklerine tanıklık ederim. ⁴Kutsallara yapılan yardıma katkıda bulunma ayrıcalığının kendilerine verilmesi için bize yalvarıp yakardılar. ⁵Umdüğümüzden da öte, kendilerini önce Rab'be, sonra Tanrı'nın isteğiyle bize adadılar. ⁶Bu nedenle, aranızda daha önce başladığı bu hayırlı işi tamamlaması için Titus'u isteklendirdik. ⁷İmanda, söz söylemekte, bilgide, her tür gayrette, bize beslediğiniz sevgide, her şeyde üstün olduğunuz gibi, bu hayırlı işte de üstün olmaya bakın. ⁸Bunu buyruk olarak söylemiyorum, yalnızca sevginizin içtenliğini ötekilerin gayretiyle karşılaştırarak sınamak istiyorum. ⁹Rabbimiz İsa Mesih'in lütfunu bilirsiniz. O'nun yoksulluğuyla siz zengin olalım diye, zengin olduğu halde sizin uğruna yoksul oldu. ¹⁰Bu konuda size yararlı olamı salık veriyorum. Geçen yıl bağış toplamaya ilk girişen, hatta buna ilk heveslenen siz oldunuz. ¹¹Şimdi bu işi tamamlama

^v"Günah sunusu" ya da "Günah".

^{vi}"Beliyal": Şeytan'ın adlarından biri.

yın; bunu candan arzuladığımız gibi, elinizden geldiğince tamamlamaya bakın. ¹²Çünkü istek varsa, insanın elinde olmayana göre değil, elindekine göre yardımda bulunması uygundur. ¹³Amacımız sizi sıkıntıya sokup başkalarını rahatlatmak değildir. Ama eşitlik olsun diye, şimdi elinizdeki fazlalık onların eksikliğini tamamladığı gibi, başka zaman onların elindeki fazlalık sizin eksikliğinizi tamamlasın. Öyle ki, “Çok toplayanın fazlası, az toplayanın da eksikliği yoktu” diye yazılmış olduğu gibi, eşitlik olsun. ¹⁴¹⁵¹⁶Titus’un yüreğinde sizin için aynı ilgiyi uyandıran Tanrı’ya şükürler olsun! ¹⁷Çünkü Titus yalnız ricamızı kabul etmekle kalmadı, size derin ilgi duyduğu için kendi isteğiyle yanımıza geliyor. ¹⁸Müjde’yi yayma çabalarından ötürü bütün kiliselerce övülen bir kardeşi de onunla birlikte gönderiyoruz. ¹⁹Üstelik bu kardeş, Rab’bi yüceltmek ve yardıma hazır olduğumuzu göstermek için yürüttüğümüz bu hayırlı hizmette yol arkadaşımız olmak üzere kiliseler tarafından seçildi. ²⁰Bu büyük başarıyla ilgili hizmetimizde kimsenin eleştirisine hedef olmamaya özen gösteriyoruz. ²¹Çünkü yalnız Rab’bin gözünde değil, insanların gözünde de doğru olanı yapmaya dikkat ediyoruz. ²²Birçok konuda defalarca deneyip gayretli bulduğumuz, şimdi size duyduğu büyük güvenle çok daha gayretli olan kardeşimizi de bu iki kişiyle birlikte gönderiyoruz. ²³Titus’a gelince, o benim paydaşım ve aranızdaki emektarıdır. Öbür kardeşlerimizse kiliselerin elçileri, Mesih’in kıvancılırlar. ²⁴Bunun için onlara sevginizi kanıtlayın, kiliselerin önünde sizinle övünmemizin nedenini gösterin.

9Kutsallara yapılacak bu yardımla ilgili olarak size yazmama gerek yok. ²Çünkü yardıma hazır olduğunuzu biliyorum. Ahaya’daki sizlerin geçen yıldan beri hazırlıklı olduğunu söyleyerek Makedonyalılar karşısında sizinle övünmekteyim. Gayretiniz onların çoğunu harekete geçirdi. ³Bu konuda sizinle övünmemiz boşa çıkmasın; dediğim gibi, hazırlıklı olmanız diye kardeşleri yanınıza gönderiyorum. ⁴Öyle ki, bazı Makedonyalılar benimle birlikte gelir ve sizi hazırlıksız bulurlarsa, sizler bir yana, bizler duyduğumuz güvenden ötürü utanmayalım. ⁵Bu nedenle önce yanımıza gelmeleri ve cömertçe vermeyi vaat ettiğiniz armağanları hazırlamaları için kardeşlere ricada bulunmayı gerekli gördüm. Öyle ki, armağanınız cimrilik değil, cömertlik örneği olarak hazır olsun. ⁶Şunu unutmayın: Az eken az biçer, çok eken çok biçer. ⁷Herkes yüreğinde niyet ettiği gibi versin; isteksizce ya da zorlanmış gibi değil. Çünkü Tanrı sevinçle vereni sever. ⁸Her zaman, her yönden, her şeye yeterli ölçüde sahip olarak her iyi işe cömertçe katkıda bulunabilmeniz için, Tanrı her nimeti size bol bol sağlayacak güçtedir. ⁹Nitekim şöyle yazılmıştır: “Armağanlar dağıttı, yoksullara verdi; Doğruluğu sonsuza dek kalıcıdır.” ¹⁰Ekinciye tohum ve yiyecek ekmek sağlayan Tanrı, sizin de ekeceğinizi sağlayıp çoğaltacak, doğruluğunuzun ürünlerini artıracaktır. ¹¹Her durumda cömert olmanız için her bakımdan zenginleştiriliyorsunuz. Cömertliğiniz bizim aracılığımızla

Tanrı’ya şükran nedeni oluyor. ¹²Yaptığımız bu hizmet yalnız kutsalların eksiklerini gidermekle kalmıyor, birçoklarının Tanrı’ya şükretmesiyle de zenginleşiyor. ¹³Onlar, içtenliğinizi kanıtlayan bu hizmetten ötürü, açıkça benimseydiğiniz Mesih Müjdesi’ne uyararak kendileriyle ve herkesle malınızı cömertçe paylaştığımız için Tanrı’yı yüceltiyorlar. ¹⁴Tanrı’nın size bağışladığı olağanüstü lütuftan dolayı sizler için dua ediyor, sizi özlüyorlar. ¹⁵Sözle anlatılamayan armağanı için Tanrı’ya şükürler olsun!

10Sizinle birlikteyken ürkek, ama aranızda değilken yiğit kesilen ben Pavlus, Mesih’teki alçakgönüllülük ve yumuşaklıkla size rica ediyor, yalvarıyorum: Yanımıza geldiğim zaman, bizi olağan insanlar gibi yaşayanlardan sayan bazılarına karşı güvenle takınmak niyetinde olduğum tavır aynı cesaretle size karşı takınmaya zorlamayın beni. ²³Olağan insanlar gibi yaşıyorsak da, insansal güce dayanarak savaşmıyoruz. ⁴Çünkü savaşımızın silahları insansal silahlar değil, kaleleri yıkan tanrısal güce sahip silahlardır. ⁵Safsataları, Tanrı bilgisine karşı diklenen her engeli yıkıyor, her düşüncüyü tutsak edip Mesih’e bağımlı kılıyoruz. ⁶Mesih’e tümüyle bağımlı olduğumuz zaman, O’na bağımlı olmayan her eylemi cezalandırmaya hazır olacağız. ⁷Gözünüzün önündekine bakın. Bir kimse Mesih’e ait olduğuna güveniyorsa, yine düşünsün: Kendisi kadar biz de Mesih’e aitiz. ⁸Sizi yıkmak için değil, geliştirmek için Rab’bin bize verdiği yetkiyle biraz fazla övünsem de utanmam. ⁹Mektuplarımla sizi korkutmaya çalışmış gibi görünmek istemiyorum. ¹⁰Çünkü bazıları, “Mektupları ağır ve etkilidir, ama kişisel varlığı etkisiz, konuşma yeteneği de sıfır” diyor. ¹¹Böyle diyenler şunu bilsin ki, uzaktayken mektuplarımızda ne diyorsak, aranızdayken de öyle davranıyoruz. ¹²Kendilerini tavsiye eden bazılarıyla kendimizi bir tutmaya ya da karşılaştırmaya elbette cesaret edemeyiz! Onlar kendilerini kendileriyle ölçüp karşılaştırmakla akılsızlık ediyorlar. ¹³Ama biz haddimizi aşıp fazla övünmeyiz; övünmemiz, Tanrı’nın bizim için belirlediği, sizlere kadar da uzanan alanın sınırları içinde kalır. ¹⁴Etkinlik alanımız size kadar uzanmasaydı, sizinle ilgilenmekle sınırlarımızın dışına çıkmış sayılabilirdik. Oysa Mesih’in Müjdesi’ni size kadar ilk ulaştıran biz olduk. ¹⁵Başkalarının emeğiyle övünüp haddimizi aşmayız. Umudumuz odur ki, sizin imanınız büyüdükçe sayenizde etkinlik alanımız alabildiğine genişleyecek. ¹⁶Böylelikle Müjde’yi sizlerden daha ötelere yayabileceğiz. Çünkü başkasının etkinlik alanında başarılı işlerle övünmek istemiyoruz. ¹⁷“Övünen, Rab’le övünsün.” ¹⁸Kabule değer kişi kendi kendini tavsiye eden değil, Rab’bin tavsiye ettiği kişidir.

11Umarım yapacağım küçük bir akılsızlığı hoş görürsünüz. Ne olur, beni hoş görün! ²Sizler için tanrısal bir kıskançlık duyuyorum. Çünkü sizleri el değmemiş kız gibi tek ere, Mesih’e sunmak üzere nişanladım. ³Ne var ki, yılanın Havva’yı kurnazlığıyla aldatması gibi, düşüncelerinizin

Mesih'e olan içten ve pak adanmışlıktan saptırılmasından korkuyorum. ⁴Çünkü size gelen ve bizim tanıttığımızdan değişik bir İsa'yı tanıtanları pekâlâ hoş görüyorsunuz. Ayrıca, aldığımız ruhtan farklı bir ruhu ve kabul ettiğinizden farklı bir müjdeyi kabul ederek bunları hoş görüyorsunuz. ⁵Sözüm ona üstün elçilerden hiç de aşağı olduğumu sanmıyorum! ⁶Acemi bir konuşmacı olabilirim, ama bilgiden yana acemi değilim. Bunu size her durumda, her bakımdan açıkça gösterdik. ⁷Yücelmeniz için kendimi alçaltarak Tanrı'nın Müjdesi'ni size karşılıksız bildirmekle günah mı işledim? ⁸Size hizmet etmek için yardım aldığım başka kiliseleri adeta soydum. ⁹Aranızdayken ihtiyacım olduğu halde hiçbirinize yük olmadım. Çünkü Makedonya'dan gelen kardeşler eksiklerimi tamamladılar. Size yük olmamaya hep özen gösterdim, bundan böyle de özen göstereceğim. ¹⁰Mesih'in gerçeğine sahip olarak kesinlikle diyebilirim ki, Ahaya İli'nde hiç kimse beni böyle övünmekten alkoyamaz. ¹¹Neden mi? Sizi sevmediğimden mi? Tanrı biliyor ki, sizi seviyorum. ¹²Övündükleri konuda bize eşit sayılmak isteyen fırsatçılara fırsat vermemek için, yaptığımı yapmaya devam edeceğim. ¹³Bu tür adamlar sahte elçiler, düzenbaz işçiler, kendilerine Mesih'in elçisi süsü verenlerdir. ¹⁴Buna şaşmamalı. Şeytan da kendisine ışık meleği süsü verir. ¹⁵Ona hizmet edenlerin de kendilerine doğruluğun hizmetkârları süsü vermesi şaşırtıcı değildir. Onların sonu yaptıklarına göre olacaktır. ¹⁶Yine söylüyorum, kimse beni akılsız sanmasın. Öyle sanıyorsanız, akılsız birini kabul eder gibi de olsa beni kabul edin ki, ben de biraz övünüyüm! ¹⁷Söylediklerimi Rab'bin söyleyeceği gibi değil, akılsız biri gibi, bu övünge tavrıyla söylüyorum. ¹⁸Mademki birçokları ne olduklarıyla övünüyorlar, ben de övüneceğim. ¹⁹Sizler akıllı olduğunuz için akılsızlara seve seve katlanıyorsunuz! ²⁰Aslında sizi köle edenlere, sömürenlere, sizden yararlananlara, büyüklük taslayanlara ya da sizi tokatlayanlara katlanıyorsunuz. ²¹Utanarak kabul ediyorum ki, biz bunu yapacak güçte değildik! Ama birinin övünmeye cesaret ettiği konuda –akılsız biri gibi konuşuyorum– ben de övünmeye cesaret ediyorum. ²²Onlar İbrani mi? Ben de İbrani'yim. İsraili mi? Ben de İsraili'yim. İbrahim'in soyundan mıdırılar? Ben de onun soyundanım. ²³Mesih'in hizmetkârları mıdırılar? Aklımı kaçırmış gibi konuşuyorum. Ben O'nun daha üstün bir hizmetkârıyım. Ben daha çok emek verdim, hapse daha çok girdim, sayısız dayak yedim, çok kez ölümle burun buruna geldim. ²⁴Beş kez Yahudiler'den otuz dokuz kırbaç yedim. ²⁵Üç kez değnekle dövüldüm, bir kez taşlandım, üç kez deniz kazasına uğradım. Bir gün bir gece açık denizde kaldım. ²⁶Sık sık yolculuk ettim. İrmaklarda, haydutlar arasında, gerek soydaşlarımla gerekse öteki ulusların arasında tehlikelere uğradım. Kentte, kırdan, denizde, sahte kardeşler arasında tehlikelere düştüm. ²⁷Emek verdim, sıkıntı çektim, çok kez yuktusuz kaldım. Açlığı, susuzluğu tattım. Çok kez yiyecek sıkıntısı çektim, soğukta çıplak kaldım. ²⁸Öbür sorunların yanı sıra, bütün kiliseler için her gün çektiğim kaygının baskısı var

üzerimde. ²⁹Kim güçsüz olur da ben güçsüz olmam? Kim günaha düşürülür de ben onun için yanmam? ³⁰Övünmem gerekiyorsa, güçsüzlüğümü gösteren şeylerle övüneceğim. ³¹Rab İsa'nın sonsuza dek övülecek olan Tanrısı ve Babası biliyor ki, yalan söylemiyorum. ³²Şam'da Kral Aretas'ın valisi beni yakalatmak için kenti denetim altına almıştı. ³³Ama beni küfe içinde surdaki bir pencereden sarkıttılar; böylece onun elinden sıyrılıp kaçtım.

12Yararlı olmasa da övünmek gereklidir. Şimdi görümlere ve Rab'bin vahiylerine geleyim. ²On dört yıl önce alınıp üçüncü göğe götürülmüş bir Mesih izleyicisi tanıyorum. Bu, bedensel olarak mı, yoksa beden dışında mı oldu, bilmiyorum, Tanrı bilir. ³Evet, bu adamın cennete götürüldüğünü biliyorum; bu, bedensel olarak mı, yoksa bedenden ayrı mı oldu, bilmiyorum, Tanrı bilir. Orada, dille anlatılamaz, insanın söylemesi yasak olan sözler işitti. ⁴Böyle biriyle övüneceğim. Ama kendimle ilgili olarak, güçsüzlüklerimden başka bir şeyle övünmeyeceğim. ⁵Övünmek istesem bile akılsız olmayacağım. Çünkü gerçeği söylemiş olacağım. Ama kimse beni gördüğünden ya da işittiğinden daha üstün görmesin diye övünmekten kaçmıyorum. ⁶Aldığım vahiylerin üstünlüğüyle gururlanmayayım diye bana bedende bir diken, beni yumruklamak için Şeytan'ın bir meleği verildi, gururlanmayayım diye. ⁷Bundan kurtulmak için Rab'be üç kez yalvardım. ⁸Ama O bana, "Lütfum sana yeter. Çünkü gücüm, güçsüzlükte tamamlanır" dedi. İşte, Mesih'in gücü içimde bulunsun diye güçsüzlüklerimle sevinerek daha çok övüneceğim. ⁹Bu nedenle Mesih uğruna güçsüzlükleri, hakaretleri, zorlukları, zulümleri ve darlıkları sevinçle karşıyorum. Çünkü ne zaman güçsüzsem, o zaman güçlüyüm. ¹⁰Akılsız biri gibi davrandım, ama beni buna siz zorladınız. Aslında beni siz tavsiye etmeliydiniz. Çünkü bir hiç isem de, sözüm ona üstün elçilerden hiç de aşağı değilim. ¹¹Elçiliğimin kanıtları aranızda büyük bir sabbirle, belirtiler, harikalar ve mucizelerle gösterildi. ¹²Size yük olmayışından başka öbür kiliselerden ne eksiginiz var ki? Bu haksızlığıma bağışlayın! ¹³İşte, üçüncü kez yanıma gelmeye hazırım ve size yük olmayacağım. Çünkü sizde olanı değil, sizi istiyorum. Çocukların anne babaları için değil, anne babaların çocukları için para biriktirmesi gerekir. ¹⁴Ben de canlarınız uğruna malımı da kendimi de seve seve harcayacağım. Sizi daha çok seversem, daha az mı sevilleceğim? ¹⁵Öyle olsun, ben size yük olmadım. Ama kurnaz biri olduğumdan sizi hileyle elde etmişim! ¹⁶Size gönderdiğim adamlardan biri aracılığıyla sizi sömürdüm mü? ¹⁷Titus'u size gelmeye isteklendirdim ve öbür kardeşleri de onunla birlikte gönderdim. Titus sizi sömürmedi, değil mi? Aynı ruhla davranmadık mı, aynı yolu izlemedik mi? ¹⁸Bunca zamandır önünüzde kendimizi savunduğumuz mu düşünüyorsunuz? Tanrı'nın önünde, Mesih'e ait kişiler olarak konuşuyoruz. Sevgili kardeşler, yaptığımız her şey sizin gelişmeniz içindir. ¹⁹Çünkü geldiğimde sizi istediğim durumda bulamayacağım korkuyorum. Sizler de

beni istediğiniz durumda bulamayabilirsiniz. Aranızda çekişme, kıskançlık, öfke, bencil tutkular, iftira, dedikodu, böbürlenme, kargaşa olmasından korkuyorum. ²¹Korkarım size tekrar geldiğimde Tanrım beni önünüzde utandıracak; daha önce günah işleyip de kapıldıkları pisliklerden, fuhuş ve sefahatten tövbe etmeyen birçokları için yas tutacağım.

13Bu, yanınıza üçüncü gelişim olacak. Her suçlama iki ya da üç tanığın tanıklığıyla doğrulanmalıdır. ²Daha önce, aranızda ikinci kez bulunduğumda, geçmişte günah işlemiş olanlarla onların dışında kalanların hepsine söylemiştim, şimdi sizden uzaktayken de yineliyorum: Tekrar yanınıza gelirim, hiç kimseyi esirgemeyeceğim! ³Mesih'in benim aracılığımla konuştuğuna ilişkin kanıt istiyorsunuz. Mesih size karşı güçsüz değildir; O'nun gücü sizde etkindir. ⁴Güçsüzlük içinde çarmıha gerildiği halde, şimdi Tanrı'nın gücüyle yaşıyor. Biz de O'nda güçsüz olduğumuz halde, Tanrı'nın gücü sayesinde O'nunla birlikte sizin yararınıza yaşayacağız. ⁵İman yolunda olup olmadığımızı anlamak için kendinizi sınavı yoklayın. İsa Mesih'in içinizde olduğunu bilmiyor musunuz? Yoksa sınavdan başarısız çıkarsınız. ⁶Umarım bizim başarısızlığa uğramadığımızı anlayacaksınız. ⁷Kötü bir şey yapmanız için Tanrı'ya dua ediyoruz. Dileğimiz, bizim sınavı geçmiş görünmemiz değil, biz sınavda başarısız görünsek bile sizin iyi olanı yapmanızdır. ⁸Çünkü gerçeğe karşı değil, ancak gerçek uğruna bir şey yapabiliriz. ⁹Biz güçsüz, sizse güçlüyken seviniyoruz. Yetkin olmanız için de dua ediyoruz. ¹⁰Rab'bin yıkmak değil, geliştirmek için bana verdiği yetkiyi yanınıza geldiğimde sert biçimde kullanmak zorunda kalmayayım diye, bunları aranızda değilken yazıyorum. ¹¹Son olarak hoşça kalın, kardeşlerim. Yaşantınızı düzeltin, çağırma kulak verin, düşüncelerinizde birlik olun, esenlik içinde yaşayın. Sevgi ve esenlik kaynağı olan Tanrı sizinle birlikte olacaktır. ¹²Birbirinizi kutsal öpüşle selamlayın. ¹³Bütün kutsallar size selam eder. ¹⁴Rab İsa Mesih'in lütfu, Tanrı'nın sevgisi ve Kutsal Ruh'un paydaşlığı hepinizle birlikte olsun.

GALATYALILAR

1 İnsanlarca ya da insan aracılığıyla değil, İsa Mesih ve O'nu ölümden diriltten Baba Tanrı aracılığıyla elçi atanan ben Pavlus'tan ve benimle birlikte olan bütün kardeşlerden Galatya'daki kiliselere selam! ²³Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütf ve esenlik olsun. ⁴Mesih, Babamız Tanrı'nın isteğine uyarak bizi şimdiki kötü çağdan kurtarmak için günahlarımıza karşılık kendini feda etti. ⁵Tanrı'ya sonsuzlara dek yücelik olsun! Amin. ⁶Sizi Mesih'in lütfuyla çağıranı bırakıp değişik bir müjdeye böylesine çarçabuk dönmenize şaşıyorum. ⁷Gerçekte başka bir müjde yoktur. Ancak aklınızı karıştırıp Mesih'in Müjdesi'ni çarpıtmak isteyenler vardır. ⁸İster biz, ister gökten bir melek size bildirdiğimize ters düşen bir müjde bildirirse, lanet olsun ona! ⁹Daha önce söylediğimizi şimdi yine söylüyorum: Bir kimse size kabul ettiğinize ters düşen bir müjde bildirirse, ona lanet olsun! ¹⁰Şimdi ben insanların onayını mı, Tanrı'nın onayını mı arıyorum? Yoksa insanları mı hoşnut etmeye çalışıyorum? Eğer hâlâ insanları hoşnut etmek isteseydim, Mesih'in kulu olmazdım. ¹¹Kardeşlerim, yaydığım Müjde'nin insandan kaynaklanmadığını bilmenizi istiyorum. ¹²Çünkü ben onu insandan almadım, kimse-den de öğrenmedim. Bunu bana İsa Mesih vahiy yoluyla açıkladı. ¹³Yahudi dinine bağlı olduğum zaman nasıl bir yaşam sürdüğümü duydunuz. Tanrı'nın kilisesine alabildiğine zulmediyor, onu kırıp geçiriyordum. ¹⁴Yahudi dininde yaşıtım olan soydaşlarımın birçoğundan daha ilerideydim, atalarımın geleneklerini savunmakta çok daha gayretliydim. ¹⁵Ama beni daha annemin rahmindeyken seçip lütfuyla çağırın Tanrı, uluslara müjdelemem için Oğlu'nu bana göstermeye razı olunca hemen insanlara ¹ danışmadım; ¹⁶¹⁷Yeruşalim'e*, benden önce elçi olanların yanına da gitmedim; Arabistan'a gittim, sonra yine Şam'a döndüm. ¹⁸Bundan üç yıl sonra Kefas'la* tanışmak üzere Yeruşalim'e gittim, on beş gün onun yanında kaldım. ¹⁹Öbür elçilerden hiçbirini görmedim, yalnız Rab İsa'nın kardeşi Yakup'u gördüm. ²⁰Bakın, size yazdıklarımın yalan olmadığını Tanrı'nın önünde belirtiyorum. ²¹Sonra Suriye ve Kilikya bölgelerine gittim. ²²Yahudiye'nin Mesih'e ait kiliseleri beni şahsen tanımıyorlardı. ²³Yalnız, "Bir zamanlar bize zulmeden adam, önceleri yıkmaya çalıştığı imanı şimdi yayıyor" dediğini duymuşlardı. ²⁴Böylece benden ötürü

Tanrı'yı yüceltiyorlardı.

2 On dört yıl aradan sonra Titus'u da yanıma alıp Barnaba'yla birlikte yine Yeruşalim'e gittim. ²Vahiy uyarınca gittim. Boş yere koşmayayım ya da koşmuş olmayayım diye, öteki uluslar arasında yaydığım Müjde'yi özel olarak ileri gelenlere sundum. ³Benimle birlikte olan Titus bile Grek olmasına karşın sünnet edilmeye zorlanmadı. ⁴Ne var ki, İsa Mesih'te sahip olduğumuz özgürlüğü el altından öğrenmek ve böylece bizi köleleştirmek için gizlice aramıza sızan sahte kardeşler vardı. ⁵Müjde gerçeği sürekli sizinle kalsın diye bir an bile onlara boyun eğip teslim olmadık. ⁶Ama ileri gelenler –ne oldukları bence önemli değil, Tanrı insanlar arasında ayırım yapmaz– evet, bu ileri gelenler söylediklerime bir şey katmadılar. ⁷Tam tersine, Müjde'yi sünnetlilere bildirme işi nasıl Petrus'a verildiyse, sünnetsizlere bildirme işinin de bana verildiğini gördüler. ⁸Çünkü sünnetlilere elçilik etmesi için Petrus'ta etkin olan Tanrı, öteki uluslara elçilik etmem için bende de etkin oldu. ⁹Topluluğun direkleri sayılan Yakup, Kefas ve Yuhanna bana bağışlanan lütfu sezince paydaşlığımızın işareti olarak bana ve Barnaba'ya sağ ellerini uzattılar. Öteki uluslara bizlerin, Yahudiler'e kendilerinin gitmesini uygun gördüler. ¹⁰Ancak yoksulları anımsamamızı istediler. Zaten ben de bunu yapmaya gayret ediyordum. ¹¹Ne var ki, Kefas Antakya'ya geldiği zaman, suçlu olduğu için ona açıkça karşı geldim. ¹²Çünkü Yakup'un yanından bazı adamlar gelmeden önce Kefas öteki uluslardan olanlarla birlikte yemek yedi. Ama o adamlar gelince sünnet yanlılarından korkarak sünnetsizlerden uzaklaştı, onlarla yemek yemez oldu. ¹³Öbür Yahudiler de onun gibi ikiyüzlülük ettiler. Sonunda Barnaba bile onların ikiyüzlülüğüne kapıldı. ¹⁴Müjde gerçeğine uygun davranmadıklarını görünce hepsinin önünde Kefas'a şöyle dedim: "Yahudi olduğun halde Yahudi gibi değil, öteki uluslardan biri gibi yaşıyorsun, nasıl olur da ulusları Yahudi gibi yaşamaya zorlarsın? ¹⁵Doğuştan Yahudi olan bizler öteki uluslardan olan 'günahlılar' değiliz. ¹⁶Yine de insanın Kutsal Yasa'nın* gereklerini yaparak değil, İsa Mesih'e iman ederek aklandığını biliyoruz. Bunun için biz de Yasa'nın gereklerini yaparak değil, Mesih'e iman ederek aklanalım diye Mesih İsa'ya iman ettik. Çünkü hiç kimse Yasa'nın gereklerini yaparak aklanmaz. ¹⁷Mesih'te aklanmak isterken kendimiz günahlı çıkarsak, Mesih günahın

*İnsanlara": Grekçe "Ete ve kana".

yardakçısı mı olur? Kesinlikle hayır! ¹⁸Yıktığımı yeniden kurarsam, yasayı çiğnediğimi kanıtlamış olurum. ¹⁹Çünkü ben Tanrı için yaşamak üzere Yasa aracılığıyla Yasa karşısında öldüm. ²⁰Mesih'le birlikte çarmıha gerildim. Artık ben yaşamıyorum, Mesih bende yaşıyor. Şimdi bedende sürdürdüğüm yaşamı, beni seven ve benim için kendini feda eden Tanrı Oğlu'na imanla sürdürüyorum. ²¹Tanrı'nın lütfunu geçersiz saymış değilim. Çünkü aklanma Yasa aracılığıyla sağlanabilseydi, o zaman Mesih boş yere ölmüş olurdu."

3Ey akılsız Galatyalılar! Sizi kim büyüledi? İsa Mesih çarmıha gerilmiş olarak gözlerinizin önünde tasvir edilmedi mi? ²Sizden yalnız şunu öğrenmek istiyorum: Kutsal Ruh'u, Yasa'nın gereklerini yaparak mı, yoksa duyduklarınıza iman ederek mi aldınız? ³Bu kadar akılsız mısınız? Ruh'la başladıktan sonra şimdi insan çabasıyla mı bitirmeye çalışıyorsunuz? ⁴Boş yere mi bu kadar acı çektiniz? Gerçekten boşuna mıydı? ⁵Size Kutsal Ruh'u veren ve aranızda mucizeler yaratan Tanrı, bunu Yasa'nın gereklerini yaptığımız için mi, yoksa duyduklarınıza iman ettiğiniz için mi yapıyor? ⁶Örneğin, "İbrahim Tanrı'ya iman etti, böylece aklanmış sayıldı ⁱⁱ ." ⁷Öyleyse şunu bilin ki, İbrahim'in gerçek oğulları iman edenlerdir. ⁸Kutsal Yazı, Tanrı'nın öteki ulusları imanlarına göre aklayacağını önceden göreyerek İbrahim'e, "Bütün uluslar senin aracılığınla kutsanacak" müjdesini önceden verdi. ⁹Böylece iman edenler, iman etmiş olan İbrahim'le birlikte kutsanırlar. ¹⁰Yasa'nın gereklerini yapmış olmaya güvenenlerin hepsi lanet altındadır. Çünkü şöyle yazılmıştır: "Yasa Kitabı'nda yazılı olan her şeyi sürekli yerine getirmeyen herkes lanetlidir." ¹¹Tanrı katında hiç kimsenin Yasa'yla aklanmadığı açıktır. Çünkü "İmanla aklanana yaşayacaktır ⁱⁱⁱ ." ¹²Yasa imana dayalı değildir. Tersine, "Yasa'nın gereklerini yapan, onlar sayesinde yaşayacaktır." ¹³İbrahim'e sağlanan kutsama Mesih İsa aracılığıyla uluslara sağlansın ve bizler vaat edilen Ruh'u imanla alalım diye, Mesih bizim için lanetlenerek bizi Yasa'nın lanetinden kurtardı. Çünkü, "Ağaç üzerine asılan herkes lanetlidir" diye yazılmıştır. ¹⁴¹⁵Kardeşler, insan yaşamından bir örnek vereyim. İnsanlar arasında yapılmış bile olsa, onaylanmış bir antlaşmayı kimse geçersiz saymaz, ona bir şey eklemeyiz. ¹⁶Vaatler İbrahim'e ve soyundan olanlara verildi. Tanrı birçok kişiden söz ediyormuş gibi, "Ve soyundan olanlara" demiyor; "Soyundan olana" demekle tek bir kişiden, yani Mesih'ten söz ediyor. ¹⁷Şunu demek istiyorum: Dört yüz otuz yıl sonra gelen Yasa, Tanrı'nın önceden onayladığı antlaşmayı geçersiz kılmaz, vaadi ortadan kaldırmaz. ¹⁸Çünkü miras Yasa'ya bağlıysa, artık vaade bağlı değildir. Ama Tanrı mirası İbrahim'e vaatle bağışlamıştır. ¹⁹Öyleyse Yasa'nın amacı neydi? Yasa suçları ortaya çıkarmak için antlaşmaya eklendi. Vaadi alan ve İb-

rahim'in soyundan olan Kişi ^{iv} gelene dek yürürlükte kalacaktı. Melekler yoluyla, bir aracı eliyle düzenlendi. ²⁰Aracı tek bir tarafa ait değildir; Tanrı ise birdir. ²¹Öyleyse Kutsal Yasa Tanrı'nın vaatlerine aykırı mıdır? Kesinlikle hayır! Çünkü yaşam sağlayabilen bir yasa verilseydi, elbette insanlar yasayla aklanırdı. ²²Oysa İsa Mesih'e olan imana ^v dayanan vaat iman edenlere verilsin diye, Kutsal Yazı bütün dünyayı günahın tutsağı ilan ediyor. ²³Bu iman gelmeden önce Yasa altında hapsedilmiştik, gelecek iman açıklanmaya dek Yasa'nın tutuklusuyduk. ²⁴Yani imana aklanalım diye Mesih'in gelişine dek Yasa eğitmenimiz oldu. ²⁵Ama iman gelmiş olduğundan, artık Yasa'nın denetiminde değiliz. ²⁶Çünkü Mesih İsa'ya iman ettiğiniz için hepiniz Tanrı'nın oğullarısınız. ²⁷Vaftizde Mesih'le birleşenlerinizin hepsi Mesih'i giyindi. ²⁸Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı var. Hepiniz Mesih İsa'da birsiniz. ²⁹Eğer Mesih'e aitseniz, İbrahim'in soyundansınız, vaade göre de mirasçısınız.

4Şunu demek istiyorum: Mirasçı her şeyin sahibiyse de, çocuk olduğu sürece köleden farksızdır. ²Babasının belirlediği zamana dek vasilerin, vekillerin gözetimi altındadır. ³Bunun gibi, biz de ruhsal yönden çocukken, dünyanın temel ilkelerine bağlı yaşayan kölelerdik. ⁴Ama zaman dolunca Tanrı, Yasa altında olanları özgürlüğe kavuşturmak için kadından doğan, Yasa altında doğan öz Oğlu'nu gönderdi. Öyle ki, bizler oğulluk hakkını alalım. ⁵Oğullar olduğunuz için Tanrı öz Oğlu'nun "Abba ^{vi} ! Baba!" diye seslenen Ruh'u yüreklerinize ^{vii} gönderdi. ⁷Bu nedenle artık köle değil, oğullarsınız. Oğullar olduğunuz için de Tanrı sizi aynı zamanda mirasçı yaptı. ⁸Ne var ki, eskiden Tanrı'yı tanımadığımız zamanlarda, gerçek olmayan tanrılara kölelik ettiniz. ⁹Şimdiyse Tanrı'yı tanıdınız, daha doğrusu Tanrı tarafından tanındınız. Öyleyse nasıl oluyor da bu değersiz, etkisiz ilkelere dönüyorsunuz? Yeniden onların kölesi mi olmak istiyorsunuz? ¹⁰Özel günler, aylar, mevsimler, yıllar kutluyorsunuz! ¹¹Sizin için korkuyorum. Yoksa uğrunuza boş yere mi emek verdim? ¹²Kardeşler, size yalvarıyorum, benim gibi olun. Çünkü ben de sizin gibi oldum. Bana hiç haksızlık etmediniz. ¹³Bildiğiniz gibi, Müjde'yi size ilk kez bedensel hastalığım nedeniyle bildirmiştim. ¹⁴Bedensel durumum sizin için çetin bir deneme olduğu halde beni ne hor gördünüz ne de reddettiniz. Tanrı'nın bir meleğini, hatta Mesih İsa'yı kabul eder gibi kabul ettiniz beni. ¹⁵Şimdi o sevincinize ne oldu? Sizin için tanıklık ederim ki, elinizden gelse gözlerinizi oyar bana verirdiniz. ¹⁶Peki, size gerçeği söylediğim için düşmanınız mı oldum? ¹⁷Başkaları sizi kazanmaya gayret ediyor, ama niyetleri iyi değil. Kendileri için gayret edesiniz diye sizi bizden ayırmak istiyorlar.

^{iv}"İbrahim'in soyundan olan Kişi": Grekçe "Tohum", yani İsa Mesih.

^v"Mesih'e olan imana" ya da "Mesih'in sadakatine".

^{vi}"Abba": Aramice'de* baba anlamına gelir.

^{vii}"Yüreklerinize": Birçok Grekçe elyazmasında, "Yüreklerimize" diye geçer.

ⁱⁱ"Böylece aklanmış sayıldı": Grekçe "Ve ona doğruluk sayıldı".

ⁱⁱⁱ"İmanla aklanana yaşayacaktır" ya da "Doğru kişi imanla yaşayacaktır".

¹⁸Niyet iyiye, yalnız aranızda olduğum zaman değil, her zaman gayretli olmak iyidir. ¹⁹Çocuklarım! Mesih sizde biçimleninceye dek sizin için yine doğum ağrısı çekiyorum. ²⁰Şimdi yanınızda bulunmayı ve sesimin tonunu değiştirmeyi isterdim. Bu halinize şaşırıyorum! ²¹Kutsal Yasa altında yaşamak isteyen sizler, söyleyin bana, Yasa'nın ne dediğini bilmiyor musunuz? ²²İbrahim'in biri köle, biri de özgür kadından iki oğlu olduğu yazılıdır. ²³Köle kadından olan olağan yoldan, özgür kadından olansa vaat sonucu doğdu. ²⁴Burada bir benzetme vardır. Bu kadınlar iki antlaşmayı simgelemektedir. Biri Sina Dağı'ndandır, köle olacak çocuklar doğurur. Bu Hacer'dir. ²⁵Hacer, Arabistan'daki Sina Dağı'nı singeler. Şimdiki Yeruslüm'in karşılığıdır. Çünkü çocuklarıyla birlikte kölelik etmektedir. ²⁶Oysa göksel Yeruslüm özgürdür, annemiz odur. ²⁷Nitekim şöyle yazılmıştır: "Sevin, çocuk doğurmayan ey kısır kadın! Doğum ağrısı nedir bilmeyen sen, Yükselt sesini, haykır! Çünkü terk edilmiş kadının, Kocasından daha çok çocuğu var." ²⁸Kardeşler, İshak gibi sizler de vaat çocuklarısunuz. ²⁹Olağan yoldan doğan, Kutsal Ruh'a göre doğana o zaman nasıl zulmettiyse, şimdi de öyle oluyor. ³⁰Ama Kutsal Yazı ne diyor? "Köle kadınla oğlunu kov. Çünkü köle kadının oğlu Özgür kadının oğluyla birlikte Asla mirasa ortak olmayacaktır." ³¹İşte böyle, kardeşler, bizler köle kadının değil, özgür kadının çocuklarıyız.

⁵Mesih bizi özgür olalım diye özgür kıldı. Bunun için dayanın. Bir daha kölelik boyunduruğuna girmeyin. ²Bakın, ben Pavlus size diyorum ki, sünnet olursanız Mesih'in size hiç yararı olmaz. ³Sünnet edilen her adamı bir daha uyarıyorum: Kutsal Yasa'nın tümünü yerine getirmek zorundadır. ⁴Yasa aracılığıyla aklanmaya çalışan sizler Mesih'ten ayrıldınız, Tanrı'nın lütfundan uzak düştünüz. ⁵Ama biz aklanmanın verdiği umudun ^{viii} gerçekleşmesini Ruh'a dayanarak, imanla bekliyoruz. ⁶Mesih İsa'da ne sünnetliliğin ne de sünnetsizliğin yararı vardır; yararlı olan, sevgiyle etkisini gösteren imandır. ⁷İyi koşuyordunuz. Sizi gerçeğe uymaktan kim alıkoydu? ⁸Buna kanmanız sizi çağırmanın isteği değildir. ⁹"Azıcık maya bütün hamuru kabartır." ¹⁰Başka türlü düşünmeyeceğinize ilişkin Rab'de size güvenim var. Ama aklınızı karıştıran kim olursa olsun, cezasını çekecektir. ¹¹Bana gelince, kardeşler, eğer hâlâ sünneti savunuyor olsaydım, bugüne dek baskı görür müydüm? Öyle olsaydı, çarmıh engeli ortadan kalkardı. ¹²Aklınızı çelenler keşke kendilerini hadım etseler! ¹³Kardeşler, siz özgür olmaya çağırıldınız. Ancak özgürlük benlik için fırsat olmasın. Birbirinize sevgiyle hizmet edin. ¹⁴Bütün Kutsal Yasa tek bir sözde özetlenmiştir: "Komşunu kendin gibi seveceksin." ¹⁵Ama birbirinizi ısırp yiyorsanız, dikkat edin, birbirinizi yok etmeyiniz! ¹⁶Şunu demek istiyorum: Kutsal Ruh'un yönetiminde yaşayın. O zaman benliğin tutkularını asla yerine getirmezsiniz. ¹⁷Çünkü benlik Ruh'a, Ruh

da benliğe aykırı olanı arzular. Bunlar birbirine karşıttır; sonuç olarak, istediğinizi yapamıyorsunuz. ¹⁸Ruh'un yönetimindeyseniz, Yasa'ya bağımlı değilsiniz. ¹⁹Benliğin işleri bellidir. Bunlar fuhuş, pislik, sefahat, putperestlik, büyücülük, düşmanlık, çekişme, kıskançlık, öfke, bencil tutkular, ayrılıklar, bölünmeler, çekememezlik, sarhoşluk, çılgın eğlenceler ve benzeri şeylerdir. Sizi daha önce uyardığım gibi yine uyarıyorum, böyle davrananlar Tanrı Egemenliği'ni miras alamayacaklar. ²⁰²¹²²Ruh'un ürünüyse sevgi, sevinç, esenlik, sabır, şefkat, iyilik, bağlılık, yumuşak huyluluk ve özdenetimdir. Bu tür nitelikleri yasaklayan yasa yoktur. ²³²⁴Mesih İsa'ya ait olanlar, benliği, tutku ve arzularıyla birlikte çarmıha germişlerdir. ²⁵Ruh sayesinde yaşırıysak, Ruh'un izinde yürüelim. ²⁶Boş yere övünen, birbirine meydan okuyan, birbirini kıskanan kişiler olmayalım.

⁶Kardeşler, eğer biri suç işlerken yakalanırsa, ruhsal olan sizler, böyle birini yumuşak ruhla yola getirin. Siz de ayartılmamak için kendinizi kollayın. ²Birbirinizin ağır yükünü taşıyın, böylece Mesih'in Yasası'nı yerine getirirsiniz. ³Kişi bir hiçken kendini bir şey sanıyorsa, kendini aldatmış olur. ⁴Herkes kendi yaptıklarını denetlesin. O zaman başkasının yaptıklarıyla değil, yalnız kendi yaptıklarıyla övünebilir. ⁵Herkes kendine düşen yükü taşımalı. ⁶Tanrı sözünde eğitilen, kendisini eğitenle bütün nimetleri paylaşsın. ⁷Aldanmayın, Tanrı alaya alınmaz. İnsan ne ekerse onu biçer. ⁸Kendi benliğine eken, benlikten ölüm biçecektir. Ruh'a eken, Ruh'tan sonsuz yaşam biçecektir. ⁹İyilik yapmaktan usanmayalım. Gevşemezsek mevsiminde biçeriz. ¹⁰Bunun için fırsatımız varken herkese, özellikle iman ailesinin üyelerine iyilik yapalım. ¹¹Bakın, size kendi elimle ne denli büyük harflerle yazıyorum! ¹²Bedende gösterişe önem verenler, yalnız Mesih'in çarmıhı uğruna zulüm görmemek için sizi sünnet olmaya zorluyorlar. ¹³Oysa sünnetlilerin kendileri bile Kutsal Yasa'yı yerine getirmiyor, sizin bedenlerinizle övünebilmek için sünnet olmanızı istiyorlar. ¹⁴Bana gelince, Rabbimiz İsa Mesih'in çarmıhından başka bir şeyle asla övünmem. O'nun çarmıhı aracılığıyla dünya benim için ölüdür ^{ix}, ben de dünya için. ¹⁵Sünnetli olup olmamanın önemi yoktur, önemli olan yeni yaratılıştır. ¹⁶Bu kurala uyan herkese ve Tanrı'nın İsraili'ne esenlik ve merhamet olsun. ¹⁷Bundan böyle kimse bana sorun çıkarmasın. Çünkü ben İsa'nın yara izlerini bedenimde taşıyorum. ¹⁸Kardeşler, Rabbimiz İsa Mesih'in lütfu ruhunuzla birlikte olsun! Amin.

^{viii}"Aklanmanın verdiği umudun" ya da "Doğruluğa kavuşma umudunun".

^{ix}"O'nun çarmıhı aracılığıyla dünya benim için ölüdür": Grekçe "Bunun (ya da O'nun) aracılığıyla dünya benim için çarmıha gerilmiştir".

EFESLİLER

1 Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus'tan Efes'te ⁱ bulunan kutsallara, Mesih İsa'ya ait olan sadıklara selam! ²Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun. ³Bizi Mesih'te her ruhsal kutsamayla göksel yerlerde kutsanmış olan Rabbimiz İsa Mesih'in Babası Tanrı'ya övgüler olsun. ⁴O kendi önünde sevgide kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kurulduğundan önce bizi Mesih'te seçti. ⁵Kendi isteği ve iyi amacı uyarınca İsa Mesih aracılığıyla kendisine oğullar olalım diye bizi önceden belirledi. ⁱⁱ ⁶Öyle ki, sevgili Oğlu'nda ⁱⁱⁱ bize bağışladığı yüce lütfu övülsün. ⁷Tam bir bilgelik ve anlayışla üzerimize yağdırdığı lütfunun zenginliği sayesinde Mesih'in kanı aracılığıyla Mesih'te kurtuluşa, suçlarımızın bağışlanmasına kavuştuk. ⁸9 Tanrı sır olan isteğini, Mesih'te edindiği iyi amaç uyarınca bize açıkladı. ¹⁰Zaman dolunca gerçekleştireceği bu tasarıya göre, yerdeki ve gökteki her şeyi Mesih'te birleştirecek. ¹¹Her şeyi kendi isteği doğrultusunda düzenleyen Tanrı'nın amacı uyarınca önceden belirlenip Mesih'te seçildik ^{iv}. ¹²Öyle ki, Mesih'e ilk umut bağlayan bizler, O'nun yüceliğinin övülmesi için yaşayalım. ¹³Gerçeğin bildirisini, kurtuluşunuzun Müjdesi'ni duyup O'na iman ettiğinizde, siz de vaat edilen Kutsal Ruh'la O'nda mühürlendiniz. ¹⁴Ruh, Tanrı'nın yüceliğinin övülmesi için Tanrı'ya ait olanların kurtuluşuna dek mirasımızın güvencesidir. ¹⁵Bunun için, Rab İsa'ya iman ettiğinizi ve bütün kutsalları sevdiğinizi duyduğumdan beri ben de sizin için sürekli şükrediyor, sizi dualarımda hep anıyorum. ¹⁶17 Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı, yüce Baba, kendisini tanımanız için size bilgelik ve vahiy ruhunu versin diye dua ediyorum. ¹⁸O'nun çağrısından doğan umudu, kutsallara verdiği mirasın ^v yüce zenginliğini ve iman eden bizler için etkin olan kudretinin aşkın büyüklüğünü anla-

manız için, yüreklerinizin gözleri aydınlansın diye dua ediyorum. Bu kudret, Tanrı'nın, Mesih'i ölümden diriltirken ve göksel yerlerde sağında otururken O'nda sergilediği üstün güçle aynı etkinliktedir. ¹⁹20²¹ Tanrı O'nu bütün yönetimlerin, hükümlerinin, güç ve egemenliklerin, yalnız bu çağda değil, gelecek çağda da anılacak bütün adların çok üstüne çıkardı. ²²Her şeyi ayakları altına sererek O'na bağımlı kıldı. O'nu her şeyin üzerinde baş olmak üzere kiliseye verdi. ²³Kilise O'nun bedenidir, her yönden her şeyi dolduranın doluluğudur.

2 Sizler bir zamanlar içinde yaşadığımız suçlardan ve günahlardan ötürü ölüydünüz. Bu dünyanın gidişine ve havadaki hükümlerinin egemenine ^{vi}, yani söz dinlemeyen insanlarda şimdi etkin olan ruha uymaktaydınız. ²³Bir zamanlar hepimiz böyle insanların arasında, benliğin ve aklın isteklerini yerine getirerek benliğimizin tutkularına göre yaşıyorduk. Doğal olarak ötekiler gibi biz de gazap çocuklarıydık ^{vii}. ⁴Ama merhameti bol olan Tanrı bizi çok sevdiği için, suçlarımızdan ötürü ölü olduğumuz halde, bizi Mesih'le birlikte yaşama kavuşturdu. O'nun lütfuyla kurtuldunuz. ⁵6 Tanrı bizi Mesih İsa'da, Mesih'le birlikte diriltip göksel yerlerde oturttu. ⁷Bunu, Mesih İsa'da bize gösterdiği iyilikle, lütfunun sonsuz zenginliğini gelecek çağlarda sergilemek için yaptı. ⁸İman yoluyla, lütufla kurtuldunuz. Bu sizin başarınız değil, Tanrı'nın armağanıdır. ⁹Kimsenin övünmemesi için iyi işlerin ödülü değildir. ¹⁰Çünkü biz Tanrı'nın yapıtıyız, O'nun önceden hazırladığı iyi işleri yapmak üzere Mesih İsa'da yaratıldık. ¹¹Bunun için, öteki uluslardan doğan sizler bir zamanlar ne olduğunuzu anımsayın: Bedende elle yapılmış sünnete sahip olup "sünnetli" diye anılanların "sünnetsiz" dedikleri sizler, ¹²o zaman Mesih'siz, İsrail'de vatandaşlıktan yoksun, vaade dayanan antlaşmalara yabancı, dünyada umutsuz ve tanrısızdınız. ¹³Ama bir zamanlar uzak olan sizler, şimdi Mesih İsa'da Mesih'in kanı sayesinde yakın kıldınız. ¹⁴Çünkü Mesih'in kendisi barışımızdır. Kutsal Yasa'yı*, buyrukları ve kurallarıyla birlikte etkisiz kılarak iki topluluğu birleştirdi, aradaki engel duvarını, yani düşmanlığı kendi bedeninde yıktı. Amacı bu iki topluluktan kendisinde yeni bir insan yara-

ⁱ"Efes'te" sözcüğü bazı Grekçe elyazmalarında yoktur.

ⁱⁱ"Sevgide kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kuruluşundan önce bizi Mesih'te seçti. Kendi isteği ve iyi amacı uyarınca İsa Mesih aracılığıyla kendisine oğullar olalım diye bizi önceden belirledi" ya da "Kutsal ve kusursuz olmamız için dünyanın kuruluşundan önce bizi Mesih'te seçti. Kendi isteği ve iyi amacı uyarınca İsa Mesih aracılığıyla kendisine oğullar olalım diye bizi sevgiyle önceden belirledi".

ⁱⁱⁱ"Sevgili Oğlu'nda": Grekçe "Sevgili'de", yani İsa Mesih'te.

^{iv}"Seçildik" ya da "Mirasçı atandık".

^v"Kutsallara verdiği mirasın" ya da "Kutsallardan oluşan mirasın".

^{vi}"Havadaki hükümlerinin egemeni": Şeytan.

^{vii}"Gazap çocukları": Tanrı'nın öfkesine uğrayanlar.

tarak esenliği sağlamak, düşmanlığı çarmıhta öldürmek ve çarmıh aracılığıyla bir bedende iki topluluğu Tanrı'yla barıştırmaktı. ¹⁵¹⁶¹⁷O gelip hem uzakta olan sizlere hem de yakındakilere esenliği müjdeledi. ¹⁸O'nun aracılığıyla hepimiz tek Ruh'ta Baba'nın huzuruna çıkabiliriz. ¹⁹Böylece artık yabancı ve garip değil, kutsallarla birlikte yurttaş ve Tanrı'nın ev halkıyız. ²⁰Elçilerle peygamberlerden oluşan temel üzerine inşa edildiniz. Köşe taşı Mesih İsa'nın kendisidir. ²¹Bütün yapı Rab'be ait kutsal bir tapınak olmak üzere O'nda kenetlenip yükseliyor. ²²Siz de Ruh aracılığıyla Tanrı'nın konutu olmak üzere hep birlikte Mesih'te inşa ediliyorsunuz.

3Bu nedendir ki, ben Pavlus siz uluslar uğruna Mesih İsa'nın tutuklusu oldum. ²Tanrı'nın bana bağışladığı lütuf size ulaştırmakla görevlendirildiğimi duymuşsunuzdur. ³Yukarıda kısaca değindiğim gibi Tanrı, sır olan tasarısını bana vahiy yoluyla bildirdi. ⁴Bu mektubu okuduğunuzda Mesih sırrını nasıl kavradığımı anlayabilirsiniz. ⁵Bu sır önceki kuşaklara açıkça bildirilmemişti. Şimdiyse Mesih'in kutsal elçilerine ve peygamberlerine Ruh aracılığıyla açıklanmış bulunuyor. ⁶Şöyle ki, öteki uluslar da mirasa ortak, aynı beden üyeleridir ve Müjde aracılığıyla Mesih İsa'da vaade ortak. ⁷Tanrı'nın etkin gücüyle bana verilen lütuf armağanı uyarınca bu Müjde'yi yaymakla görevlendirildim. ⁸Bütün kutsalların en değersiziydim. Yine de Mesih'in akıl ermez zenginliğini uluslara müjdeleme ve her şeyi yaratan Tanrı'da öncesizlikten beri gizli tutulan sırrın nasıl düzenlendiğini bütün insanlara açıklama ayrıcalığı bana verildi. ⁹¹⁰Öyle ki, Tanrı'nın çok yönlü bilgeliği, kilise aracılığıyla göksel yerlerdeki yönetimlere ve hükümlerlere ^{viii}şimdiki dönemde bildirilsin. ¹¹Bu, Tanrı'nın başlangıçtan beri tasarladığı ve Rabbimiz Mesih İsa'da yerine getirdiği amaca uygundu. ¹²Mesih'te ve Mesih'e olan imanımızla Tanrı'ya cesaret ve güvenle yaklaşabiliriz. ¹³Bu nedenle, uğruna çektiğim sıkıntılar karşısında yılmamanızı rica ediyorum. Bunlar size yücelik kazandırır. ¹⁴Bunun için, yerde ve gökte her ailenin adını kendisinden aldığı Baba'nın önünde diz çökerim. ¹⁵¹⁶Baba'nın kendi yüceliğinin zenginliği uyarınca Ruh'uyla sizi iç varlığınızda kudretle güçlendirmesini ve Mesih'in iman yoluyla yüreklerinizde yaşamasını dilerim. Öyle ki, Tanrı'nın bütün doluluğuyla dolmanız için, sevgide köklenmiş ve temellenmiş olarak bütün kutsallarla birlikte Mesih'in sevgisinin ne denli geniş ve uzun, yüksek ve derin olduğunu anlamaya, bilgiyi çok aşan bu sevgiyi kavramaya gücünüz yetsin. ¹⁷¹⁸¹⁹²⁰Tanrı, bizde etkin olan kudretiyle, dilediğimiz ya da düşündüğümüz her şeyden çok daha fazlasını yapabilecek güçtedir. ²¹Kilisede ve Mesih İsa'da bütün kuşaklar boyunca sonsuzlara dek O'na yücelik olsun! Amin.

^{viii}Göksel yerlerdeki yönetimler ve hükümlerler: Şeytan'a hizmet eden ruhsal varlıklardan (örneğin cinlerden) oluşan yönetimler ve hükümlerler.

4Bu nedenle, Rab'bin uğruna tutuklu olan ben, aldığınız çağrıya yaraşır biçimde yaşamınızı rica ederim. ²Her bakımdan alçakgönüllü, yumuşak huylu, sabırlı olun. Bir birinize sevgiyle, hoşgörülle davranın. ³Ruh'un birliğini esenlik bağıyla korumaya gayret edin. ⁴Çağrımızdan doğan tek bir umuda çağrıldığımız gibi, beden bir, Ruh bir, Rab bir, iman bir, vaftiz bir, her şeyden üstün, her şeyle ve her şeyde olan herkesin Tanrısı ve Babası birdir. ⁵⁶Ama lütuf her birimize Mesih'in armağanı ölçüsünde bağışlandı. ⁸Bunun için Kutsal Yazı şöyle der: "Yükseğe çıktı ve tutsakları peşine taktı, İnsanlara armağanlar verdi." ⁹Şimdi bu "çıkıtı" sözcüğü, Mesih önce aşağılara, yeryüzüne ^{ix}indi demek değil de nedir? ¹⁰İnen de O'dur, her şeyi doldurmak üzere bütün göklerin çok üstüne çıkan da O'dur. ¹¹Kendisi kimini elçi, kimini peygamber, kimini müjdeci, kimini önder ^x ve öğretmen atadı. ¹²Öyle ki, kutsallar hizmet görevini yapmak ve Mesih'in bedenini geliştirmek üzere donatılsın. ¹³Sonunda hepimiz imanda ve Tanrı Oğlu'nu tanımada birliğe, yetkinliğe, Mesih doluluğundaki olgunluk düzeyine erişeceğiz. ¹⁴Böylece artık insanların kurnazlığıyla, aldatıcı düzenler kurmaktaki becerileriyle, her öğretinin rüzgarıyla çalkalanıp öteye beriye sürüklenen çocuklar olmayacağız. ¹⁵Tersine, sevgiyle gerçeğe uyararak bedeninin başı olan Mesih'e doğru her yönden büyüyeceğiz. ¹⁶O'nun önderliğinde bütün beden, her eklemimin yardımıyla kenetlenip kaynaşmış olarak her üyesinin düzenli işleyişiyle büyüüp sevgide gelişiyor. ¹⁷Bunun için şunu söylüyor ve Rab adına sizi uyarıyorum: Artık öteki uluslar gibi boş düşüncelerle yaşamayın. ¹⁸Onların zihinleri karardı. Bilgisizlikleri ve yüreklerinin duygusuzluğu yüzünden Tanrı'nın yaşamına yabancılaştılar. ¹⁹Bütün duyarlılıklarını yitirip açgözlülikle her türlü pisliliği yapmak üzere kendilerini sefahate verdiler. ²⁰Ama siz Mesih'i böyle öğrenmediniz. ²¹Kuşkusuz İsa'nın sesini duydunuz, O'ndaki gerçeğe uygun olarak O'nun yolunda eğitildiniz. ²²Önceki yaşayışınıza ait olup aldatıcı tutkularla yozlaşan eski yaradılışı üzerinizden sıyrıp atmayı, düşüncede ve ruhta yenilenmeyi, ²³²⁴gerçek doğruluk ve kutsallıkta Tanrı'ya benzer yaratılan yeni yaradılışı giymeyi öğrendiniz. ²⁵Bunun için yalanı üzerinizden sıyrıp atarak her biriniz komşusuna gerçeği söylesin. Çünkü hepimiz aynı beden üyeleri. ²⁶Öfkelenin, ama günah işlemeyin. Öfkenizin üzerine güneş batmasın. ²⁷İblis'e de fırsat vermeyin. ²⁸Hırsızlık eden artık hırsızlık etmesin. Tersine, kendi elleriyle iyi olanı yaparak emek versin; böylece ihtiyacı olanla paylaşacak bir şeyi olsun. ²⁹Ağzımızdan hiç kötü söz çıkmasın. İfiteyler yararlısın diye, ihtiyaca göre, başkalarının gelişmesine yarayacak olanı söyleyin. ³⁰Tanrı'nın Kutsal Ruh'u'nu kederlendirmeyin. Kurtuluş günü için o Ruh'la mühürlendiniz. ³¹Her kötü niyetle birlikte her türlü kin, öfke, kırgınlık, bağırışma ve iftira sizden uzak olsun. ³²Birbirinize karşı iyi yürekli, şefkatli olun. Tanrı sizi Mesih'te bağışladığı gibi, siz de birbirinizi bağışlayın.

^{ix}"Aşağılara, yeryüzüne" ya da "Dünyanın aşağı kısımlarına".

^x"Önder": Grekçe "Çoban".

5Bunun için, sevgili çocukları olarak Tanrı'yı örnek alın. 2Mesih bizi nasıl sevdiyse ve bizim için kendisini güzel kokulu bir sunu ve kurban olarak nasıl Tanrı'ya sunduysa, siz de öylece sevgi yolunda yürüyün. 3Aranızda fuhuş, ahlaksızlık ya da açgözlülük anılmaması bile. Kutsallara yaraşmaz bu. 4Aranızda açık saçıklık, budalaca konuşmalar, bayağı şakalar da olmasın. Bunlar size yakışmaz. Bunun yerine şükredin. 5Şunu kesinlikle bilin ki, fuhuş yapanın, pisliğe düşkün olanın ya da putperest demek olan açgözlü kişinin, Mesih'in ve Tanrı'nın Egemenliği'nde mirası yoktur. 6Hiç kimse sizi boş sözlerle aldatmasın. Bu şeylerden ötürü Tanrı'nın gazabı söz dinlemeyenlerin üzerine gelir. 7Onun için böyleleriyle oturup kalkmayın. 8Bir zamanlar karanlıktınız, ama şimdi Rab'de ışıkınız. Işık çocukları olarak yaşayın. 9Çünkü ışığın meyvesi her iyilikte, doğrulukta ve gerçekte görülür. 10Rab'bi neyin hoşnut ettiğini ayırt edin. 11Karanlığın meyvesiz işlerine katılmayın. Tersine, onları açığa çıkarın. 12Karanlıktakilerin gizlice yaptıklarından söz etmek bile ayıptır. 13Işığın açığa vurduğu her şey görünür. 14Çünkü görünen her şey ışıktır. Bunun için şöyle deniyor: "Uyan, ey uyuyan! Ölümünden diril! Mesih sana ışık saçacak." 15Öyleyse nasıl yaşadığınıza çok dikkat edin. Bilgelikten yoksun olanlar gibi değil, bilgeler gibi yaşayın. 16Fırsatı değerlendirin. Çünkü yaşadığımız günler kötüdür. 17Bunun için akılsız olmayın, Rab'bin isteğinin ne olduğunu anlayın. 18Şarapla sarhoş olmayın, bu sizi sefahate götürür. Bunun yerine Ruh'la dolun: 19Birbirinize mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler söyleyin; yürekte Rab'be ezgiler, mezmurlar okuyun; 20durmadan, her şey için Rabbiniz İsa Mesih'in adıyla Baba Tanrı'ya şükredin; 21Mesih'e duyduğunuz saygıdan ötürü birbirinize bağımlı olun. 22Ey kadınlar, Rab'be bağımlı olduğunuz gibi, kocalarınıza bağımlı olun. 23Çünkü Mesih beden kurtarıcısı olarak kilisenin başı olduğu gibi, erkek de kadının başıdır. 24Kilise Mesih'e bağımlı olduğu gibi, kadınlar da her durumda kocalarına bağımlı olsunlar. 25Ey kocalar, Mesih kiliseyi nasıl sevip onun uğruna kendini feda ettiyse, siz de karılarınızı öyle sevin. 26Mesih kiliseyi suyla yıkayıp tanrısal sözle temizleyerek kutsal kılmak için kendini feda etti. 27Öyle ki, kiliseyi üzerinde leke, buruşukluk ya da buna benzer bir şey olmadan, görkemli biçimde kendine sunabilsin. Amacı kilisenin kutsal ve kusursuz olmasıdır. 28Aynı biçimde kocalar da karılarını kendi bedenleri gibi sevmelidir. Karısını seven kendini sever. 29Hiç kimse hiçbir zaman kendi bedeninden nefret etmemiştir. Tersine, onu besler ve kayırır; tıpkı Mesih'in kiliseyi besleyip kayırdığı gibi. 30Çünkü bizler O'nun bedeninin üyeliyiz. 31"Bunun için adam anesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak." 32Bu sır büyüktür; ben bunu Mesih ve kiliseyle ilgili olarak söylüyorum. 33Size gelince, her biriniz karısını kendisi gibi sevsin. Kadın da kocasına saygı gösterecek.

6Ey çocuklar, Rab yolunda anne babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğrusu budur. 2"İyilik bulmak, yeryüzünde

uzun ömürlü olmak için annene babana saygı göstereceksin." Vaat içeren ilk buyruk budur. 34Ey babalar, siz de çocuklarımızın öfkelerini uyandırmayın. Onları Rab'bin terbiye ve öğüdüyle büyütün. 5Ey köleler, dünyadaki efendilerinizin sözünü Mesih'in sözünü dinler gibi saygı ve korkuyla, saf yürekle dinleyin. 6Bunu, yalnız insanları hoşnut etmek isteyenler gibi göze hoş görünmek için yapmayın. Mesih'in kulları olarak Tanrı'nın isteğini candan yerine getirin. 7İnsanlara değil, Rab'be hizmet eder gibi gönülden hizmet edin. 8Çünkü ister köle ister özgür olsun, herkesin yaptığı her iyiliğin karşılığını Rab'den alacağını biliyorsunuz. 9Ey efendiler, siz de kölelerinize aynı biçimde davranın. Artık onları tehdit etmeyin. Onların da sizin de Efendiniz'in göklerde olduğunu ve insanlar arasında ayırım yapmadığını biliyorsunuz. 10Son olarak Rab'de, O'nun üstün gücüyle güçlenin. 11İblis'in hilelerine karşı durabilmek için Tanrı'nın sağladığı bütün silahları kuşanın. 12Çünkü savaşımız insanlara ^{xi} karşı değil, yönetimlere, hükümlerlere, bu karanlık dünyanın güçlerine, kötülüğün göksel yerlerdeki ruhsal ordularına karşıdır ^{xii}. 13Bu nedenle, kötü günde dayanabilmek, gerekli her şeyi yaptıktan sonra yerinizde durabilmek için Tanrı'nın bütün silahlarını kuşanın. 14Böylece, belinizi gerçeğe kuşatmış, göğsünüze doğruluk zırhını takmış ve ayaklarınıza esenlik Müjdesi'ni yayma hazırlığını giymiş olarak yerinizde durun. 1516Bunların hepsine ek olarak, Şeytan'ın ^{xiii} bütün ateşli oklarını söndürebileceğiniz iman kalkanını alın. 17Kurtuluş miğferini ve Ruh'un kılıcını, yani Tanrı sözünü alın. 18Her türlü dua ve yalvarışla, her zaman Ruh'un yönetiminde dua edin. Bu amaçla, bütün kutsallar için yalvarışta bulunarak tam bir adanmışlıkla uyanık durun. 19Ağzımı her açtığımda bana gerekli söz verilsin diye benim için de dua edin; öyle ki, Müjde'nin sırrını cesaretle bildirebileyim. 20Uğruna zincire vurulmuş durumda elçilik ettiğim Müjde'yi gerektiği gibi cesaretle duyurabilmem için dua edin. 21Nasıl olduğumu, ne yaptığımı sizin de bilmeniz için sevgili kardeşimiz, Rab'bin güvenilir hizmetkârı Tihikos size her şeyi bildirecektir. 22Kendisini bu amaçla, durumumuzu iletmesi ve yüreklerinize cesaret vermesi için size gönderiyorum. 23Baba Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten kardeşlere imanla birlikte esenlik ve sevgi diliyorum. 24Tanrı'nın lütfu Rabbiniz İsa Mesih'i ölümsüz sevgiyle sevenlerin hepsiyle birlikte olsun.

^{xi}"İnsanlara": Grekçe "Et ve kana".

^{xii}Sözkonusu yönetimler vb., cinler ve Şeytan'a hizmet eden öbür kötü güçlerdir.

^{xiii}"Şeytan'ın": Grekçe "Kötü olanın".

FİLİPİLİLER

1 Mesih İsa'nın kulları ben Pavlus ve Timoteos'tan Filipi'deki gözetmenler ve görevlilerle birlikte Mesih İsa'ya ait bütün kutsallara selam! 2 Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun. 3 Sizi hatırladıkça Tanrım'a şükrediyorum. 4 İlk günden şimdiye dek Müjde'nin yayılmasındaki işbirliğinizden dolayı her duamda hepiniz için her zaman sevinçle dilekte bulunuyorum. 5 6 Sizde iyi bir işe başlamış olan Tanrı'nın bunu Mesih İsa'nın gününe dek tamamlayacağına güvenim var. 7 Hepiniz için böyle düşünmekte haklıyım. Her an yüreğimdesiniz. İster zincire vurulmuş, ister Müjde'yi savunup doğrulamakta olayım, hepiniz benimle birlikte Tanrı'nın lütfuna ortakısınız. 8 Hepinizi Mesih İsa'nın sevgisiyle nasıl özlediğime Tanrı tanıktır. 9 Duam şu ki, sevginiz, bilgi ve her tür sezgiyle durmadan artsın. 10 Öyle ki, üstün değerleri ayırt edebilirsiniz ve böylece Tanrı'nın yüceltilip övülmesi için İsa Mesih aracılığıyla gelen doğruluk meyvesiyle dolarak Mesih'in gününde saf ve kusursuz olasınız. 11 12 Kardeşler, şunu bilmenizi isterim: Başıma gelenler daha çok Müjde'nin yayılmasına yaramıştır. 13 Sonuç olarak bütün saray muhafızları dahil, herkes Mesih uğruna zincire vurulduğumu öğrendi. 14 Kardeşlerin çoğu da zincire vuruluşundan ötürü Rab'be güvenerek Tanrı'nın sözünü korkusuzca söylemekte daha da cesur davranıyorlar. 15 Gerçi kimi Mesih'i kıskançlık ve rekabetle, kimiye iyi niyetle duyuruyor. 16 Sonuncular, Müjde'yi savunmaya atandığınıⁱ bilerek bunu sevgiyle yapıyorlar. 17 Ötekilerse Mesih'i temiz yürekle değil, bencil tutkularla duyuruyorlar. Böylece tutukluluğumda bana sıkıntı vereceklerini sanıyorlar. 18 Ama ne önemi var? İster art niyetle ister içtenlikle olsun, her durumda Mesih duyurulmuş oluyor. Buna seviniyorum, sevineceğim de. 19 Çünkü dualarımızla ve İsa Mesih'in Ruhu yardımıyla bunun bana kurtuluş getireceğini biliyorum. 20 Hiçbir şekilde utandırılmayacağımı, yaşasam da ölsem de Mesih'in her zamanki gibi şimdi de bedenimde yüceltilmesi için tam bir cesaret gösterebileceğimi bekliyor ve umut ediyorum. 21 Çünkü benim için, yaşamak Mesih'tir, ölmek kazançtır. 22 Hayatta kalırsam yararlı işler yapacağım. Ama hangisini seçeceğimi bilemiyorum. 23 İki seçenek arasında kaldım. Dünyadan ayrılıp Mesih'le birlikte olmayı arzuluyorum; bu çok da-

ⁱ"Savunmaya atandığımı" ya da "Savunduğum için hapis yattığı-mı".

ha iyi. 24 Ama hayatta kalmam sizin için daha gereklidir. 25 Bundan emin olarak kalacağımı biliyorum. İmanda gelişip sevinmeniz için hepinizle birlikte olmaya devam edeceğim. 26 Öyle ki, tekrar yanımıza geldiğimde, Mesih İsa'da benimle daha çok övünebilirsiniz. 27 Ancak yaşayışınız Mesih'in Müjdesi'ne layık olsun. Öyle ki, gelip sizi görsem de gelmesem de sizinle ilgili haberleri, tek bir ruhta dimdik durduğunuzu, Müjde'de açıklanan inanç uğruna tek can halinde birlikte mücadele ettiğinizi, size karşı olanlardan hiçbir şekilde yılmadığınızı duyayım. Böyle davranmanız onlara bir belirtidir – kendilerinin mahvolacağını, sizlerin ise kurtulacağını gösteren bir belirti. Bu da Tanrı'nın işidir. 28 29 Çünkü Mesih uğruna size yalnız Mesih'e iman etmek değil, daha önce bende gördüğünüz ve hâlâ sürdürdüğümü duyduğunuz zorlu çabamın aynısını göstererek Mesih uğruna acı çekmek ayrıcalığı da verildi.

2 Böylece Mesih'ten gelen bir cesaret, sevgiden doğan bir teselli ve Ruh'la bir paydaşlık varsa, yürekten bir sevgi ve sevecenlik varsa, aynı düşüncede, sevgide, ruhta ve amaçta birleşerek sevincimi tamamlayın. 23 Hiçbir şeyi bencil tutkularla ya da boş övünmeyle yapmayın. Her biriniz alçakgönüllülükle öbürünü kendinden üstün sayın. 4 Yalnız kendi yararını değil, başkalarının yararını da gözetin. 5 Mesih İsa'daki düşünce sizde de olsun. 6 Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu halde, Tanrı'ya eşitliği sınıksız sarılacak bir hak saymadı. 7 Ama kul özünü alıp insan benzeyişinde doğarak ululuğunu bir yana bıraktıⁱⁱ. İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmılı üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. 8 9 Bunun için de Tanrı O'nu pek çok yükseltti ve O'na her adın üstünde olan adı bağışladı. 10 Öyle ki, İsa'nın adı anıldığında gökteki, yerdeki ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin. 11 12 Öyleyse sevgili kardeşlerim, her zaman söz dinlediğiniz gibi, yalnız ben aranızdayken değil, ama şimdi yokluğumda, kurtuluşunuza saygı ve korkuyla sonuca götürmek için daha çok gayret edin. 13 Çünkü kendisini hoşnut edeni hem istemeniz hem de yapmanız için sizde etkin olan Tanrı'dır. 14 Her şeyi söylenmeden ve çekişmeden yapın ki, yaşam sözüne sınıksız sarılarak aralarında evrendeki yıldızlar gibi parladığınız

ⁱⁱ"Ululuğunu bir yana bıraktı": Grekçe "Kendini boş kıldı".

bu eğri ve sapık kuşağın ortasında kusursuz ve saf, Tanrı'nın lekesiz çocukları olabilirsiniz. Öyle ki, boşuna koşmadığımı, boşuna emek vermediğimi görerek Mesih'in gününde övünecek bir nedenim olsun. ¹⁵¹⁶¹⁷Kanım imanınızın sunusu ve hizmeti üzerine adak şarabı gibi dökülecek olsa da seviniyor, hepinizin sevincine katılıyorum. ¹⁸Aynı şekilde siz de sevinin ve benim sevincime katılın. ¹⁹Durumunuzu öğrenmek, böylece içimi rahatlatmak üzere yakında Timoteos'u yanınıza gönderebileceğime ilişkin Rab İsa'da umudum var. ²⁰Timoteos gibi düşünen, durumunuzla içtenlikle ilgileyecek başka kimsem yok. ²¹Herkes kendi işini düşünüyor, Mesih İsa'nınkini değil. ²²Ama Timoteos'un, değerini kanıtlamış biri olduğunu, babasının yanında hizmet eden çocuk gibi, Müjde'nin yayılması için benim yanımda hizmet ettiğini bilirsiniz. ²³Durumum belli olur olmaz onu size göndermeyi umuyorum. ²⁴Ben de yakında geleceğim, bu konuda Rab'be güveniyorum. ²⁵Ama muhtaç anımda bana yardım etmek üzere gönderdiğiniz elçiyi, omuz omuza mücadele verdiğim kardeşim ve emektaşım Epafroditus'u size geri yollamayı gerekli gördüm. ²⁶Çünkü hepinizi öz-lüyor, hasta olduğunu öğrendiğiniz için çok üzülüyordu. ²⁷Gerçekten de ölecek kadar hastaydı. Ama Tanrı ona acıdı; yalnız ona değil, acı üstüne acı duymayayım diye bana da acıdı. ²⁸İşte bu nedenle, onu tekrar görüp sevineniz diye kendisini daha büyük bir istekle yanınıza gönderiyorum. Böylelikle benim de kaygılarım hafifleyecek. ²⁹Onu Rab'de tam bir sevinçle kabul edin, onun gibi kişileri onurlandırın. ³⁰Çünkü sizin bana yapamadığınız yardımı yapmak için canımı tehlikeye atarak Mesih'in işi uğruna neredeyse ölü-yordu.

3 Sonuç olarak, kardeşlerim, Rab'de sevinin. Size aynı şeyleri yazmak bana usanç vermez; hem bu sizin için bir güvencedir. ²Kötülük yapan o adamlardan, o köpeklerden sakının; o sünnet bağnazlarından ⁱⁱⁱ sakının! ³Çünkü gerçek sünnetliler Tanrı'nın Ruhu aracılığıyla tapınan, Mesih İsa'yla övünen, insansal özelliklere güvenmeyen bizleriz. ⁴Ben aslında bunlara da güvenebilirdim. Eğer başka biri bunlara güvenebileceğini sanıyorsa, ben daha çok güvenebilirim. ⁵Sekiz günlükken sünnet oldum. İsrail soyundan, Benyamin oymağından, özbeöz İbrani'yim. Kutsal Yasa'ya* bağlılık dersiniz, Ferisi'ydim*. ⁶Gayret dersiniz, kiliseye zulmeden biriydim. Yasa'ya dayanan doğruluk dersiniz, kusursuzdum. ⁷Ama benim için kazanç olan her şeyi Mesih uğruna zarar saydım. ⁸Dahası var, uğruna her şeyi yitirdiğim Rabbim İsa Mesih'i tanımanın üstün değeri yanında her şeyi zarar sayıyorum, süprüntü sayıyorum. Öyle ki, Mesih'i kazanayım ve Kutsal Yasa'ya dayanan kişisel doğruluğa değil, Mesih'e iman etmekle ^{iv} kazanılan, iman sonucu Tanrı'dan gelen doğruluğa sahip olarak Mesih'te bulunayım. ⁹¹⁰Ölümünde O'nunla özdeşleşerek O'nu tanı-

mak, dirilişinin gücünü ve acılarına ortak olmanın ne demek olduğunu bilmek ve böylece ne yapıp yapıp ölümden dirilişe erişmek istiyorum. ¹¹¹²Bunlara şimdiden kavuştugumu ya da yetkinliğe eriştiğimi söylemiyorum. Ama Mesih İsa'nın beni kazanmakla benim için öngördüğü ödülü kazanmak için koşuyorum. ¹³Kardeşler, kendimi bunu kazanmış saymıyorum. Ancak şunu yapıyorum: Geride kalan her şeyi unutup ileride olanlara uzanarak, Tanrı'nın Mesih İsa aracılığıyla yaptığı göksel çağrıda öngörülen ödülü kazanmak için hedefe doğru koşuyorum. ¹⁴¹⁵Bunun için olgun olanlarımızın hepsi bu düşünceye olsun. Herhangi bir konuda farklı bir düşünceniz varsa, Tanrı bunu da size açıkça gösterecek. ¹⁶Ancak, eriştiğimiz düzeye uygun bir yaşam sürelim. ¹⁷Kardeşler, hepiniz beni örnek alın. Size verdiğimiz örnek uyarınca yaşayanlara dikkatle bakın. ¹⁸Size defalarca söylediğim gibi, şimdi göz yaşları içinde tekrar söylüyorum: Birçok kişi Mesih'in çarmihına düşman olarak yaşıyor. ¹⁹Onların sonu yıkımdır; tanrıları midele-ridir. Ayıplarıyla övünür, yalnız bu dünyayı düşünürler. ²⁰Oysa bizim vatanımız göklerde. Oradan Kurtarıcı'yı, Rab İsa Mesih'i bekliyoruz. ²¹O her şeyi kendine bağlı kıl-maya yeten gücünün etkinliğiyle zavallı bedenlerimizi de-ğıştirip kendi yüce bedenine benzer hale getirecektir.

4 Bu nedenle, ey sevgililer, sevincim, başımın tacı, içten özlediğim sevgili kardeşlerim, böylece Rab'de dimdik durun. ²Evodiyaya rica ediyorum, Sintihi'ye rica ediyorum, Rab yolunda aynı düşüncede olun. ³Evet, gerçek yoldaşım ^v, sana da yalvarırım, bu kadınlara yardım et. Çünkü onlar benimle, Klement'le ve adları yaşam kitabında bulunan öbür emektaşlarımla birlikte Müjde'yi yaymak için mücadele ettiler. ⁴Rab'de her zaman sevinin; yine söylüyorum, sevinin! ⁵Uysallığımız bütün insanlarca bilinsin. Rab'bin gelişi yakındır ^{vi}. ⁶Hiç kaygılanmayın; her konudaki dileklerinizi, Tanrı'ya dua edip yalvararak şükranla bildirin. ⁷O zaman Tanrı'nın her kavrayışı aşan esenliği Mesih İsa aracılığıyla yüreklerinizi ve düşüncelerinizi koruyacaktır. ⁸Sonuç olarak, kardeşlerim, gerçek, saygıdeğer, doğru, pak, sevimli, hayranlık uyandıran, erdemli ve övülmeye değer ne varsa, onu düşünün. ⁹Benden öğrendiğiniz, kabul ettiğiniz, işittiğiniz, bende gördüğünüz ne varsa, onu yapın. O zaman esenlik veren Tanrı sizinle olacaktır. ¹⁰Bana duyduğunuz ilgiyi sonunda tazelediğiniz için Rab'de çok sevindim. Aslında ilgi duyuyordunuz, ama bunu göstermeye fırsatınız olmadı. ¹¹Bunu ihtiyacım olduğu için söylemiyorum. Çünkü ben her durumda eldekiyle yetinmeyi öğrendim. ¹²Yoksulluk çekmeyi de bilirim, bolluk içinde yaşamayı da. İster tok ister aç, ister bolluk ister ihtiyaç içinde olayım, her durumda, her koşulda yaşamamın sırrını öğrendim. ¹³Beni güçlendirenin aracılığıyla her şeyi yapabilirim. ¹⁴Yine de sıkıntılara ortak olmakla iyi ettiniz. ¹⁵Siz de bilirsiniz, ey Filipililer, Müjde yayılmaya başladığında, Ma-

ⁱⁱⁱ"Sünnet bağnazları" ya da "Bedeni kesip biçenler"; sünnet gibi bedenle ilgili dinsel törelere aşırı bağlı olanlar.

^{iv}"Mesih'e iman etmekle" ya da "Mesih'in sadakatıyla".

^v"Gerçek yoldaşım" ya da "Sadık Sizigos".

^{vi}"Rab'bin gelişi yakındır": Grekçe "Rab yakındır".

kedonya'dan ayrılışımdan sonra sizden başka hiçbir topluluk karşılıklı yardımlaşma konusunda benimle işbirliği yapmadı. ¹⁶Ben Selanik'teyken de, ihtiyacım olduğunda birkaç kez bana yardımda bulundunuz. ¹⁷Armağan peşinde değilim, ama ruhsal kazancın hesabınızda birikmesini istiyorum. ¹⁸Benim her şeyim var, bolluk içindeyim. Epafroditus'un eliyle gönderdiğiniz armağanları alınca bir eksikim kalmadı. Bunlar güzel kokulu sunular, Tanrı'nın beğenisi kazanan, O'nu hoşnut eden kurbanlardır. ¹⁹Tanrım da her ihtiyacınızı kendi zenginliğiyle Mesih İsa'da görkemli bir biçimde karşılayacaktır. ²⁰Babamız Tanrı'ya sonsuzlara dek yücelik olsun! Amin. ²¹Mesih İsa'ya ait bütün kutsallara selam söyleyin. Yanımdaki kardeşler size selam ederler. ²²Bütün kutsallar, özellikle Sezar'ın* ev halkından olanlar size selam ederler. ²³Rab İsa Mesih'in lütfu ruhunuzla birlikte olsun.

KOLOSELİLER

1 Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus ve kardeşimiz Timoteos'tan, Kolose'de bulunan, Mesih'e ait kutsal ve güvenilir kardeşlere selam! Babamız Tanrı'dan sizlere lütuf ve esenlik olsun. ²³Sizler için dua ederken Tanrı'ya, Rabbimiz İsa Mesih'in Babası'na her zaman şükrediyoruz. ⁴Çünkü Mesih İsa'ya iman ettiğinizi ve bütün kutsalları sevdiğinizi duyduk. ⁵İmanımız ve sevginiz göklerde sizin için saklı bulunan umuttan kaynaklanıyor. Bu umudun haberini gerçeğin bildirisinden, size daha önce ulaştıran Müjde'den aldınız. Müjde, onu işittiğiniz ve Tanrı'nın lütfunu gerçekten anladığınız günden beri aranızda olduğu gibi, bütün dünyada da meyve vermekte, yayılmaktadır. ⁶⁷Müjde'yi bizim adımıza Mesih'in güvenilir hizmetkârı olan sevgili emektarımız Epafras'tan öğrendiniz. ⁸Ruh'tan kaynaklanan sevginizi de bize o bildirdi. ⁹Bunu işittiğimiz günden beri biz de sizler için dua etmekten, tam bir bilgelik ve ruhsal anlayışla Tanrı'nın isteğini bütünüyle bilmenizi sağlamasını dilemekten geri kalmadık. ¹⁰Rab'be yaraşır biçimde yaşamanız, O'nu her yönden hoşnut etmeniz, her iyi işte meyve vererek Tanrı'yı tanımakta ilerlemeniz için dua ediyoruz. ¹¹Her şeye sevinçle katlanıp sabredabilmeniz için O'nun yüce gücüne dayanarak bütün kudretle güçlenmenizi diliyoruz. ¹²Bizi kutsalların ışıktaki mirasına ortak olmaya yeterli kılan Baba'ya şükretmeniz için dua ediyoruz. ¹³O bizi karanlığın hükümranlığından kurtarıp sevgili Oğlu'nun egemenliğine aktardı. ¹⁴O'nda kurtuluş, günahlarımızın bağışına sahibiz. ¹⁵Görünmez Tanrı'nın görünümü, bütün yaratılışın ilk doğanı O'dur. ¹⁶Nitekim yerde ve gökte, görünen ve görünmeyen her şey –tahtlar, egemenlikler, yönetimler, hükümranlıklar– O'nda yaratıldı. Her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için yaratıldı. ¹⁷Her şeyden önce var olan O'dur ve her şey varlığını O'nda sürdürmektedir. ¹⁸Bedenin, yani kilisenin başı O'dur. Her şeyde ilk yeri alsın diye başlangıç olan ve ölümler arasından ilk doğan O'dur. ¹⁹Çünkü Tanrı bütün doluluğunun O'nda bulunmasını uygun gördü. ²⁰Mesih'in çarmıhta akıtılan kanı aracılığıyla esenliği sağlamış olarak yerdeki ve gökteki her şeyi O'nun aracılığıyla kendisiyle barıştırmaya razı oldu. ²¹Yaptığınız kötülükler yüzünden bir zamanlar düşüncelerinizde Tanrı'ya yabancı ve düşmandınız. ²²Şimdiyse Mesih sizi Tanrı'nın önüne kutsal, lekesiz ve kusursuz olarak çıkarmak için öz bedeninin ölümü sayesinde sizi Tanrı'yla

barıştırdı. ²³Yeter ki, duyduğunuz Müjde'nin verdiği umuttan kopmadan, imanda temellenip yerleşmiş olarak kalın. Ben Pavlus, göğün altındaki bütün yaratılışa duyurulan bu Müjde'nin hizmetkârı oldum. ²⁴Sizin için acı çektiğime şimdi seviniyorum. Mesih'in, kendi bedeni, yani kilise uğruna çektiği sıkıntılardan eksik kalanlarımı kendi bedenimde tamamlıyorum. ²⁵Tanrı'nın sizin yararınıza bana verdiği görevle kilisenin hizmetkârı oldum. Görevim, Tanrı'nın sözünü, yani geçmiş çağlardan ve kuşaklardan gizlenmiş, ama şimdi O'nun kutsallarına açıklanmış olan sırrı eksiksiz ⁱ duyurmaktır. ²⁶²⁷Tanrı kutsallarına bu sırrın uluslar arasında ne denli yüce ve zengin olduğunu bildirmek istedi. Bu sırrın özü şudur: Mesih içinizedir. Bu da size yüceliğe kavuşma umudunu veriyor. ²⁸Her insanı Mesih'te yetkinleşmiş olarak Tanrı'ya sunmak için herkesi uyararak ve herkesi tam bir bilgelikle eğiterek Mesih'i tanıtıyoruz. ²⁹O'nun kudretle bende etkin olan gücüne dayanarak uğraşıp emek vermemin amacı da budur.

2 Gerek sizler, gerek Laodikya'dakiler, gerekse sizler gibi yüzümü hiç görmemiş olanlar için ne denli büyük bir uğraş verdiğimi bilmenizi isterim. ²Yüreklemlerin cesaret bulmasını, sevgide birleşmelerini dilerim. Öyle ki, anlayışın verdiği tam güvenliğin bütün zenginliğine kavuşsunlar ve Tanrı'nın sırrını, yani bilginin ve bilgeliğin bütün hazinelerinin saklı olduğu Mesih'i tanısunlar. ³⁴Kimse sizi kulağı okşayan sözlerle aldatmasın diye söylüyorum bunu. ⁵Çünkü her ne kadar bedence aranızda değilsem de, ruhça sizinle birlikteyim. Düzenliliğinizi, Mesih'e imanımızın sağlamlığını görüp seviniyorum. ⁶Bu nedenle Rab Mesih İsa'yı nasıl kabul ettinizse, O'nda öylece yaşayın. ⁷Şükranla dolup taşarak O'nda köklenin ve gelişin, size öğretildiği gibi imanda güçlenin. ⁸Dikkatli olun! Mesih'e değil de, insanların geleneğine, dünyanın temel ilkelerine dayanan felsefeyle, boş ve aldatıcı sözlerle kimse sizi tutsak etmesin. ⁹Çünkü Tanrılığın bütün doluluğu bedence Mesih'te bulunuyor. ¹⁰Siz de her yönetim ve hükümranlığın başı olan Mesih'te doluluğa kavuştunuz. ¹¹Ayrıca Mesih'in gerçekleştirdiği sünnet sayesinde bedeninin benliğinden soyunarak elle yapılmayan sünnetle O'nda sünnet edildiniz. ¹²Vaftizde O'nunla birlikte gömüldünüz, O'nu ölümden diriltiren Tanrı'nın gücüne

ⁱ“Eksiksiz” ya da “Her yerde”.

iman ederek O'nunla birlikte dirildiniz. ¹³Sizler suçlarımız ve benliğinizin sünnetsizliği yüzünden ölüyken, Tanrı sizi Mesih'le birlikte yaşama kavuşturdu. Bütün suçlarımızı O bağışladı. ¹⁴Kurallarıyla bize karşı ve aleyhimizde olan yazılı antlaşmayı ⁱⁱ sildi, onu çarımha çakararak ortadan kaldırdı. ¹⁵Yönetimlerin ve hükümlerinin ⁱⁱⁱ elindeki silahları alıp onları çarımhta yenerek açıkça gözler önüne serdi. ¹⁶Bu nedenle kimse yiyecek içecek, bayram, Yeni Ay ya da Şabat Günü konusunda sizi yargılamasın. ¹⁷Bunlar gelecek şeylerin gölgesidir, aslı ise Mesih'tedir. ¹⁸Sözde alçakgönüllülükte ^{iv} ve meleklerle tapınmakta direnen, gördüğü düşlerin üzerinde durarak benliğin düşünceleriyle boş yere böbürlenilen, Baş'a ^v tutunmayan hiç kimse sizi ödülünüzden yoksun bırakmasın. Bütün beden eklemler ve bağlar yardımıyla bu Baş'tan beslenip bütünlenmekte, Tanrı'nın sağladığı büyümeyle gelişmektedir. ¹⁹²⁰Mesih'le birlikte ölüp dünyanın temel ilkelerinden kurtulduğunuza göre, niçin dünyada yaşayanlar gibi, "Şunu elleme", "Bunu tatma", "Şuna dokunma" gibi kurallara uyuyorsunuz? ²¹²²Bu kuralların hepsi, kullanıldıkça yok olacak nesnelere ilgilidir; insanların buyruklarına, öğretilerine dayanır. ²³Kuşkusuz bu kuralların uyduruk dindarlık, sözde alçakgönüllülük ^{vi}, bedene eziyet açısından bilgece bir görünüşü vardır; ama benliğin tutkularını denetlemekte hiçbir yararları yoktur.

3 Mesih'le birlikte dirildiğinize göre, gökteki değerlerin ardından gidin. Mesih orada, Tanrı'nın sağında oturuyor. ²Yeryüzündeki değil, gökteki değerleri düşünün. ³Çünkü siz öldünüz, yaşamınız Mesih'le birlikte Tanrı'da saklıdır. ⁴Yaşamınız olan Mesih görüldüğü zaman, siz de O'nunla birlikte yücelmiş olarak görüneceksiniz. ⁵Bu nedenle bedeninizin dünyasal eğilimlerini -fuhşu, pisliliği, şehveti, kötü arzuları ve putperestlikle eş olan açgözlülüğü- öldürün. ⁶Bunlar yüzünden Tanrı'nın gazabı söz dinlemeyenlerin üzerine geliyor. ⁷Geçmişte bunlarla iç içe yaşadığımız zaman siz de bu yollarda yürüdünüz. ⁸Ama şimdi öfke, kızgınlık, kötü niyet dahil, hepsini üzerinizden sıyrıp atın. Ağzınızdan hiçbir iftira ya da edepsiz söz çıkmasın. ⁹Birbirinize yalan söylemeyin. Çünkü eski yaradılışı kötü alışkanlıklarıyla birlikte üzerinizden çıkarıp attınız; ¹⁰eksiksiz bilgiye erişmek için Yaraticısı'na benzer olmak üzere yenilenen yeni yaradılışı giyindiniz. ¹¹Bu yenilikte Grek ve Yahudi, sünnetsiz ve sünnetsiz, barbar ^{vii}, İskit ^{viii}, köle ve özgür ayrımı yoktur. Mesih her şeydir ve her şeydedir. ¹²Öyleyse,

ⁱⁱ“Yazılı antlaşma” ya da “Borç belgesi”.

ⁱⁱⁱ“Yönetimler ve hükümlerlikler”: Şeytan'a hizmet eden ruhsal varlıklardan (örneğin cinlerden) oluşan yönetimler ve hükümlerlikler.

^{iv}“Sözde alçakgönüllülük” ya da “Çilecilik”.

^v“Baş”: İsa Mesih.

^{vi}“Sözde alçakgönüllülük” ya da “Çilecilik”.

^{vii}“Barbar”: Greklerin Grek olmayan herkes için kullandığı, başlangıçta aşağılayıcı bir anlam taşımayan, sadece yabancı anlamına gelen bir sözcük.

^{viii}İskitler: Çok eski çağlarda Karadeniz'in kuzey ve doğusunda yaşamış göçebe bir halk.

Tanrı'nın kutsal ve sevgili seçilmişleri olarak yürekten sevecenliği, iyiliği, alçakgönüllülüğü, sabrı, yumuşaklığı giyinin. ¹³Birbirinize hoşgörülü davranın. Birinizin ötekenden bir şikâyeti varsa, Rab'bin sizi bağışladığı gibi, siz de birbirinizi bağışlayın. ¹⁴Bunların hepsinin üzerine yetkin birliğin bağı olan sevgiyi giyinin. ¹⁵Mesih'in esenliği yüreklerinizde hakem olsun. Tek bir beden üyeleri olarak bu esenliğe çağrıldınız. Şükredici olun! ¹⁶Mesih'in sözü bütün zenginliğiyle içinizde yaşasın. Tam bir bilgelikle birbirinize öğretin, öğüt verin, mezmurlar, ilahiler, ruhsal ezgiler söyleyerek yüreklerinizde şükranla Tanrı'ya nağmeler yükseltin. ¹⁷Söylediğiniz, yaptığınız her şeyi Rab İsa'nın adıyla, O'nun aracılığıyla Baba Tanrı'ya şükrederek yapın. ¹⁸Ey kadınlar, Rab'be ait olanlara yaraşır biçimde kocalarınıza bağımlı olun. ¹⁹Ey kocalar, karılarınızı sevin. Onlara sert davranmayın. ²⁰Ey çocuklar, her konuda anne babalarınızın sözünü dinleyin. Çünkü bu Rab'bi hoşnut eder. ²¹Ey babalar, çocuklarınızı incitmeyin, yoksa cesaretleri kırılır. ²²Ey köleler, dünyadaki efendilerinizin her sözünü dinleyin. Bunu, yalnız insanları hoşnut etmek isteyenler gibi göze hoş görünen hizmetle değil, saf yürekle, Rab korkusuyla yapın. ²³Rab'den miras ödülünü alacağımızı bilerek, her ne yaparsanız, insanlar için değil, Rab için yapar gibi candan yapın. Rab Mesih'e kulluk ediyorsunuz. ²⁴²⁵Haksızlık eden ettiği haksızlığın karşılığını alacak, hiçbir ayırım yapılmayacaktır.

4 Ey efendiler, gökte sizin de bir Efendinin olduğunu bilerek kölelerinize adalet ve eşitlikle davranın. ²Kendinizi duaya verin. Duada uyanık kalın, şükredin. ³Aynı zamanda bizim için de dua edin ki Tanrı, sözünü yaymamız ve uğruna hapsedildiğim Mesih sırrını açıklamamız için bize bir kapı açsın. ⁴Bu sırrı gerektiği gibi açıklıkla bildirebilmem için dua edin. ⁵Sizden olmayanlara karşı bilgece davranın. Fırsatı değerlendirin. ⁶Sözünüz tuzla terbiye edilmiş gibi her zaman lütufla dolu olsun. Böylece herkese nasıl karşılık vermek gerektiğini bileceksiniz. ⁷Rab yolunda emektaşım ve güvenilir bir hizmetkâr olan sevgili kardeşimiz Tihikos, benimle ilgili her şeyi size bildirecektir. ⁸İşte bu amaçla, durumumuzu iletmesi ve yüreklerinize cesaret vermesi için kendisini size gönderiyorum. ⁹Onunla birlikte, sizden biri olan, güvenilir ve sevgili kardeş Onisimos'u da gönderiyorum. Burada olup biten her şeyi size bildirecekler. ¹⁰Hapishane arkadaşım Aristarhus ve Barnaba'nın yeğeni Markos size selam ederler. Markos'la ilgili buyruklar aldınız; yanınıza gelirse kendisini kabul edin. ¹¹Yustus diye tanınan Yeşu da size selam eder. Tanrı'nın Egemenliği için çalışan emektaşım Yahudiler yalnız bunlardır. Bunlar bana teselli oldular. ¹²Sizden biri ve Mesih İsa'nın kulu olan Epafras size selam eder. Tanrı'nın her isteğinden emin, yetkin kişiler olarak ayakta kalasınız diye sizin için her zaman duayla mücadele ediyor. ¹³Gerek sizin gerekse Laodikya ve Hierapolis'tekiler için çok emek verdiğine tanıklık ederim. ¹⁴Sevgili hekim Luka'yla Dimas da size selam ederler.

¹⁵Laodikya'daki kardeşlere, Nimfa'ya ^{ix} ve evindeki topluluğa selam edin. ¹⁶Bu mektup aranızda okunduktan sonra Laodikya kilisesine de okutun. Siz de Laodikya'dan gelecek mektubu okuyun. ¹⁷Arhippus'a, "Rab yolunda üstlendiğin görevi tamamlamaya dikkat et!" deyin. ¹⁸Ben Pavlus bu selamı elimle yazıyorum. Zincire vurulduğumu unutmayın. Tanrı'nın lütfu sizinle birlikte olsun.

^{ix}"Nimfa": Bir kadın adı.

1. SELANİKLİLER

1 Pavlus, Silvanus ve Timoteos'tan Baba Tanrı'ya ve Rab İsa Mesih'e ait olan Selanik kilisesine selam! Sizlere lütuf ve esenlik olsun. ²Dualarımızda sizleri anıyor, her zaman hepimiz için Tanrı'ya şükrediyoruz. İmanın ürünü olan etkinliğinizi, sevgiye dayanan emeğinizi ve Rabbimiz İsa Mesih'e bağladığımız umuttan kaynaklanan dayanıklılığımızı Babamız Tanrı'nın önünde durmadan anıyoruz. ³⁴Tanrı'nın sevdiği kardeşlerim, sizleri O'nun seçtiğini biliyoruz. ⁵Çünkü yaydığımız Müjde size yalnız sözle değil, kudretle, Kutsal Ruh'la ve büyük güvenle ulaştı. Nitekim aranızdayken sizin yararımıza nasıl yaşadığımızı bilirsiniz. ⁶Siz de büyük sıkıntılara karşın, Kutsal Ruh'un verdiği sevinçle Tanrı sözünü kabul ederek bizi ve Rab'bi örnek aldınız. ⁷Böylece Makedonya ve Ahaya'daki bütün imanlılara örnek oldunuz. ⁸Rab'bin sözü sizden yayıldı. Tanrı'ya imanımızın haberi yalnız Makedonya ve Ahaya'ya değil, her yere ulaştı. Artık bizim bir şey söylememize gerek kalmadı. ⁹Çünkü herkes bizi ne kadar iyi karşıladığımızı anlatıp duruyor. Yaşayan gerçek Tanrı'ya kulluk etmek, O'nun ölümden dirilttiği ve bizleri gelecek gazaptan kurtaran Oğlu İsa'nın göklerden gelişini beklemek üzere putlardan Tanrı'ya nasıl döndüğünüzü anlatıyorlar.

2 Kardeşler, size yaptığımız ziyaretin boşa gitmediğini siz de biliyorsunuz. ²Bildiğiniz gibi, daha önce Filip'i de eziyet görmüş, aşağılanmıştık. Ama şiddetli karşı koymalara rağmen, tanrısal Müjde'yi size duyurmak için Tanrımız'dan cesaret aldık. ³Çağrımız yalana ya da kirliliğe dayanmıyor; bunun hileli bir yönü de yoktur. ⁴Tersine, Tanrı tarafından Müjde'yi emanet almaya layık görüldüğümüz için, insanları değil, yüreklerimizi sınavan Tanrı'yı hoşnut edecek biçimde konuşuyoruz. ⁵Bildiğiniz gibi, hiçbir zaman pohpohlayıcı sözlerle ya da ağgözlülüğü örten bir maskeyle gelmedik. Tanrı buna tanıktır. ⁶İnsanlardan –ne sizden ne başkalarından– gelecek övgünün peşinde de değildik. ⁷Mesih'in elçileri olarak size ağırlığımızı hissettirebiliriz. Ama çocuklarını bağrına basan bir anne gibi size sefkatle davrandık. ⁸Sizlere öylesine gönülden bağlanmıştık ki, sizinle yalnız Tanrı'nın Müjdesi'ni değil, kendi canlarımızı da paylaşmaya razıydık. Çünkü sizi o denli çok sevdi! ⁹Evet, kardeşler, nasıl uğraşıp didindiğimizi anımsarsınız. Hiçbirinize yük olmamak için gece gündüz çalıştık, Tan-

rı'nın Müjdesi'ni size duyurduk. ¹⁰İman eden sizlere karşı davranışımızın ne denli kutsal, adil, kusursuz olduğuna siz tanksınız; Tanrı da buna tanıktır. ¹¹Bildiğiniz gibi, bir baba çocuklarına nasıl davranırsa, her birinize öyle davrandık. ¹²Sizi yüreklendirdik, teselli ettik; sizleri egemenliğine ve yüceliğine çağıran Tanrı'ya yaraşır biçimde yaşamaya özendirdik. ¹³Tanrı'ya sürekli şükretmemiz için bir neden daha var: Tanrı sözünü bizden duyup kabul ettiğiniz zaman bunu insan sözü olarak değil, gerçekte olduğu gibi, Tanrı sözü olarak benimsediniz. Siz imanlılarda etkin olan da bu sözdür. ¹⁴Çünkü kardeşler, siz Tanrı'nın Yahudiye'de bulunan ve Mesih İsa'ya bağlı olan kiliselerini örnek aldınız. Onların Yahudiler'den çektiği sıkıntıların aynısını siz de kendi yurttaşlarınızdan çektiniz. ¹⁵Rab İsa'yı ve peygamberleri öldüren, bize de zulmeden Yahudiler'dir. Öteki uluslardan olanlarla konuşmamızı ve böylece onların kurtulmasını engellemekle Tanrı'nın hoşnutsuzluğuna yol açıyor ve bütün insanlara karşı geliyorlar. Böylece durmadan günahlarına günah katıyorlar ⁱ. Sonunda Tanrı'nın gazabına uğradılar. ¹⁶¹⁷Kardeşler, kısa bir süre için düşüncede olmasa da bedende sizden irak düştük. Ama büyük bir özlemlerle yüzünüzü yeniden görmek için çok çaba gösterdik. ¹⁸Evet, yanınıza gelmek istiyorduk. Hele ben Pavlus, bunu birkaç kez istedim. Ama Şeytan bize engel oldu. ¹⁹Umudumuz, sevincimiz kimdir? Rabbimiz İsa geldiğinde O'nun önünde övüneceğimiz zafer tacı nedir? Siz değil misiniz? ²⁰Evet, övüncümüz ve sevincimiz sizsiniz.

3 İşte bu özleme daha fazla dayanacak halimiz kalmayınca Atina'da yalnız bırakılmaya razı olduk ve Mesih'in Müjdesi'ni yayan Tanrı emektaşı kardeşimiz Timoteos'u yanınıza gönderdik. Bu sıkıntılardan ötürü kimse sarsılmasın diye sizi imanda güçlendirip yüreklendirmesini istedik. Sıkıntılardan geçmek için belirlendiğimizi siz de biliyorsunuz. ²³⁴Çünkü sıkıntı çekeceğimizi size önceden, daha aranızdayken söylemiştik. Bildiğiniz gibi, öyle oldu. ⁵Bu nedenle ben de daha fazla dayanamadım; acaba Ayartıcı ⁱⁱ bir yolunu bulup sizi ayarttı mı, emeğimiz boşa mı gitti diye iman durumunuzu öğrenmek için Timoteos'u gönderdim. ⁶Ama yanınızdan henüz dönen Timoteos, imanımıza, sevgi-

ⁱ“Durmadan günahlarına günah katıyorlar”: Grekçe “Durmadan günahlarını tamamlıyorlar”.

ⁱⁱ“Ayartıcı”: Şeytan.

nize ilişkin bize güzel haberler getirdi. Bizi her zaman iyi anılarla hatırladığınızı, sizi görmeyi özlediğimiz kadar sizin de bizi özlediğinizi söyledi. ⁷Bu nedenle kardeşler, bütün çile ve sıkıntılarımız arasında, imanımızdan ötürü sizinle teselli bulduk. ⁸Çünkü siz Rab'be bağlı kalırsanız, biz asıl o zaman yaşarız. ⁹Tanrımız'ın önünde sizden ötürü büyük sevinç duymaktayız. Buna karşılık Tanrımız'a sizin için yeterince nasıl şükredebiliriz? ¹⁰Sizinle yüz yüze görüşmek, iman konusundaki eksiklerinizi tamamlamak için gece gündüz var gücümüzle dua ediyoruz. ¹¹Babamız Tanrı'nın kendisi ve Rabbimiz İsa size kavuşmamız için yolumuzu açsın! ¹²Rab birbirinize ve bütün insanlara beslediğiniz sevgiyi, bizim size beslediğimiz sevgi ölçüsünde çoğaltıp artırsın! ¹³Öyle ki, Rabbimiz İsa bütün kutsallarıyla geldiğinde, Babamız Tanrı'nın önünde kutsallıkta kusursuz olmanız için yüreklerinizi pekiştirsin.

⁴Kardeşler, nasıl yaşamanız, Tanrı'yı nasıl hoşnut etmeniz gerektiğini bizden öğrendiniz. Nitekim öyle yaşıyorsunuz. Son olarak bu konuda daha da ilerlemeniz için Rab İsa adına size rica ediyor, yalvarıyor. ²Rab İsa'nın yetkisiyle size hangi buyrukları ilettiğimizi biliyorsunuz. ³Tanrı'nın isteği şudur: Kutsal olmanız, fuhuştan kaçınmanız, ⁴her birinizin, Tanrı'yı tanımayan uluslar gibi şehvet tutkusuyla değil, kutsallık ve saygınlıkla kendine bir eş alması ⁵⁶ve bu konuda haksızlık edip ⁱⁱⁱ kardeşini aldatmamasıdır. Daha önce de size söylediğimiz, sizi uyardığımız gibi, Rab bütün bu suçlardan ötürü insanları cezalandıracaktır. ⁷Çünkü Tanrı bizi ahlaksızlığa değil, kutsal bir yaşam sürmeye çağırdı. ⁸Dolayısıyla bu çağrıyı reddeden kişi insanı değil, size Kutsal Ruh'u veren Tanrı'yı reddetmiş olur. ⁹Kardeşlik sevgisi konusunda kimsenin size bir şey yazmasına gerek yoktur. Çünkü Tanrı size birbirinizi sevmeyi öğretti. ¹⁰Gerçekte bütün Makedonya'daki kardeşlerin hepsini seviyorsunuz. Kardeşler, size rica ediyoruz, bu konuda daha da ilerleyin. ¹¹Size buyurduğumuz gibi, sakın bir yaşam sürmeyi, kendi işinize bakmayı, ellerinizle çalışmayı amaç edin. ¹²Öyle ki, kimseye muhtaç olmadan öbür insanların önünde saygın bir yaşam süresiniz. ¹³Kardeşler, umudu olmayan öbür insanlar gibi kederlenmemeniz için, gözlerini yaşama kapamış olanlar konusunda bilgisiz kalmanızı istemiyoruz. ¹⁴İsa'nın ölüp dirildiğine inanıyoruz. Aynı şekilde Tanrı, İsa'ya bağlı olarak gözlerini yaşama kapamış olanları da O'nunla birlikte geri getirecektir. ¹⁵Rab'bin sözüne dayanarak size diyoruz ki, biz yaşamakta olanlar, Rab'bin gelişinde hayatta olanlar, gözlerini yaşama kapayanların önüne asla geçmeyeceğiz. ¹⁶Rab'bin kendisi, bir emir çağrısıyla, başmeleğin seslenmesiyle, Tanrı'nın borazanıyla gökten inecek. Önce Mesih'e ait ölümler dirilecek. ¹⁷Sonra biz yaşamakta olanlar, hayatta olanlar, onlarla birlikte Rab'bi havada karşılamak üzere bulutlar içinde alınıp götürüle-

ceğiz. Böylece sonsuza dek Rab'le birlikte olacağız. ¹⁸İşte birbirinizi bu sözlerle teselli edin.

⁵Kardeşler, bu olayların zamanı ve tarihi konusunda size yazmaya gerek yoktur. ²Çünkü siz de çok iyi bilirsiniz ki, Rab'bin günü gece hırsız nasıl gelirse öyle gelecektir. ³İnsanlar, "Her şey esenlik ve güvenlik içinde" dedikleri bir anda, gebe kadının birden sancılanması gibi, ansızın yıkıma uğrayacak ve asla kaçamayacaklar. ⁴Ama kardeşler, siz karanlıkta değilsiniz ki, o gün sizi hırsız gibi yakalansın. ⁵Hepiniz ışık çocukları, gündüz çocuklarıdır. Geceye ya da karanlığa ait değiliz. ⁶Öyleyse başkaları gibi uymayalım, ayık ve uyanık olalım. ⁷Çünkü uyuyanlar gece uyur, sarhoş olanlar da gece sarhoş olurlar. ⁸Gündüze ait olan bizlerse, iman ve sevgi zırhını kuşanıp başımıza miğfer olarak kurtuluş umudunu giyerek ayık duralım. ⁹Çünkü Tanrı bizi gazaba uğrayalım diye değil, Rabbimiz İsa Mesih aracılığıyla kurtuluşa kavuşalım diye belirledi. ¹⁰Mesih bizler için öldü; öyle ki, ister uyanık ister uykuda ^{iv} olalım, O'nunla birlikte yaşayalım. ¹¹Bunun için şimdi yaptığımız gibi, birbirinizi yüreklendirip ruhça geliştirin. ¹²Kardeşler, aranızda çalışanların, Rab yolunda size önderlik edip öğüt verenlerin değerini bilmenizi rica ederiz. ¹³Yaptıkları işten ötürü onlara fazlasıyla saygı, sevgi gösterin. Birbirinizle barış içinde yaşayın. ¹⁴Size yalvarız, kardeşler, boş gezenleri uyarın, yüreksizleri cesaretlendirin, güçsüzlere destek olun, herkese karşı sabırlı olun. ¹⁵Sakın kimse kötülüğe kötülükle karşılık vermesin. Birbiriniz ve bütün insanlar için her zaman iyiliği amaç edinin. ¹⁶Her zaman sevinin. ¹⁷Sürekli dua edin. ¹⁸Her durumda şükredin. Çünkü Tanrı'nın Mesih İsa'da sizin için istediği budur. ¹⁹Ruh'u söndürmeyin. ²⁰Peygamberlik sözlerini küçümsemeyin. ²¹Her şeyi sınamın, iyi olana sımsıkı tutun. ²²Her çeşit kötülükten kaçın. ²³Esenlik kaynağı olan Tanrı'nın kendisi sizi tümüyle kutsal kılsın. Ruhunuz, canınız ve bedeniniz Rabbimiz İsa Mesih'in gelişinde eksiksiz ve kusursuz olmak üzere korusun. ²⁴Sizi çağıran Tanrı güvenilirdir; bunu yapacaktır. ²⁵Kardeşler, bizim için dua edin. ²⁶Bütün kardeşleri kutsal öpüşle selamlayın. ²⁷Rab adına size buyuruyorum, bu mektup bütün kardeşlere okunsun. ²⁸Rabbimiz İsa Mesih'in lütfü sizinle birlikte olsun.

ⁱⁱⁱ"Kendine bir eş alması ve bu konuda haksızlık edip" ya da "Kendi bedenini denetleyebilmesi ve iş konusunda haksızlık edip".

^{iv}"İster uyanık ister uykuda" ya da "İster diri ister ölü".

2.SELANİKLİLER

1Pavlus, Silvanus ve Timoteos'tan Babamız Tanrı'ya ve Rab İsa Mesih'e ait Selanik kilisesine selam! **2**Baba Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun. **3**Kardeşler, sizin için her zaman Tanrı'ya şükran borçluyuz. Böyle yapmamız da yerindedir. Çünkü imanınız büyüdükçe büyüyor, her birinizin öbürüne olan sevgisi artıyor. **4**Bu nedenle bizler, katlandığımız bütün zulüm ve sıkıntılar karşısındaki sabır ve imanımızdan ötürü Tanrı'nın kiliseleri arasında sizinle övünüyoruz. **5**Bütün bunlar Tanrı'nın adil yargısının belirtisidir. Sonuç olarak, uğrunda acı çektiğiniz Tanrı Egemenliği'ne* layık sayılacaksınız. **6**Tanrı adil olanı yapacak: Size sıkıntı çektirenlere sıkıntı ile karşılık verecek, sıkıntı çeken sizleriye bizimle birlikte rahata kavuşturacaktır. Bütün bunlar Rab İsa alev alev yanan ateş içinde güçlü melekleriyle gökten gelip görüldüğü zaman olacak. Rabbimiz İsa, Tanrı'yı tanımayanları ve kendisiyle ilgili Müjde'ye uymayanları cezalandıracak. **7⁸⁹**Böyleleri Rab'bin varlığından ve yüce gücünden uzak kalarak sonuza dek mahvolma cezasına çarptırılacaklar. Bütün bunlar Rab'bin kendi kutsalları arasında yüceltilmek ve bütün imanlılarda hayranlık uyandırmak üzere geldiği gün olacak. Sizler ise iman edenlerdensiniz. Çünkü size ettiğimiz tanıklığa inandınız. **10¹¹**İşte bu nedenle Tanrımız sizi çağırısına layık görsün, iyiliğe yönelik her dileğinizi, imana dayanan her uğraşınızı kendi gücüyle sonuçlandırsın diye sizin için her zaman dua ediyoruz. **12**Öyle ki, Tanrımız'ın ve Rab İsa Mesih'in lütfuyla Rabbimiz İsa'nın adı sizde yüceltilsin, siz de O'nda yüceltilirsiniz.

2Rabbimiz İsa Mesih'in gelişine ve O'nunla birlikte olmak üzere toplanmamıza gelince: Kardeşler, size rica ediyoruz, Rab'bin gününün geldiğini ileri süren herhangi bir esin, bir söz ya da bizden gelmiş gibi gösterilen bir mektup hemen aklınızı karıştırmayın, sizi telaşlandırmayın. **23**Hiç kimse hiçbir şekilde sizi aldatmasın. Çünkü imandan dönüşⁱ başlamadıkça, mahvolacak olan o yasa tanımaz adam ortaya çıkmadıkça o gün gelmeyecektir. **4**Bu adam, tanrı diye anılan ya da tapılan her şeye karşı gelerek kendini hep-sinden yüce gösterecek, hatta kendisini Tanrı ilan ederek Tanrı'nın Tapınağı'nda oturacaktır. **5**Daha yanınızdayken bunları size söylediğimi hatırlamıyor musunuz? **6**Zamanı

gelince ortaya çıkarılacak olan bu adamı şimdilik neyin engellediğini biliyorsunuz. **7**Evet, yasa tanımazlığın gizli gücü şu anda bile etkindir; ama bu gücü şimdilik engelleyen ortadan kaldırılmaya dek görevini sürdürecektir. **8**Sonra yasa tanımaz adam ortaya çıkacak. Rab İsa onu ağzının soluğuyla öldürecek, gelişinin görkemiyle yok edecek. **9**Yasa tanımaz adam, her türlü mucizede, yanıltıcı belirtilerle harikalarda ve mahvolanları aldatan her türlü kötülükte sergilenen Şeytan'ın etkinliğiyle gelecek. Mahvolanlar, gerçeği sevmeye ve böylece kurtulmaya yanaşmadıklarından mahvoluyorlar. **10¹¹**İşte bu nedenle Tanrı yalana kanmalarını için onların üzerine yanıltıcı bir güç gönderiyor. **12**Öyle ki, gerçeğe inanmayan ve kötülükten hoşlananların hepsi yargılsın. **13**Ama biz, ey Rab'bin sevdiği kardeşler, sizler için her zaman Tanrı'ya şükran borçluyuz. Çünkü Tanrı, Ruh aracılığıyla kutsal kılımp gerçeğe inanarak kurtulmanız için sizi ta başlangıçtanⁱⁱ seçti. **14**Rabbimiz İsa Mesih'in yüceliğine kavuşmanız için, bildirdiğimiz Müjde'yle sizi bu kurtuluşa çağırdı. **15**Öyleyse dayanın, kardeşlerim! İster sözle ister mektupla, size ilettiğimiz öğretilere sınıksız tutunun. **16**Rabbimiz İsa Mesih'in kendisi ve bizi sevip lütfuyla bize sonsuz cesaret ve sağlam bir umut veren Babamız Tanrı sizi yüreklendirsin, her iyi eylem ve sözde pekiştirisin.

3Son olarak, kardeşler, Rab'bin sözü aranızda olduğu gibi hızla yayılıp yüceltilsin diye bizim için dua edin. **2**Ahlaksız, kötü insanlardan kurtulmamız için de dua edin. Çünkü herkes iman etmiş değildir. **3**Ama Rab güvenilirdir. O sizi pekiştirecek, kötü olandan koruyacaktır. **4**Buyurduklarımızı yaptığınıza ve yapacağınıza dair Rab'de size güveniyoruz. **5**Rab yüreklerinizi Tanrı'nın sevgisine, Mesih'in sabrına yöneltsin. **6**Kardeşler, bizden aldıkları öğretilere uymayıp boş gezen bütün kardeşlerden uzak durmanızı Rab İsa Mesih'in adıyla buyuruyoruz. **7**Bizleri nasıl örnek almanız gerektiğini kendiniz biliyorsunuz. Çünkü biz aranızdayken boş gezenler değildik. **8**Kimsenin ekmeğini karşılıksız yemedik. Herhangi birinize yük olmamak için uğraşıp didindik, gece gündüz çalıştık. **9**Yardımlarımızı hak etmediğimiz için değil, izleyebileceğiniz bir örnek bırakmak için böyle yaptık.

ⁱⁱ“Ta başlangıçtan”: Birçok Grekçe elyazmasında, “İlk ürün olarak” diye geçer.

ⁱ“İmandan dönüş” ya da “İsyan”.

¹⁰Hatta sizinle birlikteyken şu buyruğu vermiştik: “Çalışmak istemeyen yemek de yemesin!” ¹¹Çünkü aranızda bazıların boş gezdiğini duyuyoruz. Bunlar hiçbir iş yapmıyor, başkalarının işine karışıp duruyorlarmış. ¹²Böylelerine Rab İsa Mesih adına yalvarıyor, şunu buyuruyoruz: Sakin bir şekilde çalışıp kendi kazançlarından ⁱⁱⁱ yesinler. ¹³Sizlerse kardeşler, iyilik yapmaktan usanmayın. ¹⁴Eğer bu mektuptaki sözlerimize uymayan olursa onu mimleyin. Yaptıklarından utanması için onunla ilişkinizi kesin. ¹⁵Yine de onu düşman saymayın, bir kardeş olarak uyarın. ¹⁶Esenlik kaynağı olan Rab’bin kendisi size her zaman, her durumda esenlik versin. Rab hepinizle birlikte olsun. ¹⁷Ben Pavlus bu selamı kendi elimle yazıyorum. Her mektubumun özel işaretidir bu; böyle yazarım. ¹⁸Rabbimiz İsa Mesih’in lütfü hepinizle birlikte olsun.

ⁱⁱⁱ“Kazançlarından”: Grekçe “Ekmeklerini”.

1. TİMOTEOS

1 Kurtarıcımız Tanrı'nın ve umudumuz Mesih İsa'nın buyruğuyla Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus'tan imanda öz oğlum Timoteos'a selam! Baba Tanrı'dan ve Rabbimiz Mesih İsa'dan sana lütuf, merhamet ve esenlik olsun. ²³Makedonya'ya giderken sana rica ettiğim gibi, Efes'te kal ve bazı kişilerin farklı öğretiler yaymamasını, masallarla ve sonu gelmeyen soyağaçlarıyla uğraşmamasını öğütle. Bu şeyler, imana dayanan tanrısal düzene hizmet etmekten çok, tartışmalara yol açar. ⁴⁵Bu buyruğun amacı, pak yürekten, temiz vicdandan, içten imandan doğan sevgiyi uyandırmaktır. ⁶Bazı kişiler bunlardan saparak boş konuşmalara daldılar. ⁷Kutsal Yasa öğretmeni olmak istiyorlar, ama ne söyledikleri sözleri ne de iddialı oldukları konuları anlıyorlar. ⁸Yasa'yı özüne uygun biçimde kullanan için Yasa'nın iyi olduğunu biliyoruz. ⁹Çünkü biliyoruz ki, Yasa doğrular için değil, yasa tanımayanlarla asiler, tanrısızlarla günahkârlar, kutsallıktan yoksunlarla kutsala karşı saygısız olanlar, anne ya da babasını öldürenler, katiller, fuhuş yapanlar, oğlancılar, köle tüccarları, yalancılar, yalan yere ant içenler ve sağlam öğretilere karşıt olan başka ne varsa onlar için konmuştur. ¹⁰¹¹Mübarek Tanrı'nın bana emanet edilen yüce Müjdesi'ne göre bu böyledir. ¹²Beni güçlendiren Rabbimiz Mesih İsa'ya şükrederim. Çünkü beni güvenilir sayarak hizmetine aldı. ¹³Bir zamanlar O'na küfreden, zalim ve küstah biri olduğum halde bana merhamet edildi. Çünkü ne yaptysam bilgisizlikten ve imansızlıktan yaptım. ¹⁴Ama Rabbimiz'in lütfu, imanla ve Mesih İsa'da olan sevgiyle birlikte bol bol üzerime döküldü. ¹⁵"Mesih İsa günahkârları kurtarmak için dünyaya geldi" sözü, güvenilir ve her bakımdan kabule layık bir sözdür. Günahkârların en kötüsü benim. ¹⁶Ama Mesih İsa, kendisine iman edip sonsuz yaşama kavuşacak olanlara örnek olayım diye sınırsız sabrımı öncelikle bende sergilemek için bana merhamet etti. ¹⁷Onur ve yücelik sonsuzlara dek bütün çağların Kralı, ölümsüz ve görünmez tek Tanrı'nın olsun! Amin. ¹⁸Oğlum Timoteos, senin hakkında önceden söylenen peygamberlik sözleri uyarınca, bu buyruğu sana emanet ediyorum. Öyle ki, bu sözlerle dayanarak iyi savaşı sürdüresin. ¹⁹İmana ve temiz vicdana sarıl. Bazıları temiz vicdanı bir yana iterek iman konusunda battılar. ²⁰Himeneos ve İskender bunlardandır. Küfretmemeyi öğrensinler diye onları Şeytan'a teslim ettim.

2 Her şeyden önce şunu öğütlerim: Tanrı yoluna tam bir bağlılık ve ağırbaşlılık içinde sakin ve huzurlu bir yaşam sürelim diye, krallarla bütün üst yöneticiler dahil, bütün insanlar için dilekler, dualar, yakarışlar ve şükürler sunulsun. ²³Böyle yapmak iyidir ve Kurtarıcımız Tanrı'yı hoşnut eder. ⁴⁰O bütün insanların kurtuluşu gerçeğin bilincine erişmesini ister. ⁵Çünkü tek Tanrı ve Tanrı'yla insanlar arasında tek aracı vardır. O da insan olan ve kendisini herkes için fide olarak sunmuş bulunan Mesih İsa'dır. Uygun zamanda verilen tanıklık budur. ⁶⁷Ben bunun habercisi ve elçisi atandım –gerçeği söylüyorum, yalan söylemiyorum– uluslara iman ve gerçeği öğretmeye atandım. ⁸Buna göre, erkeklerin öfkelenip çekişmeden, her yerde pak eller yükselterek dua etmelerini isterim. ⁹Kadınların da saç örgüleriyle, altınlarla, incilerle ya da pahalı giysilerle değil, sade giyimle, edepli ve ölçülü tutumla, Tanrı yolunda yürüdüklerini ileri süren kadınlara yaraşır biçimde, iyi işlerle süslenmelerini isterim. ¹⁰¹¹Kadın sükûnet ve tam bir uysallık içinde öğrensin. ¹²Kadının öğretmesine, erkeğe egemen olmasına izin vermiyorum; sakin olsun. ¹³Çünkü önce Adem, sonra Havva yaratıldı; aldatılan da Adem değildi, kadın aldatılıp suç işledi. ¹⁴¹⁵Ama doğum yapıp ¹kurtulacaktır; yeter ki, sağduyuyla iman, sevgi ve kutsallıkta yaşasın.

3 İşte güvenilir söz: Bir kimse gözetmen olmayı gönülden istiyorsa, iyi bir görev arzu etmiş olur. ²Ancak gözetmen ayıplanacak bir yanı olmayan, tek karılı, ölçülü, sağduyulu, saygın, konuksever, öğretmeye yetenekli biri olmalı. ³Şarap düşkününü, zorba olmamalı; uysal, kavgadan ve para sevgisinden uzak olmalı. ⁴Evini iyi yönetmeli, çocuklarına söz dinletmeli, her yönden saygılı olmalarını sağlamalı. ⁵Kendi evini yönetmesini bilmeyen, Tanrı'nın topluluğunu nasıl kayırabilir? ⁶Gözetmen yeni iman etmiş biri olmamalı. Yoksa gurura kapılıp İblis'in uğradığı yargıya uğrayabilir. ⁷Topluluğun dışındakiler tarafından da iyi bir insan olarak tanınmalıdır. Öyle ki, ayıplanacak duruma ve İblis'in tuzacağına düşmesin. ⁸Aynı şekilde kilise görevlileri, özü sözü ayrı, şarap tutkunu, haksız kazanç peşinde koşan kişiler değil, ağırbaşlı kişiler olmalı. ⁹Temiz vicdanla imanının sırrına sarılmalıdırlar. ¹⁰Bunlar da önce denensin;

¹"Doğum yapıp": Grekçe deyim "Çocuğu doğurmakla" anlamına da gelebilir.

eleştirilecek bir yönleri yoksa görev alsınlar. ¹¹Aynı şekilde kadınlar ağırbaşlı olmalı; iftiracı değil, ama ölçülü ve her bakımdan güvenilir olmalı. ¹²Görevliler tek karılı, çocuklarını ve evlerini iyi yöneten kişiler olsun. ¹³Görevlerini iyi yapanlar, kendileri için iyi bir yer edinir, Mesih İsa'ya imanda büyük cesaret kazanırlar. ¹⁴Yakında yanına gelmeyi umuyorum. Ama gecikirsem, gerçeğin direği ve dayanağı olan Tanrı'nın ev halkı arasında, yani yaşayan Tanrı'nın topluluğunda nasıl davranmak gerektiğini bilesin diye sana bunları yazıyorum. ¹⁵¹⁶Kuşkusuz Tanrı yolunun sırrı büyüktür. O, bedende görüldü, Ruh'ça doğrulandı, Meleklerce görüldü, Uluslara tanıtıldı, Dünyada O'na iman edildi, Yücelik içinde yukarı alındı.

4Ruh açıkça diyor ki, son zamanlarda bazıları yalancılardan ikiyüzlülüğü nedeniyle aldatıcı ruhlara ve cinlerin öğretilerine kulak vererek imandan dönecek. Vicdanları adeta kızgın bir demirle dağlanmış bu yalancılar evlenmeyi yasaklayacak, iman edip gerçeği bilenlerin şükranla yemesi için Tanrı'nın yarattığı yiyeceklerden çekinmek gerektiğini buyuracaklar. ²³²⁴Oysa Tanrı'nın yarattığı her şey iyidir, hiçbir şey reddedilmemeli; yeter ki, şükranla kabul edilsin. ⁵Çünkü her şey Tanrı'nın sözüyle ve duayla kutsal kılınır. ⁶Bunları kardeşlere öğütlersen, imanın ve izlediğin iyi öğretinin sözleriyle beslenmiş olarak Mesih İsa'nın iyi bir görevlisi olursun. ⁷Kutsallıktan yoksun kocakarı masallarını reddet. Kendini Tanrı yolunda eğit. ⁸Bedeni eğitmenin biraz yararı var; ama şimdiki ve gelecek yaşamın vaadini içeren Tanrı yolunda yürümek her yönden yararlıdır. ⁹Bu güvenilir ve her bakımdan kabule layık bir sözdür. ¹⁰Bunun için emek veriyor, mücadele ediyoruz. Çünkü umudumuzu bütün insanların, özellikle iman edenlerin Kurtarıcısı olan diri Tanrı'ya bağladık. ¹¹Bunları buyur ve öğret. ¹²Gençsin diye kimse seni küçümsemesin. Konuşmada, davranışta, sevgide, imanda, paklıkta imanlılara örnek ol. ¹³Ben yanına gelinceye dek kendini topluluğa Kutsal Yazılar'ı okumaya, öğüt vermeye, öğretmeye ada. ¹⁴Peygamberlik sözüyle, ihtiyarlar kurulunun ellerini senin üzerine koymasıyla sana verilen ve hâlâ sende olan ruhsal armağanı ihmal etme. ¹⁵Bu konuların üzerinde dur, kendini bunlara ver ki, ilerlediğini herkes görsün. ¹⁶Kendine ve öğretine dikkat et, bu yolda yürümeye devam et. Çünkü bunu yapmakla hem kendini hem seni dinleyenleri kurtaracaksın.

5Yaşlı adama ⁱⁱ çıkışma, babanmış gibi yol göster. Genç erkeklerle kardeşinmiş gibi, yaşlı kadınlara annenmiş gibi, genç kadınlara tam bir yürek temizliğiyle kızkardeşinmiş gibi yol göster. ²³Gerçekten kimsesiz dul kadınlara saygı göster. ⁴Ama dul kadının çocukları ya da torunları varsa, bunlar öncelikle kendi ev halkına yardım ederek Tanrı yolunda yürümeyi ve büyüklere iyilik borcunu ödemeyi öğrensinler. Çünkü bu Tanrı'yı hoşnut eder. ⁵Gerçekten

kimsesiz, yalnız kalmış dul kadın umudunu Tanrı'ya bağlamıştır; gece gündüz O'na dilekte bulunmaya ve dua etmeye devam eder. ⁶Kendini zevke veren dul kadınsa daha yaşarken ölmüştür. ⁷Ayıplanacak duruma düşmemeleri için onları bu konularda uyar. ⁸Kendi yakınlarına, özellikle de ev halkına bakmayan kişi imanı inkâr etmiş, imansızdan beter olmuştur. ⁹Yaptığı iyiliklerle tanınmış, tek erkekle evlenmiş, en az altmış yaşında olan dul kadın, eğer çocuk büyütmüş, konuk ağırlamış, kutsalların ayaklarını yıkamış ⁱⁱⁱ, sıkıntıda olanlara yardım etmiş, kendini her tür iyi işe adanmışsa, adı dullar listesine yazılsın. ¹⁰¹¹Daha genç dulları listeye alma. Çünkü bedensel arzuları Mesih'e bağlılıklarına baskın çıkınca evlenmek isterler. ¹²Böylece verdikleri ilk sözü çiğneyerek hüküm giyerler. ¹³Aynı zamanda ev ev gezerek tembelliğe alışırlar. Yalnız tembelliğe alışmakla kalmazlar, üzerlerine düşmeyen sözler söyleyerek başkalarının işine karışan boşboğazlar olurlar. ¹⁴Bu nedenle, daha genç dulların evlenmelerini, çocuk yapmalarını, evlerini yönetmelerini, düşmana hiçbir iftira fırsatı vermemelerini isterim. ¹⁵Kimisi zaten sapmış, Şeytan'ın ardına düşmüştür. ¹⁶İmanlı bir kadının dul yakınları varsa onlara yardım etsin. İnanlılar topluluğu yük altına girmesin ki, gerçekten kimsesiz olan dullara yardım edebilsin. ¹⁷Topluluğu iyi yöneten ihtiyarlar, özellikle Tanrı sözünü duyurup öğretmeye emek verenler iki kat saygıya layık görülsün. ¹⁸Çünkü Kutsal Yazı'da şöyle deniyor: "Harman döven öküzün ağzını bağlama" ve "İşçi ücretini hak eder." ¹⁹İki ya da üç tanık olmadıkça, bir ihtiyara yöneltilen suçlamayı kabul etme. ²⁰Günah işleyenleri herkesin önünde azarla ki, öbürleri de korksun. ²¹Bu söylediklerimi yan tutmadan, kimseyi kayırmadan yerine getirmen için seni Tanrı'nın, Mesih İsa'nın ve seçilmiş meleklerin önünde uyarıyorum. ²²Birinin üzerine ellerini koymakta aceleci davranma, başkalarının günahlarına ortak olma. Kendini temiz tut. ²³Artık yalnız su içmekten vazgeç; miden ve sık sık baş gösteren rahatsızlıkların için biraz da şarap iç. ²⁴Bazı kişilerin günahları bellidir, kendilerinden önce yargı kürsüsüne ulaşır. Bazılarının günahlarıysa sonradan ortaya çıkar. ²⁵Bunun gibi, iyi işler de bellidir; belli olmayanlar bile gizli kalamaz.

6Kölelik boyunduruğu altında olanların hepsi kendi efendilerini tam bir saygıya layık görsünler ki, Tanrı'nın adı ve öğretisi kötülenmesin. ²Efendileri iman etmiş olanlarsa, nasıl olsa kardeşiz deyip efendilerine saygısızlık etmesinler. Tersine, daha iyi hizmet etsinler. Çünkü bu iyi hizmetten yararlananlar, sevdikleri imanlılardır. Bu ilkeleri öğret ve öğüt. ³Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih'in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yo-

ⁱⁱ"Yaşlı adam" ya da "İhtiyar", yani kilise önderi.

ⁱⁱⁱAyak yıkamak, bir konukseverlik gösterisiydi.

lunu kazanç yolu sanıyorlar. ⁴⁵⁶Oysa eldekiyle yetinerek Tanrı yolunda yürümek büyük kazançtır. ⁷Çünkü dünyaya ne bir şey getirdik, ne de ondan bir şey götürebiliriz. ⁸Yiyeceğimiz, giyeceğimiz varsa bunlarla yetiniriz. ⁹Zengin olmak isteyenler ayartılıp tuzağa düşerler, insanı çöküşe ve yıkıma götüren birçok saçma ve zararlı arzulara kapılırlar. ¹⁰Çünkü her türlü kötülüğün bir kökü de para sevgisidir. Kimileri zengin olma hevesiyle imandan saptılar, kendi kendilerine çok acı çektirdiler. ¹¹Ama sen, ey Tanrı adamı, bu şeylerden kaç! Doğruluğun, Tanrı yolunun, imanının, sevginin, sabrın, uysallığın ardından koş. ¹²İman uğrunda yüce mücadeleyi sürdür. Sonsuz yaşama sınıksız sarıl. Bunun için çağrıldın ve birçok tanık önünde yüce inancı açıkça benimsedin. ¹³Her şeye yaşam veren Tanrı'nın ve Pontius Pilatus önünde yüce inanca tanıklık etmiş olan Mesih İsa'nın huzurunda sana buyuruyorum: Rabbimiz İsa Mesih'in gelişine dek Tanrı buyruğunu lekesiz ve kusursuz olarak koru. ¹⁴¹⁵Mübarek ve tek Hükümdar, kralların Kralı, rablerin Rabbi, ölümsüzlüğün tek sahibi, yaklaşılmaz ışıktaki yaşayan, hiçbir insanın görmediği ve göremeyeceği Tanrı, Mesih'i belirlenen zamanda ortaya çıkaracaktır. Onur ve kudret sonsuza dek O'nun olsun! Amin. ¹⁶¹⁷Şimdiki çağda zengin olanlara gururlanmamalarını, gelip geçici zenginliğe umut bağlamamalarını buyur. Zevk almamız için bize her şeyi bol bol veren Tanrı'ya umut bağlasınlar. ¹⁸İyilik yapmalarını, iyilikten yana zengin, eliaçık ve paylaşmaya istekli olmalarını buyur. ¹⁹Böylelikle gerçek yaşama kavuşmak üzere gelecek için kendilerine sağlam temel olacak bir hazine biriktirmiş olurlar. ²⁰Ey Timoteos, sana emanet edileni koru! Kutsallıktan yoksun, boş sözlerden, yalan yere "bilgi" denen düşüncelerin çelişkilerinden sakın. ²¹Kimileri bu sözde bilgiye sahip olduklarını ileri sürerek imandan saptılar. Tanrı'nın lütfü sizlerle birlikte olsun.

2. TİMOTEOS

1 Mesih İsa'daki yaşam vaadi uyarınca Tanrı'nın isteğiyle Mesih İsa'nın elçisi atanan ben Pavlus'tan sevgili oğlum Timoteos'a selam! Baba Tanrı'dan ve Rabbimiz Mesih İsa'dan sana lütuf, merhamet ve esenlik olsun. ²³Durmadan, gece gündüz dualarımda seni anarak atalarım gibi temiz vicdanla kulluk ettiğim Tanrı'ya şükrediyorum. ⁴Gözyaşlarımı anımsıyor, sevinçle dolmak için seni görmeyi özlemle bekliyorum. ⁵Sendeki içten imanı anımsıyorum. Önce büyükkannen Lois'in ve annen Evniki'nin sahip olduğu imana şimdi senin de sahip olduğuna eminim. ⁶Bu nedenle, ellerimi senin üzerine koymamla Tanrı'nın sana verdiği armağanı alevlendirmen gerektiğini hatırlatıyorum. ⁷Çünkü Tanrı bize korkaklık ruhu değil, güç, sevgi ve özenetim ruhu vermiştir. ⁸Bunun için Rabbimiz'e tanıklık etmekten de O'nun uğruna tutuklu bulunan benden de utanma. Tanrı'nın gücüyle Müjde uğruna benimle birlikte sıkıntıya göğüs ger. ⁹Tanrı bizi yaptıklarımıza göre değil, kendi amacına ve lütfuna göre kurtarıp kutsal bir yaşama çağırıyor. Bu lütuf bize zamanın başlangıcından önce Mesih İsa'da bağışlanmış, şimdi de O'nun gelişyle açığa çıkarılmıştır. Kurtarıcımız Mesih İsa ölümü etkisiz kılmış, yaşamı ve ölümsüzlüğü Müjde aracılığıyla ışığa çıkarmıştır. ¹⁰¹¹Ben Müjde'nin habercisi, elçisi ve öğretmeni atadım. ¹²Bu acıları çekmemin nedeni budur. Ama bundan utanmıyorum. Çünkü kime inandığımı biliyorum. O'nun bana emanet ettiğini ¹ o güne dek koruyacak güçte olduğuna eminim. ¹³Benden işitmiş olduğun doğru sözleri örnek alarak imanla ve Mesih İsa'da olan sevgiyle bunlara bağlı kal. ¹⁴Sana emanet edilen iyi öğretileri içimizde yaşayan Kutsal Ruh aracılığıyla koru. ¹⁵Biliyorsun, Asya İli'ndekilerin* hepsi beni terk edip gittiler. Figelos'la Hermogenis de bunlardandır. ¹⁶Rab, Onisiforos'un ev halkına merhamet etsin. Çünkü o çok kez içimi ferahlattı ve zincire vurulmuş olmamdan utanmadı. ¹⁷Tersine, Roma'ya geldiğinde beni gayretle arayıp buldu. ¹⁸O gün Rab'den merhamet bulmasını dilerim. Efes'te onun bana ne kadar hizmet ettiğini sen de çok iyi bilirsin.

2 Oğlum, Mesih İsa'da olan lütufla güçlen. ²Birçok tanım önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere emanet et. ³Mesih

İsa'nın iyi bir askeri olarak benimle birlikte sıkıntıya göğüs ger. ⁴Askerlik yapan kişi günlük yaşamla ilgili işlere karışmaz; kendisini askerliğe çağırımı hoşnut etmeye çalışır. ⁵Bunun gibi, spor yarışmasına katılan kişi de kuralar uyarınca yarışmazsa zafer tacını giyemez. ⁶Emek veren çiftçi üründen ilk payı alan kişi olmalıdır. ⁷Dediklerimi iyi düşün. Rab sana her konuda anlayış verecektir. ⁸Yayıdığım Müjde'de açıklandığı gibi, Davut'un soyundan olup ölümden dirilmiş olan İsa Mesih'i anımsa. ⁹Bu Müjde uğruna bir suçlu gibi zincire vurulmaya kadar varan sıkıntılara katlanıyorum. Ama Tanrı'nın sözü zincire vurulmuş değildir. ¹⁰Bunun içindir ki, seçilmişler uğruna her şeye dayanıyorum. Öyle ki, onlar da sonsuz yüceliğin yanı sıra Mesih İsa'da olan kurtuluşa kavuşsunlar. ¹¹Şu güvenilir bir sözdür: "O'nunla birlikte öldüysek, O'nunla birlikte yaşayacağız." ¹²Dayanırsak, O'nunla birlikte egemenlik süreceğiz. O'nu inkâr ederseniz, O da bizi inkâr edecek. ¹³Biz sadık kalmasak da, O sadık kalacak. Çünkü kendi özüne aykırı davranamaz." ¹⁴Bu konuları imanlılara anımsat. Dinleyenleri felakete sürüklemekten başka yararı olmayan kelime kavgaları çıkarmamaları için onları Tanrı'nın önünde uyar. ¹⁵Kendini Tanrı'ya makbul, gerçeğin bildirisini doğru kullanan, alını ak bir işçi olarak sunmaya gayret et. ¹⁶Bayağı, boş sözlerden sakın. Çünkü bunlara dalanlar tanrısızlıkta daha da ileri gidecekler. ¹⁷Sözleri kangren gibi yayılacak. Himeneos'la Filitos bunlardandır. ¹⁸Diriliş olup bitti diyerek gerçek yoldan saptılar. Şimdi de bazılarının imanını altüst ediyorlar. ¹⁹Ne var ki, Tanrı'nın attığı sağlam temel, "Rab kendine ait olanları bilir" ve "Rab'bin adını anan herkes kötülükten uzak dursun" sözleriyle mühürlenmiş olarak duruyor. ²⁰Büyük bir evde yalnız altın ve gümüş kaplar bulunmaz; tahta ve toprak kaplar da vardır. Kimi onurlu, kimi bayağı iş için kullanılır. ²¹Bunun gibi, kişi de kendini bayağı işlerden arıtırsa, onurlu amaçlara uygun, kutsal kılınmış, efendisine yararlı, her iyi işe hazır bir kap olur. ²²Gençlik arzularından kaç. Temiz yürekle Rab'be yakaranlarla birlikte doğruluğun, imanın, sevginin ve esenliğin ardından koş. ²³Saçma, cahilce tartışmalara girmeyi reddet. Bunların kavga doğurduğunu bilirsin. ²⁴Rab'bin kulu kavgacı olmamalı. Tersine, herkese şefkatle davranmalı, öğretme yeteneği olmalı, haksızlıklara sabırla dayanmalıdır. ²⁵Kendisine karşı olanları yumuşak huyla yola getirmeli. Gerçeği anlamaları için Tanrı belki onlara bir tövbe yolu

¹"O'nun bana emanet ettiğini" ya da "O'na emanet ettiğimi".

açar. ²⁶Böylelikle ayılabılır, isteğini yerine getirmeleri için kendilerini tutsak eden İblis'in tuzağından kurtulabilirler.

3Şunu bil ki, son günlerde çetin anlar olacaktır. ²İnsanlar kendilerini seven, para düşkününü, övünge, kibirli, küfürbaz, anne baba sözü dinlemez, nankör, kutsallıktan ve sevgiden yoksun, uzlaşmaz, iftiracı, özünü denetleyemeyen, azgın, iyilik düşmanı olacaklar. ³⁴Hain, aceleci, kendini beğenmiş, Tanrı'dan çok eğlenceyi seven, Tanrı yolundaymış gibi görünüp bu yolun gücünü inkâr edenler olacaklar. Böylelerinden uzak dur. ⁵⁶Bunların arasında evlerin içine sokulup günahla yüklü, çeşitli arzularla sürüklenen, her zaman öğrenen, ama gerçeğin bilgisine bir türlü erişemeyen zayıf iradeli kadınları adeta tutsak eden adamlar var. ⁷⁸Yannis'le Yambris nasıl Musa'ya karşı geldilerse, bunlar da gerçeğe karşı gelirler. Düşünceleri yozlaşmış, iman konusunda reddedilmiş insanlardır. ⁹Ama daha ileri gidemeyecekler. Çünkü Yannis'le Yambris örneğindeki gibi, bunların da akılsızlığını herkes açıkça görecek. ¹⁰Sense benim öğretimimi, davranışımı, amacımı, imanımı, sabrımı, sevgimi, dayanma gücümü, çektiğim zulüm ve acıları, örneğin Antakya'da, Konya'da ve Listra'da başıma gelenleri yakından izledin. Ne zulümlere katlandım! Ama Rab beni hepsinden kurtardı. ¹¹¹²Mesih İsa'ya ait olup Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürmek isteyenlerin hepsi zulüm görecek. ¹³Ama kötüler ve sahtekârlar, aldatarak ve aldanarak gittikçe daha beter olacaklar. ¹⁴Sense öğrendiğin ve güvendiğin ilkelere bağlı kal. Çünkü bunları kimlerden öğrendiğini biliyorsun. Mesih İsa'ya iman aracılığıyla seni bilge kılıp kurtuluşa kavuşturacak güçte olan Kutsal Yazılar'ı da çocukluğundan beri biliyorsun. ¹⁵¹⁶Kutsal Yazılar'ın tümü Tanrı esinlemesidir ve öğretmek, azarlamak, yola getirmek, doğruluk konusunda eğitmek için yararlıdır. ¹⁷Bunlar sayesinde Tanrı adamı her iyi iş için donatılmış olarak yetkin olur.

4Tanrı'nın ve dirilerle ölüleri yargılayacak olan Mesih İsa'nın önünde, O'nun gelişi ve egemenliği hakkı için sana buyuruyorum: Tanrı sözünü duyur. Zaman uygun olsun olmasın, bu görevi sürdür. İnsanları tam bir sabırla eğiterek ikna et, uyar, isteklendir. ²³Çünkü öyle bir zaman gelecek ki, sağlam öğretiye katlanamayacaklar. Kulaklarını okşayan sözler duymak için çevrelerine kendi arzularına uygun öğretmenler toplayacaklar. ⁴Kulaklarını gerçeğe tıkayıp masallara sapacaklar. ⁵Ama sen her durumda ayık ol, sıkıntıya göğüs ger, müjdeci olarak işini yap, görevini tamamla. ⁶Çünkü kanım adak şarabı gibi dökülmek üzere ⁱⁱ. Benim için ayrılma zamanı geldi. ⁷Yüce mücadeleyi sürdürdüm, yarışı bitirdim, imanı korudum. ⁸Bundan böyle doğruluk tacı benim için hazır duruyor. Adil yargıç olan Rab o gün bu tacı bana, yalnız bana değil, O'nun gelişini özlemle beklemiş olanların hepsine verecektir. ⁹Yanıma tez gelmeye gayret et. ¹⁰Çünkü Dimas bu dünyayı sevdiği için be-

ni terk edip Selanik'e gitti. Kriskis Galatya'ya, Titus Dalmaçya'ya gitti. ¹¹Yanımda yalnız Luka var. Markos'u alıp beraberinde getir, yapacağım hizmette bana yardım eder. ¹²Tihikos'u Efes'e gönderdim. ¹³Troas'ta Karp'ın yanında bıraktığım abayı, kitapları, özellikle yazı derilerini gelirken beraberinde getir. ¹⁴Bakırcı İskender bana çok kötülük etti. Rab ona yaptıklarımın karşılığını verecektir. ¹⁵Sen de ondan sakın. Çünkü söylediklerimize şiddetle karşı koydu. ¹⁶İlk savunmamda benden yana çıkan olmadı, hepsi beni terk etti. Bunun hesabı onlardan sorulmasın. ¹⁷Ama Tanrı bildirişi aracılığımıla tam olarak açıklansın, bütün uluslar bunu duysun diye Rab yardımına gelip beni güçlendirdi. Aslanın ağzından böyle kurtuldum! ¹⁸Rab beni her kötülükten kurtarıp güvenlik içinde göksel egemenliğine ulaştıracak. Sonsuzlara dek O'na yücelik olsun! Amin. ¹⁹Priska, Akvila ve Onisiforos'un ev halkına selam söyle. ²⁰Erastus, Korint'te kaldı. Trofimos'u da Milet'te hasta bıraktım. ²¹Kış bastırmadan gelmeye gayret et. Evvulus, Pudens, Linus, Klavdiya ve bütün kardeşler sana selam ederler. ²²Rab ruhunla birlikte olsun. Tanrı'nın lütfu sizlerle olsun.

ⁱⁱ“Kanım adak şarabı gibi dökülmek üzere”: Grekçe “Ben zaten adak şarabı gibi dökülmekteyim”.

TİTUS

1Tanrı'nın seçtiği kişilerin iman etmeleri, Tanrı yoluna uygun gerçeği anlamaları için Tanrı'nın kulu ve İsa Mesih'in elçisi atanan ben Pavlus'tan selam! **2**Elçiliğim, yalan söylemeyen Tanrı'nın zamanın başlangıcından önce vaat ettiği sonsuz yaşam umuduna dayanmaktadır. **3**Kurtarıcımız Tanrı'nın buyruğuyla bana emanet edilen bildiride Tanrı, kendi sözünü uygun zamanda açıklamıştır. **4**Ortak imanımıza göre öz oğlum olan Titus'a Baba Tanrı'dan ve Kurtarıcımız Mesih İsa'dan lütuf ve esenlik olsun. **5**Geri kalan işleri düzene sokman ve sana buyurduğum gibi her kentte ihtiyarlar ataman için seni Girit'te bıraktım. **6**İhtiyar seçilecek kişi eleştirilecek yönü olmayan, tek karılı biri olsun. Çocukları imanlı olmalı, sefahatle suçlanan ya da asi çocuklar olmamalı. **7**Gözetmen, Tanrı evinin kâhyası olduğuna göre, eleştirilecek yönü olmamalı. Dikbaşı, tez öfkelenen, şarap düşkünü, zorba, haksız kazanç peşinde koşan biri olmamalı. **8**Tersine, konuksever, iyiliksever, sağduyulu, adil, pak, kendini denetleyebilen biri olmalı. **9**Hem başkalarını sağlam öğretiyile yüreklendirmek, hem de karşı çıkanları ikna edebilmek için imanlılara öğretilen güvenilir söze sınıksız sarılmalı. **10**Çünkü asi, boşboğaz, aldatıcı birçok kişi vardır. Özellikle sünnet yanlıları bunlardandır. **11**Onların ağızını kapamak gerek. Haksız kazanç uğruna, öğretmemeleri gerekeni öğreterek bazı aileleri tümüyle yıkıyorlar. **12**Kendilerinden biri, öz peygamberlerinden biri şöyle demiştir: "Giritliler hep yalancıdır, azgın canavarlar, tembel oburlardır." **13**Bu tanıklık doğrudur. Bu nedenle, Yahudi masallarına, gerçeği reddedenlerin buyruklarına kulak vermeyip sağlam imana sahip olmaları için onları sert bir şekilde uyar. **14**¹⁵Yüreği temiz olanlar için her şey temizdir, ama yüreği kirli olanlar ve imansızlar için hiçbir şey temiz değildir. Çünkü onların zihinleri de vicdanları da kirlenmiştir. **16**Tanrı'yı tanıdıklarını ileri sürer, ama yaptıklarıyla O'nu yadsırlar. Söz dinlemez, hiçbir iyi işe yaramaz iğrenç kişilerdir.

2Sana gelince, sağlam öğretiye uygun olanı öğret. **2**Yaşlı erkeklere ölçülü, ağırbaşlı, sağduyulu olmalarını buyur. İman da, sevgide ve sabırda sağlam olsunlar. **3**Aynı şekilde yaşlı kadınlar saygın bir yaşam sürmeli. İftiracı, şaraba tutsak olmamalı; iyi olanı öğretmeli. **4**Öyle ki genç kadınları, kocalarını ve çocuklarını seven, sağduyulu, temiz yürekli, iyi

birer ev kadını ve kocalarına bağımlı olmak üzere eğitebilsinler. O zaman Tanrı'nın sözü kötülenmez. **5**⁶Genç erkekleri de sağduyulu olmaya özendir. **7**İyi olanı yaparak her konuda onlara örnek ol. Öğretişinde dürüst ve ağırbaşlı ol, kimsenin kınayamayacağı doğru sözler söyle. Öyle ki bize karşı gelen, hakkımızda söyleyecek kötü bir söz bulamayıp utansın. **8**⁹Köleleri, her konuda efendilerine bağımlı olmaya özendir. Efendilerini hoşnut etsinler. Ters yanıt vermeden, **10**hırsızlık yapmadan, tümüyle güvenilir olduklarını gösterebilirler. Böylece Kurtarıcımız Tanrı'yla ilgili öğretiyi her yönden çekici kılsınlar. **11**Çünkü Tanrı'nın bütün insanlara kurtuluş sağlayan lütfü ortaya çıkmıştır. **12**Bu lütuf, tanrısızlığı ve dünyasal arzuları reddedip şimdiki çağda sağduyulu, doğru, Tanrı yoluna yaraşır bir yaşam sürebilmemiz için bizi eğitiyor. **13**Bu arada, mübarek umudumuzun gerçekleşmesini, ulu Tanrı ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in yücelik içinde gelmesini bekliyoruz. **14**Mesih bizi her suçtan kurtarmak, arıtıp kendisine ait, iyilik etmekte gayretli bir halk yapmak üzere kendini bizim için feda etti. **15**Bunları tam bir yetkiyle bildir, dinleyenleri isteklendir, günahlı olanları ikna et. Hiç kimse seni küçümsemesin.

3Yöneticilerle yönetimlere bağlı olmaları, söz dinlemele-ri ve iyi olan her şeyi yapmaya hazır olmaları gerektiğini imanlılara anımsat. **2**Kimseyi kötülemesinler. Kavgacı değil, uysal olsunlar. Herkese her zaman yumuşak davran-sınlar. **3**Çünkü bir zamanlar biz de anlayışsız, söz dinlemez, kolay aldanan, türlü arzulara ve zevklere köle olan, kötülük ve kıskançlık içinde yaşayan, nefret edilen ve birbirimizden nefret eden kişilerdik. **4**Ama Kurtarıcımız Tanrı iyiliğini ve insana olan sevgisini açıkça göstererek bizi kurtardı. Bunu doğrulukla yaptığımız işlerden dolayı değil, kendi merhametiyle, yeniden doğuş yıkamasıyla ve Kurtarıcımız İsa Mesih aracılığıyla üzerimize bol bol döktüğü Kutsal Ruh'un yenilemesiyle yaptı. **5**⁶Öyle ki, O'nun lütfuyla aklanmış olarak umut içinde sonsuz yaşamın mirasçıları olalım. **8**Bu güvenilir bir sözdür. Tanrı'ya iman etmiş olanların, kendilerini iyi işlere vermeye özen göstermeleri için bu konularda ısrarlı olmanı istiyorum. Bunlar insan için iyi ve yararlıdır. **9**Akılsız tartışmalardan, soyağacı didişmelerinden, Kutsal Yasa'yla* ilgili çekişme ve kavgalardan sakın. Bunlar yararsız ve boş şeylerdir. **10**Birinci ve ikinci uyarıdan sonra bölücü kişiyle ilişkini kes. **11**Böyle birinin sap-

mış olduğundan ve günah işlediğinden emin olabilirsiniz; o kendi kendini mahkûm etmiştir. ¹²Ben Artemas'ı ya da Tihikos'u sana gönderir göndermez, Nikopolis'e, yanıma gelmeye gayret et. Çünkü kışı orada geçirmeye karar verdim. ¹³Hukukçu Zenas'la Apollos'u yolcu ederken bir eksikleri olmamasına dikkat et. ¹⁴Bizimkiler de kendilerini iyi işlere vermeyi öğrensinler. Böylelikle temel ihtiyaçları karşılamış ve verimsiz bir yaşam sürmemiş olurlar. ¹⁵Yanımdakilerin hepsi sana selam eder. Bizi seven imanlılara selam söyle. Tanrı'nın lütfu hepimizle birlikte olsun.

FİLİMON

¹Sevgili emektaşımız Filimon, Mesih İsa uğruna tutuklu olan ben Pavlus ve kardeşimiz Timoteos'tan sana, kızkardeşimiz Afiya'ya, birlikte mücadele verdiğimiz Arhippus'a ve senin evindeki inanlılar topluluğuna selam! ²³Babamız Tanrı'dan ve Rab İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun. ⁴Rab İsa'ya olan imanımı ve bütün kutsallara beslediğin sevgiyi duydukça dualarımda seni anıyor, Tanrım'a sürekli şükrediyorum. ⁵⁶Mesih'te sahip olduğumuz her iyiliğin bilincine vararak imana dayanan paydaşlıkta etkin olman için dua ediyorum. ⁷Sevgin benim için büyük sevinç ve teselli kaynağı oldu. Çünkü kutsalların yürekleri senin sayende ferahladı, kardeşim. ⁸Bu nedenle, gerekeni sana buyurmaya Mesih'te büyük cesaretim olduğu halde, şimdi Mesih İsa uğruna tutuklu bulunan ben yaşlı Pavlus sana sevgiyle rica etmeyi yeğliyorum. ⁹¹⁰Tutukluluğum sırasında kendisine ruhsal baba olduğum oğlum Onisimos'la ⁱ ilgili bir ricam var. Bir zamanlar sana yararsızdı; ama şimdi hem sana hem de bana yararlıdır. ¹¹¹²Kendisini, yani can ciğerimi ⁱⁱ sana geri gönderiyorum. ¹³Müjde'nin uğruna tutuklu kaldığım sürece senin yerine bana hizmet etmesi için onu yanımda alıkoymak isterdim; ama senin onayın olmadan bir şey yapmak istemedim. Öyle ki, yapacağın iyilik zorunluluktanmış gibi görünmesin, gönülden olsun. ¹⁴¹⁵Onisimos'un bir süre senden ayrılması belki de onu temelli geri alman içindi. ¹⁶Onu artık köle değil, köleden üstün, sevgili bir kardeş olarak geri alacaksın. O, özellikle benim için çok değerlidir. Ama hem bir insan, hem de Rab'be ait biri olarak senin için daha da çok sevinecek bir kardeş. ¹⁷Bu nedenle, eğer beni yoldaşın sayıyorsan, kendisini beni kabul eder gibi kabul et. ¹⁸Sana herhangi bir haksızlık etmişse ya da bir borcu varsa, bunu benim hesabıma say. ¹⁹Ben Pavlus bunu kendi elimle yazıyorum, bedelini ben öderim. Senin kendi yaşamımı bile bana borçlu olduğumu söylememe gerek yok. ²⁰Evet, kardeş, Rab yolunda bana bir yardımın olsun. Mesih'te yüreğimi ferahlat. ²¹Sözümü dinleyeceğinden emin olarak ve istediğimden fazlasını da yapacağını bilerek sana yazıyorum. ²²Bu arada bana kalabileceğim bir yer hazırla. Çünkü dualarımız aracılığıyla sizlere bağışlanacağımı umuyorum. ²³Mesih İsa uğruna kendisiyle birlikte tutuklu bulunduğum Epafras, emektaşlarım

Markos, Aristarhus, Dimas ve Luka sana selam ederler. ²⁴²⁵Rab İsa Mesih'in lütfu ruhunuzla birlikte olsun.

ⁱ“Onisimos”: Yararlı anlamına gelir.

ⁱⁱ“Can ciğerimi”: Grekçe “Yüreğimi”.

İBRANİLER

1 Tanrı eski zamanlarda peygamberler aracılığıyla birçok kez çeşitli yollardan atalarımıza seslendi. ²Bu son çağda da her şeye mirasçı kıldığı ve aracılığıyla evreni yarattığı kendi Oğlu'yla bize seslenmiştir. ³Oğul, Tanrı yüceliğinin parıltısı, O'nun varlığının öz görünümüdür. Güçlü sözüyle her şeyi devam ettirir. Günahlardan arınmayı sağladıktan sonra, yücelerde ulu Tanrı'nın ¹ sağında oturdu. ⁴Meleklerden ne denli üstün bir adı miras aldıysa, onlardan o denli üstün oldu. ⁵Çünkü Tanrı meleklerin herhangi birine, "Sen benim Oğlum'sun, Bugün ben sana Baba oldum" Ya da, "Ben O'na Baba olacağım, O da bana Oğul olacak" demiş midir? ⁶Yine Tanrı ilk doğanı dünyaya gönderirken diyor ki, "Tanrı'nın bütün melekleri O'na tapınsın." ⁷Melekler için, "Kendi meleklerini rüzgar, Hizmetkârlarını ateş alevi yapar" diyor. ⁸Ama Oğul için şöyle diyor: "Ey Tanrı, tahtın sonsuzluklar boyunca kalıcıdır, Egemenliğinin asası adalet asasıdır. ⁹Doğruluğu sevdin, kötülükten nefret ettin. Bunun için Tanrı, benim Tanrım, Seni sevinç yağıyla Arkadaşlarından daha çok meshetti." ¹⁰Yine diyor ki, "Ya Rab, başlangıçta Dünyanın temellerini sen attın. Gökler de senin ellerinin yapıtıdır. ¹¹Onlar yok olacak, ama sen kalıcısın. Hepsi bir giysi gibi eskiyecek. ¹²Bir kaftan gibi dürekeksin onları, Bir giysi gibi değiştirilecekler. Ama sen hep aynısın, Yılların tükenmeyecek." ¹³Tanrı meleklerin herhangi birine, "Ben düşmanlarımı Ayaklarının altına serinceye dek ⁱⁱ, Sağımda otur" demiş midir? ¹⁴Bütün melekler kurtuluşu miras alacaklara hizmet etmek için gönderilen görevli ruhlar değil midir?

2 Bu nedenle, akıntıya kapılıp sürüklenmemek için işitliklerimizi daha çok önemsemeliyiz. ²Çünkü melekler aracılığıyla bildirilen söz geçerli olduysa, her suç ve her sözdinleme hak ettiği karşılığı aldıysa, bu denli büyük kurtuluşu görmezlikten gelirsek nasıl kurtulabiliriz? Başlangıçta Rab tarafından bildirilen bu kurtuluş, Rab'bi dinlemiş olanlarca bize doğrulandı. ³⁴Tanrı da belirtiler, harikalar, çeşitli mucizeler ve kendi isteği uyarınca dağıttığı Kutsal Ruh armağanlarıyla buna tanıklık etti. ⁵Tanrı, sözünü ettiğimiz gelecek dünyayı meleklerle bağlı kıldı. ⁶Ama biri

bir yerde şöyle tanıklık etmiştir: "Ya Rab, insan ne ki, onu anasın, Ya da insanoğlu ne ki, ona ilgi gösteresin? ⁷Onu meleklerden biraz ⁱⁱⁱ aşağı kıldın, Başına yücelik ve onur tacını koydun, Ellerinini yapıtları üzerine onu görevlendirdin ^{iv}. ⁸Her şeyi ayakları altına sererek Ona bağımlı kıldın." Tanrı her şeyi insana bağımlı kılmakla insana bağımlı olmayan hiçbir şey bırakmadı. Ne var ki, her şeyin insana bağımlı kılındığını henüz görmüyoruz. ⁹Ama meleklerden biraz ^v aşağı kılınmış olan İsa'yı, Tanrı'nın lütfuyla herkes için ölüme tatsın diye çektiği ölüm acısı sonucunda yücelik ve onur tacı giydirilmiş olarak görüyoruz. ¹⁰Birçok oğlu yüceliğe erdiren onları kurtuluş öncüsünü acılarla yetkinliğe erdirmesi, her şeyi kendisi için ve kendi aracılığıyla var eden Tanrı'ya uygun düşüyordu. ¹¹Çünkü hepsi –kutsal kılan da kutsal kılınanlar da– aynı Baba'dandır. Bunun içindir ki, İsa onlara "kardeşlerim" demekten utanmıyor. ¹²"Adımı kardeşlerime duyuracağım, Topluluğun ortasında Seni ilahilerle öveceğim" diyor. ¹³Yine, "Ben O'na güvенеceğim" ve yine, "İşte ben ve Tanrı'nın bana verdiği çocuklar" diyor. ¹⁴Bu çocuklar etten ve kandan oldukları için İsa, ölüm gücüne sahip olanı, yani İblis'i, ölüm aracılığıyla etkisiz kılmak üzere onlarla aynı insan yapısını aldı. ¹⁵Bunu, ölüm korkusu yüzünden yaşamları boyunca köle olanların hepsini özgür kılmak için yaptı. ¹⁶Kuşkusuz O, meleklerle değil, İbrahim'in soyundan olanlara yardım ediyor. ¹⁷Bunun için her yönden kardeşlerine benzemesi gerekiyordu. Öyle ki, Tanrı'ya hizmetinde merhametli ve sadık bir başkâhin olup halkın günahlarını bağışlatabilsin. ¹⁸Çünkü kendisi denenip acı çektiği için denenenele yardım edebilir.

3 Bunun için, göksel çağrıya ortak olan kutsal kardeşlerim, dikkatinizi açıkça benimsediğimiz inancın elçisi ve başkâhini İsa'ya çevirin. ²Musa Tanrı'nın bütün evinde Tanrı'ya nasıl sadık kaldıysa, İsa da kendisini görevlendirene sadıktır. ³Evi yapan nasıl evden daha çok saygı görürse, İsa da Musa'dan daha büyük yüceliğe layık sayıldı. ⁴Her evin bir yapıcısı vardır, her şeyin yapıcısı ise Tanrı'dır. ⁵Musa, gelecekte söylenecek sözlere tanıklık etmek için Tanrı'nın bütün evinde bir hizmetkâr olarak sa-

ⁱ"Ulu Tanrı'nın": Grekçe "Ululuğun".

ⁱⁱ"Ayaklarının altına serinceye dek": Grekçe "Ayaklarına tabure yapınca dek".

ⁱⁱⁱ"Meleklerden biraz" ya da "Kısa bir süre için meleklerden".

^{iv}"Ellerinini yapıtları üzerine onu görevlendirdin" sözleri bazı Grekçe elyazmalarında yoktur.

^v"Meleklerden biraz" ya da "Kısa bir süre için meleklerden".

dık kaldı. ⁶Oysa Mesih, O'nun evi üzerinde yetkili oğul olarak sadıktır. Eğer cesaretimizi ve övündüğümüz umudu gevşemeden sonuna dek sürdürürsek, O'nun evi biziz. ⁷Bu nedenle, Kutsal Ruh'un dediği gibi, "Bugün O'nun sesini duyarsanız, Atalarımızın başkaldırdığı, Çölde O'nu sınıdıği günkü gibi Yüreklerinizi nasırlaştırmayın. ⁸Atalarımız beni orada sinayıp denediler Ve kırk yıl boyunca yaptıklarımı gördüler. ¹⁰Bu nedenle o kuşağa darıldım Ve dedim ki, 'Yüreklere hep kötüye sapar, Yollarımı öğrenmediler. ¹¹Öfkelendiğimde ant içtiğim gibi, Onlar huzur diyarıma asla girmeyecekler.'" ¹²Ey kardeşler, hiçbirinizde diri Tanrı'yı terk eden kötü, imansız bir yüreğin bulunmamasına dikkat edin. ¹³"Gün bugündür" denildikçe birbirinizi her gün yüreklendirin. Öyle ki, hiçbirinizin yüreği günahın aldatıcılığıyla nasırlaşmasın. ¹⁴Çünkü Mesih'e ortak olduk. Yalnız başlangıçtaki güvenimizi gevşemeden sonuna dek sürdürmeliyiz. ¹⁵Yukarıda belirtildiği gibi, "Bugün O'nun sesini duyarsanız, Atalarımızın başkaldırdığı günkü gibi Yüreklerinizi nasırlaştırmayın." ¹⁶O'nun sesini işitip başkaldıran kimlerdi? Musa önderliğinde Mısır'dan çıkanların hepsi değil mi? ¹⁷Tanrı kimlere kırk yıl dargın kaldı? Günah işleyip cesetleri çöle serilenlere değil mi? ¹⁸Sözünü dinlemeyenler dışında kendi huzur diyarıma kimlerin girmeyeceğine ant içti? ¹⁹Görüyoruz ki, imansızlıklarından ötürü oraya giremediler.

⁴Bu nedenle Tanrı'nın huzur diyarıma girme vaadi hâlâ geçerliken, herhangi birinizin buna erişmemiş sayılmasından korkalım. ²Çünkü onlar gibi biz de iyi haberi aldık. Ama onlar duydukları sözü imanla birleştirmedikleri için bunun kendilerine bir yararı olmadı. ³Biz inanmış olanlar huzur diyarıma gireriz. Nitekim Tanrı şöyle demiştir: "Öfkelendiğimde ant içtiğim gibi, Onlar huzur diyarıma asla girmeyecekler." Oysa Tanrı dünyanın kuruluşundan beri işlerini tamamlamıştır. ⁴Çünkü bir yerde yedinci günle ilgili şunu demiştir: "Tanrı bütün işlerinden yedinci gün dinlendi." ⁵Bu konuda yine diyor ki, "Onlar huzur diyarıma asla girmeyecekler." ⁶Demek ki, bazılarının huzur diyarıma gireceği kesindir. Daha önce iyi haberi almış olanlar söz dinlemedikleri için o diyara giremediler. ⁷Bu yüzden Tanrı, uzun zaman sonra Davut'un aracılığıyla, "bugün" diyerek yine bir gün belirliyor. Daha önce denildiği gibi, "Bugün O'nun sesini duyarsanız, Yüreklerinizi nasırlaştırmayın." ⁸Eğer Yeşu onları huzura kavuştursaydı, Tanrı daha sonra bir başka günden söz etmezdi. ⁹Böylece Tanrı halkı için bir Şabat Günü rahatı kalıyor. ¹⁰Tanrı işlerinden nasıl dinlendiyse, O'nun huzur diyarıma giren de kendi işlerinden öylece dinlenir. ¹¹Bu nedenle o huzur diyarıma girmeye gayret edelim; öyle ki, hiçbirimiz aynı tür sözdinlemezlikten ötürü düşmesin. ¹²Tanrı'nın sözü diri ve etkilidir, iki ağızlı kılıçtan daha keskindir. Canla ruhu, ilikle eklemeleri birbirinden ayıracak kadar derinlere işler; yüreğin düşüncelerini, amaçlarını yargılar. ¹³Tanrı'nın görmediği hiçbir yaratık yoktur. Kendisine hesap vereceğimiz Tanrı'nın gö-

zü önünde her şey çıplak ve açıktır. ¹⁴Tanrı Oğlu İsa gökleri aşan büyük başkâhinimiz olduğu için açıkça benimsediğimiz inanca sınımsız sarılalım. ¹⁵Çünkü başkâhinimiz zayıflıklarımızda bize yakınlık duyamayan biri değildir; tersine, her alanda bizim gibi denenmiş, ama günah işlememiştir. ¹⁶Onun için Tanrı'nın lütuf tahtına cesaretle yaklaşılmış; öyle ki, yardım gereksindiğimizde merhamet görelim ve lütuf bulalım.

⁵İnsanlar arasından seçilen her başkâhin, günahlara karşılık sunular ve kurbanlar sunmak üzere Tanrı'yla ilgili konularda insanları temsil etmek için atanır. ²Bilgisizlere, yoldan sapanlara yumuşak davranabilir. Çünkü kendisi de zayıflıklarla kuşatılmıştır. ³Bundan ötürü, halk için olduğu gibi, kendisi için de günah sunusu sunmak zorundadır. ⁴Kimse başkâhin olma onurunu kendi kendine alamaz; ancak Harun gibi, Tanrı tarafından çağrılırsa alır. ⁵Nitekim Mesih de başkâhin olmak için kendi kendini yüceltmedi. O'na, "Sen benim Oğlum'sun, Bugün ben sana Baba oldum" diyen Tanrı O'nu yüceltti. ⁶Başka bir yerde de diyor ki, "Melkisedek düzeni uyarınca Sen sonsuza dek kâhinsin." ⁷Mesih, yeryüzünde ^{vi} olduğu günlerde kendisini ölümden kurtaracak güçte olan Tanrı'ya büyük feryat ve gözyaşlarıyla dua etti, yakardı ve Tanrı korkusu nedeniyle işitildi. ⁸Oğul olduğu halde, çektiği acılarla söz dinlemeyi öğrendi. ⁹Yetkin kılınca, sözünü dinleyen herkes için sonsuz kurtuluş kaynağı oldu. ¹⁰Çünkü Tanrı tarafından Melkisedek düzeni uyarınca başkâhin atanmıştı. ¹¹Bu konuda söyleyecek çok sözümüz var, ama kulaklarınız uyduğu için anlatmak zor. ¹²Şimdiye dek öğretmen olmanız gerekirken, Tanrı sözlerinin temel ilkelerini size yeni baştan öğretecek birine ihtiyacınız var. Size yine süt gerekli, katı yiyecek değil! ¹³Sütle beslenen herkes bebektir ve doğruluk sözünde deneyimsizdir. ¹⁴Katı yiyecek, yetişkinler içindir; onlar duyularını iyi ile kötüyü ayırt etmek üzere alıştırmayla eğitilmiş kişilerdir.

⁶Bunun için, ölü işlerden tövbe etmenin ve Tanrı'ya inanmanın temelini, vaftizler, elle kutsama ^{vii}, ölümlerin dirilişi ve sonsuz yargıyla ilgili öğretinin temelini yeni baştan atmadan Mesih'le ilgili ilk öğretileri aşarak yetkinliğe doğru ilerleyelim. ²³Tanrı izin verirse, bunu yapacağız. ⁴Bir kez aydınlatılmış, göksel armağanı tatmış ve Kutsal Ruh'a ortak edilmiş, Tanrı sözünün iyiliğini ve gelecek çağın güçlerini tatmış oldukları halde yoldan sapanları yeniden tövbe edecek duruma getirmeye olanak yoktur. Çünkü onlar Tanrı'nın Oğlu'nu adeta yeniden çarmıha geriyor, herkesin önünde aşağılıyorlar. ⁵⁶⁷Üzerine sık sık yağın yağmur emen ve kimler için işleniyorsa onlara yararlı bitkiler üreten toprağı Tanrı bereketli kılar. ⁸Ama dikenli bitki, dedikeni üreten toprak yararsızdır; lanetlenmeye yakındır, sonu yanmaktır. ⁹Size gelince, sevgili kardeşler, böy-

^{vi}"Yeryüzünde": Grekçe "Bedende".

^{vii}"Elle kutsama": Grekçe "El koyma".

le konuştuğumuz halde, durumunuzun daha iyi olduğuna, kurtuluşa uygun düştüğüne eminiz. ¹⁰Tanrı adaletsiz değildir; emeğinizi ve kutsallara hizmet etmiş olarak ve etmeye devam ederek O'nun adına gösterdiğiniz sevgiyi unutmaz. ¹¹Umudunuzdan doğan tam güvenceye kavuşmanız için her birinizin sona dek aynı gayreti göstermesini diliyoruz. ¹²Tembel olmamanızı, vaat edilenleri iman ve sabır aracılığıyla miras alanların örneğine uymanızı istiyoruz. ¹³Tanrı İbrahim'e vaatte bulunduğu zaman, üzerine ant içecek daha üstün biri olmadığı için kendi üzerine ant içerek şöyle dedi: ¹⁴"Seni kutsadıkça kutsayacağım, Soyunu çoğalttıkça çoğaltacağım." ¹⁵Böylece İbrahim sabırla dayanarak vade erişti. ¹⁶İnsanlar kendilerinden üstün biri üzerine ant içerler. Onlar için ant, söyleneni doğrular ve her tartışmayı sona erdirir. ¹⁷Tanrı da amacının değişmezliğini vadin mirasçularına daha açıkça belirtmek istediği için vadin antla pekiştirdi. ¹⁸Öyle ki, önümüze konan umuda tutunmak için Tanrı'ya sığınan bizler, Tanrı'nın yalan söylemesi olanaksız olan bu iki değişmez şey aracılığıyla büyük cesaret bulalım. ¹⁹Canlarımız için gemi demiri gibi sağlam ve güvenilir olan bu umut, perdenin arkasındaki iç bölmeye geçer. ²⁰Melkisedek düzeni uyarınca sonsuza dek başkâhin olan İsa oraya uğrumuza öncü olarak girdi.

7 Bu Melkisedek, Şalem Kralı ve yüce Tanrı'nın kâhiniydi. Kralları bozguna uğratmaktan dönen İbrahim'i karşılamış ve onu kutsamıştı. ²İbrahim de ona her şeyin ondalığını verdi. Melkisedek, adının anlamına göre, önce "Doğruluk Kralı"dır; sonra da "Şalem Kralı", yani "Esenlik Kralı"dır. ³Babasız, annesizdir; soyağacı yoktur. Ne günlerinin başlangıcı, ne yaşamının sonu vardır. Tanrı'nın Oğlu gibi sonsuza dek kâhin kalacaktır. ⁴Bakın, büyük ata İbrahim'in ganimetten ondalık verdiği bu adam ne kadar büyüktür! ⁵Levioglularından olup kâhinlik görevini üstlenenlere Kutsal Yasa uyarınca halktan, yani İbrahim'in soyundan oldukları halde, kardeşlerinden ondalık almaları buyrulmuştur. ⁶Melkisedek ise Levili kâhinlerin soyundan olmadığı halde, vaatleri alan İbrahim'den ondalık kabul etmiş ve onu kutsamıştır. ⁷Hiç kuşkusuz, kutsayan kutsanandan üstündür. ⁸Birinde ölümlü insanlar ondalık alıyor, ötekinde yaşadığına tanıklık edilen biri alıyor. ⁹Ondalık alan Levi bile İbrahim aracılığıyla ondalık vermiştir denebilir. ¹⁰Çünkü Melkisedek İbrahim'i karşıladığı zaman, Levi hâlâ atasının bedenindeydi. ¹¹Eğer Levililer'in kâhinliği aracılığıyla yetkinliğe erişilebilseydi –nitekim Kutsal Yasa bu kâhinliği öngörerek halka verildi– Harun düzenine göre değil de, Melkisedek düzenine göre başka bir kâhinin gelmesinden söz etmeye ne gerek kalırdı? ¹²Çünkü kâhinlik değişince, Yasa da zorunlu olarak değişir. ¹³Kendisinden böyle söz edilen kişi başka bir oymaktır. Bu oymaktan hiç kimse sunakta hizmet etmemiştir. ¹⁴Rabbimiz'in Yahuda oymağundan geldiği açıktır. Musa bu oymaktan söz ederken kâhinlere ilişkin bir şey söylemedi. ¹⁵Melkisedek benzeri başka bir kâhin ortaya çıktığından, bu söylediğimiz artık

daha da açıktır. ¹⁶O, Yasa'nın soyla ilgili önkoşuluna göre değil, yok edilemez bir yaşamın gücüne göre kâhin olmuştur. ¹⁷Çünkü, "Melkisedek düzeni uyarınca Sen sonsuza dek kâhinsin" diye tanıklık ediliyor. ¹⁸Önceki buyruk, zayıflığı ve yararsızlığı nedeniyle geçersiz kılındı. ¹⁹Çünkü Yasa hiçbir şeyi yetkinleştiremedi. Bunun yerine, aracılığıyla Tanrı'ya yaklaştığımız daha sağlam bir umut verildi. ²⁰Bu da antsız olmadı. Öbürleri ant içilmeden kâhin olmuşlardı. ²¹Ama O kendisine, "Rab ant içti, kararından dönmez, Sen sonsuza dek kâhinsin" diyen Tanrı'nın andıyla kâhin oldu. ²²Böylece İsa daha iyi bir antlaşmanın kefilisi olmuştur. ²³Önceki düzende çok sayıda kâhin görev aldı. Çünkü ölüm, görevlerini sürdürmelerini engelliyordu. ²⁴Ama İsa sonsuza dek yaşadığı için kâhinliği sürekli. ²⁵Bu nedenle O'nun aracılığıyla Tanrı'ya yaklaşanları tümüyle ^{viii} kurtaracak güçtedir. Çünkü onlara aracılık etmek için hep yaşamaktadır. ²⁶Böyle bir başkâhinimiz –kutsal, suçsuz, lekesiz, günahkârlardan ayrılmış, göklerden daha yücelere çıkarılmış bir başkâhinimiz– olması uygundur. ²⁷O, öbür başkâhinler gibi her gün önce kendi günahları, sonra da halkın günahları için kurbanlar sunmak zorunda değildir. Çünkü kendini sunmakla bunu ilk ve son kez yaptı. ²⁸Kutsal Yasa, zayıflıkları olan insanları başkâhin atamaktadır. Ama Yasa'dan sonra gelen ant sözü, sonsuza dek yetkin kılınmış olan Oğul'u başkâhin atamıştır.

8 Söylediklerimizin özü şudur: Göklerde, Yüce Olan'ın tahtının sağında oturan, kutsal yerde, insanın değil, Rab'bin kurduğu asıl tapınma çadırında görev yapan böyle bir başkâhinimiz vardır. ²³Her başkâhin sunular, kurbanlar sunmak için atanır. Bu nedenle bizim başkâhinimizin de sunacak bir şeyi olması gerekir. ⁴Eğer kendisi yeryüzünde olsaydı, kâhin olamazdı. Çünkü Kutsal Yasa uyarınca sunuları sunanlar var. ⁵Bunlar göktekinin örneği ve gölgesi olan tapınakta hizmet ediyorlar. Nitekim Musa tapınma çadırını kurmak üzereyken Tanrı tarafından şöyle uyarıldı: "Her şeyi sana dağda gösterilen örneğe göre yapmaya dikkat et." ⁶Şimdiyse, İsa daha iyi vaatler üzerine kurulmuş daha iyi bir antlaşmanın aracısı olduğu kadar, daha üstün bir göreve de sahip olmuştur. ⁷Eğer o ilk antlaşma kusursuz olsaydı, ikincisine gerek duyulmazdı. ⁸Oysa halkını kusurlu bulan Tanrı şöyle diyor: "İsrail halkıyla ve Yahuda halkıyla Yeni bir antlaşma yapacağım günler geliyor" Diyor Rab. ⁹'Atalarımı Mısır'dan çıkarmak için Ellerinden tuttuğum gün Onlarla yaptığım antlaşmaya benzemeyecek. Çünkü onlar antlaşmama bağlı kalmadılar, Ben de onlardan yüz çevirdim' Diyor Rab. ¹⁰'O günlerden sonra İsrail halkıyla Yapacağım antlaşma şudur' diyor Rab, 'Yasalarımı zihinlerine işleyeceğim, Yüreklere yazacağım. Ben onların Tanrısı olacağım, Onlar da benim halkım olacak. ¹¹Hiç kimse yurttaşını, kardeşini, Rab'bi tanı diye eğitmeyecek. Çünkü küçük büyük hepsi tanıyacak beni. ¹²Çünkü suçlarını bağışlayacağım, Günahlarını artık anmayacağım.'" ¹³Tanrı,

^{viii}"Tümüyle" ya da "Sonsuza kadar".

“Yeni bir antlaşma” demekle ilkin eskimiş saymıştır. Eski-yip köhneleşense çok geçmeden yok olur.

9İlk antlaşmanın tapınma kuralları ve dünyasal tapınağı vardı. ²Bir çadır kurulmuştu. Kutsal Yer denen birinci bölmede kandillik, masa ve adak ekmekleri bulunurdu. ³İkinci perdenin arkasında En Kutsal Yer denen bir bölme vardı. ⁴Altın buhur sunağıyla her yanı altınla kaplanmış Antlaşma Sandığı buradaydı. Sandığın içinde altından yapılmış man testisi, Harun’un filizlenmiş değneği ve antlaşma levhaları vardı. ⁵Sandığın üstünde Bağışlanma Kapağı’nı ^{ix} gölgeleyen yüce Keruvlar ^x dururdu. Ama şimdi bunların ayrıntılarına giremeyiz. ⁶Her şey böyle düzenlendikten sonra kâhinler her zaman çadırın ilk bölümüne girer, tapınma görevlerini yerine getirirler. ⁷Ama iç bölmeye yılda bir kez yalnız başkâhin girebilir. Üstelik kendisi için ve halkın bilmeden işlediği suçlar için sunacağı kurban kanı olmaksızın giremez. ⁸Kutsal Ruh bununla çadırın ilk bölümüne durduca, kutsal yere giden yolun henüz açıkça gösterilmediğini belirtiyor. ⁹Bu, şimdiki çağ için bir örnektir; sunulan kurbanlarla sunuların tapınan kişinin vicdanını yetkinleştiremediğini gösteriyor. ¹⁰Bunlar yalnız yiyecek, içecek, çeşitli dinsel yıkanmalarla ilgilidir; yeni düzenin başlangıcına kadar geçerli olan bedensel kurallardır. ¹¹Ama Mesih, gelecek ^{xi} iyi şeylerin başkâhini olarak ortaya çıktı. İnsan eliyle yapılmamış, yani bu yaratılıştan olmayan daha büyük, daha yetkin çadırdan geçti. ¹²Tekelerle danaların kanıyla değil, sonsuz kurtuluşu sağlayarak kendi kanıyla kutsal yere ilk ve son kez girdi. ¹³Tekelerle boğaların kanı ve serpiyen düve küllü murdar olanları kutsal kılıyor, bedensel açıdan temizliyor. ¹⁴Öyleyse sonsuz Ruh aracılığıyla kendini lekesiz olarak Tanrı’ya sunmuş olan Mesih’in kanının, diri Tanrı’ya kulluk edebilmemiz için vicdanımızı ölü işlerden temizleyeceği ne kadar daha kesindir! ¹⁵Bu nedenle, çağrılmış olanların vaat edilen sonsuz mirası almaları için Mesih yeni antlaşmanın aracısı oldu. Kendisi onları ilk antlaşma ^{xii} zamanında işledikleri suçlardan kurtarmak için fidiye olarak öldü. ¹⁶Ortada bir vasiyet ^{xiii} varsa, vasiyet edenin ölümünün kanıtlanması gerekir. ¹⁷Çünkü vasiyet ancak ölümden sonra geçerli olur. Vasiyet eden yaşadıkça, vasiyetin hiçbir etkinliği yoktur. ¹⁸Bu nedenle ilk antlaşma bile kan akıtılmadan yürürlüğe girmedi. ¹⁹Musa, Kutsal Yasa’nın her buyruğunu bütün halka bildirdikten sonra su, al yapağı, mercanköşkotu ile danaların ve tekelelerin kanını alıp hem kitabın hem de bütün halkın üzerine

^{ix}“Bağışlanma Kapağı”: Tanrı’nın öfkesinin yatıştırıldığı, halkın günahlarının bağışlanıp Tanrı’yla barıştırıldığı özel yeri ifade ediyor.

^x“Yüce Keruvlar”: Tanrı’nın yüceliğiyle birlikte görünen göksel varlıklar.

^{xi}“Gelecek”: Bazı elyazmalarında, “Gelmiş” diye geçer.

^{xii}“Antlaşma” ve “Vasiyet” için Grekçe’de aynı sözcük kullanılmıştır.

^{xiii}“Antlaşma” ve “Vasiyet” için Grekçe’de aynı sözcük kullanılmıştır.

serpti. ²⁰“Tanrı’nın uymanızı buyurduğu antlaşmanın kanı budur” dedi. ²¹Aynı biçimde çadırın ve tapınmada kullanılan bütün eşyaların üzerine kan serpti. ²²Nitekim Kutsal Yasa uyarınca hemen her şey kanla temiz kılınır, kan dökülmeden bağışlama olmaz. ²³Böylelikle aslı göklerde olan örneklerin bu kurbanlarla, ama gökteki asıllarının bunlardan daha iyi kurbanlarla temiz kılınması gerekti. ²⁴Çünkü Mesih, asıl kutsal yerin örneği olup insan eliyle yapılan kutsal yere değil, ama şimdi bizim için Tanrı’nın önünde görünmek üzere asıl göğe girdi. ²⁵Başkâhin her yıl kendisinin olmayan kanla En Kutsal Yer’e* girer; oysa Mesih kendisini tekrar tekrar sunmak için göğe girmedi. ²⁶Öyle olsaydı, dünyanın kuruluşundan beri Mesih’in tekrar tekrar acı çekmesi gerekirdi. Oysa Mesih, kendisini bir kez kurban ederek günahı ortadan kaldırmak için çağların sonunda ortaya çıkmıştır. ²⁷İnsanın bir kez ölmesi, sonra da yargılanması kaçınılmaz olduğu gibi, Mesih de birçoğlarının günahlarını yüklenmek için bir kez kurban edildi. İkinci kez, günah yüklenmek için değil, kurtuluş getirmek için kendisini bekleyenlere görünecektir.

10Kutsal Yasa’da gelecek iyi şeylerin aslı yoktur, sadece gölgesi vardır. Bu nedenle Yasa, her yıl sürekli aynı kurbanları sunarak Tanrı’ya yaklaşanları asla yetkinliğe erdiremez. ²Erdirebilseydi, kurban sunmaya son verilmez miydi? Çünkü tapınanlar bir kez günahlarından arındıktan sonra artık günahlılık duygusu kalmazdı. ³Ancak o kurbanlar insanlara yıldan yıla günahlarını anımsatıyor. ⁴Çünkü boğalarla tekelerin kanı günahları ortadan kaldıramaz. ⁵Bunun için Mesih dünyaya gelirken şöyle diyor: “Kurban ve sunu istemedim, Ama bana bir beden hazırlandı. ⁶Yakmalık sunudan ve günah sunusundan Hoşnut olmadın. ⁷O zaman şöyle dedim: ‘Kutsal Yazı tomarında Benim için yazıldığı gibi, Senin isteğini yapmak üzere, Ey Tanrı, işte geldim.’” ⁸Mesih ilkin, “Kurban, sunu, yakmalık sunu, günah sunusu istemedim ve bunlardan hoşnut olmadın” dedi. Oysa bunlar Yasa’nın bir gereği olarak sunulur. ⁹Sonra, “Senin isteğini yapmak üzere işte geldim” dedi. Yani ikinciyi geçerli kılmak için birinciyi ortadan kaldırıyor. ¹⁰Tanrı’nın bu isteği uyarınca, İsa Mesih’in bedeninin ilk ve son kez sunulmasıyla kutsal kılındık. ¹¹Her kâhin her gün ayakta durup görevini yapar ve günahları asla ortadan kaldıramayan aynı kurbanları tekrar tekrar sunar. ¹²Oysa Mesih günahlar için sonsuza dek geçerli tek bir kurban sunduktan sonra Tanrı’nın sağında oturdu. ¹³O zamandan beri düşmanlarımızın, kendi ayaklarımızın altına serilmesini ^{xiv} bekliyor. ¹⁴Çünkü kutsal kılınanları tek bir sunuyla sonsuza dek yetkinliğe erdirmiştir. ¹⁵Kutsal Ruh da bu konuda bize tanıklık ediyor. Önce diyor ki, ¹⁶“Rab, ‘O günlerden sonra Onlarla yapacağım antlaşma şudur: Yasarımı yüreklerine koyacağım, Zihinlerine yazacağım’ diyor.” ¹⁷Sonra şunu ekliyor: “Onların günahlarını ve suçlarını

^{xiv}“Ayaklarımızın altına serilmesini”: Grekçe “Ayaklarına tabure yapılmasını”.

nı artık anmayacağım.”¹⁸Bunların bağışlanması durumunda artık günah için sunuya gerek yoktur.¹⁹Bu nedenle, ey kardeşler, İsa'nın kanı sayesinde perdede, yani kendi bedeninde bize açtığı yeni ve diri yoldan kutsal yere girmeye cesaretimiz vardır.²⁰²¹Tanrı'nın evinden sorumlu büyük bir kâhinimiz bulunmaktadır.²²Öyleyse yüreklerimiz serpmeye kötü vicdandan arınmış, bedenlerimiz temiz suyla yıkanmış olarak, imanın verdiği tam güvenceyle, yürekte bir içtenlikle Tanrı'ya yaklaşalım.²³Açıkça benimsediğimiz umuda sınıksız tutunalım. Çünkü vaat eden Tanrı güvenilirdir.²⁴Birbirimizi sevgi ve iyi işler için nasıl gayrete getirebileceğimizi düşünelim.²⁵Bazılarının alıştığı gibi, bir araya gelmekten vazgeçmeyelim; o günün yaklaştığını gördükçe birbirimizi daha da çok yüreklendirelim.²⁶Gerçeği öğrenip benimsedikten sonra, bile bile günah işlemeye devam edersek, günahlar için artık kurban kalmaz; geriye sadece yargının dehşetli beklenişi ve düşmanları yiyip bitecek kızgın ateş kalır.²⁷²⁸Musa'nın Yasası'nı hiçe sayan, iki ya da üç tanığın sözüyle acımasızca öldürülür.²⁹Eğer bir kimse Tanrı Oğlu'nu ayaklar altına alır, kendisini kutsal kılan antlaşma kanını bayağı sayar ve lütfekâr Ruh'a hakaret ederse, bundan ne kadar daha ağır bir cezaya layık görülecek sanırsınız?³⁰Çünkü, “Öç benimdir, karşılığını ben vereceğim” ve yine, “Rab halkını yargılayacak” diyeni tanıyoruz.³¹Diri Tanrı'nın eline düşmek korkunç bir şeydir.³²Sizlerse aydınlandıktan sonra acılarıyla dolu büyük bir mücadeleye dayandığımız o ilk günleri anımsayın.³³Bazen sitelere, sıkıntılara uğrayıp seyirlik oldunuz, bazen de aynı durumda olanlarla dayanışma içine girdiniz.³⁴Hem hapistekilerin dertlerine ortak oldunuz, hem de daha iyi ve kalıcı bir malınız olduğunu bilerek mallarınızın yağma edilmesini sevinçle karşıladınız.³⁵Onun için cesaretinizi yitirmeyin; bu cesaretin ödülü büyüktür.³⁶Çünkü Tanrı'nın isteğini yerine getirmek ve vaat edilene kavuşmak için dayanma gücüne ihtiyacımız vardır.³⁷Artık, “Gelecek olan pek yakında gelecek ve gecikmeyecek.”³⁸Doğru adamım, imanla yaşayacaktır. Ama geri çekilirse, ondan hoşnut olmayacağım.”³⁹Bizler geri çekilip mahvolanlardan değiliz; iman edip canlarının kurtuluşuna kavuşanlardanız.

11İman, umut edilenlere güvenmek, görünmeyen şeylerin varlığından emin olmaktır^{xv}.²Atalarımız bununla Tanrı'nın beğenisini kazandılar.³Evrenin Tanrı'nın buyruğuyla yaratıldığını, böylece görülenlerin görünmeyenlerden oluştuğunu iman sayesinde anlıyoruz.⁴Habil'in Tanrı'ya Kayın'den daha iyi bir kurban sunması iman sayesinde oldu. İmanı sayesinde doğru biri olarak Tanrı'nın beğenisini kazandı. Çünkü Tanrı onun sunduğu adakları kabul etti. Nitekim Habil ölmüş olduğu halde, iman sayesinde hâlâ konuşmaktadır.⁵İman sayesinde Hanok ölümlü tatmamak üzere yukarı alındı. Kimse onu bulamadı, çünkü Tanrı onu yukarı almıştı. Yukarı alınmadan önce Tanrı'yı hoşnut eden biri olduğuna tanıklık edildi.⁶İman

olmadan Tanrı'yı hoşnut etmek olanaksızdır. Tanrı'ya yaklaşan, O'nun var olduğuna ve kendisini arayanları ödüllendireceğine iman etmelidir.⁷İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla ilgili olarak Tanrı tarafından uyarılınca, Tanrı korkusuyla ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı. Bununla dünyayı yargıladı ve imana dayanan doğruluğun mirasçısı oldu.⁸İman sayesinde İbrahim miras alacağı yere gitmesi için çağrılınca, Tanrı'nın sözünü dinledi ve nereye gideceğini bilmeden yola çıktı.⁹İman sayesinde bir yabancı olarak vaat edilen ülkeye yerleşti. Aynı vadin ortak mirasçıları olan İshak ve Yakup'la birlikte çadırlarda yaşadı.¹⁰Çünkü mimarı ve kurucusu Tanrı olan temelli kenti bekliyordu.¹¹İbrahim, yaşı geçmiş ve karısı Sara kısır olduğu halde, imanı sayesinde vaat edeni güvenilir saydığından çocuk sahibi olmak için güç buldu.¹²Böylece tek bir adandan, üstelik ölüden farksız birinden gökteki yıldızlar, deniz kıyısındaki kum kadar sayısız torun meydana geldi.¹³Bu kişilerin hepsi imanlı olarak öldüler. Vaat edilenlere kavuşamadılarsa da bunları uzaktan görüp selamladılar, yeryüzünde yabancı ve konuk olduklarını açıkça kabul ettiler.¹⁴Böyle konuşanlar bir vatan aradıklarını gösteriyorlar.¹⁵Ayrıldıkları ülkeyi düşünselelerdi, geri dönmeye fırsatları olurdu.¹⁶Ama onlar daha iyisini, yani göksel olanı arzu ediyorlardı. Bunun içindir ki, Tanrı onların Tanrısı olarak anılmaktan utanmıyor. Çünkü onlara bir kent hazırladı.¹⁷İbrahim sınıdığı zaman imanla İshak'ı kurban olarak sundu. Vaatleri almış olan İbrahim biricik oğlunu kurban etmek üzereydi.¹⁸Oysa Tanrı ona, “Senin soyun İshak'la sürecek” demişti.¹⁹İbrahim Tanrı'nın ölülere bile diriltilebileceğini düşündü; nitekim İshak'ı simgesel şekilde ölümden geri aldı.²⁰İman sayesinde İshak gelecek olaylarla ilgili olarak Yakup'la Esav'ı kutsadı.²¹Yakup ölürken iman sayesinde Yusuf'un iki oğlunu da kutsadı, değneğinin ucuna yaslanarak Tanrı'ya tapındı.²²Yusuf ölürken iman sayesinde İsrailoğulları'nın Mısır'dan çıkacağını anımsattı ve kemiklerine ilişkin buyruk verdi.²³Musa doğduğunda annesiyle babası onu imanla üç ay gizlediler. Çünkü çocuğun güzel olduğunu gördüler ve kralın fermanından korkmadılar.²⁴Musa büyüyünce iman sayesinde firavunun kızının oğlu olarak tanınmayı reddetti.²⁵Bir süre için günahın sefasını sürmektense, Tanrı'nın halkıyla birlikte baskı görmeyi yeğledi.²⁶Mesih uğruna aşağılanmayı Mısır hazinelerinden daha büyük zenginlik saydı. Çünkü alacağı ödülü düşünüyordu.²⁷Kralın öfkesinden korkmadan imanla Mısır'dan ayrıldı. Görünmez Olan'ı görür gibi dayandı.²⁸İlk doğanları öldüren melek İsraililer'e dokunmasın diye Musa imanla, Fıfış kurbanının kesilmesini ve kanının kapılara sürülmesini sağladı.²⁹İman sayesinde İsraililer karadan geçer gibi Kamış Denizi'nden* geçtiler. Mısırlılar bunu deneyince boğuldular.³⁰İsraililer yedi gün boyunca Eriha surları çevresinde dolandılar; sonunda imanları sayesinde surlar yıkıldı.³¹Fahişe Rahav casusları dostça karşıladığı için imanı sayesinde söz dinlemeyenlerle birlikte öldürülmedi.³²Daha ne diyeyim? Gidyon, Barak, Şimşon, Yiftah, Davut, Samuel

^{xv}“Varlığından emin olmaktır” ya da “Varlığına kanıttır”.

ve peygamberlerle ilgili olanları anlatsam, zaman yetmeyecek. ³³Bunlar iman sayesinde ülkeler ele geçirdiler, adaleti sağladılar, vaat edilenlere kavuştular, aslanların ağzını kapadılar. ³⁴Kızgın ateşi söndürdüler, kılıcın ağzından kaçıp kurtuldular. Güçsüzlükte kuvvet buldular, savaşta güçlendiler, yabancı orduları bozguna uğrattılar. ³⁵Kadınlar dirilen ölülerini geri aldılar. Başkalarıysa salıverilmeyi reddederek dirilip daha iyi bir yaşama kavuşma umuduyla işkencelere katlandılar. ³⁶Daha başkaları alaya alınıp kamçılandı, hatta zincire vurulup hapsedildi. ³⁷Taşlandılar, testereyle biçildiler ^{xvi}, kılıçtan geçirilip öldürüldüler. Koyun postu, keçi derisi içinde dolaştılar, yoksulluk çektiler, sıkıntılara uğradılar, baskı gördüler. ³⁸Dünya onlara layık değildi. Çöllerde, dağlarda, mağaralarda, yeraltı oyuklarında dolanıp durdular. ³⁹İmanları sayesinde bunların hepsi Tanrı'nın beğenisini kazandıkları halde, hiçbiri vaat edilene kavuşmadı. ⁴⁰Bizden ayrı olarak yetkinliğe ermesinler diye, Tanrı bizim için daha iyi bir şey hazırlamıştı.

12 İşte çevremizi bu denli büyük bir tanıklar bulutu sardığına göre, biz de her yükü ve bizi kolayca kuşatan günahı üzerimizden sıyrıp atalım ve önümüze konan yarışı sabırla koşalım. ²Gözümüzü imanımızın öncüsü ve tamamlayıcısı İsa'ya dikelim. O kendisini bekleyen sevinç uğruna utancı hiçe sayıp çarmıhta ölüme katlandı ve şimdi Tanrı'nın tahtının sağında oturuyor. ³Yorulup cesaretinizi yitirmek için, günahkârların bunca karşı koymasına katlanmış Olan'ı düşünün. ⁴Günaha karşı verdiğiniz mücadelede henüz kanımızı akıtacak kadar direnmiş değilsiniz. ⁵Size oğullar diye seslenen şu öğüdü de unuttunuz: "Oğlum, Rab'bin terbiye edişini hafife alma, Rab seni azarlayınca cesaretini yitirme. ⁶Çünkü Rab sevdiğini terbiye eder, Oğulluğa kabul ettiği herkesi cezalandırır." ⁷Terbiye edilmek uğruna acılara katlanmalıyız. Tanrı size oğullarına davranır gibi davranıyor. Hangi oğul babası tarafından terbiye edilmez? ⁸Herkesin gördüğü terbiyeden yoksunsanız, oğullar değil, yasadışı evlatlarsınız. ⁹Kaldı ki, bizi terbiye eden dünyasal babalarımız vardı ve onlara saygı duyardık. Öyleyse Ruhlar Babası'na bağımlı olup yaşamamız çok daha önemli değil mi? ¹⁰Babalarımız bizi kısa bir süre için, uygun gördükleri gibi terbiye ettiler. Ama Tanrı, kutsallığına ortak olalım diye bizi kendi yararımıza terbiye ediyor. ¹¹Terbiye edilmek başlangıçta hiç tatlı gelmez, acı gelir. Ne var ki, böyle eğitilenler için bu sonradan esenlik veren doğruluğu üretir. ¹²Bunun için sarkık ellerinizi kaldırın, bükük dizlerinizi doğrultun, ayaklarınız için düz yollar yapın. Öyle ki, kötürüm olan parça eklemenden çıkmasın, tersine şifa bulsun. ¹³¹⁴Herkesle barış içinde yaşamaya, kutsal olmaya gayret edin. Kutsallığa sahip olmadan kimse Rab'bi göremeyecek. ¹⁵Dikkat edin, kimse Tanrı'nın lütfundan yoksun kalmamasın. İcinizde sizi rahatsız edecek ve birçoklarını zehirleyecek acı bir kök filizlenmesin. ¹⁶Kimse fuhuş yapmasın ya da ilk

oğulluk hakkını bir yemeğe karşılık satan Esav gibi kutsal değerlere saygısızlık etmesin. ¹⁷Biliyorsunuz, Esav daha sonra kutsanma hakkını miras almak istediye de geri çevrildi. Kutsanmak için gözyaşı döküp yalvarmasına karşın, vermiş olduğu kararın sonucunu değiştiremedi ^{xvii}. ¹⁸Sizler dokunulabilen, alev alev yanan dağa, karanlığa, koyu karanlık ve kasırgaya, gürleyen çağrı borusuna, tanrısal sözleri ileten sese yaklaşmış değilsiniz. O sesi işitenler, kendilerine bir sözcük daha söylenmesin diye yalvardılar. ¹⁹²⁰"Dağa bir hayvan bile dokunsa taşlanacak" buyruğuna dayanamadılar. ²¹Görünüm öyle korkunçtu ki, Musa, "Çok korkuyorum, titriyorum" dedi. ²²Oysa sizler Siyon Dağı'na, yaşayan Tanrı'nın kenti olan göksel Yeruşalim'e, bir bayram şenliği içindeki on binlerce meleğe, adları göklerde yazılmış ilk doğanların topluluğuna yaklaştınız. Herkesin yargıcı olan Tanrı'ya, yetkinliğe erdirilmiş doğru kişilerin ruhlarına, yeni antlaşmanın aracısı olan İsa'ya ve Habil'in kanından daha üstün bir anlam taşıyan serpmelek kana yaklaştınız. ²³²⁴²⁵Bunları söyleyeni reddetmeye dikkat edin. Çünkü yeryüzünde kendilerini uyararı reddedenler kurtulamadıysa, göklerden bizi uyarandan yüz çevirirsek, bizim de kurtulamayacağımız çok daha kesindir. ²⁶O zaman O'nun sesi yeri sarsmıştı. Ama şimdi, "Bir kez daha yalnız yeri değil, göğü de sarsacağım" diye söz vermiştir. ²⁷"Bir kez daha" sözü, sarsılanların, yani yaratılmış olan şeylerin ortadan kaldırılacağını, böylelikle sarsılmayanların kalacağını anlatıyor. ²⁸Böylece sarsılmaz bir egemenliğe kavuştuğumuz için minnettar olalım. Öyle ki, Tanrı'yı hoşnut edecek biçimde saygı ve korkuyla tapalım. ²⁹Çünkü Tanrımız yakıp yok eden bir ateştir.

13 Kardeş sevgisi sürekli olsun. ²Konuksever olmaktan geri kalmayın. Çünkü bu sayede bazıları bilmeden melekleri konuk ettiler. ³Hapiste olanları, onlarla birlikte hapşedilmiş gibi anımsayın. Sizin de bir bedeniniz olduğunu düşünerek baskı görenleri hatırlayın. ⁴Herkes evliliğe saygı gösterebilir. Evlilik yatağı günahla lekelenebilir. Çünkü Tanrı fuhuş yapanları, zina edenleri yargılayacak. ⁵Yaşayışınız para sevgisinden uzak olsun. Sahip olduklarımızla yetinin. Çünkü Tanrı şöyle dedi: "Seni asla terk etmeyeceğim, Seni asla yüzüstü bırakmayacağım." ⁶Böylece cesaretle diyoruz ki, "Rab benim yardımcımdır, korkmam; İnsan bana ne yapabilir?" ⁷Tanrı'nın sözünü size iletmış olan önderlerinizi anımsayın. Yaşayışlarının sonucuna bakarak onların imanını örnek alın. ⁸İsa Mesih dün, bugün ve sonsuza dek aynıdır. ⁹Çeşitli garip öğretilerin etkisine kapılıp sürüklenmeyin. Yüreğin yiyeceklerle değil, Tanrı lütfuyla güçlenmesi iyidir. Yiyeceklere güvenenler hiçbir yarar görmediler. ¹⁰Bir sunağımız var ki, tapınma çadırında hizmet edenlerin ondan yemeye hakları yoktur. ¹¹Başkâhin günah sunusu olarak hayvanların kanını kutsal yere taşır, ama bu hayvanların cesetleri ordugahın dışında yakılır. ¹²Bunun gibi,

^{xvi}"Biçildiler": Birçok Grekçe elyazmasında, "Biçildiler, denendiler" diye geçer.

^{xvii}"Vermiş olduğu kararın sonucunu değiştiremedi" ya da "Tövbe olanağımı bulamadı".

İsa da kendi kanıyla halkı kutsal kılmak için kent kapısının dışında acı çekti. ¹³Öyleyse biz de O'nun uğradığı aşağılanmaya katlanarak ordugahtan dışarıya çıkıp yanına gidelim. ¹⁴Çünkü burada kalıcı bir kentimiz yoktur, biz gelecekteki kenti özlüyoruz. ¹⁵Bu nedenle, İsa aracılığıyla Tanrı'ya sürekli övgü kurbanları, yani O'nun adını açıkça anan dudakların meyvesini sunalım. ¹⁶İyilik yapmayı, sizde olanı başkalarıyla paylaşmayı unutmayın. Çünkü Tanrı bu tür kurbanlardan hoşnut olur. ¹⁷Önderlerinizin sözünü dinleyin, onlara bağlı kalın. Çünkü onlar canlarımız için hesap verecek kişiler olarak sizi kollarlar. Onların sözünü dinleyin ki, görevlerini inleyerek değil –bunun size yararı olmaz– sevinçle yapınlar. ¹⁸Bizim için dua edin. Vicdanımızı temiz tuttuğumuza, her bakımdan olumlu bir yaşam sürmek istediğimize eminiz. ¹⁹Yanınıza tez zamanda dönebilmem için dua etmenizi özellikle rica ediyorum. ²⁰Esenlik veren Tanrı, koyunların büyük Çobanı'nı, Rabbimiz İsa'yı sonsuza dek sürecektir antlaşmanın kanıyla ölümden diriltti. ²¹Tanrı, isteğini yerine getirebilmeniz için sizi her iyilikle donatsın; kendisini hoşnut eden şeyi İsa Mesih aracılığıyla bizlerde gerçekleştirsin. Mesih'e sonsuzlara dek yücelik olsun! Amin. ²²Kardeşler, size rica ediyorum, öğütlerimi hoş görün. Zaten size kısaca yazdım. ²³Kardeşimiz Timoteos'un salıverildiğini bilmenizi istiyorum. Yakında yanıma gelirse, onunla birlikte sizi görmeye geleceğim. ²⁴Önderlerinizin hepsine ve bütün kutsallara selam söyleyin. İtalya'dan olanlar size selam ederler. ²⁵Tanrı'nın lütfu hepimizle birlikte olsun! Amin.

YAKUP

1Tanrı'nın ve Rab İsa Mesih'in kulu ben Yakup, dağılmış olan on iki oymağa selam ederim. **2**Kardeşlerim, çeşitli deneyimlerle yüz yüze geldiğinizde bunu büyük sevinçle karşılayın. **3**Çünkü bilirsiniz ki, imanımızın sınanması dayanma gücünü yaratır. **4**Dayanma gücü de, hiçbir eksiği olmayan, olgun, yetkin kişiler olmanız için tam bir etkinliğe erişsin. **5**İçinizden birinin bilgelikte eksiği varsa, herkese cömertçe, azarlamadan veren Tanrı'dan istesin; kendisine verilecektir. **6**Yalnız hiç kuşku duymadan, imanla istesin. Çünkü kuşku duyan kişi rüzgarın sürükleyip savurduğu deniz dalgasına benzer. **7**Her bakımdan değişken, kararsız olan kişi Rab'den bir şey alacağını ummasın. **8**⁹Düşkün olan kardeş kendi yüksekliğiyle, zengin olansa kendi düşkünlüğüyle övünsün. Çünkü zengin kişi kır çiçeği gibi solup gidecek. **10**¹¹Güneş yakıcı sıcakıyla doğar ve otu kurutur. Otun çiçeği düşer, görünüşünün güzelliği yok olur. Zengin de bunun gibi kendi uğraşları içinde kaybolup gidecektir. **12**Ne mutlu denemeye dayanan kişiye! Denemeden başarıyla çıktığı zaman Rab'bin kendisini sevenlere vaat ettiği yaşam tacını alacaktır. **13**Ayartılan kişi, "Tanrı beni ayartıyor" demesin. Çünkü Tanrı kötülükle ayartılamadığı gibi kendisi de kimseyi ayartmaz. **14**Herkes kendi arzularıyla sürüklenip aldanarak ayartılır. **15**Sonra arzu gebe kalır ve günah doğurur. Günah olgunlaşınca da ölüm getirir. **16**Sevgili kardeşlerim, aldanmayın! **17**Her nimet, her mükemmel armağan yukarıdan, kendisinde değişkenlik ya da döneçlik gölgesi olmayan Işıklar Babası'ndan ⁱ gelir. **18**O, yarattıklarımızın bir anlamda ilk meyveleri olmamız için bizleri kendi isteği uyarınca, gerçeğin bildirişiyle yaşama kavuşturdu. **19**Sevgili kardeşlerim, şunu aklınızda tutun: Herkes dinlemekte çabuk, konuşmakta yavaş, öfkelenmekte de yavaş olsun. **20**Çünkü insanın öfkesi Tanrı'nın istediği doğruluğu sağlamaz. **21**Bunun için, her türlü pislği ve her tarafa yayılmış olan kötülüğü üstünüzden sıyrıp atarak, içinize ekilmiş, canlarımızı kurtaracak güçte olan sözü alçakgönüllülükle kabul edin. **22**Tanrı sözünü yalnız duymakla kalmayın, sözün uygulayıcıları da olun. Yoksa kendinizi aldatmış olursunuz. **23**Çünkü sözün dinleyicisi olup da uygulayıcısı olmayan kişi, aynada kendi doğal yüzüne bakan kişiye benzer. **24**Kendini görür, sonra gider ve nasıl bir kişi olduğunu hemen unuttur. **25**Oysa mükemmel yasaya, özgürlük yasası-

na yakından bakıp ona bağlı kalan, unutkan dinleyici değil de etkin uygulayıcı olan kişi, yaptıklarıyla mutlu olacaktır. **26**Dindar olduğunu sanıp da dilini dizginlemeyen kişi kendini aldatır. Böylesinin dindarlığı boştur. **27**Baba Tanrı'nın gözünde temiz ve kusursuz dindarlık, kişinin sıkıntı çeken öksüzler ve dullarla ilgilenmesi ve kendini dünyanın lekelemesinden korumasıdır.

2Kardeşlerim, yüce Rabbimiz İsa Mesih'e iman edenler olarak insanlar arasında ayırım yapmayın. **2**Toplandığınız yere altın yüzüklü, şık giyimli bir adamla kirli giysiler içinde yoksul bir adam geldiğinde, şık giyimliye ilgiyle, "Sen şuraya, iyi yere otur", yoksula da, "Sen orada dur" ya da "Ayaklarımın dibine otur" dersiniz, aranızda ayırım yapmış, kötü düşünceli yargıçlar gibi davranmış olmuyor musunuz? **3**⁴⁵Dinleyin, sevgili kardeşlerim: Tanrı, bu dünyada yoksul olanları imanda zenginleşmek ve kendisini sevenlere vaat ettiği egemenliğin mirasçıları olmak üzere seçmedi mi? **6**Ama siz yoksulun onurunu kırdınız. Sizi sömüren zenginler değil mi? Sizi mahkemelere sürükleyen onlar değil mi? **7**Ait olduğunuz Kişi'nin yüce adına küfreden onlar değil mi? **8**"Komşunu kendin gibi seveceksin" diyen Kutsal Yazı'ya uyararak Kralımız Tanrı'nın Yasası'nı gerçekten yerine getiriyorsanız, iyi ediyorsunuz. **9**Ama insanlar arasında ayırım yaparsanız, günah işlemiş olursunuz; Yasa tarafından, Yasa'yı çiğnemekten suçlu bulunursunuz. **10**Çünkü Yasa'nın her dediğini yerine getirirse de tek konuda ondan sapan kişi bütün Yasa'ya karşı suçlu olur. **11**Nitekim "Zina etmeyeceksin" diyen, aynı zamanda "Adam öldürmeyeceksin" demıştır. Zina etmez, ama adam öldürürsen, Yasa'yı yine de çiğnemiş olursun. **12**Özgürlük Yasası'yla yargılanacak olanlar gibi konuşup davranın. **13**Çünkü yargı merhamet göstermeyene karşı merhametsizdir. Merhamet yargıya galip gelir. **14**Kardeşlerim, bir kimse iyi eylemleri yokken imanı olduğunu söylerse, bu neye yarar? Böylesi bir iman onu kurtarabilir mi? **15**Bir erkek ya da kız kardeş çıplak ve günlük yiyecekten yoksunken, içinizden biri ona, "Esenlikle git, ısınmanı, doymanı dilerim" der, ama bedenin gereksindiklerini vermezse, bu neye yarar? **16**¹⁷Bunun gibi, tek başına eylemsiz iman da ölüdür. **18**Ama biri şöyle diyebilir: "Senin imanın var, benimse eylemlerim." Eylemlerin olmadan sen bana imanımı göster, ben de sana imanımı eylemlerimle göstereyim. **19**Sen Tanrı'nın bir olduğu-

ⁱ"Işıklar Babası": Tanrı.

na inanıyorsunuz, iyi ediyorsun. Cinler bile buna inanıyor ve titriyorlar! ²⁰Ey akılsız adam, eylem olmadan imanın yararsız olduğuna kanıt mı istiyorsun? ²¹Atamız İbrahim, oğlu İshak'ı sunağın üzerinde Tanrı'ya adama eylemiyle aklanmadı mı? ²²Görüyorsun, onun imanı eylemleriyle birlikte etkindi; imanı eylemleriyle tamamlandı. ²³Böylelikle, "İbrahim Tanrı'ya iman etti, böylece aklanmış sayıldı ⁱⁱ " diyen Kutsal Yazı yerine gelmiş oldu. İbrahim'e de Tanrı'nın dostu dendi. ²⁴Görüyorsunuz, insan yalnız imanla değil, eylemle de aklanır. ²⁵Aynı biçimde, ulakları konuk edip değişik bir yoldan geri gönderen fahişe Rahav da bu eylemiyle aklanmadı mı? ²⁶Ruhsuz beden nasıl ölüyse, eylemsiz iman da ölüdür.

3Kardeşlerim, biz öğretmenlerin ⁱⁱⁱ daha titiz bir yargılamadan geçeceğine biliyorsunuz; bu nedenle çoğunuz öğretmen olmayın. ²Çünkü hepimiz çok hata yaparız. Sözleriyle hata yapmayan kimse, bütün bedenini de dizginleyebilen yetkin bir kişidir. ³Bize boyun eğmeleri için atların ağzına gem vururuz, böylece bütün bedenlerini yönlendiririz. ⁴Düşünün, gemiler de o kadar büyük olduğu, güçlü rüzgarlar tarafından sürüklendiği halde, dümeninin gönlü nereye isterse küçücük bir dümenle o yöne çevrilirler. ⁵Bunun gibi, dil de bedenin küçük bir üyesidir, ama büyük işlerle övünür. Düşünün, küçücük bir kıvılcım koca bir ormanı tutuşturabilir. ⁶Dil de bir ateş, bedenimizin üyeleri arasında bir kötülük dünyasıdır. Bütün varlığımızı kirletir. Cehennemden alevlenmiş olarak yaşamımızın gidişini alevlendirir. ⁷İnsan soyu, her tür yabanıl hayvanı, kuşu, sürüngen ve deniz yaratığını evcilleştirmiş ve evcilleştirmektedir. ⁸Ama dili hiçbir insan evcilleştiremez. Dil öldürücü zehirle dolu, dinmeyen bir kötülüktür. ⁹Dilimizle Rab'bi, Baba'yı överiz. Yine dilimizle Tanrı'ya benzer yaratılmış insana söveriz. ¹⁰Övgü ve sövgü aynı ağızdan çıkar. Kardeşlerim, bu böyle olmamalı. ¹¹Bir pınar aynı gözden tatlı ve acı su akıtır mı? ¹²Kardeşlerim, incir ağacı zeytin ya da asma incir verebilir mi? Bunun gibi, tuzlu su kaynağı tatlı su veremez. ¹³Aranızda bilge ve anlayışlı olan kim? Olumlu yaşayışıyla, bilgelikten doğan alçakgönüllülükle iyi eylemlerini gösterebilir. ¹⁴Ama yüreğinizde kin, kıskançlık, bencillik varsa övünmeyin, gerçeği yadsımayın. ¹⁵Böylesi "bilgelik" gökten inen değil, dünyadan, insan doğasından, cinlerden gelen bilgeliktir. ¹⁶Çünkü nerede kıskançlık, bencillik varsa, orada karışıklık ve her tür kötülük vardır. ¹⁷Ama gökten inen bilgelik her şeyden önce pakdır, sonra barışçıldır, yumuşaktır, uysaldır. Merhamet ve iyi meyvelerle doludur. Kayırcılığı, ikiyüzlülüğü yoktur. ¹⁸Barış içinde eken barış yapımcıları doğruluk ürününü biçerler.

4Aranızdaki kavgaların, çekişmelerin kaynağı nedir? Bedeninizin üyelerinde savaşı tutkularınız değil mi? ²Bir şey arzu ediyor, elde edemeyince adam öldürüyorsunuz. Kıska-

nyorsunuz, isteğinize erişemeyince çekişip kavga ediyorsunuz. Elde edemiyorsunuz, çünkü Tanrı'dan dilemiyorsunuz. ³Dilediğiniz zaman da dileğinize kavuşamıyorsunuz. Çünkü kötü amaçla, tutkularınız uğruna kullanmak için diliyorsunuz. ⁴Ey vefasızlar, dünyayla dostluğun Tanrı'ya düşmanlık olduğunu bilmiyor musunuz? Dünyayla dost olmak isteyen, kendini Tanrı'ya düşman eder. ⁵Sizce Kutsal Yazı boş yere mi şöyle diyor: "Tanrı içimize koyduğu ruhu kıskançlık derecesinde özler ^{iv} ." ⁶Yine de bize daha çok lütfeder. Bu nedenle Yazı şöyle diyor: "Tanrı birbirlere karşıdır, Ama alçakgönüllülere lütfeder." ⁷Bunun için Tanrı'ya bağımlı olun. İblis'e karşı direnin, sizden kaçacaktır. ⁸Tanrı'ya yaklaşın, O da size yaklaşacaktır. Ey günahkârlar, ellerinizi günahattan temizleyin. Ey kararsızlar, yüreklerinizi paklayın. ⁹Kederlenin, yas tutup ağlayın. Gülüşünüz yasa, sevinciniz üzüntüye dönüşsün. ¹⁰Rab'bin önünde kendinizi alçaltın, sizi yüceltecektir. ¹¹Kardeşlerim, birbirinizi yermeyin. Kardeşini yeren ya da yargılayan kişi, Yasa'yı yermiş ve yargılamış olur. Yasa'yı yargılasan, Yasa'nın uygulayıcısı değil, yargılayıcısı olursun. ¹²Oysa tek Yasa koyucu, tek Yargıç vardır; kurtarmaya da mahvetmeye de gücü yeten O'dur. Ya komşusunu yargılayan sen, kim oluyorsun? ¹³Dinleyin şimdi, "Bugün ya da yarın filan kente gideceğiz, orada bir yıl kalıp ticaret yapacak, para kazanacağız" diyen sizler, yarın ne olacağını bilmiyorsunuz. Yaşamınız nedir ki? Kısa süre görünen, sonra yitip giden buğu gibisiniz. ¹⁴¹⁵Bunun yerine, "Rab dilerse yaşayacak, şunu şunu yapacağız" demelisiniz. ¹⁶Ne var ki, şimdi küstahlıklarınızla övünüyorsunuz. Bu tür övünmelerin hepsi kötüdür. ¹⁷Bu nedenle, yapılması gereken iyi şeyi bilip de yapmayan, günah işlemiş olur.

5Dinleyin şimdi ey zenginler, başınıza gelecek felaketlerden ötürü feryat edip ağlayın. ²Servetiniz çürümüş, giysinizi güve yemiştir. ³Altınlarınız, gümüşleriniz pas tutmuştur. Onların pası size karşı tanıklık edecek, etinizi ateş gibi yiyecek. Bu son çağda servetinize servet kattınız. ⁴İşte, ekinlerinizi biçen işçilerin haksızca alıkoyduğunuz ücretleri size karşı haykırıyor. Orakçıların feryadı Her Şeye Egemen Rab'bin kulağına erişti. ⁵Yeryüzünde zevk ve bolluk içinde yaşadınız. Boğazlanacağınız gün için kendinizi besiyeye çektiniz. ⁶Size karşı koymayan doğru kişiyi yargılayıp öldürdünüz. ⁷Öyleyse kardeşler, Rab'bin gelişine dek sabredin. Bakın, çiftçi ilk ve son yağmurları alıncaya dek toprağın değerli ürününü nasıl sabırla bekliyor! ⁸Siz de sabredin. Yüreklerinizi güçlendirin. Çünkü Rab'bin gelişiyakındır. ⁹Kardeşler, yargılanmamak için birbirinize karşı homurdanmayın. İşte, Yargıç kapının önünde duruyor. ¹⁰Kardeşler, Rab'bin adıyla konuşmuş olan peygamberleri sıkıntılarda sabır örneği olarak alın. ¹¹Sıkıntıya dayanmış olanları mutlu sayarız. Eyüp'ün nasıl dayandığını duyduunuz. Rab'bin en sonunda onun için neler yaptığını bilirsiniz.

ⁱⁱ"Böylece aklanmış sayıldı": Grekçe "Ve ona doğruluk sayıldı".

ⁱⁱⁱ"Öğretmen": Burada, inanlılar

^{iv}"Tanrı içimize koyduğu ruhu kıskançlık derecesinde özler" ya da "Tanrı'nın içimize koyduğu ruh kıskançlığa çok eğilimlidir".

Rab çok şefkatli ve merhametlidir. ¹²Kardeşlerim, öncelikle şunu söyleyeyim: Ne gök üzerine, ne yer üzerine, ne de başka bir şey üzerine ant için. “Evet”iniz evet, “hayır”ımız hayır olsun ki, yargıya uğramayasınız. ¹³İçinizden biri sıkıntıda mı, dua etsin. Sevinçli mi, ilahi söylesin. ¹⁴İçinizden biri hasta mı, kilisenin ihtiyarlarını çağırtsın; Rab’bin adıyla üzerine yağ sürüp onun için dua etsinler. ¹⁵İmanla edilen dua hastayı iyileştirecek ve Rab onu ayağa kaldıracaktır. Eğer hasta günah işlemişse, günahları bağışlanacaktır. ¹⁶Bu nedenle, şifa bulmak için günahlarınızı birbirinize itiraf edin ve birbiriniz için dua edin. Doğru kişinin yalvarışı çok güçlü ve etkilidir. ¹⁷İlyas da tıpkı bizim gibi insandı. Yağmur yağmaması için gayretle dua etti; üç yıl altı ay ülkeye yağmur yağmadı. ¹⁸Yeniden dua etti; gök yağmurunu, toprak da ürününü verdi. ¹⁹Kardeşlerim, içinizden biri gerçeğin yolundan sapar da başka biri onu yine gerçeğe döndürürse, bilsin ki, günahkârı sapık yolundan döndüren, ölümden bir can kurtarmış, bir sürü günahı örtmüş olur.

1.PETRUS

1 Mesih İsa'nın elçisi ben Petrus'tan Pontus, Galatya, Kapadokya, Asya İli ve Bitinya'ya dağılmış ve buralarda yabancı olarak yaşayan seçilmişlere selam! 2 İsa Mesih'in sözünü dinlemeniz ve O'nun kanının üzerinize serpilmesi için, Baba Tanrı'nın öngörüsü uyarınca Ruh tarafından kutsal kılınarak seçildiniz. Lütuf ve esenlik artan ölçüde sizin olsun. 3 Rabbimiz İsa Mesih'in Tanrısı ve Babası'na övgüler olsun. Çünkü O büyük merhametiyle yeniden doğmamızı sağladı. İsa Mesih'i ölümden diriltmekle bizi yaşayan bir umuda, çürümez, lekesiz, solmaz bir mirasa kavuşturdu. Bu miras sizin için göklerde saklıdır. 45 Zaman sona ererken açığa çıkarılmaya hazır olan kurtuluşa kavuşasınız diye iman sayesinde Tanrı'nın gücüyle korunuyorsunuz. 6 Bu nedenle şimdi kısa bir süre çeşitli denemeler sonucu acı çekmeniz gerekiyorsa da, sevinçle coşmaktasınız. 7 Böylelikle içtenliği kanıtlanan imanınız, İsa Mesih görünüşünde size övgü, yücelik, onur kazandıracak. İmanınız, ateşle artıldığı halde yok olup giden altından daha değerlidir. 8 Mesih'i görmemiş olsanız da O'nu seviyorsunuz. Şu anda O'nu görmediğiniz halde O'na iman ediyor, sözle anlatılmaz yüce bir sevinçle coşuyorsunuz. 9 Çünkü imanınızın sonucu olarak canlarınızın kurtuluşuna erişiyorsunuz. 10 Size bağışlanacak lütuftan söz etmiş olan peygamberler, bu kurtuluşla ilgili dikkatli incelemeler, araştırmalar yaptılar. 11 İçlerinde olan Mesih Ruhü, Mesih'in çekeceği acılara ve bu acıların ardından gelecek yüceliklere tanıklık ettiğinde, Ruh'un hangi zamanı ⁱ ya da nasıl bir dönemi belirttiğini araştırdılar. 12 Şimdi size de bildirilen gerçeklerle kendilerine değil, size hizmet ettikleri onlara açıkça gösterildi. Bu gerçekleri gökten gönderilen Kutsal Ruh'un gücüyle size Müjde'yi iletener bildirdi. Melekler bu gerçekleri yakından görmeye büyük özlem duyarlar. 13 Bu nedenle zihinlerinizi eyleme hazırlayıp ayık kalarak umudunuzu tümüyle İsa Mesih'in görünmesiyle size sağlanacak olan lütfaya bağlayın. 14 Söz dinleyen çocuklar olarak, bilgisiz olduğunuz geçmiş zamandaki tutkularınıza uymayın. 15 Sizi çağıran Tanrı kutsal olduğuna göre, siz de her davranışınızda kutsal olun. 16 Nitekim şöyle yazılmıştır: "Kutsal olun, çünkü ben kutsalmım." 17 Kimseyi kayırmadan, kişiyi yaptıklarına bakarak yargılayan Tanrı'yı Baba diye çağırdığımızı göre, gurbeti andıran bu dünyadaki zamanınızı Tanrı kor-

kusuyla geçirin. 18 Biliyorsunuz ki, atalarımızdan kalma boş yaşayışımızdan altın ya da gümüş gibi geçici şeylerle değil, kusursuz ve lekesiz kuzuyu andıran Mesih'in değerli kanının fidesiyle kurtuldunuz. 1920 Dünyanın kuruluşundan önce bilinen Mesih, çağların sonunda sizin yararımıza ortaya çıktı. 21 O'nu ölümden diriltip yücelten Tanrı'ya O'nun aracılığıyla iman ediyorsunuz. Böylece imanınız ve umudunuz Tanrı'dadır. 22 Gerçeğe uymakla kendinizi arıttınız, kardeşler için içten bir sevgiye sahip oldunuz. Onun için birbirinizi candan, yürekte sevin. 23 Çünkü ölümlü değil, ölümsüz bir tohumdan, yani Tanrı'nın diri ve kalıcı sözü aracılığıyla yeniden doğdunuz. 24 Nitekim, "İnsan soyu ota benzer, Bütün yüceliği kır çiçeği gibidir. Ot kurur, çiçek solar, Ama Rab'bin sözü sonsuza dek kalır." İşte size müjdelenenmiş olan söz budur.

2 Bu nedenle her kötülüğü, hileyi, ikiyüzlülüğü, kıskançlığı ve bütün iftiraları üzerinizden sıyrıp atın. 2 Yeni doğmuş bebekler gibi, hilesiz sütü andıran Tanrı sözünü özeleyin ki, bununla beslenip büyüyerek kurtuluşa erişesiniz. 3 Çünkü Rab'bin iyiliğini tattınız. 4 İnsanlarca reddedilmiş, ama Tanrı'ya göre seçkin ve değerli olan diri taş, Rab'be gelin. 5 O sizi diri taşlar olarak ruhsal bir tapınağın yapımında kullansın. Böylelikle, İsa Mesih aracılığıyla Tanrı'nın beğenisini kazanan ruhsal kurbanlar sunmak üzere kutsal bir kâhinler topluluğu olursunuz. 6 Çünkü Kutsal Yazı'da şöyle deniyor: "İşte, Siyon'a* bir taş, Seçkin, değerli bir köşe taşı koyuyorum. O'na iman eden hiç utandırılmayacak." 7 İman eden sizler için bu taş değerlidir. Ama imansızlar için, "Yapıcıların reddettiği taş Köşenin baş taşı," "Sürçme taşı ve tökezleme kayası oldu." İmansızlar Tanrı'nın sözünü dinlemedikleri için sürçerler. Zaten sürçmek üzere belirlenmişlerdir. 89 Ama siz seçilmiş soy, Kral'ın ⁱⁱ kâhinleri, kutsal ulus, Tanrı'nın öz halkısınız. Sizi karanlıktan şaşılması ışığına çağıran Tanrı'nın erdemlerini duyurmak için seçildiniz. 10 Bir zamanlar halk değildiniz, ama şimdi Tanrı'nın halkısınız. Bir zamanlar merhamete erişmemiştiniz, şimdiyse merhamete eriştiniz. 11 Sevgili kardeşler, size yalvarırım, cana karşı savaşan benliğin tutkularından kaçın. Çünkü bu dünyada yabancı ve konuksunuz. 12 İnanmayanlar arasında olumlu bir yaşam sürün. Öyle

ⁱ"Hangi zamanı" ya da "Kimi".

ⁱⁱ"Kral": Tanrı.

ki, kötülük yapanlarımışsınız gibi size iftira etseler de, iyi işlerinizi görerek Tanrı'yı, kendilerine yaklaştığı gün yüceltsinler. ¹³İnsanlar arasında yetkili kılınmış her kuruma – gerek her şeyin üstünde olan krala ⁱⁱⁱ gerekse kötülük yapanların cezalandırılması, iyilik edenlerin onurlandırılması için kral tarafından gönderilen valilere– Rab adına bağımlı olun. ¹⁴¹⁵Çünkü Tanrı'nın isteği, iyilik yaparak akılsızların bilgisizliğini susturmanızdır. ¹⁶Özgür insanlar olarak yaşayın, ancak özgürlüğünüzü kötülük yapmak için bahane etmeyin. Tanrı'nın kulları olarak yaşayın. ¹⁷Herkese saygı gösterin. İmanlı kardeşlerinizi sevin, Tanrı'dan korkun, krala saygı gösterin. ¹⁸Ey hizmetkârlar, efendilerinizin yalnız iyi ve yumuşak huylu olanlarına değil, ters huylu olanlarına da tam bir saygıyla bağımlı olun. ¹⁹Haksız yere acı çeken kişi, Tanrı bilinciyle acıya katlanırsa, Tanrı'yı hoşnut eder. ²⁰Çünkü günah işleyip dövüldüğünüzde dayanırsanız, bunda övülecek ne var? Ama iyilik edip acı çektiğinizde dayanırsanız, Tanrı'yı hoşnut edersiniz. ²¹Nitekim bunun için çağrıldınız. Mesih, izinden gidesiniz diye uğrunuza acı çekerek size örnek oldu. ²²“O günah işlemedi, ağızından hileli söz çıkmadı.” ²³Kendisine sövüldüğünde sövgüyle karşılık vermedi, acı çektiğinde kimseyi tehdit etmedi; davasını, adaletle yargılayan Tanrı'ya bıraktı. ²⁴Bizler günah karşısında ölelim, doğruluk uğruna yaşayalım diye, günahlarımızı çarımha kendi bedeninde yükledi. O'nun yaralarıyla şifa buldunuz. ²⁵Çünkü yolunu şaşırmış koyunlar gibiydiniz, şimdiyse canlarınızın Çobanı'na ve Gözetmeni'ne ^{iv} döndünüz.

3Bunun gibi, ey kadımlar, siz de kocalarımıza bağımlı olun. Öyle ki, kimileri Tanrı sözüne inanmasa bile, Tanrı korkusuna dayanan temiz yaşayışınızı görerek söze gerek kalmadan karılarının yaşayışıyla kazanılsınlar. ²³Süsünüz örgülü saçlar, altın takılar, güzel giysiler gibi dışla ilgili olmasın. ⁴Gizli olan iç varlığımız, sakın ve yumuşak bir ruhun solmayan güzelliğiyle süsünüz olsun. Bu, Tanrı'nın gözünde çok değerlidir. ⁵Çünkü geçmişte umudunu Tanrı'ya bağlamış olan kutsal kadımlar da kocalarına bağımlı olarak böyle süslenirdi. ⁶Örneğin Sara İbrahim'i “Efendim” diye çağırır, sözünü dinlerdi. İyilik eder, hiçbir tehditten yılmazsanız, siz de Sara'nın çocukları olursunuz. ⁷Bunun gibi, ey kocalar, siz de daha zayıf varlıklar olan karılarınızla anlayış içinde yaşayın. Tanrı'nın lütfettiği yaşamın ortak mirasçıları oldukları için onlara saygı gösterin. Öyle ki, dualarımıza bir engel çıkmasın. ⁸Sonuç olarak hepiniz aynı düşüncede birleşin. Başkalarının duygularını paylaşın. Birbirinizi kardeşçe sevin. Şefkatli, alçakgönüllü olun. ⁹Kötülüğe kötülükle, sövgüye sövgüyle değil, tersine, kutsamayla karşılık verin. Çünkü kutsanmayı miras almak için çağrıldınız. ¹⁰Şöyle ki, “Yaşamdan zevk almak, İyi günler görmek isteyen, Dilini kötülükten, Dudaklarını yalandan uzak tutsun. ¹¹Kötülükten sakınıp iyilik yapsın. Esenliği

amaçlasın, ardınca gitsin. ¹²Çünkü Rab'bin gözleri Doğru kişilerin üzerindedir. Kulakları onların yakarışına açıktır. Ama Rab kötülük yapanlara karşıdır.” ¹³İyilik yapmakta gayretli olursanız, size kim kötülük edecek? ¹⁴Doğruluk uğruna acı çekseniz bile, ne mutlu size! İnsanların “korktuğundan korkmayın, ürkmeyin.” ¹⁵Mesih'i Rab olarak yüreklerinizde kutsayın. İçinizdeki umudun nedenini soran herkese uygun bir yanıt vermeye her zaman hazır olun. ¹⁶Yalnız bunu yumuşak huyla, saygıyla yapın. Vicdanınızı temiz tutun. Öyle ki, Mesih'e ait olarak sürdürdüğünüz olumlu yaşamı kınayanlar size ettikleri iftiradan utansınlar. ¹⁷İyilik edip acı çekmek –eğer Tanrı'nın isteği buysa– kötülük yapıp acı çekmekten daha iyidir. ¹⁸Nitekim Mesih de bizleri Tanrı'ya ulaştırmak amacıyla doğru kişi olarak doğru olmayanlar için günah sunusu olarak ilk ve son kez öldü ^v. Bedence öldürüldü, ama ruhça diriltildi. ¹⁹Ruhta gidip bunları zindanda olan ruhlara da duyurdu. ²⁰Bir zamanlar, Nuh'un günlerinde gemi yapılırken, Tanrı'nın sabırla beklemesine karşın bu ruhlara söz dinlememişlerdi. O gemide birkaç kişi, daha doğrusu sekiz kişi suyla kurtuldu ^{vi}. ²¹Bu olay vaftizi simgeliyor. Bedenin kirden arınması değil, Tanrı'ya yönelen temiz vicdanın dileği olan vaftiz, İsa Mesih'in dirilişiyle şimdi sizi de kurtarıyor. ²²Göğe çıkmış olan Mesih, Tanrı'nın sağındadır. Bütün melekler, yetkiler ve güçler O'na bağlı kılınmıştır.

4Mesih bedence acı çektiğine göre, siz de aynı düşünceyle silahlanın. Çünkü bedence acı çekmiş olan, günaha sırt çevirmiştir. ²Sonuç olarak, dünyadaki yaşamının geri kalan bölümünü artık insan tutkularına göre değil, Tanrı'nın isteğine göre sürdürür. ³İnanmayanların hoşlandıklarını yaparak sefahat, şehvet, sarhoşluk, çılgın eğlenceler, içki alemleri ve ilke tanımayan putperestlik içinde yaşayarak geçmişte harcadığımız günler yeter! ⁴İnanmayanlar, kendinizi onlarla birlikte aynı sefahat seline atmamanızı yadırgıyor, size sövüyorlar. ⁵Onlar, ölüleri de dirileri de yargılamaya hazır olan Tanrı'ya hesap verecekler. ⁶Çünkü ölüler bedence öbür insanlar gibi yargılsın, ama ruhça Tanrı gibi yaşasın diye Müjde onlara da bildirildi. ⁷Her şeyin sonu yakındır. Bu nedenle, sağduyulu olun ve dua etmek için ayık durun. ⁸Her şeyden önce birbirinizi candan sevin. Çünkü sevgi birçok günahı örter. ⁹Söylenmeksizin birbirinize konukseverlik gösterin. ¹⁰Her biriniz hangi ruhsal armağanı aldıysanız, bunu Tanrı'nın çok yönlü lütfunun iyi kâhyaları olarak birbirinize hizmet etmekte kullanın. ¹¹Konuşan, Tanrı'nın sözlerini iletir gibi konuşsun. Başkalarına hizmet eden, Tanrı'nın verdiği güçle hizmet etsin. Öyle ki, İsa Mesih aracılığıyla Tanrı her şeyde yüceltilsin. Yücelik ve kudret sonsuzlara dek Mesih'indir! Amin. ¹²Sevgili kardeşlerim, sınanmanız için size giydirilen ateşten gömleği, size garip bir şey oluyormuş gibi yadırgamayın. ¹³Tersine, Mesih'in acılarına ortak olduğunuz oranda

ⁱⁱⁱ“Kral”: Burada Roma İmparatoru anlamına gelir.

^{iv}“Canlarınızın Çobanı ve Gözetmeni”: İsa Mesih.

^v“Öldü”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Acı çekti” diye geçer.

^{vi}“Suyla kurtuldu” ya da “Sudan sağ salım çıktı”.

sevinin ki, Mesih'in görkemi görüldüğünde de sevinçle coşasınız. ¹⁴Mesih'in adından ötürü hakarete uğrarsanız, ne mutlu size! Çünkü Tanrı'nın yüce Ruhu üzerinizde bulunuyor. ¹⁵Hiçbiriniz katil, hırsız, kötülük yapan ya da başkalarının işine karışan biri olarak acı çekmesin. ¹⁶Ama Mesih inanlısı olduğu için acı çeken, bundan utanç duymasın. Taşdığı bu adla Tanrı'yı yüceltsin. ¹⁷Çünkü yargının, Tanrı'nın ev halkından başlayacağı an gelmiştir. Eğer yargılama önce bizden başlarsa, Tanrı'nın Müjdesi'ne kulak asmayanların sonu ne olacak? ¹⁸“Doğru kişi güçlkle kurtuluyorsa, Tanrısız ve günahlı kişiye ne olacak?” ¹⁹Bunun için, Tanrı'nın isteği uyarınca acı çekenler, iyilik ederek canlarını güvenilir Yaradan'a emanet etsinler.

5Bu nedenle aranızdaki ihtiyarlara, onlar gibi bir ihtiyar, Mesih'in çektiği acıların tanığı, açığa çıkacak olan yüceliğin paydaşı olarak rica ediyorum: Tanrı'nın size verdiği sürüyü güdün. Zorunluymuş gibi değil, Tanrı'nın istediği gibi gönüllü gözetmenlik yapın. Para hırsıyla değil, gönül rızasıyla, size emanet edilenlere egemenlik taslamadan, sürüye örnek olarak görevinizi yapın. ²³⁴Baş Çoban ^{vii} görüldüğü zaman yüceliğin solmaz tacına kavuşacaksınız. ⁵Ey gençler, siz de ihtiyarlara bağımlı olun. Hepiniz birbirinize karşı alçakgönüllülüğü kuşanın. Çünkü, “Tanrı kibirlilere karşıdır, Ama alçakgönüllülere lütfeder.” ⁶Uygun zamanda sizi yüceltmesi için, Tanrı'nın kudretli eli altında kendinizi alçaltın. ⁷Bütün kaygılarınızı O'na yükleyin, çünkü O sizi kayırır. ⁸Ayık ve uyanık olun. Düşmanınız İblis kükreyen aslan gibi yutacak birini arayarak dolaşiyor. ⁹Dünyanın her yerindeki kardeşlerinizin de aynı acıları çektiğini bilerek imanda sarsılmadan İblis'e karşı direnin. ¹⁰Sizleri Mesih'te sonsuz yüceliğine çağıran ve bütün lütfun kaynağı olan Tanrı'nın kendisi kısa bir süre acı çekmenizden sonra sizi yetkinleştirip pekiştirecek, güçlendirip temellendirecektir. ¹¹Kudret sonsuzlara dek O'nun olsun! Amin. ¹²Kendisini güvenilir bir kardeş saydığım Silvanus aracılığıyla size kısaca yazmış bulunuyorum. Sizi yüreklendiriyor ve sözünü ettiğim lütfun Tanrı'nın gerçek lütfu olduğuna tanıklık ediyorum. Buna bağlı kalın. ¹³Sizler gibi seçilmiş olan Babil'deki kilise ve oğlum Markos size selam ederler. ¹⁴Birbirinizi sevgiyle öperek selamlayın. Sizlere, Mesih'e ait olan herkese esenlik olsun.

^{vii}“Baş Çoban”: İsa Mesih.

2.PETRUS

1 İsa Mesih'in kulu ve elçisi ben Simun Petrus'tan Tanrımız ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in doğruluğu sayesinde bizimkiyle eşdeğer bir imana kavuşmuş olanlara selam! 2 Tanrı ve Rabbimiz İsa'yı tanımakla lütuf ve esenlik artan ölçüde sizin olsun. 3 Kendi yüceliği ve erdemiyle ⁱ bizi çağırmanın tanrısal gücü, kendisini tanımamız sonucunda yaşamamız ve Tanrı yolunda yürümemiz için gereken her şeyi bize verdi. 4 O'nun yüceliği ve erdemi sayesinde bize çok büyük ve değerli vaatler verildi. Öyle ki, dünyada kötü arzuların yol açtığı yozlaşmadan kurtulmuş olarak, bu vaatler aracılığıyla tanrısal öz yapıya ortak olabilirsiniz. 5 İşte bu nedenle her türlü gayreti göstererek imanınıza erdemi, erdeminize bilgiyi, bilginize özdenetimi, özdenetimimize dayanma gücünü, dayanma gücünüze Tanrı yoluna bağlılığı, bağlılığınıza kardeşseverliği, kardeşseverliğinize sevgiyi katın. 6⁷⁸ Çünkü bu niteliklere artan ölçüde sahip olursanız, Rabbimiz İsa Mesih'i tanımakta etkisiz ve verimsiz olmazsınız. 9 Bu niteliklere sahip olmayan uzağı göremez, kördür. Eski günahlarından temizlendiğini unutmamıştır. 10 Bunun için, ey kardeşler, çağrılmışlığınızı ve seçilmişliğinizi kökleştirmeye daha çok gayret edin. Bunları yaparsanız, hiçbir zaman tökezlemesiniz. 11 Böylece Rabbimiz ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in sonsuz egemenliğine girme hakkı size cömertçe sağlanacaktır. 12 Onun için, her ne kadar bunları biliyorsanız ve sahip olduğunuz gerçekle pekiştirilmişseniz de, bunları size her zaman anımsatacağım. 13 Bu bedende ⁱⁱ yaşadığım sürece bunları anımsatarak sizi gayrete getirmeyi doğru buluyorum. 14 Rabbimiz İsa Mesih'in bana bildirdiği gibi, bedenden ayrılışımın yakın olduğunu biliyorum. 15 Ben bu dünyadan göçtüğümde sonra da bunları sürekli anımsayabilmeniz için şimdi her gayreti göstereceğim. 16 Rabbimiz İsa Mesih'in kudretini ve gelişini size bildirirken uydurma masallara başvurmamak. O'nun görkemini gözlerimizle gördük. 17 Mesih, yüce ve görkemli Olan'dan kendisine ulaşan sesle, "Sevgili Oğlum budur, O'ndan hoşnudum" diyen sesle Baba Tanrı'dan onur ve yücelik aldı. 18 Kutsal dağda O'nunla birlikte bulunduğumuz için gökten gelen bu sesi biz de işittik. 19 Peygamberlerin sözleri bizim için daha büyük kesinlik kazandı. Gün ağarıp sabah yıldızı yüreklerinizde doğuncaya dek, karanlık yerde ışık saçan çıraya benzeyen bu söz-

lere kulak verirsiniz, iyi edersiniz. 20 Öncelikle şunu bilin ki, Kutsal Yazılar'daki hiçbir peygamberlik sözü kimsenin özel yorumu değildir. 21 Çünkü hiçbir peygamberlik sözü insan isteğinden kaynaklanmadı. Kutsal Ruh tarafından yöneltilen insanlar Tanrı'nın sözlerini ilettiler.

2 Ama İsrail halkı arasında sahte peygamberler vardı; tıpkı sizin de aranızda yanlış öğretiyi yayacakları gibi. Bunlar kendilerini satın alan Efendi'yi ⁱⁱⁱ bile yadsıyarak gizlice aranızda yıkıcı öğretiler sokacaklar. Böyleleri kendi başlarına ani bir yıkım getirecek. 2 Birçokları da onların sefahatine kapılacak. Onların yüzünden gerçeğin yoluna sövülecek. 3 Açgözlülüklerinden ötürü uydurma sözlerle sizi sömürecekler. Onlar için çoktan beri verilmiş olan yargı gecikmez. Onları bekleyen yıkım da uykulamaz. 4 Tanrı günah işleyen melekleri esirgemedi; onları cehenneme atıp karanlıkta zincire vurdu ^{iv}. Yargılanıncaya dek orada tutulacaklar. 5 Tanrı eski dünyayı da esirgemedi. Ama tanrısızların dünyasına tufanı gönderdiğinde, doğruluk yolunu bildiren Nuh'u ve yedi kişiyi daha korudu. 6 Sodom ve Gomora kentlerini yakıp yıkarak yargıladı. Böylece tanrısızların başına geleceklere bir örnek verdi. 7 Ama ilke tanımayan kişilerin sefih yaşayışından azap duyan doğru adam Lut'u kurtardı. 8 Çünkü onların arasında yaşayan bu doğru adam, görüp işittiği yasa tanımaz davranışlar yüzünden doğru yüreğinde her gün ıstırap çekerek. 9 Görülüyor ki Rab kendi yolunda yürüyenleri karşılaştıkları denemelerden nasıl kurtaracağını bilir. Doğru olmayanları, özellikle benliğin yozlaşmış tutkuları ardından giden ve yetkisini hor görenleri cezalandırarak yargı gününe dek nasıl alıko-yacağını da bilir. Bu küstah, dikbaşı kişiler yüce varlıklara sövmekten korkmazlar. 10¹¹ Oysa melekler bile, güç ve kudrette daha üstün oldukları halde bu varlıkları Rab'bin önünde söverek yargılamazlar. 12 Ama anlamadıkları konularda sövüp sayan bu kişiler, içgüdüleriyle yaşayan, yakalamp boğazlanmak üzere doğan, akıldan yoksun hayvanlar gibidir. Hayvanlar gibi onlar da yıkıma uğrayacaklar. 13 Ettikleri haksızlığa karşılık zarar görecekler. Gündüzün zevk alemlerine dalmayı eğlence sayarlar. Birer leke ve yüzkarasıdır. Sizinle yiyip içerken kendi hilelerinden zevk

ⁱ“Erdemiyle” ya da “Erdemine”.

ⁱⁱ“Beden”: Grekçe “Çadır”.

ⁱⁱⁱ“Kendilerini satın alan Efendi”: Rab İsa.

^{iv}“Karanlıkta zincire vurdu”: Bazı Grekçe elyazmalarında, “Karanlık mağaralara kapattı” diye geçer.

alırlar. ¹⁴Gözleri zinayla ^v doludur, günaha doymazlar. Kararsız kişileri ayartırlar. Yüreği açgözlülüğe alıştırmış lanetli insanlardır. ¹⁵Haksızlıkla elde ettiği kazancı seven Be-or oğlu Balam'ın yolunu tutarak doğru yolu bırakıp saptılar. ¹⁶Balam işlediği suçtan ötürü azarlandı. Konuşamayan eşek, insan diliyle konuşarak bu peygamberin çılgınlığına engel oldu. ¹⁷Bu kişiler, susuz pınarlar, fırtınanın dağıttığı sis gibidirler. Onları koyu karanlık bekliyor. ¹⁸Çünkü yanlış yolda yürüyenlerden henüz kurtulanları, boş ve kurumlu sözler söyleyerek benliğin tutkularıyla, sefahatle ayartırlar. ¹⁹Onlara özgürlük vaat ederler, oysa kendileri yozlaşmışlığın kölesidirler. Çünkü insan neye yenilirse onun kölesi olur. ²⁰Rab ve Kurtarıcı İsa Mesih'i tanımakla dünyanın çirkeflüğünden kurtulduktan sonra yine aynı işlere karışıp yenilirse, son durumları ilk durumlarından beter olur. ²¹Çünkü doğruluk yolunu bilip de kendilerine emanet edilen kutsal buyruktan geri dönmektense, bu yolu hiç bilmemiş olmak onlar için daha iyi olurdu. ²²Şu gerçek özdeyiş onların durumunu anlatıyor: “Köpek kendi kusmuğuna döner”, “Domuz da yıkandıktan sonra çamurda yuvarlanmaya döner.”

3Sevgili kardeşler, şimdi bu benim size yazdığım ikinci mektuptur. Her iki mektubumda da bu konuları anımsatarak temiz düşüncelerinizi uyandırmaya çalıştım. ²Öyle ki, kutsal peygamberlerin çok önceden söylediği sözleri ve Kurtarıcımız Rab'bin elçileriniz aracılığıyla verdiği buyruğu anımsayalım. ³Öncelikle şunu bilmelisiniz: Dünyanın son günlerinde kendi tutkularının ardından giden alaycı kişiler türeyecek. Bunlar, “Rab'bin gelişyle ilgili vaat ne oldu? Atalarımızın ölümünden beri her şey yaratılışın başlangıcında olduğu gibi duruyor” diyerek alay edecekler. ⁴Ne var ki, göklerin çok önceden Tanrı'nın sözüyle var olduğunu, yerin sudan ve su aracılığıyla şekillendiğini bile bile unutuyorlar. ⁶O zamanki dünya yine suyla, tufanla mahvolmuştu. ⁷Şimdiki yer ve göklerse ateşe verilmek üzere aynı sözle saklanıyor, tanrısızların yargılanarak mahvolacağı güne dek korunuyorlar. ⁸Sevgili kardeşlerim, şunu unutmayın ki, Rab'bin gözünde bir gün bin yıl, bin yıl bir gün gibidir. ⁹Bazılarının düşündüğü gibi Rab vaadini yerine getirmekte gecikmez; ama size karşı sabrediyor. Çünkü kimsenin mahvolmasını istemiyor, herkesin tövbe etmesini istiyor. ¹⁰Ama Rab'bin günü hırsız gibi gelecek. O gün gökler büyük bir gürültüyle ortadan kalkacak, maddesel öğeler yanarak yok olacak, yer ve yeryüzünde yapılmış olan her şey yanıp tükenecek ^{vi}. ¹¹Her şey böylece yok olacağına göre, sizin nasıl kişiler olmanız gerekir? Tanrı'nın gününü bekleyip o günün gelişini çabuklaştırarak kutsallık içinde yaşamalı, Tanrı yolunu izlemelisiniz. O gün gökler yanarak yok olacak, maddesel öğeler şiddetli ateşte eriyip gidecek. ¹²¹³Ama biz Tanrı'nın vaadi uyarınca doğruluğun barına-

cağı yeni gökleri, yeni yeryüzünü bekliyoruz. ¹⁴Bunun için, sevgili kardeşlerim, mademki bunları bekliyorsunuz, Tanrı'nın önünde lekesiz, kusursuz ve barış içinde olmaya gayret edin. ¹⁵Sevgili kardeşimiz Pavlus'un da kendisine verilen bilgelikle size yazdığı gibi, Rabbimiz'in sabrını kurtuluş fırsatı sayın. ¹⁶Pavlus bütün mektuplarında bu konulardan böyle söz eder. Mektuplarında güç anlaşılan bazı yerler var ki, bilgisiz ve kararsız kişiler, öbür Kutsal Yazılar'ı olduğu gibi bunları da çarpıtarak kendi yıkımlarını hazırlıyorlar. ¹⁷Bu nedenle, sevgili kardeşlerim, ilke tanımayan kişilerin aldatmasıyla sürüklenip kararlılığımızdan sapmamak için bunları önceden bilerek sakının. ¹⁸Öte yandan Rabbimiz ve Kurtarıcımız İsa Mesih'in lütfunda ve O'nu tanımakta ilerleyin. Şimdi ve sonsuza ^{vii} dek O'na yücelik olsun! Amin.

^v“Zinayla”: Grekçe “Zina yapan kadınla”.

^{vi}“Yanıp tükenecek”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Açığa çıkarılacak” diye geçer.

^{vii}“Sonsuza”: Grekçe “Sonsuzluğun gününe”.

1. YUHANNA

1 Yaşam Sözü'yle ilgili olarak başlangıçtan beri var olanı, işittiğimizi, gözlerimizle gördüğümüzü, seyredip ellerimizle dokunduğumuzu duyuruyoruz. 2 Yaşam açıkça göründü, O'nu gördük ve O'na tanıklık ediyoruz. Baba'yla birlikteⁱ olup bize görünmüş olan sonsuz Yaşam'ı size duyuruyoruz. 3 Evet, sizin de bizlerle paydaşlığınız olsun diye gördüğümüzü, işittiğimizi size duyuruyoruz. Bizim paydaşlığımız da Baba'yla ve Oğlu İsa Mesih'ledir. 4 Bunları size, sevincimiz tam olsun diye yazıyorum. 5 Mesih'ten işittiğimiz ve şimdi size ilettiğimiz bildiri şudur: Tanrı ışıktır, O'nda hiç karanlık yoktur. 6 O'nunla paydaşlığımız var deyip de karanlıkta yürürsek, yalan söylemiş, gerçeğe uymamış oluruz. 7 Ama O ışıktaki gibi biz de ışıktaki yürürsek, birbirimizle paydaşlığımız olur ve Oğlu İsa'nın kanı bizi her günahattan arındırır. 8 Günahımız yok dersek, kendimizi aldatırız, içimizde gerçek olmaz. 9 Ama günahlarımızı itiraf edersek, güvenilir ve adil olan Tanrı günahlarımızı bağışlayıp bizi her kötülükten arındıracaktır. 10 Günah işlemek dersek, O'nu yalancı durumuna düşürmüş oluruz; O'nun sözü içimizde olmaz.

2 Yavrularım, bunları size günah işlemeyiniz diye yazıyorum. Ama içimizden biri günah işlerse, adil olan İsa Mesih bizi Baba'nın önünde savunur. 2 O günahlarımızı, yalnız bizim günahlarımızı değil, bütün dünyanın günahlarını da bağışlatan kurbandırⁱⁱ. 3 Buyruklarını yerine getirirsek, O'nu tanıdığımızdan emin olabiliriz. 4 "O'nu tanıyorum" deyip de buyruklarını yerine getirmeyen yalancıdır, kendisinde gerçek yoktur. 5 Ama O'nun sözüne uyan kişinin Tanrı'ya olan sevgisiⁱⁱⁱ gerçekten yetkinleşmiştir. Tanrı'da olduğumuzu bununla anlarız. 6 "Tanrı'da yaşıyorum" diyen, Mesih'in yürüdüğü yolda yürümelidir. 7 Sevgili kardeşlerim, size yeni bir buyruk değil, başlangıçtan beri kabul ettiğiniz eski buyruğu yazıyorum. Eski buyruk, işitmiş olduğunuz Tanrı sözüdür. 8 Yine de size yeni bir buyruk yazıyorum. Bunun gerçek olduğu, Mesih'te ve sizde görülüyor. Çünkü karanlık geçiyor, gerçek ışık şimdiden parlıyor. 9 Işıktaki olduğumu söyleyip de kardeşinden nefret eden hâlâ karanlıktadır. 10 Kardeşini seven ışıktaki yaşar ve başkasının tö-

kezlemesine neden olmaz. 11 Ama kardeşinden nefret eden karanlıktadır, karanlıkta yürür ve nereye gittiğini bilmez. Çünkü karanlık gözlerini kör etmiştir. 12 Yavrularım, size yazıyorum, Çünkü Mesih'in adı uğruna günahlarımız bağışlandı. 13 Babalar, size yazıyorum, Çünkü başlangıçtan beri var Olan'ı tanıyorsunuz. Gençler, size yazıyorum, Çünkü kötü olanı yendiniz. Çocuklar, size yazdım, Çünkü Baba'yı tanıyorsunuz. 14 Babalar, size yazdım, Çünkü başlangıçtan beri var Olan'ı tanıyorsunuz. Gençler, size yazdım, Çünkü güçlüsünüz, Tanrı'nın sözü içinizde yaşıyor, Kötü olanı yendiniz. 15 Dünyayı da dünyaya ait şeyleri de sevmeyin. Dünyayı sevenin Baba'ya sevgisi yoktur. 16 Çünkü dünyaya ait olan her şey –benliğin tutkuları, gözün tutkuları, maddi yaşamın verdiği gurur– Baba'dan değil, dünyadandır. 17 Dünya da dünyasal tutkular da geçer, ama Tanrı'nın isteğini yerine getiren sonsuza dek yaşar. 18 Çocuklar, bu son saattir. Mesih Karşıtı'nın* geleceğini duydunuz. Nitekim şimdiden çok sayıda Mesih karşıtı türemiş bulunuyor. Son saat olduğunu bundan biliyoruz. 19 Bunlar aramızdan çıktılar, ama bizden değildiler. Bizden olsalardı, bizimle kalırlardı. Ayrılmaları hiçbirinin bizden olmadığını ortaya çıkardı. 20 Sizlerse Kutsal Olan tarafından meshedildiniz; hepiniz bilgilisiniz. 21 Gerçeği bilmediğiniz için değil, gerçeği ve hiçbir yalancının gerçekle ilgisi olmadığını bildiğiniz için size yazıyorum. 22 İsa'nın Mesih olduğunu yadsıyan yalancı değilse, kim yalancıdır? Baba'yı ve Oğul'u yadsıyan Mesih karşıtıdır. 23 Oğul'u yadsıyanda Baba da yoktur; Oğul'u açıkça kabul edende Baba da vardır. 24 Başlangıçtan beri işittiğiniz söz içinizde yaşasın. Başlangıçtan beri işittiğiniz söz içinizde yaşarsa, siz de Oğul'da ve Baba'da yaşarsınız. 25 Mesih'in bize vaat ettiği budur, yani sonsuz yaşamdır. 26 Bunları sizi saptırmak isteyenlerle ilgili olarak yazıyorum. 27 Size gelince, O'ndan aldığımız mesh sizde kalır. Kimsenin size bir şey öğretmesine gerek yoktur. O'nun size her şeyi öğreten meshi gerçektir, sahte değildir. Size öğrettiği gibi, Mesih'te yaşayın. 28 Evet, yavrularım, şimdi Mesih'te yaşayın ki, O görüldüğünde cesaretimiz olsun, geldiğinde O'nun önünde utanmayalım. 29 O'nun doğru olduğunu bilirsiniz, doğru olanı yapan herkesin O'ndan doğduğunu da bilirsiniz.

3 Bakım, Baba bizi o kadar çok seviyor ki, bize "Tanrı'nın çocukları" deniyor! Gerçekten de öyleyiz. Dünya Ba-

ⁱ"Baba'yla birlikte" ya da "Baba'da".

ⁱⁱGünahları bağışlatan kurban diye çevrilen Grekçe ifade gazabı yatıştırmak kavramını da içerir.

ⁱⁱⁱ"Kişinin Tanrı'ya olan sevgisi" ya da "Kişide Tanrı'nın sevgisi".

ba'yı tanımadığı için bizi de tanımıyor. ²Sevgili kardeşlerim, daha şimdiden Tanrı'nın çocuklarıyız, ama ne olacağımız henüz bize gösterilmedi. Ancak, Mesih görüldüğü zaman O'na benzer olacağımızı biliyoruz. Çünkü O'nu olduğu gibi göreceğiz. ³Mesih'te bu umuda sahip olan, Mesih pak olduğu gibi kendini pak kılar. ⁴Günah işleyen, yasaya karşı gelmiş olur. Çünkü günah demek, yasaya karşı gelmek demektir. ⁵Mesih'in, günahları kaldırmak için ortaya çıktığını ve kendisinde günah olmadığını bilirsiniz. ⁶Mesih'te yaşayan, günah işlemez. Günah işleyen O'nu ne görmüştür, ne de tanımıştır. ⁷Yavrularım, kimse sizi aldatmasın. Mesih doğru olduğu gibi, doğru olanı yapan da doğru kişidir. ⁸Günah işleyen, İblis'tendir. Çünkü İblis başlangıçtan beri günah işlemektedir. Tanrı'nın Oğlu, İblis'in yaptıklarına son vermek için ortaya çıktı. ⁹Tanrı'dan doğmuş olan, günah işlemez. Çünkü Tanrı'nın tohumu onda yaşar. Tanrı'dan doğmuş olduğu için günah işleyemez. ¹⁰Doğru olanı yapmayan ve kardeşini sevmeyen kişi Tanrı'dan değildir. İşte Tanrı'nın çocuklarıyla İblis'in çocukları böyle ayırt edilir. ¹¹Başlangıçtan beri işittiğiniz buyruk şudur: Birbirimizi sevelim. ¹²Şeytan'a ^{iv} ait olup kardeşini öldüren Kayın gibi olmayalım. Kayın kardeşini neden öldürdü? Kendi yaptıkları kötü, kardeşinin yaptıkları doğru olduğu için öldürdü. ¹³Kardeşler, dünya sizden nefret ederse şaşmayın. ¹⁴Biz kardeşleri sevdiğimiz için ölümden yaşama geçtiğimizi biliyoruz. Sevmeyen ölümden kalır. ¹⁵Kardeşinden nefret eden katildir. Hiçbir katilin sonsuz yaşama sahip olmadığını bilirsiniz. ¹⁶Sevginin ne olduğunu Mesih'in bizim için canını vermesinden anlıyoruz. Bizim de kardeşlerimiz için canımızı vermemiz gerekir. ¹⁷Dünya malına sahip olup da kardeşini ihtiyaç içinde gördüğü halde ondan şefkatini esirgeyen kişide Tanrı'nın sevgisi olabilir mi? ¹⁸Yavrularım, sözle ve dille değil, eylemle ve içtenlikle sevelim. ¹⁹Böylelikle gerçeğe ait olduğumuzu bileceğiz ve yüreğimiz bizi ne zaman suçlarsa, Tanrı'nın önünde onu yatıştıracağız. Çünkü Tanrı yüreğimizden daha büyüktür ve her şeyi bilir. ²⁰²¹Sevgili kardeşlerim, yüreğimiz bizi suçlamazsa, Tanrı'nın önünde cesaretimiz olur, O'ndan ne dilersek alırız. Çünkü O'nun buyruklarını yerine getiriyor, O'nu hoşnut eden şeyleri yapıyoruz. ²²²³O'nun buyruğu Oğlu İsa Mesih'in adına inanmamız ve İsa'nın buyurduğu gibi birbirimizi sevmemizdir. ²⁴Tanrı'nın buyruklarını yerine getiren Tanrı'da yaşar, Tanrı da o kişide yaşar. İçimizde yaşadığımızı bize verdiği Ruh sayesinde biliriz.

⁴Sevgili kardeşlerim, her ruha inanmayın. Tanrı'dan olup olmadıklarını anlamak için ruhları sınamayın. Çünkü birçok sahte peygamber dünyanın her yanına yayılmış bulunuyor. ²İsa Mesih'in beden alıp geldiğini kabul eden her ruh Tanrı'dandır. Tanrı'nın Ruhu'nu bununla tanıyacaksınız. ³İsa'yı kabul etmeyen hiçbir ruh Tanrı'dan değildir. Böylesi, Mesih Karşıtı'nın* ruhudur. Onun geleceğini duydunuz. Zaten o şimdiden dünyadadır. ⁴Yavrularım, siz Tan-

rı'dansınız ve sahte peygamberleri yendiniz. Çünkü sizde olan, dünyadakinden üstündür. ⁵Sahte peygamberler dünyadandır. Bu nedenle söyledikleri sözler de dünyadandır ve dünya onları dinler. ⁶Bizse Tanrı'danız; Tanrı'yı tanıyan bizi dinler, Tanrı'dan olmayan dinlemez. Gerçeğin Ruh'uyla yalan ruhunu böyle ayırt ederiz. ⁷Sevgili kardeşlerim, birbirimizi sevelim. Çünkü sevgi Tanrı'dandır. Seven herkes Tanrı'dan doğmuştur ve Tanrı'yı tanır. ⁸Sevmeyen kişi Tanrı'yı tanımaz. Çünkü Tanrı sevgidir. ⁹Tanrı biricik Oğlu aracılığıyla yaşayalım diye O'nu dünyaya gönderdi, böylece bizi sevdiğini gösterdi. ¹⁰Tanrı'yı biz sevmiş değildik, ama O bizi sevdi ve Oğlu'nu günahlarımızı bağışlatan kurban ^v olarak dünyaya gönderdi. İşte sevgi budur. ¹¹Sevgili kardeşlerim, Tanrı bizi bu kadar çok sevdiğine göre biz de birbirimizi sevmeye borçluyuz. ¹²Hiç kimse hiçbir zaman Tanrı'yı görmüş değildir. Ama birbirimizi seversek, Tanrı içimizde yaşar ve sevgisi içimizde yetkinleşmiş olur. ¹³Tanrı'da yaşadığımızı ve O'nun bizde yaşadığını bize kendi Ruhundan vermiş olmasından anlıyoruz. ¹⁴Baba'nın Oğlu'nu dünyanın Kurtarıcısı olarak gönderdiğini gördük, şimdi buna tanıklık ediyoruz. ¹⁵Kim İsa'nın Tanrı'nın Oğlu olduğunu açıkça kabul ederse, Tanrı onda yaşar, o da Tanrı'da yaşar. ¹⁶Tanrı'nın bize olan sevgisini tanıdık ve buna inandık. Tanrı sevgidir. Sevgide yaşayan Tanrı'da yaşar, Tanrı da onda yaşar. ¹⁷Yargı gününde cesaretimiz olsun diye sevgi böylelikle içimizde yetkin kılınmıştır. Çünkü Mesih nasılsa, biz de bu dünyada öyleyiz. ¹⁸Sevgide korku yoktur. Tersine, yetkin sevgi korkuyu siler atar. Çünkü korku işkencedir ^{vi}. Korkan kişi sevgide yetkin kılınmamıştır. ¹⁹Bizse seviyoruz, çünkü önce O bizi sevdi. ²⁰"Tanrı'yı seviyorum" deyip de kardeşinden nefret eden yalancıdır. Çünkü gördüğü kardeşini sevmeyen, görmediği Tanrı'yı sevemez. ²¹"Tanrı'yı seven kardeşini de sevsin" diyen buyruğu Mesih'ten aldık.

⁵İsa'nın Mesih olduğuna inanan herkes Tanrı'dan doğmuştur. Baba'yı seven O'ndan doğmuş olanı da sever. ²Tanrı'yı sevip buyruklarını yerine getirmekle, Tanrı'nın çocuklarını sevdiğimizi anlarız. ³Tanrı'yı sevmek O'nun buyruklarını yerine getirmek demektir. O'nun buyrukları da ağır değildir. ⁴Çünkü Tanrı'dan doğmuş olan herkes dünyayı yener. Bize dünyaya karşı zafer kazandıran imanımızdır. ⁵İsa'nın Tanrı Oğlu olduğuna iman edenden başka dünyayı yenen kim? ⁶Suyla ve kanla gelen İsa Mesih'tir. O yalnız suyla değil, suyla ve kanla gelmiştir. Buna tanıklık eden Ruh'tur. Çünkü Ruh gerçektir. ⁷Şöyle ki, tanıklık edenler üçtür: Ruh, su ve kan. Bunların üçü de uyum içindedir. ⁸⁹İnsanların tanıklığını kabul ediyoruz, oysa Tanrı'nın tanıklığı daha üstündür. Çünkü bu, Tanrı'nın tanıklığıdır, kendi Oğlu'yla ilgili olarak yaptığı tanıklıktır. ¹⁰Tanrı'nın

^vGünahları bağışlatan kurban diye çevrilen Grekçe ifade gazabı yatıştırmak kavramını da içerir.

^{vi}"Korku işkencedir" ya da "Korku cezalandırılma düşüncesinden doğar".

^{iv}"Şeytan'a": Grekçe "Kötü olana".

Oğlu'na inanan, yüreğinde Tanrı'nın tanıklığına sahiptir. Tanrı'ya inanmayansa O'nu yalancı durumuna düşürmüş olur. Çünkü Tanrı'nın Oğlu'yla ilgili tanıklığına inanmamıştır. ¹¹Tanıklık da şudur: Tanrı bize sonsuz yaşam verdi, bu yaşam O'nun Oğlu'ndadır. ¹²Kendisinde Tanrı Oğlu bulunanda yaşam vardır, kendisinde Tanrı Oğlu bulunmayan da yaşam yoktur. ¹³Tanrı Oğlu'nun adına iman eden sizlerle, sonsuz yaşama sahip olduğunuzu bilesiniz diye bunları yazdım. ¹⁴Tanrı'nın önünde güvenimiz şu ki, O'nun isteğine uygun ne dilersek bizi işitir. ¹⁵Her ne dilersek bizi işittiğini bildiğimize göre, O'ndan dilediklerimizi aldığımızı da biliriz. ¹⁶Kardeřinin lmcl olmayan bir günah işlediğini gören, onun için dua etsin. Duasıyla kardeşine yaşam verecektir. Bu, lmcl olmayan günah işleyenler için geçerlidir. lmcl günah da vardır, bunun için dua etsin demiyorum. ¹⁷Her kötülük günahıdır, ama ölümcül olmayan günah da vardır. ¹⁸Tanrı'dan doğmuş olanın günah işlemediğini biliriz. Tanrı'dan doğmuş olan İsa Mesih onu korur ve kötü olan ona dokunamaz. ¹⁹Biliyoruz ki, biz Tanrı'danız, bütün dünya ise kötü olanın denetimindedir. ²⁰Yine biliyoruz ki, Tanrı'nın Oğlu gelmiş ve gerçek Olan'ı tanımamız için bize anlama gücü vermiştir. Biz gerçek Olan'dayız, O'nun Oğlu İsa Mesih'teyiz. O gerçek Tanrı ve sonsuz yaşamdır. ²¹Yavrularım, kendinizi putlardan koruyun.

2. YUHANNA

¹Ben ihtiyardan, Tanrı'nın seçtiği, gerçekten sevdiğim hanımefendiye ve çocuklarına selamlar! Yalnız ben değil, gerçeği bilenlerin hepsi de sizleri seviyor. ²Çünkü gerçek içimizde yaşıyor ve sonsuza dek bizimle olacak. ³Baba Tanrı'dan ve Baba'nın Oğlu İsa Mesih'ten gelen lütuf, merhamet ve esenlik de gerçekte ve sevgide bizimle olacaktır. ⁴Senin çocuklarından bazılarının Baba'dan aldığımız buyruğa uyararak gerçeğin izinden yürüdüğünü görünce çok sevindim. ⁵Şimdi sana rica ediyorum, hanımefendi, birbirimizi sevelim. Bu sana yazdığım yeni bir buyruk değil, başlangıçtan beri kabul ettiğimiz buyruktur. ⁶Sevgi Tanrı'nın buyruklarına uygun yaşamamız demektir. Başlangıçtan beri işittiğiniz gibi, O'nun buyruğu sevgi yolunda yürümenizdir. ⁷Ne var ki, İsa Mesih'in beden alıp geldiğini kabul etmeyen birçok aldatıcı dünyanın her yanına yayıldı. Aldatıcı, Mesih karşıtı olan bunlardır. ⁸Başardıklarınızı ⁱ yitirmemek ve ödülünüzü eksiksiz almak için kendinize dikkat edin. ⁹Haddini aşıp Mesih'in öğretisine bağlı kalmayan hiç kimsede Tanrı yoktur. Bu öğretiye bağlı kalanda ise hem Baba, hem de Oğul vardır. ¹⁰Size gelip de bu öğretiyi getirmeyeni evinize almayın, ona selam bile vermeyin. ¹¹Çünkü böyle birine selam veren, kötü işlerine ortak olur. ¹²Size yazacak çok şeyim var, ama bunları kâğıtla, mürekkeple iletmek istemedim. Sevincimiz tam olsun diye yanınıza gelmek ve sizinle yüz yüze konuşmak umudundayım. ¹³Tanrı'nın seçtiği kızkardeşinin çocukları sana selam ederler.

ⁱ“Başardıklarınızı”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Başardıklarımızı” diye geçer.

3. YUHANNA

1Ben ihtiyardan, gerçekten sevdiğim sevgili Gayus'a selam! **2**Sevgili kardeşim, canın gönenç içinde olduğu gibi, her bakımdan sağlıklı ve gönenç içinde olman için dua ediyorum. **3**Bazı kardeşler gelip senin gerçeğe bağlı kaldığına, gerçeğin izinden yürüdüğüne tanıklık edince çok sevindim. **4**Benim için, çocuklarımın gerçeğin izinden yürüdüklerini duymaktan daha büyük bir sevinç olamaz! **5**Sevgili kardeşim, sana yabancı oldukları halde, kardeşler için yaptığın her şeyi içten bir bağlılıkla yapıyorsun. **6**Onlar kilise önünde sevgine tanıklık ettiler. Onları Tanrı'ya yaraşır biçimde yardımlarınla birlikte uğurlarsan iyi edersin. **7**Çünkü inmayanlardan hiçbir yardım almadan, Mesih'in adı uğruna yola çıktılar. **8**Bu nedenle, gerçek uğruna emektaşlar olmak için böylelerini desteklemeliyiz. **9**Kiliseye bazı şeyler yazdım, ama aralarında en üstün olma sevdasında olan Diotrefis bizi kabul etmiyor. **10**Bunun için, eğer gelirim, bize yönelttiği haksız suçlamalarla yaptığı kötülükleri anımsatacağım. Bununla yetinmeyerek kardeşleri de kabul etmiyor, kabul etmek isteyenlere de engel olup onları kiliseden dışarı atıyor. **11**Sevgili kardeşim, kötüyü değil, iyiyi örnek al. İyilik yapan kişi Tanrı'dandır. Kötülük yaparsa Tanrı'yı görmemiştir. **12**Herkesle birlikte gerçeğin kendisi, Dimitrios'un değerli biri olduğuna tanıklık ediyor. Biz de tanıklık ederiz. Tanıklığımızın doğru olduğunu biliyorsun. **13**Sana yazacak çok şeyim var, ama mürekkeple, kalemle yazmak istemiyorum. **14**Yakında seni görmek umudundayım, o zaman yüz yüze konuşuruz. Esen kal! Arkadaşlar sana selam ederler. Sen de oradaki arkadaşlara adlı adınca selam söyle.

YAHUDA

İsa Mesih'in kulu, Yakup'un kardeşi ben Yahuda'dan, Baba Tanrı tarafından sevilip İsa Mesih için korunmuş olan çağrılmışlara selam! ²Merhamet, esenlik ve sevgi artan ölçüde sizin olsun. ³Sevgili kardeşlerim, size ortak kurtuluşumuzu ilgili yazmaya çok gayret ettim. Bu arada sizi kutullara ilk ve son kez emanet edilen iman uğruna mücadeleye özendirmek için yazma gereğini duydum. ⁴Çünkü Tanrımız'ın lütfunu sefahate araç eden, tek Efendimiz ve Rabbimiz İsa Mesih'i yadsıyan bazı tanrısızlar gizlice aranızı sızdılar. Onların yargılanacakları çoktan beri yazılmıştır. ⁵Bütün bunları bildiğiniz halde, size anımsatmak isterim ki, ilk ve son kez halkı Mısır'dan kurtaran Rab iman etmeyenleri daha sonra yok etti. ⁶Yetkilerinin sınırı içinde kalmayıp kendilerine ayrılan yeri terk etmiş olan melekleri, büyük yargı günü için çözülmez bağlarla bağlayarak karanlığa hapsedti. ⁷Sodom, Gomora ve çevrelerindeki kentler de benzer biçimde kendilerini fuhuş ve sapıklığa teslim ettiler. Sonsuza dek ateşte yanma cezasını çeken bu kentler ders alınacak birer örnektir. ⁸Aranıza sızan bu kişiler de onlar gibi gördükleri düşlere dayanarak öz bedenlerini kirletiyor, Rab'bin yetkisini hiçe sayıyor, yüce varlıklara sövüyorlar. ⁹Oysa Başmelek Mikail bile Musa'nın cesedi konusunda İblis'le çekişip tartışırken, söverek onu yargılamaya kalkışmadı. Ancak, "Seni Rab azarlasın" dedi. ¹⁰Ama bu kişiler anlamadıkları her şeye sövüyorlar. Öte yandan, akıldan yoksun hayvanlar gibi içgüdüleriyle anladıkları ne varsa, onları yıkıma götürüyor. ¹¹Vay onların haline! Çünkü Kayın'ın yolundan gittiler. Kazanç için kendilerini Balam'ınkine benzer bir yanılığa kaptırdılar. Korah'ınkine benzer bir isyanda mahvoldular. ¹²Sevgi şölenlerinizde sizinle birlikte pervasızca yiyip içen bu kişiler birer kara lekedir. Yalnız kendilerini besleyen çobanlardır. Rüzgarın sürüklediği yağmursuz bulutlara, iki kez ölmüş, kökünden sökülmiş, sonbaharın meyvesiz ağaçlarına benzerler. ¹³Köpüğünü savuran denizin azgın dalgaları gibi ayıplarını çevreye savururlar. Serseri yıldızlar gibidirler. Onları sonsuza dek sürecek koyu karanlık bekliyor. ¹⁴Adem'den sonraki altıncı ⁱ kuşaktan olan Hanok, bu adamlara ilişkin şu peygamberlikte bulundu: "İşte Rab herkesi yargılamak

üzere on binlerce kutsalıyla ⁱⁱ geliyor. Tanrı yoluna aykırı, tanrısızca yapılan bütün işlerden ve tanrısız günahkârların kendisine karşı söylediği bütün ağır sözlerden ötürü Rab, bütün insanlara suçluluklarını gösterecektir." ¹⁵¹⁶Bunlar hep yakınıp söylenir, kendi tutkularının peşinden giderler. Ağzlarından kurumlu sözler çıkar, kendi çıkarları için başkalarını pohpohlarlar. ¹⁷Ama siz, sevgili kardeşlerim, Rabbimiz İsa Mesih'in elçileri tarafından önceden söylenen sözleri anımsayın. ¹⁸Size demişlerdi ki, "Dünyanın son günlerinde alay edenler, tanrısızlığa yönelip kendi tutkularına göre yaşayanlar olacaktır." ¹⁹Bunlar bölücü, insan doğasıyla sınırlı, Kutsal Ruh'tan yoksun kişilerdir. ²⁰Ama siz, sevgili kardeşlerim, kendinizi tümünden kutsal olan imanınızın temeli üzerinde geliştirin. Kutsal Ruh'un yönetiminde dua edin. ²¹Rabbimiz İsa Mesih'in sizi sonsuz yaşama kavuşturacak olan merhametini beklerken kendinizi Tanrı'nın sevgisinde koruyun. ²²Kimi kararsızlara merhamet edin. ²³Kimini ateşten çekip kurtarın. Kimine de korkuyla merhamet edin. Ama günahlı bir beden lekelediği giysiden bile tiksiniyor. ²⁴Kurtarıcımız tek Tanrı, sizi düşmekten alıkoyacak, büyük sevinç içinde lekesiz olarak yüce huzuruna çıkaracak güçtedir. Yücelik, ululuk, güç ve yetki Rabbimiz İsa Mesih aracılığıyla bütün çağlardan önce, şimdi ve bütün çağlar boyunca Tanrı'nın olsun! Amin.

ⁱ"Altıncı": Grekçe "Yedinci". Adem'i birinci kuşak sayarsak, Hanok yedinci kuşaktan oluyor (bkz. Yar.5:4-20; Luk.3:37-38).

ⁱⁱ"Kutsal": Burada melek anlamına gelir.

VAHIY

1 İsa Mesih'in vahyidir. Tanrı yakın zamanda olması gereken olayları kullarına göstermesi için O'na bu vahyi verdi. O da gönderdiği meleği aracılığıyla bunu kulu Yuhanna'ya ilettili. 2Yuhanna, Tanrı'nın sözüne ve İsa Mesih'in tanıklığına –gördüğü her şeye– tanıklık etmektedir. 3Bu peygamberlik sözlerini okuyana, burada yazılanları dinleyip yerine getirene ne mutlu! Çünkü beklenen zaman yakındır. 4Ben Yuhanna'dan, Asya İli'ndeki* yedi kiliseye selam! Var olan, var olmuş ve gelecek olandan, O'nun tahtının önünde bulunan yedi ruhtan ve ölümler arasından ilk doğan, dünya krallarına egemen olan güvenilir tanık İsa Mesih'ten sizlere lütuf ve esenlik olsun. Yücelik ve güç sonsuzlara dek, bizi seven, kanıyla bizi günahlarımızdan özgür kılmış ve bizi bir krallık haline getirip Babası Tanrı'nın hizmetinde kâhinler yapmış olan Mesih'in olsun! Amin. 567İşte bulutlarla geliyor! Her göz O'nu görecektir, O'nun bedenini deşmiş olanlar bile. O'nun için dövünecek yeryüzünün bütün halkları. Evet, böyle olacak! Amin. 8Var olan, var olmuş ve gelecek olan, Her Şey Gücü Yeten Rab Tanrı, “Alfa* ve Omega Ben'im” diyor. 9İsa'ya ait biri olarak sıkıntıda, tanrısal egemenlikte ve sabırda ortağımız ve kardeşiniz olan ben Yuhanna, Tanrı'nın sözü ve İsa'ya tanıklık uğruna Patmos denilen adada bulunuyordum. 10Rab'bin gününde Ruh'un etkisinde kalarak arkamda borazan sesine benzer yüksek bir ses işittim. 11Ses, “Gördüklerini kitaba yaz ve yedi kiliseye, yani Efes, İzmir, Bergama, Tiyatira, Sart, Filadelfya ve Laodikya'ya gönder” dedi. 12Bana sesleneni görmek için arkama döndüm. Döndüğümde yedi altın kandillik ve bunların ortasında, giysileri ayağına kadar uzanan, göğsüne altın kuşak sarınmış, insanoğluna benzer birini gördüm. 1314Başı, saçı ak yapağı gibi beyaz, kar gibi bembeyazdı. Gözleri alev alev yanan ateşi sanki. 15Ayakları, ocakta kor haline gelmiş parlak tunca benziyordu. Sesi, gürül gürül akan suların sesi gibiydi. 16Sağ elinde yedi yıldız vardı. Ağzından iki ağızlı keskin bir kılıç uzanıyordu. Yüzü bütün gücüyle parlayan güneş gibiydi. 17O'nu görünce, ölü gibi ayaklarımın dibine yığıldım. O ise sağ elini üzerime koyup şöyle dedi: “Korkma! İlk ve son Ben'im. 18Diri Olan Ben'im. Ölmüştüm, ama işte sonsuzluklar boyunca diriyim. Ölümün ve ölümler diyarının anahtarları bendedir. 19Bunun için gördüklerini, şimdi olanları ve bundan sonra olacakları yaz. 20Sağ elimde gördüğüm yedi yıldızla yedi altın kandilli-

ğin sırrına gelince, yedi yıldız yedi kilisenin melekleri, yedi kandillikse yedi kilisedir.”

2“Efes'teki kilisenin meleğine yaz. Yedi yıldız sağ elinde tutan, yedi altın kandillik ortasında yürüyen şöyle diyor: 2‘Yaptıklarımı, çalışkanlığımı, sabrımı biliyorum. Kötü kişilere katlanmadığımı da biliyorum. Elçi olmadıkları halde kendilerini elçi diye tanıtanları sımadın ve onları yalancı buldun. 3Evet, sabırlısın, adım uğruna acılara dayandın ve yılmadın. 4Ne var ki, bir konuda sana karşıyım: Başlangıçtaki sevginden uzaklaştın. 5Bunun için, nereden düştüğünü anımsa! Tövbe et ve başlangıçta yaptıklarımı sürdür. Tövbe etmezsen, gelip kandilliklerini yerinden kaldırım. 6Yine de olumlu bir yanın var: Nikolas yanlılarının yaptıklarından nefret ediyorsun; ben de nefret ederim. 7Kulağı olan, Ruh'un kiliselere ne dediğini işitsin. Galip gelene Tanrı'nın cennetinde bulunan yaşam ağacından yeme hakkını vereceğim.” 8“İzmir'deki kilisenin meleğine yaz. Ölmüş ve yaşama dönmüş, ilk ve son olan şöyle diyor: 9‘Sıkıntılarımı, yoksulluğumu biliyorum. Oysa zenginsin! Yahudi olduklarımı söyleyen, ama Yahudi değil de Şeytan'ın havrası durumunda olanların iftiralarımı biliyorum. 10Çekmek üzere olduğun sıkıntılardan korkma! Bak, denenesiniz diye İblis içinizden bazılarımı yakında zindana atacak. On gün sıkıntı çekeceksiniz. Ölüm pahasına da olsa sadık kal, sana yaşam tacını vereceğim. 11Kulağı olan, Ruh'un kiliselere ne dediğini işitsin. Galip gelen, ikinci ölümden hiçbir zarar görmeyecek.” 12“Bergama'daki kilisenin meleğine yaz. İki ağızlı keskin kılıca sahip olan şöyle diyor: 13‘Nerede yaşadığımı biliyorum; Şeytan'ın tahtı oradadır. Yine de adıma sınımsız bağlısın. Aranızda, Şeytan'ın yaşadığı yerde öldürülen sadık tanığım Antipa'nın günlerinde bile bana olan imanımı yadsımadın. 14Ne var ki, birkaç konuda sana karşıyım: Aranızda Balam'ın öğretilerine bağlı olanlar var. Putlara sunulan kurbanların etini yemeleri, fuhuş yapmaları için İsrailoğulları'mı ayartmayı Balak'a öğreten Balam'dı. 15Bunun gibi, sizin aranızda da Nikolas yanlılarının öğretilerine bağlı olanlar var. 16Bunun için tövbe et! Yoksa yanıma tez gelir, ağzımdaki kılıçla onlara karşı savaşırım. 17Kulağı olan, Ruh'un kiliselere ne dediğini işitsin. Galip gelene saklı mandan vereceğim. Ayrıca, ona beyaz bir taş ve bu taşın üzerinde yazılı olan yeni bir ad, alandan başka kimsenin bilmediği bir ad vereceğim.” 18“Tiyatira'daki kilisenin me-

leğine yaz. Gözleri alev alev yanan ateşe, ayakları parlak tunca benzeyen Tanrı'nın Oğlu şöyle diyor: ¹⁹‘Yaptıklarımı, sevgini, imanımı, hizmetini, sabrımı biliyorum. Son yaptıklarımın ilk yaptıklarımı aştığımı da biliyorum. ²⁰Ne var ki, bir konuda sana karşıyım: Kendini peygamber diye tanıtan İzebel adındaki kadını hoşgörülle karşılıyorsun. Bu kadın öğretisiyle kullarımı saptırıp fuhuş yapmaya, putlara sunulan kurbanların etini yemeye yönlendiriyor. ²¹Tövbe etmesi için ona bir süre tanıdım, ama fuhuş yapmaktan tövbe etmek istemiyor. ²²Bak, onu yatağa düşüreceğim; onun yaptıklarından tövbe etmezlerse, onunla zina edenleri de büyük sıkıntıların içine atacağım. ²³Onun çocuklarını salgın hastalıkla öldüreceğim. O zaman bütün kiliseler, göntülleri ve yürekleri denetleyenin ben olduğumu bilecekler. Her birinize yaptıklarımızın karşılığını vereceğim. ²⁴‘‘Ama size, yani Tiyatira’da bulunan öbürlerine, bu öğretiyi benimsememiş, Şeytan’ın sözde derin sırlarını öğrenmemiş olanların hepsine şunu söylüyorum: Ben gelinceye dek sizde olana sımsıkı sarılın. Üzerinize bundan başka bir yük koymuyorum. ²⁵²⁶Ben Babam’dan nasıl yetki aldım, galip gelene, yaptığım işleri sonuna dek sürdürene ulusların üzerinde yetki vereceğim. Demir çomakla güdecek onları, Çömlek gibi kırıp parçalayacaktır. Galip gelene sabah yıldızımı da vereceğim. ²⁷²⁸²⁹Kulağı olan, Ruh’un kiliselere ne dediğini işitsin.’’’

³‘Sart’taki kilisenin meleğine yaz. Tanrı’nın yedi ruhuna ve yedi yıldızla sahip olan şöyle diyor: ‘Yaptıklarımı biliyorum. Yaşıyorsun diye ad yapmışsın, ama ölüsün. ²Uyan! Geriye kalan ve ölmek üzere olan ne varsa güçlendir. Çünkü yaptıklarımın Tanrı’m önünde tamamlanmamış olduğunu gördüm. ³Bu nedenle neler aldığımı, neler işittiğini anımsa. Bunları yerine getir, tövbe et! Eğer uyanmazsan, hırsız gibi geleceğim. Hangi saatte geleceğimi hiç bilemeyeceksin. ⁴Ama Sart’ta, aranızda giysilerini lekelememiş birkaç kişi var ki, beyazlar içinde benimle birlikte yürüyecekler. Çünkü buna layıktırlar. ⁵Galip gelen böylece beyaz giysiler giyecek. Onun adını yaşam kitabından hiç silmeyeceğim. Babam’ın ve meleklarının önünde o kişinin adını açıkça anacağım. ⁶Kulağı olan, Ruh’un kiliselere ne dediğini işitsin.’’’ ⁷‘‘Filadelfya’daki kilisenin meleğine yaz. Kutsal ve gerçek olan, Davut’un anahtarına sahip olan, açtığım kimsenin kapayamadığı, kapadığımı kimsenin açamadığı kişi şöyle diyor: ⁸‘Yaptıklarımı biliyorum. İşte önüne kimsenin kapayamayacağı açık bir kapı koydum. Gücünün az olduğunu biliyorum; yine de sözüm uydun, adımı yadımadım. ⁹Bak, Şeytan’ın havrasından olanları, Yahudi olmadıkları halde Yahudi olduklarını ileri süren yalancıları öyle edeceğim ki, gelip ayaklarına kapanacak, benim seni sevdiğimi anlayacaklar. ¹⁰Sözümle uyararak sabırla dayandım. Ben de yeryüzünde yaşayanları denemek için bütün dünyanın üzerine gelecek olan deneme saatinden seni esirgeyeceğim. ¹¹Tez geliyorum. Tacımı kimse elinden almasın diye sahip olduğuna sımsıkı sarılın.’’’

¹²Galip geleni Tanrı’mın Tapınağı’nda sütun yapacağım. Böyle biri artık oradan hiç ayrılmayacak. Onun üzerine Tanrı’mın adını, Tanrı’m’a ait kentin –gökten Tanrı’mın yanından inen yeni Yeruşalim’in– adını ve benim yeni adımı yazacağım. ¹³Kulağı olan, Ruh’un kiliselere ne dediğini işitsin.’’’ ¹⁴‘‘Laodikya’daki kilisenin meleğine yaz. Amin ¹, sadık ve gerçek tanık, Tanrı yaratılışının kaynağı şöyle diyor: ¹⁵‘Yaptıklarımı biliyorum. Ne soğuksun, ne sıcak. Keşke ya soğuk ya sıcak olsaydın! ¹⁶Oysa ne sıcak ne soğuksun, ılıksın. Bu yüzden seni ağızımdan kusacağım. ¹⁷Zenginim, zenginleştim, hiçbir şeye gereksinmem yok diyorsun; ama zavallı, acınacak durumda, yoksul, kör ve çıplak olduğunu bilmiyorsun. ¹⁸Zengin olmak için benden ateşte arıtılmış altın, giyinip çıplaklığımın ayıbını örtmek için beyaz giysiler, görmek için gözlerine sürmek üzere merhem satın almanı salık veriyorum. ¹⁹Ben sevdiğilerimi azarlayıp terbiye ederim. Onun için gayrete gel, tövbe et. ²⁰İşte kapıda durmuş, kapıyı çalıyorum. Biri sesimi işitir ve kapıyı açarsa, onun yanına gireceğim; ben onunla, o da benimle, birlikte yemek yiyeceğiz. ²¹Ben nasıl galip gelerek Babam’la birlikte Babam’ın tahtına oturdumsa, galip gelene de benimle birlikte tahtıma oturma hakkını vereceğim. ²²Kulağı olan, Ruh’un kiliselere ne dediğini işitsin.’’’

⁴Bundan sonra gökte açık duran bir kapı gördüm. Benimle konuştuğunu işittiğim, borazan sesine benzeyen ilk ses şöyle dedi: ‘‘Buraya çık! Bundan sonra olması gereken olayları sana göstereyim.’’’ ²O anda Ruh’un etkisinde kalarak gökte bir taht ve tahtta oturan birini gördüm. ³Tahtta oturanın, yeşim ve kırmızı akik taşına benzer bir görünüşü vardı. Zümrüdü andıran bir gökkuşağı tahtı çevreliyordu. ⁴Tahtın çevresinde yirmi dört ayrı taht vardı. Bu tahtlara başlarında altın taçlar olan, beyaz giysilere bürünmüş yirmi dört ihtiyar oturmuştu. ⁵Tahttan şimşekler çakıyor, uğultular, gök gürlemeleri işitiliyordu. Tahtın önünde alev alev yanan yedi meşale vardı. Bunlar Tanrı’nın yedi ruhudur. ⁶Tahtın önünde billur gibi, sanki camdan bir deniz vardı. Tahtın ortasında ve çevresinde, önü ve arkası gözlerle kaplı dört yaratık duruyordu. ⁷Birinci yaratık aslana, ikincisi danaya benziyordu. Üçüncü yaratığın yüzü insan yüzü gibiydi. Dördüncü yaratık uçan bir kartalı andırıyordu. ⁸Dört yaratığın her birinin altışar kanadı vardı. Yaratıkların her yanı, kanatlarının alt tarafı bile gözlerle kaphydı. Gece gündüz durup dinlenmeden şöyle diyorlar: ‘‘Kutsal, kutsal, kutsaldır, Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı, Var olmuş, var olan ve gelecek olan.’’’ ⁹Yaratıklar tahtta oturanı, sonsuzluklar boyunca yaşayana yüceltip ona saygı ve şükran sundukça, yirmi dört ihtiyar tahtta oturanın, sonsuzluklar boyunca yaşayanın önünde yere kapanarak O’na tapmıyorlar. Taçlarını tahtın önüne koyarak şöyle diyorlar: ‘‘Rabbimiz ve Tanrımız! Yüceliği, saygıyı, gücü almaya la-

¹‘‘Amin’’: İbranice’de ‘‘Öyle olsun’’ anlamına gelen Amin sözcüğü burada İsa Mesih için bir unvan olarak kullanılır.

yıksın. Çünkü her şeyi sen yarattın; Hepsi senin isteğinle yaratılıp var oldu.”

5Tahtta oturanın sağ elinde iki yanı da yazılı, yedi mühürle mühürlenmiş bir tomar gördüm. ²Yüksek sesle, “Tomarı açmaya, mühürlerini çözmeye kim layıktır?” diye seslenen güçlü bir melek de gördüm. ³Ama ne gökte, ne yeryüzünde, ne de yer altında tomarı açıp içine bakabilecek kimse yoktu. ⁴Acı acı ağlamaya başladım. Çünkü tomarı açıp içine bakmaya layık kimse bulunamadı. ⁵Bunun üzerine ihtiyarlardan biri bana, “Ağlama!” dedi. “İşte, Yahuda oymağından gelen Aslan, Davut’un Kökü galip geldi. Tomarı ve yedi mührünü O açacak.” ⁶Tahtın, dört yaratığın ve ihtiyarların ortasında, boğazlanmış gibi duran bir Kuzu gördüm. Yedi boynuzu, yedi gözü vardı. Bunlar Tanrı’nın bütün dünyaya gönderilmiş yedi ruhudur. ⁷Kuzu gelip tahtta oturanın sağ elinden tomarı aldı. ⁸Tomarı alınca, dört yaratıkla yirmi dört ihtiyar O’nun önünde yere kapandılar. Her birinin elinde birer lir ve kutsalların duaları olan buhur dolu altın taslar vardı. ⁹Yeni bir ezgi söylüyorlardı: “Tomarı almaya, Mühürlerini açmaya layıksın! Çünkü boğazlandım Ve kanımla her oymaktan, her dilden, Her halktan, her ulustan İnsanları Tanrı’ya satın aldım. ¹⁰Onları Tanrımız’ın hizmetinde Bir krallık haline getirdin, Kâhinler yaptım. Dünya üzerinde egemenlik sürecekler.” ¹¹Sonra tahtın, yaratıkların ve ihtiyarların çevresinde çok sayıda melek gördüm, seslerini işittim. Sayıları binlerce binler, on binlerce on binlerdi. ¹²Yüksek sesle şöyle diyorlardı: “Boğazlanmış Kuzu Gücü, zenginliği, bilgeliği, kudreti, Saygıyı, yüceliği, övgüyü Almaya layıktır.” ¹³Ardından gökte, yeryüzünde, yer altında ve denizlerdeki bütün yaratıkların, bunlardaki bütün varlıkların şöyle dediğini işittim: “Övgü, saygı, yücelik ve güç sonsuzlara dek Tahtta oturanın ve Kuzu’nun olsun!” ¹⁴Dört yaratık, “Amin” dediler. İhtiyarlar da yere kapanıp tapındılar.

6Sonra Kuzu’nun yedi mühürden birini açtığını gördüm. O anda dört yaratıktan birinin, gök gürültüsüne benzer bir sesle, “Gel!” dediğini işittim. ²Bakinca beyaz bir at gördüm. Binicisinin yayı vardı. Kendisine bir taç verildi ve galip gelen biri olarak zafer kazanmaya çıktı. ³Kuzu ikinci mührü açınca, ikinci yaratığın “Gel!” dediğini işittim. ⁴O zaman kızıl renkte başka bir at çıktı ortaya. Binicisine dünyadan barışı kaldırma yetkisi verildi. Bunun sonucu olarak insanlar birbirlerini boğazlayacaklar. Atlıya ayrıca büyük bir kılıç verildi. ⁵Kuzu üçüncü mührü açınca, üçüncü yaratığın “Gel!” dediğini işittim. Bakınca siyah bir at gördüm. Binicisinin elinde bir terazi vardı. ⁶Dört yaratığın ortasında sanki bir sesin şöyle dediğini işittim: “Bir ölçek buğday bir dinaraⁱⁱ, üç ölçek arpa bir dinara. Ama zeytinyağına, şaraba zarar verme!” ⁷Kuzu dördüncü mührü açınca,

ⁱⁱ“Bir ölçek buğday bir dinara”: Burada ölçek diye çevrilen Grekçe sözcük, o çağda bir erin günlük yiyeceği, dinarsa işçinin günlük ücretiydi.

“Gel!” diyen dördüncü yaratığın sesini işittim. ⁸Bakinca soluk renkli bir at gördüm. Binicisinin adı Ölüm’dü. Ölümler diyarı onun ardınca geliyordu. Bunlara kılıçla, kılıkla, salgın hastalıkla, yeryüzünün yabanıl hayvanlarıyla ölüm saçmak için yeryüzünün dörtte biri üzerinde yetki verildi. ⁹Kuzu beşinci mührü açınca, sunağın altında, Tanrı’nın sözü ve sürdürdükleri tanıklık nedeniyle öldürülenlerin canlarını gördüm. ¹⁰Yüksek sesle feryat ederek şöyle diyorlardı: “Kutsal ve gerçek olan Efendimiz! Yeryüzünde yaşayanları yargılayıp onlardan kanımızın öcünü almak için daha ne kadar bekleyeceksin?” ¹¹Onların her birine beyaz birer kaftan verildi. Kendileri gibi öldürülecek olan öbür Tanrı kullarının ve kardeşlerinin sayısı tamamlanıncaya dek kısa bir süre daha beklemeleri istendi. ¹²Kuzu altıncı mührü açınca, büyük bir deprem olduğunu gördüm. Güneş keçi kılından yapılmış siyah bir çul gibi karardı. Ay baştan aşağı kan rengine döndü. ¹³İncir ağacı, güçlü bir rüzgarla sarsıldığında nasıl ham incirlerini dökerse, gökteki yıldızlar da öylece yeryüzüne düştü. ¹⁴Gökyüzü dürülen bir tomar gibi ortadan kalktı. Her dağ, her ada yerinden sökülüp alındı. ¹⁵Dünya kralları, büyükleri, komutanları, zenginleri, güçlülere, özgürü kölesi herkes mağaralara, dağlardaki kayaların arasına gizlendiler. ¹⁶Dağlara, kayalara, “Üzerimize düşün!” dediler, “Tahtta oturanın yüzünden ve Kuzu’nun gazabından saklayın bizi! ¹⁷Çünkü onların gazabının büyük günü geldi. Buna kim dayanabilir?”

7Bundan sonra yeryüzünün dört köşesinde duran dört melek gördüm. Bunlar karaya, denize ya da herhangi bir ağaç üzerine esmesin diye, yeryüzünün dört rüzgarını tutuyorlardı. ²Sonra gündoğusundan yükselen başka bir melek gördüm. Yaşayan Tanrı’nın mührünü taşıyordu. Karaya, denize zarar vermek için yetki verilen dört meleğe yüksek sesle bağırdı: ³“Biz Tanrımız’ın kullarını alınlarından mühürleyene dek karaya, denize ya da ağaçlara zarar vermeyin!” ⁴Mühürlenmiş olanların sayısını işittim. İsrailoğulları’nın bütün oymaklarından 144 000 kişi mühürlenmişti: ⁵Yahuda oymağından 12 000 kişi mühürlenmişti. Ruben oymağından 12 000, Gad oymağından 12 000, ⁶Aşer oymağından 12 000, Naftali oymağından 12 000, Manaşşe oymağından 12 000, ⁷Şimon oymağından 12 000, Levi oymağından 12 000, İssakar oymağından 12 000, ⁸Zevulun oymağından 12 000, Yusuf oymağından 12 000, Benyamin oymağından 12 000 kişi mühürlenmişti. ⁹Bundan sonra gördüm ki, her ulustan, her oymaktan, her halktan, her dilden oluşan, kimsenin sayamayacağı kadar büyük bir kalabalık tahtın ve Kuzu’nun önünde duruyordu. Hepsi de birer beyaz kaftan giymişti, ellerinde hurma dalları vardı. ¹⁰Yüksek sesle bağıyorlardı: “Kurtarış, tahtta oturan Tanrımız’a Ve Kuzu’ya özgüdür!” ¹¹Bütün melekler tahtın, ihtiyarların ve dört yaratığın çevresinde duruyordu. Tahtın önünde yüzüstü yere kapanıp Tanrı’ya tapınarak şöyle diyorlardı: ¹²“Amin! Övgü, yücelik, bilgelik, Şükran, saygı, güç, kudret, Sonsuzlara dek Tanrımız’ın olsun! Amin!”

¹³Bu sırada ihtiyarlardan biri bana sordu: “Beyaz kaftan giymiş olan bu kişiler kim, nereden geldiler?” ¹⁴“Sen bunu biliyorsun, efendim” dedim. Bana dedi ki, “Bunlar o büyük sıkıntıdan geçip gelenlerdir. Kaftanlarını Kuzu’nun kanyıyla yıkamış, bembeyaz etmişlerdir. ¹⁵Bunun için, “Tanrı’nın tahtı önünde duruyor, Tapınağında gece gündüz O’na tapınıyorlar. Tahtta oturan, çadırını onların üzerine gelecek. ¹⁶Artık acıkmayacak, Artık susamayacaklar. Ne güneş ne kavurucu sıcak Çarpacak onları. ¹⁷Çünkü tahtın ortasında olan Kuzu onları güdecek Ve yaşam sularının pınarlarına götürecektir. Tanrı gözlerinden bütün yaşları silecek.”

8Kuzu yedinci mührü açınca, gökte yarım saat kadar sessizlik oldu. ²Tanrı’nın önünde duran yedi meleği gördüm. Onlara yedi borazan verildi. ³Altın bir buhurdan taşıyan başka bir melek gelip sunağın önünde durdu. Tahtın önündeki altın sunakta bütün kutsalların dualarıyla birlikte sunmak üzere kendisine çok miktarda buhur verildi. ⁴Kutsalların dualarıyla buhurun dumanı, Tanrı’nın önünde meleğin elinden yükseldi. ⁵Melek buhurdamı aldı, sunağın ateşiyle doldurup yeryüzüne attı. Gök gürlemeleri, uğultular işitildi, şimşekler çaktı, yer sarsıldı. ⁶Yedi melek ellerindeki yedi borazanı çalmaya hazırlandı. ⁷Birinci melek borazanını çaldı. Kanla karışık dolu ve ateş oluştu, yeryüzüne yağdı. Yerin üçte biri, ağaçların üçte biri ve bütün yeşil otlar yandı. ⁸İkinci melek borazanını çaldı. Alev alev yanan, dağ gibi büyük bir kütle denize atıldı. Denizin üçte biri kana dönüştü. ⁹Denizdeki yaratıkların üçte biri öldü, gemilerin üçte biri yok oldu. ¹⁰Üçüncü melek borazanını çaldı. Gökten meşale gibi yanan büyük bir yıldız ırmakların üçte biri üzerine ve su pınarlarının üzerine düştü. ¹¹Bu yıldızın adı Pelin’dir. Suların üçte biri pelin gibi acılaştı. Acılaşan sulardan içen birçok insan öldü. ¹²Dördüncü melek borazanını çaldı. Güneşin üçte biri, ayın üçte biri, yıldızların üçte biri vuruldu. Sonuç olarak ışıklarının üçte biri söndü, gündüzün ve gecenin üçte biri ışsız kaldı. ¹³Sonra göğün ortasında uçan bir kartal gördüm. Yüksek sesle şöyle bağırdığım işittim: “Borazanlarını çalacak olan öbür üç meleğin borazan seslerinden yeryüzünde yaşayanların vay, vay, vay haline!”

9Beşinci melek borazanını çaldı. Gökten yere düşmüş bir yıldız gördüm. Dipsiz derinliklere açılan kuyunun anaharı ona verildi. ²Dipsiz derinliklerin kuyusunu açınca, kuyudan büyük bir ocağın dumanı gibi bir duman çıktı. Kuyunun dumanından güneş ve hava karardı. ³Dumanın içinden yeryüzüne çekirgeler yağdı. Bunlara yeryüzündeki akreplerin gücüne benzer bir güç verilmişti. ⁴Çekirgelere yeryüzündeki otlara, herhangi bir bitki ya da ağaca değil de, yalnız ahnlarında Tanrı’nın mührü bulunmayan insanlara zarar vermeleri söylendi. ⁵Bu insanları öldürmelerine değil, beş ay süreyle işkence etmelerine izin verildi. Yaptıkları işkence akrebin insanı soktuğu zaman verdiği acıya benziyordu. ⁶O günlerde insanlar ölümü arayacak, ama

bulamayacaklar. Ölümü özleyecekler, ama ölüm onlardan kaçacak. ⁷Çekirgelerin görünümü, savaşa hazırlanmış atlara benziyordu. Başlarında altın taçlara benzer başlıklar vardı. Yüzleri insan yüzleri gibiydi. ⁸Saçları kadın saçına, dişleri aslan dişine benziyordu. ⁹Demir zırhlara benzer göğüs zırhları vardı. Kanatlarının sesi savaşa koşan çok sayıda atlı arabanın sesine benziyordu. ¹⁰Akrebinkine benzer kuyrukları ve iğneleri vardı. Kuyruklarında, insanlara beş ay zarar verecek güce sahiptiler. ¹¹Başlarında kral olarak dipsiz derinliklerin meleği vardı. Bu meleğin İbranice adı Avaddon, Grekçe adıyla Apolyon’dur ⁱⁱⁱ. ¹²Birinci “vay” geçti, işte bundan sonra iki “vay” daha geliyor. ¹³Altıncı melek borazanını çaldı. Tanrı’nın önündeki altın sunağın dört boynuzundan gelen bir ses işittim. ¹⁴Ses, elinde borazan olan altıncı meleğe, “Büyük Fırat Irmağı’nın yanında bağlı duran dört meleği çöz” dedi. ¹⁵Tam o saat, o gün, o ay, o yıl için hazır tutulan dört melek, insanların üçte birini öldürmek üzere çözüldü. ¹⁶Atlı ordularının sayısı iki yüz milyondur, sayılarını duydum. ¹⁷Görümümde atları ve binicilerini gördüm. Ateş, gökyakut ve kükürt renginde göğüs zırhları kuşanmışlardı. Atların başları aslan başına benziyordu. Ağzlarından ateş, duman, kükürt fışkırıyordu. ¹⁸İnsanların üçte biri bunların ağızından fışkıran ateş, duman ve kükürten, bu üç beladan öldü. ¹⁹Atların gücü ağzlarında ve kuyruklarındadır. Yılanı andıran kuyruklarının başıyla zarar verirler. ²⁰Geriye kalan insanlar, yani bu belalardan ölmemiş olanlar, kendi elleriyle yaptıkları putlardan dönüp tövbe etmediler. Cinlere ve göremeyen, işitemeyen, yürüyemeyen altın, gümüş, tunç, taş, tahta putlara tapmaktan vazgeçemediler. ²¹Adam öldürmekten, büyü, fuhuş, hırsızlık yapmaktan da tövbe etmediler.

10Sonra gökten inen güçlü başka bir melek gördüm. Buluta sarınmıştı, başının üzerinde gökkuşağı vardı. Yüzü güneşe, ayakları ateşten sütunlara benziyordu. ²Elinde açılmış küçük bir tomar vardı. Sağ ayağını denize, sol ayağını karaya koyarak aslanın kükremesini andıran yüksek sesle bağırdı. O bağırınca, yedi gök gürlemesi dile gelip seslendiler. ³Yedi gök gürlemesi seslendiğinde yazmak üzereydim ki, gökten, “Yedi gök gürlemesinin söylediklerini mühürle, yazma!” diyen bir ses işittim. ⁵Denizle karanın üzerinde durduğunu gördüğüm melek, sağ elini göğe kaldırdı. ⁶Göğü ve göktekileri, yeri ve yerdekileri, denizi ve denizdekileri yaratanın, sonsuzluklar boyunca yaşayanın hakkı için ant içip dedi ki, “Artık gecikme olmayacak. ⁷Yedinci melek borazanını çaldığı zaman, Tanrı’nın sır olan tasarısı tamamlanacak. Nitekim Tanrı bunu, kulları peygamberlere müjdelemişti.” ⁸Gökten işittiğim ses benimle yine konuşmaya başladı: “Git, denizle karanın üzerinde duran meleğin elindeki açık tomarı al” dedi. ⁹Meleğin yanına gidip küçük tomarı bana vermesini istedim. “Al, bunu ye!” dedi. “Midede bir acılık yapacak, ama ağzına bal gibi tatlı gelecek.” ¹⁰Küçük tomarı meleğin elinden alıp yedim, ağızımda bal

ⁱⁱⁱ“Avaddon”, “Apolyon”: Mahvedici anlamına gelir.

gibi tatlıydı. Ama yutunca midem acılaştı. ¹¹Sonra bana şöyle dedi: “Yine birçok halk, ulus, dil ve kralla ilgili olarak peygamberlikte bulunmalısın.”

11Bana değneğe benzer bir ölçü kamışı verilip şöyle dedi: “Git, Tanrı’nın Tapınağı’nı ve sunağı ölç, orada tapınanları say! ²Tapınağın dış avlusunu bırak, orayı ölçme. Çünkü orası, kutsal kenti kırk iki ay ayaklarıyla çiğneyecek olan uluslara verildi. ³İki tanığıma güç vereceğim; çul giysiler içinde bin iki yüz altmış gün peygamberlik edecekler.” ⁴Bunlar yeryüzünün Rabbi önünde duran iki zeytin ağacıyla iki kandilliktir. ⁵Biri onlara zarar vermeye kalkışırsa, ağızlarından ateş fışkıracak ve düşmanlarını yiyip bitecek. Onlara zarar vermek isteyen herkesin böyle öldürülmesi gerekir. ⁶Peygamberlik ettikleri sürece yağmur yağmasını diye göğü kapamaya yetkileri vardır. Suları kana dönüştürme ve yeryüzünü, kaç kez isterlerse, her türlü belayla vurma yetkisine sahiptirler. ⁷Tanıklık görevleri sona erince dipsiz derinliklerden çıkan canavar onlarla savaşacak, onları yenip öldürecek. ⁸Cesetleri, simgesel olarak Sodom ve Mısır diye adlandırılan büyük kentin anayoluna serilecek. Onların Rabbi de orada çarpmışa gerilmişti. ⁹Her halktan, oymaktan, dilden, ulustan insan üç buçuk gün cesetlerini seyredecek, cesetlerinin mezara konulmasına izin veremeyecekler. ¹⁰Yeryüzünde yaşayanlar onların bu durumuna sevinip bayram edecek, birbirlerine armağanlar gönderecekler. Çünkü bu iki peygamber yeryüzünde yaşayanlara çok eziyet etmişti. ¹¹Üç buçuk gün sonra iki peygamber, Tanrı’dan gelen yaşam solugunu alınca ayağa kalktılar. Onları görenler dehşete kapıldı. ¹²İki peygamber gökten gelen yüksek bir sesin, “Buraya çıkın!” dediğini işittiler. Sonra düşmanlarının gözü önünde bir bulut içinde göğe yükseldiler. ¹³Tam o saatte şiddetli bir deprem oldu, kentin onda biri yıkıldı. Depremde yedi bin kişi can verdi. Geriye kalanlar dehşete kapılıp gökteki Tanrı’yı yücelttiler. ¹⁴İkinci “vay” geçti. İşte, üçüncü “vay” tez geliyor. ¹⁵Yedinci melek borazanını çaldı. Gökte yüksek sesler duyuldu: “Dünyanın egemenliği Rabbimiz’in ve Mesihî’nin oldu. O sonsuzlara dek egemenlik sürecek.” ¹⁶Tanrı’nın önünde tahtlarında oturan yirmi dört ihtiyar yüziüstü yere kapandı. Tanrı’ya tapınarak şöyle dediler: “Her Şeye Gücü Yeten, Var olan, var olmuş olan Rab Tanrı! Sana şükrediyoruz. Çünkü büyük gücünü kuşanıp Egemenlik sürmeye başladın. ¹⁷¹⁸Uluslar gazaba gelmişlerdi. Şimdiyse senin gazabın üzerlerine geldi. Ölülerini yargılamak, Kulların olan peygamberleri, kutsalları, Küçük olsun büyük olsun, Senin adından korkanları ödüllendirmek Ve yeryüzünü mahvedenleri mahvetmek zamanı da geldi.” ¹⁹Ardından Tanrı’nın gökteki tapınağı açıldı, tapınakta O’nun Antlaşma Sandığı görüldü. O anda şimşekler çaktı, uğultular, gök gürlemeleri işitildi. Yer sarsıldı, şiddetli bir dolu fırtınası koptu.

12Gökte olağanüstü bir belirti, güneşe sarınmış bir kadın görüldü. Ay ayaklarının altındaydı, başında on iki yıl-

dızdan oluşan bir taç vardı. ²Kadın gebeydi. Doğum sancıları içinde kıvrıyor, feryat ediyordu. ³Ardından gökte başka bir belirti görüldü: Yedi başlı, on boynuzlu, kızıl renkli büyük bir ejderhaydı bu. Yedi başında yedi taç vardı. ⁴Kuyruğuyla gökteki yıldızların üçte birini sürükleyip yeryüzüne attı. Sonra doğum yapmak üzere olan kadının önünde durdu; kadın doğurur doğurmaz ejderha çocuğu yutacaktı. ⁵Kadın bir oğul, bütün ulusları demir çomakla güdecek bir erkek çocuk doğurdu. Çocuk hemen alınıp Tanrı’ya, Tanrı’nın tahtına götürüldü. ⁶Kadınsa çöle kaçtı. Orada bin iki yüz altmış gün beslenmesi için Tanrı tarafından hazırlanmış bir yeri vardı. ⁷Gökte savaş oldu. Mikail’le melekleri ejderhayla savaştilar. Ejderha kendi melekleriyle birlikte karşı koydu, ama gücü yetmedi. Bu yüzden gökteki yerlerini yitirdiler. ⁸⁹Büyük ejderha –İblis ya da Şeytan denen, bütün dünyayı saptıran o eski yılan– melekleriyle birlikte yeryüzüne atıldı. ¹⁰Bundan sonra gökte yüksek bir sesin şöyle dediğini duydum: “Tanrımız’ın kurtarıcı, gücü, egemenliği Ve Mesihî’nin yetkisi şimdi gerçekleşti. Çünkü kardeşlerimizin suçlayıcısı, Onları Tanrımız’ın önünde gece gündüz suçlayan Aşağı atıldı. ¹¹Kardeşlerimiz Kuzu’nun kanıyla Ve ettikleri tanıklık bildirişiyle Onu yendiler. Ölümü göze alacak kadar Vazgeçmişlerdi can sevgisinden. ¹²Bunun için, ey gökler ve orada yaşayanlar, Sevinin! Vay halinize, yer ve deniz! Çünkü İblis zamanının az olduğunu bilerek Büyük bir öfkeyle üzerinize indi.” ¹³Ejderha yeryüzüne atıldığını görünce, erkek çocuğu doğuran kadını kovalamaya başladı. ¹⁴Yılanın önünden çöle, üç buçuk yıl ^{iv} besleneceği yere uçup kaçabilmesi için kadına büyük kartal kanatları verildi. ¹⁵Yılan ağzından, kadını selle süpürüp götürmek için onun ardından ırmak gibi su akıttı. ¹⁶Ama yeryüzü, ağzını açıp ejderhanın ağzından akıttığı ırmağı yutarak kadına yardım etti. ¹⁷Bunun üzerine ejderha kadına öfkelenildi. Kadının soyundan geriye kalanlarla, Tanrı’nın buyruklarını yerine getirip İsa’ya tanıklıklarını sürdürenlerle savaşmaya gitti. ¹⁸Denizin kıyısında dikilip durdu.

13Sonra on boynuzlu, yedi başlı bir canavarın denizden çıktığını gördüm. Boynuzlarının üzerinde on taç vardı, başlarının üzerinde küfür niteliğinde adlar yazılıydı. ²Gördüğüm canavar parsa benziyordu. Ayakları ayı ayağı, ağzı aslan ağzı gibiydi. Ejderha canavara kendi gücü ve tahtıyla birlikte büyük yetki verdi. ³Canavarın başlarından biri ölümcül bir yara almışa benziyordu. Ne var ki, bu ölümcül yara iyileşmişti. Bütün dünya şaşkınlık içinde canavarın ardından gitti. ⁴İnsanlar canavara yetki veren ejderhaya taptılar. “Canavar gibisi var mı? Onunla kim savaşabilir?” diyerek canavara da taptılar. ⁵Canavara, kurumlu sözler söyleyen, küfürler savuran bir ağız ve kırk iki ay süreyle kullanılabileceği bir yetki verildi. ⁶Tanrı’ya küfretmek, O’nun adına ve konutuna, yani gökte yaşayanlara küfretmek için ağzını açtı. ⁷Kutsallarla savaşıp onları yenmesine izin verildi.

^{iv}“Üç buçuk yıl”: Grekçe “Bir vakit ve vakitler ve yarım vakit”.

Canavar her oymak, her halk, her dil, her ulus üzerinde yetkili kılındı. ⁸Yeryüzünde yaşayan ve dünya kurulalı beri boğazlanmış Kuzu'nun yaşam kitabına adı yazılmamış olan herkes ona tapacak. ⁹Kulağı olan işitsin! ¹⁰Tutsak düşecek olan ^v Tutsak düşecek. Kılıçla öldürülecek olan ^{vi} Kılıçla öldürülecek. Bu, kutsalların sabrını ve imanını gerektirir. ¹¹Bundan sonra başka bir canavar gördüm. Yerden çıkan bu canavarın kuzu gibi iki boynuzu vardı, ama ejderha gibi ses çıkarıyordu. ¹²İlk canavarın bütün yetkisini onun adına kullanıyor, yeryüzünü ve orada yaşayanları ölümcül yarası iyileşen ilk canavara tapmaya zorluyordu. ¹³İnsanların gözü önünde, gökten yere ateş yağdıracak kadar büyük belirtiler gerçekleştiriyordu. ¹⁴İlk canavarın adına gerçekleştirilmesine izin verilen belirtiler sayesinde, yeryüzünde yaşayanları saptırdı. Onlara kılıçla yaralanan, ama sağ kalan canavarın onuruna bir heykel yapmalarını buyurdu. ¹⁵Canavarın heykeline yaşam soluğu vermesi için kendisine güç verildi. Öyle ki, heykel konuşabilsin ve kendisine tapmayan herkesi öldürebilsin. ¹⁶Küçük büyük, zengin yoksul, özgür köle, herkesin sağ eline ya da alnuna bir işaret vurduruyordu. ¹⁷Öyle ki, bu işareti, yani canavarın adım ya da adım simgeleyen sayıyı taşımayan ne bir şey satın alabilsin, ne de satabilsin. ¹⁸Bu konu bilgelik gerektirir. Anlayabilen, canavara ait sayıyı hesaplasın. Çünkü bu sayı insanı ^{vii} simgeler. Sayısı 666'dır.

14 Sonra Kuzu'nun Siyon Dağı'nda durduğunu gördüm. O'nunla birlikte 144 000 kişi vardı. Alımlarında kendisinin ve Babası'nın adları yazılıydı. ²Gökten, gürül gürül akan suların sesini, güçlü gök gürlemesini andıran bir ses işittim. İşittiğim ses, lir çalanların çıkardığı sese benziyordu. ³Bu 144 000 kişi, tahtın önünde, dört yaratığın ve ihtiyaçların önünde yeni bir ezgi söylüyordu. Yeryüzünden satın alınmış olan bu kişilerden başka kimse o ezgiyi öğrenemedi. ⁴Kendilerini kadınlarla lekelememiş olanlar bunlardır. Pak kişilerdir. Kuzu nereye giderse ardısına giderler. Tanrı'ya ve Kuzu'ya ait olacakların ilk bölümü olmak üzere insanlar arasından satın alınmışlardır. ⁵Ağzlarından hiç yalan çıkmamıştır. Kusursuzdurlar. ⁶Bundan sonra göğün ortasında uçan başka bir melek gördüm. Yeryüzünde yaşayanlara – her ulusa, her oymağa, her dile, her halka – iletmek üzere sonsuza dek kalıcı olan Müjde'yi getiriyordu. ⁷Yüksek sesle şöyle diyordu: “Tanrı'dan korkun! O'nu yüceltin! Çünkü O'nun yargılama saati geldi. Göğü, yeri, denizi, su pınarlarını yaratana tapın!” ⁸Ardından gelen ikinci bir melek, “Yıkıldı! Kendi azgın fuhuş şarabını bütün uluslara içiren büyük Babil yıkıldı!” diyordu. ⁹Onları üçüncü bir melek izledi. Yüksek sesle şöyle diyordu: “Bir kimse canavara ve heykeline taparsa, alnına ya da eline canavarın işaretini

koydurursa, Tanrı gazabının kâsesinde saf olarak hazırlanmış Tanrı öfkесinin şarabından içecektir. Böylelerine kutsal meleklerin ve Kuzu'nun önünde ateş ve kükürtle işkence edilecek. ¹⁰¹¹Çektikleri işkencenin dumanı sonsuzlara dek tütecek. Canavara ve heykeline tapıp onun adının işaretini alanlar gece gündüz rahat yüzü görmeyecekler. ¹²Bu da, Tanrı'nın buyruklarını yerine getiren, İsa'ya imanlarını sürdüren kutsalların sabrını gerektirir.” ¹³Gökten bir ses işittim. “Yaz! Bundan böyle Rab'be ait olarak ölenlere ne mutlu!” diyordu. Ruh, “Evet” diyor, “Uğraşlarından dinlenecekler. Çünkü yaptıkları onları izleyecek.” ¹⁴Sonra beyaz bir bulut gördüm. Bulutun üzerinde “insanoğluna benzer biri” oturuyordu. Başında altın bir taç, elinde keskin bir orak vardı. ¹⁵Tapımdan çıkan başka bir melek bulutun üzerinde oturana yüksek sesle bağırdı: “Oragımı uzat ve biç! Biçme saati geldi. Çünkü yerin ekini olgunlaşmış bulunuyor.” ¹⁶Bulutun üzerinde oturan, oragını yerin üzerine salladı, yerin ekini biçildi. ¹⁷Gökteki tapımdan başka bir melek çıktı. Onun da keskin bir orağı vardı. ¹⁸Ateş üzerinde yetkili olan başka bir melek de sunaktan çıkıp geldi. Keskin orağı olana yüksek sesle, “Keskin orağımı uzat!” dedi. “Yerin asmasının salkımlarını topla. Çünkü üzümli olgunlaştı.” ¹⁹Bunun üzerine melek orağımı yerin üzerine salladı. Yerin asmasının ürünü toplayıp Tanrı öfkесinin büyük masarasına ^{viii} attı. ²⁰Kentin dışında çiğnenen masaradan kan aktı. Kan, 1 600 ok atımı ^{ix} kadar yayılıp atların gemlerine dek yükseldi.

15 Gökte büyük ve şaşılası başka bir belirti gördüm: Son yedi belayı taşıyan yedi melekti. Çünkü Tanrı'nın öfkesi bu belalarla son buluyordu. ²Ateşle karışık camdan deniz gibi bir şey gördüm. Canavara, heykeline ve adını simgeleyen sayıya karşı zafer kazananlar, ellerinde Tanrı'nın verdiği lirlerle cam denizin üzerinde durmuşlardı. ³Tanrı kulu Musa'nın ve Kuzu'nun ezgisini söylüyorlardı: “Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı, Senin işlerin büyük ve şaşılası işlerdir. Ey ulusların kralı, Senin yolların doğru ve adildir. Ya Rab, senden kim korkmaz, Adımı kim yüceltmez? Çünkü kutsal olan yalnız sensin. Bütün uluslar gelip sana tapacaklar. Çünkü adil işlerin açıkça görüldü.” ⁴⁵Bundan sonra gökteki tapınağın, yani Tamkılık Çadırı'nın ^x açıldığını gördüm. ⁶Yedi belayı taşıyan yedi melek temiz, parlak keten giysiler giymiş, göğüslerine altın kuşaklar sarımmış olarak tapımdan çıktı. ⁷Dört yaratıktan biri yedi meleğe, sonsuzluklar boyunca yaşayan Tanrı'nın öfkesiyle dolu yedi altın tas verdi. ⁸Tapınak Tanrı'nın yüceliğinden ve gücünden ötürü dumanla doldu. Yedi meleğin yedi belası sona erinceye dek kimse tapınağa giremedi.

^v“Tutsak düşecek olan”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Başkasını tutsak eden” diye geçer.

^{vi}“Kılıçla öldürülecek olan”: Birçok Grekçe elyazmasında, “Kılıçla öldüren” diye geçer.

^{vii}“İnsanı” ya da “Bir insanı”.

^{viii}“Masara”: Sıkmaç, üzüm sıkma çukuru.

^{ix}“1 600 ok atımı”: Yaklaşık 300 km.

^x“Tamkılık Çadırı”: İsraililer'in, Buluşma Çadırı diye de bilinen taşınabilir tapınağı. Tanrı'nın Musa aracılığıyla İsrail halkına verdiği, On Buyruk'un yazıldığı taş levhalar bu çadırda bulunurdu.

16 Sonra tapımdan yükselen gür bir sesin yedi meleğe, “Gidin, Tanrı’nın öfkesiyle dolu yedi taşı yeryüzüne boşaltın!” dediğini işittim. ²Birinci melek gidip tasımı yeryüzüne boşalttı. Canavarın işaretini taşıyıp heykeline tapınların üzerinde acı veren iğrenç yaralar oluştu. ³İkinci melek tasımı denize boşalttı. Deniz ölü kanına benzer kana dönüştü, içindeki bütün canlılar öldü. ⁴Üçüncü melek tasımı ırmaklara, su pınarlarına boşalttı; bunlar da kana dönüştü. ⁵Sulardan sorumlu meleğin şöyle dediğini işittim: “Var olan, var olmuş olan kutsal Tanrı! Bu yargılarında adilsin. ⁶Kutsalların ve peygamberlerin kanımı döktükleri için, İçecek olarak sen de onlara kan verdin. Bunu hak ettiler.” ⁷Sunaktan gelen bir sesin, “Evet, Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı, Yargıların doğru ve adildir” dediğini işittim. ⁸Dördüncü melek tasımı güneşe boşalttı. Bununla güneşe insanları yakma gücü verildi. ⁹İnsanlar korkunç bir ısıyla kavruldular. Tövbe edip bu belalara egemen olan Tanrı’yı yücelteceklerine, O’nun adına küfrettiler. ¹⁰Beşinci melek tasımı canavarın tahtına boşalttı. Canavarın egemenliği karanlığa gömüldü. İnsanlar ıstıraptan dillerini ısırıyorlar. ¹¹İstırap ve yaralarından ötürü Göğün Tanrısı’na küfrettiler. Yaptıklarından tövbe etmediler. ¹²Altıncı melek tasımı büyük Fırat Irmağı’na boşalttı. Gündoğusundan gelen kralların yolu açılın diye ırmağın suları kurudu. ¹³Bundan sonra ejderhanın ağzından, canavarın ağzından ve sahte peygamberin ağzından kurbağaya benzer üç kötü ruhun çıktığını gördüm. ¹⁴Bunlar doğaüstü belirtiler gerçekleştiren cinlerin ruhlarıdır. Her Şeye Gücü Yeten Tanrı’nın büyük gününde olacak savaş için bütün dünyanın krallarını toplamaya gidiyorlar. ¹⁵“İşte hırsız gibi geliyorum! Çıplak dolaşmamak ve utanç içinde kalmamak için uyanık durup giysilerini üstünde bulundurana ne mutlu!” ¹⁶Üç kötü ruh, kralları İbranice Armagedon denilen yere topladılar. ¹⁷Yedinci melek tasımı havaya boşalttı. Tapımtaki tahttan yükselen gür bir ses, “Tamam!” dedi. ¹⁸O anda şimşekler çaktı, uğultular, gök gürlemeleri işitildi. Öyle büyük bir deprem oldu ki, yeryüzünde insan oldu olalı bu kadar büyük bir deprem olmamıştı. ¹⁹Büyük kent üçe bölündü. Ulusların kentleri yerle bir oldu. Tanrı büyük Babil’i anımsadı, ona ateşli gazabının şarabını içeren kâseyi verdi. ²⁰Bütün adalar ortadan kalktı, dağlar yok oldu. ²¹İnsanların üzerine gökten tanesi yaklaşık kırk kilo ^{xi} ağırlığında iri dolu yağdı. Dolu belası öyle korkunçtu ki, insanlar bu yüzden Tanrı’ya küfrettiler.

17 Yedi taşı alan yedi melekten biri gelip benimle konuştu: “Gel!” dedi. “Sana engin suların kenarında oturan büyük fahişenin çarptırılacağı cezayı göstereyim. ²Dünya kralları onunla fuhuş yaptılar. Yeryüzünde yaşayanlar onun fuhşunun şarabıyla sarhoş oldular.” ³Bundan sonra melek beni Ruh’un yönetiminde çöle götürdü. Orada yedi başlı, on boynuzlu, üzeri küfür niteliğinde adlarla kaplı kırmızı

bir canavarın üstüne oturmuş bir kadın gördüm. ⁴Kadın, mor ve kırmızı giysilere bürünmüş, altınlar, değerli taşlar, incilerle süslenmişti. Elinde iğrenç şeylerle, fuhşunun çirkeflilikleriyle dolu altın bir kâse vardı. ⁵Alnına şu gizemli ad yazılmıştı: BÜYÜK BABEL, DÜNYA FAHİŞELERİNİN VE İĞRENÇLİKLERİNİN ANASI ⁶Kadının, kutsalların ve İsa’ya tanıklık etmiş olanların kanıyla sarhoş olduğunu gördüm. Onu görünce büyük bir şaşkınlığa düştüm. ⁷Melek bana, “Neden şaşkın?” diye sordu. “Kadının ve onu taşıyan yedi başlı, on boynuzlu canavarın sırrını ben sana açıklayayım. ⁸Gördüğün canavar bir zamanlar vardı, ama şimdi yok. Biraz sonra dipsiz derinliklerden çıkacak ve yıkıma gidecek. Yeryüzünde yaşayan ve dünya kurulalı beri adları yaşam kitabına yazılmamış olanlar canavarı görünce şaşacaklar. Çünkü o bir zamanlar vardı, şimdi yok, ama yine gelecek. ⁹“Bunu anlamak için bilgelik gerek. Yedi baş, kadının üzerinde oturduğu yedi tepedir; aynı zamanda yedi kraldır. ¹⁰Bunların beşi düştü, biri duruyor, ötekiyse henüz gelmedi. Gelince kısa süre kalması gerek. ¹¹Yaşamış, ama şimdi yok olan canavarın kendisi sekizinci kraldır. O da yedilerden biridir ve yıkıma gitmektedir. ¹²Gördüğün on boynuz henüz egemenlik sürmemiş on kraldır; canavarla birlikte bir saat egemenlik sürmek üzere yetki alacaklar. ¹³Düşünce birliği içinde olan bu krallar güçlerini ve yetkilerini canavara verecekler. ¹⁴Kuzu’ya karşı savaşacaklar, ama Kuzu onları yenecek. Çünkü Kuzu, rablerin Rabbi, kralların Kralı’dır. O’nunla birlikte olanlar, çağrılmış, seçilmiş ve O’na sadık kalmış olanlardır.” ¹⁵Bundan sonra melek bana, “Şu gördüğün sular –fahişenin kenarında oturduğu sular– halklar, toplumlar, uluslar ve dillerdir” dedi. ¹⁶“Gördüğün canavarla on boynuz fahişeden nefret edecek, onu perişan edip çıplak bırakacaklar. Etini yiyip kendisini ateşte yakacaklar. ¹⁷Çünkü Tanrı, amacını gerçekleştirme isteğini onların yüreğine koymuştur. Öyle ki, Tanrı’nın sözleri yerine gelinceye dek krallıklarını canavara devretmekte sözbirliği edecekler. ¹⁸Gördüğün kadın dünya kralları üzerinde egemenlik süren büyük kenttir.”

18 Bundan sonra büyük yetkiye sahip başka bir meleğin gökten indiğini gördüm. Yeryüzü onun görkemiyle aydınlandı. ²Melek gür bir sesle bağırdı: “Yıkıldı! Büyük Babil yıkıldı! Cinlerin barınağı, Her kötü ruhun uğrağı, Her murdar ve iğrenç kuşun sığınağı oldu. ³Çünkü bütün uluslar Azgın fuhşunun şarabından içtiler. Dünya kralları da Onunla fuhuş yaptılar. Dünya tüccarları Onun aşırı sefahatiyle zenginleştiler.” ⁴Gökten başka bir ses işittim: “Ey halkım!” diyordu. “Onun günahlarına ortak olmamak, Uğradığı belalara uğramamak için çık oradan! ⁵Çünkü üst üste yığılan günahları göğe erişti, Ve Tanrı onun suçlarını anımsadı. ⁶Babil nasıl davrandıysa, karşılığını ona aynen verin, Yaptıklarının iki katını ödeyin. Hazırladığı kâsedeki içkinin İki katını hazırlayıp ona içirin. ⁷Kendini yücelttiği, sefahate verdiği oranda İstırap ve keder verin ona. Çünkü içinden diyor ki, ‘Tahtında oturan bir kraliçeyim, dul

^{xi}“Kırk kilo”: Grekçe “Bir talanton”.

değilim. Asla yas tutmayacağım!’⁸Bu nedenle başına gelecek belalar –Ölüm, yas ve kıtlık– Bir gün içinde gelecek. Ateş onu yiyip bitirecek. Çünkü onu yargılayan Rab Tanrı güçlüdür.⁹“Kendisiyle fuhuş yapan ve sefahatte yaşayan dünya kralları onu yakan ateşin dumanını görünce onun için ağlayıp dövünecekler.¹⁰Çektiği ıstıraptan dehşete düşecek, uzakta durup, ‘Vay başına koca kent, Vay başına güçlü kent Babil! Bir saat içinde cezamı buldun’ diyecekler.¹¹“Dünya tüccarları onun için ağlayıp yas tutuyor. Çünkü mallarını satın alacak kimse yok artık.¹²Altını, gümüşü, değerli taşları, incileri, ince keteni, ipeği, mor ve kırmızı kumaşları, her çeşit kokulu ağacı, fildişinden yapılmış her çeşit eşyayı, en pahalı ağaçlardan, tunç, demir ve mermerden yapılmış her çeşit malı, tarçın ve kakule, buhur, güzel kokulu yağ, günnük, şarap, zeytinyağı, ince un ve buğdayı, sığırları, koyunları, atları, arabaları ve köleleri, insanların canını satın alacak kimse yok artık.¹³14“Diyecekler ki, ‘Canının çektiği meyveler elinden gitti, Bütün değerli ve göz alıcı malların yok oldu. İnsanlar bunları bir daha göremeyecek.’¹⁵Babil’de bu malları satarak zenginleşen tüccarlar, kentin çektiği ıstıraptan dehşete düşecekler. Uzakta durup ağlayacak, yas tutacaklar.¹⁶“‘Vay başına, vay!’ diyecekler. ‘İnce keten, mor ve kırmızı kumaş kuşanmış, Altın, değerli taş ve incilerle süslenmiş Koca kent!’¹⁷Onca büyük zenginlik Bir saat içinde yok oldu.’ “Gemi kaptanları, yolcular, tayfalar, denizde çalışanların hepsi, onu yakan ateşin dumanını görünce uzakta durup, ‘Koca kent gibisi var mı?’ diye feryat ettiler.¹⁸19Başlarına toprak döktüler, yas tutup ağlayarak feryat ettiler: ‘Vay başına koca kent, vay! Denizde gemileri olanların hepsi Onun sayesinde, onun değerli mallarıyla Zengin olmuşlardı. Kent bir saat içinde viraneye döndü.’²⁰Ey gök, kutsallar, elçiler, peygamberler! Onun başına gelenlere sevinin! Çünkü Tanrı onu yargılayıp hakkınızı aldı.”²¹Sonra güçlü bir melek değirmen taşına benzer büyük bir taşı kaldırıp denize atarak şöyle dedi: “Koca kent Babil de İşte böyle şiddetle atılacak Ve bir daha görülmeyecek.²²Artık sende lir çalanların, ezgi okuyanların, Kaval ve borazan çalanların sesi Hiç işitilmeyecek. Artık sende hiçbir el sanatının ustası bulunmayacak. Sende artık değirmen sesi duyulmayacak.²³Artık sende hiç kandil ışığı parlamayacak. Sende artık gelin güvey sesi duyulmayacak. Senin tüccarların dünyanın büyükleriydi. Bütün uluslar senin büyüclüğüne yoldan sapmıştı.²⁴Peygamberlerin, kutsalların Ve yeryüzünde boğazlanan herkesin kanı Sende bulundu.”

19Bundan sonra gökte büyük bir kalabalığın sesini andıran yüksek bir ses işittim. “Haleluya^{xii}!” diyorlardı. “Kurtarış, yücelik ve güç Tanrımız’a özgüdür.²Çünkü O’nun yargıları doğru ve adildir. Yeryüzünü fuhşuyla yozlaştıran Büyük fahişeyi yargılayıp Kendi kullarının kanının öcünü aldı.”³İkinci kez, “Haleluya! Onun dumanı sonsuzlara dek tütecek” dediler.⁴Yirmi dört ihtiyarla dört yara-

tık yere kapanıp, “Amin! Haleluya!” diyerek tahtta oturan Tanrı’ya tapındılar.⁵Sonra tahttan bir ses yükseldi: “Ey Tanrımız’ın bütün kulları! Küçük büyük, O’ndan korkan hepiniz, O’nu övün!”⁶Ardından büyük bir kalabalığın, gürül gürül akan suların, güçlü gök gürlemelerinin sesine benzer sesler işittim. “Haleluya!” diyorlardı. “Çünkü Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrımız Egemenlik sürüyor.⁷Sevinelim, coşalım! O’nu yüceltelim! Çünkü Kuzu’nun düğünü başlıyor, Geline hazırlandı.⁸Giymesi için ona temiz ve parlak İnce keten giysiler verildi.” İnce keten kutsalların adil işlerini simgeler.⁹Sonra melek bana, “Yaz!” dedi. “Ne mutlu Kuzu’nun düğün şölenine çağırılmış olanlara!” Ardından ekledi: “Bunlar gerçek sözlerdir, Tanrı’nın sözleridir.”¹⁰Ona tapınmak üzere ayaklarına kapandım. Ama o, “Sakin yapma!” dedi. “Ben de senin ve İsa’ya tanıklığı sürdürülen kardeşlerin gibi bir Tanrı kuluyum. Tanrı’ya tap! Çünkü İsa’ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür.”¹¹Bundan sonra göğün açılmış olduğunu, beyaz bir atın orada durduğunu gördüm. Binicisinin adı Sadık ve Gerçek’tir. Adaletle yargılar, savaşır.¹²Gözleri alev alev yanan ateş gibidir. Başında çok sayıda taç var. Üzerinde kendisinden başka kimsenin bilmediği bir ad yazılıdır.¹³Kana batırılmış bir kaftan giymişti. Tanrı’nın Sözü adıyla anılır.¹⁴Beyaz, temiz, ince ketene bürünmüş olan gökteki ordular, beyaz atlara binmiş O’nu izliyorlardı.¹⁵Ağzından ulusları vuracak keskin bir kılıç uzanıyor. Onları demir çomakla güdecek. Her Şeye Gücü Yeten Tanrı’nın ateşli gazabının şarabını üreten masarayı^{xiii} kendisi çiğneyecek.¹⁶Kaftanının ve kalçasının üzerinde şu ad yazılıydı: KRALLARIN KRALI VE RABLERİN RABBİ¹⁷Bundan sonra güneşte duran bir melek gördüm. Göğün ortasında uçan bütün kuşları yüksek sesle çağırıyor: “Kralların, komutanların, güçlü adamların, atlarla binicilerinin, özgür köle, küçük büyük, hepsinin etini yemek için toplanın, Tanrı’nın büyük şölenine gelin!”¹⁸19Sonra canavarı, dünya krallarını ve onların ordularını, ata binmiş Olan’la O’nun ordusuna karşı savaşmak üzere toplanmış gördüm.²⁰Canavarla onun önünde doğaüstü belirtiler gerçekleştiren sahte peygamber yakalandı. Sahte peygamber, canavarın işaretini alıp heykeline tapanları bu belirtilerle saptırmıştı. Her ikisi de kükürtle yanan ateş gölüne diri diri atıldı.²¹Geriye kalanlar, ata binmiş Olan’ın ağzından uzanan kılıçla öldürüldü. Bütün kuşlar bunların etiyile doydular.

20Sonra bir meleğin gökten indiğini gördüm. Elinde dipsiz derinliklerin anahtarı ve büyük bir zincir vardı.²Melek ejderhayı –İblis ya da Şeytan denen o eski yılanı– yakalayıp bin yıl için bağladı.³Bin yıl tamamlanuncaya dek ulusları bir daha saptırmasın diye onu dipsiz derinliklere attı, oraya kapayıp girişini mühürledi. Bin yıl geçtikten sonra kısa bir süre için serbest bırakılması gerekiyor.⁴Bazı tahtlar ve bunlara oturanları gördüm. Onlara yargılama yetkisi verilmişti. İsa’ya tanıklık ve Tanrı’nın sözü uğru-

^{xii}“Haleluya”: İbranice “Rab’bi övün” anlamına gelir.

^{xiii}“Masara”: Sıkmaç, üzüm sıkma çukuru.

na başı kesilenlerin canlarını da gördüm. Bunlar, canavara ve heykeline tapmamış, alınlarına ve ellerine onun işaretini almamış olanlardı. Hepsini dirilip Mesih'le birlikte bin yıl egemenlik sürdüler. ⁵İlk diriliş budur. Ölülerin geri kalanı bin yıl tamamlanmadan dirilmedi. ⁶İlk dirilişe dahil olanlar mutlu ve kutsaldır. İkinci ölümün bunların üzerinde yetkisi yoktur. Onlar Tanrı'nın ve Mesih'in kâhinleri olacak, O'nunla birlikte bin yıl egemenlik sürecekler. ⁷Bin yıl tamamlanınca Şeytan atıldığı zindandan serbest bırakılacak. ⁸Yeryüzünün dört bucağındaki ulusları –Gog'la Magog'u^{xiv} – saptırmak, savaş için bir araya toplamak üzere zindandan çıkacak. Toplananların sayısı deniz kumu kadar çoktur. ⁹Yeryüzünün dört bir yanından gelerek kutsalların ordugahını ve sevilen kenti kuşattılar. Ama gökten ateş yağdı, onları yakıp yok etti. ¹⁰Onları saptıran İblis ise canavarla sahte peygamberin de içinde bulunduğu ateş ve kükürt gölüne atıldı. Gece gündüz, sonsuzlara dek işkence çekeceklerdir. ¹¹Sonra büyük, beyaz bir taht ve tahtta oturamı gördüm. Yerle gök önünden kaçtılar, yok olup gittiler. ¹²Tahtın önünde duran küçük büyük, ölüleri gördüm. Sonra kitaplar açıldı. Yaşam kitabı denen başka bir kitap daha açıldı. Ölüler kitaplarda yazılanlara bakılarak yaptıklarına göre yargılandı. ¹³Deniz kendisinde olan ölüleri, ölüm ve ölümler diyarı da kendilerinde olan ölüleri teslim ettiler. Her biri yaptıklarına göre yargılandı. ¹⁴Ölüm ve ölümler diyarı ateş gölüne atıldı. İşte bu ateş gölü ikinci ölümdür. ¹⁵Adı yaşam kitabına yazılmamış olanlar ateş gölüne atıldı.

21Bundan sonra yeni bir gökle yeni bir yeryüzü gördüm. Çünkü önceki gökle yeryüzü ortadan kalkmıştı. Deniz de yoktu artık. ²Kutsal kentin, yeni Yeruşalim'in gökten, Tanrı'nın yanından indiğini gördüm. Güveyi için hazırlanmış süslü bir gelin gibiydi. ³Tahttan yükselen gür bir sesin şöyle dediğini işittim: “İşte, Tanrı'nın konutu insanların arasındadır. Tanrı onların arasında yaşayacak. Onlar O'nun halkı olacaklar, Tanrı'nın kendisi de onların arasında bulunacak. ⁴Onların gözlerinden bütün yaşları silecek. Artık ölüm olmayacak. Artık ne yas, ne ağlayış, ne de ıstırap olacak. Çünkü önceki düzen ortadan kalktı.” ⁵Tahtta oturan, “İşte her şeyi yeniliyorum” dedi. Sonra, “Yaz!” diye ekledi, “Çünkü bu sözler güvenilir ve gerçektir.” ⁶Bana, “Tamam!” dedi, “Alfa* ve Omega, başlangıç ve son Ben'im. Susayana yaşam suyunun pınarından karşılıksız su vereceğim. ⁷Galip gelen bunları miras alacak. Ben onun Tanrısı olacağım, o da bana oğul olacak. ⁸Ama korkak, imansız, iğrenç, adam öldüren, fuhuş yapan, büyücü, putperest ve bütün yalancılara gelince, onların yeri, kükürtle yanan ateş gölüdür. İkinci ölüm budur.” ⁹Son yedi belayla dolu yedi taşı taşıyan yedi melekten biri gelip benimle konuştu. “Gell” dedi, “Kuzu'ya eş olacak gelini sana göstereyim.” ¹⁰Sonra melek beni Ruh'un yönetiminde büyük, yüksek bir dağa götürdü. Oradan bana gökten, Tanrı'nın yanından inen ve O'nun görme miyle ışıldayan kutsal kenti, Yeruşalim'i gösterdi. Kentin

^{xiv}“Gog'la Magog”: Yecüc'le Mecüc diye de bilinir.

ışığı çok değerli bir taşın, billur gibi parıldayan yeşim taşının ışığına benziyordu. ¹¹¹²Büyük ve yüksek surları ve on iki kapısı vardı. Kapıları on iki melek bekliyordu. Kapıların üzerine İsrailoğulları'nın on iki oymağının adları yazılmıştı. ¹³Doğuda üç kapı, kuzeyde üç kapı, güneyde üç kapı, batıda üç kapı vardı. ¹⁴Kenti çevreleyen surların on iki temel taşı bulunuyordu. Bunların üzerinde Kuzu'nun on iki elçisinin adları yazılıydı. ¹⁵Benimle konuşan meleğin elinde kenti ve kent kapılarıyla surları ölçmek için altın bir ölçü kamışı vardı. ¹⁶Kent kare biçimindeydi, uzunluğu enine eşitti. Melek kenti kamışla ölçtü, her bir yanı 12 000 ok atımı^{xv} geldi. Uzunluğu, eni ve yüksekliği birbirine eşitti. ¹⁷Melek surları da ölçtü. Kullandığı insan ölçüsüne göre 144 arşındı^{xvi}. ¹⁸Surlar yeşimden yapılmıştı. Kent ise, cam duruluğunda saf altındandı. ¹⁹Kent surlarının temelleri her tür değerli taşla bezenmişti. Birinci temel taşı yeşim, ikincisi laciverttaşı, üçüncüsü akik, dördüncüsü zümrüt, beşincisi damarlı akik, altıncısı kırmızı akik, yedincisi sarı yakut, sekizincisi beril, dokuzuncusu topaz, onuncusu sarıca zümrüt, on birincisi gökyakut, on ikincisi ametistti. ²⁰²¹On iki kapı on iki inciye; kapıların her biri birer inciden yapılmıştı. Kentin anayolu cam saydamlığında saf altındandı. ²²Kentte tapınak görmedim. Çünkü Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı ve Kuzu, kentin tapınağıdır. ²³Aydınlanmak için kentin güneş ya da aya gereksinimi yoktur. Çünkü Tanrı'nın görkemi onu aydınlatıyor. Kuzu da onun çırasıdır. ²⁴Uluslar kentin ışığında yürüyecekler. Dünya kralları servetlerini oraya getirecekler. ²⁵Kentin kapıları gündüz hiç kapanmayacak, orada gece olmayacak. ²⁶Ulusların görkemi ve zenginliği oraya taşınacak. ²⁷Oraya murdar hiçbir şey, iğrenç ve aldatıcı işler yapan hiç kimse asla girmeyecek; yalnız adları Kuzu'nun yaşam kitabında yazılı olanlar girecek.

22Melek bana Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtından çıkan billur gibi berrak yaşam suyu ırmağını gösterdi. ²Kentin anayolunun ortasında akan ırmağın iki yanında on iki çeşit meyve üreten ve her ay meyvesini veren yaşam ağacı bulunuyordu. Ağacın yaprakları uluslara şifa vermek içindir. ³Artık hiçbir lanet kalmayacak. Tanrı'nın ve Kuzu'nun tahtı kentin içinde olacak, kulları O'na tapınacak. ⁴O'nun yüzünü göreceğiz, alınlarında O'nun adını taşıyacaklar. ⁵Artık gece olmayacak. Çıra ışığına da güneş ışığına da gereksinimleri olmayacak. Çünkü Rab Tanrı onlara ışık verecek ve sonsuzlara dek egemenlik sürecekler. ⁶Melek bana, “Bu sözler güvenilir ve gerçektir” dedi. “Peygamberlerin ruhlarının Tanrısı olan Rab, yakın zamanda olması gereken olayları kullarına göstermek için meleğini gönderdi.” ⁷“İşte tez geliyorum! Bu kitaptaki peygamberlik sözlerine uyana ne mutlu!” ⁸Bunları işiten ve gören ben Yuhanna'yım. İşitip gördüğümde bunları bana gösteren meleğe tapmak için ayaklarına kapandım. ⁹Ama o bana, “Sa-

^{xv}“12 000 ok atımı”: Yaklaşık 2 200 km.

^{xvi}“144 arşın”: Yaklaşık 75 m.

kın yapma!” dedi, “Ben senin, peygamber kardeşlerin ve bu kitabın sözlerine uyanlar gibi bir Tanrı kuluyum. Tanrı’ya tap!”¹⁰Sonra bana, “Bu kitabın peygamberlik sözlerini mühürleme” dedi, “Çünkü beklenen zaman yakındır.¹¹Kötülük yapan, yine kötülük yapsın. Kirli olan, kirli işlerini sürdürsün. Doğru olan, yine doğruyu yapsın. Kutsal olan kutsal kalsın.”¹²“İşte tez geliyorum! Vereceğim ödüller yanımdadır. Herkese yaptığının karşılığını vereceğim.¹³Alfa ve Omega, birinci ve sonuncu, başlangıç ve son Ben’im.¹⁴“Kaftanlarımı yıkayan, böylelikle yaşam ağacından yemeye hak kazanarak kapılardan geçip kente girenlere ne mutlu!¹⁵Köpekler^{xvii}, büyücüler, fuhuş yapanlar, adam öldürenler, putperestler, yalanı sevip hile yapanların hepsi dışarıda kalacaklar.¹⁶“Ben İsa, kiliselerle ilgili bu tanıklığı sizlere iletmiş diye meleşimi gönderdim. Davut’un kökü ve soyu Ben’im, parlak sabah yıldızı Ben’im.”¹⁷Ruh ve Gelin^{xviii}, “Gel!” diyorlar. İşiten, “Gel!” desin. Susayan gelsin. Dileyen, yaşam suyundan karşılıksız alsın.¹⁸Bu kitaptaki peygamberlik sözlerini duyan herkesi uyarıyorum! Her kim bu sözlere bir şey katarsa, Tanrı da bu kitapta yazılı belaları ona katacaktır.¹⁹Her kim bu peygamberlik kitabının sözlerinden bir şey çıkarırsa, Tanrı da bu kitapta yazılı yaşam ağacından ve kutsal kentten ona düşen payı çıkaracaktır.²⁰Bunlara tanıklık eden, “Evet, tez geliyorum!” diyor. Amin! Gel, ya Rab İsa!²¹Rab İsa’nın lütfu kutsal- larla birlikte olsun! Amin.

^{xvii}“Köpek”: Burada “Düşük karakterli insan” anlamındadır.

^{xviii}“Gelin”: İnanlılar topluluğu (bkz. Va.21:2).